ion drăguşanul

povestea aşezărilor moldovene

S

Cluj-Napoca, 2024

Coperţile:

Acuarele de

Franz Jaschke

(1775-1842)

şi

Franz Xaver Knapp

(03.09.1809, Tachau – 16.09.1883, Cernăuţi)

Precuvântare:

Stâna moldovenească

Stâna moldovenească, aidoma stânii românilor din celelalte provincii, are, totuşi, un specific al ei, care constă în detalii mai puţin degradate ale matricei stilistice iniţiale, deci ale prototipului preistoric atât de bine înrădăcinat în practici şi în eresuri, încât îl putem întâlni chiar şi la stânele de astăzi. Păstoritul şi, în general, creşterea animalelor reprezintă gloria românilor, o îndeletnicire în care erau şi sunt nespus de pricepuţi. „La capătul lumii, unde sunt izvoarele nopţii şi unde cerul e luminat de-o lumină ce abia mijeşte”, locuitorii se hrănesc doar „cu miere, lapte şi brânză, ducând un trai liniştit… Căci înţelepţii, nefăcând nici o deosebire între dreptate şi cumpătare, au urmărit, în primul rând, mulţumirea cu puţin şi simplitatea. Ei trăiesc din ce produc turmele lor, lapte şi brânză”[1]. „Ţăranii care locuiesc în ţinutul de munte, pe înălţimile pomenite mai sus, ne întrec pe noi, romanii, în deplinătatea puterilor trupeşti şi a privilegiului unei vieţi mai îndelungate, iar lucrul acesta, cred ei, stă în legătură cu faptul că nu se îmbuibă cu necurăţenia mâncărurilor calde, ci mereu în

[1] STRABON, *Geografia*, XI, 6.2, p. 337

puterea vârstei, îşi răcoresc trupurile cu stropii de rouă, sunt stăpâni pe dulceaţa unui aer mai curat şi simt, înaintea tuturor, razele soarelui dătător de viaţă, rămânând până acum neatinşi de relele civilizaţiei umane”[2].

Recursul la mărturiile începuturilor epocii noastre sunt, desigur, doar un răsfăţ, din moment ce există mărturii şi mai vechi, în mit, deci în timpul primordial, unde se optează, fără rezerve, că, pe acest pământ, nimic „nu-i mai bun ca oaia bună, / toată vara te hrăneşte, / toată iarna te-ncălzeşte!”[3], iar, „cât în sus şi cât în jos, / cât în sus la cei trei munţi, / colea este-un ciobănaş, / are-un fluier verigit / cu verigă de argint. / fluier toarce, / turma-ntoarce, / fluier zice, / turma-nfrânge / şi mi-o-nfrânge / pe vâlcele / ca să-mi pască rămurele. / Tu oică, / bălăică, / tu ce bei, tu ce mănânci? / Unde-oi bea / şi oi mânca / de-ai pus gândul de-a ne da? / Tu pe noi de nu ni-i da, / mare dar ţi-om dărui / şi frumos te-om îmbrăca / cu cojoc şi cu manta!”[4].

Mult mai târziu, deşi în fără timp (timpul începe dincoace de preistorie, deci acolo unde începe istoria, spune Blaga), prin 1404, vatra noastră natală avea „sate multe şi multe animale”[5], „iar belşugul de vite e de necrezut… Din Moldova, deci, se scoate acea mulţime de boi, din a căror carne se hrănesc nu numai popoarele vecine ale Ungariei şi Rusiei (Roşii), ci şi ale Poloniei,

---

[2] MARCELLINUS, AMNIANUS, *Rerum gestarum libri qui supersunt*, p. 47

[3] SBIERA, I. G., *Colinde, / Cîntice de stea şi urări la nunţi…*, p. 12

[4] NICULIŢĂ-VORONCA, ELENA, *Datinile şi credinţele poporului român*, p. 76

[5] SULTANIEH, IOAN ARHIEPISCOP DE, *Călători străini despre ţările române*, I, p. 39

Germaniei, ba până şi Italiei, şi mai ales cei din oraşul Veneţia. Pe aceşti boi, veneţienii îi numesc boi ungureşti şi preferă carnea lor celorlalte de acest fel. În fiecare an, se fac câte şapte bâlciuri de vite în Moldova, pe câmpii foarte întinse, cu mare mulţime de negustori. La fiecare din aceste bâlciuri se mână, de obicei, nespus de multe mii de boi; şi, după trecerea a trei zile, pentru ruperea, din partea negustorilor, a preţului unui cap de vită, după care să fie socotite toate celelalte – preţ care trece rareori de trei galbeni de vită – în câteva ceasuri, toată această mulţime de boi este vândută şi dusă în diferite regiuni. De aici au mare câştig boierii care cresc cirezi de vite şi chiar domnul însuşi mai mult din aceasta se îmbogăţeşte, căci şi el vinde, în fiecare an, un mare număr de boi de pe moşiile sale, şi veniturile lui sunt sporite mult de aceste iarmaroace. Vătafii aduc domnului în vistierie, pe fiece an, până la 400.000 bani de aur, din venitul întregii ţări; dintre aceştia, 60.000 sunt plătiţi sultanului turcilor ca tribut”[6]. Până şi iobagii, în acele vremi, îşi puteau permite să vândă zeci de boi la Bistriţa, iar când unii dintre ei era „reţinut de straja cetăţii” şi deposedaţi de bani, precum un oarecare Matei din Mihalcea, fratele lui Mihai, însuşi voievodul ameninţa Bistriţa cu represalii armate, cum a şi făcut-o Bogdan cel Orb, în 10 iulie 1510, cerând eliberarea grabnică şi despăgubirea „omului şi iobagului nostru, Matei din Mihalcea”.

Sus, pe crestele munţilor, zăceau, în calea drumeţilor, colibele folosite în timpul verii pentru stâne. „Locuitorii de la multe mile distanţă îşi mână aici oile, la

---

[6] GRAZIANI, ANTONIO MARIA, *Călători străini despre ţările române*, II, pp. 381, 382

păşune, pentru o vară întreagă, fiindcă în unele locuri de pe munte iarba este minunată; iar colibele acestea le serveau pentru prelucrarea şi păstrarea laptelui şi a brânzei"[7], cu pagubele de rigoare pentru codrul frate, dar încă neconştientizate ca atare până la venirea austriecilor, care, mai întâi au văzut, apoi au analizat şi-abia în final, dar repede de tot, au legiferat, legile lor, cum zicea Xenopol, fiind şi bune, dar şi aplicate fără compromisuri.

În baza realităţilor păstoreşti autohtone, austriecii au elaborat o „Orânduială de pădure pentru Bucovina", validată de Iosif al II-lea în 1786, tradusă imediat în moldoveneasca (desuetă doar în scriere, nu şi în oralitate) vremii de Ion Budai-Deleanu şi impusă ferm şi fără întârziere.

În acest prim cod silvic românesc se menţiona că „păşunarea acolo, în ţară, zăboveşte până târziu în toamnă şi păstorii nu pot fără foc pentru frigul ce cade", punând în pericol pădurea.

Primul comentator al „Orânduielii", Gh. T. Kirileanu preciza, în 1908, că „pe moşiile mari de munte din Moldova este şi acum acest obicei. După ce se răscolesc oile, la Vinerea Mare, şi se dau berbecii la oi, dacă n-a căzut iarnă grea, unii săteni, spre a-şi cruţa nutreţul vitelor, se duc cu ele prin fundurile cele mai depărtate ale pâraielor, în preajma locurilor de fâneţe, unde nu s-a păşunat peste vară, şi-şi pasc vitele prin păduri până cade o zăpadă prea groasă, lucru care uneori întârzie până după

[7] BARDILI, JOHANN WENDEL, *Călători străini despre ţările române*, 1709, VIII, p. 282

Sf. Nicolae. În acest timp, păzitorul vitelor nu are un sălaş statornic, ci rătăceşte prin păduri, mutându-şi, de la o zi la alta, puţina jăchilă păstorească la adăposturile arborilor bătrâni, sub poalele cărora primejdia de foc e mai mică”[8].

Şi mai păgubos pentru codrul frate, „este un obicei, acolo, care nu mai puţin prăpădeşte pădurile, cu făcutul gardurilor şi a răzloagelor la grădini, la ţarini şi la fânaţ, la care ei pun alături câte doi pari, din mari despicături făcuţi, şi câte două leaţuri de codru nelucrate – pe multe locuri pun cel mai tare şi cel mai bun lemn de perete. Deci ei doboară la pământ, cu tăiatul pentru îngrăditură, cel mai bun şi mai frumos lemn de leaţuri şi de căpriori şi dintr-acesta fac pari şi poprele, şi, ceea ce este mai rău, că peste iarnă ei ard gardurile şi, de primăvară, de iznoavă iarăşi le pun…

Mai pretutindeni este acel stricăcios obicei că podanii (supuşii), pentru ca să-şi lăţească ţarina şi fânaţul care merg alăturea cu pădurea, până şi în mijlocul pădurii, pentru ca să poată avea mai mult lemn căzut, jupesc din răutate copaci întregi, stătători împrejur, şi ciocârtesc, din care pricină lemnul se usucă şi cade, în vreme de vânturi tari…

Deosebit de aceasta este şi acel stricăcios obicei, mai ales la munţi, de darmă, în vreme de iarnă, pentru oi şi capre, brad şi molid şi le aruncă de hrană”.

---

[8] IOSIF II, *Orânduiala de pădure pentru Bucovina*, comentată de Gh. T. Kirileanu, p. 5

Comentariul lui Gh. T. Kirileanu, viitorul bibliotecar regal, originar din Holda, de lângă Broşteni, pe valea Bistriţei Aurii, este trist şi cât se poate de tradiţional (de la Petru Dărman, ctitorul Dărmăneştilor, încoace): „Acest din urmă obicei se păstrează, din nenorocire, şi astăzi în unele sate de munte, în care locuitorii obişnuiesc a tăia brazi tineri (numiţi târşi) şi a-i da la vite ca să le mănânce cetina şi vârful mai fraged al crenguţelor, împiedicându-se, astfel, împădurirea regulată a coastelor repezi şi a părţilor împădurite din imaşurile săteşti”[9].

Dar dincolo de aceste tuşe cenuşii ale activităţii păstoreşti, există universul mitic mioritic, la care trebuie să căutăm cu evlavie şi cu neîntrecută mândrie patriotică şi naţională, pentru că, în vreme ce neamuri bezmetice cântau marşuri şi călcau, cu armurile pe ei şi cu armele în mâini, teritorii străine, noi, cu fluieraşul de os, cu bâta ciobănească subsuoară, drept sprijin, şi cu cojocul pe umeri, doineam dumnezeieşte, de se clătinau munţii de admiraţie şi de uimire. Stâna românească a fost şi templu, şi panteon, iar viaţa ei ritualică şi pururi atemporală farmecă şi astăzi, deşi a cam dispărut miraculosul, prometeicul şi cosmicul „foc viu”, dar ne-au rămas balmoşul, urda şi caşul. Stâna este tipul nostru ancestral de contemporaneitate, iar povestea ei măsoară, de fapt, făptura noastră secretă, firea pe care numai bunul Dumnezeu o cunoaşte cu adevărat, dar care trebuie să ni se releve odată şi odată. În fond, ca întotdeauna (aşa se numeşte împietrirea în preistorie, spune Blaga), pe român „oaia îl hrăneşte şi-l îmbracă, din cap până la căputa picioarelor, cu călduroasele cuşme de miel, cu sau fără urechi, cu

[9] Ibidem, p. 6

elegantele bondiţe şi pieptare, cu lungile şi ca neaua de albe cojoace, făcute din întregi piei de oaie, cu brunele sumane şi albele mantăli, cu albii iţari (cioareci) de vară şi berneveci de iarnă, cu călduroasele meşini (cioareci din piei de oaie, cu lâna înlăuntru), cu mânecări de iarnă, împletite din lână sau făcute din blană de oaie, şi cu catrinţele (pregitoarele), ţesute de Româncele noastre cu mare iscusinţă, din călduroasa şi trainica lână. Ba chiar şi obiectele ţăranului sunt de lână. Nu ne mai oprim la neîntrecutele scoarţe, laicere şi pănuri de lână, care împodobesc căscioarele satelor noastre”[10].

Stâna moldovenilor are propriul ei calendar, adică o succesiune de ritualuri, de fapte şi de eresuri, adică un amestec ciudat de pragmatism, de mitic şi de mistic, toate doar drapate străveziu în ortodoxism, deşi viaţa păstorească are doar două elemente oarecum creştine, participarea la slujba bisericească şi dania, din care să se îndulcească şi preotul, celelalte ritualuri, practici şi credinţe ţinând de datina primordială, asumată şi adaptată de creştinism cu multă, multă dibăcie.

„În ziua de Florii, sosind gospodarii, acasă, de la biserică, ating cu mâţişoarele (stâlpările) sfinţite vitele cornute şi oile, pentru ca, peste an, să fie aşa de înflorite ca mâţişoarele din acea zi.

În presara Sfântului Gheorghe, se aleg mieii, iar în dimineaţa zilei de Sfântul Gheorghe se mulg oile şi, din întâiul lapte muls, se face caşul, care se duce jertfă la biserică, ca oile, în cursul verii, să aibă multă mană. Tot

---

[10] DAN, DIMITRIE, *Stâna la Românii din Bucovina*, pp. 3, 4

în acea zi, se porneşte trâmbiţa oilor, care durează până la Sâmedru (Sfântul Dimitrie).

Presara Sfântului Gheorghe este foarte primejdioasă pentru oi, căci atunci îmblă vrăjitoarele şi strigoii pe la târlele oamenilor şi iau mana, adică laptele oilor, zicând „Să le rămâie ud şi baligă!”. Dar aceşti răuvoitori abat şi pe la stâni, în acelaşi scop, unde îngroapă, în poarta stânii, sare şi tărâţe, şi oile care trec peste aceste îşi pierd mana. Pierderea manei poate fi împiedicată sau, dacă e acum pierdută, poate fi redobândită, dacă respectivele oi se spală pe spinare, de trei ori, cu udul lor.

O seamă de Români mulg oile şi, de Paşti, fac caş şi-l duc la biserică, dimpreună cu pasca, la sfinţit. Caşul acesta e socotit, apoi, ca leac împotriva frigurilor.

Românul, de dragul oilor sale, se lipseşte, în ziua Sfântului Gheorghe, şi de somn, ca nu cumva să ieie somnul mieilor.

O strânsură de mai multe oi se numeşte botei, iar o mulţime de 500-1.000 oi, turmă, care poate forma o stână.

La Sfântul Gheorghe, se aleg oile, cele mulgătoare, de cele sterpe, şi se iau şi mieii de la oi. Atunci se năimesc ciobanii, cârlanarii şi baciul.

Mieii înţărcaţi se trimit la vreo păscătoare dintr-o pădure, căci acolo le merge foarte bine şi miţele (lânele) se fac negre ca mura, pe când mieii care pasc pe câmp devin roşietici…

Oile se tund în săptămâna de după Sfântul Gheorghe, când dă căldura, iar mieii, abia între Sâmpetru şi Sântilie. / Tunsul se începe de la fruntea oii, merge peste spinare şi sfârşeşte pe ambele părţi ale trupului. O seamă pornesc cu tunsul de la cap, grumaz, merg până la picioarele cele de dinainte, de unde, apoi, o duc până la spinare. Oile tunse trebuie ferite, mai ales în timpul nopţii, de răceală, care este în stare să le bolnăvească de sânger.

Înainte de a începe tunsul, se face, cu foarfecele, cruce în fruntea oii, fiindcă norocul oii este în frunte şi pentru ca oaia să fie ferită de orice beteşug… / Lâna, adunată din tunsul oilor, trebuie cântărită cu dreptate, căci, dacă cineva se încumetă să şterpelească ceva dintr-însa, pe furiş, atunci urmează, de bună seamă, pagubă între oi.

Lâna unui miel, numită mniţ, e de mai puţin preţ decât cea a unui miel noaten, adică cea de pe o mioară sau de pe un berbec de un an, şi lâna noatenului e mai puţin preţuită decât cea a unei oi bătrâne.

Lâna oilor, nu numai că-l îmbracă pe Român, dar îi este şi de leac împotriva reumatismului, care se vindecă, dacă bolnavul se înveleşte cu dânsa la mâini şi la picioare, sau stă, trei ore, în apa în care s-a spălat lâna, căci ursucul, adică grăsimea din lână, scoate reumatismul din trupul omului.

Mortului, însă, nu-i bine să-i dai ceva haine de lână, căci, la judeţul de apoi, pământul va arde şi, arzându-le lâna, le va pricinui un miros rău.

Oile pot fi stricate, dacă li se ia, din urmă sau din lapte, când li se fac moţochini, adică umflături vârtoase pe pulpe.

Timpul farmecelor şi stricării laptelui începe cu seara Sfântului Andrei şi durează până la Dumineca Mare. Cel mai primejdios timp pentru oi este presara Sfântului Gheorghe. De la Rusalii, însă, şi până la Sfântul Andrei, farmecele nu mai au nici o putere”[11].

Toate practicile ritualice de peste an vizează, în fond, pregătirea stânei (timp de şase luni, muntenii, dar şi crăsnenii, cum ne spune Dragoş Tochiţă, se gândesc numai la stână, iar timp de alte şase luni, la datinile de Crăciun şi de Anul Nou), sâmbra oilor însemnând un eveniment extrem de important pentru fiecare sat românesc.

„Strânsoarea pentru stână se face în următorul chip: cutare gospodar arendează, pe timp de o vară, un munte sau o păscătoare. Arendaşul acesta adună oile pentru vărat. Tot el îşi năimeşte, la Sfântul Gheorghe, un baci şi câţiva ciobani cârlanari.

Strânsoarea oilor se face la două-trei săptămâni, înainte de Duminica Mare. Proprietarii oilor, adică sâmbraşii, plătesc pentru branişte, adică pentru păscătoare sau, mai bine zis, pentru văratul unei oi suma hotărâtă în tocmeală şi încă ceva pe deasupra, pentru sare, însă, Dumineca, nu li se dă de lins oilor, pentru că, atunci, le-ar curge ochii.

---

[11] DAN, DIMITRIE, *Stâna la Românii din Bucovina*, pp. 5-8

Sâmbraşii mai dau şi mai dau şi câte o ocă de făină de păpuşoi, pe care o duc la stână, când se suie să-şi ieie brânza.

Sarea se pune, în timp senin, peste noapte, pe crivăli, adică crăcane sau furci de lemn. În fiecare stână, se află 4-5 crivăli de felul acesta.

Braniştea unei stâni constă din cel puţin 2 sau 3 mutări, adică locuri de păscut. Când, într-o păscătoare, se găteşte păşunea, atunci oile se mută în alt loc, încă nepăscut.

Dacă, la o astfel de mutare, o stână întâlneşte în cale o altă stână, care şi ea se mută, atunci ciobanii din ambele stâni caută să încunjure cealaltă stână cu stâna lor. Această încercare stârneşte multă supărare, sfadă, ba chiar şi păruială, pentru că se crede că stâna care a încunjurat pe cealaltă i-a luat celei încunjurate şi laptele.

La stână, se împarte fruptul, mai întâi sâmbraşilor cu mai multe oi şi, apoi, celor cu mai puţine; cei din urmă ies mai bine la capăt, pentru că – zice credinţa – caşul lor este cu mai mult saţ.

Arendaşul se învoieşte, pentru frupt, cu sâmbraşii oilor, cu baciul şi cu ciobanii năimiţi, pe măsură, adică la ocă; şi sâmbraşul primeşte câte 3 ocă sau 5 kilograme, de oaie, tot aşa, baciul, adică de la toate oile cam 6-7 vedre de caş, iar ciobanii, 4-5 vedre, dacă timpul verii este mistreţ, adică nici prea sec, nici ploios.

Untul strâns este al baciului, al ciobanilor şi al strungarului.

Dacă învoiala se face pe cumpănă, care-i şi cea mai dreaptă, atunci sâmbraşul, care are oi mai bune de lapte, capătă şi cel mai mult caş.

Lucrul se face aşa: oile fiecărui sâmbraş se mulg, pe rând şi deosebit, într-un vas anumit şi baciul măsură cantitatea mulsă, cu un băţ numit carâmb, încrestându-l cu o crestătură; ia, apoi, un alt băţ, lung cât măsura carâmbului, de la crestătură, până la capătul de jos, numit răbuş sau ţincuş, şi-l dă sâmbraşului. Carâmbul, cu crestăturile tuturor sâmbraşilor, rămâne la baci.

Venind sâmbraşul, după 7 săptămâni, să-şi ieie fruptul, baciul ia răbuşul sâmbraşului şi, după ce-l aseamănă cu carâmbul său, îl vâră în apa din căldare, care trebuie să ajungă până la înălţimea răbuşului, apoi cântăreşte acea cantitate de apă şi-i dă sâmbraşului de 10-12 ori atâta caş, cât a tras la cântar acea apă.

O samă de baci obicinuiesc a cumpeni laptele unei oi de la o mulsoare şi, apoi, dau sâmbraşului de 10-12 ori atât caş. Carâmbul şi răbuşii (ţincuşii) au valoare numai pentru o vară şi sâmbraşul care şi-a primit fruptul de la oile sale trebuie să predeie răbuşul la mâna baciului.

O samă de sâmbraşi dau oilor, cu câteva zile înainte de suire la stână şi mulsoare, să mănânce sămânţă de cânepă sau mătrăgună cu slatină, ca oile lor, la mulsoarea de cumpănă, să deie mult lapte. Alţii le dau să

mănânce, în seara Sfântului Gheorghe, câte o bucăţică de pască, sfinţită în ziua de Paşti. Alţii le dau tărâţe, de cele care le pun, la Ajunul Bobotezei, supt faţa de masă, dimpreună cu ceva fânicel sau otavă, care se stropeşte de preot cu agheasmă. De acestea se dau oilor în scopul ca ele, peste an, să fie sănătoase"[12].

Alegerea locului stânei şi amplasarea acesteia se face, iar, ritualic şi poate că într-o formulă mai puţin alterată de tradiţia creştină, din moment ce menhirul („focul viu") tutelează, încă din prima zi, activitatea păstorească propriu-zisă.

„După ce s-a făcut strânsoarea oilor şi arendaşul şi-a ales un baci şi ciobani, aceştia merg, cu câteva zile înainte de sosirea oilor, de obicei în 21 Aprilie, adică în ajunul Sfântului Gheorghe, de aleg locul pentru stână şi fac părcanul, apoi coliba (în Roşoşa îi zice coşmagă, iar în România, aciotă) şi strunga stânii.

Părcanul este un gard de drugi, înşiraţi cam câte 7-9 între 4 pari, bătuţi în pământ şi legaţi la un loc cu câte un gânj de cepuri de brad. La şes, părcanul se face dintr-un gard împletit din nuiele. Terenul cuprins în părcan este cam o falce de loc.

În mijlocul părcanului, se face coliba sau stâna, înţepenindu-se patru furci de lemn de brad sau molid în pământ, care, apoi, se prind cu pari şi se leagă cu gânji; în urmă, coliba se corneşte, se leţueşte şi se acoperă cu draniţă. Înainte vreme, coliba se acoperea cu foltea, adică

[12] DAN, DIMITRIE, *Stâna la Românii din Bucovina*, pp. 8-11

scoarţă, jupită de pe molizi, pe care se aşezau pietre grele, ca vântul să nu poată descoperi coliba.

În colibă se face, pe un stâlp bătut în pământ, un pod de scânduri, acoperit cu draniţe, numit cămarnic (comarnic – n.n.), pentru păstrarea caşului. Cămarnicul, mai demult, se făcea afară, cam trei paşi de la colibă, astăzi, însă, se face numai în colibă, ca nu cumva să se piardă ceva caş.

În colibă, se pune o furcă de lemn, prins sus de dânsa cu un gânj şi care stă, jos, într-o scobitură de lemn, aşa că lemnul se poate răsuci în dreapta şi stânga. Acest lemn, numit vârtej, are, la mijlocul său, o dăltuitură, in care intră un capăt al altui lemn, numit cal, pe al cărui capăt încrestat, care ajunge cam până la mijlocul colibei, se aşează toarta căldării, sub care arde un foc răzimat de un butuc, numit naclad. Aceasta scuteşte peretele colibei de foc şi ţine focul necontenit nestins. Din acest foc nu este bine să se deie cuiva cărbuni, căci, atunci, cu ei, împreună, s-ar da şi somnul ciobanilor, care şi aşa este foarte scurt.

Pe naclad nu se şede, căci, dacă cineva ar şedea pe un capăt al lui, atunci oile se împărţesc, adică nu se ţin la un loc şi sunt greu de păzit.

Într-un ungher al colibei, se bate acarniţa, adică traista în care ciobanii ţin acele, foarfecele şi alte mărunţişuri trebuincioase.

Dinaintea colibei sau stânii, se îngrădeşte o ogradă, adică o bucată de loc, unde se taie lemnele trebuincioase şi se spală găleţile, care, apoi, curate, se anină de sărcior, adică într-un vârf de fag, cu mai multe cornări, tăiat şi înfipt în pământ, ca pe cornării lui să se scurgă şi usuce găleţile stânii.

Lângă colibă, se face strunga, adică locul unde se mulg oile. Se trag, adică, 3 pereţi spre colibă. Într-un perete, sunt zăvoară, adică un fel de poartă, pe care se mână oile în strungă, care trebuie să fie aşa de largă, ca să cuprindă toate oile.

Al doilea perete al stânii este cu totul închis. Al treilea formează strunga propriu-zisă. Ea constă din spătare, adică leaţuri înfipte în pământ. Distanţa dintre două leaţuri este cam de un cot, adică aşa de mare ca între două leaţuri să poată trece o oaie. În fiecare strungă, se află, de obicei, trei, adică pentru 3 rânduri de oi şi 6 mulgători.

Spătarii au o înălţime cam de 2 coţi şi se sprijină de o lungă prăjină, numită ceriu, care se ţine strâns de spătari printr-o altă prăjină, numită durobeaţă. Durobeaţa este tot atât de lungă ca şi ceriul, de ale cărui capete este prinsă cu gânji.

Spaţiul între spătari constă dintr-o împletitură de nuiele sau din scânduri.

Intrările strungii se numesc strunguşoare sau strunguţe. Aici şed, faţă în faţă, câte 2 ciobani şi mulg

oile, pe care băiatul numit strungar le mână la muls. Strungarul este ajutătorul baciului.

Ciobanii, înainte de muls, se aşează, câte doi, înaintea unei strunguţe, pe scaun sau ţoldac, adică un butucaş de lemn, aşa ca genunchiul drept al unuia să ajungă genunchiul stâng al celuilalt şi, aşa, să formeze un unghi şi, prin urmare, o stavilă, ca nici o oaie să nu poată trece nemulsă prin strunguţă.

Ciobanii aşezaţi la strunguţe, cu mânecile cămeşii suflecate în sus şi prinse la umăr cu un nasture, strigă, către băiatul strungar „Mână!”. Acesta, atunci, mână oile în ţarc, adică în ocol, şuierând şi strigând „Hurăst!”, strigăt care indică oilor direcţia încotro să meargă, ca, bunăoară, „Hăis!” şi „Cea!”, uzitate la mânatul vitelor cornute.

Oile mulse ies din strungă, în dreapta şi stânga, în părcan.

Strunga de dinainte, adică acolo unde şed şi mulg ciobanii, este acoperită cu draniţe, ca să fie scutită la vreme de ploaie.

La fiecare stână se mai află, în preajma stânii şi ogrăzii, încă şi câte-o colibiţă, acoperită cu scoarţă de molid şi numită zavatră, unde veghează, în fiecare noapte, lângă focul aprins, câte un cioban, întovărăşit de câte un câine, şi păzeşte oile, în timpul nopţii, de oameni răi şi dihănii. Aceşti ciobani au rândul, adică se perindă, să meargă, dimineaţa, după mulsoare, cu oile la păscut.

Baciul, însă, şi ceilalţi ciobani, care nu-s de rând, dorm în stână, pe o mare scoarţă de molid, având sub cap câte o perinuţă, umplută cu bugeag (adică muşchi), şi acoperiţi fiind fiecare cu sumanul său, care, de altfel, la stână, se îmbracă numai pe timp de ploaie"[13].

Portul păstoresc, descris şi de Iraclie Porumbescu („Unii erau în cuşme ţurcăneşti, alţii în pălării şi alţii în comănace, şi toţi cu pene în ele, pare-mi-se că de vultur ori de huhurez de codru, şi nici unul nu avea cuşmă, pălărie ori comănac sus, pe creştet, ci pe frunte şi apăsat pe sprâncene, de ce, dacă te uitai la ei, încă şi mai multă groază-ţi făceau. Toţi aveau trăişti, unii de piele, alţii de lână… Cămeşile şi pieptarele lor erau, la toţi, ca la ciobani, adică negre"[14]), are particularităţile lui inconfundabile:

„O cămeşă proastă de cânepă, muiată în unt şi presurată, apoi, cu praf de cărbuni, ca să fie bine cruşită, adică negrită; o ţin, o zi şi o noapte, în cruşala făcută din scoarţă de arin şi apă, apoi o usucă şi o ung cu unt de oi, ca să fie scutită de insecte.

Iţari de cânepă, la fel pregătiţi, sau iţari negri, de lână, care se poartă peste izmene.

Şi bondiţa (sau pieptarul) se unge cu funingini de pe fundul căldării şi, apoi, cu unt de oi, ca ploaia să nu

---

[13] DAN, DIMITRIE, *Stâna la Românii din Bucovina*, Cernăuţi 1923, pp. 11-15

[14] PORUMBESCU, IRACLIE, *Zece zile de haiducie*, pp. 61 şi urm.

prindă de dânsa. Procedura aceasta se repetă de mai multe ori, până ce numitele haine devin negre de tot.

Mijlocul şi-l încing ciobanii c-o curea lată pasoc, înfrumuseţată cu nasturi albi şi galbeni. De catarama curelei se leagă, cu un lănţujel subţire de aramă, numit rătez, sau cu o cureluşă, cuţitul ciobănesc, cel cu 2-3 stricnele, menite pentru sângeratul oilor.

Picioarele şi le încalţă ciobanii cu tradiţionalele opinci, după ce le-au învelit cu mari obiele, albe sau negre, de lână.

În cap, poartă pălării cu streşini mai late de cum se poartă prin sat, pe care le împodobesc cu crenguţe de tisă şi păstăetă, o plantă de pădure, care se crede că creşte numai în locuri sfinte. Mai înainte vreme, când încă nu ieşiseră pălăriile, se purtau cibice, adică comanace de suman, în cornuri, cum se mai văd în comuna Putna şi pe la munte.

Ciobanii se razimă, pe când oile pasc, în nişte măciuce de tisă sau de catrafoi sau capripoi, o tufă care creşte numai în regiunile muntoase. Aceste măciuce se împistresc prea frumos cu cuţitul şi, apoi, se ung cu unt de oi, ceea ce le dă o culoare brună şi strălucitoare"[15].

Focurile vii („preholovoc", în ucraineană, existenţa termenului probând o folosinţă comună, îndelungată în timp), instrument arhaic de aprindere a flăcării şi

[15] DAN, DIMITRIE, *Stâna la Românii din Bucovina*, pp. 15-16

păstrare a jarului, reminiscenţă subconştientă a menhirului (piatra căzută din cer, deci mitul prometeic), încă se mai puteau vedea, pe la stânele bucovinene, către sfârşitul secolului al XIX-lea, încă mai este nevoie el, datorită sacralităţii lui tainice, stranii, dar vindecătoare de suflet, şi în reluările scenice de tradiţii, în zilele noastre.

„E obicei străvechi că, dacă sosesc oile la stână, se aprind două focuri vii dinaintea strungii.

Focul viu se face luându-se o bucată de lemn, care se despică la ambele capete, iar în despicături se pune iască.

Apoi se înţepenesc două scânduri, una în faţa alteia, în pământ, după ce s-a făcut, cam în mijlocul lor, câte o bortă, în care se vâră, în uşor, capetele lemnului cu iască.

După aceea, se leagă acest lemn, care trebuie să aibă forma unui vălătug, c-o funie, aşa ca el, fiind tras de funie, să se poată învârti în dreapta şi stânga.

Deci, prinde un cioban neînsurat funia de-o parte, şi altul, şi el holtei, pe altă parte, şi trag de funie aşa că vălătugul se mişcă în dreapta şi stânga, timp până când se aprind capetele vălătugului, iasca din ele şi scândura.

Imediat după aprinderea acestui foc viu, oile se mână, prin foc, la muls, ca ele să fie scutite şi ferite de boli şi dihănii, şi nimeni să nu le poată lua mana.

Acest foc viu arde, în locul unde s-a aprins, fără să se mai pună lemne pe dânsul, până se stinge de sine.

Din acest foc viu nimeni n-are voie să ieie cărbuni, spre a aprinde alt foc sau pentru aprinsul lulelelor, pentru că el este viu.

Câteodată, se fac focuri de acestea la fiecare mutare a oilor din loc în loc. Dar foc viu e bine să facă omul nu numai la stână, ci şi pe lângă casă, şi anume de Paşti şi de Sfântul Gheorghe, căci focul ista are darul de a apăra vitele de muşcatul şerpilor, de deochi, de dihănii şi altele…

În timpul cât petrec oile la stână, ciobanii n-au voie să îmble la joc şi petreceri, căci, de altfel, oile îşi pierd laptele, ba chiar şi iese, adică se trec"[16].

Mulsul oilor şi facerea caşului, deci activitatea ca atare a stânei, debutează, tot ritualic, tot mitic şi mistic, dar în împăcare tihnită cu creştinismul: „La prima mulsoare a oilor, se pune, în găleată, un ban de argint, sare mare şi două fire de urzică, apoi se mulge laptele, ca oile să fie iuţi, adică lacome la mâncare, cum sunt oamenii de lacomi după argint şi cum de iute este urzica, şi ca bulzul (caşul) să fie dulce, cum e sarea în bucate de dulce.

Găleata în care se mulge laptele este un polobocel, cu cercuri de lemn sau de fier, care, la fund, este ceva mai larg decât la gură. Două din doagele lui, care stau faţă în

[16] DAN, DIMITRIE, *Stâna la Românii din Bucovina*, pp. 16-17

faţă, sunt, sus, mai lungi decât celelalte şi găurite cu borţi, numite urechi, prin care se vâră un baier, adică o nuia groasă.

După mulsoare, baciul şi ciobanii prind, cu mâna dreaptă, de mijlocul baierului şi duc găleţile, cu laptele muls, din strungă, în colibă, unde le aşează lângă budacă, un ciubăr înalt, cu gura mai largă decât fundul, şi înzestrat, şi el, cu urechi.

Apoi, toţi îşi spală mâinile, precum o făcuseră şi înainte de muls, şi unii din ciobani pleacă cu oile, alţii, însă, rămân în stână. După ce baciul a făcut rânduială cu laptele, spală găleţile şi face şi alte trebi de ale stânii.

Baciul, la rândul său, ia câte o găleată cu lapte şi strecură laptele printr-o strecurătoare, adică o bucată de pânză de călţi, de 2 părţi cu şfere (cu sfori la ambele capete – n.n.), care se ţine, cu dânsele, peste hârzobul de deasupra budăcii.

Hârzobul este un cerc de lemn, pe deasupra căruia se leagă, cruciş şi în toate părţile, aţe groase de cânepă. El are menirea să ţină strecurătoarea deasupra budăcii.

Apoi, baciul ia, din cigorniţă (un fedeleş cu cheag), cu un polonic de lemn, 2-3 polonice de cheag, după mulţimea laptelui, le toarnă în budaca cu lapte şi mestecă, cu polonicul, cheagul în lapte, face semnul crucii deasupra lui, pune capacul de lemn deasupra budăcii, pe care a aşezat-o dinaintea focului, ca laptele să

se încălzească ceva şi o mai acoperă cu un suman, ca laptele să nu se răcească.

Cheagul trebuincios se pregăteşte în următorul chip: Se ia un miel frumos, imediat după ce l-a fătat oaia, şi se închide într-un coteţ podit, unde nu se află nimic de mâncare. De aici, se scoate mielul numai la supt. După două săptămâni, mielul se taie şi i se scoate rânza, în care se află un fel de căşuţ. Rânza aceasta se sărează şi se anină în drăgar, în dreptul hornului, unde stă cam 2-4 săptămâni, să se usuce. Pentru facerea caşului, se ia, deci, căşuţ de acesta, se lungeşte cu zăr şi se toarnă în cigorniţă, iar de aici, cu polonicul, în budaca cu lapte.

Laptele, după 1,5 – 2 ore, se prinde şi, atunci, baciul descopere budaca şi bate bine laptele în budacă, cu un bătălău de lemn, numit roată, aşa că laptele se face, iar, ca laptele cel dulce. Această procedură se face numai după ce baciul, mai întâi, a înfipt bătălăul în lapte şi a luat 2-3 polonice de zăr, ieşit deasupra laptelui, şi l-a turnat în cigorniţă, ca cheagul să nu se sfârşească.

Bătălăul este un băţ tare, cam de un metru lungime, înţepenit, în mijlocul a 2 tălpi de lemn, puse cruciş, prin care trec, jur-împrejur, 3 rânduri de vergele, din care fiecare formează un cerc.

Baciul, după procedura arătată, îşi suflecă mânecile cămeşii, îşi spală mâinile, apoi bagă o mână în budacă, ocoleşte laptele dimprejur, până se îndeseşte, aşa că devine vârtos, apoi strânge bulzul (caşul din laptele ieşit din mulsoarea tuturor oilor), îl scoate afară şi-l pune pe stre-

curătoarea de deasupra unei budăcuţe şi-l scurge de zăr, apăsându-l de 3 ori.

Acest prim bulz, numit cocârtiţă se taie în felii şi se împarte între toţi sâmbraşii care se află la stână, ca toţi să se îndulcească din mana oiţelor.

Baciul scurge bulzul, aşezând hârzobul şi strecurătoarea pe prima budacă, şi punând caşul pe strecurătoare, unde-l rumpe în 4 bucăţi, ca să se scurgă mai bine. Apoi ia caşul, cu strecurătoare, cu tot, şi-l anină, de şferele strecurătoarei, în cui, unde stă până a doua zi, dimineaţa, sau până la al treilea lapte, când se ridică, de aici, făcând loc altui caş, şi se pune pe podul din comarnic.

După ce a pus caşul în cui, baciul toarnă zărul, ieşit din caş, în căldarea care stă pe calul de deasupra focului din colibă. Mestecă, apoi, zărul, care clocoteşte în căldare, cu meleşteul, numit şterţ. Şterţul este un băţ, cu capătul de jos mai gros şi despicat în mai multe despicături. Mestecatul se continuă până ce zărul fierbe şi se face urda şi pentru ca urda să nu se afume sau să se prindă de căldare. Baciul mai rumpe, apoi, urda cu polonicul, ca ea să fiarbă mai bine.

Urda se scoate, apoi, din căldare, se pune într-o anume strecurătoare, ca zărul dintr-însa să se scurgă bine, într-o anume budacă, şi aşa să poată sta mult în bărbânţe şi să nu se strice.

Grăsimea care iese deasupra zărului fierbând se strânge într-o bărbânţă, în care se colboteşte (bate) până se alege untul.

Zărul, scurs din urdă, amestecat cu fulgi de urdă, se numeşte jintiţă. Băută pe inima goală, jintiţa curăţă repede stomacul.

Amintita operaţie cu laptele, zărul, caşul şi urda se repetă după fiecare lapte, adică mulsoare.

Când căldarea stânii este mică, atunci zărul trebuie fiert de mai multe ori, ceea ce durează până noaptea, târziu, şi bietul baci, pe la Sâmpetru, când este mult lapte, n-are parte defel de somn.

Mulsul oilor se face de trei ori pe zi, şi anume primul – la 4 ore, dimineaţa, adică la mânecate, ceasul când baciul îşi trezeşte ciobanii din somn cu trâmbiţa, şi, după mulsoare, oile merg în porneală, adică la păscut, întovărăşite de ciobani şi câini.

La fiecare porneală a oilor se trâmbiţă. Din trâmbiţă sau din cimpoi ştiu zice (cânta) numai acei bărbaţi care au fost ciobani la oi şi o seamă de femei, care, ca fete, au vărat cu vitele pe munte.

Ciobanii călăuzesc oile prin păscători, purtând în mână caţa (băţul ciobănesc, destul de înalt şi cioturos la capătul de sus), şi zicând din fluierul frumos împestrit şi îngălbenit doine şi alte cântece de dor şi jale, ca să se zăbăvească. După ce se satură de cântat, îşi taie beţe

pentru bâte sau lemn pentru polonice şi linguri, pe care le încrestează seara.

Pe la orele 11, la prânz, baciul iarăşi trâmbiţă, dând semn ciobanilor să vie cu oile la mulsoare. Oile se mulg şi la ora 1, după-amiazi; după ce ciobanii au mâncat, oile iarăşi trebuie să fie în porneală.

Seara, la orele 6, oile iarăşi se mulg şi, apoi, merg ciobanii cu oile, după răsăritul luceafărului, numit steaua ciobanului, adică după achindie, de iznou în porneală, până la 9 ceasuri, când oile se mână la părcanul stânii, la mas sau în sălaş sau în târlă…

La stână se află felurite vase de lemn, pentru trebuinţa laptelui, zărului, şi anume: Budace şi budăcuţe, cu capace şi toarte, cofele, cupe cu mănunchi, săpate dintr-o bucată de rădăcină, ocă, racle, polonice şi untăriţe de ales untul, care toate sunt proprietatea baciului.

Baciul, care strânge fruptul oilor, trebuie să fie om cu dreptate, căci, în altfel, s-ar întâmpla pagubă mare între oi. El împarte frăţeşte brânza, caşul şi urda, între sâmbraşi, în fiecare săptămână, până ce i-a mulţămit pe toţi.

Oile stau la stână de la 12-16 săptămâni, în care răstimp stâna nu stă locului – după cum am amintit mai sus – ci se mută de mai multe ori, în mai multe locuri, unde este păşune”[17].

---

[17] DAN, DIMITRIE, *Stâna la Românii din Bucovina*, pp. 18-22

Răscolul stânei, care se face, ca întotdeauna, de Vinerea Mare, este a doua mare sărbătoare a păstoritului, aşteptată şi de baci şi păstori, care vor scăpa de ascetismul asumat şi respectat cu rigoare, dar şi de întreaga obşte sătească, obişnuită să omagieze, prin păstorit, cele două „lanţuri ale îngheţului”, ieşirea şi intrarea îngheţului („şarpelui”) în pământ. Spectaculos, trăit cu intensitate şi cu o religiozitate neprefăcută, răscolul oilor înseamnă, în fond, şi un popas odihnitor al satului românesc în matricea sa primordială.

„Primind sâmbraşii, baciul şi ciobanii fruptul care li se cuvine, stâna se răscoleşte, adică se desface. Lucrul acesta se întâmplă în postul Sântămăriei.

Atunci, ciobanii voioşi cântă: „Şi-apoi legea voastră, oi, / Iute treci tu, vară hăi! / Iute treci şi iat-o-i toamna / Să nu stau s-îmblu de-a valma! / Păpuşoii-s de cules, / Fete multe dintr-ales! / Grâu-i gata secerat, / Fete mândre de pupat!”.

La răscol, se adună toţi sâmbraşii, înştiinţaţi de cu bună vreme, mulţămesc baciului şi ciobanilor pentru truda lor, pentru buna îngrijire a oilor şi fruptului, dorind ca „Dumnezeu să ajute cu bine şi sănătate şi la anul”. Ciobanii, la rândul lor, le urează sâmbraşilor ca sâmbraşii, la anul, să aibă şi mai multe oi.

În ziua răscolului, se ia puiul, adică smântâna de pe urdă. Din smântâna aceasta, apoi din făină de păpuşoi şi sare, se face balmoş. Toţi sâmbraşii aflători la stână ospătează din balmoşul acesta. Tot atunci, se mai mănân-

că şi jintiţă. Jintiţa se ia cu polonicul dintr-o cupă sau dintr-un cofăiel.

Dacă, la răscol, rămâne ceva din balmoş, atunci se zice că răscolul a fost sătul, de altfel, răscolul e flămând.

După mâncarea balmoşului, sarea rămasă la stână se sfarmă şi se împărţeşte între toţi sâmbraşii, care, luându-şi fiecare oile sale, se duc, în voie bună, care încotro, la sălaşul său. Atunci, baciul vâră răbuşul, lângă un izvor, în pământ, ca nime să nu-l afle.

Oile sosite acasă, după răscolirea stânii, sunt întâmpinate de gospodină sau gospodar cu mare bucurie.

Acasă, se mulg oile cam până la Ziua Crucii, dar numai de 2 ori pe zi, adică dimineaţa şi seara. Din laptele muls, însă, nu se mai face caş, ci el se mănâncă dulce sau se prinde acru sau se amestecă cu cel de vacă, ca să iasă mai multă smântână"[18].

[18] DAN, DIMITRIE, *Stâna la Românii din Bucovina*, p. 22

SĂBĂOANI

(prin Leucuşani, înglobat în Săbăoani, Neamţ).

1458, aprilie 12: Întărit de Ştefan voievod „mitropoliei noastre din târgul Roman, unde este hramul sfânta mucenică Paraschiva”, care primeşte uric pentru un „satele anume: Leucuşani, mai sus de târg, şi Dragomireşti, cu pod umblător; iar Leucuşanii, cu moara, şi podul umblător sunt pe Moldova”[19].

1488, aprilie 20: Întărit de Ştefan voievod Mitropoliei Roman, care primeşte uric pentru „dania bunicului nostru, Alexandru voievod, două sate, anume Leucuşanii, mai sus de târgul Roman, şi cu desetina din varză din acel sat, şi Dragomireştii, mai jos de târgul Roman, peste Moldova, şi cu podul umblător care este peste Moldova şi cu desetina din peşte proaspăt, pe care îl vor pescui oamenii din Dragomireşti acolo, la ei”[20]. Hotarul, din veac.

1606, mai 12: Întărit de Eremia Moghilă voievod mănăstirii Săcul, prin uricul pentru „două sate ungureşti, anume **Săbăoani** şi **Berindeşti**, cu mori în izvorul sate-

---

[19] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 70, p. 103, 104

[20] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 39, pp. 71-73

lor… care au fost drepte domneşti şi ascultătoare de ocolul Romanului”[21].

1609, februarie 4: Întărit de Constantin Moghilă voievod mănăstirii Secul, care primeşte ispisov pentru „două sate, anume **Saboiani** şi **Berindeşti**, ce sunt ascultătoare la ţinutul Romanului… şi un sat, anume **Vânătorii**, din ţinutul Neamţului, pe aceiaşi apă, mai în sus de târg, care a fost drept domnesc, ascultător de cetatea Neamţului”[22].

1632, aprilie 30: Întărit de Alexandru Iliaş voievod mănăstirii Secul, care primeşte uric pentru „nişte sate ungureşti, anume **Seboianii** şi **Berindeştii**, ce sunt în ţinutul Romanului, care acele înainte spuse sate au fost ale noastre drepte domneşti şi ascultătoare de ocolul târgului Roman”[23].

1634, mai 15: Întărit de Vasile Lupu voievod mănăstirii Secul, care primeşte urice pentru „nişte sate ungureşti, anume **Săboianii** şi **Berindieştii**, ce sunt în ţinutul Roman”[24].

1774, iunie: Satul **Săbăoanii**, ocolul Mijlocului, după recensământul lui Rumeanţev[25], avea **toată suma caselor 64**. Scădere rufeturi 11: 1 popă unguresc, 1 ţigan, 9 văduve. Rămân birnici 53. / **Birnici:** Mihai Susan,

---

[21] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iaşi 1929, pp. 155-163

[22] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iaşi 1907, pp. 364-369

[23] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 45, pp. 50, 51

[24] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 130, pp. 145, 146

[25] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 279

vornic / Anton, vătăman / Gherghel Farcaș / Mihai Vișoc / Antal Fruncul / Mărtin Bacocică / Mărtin Domoc / Petre Bacocică / Giurgiu Bacocică / Pal Bacocică / Pavăl, dascăl / Mărtin Hozăpar / Antal Bacocică / Mărtin sin (fiul) lui Vasile / Gherghel, cioban / Imbre Gherghel / Dolcă Mihai / Bacocică Gherghel / Petre Bacocică / Mihai Bacocică / Blaj Dumitru / Pavăl Gane / Ștefan, cojocar / Ioniță, blănar / Petre Șișcă / Imbre Petre / Ciobanu Gherghel / Antal Gherghel / Ianăș Bacioc / Farcaș fiul lui Lupul / Mărtin Doncul / Gherghel Doncul / Mihai Balintu / Frâncul Mihai / Dumitru Vargă / Gherghel Frâncul / Antal Vargă / Petre Frâncul / Mihai, diac / Mărtin Varga / Tămaș Bârcă / Mătiaș / Mihai Bârcă / Mărtin Săbău / Ianăș, ungurian / Ianăș Bereș / Mărtin Bârcă / Petre Rusului / Ianăș Susan / Mihai Susan / Ion Mărtin, panțir / Ion Mihai, butnar la spital. // **Rufeturi:** Popa unguresc / Iordache, ţigan / Iliana, săracă / Catrina, săracă / Iliana, săracă / Catrina, săracă / Iliana, săracă / Anița, săracă / Vârvara, săracă / Catrina, săracă / Cătălina, săracă.

1902: „**Săbăoani**, comună rurală în judeţul Roman, plasa Moldova, spre nord de orașul Roman, la 9 km de el și la 10 km de reședința plășii. Este așezată pe platoul ce separă bazinul Siretului de al Moldovei. Are o populație de 2.462 locuitori, în majoritate unguri. Este formată dintr-un singur sat, Săbăoani. Are o biserică catolică de zid. Formează o parohie cu satele: Pildești, Leucușeni și Corhana. Școala mixtă a fost frecventată, în 1899-1900, de 115 copii. Sunt 1.739 vite mari cornute. Se face bâlci la 29 septembrie. Este legată cu orașul Roman prin şosea. Acest sat este cel mat mare centru de populaţie din judeţ, după orașul Roman. Există din vechime,

căci un document din anul 1606, mai 12, de la Irimia Movilă, zice că el a fost făcut danie de către acest Domn mănăstirii Secu, împreună cu alt sat, Berendeşti. Acest document zice că acele sate, Săbăoani și Berendești, erau drepte domnești şi populate cu unguri”[26].

SĂBĂŞENI

(Săbăşani sau Săbăşeni, azi Băbiceni,
comuna Durneşti, Botoşani).

1634, august 8: Întărit, pe din două de Vasile Lupu voievod fostului logofăt Pătraşco Ciogolea şi fostului sulger Gheorghe Jora, care cumpără, cu câte 300 de taleri, de la Căzacul, feciorul lui Gheorghe comis din **Cârsteşti** (lângă Durneşti, comuna Durneşti, Botoşani), câte o „jumătate de sat de **Badiuţi** (Bădiuţi, comuna Ştefăneşti, Botoşani) şi jumătate de sat de **Săbăşani** (sau Săbăşeni, azi Băbiceni, comuna Durneşti, Botoşani), ce sunt în ţinutul Dorohoiului, cu bălţi de peşte şi cu iazuri, şi cu vad de moară pe pârâul Başovii, din jos de **târgul Ştefăneşti** (comuna Ştefăneşti, Botoşani)”[27].

1636, aprilie 3: Ispisoc de întărire de la Vasile Lupu voievod dat fostului logofăt Pătraşcu Ciogolea, după pâra cu Căzacul, feciorul lui Gheorghe Ciulei „şi alte neamuri ale lui, care vânduse **Badiuţii** (Bădiuţi,

[26] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 326

[27] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 224, pp. 255, 256

comuna Ştefăneşti, Botoşani) şi **Săbăşenii** (comuna Ştefăneşti, Botoşani), în care ei nu aveau treabă, şi s-a împlinit Ciogolii de la Căzacul a patra parte din satul **Iadinţii** (oraşul Edineţ, raionul Edineţ, Moldova), ce-i în ţinutul Hotinului”[28].

SACA

(azi Prisaca, contopit cu Poiana,
comuna Motoşeni, Bacău).

1632, iunie 1: Zapisul lui Axănie şi Constantin Pribiciu, feciorii fostului logofăt Pribiciu, prin care mărturisesc faptul că „vând trei părţi din **Saca** (azi Prisaca, contopit cu Poiana, comuna Motoşeni, Bacău), ce este la ţinutul Tutovii, partea mâne-si Elenca şi a unchiului lor Zaharia, Tudosicăi, fata Costăchioai, drept 25 galbeni bani gata”[29].

---

[28] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 386, p. 434

[29] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 106, p. 133

SĂCĂLENI

(Săcălâşeşti pe Bârlădzel, comuna Poienari, Neamţ).

1469, februarie 9: Întărit de Ştefan voievod lui Petrea şi fraţilor săi, Oană şi Duma, care primesc uric pentru „ocinile lor drepte şi proprii, satele anume: Brudureştii, unde le este casa, şi Săcălâşeştii pe Bârlădzel, şi jumătate din Tonguzeni şi loc de moară pe Şacovăţ, şi Poiana de Sus pe Şacovăţ, şi Andrieştii pe Bârlad, şi mănăstirea, şi unde a fost moara pe Bârlad, şi, pe Racovăţ, o selişte unde a fost casa bunicului lor Oană Giuratul, şi Bereştii mai jos de Soholeţi, şi seliştea anume Căşcioarele pe Pârâul Fânaţelor”[30]. Hotarul, din veacul veacului.

1617, ianuarie 24: Zapisul marilor boieri, în care mărturisesc cum au venit Gavril, Balan, Simion, Tudora şi Nastasia, feciorii Petrei Oncelosul, şi Marcul, feciorul lui Ignat, Ştefana şi Varvara, fetele lui Nistor Berghe, şi nepoata lor Ghervasia, fata popii Vasile, şi Maria şi Tudora, fetele lui Grigorie, şi fetele Irinei, nepoata lui Lastor Berghe, „şi au vândut ocina părintească şi strămoşească, din a treia partedin satul **Săcăleştii**, a cincea parte, cu loc de moară, cu parte de poieni şi cu prisacă… feciorului şi prietenului nostru Marmură uricarul, pentru 25 taleri de argint”[31].

---

[30] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 156, pp. 230, 231

[31] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VII, Iassi 1886, pp. 3, 4

1623, august 11: Întărită de Ştefan Tomşa voievod uricarului Marmură şi jupânesei lui Mărica, fata Nastasii, care primesc uric pentru „din a treia parte din satul **Săcăleni** a cincea parte, cu loc de moară pe Bărlăzăl şi cu poieni, şi cu loc de prisacă, ce-i este lui cumpărătură de la Gavril şi de la fraţii săi Bălan şi Simion, şi de la surorile lor Tudora şi Nastasie, feciorii Petrii Uclot, şi nepotul lor Marcu, feciorul lui Ignat, şi de la Ştefănie şi Vărvara, fetele lui Lazor beceriu şi nepoatele Ghervasiei, fata popii lui Vasâli, şi Maria şi Tudora, fetele lui Grigori… drept 20 taleri de argint, şi pe altă parte pentru aceiaşi a treia parte de ocină din Săcăleni, a cincea parte, cu loc de moară şi de prisacă, şi cu poieni, ce-i este lui cumpărătură de la Vasâli şi de la fraţii săi Grigori şi Ionaşcu, şi de la surorile lor Vasâlca şi Onisâie şi Anghelina, feciorii lui Dumitru, diacul, drept 25 taleri de argint”[32].

1902: „**Săcăleni**, sat în judeţul Roman, plasa Siretul de sus, comuna Pâncești, spre sud-vest de satul Pâncești și la 5 km de el. Are o populaţie de 352 locuitori; o biserică de zid. De vechimea acestui sat aminteşte un document de la 1681, august 8, prin care se spune cum că Gheorghie Bârcă, cu soţia sa Ştefana din Crăești, hărăzesc Episcopului Ioan de Roman răzăşia lor din Săcăleni, cu condiție ca Episcopul să facă acolo o mănăstire, adică biserică de piatră, pentru pomenirea lor şi a părinților lor (*Cr. Rom.*, Melhisedec, p. 305)”[33].

---

[32] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 107, pp. 155, 156

[33] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 327

SĂCĂLIŞEŞTI

(„care i-au zis Edomireşti”, lângă Slobozia,
în componenţa oraşului Oneşti, Bacău)**.**

1392, octombrie 6: Întărit de Ştefan voievod lui Petru Negrea, care primeşte uric pentru „ocina lui dreaptă, satele anume: Dzemeştii la gura Tazlăului, pe care el l-a cumpărat de la Trişor, pentru 100 de zloţi, şi a patra parte din Filipeşti pe Octuz, şi Săcălişeşti, chiar la gura Tazlăului”[34]. Hotarele, din veac. / **1392**, octombrie 6: Întărit de Ştefan voievod lui Petre Ciorănul (adică Negu), care primeşte uric „pentru satele, anume **Zămeştii**, la gura Tazlăului, care el a cumpărat de la Tămpişul, drept 100 galbeni, şi **Sacalişăştii**, chiar la gura Tazlăului”[35].

1449, martie 23: Întărit de Petru voievod lui Petre Tâmpa, care primeşte „din uricul de miluire ce a avut bunul lui de la Ştefan voievod, din anul 6901 (1392), pe una sat la gura Tazlăului mare, la ţinutul Trotuşului, anume **Zămeşăştii** şi **Săcăloşăştii**, care i-au zis **Edumireşti**, alături de satul **Măneştii**, iar hotarul acestora să fie precum au hotărât şi s-au socotit în semne, ce s-au început din apa Caraclăului Zămeşăşti şi alături cu satul Măneşti, peste apa Tazlăului şi peste pârâul Belice, la deal, la Râpa Roşie şi, de acolo, drept pe râpă, la vale, la

[34] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. II, Bucureşti 1976, doc. 111, pp. 159, 160

[35] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, pp. 197, 198

Reotuş, ceva mai jos din gura Tazlăului, şi tot Trotuşul în sus, la Caraclău, unde este tot hotarul satului Edumireştii, alături cu Măneştii, de unde s-a început”[36].

1635, martie 27: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului sulger Gheorghe Arapu, care primeşte urice pentru „un sat anume **Sacalâşăşti** (lângă Slobozia, înglobat în Oneşti, Bacău), de pe pârâul Topoliţa, ce este în ţinutul Neamţ şi îi este lui danie şi miluire de la cei dintâi domni”. / „Şi jumătatea din sus din satul din **Căcăceni** (lângă Căciuleşti, comuna Girov, Neamţ), pe apa Cracovii, danie şi miluire de la Barnovschi voievod”. / „Şi nişte părţi de moşii din satul **Mărişăştii** (Mărăşeşti, lângă Certieni, comuna Bârgăoani, Neamţ), partea din sus, dinspre casa popii Haraga, cumpărătură de la Dediul din târgul **Iaşi**, ce a fost pârcălab de Neamţ, drept 190 taleri de argint, iar lui i-a fost cumpărătură de la fraţii Grigorie, Orăşăl, Pavel şi Hăcimunda”. / Şi altă parte din Mărăşăşti, cumpărătură de la Nestor din Mărăşăşti, drept un cal”. / „Şi îi întărim o parte din satul **Dumeştii** (?), cumpărătură de la Barnovschi voievod, pe care el a cumpărat-o de la Ioana, fata Cozmii, nepoata Durnii, drept 25 taleri de argint”. „Şi iarăşi, din Dumeşti, un loc de casă şi de arături şi din fânaţ şi cu livezi în sat şi în **Craeşti** (lângă Dorneşti, comuna Costişa, Neamţ), cumpărat de la Maxim şi Larion, feciorii lui Vasile, drept 16 taleri, dar lor le-a fost cumpărătură de la Toader sin Ştefan Cârlig”. / „Şi iarăşi, din Dumeşti partea cumpărată de la Maria, Marta, Romaşco şi Iacov, feciorii lui Ştiful, şi frate-său Ionaşco Buzea, drept 10 zloţi bătuţi”. / „Şi, din Dumeşti, cu patru curături, cu loc de prisacă, cumpărată de la Vlasie, drept 12 galbeni, iar lui i-a fost

[36] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, p. 198

cumpărătură de la Varvara, fata lui Drăgan, şi altă parte de la Robul Bobotă sin Drăgan”. / „Şi o arătură de la Lupul Vărzariu şi feciorii lui, drept un galbeni bun”. / Şi iarăşi îi întărim nişte moşii din satul **Mănăileşti** (Mănoaia, comuna Costişa, Neamţ), două părţi din partea Drăghinii, cumpărate de la Lupul Vărzariu vornic şi femeia lui Gaftona, drept 10 galbeni buni”. / „Şi o arătură din Mănăileşti, cumpărată de la Lupul Vărzariu vornic, drept un galben”. / Şi două arături dintr-acelaşi sat şi-a cumpărat de la Gligori şi Florica, fiii Lupului vornic, drept 2 lei bătuţi”. / Şi altă parte dintr-acelaşi sat şi-a cumpărat de la Nastasia, Antimia şi Ioana, fetele Irinii, nepoatele Nechitii, drept 12 galbeni buni”. / „Şi altă parte din Mănăileşti şi-a cumpărat-o de la Lupul sin Ilie şi ai lui, drept 25 taleri bani buni”. / „Şi altă parte din acel sat, jumătate din partea lui Parel visternicelul, cumpărată de la Iacob diaconul din popa Savii, drept 50 taleri de argint” . / Şi tij (la fel) întărim lui jumătate din satul **Petreştii** (comuna Blăgeşti, Bacău), cumpărătură de la Toader Moţoc şi de la fratele său Nechita, feciorii lui Moţoc vornic, drept 12 galbeni, ce au preţăluit drept 40 taleri de argint”. / „Şi mai întărim a treia parte din satul **Costeni** (înglobat în Costişa, comuna Costişa, Neamţ), cumpărătura lui Dumitraşco Ştefan logofăt de la Gligorce, Martam Larion şi Maxim, feciorii lui Vasile, nepoţii Nastasiei, şi de la vărul lor Constandin şi soru-sa Dochiţa, fiii lui Ion, drept 200 taleri. Şi după aceea a schimbat Gheorghe Arapul şi a dat lui, schimb pentru schimb, altă parte de moşie a lui din satul **Bucileştii** (Buciuleşti, comuna Podoleni, Neamţ)„ care i-a fost cumpărătură de la Condre şi fraţii lui, fiii lui Borce visternicel”. / „Şi mai întărim lui nişte părţi din **Mogoşăştii** (înglobat în Costişa,

comuna Costişa, Neamţ), ce a fost cumpărătură jupânesei lui Vista, o parte de moşie de la Zaharie şi de la fraţii săi Irimie, Simion, Condre şi Tudora, toţi nepoţi Danciului, din jumătate e sat a patra parte, ce se numeşte partea Mânzăştilor (parte din Mogoşăşti), şi o moară pe gârla Bistriţei, ce a fost cumpărătura lui Toader, fiul lui Beldeman logofăt, şi după aceea au vândut jupânului Vista". / „Şi altă parte de moşie ce a cumpărat jupânul Vista din satul **Mogoşeşti**, de la Creţul, Gavril, Ştefan şi Bejan, fiii Măriuţei". / „Şi iarăşi nişte părţi de moşii din satul **Mărăşăştii** şi din satul **Sârbii** (lângă Costişa, comuna Costişa, Neamţ), două locuri de casă, un loc de casă din Mogoşăşti, iar alt loc în Sârbi, cu loc de prisacă la Mărăşăşti şi cu livadă şi arături arate, o săpătură lângă Leciul, o săpătură în sus, o săpătură dinspre Făurei, două botăi în Funduri, la Mărăşăşti, un botăi în fânaţ, un botăi în rândul Ţulţoae, ce au dat lui acele părţi de sus scrise Grigorie sin Toader Buga, Ioana şi muma ei Ioana, a ei dreaptă cumpărătură de la Toader Buga, Vasile Ţiganul sin Ion Ţiganul: un loc de casă din Mărăşăşti şi un botăi în fânaţ, un botăi în rândul Ţulţoae, o arătură pentru casa lui Galer, o arătură la Glod şi altă parte pe drumul Făurei, fiindcă a dat numitul de sus Gheorghe sulgerul un cal bun şi l-au plătit pe Grigorie de la pârcălabii de Neamţ". / „Şi iarăşi, o prisacă din Mogoşăştii, cumpărată de la călugării de la mănăstirea Pangrani, drept 40 taleri, iar lor le-a fost cumpărătură de la Maxim Creţul din Mogoşăşti". / „Şi iarăşi întărim lui două fălci de vie la **Cotnari**, din Dealul Mândru, cu pivniţă de piatră, cumpărătură Simion birariu sin Bietii birariu, drept 500 zloţi bătuţi". / „Şi alte două fălci de vie de la Cotnari, din Dealul Pescop, ce şi-a cumpărat de la Ilie, fratele lui Hasan Cilibi, ce vinde

coberţii fără preţ în Ţarigrad, drept 200 zloţi bătuţi, care vii au fost ale lui Simion sin Betii arman, şi a fost dator cu 1.000 lei bătuţi lui Hasan Cilibi, şi pentru acea datorie i-a vândut acele vii”[37].

1636, decembrie 18: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Dumitraşco, după ce i s-au jeluit fraţii Mihalcea şi Cozmiţă „pe Arhip de **Dănăeşti** (lângă Oneşti, înglobat în Oneşti, Bacău), zicând că le ţine ocina şi moşia lor dreaptă, ce au la **Sacalişeşti** (sat înglobat în Oneşti, Bacău) şi la **Dzemeşeşti** (Zemeş, lângă Brătila, comuna Helegiu, Bacău), în cura Tazlăului… iar tu să ai a opri pe Arhip din acele moşii ale lor, şi să-i dai zi, să vină să stea de faţă înaintea Domniei mele; şi să aibă a-şi aduce şi dresele”[38].

1698, iulie 23: Ispisoc de întărire de la Constantin (Cantemir) voievod, după ce „jupâneasa Maria logofeteasa a răposatului Dumitraşco Ciaurul ne-a arătat mărturie de la Gavril Brăescul, fost mare stolnic, şi de la Ştefan Soroceanul vistiernic, scriind cum au mers, după porunca domniei mele, la satul **Vilileşti**, ce sunt la ţinutul Bacăului, şi au strând oameni buni şi răzeşi de acolo, anume Ion ginerele Giuşanului, Gligorie ginerele Măriei Călugăroaie, Iftimie Zubanoschi, Gligorie Comşa, Iani fecior Dediului, Vasile Buga, Pavel vornicul, Ştefan vătămanul şi Andrei Blescâne de **Vilileşti**, şi au socotit, şi au ales şi stâlpit toate părţilede ocină, cumpărături ce a cumpărat Ciaurul logofăt de la răzeşii de Vilileşti, la Percheu, de la oameni din **Geameşi** şi din **Săcălişeşti**, de la Ştefan

---

[37] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 77, pp. 96-98

[38] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 570, p. 618

Buzatul, Chiriac al Lăzăroae, Ionel, Vasile Ochiul dinere lui Dobre, pe zapise de cumpărătură. / Începe hotarul din coasta Percheului, dinspre răsărit au pus bour într-un carpăn, dintr-acel carpăn, mai jos, într-un stejar, ce este semnul Crucii vechi, de demult, mai jos de stejar, aproape, au pus un stâlp de piatră. Dintr-acel stâlp, drept la vale, într-un piscuşor, s-a pus alt stâlp, şi dintr-acel stâlp din pisc, drept la Tazlău, în şes, s-a pus alt stâlp; de acolo, pe Tazlău, în jos, lângă ţintirimul bisericii **Săcălişeştilor**, de acolo drept peste şes, spre apa Trotuşului, până în apa Trotuşului, unde s-a observat acel hotar”[39].

1774, iunie 15: Satul **Săcăluşeşti**, ţinutul Bacău, ocolul Trotuşului, moşia clucerului Scarlat Crupenschi, avea, după recensământul lui Rumeanţev[40]**: Toată suma caselor**: 33. Scădere rufeturi, însă 4: 1 popă, 3 femei sărace. Rămân birnici 29. / **Birnici:** One Pitic / Marin, ungurian / Dumitru, ungur / Șerban a Begului / Mihaiu Șandru / Toader Rogoz / Ion Simion / One Berza / Ion, ungurul / Ivan, ungurul / Stan Mămzescul / Gheorghi, sasul / Ursul / Ion Urechi / Grigori, ungur / Grigori Urechi / Grigori, ungur / Toader, muntean / Chiriac / Ion / Ion Coman / Ilie Macsin / Vasile / Toader sin (fiu) Neculai, muntean / Toderașcu, bejenar / Vlad, mocan / Sandul, rotar / Lupul Hangul / Iacob Hâgan. // **Femei sărace:** Marie / Paraschiva / Ioana. // **Preoți:** Popa Ștefan.

---

[39] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XI, Iassi 1889, pp. 217-219

[40] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 355, 356

SĂCĂLUŞA

(Sacalâş, Săcăluşa, înglobat în Munteneşti,
comuna Ştefan cel Mare, Vaslui).

1639, iunie 7: Dragomir şi femeia lui Antoniia vând Porcei de **Oşăşti** (Oşeşti, comuna Oşeşti, Vaslui), pentru 2 lei, partea lor „din sat din **Sacalâşa** (Săcăluşa, înglobat în Munteneşti, comuna Ştefan cel Mare, Vaslui)… dinaintea lui Huhulea călugărul şi Tronchi de **Negreşti** (oraşul Negreşti, Vaslui), Oana, Ionaşco şi Bejan de **Oşăşti**, Gligor ot **Cozmeşti** (comuna Deleşti, Vaslui) şi Gavril ot **Ruginoşi** (înglobat în Oşeşti, comuna Oşeşti, Vaslui)”[41].

SĂCĂLUŞEŞTI

(Ceahlăeni, comuna Agapia, Neamţ).

1451, iulie 14: Întărit de Bogdan voievod lui Zianco, care primeşte uric pentru „sate anume Husii, pe Şomuz, unde au fost casele Oncii (lângă Preuteşti, Suceava), şi, pe Topoliţă, Uricheni şi Răteşti, unde sunt casele lui, şi Davideştii, unde au fost curţile lui vechi, şi

[41] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 145, p. 161

partea lui din Ceahlăeni şi Alexandrenii, în gura Zahornii, şi jumătate de Curticeşti”[42]. Hotare, din veac.

1452, septembrie 7: Întărit de Alexandru voievod mănăstirii Neamţ, care primeşte uric pentru „o bucată de pământ… peste Pârâul Sec şi unde este o cruce pe câmp, puţin mai jos de cruce şi pe din jos de Săcălişeşti, de la Topoliţa din hotarul Săcălişeştilor drept pa Pârâul Sec”, pământ cumpărat, cu treizeci şi cinci de zloţi, de la „Tuzoana, fiica lui Conatas de la Neamţ, şi cu fiul ei Leurinţ”[43]. Hotare, din veac.

1623, aprilie 8: Întărit de Ştefan Tomşa voievod fostului mare spătar Gheorghe şi cneaghinei lui Nastasia, care primesc uric pentru „**o selişte, anume Săcălăşeştii** (Săcăluşeşti, Neamţ), pe pârâul Topoliţa, cu vad de moară în Topoliţa, ce este în ţinutul Neamţ”; „a şasea parte din satul Galbeni (comuna Filipeşti, Bacău), cu iaz şi cu moară pe pârâul satului, în acelaşi ţinut Neamţ, care îi este dreaptă cumpărătură de la Toma Birtoc şi de la fratele lui Matei aprod, copiii Erinii Birtocoaie, nepoţii Vasilcăi… Aceasta şi-a cumpărat-o pentru patruzeci de ughi galbeni (ducaţi ungureşti – n. n.)”; „o parte de ocină din satul Aldeşti (contopit cu Cârligi, comuna Filipeşti, Bacău), a treia parte din jumătate de sat, ce este în ţinutul Neamţ, care acea ocină le este lor dreaptă ocină şi cumpărătură de la sora lor Dochiţa, fiica Maricăi, şi de la fiii ei, Pătraşco şi Scânteie, şi Simeon, şi Mărica, şi Tudora, pentru cincizeci de taleri de argint”; „două locuri de două case din satul Durneşti (Dorneşti, Bacău), ce şi-

---

[42] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 12, p. 13

[43] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 19, p. 21

au cumpărat de la Todosia, cneaghina lui Stavăr, şi, de asemenea, toată partea ei, ce se va alege de moştenire din acelaşi sat Durneşti, cu loc de iaz. Aceia ei şi-au cumpărat-o pentru patruzeci de taleri de argint"; „o casă din acelaşi sat, din Durneşti, pe care şi-a cumpărat-o de la popa Simeon, şi de la Ion, şi Ilarion, şi Toader, şi de la sora lor Mărica, nepoţii Durnei, pentru treizeci de taleri de argint. Şi, de asemenea, jumătate de jirebie din acelaşi sat, din Durneşti, care aceea ei şi-au cumpărat-o de la Gligorie Nicşea, pentru doisprezece taleri de argint"[44].

1636, decembrie 5: Scrisoare de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod fostului sulger Gheorghe Arapul, „ca să fie tare şi puternic a ţine şi a opri satul **Săcălişeşti**, ce este în ţinutul Neamţului… Şi pâine, ce se va fi luat de a zecea, să aibă a opri"[45].

1640, iulie 24: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui ceaşnic Gheorghe, care cumpără, cu 400 taleri de argint, de la fostul sulger Gheorghe Arapul, „dreapta sa ocină, un sat, anume **Sacalâşeşti**, care este în ţinutul Neamţ, pe pârâul Topoliţă, cu vad de moară pe acel pârâu"[46].

1651, septembrie 27: Arpentie, ginerele lui Ştefan Poinici, vinnde marelui căminar Enache, pentru 7 galbeni, „toată partea sa din **Zeameş** şi **Săcălăşeşti**, din gura Tazlăului"[47].

---

[44] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 51, pp. 73-76
[45] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 559, p. 609
[46] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 401, pp. 408, 409
[47] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. III, Iaşi 1907, p. 109

1774, iunie: Satul **Săcăluşeşti**, ţinutul Neamţului, ocolul de Sus, după recensământul lui Rumeanţev[48], aveau **toată suma caselor 24**. Scădere rufeturi 5: 5 popi. Rămân birnici 19. / **Birnici**: Savin, topolicean / Gheorghi Pomană / Toader Pomană / Irimia / Istrate / Timofte Ionăşcuţă / Simeon Ionăşcuţă / Ion Ionăşcuţă / Ştefan Rudian / Vasile Bejan / Gavril Bejan / In (alt) Gavril Bejan / Stratul, tij (la fel) / Grigoraş Andronic / Radu Tăraş / Andrei Ionăşcuţă / Ion Vrabie / Vasile Ionăşcuţă / Hortolomei, rotar. // **Rufeturi:** Popa Gavril / Iftimi, diacon / In (alt) popa Gavril Bejan / Năstac, diacon / Popa Gheorghi.

SĂCĂRENI

(între Lozova şi Vorniceni, raionul Călăraşi, Moldova).

1420, aprilie 25: Întărit de Alexandru cel Bun lui Oană vornic, cel care primea uric pentru „satele anume: Corneştii, şi Miclăuşeştii, şi Loznova, şi **Săcărenii**, şi Vornicenii, şi Dumeştii, şi Ţigăneştii, şi Lavreştii, şi Sadova, şi Homiceşti… Iar hotarul acestor sate, care sunt la Bâcovăţ, să fie începând de la mănăstirea lui Vărzar, pe deasupra prisăcii lui Acibco, pe vârful Horodiştei, la vârful Lozovei, la podul lui Gârlanici, de la Fântâna Mică până la Fântâna Mare, iar de la Fântâna Mare, pe deasupra, la poiana Târnaucăi, de la poiana lui Chiprian,

---

[48] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 9, 10

cu moara de pe Bâc, din Lunca cea Mică, şi către Poroseci, şi de la Poroseci la gura Pituşcăi, la seliştea lui Tigomir, iar de la seliştea lui Tigomir, pe deasupra Homiceştilor şi pe deasupra Sadovei, şi de la obârşia Sadovei, la gura Conelii, iar de la gura Conelii, pe deasupra, la mănăstirea lui Vărzar. Şi în acest hotar să-şi întemeieze prisăci, câte va putea să întemeieze. Şi îi întărim hotarele vechi, pe unde au folosit din veac”[49].

SĂCĂRENI

(sat pe Lăuşna, comuna Paşcani,
raionul Kotovsk, Moldova).

1430, aprilie 10: Întărit de Alexandru cel Bun lui Vlad Aldiş, care primeşte uric pentru satele lui, inclusiv „Pătrăuţi, la Suceava, ocolul de sus, unde este casa lui” şi cuturile din megieşie, „pe Vălhăuţi, la Glod, unde a fost jude Iacăci, şi Glod Ciorbă tij pe Vălhăuţi, şi, pe gura Drăsăsovei, la Fântână, tij pe Vălhăuţi, şi, pe Borodance, unde a fost Ciorba, şi, pe Lăpuşna, Iucenii şi, la o Petră Cruce, şi **Sacărenii**, şi Lepoveşna, şi fântâna Epurelui, tij pe Lăpuţna, şi la fântâna lui Ilie,, pe Lupuşna, pe din gios de Iurceni, şi unde a fost Hrăste giude, şi pe din gios, unde a fost Stăilă giude, şi unde a fost Jula giude, şi împotrivă… peste deal dinspre Voloca, la fântână, la lacul despre sat, pe deasupra Lăpuşnii, la fântâna lui

[49] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 47, pp. 67, 68

Gherman… Iar hotarul acelui sat de acelor fântâni să fie dinspre toate părţile după hotarele vechi, pe unde au îmblat de veci”[50].

1634, mai 10: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Vasile, fiul lui Constantin, care în urma unui zapis de mărturie de la Lazor din **Dragomireşti** (comuna Iurceni, raionul Călăraşi, Moldova), Ionaşco din **Borsuneşti** (Bolţun, comuna Iurceni, raionul Călăraşi, Moldova), Mihalcea, fiul lui Hărcul din **Săcăreni** (Secăreni, comuna Paşcani, raionul Kotovsk, Moldova), Guţul din **Făureşti** (comuna Făureşti, raionul Kotovsk, Moldova), primeşte uric pentru „ocina şi dedina din satul **Dragomireşti**, din partea de sus, care se numeşte Fundătura, până la Mârzoaia”, cumpărătură de la Ionaşco Crasnicel, fiul lui Andronic, şi Toader, fiul lui Ion Brăteanul… pentru doi boi de negoţ şi 8 zloţi bătuţi”[51].

1660, septembrie: Întărite de Ştefan Vasile voievod lui Mihalcea Hâncul, care cumpărase de la Constantin Hăbăşescul „toată partea din **Săcăreni** a lui Vasile, feciorul lui Constantin, fratele Hăbăşescului din **Bolţuneşti**, drept 40 taleri”[52].

1763, iulie 20: La împărţirea moşiilor între feciorii lui Miron Hâncul, **partea Lupului** cuprinde „un bătrân întreg din satul **Săcărenii**, la ţinutul Lăpuşnei, cat care îmblă în trei părţi şi cu vad de moară întreg, şi cu seliştea cea veche, şi cu casele părinteşti, şi cu livada de lângă

---

[50] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 98, pp. 145, 146

[51] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 116, pp. 125, 126

[52] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 64, pp. 88, 89

casă; un bătrân şi jumătate dintr-alt bătrân şi cu vad de moară întreg şi dintr-alt vad a patra parte din satul **Pereni**, la ţinutul Lăpuşnei, şi a patra parte din satul **Singera** tij otam (la fel, aici)". / **Partea Catrinei** cuprinde „jumătate de bătrân din **Săcăreni** şi cu livadă de pomi ce vor veni pe acea parte, la ţinutul Lăpuşnii; jumătate de sat de **Moleşti**, cu lacuri de heleştee şi cu locuri de prisăci; jumătate de sat **Condreşti** şi cu vad de moară întreg şi cu locuri de prisăci ce s-ar veni pe această parte… şi a patra parte din satul **Singera** ot tam". **Partea Sinicăi**, fata mai mică, cuprinde „jumătate de bătrân din satul **Săcărenii** şi un vad de moară întreg şi cu livezi, jumătate din satul **Moleştii**, cu locuri de heleştee şi de prisăci; jumătate de sat **Condreşti**, cu locuri de prisăci… şi a patra parte din satul **Singera**, tij Otam, Lăpuşna". / **Partea Mariei**, sora cea mare, cuprinde „**Brătenii**, sat întreg, ce este hotărât, cu vad de moară întreg şi cu locuri de prisăci şi cu pomi la ţinutul Lăpuşnei; jumătate de vad de moară al Istrătoaei în **Ciuciuleni** pe Cogâlnic şi cu partea ce s-a alege în câmp, şi alt vad de moară al lui Mârzacu… a patra parte din satul **Singera**, la ţinutul Lăpuşnei". / **Partea Lupei**, ce o ţine Hrănaciu cuprinde „jumătate de bătrân din **Păşcani** şi a patra parte din iaz, cu două zapise… **Bondeştii**, sat întreg şi cu locuri de heleştee". / **Partea Nastasiei**, ce o ţine căpitanul Neculai Iacomi; „a treia parte din tot satul **Săcărenii**, cu vad de moară întreg şi cu livezi"[53].

1904: „**Săcăreni**, sat în judeţul Chişinău, volosti Bujoara, aşezat într-o vale ce se deschide, din stânga, în valea Lăpuşnei. Aici a fost o fabrică de zahăr. Are 67 case, cu o populaţie de 512 suflete de ţărani români;

---

[53] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 177, pp. 205-209

şcoală elementară, unde se învaţă numai ruseşte. Locuitorii posedă pământ de împroprietărire 264,5 deseatini. Proprietarii, moştenitorii lui Petru Rusu, 359 deseatini. Tot aici mai posedă pământ cumpărat, la Valea Lac, 70 deseatini, 31 capi de familii de ţărani români din satul Ciuciuleni; familia D. Choroşilow din Cazaci, 220 deseatini; Ion Popa, 31 deseatini; moştenitorii lui Porceascu, 35 deseatini; moştenitorii lui Şeptilici, 35 deseatini; Anastasie Marjina, 22 deseatini”[54].

SĂCĂREŞTI

(satele Tâmpeşti şi Balasineşti,
înglobate în Săcăreşti, comuna Cucuteni, Iaşi).

1580, iunie 18: Întărit de Iancul (Sasul) voievod fraţilor Simion Moţoc, Dumitru, Nastasica, Anghelina şi Stana, feciorii lui Iosăp Moţoc, după ce s-au jeluit că au pierdut dresele vechi, „când au prădat tătarii ţara, în zilele lui Ioan voievod… pe a lor dreaptă moşie, pe din sus jumătate de sat **Balasineşti** şi cu vad de moară în Bahlueţ, ce a fost cumpărat de părintele lor Iosip Moţoc, dimpreună cu jupâneasa Măgdălina, drept 600 zloţi tătăreşti, de la Anuşca, fata Petrei”[55].

1635, martie 24: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Irimia, prin ispisoc de judecată, după pâra cu Iacov

---

[54] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 184

[55] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XIX, Iaşi 1927, pp. 134, 135

Moţoc „pentru o parte de ocină din sat din **Tâmpeşti** (înglobat în Săcăreşti, comuna Cucuteni, Iaşi), ce sunt în ţinutul Romanului”, pentru că, atunci „când a fost la zi, Irimia a venit şi a aşteptat peste zi, până în a şasea zi, iară Iacob Moţoc tot n-a venit, ci a rămas din zi şi din toată legea”[56].

1636, iulie 10: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Toader şi Pătraşco ot **Drăgoteni** (înglobat în Vascani, comuna Ruginoasa, Iaşi), după ce i s-au jeluit Ionaşco şi Gheorghe de **Todereşti** (comuna Todireşti, Iaşi) pe Căruvan şi Ştefan Borşe „pentru părţile lor de **Balasineşti** (lângă Săcăreşti, comuna Cucuteni, Iaşi) şi de **Tâmpeşti** (lângă Săcăreşti, comuna Cucuteni, Iaşi). Venind înaintea Domniei Mele, au arătat că au şi ei ocină cu dânşii… voi să socotiţi cu oameni buni ce se vine partea lor, să o alegeţi şi să le-o lase în pace alţi răzeşi”[57].

1644, ianuarie 21: Soţii Gligore şi Lupa Ureche, Toma stolnicul cel mare şi Aniţa, Lupul şi Antimiia Bucium, Savin şi Nastasiia, împarte între ei „moşiile de pe socrul nostru Voruntar (Prăjescul) comisul şi de pe soacra noastră… mai apoi din zapisul de împărţeală ce-a avut soacra noastră cu frate-său, răposatul Neagoe postelnicul şi am mai adaos şi jumătate din toate satele care s-au venit cu împărţeală lui Condre vameşul de pe jupâneasa lui Sofroniia, iar după moartea ei le-am împărţit cu Dumitraşco Neagoe, feciorul postelicului Neagoe. / Şi-au venit pe partea vornicului Ureche şi a jupânesei Lupa jumătate de sat **Negriteşti** (comuna Podoleni,

---

56 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 66, pp. 73, 74

57 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 454, p. 515

Neamţ), la ţinutul Neamţului, satul **Străşeni** (comuna Străşeni, judeţul Chişinău, Moldova) pe Bâc, la ţinutul Lăpuşnei, jumătate de sat **Cruhliceni** (judeţul Chişinău, Moldova), iarăşi la acel ţinut, a opta parte din satul **Vlăşineşti** (azi Lunca Prutului, comuna Trifeşti, Iaşi) pe Prut, ce-s în ţinutul Iaşilor, şi jumătate de sat **Tătăreni** (lângă Oneşti, comuna Plugari, Iaşi), pe Miletin, ce-s la ţinutul Hârlăului. / Şi s-au venit în partea stolnicului Toma şi a jupânesei Ana jumătate din satul **Negriteşti**, ce-s la ţinutul Neamţului, satul **Săleştea** (sau Seliştea, înglobat în Şipileşti, comuna Popricani, Iaşi) pe Prut, a opta parte din **Vlăşineşti**, iarăşi pe Prut, ce-s la ţinutul Iaşilor, a patra parte din **Volcineţ** (Vălcineţ, judeţul Ungheni, Moldova), cu vecini, la ţinutul Orheiului, şi trei părţi din patru părţi din **Răuseni** (comuna Răuseni, Botoşani) pe Jijia, la ţinutul Hârlăului. / Şi s-au venit stolnicului Bucium şi jupânesei Antimia jumătate de sat **Voruntăreşti** (Volintireşti, comuna Alexandru I. Cuza, Iaşi), cu vad de moară în Siret, ce-s la ţinutul Romanului, satul **Unchiteşti** (sat pe Prut, ţinutul Iaşi) pe Prut şi **Cumcenie** (sat pe Prut, ţinutul Iaşi), iarăşi pe Prut, ce-s la ţinutul Iaşilor, şi a treia parte din **Cândeşti** (comuna Cândeşti, Botoşani) pe Siret, cu vad de moară în Siret. / Şi s-au venit pe partea lui Savin şi a jupânesei Nastasia satul **Giurgeştii** (înglobat în Târgu Frumos, Iaşi), cu heleşteie pe apa Bahlueşului, părţile ce se vor alege din **Tâmpeşti** (înglobat în Săcăreşti, comuna Cucuteni, Iaşi) şi din **Balosineşti** (comuna Cucuteni, Iaşi), ce-s la ţinutul Romanului, satul **Ilişenii** (comuna Santa Mare, Botoşani), în gura Coroviei, şi **Zudureni** (sat pe Prut, ţinutul Iaşi) pe Prut, ce-s la ţinutul Iaşilor”[58].

[58] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII,

1650, august 4: Iftinca, fata Rusului, nepoata lui Păcurar, Ionaşco, feciorul Iftincă, şi Chelsia, fata Iftincăi, vând lui Mihăilă Haruţul (din **Balasineşti**), ginerele surorii sale Costanda, drept 35 galbeni, părţile lor de „moşie din satul **Cârsteşti**, din tot locul ce se va alege partea Iftincăi şi cu loc de prisacă”[59].

1651, ianuarie 6: Costanda, fata lui Iacob, nepoata lui Păcurar, vinde lui Mihăilă Haruţul, ginerele ei, drept 10 ughi (ducaţi ungureşti), partea ei de „moşie din **Cârsteşti**”… / Ignat, Constanda, Ştefan şi nepoatele lor Irina, Antimia şi Nastasia vând lui Mihăilă Haruţul din **Balasineşti**, drept 15 galbeni, „câtă parte au avut în satul **Cârsteşti**, din pomet, heleşteu, fânaţ şi din tot locul, din partea lui Păcurar”[60].

1902: „**Săcăreşti,** cu Balosineşti, sat în judeţul Iaşi, format din două trupuri: Balosinești, cu o suprafaţă de 72 hectare, și Săcăreşti, cu o suprafaţă de 49 hectare, având împreună o populație de 150 locuitori. Distanţa dintre aceste două sate este de 2.250 m. În satul Săcărești se află o biserică de lemn, care are o vechime de 100 de ani şi e deservită de 1 preot şi 1 eclesiarh. Locuitorii sunt răzeși din timpul lui Ștefan cel Mare, după cum glăsuiesc documentele lor. Satul Balosinești este întrupat în moșia Cucuteni. Locuitorii posedă: 53 vite mari cornute, 17 cai, 157 oi şi 15 râmători”[61].

Bucureşti 2005, doc. 237, p. 217

59 Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An VIII, Fasc. VIII, 1930, p. 49

60 Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An VIII, Fasc. VIII, 1930, p. 49

61 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 327

SĂCĂTURA

(lângă Bogdana, comuna Ştefan cel Mare, înglobat în oraşul Oneşti, Bacău).

1636, martie 8: Întărit prin ispisocul lui Vasile Lupu, după convenirea împărţirii moşiilor lui Cârstea Ghenovici între urmaşii lui. „Şi s-au venit, în partea Schivii, jupâneasa Dabijii, fata Cârstii şi a fiilor ei Ghiune, Maria, Nastasia, Irina, Tofana, Anasia, satul **Blândăreştii** (Blidereşti, lângă Bucium, comuna Ştefan cel Mare, Bacău) şi **Săcătura** (lângă Bogdana, comuna Ştefan cel Mare, înglobat în oraşul Oneşti, Bacău), la ţinutul Trotuşului… a treia parte din sat **Dumeşti** (comuna Dumeşti, Iaşi), ce este în ţinutul Cârligăturii, şi sunt într-acel sat patru selişti, patru hotare, anume **Drângei** (Drinjeşti, înglobat în Hoiseşti, comuna Dumeşti, Iaşi), **Hodorenii** (comuna Dumeşti, Iaşi) şi **Bereştii** (comuna Dumeşti, Iaşi) cu două iazuri. / Şi s-a mai venit lor, Anghelina, cu sora şi cu feciorii ei un iaz dintre cele două iazuri: un iaz este gata, cu apă şi cu peşti, iar unul este loc de iaz, şi satul **Spinenii** (lângă Ciocani, comuna Perieni, Vaslui) şi **Cogenii** (înglobat în Ciocani, comuna Perieni, Vaslui), de la ţinutul Tutovii… şi satul **Movilenii** (comuna Coroieşti, Vaslui)… şi satul **Văcăreşti** (înglobat în Ciuşlea, comuna Garoafa, Vrancea), de la ţinutul Putnii… şi a treia parte din sat de **Glăvăneşti** (comuna Glăvăneşti, Bacău), ce este în ţinutul Tecuciului, cu vad de moară în pârâul Zeletinului, şi a treia parte din satul **Dimaşi** (Dimăceni, comuna Vulturu, Vrancea), iarăşi la acel ţinut… / Şi s-au

venit Anghelinii Vasilioai, fata Cârstei vornic, satul **Bujorenii** (înglobat în Zorleni, comuna Zorleni, Vaslui), **Pipărcanii** (înglobat în Banca, comuna Banca, Vaslui), **Bâcsăneştii** (comuna Zorleni, Vaslui) şi **Măstăcanii** (lângă Sălcioara, Măstatici, comuna Banca, Vaslui), ce sunt la ţinutul Bârladului, şi satul **Sângurenii** (Singureni, raionul Cahul, Moldova), la ţinutul Tigheciului, şi a treia parte din **Cândeşti** (comuna Mihăileni, Botoşani) şi satul **Scândurinii** (Scândureni, în Covurlui, Galaţi), la ţinutul Covurluiului, şi satul **Tomeşti** (comuna Pogana, Vaslui), în ţinutul Tutovii… şi a treia parte de Dumeşti, în ţinutul Cârligăturii, cu două heleştee. Şi s-au mai venit lor, dimpreună cu sora lor Schiva, şi a tria parte din Dimaceni, ce este la ţinutul Tecuciului. / Şi s-au venit în partea Măricuţii Cernătoai, iar fata Cârstii, satul **Movileni** (comuna Trifeşti, Neamţ), la ţinutul Neamţului, cu vad de moară în pârâul Ciornii, şi a treia parte din Dumeşti, cu heleşteul din jos, şi jumătate de sat de **Iacobeni** (ţinutul Neamţului, Neamţ), ce sunt tot la acel ţinut, şi **Popârşiocei** (Popârşcioci, lângă Lungeşti, comuna Bălăbăneşti, Galaţi), la ţinutul Bârladului, şi a treia parte din satul **Ţigănenii** (Ţigăneşti, comuna Munteni, înglobată în Tecuci, Galaţi), de la ţinutul Tecuciului, şi satul **Popeştii** (Popeni, comuna Găgeşti, Vaslui), din ţinutul Fălciului, cu vad de moară în pârâul Elanului, şi a treia parte din Dimăceni, ce sunt în ţinutul Tecuciului”[62].

[62] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 350, pp. 392, 393

SĂCĂTURA

(în Viişoara, comuna Vidra, Vrancea).

1636, aprilie 2: Întărit de Vasile Lupu voievod cămăraşului Pătraşco, fraţilor şi tuturor rudelor lui, care primesc uric pentru „jumătate din satul **Şoldeşti** (comuna Fitioneşti, Vrancea), pe apa Zăbrăuţi. Şi hotarul acestui sat începe mai în jos de hotarul **Spăriiaţilor** (azi Zăbrăuţi, înglobat în Moviliţa, comuna Moviliţa, Vrancea), pe valea Zăbrăuţi, drept în sus până la obârşie şi dealul de la **Căpoteşti** (comuna Boloteşti, Vrancea), pe unde arată şi uricul pe care îl au de la Ştefan voievod cel Bătrân. Iar poienile şi curăturile să aibă a le stăpâni pe unde le-a hotărnicit Dumitraşco Gheuca vornic, cu oameni buni, megieşi, anume: Calcea din **Muncel** (Muncelu, comuna Străoane, Vrancea), Zăbrăuţi din **Brudureşti** (pe Putna, Vrancea), Ursu Dudăilă din **Săcătură** (în Viişoara, comuna Vidra, Vrancea), Gliga din **Budea** (Buda, înglobat în Angheleşti, comuna Rugineşti, Vrancea) Oprea fost pârcălab, popa Ioachim de la mitropolitul Varlaam, popa Sava de la **Cruce** (înglobat în Panciu, Vrancea), Focea uricar şi Frâncul din **Nădălbiţi** (în Putna, Vrancea), Pricopie diac din **Băloteşti** (comuna Boloteşti, Vrancea) şi mulţi oameni buni”[63].

---

[63] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 385, pp. 432, 433

SĂCĂTURA

(Saca sau Săcătura, în Pădureni,
comuna suburbană Mărgineni, Bacău).

1640, septembrie 1: Cârstina şi Safta, fetele Toşlei, nepoatele lui Bordogan, şi vara lor Docâţa, fata Martei, nepoata lui Bordogan, şi fratele ei Ursul vând lui Iusip din **Lolcani** (Luncani, comuna suburbană Mărgineni, Bacău), pentru 39 zloţi, „partea lor de ocină din **Saca** (Săcătura, în Pădureni, comuna suburbană Mărgineni, Bacău), jumătate din partea lui Bordogan, ce se va alege… Şi în această tocmeală au fost Constantin şi popa Puiul din **Mărgineni** (comuna suburbană Mărgineni, Bacău), Toader şi Ignat ginerele ot **Fântânele** (comuna suburbană Hămeiuşul, Bacău), Pentelei, Ştefan ginerele Martei, Scântei, Mihăilă Talaba, Dahid Drolea din **Saca**, şi alţi oameni buni”[64].

1730, iunie 26: Carte de împuternicire, dată de Grigore Ghica voievod lui Dumitraşco Păviraru „să fie volnic a stăpâni dreapta moşie ce a zis că are la ţinutul Bacăului, anume **Sohodolul, Luncani, Mănceşti, Nadişa, Răchitişul, Sperleşti** şi **Săcătura**, să aibă a-şi lua de a zecea de pe acele părţi de moşie”[65].

1738, iunie 20: Carte de împuternicire, dată de Grigore Ghica voievod lui Toader Crihan şi fraţilor lui,

[64] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 448, pp. 443, 444
[65] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 232, 233

feciorii lui Vasile Crihan, „ca să fie volnici a-şi ţine şi a stăpâni ale sale drepte ocină şi moşie, ce ziseră că au în **Sohodol**, ce este la ţinutul Bacăului, o parte de moşie din tot satul, partea lui Ignat, nepotul călugărului, care parte s-a dat cu judecată tatălui lor, lui Vasile Crihan, pentru altă parte de moşie a lui Vasile, ce a vândut-o acestui Ignat, din satul **Comăneşti**, ce este tot la ţinutul Bacăului, la care sat au fost cu toţii răzeşi, şi acel Ignat a vândut şi partea de moşie ce a fost a lui Vasile, şi parte lui nu i-ar fi făcut, precum ne arată o carte de la Constandin Duca voievod"[66].

1806, iunie 28: Carte de judecată de la Constantin Moruz voievod, după ce s-a iscat pricină între „cinci femei văduve, anume Nastasia Holtoaia, Catrina Băntă-şoae, surori trecutului din viaţă Andrei Pepelea, şi Ilinca, Aniţa şi Ioana, nepoatele aceluia, şi între vechilul dom-niţei Zoe Ghica, pentru părţile de moşie ce ar fi zălogit acel Andrei Pepelea la răposatul beizadea Grigore Ghica, atât moşa **Sohodolul**, de la ţinutul Bacăului, cât şi dintr-alte hotare, pentru banii ce s-a îndatorit. / Şi în urmă, , după săvârşirea lui, cea de a doua femeie, înşelând şi ne nevârstnicii copii, rămaşi cu prima femeie, a vândut de istov domnişei Zoe Ghica toate părţile din Sohodol, în care se cuprind 271 stânjenim o palnă şi 2 părmace, unde şi acele cinci femei au avut părţi, mai luând şi alţi bani peste cât a fost datoria… însă, când nepotul lor Zamfir se va ridica în vârstă, de va cere partea tatălui său cu răs-cumpărare, să nu fie oprit, la care s-au mulţumit şi ele că atunci nu se vor pricinui. / Deci acum jeluitoarele, după hotărârea judecăţii, au răspuns la vornicia de aprozi banii toţi pe partea fratelui lor Andrei Pepelea, şi de acolo să-i

---

[66] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 233, 234

primească Zoe Ghica”[67].

SĂCEŞTI

(lângă Bahna, Neamţ).

1609, aprilie 14: Todiriţă Zosin din **Muşeteşti** cumpără, cu 78 taleri curaţi, de la Vasile şi Dediul din satul **Păstrăveani**, fraţii lor Sava şi Agahie, verii lor Ştefan şi Toader, fiul Anisiei, Pătraşco, Odochia, Obratina şi Maria, fata Nastasiei din satul Păstrăveani „moşia ce au avut în satul **Arămeşti** şi în satul **Hălăseni**… în casa preotului Pricopie din satul **Săceşti**, dinaintea lui Simion, Samoil, Eremia vatag, Ignat Hulpe din **Săceşti**, Gligoraşco hotnog din **Muşeteşti**, Toader vistiernicul şi Vasile medelnicer”[68].

SĂCITENI

(comuna Ialoveni, judeţul Chişinău, Moldova).

1639, aprilie 16: Ionaşco, fiul Sofronii, şi Dragotă dau hotnogului Ştefan Cociorveiu partea lor „din satul **Săcitenii** (comuna Ialoveni, judeţul Chişinău, Moldova), ce se va alege partea noastră… pentru oareşicare nevoie

---

[67] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 237-239
[68] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, pp. 175, 178

ce am avut asupra capului. / Şi la această tocmeală au fost Săbruci, Moisai, Toader, Petre şi Creţul din **Ialoveni** (comuna Ialoveni, judeţul Chişinău, Moldova), Crăciun, Drăgan şi Marcu din **Săciteni**"[69].

1643, septembrie 9: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, prin care întăreşte fraţilor Toader, Creţul şi Bălina, feciorii lui Sava din **Ialoveni** (comuna Ialoveni, judeţul Chişinău, Moldova) şi fraţilor Ştefan Cociorvă şi Vasile, feciorii lui Nicoară, nepoţii lui Sava, „a lor dreaptă ocină şi răscumpărătură din satul **Săcitenii** (Săciteni, comuna Ialoveni, judeţul Chişinău, Moldova), dintr-un bătrân a patra parte, care a fost dreaptă ocină şi moşie lui Vasile Drăguş vel pitar, şi alte părţi de moşie pe doi bătrâni din Săceteni, ce a fost cumpărătura lui Vasile Drăguş, pe care le-a vândut lui Vasile Soroceanul, drept 55 unguri (ughi, adică ducaţi ungureşti), / Drept aceea, au stătut Toader, Creţul şi Balina şi Ştefan şi Vasile şi s-au pârât înaintea domniei mele cu Vasile Suruceanul pentru acele părţi de ocină, şi s-a rămas Vasile Suruceanul, şi s-au răscumpărat acele părţi de ocină, şi i-au dat lui 5 boi de negoţ şi 10 galbeni ungureşti, pentru că au fost nepoţi şi răzeşi lui Vasile Drăguş, iar Vasile Suruceanul nu s-a rudit cu dânsul nici nepot, nici răzeş"[70].

1698, iunie 9: Părcălabul Bogos, femeia lui Sofica şi fiul lui Apostol dăruiesc postelnicului Panaite „a treia parte de sat de **Săceteni**, bătrânul Sofronii, care este cumpărat de moşul (bunicul) meu Cocioveiu, care este acest sat la ţinutul Lăpuşnei, pe apa Işnovăţului, şi umblă în trei

---

[69] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 104, p. 114

[70] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 169, pp. 160, 161

bătrâni… şi la această danie s-au întâmplat Grigoraş Sava, pârcălabul de **Chişinău**, Mihail a Popii din **Suruceni**, Enachi sin (fiu) Savei, Vasile fecior lui Pricopi şi Spei din **Todireşti** şi mulţi oameni buni”[71].

1715, februarie: Apostol Bogos şi preotul Cociorvă se învoiesc, prin zapis, asupra unor părţi de moşie din satul **Săceteni**… „înaintea vornicului Afteni şi dinaintea lui Cores”[72].

1827, noiembrie 15: Judecătoria ţinutului Orhei hotărăşte că „moşia **Săcitenii**, toată, să se facă în trei bătrâni ţi un bătrân să-l ia urmaşii lui Vasile şi Ştefan Cociorvă, feciorii Necoarăi, nepoţii lui Ialov, şi doi bătrâni să-i ia urmaşii Bălinei, ai lui Toader şi ai lui Creţul, feciorii lui Sava Ialov, nepoţii lui Ialov”[73].

SACOŞEŞTI

(Sacoşeşti sau Eţcani pe Elan, în Fălciu, Vaslui).

1777, ianuarie 10: Fraţii Constantin Ghibanul, Carp şi Gligoraşcu şi Enachi Sava vând marelui vistirnic Constantin Cantacuzino, pentru 101 lei noi, „moşia **Eţcani**, ce este la ţinutul Fălciului, pe apa Elanului, care s-a hotărât la anul 1776 (7284), mai, şi stând, la împăr-

---

[71] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 119, p. 143
[72] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 130, p. 155
[73] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 42, p. 62

ţeală şi la învoială, făcând moşia în 5 părţi, a cincea parte este a noastră, care parte noi am vândut-o”[74].

1777, noiembrie 9: Gheorghe şi Dima Safir spun că satul **Eţcani** l-au „apucat zicându-i **Hârtopul lui Cenghiri**, câtăva vreme. Dar pe urmă s-a făcut un sat pe acel loc şi i-au zis **Negrii** multă vreme. Iar de la o vreme, încoace, am auzit zicându-i **Sacoteştii**, iar acum, de la o vreme, încoace, am auzit zicându-i şi **Eţcanii**, şi eu, Dima, fiind copil, învăţam carte, şi m-a rugat o babă, Gaftona, să merg la dânsa, să iau partea ei, ce i s-a venit din satul **Codrenilor**, de la Ion Penişoară, tatăl Zahariei, în zilele lui Mihai voievod”[75].

1777, decembrie 1: Zapis de mărturie de la răzeşii din **Plotuneşti**, „oameni care am trăit primprejurul acestei moşii, ce se cheamă **Sacoşeşti**, şi le zic şi **Eţcani**, Sava Lie, Toader Gociu, Vasile sin (fiu) Diacon, Dănilă Ciomagă ot **Şişcani**, răzeşi tot de acea moşie, am apucat stăpânind acel loc, din zilele măriei sale Mihai (Racoviţă) vodă, pe un Parfeni Tarcoschi şi pe un Andrei Lie ciobotar şi pe Oprea Ţurchi, iar pe Enache sau pe tatăl său Sava nu l-am apucat stăpânind niciodată. / Eu, Chirilă, om bătrân de 80 ani, aşa ştiu şi aşa mărturisesc. / Iftemie Doni, om de 60 ani, am apucat stăpânind tot pe aceşti răzeşi, care mai sus s-au numit. / Eu, Ion Doni, om de 50 de ani, tot aceşti răzeşi i-am apucat stăpânind, iar pe Enachi sau tatăl său Sava nu l-am apucat stăpânind niciodată. / Şi eu, Nestor Ghindar, am apucat ţarina tatălui meu pe acel loc şi ne-au lat dijmă Andrei Lie ciobotar, iar pe Enache sau tatăl său nu i-am apucat stăpânind. / Şi eu, Ştefan Briniveg ţin minte, din zilele măriei sale Mihai

[74] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iaşi 1895, pp. 284, 285
[75] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iaşi 1895, p. 476

vodă, că tot aceşti răzeşi au stăpânit, iar pe Enache sau pe tatăl său nu i-am apucat stăpânind. / Eu, Neculai Cioban, de când am venit în **Plotuneşti**, sunt 30 ani, şi tot pe aceşti răzeşi i-am apucat stăpânind, iar nu pe Enachi şi pe tatăl său Sava. / Şi eu, Simion Buzălan, am scris cu zisa lor”[76].

SADAGURA

(lângă Cernăuţi, Bucovina, Ucraina).

Înfiinţat, în **1772**, pe moşia satului Rohozna, când „toţi dregătorii ţinuturilor” au făcut „publicaţie în ţinutul său şi pre la toate zilele de tărgu cum că moşiia Rohozna este să se facă tărgu cu nume de Sadagura, după tălmăcire numelui lui baron Gardinbergu, căci Gandinbergu tălmăcindu-se pe limba rosască va să zică Sadagura” (deci, „Grădina Muntelui”), târguşorul din start evreiesc are un document de întemeiere, datat în 15 noiembrie 1796, o jalobă semnată de Nicolae Roset logofăt, de Lascarache Roset visternic, de Constantin Balş vornic, de Constantin Grecu vornic şi de Iordachi Balş, în care se istoriseşte că, „la anul 1771, în vremea celuialaltu războiu, preînalt feldmareşal Grof Rumenţov prin ordin au poruncit Divanului de atunce ca să caute un loc pentru facere banilor de aramă, fiind rănduit asupra facerii acestor bani un baron Gardinbergu… s-au trimis prin înadins şi oameni a lui baron Gardinbergu pe la fiiştecare ţinut, căci oamenii

[76] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iaşi 1895, pp. 284, 285

aciia era poronciţi ca să aleagă locul pentru facerea banilor… (şi) au aflat loc, între Prut şi între Nistru, la moşiea Rogozna… Deci Divanul… poronci la 1772… cum că la moşiia Rogozna… este să să facă târgu, cu nume de Sadagura, după tălmăcire numelui lui baron Gardinbergu… şi ori cine va voi să margă să lăcuiască pe numita de sus moşie, la care s-au dat voe a să aduna tărgu, este volnic a-ş face casă, dugheană, crâciumă şi orice altă va voi pentru alăşverişul său, învoindu-să cu stăpânul moşii, după cum să va putea aşeza cu aşezare statornică, ca să fie volnic a vinde orice fel marfi şi orice fel de băutură, atăta partea creştinească, căt şi partea jidovească”.

1774: În 1774, Sadagura avea 150 familii, în 1775, 1 popă şi 179 ţărani, printre care agricultorii evrei Greif, Runes, Fischbach, Rubel, Grauer şi Lande, iar în 1784, 113 familii.

1786: „Pentru a diminua numărul evreilor și a-i alunga, treptat, din Bucovina, generalul Enzenberg nu a găsit alte mijloace viabile, decât să le demonstreze, cât mai sus, ce prevăd legile.Administrației de stat trebuie să fie atentă ca evreii să nu aibă posibilitatea de a rambursa majorarea impozitului impus de către alți rezidenți ai districtului. Generalul Enzenberg a stabilit, şi pentru evrei, următoarele reguli: / a). Dacă o familie evreiască obţine venituri necinstite, prin confiscarea acestor şi împărţirea banilor în acest mod: o treime denunțătorului, o treime bisericii catolice și o treime aerariului. / b). Evreilor li se va interzice, pentru totdeauna, să ia sate întregi în arendă, pentru a se preveni ca locuitorii creștini să devină supușii lor. / c). Evreilor nu a li se permite să comercializeze pâinea, dulciurile și alte produse de

panificaţie, deoarece acestea sunt alimente obișnuit și le tratează în mod fraudulos. / d). Evreilor li se interzice folosirea slujnicelor creştine, sub pedeapa unei amenzi de 20 florini, şi li se permite să folosească femei sub 40 de ani, în zilele de Sabat. / e). Totuși, pentru că trebuie să-şi achiziționeze prestaţiile, ei pot găsi taverne pentru a vinde vin, bere, alcool, astfel ca, în viitor, să se poată arenda; să păstrezi și băcăniile, și comerţul cu vite și să plătească, în conformitate cu secțiunea 8, 15 procente din câştig. / f). Principalele autorităţi din Cernăuţi li se vor supune şi cahalii din Suceava, Siret, Sadagura și Vijniţa, deşi mențin un judecător al evreilor, iar împreună cu rabinul și meseriaş evreu prezintă facturile către administrația de stat, pentru inspecţie. / g). Toate contractele, notele, testamentele etc. Vor fi invalidate, dacă nu vor fi confirmate de biroul de stat. / h). Evreilor cerșetori nu trebuie să li se permită accesul în nici un loc, ei fiind pedepsiţi cu amenzi de 3 ducați, care trebuie să fie plătiți de cei la care se află evreul. Evreii străni, pe de altă parte, trebuie să utilizeze autorizaţii de la administrație, după care să plătească, în fiecare zi, câte 30 kr. Fără autorizaţie, oricine va plăti câte un ducat pentru o zi. Pentru evreii care se află aici din 1769, urmează: / 1). Delegaţii unei comisii vor cerceta fiecare familie evre-iască, pentru a vedea dacă s-au așezat înainte de ocupaţia rusească sau dacă au intrat în țară odată cu ruşii. Dacă familia care a venit este bogată și desfășoară un comerț atractiv, poate rămâne și va primi o scrisoare de protecție de la biroul funciar. Numărul de evrei noi, care ar putea rămâne în acest mod, nu trebuie să treacă de 12 familii. / 2). În ceea ce privește micul comerț cu făină, legumele etc., acesta poate fi practicatdoar de către vechii evrei,

câţi vor fi necesari, dar maxim în jur de 16 la număr. / 3). Acei evrei care, în 1776 și 1777, au dobândit sau au construit case înainte de interdicția construcţiilor sau au inițiat contracte cu comunităților satului, au acționat, în consecință, împotriva legii și statul le oferă un termen de 3 luni pentru a-şi vinde bunurile respective. / 4). Satele aflate în arendă nu pot fi arendate altor evrei, ci doar creștinilor sau returnate proprietarului. / 5). Evreii, pe de altă parte, care au început să vândă în cârciume sau tarabe luate în arendă, cu contracte şi plăţi în avans pe câțiva ani, pot lăsa această arendă evreilor rămași, pentru o perioadă contractuală limitată, dacă nu altora. / 6). Pentru ca evreii bucovineni să poată fi recunoscuți de toată lumea și diferenţiaţi de cei care se strecoară în ţară, ei ar trebui obligată să poarte o bandă, largă de două degete, în jurul pălăriei sau a cuşmei. În măsura în care altcineva folosește acest simbol, el ar trebui să lucreze, în folosul comunităţii, timp de 12 luni sau să plătească o amendă de 10 ducați“[77].

1788: Contele Feodor Karacsay de Valyesaka, participant, în 1788-1791, la asediul Hotinului şi la marile bătălii de pe teritoriul Moldovei, bun cunoscător al fiecărei regiuni moldoveneşti, menţionează Sadagura în contextul drumurilor „1). De la Cernăuţi şi partea austriacă a Moldovei, la cetatea Hotin, 5 mile. De la Cernăuţi, peste Sadagura, la satul Rarancea. De aici, duc două drumuri la satul Şirăuţi (în raiaua Hotinului), unde se împreună din nou; unul duce prin Răchitna şi Săncăuţi, altul prin Toporăuţi (încă tot în Bucovina) şi următoarele localităţi din raia: Colincăuţi, Grozinţi, Şilăuţi, Mălinţi,

[77] Polek, Dr. Johann, *Joseph's Reisen nach Galizien und der Bukowina*, Czernowitz 1895, pp. 41 și următoarele

Clişcăuţi şi Zaroşeni. De la Şirăuţi, duce acest drum, prin Necăbăuţi, pe la creasta unui deal, la Hotin; primul este mai scurt, dar mai rău. / 2). De la Cernăuţi, la Mohilan, în Rusia; drumul acesta duce, prin Sadagura, la Boian; aici se afla vama austriacă şi carantina. De la Boian, la Noua Suliţă, primul – sat moldovenesc, al doilea – rusesc, şi, de aici, pe malul stâng al Prutului, prin localităţile Tărăsăuţi, Vancicăuţi, Coşuleni şi Zălucia, la Podu Lipcani; apoi, prin Glina, Bilavăţ, pe la târgul Bricani, prin satele Tribăşiţi, Corestăuţi, Hodorăuţi, Ocniţa, Lipnic, Gârbova şi Otaci, unde se trece Nistrul, pe un pod, duce un drum bun la Mohilău”[78].

1800: În 3 septembrie 1800, băneasa Paraschiva Sturza da în arendă armenilor Iacob şi Axenti Şimonovici „a treia parte din tot hotarul Rohoznei, care se numeşte cu nume nou, Sadagura”.

1841: În 1841, „Sadagura are o mare comunitate israelită. Firea, portul şi traiul Evreilor din acest oraş se aseamănă cu a celor din Galiţia, nu avem, dar, nimic de adăugat asupra acestor puncte; atâta numai că Sadagura a devenit mai remarcabilă de când cunoscutul ţadic (rabin taumaturg) din Risan, reb Isrulke, şi-a fixat acolo credinţa, în urma izgonirii sale din Rusia. Traiul său particular şi pompos, mai mult princiar decât rabinic, curtea sa chasidică şi suita sa numeroasă, care-l ascultă orbeşte, i-au prilejuit lui şi la ai săi, din Rusia, cele mai nenorocite urmări, pe care nu le expun aici, din cauza mulţimii lor. Să sperăm că va duce alt trai, pe teritoriul austriac. / Alegerea acestui târg a fost, de altminteri, fericită. Neguţătorii de vite, mai toţi din Basarabia învecinată, nu vor lipsi, desigur, să se pună în bună înţelegere cu rebe, când

[78] *Călători,* XIX, I, pp. 754-773

vor veni acolo, cu tovarăşii lor patrupezi, atât spre a obţine un iarmaroc bănos, cât şi spre a-i arăta mulţumirea materială, în urma unor treburi bune, făcute la iarmaroc. Dar şi oraşul a câştigat mult, prin această alegere, căci afluenţa enormă a oamenilor, care peregrinează spre acest oraş, trage după sine o consumaţie mai mare de produse de hrană şi, prin urmare, un schimb mai mare de bani. Mai presus de toate, va lua un avânt rachiul, apa vie spirituală, care constituie principiul vivificător, din al oricărei aglomerări chasidice; el va însufleţi foarte viaţa cârciumarilor din Sadagura, va spori veniturile boiereşti, acele ale rachierilor, velniţelor şi ale tuturor neguţătorilor de rachiu din împrejurime (Consumaţia cea mare de rachiu, care este în conexiune cu petrecerea unui ţadic în orice localitate, face ca moşierii creştini să-şi pună, foarte des, toată influenţa în joc, spre a obţine ca un ţadic să-şi stabilească cvartirul în târguşorul lor, tot aşa cum ar insista pentru stabilirea unei garnizoane. Ba îl ocrotesc pe el şi pe chasidimii lui, făgăduindu-i să-l apere la orice ocazie. De aici, se vede izvorul curăţel, căruia chasidismul îşi datorează continuitatea existenţei)”[79].

1843: „28 septembrie: Cernăuţi este un oraş plăcut, cu străzi largi, bine aerisite și curate. Casele au, în general, două sau trei etaje și există cazărmi și alte clădiri publice. Majoritatea denumirilor de magazine erau poloneze. Locul pieței este un pătrat larg, având o latură căptușită cu tarabe sau magazine mobile, și, la mijloc, o cruce mare, cu o statuie a Fecioarei, așezată la poalele acesteia, ținând în brațe trupul mort al Mântuitorului, cu capul împodobit cu douăsprezece stele, și doi îngeri în

---

[79] Barasch, Iulius, *Evreii în Bucovina*, Gazeta Bucovinei, Anul IV, nr. 45, Joi 9/21 Iunie 1894, pp. 1

partea ei. O stradă largă duce, de la piață, pe o stradă cu pantă abruptă, din vârful căreia se vede râul Prut, care șerpuiește prin câmpia de jos, cu un târguşor, în partea opusă a malului, numit Sadagura, în care locuiesc mulți evrei. În această stradă este, din nou, o figură a Mântuitorului de pe Cruce, iar Fecioara, stând sub ea, cu o sabie care îi străpunge inima, cu referire la Luca II. 35. Poziţia orașului este frumoasă și curată, pe vârful unei înălțimi considerabile, privind spre râul vecin și înconjurat de câmpii fertile din toate părțile. / Sunt aici 3.000 de evrei, cu opt sinagogi, dintre care doar trei sunt mari. Pe acestea trei le-am vizitat, fiind toate sub acoperișul unui mare edificiu. Congregația se afla în rugăciune, când am intrat, dar părea să aibă un sentiment de devotament mic, pentru că, în curând, câte un grup s-a adunat în jurul fiecăruia dintre noi, în diferite părți ale sinagogii. Spunând celor din jurul nostru: „Am fost la Ierusalim", ei au fost imediat interesați și au întrebat: „Sunt evreii acolo, ca evreii aici?". Am spus: „Sunt, dar toți pot vorbi ebraică". Ei au răspuns: „Nimeni, aici, nu poate vorbi ebraică, cu excepția rabinului". „Vă așteptați să vă întoarceți vreodată pe propriul vostru pământ?". „Sperăm pentru asta în fiecare zi". Le-am spus: „Noi, creștinii, căutăm a doua venire a lui Mesia, în fiecare zi". Iar ei au răspuns: „Ce Mesia? Mesia, fiul luiIosif?". Acest lucru ne-a determinat să spunem despre singurul Mântuitor, care este înălțat să dea pocăință lui Israel și iertarea păcatelor. Le-am spus cum creștinii din țara noastră i-au iubit pe evrei. Răspunsul lor a fost: „Aici, nimeni nu iubeşte evreii". Întâmplarea aceasta a avut loc în cea mai mare sinagogă din Cernăuţi. În celelalte două, care aparţineau Chasidimului, închinătorii erau mult mai implicaţi în rugă-

ciunile lor și mai zgomotoşi și vehemenţi în strigătele lor. Când plecam, unul dintre ei a venit după noi, să ne întrebe: „Cât din zidul Templului de la Ierusalim era încă în picioare, cât de înalt și cât de lat era?”. Același evreu a întrebat dacă am văzut Hebron și dacă se știe peștera din Machpelah. / Evreii de aici sunt foarte ignoranți. Tinerii lor nu au învățat să înțeleagă ebraica, ci doar să o citească, deși mulți își trimit copiii la academiile publice, unde sunt învățați limba latină și germana. Unii au renunțat la credința lor în Talmud; și mulți sunt atât de nepăsători, încât ajung la sinagogă doar în ziua ispășirii. Evreul pe care l-am angajat ca ghid al nostru prin oraș (pentru că am angajat intenționat un evreu, la toate aceste ocazii) a spus că el a crezut Scripturile Vechiului Testament, dar nu a crezut deloc într-un Mesia. Adevărul este că mulți dintre ei sunt atât de ignoranți faţă de adevărata Scriptură, încât ei consideră că doctrina unui Mesia este una dintre tradițiile rabinilor lor și nu o promisiune a lui Moise și a profeților. Vederea israeliţilor, în această regiune, nu poate să nu întristeze inima celor care îi iubesc. „Iată, spun ei, oasele noastre sunt uscate, speranța noastră este pierdută”. / Am părăsit orașul, într-o trăsură excelentă, asemănătoare celor englezeşti cu arcuri, aparținând hotelului, care ne-a pus la dispoziţie și un vizitiu, pentru a ne duce la Tarnopol. Depășind un convoi de prizonieri în lanţuri, care erau duşi la muncă, am traversat, curând, Prutul, pe un lung pod de lemn și, privind înapoi, am zărit priveliște plăcută a orașului, pe înălțime, înconjurat de sălcii și plopi. De asemenea, malurile râului erau îmbrăcate din abundență cu sălcii. Câmpurile erau plate, dar păreau fertile, multe dintre ele fiind cultivate cu planta numită *retskcy*, care are o tulpină de un maro roși-

atic fin, înfrumuseţând lanurile. Barierele de taxare a drumului sunt toate după acelaşi model, constând dintr-o bară lungă, care se întinde de la o parte, la alta, al cărui capăt este făcut să se ridice în sus, la apropierea unei căruțe, cu o greutate grea la cealaltă extremitate"[80].

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Cernăuţi – **Sadagura** (târg, cu tribunalul raional): Bila sau Bilka, Boian, Buda, Cernauca, Dobronăuţi, Gogolina sau Stroieştii de Sus, Cotul Ostriţa, Lehucenii Teutului, Lenţeşti Camerale, Lenţeşti Privat, Mahala Biała, Novoseliţa sau Stroieştii de Jos, Rarancea, Slobozia Rarancei, Rohozna, Şerăuţii de Sus, Şerăuţii de Jos sau Slobudka, Şubraneţ, Toporăuţ, Vaslăuţ, Zadobriuwka, Jucica Veche, Jucica Nouă"[81].

1876: „Mesia din Sadagura. Mai multe vapoare cu aburi conectează Odessa la Constantinopol. Din Odessa, o cursă rapidă, jumătate pe calea ferată, jumătate cu trăsuri de poştă, ne-a adus la Balta, în provincia Bucovinei (în realitate, la Bălţi, în Basarabia – n. n.), care a fost separată de Moldova în 1775, pentru a fi anexată Austriei. Orașul principal al Bucovinei este Cernăuţi, căruia i s-a adăugat, de mult timp, o cale ferată către Leopol (Lemberg) și Cracovia. Cernăuţi este un oraş plăcut, situat pe un deal, deasupra Prutului. În unele car-

---

[80] Bonar, Andrew A.; M'Cheyne, R. M., *Narrative of a Visit to the Holy Land*, Chapter VIII, Austrian Poland, Edinburg 1878, pp. 427-432

[81] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich*, Wien 1869. pp. 158-161

tiere, mari zone nedezvoltate sunt înconjurate de scânduri, așezate orizontal, una, deasupra celeilalte. Evreii sunt acolo în număr mare; de obicei stau în pieţe, urmărind oportunitatea amestecării într-o aventură: *quoe-rens quem devoret*. În costumul lor negru, arată ca niște ciori. / La Sadagura, un târg de lângă Cernăuţi, aflat pe un pământ al boierului Moustaza, locuiește una dintre acele familii mesianice atât de venerate de evrei și care cred că își au originea în David. Isrofka (reb Isrulche din Risan – n. n.) este numele familiei stabilite în Sadagura[82], care provine din Podolia. Bunicul actualului șef locuia în Rusia; acolo, îmbogățit de darurile voluntare ale compatrioților săi, s-a lăsat inflamat de acea vanitate, care a pierdut atât de des pe evreii prosperi; a etalat un lux princiar şi întreţinea, după obiceiul nobililor polonezi, o gardă de douăzeci de cazaci, care-i escortau trăsura. În această frumoasă afișare, într-o zi cu ghinion, în calea lui Isrofka a apărut împăratul Nicolae, care nu a găsit lucrul acesta pe gustul său și a poruncit să fie închis mesia sau profetul în închisoarea din Kiew... Suveranul nu mizase pe puterea aurului și pe intervenția și mai puternică a acelui tip de francmasonerie care protejează, pretutindeni,

---

[82] „Sadagura a devenit mai remarcabilă de când cunoscutul ţadic (rabin taumatorg) din Risan, reb Isrulche, şi-a fixat acolo credinţa, în urma izgonirii sale din Rusia. Traiul său particular pompos, mai mult princiar decât rabinic, curtea sa chasidică şi suita numeroasă, care-l asculta orbeşte, i-au prilejuit lui şi la ai săi din Rusia cele mai nenorocite urmări, pe care nu le expun aici, din cauza mulţii lor" – scria evreul vienez Iulius Barasch, după ce a vizitat Sadagura, în 1842, notele lui de călătorie fiind publicate, pentru prima dată, în *Allgemeine Zeitung des Iudenthum's*, între anii 1843-1846. Eu le-am aflat, traduse în română, în *Gazeta Bucovinei,* Anul IV, nr. 45, joi 9/21 iunie 1894, pp. 1, 2.

izraeliții. / Aşa că Isrofka a scăpat de Kiew și s-a refugiat în Bucovina. O cerere de extrădare a fost ineficientă, din aceleași motive care au deschis închisorile ruse în captivitate: doisprezece țărani din Bucovina au afirmat, sub jurământ, că Isrofka era originar din Sadagura și, prin urmare, un cetăţean austriac, şi, de aceea, nu e permisă extrădare. Familia Isrofka a trăit paşnic în Sadagura, şi continuă să primească omagiul și darurile unei mulţimi de evrei, în special a celor care trăiesc în țările slave. Această liniște, însă, a fost tulburată, o clipă, în timpul domniei sau pontificat (nu știu ce să spun) predecesorului actualului Isrofka. Monede contrafăcute fuseseră introduse în casa lui, iar el a fost acuzat că le-a fabricat și aruncat în închisoare. Emoție mare în lumea evreiască! Era să-l livreze pe acuzat, dar s-a recunoscut, curând, că era imposibil să recurgă la mijloacele care i-au deschis bunicului porțile închisorii de la Kiew: magistratul care era însărcinat să dea efect instrucțiunii nu era nici coruptibil, nici intimidat. Aventura urma să-și urmeze cursul: cine ar putea anticipa rezultatul? Influențe foarte puternice au acționat apoi la Viena, iar judecătorul incoruptibil a fost promovat la un rang superior, care l-a privat de instrucțiuni suplimentare. Sub succesorul său, Isrofka a fost respinsă din urmărire penală pentru lipsa probelor. Conform opiniei unor persoane imparțiale, opinie confirmată de afirmațiile mai multor persoane, pe care le-am consultat ancheta, se pare că Isrofka nu a fost personal vinovat. El fusese victima unor uneltiri secrete ale cunoștințelor sale sau ale prejudecăților publice, dacă nu cumva a unuia dintre acele înscenări odioase, la care evreii erau prea des expuși în mai toate țările”[83].

[83] D’Avril, Adolphe, *De Paris a l’Ille des Serpents*, Chapitre VIII /

1890: În 1890, târguşorul Sadagura, ajuns deja un conglomerat interetnic, avea 5.016 locuitori, primar fiind Ignatie Parolla. Târguşorul avea renumele unui centru cultural, printre învăţători numărându-se Carol Schorsch, Ilie Maier, Isidor Ostapovici, Leonhart Piotrowski, Efraim Seidner, Ioana Ilniţca, Ştefania Okuniewska, Maria Gellert şi Ana Behr. / Ortodoxia era reprezentată în târguşor de parohul Constantin Michitovici şi de cantorul bisericesc Mihai Albota.

1899: „**Numiri**, în ceea ce privește **judecătorii regionali**: Ernst Mandyczewski, din Dorna Watra, pentru Suceava... Cornel Kisselitza din Suceava, acolo... Dr. Emanuel Dresdner, din Cernăuţi, acolo... judecătorul de district Emil Orobko, din Sadagura, pentru Cernăuţi... Emil Prokopovici, din Suceava, în Suceava... judecătorul de district Elias Dan, din Coţman, în Suceava. / Cu privire la judecătorii regionali în calitate de judecător de district: Julian Curkowski, din Sadagura, în Zastavna, Simeon Wydyniwski, din Sorojineţ, în Dorna Watra, Elias Semaca, în Cernăuţi, din Solca... Hippolyt Calindescu, din Rădăuţi, în Dorna Vatra, Johann Stefanoeicz, în Cernăuţi, din Vijniţa, Emil Tomorug, în Dorna Watra, din Sadagura şi Georg Tarnawski, în Suceava, din Coţman“[84].

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Sadagura**, târg, situat pe malul drept al pârâului Moşcov; se găseşte în proxima apropiare a Cemăuţului, de care este despărţit numai de apa Prutului. Are o suprafaţă de 1,41 km pătraţi, cu 571 de case şi 5.000 de locuitori, în

La Boukovine, Paris 1876, pp. 117-145

[84] *Verordnungsblatt des k. k. Justizministeriums*, XV. Jahrgang 1899, Wien 1899, pp. 255, 256

majoritate evrei, care îşi au aci centrul lor religios, rabinatul vestit al Sadagurei, fiind rabinul de aci capul nu numai al evreilor din Bucovina, dar şi al celor din ţările mărginaşe: Polonia, Basarabia şi Moldova. Pe lângă templul cel mare, cu şcoala sa specială şi alte câteva sinagogi, târgul mai are o biserică catolică şi una ortodoxă, cu hramul „Sfântul Nicolae". Sadagura, fiind centrul ocolului judecătoresc cu acelaşi nume, are deci o judecătorie, oficiu telegrafo-poştal, perceptorie, două şcoli de câte patru clase pentru băieţi şi fete şi alte instituţiuni mai mici. Târgul este străbătut de drumul principal, ce duce la hotarul româno-rus şi de linia ferată locală Cernăuţi – Noua-Suliţa, având haltă la marginea târgului. Sadagura, ca numire, este traducerea slavă a numelui propiu ce-l purta generalul rus, care a fondat, în acest loc, pe la 1770, o monetărie, aducând colonişti germani. Acest general, Paul Gartenberg, este iniţiatorul acelor monete de aramă moldovene-ruseşti, ce se găsesc astăzi încă în multe locuri, şi serveau, în timpul ocupaţiunei ruse şi cîtva timp încă după luarea Bucovinei de către austrieci, ca bani de valoare comună. După desfiinţarea monetăriei, coloniştii s-au împrăştiat, rămânând ca localitatea să se dezvolte mai târziu, mai ales pe urma intereselor religioase ale rabinatului sus pomenit. Tot aci îşi are reşedinţa sa şi familia boierească din Bucovina baron Mustaţă. După ultima statistică, comuna Sadagura posedă 58 hectare de pământ arabil, 10 hectare şi jumătae fânaţuri, 46 hectare grădini, 118 hectare imaşuri şi 3,64 hectare pădure. Se găsesc şi 221 cai, 89 vite cornute, 300 porci şi 34 stupi de albine. **Sadagura, moşie**, cu adiministraţie particulară, districtul Cernăuţi.

Suprafaţa: 0,57 kmp; populaţia: 200 locuitori, izraeliţi şi ruteni; români numai 6”[85].

1911: „Muzica, pe care o găsești pretutindeni în Austria, o întâlneşti şi aici la fel de des, iar gazda noastră era un iubitor de artă și de muzică și un cunoscător în domeniul menajului și al gătitului; unul dintre hobby-urile sale a fost colectarea de lucrări vechi de aramă ale caselor evreiești și ale celor ceremoniale, obţinând o colecție remarcabilă. Fiica ei vorbea bine engleza, iar noi am avut aici o ilustrație a personajului, pentru că, la finalul unui prânz încântător, prietenul nostru artist a exclamat brusc: „Oh! Mi-am lăsat mașina în acel sat, în care stăteam”. Îl lăsasem să facă schițe, lângă Sadagora, la patru mile distanță, așa că, în loc să ne ducă cu maşina la Ludi Horecza, a trebuit să se întoarcă la Sadagora, unde și-a găsit tabloul agățat într-un copac; un mic localnic i-a dat niște cupru. Copilul a alergat înapoi, la părinții săi, cu care a avut o discuție aprigă, și, în sfârșit, micuţul s-a întors timid, a luat mâna artistului și a sărutat-o. Acesta este tipul de viață, despre care suntem întrebați dacă este sigur, atunci când călătorim. / Micul oraș Sadogora este unul remarcabil, amintind încă, prin străzile sale de tip bazar estic, pavate cu macadam sau acoperite cu pietriș, de stăpânirea turcească sau de cea rusă. Traversăm Prutul, pentru a ajunge la el, și trecem prin multe așezări de bulgari, care au capturat piața de grădinărit a districtului. S-a întâmplat să fie o zi frumoasă și multe vite, în special cai, se aflau pe drum, iar țăranii s-au îmbrăcat în mod pitoresc. Femeile din piață erau îmbrăcate colorat și aproape toate aveau pe umeri desagi viu coloraţi, care se

[85] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, p. 189

armonizau cu cămășile albe, brodate îndrăzneţ, și cu catrinţele de multe culori. / Marile minunății din Sadagora sunt Sinagoga și Palatul în care trăiește și lucrează minunatul Rabin Friedmann, la care vin evrei evlavioși sau care caută beneficii prin toate părțile Europei. / Am trecut pe la Sinagogă și am fost întâmpinați de un grup de evrei bătrâni, în veșmintele lor lungi, cu bordură, și au deschis Cartea Tora în cinstea noastră, și ne-au arătat bogatele pânzeturi din satin, apoi, tot ca o mare favoare, ni s-a arătat camera privată a Rabinului Minunilor, prevăzută cu o mică gaură, prin care poate vedea, deși el însuși nu a fost vreodată văzut. Se arată foarte rar, dar acceptă ofrande și își dă binecuvântarea și rugăciunile. În această încăpere era tapiţerie bogată, cu cusătură spaniolă din secolul al XVII-lea, pentru Tora, folosită la Rusalii; ni s-a spus că tapiseria a costat 70.000 de ruble, bani daţi de un devot, care câştigase banii la o loterie. Palatul lui Rabbi este situat peste drum de Sinagogă și ni s-au spus povești ciudate despre darurile oferite de el și despre obiectele celor care l-au căutat. / La întoarcerea în Cernăuţi, am trecut prin Volksgarten-ul (Grădina Publică – n. n.) cu alei frumoase, cu galerii și săli pentru dans. / Ca este tot, în Cernăuţi meseriile sunt perfecţionate prin educație, existând şcoli de țesut și agricole, la care se joacă sporturi englezeşti; pe terenul larg de exerciții, am văzut un meci de fotbal în plină desfăşurare, mai multe jocuri în derulare, dar fără o mulțime de spectatori, parcă fără sens. / Drumul către această locaţie, în aval, se numește Strada Rusă și, de pe ea, se vede o priveliște grozavă spre culmile Carpaților, spre valea Prutului și spre pâlcuri întunecate de pădure, în timp ce, pe văi, se văd fabrici de

zahăr, de bere și un ferăstrău, dar și orașul trist Sadagora, în câmpiile din depărtare”[86].

1914: În vara anului 1914, când trupele ţariste, după bătălia de la Rarancea, au intrat în Sadagura, jefuind şi arzând orăşelul, au căzut victime comercianţii Kalman Leib Retter, Berisch Herrmann, Meier Liquornik, profesorul de Talmud, Berl Kriwczer, ceilalţi evrei fiind forţaţi să ia calea Siberiei, sub escortă, singurul supravieţuitor al acestei timpurii deportări fiind Hersch Luttinger, care s-a reîntors la Sadagura. „La începutul lunii septembrie a anului 1914, protejaţii imperiului austriac, oamenii cu stare, au început să se retragă, preventiv, în România. În 15 septembrie, au sosit la Dorohoi, cu două trăsuri, familia baronului Kapri şi cea a doctorului Stephanovici. Din relatările acestora, reieşea că „trupele ruseşti au o atitudine frumoasă şi tratează bine populaţia austriacă, totuşi s-au semnalat, pe ici, pe acolo, cazuri izolate de prădăciune şi de siluire, provocate de soldaţi ruşi prin periferiile oraşului şi prin satele Bucovinei, fapte care fac ca populaţia să continue a fugi îngrozită, care încotro… Câteva localităţi din Bucovina au fost incendiate de ruşi. Aşa s-a dat foc oraşului Sadagura, care a ars aproape în întregime, precum şi localităţii Boian, unde focul a distrus numai o parte din oraş. De asemenea, s-a dat foc localităţii Tărăşeni şi altor câteva sate din Bucovina”[87]. / Ofensiva rusească asupra Bucovinei începuse, în 25 noiembrie 1914, cu un schimb de focuri violent între patrulele ruseşti şi austriece. În 26 noiembrie, sprijinite de

---

[86] Baker, James, *Capitolul X, În Bucovina*, pp. 83-90, în *Austria: her people & their homeland*, New York 1913, cu ilustraţia Cernăuţilor, de Donald Maxwell, la p. 85

[87] *Ştiri de la graniţa austriacă*, „Adevărul” din 4 septembrie 1914

un baraj de artilerie, trupele ruseşti au trecut Prutul, ocupând poziţii pe malul drept, luptele de avanposturi angajându-se în noaptea de 27 spre 28 noiembrie 1914, când austriecii s-au retras spre Franzenthal, iar de acolo, spre Sadagura, de unde se aşteptau la un atac, numai că atacul a venit de pe poziţiile proaspăt părăsite, obligându-i pe austrieci să se retragă spre Storojineţ. Renunţaseră la intenţia de a apăra Cernăuţii, pentru că îşi închipuiau că spre Cernăuţi se va îndrepta grosul armatei ruseşti. „Ruşii, informaţi de locul de refugiu al austriecilor, printr-o admirabilă şi abilă mişcare înconjurătoare, izbesc în flanc armata austriacă, pe care o decimează, luând mulţi prizonieri şi cauzându-le mari pierderi de material de război, morţi şi răniţi. Restul trupelor austriece începând fuga spre Dorna, ruşii au ocupat Cernăuţii, unde nu mai rămăseseră decât familiile săracilor şi majoritatea românilor, care-şi văd liniştiţi de treburile lor”[88].

1915: Războiul adevărat nu avea să înceapă nici măcar odată cu gerurile cele mari, atunci când trupele ruseşti, aduse, cu trenul, de la Reni, la Noua Suliţă, ocupau poziţii, încă din 4 decembrie 1915, pe aliniamentul Boian-Ţureni, cu intenţia de a năvăli spre Cernăuţi. Trupele austriece, cantonate la Mahala şi la Sadagura, se pregăteau să înfrunte tirurile de artilerie rusească, iar cele cantonate prin partea sudică a Bucovinei au fost retrase[89]. Abia în 4 ianuarie 1916, când ruşii au bombardat vama din Ţureni, începu, cu adevărat, un nou război în ţinuturile bucovinene. Comunicatul oficial rusesc, din 23 decembrie 1915 (5 ianuarie 1916 nou – n.n.), preciza că „luptele din Bucovina devin din ce în ce mai înverşunate,

---

[88] *Adevărul*, 27, nr. 9951, duminică, 23 noiembrie 1914, p. 4
[89] *Adevărul*, 28, nr. 10311, 23 noiembrie 1915, p. 2

şi armata rusă, respingând contraatacurile, înaintează mereu spre Cernăuţi. Duşmanul a suferit, în această regiune, mari pierderi, care se urcă la 800 de prizonieri şi un mare număr de răniţi şi morţi, lăsaţi pe câmpul de luptă”[90].

1916: Comunicatul oficial rusesc, din 31 mai 1916 (13 iunie nou – n.n.), anunţa, pe lângă ocuparea de importante localităţi poloneze şi luarea de prizonieri (1.700 ofiţeri şi 114.soldaţi), că „în sectorul Prutului, între Boian şi Nepolocăuţi, trupele ruseşti s-au apropiat de malul stâng al râului. Lângă capul de punte de la Cernăuţi, o luptă crâncenă mai dăinuieşte”[91]. La Sadagura, ruşii au capturat un mare depozit de materiale de geniu şi căi ferate. În 2/15 iunie 1916, la ora 17, Guvernul României a primit o telegramă, prin care se anunţa că Cernăuţii au fost evacuaţi de către austrieci, care au numit o comisie pentru predarea oraşului, compusă din câte doi reprezentanţi ai fiecărei naţionalităţi. Mitropolitul Repta a fost ridicat şi dus la Dorna. Linia ferată a fost distrusă, de la Cernăuţi, până la Volksgarden, pe o lungime de trei kilometri, pentru a întârzia înaintarea ruşilor. La Iţcani, 80 de locomotive aşteptau, sub presiune, să transporte întreg materialul rulant la Burdujeni, în vreme ce câteva trenuri cu răniţi erau îndreptate spre Vatra Dornei[92].

1914-1918: „**Hersch David**, născut în 1869, în **Sadagura**, a plecat, în 15 februarie 1915, la Leov, spre a fi înrolat în Regimentul 22. După aceea, a călătorit la Brűnn, unde s-a îmbolnăvit şi a fost primit în spitalul de rezervă din Brűnn. Acolo să fi murit, la 3 mai 1917, după

[90] *Adevărul*, 28, nr. 10342, 24 decembrie 1915, p. 3

[91] *Adevărul*, 29, nr. 10498, 2 iunie 1916, p. 3

[92] *Adevărul*, 29, nr. 10498, 2 iunie 1916, p. 4

ştirile telegrafice ale spitalului acestuia şi după cum adeveresc martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Esterei David, procedura pentru adeverirea morţii celui dispărut”[93].

1919, septembrie 10: Decretul de confirmare a autorităţilor judecătoreşti. Începând cu 1 septembrie 1919, se confirmă „la autorităţile judecătoreşti din Bucovina, următoarele persoane[94]: La judecătoria Sadagura: **Steiner Abraham**, judecător de district cu rangul VIII; / **Iakubowicz Kajetan**, judecător cu rangul IX; **Dr. Rosenzweig Edmund**, judecător cu rangul IX, de la judecătoria Vijniţa; **Hahon Ioan**, judecător la judecătoria Stăneşti, pretor cu rangul VIII; **Dr. Rubel Iacob**, judecător la judecătoria Zastavna, pretor cu rangul VIII”.

1919: Comisiunea agrară de ocol Sadagura: Preşedinte: **Ion Hahon**, pretor şi şef al ocol judecătoresc Sadagura. / Locţiitori: **Dr. Edmund Rosenzweig**, judecător, Sadagura. / Reprezentant al Administraţiei: **Dumitru Iliuţ, prefect, Cernăuţi**. / Locţiitor: **Ştefan Pacor Karstenfels**, comisar, Cernăuţi. / Reprezentant al Băncii regionale: **Isidor Hoinic**, consilier de contabilitate, Cernăuţi. / Locţiitori: **Dr. Aurel Şandru**, comisar de Bancă, Cernăuţi. / Expert agricol: **Timistocle Prelici**, consilier agricol, Cernăuţi. / Locţiitor: **Vladimir Nicorovici**, preot, Rarancea. / Reprezentant al proprietarilor expropriaţi: **Egon Mustaţa**, proprietar mare, Cernăuţi. / Locţiitor: **Alexandru Grigorcea**, proprietar mare, Serăuţii de jos. / Inginer hotarnic: **Stricker Georg**, ingi-

---

[93] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 47, Cernăuţi în 24 Iulie nou 1919, pp. 4 şi 5

[94] *Monitorul Bucovinei*, Anul 1919, Cernăuţi, în 10 Septembrie nou, Fascicula 63, pp. 1-4

ner civil, Cernăuţi. / Locţiitor: **Josef Heuchert**, inginer civil, Cernăuţi. / Reprezentanţi ai ţăranilor: **Vasile Sorohan**, agricultor, Toporăuţi; **Vasile Lupu**, agricultor, Rarancea. / Locţiitori: **Petre Doroş**, proprietar, Mahala; Ion a lui **Nicolai Slaciuc**, agricultor, Toporăuţi"[95].

1921: „Potrivit dispoziţiunilor art. 12 şi 23 din regulamentul pentru Congresul bisericesc ortodox român al Arhidiecezei Bucovinei, convocat, prin înaltul Decret Regal Nr. 2513 din 17 Iunie 1921, pe ziua de 3 Octombrie, la Cernăuţi, se publică următoarea listă a patronilor bisericeşti particulari, de lege drept credincioasă răsăriteană, îndreptăţiţi la alegerea de 6 reprezentanţi pentru acest Congres: **Mustatza Xenofon baron**, erezii a) **Egon baron Mustatza**, consilier de administraţie, str. Eminescu 4; b) **Otto baron Mustatza**, Sadagura şi c) **Elena barona Mustatza**, Viena, strada Elisaveta No. 22 (Rohozna, Sadagura), compatroni"[96].

Printre personalităţile Sadagurii s-au numărat, de-a lungul timpului, primarii şi viceprimarii Jakob Ascher, Gottlieb, Parolla, medicii Dr. Geller, dr. Isidor Runes şi avocaţii dr. Emil Bardach, dr. Salo Granierer, dr. Schäfer, Edmund Runes.

---

[95] *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

[96] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuţi 21 iulie nou 1921, pp. 64-66

SADOVA

(lângă Gheţeoani, raionul Călăraşi, Moldova).

1420, aprilie 25: Întărit de Alexandru cel Bun lui Oană vornic, cel care primea uric pentru „satele anume: Corneştii, şi Miclăuşeştii, şi Loznova, şi Săcărenii, şi Vornicenii, şi Dumeştii, şi Ţigăneştii, şi Lavreştii, şi Sadova, şi Homiceşti… Iar hotarul acestor sate, care sunt la Bâcovăţ, să fie începând de la mănăstirea lui Vărzar, pe deasupra prisăcii lui Acibco, pe vârful Horodiştei, la vârful Lozovei, la podul lui Gârlanici, de la Fântâna Mică până la Fântâna Mare, iar de la Fântâna Mare, pe deasupra, la poiana Târnaucăi, de la poiana lui Chiprian, cu moara de pe Bâc, din Lunca cea Mică, şi către Poroseci, şi de la Poroseci la gura Pituşcăi, la seliştea lui Tigomir, iar de la seliştea lui Tigomir, pe deasupra Homiceştilor şi pe deasupra Sadovei, şi de la obârşia Sadovei, la gura Conelii, iar de la gura Conelii, pe deasupra, la mănăstirea lui Vărzar. Şi în acest hotar să-şi întemeieze prisăci, câte va putea să întemeieze. Şi îi întărim hotarele vechi, pe unde au folosit din veac”[97].

1774, iunie 5: Satul **Sadova**, ţinutul Orhei-Lăpuşna, ocolul Faţa Bâcului, după recensământul lui Rumeanţev[98], avea **toată suma caselor 34**. Scădere rufeturi 4: 1 popă, 3 femei sărace. Rămân birnici 30. 3 case pustii.

---

[97] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 47, pp. 67, 68

[98] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 426

/ **Birnici:** Onofrei Crastaveţi / Grigoraş Crastaveţi / Ioniţă fiul lui Silion / Arhiri Anbrohii / Iosip al lui Crastaveţi / Irimia fratele vornicului / Andrei fiul Aftemiei / Moisăiu Mălaiu / Ioniţă, tăbăcar / Pricopi Mălaiu / Iftimie Bori / Toader Ghimiţu / Neculai Bole / Toma fiul lui Gavril / Constandin Bole / Ilii fiul lui Neculai / Simion Hurgheş / Anton Benelou / Onofrei al lui Gheorghiţă / Vasilachi a Oţii / Simion fiul lui Dodon / Timofti Săsan / Andrii fiul tăbăcarului / Savin fiul lui Iftimii / Ioniţă Nistrianu / Toader fiul lui Hurgheş / Gavril fiul lui Hurgheş / Filip, ciobanu / Andrei. // **Rufeturi:** Popa Leontii / Gavriloae, săracă / Ghinia, săracă / Caterina, săracă.

1904: „**Sadova**, sat mare în judeţul Chişinău, volosti Pârjolteni, aşezat într-o vale ce se deschide în valea Bâcovăţului, din stânga. Are 316 case, cu o populaţie de 2.410 suflete de ţărani români, care posedă pământ de împroprietărire 1.539 deseatini. Mănăstirea Chiprieni are 2.066 deseatini. Satul posedă o şcoală cu o clasă, întreţinută din fondul averii mănăstireşti închinate (străine), unde se învaţă numai ruseşte. Împrejurul satului sunt vii şi grădini cu pomi”[99].

SADOVA

(lângă Câmpulung Moldovenesc, Bucovina).

Sadova îşi poate revendica drept dată a atestării documentare data de **11 aprilie 1411**, când Câmpulungul

[99] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 182

este menţionat în hotarnica moşiei mănăstirii Moldoviţa, ştiut fiind faptul că Sadova, ca şi Fundu Moldovei, ca şi Pojorâta, sunt de origine câmpulungeană. Dar prima menţionare explicită a Sadovei s-a produs abia în **23 aprilie 1630**, când Ionaşco Piţenghe lasă fiului său o moşie în Sadova, prilej cu care sunt menţionate şi toponimele Gura Mocirluţii, În Lozuţe, Luncuţa, Piatra Mare, Piatra Măgurelilor, Piatra Răchitişului, Piatra Runculeţului, Piciorul Nuţului, Pârâul Chimănului, Pârâul Runculeţului, Smida. Proprietatea lui Ionaşco Piţenghe „începe în gios de casă, din cheotoarea ocolului vacilor, drept în gura mocirluţii şi curmă, pe coastă, în gios, drept în luncuţă, deasupra casei Făşcului şi, de acolo, iasă în piciorul Nuţului, deasupra piciorușului, la piatra mare şi apucă piciorul la deal şi curmă drept în vale şi iese în piatra Măgurelilor”.

1769: În Sadova existau două biserici, cea a Sfântului Nicolai, din Fundul Sadovei, ctitorită, în 1769. de Theodor şi Axentie COCA, reconstruită în anii 1841-1842 şi dotată cu un iconostas nou, în 1855, de Theodor COCA, apoi restaurată şi înfrumuseţată, în 1875 şi în 1887; a doua biserică, a Sfântului Gheorghe, din Gura Sadovei, fusese ctitorită, în 1780, de Gavriil al DASCALIŢEI, Ştefan ŞCHEUL, Ştefan LATEŞ şi Simion OANE, biserică sfinţită în 1788 şi dotată cu un nou iconostas, în 1830, de George a DASCALIŢEI şi Nichita COCA. În 1843, biserica din Fundul Sadovei, cu 524 enoriaşi, era slujită de parohul Ştefan MERCHEŞ, iar cea din Gura Sadovei, cu 726 enoriaşi, de parohul Toma RENNEY de HERŞENI. În 1786, biserica din Fundul Sadovei, cu 494 enoriaşi, îl avea preot cooperator pe Georgie POPESCUL, Vasilie POPESCUL fiind paroh la

Gura Sadovei, parohie cu 701 enoriaşi. În 1907, la Fundul Sadovei preot cooperator era Samuil ŞINDELARIU, născut în 1862, preot din 1894, cantor fiind, din 1888, Andreiu RUSU, născut în 1860, iar la Gura Sadovei paroh era Dionis CONSTANTINOVICI, născut în 1852, preot din 1880, paroh din 1890, cantor fiind, din 1906, Antipa BABICI, născut în 1869.

1772: Recensământul lui Rumeanţev[100], din 1772-1773, înregistrează în Sadova „90 – toată suma caselor”, însemnând 1 popă, 1 panţir, 1 dascăl la biserică, 3 femei sărace şi 84 birnici, aceştia fiind: Ştefan HĂUL, Toader SAVA, Ion sin Ştefan HĂUL, Chiruţă sin LATIŞ, David zet AVRAM, jidov, Moise brat AVRAM, jidov, DUCA, ungurean, Toadir SĂVUŢUL, Toadir CHECHERIŢĂ, Ion sin Toadir CHECHERIŢĂ, Ion HĂUL, Ion sin SĂVOAI, Petrea LATIŞ, Nicolai sin ERHAN, Toader ERHAN, Gavril sin DIACONIŢEI, Iacob sin DIACO-NIŢEI, Chiruţă ERHAN, Irimia sin ERHAN, Nichita FARAON, Gavril brat lui (FARAON), Ion sin Cârstinii LEHĂCIOAI, Ilie BĂLAN, Georgii BĂLAN, Petrea sin LEHĂCIOAI, Ioana LEHĂCIOAI cu Gavril, holtei, Ioana FARAONIASA cu Ion, holtei, Vasile BĂLAN, Alexa MOROŞAN, Dumitru LEHACI, Toadir sin CHI-RIAC, Ion DORNIANU, Georgii CUCULESCU, Acsinte ROPCIAN, Grigori MĂJAR, Costandin sin CHIRICESII, Acsinte CUCULESCU, Iftinca CUCULIASA cu Grigori, holtei, Ion MOROŞAN, Acsinte CRĂCIUNAŞ, Toader CRĂCIUNAŞ, Toader COCA, Petrea COCA, Vasile COCA, Acsinte COCA, Nistor sin ZBRANCĂI, Chiriţă ZBRANCA, Vasile ZBRANCA, Toader ZBRANCA,

---

[100] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 249 urm.

Ştefan sin ZBRANCULESII, Anton, rus (RUSU), Ion CHIFUL, Toader sin TUDUREI, Grigori CÂRSTEI, Ion ZBRANCA, Ştefan brat lui (ZBRANCA), Vasile sin ANDRIEŞOAI, Petrea, rus (RUSU), Filip, butnar (BUTNARU), Georgii, şălvar (ŞĂLVAR), Dochiţa cu Simion, holtei, Andrieş sin Iacob LATIŞ, Chiruţă LATIŞ, Nicolai, rus, Nicolai LATIŞ, Toadir PIZDELE, Georgi sin lui (PIZDELE), Luchian, rus, Ion sin ZBRANCA, Toadir ZBRANCA, Georgii ERHAN, Simion sin Anton, rus, Gavril, homorian (HUMOREAN), Ion LATIŞ, Simion, rus ot (din) Pojorâta, Costea LEUŞTEAN, ot tam (tot de acolo, adică din Pojorâta), Toadir sin Ion HĂU ot tam, Toader LEUŞTEAN ot Fundu Moldovii, Istrate LEUŞTEAN ot tam, Vasile LEUŞTEAN ot tam, Pintelei ZBRÂNCUŢĂ ot Bou (Rus pe Boul), Lupul CHECHEŢI şade la Vatra (Câmpulungului), Simion sin lui ot tam, şi Nichita, rus ot tam, deci la Câmpulung. / Rufeturile erau: Popa Nicolai, Iftodi dascăl la biserică, Ichim, rus, panţir, Cârstina, soră lui Ştefan HĂU, săracă, Ioana, fata lui SIMIONIŢEI, ungurean, săracă, şi Cârstina, sora ei, săracă.

1774: În 1774, Sadova avea 2 popi şi 76 ţărani (85 de familii, dup Werenka), iar în 1784, 123 de gospodării. Dintre emigranţii ardeleni, până în 1778 s-au stabilit, la Sadova, doar patru familii, cele ale fraţilor Istrate şi Michail UNGUREAN din Râpa de Sus, cea a lui George CHIRILĂ din Beclean pe Someş şi cea a lui Simeon MIHAI, din Romuli, din vecinătatea Năsăudului.

1777: Printre sadovenii menţionaţi de documentele câmpulungene, cu ocazia unor tranzacţii imobiliare, se numără popa Grigore Grămadă, care, în 1 martie 1777, primeşte danie, de la Toader Lucan din Vama, moşia

Lucăneasa din Sadova; Simion Hăul din Sadova, care, în 11 iulie 1777, era acuzat că păşunează abuziv pe opcina Arsănesei „din apa Putniţii, la deal în Piatra Stărpariului, proprietatea Candrenilor; Gheorghe şi Crăstăna Condor, care vând, în 4 iulie 1789, o moşie pe Sadova lui Gavril a Diaconiţii, pe care i-o zălogise, dar diaconul Constantin Grămadă, „niam mai aproape", plăteşte datoria de 10 lei şi dobândeşte moşioara; Axinte Coca, cel care-şi dispută, în 26 septembrie 1791, cu acelaşi diacon Constantin Grămadă, o moşie pe Sadova, „de peste părăul Gănghii", diaconul folosindu-se de mărturia bătrânilor Petre Todosii şi Dumitru Medrehan şi câştigând moşia; Vasile Lateş, din Sadova, care se judecă, la Scaunul din Câmpulung, cu fratele său, Petre, pentru un drum de acces.

Din **1865**, funcţiona în comună o şcoală cu 2 clase[101].

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Câmpulung – **Câmpulung** (Târg cu judecătorie) cu Breaza, Gropana, Frumoasa, Fundu Moldovei şi Luisenthal, Pojorâta, Rus pe Boul cu Freudenthal şi Vatra Moldoviţei, Rus Moldoviţa cu Ciumârna şi Argel, **Sadova** (Ulma), Valea Putnei, Vama cu Eisenau"[102].

1891: O listă de subscripţie pentru zidirea bisericii orientale din Cacica, întocmită, în iunie 1891, de „Ştefan PAVEL, preot esposit în Fundul Sadovei", menţionează,

---

[101] SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 53, 1876 p. 58, 1907 p. 65

[102] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich,* Wien 1869. pp. 158-161

printre familiile comunei, pe: Iftemi ROBCEAN, George COCA-IACOBAN, Ioan ROBCEAN, Neculai ŞOLDAN, Niţă alui Ştefan ZBRANCĂ, Nichita COCA, Dumitru LATIŞ, Simion COCA, Irimie HURGHIŞ, Niculai ZBRANCA, Vasile COCA-ŢUPU, Toader CRĂCIUNAŞ, Anghelina COCA şi Ion PISDELI[103]. O altă listă, întocmită de „Ilie de ANDROCHOVICI, paroch în Gura-Sadovei”, cuprinde următoarele nume: Ion alui Vasile URSACHI, Gavril LATIŞ, Vasile PISDELI, Gheorghi DORNEANU, Niculaiu Iordachi CHIRIAC, Acsenia a lui Vasile URSACHI, Gavril PISDELI, Gheorghi NUŢĂSCU, Vasile al Anei PISDELI, Calistrat NUŢĂSCU, Rachila alui Gavril Petru LATIŞ, Eugenia alui Toader CRĂCUNAŞ, Gavriil URSACHI, Teodor URSACHI, Nichita TIMUL, Ştefan ERHAN, Gheorghi alui Ion RUSU, Leontina CEHOVSCHI, Maria alui Gheorghi HĂUL, Petru alui Ion LATIŞ, Ioana TIMUL, Sofronia CÎRSTINARIU, Aniţa ISTRATI, Nastasia LIHACIU, Petru NUŢĂSCU, Gheorghi ERHAN, Gheorghi NUŢĂSCU, Maria URSACHI, Niculaiu RUSU, Miron MOROŞAN, Gavril COCA, Petru PARCILESCU şi Palaghia RUSU[104].

1895: Cabinetul de lectură „Unirea” din Sadova s-a înfiinţat, în Casa Comunală, în anul 1895, cu 32 membri, 46 cărţi, 3 abonamente la gazete şi 12 florini avere. Preşedintele acestei biblioteci săteşti era preotul Dionisie Constantinovici, ajutat de vicepreşedintele Vasile Ropcean şi de secretarul Nicolai Nahaiciuc.

---

103 GAZETA BUCOVINEI, Nr. 21/1891, p. 6
104 GAZETA BUCOVINEI, Nr. 33/1891, p. 4

1907: „La Pojorâta şi Sadova[105], la propunerea amintitului exarh, „dl exarh Ioan Procopovici, care a desfăşurat poporenilor daunele cele mari şi ruşinea nemaipomenită pentru întreg neamul românesc, dacă ar fi ales în parlament, din partea românilor câmpulungeni, un **bărbat de un neam străin, precum este dl conte Bellegarde**" , „**s-a hotărât a lucra din răsputeri contra candidaturii contelui Bellegarde**". În aceste condiţii ostile, Contele Bellegarde a primit dpar 175 de voturi, ca şi Aurel de Onciul, în vreme ce Stefanelli s-a văzut nevoit să se mulţumească doar cu 70[106].

1907: Adunând „cântece populare româneşti din Bucovina", care aveau să vadă lumina tiparului sub semnătura nemeritată a lui Mattias Friedwagner[107], în 1940, Alexandru VOEVIDCA a cules folclor şi de la sadovenii Simion LATIŞ (Gura Sadovei, 27 ani în 1913), Mihai RUSU (Fundu Sadovei, 17 ani în 1908), Anghelina a lui Nistor TIMU (20 ani în 1913), Nicolai a lui Iacob COZMA (fluieraş, 57 ani în 1909), Nastasia IONEL (fără vârstă menţionată, în 1908), Simion CRISTINAR (Gura Sadovei, 21 ani în 1913), Paraschiva ERHAN-CNEJEC (Gura Sadovei, 37 ani în 1909) şi Nichita CRĂCIUNAR (Gura Sadovei, 21 ani în 1913).

---

[105] „Duminică, în 17 martie, şi-a dat dl consilier Stefanelli întâlnire cu alegătorii din Pojorâta şi Sadova, întâmpinat fiind, pe la oarele 11 dimineaţa, cu însufleţite ovaţiuni de aproape 500 de poporeni din comunele acestea, în frunte cu exarhul Eusebie Constantinovici, parohul C. Constantinovici, părintele Şindelar etc." – p. 2

[106] Gt., *Viața Românească în Bucovina*, în *Viața Românească,* Volumul V, anul II, Iași 1907, pp. 304, 305

[107] MATTHIAS FRIEDWAGNER, *Rumanische Volkslieder aus der Bukowina*, Konrad Triltsch Verlag Wurzburg, 1940

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Sadova**, comună rurală, districtul Câmpulung, aşezată la confluenţa văii cu acelaşi nume cu râul Moldova. Suprafaţa: 68,05 kmp; populaţia: 1.310 locuitori, excluziv români, de religie gr. or. Se compune: 1). din satul cu acelaşi nume, care, împreună cu cătunul Runcul, are 84 locuitori; 2). din cătunele: Muncel, Pârâul Mazăre şi pârâul Zbranca; precum şi 3). din târlele: Mariţa şi Pârâul Morii. Este legată, printr-un drum de car, cu drumul principal şi linia ferată, Cîmpulung-Iacobeni, ce trece prin apropiere. Comuna se împarte în 1) Gura Sadovei, unde se află o şcoală populară şi o biserică parohială, cu hramul „Sfântul Gheorghe”, şi 2) în Fundul Sadovei, cu o biserică locală, având hramul „Sfântul Nicolae” şi o şcoală populară, cu 2 clase. La 1776 era propietate a Domnului Moldovei. Are mai multe mori şi fierăstraie, cu industrie de lemne. Populaţia, formată din locuitori originari, peste care au survenit colonişti transilvăneni, se ocupă cu prăsila de oi şi de vite mari. Comuna posedă 83 hectare pământ arabil, 2.212 hectare fânaţuri, 12 hectare grădini, 970 hectare imaşuri, 3.500 hectare păduri. Se găsesc 204 cai, 1.400 vite cornute, 2.000 oi, 304 porci, 85 stupi de albine. **Sadova, mare afluent**, pe stângă, al Moldovei, ce răsare de sub poalele dealului Petriş şi ale muntelui Ardeloaia şi, primind, pe stânga sa, pârâul Iezerului şi pârâul Varvarei, se varsă, formând lunga vale a Sadovei, ân Moldova, lângă comuna Sadova, districtul Câmpulung”[108]. „**Muncel**, cătun, pendinte de comuna Sadova. Are 160 case şi 514 locuitori români, greco-

---

[108] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, pp. 189, 190

ortodocşi”[109]. „**Pârâul Mazăre**, cătun, pendinte de comuna rurală Sadova. Are 19 case şi 24 locuitori”[110].

1914-1918: „La propunerea doamnei **Parasca a lui Ştefan Nuţescul**, născută Coca, din **Sadova**, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morţii bărbatului ei, **Ştefan a lui Gheorghe Nuţescul**, născut în anul 1887, la Sadova. Doamna Parasca Nuţescul susţine că soţul ei, Ştefan Nuţescul, a fost aflat mort, de Gavril Bazatti, Pavel Căilean şi Trifon Latiş, pe câmpul de luptă, în luna noiembrie 1914”[111]; „La propunerea doamnei **Parasca a lui Ştefan Nuţescul**, născută Coca, din **Sadova**, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morţii bărbatului ei, **Ştefan a lui Gheorghe Nuţescul**, născut în anul 1887, la Sadova. Doamna Parasca Nuţescul susţine că soţul ei, Ştefan Nuţescul, a fost aflat mort, de Gavril Bazatti, Pavel Căilean şi Trifon Latiş, pe câmpul de luptă, în luna noiembrie 1914”[112]; „**Andron a lui Ieremie Ionel**, din **Sadova**, a participat la război şi şi să fi murit, în anul 1919, ca prizonier în Italia, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Sanfira a lui Andron Ionel, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”[113].

---

[109] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, p. 147

[110] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, p. 163

[111] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuţi în 13 Martie nou 1919, p. 7

[112] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuţi în 13 Martie nou 1919, p. 7

[113] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 2, Cernăuţi 25 ianuarie nou 1921, pp. 18-21

1941: „Tablou de condamnaţii care au beneficiat de suspendarea executării pedepselor, conform decretului-lege Nr. 1.132/941, Monitorul Oficial Nr. 94 din 1941[114] – **Tribunalul Suceava** (Penitenciarul Suceava): „**Bertea Petre**, învăţător, cu ultimul domiciliu în comuna Sadova, jud. Câmpulung, născut în comuna Dorobanţi, jud. Botoşani, condamnat de Trib. Mil. al Corp. IV Armată, pentru rebeliune, la 4 ani închisoare corecţională, conform art. 259, 266 c. p.”.

1941: „Se publică mai jos Lista Nr. 13, de gradele inferioare (trupă), morţi pentru patrie, în actualul război, începând de la 22 iunie 1941, ora 24[115]: **Cearic Viorel**, sergent t. r., ctg. 1934, cu ultimul domiciliu în comuna **Sadova**, judeţul Câmpulung, mort la 6 iulie 1941”.

1947: „Având în vedere raportul cu Nr. 16.799 din 1947 al Inspectoratului şcolar regional Suceava, înregistrat sub Nr. 264.182 din 1947[116], următorii învăţători se repartizează, pe data de 1 septembrie 1947, la şcolile primare indicate în dreptul fiecăruia: **Hafiuc Constantin**, de la Poiana Micului, la Sadova-Fundul; **Tudan Natalia**, de la Sadova-Cură, la Vama Nr. 4”.

1948: „Se înfiinţează, pe data publicării prezentei deciziuni în *Monitorul Oficial*[117], Centrala Industrială a Lemnului… Fac parte din Centrala Industriei Lemnului, următoarele întreprinderi industriale: „Bucovina S. A.”, cu sediul în Sadova”.

---

114 *Monitorul Oficial*, Nr. 122, 26 mai 1941, pp. 2856-2860

115 *Monitorul Oficial*, Nr. 220, 17 septembrie 1941, pp. 5543-5549.

116 *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, pp. 9652-9657

117 *Monitorul Oficial*, Nr. 167, 22 iulie 1948, pp. 6049-6052

1949: Se numesc directori de şcoli, în **Învăţământul elementar, ciclul I**[118]: **Cozmaru Ioan**, director la Şcoala elementară Sadova, Gura; **Hafiuc Constantin**, director la Şcoala elementară Sadova, Fund; **Rusu Felicia**, directoare la Şcoala elementară Sadova, Holohoşca".

SĂGIRENI

(lângă Cruglic, raionul Hotin, Ucraina).

1645, aprilie 27: Popa Grihca (Griga) şi preoteasa Irina Anghelina vând comisului Bălan, drept 60 lei, „cumpărătura ce a fost cumpărat-o tată-meu Romşa în sat în **Săgireni** (lângă Cruglic, raionul Hotin, Ucraina), din a patra parte de sat, jumătate. / Şi în tocmeala noastră au fost Petrică şi Brat ot **Şerbinţi** (Şerbenţi, raionul Novoseliţă, Ucraina), Badul ot **Cerleni** (Cerlena, raionul Novoseliţa, Ucraina), Tofan ot **Nesvoe** (Nesfoaia, raionul Hotin, Ucraina), Ştefan, Ionaşco, şi Ionaşco sin (fiu) Petricin ot **Cruhlic** (Cruglic, raionul Hotin, Ucraina). Şi Vasile Cornescul a scris, să se ştie"[119].

1646, februarie 19: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod lui Bălan ce-a fost comis „să fie tare şi puternic a ţine o parte de ocină din satul **Sângereni** (Săgireni, lângă Cruglic, raionul Hotin, Ucraina), care parte o au cumpărat de la popa Griga şi de la preoteasa lui

---

[118] *Monitorul Oficial*, Nr. 20, 25 ianuarie 1949, pp. 845, 846

[119] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 67, p. 63

din târgul **Hotin**. Iar lui Buzanouschi, de-i va părea cu strâmbul, să-şi întrebe popa, iar cu Bălan să nu aibă nici o treabă”[120].

SAGNA

(Sadna, în alte urice, sat pe Siret, comuna Sagna, ţinutul Roman, Neamţ).

1623, noiembrie 22: Întărit de Radul voievod mănăstirii Galata, care primeşte uric „atât pe alte sate ce sunt miluire de la Petru voievod, precum şi pe **Sagna** şi **Tămăşani**, cu loc de mori în Siret şi cu toate bălţile, care aceste sate au fost domneşti, şi satul **Blăgeştii** pe Siret, în ţinutul Sucevii, care sat este cumpărat de unchiul domniei sale Petru Vodă şi dat mănăstirii Galata”[121].

1623, noiembrie 25: Porunca lui Radul voievod, către slugile domneşti, de „a lăsa foarte în pace satele Tămăşeni i Sadna, ce iaste a sfintei mănăstiri a Galatei… ca să aibă a giudeca rugătorii noştri călugări de la sfânta mănăstire”[122].

1626, mai 5: Porunca lui Miron Barnovschi voievod, dată pârcălabului de Roman, şoltuzului şi pârgarilor de acolo de a lăsa „foarte în pace satul **Tămăşanii** şi

---

120 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 293, p. 233

121 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 129, p. 178

122 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 133, p. 180

Sadna, ce sunt ale sfintei mănăstiri a Gălatei, de podvoade şi de cai de olac şi de toate angheriile şi de gloabe ce se vor face, ca să aibă a judeca rugătorii noştri, călugării de la sfânta mănăstire"[123].

1774, iunie 26: Satul **Sagna**, al mănăstirii Galata, ţinutul Romanului, ocolul de Sus, după recensământul lui Rumeanţev[124], avea **toată suma caselor 62**. Scădere rufeturi 62: 45 poștași, 4 popi și diaconi, 12 panțiri, 1 văduvă. / **Poștașii:** Toader Stahi / Ioniță Burcă / Ioniță Căuș / Nistor sin (fiu) babei Aniții / Pavăl Lorințul / Grigori Carniga / Nistor, sorocean / Ion fiu lui Apostol / Ioniță Jacotă / Ianăș, pas / Lupul, lăpușnean / Costandin, chihae / Savin / Gheorghe Târcan / Ianăș, văcariu / Neculai / Ion Dolhan / Ștefan, pas / Ion Voișul / Savin, croitoriul / Mărtin Bordei / Ianăș Bordei / Ion Niță, morar / Mihai Hârjan / Ștefan Jacotă / Mărtin Rați / Gheorghe fiu Magopeții / Ianăș Bulai / Petre, vornic /Mihai Andrei / Mihai Bugliș / Gheorghi, cibotariu / Toader, rusul / Simion / Ianăș Bordei / Vasile, rusul / Anatol fiul lui Agob / Ion zet (ginere) Arhip / Istrate, ciobotar / Stanciul, muntean / Mihăilă Jacotă / Ion, Croitor / Dumitru Jacotă / Gheorghe, cărăușul. // **Alte rufeturi:** Popa Costandin / Vasilache, diacon / Vasile, dascăl / Lupașco, diacon / Ștefan, rotariu, panțir / Costandin, cibotar, panțir / Neculai fiul lui Ștefan, panțir / Ioniță Cărăbă, panțir / Vasile Cărăbă, panțir / Gheorghi, vătăman, panțir / Andrei Grumeza, panțir / Ștefan Vrabii, panțir / Toader nepot Nichitii, panțir / Dumitru fiul lui Flore, panțir /

---

[123] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 60, p. 79

[124] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 267

Dumitraș Pleșcan, panțir / Toader, panțir / Sara, femeie săracă.

1902: „**Sagna**, comună rurală în judeţul Roman, plasa Siretul de sus, sprespre nord-est-est de oraşul Roman, la o depărtare de 8 km de el şi la 8 km de reşedinţa plăşii. Este formată din satele: Sagna şi Vulpășeşti, cu reşedinţa comunei în satul Sagna. Are o populație de 428 familii sau 1.976 suflete, locuind în 464 case; 2 biserici, una ortodoxă și cealaltă catolică, ambele de lemn; o şcoală primară mixtă, în Vulpăşeşti, și o școală de cătun, în satul Sagna, frecventate, în 1899-1900, de 79 copii. Locuitorii catolici țin de parohia Tămășeni. Este legată cu orașul Roman prin șosea. / **Sagna**, sat în comuna Sagna, pe pârâul Vulpăşești (Sagna) şi aproape de vărsarea lui în Siretul. Are o populaţie de 228 familii sau 1.021 suflete; 2 biserici de lemn, una ortodoxă și alta catolică; o şcoală de cătun, frecventată, în 1899-1900, de 35 copii. Este reședința comunei Sagna. Se fac pe an, aici, două iarmaroace: unul în ziua de Înălțarea Domnului şi al doilea în cea dintâi duminecă după Sf. Apostoli. Între satele Sagna şi Luţca, peste rîul Siretul, e un pod umblător, peste care trece şoseaua judeţeană Roman-Sagna-Băra. De vechimea acestui sat amintește un document de la Dumitraşcu Cantacuzino, de la 1674, martie 8, scris în Iași”[125].

[125] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 307

SAHARNA

(Zăharna, comuna Saharna Nouă,
raionul Rezina, Moldova).

1495, ianuarie 24: Întărit de Ştefan voievod, cu ocazia unei împărţiri de moşii între Magda, fata Mihului, feciorul lui Cananov, şi fratele ei Negrilă, şi fraţii Costea şi Toader, nepoţii lui Drăgşan, şi rudele lor Ioan, feciorul Pântei, şi Iacuşa, Fedcu, Marica, Ghinda, toţi nepoţii lui Sima Rugină, şi Done, fiica Nastasiei, nepoata Marine, care primesc uric pentru sate şi părţi de sat în „Todireni pe Bârlad, unde a fost Iacuş Mihu, şi satul Liudeştii pe Bârlad, şi Brezăştii pe Bârlad, şi, pe Nistru, în gura Zăharnei, satul anume Zăharna, şi satul unde a fost Zlatariu vătămanul, şi satul Horodiştea, (şi) unde a fost Jaza vătămanul”[126]. Hotarul, din veac.

1602, februarie 24 : Ispisoc de întăritură de la Ieremia Movilă voievod, după împărţirea moşiilor lui Bucium vornic, între văduva lui Antemia şi feciorul lor Grigore Bucium… / Şi s-au venit în partea lui Bucium vornicul „jumătate de sat **Crainici** pe Polocin, satul **Faurii**, cu vad de moară, satul ce se cheamă **Lunca Mare**, cu vad de moară, jumătate de sat **Oteştii**, cu vad de moară în Răcătău, jumătate de sat **Buciuleşti**, cu vad de moară în Bistriţa, jumătate de sat **Găureni** pe Prut, a treia parte de sat **Echimăuţi**, în ţinutul Orheiului, a treia

[126] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 175, pp. 318, 319

parte de sat **Săharna**, satul **Boşotenii** pe Bistriţa, cu vad de moară, a patra parte de sat **Poienile**, la Vaslui, 2 fălci de vii în dealul **Horodiştii**, lângă **Cotnari**, şi o falce de vie la **Zlodiica**… / Şi jupânesei Antemia i s-a venit satul **Năneştii** şi cu hotarul **Ungurenii**, jumătate de sat **Hor-geştii** pe Răcătău şi cu vad de moară, a patra parte din sat **Găleşti**, pe pârâul Răcătăul, a patra parte din **Bizigheşti**, cu moară, a patra parte a satului **Poenile**, la Tecuci, jumătate de sat **Voineşti**, a patra parte de sat **Corneştii** de la Cârligătură, a patra parte de sat **Porosălnici**, trei fălci de vie la **Cotnari**, 2 fălci la dealul **Horodiştii**, 1 fălci la **Zlodiica**… / Deci s-au aşezat de bunăvoie”[127].

1774, iunie 5: Satul **Saharna**, ţinutul Orhei-Lăpuşna, ocolul Nistrului, după recensământul lui Ru-meanţev[128], avea **toată suma caselor 9**. Rămân birnici 9. / **Birnici:** Tănasă / Simion Grochină / Petre Golocan / Trohin Ştirbu / Simion a Vasilioai / Ştefan Latul / Gheorghi Sfântul / Leonti fiul lui Gălăţan / Vasile, vornic.

SĂLĂGENI

(pe Prut, lângă Agrişani, comuna Grozeşti,
Orhei, Moldova).

1495, martie 15: Menţionat de Ştefan voievod, când întăreşte moşia lui Vlaşin şi a nepotului său Ciocan, care cumpără, cu 160 zloţi, de la Coste Orăş, „dreapta

---

[127] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 17, pp. 28, 29

[128] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 464

ocină, a treia parte din satul Agrişani pe Prut, partea de sus… Iar hotarul acelei a treia părţi de sat din Argişani, ce sunt pe Prut, partea de sus, să fie începând din vale, de la morminte, şi drept la deal la glod, de acolo la vârful dealului, la un stâlp, şi la coasta dealului la drum, la stâlp, de acolo drept la pârâul ce se cheamă Rihilea, la mal, la stâlp, în faţa unui pisc, şi în sus pe pârâul Rihilei la hotarul Sălăjanilor, şi, iarăşi, din hotarul Sălăjanilor pe vechiul hotar, pe unde au folosit din veac”[129].

1774, iunie 5: Satul **Sălăgenii**, ţinutul Orhei-Lăpuşna, ocolul Prutului, după recensământul lui Rumeanţev[130], avea **toată suma caselor 69**. Scădere rufeturi 4: 1 mazil, 1 popă, 2 babe sărace. Rămân birnici 65. / **Birnici:** Dumitrașcu Ianăș / Ioniță Dumitru / Vasile fiul Mariei / Ioniță Scopos / Ștefan Tiron / Grigore, rotar / Tănase / Dănilă / Năstase fiul lui Toader / Simion Bordeiu / Toader fiul lui Grigoraș / Simion Cârste / Vasile fiul lui Ioniță / Vasile Știțul / Grigoraș Melinte / Gavril Săfirta / Apostol Budan / Timofti Vasile / Dumitru, morar / Tănase Dumitru / Simion, cioban / Dumitru Cătană / Ioniță Strătulat / Constandin fiul lui Melinti / Andrei Strătulat / Ioniță, vornic / Ioniță Istrate / Ștefan fiul Mărinii / Toma Buștuc / Grigoraș fratele lui / Luca, muntean / Constandin Țurcan / Nichita frate vornicului / Năstase, muntean / Nane Tâmbul / Grigoraș Cucușescu / Ioniță Buștuc / Manolache, muntean / Năstasă Nedelco / Ion Ticălici / Iftimi Căzan / Ursul Hanganul / Gheorghe Răzmeriță / Carp Doșuleț / Năstase

---

[129] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 185, pp. 335-337

[130] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 443

Martin / Chiriac Buștiuc / Gheorghe Buștiuc / Timofti Leul / Vasile Potur / Ilie Parfeni / Ioniță al lui Paladi / Vasile, rotar / Sandul Langa / Apostul Ion / Vasile Ion / Miron fiul lui Ilie / Ioniță fiul lui Țapu / Pavel fiul lui Ilie / Mihăil Băltian / Andrii Măcarii / Vasile Andrii / Apostul Macari / Ioniță, hoștinar / Toader Mărian / Vasile Hasan. // **Rufeturi:** Ion, mazil / Popa Gheorghe / Ioana, babă săracă / Luchița, babă săracă.

SALCEA

(pe Ialan, lângă Popeni, Vaslui).

1495, mai 14: Întărit de Ştefan (cel Mare) voievod lui Toma Salce, fiul lui Ivaşcu Tricolescul, care cumpără, cu 70 zloţi tătăreşti, de la fraţii Ion Buză şi Drăgălina, nepoţi popii Scolofendia, şi de la Ion, fiul lui Vasile, nepot popii Dragomir, „un sat pe Elan, numit **Salcea**, între Ionaş Tricolescul şi între Găfoane”[131].

1902: „**Salcia**, sat făcând parte din comuna rurală Umbrăreşti, plasa Bârladul, judeţul Tecuci, la 4 km de reședința comunei. Are o populaţie de 489 sufete, locuind în 134 case. Locuitorii sunt vechi răzeşi şi stăpânesc tot teritoriul cătunului, care e de 187 hectare”[132].

[131] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVIII, Iaşi 1892, pp. 71-75

[132] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 310

SALCEA

(lângă Leuşeni, raionul Hânceşti, Moldova).

1637, noiembrie 28: Întărit de Vasile Lupu voievod căpitanului Bosiiuc (Busuioc) şi cneaghinei sale Antimiia, fiica lui Mândru fost armaş, nepoata lui Burnar vornic, care primesc urice pentru „jumătate din satul **Salcea** (lângă Leuşeni, raionul Hânceşti, Moldova), jumătate din satul **Solotfenii** (Vrăbieni, lângă Leuşeni, raionul Hânceşti, Moldova), care se numeşte acum **Vrăbienii**, ce sunt în ţonutul Lăpuşna, pe râul Nârnova, lângă Pietrosul, unde se varsă Bolota în Prut, unde a fost Obrăjie… **Călimăneşti** (comuna Călimăneşti, raionul Nisporeni, Moldova), tot pe Nărnova, **Colacul** (în Cioara, comuna Cioara, raionul Hânceşti, Moldova) pe Prut, ce este în hotarul **Ciorăştilor** (comuna Ciorăşti, raionul Nisporeni, Moldova)… / Şi de asemenea, dreptele lor ocini şi cumpărături din jumătate din satul **Brădiceşti** (comuna Dolheşti, Iaşi), din partea de sus, cumpărătură de la vărul său Ion, nepotul lui Bunescul, pentru 35 de taleri de argint, ce este în ţinutul Fălciu… / Şi de asemenea, după un zapis de mărturie de la Gherghe fost armaş, Ţogoe din **Răspopi** (lângă Tălpigeni, comuna Boteşti, Vaslui), Ion şi Cociorvă din **Brădiceşti**, scriind că au venit înaintea lor Măciusca şi Măriuca, fiicele Saftei, nepoatele lui Neagul, şi au vândut toate părţile lor din satul **Chiriceşti** (Chirceşti, comuna Micleşti, Vaslui) şi cât se va alege din **Brădiceşti**… / Şi de asemenea, a venit în faţa acelor oameni buni Mărica, fiica lui Stancu, nepoata lui Ion

Bunescul, şi a vândut părţile ei de moştenire din acest sat **Brădiceşti**, pentru 15 taleri de argint… / Şi de asemenea, au venit înaintea domniei mele Drăghici, fiul lui Ion Bunescu, şi Ionaşcu, fiul lui Săc…, nepotul lui Bunescul, şi au vândut toate părţile lor din satul Brădiceştim ce este în ţinutul Vaslui”[133].

1904: „**Salcea**, sat în judeţul Soroca, volosti Vad-Raşcu, pe malul părâului Perta, aproape de Nistru. Are 79 case, cu o populaţie de 899 suflete de ărani români; 183 vite mari, 22 oi”[134].

SALCEA

(între Burdujeni şi Dumbrăveni, Suceava).

Aşezare şi moşie a Ocolului Domnesc al Sucevei, Salcea, ca şi celelalte sate din acelaşi ţinut, trece, după mutarea capitalei Moldovei la Iaşi, din mâna Domniei, în mâna Domnului Dumnezeu – cum obişnuiau să glumească megieşii de peste apă, sătenii din Bosanci şi fraţii lor din Rădăşeni. În cazul Salcei, Dumnezeu a fost reprezentat de mănăstirea Dragomirna, care a înşfăcat halca ei, în disputa cu celelalte mănăstiri pentru moşia bogată a Domniei la Suceava, grăbindu-se să capete urice şi întăriri pentru stăpânirea averilor pământeşti, la care

---

133 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 217, pp. 197-199

134 Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 183

doar enoriaşii erau sfătuiţi să renunţe, pentru a le dobândi însutit în Sfintele Ceruri.

1626, august 29: Miron Barnovschi dăruieşte mănăstirii Dragomirna satul Salcea, „cu vecini şi cu tot venitul, care a fost drept domnesc, ascultător de ocolul târgului Suceava”[135].

1627, martie 16: Miron Barnovschi întăreşte mănăstirii Dragomirna satul Salcea[136].

1630, septembrie 2_ Moise Movilă întăreşte mănăstirii Dragomirna stăpânirea asupra satului Salcea din ţinutul Suceava[137].

1654, martie 23: „Gheorghe Ştefan, domnul Moldovei, la plângerea călugărilor mănăstirii Dragomirna că „privilegiile şi alte drese de danie şi miluire şi întărire”, ce le-a avut mănăstirea de la alţi domni şi de la răposatul Miron Barnovschi voievod, ctitorul ei, s-au pierdut şi au fost stricate toate de cazaci, când a venit Timus Hmelniţki cu oastea de cazaci zaporojeni, împreună cu tătarii, până la cetatea Sucevei, ca să aibă a lua pe doamna lui Vasile voievod şi a prădat mănăstirea, luându-i toată averea: odăjdii, vase, argint, aur şi mărgăritare de mare preţ, văzând uricele şi zapisele stricate şi rupte, dă şi întăreşte mănăstirii Dragomirna stăpânirea asupra satelor: Necşeni, (ascultător de ocolul Botoşanilor), Brătineşti (cu heleşteu), ţinutul Hârlău, Ruşciori, Salcea şi Bârnova, cu

[135] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 261, p. 120

[136] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 270, p. 122

[137] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 306, p. 130

heleşteie şi vaduri de moară pe râul Suceava, ţinutul Suceava. / Marele logofăt. Scrie Dumitraşco”[138].

1775: Recensământul generalului Spleny menţionează, în **Ocolul mijlociu**: Pătrăuţi, cu 5 popi, 48 ţărani, Mitocul Mănăstirii Dragomirna, cu 4 popi, 81 ţărani, Adâncata, cu 32 ţărani, Burdujeni, cu 3 popi, 57 ţărani, Plopenii cu Poiana Pustie şi Feteşti, 1 boier, 5 popi, 148 ţărani, Salcea, cu 1 popă, 35 ţărani”. Precum se vede, Salcea era încă un sat foarte mic, în comparaţie cu celelalte sate mici din apropiere. Tot prin comparaţie, Poiana Pustie (Adâncata) a mănăstirii Burdujeni avea 120 liuzi, Burdujeni, 180 liuzi, iar Plopenii hatmanului Răducanu Roset, 155.

1782: În 11 noiembrie 1782, când Georg Lauterer, venind dinspre Iaşi, prin Botoşani, „pe nişte drumuri proaste”, şi trece, prin Salcea şi Plopeni, sat „aşezat pe deal, într-un ţinut păduros”, vama austriacă spre Suceava se afla la Tişăuţi, râul Suceava fiind traversat de „un pod construit pe trei piloţi”, iar de la Suceava a „mers, pe un timp foarte rău şi căi rele”, spre Cernăuţi, iar de acolo, prin Lvov, spre Kracovia[139]. Podul de la Tişăuţi, de atunci, avea să determine apariţia unui nou sat, Ratuş, format din câteva gospodării, adunate în jurul hanului respectiv.

1788: Contele Feodor Karacsay de Valyesaka, participant, în 1788-1791, la asediul Hotinului şi la marile bătălii de pe teritoriul Moldovei, bun cunoscător al fiecărei regiuni moldoveneşti, descrie „Drumul mare, de la Suceava (în Bucovina), la Botoşani: De la Suceava, la

---

138 DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 439, p. 162

139 *Călători*, X, partea I, p. 333

Tişăuţi (vama austriacă, carantina se află la ¼ de ceas de acolo, în satul mai mare, Bosanci). Aici, hotar e râul Suceava, care, când se umflă apele, este trecut cu plute. De aici, prin **Salcea**, pe la Dumbrăveni, peste două braţe ale râului Siret, peste primul – pe un pod suspendat; apoi, la dreapta, pe lângă satul Vlădeni, pe la poalele împădurite ale unui deal, la Botoşani”[140].

1803: În „Condica liuzilor din 1803”[141] sunt înscrişi 105 birnici către Iordache Hurmuzache, proprietarul moşiei Salcea, oameni străini, aduşi de boier din Galiţia (liuzi), 103 clăcaşi fiind menţionaţi, în 20 august 1805, de către „Condica pentru fâneţele boiereşti, ce li s-au măsurat pe moşia Salcea”.

1804, iunie 15. „Alexandru Moruzi, domnul Moldovei, la cererea lui Iordache Balş, fost mare vistier, în care arată că s-a făcut hotarnica între moşiile Avereşti, Dumbrăveni şi Sălăgeni faţă de moşiile Salcea şi Iucşeni, din ţinutul Suceava, ale lui Iordache Hurmuzachi, în anul 1802, împreună cu Nicolae Calmuschi pitar şi Gavril Conachi mare vornic, în anul 1803, dar Iordache Hurmuzachi a fost nemulţumit, porunceşte lui Constantin Ureche fost mare sluger să meargă la faţa locului şi, după cartea de judecată de la Divan, hotarnica din 1762 şi alte scrisori mai vechi ale megieşilor, să se îndrepte hotarele Avereştilor faţă de moşiile lui Hurmuzachi şi să se însemne cu pietre şi movile. Dacă acolo nu se va putea face îndreptare, la locul cu pricina nu se vor pune pietre hotare, ci se va face hartă, mărturie cu arătarea pricinii,

---

140 *Călători,* XIX, I, pp. 754-773

141 Codrescu, Theodor, *Uricariu,* vol. VII, p. 244

pentru a fi trimise la Divan, să le dea hotărârea. A recitit marele logofăt”[142].

1817: În „Izvod de câţi oameni, copchii, i burlaci, i vădani, i di boi, i di vaci, i di oi, i di cai, i di stupi” din 20 martie 1817, sunt menţionate în Salcea 68 familii de birnici, 30 de familii de scutiţi (care nu plăteau bir, dar tăceau un număr sporit de zile de clacă la conacul boieresc) şi 9 familii de ţigani boiereşti. Total: 107 familii, cu 477 suflete. Dintre aceştia, 168 erau căsătoriţi, 12 erau burlaci sau văduvi, 12 femei erau văduve, iar 285 erau copii[143]. În Salcea, existau, în 20 martie 1817, cinci ciubotari, respectiv Ştefan, Timofte, Nichita, Gheorghe şi Antohi Leahu (polonezii, deci originari din sudul Poloniei, adică din Galiţia), toţi cinci primind, ulterior, numele de Ciubotar şi abandonând numele etnic, Leahul. Alte nume denumeau alte ocupaţii ale vremii: Ion Chetrar era pietrar, Ion sin Andrieş era morar, Manole sin Neculai era stoler, Dumitraş era cojocar, Grigoraş era scripcar (iată unde trebuie să-şi caute şi să-şi afle Petru Scripcă, cel care nouă ne-a fost mai mult decât un medic, deşi era doar felcer, moş-strămoşul!), un alt Dumitraş era fierar, Andronic sin Croitor era, ca şi tatăl său („sin” înseamnă „fiu”, iar „zet” – „al lui”), croitor, iar Onofrei era dohotar, ocupându-se cu adusul şi vânzarea păcurei. Primarul satului Salcea, numit vataman în 1817, era Vasile Vataman, iar reprezentant al stăpânului moşiei era Vasile Vornic. În biserica satului, slujeau Preotul Constantin (Luca), Dumitraşcu Dascăl şi Simion Palamariu, numele indicând, desigur, ocupaţiile.

[142] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 1609, p. 522

[143] Biblioteca Academiei**,** pachet CCLXXI, doc. 137

1820: În catagrafia din 1820 sunt cuprinşi numai 45 birnici, 10 bejinari nestatorniciţi, 6 slugi boiereşti, 4 slujitori ai bisericii şi un „jidov arândar”, un oarecare Calman[144].

1831: Catagrafia înregistrează 3 preoţi, 3 dascăli, 1 străjer, 8 nevolnici, 7 vădane, 74 havalegii, 15 slugi boiereşti, 5 jidovi şi 9 burlaci[145].

1835: Într-o statistică din 1835, cuprinzând numărul de case şi biserici din fiecare localitate din Moldova, întocmită de isprăvniciile de ţinut, la cererea Departamentului Treburilor din Lăuntru, sunt menţionate bisericile de piatră din Burdujeni, Bursuceni şi Plopeni, precum şi bisericile din lemn din Salcea, Dumbrăveni (două), Grigoreşti (două) şi Siminicea. În Plopeni existau, în 1835, 167 case, iar în Salcea doar 80. Mai puţine decât în Siminicea (90), Grigoreşti (110) şi Burdujeni (130). Cea mai mare localitate din zonă era, în 1837, satul Dumbrăveni, care avea, împreună cu cătunele sale (Vă-ratec, Sălăgeni şi Vereşti), 414 case[146].

1838: Catagrafia anului 1838 înregistrează 157 familii, din care 3 preoţi, 2 dascăli, 3 bătrâni nevolnici, 13 văduve, 105 birnici, 30 bejenari „din nou de sine veniţi” şi 1 vătav. Lista e iscălită de vornicul Ifrim Mihere[147].

1845: În catagrafia din 1845, Salcea este înregistrată cu 125 familii, din care 4 preoţi, 2 dascăli, 1 vătav, 7 nevolnici, 7 văduve, 75 birnici şi 25 hrisovoliţi, adică bejenari lipoveni.

---

144 Arhivele Statului Iaşi, transp. 166, of. 143, No. 7, filele 31-32
145 Arhivele Statului Iaşi, tr. 885, op. 1011, Nr. 10, filele 21-24
146 Arhivele Statului Iaşi, tr. 696, op. 722, Nr. 1084, filele 80-84
147 Arhivele Statului Iaşi, tr. 1316, op. 1488, Nr. 1174, filele 53-59

1851: „O broşură, lucrată de Franz Raffelsberger şi publicată în 1851, la Viena, cuprindea „**Itinerariile sau directorul tuturor rutelor poștale** din k. k. Statele austriece“, consemnează că, „De la Suceava, trecând râul Suceava, apoi continuând prin Burdujeni, Salcea (Saltsche), hanul de pe râul Siret, se ajungea la Botoşani, cale de 2 poşte şi jumătate”[148].

1855: „**Corespondenţă de lângă apa Sucevei, 22 octombrie.** Salcea şi Plopenii, de unde scriu, sunt situate pe graniţa Moldovei, către Bucovina, dar în Moldova, vis-á-vis cu urbea Suceava, de care se despart prin fluviul cu acest nume, Suceava. Noutăţile noastre de aici sunt demne de toată compătimirea şi întristarea. Scumpetea ce ni se însemna mai nu-şi are perechea în istoria acestui Principat, aceea creşte şi se măreşte văzând cu ochii. Chila de grâu se vinde, aice, la graniţă, pe loc, de la 7 până la 7 galbeni şi jumătate, la Iaşi, de la 7, până la 8 galbeni. Guvernul începu a trimite oamenii săi prin ţinuturi, spre a cumpăra o sumă însemnată de grâu, cu scop, se pare pentru a preveni o carenţă de pâine neprevăzută, dar posibilă. Celelalte soiuri de cereale sunt încă foarte ridicate în preţuri, din care cauză se înţelege că manufacturile încă se scumpiră peste toată aşteptarea. Proprietarii şi posesorii, văzând nişte atari mişcări în preţuri, începură a cere, pe produsele lor, preţuri aşa de mari ca cumpărătorii să nu se apropia de ei, şi poate fi că aceasta încă e una dintre cauzele urcării preţurilor peste aşteptare. Toamna întreagă o petrecurăm în secetă, din care cauză

---

[148] Raffelsperger, Franz, *Itinerär oder Verzeichniss aller Postrouten in den k. k. österreichischen Staaten*, Wien 1851, pp. 53, 54

arăturile şi semănăturile de toamnă nu ne promit vreo fertilitate favorabilă a pământului pentru anul viitor”[149].

1859: Personaj emblematic al satului moldovenesc devine şi rămâne deputatul-ţăran Simion Stanciu, din Salcea, alesul ţăranilor din nordul Moldovei. Simion Stanciu, al doilea fecior al lui Gavril Stanciu din Bosanci, care s-a stabilit în Salcea în noaptea de 11 spre 12 octombrie 1777, când au refuzat obştenii popii Andrei din Udeşti să depună jurământ de credinţă faţă de Austria, „însurăţel din 1843”, cum este pomenit în catagrafia anului respectiv, a fost multă vreme vornic al satului şi primar al comunei. În baza Tratatului de la Paris, din 30 martie 1856, în Principate urmau să se constituie câte un Divan ad-hoc, în care să fie reprezentate toate păturile populaţiei. Primele alegeri se fac şi se falsifică pe la jumătatea lunii iulie a anului 1857, reprezentantul ţăranilor fiind Vasile Diaconu din Zlătunoaia. După anularea rezultatelor alegerilor falsificate, a urmat scrutinul din 29 august 1857, când sălceanul Simion Stanciu a fost ales reprezentant al ţăranilor din judeţul Botoşani. / Primul document semnat de deputatul sălcean (singurul ţăran semnatar) a fost propunerea lui Mihail Kogălniceanu prin care se cereau Unirea Principatelor, autonomia ţării şi o constituţie în care să se prevadă drepturi egale pentru toţi locuitorii. / În 9 noiembrie 1857, Simion Stanciu semnează, în poziţia a doua, propunerea ţăranilor de răscumpărare a boierescului şi de renunţare la „toate celelalte cu care suntem împovăraţi de către boierii de moşii”: „Apoi suspinul, durerea noastră de toate zilele, dorinţa cea mai marc pentru care ne rugăm zi şi noapte lui Dumnezeu să se îndure este căderea boierescului; de

[149] *Gazeta Transilvaniei*, nr. 90, 9 noiembrie 1855, p. 349

aceia vrem să răscumpărăm boierescul şi toate acelea cu care suntem împovăraţi de către boierii de moşii. Voim să scăpăm, voim să ne răscumpărăm, să nu mai fim ai nimănui, să fim numai ai ţării şi să avem şi noi o ţară; am îngenunchiat; am îmbrâncit cu toţii; cum suntem nu o mai putem duce îndelung... Din buni şi străbuni, noi am avut dreptul de a ne lucra pământul trebuitor pentru hrana noastră şi a vitelor noastre fără să ne poată alunga nimeni de pe dânsul. Toate uricele ţării, toate aşezămintele vechi şi noi ne sfinţesc acest drept, precum şi acela de a se da copiilor noştri pământuri, până la acoperirea a două treimi din moşie, iar până la Regulament aveam dreptul de a lucra cât vom putea"[150]. / În baza Legii comunale din 9 martie 1864, Simion Stanciu devine primul primar al comunei Salcea, fiind înlocuit cu un siminicean, care mută primăria în satul lui, după detronarea lui Cuza, în 1866. În toamna aceluiaşi an 1864 (25 şi 26 noiembrie), Simion Stanciu a fost ales iarăşi deputat al ţăranilor, împreună cu Gheorghe Lupescu şi Ion Roibu. / În 27 mai 1873, când trupul neînsufleţit al lui Alexandru Ioan Cuza a intrat în ţară prin gara Iţcani, Simion Stanciu, însoţit de sălcenii lui, a ieşit în întâmpinarea trenului, făcând gardă de onoare la sicriu până la Ruginoasa: „În gara Vereşti, conductul fu întâmpinat de o mulţime de botoşeneni, cu muzica acelei urbe; apoi, o deputaţiune de săteni, în frunte cu bravul ţăran Simion Stanciu, fost deputat în Divanul ad-hoc, care a însoţit sicriul ca gardă de onoare până la Ruginoasa"[151]. / „Unul dintre fruntaşii deputaţi

---

[150] Sturza, Dimitrie, *Însemnătatea divanurilor ad-hoc din Iaşi şi Bucureşti*, 1912, pp. 327, 329, 419

[151] *Domnia şi detronarea lui Cuza Vodă*, Bucureşti, Biblioteca „Flacăra", nr. 8, p. 183

ţărani în Adunarea ad-hoc, Simion Stanciu, a însoţit sicriul, de la Vereşti, până la Ruginoasa, strigând către ţăranii adunaţi în toate gările, în ciuda autorităţilor, să vină să-şi ia rămas bun de la fostul lor domn”[152]. / După obţinerea independenţei, în 1877, când Regatul România a avut dreptul să acorde decoraţii, Simion Stanciu a fost decorat cu Ordinul „Steaua României” în gradul de comandor. Brevetul cu nr. 429, din 5 martie 1878 (aflat la Arhivele Statului din Suceava), e contrasemnat de Mihail Kogălniceanu, Ministrul Afacerilor Străine. Pe o fotografie a deputaţilor ţărani de odinioară, în care Simion Stanciu se află în rândul întâi, primul din stânga, Kogălniceanu a scris „Talpa casei”, apoi i-a trimis-o lui C. A. Rosetti, pentru a o folosi ca document. / Deputatul ţăran a trecut la cele veşnice în 2 mai 1881, când împlinise numai 65 de ani. Ţăranul acesta superb, care-i fusese alături lui Kogălniceanu, în primele demersuri unioniste, şi care avea să-1 însoţească pe Alexandru Ioan Cuza pe ultimul drum al întoarcerii acasă, este oglinda a tot ceea ce a fost mai frumos în spiritualitatea sătească din acest nord de ţară. În 1857, în Divanul Ad-hoc, Simion Stanciu a luptat pentru răscumpărarea clăcii şi a dijmei şi pentru împroprietărirea ţăranilor, apoi, la reforma agrară din 1864, **a plătit 1.521 lei pentru libertate şi pentru a deveni stăpân** în **propria-i ţară asupra unui petec de pământ.** Când ţara în care avea şi el 5 fălci şi 40 de prăjini l-a chemat să moară pentru ea, Simion Stanciu a plecat să-şi facă datoria faţă de ţară, luând parte la asaltul asupra redutei Griviţa, pe care, alături de consăteni de ai săi şi de alţi şi alţi ţărani români, o şi cucereşte. Apoi revine la ale lui, trăind viaţa de

[152] Mihalache, M., *Cuza Vodă*, Ed. Tineretului, 1967, p. 235

fiecare zi, viaţa aceea înnobilată de ciclul recoltelor şi de oficierile agrare ale datinii străbune. A fost, în cele din urmă, adică după Griviţa, decorat de Regele României, dar decoraţia nu-i viza faptele de arme, ci faptele de spirit care-l ajutaseră să fie un prim deputat al ţăranilor.

1864: În 1864, luna august, în satul Salcea, în prezenţa primarului Simion Stanciu (primul deputat ţăran din judeţul Botoşani în Divanul Ad-hoc, încă din 1857), au fost împroprietăriţi sătenii, în funcţie de posibilităţile de lucru şi de suprafaţa de teren luată în arendă, cu o suprafaţă arabilă de 406 falei şi 68 prăjini, în tabelele de împroprietărire fiind trecuţi 128 clăcaşi şi 29 funcţionari, meseriaşi, servitori, văduve şi bătrâni nevolnici, adică tară copii. / Clăcaşii **care aveau patru boi**, au primit câte 5 fălci şi 40 prăjini teren arabil, aceştia fiind: Simion, Maftei şi Gheorghe STANCIU. / Alţi 49 de clăcaşi, care **aveau doar câte o pereche de boi**, au primit câte 4 falei de teren arabil: Alexa LUNGU, Alecu LIONTE, Ananie LUCA, Ananie BEREZGA, Alecu Costan PETRIUC, Vasile ŞARPE, Vasile zet ŞARBAN, Vasile Maftei STANCIU, Gheorghe ATODIROAEI, Gheorghe BELŢIC, Gheorghe IACOBEŢ, Gheorghe a NICHITII, Dumitru CURELIUC, Dumitru PÎSLARIU, Dumitru IACOBUŢĂ, Dumitru UNGUREANU, Dumitru LUCA, Ion AGRIGORĂSOAIEI, Ion HRIŢUC, Ion GOLOFCA, Ion ŞARBAN, Constantin PETRIUC, Cozma MAXIM, Neculai BILIUŢ, Neculai PÎSLARIU, Nichifor CHETRARIU, Niţă CIOBANU, Dumitru lui Onofrei BELŢIC, Dumitru a NICHITII, Simion IACOBEŢ, Simion ATODIROAIEI, Tanasă CHETRARIU, Casandra lui Dumitru OCHEANĂ, Catrina lui Dumitru BELŢIG, Ion AVASILOAEI, Ion BEREZGA, Constantin BELŢIG,

Costache zet ALEXA, Zoiţa lui Manole ŞARBAN, Neculai a lui Maftei STANCIU, Neculai a lui Manole PINTILEI, Niţă IACOBEŢ, Vasile DANILOAIE, Pintilei ŞARBAN, Paraschiva BELŢIG, Simion LUCA, Simion HRIŢUC, Ştefan ŞARBAN, Balaşa sin OCHEANĂ. / **Clăcaşii cu palmele**, 76 la număr, printre care câteva văduve şi o colindătoare, numită, sugestiv, Maranda Malanca, au primit câte 2 fălci şi 40 de prăjini: Alexandru BELŢIG, Vasile SCOPU, Grigore a lui Mihai RÎNDAŞU, Gheorghe PALAMARIU, Dumitru BURDUJA, Ion a NICHITII, Ion COJOCARIU, Ion PALAMARIU, Ion a lui Mihai LUŢUC, Ion a lui Dumitru IACOBEŢ, Mihai CHIŞCAN, Niculai a lui Gheorghe BILIUS, Neculai a lui Costan BELŢIG, Petrea BOSÎNCIANU, Andrii PALAMARIU, Gheorghe GURIUC, Grigore PALAMARIU, Dumitru a PĂVĂLOAIE, Dumitru ILAŞ, Ion zet PALAMARIU, Ion SEMIAN, Ion MURARIU, Ilie SAFTIUC, Ion a lui Petru BOSÎNCIANU, Manolache Ţ1GĂNAŞU, Neculai STATRIUC, Neculai a lui Gavril STANCIU, Acsania lui Petru BOTEZATU, Simion ANDRIOAIE, Simion a lui Ion HRIŢUC, Toader a lui Onofrei BELŢIG, Toader ŢURLUI, Ştefan RÎNDAŞU, Ştefan SCÎNTEIE, Gheorghe DASCĂLU, Ion PETRAŞ, Aniţa CHIŞCAN, Gheorghe ONOFREI, Gheorghe COJOCARIU, Alecu REBENCIUC, Maranda CHIŞCAN, Maranda COJOCARU, Nică APREDOLOG, Zoiţa lui Toader PALAMARIU, Alexandra BALAHURA, Gheorghe zet ATANASOAIE, Grigore BALAHURA, Safta ŢIBULCĂ, Panaite ANDRONIC, Catrina MITRIC, Dumitru COSTÂN, Simion ROTARIU, Toader a lui Onofrei HRIŢUC, Tanase a PĂVĂLOAIE, Toader ILAŞ, Ştefan PETRAŞ, Ştefan HIRGHILIGIU, Ion

BALAHURA, Ioan GRAMĂ, Ancuţa lui Vasile VULPE, Gheorghe MACOVEI, Grigore BOSÎNCIANU, Costache CIUBOTARIU, Măriuca CHETRARIU, Maranda MALANCA, Dumitru sin POPA, Ion ROTARIU, Ion a lui Cozma MAXIM, Costache a ILENII, Ion ŢIBULCĂ, Tudorache a MIRONESEI, Neculai HOLOŞPIN, Nechita PLUGARIU, Liana VĂDANA. / Tot în 1864, când s-au dat pământuri şi... nume, 29 de **familii de clăcaşi**, în mare majoritate nevolnici, adică bătrâni sau văduve fără copii, au primit, în vatra satului, câte 12 prăjini de grădină şi loc de casă: Panaite GRECU, fierarul Nastase BALAHURA, rândaşul Ilie CHELARIU, Catrina MOAŞA, orfanii preotului TUDORACHE, Safta lui Niculai a NICHITII, servitorul Ion MATEI, Alecu HERGHELEGIU, Gheorghe CHETRARIU, Tanasă HRIŢUC, Gavril BEREZGA, Petrea BĂLTESCU, stolerul Constantin VIŞINOSCHI, Irina lui Matei STOLERIU, jitarul Ion MANDIUC, Ion BÎRLIGA, Neculai MACOVEI, Ion TUDOSE, învăţătorul Grigore CÂRJA, argatul Neculai MARIAN, Manolache PINTILIE, servitorul Toader ARHIP, Catrina FRUMUŞELOAIA, lăcătuşul Ion LĂCĂTUŞU, fierarul Ion ILAŞ, dascălul Ştefan DASCĂLU, Vasile DASCĂLU, dascălul Ion DASCĂLU, preotul Constantin MĂCĂRESCU.

1877: În cazarma din Burdujeni, formată din clădirile şi chiliile mănăstirii Teodorenilor, secularizate în 1863, au fost încartiruiţi ostaşii Regimentului 16 Dorobanţi, regiment devenit, ulterior, Regimentul 16 Infanterie Suceava. În compania a III-a a acestui regiment fuseseră înrolaţi sălcenii **Grigore a Lucăi** – sergent, **Vasile Nichifor, Ion Pietraru, Simion Stanciu, Minai Palamaru, Dumitru Cojocaru** şi **Constantin Ciobanu,**

şi plopanarii **Ion D. Palagheanu** – sergent, primar al comunei Salcea din 1907 până în 1916, **Ştefan Godroman, Alecu Spataru** şi **Ion Cazacu,** care au plecat, ulterior, la luptă, în Balcani. În 30 august 1877, în timpul asaltului asupra redutei Griviţa, sergentul major al companiei a III-a a fost rănit, iar comanda i-a revenit sergentului **Grigore a Lucăi** (deci, Grigore Luca), sălceanul şi consătenii săi răzbind printre primii în redută şi capturând un steag turcesc, depus, ulterior, la Muzeul Militar Central din Bucureşti. În raportul nr. 690 / 31 august 1877 (publicat în ziarul „Adevărul" din 3.03.1895), locotenent colonelul Gheorghe Boteanu, el însuşi Erou al Neamului, comandantul Regimentului 16 Dorobanţi, nota numele celor cinci viteji care au capturat steagul turcesc de la Griviţa: sergent **Grigore a Lucăi** şi soldaţii **Minai Palamaru, Ion Cazacu, Gheorghe Marchitan** şi **Neculai Vădana,** primii trei fiind din Salcea şi Plopeni. Pentru eroism, Grigore a Lucăi a primit mai multe decoraţii şi medalii, precum şi o pensie lunară de 50 lei. A trecut la cele veşnice în 20 mai 1909, când împlinise 58 de ani. În 1915, urmare a unei subscripţii publice, a fost ridicat, în faţa şcolii din Salcea, un monument al eroului depus în cimitirul Salcea. Chiliile Todirenilor au fost mistuite de foc, împreună cu 115 case din Burdujeni.

1898: Comuna **Salcia** includea doar satele Salcia şi Siminicea Balş, având „o suprafaţă de 3088 hectare, din care 1844 proprietatea mare şi 1244 ale locuitorilor, şi o populaţie de 600 familii sau 2.518 suflete. Are 2 biserici, deservite de 2 preoţi şi 4 cântăreţi; 2 şcoli mixte, frecventate de 97 copii; 6 cârciumi. Vite: 200 cai, 800 boi şi vaci, 158 porci şi 1.172 oi". / „Satul Salcea, format din 250 familii, cu 1.090 suflete, era înconjurat de o moşie de

2.002 hectare, şi avea, din 1893, un primar, pe Vasile Neculescu, un ajutor de primar –Ivan Leizeriuc din Siminicea-Balş, doi consilieri comunali din Salcea – Gheorghe Rosete şi Ştefan Ştefan, şi doi consilieri din Siminicea-Balş – Nicolai Paveliuc şi Alexandru Tucaliuc, plus un notar, pe nume Ion Apostoliu. Avea o biserică cu un preot şi doi cântăreţi, avea o şcoală, frecventată de 97 copii, şi trei cârciumi, dar sărăcia îşi făcea de cap prin Salcea, din moment ce în gospodăriile celor 250 familii se aflau doar 70 cai, 924 oi, 4 bivoli şi 92 porci[153].

1899: Prefectura judeţului Botoşani publică, în Monitorul Oficial, un „Tablou de tinerii din judeţul Botoşani care urmează a fi înscrişi pe tabelele de recensământ ale clasei anului 1901 şi care sunt dispăruţi de prin comunele unde s-au născut”. Printre aceştia se numărau şi Popescu Costache, fiul lui Vasile şi al Mariei, Baraş Nahman, fiul lui Zalman şi al Şenibeilei, Sturza Ion, fiul lui Spiridon şi al Ecaterinei, Lumaicu Costache, fiul Anei, Irimia Mihai, fiul lui Costache şi al Savetei, Andrieşi Neculai, fiul lui Ion şi al Mariei din Salcea[154].

1904: „Salcea are o biserică mai nouă, care e încunjurată, însă, de plantații de brazi și de flori. Gospodăria proprietarului, care e dl Alexandru Cantacuzino-Pașcanu, se poate socoti printre cele mai bune din țară: un heleșteu se revarsă la soare cu luciul său de oțel; apele lui dau puterea electrică, prin care se luminează curtea; în cuprinsul ei se îngrămădesc coșarele și magaziile, și un

---

[153] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 308 şi 310

[154] *Monitorul Oficial*, No. 165, Sâmbătă 23 octombrie / 4 noiembrie 1899, pp. 5649, 5650

păstor mână un cârd de viței sperioși, care zburdă nebunatici în jurul trăsurii”[155].

1906: „Vindecări minunate de boli, la moaştele Sfântului Ioan cel Nou din Suceavă, istorisite de părintele Sidorovici: Domnişoara Aglaia Apostoliu, din Burdujeni. Despre întâmplarea numitei domnişoare mi-a istorisit tot părintele Sidorovici. În ziua de Sânziene, 24 iunie vechi 1906, m-am întâlnit, în locuinţa părintelui paroh Mihai Sârbul, din Suceava, cu părintele Alexandru Râşca, din Burdujeni-sat, şi l-am rugat să binevoiască a-mi mijloci ştirea lipsă despre domnişoara Aglaia. Cu epistola din 7 septembrie 1906, Sfinţia sa mi-a trimis următoarea scrisoare, alcătuită de însuşi dl Ioan Apostoliu, părintele domnişoarei Aglaia: / „Subsemnatul Ioan Apostoliu, din comuna târg Burdujeni, judeţul Botoşani, prin aceasta vă aduc la cunoştinţă următoarele: În anul 1898, luna august, **fiind primar la comuna Salcea**, în una din nopţi, copila mea, Aglaia, cum dormea singură în pat, s-a sculat, pe la miezul nopţii, mută, neputând vorbi nimica, şi, cu mâna dreaptă în nesimţire, neputând-o mişca de loc. A doua zi, am dus-o la preotul Ioan Filipescu, din Siminicea-Balş, de i-a citit, şi, a treia zi, am dus-o la Sfântul Ioan din Suceava de i-a citit şi făcut sfinţirea apei, de unde m-am reîntors acasă, pe la 2 ore după-amiază. Mergând copila în grădina cu flori, s-a culcat şi a dormit ca o jumătate de oră. Sărind un câne în grădina cu flori, dânsa s-a deşteptat din somn şi a strigat la câine: „Ţibă!” şi a început a vorbi. Am întrebat-o, pentru ce nu vorbea? Dânsa mi-a răspuns că nu a putut vorbi de loc. În acelaşi timp, a început a mişca şi mâna şi

---

[155] Iorga, Nicolae, *România cum era până la 1918*, volumul II, *Moldova și Dobrogea*, București 1972, pp. 27-33

s-a făcut sănătoasă, cum era şi cum este şi astăzi. Aceasta este ştiinţa mea, de minunea făcută de Sfântul Ioan de la Suceavă. Burdujeni, 1906, iunie 28 / Apostoliu m/p”[156].

1907: La Salcea, răscoala a izbucnit în 6 martie 1907, când, împreună cu siminicenii şi cu adâncăţenii, sălcenii au intrat în Burdujeni şi au devastat târgul, în ciuda împotrivirii companiei conduse de maiorul Văscan (100 de soldaţi care păzeau gara, primăria, oficiul poştal, farmacia Lang şi depozitele de pulbere) din Regimentul 15 Războieni. În ziua acea, răsculaţii, „fiind beţi, se dedau la adevărate acte de sălbăticie, fără să comită, însă, omoruri”. În timpul nopţii, evreii din Burdujeni au trecut graniţa Bucovinei şi s-au adăpostit în Suceava şi în Iţcani, iar răsculaţii, rămaşi stăpâni peste Burdujeni, au devastat şi prădat toate dughenele, apoi, după o raită prin satele natale, unde şi-au ascuns prada, au revenit, pe 8 martie, ca să devasteze şi să mai ia ce se mai putea lua. Motivul răscoalei „a fost numai reclamaţiunea ţăranilor în contra arendaşilor evrei, care nu voiau să facă angajamente şi să dea pământ de hrană în lucru”. Prefectul Văsescu, care cunoştea bine nemulţumirile ţărăneşti, somase din vreme pe „arendaşii evrei să facă contractele”, dar s-a întârziat până a fost prea târziu. / Primele arestări se fac în 20 martie, când prefectul Văsescu vine la Salcea şi la Dumbrăveni, pentru a supraveghea asigurarea liniştii şi a pazei castelelor lui Leon Ghica, din Dumbrăveni, şi Alexandru Cantacuzino-Paşcanu, din Salcea, care casă boierească din Salcea, „din nenorocire... nu a putut fi salvată, ea e completamente devastată, doar grajdurile şi dependinţele au fost salvate, prin sosirea a 60 de soldaţi,

---

156 *Biserica şi Şcoala*, Anul XLVIII, Nr. 31, duminică 28 iulie / 10 august 1924

trimişi în grabă de la Dumbrăveni”. În timpul investigaţiilor, „un locuitor (Gheorghe Todiraş din Plopeni) a încercat să lovească cu cuţitul pe un soldat (un sergent – n. n.). Acesta a tras un foc, locuitorul a fost rănit uşor şi condus la spitalul din Burdujeni”. Investigaţiile au fost finalizate cu 40 de arestări numai în satul Salcea (din Plopeni a fost arestat şi învăţătorul Teodor Rotaru, drept instigator) şi cu concluziile ulterioare ale istoricului evreu Mihail Roller, din care, după ce am citat documente, vom cita şi opinii: / „La 6 martie, un număr de 300-400 locuitori din comuna Siminicea, agitaţi de preotul Gabriel Neagu, **Salcea, sub conducerea** primarului Domete **Luca,** şi Burdujeni, uniţi cu cei din Adâncată, au început a devasta în Târgu Burdujeni, insuficient apărat de cei o sută de soldaţi din Regimentul 15 Războieni, însărcinaţi mai ales cu paza localurilor publice şi a gării. Cu toate întăririle armate aduse din Botoşani, acţiunile ţăranilor au continuat. Principala revendicare a ţăranilor era obţinerea pământului necesar pentru muncă.... Concomitent, ţăranii îşi îndreptau mânia şi împotriva negustorilor şi cămătarilor din Burdujeni, spoliatorii nemiloşi ai ţăranilor. Mulţi din aceşti negustori parazitau pe terenul relaţiilor dintre marii proprietari şi ţărani, le speculau nevoile, căutau să intre în graţiile arendaşilor spre a participa – prin intermediul comerţului şi a cametei – la stoarcerea ţărănimii”. / Câţiva ani mai târziu, vizitând castelul din Salcea şi discutând cu sătenii, un moşier fălticenean, scriitorul Artur Gorovei, rămâne copleşit de jalnicele rămăşiţe ale unei izbucniri violente şi exprimă punctul de vedere al unei moşierimi contrariate de „necuminţenia” surprinzătoare a ţăranului român: „Dacă mergi noaptea cu trenul, între Vereşti şi Burdujeni, şi te uiţi pe fereastra

vagonului, zăreşti la o oarecare depărtare nişte globuri mari de lumină electrică, asemenea unor stele care sclipesc deasupra unui pustiu. Acolo este Salcea, moşie pe care s-a făcut cea mai frumoasă gospodărie din ţara noastră şi s-ar face şi astăzi, dacă n-ar fi intervenit rătăcirea din anul sângeros 1907. Când te duci din Vereşti la Salcea, treci printr-o alee mai lungă de un kilometru, plantată cu pomi de amândouă părţile. E un drum public, plantat de proprietar, cu cheltuiala lui, şi replantat cu îndărătnicie de nenumărate ori după ce ţăranii, duşmanii arborilor, îi distrugeau numai pentru plăcerea de a distruge. În fundul aleii se zăreşte palatul din Salcea, în mijlocul unui parc mic, dar graţios şi vesel. Cine vrea să-şi facă o palidă idee despre ceea ce au fost răscoalele din 1907 să poftească la Salcea, unde li se păstrează urmele cu multă sfinţenie. Te cuprinde groaza când pătrunzi în interiorul acestei locuinţe cochete, ale cărei uşi şi fereşti sunt înlocuite prin scânduri bătute în cuie. Năvălirile barbarilor nu puteau să facă dezastre mai grozave. Nu a rămas nimic nedărâmat. Uşi, fereşti, mobile, totul a fost prefăcut în bucăţi. Sobele de teracotă au fost dărâmate, caloriferele scoase din păreţi, sârmele de la conducta electrică au fost smulse şi rupte, cărţile din bibliotecă sfâşiate foaie cu foaie, şi toate acestea – lemnăria, teracotă, fierărie, sârme, hârtie – toate zac împrăştiate pe parchet – singurul lucru de preţ care a rămas nevătămat, şi asta numai pentru că ţăranii nu i-au cunoscut valoarea. Ca să poţi înainta în odăi, trebuie să încaleci peste toate aceste sfărâmături, care stau de patru ani neclintite, ca şi în ziua nenorocită când poporul cel mai blând din lume a dat dovada unei sălbăticii de care nimeni nu l-a bănuit. Cum s-au petrecut aceste lucruri? Cine i-a îndemnat?

Unde şi cum s-au înţeles? Nimeni nu-ţi poate răspunde nimic. Se ştia mai de înainte că se va întâmpla ceva; şi în zorii unei zile a năvălit puhoiul. Vitele au fost scoase din grajduri şi lăsate slobode; trăsurilor li s-a dat drumul din deal înspre iaz; hamurile au fost tăiate în bucăţi; apoi au început operaţia în casă. Până şi unii dintre servitorii vechi ai proprietarului s-au dedat la acte de vandalism. Se spune că un bucătar lovea cu toporul în maşina din bucătărie şi răcnea: „Douăzeci de ani m-am ars cu la maşina asta!”. Măcar pe bucătarul acesta nu 1-a mânat la răscoală dragostea de pământ şi lipsa lui. Câţiva dintre răsculaţi (conduşi de Mihai Gîză – n.n.) ajunseseră în tumul palatului, cu gândul să înceapă a-l dărâma din vârf, când au văzut venind armata. În câteva minute au dispărut cu toţii, lăsând în urma lor numai ruine. În locul răsculaţilor au venit soldaţii şi ce a mai rămas nesfărâmat de răsculaţi a fost cucerit de soldaţi, care aveau sacii plini de trofee. Pe toată valea Siretului, din judeţul Botoşani, s-a întins distrugerea. Hancea, Băneştii, Fântânelele au avut soarta Salciei; numai Dumbrăvenii nu au suferit nimic. Şi, lucru curios, se spune că în judeţul Botoşani răscoalele au avut un caracter antisemit; cu toate acestea, şi Salcea, şi Hancea, şi Fântânele erau gospodării creştineşti şi au fost distruse, iar Dumbrăvenii, moşie arendată unor evrei, au fost cruţaţi”[157].

1916-1918: S-au jertfit pentru înfăptuirea României Mari: Gheorghe BILIUS, Manole CULIPEI, Gheorghe FLORESCU, Petru MANDIUC, Dumitru OCHIANU, Gheorghe SAFTIUC.

---

[157] Artur Gorovei, *Pe urmele răscoalelor*, în *Cruzimi*, Iaşi, 1921, pp. 235-237

1917, Regina Maria**:** „În tren. Sâmbătă 18 februarie / 3 martie 1917… La Hânţeşti, Dumbrăveni și Salcea, am găsit o mulțime de bolnavi de tifos exantematic. Oriunde m-am dus, totul era decorat cu florile timpurii ale primăverii, în special ghioceii și ramuri de salcie, care erau foarte frumoase. Am fost atât de dornică de flori, încât această abundență a fost o adevărată bucurie… După prânz, am pornit din nou, pentru a vizita divizia lui Petre Grecianu; obișnuia să fie A.D.C. Ne-a întâlnit la Salcea, arătând extrem de tare și viguros, așa cum face întotdeauna. La Salcea era și un spital mare. Din păcate, pierdem mulți medici, din cauza acestui tifos îngrozitor. Până la urmă, toate par să se rezolve, chiar dacă este transmis prin viruşi împotriva cărora este foarte dificil să te aperi în perioadele de murdărie și dezordine”[158].

1941, septembrie 30: „Se publică mai jos lista Nr. 16, de gradele inferioare (trupă), morţi pentru patrie în actualul război, începând de la 22 iunie 1941, ora 24: **Moraru Gheorghe**, soldat, ctg. 1932, cu ultimul domiciliu în comuna Salcea, judeţul Botoşani, mort la 14 august 1941; **Irimia Mandache**, soldat, ctg. 1937, cu ultimul domiciliu în comuna Salcea, judeţul Botoşani, mort la 14 august 1941”[159].

1942, ianuarie 29: „Noi, general Victor Iliescu, subsecretar de Stat al Educaţiei Extraşcolare; / Având în vedere jurnalul Consiliului de Miniştri Nr. 21 din 14 Ianuarie 1942… / Decidem: Art. unic. Se angajează, pe

---

[158] Marie, Queen of Roumania, *The story of my Life*, London, Toronto, Melbourne and Sydney 1935, pp. 159, 160

[159] *Monitorul Oficial*, Anul CIX, Nr. 231, marţi 30 septembrie 1941, pp. 5805 şi urm.

data prezentării la serviciu, ca diurnişti la formaţiunile tineretului extraşcolar, următorul personal, plătibil cu îndemnizaţia de şedinţă respectivă: **Stanciu Aurel**, învăţător, şeful Subcentrului Salcea; **Plamaru Emilia**, învăţătoare, şefa Subcentrului Salcea”[160]. După 1947, învăţătorul **Aurel Stanciu**, din Salcea, s-a ascuns în pivniţa de sub casă, vreme de mai bine de 15 ani, pentru a se sustrage umilirii. Atunci când a ieşit la lumină, Aurel Stanciu avea premeditată o monografie a comunei Salcea, pe care nu a mai apucat să o vadă între coperte, dar pe care am inclus-o, târziu, într-o monografie pe care i-am şi închinat-o[161].

1941-1945: Au fãcut sacrificiul suprem pentru Neam şi Ţară: Domete ATODIRICESEI, Gheorghe BELŢIC, Ilie BELŢIC, Constantin BUREŞCA, Petru BUCUR, Mihai BILIUS, Petru CIOFU, Vasile CALINIUC, Gheorghe CHIŞCAN, Dumitru CREANGĂ, Mihai COJOCARU, Mihai COJOCARU, Costache CURALIUC, Mihai CURALIUC, Mihai DĂNILĂ, Neculai DĂNILĂ, Dumitru DASCĂLU, Mihai GANGA, Ilie GRIGORAŞ, Costache MANDIUC, Mandache MANDIUC, Gheorghe MOROŞANU, Gheorghe MIRON, Constantin POPA, Mihai PETRARU, Ioan PINTILIE, Mihai ŞERBAN, Savel STANCIU, Mandache VULPE, Costache LUŢUC, Mandache MANDIUC, Toader MANDIUC, Alexa MIRON, Costache NICHIFOR, Mihai PALAMAR, Vasile PETRARU, Dumitru SAF-

---

[160] *Monitorul Oficial,* Anul CX, Nr. 24, joi 29 ianuarie 1942, pp. 561, 565

[161] Stanciu, Aurel; Drăguşanul, Ion, *Pagini monografice: Salcea, Mereni, Plopeni, Prelipca, Văratic,* Suceava 2004

TIUC, Mandache ŞERBAN, Mihai ŞUMAHĂR, Mandache VULPE.

1945: „Următorii învăţători se transferă, pe ziua ie 1 Septemvrie 1945, la şcolile primare din oraşul şi judeţul Botoşani, trecute în dreptul fiecăruia: **Marţonea Mihai**, de la Salcea, la Plopeni, Salcea – judeţul Botoşani, V b., art. 177”[162].

1947: „Având în vedere raportul cu Nr. 16.799 din 1947 al Inspectoratului şcolar regional Suceava, înregistrat sub Nr. 264.182 din 1947[163], următorii învăţători se repartizează, pe data de 1 septembrie 1947, la şcolile primare indicate în dreptul fiecăruia: **Buţincu Ioan**, de la Salcea-Botoşani, la Burdujeni, Şc. nr. 2, post III, soţie învăţătoare”[164].

SĂLCENI

(lângă Popeni, comuna Găgeşti, Vaslui).

1495, februarie 4: Întărit de Ştefan voievod lui Toma Salce, fiul lui Ivaşcu Tricolescu, care cumpără, cu 70 zloţi tătăreşti, de la fraţii Ion Budză şi Drăgălina, nepoţii popii Scolofendie, şi de la alt Ion, fiul lui Vasilie, nepotul popii Dragomir, „un sat pe Ialan, anume Salce,

---

162 *Monitorul Oficial*, Nr. 246, 27 octombrie 1945, p. 9500

163 *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, pp. 9652-9657

164 *Monitorul Oficial*, Nr. 135, 17 iulie 1947, p. 4912

între Ioanăş Tricolescul şi între Grăjdoae”[165]. Hotarul, din veac.

SĂLCENI

(comuna Tutova, Vaslui).

1636, iunie 26: Zapisul lui Savin Prăjescul, marele vornic al Ţării de Jos, în care mărturiseşte cum s-a înfăţişat Solomia, nepoata Budului, cu bărbatul ei Ihnat şi au vândut „a opta parte din sat de **Gropeni** (comuna Coroieşti, Vaslui) şi din **Sălceni** (comuna Tutova, Vaslui), din jumătate de sat a opta parte, lui Iliiase şi feciorilor săi, drept 20 galbeni buni… / înaintea lui Ilie şoltuz şi a 12 pârgari din târg de **Bârlad**, şi dinaintea… popii Simion şi Bichiu din **Popi** (azi Pochidia, comuna Tutova, Vaslui), Apostolachi sin Grecul ot **Tutova** (comuna Tutova, Vaslui), Ionaş din **Bojeni** (lângă Sălceni, comuna Tutova, Vaslui), Mierăuţă din **Coposeni** (ţinutul Tutova, Vaslui), Simion sin Liciul de **Chiujdeşti** (comuna Tutova, Vaslui) şi mulţi oameni buni”[166].

1902: „**Sălcenii de Sus**, comună rurală şi sat în judeţul Tutova, plasa Corodul, spre sud-sud-vest de oraşul Tutova, pe pârâul Sălceni. Satul formează o comună împreună cu Sălcenii d.e Jos, având o populaţie de 667

[165] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 178, pp. 322-324
[166] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 440, pp. 501, 502

locuitori, locuind în 180 de case. Are o şcoală primară de băieţi şi o biserică"[167].

SĂLEVESTRI

(azi Tisa-Silvestri, comuna Secuieni, Bacău).

1436, septembrie 19. Întărit de Ilie şi Ştefan voievozi lui Dan Mesehnă, care primeşte uric pentru „opt sate, anume: Ruja Petru, la Cobâlă, şi Oneşti, şi Câteştii, şi Virişeştii, şi **Selevestreanii**, şi, pe Hubalna, Sârbii şi Şcheianii, şi Lieştii, la gura Jeravăşului, şi, pe Horincea, Cavadineştii şi Badea... Iar hotarul tuturor acestor sate să fie cu toate hotarele lor vechi"[168].

1481, februarie 1: Întărit de Ştefan voievod fiicei lui Ioaniş Borilescul, Mărina Lolca, odată cu cumpărăturile voievodului, cu 200 de zloţi tătăreşti, de la Danco, fiul lui Sima, nepotul lui Dragoş viteazul şi cu nepoţii lui de soră, Giurgea, Anuşca, Vasutca, Maria şi Neaga, adică „un sat la Cobâle, anume Selivestrii, amândouă cuturile", pe care le-a schimbat, adăugând şi 240 zloţi tătăreşti, cu Mărina Lolca, fiica lui Ioaniş Borilescul, cu „două sate, anume Borileştii şi Drăgoteştii din Câmpul lui Dragoş, pe Nichid"[169]. Hotarul, după ale sale bătrâneşti hotare.

[167] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 332
[168] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 163, pp. 227-229
[169] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 233, pp. 355-357

1636, noiembrie 28: Zapisul vornicului de gloată Neaniul, în care mărturiseşte „cum s-au tocmit egumenul şi soborul mănăstirii Sfântul Sava cu Toader Franga, Oprea, feciorul Lupei, şi cu toată seminţia lor, cu Rusca, Toader Găluşcă şi cu toată seminţia lor, ca să aibă a ţine călugării satul **Băicenii** (comuna Secuieni, Bacău), cu tot venitul, şi din hotarul **Carauleştilor** (comuna Secuieni, Bacău) cât loc s-a ales şi s-a stâlpit. Care părţi de ocină s-au ales ce au dat Lupul Dragotă şi cu jupâneasa lui sfintei mănăstiri… Însă nişte părţi, ce au mărturisit megieşii cu sufletele lor c-au fost luat Lupul Dragotă cu împresurătură, au fost puse şi în uric egumenul şi soborul i-au lăsat să-şi ţină ocina, câtă parte va avea, pe feciorii lui Drăgan şi ai Solomiei, Anuşcăi, Parascăi, Nastei, Faftei şi ai Dochiţei. Şi s-au ales părţile lor toate, că ţină cu Toder Franga, Oprea şi cu Rusca şi cu toată seminţia lor seliştea Carauleştii, cine câtă parte va avea… / Aşa s-au tocmit dinaintea noastră şi a popii Avram şi a Tomei din **Piticeni** (azi Chiticeni, comuna Secuieni, Bacău), Maftei, Isac, Ionaşco şi alt Ionaşco de **Sălevestri** (azi Tisa-Silvestri, comuna Secuieni, Bacău), a Barbului, Ionaşco şi Sociul din **Odobeşti** (comuna Secuieni, Bacău), Constantin din **Ruşi** (înglobat în Roşiori, comuna Roşiori, Bacău), Vasile şi Ion din **Mesăhăneşti** (Misihăneşti, comuna Roşiori, Bacău), Vlaşcă de **Ungureni** (comuna Ungureni, Bacău), a popii Andronic de **Obârşie** (comuna Izvorul Berheciului, Bacău) şi a mulţi oameni buni, megieşi”[170].

1762, iunie 24: Zapisul preotului Vasile, cu soţia lui Balaşa, şi cu cumnata Şofana, fetele lui Mihalache Bărzul, vând lui Gavril Burchi şi Ursului Burchi, pentru

---

[170] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 555, p. 603

80 lei, „ce s-ar alege din satul **Arămeşti**, de la apa Bistriţei ot ţinutul Neamţului, parte din satul **Cărtişe** ot ţinutul Romanului, partea din satul **Sohodol**, ot ţinutul Bacăului, partea din **Oniscanii** şi din **Sârbii** ot ţinutul Neamţului, şi parte din **Silăvestrii** ot ţinutul Romanului”[171].

1774, iunie 26: Satul **Sălevestrii**, sat răzăşesc, ţinutul Romanului, ocolul de Jos, după recensământul lui Rumeanţev[172], avea **toată suma caselor 19**. Scădere rufeturi 12: 3 preoți, 2 copii în casă, 6 călărași, 1 văduvă. Rămân birnici 7. / **Birnici:** Costandin Rapailă / Istrate Loghin / Trohin Sarion / Ion Pârcălabu / Năstasă Buzdugan / Ion brat (frate) lui Năstasă / Chiriacu Ciorâță, bejenar de 3 ani ot (din) Brâncăuani ot Soroca. // **Rufeturi:** Popa Trifan / Pavăl, diacon / In (alt) Pavăl, diacon / Toader Ojog, copil în casă / Gavril Ojog, copil în casă / Costandin Tăplău, copil în casă / Ion Băloșan, călăraș postelnicesc / Vasile Sarion, călăraș / Ion Andronachi, călăraș / Gheorghi Uritic, călăraș / Lefter sin (fiu) lui Vasile, călăraș / Tudora, babă**.**

SĂMĂNAUCA

(Orhei, Moldova).

1640, martie 11: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Ionaşcu Rusul, pârcălabul Orheiului, „ca să ai

---

[171] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XIV, Iassi 1889, p. 43

[172] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 269, 270

a da zi lui Gavril Stencu din **Tulbureşti** şi Petrii de **Sămănauca**, şi altor răzeşi ai lor din Tulbureşti, cu Necoară Nistre de **Martineşti**, Vasile şi Ştefan din **Pocşăşti**, pentru că se jăluiesc Necoară, Vasile şi Ştefan că au strâmbătate pentru heleşteul din Pocşăşti"[173].

1698, mai: Mierla Râuleţoaia, fata lui Andrei Donici, sora lui Neculai Donici, dăruieşte nepotului său Darie şi jupânesei lui „dreapta ocină şi moşie ce am de la Moşii noştri, de la Nicoară Donici, ce-a fost vistiernic mare, din satul **Hruşova**, ce este pe apa Ischilului, la ţinutul Orhei, jumătate de sat, ce este partea mea… Şi s-au întâmplat la această danie Vlasie pârcălabul, Darie feciorul lui Vasile de **Vârtopi**, Constantin Păturnichi ce-a fost de **Sămănauca**, Darie Moga de **Peresecina**, Enache de **Steţcani** şi Sava de **Bezini**"[174].

SĂMĂŞCANI

(la obârşia Rezinei, „unde şade Ţigan",
comuna Sămăşcani, raionul Rezina, Moldova).

1437, decembrie 20: Întărit de Ilie şi Ştefan voievozi marelui boier Mihail de la Dorohoi, care primeşte uric pentru „satele lui şi privilegiul pe care i 1-a dat sfânt răposatul părintele nostru, anume: satul Chindinţi (Cândeşti pe Siret, comuna Mihăileni, Botoşani), şi

[173] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 75, pp. 80, 81
[174] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 159, pp. 155, 156

satul lui Herţea (Herţa, raionul Hliboca, Ucraina), pe Prut, satul Pecialăuţi (raionul Noua Suliţă, Ucraina), la Pecialova, şi satul Ugrinăuţi (Grineacica, comuna Rohatin, raionul Hotin, Ucraina), şi satul la Iaz (Stăuceni, în Vorniceni, Botoşani), şi satul pe Rochitna (Rochitna, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Dragomir al lui Mândrea (Cerlena, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul Coteleu (Cotelău, raionul Noua Suliţă, Ucraina), şi satul Milianăuţi (Mălineşti, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Şizco (Şişcăuţi, comuna Ringaci, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul Dzinăuţi (Dinăuţi, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Malici, lângă Giurgică (Malinţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul de lângă Simca (Sincăuţi, comuna Malinţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Salicee (Şilăuţi, comuna Bocicăuţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Cristinţi (Cristineşti, comuna Mălineşti, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a şezut Petrişor, la capătul Doljocului (Doljoc, comuna Malineşti, raion Noua Suliţă, Ucraina), şi încă satul, sub Luncuşoară, unde şade Dragomir (Zalucea, comuna Drepcăuţi, raionul Briceni, Moldova), şi încă satul, în jos de Prut, Itovoeuţi (sat pe Prut, lângă Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Rădăuţi (Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Vişneuţi (Işnovăţ, azi Rediu, comuna Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Lipnic, la Nistru (Lipnic la Nistru, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde a fost Cuseară (Bârnova, raionul Donduşani, Moldova, fost Cusareu), şi încă satul unde sunt Caragunicii (Tumaniuca, înglobat în Mereşeuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), încă satul la moara Naslavcei (Naslavcea, raionul Donduşani, Moldova), încă satul lui Pavust (Paustova,

comuna Lipnic, Moldova), încă satul de lângă Macsim (Maxim, în Mereşeuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşanu, Moldova), încă satul lui Mirişce (Mereşceuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde este Noguicoi (lângă Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), şi satul unde a fost Cleţină (lângă Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), şi satul Tereşeuţi (Teleuşca, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde este Rospop, în jos la Bineva (Făgădău, comuna Văscăuţi, raionul Floreşti, Moldova), şi satul Cuhareuţi (Cuhureştii de Sus şi de Jos, raionul Floreşti, Moldova) şi alt sat, Cunicea, sub Bineva (Floreşti, raionul Floreşti, Moldova), şi satul unde este Ţârvici (Ţâra, comuna Ghindeşti, raionul Floreşti, Moldova), încă satul, sub Caragine, unde este Simeon cneaz, la obârşia Dobruşei, încă satul, sub Caragine, Dobruşa, şi satul, sub Caragine, Mordvina, încă satul, mai jos de Mordovina, sub Caragine, pe Dobruşa, unde sunt Fântânile (toate părţi ale comunei Receşti, raionul Rezina, Moldova), încă satul lui Oleşco, sub Caragine (Olişcani, raionul Rezina, Moldova), încă **satul, la obârşia Rezinei, unde şade Ţigan** (Sămăşcani, raionul Rezina, Moldova), încă satul, pe Răut, unde este Vadul Pietrei (Lazo, numit şi Piatra, raionul Orhei, Moldova), şi, mai sus de Vadul Pietrei, tot pe Răut, la capătul Stâncii (Stânca, comuna Slobotca, raionul Ohei, Moldova), încă satele, pe Răut, unde este moara, încă satul, la Moiatinul de Jos (toponim), unde este Nichita (Ghermăneşti, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), şi satul unde şed Grabăuţii (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), la capătul de sus al Culişăului, unde a şezut Radul (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), şi încă seliştea unde este iazul, la Cor-

nul Bagului, unde au şezut fiii lui Cosco (Bahu, comuna Seseni, raionul Călăraşi, Moldova), încă seliştea de sub Măiatini, unde şade Rujici, şi, la Moiatinul de Sus, satele ce au fost ale cneaghinei, şi, la Carpeni, satul unde şade Stan, şi, la capătul de sus al Carpenilor, la Başeu, unde şade Matei (Mateieni, comuna Corlăţini, Botoşani), şi, sub Dumbrava înaltă, unde şade Miclouş (Miclăuşeni, comuna Corlăţeni, Botoşani)… Iar hotarul tuturor acestor sate mai sus scrise să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”[175].

1610, mai 16: Zapis de la marele pitar Ursul, Gavril sulger, Toader sulger, Niţul – vătavul vornicului Ureche, şi Pleşa aprod, în care scriu cum Pavăl şi Toader, feciorii Armancăi, au vândut fostului vornic de poartă Beldiman, drept 30 taleri bătuţi, „partea lor din satul **Sămăşcanii**, ce este în ţinutul Orheiului, cu tot venitul”[176].

1614, noiembrie 1: Zapis de la marele pitar Grigore, Ionaşco al treilea logofăt, Băseanul fost uricar, Necula cămăraş de Ocnă, Dumitru fost pitar, Isac diac de **Dişcova**, Vlasie pitărel de **Morozeni**, Bocşe de **Tărceţei**, Lupul păhărnicel de **Verca**, Hanţul pitar de **Sverjea**, Andronic păhărnicel de **Horodişte**, Duma uşerel de **Zahorna** din ţinutul Sorocii, în care mărturisesc cum Antemia, soţia lui Pătraşco visternicel, şi sora ei Nastasia, fetele lui Văscan, nepoatele Dudoşei, strănepoatele lui Duma Ciochină, au vândut marelui logofăt Beldiman, pentru 80 taleri de argint, „moşia din jumătatea de jos a

---

[175] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. I, Bucureşti 1975, doc. 175, pp. 245-248

[176] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 33, pp. 44, 45

satului **Sămăşcani**, din jumătate din jumătate, a patra parte, care este sub pădurea Horodiştei, până la fântână, şi cu loc de iaz şi de moară pe râul satului, care este în ţinutul Orhei"[177].

1623, august 4: Martori, atunci când Ştefan Tomşa voievod întărea moşia mănăstirii Secul, în baza unui zapis de mărturie semnat de fostul pârcălab Istratie, fostul căpitan Ioan Reaşcoi, de Simion şi Luca din **Sămăşcani**, „mărturisind în acest zapis cum au venit înaintea lor Sava şi fratele lui Petrica, şi sora lor Nastea, fiii lui Văscan, nepoţii lui Tudor din **Vlădeni**, ce este în ţinutul Soroca… şi au dat (mănăstirii Secu) dreapta lor ocină şi dedină, a treia parte din a şasea parte a satului Vlădenii pe Dobruşa, cu vaduri de moară şi un loc de heleşteie, din privilegiul ce a avut bunicul lor de la însăşi domnia mea din întâia domnie"[178].

1634, iulie 22: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod marelui vornic de Ţara de Jos Savin Prăjescul, „spre aceea ca să fie tare şi puternic a opri şi ţine jumătate de vecini şi jumătate de heleşteu şi un râmnic din satul **Sămăşcani** (comuna Sămăşcani, raionul Rezina, Moldova), ce-a fost al lui Beldiman logofătul. / Aşijderea să aibă a opri câţi vecini se vor afla în sat, în **Mihăilaşea** (comuna Teleneşti, raionul Lazovsk, Moldova) de moşie. / Aşijderea să fie tare a lua zecia din hotarul **Flămânzenilor** (sat contopit cu Coşcodeni, comuna Coşcodeni, raionul Lazovsk, Moldova), cine va fi arat sau cosit pe locul lui Beldiman ce-a fost logofăt. / Aşijderea

---

[177] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 38, pp. 51-53

[178] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 104, pp. 151, 152

să aibă a opri jumătate de sat **Buciocica** (Buciuşca, comuna Horodişte, raionul Rezina, Moldova) şi jumătate de vecini, şi jumătate din tot locul şi să aibă a lua zecia din tot locul dintr-acea jumătate de sat, pentru că este jumătate de sat de la Toader Beldiman şi de la Gherghe-loaie”[179].

1639, iulie 13: Drăgan, Blehan, Nastasia Dăhnoaie, Nicoară şi Vasile Hârcescu, toţi feciorii Hârcescului şi nepoţii lui, vând lui Mătiaş Sturdze, drept 60 de taleri, moşia lor „din **Sămăşcani** (comuna Sămăşcani, judeţul Orhei, Moldova), a patra parte din partea lui Stan… Şi în tocmeala noastră au fost Andreica din **Prisecani** (comuna Sămăşcani, judeţul Orhei, Moldova), Draga din **Biliceni** (Ghiliceni, comuna Ghiliceni, judeţul Bălţi, Moldova), Strahoe din **Mihăilaş** (Mihăilaşa, comuna Teleneşti, judeţul Orhei, Moldova) Hilip vătavul din **târgul Orhei** şi alţi oameni buni”[180].

1640, mai 18: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „sau pârât de faţă Mătiiaş Sturdzea cu Burlan şi cu Simion de Sămăşcani, pentru un sat ce-au avut ei împreună, neîpărţit, anume **Sămăşcani** (comuna Sămăşcani, judeţul Orhei, Moldova). Deci, întâi am socotit şi le-am dat hotarnici pe Niţul ce-a fost vornic şi pe Gligorie de **Ciohoreni** (comuna Miroslăveşti, Iaşi), ca să împartă acel sat în două”[181].

1657, decembrie 21: Gavril Palade, femeia lui

---

[179] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 201, pp. 229, 230

[180] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 171, p. 180

[181] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 361, pp. 374, 375

Alexandra, fata Sturzăi vistiernicul, şi coconii Vasilca, Gligoraşco, Toderaşco şi Neculai vând serdarului Gligoraşco Hăbăşescul, drept 400 de lei bătuţi, „satul **Sămăşcanii**, cu vecini şi cu heleştee, partea socru-meu Sturzăi vistiernicul”[182].

1664, februarie 9: Mihăilaş şi Maria, feciorii lui Nechifor Beldiman, dăruiesc lui Gligoraşco Hăbăşescul fost paharnic „moşia din satul **Sămăşcani**, dreaptă ocină şi cumpărătură de la părinţii noştri”[183].

1665, iulie 20: Ispisoc de la Eustratie Dabija voievod, prin care întăreşte paharnicului Ilie Sturza „scrisoarea din 7173 (1665), iulie 2, de la Simion Irimicel, Vasile şi Tofan de **Sămăşcani** şi alţi fraţi ai lor, prin care se cuprinde că, trăgând o bucată de loc din hotarul **Vozlubenii**, ce era a paharnicului Ilie Sturza, către hotarul **Caraginului**, au mers boieri de au cercetat şi au aflat că rău trăgeau ei acea bucată de loc şi au căzut cu rugăminte ca să ţie numai apa unui heleşteu”[184].

1671, martie 10: Gligore Hăbăşescul, soţia lui Safta şi cu cuconii vând fostului jignicer Chiriac Sturza, drept 25o de lei bani gata, „partea mea ce am la satul **Sămăşcanii**, ce-s în ţinutul Orheiului, cât se va alege, ce-am fost cumpărat eu de la Gavril Pălade sulgerul, aşijderea şi alte părţi de acolo, partea lui Beldiman, danie de la Mihăilaş, feciorul lui Beldiman… cu vecini, cu heleş-

---

[182] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 96, p. 105

[183] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 108, pp. 117, 118

[184] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 109, p. 118

tee, cu moară gata şi cu tot venitul”[185].

1673, martie 1: Grăjdan fiul lui Pleş din satul Sămăşcani vinde vameşului Chiriac Sturza, drept 25 lei bătuţi, „din a treia parte din satul **Sămăşcani**, din partea Onciuloi, care parte am cumpărat-o eu de la frate-meu Gligorce… Şi la tocmeala noastră au fost căpitanul Ştefan din **Crăsnăşeni**, Pavăl Ciucârlan din **Văsăiani**, Ursul, Gheorghiţă şi Nicola din **Leuşeni** şi mulţi oameni buni s-au întâmplat”[186].

1673, martie 21: Ţuţui şi femeia lui Sofia, fata lui Stani de Sămăşcani, dăruiesc jitnicerului Chiriac Sturza, „partea Sofiei, fata lui Stani, din partea Stani a şasea parte din vatra satului **Sămăşcani**, din câmp, din heleşteu, din pădure şi din tot locul… dinainte Lecăi pârcălabul, Zahariei din **Mihăilaşea**, Andrieş de **Năpădeni**, Vasile Mihuleţ de **Curileni**, Vasile Borha vătavul şi Larie vătavul de **Horodiştea**, Vasile vătavul şi Toader de **Soroca** ot **Pistruiani**, Mironi de **Bolicăşeşti**”[187].

1692: „Izvod de moșii ce avem de pe moșii (bunicii) noștri, și anume de pe tatăl nostru Istrate Caroian și de pe mama noastră Soltana de Pistrueni, de pe Răut, ce avem de pe strămoșul nostru de Pistrueni, ce a fost vistiernic mare, a opta parte din sat din **Pistrueni**, sat întreg, cu amândouă fețele Răutului, partea Rusoii, a fetei Pistruiului, și a opta parte din **Ciolănești**, cu a patra parte din jumătate de sat din **Coșniță**, de pe Ciorna, și a opta

---

185 Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 127, pp. 130, 131

186 Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 133, p. 134

187 Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 134, p. 135

parte din jumătate de sat, din sat, partea din jos, din **Crimenciuc**, ce-i în țărmurile Nistrului, și a opta parte din **Olișcani**, ce este în olatul Ciornii, iară partea din jos, și a opta parte din a patra parte din sat din **Suruceni**, de pe Ișnovăți, din parte din jos, și a opta parte din jumătate din sat **Divice** pe Bâc, și a opta parte; aceste sate îmblă în opt părți și ne sunt ocină, moșii, de pe strămoșul nostru Pistruiul vistiernicul. / Și strămoșul nostru Rusul are a patra parte din **Mihălașa**, partea lui Istrate Caroean cu frații săi, cine va fi din Iurculeasă și din Săvușcesă și din Derenoi, și a patra parte de sat din **Piscani**, și a patra parte din sat din **Sămășcani**, partea din jos și iazul din mijloc, cu sălci multe. Aceste părți și ocine sunt de pe strămoșul nostru, de pe Rusul. / Moșie și ocină ce mai avem de pe strămoșul nostru, de pe Ioan Caroeanu, și satul **Crăciuneștii**, sat întreg, ce sunt pe Ciulucu cel mare. Așijderi, un sat întreg, ce se cheamă **Scârnăvii**, ce sunt alăture cu **Crăciuneștii din sus**, cu frații săi, cine va fi din popa Ciui, din Tribăș, din Niță, din popa Taos și din Istrate Caroean, ce ne sunt părți și ocini, ne sunt de pe Ioan Caroianu, strămoșul nostru, și din jumătate de sat din **Năpădeni**, a cincea parte, partea lui Istrate Caroian, fără de alți frați, din partea din sus, iară din partea din jos tij (la fel) din Năpădeni, parte lui Cotârlă, ce-i cumpărată din Andrieș și de mătușa noastră Lupa, fata Prăbăș, 300 ughi (ducaţi ungureşti) a dat când prada lui Vasile vodă, de a răscumpărat cumpărăturile, a patra parte a lui Istrate Caroian și din jumătate de sat din **Fântâne** a patra parte a lui Istrate Caroian. Aceste părți și ocini sunt de pe strămoșul nostru Ioan Caroian moșii. / Și ocina ce avem de pe strămoșul nostru Coromă Lașcul, jumătate de sat de **Drujăni**, ce să cheamă **Cobolta** de Drujinca, și se

împarte cu Hășdienii în două și din țărmurile Drujălii, ce se împart în două la Roșestii și cu Scutăreștii, și din jumătate de sat din **Titieană** de pe Dele, a şasea parte, parte Andrăchii, fără de alți frați, frații Andrăchii după Geantaonul”[188].

1724, mai 1: Scrisoarea despre hotărnicia moşiei **Sămăşcani**, din ţinutul Orheiului, făcută de Lupul serdar: „Facem știre, Doamne, Măriei Tale, că veni Ion Smochină și cu cumnată-său Vârlan, și cu ficiorul lui Vârlan, Timoftii, cu luminată carte a Măriei Tale, scriind nouă precum s-au pârât de față cu Pălade vornicul din Sămășcani, pentru moșia ce au aice, la Sămășcani, împreună cu dumnealui Sturza vornicul și având o parte și Pălade, cu neamul lui. Și pentru aceste pricini, ce-au avut întâi între dânșii, li s-a fost făcut o luminată carte a Măriei Tale la Grigoraș Leca pârcălabul, ca să le ia seama și pentru hotare, și pentru dijmă, și nu le-a ales de ispravă pentru pricinile ce-au avut. / Și iarăși venind la luminat Divanul Măriei Tale, li s-a fost făcut altă carte a Măriei Tale la Grigoraș Potârcă stolnicul, ca să le ia seama pentru acea dijmă, și iarăși nu li s-a curmat judecata nici atunce. Și iarăși, stând de iznoavă la luminat Divanul Măriei Tale, cu Pălade vornicul, mi-a poruncit Măria Ta ca să merg acolo, la sat la Sămășcani, și să strângem răzeșii și megieșii de primprejur și să luăm seama și pentru hotare, și pentru acele pământuri ce-au jeluit Măriei Tale că li s-au tăiat, și pentru toate pricinile ce-au avut între dânșii. / Ci noi am strâns oameni buni, răzeși și megieși din sus și din jos, anume Ghieorghe, căpitan de la Japca, Gheorghe vornic de **Cotiujani**, Iftemie vornic de

[188] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 115, pp. 136, 137

Cobâle, Mihălachi vornic de **Ţahnăuţi**, Irimiia Hobjilă răzeş din Cotiujani, Vasele sin (fiu) Acsinte tij de acolo, Dămian tij din Cotiujani, Neculai Jalobă tij din Cotiujani, Pavăl Stanciul și Necula ot Cobâle, Nițul Scobilt din **Sămășcani**, Mihălachi, Pavel Bâtă și Lupașcu Brahă din Sămășcani, Grigoraș Sfeclă din **Oprișani**, Lazor din Sămășcani, Ion sin Lazor, tij, Toader Platon din Țahnăuți, Fote și Toader din Sămășcani, Lupașcu tij din Sămășcani, și am întrebat pe Ioniță Smochină și cu oameni lui ca să ne arate hotarul și hliza lor pe undi umblă, din părinții lor, și ne-au arătat un hotar, în malul pârăului Sămășcanilor, în seliște, dinspre răsărit, împotriva unor izvoare ce sunt în malul dinspre apus, care acele hotare vechi sunt două pietre alăturea, iară printr-acele hotare, înainte spre răsărit, până în dumbravă, nu s-a mai aflat nici un hotar și, trăgând unii într-o parte, alții într-alta, pentru hotare, am cercat, cu acești oameni, în tot felul, ca să mai aflăm vreun hotar și câte un semn ce aflam nu se potrivea. / Numai scoțând Pălade un izvod al lui Constandin pârcălab de Orhei, care a fost hotărât, cu poruncă domnească, lui Grigore Hăbășăscul, biv (fost) hatman, părțile de moșie și de cumpărătură ce a avut din partea Stăneștilor, și scrie că au ales și parte Păparii, pe mijloc, ce i s-a venit din bătrânul Sturzăștilor, care așa dădură seamă acești moșeni din partea Stăneștilor, că jumătate de sat, partea dinspre răsărit, a umblat în doi bătrâni: un bătrân al Sturzăștilor și un bătrân al Stăneștilor, și din bătrânul Sturzăștilor zic să fi scos a treia parte, partea Păparii, și alegând Constandin pârcălab partea Hăbășăscului hatman și cumpăraturile ce-au fost din parte Stăneștilor, le-a hotărât cu pietre și s-au aflat și două pietre, una în marginea dumbrăvii dinspre hotarul

Olișcanilor, și alta în deal, dinspre pârăul Sămășcanilor, iar în vale scrie dimpotriva heleșteului celui bătrân, ce este din jos de Huceasca, iară pentru partea Păparii, scrie în mărturie că i-au ales-o pe mijloc și au stâlpit-o pe de ambe părțile, și din partea Păparii în sus, partea Stăneștilor cea pe din sus, dinspre partea Stăneștilor, care se hotărăște cu a Păparii, neaflând alte hotare la deal, spre fundul hotarului, fără de acel hotar din malul pârăului din seliște, mirându-ne în ce fel om îndrepta, ne-m sculat și am socotit și cumpărăturile Hăbășăscului hatmanul din parte Stăneștilor, ce s-au lipit din jos și câtă parte le-a rămas Stăneștilor în partea de sus și, precum au dat acești răzeși seamă, că parte Păparii este a treia parte din bătrânul Sturzăștilor, și precum scrie și hotarnica lui Constandin pârcălabului. / Și măsură dimpotriva iazului celui bătrân al Sturzii, în sus, până într-acel hotar, ce s-a aflat în malul pârăului, în seliște s-au aflat 29 funii și funia de 20 stânjeni, a Sturzii și sau pus și pietre… şi dinspre Olișcani, care merge pe la cap moșia Paparăi, iar pentru niște pământuri ce-au jeluit acești oameni că le-a tăiat Pălade, de a intrat în hotarul lor, și aceasta pe porunca Mării Tale, o am cercat și, după ce am hotărât și s-a stâlpit locul, s-a aflat un pământ ca vro 8 pași, intrat într-un capăt, dar Pălade dete seamă precum, când a mers Leca pârcălabul iarăși pentru aceste pricini, el să-i fi zis lui Pălade că până acolo îi ajunge locul lui, care, au mărturisit și alți oameni, că s-a întâmplat atunci cu Leca pârcălabul și el, pe cuvântul Lecăi, a ajuns până unde i-a arătat, ci noi, precum am aflat, am făcut de toate știre Măriei Tale”[189].

---

[189] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 193, pp. 185-188

1753, iunie 7: **Hotarnica satului Sămăşcani**, din ţinutul Orhei, făcută de vornicul de gloată Ştefan Popăscul şi de căpitanul Vicol Vartic: „Din luminată poronca Măriei Sale lui Vodă, fiind orânduiți cu luminată cartea Măriei Sale ca să alegem și să hotărâm părțile de moșie a dumisale Mihălache Sturzea biv (fost) vel (mare) paharnic, ce are dumnealui la sat la **Sămășcani**, în ținutul Orheiului, pe pârâul Sârcovii, la care moșie a fost pus paharnicul Mihălachi Sturzea ispravnic pe un Gheorghe Brahă din Sămășcani, ca să-i strângă dijma și venitul locului pe părțile dumisale ce are la Sămășcani, iar un Ștefan Hagimă, cu frate-său Pavăl și cu alte neamuri ale lor au scos un zapis de la un Ionașco Scurtul, feciorul Draghii, nepot Bălii, scriind într-acel zapis precum că a vândut acest Ionașco Scurtul partea lui de moșie, ce are la sat la Sămășcani, însă jumătate de parte, din partea Bălii, adică partea tătâne-său Dragăi. Această parte a vândut-o lui Tofan, moșul (bunicul) lui Ștefan Hagimă și acest Ștefan Hagimă mai înainte n-a mai stăpânit această parte de moșie nici el, nici tată-său, nici moșu-său, iar acum, de cinci ani, scoțând acest zapis, a început a stăpâni în partea Stăneștilor, unde are și paharnicul Mihălache Sturzea parte de moșii, cumpărături de la moșul dumisale Chiriiac Sturzea, și încă s-a întins, dimpreună și cu alți răzeși din parte Stăneștilor, de au întrat și în partea dumisale, ce mai are osebită și stâlpită de demult, și au dijmuit și au cosit, și-au arat cu plugurile lor, poprind pe acest Gheorghe Brahă, ispravnicul paharnicului, iară Gheorghe Brahă, văzând că intră fără dreptate pe locul paharnicului Sturzii, a stătut la pricină, arătând și dumisale paharnicul Mihălachi Sturzii cum că-i întră acest Ștefan Hagimă, cu neamul lui, în moșia dumisale și, căutând dumnealui

scrisorile dumisale, a găsit un zapis de la acel Draga, feciorul Bălii, tatăl lui Ionașco Scurtul, vândută partea lui și-a cumnatu-său, a lui Bârlad, ce-a ținut pe Anisia, sora Dragăi, nepoții lui Ionașco și-ai Negrului; acestea au vândut lui Mătei Sturzea, strămoșul paharnicului Mihălache Sturzea și, poruncindu-ne Măria Sa Vodă ca să luăm seama și pentru această parte, ce o trage Ștefan Hagimă cu neamul lui, cu acel zapis al lui Ionașco Scurtul. / Și strângând noi pe toți răzeșii de Sămășcani și pe alți împrejurași, i-am întrebat mai apucat-au să stăpânească acest Ștefan Hagimă sau neamul lui vreodată cu acel zapis al lui Ionacșo Scurtul și nu s-a aflat nimeni să mărturisească cum că au stăpânit nici el, nici părinții lor, precum și el singur a mărturisit. Și de iznoavă, căutând noi zapisele și scrisorile dumisale Mihălache Sturzea, s-a adeverit precum acel Draga, tatăl lui Ionașco Scurtul, a vândut partea mâne-sa Bălii lui Mătei Sturzii, a treia parte din bătrânul lui Stan, precum arată zapisul, și a mai cumpărat și altă parte, tot dintr-acest bătrân Stan, care aceste părți de cumpărături s-au și hotărât în partea dumisale, cum arată hotarnica de la Constantin, pârcălabul de Orhei, ce este din velet 7166 (1658) și, după această hotărâre, a mai cumpărat Chiriiac Sturzea o parte, de la un Țuțuiu, tot din parte Stăneștilor, a șasea parte, precum arată zapisul din velet 7181 (1673), iar acel Ioniță Scurtul, feciorul Dragăi, a vândut, peste 30 de ani, iar partea tătâne-său Dragăi și s-a cunoscut că a vândut feciorul pe urma tătâne-său și așa s-a adeverit că acest zapis a lui Ștefan Hagimă este rău, căci și în hotărâtura Sturzii, cea de la Constantin, pârcălabul de Orhei, a intrat această parte a Dragăi și a surorii sale Anisia, feciorii Bălii, nepoții lui Ionașco și ai Negrului, și n-a avut treabă

Ionașco Scurtul, ficiorul Dragăi, să vândă, că s-a cunoscut că acel Stan a avut trei feciori, adică pe Ionașco, pe Negrul și pe Bălea, fată, și Bălea a avut pe acest Dragu, tatăl lui Ionașcu Scurtul, și pe Anisia, care au vândut partea mâne-sa, a treia parte din partea lui Stan, iar din Negrul se trage Pântelii Stan și cu alte neamuri ale lui, iar din Ionașco s-au tras acel Țuțuiu, ce-a vândut partea lui lui Chiriiac Sturzii. / Și mai adaose acest Ștefan Hagimă de zis că acel Stan, bătrânul, ar fi avut șase feciori, zicând că și acel Țuțuiu este fecior lui Stan, dar n-au putut dovedi. Și s-a cunoscut că acel Țuțuiu a vândut partea lui, pe urmă, lui Chiriiac Sturzii, precum arată văletul, iar Draga a fost nepot lui Stan, iar nu fecior, și nu era cu putință să trăiască moșul cu nepotul și să vândă odaia. / Așijderea și pentru că a intrat acest Hagimă cu neamul lui de au dijmuit după locul paharnicului Mihălache Sturzii, iarăși am adeverit c-a intrat. Și pentru aceste două pricini, lunecându-se judecata boierilor judecători asupra lui Gheorghe Brahă, ispravnicul dumnealui paharnicului și dându-l rămas pe acest Gheorghe Brahă, i-au luat tot ce-a avut la casa lui și l-au băgat la mare cheltuială și sărăcie, de care, luând noi seama cu amănuntul, pe luminată poronca Măriei Sale lui Vodă, am adeverit cum că zapisul lui Ștefan Hagimă nu este bun și pe Gheorghe Brahă l-au sărăcit fără dreptate. Pentru aceasta am dat această mărturie la mâna lui Gheorghe Brahă și pentru credința am iscălit”[190].

1766, septembrie 24: Porunca dată de Grigore Alexandru Ghica voievod fostului mare paharnic Darie Donici, să meargă la **Sămăşcani**, să cerceteze jaloba

[190] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului,* Bucureşti 1944, doc. 225, pp. 227-229

jicniceroaei Zmăranda, care s-a plâns că „în anii trecuţi, din poruncă, ar fi hotărât paharnicul Vasile Buhăescul o moşie a jicmiceroaei, anume Sămăşcanii, ce este la ţinutul Orheiului, şi n-ar fi hotărât-o pe semnele ce le arată scrisorile dumisale, pe la Horodişte şi moşia Zmărandei, pe care o arată semnele, ar fi dat-o în parte răzeşilor de acolo… voi să stricaţi hotărâtura aceea şi să îndreptaţi şi să puneţi hotare pe unde a fi de trebuinţă”[191].

1774, iunie 5: Satul **Sămăşcanii**, ţinutul Orhei-Lăpuşna, ocolul Câmpurilor, după recensământul lui Rumeanţev[192], avea **toată suma caselor 26**. Scădere rufeturi 10: 5 volintiri, 1 volintir cu ostavcă, 1 popă, 1 diacon, 2 femei sărace. Rămân birnici 16. / **Birnici:** Vasile Donos / Gheorghieş / Ioniţă Pătraşco / Luca al lui Roşca / Ion Roşca / Alecsandru al lui Zălătuşcu / Ilie Petrachi / Ilie frate lui Toader / Moisăi Holban / Simion fiul lui Strătulat / Toader Buhuş / Moisăiu Fusul / Toader Iordache / Ioniţă, holteiul / Toader Zălătuşcă / Herţul, jidov. // **Rufeturi:** Ştefan Hamarţa, volintir / Macari fiul lui Toderaşcu, volintir / Grigoraş Dârul, volintir / Sandul Căzacu, volintir / Agapi fiul lui Lupaşco, volintir / Vasile fiul lui Lupan, volintir cu ostavcă / Popa Tănasă / Diaconul Tudose / Paraschiva Cepoae, săracă / Iliana, săracă. // **SLOBOZIA** praporcicului Alecsei Popovici din Sămăşcani; Toată suma caelor: 36. Scădere rufeturi: 36 cu salvovgardie. / **Cu salvogvardie:** Gavril, muntean, vornic / Iftodi Gavril / Dumitru, cibotar / Mihai, rusul / Ivan, rusul / Dumitru, rusul / Macovei Purice / Ion,

---

[191] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 248, pp. 263, 264

[192] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 467

cibotar / Ion Cucul / Maftei, vătăman / Timofti Bozianu / Onofrei, pâslar / Constandin Tăharce / Luchian / Sava Costin / Iacob Costin / Toma Dragomir / Gheorghiţă / Afteni Beşete / Nicolai, rotar / Andrei Dragoman / Apostu, dascăli / Niţă Tomacu / Ioniţă Vozian / Gavril Borş / Andrieş Tătaru / Nichita din Studina / Onofrei din Tincău / Ipati Dâru / Tudosii / Niţă Soltan / Toader Roşca / Andrei din Răbniţă / Pintelei Cucul / Toader din Studina / Maftei, rusul.

1780, ianuarie 8: Porunca lui Constantin Dimitrie Moruz voievod, dată lui Darie Donici, serdar de Orhei, să meargă la **Sămăşcani** şi să aleagă, pentru marele armaş Şărban Buhuş, cumpărătura lui „un bătrân de moşie, ce se numeşte Mărucuţa preoteasa, fata lui Irimicel de la Nanie, feciorul Chilei, şi de la femeia şi feciorii lui Vasile şi Ilii din Sămăşcani, din patru bătrâni ce îmblă tot hotarul”[193].

1786, iunie 12: Răzeşii din **Piripicenii**, ce este în ţinutul Orheiului, Tudosii Laşco, Dănilă Laşco, Cozma Laşco, Irofte Laşco, „cu alţi fraţi şi răzeşi ai lor din moşia aceasta şi alţi megieşi şi împrejuraşi, anume Dumitraşco Moisăi, răzeş de **Horghineşti**, Alexandru Costin tij (la fel), Vasile tij, Savin Şelarul tij,Toader Jiianul tij,, Nanie răzeş din moşia **Sămăşcanii**, Ioniţă Munteanul tij, Ioniţă Soltan tij, Moisă Fus tij, Constandin Brahă diacon tij, Ioniţă Toma tij, Nica ot **Găozăni** răzeş de **Pecişte**, Vicol brat (frate) Nica tij, Mateiu Costin tij, Gheorghiţă Bătog vornicelul ot tam (de acolo), Toader Popa vechilul vornicului” vând fostului mare vornic Iordache Cantacuzino „moşia **Piripicenii**, ce este la ţinutul Orheiului… cu

---

193 Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 262, pp. 283, 284

tocmeală 90 bani stânjenul”[194].

1787, iunie 5: Luca Crâsti (Cristea), cu soţia lui Maria, fata Rucandei, nepoata lui Doi, vând fostului mare paharnic Şerban Buhuş partea lor de moşie din „satul **Sămăşnanii**, ce este la ţinutul Orhei, pe care o avem de pe moşul (bunicul) nostru Doi din bătrânul Năsoiasca, a patra parte”[195].

1904: „**Sămăşcanii de Jos**, sat în judeţul Orhei, volosti Sămăşcani, aşezat pe valea pârâului Sămăşcanul, care se varsă în Nistru, lângă Răzina. Are 48 case, cu o populaţie de 329 suflete de ţărani români; 89 vite mari”[196].

SĂMĂŞCANI

(comuna Coţuşca, Botoşani).

1638, iulie 7: Carte gospod de la Vasile Lupu voievod, „prin care scrie la un Sturza şi Ionaşco, arătând că Nicolai din **Ghereni** (Ghireni, comuna Coţuşca, Botoşani) a arătat un ispisoc de întăritură de la Irimiia voievod pe o selişte, anume Vozlublena (între Coţuşca, Ghireni şi Sămăşcani, deci pe Prut), cu loc de heleşteu şi de moară, şi le porunceşte să aleagă acea selişte, ce este între Sircova (toponim la Ghireni), pe vale, şi între

---

[194] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 283, pp. 318-320

[195] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 292, p. 331

[196] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 185

Sămăşcani şi să o dea pe mâna acelui Neculai din Ghereni şi a lui Bârsan vornicul”[197].

SĂMIŞEŞTI

(fostul sat Sămeşeşti, Semeşăşti, acum Tufeşti, Vaslui).

1622, februarie 22: Zapisul de mărturie al boierilor Ţării de Jos despre cum „a venit Ion, feciorul lui Necoară de **Sămişeşti**, de ţinutul Vasluiului şi-a vândut partea sa de ocină din satul **Părtănoşi**, din partea din sus, lui Ion Potlog vornicul de gloată, drept 2 boi buni şi 4 vaci cu viţei, preţuite 60 de taleri”[198].

1626, iunie 20: Întărit de Miron Barnovschi voievod fostului logofăt Ion Potlog, care, în baza unui zapis de mărturie de la Ticman diacon din **Ivăniţăşti** (Vineţeşti, Vaslui), fraţii Cozma, Vasile şi Avram din **Semeşăşti** (Tufeşti, Vaslui), fraţii Samoil şi Vasile ot **Ştiubiiani** (lângă Olteneşti, Vaslui), Grigore, Praja şi Onaca din **Coticiri** (lângă Târzii, Vaslui), Cârsti ot **Mânjăşti** (lângă Văcoteşti, Vaslui), a cumpărat, „de la Chirila Slav din **Pârtănoş** (lângă Popeşti, Vaslui), feciorul lui Vasile, nepotul Anii Neagoe, prionuţ Stan Mic Părtănos… partea lui de moşie din sat din Părtănoş, din partea de sus”[199].

---

[197] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 400, p. 387

[198] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 257, p. 218

[199] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 82, p. 101

SAMUŞIN

(pe Nistru, Bucovina, Ucraina).

Întemeiat în vremea lui Vasile Lupu Vodă, pe moşia Onut de pe malul drept al Nistrului, înspre Mosoriuca şi Mitcău, satul Samuşin (Samuşeni, cum se numea pe atunci) marca, printr-o brodină (promontoriu), trecătoarea de peste Nistru, un pod umblător fiind făcut abia în 1726, de Iordachi Cantacuzino.

1652: În 4 martie 1652, se împart moşiile răposatului Gavrilaş Mateiaş între copii lui, Ieremie, Ileana comisoia şi Alexandra vorniceasa. „Partea jupânesei Alexandra visterniceasa a fost… satul Samuşinul”.

1772: Recensământul lui Rumeanţev[200], din 1772-1773, înregistrează la Samuşeul, moşie a marelui comis Iordache CANTA, „20 – toată suma caselor”, însemnând 4 călăraşi, Zaharia zet PAŢARINII, Alecsa zet POCLITAR, Andrieş zet MOSCALIUC ş Ilaş BĂLAN, 3 podari ţărani, Iurie MACIULENKO, Ivan TOMIUK şi Simion HABUZA, 1 jidov, Şmil, şi 11 birnici, Hrihor LUCICU, Mihailo vătăman, Vasile CĂZACUL, Iurie DUMENCO, Ştefan HAPUZA, Necolai văcar, Andrei jitar, Hrihor HARASIM, Toader LUCIC, Toader VALIC şi Dumitru CRICIUCU.

---

[200] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 425

1775: În 1775, Onutul, Samuşenul şi Pârâul Negru aveau, împreună, 2 popi şi 43 familii de ţărani iobagi, iar în 1784, 48 familii.

1866: În 1866, se deschisese la Samuşin o şcoală cu 2 clase[201].

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea raionului Coţman – **Zastavna** (judecătorie de district), Babin cu Ştefanovca, Boianciuc, Borăuţi, Brodok, Czarnypotok, Cincău, Doroşăuţi, Horoşăuţi, Iurcăuţi, Cadobeşti, Kiseleu, Krisciatek, Cuciur-mic, Culeuţi, Mitcău, Mosoriuca, Ocna, Onut, Pohorlăuţi, Prilipce cu Luca, Repujineţ, Samuşin, Teutri, Vasileu, Verbăuţi, Verenceanca, Zwiniec cu Koetriszöwka"[202].

1890: În 1890, Samuşinul, sat al comunei Onut, avea 700 locuitori, învăţător fiind Albin Petracec.

1893: Biserica Naşterii Sfintei Maria din Samuşin a fost construită în 1893, până atunci enoriaşii din sat frecventând biserica din Onut.

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Zamuşin** (sau **Samuşin**), comună rurală, districtul Coţman, aşezată, în lungime, pe malul drept al Nistrului, mai sus de comuna Onut. Suprafaţa: 4,65 kmp; populaţia: 878 locuitori ruteni gr. or. Prin drumuri de ţară, este legată cu localităţile vecine, precum şi cu drumul principal Noua Suliţă – Cernăuţi – Uscie Biskupie (Galiţia); un pod

---

201 SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1907 p. 89

202 *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich,* Wien 1869. pp. 158-161

umblător, peste Nistru, o pune în comunicaţie cu hotarul galiţian. Are o şcoală populară cu o clasă şi o biserică filială, cu hramul „Naşterea Maicii Domnului”, pendinte de parohia din Onut. La 1776, aparţinea Marelui Paharnic Iordache Paşcanu. La nordul comunei, se găsesc aşa-numitele şanţuri tătăreşti, pe unde se crede că ar fi fost vad de trecere peste Nistru, încă din cele mai vechi timpuri („Brazda lui Trpian” sau „Troianul” – n. n.), şi anume, în locul unde Nistru prezintă 2 insule. Populaţia se ocupă cu agricultura şi pescuitul. Comuna posedă 524 hectare pământ arabil, 1 hectar fânaţuri, 33 hectare grădini, 72 hectare imaşuri, 64 hectare păduri. Se găsesc 45 cai, 119 vite cornute, 192 oi, 110 porci şi 1 stup de albine. **Zamuşin, moşie**, cu administraţie particulară, districtul Coţman. Suprafaţa: 3,24 kmp; populaţia: 16 locuitori, în majoritate izraeliţi, restul ruteni greco-catolici”[203].

1915: Toader a lui Ştefan Zawaliuk, născut în **Samuşin**, ar fi murit în anul 1915, în Samuşin, după cum afirmă martorii. Fiind deci probabilă prezumţiunea legală a morţii, se îndrumează procedura pentru declararea morţii celui dispărut, la cererea Mariei Kresko”[204].

---

[203] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, p. 246

[204] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 15, Cernăuţi în 29 Aprilie nou 1921, pp. 189-192

SÂMZĂNEŞTI

(pe Tutova, lângă Croitori, inclus în Fântânile, Vaslui).

1674, iunie 10: Vasile şi femeia lui Vasâlca, fata Teclăi din satul **Croitori** (pe Tutova, satul lui Mihail Croitor, inclus în Fântânile[205], Vaslui), dăruiesc logofătului Vasile Gheuca, „pentru mult bine ce ne-a făcut şi ne-a scos din multă nevoie… toată partea femeii mele Vasâlca, ce se va alege la satul **Sămzăneşti** (pe Tutova, lângă Croitori, inclus în Fântânile, Vaslui), ce este la ţinutul Tutovei"[206].

1902: „**Sâmzineşti**, sat cu 35 locuitori în judeţul şi plasa Tutova, comuna Lălești, spre est de satul Lăleşti"[207].

---

[205] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 161

[206] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 65, 66

[207] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 414

SĂNĂTEŞTI

(lângă Costeşti şi Târgu Frumos, Iaşi).

1636, decembrie 4: Zapisul diacului Stamati şi al femeii lui Măria, fata Măriicăi, nepoată vornicului Dan Bolei, în care mărturisesc că au „vândut toată partea noastră din sat din **Costeşti** (înglobat în Târgu Frumos, Iaşi), ce este în ţinutul Romanului… jupânesei Grozavei, drept 38 de galbeni bani buni, printre martori fiind „Dumitru Dzamă şi Vasile de **Sănăteşti** (lângă Costeşti şi Târgu Frumos, Iaşi), Andrei din **Sârbi** (comuna Todireşti, Iaşi), Maftei din **Răbâia** (?) şi aţi mulţi oameni buni”[208].

SANCĂUŢI

(Săncăuţi, comuna Cotiujeni, raionul Briceni, Moldova).

1635, august 14: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Avram de **Lucăceni** (azi Lukacivka, comuna Nelipăuţi, raionul Chelmenţi, Ucraina) „pe satul **Soloniuca** (Solominca, azi Coteala, comuna Coteala, raionul Briceni, Moldova), pe pârâul Cotele, cumpărătură de la Tudori pârcălab… din movila săpată, din colţul a patru moşii, şi până în opcina dealului, în colţul iar a patru moşii:

[208] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 558, p. 608

Săncăuţii (Sancăuţi, comuna Cotiujeni, raionul Briceni, Moldova), **Buticiul** (Butuşeni, Butici, comuna Nelipăuţi, raionul Chelmenţi, Ucraina), **Cochiujăni** (Cotiujeni, comuna Cotiujeni, raionul Briceni, Moldova) şi **Soloniuca**.. Tot opcina, până în hotarul **Varticăuţilor** (comuna Vartikivţi, raionul Chelmenţi, Ucraina)”[209].

1635, august 19: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Avram din **Lucăceni** (azi Lukacivka, comuna Nelipăuţi, raionul Chelmenţi, Ucraina), în baza unui zapis semnat de slugi domneşti şi de Zaharia de **Hotin**, popa Nichita şi Laver diaconul de **Lucăciani**, Gavril Corostilă din **Cotela** (Coteala, comuna Coteala, raionul Briceni, Moldova), „scriind şi mărturisind că a venit înaintea lor Odochia, cneaghina lui Toma, fost vornic de **Botuşani**, cu fiul ei Mardarie, şi Costanda şi Andronic, fiii lui Vasile din **Volcineţ** (azi Maiovka, comuna Ocniţa, raionul Ocniţa, Moldova), şi Avram, fiul Măricăi, nepotul Fădorei, şi fratele ei Toader din **Liveni** (comuna George Enescu, Botoşani), toţi nepoţii lui Bilava de **Sencheuţi** (Săncăuţi, comuna Cotiujeni, raionul Briceni, Moldova)… şi au vândut a patra parte din tot satul Sencheuţi, care se cheamă stâlpul lui Bilava, şi cu iaz, şi cu vad de mori pe Viliia, în ţinutul Hotinului… slugii noastre Avram, pentru 230 de taleri de argint”[210].

1635, septembrie 18: Zapisul lui Mihailo, feciorul Odochiei, nepotul Grozei, strănepotul lui Bantăş din **Brătăşeni** (Brătuşeni, comuna Brătuşeni, raionul Edineţ, Moldova), din ţinutul Iaşilor, în care mărturiseşte că a

---

[209] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 207, p. 246

[210] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 211, pp. 248-250

vândut partea lui „din sat din Brătăşeni, dintr-a treia parte, din stâlpul din mijloc… lui Dumitru Buhuş vistiernicul, pârcălabul de Hotin, drept 2o taleri bătuţi, şi partea mea, şi a frăţâne-meu Avram, şi a mătuşilor mele Sofronia şi Acsana… Şi la tocmeala noastră prilejitu-s-au Florea şi Cozma, sluga dumisale vistiernicul Gheorghe Roşca, din **Sencheuţi** (Sancăuţi, comuna Cotiujeni, raionul Briceni, Moldova), Prodan din **Căpoteni** (azi Kanininsk, raionul Edineţ, Moldova), Gavril Beşină din **Ocnină** (Ocniţa, comuna Ocniţa, raionul Ocniţa, Moldova) şi alţi mulţi oameni buni”[211].

1645, iunie 27: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Costin Liciul şi lui Toader Liciul din **Sencăuţi** (Săncăuţi, lângă Cotiujeni, raionul Briceni, Moldova), după ce „s-a jeluit Ursul ce-a fost pârcălab pe nişte răzeşi ai lui, anume din **Ţăcoteni** (lângă Forosna, raionul Novoseliţa, Ucraina), din **Cotela** (comuna Cotela, raionul Briceni, Moldova), din **Şerbenţi** (comuna Şerbenţi, raionul Novoseliţa, Ucraina), din **Forosna** (raionul Novoseliţa, Ucraina), din **Cicicani** (lângă Forosna, raionul Novoseliţa, Ucraina) şi din **Bădroşeni** (Bădragii Vechi, comuna Brânzeni, raionul Edineţ, Moldova), ce sunt în ţinutul Hotinului, zicând înaintea domniei mele că are nişte părţi de ocină la aceste sate, care îi sunt danie de la o mătuşă a lui, anume Neastea, ce a fost fată lui Ivan Vartic, şi ne-a arătat şi drese pe acele părţi de ocină, şi ei (răzeşii) le ţin fără ispravă. / Pentru aceea, să aveţi a merge pe la acele locuri şi să chemaţi răzeşi, să strângeţi oameni buni şi să alegeţi părţile precum le vor spune în

---

[211] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 240, p. 284

drese"[212].

SĂNCĂUŢI

(Sencheuţi, azi Săncăuţi, comuna Sankivţi,
raionul Hotin, Ucraina).

1456, iunie 8: Întărit de Petru voievod lui Sin de Hotin, care primeşte uric, pentru „ocina soţiei lui, nepoata lui Mihăilaş (Mihail de Dorohoi – n. n.), satele anume Şizcăuţi, unde a fost curtea lui Iurie pe Prut, şi Malinţi, şi Şizcăuţi, unde este Hodorici, şi, mai sus de acesta, Zamcăuţi, şi, sub Hotin, Berestia şi Gorodişte, mai jos de Urmez, şi Crainicăuţii, şi Vâşniveţ. Şi, la graniţă, Boriscăuţi"[213]. Hotarul, din veac.

1637, mai 4: Vasile Durduc şi Magda, fata lui Dumitru Ciornei din **Sencheuţi** (Săncăuţi, comuna Sankivţi, raionul Hotin, Ucraina) vând „dreapta ocină şi moşie din sat din **Bobeşti** (lângă Petricani şi oraşul Săveni, Botoşani), ce-s în ţinutul Dorohoiului, din stâlpul lui Vlad, jumătate, partea lui Dumitru Ciornei, lui Pătraşco Ciogolea, drept 60 taleri buni"[214].

1770-1772: Satul **Săncăuţi**, ţinutul Hotinului, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumean-

---

[212] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 109, pp. 91, 92

[213] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 59, pp. 88-90

[214] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 85, p. 83

ţev[215], **toată suma caselor: 44**. Scădere rufeturi 4: 2 popi, 1 dascăl, 1 diacon. Rămân birnici 40. / **Birnicii**: Fedor, rus / Grigore, rus / Ile, rus / Vasile Bădă / Vasilache Duca / Pintelei, argat / Andrus, vătăman / Vasile, cibotar / Grigoraş fiul lui Ion / Toader fiul lui Iure / Simion fiul lui Forosnă / Vasile Forosnă / Mihai al lui Tumpici / Vasile nepot vornicului / Iosip fiul popei / Ioniţă fiul lui Petre / Macsim, rus / Ilie, rotariul / Ion Varinca / Mihail, rus / Ilie, rus / Nazarco / Toader Cernauschii / Ion, cărbunariul / Vasile Răvei / Nicolae fiul lui Drunic / Ursache fratele lui / Grigoraş, căsap / Vasile cumnat lui / Andrei al lui Filip / Vasile fratele vatamanului / Hrior, rus / Ion, rotariu / Hilip fratele lui / Toader fiul lui Donică / Nicolae, morar. // **Rufeturi:** Popa Toader / Popa Gavril / Vasile, diacon / Timofti, dascăl.

1904: „**Săncăuţi**, sat în judeţul Hotin, volosti Grozinţa, aşezat pe pârâul Săncăuţul. Are 272 case, cu o populaţie de 1.070 suflete; biserică; grădini; 390 vite mari”[216].

---

[215] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 121, 122

[216] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 185

SÂNGERA

(Vişneuţi, comuna Sângera,
raionul Arenii Noi, Moldova).

1502, martie 1: Întărit de Ştefan voievod fraţilor Maleşco, Nenciul, Cozma Rizeanul şi Dragoşe, care primesc uric pentru „un loc în pustie, la Vişneuţi, pe amândouă părţile Vişneuţului, care este la Bâc… valea în faţa lui Soltan şi a Muraşei, ca să-şi întemeieze sat”[217]. Hotarul, „cât vor putea să folosească 20 de case îndestul”.

1763, iulie 20: La împărţirea moşiilor între feciorii lui Miron Hâncul, **partea Lupului** cuprinde „un bătrân întreg din satul **Săcărenii**, la ţinutul Lăpuşnei, cat care îmblă în trei părţi şi cu vad de moară întreg, şi cu selişta cea veche, şi cu casele părinteşti, şi cu livada de lângă casă; un bătrân şi jumătate dintr-alt bătrân şi cu vad de moară întreg şi dintr-alt vad a patra parte din satul **Pereni**, la ţinutul Lăpuşnei, şi a patra parte din satul **Singera** tij otam (la fel, aici)”. / **Partea Catrinei** cuprinde „jumătate de bătrân din **Săcăreni** şi cu livadă de pomi ce vor veni pe acea parte, la ţinutul Lăpuşnii; jumătate de sat de **Moleşti**, cu lacuri de heleştee şi cu locuri de prisăci; jumătate de sat **Condreşti** şi cu vad de moară întreg şi cu locuri de prisăci ce s-ar veni pe această parte… şi a patra parte din satul **Singera** ot tam”. **Partea Sinicăi**, fata mai mică, cuprinde „jumătate de bătrân din satul **Săcă-**

[217] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 265, pp. 475-477

renii şi un vad de moară întreg şi cu livezi, jumătate din satul **Moleştii**, cu locuri de heleştee şi de prisăci; jumătate de sat **Condreşti**, cu locuri de prisăci… şi a patra parte din satul **Singera**, tij Otam, Lăpuşna”. / **Partea Mariei**, sora cea mare, cuprinde „**Brătenii**, sat întreg, ce este hotărât, cu vad de moară întreg şi cu locuri de prisăci şi cu pomi la ţinutul Lăpuşnei; jumătate de vad de moară al Istrătoaei în **Ciuciuleni** pe Cogâlnic şi cu partea ce s-a alege în câmp, şi alt vad de moară al lui Mârzacu… a patra parte din satul **Singera**, la ţinutul Lăpuşnei”. / **Partea Lupei**, ce o ţine Hrănaciu cuprinde „jumătate de bătrân din **Păşcani** şi a patra parte din iaz, cu două zapise… **Bondeştii**, sat întreg şi cu locuri de heleştee”. / **Partea Nastasiei**, ce o ţine căpitanul Neculai Iacomi; „a treia parte din tot satul **Săcărenii**, cu vad de moară întreg şi cu livezi”[218].

1904: „**Sângera**, sat în judeţul Chişinău, volosti Ialoveni, aşezat la gura văii Işnovăţului. Are 100 case, cu o populaţie de 782 suflete de ţărani români; o şcoală elementară rusească; 280 vite mari. Locuitorii posedă 912 deseatini pământ. Proprietarul nobil C. Russo are 616 deseatini”[219].

---

[218] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 177, pp. 205-209
[219] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 190

SÂNGERA

(raionul Noua Suliţă, Ucraina).

1770-1772: Satul **Sângera**, ţinutul Hotinului, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumeanţev[220], **toată suma caselor: 5**. Rămân birnici 5. / **Birnicii**: Vasile fiul lui Giurianul / Simion al Nuţului / Toma / Prodan fiul lui Dochia / Ştefan fiul lui Vasile.

SÂNGEREI

(comuna Sângerei, raionul Sângerei, Moldova).

1635, septembrie 1: Ispisoc de întărire, dat de Vasile Lupu voievod lui Vasilie și fraților lui, fiii lui Nechita, nepoții lui Toader, și verilor lor Petriceaico mare armaş, și Avram fost vornic și Cozma, și verilor lor, fiii lui Isac, nepoții lui Ion vistiernic, și verilor lor Petre Hadâmbul și fiilor Goioaei, nepoții Solomiei, și de asemenea lui Toader Moțoc şi fraților lui, fiii Todosiiei, nepoții Irimiei Pițigae, toți nepoții și strănepoții Petricăi hatman… și au împărțit între ei dreptele lor ocini și dedini, din dreptele și propriile lor drese și uric de împărțeală pe care îl au ei de la Alexandru voievod, satul

[220] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 121

Cărbunești (lângă Goşmani, comuna Români, Neamţ), care este în ținutul Neamț, și **Blăgești** (comuna Blăgeşti, Bacău) și **Fărăoani** (comuna Faraoani, Bacău) și **Movileni** (lângă Hertioana-Răzeşi, comuna Traian, Bacău), care sunt în ținutul Bacău, și **Mesăhănești** (Misihăneşti, comuna Roşiori, Bacău) și satul **Ruși** (înglobat în Roşiori, comuna Roşiori, Bacău), în ținutul Roman, și **Nănești** (comuna Tănăsoaia, Vrancea), de la Tecuci, și **Vlădești** (înglobat în oraşul Vaslui), pe Tutova, și **Sângerei** (comuna Sângerei, raionul Sângerei, Moldova), din ținutul Iași, și **Pleșești** (azi Zmeu, comuna Lungani, Iaşi), de la Cârligătură, și șase fălci de vie, care sunt la **Cotnari**. / Astfel, a căzut în partea lui Petriciaico şi a verilor lui, Ionașco Avram fost vornic și Cozmei, și altor veri ai lor, a patra parte din satul Cărbunești, și a patra parte din satul Blăgești, și a patra parte din jumătatea de sat Farăoani și Mesăhănești, și a patra parte din satul Nănești și două fălci de vie, care sunt la Cotnari. / Și în partea lui Toader Moțoc, cu alți frați ai lui, s-a cuvenit a patra parte din satul Cărbunești, și a patra parte din Blăgești, și a patra parte din jumătate de sat Fărăoani, și satul Movileni, și jumătate de sat din Pleșăști, și cu două fălci de vie, tot de la Cotnari. / Iar în partea lui Petrea Hadâmbul şi a fiilor Goioaei, nepoții Solomiiei, s-au cuvenit a patra parte din satul Cărbunești, și a patra parte din satul Blăgești, și a patra parte din jumătate de sat Fărăoani, și jumătate din Ruși, și jumătate din Sângerei, și a patra parte din satul Vlădești, și o falce de vie, tot la Cotnari. / Și iarăși, în partea slugii noastre Vasilie, cu frații lui, fiii lui Nechita, nepoții lui Toader, s-au cuvenit a patra parte din satul Cărbunești, și a patra parte din Blăgești și a patra parte din jumătatea de sat Fărăoani, și jumătate de

sat Ruși, și jumătate de sat Sângerei, și a patra parte din satul Vlădești, și cu o falce dc vie, tot la Cotnari”[221].

1904: „**Sângerei**, sat mare în judeţul Bălţi, aşezat pe malul stâng al râuleţului Ciulucul Mare, pe şoseaua Orhei-Bălţi, între satele Copăceni şi Beliceni. Face parte din volosti Chişcăreni. Are 402 case, cu o populaţie de 2.006 suflete; o biserică, cu hramul Sf. Nicolae; şcoală elementară rusească; 86 vite mari. Ţăranii posedă pământ de împroprietărire 2.304 deseatini. Proprietarul Vasile Calmutski are aici 7.655 deseatini. Împrejurul satului sunt vii şi grădini cu pomi”[222].

SÂNGERI

(Munteni, înglobat în Sângeri,
comuna Gropniţa, Botoşani).

1635, iulie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod popii Neculai din **Cerneşti** (comuna Todireni, Botoşani), în baza unui zapis de mărturie de la Romaşco cel bătrân şi fiul lui Gligorie din **Stăneşti** (înglobat în Zlătunoaia, comuna Lunca, Botoşani), Zaharia, Romaşco, Simion, Ionaşco şi Pavel – fiii lui Dumitru Hasnăş, Istratie fiul lui Iosipăscul, Dumitraşco Zupco, Gligorie Hasnăş şi Isac Drujine din **Piciorogani** (înglobat în Nicolae Bălcescu, comuna Flămânzi, Botoşani), Ionaşco Grozăvăscul din

---

[221] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 228, pp. 268, 269

[222] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 191

Munteni (înglobat în Sângeri, comuna Gropniţa, Botoşani), Micul de **Nilipeşti** (înglobat în Nicolae Bălcescu, comuna Flămânzi, Botoşani), Pătraşco Stănilă din **Giumătăţeni** (înglobat în Jijia, comuna Albeşti, Botoşani), prin care mărturisesc cum a venit înaintea lor Mărica, fiica lui Drujine, şi cu fiii ei Dumitru şi Albul, şi au vândut dreapta lor ocină din satul Piciorogani, care este în ţinutul Hârlăului, a şasea parte din jumătatea de sus a satului… şi cu loc de moară pe Miletin… rugătorului nostru mai sus scris, popa Neculai”[223].

1774, iunie: Satul **Singerii**, ţinutul Hârlăului, ocolul Jijiei, avea, după recensământul lui Rumeanţev[224], **toată suma caselor: 8**. Scădere rufeturi 8: 3 scutelnici armaşului Maimarolu, 2 aprozi, 2 mazili, 1 ţigan. / **Rufeturi:** Ion Călăraş, scutelnic la armaşul Dumitrachi Maimarolu / Vasili Hultuoanu, tij (la fel) / Toader Verdeş, la fel / Gavril, aprod / Ştefan, aprod / Ianachi Damir, mazil / Andrii Damir, mazil / Grigori, ţigan.

1902: „**Sângeri**, sat în partea de nord-vest a comunei Gropniţa, plasa Copoul, judeţul Iaşi, situat pe valea cu acelaşi nume. Are o populaţie de 36 familii saii 347 suflete. Locuitorii posedă: 263 vite mari cornute, 778 oi, 32 cai şi 114 râmători”[225].

---

[223] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 161, pp. 196, 197

[224] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 249

[225] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 414

SĂOANI

(fostul Săoni, lângă Şcheia, comuna Al. I. Cuza, Iaşi)

1632, iulie 4: Zapisul lui Lazar Moţoc şi Bernat diacul din **Cozmeşti** (comuna Stolniceni-Prăjescu, Iaşi), preotul Ştefan din **Hăleşteiani** (Heleşteni, comuna Heleşteeni, Iaşi), preotul Anton din **Oborociani** (Oboroceni, comuna Heleşteni, Iaşi), Irimia din **Săoni** (Săoani, lângă Şcheia, comuna Al. I. Cuza, Iaşi), Alexa din **Boroseni** (lângă Rânghileşti, comuna Santa Mare, Botoşani) şi Focşia de **Ruginoasa** (comuna Ruginoasa, Iaşi) , prin care mărturisesc cum au venit înaintea lor Toader din Săoni, feciorul lui Tudoran, Oncul şi Nacul, feciorii lui Gligorie, nepoţii lui Tudoran, şi Grozava, fata lui Tudoran, strănepoţii Hromşei, „şi au vândut dreapta ocină şi moşie din sat de Săoni, ce sunt pe apa Siretului, a noua parte din tot satul… Lupului Prăjescului, ce a fost postelnic, drept 60 de taleri buni”[226].

1632, iulie 6: Întărit de Alexandru Iliaş voievod fostului postelnic Lupul Prăjescul, care primeşte uric pentru „a patra parte din **Dânceni**, din tot locul şi din vatra satului, şi din câmp şi din pădure, şi cu iaz şi cu tot venitul… şi de asemenea, din tot satul **Săoani**, pe râul Siret, a noua parte, a noua parte, ce este în ţinutul Roman”[227].

---

[226] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 142, pp. 180, 181

[227] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 145, pp. 184-186

1633, septembrie 1: Zapisul lui Ion Ciolpan, în care mărturiseşte că a vândut „loc de trei case, jupânului Lupul Prăjescul clucer, drept 200 talei, pe acele trei case din sat de **Săoani**, ce-s în ţinutul Romanului, două case ce am întors banii Mărghitei, iar o casă mie-mi este cumpărătură de la Isac Ghigoescul, nepotul lui Urdugaş”[228].

1633, decembrie 28: Întărit de Moise Moghila voievod fraţilor Nistor, Efrim, Maria şi Ionaşco, fiii lui Toma, nepoţii lui Drăhăilă, strănepoţii lui Danco, „dreapta lor ocină şi cumpărătură, din dreptul lor uric de la Ştefan voievod cel Bătrân, nişte părţi de ocină ce a cumpărat tatăl lor Toma de la Necoară, Zberea, Coste şi Tecla Zlata, fiii lui Ţoga, „a patra parte din partea de sus din satul **Ivăneşti**, pe Racova, din jumătate de sat, cu poiana anume Rogoazele, pentru 60 zloţi tătăreşti. / Şi de asemenea, altă ocină din acel sat Ivăneşti, cumpărătura bunicului lor Drăhăilă, de la Ghergina şi Androe, fiii lui Gligor, nepoţii Urâtei, a cincea parte din jumătate de sat Ivăneşti, pentru 40 zloţi tătăreşti. / Şi altă parte, cumpărătură de la Ion Moşea, toată partea lui şi a surorii lui Ţâganca, pentru 30 zloţi tătăreşti”[229].

1634, octombrie 3: Zapisul lui Isaico şi al feciorului său Vasile, nepotul Eremiei, strănepotul Stancăi şi al lui Miron, al femeii lui Isaico, Varvara, în care mărturisesc că au „vândut ce am avut în sat în **Săoani** (lângă Şcheia, comuna Al. I. Cuza, Iaşi), ce sunt în ţinutul Romanului, pe Siret, a opta parte de casă, jupânului Lupul Prăjescul, drept 15 taleri, cu vad de moară pe Siret

---

228 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 374, pp. 472, 473

229 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 436, pp. 548, 549

şi cu bălţi şi cu livezi… Şi într-această tocmeală au fost popa Ştefan, Vasile Benea şi Ursul diregătorul de **Hălăşteiani** (Heleşteni, comuna Heleşteni, Iaşi), Strătulat Dracea de **Sineuţ** (Sinăuţii de Jos, comuna Mihăileni, Botoşani), Vasile de **Tomeşti** (inclus în Iaşi) de la Prut, Ţuţurman de **Lăpuşna** (târg, raionul Kotovsk, Moldova), Ionaşco Năvală de **Soci** (comuna Miroslăveşti, Iaşi), Petrea de **Miclăuşeni** (comuna Butea, Iaşi), şi mulţi oameni buni dimprejur megieşi”[230].

1635, octombrie 2: Zapisul popii Anton din **Oboroceni** (comuna Heleşteni, Iaşi), „și cu femeia mea, Mărica, și cu toți feciorii mei, anume: Mărica și Ana, și eu, Gavrilaș Furdoiu și ficiorii mei, și eu, Nichifor, feciorul lui Ionașcu Cacotu (corect: Calotă), și eu, Grigori Bâscotianul, cu feciorii mei, și eu, Sofroniea, și Toader și Irimie, feciorii lui Gherasim, și eu, Iliana, cu feciorii mei, cu Ostahi și cu popa Isac, și Acsinie”, care vând „o parte de ocină a noastră, ce am avut în cel heleșteu nou, ce au făcut dumnealui, postelnicul Ionașcu Prăjăscu, la Podul Orzii, cum noi ne-am tocmit, de bunăvoia noastră, de i-am dat dumisale acel loc, ce mi l-au înecat apa și ne-au dat dumnealui alt loc, drept locul nostru, din parte dumisale, loc de fânaț, de la prisaca dumisale din dial, dinspre **Șchei** (Şcheia, comuna Alexandru I. Cuza, Iaşi), ci este hotarul dumisale, loc de patruzeci și patru prăjini și jumătate, câte de trei stânjeni prăjina, că atâta a cuprins locul nostru, ce ni l-a înecat apa.., / Și această tocmeală s-a făcut dinainte vornicului Gheorghi Năvrăpăscul, Iurașcu Adam din **Vlădești** (lângă Brăteşti, comuna Stolniceni-Prăjescu, Iaşi),Toader Herescul din **Hăsnăsăni** (Hăsnă-

[230] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 267, p. 298

şeni, înglobat în oraşul Paşcani, Iaşi), Andon Dănilian[6], Iosâp dascălul și dinaintea a mulți oameni, megieși de primprejur”[231].

1638, aprilie 3: Cartea lui Vasile Lupu voievod către „rugătorii noştri de la sfânta mănăstire de la Râşca, prin care le cere „a da uricul **Vlădenilor** (Vlădeşti) de la Siret întru mâinile jupânesei Prăjească, că are împresurătură dinspre Lupaşcu clucerul”, voievodul trimiţând pe Pătraşco Ciogolea şi pe Gheorghe Năvrăpăscul „să le socotească hotarul din Vlădeni, dinspre **Săoani**, care sat le este cumpărătură de la sfinţiile voastre”[232].

1638, noiembrie 12: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui comis Lupul Prăjescul, care cumpără, cu 100 de ughi (ducaţi ungureşti), de la Ionaşco, nepotul doamnei Marica, „un loc de casă şi jumătate din satul **Săoani**, şi alt loc de altă casă, din alt bătrân. / Şi de asemeni, de la Nacul, fiul lui Gavril, jumătate de casă, care se fac trei case din acest sat Săoani, pe râul Siret, cu parte de moară la Siret”[233].

---

[231] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 250, pp. 292, 293

[232] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 307, p. 305

[233] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 512, pp. 476, 477

SĂPOTENI

(la gura Bâcului, Orhei, Moldova).

661, iunie 29: Întărit de Ştefan Vasile voievod răzeşilor din Săpoteni, „Daţcu şi Furnica, feciorii Tenciului, nepoţi lui Borgane, fraţilor lui, feciorii Sofroniei şi rudeniile lui Gligoraşcu şi Soltan, feciorii lui Simion, strănepoţi Steţcului, răzeşilor Draganciu şi Ţeţul, feciorul lui Ionaşcu, cu rudeniile lor Vasile Ursul şi popa Merăuţă, nepoţii lui Grigore, şi rudeniile lor popa Toader, fecior Suricăi, toţi nepoţi Stancăi, Daţcu cu fraţii lui, nepoţi Parascăi, alte rudenii, nepoţi Săpoteanului, Toader Lucoci, Iosăp şi Nechifoe, strănepoţi Săpoteanului, Feleşan şi Stan”, care primesc uric pentru „dreaptă moşia lor, jumătate din satul **Săpotenii** în ţinutul Orheiului, la sfârşitul Bâcului, trei părţi cu iazuri, cu mori, după ispisoacele ce le-au arătat de la Irimia Mocilă voievod, adică o parte din acele trei să stăpânească Daţcu şi sora lui Furnica şi fraţii lor, feciorii Tenciului, şi rudeniile Ganii cu fraţii lui, fecior Sofronii, şi rudeniile lui Grigoraşcu cu fratele său Sultan, feciorii lui Sămion, toţi nepoţi şi strănepoţi lui Feleşan Steţcu, iar două părţi din cele trei să le stăpânească răzeşii Draganciul cu fratele său, feciorul lui Ionaşcu, rudeniile lor Vasile Ursul şi popa Mireuţă cu fraţii lor, nepoţii lui Grigoran, rudeniile lor popa Toderaşco, fecior Suricăi, toţi nepoţi Stancăi, împreună cu Daţcu şi fraţii lui, nepoţi Parascăi, şi alte rudenii ale lor, feciorii Săpoteanului, şi Toader Lucoci, şi

Iosăp, toţi nepoţi Săpoteanului”[234].

1676, aprilie 29: Apostol şi Vlasă, feciorii Draganciului, nepoţii Onacăi, dăruiesc lui Istrati Brahă, căpitan din **Săpoteni** şi **Stângăceni**, „doi bătrâni, iar dintr-un bătrân două părţi vând, drept 40 lei”[235].

1683, aprilie 12: Ambrohie, feciorul Anghelinei, nepo Ilenei, şi cu feciorii săi Andrieş şi Nicu din **Săpoteni**, vând lui Loghin pârcălab „din satul **Drăguşăni**, ce-a avut după moaşă-sa (bunica) Ileana. Fata lui Drăgoman, însă a vândut din a patra parte, din jumătate, trei părţi, adică partea Anghelinei, partea Ştefaniei şi partea Chelsăi”[236].

1718, ianuarie 11: Carte de împuternicire, dată de Mihai Racoviţă voievod lui Toderaşco, strănepotul pitarului Grigore Săpotianul, „să fie volnic a-şi ţine şi a-şi stăpâni nişte părţi de moşii în satul **Săpoteani**, ce este în ţinutul Orheiului, la **Corneşti**, la ţinutul Iaşilor, la **Săseani**, iar la Orhei, la **Hărmăneşti**, la Prut, iar în ţinutul Iaşilor, la **Voinova**, la Orhei, şi la **Ţăfurleani**, alături de Hărmăneşti, iar la ţinutul Iaşilor, şi să aibă a lua a zecea din câmp cu fânaţ, din pâine, din pometi, din grădini cu legume, din grădini cu **tiutiun**, din cânepă, din in, din bălţi cu peşte, din prisăci cu stupi, după obicei”[237].

1774, iunie 5: Satul **Săpoteni**, cu salvogvarie din 1773, februarie 28, ţinutul Orhei-Lăpuşna, ocolul Faţa

---

[234] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 65, p. 89

[235] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 104, p. 130

[236] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 152, p. 151

[237] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 183, pp. 176, 177

Bâcului, după recensământul lui Rumeanţev[238], avea **toată suma caselor 63**. Scădere rufeturi 63: 59 scutelnici ai polcovnicului baron, 1 popă, 1 ţigan, 2 femei sărace. / **Scutelnici ai lui baron:** Costache, vornicul / Lupul a Gavriloaei / Ion fratele lui / Mane Mutu / Apostu al lui Burcă / Avram, jidov / Andrei Brahă / Pavel Raţă / Cârste Lipcan / Neculai Roşcănianu / Neculai Drăganu / Ioniţă Vârlan / Istrate Brahă / Dumitraşcu fiul lui Moşniaga / Ştefan, cojocar / Trohin Deliu / Ştefan Orbul / Vasilache Plăcintă / Gheorghi Trifan / Lazor Trifan / Stan Adam / Manoli fiul lui Enache / Pintelei fiul lui Pavăl / Constandin Trifan / Dumitru Coţofană / Priciopi al lui Coţofană / Chirică Trifan / Ion Trifan / Grigoraş Coţofană / Alecsa, cibotariu / Moisăiu Silion / Vasile Badiul / Dămian Trifan / Gheorghi al Trifănesii / Ion Nedelcu / Lupul, bejenar / Neculai Margine / Postolache, bejenar / Ioniţă a Aniţoaei / Ion Chitoroagă / Ştefan Buza / Miron Gorii / Toader fiul lui Silion / Morachi Dodon / Gavril fiul botnariului / Gheorghi, botnariul / Ioniţă, croitor / Toader, cumnat lui / Pintelei Colotari / Ioniţă, lipţcan / Acsinte Gerebii / Ilii, dascăl / Vasile Pitoreagă / Constandin fiul lui Tofan / Simion nepot lui Voica / Ion al lui Vasile / Ion Gavriliţă / Constandin Miron. // **Rufeturi:** Popa Grigori / Ioniţă, ţigan / Tudosia, săracă / Safta, săracă.

---

238 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 423

SARAFINEŞTI

(Sorocinăuţi sau Sărăcineşti, azi Sarafineşti, Botoşani).

1515, decembrie 10: Întărit de Bogdan (cel Orb) voievod lui Eremia vistiernicului, care cumpără, cu 300 zloţi tătăreşti, cumpărătura Anuşcăi, nepoata lui Dănilă protopop de Hearţeg, de la Ion diac, nepot lui Dănilă protopop de Hearţeg, „din uricului bunului său Dănilă protopop, ce l-a avut el de la străbunul nostru Alexandru voievod, „două sate pe Siret, anume **Miteştii** (inclus în Sarafineşti[239], Botoşani), cu moară, ce este pe Siret şi sub codru, şi **Sorocinăuţii** (sau Sărăcineşti, azi Sarafineşti[240], Botoşani)”[241].

1576, noiembrie 8: Întărit de Petru voievod mănăstirii Moldoviţa, după ce călugării „s-au jăluit cu mare jalobă, zicând cum privilegiile de danie, ce le-au avut de la Alecandru vodă, pe satul **Miteşti** şi pe satul **Sărăcineşti**, ce-s la Siret şi cu mori pe Siret, care satele-a fost cumpărat Alexandru vodă de la Maria, cneaghina Turcului sulger, fata Eremiei vistiernic, pe călugări Evloghie, drept 1.200 zloţi tătăreşti… acele drese le-a fost luat de la sfânta mănăstire Eremia fost hatman, când

---

[239] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 163

[240] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, pp. 224, 237

[241] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, pp. 54-57

i-au fost luate acele sate, pe vremea lui Ion voievod, şi nu i le-a dat nici până acum”[242].

1803, **Condica liuzilor**: Satele **Joldeşti** şi **Sarafineşti** ale căminarului Andoni Ziloti aveau 148 liuzi (oameni străini, care plăteau doar proprietarului moşiei), care trăiau din lucrul pământului, plătind, pe sfert, 491 lei, iar anual 1.964 lei; 15 breslaşi, care plăteau pe sfert 24 lei, iar anual 96 lei”[243].

1902: „**Sarafineşti**, sat situat pe dealul Sarafineştilor, în partea de sud-est a comunei Corni, plasa Siretul, judeţul Botoşani, cu a populaţie de 170 familii sau 902 suflete, Are 1 biserică, deservită de 1 preot și 2 dascăli; 6 cârciumi. Vite: 204 vite cornute, 139 cai, 386 oi şi 76 porci”[244].

SARĂMÂRZA

(pe Botna, lângă Văsâeni, Orhei, Moldova).

1774, iunie 5: Satul **Sarămârza**, ţinutul Orhei-Lăpuşna, ocolul Botnii, după recensământul lui Rumeanţev[245], avea **toată suma caselor 34**. Scădere rufeturi 19: 18 volintiri, 1 popă. Rămân birnici 15. 20 case pustii. / **Birnici:** Constandin, vătăman / Gheorghi Gore / Luchian

---

[242] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, pp. 99-101
[243] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VII, Iassi 1886, p. 242
[244] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 313
[245] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 453, 454

/ Iordache, dascăl / Sile, morar / Alecsandru Beţică / Tudose al lui / Vasile Tănasă / Silion Cătană / Gheorghi / Grigoraş Hâncul / Pricopi / Sandul Belicâine / Nicolai / Constandin Apostu. // **Rufeturi:** Nicolai, croitor, volintir / Gheorghi Mogâldianu, volintir / Ilieş, volintir / Meriacri, volintir / Ignat Păsâca, volintir / Ion Gavriliţă, volintir / Postică, volintir / Ioniţă Stăvilă, volintir / Toderaşco Stpo, volintir / Irimie Gavril, volintir / Ştefan Margini, volintir / Grigori Dorubală, volintir / Darii Gechiu, volintir / Grigori Pante, volintir / Toader Bârcăonu, volintir / Niţă Belicâne, volintir / Enachi Meriacri, volintir / Vârlan Donică / Popa Ion.

SĂRATA

(Şuverteni, apoi Juverteni, sat inclus în Sărata,
comuna Mihălăşeni, Botoşani).

1624, ianuarie 17: Înaintea divanului lui Radul voievod s-au pârât „Gureş, feciorul lui Ştefan din **Şuverteni**, pe Macovei şi pe Guliian, pentru o jumătate de sat din **Scorţeni**, ce-au zis c-au cumpărat tată-său Ştefan, de la Gavrilă Hărăşor, omul lor, ce-au fost drept 50 taleri bătuţi şi 50 de oi cu miei, ce-au făcut peste tot o sută de taleri, bani buni. Drept aceea, însuşi al nostru credincios boiarin Farchie, vornic de gloată, au mărturisit cu sufletul său înaintea noastră, când au fost trimis de domnia... în jos, la Fălciu, ei s-au pârât de faţă înaintea lui. Deci ei l-au întrebat pe Gureşu: are zapis au ba? Gureş au zis că n-are, căci că i-au fost luaţi tătarii cu

totul. / Deci nu l-au crezut, ci i-au dat lege să aducă nişte oameni buni bătrâni. Deci n-au adus ei 6 oameni, ci-au adus 6 sate, de-au mărturisit cu sufletele lor, cu mare credinţă şi jurământ, cum c-au cumpărat Ştifan, tatăl lui Gureş acea jumătate de sat din Scorţeni, drept o sută de taleri bani buni. Deci, dac-au ajuns pre dânşii cu atâta mărturie, ei n-au avut cum şi în ce chip, ci i-au făcut ei mărturie, cum o au arătat şi înaintea domnii mele. / Drept aceea, s-au socotit cu lege dreaptă c-au fost învăluind Macovei şi Giuliian fără ispravă. Deci au rămas ei din toată legea şi dinaintea noastră, iar Gureş, el s-au îndreptat şi ş-au pus ferâie”[246].

1637, iunie 8: După împărţirea moşiilor între urmaşii lui Pătraşcu logofăt, lui Dumitraşcu Şoldan i „s-au venit **Dămilenii** (înglobat în Cristineşti, comuna Cristineşti, Dorohoi), la Dorohoi, jumătate de sat **Dolniceni** (lângă Brăteni, azi Pădureni, comuna Dobârceni, Botoşani), sub Cărpiniş, la Dorohoi, Petia Mare (judeţul Suceava), partea din **Ciutureşti** (comuna Secuieni, Bacău), la Roman, un vad de moară la Bacău şi loc de grădină la Obârşie la Bârlad”. / Toader Şoldan a primit „Şoldăneştii şi Broştenii, la Suceavă, parte din **Cotuzăni** (Cotiujeni, Iaşi), ce este în ţinutul Iaşi, pe Prut, parte din **Vartici** (lângă Uricani, comuna Miroslava, Iaşi), de la Cârligătură şi jumătate din **Scorţăşti** (Scorţeni, comuna Scorţeni, raionul Teleneşti, Moldova), la Lăpuşna”. / Fetele Candachiei, sora celor doi Şoldan, „venit-au **Bălţăteştii** (comuna Bălţăteşti, Neamţ) de la Neamţ, jumătate de **Tribasăuţi** (Trebisăuţi, comuna Trebisăuţi, raionul Ocniţa, Moldova), la Hotin, parte din Giurgeşti (judeţul

[246] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 160, pp. 211, 212

Suceava), în ţinutul Sucevii”. / Surorii lor, Tudosca, i „s-au venit satul Leucuşăşti (judeţul Suceava) şi satul Mohilenii (judeţul Suceava), de la Suceava”. / Surorii Anghelina „venitu-s-au satul **Mânjeşti** (azi Deleni, comuna Ştefan cel Mare, Neamţ) de la Neamţ şi **Borulile** (Borole, comuna Hăneşti, Botoşani), parte din **Jăvărteni** (azi Sărata, comuna Mihălăşeni, Botoşani), la Dorohoi, parte din Cămârzani la Suceava, jumătate din **Scorţăşti**, la Lăpuşna, şi două fălci de vie la **Cotnari**, în Dealul Asinului”. / „Iar în partea surorii noastre Tofanii venitu-s-au satul **Storeşti** (comuna Frumuşica, Botoşani) şi satul **Şăndrenii** (Şendreni, comuna Frumuşica, Botoşani), la Hârlău, **Moiceşti** (azi Pojereşti, comuna Şcheia, Vaslui) şi părţi din **Soleşti** (comuna Soleşti, Vaslui), la Vaslui, şi două fălci de vie la **Cotnari**, în Dealul Asinului, Şi viile s-au pus împotriva satelor ce au luat alţi fraţi”[247].

1902: „**Sărata**, sat pe valea Sărata, în partea de vest a comunei Movila Ruptă, plasa Ștefănești, judeţul Botoșani, cu o suprafață de 1.363 hectare și o populaţie de 93 familii. Se mai numește şi Jovârteni. Are o biserică și 2 cârciumi. Vite: 206 vite mari cornute, 60 cai, 600 oi, 91 porci”[248].

---

[247] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 120, p. 116

[248] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 337

SĂRATA VECHE

(sat în raionul Făleşti, Moldova).

1434, octombrie 8: Întărit de Ştefan voievod fraţilor Giurgiu şi Ion, care primesc uric pentru „un sat la obârşia Săratei, unde este jude Fătu şi Ilie, să le fie lor judecia uric şi sub uric să nu se dea nimănui, Şi alt judecător să nu aibă, ci să ţină numai de curtea noastră din Iaşi… Iar hotarul să fie după hotarul vechi”[249].

1904: „**Sărata Veche**, sat mare în judeţul Bălţi, aşezat într-un hârtop din dreapta văii Gârla Mare. Lângă sat este un mare eleşteu. Face parte din volosti Foleşti. Are 144 case, cu o populaţie de 820 suflete; o biserică, cu hramul Sf. Nicolae. Ţăranii posedă pământ de împroprietărire 1.015 deseatini. Proprietarul Goilov are 624 deseatini. Împrejurul satului sunt vii şi grădini”[250].

---

[249] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. I, Bucureşti 1975, doc. 134, pp. 187, 188

[250] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 186

SĂRATA NOUĂ

(Cazancic, comuna Sărata Nouă,
raionul Leova, Moldova).

1503, septembrie 13: Întărit de Ştefan voievod fraţilor Buda şi Grozea, care primesc uric pentru „un loc din pustie, pe Sărata, mai jos de gura pârâului Căpăţâroasa, ca să-şi întemeieze sat… Iar hotarul acelui loc mai sus scris, din pustie, să fie de la gura Căpăţâroasei, în jos, pe această parte a Săratei, de la Troian, cât poate folosi un sat îndestul”[251].

1904: „**Sărata Nouă**, sat în judeţul Bălţi, aşezat în valea Gârla Mare, pe şoseaua Foleşti-Corneşti. Lângă sat este un mare iaz. Face parte din volosti Foleşti. Are 83 case, cu o populaţie de 765 suflete. Ţăranii posedă 580 deseatini pământ. D. Goilov are aici 999 deseatini. Împrejurul satului sunt vii şi livezi”[252].

---

[251] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 291, pp. 517, 518

[252] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 186

SĂRATA GALBENĂ

(Sărăteni, apoi Sărata Galbenă,
raionul Kotovsk, Moldova)

1554: Întărit de Alexandru (Lăpuşneanu) voievod lui Cazan, pârcălab de Soroca, care primeşte danie domnească „două locuri din Pustiu, pe apa Rătului, mai în jos de **Sărăteni** (Sărata Galbenă, raionul Kotovsk, Moldova) şi mai în jos de gura Săgălii, la **fântâna Oanei**, şi alt loc, **la fântâna voinicului Pulliac**, la stâlpul de piatră, unde a fost Coşar Neagul”[253].

1774, iunie 5: Satul **Sărătenii**, ţinutul Orhei-Lăpuşna, ocolul Culii, după recensământul lui Rumeanţev[254], avea **toată suma caselor 157**. Scădere rufeturi 32: 14 volintiri, 2 mazili, 4 popi, 10 femei sărace, 2 ţigani. Rămân birnici 125. 15 case pustii. / **Birnici:** Constandin / Sandul / Toader Coadă / Dumitrașco / Condre, bejenar / Andronachi Paneș / Toader Spătar / Gheorghi, argat / Vasile Corjovanu / Petre / Gheorghi Balmuș / Vasile Cucul / Loghin Cârse / Ghervasi fiul lui Beșanu / Ioniță Balmuș / Iosip Afteni / Ioniță, rotar / Maftei Scurăcană / Grigoraș, bejenar / Ilie Șchiopul / Moiseiul, cazacul / Andrei, bejenar / Toader Iupul / Pricopi Frățâian / Ioniță Crăciun / Constandin fiul baciului / Ioniță Doagă / Ilie Cupce / Hilimon, cărăuș / Timofti Vășcă / Toader, cărăuș

---

[253] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iaşi 1914, pp. 31-33

[254] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 411, 412

/ Nanu Lefter / Constandin Bușilă / Gheorghi Cupce / Mihăilă Sălăvestru / Simion Rânchez /Gheorghi Gabură / Constandin, bejenar / Ștefan Leșanu / Stahi fiul lui Gheorghi / Vârlan / Ocsănti Pierdivară / Toader Burcă / Constantin Vodă / Ghiorghi Giosanu / Parfeni, bejenar / Alecsandru, șelar / Grigoraș Nedejde / Ioniță Scurăcană / Stanciul, sârbul / Toader Spătar / Samoil Găină / Pahomi / Sava, sârbul / Gheorghi Jalobă / Palade / Gheorghieș Gâdilic / Acsănti fratele lui / Ion frate lui / Dănilă Dohot / Ioniță, bejenar / Petre Pitic / Tudose Gâdilic / Grigoraș fiul lui Gâdilic / Nicolai, dulgheriul / Irimie Cucul / Tudosi Cucul / Andronachi fiul lui Andriuță / Mihălachi Dohot / Constantin Dohot / Păvălache Iorga / Nastas Cojușnianu / Vlas / Simion Căsian / Andrei Căsian / Andrei / Ștefan / Samoil / Stănilă / Ichim / Iacob / Lupu Alecsandru / Irimie Sava / Pavel Ciorneiu / Ion Gândul / Sava, ciobanul / Nistor / Tănase / Nicolai al Dănoai / Grigori a Dochiții / Grigoraș Caravasile / Andrei al lui Doagă / Opre Doagă / Tofan Burle / Grigoraș Bordeiu / Vasile Ciocoiul / Nicolai Frăsânianu / Tudose / Sandul, rachier / Miron, rachier / Lupul, rachieriul / Nichita, rachier / Ilie, văcar / Vasile, vătăman / Grigore al lui Căpătar / Stahi, pâslar / Ion Manțogul / Constandin, bejenar / Ioniță Bâtcă / Sandul Dulendri / Nicolai / Leonti fiul lui Ștefan / Ilie Lapteacru / Ioniță, ungurul / Grigoraș Țurcă / Ioniță Buliga / Zaharie Strătulat / Ioniță Handraburu / Pricopi / Constandin Anghel / Toader Căsâian / Ioniță Biholu / Ion, vătăman / Vasile Peșterian / Avram, jidov. // **Rufeturi:** Istrate Condre, volintir / Arseni Mărgică, volintir / Ștefan Andriuță, volintir / Pavel Ciornică, volintir / Andrei Tulgara, volintir / Simion Anghel, volintir / Neculai Anghel, volintir /

Neculai Anghel, volintir / Andrei al lui Păvălache, volintir / Dumitrașcu Hlubă, căpitan, volintir / Gheorghi Orbul, volintir / Ioniță Orbul, volintir / Grigoraș Ciornică, volintir / Ioniță Ipati, volintir / Vasile Ciocoiu, volintir / Stan, țigan al dumisale vistiernicului / Ursul, țigan al dumisale vistiernicului / Vasili Sârghii, mazil / Andrei Surícianu, mazil / Popa Manole / Popa Pricopi / Popa Vasile / Popa Moisăi / Senica, săracă / Timoftiasă, săracă / Marie Eșanca, săracă / Sanda, săracă / Gafița, săracă / Baba Irina / Baba Giosanca / Donoae, săracă / Nastasie, babă săracă / Baba Hluboae.

1904: „**Sărata Galbână** sau Slobozia, sat în judeţul Bender, aşezat în valea Sărata, la gura văii Nirişenilor. Face parte din volosti Gura Galbână. La sud de sat trece şoseaua de la Gura Galbână, care trece pe valea Prutului. Are 363 case, cu o populaţie de 2.900 suflete; 612 vite mari"[255].

SĂRĂŢENI

(fostul Drăgomăneşti, Sărăţeni, Sărăcineşti,
comuna Murgeni, Vaslui).

1493, martie 5: Întărit de Ştefan voievod, cu prilejul împărţirii moşiilor lui Şolda de la Dumitra între nepoţii lui Mărina şi Stana, fiicele lui Dragomir Iuban, „satele care au fost ale unchiului lor Şolda, pe Dumitra, anume: Şoldenii, şi Socii, şi Bârleştii, şi Spinenii (Spi-

[255] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 186

renii), şi Drăgomăneştii, şi Lăzeştii, şi Sărăcineştii, şi Fântâna Iepurelui, şi Fântâna lui Şolomon, şi Ciorenii, şi, pe Larga, unde a fost Oanca şi unde a fost Laţco din Câmpie. Şi s-au cuvenit în partea Marinei satele, pe Dumitra, anume: Şoldenii, şi Bârlăleştii, şi Fântâna Iepurelui şi Fântâna lui Şolomon, şi, pe Larga, unde a fost Oanca, şi unde a fost Laţco din Cîmpie şi jumătate din iezerul Hărcete; iar Stanei i s-au cuvenit în partea ei satele anume: Spirenii, şi Drăgomăneştii, şi Lăzeştii, şi Sărăcineştii şi jumătate din Câmpie"[256]. Hotarul, din veac.

1628, februarie 20: Martor jurător, la zapisul lui Mitrofan, episcopul de Huşi, în care mărturiseşte că au venit înaintea lui „Gabăr, ce a fost căpitan, şi cu răzeşii lui de pe sat de pe **Negrileşti** şi de pe balta ce se cheamă **Gemenele**, şi de pe sat **Briţcani**, anume Bertea feciorul Crăciunei, Armaga feciorul lui Gavrilă Bâtcă, Cornea feciorul Aremiei, Iachim feciorul lui Nistor, Ursa nepoata Cozmiţei, Samfira fata lui Roşculeţ, Păntelei nepotul Stanei, Cihan de Briţcani, Costantin feciorul Morcoteiului, Pântea feciorul Bontei de Negrileşti, cu cinstită cartea măriei sale lui vodă şi cu sluga măriei sale, cu Vlasie diacul, să jure pe sfânta evanghelie cu 24 de jurători cum n-au vândut Nistor Cornescul, cu Nicula Galbănul şi cu femeia sa, şi cu răzeşii lor în sat în Negrileşti nimică, nici baltă în Gemenele, nici într-apă, nici în uscat. Şi să jure că n-a vândut Cozmiţa strigătorul cu Alexa Bota şi cu răzeşii săi nimic în sat în Briţcani vornicului Ureche, ce le este împresurătură pentru c-au pârât Grigoraşcu Ureche

[256] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 123, pp. 240-242

că este cumpărătură de tată-său, de Ureche vornicul"[257]. Lista jurătorilor: Petriul pârcălab de **Burboceni** (Buboceni, lângă Barboşi, Vaslui), Ghiorghie călăraş de **Şişcani** (ţinutul Lăuşna, Moldova), Căsul fost pârcălab ot **Măliceni** (Moldova), Horjă pitărel ot **Oţeleni** (ţinutul Fălciu, Vaslui), Gavril Mamotă ot **Cucoara** (ţinutul Chigheci, Moldova), Petrea Căcăradză ot **Căcărădzeni** (Căcărăzeni, lângă Goteşti, ţinutul Cahul, Moldova), Frango Malcoci ot **Malcoceni** (Moldova), Mihăilă Ţărăşoară ot **Cărhăneşti** (satul Cârja, Vaslui), Petriman aprod şi Constantin Ţicău păhărnicel ot **Sărăţeni** (ţinutul Tutova, Vaslui), Paşco hotnog la călăraşi, Vârno călăraş ot **Vlădeşti** (lângă Goteşti, ţinutul Chigheci, Moldova), Vicol chihaia ot **Hlipiceni** (lângă Guşiţel, Vaslui), Ionaşco Ciubăraia şi Ihnat Căltac ot **Lăţeşti** (în Fălciu, Vaslui) , Bălan Buţa ot **Blăgeşti** (în Fălciu, Vaslui), Buculei, Marvici Lean ot **Oţeleni**, Nica călăraş ot **Fălciu**, Marco Cucul or **Deleni** (în Fălciu, Vaslui), Giovlen ot **Suhuleţi** (Stuhuleţi, în Fălciu, Vaslui), Agapie ot **Păcurăreşti** (lângă Goteşti, ţinutul Chigheci, Moldova) şi Camber ot **Golăeşti** (satul Crăciuneşti, Vaslui).

1644, martie 17: Chirică și Păcurar, feciorii lui Petriman de **Sărățeani** (Sărățeni, comuna Murgeni, Vaslui), și Crețu ot tam (de acolo) au pâră cu Tofana Costăchioae pentru niște țigani, pe care îi vând ei și fiilor ei Antohie, Gavril și Todosia, „pentru 20 lei bătuți și o iapă bună", martori fiind „Boul de **Bârlad**, slugă domnească, Constantin Bujoranul și Ioniță Bantăș"[258].

---

[257] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 312, p. 424, 425

[258] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 257, pp. 233, 234

1745, februarie 12: Jaloba lui Lupu Cociorbă din satul **Sărăţenii** „pe un Iov, care este vornicel la un sat, anume **Creţana**, ot ţinutul Fălciului şi pe sătenii de acolo: că venind cercători… au găsit pe un Pricopie Cojocariul din **Igeşti** în satul Creţana şi i-au dat pecete; dar fiindu-mi acel Pricopie dator să-mi lege jumătate de pogon de vie, a venit la casa mea, să-mi taie haragi; ei au venit la casa mea şi n-au vrut să-şi ia omul… şi mi-au lepădat un zapis de moşie acelui om, nefiind eu acasă, zicând către gazda mea că am zis eu să dea banii; şi l-am plătit un an deplin”[259].

1902: „**Sărăţeni de Jos**, sat în judeţul Tutova, plasa Târgul, comuna Schineni, spre sud de satul Schineni, pe Pârâul Sărat. Are o populaţie de 388 locuitori. / **Sărăţeni de Sus**, sat în comuna Schineni. Are o populație de 513 locuitori. Se mai numeşte și Dragomănești”[260].

SÂRBENI

(Orhei, Moldova).

1786, noiembrie 28: Marele logofăt Dimitrie Sturza schimbă moşii cu Gavril şi Grigoraş Jărdan, feciorii Tofanei, fata lui Miron Crăsnăşanu, strănepoţi Sandului căpitan, care „având ei părţi în trei moşii, anume **Bălcăşeştii, Cerceleştii** şi **Sârbenii**, ce sunt toate într-un

---

[259] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 108, pp. 172, 173

[260] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 341

hotar, în ţinutul Orheiului, pe apa Răutului, baştină de la mama lor Tofana, şi părţi în **Dereneu**, baştină de pe tatăl lor Ştefan Jărdan, în care moşie Dereneu are şi mănăstirea Bărboiu parte de moşie, din jumătatea de jos a satului Dereneu şi din **Prihodişte**, a şasea parte”, primeşte toate aceste părţi de moşii de la răzeşi „schimb pentru parte din Dereneu şi din Prihodişte, ce le-am dat cu bună pace”[261].

SÂRBI

(pe Rebricea, numiţi Grajduri, din 1830[262],
comuna Grajduri, Iaşi).

1423, martie 31: Întărit de Alexandru cel Bun lui Oană Popşa şi fraţilor şi nepoţilor lui, care primeau uric pentru „două sate pe Rebricea, un sat anume **Sârbi**, iar alt sat mai jos, satul lui Moişă Filosofu (fratele lui Oană Popşa)… Iar hotarul acestor două sate să le fie pe vechile hotare, pe unde au folosit din veac”[263].

1495, martie 17: Întărit de Ştefan voievod lui Sima Gureş, „jumătate de sat pe Rebricea, anume jumătate de **Sârbi**, partea de jos, pe care şi-a împărţit-o cu nepotul său, cu Nicoară Ciocârlie”[264]. Hotarele, din veac.

---

[261] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 288, pp. 324, 325
[262] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. I, Iaşi 1906, p. 25
[263] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 54, pp. 79, 80
[264] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 188, pp. 341-343

1581: Întărit de Petru (Şchiopul) voievod Cristei stolnicel, care primeşte ispisoc pentru cumpărăturile sale: de la Lupan, drept 400 zloţi tătăreşti „ocina lui din satul (lipseşte numele)… dinspre **Sârbi**, trei părţi, iar din trei părţi, jumătate şi cu loc de heleşteu”; / de la Nechita, drept 80 zloţi tătăreşti, „partea lui din sat… care acum se numeşte **Tătărăni** (lângă Baiceni şi Păleşti[265], Iaşi), a patra parte”; de la Nastaca preoteasa, fata Crăstinei, nepoata Magdei, drept 180 zloţi tătăreşti, „moşia ce a avut moaşa (bunica) lor Magda cumpărătură de la bătrânul Ştefan voievod, din a patra parte din mijloc din satul **Moimeşti**, jumătate”[266].

SÂRBI

(sat pe Vâlhovăţ, înglobat în Dreslive,
în comuna Văsineşti, Botoşani).

1432, august 14: Întărit de Ilie voievod lui Isaia, care primeşte uric, printre alte sate, pentru „Medveja, Bojii lui Petru, jumătate din Borâlea lui Giurgiu, Dreslive şi Jerdeni”[267].

1635, iulie 1: Zapisul Pătraşco Başotă, mare logofăt, prin care mărturiseşte cum a venit înaintea lui Pătraşco Stănilă, nepotul Bratei şi a vândut „a patra parte

---

265 Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 255

266 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, pp. 20-24

267 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 112, pp. 163

din **Drisleve** Tomei sulgerului ceului mare, drept 10 galbeni”[268].

1636, februarie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod sulgerului Toma, care cumpără, cu 10 ughi galbeni, de la Pătraşco Stănilă, fiul lui Ţopa, nepotul Bratei, „a patra parte din satul **Drisleve** (Drislive, înglobat în Sârbi, comuna Vlăsineşti, Botoşani), care este în ţinutul Dorohoiului, din vatra satului, şi din câmp, şi din pădure, şi din iaz, şi din tot venitul”[269].

1638, august 14: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui stolnic Toma, care primeşte pentru cumpărăturile socrului său Miron, fost clucer, adică „o parte de ocină din satul **Drislive** (înglobat în Sârbi, comuna Vlăsineşti, Botoşani), ce este în ţinutul Dorohoi, a treia parte din a treia parte, cumpărată de Miron clucer de la Toma, Măriica şi Axana, nepoţii săi, de la Cârstian, fiul lui Tetiu, şi de la Vicol şi Ileana, fiii lui Simion Tetiul. / Şi iarăşi, a patra parte din a treia parte şi iarăşi, din această parte, a cincea parte din a treia parte din jumătate, cumpărată de la Frăţiian şi de la fraţii săi, şi partea Drumanei, a Aftoniei şi a lui Anton, cu fraţii lui. / Şi iarăşi, a cumpărat de la Zoica, fiica popii Tudoran, de la nepotul său Gheorghe, de la Măricuţa, fata Chiciorei, a patra parte din a treie parte, şi au ales partea Budasei pe acea parte dinspre Başeu”[270].

---

[268] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 153, p. 190

[269] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 328, pp. 372, 373

[270] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 441, pp. 419-421

1667, iunie 26: Porunca dată e Iliaş Alexandru voievod fostului vornic Constantin şi lui Constantin din **Sârbi**, după ce „s-au pârât de faţă toţi răzeşii din **Borăle** cum nu se pot ei tocmi; deci am pus pe Solomon Bârlădeanul, logofătul cel mare, de le-a luat seama pe drese cine ne-a avut şi s-a făcut lor izvod, iscălit de logofăt; / pentru aceea, să mergeţi acolo, să strângeţi oameni buni şi să socotiţi acei răzeşi cum scrie izvodul, să şi meargă fiecare la bătrânul său… şi să stâlpiţi, să-şi ştie cine cât va ţine. / Aşijderi, pentru un bătrân, ce-a cumpărat Nica de la Zavul, deci pe jumătate de bătrân i-a întors Andreica banii Nicăi, iar jumătate de bătrân li s-a pus zi, din Sinpetriu într-o săptămână, să întoarcă din rudele Nicăi care vor fi, şi dacă vor da banii la zi, să împartă şi acea jumătate de bătrân… / aşijderi, şi nişte părţi ce au în **Drisleve** şi în **Jevertiani** să le socotiţi pe drese ce vor avea”[271].

SÂRBI

(sat pe Hudalma, lângă Ciortolom,
comuna Tutova, Vaslui).

1436, septembrie 19: Întărit de Ilie şi Ştefan voievozi lui Dan Mesehnă, care primeşte uric pentru „opt sate, anume: Ruja Petru, la Cobâlă, şi Oneşti, şi Câteştii, şi Virişeştii, şi Selevestreanii, şi, pe Hubalna, **Sârbii** şi Şcheianii, şi Lieştii, la gura Jeravăşului, şi, pe Horincea,

[271] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, p. 70

Cavadineştii şi Badea... Iar hotarul tuturor acestor sate să fie cu toate hotarele lor vechi”[272].

1902: „**Sârbi**, comună rurală şi sat în judeţul Tutova, plasa Simila, spre nord-est de Bârlad, pe malul drept al râului Bârladul. Are o populaţie de 237 suflete şi o biserică. Satul formează comuna Sârbi cu cătunele: Strâmtura și Potârlaci. Se cultivă via pe o suprafaţă de 2 hectare. Are o moară cu vapori. Comerţul sc face de 6 persoane. Prin comună trece șoseaua națională Bârlad-Vaslui. Satul exista înainte de 1603, după cum reiese dintr-un zapis de pe atunci”[273].

SÂRBI

(ţinutul Dorohoi, pe Başeu, lângă Săveni şi Hăneşti, Botoşani).

1603: Toader Turcea şi soţia lui Nastasica vând lui Bosie, mare spătar, „moşia **Sârbii**, din ţinutul Dorohoiului”[274].

1604: Udre răscumpără de la Bosie, mare spătar, „moşia **Sârbii**, din ţinutul Dorohoiului”[275].

1625, februarie 3: Întărit de Radul voievod logofătului Tăutul şi cneaghinei lui Tofana, care cumpără, cu 100 taleri bătuţi, de la Lupul, fiul lui Gorcea Udrea şi

---

[272] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 163, pp. 227-229

[273] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 416

[274] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVII, Iassi 1891, p. 126

[275] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVII, Iassi 1891, p. 126

al Todosiei, „a treia parte din satul Sârbi, partea de jos, cu loc de moară pe pârâul Başeu, care parte a fost cumpărătura tatălui şi mamei lui, de la Bosiioc”[276]. Cneaghina Tofana dăruieşte partea Tăuteştilor mănăstirii Pantocrator (Todireni) din Burdujeni[277].

1648: Călugării de la Todireni vând lui Toma, vornicul Ţării de sus, trei selişti din satul Sârbii, **Sârbii, Jărdenii** şi **Giurgeştii**, dăruite mănăstirii Pantocrator de „ctitorul Teodor Movilă”[278].

1667, martie 9: Urmaşii marelui vornic Toma Cantacuzino împart între ei satele moştenite, „şi s-a venit lui Ion (Racoviţă) paharnicul şi femeii lui Nastasia, fata Tomii vornicul: **Sârbii**, sat întreg, cu heleşteu şi cu mori la ţinutul Dorohoiului, **Bălteanii**, sat întreg cu mori, la ţinutul Vasluiului, **Clocuşna**, sat întreg la ţinutul Hotinului, **Hulubeştii**, sat înteg, la ţinutul Tecuciului, **Pănceştii**, sat întreg la ţinutul Iaşilor, jumătate de sat **Vitrianca**, la ţinutul Hotinului, jumătare de sal **Volniceni** la ţinutul Orheiului, a treia parte din satul **Costeşti**, cu mori, la ţinutul Romanului, a treia parte din **Popenţiani**, la ţinutul Iaşilor, **Clucereşti**, selişte întreagă, la ţinutul Dorohoiului, mai bine de jumătate din seliştea **Iteşti**, la ţinutul Dorohoiului, **Jărdeani**, selişte întreagă, la Dorohoi, părţile din **Drislive** ce se vor alege, la Dorohoi, părţi din **Däneşti** şi din **Bozianii**, ce se vor alege, la Dorohoi, părţile din **Jugani**, la Dorohoi, cât se vor alege, părţile din **Branişteari**, cât se vor alege, la Dorohoi, patru fălci de vie la Piscup, la **Cotnar**, două fălci în Mândrul, la Cotnar, patru fălci şi

[276] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 267, pp. 336, 337
[277] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVII, Iassi 1891, p. 126
[278] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVII, Iassi 1891, p. 126

trei fârtae la Cotnar, în Laslău, două fălci şi 20 prăjini la Iaşi, în valea Irimiei”[279].

1705: Iordachi Toma Cantacuzin, mare medelnicer, vinde lui Mihai Racoviţă voievod „moşia Sârbii, cu ate sate, anume satul întreg **Sârbii**, cu heleştee în Başău; **Iteştii** şi **Bozienii**, sat întreg lângă Sârbi; **Dreglivale** şi **Dăneştii**, sat întreg lângă Sârbi; **Iugenii** şi **Brăniştenii**, sat întreg lângă Sârbi; **Giurgeştii**, sat întreg lângă Sârbi, proprietăţi care i-au rămas de la mătuşa sa Catrina, văduva gatmanului Velicico Costin”[280].

1774, iunie 22: Satul **Sârbii**, ţinutul Dorohoiului, ocolul Başeului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[281]**, toată suma caselor: 47**. Scădere rufeturi 47: 42 poştaşi ce sunt daţi ajutor la poşta Volovăţ, 2 femei sărace, 2 preoţi şi dascăli, 1 jidov. / **Ce slujesc la poşta ot Volovăţ**: Enachi sin (fiu) Postolachi, vornic / Ilie Botezat / Acsintie sin Grigorie / Ştefan sin Dumitraşco / Postolachi sin Ipati / Georgii sin Ştefan / Ion sin Gavril / Vasile sin cărăuş / Eftimie sin Tronciul / Ştefan Ciupercă / Ion, văcar / Mihaiu, rus / Anton Gavril / Georgiţă Sârghii / Gavriliţă Ciorcan / Constandin Bănar / Lupul sin Gavril / Ion Mustaţă / Ion Ciupercă / Neculaiu sin Sârghii / Moisi Gogoman / Mihălachi sin Sârghii / Ioniţă Criţă / Toader / Ion Hodoroabă, holtei / Vasile, ciobotar / Ioniţă sin Postolachi / Costandin brat (frate) Ilie Botezat, holtei cu mamă / Eftimie Ostropăţ / Ioniţă sin Ciorcan / Vasile zet (ginere) Bănar / Lupul Criţ, slab / Vasile Văcăruţ, slab

---

[279] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 93

[280] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVII, Iassi 1891, pp. 126, 127

[281] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 520, 521

/ Ioniţă sin diacon / Vasile, croitor / Costandin, argat preotului / Grigorii Căpăţână, olog / Vasile Beşliu / Toader Ciupercă / Vasile Ciupercă / Simion Curnegru / Ioniţă sin Postolachi. // **Femei sărace**: Marie Arhiroai / Lupa Bătănasă. // **Preoţi, dascăli**: Preotul Toader / Ştefan, dascăl. // **Jidov**: Avram.

1902: „**Sârbi**, comună rurală în partea de sud-est a plăşii Bașeul, judeţul Dorohoi, formată din satele: Hăneşti, Sârbi și Slobozia Hăneşti, cu reşedinţa primăriei în satul Hănești. Are o populaţie de 531 familii sau 1.959 suflete; 2 biserici, deservite de 3 preoți, 4 cântăreți şi 2 paracliseri; 1 şcoală. Vite: 1.208 vite mari cornute, 3.672 oi, 148 cai, 670 porci. Locuitorii posedă 350 stupi. / **Sârbi**, sat pe moșia cu acelaşi nume, cu o populaţie de 1.009 suflete, situat pe malul Bașeului, mai în jos de Săveni. Moşia aparţine Epitropiei Spitalelor Sf. Spiridon din Iași. Are o şcoală; o biserică, cu hramul Sf. Nicolae, deservită de 2 preoţi, 2 cântăreţi şi 2 palamari, mică şi veche, făcută din vălătuci, în anul 1795, de locuitori. Sătenii înproprietăriţi au 706 hectare 46 ari pământ; iar proprietatea, 5.027 hectare câmp. Sunt 3 iazuri și 2 pâraie ce trec pe moșiile numite Bodeasa şi Gârla Zamă. Drum principal, acel ce duce, de la Săveni, la Ștefănești. Moşia se hotărăşte cu: Borolea, Hănești, Vlăsinești, Săveni și Avrămeni”[282].

[282] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 415, 416

SÂRBI

(sat la Tecuci, comuna Nicoreşti, Galaţi).

1437, decembrie 20: Întărit de Ilie şi Ştefan voievozi, păhărnicelului Ion Urecle, care primeşte uric pentru „satele Bârgăiani pe Moldova, şi Stănigeni şi Sârbii, la Tecuci… Iar hotarul acestor sate mai sus scrise să fie după hotarul vechi, pe unde au folosit din veac”[283].

1643, iulie 20: Alexa, feciorul lui Petriman, vinde fraţilor Ioniţă şi Timoftei, feciorii lui Zgribăoan, „din al treilea bătrân, jumătate de sat de **Măneşti** (comuna Dragomireşti, Vaslui)… şi toată partea lui din satul **Sârbi** (comuna Nicoreşti, Galaţi) şi din **Dumitreşti** (lângă Ionăşeşti, comuna Nicoreşti, Galaţi)”[284].

1774, iunie 26: Satele **Sârbii** şi **Hânţăştii**, ţinutul Tecuciului, ocolul Nicoreşti, după recensământul lui Rumeanţev[285], aveau **toată suma caselor 109**. Scădere rufeturi 37: 1 vornic, 2 vătămani, 5 nevolnici, 2 lumânărari isprăvniceşti, 4 scutelnici, 2 slugi, 7 chelari, 2 călăraşi isprăvniceşti, 8 popi şi diaconi, 1 dascăl, 1 ruptaş, 2 văduve. Rămân birnici 72. / **Birnici:** Vasili Irimia / Ioniţă Irimia / Toderaşcu Coroban / Costantin Ghiron / Gavril Mihalcia / Tudosi, văduvoi / Simion Vintilă /

---

283 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 176, pp. 248, 249

284 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 133, p. 131

285 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 579, 580

Ioniţă Vintilă / Mihălachi Soari, holtei cu mamă / Antohi Băgia / Ursul Bode / Ursul Bolancia / Niţă Mârzac / Vasili Chiţul / Ştefăniţă Coca / Vasili Dodan / Ioniţă Postolici / Simion Moisă / Neculai Iftimi / Malahii Moisă / Pătraşcu, bejenar din Tutova / Stanciul, tij (la fel) / Gheorghi Mâţă, la fel / Dumitraşcu sin (fiul) lui Neculiţă, la fel / Gheorghi Zlata, la fel / Neculai Prohiriş, bejenar / Solomon, ce a fost a dumisale stolnicului Iordachi Iamandi / Gheorghi Limbă, al mănăstirii Răchitoasei / Ion Ilii / Arhip Baniţă, ce a fost a dumisale spătarului Conachi / Ştefan, sârbul, ce a fost al dumisale visternicesei Nastasâicăi / Pană Hulturian, la fel / Mihai, muntean, la fel / Petria, ce a fost birnic la Blăniasa / Toader Şteniţi, ce a fost bejenar de la Tutova / Mane, al mănăstirii Răchitoasei / Chirvasii Grozav, la fel / Apostol, ciubotar, la fel / Ioniţă, la fel / Ioniţă, ce a fost vier al dumisale hatmanului Razu / Ion, ciubotar, ce a fost al dumisale spătarului Costantin Sturzei / Iamandi Grecia, bejenar de 6 luni / Năstasii Barghionul, la fel / Ursul Ignat, ce a fost birnic la Buciumeni / Vasili Ignat, la fel / Ion Dămian, la fel / Gheorghi Dragoş, la fel / Costantin a babii Albii, la fel / Pricopi, ce a fost scutelnic al spătarului Codrian / Pintelei, holtei cu mamă, bejenar de 6 luni / Ion, muntean, ce a fost volintir / Mihai Albul, ce a fost vier al dumisale doftorului Drăcachi / Andronachi Buză, la fel / Grigoraş Fulga, la fel / Gheorghi, fiu lui, la fel / Toader Ţugurlan, ce a fost al spătarului Gheorghi Costandachi / Lazăr, cuibotar, ce a fost al dumisale bănesei Dumitrăchioai / Apostol Cozma, bejenar de 6 luni / Gavril Coman, la fel / Toader zet (ginere) lui Ignat, ce a fost birnic la Blânzi / Gavril Vlaca, la fel / Tudosi Chiriţă, la fel / Ursul Grecia, ce a fost al dumisale spătarului

Conachi / Stanciul lui Macsin, bejenar / Pintelei, rotar, ce a fost al episcopiei de Roman / Ion Petria, ce a fost birnic la Blăniasă / Gavril brat (frate) lui Apostol, ciubotar / Costantin Popica, ce a fost de la Puţeni / Andrei Drăgan, ce a fost de la Cuca / Simion Mălaimare, ce a fost birnic la Corod / Duchian, holtei cu mamă, bejenar / Gheorghi Ţiganaş, bejenar din Tutova. // **Rufeturi:** Vornicul Sandu Mârzac / Ştefan Limbă, vătăman la cutul (cătunul) de sus /Pavăl fiul lui Coacă, vătăman la cutul de jos / Vârlan Coroban, nevolnic / Grigori, bejenar, nevolnic / Ion Coroban, lumânărar isprăvnicesc / Gheorghi Gavrilaş, bejenar, vier al dumisale stolnicului Negrii / Toader, butnat, la fel / Ion, croitor, la fel, slugă / Costantin, chelar la viile dumisale postelnicului Arghirii / Petria, chelar la viile episcopiei de Roman / Ioniţă Mihălaşcu, călăraş isprăvnicesc / Apostol Crăciun, chelar la viile dumisale stolnicului Iamandi / Sandul, chelar la viile dumisale banului Catargiul / Radul, muntean, chelar la viile mănăstirii Floreştii / Iftemii Mihălaşcu, nevolnic / Vasile Vragii, monah / Diaconul Toader Gheron / Popa Ion Durbaca / Neculai, dascăl / Diaconul Ion Pricopii / Diaconul Vasilachi / Costantin, lefegiu, ruptaş / Diaconul Ion Ţugurlian / Popa Dumitrachi / Diaconul Toader Grozav / Sanda, preoteasă văduvă / Maria Cicricioai, văduvă / Stancul al Stancăi, chelar la viile dumisale medelniceresei Saftii Bogdănesii / Hriste Zmeche, lumânărar isprăvnicesc / Sandul, muntean, bejenar, vier al stolnicului Negrii / Grigori Pangios, la fel / Ion Făinără, sluga dumisale paharnicului Ştefan Costandachi / Vicol Zmeche, chelar la viile dumisale slugeriţei Mariei Sturzoai / Gavril Surdul, nevolnic / Gheorghi Drăgan, nevolnic / Ion, călăraş isprăvnicesc.

1902: „**Sârbi**, sat făcând parte din comuna Nicorești, plasa Nicorești, judeţul Tecuci, așezat pe coasta dealului cu acelaşi nume, la 1 km de târgul Nicorești, reședința comunei. Teritoriul satului e de 2.290 hectare, cu o populaţie de 266 suflete şi 66 case. Are o biserică, cu hramul Sfinţii Voivozi. La 1813, s-a ruinat cea veche, făcută de stolnicul Ifrim; mai pe urmă, cu ajutorul răzeşilor, s-a rezidit din nou alta, în 1853, care a durat până în 1869, când iarăși s-a prefăcut, după cum există astăzi. Comerţul se face de 3 cârciumari. Locuitorii sunt toţi răzeși”[286].

SÂRBI

(lângă Mânzăteşti, comuna Măluşteni, Vaslui).

1497, martie 11: Întărit de Ştefan voievod fraţilor Lupa, Toader şi Crâstâna, care cumpără, cu 86 zloţi tătăreşti, „satul Sârbii pe Horince”[287]. Hotarul, din veac.

---

286 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 416

287 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 212, p. 381

SÂRBI

(Sârbii de Sus, din 1803, Brătuleni, Brătuleşti, înglobat în oraşul Focşani, Vrancea).

1500, februarie 8: Întărit de Ştefan voievod fraţilor Bratul, Bolca, Stanciul şi Manea, care primesc uric pentru „o jumătate de sat Sârbi pe Milcov, unde este vadul cel vechi, partea din sus, însă în trei părţi, dându-se acea jumătate de sat două părţi să fie a Bratului şi a surorii sale Bolca, iar a treia parte să fie a Stanciului şi a frăţâne-său Manea”[288]. Hotarul, din veac.

1636, decembrie 15: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Nacul, fiul lui Ene neguţătorul de la târgul Bârladului, care primeşte ispisoace de întărire pe proprietăţile tatălui său, „un vad de moară pe gârla Putnei şi o vie în seliştea **Vităneştilor** (comuna Ţifeşti, Vrancea), cumpărătură de la Dumitru Bălteanu, ce-a fost pitar, drept 20 ughi, iar lui Bălteanu, cumpărătură de la Tisul sin Maricăi, nepot lui Tăbălae, strănepot lui Vitan… / şi nişte pământuri mai sus de vie, cumpărătură de la Anghel sin (fiul lui) Lupe, nepot lui Dragoş şi Andruşcă, şi o bucată de pământ, cumpărătură de la Precop şi de la Axintie… / acel vad de moară i-a fost cumpărătură de la Dumitru Bălteanul, drept 100 taleri de argint şi 5 boi buni, iar lui Bălteanu, cumpărătură de la toţi nepoţii şi strănepoţii lui Văscan şi Dragotă, feciorii Petrii, şi de la Costache şi

---

[288] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 251, p. 452

Lazăr Tărâţă, feciorii lui Struţian ce-a fost staroste. / Şi o vie în seliştea **Sârbilor de Sus** (sat înglobat în Focşani, Vrancea), cumpărătura tatălui lui Ene neguţătorul de la fraţii Buceag şi Burghele, feciorii lui Hilip, pentru 50 taleri argint… / şi o parte de un bătrân, din frunte, de vad de moară pe Gârla Putnii de Jos, sub Măgură, cumpărătură lui Ene de la Toma Savii ot **Străoani** (comuna Străoane, Vrancea) şi de la fratele lui, feciorii lui Alban, de la Ionaşco, Berdelin, Costin Sârbul, Bătiia, Groza, Mihăilă şi Andronic Şchiopul, drept 20 taleri de argint. / Şi a cumpărat de la Constantin sin Vlădiul, Maria, nepoata Vlădioe, Grozava Arionească, Măria, fata Simii, giurgea zet (ginerele lui) Vlădioe, Tudora Alexuţoe şi sora ei Anuşca, o parte de alt bătrân dintr-acel vad de moară sub Măgura, pentru 20 taleri de argint. / Şi încă a mai cumpărat un bătrân, tot din acel vad de moară, de la Andronic şi sora lui Mărica, Vasile sin Lupului, nepotul lui Lupul, Ionaşco sin Grigorcea, feciorii Trifănese şi de la toată seminţia lor, drept 20 taleri buni… / de la Bocul stegar ot **Bătineşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea) şi sora lui Catrina, feciorii lui Stan, ce se va alege din seliştea **Hălmezeştilor** (sau Sârbii de Jos, înglobat în Ivănceşti, comuna Boloteşti, Vrancea), cu vad de moară, drept 20 ughi… / de la Sora, fata Stanii, cu unchiul ei Turcea sin Lupului şi cu mătuşa ei Hiica şi cu fratele ei Toma, toate părţile lor din Hălmezeşti, pentru 30 ughi, pentru că Ene neguţătorul a răscumpărat pe Sora, fata Stanii, de la tătari”[289].

1678, mai 18: Anton Ruset voievod întăreşte lui Vasile, feciorul Bârlădeanului, din satul **Cruci**, nepotul

[289] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 568, pp. 616, 617

Drăguţului ce a fost vornic, „o curătură la Podul Frumos, în locul satului, deasupra casei lui, cumpărătură moşului (bunicului) său Drăguţul de la Pavăl din **Câmpuri**, drept 20 de taleri, şi altă curătură, ce este în Lunca Largă, împotriva Leurdii, cumpărătura lui Drăguţul de la Iuga, drept 10 taleri, şi altă parte de ocină, din satul **Pomşăşti**, cumpărătura lui Drăguţul de la Procopii, feciorul lui Drăguş, drept 20 taleri, cu parte din vii şi din moară în gârla Putnii cea din sus, şi altă parte, tot în Pomşăşti, cumpărătură de la Condre, drept 20 de taleri… şi altă parte de ocină, din satul **Crucea de jos**, cumpărătură de la Mărica, fata Vlaicului, drept 40 taleri. / Aşijderea, îi întărim o vie cu pomi din satul **Sârbii de sus**, cumpărătura bunicului lui Drăguţul Bogdan staroste, drept 20 taleri, de la Arvat din Sârbii de sus şi alt loc de vie, cu puţintel câmp, ce este în Crucea de jos, cumpărătura lui Drăguţul Bogdan staroste de la Ignat din Crucea de jos, drept 30 taleri bătuţi. Aşijderi îi întărim o parte de ocină din satul Crucea de jos, cumpărătura lui Drăguţul de la Lazăr Bâtie şi de la sora lui Mărica, care au arătat şi ispisocul de pâră de la răposatul Vasile (Lupu) vodă, precum s-au pârât părintele lui Bârlădeanul cu feciorul lui Lazăr Bâtie şi i-au rămas”[290].

---

290 Sava, Aurel V, *Documente Putnene,* I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 36, pp. 24, 25

SÂRBI

(Hălmezeşti, Hălmăceşti sau Hălmăgeşti, apoi Sârbii de Jos, înglobat în Ivănceşti, comuna Boloteşti, Vrancea).

1636, decembrie 15: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Nacul, fiul lui Ene neguţătorul de la târgul Bârladului, care primeşte ispisoace de întărire pe proprietăţile tatălui său, „un vad de moară pe gârla Putnei şi o vie în seliştea **Vităneştilor** (comuna Ţifeşti, Vrancea), cumpărătură de la Dumitru Bălteanu, ce-a fost pitar, drept 20 ughi, iar lui Bălteanu, cumpărătură de la Tisul sin Maricăi, nepot lui Tăbălae, strănepot lui Vitan… / şi nişte pământuri mai sus de vie, cumpărătură de la Anghel sin (fiul lui) Lupe, nepot lui Dragoş şi Andruşcă, şi o bucată de pământ, cumpărătură de la Precop şi de la Axintie… / acel vad de moară i-a fost cumpărătură de la Dumitru Bălteanul, drept 100 taleri de argint şi 5 boi buni, iar lui Bălteanu, cumpărătură de la toţi nepoţii şi strănepoţii lui Văscan şi Dragotă, feciorii Petrii, şi de la Costache şi Lazăr Tărâţă, feciorii lui Struţian ce-a fost staroste. / Şi o vie în seliştea **Sârbilor de Sus** (sat înglobat în Focşani, Vrancea), cumpărătura tatălui lui Ene neguţătorul de la fraţii Buceag şi Burghele, feciorii lui Hilip, pentru 50 taleri argint… / şi o parte de un bătrân, din frunte, de vad de moară pe Gârla Putnii de Jos, sub Măgură, cumpărătură lui Ene de la Toma Savii ot **Străoani** (comuna Străoane, Vrancea) şi de la fratele lui, feciorii lui Alban, de la Ionaşco, Berdelin, Costin Sârbul, Bătiia, Groza, Mihăilă şi Andronic Şchiopul, drept 20 taleri de argint. /

Şi a cumpărat de la Constantin sin Vlădiul, Maria, nepoata Vlădioe, Grozava Arioneasă, Măria, fata Simii, giurgea zet (ginerele lui) Vlădioe, Tudora Alexuţoe şi sora ei Anuşca, o parte de alt bătrân dintr-acel vad de moară sub Măgura, pentru 20 taleri de argint. / Şi încă a mai cumpărat un bătrân, tot din acel vad de moară, de la Andronic şi sora lui Mărica, Vasile sin Lupului, nepotul lui Lupul, Ionaşco sin Grigorcea, feciorii Trifănese şi de la toată seminţia lor, drept 20 taleri buni… / de la Bocul stegar ot **Bătineşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea) şi sora lui Catrina, feciorii lui Stan, ce se va alege din seliştea **Hălmezeştilor** (sau Sârbii de Jos, înglobat în Ivănceşti, comuna Boloteşti, Vrancea), cu vad de moară, drept 20 ughi… / de la Sora, fata Stanii, cu unchiul ei Turcea sin Lupului şi cu mătuşa ei Hiica şi cu fratele ei Toma, toate părţile lor din Hălmezeşti, pentru 30 ughi, pentru că Ene neguţătorul a răscumpărat pe Sora, fata Stanii, de la tătari”[291].

1637, iunie 17: Pâra dintre Toderaşcu cămăraş şi Mârzea cu Chiia şi Pricopie ţi cu toată seminţia lor „pentru o moară şi un loc cu 6 pământuri în frunte şi cu vatra satului din **Hălmăceşti** (sau Hălmăgeşti), ce se cheamă acum **Sârbii de Jos**” (satul Sârbi, înglobat în Ivănceşti, comuna Boloteşti, Vrancea), Toderaşco şi Mârzea câştigând procesul la Divan sau, cum se spune în limbajul epocii, „au rămas pe Chiia şi pe Pricopie şi pe semnţia lor”[292].

1644, ianuarie 10: Mârze şi femeia lui Irina, fata

---

[291] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 568, pp. 616, 617

[292] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 122, pp. 117, 118

Dabijei, vând fostului staroste Dabija, drept90 de galbeni, „un vad de moară cu şase pământuri în frunte, în sat la **Hălmăgeşti** (satul Sârbi, înglobat în Ivănceşti, comuna Boloteşti, Vrancea)… dinaintea lui Apostol ce a fost şoltuz de **Adjud**, Budzea ot tam (de acolo), Bârlădianul, Ştefan de **Drăguşeni** (comuna Parava, Bacău) şi Dubenschi”[293].

1774, iunie 26: Satul **Codrul Sârbilor**, ţinutul Putnii, ocolul Gârlelor, după recensământul lui Rumeanţev[294], avea **toată suma caselor 63**. Scădere rufeturi 32: 20 scutelnici, 1 mazil, 5 popi şi diaconi, 4 nevolnici, 3 slujitori. Rămân birnici 30. / **Birnici**: Pavel Stoica / Stoica Niţul / Ion Brânzeiu / Ioniţă Corcoz / Zaharie fiul popii Iovul / Ion Bogdan / Cozma / Constantin Stan / Toader Tudosie / Necula Tudosie, vornic / Grigori fiul lui Tudosie / Ilie Horne / Radul Caleţoiul / Grigoraş Mardarie / Andrei Mâţul / Toderaşco / Toader Ghimpul / Ioniţă Precup / Soare, argat / Ştefan a Irinii / Pălade al Gaftonii / Toader Partini, cimpoeş / Pălade fiul lui Iosip / Dumitraşco, muntean / Toader Hulpe / Ispir / Hriză / Costantin frate lui Neculaiu / Gavril / Tudor, muntean. // **Rufeturi:** Laţcar fiul lui Andrieş, vier paharnicului Sandul Miclescul / Costantin fratele lui, vier la fel / Ignat Andronache, slujitor de Focşani / Dumitraşco Dascalu, slujitor / Lefter al popii Iosip, vătav pe vierii Mitropoliei / Iftemie Iţescul, vier la fel / Necula, vier la fel / Chiriac, vier la fel / Dumitru, vier la fel / Ioniţă fiul preotesei, vier la fel / Vasile Cofecioru, vier la fel / Ioniţă, chelar, vier la

[293] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 225, p. 205

[294] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 316, 317

fel / Voico, vier la fel / Gavril al lui Tilul, vier la fel / Pavel, vier la fel / Neculai State, vier păhărnicesei Ilinca / Vasile Bogdan, vier la fel / Angheluţă a Nebunoae, vier la fel / Ene frate lui Angheluţă, vier la fel / Radul Hutul, vier la fel / Gheorghe fiul lui Hutul, vier la fel / Ioniţă Zgăverdan, vier dumnealui vornicului Constantin Ruset / Miron Postolache, mazil / Popa Iosip / Popa Costin / Diaconul Tănase / Diaconul Pavel / Diaconul Filip / Neculai Laba, nevolnic / Măriuţa, văduvă / Ioana, văduvă / Trifan, slujitor.

SÂRBI

(înglobat în Ungheni, comuna Răuceşti, Neamţ).

1625, decembrie 13: Zapisul lui Nechita de **Sârbi** (comuna Răuceşti, Neamţ), prin care mărturiseşte că a vândut postelnicului Toma „o parte de ocină din **Bodeşti** (comuna Bodeşti, Neamţ), din partea Popei, ce se va alege a patra parte, partea mea şi a lui Pătraşco Giuncul, însă 7 pământuri şi o lature drept 20 de taleri. Iar de se va afla ocină mai mult, dumnealui postelnicul să mai dea bani ce se va veni cu dreptul”. Printre martori, alături de slugile domneşti, „Nechita ot **Vârtop** (selişte în Bodeşti, Neamţ) i Gheorghe Boţul ot **Doljeşti** (sau Dolheşti, sat pe Almaşi, inclus în Dobreni, Neamţ)”[295].

1635, octombrie 24: Porunca dată de Vasile Lupu

[295] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 394, pp. 458, 459

voievod marelui pârcălabului Pătraşcu „să meargă, să aleagă o parte de ocină din **Muntini** (Munteni, comuna Răuceşti, Neamţ) şi din **Sârbi** (înglobat în Ungheni, comuna Răuceşti, Neamţ), de la ţinutul Neamţului, ce le-a luat Ştefan Boul, pentru datorii ce-a avut tată-său de la Ciocârlie, precum au arătat zapisele”[296].

1636, martie 13: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod clucerului Ştefan Boul „pentru aceea ca el să fie tare şi puternic să stăpânească o parte de ocină din satul **Munteni** (înglobat în Răuceşti, comuna Răuceşti, Neamţ), în ţinutul Neamţului, partea lui Ciocârlie fost pârcălab, pentru că el a fost dator tatălui său Toader Boul vistiernic, cu 40 de ughi galbeni, 4 boi, 4 vaci şi un cal bun. / Şi de asemenea… să stăpânească ocina lui din satul **Sârbi** (înglobat în Ungheni, comuna Răuceşti, Neamţ), din ţinutul Neamţului, pentru că el (Ciocârlie) de asemenea a fost dator tatălui său Toader Boul, cu 60 ughi galbeni”[297].

1638, februarie 1: Carte de judecată de la Vasile Lupu voievod, dup ce a venit „Ghiorghi Boţul şi s-a jeluit cu mare jalobă, cum i se împresoară hotarul satului **Răuceştilor** (comuna Răuceşti, Neamţ) dinspre târg şi dinspre alte sate… Domnia mea am ales pe Marco de Neamţ, ce a fost şoimar, şi pe Toader diacul de **Stăneslăveşti** (Stănislăveşti, comuna Miroslăveşti, Iaşi) şi i-am trimis acolo, să strângă oameni buni şi bătrâni, megieş de primprejur. Deci au strâns pe Ihnat, Nechifor şi Cârstea din **Sârbi** (înglobat în Ungheni, comuna Răuceşti,

---

296 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 257, p. 299

297 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 355, pp. 398, 399

Neamţ), Condrea, Simion. Florea şi Calistrat din **Zmeeşti** (lângă Târgu Neamţ), Mihăilă cel bătrân, Ştefan şi Gheorghi Loghin din **Măneşti** (azi Blebea, lângă Târgu Neamţ), Dumitru cel bătrân şi Toader din **Borceşti** (lângă Târgu Neamţ), Thodor călugărul, ce a fost la **Oglindeşti** (sau Oghindeşti, azi Oglinzi, comuna Răuceşti, Neamţ)… şi au ales tot hotarul Răuceştilor, dinspre alte hotare. / Şi se începe hotarul pe unde a fost de veac: din podul Sârbilor, drept peste câmp, în cornul dumbrăvii, de acolo în capul făgetului, unde au fost ariile Sârbilor; de acolo, prin pădure, la loziile Băloşenilor, de acolo, pe drum, prin dumbravă, până unde se adună hotarul Mănilor cu a târgului, de acolo la deal, până în drum, ce loveşte în capul Poenii Lungi; de acolo, pe lângă poiană, la deal, în Porumbul vornicului, de acolo peste pădure, în Valea Sărăţii, în vadul Corchizului; de acolo, în jos, într-un bolovan, de acolo drept peste câmp în izvorul Topoliţăi, Topoliţa în jos, până în podul lui Gherasim, unde a fost drumul cel mare, drumul în jos, unde se încheie hotarul în podul Sârbilor. Pe aicea au ales hotarul şi au pus semne”[298].

SÂRBI

(fostul sat Sârbşori, Bacău).

1627, aprilie 20: Catastiful satelor marelui logofăt Dumitraşco Ştefan şi ale cneaghinei sale Ziniica, fiica lui

[298] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 239, p. 222

Mogâldea vornic: „Satul **Vlăiceştii** (Bacău) la Trotuş fostu-ne-a întâi schimbătură cu Părasca, jupâneasa lui Nicoară ce a fost comis, fata Todosii, nepoata Plăcsoae (fata lui Luca Arbure – n. n.), drept o parte din **Sârbşori** (Sârbi, Bacău), ce acea parte îmi era cumpărătură mie de la Vasile Stroici, drept 200 taleri bătuţi. Şi am mai adaos ei, către acea parte, 200 de galbeni roşii. Iar apoi s-a întâmplat de s-a luat de la mâna ei acea parte de ocină din Sârbşori. Deci m-am tocmit şi i-am dat 100 ughi, bani buni, în mâna ei şi mi-am făcut drese"[299].

1774, iunie 26: Satul **Sârbii**, ţinutul Tecuciului, ocolul Zeletinului, după recensământul lui Rumeanţev[300], avea **toată suma caselor 61**. Scădere rufeturi 12: 3 văduve, 6 ţigani, 3 nevolnici. Rămân birnici 49. / **Birnici:** Costantin, rachier / Ion, brat (frate) lui / Grigori Porunbul / Neculai Hângan / Vasile Pâncescul / Ion Bârdan / Mihălachi a Măriuţii / Ion Condurachi / Năstasâi, muntean / Gavril Proca / Vasile, cioban / Ştefan, olar / Ştefan zet (ginere) lui Gavril Proca / Ursul, butnar / Ioniţă, fratele lui / Postolachi, ciubotar / Costantin fiul lui Bârdan / Ion Hângan / Toader, plugar / Condurachi, plugar / Badiul, plugar / Lascar, slugă / Ioniţă, slugă / Gheorghi, văcar / Toma, slugă / Ion Bucur, mocan / Grigori, mocan / Nechita, cumnat lui / Ştefan rotar / Apostol, fratele lui / Gheorghi, grădinar / Radu, fiul lui / Ion Canber / Paraschiva, ce a fost birnic la Rădăcineşti / Ion Hâncul, ce a fost birnic la Galbeni / Dumitraşcu, al lui / Pavăl Vraghii / Vasili Vraghii / Dumitraşcu Muşcă /

---

299 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 186, pp. 244, 245

300 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 599, 600

Vasile al lui / Sandul, olar / Simion socru lui Condurachi / Ioniţă Borşu / Grigoraş Ghenghe / Ion Pentelei, ce a fost birnic la Fătăciuni / Ursul Pentelei, la fel / Loghin al lui Pentelei / Lupul fiul lui Ion Bârdan / Grigoraş Condurachi. // **Rufeturi:** Iftimia Condrăchioaia, văduvă / Safta Teletinoai, văduvă / Tiron, ţigan al dumisale slugeroai Sturzoai / Andrei, bucătar, ţigan, la fel / Ion, vezeteu, ţigan, la fel / Gheorghiţă, ţigan, la fel / Ursul, ţigan, la fel / Ştefan, ţigan, la fel / Luca, nevolnic / Dumitraşcu Maiu, nevolnic / Pintelei, nevolnic.

SÂRBI

(pe Hobalna, Galaţi).

1633, mai 9: Martori la zapisul lui Todosie, feciorul lui Vasile Micului de **Sauleşti** (pe Hobalna, Galaţi), volost Bârlad, prin care mărturiseşte că şi-a vândut moşia „din sat din **Tărbuţeni** (pe Hobalna, Galaţi), partea părintelui meu, Vasile Micul, dintr-acel sat… lui Vasile, Precup, Ionaşco şi Vârnavei, nepoţilor mei, drept 4 galbeni, a patra parte dintr-un bătrân… Iar tocmeala noastră a fost dinaintea lui Vasile Fulgă vornicul de **Bârlad**, Geantă şi Căpăţină din **Sârbi** (pe Hobalna, Galaţi) şi alţi mulţi oameni buni”[301].

1633, iulie 5: Zapisul şoltuzului Tule Tetul şi al celor 12 pârgani de **Bârlad**, Ionaşcul, Toader Beldiman

[301] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 328, p. 420

namesnic, Ionaşco Dinga cupeţ, Goianu, Hâre, Gligore Căpăţină de **Sârbi**, prin care mărturisesc „cum a venit Irina, femeia Ghinei ce-a fost pârcălab… şi a vândut din sat, din **Ţigani** (Piţigani – nota traducătorului), în gura Băncei, a patra parte; aşijderea, din sat din **Mastatici** (la nord de Zorleni, comuna Zorleni, Vaslui), a patra parte, cu vad de moară în apa Bârladului… lui Scârlet şi lui Tudorachi… / aşijderea a vândut ea, dintr-alt zapis, ce l-a avut de la Anăsia, fata lui Isaiu, nepoată lui Gherman postelnicul, a patra parte iar din sat **Mastatici** şi a patra parte din **Piţihani** (Piţigani, comuna Banca, Vaslui), şi a patra parte din **Valea Iepii** (comuna Zorleni, Vaslui), drept 50 galbeni, un cal bun şi o iapă cu mânz”[302].

SÂRBI

(lângă Moldovenii, comuna Secuieni, Neamţ).

1634, ianuarie 25: Zapisul fraţilor Toma şi Matei Birtoc din satul **Galbeni** (comuna Filipeşti, Bacău), în care mărturisesc că au vândut, „din jumătate de sat **Tuleşti** (lângă Corneşti, comuna Filipeşti, Bacău), din partea din jos a treia parte, jupânului Toader Boldescul şi frăţâne-său Gheorghe Boldescul, drept 15 zloţi tătăreşti… înaintea lui Gheorghe Moţoc din **Aldeşti** (înglobat în Cârligi, comuna Filipeşti, Bacău), Cozma Ciocârlie din **Sârbi** (lângă Moldovenii, comuna Secuieni, Neamţ),

[302] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 336, pp. 429, 430

Mihai Bucur din **Pădureni** (comuna Bereşti-Bistriţa, Bacău)… iar Ionaşco diac din Galbeni a scris zapisul, în casa popii Liciului din Galbeni şi şi-au pus peceţile”[303].

1637, septembrie 12: Zapisul fostului mare vornic Savin, în care mărturiseşte „cum au venit la noi Cozma Mazâlu şi cu fraţii lui Toader şi Pătraşcu din **Gileşti** (Giuleşti, comuna Secuieni, Neamţ), cu seminţia lor jupâneasa Sora comisoae, feciorii ei Gavrilaş şi Ştefan… ca să mergem la sat la Gileşti şi să împărţim locul în două. / Deci noi am strâns oameni buni şi megieşi, anume Ursul din **Buhuşeşti** (lângă Climeşti, comuna Făurei, Neamţ), Cozma din **Bârjăveni** (Bârjoveni, în Siliştea, comuna Români, Neamţ), Gligorcea, Gheorghe şi Ştefan din **Tatămireşti** (Tatomireşti, contopit cu Budeşti şi Făurei, comuna Făurei, Neamţ), Strătilă din **Onceşti** (comuna Secuieni, Neamţ), Ghilasie din **Secueni** (comuna Secuieni, Neamţ), Mihăiaş Beldiman din **Plupeşti** (Plopeşti, înglobat în Hoiseşti, comuna Mărgineni, Neamţ), Simeon Cârcu din **Brănişteni** (de Sus şi de Jos, incluse în Miron Costin, comuna Trifeşti, Neamţ)… şi am socotit, am ales şi am împărţit tot locul în două: deci s-a venit în partea Sorei comisoaia jumătate de sat dinspre **Climeşti** (comuna Făureni, Neamţ), de hotarul Onceştilor, valea în sus, până în capul satului de sus, în piatră, din piatră în sus, până în ogoare, până în hotarul **Sârbilor** (comuna Secuieni, Neamţ) şi Climeştilor; iar pe partea Cozmei şi fraţilor lui s-a venit partea dinspre Brănişteni, din hotarul Onceştilor, valea de sus, până în capul satului de sus şi iar

---

303 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 30, p. 31

până în jumătate de ogoare, iarăşi dinspre Brănişteni”[304].

SÂRBI

(lângă Costişa, comuna Costişa, Neamţ).

1635, martie 27: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului sulger Gheorghe Arapu, care primeşte urice pentru „un sat anume **Sacalâşăşti** (lângă Slobozia, înglobat în Oneşti, Bacău), de pe pârâul Topoliţa, ce este în ţinutul Neamţ şi îi este lui danie şi miluire de la cei dintâi domni”. / „Şi jumătatea din sus din satul din **Căcăceni** (lângă Căciuleşti, comuna Girov, Neamţ), pe apa Cracovii, danie şi miluire de la Barnovschi voievod”. / „Şi nişte părţi de moşii din satul **Mărişăştii** (Mărăşeşti, lângă Certieni, comuna Bârgăoani, Neamţ), partea din sus, dinspre casa popii Haraga, cumpărătură de la Dediul din târgul **Iaşi**, ce a fost pârcălab de Neamţ, drept 190 taleri de argint, iar lui i-a fost cumpărătură de la fraţii Grigorie, Orăşăl, Pavel şi Hăcimunda”. / Şi altă parte din Mărăşăşti, cumpărătură de la Nestor din Mărăşăşti, drept un cal”. / „Şi îi întărim o parte din satul **Dumeştii** (?), cumpărătură de la Barnovschi voievod, pe care el a cumpărat-o de la Ioana, fata Cozmii, nepoata Durnii, drept 25 taleri de argint”. „Şi iarăşi, din Dumeşti, un loc de casă şi de arături şi din fânaţ şi cu livezi în sat şi în **Craeşti** (lângă Dorneşti, comuna Costişa, Neamţ), cum-

---

304 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 190, p. 174

părat de la Maxim şi Larion, feciorii lui Vasile, drept 16 taleri, dar lor le-a fost cumpărătură de la Toader sin Ştefan Cârlig". / „Şi iarăşi, din Dumeşti partea cumpărată de la Maria, Marta, Romaşco şi Iacov, feciorii lui Ştiful, şi frate-său Ionaşco Buzea, drept 10 zloţi bătuţi". / „Şi, din Dumeşti, cu patru curături, cu loc de prisacă, cumpărată de la Vlasie, drept 12 galbeni, iar lui i-a fost cumpărătură de la Varvara, fata lui Drăgan, şi altă parte de la Robul Bobotă sin Drăgan". / „Şi o arătură de la Lupul Vărzariu şi feciorii lui, drept un galbeni bun". / Şi iarăşi îi întărim nişte moşii din satul **Mănăileşti** (Mănoaia, comuna Costişa, Neamţ), două părţi din partea Drăghinii, cumpărate de la Lupul Vărzariu vornic şi femeia lui Gaftona, drept 10 galbeni buni". / „Şi o arătură din Mănăileşti, cumpărată de la Lupul Vărzariu vornic, drept un galben". / Şi două arături dintr-acelaşi sat şi-a cumpărat de la Gligori şi Florica, fiii Lupului vornic, drept 2 lei bătuţi". / Şi altă parte dintr-acelaşi sat şi-a cumpărat de la Nastasia, Antimia şi Ioana, fetele Irinii, nepoatele Nechitii, drept 12 galbeni buni". / „Şi altă parte din Mănăileşti şi-a cumpărat-o de la Lupul sin Ilie şi ai lui, drept 25 taleri bani buni". / „Şi altă parte din acel sat, jumătate din partea lui Parel visternicelul, cumpărată de la Iacob diaconul din popa Savii, drept 50 taleri de argint" . / Şi tij (la fel) întărim lui jumătate din satul **Petreştii** (comuna Blăgeşti, Bacău), cumpărătură de la Toader Moţoc şi de la fratele său Nechita, feciorii lui Moţoc vornic, drept 12 galbeni, ce au preţăluit drept 40 taleri de argint". / „Şi mai întărim a treia parte din satul **Costeni** (înglobat în Costişa, comuna Costişa, Neamţ), cumpărătura lui Dumitraşco Ştefan logofăt de la Gligorce, Martam Larion şi Maxim, feciorii lui Vasile, nepoţii

Nastasiei, şi de la vărul lor Constandin şi soru-sa Dochiţa, fiii lui Ion, drept 200 taleri. Şi după aceea a schimbat Gheorghe Arapul şi a dat lui, schimb pentru schimb, altă parte de moşie a lui din satul **Bucileştii** (Buciuleşti, comuna Podoleni, Neamţ),, care i-a fost cumpărătură de la Condre şi fraţii lui, fiii lui Borce visternicel". / „Şi mai întărim lui nişte părţi din **Mogoşăştii** (înglobat în Costişa, comuna Costişa, Neamţ), ce a fost cumpărătură jupânesei lui Vista, o parte de moşie de la Zaharie şi de la fraţii săi Irimie, Simion, Condre şi Tudora, toţi nepoţi Danciului, din jumătate e sat a patra parte, ce se numeşte partea Mânzăştilor (parte din Mogoşăşti), şi o moară pe gârla Bistriţei, ce a fost cumpărătura lui Toader, fiul lui Beldeman logofăt, şi după aceea au vândut jupânului Vista". / „Şi altă parte de moşie ce a cumpărat jupânul Vista din satul **Mogoşeşti**, de la Creţul, Gavril, Ştefan şi Bejan, fiii Măriuţei". / „Şi iarăşi nişte părţi de moşii din satul **Mărăşăştii** şi din satul **Sârbii** (lângă Costişa, comuna Costişa, Neamţ), două locuri de casă, un loc de casă din Mogoşăşti, iar alt loc în Sârbi, cu loc de prisacă la Mărăşăşti şi cu livadă şi arături arate, o săpătură lângă Leciul, o săpătură în sus, o săpătură dinspre Făurei, două botăi în Funduri, la Mărăşăşti, un botăi în fânaţ, un botăi în rândul Ţulţoae, ce au dat lui acele părţi de sus scrise Grigorie sin Toader Buga, Ioana şi muma ei Ioana, a ei dreaptă cumpărătură de la Toader Buga, Vasile Ţiganul sin Ion Ţiganul: un loc de casă din Mărăşăşti şi un botăi în fânaţ, un botăi în rândul Ţulţoae, o arătură pentru casa lui Galer, o arătură la Glod şi altă parte pe drumul Făurei, fiindcă a dat numitul de sus Gheorghe sulgerul un cal bun şi l-au plătit pe Grigorie de la pârcălabii de Neamţ". / „Şi iarăşi, o prisacă din Mogoşăştii, cumpărată de la călugării

de la mănăstirea Pangrani, drept 40 taleri, iar lor le-a fost cumpărătură de la Maxim Creţul din Mogoşăşti". / „Şi iarăşi întărim lui două fălci de vie la **Cotnari**, din Dealul Mândru, cu pivniţă de piatră, cumpărătură Simion birariu sin Bietii birariu, drept 500 zloţi bătuţi". / „Şi alte două fălci de vie de la Cotnari, din Dealul Pescop, ce şi-a cumpărat de la Ilie, fratele lui Hasan Cilibi, ce vinde coberţii fără preţ în Ţarigrad, drept 200 zloţi bătuţi, care vii au fost ale lui Simion sin Betii arman, şi a fost dator cu 1.000 lei bătuţi lui Hasan Cilibi, şi pentru acea datorie i-a vândut acele vii"[305].

SÂRBI

(comuna Podu Turcului, Iaşi).

1635, noiembrie 20: Întărit de Vasile Lupu voievod cneaghinei Grozava a răposatului Stratul Bolea ceaşnic, în baza unui zapis de la popa Simion din **Târzii** (comuna Podu Turcului, Iaşi), popa Pavel din **Sârbi** (comuna Podu Turcului, Iaşi), Gligorie Bogdan, Cozma Baci Dumitru şi Buşilă din **Găiceni** (Găiceana, comuna Găiceana, Bacău), în care mărturisesc „cum au venit înaintea fraţii Ion, Bălan şi Varvara, fiii lui Danciul din **Obârşie** (Obârşia, comuna Izvorul Berheciului, Bacău)… şi au vândut dreapta sa ocină şi dedină din satul **Dănceni** (comuna Podu Turcului, Bacău)… cneaghinei Grozava,

---

305 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 77, pp. 96-98

pentru 8 lei bătuţi. / Şi de asemenea a cumpărat cneaghina Grozava altă parte de ocină din satul Dănceni de la Ion, partea unghiului său Avram şi a lui Ion Dămăcuş, a Magdei, Bălan, Aftimiei, Bălaei, Anisiei şi a lui Fătul, nepoţii lui Ionaşcu, şi partea Călinei, pentru 35 taleri bătuţi”[306].

SÂRBI

(înglobat în Floreşti, comuna Scorţeşti, Bacău).

1636, februarie 3: Zapisul vornicului de gloată Neaniul, prin care mărturiseşte „cum au venit Nastasia Solomonească cu feciorul său Ionaşco… să mergem să le hotărâm nişte ocine şi să le alegem dinspre călugării de Schitul lui Drăguşan, anume la sat la **Băsăşti** (comuna Pârjol, Bacău) şi la **Edumireşti** (Dumitreşti, comuna Scorţeni, Bacău)… Călugării de la schit au adus dresele lor pe jumătate de loc de Băseşti, iar Solomoneasa a scos zapis şi uric de la Alecsandro Vodă… cum a compărat Dumitraşco Solomon, ce a fost sulger, de la Lazor, Petrea, Bordzea, Tănasie şi Dochia, feciorii lui Ion Plavăţ, nepoţi popii Lucăi, partea lor din sat din Băseşti; şi aşijderi, de la Istratie, toată partea lui, drept un cal bun, preţuit drept 20 taleri; şi de la Îndreiu, feciorul Oancei, toată partea lui, drept 23 taleri; de la diaconiţa lui Toader diacul, drept 10 taleri. / Deci, am socotit și am măsurat cu funia și-am pus stâlp în mijlocul locului și și-au osebit

306 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 273, pp. 314, 315

călugării de la schit partea din sus, jumătate de loc, ce este dinspre mănăstire, și muntele Geamăna. Și a luat Solomoneasa partea din jos, și cu răzeșii săi, jumătate de sat. Dintr-acea jumătate, jumătate s-a aflat a Solomonesei cumpărătură, cum mai sus scrie, de la feciorii lui Ion Plavăț, de la Lazor, Petrea Bordzea, Istra Tănasie și Dochiia, și de la Vasilie Plavăț. Iar în cealaltă a patra parte ca să aibă a ține cu răzeșii săi, partea lui Beldiman sin Istratie și a lui Îndrei sin Oancea, și a diaconului, a lui Toader. Iar poienile ce sunt pe de laturi, așa am socotit și s-au tocmit, ca să țină călugării de la schit poiana dinspre cireși, pentru că este în dreptul hotarului; iar Solomoneasa și cu răzeșii săi să țină poiana din jos, de la fântână, pentru ca să nu mai aibă a ținea călugării de la hotar în jos… / De aceasta mărturisim, anume: Vasilie Solomon, Bejan ce a fost paharnic și Ursul din **Verșești** (comuna Sănduleni, Bacău), Pepelea, Alecsa, Ponici, Gherman, Nicoară, Gligorcea, Mărian și Chirilă ot **Sârbi** (înglobat în Floreşti, comuna Scorţeşti, Bacău), și Constantin ot **Comănești** (oraşul Comăneşti, Bacău), Pătrașco ot **Albotești** (înglobat în oraşul Moineşti, Bacău) și alți mulți oameni buni”[307].

[307] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 327, pp. 370, 371

SÂRBI

(Sârbii Sasului, lângă Băluşeşti, comuna Girov, Neamţ).

1636, aprilie 5: Întărit de Vasile Lupu voievod Mariei, cneaghina lui Savin Prăjescul, mare vornic de Ţara de Jos, fiica lui Beldiman fost logofăt, şi fraţilor ei Toader şi Mihăilaş, fiii lui Beldiman, care primesc ispisoace de împărţeală. „Deci, în partea cneaghinei Mairia a căzut satul **Negoeştii** (înglobat în oraşul Buhuşi, Bacău), care este în ţinutul Neamţului, pe Orbic, iar partea fratelui ei Toader Beldiman a căzut jumătate din satul **Vălinei** (Văleni, înglobat în Dochia, comuna Girov, Neamţ), care este în ţinutul Neamţului şi cu nişte părţi cumpărate din **Sârbii Sasului** (Sârbi, lângă Băluşeşti, comuna Girov, Neamţ), iar partea fratelui lor Mihăilaş a căzut jumătate din satul **Plopeşti** (înglobat în Hoiseşti, comuna Mărgineni, Neamţ), care este în ţinutul Neamţului”[308].

---

[308] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 391, pp. 448-450

SÂRBI

(comuna Todireşti, Iaşi).

1598, octombrie 24: Zapisul şoltuzului Iancea şi al celor 12 pârgari de **Cotnari**, în care mărturisesc „cum a venit Bicula cupeţ din Cotnari şi a vândut a sa dreaptă ocină şi cumpărătură, o selişte în sus de **Boldeşti**, pe apa Bârleştilor, anume **Sârbii**, care i-a fost cumpărătură de la Dragna, fata lui Dan vistiernicul… popii Moisei şi ginerelui său, popa Mihu din **Păşcani**, pentru 100 ughi (ducaţi ungureşti), şi a dat popa Moisei 50 ughi şi popa Mihu iarăşi 50 ughi”[309].

1609, ianuarie 22: Întărit de Constantin Moghila voievod lui Nicoară Prăjescul şi, respectiv, Toader Calapod mare hânsar, fiul lui Pătraşco Calapod nepot lui Petru fost stolnic, şi copiii săi Gheorghe şi Elinca, după un schimb de sate, prin care Nicoară Prăjescul primeşte „jumătate de sat **Stolniceni** la Siret, cu vad de moară în Siret şi cu vad de moară în apa Purceleştilor, unde se numeşte la Piscu, cu bălţi de peşte la ţărmurile Siretului şi cu jumătate din râtul cu fâneţe ce este şi cu livezi, cu curături şi cu râmnice”, dând, la schimb, lui Toader Calapod „satul **Boldeştii**, cu toţi vecinii şi cu baltă şi cu mori, şi seliştea **Sârbii**, ce este lângă acel hotar, şi cu heleştee, ce-s în ţinutul Sucevei; şi iarăşi, loc de 5 case în

---

309 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, pp. 90, 91

satul **Onceşti**, ce îi este lui cumpărătură pentru 100 ughi (ducaţi ungureşti), în ţinutul Romanului”[310].

1617, aprilie 16: Radul voievod întăreşte lui Nistor Ureche toate satele lui din Moldova, printre care „partea lui din **Brătuleşti** şi jumătate de sat de **Fedeleşeni**… şi satul **Goeşti**… şi partea lui de sat din **Sârbi**… şi din **Lungani** şi din **Şăpticeni**… din ţinutul Cârligăturii”[311].

1636, august 21: Întărit de Vasile Lupu voievod Măricăi Homiceneasă, fata lui Calapod, prin ispisoc de judecată, după pâra cu vistiernicul Dumitru Buhuş, „pentru două părţi de ocină din sat din **Boldeşti** (comuna Todireşti, Iaşi) şi din **Sârbi** (comuna Todireşti, Iaşi), de la ţinutul Sucevei, care părţi le-a cumpărat Buhuş de la surorile ei, Păscălina, femeia lui Toderiţă, şi Tofana, femeia lui Constantin… şi i-am făcut lege să întoarcă banii şi i-a întors toţi banii pe deplin”[312].

1636, decembrie 4: Zapisul diacului Stamati şi al femeii lui Măria, fata Măriicăi, nepoată vornicului Dan Bolei, în care mărturisesc că au „vândut toată partea noastră din sat din **Costeşti** (înglobat în Târgu Frumos, Iaşi), ce este în ţinutul Romanului… jupânesei Grozavei, drept 38 de galbeni bani buni, printre martori fiind „Dumitru Dzamă şi Vasile de **Sănăteşti** (lângă Costeşti şi Târgu Frumos, Iaşi), Andrei din **Sârbi** (comuna Todireşti, Iaşi), Maftei din **Răbâia** (?) şi aţi mulţi oameni buni”[313].

---

[310] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XXI, Iaşi 1929, pp. 169-172
[311] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, p. 36
[312] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 486, pp. 546, 547
[313] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 558, p. 608

1637, aprilie 4: Moşiile întărite de Vasile Lupu voievod vistiernicului Dumitru Buhuş: „**Gândeşti** (Cândeşti, comuna Mihăileni, Botoşani) pe Siret, cu loc de moară pe Siret şi în pârâul satului, cu bălţi de peşte şi cu podul peste Siret, şi cu vii; **Crăveşti** (Criveşti, comuna Strunga, Iaşi) sub **Strunga** (comuna Strunga, Iaşi), cu iazuri şi cu mori, şi, în acelaşi hotar, **Ravacanii** (comuna Strunga, Iaşi), din jos de Petriş, şi satul **Găurenii** (azi Bura Văii, comuna Strunga, Iaşi) şi **Hoţăeştii** (Hotceşti, comuna Strunga, Iaşi), şi a patra parte de sat **Vilenii** (sau Văleni, comuna Bozieni, Neamţ), şi seliştea **Dadeşti** (Dădeşti, înglobat în Târgu Frumos, Iaşi), pe Sârca, cu locuri de mori pe Sârca, care sunt în ţinutul Romanului; / a treia parte de selişte **Plotuneştii** (înglobat în Târgu Frumos, Iaşi) şi jumătate de sat **Chicaceştii** (sau Căcăceşti, Iaşi) şi o parte de moşie din hotarul **Târgului Crasna** (Târgu Frumos, Iaşi), cu locuri de iazuri şi mori în amândouă Baglueţele; părţi din satul **Tâlhăreşti** (azi Talpa, contopit cu Blândeşti, comuna Suliţa, Botoşani), cu iazuri şi mori pe Bahlui care sunt în ţinutul Cârligăturii; / satul **Vavatieşti** (Bârleşti, comuna Erbiceni, Iaşi), care se numeşte **Bârleşti**, şi satul **Spinoasa** (comuna Erbiceni, Iaşi) pe Bahlui, toată cumpărătura din satul **Iurghicenii** (azi Erbiceni, comuna Erbiceni, Iaşi) şi din **Totoeştii** (comuna Erbiceni, Iaşi) pe Bahlui, ce sunt în ţinutul Hârlăului; / un loc de moară din jos de **Puricenii** (lângă Stânca, comuna Victoria, Iaşi), în Jijie, şi un loc de prisacă, ce sunt în ţinutul Eşii; / satul **Cupcici** (Cupcina, raionul Edineţ, Moldova) şi **Brataşănii** (Brătuşeni, comuna Brătuşeni, raionul Edineţ, Moldova) pe Ciuhur, cu iazuri şi mori pe Ciuhur, a patra parte a satului **Trăbăsăuţii** (), ce este pe Drabişte, a treia parte din satul

Costeşti (comuna Dumitroaia, raionul Râşcani, Moldova) pe Prut, părţi din satul **Dumenii** (Dumenii de Sus, comuna Miclăuşeni, raionul Făleşti, Moldova), din sus de Costeşti, pe Prut, şi jumătate de sat **Buzoviţa** (comuna Buzoviţa, regiunea Cernăuţi, Ucraina), şi jumătate de sat **Risteiul** (Resteu-Atachi, azi Dnistrivca, raionul Chelmeni, Ucraina), şi toate părţile lui din **Tălmaciu** (azi Burdiug, raionul Chelmenţi, Ucraina), ce sunt pe Nistru, în ţinutul Hotinului; / satul **Măneştii** (azi Blebea, înglobat în Târgu Neamţ, Neamţ), jumătate de sat **Grozăştii** (Grozeşti, azi Oituz, comuna Oituz, Bacău) pe Oituz şi locuri de vie, livezi şi fânaţuri în şesul ce se numeşte Muncei, ce sunt în ţinutul Trotuşului; / parte din satul **Mastacanul** (Mastacan, comuna Borleşti, Neamţ) peste Bistriţa, ce se va alege partea Hriţcanului, ce este în ţinutul Bacăului; / satul **Niculeştii** (azi Trifeşti, Trifeşti, Neamţ) ce se numeşte **Trifeştii**, cu iazul şi cu moara în pârâul Cioarna şi locul de iaz şi de moară; aşijderea şi în pârâul Braniştelor, ce este în ţinutul Neamţului; / satul **Potropeştii** (Protopopeşti, comuna Tăcuta, Vaslui) şi părţi de cumpărătură în satul **Bumboteştii** (înglobat în Tăcuta, comuna Tăcuta, Vaslui), pe pârâul Cuţitna… şi o poiană, care se numeşte Mastacana, şi Lihaci, ce sunt în ţinutul Vasluiului; / jumătate de sat **Boldeştii** (comuna Todireşti, Iaşi) şi jumătate din seliştea **Sârbii** (comuna Todireşti, Iaşi), pe pârâul Todereştii, ce sunt în ţinutul Sucevii; jumătate din sat **Bujuceştii** (sau Buhuşeşti, lângă Climeşti, comuna Făurei, Neamţ) pe apa Cioarna, ce este în ţinutul Neamţului”[314].

---

[314] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 52, pp. 48, 49

1641, decembrie 10: Ispisoc de judeată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Varvara, femeia lui Gheorghe Calapod, şi cu fiul ei Ioan au pârât de faţă pe Dumitru Buhuş fost vistiernic şi a cerut a-i întoarce lui două părţi de ocină din satul **Boldeşti** şi din **Sârbi**, ce-s la ţinutul Sucevei, dreaptă cumpărătură a lui Buhuş de la Păcurar, femeia lui Nastasia, lu Vasile, fratele lui Ioan, fiii lui Gheorghe Calapod, iar Buhuş a răspuns că, atunci când a cumpărat acele două părţi, a fost de faţă, împreună cu toate neamurile lor, cum a arătat ispisoc de la însuţi domnia mea. / Deci noi am judecat după legea ţării, iar Varvara şi fiul ei Ioan au rămas din toată legea ţării”[315].

SÂRBI

(în Oancea, comuna Oancea, Galaţi).

1637, august 15: Dochia Giurgoie, fata Solomiei, nepoata Stanciului din Măstacăn, vinde „partea mamei, Solomiei, fata Stanciului, la sat la **Măstacăn** (comuna Măstăcani, Galaţi), din partea nemeşească a şasea parte din vatra satului, şi din câmp, şi din pădure, şi o parte din Poiana lui Găşu, jupânului Gligoraşco Bejan, drept 20 lei bătuţi… Şi-n tocmeala noastră au fost Ştefan Ponici din **Bereşti** (comuna Bereşti-Bistriţa, Bacău) şi Mierăuţi Mareş din **Sârbi** (în Oancea, comuna Oancea, Galaţi)”[316].

---

315 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. III, Iaşi 1907, pp. 167-169

316 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 161, pp. 153, 154

1640, septembrie 14: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Dumitraşcu Groze şi cu alte rude ale lui s-au pârât de faţă du Condre, Gheorghe şi alte rude ale lor pentru o bucată de hotar şi pentru o moară ce este pe pârâul Oancea, spunând Dumitraşcu Groze că acea bucată de hotar şi acea moară din hotarul satului **Şovărcani** (lângă Oancea, comuna Oancea, Galaţi) este a lor, care este în ţinutul Covurlui, şi-i împresoară Condrea, Gheorghe şi rudele lor, fără nici o treabă…. / domnia mea am trimis pe Pavăl căpitan şi Doder din **Chirileşti** (comuna Suceveni, Galaţi) ca să aibă ei a strânge oameni buni… şi au aflat cu sufletele lor că nu au Condre, Gheorghe şi alţi oameni ai lor din satul **Sârbi** (înglobat în comuna Oancea, Galaţi) nici o treabă cu acea bucată de pământ şi cu acea moară”[317].

SÂRBI

(comuna Banca, Vaslui).

1603, iunie 14: Crucean Bumbar şi Chiţa zălogesc lui Chicoş stolnicul, „drept 100 de lei, în 2 luni… jumătate de sat **Sârbi**, ce este pe apa Bârladului, cu locuri de prisăci şi cu vad de moară pe apa Bârladului… Şi am mai vândut 40 de pământuri, în 40 lei, la **Ruptură**, din Cojeni, din hotarul Sârbilor. / Şi când am făcut acest zapis au fost şoltuzul Sandul din **Bârlad**, cu 12 pârgari,

[317] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 457, pp. 450, 451

care şi-au pus peceţile: Gligori, Gavril, Dumitraşcu, Neculai, Ioan, Ursul, Guiul, Căzacul, Dediul, Taşlica, Ursul, Dumitraşcu”[318].

1637, octombrie 25: Ion şi Onofrei, feciorii Frâncului, nepoţii lui Frunteş Isac din sat din **Belciug**, de pe apa Bârladului, din ţinutul Fălciului vând partea lor „de ocină din sat din **Stolniceni** (comuna Viişoara, Vaslui), **Belciug** (comuna Viişoara, Vaslui), **Dănceşti** (comuna Viişoara, Vaslui) din ţinutul Fălciului, şi din **Sârbi** (comuna Banca, Vaslui), şi din **Ciorăşti** (comuna Ciorăşti, raionul Nisporeni, Moldova), de pe apa Bârladului… lui Ionaşco, nepotul hatmanului Nicoară. Şi în această tocmeală am fost eu, Andreica stolnicelul din **Şerbăcani** (Şărbăcani, comuna Viişoara, Vaslui), Vasile Focea şi Simion Tăpălagă din **Răpşeni** (comuna Viişoara, Vaslui), Lepădat feciorul lui Pătrăşcan, Hămsea călăraş şi Costin botaru”[319].

1638, septembrie 1: Răzeşii obţin acceptul lui Vasile Lupu voievod de a se „face deosebit trup de moşii **Brăiţenii** (lângă Şuletea, comuna Şuletea, Vaslui) şi alt trup de moşie **Sârbii** (comuna Banca, Vaslui) din ţinutul Fălciului”[320].

---

[318] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 23, pp. 43, 44

[319] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 208, pp. 191, 192

[320] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 462, pp. 436

SÂRBI

(comuna Bârgăoani, Neamț).

1644, iunie: Bălan din **Sârbi** și Ionașco, feciorul Florii, dau lui „Postolache 7 pământuri în frunte, la **Sârbi** (comuna Bârgăoani, Neamț), partea ce le este un bătrân, dinaintea părții lui Vlad"[321].

SÂRCOVA

(pe Nistru, Orhei, Moldova).

1651, iunie 8: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului jicnicer Mătiaş Sturza, care primeşte ispisoc pentru „o jumătate de sat, care se numeşte **Buciuşca**, partea de sus, pe Nistru, în ţinutul Orheiului, care este dreaptă moşie jupânesei boierului nostru, anume Nastasia, fata răposatului Vasile Mihăilescul, cu vad de moară pe pârâul Buciuşca, şi de asemenea altă jumătate din acelaşi sat Buciuşca, partea de jos, cu vad de moară pe pârâul Buciuşca, la Hluse, pe care l-a cumpărat Mateiaş Sturza de la Candachia, fata răposatului Pătrăşcan, ce a fost clucer de la ţinutul Trotuşului, Şi a avut Mateiaş Sturza pâră cu nişte oameni din **Horodişte** pentru acest vad

[321] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 326, p. 317

Buciuşca, la Hluse, şi s-a aflat acest vad vechi al acestui sat Buciuşca. / Şi de asemenea, pe a patra parte din tot satul care se numeşte **Sârcova** pe Bezina, în acelaşi ţinut, pe care l-a schimbat unchiul boierului nostru, răposatul Ursul, ce-a fost mare vornic, cu Dan şi cu Fătul şi cu toate rudele lor, care, pentru această a patra parte, a dat Ursul altă a patra parte din satul **Piţiga**, în acelaşi ţinut. / De asemenea, din acelaşi sat **Sârcova**, partea pe care a cumpărat-o Ursul vornicul de la Roman, Grama, Ursul şi Gavril, feciorii lui Pârvul, nepoţii Bodorcii, şi ce a cumpărat Ursul vornicul, în acelaşi sat, de la Alexe, Gligorcea şi Miron, toată partea lor… toată partea lui Boţul şi a fraţilor lui, feciorii lui Dumitru… toată partea lui Văsian lui a femeii lui, feciorul Turcului… şi altă parte a lui Văsian, cumpărătură… şi cât se va alege partea lui Grigore şi a surorii lui Antimia, în acelaşi sat. / Şi cât se va alege partea Şanghirii şi a fetei lui Antimia, partea lui Lelcu, feciorul Braei… toată partea lui Vasile Îmblătorul şi toată partea lui Irimicea din Orhei, tot din acelaşi sat Sârcova, şi toată partea lui Stroe… şi toată partea lui Gavril Bodnar, şi toată partea lui Sava şi a fratelui său Vasco, şi toată partea lui Istihie, ce a avut mama sa în acelaşi sat, li toată partea feciorilor lui Pilă, şi toată partea lui Gheorghe, feciorul lui Căzan, pe care a răscumpărat-o Ionaşcu de la Lelco, la care fusese pusă zălog”[322].

1667, aprilie 22: Întărit de Iliaş Alexandru voievod paharnicului Ilie Sturza, care primeşte ispisoc „pe satul ce se cheamă **Pişcăreşti** cu **Vozlublina**, care au fost tot într-un hotar cu **Sircova**, toată partea Udrii şi a

---

322 Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 87, pp. 90-94

Albului, precum scrie zapisul de la feciorii lui Neculai”[323].

1668, august 8: Scrisoarea hotarnicilor Apostolachi fost pârcălab, Usercova, Istrati Beişor, popa Aftene ot Pereni, Marcu, Maucu, Saula, Ilote şi Tănase Boul, care au mers la satul **Sârcova**, ca să aleagă şi să hotărnicească moşia lui Ilie Sturza, stolnicul cel mare, „dinspre partea Irimeştilor şi a altor răzeşi”, în prezenţa martorilor Simion Răuleţ, Dinţah Năuţ, Zlota din **Prepeceni**, Marcu, Vasile Rot din **Buşăuca**, Săule din **Cuizăuca**, Maucu, Koreschi, Ştefan din **Ulişcani**, popa Aftene ot Pereni şi Horodişte, Hilohi din **Sămăşcani**, Solomon şi Enaşco Boul din **Hornineşti**, Isaico şi Ionaşc din **Chinişăuţ** şi alţi oameni buni. „Întâi am pus un stâlp din sus, unde se împreună hotarul **Sămășcanilor** și cu al **Olișcanilor**, și cu al **Sârcovei**, din capul hotarului de sus, de acolo la vale, peste valea Albului, în capul unui pârlog dinspre răsărit, stâlp de piatră; de acolo, în jos, pe costișă, într-alt stâlp de piatră, lângă drumul Olișcanilor. peste valea Albului; de acolo, în jos, la alt stâlp de piatră, sub zarea dealului dinspre răsărit, stâlp de piatră, al treilea; de acolo, în jos, la alt stâlp de piatră, al patrulea; de la acel stâlp, la vale, pe podiș, în muchia dealului, deasupra Rezăniei, stâlp de piatră; de acolo, la vale, peste matca Rezăniei, în capul piscului, stâlp de piatră; de acolo, la deal, peste drumul Sămășcanilor, ce merge la Sârcova, într-un stejar, s-a tăiat bour; de acolo, la deal, în marginea unei poieniţe din sus, stâlp de piatră: de acolo, peste poieniță, în jos, la teișor, într-un stâlp de piatră, unde se împreună hotarul Horbineștilor, stâlp de piatră; de acolo,

[323] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 113, p. 120

la deal, într-alt stâlp de piatră, al Horbineștilor, unde se împreună hotarul Horbineștilor și cu al **Vâtlubenei**, dintru acel stâlp, în sus, lângă drumul cel mare, din jos de drum, stâlp de piatră; de acolo, în sus, pe marginea dumbrăvii, sub un ciritei tăiat, stâlp de piatră; de acolo, la vale, peste dumbravă, în capul Rădiului de sus, într-un copac mare, s-a tăiat bour și piatră; de acolo, în valea Rezănii, lângă drum, în stâlpul Vâtlubenii; de acolo, drept la deal, pe buza piscului, într-o movilă, stâlp de piatră; de acolo, muchia în sus, la deal, la niște ulmușori, în stâlpul Vătlubenii dinspre Sămășcani, unde se înfundă Vătlubenii, stâlp de piatră; de acolo, în sus, muchia dealului, printre niște movile, de unde s-a început a se pune stâlpii dintâi, partea Irimiceștilor și cu a răzeșilor lor, dinspre satul Vătlubenei, ce este al lui Ilie Sturza, stolnicul cel mare, și dinspre hotarul Sârcovei, iarăși ce este al Sturzei, dinspre răsărit. / Această parte s-au ales din Simion de Sămășcani și a fraților și a răzeșilor lor; iar Ilie Sturza stolnicul să țină din stâlpii Irimiceștilor și ai răzeșilor lor, în jos, locul Sârcovei, până în locul **Pișcăreștilor**, care sat iarăși este a dumisale, a lui Ilie Sturza; iar din stâlpii Irimiceștilor și ai răzeșilor lor, din sus, dinspre apus, este satul Vătlubeni, iarăși al lui Ilie Sturza, şi să ţină până la hotarul Sămăşcanilor şi până în hotarul Piripicenilor, şi de acolo să ţină până unde se împreună cu hotarul Vorbineştilor"[324].

1904: „**Sârcova**, sat în judeţul Orhei, volosti Cinişăuţi, aşezat în valea Samaşcanilor, pe un pârâiaş, peste

[324] Codrescu, Theodor, *Uricarul,* vol. XVI, Iassi 1891, pp. 211-214

care trece linia căii ferate Bălţi-Ocniţa. Are 249 case, cu o populaţie de 1.374 suflete de ţărani români; 428 vite"[325].

SASCUT

(Sascoţ, azi Sascut, comuna Sascut, Bacău).

1637, septembrie 1: Fraţii Irimia, Dumitraşco şi Tudosiia, feciorii lui Năbădaico, vând „două vaduri de moară, însă vadurile din sat din **Vâlceşti** (comuna Boloteşti, Vrancea)… şi jumătate de hotar, drept galbeni 30. Iar cealaltă jumătate de hotar l-am dat sfintei mănăstiri la Băsăricanii, pentru sufletele părinţilor noştri, pe nume Lazar şi Nastasiia, să ne scrie la pomelnicul cel mare şi să facă pamente la anul, să ne pomenească până va fi sfânta mănăstire. Şi această tocmeală am făcut-o dinaintea lui Vasile Banul vistiernic ot Cârligărură, Vărtic, Iuraşco şi Crăciun Pătraşco ot **Sascoţ** (Sascut, comuna Sascut, Bacău), Simion sin (fiul lui) Irimia ot **Cucora**, Vasile, feciorul Condri şi Tofan, feciorullui Buciumaş din **Drăguşeni** (comuna Şcheia, Vaslui), Mihăilă şi Buzincî ot **Buciumi** (comuna Valea Ursului, Neamţ), feciorul lui Buciumaş Gavrilă ot **Orbeni** (comuna Orbeni, Bacău), Dumbravă ot **Floreşti** (comuna Huruieşti, Bacău) vătaf şi fiul lui Sanfirici, Maftei ot **Grozeşti** (Oituz, comuna Oituz, Bacău), popa Tudor şi Toder Giana ot **Sucmezeu** (înglobat în Movila, comuna Corbasca,

---

[325] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 191

Bacău), Dumitraşco Buga ot **Petreşti** (comuna Blăgeşti, Bacău)”[326].

1639, aprilie 11: Întărit de Vasile Lupu voievod călugărilor de la mănăstirea Bisericani, care cumpără, cu 120 zloţi ungureşti, cum o confirmă zapisul de mărturie de la Vartic, Iuraşco, Crăciun şi Pătraşco din **Sascut** (comuna Sascut, Bacău), Simion, fiul lui Armiia din **Cucova** (comuna Valea Seacă, Bacău), Vasile din **Drăguşeni** (comuna Parava, Bacău), Tufan Buciumaş, Buzinschi şi Mihăilă din **Buciumi** (Buciumii Precistei, înglobat în Galbeni, comuna Filipeşti, Bacău), Gavril din **Orbeni** (lângă Focşani, înglobat în Focşani, Vrancea), Dumbravă şi fiul său Sanfirici din **Floreşti** (comuna Valea Seacă, Bacău), Maftei din **Grozăşti** (Grozeşti, azi Oituz, comuna Oituz, Bacău), popa Tudor şi Toader Din **Sucmeziu** (înglobat în Marvila, comuna Corbasca, Bacău), Dumitraşco Buga din **Petreşti** (comuna Vânători, Vrancea), de la Erimiia, Dumitraşco şi Tudosiia, fiii lui Nădăbaico… două vaduri de moară, care sunt pe Gârla Putnei, în hotarul satului **Vâlceşti** (comuna Boloteşti, Vrancea), şi cu jumătate de hotar din acelaşi sat loc de folosinţă”[327].

1643, septembrie 4: Paţea, ginerele lui Farmachie fost vornic, schimbă cu Avram sin (fiu) Arvat, căruia în dă „partea lui Gherghe şi a Badelui de la **Mişloceni** (Mijloceni, lângă Pietrişul, comuna Tămaş, Bacău)… pentru o parte de ocină din **Sascut**, partea lui Gavrilă Căras…

---

[326] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 169, p. 158

[327] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 98, pp. 105, 106

dinaintea lui Trif, Nenea, Ion, Titica şi Toader de **Mihăileşti** (lângă Bereşti, comuna Sascut, Bacău)"[328].

1662: Cosmiţă sin (fiu) Pătraşco, sora lui Salomia şi cu nepoţii lor Ursul sin Mihalcea şi ceilalţi nepoţi, Radului, pitarul din Sascut, pentru 18 ughi (ducaţi ungureşti), „a noastră parte din satul **Sascut**, cu tot venitul"[329].

1666, august 2: Întărit de Iliaş Alexandru voievod fostului medelnicer Hrisoscul, ginerele fostului mare logofăt Ionaşco Rusul, după ce „a făcut jalobă pentru un sat, anume **Vistiarnicii**, la ţinutul Orheiului, care a fost al său de moşie dinspre socru-său Ionaşco Rusul şi i l-a luat Dabuja vodă, fără voia lui, şi l-a dat târgoveţilor din **Chişinău**, pentru ca să mărească hotarul târgului, şi lui Hrisoscul plată pentru acel sat i-au făcut. Acum, văzând jaloba lui, socotit-am din satele Dabijei vodă şi i-am dat satul **Sascutul**, la ţinutul Putnei, cu vecini, cu mori şi cu tot venitul… / Aşijderi şi tu, vătămane, şi voi, sătenii din Sascut, de acum, înainte, să aveţi a asculta de Hrisoscul ce a fost medelnicer"[330].

1698, februarie 25: Întărit de Antioh Constantin (Cantemir) voievod fostului comis Ilie Catargiul, feciorul lui Apostol Catargiul, şi jupânesei Safta, fata lui Iordache Ruset mare vistiernic, nepoată de fiică răposatului domn Evstratie Dabija vodă, care primesc ispisoc pentru moşiile „din drese domneşti şi din zapise de cumpărături

---

[328] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 166, pp. 158

[329] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, p. 306

[330] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 76, pp. 99, 100

ce-a cumpărat răposatul domn Dabija vodă, satul întreg **Crainicii** în Polocin, cu vecini, cu locuri de heleşteu, de moară şi de pod în apa Siretului, ce este la ţinutul Putnei, jumătate de sat ce-a fost schimbătură cu Neculai Buhuş logofăt… i-a dat Dabija vodă lui Buhuş, pentru jumătate de sat Crainici, satul **Tămăşeanii** (sau Tămăşoani, raionul Vulcăneşti[331], Moldova) pe Prut, în ţinutul Iaşilor, iar jumătate din satul Crainici, partea din sus, a cumpărat-o de la Gavril, popa Cornilie feciorul popii Hilohie, şi de la seminţia lor fraţii Necula, Vasile şi Loghin, drept 400 lei bătuţi. / Şi satul **Poenariul**, din jos de Crainici, ce se hotărăşte cu Crainici, cu Covrigul şi cu alte bălţi de peşte, cumpărătură Dabijei vodă de la mulţi răzeşi, drept 185 galbeni, cum arată zapisul de la Vasile vodă. / Şi satul **Sucmezăul**, cu **Rogoazăle**, iar la ţinutul Putnei, cu vecini, cu moară cu heleşteu, ce se hotărăşte cu Măţcani, cumpărat de Dabija vodă de la Irimia Nădabaico cel bătrân şi de la feciorii lui Cozmiţă şi Nastasia, drept 400 lei bătuţi… / şi satul **Măţcanii**, iarăşi în ţinutul Putnei, pe Polocin, cu vecini, cu moară cu heleşteu, care a fost danie de la Gheorghe Ştefan voievod Dabijei vodă pentru 700 taleri ce i-a fost dat Dabija, în boierie, pentru treaba ţării, care sat Măţcani l-a fost cumpărat Iorga postelnic cu jupâneasa sa, fata lui Trufandă, şi după moartea Iorgăi, neavând feciori, fiind Iorga văr primar cu Vasile vodă, a rămas acel sat domnesc şi, domnindu-se, pe urmă, Gheorghe Ştefan vodă, l-a dat danie Dajijei, pentru acei bani, iar mai pe urmă, sculându-se rudele Iorgăi, de-au tras parte, Dabija încă le-a mai dat 500 lei, ca să nu mai aibă treabă cu acel sat Măţcani… / Şi satul **Baloteştii**, la

---

331 Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 254

ţinutul Putnei, pe Zăbrăuţ, pentru care a fost dat Dabija vodă 600 de galbeni pentru nevoile oamenilor din Baloteşti, la domnia lui Gheorghe Ştefan, cum arată ispisocul de la Gheorghe Ghica vodă, precum le-a pus zi acelor oameni, să dea acei bani, şi nu i-au mai dat, şi neavând bani la zi, a rămas satul Dabijei vodă. / Şi părţile din **Bodia**, iarăşi la ţinutul Putnei, cu vecini, danie Dabijei de la Gheorghe Ştefan voievod. / Şi satul **Domneştii**, iarăşi în ţinutul Putnei, cu vecini, şi satul **Mihăileştii**, din jos de Domneşti, şi satul **Volovaţii**, din sus de Domneşti, şi satul **Făureştii**, din sus de Volovaţi, ce le-au cumpărat Dabija vodă şi Iordache Ruset vistiernic de la mulţi răzeşi din acele selişti, cum arată zapisele acelor vânzători, şi satul **Dănăeşti**, cumpărătura lui Ilie Catargiul comisul… / Şi jumătate de sat **Bârlădeani**, iarăşi în ţinutul Putnei, cu vad de moară în Sireţel, cumpărătura Dabijei vodă de la Alexandra, sora Iorgăi, şi de la feciorul ei Toderaşco, drept 350 lei bătuţi. / Şi satul **Răcăciunul**, iarăşi în ţinutul Putnei, cu vecini şi cu vaduri de moară, cumpărat de Dabija vodă de la răposatul Ştefăniţă vodă, feciorul răposatului Vasile (Lupu) vodă, cu locuri de fânaţ în Vlamnic şi cu o poiană ce se cheamă Mărvila, drept 1.000 taleri, care sat a fost al lui Gheorghe Ştefan vodă, şi l-a luat Ştefăniţă vodă, cu alte moşii, pentru 20.000 taleri, ce-a fost dat Vasile vodă să-i ţină Gheorghe Ştefan, pe când era logofăt mare, iar el s-a ridicat cu acei bani, cu ungurii, pe domnia lui Vasile vodă… / Şi iarăşi alt sat întreg, **Lunca mare**, lângă Răcăciuni, la ţinutul Putnei, cumpărat de Dabija vodă şi doamna Dafina de la Anuşca, femeia lui Dănăilă Vitolt, strănepotul lui Bucium ce-a fost vornic mare, şi de la feciorii lor Vasile şi Marica, din jumătate de sat Lunca

mare, a patra parte, din partea de jos, drept 150 lei bătuţi, şi iarăşi, din jumătate de sat Lunca mare, partea din jos, a patra patre, cumpărată de Dabuja vodă de la Gligorie şi femeia lui Tudosca, şi de la fraţii lor Gheorghiţă, Băluţă, Nastasia şi Mărica, feciori Artemiei, fetei lui Vitolt, ce-a fost logofăt mare, drept 220 lei, şi iarăşi, din jumătate de sat Lunca mare, din partea de jos, a patra parte, cumpărată de Dabija vodă de la Gavrilaş şi Mărica, feciorii lui Lupaşco Vitolt, ce-au fost făcuţi cu Aviiana, fata lui Ciocârlie, şi de la Ştefanşi Tofana, iarăşi feciorii lui Lupaşco Vitolt, făcuţi cu Nastasia, nepoata Corpă-cioae, drept 150 lei bătuţi, şi iarăşi, din jumătate de sat Lunca mare, din partea din jos, a patra parte, cumpărată de Dabija vodă de la Solca, femeia lui Ilie Băicescul ce-a fost pivnicer, şi de la feciorii lor Ansiniţa şi Gavrilaş, drept 220 lei bătuţi, care fac aceste cumpărături jumătate de sat, drept 740 lei bătuţi, iar jumătate de sat **Lunca mare** a cumpărat-o Dabija vodă de la fraţii Lupaşco şi Ionaşco de **Măneşti**, feciori Acsiniei, nepoţi lui Bucium vornicul, drept 600 lei, care s-au făcut, pentru tot satul Lunca mare, drept 1.340 lei; / aşijderi satul **Stoileşti**, la ţinutul Putnei, pe gârla Putnei din sus, cu vad de moară, ce este de moşie Dabijei vodă şi cumpărătura, ce-a cumpărat un vad de moară de două roate de la Bejan Gheuca mare pitar, drept 40 galbeni, şi 2 pământuri de frunte, cu vad de moară şi cu casă făcute, cu 3 pogoane de vie, cumpărate de Dabija vodă de la Toader Cioho-darul, drept 60 galbeni, şi 4 pământuri în frunte, tot în satul Stoileşti, primite danie de Dabija vodă de laToader Ciohodarul, fecior Sanfirei, nepot lui Vartic vornic, şi un vad de moară, cumpărat de la Tudora, fata lui Dragotă, nepoată lui Oţăl şi Avrămiei, fata lui Puşcă, iar nepoată

lui Oţăl; / satul **Oleşeştii**, cu vecini, ce este pe gârla Putnei, din sus, în ţinutul Putnei, cumpărat de Dabija voievod de la Pavăl fost logofăt şi de la alţi răzeşi, cu vad de moară şi cu vii, drept 330 lei bătuţi. / Şi satul **Sascut**, ce-a fost moşie Dabijei vodă şi cumpărătură de la răzeşi… / şi, din 7 bătrâni din satul **Conţăşti**, 5 bătrâni, cumpăraţi de Dabija vodă de la Feona arhimandritul, ce-a fost egumen la Galata şi Caşin, drept 500 lei”[332].

1707, noiembrie 20: Întărit de Mihai Racoviţă voievod fostului mare vistiernic Ilie Catargiul, care primeşte ispisoc pentru părţile lui din satele **Şerbăneşti** şi **Topileni**, în baza unui zapis de la Lupaşco, fecior lui Sălăvăstru de **Başcani**, femeia lui Todosia, fata lui Constantin de **Hănţăşti**, şi de la feciorii lor, de la Dumitraşco Balaci, feciorul lui Bălan de Başcani şi femeia lui Maria, fata lui Eftemie de Başcani, cu feciorii lor, de la Pascal din **Ploscuţiani** şi femeia lui Catrina, de la Vasile Hardalupa, Femeia lui Varvara şi feciorii lor Iosup şi Nicula. De la Dumitraşco Candia, fecior lui Şeptelici de **Poiana**, Ioniţă Ţăpăluş, fecior lui Dumitraşco Ţăpăluş de **Dănăeşti**, care i-au vândut… moşia din satul **Şărbăneşti**, ce este în ţinutul Putnei, pe apa Trotuşului, care sat este alături cu satul dumisale **Topileanii**, însă fără partea Ghindei, cât este în capul hotarului de sus, drept 100 lei bătuţi, însă având şi Miera, ispravnicul Lupului Bogdan hatmanul parte în acel sat, dimpreună cu frate-său Lupaşco, feciorul lui Sălăvăstru, a vândut frate-său şi partea Mierăi, zicând că s-au învoit a-i da lui într-alte locuri pe unde mai au moşii… / şi alt zapis, ce-a cumpărat din satul **Topileani**, un bătrân care se cheamă

---

332 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iaşi 1914, pp. 189-195

bătrânul Zmeachei, şi acel bătrân este a treia parte de sat, căci acel sat îmblă pe 3 bătrâni… / şi alt zapis, de la Pavăl Proţap, fecior Irimiei Proţap, şi de la femeia lui Dochiţa, fata lui Şeptilici, şi de la feciorii lor, care i-au vândut un bătrân ce au avut la Topiliani, ce se hotărăsc cu satul dumisale **Domneşti**, unde dă Trotuşul în Siret, care se cheamă acel bătrân Drăghici… / şi alt zapis, de la Ion, fecior lui Mierăuţ Scănteai, şi de la femeia lui Ioana, fata lui Maxin Cotcodaci, şi de la Tanasie, fecior lui Maxin Corcodaci de **Rujineşti**, şi de la femeia lui Nastasia, nepoata Cozmei lui Ţihte, care i-au vândut un bătrân din satul Topileani, ce le-a fost lor moşie din moşi şi părinţi, au vândut şi ei al treilea bătrân, care s-au făcut satul… / şi alt zapis, ce-a cumpărat de la răzeşii din **Răspopi**, tot la ţinutul Putnei, un zapis de la Ioana, femeia lui Ionaşcă Veaveriţ, de la feciorii ei Gligoraş şi Toader, care i-au vândut, din hotarul Răspopilor, ce-a fost cumpărat Ionaşco Veaveriţ din partea de jos, 7 pământuri, de la Chiul, şi 6 pământuri de la Iliana Bobjiloai, iar din partea de jos, şi 6 pământuri de la Necuţa, iar din hotarul de jos, care fac 18 pământuri, şi 9 pământuri de la Toader Căluţanul, 6 pământuri de la femeia lui Ioana, care sunt acele 9 pământuri de la Papareţ, din sus de hotarul Răspopilor, şi 3 pământuri de la Simion Caul, iar de la Papareţ din sus, şi 3 pământuri de la Gligoraşco Diacăş, tot dintr-acel hotar din sus al Răspopilor, drept 40 lei bătuţi… / şi alt zapis, de la Necula, cu femeia lui Aniţa şi cu feciorii lor, de la Vasile, Rusanda şi Salonca, feciorii lui Gheorghe Zavul, Măriia, cu feciorii ei Condrachi, Cărstea şi Ioneş, de la Groze, fata lui Negoiţ Zavul, şi Partenie, cu femeia lui Savina, nepoată de fată lui Tudosie Zavul, care i-au vândut 7 pământuri şi un răzor

în satul **Răspopi**, care acea moşie le-a fost lor cumpărătură de la Grozava şi Mărica, şi de la Irimia, fata lui Urmoş, nepoata lui Anghel cel mare… şi tot într-acel zapis, 4 pământuri şi un răzor în satul Răspopi, cumpărate de la Marica, fata lui Hoidac, nepoata lui Nistor… / Mai arătat-a vistiernicul Ilie Catargiul un zapis de la popa Neculai şi de la feciorii lui Pârvul, Manolache şi fata lui Safta din târgul Adjud, care i-au vândut a patra parte din **Papareţ**, ce este pe apa Trotuşului, din jod de **târgul Adjud**, ce i-a fost lui de la moşii (bunicii) lui Ghidioan şi Creţul, de la Pahiia şi Armanca, preum arată uricul de la Pătru voievod… Aşijderi, tot într-acel zapis, i-au mai vândut popa Neculai, cu feciorii lui, un bătrân în Papareţ, care este din jos de hotarul Creţului, alăturі de partea lui Crăciun, ce i-a fost de la părintele lui, Vasile de Adjud, cumpărătură de la nepoţii lui Crăciun din Papareţ… / Şi alt zapis, de la Vasile Haret, ginerele lui Gligorie Stavăr, şi de la femeia lui Iliana, care i-au vândut un loc de crâşmă, de casă, de pivniţă, de grajd, care loc este pe locul Stăvăraşilor, unde este Alxa Măreaiu, drept 10 lei bătuţi… / Mai arătatu-ne-a vistiernicul trei zapise, ce-a cumpărat în **Şendreşti** pe Polocini, iar în ţinutul Putnei, un zapis de la Gavril, ginerele Ştefanii Cărcioae, fata lui Toader Volovatul din Şendreşti, şi de la feciorii lor Enachi, Ursul şi Dochia, care i-au vândut un bătrân de moşie din Şendreşti… / Şi alt zapis, de la Alecsandru Posmag de **Sascut**, fecior lui Dumitraşco Miaună de **Lieşti**, de pe Polocini, de la femeia lui Ioana, fata lui Vasile, şi de la feciorii lor Ion, Vasile, Iliana, Paraschiva şi Tofana, care i-au vândut jumătate de bătrân din satul Şendeşti pe Polocini, din bătrânul Toader Gârneţ, drept 35 lei bătuţi…. Şi alt zapis, de la Ion Tocilă, fecior Petrei

Tocilă, şi de la femeia lui Todosica, fata lui Tofan Volovatul, care i-au vândut, în satul Şăndreşti, jumătate de bătrăn din bătrânul Toader Gârneţ"[333].

1774, iunie 26: Satul **Sascutul** şi **Valea Sacă**, ţinutul Putnii, ocolul Răcăciunului, după recensământul lui Rumeanţev[334], avea **toată suma caselor 68**. Scădere rufeturi 26: 8 scutelnici boierești, 7 preoţi şi diaconi, 7 nevolnici și babe, 1 poştaș, 1 slugă, 2 argaţi mazilești. Rămân birnici 42. / **Birnici**: Ilie Băluță / Zaharie / Vasile, grădinar / Costandin Dumbravă / Dumitrașco fiul Mariei / Enache Dumbravă / Andronache Ambrosim / Toader Cârste / Miron Barbul / Ștefan Cârste / Ioniță fiul lui Grigori / Dragomir / Ioniță fost torcar / Gheorghi, muntean / Stan / Alecsandru fiul lui Stan / Tudosie / Ion / Ostafie / Avram, muntean / Costantin fiul lui Avram / Mihaiu, muntean / Andrii Roman / Lepădatu, bârsan / Ștefan Hanga / Ion Crapu / Tatul, muntean / Ion Cârcei / Dumitru, muntean / Tănasă frate lui Dumitru / Stan, muntean / Pavel Izvoran / Grigore fiul lui Ghiuță / Iftenie fiul lui Popa / Simion Grece / Ilie Anghel / Ion Prodaeș / Ursul, rotar / Gheorghe Hanga / Ștefan Huidumac, vornic / Vasile fiul lui Roman, vătăman / Pavel a Lupoae, vătăman. // **Rufeturi:** Grigoraș, vier șetrarului Nicolai Aslan / Dumitru, funar, tij (la fel) / Bădița, la fel / Simion, muntean, la fel / Ștefan Dafiroi, scutelnic crucerului Balșe / Dumitru Melinte, scutelnic la fel / Vasile, plugar, scutelnic la fel / Costantin Cinpoeş, scutelnic la fel / Sandul Cozonac, chelar dumnealui banului Neculai

---

333 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. IX, Iaşi 1914, pp. 201-204

334 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 272, 273

Ruset, starostele / Ștefan Hanga, poștal la Scurta / Diaconul Lupul / Diaconul Toader / Diaconul Enachi / Diaconul Cârste / Popa Ilie / Diaconul Dumitrașco / Diaconul Ion / Baba Irina / Mănтișoae, vădană / Măriuța, vădană / Tofana, babă / Neculai, bârsan, nevolnic / Luca fiul lui Ghiuță, nevolnic / Sârghiuță, nevolnic / Pavel Toma, argat lui Talpă, mazil / Șerban al lui Bălan, argat lui la fel.

1902: „**Sascut**, comună rurală în judeţul Putna, plasa Răcăciuni, situată pe valea pârâului ce trece prin sat și se duce în șesul Siretului, la 13 km de sub-prefectura plășii și la 57 km de capitala județului. Este udată de pâraiele: Conţeşti, Bălcuţa şi Fântânele. Se compune din cătunele: Bălcuţa, Conţeşti, Fabrica Zaharină, Fântânele, Sascut, unde e şi primăria comunei, Schineni şi Valea Nacului, cu o populație de 2.414 suflete. Are o biserică parohială, cu hramul Adormirea, în cătunul Sascut, şi 2 filiale, din care, una, cu hramul Sfinţii Împărați, în Conţeşti, şi cealaltă, cu hramul Sf. Nicolae, în cătunul Sascut; o şcoală mixtă, frecventată de 109 copii, în 1899-1900. Locuitorii posedă: 1 mașină de treierat cu aburi, 1 de bătut porumb, tot cu aburi, 286 pluguri de lemn, 30 de fier, 20 grape de fier, 1 trior; 59 cai, 832 boi, 242 vaci, 192 porci, 842 oi și 28 capre; 60 stupi cu albine, Au 156 hectare vii. Sunt în Sascut: 16 comercianţi și o fabrică de zahăr, cu un capital de aproape 1 milion, având mai mult de 300 lucrători. / **Sascut**, cătun în comuna cu același nume. Are o biserică parohială, cu hramul Adormirea, și una filială, cu hramul Sf. Nicolae; o școală mixtă, frecventată de 109 copii”[335].

[335] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 320

SĂSENI

(pe Botna, „unde a fost Laur”, la gura Volcineţului şi a Cotovţei, raionul Kotovsk, Moldova).

1546, mai 27: Întărit de Petru Rareş voievod Ilcăi şi surorilor ei Anuşca, Maria şi Marghita, fetele Nastei, verei lor Agahia, fata lui Toader Vacă, şi nepoatei lor Anghelina, fata lui Lazor Crasneş, toţi nepoţii lui Mile călugărul, ale cărui proprietăţi le moştenesc, prin mama lor Nastea, şi primesc urice pentru „o selişte, unde-i iaz, la Cornul Bâgului, unde au fost şezut fiii lui Cosco (**Coscov**, raionul Călăraşi[336], Moldova), altă selişate, **Vratcovea**, unde a fost Rujici, în capătul de sus al Culisovei, **Cusăuţii** (sau Cuscouţi, Cuscovţi, raionul Orhei[337], Moldova), la Dnistru, un heleşteu şi satul **Săseanii** („unde a fost Laur”, sat pe Botna, la gura Volcineţului şi a Cotovţei, raionul Kotovsk[338], Moldova)”[339].

1718, ianuarie 11: Carte de împuternicire, dată de Mihai Racoviţă voievod lui Toderaşco, strănepotul pitarului Grigore Săpotianul, „să fie volnic a-şi ţine şi a-şi stăpâni nişte părţi de moşii în satul **Săpoteani**, ce este în

---

[336] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 68

[337] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 77

[338] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, pp. 224, 225

[339] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iaşi 1929, pp. 98-100

ţinutul Orheiului, la **Corneşti**, la ţinutul Iaşilor, la **Săseani**, iar la Orhei, la **Hărmăneşti**, la Prut, iar în ţinutul Iaşilor, la **Voinova**, la Orhei, şi la **Ţăfurleani**, alături de Hărmăneşti, iar la ţinutul Iaşilor, şi să aibă a lua a zecea din câmp cu fânaţ, din pâine, din pomeţi, din grădini cu legume, din grădini cu **tiutiun**, din cânepă, din in, din bălţi cu peşte, din prisăci cu stupi, după obicei”[340].

1774, iunie 5: Satul **Săsănii**, ţinutul Orhei-Lăpuşna, ocolul Culii, după recensământul lui Rumeanţev[341], avea **toată suma caselor 37**. Scădere rufeturi 37: 25 scutelnici ai dumisale hatmanului Roset, 4 volintiri, 3 mazili, 2 ruptaşi, 1 popă, 1 călugăr, 1 femeie săracă. / **Rufeturi** (Scutelnici)**:** Vasile Ciorbă / Macovei / Năstasi / Ştefan Ciorbă / Toader a Vasilcăi / Timofti / Strătulat / Costantin a Luţoai / Constantin a Marfii / Gavril Chirica / Toader Lichiu / Alecsandru, giugănar / Toader, cojocar / Apostul / Hortasă / Toader, butnar / Luca, vătăman / Năstas Bâgul / Constantin, butnar / Tănasă Vasluianu / Enachi Vasluianu / Niţă al Luţoai / Andrei Carage / Dorofteiu / Luca fiul lui Savin. // **Alte rufeturi:** Vasile Coţofană, volintir / Zaharie Costandin, volintir / Căpitanul Iordachi Chirica, volintir / Năstasă Ciorbă / Irimie, căpitan, mazil / Sava Vasluianu, mazil / Gheorghi Talpă, mazil / Carp Talpă, mazil / Carp Filip, ruptaş / Mihaiu Talpă, ruptaş / Popa Andrii / Anton, călugăr / Marie, săracă.

---

340 Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 183, pp. 176, 177

341 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 401, 402

SĂSEŞTI

(pe Bârlad, sau Satul Nou, sat înglobat în Tecuci, Galaţi).

1459, decembrie 5: Ispisoc de judecată de la Ştefan voievod, după ce „Ivaşco comisul, Toma Dumitrescul şi Coste Turbure s-au pârât pentru **Săseşti** pe Bârlad şi pentru satul **Romăneştii**, unde a fost Roman, pe Jeravăţ, îmbe părţile; iar Ivaşco, cu privilegiile socrului său Ivan vistiernicul, a răspuns cu dreptate; iar Coste Turbure, cu toate ale lor neamuri, au rămas”[342].

1460, decembrie 5: Întărit de Ştefan voievod comisului Ivaşco, ginerele vistierului Ion, care se pârâse cu Toma Dimitrescul şi Coste Tulbure, şi primeşte uric pentru satele „Săseşti pe Bârlad, şi Româneşti, unde a fost Roman, pe Jeravăţ, amândouă părţile”[343]. Hotarul, din veac.

1643, aprilie 2: Fraţii Iftimie, Hilohie, Sava şi Todosiia, feciorii lui Ion Bueban şi ai Dochiei, nepoţi Savei cel bătrân, vând sulgerului Dumitraşco, drept 7 galbeni, „16 paşi în frunte în hotarul **Dinganilor** (comuna Nicoreşti, Galaţi), până în apa Siretului, cu ţarină, selişte de sat, pădure, cu tot venitul… / Şi în tocmeala noastră au fost Sava cămăraş, popa Toader şi Balica din **Nicoreşti** (comuna Nicoreşti, Galaţi), Ionaşco, Foca, Blojul, Dumitru, Vasile, Arimiia, Solac şi Nohit din **Ionăşeşti** (comuna

[342] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 3, pp. 4-6

[343] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 97, pp. 138, 139

Nicoreşti, Galaţi), Ionaşco, Lazor, Meleşean, Mihăilă, Serghie din **Buciumi** (Buciumeni, comuna Buciumeni, Galaţi), Târdziul de **Săseşti** (fostul Satul Nou, înglobat în Tecuci, Galaţi) şi alţi mulţi oameni buni”[344].

SĂSIEŞTI

(comuna Strugari, Bacău).

1639, aprilie 27: Întărit de Vasile Lupu voievod jitnicerului Gligorce şi jupânesei Ruxandra, care cumpăraseră, cu 30 de taleri, de la Vasile Plavăci, de la feciorii lui Gavril, Tudor, Pleşă şi Lazor Plavăci, de la nepoţii Toader, Tudosie, Măriica, Ioana şi Iliana, feciorii lui Tănase Plavăci, de la Nedele şi Varvara, feciorii Muşăi, de la Dochia şi Ionaşco, feciorii Anghelinii, Ihnat, feciorul Ruscăi, şi Ionaşco, feciorul Maricăi, „partea lor din satul **Nadişa** (comuna Strugari, Bacău), din ţinutul Bacăului, o jumătate din partea lui Plavăci, care se numeşte partea lui Ion Plavăci, şi partea Magdăi Băşascăi”. Zapisul de mărturie era semnat de Constantin pivnicer, Barbul, popa Fodor Mani şi Grigore din **Comăneşti** (oraşul Comăneşti, Bacău), Petre Borzea, Dumitru Cerbul şi Marco Childă din **Săsieşti** (comuna Strugari, Bacău), Toader şi Vasile, feciorii lui Toader, Gheorghe zăt (ginere) Toader din **Nadişa** şi de Pricopie şi Ursul din **Petrileşti** (comuna Bereşti-Tazlău, Bacău). / Şi a mai

---

344 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 66, p. 77

cumpărat Grigorcea, cu 20 taleri, conform zapisului de mărturie de la Sava şi surorile lui, Naste, Gheorghe şi Ilieş din **Dărmăneşti** (comuna Dărmăneşti, Bacău), de la Petre Borzea din **Văsâeşti** (Văsieşti, înglobat în oraşul Moineşti, Bacău), „toată partea lui şi a surorii lui Simina din jumătate din partea lui Plăvaci sin satul Nadişa", iar cu 40 de ughi, de la Voica, femeia lui Istratie Plăvaci, şi de la Grigorie Beldemanu, Isăiu şi Ignat, „partea lor din Nadişa, dintr-o jumătate din partea lui Plavăci". / Şi a mai cumpărat Grigorce părţi de moşie din Nadişa de la Naste şi Cârste Rareş, feciorii lui Vasile Cergatul – drept 9 ughi şi o vacă cu viţel, de la Tecla, fata Riarii, femeia lui Mihai – drept 4 ughi, iar de la Mavrichi grecul şi de la fetele lui Smaranda, Aniţa, Troiţa şi Măgdălina, drept 45 ughi, două vaci cu viţei şi o iapă, „partea lor din **Hărmăneşti** (lângă Cârligi, comuna Ştefan cel Mare, Neamţ), ce-a fost cumpărătură de la Irodie şi de la Savul"[345].

SASOVA

(Petrileşti pe Rebricea, apoi Petreşti, azi Sasova,
comuna Rebricea, Vaslui).

1443, august 24: Întărit de Ştefan voievod fraţilor Moica şi Tador, care primesc uric pentru „satele, pe Rebricea, anume Pojereşti şi Petrileşti, unde este casa lui Piatră, şi, pe Rebricioara, satul popii Micu, şi, mai jos,

[345] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 114, pp. 126, 127

unde au fost juzi Stoian şi Giugiu Blidaru, şi, mai jos, unde a fost Stoian Folea, şi, mai jos, seliştea lui Marco şi seliştea lui Nicoară, şi la Tecuci, unde a fost Andrei vătăman, şi, pe Botna, locuri din pustie… Iar hotarul tuturor acestor sate şi selişti să fie după hotarele vechi, pe unde au folosit din veac. Iar hotarul pustiilor să fie cât vor putea să folosească satele îndestul"[346]. / Întărit de Ştefan voievod fraţilor Moisa şi Toader, care primesc uric pentru „ale lor sate din drese de visluşenie ce le au de la noi, satele pe Rebricea ce se numesc **Petrileşti** (sau Petreşti, inclus în Sasova, comuna Rebricea[347], Vaslui), unde este casa lui Petrea, şi, pe Rebricioara, **satul popii Micului** (Crăeşti[348], Vaslui), şi altul mai jos, **unde a fost Stoian Folea** (lângă Draxeni[349], Vaslui), şi **unde a fost Andreiu** (sat la Tecuci, întărit lui Moisa vornic de gloată[350], Galaţi)… Iar hotarele tuturor acestor sate şi selişti să le fie lor, dinspre toate laturile, pe vechile hotare, pe unde din veci au îmblat, cât să trăiască satele îndeajuns"[351].

1902: „**Sasova**, sat în partea de sud a comunei Bodeşti, plasa Mijlocul, judeţul Vasluiă, situat pe coasta dealului Sasova, ce vine în partea de est a satului, fiind

---

[346] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 239, pp. 340, 341

[347] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 190

[348] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 160

[349] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 241

[350] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 17

[351] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, pp. 195-198

udat de pârâul Rebricea. E aşezat pe moşia Scânteia, pe o suprafață de 135 hectare, din care 100 hectare pădure, cu o populaţie de 33 familii sau 119 suflete. Locuitorii posedă: 6 pluguri şi 10 care cu boi, 1 plug și 1 căruță cu cai; 88 vite mari cornute, 14 cai, 200 oi, 6 capre şi 15 râmători”[352].

SASU

(Poienile Sasului, azi Sasu, Vrancea).

1624, martie 25: Întărit de Radul Mihnea voievod postelnicului Ianache, care obţine uric pentru „satul **Stolniceni** (pe Gârla Scumpia, comuna Stolniceni, Iaşi) pe Gârla şi satul **Scumpia** (la gura Săratei, comuna Scumpia, Iaşi), care este în ţinutul Iaşi, cumpărătură de la Păscălina, cneaghina lui Lupul Stroici logofăt, şi de la fiul ei Ionaşco Stroici, pentru 850 ughi ungureşti”; / „satul **Gligenii** (Glingeni, judeţul Bălţi, Moldova) în ţinutul Soroca, cumpărat de la Prohor, Eftimie, Simion, Nicanor, Daniil şi de la tot soborul sfintei mănăstiri Pantocrator, pentru 200 taleri bătuţi, cu mori la apa Neagra”; / „satul **Medelenii** (comuna Golăeşti, Iaşi), pe amândouă părţile Prutului, cumpărat de la Busca şi fiii ei Zabulic, Erina şi Elena, şi Vasile, fiul lui Maxin, şi de la Ionaşco Căcărează, fiul Mariei, şi Dămian şi fratele lui Toader, şi Necoară fiii Mariei, şi de la Iosip, fiul lui Ganea, şi sora lIui, Agafia, şi Larion, fiul lui Dănilă, şi sora lui Agafia,

[352] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 321

şi de la Anna, fiica lui Fedor, şi surorile lui Tudosiia şi Ţiganca, toţi nepoţii şi strănepoţii lui Medelean, şi de la Hilip şi Neniul, fiul Maricăi Budoaie, şi Nuor şi Alixandru, nepoţii Budoaiei, pentru 162 de taleri bătuţi"; / „două părţi din tot satul **Onţeşti** (lângă Ungheni, judeţul Ungheni, Moldova), în ţinutul Iaşi, pe care şi le-a cumpărat de la Gherman, fiul lui Bâzdâg, şi de la toţi părinţii şi fraţii şi verii lor, pentru 150 de taleri bătuţi şi zece boi… a treia parte, ce se va alege partea lui Barnovschi hatman şi a cneaghinei sale, cumpărată de la milostivirile lor, pentru 100 taleri bătuţi". / „satul **Cucuiaţii** (raionul Râşcani, Moldova), în ţinutul Iaşi, pe care şi l-a cumpărat de la Coste şi de la sora lui Ticea, copiii Agafiei şi ai lui Nasture, nepoţii lui Cirţiu, şi Necoriţă, fiul Magdalinei, nepotul lui Ivan, şi Isac şi sora lui Coschiţa, copiii Stancăi, nepoţii lui Stan cel bătrân, şi Mărica, fiica Erinei, nepoata lui Văsiu, pentru 95 de ughi buni"; / „satul **Fântânelile** (inclus în Matca, Galaţi) în ţinutul Tecuci, pe care şi l-a cumpărat de la Stavăr, fost pârcălab, fiul lui Crăciun, nepotul lui Zbiarea, şi de la Nicoară, fiul lui Moşul, nepotul lui Căldăruşe, şi Iurga, fiul lui Dinga, şi Spiridon, fiul lui Mârzea, şi Neniul, fiul Stancăi, şi Simion, fiul lui Stan, şi Bălan şi Lepădat, fiii lui Fătul, şi Stan, fiul lui Ţigui, toţi nepoţii Coţuşei, şi Mihăilă, fiul lui Burlă, şi Şerban, fiul lui Iepure, nepotul lui Iepure cel bătrân, pentru 340 de taleri bătuţi"; / „satul **Ciocârlianii** (sat pe Gerul, Galaţi), în ţinutul Tecuci, pe Gerul, pe care şi l-a cumpărat de la Dumitraşco Ciutacul, fiul Dobrei, şi fratele lui, Stancul, nepotul lui Smârcea, şi Miron, fiul lui Păcurar, şi sora lui, Stanca, şi Ion, nepotul lui Păcurar, şi Simion, şi Puţachi, şi Frăţilă, toţi nepoţii lui Smârcea, pentru 100 de ughi roşii"; / „satul

Gurbăneştii (lângă Hănăşenii Noi, judeţul Cahul, Moldova), în ţinutul Chigheciu, pe care şi l-a cumpărat de la Sofronia, cneaghina lui Ursu Udrea vornic, şi de la fiicele lui, Nastasiia şi Anghelina, pentru 350 de taleri bătuţi"; / „satul **Poienile Sasului** (satul Sasu, Vrancea), cutul de sus, care este în ţinutul Tecuci, pe care l-a luat pentru datoria pe care a avut-o la Iurco logofăt, 300 de ughi galbeni, pe care îi dăduse lui cu împrumut în zilele lui Costandin voievod. Şi hotarul acestui sat fusese cotropit de alţi oameni care erau împrejurul lui, iar după aceea, în zilele lui Ştefan voievod, s-au dus Ionaşco vornic şi Cujbă vornic cu carte domnească şi au ales hotarul acestui sat, cu oameni buni, şi au pus stâlpi, pe unde a fost vechiul lor hotar de demult"; / „jumătate din satul **Chicoşea** (lângă Corni, Galaţi) pe Sohului, în ţinutul Covurlui, pe care şi l-a cumpărat de la Maxin şi fratele lui Măteiu, şi Trifan, copiii lui Lupul, şi Ignat şi fratele lui, Istratie, şi sora lui Măgdălina, copiii lui Cornea, şi verii lor Gligor, fiul lui Simion, şi Spiridon, fiul lui Bogdan, pentru 80 de taleri bătuţi"; / „jumătate de sat din **Şuşmăneşti, care acum se numeşte Drăguşănii** (Drăguşeni, Galaţi), în ţinutul Covurlui, pe care şi l-a cumpărat de la Fodor, şi Mihăilă, şi Mica, şi Nichita, şi Eremiia, şi Maxenia, toţi nepoţii şi strănepoţii Marinei, pentru 80 de taleri bătuţi"; / „satul **Şotropenii** (lângă Perieni, Iaşi) pe Turiia, în ţinutul Iaşi, pe care şi l-a cumpărat de la Cazaca, cneaghina lui Trifan postelnic, şi de la Rusca, sora lui Trifan postelnic, pentru 100 de taleri bătuţi"; / „satul **Furteşti** (lângă Vertişoaia, comuna Furteşti, Vaslui), în ţinutul Fălciu, pe Prut, pe care şi l-a cumpărat de la Movilă şi de la fratele lui, Nicoară fost spătar, fiii lui Lazăr pitar, pentru 180 de taleri bătuţi"; / „satul **Mărişeni**

(comuna Mereşeni, judeţul Lăpuşna, Moldova), în ţinutul Lăpuşna, şi iarăşi jumătate din jumătate, pe care şi le-a cumpărat de la Ionaşco Negruţ cel bătrân, pentru 90 de taleri bătuţi. Iar dresele pe care le-au avut pentru acest sat, ei au spus că le-au pierdut din pricina tătarilor, când a venit în domnie Ştefan Tomşa voievod"; / „siliştea **Ghermăneştii** (comuna Drânceni, Vaslui), în ţinutul Fălciu, pe râul Bârlad, pe care şi-a cumpărat-o de la Movilită fost pârcălab şi de la fiul lui, Lazor, şi de la Toader nepotul lui, fiul lui Nicoară, pentru 120 de ughi galbeni"; / „satul **Punteşenii** (Puntişeni, Vaslui), în ţinutul Tutova, pe care şi l-a cumpărat de la Simion, fiul lui Nicoară Barza, nepotul lui Costin, strănepotul lui Trifa şi al lui Toma, şi de la Dumitru, fiul lui Ionaşco Barzica, nepotul lui Costin, şi de la Sirbul, fiul lui Ghiorghe, nepotul lui Nistor, şi Nicoară, fiul lui Petrea, şi Toader, fiul lui Filip Păţea, şi toţi nepoţii şi strănepoţii lui Trif şi ai lui Toma, toate părţile lor de moştenire şi de cumpărătură, pentru 100 de ughi galbeni. Şi a rămas nevândută, din tot satul Punteşeni, dintr-un bătrân, partea lui Costantin şi a lui Nistor, ce se va alege partea lor din şase ogoare"[353].

1627, martie 12: Întărit de Miron Barnovschi voievod postelnicului Enache, care primeşte urice pentru „nişte sate, anume **Sasul** (comuna Suraia, Vrancea), între Siret şi Fântâna, şi **Lăturişeni** (lângă Cudalbi, Galaţi), pe râul Gerul, în ţinutul Tecuciului, şi satul **Gurbăneşti** (lângă Hănăşenii Noi, judeţul Cahul, Moldova), în ţinutul

[353] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 182, pp. 243-248

Chigheciului, şi satul **Scumpia** (pe Gârla Mare, Moldova), în ţinutul Iaşilor, care sate îi sunt de cumpărătură"[354].

1902: „**Sasul**, cătun în judeţul Putna, comuna Bilieşti, plasa Bilieşti, situat în câmpia Siretului, spre vest de cătunul Bilieşti. Are o populațiune de 375 locuitori; 1 biserică, cu hramul Sf. Voevozi"[355].

SASUL

(lângă Dimaci, Galaţi).

1774, iunie: Satul **Sasul**, ţinutul Tecuciului, ocolul Bilieşti, după recensământul lui Rumeanţev[356], avea **toată suma caselor 32**. Scădere rufeturi 16: 1 popă, 1 diacon, 1 vornic, 1 vătăman, 1 văduvă, 1 nevolnic, 10 bejenari. Rămân birnici 16. / **Birnici**: Grigoraş Toma / Neculaiu Bondar / Simion Grigoraş / Ilii Dorul, văduvoi / Costandin Vişan / Ion Vasilache / Vasile Îndoilă / Toader Îndoilă / Costandin Grigoraş / Ioniţă Strătulat / Grigorică sin (fiu) lui / Gheorghi Căpitanul / Neculaiu Îndoilă / Vasilachi, holtei cu mamă / Ştefan, bejenar / Grigorii sin Îndoilă. // **Rufeturi**: Costandin, rotar, bejenar de la Vărtişcoiu al arhimandritului de la Sfeti Ioan / Iordachi, prisăcar, tij (la fel) / Enachi, brat (frate) lui, tij / Ion, brat

---

354 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 163, pp. 203, 204

355 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 321

356 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 540, 541

lui Iordachi, tij / Stoica, tăbăcar, tij / Gheorghi, muntean, tij / Radu, morar, tij / Vlad, tij / Alde, tij / Mihaiu / Popa Alecsandru / Pascul, diacon / Paraschiva, văduvă / Dumitru, nevolnic / Mihalcia, vornic / Ştefan, vătăman.

SATU MARE

(lângă Rădăuţi, Bucovina).

Satul Satu Mare a fost atestat documentar în **22 mai 1443** (6951), când Ilie Voievod, întărindu-i partizanului său „Didrih de la Buceaci şi de la Iazloveţ, staroste al Podoliei" o parte din satele şi cătunele Moldovei, inclusiv „Soceviţa, şi cu toate cătunele şi veniturile", precizează că „**în afară de Satu Mare**", care iese, astfel, din domeniul Volhoveţ (Volovăţ)[357].

În **15 iulie 1445**, Ştefan Vodă, fratele lui Ilie Vodă, l-a „miluit" pe Oancea logofăt, cu, „pe Suceavă, Satul Mare, şi trei sălaşe de ţigani, anume: Coste cu sălaşul său, şi Micula cu sălaşul său, şi Mihai cu sălaşul său"[358].

1582: În 24 februarie 1582, din voia lui Iancul Sasul Vodă, „un sat la apa Sucevei, anume Satul Mare, ocolul Badeuţi, cu morile pe pârâul acelui sat Satul Mare, care a fost dreapta noastră ocină de la Ştefan Vodă cel Bătrân", a fost dăruit mănăstirii Sf. Ilie, „unde este egu-

---

[357] AŞSP, *Documente Romaniae Historica. A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, p. 326

[358] [358] AŞSP, *Documente Romaniae Historica. A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, p. 363

men Atanasie”, hotarul satului, „cu morile în părău”, cuprinzând reperele toponimice: „denspre Bădeuţi, de la apa Sucevii, peste tufiş şi cămp, prin mijlocul heleşteului, lângă piue”, făntăna Ştefului, spre troian, la părăul Vălhoveţ, movila cu baltă spre satul Volovăţ, hotarul Rădăuţilor, părăul Runciu pănă la Plop, peste părăul Pazin, hotarul Macicăuţilor, apa Sucevei drept spre Drăgăneşti”[359].

1772: Recensământul lui Rumeanţev[360], din 1772-1773, înregistrează la Satul Mare, în Ocolul Vicovilor, fără alte precizări, „21 – toată suma caselor”, însemnând 15 scutelnici ai spătarului Enăkaki, 3 femei sărace, 2 scutelnici ai episcopului Dositei Herescul şi 1 ţigan.

1744: În 12 septembrie 1744, „Cârnul, de 90 ani, din Satu Mare” depune mărturie la stâlpirea hotarului Volovăţului. În 1774, Satu Mare avea 24 familii ţărăneşti, iar în 1775, când făcea parte din Ocolul Vicovilor, 2 popi, 25 ţărani, numărul familiilor ajungând la 60 în 1784.

1772: Biserica „Sfinţilor Arhangheli Mihail şi Gavril” din Satu Mare a fost construită în 1772 şi restaurată în 1845. În 1843, când în cei 867 enoriaşi număra şi pe cei câţiva ortodocşi din Hadikfalva, biserica era slujită de parohul Vasilie POPESCUL. În 1876, parohia Satu Mare şi Hadikfalva, cu 1.182 enoriaşi, îl avea paroh pe Mihail ILIUŢ. În 1907, paroh era Theodor POLONIC, născut în 1850, preot din 1873, paroh din 1885, iar cantor, din 1906, Athanasie ŢIBU, născut în 1867.

---

359 Balan, Teodor, *Documente bucovinene*, vol. I, Cernăuţi 1933, pp. 80, 81

360 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 340

1787: În 1787, până în 30 noiembrie[361], câteva din cele optzeci de familii de agricultori germani, veniţi din Remania, din Bavaria şi din Baden-Württemberg, s-au aşezat la Satu Mare, localitatea ajungând, datorită modelelor de gospodării şi de gospodărire nemţeşti, una dintre cele mai frumoase şi mai prospere din Bucovina vremii. Familiile germane din Satu Mare se numeau: **Peter Schmid**, **Heinrich Mang**, **Johann Staudt**, **Adam Nunweiler**, **Christoph Schmid**, **Carl Weber**, **Sebastan Hubig** şi **Ludwig Schneider**[362]. La 1 mai 1790, toate aceste familii sunt reconfirmate în Satu Mare[363].

1788, Hacquet: „Dacă mergi mai departe de câmpie, peste Burla, către râul Suceava, ajungi la o colonie germană, numită Satu Mare. Toate aceste colonii de aşezări noi nu prea mulţumesc pe băştinaşi, pentru că nu mai pot lăsa, ca înainte, câmpul lor toloacă şi pentru că aceşti nou veniţi prea adesea luau ce nu se cuvenea. Aşa, într-o zi, am auzit plângerile, aduse în faţa comisarului imperial, de către aceşti oameni, împotriva coloniştilor, al căror număr nu este mare, că nu le-au jefuit numai micile lor grădini, ci s-au încumetat şi să vatăme şi să ştirbească vechile lor drepturi, în cutare şi cutare chip. Cei păgubiţi au fost satisfăcuţi, iar tulburătorilor li s-a spus, între patru ochi, că viaţa lor este în continuă primejdie, căci dacă, vreodată, se vor ridica împotriva lor moldovenii sau „românii”, atunci pot fi siguri că nu va fi cruţat nici copilul din trupul maică-si, şi, atunci, nu se ştie cum vor mai putea fi salvaţi, întrucât aceşti oameni puteau să

---

361 Kaindl, Raimund Friedrich, *Das Ansiedlungswesen in der Bucovina*, Innsbruck 1902, p. 427
362 Ibidem, p. 522
363 Ibidem, p. 526

scape de orice cercetare şi pedeapsă şi să emigreze pe nepusă masă”[364].

1802, Rohrer: „În singurul ţinut, dintre Siret şi Suceava, pe unde am călătorit, se aflau, când pe şosea, când în munţi, nouă sătuleţe mici de germani. Dacă, de altfel, am transcris bine numele de locuri româneşti, ele se numesc astfel: Rădăuţi, Frătăuţi, Arbore, Ilişeşti, Balosinăuţi (parte a satului Horodnic – n. n.), Satu Mare, Grăniceşti, Tereblecea, Mănăstioara. / Uneori, se formează un sat de 12, până la 18 case, alteori de mai multe. Toate, laolaltă, au numai un pastor. Cel de acum se numeşte Schwartz, este un sas din Transilvania şi, după câte aud, este un om cu cunoştinţe (învăţat) şi cu un caracter bun, pe care pastor, însă, nelocuind la stradă, nu l-am putut vizita”[365].

1838: Din 1838, funcţiona în Satu Mare o şcoală germană cu 3 clase, iar din 1867, şi o şcoală românească cu 3 clase[366].

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Rădăuţi – **Rădăuţi** (Târg cu tribunal districtual) cu Vadu Vlădichii, Andreasfalva cu Mitoca, Bădeuţi, Bilca, Burla, Frătăuţii Vechi, Frătăuţii Noi, Fűrstenthal, Horodnicul de Sus, Horodnicul de Jos, Karlsberg, Marginea, Milişăuţii de Sus, Putna (cu mănăstirea), **Satulmare**, Straja, Suceviţa, Vicovu de Sus cu Bivolăria, Vicovu de Jos, Voitinel,

---

364 *Călători*, X, II, pp. 823

365 *Călători*, XIX, I, p. 156

366 SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 49, 1876 p. 49, 1907 p. 128

Volovăţ, Seletin cu Frasin, Tomnatic, Rusca, Paltin, Plosca Camerale, Ulma, Ropoţel, Nisipitu, Bistriţa cu Cârlibaba, Izvor cu Iaroviţa, Sărata, Moldova, Şipot Camerale”[367].

1886: În 1886, Ştefan P. Popescu din Cernăuţi intra în posesia unui „răvaş istoric” din 1702, o scrisoare a lui Ursu Ureche, staroste al Cernăuţilor, către fiul lui, Zaharie Ureche, care, rănit de moarte fiind de către „un păgân de leah, din gios de episcopie Rădăuţului, întru Satu Mare şi saga dinspre Dorneşti, pe un pisc de deal din cea parte de apa Sucevii, la Cetăţuie sau Şanţul Litvanului”, săpase trei gropi, iar în cea din mijloc ascunsese „două tearhuri de piele pline de bani, mai mult aur şi argint”. Suma era atât de mare, încât ar fi ajuns pentru construirea unei biserici la Soci şi pentru cumpărarea unei moşii de la boierul Şirban. Starostele fusese rănit în ziua de 23 iunie 1702[368].

1890: În 1890, comuna Satu Mare avea 4.300 locuitori, un primar român, Ioan Lavric, şi un primar german, Richard Wolf. La şcoala românească erau învăţători George Vrăbiuţă şi Aspazia Popescul, iar la şcoala germană profesau Simion Mayer-senior şi Simion Mayer-junior. Parohia ortodoxă era slujită de parohul Teodor Polonic şi de cantorul bisericesc Vasile Lupştea.

1890: Volumul 16, nota 6. Pagina 69 (**Descoperiri în Bucovina**). „În urma notiţei cu același nume, inclusă Mittheilungen, anul 1889, nota 36, fie-ne permisă raportarea asupra altor descoperiri interesante, nepublicate încă… Două vârfuri de săgeată, realizate din bronz,

---

[367] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich*, Wien 1869. pp. 158-161

[368] REVISTA POLITICĂ, Anul I, nr. 10, 15 Octombrie 1886, p. 4

cu trei tăișuri, lungime de 3 ½ și 4 cm, săpate, în 1886, în Satulmare, districtul Rădăuţi, pe un deal, încă 2 bucăți vârfuri de săgeată, de aceeași dimensiune, dar numai cu două tăișuri, și 2 bucăți de vârfuri de săgeată cu trei muchii, complet topite"[369].

1891: Volumul 17, nota 160, pagina 178 (**Conservarea monumentelor din Bucovina**). „Profesorul conservator Romstorfer a înaintat deja Comisiei Centrale un raport foarte important, privind necesitatea conservării multor monumente importante din Bucovina. În același timp, el a atras atenția asupra bisericilor mănăstirești din Putna, Suceviţa, Dragomirna, asupra bisericilor mai vechi ale parohiilor și ale filialelor din Horecea, Toporăuţi, Siret (2), Mănăstirişte, Suceava (4) Ilişeşti, Pătrăuţi, Sf. Ilie, Rădăuţi, Suceviţa, Solca, Comareşti, Arbore, Volovăţ, Milişăuţii de Sus, Satulmare, Mănăstirea Humorului, Voroneţ, Vatra Moldoviţa etc., în afară de numeroasele biserici din lemn. La biserica din Mănăstirea Humor, mortarul piedestalului, care are o înălțime de aproximativ un metru, a căzut parțial, cu excepția peretelui inferior, care poartă încă picturi splendide. Pe cei aproximativ 30 cm lățime, pietre de profil pietonal sunt desfăcute sau chiar aruncate, îmbinările fiind mai ales fără mortar. Trotuarul din jurul bisericii s-a scufundat atât de adânc, încât nu numai că nu mai servește scopului, dar a devenit de-a dreptul dăunător construcției. Când s-au desființat

[369] Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893,*Czernowitz 1893, pp. 45-71

mănăstirile, această biserică a devenit biserică parohială, iar iconostasul de acolo este de remarcat“[370].

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Satul Mare Nemţesc**, comună rurală, districtul Rădăuţi, lipită de comuna Satul Mare Românesc. Suprafaţa: 18,00 kmp, împreună cu Satul Mare Românesc; populaţia: 1.085 locuitori germani, de confesiune evanghelică şi romano-catolică. Se compune: 1) din satul de reşedinţă, cu 1.033 locuitori, şi 2) din cătunul Perdelli. Se serveşte de aceleaşi căi de comunicaţie ca şi Satul Mare Românesc; are o şcoală populară germană, cu 2 clase, şi o casă de economie. Colonie întemeiată la anul 1787, de numeroase familii germane, aduse pe teritoriul comunei Satul Mare, care, de atunci, spre deosebire, a luat supra-numirea de „Românesc”. Populaţia se ocupă cu agricultura. Se găsesc 198 cai, 410 vite cornute, 3 oi, 508 porci, 25 stupi. **Satul Mare Românesc**, comună rurală, districtul Rădăuţi, aşezată pe malul drept al Sucevei, la confluenţa sa cu pâraieleTemnic şi Saha, cam în spre sud-est de Rădăuţi. Suprafaţa: 18,00 kmp, împreună cu Satul Mare Nemţesc; populaţia: 1.238 locuitori români, de religie greco-orientală. Se compune: 1) din satul de reşedinţă, cu 1.195 locuitori, şi 2) din cătunul Perdelli. Este legată cu Rădăuţi printr-un drum districtual; prin drumuri de ţară comunică cu Rădăuţi, precum şi cu Hadicfalva, Istenşeghiţ şi Crainiceşti (Siret), pe unde trece drumul principal Suceava-Siret. Are o şcoală populară, cu 4 clase (deci, 120 şcolar – n. n.), şi o biserică, cu hramul „Sfinţii Arhangheli Mihail

[370] Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893*,Czernowitz 1893, pp. 45-71

şi Gavril”, şi o casă de economie. Printr-un hrisov din 24 Februarie 1582, Domnul Moldovei Iancu Sasul a dăruit-o mănăstirii Sfântu Ilie, în posesia căreia se găsea şi la 1776. O parte din teritoriul comunei, pe care s-a întemeiat, în 1787, o colonie germană, s-a despărţit, sub numele special de Satul Mare Nemţesc. În apropiere s-au găsit, de repetate ori, vârfuri de săgeţi de bronz. Populaţia se ocupă cu agricultura. Comuna aceasta, împreună cu Satul Mare Nemţesc, posedă 1.129 hectare pământ arabil, 230 hectare fânaţuri, 13 hectare grădini, 198 hectare imaşuri, 11 hectare pădure. Se găsesc 87 cai, 372 vite cornute, 160 oi, 322 porci, 10 stupi. **Satul Mare Românesc, moşie**, atenenţă a moşiei cu administraţie particulară Hardeggthal, districtul Rădăuţi. Are o casă şi 4 locuitori”[371].

1909: Adunând „cântece populare româneşti din Bucovina”, care aveau să vadă lumina tiparului sub semnătura nemeritată a lui Mattias Friedwagner[372], în 1940, Alexandru VOEVIDCA a cules folclor şi de la Ioan ANDRUHOVICI (învăţător superior, în 1909) din Satu Mare.

1914-1918: Jertfa de sânge pentru Bucovina a fost depusă de „Rezervistul **Gavril Lavric**, Satu Mare, Regimentul 22, rănit”[373]; „Infanteristul **Ion Colibaba**, Satu Mare, Regimentul 22, rănit”[374]; „**Franz Presser** din **Satulmare** a participat la război şi ar fi murit ca prizonier în Rusia, după cum afirmă martorii. Fiind deci probabilă

---

371 Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, pp. 190, 191

372 MATTHIAS FRIEDWAGNER, *Rumanische Volkslieder aus der Bukowina*, Konrad Triltsch Verlag Wurzburg, 1940

373 *Viaţa Nouă*, IV, nr. 157 – Supliment, din 8 iulie n. 1915

374 *Viaţa Nouă*, IV, nr. 182, 4 iunie n. 1916, p. 8

prezumţiunea legală a morţii, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Adolfine Presser, procedura pentru declararea morţii celui dispărut"[375]; „**Simion a lui Filip Jurovschi**, din **Satulmare Vechi**, a participat la război şi ar fi picat, în anul 1916, pe frontul italian, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Saveta a lui Simion Jurovschi, procedura pentru declararea morţii celui dispărut"[376].

1922: „Având în vedere concursurile publicate, cererile prezentate şi propunerile făcute de revizorate, Consiliul şcolar al ţării a făcut, în şedinţa din 27 Martie 1922, sub preşedinţia domnului Director general delegat al învăţământului din Bucovina, următoarele numiri, pe ziua de 1 Aprilie 1922 – **a).** în calitate de învăţători superiori: **Dimitrie Prelipcean** la **Satul Mare**"[377].

1940: Tablou de cărţile de capacitate (atestate de meserie – n. n.) eliberate de Oficiul Rădăuţi, anulate de minister prin decizia Nr. 66.017 din 1940"[378]: **Bendas Nicolae**, cizmar, domiciliat în Satul Mare; **Wild Frederich**, morar, domiciliat în Satul Mare; **David Rita**, coafeză, domiciliată în Satul Mare; **Vinkler Schela**, coafeză, domiciliată în Satul Mare; **Tomşa Constantin**, tâmplar, domiciliat în Satul Mare; **Jurovschi Frantz**, croitor, domiciliat în Satul Mare; **Iacob Moor**, croitor, domiciliat în Satul Mare; **Bandus Carl**, cizmar, domiciliat în Satul Mare; **Dumitrescu Valerian**, cizmar,

---

[375] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 15, Cernăuţi în 29 Aprilie nou 1921, pp. 189-192
[376] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 3, Cernăuţi 3 februarie nou 1921, pp. 28-33
[377] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 8, Cernăuţi 21 aprilie 1922, p. 41
[378] *Monitorul Oficial*, Nr. 58, 10 martie 1941, pp. 1197-1208

domiciliat în Satul Mare; **Engel Herman**, rotar, domiciliat în Satul Mare; **Cortea Carol**, morar, domiciliat în Satul Mare.

1941: „Tablou de condamnaţii care au beneficiat de suspendarea executării pedepselor, conform decretului-lege Nr. 1.132/941, Monitorul Oficial Nr. 94 din 1941[379] – **Tribunalul Suceava** (Penitenciarul Suceava): **Feleagă Ioan**, agricultor, cu ultimul domiciliu în comuna Satul Mare, jud. Rădăuţi, născut în comuna Satul Mare, jud. Rădăuţi, condamnat de Trib. Mil. C. IV Arm., pentru rebeliune, la 3 ani închisoare corecţională şi 2 ani interdicţie, conform art. 259 şi 260 din codul penal; **Lupancu Constantin**, agricultor, cu ultimul domiciliu în comuna Satul Mare, jud. Rădăuţi, născut în comuna Satul Mare, jud. Rădăuţi, condamnat de Trib. Mil. C. IV Armată, pentru rebeliune, la 2 ani închisoare corecţională, 2 ani interdicţie, conform art. 258, 259 şi 260 c. p.".

1942: 1942, ianuarie 29: „Noi, general Victor Iliescu, subsecretar de Stat al Educaţiei Extraşcolare; / Având în vedere jurnalul Consiliului de Miniştri Nr. 21 din 14 Ianuarie 1942… / Decidem: Art. unic. Se angajează, pe data prezentării la serviciu, ca diurnişti la formaţiunile tineretului extraşcolar, următorul personal, plătibil cu îndemnizaţia de şedinţă respectivă: **Marfiuc Mihai**, seria 1938, media 7,40, numit în comuna **Satul Mare** Nou, postul IV, jud. Rădăuţi"[380].

1947: „Având în vedere raportul cu Nr. 16.799 din 1947 al Inspectoratului şcolar regional Suceava,

---

379 *Monitorul Oficial,* Nr. 122, 26 mai 1941, pp. 2856-2860

380 *Monitorul Oficial*, Nr, 249, 20 octombrie 1941, pp. 6452 şi următoarele

înregistrat sub Nr. 264.182 din 1947[381], următorii învăţători se repartizează, pe data de 1 septembrie 1947, la şcolile primare indicate în dreptul fiecăruia: Vatmanu Silvia, de la Arbore, Cotul de Jos, la Satu Mare".

SAUCA

(sat pe Racova, numit iniţial **Curteşti**,
comuna Laza, Vaslui).

1415, iulie 12: Întărit de Alexandrul cel Bun mănăstirii Bistriţa, care primea uric pentru „un sat pe Chivejdi (Chiejdi sau Cuejdiu, afluent al Bistriţei, în Neamţ – n. n.), anume satul lui Opriş şi al lui Oană, nepotul său… Şi încă, pe lângă aceasta, şi-au făcut pomană boierii noştri credincioşi… Și a dat pan Ion vornic (de Suceava) satul său, unde au fost Maxim şi Voinea vătămani. Şi pan Ion Jumătate de asemenea a dat satul ce l-a avut pe Cracău, unde a fost… cneaz şi de asemenea satul **Cauceleşti** (**Căciuleşti** – n. n.)… Şi pan Negru a dat satul său, unde este curtea lui, şi anume **Gâdinţi**, şi de asemenea satele pe Racova (**Cârstoi** pe Racova, unde au fost Pătru, feciorul Cărstei, **Bilcarii**, tot pe Racova, unde au fost Oană, fratele lui Pătru, **Curteşti**, tot pe Racova, unde au fost ficiorul lui Naneş – v. I. Bogdan, *Doc. Ştefan*, I, p. 477)… care îi sunt lui… Iar

[381] *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, pp. 9652-9657

hotarul acestor sate să fie cu toate hotarele lor atât cât au folosit din veac”[382].

1902: „**Sauca**, sat în judeţul Vaslui, numit de la pârâul Sauca, ce curge prin mijlocul lui, situat pe coasta dealului Dumbrava, spre est, și pe dealul Mijlocul, spre vest, pe o suprafață de 500 hectare, din care 42 hectare vie şi cu o populaţie de 130 familii sau 641 suflete. Moşia aparţine statului. Locuitorii posedă: 18 pluguri şi 36 care cu boi, un plug și 2 căruțe cu cai, 239 vite mari cornute, 500 oi, 23 cai, 98 râmători; 30 stupi”[383].

SAUCA

(Slobozia Saucăi, comuna Sauca,
raionul Donduşani, Moldova).

1634, mai 16: Porunca dată de Vasile Lupu voievod „la vătămani şi la toţi mişeii domniei mele din **Larioneşti** (Arioneşti, raionul Donduşani, Moldova), **Măşceni** (raionul Donduşani, Moldova), **Căcăceni** (raionul Donduşani, Moldova), **Broscouţ** (Broscăuţi, raionul Donduşani, Moldova), **Gliţeni** (Hlingeni, comuna Mihuleni, raionul Rezina, Moldova), **Mătiuţ** (comuna Mateuţi, raionul Rezina, Moldova) şi din **Slobozia Saucăi** (comuna Sauca, raionul Donduşani, Moldova)… voi toţi ca să aveţi a asculta de egumenul şi de tot soborul de la sfânta

[382] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 41, p. 59-61

[383] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 325

mănăstire Sfântul Sava”, pentru că „a dat acele sate răposatul postelnic Ianache sfintei mănăstiri”[384].

1904: „**Saucă**, ruseşte Savca, sat în judeţul Soroca, volosti Otaci, spre sud de Mereşeuca, la 8 km de târguşorul Otaci de pe Nistru. Are 282 case, cu o populaţie de 1.090 suflete; biserică; şcoală rurașă; 300 vite mari cornute, 110 cai”[385].

SĂUCEŞTI

(sau Seucăuţi, Saucăuţi, sat lângă Slobozia,
comuna Roznov, Neamţ).

1438, februarie 23: Întărit de Ilie voievod „mănăstirii noastre sfânta Înălţare de la Neamţ”, care primeşte uric pentru „un sat la gura Cracăului, anume Seucăuţi (în alte acte, Săuceşti – n. t.), unde este Samoil vătăman, şi o prisacă la gura Tătarcăi şi moara de la gura Jejiei… Iar hotarul acestui sat să fie cu toate hotarele sale vechi, pe unde au folosit din veac”[386].

1446, martie 11: Întărit de Ştefan voievod mănăstirii Neamţ, care primeşte uric pentru „câte sate ascultă de mănăstirea noastră, anume: unde este Samoil vătăman (Seucăuţi, la Gura Cracăului) pe Bistriţa, şi Dvorineşti, şi

---

[384] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 134, p. 147

[385] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 184

[386] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 180, pp. 254-256

Timişeşti, şi Crâstieneşti, şi Băloşeşti, şi, la Topliţă, unde a fost Barbă Geamâră, şi Başoteni, şi Fântânele, şi Dragomireşti, pe Şumuz, şi Telibecinţi, pe Siret, toate acestea sate mănăstireşti"[387].

1447, august 22: Întărit de Ştefan voievod mănăstirii Neamţ, care primeşte uric pentru, „Temişeşti, şi Dvorenişti, şi Cârstieneşti, şi Băloşeşti, şi Gemineşti, şi Paşco, şi Petrică, şi, la Gura Cracăului, Sauceşti, şi Başoteni, şi Fântânele, şi Dumbrăviţa, şi Telebecinţi cu mori, şi Clococina, şi Cobâcini, şi Bilosăuţi, şi Dragomireşti, şi Hlapeşti şi iezerele lor, Luciu şi Zahorna"[388]. Hotarul, din veac.

1618, mai 25: Întărit de Radul (Mihnea) voievod spătarului Miron Garnoschi şi jupânesei Adamia, care cumpără de la „femeia lui Ionaşco păhărnicel… a treia parte din satul **Drăguşani**, a patra parte, din sus, ce-i pe Podriga, în ţinutul Dorohoiului, ce le-a fost cumpărătură de la Miron, Iurco, Fădoraşco şi Ileana, feciorii Oancei, nepoţii lui Băloş, drept 180 lei"; / de la Mihăilă sin (fiu) Annei, nepot Tuşcăi, strănepot Simei Mihăilaş, cu 200 galbeni ughi (ducaţi ungureşti de aur), „din tot satul **Saucăuţi**, a treia parte"; / iar de la Ionaşco Diviceanul sin (fiu) Fădor Dragotă, cu 80 taleri bătuţi, „o parte de ocină din satul **Mamurinţi** (Bucovina)"[389].

---

[387] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 266, pp. 377, 378
[388] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 273, pp. 386-388
[389] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iaşi 1929, pp. 196, 197

1774, iunie: Satul **Săuceştii**, ocolul Siretului, după recensământul lui Rumeanţev[390], avea **toată suma caselor 79**. Scădere rufeturi 33: 1 popă, 2 mazili, 7 văduve, 15 ţigani, 8 case pustii. Rămân birnici 46. / **Birnici:** Niagul, morar / Toader, vornic / Antohi / Neculai Eni / Ion, cioban / Ion, vrâncean / Andrei zet (ginere) lui Lihul / Vasile cumnat munteanului / Ioniţă Robu / Sandu Sturza / Toader Putină / Toader Lozonschii / Ion Tata / One, cioban / Ion, rotar / Dumitru, tăbăcar / Luca / Toader, vrâncean / Toader Rogoz / Neculai cumnat Şendre / Mihălache, sârbu / Andrei, rotar / Dumitru, soponar / Costantin, cioban / Ion Şendre / Toderaşco, podar ot (din) Rogoz / Ion Roşca, ot tam (de acolo) / Vasile Ştiuhuleţ, de acolo / Ion, podar de acolo / Vasile, podar de acolo / Tănasă de acolo / Ion Cotruţă / Toader Marcoci / Ion Stan / Antohi Marcoci / Sandu, ciobotar / Sandu Sârghii / Gheorghi sin (fiu) diaconului / Sandul, pas / Andrei / Toader, vezeteu / Vasile, dulgher / Zaharia, cojocar / Ion, păscar / Ion, plugar / Vasile zet (ginere) lui Grigoraş Ghineţ. // **Rufeturi:** Popa Grigore / Ioniţă Moşu, mazil / Toader Corban, mazil / Maria, văduvă / Ana / Maria / Maria / Sofronia / Maria / Altă Maria / Antohi, ţigan / Vasile, ţigan / Ion, tij (la fel) / Iftimi, la fel / Neculai, la fel / Sandul, la fel / Gheorghe, la fel / Toader, la fel / Sandul, la fel / Vasile, la fel / Costantin, la fel / Vasile, la fel / Ioniţă, la fel / Ion, la fel / Vasile, la fel. // **8 case pustii**.

---

[390] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 67, 68

SĂUCENIŢA

(lângă Prelipca, comuna Văculeşti, Botoşani).

1666, aprilie 5: Scrisoarea hotarnică a vornicului de poartă Vasile Nacu, trimisul lui Duca vodă bătrânul să aleagă moşia **Prelipca** a lui Dumitraşcu vistiernicul, având pricină, dinspre **Sauceniţa**, moşia lui Gavril Brăescul… şi s-au tocmit să ţină Prelipca până în capul iazului, ce-a fost iazul popii Firica, ce-a şezut la Prelipca, şi din capul iazului dinspre Prelipca, pe pârâu, în drumul Verbii, până în capul hotarului, şi al Sauceniţei să ţină până în capul iazului popii Firica şi heleşteul să îl ţină dumnealor frăţeşte, iar din jos de iaz să fie a Sauceniţănilor, şi din matca heleşteului merge hotarul printre lozii, la coada heleşteului, şi s-a pus stâlp de piatră în pisc, în miez, la mijlocul pământurilor, care pământuri s-au împărţit în două şi, dintr-acel stâlp s-a pus alt stâlp la drumul cel mare ce vine de la Dorohoi, şi iar este la mijlocul pământurilor, şi de la acel stâlp s-a pus alt stâlp, între drumuri, la spini, şi alt stâlp s-a pus în pisc, deasupra heleşteului lui Romaşco, şi heleşteul lui Romaşco este partea lui Dumitraşco vistiernic, iar altul mai jos de acela este al lui Gavril Brăescul; şi din stâlpul ce este deasupra hăleştenilor, peste heleşteul ce l-a ţinut Cozma, drept în muchia dealului, în pisc, în dreptul locului, peste spinii cei mari, s-a pus stâlp în vârful dealului, şi asemenea stâlp la vale, pe din jos de pomătul popii Timiş şi până la ostrăpisoc, şi de la ostrăpisoc, tot grindul, pe unde

au ţinut de veac amândoi satele, printr-o poiană ce este în codru, ce se cheamă Prestae, aşa cum au mprturisit toţi oamenii bătrâni cum a fost de **Dobrinăuţi** şi-au plătit Săuceninţii o moarte de om, şi ţin ei de mult veac acel loc şi s-a lăsat să fie tot lor, şi s-a înceiat hotarul de către Sauceniţă"[391].

1902: „**Sauceniţa**, sat pe moşia cu acelaşi nume, judeţul Dorohoi, comuna Văculești, plasa Coșula. Aşezările sătenilor sunt în mare parte bune, cu livezui şi grădini, iar stăpânul moșiei are casă veche, făcută din lemn și tencuită, cu heiurile necesare, o mică livadă, puţină vie și grădină de legume, Are o populaţie de 656 suflete; o biserică, cu hramul Adormirea Maicii Domnului, deservită de 1 preot, 1 cântăreț şi 1 pălămar. Proprietatea moşiei este a dlui Vartan Pruncu. Sătenii împroprietăriți au: 389 hectare 56 ari pământ; iar proprictatea: 713 hectare 23 ari câmp şi 143 hectare 22 ari pădure. Iazuri sunt 3, din care unul, numit Arbore, în suprafață de 3 hectare. Țibulea, pârâu, trece pe moşie. Drumuri: calea județeană Dorohoi- Leorda și calea Sauceniţa-Vârful Câmpului. Moşia se hotărește cu: Prelipca, Văculești, Broscăuţi și Gorovei"[392].

---

391 Ghibănescu, Gh., *Dorohoiul / Studii şi documente*, Iaşi 1924, pp. 1, 2

392 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 326

SĂUCEŞTI

(fostul sat Căţeleşti pe Siret, azi Săuceşti,
comuna Săuceşti, Bacău).

1460, aprilie 13: Întărit de Ştefan voievod lui Giurgiu Galbenu, care cumpărase, cu 35 zloţi, jumătate de sat de la Roman Temeşescul, care, la rândul său, abia cumpărase, cu 70 de zloţi tătăreşti, de la Fârţe Dragoşe, care o dobândise de la Andreico şi Luca, fiii lui Iliaş paharnic, „anume satul Căţeleşti pe Siret”[393]. Hotare, din veac.

1462, septembrie 15: Întărit de Ştefan voievod „mănăstirii noastre de la Piatra lui Crăciun (Piatra Neamţ), unde este hramul Adormirea preasfintei născătoare de Dumnezeu şi pururi fecioară Maria”, care primeşte uric pentru „anume satele şi morile: moara cea mare care este pe Bistriţa (Bistriţa, comuna Viişoara, Neamţ) şi în Zdvijinţii (Zvijinţi, Arca sau Doamna, parte din Piatra Neamţ), de la Doamna şi Soboleşti (sat lângă Săvineşti, Neamţ), şi Faurii (înglobat în Zăneşti, Neamţ), şi Vascăuţi (lângă Săvineşti, Neamţ), şi Braşeuţi (Brăşăuţi, comuna Dumbrava Roşie, Neamţ), şi Bulgari (partea a municipiului Piatra Neamţ), şi Mărăţei (în Piatra Neamţ), şi Dărmăneştii pe Chivejdi (în Piatra Neamţ), şi Oprişani (Cuejdiu, comuna Gârcina, Neamţ), de asemenea pe Chivejdi, şi Răidăceştii (lângă Turtureşti,

---

[393] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 92, pp. 131-133

comuna Girov, Neamţ), şi Tortoreştii (numit şi Tătăraşi, azi Turtureşti, comuna Girov (neamţ), două părţi – o parte pe care ei au cumpărat-o de la Cozma, fiul lui Băloş, pentru 75 de zloţi tătăreşti –, şi Căuceleştii pe Cracău şi cu moară (Căciuleşti, comuna Girov, Neamţ), şi Mândreştii pe Orbic (lângă Goşmani, comuna Români, Neamţ), şi satul lui Şerbu Răspop (Beşicani, comuna Săuceşti, Bacău), şi **Stăuciani, amândouă cuturile şi cu moară şi cu iaz** (Săuceşti, Bacău), şi morile de la Bacău, pe care ei le-au întemeiat din pustiu, şi prisaca de la Fundu, dincolo de Siret (Siretu, comuna Letea Veche, Bacău), unde a întemeiat Martie, şi via de la sare, la Bacău, în Dealul Sării, şi Vâlsăneştii, mai sus de Bacău, şi cu dârsta (partea de sus a Bacăului), şi Lucăceştii pe Tazlăul Sărat (parte a oraşului Moineşti, Bacău), şi satul anume Heciani, şi cu morile, pe Siret, pe care l-a dat lor pan Hodco Ştibor din uricul său, pentru sufletul său, şi mănăstirea unde este hramul Sfântul Bogoslov, şi mănăstirea de la Bahlui, şi cu moara, şi mănăstirea de la Bohotin, şi cu moara, şi prisaca Cozia, de la Bohotin, şi Botna, pe Nistru, şi cu prisaca şi cu Iezerul Alb şi cu toate gârlele, care din veac ascultă de Botna, şi moara de la gura Chivejdiului, sub Piatra lui Crăciun, şi prisaca de la Itchil, şi poiana de sub Ceahlău, şi poienile de la Chivejdi”[394]. Hotarele, din veac.

1634, ianuarie 25: Zapisul lui Maxin, fiul Palaghiei, nepotul Cernei din **Bilăeşti** (Ghelăeşti, comuna Bârgăuani, Neamţ), în care mărturiseşte că a vândut partea lui din sat din **Buciumi** (înglobat în Galbeni, comuna Filipeşti, Bacău)… panului Toader Boldescul,

[394] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 107, pp. 151-154

pentru 40 zloţi tătăreşti… Şi au fost la acea tocmeală Gheorghe Aldescul diac, Ştefan diac din **Tatomireşti** (contopit cu Budeşti, comuna Făurei, Neamţ),Maftei din **Galbeni** (comuna Filipeşti, Bacău), Sanson din **Săuceşti** (comuna Săuceşti, Bacău) şi alţi oameni buni”[395].

1634, decembrie 18: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod „Bechei pârcălabului din **Bogdăneşti**, ca să fie tare şi puternic a-şi opri toată moşia şi cumpărătura, câtă a cumpărat în sat în **Bogdăneşti** (comuna Traian, Bacău), în **Hivoreni** (Viforeni, comuna Ungureni, Bacău) şi în **Săuceşti** (comuna Săuceşti, Bacău). Nimeni să n-aibă treabă a cosi sau ara sau a pune pomeţi în cumpărătura pârcălabului Bechii”[396].

1635, decembrie 4: Zapisul Măricăi, fata lui Ionaşcu, vătavul de **Săuceşti** (comuna Săuceşti, Bacău) şi al feciorilor ei Gligorie, Ţuica şi Chelsia, în care mărturisesc că au vândut „jumătate de sat **Bogdăneşti** (comuna Traian, Bacău), ce sunt în ţinutul Romanului… frăţâne-meu Ştefan Bechea biv pârcălab, pentru 30 de galbeni buni… / Şi a mai cumpărat Bechea partea Petrei lui Păun, din a cincea parte, din partea popei lui Ihnat, jumătate, ce se va alege partea Bălaei, pentru 6 ughi buni… / Şi aşijderea Nechita, feciorul lui Ion Praznic, a vândut Bechei de Bogdăneşti, din partea Petrei lui Păun, a cincea parte, partea părintelui meu Ion, pentru 12 ughi buni… / dinaintea popii Ihnat de **Prăjeşti** (comuna

---

[395] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 31, p. 32

[396] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 292, p. 331

Traian, Bacău), Gavril visternicel, Sava, Cur, Ion visternicel, Andronic, Davii şi Gurie de **Bogdăneşti**”[397].

1636, octombrie 14: Întărit de Vasile Lupu voievod Severincăi, fiica Bechei fost pârcălab, care primeşte danie de la Iuraşco, fiul Anesiei, nepotul lui Ionaşco vătah din **Săuceşti** (comuna Săuceşti, Bacău), ocina lui „din satul **Bogdăneşti** (comuna Traian, Bacău), în ţinutul Romanului, din jumătatea de sus a satului, pretutindeni”[398].

1637, octombrie 14: Întărit de Vasile Lupu voievod Severincăi, fata lui Bechea pârcălab, care primeşte danie, din partea unchiului ei „Iuraşco, fiul Anesiei, nepot lui Ionaşco, vaah din **Săuceşti**… a sa dreaptă ocină din **Bogdăneşti**, din ţinutul Romanului, din jumătatea satului, din sus, ce i se va alege partea lui, nepoatei lui de soră, Severincăi, fata Bechei”[399].

1639, septembrie 16: Alecsandra, fata Nastei, strănepoata Mihuloi, nepoata lui Ignat, vinde Naşcului din **Moşeteşti** (Muşeteşti, comuna Săuceşti, Bacău), drept 20 lei, dinaintea lui Pavăl Dzamă şi Toderiţă din **Moşeteşti**, Sava, Gociul şi popa Zaharie din **Săuceşti** (comuna Săuceşti, Bacău), „partea Nastei din sat de **Şerbăneşti** (azi cartier al oraşului Bacău), din câmp, din pădure şi din vaduri de moară”[400].

---

[397] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 284, pp. 324, 325

[398] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 537, pp. 587, 588

[399] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. III, Iaşi 1907, pp. 205-207

[400] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 235, p. 236

1643, ianuarie 15: Mărica, fata lui Ionaşcu vătavul de **Săuceşti** şi cu feciorii lor Gligorie, Ţuica şi Chelsiia, vând „frăţine-meu Ştefan Bechea fost pârcălab, pentru 30 galbeni… din jumătate de sat **Bogdăneşti**, ce sunt în ţinutul Romanului, partea mea, din urice ce are moşul (bunicul) meu Bechea de la Petru vodă şi de la Iancu vodă”[401].

1645, decembrie 9: Ion Mojilă, Ionaşco Movilean şi Ionaşco Tâşăşea vând comisului Furtună, drept 10 lei, „toată partea tătâne-nostru Vasile Mirţă din seliştea **Dâmbeştilor** (comuna Borleşti, Neamţ), ţinutul Roman, pe Cobâle… / Şi Toader Ţampău vinde toată partea mânemea Tecla, cât se va alege din Ciumăleşti, şi a unchiului meu Vasile Nătăgatul, drept 8 lei. / Şi în această tocmeală au fost Bechea de **Bogdăneşti** (comuna Traian, Bacău), Ciomârtan şi Ion feciorul lui Ciomârtan ot **Căţeleşti** (azi Siretul, comuna Săuceşti, Bacău) şi Ionaşcu fiul lui Bechea din **Săuceşti** (comuna Săuceşti, Bacău)”[402].

1648, iulie 6: Zapisul marilor boieri, în care mărturisesc cum „au venit Andrei Drug, Brat (fratele) Iseil, Pintilei şi Pătraşcu, feciorii Cupei, nepoţii lui Necoară, şi au vândut jumătate de sat **Căţăleşti**, a treia parte, din partea de sus, care este pe Siret, în ţinutul Neamţului, lui Iordache, vistiernicul cel mare, drept 60 lei. / Şi iarăşi, Boldescu şi seminţia lui Maxim, feciorul lui Băhnaş, Crăciun şi Simion, ginerii Teclei a Licioaei, i-au vândut a treia parte din jumătate de sat, din partea de sus, drept 60 lei. / Şi iarăşi, Cârstea Dirtoc, feciorul

[401] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 12, p. 13

[402] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 260, p. 205

Maricăi, nepotul Vasilcăi, Neculai, feciorul Maftei, nepotul Vasilcăi, i-au vândut, din jumătate de sat **Căţăleşti**, din opartea de sus, a treia parte, drept 60 de lei. / Şi iarăşi fraţii Hilip, Gheorghe, Nacu, Chilsia şi Ioana, feciorii lui Isăilă, nepoţii lui Scântee, seminţia lor Scântee Pătrău, Gligorce şi Grozava, feciorii Drăghinei, popa Dănăilă, Pătraşcu şi Mărică, feciorii lui Mihăilă, toţi feciorii Scăntee, i-ai vândut, din jumătate de sat **Căţăleşti**, din partea de jos, două părţi fără de 15 pământuri, ce au fost mai înainte vândute lui Ciomârtan, drept 100 lui, cum se se arată în zapisul de mărturir din 1648 (7156), iulie 6"[403].

1902: „**Săuceşti**, comună rurală în judeţul Bacău, plasa Bistriţa de sus, aşezată pe şesul râului Siretul, în locul unde se confundă şesul Siretului cu al Bistriţei. Se compune din 4 cătune: Săuceşti, reședința, Holtul, ambele pe dreapta Siretului, Dospinești, în stânga, şi Podul de Fier. În anul 1803, găsim Săucești făcând parte din judeţul Neamț, ocolul Siretului, şi aparţinînd Spătarului Ioniţă Sturdza (*Uricarul*, Codrescu, vol. VII, p. 273). Se mărginește, la est, cu comunele Buhociul și Prăjeşti; la sud, cu comuna Letea; la vest, cu râul Bistriţa, care o desparte de comuna Fântânele, și la nord, cu comuna Schineni. Are o populaţie de 1.604 locuitori; o şcoală mixtă, care funcţionează din 1864 şi e frecventată de 52 copii; 2 biserici, deservite de 2 preoţi şi 3 cântăreţi; 22 cârciumi. / După legea rurală din 1864, s-au dat, la 246 locuitori, 849 fălci pământ în împroprietărire. Proprietari mari sunt: G. C. Sturdza, Eugenie Sturdza și Iulia Pöch. Totalul pământurilor de cultură este de 1.357,07 hectare. Teritoriul comunei are o întindere de 2.432 hectare. Viile ocupă o

[403] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVII, Iassi 1891, pp. 6-8

suprafaţă de 7I ari. Locuitorii posedă: 62 cai, 1.170 vite mari cornute, 320 porci, 6 capre și 1.311 oi. / Prin comună trece calea vecinală, care vine de la Schineni şi răspunde în şoseaua naţională Bacău-Roman. Secţia Holtul se găseşte pe calea judeţeană Bacău-Odobeşti-Vaslui. Distanţele: la Bacău, capitala. districtului, 5 km; la comuna Buhociul, 10 km; la comuna Prăjești, 7 km; la comuna Fântânele, 13 km; la comuna Schineni, 3 km; la comuna Letea, 5 km și la comuna Gârleni, reședința plăşii, 14 km. / **Săuceşti**, sat şi reşedinţa comunei cu acelaşi nume, situat pe pârâul Turbata, pe dreapta Siretului. Are o populaţie de 917 locuitori; o şcoală; o biserică, zidită, în 1825, de Ion Sturdza voevod și restaurată, în 1860, de fiul său Costache Sturdza, deservită de 1 preot și 1 cântăreț; 4 cârciumi. Vite: 35 cai, 623 vite mari cornute, 194 porci și 5 capre”[404].

SĂULEŞTI

(Oişeni sau Oişani, selişte pe Jijia care s-a numit Săuleşti, mai jos de Prosilnici, lângă Golăeşti, comuna Golăeşti, Iaşi)

1642, iunie 3: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Constantin, fiul Căuei, Gavril, fiul Irimiei, şi alte seminţii ale lor, toţi nepoţi şi strănepoţi ai bătrânului Stoian, s-au pârât de faţă cu Blaga şi cu alte seminţii ale lui pentru jumătate de sat, ce este pe Prut,

[404] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 344, 345

care se numeşte **Găurenii**, în ţinutul Iaşilor, zicând Constantin cum acea jumătate de sat este lor ocină şi moşie, iar Blaga, cu neamurile lui, ei se acolisesc fără nici o treabă şi le fac lor împresurare. Iar Blaga a dat seamă cum ei au dreaptă ocină şi moşie în acel sat Găurenii, la un loc cu Constantin şi cu neamurile lui, şi ne-a arătat şi un uric de întăritură de la bătrânul Ştefan voievod. / Deci domnia mea am judecat pe dânşii după legea ţării şi n-am crezut nici pe Constantin, nici pe Blafa, şi le-am făcut carte lui Vasile Buzea din **Golăeşti** şi lui Mihail din **Oişeni** (sau Oişani, selişte pe Jijia care s-a numit Săuleşti, mai jos de Prosilnici, lângă Golăeşti, comuna Golăeşti[405], Iaşi) cum să aibă ei a merge acolo, la Găureni, şi cu mulţi oameni buni au socotit şi au aflat, cu ale lor suflete, cum acea jumătate de sat Găurenii, partea de sus, este dreaptă ocină şi moşie lui Constantin şi altor seminţii ale sale. Iar Blaga, cu neamurile lui, să nu aibă nici o treabă… ei au rămas dinaintea noastră şi din legea ţării”[406].

SĂULEŞTI

(lângă Muşata, Vaslui).

1557, mai 14: Carte de împuternicire, dată de Alexandru (Lăpuşneanu) voievod lui Simion Vănaga de **Seuleşti**, „spre aceasta, ca să fie el tare şi puternic să stăpânească a sa dreaptă ocină şi moşie din satul Seuleştii,

---

[405] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 179

[406] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. III, Iaşi 1907, pp. 155-157

ce este în ţinutul Fălciului, pe Prut. Supă hotarul cel vechi, precum este în ispisocul răposatului Ştefan voievod, ce ne-a arătat nouă, adică în lungul dintre apa Sărata până în Prut. Iar în lăţime, pe unde din vechi s-au apucat”[407].

1617, decembrie 9: Vasile, feciorul lui Frăţian, nepot lui Brădoş din **Brăindoşeani**, vinde lui Petre Cehan, drept 20 taleri velichi, „a sa dreaptă ocină sin satul **Prigorceani**… în casa lui Gavril sulgerul de **Zlătăreşti**, dinaintea lui Luca diac ot **Beneşti**, Drăcea hânsărel de **Bodeşti**, Andronic sulgerul ot **Leeşti**, Gavril din **Săuleşti**, Andronic de **Popeşti**”[408].

1626, decembrie 2: Întărit de Miron Barnovschi voievod, după pâra „de faţă” dintre Vasilie Vănaga ot **Săuleşti** (lângă Muşata, Vaslui) cu Strătulat din **Cârstenici** (lângă Muşata, Vaslui), „zicând Vănaga că Strătulat intră cu stăpânirea Cârstenicilor în Săuleşti… Văzând a lor drepte ocini de dresuri, am hotărât ca de acum Strătulat să nu mai treacă cu stăpânirea peste Sărata, în Săuleşti, cu să stăpânească, după drese, din Muşata şi până în Sărata, cum şi Vasilie Vănaga, din Sărata şi până la Prut”[409].

---

[407] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XI, Iassi 1889, p. 294
[408] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 25
[409] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 141, pp. 168, 169

SĂULEŞTI

(Sauleşti, comuna Vetrişoaia, Vaslui).

1646, februarie 2: Se împart între moştenitori „ocinile unchiului nostru Miera pârcălabul şi alte moşii, care au fost neîmpărţite, de la moşii noştri. / Şi s-au venit în partea lui Grigore Ureche vornicul satul **Mănceştii** (pe Bâc, în Lăpuşna, Moldova), ce sunt pe Bâc, la ţinutul Lăpuşnii, şi jumătate de sat **Criceşti** (comuna Micleşti, Vaslui), ce este în ţinutul Vasluiului, şi partea din **Pădureni** (lângă Popricani, Iaşi), ce se va alege, ce este în ţinutul Iaşilor, de moşii şi de cumpărătură ale mătuşii noastre, a Berhecioai. / Şi lui Isac Mesehănescul, nepotul lui Toader Jorea, s-au venit jumătate de **Piscani** (lângă Vlădeni, Galaţi), jumătate de **Măciucaşii de Jos** (la nord de Ciotolom, Vaslui) şi părţi ce se vor alege din **Leurdeşti** (comuna Tamaşi, Bacău). / Aşijderea, s-au venit în partea lui Ionaşco Jorii fost vornic, feciorul lui Simion Jorii, şi lui Gligoraşco, nepotul său, jumătate de **Măciucaşii de Jos,** jumătate de **Rupturi** (lângă Iveşti, Galaţi), jumătate de **Bârzăeşti** (Bârzăieşti, pe Bârlad, ţinutul Tutova, Vaslui) şi jumătate de **Sauleşti** (Săuleşti, comuna Vetrişoaia, Vaslui). / Şi lui Gheorghe Ştefan mare sulger, Roşcăi fost vistiernic, lui Cărăiman fost pitar, lui Pavăl vornic de gloată, lui Ionaşco Rusul pârcălabul şi Sturzăi, nepoţii Solomiei Mogâldoaie, li s-au venit, în partea lor, jumătate de **Piscani**, jumătate de **Măciucaşii de Jos**, jumătate de **Măciucaşii de Sus** şi partea ce se va alege

din **Româneşti** (lângă Bălăbăneşti, Galaţi)”[410].

SAULEŞTI

(pe Hobalna, lângă Cuireştii Noi,
comuna Bălăşeşti, Galaţi).

1633, mai 9: Zapisul lui Todosie, feciorul lui Vasile Micului de **Sauleşti** (pe Hobalna, Galaţi), volost Bârlad, prin care mărturiseşte că şi-a vândut moşia „din sat din **Tărbuţeni** (pe Hobalna, Galaţi), partea părintelui meu, Vasile Micul, dintr-acel sat… lui Vasile, Precup, Ionaşco şi Vârnavei, nepoţilor mei, drept 4 galbeni, a patra parte dintr-un bătrân… Iar tocmeala noastră a fost dinaintea lui Vasile Fulgă vornicul de **Bârlad**, Geantă şi Căpăţină din **Sârbi** (pe Hobalna, Galaţi) şi alţi mulţi oameni buni”[411].

1635, martie 25: Zapisul lui Ursul, „ce-a fost rob la Nădilă, fecior Susencăi”, prin care mărturiseşte că a vândut „a patra parte din satul **Grădinari** (lângă Pupezeni, comuna Bălăşeşti, Galaţi), bătrânul lui Draguş, moşia sa dreaptă din deal şi din vale, şi din vatră de sat, tot a patra parte”, lui Bosanciu, Nichita, Naca, Costachi, Ştefan cu frate-său Anghel, pentru 80 de zloţi bătuţi, martori fiind Gligorie Căpăţână, Iftodie şi Geanta din **Băloşeşti** (Bălăşeşti, comuna Bălăşeşti, Galaţi), Istratie şi

---

410 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 284, p. 224, 225

411 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 328, p. 420

Târnoschi din **Perţeşti** (comuna Bălăşeşti, Galaţi), Giula, Arion, Constantin şi Ionaşco din **Grădinari**, Mirăuţi de **Sauleşti** (lângă Cuireştii Noi, comuna Bălăşeşti, Galaţi) „şi mulţi oameni buni”[412].

SĂVENI

(parte a oraşului Săveni,
odinioară Bojii lui Petru, Petricani, apoi Bozieni,
apoi „satul lui Sava Husarea” Săveni, Botoşani).

1432, august 14: Întărit de Ilie voievod lui Isaia, care primeşte uric, printre alte sate, pentru „Medveja, **Bojii lui Petru**, jumătate din Borâlea lui Giurgiu, Dreslive şi Jerdeni”[413].

1500, aprilie 25: Întărit de Ştefan voievod lui Paşină, nepotul de soră şi moştenitorul postelnicului Dumşa, „ocinile sale drepte, un sat anume **Petricani** pe Başeu”[414] (intrat în componenţa oraşului Săveni). Hotarul, din veac.

1542, aprilie 24: Întărit de Petru (Rareş) voievod mănăstirii Putna, căreia îi dăruieşte „un sat pe Başău, cu

---

412 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 71, p. 86

413 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 112, pp. 163

414 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 260, pp. 464-466

tot venitul şi cu heleşteu, anume **Petricanii**, care acel sat este al domniei mele, de cumpărătură"[415].

1546, aprilie 11: Întărit de Petru Rareş voievod sieşi, apoi mănăstirii Putna, şi, respectiv, lui Sima, fiul Paşei, după un schimb de sate cu Sima, fiul Paşei, care-i dă voievodului, „din dresele părintelui său Paşa, ce le-a avut de la părintele domniei mele Ştefan voievod, jumătate de sat **Petricani** pe Başeu, jumătatea de sus; iar domnia mea i-am dat la schimb, tot pe Başeu, jumătate de sat **Hăneştii**, care a fost drept domnesc… / Şi Olena, fata Paşei, sora Simei, a dat domniei mele jumătate de sat Petricani pe Başeu, jumătatea de jos, şi cerut-a de la domnia mea odăjdii, sucne, dobitoace, vin, ceva mied, aspri, boi şi vaci, şi alte de trebuinţe multe, iar domnia mea i-am dat"[416].

1548, mai 5: Întărit de Iliaş (Rareş) voievod, în cadrul împărţelii făcută între Cozma Ghianghe şi nepoatele lui Anghelina, Nastasca şi Tudosca, fetele lui Andreica Şeptilici, pentru „a lor dreaptă ocină, din dresele ce le-au avut de la tatăl domniei mele Petru voievod, un sat ce-i pe Başău, anume **Săveanii**, care sat a fost al lui Sava Husarea şi a fost lor danie din hiclenie, când au pribegit în ţara leşească, de lă Petru voievod, şi i s-a cuvenit lui Cozma Ghianghe jumătate de sat Săveni, jumătatea din sus, iar partea Anghelinei şi a surorilor ei, jumătatea din jos"[417].

1592, aprilie 24: Ispisoc de judecată de la Aron

---

[415] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române între 1428-1757*, vol. XXIV, Iaşi 1930, p. 175
[416] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XXI, Iaşi 1929, pp. 93-96
[417] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVIII, Iaşi 1892, pp. 142-147

voievod, după ce Anghelina, fata lui Şeptilici, şi nepoţii ei Ionaşcu, Gligorie şi Gheorghe, fiii lui Ghianghia hatman, „s-au judecat cu Doamna lui Dumitru Moviliţă, pentru un sat **Săveanii**, pe apa Başăului, şi au arătat dresele ce le-au avut de la bătrânul Ştefan vodă şi de la bătrânul Petru vodă. / Deci noi am trimis după oameni buni şi bătrâni, şi toţi au aflat cu sufletele lor că este dreaptă ocină şi moşie fetei lui Şeptilici şi fiilor lui Ghianghia… Drept aceea Doamna lui Dumitru Moviliţă a rămas din toată legea noastră"[418].

1620: Isaico din **Petricani** vinde „moşia mea postelnicului Balica, drept 70 taleri, 6 boi, 2 vaci, 15 stupi şi un cal, şi fost-au Trifan din **Turbata**, Şteful din **Broşteani**, Toader Ocea din **Cârligătură**, Pătraşco din **Cotnari**, Tomşa şi Dumitru din **Ciufeşti**, Toader ţârcovnic şi Tiron din **Hăsnăşiani**, Bulzul din **Boşotiani**, Vasile şi Gheorghe din **Bârgăani**"[419].

1626, mai 16: Zapisul cneaghinei Maria Căzaca Trifăneasa, în care mărturiseşte că a „avut o tocmeală cu panul Ghianghia, mare vornic, pentru satul **Săveni**, ce este în ţinutul Dorohoiului… şi i-am dat satul Săveni să-i fie ocină şi dedină"[420].

1635, septembrie 1: Ispisoc de întărire, dat de Vasile Lupu voievod moştenitorilor lui Ghenghe vel (mare) logofăt: / „Și s-au venit partea boierului nostru, Lupul Prăjescul vel clucer și jupânesei lui, Saftei, satul **Chilmeștii** (azi oraşul Chelmenţi, raionul Chelmenţi,

---

[418] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVIII, Iaşi 1892, pp. 220-223
[419] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iaşi 1929, pp. 223, 224
[420] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 64, p. 83

Ucraina), la ținutul Hotinului, și o parte de ocină din **Lățcani** (Leţcani, comuna Doljeşti, Neamţ), la ținutul Romanului, și jumătate de sat de **Scoposăni** (Scoposeni, comuna Horleşti, Iaşi), la ținutul Cârligăturii, și satul **Văscăuții** (ţinutul Orhei, Moldova), la Orhei, și jumătate de sat de **Mărășăni** (comuna Marşinţi, raionul Novoseliţa, Ucraina), la Hotin, și satul **Noua Suliță** (comuna Novosiliţa, raionul Chelmenţi, Ucraina), tij la Hotin, și jumătate de sat din **Negrești** (oraşul Negreşti, Vaslui), la Vaslui, și o seliște, anume **Lineștii** (lângă oraşul Negreşti, Vaslui), tij la Vaslui, și satul **Ruginoasa** (comuna Ruginoasa, Iaşi), la Suceavă, care i-au fost lui dreaptă danie de la părintele lui, Ghenghe logofăt, încă fiind viu, osebit de a altor frați. / Iar în parte slugii noastre Lupul Ghenghe i s-au venit jumătate de sat de Vlădeni (Arghira-Oreuteşti, Suceava), la Suceavă, și jumătate de sat de **Volcinești** (Volcineţ, azi Maiovka, comuna Ocniţa, raionul Ocniţa, Moldova), la Hotin, și o parte de ocină din **Costești** (înglobat în Târgu Frumos, Iaşi), la Roman, și o parte din satul **Strășnenii** (lângă Ghireni, comuna Coţuşca, Botoşani), la Dorohoi, și satul **Surdeștii** (lângă Ciortolom, comuna Tutova, Vaslui), la Tutova, cu moară în Bârlad, și jumătate de sat din Șărbăuți (Bucovina), la Cernăuți, și satul **Mălăeștii** (comuna Vutcani, Vaslui) și **Leoștii** (comuna Pădureni, Vaslui), la Fălciu, și o siliște Șărbăuții (Bucovina), la Cernăuți. / Iar în parte slugii noastre Dumitrașcu Ghenghe i s-au venit jumătate de sat **Jioldești** (satul Joldeşti, comuna Vorona, Botoşani), la Suceavă, și satul Stârcenii (Bucovina), la același ținut, și cu moară în Siret, și jumătate de sat de **Vorona** (comuna Vorona, Botoşani), tij la Suceavă, și satul **Măgiurcanii** (azi Iveşti, comuna Iveşti, Vaslui), la Tutova, și satul

Popii (azi Pochidia, comuna Tutova, Vaslui), tij acolo, și jumătate de sat **Tole** (Coteleva, comuna Koteleve, raionul Nevoseliţa, Ucraina), la Hârlău, și o siliște, **Doljăștii** (Dolheşti, lângă Ciocani, comuna Perieni, Vaslui), la Tutova. / Iar în parte lui Ion Ciolpan i s-au venit satul Arăteștii (Suceava), la Suceavă, și jumătate de sat de **Bilăuți** (comuna Bilăuţi, raionul Hotin, Ucraina), la Hotin, și jumătate de sat Lucovița (Bucovina), la Cerăuți, și satul **Târauca** (comuna Târnauca, raionul Herţa, Ucraina), tij la Cernăuți, și jumătate de sat Dobrinăuți (Bucovina), tij la Cernăuți, și satul **Costeștii** (în hotarul oraşului Târgu Frumos, Iaşi), la Tutova, și o siliște, anume **Ruptura** (lângă Gefu, comuna Ghidiceni, Galaţi), tij la Tutova… / Iar pentru o datorie a Lupului Prăjescu clucer, care are și zapis de la părintele lor, Ghenghe logofăt, drept 497 ughi, au dat ei toți un sat, anume **Săvenii** (oraşul Săveni, Botoşani), la Dorohoi, și alt sat, Boian (Bucovina), la Cernăuți, pentru acea datorie"[421].

1646, mai 25: Gaftona, fata lui Andronic din satul Dolniceni, nepoata lui Bălmojel ot tam (de acolo), vinde vornicesei Şoldăneasa, drept 15 lei, „partea moşu-meu (bunicului meu) Bălmojel din satul **Dolniceni** (comuna Dobârceni, Botoşani). / Deci eu, Gaftona, când am vrut să vând, am întrebat toată seminţia mea, dar dintre dânşii nimeni nu s-a aflat să o plătească… Şi am vândut dinaintea Tomei căpitanul şi Pătraşco de **Brăteni** (comuna Dobârceni, Botoşani), Dumitraşco de **Buneni** (comuna Dângeni, Botoşani), Ionaşco Liavul şi Ionaşco ot **Budeşti** (înglobat în oraşul Săveni, Botoşani), Gligorcea de **Pleşăşti** (comuna Nicolae Bălcescu, Botoşani) şi Tofan de

[421] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 227, pp. 266, 267

Găleşeni (comuna Dobârceni, Botoşani)”[422].

1646, mai 25: Tofan, feciorul Stancăi, cu nepotul lui Hilcea, fiul lui Isac, vinde vornicesei Şoldăneasa, drept 20 lei bătuţi, „a noastră ocină, ce am avut în satul **Dolniceni** (comuna Dobârceni, Botoşani), de pe moşul nostru Creţul vătavul.., Şi în tocmeala noastră au fost Pătraşco de **Brăteni** (comuna Dobârceni, Botoşani), Dumitraşco de **Băbiceni** (comuna Durneşti, Botoşani), Ionaşco Liavul şi Ionaşco ot **Budeşti** (înglobat în oraşul Săveni, Botoşani), Gligorcea de **Pleşăşti** (comuna Nicolae Bălcescu, Botoşani) de pe Miletin, Toder Colivanul şi Gligore Bidiviul de **Buneni** (comuna Dângeni, Botoşani) şi alţi oameni buni”[423].

1774, iunie 22: Satul **Săvenii**, ţinutul Dorohoiului, ocolul Başeului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[424]**, toată suma caselor: 97**. Scădere rufeturi 97: 72 poştaşi, ce sunt daţi ajutor la poşta Ghireni, 18 scutelnici ai dumisale jicniceresei Mariei Macrioai (Macri – n. n.), 2 femei sărace, 1 jidov, 4 preoţi şi dascăli. / **Ce slujesc la poşta Ghireni**: Ştefan Sălăvăstru, vornic / Ursul Scântei / Dumitraşco Dolhăscul / Andronic Toader / Zaharie Corpaci / Vasile Dintiul / Tănasii Dintiul / Costin / Ion Topală / Dănălachi sin (fiu) Movilă / Costandin Păpuşă / Dumitru, crâşmar / Grigoraş sin vornic (Sălăvăstru – n. n.) / Giorgie nepot vornicesei / Toader Gudan / Eftimie Gotcă / Simion Ciocoiu / Mihălachi Ţapu / Simion sin

---

[422] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 381, p. 325

[423] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 382, p. 326

[424] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 519, 520

vornic (Sălăvăstru – n. n.) / Neculai Mândru, slab / Gavril Suveică / Constandin, vornic, slab / Georgie Zgârcia / Toader Potop / Ioniţă brat (frate) Costandin / Gavril Borlen / Isac, crâşmar / Ion Rotul / Lupaţco Bănar / Ion Puilenco / Vasile, berar / Chiriac Năvălaico / Simion Ciocan / Grigoraş Glăvan / Ştefan Zbanţu / Vasile Cernescul / Ion Zapiva / Vasile Hutul / Chiriţă Dolhescul / Lupul, vătăman / Georgiţă Nucă / Pentelie Suveică / Andrieş, văduvoi / Vasile Boghiul / Miron Mândrul / Vasile Orbu / Simion, vătăman / Ioniţă, cojocar / Andrieş Potop / Lupul Nucă / Ioniţă, vătăman / Lupul Bejan / Iacob / Eftimie Chicăroşie / Georgie, văcar / Mihaiu Dulgheriţă / Grigoraş Topală / Ion sin (fiu) Zaharie / Vasile sin Dochiţii, holtei / Ion sin Tănasii / Simion Scântei / Miron sin Urâtii, holtei / Matei brat (frate) Zaharie, holtei / Grigorii cumnat Condroman / Ioniţă cumnat Dintiului / Timuş, văcar / Grigoraş sin Gudenul, holtei / Ion Movilă / Andronic, rus / Vasile nepot vornicesei / Lupul Guden / Vasile zet (ginere lui) Mândrul. // **Scutelnicii jitniceroai Mariei Macri**: Tănasii / Grigoraş Onciul / Ion, vătăman / Chiriac Candraman / Ion Guşăilă / Toader Candraman / Vasile, ungurian / Ştefan Candraman / Gavrilă / Lupul, herghelegiu / Toader, văcar / Grigorie / Andreiaş, butnar / Toader, ciobotar / Ion Gudan / Costandin, cioban / Neculai, văcar / Vasile sin Lupaşco. // **Femei sărace**: Paraschiva Georgiţoai / Nastasia, dulgheriţă. // **Rufeturi, preoţi, diaconi, dascăli**: Preotul Vasile / Preotul Alicsandru / Costandin, diacon / Ioniţă, dascăl. // **Jidov**: Leiba.

1902: „**Săveni**, comună rurală în judeţul Dorohoi, plasa Başcul, formată din satele: Bozieni, Săveni şi din

Săveni, târușor, cu reședința primăriei în târguşorul Săveni. Are o populaţie de 531 familii sau 2.700 suflete; 2 biscrici, deservite de 2 preoţi, 1 diacon, 4 cântăreți și 2 pălămari; 1 școală mixtă, frecventată de 134 copii. Vite: 356 cai, 917 vite mari cornute, 370 porci, 2.272 oi și 21 capre/ **Săveni**, târgușor pe moşia cu același nume și lângă apa Bașeului, comuna Săveni, cu o populaţie de 675 familii sau 2.600 suflete. Are o biserică, cu hramul Sf. Nicolae, cu 1 preot, 1 diacon, 2 cântăreţi și 1 pălămar, făcută de zid, fondată de locuitorii din localitate în anul 1880; o școală mixtă, frecventată de 139 copii; un oficiu telegrafo-poştal; un spital cu 12 paturi și o cazarmă. Târgușorul este împărțit în 3 strade, dintre care două mai principale. Sunt mai multe prăvălii, cu articole de coloniale, industriale şi manufacturiale, precum și câteva ateliere pentru osebite meserii. În toate săptămânile, dumineca este zi de târg; iar de la 10-25 iulie, în fiecare an, se face mare iarmaroc, de vânzări şi cumpărări de vite. Acest tirgușor este vestit în privința negoțului vitelor, ocupând, în această privinţă, întâul loc printre târgurile: Darabani și Dorohoi. **Hrisovul de recunoaștere a târgului** nu datează decât din **anul 1816**, cu toate că Săvenii sunt mult mai vechi; şi dreptul de posedare al locuitorilor embaticari se cunoaște de pe actul reînnoit sub No. 64, legalizat de Tribunalul de Dorohoiii **din 1833**. / **Săveni**, sat pe moșia cu același nume,. Are o populaţie de 439 suflete; o biserică, cu hramul Sf. Gheorghe, deservită de 1 preot, 2 cântăreți şi 1 pălămar, biserică veche, fondată, în 1805, de Maria Luchieasa. Locuitorii împroprietăriți au 553 hectare 19 ari pământ, iar proprietatea, 2.434 hectare 73 ari câmp. Pâraiele: Bodeasa, Podriga şi Başeu trec pe moșie. Iazuri sunt 3, din care cel mai mare este al Negrei.

Drumuri principale sunt: acel ce vine de la Rădăuţi, Coţuşca şi Ichimeni; acel de la Darabani, Mileanca și Tătărășeni; acel ce duce la Botoșani, peste Vlăsânești; acel ce duce la Dorohoi, peste Știubeieni, Podriga şi Ichimeni”[425].

SĂVEŞTI

(în hotar cu Oglinzi şi Topoliţa, Neamţ).

1580, mai 29: **Hotarnica satului Oglinzi**, părţile lui Mihăilescul uricar, făcută, din porunca lui Iancul Sasul voievod, de Varic postelnic „fiului meu Mihăilescul uricar cu oamenii din satul **Topliţa**. Înainte de această vreme, le-a hotărât lor Golăe, pârcălab de Neamţ, când n-a fost acasă Mihăilescul, ci fost-a atunci la gorştină în câmp, cu marele comis; astfel i-a fost hotărât lui cu nedreptate, căci n-a fost atunci acasă şi nici un megieş n-a chemat Golăe pârcălab la hotar, ci numai el singur a fost şi cu oamenii din Topliţa. / Deci eu, Vartic postelnic, chemat-am oameni buni şi bătrâni şi ocolaşi din megieşi, şi boieri de curte, anume Luca sulger, Simion Stroici căminar, Mereuţă aprod, Lazor fiul lui Gavril logofăt, Băseanu diac, Onciul diac şi oameni buni şi bătrâni, popa Andronie, Petrea judele, Ion, Şteful, Toader, Luca şi Gherman din satul **Brusturi**, Gorga, Ion bătrânul, Nica, Precup, Zaharia şi Andreica din satul **Drăgăneşti**, Grozav, Gherasim, Grozea, Gliga, Panteleiu, Bălaci bătrânul,

[425] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 345

Cristea, Mihăil, Gavril, Cozma, Matei, Toma, Ion, alt Toma, Macsin Isac, Gliga, Chirilă, Tomşea, Mihăil, Donie, Ion, Sava, Alexa şi Iosip din satul **Săveşti**, Dumitru, Lupul, Chirilă, Toader şi Maleş din satul **Borceşti**, Gliga, Toma, Fărtat, Florea, Marco şi Nechifor din satul **Oglindeşti**, Drăcşan Neameş, Coste şi Gavril din satul **Şoimăreşti** şi, câţi au fost martorii Mihăilescului, cu toţii aflat-am că-i hotarul Mihăilescului şi au jurat toţi pe ale sale suflete, înaintea noastră, cum este lui dreaptă ocină şi moşie, şi am pus stâlpi de piatră şi bour în stejari, pe unde le-au arătat acei oameni buni şi bătrâni, iar acei stâlpi, unde i-a pus lor Golăe pârcălab, eu i-am scos lor toţi, iarăşi cu acei oameni buni, căci aflat-am cu sufletele noastre cum i-a hotărât lui cu strâmb şi după mită"[426].

1902: „**Săveşti**, sat în judeţul Suceava, comuna Drăgăneşti, aşezat pe şesul Moldovei. E străbătut de Pârul Izvoarelor. Vatra satului ocupă 9 fălci, cu o populaţie de 351 suflete. Are o biserică, cu hramul Sf. Voevozi, deservită de 1 preot şi 2 cântăreți. Școala din Drăgăneşti serveşte și acestui sat. Drumuri principale sunt: la Brusturi (3 km), la Drăgăneşti (3 km), la Şoimărești (1.025 m), la Răucești (400 m) şi la Sârbi (1.516 m). Cel mai vechii proprietar al moșiei ar fi fost un oarecare Sava sau Savu, care, neavând copii, a făcut-o danie mănăstirii Neamţ"[427].

---

426 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, pp. 166-168

427 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 345, 346

SĂVINEŞTI

(Dumbrava din Deal şi din Vale, contopite
cu Săvineşti, Neamţ).

1633, septembrie 19: Porunca dată de Moise Moghila voievod pârcălabilor de Neamţ, după ce „s-au jeluit Popoţeştii pe Damaschin din **Brăneşti** (lângă Buhuşi, Bacău), zicând că face casă şi mori pe ocina lor de sat, la **Bodeşti** (înglobat în oraşul Buhuşi, Bacău), în tăria lui… voi să daţi zi lui Damaschin cu Popoţeştii, şi cu Robul din **Dumbrăveni** (Dumbrava din Deal şi din Vale, contopite cu Săvineşti, Neamţ), şi călugării de la Tazlău, şi lui Partenie din **Hărliceşti** (în Orbic, contopit cu oraşul Buhuşi, Bacău), să-şi aducă toţi uricele şi zapisele ce au pe acele ocini"[428].

1902: „**Săvineşti**, sat în judeţul Neamţ, comuna Calul-Iapa, plasa Piatra-Muntele, situat pe malul stâng al râului Bistriţa, la 10 km de oraşul Piatra. Are o populaţie de 839 locuitori; o biserică, deservită de 1 preot şi 2 dascăli; o şcoală, frecventată de 35 elevi. / **Săvineşti**, sat în judeţul Neamţ, comuna Calul, plasa Piatra-Muntele. Are o populaţie de 200 locuitori. Vite: 38 boi, 67 vaci, 198 oi, 7 cai şi 59 porci"[429].

---

[428] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 399, pp. 502, 503

[429] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 346

SCĂENI

(pe Căinari, Soroca, Moldova).

1668, iunie 11: Întărit de Iliaş Alexandru voievod marelui vistiernic Ursachi, care cumpără, cu 200 lei bătuţi, de la Istratie şi Mihăilă, feciorii Ţopii, şi de la Dimisie, Jalobă şi Andronic, feciorii lui Isaax, şi de la alte seminţii ale lor, toţi nepoţi şi strănepoţi Drăguţei, „o selişte ăntreagă, ce se cheamă **Priporenii**, ce este pe apa Jijiei, în ţinutul Dorohoiului… / Aşijderi, drept 100 lei bătuţi, de la Lupaşco stolnicel şi fraţii săi Neculai şi Ion, feciorii Danciului temnicerului, jumătate de sat **Popeşti** şi jumătate de sat **Dânceni**, şi alte părţi din satul **Scăeni**, ce sunt oe apa Căinarii, în ţinutul Sorocii”[430].

1904: „**Scăeni**, sat în judeţul Soroca, volosti Târnova, aşezat la gura văii Dondoşeni, între satele Târnova şi Rădi-Mari. Lângă sat curge Răutul. Are 100 case, cu o populaţie de 1.200 suflete de ţărani români; două biserici; o şcoală elementară rusească; 144 cai, 290 vite mari cornute, 290 oi”[431].

---

[430] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. IV, Iaşi 1908, pp. 71, 72

[431] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, pp. 186, 187

SCÂNDURENI

(Scândurinii, azi Scândureni, în Covurlui, Galaţi).

1636, martie 8: Întărit prin ispisocul lui Vasile Lupu, după convenirea împărţirii moşiilor lui Cârstea Ghenovici între urmaşii lui. „Şi s-au venit, în partea Schivii, jupâneasa Dabijii, fata Cârstii şi a fiilor ei Ghiune, Maria, Nastasia, Irina, Tofana, Anasia, satul **Blândăreştii** (Blidereşti, lângă Bucium, comuna Ştefan cel Mare, Bacău) şi **Săcătura** (lângă Bogdana, comuna Ştefan cel Mare, înglobat în oraşul Oneşti, Bacău), la ţinutul Trotuşului… a treia parte din sat **Dumeşti** (comuna Dumeşti, Iaşi), ce este în ţinutul Cârligăturii, şi sunt într-acel sat patru selişti, patru hotare, anume **Drân-gei** (Drinjeşti, înglobat în Hoiseşti, comuna Dumeşti, Iaşi), **Hodorenii** (comuna Dumeşti, Iaşi) şi **Bereştii** (comuna Dumeşti, Iaşi) cu două iazuri. / Şi s-a mai venit lor, Anghelina, cu sora şi cu feciorii ei un iaz dintre cele două iazuri: un iaz este gata, cu apă şi cu peşti, iar unul este loc de iaz, şi satul **Spinenii** (lângă Ciocani, comuna Perieni, Vaslui) şi **Cogenii** (înglobat în Ciocani, comuna Perieni, Vaslui), de la ţinutul Tutovii… şi satul **Movilenii** (comuna Coroieşti, Vaslui)… şi satul **Văcăreşti** (înglobat în Ciuşlea, comuna Garoafa, Vrancea), de la ţinutul Putnii… şi a treia parte din sat de **Glăvăneşti** (comuna Glăvăneşti, Bacău), ce este în ţinutul Tecuciului, cu vad de moară în pârâul Zeletinului, şi a treia parte din satul **Dimaşi** (Dimăceni, comuna Vulturu, Vrancea), iarăşi la acel ţinut… / Şi s-au venit Anghelinii Vasilioai, fata

Cârstei vornic, satul **Bujorenii** (înglobat în Zorleni, comuna Zorleni, Vaslui), **Pipărcanii** (înglobat în Banca, comuna Banca, Vaslui), **Bâcsăneştii** (comuna Zorleni, Vaslui) şi **Măstăcanii** (lângă Sălcioara, Măstatici, comuna Banca, Vaslui), ce sunt la ţinutul Bârladului, şi satul **Sângurenii** (Singureni, raionul Cahul, Moldova), la ţinutul Tigheciului, şi a treia parte din **Cândeşti** (comuna Mihăileni, Botoşani) şi satul **Scândurinii** (Scândureni, în Covurlui, Galaţi), la ţinutul Covurluiului, şi satul **Tomeşti** (comuna Pogana, Vaslui), în ţinutul Tutovii… şi a treia parte de Dumeşti, în ţinutul Cârligăturii, cu două heleştee. Şi s-au mai venit lor, dimpreună cu sora lor Schiva, şi a tria parte din Dimaceni, ce este la ţinutul Tecuciului. / Şi s-au venit în partea Măricuţii Cernătoai, iar fata Cârstii, satul **Movileni** (comuna Trifeşti, Neamţ), la ţinutul Neamţului, cu vad de moară în pârâul Ciornii, şi a treia parte din Dumeşti, cu heleşteul din jos, şi jumătate de sat de **Iacobeni** (ţinutul Neamţului, Neamţ), ce sunt tot la acel ţinut, şi **Popârşiocei** (Popârşcioci, lângă Lungeşti, comuna Bălăbăneşti, Galaţi), la ţinutul Bârladului, şi a treia parte din satul **Ţigănenii** (Ţigăneşti, comuna Munteni, înglobată în Tecuci, Galaţi), de la ţinutul Tecuciului, şi satul **Popeştii** (Popeni, comuna Găgeşti, Vaslui), din ţinutul Fălciului, cu vad de moară în pârâul Elanului, şi a treia parte din Dimăceni, ce sunt în ţinutul Tecuciului”[432].

---

[432] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 350, pp. 392, 393

SCÂNTEIA

(„unde a fost Mândrea”, „curtea lui Duma Negru”, comuna Scânteia, Vaslui, Iaşi).

1436, mai 5: Întărit de Ilie voievod lui Duma Negru, care primesc uric pentru „ocina lui şi dreptcredincioasa lui visluşenie… satele, pe Rebricea, anume: unde a fost Oană Sinescul, şi unde a fost Boris, şi **unde a fost Mândrea**… Iar hotarul acestor sate să fie cu toate hotarele vechi, pe unde au folosit din veac”[433].

1462, octombrie 8: Întărit de Ştefan voievod lui Nicoară Sârbescu, care primeşte uric pentru „satele lui, ocina lui dreaptă, anume satele care sunt pe Rebricea: **unde a fost curtea lui Duma Negrul** (Scânteia, Iaşi) şi, mai sus, Drăgeştii, şi Boriseştii, şi Ţibăneştii, şi Muncei, unde a fost cetatea lui Duma Negru, şi unde a fost Moişă Filosofu pe Rebricea, pe care la cumpărat Nicoară de la Ilca, fiica lui Popşa, şi de la fiii lui Moişă, de la Danciul şi de la Maruşca, pentru 60 de zloţi”[434]. Hotarele, din veac.

1617: Ispisoc de judecată de la Radul voievod, după ce „fiii Pătrăşcoaei au pârât cu pâră mare pe vornicului Băseanul pentru jumătatea de sus din satul **Boţeşti**, care i s-a venit lui a o cumpăra în două dăţi: 100 ughi (ducaţi ungureşti) a dat fraţilor lui Costil, iar altă 100

---

[433] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 150, pp. 206, 207

[434] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 112, pp. 160-162

ughi a dat lui Toader stolnicul, pentru că a fost luată de către Eremia Moghilă vodă pentru hiclenie, când a venit Costil cu răzvan voievod asupra ţării noastre; a treia 100 ughi a fost cheltuit-o pentru biserică, ce a fost pustie de mulţi ani, şi altă cheltuială, căci a făcut două iazuri, case, mori, stupi, clopotniţă şi multe cheltuieli, şi le-a fost dată lor zi în două săptămâni, pe obiceiul ţării, din luna aprilie, 29 zile, în două spătămâni, şi când a fost zi, ei n-au întors nimic… Pentru aceea, fiii Pătrăşcoae au rămas… / Şi de asemenea, întărim lui Băseanul şi jupânesei lui Varvara, fata lui Petre Hohulea, nepoată lui Dumitru Hohulea vornic, din drese ce a avut bunicul ei de la Iliaş voievod, satul **Şofrăneştii** pe Şacovăţ, cu mori pe Şacovăţ, ce-i sunt ei cumpărătură de la Andreica, ureadnic de Bădeuţi, pentru 700 zloţi tătăreşti. / Şi iarăşi am întprit Băseanului vornic ocina ce a cumpărat de la Gheanghe, fiul lui Ionaşco, nepot Savei, a patra parte de sat **Ţibăneşti** pe Şacovăţ, cu loc de moară în Şacovăţ, pentru 50 taleri curaţi. / Şi iarăşi i-am întărit a patra parte din **Răzina** pe Nistru, cumpărată de la Candachia, fata Magdalinei, nepoata Petrei Hohulea, drept 25 talei. / Şi iarăşi i-a, întărit lui a patra parte din **Stoileşti** pe Rebricea, cumpărată de la Pătraşco şi Ion, fiii lui Lazor Cercel, pentru 25 ughi. / Şi jumătate din satul **Crăciuneşti**, ce-l la obârşia apei Goliei, din jumătate a treia parte, cumpărată de la Arsenie, fiul Malei, nepot Annei, şi de la nepoţii ei Roma, şi Anton şi Platon, fiii Neagului, nepoţi Sorei, şi de la unchiul lor Baloş, fiul Sorei, drept 20 taleri curaţi. / Şi jumătate din a treia parte din jumătate de sat **Crăciu-neşti**, cumpărată de la Simion, fiul lui Dumitru, fiul popii Oatu, de la nepoţii săi Ignat şi Ioan, nepoţi Olenii, drept 15 taleri curaţi. / Şi iarăşi i-am întărit două părţi din

jumătatea dinspre răsărit a satului **Tulova**, ce se numeşte **Glodenii**, cumpărat de la Gherman şi Andronic, feciorii Tacoşei, de la nepoţii lor Condrea Lăbuşco, Ionaşco şi Sora, copiii Căcii, şi de la frate-său Ion, nepot Nastei, drept 35 taleri curaţi, din drese de împărţeală ce au avut Nastea şi sora ei Tacoşa de la bătrânul Petru voievod. / Şi iarăşi, a patra parte din jumătatea dinspre apus jumătate din acelaşi sat Glodeni, cumpărat cu 30 ughi galbeni (ducaţi ungureşti de aur). / Şi a patra parte din satul **Scănteeae**, ce a cumpărat-o de la Toader, Mihăil şi Drăghina Scăntee, copiii lui Scăntee, nepoţi lui Trifan, drept 26 ughi galbeni. / Şi iarăşi, a patra parte din jumătate de sat **Tulova**, ce se numeşte **Glodeni**, dinspre apus, cumpărată de la Vasilca, fata Nastasiei, nepoata lui Ionaşco Fărăraş, drept 12 taleri curaţi. / Şi iarăşi, din a patra parte, trei părţi, şi din a cincea parte, a treia parte, cumpărătură din jumătatea de jos a satului **Boţeşti**, de la Miron, fecior lui Nebojatco, nepot lui Ilie Boţescul, de la Costea şi Mihail, fiii lui Vasile, nepoţi iarăşi lui Ilie Boţescul, pentru 100 ughi galbeni, din drese ce au avut de împărţeală de la bătrânul Petru voievod. / Şi a patra parte din satul **Boţeşti**, o parte şi jumătate din a cincea parte, şi o parte şi jumătate de la Ionaşco, Gavril, Sofronia, Buna, Cristina, Vasile şi Pătraşco, fiii lui Oană, nepoţi lui Ilie Boţescul, drept 50 ughi galbeni. / Şi iarăşi i-am întărit , din jumătatea de sus a satului **Vultureşti**, partea Sorei, fata Copăceanului, nepoata Oanei, drept 80 ughi galbeni. / Şi a patra parte dintr-o selişte **Nicoriţa** pe Rebricea cea mică, care acum se numeşte **Hilimăneşti**, şi din altă parte, cumpărătură de la Tudora Varticoae, nepoata Cristinei, fata Siminei, drept 300 zloţi tătăreşti. / Şi iarăşi, din cea de jos a treia parte din satul **Miclăuşenii**, ce se

numeşte **Graurii**, 12 pământuri din toate ţarinile, cumpărate de la Solomia, fata lui Ion Graur, drept 20 ughi galbeni. / Şi iarăşi i-am întărit un loc de prisacă pe Bârlad, din sus de satul **Dobroslăveşti**, cumpărătură de la Mărica, Ana şi Costanda, fiii lui Oţăl"[435].

1628, noiembrie 7: Întărit de Miron Barnovschi voievod mănăstirii Bârnova, care cumpără, cu 350 taleri de argint, de la vornicul Mirăuţă, feciorul Hraniţăi, şi de la neamurile lui, Andrei, Moise, Căzacul şi Anghelina, fiii lui Gavrilaş Gribincea, nepoţi lui Gheorghe Năvrăpăscul, şi fraţii lui Nacul, Arsenie şi Todosia, fiii vornicului Năvrăpăscul, de la nepoţii lor Criste, Ştefan şi Ionaşcu, feciorii lui Miron, toţi nepoţi şi strănepoţi Magdei, fetei lui Drule spătar… „jumătate de silişte **Drăjeştii** (lângă Scânteia, Iaşi) şi jumătate de silişte **Grecii** (lângă Scânteia, Iaşi), ce sunt din sus de **Scântee** (sat, Iaşi), sub bucovina cu poieni de fâneţe şi cu loc de moară pe pârâul satului, ce-i în ţinutul Vasluiului"[436].

1628, noiembrie 12: Zapisul de mărturie al marilor boieri divaniţi despre cum au venit în faţa lor Mărica, fiica Chirenei, nepoata Ilenei, strănepoata lui Duma Negrul, şi nepoata ei Nastasia, fiica altei Chirene, nepoata Sofroniei şi răs-strănepoata lui Duma Negrul şi au vândut „jumătate din satul **Scânteia** (ţinutul Vaslui, azi în judeţul Iaşi), care se cheamă **Filosofii**, care este în ţinutul Vasluiului, cu jumătate din poienile de fâneaţă, care se cheamă Poiana cu Cetate, Condrata şi Cocoara, şi alte poieni care sunt în pădure, şi cu vad de moară…

[435] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 121-129

[436] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 422, pp. 573, 574

călugărilor de la sfânta mănăstire Bârnova, pentru 450 taleri de argint”[437].

1628, decembrie 17: Zapisul marilor boieri despre cumpărăturile călugărilor de la mănăstirea, în satul Scânteia: de la Pătraşco şi Dumitra Boldescul, fiii lui Toader Boldescul, de la nepoata lor Chirana, fiica lui Toader, nepoata lui Voico, toţi nepoţi ai lui Scânteie, şi de la rudele lor Gligorce, Anghelina şi Ana Ghencioae, fiii Măricăi Uscătoaie, de la verii lor Maftei, fiul Birtăcoaei, şi nepotul lui de frate, Pătraşco, fiul lui Toma Birtoc, şi sora lui Dumitra, cu 220 de taleri de argint, „jumătatea satului **Scânteia**, partea de sus, cu a patra parte din Poiana cu Cetăţuie şi din Condrata şi din Cocora şi din toate poienile ce le are Scânteia”; / de la Pătraşco, Mărica şi Scânteie, fiii lui Mihail, şi de la Grozava, Gligorce şi popa Scânteie, fiii Drăghinei, şi de la verele lor Dochia şi Creţa, fiicele lui Pătraşco vătaf, şi de la nepoţii lor de frate, Istratie şi Chelsie, fiii lui Ionaşco, şi de la verii lor Cimârtan şi Sirghie, fiii lui Ignat Scânteie, toţi nepoţi lui Pătraşco Scânteie vătaf şi strănepoţi ai lui Duma Negrul, cu 220 taleri de argint, „cealaltă jumătate din jumătatea satului Scânteia, partea de jos, cu a patra parte din toate poienile ce sunt în Scânteia”[438].

1634, august 8: O „mărturie cum au cumpărat Dămian din **Tatumirişti** (Tatomireşti, comuna Rebricea, Vaslui) partea de ocină de la Vasile şi Dumitru, feciorii Fluriei. A cumpărat Dămian din Tatumirişti şi de la Dumitru, nepotul lui Grozav, strănepotul Mârzei şi Ten-

---

[437] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 429, pp. 585, 586

[438] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 451, pp. 618-620

ciului, să nu mai aibă nici o treabă cu Tatumitiştii. Şi a dat Dămian din Tatumiereşti pe acea ocină acelor doi fraţi 100 taleri şi 6 bani proşti… Şi au fost de faţă vătămanul, popa Ştefan, popa Gurcea, Vasile Rubuţ, Ionaşcu, Petre, Mecica, feciorul lui Blăgui Sava, Gavril Pălecaş şi Dumitru Otur din **Scântei** (comuna Scânteia, Iaşi) şi mulţi oameni buni”[439].

1644, iunie 3: Porunca dată de Vasile Lupu voievod pârcălabilor de Neamț, după ce „s-au pârât de față Cârstea cu Pătrașco Boldescul, zicând Cârstea c-a luat Boldescul niște bani pe satul **Scânteie** (comuna Scânteia, Iași), 400 taleri bătuți, și n-a fost satul numai al lui, ci a fost și al altor răzeși ai lui și ce s-a venit partea răzeșilor n-a dat nimic din acei bani. / Iară Boldescul a adus înaintea domniei mele pe acei răzeși ai săi, de-au mărturisit cum și-au luat ei partea lor, ce-au fost oamenii Cârstii, Birtoceștii. Deci a rămas Boldescul pe Cârstea dinaintea domniei mele. / Pentru aceea, voi să faceți plată de pe Cârstea, preț de cât va fi luat de la dânsul și cât va fi cheltuit, tot să-i întoarcă”[440].

1644, iunie 10: Grigori Țapul ot **Scânteia** (comuna Scânteia, Iași) și răzeșii lui vând lui Andoca pitar „a treia parte din satul **Drăgușănii** (comuna Șcheia, Iași), partea din jos, în locul ce se cheamă partea Căuceștilor (parte din Drăgușeni pe Stavnic), care umblă pe patru bătrâni... cu câte 40 lei pe bătrân, dându-le peste

---

[439] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 229, p. 258
[440] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 327, p. 317

tocmeală câte 8 lei de bătrân”[441].

1774, iulie 5: Satul **Scânteia**, ocolul Mijlocului, după recensământul lui Rumeanţev[442], avea următorii: **Poştaşii:** Constandin Cârţan / Avram Bârlădian / Iacob, rus / Constandin, dascăl / Dumitru, vornic / Grigori brat (frate) lui / Ianachi a Frăsinii / Dumitru Cârţan / Vasile sin (fiu) lui Pavăl / Neculai a Frăsinii / Vasile, rotar / Gheorghi fiul lui Ianachi / Spiridon, cărucer / Grigori Doroşencu / Gheorghi Creţul / Ion Coce / Ion fiul lui Alecsandru / Ioniţă, funar / Năstas fiul lui / Ion Peşte / Andronic Mihai / Ioniţă fiul Ştefanii / Vasile Peşte / Andrei Negură / Ioniţă Negură / Toader Negură / Sava, crav / Dumitru Negură / Ifrim Dărăban / Ioniţă Dulichi / Ion Bobul / Constandin fiul Lupoaei / Gheorghi Dărăban / Grigoraş Curcă / Dumitraşcu, plugar / Ifteni a Lupoaei / Constandin fiul Ştefanii / Vasile fratele lui / Vasile, rotar / Melinti a Aniţii / Vasile Căldare / Gheorghi Horne / Ilii Zgarbură / Sandul, muntean / Dumitraş Bărdicoi / Ioniţă a Ştefanii / Ştefan Podnalt / Nistor fiul lui / Ioniţă fiul Cocioaei / Toader, butnar / Iani Bursuc / Simion Horne / Vasile Frimul / Gavril fiul lui Andrei / Ichim al lui Spănachi / Andrei Strâmbul / Gheorghi Zbera / Lefter fiul lui / Tănasă Zbera / Gavril Cheptul / Grigori Tânjală / Grigori fiul vânătorului / Lupul Golim / Ion Lepădat / Vasile Tânjală / Constandin Cenuşă / Vasile Bărgan / Gheorghi Grecul, căpitan / Solomon Coroban / Andrei, chihae / Ion Cimpoacă / Ion Zărul / Păladi / Grigori Cârţan / Gheorghi fiul Ţugulii / Proca Ţugule / Ion fiul lui

---

[441] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 334, p. 325

[442] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 223, 224

Andrei din Şchei / Tănas, frate lui, din Şchei / Andronachi Ţapul, din Şchei / Simion Peşte, din Şchei / Toader Bobul, din Şchei / Toader Vrabii, din Şchei / Vasile Vrabii, din Şchei. // **Ruptaşi:** Apostol Ciolacul. // **Preoţi:** Popa Ioniţă. // **Diaconi:** Toader, diacon. // **Aprozi:** Andrei Buhle.

1902: „**Scânteia**, sat în partea de vest a comunei Bodești, plasa Mijlocul, judeţul Vaslui, situat pe un podiș şi străbătut de pârâul Rebricea, la vest. Are o suprafaţă de 400 hectare, cu o populaţie de 62 familii sau 224 suflete; o biserică de zid, în stil foarte vechi, cu hramul Sfinţii Mihail şi Gavril şi despre care se zice că ar fi făcută de Ştefan cel Mare. Vite: 39 cai, 146 vite mari cornute, 28 râmători și 46 oi. Locuitorii posedă: 10 pluguri şi 10 care cu boi, 1 plug şi 2 căruțe cu cai. Tradiţia spune că satul Scânteia a fost târguşor până la o vreme. Adevărat este că se găsesc în pământ pietre care au slujit la temeliile caselor şi că pe teritoriul satului se mai află urmele unei prea vechi biserici. În marginea satului, pe pârâul Rebricea, a fost un mare pod de piatră, care s-a ruinat nu de mult; se zice că şi acest pod s-ar fi făcut de Ștefan cel Mare”[443].

[443] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 356, 357

SCÂNTEIA

(comuna Scânteia, Vaslui).

1624, aprilie 6: Zapis de mărturie al lui Constantin, feciorul Măgdălinei, şi, Boţia, feciorul Pribei, privind vânzarea, cu 12 zloţi bani gata, lui Todica din Şurineşti părţii „de moşie din sat de **Şurineşti** (azi Drăguşeni, Galaţi), ce se va alege din partea Dutceştilor, a treia parte, din partea de jos, şi din câmp şi din pometele satului… Şi s-a făcut această tocmeală în casa lui Loghin din **Mirceşti** (comuna Tăcuta, Vaslui), şi ne-am întâmplat acolo: eu, popa Mateiu de acolo, şi Pântea tij (la fel), şi Pătraşco din **Dănceşti** (lângă Tăcuta, Vaslui), şi Fremul ot tam (de acolo), şi Dumitru Burnar din **Măjeşti** (Mogeşti, comuna Independenţa, Galaţi) şi Dămian din **Scântiae** (comuna Scânteia, Vaslui)”[444].

1637, mai 4: Vasile şi Dumitru, feciorii Florii, vând o „ocină de sat **Tatomireşti** (comuna Rebricea, Vaslui) lui Dămian de acolo, drept 60 de taleri bătuţi, în vatra satului, în ţarină, în fânaţ, în păduri, şi loc de prisacă, unde a fost lăsat pe Tenciul, de şi-a fost pus stopie pe partea noastră”. Martori, care întăresc zapisul: Neniul vătăman de **Scântee** (comuna Scânteia, Vaslui), Vasile Robuliţ, Cozma, alt Vasile, Gligori „şi mulţi oameni buni”[445].

---

[444] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 192, pp. 265, 266

[445] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 84, p. 82

1639, ianuarie 2: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Pătraşco Boldescul fost armaş, fiul lui Toader Boldescul fost mare medelnicer, „din ispisov de mărturie ce-a avut tatăl lui de la Bogdan voievod şi de împărţeală de la Petru vodă, jumătate de sat din **Tuleşti**, partea din jos şi cu pădurea din jos, cu fânaţe şi livezi, toate în ţinutul Neamţului, şi a treia parte din satul **Galbeni**, partea din mijloc, ce-i la ţinutul Neamţului, şi jumătate de sat din **Scânteia**, parteadin sus, în ţinutul Vasluiului"[446].

1639, decembrie 8: Alexandra, nepoata Armancăi, dăruieşte nepoatei sale Măricuţa, fata popii Ursul celui domnesc din **Scânteie** (comuna Scânteia, Vaslui), „a mea parte de ocină din sat din **Popeşti** (Popeni, comuna Găgeşti, Vaslui), din jumătate de sat din partea de sus, din partea moaşă-mi Armanca, jumătate de parte"[447].

1644, aprilie 14: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod lui Pătraşco Boldescul, „ca să fie tare și puternic a chema și a soroci pe toți vânzătorii care au vândut **Scânteia** (comuna Scânteia, Vaslui) călugărilor de la Bârnova, să aibă a ține toți acei oameni, să stea înaintea domniei mele cu Boldescul, să-și întrebe; iar care om nu va veni, de la acei vânzători, bine să știe că voi trimite domnia mea de-i vor lua acelui om 6 boi"[448].

1656, iunie 29: Întărit de Gheorghe Ştefan voievod lui Andoca fost pitar, care cumpărase, cu 40 lei, conform zapisului de mărturie de la popa Simion din

---

[446] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. III, Iaşi 1907, p. 86

[447] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 269, p. 268

[448] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 292, p. 267

Mogoşăşti, popa Vasile din **Petreşti**, popa Onăşiţă din **Negreşti**, Gligorie Hăgea (Heghe) din **Căpoteşti**, Simion, Istratie, Gheorghiţă feciorul lui Vasile Drăguşan, Gligorie Bejan feciorul lui Andronic, Vasile Beşină, Mihăilă, Istratie, Olentie, Gligorie Butiman din **Frănciuci**, Cerchez şi Apostol din **Drăguşeni**, de la Gligorie Ţapul, Scânteoae, Gavril, Sava şi Mărica din **Petreşti**, Dămian Şurinescul, Vasile, Dumitru, Gavril Ciulei, Ursul, Sohiica fata Drăguşanului, Ionaşco feciorul Antoniei, Ionaşco ginerele Capcei, Ionaşco feciorul Bozianului, Vlasie ginerele Focşei din **Scânteia**, Alexa de **Spineni**, Ionaşco şi Constantin, feciorii Păscăliţei din **Dumeşti**, „a treia parte din satul **Drăguşeani**, partea din jos, ce a fost a patru bătrâni… Aşijderi, peste plata aceasta, le-am mai dat 8 lei pe un bătrân”[449].

SCÂNTEIEŞTI

(Scântieşti, Scânteieşti, comuna Bogdăneşti, Vaslui).

1638, septembrie 1: Ispisoc de întărire de la Vasile Lupu voievod pentru a „statornici colţul cu hotarnice vechi”, între „trupul moiei **Onţăştilor** (Unţeşti, comuna Bogdăneşti, Vaslui), **Scântieşti** (Scânteieşti, comuna Bogdăneşti, Vaslui) şi **Streşăneşti** (Streşineşti, comuna Bogdăneşti, Vaslui), din apa Horăeţii spre apus, până în

[449] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iaşi 1915, pp. 41-43

zarea dealului Bogdănii, şi curmeziş pe zare din capul Găvanului Cornii”[450].

SCÂNTEIEŞTI

(sau Scânteeşti, în Covurlui, Galaţi).

1774, iunie 5: Satul **Scânteeştii**, ţinutul Covurluiului, ocolul Mijlociu, avea, după recensământul lui Rumeanţev[451]**. Birnici ce şed la Diocheţi:** Anghel / Sava Imbrihoi / Dimoftie / Ilie văr lui Lazor / Toader Tiron / Toader Dănăilă / Gligore Delungul / Andronache / Toader Roşu / Ilie Roşu / Ion fiul lui Tălabă / Ionaşco a prescurniţii / Costandin Roşu / Ion Streşină / Lupul, rotar / Mihai Ştirbăţ / Gavril Brihoi / Stanciul fiul lui Nicolai / Gavril Bălan / Alicsandru Tiron / Costandin Brihoi / Manolache fratele lui Vasile / Gligoraş Streşină / Toader Bălan / Ion Streşină / Gligore Lungul / Iordache Brihoi / Costandin, cibotar / Marin a Vasilcăi / Lazor Talabă / Chiriac Lungul /Tănasă Mânză. // **Rufeturi:** Popa Ioniţă / Diaconul Lazor.

1902: „**Scânteieşti**, sat în judeţul Covurlui, plasa Prutul, comuna Frumuşiţa, la vreo 8 km, spre vest, de reşedința comunei. Are o populaţie de 240 familii sau 1.018 suflete; o biserică și o şcoală. Împreună cu cătunul Fântânele, din comuna Foltești, formează o parohie

[450] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 463, pp. 436

[451] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 103, 104

aparte, având catedrala cu hramul Sf. Gheorghe, deservită de un preot ajutor și 4 cântăreţi"[452].

SCĂRIŞOARA

(lângă Gălişeşti, Vrancea).

1774, iunie 26: Satul **Scărişoara**, ţinutul Putnii, ocolul Polocinului, după recensământul lui Rumeanţev[453], avea **toată suma caselor 58**. Scădere rufeturi 8: 6 nevolnici, 2 slujitor și călăraș. Rămân birnici 50. / **Birnici**: Andronache / Mihai Topală / Ion Topală / Grigore Viciul / Ion Toderașco / Vasile Bâlcan / Ioniță Lungul / Ion Durbaca / Ion Nechituș / Iftemie Olog / Enache Nechiduș / Ioniță Ghilaiu / Vasile fiul lui Berindeiu / Iftemie Hangul / Ștefan Nechifor / Lefter Poede / Dimoftie Bălcan / Simion Ghilaiu / Dumitrașco a lui Paiu / Ilie, morar / Ioniță, rotar / Andronache Bere / Ursul Bere / Constantin Neghină / Toader Rămeza / Toader / Cârste Vâlcan / Năstas, văcar / Apostol, bejenar / Anghel, pas / Apostol Iroftie / Toader Hanga / Ion Hanga / Simion al Manii / Ioniță Hanga / Simion al Sofroniei / Toader, crav / Nicolai Andreica / Vasile, rus din Cucova / Gheorghe Șchiopul / Simion Onică / Lupul, pușcaș / Mihăilă Roșca / Simion Hanga / Mălinel / Andrei, strugar / Iftenie, strugar / Lupul lui Iftenie / Ion Neghină, vornic / Apostol

[452] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 357
[453] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 267

Hanga, vătăman, // **Rufeturi:** Toader Hanga, călăraș de Adjud / Trohin, pas, nevolnic / Baba Floare / Baba Ștefania / Baba Maria Biroae / Baba Paraschiva / Baba Anița /Ion Gherghinti, slujitor la Focșani.

1902: „**Scărişoara**, sut făcând parte din comuna rurală Corbasca, plasa Berheci, judeţul Tecuci, așezat pe ambele laturi ale văii cu același nume, care îl străbate, de la nord, la sud, la 2,5 km spre vest de reședința comunei. Are o populație de 277 suflete; o biserică, cu hramul Sf. Nicolae, făcută, din lemn și cu temelia de piatră, în anul 1862, și care, în anul 1879, s-a reînnoit, refăcându-se catapeteasma, cu spesele locuitorilor. Are o suprafață de 425 hectare 90 ari. Locuitorii, foști clăcași, sunt împroprietăriți de la 1864. Ei stăpânesc tot teritoriul. În acest sat se află un mic atelier de frângherie. Satul se află pe deal, de vreo 70 ani. Înainte era altul, tot cu acest nume, pe valea Siretului, în punctul numit Râpa Pușcașului”[454].

SCĂUENI

(lângă Tecuci, Galaţi).

1774, iunie 26: Satul **Scăueni**, ţinutul Tecuciului, ocolul Târgului, după recensământul lui Rumeanţev[455], avea **toată suma caselor 35**. Scădere rufeturi 7: 1 vornic, 1 vătăman, 1 popă, 4 nevolnici. Rămân birnici 28. /

[454] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 348, 349

[455] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 561, 562

Birnici: Enachi Gâtlan / Năstasi sin (fiu) Nica / Leontii / Mania sin lui / Ion, cioban / Grigoraş sin Voicul / Radu Afumat / Crâstian sin Afumat / Enachi Godia / Toader Horoboiu / Enachi Buric / Gheorghiţă Săruşiţa / Gheorghi Petrincia / Costandin, cioban / Micul sin lui / Anghel, cojocar / Nedelcu brat (frate) lui / Pavăl sin Coteţ, cu tată-său, nevolnic / Ilii sin Coteţ / Vasili Lazur / Neculai Goia, văduvoiu / Opria zet (ginere) lui Neculaiu / Grigori Urintoiul / Ţâgău, văduvoiul / Ioniţă, ciubotar / Anghel, holtei cu mamă / Ioniţă, olar, bejenar / Enachi Vodă. // **Rufeturi:** Ion Rarinca, vornic / Timofti Sorin, vătăman / Nica Spânul, nevolnic / Toader, cojocar, nevolnic / Popa Stoica / Opria Afumat, nevolnic.

SCHINDIREŞTI

(pe Răut, lângă Zavedeni, raionul Lazovsk, Moldova).

1588, august 20: Întărit de Petru (Şchiopul) voievod hatmanului Andrei Ghetman, pârcălab de Suceava, care primeşte danie şi miluire domnească „un sat, anume **Zovadinele** (Zăvădeni, ocolul scutăriei domneşti pe Răut, inclus în Alexandreni, raionul Lazovsk[456], Moldova), ce-i în ţinutul Sorocii, pe apa Răutului şi cu loc de moară pe apa Răutului, care a fost drept domnesc… / Iar într-aceasta s-au sculat unele sate, anume **Budăeşti** (pe Răut,

[456] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 285

lângă Alexandreni, raionul Bălţi[457], Moldova) şi **Heciul** (pe Răut, în hotar cu Zăvădeni, raionul Lazovsk[458], Moldova), şi alte sate ce sunt în jurul **Zăvădenilor** şi s-au tânguit şi-au cerut loru-şi hotarnic pe Danciul fost pârcălab, ca să hotărască lor dinspre satul **Zăvadine**, însă cum le-a hotărât Danciul nu s-au mulţumit, ci au cerut alt hotarnic, pe Cohană spătar… care a strâns oameni buni şi a început a hotărî şi a pune stâlpi; / întâiul hotar se începe în movila cea mare, mai sus de Cheldea; de acolo, alt stâlp, mai în jos de fântâna Bobenilor, în pisc, şi alt stâlp în movila Bobenilor, în vârful Aluneilor; de acolo, alt stâlp, unde se întâlnește hotarul satului Zăvădinilor cu hotarul **satului lui Belici vatag** (Beliceni, raionul Lazovsk[459], Moldova), în vârful Sângereilor; de acolo, drept în jos, unde se unesc văile ce vin din țarina Bobeanilor, dinspre Soloneț, iar de acolo la movila unde este vârful Odăilor, dinspre Soloneț; iar de acolo, peste valea Niceștilor, în pisc, iar de acolo, în vârful rediului Florii, în marginea drumului ce merge la deal; iar de acolo, drept în vârful dealului, la obârșia Bârsanei, iar de acolo, drept în movila lui Ivașcu, ce-i în vârful Vârtopului, iar de acolo, stâlp în marginea salului **Schindireştilor** (pe Răut, lângă Zavedeni, raionul Lazovsk[460], Moldova), iar de acolo, la gura Coboltei, dinspre alte laturi, pe unde din veac a îmblat. / Iar satul **Budăeştii** nu s-a ţinut nici cu acest hotar,

---

[457] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 45
[458] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 120
[459] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 30
[460] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 226

ci iarăși a venit cu pâră înaintea noastră. / Deci noi am cercetat din nou de rândul celui sat **Zăvădeni** și de hotarul lui, pe unde a ținut; deci astfel am aflat cum acel sat Zavadinile a fost **scutărie domnească, făcută de Alexandru (Lăpuşneanu) voievod**; și atunci când a stat acolo scutărie, s-au fost risipit toate satele, câte au fost pe Răut și pe îmbe laturile Răutului, până la **Nemțeni** (pe Răut, lângă Zăvedeni, la gura Căinari, raionul Floreşti[461], Moldova), și a fost hotarul salului Zăvădinilor valea până la Nemțeni și până la gura Căinarului, iar din sus, cât a putut cuprinde, căci mai în sus de Zăvadini a fost loc pustiu. Iar celor sale, ce s-au fost risipit, Alexandru Vodă le-a fost dat loc pentru loc, și le-a dat, pentru satul **Ileceștii**, **Visterniceni**, și pentru satul **Joldeștii**, tot în Visterniceni (pe Răut, lângă Gura Camenca, raionul Floreşti[462], Moldova) iar pentru **Prajilele** (Prajila), satul **Goeneștii** (pe Răut, raionul Floreşti[463], Moldova) pe Răut, iar pentru **Coluneștii** (pe Răut, lângă Zăvedeni, raionul Lazovsk[464], Moldova), salul **Bursuceanii** (pe Căinari, raionul Floreşti[465], Moldova), iar pentru **Drojdiești** (pe Răut, lângă Alexandreni, raionul Lazovsk[466], Moldova) datu-le-a lor

[461] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 175
[462] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 278
[463] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 112
[464] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 65
[465] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 47
[466] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 89

între Trifan și între Miron, ce-s pe Căinar; iar pentru Nemțeni datu-le-a în fata Coziilor și mai sus de Coșciug, iar pentru **Mărculești** (pe Răut, raionul Floreşti[467], Moldova)**,** alți Mărculești pe Camănca, iar pentru **Prideani** (pe Răut, lângă gura Căinari, raionul Floreşti[468], Moldova) datu-le-a lor în jos **Hărceni** pe Răut, iar pentru **Begeni** (Bejeni pe Răut, lângă Alexandreni, raionul Bălţi[469], Moldova) alți Begeni, ce-s pe Căinar, iar pentru **Căinărești** dat-a lor în jos de gura Bololei, unde se numește la **Știuca**; iar pentru **Putinești** dat-a lor, în jos de gura Bursucilor, și mai sus de Bursuceani; iar pentru satul **Budăeștii** și **Țipliceștii** și **Puiceștii** și **Vădurenii** și unde se numește la Oprea, acele sale n-au fost din veac, ci s-au așezat după moartea lui Alexandru (Lăpuşneanu) vodă și după Bogdan voievod, și după risipirea scutăriei. Iar cele sale de mai sus scrise, cât timp a stat acolo scutărie, așezată în acele sate, toate s-au mutat pe unde le-a fost dat lor; iar după Alexandru voievod fost-a mult amestec pe toată țara noastră; și în acel amestec, toate acele de mai sus scrise sate cu jelanie s-au întors fiecare la ale sale locuri, şi le-au fost ţiituri, moșii şi danii; şi le-a fost dat lor Alexandru vodă. / Pentru aceea, domnia mea, văzând atâta jelanie a lor, iarăși am luat acele sate, care sunt scrise mai sus, toate și am miluit domnia mea cu acele sate iarăși pe hatmanul Andrei Ghetman și pârcălab Sucevei, pentru a lui slujbă ce a slujit domniei mele, și

---

[467] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 157

[468] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 202

[469] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 30

țării domniei mele, când au venit acei tâlhari cazaci asupra domniei mele și asupra țării domniei mele; alta pentru că a dat domniei mele și 55.000 aspri, în treaba și în sarcina țării domniei mele”[470].

SCHINENI

(fostul Spineni, Spireni, comuna Murgeni, Vaslui).

1493, martie 5: Întărit de Ştefan voievod, cu prilejul împărţirii moşiilor lui Şolda de la Dumitra între nepoţii lui Mărina şi Stana, fiicele lui Dragomir Iuban, „satele care au fost ale unchiului lor Şolda, pe Dumitra, anume: Şoldenii, şi Socii, şi Bârleştii, şi Spinenii (Spirenii), şi Drăgomăneştii, şi Lăzeştii, şi Sărăcineştii, şi Fântâna Iepurelui, şi Fântâna lui Şolomon, şi Ciorenii, şi, pe Larga, unde a fost Oanca şi unde a fost Laţco din Câmpie. Şi s-au cuvenit în partea Marinei satele, pe Dumitra, anume: Şoldenii, şi Bârlăleştii, şi Fântâna Iepurelui şi Fântâna lui Şolomon, şi, pe Larga, unde a fost Oanca, şi unde a fost Laţco din Cîmpie şi jumătate din iezerul Hărcete; iar Stanei i s-au cuvenit în partea ei satele anume: Spirenii, şi Drăgomăneştii, şi Lăzeştii, şi Sărăcineştii şi jumătate din Câmpie”[471]. Hotarul, din veac.

---

470 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iaşi 1914, pp. 46-55

471 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 123, pp. 240-242

1902: „Schineni sau Spineni, comună rurală şi sat în judeţul Tutova, plasa Târgul, spre est de orașul Bârlad, pe Pârâul Sărat. Are o populaţie de 734 locuitori; o şcoală și 3 biserici. Satul formează comună (comuna Schineni) cu cătunele: Sărăţeni de Sus, Sărăţeni de Jos și Lăţeşti. Se cultivă via pe o suprafață de 144,75 hectare şi livezile cu pomi. Comerâul se face de 15 persoane”[472].

SCHINOASA

(lângă Ulmi, comuna Gura Galbenei,
raionul Cimişlia, Moldova).

1502, martie 11: Întărit de Ştefan voievod fraţilor Duma Hurdescu, Iurie, Dragoş şi Cupce, care primesc uric pentru „un loc din pustietate, pe **Spiroasa**, la lacul ce este din sus de Ulmi, însă partea ce-i în Cogâlnic, să se aşeze un sat”[473]. Hotarul, „cât se va putea hrăni din destul un sat de douăzeci case”.

---

472 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 352, 353

473 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 270, p. 484

SCHITUL FRUMOASA

(pe Tazlăul Mare, lângă Băseşti, Bacău).

1774, iunie 15: Satul **Schitul**, ţinutul Bacău, ocolul Tazlăului Mare de Sus, **liuzii**, după recensământul lui Rumeanţev[474]**: Toată suma caselor**: 17. Scădere rufeturi, însă 9: 1 popă, 1 dascăl, 1 săracă, 6 scutelnici cu cartea Divanului. Rămân birnici 8. / **Birnici:** Toader, morar / Andrieș Ghinga / Simion sin (fiu) călugăriții / Simion zet (al) Ghinghii / Chiriță Grăpchinoiu / Lupul Grăpchinoiu / Andrei brat (frate) popii Sarafim / Lupușorul / Toader, ungurian, bejenar / Vasile fiul lui / Ion, morariul / Macsin al muntencii / Vasile a popei Lupului / Dumitru din Poloboc. // **Femei sărace:** Anița, săracă. // **Rufeturi:** Iochim, călugăr / Lazăr, dascăl.

1902: „**Schitul Frumoasa**, comună rurală în judeţul Bacău, plasa Tazlăul de sus, aşezată pe valea râului Coman sau Negru, între dealuri, şi alcătuită din două cătune: Schitul Frumoasa, reședința, și Rățeni. Se mărginește, la nord, cu comuna Tazlăul, judeţul Neamţ; la sud, cu comunele Solonţul și Bâhnășeni; la est, cu comuna Băsăști, și la vest, cu comuna Valea Arinilor. Pământul său este străbătut, de la vest, spre est, de pârâul Comanului sau Negru și înconjurat de dealurile Runcul Fetei, Crucea, Bradul, Bâtca Neagră şi Muntele Iugei, Fruntea Comanului, Dumea şi Arșiţa Mare. Are o populaţie de

[474] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 306

712 locuitori; o şcoală; 2 biserici: schitul Frumoasa, fost, în vechime, schit de călugări, şi cealaltă în Răţeni, deservite de 2 preoți şi 3 cântăreți; 5 cârciumi. Teritoriul comunei are o întindere de aproape 10.000 hectare. Statul este proprietar mare (moşia Frumușica). Pădurea statului de aci, Schitul Frumoasa, ocupă peste 9.000 hectare şi se întinde și pe teritoriul comunei Băsăști. Se găsesc două izvoare cu apă sărată, în văile Ghidionului şi Sărăţelele. Are o fabrică cu aburi și un herestrău de apă. Totalul pămînturilor de cultură este de 396,89 hectare. Vite: 10 cai, 466 vite mari cornute, 168 porci şi 864 oi; stupi de albine sunt 36. E străbătută numai de căi naturale, care o unesc cu comunele vecine, și de căi comunale spre Băsăști, spre Valea Arinilor şi Bâhnășeni. / **Schitul Frumoasa**, sat şi reşedinţa comunei cu acelaşi nume, situat la confluența pârâiaşelor Ghidion şi Neştiutul, în bazinul pârâului Coman. Are o populaţie de 130 locuitori; o şcoală; o biserică, clădită, la 1820, de protosinghelul Gherasim, deservită de 2 preoţi şi 2 cântăreţi şi care a fost, mai înainte, schit de călugări; 4 cârciumi. Vite: 9 cai, 343 vite mari cornute și 121 porci”[475].

[475] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 354

SCHWARZTHAL - NEGRILEASA

(lângă Stulpicani, Bucovina).

„Prin înfiinţarea coloniilor din Bori (Boura, lângă Gura Humorului – n. n.) și Lichtenberg (lângă Arbore, spre Solca – n. n.), cu emigranţi germani din Boemia, mai ales din regiunea Praga, s-au realizat aşezări temeinice. Între timp, după decretul administrației din 24 octombrie **1835**, colonizările s-au oprit. Prin urmare, administrația districtuală a susținut, atât în raportul său din 11 noiembrie 1835, cât și în cel din 3 octombrie 1836, că imigrările ulterioare ar trebui să fie soluţionate cu solicitanții germano-boemi. Informaţii despre așezările germane din Bucovina se răspândiseră deja pe scară largă, astfel că în 1836 și 1837 s-au depus repetate petiții din Boemia germană, din regiunea Pisek, care au fost prezentate de Andreas Lang, Franz Kraus și Josef Bauer. Inițial 20, apoi 50 de familii s-au înregistrat pentru emigrare în Bucovina”[476]. Între timp, veneau din Moldova, în Bucovina, şi coloniştii germani care se stabiliseră în Principat, Administraţia economică din Solca recomandând pentru noile colonizări zona Stulpicanilor, pe care le refuzaseră nişte emigranţi slovaci, pe motiv că pământurile de acolo nu sunt potrivite pentru agricultură, pantele abrupte favorizând spălarea pământului, inclusiv din cele trei poieni de pe valea Negrilesei, bune doar ca pajişti. Între timp,

[476] Kaindl, Raimund Friedrich, *Das Ansiedlungswesen in der Bucovina,* Innsbruck 1902, p. 461

pentru că prin alte memorii, semnate, în 11 iulie 1838, de Andreas Lang, Johann Schaller şi Wenzel Schöllbauer şi înmânate căpitanului districtual Millbacher, s-a decis, în 24 august 1838, înfiinţarea unei comisii de soluţionare a problemei. Dar colonizarea germană pe valea Negrilesei s-a făcut efectiv, abia în **22 iunie 1841**, când s-au stabilit la Vadul Negrilesei familiile Johann ANGER, Josef BAAR, Simon BAIERL, George BEER, Martin BENNER, Josef BERNA, Bernhardt BINDER, Peter BINDER, George BRANDL, George EISCHPERA, Wenzel FLEISNER, Ignatz FRIESCHE, Franz FUCHS, John GRASSEL (KRASSEL), Joseph HASENOHRL, Anton HOFFMANN, Ambros HOFFMANN, Andreas JUNG, Josef KLOSTERMANN, Johann KNAUS, Wenzel KUBECK, Josef PILSEL, Michel SCHAFFHAUSER, Wenzel SCHAFFHAUSER, Johann SAILOR, Jacob, Johann şi Josef EXCHANGER, Wenzel (tatăl) şi Wenzel (fiul) EXCHANGER, Josef WEBER, Lawrence WEBER, Jacob WENDLING, Charles WUDI şi George WINTER.

1851: „O broşură, lucrată de Franz Raffelsberger şi publicată în 1851, la Viena, cuprindea „**Itinerariile sau directorul tuturor rutelor poştale** din k. k. Statele austriece“, itinerariul cu nr. 61 era cel de la Cernăuţi, la Bistriţa, de 19 poşte şi jumătate… Din Gura Humorului, pe valea Moldovei, prin Bucşoaia, trecând pârâul Negrileasa, apoi râuleţele Molid şi Moldoviţa, se ajungea la Vama, localitate aflată la o poştă şi un sfert de Gura Humorului”[477].

1876: Biserica „Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavril” din Negrileasa a fost construită între anii 1876-1882,

---

[477] Raffelsperger, Franz, *Itinerär oder Verzeichniss aller Postrouten in den k. k. österreichischen Staaten*, Wien 1851, pp. 53, 54

anterior enoriaşii ortodocşi frecventând biserica din Stulpicani. În 1907, preot cooperator era Ioan TONI-GARIU, născut în 1871, preot din 1900, iar cantor, din 1904, Alexie BURAC, născut în 1852.

1886: „Ţipterii din Eisenau nu sunt singurii care întrerup temelia românească a populației locale, întâlnim şi în alte locuri câteva așezări cu locuitori ţipteri, în Balta Poienii, în Schwarzthal, în Luisenthal, Freudenthal, Pojorâta, Iacobeni și Cârlibaba. Majoritatea acestor coloniști germani au fost aduși de un anume Manz, pe moşiile Fondului religiei greco-orientale, care a luat moşii întinse în arendă și a hrănit mii de meseriaşi,dar care, datorită investiţiilor uriaşe, avea să dea faliment şi, complet sărăcit, s-a împușcat. Se spune că situația materială a coloniștilor este destul de bună, deși depinde, în mod ciudat, de Fondul religios greco-oriental. Cu toate acestea, casa de locuit este proprietatea oamenilor, dar terenul le este acordat numai cu plata impozitelor. În vremurile anterioare, au funcționat cuptoare de cupru la Pojorâta, Iacobeni și Eisenau şi s-a extras fierul pe scară largă. Astăzi mai funcţionează doar cel din Pojorâta, iar populaţia din Schwarzthal îşi asigură traiul din exploatarea forestieră, făcând plute și lucrând la construcții de drumuri; ţipterii din Iacobeni își continuă activitatea tradițională, dar într-o manieră modestă”[478].

1887: Şcoala din Negrileasa, cu 2 clase, a fost deschisă în anul 1887[479].

---

[478] Bergner, Rudolf, *Rumänien / Eina Darstellung des Landes und der Leute*, Breslau 1887, pp. 81-93

[479] SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1907 p. 99

1890: În 1890, colonia germană Schwarzthal avea 510 locuitori, primar fiind Ignatie Beer, iar învăţător – George Piotrowski.

1901, Gustav Weigand: „Bulgari nu locuiesc pe această vale, după cum s-ar putea presupune, în baza hărții etnografice Kieperts, dar huţuli, în Ostra, germani în Negrileasa (Schwarztal), iar celelalte comunități de pe valea Suhăi sunt românești sau amestecate cu huţuli, în Gemenea și Frasin”[480].

1907: „N-a candidat, ci a fost rugat să primească candidatura; a părăsit, îndată ce s-a decis să primească candidatura, judeţul şi a petrecut, până câteva zile înainte de alegeri, la Viena; când s-a întors în ţară, însă, n-a trecut pe teritoriul districtului Câmpulung, credincios cuvântului dat, până după alegeri. Contra lui n-a putut răzbi nici unul dintre candidaţi, nici chiar Onciul, care se bucură desigur de multe simpatii în district, căci pentru acela (pentru Bellegarde – n. n.) au agitat *faptele sale* şi cei mai buni agitatori ai maselor: *ţăranii înşişi*. Se povesteşte că **ţăranii din Câmpulung au inundat comunele cercului electoral şi au agitat cu deosebită căldură pentru Bellegarde**. Care va fi ţinuta lui în parlament?, e întrebarea ce şi-o pun mulţi, îngrijaţi. Deocamdată se ştie că a promis să se înscrie în Clubul Românilor şi că va sprijini reformele lui Aurel Onciul. Mulţi aşteaptă de la activitatea lui o eră de aur pentru Câmpulung; deşi mulţi alţii consideră mandatul ca pierdut pentru 6 ani… Viitorul va dezlega această interesantă

---

[480] Weigand, Gustav, Prof. Dr., *Die Dialekte der Bukowina und Bessarabiens*, Leipzig 1904, pp. 1-7

enigmă”[481]. Şi, deşi nu a candidat, Contele Bellegarde a obţinut 98 de voturi la Negrileasa, în vreme ce Aurel Onciul obţinea 43, iar T. V. Stefanelli doar 9.

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Schwarzthal** (în româneşte **Vadul Negrilesei**) sat, districtul Câmpulung, aşezat pe pârâul Negrileasa, aproape de izvorul său. Suprafaţa: 9,03 kmp; populaţia: 510 locuitori germani, de religie romano-catolică. Este legat cu valea Suha şi cu drumul districtual ce trece pe aci, printr-un drum neîntreţinut. Are o şcoală populară, cu o clasă, şi o casă de economii. Teritoriul pe care se află azi satul depindea de Negrileasa, mai înainte de anul 1838, când s-a aşezat aci o colonie de germani, veniţi din Boemia. Se găseşte în acest sat o fabrică de scânduri cu 3 gatere. Populaţia se ocupă mai ales cu exploatarea pădurilor. Posedă 33 pogoane pământ arabil, 94 hectare fânaţuri, 2 hectare grădini, 276 hectare imaşuri şi 485 hectare păduri. Se găsesc 24 cai, 430 vite cornute, 8 oi, 105 porci şi 8 stupi de albine”[482].

1916: Colecta pentru cei amputaţi şi orfanii celor căzuţi în luptă a beneficiat şi de ofranda genistului din Arbeiter Abtig I/41 **Steuleac George** (probabil **Scheuleac** – n. n.), din Negrileasa, care a donat 1 coroană[483].

1919: „În registrul însoţirilor s-au introdus, la 7 August 1919, privitor la „Însoţirea de economie şi credit pentru **Vadul Negrilesii** şi **Negrileasa**” („Spar-Darlehenskassenverein für Schwarzthal u. Negrileasa”) ur-

---

[481] Gt., *Viața Românească în Bucovina*, în *Viața Românească,* Volumul V, anul II, Iași 1907, pp. 304, 305

[482] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, pp. 191, 192

[483] *Românul,* Nr. 25, Anul VI, joi 17/4 februarie 1916, p. 5

mătoarele schimbări: membrul în direcţiune **Albert Meier** şters; vice-directorul **Mathias Hoffmann** introdus”[484].

1940: În noiembrie 1940, când nemţii au fost repatriaţi în Germania, se mai aflau la Schwarzthal familiile: BAYERL, BEER, BERDICH, Bern HAUSER, BISIAK, BRANDL, BRODNER, FLEISSNER, FUCHS, GUMINA, HASENOHRL, HEHN, HOFFMANN, ILK, JEREMIAS, JWORTCZUK, KLOSTERMANN, KNAUS, KRASSEL, KUBECK, MAYER, PETRITSCH, PILSEL, PODRICYINSKI, RANKL, SCHAFFHAUSER, SAILOR, SEIBEL, SEIDEL, SELLNER, STULIAC, EXCHANGER, WEBER, WINTER şi WUDI.

1943: „Se numesc cu titlul definitiv, pe ziua de 1 septembrie 1943[485], următorii învăţători şi învăţătoare: **Petroşcă Grigore**, comuna **Negrileasa Vadul**, jud. Câmpulung, media 7,33”.

1946: În *Monitorul Oficial*, Nr. 264 din 13 noiembrie 1946, pp. 11909 şi următoarele, sunt înregistrate următoarele cooperative săteşti de credit: Cooperativa „Straja”, comuna Negrileasa, judeţul Câmpulung.

1949: Sunt numiţi directori de şcoli în **Învăţământul elementar, ciclul I**[486]: **Brădăţan Ioan**, director la Şcoala elementară Negrileasa; **Corleciuc Straton**, director la Şcoala elementară Negrileasa, Vad.

---

[484] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 68, Cernăuţi 30 septembrie nou 1919, p. 6

[485] *Monitorul Oficial*, Nr. 71, 24 martie 1944, pp. 2549-2552

[486] *Monitorul Oficial*, Nr. 20, 25 ianuarie 1949, pp. 845, 846

SCLIPICEŞTI

(azi Clipiceşti, comuna Ţifeşti, Vrancea).

1632, aprilie 5: Zapisul lui Andronic de **Vităneşti**, al femeii lui Măriia, fata lui Ilie, şi al fiului lor Sava, prin care mărturisesc cum au „vândut un pământ de frunte şi peste tot sfintei mănăstiri a Bisericanilor, la sat la **Fiţingheşti**, prin din jos de moara mănăstirii, drept doi boi ciciuluiţi drept 10 galbeni. Şi în tocmeala noastră au fost Oprea pârcălabul, popa Ion şi popa Simion de **Focşeni**, Boldescul şi cumnatul său Precopie din **Cruce**, Dunea, Pavăl şi Lazor din **Grozeşti**, Popelea izbaşea, Lupul călăraşul, Istodie, Mihăilă şi Gheorghie de **Clipiceşti**, Murgină de **Cucuiaţi**"[487].

1632, aprilie 17: Zapisul oamenilor din **Scorţeşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea) şi **Clipiceşti** (Sclipiceşti, comuna Ţifeşti, Vrancea), dare fac danii mănăstirii Bisericani, un loc de biserică în **Babele** (toponim la Măgura Mare, numită şi Măgura Putnii): „Babele şi viile din **Măgura Putnii**, metoh mănăstirii Sovejii. Eu, Boldescu, am închinat moşie întâi. / Această scrisoare, ce-au făcut Obrejie, popa Isaie, Stoica, Chirvasie, Oprea sin Zaharie, sin (fiul lui) Stoian, Chirvasie sin Simion Bulduru, Popa nepot Armancăi, Ducică lui Toader Dănagă ot Scorţăşti. S-au îndurat aceşti oameni de-au dăruit locul de biserică

[487] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 15, p. 14

la Babe… şi au dat, din **Ruptură** (Toponim la Măgura Mare), în sus, până într-un măr în hatul unui pământ, până în gârla cu vad de moară, în zilele lui Alexandru vodă, sin Iliaş vodă. / Şi au dat, dintre oamenii buni din Clipiceşti, Dumitru, Pavel, Păcurar, Vasile, Ionaşcu, Niţul, părintele Partenie de la sfânta mănăstire de la Bisericani… Şi părintele Partenie să n-aibă putere să închine postrigul lui sau pomana şi darea noastră, postrigul său. De aceasta scriem”[488].

1632, iunie 21: Întărit de Alexandru Iliaş voievod mănăstirii Vizantia, care primeşte urice pentru părţi „din **Vităneşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea), pe ambele părţi ale Putnei, din Şuşiţa până în vârful Măgurii Mari, din câmp şi din apă şi vad de moară la apa Putnei şi grădini şi vie”, danii, cu zapis de mărturie întărit de popa Ion din **Scorţeşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea) şi popa Andrei din **Sclipiceşti** (azi Clipiceşti, comuna Ţifeşti, Vrancea), de la Dobra, fiica Măriei Grozăvoae, nepoata lui Mihăilă Dodan, şi de la bărbatul ei Ion din Vităneşti. / Şi de asemenea… cu zapisul întărit de protopopul de Putna, anume Eonaşco şi de popa Stan din **Ireşti** (comuna Vidra, Vrancea), de la Mărina, fata lui Dăniil din **Voloşcani** (comuna Vidra, Vrancea), care a dat „dreapta ocină ce a avut ea, de la apa Cârligului, până în apa Scurtii, din malul gropii lui Dămian, până la Vezeuţi (afluent al Putnei)”[489].

1636, ianuarie 15: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după pâra lui Nacul, fiul lui Iane din

---

488 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 19, p. 17
489 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 127, pp. 162-164

Bârlad, împotriva lui Trif Zmeură şi Gavril Calotă din **Găgeşti**, popa Murgu din **Vrancea**. Stoica din **Clipiceşti** şi cu alte seminţii, răzeşii lor, „pentru o parte din satul **Vităneşti** şi cu vad de moară în Gârla de Jos, şi au spus Trif, Gavril, popa Murgu, Stoica şi alţi răzeşi că acel loc, a patra parte din a patra parte din satul Vităneşti, le sunt împresurate de Nacul. Iar Nacul a arătat ispisoc de la Radul voievod că a fost această parte răscumpărătură tatălui său, Iane negustor, de la Bălteanul fost pitar, Vâlca, Costachi, Lazor Tărâţă şi de la alte rude ale lor. Deci a rămas Nacul pe aceşti mai sus scrişi, Trif, Gavril, popa Murgu, Stoica şi pe rudele lor”[490].

SCLIPOTEŞTI

(sau Slipoteşti pe Siret, în Ionăşeşti, Galaţi).

1629, aprilie 13: Întărit de Miron Barnovschi voievod lui Ivaşco, fiul lui Cârjău stolnic, care cumpărase, cu 30 taleri, conform zapisului de mărturie de la Cozma şoltuz, cu 12 pârgari, Zamfir starostele şi popa Simion cel domnesc din **Tecuci**, Lupul fost spătar din **Nicoreşti**, Isaia Batin din **Batereşti**, de la Ioana, fata lui Bedrea din Slipoteşti, „a sa dreaptă ocină şi vie din **Slipoteşti** (Sclipoteşti pe Siret, în Ionăşeşti[491], Galaţi)”[492].

---

[490] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 306, pp. 343, 344

[491] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, pp. 234, 226

1762, mai 17: „Badelui Vasile Adam jicnicer şi leliţei Saftii, fata răposatului stolnic Neculai Jora şi a noatră soră, din zestrea ce au lăsat moşii noştru de la maica noastră Ilinca Joroae, în hotarul **Sclipoteştii**, de la deal, la mal, am dat dumisale loc sterp 40 pogoane, şi cu danie, şi cu schimb, să-şi facă vii, şi pentru schimb li se dase dumilorsale, fiindcă din vite suntem cam slabi, ne-au dat trei vaci cu viţei şi doi cai telegari"[493].

1774, iunie 26: Satul **Sclipoteştii**, ţinutul Tecuciului, ocolul Nicoreşti, după recensământul lui Rumeanţev[494], avea **toată suma caselor 56**. Scădere rufeturi 10: 1 vornic, 2 chelari, 1 grec, 1 popă, 1 slugă, 3 nevolnici, 1 ţigan. Rămân birnici 46. / **Birnici:** Simion socrul lui Gheorghi, chelar / Vasile Ciohuş / Eni, muntean / Zaharie / Muşat, grădinar / Simion Vintilă / Ivan, ce a fost scutelnic dumisale stolnicului Sandului Sturzei / Voicul, tij (la fel) / Toader Tăbârcă, la fel / Gavril Stana, ce a fost scutelnic dumisale spătarului Costantin Sturzei / Lupul, la fel / Pascul Troncăş, ce a fost scutelnic dumisale spătarului Conachi / Gheorghe Troncăş, la fel / Artenii, la fel / Ion Vulpi, la fel / Costantin, la fel / Pavăl, ce a fost chelar mănăstirii Sfeti Spiridon / Gheorghi Ghinpul, ce a fost al jicnicerului Manolachi Jora / Ştefan Buga, ce a fost al slugerului Dimitrachi / Ioniţă Hara, ce a fost vier al căpitanului Ioniţă Negrii / Vasili, la fel / Radu, muntean / Pavăl Gogoia, ce a fost nirnic la Urecheşti / David,

---

492 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iaşi 1907, pp. 256-258

493 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iaşi 1912, pp. 204, 205

494 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 572, 573

bejenar / Vasili, brat (frate) lui / Sava zet (ginere) lui Sovian, ce a fost scutelnic dumisale spătarului Conachi / Costantin, ce a fost al dumisale stolnicului Costantin Negrii / Neculaiu Vedi, ce a fost al dumisale banului Iancul Razul / Marin Popăscul, ce a fost scutelnic la mănăstirea Răchitoasa / Toader Sovian / Ion Hara / Postolachi, fiul lui Iancul / Lupul Frenţa / Ion Plăcintă / Ioniţă Iacomi / Petrânjel, fiul lui Grigorii / Costantin, olar / Necula Dobrenescu / Toderaşcu Dănăilă / Vasile Gârlian / Simion Mănăilă / Saha Herul / Ştefan Gogotă / Toader Iancul / Dănăilă Dobrinescu. // **Rufeturi:** Apostol Stana, vornic / Dumitru, grec / Popa Pavăl, rusul / Gheorghi, chelar al şătrarului Alecsandru / Dima, slugă, tij (la fel) / Vasile Iancul, chelar al dumisale căpitanului Ioniţă Negrii / Dragomir zet (ginere) Gâltii, nevolnic / Ion, ţigan al mănăstirii Răchitoasei / Dumitru, sârbul, nevolnic / Floria, nevolnic.

1902: „**Sclipoteşti**, fost sat, situat pe lunca Siretului, la nord de satul Ionășeşti, plasa Nicorești, judeţul Tecuci”[495].

SCOBILŢENI

(azi Scobâlţeni, comuna Podul Iloaei, Iaşi).

1623, ianuarie 20: Zapis de mărturie, prin care Loghina, fata lui Lupan, strănepoata lui Ivaşco, confirmă că a vândut fratelui ei, Vasile visternicel, pentru 4 taleri

---

[495] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 357

de argint, „a mea dreaptă ocină şi moşie ce-am avut în satul Scobinţeni, în Cârligătură, partea mea ce se va alege”[496].

1625, martie 15: Porunca lui Radul voievod ca vistierul Giurgiu Roşca şi diacul Ştefan din **Podobiţi** să meargă să cerceteze plângerea lui Neaniul pârcălab, Drăguşan diac şi Gheorghiţă Dămian, care „au o selişte de sat, anume **Gemenii**, şi au împresurătură într-acel hotar dinspre **Oneşti** şi dinspre **Scobinţeni**”[497].

1625, mai 14: Întărit de Radul voievod lui Lupan, visternicel de Scobenţini, şi răzeşilor Gavril, Vasile, Pavăl, Gligorie, Cornea şi Ionaşco, după pâra călugărilor de la mănăstirea Sfântu Ilie „pentru un iaz ce este pe pârâul **Scobenţeni** (Scobilţeni, Iaşi) şi pentru un deal ce se cheamă Dealul Ţiganul, zicând călugării că acest iaz şi acest loc de hotar, seliştea **Vălişenii** (în Scobinţeni, Iaşi), este danie a sfintei mănăstiri de la Alexandru voievod, iar acum ei împresoară hotarul sfintei mănăstiri”[498].

1627, decembrie 17: Întărit de Miron Barnovschi voievod vistiernicului Gheorghie Roşca, care cumpără, cu 60 taleri, de la Ţonţa şi Dumitra, fiicele lui Pătraşco, nepoatele lui Ion Scobenţean, „jumătate din a şasea parte a satului Scobenţeni, cu a şaptea parte din iaz şi cu a şasea parte din moară, şi cu loc la două iazuri stricate, ce se va alege, şi cu prisacă şi cu casă în sat, şi cu tot venitul”[499].

---

[496] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 8, p. 9

[497] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 290, p. 360

[498] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 327, pp. 398, 399

[499] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 275, pp. 369, 370

1627, decembrie 18: Zapisul marilor boieri, în care mărturisesc faptul că Ştefana, fata lui Drăgan, strănepoata lui Ivaşco, a vândut, pentru 20 de taleri, vistiernicului Gheorghie Roşca „a patra parte din a şasea parte a satului **Scobenţeni**, care este în Cârligătură, şi un loc de iaz la pârâul satului, ce se va alege”[500].

1628, aprilie 12: Întărit de Miron Barnovschi voievod vistiernicului Gheorghie Roşca, care primeşte urice pentru „a şasea parte din **Scobenţeni** (azi Scobilţeni, Iaşi), ce este în ţinutul Cârligăturii. Şi cu a şasea parte de iaz, şi din moară şi din tot venitul”, cumpărătură de la Pavăl şi Iftenie, fiii lui Mătei, şi de la Tudora, femeia lui Gligorie, drept 100 taleri de argint; / „din acelaşi sat Scobenţeni, a patra parte din a şasea parte, cu grădini şi cu tot venitul”, cumpărătură de la Ştefana, fiica lui Drăgan, strănepoata lui Ivaşco, pentru 20 taleri de argint; / „jumătate din a şasea parte, cu a şaptea parte din iaz şi cu a şasea parte din moară, şi cu părţi din două iazuri stricate, cu prisacă şi cu grădini, şi cu casă în sat”, cumpărătură de la Ţonţa şi Dumitra, fiicele lui Pătraşco, nepoatele lui Ion Scobinţeanu, drept 60 taleri de argint; / „a cincea parte din a treia parte din jumătate din acest sat Scobenţeni”, cumpărătură de la Cornea, fiul Agahiiei Şoverdenească, drept 35 taleri de argint; / „a şasea parte din jumătate de sat Scobenţeni”, cumpărătură de la Gligorie, Ionaşco şi Mărica, fiii lui Gheorghie, drept 75 taleri de argint; „a şasea parte din a şasea parte a satului Scobenţeni şi jumătate din a şasea parte de iaz”, cumpărătură de la Miron, nepotul lui Lupan Botăş, drept 20 taleri de argint; / „jumătate din a şasea parte din acest

500 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 276, pp. 370, 371

sat Scobenţeni şi de asemenea altă parte din acest sat", cumpărătură de la Gavril, fiul lui Nistor Şiuverdean, drept 120 taleri; / „din acelaşi sat Scobinţeni. A şasea parte", cumpărătură de la Odochia, fiica lui Drăgan, şi de la Erina, drept 120 taleri de argint; / „din satul **Ciumăleşti** (sat intrat în componenţa oraşului Paşcani, Iaşi), din a treia parte, din partea de sus", cumpărătură de la Gligoraşco, fiul lui Ştefan Ciumală, drept 40 taleri de argint; / „din satul **Vărzăreşti** (părţile Bălţilor, Moldova), în ţinutul Iaşilor, de la Bâcovăţ, şi din poieni, toată partea lui Buzul", danie de la Zaharia. Nepotul Buzoaei, şi „un loc de prisacă din hotarul satului **Vărzăreşti** (alt sat Vărzăreşti, Moldova), pe pârâul Nârnova, ce şi l-a cumpărat Ion Vărzar vătaf pentru 12 taleri de argint"[501].

1628, decembrie 18: Gheorghe Roşca vistier cumpără, cu 20 taleri, de la Ştefana, fata lui Drăgan, strănepoată lui Ionaşco, „din a şasea parte din **Scobinţeni**, a patra parte, ce-i în ţinutul Cârligăturii, şi cu loc de heleşteu în pârâul satului"[502].

1630, mai 1: Întărit de Alexandru Radul voievod vistiernicului Gheorghe Roşca, după ce cumpără, cu 300 taleri buni, de la Vasile Lupan de Scobenţeni, „moşia din satul **Scobenţeni**, a şasea parte din sat, ce se va alege partea sa şi a surorii sale, cu heleşteul cel mare, în gura văii, şi cu două heleştee ce sunt la coada aceluia"[503].

1632, mai 31: Întărit de Alexandru Iliaş voievod vistierului Gheorghe Roşca, care primeşte uric pentru

---

501 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 341, pp. 470-476

502 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 273, 274

503 Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVII, Iassi 1891, p. 9, 10

„nişte părţi de ocini din satul **Scobenţeni** (Scobilţeni, comuna Podul Iloaei, Iaşi), ce este în ţinutul Cârligăturii, cu iazuri şi mori, ce şi-a cumpărat de la Măteiu, Pavel şi Tudora, femeia lui Gligorie, a şasea parte din satul Scobenţeni, pentru 100 taleri de argint. Şi de asemenea, de la Ştefana, fiica lui Drăgan, strănepoata lui Ivaşco, a patra parte din a şasea parte, pentru 20 taleri de argint. Şi de asemenea, de la Ţonţa şi Dumitra, fiicele lui Pătraşco, nepoatele lui Ion Scobenţeanul,jumătate din a şasea parte, pentru 60 taleri de argint. Şi de asemenea, de la Cornea, fiul Agahiei Şuverdenească, cumpărătura ei… a cincea parte din a treia parte din jumătatea acestui sat şi jumătate din a opta parte, şi jumătate din a şasea parte din moară, pentru 35 taleri de argint. Şi de asemenea, de la Glogorie, Ionaşco şi Măriica, fiii lui Gheorghe… a şasea parte din jumătate de sat, pentru 75 taleri de argint. Şi de asemenea, de la Miron, nepotul lui Lupan Botăş, a şasea parte din a şasea parte din sat, pentru 20 taleri de argint. Şi de asemenea, de la Gavril, fiul lui Nistor Şuverdeanul, jumătate din a şasea parte din acel sat. Şi de asemenea, a şasea parte, ce le-a fost cumpărătură de la Ieremie, pentru 120 taleri de argint. Şi de asemenea, de la, de la Odochia, fiica lui Drăgan, şi de la Erina, jumătate din a şasea parte, pentru 120 taleri de argint, răscumpărătură de la Alexa fost stolnic”; / Danie de la Zaharia, nepotul Butoaei… ce a avut el din satul **Vărzereşti** (pe Bâcovăţ, lângă Vulcăneşti, comuna Puşchin, raionul Călăraşi, Moldova), în ţinutul Iaşi, pe Bucovăţ, toată partea lui Buzul ce i se va alege. Şi de asemenea, i-a dăruit un loc de prisacă din hotarul **Vărzăreştilor** (pe Nârnova, raionul Călăraşi,

Moldova), pe pârâul Nârnova, ce el a cumpărat-o de la Ion Vărzar, pentru 20 taleri de argint”[504].

1635, martie 27: Întărit de Vasile Lupu voievod pârcălabului de Hotin Pătraţco Ciogolea, care primeşte ispisoc pentru **Hudeştii Mari**, care este în ţinutul Dorohoiului, pe Başeu, **Rediul**, care este în ţinutul Trotuşului, **Măteuţii**, care este în ţinutul Sorocii, deasupra Nistrului, **Scubenţii**, la Hârlău, **Costeştii** sub Cozance, pe Jijia, în ţinutul Hârlău, nişte vii de la **Cotnari**, „pe hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”[505].

1636, aprilie 4: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului vistiernic Gheorghe Roşca, în baza uricelor şi ispisoacelor sale, adică **Volnăeştii** (Vulcăneşti, comuna Cioreşti, raionul Nisporeni, Moldova) pe Işnovăţ, care este în ţinutul Lăpuşnei, jumătate din satul **Negreşti** (comuna Negreşti, raionul Străşeni, Moldova), tot pe Işnoveţ, şi satul **Cozmeştii** (raionul Nisporeşti, Moldova), pe râul Prut, de asemenea în ţinutul Lăpuşnei, a şaptea parte din **Izbişte** (comuna Izbişte, raionul Criuleni, Moldova) şi a şaptea parte din **Pietrosul** (Chetrosu, comuna Chetrosu, raionul Arenii Noi, Moldova), din ţinutul Lăpuşnei, două părţi din **Cotelova** (comuna Koteleve, raionul Novoseliţa, Ucraina), în ţinutul Hotinului… / Şi jumătate din a patra parte din **Balomireşti** (comuna Dumeşti, Iaşi) şi din **Hoiseşti** (comuna Dumeşti, Iaşi), la pârâul Bahlui… / Şi satul **Scobenţenii** (Scobilţeni, comuna Podu Iloaiei, Iaşi), care este în Cârligătură… o selişte, anume **Vălişenii** (Văleşeni, comuna

[504] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 100, pp. 120-124
[505] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 78, pp. 99-103

Podu Iloaiei, Iaşi), care este în ţinutul Cârligăturii… jumătate din satul **Mateuţi** (comuna Mateuţi, raionul Rezina, Moldova) pe Nistru, în ţinutul Orheiului… şi satul **Stărpenii** (Sterpeni, comuna Stănileşti, Vaslui), care este în ţinutul Fălciului… jumătate din satul **Oncani** (înglobat în Orăşeni-Deal, comuna suburbană Curteşti, Botoşani) şi din **Turbureni** (sat înglobat în Botoşani) şi a treia parte din satul **Băiceni** (comuna suburbană Curteşti, Botoşani), în ţinutul Hârlăului… satul Tâmpeştii (Fălticeni, Suceava) în ţinutul Sucevwei şi jumătate din satul **Mihalcăuţii** (înglobat în Lukacivka, comuna Nelipovţi, raionul Chelmenţi, Ucraina), în ţinutul Hotinului, pe Viliia Seacă… / Şi a cincea parte din satul **Ivoeşti** (comuna Podu Iloaei, Iaşi) din ţinutul Cârligăturii… nişte părţi de ocină din **Ţibăneşti** (comuna Băceşti, Vaslui), pe pârâul Gârboveţ, în ţinutul Vasluiului… a patra parte din satul **Hlăpeşti** (înglobat în Nemţeni, comuna Nemţeni, raionul Hânceşti, Moldova) pe Prut, în ţinutul Lăpuşnei… nişte părţi de ocină din satul **Copujani** (ţinutul Lăpuşnei, Moldova), din ţinutul Lăpuşnei”[506].

1643, iulie 22: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Eremiia Murguleţ, după ce „a pârât de faţă înaintea domniei mele Jora vornicul pe Gheorghe Roşca ce-a fost vistiernic, zicând Jora vornicul că-i împresoară hotarul satului **Doroşcani** (comuna Popeşti, Iaşi) cu hotarul **Scobinţenilor** (Scobâlţeni, comuna Podu Iloaiei, Iaşi), la mijlocul hotarelor, iar în capetele hotarelor aşa au zis amândoi că stau pietrele pe loc. / Pentru aceea, să

---

[506] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 389, pp. 435-445

strângi oameni buni şi să socotiţi şi să pui stâlpi pe unde a hotărât Veveriţă spătarul, cum spun dresele”[507].

1715, iunie 1: Întărit de Neculai Alexandru voievod lui Ilie de la vistierie, care primeşte ispisoc pentru „jumătate de sat **Slobozie** şi de **Scobinţi**, jumătate de **Rediu** şi cu jumătate de vie cu pomet, jumătate de heleşteu şi jumătate de moară, şi cu vecinii ce s-or afla, însă afară de doi vecini, Jocâş şi Andronachi, care moşie este la ţinutul Câtligăturii, împotriva Popsului Lealoaei, cumpărătură de la unchiul său Gavril Leca postelnic, drept 250 lei bani gata. / Iar mai pe urmă s-a pârât Ilie cu Safta Davidoae, soacra lui Gavril Leca, şi cu fiul său Ursachi, şi cu ginerii ei Toader Soroceanu postelnic şi Iordachi Flondor, punând pricină Safta Davidoae, cu feciorii său, precum, când a vândut Gavril Leca, aceste moşii, nu le-a dat ştire, nici sunt ei iscăliţi în zapisul cel de vânzare, şi s-au judecat după legea ţării, fiind ei ruda mai aproape… ca să-i întoarcă banii lui Ilie şi să ţină ei moşia. Deci, neavând bani îndată ca să întoarcă, li s-a pus zi, în două luni, şi au trecut peste zi, de s-a plinit anul, şi ei tot n-au mai întors banii. Şi au rămas Safta Davidoae, cu feciorii săi, din zi şi din toată legea ţării”[508].

1774, mai 26: Satul **Scobâlţenii**, ţinutul Cârligăturii, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumeanţev[509]**: Toată suma caselor: 14**. Scădere rufeturi, însă 9: 1 popă, 1 dascăl, 1 jidov, 1 slugă, 5 ţigani. Rămân birnici 5. / **Birnici**: Apostol, vier / Toader, pas / Pascal

---

507 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 136, p. 132

508 Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVII, Iassi 1891, pp. 25-27

509 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 471, 472

Şchiopul / Andrei, argat / Lupaşcu, herghelegiu. // **Rufeturi**: Popa Tănasă / Demian, dascăl / Rahmin, jidov / Ion Bouroş, slugă a cămăraşului Ioniţă / Grigoraş, crav, ţigan / Simion, bârsan, ţigan / Grigoraş, ţigan / Apostol, bârsan, ţigan / Gavril, ţigan.

1774, iunie: Satul **Scobinţii**, ţinutul Hârlăului, ocolul Bahluiului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[510]**, toată suma caselor: 125**. Scădere rufeturi 8: 2 popi, 1 diacon, 4 ruptaţi, 1 copil în casă. Rămân birnici 117. / **Birnici:** Toader Gioncu / Lupu Cârnaţi / Ion Robu / Vasili, murariu / Anton, rus / Ştefan, murar / Ioniţă brat (frate) lui Ştirbu / Irimie cumnat lui Ştirbu / Ioniţă Gârneţ / Petre Gârneţ / Tănasă, herghelegiu / Apostu Humă / Ursachi Humă / Ion Ştirbu / Mihălachi Prutianu / Grigoraş Prutianu / Gheorghe brat (frate) lui / Iacob frate lui murariu / Dumitraşcu, muntean / Ilie Humă / Neculai Humă / Paraschiv / Vasile fratele vornicului / Vasile, păscar / Lazor, ungur / Dinu Gârneţ / Alecsandru Gârneţ / Chiriac / Vasile / Vasile Tăcuţan / Ion Humă / Neculai Mitronici / Grigoraş, ciubotar / Costandin Olman / Toader Topolician / Petre Lungu / Vasile Călin / Neculai, bârsan / Ion fiul lui Gură / Andrei Cociorvă / Neculai Olman / Ion Mitronici / Toader Tăboi / Ion, cojocar / Gheorghe Iancu / Mihălachi, cârciumar / Ifrim Mândru / Tănasă Boldescu / Enachi Bădica / Sandul, lăpuşnean / Iftimi Lungu / Ioniţă Giosan / Neculai Vicovan / Gavril Tiacă / Ursul Mahu / Apostol Armancuş / Ilie Lungu / Toader Grumăzescu / Anton, hagiu / Toader Curcă / Ion ot tam (de acolo) / Avram / Luchian / Acsinti, rotar / Ursu Ghervan / Luca Dolhăscu / Ştefan, ungurian / Ion,

[510] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 229, 230

muntean / Ion, eşan / Iftimi Bota / Leonti, eşan / Andrei fiul lui Neculai / Pavăl Şirăţălu / Gheorghi Tătaru / Grigoraş Stratu / Toader Stratu / Leonti Lepădatu / Iftimi, rotar / Dămian Păguţ / Grigori Păguţ / Gavril Păguţ / Toader Cârste / Gavril Lateş / Ion fiul Aniţii / Ioniţă Pepele / Simion Ţibichi / Simon, muntean / Lupu, murari / Mihai, cojocar / Toader Păguţ / Ursu fiul lui Toader / Apostu, murar / Lupu, butnar / Nichifor, rotar / Grigoraş Ţurcan / Iacob Burde / Gavril / Hilip Abdula / Ştefan / Ostahi, rus / Grigori, rus / Gheorghi, rus / Lupu, cuibotariu / Toader, secrier / Tănasă, rus / Petre, cârciumar / Ifrim, vornic / Andrii Tătaru / Constandin Hotnog / Ioniţă Bozian / Pricopi Mustiaţă / Petre Mustiaţă / Pavăl, baciu / Vasile Bâtiu / Arhipi / Vasile Bădica / Ioniţă Oaiu. // **Rufeturi:** Popa Vasile / Popa Toader / Diaconul Petre / Andrei Hariton, copil în casă / Iordache Fedeleşan, ruptaş / Gavril Fedeleşan, ruptaş / Ştefan Robu, ruptaş / Toader Mitronici, ruptaş.

1902: „**Scobâlţeni**, sat în partea de vest a comunei Păușești, plasa Cârligătura, judeţul Iași, lângă târgușorul Podul Iloaei, de care se desparte prin șesul pârâului Bahlueţul. Are o suprafaţă de 1.573 hectare şi o populaţie de 42 familii sau 214 suflete; o biserică, zidită, la 1770, de fostul proprietar, Șerban Negel; o fabrică de teracotă, fondată, în 1886, de către dl inginer Xenopol, şi o moară, ce se pune în mișcare și prin apă, și prin aburi. Vite: 100 vite mari cornute, 27 cai, 105 oi și 26 râmători”[511].

[511] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 357

SCOCIUHANI

(lângă Gara Crasna, Vaslui).

1653, februarie 24: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „rugătorii călugări de la sfânta mănăstire din târgul Iaşilor, numită Adormirea Maicii Domnului, s-au pârât de faţă cu Iorga fost mare postelnic pentru câteva hotare din satul **Scociuhani** (lângă Gara Crasna[512], Vaslui), ce-i pe Crasna, la ţinutul Vasluiului, şi satul **Băbiceanii**, iarăşi pe Crasna, unde se varsă Crasna în Bârlad, zicând rugătorii noştri călugări că le-ar fi schimbat hotarul din satul lor Scociuhanii, peste apa Crasnei, şi le-ar fi alipit Iorga stolnic acea bucată de hotar către hotarul satului său Băbiceanii, în tăria sa. / Iar Iorga stolnic astfel a răspuns, cum dânsul a cumpărat acel sat de la Visarion Bogza călugăr şi de la sora lui Loghina şi a arătat şi uric de la Petru vodă bătrânul, şi se întinde acel sat Babiceanii, cu hotarul, până în malul Crasnei, iar mai mult să nu aibă ei treabă peste Crasna. / Deci domnia mea am judecat şi le-am aflat lor lege ca să aibă ei a se arăta acolo cu oameni buni şi să aducă ştire; şi am făcut carte lui Bejan Gheuca, ureadnic din Bârlad, ca să aibă dânsul oameni buni şi să arate pe rând acele hotare. Deci Bejan Gheuca a mers acolo, cu mulţi oameni, Chirilă din Edrici, Toader Bujeniţă călugăr, Sava ot Coticeri, Oană din Şerbăneşti, Toader Pralea din Corni, Balaban, Simion,

[512] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 226

Vasile, Toader Negriş şi Andreică din Docolina, Ion, fratele lui Vasile, şi Necula din Dumbravă, Toader din Odae şi Gheorghe Baldovin… iar ei toţi au arătat cum se întinde hotarul Scociuhanilor numai până în malul văii Crasnei, iar mai mult nu au treabă călugării peste Crasna; şi când a fost Ureache mare vornic Ţării de Jos, dânşii au plătit o moarte de omm ce s-a făcut acolo, pe hotarul Băbicenilor; astfel au mărturisit acei oameni buni cu sufletele lor, deci rugătorii noştri călugări au rămas dinaintea noastră şi din toată legea ţării”[513].

SCOPOSENI

(satul Coposeani, comuna Horleşti, Iaşi).

1493, martie 26: Menţionat de Ştefan voievod, când întăreşte proprietatea lui Alexa diac, care cumpărase, cu 110 zloţi tătăreşti, de la Ciorciolina, fiica lui Drăgoici de la Cârligătură, nepoata lui Şerb Rădpop, „o selişte la Cârligătură, anume unde a fost jude Iuga… Iar hotarul acelei selişti mai sus scrise să fie de la Drăgoeşti, pe unde a hotărnicit pan Braţul armaş şi cu megieşii, începând din vârful dealului, de la movila de la Coposeani, şi drept peste zăpodie, în mijlocul dumbrăvii, la movilă, de acolo la movila care este la obârşia pârâului Drăgoeştilor, de acolo drept peste dumbravă, la capătul dumbrăvii, la movilă, de acolo drept peste câmp la mo-

[513] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. III, Iaşi 1907, pp. 185-188

vilă, şi de acolo peste câmp la movilă la vârful dealului, de acolo drept peste vârtoape şi drept la movilă, la pârâul care se cheamă Recea, iar din alte părţi, după hotarul vechi, pe unde au folosit din veac"[514].

1635, septembrie 1: Ispisoc de întărire, dat de Vasile Lupu voievod moştenitorilor lui Ghenghe vel (mare) logofăt: / „Și s-au venit partea boierului nostru, Lupul Prăjescul vel clucer și jupânesei lui, Saftei, satul **Chilmeștii** (azi oraşul Chelmenţi, raionul Chelmenţi, Ucraina), la ținutul Hotinului, și o parte de ocină din **Lățcani** (Leţcani, comuna Doljeşti, Neamţ), la ținutul Romanului, și jumătate de sat de **Scoposăni** (Scoposeni, comuna Horleşti, Iaşi), la ținutul Cârligăturii, și satul **Văscăuții** (ţinutul Orhei, Moldova), la Orhei, și jumătate de sat de **Mărășăni** (comuna Marşinţi, raionul Novoseliţa, Ucraina), la Hotin, și satul **Noua Suliță** (comuna Novosiliţa, raionul Chelmenţi, Ucraina), tij la Hotin, și jumătate de sat din **Negrești** (oraşul Negreşti, Vaslui), la Vaslui, și o seliște, anume **Lineștii** (lângă oraşul Negreşti, Vaslui), tij la Vaslui, și satul **Ruginoasa** (comuna Ruginoasa, Iaşi), la Suceavă, care i-au fost lui dreaptă danie de la părintele lui, Ghenghe logofăt, încă fiind viu, osebit de a altor frați. / Iar în parte slugii noastre Lupul Ghenghe i s-au venit jumătate de sat de Vlădeni (Arghira-Oreuteşti, Suceava), la Suceavă, și jumătate de sat de **Volcinești** (Volcineţ, azi Maiovka, comuna Ocniţa, raionul Ocniţa, Moldova), la Hotin, și o parte de ocină din **Costești** (înglobat în Târgu Frumos, Iaşi), la Roman, și o parte din satul **Strășnenii** (lângă Ghireni, comuna Coţuşca, Botoşani), la Dorohoi, și satul **Surdeștii** (lângă Ciortolom,

---

[514] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 134, pp. 258-260

comuna Tutova, Vaslui), la Tutova, cu moară în Bârlad, și jumătate de sat din Șărbăuți (Bucovina), la Cernăuți, și satul **Mălăeștii** (comuna Vutcani, Vaslui) și **Leoștii** (comuna Pădureni, Vaslui), la Fălciu, și o siliște Șărbăuții (Bucovina), la Cernăuți. / Iar în parte slugii noastre Dumitrașcu Ghenghe i s-au venit jumătate de sat **Jiol-dești** (satul Joldeşti, comuna Vorona, Botoşani), la Suceavă, și satul Stârcenii (Bucovina), la același ținut, și cu moară în Siret, și jumătate de sat de **Vorona** (comuna Vorona, Botoşani), tij la Suceavă, și satul **Măgiurcanii** (azi Iveşti, comuna Iveşti, Vaslui), la Tutova, și satul **Popii** (azi Pochidia, comuna Tutova, Vaslui), tij acolo, și jumătate de sat **Tole** (Coteleva, comuna Koteleve, raionul Nevoseliţa, Ucraina), la Hârlău, și o siliște, **Doljăștii** (Dolheşti, lângă Ciocani, comuna Perieni, Vaslui), la Tutova. / Iar în parte lui Ion Ciolpan i s-au venit satul Arăteștii (Suceava), la Suceavă, și jumătate de sat de **Bilăuți** (comuna Bilăuţi, raionul Hotin, Ucraina), la Hotin, și jumătate de sat Lucovița (Bucovina), la Cerăuți, și satul **Târauca** (comuna Târnauca, raionul Herţa, Ucraina), tij la Cernăuți, și jumătate de sat Dobrinăuți (Bucovina), tij la Cernăuți, și satul **Costeștii** (în hotarul oraşului Târgu Frumos, Iaşi), la Tutova, și o siliște, anume **Ruptura** (lângă Gefu, comuna Ghidiceni, Galaţi), tij la Tutova… / Iar pentru o datorie a Lupului Prăjescu clucer, care are și zapis de la părintele lor, Ghenghe logofăt, drept 497 ughi, au dat ei toți un sat, anume **Săvenii** (oraşul Săveni, Botoşani), la Dorohoi, și alt sat, Boian (Bucovina), la Cernăuți, pentru acea datorie”[515].

---

[515] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 227, pp. 266, 267

1640, aprilie 28: Vârvăruţa, femeia lui Pană armăşel, şi cu feciorii ei vând popii Carp de la biserica lui Iordache vistiernicul din **Iaşi**, drept 8 galbeni, „o dreaptă ocină şi moşie de-am avut la **Horileşti** (Horleşti, comuna Horleşti, Iaşi), în ţinutul Cârligăturii, din hotarul dinspre Pânteliiasă, până în Cetăţui de lat, a patra parte… Şi în tocmeală au fost popa Vasilie de **Obrejeni** (comuna Popeşti, Iaşi), Ştefan diaconul domnesc, vară-mea Agahiia Păvăloai din **Coposeni** (Scoposeni, comuna Horleşti, Iaşi) şi Ştefan, feciorul ei, şi Toader Curduce"[516].

1645, aprilie 12: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce fraţii Cârstea, Arsănie şi Onciul, şi verii lor primari Ionaşco Blehan, Calistru şi Ion, nepotul Bădiuaie, şi cumnatu-său Miron, toţi nepoţii lui Gură din **Coposeni** (Scoposeni, comuna Horleşti, Iaşi), şi seminţia lor Leontie şi Vasile Cociorvă. Toţi nepoţii Simei, s-au pârât înaintea domniei mele pentru o selişte de sat, anume **Bărboşii** (comuna Leţcani, Iaşi), cu Ştefan Moimăscul ce-a fost armaş mare. / Deci, domnia mea le-am dat hotarnic pe Neniul vornicul, de le-a hotărât pe uricele lor. Jumătate de sat s-a venit armaşului, partea din jos, iar partea de sus s-a venit răzeşilor; iar din vatra de sat s-a venit armaşului din Izvoarele Fântânii, spre pădure, către apus, şi cu livadă de pomăt în vatra satului. / Aşijderi, o prisacă, ce-a fost descălecată de părinţii armaşului şi a jupânesei lui Irina, în zilele Erimiei vodă. Mai apoi, armaşul cu jupâneasa lui au pus pomete şi au făcut casă şi zemnice, cu multă cheltuială, iar acum, dacă-au hotărât, acea prisacă s-a venit pe partea răzeşilor, care… au poftit bani preţul prisăcii… Deci armaşul şi

---

[516] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 349, p. 365

jupâneasa lui Irina s-au tocmit cu răzeşii şi le-au dat pe acea prisacă 12 galbeni de aur"[517].

1662, august 17: Întărit de Eustratie Dabija voievod fostului mare paharnic Gheorghe Hăbăşăscul, prin ispisoc de judecată, după ce s-a pârât de faţă „cu nişte oameni din **Scoposăni** (pe malul drept al Prutului, lângă Bălăureşti, care este pe malul stâng) pentru moşia ce are la satul **Bălăureştii**, cumpărată de pãrintele său Lupul Hăbăşăscul şi arătând Grigore Hăbăşăscul dresele ce a avut de la Gaşpar vodă pe acea moşie"[518].

1667, mai 14: Porunca dată de Iliaş Alexandru voievod lui Dumbravă de **Văiseeşti**, după ce „au pârât de faţă fraţii Ştefan şi Dumitraşco din Văiseeşti pe Istratie, Toader şi Gligorcea din **Scoposieni**, zicând Ştefan şi Dumitraşco cum se fac răzeşi cu dânşii Istratie, Toader şi Gligorcea la moşiile ce au la **Mărinici**, şi ei nu au nici o moşie acolo, nici au nici o treabă, iar Istratie, Toader şi Gligorcea au dat seamă că au apucat de la moşi şi de la părinţii lor; iar tu să strângi oameni buni dimprejurul acelui sat Mărinici şi să întrebi de vor mărturisi cu sufletele despre rândul acelei moşii… şi precum veţi socoti şi vei afla mai cu dreptul să faci o mărturie"[519].

1774, mai 26: Satul **Scoposănii**, ţinutul Cârligăturii, ocolul de Jos, avea, după recensământul lui Rumeanţev[520]**: Toată suma caselor: 20**. Scădere rufeturi,

---

[517] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 56, pp. 54, 55

[518] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 69, p. 94

[519] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iaşi 1914, pp. 157, 158

[520] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 477, 478

însă 8: 6 case pustii, 2 slugi. Rămân birnici 19. / **Birnici** (tij ai dumisale): Ioniţă, plugar / Vasâle Căpriţă, vânător / Ştefan Vatră / Năstasă, vier / Constandin Buzamet / Ion, pas / Neculai Mereuţă / Ion, rotar / Vasâle, crâşmar / Vasâle Liahu, vânător / Simeon, vânător / Ion Bâtcă / Simeon, vânător / Toader, vânător / Ion Petre, vier / Toader Aramă / Tănasă, butnar / Toader Negru /Tănasă Chiriac. // **Rufeturi** (tij ai dumisale): Ştefan, slugă / Lefter, slugă. // **6 case pustii**, însă: 1 Ianoş, vânător, fugit / 1 One, vânător, fugit / 1 casă unui căpitan; s-a dus / 1 Ioniţă, dus la Răduleţi / 1 Toader, puşcaş tij (la fel) acolo / 1 Ilie, puşcaş, tij (la fel).

1902: „**Scoposeni**, sat în partea de sud a comunei Cucuteni, plasa Stavnicul, judeţul Iaşi, situat pe coasta dealului cu același nume. Are o populaţie de 52 familii sau 230 suflete. Vite: 207 vite mari cornute, 101 oi, 24 cai și 50 râmători”[521].

SCOPOSENI

(pe Prut, lângă Zgăroaia, Orhei, Moldova).

1774, iunie 5: Satul **Scoposeni**, ţinutul Orhei-Lăpuşna, ocolul Prutului, după recensământul lui Rumeanţev[522], avea **toată suma caselor 21**. Scădere rufeturi 9: 2 mazili, 2 popi, 3 diaconi, 2 femei sărace. Rămân birnici 12. / **Birnici:** Neculai, teslar / Ion Țărțărău / Paladi

---

[521] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 358

[522] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 441

/ Constandin Dărăban / Mihălachi, giugănar / Mihălachi, cojocar / Vasile fiul Gafiții / Ioniță Grigorce / Sava Bălțatu / Tănase Hobjilă / Cozma, vornic / Toader fiul Savii. // **Rufeturi:** Toderaşco Bălan, mazil / Ștefan Oghin, mazil / Popa Pavăl / Popa Tănasă / Diaconul Gheorghe / Diaconul Ștefan / Diaconul Gavril / Ioana, săracă / Mariuța, săracă.

SCORENI

(pe Cogâlnic, lângă Malcoci şi Mimoreni,
Lăpuşna, Moldova).

1774, iunie 5: Satul **Scorenii**, ţinutul Orhei-Lăpuşna, ocolul Cogâlnicului, după recensământul lui Rumeanţev[523], avea **toată suma caselor 24**. Scădere rufeturi 3: 1 volintir, 1 popă, 1 femeie săracă. Rămân birnici 21. / **Birnici:** Vasile, vornic / Nistor Stihi / Nicolai Stavăr / Ocsinte Bobeică / Vasile Bârsul / Vasile Jalobă / Dominte Leda / Ifrim / Apostu Stavăr / Ion Ichim / Condorachi Schimbător / Onofrei Stavăr / Miron Schimbător / Luca Gheorghieș / Grigori a Savii / Constandin Bărbosul / Iftimi Leda / Ion Antohi / Grigori fiul lui Iordachi / Dămian, văcar / Toader Necuțuiu. // **Rufeturi:** Ion Pavel, volintir / Popa Petre / Vasilca, săracă.

1904: „**Scoreni**, sat în judeţul Chişinău, volosti Vorniceni, aşezat pe râuleţul Işnovăţ. Are 300 case, cu o

[523] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 450

populaţie de 2.090 suflete de ţărani români; o şcoală eparhială, unde se învaţă numai ruseşte. Locuitorii împroprietăriţi pe pământul mănăstiresc au 1.305,25 deseatini. Mănăstirea Chiprieni, închinată Sf. Mormânt, are, atât la Scoreni, cât şi la Condriţa, 2.506 deseatini pământ. Împrejurul satului sunt multe vii”[524].

SCORŢENI

(sat în Fălciu, lângă Ştefeni, comuna Banca, Vaslui).

1624, ianuarie 17: Înaintea divanului lui Radul voievod s-au pârât „Gureş, feciorul lui Ştefan din **Şuverteni**, pe Macovei şi pe Guliian, pentru o jumătate de sat din **Scorţeni**, ce-au zis c-au cumpărat tată-său Ştefan, de la Gavrilă Hărăşor, omul lor, ce-au fost drept 50 taleri bătuţi şi 50 de oi cu miei, ce-au făcut peste tot o sută de taleri, bani buni. Drept aceea, însuşi al nostru credincios boiarin Farchie, vornic de gloată, au mărturisit cu sufletul său înaintea noastră, când au fost trimis de domnia... în jos, la Fălciu, ei s-au pârât de faţă înaintea lui. Deci ei l-au întrebat pe Gureşu: are zapis au ba? Gureş au zis că n-are, căci că i-au fost luaţi tătarii cu totul. / Deci nu l-au crezut, ci i-au dat lege să aducă nişte oameni buni bătrâni. Deci n-au adus ei 6 oameni, ci-au adus 6 sate, de-au mărturisit cu sufletele lor, cu mare credinţă şi jurământ, cum c-au cumpărat Ştifan, tatăl lui Gureş acea jumătate

[524] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 187

de sat din Scorţeni, drept o sută de taleri bani buni. Deci, dac-au ajuns pre dânşii cu atâta mărturie, ei n-au avut cum şi în ce chip, ci i-au făcut ei mărturie, cum o au arătat şi înaintea domnii mele. / Drept aceea, s-au socotit cu lege dreaptă c-au fost învăluind Macovei şi Giuliian fără ispravă. Deci au rămas ei din toată legea şi dinaintea noastră, iar Gureş, el s-au îndreptat şi ş-au pus ferâie”[525].

1628, februarie 13: Miron Barnovschi voievod judecă pricina dintre Panovschi, feciorul lui Gulian, cu Gabăr căpitan şi cu jupâneasa lui Nastasia „pentru o moară de la sat de **Scorţeni**”[526].

1643, august 25: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Sava de **Coticeri** (lângă Micleşti, comuna Banca, Vaslui) şi lui Străhilat din **Popeşti** (comuna Găgeşti, Vaslui), după ce s-au „pârât de faţă Gheorghiţă şi Savul din **Ştefeni** (lângă Micleşti, comuna Banca, Vaslui) cu Păcurar de acolo, zicând că şi-a făcut Păcurar un iaz la satul **Scorţeni** (sat în Fălciu, Vaslui), din jos de Ştefeni, şi le-au înecat hotarele şi morile la sat la Ştefeni. / Deci le-am dat carte de i-au tăiat iazul şi-au slobozit apa mai jos, cât să ne le înece morile, nici să treacă apa hotarele lor. Iar ei, după aceea, au mers de i-au tăiat heleşteul lui Păcurar de tot şi i-au slobozit peştele şi i-au făcut mare pagubă la peşte. Şi zice Păcurar că nu le-a fost înecând morile, nici hotarele lor, căci are şi el moşie la Ştefeni, jumătate de sat. / Pentru aceea, să mergeţi acolo, să strângeţi oameni buni şi să socotiţi de-şi va fi fost tăiat Păcurar iazul şi de-a rămas numai pe locul lui, să poată

---

[525] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 160, pp. 211, 212

[526] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 308, p. 421

îmbla şi morile celorlalţi, iar de îi vor mai fi tăiat ei iazul şi i-au slobozit peştele, să socotiţi de cât peşte îi vor fi făcut pagubă, să ne daţi de ştire. Şi să fie de gloabă, acei oameni să-i iezească şi iazul lui Păcurar, până unde va ajunge să stea apa pe locul lui Păcurar şi să nu înece morile lor”[527].

1673, mai 20: Carte de împuternicire, dată de Ştefan voievod lui Mârzac, hotnogul de călăraşi, „să fie tare şi puternic a ţine şi a opri ale lui drepte moşii şi cumpărături ce are din satul **Scorţeni**, partea lui Lohanaş, şi din satul **Copăceana**, şi din **Faur**, şi din **Vâtcani**, şi din **Lungeani**, şi din **Voroveani** şi să aibă a lua de a zecea… Aşijderi, să aibă a opri pe Vârnă din satul Lungeani, dinspre partea Stratului, şi să aibă a spune răzeşilor, pentru un vad de moară ce este la **Scorţeni**, anume lui Ivan şi lui Vârnă, să iezească acolo acel vad de moară dimpreună cu Mârzacul, cine cât îi va fi partea, într-o lună; iar cui i se va părea cu strâmbul, acela să vină de faţă înaintea domniei mele”[528].

SCORŢENI

(Poiana cu Păcurile, satul Scorţeni,
comuna Scorţeni, Bacău).

1634, noiembrie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului căminar Tofan Sechil, după ce se pârâse „cu

[527] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 148, p. 145
[528] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XX, Iaşi 1892, pp. 81, 82

Ionaşco Văleşte, feciorul Micului, pentru a treia parte de sat din **Forloeşti** (sat pe Tazlău, Bacău) şi a treia parte de **Ongheni** (sat pe Tazlău, Bacău), unde cade Pârâul Sărat în poiana Tazlăului, şi a treia parte din **Poiana cu Păcurile** (satul Scorţeni, comuna Scorţeni, Bacău), şi a treia parte din păcuri, şi a treia parte din dealul Tazlăului, din **Poiana Preluncilor** (Preluci, comuna Agăş, Bacău), şi a treia parte din **Poiana Săcăturilor** (Ruseni, contopit cu Cernu, comuna Poduri, Bacău), şi a treia parte din poiana a chiliei şi a treia parte pe vârful Tazlăului, în deal la Geamăna, şi a treia parte din **Frumoasa** (comuna Balcani, Bacău), unde este poiana Costovei"[529].

1774, iunie 15: Satul **Scorţenii**, ţinutul Bacău, ocolul Tazlăului Mare de Sus, după recensământul lui Rumeanţev[530]**: Toată suma caselor**: 34. Scădere rufeturi, însă 28: 1 popă, 1 diacon, 1 ruptaș, 3 nevolnici și sărace, 22 panțiri isprăvnicești. Rămân birnici 6. / **Birnici:** Macoveiu Sărăcuță / Simion Zăvati / Toader Măciucă / Iftimii Zăvati / Ștefan Zăvati / Neculaiu sin (fiu) lui Toader / Ion fiu lui Toader / Petre fiu lui Toader / Ion Măciucă / Ștefan Cernat / Ion, vatav / Miron Tătaru / Apostol Cernat / Gavril Cernat / Vasile Cernat / Zaharia, vătăjel / Stanciul, ungurian / Ion Mărian / Andreiu Prutian / Gheorghi Samson / Neculaiu fiu lui Ștefan Samson / Gherasim fiu lui Ștefan Samson / Mafteiu / Dumitru fiu lui Mafteiu / Ion Marian / Ion Zăvati / Ștefan Roian / Pinteleiu fiul lui Andreiu. // **Oameni nevolnici și femei sărace:** Toader cel mare, nevolnic / Sofronie, săracă /

---

529 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 278, pp. 311, 312

530 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 311, 312

Ursa, săracă / Popa Ursachi / Diaconul Zaharia. // **Ruptaşi:** Ştefan Şova, ruptaş.

1902: „**Scorţeni**, comună rurală în judeţul Bacău, plasa Tazlăul de sus, situată în valea Tazlăului Mare. Se compune din 3 cătune: Scorţeni, reşedința comunei, a plăşii şi a judecătoriei de pace, cu secțiile Poiana Boului şi Sârbi; Grigoreni, spre nord-est, şi Pustiana, spre nord-vest, pe deal, toate departe de malul stâng al Tazlăului Mare. În Condica Liuzilor nu se află trecută, iar în statistica din 1874 o găsim compusă din cele 5 cătune de mai sus. Se zice că moşiile răzăşeşti de aici au fost danie de la Ştefan cel Mare (în condiţiile în care nici nu exista! – n. n.). Ţăranii de pe aci sunt gospodari şi oameni cu dare de mână. Se mărgineşte, la nord, cu teritoriul comunei Slobozia Luncani; la est, cu al comunei Nadişa; la sus, cu al comunelor Teţcani şi Ardeoani, şi la vest, cu al comunei Bâhmăşeni. Afară de râul Tazlăul Mare, mai este udată de pârâiaşele Boului şi Sârbilor, care se scurg în Tazlăul Mare. E brăzdată de dealurile Rediul, Măgura, Poiana etc. Are o populație de 3.125 locuitori; trei şcoli mixte, una în satul Scorţeni, care funcţionează de la 1865, alta în cătunul Grigoreni, care funcţionează din 1889, şi una în Pustiana, frecventate de 169 copii, în 1899-1900; 3 biserici, 2 ortodoxe în satele Scorţeni şi Grigoreni, deservite de 2 preoţi şi 2 cântăreţi, şi una catolică, în satul Pustiana; 11 cârciumi. Vite: 97 cai, 1.810 vite mari cornute, 334 porci, 3 capre şi 1.964 oi. După legea rurală din 1864, s-au împroprietărit 174 locuitori cu 498 fâlci şi 52 prăjini pământ în ţarină. În 1869, s-au dat la 61 însurăţei 152 fălci şi 40 prăjini pământ în împroprietărire. Totalul pământurilor de cultură este de 2.292,34 hectare. Teritoriul comunei are o întindere de 4.194 hectare. Pă-

durile ocupă aproape 800 hectare, din care statul are 90 hectare. În comună sunt 2 fabrici de petrol, 2 mori de apă şi 1 de vapori. Vii sunt pe o întindere de 3,94 hectare. Este străbătută de calea județeană Bacău-Moineşti și de calea comunală vecinală de la Scorţeni-Teţcani (judeţul Neamţ), precum și de alte drumuri mai puţin însemnate. / **Scorţeni**, sat cu secţiile Poiana Boului şi Sârbi, reședința comunei și a plășii, situat pe Pârâul Boului, pe stânga Tazlăului Mare. Are o populație de 405 locuitori; o școală mixtă, frecventată de 90 copii, în 1899-1900; o biserică, deservită de 1 preot și 1 cântăreţ, clădită de locuitori; 7 cârciumi, Vite: 62 cai, 882 vite mari cornute, 165 porci, 3 capre și 730 oi. Teritoriul satului aparține răzeşilor din comună. Aci se află: 1 judecătorie de pace, 2 fabrici de petrol, 2 mori cu apă și 1 cu vapori, 2 hanuri mari, la şoseaua Bacău-Moinești, ce trece prin sat”[531].

SCORŢENI

(Scorţăşti, azi Scorţeni, comuna Scorţeni,
raionul Teleneşti, Moldova).

1637, iunie 8: După împărţirea moşiilor între urmaşii lui Pătraşcu logofăt, lui Dumitraşcu Şoldan i „s-au venit **Dămilenii** (înglobat în Cristineşti, comuna Cristineşti, Dorohoi), la Dorohoi, jumătate de sat **Dolniceni** (lângă Brăteni, azi Pădureni, comuna Dobârceni, Botoşani), sub Cărpiniş, la Dorohoi, Petia Mare (judeţul

---

[531] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 359, 360

Suceava), partea din **Ciutureşti** (comuna Secuieni, Bacău), la Roman, un vad de moară la Bacău şi loc de grădină la Obârşie la Bârlad". / Toader Şoldan a primit „Şoldăneştii şi Broştenii, la Suceavă, parte din **Cotuzăni** (Cotiujeni, Iaşi), ce este în ţinutul Iaşi, pe Prut, parte din **Vartici** (lângă Uricani, comuna Miroslava, Iaşi), de la Cârligătură şi jumătate din **Scorţăşti** (Scorţeni, comuna Scorţeni, raionul Teleneşti, Moldova), la Lăpuşna". / Fetele Candachiei, sora celor doi Şoldan, „venit-au **Bălţăteştii** (comuna Bălţăteşti, Neamţ) de la Neamţ, jumătate de **Tribasăuţi** (Trebisăuţi, comuna Trebisăuţi, raionul Ocniţa, Moldova), la Hotin, parte din Giurgeşti (judeţul Suceava), în ţinutul Sucevii". / Surorii lor, Tudosca, i „s-au venit satul Leucuşăşti (judeţul Suceava) şi satul Mohilenii (judeţul Suceava), de la Suceava". / Surorii Anghelina „venitu-s-au satul **Mânjeşti** (azi Deleni, comuna Ştefan cel Mare, Neamţ) de la Neamţ şi **Borulile** (Borole, comuna Hăneşti, Botoşani), parte din **Jăvărteni** (azi Sărata, comuna Mihălăşeni, Botoşani), la Dorohoi, parte din Cămârzani la Suceava, jumătate din **Scorţăşti**, la Lăpuşna, şi două fălci de vie la **Cotnari**, în Dealul Asinului". / „Iar în partea surorii noastre Tofanii venitu-s-au satul **Storeşti** (comuna Frumuşica, Botoşani) şi satul **Şăndrenii** (Şendreni, comuna Frumuşica, Botoşani), la Hârlău, **Moiceşti** (azi Pojereşti, comuna Şcheia, Vaslui) şi părţi din **Soleşti** (comuna Soleşti, Vaslui), la Vaslui, şi două fălci de vie la **Cotnari**, în Dealul Asinului, Şi viile s-au pus împotriva satelor ce au luat alţi fraţi"[532].

1640, octombrie 25: Căzacul ot **Bogzeşti** (comuna Budăi, judeţul Orhei, Moldova), cu Todosiia şi feciorul

---

[532] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 120, p. 116

lui Ionaşco, şi cu Ana, fata Frusinii, nepoata Căzacului, vând Sturdzii, drept 30 de taleri, a lor „dreaptă parte de ocină din **Văsiiani** (Văsieni, comuna Leuşteni, Orhei, Moldova… Şi în tocmeala noastră au fost Petrea ot **Mihălaşea** (Mihăilaşa, comuna Telejeşti, judeţul Orhei, Moldova), Ionaşco Marăş şoltuz şi Grigore potcovarul cel domnesc ot **Iaşi**, Toder ot **Scorţeni** (comuna Scorţeni, judeţul Orhei, Moldova), Gleca din **Bercileşti** (lângă Văsieni, comuna Leuşteni, Orhei, Moldova) şi mulţi oameni buni”[533].

1781, mai 26: Preotul Ioniţă Laşcu din satul **Pecişte** ot ţinutul Orheiului, scrie, „la mâna dumilorsale Ion, feciorul Teclii, fata popii Paciului, şi Agache, frate lui Ion, şi Leonte Hagimă, nepot de fată Paciului, răzeş de moşia **Măgireştii** ot Orheiu, având ei pricină de judecată cu mine, fiind rânduiţi la dumnealui vel logofăt ca să ne judecăm, pentru că eu, o a opta parte cumpărătură în bătrânul acestor răzeşi din Măgireşti, ce am cumpărat-o de la un Toader Gaşpar, feciorul lui Gaşpar, acum eu, cu acea parte, fiindcă îmi intraseră la mână toate scrisorile acelui bătrân, vândusem tot bătrânul de moşie cu care aveam treabă uni Tănase Hahiul, drept 80 lei şi un postav, apoi socotindu-mă şi eu, cum şi dumnealor, la judecată n-am mai ieşit, ci ne-am învoit între noi, în Divanul domnesc, unde au fost faţă atât răzeşii de moşia Măgireşti, cum şi oameni de cinste, ca eu să le scot toate scrisorile bătrânului de moşie, cum şi zapisul cu care am vândut lui Tănase Hagiul şi să la dau la mâna dumilorsale şi dumnealor să-şi stăpânească moşia în pace şi eu încă să-mi stăpânesc partea mea, acea a opta parte dintr-acel

---

[533] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 482, p. 472

bătrân şi niciodată unul asupra altuia să nu ne mai sculăm. /Ion preotul Laşicu am făcut învoiala / Ion Paciul m-am învoit / Simion Laşcu, răzeş de Măgireşti, m-am întâmplat / Constantin Urechi, răzeş de **Scorţăni** m-am întâmplat / Gheorghe Manoli, răzeş de **Pecişte**, ce se hotărăşte cu Măgireşti, m-am întâmplat / Agachi Paciul m-am învoit”[534].

1904: „**Scorţeni**, sat mare în judeţul Orhei, volosti Ciocolteni, în valea pârâului Sagala, care se varsă în Răut. Are 274 case, cu o populaţie de 1.632 suflete de români răzeşi; 350 vite mari; o şcoală elementară bisericească, unde se învaţă ruseşte. Împrejurul satului sunt vii şi grădini cu pomi”[535].

SCORŢĂŞTI

(lângă Horjeşti, Moldova).

1628, aprilie 10: Întărit de Miron Barnovschi voievod fraţilor Petre, Ionaşco, Bălan şi Mărica, fiii lui Cehan bătrânul, nepoţi lui Stan Horjăi, şi neamului lor Frăţiman, şi surorilor lui Maricăi şi Anisiei, nepoţii Albei, şi iarăşi neamului lor Gheorghe Horja şi surorii lui Varvara, fii ai bătrânului Horja paharnic, şi iarăşi neamului lor, Sohiicăi şi surorii ei Sora, fetele lui Gureş, şi iarăşi neamului lor Nastasiei Cărăimănesei şi surorii ei

---

[534] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 265, pp. 287, 288

[535] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, pp. 187, 188

Drăguţa, fetele Antimiei, toţi nepoţi şi strănepoţi Tetului, care primesc uric pentru „a treia parte din satul **Titeştii** (azi Tinteşti, lângă Gugeşti, Vaslui) din ţinutul Fălciului, partea de mijloc, şi iarăşi o a treia parte, partea cea din mijloc din satul **Prebeştii** (Pribeşti, Vaslui) din ţinutul Vasluiului, cu vaduri de mori şi cu tot venitul". / Întărit fraţilor Petre, Ionaşcu, Bălan şi Mărica, fiii lui Cehan bătrânul, nepoţi Lazei, şi neamului lor Gheorghe Horja şi surorii lui Vărvara, fiii lui Horja bătrânul paharnic, şi neamului lor, Sora şi sora ei Sofiica, fetele lui Gureş, şi iarăşi neamului lor Nastasiei Cărăimănesei şi surorii ei Drăguţa, fetele Antimiei, toţi nepoţi şi strănepoţi lui Stan Horja… satul **Horjăştii** (Horjeşti, sat pe Lăpuşna, Moldova) pe Lăpuşna, din sus de **Scorţăşti** (lângă Horjeşti, Moldova), unde au fost casele lui Stan Horja, şi **Fântâna Pepirigului** (sat pe Lăpuşna, Moldova), dintr-acelaşi hotar, şi alt sat, în **Gura Ocoalelor** (lângă Horjeşti, pe Lăpuşna, Moldova) pe Prut, sub obrejie, unde se ridică gârlele în cruciş, şi un loc de prisacă, la **Colacul** (toponim, Horjeşti, Moldova) şi prisaca cea veche a lui Horja de după **Tărnuşa** (pârâu pe Lăpuşna, Moldova), în obârşia pârâului, şi **Strâmbenii** (sat, ţinutul Lăpuşna, Moldova) pe Bujor, şi **Fântâna lui Muşat** (sat pe Lăpuşna, Moldova), cu tot venitul". / Tot acum, Tofana, jupâneasa lui Vitolt logofăt, fata vornicului Bucium, îi vinde marelui pitar Ionaşco Cehan, drept 60 taleri de argint, „o parte de ocină din satul **Sclipotenii** (azi Slipoteni, lângă Izvorul Berheciului, Bacău), din a patra parte, a treia parte, cu vad de moară în apa Berheciului şi cu loc de prisacă pe pârâul Şleapotea, în ţinutul Tecuciului, şi din a patra parte din satul **Obârşiei Berheciului** (comuna Izvorul Berheciului, Bacău), a treia parte… care

aceste părţi au fost cumpărătură lui Vitolt logofăt de la Isaiia sin Magdei, nepot Danului". / Ionaşcu Cehan mai cumpără şi alte părţi din Sclipoteni, de la aceeaşi Tofana şi de la Draguş monah, feciorul Ivului, nepot lui Luca… apoi „şi un vad de moară şi cu pietre din satul **Brătenii** (lângă Pogoneşti, Lăpuşna, Moldova), de la Ştefan, ginerele lui Crasnăş, şi de la Apostol, fiul lui Crasnăş, drept 25 taleri de argint". De la Gheorghie, fiul lui Zbera, nepotul Bârzului şi Ţampului, Ionaşco Cehan cumpără părţi „din satul **Măzdăşănii** (azi Măgdăşeni, lângă Avereşti, Vaslui), ce este în ţinutul Fălciului"[536].

SCORŢEŞTI

(comuna Ţifeşti, Vrancea).

1632, aprilie 17: Zapisul oamenilor din **Scorţeşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea) şi **Clipiceşti** (Sclipiceşti, comuna Ţifeşti, Vrancea), dare fac danii mănăstirii Bisericani, un loc de biserică în **Babele** (toponim la Măgura Mare, numită şi Măgura Putnii): „Babele şi viile din **Măgura Putnii**, metoh mănăstirii Sovejii. Eu, Boldescu, am închinat moşie întâi. / Această scrisoare, ce-au făcut Obrejie, popa Isaie, Stoica, Chirvasie, Oprea sin Zaharie, sin (fiul lui) Stoian, Chirvasie sin Simion Bulduru, Popa nepot Armancăi, Ducică lui Toader Dănagă ot Scorţăşti. S-au îndurat aceşti oameni de-au dăruit locul de biserică

[536] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 338, pp. 462, 463

la Babe… şi au dat, din **Ruptură** (Toponim la Măgura Mare), în sus, până într-un măr în hatul unui pământ, până în gârla cu vad de moară, în zilele lui Alexandru vodă, sin Iliaş vodă. / Şi au dat, dintre oamenii buni din Clipiceşti, Dumitru, Pavel, Păcurar, Vasile, Ionaşcu, Niţul, părintele Partenie de la sfânta mănăstire de la Bisericani… Şi părintele Partenie să n-aibă putere să închine postrigul lui sau pomana şi darea noastră, postrigul său. De aceasta scriem”[537].

1632, iunie 21: Întărit de Alexandru Iliaş voievod mănăstirii Vizantia, care primeşte urice pentru părţi „din **Vităneşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea), pe ambele părţi ale Putnei, din Şuşiţa până în vârful Măgurii Mari, din câmp şi din apă şi vad de moară la apa Putnei şi grădini şi vie”, danii, cu zapis de mărturie întărit de popa Ion din **Scorţeşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea) şi popa Andrei din **Sclipiceşti** (azi Clipiceşti, comuna Ţifeşti, Vrancea), de la Dobra, fiica Măriei Grozăvoae, nepoata lui Mihăilă Dodan, şi de la bărbatul ei Ion din Vităneşti. / Şi de asemenea… cu zapisul întărit de protopopul de Putna, anume Eonaşco şi de popa Stan din **Ireşti** (comuna Vidra, Vrancea), de la Mărina, fata lui Dăniil din **Voloşcani** (comuna Vidra, Vrancea), care a dat „dreapta ocină ce a avut ea, de la apa Cârligului, până în apa Scurtii, din malul gropii lui Dămian, până la Vezeuţi (afluent al Putnei)”[538].

1635, martie 9: Zapisul lui Trifan şi al femeii lui Odochia din **Scorţeşti**, în care mărturisesc cum „am che-

---

[537] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 19, p. 17

[538] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 127, pp. 162-164

mat pe duhovnicul meu, părintele popa Andrei, şi am chemat şi pe văru-meu Ghervasie, şi i-am învăţat ca să mă grijească, dacă voi muri. Cu altă n-am avut cu ce, ci am o vie părăsită la Scorţeşte. Învăţatu-i-am să o dea sfintei mănăstiri Ion Bogoslov şi să mă scrie la sfântul pomelnic, să-mi fie pomană mie şi femeii mele Odochiei… Şi s-au tâmplat Gheorghe, Marcul, Murgină, Stoica, Crăciun, Todosie, Pavăl şi Cozma din **Clipiceşti**"[539].

1638, octombrie 20: Rusul, feciorul Neniului din Scorţeşti, dăruieşte „o vie de la **Scorţeşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea) schitului părintelui Partenie, unde este hramul Sfântului Ioan Bogoslov, pentru păcatele părinţilor noştri şi ale noastre. Şi ne-a scris la pomelnic, anume Neniul şi femeia sa Anca, şi Rusul, şi Deleu frate-său, feciorii Neniului. Şi acest zapis s-a făcut în ziua hramului, dinantea lui Ion Bucatedrepte şi frate-său Ursea din **Vidra** (comuna Vidra, Vrancea), Crăciun, Chervasie, Murgină, Eremiia Platon, frate-său Ion Telincă, Ion Ţăpa şi Mărăuţă din **Cucuiaţi** (înglobat în Şerbeşti, comuna Vidra, Vrancea), Dumitru de **Şerbeşti** (azi Ştefan cel Mare, Neamţ – cf. Indice, dar mai probabil Şerbeşti, comuna Vidra, Vrancea), Giurgea de **Vezeuţi** (comuna Vizantea-Livezi, Vrancea), Stoica şi Marco din **Scorţeşti**, Dumitru, Popa Isaiia din **Clipiceşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea), Mirăuţă din **Găgeşti** (comuna Boloteşti, Vrancea), popa Ionaşco din **Fărţeşti** (Frăteşti, azi Buhoanca,

539 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 53, pp. 51, 52

comuna Doljeşti, Neamţ), popa Dumitru din **Călimani** (lângă Troiţa, azi Dochia, comuna Girov, Neamţ)"[540].

1639, iulie 17: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce s-a jeluit Partenie de la mănăstirea Bisericani că, întâmplându-i-se „să umble cu treburile sale la Gârla Putnei, a văzut acolo, pe un deal mare, o vie în loc pustiu, în pădurea întreagă, unde nu a fost vie, nici pomet niciodată, din veac, ci a făcut rugătorul nostru la un schit al lui, singur, cu cheltuiala şi cu mâinile sale, cu multă sârguinţă. Şi s-au întâmplat atunci, în acel loc, Banul mare medelnicer, Dumitraşco stolnic şi Dabijea pârcălab şi au iscălit cu mâinile lor în acel zapis de la părintele Varlam mitropolit şi aşa mărturisind, cu mare blestem în acel zapis, ca să nu aibă nimeni altul a se amesteca, niscaiva răzeşi sau alţi oameni la acea vie, pentru că singur Partenie şi-a făcut această vie în pădure pustie. / Iar după aceea, s-a sculat un om, anume Ionaşco Negoiţă, şi s-a aşezat acolo, la acel loc, şi şi-a făcut el altă vie, lângă aceasta, pe care a făcut-o Partenie egumen, şi a vrut să se lege de acei călugări de la schitul lui Partenie, din acea vie. Însă ctitorii acestui sfânt schit s-au sculat şi au strâns oameni buni, anume: Stoica şi Procopie din **Scorţeşti** (lângă Clipiceşti, comuna Ţifeşti, Vrancea), Ghervasie, Eremia, Murgilă, Mierăuţă, Tărchilă, Todosie, Ion Ţăpa, Crăciun, Pavel şi Gheorghe din **Cucuiaţi** (comuna Vidra, Vrancea), Lupul din **Giuleşti** (lângă Ţigăneşti, comuna suburbană Munteni, inclusă în Tecuci, Galaţi), Pavel, Vasile şi Toader din **Clipiceşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea), Ionaşco Boldescul, Procopie diac şi Maftei din **Valea Sărei** (comuna Valea Sărei, Vrancea),

---

[540] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 486 pp. 453, 454

Ion Bucate Drepte, Alexa fiul lui Obrejie, şi Nicula fiul Zlatei din **Ruget** (comuna Vidra, Vrancea) şi Dănilă din **Muncel** (Muncelu, comuna Străoani, Vrancea). Toţi aceşti oameni au umblat şi au cercetat acolo, la acest loc… şi s-au împăcat Partenie egumen cu Ionaşco Negoiţă, ca de acum, înainte, să nu mai aibă a se amesteca Ionaşco la acea vie, nici să facă ceartă cu călugării de la acel schit… / Şi au venit înaintea noastră Ionaşco, fiul popii Baciul şi cu răzeşii săi Roşca fiul lui Iachim, Marica fata lui Gavril Clatea, şi Maftei fiul lui Pietrea şi au vândut părţile lor dintr-un vad de moară, din moara de jos din Gârla Putnei, de la satul **Ţifeşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea)… rugătorului nostru, egumenul Partenie, drept 70 lei bătuţi. / Şi au venit Iftodie şi cu soţia sa Protasiia, fiica lui Todosie, nepoata lui Nasoe… şi au dăruit toată partea lor din acelaşi vad de moară de la satul Ţifeşti… pentru sufletul lor şi al părinţilor lor"[541].

1639, iulie 18: Fraţii Mirăuţă, feciorul Niacşei, ce-a fost fată lui Stoian, din satul **Scorţăşti**, şi Gorban, cu feciorii lor, închină mănăstirii Bisericani „partea noastră ce avem unde se cheamă La Babe, până în Putna şi până în vârful Măgurii , cu toată partea noastră, şi din vad de moară, dinaintea lui Ion Hadră, Ghervasie, Obreje, Stoica şi a meşterilor ce au făcut biserica, Macsin şi Pricop. / Şi eu, Ghervasie, feciorul lui Boldur, am închinat partea lui Simion Boldur de La Babe, din matca Putnii, până în vârful Măgurii, pentru sufletele noastre… / Şi eu, Stoica, feciorul Annei, fata lui Ioanăş, am dat vie din Scorţăşti şi cu cramă, cu tot, ce este pusă de mine şi de femeia mea

[541] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 177, pp. 186-188

Stana… pentru sufletele noastre şi ale părinţilor noştri. De aceasta mărturisim”[542].

1639, iulie 18: Întărit de Vasile Lupu voievod schitului lui Partenie ieromonah de la mănăstirea Bisericani, care primeşte uric pentru locul numit La Babe, în baza zapisului de donaţie de la „ctitorii: Stoica nepotul lui Gârdişoae, vara lui primară Maria, Gheorghe Bănilă, popa Isaie nepotul Gârdişoae, Stana fata Dobriinei, Ghervasie Boldor, Obrejie sin (fiu) Zaharii, Mirăuţă sin Neacşei, Gorban brat (frate) lui Mirăuţă, Talabă, Toader Berşe, Petra fata Tudorii, Chiriţa sin Marii, Frundză cu fiii săi Istratie şi Ionaşcu, Erimie şi Lupa fiii Florei, Onţa, fiul său Botin, şi soru-sa Neacşa, fiii lui Tofan”[543].

SCORŢEŞTI

(înglobat în Albeşti, comuna Brăeşti, Iaşi).

1635, august 29: Zapis de la marele spătar Ureche, Gheorghe Roşca, Varlan uşerel din **Ciunceşti** (comuna Brăeşti, Iaşi), Ştefan mare vătav, Toder, ginerele lui Zgâia din **Scorţeşti** (înglobat în Albeşti, comuna Brăeşti, Iaşi), Malici hotnog din **Şepteşani** (lângă Goeşti, comuna Lungani, Iaşi), Simion pitărel, Vasile şi Ionaşco Răspop din **Pleşăşti** (Pleşeşti, azi Zmeu, comuna Lungani, Iaşi), Toder Drăguşan din **Todereşti** (Todireşti, înglobat în

[542] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 179, p. 192

[543] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 180, p. 193

Chilişoaoaia, comuna Dumeşti, Iaşi), Iusip din **Brăeşti** (comuna Brăeşti, Iaşi), Gugea şi Pătraşco Fulger din **Goeşti** (comuna Lungani, Iaşi), popa Toder din **Cepliniţi** (Cepleniţa, comuna Cepleniţa, Iaşi), Pătraşco croitor, Mihil şi Stratilat şi Marco diac – slugile lui Ureche din **Iaşi**, care mărturisesc cum au venit înaintea lor fraţii Ipatie Sârbea şi Toader, şi nepoţii lor Nelcăiaco, Isaico şi Măriica, fiii lui Sârbea din **Lungani** (comuna Lungani, Iaşi), nepoţii lui Lupul Coşciug din **Băloşeni** (lângă Borşa, comuna Vlădeni, Iaşi) şi au vândut, „dintr-o jumătate a satului **Băloşăşti** (Băluşeşti, comuna Icuşeşti, Neamţ), a treia parte, cea din jos, lui Neaniul vornic, pentru 30 zloţi bătuţi"[544].

1681, ianuarie 15: Gligorie Grosul şi Lupaşco, fecior Anei Grămădoae de **Frăteni**, nepoţi lui Răzmeriţă de vistierie, drept 28 lei bătuţi, „fratelui nostru, lui Dumitrachi de **Scorţăşti**, feciorul lui Ştefan pârcălabul, ocina lor de „pe hotarul **Podobiţilor**, la piscul Plopului, o prisacă, care prisacă a fost a tatălui nostru Toader Grămadă din Frăteni"[545].

1725: Mărturie hotarnică despre moşia **Râtul** a lui Ion Neculce, „ce este dinspre **Scorţăşti** şi dinspre **Albeşti**… la capul hotarului din jos, unde se hotărăşte cu **Frătenii** şi cu **Bălţaţii**, o piatră pe coastă în malul Bahlueţului"[546].

1725, iulie 2: Mărturie hotarnică despre moşia **Odaia Gugii** a lui Ion Neculce, „zicând dumnealui hatmanul Ion Neculce cum că merge matca cea bătrână a

---

[544] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 220, pp. 260. 261

[545] Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 20

[546] Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An VII, Fasc. VII, 1928, p. 41

Bahlueţului, pe sub dealul dinspre **Albeşti** şi dinspre **Scorţăşti**, arătând şi pietre de hotar lângă acea matcă, pe sub deal, în capul hotarului din sus este piatră pusă, încă peste matcă, dinspre Scorţăşti, iar altă piatră, din jos, este pusă iar lângă matcă, dinspre câmp, dinspre **Bălţaţi**"[547].

1763: Scrisoarea paharnicul Alexandru Neculce, despre hotarnica făcută la **Prigoreni**, din porunca lui Grigori Ion voievod: „am mers la satul **Cârsteştii**, ce este în ţinutul Cârligăturii, care moşie este a dumisale Ştefan Bosie, ce a cumpărat de la socrul său Sandul Toma şi Sandului Tomii i-a fost zestre de la Neculai Lazul fost mare sulger. Şi a mai cumpărat jicnicerul Bosie şi alte părţi din Cârsteşti şi de la alţi răzeşi şi, mergând la numita moşie Cârsteşti, am strâns toţi răzeşii şi megieşii dimprejur, anume Grigore Piviţ răzeş de Cârsteşti, Vasile Tănasă zet (ginere) Ursului căpitan, iarăşi răzeş de Cârsteşti, Ştefan Pascal mazil de **Scorţăşti**, Constantin Calcăntraur mazil ot tam (de acolo), Ion Ghineţ ot **Popişcani**, Constantin Burciuman ot tam, Vasile Sârbul ot tam şi Ilie Tăutul mazil ot **Prigoreni**"[548].

1774, mai 26: Satul **Scorţeştii**, ţinutul Cârligăturii, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumeanţev[549]**: Toată suma caselor: 37**. Scădere rufeturi, însă 18: 4 mazili şi ruptaşi, 6 ţigani, 2 sărace, 3 nevolnici, 3 slugi. Rămân birnici 19. / **Birnici**: Ştefan Bârăul / Timoftii sin (fiu) lui, holtei / Andriiaş Chiţigoiu / Nichifor / Toader, teslariu / Nichita / Grigori a Ilenii / Ion Miron / Irimie /

---

547 Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An VII, Fasc. VII, 1928, p. 41

548 Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An VIII, Fasc. VIII, 1930, pp. 55, 56

549 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 463, 464

Mihăilă / Simeon / Ion sin ego (fiul lui), holtei / Chiriţă / Andrei zet (al lui) Chiţigoiu, plugar / Ştefan, plugariu / Mihălachi, ciobanu / Ursul, ciobanu / Crâste, văcariu. // **Rufeturi**: Vasâle Herescul, mazil / Ştefan Pascal, tij (la fel) / Grigori a Căpitanului, tij / Iordachi Buhul, ruptaş / Vasâle Hârtie, slugă logofătului Mihălachi Scorţescul / Ion Buhul, tij (la fel) / Ştefan, slugă tij / Sandul Băban, ţigan / Vasâle Ţurcan, ţigan / Vasâle, herar, ţigan / Simeon, ţigan / Toader, scripcar, ţigan / Lupul, chimingeru, ţigan / Paraschiva, săracă / Ilinca, săracă / Georgii Dudan, orb / Lupul Muşcheriu, orb / Grigoraş, şchiopul.

1902: „**Scorţeşti**, sat, vezi Albeşti, sat în comuna Brăeşti, plasa Cârligătura, judeţul Iaşi”[550].

SCORŢEUŢI

(de la Pârâul Negru, lângă Trifeşti, Roman).

Întărit, în **8 martie 1407**, de Alexandru cel Bun, împreună cu „Pancăuţi (lângă Roman) care este mai sus de Călugării din Dumbravă”, boierului Popşa Mihail, „cu toate hotarele lor vechi, cum au fost din veacul veacului”[551].

---

[550] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 360

[551] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 22, pp. 30-32

SCRIPIŢENI

(sat în comuna Piscul, Galaţi).

1623, iunie 9: Întărit de Ştefan Tomşa voievod episcopului de Roman Athanasie, ai cărui trimişi sunt împuterniciţi „să ia dijma de la **Burnăreşti** (în Covurlui, lângă Piscul, Galaţi) şi de la **Scripiţeni** (sat în comuna Piscul, Galaţi), şi de la acei oameni care trăiesc pe locul satului **Mogoşeşti** (azi Mogeşti, comuna Independenţa, Galaţi) şi în hotarul Mogoşeştilor, şi hotarul **Lupeni** (comuna Independenţa, Galaţi), şi în hotarul **Peneu** (inclus în comuna Independenţa, Galaţi), ca să ia din zece clăi una mănăstirească, din cinci clăi jumătate de claie de grâu şi din orz şi din miei, de asemenea şi din vin, din zece vedre una mănăstirească”[552].

1701, martie 19: „Andrei sin (fiu) Chisteoai din **Ţăful**, ce sunt din vechiul **Scripţăneşti**, vinde cât i se va alege, dumisale Lupului Costache”[553].

1783, februarie 2: Scrisoare hotarnică de la banul Darie Donici şi de la marele căminar Vasile Costachi, privind „moşia **Scripţăneşti**, ce-i zic acum **Ţăful** (Ţiful)”, a lui Scarlatachi, fiul banului Scărlatache Costache, „după judecata ce a avut cu răzeşii de moşie Scripţăneşti, cu Dumitru logofăt de taină, Gavril Plăcintă, Zaharie

---

[552] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 80, pp. 120, 121

[553] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. VII, Iaşi 1912, p. 189

Piculiţă, Stafie Căue (ginerele lui Gavril Plăcintă) şi cu alţi răzeşi ai lor", adică Constantin Plăcintă, Chiriac Cheşchinul zet (ginere) lui Alexandru Plăcintă, preotul Toader zet Chisar, Ilie Dumbravă, Gheorghe Dumbravă şi Ursache Porcescul, de faţă şi la hotarnică, alături de megieşii Ioniţă Nohit (70 ani), Toader Mălachie (50 ani), Toader Crudul (45 ani), diaconul Vărlam Cheşchinul, Sandul Coste (65 ani) şi Gheorghe Gligoraş. În hotarnică, odată cu alegerea părţilor, sunt menţionate „moşia **Râşcanii**, tot a dumisale Scărlătachi"[554].

SCULENI

(Dăneşti pe Prut, azi Sculeni, raionul Făleşti, Moldova).

1625, mai 30: Întărit de Radul voievod fostului mare logofăt Ionaşcu Ghenghe, care a cumpărat, de la Ionaşcu, feciorul Anghelinei, nepot lui Solomon „jumătate de sat din Dăneşti pe Prut, în ţinutul Iaşului, şi jumătate din balta cu peşte şi cu loc de iaz în ţarină"[555].

1904: „**Sculeni**, târguşor în judeţul Bălţi, aşezat pe malul Prutului, centru administrativ al volostei cu acelaşi nume. Trei şosele unesc târguşorul: via Bălţi, prin Foleşti; via Corneşti şi cu Pârliţa şi satele din bazinul Ciulucului. Are 420 case, cu o populaţie de 3.270 suflete, din care 1.300 evrei, 2.700 români, restul ruşi, ruteni şi alte nea-

[554] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iaşi 1912, pp. 187-190

[555] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 334, p. 406

muri; o biserică, cu hramul Sf. Nicolai; o sucursală de poştă şi telegraf; spital; două şcoale elementare ruseşti şi două ovreieşti. Punct vamal spre România. Ţăranii dimprejur posedă pământ de împroprietărire 547 deseatini. Iriu Mafo are aici 2.050 deseatini şi, la Sculenii Vechi, 117 deseatini. Împrejurul târguşorului sunt grădini cu pomi. / **Sculenii Vechi**, sat la sus de târguşorul Sculeni, punct de trecere. Are 60 de case, cu o populaţie de 620 suflete"[556]. / „**Sculeni**, comună rurală 362 în judeţul Iaşi, la nord-estul plășii Braniştea, situată pe şes, între râurile: Jijia, la vest, şi Prutul, la est. E formată din satele: Sculeni (târguşor), Frăsuleni, Sorca şi Şendreni, pe o suprafață cam de 1.304 hectare și cu o populație de 272 familii sau 1.426 suflete. Este legată de comunele limitrofe prin drumuri vecinale, iar cu satele din interior prin drumuri comunale. Pe malul Prutului și pe Dealul Stâncii sunt păduri de stejar, iar pe şesuri sunt bălți și mlaștini, formate prin vărsările Prutului și Jijiei. Are 2 biserici, cu un preot şi un eclesiarh; o școală; 4 pichete pentru paza frontierei. Vite: 1.180 vite mari cornute, 1.026 oi, 343 cai şi 313 râmători. / **Sculeni**, târguşor în judeţul Iaşi, la nord-estul plășii Braniştea, situat pe malul Prutului, la 24 km de Iaşi. Are o populaţie de 189 familii sau 1.028 suflete; o școală, înființată în 1861, frecventată de 53 elevi și în care se predă şi meșteșugul a diferitelor împletiri de lozie, din care se fac: panere, scaune și alte lucruri. Acest târguşor a servit, mai înainte, ca punct de trecătoare în Rusia, până la înfiinţarea căii ferate Iași-Ungheni. În marginea dinspre nord a târgului, în cotul Prutului, a fost o încăierare între turci și greci, în timpul

[556] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 188

Eteriei, la 1821. Târgușorul se află pe moșia Stânca, proprietatea dlui Roznovanu. Locuitorii posedă: 424 vite mari cornute, 201 oi, 328 cai şi 81 râmători”[557].

SCUMPIA

(la gura Săratei, comuna Scumpia, Iaşi).

1624, martie 25: Întărit de Radul Mihnea voievod postelnicului Ianache, care obţine uric pentru „satul **Stolniceni** (pe Gârla Scumpia, comuna Stolniceni, Iaşi) pe Gârla şi satul **Scumpia** (la gura Săratei, comuna Scumpia, Iaşi), care este în ţinutul Iaşi, cumpărătură de la Păscălina, cneaghina lui Lupul Stroici logofăt, şi de la fiul ei Ionaşco Stroici, pentru 850 ughi ungureşti”; / „satul **Gligenii** (Glingeni, judeţul Bălţi, Moldova) în ţinutul Soroca, cumpărat de la Prohor, Eftimie, Simion, Nicanor, Daniil şi de la tot soborul sfintei mănăstiri Pantocrator, pentru 200 taleri bătuţi, cu mori la apa Neagra”; / „satul **Medelenii** (comuna Golăeşti, Iaşi), pe amândouă părţile Prutului, cumpărat de la Busca şi fiii ei Zabulic, Erina şi Elena, şi Vasile, fiul lui Maxin, şi de la Ionaşco Căcărează, fiul Mariei, şi Dămian şi fratele lui Toader, şi Necoară fiii Mariei, şi de la Iosip, fiul lui Ganea, şi sora lIui, Agafia, şi Larion, fiul lui Dănilă, şi sora lui Agafia, şi de la Anna, fiica lui Fedor, şi surorile lui Tudosiia şi Ţiganca, toţi nepoţii şi strănepoţii lui Medelean, şi de la

---

557 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 362

Hilip şi Neniul, fiul Maricăi Budoaie, şi Nuor şi Alixandru, nepoţii Budoaiei, pentru 162 de taleri bătuţi"; / „două părţi din tot satul **Onţeşti** (lângă Ungheni, judeţul Ungheni, Moldova), în ţinutul Iaşi, pe care şi le-a cumpărat de la Gherman, fiul lui Bâzdâg, şi de la toţi părinţii şi fraţii şi verii lor, pentru 150 de taleri bătuţi şi zece boi… a treia parte, ce se va alege partea lui Barnovschi hatman şi a cneaghinei sale, cumpărată de la milostivirile lor, pentru 100 taleri bătuţi". / „satul **Cucuiaţii** (raionul Râşcani, Moldova), în ţinutul Iaşi, pe care şi l-a cumpărat de la Coste şi de la sora lui Ticea, copiii Agafiei şi ai lui Nasture, nepoţii lui Cirţiu, şi Necoriţă, fiul Magdalinei, nepotul lui Ivan, şi Isac şi sora lui Coschiţa, copiii Stancăi, nepoţii lui Stan cel bătrân, şi Mărica, fiica Erinei, nepoata lui Văsiu, pentru 95 de ughi buni"; / „satul **Fântânelile** (inclus în Matca, Galaţi) în ţinutul Tecuci, pe care şi l-a cumpărat de la Stavăr, fost pârcălab, fiul lui Crăciun, nepotul lui Zbiarea, şi de la Nicoară, fiul lui Moşul, nepotul lui Căldăruşe, şi Iurga, fiul lui Dinga, şi Spiridon, fiul lui Mârzea, şi Neniul, fiul Stancăi, şi Simion, fiul lui Stan, şi Bălan şi Lepădat, fiii lui Fătul, şi Stan, fiul lui Ţigui, toţi nepoţii Coţuşei, şi Mihăilă, fiul lui Burlă, şi Şerban, fiul lui Iepure, nepotul lui Iepure cel bătrân, pentru 340 de taleri bătuţi"; / „satul **Ciocârlianii** (sat pe Gerul, Galaţi), în ţinutul Tecuci, pe Gerul, pe care şi l-a cumpărat de la Dumitraşco Ciutacul, fiul Dobrei, şi fratele lui, Stancul, nepotul lui Smârcea, şi Miron, fiul lui Păcurar, şi sora lui, Stanca, şi Ion, nepotul lui Păcurar, şi Simion, şi Puţachi, şi Frăţilă, toţi nepoţii lui Smârcea, pentru 100 de ughi roşii"; / „satul **Gurbăneştii** (lângă Hănăşenii Noi, judeţul Cahul, Moldova), în ţinutul Chigheciu, pe care şi l-a cumpărat de la Sofronia,

cneaghina lui Ursu Udrea vornic, şi de la fiicele lui, Nastasiia şi Anghelina, pentru 350 de taleri bătuţi"; / „satul **Poienile Sasului** (satul Sasu, Vrancea), cutul de sus, care este în ţinutul Tecuci, pe care l-a luat pentru datoria pe care a avut-o la Iurco logofăt, 300 de ughi galbeni, pe care îi dăduse lui cu împrumut în zilele lui Costandin voievod. Şi hotarul acestui sat fusese cotropit de alţi oameni care erau împrejurul lui, iar după aceea, în zilele lui Ştefan voievod, s-au dus Ionaşco vornic şi Cujbă vornic cu carte domnească şi au ales hotarul acestui sat, cu oameni buni, şi au pus stâlpi, pe unde a fost vechiul lor hotar de demult"; / „jumătate din satul **Chicoşea** (lângă Corni, Galaţi) pe Sohului, în ţinutul Covurlui, pe care şi l-a cumpărat de la Maxin şi fratele lui Măteiu, şi Trifan, copiii lui Lupul, şi Ignat şi fratele lui, Istratie, şi sora lui Măgdălina, copiii lui Cornea, şi verii lor Gligor, fiul lui Simion, şi Spiridon, fiul lui Bogdan, pentru 80 de taleri bătuţi"; / „jumătate de sat din **Şuşmăneşti, care acum se numeşte Drăguşănii** (Drăguşeni, Galaţi), în ţinutul Covurlui, pe care şi l-a cumpărat de la Fodor, şi Mihăilă, şi Mica, şi Nichita, şi Eremiia, şi Maxenia, toţi nepoţii şi strănepoţii Marinei, pentru 80 de taleri bătuţi"; / „satul **Şotropenii** (lângă Perieni, Iaşi) pe Turiia, în ţinutul Iaşi, pe care şi l-a cumpărat de la Cazaca, cneaghina lui Trifan postelnic, şi de la Rusca, sora lui Trifan postelnic, pentru 100 de taleri bătuţi"; / „satul **Furteşti** (lângă Vertişoaia, comuna Furteşti, Vaslui), în ţinutul Fălciu, pe Prut, pe care şi l-a cumpărat de la Movilă şi de la fratele lui, Nicoară fost spătar, fiii lui Lazăr pitar, pentru 180 de taleri bătuţi"; / „satul **Mărişeni** (comuna Mereşeni, judeţul Lăpuşna, Moldova), în ţinutul Lăpuşna, şi iarăşi jumătate din ju-

mătate, pe care şi le-a cumpărat de la Ionaşco Negruţ cel bătrân, pentru 90 de taleri bătuţi. Iar dresele pe care le-au avut pentru acest sat, ei au spus că le-au pierdut din pricina tătarilor, când a venit în domnie Ştefan Tomşa voievod"; / „siliştea **Ghermăneştii** (comuna Drânceni, Vaslui), în ţinutul Fălciu, pe râul Bârlad, pe care şi-a cumpărat-o de la Movilită fost pârcălab şi de la fiul lui, Lazor, şi de la Toader nepotul lui, fiul lui Nicoară, pentru 120 de ughi galbeni"; / „satul **Punteşenii** (Puntişeni, Vaslui), în ţinutul Tutova, pe care şi l-a cumpărat de la Simion, fiul lui Nicoară Barza, nepotul lui Costin, strănepotul lui Trifa şi al lui Toma, şi de la Dumitru, fiul lui Ionaşco Barzica, nepotul lui Costin, şi de la Sirbul, fiul lui Ghiorghe, nepotul lui Nistor, şi Nicoară, fiul lui Petrea, şi Toader, fiul lui Filip Păţea, şi toţi nepoţii şi strănepoţii lui Trif şi ai lui Toma, toate părţile lor de moştenire şi de cumpărătură, pentru 100 de ughi galbeni. Şi a rămas nevândută, din tot satul Punteşeni, dintr-un bătrân, partea lui Costantin şi a lui Nistor, ce se va alege partea lor din şase ogoare"[558].

1626, aprilie 30: Miron Barnovschi voievod dă slobozenie pentru seliştea postelnicului Enache, „anume **Scumpia**, pe Gârlă, ce este în ţinutul Iaşilor, şi nu a fost acolo nici un om şi a cerut de la domnia mea să aibă miluire, ca să adune acolo oameni. Domnia mea i-am dat slobozenie şi s-au strâns acolo câţiva oameni, însă rusnaci din Ţara Lelească şi de prin acele margini, şi oameni din prin ţara domniei mele, însă oameni care n-au fost cu darea nicăieri… Domnia mea am făcut acest ispisoc de întărire pe acest sat Scumpia şi am făcut întocmire şi m-

558 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 182, pp. 243-248

am tocmit cu boierul nostru.. ca ei să dea într-un an 100 de taleri de argint”[559].

1627, martie 12: Întărit de Miron Barnovschi voievod postelnicului Enache, care primeşte urice pentru „nişte sate, anume **Sasul** (comuna Suraia, Vrancea), între Siret şi Fântâna, şi **Lăturişeni** (lângă Cudalbi, Galaţi), pe râul Gerul, în ţinutul Tecuciului, şi satul **Gurbăneşti** (lângă Hănăşenii Noi, judeţul Cahul, Moldova), în ţinutul Chigheciului, şi satul **Scumpia** (pe Gârla Mare, Moldova), în ţinutul Iaşilor, care sate îi sunt de cumpărătură”[560].

SCUMPIA

(cătun al satului Stolniceni, raionul Făleşti, Moldova).

1632, noiembrie 4: Întărit de Alexandru Iliaş voievod mănăstirii Sfântul Sava din Iaşi, care primeşte urice pentru „satele anume **Scumpia** (cătun al satului Stolniceni, raionul Făleşti, Moldova) şi **Stolniceni** (comuna Cioropcanii Noi, raionul Ungheni, Moldova) şi **Şetrăreni** (azi Stejarii, comuna Ţigănaşi, Iaşi), care sunt în ţinutul Iaşi, care sate au fost drepte ocini şi cumpărături

[559] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 54, pp. 72, 73
[560] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 163, pp. 203, 204

ale lui Enache postelnic şi a dat şi miluit sfânta mănăstire, pentru pomenirea lui şi pentru sufletele părinţilor lui"[561].

1633, martie 6: Întărit de Alexandru Iliaş voievod mănăstirii Sfântul Sava din Iaşi, care primeşte urice pentru „satul **Stolniceni** (comuna Cioropcanii noi, raionul Ungheni, Moldova) pe Gârlă şi cu loc de iaz în Gârlă, şi cu cătunele sale, **Stroiceni** (comuna Cioropcanii noi, raionul Ungheni, Moldova) şi **Vlăşineasa** (comuna Cioropcanii noi, raionul Ungheni, Moldova), şi alt cătun, care se numeşte **Scumpia** (raionul Făleşti, Moldova), şi, de asemenea, satul **Şetrăreni** (azi Stejarii, comuna Ţigănaşi, Iaşi), care sunt în ţinutul Iaşi, care sate au fost drepte ocini şi cumpărături ale răposatului Enachie postelnic… cum scrie în testamentul lui, cu mare blestem"[562].

1635, martie 27: Întărit de Vasile Lupu voievod mănăstirii Sfântul Sava din Iaşi, care primeşte uric pentru „satul **Gurbăneştii** (lângă Hănăsenii Noi, raionul Leova, Moldova), unde este **Târgul Sărăţii** (adică satul Gurbăneşti), mai sus de gura Sărăţii, cu vad de mori la Prut şi cu mori gata şi cu o bucată de pământ din hotarul **Alboteştilor** (raionul Leova, Moldova), loc pentru un sat la dura Sărăţii, care este în ţinutul Chigheciului, şi de asemenea satul **Drujeni** (raionul Leova, Moldova), pe râul Prut, şi **Budeştii** (raionul Leova, Moldova), şi **Furteştii** (comuna Vetrişoaia, Vaslui), şi **Vlăşineştii** (raionul Leova, Moldova), în acelaşi ţinut al Chigheciului, şi de asemenea **Stolniceni** (comuna Cioropcani, raionul Ungheni, Moldova), pe Gârlă, şi cu loc de iazuri, şi Gârla şi

---

[561] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 240, pp. 298, 299

[562] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 306, pp. 392, 393

cu pricuturile sale **Stroicenii** (cătun al satului Stolniceni, raionul Făleşti, Moldova) şi **Vlăşineasa** (cătun al satului Stolniceni, raionul Făleşti, Moldova), şi alt pricut, care se numeşte **Scumpia** (cătun al satului Stolniceni, raionul Făleşti, Moldova), şi satul **Şetrărenii** (azi Stejari, comuna Ţigănaşi, Iaşi), care este în ţinutul Iaşilor, şi de asemenea satul **Gligenii** (Hlijeni, comuna Hlijeni, raionul Şoldăneşti, Moldova), care este în ţinutul Sorocii, care acele sate fuseseră drepte ocini şi cumpărături ale răposatului Enache postelnic, iar când a murit a dat şi a miluit acea sfântă mănăstire”[563].

1665, iunie 12: Andrei Horotciani din **Pereni** sin (fiu) Ghervase, nepot Lupului Duvirca, dăruieşte lui Dumitraşcu, fiul serdarului Mihalcea Hâncul, „toată partea sa de ocină şi din moşia din **Scumpia**, ce este pe Bâcovăţ, la satul Corneşti, şi din **Corneşti**, din sat cât se va alege”[564].

1668, octombrie 18: Întărit de Ilieş Alexandru voievod vătafului de stolnicei Dumitraşcu Hâncul, care primise, de la Andrei Horotcianul, „moşia de la sat de la **Corneşti**, ce este pe Bâc şi de pe o vale, ce se cheamă **Scumpia**”[565].

1904: „**Scumpia**, sat mare în judeţul Bălţi, volosti Sculeni, aşezat în Gârla Mare, lângă un eleşteu mare. Are 207 case, cu o populaţie de 1.914 suflete; o biserică, cu hramul Sf. Mihail; şcoală elementară rusească. Ţăranii

---

[563] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 76, pp. 92-95

[564] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 75, p. 99

[565] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 81, p. 103

sunt împroprietăriţi pe pământul mănăstiresc şi posedă 1.422 deseatini. Mănăstirea Sf. Mormânt are aici 1.963 deseatini. Împrejurul satului sunt vii şi livezi cu pomi”[566].

SCURTA

(comuna Orbeni, Bacău).

1632, august 15: Zapisul lui Mârzea, feciorul lui Andronic, şi al femeii sale Irina, fata Dabijei, prin care mărturisesc că au vândut moşia părintească „în sat, în **Hălmăgeşti** (ţinutul Adjud, Bacău), cu vad de moară, cu 6 pământuri în frunte… Dabijei pârcălabul, drept 70 lei bani gata… dinaintea a mulţi oameni buni: popa Toader, Iane şoltuzul, Ghince, Petrea Motco, Apostol sin Ghince sin **Adjud**, Grigorie Susanul din **Torceşti** (comuna Umbrăreşti, Galaţi), Leahul de **Drăguşeni** (Drăguşani, comuna Parva, Bacău), Iuraşco de **Scurta** (comuna Orbeni, Bacău), Arhip de **Dănăeşti** (în Mănăstioara, comuna Fitioneşti, Vrancea), Pătrăşcan de **Bătineşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea), Scântee de **Purceleşti** (azi Putna, comuna Boloteşti, Vrancea) şi alţi mulţi oameni buni”[567].

1774, iunie 26: Satul **Scurta**, ţinutul Putnii, ocolul Răcăciunului, după recensământul lui Rumeanţev[568], avea

---

[566] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 188

[567] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 176, pp. 226, 227

[568] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 275, 276

toată suma caselor 35. Scădere rufeturi 35: 11 preoţi şi diaconi, 3 nevolnici, 21 poştași. / **Poştașii**: Timofte Dabija / Păladi Paşco / Gheorghi Misăilă / Ion Misăilă / Costantin, rus / Ioniță Ionașco / Ion Cucul / Ilie, rus / Ion Pașco / Costantin Carenici / Ion Băncilă / Ion Chiriac / Toader Belde / Timofti Prighiț / Neculai Gane / Grigori Prighiț / Ilie Bândac / Ilie Belde / Miron Leuștian / Toader Pitic / Chirvasă Bândac. // **Rufeturi:** Ifteni Orbul, nevolnic / Filip Craiu, nevolnic / Ioana, văduvă / Pahomie, iromonah, stareț la schitu Cincau / Viniamin, monah / Varfolomeiu, monah / Paisie, monah / Ionichie, monah / Diaconul Neculaiu / Popa Ştefan / Pavel, muntean, monah / Tofan, monah / Viniamin, monah / Ionichie, monah.

1774, iunie 26: Satul **Liuzii** (oamenii străini) **căpitanului Vasile Stavăr**, ţinutul Putnii, ocolul Răcăciunului, după recensământul lui Rumeanţev[569], avea **toată suma caselor 9**. Scădere rufeturi 9: 1 mazil, 1 nevolnic, 1 țigan, 6 argași ai lui Stavăr. / **Argații**: Lefter fiul lui Toader, crav / Ioniță, blănar / Opre, argat / Radul Dragomir, vier / Donie, holtei, argat / Lupul, argat. // **Rufeturi:** Ursul Graur, nevolnic / Ursache, țigan / Vasile Stavăr, mazil.

1902: „**Scurta**, comună rurală în judeţul Putna, plasa Răcăciuni, situată în valea pârâului cu același nume, peste deal de Cucova, şi la 10 minute de ea. Are o populație de 254 familii sau 960 suflete; 3 biserici, din care una parohială, cu hramul Sf. Nicolae, și 2 filiale, una cu hramul Sf. Dumitru și cealaltă cu hramul Adormirea; o şcoală mixtă, frecventată de 77 copii. Locuitorii posedă:

569 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 276

15 pluguri de lemn, 25 de fier, 1 grapă de fier, 7 mori de apă; 19 cai, 80 boi, 160 vaci, 200 porci, 110 oi şi 20 capre. / **Scurta**, cătun în comuna cu același nume, situat pe valea pârâului cu același nume, la 10 minute depărtare de Cucova. Are 1 biserică parohială, cu hramul Sf. Nicolae, 2 filiale, una cu hramul Sf. Dumitru, și cealaltă cu hramul Adormirea; o școală mixtă, frecventată de 77 copii”[570].

SCURȚI

(comuna Laza, Vaslui).

1591, aprilie 8: Zapis de mărturie de la Eremia Moghilă, vornicul de Bârlad, în care mărturiseşte cum a venit „Tomşa din **Scurţi** şi a vândut Simei, vătagului din **Vărtejeşti**, ce i se va alege din partea Ilcăi, a patra parte, drept 50 zloţi tătăreşti”[571].

1644, august 12: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Ștefan Bornamiz și soției sale Marica din **Gozari** (Gunzari, comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), lui Murgoci și soției lui Vasilca din **Scurți** (comuna Laza, Vaslui), care cumpără, cu 50 de lei gata, de la Axiniia și Marica, fiicele lui Pentelei, nepoatele Ruscăi, „a treia parte din satul **Jidani** (pe Sărata, Vaslui), ce este pe Sărata, în ținutul Fălciu, din vatra satului, din câmp și cu tot

---

[570] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 363

[571] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, pp. 24, 25

venitul”[572].

SECĂTURA

(Săcătura, azi Pădureni, comuna Mărgineni, Bacău).

1632, august 28: Întărit de Alexandru Iliaş voievod lui Dumitraşcu Solomon, care primeşte uric pentru „satul **Fântânelili** (Fântânele, comuna Hemeiuş, Bacău) şi cu vad de moară în Bistriţă, ce este în ţinutul Bacăului; care acel sat, din zilele vechi, din vremuri de demult, a fost în ocolul târgului Bacăului, ce l-a cumpărat el de la Gheorghiţă şi de la fraţii lui Grigoraş şi Vasile, feciorii răposatului Dumitraşcu Ştefan logofăt, drept 300 galbeni ungureşti… / nişte părţi de moşie din sat **Năsoeştii** (azi Cetăţuia, comuna Strugari, Bacău), ce iarăşi este în ţinutul Bacăului, ce şi l-a cumpărat el de la Ştefan, fecior lui Tetiu, şi de la Alexa, fecior Tomii, şi de la Toma, fecior Zamfirei, nepoţii lui Buzdugan, toate părţile lor din ocină, drept 55 taleri de argint. / Şi iarăşi, altă parte din Năsoeştii… ce şi l-a cumpărat el de la fraţii Gheorghe şi Ion, feciorii lui Grozav, nepoţii Vişii Drăgoaia, dintr-un bătrân a patra parte, jumătate, drept 30 zloţi bătuţi. / Şi iarăşi… o ocină dintr-acelaşi sat Năsoeşti, cu loc de eleşteu şi cu tot venitul, ce-i este lui schimb cu mănăstirea Berzunţii, pentru o poiană ce se numeşte Pârjoaia… / Şi iarăşi… nişte părţi de ocină din sat de **Iadumireştii** (lângă Poduri, Bacău), ce este iarăşi în ţinutul Bacăului,

---

[572] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 396, pp. 379, 380

ce şi l-au cumpărat de la Mărica, fata Ilenii, nepoata Petrii, drept 15 taleri bani gata număraţi. / Şi iarăşi… dintru acela sat Iadumireştii… ce şi l-au cumpărat el de la fraţii Ion şi Nastasia, drept 70 taleri… / Şi iarăşi… altă parte din Iadumireştii, ce şi l-au cumpărat el de la Ion şi Tudora, feciorii lui Toader diacon, drept un cal bun şi 30 taleri număraţi… / Şi iarăşi… altă parte de ocină din sat **Săcătura** (Secătura, azi Pădureni, comuna Mărgineni, Bacău), ce este iarăşi la ţinutul Bacăului, ce au cumpărat el de la Tiron, feciorul lui Dimitrie, drept 40 taleri bani buni. / Şi iarăşi… dintru acelaşi sat Săcătura… ce şi l-au cumpărat de la Dumitru, Vasile şi Nastasia, feciorii lui Trif, drept 40 taleri bani buni. / Şi iarăşi… din Săcătura, ce a cumpărat el de la Agafia, fata Şandrii, nepoată lui Petre biv vel armaş, drept 12 taleri număraţi. / Şi iarăşi… nişte părţi de ocină din sat **Alboteştii** (lângă Poduri, Bacău), ce este iarăşi în ţinutul Bacăului, ce şi le-a cumpărat el de la Chelsia şi Loghina, fetele Măgdălinii, nepoatele Lupii, drept 45 taleri număraţi, însă cu partea fratelui lor, a lui Constandin, fiindcă s-au tocmit cu dânsul ca să aibă el a stăpâni şi părţile lor din **Petrimăneşti** (lângă Poduri, Bacău). / Şi iarăşi îi întărim altă parte de ocină din sat **Băsăştii** (comuna Pârjol, Bacău), ce este iarăşi în ţinutul Bacăului… ce şi-a cumpărat el de la fraţii Lazăr, Petre Borza, Tănase şi Dochia, feciorii lui Ion Pravăţ, nepoţii Lucăi, drept 40 taleri număraţi”[573].

1730, iunie 26: Carte de împuternicire, dată de Grigore Ghica voievod lui Dumitraşco Păviraru „să fie volnic a stăpâni dreapta moşie ce a zis că are la ţinutul Bacăului, anume **Sohodolul, Luncani, Măneşti, Nadişa,**

[573] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 184, pp. 237-240

Răchitişul, Sperleşti şi **Săcătura**, să aibă a-şi lua de a zecea de pe acele părţi de moşie”[574].

1750, martie 12: Carte de împuternicie, dată de Constantin Cehan Racovilă voievod lui Toader sin (fiu) Dumitraşco Păcurar, lui Ştefan sin Ilie Păcurar „şi altor fraţi ai lor, „să vie volnici a ţine şi a stăpâni ale lor drepte moşii ce ziseră că au la ţinutul Bacăului, anume **Sohodolul** şi **Luncanii**, şi **Mărceştii**, şi **Nadişa**, şi **Răchitişul**, şi **Secătura**, şi să aibă a lua de-a zecea de pe acele părţi de moşie”[575].

1902: „**Secătura**, sat în judeţul Bacău, plasa Bistriţa de sus, comuna Fântânelele, așezat pe pârâul Cârligata. Are o biserică catolică, făcută de ungurii din localitate, la 1841, deservită de preotul din Liuzi Călugăra”[576].

SECUIA

(Săcuieni, acum Secuia,
comuna Muntenii de Jos, Vaslui).

1491, octombrie 15: Întărit de Ştefan voievod, care cumpără şi dăruieşte „târgului nostru al Vasluiului”, odată cu hotarnica, multe sate, dintre care trei sate, cumpărate, cu 200 de zloţi, de la mănăstirea Bistriţa, „anume Crăstoae pe Racova, unde a fost Pătru, feciorul Crăstei, alt sat anume Bălcarii tij pe Racova, unde a fost Oană,

---

[574] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 232, 233
[575] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 205, 206
[576] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 367

fratele lui Pătru (toate trei în Bejeneşti, comuna Laza, Vaslui), şi al treilea sat, anume Curteştii tij pe Racova, unde a fost feciorul lui Naneş" (satul Curteşti, comuna Poieneşti, Vaslui); de la Drăgălina şi Maruşca, fetele Cozmei Streaşină şi nepoţii lor Ion şi Maria, copiii Mihului, toţi nepoţi ai lui Feir, Ştefan cel Mare a cumpărat, cu 100 zloţi, „acest sat pe Rahova, anume Feereştii, unde au fost casele moşilor lor, a lui Feir şi a lui Pătru şi a Cozmei Streaşină" (comuna Laza, Vaslui); de la popa Băilă din Vaslui şi Neacşa, fiii lui Băilă celui bătrân, a cumpărat, cu 50 zloţi, „un sat pe Rahova, anume Păuceştii, unde a fost Păucă cel bătrân" (Rediul Păuceşti, comuna Laza, Vaslui); de la Groza Rohat, feciorul lui Oanăş Ungureanul, un sat pe Rahova, anume Rohaţii, unde a fost casa tătâne-său", cu 50 zloţi (comuna Laza, Vaslui); de la Toader Hasnăş, Ştefan cel Mare a cumpărat, cu 240 zloţi tătăreşti, „două sate pe Bârlad, din sus de târgul nostru, de Vaslui, anume Băltenii, în gura Stebnicului (comuna Bălteni, Vaslui), şi, de iastă parte de Bârlad, Delenii (lângă Mărăşeni, comuna Ştefan cel Mare, Vaslui) şi o selişte, anume Micleştii" (lângă Bălteni, comuna Bălteni, Vaslui); de la Nastea şi Sohiica, fetele lui Steţco Dămăcuşescul, nepoatele lui Dămăcuş stolnicul, cu 70 zloţi, „un sat pe Bârlad, din sus de Vaslui, anume Măreşenii, unde a fost Mareş judele" (Mărăşeni, comuna Ştefan cel Mare, Vaslui); de la Costul Părăş şi Drăghita, fiii Armancăi şi seminţia lor, Toader, Sasca, Parasca şi Docica, fiii Anuşcăi, toţi nepoţi ai lui Ştefan Mesehnea, cu 50 zloţi, „un sat în sus de Vaslui, în Dumbravă, unde a fost casa moşului lor, a lui Ştefan Mesehnea (loc între Vaslui şi Portari, comuna Zăpodeni, Vaslui); de la Anna, Maruşca şi Armanca, fetele Dobrei,

nepoatele lui Brudur, cu 100 zloţi, „două sate pe Vaslui, din sus de târgul Vasluiului, anume Brudureştii, unde a fost satul lui Drăgoi şi a Tomei” (Portari, comuna Zăpodeni, Vaslui); de la Ionaşco, feciorul Jorăi, nepot Giurgii Răspop, cu 70 zloţi, „un sat anume Mărăţăi pe Vaslui, iar numele celui sat din vechi a fost Părtănoşi” (Moara Grecilor, inclusă în Vaslui); de la Nastea, fata Anuşcăi, nepoata lui Ioan Curui, cu 60 zloţi, „două sate între Crasna şi între Bârlad, anume Filipeştii (în Dobârceni, contopit cu Mânjeşti, comuna Muntenii de Jos, Vaslui) şi, mai jos de acest sat, într-acelaşi hotar, Săcuienii, unde a fost Stanciul Săcuiul” (Secuia, comuna Muntenii de Jos, Vaslui); de la Şteful şi Mărina, fiii Maruşcăi, şi seminţia lor… Bila şi Oance, feciorii Marinei, nepoţi ai lui Giurge Jumătate, şi Marina, fata Mândrei şi nepotul ei de frate Silea, şi soru-sa Donea. Fiii Fedorei, nepoţi ai lui Oană Jumătate, cu 500 zloţi, „un sat pe Bârlad, în jos de târgul Vasluiului, tot cu toate cuturile, unde au fost Balosinăuţii” (Muntenii de Jos, comună, Vaslui)… Apoi iarăşi domnia mea am socotit şi am miluit pe şoltuzii şi pârgarii şi pe toţi oamenii cei săraci din târgul Vasluiului şi le-am întărit obiceiul cel vechi, precum că nici un om dintr-înşii, dintru care au lăcuinţă a lor acolo, în Vaslui, nici cât de puţină vamă să nu aibă a plăti acolo în târgul Vasluiului, nici la un fel de alişveriş, fără numai să plătească aceia care vor aduce peşte în târg, adică de la o maje, un peşte, şi de la o căruţă, iarăşi un peşte, iară mai mult nimic”[577].

1902: „**Secuia**, sat în partea de nord-est a comunei Mânjești, plasa Crasna, judeţul Vaslui, situat la poalele

[577] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 96, pp. 188-190

dealului Secuia, pe pârâul cu același nume, pe o suprafață de 438 hectare, din care 148 sunt ale locuitorilor, și cu o populaţie de 40 familii sau 150 suflete. Locuitorii posedă: 6 pluguri și 10 care cu boi; 85 vite mari cornute, 350 oi, 15 cai şi 22 râmători”[578].

SECUIENI

(sat cu numele vechi Movile, comuna Secuieni, Bacău).

1434: Întărit de Ştefan voievod lui Costin, care primeşte uric pentru „un sat pe Cobâle, **la Movile**, şi, peste Prut, Paremnicovul şi dvoriştea lui Rosomacin”[579].

1448, iulie 15: Întărit, prin „unde era casa lui Roşca”, adică satul Călimăneşti, care s-a contopit cu Câmpeni, apoi cu Secuieni, de Petru voievod, fraţilor Roşca şi Cojea, care primesc uric pentru „satele anume: **Călimăneşti, sub Dumbravă, unde este casa lui Roşca**, şi, pe Tutova, Broşteni, unde este casa lui Cojea, şi seliştea anume a lui Stan, şi, mai jos de Micul, unde a fost Căliman, şi Călimăneşti, unde a fost Ion Călimănescul, şi Bogeşti, şi, la obârşia Luminatei, la fântână, seliştea de lângă Ivul, de asemenea şi Măciucă, şi, mai jos, Muncelul, şi cu seliştea lui Brătan, şi prisaca lui Micşin, şi, la Seaca, mai jos de prisacă, un loc din pustie, şi, la Prut, mai sus de Faurei... Miroslăveştilor, un loc din pustie şi,

---

[578] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 367

[579] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 123, p. 175

pe Ialan, Micşineşti, al copiilor lui Micşin”[580]. Hotarele, din veac.

1491, noiembrie 6: Întărit de Ştefan voievod fraţilor Mihul Pojar şi Nastea, nepoţii de frate Fărcea, Mitutelul, Anna, Mărina şi Stana, fiii lui Tăbuci, şi verii lor Cârstea şi Anuşca, fiii Mărinei, toţi nepoţi lui Laslău Buhaicea, care primesc uric pentru „dreptele lor ocini, satele la Cobâle, anume: Săcuianii (Secuieni, Bacău) şi, mai sus de Movile, unde a fost jude Oanciu (lângă Secuieni, Bacău), şi Bogdăneştii (Bogdăneşti, comuna Traian, Bacău), şi, pe Siret, Năneştii, unde a fost jude Oancea (Prăjeşti, comuna Secuieni, Bacău), şi, mai jos, Rusciorii, unde a fost jude Stan (în Bogdăneşti, comuna Traian, Bacău), şi Dumbrăviţa, unde a fost jude Giurgiu (lângă Prăjeşti, comuna Secuieni, Bacău), şi, pe Jijia, sub Cornăriş, Buhăiceştii (Buhăceni, comuna Truşeşti, Botoşani)... Însă să le fie în patru părţi: slugii noastre Mihul Pojar să-i fie satul anume Bogdăneştii şi jumătate din judecia lui Oanciu, ce este mai sus de Movile; iar slugii noastre Cârstea şi surorii lui Annuşca să le fie Săcuianii şi, de asemenea, jumătate din judecia lui Oanciu; iar slugii noastre Fărcea şi fratelui său Mitutelu şi surorilor lor Anna, şi Marina şi Stanca să le fie Rusciorii şi Dumbrăviţa, unde a fost jude Giurgiu, iar Nastei să-i fie Buhăiceanii”[581]. Hotarul, din veac.

1632, iunie 9: Întărit de Alexandru Iliaş voievod comisului Corui, care primeşte uric pentru ocina din „sat din **Făureni** (lângă Rusenii Răzeşi, comuna Plopana,

---

[580] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 281, pp. 400, 401

[581] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 105, pp. 208-210

Bacău), aproape de **Băicani** (Rusenii Răzeşi, comuna Plopana, Bacău), cu vad de moară, ce-i în ţinutul Tutovei”, cumpărată, cu 10 ughi de aur şi nişte postav de Flandra, preţuit drept 7 zloţi bătuţi, de la fostul şetrar Lazor Chişinău, care îi vinde „toată partea lui David, ce a avut-o de moştenire de la neamul lui”; / „ocina ce se va alege din satul **Obârşie** (Obârşia, comuna Izvorul Berheciului, Bacău), ce este în ţinutul Tecuciului, cumpărată, cu 20 taleri, în baza unui zapis de mărturie de la Ştefan Bechea şi Marcu pitarul din **Bogdăneşti** (comuna Traian, Bacău), Stratie spătărel din **Certiiani** (lângă Izlaz, contopit cu Poiana, comuna Negri, Bacău), Zapalce, popa Gavril şi popa Ştefan din **Săcuiani** (Secuieni, comuna Secuieni, Bacău), Daniil, Lazor, Ichim, Toader şi Gavriţa din **Prăjeşti** (comuna Traian, Bacău), de la Vicol din Prăjeşti, fiul Dochiei, nepotul Alexei, şi de la Petrea, Ipatie, Chelsie şi Ahilie, feciorul lui Leul din Prăjeşti, toţi nepoţi lui Alexa; / „ocină din satul **Buecani** (Băicani, adică Ruseni), din tot locul 12 pământuri şi cu loc de casă şi cu grădină”, cumpărată, cu 21 taleri de argint, de la fraţii Zaharia şi Ioniţă, şi de la fiii lor”; / „a treia parte din partea Ţopei, din satul **Făureni**, ce ăi este lui zestre de la socrul său Dumitraşco, vornic de gloate, care i-a fost lui cumpărătură de la fiica Ţopei, drept 150 zloţi tătpreşti”; / „dreapta ocină şi dedină din jumătatea satului **Ruseni** (numit şi Buecani, şi Băicani, azi Rusenii de Sus şi Rusenii Răzeşi, comuna Plopana, Bacău), ce se numesc acum **Băicani**, a şasea parte, ce-i este zestre de la socrul său Dumitraşco vornic, cumpărătură de la Ion şi de la feciorii lui Toader, Petrea, Sanhira, nepoţii lui Lazor popa, pentru 50 taleri”[582].

[582] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI,

1634, martie 15: Întărit de Moise Moghila voievod diacului Irimie Vârnav, care a „arătat înaintea sfatului nostru un zapis încredinţat, întru care mărturisesc pentru el cum că şi-a cumpărat de la Nedre Hănţoi o parte din fânaţ din satul **Săcuiani**, din ţinutul Neamţului, jumătate de parte din pârâu, din vatra satului şi din câmp, şi din ţarină şi din tot secerişul, şi din moară, şi din sat, pentru 40 ughi ungureşti; nesilit de nimeni a făcut această vânzare Ion Potop, cu ispisoc ce a avut de îndreptate de la Constantin Movila vodă… / Şi a mai cumpărat, de la Gheorghe sin Costi şi de la feciorii lui, fiind din satul Săcuieni, având 5 fânaţe, adică acele 5 fânaţe sunt 2 la **Scurteni**, dar unul sub **Zărneşti**, iar 2 sunt la **Perperic**. Şi i-a cumpărat cu 8 ughi ungureşti. Şi a mai cumpărat, de la fata lui Ion Potop, Tudosca, 2 fânaţe, unul sub Zărneşti, şi altul între peri, tot de la acel sat, din Săcuieni, pentru 3 ughi. Şi a mai cumpărat de la fata lui Ion Potop, Arvasia, 2 fânaţe tot din satul Săcueni, unul este la **Spini**, altul la **Strâmbi**, în Groapele. Şi a mai cumpărat de la Ion sin Marcul Noroce un pământ sub Pădurea Relelor, pentru 2 ughi ungureşti. Şi iar a mai cumpărat de la Petre vătaful un pământ, la Costiţă, şi jumătate de pământ, tot de la satul Săcueni, pentru 2 taleri argint. Şi iar a mai cumpărat un pământ din ţarina mare, de la Toader Gosul, cu 30 potronici argint… Şi a mai cumpărat două prisăci cu livezi, pomet, de la Ursul şi de la fata lui Nastasia, şi de la un Ehan, ce au fost drept al lor de la Grăjdan şi Pătraşco, le-au dat 15 taleri şi 2 stupi, ce sunt la ţinutul Romanului, la sat **Muncel**”[583].

Bucureşti 1971, doc. 115, pp. 140-143

[583] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 83, pp. 97, 98

1639, iunie 3: Întărit de Vasile Lupu voievod fraţilor Macsin Băhnaşul şi Vasile, nepoţii lui Săcuianul, în baza unui zapis de la Pentelei şi Toma din **Piticeni** (Chiticeni, comuna Secuieni, Bacău), Alexa din **Săcuiani** (comuna Secuieni, Bacău), Banul, Gligorie fiul popii din **Fundeni** (comuna Secuieni, Bacău), Toderiţă din **Muşeteşti** (comuna Săuceşti, Bacău), Istratie Ţăul, Dumitru Borăş şi Marco Feşchia din **Prăjeşti** (comuna Traian, Bacău), în care mărturiseau „că a venit înaintea lor Marica, fiica lui Toader, nepoata lui Săcuianul, şi a vândut partea bunicului ei Săcuianul şi a tatălui Toader, fiul lui Săcuianul… unchiului său Macsin Băhnaşul şi fratelui său Vasile, pentru 65 de lei bătuţi”[584].

1639, septembrie 14: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod Danciului, „spre aceea să fie tare şi puternic a lua a zecea dintr-a lui dreaptă ocină şi moşie, din satul **Popeşti** (comuna Dragomireşti, Vaslui), din **Săcuiani** (comuna Secuieni, Bacău) şi din **Dănceni** (comuna Podul Turcului, Bacău) şi dintr-alte moşii ale lui, pe unde va avea”[585].

---

[584] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 142, pp. 156, 157

[585] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 233, p. 235

SECUIENI

(şi prin Cuciulăteşti, Bârjoveni şi Săcuiani, înglobate în Secuieni, Neamţ).

1448, iulie 27: Întărit de Petru voievod lui Ion Porcu, care primeşte uric pentru „satele anume: unde este curtea lui, pe Pârâul Negru, şi Sârbi, şi Arămeşti, şi Româneşti, şi Ştiubeeşti, şi Corneşti, şi Tuleşti, şi moara din câmp, care a fost a lui Andreicu, şi **Cuciulăteşti, şi Bârjoveni, şi seliştea lui Manuil, şi Săcuiani**, şi, pe Tutova, Mihail Croitor, şi la Glog, şi, pe Bâc, la Botne, Voloseni, şi la Creţul, şi la Clim, şi unde este Cruglici, şi prisaca, şi, la Mealure, unde este Oancea, şi la Jac, şi la Dragoman, şi Grozeştii lui Marco, şi la Golâmboanie, cu vadul, şi Nebureşti, şi, la Tecuci, la Săseni, pe amândouă părţile pârâului, şi casa lui Frâham din Tirgul de Jos”[586]. Hotarele, din veac.

1507, februarie 28: Întărit de Bogdan (cel Orb) voievod lui Săcuian ceaşnic şi Măruşcăi, copiii lui Iachim Săcuianul, nepoatei lor de soră Magda, seminţeniei lor Ion, Anuşca, Marena, Nastea şi Agaftona, copiii lui Mihăilă, care primesc, de la seminţeniile lor, Anuşca, fata lui Dragoş Viteazul, Marena, fata Neagşăi, nepoţii ei de frate Marena, Anuşca şi Magda, mătuşile lor Nastea, Anuşca şi Agrişca, fetele lui Jurj Drăguşanul; şi iarăşi seminţeniile lor Sima Rotămpan şi Şteful, nepoţii lor de

---

[586] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 282, pp. 402, 403

frate, de la copiii lui Toader Malecico, Vasutca, Nastasia şi Parasca, de la seminţia lor Dragoş, fiul Dancului, şi de la seminţiile lor Jurj, Anuşca, Maria, Vasutca şi Neagşa, şi de la Maria şi Anuşca, nepatele ei de soră, şi de la fetele Negritei, Ana şi Nastea, toţi nepoţi şi întregul rod al lui Dragoş Viteazul, „un sat, anume **Săcuienii de jos**, unde a fost Cozma… pe vechiul hotar, pe unde din veac a îmblat"[587].

1572, iulie 16: Andronic şi Petre Burdun, feciorii Ilincăi, şi nepotul lor Toader Şofrac vând lui Ion, ginerele Nastei, fata lui Toader Şofrac, cu 70 zloţi tătăreşti, partea lor „de ocină din Roşiori… dinaintea lui Golăe vel spătar, Gherman, popa Neagu, Dumitru diacul, Dumitru, Crăstea şi Alexa din **Şofrăceşti**, One şi Isac Isaico din **Roşiori**, Petre vatav şi Sava din **Săcueni**"[588].

1623, martie 20: Întărit de Ştefan Tomşa voievod fraţilor Iuraşco Vărnava, Iuraşco, Sora şi Axinia, fiii lui Vărnava, care primesc uric pentru „dreapta lor ocină şi cumpărătură a tatălui lor… a cincea parte din a cincea parte din satul Săcuiani, ce este în ţinutul Neamţului, pe care şi-a cumpărat-o de la vărul său Rusul, fiul Sohiicăi, nepot lui Mihul, pentru 600 de zloţi tătăreşti. Şi iarăşi altă parte din acelaşi sat Săcuiani, toată partea Cr… şi Teclei, fiicele lui Toader, cumpărată de la ele"[589].

1626, septembrie 1: Zapisul Ilinei, fata lui Gligori, prin care vinde „partea mea de ocină din **Săcoiane**

---

587 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XVIII, Iaşi 1927, pp. 97-100
588 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XIX, Iaşi 1927, p. 78
589 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 34, pp. 49, 50

(Săcuiani, apoi Secueni, Neamţ), cât mi se va alege din a cincea parte de sat… Eremiei lui Vârnav la această tocmeală au fost oameni buni din satul Săcoiane, anume Nechifor visternicel, Toma visternicel, Onol visternicel şi Petrea Hannol, şi Ghilasii şi Hoilăp Beşetea de **Lăzăşti** (sat lângă Secuieni, Neamţ), şi mulţi oameni buni”[590].

1627, septembrie 1: Zapisul şoltuzului **târgului Roman**, Buda şi al celor „12 pârgari şi oameni buni orăşeni, anume Onica, Bârlibaş, Vasile Mălaiu, Neca neguţătorul, Esarriu, Costin, Ionaşcu Rusul, Dumitraşcu, Chirilă bărbierul”, prin care mărturisesc cum a venit înaintea lor „Ilina, fata lui Grigore… şi a avut ce a avut la **Săcuiani** Erimiei lui Vârnav, drept 35 de bani buni, ca să fie lui ocină şi moşie”[591].

1628, iulie 21: Porunca lui Miron Barnovschi voievod, dată lui Iuraşco Başotă, să cerceteze pricina dintre fraţii lui Luchiian diac cu Eremiia din **Săcuiani**, şi să oprească „pe Eremiia de pe acea parte de ocină de acolo ce se cheamă partea Ilinei… nici a se amesteca în partea de ocină a lui Grigorie Grecul întru nimică”[592].

1632, august 31: Zapisul fraţilor Ştefan, Mărica şi Sofronia, feciorii Aniţii, nepoţii Vasilcăi, şi al surorilor Gherghina, Ilina, Iona aşi fratele lor Ionaşco, nepoţi Vasilcăi, prin care mărturisesc că au vândut o moşie în „**Săcuiani** (comuna Secuieni, Neamţ), în vatra satului, cu loc de casă şi în moară o zi şi o noapte, şi cu loc de

[590] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 116, p. 138
[591] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 234, p. 320
[592] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 381, p. 527

prisacă şi, în ţarină în tot locul 19 pământuri… Gligăi din **Cuciulaţi** (Căciulaţi, contopit cu Secuieni, Neamţ) şi femeii sale Maricăi, drept 18 galbeni bani buni, / Şi la tocmeala noastră au fost Strătilă şi Sava de **Onceşti** (Unceşti, comuna Secuieni, Neamţ), Simion visternicel şi Tufan, feciorul preotesei din Săcuiani, şi Pavăl din Cuciulaţi"[593].

1633, septembrie 1: Zapisul fraţilor Toader, Mărica şi Sulunca, feciorii lui Maftei Surici din **Săcuiani** (comuna Secuieni, Neamţ) şi al nepoţilor lor, feciorii fratelui lor Irimia, prin care mărturisesc că au vândut moşia avută „în cutul **Durduciştelor** (cut al satului Secuieni, Neamţ), din a treia parte, a patra parte… şi o cumpărătură, ce am avut de la tată-meu Maftei din partea Inicii… lui Dumitraşco Varnav, drept 13 galbeni bani buni… dinaintea popii Grigore, Toader Cuzeo, Ionaşco ginerele lui Vasluianul, Tofan Râmbas, Gheţău şi Radul din **Cuciulaţi** (Căciulaţi, sat contopit cu Secuieni, Neamţ), Dumitru Tătarul, Tufan a preotesei şi Irimia Varnav din **Podu Leloe** (Podu Iloaei, Iaşi) şi mulţi oameni buni"[594].

1635, mai 9: Zapisul Todosiei, fata lui Avram în care mărturiseşte că a „venit la fratele nostru, la Gherghel fost pârcălab de **Bacău**, de mi-am vândut partea de moşie din sat din **Lăzăşti** (înglobat în Secuieni, comuna Secuieni, Neamţ) pe Siret, în ţinutul Neamţului, din jumătate de sat, din a treia parte, partea moşului nostru Ştefan, a treia parte, şi a părinţilor mei… fratelui nostru, lui

[593] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 189, p. 247

[594] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 369, pp. 468, 469

Gherghel, şi jupânesei dumisale Dragonii. Şi mi-au dat 15 taleri, dinaintea fratelui nostru, lui Gligorie şi Isachi ot **Băloşeşti** (Băluşeşti, comuna Icuşeşti, Neamţ), şi dinaintea cumnatului nostru Loghin ot **Bârgăoni** (comuna Bârgăoani, Neamţ) şi a mulţi oameni buni. Şi eu, popa Vicol, am scris zapisul”[595].

1636, iunie 5: Întărit de Vasile Lupu voievod fraţilor Gheorghe, fost vistiernic, Iuraşco, fost hatman, şi Marica, fiii lui Toader Başotă pivnicer şi ai cneaghinei Anghelina, care primesc ispisoace de întăritură pentru „dreptele lor ocini şi dedini, câte a patra parte din satul **Bodeşti** (comuna Bodeşti, Neamţ) şi satul **Dănceşti** (comuna Bodeşti, Neamţ) pe Cracău, ce sunt în ţinutul Neamţului, cumpărătură lui Toader Başotă de la Gheorghiţă Ciolpan; şi iarăşi, partea lui Toader Başotă din satul **Cuciulaţi** (înglobat în Secuieni, comuna Secuieni, Neamţ), iarăşi din acel ţinut; altă parte de ocină din satul **Bereşti** (comuna Bereşti-Bistriţa, Bacău), cumpărătură de la Gheorghiţă Ciolpan şi de la alţi răzei ai lui; a treia parte din satul **Boteşti** (comuna Boteşti, Neamţ), ceare este în ţinutul Sucevei, pe râul Moldova, dedină a cneaghinei Anghelina a lui Başotă cel bătrân; altă parte de dedină, în **Mogoşeşti** (înglobat în Costişa, comuna Costişa, Neamţ), pe Bistriţa; parte a satului **Şerbăneşti** (înglobat în Hârleşti, comuna Filipeşti, Bacău), cumpărătura mamei lor Anghelina”[596].

1636, iulie 11: Carte de împuternicire dată de Vasile Lupu voievod lui Ştefan, „spre aceea ca să fie tare

---

[595] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 113, p. 151

[596] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 427, pp. 489-491

şi puternic a ţine şi a opri a lui dreaptă ocină şi moşie din sat din **Lăzăşti**, ce se va alege din partea lui, şi o livadă ce se cheamă Ochişorul şi cu alte poieni ce sunt împrejur, în gura Văii Negre, pentru că a dat pentru acele poieni 22 taleri, până-i vor întoarce alţi răzeşi partea lui”[597].

1636, iulie 15: Zapisul lui Iacob, feciorul Măricăi, nepotul lui Paingu din **Durneşti** (comuna Costişa, Neamţ), prin care mărturiseşte că a vândut partea mamei sale Mărica „din sat de **Măstacăni** (Mastacăn, comuna Borleşti, Bacău), ce este în ţinutul Bacăului… lui Gligoraşco Bejan, drept 10 lei bătuţi ughi (ducaţi ungureşti)… Şi la tocmeala noastră au fost Neculae Sechil fost cupar, Constantin Bantăş şi Gliga ot **Cuciulaţi** (înglobat în Secuieni, comuna Secuieni, Neamţ), Dumitraşco Varnav, Gavrilaş sin Ciocârlie, Gligorie Hudici, Gligorcea Herţea şi alţi mulţi oameni buni”[598].

1637, septembrie 12: Zapisul fostului mare vornic Savin, în care mărturiseşte „cum au venit la noi Cozma Mazâlu şi cu fraţii lui Toader şi Pătraşcu din **Gileşti** (Giuleşti, comuna Secuieni, Neamţ), cu seminţia lor jupâneasa Sora comisoae, feciorii ei Gavrilaş şi Ştefan… ca să mergem la sat la Gileşti şi să împărţim locul în două. / Deci noi am strâns oameni buni şi megieşi, anume Ursul din **Buhuşeşti** (lângă Climeşti, comuna Făurei, Neamţ), Cozma din **Bârjăveni** (Bârjoveni, în Siliştea, comuna Români, Neamţ), Gligorcea, Gheorghe şi Ştefan din **Tatămireşti** (Tatomireşti, contopit cu Budeşti şi Făurei, comuna Făurei, Neamţ), Strătilă din **Onceşti** (comuna

---

[597] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 455, p. 516

[598] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 462, p. 524

Secuieni, Neamţ), Ghilasie din **Secueni** (comuna Secuieni, Neamţ), Mihăiaş Beldiman din **Plupeşti** (Plopeşti, înglobat în Hoiseşti, comuna Mărgineni, Neamţ), Simeon Cârcu din **Brănişteni** (de Sus şi de Jos, incluse în Miron Costin, comuna Trifeşti, Neamţ)… şi am socotit, am ales şi am împărţit tot locul în două: deci s-a venit în partea Sorei comisoaia jumătate de sat dinspre **Climeşti** (comuna Făureni, Neamţ), de hotarul Onceştilor, valea în sus, până în capul satului de sus, în piatră, din piatră în sus, până în ogoare, până în hotarul **Sârbilor** (comuna Secuieni, Neamţ) şi Climeştilor; iar pe partea Cozmei şi fraţilor lui s-a venit partea dinspre Brănişteni, din hotarul Onceştilor, valea de sus, până în capul satului de sus şi iar până în jumătate de ogoare, iarăşi dinspre Brănişteni”[599].

1638, noiembrie 3: Întărit de Vasile Lupu voievod fraţilor Enachi, Gavrilaş, Simion, Vasile, Gligorcea şi Itul, feciorii Ştefului din satul **Şofrăceşti** (contopit cu Trifeşti, comuna Trifeşti, Neamţ), din ţinutul Neamţului, în baza unui zapis de la Drăgan din satul **Sohodol** (comuna suburbană Măgura, inclusă în Bacău), Toader din **Luncani** (comuna suburbană Mărgineni, inclusă în Bacău), Vasile a Onosii din **Iucşeşti** (Iucşa, comuna Bozieni, Neamţ), Toader Coze şi Simion feciorul lui Nichifor din **Săcuiani** (comuna Secuieni, Neamţ), popa Ionaşco de la Episcopia de **Roman**, în care mărturisesc „cum a venit înaintea lor Nedelea, fata lui Ionaşco Bârzului, din sat din **Sohodol**, şi a vândut partea ei din satul Sohodol, ce este în ţinutul Bacăului... rudelor sale Enachie şi fraţilor lui din satul **Şofrăceşti**... drept un poloboc

[599] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 190, p. 174

de miere. Şi acelui poloboc de miere s-a rupt preţul drept 15 galbeni"[600].

1640, decembrie 26: Arpentie şi Urâta, feciorii lui Gheorghie, nepoţii Himiei din Săcuiani, vând stolnicului celui mare Toma, drept 36 de galbeni, părţile lor din „satul **Săcuiani**, ce le este dreaptă ocină de la părinţi, în ţinutul Neamţului, pe valea Şoimului… 40 de pământuri, cu vatră de sat, cu loc de prisacă şi cu moară ce îmblă pe făină… Şi ei au vândut şi partea fratelui lor Vasile, căruia i-au plătit capul de la Ipifanie şi de la Galina, cu bucatele lor"[601].

1644, mai 18: Zapisul de mărturie al boierilor divaniți, în care scriu că Tudorina Purceloaie și cu fetele ei Anghelina și Solonca au vândut Tomei (Cantacuzino) marelui stolnic, „drept 120 lei și 30 de stupi, biciuluiți câte doi zloți stupul... niște părți de ocină, ce li s-au venit din rămășițele mătușii lor Mărica, fata lui Bașotă cel bătrân, din a patra parte din satul **Bodești** (comuna Bodești, Neamț), a patra parte, la fel din **Dăncești** (comuna Bodești, Neamț), din **Porcești** (azi Moldoveni, comuna Moldoveni, Neamț) și din **Cuciulați** (înglobat în Secuieni, comuna Secuieni, Neamț), iarăși din a patra parte de sat, a patra parte, cumpărătura unchiului lor Iurașco Bașotă, ce a fost hatman"[602].

1644, iunie 10: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Gligorie din **Săcuieni** (comuna Secuieni,

---

[600] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 499, p. 464

[601] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 511, pp. 495, 496

[602] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 322, p. 310

Neamț), după ce „s-au jeluit Enachie și Gavrilaș, feciorii Șoldănesii, zicând că au iezit ei un iaz în **Șofrăcești** (comuna Trifești, Neamț) și acolo au moșie cu Bașotă, cu Purece și cu popa Gligorie de acolo. Deci Enachie, cu frații săi, au cheltuit pe acel iaz mai mult de 40 lei, fără bucate și fără boi ce i-au stricat la acel iaz și la un lăptoc, și au dat ei 5 ughi (ducaâi ungurești), iar fără bucate. / Drept aceea, tu să socotești cu oameni buni să li se întoarcă jumătate de cheltuială de pe iaz și de pe opust (stăvilar) acei răzeși ai lor, ce țin acea jumătate de sat”[603].

1644, septembrie 1: Gligore din satul **Cornești** (comuna Filipești, Bacău), fecior lui Ionașco Lipovanul, și femeia lui Ioana, cu feciorii lor Damaschin și Ionașco, vând Savei și lui Mătei din satul **Oncești** (Uncești, comuna Secuieni, Neamț), drept 15 ughi (ducați ungurești), „o parte de ocină a mea, ce mi se vine din vatra satului, din țarină, din pădure și din tot locul din sat din **Filipești** (comuna Filipești, Bacău). / Și la această tocmeală au fost popa Boul, diaconul Toade a Gligoroaie, Meftodie, Grigorie sin (fiu) Făureasca, Ionașco a Vasilcăi ot **Roman**, Bejan ot **Cuciulani** (înglobat în Secuieni, comuna Secuieni, Neamț), Ursu, Pășcan ot **Popești** (comuna Filipești, Bacău) și Mihail ot **Roman**. / Eu, popa Ionașcu, am scris acest zapis, în casa lui Ionașco a lui Cernat. Și a fost și Filip ot **Cozmești** (lângă Solonți, comuna Solonț, Bacău)”[604].

1645, septembrie 1: Porunca dată de Vasile Lupu voievod pârcălabilor de Neamţ, după ce „s-au pârât faţă

---

603 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 333, p. 324

604 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 410, pp. 393, 394

în faţă Erimiia Vârnav se **Săcoiiani**, cu Tufan de acolo, pe Tănasie de acolo, pentru casa ce-a făcut Tănasie, pe un iaz de moară şi asupra a nişte fântâni, pe un pământ al lor, şi acolo n-a mai fost casă de cându-i satul, fără acea casă ce a fost a Murei. / Drept aceea, voi să strângeţi oameni buni şi să socotiţi cu dreptul de nu va mai fi fost casă la cea ţelină, iar dacă nu, voi să-i mutaţi casa în vatra satului. Iar de va fi fost altă casă, să fie şi aceasta pe acel loc”[605].

1652, noiembrie 13: Scrisoare hotarnică de la Enachi şi Vitolt, care au măsurat partea popii Mităuţă, nepotul lui Calotă, „a patra parte de ocină din Săcoiani… în prezenţa martorilor Irimia Vârnav, Ionaşco, Coza, Găţic, Vasile Humăm Grigorie, Sorici, Tănasie Frunză, Dumitraşcu Vârnav, Tofan Rănăbas şi Cozma”[606].

1774, iunie: Satul **Săcuenii**, ocolul Siretului, după recensământul lui Rumeanţev[607], avea **toată suma caselor 32**. Scădere rufeturi 7: 7 ţigani. Rămân birnici 25. / **Birnici:** Toader Drăgoi / Toader Roman / Ion zet (ginere) lui Panciu / Ion Jocheş / Radu, muntean / Ion, cioban / Irimia, cioban / Ion, cioban / Lupul Labeş / Lupul sin ego (fiul lui) / Toader Labeş / Costantin Borş / Dumitru Borş / Ioniţă fiu chelarului / Neculai brat (frate) chelarului / Vasile, crav / Mihăilă, scutar / Ion sin Labeş / Chiriţă / Ilii Hroită / Ion Lebădă / Costantin fiul lui Gavril / Toader Hroită / Andrei, morar / Agapii, argat. // **Rufeturi:**

---

605 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 198, p. 158

606 Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iaşi 1895, p. 234

607 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 70

Neculai, ţigan / Ursul, ţigan / Vasile, ţigan / Moisa, ţigan / Ion, ţigan / Sandu, ţigan / Toader, ţigan.

SECURENI

(sau Sacureni pe Nistru, raionul Secureni, Hotin).

1770-1772: Satul **Sacurenii**, ţinutul Hotinului, ocolul Nistrului, avea, după recensământul lui Rumean-ţev[608], **toată suma caselor: 54**. Scădere rufeturi 3: 3 popi. Rămân birnici 51. / **Birnicii**: Vasile fiul lui Alecsa / Ion Ghebacia / Grigoraș Moruz / Macsim / Nastasi Ian / Ivan, pânzar / Andrei / Ostapu / Timofti / Gavrila / Dumitru Bahri / Fedor al lui Ivan / Acsănti / Hrihor Pohornic / Ivan, morar / Gavril Dinvale / Andrei Ciumaș / Maxin, cibotariul / Iațco, olar / Vasile Bacar / Simion Boica / Grigoraș / Ion Ioșca / Nichita Ciumaș / Anton Ciumaș / Bursuc / Tănase / Dănila / Dumitru fiul lui Chirița / Danila / Gheorghe fiul lui Anton / Dohanciuc / Andreeș / Apostol / Chirila fiul lui Rusul / Timofte / Toader / Hrihor Ciumaș / Grigore / Mihailă Șahmat / Nicolae al lui Porhirie / Gheorghe fiul lui Tudorian / Mihailo / Ivasco / Gavril Moșniagul / Andrei, văcariul / Macsim Volcineț / Ivan, rotariul / Alecsa Moldovan / Miron, vornic / Nichita, vătăman. // **Rufeturi:** Popa Foma / Popa Mihai / Popa Mihai Maler.

---

[608] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 147, 148

1904: „**Secureni**, târguşor în judeţul Hotin, centrul volostei cu acelaşi nume, aşezat într-o vale. Trei şosele sunt spre Briceni, Ocniţa şi Mohilău. La 8 km de linia căii ferate, staţia Ocniţa. Are 783 case, cu o populaţie de 2.590 evrei, 1.576 creştini români, ruşi rascolnici şi ruteni: biserică; şcoală de băieţi, cu 75 elevi; şcoală de fete rusească, cu 39 eleve; 358 vite mari cornute; 390 cai; grădini şi livezi”[609].

SELETIN

(pe Ceremuş, Bucovina, Ucraina).

Prima menţiune documentară a pârâului care va da numele aşezării, Seleatin, s-a făcut în 15 martie **1490**, atunci când, „în numele Tatălui, şi al Fiului şi al Sfântului Duh, Troiţă sfântă, de o fiinţă şi nedespărţiţi, Ştefan cel Mare întărea mănăstirii Putna o mulţime de biserici, precum „şi braniştea din jurul mănăstirii: Suceava cu toate izvoarele ei, începând hotarul acelei branişti de la obârşia Laurei, pe obcină până la Falcău, şi pe Falcău în sus, până la cărarea unde e groapa lui Alexa, la Şipot, de acolo, pe obcină, până la obârşia Sadăului şi, pe obcină, până la obârşia Ruscăi şi la obârşia **Seleatinei**, iar de acolo, la Suceava, la Ţipot, de acolo la Pogonişte, apoi la casa lui Benea” şi aşa mai departe. Şi, desigur, „nimeni să nu îndrăznească, fără voia egumenului, să pescuiască în acea

[609] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 188

braniște, să pască vite şi să nu facă nici alt lucru”. În uricul acesta nu este menţionată nici o aşezare în cuprinsul braniştei mănăstireşti, ci doar nişte toponime[610].

1762: Aflat pe malul stâng al râului Suceava, mai jos de Şipote, acolo de unde izvorăşte pârâul Putila, Seletin, fostă branişte a mănăstirii Putna, a fost colonizat cu huţani după 20 mai 1762, când egumenul Vartolomei arenda munţii unor „ruşi din Putila”.

1744: În 1774, satul avea 22 familii huţăneşti, iar în 1784, 63 familii.

1843: Biserica Naşterii Sfintei Marii din Seletin, construită în 1831, avea, în 1843, în Seletin şi în Plosca, 1.251 enoriaşi, paroh fiind Mihail PROCOPOVICI. În 1876, biserica deservea 1.638 de enoriaşi din satele şi cătunele Seletin, Plosca, Ulma, Krasnidil, Nessipitul şi Christie, paroh fiind Georgie HNIDEI. În 1907, când enoriaşilor din satele deja menţionate li se adaugă şi cei din Rosischnei, din Măgura, din Salaschin şi din Lupschin, paroh era Alexander PALIEVICI, născut în 1844, preot din 1874, paroh din 1881, cantor fiind, din 1900, Cornel SCRABA, născut în 1869.

1864: Din 1864, funcţiona la Seletin o şcoală cu 4 clase[611].

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Rădăuţi – **Rădăuţi** (Târg cu tribunal districtual) cu Vadu Vlădichii,

---

[610] AŞSP, *Documente Romaniae Historica. A. Moldova,* vol. III, Bucureşti 1980, doc. 74, pp. 142, 143

[611] SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 56, 1876 p. 99, 1907 p. 117

Andreasfalva cu Mitoca, Bădeuţi, Bilca, Burla, Frătăuţii Vechi, Frătăuţii Noi, Fűrstenthal, Horodnicul de Sus, Horodnicul de Jos, Karlsberg, Marginea, Milişăuţii de Sus, Putna (cu mănăstirea), Satulmare, Straja, Suceviţa, Vicovu de Sus cu Bivolăria, Vicovu de Jos, Voitinel, Volovăţ, **Seletin cu Frasin, Tomnatic, Rusca, Paltin, Plosca Camerale, Ulma, Ropoţel, Nisipitu**, Bistriţa cu Cârlibaba, Izvor cu Iaroviţa, Sărata, Moldova, Şipot Camerale”[612].

1890: În 1890, Seletinul era un veritabil orăşel, în care evreii, ca şi românii, reprezentau un sfert din populaţia de 3.715 locuitori. Primar era Iuliu Cicane, paroh – Ilarion Gramatovici, iar învăţător – Andrei Ostaşec.

1895: „Merg spre nord, de la Seletin, prin valea Ropoțel, până la creasta Plosca. Aici suntem deosebit de captivați de un copac, care este numit pe aceste meleaguri „molidul minune” („Wunderfichte“). Ramurile acestui copac atârnă vertical de trunchi, astfel încât, în loc de forma conică familiară, puteți vedea o coloană verde. Ramurile proeminente formează o coroană în formă de umbrelă numai în vârf. Când am vizitat așezarea pentru prima dată, în 1891, Hurdisch, proprietarul pajiștii pe care se ridică copacul, mi-a spus că bunicul său a găsit bradul în urmă cu aproximativ 50 de ani în pădurea deasă. Chiar și atunci, molidul s-a remarcat prin creșterea sa ciudată, iar acest lucru l-a salvat de toporul de care au căzut ceilalți copaci. Așa că acest copac a fost păstrat, care poate fi descris probabil ca unul dintre cele mai interesante obiective turistice din zona huțulă. / În 18 august, de Ziua de Naștere a Împăratului, eram în Plosca și am

---

612 *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich,* Wien 1869. pp. 158-161

intrat în biserica supra-aglomerată. Era sărbătoarea Schimbării la față (na Cheruwimach) și am observat că unele femei și bărbați s-au așternut brusc la picioarele preotului, care pășea pe spatele lor. Când am întrebat, mai târziu, am aflat că acesta este un remediu pentru durerile de spate. Altul ar fi să lași pe urs să te pășească pe spate, dar rareori se ivește ocazia în munți, deoarece ursarii îi vizitează rar, iar „Moș Martin” sălbatic sau „Grosse”, așa cum huțulii îi zic respectuos ursului, ar fi un medic bun, dar periculos. Mi s-a povestit, mai târziu, în Jawornik, pe Ceremușul Negru că un bărbat, Michailo Semeruk, care se bâlbâie încă din tinerețe, a întâlnit ursul. Era băiat și păștea oile, când a venit un urs, iar băiatul a fost tentat să ucidă animalul cu un pistol, dar ursul s-a aruncat asupra lui și, pentru că adolescentul se prefăcuse că este mort sau leșinat de spaimă, nu i-a mai făcut nimic altceva, decât că l-a acoperit complet cu trunchiuri și crengi. Când ursul a plecat, băiatul s-a târât afară de sub crengi și, de atunci, a rămas bâlbâit. O poveste similară mi-a fost spusă și în Sarata, unde chiar un cioban fusese acoperit de un urs cu lemn și pietre într-un șanț, astfel încât ar fi pierit, fără îndoială, dacă nu ar fi fost întâmplarea că ursul s-a retras pentru că era hăituit, din urmă, de oameni. Potrivit spuselor, ursul încearcă să-și atragă urmăritorii pe coastele stâncoase, rostogolind asupra lor pietrele mari. Când este vânat, de multe ori smulg bucăți mari de gazon din pământ și le aruncă asupra cailor”[613].

1896: O listă de subscripţie, din mai 1896, pentru Internatul de băieţi români din Cernăuţi, întocmită de

[613] Kaindl, Raimund Friedrich, *Neue Beiträge yur Ethnologie und Volkskunde der Huzulen*, în *Globus*, Nr. 5, Anul LXIX, ianuarie 1896, p. 71

Vasile de TUDAN şi de soţia lui, Aspazia, cuprinde următoarele nume de localnici din Seletin: baron Alexandru POPPER, Srul JABLONOWER, Iosif ŞERF, Chaskel ŞERF, Lazar IEKELES, Iosif MIK, Leib REICH, Constantin DULGHER, Ianchel REICHMAN, Salomon VILLENZ, Alter OEHL, Aba GRAF, Chaim ŞERF, Simion BULLER, A. BULLER, Iankl ERNST, Chaim IEKELES, Vasile HALIP, Maier (fiul lui) Şrul ŞERF, Uşer LEKER, Chaim (fiul lui) Iuda ŞREIBER, Samuel ŞERF, Mendel (fiul lui) Hilig DIŞ, Iosef SCHREIBER, George VOROTNIAC, Berl (fiul lui) Moses TUDIVER, Iosif ŞERF, Alter ŞERF, Nute RACHMAN, Schmil ŞECHTER, Salomon ŞERF, Marcus SCHERF, MERDINGER, M. BULLER, Olexa REBENCIUC, REINERT, Cosma ZAIEŢ, Vasile ANDREICA, Teodor ZAIEŢ şi Ladislau DOMBROVSCHI[614].

1905: „*Czernowitzer Tagblatt* a publicat următorul articol, în 25 noiembrie 1905, sub titlu „Ciudata poveste a casei bântuite”: În casa unui anume J. J. din Brodina, după cum ne informează corespondentul nostru, nu a fost foarte plăcut de ceva vreme. Casa acestui om este plină de o bântuială a diavolului de neînțeles. A început cu focul. Mai întâi, a început un incendiu în salon, fără nici o cauză. Câteva zile mai târziu, a avut s-a aprins brusc cămara și mai multe obiecte valoroase s-au transormat în scrum; cum ar fi putut începe focul a rămas de nexplicat. În această săptămână, un prunc a fost luat din leagăn și plimbat, de o forță invizibilă, prin această casă. Când mama a luat copilul și l-a pus înapoi în leagăn, a simțit că este îmbrâncită și aruncată de niște mâini

---

[614] DEŞTEPTAREA, Nr. 11/1896, p. 85

nevăzute. În aceeași zi, tencuiala de pe peretele din casă a căzut la pământ cu o astfel de forță, încât geamurile s-au făcut țăndări. Apoi, o piatră s-a lipit de peretele camerei, spre mijlocul ferestrei, și a spart din nou niște ochiuri de geamuri. Astfel de incidente stranii s-au mai produs mai în casa vrăjită. Înspăimântat, stăpânul casei i-a dus pe cei doi copii ai săi, presupusa cauză nevinovată a bântuirii fantomei, la locuința socrului său K., în apropiere. Același tămbălău a început acum în această casă. Totul a fost spart și lovit de o mână invizibilă. Dulapurile închise s-au deschis singure, iar obiectele din interior au fost aruncate în cameră, astfel încât agitația era cu adevărat înfricoșătoare: un felinar atârnat pe peretele camerei era plimbat prin holul din față și prin curte etc. Socrul K. trăise în casă, timp de douăzeci de ani, și nu a observat niciodată așa-ceva, până când nu i-au fost aduși nepoții. Pentru a se convinge dacă copiii sunt într-adevăr bântuiți, în final au fost duși într-o a treia casă și același lucru s-a repetat și aici. Bineînțeles, evenimentul a provocat o mare emoție în localitate și în împrejurimi, iar curioșii s-au înghesuit să vadă „minunea”, fără ca nimeni să o poată explica. Articolul precizează acest lucru și susține că autorul a văzut straniile întâmplări cu propriii săi ochi. Scrisoarea pe care am reprodus-o, din motive de curiozitate, poartă semnul poștal al oficiului din Seletin. O mistificare nu este posibilă, dar sperăm că, mai devreme sau mai târziu, povestea bântuirii se va explica în mod natural”[615]. „**O comoară ascunsă**. Din păcate, este cunoscut faptul că superstiția este încă foarte răspândită în țara noastră astăzi și că populația rurală poate fi ușor câștigată pentru tot ceea ce este mistic, întunecat și secret.

[615] *Zeitschrift des Vereins für Volkskunde,* Berlin 1908, pp. 94, 95

Un exemplu convingător în acest sens a fost procesul cu jurați care a avut loc joi. Tâmplarul Karl Obelnicki, muncitorul zilie Mihai Hauka, proprietarul Nikifor Ihnatiuk și proprietarul Herasim Maroczko trebuiau să răspundă pentru infracțiunea de fraudă. Judecătorul instanței de district, Lukasiewicz, a fost președintele instanței, procuratura fiind reprezentată de Dr. Lehmann, iar apărarea de avocații Dr. Fischer, Dr. Rieber și Dr. Mittelmann. În rechizitoriu se susține că acuzații Karl Obelnicki și Mihai Hauka, s-au deplasat periodic la Boian (Bukowina), în 1904, 1905 și 1906, şi păcăleau oamenii, sub pretext că ştiu unde, în subsolul unui castel din Rusia, există o comoară, păzită de spirite, și pe care doar un vraci huțul, posedat de diavol, un așa-numit „maestru”, care se află în Seletin, ar putea să o scoată la iveală; a păcălit , cu împrumutul unor bani de drum, 12 persoane, de la care au luat 112 coroane. Acuzații, Mihai Hauka, Nikifor Ihnatiuk și Herasim Moroczko sunt acuzați că l-au păcălit, la Cotul-Ostrița (Bucovina), în 1904, când s-au întors dintr-o călătorie în Rusia, şi pe localnicul Petro Melneczuk, căruia i-au spus există un cufăr cu monede vechi dintr-o pivniță, în care se află o comoară, spunându-i că au nevoie de bani de cheltuială, ca să meargă să ridice comoara în Rusia, împreună cu „stăpânul”, iar Melneczuk le-a dat 300 coroane. Apărătorii lui Obelnicki și Hauka sunt cei care au acceptat acțiunile presupuse, în timp ce inculpații Ihnatiuk și Maroczko au negat orice implicare, iar acuzații Karl Obelnicki și Mihai Hauka au fost condamnați la două și, respectiv, trei luni de închisoare, potrivit verdictului juriului. Martorii implicați au dat să plece, dar amândoi

au fost arestați imediat, la cererea procurorului ”(Bukow. Nachrichten 1906, 24 iunie)”[616].

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Seletinul**, târguleţ, districtul Rădăuţi, aşezat în grupe împrăştiate pe o mare întindere, pe ambele maluri ale Sucevei, de la Straja şi până în apropiere de Şipot Cameral. Suprafaţa: 111,70 kmp; populaţia: 3.715 locuitori, mai bine de 2 părţi huţani, ruteni gr. or. şi puţini gr. cat.; o a treia parte e formată din izraeliţi,germani şi puţini români şi poloni. Se compune: 1) din satul de reşedinţă Seletin, care, împreună cu târlele Merlova, Nisipitul şi Rusca Ulma, numără 837 locuitori; 2) din cătunele atenente: Brodina, Ereşti, Falcău, Frasin, Fuşce, Hepa, Cuninschi, Opcina Costeliva, Crasnei Dil, Lupşin, Măgura, Plosca Cameral, Ropocel, Rusca, Sadău, Sipitul şi 3) din târlele: Paltin şi Salaşiu. Partea centrală a comunei e străbătută de drumul districtual Vicovul de Sus –Şipot, din care pleacă, în cătunul Ropocel, o ramură, peste Plaiul Plosca, spre localitatea cu acelaşi nume, iar din cătunul Rusca, aşa-numitul drum militar peste Plaiul Şurdinului, la Berhomet. Este sediul unei judecătorii de ocol; are un oficiu poştal, o şcoală populară, cu 4 clase (deci, 120 şcolari – n. n.), şi o biserică parohială, cu hramul „Naşterea Maicii Domnului”. A fost, până în timpurile din urmă, cătun, menţionat fiind, pentru prima oară, într-un hrisov din 13 Martie 1490 (15 martie – n. n.) al lui Ştefan cel Mare. În acest hrisov se spune că Seletinul era propietatea mănăstirii Putna. În această localitate s-au găsit, de repetate ori, obiecte vechi, între care o sabie veche franceză ş. a. Populaţia, formată în majoritate din huţani, se ocupă cu exploatarea de păduri, cu prăsila de oi şi cu stânăria.

[616] Ibidem, pp. 95, 96

Comuna posedă 289 hectare pământ arabil, 4.077 hectare fânaţuri, 1 hectar grădini, 3.000 hectare imaşuri, 314 hectare poieni, 31.790 hectare păduri. Se găsesc 569 cai, 3.600 vite cornute, 4.500 de oi, 1.200 porci, 290 stupi. **Seletin, moşie**, atenenţă a moşiei cu administraţie particulară Izvor, districtul Rădăuţi. Are 231 locuitori. Se compune: 1) din moşia Seletin propriu-zisă, cu 4 case şi 15 locuitori; 2) din localităţile cu ferăstrae: Brodina şi Falcău; 3) din herghelia Frasin; şi 4) din târlele: Sipitul, Tabora şi Ulma"[617].

1914-1918: „La propunerea doamnei **Nastasia Tironiec**, din **Seletin**, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morţii bărbatului ei, **Grigori Tironiec**. Doamna Nastasia Tironiec susţine că soţul ei, Grigori Tironiec, a căzut mort, în luna mai 1915, în lupta de la Rarance"[618].

1919, septembrie 10: Decretul de confirmare a autorităţilor judecătoreşti. Începând cu 1 septembrie 1919, se confirmă „la autorităţile judecătoreşti din Bucovina, următoarele persoane[619]: **La judecătoria Seletin – Dr. Katt Erwin**, judecător cu rangul IX". Tot din 1 septembrie 1919, erau „permutate", deci transferate, alte „persoane" ale magistraturii bucovinene, şi anume: **Piatkiewicz Kazimir**, consilier conducător al judecătoriei Seletin, consilier de tribunal cu rangul VII; **Silion**

---

617 Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, pp. 192, 193

618 *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuţi în 13 Martie nou 1919, p. 7

619 *Monitorul Bucovinei*, Anul 1919, Cernăuţi, în 10 Septembrie nou, Fascicula 63, pp. 1-4

Eugen, judecător la judecătoria din Seletin, judecător de district cu rangul VIII”.

1919: Comisiunea agrară de ocol Seletin: Preşedinte: **Dr. Artur Hnidei**, pretor şi şef al ocolului judecătoresc Seletin. / Locţiitor: **Ervin Katz**, judecător, Seletin. / Reprezentant al Administraţiei: **Pintea Teleagă**, subprefect, Seletin. / Locţiitor: **Dr. Ştefan Brailean**, comisar, Seletin. / Reprezentant al Băncii regionale: **Cornel Scraba**, funcţionar comunal, Seletin. / Locţiitor: **Naftali Sperber**, notar, Seletin. / Expert agricol: **Vasile Strătescu**, consilier agricol, Rădăuţi. / Locţiitor: **Eduard Hofman**, brigadier districtual, Seletin. / Reprezentant al proprietarilor expropriaţi: **Arcadie Boca**, măiestru silvic, Seletin. / Locţiitor: **Ioan Antimovici**, elev silvic. Seletin. / Inginer hotarnic: **Bruno Frenkel**, inginer hotarnic de stat, Seletin. / Locţiitor: **Carol Hlavin**, inginer hotarnic civil, Rădăuţi. / Reprezentanţi al ţăranilor: **Ion Chiseliţa**, agricultor, Seletin; **Ioan Hutopila**, agricultor, Şipotele-Sucevei. / Locţiitori: **Vasile Mehno**, agricultor, Şipotele-Sucevei; **Roman Tcaci**, agricultor, Seletin[620].

1922: Într-un ordin al Ministrului secretar de Stat la Departamentul Economiei Naţionale, referitor la crearea de stocuri pentru CFR de către fabricile de cherestea din România, aflăm numele fabricilor din Bucovina[621] şi a proprietarilor lor: Fabrica din **Seletin**, jud. Rădăuţi, exploatarea Societăţii Ing. Victor Ionescu & Soned, cu sediul în Bucureşti”.

1929: „Siretul izvorăşte mai sus de Şipote, de sub muntele Zezeu, din locul numit Suha Varşic, şi curge

---

[620] *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

[621] *Monitorul Oficial*, Nr. 133, 11 iunie 1942, pp. 4872-4874

limpede, frumos, susurând şi şerpuind printre brazi, arini şi răchite. Spre apus de Şipote, munţii, îmbrăcaţi esclusiv cu bătrâni codri de brad, se înalţă în forme rotunde, frumoase şi armonioase, în toată măreţia şi splendoarea lor, deschizând văi strâmte şi adânci, prin fundul cărora curg mici pârâiaşe cristaline, afluenţi ai Siretului, ca şi cum frumosul şi iubitul râu ar avea mai multe izvoare. E frumoasă, măreaţă şi splendidă această privelişte a munţilor Frunca Stângă, Ciuchilca, Vauţen (?) Şurdiu, Pleaşa, Măgura, Zezeu, Lungul, Rotundul, Ciomirna, Lişniţa, Tomnaticul, Bucova şi Marerca, ce se leagă între ei, profilându-se pe albastra bolta cerească, de la stânga, la dreapta. De pe vârful Măgurei, înalt de 1.500 m, cel mai înalt şi mai majestos dintre toţi, privind peste culmi şi peste codrii verzi, se vede, prin atmosfera albăstruie-violetă şi transparentă, întreaga regiune colinară şi de şes a Bucovinei, precum şi Cernăuţul. De la Şipote, urmând cu trăsura ori călare, în sus, pe drumul spre valea Siretului – pe care o părăseşte aproape de obârşia lui – ridicând şi apoi scoborând munţi, în aspră serpentină, prin vastele şi frumoasele păduri de brad, se poate trece în valea superioară a Sucevei, la Seletin… / Urmând mereu pe malul drept al Ceremuşului, şoseaua traversează, pe rând, frumoasele sate Răstoace, Pătrăşeni şi Marinişeni, de unde trece imediat în satul Gura Putilei, situat la confluenţa Ceremuşului cu afluentul său drept, Putila, ce izborăşte din vârful Lucava. De la Gura Putilei, o mică şoseluţă în proastă stare, continuând, în sus, pe valea Ceremuşului, duce la Iabloniţa şi mai departe, pe valea Ceremuşului Alb, oferind privelişti şi peisagii dintre cele mai frumoase şi mai încântătoare. Şoseaua principală, pe care am venii de la Vijniţa, o ia în sus, pe valea Putilei, o

vale frumoasă, mai strâmtă decât a Ceremuşului, strânsă între munţi mai înalţi, acoperiţi cu frumoase păduri de brad, traversând satele de un remarcabil pitoresc, Dihteniţi, Chişeliţeni, Toroceni, Putila, Foşca, Sârghieni şi Plosca, de unde, părăsind cursul Putilei, aproape de sorgintea ei, scoboară la Seletin, în valea superioară a Sucevei, distanţă de 48-50 km, de la Vijnita. Cam în dreptul satului Chiseliţeni şi spre răsărit, se înalţă fumosul şi falnicul munte Racova, mamelonat şi îmbrăcat cu brad, din vârful căruia, pe timp frumos şi senin, se vede oraşul Cernăuţi. În faţa muntelui Racova, pe stânga Putilei, se înaltă muntele ceva mai mic, dar tot frumos, Grebenul. De la Dihteniţi, înainte, munţii sunt mai mici, în pante mai dulci şi mai puţin împăduriţi. Această regiune muntoasă, întinsă de-a lungul văilor Ceremuşului Mare, Ceremuşului Alb şi Putilei, este în mare parte locuita de „huţani" sau munteni. Aceşti huţani, ca şi moţii, locuiesc răzleţi, împrăştiaţi pe văi şi pe coastele munţilor, însă, prin deosebire de moţi, ei sunt, în general, bine înstăriţi, au pământuri de păşune, vite, oi şi mănâncă bine unt, brânză, carne şi, mai cu seamă, lapte acru – „busling", cum îi zic ei –, pe care-l pun într-o doniţă (bărâbânţ), din care mănâncă toţi ai casei, cu mămăligă şi cu „pită" de făină de grâu amestecată cu cartofi. Huţanii, ca şi rutenii dinspre şes, vorbesc cam aceeaşi limbă, având aceeaşi fizionomie şi acelaşi port, cu deosebire că ei, ca şi moţii, poartă cioareci, iarna mai mult roşii, iar vara albi, precum şi un fel de jambiere largi, de pâslă roşie, căzând deasupra opincilor – ca bănăţenii – cojoace fără mâneci, pălării verzi sau olivii şi cămeşi cusute cu arnici roşu. Huţanele, femei şi fete, îmbrăcate cu catrinţe, cămeşi înflorite, cojoace şi ghete sau opinci, cu jambiere, ca şi

bărbaţii, fiind îmbrobodite cu tulpane roşii cu flori. Sunt foarte sprintene, călărind bărbăteşte în aliurile cele mai vii, bând şi fumând în cârciumi, laolaltă cu bărbaţii şi deopotrivă cu ei!... În zilele de târg, huţanii scoboară în Vijniţa, Berhomete şi Seletin şi vând tot ceea ce au de vândut evreilor, care le cumpără la oreţuri mult sub valoarea lor reală, reţinându-i, apoi, la băutură alcoolică otrăvită orin cârciumile lor, o zi, două, trei, astfel ca să se întoarcă la casele lor cu organismele otrăvite, cu capetele bolnave, năucite şi cu pungile goale. Ce perfectă asemănare cu ceea ce se întâmplă în Maramureş! / Dimineaţa, pe o vreme splendidă, plec, cu trăsura, mai departe, din Seletin, spre satul Fundul Moldovei… / Între Seletin şi Fundul Moldovei sunt 50 km, iar drumul este foarte frumos şi plăcut, străbătând de-a lungul apelor vii, limpezi şi murmurătoare, o regiune muntoasă dintre cele mai frumoase, mai pitoreşti şi mai variate“[622].

1937: „Una din vechile mele dorinţe se îndeplineşte astăzi. E o dimineaţă de iulie, în Seletin, şi mă pregătesc să pătrund în Ţara Huţulilor. Încă dinaintea răsboiului, când mă bătea gândul să urc, dinspre Câmpulungul românesc, spre Şipotele Sucevei, eram pe aceleaşi drumuri. Pornisem de ieri, de la Falcău, cu marile lui fierăstrae. De-aici şi de la Brodina vecină, oamenii aceştia ai muntelui, de limbă ruteană şi de obârşie tainică, încep să fie întâlniţi. De la Seletin, am intrat în apele lor şi, de-acum, până la înaltele hotare ale Poloniei, ei sunt singurii locuitori. Limba românească e aproape nefolositoare. Evreii înşişi, de faţă pretutindeni, nu ştiu decât idiş, germana şi ruteana. Am însă tovarăşi buni şi mă

---

622 Lupaşcu-Stejar, Alexandru, general, *Paradisul Românesc,* Bucureşti 1929, pp. 323-330

încred în norocul drumeţului. / Plecăm cu o trăsură care abia trece podul destul de şubred de peste Suceava şi se opreşte. Caii trebue potcoviţi. Ai fiorul unei expediţii cu greutăţi şi primejdii. E vorba, deocamdată, de întâii şapte, opt kilometri, cu urcuş mai mult lin, care să ne ducă, peste cumpăna apelor, din valea Sucevei, în valea Putilei, şi de la Seletin la Plosca. Vizitiul îşi are însă socotelile lui. / Pe capră avea un oaspe tăcut. Peste geamantanul puternic stă un mănunchi de beţe de deosebite grosimi şi de lungime asemenea. La privire mai de aproape se văd a fi bucăţi de coadă de undiţă. Merge la pescuit păstrăvi. Şade încovoiat, în nişte haine pestriţe, şi se uită pe sub pălărie. Trăsura hurducă uşor. Făgaşele sunt uscate şi tari. Eu întreb ceva despre locuri, la care vecinul meu nu se pricepe să răspundă, şi deodată celălalt vorbeşte el, fără să se întoarcă, într-o românească desăvârşită. Şi de-atunci nu s-a mai oprit. Întâmplarea îl pusese acolo, ca să ne călăuzească, nu numai peste şosele şi prin sate, ci și prin sufletele oamenilor. Era un doctor în filosofie din Sârghieni, care se întorcea acasă. Fusese ales cel mai vrednic, dar fără să ştim niciunul, de portar al ţării şi minunilor huţule. / De departe, de la câţiva kilometri, încep să se vadă cele trei turle ale bisericii din Plosca. Peste câteva zile, aveam să le privesc la fel, de cealaltă parte, mici ca trei crini din altă lume, coborând călare de pe Maximeţ, pe drumul de creste de la graniţa poloneză. Care şi telegi încărcate greu ne vin în cale şi se duc. Suntem în ţara celor mai buni lemnari, oameni de pădure şi de înălţimi, fraţi cu cei din Maramureş şi din Pocuţia, până la Goralii de la celălalt capăt al Carpaţilor slavi, la Zakopane. Tăietori de păduri, fierăstrari, cărăuşi, plutaşi, toată lumea trăeşte pe aici numai din lemn. Trăiesc şi

cârciumile, care sunt înfipte bine la toate răscrucile; am văzut una, unde, ascultând fără să par, am descoperit că se ţine în ele o listă mai sigură de suprafaţa parchetelor în exploatare şi de metrii cubi lăsaţi pe apă sau plecaţi cu trenul, decât în registrele fiscului sau ale asociaţiei patronale pentru asigurarea de accidente a muncitorilor. Cârciumarul se pune la îndemâna agenţilor acestor servicii, ca să facă o discretă treabă de delaţiune, în schimbul unei despăgubiri corespunzătoare. Trăiesc şi drumurile şi mor din acelaş negoţ. Şoseaua e bătută şi măcinată necontenit. Exploatarea e undeva în munte, iar fierăstraele tocmai la Seletin. În zilele împărăţiei, valea ar fi fost ca în palmă. De drag te duceai pe jos, din valea Sucevei, în valea Putilei, fără teamă de ploaie şi de noroi. Acum să te fereşti de vreme vrăjmaşă, că, dacă eşti cu vreun vehicul, nu mai ieşi, iar dacă umbli apostoleşte, îţi rogi moartea. Ascultam şi mă uitam neîncrezător la norii de deasupra. Bura numai câte o dată, ca și cum vântul ar fi adus din altă parte umezeala”[623].

1940: Tablou de cărţile de capacitate (atestate de meserie – n. n.) eliberate de Oficiul Rădăuţi, anulate de minister prin decizia Nr. 66.017 din 1940”[624]: **Straub Paul Robert**, cizmar, domiciliat în Seletin; **Stauber Heim Itzig**, cizmar, domiciliat în Seletin; **Sentler Iacob**, cizmar, domiciliat în Seletin; **Wieder Nathan**, măcelar, domiciliat în Seletin; **Withal Adolf**, fierar, domiciliat în Seletin; **Buneac Petru**, fierar, domiciliat în Seletin; **Harnic Roza**, morăriţă, domiciliată în Seletin; **Harnic Babi**, morăriţă, domiciliată în Seletin; **Dacner Iacob**, bărbier, domiciliat în Seletin; **Laufer Leia**, cofetar, domiciliată în

[623] Bucuța, Emanoil, *Pietre de vad*, București 1937, pp. 23-25
[624] *Monitorul Oficial*, Nr. 58, 10 martie 1941, pp. 1197-1208

Seletin; **Wolf Strul**, tâmplar, domitiliat în Seletin; **Gartel Maria Gusta**, coafez, domiciliată în Seletin; **Pihovici Anton**, bărbier, domiciliat în Seletin; **Weisberg Malca Sara**, croitoreasă, domiciliată în Seletin; **Hagel Ionel**, măcelar, domiciliat în Seletin; **Maleş Nicolae**, croitor, domiciliat în Seletin; **Frischmann Rudolf**, măcelar, domiciliat în Seletin, dar şi cârnăţar; **Hlipciuc Romaniuc Iuriu**, frizer, domiciliat în Seletin; **Dumitran Alexandru**, fierar, domiciliat în Seletin; **Staniseschi Norbert**, fierar, domiciliat în Seletin.

SELIŞTE

(sat pe Turlui, Bacău).

1632, decembrie 10: Întărit de Alexandru Iliaş voievod diacului Constantin, fiul Grapinei, care răscumpără, cu 70 zloţi bătuţi, de la Ursul comişel din **Verişeşti** şi Orăş diac din **Stroeşti** (pe Trotuş, contopit cu Româneşti, comuna Bereşti-Tazlău, Bacău) şi de la toţi verii lor, „toată partea bunicii lor Maria din satul **Verişeşti** (sau Vereşeşti, comuna Sănduleni, Bacău) şi din satul **Selişte** (sat pe Turlui, Bacău), şi din **Poiana lui Coman** (azi Poiana, comuna Livezi, Bacău), şi din satul **Sperleşti** (lângă Turluianu, comuna Bereşti-Tazlău, Bacău), toată partea bunicii lor Maria, cât se va alege din acele sate…

care au fost vândute de bunica lor Maria lui Ursul şi lui Orăş diac şi verilor lor”[625].

SELIŞTEA

(comuna Seliştea, regiunea Cernăuţi, Ucraina).

1632, august 5: Întărit de Alexandru Iliaş voievod fostului pârcălab Simion Pilipovschi şi surorilor lui Greaca, Nastasica, Olena, Solomiia şi Maruşca, copiii lui Mănăilă Pilipovschi, nepoţii lui Ivancu Pilipovschi, care primesc urice pentru „jumătate de sat **Mihalcăuţii** (Mihăileanca, comuna Belousovca, regiunea Cernăuţi, Ucraina), cu moară în pârâul Vilii, şi jumătate sat **Volcăuţii** (Văscăuţi, comuna Văscăuţi, regiunea Cernăuţi, Ucraina), şi cu eleşteu şi cu moară despre izvorul Vilii, şi jumătate sat **Zubriceni** (comuna Zăbriceni, raionul Ediniţa, Moldova), sub Terebna, cu locul de moară în Ciuhur, şi satul **Blişcinăuţi** (comuna Bleşteni, raionul Ediniţa, Moldova), tij sub Terebna, şi satul **Înşâneţul** (Iujineţ, Bucovina), pe Nistru, şi satul **Diiacăuţii, ce se numeşte Briceni** (oraş, Moldova), cu locul de eleşteu şi moară în Vilnia, şi satul **Vişineva** (Vişneva, regiunea Cernăuţi, Ucraina), pe Nistru, şi a patra parte de satul **Siliştea** (comuna Seliştea, regiunea Cernăuţi, Ucraina), cu loc de moară pe acelaşi pârâu, şi a treia parte de satul **Pilipăuţii** (comuna Pilipăuţi, Dorohoi, Botoşani) şi a şasea parte din satul **Oră-**

[625] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 256, pp. 322, 323

şăni (Bucovina), ce sunt pe Prut, şi a şasea parte din satul **Nipolcăuţii** (Nepolocăuţi, Bucovina)şi a şasea parte din satul **Bârnova** (raionul Donduşani, Moldova), şi a şasea parte din satul **Şăndreni** (Şendriceni, comuna Mămăliga, regiunea Cernăuţi, Ucraina), şi a şasea parte din satul **Negreştii** (Negreni, comuna Mămăliga, regiunea Cernă-uţi, Ucraina)"[626].

1770-1772: Satul **Siliştia**, ţinutul Hotinului, ocolul Nistrului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[627], **toată suma caselor: 27**. Scădere rufeturi 1: 1 popă. Rămân birnici 26. / **Birnicii**: Vasile Brijnic / Andrei Sarinciuc / Pavel Coşca / Nicolae fiul lui Andruşca / Ivan Beleznaşco / Fedor GHembe / Ion, croitor / Fodor Moşniaga / Holiatul / Ion Palatciuc / Toader fiul lui Andruşca / Fedor fratele lui / Matei / Miron fiul lui Roman / Ilco, rusu / Cotiuc / Eremciuc / Palii / Onufrei / Paticăi / Mihai / Simeon Barilo / Iacob, cibotar / Andrei, morar / Ion, vornic / Dumitru, vătăman. // **Rufeturi:** Popa Nicolae.

SELIŞTEA RUSII

(sat pe Orbic, inclus în Seliştea, Neamţ).

1623, iulie 12: Întărit de Ştefan Tomşa voievod lui Neculai, fiul lui Dumitraşcu Seacheal, care s-a pârât… cu

---

[626] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 166, pp. 209, 210

[627] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 140, 141

Luca Fuştele din Avereşti, pentru un sat anume Siliştea Ruselor, ce este în ţinutul Neamţ”[628].

1623, noiembrie 24: Întărit de Radul voievod, după împărţirea moşiilor, între urmaşii lui Seachil, când s-a convenit şi „s-a venit în partea slugii noastre Dumitraşco Seachil şi a cneaghinei lui Nastasia satul **Seliştea Rusii** (Selişte, Neamţ) şi satul **Bârjovenii (**comuna Secuieni, Neamţ) şi **Feleştii** (inclus în Brănişteri, Neamţ); iar în partea lui Tofan Seachil şi a surorii lui Todosia s-a venit satul **Gocimani** (Goşmani, Neamţ) şi satul **Arămeştii** (comuna Bahna, Neamţ) şi **Seliştea Rumânii** (Seliştea, Neamţ)”[629].

SELIŞTEA

(Săleşte sau Seliştea, înglobat în Şipileşti,
comuna Popricani, Iaşi).

1644, ianuarie 21: Soţii Gligore şi Lupa Ureche, Toma stolnicul cel mare şi Aniţa, Lupul şi Antimiia Bucium, Savin şi Nastasiia, împarte între ei „moşiile de pe socrul nostru Voruntar (Prăjescul) comisul şi de pe soacra noastră… mai apoi din zapisul de împărţeală ce-a avut soacra noastră cu frate-său, răposatul Neagoe postelnicul şi am mai adaos şi jumătate din toate satele care s-au venit cu împărţeală lui Condre vameşul de pe jupâneasa lui Sofroniia, iar după moartea ei le-am îm-

[628] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 99, pp. 144, 145

[629] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 131, p. 179

părţit cu Dumitraşco Neagoe, feciorul postelicului Neagoe. / Şi-au venit pe partea vornicului Ureche şi a jupânesei Lupa jumătate de sat **Negriteşti** (comuna Podoleni, Neamţ), la ţinutul Neamţului, satul **Străşeni** (comuna Străşeni, judeţul Chişinău, Moldova) pe Bâc, la ţinutul Lăpuşnei, jumătate de sat **Cruhliceni** (judeţul Chişinău, Moldova), iarăşi la acel ţinut, a opta parte din satul **Vlăşineşti** (azi Lunca Prutului, comuna Trifeşti, Iaşi) pe Prut, ce-s în ţinutul Iaşilor, şi jumătate de sat **Tătăreni** (lângă Oneşti, comuna Plugari, Iaşi), pe Miletin, ce-s la ţinutul Hârlăului. / Şi s-au venit în partea stolnicului Toma şi a jupânesei Ana jumătate din satul **Negriteşti**, ce-s la ţinutul Neamţului, satul **Săleştea** (sau Seliştea, înglobat în Şipileşti, comuna Popricani, Iaşi) pe Prut, a opta parte din **Vlăşineşti**, iarăşi pe Prut, ce-s la ţinutul Iaşilor, a patra parte din **Volcineţ** (Vălcineţ, judeţul Ungheni, Moldova), cu vecini, la ţinutul Orheiului, şi trei părţi din patru părţi din **Răuseni** (comuna Răuseni, Botoşani) pe Jijia, la ţinutul Hârlăului. / Şi s-au venit stolnicului Bucium şi jupânesei Antimia jumătate de sat **Voruntăreşti** (Volintireşti, comuna Alexandru I. Cuza, Iaşi), cu vad de moară în Siret, ce-s la ţinutul Romanului, satul **Unchiteşti** (sat pe Prut, ţinutul Iaşi) pe Prut şi **Cumcenie** (sat pe Prut, ţinutul Iaşi), iarăşi pe Prut, ce-s la ţinutul Iaşilor, şi a treia parte din **Cândeşti** (comuna Cândeşti, Botoşani) pe Siret, cu vad de moară în Siret. / Şi s-au venit pe partea lui Savin şi a jupânesei Nastasia satul **Giurgeştii** (înglobat în Târgu Frumos, Iaşi), cu heleşteie pe apa Bahlueşului, părţile ce se vor alege din **Tâmpeşti** (înglobat în Săcăreşti, comuna Cucuteni, Iaşi) şi din **Balosineşti** (comuna Cucuteni, Iaşi), ce-s la ţinutul Romanului, satul **Ilişenii** (comuna Santa Mare, Botoşani),

în gura Coroviei, şi **Zudureni** (sat pe Prut, ţinutul Iaşi) pe Prut, ce-s la ţinutul Iaşilor"[630].

1644, iunie 30: Ispisoc de judecată de la Gaşpar voievod, după ce Gheorghe şi Iordache frate-său din **Sălişti** s-au pârât „pentru un sărac de om al lui Petriman, ce şade în ograda lui Gheorghe, că el este vecin lui Gheorghe, iar Iordache şi frate-său au vrut să-l ia, şi el este la Gheorghe din zilele lui Barnovschi vodă; pentru aceea a rămas Gheorghe pe Iordache şi frate-său"[631].

SELIŞTEA

(lângă târgul Orheiului, Moldova).

1774, iunie 5: Satul **Sălişte**, ţinutul Orhei-Lăpuşna, ocolul Răutului, după recensământul lui Rumeanţev[632], avea **toată suma caselor 65**. Scădere rufeturi 14: 6 scutelnici ai spătarului Râșcanu, 4 volintiri, 1 mazil, 1 popă, 2 femei sărace. Rămân birnici 51. 9 case pustii. / **Birnici:** Ioniță Negru / Grigoraș Ploae / Postolache Băhliță / Simion Marolă / Ioniță Leonte / Vârlan Leonte / Gheorghe Ștefănel / Vasilachi, casapu / Andrei, rotar / Gheorghe, rotar / Stahi / Pavel Bogonos / Gheorghe, croitor / Apostul Samoilă / Ilie Petcu / Simion Giosanu / Tănase Cantemir / Savin Crucianul / Gavril Crucianul /

---

[630] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 237, p. 217

[631] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 153, 154

[632] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 414, 415

Grigoraș Marco / Nicolai Tătăroiul / Nastas Duca / Toader Racoviță / Miron, cojocar / Afteni Tudosâi / Sandul Giosanu / Vasile Costandin / Ioniță Bâlbâie / Iosip Pascal / Carp, cojocar / Stahi Scârce / Ștefan, harabagiu / Ion, prisăcar / Vlase, vornic / Marin, cojocar / Nedelco, bejenar / Antohi a Tomii / Ioniță Negru / Ion Făcăleț / Onofreiu / Ștefan Samoilă / Vasile Chirița / Simion, olar / Gheorghe Cupce / Trohin nepot lui Darie / Ivan, olar / Andrei, olar / Chiriac, vătăman / Andrei, bejenar / Antohi Giosanu / Damaschin Giosanu / Opre Giosanu / Grigoraș Giosanu / Gheorghe, ciobanu, ce i-a fugit omul de la oaste / Condre / Malcocianul / Afteni fiul lui Boblicioiul. // **Rufeturi:** Vasile Prale, volintir / Andrei Pomătariul, volintir / Costantin Dijmaru, volintir / Loghin Buhulici, volintir / Vlase Stăvilă, mazil / Popa Ion / Gafița, femeie săracă / Aftenie, femeie săracă.

1904: „**Seliştea**, sat în judeţul Orhei, volosti Isacova, aşezat în valea Răutului, pe partea dreaptă, la gura Vatojului. Are 156 case, cu o populaţie de 936 suflete de ţărani români; biserică. Şosea, din Orhei, spre Chişinău. Împrejurul satului sunt vii şi livezi”[633].

SELIŞTIOARA

(pe Prut, ţinutul Iaşi).

1643, ianuarie 15: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Gligorie din **Tabără** (Tabăra, comuna Bivolari, Iaşi),

---

[633] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 189

care cumpără, cu 20 lei de argint, de la Gheorghieş şi Aftenie, fiii lui Prodan din **Mihăilaşea** (Mihăilaşa, comuna Teleneşti, judeţul Orhei, Moldova), din ţinutul Orhei, „din a treia parte, a patra parte din satul **Selişştioară** (ţinutul Iaşi), pe Prut, în ţinutul Iaşilor, şi a treia parte din a patra parte din satul **Onceşti** (Coada Stâncii, comuna Bosia, Iaşi)”[634].

SEMENEA

(Simeni, azi Semenea, comuna Dragomireşti, Vaslui).

1634, septembrie 21: Zapisul postelnicesei Nastasia Vrăbioae, în care mărturiseşte că „şi-a întors Chirila din **Popeşti** (comuna Dragomireşti, Vaslui), din sat din **Botoiu** (Botoi, comuna Dragomireşti, Vaslui), partea Ilei, feciorul lui Lazor, nepotul lui Ciobăneasă, care parte a foct cumpărată de soţul meu, Ilie Vrabie, şi mi-a dat 14 lei bani gata. Şi-n tocmeala noastră s-au prilejit… Drăgăilă şi Enachi din **Găneşti** (la obârşia Tutovei, Bacău), Cozma şi Toader Grecul ot **Simeni** (Semenea, comuna Dragomireşti, Vaslui), Ştefan Bârsan şi Blaga ot **Tuleşti** (comuna Dragomireşti, Vaslui) şi popa Gligorii ot **Rădeni** (contopit cu Popeşti, comuna Dragomireşti, Vaslui), să aibă a-şi face dres”[635].

---

[634] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 15, pp. 18, 19

[635] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 261, p. 292

1643, aprilie 25: Toader, feciorul lui Mihail ot **Davideşti** (comuna Dragomireşti, Vaslui) vinde vărului său Ştefan din **Dragomireşti** (comuna Dragomireşti, Vaslui), drept 7 ughi (ducaţi ungureşti), „partea noastră din satul Dragomireşti şi din **Bulăeşti** (comuna Dragomireşti, Vaslui), ce se va alege… dinaintea lui Gherasim şi a popii Sava din **Coloneşti** (comuna Puieşti, Vaslui), Burdugan ot **Dragomireşti**, Vasile şi Cârstea ot **Semeni** (Semenea, comuna Dragomireşti, Vaslui), Gavril din **Buneşti** (comuna Dragomireşti, Vaslui) şi a mulţi oameni buni”[636].

1902: „**Semeni**, sat în judeţul și plasa Tutova, comuna Tulești, spre est de satul Tulești. Are 120 locuitori şi 22 case”[637].

SEMENI

(sau Sămeni, comuna Bereşti,
raionul Ungheni, Moldova).

1629, noiembrie 2: Toader Grecul de Sămeni vinde vistiernicului Isar, pentru 10 galbeni, un „loc de prisacă, unde-i va plăcea, la satul **Sămeni**, însă cât va arunca un voinic cu toporul în toate părţile, cum a fost obiceiul din veac”[638].

---

[636] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 81, pp. 87, 88

[637] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 373

[638] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 193, 194

1636, martie 28: Ispisoc de judecată de Vasile Lupu voievod, după de s-au pârât de faţă Dumitraşco, ginerele lui Ignat, şi fraţii săi Brohin, ginerele Părascăi, şi Solomon, feciorii lui Nechifor, şi Ursul cu fraţii săi, feciorii Chirilei, toţi nepoţii Isacăi, vătaful de seimani, cu Mircea şi Leontie şi cu alţi răzeşi ai lor „pentru cumpărătură ce a avut moşul lor Isaca vătaful, a treia parte din sat din **Simeni** (Semeni, comuna Bereşti, raionul Ungheni, Moldova), ce este în partea din jos, dinspre **Bogdăneşti** (contopit cu satul Semeni, comuna Bereşti, raionul Ungheni, Moldova), din vatra satului şi din apa Prutului şi din câmp. Deci Dumitraşco, ginerele lui Ihnat, a arătat un zapis de cumpărătură, cum a cumpărat moşul lor Isaca vătaful a treia parte din sat din Simeni, partea din jos, dinspre Bogdăneşti, de la Ilea, Zaga, Câmpan şi de la Gheuca, sora lui Zăgan, drept 200 de florinţi, bani tătăreşti, şi 2 boi buni de negoţ. Iar Mircea şi Leontie, cu oamenii lor, au zis că au şi ei amestec într-acea vatră de sat, în jos şi în pod, căci umblă podul pe acea cumpărătură a Isacăi. Deci Domnia mea am trimis pe Focea uricarul acolo, la acel loc", să adune mărturii, să pună stâlpi de hotar, şi s-a constatat că „acea parte din jos, a treia parte, cu podul, este dreaptă cumpărătură Isacăi vătaful, iar Mircea şi Leontie, cu alţi răzeşi, eu nu au nici o treabă cu acea parte"[639].

1904: „**Semeni**, sătuc în judeţul Bălţi, pe malul Prutului, între pârâul Şoltoi şi râul Prut. Pe partea dinspre nord a satului sunt rămăşiţele unui şanţ, săpat de armata lui Petru cel Mare, când a fost înconjurat de turci şi a scăpat umilit. Face parte din volosti Sculeni. Are 27 case,

[639] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 376, pp. 423, 424

cu o populaţie de 183 suflete. Ţăranii posedă pământ de împroprietărire 352 deseatini. Mănăstirea Sinaia are aici 226 deseatini”[640].

SFÂNTU ILIE

(lângă Suceava, Bucovina).

Aşezat pe moşia mănăstirii Sf. Ilie, satul de iobagi mănăstireşti este vag menţionat, odată cu Şcheia, în **1 iunie 1613**, când Ştefan Tomşa a dăruit mănăstirii Sfântul Ilie „o bucată de hotar din satul Şcheaia, care să ţâne de ocolul târgului Suceava, hotarul începând de la moara svintei mănăstiri, care îi este danie de la Bogdan Vodă, pe apa Şcheaiei, şi în susul părăului care se cheamă Bula, până la capătul heleşteului lui Afanasie Buzga călugăr, unde este pusă o piatră, unde se întâlneşte cu hotarul târgului; şi, de acolo, drept la deal, la altă piatră, lângă Neacadrozea, pe povârniş; şi la altă piatră, lângă neşte movile de la hotarul târgului şi la altă piatră, care este pe povârniş; şi, iarăşi, la altă piatră, pe malul părăului Hucul, şi drept, în pădure, la un mesteacăn, pe care este însemnat un bour; şi, de acolo, pe marginea pădurii, până la capătul pădurii de la Şcheaia, unde este însămnat bourul într-un fag; şi, de acolo, la părăul Şcheaia, la o piatră de mal, şi, de acolo, în susul părăului, până la mai sus zisa moară mănăstirească”.

[640] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 189

1463: Ctitorită de Ştefan cel Mare, în 1463, biserica Profetului Ilie, fostă biserică mănăstirească, avea, în 1843, 799 enoriaşi, paroh fiind Constantin POPOVICI, iar preot cooperator, Ioan POPOVICI. În 1876, biserica avea 1.137 enoriaşi, paroh fiind Temistocle VOROBCHIEVICI. În 1907, paroh era Ioan CZERCAWSKI de JELITA, născut în 1848, preot din 1874, paroh din 1881, cantor fiind, din 1900, Grigorie CORDUŞ, născut în 1837.

1619: În 1 mai 1619, singurul voievod italian al Moldovei, Gaspar Graţiani, întăreşte hotarul stabilit anterior, dar, în 11 iulie 1623, călugării sântilieni se „jăluiesc" lui Ştefan Tomşa, revenit în scaunul domnesc, împotriva sătenilor şcheieni, care le „încalcă hotarele", iar voievodul împuterniceşte pe sfinţii călugări ca „pe cine veţi prinde în hotarul acelui loc, ce v-am dat domnia mea, pe loc să-l bateţ cu trei sute de toiage, până să vor zdrobi, iar de nu veţ face aşea cum iaste învăţătura domnii meale, vom trimite de vor face voao aceaea cercetare; nimică să nu vă temeţ de aceia oameni ce-i veţ prinde pre acel loc".

1626: În timpul celei de-a doua sale domnii, Ştefan Tomşa le-a mai dăruit călugărilor sântilieni, în 12 aprilie 1626, încă „o bucată de pământ în hotarul Şchie", mărginită de părăul Şchie, drumul de vine de la mănăstire, iazul făcut de Macarie egumen, podul Dimii, fântâna Răduşca, movila în Chiritii, moşia Şchie, moşia Gropile a mănăstirii Sf. Ilie. Sunt multe urice şi hotarnice, de-a lungul vremii, pentru câte un fânaţ de la Gropile (vatra satului de astăzi) sau de la Fântâna Arenilor, care se repetă, ca pricini, în uricele de mai târziu.

1752, noiembrie 17: Constantin Racoviţă Vodă porunceşte episcopului Dositei Herescu din Rădăuţi şi

fostului mare paharnic Dinul Cantacuzino „să aleagă şi să stâlpească hotarul dintre moşiile mănăstirii Sfântul Ilie şi bisericii armeneşti din Suceava, după ispisocul lui Mihai Racoviţă Vodă”[641].

1753, martie 6: Mărturia hotarnică prin care Dositei Herescu şi Constantin Cantacuzino, fost mare paharnic, stabilesc şi stâlpesc hotarul poruncit: „Deci noi, după luminată poruncă ce ne-au adus, adunându-ne, am mers împreună şi toate pietrele ce-au fost la cea mai de pe urmă hotărire s-au scos şi am stâpit moşia cu stâlpi de piatră, după ispisocul mai sus numit preaînălţatului domn. Începând hotarul dinspre târg, de la Fântâna Arenilor, unde s-a pus un stâlp de piatră, şi de acolo, în sus, vâlceaua, până în pârâul Şcheai, unde şi acolo s-a pus un stâlp de piatră, şi iar de la Fântâna Arenilor, spre apus, Drumul cel Mare, care merge la Câmpulung (drumul vechi, care duce spre Berchişeşti – n. n.), tot alăture cu hotarul Arenii, până ce pogoară în Frumoasa, la un pod de piatră, şi de acolo drept la deal, până în zarea dealului unde se împreună cu hotarul Litenilor, şi de acolo, până în hotarul Zahareştilor, unde s-a pus şi acolo un stâlp de piatră; şi merge în sus, alăture cu hotarul Zahareştilor, până unde se împreună cu hotarul Stroeştilor şi, tot alăturea merge în sus cu hotarul Stroeştilor până ce se împreună cu hotarul Şchiai, unde şi acolo s-a pus stâlp dc piatră şi cade în hotarul Sfântului Ilie, şi merge iar alăturea spre târg, tot cu hotarul vechi a lui Sfântul Ilie, până iar în vâceaua ce este drept Fântâna Arenilor, de unde s-a început hotarul. Şi aşa s-a stâlpit moşia sfintei mănăstiri Sântii Ilie de la Suceava, cu stâlpi de piatră

[641] DGAS, *Suceava. File de istorie*, Bucureşti 1989, doc. 243, pp. 387, 388

dimprejur, după cum arată mai sus, din semne în semne, după cum am însemnat mai sus anume”[642]. Mărturia hotarnică primea întăritură domnească peste doar câteva zile, în 15 martie, când „au mai arătat numitul egumen” de la Sfântu Ilie şi alte întărituri, de la alţi domni, care apărau averea bunului Dumnezeu de călugării de la alte mănăstiri, care pofteau ce le fusese încredinţat altora. Ţărani nu erau la Sfântu Ilie, ci numai robi. Robi ai lui Dumnezeu, desigur.

1754, februarie 1. Pentru că egumenul Lazăr se jeluieşte, şi Matei Ghica Voievod dă uric de întăritură mănăstirii Sfântului Ilie, pentru bucăţica de loc de la Fântâna Arenilor, de mult amar de vreme disputată la Divan[643].

1767, ianuarie 23: Buclucaşul fânaţ de la Areni ajunge şi la Divanul lui Grigore Ghica, de data asta intervenind şi Mitropolia Sucevei, care stăpânea cătunul Areni şi, drept consecinţă, consideră că fânaţul se cuvenea Dumnezeului mitropolitan[644].

1772, mai 17: Ruşii lui Rumeanţev şi cu „Divanul Cnejiei Moldovei împuterniceşte pe Macarie, egumenul mănăstirii Sfântul Ilie de la Suceava să ia veniturile de pe moşia Gropile, împresurată de Ştefan Zota târgoveţ”[645].

1774: În 1774, satul Sânt Ilie avea 24 de familii de iobagi mănăstireşti (recensământul lui von Spleny, din

---

642 DGAS, *Suceava. File de istorie*, Bucureşti 1989. doc. 244, pp. 388, 389

643 DGAS, *Suceava. File de istorie*, Bucureşti 1989, doc. 246, pp. 393, 394

644 DGAS, *Suceava. File de istorie*, Bucureşti 1989, doc. 272, pp. 422-425

645 DGAS, *Suceava. File de istorie*, Bucureşti 1989, doc. 281, pp. 439, 440

1775, menţionează 27 ţărani), iar în anul 1784, după reforma agrară, 83.

1786: „Baronul Enzenberg a lucrat cu zelul obișnuit pentru îmbunătățirea stării Bucovinei[646]. Și succesul nu a reușit să se concretizeze. O imagine foarte vie a progresului pe care țara l-a făcut sub administrația lui Enzenberg, în special în ultimii ani, este evidentă în raportul *Rationarium Provinciae*, din 25 februarie 1786[647]. Printre „ameliorările" pe care al doilea guvernator militar al Bucovinei şi le propusese, se număra şi cea de la puctul e).: „În ceea ce privește economia prin economate, cererea pentru un hambar de cereale și o moară, la St. Ilie, lângă Suceava, și o fabrică de cherestea la Vatra Dornei sunt de așteptat în acest an"[648].

1793: „O prea negândită schimbare a vremilor şi neaşteptată întâmpinare, ce ne sileşte pe noi, pe toţi locuitorii munţilor din Câmpulungul moldovenesc, această prea plecată jalobă a noastră, înaintea prea înaltelor locuri, cu prea adâncă smerenie a o aduce! [649], menţionează că „diregătorii boiereşti tot chipul de silinţă au pus, ca să ne însarcine cu tot felul de datorii, cu care însărcinat este un ţăran, cel ce şede în tară, pe loc neted şi roditor,

---

[646] Polek, Dr. Johann, *Joseph's Reisen nach Galizien und der Bukowina*, Czernowitz 1895, pp. 41-45.

[647] Original în arhiva k. k. Ministerul d. Interior, retipărit din Hurmuzachi, *Documente privitoare la istoria Românilor*, Vol. VII, 1876, p. 454-478.

[648] Polek, Ansgewält Capitel aus d. Gedenkbuche der röm.-kat. Pfarre zu Czernowitz. Czernowitz 1890, S. 64.

[649] Acest document, prin care se descrie apăsarea românilor din Bucovina, l-am reprodus dintr-un volum imprimat la Viena, la 1861, traducerea în nemţeşte a tuturor privilegiilor ce au de la feluriţi Domni câmpulungenii Moldovei din Bucovina – n. T. C.

care însuşi înaintea unei comisii, ce s-au făcut într-aceste zile, din gura **domnului Director de la St. Ilie** (Direcţia Bunurilor Statului din Sântul Ilie – n. n.) însuşi ni s-au dat răspuns, cum că privilegiile noastre, ce le avem, nu ne învolnicesc nici de adetul casei, nici de dejma, şi aşa de va rămânea pe voia dregătorilor, Dumnezeu ştie cu câte greutăţi ne vor însărcina, precum şi pân-acum multe au făcut, care nu erau; aceşti dregători mai sus numiţi nu cumpănesc, aici, cum că noi puţintea pâinea noastră o facem departe, în ţară, şi mulţi o facem peste cordon, în Moldova, 10 şi 12 mile de loc de departe, ca să ne putem hrăni aice, între munţi, ce ne caută numai aici că suntem sudiţi, călcând peste privilegiile noastre"[650].

1802: Rohrer continuă, în relatările sale, cu mărturii despre apele Bucovinei, despre cele 49 de izvoare sărate, care trebuiau închise, după începerea exploatărilor de sare de la Cacica şi de la Pleşa, sare omologată ca fiind de foarte bună calitate de către „onorabilul Jacquin", despre Comandamentul regal şi imperial al remontei din Bucovina, despre o întâlnire cu episcopul Daniel Vlahovici, ocazie cu care gustă din brânza de Rădăuţi, care îi place foarte mult, şi care se vindea şi în Iaşi, dar şi în Constantinopol, despre pădurile Bucovinei şi despre condamnabila risipă de lemne, inclusiv prin intermediul **cuptoarelor de potasă**, care se mai găseau la Frătăuţi, Solca, **Sfântu Ilie**, Ilişeşti şi Câmpulung Moldovenesc[651].

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în

---

[650] Codrescu, Theodor, *Uricarul cuprinzător de hrisoave, anaforale şi alte acte ale Moldovei*, Tomul al VI, Iaşi 1875, pp. 164-170
[651] *Călători*, XIX, I, pp. 156-159

Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Suceava – **Suceava** (Oraş cu tribunal districtual) cu Cutul Zamca, Iţcanii Vechi şi Şeptilici, Bosance cu Nemericeni, Podeni, Hriaţca şi Lisaura, Buneşti, Buninţi, Chilişeni, Danila, Găureni, Hatna cu Dărmăneşti, Iacobeşti sau Fogodisten cu Gura Solcii, Slobozia sau Milişăuţii de Jos, **St. Ilie**, Ipoteşti, Iţacanii Noi, Călineşti Enache cu Vasilache, Călineştii lui Kuparenko, Costâna cu Berindeşti, Liteni, Mereţei, Mihoveni, Mitocul Dragomirnei cu Lipoveni, Părhăuţi, Pătrăuţi pe Suceava, Reuseni, Romaneşti, Rus Mănăstioara, Rus Plavalar cu Rus Poienile, Securiceni, Şcheia, Soloneţ, Stroieşti pe Suceava, Tişăuţi, Todireşti cu Pietroasa, Uideşti, Zahareşti”[652].

1886: În noaptea de 28 spre 29 octombrie 1886, din pricina unor câlţi cu care era acoperită cahla, a ars întreaga gospodărie a lui Ştefan Păstru[653].

1886: Din 1886, funcţiona în sat o şcoală cu 4 clase[654].

1890: În 1890, comuna Sânt Ilie avea 1.650 locuitori, primar fiind Ştefan Corduş. Comuna avea doi învăţători, pe Nicolai Reus şi pe Elena Lazăr, paroh fiind Ioan Cercavschi de Ielita, iar cantor bisericesc – Grigorie Corduş.

1891: Volumul 17, nota 160, pagina 178 (Conservarea monumentelor din Bucovina). „Profesorul conservator Romstorfer a înaintat deja Comisiei Centrale

---

[652] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich*, Wien 1869. pp. 158-161

[653] REVISTA POLITICĂ, Anul I, Nr. 12, noiembrie 1886, p. 4

[654] SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 49, 1876 p. 43, 1907 p. 158

un raport foarte important, privind necesitatea conservării multor monumente importante din Bucovina. În același timp, el a atras atenția asupra bisericilor mănăstirești din Putna, Suceviţa, Dragomirna, asupra bisericilor mai vechi ale parohiilor și ale filialelor din Horecea, Toporăuţi, Siret (2), Mănăstirişte, Suceava (4) Ilişeşti, Pătrăuţi, **Sf. Ilie**, Rădăuţi, Suceviţa, Solca, Comareşti, Arbore, Volovăţ, Milişăuţii de Sus, Satulmare, Mănăstirea Humorului, Voroneţ, Vatra Moldoviţa etc., în afară de numeroasele biserici din lemn. La biserica din Mănăstirea Humor, mortarul piedestalului, care are o înălțime de aproximativ un metru, a căzut parţial, cu excepția peretelui inferior, care poartă încă picturi splendide. Pe cei aproximativ 30 cm lățime, pietre de profil pietonal sunt desfăcute sau chiar aruncate, îmbinările fiind mai ales fără mortar. Trotuarul din jurul bisericii s-a scufundat atât de adânc, încât nu numai că nu mai servește scopului, dar a devenit de-a dreptul dăunător construcției. Când s-au desființat mănăstirile, această biserică a devenit biserică parohială, iar iconostasul de acolo este de remarcat“[655].

1902: Însoţirea raiffeisiană din „Sântilie” a fost înfiinţată în 15 februarie 1902, sub preşedinţia lui Vasile Cojocar, preotul Ioan Cercavschi de Ielita ocupând funcţia de director, iar Vasile Răuţ, pe cea de vistiernic.

1904: În 1904, Nicolae Iorga călătoreşte prin „ţinutul dealurilor rostogolite-n neorânduială, dealuri blânde, rotunde, învelite cu veselă iarbă tânără. E moşia mănăstirii de odinioară a Sfântului Ilie, deci face parte

---

[655] Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893,*Czernowitz 1893, pp. 45-71

din fondul religionar şi, fireşte, acesta l-a arendat Evreilor, cari aici sunt totul. Ţărani zdraveni, înceţi, tăcuţi ară pentru domnul lor de astăzi, care a înlocuit cu burta, ochelarii şi ifosul său pe Domnul cel vechi de acolo, din cetate, pentru care se ara cu sabia şi se secera cu gloria”[656].

1908: Adunând „cântece populare româneşti din Bucovina”, care aveau să vadă lumina tiparului sub semnătura nemeritată a lui Mattias Friedwagner[657], în 1940, Alexandru VOEVIDCA a cules folclor şi de la sântilianul Ioan POPOVICI (lăutar ţărănesc cu pistonul, 21 ani în 1908).

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Sf. Ilie**, comună rurală, districtul Suceava, aşezată pe dreapta pârâului Şcheia, afluent al râului Suceava. Suprafaţa: 15,09 kmp; populaţia: 1.402 locuitori, aproape exclusiv români, de religie gr. or. Se compune din vatra satului, cu 1.370 locuitori şi din fermele Ceretei şi Frumoasa. Este aşezată între cele 2 drumuri Suceava – Gurahumora, dintre care unul principal şi altul districtual. Are o şcoală populară, cu 2 clase, şi o biserică parohială, cu hramul „Sfântul Ilie”. Această comună s-a înjghebat de la 1457 încoace, în jurul mănăstirei „Sfântul Ilie”, zidită de Ştefan cel Mare pe acest loc, la ce an, nu se ştie pozitiv (1463 – n. n.). Populaţia se ocupă cu agricultura şi creşterea vitelor. Comuna posedă 1.643 hectare pământ arabil, 280 hectare fânaţuri, 10 hectare grădini, 77 hectare imaşuri. Se găsesc 64 cai, 300 vite cornute, 465 oi, 150

---

656 NICOLAE IORGA, *Neamul românesc în Bucovina*, Bucureşti 1905, p. 20

657 MATTHIAS FRIEDWAGNER, *Rumanische Volkslieder aus der Bukowina*, Konrad Triltsch Verlag Wurzburg, 1940

porci, 60 stupi. **Sf. Ilie, mănăstire**, astăzi biserică parohială în comuna rurală cu acelaşi nume, districtul Sucevei, a fost întemeiată, pe cât se crede, de Ştefan cel Mare la 1504 (eroare, în 1463 – n. n.), lucru care nu se poate constata cu certitudine, hrisovul respectiv fiind învechit şi rupt. Odată cu seculararizarea celorlalte mănăstiri de către austrieci, a fost desfiinţată şi aceasta, având, în ultimul moment, încă 8 monahi. Mănăstirea Sfântul Ilie poseda moşia Gropile, pe care este acum aşezat satul cu acelaşi nume; apoi mai avea Satul Mare, câte o jumătate din satele Costâna şi Milişăuţi, iar în Moldova poseda moşiile Iuleşti, Hodera şi Iezereni. **Sf. Ilie, moşie**, cu administraţie specială, districtul Suceava. Suprafaţa: 5,26 kmp; populaţia: 106 locuitori, români în majoritate, apoi germani, izraeliţi, ruteni ş. a. Se corppune din moşiie: 1) St. Ilie propriu-zisă, cu 977 locuitori, care cuprinde şi târlele Ceretei şi Ratuş şi 2) Frumoasa”[658].

1914-1918: Jertfa de sânge pentru Bucovina a fost depusă de „Infanteristul **Ilie Atoderesei**, Sf. Ilie, Regimentul 22, rănit”[659]; „Infanteristul **Ilie Petrovan**, Sf. Ilie, Regimentul 22 Infanterie, rănit”[660]; „**Ioan Antonessi**, din **St. Ilie**, a participat la război şi de dispărut din anul 1914, după cum afirmă martorii. Fiind deci probabilă prezumţiunea legală a morţii, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Saveta a lui Pavel Cerlinca, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”[661]; „**Constantin a lui Gheor-**

---

[658] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, pp. 193, 194

[659] *Viaţa Nouă*, IV, nr. 157 – Supliment, din 8 iulie n. 1915

[660] *Viaţa Nouă*, IV, nr. 158 – Supliment, din 25 iulie n. 1915

[661] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 15, Cernăuţi în 29 Aprilie nou 1921, pp. 189-192

ghe Butnar, din **St. Ilie**, a participat la război şi e dispărut din anul 1914, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Varvara a lui Constantin Butnar, procedura pentru declararea morţii celui dispărut"[662]; „**Lazar a lui Constantin Teodoresi**, din **St. Ilie**, care a participat la război şi să fi murit în anul 1919, ca prizonier la Rusia, după cum confirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Rachila a lui Lazar Teodoresi, procedura pentru declararea morţii celui dispărut; **Nicolai a lui Ioan Mania**, din **St. Ilie**, a participat la război şi ar fi murit în 30 mai 1915, într-un spital din Lemberg, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea părinţilor săi, Ioan şi Catarina Mania, procedura pentru declararea morţii celui dispărut"[663].

1920: „**Deciziune de expropriere No. 2899/20**. Deciziunea Senatului Comisiei agrare Centrale, cu care s-a decis exproprierea corpului dominical fasc. No. 450, **St. Ilie**, din registrele fonciare pentru moşiile bucovinene, în suprafaţă de 524 ha 66 a 42 mp, proprietatea Fondului bisericesc ort. or., în folosul „Fondului de pământ bucovinean", a devenit definitivă"[664].

1922: Având în vedere concursurile publicate, cererile prezentate şi propunerile făcute de revizorate, Consiliul şcolar al ţării a făcut, în şedinţa din 27 Martie

---

[662] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 18, Cernăuţi, 15 iunie nou 1921, pp. 232-240

[663] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 14, Cernăuţi 21 aprilie nou 1921, pp. 171-173

[664] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 18, Cernăuţi, 15 iunie nou 1921, pp. 229, 230

1922, sub preşedinţia domnului Director general delegat al învăţământului din Bucovina, următoarele numiri, pe ziua de 1 Aprilie 1922 – **a).** în calitate de învăţători superiori: **Ioan Reuţ** la **St. Ilie**"[665].

1942, ianuarie 29: „Noi, general Victor Iliescu, subsecretar de Stat al Educaţiei Extraşcolare; / Având în vedere jurnalul Consiliului de Miniştri Nr. 21 din 14 Ianuarie 1942… / Decidem: Art. unic. Se angajează, pe data prezentării la serviciu, ca diurnişti la formaţiunile tineretului extraşcolar, următorul personal, plătibil cu îndemnizaţia de şedinţă respectivă: **Sbâncă Dumitru**, seria 1938, media 7,60, numit în comuna Sf. Ilie, postul VIII, jud. Suceava"[666].

1943: „Se numesc cu titlul definitiv, pe ziua de 1 septembrie 1943[667], următorii învăţători şi învăţătoare: **Mâţă Maria**, comuna **Sf. Ilie**, jud. Suceava, media 7,11;

1945: „Prin Ordinul Nr. 319.634 din 15 Noemvrie 1945[668], se fixează, pe data de 1 noemvrie 1945, următorii învăţători la şcoalele aratate în dreptul fiecăruia: **Boţac Maria**, la **Sf. Ilie**, p. 9; **Vronschi Hermina**, la **Sf. Ilie**, p. 10, copii şcolari".

1947: „Constituiri de societăţi cooperative[669]: Cooperativa „Sfântul Ilie", comuna Sf. Ilie, jud. Suceava".

1947: Transferuri şi fixări pe post în învăţământ[670]: **Gavrilescu Iacob**, de la Sf. Ilie, la Bosanei Nr.

---

[665] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 8, Cernăuţi 21 aprilie 1922, p. 41

[666] *Monitorul Oficial*, Anul CX, Nr. 24, joi 29 ianuarie 1942, pp. 561, 565

[667] *Monitorul Oficial*, Nr. 71, 24 martie 1944, pp. 2549-2552

[668] *Monitorul Oficial*, Nr. 277, 3 decembrie 1945, p. 10553

[669] *Monitorul Oficial*, Nr. 268, 19 noiembrie 1947, p. 10261

[670] *Monitorul Oficial*, Nr. 135, 17 iunie 1947, p. 4911

1; **Iavorovschi Valeria**, de la Sf. Ilie, la Gura Solcii; **Cerehez Oresta**; de la Şcheia, la Sf. Ilie; **Cojocaru Adrian**, de la Zahareşti, la Sf. Ilie.

SFERJA

(Lăpuşna, Moldova).

1709, mai 1: Iftode, feciorul Stăviloaei de **Highidiş**, nepoata fetei lui Bulhat de **Drăsliceni**, dăruieşte serdarului Darie Donici „moşia din satul Drăsliceni, partea mâne-mi Stăviloae, ce se va alege din bătrânul lui Bulhat… / Şi când am dăruit, prilejitu-s-au Vârlan de **Sferja** biv (fost) vel (mare) armaş, Gavril Goia de **Drăguşani** şi alţi oameni buni”[671].

SFETCĂUŢI

(Sfetcoţii, înglobat în Trinca, comuna Trinca, raionul Edineţ, Moldova).

1635, aprilie 30: Întărit de Vasile Lupu voievod diacului Ponici din **Rogăşăşti** (Rogojeşti, comuna Mihăileni, Botoşani) „şi altor oameni din sămânţa lor”, care primesc uric pentru „un sat, **Socruzenii** (Socrujeni, comuna Gorbăneşti, Botoşani), şi alt sa, **Bisăricanii** (Bise-

[671] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 126, p. 151

ricani, comuna Cuhneşti, raionul Glodeni, Moldova), şi altă jumătate de sat, **Zalocenii** (Zaluceni, în Drepcăuţi, comuna Drepcăuţi, raionul Briceni, Moldova), şi **Sfetcoţii** (Sfetcăuţi, înglobat în Trinca, comuna Trinca, raionul Edineţ, Moldova), şi jumătate de sat de **Hriţeni** (raionul Edineţ, Moldova), şi un sat **Vlădeni** (înglobat în Mihăileni, comuna Mihăileni, Botoşani)… Aşijderi, jupânesei Milintienii, fetei lui Tuduram, nepoată lui Ponici, un sat **Hilisău** (Şilişeu, comuna Pomârla, Botoşani), la ţinutul Dorohoiului”[672].

SILIŞCANI

(pe Başeu, fostul sat Silicicani,
comuna Mihălăşeni, Botoşani).

1581, februarie 20: Întărit de Iancul (Sasul) voievod mănăstirii din Greci, care primeşte uric pentru „un sat pe Başeu, anume **Selicicanii** şi un loc de moară în Başeu, care acel sat Selicicanii a fost drept domnesc, ascultător de ocolul Ştefăneştilor… / Şi un sat **Necoreştii** pe Cracău, în ţinutul Neamţului, danie de la însuşi Petru voievod.şi a treia parte din satul **Onchiteşti**, ce-i în ţinutul Sorocii, danie de la Nastasia Oproae”[673].

1628, aprilie 5: Zapisul Titei, fiica lui Şoldan din Şoldăneşti, prin care mărturiseşte „cum am dat lui Toader Gânscă şi feciorilor lui, nepoţilor mei, partea mea din

---

672 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 105, p. 143

673 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 153-155

Şoldăneşti (ţinutul Hârlău, Botoşani), ce a fost a lui Şoldan, ce se va alege din vatra satului şi din câmp, şi din pădure şi din pomete şi din tot venitul cât va fi… Şi în tocmeala noastră au fost Iosip Şeaidir de **Iugani** (comuna Deleni, Iaşi), Patrovici de **Uriceni** (azi Soroceni, Botoşani), Pătraşco de **Buhăiceni** (azi Buhăceni, Botoşani), Oniul cel bătrân şi popa Dediul de **Tomeşti** (azi Ciornei, Botoşani), Rusul de **Silicicani** (azi Silişcani, Botoşani) şi alţi mulţi oameni buni”[674].

1635, decembrie 18: Întărit de Vasile Lupu voievod mănăstirii lui Aron Vodă, care primeşte uric pentru „o selişte, anume **Feteoneşti** (comuna Fitioneşti, Vrancea), care este în ţinutul Iaşi, pe Jijia, cu vad de moară la Jijia… schimb drept cu Gheorghe Jorea fost pârcălab, căruia i-au dat părinţii monahi, schimb pentru schimb, o selişte, anume **Selicicanii** (Silişcani, comuna Mihălăşeni, Botoşani) pe Başeu, care este în ţinutul Dorohoiului”[675].

1663, aprilie 9: Întărit de Evstratie Dabija voievod mănăstirii lui Ion vodă din ţarina Iaşilor, care primeşte ispisoc pentru „un sat, anume **Rânzeştii** pe Prut, în ţinutul Fălciului, cu toate bălţile sale şi cu jumătate din **Hărceata** (Hereşti pe Moldova, în hotar cu Cârsteşti şi Miroslăveşti[676], Iaşi), în semne, şi alt sat, anume **Avereştii** pe Cracău, în ţinutul Neamţului, cu mori pe Cracău… satul **Selicicănii**, cu loc de moară în apa Başăului, în ţinutul Dorohoiului, ce a fost supus ocolului târgului

---

[674] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 336, pp. 461, 462

[675] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 289, pp. 328, 329

[676] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p.120

Ştefăneşti… / Şi tij (ls fel) dăm mănăstirii satul **Nicoreştii** pe Cracău, în ţinutul Neamţului, cu mori în Cracău… a treia parte din satul **Ochinteştii** din ţinutul Sorocii, danie de la Nastasia Oproae, şi un sat anume **Ştorov** şi cu loc de mori pe Cracău, ce-i în ţinutul Neamţului, care a fost drept domnesc, supus ocolului târgului Petrei… şi aşijderi satul **Pârliţii** în ţinutul Sorocii, danie de la Lepndari vameşul, cu limbă de moarte… 510 stânjeni din satul **Mierăeştii**, care vine în âinutul Tecuciului, pe apa Bârladului, şi altă parte din acelaşi sat Mierăeştii, câtă se va alege lui Macarie, fiul lui Neagul, pe care au cumpărat-o monahii drept doi boi şi un cal, preţuit drept 14 galbeni ungureşti… tij (la fel) jumătate din satul **Coropceni**, pe gârla Scumpăi, ce este în ţinutul Iaşului, miluire de la Ionaşco Coropcă şi de la Tărauca… jumătate de sat **Fetioneştii** şi jumătate de sat **Coţmăneştii**, cu vad de moară în Jijia, ce-i mai jos de Stânca, în ţinutul Iaşului, aproape de hotarul Posadnicilor… şi loc de 14 dughene în târgul Iaşii, cu loc de pivniţă în uliţa nouă”[677].

1774, iunie 22: Satul **Sălişcanii** (**Silişcani**), ţinutul Dorohoiului, ocolul Başeului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[678]**, toată suma caselor: 23**. Scădere rufeturi 17: 5 mazili, 6 ruptaşi, 3 argaţi mazileşti, 1 slugă a dumisale logofătului Balş, 1 jidov, 1 femeie săracă, ruptăşiţă. Rămân birnici 6. / **Birnici**: Stan, muntian / Grigorie Aivaz / Ilie Băcecian / Costandin Perdivară / Savin, morar / Istrati, ciobotar. // **Mazili şi ruptaşi**: Neculai sin (fiu) Vasilică, mazil / Ursul Pălade, mazil /

---

677 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. IV, Iaşi 1908, pp. 180-188

678 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 524

Ioniţă Hoştin, mazil / Neculai Coroiu, mazil / Enachi mohoran, ruptaş / Vasile Stoica, ruptaş / Cozma Raţă, ruptaş / Vasile Dobjăr, ruptaş / Andrei, cumnat Dobjărului, ruptaş. // **Argaţi mazileşti ot tam**: Alecsandru Oroiuc, argat lui Neculai Vasilică / Ion, argat la Ursul Pălade / Georgii Ţurcan, argat la Ioniţă Postu. // **Slugă boierească**: Andrei, ungurian, slugă dumisale logofătului Balş. // **Jidov**: Strul. // **Femeie săracă**: Istina, ruptăşiţă.

SILIŞCANI

(Selicicani, azi Silişcani, comuna Gorbăneşti, Botoşani).

1638, mai 17: Zapisul lui Neaniul, vornicul de poartă, în care mărturiseşte cum a împărţit „părţi de ocină"ce-au rămas după Gheorghe Jora, ce-a fost sulger. „Deci, am strâns oameni buni, megieşi, anume Andronic Isăcescul, Gheorghe Cucoranul, Dondea, Lupul Tăbuci, Vasile ce-a fost şoltuz, Andreica şi Pancul din **Ştefăneşti** (comuna Ştefăneşti, Botoşani)… şi s-au tocmit jupâneasa Ileana, cu cucoanele sale, Grăpina şi Mărica, fetele Jorei, pentru jumătate de sat **Selicicani** (Silişcani, comuna Gorbăneşti, Botoşani), cu vecini, partea de jos, cu heleşteul din jos, jumătate de sat **Volodeni** (comuna Bleşteni, raionul Edineţ, Moldova) şi jumătate de sat **Brândzeni** (Brânzeni, comuna Brânzeni, raionul Edineţ, Moldova). Aceste părţi s-au cenit acestor cucoane. / Iar jumătate de sat **Brândzeni** şi a treia parte de sat **Miteşti** (comuna Miroslăveşti, Iaşi), şi două mori în Prut, s-au venit jupâ-

nesei Ileana. / Aşijderea, s-au venit lui Gligoraşco jumătate de sat de **Volcineţi** (comuna Maiovka, raionul Ocniţa, Moldova) şi jumătate de cat **Căzcecani** (comuna Ocniţa, raionul Ocniţa, Moldova), şi jumătate de a treia parte de sat de **Bâzdâgeni** (înglobat în Ialoveni, raionul Ialoveni, Moldova), şi a şasea parte de sat de **Coşciugeni** (Costiugeni, comuna Albeşti, Boroşani). / Aşijderea, s-au venit ca să aibă a ţine Toader şi Todosie, cuconii Jorăi, două părţi de sat de **Costeşti** (oraşul Costeşti, raionul Râşcani, Moldova), şi două părţi din **Hancăuţi** (comuna Hancăuţi, raionul Edineţ, Moldova), şi jumătate de sat Onut (Bucovina), şi din a patra parte de sat **Zubriceni** (Zăbriceni, raionul Edineţ, Moldova) jumătate, şi o moară la Costeşti, ce este în Prut, să aibă a ţine Gligoraşco cu Toader şi Todosie. / Aşa s-au tocmit ei şi s-au împărţit, să aibă a alege Enachie pitarul cel mare, cu jupâneasa Ileana şi cu Macri căpitanul şi Gligoraşcu Jora părţile, cum s-au tocmit, pe cuconi”[679].

1646, iulie 17: Acsinia, fata Ilei, nepoata Leahului din **Cerghişeni** (Cerchejăni, comuna Suliţa, Botoşani), şi feciorul ei Gligorie vând lui Gligori Gancei, ginerele lui Ion, şi femeii sale Catrina, drept 95 de taleri, „o parte de ocină din satul Ceerghişeni, din jumătate de sat, din partea de jos, a treia parte… dinaintea lui Focşea, Popelea, popa Vasile, popa Toader, Ionaşco sin (fiu) popii Budăi, Cornea, Dumitru Drăcşan, Onaca, Ştefan Băican, Nuor feciorul lui Păcurar şi Dumitru feciorul lui Nuor din **Tălhăreşti** (lângă Sprânceana, comuna Erbiceni, Iaşi), Pavăl, Platon şi Gligorie Pârluş din **Silicicani** (Sălişcani,

---

[679] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 354, pp. 348, 349

azi Silişcani, comuna Gorbăneşti, Botoşani)”[680].

1902: „**Silişcani**, sat în partea de sud a comunei Gorbănești, plasa Miletinul, judeţul Botoşani, aşezat pe vale, aproape de confluența pârâului satului Gorbănești cu Burla sau Ursoaia. Are o populaţie de 37 familii sau 156 suflete; o biserică. Vite: 150 vite mari cornute, 15 cai, 100 oi și 30 porci”[681].

SILIŞTEA

(sat în comuna Români, Neamţ).

1429, iunie 3: Întărit de Alexandru cel Bun fiilor lui Oană, vornicul de Suceava şi, ulterior, de Tulova, Lazăr, Stanciul şi Costea, care primeau uric pentru, pe lângă alte sate din viitoarea Bucovina, şi pentru satele „Gândinţi, la Cobâla… şi pe Orbic, **Seliştea, unde este curtea lor**, şi Zagoreni, mai sus de Cociman şi unde a fost Başea, şi Costinţi, la obârşia Orbicului, şi Moişinţi, la Iucaş, unde a fost vie, şi Plopeşti, la Slatină, şi Dumitreşti, mai în jos de Iaz, şi Cărbuneşti, la Văratic, şi amândouă seliştile lui Drăghici, pe Bistriţa, şi moara… iar la Dumbrava Înaltă satele: unde este vătăman Minco, şi, pe Iubăneasa, la Iaz, şi unde este Stan; iar hotarul lor să fie cât vor putea să folosească destul trei sate; şi peste Prut, la Derenice, zece locuri: unde a aşezat sat Stanco, la

680 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 444, p. 379

681 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 383

Cornul Lâcinului, şi Fântâna Rece, şi unde este Andiaş, şi Bahmatăuţi, şi, pe Ciuhru, sub Horodişte, şi Suhoverhul, unde este Ion al lui Filea; în tot acest hotar să-şi întemeieze zece sate; şi satul Spărietului, la obârşia Dobromirei, cu vechile şi dreptele hotare; şi, pe Prut, zece locuri, să-şi întemeieze zece sate de această parte a Prutului; iar hotarul acestor sate care sunt pe Prut să fie anume de la Unghiul Strâmt, care este mai sus de satul lui Ivan Şurinschi, apoi în jos pe Prut, până la balta care se cheamă Ochiul, apoi drept la Pârâul Sărat, apoi în sus pe Pârâul Sărat, până la pârâul care se cheamă Dobromira, apoi pe Dobromira în sus, până la Unghiul Strâmt, pe Prut; acesta le este tot hotarul"[682].

1634, februarie 5: Întărit de Moise Movilă voievod lui Pătraşco Boldescu, care primeşte uric pentru „jumătatea satului **Obrejeştilor** (sat pe Bistriţa, Bacău), a şasea parte, ce este în ţinutul Bacăului, drept 100 zloţi tătăreşti şi doi cai, care a fost lui Andronic cumpărătură de la Ţapul… şi aşijderea a cumpărat el de la Dănesă un loc de prisacă, dintr-acelaşi sat Obrejeşti, şi cu o livadă ce este lângă prisacă, până la ţarina mare, drept 17 taleri gata"; / „a cumpărat el şi de la Alexa şi de la Şteful din **Bârjoveni** (contopit cu Siliştea, comuna Români, Neamţ) a patra parte din satul **Plopoasa** (sat pe Bistriţa, Bacău), ce este aproape de Bistriţa, în ţinutul Bacăului, drept 60 zloţi tătăreşti… de la Ştefana Cacozoe şi de la feciorii ei, o poiană de fânaţ, jumătate de poiană, partea din jos în locul Plopoasei, drept 6 galbeni ungureşti… de la Ionaşcu sin Hilimon din **Chicoşeşti** (sat pe Bistriţa, Bacău), a treia parte a sa din poiana din Plopoasa, drept 20 taleri bătuţi,

682 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 90, pp. 134-136

iar lui Ionaşcu i-a fost cumpărătură de la Postrăv Ion, pentru că i-a dat lui loc de sat, de la casa lui Postrăv, la deal, pe lângă pârâu, din tot locul”[683].

1634, septembrie 3: Zapisul de mărturie al marilor boieri, privind împărţirea moşiilor între neamurile Seachil. „Şi s-a venit partea lui Toader Seachil jumătate din **Goşmani** (comuna Români, Neamţ) şi din cealaltă jumătate de sat, a patra parte şi jumătate de sat din **Arămeşti** (comuna Bahna, Neamţ). Şi ceste părţi de sat fost-au date şi tatăl lui Neculai Seachil frăţâne-său Tofan. / Aşijderea, Neculai Seachil şi cu văru-său Constantin au mai dat partea din **Ţuţcani** (comuna Bahna, Neamţ), câtă se va alege, cu tot venitul. / Aşijderea, în partea lui Neculai Seachil s-au venit trei părţi din sat de **Bârjoveni** (contopit cu Siliştea, comuna Români, Neamţ), iar a patra parte de sat este a răzeşilor, şi jumătate de sat din **Feleşti** (înglobat în Brănişteni, comuna Trifeşti, Neamţ). / Iar siliştea **Ruşii** (comuna Moldoveni, Neamţ) s-a venit, de pe partea moaşă-sa Stancăi, ce s-a dat cu partea ei mamei lui Neculai Seachil. / Iar partea lui Constantin Buhuş s-a venit satul **Siliştea Rumânii** (azi Siliştea, comuna Români, Neamţ)… Iar cine va porni pâră, să aibă a da porţii 50 de boi”[684].

1634, noiembrie 3: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Neculai Sechil, după ce s-„au avut zi, înaintea domniei mele, Popoţea din **Bârjoveni** (contopit cu Siliştea, comuna Români, Neamţ) şi alte seminţii ale lui, cu Damaschin şi alte seminţii ale lui, pentru o parte de ocină

---

683 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 49, pp. 53, 54

684 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 252, pp. 282, 283

din sat din **Bodeşti** (sat înglobat în oraşul Buhuşi, Bacău) şi din **Ciuciuleni** (contopit cu oraşul Buhuşi, Bacău). Dar când a fost la zi, Popoţea şi cu seminţia lui au venit la zi şi şi-au adus dresele, iar Damaschin n-a venit, ci a rămas din zi din toată legea ţării… tu să mergi, să opreşti toată partea lor de ocină din Bodeşti şi Ciuciuleni, cât va fi partea Popoţei, şi cum vor spune dresele lui să aibă a ţine Popoţea toată partea lui”[685].

1635, august 12: Zapisul lui Mihăilă, feciorul lui Blaga din **Hărţeşti** (Hârţeşti, comuna Mărgineni, Neamţ) şi al nepoatei lui Măriica, fata lui Valeş de **Hociungi** (comuna Moldoveni, Neamţ), prin care mărturisesc că au vândut partea lor de moşie „din sat din **Bârjoveni** (înglobat în Siliştea, comuna Români, Neamţ) lui Dumitraşco Sechil, pentru 35 taleri de argint… Şi s-au prilejit într-această tocmeală Toader Beldiman, Mihăilaş Beldiman, Constantin feciorul lui Gligorie Buhuş, Oniţă călugărul, popa Simion şi feciorii săi Gligorcea şi Mirăuţă, Dumitru şi feciorul său Ştefan din **Hărţeşti**, şi alţi mulţi oameni buni”[686].

1638, noiembrie 24: Carte gospod de la Vasile Lupu voievod pentru Gavrilcea, după ce „s-a jeluit Istratie, diacul de **Bârjaveni** (Bârjoveni, înglobat în Siliştea, comuna Români, Neamţ) pe Cordea de **Silişte** (comuna Români, Neamţ), pentru o vacă ce i-a pierit la zlotaşii pentru sătenii de Bârjoveni, şi nici o treabă nu are Istratie cu zloţii Bârjovenilor... iar tu să faci lege dreaptă,

---

[685] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 276, p. 310

[686] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 200, pp. 235, 236

să-i dea vaca înapoi; iar de nu o vor da, să-şi întrebe cu Bârjovenii pe cine-i va fi cu nazat (înapoi)”[687].

1774, iunie: Satul **Silişte**, ţinutul Neamţului, ocolul Bistriţei, după recensământul lui Rumeanţev[688], avea **toată suma caselor 54**. Scădere rufeturi 37: 3 popi, 10 ţigani, 24 case pustii. Rămân birnici 17. / **Birnici:** Angheluţă zet (ginere) Purcăriţii / Ion Clapa / Toader Gogul / Dumitraş, olar / Neculai / Toader Negură / Vasile, ungur / Vasile, vornic / Marin Bătrânu / Ion Durbaca / Dumitraş sin (fiu) Marin / Istrati fiu lui Gavril / Ion, ungurian, pas / Toma, pas / Toader, pas / Ion Fălcuţă. // **Rufeturi:** Popa Vasile / Popa Timofti / Diaconul Toader / Vasile, ţigan / Ion, ţigan / In (alt) Ion, ţigan / Costantin, ţigan / Cozma, ţigan / Vasile Chetre, ţigan / Sava Dediul, ţigan / Ştefan Pagu, ţigan / Vasile, scripcar. // **24 case pustii**.

1902: „**Siliştea**, comună rurală în partea de est a plășii Bistriţa, judeţul Neamţ, așezată de ambele părţi ale dealului cu același nume, ce formează hotar plășii de Sus-Mijlocul dinspre judeţul Roman. Se mărgineşte, la nord, cu comuna Mărgineni; la vest, cu o parte mică din pământurile ce aparțin comunei Podoleni, despărţindu-se prin capătul dinspre nord al ramurei dealurilor Orbicului, la sud, cu comunele Costiţa şi Buhușul; iar la est, cu judeţul Roman. Este formată din satele: Bârjoveni, Siliştea, Români, Bârcul, Goşmani şi Runcul, cu o suprafață de 4.769 hectare 70 ari, şi o populaţiune de 2.407 suflete. Dintre locuitori împroprietăriţi în 1863, sunt 135 care tră-

---

[687] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 508, p. 473

[688] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 30

iesc și-și stăpânesc locurile ca urmași ai celor împroprietăriți; 16 locuitori posedă locuri din 1878. Are 5 biserici, deservite de 4 preoţi şi 10 dascăli; 2 școale, frecventate de 73 elevi și 8 fete; 4 mori pe apa Orbicului. Locuitorii posedă: 73 cai, 116 iepe, 630 boi, 622 vaci, 4 tauri, 1.950 oi, 185 râmători și 180 junci. / **Siliştea**, sat situat în centrul comunei Siliştea, spre estul celui de-al treilea iaz, care e cel mai mare, format de pârâul Orbic. Întinderea satului, împreună cu a locurilor vecine ce-i aparțin, e de 2.176 hectare 46 ari, cu o populaţie de 188 familii sau 631 suflete. Are o biserică, deservită de 1 preot și 2 dascăli; 2 mori de apă pe iazul Siliştea. Locuitorii posedă: 56 cai, 146 boi, 110 vaci, 480 oi, 43 râmători şi 42 junci”[689].

SILIŞTEA

(fostul sat Fântâna, Tecuci, Galaţi)

1628, iulie 24: Porunca lui Miron Barnovschi voievod, dată fostului stolnic Cârjău şi fostului vornic Mirca, să verifice plângerea postelnicului Ianache, care zice „că are nişte părţi de ocină cumpărătură la sat la **Fântână** (satul Siliştea, Tecuci, Galaţi), de la Stavăr pârcălabul şi de la alţi oameni de acolo, şi nu-i sunt alese părţile de către alţi oameni”[690].

---

689 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 383, 384

690 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 384, pp. 529, 530

1902: „**Siliştea**, sat făcând parte din comuna rurală Umbrărești, plasa Bârladul, judeţul Tecuci, situat pe partea de vest a Bârladului, la 3 km şi 200 m de reședința comunei, care e în Umbrăreşti. Are o populaţie de 72 familii sau 276 suflete. Teritoriul cătunului este de 882 hectare. Locuitorii, foști clăcași și împroprietăriți la 1864, stăpânesc tot teritoriul. Comerţul se face de 2 cârciumari. Are o biserică de zid, cu hramul Adormirea Maicii Domnului, zidită de Gavril Conachi, în 1826, și care, după moartea lui, a fost îngrijită, până la 1869, de Elena Suţu. La 1883, s-a reparat de locuitori. Pe icoane se află data de 1793; aceste icoane au fost luate de la altă biserică care era alături și care aztăzi nu mai există”[691].

SILIŞTEA

(lângă Peştera şi Trebujeni, Orhei, Moldova).

1658, iunie 18: Carte de slobozenie, dată de Gheorghe Ghica voievod „mănăstirii de la Golăe din târg de Iaşi şi dregătorului şi vătămanului lor din **Silişte**, din **Tărbujeani**, la **Peştere**, ce este în ţinutul Orheiului, spre aceea ca să aibă a-şi chema oameni străini, de altă ţară, din Ţara Turcească şi din Ţara Leşească, şi dinspre alte părţi, fie de ce limbă vor fi, să n-aibă nimeni nici o trăsură şi, dacă vor veni şi se vor aşeza la acea selişte, de la domnia mea vor avea slobozenie în trei ani şi vor fi în

691 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 385

pace de dajde şi de toate câte sunt pe alţi mişei din ţara domniei mele, nimeni întru nimic nu-i va învălui”[692].

SILIŞTENI

(pe Ialan, Seleşteni sau Silişteni, în Urlaţi,
comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui).

1641, aprilie 21: Întărit de Vasile Lupu voievod logofătului Racoviţă Cehan şi soţiei sale Tofana, care primesc ispisoace pentru „satul **Bălăsineştii**, ce-i în ţinutul Hotinului, cu iazuri şi moară în apa Viliei, cumpărătură de la Tudori fost pârcălab, pentru 19 ughi galbeni (ducaţi ungureşti de aur), căci le-a fost lor moşie de la mătuşa lor Cristina pârcălăboaie; / partea lor din satul **Soleşti**, ce-i în ţinutul Vasluiului; / a treia parte din satul **Moiceştii**, ce-i pe apa Vasluiului, în acelaşi ţinut, cumpărătură de la Vasile Nădăbaico din Soleşti, drept 20 ughi galbeni; / ce i se va alege partea Loghinei şi a lui Visarion Bogza călugăr, fiii lui Bogza logofătul, din satul **Vilneşti**, din acelaşi ţinut, cumpărată cu 25 ughi galbeni; / partea Tudorei şi Căzacei, fetele Dochiei, din satul **Fereştii**, tot în acelaşi ţinut, cumpărată cu 10 ughi galbeni; / altă parte, câtă i se va alege Antemiei, din satul **Făstăci**, din partea din jos, din acelaşi ţinut, cumpărată de la Ştefan Cizman, fiul Antemiei, drept 10 ughi; / şi un iaz din satul Făstăci, din partea de sus, cu loc de prisacă, cumpărat de la

[692] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 98, pp. 107, 108

Gavrilaş, fiul lui Miron, drept 25 taleri de argint; / satul **Stănileşti**, ce-i pe Prut, în ţinutul Fălciului, care a fost domnesc şi a dat şi a miluit Ştefan voievod pe unchiul său Cehan vornic, iar după moartea lui Ionaşco Cehan vornic, domnia mea luat-am acel sat; şi după aceea am dat şi am miluit pe boiarinul domniei mele, iar el mi-a dat doi cai buni; / satul **Cărstănici**, ce este în acelaşi ţinut al Fălciului, şi satul **Stoineşti** la Prut, în acelaşi ţinut, şi satul **Bărboşii**, ce-i pe apa Moisiia, în acelaşi ţinut, şi încă satul **Siliştenii**, din acelaşi ţinut, cumpăritura tatălui său Petre Cehan de la fiii Siliştеanului din Bârlad, şi iarăşi o parte de ocină din satul **Răicenii**, cumpărătura părintelui său Petre Cehan; / şi iarăşi îi întărim un bătrân, cât i se va alege, din satul **Răspopi**, din acelaşi ţinut al Fălciului, şi iarăşi un bătrân din satul **Pogăneşti**, ce-i în ţinutul Lăpuşnei, din acelaşi uric, care acele două părţi din Răspopi şi din Pogăneşti a fost dat Răcoviţă Cehan 50 ughi galbeni, în mâinile lui Ureche vornic pentru Barna, fiul Urâtei, şi pentru Balan, şi a plătit capul lor de la moarte, şi n-a avut cu ce plăti dinspre Toader Cehan fost sulger, şi a dat cele părţi de ocină sin satele Răspopi şi Pogăneşti pentru cei bani şi pentru cel cal; / şi iarăşi le întărim ale lor drete moşii, ce a avut tatăl lor Pătraşco fost logofăt de la Constantin voievod, satul **Storeştii** şi **Şendreni**, cu loc de heleşteu în apa satului, ce-s în ţinutul Hârlăului”[693].

1641, septembrie 2: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce Vapie, Romaşco, Crăciun, popa Silion şi cu alte rude ale lor „s-au pârât cu Pavăl, Foltea, Neagul, Afanasie călugăr şi cu toate rudele lor din satul **Plăvăţeni** pentru o bucată de pământ ce-i între

[693] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 281-288

dânşii, zicând Vapie, Romaşco, Crăciun şi popa Silion că este acea bucată din hotarul satului lor **Silişteni** şi că le-au împresurat-o cei din **Plăvăţeni** fără nici o treabă. / Deci noi i-am judecat după legea ţării, ca să aibă a-şi ţine satul Silişteni după vechile hotare, pe unde din veci au îmblat. Deci Pavăl şi cu rudele lui din satul Plăvăţeni au rămas dinaintea noastră şi din toată legea ţării”[694].

1646, aprilie 12: Simion şi surorile lui Rochiţa şi Măria vând logofătului Eacoviţă, drept 28 de lei, „o ocină de la **Seleşteni** (Silişteni, în Urlaţi, comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), a şasea parte… dinaintea popii Gligorie, Lungul, Ştucar, Andreian, Bosie sin (fiu) Petru, popa Dănilă, Mihăilă, Andreian şi mulţi oameni buni”[695].

1646, aprilie 12: Întărit de Vasile Lupu voievod logofătului Racoviţă Cehan, care cumpără, cu 12 ughi (ducaţi ungureşti), de la Dumitru, Pascal şi Vasilr, nepoţii Ghidului, „a şasea parte din satul **Prigorceani**, ce-i în ţinutul Vasluiului”; / cu 25 ughi, de la Ignat, Ionaşco, Grigore şi Sofronia, fiii lui Petre Bătvo, nepoţii lui Isac, „toată partea lor din satul **Ţigăneşti**, ce-i pe Sărata, în ţinutul Vasluiului”; / cu 50 ughi, de la Tudora, fata lui Toader din **Portari**, femeia lui Gherasim, „partea ei din acelaşi sat Ţigăneşti, cu loc de heleşteu şi de horodişte”; / cu 16 lei bătuţi, de la Anesia şi fata ei Varvara, nepoata Siliştеanului, „partea ei din satul **Părţeşti**, în ţinutul Fălciului”; / cu 28 lei bătuţi, de la Simion şi sora sa, de la fraţii Andreian, Bosie, popa Mihail, Rochiţa şi Măriia, „a şasea parte din satul **Silişteani**, ce-i în gura Muşatei. Din

---

694 Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iaşi 1895, pp. 176-179

695 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 338, p. 284

ţinutul Fălciului”[696].

1687, decembrie 10: Ştefana şi Porfira, fetele lui Ion Morariul, şi mătuşa lor Gahia, cumnata lui Ion Morariul, vând lui Constantin vodă, drept 20 lei bătuţi, „moşia ce am avut de la părinţii noştri în ţinutul Fălciul, pe apa Elanului, a treia parte din **Silişteni**, cu vad de moară în Elan, aşjderea şi partea de la mănăstirea din Silişcani”[697].

SILIŞTENI

(lângă Iarova, comuna Cremenciug,
raionul Soroca, Moldova).

1646, iunie 12: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Iurga (Iorga) mare postelnic, care cumpără, cu 20 taleri de argint. De la Tudosca Guţoaie (Guţu), fiica lui Ion Clocică, nepoata Antimiei, strănepoata lui Sava, „jumătate din a treia parte de mijloc din satul **Vepreuca**, ce este pe Răut, în ţinutul Soroca… Şi i-a mai vândut, pentru 25 taleri bătuţi, a şasea parte din partea de mijloc din satul **Silişteni**, tot pe Răut, în acelaşi ţinut Soroca, cu vad de moară la Răut, ce-a avut de la mama ei Agafia. / Şi a mai cumpărat, cu 20 de taleri bani gata, de la Dolca, fiica lui Dumitru, nepoata lui Gavrilaş, din acelaşi sat Vepreuca. Jumătate din a treia parte, partea bunicului ei Gavrilaş, cu

---

[696] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 293-296

[697] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iaşi 1895, pp. 185, 186

tot venitul”[698].

SILIŞTI

(ţinutul Trotuş, Bacău).

1632, februarie 7: Zapisul lui Mavric grecul şi al fetelor lui Smăragda, Cuconiţa, Tudosca şi Măgdălina, prin care mărturisesc că au vândut ocina ce au avut-o cumpărătură, în „sat din **Dărmăneşti**, de la Erodiia şi Drăghilă… jupânului Gligorea, ce-a fost jitnicer, şi jupânesei Rocsanda, drept 45 galbeni de aur, două vaci cu viţei şi o iapă… Şi în tocmeala noastră au fost Bejan paharnicu, Gheorghiţă sin Dumitraşco Ştefan vel logofăt, Gligoraşco Bejan şi Ionaşco din **Silişti**… Nistor şoltuzul cu 12 pârgari şi Ştefan Chihaia şi Mihaiaş grecul, Miha vameş din târg de **Trotuş** şi alţi mulţi oameni buni”[699].

SIMILA

(comuna Zorleni, Vaslui).

1444, iunie 18: Întărit de Ştefan şi Alexandru voievozi popii Toader din Bârlad, care primeşte uric pentru satele „moara fratelui său, a popii Draghie, ce este

---

[698] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 395, pp. 339, 340
[699] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 7, p. 7

la Smila, unde a fost heleşteul bistricenilor, valea până unde cade Smila în Bârlad; şi am poruncit lui ca să-şi facă sat; şi, pe Lahova, unde a fost mănăstirea fratelui său, a popii lui Draghie, încă am dat acelui de mai sus zis, popa Toader din Bârlad… Iar hotarul acelei pustii să fie cât va fi de ajuns unui sat ”[700].

1763, noiembrie 26: Porunca dată de Grigore Ioan voievod ispravnicilor de Tutova, Constantin Sturza şi Enachi fost mare sulger, după ce „au dat jalubă Gheorghe Buta ţi Vasile Zălui din **Micleşti** ot Fălciu asupra lui Constantin Bujoranul mazil din **Simila** de la ţinutul Tutovei, zicând că, mai în anii trecuţi, fiind ei trăitori la ţinutul Covurluiului şi fiind toate scrisorile de moşie la mâna lor, a mers Constantin Bujoranul şi a cerşut la dânşii uricul care este făcut pentru toate moşiile, fiindcă şi el este răzeş cu jeluitorii în unele moşii, zicând că vrea să-şi dezbată părţile lui, pe unde are, apoi îl va da iar la mâna jeluitorilor, şi ei, fiind oameni săraci, n-au putut să meargă cu uricul şi l-au dat… şi Bujoranul nu-l mai dă şi intră în stăpânirea moşiilor în care el nu are treabă, fiind uricul la dânsul, şi ziseră că le-a vândut o moşie din acest ţinut, anume **Fruntişanii** pe Horaiţa… / Voi să aduceţi şi pe acel Constantin Bujoranul de faţă, să cercetaţi pricina şi de se va dovedi că este uricul drept al jeluitorilor, şi-l ţine el numai în tăria lui, să-l luaţi de la dânsul şi să-l daţi la mâna jeluitorilor, cum pentru numita moşie, ce a vândut-o el, de se va dovedi că este dreaptă a jeluitorilor şi el a vândut-o rău şi fără cale, iarăşi să o daţi la stăpânirea jeluitorilor”[701].

---

[700] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 248, p. 351

[701] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iaşi 1895, pp. 282-284

1902: „**Simila**, plasă în partea de nord a judeţului Tutova. E udată, în toată lungimea sa, de la nord, spre sud, de pârâul Simila, ce curge prin partea de vest a ei. Se mărginește, la nord, cu judeţul Vaslui, de care se desparte prin hotarele artificiale ale moșiilor limitrofe; la sud-vest, cu plasa Tutova, de care se desparte asemenea prin hotare artificiale; la sud-est, cu plasa Târgul, de care se desparte parte prin râul Bârlad, parte prin hotare artificiale, și cu judeţul Fălciu, de care se desparte asemenea prin hotare artificiale”[702].

SIMINEȘTI

(pe Tutova şi Bârlad, comuna Vetrișoaia, Vaslui).

1529, martie 16: Întărit de Petru (Rareş) voievod fraţilor Pârvul, Ion şi Niacşa, feciorii Oanei Tălmaci, care primesc ispisoc pentru moşiile „tatălui lor Oană Tălmaci, din uric şi din dresuri ce au de la părintele domniei mele Ştefan voievod… un sat, anume **Ruseni** pe Tutova, trei părţi din satul **Davideşti** pe Berheci, unde a şezut David, părţile cele din jos ale satului **Simineşti** pe Tutova şi pe Bârlad, satul **Neagomireşti**¸unde a şezut Dragomir Petre, din sus de Criveşti, şi peste Prut, satul la Maluri **Tomeştii**, cu moară, un loc în pustiu, din sus de Troian, pe Cahul, la fântâna Zeletinului, anume **Spriia**, şi pe Tutova, satul unde a şezut Mir, două locuri din pustiul

[702] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 388

Tecuciului, şi o selişte pe Dimaci, unde se cheamă seliştea **Lalova**, şi moară în Dimaci, şi altă selişte din pustiu, la **Olteni**, între Caloianu şi Naneştii, anume **Lungociul**”[703].

1644, aprilie 5: Podoleanca, fata lui Anton, nepoatele ei Maria și Ștefania, fetele Cârstânei, nepoatele lui Anton, vând „moșia din satul **Răciulești** (comuna Vetrișoaia, Vaslui), ce au avut de la părinții lor și de la moșul (bunicul) lor Anton, toată partea lui din ispisoc de la Iancu voievod, ce i-a fost cumpărătură de la Dochia, fata Ilincăi, Ilieș, fratele Todosii, Maria și Ilinca, fetele Sofronii, frații Ion Filip, Condrea și Mărica, feciorii Gaftonii, Anton, Vascan, Naste și Nechil, feciorii Tudurii, Tănase și Ignat, feciorii Stancăi, Samuil, Alexiia, Ionașcu și Florea, feciorii Părascăi, toți nepoții Marușcăi, strănepoți Ilincăi, și toți strănepoți ai lui Iona vornic, ce-au avut ei de împărțeală din scrisori ce-au avut strămoșul lor Ilii și din uric de la Ștefan vodă cel bătrân, din jumătate de sat Răciulești, ce este pe Prut, și din uric de împărțeală de la moșul lor Marușca de la Ștefan vodă cel tânăr, și din ispisoc de la moșul lor Ona vornicul, aceea au vândut fratelui nostru Ion de **Hoceni** (comuna Hoceni, Vaslui) și femeii lui Anisia, drept 30 lei”. / Zapisul de mărturie a fost scris în fața răzeșilor Macarii căpitan, Gavril căpitan, Burlamiz și Vasile Murgoci ot **Gunzar** (Guzarii, comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), Pătrașcu hotnog și Ștefan Haidău ot **Siminești** (comuna Vetrișoaia, Vaslui), Mihai, Anghel, Tudor și Ilii ot **Răzlogi** (lângă Mușata, comuna Berezeni, Vaslui), Constantin Burlamitu și Dumitrașcu Oțel ot **Oțeleni** (comuna Hoceni, Vaslui),

703 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iaşi 1914, pp. 16, 17

feciorii lui Ionaşco, Istahia și Cozma Capotă, Lelea, Dumitraşcu sin (fiu) popii Fenii, popa Simion și feciorul lui Ion ot **Micșenești** (comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui) și mulți oameni buni”[704].

1902: „**Simineşti**, sat în partea de nord a comunei Vetrişoaia, plasa Prutul, judeţul Fălciu, așezat pe platoul din şesul Prutului, formând un trup cu satul Vetrișoaia, despărţit printr-un mic șanț. Are o suprafaţă de 1.795 hectare, cu o populaţie de 87 familii sau 388 suflete. Are o şcoală, înfiinţată în 1878, frecventată de 40 elevi; o biserică veche, deservită de 1 preot şi 2 dascăli. Din moșie, dl C. State posedă 1.795 hectare pământ, iar dl Pavel Popov, 600 hectare”[705].

SIMINICEA

(lângă Dumbrăveni, Suceava).

Satul Siminicea beneficiază de atestare documentară din 29 august **1480**, când Ştefan cel Mare întărea lui Hărman, pârcălab de Cetatea Albă, ,,ocina şi cumpărătura lui dreaptă, un sat anume Siminiceanii, cutul de sus, pe care acest sat, Siminiceanii, el l-a cumpărat de la Coste Grama, pentru 120 zloţi tătăreşti. Şi, de asemenea, i-am dat şi i-am întărit un tătar, anume Costea, pe care acest tătar el l-a cumpărat de la Ivaşco şi de la Iurie, fiii lui

---

[704] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 276, pp. 248, 249

[705] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 389

Călian din Cetatea Albă, pentru 80 zloţi tătăreşti (…) şi un ţigan, Lala, cumpărat de la Lala, fata lui Ponici cel bătrân, cu 70 zloţi”. Urmaşii pârcălabului Hărman, care cumpărase satul Siminicea de la ctitorul Grămeştilor, au păstrat, probabil, în familie satul, alte menţiuni documentare lipsind, dovadă a păstrării regimului de proprietate.

1519, decembrie 27: „Cu mila lui Dumnezeu, Noi, Ştefan Voevod, Domn ţării Moldaviei, înştiinţare facem cu această a noastră carte tuturor cui vor căuta pe dânsa sau cetindu-i-se lui o va auzi. Iată acest al nostru cinstit şi credincios boiar, pan Eremia vistiernic, a slujit mai de mult sfânt răposat bunului domniei mele, Ştefan Voevod, şi părintelui domniei mele, Bogdan Voevod, cu dreaptă şi credincioasă slujbă, iar acum slujeşte nouă cu dreptate şi credinţă. Pentru acestea, noi văzând dreapta şi credincioasa lui slujbă către noi, ne-am milostivit înşine cu a noastră deosebită milă şi am dat şi am întărit noi, lui, de la noi, în a noastră ţară, în Moldova, un sat pe Siret, anume **Balinţii** (numele vechi al satului Siminicea – n. n.), din hotarul Calianăuţii, şi iarăşi Grişcani şi cu jumătate dubasă în Siret, ce l-a cumpărat acel sat, anume Caliianăuţii pe îmbe părţile Siretului, părintele domniei mele, Bogdan Voevod, de la nepoţii lui Căliian. Şi iarăşi a venit înaintea noastră şi înaintea tuturor a lor noştri moldoveneşti boieri Stanca şi sora ei Mara i Sofiica, fetele Maruşcăi, nepoatele bătrânei Maruşcăi, fiica lui Micul Purcarescul, de a lor bună voie, de nimeni silite, nici împresurate, şi au vândut a lor dreaptă ocină, din a lor drept uric, şi privilegiile ce le-a avut de la domnia mea de schimb cu al nostru credincios Cozma Şerpe, postelnicul, jumătate de sat din Tatomireşti, la vârful Orbicului, jumătatea de jos, credinciosului nostru pan

Eremia vistiernicul, drept 300 zloţi tătărăşti, şi al nostru credincios boier Eremia vistiernic a plaţii toţi acei mai sus scrişi bani, 300 zloţi tătărăşti în mâinile Stancăi şi surorii ei, Marăi, şi Sofiicăi, felele Maruşcăi, nepoatele bătrânei Maruşcăi, fetei lui Micul Purcarescul, înaintea noastră şi înaintea a lor noştri boieri. Şi într-acestea iarăşi au venit înaintea noastră şi înaintea tuturor a lor noştri boieri Stanca, fala Olanei, de a ei bună voie, de nimeni asuprită, nici silită, şi a dat a sa dreapta ocină, din al ei drept uric, şi privilegiile ce le-a avut de la bunul domniei mele, Ştefan Voevod, jumătate sat anume Popeştii, în ţinutul Neamţului, jumătatea din sus, din apa Gorii, rudei sale, al nostru credincios pan Eremia, vistiernicului. Deci noi, văzând între ei de bună voie tocmeală şi deplina plată şi de bună voie danie, asemenea şi de la noi am dat şi am întărit înşine credinciosului nostru Eremia, vistiernicul, acel de mai sus scris sat, anume **Balinţii pe Siret**, din hotarul Caliianăuţilor, şi iară Grişcani şi cu jumătate de dubasă în Siret, şi jumătate sat din Tatomireşti, la vârful Orbicului, jumătatea din jos, şi jumătate sat din Popeşti, în ţinutul Neamţului, jumătatea din sus, din apa Gorii, ca sa-i fie lui de la noi uric şi cu toate veniturile, lui şi copiilor lui, şi nepoţilor lui, şi strănepoţilor lui, şi răstrănepoţilor lui şi la tot neamul lui, ce i se va alege mai de aproape, neruşuit niciodinioară în veci. Iar hotarul acelor sate, anume **Balinţii pe Siret**, ce sunt din hotarul Caliianăuţilor, şi iarăşi Grişcanii şi jumătate *porum* (dubasă) în Siret, să-i fie din toate părţile după vechiul hotar. Şi iarăşi pentru acele două jumătăţi de sate, anume jumătate de sat din Tatomireşti, la vârful Orbicului, jumătatea din jos, şi jumătate de sat din Popeşti, la ţinutul Neamţului, jumătatea din sus, din apa Gorii, sa fie lui din

tot hotarul pe jumătate, iar dinspre alte hotare, după vechiul hotar, pe unde din veac a trăit”[706].

1774: În 1774, când şi Siminicea fusese ocupată de austrieci, satul, încă unitar, Siminicea 1 popă şi 32 ţărani, dar Siminicea avea să iasă curând din „cordunul” austriac, odată cu renegocierea graniţelor.

1799, ianuarie 1, Peczeyszyn: „Tabel privind moşiile fondului bisericesc în Moldova, cu indicarea ţinutului şi suprafeţei fiecăreia” cuprinde şi „siliştile: Balinţi (Siminicea, numită şi Baleştii – n. n.), Mândreşti, Sarafineşti şi Miteşti… în ţinutul Botoşani”[707].

1809: Un testament din 21 martie 1809, diata lui Iordachi Balş, aduce informaţii importante şi despre satele din jurul Dumbrăvenilor, inclusiv despre „Baleştii, care acum se zic Siminicea”, întemeiat de Mândru Jumătate, despre „biserica din Plopeni, unde să află îngropată răposata maica mea”, şi despre rânduita „şcoală cu dascăl moldovenesc şi grecesc” din Dumbrăveni, care urma să se deschidă în 1810. Am copiat diata lui Iordachi Balş, ignorând-o pe a fratelui său Constantin, pentru că în ea se pot identifica detalii importante despre nordul Ţării Moldovei şi e bine să le aibă toţi doritorii la dispoziţie, printr-o simplă căutare pe net. / „**Diată**. *Copie legalizată de Comisia hotărâturilor ţinutului Hotin de pe Diata răposatului Iordachi Balş, ce este din 1809, Mart 21, către care s-au alăturat şi tălmăcirea ei în dialectul rusesc. Şi întru asemenea s-a alăturat şi copia diatei Logofătului Constantin Balş, din 1822, Genarie 30, cu adaosul în urmă din acel an Iunie 5. /* Diata aceasta, care

[706] Ghibănescu, Gh., *Surete şi Izvoade*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 217-219
[707] DGAS Suceava, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, documentul 1565, p. 510

se numeşte copie a diatei ce au lăsat răposatul boier Iordachi Balş Vistiernic prea iubiţilor săi fii şi clironomi, arătându-se nouă de către rânduiţii epitropi, asupra celor rânduite împărţiri de milostenie, spre pomenirea sa, şi văzându-se încredinţată cu însuşi iscălitura şi slova răposatului boier, iar în urmă şi cu iscălitura pomenitului întru fericire Arhiereul Nicodim Sinadon, şi amândouă aceste iscălituri fiind nouă desăvârşit cunoscute şi fără îndoire, spre urmarea acestei epitropii întocmai, după rânduirea răposatului în veci, fără strămutare, s-a încredinţat şi de către noi. / (Iscălit) *Veniamin Mitropolit Moldaviei. /* **Cu ajutorul milostivului Dumnezeu, Diata următoare, după săvârşirea mea. /** Eu, mai jos iscălitul, cu toată umilinţa humei mele, mulţămesc fierbinte, din toată inima mea şi cu tot cugetul meu, Sfântului Dumnezeu pentru toate bunătăţile cu care întru această vremelnică viaţă m-a învrednicit, şi ca un ticălos, cu umilinţă şi lacrămi dintru adâncul inimii plângând, de toate greşelile şi răutăţile mele. Mă rog milostivului împărat ca, trecând cu vederea, să ierte toate nelegiuirile mele şi să mă învrednicească cereştii împărăţii şi bunătăţilor făgăduite celor credincioşi robii săi. / După aceasta, îngenunchind către toţi de obştie, parte bisericească şi mirenească, mari şi mici, şi către tot norodul, cu umilinţă cer iertăciune, iertând şi eu din toată inima mea pe toţi şi tuturor, rugându-le de la milostivul Dumnezeu liniştita petrecere şi cereasca împărăţie. / Prea iubiţilor mei fraţi, rugându-i să mă ierte, le las blagoslovenie, atât dumilorsale, cât şi prea iubiţilor fii ai dumilorsale, rugându-le de la milostivul Dumnezeu toate fericirile şi întru această vremelnica viaţă, şi întru acea vecinică, care după aceasta o nădăjduim şi va să fie. / Las blagoslovenia mea prea iubiţilor mei fii, rugându-le

de la milostivul Dumnezeu fericirile acestei vremelnice vieţi şi câştigarea cereştii împărăţii, le las şi le dau părinteasca învăţătură ca să petreacă cu iubire frăţească, nesmintindu-să nici de un interes, având şi pe fraţii mei în loc de părinţi, şi pe verii lor, fiii fraţilor mei, întocmai ca nişte fraţi, şi petrecând cu toţii într-o unire şi frăţească dragoste, şi fiul meu Iancu, şi fiica mea Catinca să fie ascultători mai marelui lor frate Aleco, iar care va urma împotrivă are a lua răsplătire de la Sfântul Dumnezeu. / Pe lângă acestea, cu umilinţa cerşind ajutorul cerescului împărat, prin această diată cu toată cuviinţa socotind a pune la cale toate ale mele rânduieli, cele care cu cuget curat am socotit a urma, după săvârşirea mea, şi mai întâi pentru fiii mei hotărăsc: a avea şi a stăpâni, dintru ale mele, cele care în partea fieştecăruia am socotit, şi înainte, cum pe largă cuprindere să arata anume pe faţa întâi iscălit, Iordachi Balş Vistiernic. / *În partea fiului meu Alecu. /* Moşiile sate întregi Dumbrăvenii, Romaneştii, Avereştii[708], Sălăgenii, Bursucenii, şi Brehoeştii, şi Vlădenii, şi Mândreştii, şi Baleştii[709], care acum se zic Siminicea, ce să află, toate unite la un loc, în ţinutul Suceava şi în ţinutul Botoşanii, şi cu toate prisăcile cu stupi ce să vor afla la aceste arătate moşii. / Moşiile sate întregi, Panzarenii cu târg, şi Dragoeştii, şi Frijănii, şi Otşanii, ce se află, unite la un loc, în ţinutul Iaşii. / Viile din vale de la Copou, lângă Iaşi, cu casele şi toate câte să

708 Vereşti.

709 Anterior, Baleşti se numise Balinţi, sat din ţinutul Suceava, vecin cu Mândreştii şi Vlădenii din ţinutul Botoşanilor, pentru că Siminicea, deci Baleştii-Balinţi, avea pământuri şi peste apa Siretului, de unde confuzia că Balinţi ar fi fost inclus în Mândreşti. Siminicea îl are drept ctitor pe Mundrea sau Mândrea Jumătate

află făcute acolo. / Viile de la Cruce şi viile de la Piscu de la Cruce, ce se aflu în două ogrăzi, la ţinutul Putnei. / Jumătate din toate argintăriile şi jumătate din toată pojijiea casei din Iaşi. / Jumătate din toţi ţiganii ce am, şi casaşi, şi lăieşi. / Jumătate din toate vitele ce se vor afla, cum şi din caii grajdului. Şi este îndatorit fiul meu Alecu şi urmaşii săi a păzi şi a urma, în toată vremea, precum în gios arăt şi rânduiesc. / Să se afle fără strămutare preoţi şi pisalţi, după trebuinţă, la biserica de la Dumbrăveni, pentru ca să urmeze rânduiala rugăciunilor bisericii cu toată cuviinţa, spre pomenirea morţilor şi a viilor. / Să se afle fără strămutare, la Dumbrăveni, şcoală cu dascăl moldovenesc şi grecesc, spre înlesnirea celor ce vor voi a-şi da copiii la învăţătura. / Să se facă, pe tot anul, la biserica de la Dumbrăveni, două pomeniri, una la ziua hramului şi alta, la ziua moşilor, cu toată rânduiala cuviincioasă. / Sa se facă, pe tot anul, o dată, pomenire, cu toată rânduiala cuviincioasă, la biserica din Plopeni, unde să află îngropată răposata maica mea. / Să se dea, pe tot anul, din veniturile de la Dumbrăveni, câte una sută lei la monastirea Suceviţa, pentru biserica răposatului părintelui meu, ce este făcută pe poarta acei monastiri, pentru că, precum a rânduit răposatul, să slujească în toată vremea obştie, care bani să se dea acum la purtătorul de grijă, lăsat de către proin egumen Hurie, iar în urmă, la acel care, după vreme, se va afla purtătorul de grijă la acea biserică. / *În partea fiului meu Iancu.* / Moşiile sate întregi Paşcanii, cu toate cotunurile şi cu toate săliştile unite la un loc, şi Conţăştii, ce sunt luaţi de veci de la monastirea Probota, cu bezmăn în ţinutul Suceava, şi cu casele din Paşcani, cu toată pojijia casei, şi cu toate prisăcile cu stupi ce să vor afla la aceste arătate moşii. /

Moşiile sate întregi, Todirenii, Titienii, Steşcanii, şi Rogojănii, şi pol sat Verdeşănii, şi parte din Sameni de la Bobu, ce să află unite la un loc peste Prut, la ţinutul Iaşii[710]. / Moşia care se numeşte acum Hodura, în care sunt două sălişti, numite, prin scrisori, Ezărenii, şi Juleştii, la ţinutul Hârlău, şi cu toate prisăcile cu stupi ce se vor afla acolo. / Moşiile sate întregi Pogăneştii şi Petrimăneştii, şi cu toate alte hotare şi părţi ce să cuprind într-aceste moşii şi să află, unite la un loc, în ţinutul Fălciului. / Viile de la Copou, din deal, cu cerdac şi cu cele ce să află acolo, la podgoria Iaşului. / Viile de la Huşi, din ţinutul Fălciului. / Viile de la Chetrişi, din ţinutul Romanului. / Viile de la Straoani, din ţinui Putnei[711]. / Casele din târgul Iaşii, cu jumătate din toate argintăriile şi jumătate din toata pojajiea casei, iar fiul meu Alecu parte în casa să nu aibă, căci măcar că fiului meu Ianco îi las casa, şi în Iaşi, şi în Paşcani, dar fiului meu Aleco osăbit, că-i las moşii cu mai mare venit, c-am dat şi zece mii lei ajutor, îi la casele ce au cumpărat în Iaşi. Iscălit pe faţa al treilea. / Iordachi Balş Vistiernic. / *Tot în partea fiului meu, Ianco.* / Jumătate din toţi ţiganii ce am, şi casaşi, şi lăieşi. / Jumătate din toate vitele ce să vor afla, cum şi din caii grajdului. / Şi este îndatorit fiul meu Ianco şi urmaşii săi a păzi şi a urma, în toată vremea, precum în jos, pe larg, arăt şi rânduiesc. / Să se afle, fără strămutare, preoţi şi pisalţi, după trebuinţă, la biserica din Paşcani, pentru ca să urmeze rânduiala rugăciunilor bisericii cu toată cuviinţa, spre pomenirea morţilor şi a viilor. / Să păzească a să afla la Paşcani, în toată vremea, şcoală cu dascăl moldovenesc şi grecesc, spre înlesnirea

[710] Aşa se numea, pe atunci, ţinutul Bălţi.
[711] Vrancea.

celor ce vor voi a-şi da copiii la învăţătură, cu urmare ce şi acum să păzeşte. / Să se facă, în tot anul, două pomeniri la biserica din Paşcani, una la ziua hramului şi alta, la ziua moşilor, cu toată cuviincioasa rânduială. / Să fie purtare de grijă pentru schitul Brăteştii, ca din veniturile ce are schitul, dându-se cheltuiala trebuincioasă, să se afle, în toata vremea, la schit preot şi călugări şi, după rânduiala ce este aşezată de mine, să urmeze fără strămutare rugăciunile bisericii, spre pomenirea părintelui Iosaf, şi, în tot anul, la ziua hramului, să se facă pomenire pentru răposatul, cu rânduiala cuviincioasă. / Să se dea, pe tot anul, la monastirea Probota, pentru moşia Conţăştii, cât prin scrisoarea mea ce are monastirea să cuprinde. / *Pentru copiii răposatei fiica mea Elenco*. / Măcar că, pe cât mai mult am putut, am dat zestre după izvodul ce este faţă şi deosebit am şi ajutat, dar rânduiesc ca să se mai dea 2500 (adică două mii cinci sute lei) acei mai mici copile a răposatei, care să-i dea fiii mei, însă una mie cinci sute lei fiul mea Alecu, şi una mie lei fiul meu Iancu. / *Pentru fiica mea Catinca*. / Cu toate că şi acesteia, pe cât am putut, i-am dat zestre, după izvodul ce este, dar fiindcă, din nenorocire, a rămas văduvă, rânduiesc ca, după săvârşirea mea, să-i mai dea fiii mei Aleco şi Ianco, 15.000 (adică cincisprezece mii lei), însă zece mii fiul meu Alecu şi cinci mii lei fiul meu Iancu. Ca să aibă chip lesnitor la petrecere, şi fiul meu Aleco să poarte de grijă surorii sale, economisind zestrea şi banii ce rânduiesc să i să dea, pentru ca cu lesnire să poată a să cuprinde cu cele trebuincioasa la petrecerea sa. / Îndatoresc pe fiii mei a caută şi a ajuta, în toata vremea, pe toţi oamenii casei mele, câţi m-au slujit şi mă slujesc, căci sunt oameni care pot a fi şi pentru a lor folos. / Trei

moşii, cu toate hotarele unite la un loc, adecă: Grecenii, şi, Pelineii cu toate hotarele unite la un loc, în ţinutul Grecenii. Şi Uricheştii, şi Cornăţălu, cu părţile unite la un loc, şi cu viile de acolo, la ţinutul Putnei. Şi Caraficheştii şi Miteştii, la ţinutul Suceava, oprindu-le acestea pentru mine, am socotit şi le rânduiesc iarăşi fiilor mei, pentru că mai sus îi rânduiesc ca să dea surorii lor Catinca cincisprezece mii lei, şi copilei răposatei fiică-mea Elenco două mii cinci sute lei, şi deosebit, pentru aceste moşii ce le las, îi îndatoresc a plăti toate datoriile ce vor fi atât cu sineturile mele, cum şi fără sineturi, care să vor dovedi drepte, şi iarăşi să fie îndatoriţi a răspunde şi banii caţi vor cuprinde cheltuiala îngropării şi a toate grijile mele până la trei ani, urmându-să cu toată cuviincioasa rânduială, cum mai jos rânduiesc, şi de vor rămâne şi ceva bani de la mine, vor fi spre ajutor la acestea sau, nerămânând nimica bani, vor răspunde, precum îi îndatoresc, cu bani de la dânşii, dând amândoi deopotrivă şi la plata datoriilor (la faţa a 5-lea, iscălit Iordacki Balş / Vistiernic). Şi la cheltuiala îngropării şi a grijilor mele, şi aşa supt această îndatorire vor avea şi vor stăpâni fiii mei Aleco şi Iancu şi moşiile arătate într-acest chip, cum în jos să arată adecă: / Grecenii şi Pelineii, cu toate hotarele unite la un loc, cum şi Sarafineştii şi Miteştii, le va avea şi le va stăpâni fiul meu Alecu, şi Uricheştii şi Cornăţălu, cu părţile unite la un loc, şi cu viile de acolo, le va avea şi le va stăpâni fiul meu Iancu, şi amândouă pentru aceste moşii ce le las, oprite pentru mine fiind, vor da cele rânduite cum mai sus pe larga se arată, anume: / Prin aceste mai sus arătate, săvârşind rânduiala ce aşez pentru fiii mei, fac deosebita aşezare de rânduială, care fără strămutare să se urmeze, după săvârşirea mea, pentru sufletul

meu şi pentru sufletele celor până la mine răposaţi, fiind această aşezare cum în jos pe larg să arată. / Asupra acestei aşezări las şi rânduiesc epitropi în veci, fără strămutare, pe dumnealui Căminarul Panaite Cazimir şi pe dumnealui Paharnicul Petrachi Cazimir şi urmaşii dumilorsale, fiind împreună spre ajutor, şi fiului meu Alecu, şi urmaşii săi, şi rânduiţii epitropi vor avea întru deplină stăpânire acele rânduite de cătră mine şi vor urma această rânduială"[712].

1866: S-a născut, la Siminicea, „**Emmanuel Constantin Teodoresco** corespondent al Academiei Franceze de Ştiinţe pentru secția de botanică din 28 aprilie 1989, dar care a murit pe 26 aprilie 1949. Născut în 10 mai 1866, la Siminicea, în nordul Moldovei, a terminat pregătirea în Franța, cu Gaston Bonnier, atât la Sorbona, cât și la Laboratorul din Fontainebleau. A devenit, astfel, un adept și un **reprezentant genial al fiziologiei plantelor**. El a studiat acțiunea diferitelor radiații asupra plantelor verzi, influența acidului carbonic, mai mult sau mai puțin diluat, în atmosfera din jur, mișcările plantelor înfrățite și multe alte întrebări. Profesor la Universitatea din București, a revenit adesea să ne contacteze, și a călătorit special în Franța, în 1939, când a fost declarat războiul care, după aceea, a afectat atât de grav România"[713].

1878: „Aflăm de la persoane demne de încredere, că comuna Siminicea, din judeţul Botoşani, este locuită numai de ruşi, care, din neam în neam, vorbesc numai

---

[712] Codrescu, Theodor, *Uricarul sau Colecţiune de diferite acte care pot servi la Istoria* Românilor, Volum XI, Iassi 1889, p. 322-330

[713] *Comptes rendus des séances de L'Académie des Sciences*, Paris 1949, p. 1375

rusește, din cauză că n-au nici școală, nici biserică cu popă românesc. Recomandăm acest mod de românizare tuturor patrioților noștri"[714].

1883: „Anul acesta a fost un an din cei mai fericiți pentru județul nostru (Botoșani – n. n.). Gratie administrației, îndeosebi bunăvoinței onorabilului comitet permanent, el ne-a dat un plus total de 4 **școli noi de fete**, dintre care 3 întreținute de județ, în comunele Dumbrăveni, **Siminicea** și Agafton, iar una întreținută de comuna Cristești, și 18 școli noi rurale de băieți, întreținute de comune și mare parte din venitul cârciumilor"[715].

1887: „Următoarele școli rurale suplinite, plătite de comunele și județele Botoșani și Dorohoi, se scot în concurs, cele din Botoșani, pe ziua de 1 Septembrie, iar cele din Dorohoi, pe ziua de 1 Noiembrie 1887: Comuna Siminicea, de fete, plasa Siret (întreținută de județul Botoșani)"[716].

1888: Răscoala din Dumbrăveni, Siminicea, Brehuiești și Corni. „*Vocea Botoșanilor* dă următoarea relație interesantă, privitoare la revolta din Dumbrăveni:/ Vom da o relațiune amănunțită, dar exactă, asupra acestei răscoale, spre a curma odată orice inexactități, exagerări, ca și toate informațiunile greșite, cu care s-au indus în eroare ziarele Capitalei. În plasa Siretului, s-a observat, de mult, o mișcare printre săteni, după cum nu se bănuia pe-alocurea. Ni s-a spus, îndată după aplanarea mișcărilor din Valahia, că agenți anume veniți s-ar fi coborât la cutare stațiune de drum de fer, ar fi întâlnit săteni lucrând la câmp și le-ar fi vorbit; apoi au intrat prin sate și așa

---

[714] *România liberă*, Anul II, No. 465, vineri 8 decembrie 1878, p. 1
[715] *Monitorul Oficial*, Nr. 130, 17/29 septembrie 1883, p. 2688
[716] *Monitorul Oficial*, Nr. 85, 18 iulie 1887, p. 2082

mai departe. Subprefectul a fost imediat încunoştinţat a fi cu atenţiune şi prea vigilent, spre a descoperi cele ce se petrec, a raporta imediat prefecturii, trimiţând pe orice agenţi provocatori înaintea justiţiei. Răspunsurile sale au fost stereotipe, că nimic nu se petrece, că totul e în linişte. / Deodată, un număr de 30 locuitori, sunt acuma două luni, din cătunul **Siminicea**, comuna Dumbrăveni, s-au prezentat la redacţia noastră şi s-au plâns că ei, ca rezervişti, sunt urmăriţi pentru prestaţiune, în timp ce, după lege, făcând parte din războiul de la 1877 -78, sunt scutiţi. Mergând, împreună cu câţiva din ei, la prefectură, a fost uşor a-i convinge că pentru plata dărilor de care erau scutiţi pria lege ei nu sunt urmăriţi. Atunci plângerea lor a luat o alta fază; ei începură a cere pământuri (după cum le promisese Carol I, înainte de Războiul de Independenţă – n. n.). S-a cunoscut îndată că există o agitaţie şi, dându-li-se consilii (sfaturi – n. n.) prudente, locuitorii s-au retras. Nu mult după aceasta, izbucneşte o altă mişcare, mai obiectivă; se semnalează, tot în această plasă, în comuna **Brehuieştii**. Prefectul, făcând dreptate locuitorilor, liniştea s-a restabilit. Erau vexaţiunile primarilor colectivişti, care exasperaseră pe săteni. / Vine, apoi, în o formă mai acută, mişcarea de la **Corni**, tot din această plasă. Mergând prefectul la faţa locului, cu o mai mare greutate decât la **Siminicea** şi la **Brehuieşti** a putut restabili liniştea. Sătenii, amestecând plângerea lor contra primarului cu acea de cerere pentru pământuri, au trebuit a se mărgini la cea dintâi, pentru ca dreptate să li se facă şi liniştea să se restabilească. Aci se semnalase ca instigator învăţătorul sătesc. Despre toate aceste mişcări, subprefectul n-a ştiut nimic, n-a putut a le preîntâmpina şi nici a raporta ceva în privinţa agitărilor locuitorilor. Pe

neaşteptate, când totul părea intrat în cea mai mare linişte, prefectura e încunoştinţată că locuitorii din **Dumbrăveni** s-au răsculat; au intrat în ograda arendaşului, i-au luat plugurile şi s-au dus pe câmp, să tragă brazde şi să-şi împartă pământul. Ordine severe au fost transmise şi de la centru, ca să se desfăşoare forţe suficiente, pentru ca mişcarea să se înăbuşe în germeni fiind. / Prefectul, păşind la faţa locului, în unire cu colonelul comandant al regimentului de dorobanţi, şi intrând în mijlocul sătenilor, ce erau adunaţi în număr ca la 600-700 locuitori din diferite cătune şi chiar comune, până şi din judeţul limitrof, Dorohoi, au început a se explica eu ei, spre a cunoaşte cauza acestei aglomerări. Din vorbele lor reieşea că vor pământuri, că la urmă se mulţumeau ca prefectul să le dea o declaraţiune, scrisă şi subscrisă de el, cum că li se vor da pământuri şi că arendaşul nu va pune plugurile sale să are, înainte de a li se împărţi lor pământuri. / În zadar au fost toate consiliile date, toate declaraţiunile că guvernul e pe cale de a-i împroprietări pe moşiile Statului, dar că trebuieşte o lege şi după forme. „Destul, de zece ani, ne purtaţi tot cu vorbe!, striga mulţimea. Nu mai putem aştepta". / Într-aceste, prefectul e chemat la staţiunea **Vereşti**, spre a convorbi telegrafic cu primul ministru; sătenii nu-l lăsau să iasă din mijlocul lor. În fine, după multă greutate, deşi forţa armatei era la distanţă, prefectul a putut a se strecura printre ei, fără a face uz de ea. Reîntors, ziua venea spre declinul său, liniştea trebuia restabilită înainte de sosirea nopţii. Se semnalase chiar că sosesc şi alţi locuitori, retardatarii ce-şi dăduseră întâlnire. / Colonelul Maca, în urma consiliilor şi a parlamentărilor date şi avute cu locuitorii, văzând că aceştia se obstinează şi nu vor a se împrăştia,

se pune în fruntea regimentului său şi face somaţiuni repetate, faţă fiind procurorul şi judele instructor. După somaţiunile orale, urmează cele cu batere de tobă şi sunete de trompete; totuşi, rezerviştii mai cu deosebire încurajau pe ceilalţi la rezistenţă, spunându-le că n-au voie să dea focuri. Se dau salve de puşti, dar nici o mişcare. / Atunci, colonelul Maca, având deja experienţa acestor răscoale din Valahia, unde operase spre calmarea lor, dă ordine artileriei călăreţe ca, în rând câte trei, să înainteze în mulţime, spre a se împrăştia. Întâia şarjă rămâne fără efect. La a doua şarjă, căpitanul Zamfirescu, care avea comanda artileriei, se pune în fruntea soldaţilor şi, prin o evoluţiune dibace, reuşeşte a împrăştia pe revoltanţi şi a-i dispersa în grupuri mai mari ori mai mici, după care, intervenind infanteria, îi asedie între puşti şi îi arestă. / Atunci se produse o panică între locuitori, încep cu toţii a fugi, sar gardurile, se ascund pria ogrăzi, case şi atenanse, şi din totalul număr se arestează vreo 120 locuitori (Eroi ai Independenţei, dar ce contează – n. n.). / Imediat, liniştea a fost restabilită, fără ca o picătură de sânge să se fi vărsat, fără ca o zgârietură să se fi produs. Trebuie să recunoaştem că acest rezultat fericit nu-l datorăm decât tactului şi prudenţei prefectului, decât experienţei şi energiei colonelului Maca, decât curajului şi abilităţii căpitanului Zamfirescu. Cea mai mică imprudenţă comisă, cât de puţină impacienţă de s-ar fi arătat, ar fi avut de rezultat sute de cadavre, lăsate pe străzile satului Dumbrăveni. Mulţumită acestora, nici un exces s-a produs, nici o iritaţiune nu s-a manifestat. Păstrând cu toţii un sânge rece, o pacienţă şi o prudenţă demne de toată lauda, am putea vedea că cea mai impunătoare răscoală s-a putut potoli în un mod atât de fericit,

precum pe aiurea nu s-a întâmplat. / De acum, începe rolul justiţiei. Între cei arestaţi au figurat şi doi cetăţeni din Botoşani: arhitectul comunei, dl C. Argenti, şi un fost comisar al colectiviştilor (mişcare aparent reformistă, încropită de boierii Ion Câmpineanu, Prinţul Dimitrie Ghica etc. – n. n.), dl G. Petrescu. Nu intrăm în a discuta culpabilitatea ori inocenţa a nici-unuia; afacerea fiind pendinte la justiţie, presa trebuie să păzească o strictă rezervă, spre a nu se influenţa cursul justiţiei în nici un mod. Atâta ştim, că în timp ce redactorii *Sentinelei* reclamau pe aceşti doi preveniţi ca reporterii ziarului lor, declaraţiunile inculpaţilor erau că se duseseră la vânat, în satul Dumbrăveni. / Instrucţiunea fiind absolut secretă, nimic n-a putut transpira, dar în urma interogatoriului judele instructor i-a depus pe ambii în arestul preventiv al judeţului. Rolul însă de arhitect al comune şi acel de reporter de ziare ni se par cu totul incompatibile, atât zicem şi trecem înainte. Mulţi din cei arestaţi au fost eliberaţi. Ceea ce reiese din declaraţiunile sătenilor, făcute chiar la arestarea lor, e că primarii, perceptorii şi unii învăţători chiar i-au trimis la Dumbrăveni pe oameni, ca să ceară pământuri. Mai mult, sosind prefectul în Dumbrăveni, se spune că chiar vătăjeii i-au strâns, zicându-le că a venit prefectul să le împartă pământuri; că, odată acolo adunaţi, s-au găsit alţii care, punându-se în frunte, i-au reţinut şi au vorbit în numele lor, fără ca ei să fi ştiut ceva şi fără să fi venit cu un scop de revolte. Despre toate s-a raportat ministerului. / Astăzi, liniştea e complet stabilită şi ne mirăm că unele ziare din Capitală dau ştirea că, din surse oficiale, sătenii s-au răsculat a doua oară la Dumbrăveni. Acesta fiind purul adevăr în răscoala sătenilor de la Dumbrăveni, îl aşternem aci, spre

a împrăştia orice alte relaţiuni inexacte, exagerate ori de rea credinţă făcute. Ne abţinem de la orice comentarii; dorim însă ca autorii revoltei să fie descoperiţi. Justiţia are suficiente elemente de a putea pune mâna pe firul conspiraţiunii surde ce agită ţara şi să ne dea liniştea la care avem dreptul de a pretinde. Trecută şi această ocaziune, fără a se reprima răul în chiar sorgintea lui, ne putem aştepta la mari calamităţi. Atâta zicem şi încheiem pentru astă-dată”[717].

1899: Spre sfârşitul secolului al XIX-lea, existau, conform „Marelui Dicţionar Geografic” al lui Lahovari, două sate Siminicea, cu doi proprietari, Siminicea Balş, cu o suprafaţă de 1.143 ha şi 1.402 locuitori – „ruşi românizaţi”, constituiţi în 286 de familii. În sat exista o şcoală mixtă, cu 47 băieţi şi 9 fete, şcoală construită în anii 1899 şi 1900, o biserică, cu un preot şi doi cântăreţi, precum şi trei cârciumi. În Siminicea Miclescu, moşie de doar 279 ha, populată cu 699 locuitori „ruşi”, grupaţi în 151 familii, care trăiau în 141 case, exista o biserică, cu un preot şi doi cântăreţi, precum şi două cârciumi.

1902: „**Siminicea-Balş**, sat, în partea de Nord a comunei Salcea (făcea parte din comuna Salcea – n. n.), jud. Botoşani, în dreapta Siretului. Are o suprafaţă de 1.143 hectare, cu o populaţie de 286 familii sau 1.402 suflete; o şcoală mixtă, frecventată (1899-1900) de 47 băieţi şi 9 fete; o biserică, deservită de 1 preot şi 2 cântăreţi; 3 cârciumi. Locuitorii sunt ruşi românizaţi şi se ocupă cu lucrarea pământului. Locuitorii posedă 320 vite mari cornute, 52 cai, 432 oi şi 117 porci; 54 stupi cu albine. **Siminicea-Miclescu**, sat, în dreapta Siretului şi în partea de Vest a comunei Călineşti (făcea parte din

[717] *Epoca,* Anul III, No. 841, miercuri 14/26 septembrie 1888, p. 2

comuna Călineşti – n. n.), plasa Siretul, jud. Botoşani. Formează un singur trup cu satul Siminicea-Balş din comuna Salcea. Are o suprafaţă de 279 hectare, cu o populaţie de 151 familii sau 609 suflete, locuind în 141 case. Are o biserică, cu 1 preot şi 2 cântăreţi; 2 cârciumi. Vite: 181 boi şi vaci, 29 cai, 129 oi şi 142 porci. Locuitorii au 19 stupi cu albine"[718].

1906: „Vindecări minunate de boli, la moaştele Sfântului Ioan cel Nou din Suceavă, istorisite de părintele Sidorovici: Domnişoara Aglaia Apostoliu, din Burdujeni. Despre întâmplarea numitei domnişoare mi-a istorisit tot părintele Sidorovici. În ziua de Sânziene, 24 iunie vechi 1906, m-am întâlnit, în locuinţa părintelui paroh Mihai Sârbul, din Suceava, cu părintele Alexandru Râşca, din Burdujeni-sat, şi l-am rugat să binevoiască a-mi mijloci ştirea lipsă despre domnişoara Aglaia. Cu epistola din 7 septembrie 1906, Sfinţia sa mi-a trimis următoarea scrisoare, alcătuită de însuşi dl Ioan Apostoliu, părintele domnişoarei Aglaia: / „Subsemnatul Ioan Apostoliu, din comuna târg Burdujeni, judeţul Botoşani, prin aceasta vă aduc la cunoştinţă următoarele: În anul 1898, luna august, fiind primar la comuna Salcea, în una din nopţi, copila mea, Aglaia, cum dormea singură în pat, s-a sculat, pe la miezul nopţii, mută, neputând vorbi nimica, şi, cu mâna dreaptă în nesimţire, neputând-o mişca de loc. A doua zi, am dus-o la **preotul Ioan Filipescu, din Siminicea-Balş**, de i-a citit, şi, a treia zi, am dus-o la Sfântul Ioan din Suceava de i-a citit şi făcut sfinţirea apei, de unde m-am reîntors acasă, pe la 2 ore după-amiază. Mergând copila în grădina cu flori, s-a

---

718 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, Volumul V, Bucureşti 1902, pp. 389, 390

culcat şi a dormit ca o jumătate de oră. Sărind un câne în grădina cu flori, dânsa s-a deşteptat din somn şi a strigat la câine: „Ţibă!” şi a început a vorbi. Am întrebat-o, pentru ce nu vorbea? Dânsa mi-a răspuns că nu a putut vorbi de loc. În acelaşi timp, a început a mişca şi mâna şi s-a făcut sănătoasă, cum era şi cum este şi astăzi. Aceasta este ştiinţa mea, de minunea făcută de Sfântul Ioan de la Suceavă. Burdujeni, 1906, iunie 28 / Apostoliu m/p”[719].

1908: Siminicea, sat cu atestare în 29 august 1490, avea, în 1908, în Siminicea Balş, 286 de familii de „ruşi românizaţi”, însemnând 1.402 suflete, iar în Siminicea Miclescu, 151 familii, cu 699 suflete. În prezent, populaţia este, incluzând şi satul Grigoreşti, de 3.124 locuitori. „Preotul **Vasiliu Vasile**, parohul parohiei Călugăreni, din jud. Botoșani, se transferă la parohia **Siminicea Balș**, același județ, pe ziua de 1 octombrie 1908”[720]. Numele preotului din Siminicea Miclescul, parohie mult mai bine văzută de BOR, se află „Lista de persoane cari au dreptul de vot la alegerea Consistoriului Superior Bisericesc în cursul anului 1916”, în care este nominalizat elector din partea parohiilor judeţului Botoşani, din „**Siminicea Miclescul**, preot **M. Troteanu**” (din Plopeni, preotul Dimitrie Neagu, tatăl minunatului învăţător şi erou-aviator de război), nu și preotul din Siminicea Balș[721].

---

[719] *Biserica şi Şcoala*, Anul XLVIII, Nr. 31, duminică 28 iulie / 10 august 1924

[720] Biserica Ortodoxă Română: *Jurnal Periodic Ecleziastic,* Anul XXXII, nr. 9, decembrie 1908, p. 1071.

[721] Biserica Ortodoxă Română: *Jurnal Periodic Ecleziastic,* nr. 40, 1916 - Supliment, p. 14.

1914: În 19 decembrie 1914, Prefectura Botoşani publica, în Monitorul Oficial, „Lista de numele şi pronumele tinerilor din judeţul Botoşani, născuţi în anul 1894 şi dispăruţi, fără a se şti unde, care urmează a forma contingentul clasei anului 1916”, printre aceştia aflându-se şi: **Gheorgiu Ioan**, fiul Petru şi al Catincăi, născut la 1894, iulie 31, cu actul No. 90, în comuna Siminicea. / **Gheţun Gheorghe**, fiul lui Dumitru şi al Zoiţei, născut la 1894, aprilie 20, cu actul No. 34, în comuna Siminicea. / **Mitichiuc Petre**, fiul lui Ioan şi al Profirei, născut la 1894, iunie 19, cu actul No. 89, în comuna Siminicea. / **Nichifor Ilie**, fiul lui Ioan şi al Măriucăi, născut la 1894, iulie 19, cu actul No. 73, în comuna Siminicea. / **Pricopi Florea**, fiul Mărgăritei, născut la 1894, cu actul No. 41, aprilie 20, în comuna Siminicea. / **Saltău Ioan**, fiul lui Petrea şi al Paraschivei, născut la 1894, ianuarie 18, cu actul No. 8, în comuna Siminicea. / **Tucaliuc Petru**, fiul lui Ioan şi al Catrinei, născut la 1894, iunie 27, cu actul No. 57, în comuna Siminicea”. Alte nume apar, în acelaşi Monitor Oficial, sub titlul „Tablou de numele şi pronumele tinerilor din judeţul Botoşani, născuţi la 1895 şi dispăruţi fără a se şti unde, care urmează a forma contingentul clasei 1917”, acestea fiind: **Amurăriţei Theodor**, fiul lui Ilie şi al Irinei, născut la 1895, fevruarie 8, cu actul No. 14, în comuna Siminicea. / **Chifuriuc Ioan**, fiul lui Constantin şi al Paraschivei, născut la 1895, mai 26, cu actul No. 51, în comuna Siminicea. / **Chifuriuc Petrea**, fiul lui Nicolae şi Paraschivei, născut la 1895, iunie 8, cu actul No. 55, în comuna Siminicea. / **Catz Zalman**, fiul lui Haim şi al Surei Leia, născut la 1895, decemvrie 18, cu actul No. 134, în comuna Siminicea. / **Mazuru Theodor**, fiul lui Constantin şi al

Elenei, născut la 1895, fevruarie 27, cu actul No. 21, în comuna Siminicea. / **Olan Ilie**, fiul lui Gheorghe şi al Catincăi, născut la 1985, iulie 12, cu actul No. 105, în comuna Siminicea. / **Olăraşu Grigore**, fiul lui Ioan şi al Evdochiei, născut la 1985, ianuarie 26, cu actul No.11, în comuna Siminicea. / **Pavel Ioan**, fiul lui Filip şi al Elenei, născut la 1895, ianuarie 26, cu actul No. 61, în comuna Siminicea. / **Pavliuc Sotir**, fiul lui Dumitru şi al Acsinei, născut la 1895, iunie 23, cu actul No. 77, în comuna Siminicea. / **Stefiuc Petrea**, fiul lui Constantin şi al Mariei, născut la 1895, iunie 23, cu actul No. 67, în comuna Siminicea. / **Vorniciuc Ioan**, fiul lui Thoader al Irinei, născut la 1895, septemvrie 14, cu actul No. 132, în comuna Siminicea. / **Voina Ioan**, lui Vasile şi al Catrinei, născut la 1895, fevruarie 5, cu actul No. 20, în comuna Siminicea. / **Vulpe Petru**, fiul lui Alecu şi al Ravecăi, născut la 1895, iunie 24, cu actul No. 94, în comuna Siminicea"[722].

1941, septembrie 30: „Se publică mai jos lista Nr. 16, de gradele inferioare (trupă), morţi pentru patrie în actualul război, începând de la 22 iunie 1941, ora 24: **Scorţariu D. Nicolae**, soldat, ctg. 1932, cu ultimul domiciliu în comuna **Siminicea**, judeţul Botoşani, mort la 5.VIII.1941. / **Tucaliuc Vasile**, soldat, ctg. 1932, cu ultimul domiciliu în comuna **Siminicea**, judeţul Botoşani, mort la 12.VIII.1941"[723].

1942, ianuarie 29: „Noi, general Victor Iliescu, subsecretar de Stat al Educaţiei Extraşcolare; / Având în

---

[722] *Monitorul Oficial*, nr. 213 din 19 decembrie 1914 / 1 ianuarie 1915, pp. 9632, 9637.

[723] *Monitorul Oficial*, Anul CIX, Nr. 231, marţi 30 septembrie 1941, p. 5805.

vedere jurnalul Consiliului de Miniştri Nr. 21 din 14 Ianuarie 1942… / Decidem: Art. unic. Se angajează, pe data prezentării la serviciu, ca diurnişti la formaţiunile tineretului extraşcolar, următorul personal, plătibil cu îndemnizaţia de şedinţă respectivă: Judeţul Botoşani: **Daneş Haralamb**, învăţător, şeful Subcentrului Siminicea. / **Tun Elisabeta**, învăţătoare, şefa Subcentrului Siminicea"[724].

1942: „Se înfiinţează, pe ziua de 1 August 1942, următoarele parohii, posturi de preoţi, diaconi, cântăreţi şi canonarhi: Parohia Grigoreşti, prin dezlipire de la **Parohia Siminicea-Miclescu**"[725].

1947, august 28: „În baza cererii, înregistrată la Nr. 389 din 11 august 1947, / În conformitate cu dispoziţiunile legii asupra energiei, / Se autorizează dl Avram A. Lazăr, din satul Călineşti, com. Bucecea, jud. Botoşani, să instaleze şi să exploateze un motor marca „S. Gross", de 16 H. P., la moara proprietatea domnişoarei **Maria Miclescu**, din satul Grigoreşti, com. **Siminicea**, jud. Botoşani, motorul, fiind utilizat ca forţă pentru conducerea acestei mori, combustibilul fiind petrolul lampant. Această autorizaţie se acordă pe termen de 10 ani, socotit de la data publicării prezentei în Monitorul Oficial. / Şeful secţiei energiei reg. III Iaşi, / Ing. Gh. Gălăţeanu / Nr. 310/947"[726].

La Siminicea s-a născut comandantul Vânătorilor de Munte, trupa de elită a Armatei Române, pe durata

---

[724] *Monitorul Oficial*, Anul CX, Nr. 24, joi 29 ianuarie 1942, pp. 561, 565.

[725] *Monitorul Oficial*, Nr. 167, 21 iulie 1942, p. 6036

[726] *Monitorul Oficial*, Anul CXV, Nr. 179, joi 28 august 1947, p. 6275.

celui de-al doilea Război Mondial, generalul Mociulschi, şi tot la Siminicea s-au născut marii instrumentişti şi cunoscători de folclor, verii Emil şi Alexandru Havriliuc.

SIMINICENI

(lângă Bărbăteşti, comuna Cucuteni, Iaşi).

1617, martie 12: Întărit de Radul Mihnea voievod lui Gheorghe Siminiceanul, fost vornic de poartă (divan), fiul Odochiei, nepot lui Dumitraşcu, strănepot lui Gavril şi răstrenepot lui Coman Băicescul, primeşte ispisoc, „din drese ce a avut bunul său Cozma Baicescul de la bătrânul Ştefan voievod, satul cu numele **Siminiceanii**, ce-i în âinutul Romanului, ce a fost al maicii sale Odochia; jumătate din acelaşi sat Siminiceanii, schim cu rudele ei Anton, Frăţiman şi Vărvara, copiii Magdalinii, pentru o jumătate de sat **Frăţeşti**, ce-i în ţinutul Cârligăturii… / şi alt sat, cu numele **Brăbăteştii**, iarăşi în ţinutul Romanului, şi cu două locuri de prisăci dinspre răsărit, şi cu loc de moară pe Bahlueţ; un loc de prisacă la **Băiceani**, alt loc este dinspre **Tâmpeşti**, din uric de cumpărătură ce au avut de la Eremia voievod, cumpărătură de la sămânţa lor Lupul, Moga, Anuşca şi Toader, feciorii Mogăi sulgerul, de la Tudora, sora Boldurului diac, şi de la Candachia cu fraţii ei, copiii Boldurului diac… / aşijderi îi întărim, din aceleaşi drese de la bătrânul Ştefan voievod, satul **Mateuţii** pe Nistru şi, în acelaşi hotar, satul **Cobileanii**, şi seliştea **Stodolna**, seliştea **Eţcanii**, toate pe Nistru, în ţinutul Orhaiului, care jumătate de sat **Mateuţii** îi este

cumpărătură de la ruda lor Ionaşco Iaţco, fiul bătrânului Iaţco, pentru 200 taleri argint… / şi aşijderea îi întărim lui Gheorghe o parte de ocină de la satul **Şircanii**, din jos şi din sus, cu heleşteu pe pârâul satului, ce-i în ţinutul Orheiului, cumpărătură de la Nistor, feciorul lui Şirco, de la Caisin, feciorul lui Constandin, de la Agafia, fata popii Simion, de la Salomia, fata lui Sprăl, de la fiul Motrii, nepotul lui Sprăl, de la Gheorghe, fiul Tudorii, de la Mihăil şi Ihnati, feciorii Fadorii, de la Efrim, fiul lui Bucul, de la Cantea, Fedor şi de la fiul său Toma, toţi strănepoţi lui Fedor Faurul… / şi aşijderi, îi întărim şi alte părţi din **Şircanii**, cumpărătură de la Macsin, de la Toma, fiul Petrii, şi de la Marica, fata Motrii”[727].

1639, octombrie 22: Adunaţi la Costeşti, de către trimisul lui Vodă, Neaniul vornicul, pentru a socoti hotarul dintre **Costeşti** (lângă Târgu Frumos, Iaşi) şi **Pietriş** (lângă Târgu Frumos, Iaşi), incluzând bucata de loc pentru care s-au pârât jupâneasa Grozava cu Grama jitnicerul cel mare, „robii măriei tale, Cărăvan şi Mirteş din **Siminiceni** (lângă Bărbăteşti, comuna Cucuteni, Iaşi), Vasilie din **Todereşti** (comuna Todireşti, Iaşi), Andonie şi Larion din **Movileni** (comuna Heleştieni, Iaşi), Gonţea şi Văsiian din **Hălăştiiani** (comuna Heleştieni, Iaşi), Nechita de **Criveşti** (comuna Strunga, Iaşi), Nacul de **Cârsteşti** (Cristeşti, comuna Brăeşti, Iaşi), popa Ştefan, diaconul şi Toader de **Târgu Frumos** (oraşul Târgu Frumos, Iaşi)… noi, de când am apucat, din zilele lui Aron vodă şi Eremiei vodă, noi aşa ştim cu sufletele noastre, că cine a

[727] Codrescu, Theodor, *Uricarul,* vol. X, Iassi 1888, pp. 148-151

ţinut Pietrişul, acela a ţinut şi acea bucată de loc până în Bahlueţ şi le-a fost Bahlueţul hotar”[728].

SIMIONEŞTI

(lângă Roman, Neamţ).

Întărit, în **2 ianuarie 1623**, de Ştefan Tomşa voievod, lui Dumitru Buhuş şi surorii lui Safta, fiii paharnicului Caraiman, şi soţiei sale Nastasia, care primesc uric pentru „satul anume **Hulpăşeşti** sub codrul de fag; şi satul **Gâdinţi** pe Cobâle şi cu vad de mori în Siret şi cu pod trecătoriu şi cu bălţi de peşte; şi satul **Simioneşti** pe Moldova şi cu vadul de mori în Moldova, în ţinutul Romanului; şi satul **Dobricenii** în Cărpineştii, ce este în ţinutul Dorohoiului; şi satul **Molovate** de pe Nistru, ce este în ţinutul Orheiului, ce a fost de ocolul târgului Orheiului”[729].

1902: „**Simioneşti**, sat în judeţul Roman, plasa Moldova, comuna Cordunul, spre nord de satul Cordunul și la 1.764 m de el, pe malul stâng al râului Moldova. Are o populaţie de 438 locuitori. Locuitorii posedă: 231 vite mari cornute. Este legat cu orașul Roman prin șosea. Se numea mai înainte și Izvorul”[730].

---

[728] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 256, pp. 253, 254

[729] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 3, p. 4

[730] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 390

SINĂUŢII DE JOS

(Sănăuţi sau Sinăuţi, contopit cu Mihăileni,
comuna Mihăileni, Botoşani).

1634, septembrie 1: Cartea de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod lui Mihaşco Cornaci, „ca să fie tare şi puternic a îmbla să-i aducă înapoi pe vecinii săi, ce-au fugit de la dânsul din cislă, din satele lui, din **Dersca** (comuna Dersca, ţinutul Dorohoi, Botoşani) şi din **Sinăuţi** (Sinăuţii de Jos, contopit cu Mihăileni, comuna Mihăileni, Botoşani), anume Hilimon, Chifa, Panco şi Petre, oriunde-i va găsi”[731].

1634, octombrie 3: Zapisul lui Isaico şi al feciorului său Vasile, nepotul Eremiei, strănepotul Stancăi şi al lui Miron, al femeii lui Isaico, Varvara, în care mărturisesc că au „vândut ce am avut în sat în **Săoani** (lângă Şcheia, comuna Al. I. Cuza, Iaşi), ce sunt în ţinutul Romanului, pe Siret, a opta parte de casă, jupânului Lupul Prăjescul, drept 15 taleri, cu vad de moară pe Siret şi cu bălţi şi cu livezi… Şi într-această tocmeală au fost popa Ştefan, Vasile Benea şi Ursul diregătorul de **Hălăşteiani** (Heleşteni, comuna Heleşteni, Iaşi), Strătulat Dracea de **Sineuţ** (Sinăuţii de Jos, comuna Mihăileni, Botoşani), Vasile de **Tomeşti** (inclus în Iaşi) de la Prut, Ţuţurman de **Lăpuşna** (târg, raionul Kotovsk, Moldova), Ionaşco Năvală de **Soci** (comuna Miroslăveşti, Iaşi), Petrea de

---

731 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 246, p. 276

Miclăuşeni (comuna Butea, Iaşi), şi mulţi oameni buni dimprejur megieşi”[732].

1638, ianuarie 24: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod lui Pătraşco Horbinescul, spre a fi „tare şi puternic a-şi ţine ocina, partea lui Suilă din **Sănăuţi** (Sinăuţii de Jos, în Mihăileni, comuna Mihăileni, Botoşani), după ziua pe care o avuse, în faţa voievodului, „Pătraşco de **Horbineşti** (comuna Horbineşti, raionul Edineţ, Moldova) cu Drăceştii din Sănăuţi, pentru partea lui Sucilă din Sănăuţi; Pătraşco a venit la zi, iar Drăceştii n-au venit şi au rămas de zi şi din toată legea”[733].

1638, ianuarie 24: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod lui Pătraşco Horbinescul, spre a fi „tare şi puternic a-şi ţine ocina, partea lui Suilă din **Sănăuţi** (Sinăuţii de Jos, în Mihăileni, comuna Mihăileni, Botoşani), după ziua pe care o avuse, în faţa voievodului, „Pătraşco de **Horbineşti** (comuna Horbineşti, raionul Edineţ, Moldova) cu Drăceştii din Sănăuţi, pentru partea lui Sucilă din Sănăuţi; Pătraşco a venit la zi, iar Drăceştii n-au venit şi au rămas de zi şi din toată legea”[734].

1638, iunie 6: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Pătraşco Horbinescul s-a pârât de faţă înaintea noastră cu Drăceştii, feciorul lui Iuraşco Dracii, pentru o parte din sat din **Sănăuţi**, ce-i în ţinutul Sucevei, ce a avut Suilă, patru jirebii şi jumătate, zicând Pătraşco Horbinescul că-i este dreaptă ocină şi cum-

---

[732] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 267, p. 298

[733] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 232, pp. 214, 215

[734] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 232, pp. 214, 215

părătură a socrului său Muşat postelnicul de la Dumitru Suilă; şi a arătat un ispisoc de răscumpărătură de la Ieremie Moghila voievod. Iar feciorii Dracii au arătat tij (la fel) un ispisoc de cumpărătură al tatălui lor Iuraşco Dracii pe acea parte de moşie, patru jirebii şi jumătate, ce a avut Dumitru Suilă. / Deci am judecat pe dânşii pe dreptate şi după legea pământului am aflat lor judeţ că este mai veche a dumisale Muşat, ce a fost postelnic, decât a Drăceştilor; şi a rămas Pătraşco Horbinescul pe Drăceşti din toată legea pământului”[735].

1774, iunie: Satul **Sănăuţii**, ţinutul Suceava, ocolul Berhometelor, după recensământul lui Rumeanţev[736], avea **toată suma caselor 57**. Scădere rufeturi 7: 1 mazil, 1 ruptaş, 1 popă, 4 femei sărace. Rămân birnici 50. / **Proprietari**: Lupu Balş (1743) / Sandul Ciomărtan (1743) / Pascal Dohatco (1743) / Maria Mihăileasa (1743) / Andrei Popescu (1755) / Iordachi Canta (1765) – (fără numele localnicilor).

1803, **Condica liuzilor**: Satul **Sănăuţii** al vistiernicului Iordachi Balş avea 40 liuzi (oameni străini), care trăiau din lucrul pământului, plătind, pe sfert, 152 lei, iar anual 608 lei”[737].

1902: „**Sinăuţi**, sat în judeţul Dorohoi, plasa Berhometele, comuna Tureatca, cu trei numiri de moșie: Sinăuţi, Grigorcea și Buhăești, cu o populație de 114 familii sau 456 suflete. Are o biserică de lemn, cu hramul Sf. Gheorghe, deservită de un cântăreţ şi un pălămar, făcută

---

735 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 366, p. 357

736 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 339

737 Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VII, Iassi 1886, p. 242

de locuitori, în 1820. Proprietatea moșiei este a dlui Rosete Solescu, şi anume partea numită Grigorcea, în suprafață de 230 hectare 58 ari câmp şi 143 hectare 22 ari pădure; iar partea Buhăești, a Epitropiei Spitalului Sf. Spiridon din Iași, în suprafață de 114 hectare, 58 ari câmp şi 10 hectare și 3 ari pădure. Locuitorii împroprietăriți au 300 hectare 76 ari pământ. Pe hotarul moșiei curge pârâul Molniţa. Drumurile principale sunt: acel de la Mihăileni, prin Tureatca, la Herţa, și acel ducător la Mamorniţa. Moşia se hotăreşte cu Turcatca, Bucovina, Târgul Mihăileni și Dersca”[738].

SINĂUȚII

(lângă Mihăileni, Bucovina, Ucraina).

În **7 ianuarie 1403**, printre boierii Sfatului Domnesc al lui Alexandru cel Bun se afla şi „panul Mic de la Sinăuţi”. Întărit lui Sin de Hotin, în 8 iunie 1456, drept „ocina jupânesei lui, nepoata lui Mihălaş” (Mihail de Dorohoi), Sinăuţii, sat/sate din apropierea Siretului, număra printre răzeşii săi, în 15 mai 1606, şi pe Ştefan de Valeva şi jupâneasa Gafina, fata lui Dumitru ot Sănăuţi, care vindeau rudelor lor, Mihaşco Dracea şi jupânesei Nastasia, „din jumătate de sat a treia parte, partea de jos, cu loc de moară şi cu lazuri, pentru 80 de taleri”. Numele satului/satelor vine de la acel Sin (fiu, în româna veche) şi

[738] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 392

de la fraţii lui, care împart între ei majoritatea satelor de pe Prut, care au aparţinut primului mare proprietar de sate şi moşii din nordul Moldovei, Mihail Dorohonski sau Dorogunski, cum mai semna sfetnicul lui Alexandru cel Bun.

1490: În 15 martie 1490, printre bisericile întărite de Ştefan cel Mare Episcopiei de Rădăuţi, se afla şi „a 16-a biserică, la Sinăuţi, cu popă”.

1606: În mai 1606, Ştefan de Valeva şi jupâneasa Gafina, fata lui Dumitru de Sănăuţi, vând rudei lor, Mihaşco Dracea şi jupânesei lui, Nastasia, jumătate din a treia parte din satul Sinăuţi, partea de jos, cu loc de moară şi cu iazuri, pentru 80 taleri[739].

1620: În 15 martie 1620, Dumitraşco Mihul cumpăra de la Dumitru Suilă „anume jumătate din a patra parte de jerabie, din giumătatea de jos, cu eleşteu şi loc de moară pe pârăul Molniţei, pentru 60 taleri curaţi şi 2 vaci”. Iuraşco Drace, ca „niam mai de aproape”, întorcea banii şi păstra el acea moşioară din Sinăuţii de Jos. Acest Iuraşco Drace avea să fie chemat în faţa Divanului Domnesc, în 24 ianuarie 1638, de Pătraşco ot Horbineşti pentru partea de sat pe care o răscumpărase şi care aparţinuse lui Dumitru Suilă, şi, cum Iuraşco nu vine, Pătraşco primeşte uric. O nouă judecată, între Pătraşco şi feciorii lui Iuraşco Drace se soldează, în 6 iunie 1638, cu câştigul lui Pătraşco din Horbineşti, căruia i se mai spunea şi Muşat, cel care are zapise vechi pentru cele 4 jirebii şi jumătate disputate. Fata lui Pătraşco Muşat, măritată cu Pătraşco ot Horbineşti, avea să vândă cele 4 jirebii şi jumătate, în 6 martie 1648, lui Gavrilaş logofăt,

---

739 Balan, Teodor, *Documente bucovinene*, vol. III, Cernăuţi 1937, p. 22

„căci iaste şi dumnealui răzeş… cu întrebarea tuturor răzeşilor”[740].

1638: În 24 ianuarie 1638, au avut înfăţişare la Divan Pătraşco din Horbineşti cu Drăceştii de Sănăuţi pentru partea lui Suilă din Sănăuţi. Cum Drăceştii (feciorii lui Iuraşco Drace) nu s-au prezentat la Divan, ei au „rămas de zi şi den toată legea”. Procesul însă continuă, în 6 iunie 1638, când Drăceştii au arătat zapise din care rezulta că partea lui Suilă din Sănăuţi, 4 jirebii jumătate, cumpărată de Pătraşco Muşat (socrul lui Pătraşco Horbinescul) de la Dumitru Suilă, beneficia de un zapis mai vechi decât cel al Drăcenilor, aşa că, judecând „cu dreptate, după legea pământului”, s-a decis că Pătraşco are dreptate, dar cu plata feriei (taxa de judecată – n. n.) de 24 zloţi[741].

1642, martie 1: „Partea de ocină din Sinăuţi” a Antemiei Turetcoae, jupâneasa lui Dumitraşco Mihul, „şi uricul Sinăuţilor ăncă l-au dat pre mâna dumisale lui Gavrilaş Mătiaş logofătul” pentru „o sută şi douăzeci de taleri bătuţi”[742].

1642: În 18 martie 1642, Toader Petriceaico, mare vornic al ţării de sus, primeşte de la Antimia o parte din Sănăuţi, în locul părţii din Şilişăul de Sus, pentru care plătise 100 lei bătuţi. Numai că tranzacţia a căzut, logofătul Gavrilaş având un uric de la Dumitraşco Tu-

---

740 Balan, Teodor, *Documente bucovinene*, vol. III, Cernăuţi 1937, p. 22

741 Balan, Teodor, *Documente bucovinene*, vol. III, Cernăuţi 1937, p. 22

742 Balan, Teodor, *Documente bucovinene*, vol. II, Cernăuţi 1934, p. 115

reatcă precum că a moştenit acea parte din Sinăuţii, deci a întors banii şi a rămas stăpân[743].

1643: În 25 august 1643, 4 jirebii din Sinăuţi, partea lui Eremii Dracii, cu 2 vecini şi cu jumătate vad de moară pe Molniţa, sunt întărite, de Vasile Lupu Vodă, lui Isac[744].

1644: În 29 martie 1644, Irimika, fiul lui Iuraşco Drace, vindea toată partea sa din Sinăuţi, 4 jirebii, cu 4 oameni, şi o jumătate vad de moară pe Molniţa şi cu casele tatălui său lui Velicico, fost comis, pentru 50 galbeni buni[745].

1645: În 11 iulie 1645, Gafa, fata lui Pilipovschi şi nepoata Varvarăi Ihnătoaia, strănepoata Elinei Daşcuvna, vindea o jirebie din Sinăuţi lui Gavrilaş logofăt, conferindu-i lui Gavrilaş, starostele Cernăuţilor, statutul de răzeş, la care s-a făcut deja referire[746].

1648: În 6 martie 1648, Pătraşco Horbinescul, soţul Saftei, fata lui Pătraşco Muşat, vinde 4 jirebii jumătate din Sinăuţi, partea lui Suilă, cu 3 vecini, lui Gligoraş logofăt, şi el răzeş, pentru 80 taleri de argint[747].

1652: În 4 martie 1652, se împart moşiile răposatului Gavrilaş Mateiaş între copii lui, Ieremie, Ileana comisoia şi Alexandra vorniceasa. „Partea jupânesei Ilea-

---

743 Balan, Teodor, *Documente bucovinene*, vol. III, Cernăuţi 1937, p. 23

744 Balan, Teodor, *Documente bucovinene*, vol. III, Cernăuţi 1937, p. 23

745 Balan, Teodor, *Documente bucovinene*, vol. III, Cernăuţi 1937, p. 23

746 Balan, Teodor, *Documente bucovinene*, vol. III, Cernăuţi 1937, p. 23

747 Balan, Teodor, *Documente bucovinene*, vol. III, Cernăuţi 1937, p. 23

na comisoaia a fost… o parte de Sinăuţi”. Jupâneasa Ileana comisoaia, fata lui Gavrilaş Mateiaş logofăt, avea să cumpere, cu 120 lei turceşti, încă 4 jirebii în Sinăuţi, în 12 aprilie 1652, de la Cărstea Dracea, feciorul lui Iuraşco Drace[748].

1665: Răzeşi în Sinăuţi erau şi Ursul Ciogolea şi Matei Hulubei din Rogojeşti (Rugăşeşti), cei care, în 24 octombrie 1665, zălogesc partea lor din Sinăuţi lui Vasilie Stărcea pentru plata goştinei la oi din ţinutul Sucevei, 77 de lei pe care i-au încasat, dar nu i-au depus la visterie[749].

1743: În 19 iunie 1743, satul Sinăuţi, care „a îmblat în vechime pe 54 jirebii”, iau „un izvod al lui Balş zice la fel ca răzeşii”, era împărţit între Lupu Balş, Sandul Ciomărtan, Pascal Dohatco şi Maria Mihăileasa[750].

1755: Printre martorii la hotarnica satelor Oprişeni şi Provorotie se numără şi „Andrei Popescu de Sănăuţi”[751].

1765: „Hotarnica Sinăuţilor din 1765, Octombrie 25 (*Uricariul*. XXII pp. 11-117): Sinăuţii pe apa Molniţei, ţinut Suceava, satul a umblat în 54 jirebii, din care Lupul Balş vornicul posedă 31 jirebii, zestre de la răposatul Iordachi Canta biv vel spătar, mai cumpărând, a cuprins 37 jirebii, iar răzeşii Ciomărtăneşti au 15 jirebii. S-a făcut odgonul de 33 stănjeni, stănjenul 8 palme.

---

748 Balan, Teodor, *Documente bucovinene*, vol. III, Cernăuţi 1937, p. 23

749 Balan, Teodor, *Documente bucovinene*, vol. III, Cernăuţi 1937, p. 21

750 Balan, Teodor, *Documente bucovinene*, vol. IV, Cernăuţi 1939, pp. 218-220

751 Balan, Teodor, *Documente bucovinene*, vol. V, Cernăuţi 1938, p. 177

Sinăuţii se hotăresc cu Tureatca, de aici, pe Molniţa în jos, până în pietrele Rugăşeştilor (Rogojeşti – n. n.). S-a tras moşia în lung şi partea răzeşilor a căzut dinspre Rugăşeşti, „fiind câmp limpede”. La o jirebie, au venit 55 stânjeni. Hotarul merge cu hotarul Vlădenilor până la hotarul Rugăşeştilor, în Racovăţ, care desparte satul Grecii de Sinăuti, apoi la hotarul Tereblecei, a Turetcei”[752].

1772: Recensământul lui Rumeanţev[753], din 1772-1773, înregistrează la Sănăuţi, în Ocolul Berhometelor, fără alte precizări, „57 – toată suma caselor”, însemnând 1 mazil, 1 ruptaş, 1 popă, 4 femei sărace şi 50 birnici.

1774: În 1774, Sinăuţii aveau 61 familii, iar în 1784, 124 familii.

1775: „Împăratul i-a cerut lui Ellrichshausen o părere cu privire la ce parte a țării ocupate este în dezavantaj şi dacă ar putea fi cedată Turciei, fără a întrerupe comunicarea dintre Transilvania și Galiția[754]. Prin urmare, Ellrichshausen a trimis un raport lui Hadik, în care, conform propunerii lui Mieg, deal mare Beresova şi o parte din zona Hotinului, până la Rohatin, pârâul Huko, valea Prutului, pârâul Molniţa, pârâul Turiatca, Molniţa, până la vărsarea în Siret, ar putea fi cedată[755]. Pe această bază, împăratul a dat ordinul ca, în viitoarea reglementare de frontieră, în care comisie urmau să fie delegați, din partea Austriei, Barco și Mieg, să se asigure că se cedează cât mai puțin posibil din teritoriul ocupat, fără a

---

752 Balan, Teodor, *Documente bucovinene*, vol. II, Cernăuţi 1934, p. 115

753 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 339

754 Beil. LXXXV.

755 Beil. LXXXVII.

afecta comunicarea dintre Transilvania și Galiția, și luând în calcul că trebuie stabilită o linie de frontieră eficientă în apărare. Împăratul și-a exprimat dorința de a trasa o linie dreaptă, de la pârâul Huko, la Brăieşti, și de a renunța la întreaga zonă a Siretului și a Sucevei, dacă Prevorodek ar putea accesat şi fără ea[756]. Dacă voievozii din Moldova și din Țara Românească solicită acest lucru, comandanţii frontierei pot răspunde că Austria a făcut deja cereri către Poartă[757], asupra cărora se va lua o decizie de către ambele părți"[758]. Consecinţa a fost că pământurile Sinăuţilor de pe celălalt mal al Molniţei au rămas în Moldova, cu câteva case şi cu trei trupuri de moşie, Sinăuţi, Grigorcea şi Buhăești.

1786: În Sinăuţi existau două biserici, cea a Sfinţilor Împăraţi din Sinăuţii de Sus, construită, între anii 1786-1790, de familia ILSKI, restaurată în 1892, şi biserica din Sinăuţii de Jos, construită, între anii 1802-1803, de Ioan GRIGORCEA, Ştefan SAVESCUL şi Ioan CIOMĂRTAN. În 1843, biserica din Sinăuţii de Sus, cu 653 enoriaşi, era patronată de Andreas de AIVAS şi slujită de preotul administrator Ioan PIŢUL, cea din Sinăuţii de Jos, cu 538 enoriaşi, fiind patronată de Ioan de GRIGORCEA, iar postul de paroh nefiind ocupat. În 1876, patronul bisericii din Sinăuţii de Sus, cu 982 enoriaşi, era Gregor de AIVAS, paroh fiind Leon ZU-GRAV, iar biserica din Sinăuţii de Jos, cu 878 enoriaşi, era patronată de Nicolai de GRIGORCE, paroh fiind

---

[756] Beil. LXXXVIII.
[757] Beil. LXXXI.
[758] Werenka, Dr. Daniel, *Bukowinas entstehen und aufblühen* (Apariţia şi înflorirea Bucovinei), în *Archiv für österreichische Geschichte* (Arhive pentru istoria austriacă), Wien, 1892, pp. 98-152.

Georgie ŞESAN. În 1907, patronul bisericii din Sinăuţii de Sus era Victoria de GRIGORCEA, paroh fiind George HORGA, născut în 1857, preot din 1896, paroh din 1902, iar cantor, din 1902, Samuil SANDULOVICI, născut în 1852; biserica din Sinăuţii de Jos era patronată de aceiaşi Victoria de GRIGORCEA, paroh fiind Victor MITROFANOVICI, născut în 1862, preot din 1890, paroh din 1898, iar cantor, din 1900, Leon GABOR, născut în 1867.

1793: În 3 ianuarie 1793, Ralu Cantacuzino arendează, pe 6 ani, contelui Iacob Logoteti moşiile Cadubeşti, Vitiliuca, Sinăuţi, Staneşti, o parte din Româneşti, pentru suma anuală de 850 ducaţi olandezi de aur[759]. Contractul este anulat, însă, în 24 martie 1796.

1809: Un testament din 21 martie 1809, diata lui Iordachi Balş, conţine şi milosteniile care se vor face, anual, în favoarea unor biserici, săteni sau slujitori, din veniturile moşiilor păstrate pentru sine, „Sănăuţii, la ţinutul Suceava şi Găozănii, la ţinutul Iaşii"[760].

1818: Cei doi feciori ai generalului rus Matei Cantacuzino, Alexandru şi Gheorghe, împart între ei moştenirea părintească, apoi Gheorghe îi vinde lui Alexandru, pentru 8.000 de galbeni olandezi, moştenirea sa, inclusiv părţile de moşie din Sinăuţi[761].

---

[759] Balan, Teodor, *Documente bucovinene*, vol. IV, Cernăuţi 1939, p. 95

[760] **Diată**. *Copie legalizată de Comisia hotăriturilor ţinutului Hotin de pe Diata răposatului Iordachi Balş, ce este din 1809, Mart 21, către care s-au alăturat şi tălmăcirea ei în dialectul rusesc. Şi întru asemenea s-a alăturat şi copia diatei Logofătului Constantin Balş, din 1822, Genarie 30, cu adaosul în urmă din acel an Iunie 5*

[761] Balan, Teodor, *Documente bucovinene*, vol. III, Cernăuţi 1937, p. 196

1847: „Nicolai Cristescu, originar din urbea Roman, la 1847, înfiinţase, cu restrânsele sale mijloace, în târgul Mihăileni, întâia şcoală sistematică. Spre asigurarea ei, dădu o casă nouă, bine zidită şi încăpătoare, cu expresa condiţiune, prin actul de danie: „A nu se întrebuinţa vreodată la altă destinaţie, decât numai pentru local de şcoală”. Pentru înlesnirea tinerimii nevoieşe de a se folosi de această instituţie, a hotărât moşiea sa Sinăuţi-Grigorcei (în Moldova – n. n.), prin actul din 15 Aprilie, legalizat de Curtea întăriturilor din Iaşi la 25 Aprilie şi publicat în „Monitorul Oficial” No. 104, din 1862, cuprinzător: „În puterea legii (§ 1.258, 1.262, 1.272 Codul Civil Calimachi) şi în consecinţa dorinţelor mele de a contribui la înflorirea şi sporirea şcoalelor naţionale, eu trec în favorul Ministerului de Culte şi Instrucţiune toate drepturile ce le am pentru partea din moşia Sinăuţii din acest judeţ (Dorohoi), cumpărată cu actul formal de la dl Vasile Grigorcea din Bucovina. Ministrul, în drepturile mele, va trage în folosul şcoalelor arătata parte de moşie şi orice va mai rezulta din acele drepturi. Doresc ca venitul acestui fond să se întrebuinţeze pentru întreţinerea şi înlesnirea elevilor săraci, ce frecventează şcoala din Mihăileni, a căreia începere le-am dat tot eu”. / Pentru acest fond a urmat proces, din care a rezultat un capital pecuniar de 1.210 galbeni (14.510 lei), care, în conformitatea legii comunale din 1864, Ministerul de Interne, cu oficia No. 6366, din 17 Aprilie 1875, a dat aceşti bani în dispoziţia primăriei locale, care acum a sporit acest fond; şi din venitul de 2.000 de lei anual, se înlesnesc elevii săraci din Mihăileni, spre a putea urma cursul la Şcoala Cristescu, dându-se şi burse acelor ce se disting,

spre a-şi urma cursul la Gimnaziu, iar prisosul se capitalizează”[762].

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Siret – **Siret** (Oraş cu tribunal districtual), Bahrineşti, Raince, Bălcăuţi sau Laudonfalva, Bănceşti, Botoşăniţa, Cerepcăuţi cu Bereşti, Ţibeni sau Istensegits, Fântâna Albă sau Białakiernica, Şerbăuţi, Grăniceşti, Hadikfalva sau Dorneşti, Calafindeşti, Cândeşti, Climăuţi, Muşeniţa, Negostina, St. Onufri sau Drăguşanca, Oprişeni sau Panţiri, Rogojeşti cu Gura Molniţei, Rudeşti sau Gropana, Şerbăuţi, **Sinăuţii de Sus, Sinăuţii de Jos**, Stârce sau Berlinţi cu Slobozia lui Dumka, Tereblești, Vaşcăuţi pe Siret cu Parcelowka, Volcineţ”[763].

1884: Din 1884, funcţiona doar la Sinăuţii de Jos o şcoală cu 2 clase[764].

1883: În 24 decembrie 1883, este inaugurată clădirea vămii din Sinăuţi, construită de inginerul ţinutal Adolf Marin.

1890: În 1890, Sinăuţii de Jos aveau 1.000 locuitori, în mare majoritate ucraineni, primar fiind Nicolai Andriciuc. Învăţător era renumitul folclorist Alexandru Voevitca, paroh – Georgie Şesan, iar cantor bisericesc – Leon Gabor. Sinăuţii de Sus aveau 1.010 locuitori ro-

---

[762] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, vol. III, București 1900, p. 297

[763] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich*, Wien 1869. pp. 158-161

[764] SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 38, 1876 p. 31, 1907 p. 135

mâni, paroh fiind Vichentie Vasilovschi, iar cantor bisericesc – Samuil Sandulovici.

„**Sinăuții**, sat (**în Moldova** – n. n.), cu trei numiri de moşie: Sinăuți, Grigorcea şi Buhăești, în comuna Tureatca, plasa Berhometele, cu 114 familii, 456 suflete şi proastă situaţie, ca şi aşezările sătenilor şi ale proprietarilor. Biserica, cu patronatul „Sfântul Gheorghe, cu un cântăreț şi 1 palimar, e de lemn, făcută de către săteni, în 1820. Proprietatea moşiei este a dlui Rosete Solescu, şi anume partea numită Grigorcea, în suprafaţă de 230 hectare 58 ari câmp şi 143 hectare 22 ari pădure; iar partea Buhăeşti e a Epitropiei Spitalului „Sfântul Spiridon" din Iaşi, în suprafață de 114 hectare 58 ari câmp şi 10 hectare 3 ari pădure. Sătenii împroprietăriţi au 300 hectare 76 ari pământ. Pe hotarul moşiei curge pârâul Molnița. Drumuri principale sunt: acel de la Mihaileni, prin Turceatca, la Herţa, şi acel ducător la Mamorniţa. Moşia se hotărăște cu: Turetca, Bucovina, Târgul Mihăileni şi Dersca"[765]. „**Buhăeşti**, mică moşie, în trupul moşiei Sinăuţii, comuna Tureatca, plasa Berhometele, în suprafaţă de 114 hectare 58 ari câmp şi 710 hectare 4 ari pădure, este proprietatea Ospitalului Sf. Spiridon"[766].

1907: „Un caz, pe cât de hazliu, pe atât de notoriu, ce s-a întâmplat marţi, în 2 iulie stil nou 1907, în oraşul Siret. Pe la orele 9 seara, s-a fost răspândit în acest oraş deodată ştirea că, la frontieră, în România, s-au revoltat iarăşi ţăranii şi sunt chiar deja pe cale să pornească spre Sirete. Fireşte că ştirea aceasta, care s-a lăţit cu o iuţeală

---

765 Filipescu-Dubău, Nicu, *Dicționar geografic al județului Dorohoi*, Iași 1891, p. 315
766 Filipescu-Dubău, Nicu, *Dicționar geografic al județului Dorohoi*, Iași 1891, p. 38

nemaipomenită, a adus o iritare mare, mai ales în tabăra jidanilor, din care unii în ruptul capului voiau să părăsească imediat oraşul, pe când alţii, ceva mai curajoşi, încărcau armele, spre a se putea apăra. Chiar prefectul districtual s-a lăsat sedus de panica jidovească şi a plecat imediat până la frontieră, la Sinăuţi, spre a putea lua eventual oreşicare măsuri. Frica în tabăra jidovească a durat însă aproape toată noaptea, cu atât mai mult cu cât mulţi dintre ţăranii din Siret ameninţau că se vor alia cu cei din România şi vor duce revolta în întreaga Bucovina. Până aici, partea cea hazlie. Serioasă şi demnă de a fi înfierată e împrejurarea care a dat anză la panica ilustrată. În privinţa aceasta, ne scrie corespondentul nostru din Sirete următoarele: Marţi seara, se reîntorcea peste frontieră un număr mai mare de ţărani austrieci, de la lucru, din România, fireşte fiecare înarmat cu acaretele necesare la lucru. Văzându-i pe aceştia un gardist de frontieră şi neputându-se cu ei înţelege, deoarece e un venetic din Bohemia, a crezut că-s ţărani revoltaţi din România şi a alarmat în sensul acesta, telegrafic, şi pe comisarul din Sirete, care, din partea sa, n-a întârziat să alarmeze pe locuitorii oraşului şi să raporteze ştirea primită şi prefectului"[767].

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Sinăuţii**, comună veche (**în Bucovina** – n. n.), despărţită astăzi în două, Sinăuţii de Sus şi Sinăuţii de Jos. La 1776, aparţinea mazilului Ioniţă Şobastan şi ruptaşilor Andrei Dragonici şi Constantin Mohorâtu. La 1777, a trecut în posesia boierului Lupu Balş. La 1780, a fost unită cu Gărbăuţii. **Sinăuţii de Jos**, comună rurală, districtul Siret,

[767] *Apărarea Naţională*, Nr. 51, Anul II, duminică 14 iulie stil nou 1907, p. 2

aşezată pe partea dreaptă a pârâului Molniţa, spre nord-est de oraşul Siret. Suprafaţa: 7,14 kmp, împreună cu Sinăuţii de Sus; populaţia: 919 locuitori ruteni şi români, de religie gr. or. Este punctul final al unei armuri de şosea ce se desface din drumul principal Cernăuţi-Siret; comuna e legata cu oraşul Siret şi cu comuna Rogojeşti, prin drumuri districtuale, iar cu Gărbăuţi şi cu Sinăuţii de Sus, prin drumuri de ţară; de asemenea, e legată şi cu Botoşani. Are un oficiu vamal, unul poştal, o şcoală populară cu o clasă şi o biserică parohială, cu hramul „Pogorârea Sfântului Duh". A format, până în timpurile din urmă, împreună cu Sinăuţii de Sus, o singură comună, numită Sinăuţi. Populaţia se ocupă cu agricultura şi cu creşterea vitelor. Comuna aceasta, împreună cu Sinăuţii de Sus, posedă 977 hectare pământ arabil, 144 hectare fânaţuri, 13 hectare grădini, 37 hectare imaşuri, 96 hectare păduri. Se găsesc 43 cai, 190 vite cornute, 50 de oi, 200 porci, 32 stupi. **Sinăuţii de Jos, moşie**, cu administraţie particulară, districtul Siret. Suprafaţa: 1,97 kmp; populaţia: 129 locuitori, în majoritate izraeliţi, restul germani, ruteni, români ş. a. **Sinăuţii de Sus**, sat, districtul Siret, aşezat pe partea dreaptă a pârâului Molniţa, care formează hotarul între Bucovina şi România. Suprafaţa 7,14 kmp, împreună cu Sinăuţii de Jos; populaţia: 323 locuitori romn, de religie gr. or. Prin drumuri de ţară comunică cu localităţile vecine: Sinăuţii de Jos, Poieni, Tereblecea şi Gărbăuţi. Ţine de şcoala din Sinăuţii de Jos; are o biserică parohială, cu hramul „Înălţarea Sfintei Cruci". A format, până în timpurile din urmă, împreună cu Sinăuţii de Jos, o singură comună, numită Sinăuţi. Populaţia se ocupă cu agricultura şi cu creşterea vitelor. Se găsesc 21 cai, 121 vite cornute, 16 oi, 140 porci şi 114 stupi. **Sinăuţii de**

Sus cu Gărbăuţii, moşie, cu administraţie particulară, districtul Siret. Suprafaţa: 4,10 kmp; populaţia: 40 locuitori, în majoritate români, restul ruteni şi alţii”[768].

1908: Adunând „cântece populare româneşti din Bucovina”, care aveau să vadă lumina tiparului sub semnătura nemeritată a lui Mattias Friedwagner[769], în 1940, Alexandru VOEVIDCA a cules folclor şi de la sinăuţenii Domnica COZAC (Sinăuţii de Jos, 20 ani în 1908), Gheorghe LAZOREC (Sinăuţii de Jos, 26 ani în 1909) şi Saveta CHIŞ (Sinăuţii de Sus, 16 ani în 1909).

1921: „Potrivit dispoziţiunilor art. 12 şi 23 din regulamentul pentru Congresul bisericesc ortodox român al Arhidiecezei Bucovinei, convocat, prin înaltul Decret Regal Nr. 2513 din 17 Iunie 1921, pe ziua de 3 Octombrie, la Cernăuţi, se publică următoarea listă a patronilor bisericeşti particulari, de lege drept credincioasă răsăriteană, îndreptăţiţi la alegerea de 6 reprezentanţi pentru acest Congres: **Grigorcea Vasile cav. de**, Cernăuţi, str. Iancu Flondor No. 17 (Sinăuţii de Sus)”[770].

1925: Prin decizia ministerială de împărţire a judeţelor româniei în plăşi, comunele rurale Sinăuţii de Jos şi Sinăuţii de Sus au fost ăncadrate administrativ în Plasa Siret a judeţului Rădăuţi[771].

1941: „Noi, prefectul judeţului Rădăuţi, / Având în vedere raportul dlui pretor al plasei Siret Nr. 447, din 1 Aprilie 1941; /Văzând decizia Primăriei comunei rurale

---

[768] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, p. 195

[769] MATTHIAS FRIEDWAGNER, *Rumanische Volkslieder aus der Bukowina*, Konrad Triltsch Verlag Wurzburg, 1940

[770] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuţi 21 iulie nou 1921, pp. 64-66

[771] *Monitorul Oficial*, No. 223, 10 octombrie 1925, p. 11326

Sinăuţii de Jos Nr. 2 din 24 Martie 1941, prin care s-a hotărât desfiintarea comunei şi alipirea ei ca sat la comuna rurală Rogojesti; / Văzând decizia comunei rurale Rogojesti Nr. 5, din 18 Aprilie 1941, referitoare la alipirea comunei Sinăuţii de Jos ca sat la comuna Rogojeşti; / Având în vedere că comuna Sinăuţii de Jos a pierdut, prin ocuparea Nordului Bucovinei, cea mai mare parte din teritoriul ei, precum satele Gărbăuţi, Sinăuţii de Sus şi Că nu are suficiente mijloace financiare pentru întreţinere; / În baza dispozitiunilor art. 4, al. 2, din legea administrativă, publicaă în *Monitorul Oficial* Nr. 187 clin14 August 1938, // Decidem: / Art. I). Comuna rurală Sinăuţii de Jos se desfiinţează şi se alipeşte ca sat la comuna rurală Rogojeşti, pe ziua de 1 Aprilie 1941. / Art. II). Comuna rurală Rogojeşti se va compune din satele: Cândeşti, Rogojeşti şi Sinăuţii de Jos, cu reşedinţa în satul Rogojesti. / Art. III). Şeful Serviciului administrativ al Prefecturii judeţului este însărcinat cu executarea prezentei deciziuni. / Dată la 30 Aprilie 1941 / Prefect, Lt-Col. Ionescu / Nr. 11.859”[772].

1946: „Noi, ministrul secretar de Stat la Departamental Afacerilor Interne, / Luând în examinare deciziunea Nr. 105, din 13 Aprilie 1946, prin care dl prefect al judeţului Rădăuţi a hotărât **reînfiinţarea comunei Sinăuţii de Jos**, prin dezlipire de la comuna Regojesti; / Având în vedere că hotărârea de mai sus a fast luată cu îndeplinirea formelor prevăzute de legea administrativă şi la cererea locuitorilor interesaţi; / Având în vedere că **satul Sinăuţii de Jos a mai fiinţat comună rurală** cu buget propriu, până la contopirea ei cu comuna Rogojeşti; / Având în vedere şi avizul favorabil dat de dl inspector

[772] *Monitorul Oficial*, Nr. 132, 6 iunie 1941, pp. 3194, 3195

general administrativ al Circumscripţiei Suceava, prin raportal Nr. 953 din 1946; / Pe baza dispoziţiunilor art. 4 din legea administrativă din 14 August 1938, modificat prin legea Nr. 62 din 24 Ianuarie 1942, a art. 103 din aceeasi lege administrativă şi a legii Nr. 577 din 22 Septemvrie 1940. / **Decidem**: / **Art. 1.** Satul Sinăuţii de Jos se dezlipeşte de la comuna Rogojeşti din judeţul Rădăuţi, spre a forma singur o comună rurală aparte, cu denumirea de Sinăuţii de Jos. / **Art. 2**. Noua comună Sinăuţii de Jos va face parte din circumscripţia administrativă a plasei Siret. / **Art. 3**. Directiunea administraţiei finanţelor locale este însărcinată cu executarea prezentei deciziuni. / Dată la 25 Iunie 1946. / p. Ministru, **G. Silviu** / Nr. 8.988”[773].

1946: În *Monitorul Oficial*, Nr. 264 din 13 noiembrie 1946, pp. 11909 şi următoarele, sunt înregistrate următoarele cooperative săteşti de credit: Cooperativa „Valea Molniţei”, comuna Sinăuţii de Jos, judeţul Rădăuţi.

1947: „Având în vedere raportul cu Nr. 16.799 din 1947 al Inspectoratului şcolar regional Suceava, înregistrat sub Nr. 264.182 din 1947[774], următorii învăţători se repartizează, pe data de 1 septembrie 1947, la şcolile primare indicate în dreptul fiecăruia: **Nimigean Vladimir**, de la Straja, băieţi, la Sinăuţii de Jos” (România – n. n.). „**Sălceanu Dumitru**, de la Sinăuţii de Jos, la Negostina, post aproape de soţie, învăţătoare”[775].

La Sinăuţii de Jos s-au născut poeţii George VOEVIDCA (9 aprilie 1839), Vasile TĂRÎŢEANU (27 sep-

---

[773] *Monitorul Oficial*, Nr. 164, 18 iulie 1946, p. 7554
[774] *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, pp. 9652-9657
[775] *Monitorul Oficial*, Nr. 135, 17 iunie 1947, p. 4911

tembrie 1945) şi Ilie Tudor ZEGREA (3 iunie 1949), precum şi publicistul Mihai MITITIUC (16 martie 1937).

SINCĂUŢI

(satul de lângă Simca, comuna Malinţi,
raionul Hotin, Ucraina).

Întărit, în **20 decembrie 1437**, de Ilie şi Ştefan voievozi, marelui boier Mihail de la Dorohoi, care primeşte uric pentru „satele lui şi privilegiul pe care i 1-a dat sfânt răposatul părintele nostru, anume: satul Chindinţi (Cândeşti pe Siret, comuna Mihăileni, Botoşani), şi satul lui Herţea (Herţa, raionul Hliboca, Ucraina), pe Prut, satul Pecialăuţi (raionul Noua Suliţă, Ucraina), la Pecialova, şi satul Ugrinăuţi (Grineacica, comuna Rohatin, raionul Hotin, Ucraina), şi satul la Iaz (Stăuceni, în Vorniceni, Botoşani), şi satul pe Rochitna (Rochitna, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Dragomir al lui Mândrea (Cerlena, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul Coteleu (Cotelău, raionul Noua Suliţă, Ucraina), şi satul Milianăuţi (Mălineşti, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Şizco (Şişcăuţi, comuna Ringaci, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul Dzinăuţi (Dinăuţi, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Malici, lângă Giurgică (Malinţi, raionul Hotin, Ucraina), încă **satul de lângă Simca** (Sincăuţi, comuna Malinţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Salicee (Şilăuţi, comuna Bocicăuţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Cristinţi (Cristineşti, comuna Mălineşti, raionul Noua

Suliţă, Ucraina), încă satul unde a şezut Petrişor, la capătul Doljocului (Doljoc, comuna Malineşti, raion Noua Suliţă, Ucraina), şi încă satul, sub Luncuşoară, unde şade Dragomir (Zalucea, comuna Drepcăuţi, raionul Briceni, Moldova)), şi încă satul, în jos de Prut, Itovoeuţi (sat pe Prut, lângă Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Rădăuţi (Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Vişneuţi (Işnovăţ, azi Rediu, comuna Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Lipnic, la Nistru (Lipnic la Nistru, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde a fost Cuseară (Bârnova, raionul Donduşani, Moldova, fost Vusareu), şi încă satul unde sunt Caragunicii (Tumaniuca, înglobat în Mereşeuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), încă satul la moara Naslavcei (Naslavcea, raionul Donduşani, Moldova), încă satul lui Pavust (Paustova, comuna Lipnic, Moldova), încă satul de lângă Macsim (Maxim, în Mereşeuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşanu, Moldova), încă satul lui Mirişce (Mereşceuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde este Noguicoi (lângă Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), şi satul unde a fost Cleţină (lângă Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), şi satul Tereşeuţi (Teleuşca, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde este Rospop, în jos la Bineva (Făgădău, comuna Văscăuţi, raionul Floreşti, Moldova), şi satul Cuhareuţi (Cuhureştii de Sus şi de Jos, raionul Floreşti, Moldova) şi alt sat, Cunicea, sub Bineva (Floreşti, raionul Floreşti, Moldova), şi satul unde este Ţârvici (Ţâra, comuna Ghindeşti, raionul Floreşti, Moldova), încă satul, sub Caragine, unde este Simeon cneaz, la obârşia Dobruşei, încă satul, sub Caragine, Dobruşa, şi satul, sub Caragine, Mordvina, încă satul, mai jos de Mordovina, sub Caragine, pe Dobruşa, unde sunt Fântâ-

nile (toate părţi ale comunei Receşti, raionul Rezina, Moldova), încă satul lui Oleşco, sub Caragine (Olişcani, raionul Rezina, Moldova), încă satul, la obârşia Rezinei, unde şade Ţigan (Sămăşcani, raionul Rezina, Moldova)), încă satul, pe Răut, unde este Vadul Pietrei (Lazo, numit şi Piatra, raionul Orhei, Moldova), şi, mai sus de Vadul Pietrei, tot pe Răut, la capătul Stâncii (Stânca, comuna Slobotca, raionul Ohei, Moldova), încă satele, pe Răut, unde este moara, încă satul, la Moiatinul de Jos (toponim), unde este Nichita (Ghermăneşti, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), şi satul unde şed Grabăuţii (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), la capătul de sus al Culişăului, unde a şezut Radul (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), şi încă seliştea unde este iazul, la Cornul Bagului, unde au şezut fiii lui Cosco (Bahu, comuna Seseni, raionul Călăraşi, Moldova), încă seliştea de sub Măiatini, unde şade Rujici, şi, la Moiatinul de Sus, satele ce au fost ale cneaghinei, şi, la Carpeni, satul unde şade Stan, şi, la capătul de sus al Carpenilor, la Başeu, unde şade Matei (Mateieni, comuna Corlăţini, Botoşani), şi, sub Dumbrava înaltă, unde şade Miclouş (Miclăuşeni, comuna Corlăţeni, Botoşani)… Iar hotarul tuturor acestor sate mai sus scrise să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”[776].

---

[776] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 175, pp. 245-248

SINEHĂU

(azi Gorbova, comuna Gorbova, raionul Herţa, Ucraina).

1635, martie 22: Zapisul lui Ionaşco, fiul lui Miron ot **Sinihău** (Sinehău, azi Gorbova, comuna Gorbova, raionul Herţa, Ucraina) şi al femeii lui Agafiţa, fata lui Gheorghe Albotă, prin care vând părţile lor „din sat din **Corlăteni** (comuna Corlăteni, Botoşani). Ce a avut Agafiţa de ta tată-său Albotă… lui Toader Petriceaico armaşului celui mare, şi am luat 30 de oi cu miei şi două vaci cu viţei, şi doi boi de jug, şi o iapă, şi zece stupi”[777].

1646, iunie 12: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod popii Ioan de la cetatea Hotinului, „ca să fie tare şi puternic a lua a zecea din pâine şi din fân şi din toate legumele, de la cine va fi arat, va fi semănat şi va fi cosit pe hotarul **Sinecăului** (Sinehău, azi Gorbova, comuna Gorbova, raionul Herţa, Ucraina), pe a **Cruhlicului** (Cruglic, raionul Hotin, Ucraina) şi **Şărbinţilor** (Şerbenţi, comuna Şerbanţi, raionul Novoseliţa, Ucraina), ce este dreaptă ocină şi moşie a lui”[778].

---

777 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 61, p. 63

778 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 394, p. 339

SINEŞTI

(sat la Cârligătură, odinioară numit Onicicani, comuna Sineşti, Iaşi. / „cu trupurile sale: Onişcanii, Podobiţii, Bătăreştii, Storneştii şi Pleşeştii din judeţul Iaşi”[779]).

1427, septembrie: Întărit de Alexandru cel Bun lui Onicică, prin uricul pentru „un sat la Cârligătură, unde este casa lui… Iar hotarul acestui sat să fie cât poate folosi destul un sat”[780].

1458, noiembrie 11: Întărit de Ştefan voievod lui Stanciul Sinescul, primeşte uric pentru „ocinile lui drepte, satele din ţinutul Cârligăturii, anume: **Sineştii, la Cireşniţa, sub pădure, şi Crepăturenii,** şi Şturneştii (Storneşti, comuna Sineşti), şi moara de pe matca Bahlueţului Mic, şi prisaca de la capătul Gruiului de la Şacovăţ, pe Pârâul Fântânilor”[781]. Hotarul, din veac.

1501, decembrie 14: Întărit de Ştefan voievod mănăstirii Putna, Ştefan cel Mare cumpărând, pentru daniile sale domneşti, de la fraţii Giurgiu Sinescul, Mănăilă şi Isaiu, fiii lui Stanciul, nepoţii lui Ion Sinescul, cu 200 zloţi tătăreşti, „un sat la Cârligătură, anume **Sineştii**, unde a fost casa bunicului lor Ion Sinescul şi a tatălui lor Stanciul”; de la Giurgiu Palmeş, fiul lui Iliaş, nepotul lui Onicică de la Cârligătură, tot cu 200 zloţi tătăreşti, „un

---

[779] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 1

[780] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 66, p. 96, 97

[781] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 78, pp. 113-115

sat tot la Cârligătură, anume **Onicicani**, lângă Sineşti… Iar hotarul satelor mai sus scrise, anume al Sineştilor şi al Onicicanilor, începe din vârful dintre Onicicani şi Goeşti, din făget, pe drumul ce coboară pe Chicera lui Onicică până în câmp, şi pe câmp pe acelaşi drum şi pe vârful dealului şi tot pe acelaşi drum şi prin dumbravă până la Rediul lui Neagu şi prin acel rediu, pe acelaşi drum, până la movila săpată şi teiul însemnat lângă ea, de aici, prin rediu, până la marginea rediului la ulmul însemnat, şi, peste drum şi peste vale, prin câmp, pe costişă, până la marginea rediului ce este deasupra Şepteşanilor, la frasinul însemnat, şi, prin acel rediu, la sărătură, şi, pe deal deasupra Şepteşanilor, la movila săpată, şi pe deasupra Văii lui Talpalai, la două movile vechi printre care trece drumul, şi pe acel drum până la răspântie şi întorcându-se pe celălalt drum, peste deal până la alte răspântii la movila săpată, şi iarăşi pe câmp, peste valea cea mică, pe coastă, la movila săpată, lângă vârtoape şi peste vârtoape, până la pârâul Batâreştilor, şi pe acel pârâu la vale până în drum, apoi pe drum în sus, pe lângă pârâul ce se cheamă Ezereaoa, la movila săpată, lângă drum, de acolo peste zăpodie, şi pe vârful dealului, şi pe deal, la movila săpată, unde a fost un stejar, apoi pe vârful dealului, pe Dealul Mare, în făget. Acesta este tot hotarul acestor două sate mai sus scrise, anume al Sineştilor şi al Onicicanilor. Şi satele şi prisăcile pe care le vor întemeia pe acest hotar egumenul şi cu călugării de la Putna şi acelea să fie uric acestei sfinte mănăstiri”[782].

1503, februarie 2: Printre satele întărite mănăstirii Putna sunt şi, „la Cârligătură, satul **Sineşti** şi satul

---

[782] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 261, pp. 466-470

Onişcani”[783].

1620, ianuarie 9: Carte de împuternicire, dată de Gaşpar voievod egumenului de la Putna, „să vie volnic să-şi strângă ai lor drepţi vecini, ce au fugit din satul **Sineşti** prin alte sale ori prin târguri sau slobozii”[784].

1627, noiembrie 10: În scrisoarea lui Dositei, Mitropolitul Ardealului către egumenul Bisericanilor. Acesta spune că dresurile ce i-au fost date spre păstrare „eu le-am strând într-un sepecior, cu alte multe, şi le-am dat la mâna lui Ştefan de la **Sineşti**, din Cârligătură”, dar Ştefan, „când cu năvala lui Alexandru vodă din Ţara Leşască, cu Corenschi şi cazacii, le-a îngropat şi s-au stricat”[785].

1638, martie 10: Zapisul lui Simion şi Vasile de **Pleşeşti** (comuna Popeşti, Iaşi), Gligorcea Horaico şi Nacul de **Obrejiani** (Obrejeni, comuna Popeşti, Iaşi), Ionaşco Feştilă, Iftimie şi Munteanul de **Podobiţi** (comuna Sineşti, Iaşi), Moiseiu de **Româneşti** (lângă Târgu Frumos, Iaşi), Coste şi Toader de **Frăteni** (azi Buhoanca, comuna Doljeşti, Neamţ), în care mărturisesc „cum a mărturisit către noi Gheorghe de **Podobiţi** c-a vândut un loc de prisacă, ce este în rediul de deasupra satului Podobiţi, în pădure… lui Dumitru şi femeii sale, ce au fost de sat de **Sineşti** (comuna Sineşti, Iaşi), drept 12 taleri”[786].

1666, iunie 8: Zapisul nepoţilor lui Popa, care mărturisesc despre Poiana Popii din codrul **Sineştilor**,

---

[783] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 3
[784] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 9
[785] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 9
[786] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 268, pp. 249, 250

„care această poiană a avut tocmeală moşul (bunicul) nostru Popa cu fratele său Drăgan, dat-a Popa lui Drăgan să şină tot **Batăreştii** şi să n-aibă treabă la poiană, iar Drăgan a at Popii tot în poiană”[787].

1668, mai 12: Tocmeala dintre Solomon Bârlădeanu cu Tofan, fost episcop de Rădăuţi, şi cu Ghervasile, egumenul Putnei, pentru „siliştea de la Cârligătură **Sineştii**. Această silişte, cu tot hotarul cât este împrejur, ales dinspre **Oneşcani**, datu-mi-au părintele şi egumenul… să-mi fie de grană, împreună cu soţia mea Aniţa”, dar, după moarte, să rămână iaşi mănăstirii, deşi Solomon Bârlădeanul „le face un iaz, la **Stăuceni**, pe apa Sâtnii, cu mori, cu tot” şi le mai dăruieşte călugărilor şi „40 de matce la **Stânceni** şi 300 merţe de pâine”[788].

1669, septembrie 1: **Hotarnica satului Sineşti**, făcută de vornicul de poartă Dumitraşci Roşca: „Socotit-am hotarul la codru, ce-i domnesc, cât loc a dat Iliaş Alexandru vodă, în codrul întreg, lui Solomon Bârlădeanul, spre hotarul satului dumisale **Sineşti**¸să fie tot un hotar din marginea Onicicanilor, din sus, din Dealul Mare, din răspântia drumului, unde face dumul spre Poiana Şchiopului, am pus bour într-un fag, în dreptul locului, pe o văiugă în Şacovăţ, pe din sus de poiana Nistrii, peste Şacovăţ, drept în vârful dealului Mândrului, în jos, pe deal, până în drumul ce merge la poienile Ştefăneştilor. Şi de acolo, pe drum, alăturі cu hotarul Petreştilor şi a poienilor Ştefăneştilor, până în drumul Pravilii. Iar de acolo, drept dinspre Veje, alături cu hotarul Vasluiului, până în Runc. Iar de acolo, în dreptul locului, până în drumul Gârbeştilor. De acolo, peste

[787] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 29
[788] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 9

drum, în dreptul locului, spre Şacovăţ ţi peste Şacovăţ, pe din sus de poienile Mădârjacilor, în dreptul locului, până în Dealul Mare, din jos de hotarul Obrejenilor, între Popeşti"[789].

1670, august 5: Solomon Bârlădeanu dăruieşte mănăstirii Săcătura, de la Trotuş, „şi o bucată de codru la Cârligătura, ce-mi este danie de la Domnie, pe cât scrie hotarul ales de Roşca vornicul"[790].

1691, august 22: Gligorie Grosul, feciorul anei Grămădoaei (văduva lui Grămadă) din **Frăteni**, dăruieşte Mitropolitului Sava, care va face aici mitohul de la **Sineşti**, „moşia sa, ce se cheamă Poiana Popii, cu vad de moară şi de prisăci"[791].

1728, octombrie 14: Porunca dată de Mihail Racoviţă voievod tuturor celor „care veţi umbla ori cu ce fel de slujbe… la ţinutul Cârligăturii, vă facem ştire pentru un mitoh de la **Sineşti**, care este al cinstitului Chir Savei, ce-a fost mitropolit… voi întru nimic să nu-l învăluiâi nici la o socoteală… ce ar ieşi la ţinut, să nu-l puneţi la nici o cheltuială"[792].

1741, iulie 25: Mihalache Sturza fost mare clucer, „stăpânul **Goeştilor**, se învoieşte cu călugării de **Sineşti** să-şi ţină călugării de Sineşti pe unde au ţinut şi până acum"[793].

1743, martie 17: Mihalache Sturzea, stăpânul **Goeştilor**, are pricini cu „călugării de la Putna, ce stăpâneau **Onişcanii** şi **Sâneştii**… şi care împresurau

---

[789] Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 10
[790] Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 10
[791] Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 18
[792] Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 10
[793] Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 4

Vrâştaţii (de la Goeşti)", pricina determinând hotarnica făcută de vornicul Ion Neculce „pe seliştea Vârstaţii, ce este alături cu alt sat al dumisale (Mihalache Sturzea), Goeştii, şi cu Lacul Negru, care selişte se împresoară de călugării de la Putna"[794].

1744, august 25: Scrisoare hotarnică, făcută de Ion Neculce şi Simion uricar, după ce se jeluise lui vodă Mihalache Sturzea pe călugării de la Putna, care „împresoară o moşie a dumisale, **Vârstaţii**, ce se hotărăşte cu **Oneţcanii**, moşie a Putnei ce se ţine de Sâneşti… osebit s-au jeluit Năculeştii, cum le împresoară şi lor călugării o moşie, **Şepteşenii**, ce se hotărăsc iarăşi cu Oneţcanii Putnei. Aşijderi s-au mai jeluit şi călugării de Bogdana, precum le-ar împresura şi lor o bucată de loc în hotarul **Batireştii**, ce se hotărăsc iarăşi cu Oneţcanii Putnei… / şi am aflat că călugării de Putna îmblă rău… ţin hotarnica ascunsă şi numai cu gurile lor împresoară aceste moşii cu lăcomia lor… strâmbează hotarul şi se lăţesc, de iau Vârstaţii lui Mihalachi Sturzea şi mai împresoară loc şi din Şepteşenii Năculeştilor, şi din Batireştii Bogdanei şi a altor răzeşi"[795].

1756, aprilie 22: Carte de împuternicire, dată de Mihail Racoviţă voievod „tuturor oamenilor din satul **Sineşti** ot ţinutul Cârligăturii, care este al sfintei Mitropolii (încă aparţinea mănăstirii Putna), să fie volnici a se apăra de toate beilicurile ce-ar ieşi pe alţi locuitori"[796].

1759, februarie 10: „În urma unui schimb de moşii, **Onicicanii** trec, împreună cu **Sineştii** şi **Podobiţii**, în

---

[794] Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, p. 40
[795] Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, p. 41, 42
[796] Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 12

stăpânirea Mitropoliei Moldovei”[797].

1774, mai 26: Satul **Sineştii**, ţinutul Cârligăturii, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumeanţev[798]**: Toată suma caselor: 141**. Scădere rufeturi, însă 45: 6 popi şi diaconi şi dascăli, 12 alugi, 24 ţigani, 2 sărace, 1 călugăriţă. Rămân birnici 96. / **Birnici**: Sandul Brăzilă / Ion Zmeul / Apostol Melipoiu / Neculai Ţarălungă, priş ot Lungani / Grigori Ţarălungă, pas ot tam / Zota, cioban / Iacob, pas, holtei / Pavăl, sin (fiu) diaconul Carpu / Toader Mafteiu / Toader Chirul / Ilie sin (fiu) Grigoraş / Constandin / Toader, cioban /Vasile sin Iftimii / Stanciul, rotar / Ilie, rusul / Toader sin Ursul / Ioniţă sin Oancia / Ilie sin Oancia / Ursul, ciobotar / Ion Bocăneţ / Dumitru Onică / Hristofor, cojocariu / Gavril sin Constandin / Sterie, croitor / Chirica sin Ion / Apostol sin Lupul / Lupuşorul / Ursul, pas / Nicolai, muntean / Ioniţă, muntean / Ion, muntean / Ioniţă, muntean tij (la fel) / Şerban, muntean / Marie, săracă cu holtei / Darie, argat lui Giohan / Ion Ţenţa / Neculai Cudantia / Iani, sârbul / Vasâli / Ian Vasâli sin Lupu / Ştefan Carpu / Georgii Carpu / David, jugănar / Dabina, săracă cu holtei / Grigorii Tiron / Gavril sin Dochiţii / Aniţa, săracă cu holtei / Ion Oancia / Istina, săracă cu holtei / Ştefan, bejenariu / Pavăl Badiul / Vasâle Bălăcină / Vasâle Borş / Ion sin călugăr / Toader, ciobotar / Nicolai, ungurian / Stămate / Neculai Prutianu / Ion Vatră, vornic / Manolache Istrate / Ion Abaza / Antohi zet (ginere lui) diaconu / Manolachi Prutianu / Neculai Prutianu / Gavril zet rusul / Grigorii, văcar / Andrei sin Măteiu / Ion

---

797 Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 4

798 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 465, 466

Roman / Vasâle sin Luca / Radul, cioban / Luca, pas / Ştefan sin (fiul) Roman / Sandul sin Roman / Constandin sin Luca / Ion sin Măteiu / Grigorii zet (ginere lui) Serafim, pas / Ioniţă Ţarălungă, priş ot Şeptişeni / Grigorii / Marin Goldan / Vasâli, ciobotar / Nastasia, săracă cu holtei / Constandin Pâncescu / Ioana, săracă cu holtei / Mihălachi Nuor / Paraschiva, săracă cu holtei /Nastasia, săracă tij (la fel) cu holtei / Miron Vatră / Ştefan Savin / Vasâle Vatră / Ianachi Ţenţa, pas / Tănasă Ţenţa. // **Rufeturi**: Constandin, protopopa / Grigorii, diaconu / Ion, diaconu / In (alt) Ion, diaconu / Maftei, diaconu / Dumitraşcu, dascăl / Vasâli zet (ginere lui) Gorovin, slugă / Iordachi Gorovin, slugă / Gorovin sin Carpu, tij (la fel) / Afanas, tij /Mihalachi Armaş, vătaf / Lupul, slugă / Chiriac, tij / Pricopii Telechi, tij / Georgii Carp, tij / Vasâle Carp, tij / Vasâle sin Carp, tij / Neculai, tij / Şerban sin Toader, ţigan / Ion Roşca, ţigan / Grigoraş Roşca, ţigan / Grigorii, olariu, ţigan / Vasâli, ţigan / Ion Niţă, ţigan / Constandin, ţigan / Ion, ţigan / Şerban, ţigan / Ştefan, ţigan / Gavril, ţigan / Georgii, ţigan / Vasâle, ţigan / Guţul, ţigan / Gavril Şerban, ţigan / Andrei, ţigan / Ion, ţigan / Grigorii, ţigan / Georgii, herar, ţigan / Vasâli, ţigan / Grigorii, ţigan / Nastasie, ţigancă / Aniţa, ţigancă / Marie, ţigancă / Mălina, călugăriţă / Măriuţa, ţesătoare, săracă / Rubina, vătăvoaie, săracă.

1789, aprilie 29: Porunca dată de boierii divaniţi ispravnicului Cârligăturii, să nu fie supăraţi cu nici o „havale… Vasile Gavril, Gorovei şi Trofim din **Sineşti**, ca să poată căuta de slujba Mitropoliei”[799].

1803: Conform condicii liuzilor, „erau în **Sineşti** 59 de liuzi, adică oameni aduşi de peste hotar, pentru

[799] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 14

lucrul moşiei, şi care, un timp oarecare, erau scutiţi de bir”[800].

1804, mai 12: Constantin Stanciul vinde protopopului Ioan, drept 300 lei, „două pogoane de vie, casă cu pivniţă şi cu livadă, la **Sineşti**”[801].

1809, octombrie 23: Grigorie, protopopul Cârligăturii şi alţii „preţăluiesc averea proinprotopopului Ioan din Sineşti”, adică „2 pogoane şi o firtă de vie roditoare, ograda şi casele sale, 2 cai suri, o iapă murgă drept 560 lei”[802].

1811, martie 2: Proinprotopopul Ioan din Sineşti vinde Sfintei Mitropolii, drept 540 lei, „două pogoane şi o firtă de vie roditoare, ce le are alături cu ograda casei sale”[803].

1820, Catagrafia Cârligăturii: „După catagrafia din 1820, satul era destul de populat. El avea 73 de **birnici**, dintre care 12 de frunte, 35 de mijloc şi 26 de coadă… Numele care se întâlnesc şi azi: Timofte Carpu / Dumitru Mărginean / Gheorghe Baciul / Ion Canaragiu / Petre Dornian / Ioniţă Abăza / Ion Cojocar / Vasile Butnarul / Grigoraş Jâtarul / Vasile a Gavriloai / Ion Cozma / Pavăl Liţă / Ilie zet (ginere) lui Tănasă / Ion Ungurean / Iftimie Ţânteanu / Toader Papuc / Simion Ciobanu / Grigori Agaftoni / Pavăl zet Miron / Vasile Toma / Ion Momiţă / Apostul Muntean / Pricop Ungurian / Alexandru Bejănar / Ioniţă Lazor / Ştefan Urzică / Toader Vârlan / Neculai Cântec / Constandin Răuţu / Gheorghe Antocioaei / Toader Manolache / Toader

800 Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 14
801 Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 14
802 Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 14
803 Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 14

Lupuşorul / Grigori a Mariei Chiroai / Chiriac Sârghe / Neculai a Lupoai / Ion Cracană vornic / Macsân Rusul / Nastasă Zota / Neculai Drâmbul. / Erau, apoi, 60 **slugi fără bir**, ale sfintei Mitropolii, dintre care numiri sunt şi azi: Chiriac Scutar / Vasile Ţăpeş / Toader Baciul / Neculai Carpu / Irimie Scutelnicul / Constandin Ficiorul / Vasile Poftală / Trohin Pădurar / Constandin Toma / Lupul Abăza / Agachi sin (fiu) Liţă / Ion Manolachi / Dumitru Bejănar / Ioniţă a Gavriloai / Gheorghe a Simionesei / Dănilă Ficiorul / Ion Chiper / Toader Paftală / Cozma Rotar / Ion Tanasă / Ilie Butnar rus / Adam sin Apostul / Toma Bujor / Costache Panţir. / Erau, apoi, 27 **bejenari din Cordun**… între ei: Dumitru Ungurian / Gheorghi a Irinii / Gherasim Burciul / Pricochi Ungurian / Mihai Manolachi / Toader Nistor / Neculai Ştiri / Ion Cordeiu / Chirilă Pârcian / Neculai Pătrunean / Grigori Cioată / Gheorghe Hrişcă / Iacol Corce (Carcea) / Filip Necoară / Acsinte Calance / Constandin Becian / Vasile Şoroudelcu / Petre Mateiu / Neculai Cârdeiu. / Erau, deci, 130 capi de familie"[804].

1821, iulie 6, arhimandritul Isaia: Turcii „de pe afară bisericile pradă. Duminică, la 9 ceasuri, au prădat biserica de la **Sineşti**, tot ce au găsit, şi casa Mitohului; pe vataful Pavel l-au lat la fugă prin codru, nu pot şti mort este sau viu, sunt 3 zile de când am pus de-l caută şi nu-l găsesc; nevasta a fost dusă la maidan, cum se află nu ştiu; 100 de turci au fost în Sineşti. Duminică râs au făcut îndestul, femei, fete, copii ş-au făcut de râs; am scos teşcherelele pentru stupi, pentru **Sineşti**, pentru **Storneşti**"[805].

[804] Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 14
[805] Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 15

1831, Catagrafia Cârligăturii: În **Sineşti** existau 4 **preoţi**, Ilie sin (fiu) Lazăr, econom bisericii Adormirea Maicii Domnului / preotul Gheorghe sin Ioan Mărgineanul, sachelar / preotul Dimitrie sin preotul Gheorghe, oprit de slijbă de 11 ani, din pricina preotesei sale / diaconul Ioan sin preotul Andrei; **un privilegiat** fără dare: Ianache sin vatav Toader Costin polcovnic; / **iertaţi de bir**, cu cărţile stăpânirii: Chiriac Rusul / Gheorghe Botezatul (din jidov) / Grigore sin Dumitru Ştefan, ce ţine o maică botezată, slugă a Mitropoliei / Alexandru ce ţine jidaucă botezată; **18 nevolnici**: Nichita Zota, şchiop / Ioan Săgneanul, bolnav / Alexandru Dorneanul, surpat şi trecut cu vârsta bătrâneţilor / Vasile Stolnicul, bolnav / Loghin sin Diaconul / Sandul Carp, surpat / Pavăl Dănilă, ghebos / Vasile a Cârstei, stricat de picioare / Lupul Abăza / Macovei Porcariul, bătrân şi şchiop / Constantin sin Macovei Porcariul, şchiop / Costache Stolnicul, surpat / Ioan sin Diaconul / Necula zet (ginere) Antohioaei, surpat / Gheorghe sin Simion, cu femeie oarbă / Cozma Rotariul / Constantin Bunduc, bolnav / Toader Cojocariul, surpat, bătrân; / **26 de văduve**: Balaşa, preoteasa protopopului Ioan / Ioana, preoteasa preotului Ioan / altă Ioana, preoteasa preotului Ioan, cu un fecior în slujba străjii pământeşti dus / Maria lui Maftei Chirilă / Maria lui Simion Buciul / Catrina lui Trohin / Ruxandra lui Pintilii Prisăcariul / Paraschiva lui Ioan Ţânteanul / Maria lui Manolache Cârjă / Anastasia lui Ioan Abăza / Vochiţa lui Simion Agavriloaei / Catrina lui Constantin Gorovei / Ioana lui Gheorghe Chirul / Maria lui Toader a Petrei / Magoga vadana / Anisia, sora Iconomului; **58 birnici havalegii**: Zaharia Ţânteanul / Vasile sin Zoata (Zota) / Constantin sin Gheorghe Chiril / Ioan sin Grigoraş

Moniţă / Niculai sin Lupuşor vornic / Maxin Rusul sin Chiriac / Gheorghe sin Simion Cozma / Ioan sin Cristea Munteanu / Ioan sin Tănasă Mugule / Chiriac sin Pavăl Liţi / Constantin sin Răuţă / Ioniţă sin Toader Carp / Ioan sin Canaragiu / Constantin Coadălată / Ilie sin Luchian / Alixandru sin Ioan Cuzum / Toader Olariul sin (fiu) de curvă; **81 slugi şi alţi oameni fără bir**: Constantin sin Ilie Cocărăscul Munteanul / Vasile sin Grigoraş Paftală / Constantin Cugeanu sin Timofte / Constantin sin Toma Abaza / Andrei Loghin / Ioan Trohin / Constantin sin (fiu) zet (ginerelui) lui Zefan / Toader Asimionesei / Vasile Neculce sin Iordachi / Petru zet Oance vierul / Petre Baston sin Lupu / Grigori Cuzum sin Pavel / Gheorghe Ciuciul / Ilie Gânga / Ioan Oloieriul sin Andrun / Vasile Nija sin Simion / Gheorghe Misian Roman; / 6 dintre aceştia sunt arătaţi „ot Mladin”, o poiană dinspre Mădârjac, iar 8 ca „Măzărari”; / Irimia Străchinuţă Baltagariul, dat la „breslele ponturilor”; / **sudeţi** (supuşi străini): Hristodul Neculau Hagiu, supus rusesc / Ene grecul, supus inglizăsc, / **19 oameni străini**, fără căpătâi, tocmiţi la unii şi la alţii: Andrei Dejmaşul sin Şerban / Toader Nohaiu / Grigoraş Gagiul sin Vasile / Savin zet (ginere) Radul Carp / Vasile Jâtariul ot Tălpălar; / orândar era Avram Stoleriul sin Calmân, / Satul avea 215 locuitori bărbaţi”[806].

1902: „**Sinești**, comună rurală, în partea de sud a plăşii Cârligătura, judeţul Iași, situată pe dealuri și văi. Este formată din satele: Sineşti, Osoiul, Catârgaci și Stornești, pe o întindere de cam 6.780 hectare, din care 3.581 pădure, cu o populație de 410 familii sau 1.935 suflete. Locuitorii, pe lângă lucrarea pământului și creșterea vit-

[806] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, pp. 16, 17

elor, se mai ocupă cu tăierea lemnelor din pădurile statului şi transportul lor în târgurile: Podul Iloaei, Târgul Frumos și orașul Iași. Întreaga comună e pe proprietatea statului. Are 2 biserici, deservite de 1 preot, 1 cântăreț și 3 eclesiarhi; o școală şi o moară de aburi. Vite: 1.735 vite mari cornute, 136 cai, 2.203 oi și 567 râmători. / **Sineşti**, sat şi reşedinţa comunei cu același nume, în centrul comunei Sineşti, situat pe podișul dealului Sineşti, ce se prelungeşte din Dealul Mare. Are o poulaţie de 210 familii sau 1.000 suflete; o biserică, zidită, la 1820, de Mitropolitul Veniamin, cu 1 preot, 1 cântăreţ și 2 eclesiarhi; o școală, înfiinţată în 1839. Vite: 886 vite mari cornute, 70 cai, 1.260 oi, şi 313 râmători”[807].

SINEŞTI

(sat înglobat în Suraia, comuna Suraia, Vrancea).

1639, aprilie 9: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Ştefan căpitan şi rudelor lui Dumitru Urdzică, Ionaşco Tâmpa, Chiriac, Trifan, Nistor fratele lui Ionaşco, Candachiia, Răzvan, Bilea, Manea, Grigore Bănacea, Obrejie Buric, Hârbor fiul lui Drăgan, Ionaşco Popiiacul, Iacob, Ernilă, Chera şi fratele lui Gheorghiţă, Mărdarie, Nechita, Pătraşco, Apostol, Stoica, Dobra, Eremiia, Pâhnă, toţi strănepoţii lui Baicul stolnicel şi ai lui Dragotă, Drăghici, şi Lup, Fătul, Vlaico, Moşul, Lupe Bulmez, Stavăr, Mo-

---

[807] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 393

vila, Nistor, Trifan, Stan Hudici, Micul, Simion, Grozav, Mihăilă, Şerban, Chirică, alt Simion, Duma, alt Ştefan, Dobre, Badiul, Ion Leul, Liciul, Dan, Cernat, Sambacilă, Pepelea, Stănilă şi Marco, toţi primind uric pentru „dreptele lor ocine şi dedine, din dreptele şi propriile lor drese, ce au avut de la bunicii lor mai sus scrişi, de la Alexandru voievod cel Bătrân şi de la Iancul voievod, satul anume **Sineştii** (sat înglobat în Suraia, comuna Suraia, Vrancea) şi **Dumbrăviţa** (sat înglobat în Suraia, comuna Suraia, Vrancea), care sunt între Sireturi, în ţinutul Tecuci, şi cu vaduri de moară în Sireţel şi la pârâul Dimaci, şi cu pod umblător peste râul Siretul cel Mare… / de asemenea dăm şi întărim numai lui Ştefan căpitan un pământ în frunte, din Dumbrăviţa, pe care el l-a cumpărat de la Diicu şi Niţul, fiii lui Paşcău, nepoţii lui Ion Leul, pentru 10 ughi… şi de asemenea, jumătate de pământ în frunte, tot din Dumbrăviţa, pe care şi l-a cumpărat de la Anghiel, fiul lui Fetea, nepotul lui Ion, pentru 5 ughi. / Şi de asemenea, întărim lui Hârbor, fost scutar, două pământuri în frunte, tot în Dumbrăviţa, pe care le-a cumpărat de la Eremiia, fiul lui Bolea uşer, nepotul lui Banul stolnicel, pentru 20 ughi… / Iar hotarul acestor sate, Sineştii şi Dumbrăviţa, să fie cum le-au stăpânit din veac, de la Bârlăviţă şi de la moara lui Crăciun Cioaşcă, până la Sireţelul Muntean şi pe lângă hotarul Dimăchenilor, Crucişata de Jos, Coada Maminejii, Portişoara, şi din sus pe lângă hotarul de jos al satului Sasul şi pe unde a hotărât Costin postelnic cu Umbrăreştii, până la moara lui Oprea, la Dimaci, şi până la capătul de jos al Poienii Sasului, şi loveşte în capătul de sus al Poienii Vidrei, şi la malul de sus al Stoenesei, până la Sireţel, la

vadul lui Soare, şi dinspre alte părţi, pe vechile hotare, pe unde au folosit din veac”[808].

SINEŞTI

(Orhei, Moldova).

1670, februarie 4: Enache, feciorul Ştefãniei, nepotul Micului Buză Neagă, vinde fostului paharnic Ilie Sturza, drept 30 de lei, „partea moaşă-mea (bunicii) Parascăi, a fetei Micului Buză Neagră din satul **Pupezeni**, de la Lebedina, din bătrâna moşului (bunicului) Micului, a patra parte… şi la vânzarea mea au fost Ursul din **Bogzăşti**, Vasile, feciorul lui Neculai din **Branişte**, Mirăuţă Buliga din **Ţiberiha**, Andrei, feciorul lui Bulboacă, şi popa Ionaşcu de **Sineşti**, Istratie Mânzatul ot **Ineşti**, popa Corne de **Hăjdieni**, Chirilă de **Negureşti** şi mulţi oameni buni. / Zapisul l-am scris eu, Enache, feciorul Ştefãbiei, nepotul Micului Buză Neagră ot **Pupezeni**. Să se ştie”[809].

1904: „**Sineşti**, sat mare în judeţul Bălţi, aşezat într-un hârtop al văii Cula, între satele Bogheni şi Mânzăteşti. Face parte din volosti Corneşti. Are 270 case, cu o populaţie de 2.693 suflete; o biserică, cu hamul Naşterea Maicii Domnului; şcoală elementară rusească; 570 vite mari. Răzeşii posedă o răzeşie de 1.782 deseatini; vii,

[808] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 94, pp. 94-97
[809] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 121, p. 126

grădini cu pomi; prisăci; mori de vânt. Proprietarii particulari au aici 496 deseatini, iar D. Cuţila posedă 815 deseatini”[810].

SINGURENI

(sat în judeţul Bălţi, Moldova).

1623, aprilie 4: Mărturia lui Vasilie, feciorul Domirei, nepotului Baciului, care căzuse „întru o greutate de pierire”, adică ucisese un om şi trebuia să-şi răscumpere capul, a fost salvat de Dumitraşco Ştefan, „vornicul cel mare din Ţara de Jos”, care a plătit răscumpărarea, iar drept recunoştinţă, pentru că nu avea cum înapoia banii, Vasile i-a dat lui Dumitraşco Ştefan „a treia parte de sat din Blojeni, ce este partea mea aleasă, partea din sus, ce este în ţinutul Covurluiului. / Şi în tocmeala noastră au fost Arvat armaşul, şi Gheorghe din Cobăceni (acum Copăceni, judeţul Bălţi, Moldova), ce-a fost paharnic, şi Gheorghe Başotă, şi Pătraşco Ciolpan, şi Ştefan Ciocârlie paharnicul, şi Baico ce-a fost stolnic ot Mihăilaşă, şi Enachie ot Singureni volosti Orhei (sat în judeţul Bălţi, Moldova), şi Vartic din Spanciocani, şi Drăguş ot Mărceşti din ţinutul Tecuciului (pe Siret, lângă Marvila, Bacău), şi Bejan Balşe ot Albeşti (Vaslui)”[811].

---

[810] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 190

[811] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 48, p. 68

1904: „**Singurei**, sat în judeţul Bălţi, pe ţărmul stâng al Răutului, la vreo 10 km de oraşul Bălţi. Face parte din volosti Slobozia Bălţi. Are 91 case, cu o populaţie de 894 suflete; o biserică, cu hramul Sf. Mihail; o şcoală, unde se învaţă numai ruseşte, deşi este întreţinută din venitul Casei Sf. Spiridon din Iaşi. Ţăranii posedă pământ 788 deseatini. Sf. Spiridon din Iaşi are 1.759 deseatini. Sunt vii şi grădini"[812].

SINGURENI

(Sângurenii, azi Singureni, raionul Cahul, Moldova).

1636, martie 8: Întărit prin ispisocul lui Vasile Lupu, după convenirea împărţirii moşiilor lui Cârstea Ghenovici între urmaşii lui. „Şi s-au venit, în partea Schivii, jupâneasa Dabijii, fata Cârstii şi a fiilor ei Ghiune, Maria, Nastasia, Irina, Tofana, Anasia, satul **Blândăreştii** (Blidereşti, lângă Bucium, comuna Ştefan cel Mare, Bacău) şi **Săcătura** (lângă Bogdana, comuna Ştefan cel Mare, înglobat în oraşul Oneşti, Bacău), la ţinutul Trotuşului… a treia parte din sat **Dumeşti** (comuna Dumeşti, Iaşi), ce este în ţinutul Cârligăturii, şi sunt într-acel sat patru selişti, patru hotare, anume **Drângei** (Drinjeşti, înglobat în Hoiseşti, comuna Dumeşti, Iaşi), **Hodorenii** (comuna Dumeşti, Iaşi) şi **Bereştii** (comuna Dumeşti, Iaşi) cu două iazuri. / Şi s-a mai venit lor, Anghelina, cu sora şi cu

[812] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 190

feciorii ei un iaz dintre cele două iazuri: un iaz este gata, cu apă şi cu peşti, iar unul este loc de iaz, şi satul **Spinenii** (lângă Ciocani, comuna Perieni, Vaslui) şi **Cogenii** (înglobat în Ciocani, comuna Perieni, Vaslui), de la ţinutul Tutovii… şi satul **Movilenii** (comuna Coroieşti, Vaslui)… şi satul **Văcăreşti** (înglobat în Ciuşlea, comuna Garoafa, Vrancea), de la ţinutul Putnii… şi a treia parte din sat de **Glăvăneşti** (comuna Glăvăneşti, Bacău), ce este în ţinutul Tecuciului, cu vad de moară în pârâul Zeletinului, şi a treia parte din satul **Dimaşi** (Dimăceni, comuna Vulturu, Vrancea), iarăşi la acel ţinut… / Şi s-au venit Anghelinii Vasilioai, fata Cârstei vornic, satul **Bujorenii** (înglobat în Zorleni, comuna Zorleni, Vaslui), **Pipărcanii** (înglobat în Banca, comuna Banca, Vaslui), **Bâcsăneştii** (comuna Zorleni, Vaslui) şi **Măstăcanii** (lângă Sălcioara, Măstatici, comuna Banca, Vaslui), ce sunt la ţinutul Bârladului, şi satul **Sângurenii** (Singureni, raionul Cahul, Moldova), la ţinutul Tigheciului, şi a treia parte din **Cândeşti** (comuna Mihăileni, Botoşani) şi satul **Scândurinii** (Scândureni, în Covurlui, Galaţi), la ţinutul Covurluiului, şi satul **Tomeşti** (comuna Pogana, Vaslui), în ţinutul Tutovii… şi a treia parte de Dumeşti, în ţinutul Cârligăturii, cu două heleştee. Şi s-au mai venit lor, dimpreună cu sora lor Schiva, şi a tria parte din Dimaceni, ce este la ţinutul Tecuciului. / Şi s-au venit în partea Măricuţii Cernătoai, iar fata Cârstii, satul **Movileni** (comuna Trifeşti, Neamţ), la ţinutul Neamţului, cu vad de moară în pârâul Ciornii, şi a treia parte din Dumeşti, cu heleşteul din jos, şi jumătate de sat de **Iacobeni** (ţinutul Neamţului, Neamţ), ce sunt tot la acel ţinut, şi **Popârşiocei** (Popârşcioci, lângă Lungeşti, comuna Bălăbăneşti, Galaţi), la ţinutul Bârladului, şi a treia parte din satul **Ţigănenii**

(Ţigăneşti, comuna Munteni, înglobată în Tecuci, Galaţi), de la ţinutul Tecuciului, şi satul **Popeştii** (Popeni, comuna Găgeşti, Vaslui), din ţinutul Fălciului, cu vad de moară în pârâul Elanului, şi a treia parte din Dimăceni, ce sunt în ţinutul Tecuciului"[813].

SIPENI

(Şipăşei, Ţipeni, apoi Sipeni,
sat contopit cu Blăgeşti, Vaslui).

1625, aprilie 26: Întărit de Radul voievod fostului stolnic Luca Bărbânţă, care „a cumpărat sieşi, împreună cu femeia sa, o ocină din jumătate de sat **Blăgeşti** (comuna Blăgeşti, Vaslui), 2 părţi, de la Vărvara şi de la fratele ei Gliga, nepoţii Călinei, drept 70 taleri de argint, şi cu selişte la **Şipăşeei** (Sipeni, sat contopit cu Blăgeşti, Vaslui)"[814].

1628, august 15: Porunca lui Miron Barnovschi voievod, dată lui Ionaşco şi Pavel Roşca de a cerceta pâra răzeşilor Văscan, Boben, Florea şi alţii din **Tuluceşti** (în Covurlui, Galaţi) împotriva marelui armaş Apostol „pentru satul **Vorniceniceni** (în Covurlui, Galaţi) de la Covurlui, zicând că acel sat nu este ocină dreaptă armaşului, ci-l ţine fără ispravă şi le face împresurătură… Apostol zis-au că este acel sat drept de moşie socrului său, lui

---

[813] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 350, pp. 392, 393
[814] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 317, p. 390

Nicoară armaşul, şi alt nimeni n-a avut nici o treabă cu acel sat… iar tu să strângi pe ceşti oameni, anume Mihăilă Giuneş, Ion Grămadă din **Şiviţă** (în Covurlui, Galaţi),Toader din **Frumuşeşti** (satul Frumuşiţa, în Chigheci, Moldova), Toma tatăl lui Mângâie, Miloş, Nicoară Calo, Dumitru Plătic, Teatiul Boul de **Vlădeşti** (în Covurlui, Galaţi), Ion Ghidimon de **Tuluceşti**, Ion de **Piscani** (în Covurlui, Galaţi), Pavel Roşca şi Buculei hânsar de **Ţipeni** (satul Sipeni, în Fălciu, Vaslui), şi să socoteşti cum vei afla mai cu dreptul cu sufletele acestor oameni”[815].

1902: „**Sipeni**, sat în comuna Țuţcani, plasa Horincea, judeţul Covurlui, așezat pe muchia dealului de est al văii Țuţcanilor, şi la 3,5 km spre est-sud de reședința comunei. Are o populație de 607 locuitori; o biserică şi o şcoală. Sipeni e un frumos și vechi sat răzășesc”[816].

SIRET

(aproape de Rădăuţi, Bucovina).

„Scrie letopiseţul cel ungurescu că oarecându pre aceste locuri au fostu lăcuind tătarii. Mai plodindu-să şi înmulţindu-să şi lăţindu-să, s-au tinsu de au trecut şi preste munte, la Ardeal. Şi împingăndu pe unguri din ocinile sale, n-au mai putut suferi, ce singur Laslău craiul

---

[815] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 395, pp. 542, 543

[816] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 395

ungurescu, cari-i zic filosof, s-au sculat de s-au dus la Împăratul Râmului, de ş-au cerşut oaste întru ajutoriu împrotiva vrăjmaşilor săi. Ce împăratul Râmului alt ajutoriu nu i-au făgăduit, ce i-au dat răspunsu într-acesta chip, de i-au zis: „Eu suntu jurat, cându am stătut la împărăţie, om de sabiia mea şi de judeţul mieu să nu moară. Pentru aceia oameni răi s-au făcut în ţara mea şi câte temniţe am, toate suntu pline de dânşii şi nu mai am ce le face, ci ţi-i voi da ţie, să faci izbândă cu dânşii şi eu să-mi curăţescu ţara de dânşii. Iară în ţara mea să nu-i mai aduci, că ţi-iu dăruiescu ţie". Şi de sârgu învăţă de-i strânseră pre toţi la un loc de pretitinderile şi i-au însemnatu pre toţi, de i-au arsu împrejurul capului de le-au pârjolit părul ca unor tălhari, cu un hier arsu, care semnu trăieşte şi pănă astăzi în Ţara Moldovei şi la Maramoroş, de să cevluiescu oamenii prejur cap. Decii Laslău craiu, daca au luat acel ajutoriu tălhărescu de la Împăratul Râmului, au silit la Ţara Ungurească şi decii pre câşlegile Născutului, cu toată puterea sa s-au apucat de tătari a-i bate şi a-i goni, de i-au trecut munte în ceasta parte pre la Rodna, pre care cale şi semne prin stânci de piatră în doao locuri să află făcute de Laslău craiul. Şi aşa gonindu-i prin munţi, scos-au şi pre aceşti tătari, carii au fostu lăcuitori la Moldova, de i-au trecut apa Siretiului. Acolea Laslău craiu ce să chiamă leşaşte Stanislav, stându în ţărmurile apei, au strigatu ungureşte: "Siretem, siretem", ce să zice rumâneşte, place-mi, place-mi, sau cum ai zice pre limba noastră: "Aşa-mi place, aşa". Mai apoi, daca s-au discălicat ţară, după cuvântul craiului, ce au zis, siretem, au pus nume apei Siretiul" (Ureche, *Letopiseţul*…).

1340: Menţionat în portulane şi itinerare de călătorie încă din 1340, târgul Siret figurează şi-n cel mai

vechi document de cancelarie voievodală moldovenească, cel din 1 mai 1384, când a fost finalizată construcţia bisericii din Siret („civitate Cerethensi"), ctitorie a Doamnei Mărgărita, închinată Sfântului Ioan Botezătorul, document prin care Petru Muşat dăruia călugărilor predicatori „cântarul sau cumpăna care este în suszisa noastră cetate a Siretului".

1342. O legendă maghiară spune că Siretul ar fi fost întemeiat de sfetnicul regelui maghiar Ludovic (1342-1382), Andreas, adică de comitele secuilor, Andrei Lackfy.

1360: „De la Baia, însă, Domnia a trecut mai departe, la Siret. / Dumneavoastră ziceţi: Sirete; noi, în Moldova: Siret. Sirete este o formă pe care n-aş admite-o, fiindcă mai mult curge Siretul dincolo de graniţa veche decât pe bucata de pământ de aici, şi, dacă toţi din Moldova îi zic Siret, cred că Siret i s-a zis şi pe vremuri. / Din Siret, Capitala s-a coborât la Suceava şi aici a rămas atâta vreme, deşi ţara Moldovei s-a întins foarte mult: pe de o parte, la miazănoapte, a luat Ţinutul Şipinţului; la răsărit, a luat Basarabia; pe de altă parte, la miazăzi s-a întins până a ajuns în Vrancea şi la cursul inferior al Siretului, până la Dunărea de jos şi la ţărmul Mării Negre. La 1360, Bogdan Vodă, întemeietorul, era numai stăpânitor pe valea Moldovei; peste numai treizeci de ani, la 1390, Roman Vodă, urmaşul, întemeietorul oraşului Roman, îşi zicea, cu mândrie pentru ceea ce se împlinise în aceşti treizeci de ani numai, ceea ce de niciun alt popor nu s-a putut face în aşa de scurt timp: Domn de la Munte până la Mare. Şi nu poate să existe o definiţie mai fru-

moasă, decât aceia din titlul lui Roman Vodă: Domn românesc, de la Munte, până la Mare"[817].

1384, mai 1: Petru Muşat, „duce al Ţării Moldovei, luând aminte şi ţinând seama că strălucita şi preamărita doamnă Mărgărita, mama noastră iubită şi vrednică de cinste, a pus – din evlavie pentru Dumnezeu şi fericita Maria, maica sa, precum şi pentru fericitul Ioan Botezătorul – să se înalţe şi să se zidească în oraşul Siret o biserică şi locaş al fraţilor călugări predicatori, pentru mântuirea sufletului său şi al nostru, şi al părinţilor noştri, în care biserică sus-zisa doamnă, mama noastră, lu-a ales loc de îngropare, după ce Dumnezeu o va chema din lumea aceasta", înzestrează obştea călugărească a catolicilor din Siret cu cu „venitul vămii care este ăn susnumitul nostru oraş, Siret"[818].

1**408:** Târgul Siretului funcţiona ca vamă moldovenească în 6 octombrie 1408, când Alexandru cel Bun, acorda celebrul privilegiu negustorilor din Liov, la Siret plătindu-se „pentru fiecare cal câte doi groşi", precum şi o vamă „de lucruri mărunte: şăpci, pantaloni, săbii ungureşti, paloşe, câte trei groşi de grivnă". Printre martorii Divanului Domnesc la acordarea privilegiului se afla şi pan Vlad de la Siret.

1421: În 13 decembrie 1421, când Alexandru cel Bun divorţa de Rimgalia, fata primului Mare Duce al Lituaniei, Kiejstut, voievodul îşi înzestra fosta soţie cu „târgul Siret şi Volhovăţul, şi cu satele şi cătunele, cu morile şi cu iazurile, şi cu vămile şi plăţile, şi cu dările,

[817] Iorga, Nicolae, *Conferinţe bucovinene*, Bucureşti 1919, pp. 57-76
[818] AŞSP, *Documente Romaniae Historica. A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, pp. 1, 2

cu câştigul şi veniturile, şi cu toate foloasele care ţin de acest târg Siret şi de Volhoveţ”.

1772: Recensământul lui Rumeanţev[819], din 1772-1773, înregistrează la Siret, în Ocolul Berhometelor, fără alte precizări, „84 – toată suma caselor”, însemnând 1 mazil, 1 ruptaş, 1 ţigan, 9 femei sărace, 5 popi şi 67 birnici.

1774: În 1774, târgul Siret avea 67 familii, din care 8 familii de evrei, numărând 43 persoane (rabin era Menasse Schillinger, socrul lui Abraham Kapralik, evreul care a construit prima casă de piatră cu etaj în Siret), iar în 1775, când ţinea de Ocolul Berhometelor, Siretul avea 2 mazili, 5 popi şi 65 familii, din care 15 familii evreieşti, cu 73 de suflete. În 1784, Siretul avea 274 familii, din care 18 familii de evrei, cu 61 de suflete (35 bărbaţi şi 26 femei), reprezentanţii evreilor fiind, conform unei petiţii din 1783, Berl Avraam şi Wolf Itzig. „Siretul este un orăşel locuit doar de câţiva evrei şi, altfel, numai de ţărani, ceea ce lasă să se presupună existenţa unei populaţii trecute mai numeroase, în prezent însă trebuie considerat cel mult drept un târg”[820].

1777: În lista elevilor care au absolvit Academia cezaro-crăiască de Inginerie Militară din Viena, se află şi absolventul din 1798 „**Franz Rosmark von Treu**, născut, în 3 decembrie 1785, la Siret, în Bucovina. Tatăl este maior. A absolvit în 24 iunie 1801”[821].

---

[819] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 338
[820] SPLENY, *Descrierea districtului Bucovinei*, 1775, al. 55, p. 52
[821] Gatti, Friedrich, *Geschichte der k. k. Ingenieur- und k. k. Genie-Akademie / 1717-1869*, Wien 1901

1788: Contele Feodor Karacsay de Valyesaka, participant, în 1788-1791, la asediul Hotinului şi la marile bătălii de pe teritoriul Moldovei, bun cunoscător al fiecărei regiuni moldoveneşti, descria: „Drumul de la Siret (în Bucovina), la Botoşani. Acesta duce prin Sinăuţi (vamă şi lagăr de carantină austriac), la Târgul Nou, primul – sat moldovenesc, apoi prin Talpa, pe malul stâng al Siretului, la Zvoriştea. De aici, la stânga, pe vale, prin Bucecea (o localitate ce aparţine patriarhului de Ierusalim) şi Cucorăni, la Botoşani”[822].

1791: „Singurele școli de învățământ public din Bucovina galiţiană sunt Școala normală, înființată la Cernăuţi, și școlile principale din Suceava, Sadagura şi Siret; în sfârșit, Cernăuţi are şi o școală pentru evrei”[823].

1802, Rohrer: „Tot drumul, de la Suceava, până la Siret, l-am făcut neobişnuit de repede. Este cea mai minunată şosea, în linie dreaptă, care se poate închipui. Chiar şi podurile, construite pe Suceava cea mare şi cea mică, care se numeşte şi Suceviţa, precum şi pe Siretul cel mare şi mic, sunt bine întreţinute. Ce deosebire, când se compară Moldova, sub raportul construcţiei de şosele şi poduri, cu Bucovina, aflată, acum, sub cârmuirea austriacă! Zadarnic s-ar căuta chiar şi numai un pod obişnuit. De câte ori nu m-am coborât din trăsură, pentru ca să nu fiu silit să trec peste lemnele care ţin, în Moldova, locul podurilor de peste ape!... Acum, datorită minunatelor construcţii de şosele, se poate face, comod, tot drumul de 11 mile, de la Suceava, prin Siret, la Cernăuţi, în tot atâtea ceasuri. Altădată, nu era nici un pod, afară doar de

---

[822] *Călători,* XIX, I, pp. 754-773

[823] De Serres, Marcel, *Voyage dans l'Empire d'Autriche, pendant les années 1809 et 1810,* Livre VIII, Bukowine, Paris, 1814, pp. 227-233

cel peste râul Prut, la Cernăuţi. Călătorul era nevoit să aştepte până ce apele sale umflate se domoleau de la sine”[824].

1808: Ierarhul armean Minas Băjăşkian avea să călătorească prin Bucovina în anul 1808, când şi notează: „Siret e un orăşel frumos şi are clădiri de piatră, precum şi o biserică a leşilor; prin oraş trece râul Siret, care, apoi, se varsă în marele fluviu Dunărea. Are un pod mare de lemn, peste care am trecut, pentru a merge în oraş. Aici n-am văzut nimic demn de reţinut. Cu două sute de ani în urmă, se aflau în oraş mulţi armeni, după cum se constată în memorialele de la Cameniţa; dar, acum, abia dacă au rămas zece case, pe care le păstoreşte preotul catolic, neavând preot şi biserică proprie”[825].

1811: „Bucovina numără, după recensământul din 1811, 3 oraşe (Cernăuţi, Suceava şi Siret), 3 târguri (Vijniţa, Rădăuţi şi Câmpulung), 147 domenii şi, în total, 330 de localităţi, în care se găsesc: 39.096 case, 44.589 de familii, 498 de clerici, 1.289 de nobili, 269 de funcţionari, 621 de orăşeni, meşteşugari şi artizani, 19.050 ţărani şi 418 ţărani săraci. Numărul femeilor este de 110.106. Totalul băştinaşilor este de 226.486 de suflete, din care 3.414 evrei. / Numărul vitelor este considerabil: 14.714 cai, 43.242 de boi, 42.659 vaci şi vreo 300.000 de oi. Cele mai multe produse ale agriculturii şi creşterii vitelor, ceara, mierea, berea şi rachiul, lâna şi pieile, păturile, păturile de Suceava şi cordovanul de Vijniţa, dau de lucru locuitorilor din Bucovina”[826].

---

[824] *Călători,* XIX, I, pp. 156-159
[825] *Călători,* XIX, I, pp. 453-456
[826] *Călători,* XIX, I, pp. 779-783

1840: În 1840, la Siret trăiau familiile evreieşti Achner, Atlas, Beral, Brecher, Burstyn, Delfiner, Fleischer, Gredinger, Horowitz, Kapralik, Kliffer, Schaffer, Schreiber, Tamler şi Wagner.

1843: „27 septembrie**.** În jurul orei două, am coborât în îngrijitul oraș Siret, aşezat malul râului cu același nume, pe care îl mai trecuserăm, de două ori, în Moldova. Există barăci militare aici și deja am început să fim familiarizați cu uniforma albastră a soldaților austrieci și cu verdele închis al uniformelor ofițerilor lor, cu ornamentul vulturului, întinzându-și aripile în sus. În hanul unde ne-am odihnit, mulți veneau și plecau și aveam o vedere dureroasă asupra stării imorale a oamenilor. Când au auzit că suntem englezi, au spus: „Ah, au aceleași nasuri și ochi ca şi noi!”. Mulți erau intoxicați și un bătrân s-a apropiat de noi și, cerând scuze, ne-a zis că, în acea zi, a fost înmormântarea unui locuitor înstărit. / Când am intrat în oraș, am întâlnit mulți evrei, în cea mai bună mantie și haină de blană de sărbătoare, și am observat pe o parte dintre ei dansând la o casă publică. Ne-am angajat, acum, în conversație cu doi dintre ei, iar un tânăr a devenit foarte comunicativ, acceptând cu drag să fie ghidul nostru prin oraș. Există 300 de familii de evrei, care locuiesc aici, și au două sinagogi și trei locuri de studiu sau *Beth-midrash*. Cea mai mare sinagogă, o clădire de dimensiuni considerabile, a fost închisă; dar am intrat în cealaltă și, acolo, doi tineri au început o conversație interesantă. Au întrebat dacă suntem evrei; am spus: „Nu, suntem creștini”. Ei au răspuns: „De asemenea, sunteţi şi evrei”; și ne-au strâns mâinile, zâmbind. Evreii de aici se așteptau la sosirea lui Mesia, în acel an, sau la altceva, la un alt eveniment măreţ. Ne-au povestit despre

un rabin remarcabil, Haiim, din Chosow, târg aflat la opt mile distanță, în care multe mii de evrei merg în pelerinaj, în timpul sărbătorii Tabernacles. Ei se bucură de mai multă libertate în Bucovina, decât în Galiția; căci în căci în cea din urmă provincie există o taxă pe lumini, care devine împovărătoare pentru evreii care folosesc atâtea lumânări de Sabat. Întrebând dacă există multă infidelitate aici, ne-au spus că toți sunt talmudiști, cu excepția a trei epicururi – probabil membri ai Societății Tarnapol. În sinagoga în care stăteam se aflau mai multe exemplare de cărţi sfinte, atât ale Talmudului, cât și ale lui Mishna, dar numai câteva fragmente din Biblia ebraică se găseau în bibliotecă. Tinerii au cunoscut abia un cuvânt din Scripturi, iar când domnul Calman le-a arătat ce spirit diferit respira în Biblie de cel al Talmudului, ei au apărat Talmudul și pe rabini. O singură apărare a rabinilor lor a fost luată din Deuteronom: „Și îl veți iubi și pe Domnul, Dumnezeul vostru"… / Traversând Siretul, ne-am continuat călătoria pe un drum drept ca o săgeată. Dealurile blânde, de pe ambele părţi, erau bine împădurite, câmpia bine cultivată, iar drumurile sunt excelente, așa cum sunt în toate teritoriile stăpânite de austrieci. O lună plină ne-a luminat drumul spre Cernăuţi, la care am ajuns, la ora zece, și am găsit adăpost pentru noapte, într-un han foarte acceptabil"[827].

1851: „O broşură, lucrată de Franz Raffelsberger şi publicată în 1851, la Viena, cuprindea „**Itinerariile sau directorul tuturor rutelor poştale** din k. k. Statele austriece", itinerariul cu nr. 61 era cel de la Cernăuţi, la

[827] Bonar, Andrew A.; M'Cheyne, R. M., *Narrative of a Visit to the Holy Land,* Chapter VIII, Austrian Poland, Edinburg 1878, pp. 427-432

Bistriţa, de 19 poşte şi jumătate. Din faţa hanului din Cernăuţi, care nu putea fi decât cunoscutul han „Pajura Neagră“, trăsura de poştă se îndrepta spre Tărăşeni, sar aflat la o poştă şi jumătate de Cernăuţi, apoi, prin Oprişeni, pe valea Siretului, cale de o poştă şi jumătate, până la Siret. Din Siret, la Grăniceşti, o poştă şi un sfert, trăsura trecea prin Iţcanii Noi, pe valea Sucevei, până în Suceava, aflată la 2 poşte de Grăniceşti. Deci, distanţa Cernăuţi – Suceava era de 6 poşte şi un sfert... / De la Suceava, trecând râul Suceava, apoi continuând prin Burdujeni, Salcea (Saltsche), hanul de pe râul Siret, se ajungea la Botoşani, cale de 2 poşte şi jumătate. / Drumul de poştă de la Siret, la Rădăuţi, lung de o poştă şi jumătate, trecea prin Sf. Onufri, Hadikfalva (Dorneşti), trecând peste râul Suceava“[828].

1867: „Şcoala normală şi cea de fete din Siret. Sub consistoriul din Cernăuţi stă şi şcoala normală din Siret. Starea şcolii acesteia s-a mai îmbunătăţit, de când au intrat într-însa învăţători: Lucescul, Palievici, Botezatu şi Petraş. Aici este şi şcoala de fetiţe şi damele instruitoare sunt Proticichievici şi Pischi. Pe când cea dintâi e o învăţătoare cât se poate de bravă, de asta din urmă nu putem zice nimic de bine. Pe lângă aceea că-i lipseşte rutina învăţătorească, ea e încă şi o femeie preocupată, crede adică să se fi încredinţat, de când e învăţătoare, cum că copilele de origine română n-ar fi talentate şi n-ar merita locurile cele dintâi în şcoală, chiar într-acest an... din nişte case nemţeşti şi polone, pe care le cercetează ea mai mult şi mai regulat decât şcoala. Zic mai mult decât şcoala, dară, nu numai cât aşa, ca să fie zis, ci serios, căci

---

[828] Raffelsperger, Franz, *Itinerär oder Verzeichniss aller Postrouten in den k. k. österreichischen Staaten*, Wien 1851, pp. 53, 54

învăţătoarea aceea umblă la şcoală foarte neregulat; fiind ea măritată, sunt unele răstimpuri când copilele nu o văd în şcoală, nu zile, nici săptămâni, ci luni întregi. Ce o caracterizează însă mai mult e ura cea neîmpăcată, ce o nutreşte către tot ce e român. / Aşa, nu e mult timp de când nu s-a sfiit ea a se declara, în public, înaintea unor persoane destul de respectabile, în privinţa limbii noastre, în limba ei de predilecţiune, cu cuvintele: „ver-… romanische Sprache, wer T… soll sich mit ihr noch den Kopf brechen" (în traducere aproximativă: „Vor limba română… cineva ar trebui să fie totuşi îngrijorat" – n. n.). Cu toate acestea, ea figurează ca învăţătoare română, pentru că e aşezată la o şcoală susţinută cu spesele românilor, adică ale urzitorilor fondului religionar. Scăderile ei, dacă le cunoaşte toată lumea, cu atâta mai vârtos căutase să le cunoască inspectorul de district şi cel de şcoli, adică părintele Seleschi şi domnul Bozdech. Noi nu suntem chemaţi a-i trage la răspundere pe domnii aceştia, ce au întreprins ei spre a repara răul cauzat în şcoală, prin purtarea învăţătoarei amintite, dară ştim că plânsori şi arătări asupra ei au ajuns până la consistoriu, şi încă foarte multe, fără însă ca să fi avut ele vreun răsunet. De aici deduce publicul, cu drept cuvânt, cum că consistoriul o ocroteşte, adică susţine răul în permanenţă în şcoala aceea. Astă greşeală a consistoriului am număra-o între greşelile cele mici ale lui, dacă ţara ar avea abundenţă în şcolile de fetiţe stătătoare sub povăţuirea lui; căci atunci răul din şcoala de fetiţe din Siret s-ar recompensa, în câtva, prin bunătatea şcolilor de fetiţe de aiurea. Dară fiindcă sub consistoriul din Cernăuţi stă numai şcoala de fetiţe din Siret, de aceea cu atâta mai mare-i este îndatorirea de a face din şcoala asta o şcoală de model. Şi astă îndatorire

cuprinde în sine şi osânda consistoriului pentru purtarea lui cu Pischi”[829].

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Siret – **Siret** (Oraş cu tribunal districtual), Bahrineşti, Raince, Bălcăuţi sau Laudonfalva, Băncești, Botoşăniţa, Cerepcăuţi cu Bereşti, Ţibeni sau Istensegits, Fântâna Albă sau Białakiernica, Şerbăuţi, Grăniceşti, Hadikfalva sau Dorneşti, Calafindeşti, Cândeşti, Climăuţi, Muşeniţa, Negostina, St. Onufri sau Drăguşanca, Oprişeni sau Panţiri, Rogojeşti cu Gura Molniţei, Rudeşti sau Gropana, Şerbăuţi, Sinăuţii de Sus, Sinăuţii de Jos, Stârce sau Berlinţi cu Slobozia lui Dumka, Tereblești, Vaşcăuţi pe Siret cu Parcelowka, Volcineţ”[830].

1880: Volumul 6 al N.F., nota 21, pagina LXXVI. (**De la Asociația Muzeului din Siret**). „Președintele acestui club extrem de activ, domnul Josef Gutter, Căpitan i. P. cezaro-crăiesc, a oferit ca dar pentru colecțiile științifice ale Universităşii cezaro-crăieşti din Cernăuți o colecție mai mare de monedele antice descoperite în Bucovina și diverse alte antichități, precum și o mulțime de oase fosile. Întreaga colecție valoroasă conține cinci medalii de aur, 23 de monede de aur și 34 de argint, un corn de morsă sau de elan, o parte dintr-un corn de bour, un grătar care putea servi pentru prăjire, o urnă (vas pentru păstrarea cenușii, cu crenguțe, cum foloseau

[829] *Albina,* Nr. 84-191, Anul II, Viena, duminică 30 iulie / 11 august 1867, p. 2

[830] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich,* Wien 1869. pp. 158-161

romanii), un vas din perioada preromană, un dinte de cerb, o scoică de mare fosilizată, cinci fosile de lemn și oase fosile în șase loturi. / De asemenea, se raportează de la Siret, că de la est la şi la vest de târg, există câte o movilă mare de pământ, a căror distrugere a scos la iveală trei lucrări din cărămidă, care sunt de mare interes pentru arheologie, deoarece conțin vestigii de mare valoare pentru știință, în încercarea de întoarcere în trecutul cenușiu. Un perete fără mortar sau var străbate o vatră cu o cantitate mare de cenușă și cărbune și resturi de oase arse. În acești cărbuni s-au găsit un topor de piatră, un cuțit de cremene, o bucată de corn de căprioară nobilă și un picior. Lângă această groapă de foc, care se află la aproximativ trei metri adâncime, se află o groapă asemănătoare; capacul, expus complet dintr-o parte, s-a desprins de perete și s-a sprijinit în această parte, după ce a fost făcută o încercare de a-l ridica, a fost abandonat din cauza pericolului. Aici era şi un trotuar din pietre arse. Au existat, de asemenea, diverse cioburi de lut, foarte primitive, de grosime neobișnuită, făcute din pământ negru, rupte în interior și în exterior și cu formă circulară neregulată. Descoperiri mai îndepărtate au constat din vase şi din ceramică colorată, care sunt săpate deseori acolo, și din monede din epoca romană, care probează că acest obiectiv a fost ulterior acoperit cu încărcătură suplimentară, în dealul de câmp. / Alte descoperiri, cum ar fi: vârfuri de săgeată de fier, pintenii și un inel masiv de argint, cu inscripția unui braț armat, care ține o sabie în poziție verticală, la jumătatea lunii și înconjurat de trei trandafiri, dovedesc că acest obiectiv trebuie să fi servit ca întăritură de câmp în Evul Mediu, ceea ce oasele umane găsite au confirmat și mai mult. Acolo, în adân-

cimile de la trei până la patru metri, se găsesc oase fosile ale animalelor primitive, care, totuși, cel mai adesea se dezintegrează, indiferent de cea mai mare grijă. Doar un dinte de mastodont robustus și câteva alte oase au putut fi obținute. / Toate aceste descoperiri sunt adăpostite parțial în Muzeul Național din Cernăuți, parțial la căpitanul von Gutter“. // **Volumul 6, nota 30, pagina LXXIX**. (**Descoperiri arheologice în Bucovina**). „Pietrele de mormânt vechi armenești au fost rupte dintr-o fundație a mănăstirii de la Siret și, când cimitirul a fost zidit, au fost remodelate spre exterior, cu latura lor sculpturală, ale cărei desene sunt în mâinile domnului consilier financiar von Wickenhauser și ale căror transcrieri urmează să se facă în traducere în limba germană: nr. 1). „Aceasta este piatra mormântală a evreului Agopsha, care a murit acum, în anul 1100, conform calendarului armean (1651 în calendarul nostru), 30 ianuarie“. Nr. 2). „Aceasta este piatra gravă a evreului Marcu, care a fost fiul lui Sahag a murit în 1102 (armean)“ – 1653 – n. n. Nr. 3). „Aceasta este piatra de mormânt a evlavioasei soţii a lui Ovanes, Sartarig, și a fiului său Schadbey. Dumnezeu să fie cu sufletele lor milostive. În 1108 (armean) miercuri“ – 1659 – n. n. Nr. 4). „Aceasta este piatra de mormânt a lui Aswadur, fiul lui Hanigczan, care a murit în 1100 (armean)“ – 1651 – n. n. Aceste pietre funerare au fost probabil lăsate să dovedească faptul că principala ramură a armenilor nu se afla în Suceava, ci în Siret, ceea ce se poate dovedi prin faptul că, până acum, în Suceava, nu au apărut pietre de mormânt din acea epocă. În distrugerea vechii fundații a mănăstirii, s-au găsit nu numai cele descrise mai sus, ci şi alte 30 de pietre funerare romane, care au fost zidite. Piatra nr. 1 indică viitoarea familie Agopschowicz, iar

piatra nr. 3, familia Schadbey, care trăiește încă în Galicia". // **Volumul 6, nota 98, pagina CLX**. (**Descoperiri arheologice în Siret**). Se repetă, în nota 21, din 1880, cu privire la Siret, cu remarca ulterioară că cioburile menționate, de formă circulară neregulată, sunt analoge celor găsite în megalitul de la Dealul lui Incu (Jankulberg), lângă Grăniceşti (Graniczeshti), și că, în alt loc s-au descoperit rămășițele scheletului. Se continuă, prin a se spune: „S-au găsit monede: una cu chipul lui Traian și o monedă chipul Faustinei: prima are în A. Capul lui Traian încununat de laur și inscripția „imperatori trajano. opt. Aug. germ. dac. Parte"; pe R. (Roma), în stânga o lance, în dreapta un idol deasupra capului triumfător al lui Traian, care, la rândul său, ține în stânga spolia, iar în dreapta coroana de laur. Faustina, pe A., își arată capul, un K., un Pietas în picioare și, pe marginea păstrată, cuvântul Augusta. Alte monede romane au fost aruncate". După o altă repetare a săpăturilor s-au găsit, după cum spune nota: „Un al treilea fel de cioburi, care este mai puțin obișnuit, provine dintr-o perioadă mai timpuie"[831].

---

[831] Prin urmare, este vorba despre o așezare preistorică, care, așa cum se întâmplă adesea, a avut o durată foarte lungă, de la perioada în care au fost folosite pietre lustruite, până în adâncul Evului Mediu. Peretele uscat și acea groapă asemănătoare nu este sigură. Printre ciobурile de argilă, sunt deosebit de vizibile cele de grosime neobișnuită și formă rotunjită neregulată; dar cele mai frecvente sunt toartele vaselor, confecționate din lut topit, parțial cu o muncă foarte atentă și o netezire fină. Multe dintre ele amintesc de cioburile de vase găsite, în număr mare, în morminte și așezări preistorice din Galiţia (Horodnica); o perioadă ulterioară – cea a stăpânirii romane în Dacia – este reprezentată de monedele romane. Două resturi de vase din lut fin, bine îngropat, care prezintă caracteristicile roții olarului, aparțin perioadei romane. Mai mult, o parte dintre

1881: Volumul 7, nota 49, pagina 8 LXXX. (**Marele mormânt de pe Dealul lui Iancu** – Jankulberge – din Grăniceşti) „Conservatorul Gutter a transmis Comisiei Centrale un raport detaliat al așa-numitelor morminte megalitice, găsite pe Dealul lui Iancu, în apropiere de Grăniceşti (Graniczeschti), raport din care cităm următoarele: Clădirea rectoratului (1872) a fost cauza descoperirii. Unul a rupt cărămizi de pe dealul menționat. Pe creasta dealului s-a găsit un loc de înmormântare, cu blocuri neadecvate, de circa 7 metri lungime, de 4 metri lăţime și 3 metri adâncime, așezate și acoperite; acesta se afla la 3 picioare şi jumătate sub suprafața pământului și conținea, după ridicarea plăcii, un schelet foarte mare şi unul mai mic, întinse unul peste altul. Cel mai mare avea între picioare două vase, asemănătoare oalei de pământ negru, în formă neregulată şi cu pereți groși. Mormântul conținea, cam a șasea parte, o masă lipicioasă, de culoare maro închis, fără miros; în partea dreaptă a scheletului se afla un topor de piatră de agat, foarte bine conservat, și o bucată de lemn fosilizată, asemănătoare cu un cub; mormântul este distrus; o parte din oase, toporul, cubul și ciobурile au ajuns la Muzeul de Stat din Cernăuți. Oalele sunt similare cu cele găsite în cărămidăriile Beill și Mück din Siret. În ultimul timp, un al doilea mormânt a fost descoperit, dar imediat totul a fost distrus sau luat“. // **Volumul 7, nota 53, pagina LXXXI**. (**Pietre mormântale armenești vechi din Siret**). „Conservatorul Gutter a raportat Comisiei Centrale cu privire la mai multe constatări, care au apărut ocazional, la îndepărtarea fundațiilor unei clădiri mănăstirești, abandonată anterior, din

---

numeroasele oale pot aparține și Evului Mediu (nota Redacției „Mittheilungenului”).

Siret. Au fost găsite 30 de pietre funerare, realizate din zidărie, dintre care doar patru au rămas intacte, datorită intervenției la timp a conservatorului menționat anterior. Sunt pietre mormântale armenești vechi. Acestea erau acum plasate în altă parte. O a cincea piatră a fost găsită în altă zonă, unde se presupune că se afla biserica. În același loc se afla o rămăşiţă într-o rochie brodată, foarte putredă. Pietrele provin, conform inscripțiilor, din anii 1562, 1651 și 1653. Sunt decorate, la mijloc, cu o plantă stilizată. Inscripțiile sunt săpate cu litere armene şi înconjură corespunzător ornamentul rotund bine păstrat. Persoanele răposate sunt menționate pe scurt, cum ar fi. B: „Aceasta este piatra de mormânt a rămăşiţelor lui Apriham și Anna, care sunt copii ai capului Agapsha din orașul Siret, în 1101“ (calendar armenesc); sau: „Aceasta este piatra de mormânt a preotului Agopsha, care a murit în anul 1100, 30 ianuarie (calendar armenesc)“ (Vezi și nota 30, a anului 1880)“[832].

1883: Volumul 9. Nota 24, pagina L. (**Cruce pectorală relicară**) Conform unui raport al conservatorului Gutter, o cruce pectorală relicară a fost găsită, în vara anului 1882, la Siret, în locul unui cimitir de multă vreme abandonat. Crucea este din bronz şi a aparţinut, probabil, cel puțin unui prelat. În lucrările cărămidăriei Beill s-au găsit cioburi de ceramică de cea mai primitivă formă, apoi o urnă funerară de 26 cm înălțime și 24 cm lățime, realizată din lut ars roșu, iar lângă ea, mici oale de lut, umplute cu pământ negru. În alt loc, la un metru şi

---

832 Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893,*Czernowitz 1893, pp. 45-71

jumătate adâncime, au fost găsite trei grămezi de cărbune și cenușă, fiecare la trei metri una de alta. Straturile superioare ale acestor grămezi conțineau oase de animale şi dinţi, fălci, ciocuri“.

1884: Volumul 10, nota 135, pagina CCXXIV (Descoperiri în Siret). „După cum relatează conservatorul Gutter, numeroase obiecte de lut (în mare parte fragmentate) au fost găsite, recent, în grădina Beill, de lângă Siret, ca urne de incinerare preistorice, vase mici, o figurină mică de lut (Fig. 3 și 4), la doi metri adâncime, iar lângă ea o spirală răsucită. În pârloaga de lângă casa lui Ciudin s-a găsit un ciocan preistoric din rocă tare, gri închis, bine păstrat, lung de 9 cm, lățime de 4 ½ cm, scăzut pe partea inferioară, pe hacul superior și aplatizat, are un design obișnuit, aproape ca un fier”. // **Raport anual. Page 36** (**Descoperiri în Siret**). „Conservatorul Gutter a prezentat o descoperire a cărămizilor romane din Siret. Același a trimis mostre de grâu carbonizat, care a fost găsit lângă vasele dintr-o grădină dinspre râul Siret. Studierea, inițiată foarte atent, a evidențiat prezența grâului amestecat cu secară. O figurină din lut, prezentată și de acest conservator, a fost recunoscută drept o descoperire importantă a celei mai vechi culturi. Cu această ocazie, mulți au fost de părere că nu pot crede în vreo legătură între această figurină şi descoperirea grâului preistoric“.

1885: Volumul 11, nota 1. pagina XIII (**Cărămizi romane**) „În Siret, două cărămizi romane au fost scoase dintr-un zid, conform unui raport al conservatorului Gutter. Din păcate, nu a fost posibil să se investigheze mai mult zidul. Sunt cărămizi arse, de 11 cm grosime, 14 cm lățime; cea mai mare este destul de lungă,

având 19 cm lungime. Acestea sunt primele astfel de cărămizi descoperite în Bucovina”.

1886: Volumul 12. Nota 48. Pagina XCII (**Gutter**) „La 8 mai 1886, Conservatorul Josef Ritter von Gutter a decedat la Siret“.

1888: „Siretul e compus din... o piaţă, o biserică românească şi una catolică, 3-4 case mari, restul tupilături. Râul Siretul trece pe lângă o margine şi dă numele său târgului. Români au mai rămas vreo 5 familii în totul. Un club nemţesc, dar ocupat cu leşi, jidani şi alte amestecături”[833].

1888: În noaptea de 28 spre 29 martie 1888, în centrul Siretului a izbucnit un puternic incendiu, care „a distrus 40 de edificii de prin prejurul pieţei capitale. 60 familii sunt fără adăpost”[834]. Câteva zile mai târziu, primul ajutor în sprijinul sinistraţilor sireteni avea să sosească de la „Maestatea Sa Împăratul Francisc Iosif, care a binevoit să oferteze din ştatula sa proprie 1.000 florini pentru incendiaţii din Siret”[835].

1888: Un al doilea incendiu la Siret a izbucnit în 5 august 1888, la depozitele lui Kraft, în care se aflau cereale şi făină, în valoare de 12.000 florini. Din fericire pentru Kraft, mărfurile din depozite şi depozitele erau asigurate[836].

1890: În 1890, târgul Siret avea 7.200 locuitori, majoritatea evrei, primar fiind Constantin Vraubec. / La Şcoala de 5 clase băieţi predau Leontie cavaler de Pădure,

---

833 *Familia*, Nr. 26, Anul XXIV, Oradea-Mare 26 iunie / 8 iulie 1888, pp. 296, 297

834 REVISTA POLITICĂ, Anul III, nr. 6, 1 aprilie 1888, p. 9

835 REVISTA POLITICĂ, Anul III, nr. 7, 15 aprilie 1888, p. 8

836 REVISTA POLITICĂ, Anul III, nr. 15, 15 august 1888, p. 6

S. Mironovici, Alexandru Odoviciuc, Leo Bohmer, Ilie Veslovschi şi Eleuterie Popovici, iar la Şcoala de 6 clase fete – Lina Tarabanovici, L. Reneaux, Victoria Vasilovici, Dora Kahan, Sofia Orobco, Anna Veslovsca, Veronica Teliman şi Iuliana Siretean. / Parohi era Constantin Sbiera şi O. Dlujanschi, iar cantor bisericesc – Ştefan Popovici.

1892: Raport anual, pagina 118 (**Biserica parohială gr. or. din Siret**). „La cererea Comisiei Centrale, Ministerul cezaro-crăiesc al Cultelor și Educației și-a dat avizul asupra proiectului prezentat de guvernul provincial pentru restaurarea bisericii parohiale greco-orientale Sf. Ioan din Siret, renovare cauzată de faptul că că acoperișul nou ar trebui ridicat în jurul turnului central. În consecință, proiectul propus a fost clasificat drept admisibil, dar Comisia Centrală va trebui să conceapă un acoperiș de cupolă mult mai mare, care să cuprindă ascuţitul turn central“[837].

1901, 26 august, Gustav Weigand: „A doua zi, am trecut, din nou, granița și am ajuns, după-amiază, în orașul Siret, care este inundat de evrei, plecând la Sfântul Onufri[838], sat cu o interesantă biserică mănăstirească, din 1593. Am rămas la profesorul de limba română von Geler, pe care l-am cunoscut pe stradă și care m-a invitat la el acasă. În dimineața următoare, am plecat spre nord, fără aproape nici o ședere, pe drumul de la țară, prin zone

---

[837] Romstorfer, Carl A*, Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893*,Czernowitz 1893, pp. 45-71

[838] La Sf. Onufri, a cântat Niculai Humeniuc (18 ani)

mai slave, spre Privorokie[839], sat cu locuitori germani și români, în timp ce satul vecin Tărăşeni, pe lângă germani are şi ruteni”[840].

1904: „Siretiul: asta e Siretiul! Printre căsuţe mici, cu lumini slabe, se văd, de la început, semnele unei Jidovării mari. În piaţa centrală, pământ bisericesc vândut, nu demult, de biserica Sf. Ioan, pentru ca să fie bursa de negoţ, neacoperită şi puţin măturată, a Evreilor, câteva felinare fac să se vadă faţade mari galbene, noroiu şi paie. Trăsura se înfundă într-un gang, lângă o crâşmă rău luminată, foarte plină de multe lighioane. E hanul. Chelneri, slugi nicăiri, dar curtea murdară e bâcsită de trăsuri deshămate, de cai cari ronţăie – căci mâine e zi de târg. / După un timp, iese la iveală o Evreică mare, frisată, în haine bătătoare la ochi, cu căutătură leneşă, o frumuseţă în Israel, şi ia buclucurile din trăsură. În odaia „no. 1”, aşa cum e, se poate dormi. / Uşor se vede Siretiul, destul de mic. Obişnuitele clădiri de administraţie, al treilea gimnasiu german, pe lângă acela din Suceava şi Rădăuţi, judecătoria măreaţă, notar evreu – şi ce-ar putea fi alta? – cu faţadă grecească veche. Sus, o biserică „nemţească”, la care vin şi Ruteni uniţi sau, cum li se zice aici, „uniaţi”. La cimitir, pe drumul către Sânt Onufrie, o biserică a Ruşilor, pe cari şederea în satele noastre i-a făcut ortodocşi. Aici se ascultă astăzi slujba şi e o harmalaie de oameni gătiţi… / E zi de târg în Siretiu – aici însă toţi zic, astăzi, Sirete, Siretele, târguri şi râuri. Se vând cai, vite, miei, produse, într-o mare învălmăşire de cojoace şi sumane. Purtătorii lor par toţi Români prin îmbrăcăminte. Dar uitându-te mai bine vezi multe feţe albe cu picăţei,

---

[839] La Privorochia, a cântat Spiridon Vonorocschi (16 ani).
[840] Weigand, op. cit., pp. 7-17.

vezi plete bălane şi ochi albaştri fără viaţă şi scânteiere. De multe ori, de cele mai multe ori poate, se vorbeşte ruseşte”[841].

1906: „Amintiri de la serata „Junimii” din Siret. / Numai încet se mişcă trenul... O staţie şi încă una... Când vom ajunge la Siret? Deznădăjduiţi, punem capul în piept şi aşteptăm. E prea mult! Ca să nu ne plictisim, spunem palavre şi istorisim aventuri din viaţa de gimnazişti; dar toate au un capăt, numai plictiseala nu. Măcar de n-ar fi huruitul monoton al vagoanelor, care te pune pe gânduri, te adoarme. Şi iată-ne că visăm treji: vedem sala în care vom juca, auzim râsul zgomotos al fetelor şi ne vedem făcând complimente în dreapta şi în stânga... Din starea aceasta dormitândă ne trezeşte şuierul prelungit al maşinii, care ne vesteşte o staţie nouă. / A!, e Siretul, doritul Siret, cel mai vechi oraş al ţării, odinioară rezidenţa lui Sas Vodă, acuma renumita „Piaţă de cepărie”, după cum e şi scris pe gară: „Cepet” (Siret, cu litere slavone – n. n.). Tragem la *Palatul de bere*, unde are să fie serata noastră. Dame în rochii luxoase de bal urcă scările spre garderobă, junimeni veseli şi zgomotoşi ne ies înainte; în fine, suntem între ai noştri. Parcă nu ne-am văzut de-un veac, atâta gălăgie facem la întâlnire. / Intrăm şi noi, cei ce-am venit mai târziu, în sala decorată frumos şi luminată a giorno. Perechi, perechi, care de care mai drăgălaşe, fac promenadă în jurul sălii ticsite de oaspeţi din ţară şi din România. În fruntea tuturora, văd pe vrednicul şi impunătorul protopop al districtului Siret, pe dl Ion Hostiuc din Bălcăuţi, apoi păr. Şandru cu familia, păr. Hacman cu familia, păr. Gramatovici cu doamna, păr. Turturean cu

---

841 NICOLAE IORGA, *Neamul românesc în Bucovina*, Bucureşti 1905, p. 111

domnişoară, păr. Macovei cu fiica şi domnişoara Aglaia Zavadoschi, dr. Lazar Gherman cu doamna, păr. Horga cu familia, inspectorul Kodakowski cu familia, primarul Beil cu familia, directorul Paul, prof. Tofan, Dr. Hofman, comisar Popenberger, şeful de vamă Malichevici, asistent Orsa, adjunctul de perceptorie Popovici, Manoliu din Mihăileni (România), familia Stavrat din Mihăileni, fam. Iacubovici, dl Sihon cu familia, dl adjunct Patraş, superiorul Klein din Stăneşti, învăţător Bileţchi, înv. Popovici, dl Partenie Damian şi mulţi alţii. / Drăguţ şi frumos se prezentau gentilele domnişoare Patraş, Macovei şi Popovici, care erau îmbrăcate în frumoase costume naţionale, arătând şi prin aceasta că nu se ruşinează de frumosul port românesc, cu care se mândreşte şi o regină. Lumea e veselă, fericită, numai fucşii nu. Asta e prima dată când ies şi ei la lume ca tineri academici, însă nu se pot petrece nesiliţi ca alţi junimeni, căci prezidentul Junimii, îngrijat fiind de apucăturile neîndemânatice ale fucşilor, le-a prescris, încă din Cernăuţi, o marşrută aparte, după care trebuie să se ţie oricare fucs. Se-nvârt şi ei cum pot în jurul aleselor lor, dar cu oarecare rezervă, căci ochiul scrutător al prezidentului îi urmăreşte în tot locul. Li s-a dat instrucţie, încă de pe drum, să se prezinte damelor celor tinere ca fucşi, căci aşa vor fi mult mai bine văzuţi. Cauza e ascunsă în firea fucşilor. / Dar iată că vin unii teologi, care îi smomesc să se prezinte ca tineri teologi, căci atunci le surâde un viitor trandafiriu etc. etc., deoarece e cunoscut că sexul cel frumos are zâmbet mai dulce pentru teologi tineri. Cei vechi sunt, de regulă, deja logodiţi. Urmarea? Fucşilor le-au venit idei la cap: să spună că-s fucşi, e bine; că-s teologi tineri, încă-i bine; dar mult mai practic e să se recomande ca fux-teologi,

căci succesul va fi de bună seamă dublu. Veseli de dezlegarea problemei, păşesc ţanţoşi, însă tot pe lângă oglindă, ca să poată arunca câte o privire hoţişă, îndreptându-şi cravata sau mângâindu-şi musteaţa retezată după moda engleză, introdusă nu de mult în „Junimea". Acuma privesc mai provocător la mişcarea ce se desfăşoară în jurul lor. / Perechile se primblă în jurul sălii, râzând şi petrecându-se foarte animat. Bieţii fucşi însă au fost obiectul celei mai vii discuţii, atât între mamele veritabile, precum şi între gardemame. O damă zice către alta, arătând cu evantaliul spre un fux, ce trece cu o domnişoară la braţ: „Ira, ăsta nu-mi place deloc! Ce se mai învârte pe lângă copila mea? Mai bine ar lăsa-o în pace, nu vezi cât e de jigărit?!". Se apropie altă pereche de arbitru: „Ăsta-i scurt şi gros. Nu-mi convine deloc!" şi doamna în chestie făcu o faţă acră, în semn de nemulţămire. Dar muzica începe să cânte, începând dansul, în frunte cu preşedintele de onoare, dl protopop Ion Hostiuc, şi doamna Hacman, şi preşedintele Societăţii Academice „Junimea", dl Iacubovici, cu doamna Gramatovici. Tineretul a uitat de toate grijile lumeşti, până şi fucşii uitaseră de perceptele asprului prezident. / Petrecerea a durat până în zori şi numai cu greu le venia tinerilor să se despartă; mai ales s-a observat aceasta la o tânără pereche, constând dintr-un fux şi o drăgălaşă domnişoară. Stăteau bieţii ca plouaţi, într-un colţ, nerostind nici o vorbă, numai ochii vorbeau o limbă de ei înţeleasă. Petrecerea a reuşit splendid. Meritul e fireşte numai al comitetului aranjator, în fruntea căruia a stat mult meritatul protopresviter al districtului Siret, dl Ioan Hostiuc. / Nicu Nalbă" – pseudonim al viitorului Erou al Bucovinei, Ion Grămadă"[842].

[842] *Apărarea Naţională,* Nr. 8, Anul I, Cernăuţi, miercuri 31

1906: „Neglijarea monumentelor româneşti din Bucovina. Biserica Sfintei Treimi din Siret, prima capitală a Moldovei, este una din cele mai vechi şi remarcabile monumente ale neamului românesc. Clădită la anii 1353-1358, de voievodul Iancu Sas, întru a cărui amintire se numeşte încă şi astăzi o parte a străvechiului oraş „Sasca" şi de care sunt legate o mulţime de tradiţiuni poporale, era întrebuinţată numai de curtea domnitoare, de aceea se numea şi biserica domnească. Acest locaş sfânt – spune tradiţia – a fost îmbinat cu cetăţuia voievozilor printr-un pod de aramă. După multe tratări, în decurs de aproape un deceniu, s-a restaurat, înainte de şapte ani, clădirea, însă iconostasul, care posedă încă multe icoane preţioase, se află într-o stare de tot deplorabilă. Tratările pentru restaurarea iconostasului – deşi banii s-au preliminat deja – stagnează de mai mulţi ani, din cauza neglijenţei birocratice obişnuite la noi. Amintim încă faptul că şi vechile mănăstiri din ţară, precum biserica din Vatra Moldoviţei, Voroneţ şi Mănăstirea Humorului, care sunt zilnic vizitate de istoriografi şi artişti, se află într-o stare de tot neglijată. Fie-vă milă, domnilor deputaţi, de aceste monumente străvechi naţionale – martori încăruntiţi ai eroismului moldovenesc – şi urgentaţi grabnica lor restaurare la consistoriu, guvern şi parlament!"[843].

1906: „Confiscare de arme. De un timp îndelungat nu mai încetau arătările la prefectura şi pretura din Siret că locuitorii lipoveni din Fântâna Albă şi Climăuţi, care sunt cunoscuţi de puşcaşi perfecţi, devastează pădurile fondului religionar şi ale particularilor de tot felul de

---

octombrie stil nou 1906, p. 3

[843] *Apărarea Naţională*, Nr. 5, Anul I, Cernăuţi, duminică 21 octombrie stil nou 1906, p. 5

animale sălbatice. Spre a pune capăt acestor devastări, prefectura din Siret a dat ordin ca toate armele de foc de la locuitorii acestor comune să fie confiscate. Joi, în 25 octombrie 1906, comisarul din Siret Kesseldorfer, ajutat fiind de secretarul Mlodniţchi şi de 18 jandarmi, au făcut percheziţie în locuinţele acestor locuitori şi au confiscat vreo 35 puşti şi mai multe revolvere. Ori de va avea măsura aceasta efectul dorit nu credem, deoarece lipovenii din aceste comune sunt puşcaşi pătimaşi şi, ca atare, vor afla ei modul necesar pentru procurarea altor arme. Mai astă-vară, chiar jandarmeria a fost atacată de ei, când a încercat să pună capăt braconajului din aceste comune"[844].

1906: „**La Siret, în 11 noiemvrie st. n. 1906**, au înfiinţat rutenii a doua bancă raiffeisiană districtuală, la care s-au înscris vreo 500 de membri, între care sunt şi români din Tereblcea, Oprişeni şi Grăniceşti. Am ajuns aşa departe ca românii de pe la sate să intre, ca membri, la o bancă rusească de la oraş, măcar că au astfel de bănci româneşti prin satele lor. Seara a aflat loc o petrecere poporală, la Palatul de bere, la care au participat şi români, decoraţi cu eşarfe ruseşti. O ironie nemaipomenită, când vezi că un român păcătos, îmbrăcat în costumul său naţional, dar cu eşarfa rusească pe piept, agită pentru ruşi"[845].

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Siret**, oraş, desigur cea mai veche localitate din Bucovina, este situat pe malul drept al râului cu acelaşi nume

---

[844] *Apărarea Naţională*, Nr. 7, Anul I, Cernăuţi, duminică 28 octombrie stil nou 1906, pp. 4, 5
[845] *Apărarea Naţională*, Nr. 13, Anul I, Cernăuţi, duminică 18 noiembrie stil nou 1906, p. 4

şi are o suprafaţă de 11,81 kmp, cu 7.400 de locuitori. Populaţiunea băştinaşă e românească, însă inferioară ca număr totalului de străini ce au invadat localitatea şi din care evreii prezintă majoritatea. Oraşul Siret este centrul a şase căi de comunicaţie, din care unul formează aşa-numita şosea a împăratului Franţ şi leagă Siretul cu Cernăuţul şi cu Suceava, iar celeralte cinci duc în diferitele localităţi ale districtului. Pe lângă asta, oraşul este şi staţie finală a liniei ferate locale, ce se împreună, la Hliboca, cu calea ferată principală Lemberg-Cernăuţi-Iaşi. Siretul este sediul unul căpitan de district (prefect) şi centrul ocolului judecătoresc Siret. Are un gimnaziu, cu patru clase (deci, 120 şcolari – n. n.), mai multe şcoli primare de ambe sexe, un cabinet de lectură român, o casă de economii, o fabrică de bere şi alte mici stabilimente industriale. Pe lângă bisericele de cult catolic şi protestant, Siretul posedă trei biserici române ortodoxe, din care două sunt de o vechime istorică extraordinară. Cea dintâi e biserica cu hramul „Sfântul Ioan", zidită între anii 1372-1388, de domnul Moldovei Petru Muşat. A doua este biserica cu hramul „Sfânta Treime", întemeiată tot de unul din cei dintâi domni ai Moldovei, şi anume de Iancu Sas (1354-1358 – confuzie între Sas Vodă şi Iancu Sasul – n. n.). A treia biserică, cu hramul „Sfântul Dumitru", care, ca şi cea de a doua, serveşte astăzi ca biserică filială pe lângă cea întâi pomenită, este de dată mai nouă şi a fost clădită la 1730 de Ioan Sbiera din Ţibeni. / Istoricul oraşului Siret, deşi nu prea bine lămurit încă, ne arată localitatea ca cea mai veche din câte le are Bucovina. Momentul originii mai desluşite începe cu tradiţiunea cum că aci s-ar fi aflat, pe la începutul veacului al treisprezecelea, o cetate a ordinului german

cavaleresc al Iohaniţilor, cu care trebue să fi fost evident în legătură şi episcopatul catolic ce s-a întemeiat tot aci şi a durat, de la 1374 şi pînă la 1401. Împreună cu acest episcopat a existat în Siret, pe aceeaşi vreme, şi un convent de călugări Dominicani, însărcinaţi cu propagarea catolicismului între locuitorii ortodocşi băştinaşi şi care au avut a se lupta, în privinţa asta, cu rezistenţă destul de mare, judecând după faptul istoric că doi din aceşti misionari au suferit martiriul în Siret. După monetele romane găsite, se poate conchide că Siretul a fost colonie romană însemnată, după ce fusese, cum arată săpăturile de lângă Hliboca, probabil centrul unei populaţiuni ce se poate urmări până în epoca de fier şi cea de piatră. Oricum ar fi, rămâne totuşi un ce curios, că presupusele resturi din aceste amintiri istorice nu se văd, afară de valurile de pământ în formă de întărituri, asta poate din pricina că materialul din ruinele ce vor fi existat s-au întrebuinţat la clădirile oraşului actual. Istoricul moldovean al oraşului ar indica pe Sas-Vodă ca reîntemeietor al Siretului. Sigur este, în orice caz, că Siretul era, pe la anul 1365 şi până la 1388, reşedinţa domnului Moldovei Petru Laţcu. La 1361, oraşul a fost distrus de tătari. Municipalitatea Siretului avea, ca şi cea a Sucevei, organizaţiune germană. / Şiretul ca comună urbană posedă 829 hectare de pământ arabil, 56 hectare fânaţuri, 76 hectare grădini, 96 hectare imaşuri, 18,5 hectare păduri. Statistica animalelor domestice arată, la rândul ei: 222 cai, 670 vite cornute, 14 oi, 962 porci şi 164 stupi de albine”[846].

---

[846] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, pp. 196, 197

1912: În perioada 1912-1918, primar al Siretului a fost evreul Isaak Beral.

1914: „În orăşelul Siret, a sosit şi s-a aşezat, acum vreo câteva luni, un urloier, care lucra, apoi, pe la mai multe case. Noul urloier adeseori făcea plimbări prin apropierea graniţei, încât, în curând, începu să fie bănuit. Mai era bătător la ochi că avea mai mulţi dinţi de aur, lucru nu prea obişnuit la cei de tagma lui. Autorităţile întreprinseră, în sfârşit, o anchetă la locuinţa lui şi atunci ieşi la iveală că urloierul era un ofiţer din statul major al armatei ruseşti”[847]. / „Se ştie că, Duminică, în 2 septembrie 1914, autorităţile politice din Cernăuţi au părăsit, în taină, oraşul, fără ca cineva să afle de plecarea lor. Guvernatorul Bucovinei, contele Meran, era perfect informat că se apropie de Cernăuţi numeroase trupe ruseşti, pentru care, ca zel, avea ordin să se mute 1a Vatra Dornei. Trupele austriece au rămas, însă, până în dimineaţa zilei de 3 septembrie, când, pe la orele 3, dimineaţa, au aruncat în aer podurile de peste Prut şi pe cel care leagă oraşul cu mahalaua Horecea. Din cauza detunăturii, s-a produs o panică indescriptibilă în populaţia oraşului, care alerga îngrozită pe străzi, orbecăind prin întuneric, căci, după a doua detunătură, s-au stins toate lămpile de pe valea Prutului. Luminându-se de ziuă, s-a văzut că podurile sunt sfărâmate, că armata şi autorităţile politice sunt plecate spre sud şi că în oraş e o mare lipsă de apă, din cauza ruperií podului de pietoni de peste Prut. Lumea care avea bani a luat trăsuri şi a fugit spre Siret şi Vatra Dornei, cei sărmani au rămas acasă. Toată ziua de 2

[847] *Românul*, IV, nr.170 din 2/15 august 1914

septembrie[848] nu s-a văzut însă nici un rus prin apropierea oraşului, asemenea şi marţi, în 3 septembrie. Cu toate acestea, oraşul rămase, şi mai departe, în voia întâmplării. Atunci, un rănit rus, care se afla într-un spital din oraş, profitând de zăpăceala generală, a evadat şi a alergat spre nord, până ce a întâlnit trupe ruseşti, înştiinţându-le despre evacuarea Cernăuţului". / „Peste şase zile, când austriecii au reocupat Siretul, iar ruşii s-au retras şi din Storojineţ, locuitorii s-ar fi plâns de abuzuri, iar austriecii ar fi recuperat mărfurile de la lipovenii din Strojnitza, arestându-i pe 38 dintre ei, numai că, în 8 septembrie stil vechi, ruşii au revenit în Storojineţ „şi, spre a se răzbuna de purtarea austriecilor faţă de lipoveni, au scos, dintr-o sinagogă, un evreu, în etate de 78 ani, cu alţi şase, în timp ce făceau rugăciuni, şi, după ce i-au maltratat, i-au dus, pe jos, până la Cernăuţi (o depărtare de 75 km), şi nici până în ziua de azi nu se ştie ce soartă au avut acei nenorociţi"[849]. / „Ruşii reocupă mai multe localităţi din Bucovina. Mizeria în Bucovina. Burdujeni (Cenzurată). Se ştie că, înainte de reocuparea Cernăuţilor de către ruşi, el fusese evacuat de către armata austro-ungară, care s-a retras spre Dorna-Vatra. Acum, nefiind împiedecaţi de nimeni, reocupă mai multe localităţi, ce mai erau în stăpânirea lor, şi anume: Strojineţ, Siret, Hliboka etc. În aceste localităţi, vine, ziua, câte o patrulă de cazaci, stă toată ziua şi, seara, se retrage. Populaţia bucovineană, îngrozită de barbariile comise de cazaci, încă din prima oară, îşi lasă avutul în părăsire şi se refugiază, unii pe lângă frontiera română, alţii în ţară, ori trec, prin Palanca,

---

848 Teodor Bălan susţine că „în ziua de 2 septembrie, la ora 6, seara, armata rusă a ocupat oraşul Cernăuţi" – op. cit., p. 20

849 *Isprăvile cazacilor*, „Adevărul" din 18 septembrie 1914

spre Viena. Zilnic trec prin gara locală sute de familii, care se găsesc într-o cumplită mizerie, căci în Bucovina e mare lipsă de alimente, iar din România nu-şi pot procura, deoarece nu li se permite de către funcţionarii vamali. Funcţionarii şi autorităţile din gară, văzând situaţia precară în care se găsesc aceşti nenorociţi, se poartă foarte amabil faţă de ei. În localitate s-a format un comitet de domnişoare, care, zilnic, sunt în gară, împărţind acestor prigoniţi de soartă ceai, pâine vin etc."[850]. / „Până în 27 noiembrie, desele năvăliri ruseşti, dinspre Văşcăuţi pe Ceremuş, înspre Lencăuţi, Jucica şi Ţureni, prevesteau o nouă retragere austriacă, Tribunalul Ţării din Cernăuţi, condus de vicepreşedintele Dr. Vasile Iacubovici, fiind mutat, preventiv, la Suceava, unde şi-a reluat activitatea în 27 noiembrie, în vreme ce închisoarea Sucevei nu mai izbutea „să cuprindă poporul, adus cu sutele din părţile care fuseseră invadate de trupele ruseşti. Sunt, mare parte, ruteni, dar şi români, bărbaţi, femei şi copii din părţile Siretului, Storojineţului şi Cernăuţului, învinuiţi de a fi participat la jafurile întinse, făptuite de miliţia rusească"[851]. Jafurile însemnau, de fapt, iniţiative locale, care se vor perpetua pe toată perioada războiului, de cele mai multe ori fără nici o complicitate a miliţiei ruseşti. Sătenii ruteni, români şi lipoveni luau de prin conacele boiereşti tot ce se putea lua, de multe ori conduşi la pradă de primari, apoi puneau foc, fiind convinşi că barbaria va fi pusă pe seama ruşilor. / În 1 decembrie 1914, o altă corespondenţă, sosită de la Mihăileni, confirma că „nenorocita populaţie a Cernăuţilor continuă drumul pribegiei", drumul de la Cernăuţi la

---

[850] *Românul*, IV, nr. 259, 25 noiembrie v. / 8 decembrie n. 1914, p. 3
[851] *Viaţa Nouă*, III, nr. 148, 15 nov. n. 1914, p. 4

Siret lăsând „impresia unui lanţ mişcător, format din peste 6.000 de oameni, bărbaţi şi femei, bătrâni, care cu copii în braţe, care cu ce au putut lua din rămăşiţele gospodăriei lor, îndreptându-se, pe jos, spre localitatea unde ei cred să poată găsi salvarea din mizeria pe care au îndurat-o de atâta vreme… Ajunşi la Siret, nenorociţii au constatat că mizeria este departe de a lua sfârşit. Aici lipsesc alimentele, nefiind permis exportul, de la noi, în Austria. Frigul şi lipsa de hrană fac pe aceşti nenorociţi să plângă şi să ceară, în genunchi, ajutor pentru ei şi pentru copilaşii care tremură de frig şi abia mai pot îngăima vreo vorbă”. / Primăria din Mihăileni hotărâse să trimită, zilnic, la Siret, câte 500 de pâini, dar încă nu sosise aprobarea de la ministrul de finanţe Costinescu, din Bucureşti. „Întreaga populaţie de la noi, cea creştină şi cea evreiască, a adunat zeci de pâini, pe care le oferă bieţilor oameni, deznădăjduiţi de atâtea suferinţe”. Şi cum aprobarea ministrului Costinescu întârzia, la Bucureşti s-a deplasat Dr. Euseb Popovici, care a ţinut să spulbere suspiciunile din presă, în 4 decembrie 1914, cu care era privită sosirea sa la Bucureşti. / Profesorul sucevean Euseb Popovici, originar din Udeşti şi de o duplicitate exemplară, fusese acuzat, cu o zi înainte, că ar fi „un nou agent austriac” şi că, „în timpul din urmă, făcea pe inspectorul de la graniţa austriacă, lângă Burdujeni, denunţând guvernului austriac pe toţi românii bucovineni care treceau dincoace”[852].

1915: „Ofensiva rusească a venit în totul pe neaşteptate. Ea a început de-a lungul întregului front, de la Siret, în graniţa românească, şi până în munţi, la Seletin. Ruşii, dispunând de forţe superioare, au respins

[852] *Adevărul*, 27, nr. 9950, sâmbătă, 22 noiembrie 1914, p. 4

pe austrieci fără greutate. Trupele de apărare, compuse din Landsturm (glotaşii), din jandarmi, finanţeri, legionari români şi jungschultzen (un corp de voluntari, organizaţi milităreşte), au fost risipite, făcute prizoniere sau măcelărite. / Ruşii au ocupat Siretul, care era apărat de vreo 200 de miliţieni, pe când poporul credea că, acolo, era concentrată o armată de 20.000 de soldaţi, şi au bombardat Rădăuţii, de pe înălţimile de la Frătăuţul Nou (Vulea) şi de pe Dealul Crucii (între Hadikfalva, adică Dorneşti, şi Rădăuţi). Înaintarea ruşilor s-a făcut aşa de repede şi pe neaşteptate, încât aproape toate autorităţile au fost surprinse. Elevii şcolilor primare şi secundare erau în sălile de curs, când cazacii şi-au făcut apariţia în oraş. / Punând stăpânire pe oraş, cazacii, în primul moment, s-au dedat la prădăciuni, de pe urma cărora au avut de suferit câteva persoane. Prădăciunile au fost curmate pe loc şi liniştea restabilită… Trupele care operaseră în regiunea Siretului şi o parte din cele de la Rădăuţi s-au îndreptat, apoi, spre Suceava. Trupele austriece trebuiau să le reziste pe o linie de apărare, care se întindea de la satul Grăniceşti, peste localitatea numită Brahoaia, spre Mitocul Rădăuţului. Pe această linie, care închidea drumul de la Siret şi de la Rădăuţi, erau aruncate tranşee. Dar împotrivirea a fost scurtă: trupele austriece s-au retras spre Iţcani, unde un grup de 40 de oameni primi ordin, de la colonelul Fischer, să se opună; rezistenţă inutilă"[853].

1916: Cu ocazia Anului Nou 1916, au fost decoraţi guvernatorul Bucovinei, contele Meran, consilierul guvernial de pe lângă Guvernul Ţării din Vatra Dornei, contele Dr. Iosef Ezdorf, şi locotenent colonelul Teodor Cernăuţan cu Crucea de ofiţer al Ordinului Fran-

[853] *Adevărul*, 28, nr. 9994, 8 ianuarie 1915, p. 3

cisc Iosif, iar locotenentul George Dan, din Regimentul 41 Infanterie, cu Crucea de aur pentru merite… Şi funcţionarii din Bucovina au primit înalte distincţii de război, printre cei recompensaţi numărându-se consilierul aulic şi locotenentul Bucovinei Gorz de Astein, inspectorul şcolar al ţării Dr. Alfred Pawlitsche, prefectul districtului Sucevei Dr. Robert Korn, prefectul districtului Câmpulung, consilierul guvernial I. Kapuszczynski, prefectul districtului Siret Anton Iosefowicz, directorul pedagogiului din Cernăuţi Cuşniriuc şi asistentul său, Balintescul[854]. // Austriecii, evitând bătăliile decisive, se tot retrag, iar ruşii ocupă, rând pe rând, toate localităţile din sudul Bucovinei. La Ţureni, austriecii, în retragere, au aruncat în aer depozitul de muniţii, iar la Ronina, podurile de peste Prut şi Siret. În 20 iunie 1916, se desfăşurau lupte grele la Storojineţ, Frazenthal şi Tereblecea. Între Burdujeni şi Iţcani, coloanele refugiaţilor bucovineni, din toate clasele sociale, blocaseră drumul, dar cei mai mulţi refugiaţi se îndreptaseră direct spre Vatra Dornei. „De două săptămâni, populaţia din Cernăuţi şi din împrejurimi s-a refugiat în Iţcani şi Suceava, unde li s-au dat asigurări că ruşii nu vor ajunge prea curând. Aici, însă, s-au izbit de mizeria foamei. Vrând să se refugieze la noi, de unde săşi continue drumul spre Ungaria, autorităţile locale n-au putut permite acest lucru, fără avizul prealabil al autorităţilor superioare. Astăzi li s-a permis tranzitarea prin ţara noastră. În acest scop, a sosit dl Cămărăşescu-Tacit, subinspector general de poliţie, însoţit de comisarul de Siguranţă, dl E. Zdrafcu, pentru luarea măsurilor necesare. A sosit, de asemenea, căpitanul de jandarmi Topor, cu 40 de jandarmi… Chiar acum continuă să sosească

[854] *Viaţă Nouă*, IV, nr. 175 din 20 februarie n. 1916, p. 4

numeroşi refugiaţi din Siret, care, sub ploaia de gloanţe, au parcurs, pe jos, această distanţă, de la Siret, la Burdujeni. Şi oraşul acesta a căzut în mâinile ruşilor (căzuse, odată cu Rădăuţii, în dimineaţa zilei de 20 iunie 1916 – n. n.). Casele din Iţcani sunt aproape toate pustii, pe când în magaziile gării Iţcani mai staţionează un mare număr de refugiaţi, care nu au putut trece dincoace. Mizeria e de nedescris”[855].

1914-1918: Obolul de sânge pentru Bucovina a fost depus de „Vânătorul **Nicolae Bucioc**, Siret, Batalionul 30 Vânători, rănit”[856]; „Infanteristul **Simeon Boiciuc**, Siret, Reg. 55, rănit”[857]; „Fruntaşul **Mihai Facaşciuc**, Siret, Regimentul 22, rănit”[858]; „**Ludwig Lange, fiul lui Iosif şi a Varvarei**, născut la 28 ianuarie 1851 în **Siret**, în timpul din urmă domiciliat aici, a emigrat, în 1886, în România şi de atunci e dispărut. Fiind deci decesul presupus, se dispune, la cererea lui Iosif Klausers şi soţiei, procedura pentru stabilirea morţii celui dispărut”[859];

1919, septembrie 10: **Decretul de confirmare a autorităţilor judecătoreşti**. Începând cu 1 septembrie 1919, se confirmă „la autorităţile judecătoreşti din Bucovina, următoarele persoane[860]: **La judecătoria Siret: Schieber Arnold**, judecător de district cu rangul

855 *Adevărul*, 29, nr. 10504, 8 iunie 1916, p. 3
856 *Viaţa Nouă*, IV, nr. 158 – Supliment, din 25 iulie n. 1915
857 *Viaţă Nouă*, IV, nr. 164 din 17 octombrie n. 1915, p. 2 - Supliment
858 *Viaţa Nouă*, IV, nr. 182, 4 iunie n. 1916, p. 8
859 *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 79, Cernăuţi în 1 Noemvrie nou 1919, pp. 7-9
860 *Monitorul Bucovinei*, Anul 1919, Cernăuţi, în 10 Septembrie nou, Fascicula 63, pp. 1-4

VIII, de la judecătoria Ciudei; **Brucker Maximilian**, judecător cu rangul IX, de la judecătoria Ciudei; **Teleaga George**, judecător la judecătoria Câmpulung, pretor cu rangul VIII; **Patraş Apolo**, judecător la judecătoria Siret, judecător de district cu rangul VIII; **Biesiadowski Eugen**, judecător la judecătoria Siret, judecător de district cu rangul VIII”. Din Siret, plecau la Tribunalul din Cernăuţi: **Hilsenrad Conrad**, judecător de district cu rangul VIII, în aceiaşi calitate, de la judecătoria Siret; **Voloşciuc Vichenti**, judecător de district cu rangul VIII, în aceeaşi calitate, de la judecătoria Siret, iar la Judecătoria Cernăuţi: **Popescu Octavian**, judecător la judecătoria Siret, judecător de district cu rangul VIII. La procuratura din Suceava era repartizat **Dr. Ternaveanu Orest**, judecător la judecătoria Siret, substitut de procuror cu rangul VIII.

1919: Comisiunea agrară de ocol Siret: Preşedinte: **Gheorghe Teleaga**, pretor şi şef al ocolului judecătoresc Siret. / Locţiitor: **Apolo Patraş**, judecător districtual, Siret. / Reprezentant al Administraţiei: **Teofil Nichitovici, prefect, Siret**. / Locţiitor: **Leon Goian**, comisar, Siret. / Reprezentant al Băncii regionale: **Toader Bileţchi**, învăţător superior, Oprişeni. / Locţiitor: **Gheorghe Şotropa**, agricultor, Prevorochi. / Expert agricol: **Petru Curelar**, referent agricol, Siret. / Locţiitor: **Eugen Lupu**, agricultor, Volcineţ. / Reprezentant al proprietarilor expropriaţi: **Dr. Alexandru Skibnievschi**, proprietar mare, Hliboca. / Locţiitor: **Gheorghe Flondor**, proprietar mare, Rogojeşti. / Inginer hotarnic: **Iulius Podhayski**, inginer civil, Siret. / Locţiitor: **Dimitrie Gramatovici**, inginer hotarnic, Siret. / Reprezentanţi ai ţăranilor: **Simion Diaconescu**, agricultor, Calafindeşti; **Constantin Homeniuc**, agricultor, Tereblecea. / Loc-

ţiitori: **Mihail Cimbru**, agricultor, Trestiana, **Ion Panţir**, agricultor, Petriceni[861]. Cel mai renumiţi birtaşi din Siret, nominalizaţi în „Comisiunea de apel pentru evaluarea taxei de cărşmărit", erau **Beill Oscar**, proprietarul berăriei Siret, nominalizat chiar în comisiunea centrală, şi **Moritz Kugelmass** din Siret[862].

1922: „Având în vedere concursurile publicate, cererile prezentate şi propunerile făcute de revizorate, Consiliul şcolar al ţării a făcut, în şedinţa din 27 Martie 1922, sub preşedinţia domnului Director general delegat al învăţământului din Bucovina, următoarele numiri, pe ziua de 1 Aprilie 1922 – **a).** în calitate de învăţători superiori: **Chaleon Buznean** la **Siret** – şcoala de băieţi"[863].

1925: În 26 septembrie 1925, mitropolitul Nectarie Cotlarciuc a sosit la „Siret, unde i s-a făcut, de întreaga populaţie, o entuziastă primire. Întregul oraş era frumos împodobit cu steaguri tricolore, iar pe piaţa principală s-a ridicat un impozant arc de triumf. La sărbătorire au fost de faţă dl ministru Nistor, împreună cu doamna şi domnişoara. La sosire, IPS Sa Mitropolitul a fost întâmpinat cu pâine şi sare de primarul oraşului, care a rostit cuvinte calde de bineventare, în numele populaţiei. Au mai urat bun sosit: preotul catolic Klucevschi, preotul gr. ort. Zlebcu, rabinul local şi dl Beil, în numele populaţiei germane. La intrarea în biserică, a fost întâmpinat de părintele Tăutu, parohul oraşului… După

---

[861] *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

[862] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 69, Cernăuţi, în 3 octombrie nou 1919, pp. 1-3

[863] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 8, Cernăuţi 21 aprilie 1922, p. 41

oficierea serviciului divin, IPS Sa a vizitat, împreună cu dl ministru Nistor, prefectura, primăria, liceul şi internatul oraşului”[864].

1940: Tablou de cărţile de capacitate (atestate de meserie – n. n.) eliberate de Oficiul Rădăuţi, anulate de minister prin decizia Nr. 66.017 din 1940”[865]: **Furnica Victor**, cizmar, domiciliat în Siret; **Wachauf Leonard Norb**, cizmar, domiciliat în Siret; **Mateiciuc Nicolai**, cizmar, domiciliat în Siret; **Zapotoţchi Rudolf**, cizmar, domiciliat în Siret; **Scherer Mendel**, croitor, domiciliat în Siret; **Patz Oskar August**, măcelar, domiciliat în Siret; **Popovici Iosef**, măcelar, domiciliat în Siret; **Fleischer Isidor**, tipograf, domiciliat în Siret; **Rist Julius**, croitor, domiciliat în Siret; **Sclossberg Moses**, tipograf, domiciliat în Siret; **Ellner Martin**, zeţar, domiciliat în Siret; **Kraus Salomon**, croitor, domiciliat în Siret; **Weschler Ela**, croitoreasă, domiciliată în Siret; **Schachter Jetti**, croitor, domiciliat în Siret; **Pşeniţchi Elena**, croitoreasă, domiciliată în Siret; **Buchbinder Pepi**, geamgiu, domiciliat în Siret; **Valach Schulim**, geamgiu, domiciliat în Siret; **Balaţchi Petrea V.**, dulgher, domiciliat în Siret; **Nagel Iosef**, domiciliat în Siret; **Meteiciuc Alexandru**, brutar, domiciliat în Siret; **Smagaci Paul**, lăcătuş, domiciliat în Siret; **Rudich Ida**, brodeză, domiciliată în Siret; **Balachi Gheorghe**, dulgher, domiciliat în Siret; **Drach. Michel**, tăbăcar, domiciliat în Siret; **Band Elisabeta**, măcelar, domiciliată în Siret; **Stetner Roza**, brodeză, domiciliată în Siret; **Duhodnic Ştefan**, lăcătuş, domiciliat în Siret; **Tomaşec August**, lăcătuş, domieciliat în Siret; **Marcinschi Otto**, lăcătuş, domiciliat în Siret; **Calisievici**

---

[864] CALENDARUL *Glasul Bucovinei*, Cernăuţi 1926, p. 166

[865] *Monitorul Oficial*, Nr. 58, 10 martie 1941, pp. 1197-1208

Mihai, brutar, domiciliat în Siret; **Ioil Eisig**, tăbăcar, domiciliat în Siret; **Baumgarten Moses**, legător de cărţi, domiciliat în Siret; **Weschler Emanoil**, geamgiu, domiciliat în Siret; **Domneanciuc Frantz**, cojocar, domiciliat în Siret; **Socoleanu Emilian**, fierar, domiciliat în Siret; **Helfmann Max**, curelar, domiciliat în Siret; **Hlusiac Ioan**, curelar, domiciliat în Siret; **Berger Moses Lipa**, bărbier, domiciliat în Siret; **Kraus Leon**, bărbier, domiciliat în Siret; **Reghina Furman Fucs**, coafeză, domiciliată în Siret; **Peiles Donia**, manichiuristă, domiciliată în Siret; **Bacik Ioan**, măcelar, domiciliat în Siret; **Unterwood Rebeca**, croitoreasă, domiciliată în Siret; **Duhovna Silvia**, croitoreasă, domiciliată în Siret; **Eufovna Maria**, croitoreasă, domiciliată în Siret; **Brecher Roza**, modistă domiciliată în Siret; **Rickzer Moses**, curelar, domiciliat în Siret; **Pauliuc Anton**, lăcătuş, domiciliat în Siret; **Priscornic Valerian**, lăcătuş, domiciliat în Siret; **Kecher Itzig**, bărbier, domiciliat în Siret; **Istvan Iohan**, lăcătuş, domiciliat în Siret; **Duciuc Modest**, lăcătuş, domiciliat în Siret; **Venochradnie A.**, lăcătuş, domiciliat în Siret; **Marx Alexandru**, lăcătuş şi morar, domiciliat în Siret; **Scorobohaci Ilie**, măcelar, domiciliat în Siret; **Balaţchi Gheorghe**, dulgher, domiciliat în Siret; **Silzer Iacob**, dogar, domiciliat în Siret; **Mateiciuc Alexandru**, domiciliat în Siret; **Tvardovschi Gustav**, fierar, domiciliat în Siret; **Burjinschi Iosef**, fierar, domiciliat în Siret; **Gropper Heim**, brutar, domiciliat în Siret; **Bopcer Ioan**, cizmar, domiciliat în Siret; **Szilzer Teofila**, brutar, domiciliată în Siret; **Moldovan Nicolae**, brutar, domiciliat în Siret; **Klepac Mihail**, brutar, domiciliat în Siret; **Grohman Adolf**, brutar, domiciliat în Siret; **Moroşan Natalia**, croitoreasă, domiciliată în Siret.

1941: „Tablou de condamnaţii care au beneficiat de suspendarea executării pedepselor, conform decretului-lege Nr. 1.132/941, Monitorul Oficial Nr. 94 din 1941 – Tribunalul Iaşi[866]: **Zimb Petre**, agricultor, cu ultimul domiciliu în comuna **Siret**, jud. Rădăuţi, născut în comuna Siret, jud. Rădăuţi, condamnat de Tribunalul Militar al Corpului IV Armată, pentru rebeliune, la 2 ani închisoare corecţională şi un an interdicţie, conform art. 258, 259 şi 260 din codul penal".

1947: „Având în vedere raportul cu Nr. 16.799 din 1947 al Inspectoratului şcolar regional Suceava, înregistrat sub Nr. 264.182 din 1947[867], următorii învăţători se repartizează, pe data de 1 septembrie 1947, la şcolile primare indicate în dreptul fiecăruia: **Belţa Claudia**, de la Siret, fete, la Văşcăuţi; **Grecu Viorica**, de la Văşcăuţi, la Siret, fete; **Ungureanu Zenovia**, de la Siret, băieţi, la Rădăuţi, băieţi". „Costiuc Dumitru, de la Mitoc-Dorohoi, la **Siret-Văşcăuţi**, post II, cel mai vechi în grad, teren"[868].

1948: „Tablou de întreprinderile naţionalizate trecute în administrarea comunelor, potrivit dispoziţiunilor art. 1, aliniatul penultim, din legea N. 119 din 1948, şi pentru care urmează să se ia deciziuni în cauză de către Preşedinţia Consiliului de Ministri: Moara fostă **proprietate a lui Adolf Hollinger** din comuna Siret"[869].

---

[866] *Monitorul Oficial*, Nr. 115, 17 mai 1941, pp. 2684-1686

[867] *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, pp. 9652-9657

[868] *Monitorul Oficial*, Nr. 135, 17 iunie 1947, p. 4911

[869] *Monitorul Oficial*, Nr. 229, 2 octombrie 1948, p. 7968

SIRETU

(Siretu, comuna Letea Veche, Bacău).

1462, septembrie 15: Întărit de Ştefan voievod „mănăstirii noastre de la Piatra lui Crăciun (Piatra Neamţ), unde este hramul Adormirea preasfintei născătoare de Dumnezeu şi pururi fecioară Maria”, care primeşte uric pentru „anume satele şi morile: moara cea mare care este pe Bistriţa (Bistriţa, comuna Viişoara, Neamţ) şi în Zdvijinţii (Zvijinţi, Arca sau Doamna, parte din Piatra Neamţ), de la Doamna şi Soboleşti (sat lângă Săvineşti, Neamţ), şi Faurii (înglobat în Zăneşti, Neamţ), şi Vascăuţi (lângă Săvineşti, Neamţ), şi Braşeuţi (Brăşăuţi, comuna Dumbrava Roşie, Neamţ), şi Bulgari (partea a municipiului Piatra Neamţ), şi Mărăţei (în Piatra Neamţ), şi Dărmăneştii pe Chivejdi (în Piatra Neamţ), şi Oprişani (Cuejdiu, comuna Gârcina, Neamţ), de asemenea pe Chivejdi, şi Răidăceştii (lângă Turtureşti, comuna Girov, Neamţ), şi Tortoreştii (numit şi Tătăraşi, azi Turtureşti, comuna Girov (neamţ), două părţi – o parte pe care ei au cumpărat-o de la Cozma, fiul lui Băloş, pentru 75 de zloţi tătăreşti –, şi Căuceleştii pe Cracău şi cu moară (Căciuleşti, comuna Girov, Neamţ), şi Mândreştii pe Orbic (lângă Goşmani, comuna Români, Neamţ), şi satul lui Şerbu Răspop (Beşicani, comuna Săuceşti, Bacău), şi Stăuciani, amândouă cuturile şi cu moară şi cu iaz (Săuceşti, Bacău), şi morile de la Bacău, pe care ei le-au întemeiat din pustiu, şi **prisaca de la Fundu, dincolo de Siret** (Siretu, comuna Letea Veche,

Bacău), unde a întemeiat Martie, şi via de la sare, la Bacău, în Dealul Sării, şi Vâlsăneştii, mai sus de Bacău, şi cu dârsta (partea de sus a Bacăului), şi Lucăceştii pe Tazlăul Sărat (parte a oraşului Moineşti, Bacău), şi satul anume Heciani, şi cu morile, pe Siret, pe care l-a dat lor pan Hodco Ştibor din uricul său, pentru sufletul său, şi mănăstirea unde este hramul Sfântul Bogoslov, şi mănăstirea de la Bahlui, şi cu moara, şi mănăstirea de la Bohotin, şi cu moara, şi prisaca Cozia, de la Bohotin, şi Botna, pe Nistru, şi cu prisaca şi cu Iezerul Alb şi cu toate gârlele, care din veac ascultă de Botna, şi moara de la gura Chivejdiului, sub Piatra lui Crăciun, şi prisaca de la Itchil, şi poiana de sub Ceahlău, şi poienile de la Chivejdi”[870]. Hotarele, din veac.

1486, septembrie: Întărit de Ştefan voievod fraţilor Iaţco Dolha şi Vlaicu, care cumpăraseră, cu 100 de zloţi, de la Coste şi surorile lui Nastea, Vasca şi Ghinda, fiii lui Andreico, nepoţii lui Iliaş ceaşnic, „ocina lor dreaptă, un sat pe Siret, anume Peletiuceştii de Jos”[871] (înglobat în Siret, comuna Săuceşti). Hotarul, din veac.

1491, aprilie 20: Întărit de Ştefan voievod „sfintei noastre mănăstiri, pe care am făcut-o la Tazlăul Mare, trei sate din satele noastre drepte domneşti, ce sunt pe Bistriţa, anume: Zăneştii şi Stolnicii (comuna Zăneşti) şi Faurii (contopit cu Zăneşti), mai jos de gura Cracăului, care acele sate au fost din ocolul curţilor noastre de la Piatra… Şi iarăşi am dat şi am miluit domnia mea sfânta noastră mănăstire mai sus scrisă, Tazlău, cu un sat, anu-

---

[870] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 107, pp. 151-154

[871] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 263, pp. 403-405

me **Bureştii pe Siret, unde se numeşte Fundul** (Buneşti, numit şi Fundul lui Bogdan, apoi Siretu, Bacău), care acel sat Bureştii a fost ascultător de curţile de la Bacău, şi cu loc de prisacă peste Siret, în pustie, unde se cheamă Mănăstirea, şi cu bălţi la Siret, să fie sfintei noastre mănăstiri mai sus scrise, a Tazlăului, şi cu tot venitul, de la noi uric, neclintit niciodată, în veci. Iar hotarul acelor sate mai sus scrise pe Bistriţa să fie după vechile hotare, şi al acelui sat de pe Siret să fie din toate părţile după vechile hotare, pe unde au folosit din veac"[872].

SIRETU

(Peletucii, contopit cu Căţeleşti, azi Siretu,
comuna Sauceşti, Bacău).

1500, februarie 10: Întărit de Ştefan voievod sieşi şi urmaşilor săi, Ştefan cel Mare cumpărând, cu 200 de zloţi tătăreşti, de la fraţii Iaţiul Dolha şi Vlaicul, „dreapta lor ocină şi cumpărătură, un sat pe Siret, anume Peletiuceştii de Jos, pe care îl cumpăraseră ei acel sat de la Coste şi de la surorile lui Costea, Nastea şi Vasca şi Ghinda, fiii lui Andreico, nepoţii lui Iliaş ceaşnic"[873]. Hotarul, din veac.

1632, iunie 12: Zapisul lui Zăpălce şi Ţinţar ot **Peletoci** (Peletucii, contopit cu Siretul, comuna Săuceşti,

---

872 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 93, pp. 185, 186

873 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 252, pp. 452, 453

Bacău), Nechita şi Ionaşcu ot **Căţeleşti** (azi Siretul, comuna Săuceşti, Bacău) şi Precup ot **Iteşti** (comuna Bereşti-Bistriţa, Bacău), prin care mărturisesc „cum au pierit popii lui Andonia ot Peletuci un bou şi o vacă pentru Ştefan ot tam (de acolo). Apoi Ştefan s-a tocmit cu popa, de şi-a pus a sa parte de ocină din sat de Peletiuci la popa Andonie zălog, până-i va da vitele sau 12 taleri bătuţi”[874].

1634, februarie 15: Zapisul Sorei, fiica lui Ion Chiţu din **Popeşti** (lângă Izvoare, comuna Bahna, Neamţ), nepoata lui Maftei Hociungu, prin care mărturiseşte că a vândut „partea mea toată din sat, şi din câmp, şi din ţarină, drept 6 taleri buni (lui Toader Boldescul – n. n.), dinaintea lui Mihăilă din **Bereşti** (comuna Bereşti-Bistriţa, Bacău), Tomei din **Galbeni** (comuna Filipeşti, Bacău), Budei din **Arămeşti** (comuna Bahna, Neamţ), Ciomârtan din **Căţeleşti** (azi Siretul, comuna Săuceşti, Bacău), Platon din Popeşti şi dinaintea a mulţi oameni buni”[875].

1634, martie 9: Zapisul lui Ionaşco, fiul lui Gavril, „ce a vândut lui Andrei de **Căţeleşti** partea lui din **Alboteştii**”[876].

1638, august 13: Zapis de la cămăraşii de **Ocnă** Ghiorghiţă Ştefan postelnic, Ţiga fost postelnic, Irimie şi Miron, şi de la Pifanii staroste de **Trotuş**, Soci Mihai şoltuz de Trotuş, cu 12 pârgari, şi de la popa Dumitru,

---

[874] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 121, p. 151

[875] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 55, p. 60

[876] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 74, p. 80

Mihoş, Condri, Gavril, Gligorcea şi Ştefan Rujniţă din **Hămieş** (Hămeiuş, comuna Hămeiuş, Bacău), în care mărturisesc cum a venit înaintea lor Scânteie de **Căţăleşti** (azi Siretu, comuna Săuceşti, Bacău), feciorul Dochiei, nepotul Mitrii, şi a vândut, lui Neniul vornicului, drept 58 de galbeni, „a lui dreaptă ocină şi moşie şi a fraţilor săi Vasile şi Anna, toată partea lor din **Hălăşeni** (comuna Bereşti-Bistriţa, Nacău), din ţinutul Neamţului, ce-au avut părinţii lor cumpărătură de la Vasile Hociungu, Mătiaş şi fraţii lor, din partea Horgiştilor, cu vad de mori în gârla Bistriţei, ce se cheamă Limpede... Şi aşijdere toată partea lor din partea Golăeştilor, cu vad de moară în Limpedea... şi toată partea lui şi a fraţilor lui ce-au avut din selişti, din vale, peste Limpedea şi curături”[877].

1639, aprilie 8: Nepoţii lui Ion Mogâlde vornic, împarte între ei moşiile ce li se cuvin. Deci s-au venit Soltanei jumătate de sat de Drăguşeni (Suceava) şi cu viile din **Dealul Comisului** (comuna Cotnari, Iaşi), un fârtai în **Horodişte** (comuna Cotnari, Iaşi) drept un sat, şi jumătate de Zăvoeni (Suceava), partea de jos, şi a treia parte din **Iurceşti** (comuna Hălăuceşti, Iaşi). / Şi s-au venit lui Neculau Mogâlde şi cumnaţilor lui (Ionaşco Rusul, Cărăiman pitarul, Pavel şi Gheorghe Ştefan postelnic) satul **Onicenii** (comuna Oniceni, Neamţ) şi jumătate de Zăvoeni, partea de sus, şi a treia parte de **Iurceşti**, şi o falce de vie în **Horodişte**. / Şi s-au venit lui Gheorghe postelnicul satul Mitcăul (Bucovina) şi jumătate din **Pogăneşti** (comuna Hălăuceşti, Iaşi), şi a treia parte de **Iurceşti**, şi o falce de vie în **Horodişte**… / Aşijdere, s-au mai găsit trei părţi la ţinutul Bacăului şi s-

[877] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 439, pp. 416, 417

au venit jupânesei Soltanei parte din **Mădzănăeşti** (Mă-zănăeşti, înglobat în Valea Şoşii, comuna Podurile, Bacău) şi lui Neculai Mogâlde **Pertrimăneştii** (comuna Podurile, Bacău) şi lui Gheorghe postelnic **Alboteştii** (înglobat în Siretu, comuna Săuceşti, Bacău)”[878].

1640, iulie 11: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod lui Pătraşco de **Peletuci** (înglobat în Siretu, comuna Săuceşti, Bacău), „spre aceea ca să fie tare şi puternic a-şi ţine şi a-şi apăra a sa dreaptă ocină şi cumpărătură în satul **Alboteşti** (înglobat în Siretu, comuna Săuceşti, Bacău)… Nimeni să n-aibă treabă cu partea lui, căci s-au pârât Pătraşco cu Eremie de faţă şi l-a rămas pe Eremie”[879].

1643, iunie 28: Foca şi Grozav, feciorii lui Giurgiuman pârcălab, vând lui Ciomârtan din **Căţeleşti** (azi Siretu, comuna Săuceşti, Bacău) şi ginerelui său Ionaşcu, drept 25 lei bătuţi, partea lor „din a treia parte din jumătate de sat **Alboteşti** (înglobat în Siretu, comuna Săuceşti, Bacău), cu baltă de peşti ce este la sat **Siret** (Siretu, comuna Săuceşti, Bacău) şi între apa Siretului, cu loc de prisacă şi de fânaţ, din ţarină şi din vatra satului. / Şi aceste moşii au fost puse zălog de moşul (bunicul) nostru Buhociu, de mai înainte, drept 40 florini tătărăşti, şi s-au dat banii înapoi”[880].

1643, septembrie 9: Carte de împuternicire, dată Vasile Lupu voievod lui Ion de **Alboteşti**, ca să „fie tare

---

[878] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 93, p. 93

[879] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 394, pp. 401, 402

[880] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 117, p. 121

şi puternic a apuca pe Neculai, sin (fiu) Ursu pitar, pentru moşii ce au fost vândute rău”[881].

1645, decembrie 9: Ion Mojilă, Ionaşco Movilean şi Ionaşco Tâşăşea vând comisului Furtună, drept 10 lei, „toată partea tătâne-nostru Vasile Mirţă din seliştea **Dâmbeştilor** (comuna Borleşti, Neamţ), ţinutul Roman, pe Cobâle… / Şi Toader Ţampău vinde toată partea mâne-mea Tecla, cât se va alege din Ciumăleşti, şi a unchiului meu Vasile Nătăgatul, drept 8 lei. / Şi în această tocmeală au fost Bechea de **Bogdăneşti** (comuna Traian, Bacău), Ciomârtan şi Ion feciorul lui Ciomârtan ot **Căţeleşti** (azi Siretul, comuna Săuceşti, Bacău) şi Ionaşcu fiul lui Bechea din **Săuceşti** (comuna Săuceşti, Bacău)”[882].

1648, iulie 6: Zapisul marilor boieri, în care mărturisesc cum „au venit Andrei Drug, Brat (fratele) Iseil, Pintilei şi Pătraşcu, feciorii Cupei, nepoţii lui Necoară, şi au vândut jumătate de sat **Căţăleşti**, a treia parte, din partea de sus, care este pe Siret, în ţinutul Neamţului, lui Iordache, vistiernicul cel mare, drept 60 lei. / Şi iarăşi, Boldescu şi seminţia lui Maxim, feciorul lui Băhnaş, Crăciun şi Simion, ginerii Teclei a Licioaei, i-au vândut a treia parte din jumătate de sat, din partea de sus, drept 60 lei. / Şi iarăşi, Cârstea Dirtoc, feciorul Maricăi, nepotul Vasilcăi, Neculai, feciorul Maftei, nepotul Vasilcăi, i-au vândut, din jumătate de sat **Căţăleşti**, din opartea de sus, a treia parte, drept 60 de lei. / Şi iarăşi fraţii Hilip, Gheorghe, Nacu, Chilsia şi Ioana, feciorii lui Isăilă,

---

[881] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 170, p. 161

[882] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 260, p. 205

nepoţii lui Scântee, seminţia lor Scântee Pătrău, Gligorce şi Grozava, feciorii Drăghinei, popa Dănăilă, Pătraşcu şi Mărică, feciorii lui Mihăilă, toţi feciorii Scăntee, i-ai vândut, din jumătate de sat **Căţăleşti**, din partea de jos, două părţi fără de 15 pământuri, ce au fost mai înainte vândute lui Ciomârtan, drept 100 lui, cum se se arată în zapisul de mărturir din 1648 (7156), iulie 6"[883].

1676, mai 15: Logofeteasa Aniţa Buhuşoaea, „fiind datoare cu 200 lei ginerelui său Manolache jicnicer, pentru aceşti bani îi dă moşia **Căţăleştii**, de la ţinutul Neamţului, ce i-a fost ei cumpărătură de la Lăscărache, fratele jicnicerului"[884].

1679, martie 12: Isac, feciorul lui Istrati, nepotul lui Ionaşcu medelnicer, vinde sulgerului Manolache „a sa moşie din **Căţăleşti**, din partea lui Pătraşcu, moşul (bunicul) său, a cincea parte şi a sa dreaptă cumpărătură, ce a cumpărat moşul său Ionaşcu medelnicer din partea Creţii, a treia parte, însă 9 pol (jumătate) pământuri din dreaptă moşia sa şi 3 pol pământuri din cumpărături"[885].

SIREŢEL

(ţinutul Suceava, comuna Sireţel, Iaşi).

1627, aprilie 20: Catastiful satelor marelui logofăt Dumitraşco Ştefan şi ale cneaghinei sale Ziniica, fiica lui Mogâldea vornic: „**Hălăuceşi** (în hotar cu Iurceşti, Iaşi)

---

883 Codrescu, Theodor, *Uricarul,* vol. XVII, Iassi 1891, pp. 6-8
884 Codrescu, Theodor, *Uricarul,* vol. XVII, Iassi 1891, p. 8
885 Codrescu, Theodor, *Uricarul,* vol. XVII, Iassi 1891, pp. 8, 9

pe Siret, şi cu loc de mori pe Siret şi cu bălţi, ce este în ţinutul Sucevei şi cu tot locul, jumătate de sat… care a fost a unchiului măriei sale, lui Simion Stroici vistiernic… cumpărătură de la Gligorcea, feciorul Anii Roşcoa, nepotul Cârstii Hălăucescul, drept 200 taler bătuţi… iar cealaltă jumătate de sat i-a fost schimbătură cu Adam vistiernic cămăraş şi cu feciorii lui, Constantin, Iuraşco şi Grozeava, feciorii Tudosei, nepoţi Anii, strănepoţi Cârstii Hălăucescul… pentru o vie, ţarina **Cârjeştilor** (Cârjoaia, Iaşi) cu poamă gata de cules şi încă 50 taleri bătuţi. Iar apoi s-a sculat Erina, fata Ruscăi, nepoata Anghelinii, şi i-a vândut al doilea rând acea jumătate de sat toată, drept 600 de taleri bătuţi. Iar când au fost zilele lui Gaşpar vodă, a pârât pe Stroici vistiernic o spră a Erinii, anume Nastasiia, cum nu a vândut ea nimic. Deci o au rămas Simion Stroici. Iar după ce s-a miluit măria sa domnul nostru, aflatu-s-a un nepot al lui Simion Stroici vistiernic, anume Lupul, feciorul lui Ionaşco din **Sireţel** (ţinutul Hârlău, Iaşi), şi a arătat un zapis de dare de la unchiul său Simion Stroici, cum i-a dat lui acea jumătate de sat. Deci noi ne-am tocmit cu acel Lupul şi i-am dat 400 taleri de argint şi un postav, ca să ne fie cu pace şi cu odihnă. Iar cealaltă jumătate, a patra parte, de la Gligorie Ciolpan, ce a fost spătar, drept 112 taleri de argint, iar lui i-a fost cumpărătură de la Dumitra, fata lui Ştefan Blendea, însă cumpărase altă parte din **Vlădeşti** (lângă Stolniceni, Iaşi), iar soru-sa Mărica a luat acea parte de la Ciolpan, căci a fost a ei. Deci ea i-a dat acea parte din Hălăuceşti şi altă parte, cât ţin opt case, şi cu curţi şi cu tot venitul lor. Eu am cumpărat de la Mărica, sora Dumitrii; ci a fost acel loc ales al Dumitrei 210 taleri, şi cu acei bani a plătit capul lui Gavril, feciorul Dumitrei, din pieire, că vrea să-l

spânzure pentru că furase 2 cai buni ai lui Andonie din **Avereşti** (azi satul Delenii, Neamţ) ot volost Neamţ. Iar după aceea, iarăşi s-a sculat Gavril, feciorul Dumitrei, şi mi-a furat câteva unelte de sub o şatră, şi iarăşi l-am prins de faţă. Deci mamă-sa a căzut, cu boierii, înaintea noastră şi l-am iertat. După aceea s-a măritat Dumitra după Vărdzar şi au sărăcit. Deci a venit la noi şi s-a plâns de sărăcia ei. Deci i-am dat un vig de postav şi 2 boi buni şi 20 taleri bani buni. Şi iarăşi două jirebii am cumpărat de la Gavril Ciogolea, pentru 160 taleri, iar lui i-a fost cumpărătură de la mătuşa lui, Dumitra Zupcoae"[886].

1635, iunie 7: Zapisul lui Lupul Gângă, în care mărturiseşte cum s-a prins să dea 190 galbeni pentru a răscumpăra „nişte zăloage ale nepotului Ion, feciorul lui Ciolpan, care zăloage le-a pus părintele nostru logofătul, Dumnezeu să-l pomenească. Însă m-am prins să dau banii, de astăzi, din luna lui iunie 7, într-o săptămână şi să iau eu jumătate de sat de **Parcova** (comuna Parcova, raionul Edineţ, Moldova) şi jumătate de **Sireţel** (comuna Sireţel, Iaşi)"[887].

1636, mai 18: Zapisul lui Iuraşco sin (fiul) popa Gavril din **Găneşti** (azi Uricari, comuna Voineşti, Vaslui), nepotul lui Steian, prin care mărturiseşte că a vândut „a patra parte de sat din **Dracsini** (Drăxeni, comuna Ghergheşti, Vaslui)… lui Eftimie, vătaful vistiernicului Iordache (Cantacuzino), drept un cal, o iapă şi un caragiu. Şi în tocmeala noastră au fost Ursu de **Sireţel** (comuna Sireţel, Iaşi), Statie neguţătorul, Gheorghe Boţ,

---

[886] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 186, pp. 241, 242

[887] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 131, p. 167

Gavril Simeniceanul şi Ionaşcu de la sulgerul Toma şi Ştefan Bechea de **Bogdăneşti** (comuna Traian, Bacău), şi Gheorghe şi Istratie de pe Uliţa Strâmbă (**Iaşi**) şi alţi mulţi feciori de boieri”[888].

1638, mai 10: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Iftimie vătah, care cumpără, cu 45 ughi (ducaţi ungureşti), conform unui zapis de mărturie de la Ursu Vartic vornic, Pană şoltuz din târgul **Iaşi**, Gheorghe de **Bârgăoani** (comuna Bârgăoani, Neamţ), Macsin şi Onciul din **Prăjeşti** (comuna Traian, Bacău), de la Maftei, fiul lui Stonian din **Găneşti** (înglobat în oraşul Târgu Frumos, Iaşi), „a patra parte din satul **Dracsini** (Draxini, comuna Gherghești, Vaslui), cu tot venitul, şi din iazuri, ce se va alege”; / de la Iuraşco, fiul popii Gavril din **Găneşti**, conform zapisului de la Ursul din **Sireţăl** (comuna Sireţel, Iaşi), Statie negustor din târgul Iaşi, Gheorghe Boţul, Gavril Siminicianul, Ionaşco Bălici vătah, Ştefan Benchea şi mulţi alţii, cu „un cal bun şi o iapă bună şi un caragiu, preţuiţi la 40 ughi… a patra parte, tot din acel sat Dracsini, cu tot venitul şi cu parte din iazuri şi curătură şi cu loc de prisacă”; / de la Neculae, fiul lui Bălţatu fost pisar, cu 90 de zloţi bătuţu, conform zapisului de la Iuraşco Avram fost vornic, Ursu Vartic vornic, Andrei stolnicel şi Andonie din **Poliţeni** (Vadurile, comuna Iana, Vaslui), Ionaşco Bâtcovici, Ionaşco Zupcu, Gavriţa şi Constantin, „ocina fraţilor săi Gligorie şi Toader, ce se va alege din acest sat Dracsini, pentru că au vândut Toader şi

[888] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 420, p. 483

Gligorie partea lui din **Lehăceni** (Lehancea, comuna Podul Turcului, Bacău)”[889].

1902: „**Sireţelul**, sat pe moşia cu același nume, în judeţul Suceava, comuna Lespezi. E împărțit în trei părți: Ţuţoaca, Dealul și Vatra, așezate pe două dealuri ce țărmuresc pârâul Sireţelul. Vatra satului ocupă 44 fălci, cu o populaţie de 354 familii sau 1.489 suflete. Împroprictăriți, la 1864, sunt 8 fruntaşi, 72 pălmași și 64 codași, stăpânind 539 fălci 66 prăjini. Are o biserică, deservită de un preot; o şcoală mixtă. Drumuri principale sunt: la Lespezi (2,5 km), la Stolniceni-Costandache (5 km) şi la Hârlău (9 km). În 1803, Sireţelul, proprietate a Medelnicerului Nicolae Pascal, avea 107 liuzi, plătind 1.172 lei bir anual, fiind şi 3 liuzi de cei fără bir. (*Uricarul*, vol. VII, p. 246). În 1806, găsim proprietar pe medeinicerul Nicolae Tuduri, care se judecă cu Hermeziu, proprietarul moșiei Stolniceni, pentru hotarul moșici. (*Uricarul*, vol. VI, p. 206)”[890].

SIREŢII DE SUS

(în Faţa Bâcului, Orhei-Lăpuşna, Moldova).

1641, mai 10: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, prin care întăreşte lui Văsian, Ştefan şi seminţiei lor, după pricina avută cu Andronic şi cu toată seminţia lui din **Sireţii de sus** „pentru o parte de ocină

[889] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 348, pp. 342-344

[890] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 410

din satul **Portureşti**, ce este pe Bâc, în ţinutul Orheiului”[891].

1709, septembrie 6: Lupaşco, feciorul lui Baci de **Sireţi**, dăruieşte serdarului Darie Donici „o parte de loc din partea de jos din satul **Măgdiceşti**, din bătrânul Erhan cât se va alege partea mea de pe mâne-mea Anisia, fata lui Ştirbei din **Drisliceani**”[892].

1774, iunie 5: Satul **Sâreţii**, ţinutul Orhei-Lăpuşna, ocolul Faţa Bâcului, după recensământul lui Rumeanţev[893], avea **toată suma caselor 28**. Scădere rufeturi 28: 22 călăraşi sărdăreşti, 2 mazili, 1 ruptaş, 1 popă, 1 femeie săracă, 1 scutit pentru slujba ce-a făcut la armia împărătească. / **Călăraşii:** Pavel, chihae / Sălăvăstru Lungul / Vasile Lungul / Ştefan al lui Ermurachi / Ermurachi / Gheorghi Lungul / Năstase, chihae / Pahomi Eliţă / Grigoraş Vânzar / Ioniţă fiul lui Andronic / Hilip fratele lui Nistor / Toader a Vărvarii / Sandul fiul lui Andronic / Simion, chihae / Nistor, chihae / Toader Covaşă / Ion nepot Catrinei / Gheorghi Trifan / Toader, rusul / Ioniţă Darie / Andrei al popii / Ion al lui Nistor. // **Rufeturi:** Vasile Terinte, scutit pentru slujba lui ce-a făcut la armie / Ursul Aramă, mazil / Ioniţă fratele lui, mazil / Ioniţă Boghe, ruptaş / Popa Ştefan / Ioana, săracă.

1904: „**Sireţul**, sat mare în judeţul Chişinău, centrul administrativ al volostei Sireţul, locuinţa stanovoiului (sub-prefect), aşezat într-un hârtop ce se deschide în

[891] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 37, p. 57

[892] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 127, pp. 151, 152

[893] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 419

valea Bâcului. Are peste 400 case, cu o populaţie de 3.240 suflete de români răzeşi şi ţărani. Ţăranii posedă 25,5 deseatini pământ, iar răzeşii 1.419 deseatini. Afară de aceasta, mai au proprietatea funciară agrară proprietarii N. Godlevsky, 258,5 deseatini; preotul Prodan, 64,75 deseatini; răteşul Vasile Catănsus, 3 deseatini. Satul posedă o şcoală cu o clasă, unde se învaţă ruseşte; o staţie de cai de poştă; 890 vite mari”[894].

SLATINA

(lângă Râşca, Suceava).

Până în 1558, când muncitori şi robi despădureau o largă suprafaţă de teren, amenajând, într-o parte, colibe şi bordeie, nu a existat un sat Slatina. Apoi, odată sfârşitul zidirii, cu organizarea şi sfinţirea mănăstirii, muncitorii au plecat, în colibe şi bordeie rămânând doar câteva sălaşuri de robi ţigani, sporiţi, de-a lungul veacurilor, cu alţi robi, fugiţi de aiurea sau dăruiţi de vreun boier pe neaşteptate cuprins de evlavie. Dovezi că în sat s-ar fi stabilit şi iobagi, înainte de secularizarea averilor mănăstireşti, nu sunt. Spre sfârşitul veacului al XIX-lea vin, totuşi, obşteni de prin cătunele Mălinilor, care se stabilesc aici, în munte, pentru a dăinui, dar fără să lase urme şi mărturii prin monitoarele oficiale sau prin gazete. Altminteri, povestea Slatinii reverberează, de cele mai multe

---

[894] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 190

ori, trist în povestea satelor care s-au aflat, prin vremuri, la cheremul călugărilor ei.

1558: „Mai apoi, domnind Alexandru Vodă ţara, întru lauda lui Dumnezeu, au zidit mânăstirea Slatina, cu multă cheltuială şi osârdie, şi o au sfinţit Grigorie mitropolitul. La sfinţenie zic să fi fost preoţi cu diaconi 116. Aceasta s-au lucrat în anul 7066 şi o au sfinţit în Octombrie 14”[895]. „Alexandru Vodă Lăpuşneanu, fiind Domn, au făcut mânăstirea Slatina; şi aşa zic oamenii, că, trăind unu sihastru acolo, şi fiind unu paltin, copac mare, unde este acum pristolul în altar, vedea acel sihastru, spre Duminici şi spre alte zile mari, multe lumini întru acel paltin, la vremea slujbei bisericeşti. Şi i s-a arătat Maica Precista în vis, şi i-a zis să meargă la Alexandru Vodă, să-i zică să facă mânăstire; şi mergând sihastru la Alexandru Vodă, s-au îndemnata Alexandru Vodă de sihastru de a făcut mânăstirea Slatina, întru acel loc unde a fost paltinul; şi a adus şi capul sfântului Grigorie Bogoslov, de stă până astăzi la sfânta mănăstire, la Slatina, ferecata cu arginta şi cu pietre scumpe”[896].

1568: „Alexandru Vodă căzu în boală grea, şi-şi cunoscu moartea, şi chemă episcopii şi boierii şi toată curtea, de i-au învăţat, înaintea morţii, şi le-au arătat moşan pre fiu-său Bogdan Vodă, ca să-l pună pre urma lui la domnie. Iar el, dacă au umplut 13 ani pol a domniei sale, şi acei dintâi şi acei de apoi, primind întâi călugăria, au răposat, şi cu cinste l-au îngropat în mănăstirea de la

---

[895] Ureche, Grigore, *Letopiseţul Ţării Moldovei*, ediţia Constantin Giurescu, Bucureşti 1916, p. 172

[896] Kogălniceanu, Mihail, *Cronicile României sau Letopiseţele Moldaviei şi Valahiei*, Tomul II, citat din Neculce, Ion, *O samă de cuvinte*, Bucureşti 1872, p. 183

Slatină, care-i zidită de dânsul. / Zic unii că şi moartea lui Alexandru Vodă au fost cu înşelăciune, că el, mai înainte de moarte, văzându-se în boală grea ce căzuse şi neavând nădejde de a mai fi viu, au lăsat cuvânt episcopilor, de vor vedea că-i spre moarte, iară ei să-l călugărească. Deci, văzându-l ei leşinând şi mai mult mort decât viu, după cuvântul lui l-au călugărit, şi i-au pus nume de călugărie Pahomie. Mai apoi, dacă s-au trezit şi s-au văzut călugăr, zic să fi zis că, de se va scula, va popi şi el pre unii. Mai apoi episcopii şi boierii, înţelegând acel cuvânt, şi mai cu deadinsul Roxanda. doamnă-sa, temându-se de un cuvânt ca acela, care era de a-l şi credere, ştiind câtă groază şi moarte făcuse mai înainte în boierii săi, temându-se doamna sa să nu păţească mai rău decât alţii, l-au otrăvit şi au murit, şi l-au îngropat în mănăstire, în Slatina. / Acest Alexandru Vodă zic că au fost scoţând ochii oamenilor, şi pre mulţi au sluţit în domnia lui"[897].

1570: „După moartea lui Alexandru Vodă, fiind coconul Bogdan Vodă de 15 ani, cu toţii l-au rădicat la domnie; ci fiind brudiu, lucrurile ţării le ocârmuia mamă-sa Roxanda, că era o femeie destoinică, înţeleaptă, cu dumnezeire, milostivă şi la toate bunătăţile plecată. Şi au domnit, cu fiu-său dimpreună, 2 ani şi 9 luni, şi, asuprindo boala, a mers şi ea pre urma moşilor săi, în anii 7078, Noiemvrie 12, şi s-au îngropat la Slatina, unde şi domnusău Alexandru Vodă"[898].

1586, august 17: Vornicul de Suceava Albu hotărăşte partea din satul Burhineşti, ţinutul Suceava, proprietatea mănăstirii Slatina, printre martorii „oameni

---

[897] Ibidem, pp. 213, 214
[898] Ibidem, pp. 214, 215

buni şi bătrâni” aflându-se şi „Corce vataman de Lămăşeni”[899].

1588: Simion din Roşcani este martor la vânzarea, de către Nicoară şoltuz de Baia, din „a sa ocină giumătate de loc de câmpie între moghilă şi între Siretul vechi şi între Siretul nou” mănăstirii Slatina, ca „să-i fie loc de moară şi de pod”[900].

1624, noiembrie 22: „O mărturie de la pârcălabul de Neamţ şi de la vornicul de Piatra, în care scrie că, din porunca domnească, au mers la Bistriţa şi au socotit cine cu ce hrană se hrăneşte. Deci socotind braniştea Slatinei şi a Ruşcii şi a Neamţului, au aprins casele oamenilor care au fost fără dăjdii şi fără ispravă, şi braniştea Secului şi a Agapiei, de aici au dat în hotarul Hangului, deci au socotit cine cum este şi au dat la hotarul Vindăoanilor”[901].

1625, martie 8: Într-o înfăţişare la Divanul lui Radu Vodă, armenii din Suceava susţineau că au avut drese pentru un loc în hotar, „care acele drese s-au pierdut din mănăstirea Slatina, în zilele lui Mihai Voievod, când atunci au prădat cătanele şi mănăstirea Slatina şi multă avere au luat din acea mănăstire”[902].

1636, septembrie 2: Anastasie, egumenul Slatinei, şi cu întreg Soborul se prezintă la Divanul lui Vasile Vodă pentru a mărturisi că de bună voie au vândut satul

---

[899] Bălan, Teodor, *Documente bucovinene*, I (1507-1653), Cernăuţi 1933, pp. 95, 96; DGAS Suceava, *Suceava / File de istorie*, Bucureşti 1989, p. 198
[900] Ghibănescu, Gh., *Surete şi Izvoade*, vol. XXI, Iaşi 1929, p. 120
[901] AŞSP, *Documente Romaniae Historica. A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 243, p. 314
[902] AŞSP, *Documente Romaniae Historica. A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 288, pp. 357, 358

Băişeşti mănăstirii Humorului, „cu vatră de sat, cu câmp şi cu pădure, şi cu tot venitul”[903].

1733: „La vlet 7241, septembrie, singur dintru sine îndemnat, Domnul nostru luminat Gligorii Ghica Vodă, ca să vadă scaunul bătrân, unde este cetatea Sucevei, mai mult pentru sfintele mănăstiri, citind Măria sa honogravul ţării şi auzind că la aceste părţi de sus, purcesu-s-au, cu toată curtea Măriei sale, între care erau şi boieri mari, Constantin Costachi vel logofăt, Ion Neculce vel vornic, Sandul Sturza hatman, şi au mers la Roman, la Neamţ şi la cetatea Baia, la Slatina, mănăstire, şi luni, septembrie 11, au mas la mine, la Horodniceni, şi a doua zi m-au făcut vornic în Câmpulung, şi au purces în Dragomirna şi în Suceava, de au văzut cetatea şi alte toate, şi cu cheltuiala Măriei sale m-au pus epitrop, să acopăr biserica gospod ce este în mijlocul târgului, în numele sfântului mare mucenic Dimitrie / Șerban Cantacuzino biv vel medelnicer”[904].

1737, martie 27: „Grigore al II-lea Ghica, domnul Moldovei, întăreşte ispisocul mănăstirii Slatina pentru satul Rădăşeni şi alte moşii, deoarece scrisorile pe care le-a avut mănăstirea s-au pierdut „la vremile de răscoale” într-o tainiţă a mănăstirii, după cum arată mărturia adusă de călugări de la megieşii locului”[905].

1743, ianuarie 23: ,,Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte lui Ghedeon, egumenul mă-

---

[903] AŞSP, *Documente Romaniae Historica. A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 501, pp. 557, 558

[904] Bianu, Ioan (bibliotecarul Academiei Române), *Catalogul manuscriptelor româneşti*, Bucureşti 1907, pp. 183, 184

[905] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 753, p. 251

năstirii Slatina, să fie volnic a stăpâni nişte livezi cu pomi făcute pe moşia Rădăşani, ţinutul Suceava, de către vecinii mănăstirii, din care unii au murit fără a lăsa feciori, iar alţii au fugit în alte părţi, pe care caută să le stăpânească unii săteni din Rădăşani, „făcându-se că-s neamuri cu stăpânii acelor livezi"[906].

1743, aprilie 20: „Ştefan Gherghel, postelnic, Constantin Cantacuzino, Vasile Başotă, postelnic, şi alţi hotarnici dau mărturie lui Constantin Mavrocordat Voievod că, după cartea sa, primită prin Ghedeon, egumenul mănăstirii Slatina, pentru alegerea unui loc din hotarul târgului Baia, ce este al moşiei Rădăşeni, ţinutul Suceava, a mănăstirii Slatina, au mers la Rădăşeni, unde, în prezenţa egumenului mănăstirii Slatina, a mazililor din jur, a târgoveţilor din Baia, a bătrânilor din Rădăşeni, vecini de loc, în frunte cu **popa Constantin**, au mărturisit de la bătrânii lor, că Ştefan Tomşa Voievod, fiind copil mic şi sărac, a învăţat carte aici şi, primind domnia, a venit la Rădăşeni, a ridicat biserică şi, jeluindu-se oamenii că-i locul strâmt şi n-au unde se hrăni, le-a dat o bucată de loc din hotarul târgului Baia. Iar **Grigore Andron** şi **Gavril Tăpălăghia**, din acelaşi sat, au arătat că a venit în casa părinţilor, când erau copilandri, **Alecsa Oiaga**, om bătrân, băieş de loc, care a mărturisit părinţilor că a apucat stăpânind rădăşenii acea bucată de loc din hotarul lor, şi văzând că târgoveţii din Baia n-au pus nici o pricină, când **popa Constantin şi cei 15 bătrâni din Rădăşeni** au primit asupra lor cartea de blestem, adusă de egumen, au ales acea bucată de loc dinspre hotarul Băii şi, înnoind semnele, au lipit-o de hotarul Rădăşenilor. **Hotare:** Dru-

---

[906] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 784, p. 260

mul Armanului. **Martori:** Grigori Frăţiţa şi Ursachi Davidel mazili, popa Vasile, Ianăş cel Mare, Petrea fratele lui, Ianăş Peşte, vechi târgoveţi din Baia, Vasile al lui Gheorghie, Vasile Tăpalaghia, Strătulat Miron, Gheorghie Pletosul, Grigore al lui Sofronie, Ion al lui Iftimie, Vasile Tănase, Toader Alucăi, Toader al lui Dumitraşco, Gligore Andron, Gligorie Pletosul, Ion Perjul, **vecini de acolo**"[907].

1744, mai 26: „Ioan Mavrocordat, domnul Moldovei, dă carte lui Ghedeon, egumenul mănăstirii Slatina, prin care îl împuterniceşte să stăpânească o livadă cu pomi, ce a fost făcută de un muscal, venit din Ţara Leşească, pe moşia Rădăşeni, ţinutul Suceava, a mănăstirii Slatina. Logofătul a citit"[908].

1749, iulie 18: „Mai mulţi mazili şi boiernaşi, raportând Domnului despre pricina sătenilor din Rădăşeni cu mănăstirea Slatina, zic: ţăranii… apucase de la strămoşii lor de ştia fieşte carele unde a merge să are şi să cosască şi nu putea altul să-l scoată din pământul cel de arat şi din locul cel de cosit, nici stăpânii lor nu-i scotea, nu-i trebuia unui om acel pământ să-1 are, sau locul cel de coasă, şi-l unui om străin de-l lucra şi el îl dijmuia, nu se mesteca stăpânii la acea dijmă de pe pământul acelui om"[909]. „Ion Perjul şi Gligore Pletosul, epitropii satului Rădăşani, ţinutul Suceava, se jeluiesc la Divan împotriva călugărilor mănăstirii Slatina, spunând că moşia Rădă-

---

907 DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 786, p. 261

908 DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 799, p. 264

909 Acad. Rom., *Condica mănăst. Bucov*, p. 263, No. 5, apud Rosetti, Radu, *Pământul, sătenii şi stăpânii*, Tomul I, Bucureşti 1907, p. 213

şani, pe care stau, este a lor de baştină şi ei sunt închinaţi numai cu slujba la mănăstire (ca să aducă pe an câte o podvoadă cu carul şi să facă o zi pe an la coasă). Până acum ei au stăpânit moşia şi au luat dijmă de la oameni străini (liuzii mănăstirii – n. n.), care s-au hrănit pe ea, iar din aul trecut călugării îi obligă să lucreze mai mult"[910]. „Ştefan Gherghel, postelnic, Constantin Ciudin, medelnicer, Toader Bădiliţă, vornic, Neculai Gherghel, medelnicer, Vîrlan Panaiot, pârcălab, Gavril Frătiţa dau mărturie lui Constantin Mavrocordat Voievod că oamenii din satul Rădăşani, ţinutul Suceava, sunt vecini ai mănăstirii Slatina, după cum ştiu de la părinţii lor, care erau zlotaşi. Ei afirmă că n-au auzit, deşi au apucat oameni bătrâni de 100 de ani, că rădăşanii sunt moşeni închinaţi mănăstirii Slatina şi nu sunt vecini. În ceea ce priveşte luarea dijmei de către ţăranii din Rădăşeni de pe hotarul lor, de la oameni străini, arată că şi acum ţăranul, care are casă şi loc de arat şi cosit din strămoşi, nu poate fi scos din pământul lui de către stăpâni, şi, de nu-l lucrează, îl poate da unui om străin să-l lucreze în dijmă, fără a se amesteca stăpânii moşiei în acea dijmă"[911].

1749, august 3: „Anaforaua boierilor, în pricina dintre Ion Perjul, fiul lui Nicolae Perjul, cu Gligori Pletosul, fiul lui Vasile Pletosul, epitropii satului Rădăşani, ţinutul Suceava, şi mănăstirea Slatina. Epitropii satului Rădăşani, cu scrisori de la Vasile Voievod., Constantin Duca Voievod., susţin că moşia Rădăşani, pe care locuiesc, este a lor de baştină şi sunt închinaţi numai

---

910 DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 845, pp. 277, 278

911 DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 1846, p. 278

cu slujba la mănăstire, iar mărturiile mazililor megieşi şi a lui Gligorii, vechilul mănăstirii Slatina, arată că moşia Rădăşani este a mănăstirii, dania lui Alexandru Voievod, ctitorul ei, şi ale lor sunt numai livezile cu pomi, pe care i-au sădit ei, iar tocmeala lucrului n-a fost numai o podvoadă cu carul şi o zi de clacă pe an, ci aduceau şi câte o falce de fân de om la mănăstire şi 2 zile de clacă pe an, la iezături de mori şi altele, dar dijmă n-au luat. Boierii stabilesc părţilor termen de judecată pentru 26 octombrie. Se menţionează scrisori domneşti din perioada 1648-1749"[912].

1749, octombrie 28: „Nicolae Canta, mare clucer, dă mărturie egumenului mănăstirii Slatina, pentru judecata ce o are în faţa Divanului lui Constantin Voievod cu oamenii din Rădăşeni, ţinutul Suceava, în care combate afirmaţia oamenilor din Rădăşeni că nu sunt vecini, iar moşia nu este a mănăstirii, ci, după mărturia mazililor, oamenii din Rădăşeni să lucreze ca şi până acum mănăstirii boierescul şi să-şi dea adetul din venitul lor"[913].

1750, iunie 11: „Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, la jalba egumenului mănăstirii Slatina pentru moşia Rădăşeni, ţinutul Suceava, care este dreaptă moşie a mănăstirii, cu vecini, pe care o stăpâneşte de mulţi ani şi pentru care a avut judecată la Grigore Voievod şi Constantin Voievod cu oamenii din Rădăşeni şi au mărturii, de la boierii „care au cercat dovedire acestei moşii", şi jeluindu-se faţă şi oamenii de Rădăşeni, care zic că nu sunt vecini, iar moşia pe care locuiesc este a lor, porun-

---

[912] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 846, p. 278

[913] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 848, p. 279

ceşte lui Costache Razul să cheme părţile şi, după scrisori şi mărturii de credinţă ale oamenilor bătrâni, să cerceteze pricina şi să dea mărturie încredinţată. Totodată îi cere să cerceteze stăpânirea acestei moşii de la Antiohie Voievod şi până la Mihai Voievod şi să înştiinţeze. Iordachi Cantacuzino, mare logofăt"[914].

1752, mai 15: „Constantin Racoviţă, domnul Moldovei, întăreşte hotărârea dată de Iani, mare stolnic, şi Vasile Buhăescu, fost mare medelnicer, în judecata dintre Partenie, egumenul şi soborul mănăstirii Slatina, cu Gligore Pletosul, Ion al lui Iftimie, Toader Şoldănescul şi Simion, fiul Gădii, vechili din partea tuturor sătenilor din satul Rădăşeni, ţinutul Suceava, prin care dovedesc că moşia Rădăşeni este a mănăstirii Slatina. Călugării au arătat că acest sat este al mănăstirii, dania ctitorului Alexandru Lăpuşneanu Voievod; că moşia a fost sub ascultare, iar oamenii au slujit mănăstirii, numai dresele pe care le-a avut mănăstirea pe moşiile sale s-au pierdut într-o tainiţă „la vremi de răscoale". Ei au arătat mărturia megieşilor şi ispisocul de la Grigore Voievod, în care scrie că moşia Rădăşeni şi altele sunt ale mănăstirii Slatina. Neavând călugării cu ce dovedi stăpânirea, s-au ridicat oamenii din Rădăşeni „ce-au fost baştină de acest sat" şi-au arătat că moşia Rădăşeni este a lor, că au fost închinaţi numai „lucrul cu slujba lor" la mănăstire, arătând numai nişte cărţi vechi de la răposaţii domni Vasile Voievod, Constantin Duca Voievod, date de volnicie unor săteni ca să stăpânească lazurile şi pometurile şi să dijmuiască, şi nişte mărturii care arată că ei au dijmuit pe acei ce-au lucrat pe acea moşie. Călugării au arătat că n-

[914] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 854, p.280

au luat dijmă de pe moşia Rădăşeni, ci numai slujba de la oameni şi „cu moşia n-au avut ei treabă”. Pe lângă mărturiile unor mazili, în favoarea lor, călugării au mai arătat o carte de la Costache Razul, hatman, în care scrie că au jeluit oamenii din Rădăşeni „că-i scot călugării din tocmeala slujbei ce-au slujit părinţii şi moşii lor” şi s-au aşezat cu slujba ce vor face pe an. Apoi au adus călugării pe Agafton, fost egumen, călugăr vechi, care, primind carte de blestem pe mărturia sa, în prezenţa oamenilor din Rădăşeni, a arătat că moşia Rădăşeni s-a stăpânit de mănăstire, după cum ştie şi de la alţi călugări bătrâni. Vechilii satului Rădăşeni s-au dat rămaşi de judecată, să nu se mai pretindă moşeni în sat, iar călugării mănăstirii Slatina să stăpânească în bună pace moşia Rădăşeni”[915].

1764, iulie 6: „Grigore al III-lea Ghica, domnul Moldovei, dă carte lui Ghenadie, egumenul mănăstirii Slatina, şi omului său, ce l-ar face epitrop pe moşia Rădăşeni, ţinutul Suceava, să fie volnic a stăpâni a sa ocină şi moşie şi a lua de-a zecea din ţarini cu pâine, fâneţe, grădini cu legume, bălţi cu peşte, livezi cu pomi, prisăci cu stupi (din 50, unul, iar de vor fi mai mulţi sau mai puţini să ia câte o para de stup). Oamenii ce şed cu casa pe acea moşie să dea un leu pe an mănăstirii, ori, nedând bani, să lucreze tot gospodarul câte 12 zile pe an (6 iarna şi 6 vara) „după obicei şi după hotărârea testamentului”. Porunceşte ispravnicului de ţinut să pună în vedere gospodarilor de pe moşia Rădăşeni să dea mănăstirii venitul moşiei pe tot anul, să-i împlinească pe cei împotrivitori, ca să nu se facă pagubă mănăstirii. Cu toate că, acum 14 ani, s-a făcut „aşezare” înaintea lui Costache

[915] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 875, p. 288

Razul, mare vornic, ca să facă un stog de fân pe an, să ducă o podvoadă de pâine de pe moşie, la mănăstire, întro zi să cosească cu toţii de clacă, să iezească iazul morii, când se va strica, pe care, de la o vreme, încoace, nu vor s-o respecte, porunceşte să urmeze hotărârea testamentului, iar cei ce vor zice că moşia Rădăşeni este a lor să vie cu drese şi scrisori la judecata Divanului”[916].

1767, decembrie 2: „Iordachi Cantacuzino, spătar, în urma jeluirii lui Methodie, egumenul mănăstirii Slatina împotriva oamenilor de pe moşia Rădăşeni, ţinutul Suceava, care refuză plata adetului moşiei, raportează lui Grigore Callimachi Voievod că, în prezenţa părţilor şi după scrisori a cercetat pricina, constatând că, după ridicarea vecinătăţii „s-au sculat aceşti oameni, ce-au fost de baştină din Rădăşeni” la domnia lui Constantin Mavrocordat Voievod şi au chemat pe egumen la Divan, în anul 1749 (7257) şi, nehotărându-se judecata, din cauză că sătenii voiau să ia moşia, iar călugării spuneau că sunt vecini, pentru a prezenta părţile dovezi, întâmplându-se „mazilie”, au ieşit la Divan la Constantin Racoviţă Voievod, în anul 1750 (7258), dar neavând dovezi, au fost rânduiţi la Constantin Razul, vornicul rânduit cu slujba la ţinutul Suceava, care, după cercetare, a stabilit că moşia este a mănăstirii Slatina şi le-a făcut aşezare de lucru şi scrisori ambelor părţi. După doi ani, sătenii l-au chemat din nou pe egumen la Constantin Racoviţă Voievod, zicând că moşia este a lor şi, fiind rămaşi, li s-a anulat aşezarea, domnul obligându-i să lucreze după „ponturi”. Oamenii din Rădăşeni s-au ridicat din nou la judecată, în faţa lui Dinul Cantacuzino, ban, şi Constandin Başotă,

916 DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 1076, p. 357

medelnicer, fiind vechili ispravnici, în 1764 (7272), fără a avea câştig de cauză, iar în domnia lui Grigore Ghica Voievod au fost obligaţi să dea venitul mănăstirii, după hotărârea ponturilor. La o nouă judecată, cerând egumenul venitul moşiei, după aşezare, oamenii din Rădăşeni au scos o hotarnică din 1743 (7251), prin care au cerut să le dea egumenul 36 lei cheltuiala la hotărnicie, din care cauză n-au dat venitul mănăstirii. Călugării, văzând că egumenul de atunci, **fiu de vecin** şi anume **Vasile a lui Gheorghe**, prin acea mărturie hotarnică, dată vecinilor din Rădăşeni, a pus mănăstirea la cheltuială şi supărare cu judecăţile, atâţia ani, n-au permis egumenului să dea moşia în veci, care să fie a lor, din cauză că n-au lucrat şi nici n-au dat venitul mănăstirii după aşezare, ci s-au volnicit şi au pus orândă în sat şi iau venitul moşiei, fără a da nimic mănăstirii. La anaforaua făcută de boieri şi dată egumenului, prin care li se cerea respectarea ponturilor, oamenii din Rădăşeni au arătat că n-au fost de faţă şi că mănăstirea nu le dă iarbă de coasă pe alte moşii, pe care le vinde mănăstirea cu anul la negustori. Egumenul cere anularea aşezărilor şi respectarea ponturilor ca la alte moşii mănăstireşti sau boiereşti. Iordachi Cantacuzino, în scrisoarea dată domnului, propune ca să se strice toate aşezările şi să se ia scrisorile din mâinile oamenilor din Rădăşeni şi, fiindcă n-au dat venitul moşiei, păgubind mănăstirea, le stabileşte zi de judecată la Divan, în 6 ianuarie anul viitor"[917].

1768, ianuarie 30: „Grigore Callimachi, domnul Moldovei, scrie lui Iordachi Cantacuzino, fost mare spătar, ispravnicul de Suceava, ca, după hotărârea anaforalei

---

[917] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 1151, pp. 383, 384

ce va prezenta egumenul mănăstirii Slatina, în pricina cu oamenii din Rădăşeni, să ia toate scrisorile din mâna lor şi, rupându-le, să le dea egumenului, să le ia dijma din anul trecut până la un ban, să-i supună ponturilor şi să nu păgubească mănăstirea de venitul moşiei. A citit al treilea logofăt"[918].

1768, iulie 15: „Grigore Callimachi, domnul Moldovei, în urma jeluirii lui Methodie, egumenul mănăstirii Slatina, pentru nişte livezi cu pomi, pe moşia ce are mănăstirea la satul Rădăşeni, la unele, stăpânii ce le-au făcut fiind morţi, fără urmaşi sau fugind pe alte moşii, le-au vândut unor oameni străini, care n-au treabă la moşie, precum şi pentru o livadă cu pomi făcută de un rus, pe care, până acum câţiva ani, a stăpânit-o mănăstirea, iar anul trecut un om din târgul Botoşani a venit, cu carte domnească de la Iaşi, pentru a stăpâni livada, dă carte egumenului mănăstirii Slatina să fie volnic a stăpâni livezile mănăstirii, iar livezile celor ce le-au făcut să le stăpânească ei sau rudele lor, cu obligaţia de a da dijma mănăstirii, „din zece pomi, un pom". Alţi oameni străini să n-aibă voie a stăpâni livezile celor ce au murit sau au fugit, acestea trecând în stăpânirea mănăstirii. De asemenea, mănăstirea să restituie banii celor străini, care au cumpărat livezi, şi să le ia în stăpânirea ei, iar de nu va prezenta dovadă de rudenie acel om din Botoşani, pentru acel rus, care a murit, livada să treacă în stăpânirea mănăstirii Slatina. A recitit marele logofăt"[919].

---

918 DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 1163, p. 387

919 DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 1180, p. 395

1773: Eftimie Cananău, călugărul, îi scrie lui Ioniţă Cananău, nepotul său de văr: „Înştiinţez pe dumneata că, fiind Mărioara aice, la Băneşti, mi-a cerut ca să vă dau danie pe Priian Ţiganul şi, măcar că Priian Ţiganul acum nu este la mine, îl stăpâneşte Mitropolia, dar este drept ţigan al nostru, şi ţi-am făcut scrisoare de danie, şi ţi-am trimis-o, şi din scrisoarea de danie vei înţelege toată pricina ţiganilor. Şi scrisoarea aiasta de danie să o arăţi la Preosfinţia Sa, părintele Mitropolitul, şi noi avem toată dreptatea ca să ne dea Mitropolia ţiganii, că Ciudin şi-a scos partea lui, şi cu Divan poţi dumneata să scoţi ţiganii, dacă n-a vrea părintele Mitropolitul să ţi-i dea. Scrisorile ţiganilor Furniceşti sunt la fratele nostru, la Iordachi; dumneata scrie lui Iordachi să-ţi dea scrisorile. Că partea de ţigani, pe care o are părintele Iftimie din ţiganul Priian Furnică, mi-a dat-o mie părintele şi ei am cerut ţiganii la părintele Mitropolit, şi părintele îmi stă împotrivă, nu vrea să mi-i dea, şi eu cu Mitropolia m-oi judeca la Divan, numai scrisorile să-mi trimiţi, că, fără scrisori, nu pot să mă judec. Aceste le scrie lui Iordachi şi, de ţi-a da scrisorile, să nu le mai dai la nimeni. Eu socotescu că părintele Mitropolitul ţi-a da crezământ şi din scrisoarea care ţi-am dat eu de neamul ţiganilor, şi, de s-a primi părintele Mitropolitul ca să-ţi dea ţiganii, 2 sălaşe de ţigani din feciorii lui Furnică au fost la dumneata, în Băneşti, şi de acolo au fugit şi s-au dus la mănăstire, la Slatina. Dacă ţi-i învoi cu părintile Mitropolitul, să-ţi dea acele 2 sălaşe de ţigani, să-i aduci la Băneşti, şi oi chema eu un ţigan de acie la mine şi mi-a spune tot neamul lui Furnică, şi te-oi înştiinţa eu pe dumneata, şi, de îi scoate pe Priian Furnică de la Mitropolie, nici un suflet să nu dai niciunui frate. Şi fetele lui Furnică, care ţi le-am arătat în

scris măritate, au feciori însuraţi şi nepoţi însuraţi, şi, până n-om lua toate sufletele la izvod, împărţeală nu s-a face. Numai dumneata cere la părintele Mitropolitul să-ţi dea acele 2 sălaşe de ţiganii, care, şi dacă îi vei aduce la Băneşti, dintr-aceia i-om afla pe toţi, până la un suflet, şi pe urmă s-a face şi împărţeală, osebit. Pentru hotărâtul Băneştilor dinspre Stămati şi pentru pusul pietrelor dinspre Ştirbăţ, şi de-i socoti să faci carte de hotărât, scrie paharnicului Vasile Crupenschi şi stolnicului Ioniţă Vărnav, ca să hotărască dinspre Stămate şi să pună pietre dinspre Ştirbăţ. Acum, fă carte şi o trimite cu omul acesta, şi scrie şi boierilor hotarnic, şi-i pofteşte să meargă să hotărască, că nu este zăbavă mai multă de o zi, cel mult două. Dinspre dumneata oi răspunde eu, osebit"[920].

1793, mai 28: „Mihai Şuţu, domnul Moldovei, în urma jeluirii lui Chiril, egumenul mănăstirii Slatina, împotriva oamenilor de pe moşia Rădăşeni, ţinutul Suceava, care nu fac zilele de boieresc, nici nu dau adetul moşiei după hotărârea „ponturilor" ce se află în vistierie cu pecete domnească, aducând pagubă mănăstirii, porunceşte lui Grigoraş Sturza, fost mare spătar, ispravnicul ţinutului Suceava, să cerceteze pricina ce are mănăstirea Slatina cu oamenii de pe moşia Rădăşeni, care nu se supun îndatoririlor ce au faţă de mănăstire"[921].

1794, mai 24. Chiril, arhimandritul mănăstirii Slatina, se plânge împotriva sătenilor din Rădăşeni, Mălini şi Găineşti, care „cu obrăznicie şi puteri" cuprind fânaţele mănăstirii pentru păşune şi haitul fânului pentru

---

[920] Iorga, N., *Studii şi documente cu privire la Istoria Românilor,* Vol. XXI, Bucureşti 1911, pp. 167, 168

[921] DGAS*, Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 1520, p. 498

trebuinţele lor. Deosebit de aceasta, ei nu vor să lucreze 12 zile de boieresc pe an şi nici să dea câte 2 lei adetul pe casă, rămânând mănăstirea lipsă de venitul acestor moşii. Sătenii ţin turme de oi pe locul mănăstirii, care nu are unde să-şi păşuneze vitele, şi nu plătesc nimic, încât au rămas ei stăpâni peste moşiile mănăstireşti". Egumenul Slatinei, cu multă dragoste creştinească de aproapele nostru, roagă pe Vodă să poruncească ispravnicilor să-i oblige pe aceşti locuitori să respecte obligaţiile faţă de mănăstire.

1796, ianuarie 22: „Chiril, arhimandrit şi egumen al mănăstirii Slatina, se plânge lui Alexandru Callimachi Voievod că, după jalba locuitorilor din satul Rădăşeni, moşia mănăstirii Slatina, din 30 august 1795, în care arătau că li s-a luat fânaţul ce-l aveau pe moşia mănăstirii, iar banii rămăşiţă pentru „dijma pomilor" să-i dea în luna septembrie, a primii carte domnească, în care i se poruncea ca să se adreseze ispravnicilor, pentru cercetare, în cazul că locuitorii n-au dreptate, despre care domnul a luat cunoştinţă, solicită să se dea din nou carte către ispravnici, ca să-i oblige pe locuitorii din satul Rădăşeni să plătească mănăstirii rămăşiţa din dijma pomilor şi să-i împlinească zilele de boieresc. Marele paharnic trimite jalba marelui logofăt, pentru a cerceta mărturia ispravnicilor şi a le trimite carte domnească, ca să-i împlinească pe locuitorii din Rădăşeni după „aşezarea ponturilor domneşti"[922].

1798, octombrie 27: „Neculai, mare paharnic, şi Cantacuzino scriu oamenilor din Rădăşeni că egumenul mănăstirii Slatina, ţinutul Suceava, s-a jeluit că, în zapisul

---

922 DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 1547, p. 506

pe care l-au trimis pentru îndeplinirea zilelor de boieresc, nu le-a cerut să respecte prevederea din „ponturi” cu privire la băutură ; drept ce revine stăpânului moşiei şi că oamenii din Rădăşeni nu numai că au pus vin în vânzare, ci au tăiat şi cepul la butca de vin a egumenului, cerându-le să respecte îndatoririle faţă de mănăstire, pentru a nu fi pedepsiţi”[923].

1798-1800: „Chiril, egumenul mănăstirii Slatina, ţinutul Suceava, scrie domnului că, după jalba trimisă, zilele trecute, asupra locuitorilor din satele Oprişeni şi Rădăşeni, cărora prin carte domnească li s-a dat *protimisis*, adică în orândă cu anul venitul moşiilor Oprişeni şi Rădăşeni, cu alte cotunuri ce sunt într-un hotar, ca să i se plătească banii pe anul în curs sau să dea moşiile în stăpânirea mănăstirii, şi cerând ispravnicii să se respecte porunca cărţii domneşti, locuitorii satului Oprişeni au renunţat la orânda moşiei, iar satul Rădăşeni a cerut 6 zile amânare, fără a plăti banii. Deoarece, de 15 zile, egumenul aşteaptă pe doi fruntaşi ai satului la Iaşi, pentru judecată, cere hotărârea domnului pentru rezolvarea pricinii”[924].

1803: Satele de pe moşiile mănăstirii Slatina, anume Mălinii, Bogdăneşti, Boroaia, Poiana prisăcii etc. fac şi duc la târg de vânzare cherestea: tălpi, grinzi, căpriori, costoroabe, leaţuri, dulapi, scânduri şi draniţă”[925].

---

[923] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 1562, p. 510

[924] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 1564, p. 510

[925] Giurescu, Constantin C., *Istoria pădurii româneşti*, Bucureşti 1976, p. 201 subsol

1813: Prin „zapisul din 23 aprilie 1831, vătaful Gavrilaşcu Constantinovici se obligă a da în fiecare an mănăstirii Slatina câte 35 de ocale de ceară ca embatic pentru herăstrăul ce şi-a făcut, cu proprie cheltuială, pe moşia Mălinii a mănăstirii”[926].

1829, noiembrie 24: Pe foaia 282 a cărţii „Pavel şi Virginia”, tradusă în română de Iancu Nicola, de la mănăstirea „Sfântul Sava” din Bucureşti, în 1827, un oarecare Ştefan Şandru scria: „Eu, văzând frumoasa povestire a acestei mici cărţi, mi-am pus ostenelile mele cele cu dragoste întru scrierea ei, scriind-o, în **vremea cumplitei ciume**, ce stăpânea în Iaşi, la anul 1829, Noiembrie 24, **în sfânta Mănăstire Slatina**”[927].

1847: „Veniturile **moșiilor monastirei Slatina** – 244.380 lei: / Partea din moșia **Stănilești** sau **Cornu Luncii** din Bucovina, împosesuită dlui Costache Moldovanu în 50 #, după contractul ce contenește la 23 aprilie 1848 – 1,775 lei. / Moșia **Valea Seacă**, cu muntele Băișescu (Găișescu, în tipăritură – n. n.), **Corlațelele, Vornicenii** și **Borghineștii** din Bucovina, împosesuite dlui Panaite Moldovanu în 800 #, socotiți câte 14 sorcoveți galbenul, după contractul ce contenește în aceeași vreme – 28.000 lei. / Moșia schitului **Broșteni** și Păcureștii sau Troița, ținutul Suceava, împosesuite Prea Cuviosului Arhimandrit Nicon, după contractul ce contenește în aceeași vreme – 6.000 lei... / Moșiile **Rădășanii, Opreșenii, Borgheneştii** și **Pocolenii**, ținutul Sucevei, împosesuite dlui Aga Alecu Botez, după contractul ce

---

[926] Giurescu, Constantin C., *Istoria pădurii româneşti*, Bucureşti 1976, p. 96

[927] Bianu, Ioan (bibliotecarul Academiei Române), *Catalogul manuscriptelor româneşti*, Bucureşti 1907, p. 101

contenește la 23 Aprilie 1850 și după înalta încuviințare asupra anaforalei Departamentului, supt Np. 1.120 pentru adăogirea în bani a prețului productelor ce era dator a da – 70.000 lei. / Moșia **Măzănăești** din Bucovina, împosesuită dlui Costache Moldovan, în 110 #, după contractul ce contenește la 23 April 1852 – 3.905 lei. / Moșiile **Mălini**, cu cotunurile ei, pe care se aflã monastirea lăsată Egumenului pentru ținerea mănăstirii, după Domnescul hrisov din 22 Octomvrie 1845, supt No. 2.101, care însă rămânând dată în posesie cu contractul răposatului proin Mitropolit Veniamin pe anii până la 1850, cu preț numai de 40.000 lei pe an, apoi, spre acoperirea neajunsului, până la suma cuvenită egumenului după așezământ, pentru ținerea soborului acelei monastiri și pentru întâmpinarea altor cheltuieli, fãcute cu îngropăciunea și pomenirea răposatului, s-au lăsat Egumenului și moșia Cioara, numai pe 5 ani, de la 23 April 1847, până la 23 April 1852, pe temeiul înaltei încuviințări, primită la 6 Iunie 1847, pe anafora Departamentului bisericesc, supt No. 1.150 – 72.000 lei"[928].

1855: „Pe la opt ore, de dimineaţă, ajunserăm la Slatina. Această monastire se află nemijlocit la picioarele Carpaţilor, într-o îngustă şi adâncă vălişoară, prin care curge un mic pârâu, numit iarăşi Slatina. Treizeci de călugări locuiesc în ea; cu toţii sunt bătrâni şi mulţi din ei infirmi. Spiritul timpului şi legile nu mai favorizează recrutarea de călugări, ca odinioară. De aceea, unul după altul din aceşti oameni se vor trece, fără a găsi înlocuitori şi, peste câtva timp, acest cuvios locaş va rămâne pustiu.

[928] *Analele Parlamentare ale României*, Tomul 15, partea a 2-a Anexe, Iași 1848, pp. 947-949

Un om sociabil se simte cuprins de o groază involuntară, în lăuntrul acelui locaş. Ziduri înalte şi munţi mai înalţi opresc comerţul cu restul omenimii. Monahii, supuşi între ei la cea mai tiranică ierarhie, sunt condamnaţi la necontenite închinări, şi zi, şi noapte, la lipsa tuturor îndemânărilor şi plăcerilor vieţii şi la un post necurmat. Viaţa lor e aceeaşi în toate zilele. Monahii nu aşteaptă şi nu doresc nici o schimbare în uniformitatea tristă a traiului lor. Aceea ce au făcut astăzi au să o facă şi mâine, şi aşa necurmat, fără variaţiune, până la moarte. Din toate monastirile noastre, Slatina singură a păstrat, cu sfinţenie, acest regim crud de post şi privaţiune. Vizitatorul acestui locaş se simte cuprins de tristeţe, la asemenea aberaţiuni ale minţii omeneşti, dar, totodată, nu se poate apăra de un profund sentiment de respect faţă cu aşa credinţă, cu aşa umilinţă şi cu atâta abnegaţiune de sine. / Monastirea Slatina fu zidită, în secolul XVI, de domnul Alexandru Lăpuşneanu, în timpul domniei sale a doua. Legenda, care s-a păstrat în gura poporului despre întemeierea monastirii, este următoarea: Într-o noapte întunecoasă, toţi acei ce locuiau în vecinătatea văii unde, astăzi, se află monastirea, fură deşteptaţi din somn printr-o melodioasă cântare, ce se auzea din pădure. Cântarea era aşa de dulce, aşa de armonioasă, încât nu putea rămâne îndoială că ea nu era produsă de un glas omenesc. Unii dintre locuitori se luară după acel glas şi, cufundându-se adânc în pădure, văzură deodată înaintea ochilor o flamă supranaturală, ce răspândea, de pe un arbore, o cerească lumină împrejurul ei. Înţelegând, atunci, că cântarea ce auziseră era glasul unui înger şi că flama era raza dimprejurul capului său, îi căzură în genunchi şi mulţămiră lui Dumnezeu de această minune. A doua

noapte, glasul se auzea şi flama lucea din nou; toţi oamenii cuvioşi se apropiară şi se închinară. Apariţiunile cereşti prelungindu-se, se făcu mare vuiet în ţară despre această îndurătoare minune şi zgomotul pătrunse până la urechile Domnului. Alexandru se arătă, întâi, rece şi luă în râs pe toţi cei care credeau în adevărul acelor vuiete; mai pe urmă, însă, când vuietele deveniră atât de puternice, încât se organizau peregrinagiuri spre pădurea încântată, Alexandru fu înduplecat să se ducă, în persoană, pentru a se încredinţa de adevărul acelei minuni. Niciodată lumina nu fusese mai strălucitoare şi cântarea mai sublimă decât în noaptea în care domnul se afla de faţă. Se spune că, în momentele în care Lăpuşneanu văzu, cu ochii săi, aceasta minune, el ar fi căzut în genunchi, cu faţa la pământ, muncit de cumplite mustrări de cuget şi ar fi rugat pe Dumnezeu să îi ierte toate nelegiuirile şi uciderile cu care nenorocise ţara. Sculându-se, el jură, în fiinţa tuturor celor adunaţi, că va zidi o monastire, pe locul unde se arătase cereasca viziune. Abia pronunţase jurământul, lumina şi cântecul dispărură, pentru a nu se mai arăta niciodată. Credincios jurământului său, Alexandru puse, de a doua zi, să se înceapă zidirea şi, în curând, se văzu înălţându-se în mijlocul codrului o măreaţă monastire, care, după pârâu, primi numele Slatina. / Două tablouri, reprezentând pe Alexandru Lăpuşneanu, se găsesc în Monastirea Slatina. Unul, care pare a fi posterior secolului XVI şi se află în locuinţa stareţului, înfăţişează pe Lăpuşneanu în tot ornatul domnesc, precum îl descrie autorul care a scris istoria sa, în momentul când veni domnul la Mitropolie, ca să se împace cu boierii. Fizionomia lui Lăpuşneanu e regulată şi împodobită cu plete negre, care se cobor pe umeri largi şi binefăcuţi.

Privind frumoasa sa faţă, care pare a exprima atâta blândeţe, cine ar crede că Lăpuşneanu a fost un tiran atât de crud şi de despotic, a cărui domnie a lăsat „o pată de sânge în istoria Moldaviei”? / Al doilea portret se află în biserică, pe peretele de deasupra uşii intrării. Acolo Lăpuşneanu stă în picioare, ţinând cu mâna dreaptă pe Doamna Ruxanda, care iarăşi ţine pe fiul lor, Bogdan, de care se ţin, în rând, mai multe rude ale Domnului, de ambele sexe, iar pe mâna stângă ţine monastirea Slatina, pe care o binecuvântează Iisus Christos, şezând pe globul Pământului. Astă originală idee şi modul în care au fost zugrăvite figurile, fără proporţiune, simetrie, perspectivă şi cunoştinţă de colori, aminteşte de tablourile egiptene, atât de mult studiate de învăţaţi. / Toţi pereţii sunt împodobiţi cu fresce, care reprezintă pe Christos, pe Sfinţi, scene din istoria sfântă etc. Pe fiecare frescă stă explicată, în limba română, ce înfăţoşează. Aceste icoane, împreună cu tabloul de pe uşă, sunt toate din timpurile zidirii monastirii şi s-au conservat foarte bine. Monumentul cel mai însemnat din biserică e însă mormântul lui Lăpuşneanu, care se află într-un unghi (colţ – n. n.) adâncit. Deasupra mormântului se află încă icoana Maicii Domnului şi a lui Christos, amândouă de lemn, aşezate acolo îndată după înmormântarea lui Alexandru. Cadavrul Doamnei Ruxanda a fost împreunat cu oasele soţului ei. Piatra ce acoperă mormântul e înzestrată cu multe înscrieri, care însă sunt toate în limba slavonă. / Mitropolitul Moldaviei şi Sucevei, Veniamin (Costache – n. n.), avea mare preferinţă pentru Monastirea Slatina. Aceasta era locul său favorit şi în el petrecea, cu mulţămire, zilele în care se afla departe de Iaşi. Prin voinţa sa de pe urmă, ordonând a fi înmormântat la monastirea

Slatina, rămăşitele sale fură coborâte în mormântul lui Lăpuşneanu[929] şi aşa se află amestecate, în aceeaşi urnă, cenuşa despotului celui mai crud, a doamnei celei mai blânde şi a arhiereului celui mai cuvios! / Arborele de pe care, după legendă, se auzise glasul cel ceresc a fost cuprins în zidul monastirii şi, printr-o bortă lăsată sau făcută, în urmă (mai târziu – n. n.), în zid, se putea rupe o bucată din acel arbore, devenit, în curând, putregai. Credincioşii ce vizitau monastirea nu lipseau niciodată a vârî mâna prin bortă şi a rupe o bucăţică de lemn sfânt, ca aceasta să le servească de talisman mântuitor în nenorocirile şi ispitele vieţii. Atât de multe bucăţi au fost rupte din sfântul putregai, încât, astăzi, credinciosul se încearcă în zadar de a atinge cu mâinile rămăşiţa arborelui şi trebuie să întrebuinţeze cârlige lungi, pentru a-şi îndeplini voinţa. / Monastirea Slatina a suferit, ca multe altele, în timpul revoluţiunii greceşti. Toate casele de prinprejurul bisericii fură arse de turci, biserica scăpă singură din mâna păgânilor, care au respectat sfântul locaş. Lupta de la Slatina, la 1821, între turci şi voluntari, şi arderea unei părţi a monastirii a fost descrisă de Beldiman, poet român

---

[929] Aşa s-a întâmplat şi cu mormintele voievodale de la Putna, inclusiv cel al lui Ştefan cel Mare, unde diverşi ierarhi bisericeşti au fost înmormântaţi în sfintele cripte ale istoriei româneşti (pe ierarhul îngropat în cripta lui Ştefăniţă Vodă, doar mâna lui Ştefăniţă, dezgropată în 1856, mai amintea de tânărul voievod, iar în cel al lui Ştefan cel Mare nu mai exista os din legendarul voievod, scheletul descoperit în 1856, îmbrăcat în mantie de ierarh şi depus pe bare de metal, nu este a lui Ştefan Vodă); Veniamin Costache, înhumându-se în cripta lui Lăpuşneanu, continua o tradiţie ipocrită, prin care diverşi călugări, mai mult sau mai puţin înţelepţi, îşi asigurau în posteritate evlavia cuvenită Eroilor Moldovei, din partea generaţiilor viitorimii – notă I. D.

din începutul secolului nostru, în poemul său, intitulat „Jalnica tragodie a Moldaviei”[930].

1894: „**Slatina, mănăstire de călugări**, în comuna Mălini, jud. Suceava, situată într-o poziţie frumoasă, pe o poiană de pe ţărmul stâng al pârâului Suha Mică, la vest de Mălini şi Fălticeni, şi anume la 10 km de Mălini şi la 27 km de Fălticeni. La prima vedere, pare o cetate pătrată, având câte un turn la fiecare colţ. Zidurile ce-o înconjură sunt foarte înalte şi groase, având, ici-colo, câte o ferestruie îngustă. Pe zidul dinspre sud, deasupra porţii, este marca Moldovei. În mănăstire se adăpostesc 16 călugări şi 3 fraţi. / Tradiţia şi Letopiseţele Ţării ne spun că s-a întemeiat în împrejurările următoare: „Alexandru Lăpuşneanu, fiind Domn, a făcut mănăstirea Slatina; legenda zice că, trăind un sihastru acolo şi fiind un paltin, copac mare, unde este acum pristolul în altar, vedea în altar, spre Duminici şi spre alte zile mari, multe lumini întru acel paltin, la vremea slujbei bisericii. Şi i s-a arătat Maica Precista în vis şi i-a zis să meargă la Alexandru Vodă, să îi zică să facă mănăstire, şi, mergând sihastrul la Alexandru Vodă, s-a îndemnat Alexandru Vodă de sihastru, de a făcut mănăstirea Slatina, întru acel loc unde a fost paltinul, şi a adus şi capul sfântului Grigorie Bogoslovul, de stă până astăzi la sfânta mănăstire, la Slatina, ferecată cu argint şi cu pietre scumpe. / Și domnind Alexandru Vodă Ţara, întru lauda lui Dumnezeu, a zidit mănăstirea Slatina, cu multă cheltuială şi osârdie şi o au sfinţit Grigorie Mitropolitul. Iară la

930 Vezi *România Literară* din 30 ianuarie 1855, No. 5 – adnotare târzie a autorului, în Negruzzi, Iacob, *Din Carpaţi / Fragmente*, în *Convorbiri literare*, Anul I, No. 22, Iassi 15 ianuarie 1868, pp. 309-311

sfinţenie zic să fi fost preoţi cu diaconi 117, în anul 7066 (1558) Octombrie 14” (*Letopisețul*, vol. II, p. 183, şi vol. I, p. 210). / Sub capul Sfântului Gheorghe s-a găsit următorul „Sirep”: „Precum am binevoit Domnia mea, cu a noastră bunăvoire şi cu curată şi dragă inimă şi din toată bunăvoia noastră şi cu ajutor de la Dumnezeu, am dat şi am întărit a noastră veche ctitorie, sfânta mănăstire de la sfântul Munte, de la Vatoped, unde este hramul „Buna Vestire” a prea curatei stăpânei noastre Născătoare de Dumnezeu şi pururea fecioarei Mariei cu o cervăsărie ce este în Solon, ce acea cervăsărie Domnia mea am cumpărat-o de la un cadiu turc, anume Baluium de la Solon, drept 6.500 aspri turceşti, şi am dat-o pe acea mai sus scrisă cervăsărie să fie supusă către sfânta mănăstire de la Vatoped, pentru că aduseră rugătorii noştri kir. Maxim Eclisiarhul şi Sofronie, stareţul proegumen, şi cu alţi fraţi de la sfânta mănăstire Vatoped, în ţara noastră şi la noi sfintele Moaşte; întâi sfântul cap al sfântului Grigore Bogoslov şi sfintele moaşte, sfintele fălci ale sfântului Ioan Zlatoust şi sfintele moaşte, sfântul şi marele deget al sfintei Anei, Maicii Preacuratei stăpânei noastre Născătoarei de Dumnezeu şi pururea Fecioarei Mariei. / Deci şi Domnia mea, împreună cu ai noştri rugători şi părinţi, Chir Grigorie, Mitropolitul Sucevei, şi Chir Eftimie, Episcopul Rădăuţilor, şi Chir Anastasie, Episcopul Romanului, au primit şi toţi soborniceşte blagosloviră cum că să punem sfintele moaşte întru o a noastră de noi zidită sfântă mănăstire de la Slatina, unde este hramul „Sfânta Preobrăjanie a Domnului Dumnezeului şi Mântuitorul Nostru Isus Christos”. Deci Domnia mea cu mare bucurie ne-am bucurat şi prea frumos am împodobit sfintele moaşte şi cu mult aur le-am ferecat pe acele mai sus

scrise moaşte şi multe pietre de mult preţ am pus către sfintele moaşte şi le-am pus întru a noastră mănăstire de la Slatina. / Şi întru aceeaşi aşijderea am binevoit Domnia mea, cu a noastră bunăvoire şi cu curată şi dragă inimă, şi am tocmit ca să aibă sfânta lavră, de la noi, mertic, pe fiecare an, câte 300 de galbeni roşii şi am dat şi am plinit, şi ca s/avem a da până ce va sta sfânta lavră de la sfânta mănăstire de la Vatoped, pentru mântuirea şi sănătatea şi pentru sufletul Domniei mele şi pentru mântuirea şi sănătatea şi pentru sufletul Ruxandei, Doamnei Domniei Mele, şi pentru sănătatea dăruiţilor de Dumnezeu fiii Domniei mele, Ionaşcu, Bogdan, Mihail şi Petru, şi a fiicelor Domniei Mele, Tudora, Chiajna şi Teofana, şi pentru sufletele sfinţilor răposaţilor părinţilor noştri, şi pentru sănătatea tinerilor şi a toată ţara Domniei mele şi pentru toată legea creştinească pravoslavnică; cum că să fie acea mai sus scrisă cervăsărie sfintei mănăstiri de la Vatoped, unde este hramul „Buna Vestire a Preacuratei stăpânei noastre Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioarei Maria" şi unde este Egumen rugătoriul Nostru Calist, de la noi uric cu tot venitul neclintit nici odinioară în vecii vecilor; pentru că am cumpărat Domnia mea pe acea mai sus zisă cervăsărie, tot pe bani gata, spre aceia este credinţa Domniei noastre pe cea mai sus scrisă Io Alexandru Voievod, şi credinţa Prea iubiţilor fiii Domniei mele, Ionaşcu şi Bogdan şi Mihai şi Petru, şi credinţa boierilor noştri; credinţa Dsale lui Neagoe şi a Dsale a lui Vascan Movilă, Pârcălabul de Hotin, credinţa Dsale lui Iosif Veveriţă Pârcălabul, credinţa Dsale lui Alexandru Budăi Pârcălabul, credinţa Dsale lui Ioan Dancul şi Dsale Cristea Pârcălabul de Neamţ, credinţa Dsale lui Andrică şi credinţa lui Toader, Pârcălabul din Cetatea Nouă,

credinţa Dsale lui Dumitru, Pârcălabul de Suceava, credinţa Dsale lut Moga Spătariul, credinţa Dsale lui Zbiesiu Postelnicul, credinţa Dsale lui Ion Petric Vistiernicul, credinţa Dsale Costin Paharnicul, credinţa Dsale lui Andreică Stolnicul, credinţa Dsale lui Paşcu Comisul şi credinţa tuturor boierilor noştri moldoveneşti a mici şi mari. / Iară după a noastră viaţă cine va fi domn din fiii noştri sau din neamul nostru, sau iarăşi oripecine ar alege Dumnezeu a fi Domnitor Ţării noastre, Moldovei, acela ca să nu strice a noastră danie şi întărire şi acea mai sus scrisă tocmeală, ci ca să aibă a întări şi a înnoi, a da şi a plini acei mai sus 300 galbeni roşii obsocul sfintei mănăstiri de la Vatoped, precum este tocmit ca să fie în veci. / Iar cine s-a ispiti a strica şi a surpa această a noastră mai sus scrisă tocmeală, unul ca acela să fie blăstămat de Domnul Dumnezeu ce a făcut Ceriul şi pământul şi de Prea curata lui Maică, şi de patru sfinţii Evanghelişti, şi de 12 sfinţi Verhovnici Apostoli şi de 318 sfinţi Părinţi de la Niceea şi să aibă parte cu procletul Arie şi cu Iuda şi cu alţi jidovi care strigară spre Christos Dumnezeu, sângele lui cel nevinovat spre dânşii şi spre fiii lor ca să fie precum este în vecii vecilor, amin. / Iar spre mai mare tărie şi întărire a tuturor celor mai sus scrise, poruncit-am a lui nostru credincios Domnului Movilă Logofătul ca să scrie, şi a noastră pecete să o lege către această scrisoare a noastră. / Io Alexandru Voievod, Domn Ţării Moldovei. / Însă, ca să se ştie, în fiecare an ca să fie luna lui Decembrie, 6 zile, la ziua sfântului Neculai, ca să aibă a face pomenire Domniei mele şi Doamnei Domniei mele şi celor de Dumnezeu dăruiţi fiii Domniei mele, să se facă, după obicei, parastas şi panahizi cu o cupă mare de argint cu solzi, poleită, ce am

băut însuşi Domnia mea dintr-însa, şi a doua zi aşijderea, colivă şi parastas şi masă". / „Iară el (Alexandru Lăpuşneanu), dacă a împlinit 13 ani și jumătate ai domniei sale, şi cei dintâi şi a doua, primind întâi călugărie, a răposat şi cu cinste l-au îngropat în Mănăstirea Slatina, care este de dânsul zidită" (Gr. Ureche, *Letopisețul*, I, p. 222.). Doamna Ruxanda, ieşind şi ea din lume (după doi ani), în anul 7078 (1570), Noiembrie 12, au astrucat-o în mănăstirea Slatina, lângă Domnul său, Alexandrul Vodă" (Gr. Ureche, *Letopisețul*, I, p. 222). / Capul sfântului Grigore Bogoslovul este legat cu două panglici de aur, pe care este săpată următoarea inscripţie în limba slavonă: „Acest cap este al Patriarhului nostru Grigore Bogoslovul şi l-au ferecat boierul Postolachi Vistiernic şi Cneghina lui Cheajna, fiica lui Alexandru Voevod, şi l-a dat la sfânta Mănăstire Slatina, în zilele piosului şi iubitorului de Hristos, Domnului nostru, Io Eremia Moghilă voievod, stăpânitor ţării Moldovei, la anul 7105 (1597)". De desubt, urmează inscripţia astfel: „Sub arhiepiscopul Ghiorghie Moghilă, Mitropolitul Sucevei, luna Aprile 23". / Pe piatra ctitorească, deasupra uşii bisericii, este următoarea inscripţie: „Cu învoirea Tatălui, cu ajutorul Fiului şi cu săvârşirea Sfântului Duh, iată eu, robul, al treimei închinător, Io Alexandru Voevod, cu Doamna mea Ruxanda şi cu de Dumnezeu dăruită mie odraslă, Bogdan şi Petru şi Constantin, am început a zidi templul acesta, cu numele „Schimbarea la faţă a Domnului", la anul 7069 (1561). / Sub bour, în mijlocul pajurei de pe piatră, urmează: „Această piatră s-a aşezat sub Egumenul Ieromonah Nil, la anul 7090 (1582) luna Aprilie 8". / Pe perdeaua Dverilor, făcută de Alexandru Lăpuşneanu, este următoarea inscripţie:

„Această mare perdea a făcut-o piosul şi iubitorul de Hristos Io Alexandru Voievod, cu mila lui Dumnezeu Domn Ţării Moldovei, pentru rugă de pomenire a sufletului său şi a Doamnei lui, Ruxanda, şi a copiilor săi, Ionaşco şi Bogdan şi Petru, şi a fiicelor sale, Teodora, Maria şi Teofania, şi a dat-o la nou zidita mănăstire, unde este hramul „Schimbarea la faţă a Domnului şi Mântuitorului nostru Isus Hristos", anul 7069 (1561). / Pe mormântul din dreapta, în biserică, este următoarea inscripţie: „Acest mormânt l-a înfrumuseţat Io Alexandru Voievod, fiicei sale Teofania, care s-a mutat la vecinicile locaşuri, la anul 7069 (1561)". / Pe mormântul de afară, în păretele bisericii, este următoarea inscripţie: „Aici este mormântul unde zace robul lui Dumnezeu, ieromonahul Nil, Igumen, care s-a mutat la vecinicile locaşuri la anul 70... luna Sept..." (data necunoscută). / La Trapez este următoarea inscripţie: „Acest trapez, Iosif Igumenul l-a făcut, în zilele lui Alexandru Voievod, fiul lui Bogdan Voievod, cu mila lui Dumnezeu Domn Ţării Moldovei, la anul 7069 (1561)". / Apoi mai sunt şi alte odoare, dăruite de către Mitropolitul Veniamin Costache, care a fost îngropat la această Mănăstire (în mormântul lui Alexandru Lăpușneanu, „curățat" din ordinul Mitropolitului – n. n.), la 18 Decembrie 1846, şi ale cărui rămăşiţe le-a strămutat, în anul 1887, Mitropolitul Iosif Naniescu, la Mitropolia din Iaşi. Acele odoare sunt următoarele: O evanghelie ferecată cu argint; două chivoturi de argint, suflate cu aur şi finifturi; o cruce de argint, suflată cu aur; un rând de sfinte vase de argint suflate cu aur; mai multe vestminte, procoveţe şi perdele; asemenea, mitra şi vestmintele arhiereşti ale Mitropolitului. // Afară de moşiile Mălini, Găineşti, Borca, Sabasa, Mădeiul şi parte din

Fărcaşa, ce fuseseră date Mănăstirii de întemeietorul ei, aceasta mai poseda Oprişeni, Rădăşeni şi altele, pe care le înstrăina şi schimba după placul sfatului Mănăstirii, supus orbeşte Egumenului. Aşa, un document din 1641, Octombrie 2, arată că Mănăstirea Slatina dă lui Vasile Voievod Truseşti, ca să facă nişte chilii la mănăstire" (*Uricariul*, VII, p. 45). La 1752, era egumen la Slatina Partenie (Idem, p. 26). În 1821, fu prădată şi arsă de rămăşiţele eteriştilor. Vornicul Alexandru Beldiman, în „Jalnica Tragedie", descrie cu deamănuntul această întâmplare. / Mitropolitul Veniamin, în raportul său către Divanul Ţării, arată că mănăstirea Slatina a fost meremetisită şi făcută ca din nou, după ce fusese arsă de ieniceri. / În 1860, Guvernul Ţării exilă în mănăstirea Slatina pe Mitropolitul Sofronie Miclescu"[931].

1894: „Moşia face parte din Domeniul Coroanei (Ocolul I silvic), fostă, altădată, a mănăstirii Slatina. Suprafaţa teritorială a comunei e de 20.948 fălci, din care 15.156 pădure, 300 cultivabile, 4.992 fânaţ şi restul sterp. Anul din urmă s-au cultivat 6 hectare grâu, 606 hectare porumb, 7 hectare orz, 224 hectare ovăz şi 50 hectare 83 ari hrişcă. / Împroprietăriţi, în 1864 şi 1881, sunt 78 fruntaşi, 550 pălmaşi şi 439 codaşi, stăpânind 3.496 fălci. Localităţi mai însemnate în comună sunt: Monastirea Slatina, Tabăra, Poiana Doamnei, Esle şi instalaţiile forestiere din Găineşti şi Esle. Afară de fabricile din Găineşti şi Esle, mai sunt în comună 3 fierăstraie primitive (2 pe Suha Mare şi 2 pe cea Mică) 8 morişte, 2 pive, 11 cârciumi şi 10 dughene. Mai înainte de 1870, satele Drăceni şi Găineşti formau o comună aparte, numită

---

931 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, vol. V, București 1902, pp. 420-422

Găineşti. Alexandru Lăpuşneanul înzestră Monastirea Slatina, zidită de el, cu moşia sa Mălini, pe care monastirea o stăpâni până la secularizarea averilor mănăstireşti”[932].

1904: „Pe la Drăceni, alt sat mare din stăpânirea regală, un drum la dreapta, către munte, duce la mănăstirea Slatina, prin semănături şi bune sate de munte. Bradul apare pe înălţimile tot mai mari, şi peste puţin el le-a cucerit pe de-a întregul, ca în munţii Neamţului. Doi munţi în dreapta şi în stânga; în fund un altul, albăstriu, închide zarea. Supt el se văd turnuri de biserică, scânteind din coperişurile de tablă. Acolo e Slatina. / Ctitorul, Alexandru Lăpuşneanu, care rătăceşte în mintea urmaşilor ca o stafie cruntă cu mâinile pătate de sânge, a vrut să întreacă pe toţi înaintaşii şi strămoşii săi prin clădirea acestei puternice mănăstiri. Niciodată Ştefan cel Mare sau Petru Rareş n-au avut îndrăzneala şi dărnicia ce trebuie pentru a dura o clădire aşa de mare, aşa de bogată şi de felurită. / Un înalt zid de bolovani, legaţi cu ciment înnegrit, se desface pe verdele negriu al brazilor vecini. Îl străbat fereşti înguste, de multe ori despărţite încă în două printr-un strat de cărămidă fină. La poarta de intrare se ridică un turn zdravăn; în fund, la fiecare colţ al zidului de spre codru, care merge până în Bucovina, pe drumul Sucevei pierdute, alte două turnuri. Unul se zice a fi fost acela de la paraclisul lui Vodă; celălalt, aşa de masiv încât cu greu i s-ar putea găsi perechea, duce la bisericuţa de sus, care se numeşte „paraclisul Doamnei Ruxandei”. / Alexandru Vodă a făcut şi clădiri încăpătoare, pentru el, Curtea sa şi călugări, dar casele domneşti nu s-au păstrat

---

[932] Ionescu, Serafim, *Dicţionar geografic al Judeţului Suceava*, Bucureşti 1894, pp. 193, 194

decât în parte. Într-o aripă a zidirii umbroase, cu două rânduri, cu cerdace, arcade şi ferestuici adânci, e arhondaricul şi chiliile fraţilor, paisprezece la număr, care au în fruntea lor pe un bătrân din părţile Bistriţei, călugărit de Meletie (fratele lui Nicolae Istrati din Roto-păneştii apropiaţi), odinioară el însuşi stareţ aice. Restul vechiului palat, spoit cu galben, e un spital sau e dat spre locuinţă medicilor[933]. / Trapezăria şi bucătăria, care fac la un loc o singură clădire, s-au păstrat mai bine, adică tocmai aşa cum le-a lăsat ctitorul, la 1559, când s-a sfinţit noua mănăstire. Bourul stemei moldoveneşti, săpat într-o formă nouă, cu gât cu tot, având în stânga soarele şi luna şi întovărăşit de doi lei şi de arabescuri, stă de-asupra uşii. Uşa aceasta are mai multe ciubuce în cadru, şi, sus, un *lintel* mare. Întreaga faţadă, prelungită cu un cerdac, înfăţişează în stânga doua ferestuici cu „lintele" şi ciubuce, iar în dreapta, pe altă linie, două ferestruie mai mici. În dos, fereştile sunt prefăcute, dar într-un colţ se vede o săpătură, al cărei rost nu se mai poate lămuri, în bucătărie, o enormă vatră, cu arce largi în toate părţile; ea slujeşte şi astăzi la pregătirea mâncărilor grosolane, care fierbeau în mari cazane de aramă. În total, e unul din rarele specimene ale vechii arhitecturi civile. / Biserica are o faţadă ca aceea de la Neamţ sau Piatra, cu trei fereşti mari gotice şi un rând de ocniţe; se sprijină pe două puternice contraforturi. Pe laturi sunt alte trei con-traforturi şi încă un rând de ocniţe: fereştile se deschid mărunte, simple, cu arcul sfărâmat. Turnul, mic, seamănă cu al bisericilor lui Rareş şi e încins de trei ori cu ocniţe. / Intrarea se face pe laturea de spre trapezărie, unde, iarăşi, sus de tot, stă bourul cu soarele şi luna. O uşă joasă, fără

[933] Casele au ars de curând, în 1919 – n. Nicolae Iorga

de podoabe, duce într-un pridvor întunecat. Altă uşă, care trece în naos, încadrată cu trei rânduri de ciubuce aurite, e poate cea mai frumoasă întruchipare a încadrărilor obişnuite în veacurile al XV-lea şi al XVI-lea. Zugrăveala nu e tocmai veche, dar reproduce cu credinţă, într-o desăvârşită armonie a împărţirii şi a formelor, pe aceia. / Un singur mormânt, cu bolta joasă, sprijinită de stâlpi săpaţi şi acoperiţi cu o minunată placă de marmură, acoperă rămăşiţele domniţei Teofana, fata lui Alexandru Vodă. După câtva timp, un alt mort a fost coborât acolo, un bătrân copleşit de blesteme, care ieşise din lume prin haina de căinţă a călugăriei şi prin otrava boierilor: călugărul Pahomie, care fusese Alexandru Lăpuşneanu. Şi pentru dânsul s-au sculptat slove pe marmură şi tatăl blestemat a fost aşezat spre odihnă lângă marmura albă care purta numele curat al fiicei sale, moartă fecioară, în tinereţe. Un al treilea mort mare a venit pe urmă. Veniamin Costachi, fost Mitropolit al Moldovei, vestit şi sfânt Mitropolit, scos din Scaun de duşmănia celor puternici, s-a stins aici. El a fost înmormântat întâi lângă zidul bisericii, cam pe locul unde, cu câţiva ani în urmă, s-a aşezat un grilaj de fier cu iniţialele numelui, familiei şi vredniciei arhiereşti a răposatului. L-au strămutat apoi în biserica însăşi, şi colţul de umbră cu mormântul copilei şi al tiranului a primit oasele bătrânului sfânt. Dar ele au fost strămutate pe urmă în noul şi ultimul lăcaş al Mitropoliei din Iaşi, restaurate, şi astăzi numai lespedea de marmură a Teofanei se vede pecetluind ţărna de acum cinci sute de ani, înveşmântată în vechile stofe şi vechile coperişuri de cap ale vechimii. / De-o parte, în bibliotecă, unde e strânsă aproape toată opera de traducere şi tipărire a lui Veniamin, se păstrează două aere ţesute în fir de aur

pe mătase roşie. Între sfinţi, chipul lui Alexandru şi al soţiei sale Ruxanda se văd, cu feţele zugrăvite pe mătase şi rochiile de brocard sau de stofă scumpă, cu podoabe de blană, fireturi, gulere şi brâie de aur. Iar, lângă mormânt, Alexandru, soţia şi fiii săi se înşiră, în chipuri senine de sfinţi: în locul bărbii mărunte negre de pe aer, ctitorul poartă aici lunga barbă sură a bătrâneţilor”[934].

SLAVA

(pe Muntcel, lângă Bătrâneşti, com. Icuşeşti, Neamţ).

Întărit, în **1 august 1403**, de Alexandru cel Bun, boierului Baliţă Mudricica, „în Moldova, pârâul Crasna, care este la Cobâle, de la gură până la obârşia pârâului şi pe acel pârâu, două sate, Comanăuţi şi Crămetoneşti. Iar de la gură hotarul lui să fie pe Siret; iar de la pădurea scurtă, pădurea în sus, la obârşia pârâului, prin dumbravă, la Siret, la gura pârâului. Şi încă i-am mai dat al treilea sat, la Slava, pe Muntcelul acelui hotar, în jurul întregii păduri. Acesta le este tot hotarul”[935].

---

934 Iorga, Nicolae, *România. Cum era până la 1918,* vol. II – Moldova şi Dobrogea, Bucureşti 1940, pp. 48-51

935 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 18, pp. 25-27

SLĂVEŞTI

(sat pe Crasna, parte din Leoşti,
comuna Tătărani, Vaslui).

Întărit, în **5 martie 1438**, de Ilie voievod, Neagăi a panului Giurgiu Piatră, care primeşte uric pentru „un sat pe Sitna, anume satul Diiacul, mai sus de Stroe, şi seliştea care este în acelaşi hotar, şi un loc pustiu pe Bâc… la gura Divicei, să-şi întemeieze sat, şi pe Crasna, anume Slăveşti. Şi, de asemenea, a venit înaintea noastră şi înaintea boierilor noştri Grozav, fiul lui Mogoşel de la Vinnea, de bună boia sa, şi a vândut partea sa, jumătate de sat la… Mogoş de la Vinea, pentru… paniei Neaga a panului Piatră… Iar hotarul acestor sate să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac. Iar hotarul acestei pustii să fie cât vor putea folosi îndestul”[936].

SLĂVNICENI

(comuna Coţuşca, Botoşani).

1625, ianuarie 8: Porunca lui Radul voievod, după jeluirea lui Sturdzea diac şi a unchiului său Sava Pepelea din **Tâlhăreşti** împotriva lui Dumitraşco Şeptilici, care „a luat o parte de ocină în sat, în **Slăvniceni**, care parte a

[936] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 181, pp. 256-258

fost a mătuşii lor Anastasiei a Pinţii şi acum o ţine Şeptilici, zicând că o au cumpărat şi sunt mai aproape nepoţi Sturdzea cu Sava Pepelea decât Dumitraşco Şeptilici”, de a se opri „acea parte de ocină ce a fost a Pinţii, din sat şi din eleşteu, ce se va alege partea ei, ca să n-aibă Şeptilici nici o treabă, ci să-i întoarcă banii Sturdzea cu Pepelea”[937].

1634, ianuarie 30: Întărit de Moise Movilă diacului Sturza, feciorul lui Sava Pepelea, şi fiului său Ştefan, care primeşte urice pentru „moşia ce-a avut strămoaşa lor Alba de la bătrânul Petru voievod… din jumătate de sat **Slăvniceni**, a treia parte, ce este pe Giurov, cu parte din eleşteu şi din bălţi şi din tot venitul. / Şi iarăşi… o parte de ocină de sat din **Tâlhăreşti**, din jumătatea de sat din jos, a şasea parte, şi din seliştea **Şăndrenii**, care acea parte de ocină au avut-o ei tocmeală cu Barnovschi vodă”[938].

1638, iulie 18: Vasile Lupu voievod întăreşte schimbul de moşii, făcut de Ştefan, fiul lui Popelea, nepotul lui Vlad vameşul din **Tâlhăreşti** (azi Talpa, contopit cu Blândeşti, comuna Suliţa, Botoşani), din ţinutul Hârlău, cu Neculai din **Ghireni** (comuna Coţuşca, Botoşani), fiul lui Albul, din ţinutul Dorohoi, schimb prin care Ştefan „a dat a noua parte, de jos, din jumătate din satul **Slăvniceni** (comuna Coţuşca, Botoşani), ce este în ţinutul Dorohoi, lui Nicolai din Ghereni pentru a noua parte din Tâlhăreşti, din partea de sus, ce a cumpărat-o de la Sturdzea, nepotul lui Vlad vameştu, pentru 60 de taleri

---

937 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 256, p. 324

938 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 42, p. 45

bătuţi. / Şi de asemeni, Borotco şi Nacea, napoţii lui Vlad vameşul, au vândut dreapta lor ocină din satul Slăviciani, două părţi din a noua parte din jumătate de sat, lui Nicolae de Ghireni, pentru 36 taleri bătuţi. / Şi la tocmeală au fost Avram din **Lugăceni** (Lucăceni, azi Lukacivka, raionul Chelmenţi, Ucraina), Vartic din **Crăsteşti** (Cristeşti, comuna Durneşti, Botoşani), Neculai Grumadzu şi Pilipovschii”[939].

SLIPOTENI

(lângă Izvorul Berhecilor, Bacău)

1627, aprilie 20: Întărit de Miron Barnovschi voievod marelui pitar Ionaşco Cehan, care primeşte uric pentru „o parte de ocină din satul **Slipotenii** (lângă Izvorul Berheciului, Bacău), în ţinutul Tecuciului, din a patra parte a treia parte, cu loc de moară pe apa Berheciului şi cu loc de prisacă pe pârâul Slipotul şi din a patra parte din jumătate de sat **Obârşia Berheciului** (Izvorul Berheciului, Bacău), a treia parte, ce şi-a cumpărat sieşi drept 60 taleri de argint de la Tofana, jupâneasa lui Vitoltu Mărăţeanu fost logofăt, fata lui Bucium vornic. / Şi iarăşi a vândut lui Ionaşco Cehan altă parte de ocină din acelaşi sat Slipotenii, a patra parte, cu vad de moară pe apa Berheciului şi cu tot venitul, drept 40 taleri de argint. Care parte a fost cumpărătură lui

939 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 420, pp. 400, 401

Vitolt logofăt de la Ionaşco şi soră-sa Magda, feciorii lui Ion, nepoţii lui Toader Berheci. Şi iarăşi au mai întărit lui Ionaşco Cehan vel pitar toate părţile din Slipoteni, de către apus, cu loc de moară şi cu tot venitul, ce le-a cumpărat, drept 50 de taleri, de la Dragoş călugărul, feciorul lui Iuvol, nepotul lui Lazor, şi de la seminţia lui”[940].

1628, martie 20: Întărit de Miron Barnovschi voievod marelui pitar Ionaşco Cehan, care cumpără, cu 20 taleri, de la fraţii Dragoşe, Luca şi Tărăbuţul „o parte de ocină din seliştea **Slipotenilor**, care s-a venit către apus, cu vad de moară în apa Berheciului”, de la feciorii lui Crasnăş păhărnicel, cu 25 de taleri, „un vad de moară şi cu pietre din satul **Brătiani**”, iar de la Ghiorghie, feciorul Zbierăi, nepotul Barzului şi Ţampul, cu 10 taleri, „câtă se va alege din seliştea **Măgdăşenii**, în ţinutul Fălciului ”[941].

1628, aprilie 10: Întărit de Miron Barnovschi voievod fraţilor Petre, Ionaşco, Bălan şi Mărica, fiii lui Cehan bătrânul, nepoţi lui Stan Horjăi, şi neamului lor Frăţiman, şi surorilor lui Maricăi şi Anisiei, nepoţii Albei, şi iarăşi neamului lor Gheorghe Horja şi surorii lui Varvara, fii ai bătrânului Horja paharnic, şi iarăşi neamului lor, Sohiicăi şi surorii ei Sora, fetele lui Gureş, şi iarăşi neamului lor Nastasiei Cărăimănesei şi surorii ei Drăguţa, fetele Antimiei, toţi nepoţi şi strănepoţi Tetului, care primesc uric pentru „a treia parte din satul **Titeştii** (azi Tinteşti, lângă Gugeşti, Vaslui) din ţinutul Fălciului,

---

[940] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 184, p. 239
[941] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 327, pp. 445, 446

partea de mijloc, şi iarăşi o a treia parte, partea cea din mijloc din satul **Prebeştii** (Pribeşti, Vaslui) din ţinutul Vasluiului, cu vaduri de mori şi cu tot venitul". / Întărit fraţilor Petre, Ionaşcu, Bălan şi Mărica, fiii lui Cehan bătrânul, nepoţi Lazei, şi neamului lor Gheorghe Horja şi surorii lui Vărvara, fiii lui Horja bătrânul paharnic, şi neamului lor, Sora şi sora ei Sofiica, fetele lui Gureş, şi iarăşi neamului lor Nastasiei Cărăimănesei şi surorii ei Drăguţa, fetele Antimiei, toţi nepoţi şi strănepoţi lui Stan Horja… satul **Horjăştii** (Horjeşti, sat pe Lăpuşna, Moldova) pe Lăpuşna, din sus de **Scorţăşti** (lângă Horjeşti, Moldova), unde au fost casele lui Stan Horja, şi **Fântâna Pepirigului** (sat pe Lăpuşna, Moldova), dintr-acelaşi hotar, şi alt sat, în **Gura Ocoalelor** (lângă Horjeşti, pe Lăpuşna, Moldova) pe Prut, sub obrejie, unde se ridică gârlele în cruciş, şi un loc de prisacă, la **Colacul** (toponim, Horjeşti, Moldova) şi prisaca cea veche a lui Horja de după **Tărnuşa** (pârâu pe Lăpuşna, Moldova), în obârşia pârâului, şi **Strâmbenii** (sat, ţinutul Lăpuşna, Moldova) pe Bujor, şi **Fântâna lui Muşat** (sat pe Lăpuşna, Moldova), cu tot venitul". / Tot acum, Tofana, jupâneasa lui Vitolt logofăt, fata vornicului Bucium, îi vinde marelui pitar Ionaşco Cehan, drept 60 taleri de argint, „o parte de ocină din satul **Sclipotenii** (azi Slipoteni, lângă Izvorul Berheciului, Bacău), din a patra parte, a treia parte, cu vad de moară în apa Berheciului şi cu loc de prisacă pe pârâul Şleapotea, în ţinutul Tecuciului, şi din a patra parte din satul **Obârşiei Berheciului** (comuna Izvorul Berheciului, Bacău), a treia parte… care aceste părţi au fost cumpărătură lui Vitolt logofăt de la Isaiia sin Magdei, nepot Danului". / Ionaşcu Cehan mai cumpără şi alte părţi din Sclipoteni, de la

aceeaşi Tofana şi de la Draguş monah, feciorul Ivului, nepot lui Luca… apoi „şi un vad de moară şi cu pietre din satul **Brătenii** (lângă Pogoneşti, Lăpuşna, Moldova), de la Ştefan, ginerele lui Crasnăş, şi de la Apostol, fiul lui Crasnăş, drept 25 taleri de argint". De la Gheorghie, fiul lui Zbera, nepotul Bârzului şi Ţampului, Ionaşco Cehan cumpără părţi „din satul **Măzdăşănii** (azi Măgdăşeni, lângă Avereşti, Vaslui), ce este în ţinutul Fălciului"[942].

1634, aprilie: Zapisul şoltuzului Ion Carapoton şi al celor 12 pârgari din târgul **Bârlad**, prin care mărturisesc „că, pentru şugubina ce-a făcut Vasile, fratele Dragului de la **Obârşiieni**, îmblând cu nepoată-sa Anghelina sin Dragului, i se face gloaba lui 60 lei, să-i dea lui Cehan mare vornic. Neavând bani, au dat toată partea lui şi a fratelui său, ce-au avut ei în sat în **Slipoteni**, ca să fie moşie stătătoare"[943].

1643, februarie 21: Zapis de mărturie de la marii boieri, în care scriu cum „acest om, Simion de la **Obârşie** (comuna Izvorul Berheciului, Bacău), femeia lui Anghelina şi feciorii lor Vasile şi Erimiia, nepoţii Fătului, strănepoţii lui Lupea Berheciu, şi-au dat o parte de ocină din **Slipoteni** (lângă Izvorul Berheciului, Bacău), din ţinutul Tecuciului, din tot satul, a şasea parte, lui Racoviţă logofăt, pentru o vină ce au avut ei, drept câţiva stupi ce i-au furat şi s-au prins de faţă la acest om, deci nici el nu s-a tăgăduit, ci a spus înaintea noastră că i-au furat acei stupi.

---

942 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 338, pp. 462, 463

943 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 88, p. 102

Şi cu altă n-au avut cu ce plăti, ci i-au dat acea parte de ocină"[944].

SLIVNA

(fost Sârbi, parte din oraşul Bereşti, Galaţi).

1493, octombrie 26: Întărit de Ştefan voievod fraţilor Stan Grama, Sima, Bodea şi Bogdan, care cumpăraseră, cu 64 zloţi tătăreşti, de la Giurgea, fiul lui Bancea Prodănescu şi de la nepoata lui Mica, fata lui Brindea, amândoi nepoţi ai lui Miclea Prodănescu, „ocina lor dreaptă, un sat, anume Sârbii, la obârşia Slivnei"[945]. Hotarul, din veac.

1774, iunie 5: Satul **Slivna**, ţinutul Covurluiului, ocolul Horincii, avea, după recensământul lui Rumeanţev[946]**. Rufeturi:** Ioniţă Dima, mazil / Ioniţă Enachi, mazil / Costandache Dima, mazil / Ioniţă Motran, mazil / Tudose fratele lui Enachi, mazil.

1902: „**Slivna**, comună rurală în judeţul Covurlui, plasa Horincea, așezată pe vale, la 85 km de la Galaţi. Se mărginește, la nord-est, cu Prodanești, Gănești și Cavadineşti; la sud, cu Balintești, și la vest, cu Berești. Se compune din două cătunec: Slivna, reședință, și Onciul, cu o

---

[944] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 35, pp. 39, 40

[945] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 136, pp. 261-263

[946] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 97

populaţie de 996 locuitori. Locuitorii din Slivna sunt răzeși, cei din Onciul, foști clăcași împroprietăriți. Are 2 biserici, cu hramul Sf. Ioan Botezătorul și Sf. Nicolae, formând o parohie, cu catedrala Sf. Nicolae, deservită de un preot paroh și 2 cântăreţi; o școală. / **Slivna**, sat şi reşedinţa comunei cu acelaşi nume, are o populaţie de 823 suflete; 2 biserici şi o şcoală”[947].

SLOBOZENI

(Slobozia Zbieroae, azi Slobozeni,
lângă Scoposeni, comuna Gorbani, Iaşi).

1639, iunie 15: Constantin şi Dumitru, feciorii Agahii, nepoţii Chirenii Zbiroaii, vând medelnicerului Banul şi jupânesei Alexandra, drept 50 taleri bătuţi, „moşia ce am avut în **Slobozia Zbieroae** (Slobozeni, lângă Scoposeni, comuna Gorbani, Iaşi), ce este pe Prut, din jumătate de sat, două părţi câte a şaptea parte… dinaintea fraţilor noştri Ionaşco Talpă, Guţul, Simion părcălabul, Focşa şi alţi oameni buni”[948].

1639, octombrie 8: Zapisul lui Ionaşco Ghizdăvăţ, Ionaşco a Savei şi Condre din sat de **Luceni** (comuna Victoria, Iaşi), în care mărturisesc cum au vândut „o parte de ocină, din părţile noastre de sat din Luceni pentru o parte de ocină ce-a fost vândută din sat de **Petreşti**

---

[947] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 437, 438

[948] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 148, pp. 163, 164

(comuna Ipatele, Iaşi) pitarului Ianachie de nepoţii noştri, feciorii Ilenei. / Deci, văzând noi că au vândut nepoţii noştri acea parte de ocină din Petreşti, fără ştirea noastră, noi am vândut din părţile noaste din satul Luceni o parte de ocină, ca să fie împotriva celei părţi de sat din Petreşti, Ursului Ţocârlan, drept 8 zloţi şi drept două vaci cu viţei şi un bou bun… / Şi la tocmeală au fost Erimiia din **Slobodzie** (lângă Scoposeni, Slobozia Zberoaiei, comuna Gorbani, Iaşi), Pavăl pârcălabul de **Chişerei** (azi Grădinari, comuna Golăeşti, Iaşi), Vasile Beghiul din sat din **Străoani** (comuna Victoria, Iaşi), Niculei văfaful hatmanului, Vasile pârcălabul, Ştefan Cârcos de târgul **Iaşi**, Chirilă feciorul Gârnei, Moiseiu feciorul lui Frăţiman, Gavril feciorul popii Macsân din **Bogzeşti** (comuna Budăi, judeţul Orhei, Moldova), de la Orhei, şi mulţi oameni buni şi bătrâni”[949].

SLOBOZIA

(pe Vilna, Vaslui, prin cătunul Mogoşeşti, azi în
comuna Ipatele, Iaşi).

1400, septembrie 1: Întărit de Alexandru cel Bun boierului Mogoş. „Iar hotarul acestui sat, din obârşia Vilnei purcede în jos, până la plopi, iar de la plopi, drept peste câmp, până la trei stejărei, în marginea dumbrăvii, de la acei trei stejărei drept la rediu şi în marginea rediului, la movilă, şi de la movilă, pe culmea dealului,

[949] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 249, pp. 247, 248

până la poiană, iar de la poiană, pe Dealul cel Mare, până la obârşia Vilnei. Atât îi este tot hotarul”[950].

SLOBOZIA

(comuna Slobozia, Iaşi).

1624, martie 24: Întărit de Radul Mihnea voievod mănăstirii Solca, care primeşte uric pentru, pe lângă satele din ocolul Bădeuţilor (Bădeuţii, Drăgăneştii, Cârneceştii, Vancicăuţi, Pârlişani), „care sate au fost toate domneşti şi s-au numit de ocolul Badeuţi şi nu sunt de nici o trebuinţă pentru domnie”, şi alte sate sucevene (Ciorsaci, Broşteni, Stupca, Lămăşeni), „două sate, **Monastirenii** (Mănăstireni, Botoşani) şi **Costeştii** (Costeşti, Botoşani) şi cu mori pe Siret, care au fost ascultătoare de ocolul Botoşanilor… un sat, anume **Iubăneştii** (Ibăneşti, Botoşani), din ţinutul Dorohoi, cu iazuri şi cu mori, care sat a fost mai înainte ascultător de ocolul Dorohoi smuls de acolo Isac Balica hatman, în zilele sale, şi l-a luat, iar apoi l-a pierdut în hiclenie, când a venit cu sabie şi cu mulţime de leşi asupra ţării aceştia şi asupra lui Ştefan voievod… / un sat anume **Dumenii** (Dumeni, Botoşani), în acelaşi ţinut, care sat mai înainte a fost al lui Isac Balica hatman şi l-a alipit la ocolul **Căcăcianilor** (sat pe Cracău, Neamţ), iar apoi l-a pierdut în hiclenie, când s-a ridicat cu Costantin voievod asupra lui Ştefan voievod şi asupra sceptrului cinstitului împărat… / două sate, anume

[950] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 12, p. 18

Lozna (comuna Dersca, Botoşani) şi **Călineştii** (judeţul Suceava), ce sunt în ţinutul Suceava, care sate au fost mai înainte ale lui Vasile Stroici şi le-a pierdut în hiclenie, când a venit cu sabie şi foc asupra ţării acesteia şi asupra lui Ştefan voievod, cu mare mulţime de leşi şi cazaci… / un sat, anume **Stroieştii** (comuna Lunca, Botoşani), ce este în ţinutul Hârlău, care sat a fost mai înainte domnesc… / un sat, anume **Slobozia** (comuna Slobozia, Iaşi), în ţinutul Roman, lângă Cotnari, pe pârăul Cârjoaie, şi cu mori mai jos de sat, pe acelaşi pârâu… / un sat, anume **Podolenii** (sat, Vaslui), în ţinutul Fălciu, cu tot venitul, care sat a fost drept domnesc şi a mers din mână în mână… / un sat, anume **Ustiia** (comuna Ustiia, judeţul Chişinău, Moldova), în ţinutul Orhei, pe malul Nistrului, unde cade pârâul Răut în Nistru, şi cu mori în Răut şi în Nistru, care sat a fost ascultător de ocolul Orheiului”[951].

SLOBOZIA-SILIŞCANI

(Sihle, satul fraţilor Luca, Malea şi Stroe,
comuna Mihăileni, Botoşani).

1436, august 11: Întărit de Ilie şi Ştefan voievozi lui Luca de la Sihle şi fraţilor lui Malea şi Stroe, care primesc uric pentru „două sate, unul la Terebne, anume Viadici, celălalt la gura Săratei, unde a fost Mihail... Iar

[951] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 178, pp. 235-238

hotarul acestor sate să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”[952].

1627, septembrie 1: Întărit de Miron Barnovschi voievod vornicului Gligorie Hruci, care primeşte uric pentru „un sat anume **Silişte**a supt Turbureni, ce este în ţinutul Hotinului”[953].

1632, martie 1: Zapisul fiilor lui Simion Jorea, Ionaşco, Gheorghe şi Grăpina, şi al nepoatei lor Safta, care îşi împart moşiile moştenite după „părinţii noştri Simion Jorea şi maica noastră Anna Joroae”. „Deci s-au venit în partea lui Ionaşco Jorea jumătate de **Ruptură** (azi Izvoare, comuna Bahna, Neamţ) în ţinutul Neamţului, a patra parte de **Seliştea** (azi Slobozia-Silişcani, comuna Mihălăşeni, Botoşani), în ţinutul Hotinului, jumătate din a patra parte de **Măndăcăuţi** (Mendicăuţi, comună în raionul Hotin, Ucraina) de acolo şi a patra parte de Onut (scris „Unotu”) în ţinutul Cernăuţilor”; / „Iar lui Gheorghie Jora s-au venit jumătate de **Costeşti** (comuna Duruitoarea, raionul Râşcani, Moldova) în ţinutul Hotinului şi jumătate din a patra parte de Măndăcăuţi de acolo şi a patra parte din Onut, în ţinutul Cernăuţilor, şi a patra parte din **Creceşti** (azi Chirceşti, comuna Micleşti, Vaslui) şi jumătate e **Ruseni** (sat, Vaslui), în ţinutul Vasluiului”; / „Iar surorii noastre, Grăpinei, s-au venit jumătate de sat **Zubriceni** (azi Zăbriceni, comună în raionul Ediniţa, Moldova), în ţinutul Hotinului, şi jumătate de **Părceleni**, de acolo, şi a patra parte de **Zăvădeni** (sat, raionul Hotin, Ucraina) şi o

---

[952] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 160, pp. 222, 223

[953] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 232, p. 319

falce şi un fărtai de vie în **Cotnar**; / Iar nepoatei noastre, Saftei, fetei Nastasiei, surorii noastre, s-au venit jumătate de sat **Porceleni** (Oneşti, fost Porciuleanca, comuna Zăbriceni, raionul Ediniţa, Moldova), în ţinutul Hotinului, jumătate de Zăvodeni de acolo şi a patra parte de Zăvedeni, iarăşi de acolo, şi două fălci de vie la Cotnar. Însă cea moară din jos de **Pojogeni** (raionul Ediniţa, Moldova) să fie în două Grăpina cu Safta. Şi dintr-acele heleşteie să le fie după părţi"[954].

1633, ianuarie 15: Întărit de Alexandru Iliaş voievod mănăstirii Aron vodă din ţarina Iaşilor, care primeşte uric pentru „o selişte, anume **Fetioneştii** (lângă Victoria, Iaşi), care este în ţinutul Iaşi, pe Jijia, cu vad de moară pe Jijia", dobândită prin schimb cu „seliştea anume **Selicicanii** (azi Slobozia-Silişcani, comuna Mihălăşeni, Botoşani), pe Başeu, care este în ţinutul Dorohoi", fostă a „pârcălabului Gheorghe Jorea"[955].

1902: „**Slobozia**, sat în stânga pârâului Bașeul, pe valea pârâului Fundoaia, în partea de nord-est a comunei Brăteni, plasa Ștefănești, judeţul Botoşani, așezat pe moșia Odaia Silișcani. Are o suprafață de 167 hectare, cu o populaţie de 80 familii sau 309 suflete; 1 biserică, cu 2 cântăreţi. Vite: 90 boi și vaci, 35 cai, 200 oi și 60 porci"[956].

---

954 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 10, pp. 9, 10

955 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 269, pp. 340-342

956 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 439

SLOBOZIA

(sau Pătruşani, azi Chetroşeni, comuna Şişcani, raionul Kotovsk, Moldova)

1634, iunie 24: Întărit de Vasile Lupu voievod nepoţilor Agahiei şi ai vornicesei Chirena Zbieroaie, Constantin, Cumna şi Dumitru, fiii Agahiei, nepoţii lor Gheorghe Roşca vistier, Vasile şi Măria, feciorii Măguţii, nepoţi Agahiei, Gheorghe cu fraţii şi cu surorile lui, feciorii Lupului vornic, toţi nepoţi Agahiei, şi iarăşi Iordache, Florinţa şi Franga, feciorii Maricăi, toţi nepoţii Agahiei, Varvara şi Tecla, feciorii Dimitrii, iar nepoţi Agafiei, aşijderea rudeniile lor Dumitru, Ionaşco şi nepoata lor Măriia, fata Mărenii, feciorii Fătului, toţi nepoţi şi strănepoţi Chirenii Zberoae vorniceasa, care primesc urice pentru „trei sate, anume **Izbiştea** (Izbeşti, comuna Cruglic, raionul Dubăsari, Moldova), din ţinutul Orheiului, şi satul **Pietrosul** (sau Guţăşti, aproape de Bujor, comuna Bujor, raionul Kotovsk, Moldova), şi satul **Slobodziia** (sau Pătruşani, azi Chetroşeni, comuna Şişcani, raionul Kotovsk, Moldova), din ţinutul Lăpuşnei, şi cu două fălci de vie de la târgul **Huşilor**”[957].

---

[957] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 167, pp. 189, 190

SLOBOZIA

(lângă Stânca, Botoşani).

1645, iulie 17: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod lui Vasilie diaconului din **Slobodzie** (lângă Stânca, Botoşani) ot **Ştefăneşti** (comuna Ştefăneşti, Botoşani), „să fie tare şi puternic a ţine şi a apăra ale sale drepte ocini şi moşie de sat din **Liveni** (comuna Manoleasa, Botoşani), a treia parte, şi din satul **Hruşovăţ** (Gruşeviţa, comuna Babin, raionul Chelmenţi, Ucraina) ce i se va alege partea din vatra satului, din fânaţe şi cu tot venitul”[958].

SLOBOZIA

(pe Bistriţa, Bacău).

1774, iunie 15: Satul **Slobozia**, ţinutul Bacău, ocolul Bistriţei de jos, satul spătarului Toader Canta, avea, după recensământul lui Rumeanţev[959]**: Toată suma caselor**: 15. Scădere rufeturi, însă 10: 10 scutelnici ai dumisale spătarului Toader Canta. Rămân birnici 5. / **Birnici:** Pavel, bârsanu / Sandul, mocan / Simion, mocan

---

[958] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 134, p. 110

[959] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 297

/ Costandin, vrânceanul / Roman, ungurian / Gheorghe, muntean / Gligori, muntean / Toader, muntean / Stroie, muntean / Vasile, mocan / Toader, vrâncean / Hilip, rotar / Costandin, sârbul / Dragomir / Ion, ungurian.

SLOBOZIA

(Slobodziani, azi Slobozia, comuna Gârceni, Vaslui).

1645, octombrie 18: Vasile Banul medelnicerul cel mare, nepotul Petrii Ungurul, cu rudele lui Chiriac, cu femeia lui Aniţa, şi Tănasie şi cu feciorii lui, toţi nepoţii Petrii Ungurului împart între ei ocinile „ce am avut de la moşul (bunicul) nostru Petrea Ungurul. / Şi s-au venit Aniţei şi feciorilor Titianei jumătate de sat **Slobodziani** (Slobozia, comuna Gârceni, Vaslui) din ţinutul Vaslui, jumătate din **Platoneşti** (Plotuneşti, comuna suburbană Prigoreni, inclusă în oraşul Târgu Frumos, Iaşi) din ţinutul Cârligătura, a patra parte din **Hotceşti** (comuna Strunga, Iaşi), însă şi părţile de **Criveşti** (comuna Strunga, Iaşi) şi de **Răvcani** (Răvăcani, comuna Strunga, Iaşi), care părţi au fost vândute de tată-său, de Gligorie Mustea, lui Buhuş vistiernicului; şi din **Hăsnăşeni** (comuna Leţcani, Iaşi), a opta parte, ce o am plătit eu, Vasile Banul, de le-am dat un cal. / Şi în tocmeala noastră au fost pârcălabul Damaschin, Păcurar de **Verşeni** (comuna Miroslăveşti, Iaşi), Istratie de ţinutul Cârligătura, Ionaşco Mareş, Toader Marco şi mulţi oameni buni”[960].

---

[960] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 225, pp. 176, 177

SLOBOZIA MORILE PRECISTEI

(lângă Focşani, Vrancea).

1774, iunie 26: Satul **Slobozie ot Morile Precistei** (mănăstire din Focşani), ţinutul Putnii, ocolul Gârlelor, după recensământul lui Rumeanţev[961], avea **toată suma caselor 33**. Scădere rufeturi 5: 2 nevolnici, 3 slujitori. Rămân birnici 28 (28 scutelnici). / **Scutelnicii mănăstirii Precistii din Focşani**: Ivan fiul lui Niagul, morar / Vlad fiul lui Pârvul / Mihalache, morar / Iosip, morar / Stan fiul lui Vasilache / Niţul / Gheorghe / Şerban, morar / Ion Bălăban / Ion Spânul / Mihalce, crav / Vasile, vier / Paraschiv, vornic / Iorga, harabagiu / Costantin, muntean / Petre, muntean / Vlad, muntean / Gheorghiţă, muntean / Stan, muntean / Anghel, muntean / Badul / Dragomir, văcar / Gheorghiţă, muntean / Gheorghiţă, railian (din Raia – n. n.) / Sălivăstru / Stănilă / Ene / Toader, podar. // **Rufeturi:** Negul, morar, slujitor de Focşani / Grigore, slujitor / Anca, văduvă / Marica, văduvă / Toader fiul Nicului, slujitor.

---

961 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 318, 319

SLOBOZIA MOVILII

(în Covurlui, Galaţi).

1774, iunie 5: Satul **Slobozia Movilii**, ţinutul Covurluiului, ocolul Mijlociu, avea, după recensământul lui Rumeanţev[962]**. Birnici:** Dima Bârcu / Ion Jâglău / Gligore Hâncul / Ion Gagiul / Ilie Gagiul / Gligore Stan, în sama lui Crăiţă. // **Scutelnici:** Simion Zaharie, scutelnic al căpitanului Movilă / Dediul Zaharie, scutelnic al căpitanului Movilă / Gheorghe Zaharie, scutelnic al căpitanului Movilă / Lupul Bâlcu, scutelnic al căpitanului Movilă / Neculai Mavriche, scutelnic al căpitanului Movilă / Ion Arsăndoiul, scutelnic al căpitanului Movilă.

SLOBOZIA

(lângă Tecuci, Galaţi).

1774, iunie 26: Satul **Slobozia**, ţinutul Tecuciului, ocolul Târgului, după recensământul lui Rumeanţev[963], aveau **toată suma caselor 54**. Scădere rufeturi 14: 1 vornic, 1 vătăman, 1 păscar (pescar – n. n.) isprăvnicesc, 11 văduve. Rămân birnici 40. / **Birnici**: Dediul sin (fiu)

[962] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 103

[963] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 555, 556

Duca / Stoian, sârbul / Voicul, sârbul / Tudori sin Opria / Costandin sin Tudora / Nenciul, cioban / Dumitru Calmari / Stan Vlăduţă / Dumitru Tutuca / Tudori Tutuca / Gheorghi Crâstez / Tudosii, răilian (din Raia) / Ilii Tutuca / Vlad Cârlan / Ştefan sin Tudosii / Ştefan sin Năstasii / Neculaiu, cumnat lui Ştefan / Ene, holtei cu mamă / Dumitraşcu, cioban / Pavăl sin Miron / Niagu sin Grigoraş / Uncheş Iancul / Radu sin Iancul / Draghia zet (ginere) vornicului / Negoiţă brat (frate) lui / Vasili, holtei cu mamă / Voicul sin Iancul / Costandin sin Tutuca / Cernica, văcar / Drăgan, ce a fost scutelnic dumisale spătarului Conachi / Niagul Mârtac / Constandin / Dumitraşcu / Petria, holtei cu mamă / Lupul Băban, ce a fost birnic la Fundeni / Manolachi Mirăuţă, ce a fost poştaş / Tudori, tij (la fel) / Eni, bejenar / Eni a Huzunului, tij / Vlad brat (frate) Negoiţă. // **Rufeturi**: Eni, vornic / Niagul, vătăman / Ioana, văduvă / Măriuţa, văduvă / Tudora, văduvă / Niaga, văduvă / Dobra, babă văduvă / Tudora, babă văduvă / In (altă) Tudora, văduvă / Baba Dumitra, văduvă / Vasili, pescar isprăvnicesc / Maria, văduvă / In (altă) Maria, văduvă / Nastasia, văduvă.

SLOBOZIA FOCŞEI

(lângă Braniştea Tecucilor, Galaţi).

1774, iunie 26: Satul **Slobozia Focşei**, ţinutul Tecuciului, ocolul Târgului, după recensământul lui Ru-

meanţev[964], avea **toată suma caselor 50**. Scădere rufeturi 5: 1 vornic, 1 vătăman, 1 lumânărar isprăvnicesc, 2 văduve. Rămân birnici 45. / **Birnici**: Toader sin (fiu) Dărăban / Ion, holtei cu mamă / Costandin sin Saftii / Sandul sin Aniţa, holtei cu mamă / Zaharia zet (ginere) Dodoai / Ion sin căpitanului / Sandul, holtei cu mamă / Ursul Nebunele / Simion Căpitanul / Ştefan sin Cernat / Arion sin Jalobă / Vasili Nebunele / Vasili Tăbuş / Grigori Tărâţă / Ioniţă Bostănar / Mereuţă sin Marin / Vişan sin Vasili / Ion zet (ginere) lui Chicoş / Dragomir sin Chicoş / Manolachi zet Cernat / Cernat sin Ştefăniţă / Ivan, muntean / Zanfir Buiac / Stănilă, ce a fost vornic / Crâstia sin Stănilă / Ion Toader Tărâţă / Sandul sin Stoian / Gheorghi cumnat lui Crivăţ / Ion, vameş / Dragomir, văcar / Radu Dobriţoai / Alecsandru Pocriş / Dumitrachi Palicar / Enachi Pocriş / Ioniţă, holtei / Crâste Palicar, văduvoi / Costandin sin Duca / Şerban Bălan / Postolachi sin Vasilachi / Ioniţă Bălan / Ioniţă Iftemii / Nanu, bejenar / Sandul Tăbuş / Strătulat, holtei cu mamă / Vasilachi, holtei cu mamă. // **Rufeturi**: Vlad, vornic / Ivan, vătăman / Stan Pocriş, lumânărar isprăvnicesc / Călina, văduvă / Soltana, văduvă.

---

[964] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 562

SLOBOZIA NOUĂ

(lângă Fundeni, Tecuci, Galaţi).

1774, iunie 26: Satul **Slobozia Nouă**, al căpitanului Ilii ot Târgul Tecuciului, ţinutul Tecuciului, ocolul Târgului, după recensământul lui Rumeanţev[965], avea **toată suma caselor 56**. Scădere rufeturi 15: 1 vornic, 1 vătăman, 1 popă, 6 nevolnici, 3 slugi, 1 ţigan, 1 lumânărar, 1 străin. Rămân birnici 41. / **Birnici**: Ion Popoiul / Răzmeriţă / Vasilii Baltă / Andrei sin (fiu) Dumitru / Toader zet (ginere) lui Dumitru / Ştefan al lui Tudorachi / Grigori Ciopaga / Gheuca, rotar / Căzan, rotar / Grigorii, muntean / Ion, muntean / Radu Anton / Stănică / Mutul / Negoiţă fiu lui Stănică / Gheorghi Pană / Enachi, rotar / Constantin fiu lui Meleca / Ion Hârlău / Moise Hârlău / Ghenia Vezurian / Badiul frate lui Tudori, văcar / Oanca, muntean / Eni / Costantin Vezurian / Lupul fiul lui Petria, rus / Radu Mircia / Vasili, holtei cu mamă / Neculai, holtei cu mamă / Costantin, holtei cu mamă / Gheorghi Hârlău, holtei cu mamă / Voicul Gagiul, holtei cu mamă / Stan, vier al dumisale spătarului Ioniţă Canta / Necula Crivăţ / Costantin Belivacă / Anastasii, holtei cu mamă / Măteiu, muntean / Stănilă, merticar / Niagu Jămalţu / Vasili Bran, rus. // **Rufeturi**: Iftemii Modruz, vornic / Lupul Băjan, vătăman / Popa Pătraşcu / Uncheş Dumitru, nevolnic / Neculaiu Hârlău,

---

[965] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 568, 569

nevolnic / Uncheş Dragomir, nevolnic / Stoica, muntean, nevolnic / Uncheş Tudorache, nevolnic / Ion, ungurian, străin / Costantin, bucătar, sluga dumisale căpitanului Ilii / Tudorache, holtei cu mamă, lumânărar ispărvnicesc / Tudor, ţigan, herar / Toader, păcurar, sluga căpitanului Ilii / Dumitru, cumnat lui Toader păcurar, la fel / Toader, văcar, nevolnic.

SLOBOZIA BUDA

(lângă Răchitoasa, aproape de Tecuci, Bacău).

1774, iunie 26: Satul **Slobozia Buda**, ţinutul Tecuciului, ocolul Berheciului, după recensământul lui Rumeanţev[966], avea **toată suma caselor 51**. Scădere rufeturi 7: 1 vornic, 6 nevolnici. Rămân birnici: 44. / **Birnici:** Lupul Uncheş / Stănilă, rotar / Mania / Ion Condria / Uncheş Stan / Grigori / Ioniţă, brat (frate) lui / Vasili, frate lor / Toader / Stoica / Apostol / Dragomir / Uncheş Ion, ce a fost al spătarului Gheorghi Costandachi / Vasile Prutău, ce a fost scutelnic al dumisale spătarului Conachi / Toma, muntean / Toader / Ion, muntean, bejenar venit de la octombrie / In (alt) Ion, muntean, la fel / Niagul, la fel / Dragul, la fel / Dumitru, la fel / In (alt) Dumitru, la fel / Ion, rotar, la fel / Stoian Uncheş, la fel / Vasilachi, la fel / Vasile, holtei cu mamă, la fel / Gheorghi, la fel / Lupul, la fel / Niagul, muntean, bejenar venit de la mai / Gheorghi, la fel / Şerban, la fel / Radu,

---

[966] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 586, 587

holtei cu mamă, la fel / Ion, rotar, la fel / Costantin, la fel / Ştefan, la fel / Vasili, la fel / Ursul, la fel / Vişan, la fel / In (alt) Ursul, la fel / Petre, la fel, bejenar de la mai / Marin, la fel / Grama, la fel / Opria, la fel. // **Rufeturi:** Frăţilă, vornic / Dumitru Şchiopul, nevolnic / Negoiţă Cinpoeş, nevolnic / Vasili, rotar, nevolnic / Mania, rotar, nevolnic / Radu, rotar, nevolnic / Drăguşan, nevolnic.

SLOBOZIANI

(Sloboziiani, în Dumeşti, comuna Dumeşti, Vaslui)

1634, iunie 22: Întărit de Vasile Lupu voievod slugilor domneşti Murgoci, Simion Mogâldea şi Ştefan „jumătate din satul **Sloboziiani** (Sloboziani, în Dumeşti, comuna Dumeşti, Vaslui), pe pârâul Bârlad, la ţinutul Vaslui, cu vad de moară pe pârâul Bârlad, cu poiană şi din pădure şi din câmp", pe care l-au cumpărat, cu 110 taleri de argint, de la „Titiana şi Ana, fiicele Nastasiei, nepoate lui Petrea Ungurul pârcălab, strănepoate lui Coste logofăt, şi de la Anghelina, fiica Todosiei, nepoata lui Caraghiuzel, strănepoata lui Coste logofăt"[967].

[967] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 164, pp. 187, 188

SLUGANI

(lângă Ciumaşi, comuna Bereşti-Bistriţa, Bacău).

Întărit, în **22 martie 1500**, de Ştefan voievod, în cadrul unui schimb de sate cu mănăstirea Bistriţa, care mănăstire primeşte „patru sate, tot pe Bistriţa: un sat **Slugani**, al doilea sat **Chicoteşti** (lângă Blăgeşti, comuna Blăgeşti, Bacău), al treilea sat **Călieneşti** (lângă Blăgeşti, comuna Blăgeşti, Bacău), al patrulea sat **Lăţcani** (Lăscani, contopit cu Racova, comuna Racova, Bacău), care este în faţa Călieneştilor, sub dumbravă", voievodul primind „cinci sate: unul pe Cracău, anume **Cauceleşti** (Căciuleşti, comuna Girov, Neamţ), unde au fost juzi Mihail şi Dieniş, între **Grieleşti** (lângă Căciuleşti, comuna Girov, Neamţ) şi între **Lupşa** (lângă Căciuleşti, comuna Girov, Neamţ), altul pe Siret, anume **Gâdinţi** (comuna Sagna, Neamţ), unde a fost curtea lui Negrea, trei pe Bistriţa, mai sus de Bacău: **satul lui Birai** (Birăeşti, apoi Gherăieşti, inclus în Bacău), şi **satul lui Vlăscan** (Vlăcsăneşti, inclus în Bacău) şi satul **Manuileşti** (Manoileşti, inclus în Bacău)"[968]. Hotarul, din veac.

---

[968] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 256, pp. 458-460

SMULŢI

(sau Zmulţi, Gorneşti pe Suholui, azi Smulţi,
comuna Drăguşeni, Galaţi).

1448, iulie 15: Întărit, în **15 iulie 1448**, de Roman voievod, fraţilor Cernat Ploscar şi Şteful, care primesc uric pentru „satele, pe Corod, anume: Pîtcăeşti, pe care l-au cumpărat de la Pîtcă pentru 60 de zloţi, amândouă părţile, şi, pe aceeaşi parte, între Motoşeşti şi între Vitezeşti, un loc de pustie să întemeieze sat, şi, mai jos de Vitezeşti, la fântână, un loc din pustie să facă sat, şi **Zmulţi, pe Suholui**, **şi, mai jos, unde este jude Uliu, anume Mileşti** (azi, deal şi vale în Smulţi), **şi seliştea Dăbeştilor** (tot în Smulţi), **şi Cernăteşti**, la obârşiile Gerului, şi, mai jos, Goruneşti, şi, între Mileşti şi între Frăţileşti, un loc din pustie, şi seliştea Frăţileştilor, şi, la obârşia Bârzotei, o prisacă, la fântână, unde a fost Călugărul, şi, în dreptul Cojoeştilor, unde a fost prisaca lui Roşca, şi Găunoasa, de la obârşie până la gură, şi seliştea lui Laţco Furul, pe Suholui, şi seliştea Comăneştilor, la gura Cneajei, şi seliştea lui Mânea, pe Covurlui, şi seliştea Şcheilor, şi, mai jos, seliştea lui Fâlfoi, şi a lui Radul, şi a lui Radici, unde este jude Dragoş, şi iezerul Covurluiului cu gârla, şi unde a fost Cudrea, şi, pe Prut, Făreşti, şi gârla Flămîndzilor, şi jumătate din morile noastre de la Covurlui, pe Prut, să-şi facă casă, şi jumătate din pădure, şi jumătate din şteze, şi din peşti şi din tot venitul, şi pe apă şi pe uscat, să le fie jumătate, şi pe aceeaşi parte a iazului să-şi facă dârstă, şi de la iaz în vale pe Prut să le

fie lor din toate târguielile toată această vamă, şi pe apă şi pe uscat, şi seliştea Folteştilor, şi seliştea lui Berevoi, pe Ialan, şi fântâna lui Balea, pe Suholui, şi fântâna lui Cucu şi, pe Cracău, unde sunt juzi Dragan şi Nasoe, amândouă părţile, şi mănăstirea, şi, pe Bârlad, Blajari, şi Mereşti, şi mănăstirea la gura Bârlăjiţei, unde este Agapie, şi Lieşti, şi Gârleşti, şi Tălăbeşti, ocina lor, unde au fost Voico şi Şteful şi Micu, cu toată gârla de la Bârlad, şi Tonceşti, cu gârla, şi gârla Brateşului cu satul şi seliştea lui Duma, pe Călmăţui"[969]. Hotarele, din veac.

1502, martie 14: Întărit de Ştefan voievod lui Petrea, care cumpără, cu 70 de zloţi tătăreşti, de la Oancea, nepotul lui Bodea ploscar, „ocina lui dreaptă, a patra parte din satul de pe Sohului, anume Mileşti (parte din Smulţi), unde a fost Milea Uliul, la capătul de jos"[970]. Hotarul, din veac.

1634, septembrie 14: Zapisul vornicului Strătulat şi Călmăţui, în care mărturisesc, că fiind chemaţi de Mihai, sluga lui Curt Celebi, cu scrisoarea domniei, în care se poruncea „să mergem la sat la **Măcişani** (Măcişeni, comuna Corni, Galaţi), ce este pe Mânjina, la ţinutul Covurluiului, care sat l-a cumpărat de la oameni din Măcişeni, să-l alegem dinspre alte hotare… am chemat oameni buni de primprejur, anume Dodeş Irodu din **Corne** (comuna Corni, Galaţi), Cârste Totrepehe din **Măcişani**, Măteiu din **Puţăni** (Puţeni, azi Valea Mărului, comuna Valea Mărului, Galaţi) şi Zbere din **Cleni** (comuna Corni, Galaţi)", cu care au stabilit că „hotarul

---

[969] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 280, pp. 397-399

[970] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 276, pp. 494-496

satului Măcişănilor, din jos, se întâmpină cu hotarul Puţănilor şi cu al Clenilor, la o movilă mare, în deal, dinspre apus, şi merge în sus culmea dealului, pe lângă hotarul Puţănilor, până se scoboară pe o vâlcea, ce se cheamă Valea lui Negrilă, şi dă în Găunoasa, şi merge în sus pe matcă, pe lângă hotarul **Mândreştilor** (comuna Valea Mărului, Galaţi), până se întâmpină cu hotarul **Gorneştilor** (înglobat în Smulţi, comuna Drăguşeni, Galaţi) şi taie, la răsărit, pe lângă hotarul **Dabeştilor** (comuna Drăguşeni, Galaţi), ce trece Mânjina, în deal, dinspre răsărit, până se întâmpină cu hotarul **Cornilor**, şi merge în jos culmea dealului până se întâmpină cu hotarul **Clenilor** şi taie, de-a curmezişul, peste vale Mânjina, alături cu hotarul Clenilor, până iar la movila unde se întâmpină hotarul Măcişănilor şi al Puţănilor şi cu al Clenilor. Deci noi le-am ales şi le-am stâlpit dinspre alte hotare străine"[971].

1774, iunie 5: Satul **Zmulţii**, ţinutul Covurluiului, ocolul Mijlociu, avea, după recensământul lui Rumeanţev[972]**. Birnici:** Alicsandru Butunoiu / Tacul brat (frate) lui / Tofan Butunoiu / Vasile Butunoiu / Mihai Nejnir / David Butunoiu / Vlad Totolici / Savin Totolici / Ion, vătăman / Ion Bucă / Apostol Bârlibaş / Ion, dogar / Vasile, dogar / Gligore Totolici / Crăciun Bucă / Năstasă Bucă / Ion Lungul / Ion Macovei / Radul Corchei / Ştefan Corchei / Gheorghe Corchei / Savin, vătăman / Toader Nejnir / Vasile Gafton / Lupul Nejnir / Costandin Gaiul / Ion Mardare / Ioniţă Prodan / Savin Iftodie / Andrei

---

[971] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 260, pp. 290, 291

[972] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 104, 105

Iftode / Ion Bejan / Iordache Bejan / Ion, muntean / Pavăl, muntean / Andrei Nejnir / Petre zet (ginere) lui Patriche / Ştefan Patriche / Ion Patriche / Ion Călăci / Pătrasii Patriche / Ştefan Grosul / Enachi Moţoc / Pavăl Patriche, vornic / Lupul Ciolan / Vasile Ciolan / Antohi Ciolan / Lupul Gafton / Gligore Prodan. // **Rufeturi:** Ion, diacon / Popa Ion / Toader, diacon / Popa Gligore / Ioana Ciorăriţa, văduvă / Ana, văduvă / Aniţa, văduvă / Maria, văduvă / Linca, văduvă / Rusanda, văduvă.

SOBOLEŞTI

(sat lângă Săvineşti, Neamţ).

Întărit, în **15 septembrie 1462**, de Ştefan voievod, „mănăstirii noastre de la Piatra lui Crăciun (Piatra Neamţ), unde este hramul Adormirea preasfintei născătoare de Dumnezeu şi pururi fecioară Maria", care primeşte uric pentru „anume satele şi morile: moara cea mare care este pe Bistriţa (Bistriţa, comuna Viişoara, Neamţ) şi în Zdvijinţii (Zvijinţi, Arca sau Doamna, parte din Piatra Neamţ), de la Doamna şi **Soboleşti** (sat lângă Săvineşti, Neamţ), şi Faurii (înglobat în Zăneşti, Neamţ), şi Vascăuţi (lângă Săvineşti, Neamţ), şi Braşeuţi (Brăşăuţi, comuna Dumbrava Roşie, Neamţ), şi Bulgari (partea a municipiului Piatra Neamţ), şi Mărăţei (în Piatra Neamţ), şi Dărmăneştii pe Chivejdi (în Piatra Neamţ), şi Oprişani (Cuejdiu, comuna Gârcina, Neamţ), de asemenea pe Chivejdi, şi Răidăceştii (lângă Turtureşti, comuna Girov, Neamţ), şi Tortoreştii (numit şi Tătăraşi,

azi Turtureşti, comuna Girov (neamţ), două părţi – o parte pe care ei au cumpărat-o de la Cozma, fiul lui Băloş, pentru 75 de zloţi tătăreşti –, şi Căuceleştii pe Cracău şi cu moară (Căciuleşti, comuna Girov, Neamţ), şi Mândreştii pe Orbic (lângă Goşmani, comuna Români, Neamţ), şi satul lui Şerbu Răspop (Beşicani, comuna Săuceşti, Bacău), şi Stăuciani, amândouă cuturile şi cu moară şi cu iaz (Săuceşti, Bacău), şi morile de la Bacău, pe care ei le-au întemeiat din pustiu, şi prisaca de la Fundu, dincolo de Siret (Siretu, comuna Letea Veche, Bacău), unde a întemeiat Martie, şi via de la sare, la Bacău, în Dealul Sării, şi Vâlsăneştii, mai sus de Bacău, şi cu dârsta (partea de sus a Bacăului), şi Lucăceştii pe Tazlăul Sărat (parte a oraşului Moineşti, Bacău), şi satul anume Heciani, şi cu morile, pe Siret, pe care l-a dat lor pan Hodco Ştibor din uricul său, pentru sufletul său, şi mănăstirea unde este hramul Sfântul Bogoslov, şi mănăstirea de la Bahlui, şi cu moara, şi mănăstirea de la Bohotin, şi cu moara, şi prisaca Cozia, de la Bohotin, şi Botna, pe Nistru, şi cu prisaca şi cu Iezerul Alb şi cu toate gârlele, care din veac ascultă de Botna, şi moara de la gura Chivejdiului, sub Piatra lui Crăciun, şi prisaca de la Itchil, şi poiana de sub Ceahlău, şi poienile de la Chivejdi"[973]. Hotarele, din veac.

[973] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 107, pp. 151-154

SOCI

(sat pe Dumitra, în Bursuci, comuna Epureni, Vaslui).

1452, septembrie 10: Întărit de Alexandru voievod postelnicului Ignat, care primeşte uric pentru „a lui dreaptă ocină şi moşii, sate anume Şoldeştii, la Dumitra, şi Ciorăştii, şi Bârlăleştii, şi Soltăneştii, şi Socii, cu mănăstire şi cu Stanul, şi, pe Prut, Dănişoara, şi Ciocăneşti, şi Borzăştii, şi, tot acolo, la Vadul Ruşilor, unde este Niag, şi, de acolo, câmpul până ajunge la altă selişte, unde au fost Mane, şi selişte... Ştelunova, şi, pe din sus, la gura Sărăţii, sileşte Buvina, i... osebit alte selişti, şi pe din sus de Husova, şi Dobromireştii, pe Smila, şi Balosineşti, pe Smilişoara, şi, pe Tutova, unde este fratele lui, Româneşti, şi unde este casa lui, la Moina, şi sileşte Negrileşti, şi sileşte pe Lucoveţ, unde au fost Frumuşelul, şi Zorilă, pe Tegheci, şi, la Prut, pe gârla Soholeţul, unde au avut şi moară şi iaz”[974]. Hotare, din vechi.

---

[974] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 20, pp. 22, 23

SOCI

(comuna Ştefan cel Mare, Neamţ)**.**

1462, septembrie 25: Întărit de Ştefan voievod Annei, sora logofătului Sima, soţia lui Bârsan, care se pârâse cu vărul ei Şandru Negru, şi primeşte uric pentru „două sate, anume **Socii** şi **Duşeştii**”[975]. Hotarul, din veac.

1520, martie 22: Întărit de Petru (Rareş) voievod lui Bran, fiul Nastei, seminţiei lui Felea, fiul Mariei, nepoţilor de frate Moga şi Dragoş, fiii popii Luca, nepoţii de soră Toader şi sora lui, copiii Vascăi, seminţiei lor Roman şi Ion, copiii Anghelinei, şi mătuşii lui Marena, toţi nepoţii Simei logofăt şi ai surorii lui Ana, cneaghina lui Bârsan, care primesc uric pentru „moşii din drese ce a avut bunicul lor Sima logofăt de la străunchii noştri Iliaş şi Ştefan voievozi, şi de la sora lui Ana, cu mărturie de la părintele domniei mele Ştefan voievod, satele anume **Glodenii** şi jumătate de sat **Voinova**, unde a fost Paşco vătăman, şi satul **Socii** şi **Duşeştii**; şi s-a cuvenit lor satul Duşeştii şi a patra parte din satul Glodenii, din partea din sus. / şi iarăşi, în partea lui Roman şi Ion, copiii Anghelinei, şi mătuşii lui Marena, partea lor, trei părţi din satul Glodeni şi jumătate de sat Voinova”[976].

---

[975] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. II, Bucureşti 1976, doc. 109, pp. 156, 157

[976] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XVIII, Iaşi 1927, pp. 141, 142

1632, august 12: Întărit de Iliaş voievod popii Dumitru din **Soci** (comuna Ştefan cel Mare, Neamţ), care primeşte uric pentru „cât se va alege din satul **Dragomireşti** (comuna Dragomireşti, Neamţ), ce este în ţinutul Neamţ", cumpărătură de la fraţii Dămian şi Platon, fiii lui Andronic fost vatag de la Dragomireşti, „pentru 40 taleri număraţi şi un cal bun, preţuit la 20 taleri curaţi"[977].

1639, ianuarie 24: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod fraţilor Ionaşco şi Mihalcea, feciorii Lupului, „ca să fie tari şi puternici a-şi ţine şi a-şi apăra a lor dreaptă ocină şi moşie, toate părţile lor din sat din **Soci** (comuna Ştefan cel Mare, Neamţ), din jumătate de sat, ce este în ţinutul Neamţului, ca să nu aibă treabă Bran cu partea lor, numai să ţină el ce-a cumpărat, din jumătate de sat, din a patra parte, jumătate, ce face a opta parte din jumătate de sat"[978].

1661, mai 2: Fraţii Ştefan şi Gligoraşco, feciori Niţei, schimbă cu vistiernicul Iordachi „12 pământuri din satul **Duşăşti**… şi dumnealui ne-a dat nouă 12 pământuri din satul **Soci**"[979].

1661, mai 25: Gavril Viţă, feciorul lui Niţă din **Soci**, ţinutul Neamţului, vinde marelui vistiernic Iordache (Cantacuzino), pentru 4 galbeni pol (jumătate), „moşia părinţilor mei din satul **Duşăşti**, anume 2 pământuri în sat, unul în zapodie, la prisaca dumisale, şi unul, de la fântâna Liciului Ştefan, la deal"[980].

---

977 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 173, pp. 222, 223

978 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 16, p. 18

979 Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXV, Iaşi 1895, pp. 52, 53

980 Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXV, Iaşi 1895, pp. 54, 55

1661, iunie 18: Frăsina, fata lui Niţă din **Soci**, ţinutul Neamţului, vinde marelui vistiernic Iordache (Cantacuzino), pentru 3 ughi, „moşia mea din satul **Duşăşti**, anume 2 pământuri şi o lature”[981].

1774, iunie: Satul **Socii**, ocolul Pietrii, după recensământul lui Rumeanţev[982], avea **toată suma caselor 6**. Scădere rufeturi 6: 6 mazili. / **Rufeturi**: Vasile Niţă, mazil / Dumitraş Niţă, tij (la fel) / Ion Frunzete, la fel / Grigore Niţă, la fel / Ştefan nepot lui Frunzete / Ursache Mămăligă.

SOCI

(în Lăpuşna, comuna Bujori, raionul Kotovsk, Moldova).

1489, ianuarie 9: Menţionat în hotărnicirea Petricanilor, în **9 ianuarie 1489**, când se scrie că „hotarul satului acestuia, al Petricanilor, se începe dimpotriva locului, din dealul dinspre Lăpuşna, şi merge la Fântâna Mare, dinspre târgul Lăpuşna, care merge la ruptura din sus şi merge margine în sus faţa Lăpuşnii şi tot margine faţa Lăpuşnii, până ce hotărăşte cu Dragomireştii (lângă Lăpuşna) şi cu Bujorul (satul Bujor, raionul Kotovsk) şi, de acolo, să întoarce faţa Bujorului în jos, din vale de Movila Petricăi hotar, şi, de acolo, merge tot faţa Bujorului împotriva rupturii Bujorului, într-o buză de pisc este hotar şi, de acolo, taie peste deal de la Soci şi muchie

[981] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXV, Iaşi 1895, p. 56
[982] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 61, 62

dealului din deal de Soci (sat, lângă Bujori) este hotar şi merge drept în Movila lui Fulger şi merge dealul în jos, unde este hotar Bujorului, şi loveşte în coastele Bobicenilor şi Bobicenii trec tot dealul în jos, până împotriva hotarului din jos de lac, este hotar împotriva hotarului din deal şi atâta este hotarul Petricanilor împrejur”[983].

SOCI

(comuna Miroslăveşti, Iaşi).

1606, aprilie 2: Anghelina, fata lui Ion Nemiş, fiul ei Nicoară, şi Vicol sin (fiul) lui Luca, nepot Anghelinei, strănepot lui Ion Nemeş, vând lui Nicoară „moşia din satul **Onceşti**, ce se cheamă acum **Vascani**, în ţinutul Romanului, din jumătate de sat, două părţi, dar ce se va alege din acea jumătate de sat, trei părţi din două părţi… dinaintea lui Năvrăpăscul jitnicer, Toma Brut diac din **Soci**, popa Costin, Ionaşco Calotă vistiernic şi Nichifor din **Heleşteni**, Gavril şi Frim de **Boldeşti**, Ionaşco Hâncul şi Ştefan ot **Drăgoteani**”[984].

1625, aprilie 23: Martor la un zapis de mărturie de la Samfira, fata Acseniei, care a „avut, din jumătate de sat de Stolniceni, a opta parte” şi, după ce a „întrebat pe toţi unchii mei de faţă, ei m-au lăsat şi am vândut acea parte a mea… ce este în hotarul **Purceleştilor** (sat inclus în

---

[983] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 44, pp. 83, 84

[984] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 238, 239

Stolniceni, Iaşi)… jupânului Ionaşco Prăjescu, drept 120 taleri bani buni"[985]. Martori care întăresc zapisul sunt fostul hatman Gligorie Ciolpan, Gligorie Bolşea de **Dobruleşti** (sat pe Moldova, inclus în Cristeşti, Iaşi), Popovici de **Năvrăpeşti** (sat pe Moldova, Iaşi), Grecul de **Păşcani** (oraşul Paşcani, Iaşi), Vasilie de **Ciupeşti** (sat înglobat în Stolniceni-Prăjescu, Iaşi), Andonie, Toader sin Hireasca din **Hăsnăşeni** (înglobat în Cogeasca, comuna Leţcani, Iaşi), Ionaşco Năvală de **Soci** (sat, Iaşi), Constantin vistiernic şi Pătraşco Ciogolea de **Vlădeşti** (sat pe Siret, inclus în Purceleşti, comuna Stolniceni-Prăjescu, Iaşi), popa Pahomie de **Stolniceni**.

1627, mai 18: Zapisul lui Paşco şi Căzan şi nepoata lor Mariia, feciorii Maghiţii din **Boteşti** de ţinutul Sucevei, nepoţi lui Trifan de Boteşti, prin care mărturisesc că au „vândut o casă, ce am avut de moşie de pe moşul nostru Trifan, în sat **Năvrăpeşti**, cu tot locul ce i se va veni acelei case, în vatră, şi în fânaţ, şi în pomăt, întru tot ce i se va veni locul acelei case şi cu om într-acea casă… fratelui nostru, Macsin Popovici din Năvrăpeşti, drept 30 de taleri bătuţi, dinaintea a mulţi oameni buni megieşi: Ignat, Toader Harcul şi Tănasie de **Verişeni**, Cozma din **Soci**"[986].

1634, octombrie 3: Zapisul lui Isaico şi al feciorului său Vasile, nepotul Eremiei, strănepotul Stancăi şi al lui Miron, al femeii lui Isaico, Varvara, în care mărturisesc că au „vândut ce am avut în sat în **Săoani** (lângă Şcheia, comuna Al. I. Cuza, Iaşi), ce sunt în ţinutul

---

[985] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 312, p. 384

[986] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 209, pp. 287, 288

Romanului, pe Siret, a opta parte de casă, jupânului Lupul Prăjescul, drept 15 taleri, cu vad de moară pe Siret şi cu bălţi şi cu livezi… Şi într-această tocmeală au fost popa Ştefan, Vasile Benea şi Ursul diregătorul de **Hălăşteiani** (Heleşteni, comuna Heleşteni, Iaşi), Strătulat Dracea de **Sineuţ** (Sinăuţii de Jos, comuna Mihăileni, Botoşani), Vasile de **Tomeşti** (inclus în Iaşi) de la Prut, Ţuţurman de **Lăpuşna** (târg, raionul Kotovsk, Moldova), Ionaşco Năvală de **Soci** (comuna Miroslăveşti, Iaşi), Petrea de **Miclăuşeni** (comuna Butea, Iaşi), şi mulţi oameni buni dimprejur megieşi”[987].

1635, iulie 23: Întărit de Vasilie Lupu voeivod lui Gheorghie Borșe ot **Dobrulești** (lângă Boureni, comuna Moţca, Iaşi), în baza unui „zapis de mărturie de la Năvrăpăscul biv vornic și de la alți oameni buni”, în care „scriu și mărturisăsc precum au venit înnainte lor Ignat, sin Crâste, și cu nepotul său Simion şi au vândut a lor dreaptă ocină și cumpărătură din satul Dobrulești, ce-i în ținutul Sucevii, pe apa Moldovei, din giumătate de sat, din a patra parte, a patra parte, a lui Ignat și a lui Simion, ce le-au fost dreaptă cumpărătură de la Sava, Ștefan și Irina, feciorii Agafi… lui Borșe vistiemic, drept 20 taleri de argint. / Și iarăși ne-a mai arătat alt zapis, de la același Năvrăpăscul vornic și de la alți oameni buni, scriind precum au venit înainte lor Mihailă sin Anușcăi, nepot lui Marinica, strănepot lui Vlaico Căprioară, și ș-au vîndut a sa dreaptă ocină dintru același sat Dobruleștii... lui Gheorghie Borșe, drept 19 taleri de argint. / Și tij ne-a mai arătat și alt zapis, de la Ionașcu aprod de la **Soci** (comuna Miroslăveşti, Iaşi) și de la Marco comis ot

[987] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 267, p. 298

Dobrulești și de la alți oameni buni, scriind și mărturisind precum au venit înnaintea lor Gheorghie Răspop sin Crâstea şi a pus zălog a sa dreaptă ocină din Dobrulești, din pol sat, din a patra parte, a patra parte, cumpărătură de la Lupul Veisa, drept un polobocu de miere, prețăluit drept 15 taleri de argint, la mâna lui Borșe, cu vade. Iar, dacă s-a împlinit vadiaoa, el n-a avut ca să dea acei bani, nici polobocul cu miere, și a rămas dintr-acea zi"[988].

1902: „**Soci**, sat în judeţul Suceava, pe moșia şi în comuna Miroslăveşti, așezat pe țărmurile pârâului Siliștea, zis şi Soci. Vatra satului ocupă 90 fălci și 20 prăjini, cu o populaţie de 823 suflete. Are o biserică de lemn, cu hramul Sf. Voivozi, deservită de 1 preot și doi cântăreți. Împroprietăriți din 1864 sunt 51 fruntași, 73 pălmași și 27 codași, stăpânind 420,5 fălci. Drumuri principale sunt: la Miroslăveşti (2.400 m), la Boureni (1.600 m) și la Pășcani (12 km). Soci a fost sat răzășesc. În 1803, „Socii răzășești aveau 140 liuzi, plătind 704 lei bir anual, lucrau pământul și aveau puţin loc" (*Uricariul*, vol. VII, p. 248). Nu sunt exacte cele afirmate de unii autori de geografi, cum că la Soci, în judeţul Succava, s-a întimplat lupta dintre Ştefan cel Mare şi Radu cel Frumos, luptă întâmplată la Soci din judeţul Râmnicul Sărat (vezi A. D. Xenopol şi Gr. Tocilescu)"[989].

---

[988] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 180, p. 216

[989] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 448

SOCRUJENI

(Socrojăni, Socruzenii, Starosilţi,
comuna Gorbăneşti, Botoşani).

1528, februarie 4: Întărit de Petru (Rareş) voievod logofătului Toader, care primeşte uric pentru „din trei părţi ale satului **Starosilţi**, două părţi, părţile lui Macsim Udrea, ce el le-a pierdut pentru hiclenie, când se ridică cu alţi necredincioşi ca şi un lotru asupra Domnului, nepotul domniei noastre Ştefan voievod; / şi la acestea, venit-au Fătul pârcălab de Ciobrăcii, surorile lui Stanca, Solomia, Neagşa, Ana şi Anghelina, copiii Costei Posadnicul şi schimbară cu domnia noastră a treia parte din satul **Starosilţi**, ce a dat-o Costea Posadnicul nepoatei sale Magda, fata Marencinei, nepoata bătrânului Calian, din uricele vechi ale bătrânului Calian de la străbunul nostru Alexandru voievod, pentru că ea l-a răscumpărat de la robie din ţara tătărească, şi a dat pentru dânsul 5.000 aspri. / Iar domnuia mea datu-le-am la schimb un sat în ţinutul Hotinului, cu numele **Stabarianii**, ce a pierdut acel sat Săcuianul ceaşnic, ginerele lui Tăutul logofăt, pentru hiclenie, când s-a ridicat, cu alţi necredincioşi, asupra lui Ştefan voievod… / Şi datu-i-am acea a treia parte din satul **Starosilţi** aşijderi credinciosului pan Toader logofătul”[990].

1623, aprilie 12: Întărit de Ştefan Tomşa voievod marelui logofăt Ionaşcu Ghenghea, care primeşte uric pentru „satul **Mărgiucanii** (azi satul Iveşti, comuna

[990] Codrescu, Theodor, *Uricarul,* vol. XIV, Iassi 1889, pp. 78-80

Iveşti, Vaslui) pe pârâul Tutovii, dinspre răsărit, cu mori pe apa Tutovei, ce este în ţinutul Bârladului. Care acel sat a fost drept domnesc, ascultător de ocolul târgului Bârladului, l-a cumpărat şi el de la Alexandru Ilieş voievod, drept şase cai buni şi 300 galbeni ungureşti, care acei cai şi acei bani s-au dat la trebuinţele pământeşti, unde aveau pâră nevolnicii"; „jumătate de sat din **Ruptura** (sat, Vaslui**),** cu vad de moară în pârâul Bârladului, ce este în ţinutul Bârladului, care aceia este lui cumpărătură de la Buculei, ginerele Jăvroai, şi de la toţi cumnaţii lui: Iacob Scântei, Nistor şi Ioan, şi de la fraţii lui, drept 100 taleri de argint, bani buni, dintr-al lor drept uric ce au avut de la moşii lor. / Aşijderea şi cealaltă jumătate dintr-acelaşi sat de Ruptură, dintru acelaşi ispisoc, ce-l au de la însuşi domnia mea. Cari aceea el au cumpărat de la Andonii, fecior Petrii, şi de la toţi fraţii lui, şi de la Istrati, fecior lui Trifan Răuliţi, şi de la Tropotei, ginerele Barbului, şi de la Toader, fecior lui Trifan Gladii, şi de la Zahariia, ginerele Săsoai, şi de la Leoa, fecior lui Pavăl, şi de la Manea, fecior pitarului, şi de la Bălan, fecior Ţârului, toţi nepoţii şi strănepoţii Danului, întru 100 taleri de argint, bani buni, dintru acelaşi uric ce au avut ei de moşii. / După aceea, iar au venit, înaintea noastră şi înaintea a tuturor boierilor noştri, ai Moldavii, mari şi mici, Todosiia, fata Nastasâii, nepoata lui Toader Poniţi… ş-a vândut a ei dreaptă ocină şi moşie, a treia partie din sat **Tomeştii** (sat în ţinutul Hârlău, Botoşani), la Cazancea, ce este în ţinutul Hârlăului, cu loc de iaz şi cu tot venitul, care acea parte a luat-o de la feciorii şi nepoţii bătrânului Tomăscu, căci a vândut parte ei, Tomăscul, din satul **Lucenii** (sat în ţinutul Iaşi), ce este pe Prut, în ţinutul Ieşii, şi partea ei din satul **Socrojănii** (sat în ţinutul Hârlău, Botoşani),

iarăşi până în Căzanciul. Aceea au vândut-o boierului nostru mai sus scrisul, dumisale Ionaşcu Ghenghea, marelui logofăt, drept 200 taleri de argint, înainte noastră şi înaintea boierilor noştri. / Aşijderea au cumpărat lui şi altă parte dintru acelaşi sat din Tomeşti, din a treia parte din mijloc, jumătate de parte, cu părţi de iaz şi cu tot venitul. Aceea au cumpărat lui şi de la Lupul, şi de la frate-său Pătraş Costin şi soru-sa Marâia, toţi feciorii lui Sămion Oţăl, nepoţi Drăganii, fetii Danciului Tomăscul, strănepoţi lui Ichim Piliialoviciu, drept 50 galbeni ungureşti, din drepte privilegii ce au de mărturii de la Petru voievod şi din ispisoc de întăritură ce au avut de la Irimia voievod”[991].

1624, noiembrie 3: Întărit de Radul voievod lui Ponici, diacul din **Rugăşeşti** (Rogojeşti, Bucovina), care primeşte urice, în locul celor pe care „i le-au luat tâlharii, când l-au prădat şi i-au luat toată averea”, pentru „satul **Socrăjăni** (sat la Cozancea, Botoşani), şi pe jumătate de sat **Hriţăşti** (raionul Edineţ, Moldova), ce sunt în ţinutul Hotinului… pe satul **Vlădenii** (lângă Mihăileni, Botoşani)… pe satul **Hilişău** (mai sus de Dorohoi, Botoşani), de baştină şi cumpărătură”[992].

1632, iunie 10: Întărit de Alexandru Iliaş voievod Irinei, fetei Măriuţii, nepoată Gorcii Udrii, care primeşte uric pentru „jumătate de sat de **Starosilţi**, cu iaz şi ţarină, partea de sus”[993].

---

[991] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 57, pp. 88-90
[992] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 239, p. 307
[993] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 119, p. 149

1634, august 11: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Isac şi Toader Dediul, după judecarea pârei lui Udrea Goscă (mai jos, Gânscă) şi a fraţilor şi rudelor sale, „pentru a treia parte, cea de sus, din satul **Starosâlţi**, sub Cozanciu, în ţinutul Hârlău. Deci Udrea Gânscă… a arătat că Isac cu fratele său nu au nici o treabă cu acel sat şi cu acea parte de sus. Iar Isac Dediul şi cu fratele său Toader au arătat un ispisoc de cumpărătură de la Moise Moghila voievod şi un zapis de mărturie de la şoltuzul şi cei 12 pârgari din **târgul Botuşani**, scriind cum a cumpărat Isac Dediul, cu fratele său Toader, de la Erina, strănepoata lui Udrea Gorcea, pentru 100 lei bătuţi”[994].

1635, aprilie 30: Întărit de Vasile Lupu voievod diacului Ponici din **Rogăşăşti** (Rogojeşti, comuna Mihăileni, Botoşani) „şi altor oameni din sămânţa lor”, care primesc uric pentru „un sat, **Socruzenii** (Socrujeni, comuna Gorbăneşti, Botoşani), şi alt sa, **Bisăricanii** (Bisericani, comuna Cuhneşti, raionul Glodeni, Moldova), şi altă jumătate de sat, **Zalocenii** (Zaluceni, în Drepcăuţi, comuna Drepcăuţi, raionul Briceni, Moldova), şi **Sfetcoţii** (Sfetcăuţi, înglobat în Trinca, comuna Trinca, raionul Edineţ, Moldova), şi jumătate de sat de **Hriţeni** (raionul Edinneţ, Moldova), şi un sat **Vlădeni** (înglobat în Mihăileni, comuna Mihăileni, Botoşani)… Aşijderi, jupânesei Milintienii, fetei lui Tuduram, nepoată lui Ponici, un sat **Hilisău** (Şilişeu, comuna Pomârla, Botoşani), la ţinutul Dorohoiului”[995].

1637, septembrie 1: Ispisoc de judecată de la

---

[994] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 232, pp. 261, 262

[995] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 105, p. 143

Vasile Lupu voievod, după ce s-au pârât Dimitrii Ponici şi cumnatul său Isac de la **Costineşti** (comuna Leorda, Botoşani) cu fraţii Cristea, Strătulat şi Eremia, fiii lui Iuraşco Drace, Cristina, fiica lui Miron, Minta, fiica lui Mateiaş, Petraşcul, cumnatul lui Muşat, Stratulat Dobrenschi şi copiii lui Ilie din **Volcinsc** (Volcineţ, azi Maiovca, comuna Maiovca, raionul Ocniţa, Moldova), „pentru satul ce este în ţinutul Hârlău, lângă **Cozacicani** (sat pe Cozancea, Botoşani), **Socrujeni** (comuna Gorbăneşti, Botoşani), spunând că sin acel sat Socrujeni lor le revine a treia parte, iar Dumitru Ponici şi cumnatul său Isac au arătat că ei au avut multe cheltuieli pentru acel sat, pe care l-au primit în timpul lui Ştefan Tomşa voievod, fiindcă din timpul vechi a aparţinut altora… / Domnia mea am cercetat şi am aflat despre cheltuielile lor, făcute pentru întreţinerea acestui sat, şi am văzut că ei au cheltuit 70 galbeni buni ungureşti, iar pentru selişte de asemenea au dat 10 boi şi o vacă, pentru partea de jos, iar pentru partea de sus 80 taleri, pentru selişte, o hreble. / Şi le-am pus un termen de patru săptămâni copiilor lui Iuraşco Drace, Cristinei, Mintei şi copiilor lui Ilie Patraşco de la **Horbuneşti** (comuna Horbineşti, raionul Edineţ, Moldova) până la Sfântul Petru, să le întoarcă lor cheltuielile câte se vor cuveni; până la termenul fixat, lui Ponici şi lui Isac nu li s-a plătit nimic. După acel termen, eu au aşteptat încă două săptămâni, dar nici după aceea nu li s-a plătit nimic. De aceea, li s-a refuzat copiilor lui Drace, cu rudele lor, după toate legile noastre”[996].

1638, iunie 4: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod lui Strătulat Dobrenschi şi Gheor-

---

[996] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 184, pp. 165-167

ghe Volcinschi, feciorilor lui Miron şi al lui Mătieş, şi lui Pătraşco Horbinescu şi nepoţilor lui Toader şi Micul „să fie tari şi puternici a opri şi a ţine ale lor părţi de ocină din sat din **Beserecani** (Bisericani, comuna Cuhneşti, raionul Glodeni, Moldova), şi din **Zaluceni** (comuna Zaluceni, raionul Camenca, Moldova), şi din **Socrujeni** (comuna Gorbăneşti, Botoşani), şi din **Culiceni** (comuna Culiceni, raionul Herţa, Ucraina), ce se vor alege părţile lor de ocini, ale moşilor lor Toader şi Micul”[997].

1643, mai 30: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Danovici ureadnic şi soţia lui Irina, fiica Mariuţii, nepoata lui Gorcea Udea, Vasilie, fiul lui Pătraşco Udrea, Tudosie Udrea şi surorile lui, fiii lui Gligorie Udrea, toţi nepoţi şi strănepoţi lui Isac Udrea, s-au pârât înaintea noastră cu Udrea Gânscă, fiul Antimiei, nepotul lui Griga Udrea, strănepotul lui Gavril Udrea Hrincovici, pentru trei părţi de moşie din satul **Starosilţi** (azi Socrujeni, comuna Gorbăneşti, Botoşani), la vârful Cozancei, partea de sus, în ţinutul Hârlău, cu locuri de iazuri, spunând strănepoţii lui Isac Udrea că le este dreaptă ocină şi dedină de la moşul (bunicul) lor Gavril Udrea, fiul lui Udrea cliucinic, şi au arătat uric de împărţeală ce a avut moşul lor Gavril Udrea cu fratele său Isac Udrea de la Bogdan voievod… a treia parte de sat Starosilţi, partea de sus, fiind dreaptă cumpărătură a lui Gavril Udrea de la Tomşa Hrana, fiul Anghelinei, nepotul lui Coste posadnic, strănepotul Caliianei, drept 450 zloţi tătăreşti. Şi au arătat şi ispisoc de cumpărătură de la Bogdan voievod şi alte drese. / Iar după aceea s-au sculat Irina, Vasile Udrea, Tudosie Udrea şi cu toţi fraţii lui şi

[997] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 365, p. 356

au vândut această parte de sat lui Isac Dediul… / Deci domnia mea… am aflat lege dreaptă ca să fie aceste două părţi din satul Starosilţi dreaptă ocină lui Udrea Gânscă”[998].

1636: Gheorghe şi Maria, feciorii Lupului vornic dau de „ştire cum ne-am tocmit cu maica noastră vorniceasa, din toate bucatele dumisale vornicului am luat eu, Gheorghe, şi soru-mea Maria a treia parte din toate bucatele şi din vii câte trei fălci, şi a luat dumneaei vorniceasa, la **Hârlău** şi la **Socrujeşti** (Socrujeni), alte vii, şi ne-a dat dumneaei şi din alttă provijie un car femeiesc şi dintr-alte unelte”[999].

1774, iunie 15: Satul **Socrujeni**, ţinutul Botoşani, ocolul Câmpului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[1000]**: Toată suma caselor**: 6. Scădere rufeturi, însă, 6: 1 popă / 2 mazili / 2 ruptaşi / 1 dascăl / 2 rămaşi birnici. / **Birnici**: Ştefan a lui Pricopi, ungurian / Gavril, brat ego (fratele lui). // **Rufeturi**: Popa George / Constandin Timiş, mazil ot (din) Hârlău / Grigoraş Timiş, mazil ot Hârlău / Constandin Dediul, ruptaş ot Hârlău /Ioniţă al Tofănesii, ruptaş ot Hârlău / Toader, dascăl.

1774, iunie: Satul **Starosiliţa**, ţinutul Hârlăului, ocolul Jijiei, avea, după recensământul lui Rumeanţev[1001], **toată suma caselor: 26**. Scădere rufeturi 26: 1 popă, 1 diacon, 1 jidov, 10 scutelnici ai praporcicului, 13 vo-

---

998 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 100, pp. 105-107

999 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, p. 84

1000 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 185, 186

1001 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 244, 245

lintiri. / **Rufeturi**: Vasili, plugar, scultelnic la praporcicul Andrei Ciornei / Dănilă, lăpușnesc, tij (la fel) / Lupu, vornic, la fel / Ilie, la fel / Dumitrașcu, la fel / Costandin, la fel / Toader, la fel / Gheorghi, la fel / Neculai, pușcaș, la fel / Ilie sin (fiu) lui Agapi, la fel / Popa Vasili / Diacon Toader / Leiba, jidov. // **Volintirii ot tam**: Gheorghe Caba, căpitan / Gheorghe Știrbu / Mihai, ungur / Costandin Gologan / Postolache Hodoroge / Costandin cel mare / Costandin, muntean / Vasili Botezatu / Toader / Leonti / Simion / Mihălachi, ciubotar / Ion Ivanovici.

1902: „**Socrujeni**, sat pe valea pârâului Drislea, în partea de nord-vest a comunei Șoldănești, plasa Miletinul, judeţul Botoşani. Are o suprafață de 1.087 hectare, cu o populaţie de 70 familii sau 324 suflete; o biserică, cu 1 preot şi 1 cântăreț; 1 școală; 2 cârciumi. Vite: 137 boi și vaci, 30 cai, 306 oi, 45 porci. Locuitorii au 15 stupi cu albine”[1002].

SOHODOL

(comuna Măgura, sat intrat în componenţa Bacăului).

1435, ianuarie 3: Întărit de Ştefan voievod lui Micu Neagoe şi Răspop Opriş, care primesc uric pentru „jumătate din satul Suhodol, partea de sus”[1003].

1634, iulie 13: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Gavrilachi de **Sohodol** (comuna Măgura, in-

[1002] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 448, 449

[1003] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 136, pp. 188, 189

clusă în Bacău), „după jaloba unui Grigore din **Hămeiuş** (Hemeiuşi, comuna Hemeiuşi, Bacău) şi altora, ca să zică lui Trofin să lase moşia în pace”[1004].

1638, noiembrie 3: Întărit de Vasile Lupu voievod fraţilor Enachi, Gavrilaş, Simion, Vasile, Gligorcea şi Itul, feciorii Ştefului din satul **Şofrăceşti** (contopit cu Trifeşti, comuna Trifeşti, Neamţ), din ţinutul Neamţului, în baza unui zapis de la Drăgan din satul **Sohodol** (comuna suburbană Măgura, inclusă în Bacău), Toader din **Luncani** (comuna suburbană Mărgineni, inclusă în Bacău), Vasile a Onosii din **Iucşeşti** (Iucşa, comuna Bozieni, Neamţ), Toader Coze şi Simion feciorul lui Nichifor din **Săcuiani** (comuna Secuieni, Neamţ), popa Ionaşco de la Episcopia de **Roman**, în care mărturisesc „cum a venit înaintea lor Nedelea, fata lui Ionaşco Bârzului, din sat din **Sohodol**, şi a vândut partea ei din satul Sohodol, ce este în ţinutul Bacăului... rudelor sale Enachie şi fraţilor lui din satul **Şofrăceşti**... drept un poloboc de miere. Şi acelui poloboc de miere s-a rupt preţul drept 15 galbeni”[1005].

1655, martie 6: Fraţii Ştefan şi Loghin, fiii lui Ion Roşca, vând lui Dumitru Grecul, pentru 25 lei, „un loc de prisacă de la **Sohodol** de pe Niver, din partea lui Răghiş, şi cu o poiană, poiana este loc de la Nirvie, şi cu loc de prisacă, unde a fost prisaca lui Răghiş, sau unde îi va plăcea în pădure… dinaintea lui Boldur Gherghil, şoltuzul de **Bacău**, Ionaşco pârgar mare, Nortbat Mihro, Ivin, Tiler, Martin din **Bacău**, Marco ot **Sohodol**, Vasile,

---

[1004] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 189, p. 213

[1005] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 499, p. 464

nepotul lui Bindoc din **Răcăciuni**, Bejan, Ţinpur, Oanăş şi 12 pârgari şi bătrâni ai **târgului Bacăului**"[1006].

1730, iunie 26: Carte de împuternicire, dată de Grigore Ghica voievod lui Dumitraşco Păviraru „să fie volnic a stăpâni dreapta moşie ce a zis că are la ţinutul Bacăului, anume **Sohodolul, Luncani, Măneşti, Nadişa, Răchitişul, Sperleşti** şi **Săcătura**, să aibă a-şi lua de a zecea de pe acele părţi de moşie"[1007].

1738, martie 26: Porunca dată de Grigorie Ghica voievod marelui paharnic Radul Racoviţă, după ce s-a „jeluit Parfene (Bărzul) călugăr monah pe nişte oameni răzeşi de la **Sohodol**, din ţinutul Bacăului, zicând acest Parfene Bărzul călugăr precum are el moşie la Sohodol, cu acei răzeşi, şi le-ar fi părţile tuturor alese şi stâlpite, numai un loc de fâneţe este neales, şi nefiind el şezător acolo, a pus anţărţ un om acolo, de şi-a făcut bordei pe partea lui, şi i-a plătit să-i cureţe livezile şi şi-a făcut acel om grădină pe partea lui, să semene păpuşoi, iar acei oameni răzeşi s-au sculat în tăria lor şi au sărit să-l bată pe acel om şi l-au scos din bordei, şi l-au acolo; şi i-au arat grădina, şi a rămas acel om păgubaş de munca lui, şi pe urmă au sărit acei oameni şi la călugăr şi l-au suduit, şi au vrut să-l bată… / Dumitatele să-i chemi pe acei oameni de faţă şi să le iei seama cu dreptate"[1008].

1750, martie 12: Carte de împuternicie, dată de Constantin Cehan Racovilă voievod lui Toader sin (fiu) Dumitraşco Păcurar, lui Ştefan sin Ilie Păcurar „şi altor fraţi ai lor, „să vie volnici a ţine şi a stăpâni ale lor drepte

---

[1006] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, pp. 290, 291
[1007] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 232, 233
[1008] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 204, 205

moşii ce ziseră că au la ţinutul Bacăului, anume **Sohodolul** şi **Luncanii**, şi **Mărceştii**, şi **Nadişa**, şi **Răchitişul**, şi **Secătura**, şi să aibă a lua de-a zecea de pe acele părţi de moşie”[1009].

1752, februarie 3: Neculai Puiul sin (fiu) Pavel Puiul, care împrumutase de la Toader şi Ştefan din **Suhodol** 50 lei, punând zălog „partea Puiului din satul Suhodol, care se numeşte partea Săuceasca, şi m-am apucat la Duminica Tomei să vin cu fraţii şi cu răzeşii, ca să socotim câtă parte de moşie se va alege, iar de se va afla moşie mai multă decât cuprind aceşti bani, dumnealor să-mi dea ce s-ar mai cădea… Martori: Gheorghiţă Guţăş, Arsenie Spănache, Ion sin (fiu) Andonia Guţăş, Ursul sin Constantin Prăjescul, Gavril sin Gheorghiţă Păcurar. Şi wu preotul Vasilie Naucescul am scris cu zisa lui Neculai Puiul”[1010].

1762, iunie 24: Zapisul preotului Vasile, cu soţia lui Balaşa, şi cu cumnata Şofana, fetele lui Mihalache Bărzul, vând lui Gavril Burchi şi Ursului Burchi, pentru 80 lei, „ce s-ar alege din satul **Arămeşti**, de la apa Bistriţei ot ţinutul Neamţului, parte din satul **Cărtişe** ot ţinutul Romanului, partea din satul **Sohodol**, ot ţinutul Bacăului, partea din **Oniscanii** şi din **Sârbii** ot ţinutul Neamţului, şi parte din **Silăvestrii** ot ţinutul Romanului”[1011].

1774, iunie 15: Satul **Sohodolul**, ţinutul Bacău, ocolul Bistriţei de jos, sat răzeşesc, avea, după recensă-

[1009] Codrescu, Theodor, *Uricarul,* vol. X, Iassi 1888, pp. 205, 206
[1010] Codrescu, Theodor, *Uricarul,* vol. XII, Iassi 1889, pp. 322, 323
[1011] Codrescu, Theodor, *Uricarul,* vol. XIV, Iassi 1889, p. 43

mântul lui Rumeanţev[1012]**: Toată suma caselor**: 20. Rămân birnici 20. / **Birnici:** Ştefan Chichiriţă / Toader Chichiriţă / Vasile Sălivestru / Ioniţă, păcurar / Ion, chelar / Vasile sin (fiu) Gavril / Ion Cioroavă / Ursul Prăjăscu / Ioniţă, cărămidar / Radul, ungurian / Ştefan Prăjăscul / Gavril, păcurar / Crâstia Cimpoeşul / Mihălachi / Gligori Scorţan / Mihăilă Sema / Toader Andoni. / **Liudii lui Hurdubei:** Ştefan, muntean / Dumitraşco / Vasile, muntean.

1778, decembrie 20: Scrisoarea de învoială a lui Grigoraş Luncanul, dată vărului său Ursul Burchi, şi nepotului Oprişan Burchi sin (fiu) lui Gavril Burchi, „precum să se ştie că am cumpărat eu partea de moşie de la vărul meu Andrei Negrul, ce a avut-o de pe maică-sa Aniţa, fata Nastasiei, nepoata lui Grigore Bărzul, din satul **Arămeşti**, ţinutul Neamţului, pe apa Bistriţei; / aşijderi, am mai cumpărat partea vărului meu Andrei Negrul din satul **Sohodol**, ţinutul Bacăului; şi plata am dat un cal, drept 20 lei, pe partea de moşie Arămeşti; iar pe Sohodol am dat 4 lei pol (jumătate), ce a fost zălogită de vărul Andrei Negrul la vatavul Andrei Bibire din **Călugăra**”[1013].

1796, iunie 6: Porunca dată de Alexandru Ioan Calimah voievod ispravnicilor Bacăului, după lui Constantin Bârzul, al doile pitar, şi a răzeşilor lui de **Sohodol**, în care arată că „numita moşie jumătate o au ei în stăpânire şi jumătate alţi răzeşi, anume Toader Chicheriţă cu fraţii lui, care ar fi umblând să mai scoată o parte din mijlocul moşiei, pe numele unui bătrân Seucescul… şi

---

[1012] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului,* VII, II, Chişinău 1975, p. 291

[1013] Codrescu, Theodor, *Uricarul,* vol. XIV, Iassi 1889, pp. 41, 42

din acea parte pârâţii ar fi dat un loc de prisacă unui Andronachi, tot de la acel ţinut… / voi să cercetaţi cu amănuntul scrisorile amândoror părţile şi, după cum veţi cunoaşte a fi cu drept, prin judecată să le hotărâţi, dând şi mărturie de judecată la partea cui s-ar cădea”[1014].

1902: „**Sohodolul** sau Osebiţii Sohodolui, sat în judeţul Bacău, plasa Bistrița de jos, comuna Călugăra Mare, așezat pe dealul cu același nume, la 2 km spre vest de satul Călugăra. Are o populaţie de 104 locuitori și 3 cârciumi. Vite: 4 cai, 140 vite mari cornute și 37 porci. / **Sohodolul** sau Crihan, sat în comuna Osebiţi Mărgineni, așezat aproape de satul Secătura, între dealurile Corhana și Cârligata. Are o populaţie de 217 locuitori și 2 cârciumi, Vite: 10 cai, 68 vite mari cornute, 43 porci”[1015].

SOLCA

(între Gura Humorului şi Rădăuţi, Bucovina).

Istoria localităţii Solca începe cu o poveste de dragoste, cea dintre Solca, fiica lui Stan Fultic, şi Şandru Gherman Lazea, nepotul lui Dragoş Viteazul, cel anterior Descălecatului şi care stăpânea Câmpul lui Dragoş, adică ţinutul care se întinde de la Bacău până în megieşia Fălticenilor. Doi dintre feciorii acelui Dragoş, care nu trebuie confundat cu Dragoş din Bedeu, Descălecătorul,

---

[1014] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 206, 207

[1015] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 449

Sima Drăguşanul şi Stanislav Rotimpan, întemeiaseră sate dincoace de ocina părintească, Drăguşeni şi, respectiv, Rotopăneşti. La fel avea să procedeze şi Şandru Gherman, nepotul căruia i s-a zis Lazea pentru că lăzuise, adică defrişase geană întinsă de pădure la poalele obcinilor, întemeind satul care avea să poarte numele femeii iubite, Solca. Diverşi monografi bucovineni au căutat rădăcina etimologică a Solcăi prin câteva limbi europene, stârniţi imaginativ de existenţa unor localităţi cu nume identic prin cuprinsul Europei Centrale, şi s-au bucurat când au aflat, în maghiară, un cuvânt asemănător, care definea statutul de iobag.

1418: Istoria mărturisită a Solcăi începe în 15 ianuarie 1418, când urmaşii lui Şandru Gherman, Vlad şi Cârstea Goraeţ, au fost chemaţi în faţa divanului domnesc de Maicolea, fiica lui Stoian, de fiii ei, Cozma şi Sân, şi de nepoţii Balotă şi Dragoş, toţi doritori să devină stăpânitorii ocinei lăzuite de Şandru Gherman. În faţa scaunului de judecată voievodal, adevărul iese la lumină, iar revendicatorii de moşie necuvenită au fost sancţionaţi de Alexandru cel Bun cu o amendă de 80 de ruble („zavezcă vecinică”, pe care urma să o plătească, din nou, oricare dintre urmaşii lui Stoian, care „va începe cu ceartă sau cu pâră sau cu orice fel de răutate pentru acest sat”). Vreme de aproape un secol, istoria Solcăi rămâne în anonimat, iar neamul întemeietorilor decade, dând pierzaniei minunate poveşti, care, ulterior, numai în parte pot fi refăcute, cea mai tulburătoare dintre acestea fiind cea a unei descendenţe voievodale, poveste care îl legitima pe Luca Arbure să emită pretenţii la tronul Moldovei. „Din mila lui Dumnezeu, noi, Alexandru voievod, domn al Ţării Moldovei. / Facem cunoscut, cu această carte a

noastră, tuturor celor care o vor vedea sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată Maicolea, fiica lui Stoian, cu fiii săi, cu Cozma şi Sin, şi cu nepoţii săi, cu Balotă şi cu Dragoş, au pârât pe **Vlad şi pe Crâstea din Solca**, că acest sat de la Solca le-a fost lor ocină şi nu l-au putut dobândi. Iar **Vlad** şi **Crâstea** s-au îndreptăţit, iar Maicolea, cu fiii săi şi cu nepoţii săi, au lăsat înaintea noastră pe Vlad şi pe Crâstea în dreaptă avere şi au îndreptăţit pe Vlad şi pe Crâstea, înaintea noastră, chiar cu limba lor. / Şi noi am pus lui Vlad şi lui Crâstea zavescă veşnică, optzeci de ruble de argint topit, şi copiilor lor, şi fraţilor lor, şi nepoţilor lor, şi strănepoţilor lor şi întregului lor neam, cu Maicolea şi cu copiii ei, şi cu nepoţii ei şi cu tot neamul lor. Cine din ei va începe cu ceartă sau cu pâră sau cu orice răutate pentru acest sat, acela să plătească zavescă aceste 80 de ruble. / Iar la aceasta au fost mărturie: pan Oană vornic, pan Giurgiu de la Frătăuţi, pan Dragoşel, pan Oană, Stan vistier, Dan postelnic, Popşa Mihailo, Dămăcuş stolnic, Oană Bărbosul. / A scris Isaia logofăt, la Baia, în anul 6926 (1418), luna ianuarie 15”[1016].

1461: „Din mila lui Dumnezeu, noi, Ştefan voievod, domn al Ţării Moldovei. Facem cunoscut, cu această carte a noastră, tuturor celor care o vor vedea sau o vor auzi citindu-se, când aceasta va fi de trebuinţă cuiva, că au venit înaintea noastră şi înaintea tuturor boierilor noştri, mari şi mici, pan Ivul Solca şi ginerele lui, Bogdan, fiul lui Herman, de bunăvoinţa lor şi nesiliţi de nimeni, şi s-au tocmit asupra ocinei lor: şi a dat Ivul lui

---

[1016] ACADEMIA DE ŞTIINŢE SOCIALE ŞI POLITICE, *Documenta Romaniae Hostorica*, A. Moldova, vol. I, Bucureşti, 1975 pp. 61, 62

Bogdan şi nepoatei sale, Stana, un privilegiu de la Alexandru voievod, care le era scris pe trei sate de la Moisie şi **de la Solca**, din partea lui Ivul, **două case şi o slatină**, iar Bogdan şi soţia lui, Stana, s-au lăsat înaintea noastră ca mai mult să nu plătească şi nici să nu pomenească, în veci, lui Ivul, pentru partea lui de sat, şi nici copiilor lui, şi nici nepoţilor lui şi nici întregului său neam, nici ei înşişi, şi nici copiii lor, şi nimeni din neamul lor, ci să aibă pace în veci. / Şi, de asemenea, au venit înaintea noastră şi înaintea boierilor noştri Grada şi nepoţii ei, tot de bunăvoia lor, şi s-au tocmit cu sora sa, Cerna, a panului Ivul, şi a dat Grada şi nepoţii ei surorii (sale) Cerna din visluşenia tatălui lor, un sat pe Pârâul Negru, anume Miculeşti, unde (a fost) casa tatălui lor, Nicula, şi a treia parte din vadul de pe Moldova. / De aceea, noi, văzând buna lor voie şi tocmeală cu toate părţile, şi noi de asemenea, şi de la noi, am dat şi **am întărit panului Ivul partea lui de sat şi cu tot venitul şi cu hotarele pe care le-a folosit din veac şi care ascultă de această parte a lui de sat** şi, pe Pârâul Negru, Miculeştii, şi a treia parte din vadul de pe Moldova. Toate acestea mai sus-scrise să-i fie uric şi cu tot venitul, lui şi soţiei lui, Cerna, şi copiilor lor, şi nepoţilor lor, şi strănepoţilor lor, şi răstrănepoţilor lor şi întregului lor neam, nestrămutat în vecii vecilor. / Iar hotarul Miculeştilor să fie pe unde le-au hotărnicit pan Albu, şi pan Lazea, şi pan Cozmiţa şi cu megieşii. / Iar la aceasta este marea mărturie a domniei mele, a mai sus-scrisului Ştefan voievod, şi a mitropolitului nostru, chir Teoctist, şi a boierilor noştri: pan Braevici, pan Manoilo, pan Stanciul, pan Vlaicul, pan Goian vornic, pan Ponici, pan Hotco al lui Creţu, pan Isaia de Neamţ, pan Steţco Dămăcuş, pan

Paşco postelnic, pan Tador Ceaşnic, pan Zbiiarea stolnic, pan Ion comis şi alţi pani ai noştri, mari şi mici, care au fost la aceasta. / Iar pentru mai mare putere a tuturor celor mai sus-scrise, am poruncit credinciosului nostru pan Dobrul logofăt să scrie şi să atârne pecetea noastră la această carte a noastră şi peceţile boierilor noştri. / A scris Şteful, la Suceava, în anul 6969 (1461) august 8"[1017].

1490: În 15 martie 1490, printre bisericile întărite de Ştefan cel Mare Episcopiei de Rădăuţi, se afla şi „a 41-a biserică, cu popă, la gura Solcăi".

1502: Luca Arbure intră târziu în istoria Solcăi, din postura de „neamul cel mai apropiat", precizată şi condiţionată de dreptul valah. În 7 martie 1502, Luca Arbure, artizanul victoriei de la Codrul Cozminului, după un asediu asupra Cetăţii Sucevei care a durat din 26 septembrie până în 16 octombrie 1497, cumpără „satul Solca Mică", cu 680 zloţi tătăreşti, de la nepoţii lui Cârstea Goraeţ şi ai lui Şandru Gherman. Solca Mică este partea dinspre satul Arbore şi satul cunoscut, astăzi, sub acest nume, iar îndreptăţirea lui Luca Arbure de a cumpăra acest sat, din postura de „neamul cel mai apropiat", vine pe linie maternă, de la Nastasia, fata lui Mihul din Solca şi sora lui Ivul Solca. Mihul era fiul lui Cârstea Goraeţ şi a avut un băiat, Ivul, şi o fată, Nastasia. Ivul Solca era căsătorit cu Cerna, fata lui Nicula din Niculeşti (cealaltă fată se numea Grada), şi a avut o fată, Stana, cea care îi va vinde lui Luca Arbure Solca Mică. Sora lui Ivul Solca, Nastasia, s-a căsătorit cu diacul domnesc Ivan Arbure, care, datorită vitejiei şi a ştiinţei de carte, va

[1017] ACADEMIA DE ŞTIINŢE SOCIALE ŞI POLITICE, *Documenta Romaniae Hostorica*, *A. Moldova*, vol. II, Bucureşti, 1979, pp. 140-142

ajunge Pârcălab de Neamţ. Luca Arbure cunoştea, probabil, că prin Cerna, neamul lui se înrudea cu tatăl celui de-al doilea Descălecător al Moldovei, Nicula fiind ginerele lui Mic Crai şi, deci, cumnatul lui Bogdan I Întemeietorul, aşa că s-a simţit legitimat indirect să emită pretenţii la domnie, în condiţiile în care ramura aceasta crăiască începuse să se ofilească, odată cu moartea lui Bogdan Herman, soţul Stanei. / Bogdan Herman, ginerele lui Ivul Solca, era fiul lui Herman din Voitin, acel Herman (Gherman sau Germanul, fratele lui Iaţco), de la care Ştefan cel Mare a cumpărat Voitinul, dar a murit tânăr, după ce a întemeiat un sat, Bogdăneştii, pe care l-a colonizat cu solcani, care-şi mai păstrează numele de obârşie şi astăzi. Murind Bogdan Herman, Stana şi cei doi copii se văd obligaţi să vândă mai toate moşiile lui Luca Arbure. Uricele voievodale vorbesc doar despre vânzarea moşiei Solca Mică, dar urmaşele lui Luca Arbure, inclusiv ginerii săi, Gavril Trotuşan şi Praxia (Plăieşul, în româna veche), revendică toate fostele moşii ale lui Ivul Solca de pe malul Moldovei, dar şi din Basarabia, ceea ce demonstrează că vânzările s-au făcut, că au existat şi urice, dar că acestea s-au pierdut de-a lungul timpului. / Moşia Solca Mică a fost moştenită de Ana, fosta soţie a lui Praxia (satul de lângă Fălticeni în înveşniceşte numele), care se va călugări, încredinţând drepturile ei patrimoniale unei nepoate.

1598: „În numele tatălui, fiului şi sfântului duh, a sfintei treimi de o fiinţă şi nedespărţită amin. / Iată eu, robul stăpânului meu, domnul Dumnezeu şi mântuitorul nostru Iisus Hristos, închinătorul sfintei treimi, Io Ieremie Moghila, voievod, din mila lui Dumnezeu, Ţării Moldovei, facem ştire cu această scrisoare a noastră tuturor cari

o vor vedea sau o vor auzi citindu-se, precum au venit înaintea noastră şi înaintea celor trei sfinţi părinţi ai ţării noastre, Kir Gheorghe Moghila, mitropolit de Suceava, şi Kir Agathon, episcop de Roman, şi Kir Amfilohi, episcop de Rădăuţi, şi înaintea tuturor boierilor noştri moldoveneşti, a mari şi a mici, credincioasa Părasca, fiica Odochiei, nepoata lui Luca Arbure, portar de Suceava, şi nepoata Sohiicăi, şi Nastasiei şi Stancăi, şi Maricăi şi a Anei, fiicele panului Luca Arbure, portar de Suceava, jupâneasa panului Grigore Udre, şi fiica ei, Nastasia, nepoata Odochiei, strănepoata panului Luca Arbure, portar de Suceava, jupâneasa lui Toader Turcea, mare vătaf de Suceava, de nimeni silite, nici asuprite, ci de a lor bună voie şi au schimbat a lor dreaptă şi adevărată ocină şi moşie şi danie, **satul Solca la pârâul Solca, cu mori în Solca**, şi cu biserică de piatră şi cu case de piatră (N.R.: e vorba de biserica şi curţile din Arbore), şi cu pomete şi cu slatine, şi cu izvoare cu peşti, cu tot venitul, din ale lor drepte privilegii din uricul de cumpărătură, pe care l-a avut moşul lor, panul Luca Arbure, de la Ştefan cel Bătrân voievod, şi din uricul de întărire, pe care l-a avut de la Bogdan şi de la alt Ştefan voievod, şi din ispisocul de împărţeală ce l-au avut cu rudele lor, când s-au împărţit de Petru voievod, care **acel sat anume Solca** rămase în partea mai sus-scrisei mătuşe lor Ana, fiica panului Luca Arbure; dar, neavând copii din trupul ei, această mătuşă a lor mai sus-scrisă, Ana, s-a lăsat de acel sat şi l-a dat nepoatei sale, mai sus-zisei Parasca, fiica Odochiei, care a fost fiica panului Luca Arbure, jupâneasa panului Udre, ca să aibă a o pomeni şi ca să-i fie ei acel sat, scris mai sus, Solca, ocină şi moşie deosebită despre alte rude ale ei, şi au făcut schimb cu părintele şi fratele domniei mele,

Kir Gheorghe Moghila, mitropolit de Suceava, şi le-a dat sfinţia sa, schimb pentru schimb, a lui dreaptă ocină şi moşie şi cumpărătură, satul anume Stănileştii, cu loc de eleşteu şi de moară în ţinutul Hotin, care acel sat a fost sfinţiei sale jumătate moşie şi jumătate cumpărătură de la ruda lui, de la pan Dumitru Moghilici, şi uricul de moşie, pe care părinţii şi moşii lor l-au avut de la Ilie voievod şi din uricul de cumpărătură pe care l-a avut sfinţia sa de la Petru voievod; şi pentru mai mare întărire, confirmare şi tocmală, am mai dat domnia noastră acelei mai sus-scrise Părasca, jupâneasa Udrei, fiica Odochiei, nepoata Anei, şi nepoata panului Luca Arbure, portar de Suceava, şi fiicei sale, Nastasia, jupâneasa lui Toader Turcea, mare vătaf de Suceava, 500 ughi roşii, înaintea întregului nostru sfat, iar atunci, la fel, domnia mea şi cu sfinţia sa, fratele domniei mele, Kir Gheorghe Moghila, mitropolit de Suceava, am binevoit, cu ajutorul lui Dumnezeu şi cu ale sale sfinte atotputernice drepturi, cu bună voia noastră şi cu inima noastră curată şi luminată, şi am dat, pentru cinstirea şi preamărirea lui Dumnezeu domnul şi mântuitorul nostru Iisus Hristos, şi lăcaşului nostru de rugăciune, nou zidit, mănăstirii Suceviţa, unde este hramul învierii lui Dumnezeu domnul şi mântuitorul nostru Iisus Hristos, pentru pomenire şi pentru iertarea noastră sufletească şi a sfântrăposaţilor noştri părinţi şi pentru sănătatea trupească a domniei mele şi a prea iubitei mame a domniei mele, Maria, şi a doamnei mele, Elisavefta, şi a preaiubiţilor şi de Dumnezeu dăruiţilor copii ai domniei noastre, şi a lui Constantin Moghila voievod, şi a doamnei Erena, şi Maria, şi Catarina, şi a fraţilor domniei noastre, ca să fie acel sat, scris mai sus, Solca, ce-i la pârâul Solca, şi cu moară în Solca, şi cu biserică de piatră, cu case de piatră, şi cu

pomete şi slatine, şi cu izvoare cu peşte, nou clăditului nostru locaş de rugăciune, sfintei mănăstiri de Suceviţa, de la noi uric şi ocină, cu tot venitul nesmintit, nici odinioară în veci, iar hotarul acelui sat mai sus scris, Solca, să fie, din toate părţile, după vechiul hotar, pe unde a umblat din veac; şi pentru aceasta, este credinţa domniei noastre mai sus scrise, noi Io Ieremie Moghila voievod (N.R.: urmează lista şi clasicul blestem, pe care nu le mai reproducem)… / A scris Pătraşco Boureanul, Suceava 7106 (1598) Martie 20 zile. / Ieremie voievod. Stroici logofăt, Nica”[1018]

1615: În 13 martie 1615, începe pentru Solca o altă poveste frumoasă, povestită, în carte domnească, de însuşi ctitorul, Ştefan Tomşa Vodă: „A început domnia mea să zidim o biserică şi o mănăstire, sfârşind-o şi zidind-o pe locul arătat de Dumnezeu, anume Solca… Şi, zidind domnia mea, cu ajutorul lui Dumnezeu, sfântă biserică şi sfântă mănăstire, am miluit pe rugătorii noştri cu satul Bădeuţi, ţinutul Sucevii, cu morile pe apa Sucevii şi cu toate locurile şi hotarele şi cu vecinii de pe acele sate… ascultătoare de ocolul Bădeuţilor”. Şi tot atunci, dar prin uric separat, Tomşa dăruieşte mănăstirii sale şi „un număr de ţigani robi”, pe care 400 de ducaţi ungureşti, ţigani ai căror urmaşi îi vor înveseli, cu alăutele, şi pe călugării mănăstirii Putna, care, aşa cum povestea Iraclie Porumbescu, nu admiteau să pună de vreun sfânt de chef fără de sfârşit în absenţa „ţiganilor lăutari din Solca”.

1615: În 11 august 1615, Ştefan Tomşa desface dania mitropolitului Gheorghe Movilă, care cumpărase

1018 BALAN, Documente bucovinene, vol. I / 1507-1653, Cernăuţi 1933, pp. 120-126

satul Solca, cu 300 ducaţi, de la Udrea cel Orb, către mănăstirea Suceviţa, şi îşi înzestrează mănăstirea şi cu satul Solca; ce-i drept, despăgubind mănăstirea Suceviţa cu „două fălci de vie la Cotnar”, cu odoare, cu bani şi cu bijuterii. / Ca şi Ivan Arbure, Ştefan Tomşa a avut o poveste interesantă. Era copil al nimănui, rătăcind din sat în sat, până s-a oploşit în casa popii din Rădăşeni, care l-a crescut şi la învăţat carte. Ajuns la adolescenţă, Tomşa a dispărut din nou şi s-a mai întors la Rădăşeni doar pentru a zidi o biserică şi pentru a înzestra comunitatea sătească, trăitoare „în loc strâmt”, cu o moşie întinsă în stânga drumului care ducea de la Fălticeni la Humor. / O tradiţie, conservată de Simion Florea Marian spune că Tomşa era gelos pe Anastasie Crâmca, Mitropolitul Moldovei, care ctitorise Dragomirna, pentru acea bijuterie arhitectonică şi că ar fi încercat să-l determine pe mitropolit să recunoască întâietatea Solcăi faţă de Dragomirna. Cum Crâmca tăcea, Ştefan Tomşa s-ar fi înfuriat şi l-ar fi lovit pe mitropolit cu buzduganul în piept. Cică, în puterea nopţii, simţindu-şi sfârşitul aproape, Crâmca ar fi cerut sfinţirea ctitoriei sale, mănăstirea Dragomirnei. Dacă e vorba de întâietate, confirmată şi de popor prin legendare, atunci tradiţia aceea merită reţinută, deşi falsifică adevărul, Anastasie Crâmca murind în 1631, la doi ani după ce s-a retras din scaunul mitropolitan. Ştefan Tomşa a dăruit călugărilor de la Solca, drept robi, familiile ţiganilor Oance, Ghervasii, Stepan, Savul, Şărban, Stoica, Ţandăr, Stancul, Stepan Stoicov şi Duţa, în 12 mai 1615, şi pe „Saca giude cu femeia Anna, cu feciorii lor, Agafie, Vasilii, Măria, Narte Faur, cu femeia lui Tecla, cu fii lor, Tima şi Andreiaşi, Victor Faur cu femeia lui Ştefana, cu feciorii lor, pecum şi, împreună cu familiile, pe Ştefan

Faur, Guţul, Dumitru Guţ, Ilii, Sava Zlătari, Constantin, Grigorii Căldărari, în 17 iunie 1623[1019].

1770: Călugării mănăstirii Solca, partizani ai ruşilor, precum mai toţi călugării mănăstirilor din Ţara de Sus a Moldovei, încă trăiau bucuria rodniciei vizitei pe care o făcuse, în 1770, la Petersburg, unde avea să fie primită de însăşi ţarina Ecaterina Alexeievna, o delegaţie pestriţă, formată din episcopi, egumeni şi boieri. „Duşi, cu mare cinste, înaintea măriei sale, Împăratriţii, cinci luni am petrecut acolo, în Sanctpeterburg, şi fiindcă şi sfânta mănăstire Moldoviţa era şi mai lipsă căt de vasă sfinte, de cărţi, aşa şi de veşminte… ni-am unit amăndoi spre o cerere, cerşind agiutoriu de la sfântul Dumnezeu, şi avănd şi un prieten vechiu al nostru, anume pre părintele kyr Ioan Tatiştiev, întăiul preot din înălţata curte măriei sale Împeratriţii, toată lipsa a acestor doao mănăstiri, Solca şi Moldoviţa, am atătat-o"[1020], iar demersul, dublat de elogii exuberante, s-a soldat, pentru Solca, aşa cum se şi mizase, cu o „miluire" bogată: 9 vase de argint, 3 feloane „de adamaşă roşie cu flori săpate, cu pozomet de hir alb la spate şi pre la margini", 3 stichare preoţeşti, 3 stichare diaconeşti, 3 epitachile, 3 orare, 6 naracviţe, 12 pocroveţe, toate din ştonf roşu sau din adamaşcă galbenă sau roşie, toate cu flori săpateşi cu pozomet alb şi lat împrejur. Şi s-au mai primit 2 poale de tetrapod şi de analoghii, 2 inditione pe prestol, 2 acoperământuri de prestol, preste Evanghelie, 2 acoperământuri la analoghii şi la jetfelnic, plus 37 cărţi „şi toate poleite, că chiar din comnata împărătească ni s-au dat".

[1019] Mazeraan Vartolomei, *Condica mănăstirii Solca*, în *Revista Politică,* Nr. 7, 1889, pp. 22-53
[1020] Mazerean, op. cit. pg. 3

1725: În 12 februarie 1725, Lăzorescul cel bătrân din Todireşti, mărturiseşte, la cererea călugărilor solcani, care ar fi hotarul satului Solca, „precum am apucat din părinţii noştri cei bătrâni…, de unde se hotărăşte cu Dumitraşcu Nacul şi cu Comăneştii, pre rându, precum merge hotarul din valea Vodnii la Făgeţălul cel din gios şi pe la mogile şi pe lângă bordeiul lui Milici pi di sus, iar izvorul Socilor în gios, pân' unde dă în Rostoşe; şi trece în ceea parte, peste Rostoşe, şi să sue la deal şi dă p'in limba cea de pădure şi treace piste drum şi apucă părăul până dă în Cajvana; şi trece părăul şi apucă la deal pi din sus de ultroane şi peste pădure în bour şi cade în Botoşana, pi den sus de casa lui Grămadă, prin ariea Oncii şi să scoboară la vale, pe piscu, şi cade în părău; şi apucă părăul la deal şi dă în poiană, în deal; din poiană să împart toate hotarăle, a Pârteştilor şi a Comăneştilor şi a Solcăi". Dincolo de visele minunate ale ctitorului Ştefan Tomşa stă o realitate cenuşie, înnegurată, pentru că mănăstirea Solca, o construcţie frumoasă, împrejmuită cu ziduri tari, nu a prea fost, de-a lungul timpului, o rază de lumină, de iluminare creştină. Mănăstirea Solca a funcţionat şi ca închisoare feudală, iar călugării au deprins cu atâta oţărâre meşteşugul temnicerului fără inimă încât cruzimea a reverberat cumplit şi târziu în timp.

1772: Recensământul lui Rumeanţev[1021], din 1772-1773, înregistrează la Solca, sat cu salvogvardia preînălţatului Graf, fără alte precizări, „93 – toată suma caselor", însemnând 48 scutelnici ai mănăstirii Solca, 4 popi, 4 femei sărace şi 37 scutelnici cu salvogvardie.

1021 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 352

1775: În 1775, într-un tabel, intitulat „Câţi ţigani are acmu sfânta mănăstire Solca”, Vartolomei Măzăreanu inscripţionează nume de oameni, ai căror urmaşi, peste un secol, se vor număra, aşa cum se va vedea, printre… fruntaşii români ai târguşorului Solca (Mereuţă, Timingeriu, Mihălaş etc.), ceea ce este şi normal, pentru că mulţi dintre robii ţigani ai mănăstirilor au fost, la origine, posluşnici sau vecini, dar care, prin căsătorie cu un rob ţigan sau cu o roabă ţigancă, deveneau, la rândul lor, robi. Opisul acesta anticreştin cuprinde următoarele nume: Tănasii Bălan a lui Bălan, care avea nevastă pe Palaghia, roabă la Humor; / Petre Bălan a lui Ion Bălan, cu nevasta Măriuţa, roabă la Putna; / Iacov Mereuţă a lui Mierăuţă, nepotul lui Dumitru, cu nevasta Marie, roabă la Putna; / Vasilii Mierăuţă, fratele lui Iacov, căsătorit cu moldovanca Parasca; / Ion Mierăuţă a lui Toader Mierăuţă, şi el nepotul lui Dumitru, căsătorit cu moldovanca Nastasia; / Chiruţă Mierăuţă, fratele lui Ion, căsătorit cu Dumitra, roabă la Humor; / Ianache Mierăuţă, frate cu Ion şi Chiruţă, căsătorit cu Maria, roabă la Humor; / Ştefan Mierăuţă, a lui Iacov Mierăuţă, căsătorit cu moldovanca Maria; / Vasili Mierăuţă, fratele lui Ştefan, căsătorit cu Parascheva, roabă la Putna; / Chiriiac Mierăuţă, frate cu Ştefan şi Vasile, căsătorit cu moldovanca Gafiţa; / Lupul Mierăuţă, al cincilea fecior al lui Iacov, căsătorit cu Chiţa, roabă la Rădăuţi; / Simeon Mihălaş, al lui Mihălaş Mierăuţă, căsătorit cu Catrina, roabă la Voroneţ; / Sava Mihălaş, fratele lui Simion, căsătorit cu Irina, roabă la Humor; / Lazor Mihălaş, frate cu Simeon şi Sava, căsătorit cu Ştefania, roabă la Pobrata (Probota); / Toader Mihălaş, al patrulea frate, căsătorit cu Varvara, roabă la Putna; / Filimon a lui Grigoros a lui Dumitru, căsătorit cu

Irina, roabă la Moldoviţa; / Anton, fratele lui Filimon, căsătorit cu Tudosia, roabă la Moldoviţa; / Lupul, fiul lui Filimon, căsătorit cu Ioana, roabă la Humor; / Ioniţă, fiul lui Anton, căsătorit cu Catrina, roabă la Voroneţ; / Constantin a lui Tofan a lui Grigoros, căsătorit cu Paraschiva, roabă la Voroneţ; / Toader Chimnigeri, căsătorit cu Ioana Lupului Calbou din Solca; / Sandul Ciubotari, căsătorit cu Iftimia din Solca; / Symeon Buchte, căsătorit cu Măriuţa, nepoata lui Calbou din Solca; / Ioan Calbou a Lupului Calbou a Bucosului (celebrul lăutar, despre care va vorbi Iraclie Porumbescu, într-o povestire despre un chef cu lăutari solcani, la Putna, din 1829), căsătorit cu Ioana, roabă la Putna; / Luca Frigură a lui Ion Frigură a lui Grogoros, căsătorit cu Ştefania, roabă la Putna; / Andreiaş Mirăuţă a lui Enache a lui Toader Mirăuţă, căsătorit cu Ioana, roabă la Slatina; / Agape a lui Anton a lui Grigoros, căsătorit cu Maria, roabă la Humor; / Ioniţă a lui Filimon a lui Grigoros, căsătorit cu Gaftona, roabă la Putna; / Ioniţă Mirăuţă, feciorul lui Iacov Mirăuţă, căsătorit cu Todosia, roabă la Moldoviţa; /Leonte a lui Toader Chimingeri a Lupului Calbou, căsătorit cu Maria din Solca; / Procop a lui Filimon a lui Grigoros, căsătorit cu Vasilca, roabă la Slatina; / Nechita a lui Chiriiac a lui Iacov, căsătorit cu Todosia, roabă la Slatina”[1022].

1778: Proprietarul ecleziast a fost, întotdeauna şi peste tot, unul nemilos şi lacom, iar mănăstirea Solca n-a făcut excepţie prin statutul ei de proprietar. Probabil că de asta, după 1750, când începe exodul ardelenesc spre nordul Moldovei, la Solca nu se stabilesc decât două familii, cea a plugarului Timoftei Rusu, din Borşa pe Someş, şi

[1022] „scrisă de părintele Vorftolomei archimandrit, şi am scris eu aice în zilele părintelui Meftodi igum. Solcăi, 1775 Noem. 10”

cea a plugarului Ioan Berdavan, din Şieu pe Someş, ambele sosite în 1778.

1781: Dintre întâmplările mărturisite, care întinează pe veci imaginea ctitoriei lui Ştefan Tomşa, cea mai cumplită mi se pare a fi cea care începe în 21 mai 1781, când călugărul Ghedeon a ucis un om, pe Dumitru Hepciu din Bădeuţi. Călugărul l-a întâlnit pe drum, pe când iobagul mergea la târg, la Rădăuţi, să vândă nişte tutun. Pus în fiare, bietul sătean a fost bătut de nemilosul călugăr, în beciurile mănăstireşti, până şi-a pierdut cunoştinţa. Apoi, a fost lăsat să plece, dar omul s-a prăbuşit într-un şanţ din apropierea mănăstirii, iar fratele lui, găsindu-l, s-a plâns la isprăvnicie. Enervat de atâta „obrăznicie”, călugărul Ghedeon i-a pus în fiare pe amândoi fraţii şi i-a bătut cu pumnii săi prea cucernici până ce Dumitru Hepciu a murit. Fratele supravieţuitor a fost obligat să-şi pună degetul însângerat pe o scrisoare de iertare, menită să-l scutească de criminalul călugăr de consecinţe nedorite, apoi a fost aruncat în şanţul de dincoace de zidurile mănăstireşti. / Cumplită poveste, dar, şi mai cumplit, ea s-a petrecut aievea, fiind amplu descrisă, într-o plângere către autorităţi, de socrul celui ucis, ţăranul Hrihor Sanciuc din Bădeuţi.

1784: După laicizarea proprietarului funciar, prin secularizarea averilor mănăstireşti şi prin împroprietărirea obştilor săteşti, şi la nivel de familie, şi la nivel de obşte, cu pământuri arabile, fâneţe, imaşuri şi păduri, Solca începe să prospere. În 1774, la venirea austriecilor, satul avea 85 de familii; zece ani mai târziu, în 1784, avea 225 familii. Ulterior, pentru că prezenta condiţiile dezvoltării unei staţiuni balneare, Solca se urbanizează rapid, după modelul burgurilor de prin preajma Vienei, iar afluxul de

evrei, nemţi şi poloni, care puteau realiza această urbanizare, determină o sporire a populaţiei la 2.312 locuitori, în 1895, când primar al Solcăi era un român, Ioan Rusu.

1786: „Baronul Enzenberg a lucrat cu zelul obișnuit pentru îmbunătățirea stării Bucovinei[1023]. Și succesul nu a reușit să se concretizeze. O imagine foarte vie a progresului pe care țara l-a făcut sub administrația lui Enzenberg, în special în ultimii ani, este evidentă în raportul *Rationarium Provinciae,* din 25 februarie 1786[1024]… / Enzenberg enumeră următoarele ameliorări: a). Şoselele pentru comunicații mai lesnicioase cu Transilvania, prin Bârgău, spre Dorna Candreni se intersectează cu cea a Coşnei (adică peste Rodna) și continuă spre Gura Humorului, de unde pleacă, prin Solca, Vicov, Storojineţ și Selenov, în Galiţia”.

1788, Hacquet: „Mănăstirea Solca a fost, până acum, câţiva ani, o mănăstire de călugări, tot atât de bogată şi de plină de călugări ca şi Putna, dar acum am găsit-o prefăcută în magazie pentru trupele imperiale, cantonate în Moldova turcească. Arhitectura şi dispoziţia lăuntrică erau aceleaşi”[1025].

1802, Rohrer: „De la luarea în stăpânire a Bucovinei, s-a construit un drum permanent de comunicaţie, între regiunea de aici, Transilvania şi Galiţia (N.N.: „Drumul Împărătesc” dintre Bistriţa şi Cernăuţi, prin Păltinoasa, Solca, Vicov), pe o întindere de 35 de mile, la

---

[1023] Polek, Dr. Johann, *Joseph's Reisen nach Galizien und der Bukowina*, Czernowitz 1895, pp. 41-45.

[1024] Original în arhiva k. k. Ministerul d. Interior, retipărit din Hurmuzachi, *Documente privitoare la istoria Românilor,* Vol. VII, 1876, p. 454-478.

[1025] *Călători,* X, II, pp. 820-822

care au contribuit băştinaşii, cu munca şi cu cărăuşia, fără nici o despăgubire. Odinioară, nu se putea călători, din Transilvania, în Bucovina, decât călare, şi aceasta numai cu mare greutate; erai lipsit de orice adăpost. Acum, care încărcate cu bunuri pot merge încoace şi încolo; se găsesc, peste tot, case de poştă bine organizate şi se obţin foarte uşor, de la şeful de poştă, cai, numiţi de „Vorspann" (N.N.: „de deplasare"), care costă, câte unul, 10 creiţari de fiecare milă. Numai în lunile de iarnă, zăpada cade în cantităţi mari şi, prin urmare, nu este recomandat să călătoreşti. / Marele împărat Iosif a fost acela, care a pus să se construiască, în anul 1783, o şosea, care, pornind din satul Prundu Bârgăului, în comitatul Doboka, dă posibilitatea călătorului, ce merge din Transilvania, în Bucovina, să facă, într-o singură zi, un drum pentru care îi trebuiau, înainte, şase zile"[1026].

1807: Comună urbană încă din 1819, cu privilegii de a ţine târguri, din 23 februarie 1823, Solca râvnea la statutul de staţiune climaterică, încă din 7 iulie 1807, când, după cercetări temeinice, făcute, prin diverse localităţi bucovinene, de Franz Schubert, inspectorul Domeniilor Bucovinei, acesta şi, câteva zile mai târziu, Johann von Platzer, şeful Administraţiei Bucovinei, propuneau valorificarea izvoarelor minerale, dar cele patru staţiuni climaterice, de la Vatra Dornei, Solca, Lăpuşna şi Iacobeni încep să funcţioneze, cu resurse şi locaţii limitate, abia după anul 1845.

1813: Din 1813, Solca avea şi o şcoală românească, pe lângă biserica fostei mănăstiri, dar cu predare bilingvă, în română şi în germană. Fostul sat începea să arate, încet, încet, ca un orăşel, pe măsură ce începeau să

[1026] *Călători,* XIX, I, pp. 156, 157

se dezvolte şi diverse industrii, singura industrie solcană tradiţională fiind, până la venirea austriecilor, cea a fabricării berii, mănăstirea Solca având, încă din secolul al XVII-lea, deci cel mult la câteva decenii de la ctitorirea mănăstirii, prima fabrică de bere din Bucovina, dezvoltată cu succes de cuvioşii călugări şi doar modernizată, sub diverşi patroni germani şi evrei (Salomon Rudich, M. Koffen, Mihel Rudich etc.), în epoca stăpânirii austriece. Şi mai avea Solca, în 1817, când împăratul Francisc I, vizitând Bucovina, a păşit şi pe minunatele ei plaiuri, şi o fabrică de sticlă, la care lucrau nemţi, proveniţi din Boemia, dar care o duceau greu cu viaţa de fiecare zi, deşi sticlăria Solcăi era exportată, datorită arendaşului evreu din Suceava, aproape în întregime prin imperiul turcesc. Şi mai exista la Solca, din 1812, şi un depozit de preluare a aurului de la aurarii ţigani, care îl procurau spălând nisipurile râurilor de munte şi, mai ales, pe cele ale Bistriţei Aurii.

1829, Iraclie Porumbescu: pivniţei cu vinuri mănăstireşti şi-mi porunci ca fiecărui ieromonah şi diacon, care ar cere, să-i dau până la o oca (cofa) de vin şi numai să-l însemnez în catastihul ce mi-l dete, scris gata cu numele tuturor ieromonahilor şi diaconilor. Monahii şi Noviţii n-aveau acel folos ori beneficiu comun, dar căpătau şi ei, câteodată, dacă se rugau îndeosebi la Arhimandritul. / Tot „pentru închinare şi jertfire” veni, într-o zi, la mănăstire şi **un taraf de lăutari Solcani**, adică **din Solca**, ştiuţi şi chiar vestiţi, pe atunci, ca cei dintâi, după **taraful muzical al Pletosului din Suceava**. Cântaseră, adică, aceşti lăutari la hram, la părintele Ştefan (Bunceac), la Vicovu-de-sus; acest părinte Ştefan era ştiut şi numit, în întregul ţinut, „popa galanton” şi, după acel

hram, veniră acei lăutari şi la mănăstire, care era aproape, cum zisei eu, după spusa lor: „pentru închinare şi jertfire”. Era însă în presupus „tuzul în şoldenii”, părintele Lavrenti Chirilescu, care era de loc, aşişderea, din Vicovu-de-sus, că adică cuvioşia sa, prin fraţii şi neamurile sale, ce le avea acolo, la Vicov, ar fi pus la cale acea venire a ţiganilor lăutari la mănăstire, „pentru închinare şi jertfire”. Fie, însă, cum va fi fost: lăutarii, vreo zece la număr, cu scripce, cu cobze, cu naier, cu ţimbale şi cu un bas puternic, veniră, după sfârşitul Liturghiei, aflându-se călugării la Trapeză (la masă, la mâncare). / Se închinară lăutarii, intraţi în curtea mănăstirii, cu multe cruci, în toate părţile, şi, aflând de la cineva că părinţii se află la prânz, se băgară în pavilionul ce acoperea fântâna de lângă Trapezărie (sala de mâncare), ca şi când ar fi vrut să-şi arate modestia în sfântul locaş şi nu se vâră, acum, deodată, mai în interiorul mănăstirii. / Călugării ieşiră de la masă, se puseră, după regulă, rând cu faţa spre biserică şi se închinară, în chip de mulţumită ctitorului mănăstirii pentru hrana ce o au acolo (căci rugăciunea după masă o făceau înlăuntrul Trapezăriei), şi-apoi, închinându-se toţi către Arhimandritul, ce porni spre locuinţa sa, şi mai întorcându-se în Trapezărie, ca să-şi ia câte ceva din rămăşiţele porţiei de mâncare, porniră a se împrăştia pe la chiliile lor. / Acum ieşiră Ţiganii, de lângă fântână. Călugării, la zărirea lor, cu uneltele muzicale, nu cred să fi fost cu putinţă să nu se fi simţit, fiecare din ei, ca electrizaţi prin inimă, aducându-şi aminte de lume, în care şi ei, odată, au trăit… ah, de lume, zic, să nu-şi fi adus aminte, d-apoi de cele din lume, ce li le aminteau bieţilor călugări acele unelte muzicale ale lăutarilor!... / Dar, atunci, numai ce văd un baston, ridicându-se după

spatele mele – vai, era bastonul… arhimandritului! Trosc peste potcap, de capul ţiganului, trosc în scripca lui… Lavrenti şi călugării suflară în lumini şi fuga după poloboace; ţigani călcau unii pe altul, bojbăind în întunuric, să scape afară… se auzea bietul bas troncănind, când se pălea de pereţii pivniţei”[1027].

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Rădăuţi – **Solca** (judecătorie raională), Arbore cu Bodnăreni, Bălăceana, Botoşana, Clit cu Lichtenberg, Iaslovăţ, Cajvana, Comăneşti, Ludihumora, Pârteştii de Sus cu Soloneţul Nou sau Slovac, Cacica, Pârteştii de Jos, Poieni”[1028].

1887: O întâmplare aparent hazlie, dar, din păcate, caracteristică neamului românesc de-a pururea, s-a petrecut la Poieni-Solca, în anul 1887. „Sosind timpul să se ridice şi-n Poieni şcoală, antistele comunal a ţinut sfat mare, în urma căruia a strâns de la săteni 1.500-2.000 florini. Paralele acestea li se părură cârmuitorilor comunale prea puţine, de aceea se făcu un împrumut de 1.000 florini din fondul şcolar al ţării, cu îndatorirea de-a plăti, în 10 ani, câte 100 florini pe an îndărăpt, fără procente. Se născu întrebarea: unde să se facă şcoala? / Profesorul de universitate, Drul Ion alui G. Sbiera, a dăruit, mai înainte, încă din al său 20 de prăjini de loc, anume să se rădice pe el şcoala comunală, care să fie aproape şi de preot, şi de biserică”. / Fruntaşii comunali, pricepând că

[1027] Porumbescu, Iraclie, *Un episod hazliu din mănăstirea Putnei*, în „Scrierile lui Iraclie Porumbescu”, Cernăuţi 1898, pp. 83-91

[1028] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich,* Wien 1869. pp. 158-161

nu pot face afaceri necinstite pe seama donaţiei lui I.G. Sbiera, au hotărât să… cumpere, prin licitaţie cu strigare, o sfoară de pământ, în capul satului, rămasă de la o văduvă, pe care bucată de loc s-au plătit 800 de florini. S-a strâns piatră, prin muncă obştească, dar s-au întocmit acte de plată de „câte 13 florini stânjenul”, iar pentru bârne, tăiate din pădurea satului, s-au făcut acte de „câte 3 florini bucata”, apoi „s-au tocmit meşteri din Solca, cărora li s-au făgăduit 650 florini ca să dee gata şcoala”. Într-un an de zile, deci până în 1888, din cei 3.000 florini „din lădiţa comunală” nu mai exista nici un crucer, şcoala arăta ca vai de ea, iar perceptorul comunal s-a năpustit asupra sătenilor ca să strângă banii datoraţi fondului şcolar al ţării. Sătenii, trecând prin această experienţă, a proclamat folcloric: „Şcoala este sărăcia noastră!”. Şi, astfel, marele cărturar bucovinean, I.G. Sbiera, al cărui frate, Nicolae, fusese paroh şi la Solca, nu şi-a mai putut lega numele, printr-o binefacere, de satul din marginea Solcăi.

1890: În 1890, Solca avea 2.312 locuitori, conduşi de primarul Ioan Rusu. Cei doi învăţători; Emil Karpierz şi Iosefina Drozdovska continuau munca, încheiată în 1887, de învăţătorul Vichentiu Ianovici. Preot al bisericii orientale era Epifaniu Bacinschi, născut în 1845, uns preot în 1869, ajutat de cantorul Epifanie Vasilovschi.

1891: „Duminică, la 5 Iulie stil nou 1891, între orele 10 şi 11 a.m., a sosit şeful ţării, contele **de Pace**, de la Suceviţa, la Solca. Solcanii i-au ridicat un portal, de altmintrea foarte frumos, dară fără nici o inscripţie, ci purtând numai, pe o parte, pajura austriacă, şi pe alta, emblema ţării. / Cam pe la orele 10 şi jumătate, între salve de săcăluşuri şi cântările musicei din Sadagura, ce

se află angajată pentru sezonul de vară în parcul renumit din Solca, înaltul oaspe, tras de cei 4 cai roibi şi frumoşi ai arhimandritului din sfânta mănăstire Suceviţa, a intrat în Solca, alergându-i înainte 8 călăreţi Solcani şi prefectul districtual, în trăsura-i proprie. Alături cu preşedintele, şedea consilierul guvernial **Pompe** (N.N.: viitor şef al ţării). / Stând destinat, în programă, ca loc de descălecare, hotelul cel mare din loc, în centrul oraşului, s-a postat în faţa acestuia toată inteligenţa, formând un spalir mare, în fruntea căruia se găseau 9 preoţi orientali şi 5 romano şi greco-catolici, toţi amploaiaţii şi toată inteligenţa din Solca, iar la capătul de către intrarea în hotel, reprezentanţa comunei politice Solca, în frunte cu vrednicul ei **antiste, George Ghinghelovschi**, care, când veni preşedintele în dreptul lui, îi ţinu o alocuţiune de bineventare, în limba română, la care Domnia sa a răspuns tot româneşte. / În sala frumos pregătită, a fost condus preşedintele de **judele Cozub** şi de **prefectul Rottenburg**, care ambii îşi au meritele lor pentru strălucita primire, ce i s-a făcut înaltului oaspe. Reprezentările s-au făcut în sală. / Cei 9 preoţi orientali, care, la dorinţa expresă a preşedintelui, s-au prezentat mai întâi, ieşind, s-au îndreptat cu toţii spre străvechea lor biserică din loc, înţelegând, de la parochul local (N.N.: **Epifaniu Bacinschi**, născut în 1845, preot din 1869), că în programă stă şi vizitarea acesteia. / După reprezentări, care au durat mai bine de 1 şi jumătate ore, a vizitat preşedintele biserica romano-catolică, şcoala (N.N: cu doi învăţători, ambii din 1878, **Emil Carpis** şi **Iosefina Drosdovska**), casa parochială a preotului romano-catolic, judecătoria, perceptoria, biserica orientală, biroul **administratorului silvic Kronabeter**, gendarmeria, berăria, oficiul poştal şi telegrafic şi,

în fine, **Institutul Balnear al Doctorului Beilich**, unde s-a scăldat, între orele 1 şi 2 p.m. / În biserica orientală, l-a aşteptat popor foarte numeros, apoi cei 9 preoţi, dintre care 3 (**Epifaniu Bacinschi, Nicolae Sbiera** şi **Epifaniu Wasilowski**) s-au îmbrăcat în epitrachile şi feloane şi au făcut, îndată după intrarea oaspeţilor, slavoslavia cea mare, la care s-a spus ectenia pentru sănătatea Împăratului, a mitropolitului şi a preşedintelui, încheindu-se cu cântarea „Mulţi ani!”, pentru acest din urmă. / După cântarea aceasta, seniorul funcţionarilor, **parochul Sbiera** (N.N.: **Nicolae Sbiera**, fratele cărturarului bucovinean, paroh în Botoşana, pe atunci) dând sfintele Evanghelie şi cruce preşedintelui, spre sărutare, îi ţinu încă o alocuţiune scurtă, în limba română, în care aminti de fericitul în Domnul, **Rotkirch**, fost şef al Bucovinei, care să-şi fi câştigat merite mari pentru ţară, îl rugă să fie scut pentru drepturile poporului român, de aici, din ţară, sancţionate de tron şi garantate prin legi, numai în măsura în care se va convinge despre credinţa, alipirea, lealitatea, bunătatea şi blândeţea acestui popor. / Prânzul l-a luat, dimpreună cu 12 persoane, la judele Cozub. / Pe la orele 3 ¾ p.m., a mers preşedintele, pe timp foarte scurt, în parcul renumit din pădurea Solcii, şi apoi a plecat, prin Pârteştii-de-sus, la Cacica”[1029].

1891: Volumul 17, nota 160, pagina 178 (**Conservarea monumentelor din Bucovina**). „Profesorul conservator Romstorfer a înaintat deja Comisiei Centrale un raport foarte important, privind necesitatea conservării multor monumente importante din Bucovina. În același timp, el a atras atenția asupra bisericilor mănăstirești din

---

[1029] Preşedintele ţării în districtul Solca, Gazeta Bucovinei, Anul I, nr. 19, Joi 4/16 Iulie 1891, pg. 2

Putna, Suceviţa, Dragomirna, asupra bisericilor mai vechi ale parohiilor și ale filialelor din Horecea, Toporăuţi, Siret (2), Mănăstirişte, Suceava (4) Ilişeşti, Pătrăuţi, Sf. Ilie, Rădăuţi, Suceviţa, Solca, Comareşti, Arbore, Volovăţ, Milişăuţii de Sus, Satulmare, Mănăstirea Humorului, Voroneţ, Vatra Moldoviţa etc., în afară de numeroasele biserici din lemn. La biserica din Mănăstirea Humor, mortarul piedestalului, care are o înălțime de aproximativ un metru, a căzut parțial, cu excepția peretelui inferior, care poartă încă picturi splendide. Pe cei aproximativ 30 cm lățime, pietre de profil pietonal sunt desfăcute sau chiar aruncate, îmbinările fiind mai ales fără mortar. Trotuarul din jurul bisericii s-a scufundat atât de adânc, încât nu numai că nu mai servește scopului, dar a devenit de-a dreptul dăunător construcției. Când s-au desființat mănăstirile, această biserică a devenit biserică parohială, iar iconostasul de acolo este de remarcat. / **Raport anual, pagina 111** (**Lucrări de restaurare în biserici gr.or.**). „Conservatorul Romstorfer a făcut un raport detaliat asupra fostei biserici mănăstirești din Revna, în Bucovina. De asemenea, a dat un raport despre fosta biserică mănăstirească din Solca și despre cea pe care a studiat-o în Arbore și s-a decis să atragă atenția Ministerului cezaro-crăiesc de culte și instruire asupra acestor monumente. Ulterior, el a făcut şi alte comunicări cu privire la restaurarea bisericii din Solca, distrusă de trăsnet, ulterior. Același conservator a raportat și despre lucrările de restaurare necesare în biserica mănăstirii de la Humor și a fost numit profesorul Luntz să se ocupe de restaurarea menționată în decizia Ministerului cezaro-crăiesc al Cultelor și Instruirii. Mai mult, el a subliniat că, de-a lungul vremii, clădirilor bisericii din Bucovina nu li s-a

acordat deloc îngrijirea necesară. Comisia Centrală a recunoscut importanța deosebită a acestui raport, dar și-a menținut punctul de vedere, afirmând că, din păcate, nu primește rapoarte despre puținele renovări din Bucovina, care au loc, deoarece nu se încearcă aproape nimic, în atâtea locuri, pentru a elimina răul structural existent“[1030].

1892: Fabrica de rachiu din Solca (propinaţie), din 1892, când s-a stabilit în târguşor, în calitate şi de deputat, **Mochiu Schartstein**, dar afacerea nu pare să fi fost prea rentabilă pe plan local, pentru că, „deşi, acum, de 2 ani şede în Solca, la propinaţie şi vinde rachiu şi alte băuturi… rachiul nu se prea vinde, afară numai cu păharul, la vreo câţiva fliuşcari, căci şi Solcanii au lăsat băutura rachiului, mai tot satul. Mochiu are, la noi, în sat, o casă, care au dat-o la alţi Jidani în năimală. Mochiu tot se ţine de deputăţie, şi antistele nu voieşte să cheme un substitut în locul lui, cu toate că la alte şedinţi săteşti nu vine niciodată, foarte rar când vine”[1031].

1892: Raportului anual, pagina 118 (**Biserica parohială gr. or. din Solca**). „Cu referire la proiectul de restaurare a bisericii greco-orientale din Solca, Ministerul cezaro-crăiesc al Cultelor și Educaţiei a aprobat şi recomantat Comisiei Centrale, pentru execuţie, proiectul întocmit“[1032].

[1030] Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893,*Czernowitz 1893, pp. 45-71

[1031] Gazeta Bucovinei, Anul V, Nr. 11, Duminică 5/17 Fevruarie 1895, pg. 3

[1032] Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J;

1892: „**Medic în districtul Solcei** a fost ales, la 10 Februarie 1892, domnul **Dr. Krolikowski**. Contracandidatul său era **Dr. E. Beilich**, care, cu toate că vorbeşte româneşte, în decursul celor trei ani, de când se află acolo, nu şi-a putut, se vede, câştiga simpatiile Românilor şi, aşa, nu a primit nici un singur vot. / Despre Dr. Krolikowski, care, adevărat, e galiţian şi încă nu ştie limba română, aflăm că s-a pus, cu tot dinadinsul, pe studiul limbii române. Notăm că, între concurenţii la acel post, nu s-a găsit nici un român”[1033].

1892: „Un loc de cură climatic-terapeutic, înzestrat cu toate potenţele de vindecare moderne, a devenit, în frumoasa noastră ţară, o adevărată trebuinţă actuală. Începutul, în această privinţă, s-a făcut, ce e drept, înainte de asta, cu vreo câţiva ani; dar cele mai noi triumfuri ale medicinii, pe acest teren, încă nu au ajuns, până acum, nici într-un loc al ducatului nostru, accesibile publicului ce suferă, şi fiii patriei noastre, cu diferite boli, trebuiau, an de an, să caute ajutor şi însănătoşare cu grele jertfe materiale, în locuri de cură şi în sanatorii îndepărtate. Şi patria noastră, totuşi, e binecuvântată cu regiuni de munte plăcute, idilice, care sunt în stare să satisfacă şi celor mai stricte cerinţe ale unui loc de cură, pe deplin corespunzător în privinţe igienice; îndrumăm la locurile de cură **Lăpuşna** şi **Solca**, care stau în cel mai bun renume şi care, în ciuda defectelor mijloacelor de cură, ce se află acolo, devin, pe fiecare an, mai cercetate şi au adus, deja, unei mulţimi de bolnavi vindecare şi însănătoşare. / Prin

---

Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893*,Czernowitz 1893, pp. 45-71

[1033] Gazeta Bucovinei, Anul II, nr. 10, Duminică 2/14 Februarie 1892, pg. 3

bogate experienţe practice şi intuiţii personale, convins despre condiţiunile fundamentale naturale şi excelente ale locului de cură climatic **Solca**, domnul **Dr. Hermann Poras**, medic cercual c.r. şi consilier în Rădăuţi, a luat hotărârea de a înfiinţa, acolo, un sanatoriu şi de a-l preda publicului spre folosinţă, deja cu finea lui Mai 1892. Noi atragem, deja, de pe acum, atenţiunea publicului asupra acestei instituţiuni umanitare. / Solca zace în parcea sud-vestică a Bucovinei, într-o vale a Carpaţilor, închisă din toate părţile, şi e, astfel, foarte bine scutită de vânturile molestatoare. Întreaga coastă din partea sud-vestică a locului e acoperită cu brazi şi molizi înalţi, care dau atmosferei un miros balsamic-organic şi formează un factor de căpetenie al potenţelor de vindecare particulare. / Clima e domoală şi, în urma poziţiei scutite, desele schimbări de temperatură sunt excluse. Căile sunt bine prunduite, aşa că, şi în timp de ploaie, sunt scutite de tină. Formarea colbului, ce irită organele de respiraţie, se reduce la un minim. Apa de băut e liberă de baccile şi de substanţe organice ce putrezesc, e limpede şi răcoritoare. Pentru băi se foloseşte o apă de aceeaşi calitate. / Având privilegiul a vedea planurile sanatoriului ce are să se înfiinţeze, practicabilitatea şi desăvârşirea acelora ne-a frapat formal. Planurile au fost lucrate de domnul **George Bardel**, arhitectul băilor de renume universal de la Gleichenberg, şi sunt înzestrate cu toate calităţile excelente ale sanatoriilor moderne. Ele conţin o clădire principală, în care se află localurile de lipsă pentru terapie şi aranjamentele pentru întrebuinţarea băilor speciale, un restaurant şi, în etajul prim, până la 20 odăi frumoase, cu scopul de a întreţine pacienţii cu pensiune întreagă. Pacienţilor le stă la dispoziţie o sufragerie comună. Aquaduct

şi canalizare, se înţelege, nu lipsesc. / O casă de maşini, separată, va îngriji de exploatarea neconturbată. / Întreg sanatoriul va sta sub conducerea proprietarului său, renumit, deja, ca medic bun, şi nu vor lipsi nici puterile de ajutor pentru băi, înfăşare, masaje, electrizări etc. / Preţurile moderate, ce se pun în perspectivă, vor contribui, desigur, în mare măsură, la prosperarea sanatoriului. / Clădirea s-a început, deja, luna trecută şi, la timpul său, vom aduce detalii despre toate pregătirile care se fac"[1034].

1894: „În Iulie 1894, s-a escris (N.N.: anunţat) concursul pentru ocuparea postului de medic pentru Districtul sanitar Solca, în care concurs, lângă celelalte condiţiuni, s-a cerut şi cunoştinţa perfectă a limbilor ţării, aşadar a limbii române şi rutene. La concurs au luat parte trei medici, dl. **Dr. Beilich, Dr. Lauer**, ambii Bucovineni, şi Galiţianul **Dr. Weinberg**. Cei doi medici bucovineni au corespuns tuturor condiţiunilor concursului: Weinberg, însă, declară singur, în petiţiunea sa, că condiţiunii în privinţa limbii române nu poate corespunde. / După cum este cunoscut, Districtul sanitar al Solcei e, afară de câteva comune germane şi puţini Ruteni, cu totul românesc şi, deci, aceasta, la ocuparea postului, trebuia luat în considerare, având medicul a fi pentru popor. Dar ce se întâmplă? / Domnul căpitan al districtului Gurahumorului (N.N: prefectul, deci) **Roller** fixează termenul pentru alegerea medicului districtual pe ziua de 17 Octombrie 1894 şi apare, singur în persoană, la alegere. Sosind în Solca, a citat la sine pe primari şi le-a comunicat numele celor trei candidaţi, exprimând, totodată, dorinţa sa, că i-ar plăcea dacă Weinberg ar fi ales medic

[1034] Un sanatoriu în Solca, Gazeta Bucovinei, Anul II, nr. 28, Duminecă 5/17 Aprilie 1892, pp. 4, 5

districtual. **Votarea s-a făcut şi Weinberg a fost ales**. / Weinberg, Galiţianul, a aflat sălaş în Bucovina, şi prin a cui bunătate?, prin bunătatea domnului Roller, care e foarte interesat de binele comunelor şi a locuitorilor din acel district, dacă le dă un medic care nu se va putea înţelege cu dânşii. / Doi dintre primarii care au luat parte la votare, anume **Filip Urechia** din Cajvana şi **Todoraş** din Poieni, au votat pentru Dr. Beilich, motivând că, dacă el nu este de legea lor, cunoaşte limba, şi doctorul şi bolnavul trebuie să se înţeleagă. Ca şi aceşti doi a votat şi administratorul de silve şi domenii, dl. **Kronabetter**, care, deşi străin, seamănă să aibă mai multă inimă pentru popor şi cunoaşte mai bine toate referinţele districtului Solcei decât domnul căpitan (N.N.: prefect)… / Se zvoneşte, pe la noi, că în întreaga afacere să aibă şi medicul districtual al Cernăuţului, **Dr. Poras**, oareşcare interes, deoarece ar voi să nu aibă concurent la Solca, ceea ce îi pare a fi **Dr. Beilich**, care şi-a instalat un institut hidropatic în Solca. Dar cine e Dr. Poras? Poate fi orişicine şi să se împeneze şi mai mult în mândria lui, nouă puţin ne pasă de el, noi avem a calcula cu interesele noastre şi ale poporului din districul nostru sanitar, nu cu interesele materiale ale lui Dr. Poras… / **Şt.**[1035]".

1895: „Precum se ştie, s-a escris, în 13 Decemvre 1895, concursul pentru ocuparea postului de învăţător superior la **şcoala de patru clase din Solca**, cu limbile de propunere germană şi română. Între altele, se cere de la competenţi şi qualificarea pentru instrucţiunea **religiunei romano-catolice**. Să vedem, acum, ce fel de referinţi confesionale şi naţionale există la această şcoală, şi

[1035] Gazeta Bucovinei, Anul IV, Nr. 81, Joi 13/25 Octomvrie 1894, pag. 2

aceste, odată constatate, vom dovedi, în mod neîndoielnic, că şi de astă dată se ocoleşte legea, în detrimentul Românilor şi cu vădita intenţiune de a da neamului român o nouă lovitură. Datele ce le aduc aice sunt extrase din şematismul învăţătorilor bucovineni, compus pe baza datelor oficiale din anul 1894. Deci nu ni se va putea reproşa că scoatem aceste date dintr-un izvor necompetent. Ele au fost compuse de **actualul conducător al şcoalei din Solca, Emil Karpietz**, polon şi fost organist la biserica catolică, revăzute fiind de **inspectorul şcolar Chodakowski**. Prin urmare, de doi oameni care sigur că nu-s „Dacoromâni". / În acest şematism, aflăm că şcolarii ce au frecventat şcoala aceasta au fost, după naţionalitate, **202 germani, 211 români, 2 ruteni şi 1 maghiar**. După confesiune, au fost **romano-catolici 191, greco-catolici 2, greco-orientali 193, mozaici 30**. / Acum să vedem eclatanta boscărie. Se ştie că cei 211 români sunt toţi greco-orientali. Cu toate acestea, aflăm, însă, induşi, în rubrica greco-orientali, numai 193, va să zică pe 8 români i-a papat şematismul. Asta-i una. / Să vedem, acum, pe cei romano-catolici. Dacă sumăm pe toţi şcolarii neromâni, aflăm suma totală 205. Zicem că toţi ar fi germani. Din aceşti, însă, 30 sunt Jidovi şi 2 greco-catolici. Dacă sustragem, din 205, pe aceşti 32, rămân 173 romano-catolici. Karpierz şi Chodakovski au aflat, însă, dacă sustragi, din 205, 32, rămân 191. O, sărmanul Adam Riese" (N.N.: autor de manuale şcolare). Ce ar zice el, aflând aceasta? / Unde-i, deci, majoritatea romano-catolică, pe care se bazează domnii, cerând de la conducător qualificare pentru religiunea romano-catolică? / Încă ceva. Presupunem că n-ar exista o majoritate absolută de şcolari ai unei confesiuni, variind, din an, în

an, lucru ce se poate. Cum vine, atunci, Consiliul şcolar să pretindă de la conducător qualificarea amintită? / Emisul ministerial din 30 Iulie 1883, Nr. 13696, normează, dar, foarte clar, regulile după care să se procеadă la ocuparea postului de conducător la o şcoală cu majoritatea confesională fluctuantă. El sună: „La escrierea concursului pentru ocuparea postului de conducător la şcoli, ai căror şcolari, răstimp de 5 ani, care au premers escrierii concursului, n-au format, în mediu, o majoritate absolută a unei şi aceleiaşi confesiuni, n-are să se ţină cont de paragraful 48, punct 2 al emisului din 8 Iulie 1883, Nr. 10618, prin care se normează că, în respectivele escrieri de concursuri, să li se ceară petenţilor qualificarea pentru instrcţiunea religiunei”. Potrivit şi din acest punct de vedere, concursul acesta stă în contrazicere cu legea. / Dl Chodakowski, protectorul organistului din Solca, pe care ar dori să-l vadă conducător al şcolii de acolo, ni este ostil. Fie că o face din proprie iniţiativă, fie că la ordinul inspectorului Tumlirz, puţin ne importă. Faptul ca atare e, însă, revoltător. Căci abstragere făcând de la motivele amintite, cari vorbesc în contra ocupării postului de conducător al şcoalei din Solca prin un petent romano-catolic, precum e Karpierz, aceasta mai are şi alt cusur. Dumnealui, adică, nu posedă qualificarea din limba română, cu toate că şcoala e cercetată, putem zice, de o majoritate de cpopii români. Ce-i drept, cazuri de aceste se întâmplă, de un timp, încoace, în toată Bucovina. Dovada cea mai bună ni-o dă Siretiul, undre vrau s-o aşeze pe domnişoara Gibisch, care nici idee n-are de limba română. De ce n-o trimit la Galiţia? Pentru Galiţia ar fi, ca polonă, o bună profesoară, pentru Siret nu-i decât o povară fatală. / Ei, nu-i Bucovina ţară de joc? Nu-i

Românul helot aice? Unde eşti, „egală îndreptăţire”? Vom vedea cum s-a decide afacerea aceasta şi cea din Siret, în Consiliul şcoar al ţării. Orişicum, avem o verigă mai mult în lungul lanţ al nedreptăţilor ce ni se fac. / **D. Sentinela**”[1036].

1896: „**Bucovina**. În cadrul ședinței din 12 iunie 1896, s-au dezbătut următoarele chestiuni: / 1). Opinia experților privind introducerea inhalărilor de lignosulfit la o instituție de sănătate prin cură cu apă rece din Solca (referent: S. R. Dr. Zaloczieckí). / 2). Opinia experților privind redeschiderea unei instalații extinse de tratare a apei în Solca și introducerea inhalărilor de lignosulfit în aceasta (referent: S. R. Dr. Zaloczieckí). / 3). Cererea privind necesitatea creării unui cod de construcție al Ducatului Bucovinei (Președinte: S. R. Dr. Rudnik). Atunci când s-a dezbătut pe această temă, au fost discutate în detaliu condițiile nefavorabile de igienă a clădirilor din mediul rural şi repercusiunile lor pentru sănătatea publică și crearea unui cod de construcție pentru terenul plat, care încă lipsea complet la momentul respectiv, precum și revizuirea codului de construcție existent pentru orașul Cernăuți, la fel de urgent. // În cadrul ședinței din 30 iunie, l. J. au fost dezbătute următoarele teme: / 1). Opinia experților cu privire la deschiderea unei staţiuni de cură în Dornawatra, recent construită de Direcția cezaro-crăiască a fondului religios greco-oriental, în ceea ce privește utilizarea noii versiuni a direcției menționate în Dornawatra și Pojana Negri de către consilierul instanței, prof. Dr. Ernst Ludwig, care a examinat chimic sursele de fier, în scopuri terapeutice

---

1036 Gazeta Bucovinei, Anul V, Nr. 98, Duminecă 10/22 Decembrie 1894, pg. 2

(referent: consilier guvernamental de stat, Dr. Kluczenko). / 2). Opinia experților cu privire la revizuirea propusă a Farmacopeei Austriei, Edit. VIII (referenţi: S. R. Dr. Lazarus și S. R. Prof. Dr. Pribram)”[1037].

1896: Românii, ce-i drept, se cam trăseseră mai spre marginea străvechii ocini natale, mai ales spre Poieni, dar aveau şi un boier al lor, armean de origine, Tigran cavaler de Pruncul, care ţinea sus steagul românismului. În casa boierului s-a înfiinţat, în anul 1896, cabinetul de lectură „Sentinela Poporului”, care avea, încă din start, 300 de cărţi (un număr impresionant pentru vremurile acelea), 4 abonamente la gazete şi o avere de 56 florini şi 68 creiţari. Membrii acestei biblioteci în formare erau, iarăşi, impresionant de mulţi, 70, şi se reuneau, duminică de duminică, sub autoritatea vicepreşedintelui Bogdan Găină şi a secretarului Dumitru Mitric-Bruja, pentru a citi cărţi sau a asculta ce se citeşte şi pentru a pune ţara la cale, inclusiv prin înfiinţarea unei cooperative raiffeisiene încă de prin 1900, sub aceeaşi tripletă de luminători obşteşti.

1896: Cabinetul de lectură „**Sentinela poporului din Solca**” s-a înfiinţat, conform materialului de sinteză, „Cabinetele noastre de cetire”, publicat de „Călindariul poporului Bucovinean, Anul XIII, 1900, pp. 99-106, în 1896, în casa notarului Tigran cav. de Pruncul, cu Bogdan Găină preşedinte şi cu Ioan Cornea secretar (în calendarul de sfârşit de an, în locul lui Ioan Cornea avea să fie trecut învăţătorul Dimitrie Mitric-Bruja; din relatarea care urmează, vom vedea că primul preşedinte a fost preotul-crâşmar al Solcii, Epifanie Bacinschi). Cabinetul

[1037] Daimer, Dr. J.; Netolitzky, Dr. A., *Das Österreichische Sanitätswesen,* VIII Jahrgang 1896, Wien 1896, p. 298

avea, iniţial, 70 membri (după un an de „succese”, doar… 45), 300 de cărţi, 4 abonamente la gazete româneşti şi o avere de 56 florini şi 68 creiţari. / Din nefericire, după un an, când se produce o nouă explozie de entuziasm local, nici după ani şi ani, Cabinetul de lectură nu înseamnă nimic, nu produce nimic, ci doar improvizează monden şi ştiriseşte ba de un demagog, ba despre altul, afişând şi nume de membri în comitetul unei mondenităţi inutile, ba chiar păguboasă. O astfel de mondenitate ieftină avea să se petreacă, la un an de la înfiinţarea „Sentinelei poporului”, cu aplombul caracteristic solcanilor, cei pe care viitorul Erou al Bucovinei, avea să-i caracterizeze ca fiind „toţi politicieni înnăscuţi şi toţi candidaţi la vornicie”: // „Multă trudă a costat până ce i-a succes vrednicului amic al poporului român, domnului **Eusebie Zaharovschi**, candidat jurist, de a aduce la viaţă Societatea de cetire „**Sentinela poporului**” în **Solca**. Deşi societatea aceasta de cetire şi-a luat un avânt frumos, fiind prevăzută cu cărţi potrivite şi cu gazete poporale, totuşi, prin nepăsarea şi lipsa totală de interes a membrilor şi, mai ales, prin intrigile urâte ale potrivnicilor, a decăzut deja într-atâta, încât a ajuns în primejdia de a fi desfiinţată. Mijlocirii şi stăruinţei neobosite a domnului Eusebie Zaharovschi însă este de mulţumit, că s-a delăturat pericolul şi s-a dat societăţii iarăşi un sobor nou, întrunindu-se, în scopul realegerii comitetului, adunarea generală a Societăţii „Sentinela poporului” din Solca, care a avut loc Duminică, în 24 Octovrie 1897. / Rostind preşedintele Societăţii, parochul local, Epifanie Bacinschi, o cuvântare frumoasă şi arătând scopul adunării, declară şedinţa deschisă şi predă, înainte de alegerea comitetului, cuvântul domnului Eusebie Zaharovschi (N.N.: fratele celebrului

„popă Zaharovschi”, satirizat de Ion Grămadă, într-o broşură), care, prin o vorbire din inimă isvorâtă şi la inimă pătrunzătoare, a ştiut să atragă atenţiunea poporenilor, să încurajeze pe toţi, din nou, la muncă, pe terenul naţional şi cultural. Ţin de bine a extrage următoarele mesage din această vorbire, care a avut un efect foarte mare asupra celor întruniţi: / „A trecut timp îndelungat, de când fusesem noi, toţi, însufleţiţi de un gând ceresc, ca să ne adunăm în frăţie şi ca să înfiinţăm o vatră luminătoare, o vatră menită spre încălzirea simţămintelor naţionale ale mult iubitului nostru popor. S-a înfiinţat, atunci, aici, această vatră, aşa numită „Sentinela poporului”, societatea de cetire, care are de scop luminarea spiritului şi unirea noastră în cugete, în fapte folositoare şi în Dumnezeu. Cred că am semănat, atunci, grăunţe bune, binevoitoare şi folositoare. Însă, venind, după un an, spre a vedea roadele, am aflat, spre cea mai mare părere de rău, cum că roadele semănăturii acestei au ieşit foarte slabe. Totuşi, încă nu mă las descuragiat! Şi va fi foarte trist ca să ne lăsăm descurageaţi! Ba, din contra, omul şi, mai ales, Românul să fie însufleţit de activitate neobosită şi speranţă pentru mai fericitul viitor, prin toată viaţa sa! Numai una voiesc să vă zic, iubiţilor confraţi! De vi s-a dat un talant aşa de scump, nu-l îngropaţi, precum a făcut servitorul cel fără minte, despre care ne istoriseşte Sfânta Scriptură, ci întrebuinţaţi-l aşa ca să aveiţi folos dintr-însul! De au stăruit prietenii neamului român ca să se înfiinţeze, cu încuviinţarea înaltului guvern, şi în Solca societatea de cetire, acest liman al luminării şi deşteptării, atunci toţi să purtaţi grijă, ca societatea aceasta să se susţină şi să înflorească. Nu ascultaţi pe vicleanul Iţic sau Avram sau nu ştiu cum se

mai cheamă creatura cu faţa nespălată, care, văzând că unul sau altul are trebuinţă de dânsul sau că unul sau altul a luat pe datorie marfă la dânsul, pune toate puterile sale de a-l reţine de la vatra deşteptării şi luminării, ca mai uşor să-l poată stoarce fără milă şi cruţare, precum se stoarce o lămâie, şi ca să se poată trage folosul său propriu. Ce sunteţi datori plătiţi, după puţinţă, cât mai degrabă şi feriţi-vă, în viitor, de primejdioasa viclenie a diavolului! Mai bine să dăm mână cu mână şi să ne unim la faptă bună. Mai bine să fim, cu sinceritatecu gândul şi cu inima unul pentru toţi şi toţi pentru unul. Că numai aşa vom putea să ajungem la bunăstarea la care au ajuns potrivnicii noştri, prin unirea lor. Să nu ne trădăm unul pe altul, să nu mergem unul sau altul – precum se întâmplă adeseori – la cârciumă, la cuibul potrivnicilor noştri (N.N.: la concureţa preotului-cârciumar Bacinschi, care-şi avea cârciuma în Parcul Staţiunii), şi să trădeze, să spună ce s-a vorbit aici şi să ne vândă pentru un păhar de holercă. Niciunul dintre noi n-a putea să dovedească că, măcar o dată, a trădat un jidan pe altul, că ar fi spus vreodată un jidan ce a vorbit ori s-a făcut în cuibul jidănesc. Prin trădare, îngroapă trădătorul nu numai pe confraţii săi, ci mai ales pe sine însuşi, fiindcă, prin aceasta, dă el vrăjmaşilor arma în mână, cu care nimiceşte, apoi, potrivnicul, fără cruţare, atât pe trădătorul însuşi, cât şi pe confraţii săi. Deci, să convenim, sârguincios, la la vatra luminării, „Sentinela poporului”, şi să fim activ uniţi în cugete, în fapte bune şi în Dumnezeu, şi să ţinem taină despre cele zise şi făcute de societatea noastră. Despre vorbele şi faptele în societatea noastră, însă, nu trebuie noi să avem grijă, pentru că noi, căutând drumul care duce la dezvoltarea minţii şi a spiritului,

vorbim şi isprăvim faptele care le şi doreşte pentru noi Înalt Prea Luminatul şi Prea Iubitul nostru Împărat, pentru a cărui lungă şi glorioasă vieţuire vă provoc ca să conglăsuiţi cu mine: Majestatea Sa Împăratul nostru Francisc Iosif I să trăiască mulţi şi fericiţi ani!”. / Aici, urmează entuziastice strigăte de „Să trăiască!”. / În legătură cu acest discurs, a ţinut să sublinieze şi cunoscutul prieten şi binevoitor al poporului român, domnul **Tigran caaler de Pruncul**, notar cezaro-crăiesc în Solca, către poporenii prezenţi, că a fost o cuvântare foarte bine întocmită, arătându-le calea luminării, ferindu-i de ispita potrivnicilor, ferindu-i de cârciumă, acest loc al faptelor diavoleşti şi izvorul fărădelegilor şi, primind, la sfârşit, de la toţi poporenii făgăduinţa de a nu mai umbla mai mult la cârciumă, ci de a cerceta sârguincios Societatea „Sentinela poporului”. / După aceste trei cuvântări, a urmat alegerea comitetului. Refuzând parochul local, domnul **Epifanie Bacinschi**, candidatura la locul de president, a fost ales president domnul **Tigran cav. de Pruncul**, însă numai sub aceea condiţie, dacă toţi membrii vor ţine promisiunea de a nu umbla mai mult la cârciumă şi de a cerceta sârguincios societatea. // Comitetul s-a constituit în următorul mod: president – **Tigran cav. de Pruncul**, vicepresident – domnul **Epifanie Bacinschi**, secretar a.h. – **Eusebie Zaharovschi**, cassar – **Ioan Cornea**; întâiul controlor – **Ioan Vasilovschi**, al doilea controlor – **Ioan Valaşciuc**, bibliotecar – **Epifanie Vasilovschi**. / În comisia judecătoare, s-au ales: **Ştefan Alaci, Dumitru Mărula, Jakob Cufner**. // După alegerea comitetului, au urmat feliurite convorbiri şi consfătuiri ale membrilor, care sunt 45 la număr; totodată, vă comunic îmbucurătorul fapt că, la iniţiativa domnului Eusebie Zaha-

rovschi şi a domnului Tigran cav. de Pruncul, au făcut, cu bună voie, toţi membrii societăţii, ridicând mâinile în sus, făgăduinţa solemnă de a nu mai umbla deloc la cârciumă şi de a ţine taină despre cele vorbite şi făcute în societate. / Mulţumind noul president al Societăţii, domnul Tigran cav. de Pruncul, poporenilor prezenţi pentru participarea la adunarea generală şi pentru făgăduinţa de a cerceta, în fiecare Duminecă şi sărbătorile, Societatea, şi dorind, în scurt, buna vedere, declară şedinţa de închisă. / **Un gospodar**"[1038].

1897: Adăpostită în cuibarul munţilor şi al dealurilor subcarpatice („regiunea dealurilor vine în contact direct cu muntele", „încreţiturile carpatice sunt în mai imediată atingere cu scutul înţepenit al platformei ruseşti… podişul moldovenesc ajunge până la cutele Carpaţilor de fliş", iar apele sunt „în legătură cu bogatele zăcăminte de sare… sărate sau amare, cu sulfat de magneziu, având unele iod şi brom"[1039]), „într-o poziţiune scutită de vânturi, cu climă caldă neschimbăcioasă"[1040], Solca a fost şi este renumită, ba îşi datorează şi renumele climateric de odinioară, acestei armonii cu natura, care face să beneficieze de o „climă plăcută subalpină cu schimbări minimale de temperatură. Aer curat, balsamic şi bogat de ozon"[1041]. / „Nu încape, aici, a pertracta, deamăruntul, **împregiurările climatice într-adevăr excep-**

[1038] Patria, Anul I, Nr. 49, Miercuri 22 Octomvre / 3 Noemvre 1897, pp. 2, 3

[1039] SIMIONESCU, Ion, *Ţara Noastră*, Fundaţia pentru literatură şi artă Carol I, 1926, pp. 78, 382

[1040] DEŞTEPTAREA, Anul IX, nr. 58, 29 Iulie / 11 August 1901, pag. 4

[1041] GAZETA BUCOVINEI, Anul II, nr. 55, Duminică 12/24 Iulie 1892, pag. 4

ţionale ale locului Solca. Am dovedit în alt loc (vezi „Verhandlungen der k.k. zoologisch botanischen Gesellschaft”, Viena 1897) că zona inferioară a Carpaţilor Orientali aparţine regiunii baltice cu climat temperat. / Localitatea Solca are, în urma situaţiei geografice particulare, un climat de tot deosebit de celelalte văi Carpatine şi se aseamănă mai mult cu climatul oceanic al Europei Occidentale. Climatul Solcei e caracterizat prin diferenţa minimală între temperaturile zilei şi ale nopţii, lipsa de extreme rapide. Aerul conţine mai multă umezeală, în urma situaţiei geografice, şi devine şi mai sănătos prin evaporarea pădurilor aceroase, care încongiură localitatea. / Pământul însă e sec şi pietros, prin urmare nu există vreo evaporare de umezeală din mlaştini, care ar fi nefavorabilă. Asemenea, e foarte caracteristică lipsa totală de colb (ceea ce nu o aflăm aiurea, nici în Bucovina, nici în ţările vecine, fie chiar în munţi) şi a curentelor de aer mai vehemente. În această privinţă, amintesc faptul, desigur foarte interesant, că, în decursul lunilor Iulie, până la finea lui Septembrie 1897, am expus, în fiecare zi, cu excepţia puţinelor zile de tot ploioase, o lampă de petroleu deschisă, pe o masă, în grădina pentru cercetări entemologice, de la 8, până la vreo 10 seara, şi numai o dată (în 17 Septembrie) lampa a fost stinsă de vânt. În oricare altă localitate bucovineană aşaceva ar fi de tot imposibil. Vegetaţiunea şi raporturile faunistice sunt, de asemenea, analoge cu Europa Occidentală – despre aceasta, public o dare de seamă în revista Societăţii Internaţionale Entomologice din Zurich, care va apare în scurt timp. / Mulţi dintre vizitatorii Solcii, care au frecventat staţiuni balneare analoge, s-au întors iarăşi încoace şi o preferă celorlalte, ţinând-o de **superioară, în**

privinţa climatică, localităţilor Gleichenberg, Ragaz şi Reichenhall”[1042].

1897: „Solca, 24 August 1897. **O excursiune cu urmări grave**. Dumineca trecută, o societate de doi ingineri şi un cadet, doamne şi copii, a venit aici, în primblare, dinspre Rădăuţi. Mica societate, aşezată la o masă, în parc, conversa. De la o vreme, unul din cei doi ingineri îşi ajustase aparatul său de fotografiat, ca să scoată câteva peisaje din apropierea staţiunii balneare. Dar **Israel Schmidt** vine şi se tot învârteşte în dreptul aparatului, anume ca să sâcâie pe inginer. Acesta îl roagă politicos să-i lese locul liber, în raza aparatului. Schmidt se retrage, deocamdată, se duce de vorbeşte nuş'ce cu câţiva ovrei din parc, aţâţă, apoi, pe nişte ţânci de copii ca să se ducă, să steie în dreptul aparatului, şi, văzând că copiii nu îndrăznesc, revine el însuşi şi, din nou, începe a se plimba în raza aparatului, îndreptat ca să pozeze. / La această provocare evidentă, inginerul şi ceilalţi de la masă îl întreabă de ce împiedică, aşa, fotografierea. Schmidt, cu un ton obraznic, răspunde că aşa-i place lui. / Inginerul îi mai spune, încă o dată, cu binele, dar hotărâtor, să-l lese în pace. Schmidt, însă, nu numai că nu vrea să înţeleagă de cuvânt, dar mai răspunde şi foarte arogant, că nu-i pasă lui de astfel de societate creştină. Atunci, inginerul, scos din răbdări, îl ia de piept şi-l dă la o parte. / Un grup de jidani se formase, deja, în acel loc, şi unul din ei dă lui Schmidt un cortel. Schmidt ia cortelul, se repede la inginer şi-l loveşte drept în cap. În faţa acestui act de violenţă neaşteptat, al doilea inginer se scoală de la masă

[1042] HURMUZACHI, Constantin, *Chestia staţiunii balneare Solca*, în „Patria”, Anul II, Nr. 90, Miercuri 4/16 Februarie 1898, pg. 2, coloana 2

şi sare iute în ajutorul camaradului său, lovind pe Schmidt cu bastonul. O droaie de jidani se strâng şi sar, atunci, asupra acestui din urmă. Decât ca să-l nimicească de viu, strigau ei cât puteau. Avântul lor suprem, în cumplita lor turbare, avea asta de solemn: că erau peste 300, cari vociferau şi ameninţau pe un singur creştin. Acesta se pune în defensivă, cu bastonul. / Mulţimea înaintează spre dânsul, lăudându-se că-l va călca în picioare. Dar inginerul, văzându-se ameninţat de a fi înnăduşit de mulţimea lor, începe să mişte bastonul. Natural că nu glumea cu cei care dau năvală asupra lui: pe cine-l croia bine, croit era şi o lua la tălpăşiţa. / De la o vreme, cea mai mare parte dintre ovrei fac câţiva paşi înapoi, puţini mai încearcă să se repeadă asupra inginerului, dar în zadar; căci acesta, cu o linişte perfectă şi un curaj care nu dădu greş nici o clipă, îi ţine pe toţi în respect, la o anumită distanţă. Dar, pe când parte din ovreii ce asaltase pe inginer aleargă să cheme în ajutor forţa armată, geandarmi şi poliţie, sosesc alţi jidani, cu bâte, drugi şi despicături de lemne. Atunci începe momentul critic. Numărul covârşitor al ovreilor înarmaţi cu ciomege ar fi putut, în clipă, să strivească mica societate a celor doi ingineri, dacă câţiva cetăţeni creştini, germani şi români, atraşi de zgomotul infernal al ovreilor, n-ar fi intervenit la timp. / Escortaţi de către creştini, inginerii şi ai lor pot părăsi locul acela şi ajung până în dreptul restauraţiei **Kramer**, urmăriţi de mulţimea iritată. Aici se întâlnesc cu geandarmii şi cu poliţaiul, alarmaţi, căci ovreii strigaseră prin oraş că e „riviliţii” şi că sunt 7 răniţi şi 3 morţi din ai lor. / Creştinii spun autorităţii faptul, întocmai cum s-a petrecut. Jidanii, însă, strigă, cu toţii, că inginerul a sărit, tam nisam, ca să-i ucidă cu „botul”.

Destul că poliţaiul n-a găsit de cuviinţă să cheme vreun doctor specialist, ca să se constate dacă inginerul e, în adevăr, aşa de şuchiet cum spun ei. Mulţimea vocifera într-un chip îngrozitor. / Poliţia invită pe ingineri şi societatea lor la Casa Comunală, ca să facă depunerile lor. După aceea, alege o sumă de martori numai dintre ovrei; nici un creştin, din câţi au fost acolo ca martori oculari, n-a fost chemat. După ce ajung la primărie, poliţia începe a cerceta faptul şi trimite trăsuri în oraş după alţi martori, tot numai jidani. / În urmă, inginerii sunt lăsaţi în libertate, cu toate urletele ovreilor adunaţi la primărie, cari cereau să fie puşi cu topuzul la dubă. Faptul de a exclude pe creştini de la mărturie a fost viu comentat şi discutat de către cetăţenii din Solca. Mulţi sunt, încă şi astăzi, iritaţi. Totuşi, nu trebuie să ne grăbim de a-l interpreta, numaidecât, în defavoarea poliţiei. E posibil ca ea, pusă în cunoştinţa cazului, ştiind cum s-a iscat scandalul, prin indolenţa lui Schmidt, despre care, de altmintrelea, se ştie că e un netrebnic şi e rău notat la poliţie, a socotit de prisos a mai chema şi martori creştini. La restauraţia **Kramer**, poliţaiul a auzit, din gura tuturor creştinilor, cum a provocat Schmidt pe cei doi ingineri. / Cel mai regretabil moment este că întreaga societate ovreiască s-a declarat solidară cu zurbagii lui Schmidt. Noi dorim ca fierberea ce se observă la unii cetăţeni creştini, numai pentru faptul că poliţia n-a mai chemat, şi la Casa Comunală, martori dintre creştini, să se domolească şi să aştepte toţi verdictul autorităţilor. Până atunci, nu pricepem de ce s-ar alarma creştinii că n-o să li se facă dreptate. Să nu piardă, deci, răbdarea, cu o zădarnică revoltă a sufletului lor adânc jignit, ce-i drept, dar trebuie să aştepte şi să aibă încredere în diregătorii

lor. Noi sperăm şi, deci, asigurăm că autorităţile de jos, ca şi cele de sus, vor fi la înălţimea lor şi vor da justa satisfacţiune spiritelor agitate”[1043].

1898: „În 1898, administrația forestieră a început construcția traseelor forestiere pe văi individuale, ceea ce a permis eliminarea treptată a plutelor, care erau destul de scump de întreținut. Astfel de sisteme de transport trebuie să fie făcute și după Solca și Suceviţa, pentru a putea aduce cu eficienţă lemnul la gaterele situate acolo”[1044].

1898: „**Serbare jubiliară în Solca**. Cu ocaziunea serbării de 18 August, s-a redigeat următorul: **Protocol al şedinţei festive din 18 august 1898**. / Şedinţa festivă, cu ocaziunea zilei natale şi a jubileului de 50 ani a Majestăţii Sale, a prea graţiosului nostru Împărat, s-a ţinut în locaţiile domnului **Ioan Rusu** din loc. Din cauză că s-au aşteptat oaspeţii anunţaţi din Cernăuţi**,** nu s-a deschis şedinţa festivă la orele 2 d.m., ci abia la 5 ½ d.m., în care răstimp s-au cetit unele poveşti din partea domnilor **Epifanie Vasilovschi şi Bogdan Găină**. Văzând că nu sosesc oaspeţii din Cernăuţi, au cetit, nefiind deja prezidentul cabinetului, domnul părinte **Epifanie Bacinschi** de faţă, din cauze private, domnul jurist abs. **Bogdan Găină**, dintâiu, depeşa sosită din Cernăuţi, de la domnul deputat din Camera Imperială **Dr. George Popovici**, care sună astfel: / „Reţinut fiind de afaceri urgente la Cernăuţi, regret din inimă că nu pot lua parte la petrecerea frumoasă a cabinetului din Solca. / Dr. George Popovici”. / Depeşa a fost luată la cunoştinţă cu entuziaste strigăte de

---

[1043] PATRIA, Anul I, Nr. 24, Duminecă 24 August / 5 Septemvre 1897, pag. 2

[1044] Engel, Alexander von, *Österreichs Holz-Industrie und Holdzhandel*, I Theil, Wien 1907, pp. 196-202

„Să trăiască!”. / Înaintea unui număr foarte impozant de gospodari şi gospodine, nu însă flecăi şi fete, din Solca şi Glit şi în prezenţa stimaţiolor oaspeţi, a domnului **Grigorie Malinescu**, cu stimata doamnă, soţia, din Bucureşti (România), domnului **Ivan baron Capri**, din Iacobeşti, domnului **Tigran cavaler de Pruncul**, doamnei **Corne**, cari toţi au urmat invitării, deşi din părţi străine, în număr egal cu inteligenţa din Solca, care a preferat a merge la pădure şi nu la şedinţa festivă a Cabinetului de lectură. / Înaintea numărului de aproximativ 50 de gospodari, vreo 5 gospodine şi vreo 5 din inteligenţă, au deschis şedinţa festivă, nefiind prezidentul cabinetului de lectură de faţă, domnul jurist abs. Bogdan Găină, cu discursul festiv pentru Majestatea Sa, a prea iubitului nostru Împărat Francisc Iosif I, care discurs, venind din inimă, a purces în inimile tuturor ascultătorilor, desfăşurând însemnătatea zilei de 18 August şi a anului 1898 pentru întreaga Austrie, toate ţărişoarele ei şi pentru toate popoarele şi naţiunile lor, aşadară şi pentru **Românii bucovineni, cari au avut fericirea de a fi stăpâniţi, timp de 50 de ani, de un împărat atât de bun**, de milos, de energic şi de iubitor de pace. Discursul acesta a fost, de multe ori, întrerupt prin entuziasmul provocat de poporeni, cari strigau, din răsputeri, „Trăiască, bravo, aşa-i” etc., şi s-a încheiat cu provocarea domnului orator ca toţi să strige, cu domnia sa, din toate puterile, de 3 ori, „Să trăiască iubitul nostru Împărat!”. / Domnul Tigran cav. de Pruncul face propunerea ca Cabinetul să trimeată o depeşă de omagii la Majestatea Sa, în următorul mod: // „Cabinet-Kanzlei, Wien. Gefertigier rom. Lesevereiu in Solca, Bukowina, unterbreitet allerunterthanigst dem allerhochsten Kaiserthrone seine tiefempfundenenen Lojalitats-

gefuhle in Liebe, Treue und Ergebenheit. / Sentinela Poporului”. // Propunerea s-a primit cu mare aclamaţiune. Mai departe, face gospodarul **Dimitrie Marula** propunerea ca să se trimeată şi domnului deputat imperial Dr. George Popovici, care cu trup nu e între noi, însă cu gând, cu suflet şi cu inimă, o depeşă, în următorul mod: / „Vă salutăm şi regretăm că n-aţi venit, vă aşteptăm însă cât de curând. / Sentinela poporului”. / Propunerea încă s-a primit cu mare entuziasm. Domnul Bogdan Găină desfăşură, într-o cuvântare fulminantă, activitatea sau, mai bine zis, neactivitatea Cabinetului, prin timp de doi ani, faţă cu alte cabinete mai tinere şi îşi exprimă părerea de rău că inteligenţa din loc, mai ales doamnele şi domnişoarele române din loc şi împrejurime, nu arată nici un interes faţă de cabinet, din care causă este imposibil a arangea o petrecere poporală, deşi poporul o doreşte, nefiind, în timp de doi ani, niciuna. Tot părerea aceasta şi-o exprimă, într-o cuvântare frumoasă, şi domnul Tigran cav. de Pruncul. / Înainte de ce se închide şedinţa festivă, mai ceteşte domnul Bogdan Găină unele pasaje din „Deşteptarea” şi „Patria” despre viitoarele alegeri dietale şi mulţumeşte, pe cât poporului, care s-a adunat într-un număr aşa de mare, atât şi onoraţilor oaspeţi, domni şi doamne, cari au binevoit a onora cu prezenţa dumnealor, asigurându-le că Cabinetul de lectură îşi va aduce totdeauna aminte de ziua aceasta memorabilă şi va căuta să deie, de acu, înainte, mai multe semne de viaţă. / Şedinţa festivă s-a închis de domnul Bogdan Găină, la orele 7 seara, cu entuziaste strigăte de „Să trăiască!” oratorul. / Solca, 22 August 1898. / Pentru secretar: **Ioan Corne**, cassar”[1045].

[1045] Patria, Anul II, Nr. 166, Miercuri 19/31 August 1898, pg. 3

1898: Pe structura Cabinetului de lectură „Sentinela poporului din Solca”, s-a înfiinţat, în 9/21 august 1898, Însoţirea raiffeisiană din Solca şi Clit, cu 96, apoi cu 100 de partaşi, cu preotul Modest Avram preşedinte, sub direcţiunea farmacistului Alexandru Braha, vicepreşedinte fiind Alexandru Marcovici, iar membri ai direcţiunii, Ph. Hohenthal şi Franz Schatz. Ioan Cornea fusese ales vistiernic al noii bănci rurale, practic a treia din Bucovina. Comunicatul oficial al Însoţirii: // „**Însoţirea de păstrare şi credit /** Pentru / **Solca şi Glit /** însoţire registrată cu garanţă nemărginită (sistem Raiffeisen) / **în Solca**. / Începutul activităţii: 9/21 August 1898. / Depuneri spre păstrare se primesc de la ori-şi-cine şi se fructifică cu 6 procente. / Împrumuturi se dau numai membrilor cu procente fără provisiuni sau alte taxe. / Procentele se solvesc înainte. / Membrii însoţirii pot fi numai locuitorii din Solca şi Glit; ei sunt rugaţi în interesul lor propriu a se înscrie cât se poate de mulţi. / Însoţirea care s-a înfiinţat cu ajutorul înaltului comitet al ţării scoposeşte ridicarea şi promovarea stării morale şi materiale a membrilor săi; orice scop de câştig este eschis. / Orele de oficiu sunt stătorite dela 2-4 ore p.m. a fiecărei Dumineci în localităţile D-lui Ioan Cornea în Solca. / Afară de orele de oficiu se dau desluşiri de către cei subscrişi. / Presidentul consiliului de controlă:
Alecsandru Braha. / Director: **Epifanie Bacinschi. /** Visternic: **Ioan Cornea”**[1046]**.**

1899, descrierea lui Mitric-Bruja: „Din cele 235 comune şi moşii administrative ale Bucovinei, unele din ele au câştigat, cu timpul, o însemnătate deosebită, atât în viaţa lor administrativă-politică, cât şi în viaţa lor fi-

[1046] Patria, Anul II, Nr. 164, Miercuri 12/24 August 1898, pg. 4

rească. Asemenea preferinţă firească i se cuvine şi orăşelului Solca. Orăşelul sau târguşorul Solca este, de aceea, preferat de maica natură, că dânsa i-a dat o poziţie foarte atrăgătoare şi o climă osebit de priincioasă sănătăţii. În urma acestei poziţiuni, Solca a devenit, în decursul timpului, şi loc de staţiune climatică, loc de cură şi de petrecere pentru mii şi mii de suflete, ce caută, aici, însănătoşire şi recreaţie, în timpul cel cald de vară. Necesitatea cere să vedem întrucât acest târguşor şi-a câştigat, astăzi, reputaţia şi reclama unui loc climatic, loc de cură sau staţiune balneară-terapeutică. / Privind teritoriul local al Solcei, apoi vedem că plastica acestuia formează un cazan, închis de către Apus, Sud şi Nord, de munţii Carpaţilor păduroşi, ce formează, către Ost, ca o înclinaţiune mică spre Sud, un şes întins, acompaniat, iarăşi, de codri mândri şi frumoşi. Poziţia geografică a orăşelului zace la încrucişarea meridianului 43 grade 31 minute lung. o. de la Ferro sau 61 grade 10 minute 51 secunde lung. O. de la Grenwich şi a paralelului 57 grade 44 minute lăţ. N, iar înălţimea reliefului asupra Mării Negre măsură 622 (după alţii, 522) metri. În urma acestor circumstanţe poziţionale, clima Solcei este una din cele mai priincioase şi mai recomandabile sănătăţii omeneşti, întru a satisface pe deplin modului de vieţuire. Orăşelul Solca este, cea mai mare parte, scutit de vânturi mari, de aceea şi aerul înălţimei absolute nu este deloc aspru. / Teritoriul Solcei are mai multe variaţiuni terasice. De la şes neted şi până la piscuri de munţi carpatini, acoperiţi, giur-împregiur, cu păduri întinse de brad, plastica teritoriului înclinează, mai mult, la o privelişte în formă de terase. Ca vecin, comuna Solca are, spre Nord, un vârf de munte înalt, numit Pleşul (841 m)… Către Apus, Solca

are parte numai de munţii Carpaţilor, care se extind, aici, în mase şi grupuri mari, sub fel de fel de nume de vârfuri, care de care mai înalt şi mai altcum plăsmuit. Dealul Vodei de 1718 m şi ceva, mai depărtat, Pietrele Muerii, cu înălţime uriaşă, sunt, în această parte, pentru privitor, cele mai caracteristice. O coamă înaltă, de 890 m, formează frontiera între Solca şi Pojana-Miculi. Comunicaţia între aceste două sate este exclusiv pedestră. Un pedestru bun ajunge, de la Solca, la Poiana-Miculi în 1 ½ oră. Către răsărit, Solca se hotărăşte cu teritoriul Arborei, iar către Sud-Ost, cu cel al Poienilor. Comunele Glit şi Părteştii-de-jos sunt în apropierea Solcei, cam la o depărtare de ½ (¾) ore. Comuna Poienilor este despărţită de Solca numai printr-o pădurice cu arbori frunzoşi, parte brădet. Această pădurice este foarte atrăgătoare şi cei mai mulţi oaspeţi varatici întreprind excursiuni într-acolo. / Caracteristica târguşorului este o expresie montană şi seamănă foarte mult cu cea a oraşelor montane, precum Humor, Câmpulung, Dorna. În prima linie, vezi toate vilele private şi edificiile publice, înşirate de-a lungul drumului împărătesc, ce trece prin centru… / De-a lungul drumului împărătesc, ce trece prin Solca, legând-o, în Nord-Ost, cu comuna Glit, Dealul-Edrii şi Marginea-Vicov sau Rădăuţi; iar, spre Sud-Ost, cu Soloneţul-vechiu, Părteştii-de-jos, Cacica, un şir lung de case formează o alee de vile. / În mijlocul Solcei, piaţa principală cuprinde tot centrul oraşelului. Dânsa este bine prunduită şi pardosită cu pietre, iar giur-împregiur, cu pomi de castanii sau de zidiri şi clădiri private sau publice. Toate vilele au un stil elveţian, sunt foarte frumos lucrate, unele în etaje, cu grădini de pomi roditori, şi au îndemânările necesare. Cele mai multe sunt aşezate

aproape de pădurea Solcei sau a Parcului Arborei. Vilele sunt construite cu scop de a fi locuite numai vara de oaspeţii ce petrec acest timp aici, spre a se recrea sau la băi. Construirea lor e, deci, cea mai mare parte din material uşor: lemn şi cărămidă. Faţadele şi exteriorul sunt, totdeauna, foarte cilibii. Zidirile şi domiciliile din centrul orăşelului, fie publice sau private, sunt lucrate, mai de-a rândul, din cărămidă, piatră şi lemn. Haizaşele sunt, mai de-a rândul, acoperite cu draniţe. Unele edificii mai însemnate sunt clădite în etaje şi acoperite cu tinichea. / Institutele publice sunt excepţional toate aşezate în Strada Domnească, ce duce, din centrul orăşelului, către biserica greco-ortodoxă, adecă de la Nord-Ost, cătră Sud-Vest. În mijlocul Solcei, o clădire importantă, zidită în etaje, adăposteşte localităţile primăriei locale. Banca Raiffeisen se află, de asemenea, aici. / În Sud-Vest de la primărie, unde Strada Domnească se întinde cu clădirile sale publice şi private, observăm: Şcoala Poporală mixtă, de 4 clase, o clădire frumoasă, zidită la anul 1820, cu toate apartamentele sale; apoi, Biserica Apuseană, zidită în anul 1860 şi restaurată, din nou, la anul 1885, cu casa parochială; Institutele i.r. ale Tribunalului şi Perceptoriei locale, cari edificii sunt adăpostite în unul şi acelaşi edificiu; Biroul şi edificiul silvicultorului i.r.; Biserica greco-ortodoxă; Biroul Notarial i.r. şi casa parochială gr.-or. / Apartamentele unei berării şi a unei fabrici de vapor pentru prelucrarea lemnului, precum şi o bancă de păstrare şi credit privată, Casarma Financierilor i.r., cu mai multe case private, se află, de asemenea, în această stradă. / Casa Jandarmeriei i.r., Biroul Oficiului Poştal-telegrafic, precum şi Apoteca locală se află în Strada Principală (drumul împărătesc).

Strada aceasta mai are, de o parte şi de alta, câte un stabiliment de hydroterapie, cu o secţiune de băi medicinale de tot felul. / Piaţa principală este încungiurată, giur-împregiur, de dugheni cu mărfuri şi hoteluri sau restauranturi, pentru adăpostul oaspeţilor. / Numărul caselor, în total, este 602. De însemnat este că Ovreii nu au, în loc, nici un templu propriu, nici cimitir. / Locuitorii Solcei se compun, după naţiune, în 2/3 Români, 1/3 Germani şi Ovrei; iar după confesiune, în greco-ortodocşi, romano-catolici şi mozaici. Din 2.311 locuitori, peste 1.650 sunt greco-ortodocşi, iar restul e de altă confesiune. / Românii şi Germanii se ocupă cu lucrarea pământului, ţinerea vitelor, cultivarea pomăritului şi a albinelor şi cu prelucrarea lemnului. Alţii trăiesc numai din lucrul mânilor, atât în loc, ca lucrători cu ziua, cât şi prin alte părţi: în România sau pe la fabrici de tăiat scânduri şi de făcut draniţe. / Profesionişti, ca meseriaşi, zidari (pietrari), ciobotari, covaci, rotari, morari, casapi (măcelari), barbieri, provin, asemenea, prin Solca. Industria casnică este numai puţin dezvoltată şi se mărgineşte, mai cu samă, la trebuinţa proprie. / Băştinaşii şi străinii fac negoţ, în zile de bâlciu, care se ţine, aici, în toată Miercurea, numai cu producte casnice şi de grădină, oauă, găini, făină, cartofi (barabule), varză, castraveţi, poame sau cu articole importate: alămâi, narazme (portocale), mărfuri de postav, cari sunt de neapărată trebuinţă pentru susţinerea vieţii. / Negoţul cu vite şi altă marfă mai însemnată nu provine, aici, pe piaţă, deoarece toate aceste articole se pot căpăta, cu un preţ mai moderat, în oraşele apropiate, Rădăuţi, Suceava şi Humor. / Pentru convenirea poporenilor, în dumineci şi zile de sărbătoare, un cabinet de lectură, numit „Sentinela

popo-rului”, îngrijeşte, de-o parte, pentru poporul băştinaş românesc, iar, pe de altă parte, ocasiună pentru inteligenţa locală. Afară de această distragere, unii mai cercetează locantele publice. Băuturile, la Românii din Solca, sunt, mai cu samă, ţuica, carpata, chişingaciul, rosoliul, picăturile, berea şi vinul. Poporul este cam scăpătat şi numai puţini sunt cuprinşi bine şi gospodari cu putere şi avere. / O şcoală mixtă, de 2 clase, cu 136 şcolari greco-ortodocşi, 122 romano-catolici şi greco-catolici, 36 mozaici şi 4 evanghelişti, la care sunt, de prezent, 4 puteri didactice active, din care 1 greco-ortodox şi 3 romano-catolici, cu 2 catecheţi, îngrijeşte de creşterea junimei, iar 2 biserici, asemenea, de partea morală a parochienilor. La biserica greco-ortodoxă, tineretul este ţinut, în fiecare duminică şi zi de sărbătoare, a asculta, după-amiază, prelegerile şi poruncile, ce se discută la catechisaţie. / În privinţa administrativă, Solca a aparţinut, până în anul 1895, la Rădăuţi, iar, de aici, încoace, dânsa aparţine la Prefectura i.r. din Gura-Humorului. / Districtul Humorului constă, în privinţa trebilor judecătoreşti, , iarăşi din 2 cercuri, cu sedicel în Humor şi în Solca. Ocolul Solcei conţine, mai departe, ca district de tribunal, 12 comune şi o moşie, cu 51.911 locuitori şi 304,29 kmp. / Delegatul comunelor rurale Solca cu Humor, în Dieta Ţării, este Mareşalul Ţării, dl Iancu Lupul, care este, totodată, şi deputat al camerei imperiale din Viena. / Afară de acestea, comuna Solcei este renumită şi ca staţiune climatică. Să vedem întrucât i s-ar cuveni Solcei şi reputaţiunea aceasta. Poziţia Solcei este admirabil de frumoasă, căci, întru ceea ce priveşte tabloul firesc al ei, mama natură şi-a împlinit pe deplin misiunea sa la perfecţionarea surprinzătoare şi încântătoare a

acestei regiuni de ţară. Ca staţiune climatică, Solca are, ca rar care alt loc de cură, atât întocmirile cele mai perfecte balneare, pe de o parte, cât şi ajutorul neîntrecut al naturii, pe de altă parte. În ceea ce priveşte partea instituţiilor sanitare, Solca posedă 2 stabilimente de hydroterapie, împreunate cu o secţiune de băi medicinale de tot felul: băi de slatină naturală, pregătite din izvoarele proprii din Solca, băi din extracte de brad, malţ, pucioasă, săpun etc. În acord cu acestea, merg, mână-n mână, apoi, curele pneumatice, inhalaţiunile de lygno-sulfit, creozotul, masajul, electro-terapia, gnajacolul, cure de teren, cure dietetice de lapte şi zăr, se înţelege toate, de-a rândul, se execută după împrejurările circumstanţiale ale pacienţilor, conform ordinaţiunilor date alor 5 medici, ce petrec, în tot timpul sezonului, din Maiu, până-n Octombrie, aici, în loc. O farmacie, asortată cu toţi articolii moderni de medicină, îngrijeşte, cu mare acurateţe, orice comandă făcută din partea publicului. / Cabinele de scaldă în râuleţul Solcei, precum şi un feredeu privat, stau, asemenea, la dispoziţie pentru cei doritori. Staţiunea căii ferate Cacica e numai ¾ ore depărtată de Solca, iar pentru transportarea publicului, la şi de la gară, Solca are mai mulţi posesori de birje, cu cai foarte iuţi şi trăsuri elegante. Călătoria cătră Solca se poate face prin Cacica şi Rădăuţi. / Ne mai rămâne, deci, să vedem întrucât natura a contribuit la renumele Solcei. Solca are un tablou de ţară, cu aspectele cele mai încântătoare şi pitoreşti. Aici, poalele munţilor carpatini se înclină cătră covorul verde al întinsului şes şi ceriul albastru surâde cu blândeţe deasupra priveliştii pitoreşti. Atmosfera aeriană, pătrunsă de sublimitatea fermecătoare a naturii, şi dânsa îşi înclină capul înaintea acestui tablou şi pare a se îngâna cu codrii

munţilor şi florile şesului, răspândind cea mai plăcută aromă de parfum dumnezeiesc. Concertul cântăreţilor aerini şi buciumul ciobanilor de la oi preamăresc firea. La acest concert neîntrecut, omul şi el voieşte a lua parte. Dar, ca să vadă şi să audă mai intensiv, dânsul părăseşte locul său de obiceiu şi pleacă într-o călătorie mai lungă. Spre acest scop, Solca, locul său de recreare zilnică, îi stă în ajutor cu cele mai drăgălaşe tablouri. / În prima linie, parcul de cură, numit „Grădina Arborei", aranjat cu alei mândre, scaune, hotel, popicărie, restaurant, în care concertează şi o capelă bine şcolită, încearcă a-l conduce la ţinta dorită. De aici, drumul îi stă deschis spre alte locuri, către alte înfăţişări ale naturii: Vârful Bâtcei, Piciorul Cireşului, Arinul, Socii, toţi îl invită cu veselie. Totuşi, excursiunile cele mai plăcute sunt cele întreprinse către Chilia sau Chiliuţa, de unde, apoi, foarte uşor se poate ajunge la Opcina, Dealul Vodei, Pietrile Muerii şi aşa mai departe. / Pietrile Muerii sunt de aceea foarte interesante căci aceste stânci formează un chip de biserică, cu o stâncă la mijloc, în forma crucii, şi a unui ştiubei de albine. / De la Chiliuţa, în stânga, dăm peste peştera „Efeus" şi „Scaldele Dianei", toate locuri cu privelişti atrăgătoare şi aer foarte curat, cu miros de molid şi răşină. Excursiuni interesante cu trăsura se pot face în păduricea Poenilor, apoi către Glit şi Cacica, vestită prin salinele sale, cu 5 orizonte adâncime şi o sală de sare, din anul 1791; apoi, prin Marginea, la Suceviţa, vestită prin monumentele sale istorice de pe timpul domnitorilor Moldovei, cari au întemeiat acolo, ca, de bunăoară, Ieremie Movilă, pe la anul 1578 (1581), o mănăstire în stil bizantin, care se află şi astăzi. / Afară de excursiunile cu trăsura, Solca oferă şi distrageri locale, precum:

representaţiuni teatrale, reuniuni cu dans, concerte, Lawn-tenis, croquete, popicărie, bilard etc. Cu acestea, am atins, în treacăt, cele mai caracteristice ale Solcei în privinţa geografică şi climatică; să vedem, acum, şi istoricul ei. / Numele Solcei provine, în istoria patriei, cam pe la anul 1540, cu toate că Solca a existat cu multe sute de ani mai înainte. De regretat este numai că toate datele istorice, privitoare la numele ei, s-au pierdut aşa de curând. Solca era, în anii primi ai existenţei sale, un sat micuţ, numai cu puţini locuitori. Totul părea a semăna mai mult unei grădini întinse şi spaţioase, în care nu pomi roditori, ca de obicei, ci arbori sălbatici formau conţinutul ei. Teritoriul comunei de pe atunci cuprindea, în sine, comuna Arborei şi cea a Poienilor şi se extindea până la izvoarele de slatină ale Solcăi, de la care Solca primise şi numele său de astăzi, Solca, de la slavul Solk = sare. / Ştim doar că, până în timpul lui Vasile Lupul (1634-1653), datina apucată domnea pe la cărturarii Români de a se uzita, în afacerile lor, şi de limba slavă. În acest mod, numele slav al sării începu a se lăţi asupra întregului loc, care adoptase, apoi, sub numele său nou, şi cele 2 comune: Arborea şi Poeni. / Locuitorii români, în imaginaţia lor idilică, le dăduse la ambele comune, Arborea şi Poeni, şi lor numele, însă româneşte, după arborii ce o încungiurau sau după locul unde aceştia lipseau. Dintru început, acest teritoriu deveni moşie boerească. Unul dintre boerii acestei moşii, cu numele Luca Arbore, care a zidit, la Arborea, în anul 1500, o biserică foarte frumoasă şi care, după moartea lui, fu înmormântat în acea biserică, ce stă şi astăzi ca biserică sătească, comise nişte delicte pentru trădare de patrie. Din această cauză, domnitorul Vodă Ştefan Tomşa al X, care domnise în 2 rânduri în ţara

României (Moldovei), adică de la anul 1611-1615 şi 1622-1623, hotărâse, cu poruncă aspră, ca boerul Arbore să fie, din cauza trădării de patrie, expropiat din moşia sa (N.R.: confuziile istorice, pe care le comite Mitric-Bruja, preluându-le, de fapt, din „Condica” lui Vartolomei Măzăreanul, sunt grave, dar le reproducem din respect pentru tentativa sa de a realiza o primă şi succintă monografie a Solcii, care, în fragmentele de contemporaneitate, încântă), iar aceasta să cadă sub administraţia domeniului coroanei sau a statului. Ceea ce s-a şi întâmplat. / Ştefan Tomşa zidi, în primii ani, 1611-1615 (iar după şematismul venerabilului Consistor, 1615-1630), în Solca, o mănăstire foarte frumoasă, despre care se zice că era cea mai mândră dintre toate mănăstirile din ţară. Crucile mănăstirii erau, parte, tot din aur, parte aurite, şi se ţineau de foarte scumpe. Mai pe urmă, toţi au început a le ţine aceste cruci pe lângă cele 2 clopote de la mănăstirea Voroneţului, ce s-au sleit (turnat) pe poronca lui Ştefan Vodă cel Mare (1457-1504), precum şi iconostasul de la mănăstirea Suceviţei, de cele mai preţioase odoare din ţară. / Ştefan Tomşa îngriji, apoi, de mănăstirea Solcei în tot chipul. El o înfrumuseţă, pe din lăuntru şi pe din afară, cu un gust deosebit, el zidi împregiurul ei şi un zid foarte gros, care, astăzi, zace în ruină, diformă împregiurul ei; dânsul căută, apoi, şi de călugări şi le dărui şi moşii întinse, spre care scop moşia boerului expropiat Arbore fu în prima linie destinată. / Se zice că, odinioară, Solca să fi aparţinut, ca moşie mănăstirească, chiar mănăstirii Suceviţa. Ştefan Vodă Tomşa mai dărui mănăstirii Solca încă o moşie, cu numele Hrinceştii sau Cristineştii. Moşiile Solcei se-ntindeau până la Mileşăuţ. / Se povesteşte că, sub domnia lui George Duca, care a stăpânit în 3 rânduri

asupra Moldovei, adică 1666-1667, 1669-1672 şi 1678-1684, Moldova a ajuns să fie ţară de jac. El era atât de crunt la inimă, că lăsa pe boerii săi să-i dezbrace goi şi, după ce trupurile lor fură unse cu miere, să-i lege, în zilele de fierbinţeală mare, la pari, ca aşa să moară de înghimpatul şi muşcatul muştelor. Pe timpul domniei lui, a doua oară, un cutremur de pământ a devastat toată ţara Moldovei, aşa că şi turnul cel puternic al castelului din Suceava s-a surpat. În acel timp, lupii se-nmulţiră într-atâta, încât dânşii năvăleau asupra locuitorilor Sucevei. Iar în zidurile mănăstirii Solca, o lupoaică şi-a crescut puii. / Din cauza ploii din anul 1688, care ţinu 6 săptămâni, necontenit, multe şi mari inundări au provenit în ţară, aşa că râul Suceava şi-a croit, în acel timp, printre Mileşăuţ şi Graniceşti, o albie nouă, din care cauză mănăstirea Solca avu, cu comuna Mileşăuţului, un proces de hotar. / În anii 1700 şi 1708, cete mari de lăcuste veniră asupra Moldovei ca nourii şi devastară totul. / Leşii au început, sub Sobieski, a năvăli necontenit în Moldova, în care timp au cucerit toată ţara, au ars cu pară şi foc Iaşii şi au luat cu sine, la 1630, moaştele sf. Ioan cel Nou de la Suceava, reîntorcându-se abia sub împăratul Iosif II la Suceava. / După împreunarea Bucovinei cu Austria, la 1775, toate mănăstirile din Bucovina fură, sub domnirea acestui împărat, secularizate şi, cu acestea, şi cea a Solcei, la anul 1785, formându-se din moşiile lor Fondul Religionar greco-ortodox. / Pe timpul războiului din 1788, biserica Solcei fu întrebuinţată ca magazin de pâne. / Iconostasul bisericii şi ornatele s-au strămutat, în 1788, la Arborea, de unde, apoi, în anul 1793, la Dragomirna, iar în locul lor, biserica Solcei căpătă, în 1795, iconostasul Dragomirnei, făcut în anul 1675, aşa că

biserica Solcei fu, în 1795, adoptată şi sfinţită în biserică parochială, care, ca atare, se află până-n ziua de astăzi. / În anul 1885, iconostasul vechi al bisericii fu delăturat şi restituit prin un alt, nou, ridicat pe spesele Fondului Religionar greco-ortodox (Pe la anul 1892, vara, fulgerul trăsni în biserica greco-ortodoxă aşa că făcu o bortă în cupa bolţii mijlocii şi 3 mici în altar, aproape de pământ. Fulgerul a intrat în biserică prin bolta mijlocie şi a ieşit, întreit, prin 3 locuri, afară). / Hramul bisericii, de prezent, se serbează pe la Sfinţii Apostoli Petru şi Paul, iar patronul ei este Majestatea Sa Impăratul Francisc Iosif I. / Din cele premerse, vedem că Solca nu numai ca comună e însemnată, dar şi ca loc cu un trecut istoric de interes marcant, care, cu regret, încă n-a putut fi dat tot la lumina zilei. / Iar ca loc de cură, în care cei bolnavi de piept, slabi (debili), palizi, scrofuloşii, copiii rachitaţi, tineri debili şi palizi, cei reconvalescenţi după morburi foarte grele, cei bolnavi de reumă sau nervoşi pot afla alinare, recreare, scăpare şi însănătoşire deplină de boalele lor. / Solca, cu adevărat, se poate numi „Al Bucovinei Meran”. / Solca a fost vizitată, în vara anului 1887, în 9 Iulie, şi de principele ereditar de coroană Rudolf, însoţit de prezidentul ţării, de pe atunci, Felix Pino de Friedenthal. Pe la 5 ore, principele Rudolf a asistat, în biserica apuseană, la Sfânta Liturghie”[1047].

1899: Petrecerea poporală din Solca. De când există comuna Solca, încă niciodată n-a fost aşa o petrecere poporală şi naţională; nu-i vorbă, sunt în Solca multe petreceri şi festivităţi, în timpul sezonului, însă nu aşa, una curat naţională, creştinească, cum a fost aceasta.

[1047] Mitric-Bruja, Solca, în „Patria”, Anul III, Nr. 307 din 6/18 August 1899, pp. 1, 2, Nr. 308 din 11/23 August 1899, pp. 3, 4

Chiar şi bunul Dumnezeu s-a îndurat şi a lăsat să fie o zi frumoasă şi senină; ca această zi, puţine au fost în vara aceasta. Deoarece nu gândeam că va fi o zi aşa frumoasă, petrecerea nu s-a putut aranja pe Şipot, ci în ograda şi localităţile domnului notar cavaler de Pruncul, unde se află chiar şi odaia cabinetului. / Ograda şi odăile erau foarte frumos decorate cu steaguri treicolori, negru-galben (N.N.: ale Austriei) şi bucovinene, şi chiar zidurile vechii mănăstiri erau împodobite cu brazi şi steaguri naţionale, iar la intrare a fost un arc frumos, cu inscripţia „Bine aţi venit!”, cu litere treicolore; toată decorarea aceasta s-a făcut prin domnul Bogdan Găină, împreună cu câţiva flăcăi. / Abia trecuseră orele 2, şi începeau să vină oaspeţii, rând, pe rând, şi s-au întrunit mai că la 600 de persoane, afară de copii, şi anume inteligenţă şi poporeni din loc, din satele învecinate şi îndepărtate, şi chiar din România, Galiţia, Austria-de-jos, Transilvania şi celelalte. S-au întrunit sărac cu bogat, tânăr şi bătrân, mic şi mare, dame şi domni în vârstă, domnişoare şi cavaleri, preoţi şi dascăli, învăţători şi învăţătoriţe, amploiaţi de la judecătorie, perceptorie, poştă, silvicultură şi poporeni, cam puţini din Solca, însă cu atât mai mulţi din alte sate, gospodari şi gospodine, flăcăi şi fete, la petrecerea aceasta. Şi cine nu a putut veni a trimis telegrame şi cărţi poştale de felicitare, de exemplu, Dr. George Popovici (N.N: istoricul, deputatul în Dieta din Viena şi în cea din Cernăuţi, acel „Eminescu al Bucovinei”, care îşi semna poemele cu pseudonimul T. Robeanu) din Viena, Cabinetul de lectură din Vama, Dominic Găină din Bucureşti, E. Halip din Cernăuţi, I. Flocea din Pojorâta, Dr. Luţia din Rădăuţi şi mulţi alţi domni, cărora le mulţumim pe calea aceasta. / La orele 3, a declarat domnul preşedinte

Bogdan Găină petrecerea de deschisă şi muzica a început a cânta „Hora Unirii”, care s-a dansat de peste 160 de perechi, inteligenţă şi popor, la un loc; era o Horă mare şi admirabilă, de-ţi creştea inima de bucurie, când vedeai cum joacă damele cu flăcăii şi domnii cu fetele de ţăran. S-au mai jucat şi alte jocuri, până la orele 4, când s-a suit domnul preşedinte Bogdan Găină pe scenă şi a ţinut o cuvântare tare frumoasă, în decurs de aproape o oră, care, ieşită din inimă, a şi pătruns în inimile ascultătorilor. În cuvântarea aceasta, a salutat Domnia sa pe oaspeţii şi numeroşii poporeni, care au onorat cu prezenţa lor petrecerea. Domnia sa vorbeşte, mai departe, despre nepăsarea poporenilor şi a inteligenţei faţă de Cabinet, despre neînţelegerile între poporeni, despre însemnătatea petrecerii, al cărei venit era destinat pentru doi băieţi, care erau să intre la Gimnaziul din Suceava, din care a făcut numai unul examenul de primire. Domnia sa a vorbit, mai departe, despre starea tristă a poporului din ziua de azi, despre urmările beţiei şi ale tresviei, despre şcoală şi despre folosul ei, despre însemnătatea cabinetelor de lectură, pe care le-a asemănat cu stelele de pe cer, care sunt menite să deştepte poporul. Domnia sa a vorbit despre preabunul nostru Împărat, care doreşte numai binele popoarelor sale şi căruia avem a mulţumi că avem, în mai multe sate, cabinete de acestea, a căror statute a binevoit a le întări şi a rugat întreaga societate să strige, cu Domnia sa, împreună, „Să Trăiască Majestatea Sa Împăratul nostru Francisc Iosif I mulţi ani!”… şi muzica a intonat, împreună cu corul de plugari din Bosanci, imnul poporal. Mai departe, a amintit Domnia sa că ideea aceasta fericită, de a înfiinţa cabinete de lectură în Bucovina, a avut-o domnul deputat Dr. George Popovici,

pe când, special în Solca, a avut ideea aceasta domnul notar Tigran cav. de Pruncul, la a cărui adrese a rugat să strige cu toţii „Să trăiască!”. / După aceea, a citit Domnia sa telegramele sosite şi a încheiat cuvântarea sa cu dorinţa ca, de acu, înainte, să înceteze toate neînţelegerile, duşmăniile şi beţiile şi să crească interesul poporului şi a inteligenţei pentru Cabinet şi să deie Dumnezeu să se poată aranja, şi în anii viitori, petreceri de acestea; voind Domnia sa să coboare de pe scenă, a fost obiectul unei ovaţiuni grandioase. Pe când s-au început, iar, a juca, a împărţit Domnia sa sorţi pentru tombolă, între domnişoare, care le-au vândut pe toate şi, pentru bunăvoinţa domniilor lor, le mulţumim pe calea aceasta. / După aceea, s-a jucat piesa teatrală „Norocu’ în casă”, de domnişoara Aspazia Cuffner şi domnii pedagogi E. Cimpoeş, I. Ursachi şi N. Strugar, care a reuşit foarte bine, fiind diletanţii foarte mult aplaudaţi. Mai ales poporenii, care, în viaţa lor, încă n-au văzut un teatru românesc, erau încântaţi. Jocul a durat până târziu, noaptea, în mijlocul celei mai mari animaţii. Fiind deja ora înaintată, a încheiat domnul notar Pruncul petrecerea, cu o cuvântare la adresa prezidentului cabinetului (N.N.: Bogdan Găină). Venitul curat al petrecerii se urcă la vreo 40 florini”[1048].

1899: „Foc în Solca. Sub data din 20 Noemvrie 1899, ni se scriu, din Solca, următoarele: / Pe la 6 ore, seara, un foc grozav a pus toată populaţia din Solca în mişcare neobicinuită şi în frică nedescriibilă. S-a aprins stodoala şi grajdul gospodarului din loc, Vasile Mireuţă, care, spre nenorocirea lui, acuma a treia oară, a ars. / În

[1048] Patria, Anul III, Nr. 319, Duminecă în 5/17 Septemvrie 1899, pag. 3

stodoală, dânsul avea, ca la ½ de stodoală, numai singur ovăz, în preţ de 300 florini. Cealaltă parte de stodolă era întrebuinţată ca grajd. Acolo se aflau 2 vaci tirole, foarte frumoase, în preţ de 200 florini, şi un cal, în preţ de 50 florini. În podul grajdului, avea iarăşi fân. / El intrase, cam pe la 6 ore, în grajd, căută de vite şi totul era în rânduiala cea mai bună, când, după vreo 20 minute, fetele şi feciorii lui începură să strige în gura mare şi să plângă, că focul cuprinsese, deja, toată clădirea şi ameninţa a mistui şi casa, care era ca vreo 10 paşi de stodoală. În acelaşi moment, bătrânul Vasile Mireuţă, care este şi vădăvoi, alergă repede la grajd, ca să scutească măcar vitele. Dar în zădar. / La alarma dată, alergă întru ajutor lume multă şi se trag clopotele, vântul începe a se porni mai tare, lumea şi toţi strigă, pe drum, speriaţi, alarmând vecinii. / Poliţia din loc, pompierii, care dincotro alergau cu temere la acel loc; stodoala arde însă cu flacără, că se părea a aprinde văzduhul ceresc. Scânteile sar în vecini şi zboară în noaptea întunecoasă, ca de 400 paşi în depărtare. Rând pe rând, vin pompele din loc, dară fără apă, căci, fiind pe deal şi apa departe, într-un părău, în pădure, pompierii căutau a ajunge cât mai curând la faţa locului. Au sosit, la faţa locului, toţi amploiaţii din loc, domnul antiste Alexandru Braha, gendarmeria locală, meseriaşii, poliţia, toţi, care numai au putut să vină şi să alerge, au şi sosit la foc. Era, însă, în zădar a scuti ceva, deoarece, în timp de 20-30 minute, toată stodoala a început a arde cu flacără vie, că nici nu se putea apropia nimene de ea. / Se înţelege de sine că au trebuit chiar şi tustrele vitele să cadă pradă focului îngrozitor. Între cei care au dat mână de ajutor pentru localizarea focului, sunt de remarcat, mai ales, pompierii din loc, în frunte cu

domnii amploiaţi de judecătorie şi comandanţi de pompieri, **Carl Temple** şi **Anton Arkisz**. De altă parte, comandantul gendarmeriei locale, domnul **Onciul**, sergentul major de gendarmerie **Rada** şi **Polak**, în frunte cu antistele comunal **Braha**, cu poliţia locală, au dat bravure de ajutorare şi de scutire şi apărare. / În fine, cine ar fi putut sta cu mâinile în buzunar la această stranie nenorocire? Toţi şi toate, mare cu mic, tânăr şi bătrân, au pus puterile lor întru ajutorul comun. Şi crâncenă nenorocire ar fi fost pentru Solca acest foc, de nu s-ar fi împrăştiat bârnele aprinse, cu cârligele, în toate părţile, şi stinse cu pământ. Putea să se întâmple întocmai acea catastrofă ca şi cea din Mai, în Gura Humorului. Este de notat că localităţile arse n-au fost asigurate. / **M.B**”[1049].

1902: O colectă pentru sprijinirea copiilor sărmani, care urmau o şcoală, făcută la Solca, în 13 decembrie 1902, cu ocazia unui spectacol de teatru, menţionează următoarele nume de localnici printre binefăcători: Fritz WICKE, notarul Tigran cav. de PRUNCUL, Nicanor MACOVEI, Ilie SEMACA, Alexandru BRAHA, Pincas ZWEKER, Iulius PITTNER, PRESSNER, LUGERT, KUPTERBERG, WEINBERG, STADTMAUER, Efroim RATH, ADAMOWSKI, Modest AVRAM, Carol WILLMITZER, PODLOWSKI, SCHRATTER, Carl STOCKL, Dr. SCHAFFEL, EICHENBAUM, HOLOTA, HANNENZAHN, Filip HOHENTHAL, JASCHT, BECKER, Aron NAGLER, Luca BURDEA, WOLFRAM, Dominik WICKERHAUSER, WOLF, KANIUK, TANNHAUSER, Ferdinand SCHAFFER, WOLLAK, POLACK, OSMAN,

[1049] Patria, Anul III, Nr. 350, Duminecă în 21 Noemvre / 3 Decemvre 1899, pag. 3

RADA, Kazimir MICHALOWSKI, Franz LUCZKO, Franz EISENHAUER, GAI, GOTTESMANN, HOLZ-DRAGER, Dr. Eduard BEILICH, ABERBACH, PIO-TROWSKI, Avedig GAINA, Grigori LAZAROWICZ, Mendel ABRAHAM, DONNENFELD, HERSCH-MANN, SINGER, KAMINSKI, Oskar KANTOR, Iosif NEUMAN, SCHAFFE-junior, Marta THURMANN, Leopoldine BOTTA, Paulina MERTHA, Emilie GAUBE, Adolfine SOBOTNICKI, Ecaterina KOCH, domnii BIEDERMANN, SECHER, Heinrich SCHAFFER, Pin-kas SCHMIED, POLACZEK, Leiser KOSMANN, David PERETZ, COSTINER, domnişoara DOBREA, domnii Grigori POLEACU, Dimitrie NAHERNEAC, Nicolai RĂDĂŞAN, ELLENBOGEN, RACHMUT, Baruch BASSECHES, Carol KOSMANN, NEMTZOF junior şi senior, GERE, STRAUCH, Iosif EISENHAUER, Efroim FAUST, SIMADER, DASZKIEWICZ, MUCKJUN, KRAMMER, Alexandru CHISILIŢĂ, Eusebi SMER-CENISCHI, SCHIRGER, RUDICH, Avrum SCHIM-MEL, FRENGER, VASILOVSCHI, STIEBER, RAB, ZENTA şi doamnele Amalie LOOS, Eugenia MITRIC, GERZHOFER, Aspazia KUFNER, Ioana WEBENAU, Rosa PERTING şi PAWLOWSKI[1050].

1904: Nicolae Iorga, care a vizitat Bucovina în primăvara anului 1904, n-a ratat nici Solca, pe care o descrie în doar câteva tuşe: „Solca e o stradă, dar o stradă dreaptă, bine orânduită, destul de noroioasă. În calea mea spre mănăstire nu văd alta decât ţerani de-ai noştri, ca cei de asară, ba chiar şi câte o Munteancă purtând catrinţa neagră cu marginea roşie. În curţi stau căruţele lor deshămate. Oamenii au venit ca să plătească la perceptor

[1050] DEŞTEPTAREA, Nr. 98/1902, p. 3

şi ca să se spoveduiască la preot. / Biserica românească de astăzi, mănăstirea din alte timpuri, domneasca ctitorie a bătrânului Ştefan Tomşa al II-lea, care căuta să-şi ispăşească păcatele cele multe făcute prin uciderea celor mai mari boieri ai ţerii, e acum tocmai la capătul târgului, într-un loc unde înălţimile sămănate cu brazi încunjură din toate părţile. / O reparaţie de mai deunăzi a dat turnului de la poartă şi turnului bisericii coperişurile lor de ţigle strălucitoare, de modă bucovineană. Varul a înlocuit de mult toate zugrăvelile. Încolo, însă, Solca e şi astăzi cum a ridicat-o acest Ştefan Vodă al măcelurilor de boieri… / E slujba din Joia Paştelui: biserica e plină de ţerani puternici, de femei gătite – şi ei şi ele în cojoacele de sărbătoare. Pe două mesuţe se îngrămădesc colacii şi sticlele de vin, din care răsar lumânările de ceară. La uşi stă adunată lumea pentru spovedanie. Preotul spune evanghelia lui Hristos dus înaintea judecătorilor celor răi şi fără Dumnezeu: glasul lui se înalţă foarte puternic şi umple tot largul cuprins al bisericii. / Afară, un bătrân strâmb se apropie de mine, văzându-mă că ieau însemnări. / „Ce e, domnule, cu contractul bisericii?”. / „Care contract?”. / „Contractul acela de care a spus arhimandritul că este şi la Cernăuţi şi la Viena. Şi zice acolo că biserica trebuie încunjurată cu lemn?”. / Astfel trăieşte în mintea moşneagului gândul la averile cele mari pe care le-au avut odată aceste mănăstiri şi biserici moldoveneşti şi pe care, la anexare, le-a luat Statul ca să clădească din ele casarme şi câte altele până să se ajungă la împrejmuirile bisericilor. / Moşul cu „contractul” a fost şi prin România înainte de a ajunge clisiarh aice. A lucrat la câmp, ca atâţia alţi „Corduneni”. A călătorit aşa pe la Dorohoi, prin Suceava, prin Iaşi şi până în jos, la Huşi. /

„Ba am fost şi la Ruşi”. / „Şi ce zici de dânşii?”. / „Ei, acolo-i mai bine, nu ca în România… Acolo-i pământ larg, că peste Prut domneşte Ţarul cel binecredincios care face pomană cu „pământuri largi”. / Tinerii cari-l încunjură tăcuţi învaţă de la dânsul aceasta”. / Printre tinerii aceia s-o fi numărat şi Ilie Torouţiu, cel născut la Solca, în 17 iunie 1888, şi care avea să scrie şi lucrări acide despre „poporaţia din Bucovina”, şi proze triste despre letargia săracilor, dar şi numeroase studii despre viaţa lui Mihai Eminescu şi despre opera eminesciană. Şi tot la Solca s-a născut, în 2 noiembrie 1856, compozitorul Victor Vasilescu. Peste aproape un secol, şi cumva în trecere, s-a născut la Solca, în 20 septembrie 1954, arhitectul şi… caricaturistul Doru Ghiocel Olaş.

1906: În aprilie 1906, învăţătorul solcan **George Doroftei** încearcă să adune donaţii pentru „proiectata societate culturală poporală” a preoţilor cernăuţeni Artemiu Berariu, Atanasie Gherman şi Victor Zaharovschi, „Luceafărul Bucovinei”, dar nu izbuteşte să adune decât 4 coroane, 2 de la **Ştefan Bodnărescu**, şi câte o coroană de la comercianţii solcani **Orchiş** şi **Herschmann**[1051]**.** În 1906-1907, Solca avea 2.900 locuitori.

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Solca, târg**, districtul Gurahumora, pe ambele maluri ale pârâului cu acelaşi nume, într-o regiune pitorească prin înfăţişarea ei, muntoasă şi acoperită cu păduri. Suprafaţa: 10,98 km pătraţi, cu 491 de case şi 2.400 de locuitori, care sunt, afară de câteva sute de evrei, şi meseriaşi germani, şi slovaci, toţi de naţionalitate română şi

[1051] Gazeta Bucovinei, Anul VII, nr. 8, Dumineca 13 Mai / 30 Aprilie 1906, pag. 3)

religiune ortodoxă. Târgul este traversat de drumul mare principal (carpatin), ce duce de la Rădăuţi, spre Gurahumora. Este sediul unei judecătorii de ocol, are perceptorie, o şcoală de băeţi şi una de fete, cu câte 4 clase (deci, cu câte 120 şcolari), oficiul telegrafo-poştal, o casă de economii şi un cabinet de lectură românesc. În Solca se află stabilimente de băi şi un ferestrău mare cu aburi. Are ca biserică clădirea vechii mănăstiri Solca, cu hramul „Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel", precum şi o biserică filială, în localitatea Glit. În Solca se află însă şi o biserică catolică. / Satul Solca, din care a ieşit târgul de astăzi, este destul de însemnat în istoria ţării, prin faptul că se pomeneşte, deja în anul 1418, ca aparţinînd unui oare care Vlad, apoi boierului Crîstea şi, în urmă, pârcălabului din Suceava Luca Arbore, care, murind decapitat (1533), l-a lăsat moştenire unui oarecare Udrea Orbul, ce ţinea de soţie o nepoată a lui Arbore. Acest Udrea a schimbat cu mitropolitul Gheorghe Movilă satul, în contra moşiei Stanileşti, peste care a mai primit, precum zic cronicele, încă 300 de zloţi şi un pocal de argint. Mitropolitul Movilă a dăruit satul Solca mănăstirii sale Suceviţa, danie ce a fost, în urmă, anulată de Tomşa Vodă, care a găsit de cuviinţă a dărui satul mănăstirii Solca, cu hrisov din 31 Iulie 1615. / La miază-noapte de Solca se află piscul vestit Piatra Muierilor, ce-şi are numele de la o legendă populară, care zice că acolo s-ar fi adăpostit, pe vremea invaziunii tătăreşti, femeile din satul Solca. La sud-vest însă se vede Dealu Vodă, aşa poreclit după o altă tradiţiune, care pretinde că în vârful acestui munte s-ar fi suit de multe ori domnul Ştefan cel Mare (confuzie: legenda culeasă de Marian se referă la Ştefan Tomşa – n. n.). Poziţiunea bine apărată şi umbratică a

Solcei a făcut ca Solca să fie căutată, pe timp de vară, de mulţi bolnavi, mai ales pulmonari. Stabilimentele hidro-terapeutice, înfiinţate de curând, acolo, au contribuit la frecventarea localităţii, mai ales de către evreimea din Romînia. / Populaţia românească se ocupă cu agricultura şi negoţul; mazurii şi slovacii pripăşiţi pe aici lucrează la ferestreul mare cu aburi sau la băile Solcei. Comuna posedă 894 hectare de pămînt arabil, 203 hectare fânaţuri, 32 hectare grădini, 340 hectare imaşuri şi 3.120 hectare păduri. Animale domestice însă se găseau, după ultima statistică: 121 cai, 580 vite cornute, 80 de oi, 1.074 porci şi 139 stupi de albine"[1052].

1910: „**Rezultatele alegerilor în comitetul comunal din Solca** e relativ – după împrejurările locale din Solca – destul de favorabil pentru Români: Alegerile s-au făcut în 21, 22 şi 23 Martie nou 1910. Aleşi au fost în: / Corpul III (**Solca)**: Alexandru Braha, Ioan Rusu, Ilie Danileţ, Samoil Poleac, Vasile Ghinghiloschi – Români; Franz Eisenhauer – Neamţ; Aron Pressner – Ovreu. / Corpul II (**Poieni**): George Mihailescu, Mihail Cortubaş, Vasile St. Colţuneac, George Şulschi, Andreiu Băloş – Români; Iosef Filipp – Neamţ; Pinkas Zwecker – Ovreu. / Corpul I (**Glit**, cum se numea **Clit**): George Dorofteiu, Teodor Dudici, Ioan Ghinghiloschi – Români; Anton Kaminski, Georg Luczynski, Iodef Opoca – Nemţi; Heinrich Herschmann – Ovreu. / Virilist: August Lugert, consilier c.r. silvic. // Din aceştia, sunt 13 români, 6 nemţi şi 3 ovrei, deci majoritatea e a Românilor. / La alegerea primăriei comunale din 25 Martie nou 1910, a fost ales: **primar – Ioan Rusu**, ajutor I de primar – **Franz**

[1052] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, p. 200

Eisenhauer, ajutor II: **Samuil Poleac**, ajutor III – **Mihail Cortubaş**, ajutor IV – **Ioan Ghinghiloschi**, deci patru români şi un neamţ"[1053].

1914: Adunând „cântece populare româneşti din Bucovina", care aveau să vadă lumina tiparului sub semnătura nemeritată a lui Mattias Friedwagner[1054], în 1940, Alexandru VOEVIDCA a cules folclor şi de la solcanii Niculai CIOBOTAR (34 ani în 1914), Anghel IENCIU (lăutar sătesc din Gura Solcei, 36 ani în 1911) şi Paraschiva CIOBOTAR (30 ani în 1914).

1914: „De Crăciun, cazacii au organizat o petrecere, în casele lui Fuchs (Leo Fuchs, inginer constructor, pe atunci primar al Sucevei, care fugise în Burdujeni – n.n.), la care au participat şi câţiva funcţionari din Burdujeni, pe care curiozitatea îi adusese la Suceava. S-a toastat pentru ţar şi rege şi s-au tras focuri de puşcă în tavan, aşa că tot tavanul a rămas găurit. După ce s-a aşezat o mică garnizoană, cu un comandant, care e un căpitan, grosul armatei s-a îndreptat spre munţi, peste Marginea, Solca. Numai prin Rădăuţi au trecut, în primele zile ale ocupaţiei, 20.000 soldaţi şi vreo 40 tunuri"[1055].

1919: 1919, septembrie 10: Decretul de confirmare a autorităţilor judecătoreşti. Începând cu 1 septembrie 1919, se confirmă „la autorităţile judecătoreşti din Bucovina, următoarele persoane[1056]. Tot din 1

[1053] Patria, Anul V, Nr. 26, Duminică 3 Aprilie n. 1910, pag. 3

[1054] MATTHIAS FRIEDWAGNER, *Rumanische Volkslieder aus der Bukowina*, Konrad Triltsch Verlag Wurzburg, 1940

[1055] *Adevărul*, 28, nr. 9994, 8 ianuarie 1915, p. 3

[1056] *Monitorul Bucovinei*, Anul 1919, Cernăuţi, în 10 Septembrie nou, Fascicula 63, pp. 1-4

septembrie 1919, erau „permutate”, deci transferate, alte „persoane” ale magistraturii bucovinene, şi anume: La Tribunalul Suceava, **Popovici Cornelie**, judecător de district cu rangul VIII, de la judecătoria Solca; la Procuratura Statului de pe lângă tribunalul Cernăuţi, **Dr. Tarnavschi Aurel**, judecător la judecătoria Solca, substitut de procuror cu rangul VIII; la judecătoria Stăneşti, **Flocea Ilie**, judecător la judecătoria Solca, pretor cu rangul VIII”.

1919: Comisiunea agrară de ocol Solca: / Preşedinte: **Dimitrie Andruhovici**, pretor şi şef al ocolului judecătoresc, Solca. / Locţiitor: **Alois Provazi**, judecător districtual, Solca. / Reprezentant al Administraţiei: **Dumitru Cojocar, prefect, Gura Homorului**. / Locţiitor: **Ervin Nossek**, concepist Gura Homorului. / Reprezentant al Băncii regionale: **Gheorghe Neculce**, paroh, Solca. / Locţiitor: **Chiril Chiraş**, cantor, Botoşana. / Expert agricol: **Visarie Isopescu**, referent agricol, Gura Homorului. / Locţiitor: **Ion Tudosan**, învăţător superior, Poieni. / Reprezentant al proprietarilor expropriaţi: **Teofil Ivanovici**, administrator silvic, Solca. / Locţiitor: **Ion Tonigar**, preot, Arbore. / Inginer hotarnic: **Josef Vinterniţ**, inginer hotarnic superior, Solca. / Locţiitor: **Ernest Bota**, inginer hotarnic civil, Suceava. / Reprezentanţi al ţăranilor: **Vasile Buliga**, agricultor, Arbore; **Dumitru Ungurean**, agricultor, Cacica. / Locţiitori: **Jacob Ghiaţa**, agricultor, Botoşana; **Gheorghe Hojbota**, agricultor, Pârteştii de sus[1057].

1919: „În registrul însoţirilor s-au introdus, la 7 August 1919, privitor la „Însoţirea de economie şi credit

[1057] *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

pentru Germanii din târguşorul **Solca**” (Spar- und Darlehenskassenvcrein für die Deutschen der Markt-gemeinde Solca) următoarele schimbări: membrii în direcţiune Johann Lesseg, Ştefan Halbhuber şi Daniel Zehaczek şterşi; vice-dircctorul Johann Luczynski şi membrii în direcţiune Anton Kolosch şi Franz Amerle introduşi”[1058].

1920: Duminică, 16 mai 1920, Regele Ferdinand, Regina Maria, ministrul Bucovinei, I. Stârcea, generalul Zadik, prim-minstrul Averescu, miniştri Argentoianu, Zamfirescu, Negulescu, Gudalbu, Răşcanu, generalul Coandă şi tot felul de alte oficialităţi trec prin Solca, venind dinspre gara Ilişeşti, din Vârful Dealului, unde se adunase mulţime de popor bucovinean, şi gonind, însoţiţi fiind de „un bander de călăreţi”[1059], spre Putna. Între timp, supremaţia austriacă asupra Bucovinei fusese înde-părtată de istorie, iar noii stăpâni ai neamului românesc, reîntregit, au trecut, în automobile luxoase, şi prin Solca, „cu o goană nebună”, deşi se adunaseră solcanii pe ambele părţi ale Drumului împărătesc, deşi ridicaseră arcuri de triumf, frumos împodobite cu steaguri tricolore, aşa cum învăţaseră ei, încă de pe vremea celorlalţi stă-pâni, că trebuie întâmpinaţi oaspeţii de seamă. Oaspeţi, doar oaspeţi.

1930, iulie 17: **Ancheta în Bucovina**. Ţăranii se plâng de proasta situaţie economică. Suceava, 16 (iulie). Reprezentanţii autorităţilor, care se află în localitate, domnii Cădere, secretar general la ministerul de interne, general Gavrilescu şi şeful de cabinet Cătuneanu, au

---

[1058] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 69, Cernăuţi 3 Octombrie nou 1919, pp. 3-5

[1059] Glasul Bucovinei, Anul III, nr. 424, Luni 17 Mai 1920, pg. 2

vizitat numeroase comune din judeţul nostru: Bălăceana, Liuzii Humorului, Comăneşti, Pârteştii de Jos, Cacica, Păltinoasa, Gura Humorului, Solca etc., etc. Pretutindeni au stat de vorbă cu ţăranii, căutând să le arate că nu trebuie să dea ascultare derbedeilor care îi îndeamnă la dezordini. Ţăranii au răspuns că ei nu vor decât linişte şi nu se gândesc decât să-şi valorifice recolta, dar aşteaptă cu nerăbdare înfiinţarea creditului agricol. / Domnul Cădere a primit diferite delegaţii ale locuitorilor. Astfel, micii morari s-au prezentat împreună cu preşedintele asociaţiei lor, dl Leonte Duracu, şi au cerut sistarea impozitului pe cifra de afaceri, fixarea impozitelor după venitul real al morilor, acceptarea unui delegat al micilor morari în comisiile de impuneri, ieftinirea combustibililor etc. Domnul Cădere a promis că va satisface aceste doleanţe, apoi, de comun acord cu morarii, a fixat următoarele preţuri pentru măcinat: la 100 kg porumb sau orz – 10 kg în natură sau 25 lei. Pentru grâu şi secară la valţ, 80 lei la 100 de kg. A mai hotărât introducerea în mod obligatoriu a cântarelor la toate morile. / De asemenea, domnul Cădere a mai primit pe dl Teich, preşedintele comunităţii evreieşti din Suceava, însoţit de dl Landau, deputat de Chişinău. Secretarul general de la interne le-a cerut să liniştească pe evrei, deoarece, din vizitele ce a făcut în ţară, s-a convins că nu există un curent împotriva evreilor, ci numai din pricina proastei situaţii economice. / Locţiitorul de prefect, dl inspector administrativ Miloceanu, a primit o delegaţie a meseriaşilor din comuna Arbore, care au cerut micşorarea impozitelor pe cifra de afaceri şi încurajarea micilor meseriaşi. Dl Miloceanu a promis că va transmite la Bucureşti aceste doleanţe... / Ieri se zvonise că, în cursul

nopţii, se vor produce demonstraţii antisemite la Arbore şi că, de aici, turburătorii vor merge la Solca. Domnii Cădere şi general Gavrilescu, comandantul Brigăzii 8 de Infanterie, au plecat imediat într-acolo. Ştirile sosite astăzi, în cursul zilei, anunţă că pretutindeni a fost linişte. Totuşi, viligiaturiştii de la Solca sunt foarte îngrijoraţi şi se gândesc să renunţe la restul curei şi să se întoarcă acasă. Astăzi este, la Solca, zi de târg săptămânal. Prefectul judeţului asigură că nu se va petrece aici nici o dezordine[1060].

1935 iunie: „În cei 16 ani de la Unire, încoace, oraşul Solca nu a avut o serbare literară mai frumoasă decât cea de săptămâna trecută, când cunoscutul romancier ardelean, **Liviu Rebreanu**, invitat de prim-pretorul **Doxuţă Gramatovici**, ne-a vorbit atât de interesant şi fascinant despre „badea" **George Coşbuc**. La intrarea sa în sala festivă a Sanatoriului „Regina Maria", conferenţiarul a fost salutat de un cor de învăţători, dirijat de directorul şcolar **Podare**. / După un cuvânt miezos, de binecuvântare, de către pretorul Gramatovici, şi un discurs, inaugurat de către secretarul preturei, domnul **Lungu**, distinsul conferenţiar a vorbit atât de frumos, încât în sala întreagă domnea o linişte ca în biserică şi domnul **Rebreanu**, timp de o oră, a ştiut să ţină publicul asistent, care părea că îşi reţine răsuflarea, ca să nu piardă nici un cuvânt din cuvântarea rostită cu atâta farmec şi măiestre de **principele scrisului românesc, Liviu Rebreanu**. / Tot ce oraşul Solca şi plasa „Luca Arbore"

[1060] *Adevărul,* Anul 43, nr. 14279, joi 17 iulie 1930, p. 3

are mai distins şi mai select a asistat la acest eveniment literar pentru Solca noastră. / **D.A.C.**”[1061].

1936: „La finea anului 1936, s-a inaugurat, în comuna Solca, noul **abator comunal**. Acesta este încă una din operele gospodăreşti ale prefectului de Suceava, domnul **Dimitrie Cojocariu**. Cu ocazia inaugurării, domnul prefect Cojocariu a constatat că Societatea culturală „Sentinela Poporului” din Solca, deşi se străduieşte, de 45 de ani, să clădească un cămin cultural, deşi are parcelă în centrul oraşului, deşi are piatra şi vreo 70 mii cărămizi, deşi are adunate încă 20 mii lei, totuşi încă nu poate ajunge la un rezultat. Listele de subscripţie lansate, precum şi cărţile poştale încă nu aduc un venit real. / Impresionat de această situaţie, domnul prefect Dimitrie Cojocariu, cu ocazia sărbătoririi domnului Ministru Ion I. Nistor, fiind în Cernăuţi şi fiind de faţă domnul deputat de Suceava, prof. univ. Dr. Alexandru Ieşan, rugat fiind de domnul Valerian Doboş-Boca, un cunoscător al nevoilor solcane, ca să preia domnia sa, în numele judeţului Suceava, construirea acestui cămin cultural, cu o anexă de baie populară şi cu dispensar, domnul prefect Dimitrie Cojocariu, aflând că, pentru aducerea sub acoperiş, această lucrare nu va întrece suma de 200.000 lei, a promis că va griji ca această sumă să fie trecută în bugetul judeţului Suceava, iar încă în toamna anului acestuia ne va invita la sfinţirea clădirii. / Noi nu putem decât să-l felicităm pe domnul prefect al Sucevei că, în privinţa activităţii şi solicitudinii pentru interesul obştesc, nu se dezminte şi-i urăm succes la această nouă operă

[1061] Glasul Bucovinei, Anul XVIII, No. 4573, Miercuri 5 Iunie 1935, pag. 3

cetăţenească, urându-i să fie într-un ceas bun şi cu noroc!”[1062].

1937: „Ruşinea de la Solca. Va rămâne în analele în analele tuturor ruşinilor naţionale ale comunei Solca faptul că, în decurs de 45 ani, această comună încă nu şi-a creat Casă Naţională proprie. De vină e poporul sau intelectualii, conducătorii lui? Nu se simte, oare, nevoia? Cum de nu se simte, oare, nevoia unei Case Naţionale, într-o comună a cărei jumătate din populaţie e românească, pe când cealaltă e compusă din nemţi, jidani şi ce a mai adus vremea şi stăpânirea de altădată? Cum să fie nevoie, când numai conştiinţa trează menţine naţionalismul şi naţionalitatea? Să fie de vină poporul, mai ales că e sărac, sau sunt de vină intelectualii? Că de mijloace nu se pot plânge! / Bani s-au strâns, în decurs de jumătate de veac. S-au irosit, însă; nu-i nimic. S-au strâns alţii; i-au păpat băncile, nu-i nimic. S-au strâns, iar, alţii. S-a obţinut o parcelă, în centrul târgului, unde jurau bacşişarii că piaţă o să fie în veci. **A donat** un (Dumnezeu să-l ierte!) binefăcător, senatorul **Teofil Lupu**, 70.000 de cărămizi. S-a pus temelia din piatră. / Casa Naţională a Societăţii „Sentinela poporului” din Solca a condus-o, vrednic între vrednici!, destoinicul preşedinte **Ilarion Grigorovici**, dirigintele Poştei. Ocupat, însă, peste măsură, cu serviciul, al cărui apostol de conştiinciozitate şi omenie este, a demisionat, când a văzut că intelectualii români – cu numele! – nu-l secondează. Şi, ce se vor face cu Casa Naţională, e o întrebare! / **Am trecut, deunăzi, prin Solca şi am surprins-o încă în somn**. Prin cămaşa străvezie a somnului şi a zorilor de ziuă, am văzut fosta

---

[1062] Glasul Bucovinei, Anul XX, Nr. 4998, Joi 4 Februarie 1937, pag. 3

piaţă, pentru a cărei desfiinţare am luptat cu toate greutăţile şi primejdiile, prefăcută în rai de grădiniţă. Am admirat stăruinţa de pildă a brigadierului **George Mihoreanu**, care a transformat toloaca parcului comunei într-o serie de alei occidentale, în peluze, straturi cu flori, pe care le străjuiesc pompe moderne. Deci, se poate face! Chiar oamenii, cu care m-am pieptuit, odată, au realizat un program, pe care nu căutam să-l înfăptuiesc eu, ci care se cerea înfăptuit de oricine! Nu pot decât să felicit conducerea actuală a Primăriei şi Oficiul de cură şi turism, că-şi înţeleg aşa de perfect menirea, căci nu e cinstea iniţiativei mai mare ca cea a realizării! Şi atunci, dacă s-au putut crea toate acestea cu oameni de omenie, prieteni mai noi şi mai vechi, dar şi duşmani trecători, de ce, când satul are intelectuali, oameni cu tragere de inimă, Casa Naţională să fie numai o hidoasă risipă de 70.000 cărămizi, dezgolită ca o cadână pe terenul din faţa Judecătoriei? / Cine trece, vede; cine vede, cugetă. Şi cine cugetă ceea ce am simţit eu, deunăzi, când am trecut prin Solca, va condamna intelectualii; în cazul ruşinii de faţă, sunt, oare, intelectuali în Solca?! – din Solca! Domnilor, ce fac intelectualii?! Ce sace „Sentinela poporului”? „Au murit sau numai dorm”? / Dacă intelectualii din Solca sunt sentinela poporului, să se scoale! De altfel, ruşinea Casei Naţionale din Solca va cădea pe obrazul lor! Şi ruşinea rămâne veşnic ruşine! / **Valerian Doboş-Boca**”[1063].

1941: „Tablou de condamnaţii care au beneficiat de suspendarea executării pedepselor, conform decretului-lege Nr. 1.132/941, Monitorul Oficial Nr. 94 din 1941

[1063] Glasul Bucovinei, Anul XX, Nr. 5135, Sâmbătă 21 August 1937, pag. 3

– Tribunalul Iaşi[1064]: **Gheaţă Iacob**, fotograf, cu ultimul domiciliu în comuna **Solca**, jud. Suceava, născut în comuna Suceava, condamnat de Tribunalul Militar al Corpului IV Armată pentru rebeliune, la 2 ani închisoare corecţională şi 2 ani interdicţie, conf. art. 258, 259. 260 din codul penal”.

1941: „Se publică mai jos lista Nr. 9[1065], de gradele inferioare (trupă), morţi pentru patrie în actualul război, începând de la 22 iunie 1941, ora 24: Mihalache Ilie, soldat, etg. 1931, cu ultimul domiciliu cunoscut în com. Solca, jud. Suceava, mort la 18 iulie 1941”.

1945: „Prin Ordinul Nr. 319.634 din 15 Noemvrie 1945[1066], se fixează, pe data de 1 noemvrie 1945, următorii învăţători la şcoalele aratate în dreptul fiecăruia: **Roschip Alexandra**, la Solca, post 11; **Pantiuc Ecaterina**, la Solca, post 13”.

1947: „**Constituiri de societăţi cooperative**[1067]: Banca populară „Ajutorul”, comuna Solca, jud. Suceava”. „**Haciuc Teofila**, de la Solca, Şc. nr. 2, la **Marginea**, Şc. nr. 2, post. VI, unică solicitare”[1068].

1948: „Se înfiinţează, pe data publicării prezentei deciziuni în *Monitorul Oficial*[1069], Centrala Industrială a Lemnului… Fac parte din Centrala Industriei Lemnului, următoarele întreprinderi industriale: „Munca”, G. Grecu, cu sediul în Solca; „Curt Singer”, cu sediul în Solca”.

1064 *Monitorul Oficial*, Nr. 115, 17 mai 1941, pp. 2684-1686
1065 *Monitorul Oficial*, Nr. 202, 27 august 1941, pp. 5043 şi următoarele
1066 *Monitorul Oficial*, Nr. 277, 3 decembrie 1945, p. 10553
1067 *Monitorul Oficial*, Nr. 268, 19 noiembrie 1947, p. 10261
1068 *Monitorul Oficial*, Nr. 135, 17 iunie 1947, p. 4911
1069 *Monitorul Oficial*, Nr. 167, 22 iulie 1948, pp. 6049-6052

1949: În anul 1949, Solca avea propriul ei ansamblu artistic, după cum povestea, într-o corespondenţă, **Constantin Constantinescu**, ansamblu condus muzical muzical de **Corlăţeanu Vasile** şi coregrafic de **Emilia Strugaru** şi care, în 3 aprilie 1949, a putut fi admirat, în cadrul unui „Festival cultural-artistic prezentat de **Ateneul Popular din Solca**”[1070]. „Programul bogat şi bine ales a fost urmărit, cu încordată atenţie, de cei 400 spectatori. Tov. **secretar al primăriei, Sandiuc Gheorghe**, a conferenţiat despre „Congresul intelectualilor din RPR pentru Pace şi Cultură”. Corul mixt, de sub conducerea domnului **Corlăţeanu Vasile**, a prezentat un repertoriu de 10 cântece muncitoreşti şi populare. Sub conducerea tov. **Strugaru Emilia, s-au executat dansuri ruseşti**, care au impresionat foarte mult. Festivalul a luat sfârşit cu piesa de teatru „Fiul nostru”, interpretată de UTM-işti”.

1949: Asesorii pentru Solca, aleşi dintre solcani, cliteni şi poienari, în 15 mai 1949, erau: **VASILENCIUC** Dumitru, **BAHAN** Ion a N., **BUCEVSCHI** Ana, **IACOBAN** Ilie, **BOLOCAN** Nicolai, **RUSU** Reveica, **FILIPESCU** Constantin, **GABOR** Ilie, **HOSOVSCHI** Maria, **LUPU** Vasile, **BAHAN** Ion a Şt., **ANDRONIC** Valerian, **FLOREA** Vasile, **REICHMAN** Leon, **SĂVESCU** Maria, **COTURBAŞ** Vasile, **VALASCIUC** Vasile, **BUDEI** Domnica, **BALAŞ** Andrei, **VALASCIUC** Mihai, **TOROUŢI** Nicolai, **HOJBOTĂ** Luchian, **COLŢUN** Margareta, **GABOR** Nicolai, **BUCHIAN** Gheorghe, **HOJBOTĂ** Vasile, **SOLCAN** Stela, **COZMACIUC** Eugenia. / În acelaşi timp, muncitorii fruntaşi de la fabrica de

[1070] Lupta poporului, Anul III, Nr. 515, Sâmbătă 9 Aprilie 1949, pag. 2

cherestea IPEIL Solca, au fost premiaţi cu „haine şi pântezuri” **Ghiaţă Vasile, Rotaru Eugen, Tincu Vasile, Florea Gheorghe** şi **Torouţi Ilie**, de către însuşi directorul fabricii, **Lupăescu Nicanor**. / Dar transformările cu adevărat revoluţionare, din perspectiva roşie a vremii, aveau să înceapă, duminică, 29 mai 1949, când, „în orăşelul Solca, din judeţul Suceava, a luat fiinţă **primul Magazin de Stat**”[1071], desigur că „în cadrul luptei pentru ridicarea de trai al oamenilor muncii, prin grija Organizaţiei Judeţene PRM”. / Magazinul, numit „**Jijia**” (de unde şi până unde?!) a fost inaugurat, în prezenţa „organelor politice şi administrative din localitate”, sub direcţiunea „**tov. Manas Iosub”**. Corespondenţi entuziaşti ai al ziarului „Lupta poporului”, în Solca, erau alţi **„tov.”, Clainer Osias, Mihai Bohatereţ, Viorica Bohatereţ** şi **Eusebiu Costineanu**, ultimul tânăr cărturar bucovinean de perspectivă, în ultimii ani ai Bucovinei istorice, îmbrâncit, se vede treaba, de valurile tulburi ale istoriei tocmai la Solca. / Între timp, pentru că „şcoala elementară din Solca a fost, până mai deunăzi, într-o stare de nedescris. Acoperişul complet putred… sobele sfărâmate” etc., s-a implicat Comitetul Provizoriu al oraşului, care, împreună cu conducerea şcolii, a reparat şcoala. „Acoperişul a fost cârpit cu draniţe noi, făcute prin muncă voluntară. La fel, au fost reparate şi puse la punct sobele, iar interiorul şi exteriorul şcolii au fost văruite. Deoarece această şcoală nu era destul de încăpătoare pentru adăpostirea tuturor elevilor de şcoală, s-au luat, din timp, măsuri pentru a se înlătura acest neajuns. S-au amenajat două camere din clădirea Ocolului Silvic şi s-au

---

[1071] Lupta poporului, Anul III, Nr. 358, Joi 2 Iunie 1949, pp. 1, 3

pus la dispoziţia şcoalei"[1072]. Desigur că, „în şcoala nouă, elevii studiază cu râvnă viaţa şi opera tovarăşului Stalin", iar „Comitetul Subfilialei „Crucea Roşie" din Solca, lărgind câmpul activităţii sale, a înfiinţat câte o secţie de „Crucea Roşie" la Şcoala elementară, la Comitetul orăşenesc, la fabrica de bere „Doborogeanu Gherea" (N.N.: nu de pomană a fost şi birtaş marele cărturar!) şi una în comuna Arbore"[1073].

1950: La alegerile care vor urma, spre sfârşitul anului următor, în 3 decembrie 1950, solcanii vor vota, în unanimitatea cea mai unanimă, cu „tovarăşul Colonel Neagu Andrei", iar „vestea tov. deputat Neagu Andrei va sta de vorbă cu alegătorii a dunat multă lume în sala de festivităţi a Comitetului Provizoriu al oraşului Solca"[1074]. Aferim, şi pe baza experienţei de până astăzi.

SOLCANI

(sau Şolcani pe Pârâul Negru, lângă Şofrăceşti,
înglobat în Spineni, Neamţ).

1607: Tivodar sin (fiu) Ion, nepot Petrei lui Văscan ot **Bătărăşti**, vinde Chiriţei, feciorul lui Ifrim ot **Spineni**, drept 18 lei bătuţi, „a mea dreaptă ocină şi moşie din satul **Solcani** (înglobată, azi, în Spineni), din

[1072] Lupta poporului, Anul III, Nr. 656, Duminecă 25 Septembrie 1949, pag. 3
[1073] Lupta poporului, Anul IV, Nr. 722, Luni 12 Decembrie 1949, pag. 3
[1074] Lupta poporului, Anul IV, Nr. 1011, Joi 20 Noiembrie 1950, pag. 1

vatra satului şi din ţarină, cu curătură în dumbravă, cu livezi şi cu tot venitul, dintr-acea parte a treia, parte din partea Codleniască, şi o parte din a şasea din a treia parte a Matocăi… dinaintea lui Ştefan Chihaea şi Arsănie brat (frate) lui Ştefan ot **Căţăleşti**, Costân ot **Spineni**, Ştefan Lupeş ot **Căzăneşti**, Stratul ot **Alboteşti**, Gherman ot **Prăjeşti** şi a lui Gavril Golăe ot **Hălăseni**"[1075].

1607: Balic vinde lui Istratie, drept 5 ughi (ducaţi ungureşti), „parte din satul **Şolcani**, din partea Albeştilor, a cincea parte… dinaintea lui Ciomârtan din **Căţăl**, Ionaşco şi Gligorie a lui Bâtcă din **Iteşti**, Ion Văscan şi Nistor călugărul, nepot lui Crăciun Popău din Solcani"[1076].

1607, mai 21: Ispisoc de judecată de la Simion Moghila voievod, după ce răzeşii Parasca, Agafia, Zlata, Sora, Varvara, Toma, Magda, Costin şi Ion sin (fiu) Pavel au tras (la judecată) pe Alexa biv (fost) postelnic pentru părţile lor de ocină din satul **Şolcanii**, ce-s pe Pârâul Negru, şi au zis înaintea noastră precum că ei n-au vândut părţile lor de ocină din acel sat lui Stănilă, ce a fost şoimar, şi nu s-a scis cu bună voia lor în ispisocul ce-a avut Stănilă de la Petru vodă, ci s-a făcut neadevărat şi viclean. / Drept aceea, am judecat după legea ţării şi am dat acestor mai sus scrişi să aibă a jura 24 de jurători, precum că ei nu şi-au vândut părţile din satul Şolcani; iar

[1075] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, p. 163

[1076] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, pp. 163, 164

când a fost la zi… şi au jurat în faţa noastră, Alexa biv postelnic a lăsat lor acele părţi de ocină”[1077].

1608: „Cum s-a făcut o moarte de om în satul **Şolcani**, în ţinutul Neamţului, şi pentru acea moarte de om s-au lepădat ăilalţi fraţi ai Măgdălinei, toţi, şi s-au sculat de au luat bucatele altor oameni, dintr.alt sat, ce n-au fost având ocină acolo, în Şolcani, deci câţi fraţi a avut Măgdălina, toţi s-au lepădat, să nu plătească moartea de om, ci s-au sculat de au luat patru boi ai Măgdălinei din satul **Şofrăceşti**, din ţinutul Neamţului; pentru care au avut ocină acolo, în Şolcani, şi au pierit boii toţi patru pentru acea moarte de om, şi au fost mulţi oameni buni, anume Zaharia şi Marco din **Fărceşti**, Gligorie, Toader şi Cârstea din **Şolcani**. Deci aşa ştim noi cu sufletele noastre”[1078].

1608, iulie 13: Zapis de mărturie de la Nicoară logofăt, Vorântar comis, Ionaşco vahah za (la) comişei, Ionaşco spătar şi Toma ot **Dumeşti**, în care scriu cum a venit Toader sin (fiu) Nărica, nepot lui Matei şi a vândut comisului Bran drept 20 taleri gata, „din a şasea parte de sat **Şolcani**, a cincea parte”, iar Toader sin Crăciun i-a vândut, drept 80 zloţi tătăreşti, „din a şasea oarte din sat Şolcani a doua parte”[1079].

[1077] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, pp. 164, 165

[1078] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, pp. 165, 166

[1079] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, pp. 165, 166

SOLEŞTI

(comuna Soleşti, Vaslui).

1502, martie 10: Întărit de Ştefan voievod, în cadrul unui schimb de sate între Marenca, fiica lui Mihul Epure, nepoata lui Toma Solescu, care dă stolnicului Toader Toc „un sat pe Vaslui, anume Soleştii, unde a fost străbunicul ei Andrei, unde a fost jude Mihăilă Negrul" şi primeşte „un sat pe Crasna, anume Foleştii, şi încă i-a mai dat o sută de zloţi tătăreşti"[1080] stolnicul Toader Toc. Hotarul, din veac.

1618, august 12: Radul Mihnea voievod întăreşte vătahului Petre Cehan, în baza unui zapis de mărturie de la Nădăbaico mare vătah de Vaslui, Leahul hânsărel de **Podeni**, Costea aprod de **Beliţeni**, Ion Neamişul (Nemeş). Popa Costin din **Soleşti**, popa Toader, Cocială aprod şi Tăbuci din **Ştioborăni**, şi Dodul hânsărel din **Fereşti**, părţile de moşie cumpărate de la Erina, fata Turşei, cu 205 taleri de argint, „din partea tatălui ei Turşea, a treia parte din satul **Fereşti**, cu loc de hreble, de vie, de prisacă, cu livezi unde a fost livada lui Pop"… / În baza unui zapis de la Andrei şi Lazăr din **Tătăreni**, Berheci hânsărel, Toader Ţintă şi Crăciun meşter din **Fereşti**, părţile de moşie cumpărate de la Ionaşco Benea, Hoţul, Gheorghie, Dumitru, Mărica, Tudosia şi Pinţa

[1080] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 268, pp. 481-483

Hilka, drept 53 taleri de argint, „a lor parte de ocină, ce li se va alege, din satul Fereşti”[1081].

1624, decembrie 21: Porunca lui Radul voievod către Istratie, aprodul de **Albeşti**, de a verifica pâra lui Racoviţă împotriva popii Gonţea de **Soleşti** şi alţi răzeşi de acolo, împreună cu care a făcut o moară, dar „popa tot o au ţinut şi au luat venitul morii, iar lui Racoviţă nu i-au dat nimic, nici l-au lăsat să macine într-însa”[1082]. Porunca dată de Radul Mihnea voievod lui Istrate aprod de **Albeşti**, să cerceteze pricina lui Racoviţă cu popa Gonţea din **Soleşti** „şi cu alţi răzeşi de acolo, Racoviţă zicând că a făcut o moară împreună cu popa şi popa o au ţinut şi-a liat tot venitul morii… deci Racoviţă l-a sorocit, cu cartea domniei mele, şi a avut hârtie ca să vină să stea de faţă înaintea porţii domniei mele, dar, când a fost la zi, Racoviţă a fost de faţă şi a aşteptat după zi până a patra zi, iar popa Gonţea tot n-a venit… / tu să socoteşti cu oameni buni, să-i faci lege dreaptă, să ţimă cum vor şti oamenii într-acea moşie”[1083].

1625, ianuarie 9: Istratie, păhărnicel de **Albeşti**, scrie despre rezolvarea conflictului dintre Racoviţă, feciorul lui Cehan, „cu popa Gonţea din **Soleşti** şi cu ai săi răzeşi pentru o moară ce au făcut ei împreună în apa Vasluiului”, care, după judecata boierilor, s-au înţeles ca, „de acum, înainte, să aibă a ţine împreună şi înţelepţeşte… Şi-ntr-această tocmeală au fost preotul Toader de

---

[1081] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, pp. 30, 31

[1082] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 251, pp. 319, 320

[1083] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, pp. 43, 44

Şteboreni, şi Grozea armăşel şi Petrea hânsărel de **Fereşti**, şi Parca şetrărel de acolo, şi Ursu de Soleşti, şi Toma Toderiţă de Fereşti”[1084].

1625, noiembrie 25: Zapisul jupânesei Loghina, fata Bogzii, şi a jupânesei Necşii în care mărturisesc „cum au vândut o ocină din sat **Duşeşti** (lângă Codăeşti şi Movila lui Burcel, Vaslui), însă partea mea, ce mi se va cădea, unchiului meu, lui Dumitru Purcel ot Duşeşti”. Martori: „Ion Munteanul, Păntelei, Gligori, Pamfilie ot **Grumăzeşti** (lângă Beneşti, Vaslui), Butmaş pitar ot **Soleşti** (comuna Soleşti, Vaslui), Costea de **Todireşti** (sat pe Vaslui, judeţul Vaslui) şi Medelin de Duşeşti”[1085].

1637, iunie 8: După împărţirea moşiilor între urmaşii lui Pătraşcu logofăt, lui Dumitraşcu Şoldan i „s-au venit **Dămilenii** (înglobat în Cristineşti, comuna Cristineşti, Dorohoi), la Dorohoi, jumătate de sat **Dolniceni** (lângă Brăteni, azi Pădureni, comuna Dobârceni, Botoşani), sub Cărpiniş, la Dorohoi, Petia Mare (judeţul Suceava), partea din **Ciutureşti** (comuna Secuieni, Bacău), la Roman, un vad de moară la Bacău şi loc de grădină la Obârşie la Bârlad”. / Toader Şoldan a primit „Şoldăneştii şi Broştenii, la Suceavă, parte din **Cotuzăni** (Cotiujeni, Iaşi), ce este în ţinutul Iaşi, pe Prut, parte din **Vartici** (lângă Uricani, comuna Miroslava, Iaşi), de la Cârligătură şi jumătate din **Scorţăşti** (Scorţeni, comuna Scorţeni, raionul Teleneşti, Moldova), la Lăpuşna”. / Fetele Candachiei, sora celor doi Şoldan, „venit-au **Bălţăteştii** (comuna Bălţăteşti, Neamţ) de la Neamţ,

---

[1084] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 257, pp. 324, 325

[1085] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 388, p. 452

jumătate de **Tribasăuţi** (Trebisăuţi, comuna Trebisăuţi, raionul Ocniţa, Moldova), la Hotin, parte din Giurgeşti (judeţul Suceava), în ţinutul Sucevii". / Surorii lor, Tudosca, i „s-au venit satul Leucuşăşti (judeţul Suceava) şi satul Mohilenii (judeţul Suceava), de la Suceava". / Surorii Anghelina „venitu-s-au satul **Mânjeşti** (azi Deleni, comuna Ştefan cel Mare, Neamţ) de la Neamţ şi **Borulile** (Borole, comuna Hăneşti, Botoşani), parte din **Jăvărteni** (azi Sărata, comuna Mihălăşeni, Botoşani), la Dorohoi, parte din Cămârzani la Suceava, jumătate din **Scorţăşti**, la Lăpuşna, şi două fălci de vie la **Cotnari**, în Dealul Asinului". / „Iar în partea surorii noastre Tofanii venitu-s-au satul **Storeşti** (comuna Frumuşica, Botoşani) şi satul **Şăndrenii** (Şendreni, comuna Frumuşica, Botoşani), la Hârlău, **Moiceşti** (azi Pojereşti, comuna Şcheia, Vaslui) şi părţi din **Soleşti** (comuna Soleşti, Vaslui), la Vaslui, şi două fălci de vie la **Cotnari**, în Dealul Asinului, Şi viile s-au pus împotriva satelor ce au luat alţi fraţi"[1086].

1639, septembrie 11: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Răcoviţă Cehan, logofăt al doilea, care a adus un zapis de mărturie de la Mihăilă Colivă din **Soleşti** (comuna Soleşti, Vaslui), Mihalcea, Ionaşco Costiceanul, Vasile Burnăi şi alţi oameni buni din **Şerbeşti** (Şerboteşti, comuna Soleşti, Vaslui), „scriind cum a venit înaintea lor Toderaşco din Soleşti şi a vândut a treia parte din satul **Moiceşti** (lângă Satul Nou, comuna Soleşti, Vaslui) lui Răcoviţă logofăt, pentru 9 ughi (ducaţi ungureşti). / Şi alt zapis, de la Vasile, Gavril Bechea, Parca şi alţi oameni buni din **Fereşti** (comuna Văleni, Vaslui), scriind că au

[1086] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 120, p. 116

venit Loghina şi Vasile călugărul, fiii lui Bogza fost logofăt, şi i-au vândut toată partea lor din satul **Vilneşti** (lângă Butucăria, comuna Zăpodeni, Vaslui), pentru 20 ughi. / Şi alt zapis, de la Gligorie dascălul şi de la Gavril Bechea, scriind că popa Vasile, Parca, popa Ştefan, Toader Fleşca, Vasile Leţea şi Ciocârlie au dat şi au dăruit dreapta lor ocină din satul **Fereşti**, din matca văii, unde este iezătura heleşteului, ce se numeşte al lui Răcoviţă logofăt… / Şi întru asemenea, au venit înaintea noastră Soriţa, Mărica, Vărvara şi Nastasia, fiicele lui Bălea, şi Pătraşco, fiul Măricăi, şi au dat şi dăruit părţile lor ce li se cuvin din viile unchiului lor Ionaşco Cehan lui Răcoviţă Cehan logofăt”[1087].

1641, aprilie 21: Întărit de Vasile Lupu voievod logofătului Racoviţă Cehan şi soţiei sale Tofana, care primesc ispisoace pentru „satul **Bălăsineştii**, ce-i în ţinutul Hotinului, cu iazuri şi moară în apa Viliei, cumpărătură de la Tudori fost pârcălab, pentru 19 ughi galbeni (ducaţi ungureşti de aur), căci le-a fost lor moşie de la mătuşa lor Cristina pârcălăboaie; / partea lor din satul **Soleşti**, ce-i în ţinutul Vasluiului; / a treia parte din satul **Moiceştii**, ce-i pe apa Vasluiului, în acelaşi ţinut, cumpărătură de la Vasile Nădăbaico din Soleşti, drept 20 ughi galbeni; / ce i se va alege partea Loghinei şi a lui Visarion Bogza călugăr, fiii lui Bogza logofătul, din satul **Vilneşti**, din acelaşi ţinut, cumpărată cu 25 ughi galbeni; / partea Tudorei şi Căzacei, fetele Dochiei, din satul **Fereştii**, tot în acelaşi ţinut, cumpărată cu 10 ughi galbeni; / altă parte, câtă i se va alege Antemiei, din satul **Făstâci**, din partea din jos, din acelaşi ţinut, cumpărată de la Ştefan Cizman,

---

[1087] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 229, pp. 229, 230

fiul Antemiei, drept 10 ughi; / şi un iaz din satul Făstăci, din partea de sus, cu loc de prisacă, cumpărat de la Gavrilaş, fiul lui Miron, drept 25 taleri de argint; / satul **Stănileşti**, ce-i pe Prut, în ţinutul Fălciului, care a fost domnesc şi a dat şi a miluit Ştefan voievod pe unchiul său Cehan vornic, iar după moartea lui Ionaşco Cehan vornic, domnia mea luat-am acel sat; şi după aceea am dat şi am miluit pe boiarinul domniei mele, iar el mi-a dat doi cai buni; / satul **Cărstănici**, ce este în acelaşi ţinut al Fălciului, şi satul **Stoineşti** la Prut, în acelaşi ţinut, şi satul **Bărboşii**, ce-i pe apa Moisiia, în acelaşi ţinut, şi încă satul **Siliştenii**, din acelaşi ţinut, cumpăritura tatălui său Petre Cehan de la fiii Silişteanului din Bârlad, şi iarăşi o parte de ocină din satul **Răicenii**, cumpărătura părintelui său Petre Cehan; / şi iarăşi îi întărim un bătrân, cât i se va alege, din satul **Răspopi**, din acelaşi ţinut al Fălciului, şi iarăşi un bătrân din satul **Pogăneşti**, ce-i în ţinutul Lăpuşnei, din acelaşi uric, care acele două părţi din Răspopi şi din Pogăneşti a fost dat Răcoviţă Cehan 50 ughi galbeni, în mâinile lui Ureche vornic pentru Barna, fiul Urâtei, şi pentru Balan, şi a plătit capul lor de la moarte, şi n-a avut cu ce plăti dinspre Toader Cehan fost sulger, şi a dat cele părţi de ocină sin satele Răspopi şi Pogăneşti pentru cei bani şi pentru cel cal; / şi iarăşi le întărim ale lor drete moşii, ce a avut tatăl lor Pătraşco fost logofăt de la Constantin voievod, satul **Storeştii** şi **Şendreni**, cu loc de heleşteu în apa satului, ce-s în ţinutul Hârlăului"[1088].

1644, septembrie 1: Toader și feciorii lui Gligorie, Dobâș, Dumitrașcu și Tecla, nepoții lui Ursul călugărul

1088 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 281-288

din Solești vând popii Gheorghe și frățâne-său Toderașco, pentru 4 galbeni și un bou „biciului drept 3 galbeni... o parte de cumpărătură, care am ținut cu popa Gonțea în satul **Solești**, din a treia parte de cumpărătură, jumătate... dinaintea lui Toderașco; Buciumaș, Îndreiu, Dumitrachi, Lazor, Nițul ot **Solești** și alți oameni care s-au prilejit”[1089].

1645, august 31: Ispisoc de la Vasile Lupu voievod privind vânzarea, de către Toader de **Soleşti** (comuna Soleşti, Vaslui) şi fiul său Dumnitraşco, drept 18 ughi, a „19 pământuri, la care sunt alese osebit hotarele de către alţi răzeşi, cu loc de prisacă şi fânaţ”[1090].

1655, iulie 24: Porunca dată de Gheorghe Ştefan voievod lui Toderaşco din **Soleşti**, după ce „s-a jeluit Gligorie ce-a fost comis pe feciorii Iuraşcăi, feciorul Dochiei din **Popeşti**, zicând că i-au luat doi cai, când cu răscoala, fără de ispravă, neavând nici o treabă… / tu să faci plata de pe dânsul, preţ de acei doi cai, precum îi va fi fost preţul cailor, iar de nu va avea alta cu ce plăti, să-i opreşti toată partea lui la satul Popeşti, pe seama boierului nostru”[1091].

1661, mai 15: Erina, femeia Gligorcei, fata Pătrăşcoaei din Popeşti, vinde nepotului ei Apostol, feciorul lui Toader Golăe „nepotul popii din Popeşti”, drept 11 lei „dreaptă ocină şi moşie ce am avut eu la sat, la **Popeşti**, pe hotarul acelui sat, din bătrânul mamei mele Pătrăşcoae

---

[1089] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 407, p. 392

[1090] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 183, p. 152

[1091] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. IV, Iaşi 1908, p. 1

jumătate… dinaintea lui Toderaşco Şoldan, Gligori Buciumaş, Stoian, Gligoraşco, Toderaşco şi vasile zet (ginere) lui Dumitran din **Soleşti**, Albul, Ionaşco, Mihalcea, Nacul şi Capotă din **Popeşti**, Maftei şi Gligore din **Boldeşti** şi mulţi oameni buni”[1092].

1661, iunie 22: Porunca dată de Stefan Vasile (Lupu) voievod lui Toderaşco din **Soleşti**, Ionaşco de **Boldeşti**, Toader din **Porcişani** (azi Viişoara, lângă Băseşti, Vaslui) şi Irimia din **Micleşti**, după ce „s-au pârât de faţă Gligorie, paharnicul cel mare, cu Apostol Golăi, zicând Gligorie să i-au jăcuit Apostol, cu fraţii săi, casa şi câtăva seamă de bucate şi au vânat un heleşteu, iar Apostol a tăgăduit, cum că n-a fost el la acel jac cu fraţii lui… voi să socotiţi, să întrebaţi de oameni de va fi fost şi Apostol, atunci, la acel jac, cu fraţii lui, şi să faceţi o mărturie, să ne daţi ştire”[1093].

1774, iulie 5: Satul **Soleştii**, ţinutul Vasluiului, ocolul Crasnei, după recensământul lui Rumeanţev[1094], avea următorii: **Birnici:** Ianachi Chituţă / Ion Chituţă / Mardari Bucată / Pricopii Cucul / Ion Ciolac / Ştefan, scăfar / Nechita Roşul / Maftei sin (fiu) Gherasim / Ioniţă Bucată / Iosif fiul lui Alexandru / Neculai Filip / Grigorii Hodoş / Tofilat / Ştefan, cioban / Vasile, surugiul / Grigoraş Panfile / Vasile, herghelegiu. // **Babele de aici:** Nastasie / Măriuţa. // **Mazili de aici:** Grigoraş Moscul.

[1092] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, p. 8

[1093] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, p. 11

[1094] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 219, 220

1902: „**Soleşti**, comună rurală în centrul plăşii Crasna, judeţul Vaslui, cam spre vest, la 14 km de orașul Vaslui și la 16 km de Codăeşti, reşedinţa plăşii. E formată din satele: Soleşti, Bouşori şi Foleşti, pe o întindere de 3.553 hectare, cu o populaţie de 1.013 locuitori. Are 3 biserici, cu 1 preot și 2 eclesiarhi; o şcoală; 3 mori şi 2 cârciumi. Vite: 41 cai, 432 vite mari cornute, 50 râmători, 10 capre şi 1280 oi. Locuitorii posedă: 14 pluguri şi 67 care cu boi, 2 pluguri şi 15 căruțe cu cai; 50 stupi de albine. Prin această comună trece şoseaua națională Vaslui-Iași. / **Soleşti**, sat în comuna Soleşti, așezat de o parte şi de alta a șoselei naţionale Vaslui-Iași, ce trece prin el, mai mult pe loc şes, şi întinzându-se puţin și pe coasta Dealului Izvorului. Are o suprafață de 86 hectare, cu o populaţie de 151 familii sau 655 suflete; 2 biserici, cu un preot și un cântăreț, dintre care una este făcută din lemn, de obştea locuitorilor, la anul 1881, şi se află pe Dealul Coșerilor, în partea de est a satului, iar cealaltă, în partea de sud-est, este frumoasa biserică numită a Curţii, zidită de dna Ecaterina Roseti, născută D. Sturza, foastă proprietară; o şcoală, înfiinţată la 1865”[1095].

[1095] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 450

SOLOMONEŞTI

(nume vechi „Selomoneşti pe Topoliţă”, Neamţ): Întărit, după 2 iulie 1398, de către Iuga Voievod, „lui Şarban Hindău”, împreună cu satele „Muntenii şi Pânteceştii pe Cracău. Iar hotarul să de fie după hotarele vechi”, deci anterioare Descălecatului Moldovei[1096].

1627, martie 23: Învoiala dintre Miron Barnovschi voievod şi Lupul Hăbăşescul, mare vornic, pentru un „schimb pentru schimb, dând domnia mea boierului amintit mai sus satul **Ruşi** (Ruşi-Mănăstioara, în Bucovina), ocolul Sucevei, şi 300 ughi, iar boierul ne-a dat ale sale drepte ocini şi moşii, anume **Chindivani** (numit apoi Vindăoani, azi Ghindăoani, Neamţ) sub munte şi **Solomoneşti** (lângă Ghindăoani, Neamţ), pe care domnia mea le-am dat mănăstirii Hangu”[1097].

SOLONCENI

(azi Şolcani, comuna Şeptelici, raionul Soroca, Moldova).

1645, august 17: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Costin Jac şi fraţilor lui, fiii lui Ursul, nepoţii lui Lazar

---

[1096] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 7, p. 9

[1097] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 172, pp. 225, 226

bătrânul, în baza unui zapis de mărturie de la Ciomârtan pârcălab de **Soroca**, Zota vornic, Dimiian pârcălab, Simion Huzeiu şoltuz şi cu 12 pârgari, Pană Grecul şi Miron din **Bulata** (comuna Zguriţa, raionul Drochia, Moldova), în care au scris „cum a răscumpărat Costin Jac şi cu fraţii lui jumătate din satul **Solonceni** (Şolcani, comuna Şeptelici, raionul Soroca, Moldova), jumătatea de sus, ce este pe Căinar, în ţinutul Soroca, cu loc de iaz şi de moară în Căinar, pe ambele părţi… / Şi au dat Costin şi cu fraţii lui 150 taleri de argint în mâinile lui Ghidion, fiul lui Voico logofăt, care acea jumătate de sat le-a fost moştenire de la bunicul lor, Lazar bătrânul, şi au vândut-o nişte rude ale răposatului Voico logofăt, iar apoi fiul lui Ghidion a scos-o la vânzare… iar ei au răscumpărat-o, pentru că le-a fost moştenire şi li se cuvenea să o răscumpere”[1098].

1904: „**Solonceni**, sat în judeţul Orhei, volosti Răzina, pe malul Nistrului, între Tarasova şi Cerna. Are 123 case, cu o populaţie de 978 suflete de ţărani români; 213 vite mari”[1099].

SOLONINCA COTELA

(Cotela, azi Soloninca Cotela, judeţul Edineţ, Moldova).

1643, aprilie 9: Întărit de Vasile Lupu voievod Ursului vătaf, care primeşte uric pentru „a treia parte din trei părţi din satul **Nemeş** (lângă Bumbăta, judeţul

[1098] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 167, pp. 137-139

[1099] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 193

Ungheni, Moldova), din ţinutul Iaşilor, la Prut, ce i le-a dăruit mătuşa sa Tudora, fiica Ambrohiei, jupâneasa lui Dumitraşco pitar… peste jumătatea satului **Tăcoteni** (lângă Forosna, raionul Novoseliţa, Ucraina), partea lui Ivan Vartic, şi peste partea Taţii din jumătate din satul **Cicicani** (lângă Forosna, raionul Novoseliţa, Ucraina) şi peste partea ei din **Cotela** (azi Soloninca Cotela, judeţul Edineţ, Moldova), cât se va alege din jumătatea satului, şi din **Forosna** (raionul Novoseliţa, Ucraina), din **Şărbenţi** (comuna Şărbăneţi, raionul Novaseliţa, Ucraina) şi din **Bădroseni** (ţinutul Hotin, Ucraina), partea Taţii, care i le-a dăruit soacră-sa Nastea, fiica lui Ivan Vartic"[1100].

1644, ianuarie 12: Carte de la Divan „pentru pâra ce au avut Avram de **Lucăceni** (Lukacivka, comuna Nelipăuţi, raionul Chelmenţi, Ucraina) cu Toader, feciorul Pârvului pentru satul **Soloninca Cotela** (Coteala, judeţul Edineţ, Moldova) de la ţinutul Hotinului, care sat a zis Tudor că i-a fost mai înainte moşie şi a ieşit în vânzare de la rudele lui, cumpărându-l Tudori pârcălab şi de la Tudori l-a cumpărat Avram, şi Vasile vodă a dat pe Avram rămas, ca să întoarcă Toader banii, precum i-a şi întors 150 lei. Pe urmă s-a aflat că n-au fost banii lui Toader, ci domneşti, luaţi dintr-o slujbă la ţinutul Chigheciului. Şi s-au trimis aprod, de au adus pe Avram, cerându-şi banii vodă. Şi a adus banii într-o năframă, în Divanul cel mare, şi luându-i cămăraşul i-a dat în mâna lui vodă. Şi a rămas satul Soloninca Cotela pe mâna lui Avram"[1101].

[1100] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 71, p. 80

[1101] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 231, pp. 212

1644, iunie 5: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Toader Pârvul diac, fiul Pârvului din **Costina** (Bucovina) s-a pârât cu Avraam din **Lucăceni**, din ţinutul Hotinului, pentru un sat, anume **Soloninca Cotela**, din ţinutul Hotinului, care a fost moşie unor neamuri ale Pârvului, şi s-au sculat între dânsele care au fost mai aproape neamuri ale Pârvului, numele lui unchiul lui Toader, fiul Pârvului, şi a vândut acel sat Cotela răposatului Tudori vameşul; într-aceasta s-a întâmplat şi a scos şi Tudori vameşul acel sat la vânzare, şi nu l-a fost vândut rudelor, care au fost mai de demult de moşie, ci cumnatului său Avrram din Lucăceni, şi n-a fost întrebat atunci rudele din acel sat. / Deci noi i-am judecat după legea ţării şi aflat-am să aibă a întoarce Toader Pârvul banii lui Avraam, căci nu s-a căzut lui Avram să cumpere acel sat, înainte de a se întreba de Părvul şi de fii lui… Şi s-a sculat Toader Pârvul şi a întors 200 lei bătuţi în mâinile lui Avraam”[1102].

1644, august 2: Carte de la Vasile Lupu voievod „de pâra ce a fost între Malici, ginerele Liciului, și între Severia Latiș și nepotul său Grigorie, feciorul Gafiei, pentru a patra parte de sat **Cotela**, întărindu-se să stăpânească Malici acea parte, cu loc de heleșteu”[1103].

1645, iunie 27: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Costin Liciul şi lui Toader Liciul din **Sencăuţi** (Săncăuţi, lângă Cotiujeni, raionul Briceni, Moldova), după ce „s-a jeluit Ursul ce-a fost pârcălab pe nişte răzeşi ai lui, anume din **Ţăcoteni** (lângă Forosna, raionul Novo-

---

[1102] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, p. 12-14

[1103] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 389, p. 374

seliţa, Ucraina), din **Cotela** (comuna Cotela, raionul Briceni, Moldova), din **Şerbenţi** (comuna Şerbenţi, raionul Novoseliţa, Ucraina), din **Forosna** (raionul Novoseliţa, Ucraina), din **Cicicani** (lângă Forosna, raionul Novoseliţa, Ucraina) şi din **Bădroşeni** (Bădragii Vechi, comuna Brânzeni, raionul Edineţ, Moldova), ce sunt în ţinutul Hotinului, zicând înaintea domniei mele că are nişte părţi de ocină la aceste sate, care îi sunt danie de la o mătuşă a lui, anume Neastea, ce a fost fată lui Ivan Vartic, şi ne-a arătat şi drese pe acele părţi de ocină, şi ei (răzeşii) le ţin fără ispravă. / Pentru aceea, să aveţi a merge pe la acele locuri şi să chemaţi răzeşi, să strângeţi oameni buni şi să alegeţi părţile precum le vor spune în drese”[1104].

SOLONIUCA

(Solominca, azi Coteala, comuna Coteala,
raionul Briceni, Moldova).

1635, august 14: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Avram de **Lucăceni** (azi Lukacivka, comuna Nelipăuţi, raionul Chelmenţi, Ucraina) „pe satul **Soloniuca** (Solominca, azi Coteala, comuna Coteala, raionul Briceni, Moldova), pe pârâul Cotele, cumpărătură de la Tudori pârcălab… din movila săpată, din colţul a patru moşii, şi până în opcina dealului, în colţul iar a patru moşii: **Săncăuţii** (Sancăuţi, comuna Cotiujeni, raionul

[1104] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 109, pp. 91, 92

Briceni, Moldova), **Buticiul** (Butuşeni, Butici, comuna Nelipăuţi, raionul Chelmenţi, Ucraina), **Cochiujăni** (Cotiujeni, comuna Cotiujeni, raionul Briceni, Moldova) şi **Soloniuca**. Tot opcina, până în hotarul **Varticăuţilor** (comuna Vartikivţi, raionul Chelmenţi, Ucraina)”[1105].

SOLONŢ

(„poiana Muncel”, comuna Solonţ, Bacău).

1471, noiembrie 2: Întărit de Ştefan voievod lui Danciul Boldăş, care primeşte uric pentru „satele lui, anume satul Cristeştii pe Calnaş, cum şi la gura pârâului Muncelului, unde dă în Solonţul, ca să-şi facă descălecătură de sat, şi jumătate de poiană Muncel, cum şi Poeniţa Calului”[1106]. Hotarul, din vechi.

1644, aprilie 17: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Gavril hatman și pârcălab de Suceava, care primește uric pentru „un sat anume Epoteștii (Bucovina), în ținutul Suceava... / Și de asemeni, satul **Păstrăveni** (comuna Păstrăveni, Neamț), ce este în ținutul Neamț, pe pârâul Topolița, cu locuri de iazuri și de mori, ce și-a cumpărat mai întâi de la Iane și de la Luca, foști vătafi, apoi de la răposatul Pană vistiernic, toată partea lui Căzan fost postelnic, mai înainte cumpărate de Pană vistiernic de la feciorii lui Căzan și zălogite la un turc, anume Abdul

---

[1105] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 207, p. 246

[1106] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 178, p. 264

Celebi, pentru datoriile sale. Iar după moartea vistiernicului Pană, au fost Iane și Luca, care l-au înlocuit în acele părți de ocină și în alte ocini ale lui, să aibă a le vinde și să plătească datoriile lui. Și a plătit Gavril hatmanul acea datorie, 80 de galbeni ungurești, în mâinile lui Iane și Luca vătafi. Și au plătit ei acea datorie acelui turc, Abdul Celebi... / Apoi s-au ridicat toți fiii lui Căzan postelnicul și au venit înaintea domniei mele și s-au plâns că îi strâmtorează Pană vistiernic și nu le-a plătit deplin acele părți de ocină, ce le-au avut de la tatăl lor. Și s-a ridicat milostivirea sa Gavril hatman și s-a tocmit cu feciorii lui Căzan postelnic și a plătit din nou acele părți de ocină din banii săi și a dat Dochiței și surorii ei Tudosca și fratelui ei Tofan, fiii lui Căzan, 50 de taleri numărați; și de asemeni, în mâinile fratelui lor Iancul, ginerele lui Căzan, și soției sale Todosia, fiica lui Căzan, 16 taleri; și de asemeni, în mâinile lui Simion și Mihail, fiii lui Căzan, 16 taleri; și de asemeni, în mâinile lui Ionașco și Tofan, fiii lui Căzan, 20 galbeni ungurești... și i-au dat privilegiile lor. / Și de asemeni, a plătit milostivirea sa Gavril hatman și alte părți din acel sat Păstrăveni, de la alți răzeși, anume: Anisia, soția lui Simion Herța din Păstrăveni, fiul lui Eremia Pagahia, fiica lui Nicoară Bechea, nepoata bătrânului Bechea, cu fiii lor Dumitru, Iachim, Toader, Grigorie, Cristea, Ionașco, Părasca și Vasilca, din vatra satului și un loc cu 20 de pământuri în țarină și din apă, cu loc de moară pe Topoliță, și a dat în mâinile lor 20 de galbeni de aur bătuți; și de asemenea, altă parte din acel sat Păstrăveni, ce-a cumpărat-o de la Mihail și Simion, fiii lui David, din vatra satului și din țarină, 50 de pământuri, și cu părți de vad de mori, cu 40 galbeni ungurești. Și de asemeni, altă parte din

Păstrăveni, 20 de pământuri, ce le-a cumpărat de la Glafira, fiica lui Ionașco Cujbă, soția lui Vasile Hociungu, și de la fiii ei Gheorghiță, Ionașco și Niculcea, și de la fratele ei Bantăș, pentru 30 de lei... / Și de asemeni, satul **Bălăneștii** (comuna Bârgăoani, Neamț), în ținutul Neamț, satul **Biceștii** (comuna Bârgăoani, Neamț) și din **Vârtop** (Hârtopul, comuna Bârgăoani, Neamț), din același ținut, cu trei iazuri și cu tot hotarul, cât se va alege, că acel sat și cu iazuri i-au dat lui călugării de la mănăstirea Râșca, cu mare rugăminte să aibă el a le face zid de piatră în jurul mănăstirii Râșca. Și s-a apucat Gavril hatman și a cheltuit banii săi, 850 lei de argint, și a zidit acel zid de piatră, de 55 stânjeni, și încă a dat sfintei mănăstiri 10 iepe. Iar mănăstirii i-au fost danie și miluire acel sat Bălănești și acele părți din Becești și din Vârtopel, și cu trei iazuri, de la Damian vistiernic și jupâneasa Nastasia... / De asemenea, jumătatea satului **Gocimani** (azi Goșmani, comuna Români, Neamț), în ținutul Neamț, pe Orbic, cu un iaz mare și cu o altă parte din iaz, cumpărat de la Constantin Dracea, pentru 200 de galbeni ungurești, iar lui Dracea i-a fost danie și miluire de la Dumitrașco Ștefan logofăt și de la fiii lui Gheorghe, Grigorașco și Vasile, pentru slujba lui; și i-au făcut zapis fiii lui Dumiotrașco, fiindcă tatăl lor n-a apucat cu limbă de moarte... / Și satul **Iliești** (înglobat în Ardeoani, comuna Ardeoani, Bacău), din ținutul Trotușului, pe râul Tazlăul Sărat, cu curți gata, cu mori, cumpărat de la jupâneasa Nastasia Solomoneasa și de la fiii ei Ionașco, Lupul și Solonca, pentru 800 lei bătuți... / Și satul **Solonțeni** (Solonț, comuna Solonț, Bacău), de asemenea în ținutul Trotușului, pe Tazlăul Sărat, cumpărat, din jumătatea satului a treia parte, de la Gheorghe (Ștefan) al treilea

logofăt și de la frații săi Grigorașco și Vasile, fiii lui Dumitrașco Ștefan, pentru 4 galbeni ungurești. Și jumătate de sat, din partea de sus, și a treia parte din jumătatea satului de jos, cumpărat de la Nastasia Solomoneasa și de la fiii ei Ionașco, Lupașco și Solonca, fiii lui Dumitrașco Solomon, pentru 160 galbeni ungurești; și a treia parte, din partea de jos a satului, cumpărată de la Ionașco Țâra și sora lui Maria, fiii Saftei Țâroaie, și de la ginerele ei Mierăuță de la Bahnășeni, pentru 40 galbeni ungurești. / Și satul **Tătărașii** (azi Muntenii de Jos, comuna Muntenii de Jos, Vaslui), din ținutul Vasluiului, pe râul Bârlad, ce-i este danie și miluire de la însăși domnia mea... / Și satul **Bulboci** (comuna Bulboci, județul Soroca, Moldova), în ținutul Soroca, pe râul Căinari, cu iazuri și cu loc de moară, cumpărat de la Danciul și Grigorie, și de la nepoții lor Dumitrașco și Pătrașco, fiii Urâtei, și un alt Dumitrașco, cu soția lui Santa, fiica Urâtei, și de un alt Dumitrașco și fratele lui Pepelea, fiii Antemiei, și de la Mis și sora lui Olena, cumnatul lui Focșa, fiii Todosiei, și rudele lor Nastasia, Maria, Candachia și Elena, fiicele Chirenei, nepoatele lui Dumitru Grecul din **Bulboci**, pentru 550 lei de argint. / Și satul **Corjouți** (Corjeuț, județul Edineț, Moldova), ce este în ținutul Hotin, pe râul Vilia, cu iaz și cu moară, ce și-a cumpărat el înainte, parte de jos, și altă parte din jumătatea de sus, ce se cheamă partea Popeștilor, de la Grigorie Pilipovschi și jupâneasa lui Mitrofana, fiica lui Solomon vistiernicul, și de la Baico, Pătrașco și Elina, fiii lui Petrică, pentru 180 taleri de argint. Și alte părți din Corjouți, cumpărate de la Constantin, Simion și Vasile, fiii lui Gânscă, nepoții Maricăi și strănepoții Dreacăi, și de la Eremia, fiul lui Hilip Răspopa, nepoții Andreicăi și

Nastasiei Creacă, și de la Gheorghe și Simion, fiul lui Andreica Răspopa, de la Sofronia, Ionașco și Vasile, fiii Mănuntei, nepoții lui Corju, și de la nepoții lor Bilăi și Părasca, fiii Draghinei, de asemeni nepoții lui Corju, pentru 52 taleri numărați și doi boi; și altă parte din Corjouți, ce-a fost demult partea lui Vasile Lozenschi cămăraș și acum am dăruit-o rudelor lui Lozenscgi, Toderașco mare logofăt, Iurgachi vistiernic, Răcoviță Cehan logofăt, Constantin Stârcea pârcălab și Ștefan Șoldan și alte rude ale lor. / Și satul **Husieni** (în Răuseni, comuna Răuseni, Botoșani), în ținutul Dorohoiului, pe râul Jijia, cumpărat, jumătate, de la Atanasie și Simion, nepoții lui Gavril Jegon, și de la Strătulat și Lupa, de asemeni nepoții lui Jegon, pentru 120 taleri numărați; altă parte de sat, cât se va alege partea lui Onuțul, cumpărată de la Grigorie, fiul lui Mihăilă, nepotul lui Onuțul, pentru 120 taleri; și a treia parte din acel sat Husieni, partea de sus, pe cealaltă parte a Jijiei, cu locuri de mori pe Jijia, cumpărată de la jupâneasa Todosia, nepoata lui Cucora stolnic, pentru 100 taleri, ce i-a fost cumpărătură lui Cucora de la Măgdălina, fiica Anesiei, și de la mătușa ei Anesia, fiica Oașei, și de la Cristina, fiica lui Ștefan, nepoata Măgdălinei; și, din a patra parte de sat, o parte, de la Onuțul, cu iaz, cumpărată de la Gligan, fiul lui Petre, ce le-a fost lor cumpărătură de la Trifan și de la soția lui Nastasia, fiica lui Loghin, nepoata lui Jegon, pentru 60 taleri; și a patra parte din Husieni, cumpărată de la Gligan, fiul lui Hus, de la sora lui Dochia și de la cumnatul Țopa, pentru 60 taleri... / Și saul **Miclăușeni** (comuna Corlăteni, Botoşani), în ținutul Dorohoi, cu loc de iazuri și cu hotar, pe unde a stăpânit mai înainte Balica hatman, ce și-a cumpărat el de la Maria vorniceasa,

jupâneasa răposatului Lupul vornic, și de la frații ei Gheorghiță și Ion fost ceașnic, fiii lui Ștefan Prăjescul, pentru 550 de galbeni ungurești... după moartea lui Balica, au umblat ocinile lui din mână în mână... Și am cercetat noi și am luat toate ocinile lui Balica hatman din mână străină și le-am dat în mâinile nepotului său. Și a venit **Miclăușenii** în partea Mariei vorniceasa și a fraților ei, fiii lui Ștefan Prăjescul”[1107].

1774, iunie 15: Satul **Tărâţa** şi **Gura Solonţului**, ţinutul Bacău, ocolul Tazlăului Mare de Sus, după recensământul lui Rumeanţev[1108]**: Toată suma caselor**: 17, însă 1 nevolnic. Rămân birnici 16. / **Birnici:** Mărian / Adam / Palcul, ungurian / Mihaiu Borteș / Șala Radam / Șala Antal / Mihaiu zet (al) lui Timariul / Mihăilă / Gheorghi, morar / Ion, ungurian / Ioniță Sărăcuțul / Radul / Gheorghi Boeriul / Ioji, ungurian / Pișta, ungurian / Gheorghi, ungurian. // **Nevolnici:** Stan, muntean, nevolnic.

1774, iunie 15: Satul **Solonţul**, ţinutul Bacău, ocolul Tazlăului Mare de Sus, după recensământul lui Rumeanţev[1109]**: Toată suma caselor**: 87. Scădere rufeturi, însă 37: 4 popi, 2 diaconi, 1 mazil, 2 ruptași, 18 nevolnici și femei sărace, 10 scutelnici ai postelnicului Iordache Crupenschii. Rămân birnici 50. / **Birnici:** Gavril Mărian / Simion, morar / Gheorghi Todercă / Radu, mocan / Patrichi Bălțătescu / Bucur, ungurian / Ștefan

---

[1107] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 297, pp. 274- 284

[1108] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 306

[1109] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 310, 311

Bălțătescul / Ion Prutian / Mafteiu sin (fiu) Vasili / Ștefan Balica / Ioniță Pușcalău / Dumitru brat (frate) lui / Oance, vezeteu / Nicu / Șerban / Irimia, grădinar / Gavril, pușcaș / Nichita, rusul / Ion, chelar / Ștefan, olar / Toader / Simion / Gheorghi Captalan / Ursul Bogul / Petre / Gavril / Gavril Amitele, rus / Gheorghi, muntean / Alecsa, vătăman / Ion Criță / Hilipu Săninu / Vasili Popoiu / Simion Barna / Neculaiu Gârță / Vasile Bortă / Nica Spănac / Luca Gioncul / Toma Balica / Ioniță, chetrar / Ion Opcă / Apostu Todârcă / Ion, rotariul / Grigori, bejenar / Simion Barna / Nichita, purcar / Lupul, bejenar / Pricopi, ciobotar. // **Bejenari:** Eni, ungurian / Vasile / Nichifor / Vasile, muntean / Radul, ungurian / Sandul Corugă / Istrate a Mihăesii / Enache Varticu / Ion Caloian / Ispir zet (ginere) diacon / Simion / Măteiu / Toader Mariș. // **Oamenii nevolnici și femei sărace:** Ilieș Todârcă / Dumitrașcu Todârcă / Ștefan Zghibanu / Ion, muntean / Lazăr, ungurian / Ion Bufte / Gavril, rotar / Ion Țârțoacă / Iordănilă / Mihăilă Găinar / Ștefan Pușcălău / Iftimi Todercă / Buchișa, săracă / Oghiloae / Iliana / Măriuța / Gheorghiasa / Ropotoae. // **Rufeturi:** Popa Dragomir / Popa Vasile / Popa Toader / Diaconul Pricopi / Diaconul Enachi / Gavril, eromonah. // **Mazili și ruptași:** Costandin Istrate, mazil / Dumitrașcu Mariș, ruptaș / Gheorghi Mariș, ruptaș.

1902: „**Solonţul**, comună rurală în judeţul Bacău, plasa Tazlăul de sus, așezată în valea de sus a pârâului Solonţul şi pe Tazlăul Sărat, Este formată din 5 cătune: Solonţul, reședința, Chiliile, Cucuieţi, Sărata și Tazlăul. Moșia Solonţul aparținea banului Iordache Crupenski (Condica Liuzilor; *Uricariul*, Codrescu). Se mărginește, la nord, cu comuna Schitul Frumoasa, la est, cu comuna

Bâhnăşeni, la sud-est, cu comuna Ardeoani, la sud, cu comuna Măgirești, la vest, cu comuna Valea Arinilor. Este străbătută de dealurile Popei, Ulmul, Zmeurișul şi Moșiile. Are o populaţie de 2.265 locuitori; o şcoală mixtă, care funcţionează din 1868, în satul Solonţul; 3 biserici, câte una în satele Solonţul, Cucuieţi şi Sărata, deservite de 2 preoţi şi 6 cântăreți. După legea rurală din 1864, s-au dat, la 396 locuitori, 1.276 fălci şi 40 prăjini pământ în ţarină. Teritoriul comunei are o întindere aproximativă de 15.587 hectare. Totalul pământurilor de cultură este de 973 hectare. Societatea Română pentru industria petroleului posedă 12.800 hectare, din care numai 600 pământ productiv; restul e teren petrolifer, conţinând ozocherită şi cărbuni. Baia de la Solonţ, numită Pârâul Clopotului, are mai mult de 40 puțuri, din care se extrage o cantitate însemnată de păcură. Sunt şi 3 puțuri de ozocherită, din care se scoate până la 300 kg pe săptămână. Pădurea Gcamăna-Varniţa ocupă 9.800 hectare și aparține tot Societăţii pentru exploatare păcurii. În această comună sunt ape sărate (vreo 5 izvoare) și ape sulfuroase. La satul Cucuieţi se fabrică oale de pământ şi var, Locuitorii posedă: 87 cai, 1.149 vite cornute, 225 porci, 27 capre şi 1.401 oi. / **Solonţul**, sat şi reședință a comunei cu același nume, situat pe apa Solonțului, între dealuri, pe o lungime de aproape 3 km. Are o populaţie de 1.271 locuitori; o şcoală mixtă; o biserică, clădită, la 1767, de fostul proprietar Pruncu, cu 1 preot și 2 cântăreți; 5 cârciumi. Vite: 56 cai, 543 vite cornute, 94 porci și 20 capre. Pe teritoriul cătunului se găsește piatră calcaroasă, piatră de zidărie, un izvor cu apă minerală, o

mulțime de izvoare de păcură (80 gropi) și 2 mori de apă”[1110].

SOLOTFENI

(Vrăbieni, lângă Leuşeni, raionul Hânceşti, Moldova).

1637, noiembrie 28: Întărit de Vasile Lupu voievod căpitanului Bosiiuc şi cneaghinei salr Antimiia, fiica lui Mândru fost armaş, nepoata lui Burnar vornic, care primesc urice pentru „jumătate din satul **Salcea** (lângă Leuşeni, raionul Hânceşti, Moldova), jumătate din satul **Solotfenii** (Vrăbieni, lângă Leuşeni, raionul Hânceşti, Moldova), care se numeşte acum **Vrăbienii**, ce sunt în ţonutul Lăpuşna, pe râul Nârnova, lângă Pietrosul, unde se varsă Bolota în Prut, unde a fost Obrăjie… **Călimăneşti** (comuna Călimăneşti, raionul Nisporeni, Moldova), tot pe Nărnova, **Colacul** (în Cioara, comuna Cioara, raionul Hânceşti, Moldova) pe Prut, ce este în hotarul **Ciorăştilor** (comuna Ciorăşti, raionul Nisporeni, Moldova)… / Şi de asemenea, dreptele lor ocini şi cumpărături din jumătate din satul **Brădiceşti** (comuna Dolheşti, Iaşi), din partea de sus, cumpărătură de la vărul său Ion, nepotul lui Bunescul, pentru 35 de taleri de argint, ce este în ţinutul Fălciu… / Şi de asemenea, după un zapis de mărturie de la Gherghe fost armaş, Ţogoe din **Răspopi** (lângă Tălpigeni, comuna Boteşti, Vaslui), Ion şi Cociorvă din **Brădiceşti**, scriind că au venit înaintea

---

[1110] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 450, 451

lor Măciusca şi Măriuca, fiicele Saftei, nepoatele lui Neagul, şi au vândut toate părţile lor din satul **Chiriceşti** (Chirceşti, comuna Micleşti, Vaslui) şi cât se va alege din **Brădiceşti**… / Şi de asemenea, a venit în faţa acelor oameni buni Mărica, fiica lui Stancu, nepoata lui Ion Bunescul, şi a vândut părţile ei de moştenire din acest sat **Brădiceşti**, pentru 15 taleri de argint… / Şi de asemenea, au venit înaintea domniei mele Drăghici, fiul lui Ion Bunescu, şi Ionaşcu, fiul lui Săc…, nepotul lui Bunescul, şi au vândut toate părţile lor din satul Brădiceştim ce este în ţinutul Vaslui”[1111].

SOLPANIA

(sau Stohnaia pe Stupnoia,
aproape de Căpriana, Moldova).

1576: Întărit de Petru (Şchiopul) voievod lui Bratcu, Voanţii, Vasco, Costei, Ignat şi ginerelui său Ignat, care cumpără, cu 300 zloţi tătăreşti, de la Toma Albăscul vătag şi de la Hamarţu, „un loc din pustiu, anume **Solpania** (sau Stohnaia pe Stupnoia, aproape de Căpriana, Moldova), la fântâna Carena, din tot locul trei părţi, din ispisoc de danie, ce au avut ei de la domnia mea”[1112].

[1111] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 217, pp. 197-199
[1112] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, pp. 216-218

SOLTĂNEŞTI

(sat pe Dumitra, comuna Măluşteni, Vaslui).

Întărit, în **10 septembrie 1452,** de Alexandru voievod, postelnicului Ignat, care primeşte uric pentru „a lui dreaptă ocină şi moşii, sate anume Şoldeştii, la Dumitra, şi Ciorăştii, şi Bârlăleştii, i Soltăneştii, şi Socii, cu mănăstire şi cu Stanul, şi, pe Prut, Dănişoara, şi Ciocăneşti, şi Borzăştii, şi, tot acolo, la Vadul Ruşilor, unde este Niag, şi, de acolo, câmpul până ajunge la altă selişte, unde au fost Mane, şi selişte... Ştelunova, şi, pe din sus, la gura Sărăţii, sileşte Buvina, i... osebit alte selişti, şi pe din sus de Husova, şi Dobromireştii, pe Smila, şi Balosineşti, pe Smilişoara, şi, pe Tutova, unde este fratele lui, Româneşti, şi unde este casa lui, la Moina, şi sileşte Negrileşti, şi sileşte pe Lucoveţ, unde au fost Frumuşelul, şi Zorilă, pe Tegheci, şi, la Prut, pe gârla Soholeţul, unde au avut şi moară şi iaz”[1113]. Hotare, din vechi.

[1113] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 20, pp. 22, 23

SOLTĂNEŞTI

(în ţinutul Putna, Vrancea).

1632, iunie: Întărit de Alexandru Iliaş voievod fostului mare vornic Lupul, care primeşte uric, după o pâră a Măricăi Tărâcioară, pentru „două vii de la **Soltăneşti** (în ţinutul Putna, Vrancea), care acele vii au fost cumpărături ale lui Buzul pitar şi ale cneaghinei Cârstina de la Zaharioaia din Soltăneşti, spunând Tărâcioară că ea este fiica lui Buzul, însă făcută copilă, şi a cerut ea parte din acele vii. Iar Lupul vornic a zis că acele vii le-a dat însăşi cneaghina Buzoaie, în viaţa sa, nepotului său de fiu, Lupul vornic, cum a arătat înaintea noastră şi dresele de danie”[1114].

SOLTĂNEŞTI

(sau Şoltăneşti, ţinutul Iaşi,
raionul Nisporeni[1115], Lăpuşna, Moldova).

1656, iulie 16: Porunca dată de Gheorghe Ştefan voievod lui Mihai şi Florea din **Sontăneşti** (Soltăneşti sau

---

[1114] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 103, pp. 130, 131
[1115] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 237

Şoltăneşti, ţinutul Iaşi, raionul Nisporeni[1116], Moldova), să meargă „la satul **Trăisteani** (pe Miletin, astăzi Câmpeni, lângă Lătăi[1117], Botoşani), să alegeţi parte de ocină ce are acolo Ioan, dinspre alţi răzeşi, să i se ştie partea lui aleasă… să puneţi semne şi cum veţi afla mai cu dreptul să-i faceţi o scrisoare”[1118].

1670, martie 20: Porunca dată de Duca voievod lui Gheoeghe din **Soltăneşti**, trimisul domnesc la **Trăisteani**, să cerceteze pricina de hotar dintre răzeşi, „că îmblă locul în trei bătrâni, deci unii şi-au arat pământurile, să le fie de hrană. Iftodie şi Vasile au arat moşia lor, iar alţi răzeşi le-au luat de a zecea… tu să ai a socoti, dimpreună cu oamwni buni, şi să le împarţi moşiile după cum au ţinut bătrânii, să ştii care sunt acolo şi de vor fi luat de a zecea fără de cale şi fără de ispravă… şi preum vei afla mai cu drept, să le faceţi mărturie”[1119].

1670, mai 3: Tofana, fata Piţorcăi din **Iurceni**, vinde lui Vasile Nuhitu (Nohit) din Iurceni, „drept un cal cu căruţă… partea tătâne-meu Vasile Piţurcă… dinaintea a mulţi oameni buni şi bătrâni, anume Constantin preotul din **Soltăneşti**, Ionaşco ot **Petrosul**, Gavril Vărzaru, Mărian şi Ştefan ot **Vărzăreşti** şi alţi oameni buni”[1120].

1116 Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 237

1117 Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 253

1118 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, pp. 216, 217

1119 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, p. 232

1120 Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 94, p. 122

SOROCA

(prin Liubeniţ şi Bojdăreşti,
incluse în oraşul Soroca, Moldova).

1569, iulie 28: Întărit de Bogdan (Lăpuşneanu) voievod Frăsinei şi surorilor ei Anuşca, Cărstina, Marta şi Magda, şi altor neamuri ale lor, Varvara, Ion, Nicoară şi Condrea, feciorii lui Ponea, toţi nepoţi Iugăi şi strănepoţi lui Pătraşco, care primesc ispisoc „pe două sate, unul anume unde este fântâna Ţodnovţii, pe Prut, ce s-a chemat mai înainte **Răpcenii** (sau Răpicenei, Ripiceni, sat pe Teliţa ce s-a numit Riţeşti, ţinutul Orhei, raionul Arenii Noi[1121], Moldova), şi altul **Verhlui Benţe**, ce se cheamă acum **Liubeneţul** (Liubeniţ, ce s-a numit Obârşia Liubevţia, inclus în oraşul Soroca[1122], Moldova), în ţinutul Sorocii, din drese ce le-a avut strămoşul lor Pătraşcu de la strămoşul nostru Ilie voievod”[1123].

1623, aprilie 9: Întărit de Ştefan Tomşa voievod lui Lupul, al treilea logofăt, care primeşte uric pentru „două părţi de ocină din satul Bojdăreşti (inclus în oraşul Soroca, Moldova), care sat se împarte în trei părţi şi este pe Răut, în ţinutul Sorocii, şi cu vad de moară în Răut, pe care le-a cumpărat de la Văsiian şi de la sora lui

---

[1121] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 210

[1122] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 147

[1123] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XXI, Iaşi 1929, pp. 104, 105

Anghelina, fiii Stancăi, şi de la nepotul lor Ionaşco, fiul lui Drăgan, toţi strănepoţii lui Mihalcea, şi de la nepotul lor Ştefan şi fratele lui Eremeşco, şi Troşca, şi sora lor Călina, fiii lui Ionaşco, nepoţii Maicăi, strănepoţii Fedulei, pentru 60 de galbeni ungureşti"; „o parte din ocină din satul Macicăuţi (comună în judeţul Chişinău, Moldova), ce-i pe Prut, în ţinutul Orheiului, mai jos de Orheiul Vechi, din jumătate de sat, a treia parte din jumătatea de sus şi cu părţi de moară din vadul de jos, pe care şi le-a cumpărat de la Soriţa, fiica lui Jivală, şi de la nepoata ei Creaţa, fiica lui Sava Borotco, şi iarăşi de la nepoata lor Dumitra, fiica lui Ionaşco, nepoata lui Jivală, toţi nepoţii şi strănepoţii Cârstei, fratele lui Poroseci, pentru 30 de galbeni ungureşti"; „o altă ocină din acelaşi sat Macicăuţi, din partea de jos, cât se va alege partea lui Frăţiian, pe care a cumpărat-o de la Dosca şi de la sora ei, fiicele lui Frăţiian, cu 20 galbeni ungureşti"[1124].

1645, august 17: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Costin Jac şi fraţilor lui, fiii lui Ursul, nepoţii lui Lazar bătrânul, în baza unui zapis de mărturie de la Ciomârtan pârcălab de **Soroca**, Zota vornic, Dimiian pârcălab, Simion Huzeiu şoltuz şi cu 12 pârgari, Pană Grecul şi Miron din **Bulata** (comuna Zguriţa, raionul Drochia, Moldova), în care au scris „cum a răscumpărat Costin Jac şi cu fraţii lui jumătate din satul **Solonceni** (Şolcani, comuna Şeptelici, raionul Soroca, Moldova), jumătatea de sus, ce este pe Căinar, în ţinutul Soroca, cu loc de iaz şi de moară în Căinar, pe ambele părţi… / Şi au dat Costin şi cu fraţii lui 150 taleri de argint în mâinile lui Ghidion, fiul lui Voico logofăt, care acea jumătate de sat le-a fost moştenire de la

[1124] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 52, pp. 76-78

bunicul lor, Lazar bătrânul, şi au vândut-o nişte rude ale răposatului Voico logofăt, iar apoi fiul lui Ghidion a scos-o la vânzare… iar ei au răscumpărat-o, pentru că le-a fost moştenire şi li se cuvenea să o răscumpere”[1125].

1673, martie 21: Ţuţui şi femeia lui Sofia, fata lui Stani de Sămăşcani, dăruiesc jitnicerului Chiriac Sturza, „partea Sofiei, fata lui Stani, din partea Stani a şasea parte din vatra satului **Sămăşcani**, din câmp, din heleşteu, din pădure şi din tot locul… dinainte Lecăi pârcălabul, Zahariei din **Mihăilaşea**, Andrieş de **Năpădeni**, Vasile Mihuleţ de **Curileni**, Vasile Borha vătavul şi Larie vătavul de **Horodiştea**, Vasile vătavul şi Toader de **Soroca** ot **Pistruiani**, Mironi de **Bolicăşeşti**”[1126].

1747, ianuarie 30: Mărturia lui Todiraşco, feciorul lui Pahomie, în folosul lui Constantin Ciudin, feciorul Mariei Mihăesei, nepotul lui Ciudin, „precum să se ştie că, pe când erau turcii în Kameniţă şi era nepace, trăind eu în stânca Sorocii, dimpreună cu alţi oameni, de frica oştilor, ţineam în casă pe Gavril Burdugan şi-l sprijineam la vreme de bătrâneţe şi de neputinţă, fiind şi ord, şi pe acea vreme tot venea acel Ştefan Ciudin din **Soroca**, de-l cerca cu vedrea la casa mea, şi, întrebându-l eu, odată, pe Gavril Burdugan de ce vine acel om de-l tot cearcă, Burdugan mi-a spus că îi este văr primar, care Burdugan pe mâna mea a murit sterp. Şi a mai avut un frate, dar pe acela nu l-am apucat, nici ţin minte cum l-a chemat, dar am auzit că a avut fecior, n-a fost sterp. / Aşijderea, nici cine s-ar trageseminţie din fratele lui Gavril Burdugan

---

[1125] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 167, pp. 137-139

[1126] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 134, p. 135

iarăşi nu ştiu, ci atâta ştiu şi mărturisesccă Constantin Ciudin este drept nepot de fată lui Ciudin Ştefan, pe care îl mărturisea Burdugan că-i este văr primar; / şi aşa am mărturisit şi înaintea marelui logofăt Sandul Sturza, la judecata ce au avut Trohin Laki cu Constantin Ciudin şi cu Trohin Ţâra, şi cu preotul Gheorghe zet (ginere) Măriuţei, fetei Gafiei, pentru moşia **Cerepcău** ot ţinutul Sorocii, jumătate de sat, partea cea de sus, cumpărătura lui Karaghioz, ce a rămas la trei feciori de ai săi, Ciudin visternicelul, Colin şi Burdugan"[1127].

1782, februarie 25: Ilieş diacon, fecior lui Ioniţă Ghinescul Cernitul ot **Soroca**, vinde căpitanului Ştefan Roşca ot **Crăsnăşeni** ot ţinutul Orheiului, drept 31 lei, „un vad de moară ce este pe apa Vaticelului, care este a noastră dreaptă moşie"[1128].

1904: „**Soroca**, reşedinţa judeţului cu acelaşi nume, aşezat pe malul Nistrului. Distanţa de la Chişinău, captala actualei Basarabii, de 175 verste. Oraşul este construit pe malul abrupt al râului, care se scoboară treptat spre Nistru, mai sus de oraş. Pe înălţimea malului, sunt căsuţele ţăranilor români, înconjurate cu grădini fructifere şi vii. Priveliştea oraşului este pitorească, Jos, la mal, sunt ruinele vechii cetăţi genovaze, reconstruită şi întărită de Ştefan cel Mare. Şa sud, pe Nistru, se află slobozia oraşului, numită Zastânca. Pământul seliştei a fost răscumpărat de stat, în întindere de 2,5 mii deseatine, împreună cu oraşul, de la boierul Cerchez, pe la 1847. Mai departe sunt pietrării şi pădure. Stâncile dimprejurul oraşului în multe locuri au subterane, chilii etc. În apropierea ora-

---

[1127] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. III, Iaşi 1892, pp. 281, 282

[1128] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 267, pp. 292, 293

şului, pe moşia Grădiştea (ruşii pronunţă Horodiştea), sunt rămăşiţele unei arhi-vechi biserici creştine, săpată în piatra muntelui. / Populaţiunea oraşului, după recensământul din 1902, a fost de 27.800 locuitori, din care 12.000 români, 8.700 evrei, restul ruteni, ruşi şi armeni. / **Ipoteza istorică** pretinde că, pe acest loc, cu câteva secole înaintea lui Christos, a fost colonie greacă, Olhionia, și tot aici au stabilit genovezii factoria lor și au zidit cetatea. Cu jumătate de secol înaintea lui Christos, o altă ipoteză istorică așează aici orașul geților Serghidava sau Serghus, care apoi purtase numele de Crachicava. În secolul al X-lea, aici locuiau slavii. Pe la 1475, turcii răpiră, de la Ștefan cel Mare, Soroca și o distruseră. Pe harta lui Weaceslav Hrodeski, din secolul al XVI-lea, orașul este arătat cu numele de Sroca. / Puține sunt locurile din istoria medievală a Moldovei unde a curs atâta sânge român cît a curs aici, pe pământul vechiului oraș moldovenesc Soroca. Aici, lângă zidurile sale, s-au dat luptele uriașe ale strămoșilor noștri cu polonii, turcii, tătarii și cazacii. Următorul hrisov, care se află în mâna maziluluî Nicolae Creciu, din Grădiștea, de lângă Soroca, și pe care î1 traducem din limba slavonă, ne arată rolul mazililor pe aceste timpuri de luptă. „Cu mila lui Dumnezeu, sună chrisovul domnesc, noi Ștefan Voevod, Hospodar țării Moldovei, dăm de știre, prin aceasta carte a Domniei Mele, cui va vedea-o și citind va auzi că am binevoit noi, cu bună voința noastră și inima luminată (cvetlim), a dărui mazililor noștri, pentru credincioasa lor slujbă, care ne-au servit drept și credincios în contra dușmanilor țării și noi, văzând a lor dreaptă și credincioasă slujbă, le-am miluit cu mila Domniei Mele și am dat și am întărit, în pământul nostru al Moldovei, un loc

deșert pe râul Nistru, ca să se așeze cu sat”. Hrisovul acesta este întărit prin mărturia bioerilor „şi s-a scris la Suceava, în anul 1475, luna ianuarie 20”. / În prima jumătate a secolului al XVII-lea, Soroca, nu o dată a fost arsă și jefuită. Muntenii au bătut aici pe Vasile Lupu, fugărit la Cihirin, către ginerele său Bogdan Chmelnitski. / La 1654, cazacii, cu Timoș în frunte, au năvălit în Soroca și au prădat-o. / La 1692, polonii au ocupat orașul, apărându-se în contra lui Mustafa-Pașa. / La 1711, Petru cel Mare a întărit lagărul său aici, trecând Nistrul. / La 1738, colonelul Capnist, din armata lui Lassi, a ocupat Soroca și iarăși a ars-o și a prădat-o. // **Actualul oraș** e tăcut, rău pavat, fără vreo industrie sau comerţ. Populațiunea română se ocupă cu cojocăria. Acum câțiva ani, aici a înflorit industria tutunului. Astăzi orașul posedă 561 prăvălii, oteluri, cârciumi etc., care toate împreună fac daraveri”[1129].

SOROCENI

(fostul sat Uriceni, Botoşani).

1627, iulie 20: Zapisul lui Chirila, feciorul lui Necoară de târg de **Botăşeni**, prin care mărturiseşte că „a vândut dreaptă ocină ce-am avut eu în satul **Uriceni** (azi Soroceni, Botoşani) din ţinutul Hârlăului, însă Uricenii de

[1129] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, pp. 194, 195

Câmp, din jumătate dintr-a treia parte, drept 200 taleri, cu tot venitul ce este în acea parte "[1130].

1628, aprilie 5: Zapisul Titei, fiica lui Şoldan din Şoldăneşti, prin care mărturiseşte „cum am dat lui Toader Gânscă şi feciorilor lui, nepoţilor mei, partea mea din **Şoldăneşti** (ţinutul Hârlău, Botoşani), ce a fost a lui Şoldan, ce se va alege din vatra satului şi din câmp, şi din pădure şi din pomete şi din tot venitul cât va fi… Şi în tocmeala noastră au fost Iosip Şeaidir de **Iugani** (comuna Deleni, Iaşi), Patrovici de **Uriceni** (azi Soroceni, Botoşani), Pătraşco de **Buhăiceni** (azi Buhăceni, Botoşani), Oniul cel bătrân şi popa Dediul de **Tomeşti** (azi Ciornei, Botoşani), Rusul de **Silicicani** (azi Silişcani, Botoşani) şi alţi mulţi oameni buni"[1131].

1902: „**Soroceni**, sat în judeţul Botoşani, pe valea pârâului Burlea sau Ursoaia, în partea de nord-vest a comunei Gorbănești. În vechime se mai numea şi Uriceni Herăscu. Are o populaţie de 266 suflete; o biserică; 2 iazuri; 1 moară de apă şi 1 moară cu aburi. Locuitorii posedă: 500 boi şi vaci, 80 cai, 850 oi, 10 bivoli, 120 porci; 50 stupi"[1132].

[1130] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 224, p. 313

[1131] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 336, pp. 461, 462

[1132] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 452

SOVEJA

(comuna Soveja, Vrancea).

1645, septembrie: Dumitru, feciorul lui Bogdan, şi Vasile, feciorul lui Ion Fordan vând lui Matei Basarab voievod al Ţării Româneşti, drept 8 ughi (ducaţi ungureşti), „două pământuri în **Soveja** (comuna Soveja, Vrancea), pe locul Iteştilor… Şi în tocmeala noastră au fost Ioniţă Dabija, Pătrăşcan cămăraş, popa Murgu, Lupşă vornic, Ţăpe vornic din Câmpuri, Vasile feciorul lui Mogoş, Andronache, Simion şi Mirăuţă din Vrance… / Însă să se ştie: pământurile din Dealul Babii, până în apa Şuşiţăi, şi de lat, 4 prăjini de falcie”[1133].

1646, ianuarie 11: Fraţii popa Murgul şi popa Duma, feciorii popii Petri din Vrancea, din Ţara Moldovei, dăruiesc mănăstirii lui Matei Basarab voievod de la Soveja „patru fălci de fân pentru pomană”, ocazie cu care vând voievodului muntean o „ocină în **Soveja** (comuna Soveja, Vrancea), dintr-un bătrân a noua parte, drept 60 ughi”. Şi mai cumpără Matei Basarab, pentru ctitoria lui moldovenească, de la Bârlădianu, feciorul Drăguţului vornic din **Cruce** (înglobat în oraşul Panciu, Vrancea), şi de la Erimie, feciorul Stancăi, şi de la Alexandru, feciorul lui Costin postelnic, „din a cincea parte, a treia parte de la Soveja şi două poieni de fân, drept 80 ughi (ducaţi ungureşti)”; / de la Dabija, drept 80 ughi, „două roate de

---

[1133] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 196, p. 156

moară gata în apa Putnii, în satul **Vităneşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea), cu vad, cu tot", iar de la Pătraşco cămăraş, fiul popii Toader din satul **Bătineşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea), pe lângă o danie – „o parte de ocină din Soveja, cumpărătură de la Istratie şi de la femeia lui Armeanca din satul Bătineşti". Fratele lui Pătraşcu, Evstrate, şi femeia lui Armanca vând voievodului, pentru 25 ughi, partea lor „de moşie de la Soveja, însă bătrânul Străuleştilor, cât se va alege din acele două părţi"[1134].

1646, martie 6: Erimie Cârstiian ot **Păuneşti** vinde lui Matei Basarab voievod, drept 170 ughi (ducaţi ungureşti), „partea de ocină, câtă am avut dimpreună cu fraţii mei, în satul **Soveja**, a patra parte toată, care moşie ne este încă de la moşul (bunicul) nostru Bogdan"[1135].

1646, iulie 29: Negri din Vrânceanu, Ion sin (fiu) Ivănesei şi frate-său Toader, Istrate sin Magul, Simion. Grigore, Ion, Iachim, Misaiu şi Ivan, feciorii lui Leordă, Vasile Hoarnă, Măria sora lui Hoarnă, Bejan şi Todosie, feciorii Măriei, Pricopie şi sora lui Mistodie, feciorii Stanii, Mărica sora lui Negri, Constantin, Tudosie, Ion Buzcă, Pătrăşcan, Gavril, Chirvase şi Pătraşcu vând lui Matei Basarab voievod, drept 146 galbeni, „partea noastră de moşie din **Soveja**, a patra parte, bătrânul Ungurenilor, nepoţii lui Pătru Rugină celui bătrân, din seliştea Sovejii în sus, pe apa Dobromirului, până unde se împreună cu locul domnesc, sub Ţoha"[1136].

[1134] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 270, pp. 214, 215

[1135] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 306, p. 248

[1136] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 448, p. 382

1646, iulie 29: Erimie Dabija, Ipatie, popa Dumitru, Grigorie Toader, Petriman, Măria, Ion Podobitul, Dumitru şi Furdan, toţi nepoţii şi strănepoţii Itului şi ai lui Pătru Rugină, vând lui Matei Basarab voievod, drept 115 ughi, „partea noastră din **Soveja**, a patra parte, bătrânul Iteştilor, nepoţii lui Pătru Rugină din partea Ungurenilor în sus, pe apa Cârligatei, până la Curmătura Sovejei, unde se hotărăşte cu Vrance”[1137].

1646, iulie 29: Grigorie sin (fiu) Ion Bogdan, Dănăilă şi Pricopie, feciorii lui Vasile Rugină, şi alţi nepoţi ai lui Rugină cel bătrân, şi Grigorie Popăscul şi sora lui Mărica, fi feciorii lui Botici ce-a fost vornic, şi feciorii lui Ionaşcu, nepoţii Anghelinei, şi Mihoci, feciorul lui Grozav, nepotul lui Andrei, şi Bălan, feciorul lui Andrei, şi Toader, feciorul Măricăi, nepoţii lui Andrei, şi Andronache şi Vasile Pogor vătav, şi Balica, şi Avram sin Arvat, toţi nepoţii Ilcăi, şi Dabija pârcălabul şi fratele său Erimie, şi Bârlădeanul feciorul Drăguţului ce-a fost vornic, şi Mărica, fata Frăţilesăi, şi Nedele, sora Frăţilesăi, Vasile feciorul Sorudiicăi, Nedelea fata lui Ioniţă, şi Dumitraşcu cu surorile lui, feciorii Cozmii, Ionaşcu şi popa Dumitru, feciorii lui Lupşe, Bogdan şi Haret sin Ioniţă, Rugină şi Buţugan Rugină, toţi nepoţii lui Bogdan, strănepoţii lui Pătru Rugină, vând lui Matei Basarab voievod, drept 250 galbeni, „partea noastră de moşie din **Soveja**, a patra parte, bătrânul Bogdăneştilor, din seliştea Soveja, pe apa Şişiţăi în sus, până unde se împreună cu locul domnesc”[1138].

[1137] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 449, pp. 382, 383

[1138] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 450, pp. 383, 384

1646, iulie 29: One, Bogdan, popa Murgu, Erimie, Elisafta, popa Buzinchi, Dochia, Machidon, Ion Gelipul, Drenţă, Purcar, Cozma, Munteanul, Slav, Neagoe Straoa, Banin, Ion Podobit, Ion Dubăescul, Iachi, Toma Dadurcă, Ion Pohnă, Tudoran, Ion Ţepe, Stănislaş, Toma, Găvan, Constantin, Tudosie, Ignat, Grigorie Leurdă, Opre, Tudoran, David, Pupurluca şi Toader din Soveja, toţi nepoţii Straoi, strănepoţii lui Pătru Rugină, vând lui Matei Basarab voievod „partea noastră de moşie din **Soveja**, a patra parte, bătrânul Străuleştilor, nepoţii lui Pătru Rugină, din Vădurele, până unde se rupe pârâul Ghirondie, sub Răchitaş şi pe alte ape, până sub muntele domnesc ce se cheamă Zboina"[1139].

1646, iulie 30: Fraţii popa Vasile şi Tudosie diac, feciorii Chiranei, nepoţii Brânduşei, şi Toader, feciorul Latei, şi fraţii lui Lupul, Anton, Fâia şi feciorii ei, Fătul, feciorul Petii, nepotul Dobrii, şi Nistor şi Blaga, feciorii lui Purcar, nepoţii Danciului, Andrei şi Vlaşca, nepoţii lui Paos, Alexa, Dumitra şi Agahie, feciorii lui Toader Bogza, nepoţii lui Ion Coşotă, strănepoţii lui Nicoară Lacico, toţi strănepoţi lui Lacico, feciorul lui Pătru Rugină cel bătrân, vând marelui comis Radul din Ţara Românească şi jupânesei Sofiica, drept 32 galbeni, „partea noastră de moşie a **Lăceştilor** (parte din **Soveja**, care poartă numele familiei Lăceştilor), din Vădurele în jos, până în gura Boului şi până în vârful Runcului, şi până în dihăraia Tălmaciului, unde se împreună cu locul domnesc"[1140].

[1139] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 451, pp. 384, 385

[1140] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 454, pp. 387, 388

1646, noiembrie 17: Întărit de Vasile Lupu voievod „prea iubitului din inimă fratelui domniei mele „Matei Basarab voievod”, care cumpărase de la răzeşi, parte cu parte, întreg „satul Soveja, în ţinutul Putnei” şi moşii din satele megieşe, pentru a-şi înzestra ctitoria moldavă, mănăstirea Soveja. Ispisocul de cumpărătură înveşniceşte numele răzeşilor vrânceni: Irimie Dabije, Ipate, popa Dumitru, Grigore Toader, Petriman, Mieriţi, Ioan Podobitul, Dumitru, Furdean – nepoţi şi strănepoţi ai Itului şi ai lui pătru Rugină bătrânul, care au vândut, „din partea Ungureanului, în deal, pe pârâul Cârligaţilor, până la curmătura Sovejei, unde se hotărăşte cu Vrancea”; / Grigore sin (fiu) Ion Bogdan, Dănilă, Pricopie sin Vasile Rugină, Grigore Pojăscu şi sora lui Marica, feciorul lui Botici fost vornic, feciorii lui Ionică, nepoţii Anghelinei, Mihai sin Grozav, nepot lui Andrei, Bălan sin Andrei, Toader sin Marica – nepoţii lui Andrei, Andronic, Vasile Oijan vătav, Nalica, Avraam sin Arvat – nepoţii Ilcăi, ai lui Dabija pârcălabul şi a dratelui său, Irimia şi Bârlădeanu sin Drăguţului fost vornic, Mărica fata Frăţilesăi, Vasile Conorodici, Nedelea sora Frăţilesăi, Nedelea fata Ioniţăi, Dumitraşco cu surorile lui, fii Cozmei, şi Ioanichie şi Dumitru, feciorii Lupşei, Bogdan, Haret sin Ioniţă, Rugină, Buşurca sin Rugină – toţi nepoţii lui Bogdan, strănepoţi lui Pătru Rugină, care vând, „sin acelaşi sat Soveja, partea Bogdăneştilor”; / Negrea din Vrancea (ctitorul schitului din care s-a făcut mănăstirea Soveja), Ioan sin Ivănesăi şi fratele său Toader, Instratie sin Mangul şi soru-sa Maria, Bejan, Tudosă sin Maria, Pricope cu soră-sa, Mitodi sin Stăni, Marica sora Negrii, Constantin, Tudosă, Ioan Bâtvă, Pătrăşcanu, Gavril, Cheroacă, Pătraşco, Vasile Baciolei – toţi nepoţii lui Pătru Rugină, care

vând partea lor din „partea Ungureanului, bătrân din seliştea Soveja, însă pe pârâul Dobromiriei, pe unde se împreună cu locul domnesc”; / One, popa Murgul, Irimia, Elisafta, popa Buzinki, Dochia, Machedon, Ioan Gealepul, Drenţea, Porcar, Cozma, Mustraţă, Slav, Neagul Straoa, Baniciu, Ioan Podobitul, Ioan Budăescul, Echim, Toma Dadurcă, Ioan Pahnă, Tudoran, Ioan Ţăfe, Toma, Agapie Ciorca, Vasile Lăduncă, Vasile Nichitiu, Istratie, Vasile, Petre, Apostol Vrabie, Ioan Rugină, Zăbrăuţu, Ioan, Isaia, Cioban, Irimie, Toma Găvan, Costanda, Tudora, Ignat, Grigorie Murda, Opre, Tudora, David, Pogor Luca, Toader şi Simion – toţi nepoţi şi strănepoţi lui Pătru Rugină, care vând, „în acelaşi sat Soveja, tot bătrânul lui Străuleşti, din Vădurele până la pârâul Ghirodie, sub Răchitiş, şi în alte ape Pioa, care curge de la Pioa şi pe lingul, până la Planina domnească, care se numeştw Zboina”; / „Dabija pârcălabul i-a vândut două roate de moară pe apa Putnei, cu **tot satul din vadul Vităneşti**”; / Ursul Vartic, fost vornic „i-a dăruit un vad de moară cu două pietre pe apa Putnei din satul **Clipiceşti**”; „Nenciul din Străoani i-a vândut trei pogoane de vie în satul **Străoani**… şi un pogon de ţelină”; / Fraţii Vasile, Marfa şi Stana i-au vândut „cinci pământuri în susul Verzei”; Marfa şi fratele ei Ioan Stanciul i-au vândut „2 pogoane de vie şi un pogon de ţelină în dealul Străoanilor, lângă via fratelui său Vasile”; / Daniil sin Petrii Bicului din Străoani i-a vândut „două pogoane şi jumătate de vie gata în dealul Străoanilor, aproape de acele vii”; Dumitraşcu sin Neagu din Clipiceşti, femeia lui Băluşca şi fiul lor Toma i-au vândut „4 pogoane de vie în dealul **Clipiceştilor**, din partea Baciului, în jos, cu cât loc ţine via până în sus şi până la viile Târjăului, şi cu un

pământ spre gârla Putnei”; / Irimia Cristiian, fratele Dabijei pârcălab, i-a vândut „drepte ocini ţigani, ce i-a avut de la strămoşi”[1141].

1767, april: Mărturia de judecată de va vornicii Vrancei, dată „la mâna moşnaşilor din satul **Tulnici** ot Vrancea, să se ştie precum, având ei multă pricină de judecată cu egumenul şi călugării de la Soveja pentru muntele Lepşa… vroind călugării de la Soveja ca să ia tot muntele Lepşa, şi moşnaşii de Tulnici n-au suferit şi au mers la Domnie, de au făcut jalobă”. Şi s-au adus înscrisuri şi martori, precum „un om bătrân, anume Ion logofătul la panţiri din **Soveja**, care, ştiind rândul munţilor, a mers de le-a arătat hotarele”, dar călugării nu renunţau la ceea ce nu li se cuvenea, ba chiar „a scos o carte de blăstăm egumenul Dămiian asupra Vrâncenilor… şi fiind toţi moşnaşii de la Tulnici acolo, au luat cartea şi-au sărutat-o, anume Gligori Gherman, Ştefan Budac, Ion Sava Ivan, Marin Gherman, Tănasă Gherman, Vasile Vameş, Radu Necoară, Mihai Necoară şi alţii, şi Miron Bahamăt ot **Bârsăşti**, Mariş ot Valea Cozii… şi văzând şi egumenul că iau atâţia oameni carte de blăstăm, a primit ca să fie stăpânirea acestor munţi după cum au arătat Vrâncenii în semnele ce s-au pus acum: din jos de Tilica cea înaltă şi din jos de Piciorul Paltinului, şi din semnele acestea în sus să stăpânească egumenul, iar în jos, cu Piciorul Paltinului şi tot muntele să stăpânească Vrâncenii”[1142].

[1141] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 21, pp. 12, 13

[1142] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 139, pp. 95-97

1774, iunie 26: Satul **Soveja**, ţinutul Putnii, ocolul Şuşiţii, după recensământul lui Rumeanţev[1143], avea **toată suma caselor 282**. Scădere rufeturi 90: 40 scutelnici, 5 popi, 12 nevolnici, 33 ţigani. Rămân birnici 192. / **Birnicii**: Mane Sfârnog, vornic / Radul Bochiţă, vătăman / Gheorghe Giană / Chiriac Furtună / Mane Hodoroge / Costantin Furtună / Tănase Neloiul / Andronache Fleşcan / Vlad Lungul / Gheorghe Nianciul / Costantin Grobnic / Stan Grobnic / Vlad Grobnic / Vasile Grobnic / Mihai Bâra / Răuţă Băşătescul / Ene Burne / Ion Buză / Radul Buză / Alde Hodoroge / Cozma Anghenie / Ion Anghenie / Stan Răduţu / Radul Başte / Tănasă Başte / Ion Găman / Crăciun al lui Varvaric / Pavel Răvăşel / Coman Ciuhuman / Ion Ciuhuman / Brătilă / Mateiu Dobrin / Stan Dobrin / Stan Bobocan / Chirico fratele lui / Mane Varvaric / Stanciul Chicioroage / Stanciul Calic / Stanciul Bălan / Vlad Măţăoan / Şerbu Guriţă / Stoica Guriţă / Stanciul Guriţă / Stoica Lărge / Radul Bodian / Ion Fuiure / Grigore Burduce / Răuţă Mâtoian / Radul fiul lui / Ion Boldian / Radul frate lui Cârste / Stanciul Ticăluţă / Irimie, vătăman / Cerne / Stan Vălvărău / Coman Bălbărău / Radul Bălbărău / Radul Strachină / Stoica Mehedinţu / Ion Ţulucan / Iacob fiul lui / Mane Cefalin / Pavel al lui Sulă / Toader Merche / Jângan Dăguriţa / Jângan Boian / Ion Răfec / Oance Nelepcul / Radul Negoescul / Stan fiul lui / Jângan Boian / Ion Boian / Coman Negoescul / Coman Răfec / Coman Răul / Costantin Răul / Micul Răul / Vâlcul Găman / Pârvul, cojocar / Mihăilă fiul lui / Badul / Ion Negoescul / Radul Mâinia / Stan / Radul Balcul / Coman Balcul / Radul

[1143] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 299-301

Balcul / Stanciul Praja / Stanciul Barna / Niagul Bădianul / Jâpa / Jâgan Varvaric / Ion Cârpăveche / Radul Guriţă / Simion, dascăl / Ion Roşul / Ursul Prelungian / Stoica Bădeiu / Radul Roşcan / Ştefan al vornicului / Dinul / Coman Drânbă / Stoica fiul lui Pârvul / Stan Hoge / Bosuiuc Hoge / Stan Milcovan / Costantin ot tam (de acolo) / Micul, vrâncean / Şerbul Barbălată / Oance, mocan / Stanciul Boian / Stoica Săcărian / Alde Buchiţă / Ion al lui Toceiu / Gheorghe, muntean / Moisă / Răuţă Fleşcan / Dumitru a Săndulesii / Mane Plopeş / Ion, dristar / Stanciul Bâra / Zanfir Bâra / Gheorghe al lui Vlaico / Ion Bobocel / Dumitru Sfârnog / Stanciul nepot lui / Ion Bârne / Ion Despul / Ion Briazul / Stan al lui Tănasă / Ion Costescul Bărbălăţescul / Iarca Costescul / Şerbu frate lui Bărbălăţescul / Stanciul Dudul / Ion Păragină / Stan Cosor / Drăgan, mocan / Mane Ciocoiu / Costantin Chelmeş / Chiriac Moman / Bran al Nistoresii / Ion al Nistoresii / Pantază Durbaca / Simion, apar / Şerbu Brâncă / Neculai, văcar / Mihai, rotar / Toderaşco, morar / Oance Moman / Opre Băşătescul / Sas Băşătescul / Radul Pleşan / Ion Tătarul / Radul Cosor / Radul Durbaca / Voico Genunchi / Barbul Enache / Ion Bunghiz / Ion Hanţa / Stan Beşliaga / Radul Hanţa / Neculai Hanţa / Necula Moman / Petru Căciulă / Stoica Pătula / Radul Negoescul / Petru, muntean / Coman Brâncă / Ion Fuiure / Junga Fuiure / Stanciul Toşa / Stoica Coşa / Ion Ţânte / Vlad Genunchi / Udre Noor / Bran Bunghiz / Coman Năpar / Radul Cârste / Şerbu a Nistroae / Radul Genunchi / Ion Tocilă / Şerbu Bercas / Ion Păstrăv / Stanciu Jălan / Toader Başote / Nicul Fuiure / Radul Aghinie / Sandul, dristar / Stan Mândrilă / Mane Sfârnoc / Radul Bochici. // **Rufeturi:** Coman Jâpa, scutelnic mănăstirii Soveja,

poslușnic / Vasile Bociuc / Stanciul Jâte / Stanciul fratele lui / Neculai Mățăoan / Stan Răul / Stan al lui Necula Moman / Ion Doduleț / Ion Hasnăș / Ion Grobnic / Radul Chitocian / Gheorghe Bălan / Dragomir Cătcărici / Stan Varvaric / Necula Velican / Dumitru, bejenar / Gheorghe, bejenar / Stan Chirca / Jâte, vezetiu / Necula, văcar / Ion, cioban / Radul, crav / Ion, butnar / Toader, chelar / Badul, muntean / Stan Băcăiul / Stoica / Ion / Coman Roșul / Matei Cutcuriguță / Costantin Răul / Voiniaga / Ion, lemnar / Stan Mustiață / Iuga / Radul Săcărian / Ion, cojocar / Stanciul Ghiberdene / Radul Tomișan / Ilie, bejenar / Dumitru Sfârnog, nevolnic / Vâlcul, nevolnic / Cârste Ticluță, nevolnic / Stoica Ticluță, șchiop, nevolnic / Popa Ion Dobrin / Popa Radul / Popa Stan / Popa Coman / Diaconul Radu / Irina, săracă / Stanca, săracă / Maria, prescurnița / Bucura, babă / Baba Dobra / Dobra Ginguliasa / Baba Dobra / Dobre, țigan al mănăstirii Soveja / Petre, țigan al mănăstirii Soveja / Ion, țigan al mănăstirii Soveja / In (alt) Petre, țigan al mănăstirii Soveja / Ion Bazăn, țigan al mănăstirii Soveja / Stroe fratele lui, țigan al mănăstirii Soveja / Ion Capră, țigan al mănăstirii Soveja / Toader, țigan al mănăstirii Soveja / Gheorghe, țigan al mănăstirii Soveja / Drăghici, țigan al mănăstirii Soveja / Simion, țigan al mănăstirii Soveja / Dănilă, țigan al mănăstirii Soveja / Stanciul, țigan al mănăstirii Soveja / Ion, țigan al mănăstirii Soveja / Gheorghe, țigan al mănăstirii Soveja / Ioniță, țigan al mănăstirii Soveja / Ion, țigan al mănăstirii Soveja / Gheorghe, țigan al mănăstirii Soveja / Andrei, țigan al mănăstirii Soveja / Costantin, țigan al mănăstirii Soveja / Chirică, țigan al mănăstirii Soveja / Costantin, țigan al mănăstirii Soveja / Dumitru, țigan al mănăstirii Soveja /

Radul, ţigan al mănăstirii Soveja / Ion, ciobotar, ţigan al mănăstirii Soveja / Marin, ţigan al mănăstirii Soveja / Ion, ţigan al mănăstirii Soveja / Ştefan, ţigan al mănăstirii Soveja / Sandul, ţigan al mănăstirii Soveja / Nica, ţigan al mănăstirii Soveja / Vasile, ţigan al mănăstirii Soveja / Pălade, ţigan al mănăstirii Soveja / Radul, ţigan al mănăstirii Soveja / Baba Rada Pătroae.

1789, februarie 9: Răzeşii din satul **Tulnici** dăruiesc „părinţilor de la sfântul schit Lepşa… un trup de moşie de pe **Lepşa**, din pârâul Bradului, din apa Lepşii şi Lepşa în sus şi merge până în gura Lepşuleţului, până în pripor, şi din pripor în zarea muchiei şi iese în muchie şi ia zarea muchiei şi curmătura până în coada pârâului Bradului şi i se încheie. Şi într-acest trup de moşie este şi lunca Bradului, până în Grumazi, dată tot de sat, şi, de acolo, în sus, pe lângă vale, au dat Grigore Boţul, Gheorghe Bârlă, Stan Boţul şi Toader Boţul. Secătura ciunţită au dat-o sfintei biserici danie pentru sufletele noastre şi pentru ale părinţilor noştri, iar locul bisericii şi la biserică a dat Grigore Gherman, şi de la deal a dat Ştefănache Bahnă 4 fălci peste pârâu, care le-a schimbat cu Radul Nistor, ce i-a dat Radului la Tivitău, peste pârâu a dat Ion Baciu 2 fălci şi 2 fălci le-a dat Toma Dârlă”. / Semnează zapisul: „Grigore Gherman, Radul Nicoară, Toader Bâznă, Ioan Gherman, Irimia Budacu, Toader Nicoară, Nistor al Gherghinii, Petrea Danciul, Ion Dăsagă; preotul Mihai ot **Soveja** am primit această danie pentru sfântul schit Lepşa”[1144].

1902: „**Soveja**, comună rurală în judeţul Putna, plasa Zăbrăuţul, situată în fundul Şuşiţei, între munţi, la

---

[1144] Sava, Aurel V, *Documente Putnene,* I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 179, pp. 123, 124

36 km de sub-prefectura plășii și la 64 km de capitala judeţului. Se compune din cătunele: Dragosloveni, unde e şi primăria comunei şi Rucăreni, despărțite numai prin un deal. Este udată de pâraiele: Suşiţa, Crimineţul, Răchitașul, Bon, Pilugul, Dumicuşul, Piua, Dragomira, Sărata, Cârligata, Negru şi Cerbul. Altitudinea comunei e de 540 m deasupra nivelului Mării. Are o populaţie de 2.491 suflete; o biserică parohială, cu hramul Naşterea Domnului, în Dragosloveni, şi una filială, cu hramul Sf. Nicolae, în Rucăreni; o şcoală mixtă. Vite: 1-040 boi, 1.070 vaci, 866 cai, 5.921 oi, 10 capre şi 542 porci. Locuitorii posedă 156 stupi de albine. În comună se găsește cuarț și sunt 7 localităţi unde se află sare: Crimineţul, Dealul Moşului, Fundul Pivei, Poiana Ascunsă, Piatra Gogonată, Șagiul și Ciurbele”[1145].

SPANCIOCANI

(Orhei, Moldova).

1600: Zapis de la Năvrăpescul jicnicer, Hraniţă diac, Ursu din **Mihălaşa**, David din **Ciulucani**, Şanţa aprodul din **Vovineşti**, Potărescul din **Biliceni** şi Rusul din **Spancoicani**, în care mărturisesc cum „a venit Ionaşco Bârboşel din **Biliceni** şi a vândut a sa dreaptă ocină din satul **Dereneu**, din a cincea parte din jumătate de sat cât i se va alege lui, drept 66 taleri, lui Necoară logofăt”[1146].

[1145] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 452

[1146] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 16, pp. 27, 28

SPARTA

(lângă Hălăreşti, comuna Iana, Vaslui).

1634, iunie 27: Porunca dată de Vasile Lupu voievod spătărelului Vasile Zeletin din **Sparta** (lângă Hălăreşti, comuna Iana, Vaslui), după „jeluirea lui Toma din **Răchitoasa** (comuna Răchitoasa, Bacău) pe Băldea de acolo, zicând Toma că i-a pierit un bou pentru dajde Boldei şi nu-i mai plăteşte boul, şi are carte de la Moise vodă", să meargă şi să reţină „moşia câtă va fi având Boldea în Răchitiş… până va plăti boul"[1147].

SPĂTĂREŞTI

(pe Tutova, între Perieni şi Creţeni,
comuna Perieni, Vaslui).

1632, iunie 10: Zapisul lui „Isac şi Lupu, vornici de Bârlad, Andreiaş şoltuzul cu 12 pârgari, Ionaşco Dinga cupeţ, Vântul cupeţ, Apostol Goian cupeţ, Micro cupeţ şi Crăciun cupeţ din **târgul Bârlad**", în care mărturisesc cum a venit Ursu Vorticu (Vartic, mai jos, în text) vornicul „şi a vândut un sat, **Spătăreştii** al nepotului său Toader, feciorul Cosmii spătarului, ce este la ţinutul

---

[1147] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 170, pp. 191, 199

Tutovei, pe apa Tutovei, din hotar în hotar… Şi acel sat l-a fost vândut mai înainte Toader, nepotul lui Vartic, lui Andronache cămăraşul şi l-a răscumpărat unchiul său Vartic. Şi, după ce l-a răscumpărat, Vartic l-a vândut lui Andronache şi jupânesei Ilinţăi în 120 de galbeni de aur bani gata… Şi, precum umblă hotarul acelui sat de veac din bătrâni, din şes, dinspre apus de Tutova, la deal, până în dumbravă, cam sus şi în deal spre rădărit, până în marginea poienii Periianilor; şi din stâlp în stâlp, în jos, pe şes drept, tot spre apus de Tutova, ia drept vâlceaua ce-i din jos de fântână şi spre răsărit, prin gura opos-turilor, peste Tutova la deal, pe vâlcea şi prin gropi, şi tot la deal, drept spre răsărit, până sub vârful dealului, în drum, şi în sus, pe drum, pe lângă poiană, până în hotarul Creţianilor”[1148].

SPĂTĂREŞTI

(lângă Fălticeni, Suceava).

Aflaţi, iniţial, în megieşie şi în strânsă legătură cu moşia lui Julea Fultic, Șoldăneștii sau vechiul Tămârta-șinți, Tamârtașăuți, Tamârtașovți, și cu Movila Găunoasă, Spătăreștii, numiți, inițial, printr-o parte a sa Antelești sau Antilești, dezvăluie o surprinzătoare icoană a vieţii răze-şeşti, în perioada ei de descompunere, atunci când părţi (jirebii) din Spătăreşti-Antileşti ies din indiviziune şi,

[1148] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 34, pp. 63, 64

după ce „se aleg”, sunt vândute răzeşului Deleu, care, prin avere şi prin slujbă (de la aprod, ajunge rapid spătărel), se transformă în boier. Printre răzeşii locului se află şi „moşul” (străbunul iniţial) al răzeşilor bucovineni Bercea, Ionașco Bercea, care a trăit înainte de anul 1600, nepoţii acestuia vânzând părţile din Spătăreşti şi stabilindu-se prin satele de pe Sireţel şi Prut, în care aveau jirebii (răzeşi din care se trage şi artistul plastic Radu Bercea), precum şi „moşul” neamului Tomegea, descendent din „Tomegiul”, fratele Măricăi.

1411, septembrie 22, Suceava: Alexandru cel Bun întărește „lui Șoldan Petru și femeii lui, fiica panului Giulea (Julea Pântece – n. n.), și copiilor lor, și fratelui său, Miclouș, un sat pe Șomuz, anume Tamârtașăuți. Și încă i-am dat lui și femeii lui, fiica panului Giulea, și copiilor lor, un sat, anume Movila Găunoasă. Aceasta să le fie uric, cu tot venitul, în vecii vecilor. Iar în acest sat, care este la Movila Găunoasă, fratele său, Miclouș, să nu aibă nici o treabă. Iar hotarul acestor sate să fie după hotarul vechi, din toate părțile”[1149]. / În aceeași zi, printr-un alt înscris, Alexandru cel Bun vestire că a luat „din Tamârtașăuți, de la Șumuz, cinci curți de tătari, cu voia lui Șoldan Petru, și le-am dat mănăstirii Sfântului Nicolae din Poiană pe deplin”[1150], adică mănăstirii Po Brata (fratelui), numită ulterior Probota.

1431, decembrie 20: În fața Divanului lui Alexandru cel Bun se judecă un proces de „răscumpărarea capului”, deci a vinovăției pentru uciderea unui om. „Iliaș a pârât pe Giurgiu, înaintea noastră, și a rămas Giurgiu să-

[1149] AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. I, București 1975, doc. 30, p. 43

[1150] Ibidem, doc. 31, p. 44

și răscumpere gâtul său de la noi. Și pentru această gloabă, acest Giurgiu a dat, înaintea noastră, partea sa din sat din Tamârtașinți slugilor noastre Balotă și Oancea, iar ei l-au răscumpărat din această gloabă”[1151].

1445, februarie 18: Printr-un uric al lui Ștefan Voievod, fiul lui Alexandru cel Bun, se întărește mănăstirii Homorului, împreună cu Vorniceni și Pârtești, și „alt sat, Antileștii” (**Spătăreștii**), dania „boierului Lazor și cu fratele lui, Stanciul”[1152].

1474, aprilie 5: „Un ispisoc de la Ștefan Voievod pe satul întreg Anteleștii (**Spătăreștii**), dat lui Ion Bulbosii și frățâne-său Mihul din Faraoni”[1153].

1500, martie 30: Ștefan cel Mare întărește mănăstirii Pobrata „5 odăi tătărești, ce-au fost luat moșul (bunicul – n. n.) nostru Alexandru Vodă acele odăi tătărești de la Tamârtașovți de la Șomuz, cu voia lui Șoldan Petru și au dat sfintei mănăstiri”[1154].

1624, octombrie 9, Suceava: Anna și cu fratele ei, Ionașco vând 2 jirebii din Antălești lui „Dealeu den **Spătărește**” pentru 55 de taleri. Printre martori s-a numărat și „Vasilie, păhărnicel din Vârtop”[1155].

1625, ianuarie 17, Baia: „Antimia, fata Anii” a vândut „partea mea ce se va alege din sat din Spătărești, o jirebie, ce se va alege, cu tot venitul și din pădure și dintr-

---

[1151] Ibidem, doc. 105, p. 156

[1152] AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, București 1975, doc. 251, p. 335

[1153] AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, București 1976, doc. 197, p. 296

[1154] AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, București 1980, doc. 258, p. 462

[1155] AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 235, p. 303

apă și cu ce se va alege, eu am vândut lui Deleu aprodul, drept 15 taleri bani proști, 7 taleri buni, ce l-am plătit pe cal domnesc la Șeptelici hatman"[1156].

1625, august 11, Baia: În fața pârgarilor din Baia ai șoltuzului Hancea „a venit Solomia, preoteasa din satul Spătărești... și a vândut ocina sa, un loc de casă, ce este partea Mândrei, o jirebie și jumătate, cu casă ce a fost făcută de bărbatul ei, popa Anton. Și a întrebat și rudele sale, când a vândut această mai sus scrisă ocină lui Deleu din același sat, Spătărești. Și a vândut această ocină lui Deleu pentru 45 taleri"[1157].

1625, noiembrie 2, Hârlău: În fața Divanului lui Radu Vodă s-a prezentat „Deleu, aprod, cu un zapis de mărturie de la oameni buni, slugi domnești, anume: Simion Mălaiu din Hreasca, și Vasile, păhărnicel din Vârtop, și Ionașco Arame, și Vasile, hânsar din Tâmpești, și Lazor, și Tohilă, și Mihăilă și Focșea, scriind și mărturisind în el că și-a cumpărat o jirebie, cu tot venitul ei, și jumătate din altă jirebie din satul Spătărești, de la mătușa lui, Solomia, preoteasa popii Anton, și de la fiul ei, Dumitrașco, pentru patruzeci și opt taleri de argint. Și la aceasta de asemenea a înfățișat înaintea noastră alt zapis, de la oameni buni, anume: Gavril Tăutul, mare vătah, și Gligorcea Pisoșchi și Boldișor, că de asemenea a cumpărat o jirebie, cu tot venitul, tot din satul Spătărești, de la Antimia, fiica Anei, și de la fiii ei, Vasile și Gavril și Calistrat, pentru douăzeci și trei taleri de argint. Și la aceasta, de asemenea a înfățișat înaintea noastră și alt

---

[1156] AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 262, p. 329

[1157] AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 365, p. 435

zapis, de la oameni buni, că a cumpărat de la unchiul lui, Miron, o altă jirebie, cu tot venitul ei, ce se va alege, pentru șaptesprezece taleri bătuți, tot din satul Spătărești”[1158].

1626, iunie 17, Iași: „Io Miron Bărnovschi Mohila voievod” întărește aprodului Deleu „dreapta lui ocină și cumpărătură, o jirebie și jumătate din satul Spătărești, ce-i este cumpărătură de la mătușa lui Solomia, preoteasa popii Anton, și de la fiul ei Dumitru, pentru patruzeci și opt de taleri de argint; și de asemenea altă jirebie din același sat, ce este de la Antemia, fiica Anei, și de la fiii ei, Vasile și Gavril și Calistrat, pentru douăzeci și trei taleri de argint, din ispisocul de cumpărătură de au avut de la Radu voievod”[1159].

1626, iulie 3: Mihăilă Calcăș. Aprod scrie și mărturisește „cum au venit Erina și Anghelina, ce sunt vere primare, fete din două surori, cu cinstită cartea dumisale Miron Moghilă voevoda, spunând cum s-au pârât de față cu Părasca, împotriva lui Deleu, și cu Nastasia și cu Ștefan și cu alții pentru ocină ce au ei în sat în Spătărești, și le-au spus cartea să le împart. Deci eu am strâns oameni buni, bătrâni, megieși din sus și din jos și am căutat toate tocmelile și isprava acelui sat. Deci s-au aflat două jirebii pre mijlocul satului, ce s-au venit Erinii și Anghelinei și le-am znămenuit și le-am pus stâlpi de către toți oamenii și de către toată ruda lor, ca să le fie ocină dreaptă și moșie și cu tot venitul hotarului ce va fi cum a fost. Dinaintea lui Vasile Boldișor de Tâmpești și Vasile

---

[1158] AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 385, pp. 450, 451

[1159] AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 79, p. 99

Roșculeț de Buciumeni și Ionașco de-acolea și Toma de Antălești (Spătărești – n. n.) și Ursu de-acolea și Zadul ot tam (acolo – n. n.) și popa Ghidion și Goia ot tam și mulți oameni buni”[1160].

1626, iulie 3: Zadul pune zălog, la aprodul Deleu, „o jirebie a lui Bormotă din sat din Antălești... cu tot venitul... pentru zece zloți, ce i-a dat Deleu, când au fost în legătură la Porturul. Așijderea au luat treisprezece potronici de-argint, iar de la Deleu, de s-au plătit de la Jora, și un zlot când au murit mă-sa, și 2 taleri în Suceava, când l-au legat vecinii Ghianghei. Acești bani s-au dat dinaintea vătavului Dumitru de Huși și dinaintea lui Dubău din Antălești și dinaintea lui Ursu de-acolea”[1161].

1626, iulie 21, Antilești: „Măriica, călugărița, femeia ce-au fost a lui Roman, și cu feciorii mei și nepoții, Ilea al fratelui meu, Dămian și Magdalina, ai surorii mele Irina, înșine pre noi mărturisim cu această scrisoare a noastră cum am avut două jirebii de ocină din sat în Spătărești”, pe care le-a schimbat cu „Deleu, de acolo, din Spătărești, de i-am dat aceste două jirebii, și el ne-a dat o jirebie și jumătate din sat din Seliști, cu tot venitul”. Printre martori au fost „popa Dumitru din Antălești și Ursu de-acolo și Ionașco Bercea de-acolo. Ș-această scrisoare s-a făcut în casa-i Dubăoae[1162]”

[1160] AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. XIX, București 1969, doc. 91, p. 111

[1161] AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. XIX, București 1969, doc. 92, p. 112

[1162] AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. XIX, București 1969, doc. 102, p. 122

1628, mai 26: „Dinaintea popii din Spătărești, și au fost Tohilă de acolea și Focșea și Goea de acolea și dinaintea lui Gligoria de Antălești”, Gaftona, „fata lui Costin, nepoata Conădrii, și cu mătușă-sa cu Antimia, fata Sevilui” au vândut „o jirebie de Antălești, de partea Pitariului, moșia sa dreaptă”, pentru 15 galbeni, lui „Delău de Spătărești. Și o au vândut... jerebie ce au ținut Tomșea de partea Pitarilui”[1163].

1628, mai 26: „Adică cum s-au tocmit Deleiu cu frate-său, Ștefan, dinainte a mulți oameni buni, dinaintea lui Tohilă și Goei, și popei Ghedeon, și Măhăilă star și Tănasei și Moscul, și dinaintea lui Teron de Blăgești și dinaintea lui Toader Merescul de Roșcani și Drăgan... de i-au vândut Ștefan lui Deleu a sa parte de ocină, câtă a avut Ștefan... și pre această ocină de sat de Spătărești i-au dat 30 de taleri pe toată partea sa de lazuri și de pomi”[1164].

1628, mai 26, Iași: În fața Divanului lui Miron Barnovschi se prezintă „Antemia și nepoata ei, Gaftona, fiica lui Costin... și au vândut dreapta lor ocină și dedină, o casă din satul Antălești, ce este în ținutul Sucevii, din vatra satului și din câmp și din tot venitul, ce se numește jirebia Tomșei, din partea lui Pitariul; aceasta au vândut-o slugii mele, Deleu, spătărel, pentru douăzeci și cinci de taleri de argint. Şi la aceasta, de asemenea a arătat înaintea domniei mele mai sus scrisul Deleu, spătărel, un zapis de mărturie de la oameni buni şi bătrâni, anume de la Mătiaş, sluga lui Cîrstian logofăt, şi de la Simion din

---

[1163] AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 361, p. 505

[1164] AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 362, p. 505

Româneşti şi Cojocea diac şi de la alţi oameni buni, că şi-a cumpărat dinaintea lor două jirebii de case de la Ionaşco şi de la sora lui, Ana, fiii lui Bercea, din direse de cumpărătură ce a avut tatăl lor, Bercea, ce i-a fost cumpărătură, o casă de la... (lipsă în uric – n. n.), din ispisocul de cumpărătură de la Petru voievod, iar o jirebie i-a fost cumpărătură de la Avram şi fratele lui, Samoil, şi surorile lor, Vărvara şi Odochia şi Ileana, copiii Magdei, ce au avut ei, două părţi, cu partea lui Mogâldea din alt ispisoc de la Petru voievod. Acestea le-a cumpărat pentru cincizeci şi cinci de taleri de argint. Şi la aceasta de asemenea a arătat înaintea domniei mele şi alt zapis, de la alţi oameni buni, anume: Tohilă şi Goia şi popa Ghidion şi Mihăilă cel bătrân şi Tănasie şi Moscul şi Tiron din Blăgeşti şi Toader măcelar şi Drăgan, că şi-a cumpărat dinaintea lor o parte de ocină din... (lipsă – n. n.), toată partea de ocină ce se va alege a fratelui său Ştefan, ce va fi, cu tot venitul, cu lazuri şi cu grădină, pentru treizeci de taleri de argint. Pentru aceea, să fie slugii domniei mele mai sus-scrise, Deleu, spătărel, aceste mai sus-zise părţi de ocină din satul Spătăreşti şi din Antăleşti dreaptă ocină şi cumpărătură şi de la domnia mea, cu tot venitul. Şi altul să nu se amestece”[1165].

1633, decembrie 3: La Divanul lui Moise Movilă s-a prezentat „Deleu din Spătăreşti şi a adus un zapis de mărturie de la Lupul, şoltuz din Baia, şi 12 pârgari tot de acolo, astfel scriind şi mărturisind în acel zapis cum a venit înaintea lor Mărica, femeia lui Gheorghie din Spătăreşti… şi a pus zălog dreapta sa ocină şi dedină, o casă, casa lui Mihăilă din Spătăreşti, pentru optsprezece

---

[1165] AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, București 1969, doc. 363, pp. 506, 507

taleri, potronicul de 9 bani, şi a avut o zi peste două săptămâni şi n-a plătit la zi, ci şi-a ocina, pentru că au trecut peste zi zece ani, cum au mărturisit, înaintea lui Lupul, cupar, Pătraşco din Baia şi Vasile din Tâmpeşti, şi Vasile din Buciumeni, şi alţi oameni buni. Şi întru aceea, de asemenea au venit înaintea lui Simion, şoltuz de Baia, şi dinaintea lui Ionăş şi Pătrăşcan, şi dinaintea altor oameni buni de acolo, Tomegiul şi sora lui, Mărica… şi au vândut dreapta lor ocină şi dedină, jumătate de jirebie în Antileşti, iarăşi slugii domniei mele Deleu, pentru douăzeci şi doi taleri. Şi de asemenea i-a vândut Ciurnil, iarăşi jumătate de jirebie, din jirebia Havei, din acel sat Antileşti, pentru douăzeci şi doi taleri număraţi. Deci domnia mea, cum am văzut acele zapise de mărturie… i-am întărit… acele mai sus scrise jirebii şi acea casă din Spătăreşti, care casă mai înainte a fost dreaptă de moştenire lui Deleu, să fie slugii noastre mai sus scrise dreaptă ocină şi dedină”[1166].

1636, iulie 17: „Dileu din Spătăreşti” şi alte slugi domneşte din satele apropiate aleg „părţile de ocină din sat din Nemerniceni”[1167].

1637, aprilie 19: „Carte de la domnul Vasilie voievod de pâra ce au avut Şoldăneştii cu Cozma, răzeş din Şofrăceşti, între ei, pentru opusul heleşteului Şofrăceştilor”[1168].

[1166] AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, București 1971, doc. 421, pp. 529, 530

[1167] AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, București 1996, doc. 465, p. 526

[1168] AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 69, p. 70

1637, iunie 8, Suceava: „Dumitraşco Şoldan, vel vornic, şi Toader Şoldan, şi fetele surorii noastre Candachie, jupâneasa lui Bucioc, ce a fost vornic, Alexandra, jupâneasa lui Mălai vistiernic. şi Catrina, jupâneasa lui Iordachi vistiernic, şi sora noastră Tudosca, jupâneasa lui Pisoţchi, şi sora noastră Anghelina, jupâneasa lui Costandin Stârce, pârcălabul, şi sora noastră Tofana, jupâneasa lui Racoviţă Cehan, logofăt, însune noi, de bunăvoia noastră, ne-am tocmit şi ne-am împărţit ale noastre drepte ocine şi moşii, ce am avut de la părinţii noştri, Pătraşcu, logofăt. Şi s-au venit dumisale, fratelui nostru Dumitraşcu Şoldan, vornicul cel mare, satul Dămilenii, la Dorohoi, şi jumătate de sat de Dolnicenii, supt Carpiniş, la Dorohoi, şi din Petia cea Mare, parte ce i se va alege, la Suceavă, şi din Ciutureşti, parte ce i se va alege, la Roman, şi un vad de moară la Bacău, şi loc de grădină la Obârşie, la Bârlad. / Iar în partea lui Toader Şoldan s-au venit **Şoldăneştii** şi Broştenii, la Suceavă, şi parte din Cotuzăni, ce se va alege, ce este în ţinutul Ieşii, pe Prut, şi parte din Vartici, ce se va alege, de la Cârligătură, şi jumătate de Scorţăşti, la Lăpuşna. / Iar în partea fetelor surorii noastre Candachie venit-au Bălţăteştii, de la Neamţ, şi jumătate de Tribasauţi, la Hotin, şi parte din Giurgeşti, ce sa va alege, din ţinutul Sucevei. / Iar surorii noastre Tudoscăi s-au venit satul Leicuşăşti şi satul Mohilenii, de la Suceava. / Iar în parte surorii noastre Anghelinii venitu-s-au satul Mânjăştii, de la Neamţ, şi Borulile, ce se va alege parte, şi din Jăvărteni, ce se va alege, parte cu eleşteu, la Dorohoi, şi ce se va alege parte din Cămârzani, la Suceava, şi jumătate de Scorţăşti, la Lăpuşna, şi două fălci de vie la Cotnari, în Dealul Asinului. / Iar în partea surorii noastre Tofanii venitu-s-au satul Storeştii şi satul Şăndrenii, la

Hârlău, şi din Moiceşti şi din Soleşti părţi ce se vor alege, la Vaslui, şi două fălci de vie la Cotnari, în Dealul Asinului. Şi viile s-au pus împotriva satelor ce au luat alţi fraţi. / Deci, de acum, cine cum va ţine, veri bine, veri rău, să fie a lui. Iar de se va scula cineva a pârî vreun sat dintr-acestea, împărţite, noi să avem cu toţii a sta la lege, a ne pârî şi a cheltui. Iar dacă va lua vreun sat de la vreun frate, acel frate să aibă a intra în toate părţile celora fraţi. Deci, de acum, înainte, niciunul dintre aceşti fraţi să n-aibă a mai amesteca şi a mai strica această tocmeală a noastră, nici odinioară, în veci"[1169].

1638, septembrie 11, Iaşi: Vasile Vodă scrie lui „Dubău din Antăeşti: Dămu-ţi ştire că domniei mele s-au jeluit Deleu din Spătăreşti şi cu popa Ghidion de acolo pe Iriimie de acolo, zicând înaintea domniei mele că le ţine o parte din ocină, ce a fost cumpărată de moşul popii, de Onca cel bătrân. Pentru aceasta, dacă vei vedea cartea domniei mele, iar tu să le dai zi, să vie să stea de faţă, înaintea domniei mele, şi să-şi aducă şi diresele şi să le faceţi şi hârtie de zi, oricând va fi voia popii şi a lui Deleu"[1170].

1638, decembrie 28, Iaşi: Vasile Vodă îi scrie lui Toderaşco, vornic de Botoşani: „Dămu-ţi ştire că domniei mele s-a jeluit Toma din Antăleşti pe Deleu din Spătăreşti, zicând că şi-a pus zălog la dânsul o jumătate de jirebie de loc din Antaleşti, să o şie până-i va da banii şi să se hrănească cu acel loc. Iar acum el îi dă banii ce au dat şi să-i lase moşia să şi-o ţie el, iar Deleu nu vrea să-şi

---

[1169] AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 120, p. 116

[1170] AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 471, p. 444

ia banii, ci zice că o au vândut de tot şi s-au făcut direse. Drept aceea, dacă vei vedea cartea domniei mele, iar tu să socoteşti cu oameni buni şi bătrâni, care vor fi fost atunci la tocmeala lor, de vor mărturisi oamenii buni, înaintea ta, că a pus acea jirebie zălog la dânsul; iar tu să faci lege dreaptă Tomei cu Deleu, să-i lase moşia în pace şi să-şi ia banii ce-a dat înapoi. Iar de vor mărturisi acei oameni că i-a vândut de tot, să o ţie Deleu. Iar de nu se vor ţine de acea lege, iar tu să le faci o mărturie de la tine şi să le dai zi să vie, să stea de faţă înaintea porţii domniei mele”[1171].

1646, octombrie 16, Iaşi: Vasile Vodă îl împuterniceşte pe Deleu din Spătăreşti spre „a opri un pomăt şi două pământuri, partea lui Mihăilă Păpuceac din Spătăreşti, pentru doi galbeni şi un potronic, ce l-au plătit de zloţi, cum are şi hârtie de la zlotaşi, şi nu vrea să-i plătească. Iar lui, de-i va părea strâmb, să vie să stea de faţă înaintea domniei mele”[1172].

1711: Hotarul satului Şoldăneşti mergea „drept peste bahnă, pe la coada iazului, şi la deal, pe zarea unei vâlcele pe din sus, tot alături cu Petia şi tot zarea vâlcelei, până în hotarul Folticenilor, şi, de acolo, cam pe costişă”[1173]

1780, iulie 1: „O seamă de târgoveţi”, încheind „o scrisoare de tocmeală şi de aşezare… iscălită de dum-

---

[1171] AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 529, pp. 488, 489

[1172] AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, București 2005, doc. 517, pp. 439

[1173] Gorovei, Artur, *Folticenii. Cercetări istorice asupra oraşului*, Bucureşti 1938, p. 9

nealui stolnicului Ioniţă Başotă, stăpânul moşiei Şoldăneşti”[1174], o trimit, spre întărite, domnitorului Moldovei.

1780, august 8: Prin anaforaua lui Constantin Moruz Vodă, se aprobă, stabilindu-se condiţiile de aşezare, **înfiinţarea „târgului Şoldăneşti”**, pe moşia stolnicului Ioniţă Başotă[1175].

1800: Începând cu ziua de 20 aprilie, proprietarul moşiei Şoldăneşti, Ştefanache Başotă, şi negustorii evrei, sosiţi din diverse locuri, se semnează învoielile pentru 2câtimea de pământ luată de fiecare şi suma bezmănului”. Printre aceştia se numără „Iancu jidovul de la Petie”, „Chiriac Blănar… omul dumisale”, „Procopi Grosar platnic”[1176].

1813, septembrie 9: O mărturie a primilor târgoveţi evrei din Folticeni: „Fiindcă după ce s-au luat scaunul târgului Sucevii, din Bocovina, de către împărăţia austriecească şi Măria Sa Vodă Constantin Moruz, voind ca în locul târgului Sucevii să facă alt târg, scaun ţinutului Sucevii, într-această parte a Moldovei, şi fiindcă şi unii din neguţători ieşise dincoace, din porunca Măriei Sale, am fost siliţi ca **să ne alegem un loc drept Suceavă**. Şi noi, mergând, am găsit Folticenii, moşia Moldoviţei, care, fiind atunci toamnă, într-acea iarnă am iernat câţiva în satul Folticeni şi, viind primăvara, fiindcă scosesem lemn, iarna, pentru ca să facem dugheni şi case, am ieşit la capul moşiei Moldoviţei, unde, viind amândoi stăpânii moşiilor: Veniamin arhimandrit al Moldoviţei şi dumnea-

---

[1174] Gorovei, Artur, *Folticenii. Cercetări istorice asupra oraşului*, Bucureşti 1938, pp. 13-45
[1175] Ibidem
[1176] Gorovei, Artur, *Folticenii. Cercetări istorice asupra oraşului*, Bucureşti 1938, pp. 52-54

lui cuconul Ioan Başotă, stăpânul moşiei Şoldăneşti, hotărându-se, amândoi au pus şi pietre, fără să pricinuiască o parte la alta. Şi vrând noi ca să facem tocmală şi aşezare, auzind cuconul Ioan Başotă că vrem să facem tocmală, ne-au chemat ca să facem târg pe moşia dumnealui, că, într-alt chip, vom fi supăraţi cu închiderea vitelor de pe moşia dumisale. Pe urmă, ne-am luat şi noi sama că dumnealui este mai aproape de noi şi că de la un stăpân vom fi asiguraţi şi cu acele de trebuinţă, după cum au şi fost, că ne-au ajutat cu bani, făcându-ne bine, spre facerea târgului, ca şi moşia Şoldăneşti, făcându-se între noi tocmală şi hrisov gospod, care le avem la noi. Dar târgul dintru această pricină au rămas cu numele Folticeni, fiindcă am iernat, într-o iarnă, câţiva în satul Folticeni, dar târgul este pe moşia Şoldăneşti şi noi cu ai noştri ochi am privit când au hotărât şi au pus pietre părintele Veniamin şi cu cuconul Ioan Başotă, fiind şi alţi cinstiţi boieri faţă, care au răposat. Deci noi, câţiva neguţători bătrâni, care am rămas de trăim, după cum ştim, dăm această adevărată mărturie la cinstita mână dumisale cuconului Ştefanacke Başotă Ban, după cum şi carte de aşezare avem, şi hrisovul arată că ne-am aşezat pe moşia Şoldăneşti, iar nu pe Folticeni. Şi faţă de va fi de trebuinţă vom veni şi vom arăta adevărul, care spre încredinţare am iscălit. / 1813, septembrie 9” / urmează semnăturile cu caractere evreieşti (*Arhivele Statului*, Bucureşti, Pachetul 280, Documentul 11)”[1177].

1814, decembrie 18: Spătarul Andrei Başotă, noul proprietar al Şoldăneştilor, scrie voievodului Moldovei, plângându-se de „pătimirea” la care îl supune căminarul

[1177] Gorovei, Artur, *Folticenii. Cercetări istorice asupra oraşului*, Bucureşti 1938, pp. 48, 49

Tudurache Ciurea, câştigătorul „târgului sub nume când de Folticeni, când de Tâmpeşti”, deşi cei mai mulţi târgoveţi se află pe moşia lui[1178].

1825, martie 5: „În 1825, Martie 5, Divanul, în cap cu Mitropolitul Veniamin, face anafora către Vodă Ion Sandu Sturza în pricina tânguirii Spătarului Andrei Başotă „pentru strâmbătatea ce din nenorocirea sa au pătimit în curgerea anilor trecuţi, de la anul 1809, de când cu nedreaptă împresurare s-au fost luat de sub a sa stăpânire Târgul Şoldăneşti, ce se zice Folticeni, de dumnealui Logofătul Costandin Balş, sub cuvânt că sar fi aflat piaţa târgului pe hotarul megieşitei moşii Folticenii, pe care o au fost luat dumnealui de la baronul Tuduri Musteaţă, apoi în urmă s-au luat târgul de dumnealui Căminarul Ciurea, sub cuvânt că ar fi pe hotarul moşiei sale, Tâmpeşti”.

1826, martie 2: „În urma acestei anaforale, Vodă, la 2 martie 1826, văzând că nici târgoveţii din târgul Şoldăneşti, ce se zice Folticeni, nu păzesc îndatoririle cuprinse prin acele ponturi… însărcinează Divanul de a face un nou aranjament, prin care, împăcând interesele reciproce, să se stingă toate neînţelegerile”.

1826, martie 29: „Divanul, conformându-se însărcinării, prin anaforaua din **29 martie 1826**, face noul aşezământ între Târgul Folticeni şi târgoveţi. Aşadar, în luna martie a anului 1826, **se schimba oficial** şi cam pe nesimţite **numele oraşului Şoldăneşti în Folticeni**”.

1830: „**Satul Şoldăneşti**, din ocolul Şomuzului, ţinutul Sucevii, stăpânit de dumnealui vecinicul stăpân spătar Andrieş Başotă, 1831, april 30, în care se arată:

[1178] Gorovei, Artur, *Folticenii. Cercetări istorice asupra oraşului*, Bucureşti 1938, p. 59

Preoţi în slujba bisericii: Pr. Luca Săchelar, Pr. Gavril, Ierodiaconul Teodor, tot în slujbă; **Privilegiaţi fără dare**: Vel Căpitan Simion Verdiş, cu cartea Domnului Ion Sturza, din anul 1827, aprilie 10, fecior de mazil; **Slujitorii bisericii**: Ioniţă Bunduţă, dascăl, Lupu Stahi tij (la fel – n. n.) dascăl, neînsurat, Iordache Bunduţ, pălimar. / Urmează 8 nevolnici, între care Dumitru Stamati; 15 văduve, între care Maria lui Andrei Stamati, Catrina a lui Petrea Carabulea şi Preda lui Vasile Popa; apoi „birnicii breslaşi a rangului spătăriei şi a băniei, Bănesii Anastasică Canta, în număr de 37, între care: Toader Cararab, Stahi Brâncoveanu, Lupu sin Vasile Puslaş, Ion Bâlu; „slugile şi alţi oameni fără bir" sunt 18, între care Vasile Niţucă, ce se află şi „călare a ogrăzii"; mai sunt şi 5 „oameni străini fără căpătâi", care toţi „sunt la Iţic jidov orândar" (*Arhiva Iaşi*, Tr. 644. Dosar I, Tom. IX)"[1179].

1845, iulie 12: Cumpărând moşia rubedeniei sale Andrei Başotă, care se săturase de judecăţi, spătarul Mihalache Cantacuzino, însurat cu Maria – verişoara lui Andrei, după ce sporise nemulţumirile târgoveţilor cu dări insuportabile, vinde lui Meer Focşăneanu „şi companiei sale" „partea de târg de pe moşia Şoldăneşti" şi veniturile iarmarocului din Folticeni[1180].

1873, raport oficial: „În anul 1873, Noiembrie, procurorul de Suceava primeşte o denunţare că la comuna Mălinii s-ar fi comis, de către prefectul Milo, mai multe crime şi delicte, anume: bătăi barbare; că parte din locuitorii acelei comune au fost executaţi la munci agricole pe

---

[1179] Gorovei, Artur, *Folticenii. Cercetări istorice asupra oraşului*, Bucureşti 1938, p. 32

[1180] Gorovei, Artur, *Folticenii. Cercetări istorice asupra oraşului*, Bucureşti 1938, p. 78

moşia Dlui Milo, Spătăreşti, fără să fie angajaţi cu consimţământul şi ştirea lor; că au fost schingiuiţi, cu ocazia acelei executări; că au fost arestaţi ilegalmente; că, din cauza muncii făcute la Spătăreşti peste puterile lor, dânşii au pierdut propria lor recoltă; şi alte asemenea abuzuri. Acest reprezentant al ministerului public, de îndată a luat dispoziţiuni pentru o cercetare locală, invitând şi pe judecătorul instructor, mai apoi preşedinte al tribunalului şi cumnat al Dlui Milo, de a păşi în faţa locului. Acesta a refuzat a pune mâna pe afacere. Procurorul a plecat singur. A făcut două cercetări la Mălini, unde a constatat indicii suficiente că denunţurile menţionate sunt întemeiate. În timpul absenţei sale din oraş, urmăritul prefect a şi dat de ştire la Bucureşti. Întorcându-se, procurorul a fost imediat chemat la telegraf de ministrul justiţiei, prevenitul A. Lahovari. După un lung şi violent dialog, urmat între amândoi, ministrul acuză pe procuror de conspirator, de turburător al ordinii publice, de opozant guvernului şi, în fine, îl avertiză că prefecţii nu se pot schimba după placul fiecăruia. Nu-i spune însă nici un cuvânt pentru crima de la Mălini, despre care procurorul înaintase lucrările prin poştă, cu raportul No. 2573. Ca răspuns la acest raport, procurorul a primit următorul avertisment, cu No. 15216 de la 30 Noiembrie 1873: ‚Am examinat dosarul ce mi-aţi trimis cu raportul No. 2573 şi, drept rezultat, vă fac cunoscut că Dvs. nu puteţi, fără a îndeplini formalităţile prescrise de art. 491 Procedură penală, începe o urmărire în contra Dlui prefect. / Dacă însă scopul Dvs. a fost ca să faceţi numai o cercetare, nu eraţi competinte a o face, fără judecătorul de instrucţiune, deoarece cazul de flagrant delict, în înţelesul legii, nu există. / Pentru motivele expuse, ministerul vede că mai

mult pasiunea, decât interesul justiţiei v-a condus în această afacere. Vi se dă dar avertisment pentru acest fapt, pe care ministerul nu poate decât a-l reproba. / Cât pentru faptele denunţate de Dvs., deşi pe o cale neregulată, le-am pus însă în cunoştinţa şi aprecierea Domnului ministru de interne. / Ministru A. Lahovari. (Apendice, pag. 181). / În acest ordin mustrător, procurorul a văzut clar suspendarea verităţii acţiunii în contra prefectului Milo. Ceva mai mult: a văzut o pedeapsă ce i se infligea pentru că a cutezat să urmărească, în cercul atribuţiunilor sale, pe un funcţionar favorizat de regimul central”[1181].

1881: „Tabloul premianţilor de juriul concursului agricol şi industrial din judeţul Suceava, în zile de 14, 15 şi 16 octombrie 1881 – **Ioan Iacoblov**, din comuna Şoldăneşti, pentru secara cultivată pe moşia Şoldăneşti, medalie de bronz”[1182].

1894: „**Şoldăneşti, comună rurală**, judeţul Suceava, situată la sus-vestul plasei Şomuzul, lângă Fălticeni. Se învecinează, la est, cu comunele Preuteşti şi Ciumuleşti; la vest, cu Fălticeni şi comuna Oprişeni; la sud, cu comuna Baia şi Fântâna-Mare, şi la nord, cu comunele Pleşeşti şi Giurgeşti. E compusă din satele Şoldăneşti, Hârtopul, Spătăreşti şi Tâmpeşti, cu reşedinţa în satul Tâmpeşti. Are o suprafaţă de 2.892 hectare, cu o populaţie de 1.396 suflete; are 4 biserici, deservite de 6 preoţi şi 8 cântăreţi; o şcoală mixtă, în Hârtop; 5 cârciumi. Bugetul comunei e, la venituri, de 4.272,72 lei şi la cheltuieli, de 4.206,13 lei. Locuitorii posedă 49 cai, 316 boi, 217 vaci, 1.474 oi şi 105 porci. E udată de pârâul

---

[1181] *Monitorul Oficial*, Nr. 88, 19 aprilie / 1 mai 1877, pp. 2598, 2599

[1182] *Monitorul Oficial*, No. 196, 2/14 decembrie 1881, pp. 6078-6080

Şomuzul Mare, cu afluenţii săi, Buciumeni, Ţiganul, Petiuţa, Ciorsacul, Prisăcii şi Arini. Locuitori împroprietăriţi din 1864 sunt 59 fruntaşi, 70 pălmaşi şi 187codaşi, stăpânind 525 fălci. Localităţi de însemnat în comună sunt Mănăstioara (Dealul) şi Dealul Halmului, vestit pentru fânaţurile sale. / **Şoldăneşti, sat**, pe moşia şi în comuna cu acelaşi nume, județul Suceava, aşezat pe dreapta pârâului Buciumeni şi pe coasta dealului Curmăturile. Are o populație de 326 locuitori; o biserică, zidită de Andrei Başotă, în 1798, deservită de preoţii din Fălticeni. Pe unul din clopotele bisericii se citeşte: „Acest clopot l-am făcut eu, Ştefan Başotă, Ban, şi l-am pus la biserică, în satul meu Şoldăneşti, ce prăznuieşte hramul Sfântul Nicolae, 1700”. Biserica are odăjdii bogate şi două evanghelii legate în argint. Împroprietăriţi de la 1864 sunt 16 pălmaşi şi 36 codaşi, stăpânind 111,5 fălci. Drumuri principale sunt: la Fălticeni (1 km), la Hârtop (7 km) şi la Spătăreşti (3,5 km). Origina satului şi moşiei Şoldăneşti reiese lămurit din următoarea carte: „Noi Vasilie Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn Ţării Moldovei. Înştiinţare facem cu această carte a noastră tuturor cui vor căuta sau o vor auzi citindu-se, pentru acest adevărat şi credincios sluga noastră Ştefan Şoldan, din curtea Domniei mele, fiul răposatului Dumitraşcu Şoldan, biv (fost – n. n.) vel (mare – n. n.) vornic, care acest părinte a lut Dumitraşcu Soldachi a slujit Domniei mele cu curată inimă şi cu mare credinţă în toate trebile, după poruncile Domniei mele, până a sosit ceasul de s-a săvârşit. Noi încă de la moartea lui pentru acea cu dreptate şi cu credinţă a lui către noi slujbă, am miluit pe fiul său Ştefan Şoldan cu osebita noastră milă, de l-am apropiat în curtea Domniei mele, şi i-am dat, şi i-am întărit drepte ocinele şi

moşiile lui, care i le-a dat şi i le-a dăruit unchiul său, Teodoraşcu Şoldan, cu limbă de moarte, deosebit de alţi fraţi ai lui, adică tot satul Şoldăneşti şi jumătate din satul Preuteşti, ce sunt pe Şomuz, în ţinutul Sucevei, cu iazuri şi cu mori în Şomuz. Drept aceia dar... etc. etc. / Scris în Iaşi de Dumitrachi Diac, din leat 7150 (1642), April 5. / Noi Vasilie Voevod”. Pe moşia Şoldăneşti s-a înfiinţat târgul Şoldăneşti, numit mai târziu Fălticeni. În 1803, Şoldăneşti tij a Banului Başotă are 62 liuzi, plătind 1.076 lei bir anual (banului, nu visteriei – n. n.), având şi 18 liuzi de cei scutiţi (slugile conacului – n. n.), ocupaţi cu lucrul pământului (*Uricarul*, vol. VII; Condica liuzilor)”[1183].

1894: „**Spătăreşti**, sat pe moşia cu acelaşi nume din comuna Şoldăneşti. Aşezat pe platoul de deasupra şi pe coastele dealurilor Tâmpeşti şi Paladi. Numără 64 case, populate cu 61 capi de familie sau 287 suflete, din care 145 bărbaţi şi 142 femei (3 izraeliţi), fiind 76 contribuabili. Vatra satului ocupă 18 fălci şi 39 prăjini. Aşezările locuitorilor sunt slabe. Moşia, proprietatea dlui Maior I. Giurăscu, are 557 fălci, din care 295 fălci cultivabile, 132 fălci pădure şi imaş, restul fânaţ. Împroprietăriţi în 1864 sunt 16 fruntaşi, 12 pălmaşi şi 54 codaşi, stăpânind aproape 120 fălci. Are o biserică, cu patronul „Pogorârea Sfântului Duh”, zidită de Matei Milo. Singura dată pe care o găsim e acea de 1799, săpată pe saltarul unei mese. Formează o parohie cu Fântâna Mare. Biserica e împroprietărită cu 8,5 fălci. Şcoala din Fântâna Mare serveşte şi acestui sat. Satul se spune că n-a fost totdeauna unde se află astăzi, ci mai spre nod-est., pe

---

[1183] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, vol. V, București 1902, pp. 524, 525

o vale a dealului Palade, acolo unde şi acum mai există câţiva arbori roditori, urmele livezilor satului. El a fost mutat aci de Matei Millo, fiul lui Vasile Millo, foşti proprietari. În 1803, „Spătăreşti, al spătăresei Millo, numără 65 liuzi (oameni străini, aduşi din Galiţia – n. n.), plătind 560 lei bir anual, fiind şi 12 liuzi de cei fără bir (slugile la conac – n. n.). Ei se ocupau cu plugăria, având loc puţin şi făceau draniţă" (*Uricar*, vol. VII, p. 249). Rari se mai găsesc astăzi oameni din Spătăreşti care să se ocupe cu făcutul draniţei"[1184].

1915: „În Spătăreşti, Suceava, se juca: hora, cărăşelul, hârlăuanca, băeţelul, corăgheasca, polca, rusasca, leşasca, căzăceasca, gândul mâţei, căţaua, bătrâneasca, ungureasca"[1185].

1921: În baza Legea pentru reforma agrară, promulgată prin Înaltul decret regal No. 3093/921, Comisiunea judeţeană de expropriere Suceava, adică fostul judeţ din preajma Fălticenilor, compusă din Preşedinte, C. Dobrescu (uneori, M. Rădulescu) / Membri: C. Văleanu, consilier agricol, D. Tatos, supleantul proprietarilor, Gh. Ioniţă, delegatul sătenilor (în unele cazuri: I. D. Popescu şi Vasile Popescu). / Secretar, I. C. Manoliu, a emis următoarele extrase de hotărâri: No. 41. Din moşia „Holm" **Tarna Mare**, proprietatea Casei Rurale din comuna **Şoldăneşti**, judeţul Suceava, fiind expropriat terenul, în întindere de 116 ha, s-a fixat ca preţ al terenului expropriat câte 2.210 lei de fiecare ha. /

[1184] Ionescu, Serafim, *Dicţionar geografic al Judeţului Suceava*, Bucureşti 1894, p. 323

[1185] Lupescu, Mihai, *Intratul flăcăilor şi scosul fetelor la horă*, revista *Ion* Creangă, Nr. 6/1915 apud Niculescu-Varone, G. T., *Dicţionarul jocurilor româneşti*, Bucureşti 1931, p. 174

Procesul-verbal încheiat în ziua de 24 iunie 1922: 2) Moşia **Şoldăneşti**, proprietatea domnului Manea Hadzi. Comisiunea, în unanimitate, este de părere că, întrucât domnul proprietar are investiri importante în clădiri, inventar agricol, instalaţiuni; apoi, tot cu unanimitate, constată că moşia, fiind în regiune de şes şi într-o regiune cu cereri de împroprietărire mijlocii, având şi investiri importante, ar urma să se rezerve proprietarului, conform art. 8, alin. c din legea agrară, cota de 300 ha şi, peste aceasta, încă 50 ha, pentru un număr de 162 capete de vite mari, ce posedă. Cum însă proprietarul posedă, astăzi, 260 ha teren cultivabil, comisiunea, cu majoritate, constată că nu este loc de a se proceda la expropriere. / „Procesul-verbal din 21 iulie 1922. Astăzi, fiind termenul pentru darea hotărârii relative la exproprierea moşiilor din comuna **Şoldăneşti**, pentru constituire de islazuri. S-au prezentat domnii membri Dimitrie Verdeanu, Gheorghe Teodorescu, Ioan D. Popescu şi Gheorghe Ioniţă, Ştefan Condurariu – delegat ales de săteni, şi domnul Dimitrie Nechifor, primarul comunei Şoldăneşti; de asemenea, s-au prezentat domnii proprietari Manea Hadzi, David Tatos, Aurel Mihăiţă – din partea doamnei Natalia Titus Ionescu, a răspuns soţul dumisale, asemenea şi din partea doamnei Anette C. Românescu a răspuns soţul domnul C. Românescu, autorizaţi cu procură în regulă, procedură îndeplinită pentru toate părţile. Având în vedere că întrucât legea nu defineşte nicăieri ce înţelege prin păduri de şes, păduri de deal şi păduri de munte, comisiunea, în mod prealabil, a hotărât, în unanimitate, că înţelege prin păduri de şes pădurile situate la acelaşi nivel (cu mici deosebiri) cu moşiile care vor fi definite de şes şi în care fiecare dintre aceste păduri se află situate. Pădurile de

deal, acelea care, fie că sunt situate pe moşie de deal sau o moşie de şes, acestea vor prezenta o diferenţă de înclinaţie (de nivel) în apropierea unui unghi de 45 grade şi ar avea o înălţime destul de însemnată. Comisiunea, în unanimitate, hotărăşte că pădurile, atât ale Statului, cât şi cele particulare, din raza comunei Şoldăneşti sunt păduri de deal şi ca atare pot fi expropriate. Luându-se, apoi, în cercetare şi revizuire lucrările anterioare pentru constituire de izlaz, s-au decis următoarele: Comisiunea, în unanimitate, confirmă toate lucrările anterioare de expropriere şi constituire de islaz comunal, aşa după cum se specifică şi în procesul-verbal al comitetului de ocol Fălticeni din 23 februarie 1921 şi constată că nevoile satelor Hârtop şi Şoldăneşti au fost satisfăcute. În ceea ce priveşte pentru satisfacerea lipsei de 23 hectare, pentru satul Lencuşeşti, atribuieşte comunei şi în folosul satului Lencuşeşti porţiunea de aproximativ 11 hectare, expropriate tot astăzi de comisiunea de expropriere şi situate astfel: cu şoseaua Gârla, locul expropriat şi restul moşiei Ciorsaci”[1186].

1937: „În Spătăreşti, judeţul Baia, se fac ouă roşii şi la Sf. Gheorghe, dacă el nu cade în săptămâna luminată”[1187].

1948: „Membrii corpului didactic cuprinși în alăturatele tablouri, care fac parte integrantă din prezenta decizie, ale cărora raționalizări, fixări li repartizări au fost anulate cu decizia Nr. 164.743 din 1948, rămân la dispoziția ministerului, fiind obligați să ceară detașarea în posturile ce vor fi publicate vacante: **Radu Ioan**, Școala

[1186] *Monitorul Oficial*, nr. 52 din 8 martie 1924, pp. 2627-2631
[1187] Gorovei, Artur, *Ouăle de Paşti*, Bucureşti 1937, p. 58

Nr. 4 mixtă Șoldănești, postul III; **Radu Lucreția**, Școala Fălticeni Nr. 4 Șoldănești, postul IV”[1188].

SPEIA

(Chivărul, înglobat în Speia, comuna Speia, raionul Arenii Noi, Moldova).

1635, septembrie 1: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod feciorilor fostului hatman Şeptilici, Iliaş şi Gheorghiţă, nepoţii lui Solomon vistiernic, „spre aceea să fie volnici a ţine şi a oprin satul **Chivărul** (înglobat în Speia, comuna Speia, raionul Arenii Noi, Moldova), ce este în ţinutul Orheiului, cu tot venitul… De aceea, voi, toţi sătenii din Chivăr, să aveţi a asculta de dânşii întru tot ce vă va da învăţătură”[1189].

1904: „**Speia**, sat în judeţul Bender, volosti Teliţa, aşezat pe malul Nistrului, între satul Şerpeni şi Teliţa. Are 89 case, cu o populaţie de 683 suflete; 263 vite mari. Sunt vii şi grădini cu pomi”[1190].

[1188] *Monitorul Oficial*, Nr. 194, 23 august 1948, pp. 6963, 7021-7023

[1189] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 225, p. 265

[1190] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 195

SPERIAŢI

(Periiaţi, azi Speriaţi, apoi Zăbrăuţi, contopit cu Moviliţa, comuna Moviliţa, Vrancea)

1495, martie 13: Întărit de Ştefan (cel Mare) voievod fraţilor Cârstea, Dobrul, Neaga şi Nastea, care cumpără, cu 25 zloţi, de la fraţii Şteful, Ion şi Stana, fiii fostului stolnic Ioanăş, „ocina lor dreaptă, jumătate din satul pe Zăbrăuţi, anume jumătate din Spăreaţi, unde a fost Spăreatul, partea de jos”[1191]. Hotarul, din veac.

1633, ianuarie 12: Zapisul pârcălabului Dimula, în care mărturiseşte că a venit înaintea sa Partenie, egumenul de Tazlău şi, dinaintea lui Gligorie, egumenul de Berzunţ, „a venit Zaharia Futichi şi a vândut un pământ în frunte, din bătrânul Molneştilor, Neculei lui Crucian şi soţiei lui Maria, din apa Siretului până în Drumul Furilor, în hotarul **Zăbrăuţului** (comuna Moviliţa, Vrancea), cu tot venitul şi cu 9 săpături în dumbravă şi cu pomeţi, drept 17 ughi şi un bou şi o vacă cu viţel… / Aşijderea, au venit Vasile Logoş şi femeia lui Gaftona, nepoţii lui Girduman, Vasile, feciorul lui Lazăr, nepot lui Girdoman, şi au vândut o jumătate de răzor, drept 18 ughi şi o vacă cu viţel şi o pereche de cizme. / Şi a mai venit Costul şi a vândut un răzor jumătate, în sat în **Periiaţi** (azi Speriaţi, azi Zăbrăuţi, contopit cu Moviliţa, comuna Moviliţa, Vrancea), drept 8 ughi jumătate, iar din partea Girdo-

---

[1191] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 183, pp. 331-333

măneştilor. / Aşijderea, Oprea, fecior lui Lazor, a vândut un pământ în frunte Neculei lui Crucian şi femeii lui Maria, iar în sat în Periiaţi, din apa Siretului, până în hotarul Zăbrăuţului… / Şi s-au prilejit şi alţi oameni buni, anume Tauca, Nenea Buhudaiul, Stan Coţofană şi Iosip Precup ot **Drăghiceşti** (azi Drăgugeşti, comuna Helegiu, Bacău) şi Nechita Freanţ şi Cozma Freanţii"[1192].

1637, iulie 13: Crăciun şi femeia lui Teodoram fata lui Ion, vând vornicului Tănasie, drept 7 lei bătuţi, „un pământ în frunte, în sat în **Ţigăneşti**… dinaintea Oprei se-a fost pârcălab, Cacovei din **Cruce** (înglobat în Panciu, Vrancea), Mihăilă, Pătrăşcan şi Obrejie din **Ţigăneşti** (comuna Boloteşti, Vrancea), Ion Dragotă şi Tidor vătămanul din **Băloteşti** (Boloteşti, comuna Boloteşti, Vrancea), Ion vătămanul şi Gheorghe din **Spăreaţi** (în Moviliţa, comuna Moviliţa, Vrancea)… Şi am fost şi eu, Costin Bârlibaş de **Focşeni**"[1193].

1643, august 31: Loghin şi femeia lui Cârstina cumpără „de la Andriu din **Buteşti** (comuna Ungureni, Bacău) două pogoane din dealul dinspre **Spăreţi** (Speriaţi, apoi Zăbrăuţi, înglobat în Moviliţa, Vrancea), drept 40 lei bani buni. Şi au fost oameni buni din **Băloteşti** (comuna Boloteşti, Vrancea), anume Abruzachie, Ion Muşi, Apostol, Onufrie şi Neca. / Şi eu am dăruit lui Ion Cătena din vale, din via **Branişte** (la confluenţa Jijiei cu Prutul, Iaşi), la vânzare, ca să ştie şi Andrei. Cine va găsi în acea Branişte să taie vreun lemn, să fie de gloabă mare. Din gard, dat-am până la vale, Cine se va ispiti în acea

---

[1192] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 268, pp. 339, 340

[1193] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 151, p. 143

Branişte, fără de Loghi, să fie triclet şi proclet 118 Oteţi de la Niceea”[1194].

1774, iunie 26: Satul **Spărieţii**, ţinutul Putnii, ocolul Zăbrăuţului, după recensământul lui Rumeanţev[1195], avea **toată suma caselor 49**. Scădere rufeturi 11: 2 mazili şi ruptaşi, 4 popi şi diaconi, 2 nevolnici, 1 slujitor, 2 slugi. Rămân birnici 38. / **Birnici**: Ion Bahul, vornic / Iftenie, vătăman / Grigoraş a prescurniţii / Neculai Gârlian / Toader Apostol / Năstasă a Despii / Costantin Aga / Costantin Păragină / Dumitru Pârţan / Vasile Poşorcan / Toader Verdeş / Vasile Hăbiac / Andrei Ciolac / Alicsandru Mişină / Neculai Bahul / Ion Voicu / Ion Zgârce / Toader, rotar / Toader Gotul / Marcu, muntean / Mihăilă, muntean / Dumitraşco, muntean / Ştefan, argat / Grigoraş Cantimir / Ion Paizan / Tănase, muntean / Ştefan, chelar / Avram, muntean / Voico, chelar / Vasile, cărnar / Toader Berbece / Ion Bădălău / Mănăilă / Petre / Ion Hăbăciac / Gheorghe Hăbăciac / Postolache Fofică / Pavel Odobescul. // **Rufeturi:** Pătrăşcan, slugă dumnealui banului Neculai Ruset, staroste / Panhile, chelar, la fel dumisale / Apostol Mezân, mazil / Vasile Corodian, ruptaş / Manolache, nevolnic / Ioniţă Săvoiul, nevolnic / Popa Ion Nica / Popa Vasile / Popa Costantin / Diaconul Panaite / Ioniţă Turturică, slujitor.

1902: „**Sperieţi**, cătun în judeţul Putna, plasa Şuşiţa, comuna Diocheţi, situat pe Dealul Crucii, care e

---

[1194] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 156, p. 150

[1195] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 295, 296

tăiat de apa Zăbrăuțului. Are o populaţie de 426 suflete; o biserică, cu hramul Sf. Ion”[1196].

SPERIAŢI

(sau Spăriaţi, Spărieţi, Lăpuşna, Moldova).

1641, aprilie 22: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui armaş Ştefan, care primeşte uric pentru dania domnească „o selişte cu numele **Spăriaţii**, din ţinutul Lăpuşnei, care a fost a noastră dreaptă domnească, ascultătoare de ocolul târgului nostru Lăpuşna, ca să aibă a-şi aşeza sat… şi să-i fie lui hotarul după vechile sale hotare, dinspre toate părţile, pe unde au trăit din veac”[1197].

1720, decembrie 26: Împărţirea moşiilor rămase de pe urma lui Ştefan Darie stolnicul, între noştenitorii lui Ştefan Darie… / şi au venit în partea lui ginerilor Toader Mălai şi neculai Brăescul sate întregi **Spărieţii, Băbiceni, Petroasa** şi **Tufeştii**, şi jumătate de sat de **Perişori**, iar în partea ginerilor lui Gavril Donici şi ai Mariei s-au venit sate întregi **Căţelenii, Mireştii, Stolnicenii** şi **Zămeştii** la Vaslui şi jumătate de sat **Perişori**”[1198].

1766, februarie 28: Fraţii Grigoraş şi Constantin Cazimir vând şi dăruiesc mănăstirii Driano din Rumelia,

---

1196 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 455
1197 Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 36, pp. 53-56
1198 Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 131, pp. 155, 156

căreia îi este închinată mănăstirea Sfântului Ioan Zlatous din Iaşi, „jumătate de sat **Spărieţi** ot ţinutul Lăpuşnei, însă această jumătate de sat, făcând-o în două, am dat jumătate danie… iar cealaltă jumătate am vândut-o sfintei mănăstiri drept 100 lei bătuţi… / moşie ce ni se trage de pe părinţii noştri Ion Cazimir, care i-a fost zestre dată de la moaşa (bunica) noastră Stănica Mălăiala, ce a avut-o de pe tatăl său Ştefan vel (mare) armaş, după cum arată ispisocul lui Vasile vodă din let 7149 (1641), aprilie 22”[1199].

1768, iunie: Hotarnica moşiilor **Boghiceşti, Târgul Lăpuşnei** şi **Spărieţii**, ale mănăstirii Ioan Zlataus din Iaşi, făcută de vornicul de poartă Carp Picioroagă şi de mazilul Simion Roadi Dial, din porunca lui Grigore Ioan Calimah voievod, care îşi încep cercetările din „locul **târgului Lăpușnei**, ce-l are cu ispisoc gospod (domnesc) și **Boghiceni**, ce-i are cumpărătură de pe la răzeși, care sunt lângă locul târgului Lăpușnei, pe Călmățui, și **Spărieții**, ce sunt iarăși lângă locul târgului Lăpușnei, care aceste două sate le-a cumpărat Sfinția Sa părintele Paisie arhimandritul, egumen de Sfeti Ioan, care părți de moșie a locului târgului Lăpușnei, fiindcă se împresurase de către unii și alții, poruncește Măriia Sa Voievodul ca, după cartea de blestem ce s-a făcut de către Pre Osfinția Sa, părintele mitropolitul chir Gavril, citindu-se întru auzul tuturor târgoveților din Lăpușna, şi a împrejurașilor, și, după cartea de blestem, pe mărturia și arătarea unor oameni bătrâni, pe unde s-ar dovedi hotarele vechi, pe acolo să alegem și să hotărâm atât locul târgului Lăpușnei, cum și alte hotare dimprejur, ce s-au arătat mai sus,

[1199] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 183, pp. 213, 214

care carte gospod de poruncă scria către Dariie Donici și către Dumitrachi vel serdar ca înşiși dumnealor să se scoale și să vină la hotărât, iar neputând veni dumnealor, să orânduiască pe un mazil din parte locului, pe cine or socoti că este om de ispravă, și fiindcă dumnealor au avut alte trebuințe ale ținutului, au rânduit pe Sfinție Sa Anthim, egumen de la sfânta mănăstire Sfeti Arhanghel din Chișinău și pe Simeon Roade Dial mazil. / Deci, am mers întâi la moșia **Boghicenii**, ce este în fundul Călmățuiului, și am strâns și pe alți răzeși și împrejurași, anume pe preotul Ioan Boghian, ce a fost răzeș de Boghicenii, pe Grigori sin (fiu) Istrate din Costești, răzeș, pe Dănilă braț Istrati, răzeș, pe Iovul brat (frate) altui Istrate Ciobotariul, pe Manole Gotcă căpitan din Bujor, pe Constandin sin Gligoraș, călăraș din Borzești, și am purces, cu toții, a căuta semnele hotarului Boghicenilor, după un suret de hotarnică, ce ni l-a arătat Sfinția Sa egumenul, din velet 6997 (1489), ghenarie 9, și după arătarea răzeșilor, purcegând întâi dintr-o piatră hotar, ce am pus-o în capul moșiei din jos, în colțul dinspre apus, în fața Călmățuiului, la mijlocul Zăpodiei și în capul moșiei Oii, drept ruga văii Socilor, unde au dat seamă că a fost hotar vechi, și, de acolo, am purces drept la vale, înspre răsărit, la matca Călmățuiului, la lac, unde este și hotar vechi, din jos de lac, ce desparte locul târgului Lăpușnei, în jos, și Boghicenii, în sus, și de acolo, tot înspre răsărit, curmeziș tot alăturea cu locul târgului, peste deal, la Fântâna Mare, unde este hotar în deal, și de acolo, tot înspre răsărit, pe la capul Mladenului, la ruptură, în zarea Lăpușnei și din sus de ruptură este piatră hotar, și de acolo purcede în sus, tot zare dealului Lăpușnei, pe dinspre apus, și tot alăturea cu locul târgului Lăpușnei, până la Cuibul Brahnii, unde a

fost și bour într-un stejar și au dat seamă că au fost și piatră hotar, lângă o beșică de moviliță, și acolo am pus piatră hotar, în movilița coastă Boghicenilor, și până acolo o mers tot alăturea cu locul târgului, iară de acolo a purces tot în sus, zarea Lăpușnei, alăturea cu Mlădineștii, prin Dumbravă și cu Trifeni, ce le zic acum Pașcanii, și tot față Lăpușna, în sus, alăturea cu moșia Hâncului, cu Perienii, Săcărenii și cu Corneștii, tot în sus fața Lăpușnei, și trece printr-o limbușoară de pădure, și tot în sus, prin dumbravă, alăturea cu Dragomireștii, până unde se întâlnește cu fundul Bojorului, moșia Pitroșeni a mănăstirii Bărboiului, și acolo, în prăvalul apei în dumbravă, am pus piatră hotar, fundul și de acolo purcede drept în jos și cam la vale, prin dumbravă, pe prăvalul apei, alăturea cu Pitroșeni, drept în movila Petricăi, și de acolo, tot în jos, până în capul Dumbrăvii, într-o moviliță, și de acolo, tot în jos și la vale, cam pe costișă, tot alăturea cu Chetroșeni, și trece printre niște stejari și, unde se sfârșesc stejarii, este un cap de pisc, în costișă, și acolo am pus piatră hotar în coasta Boghicenilor, și, de acolo, tot în jos costișe, tot alăturea cu Pitroșeni, până peste o vâlcică cu stejari și în costișa din jos se sfârșesc Petroșenii, unde sunt și pietre hotare, una poprește pe Petroșeni, și alta caută în jos până la capul moșiei Mârzeștilor, și acolo am mai pus o piatră hotar, ce caută înapoi, la piatra ce am pus-o în pisc, în costișă, și de acolo merge tot în jos, alăturea cu capul Mârzeștilor, peste drum, la o piatră hotar vechi, ce este în capul unui pisc, care piatră desparte Mârzeștii de Boghiceni, și de acolo, tot în jos și cam la vale, și peste vale, și la deal, și peste deal, și iar la vale, peste drum și peste vale, și la deal, într-un pisc înalt, iar este piatră hotar, care desparte Mârzăștii de Boghiceni, și,

de acolo, tot în jos, cam la vale, tot alăturea cu Mârzeştii, peste zăpodie, până într-o piatră veche, ce este în şleahul cel mare, ce este fundul Mârzeştilor, şi de acolo, tot în jos, şleahul şi cam la vale, tot alăturea cu Mârzeştii, până într-altă piatră, ce desparte Mârzeştii de moşia Oi şi, de acolo, tot în jos şi cam la deal costişa, faţa Călmăţuiului, alăturea cu capul moşii Oi, şi până în piatra ce am pus-o întâi, drept ruga văii Socilor, şi acolo s-a încheiat hotarul moşiei Boghicenilor. / Deci vrând ca să ne apucăm şi pentru **hotarul târgului Lăpuşnei**, am strâns întâi pe târgoveţii din târgul Lăpuşnei, oameni bătrâni şi tineri, cum şi pe alţi împrejuraşi, anume pe Pascal sin Isacă, om bătrân, Andrei Cârpă bătrân, Savin Podolanul bătrân, Apostul Ţucă bătrân, Gheorghiţă Munteanul, Neculai Ciobotariul, Ioniţă sin Iosăp, Ioniţă sin Cununii, Parfene Mârza, Stahi Codreanul, toţi târgoveţi din târgul Lăpuşnei, şi pe Savin, bătrân din Hănceşti, ce a fost mai înainte şi vornicel în târgul Lăpuşnei, şi pe Antohi Grosul din Păşcani, şi aşa, fiind cu toţii adunaţi, întâi le-am citit cartea de blestem, ca să mărturisească adevărul pe unde au apucat, din bătrâni lor, şi ştiu că au îmblat hotarele locului târgului Lăpuşnei din vechi. Şi după cartea de blestem, am purces ca să ne arate locul târgului şi am mers întâi la hotarul târgului din jos, pe apa Lăpuşnei, în gura Negrii, şi acolo ne-au mărturisit Savin Tabără ot Hănceşti şi Pascal sin Isacă cum că ei au fost faţă când a hotărât locul târgului Lăpuşnei un Lupul Mataragiul, în zilele lui Mihai vodă Racoviţă, care acel Lupul Mataragiul a adus pe un Antoni Mârza, din Ţara Turcească, om bătrân. şi pe un Grigorăşcuţ din Ciuciuleni, om bătrân, şi pe Ştefan Vrabie din Drăguşani, bătrân, care fusese trăitor, mai înainte, aice, în Lăpuşna, şi aşa au arătat acei

oameni bătrâni, atunci, că așa au apucat din bătrâni lor, că hotarul târgului Lăpușnei merge din movila Horjii, ce este în șesul Lăpușnei, lângă Gloduri, și trece drept peste apa Lăpușnei înspre răsărit, și drept în gura văi Negre, și, după arătarea acelor oameni bătrâni, atunci, așa ne-au arătat și ei acum, fiindcă ei au fost, atunci, împreună cu Lupul Mataragiul, la acea hotărâre și de acolo apuca drumul Măjilor drept la deal înspre răsărit, alăturea cu Mărgilații, până în vârful dealului, într-o moviliță, și tot înspre răsărit, tot drumul Măjilor și alăturea cu Cărpenenii, ce sunt dinspre Sărata, și tot înspre răsărit și peste dealuri, în curmeziș pin dumbravă și alăture cu Rediul Nantu, pe din sus, și tot înspre răsărit și la vale, și peste Sărata, alăturea cu Merișeni, până în vârful dealului, deasupra Caprii și deasupra Zgârcului, și acolo, în vârful dealului, am pus piatră hotar colți și, de acolo, merge drumul în sus, pe muchie, pe deasupra Zgârcului, până în fundul Zgârcului, în deal, în Poeniță, unde vine drumul Lăpușnei și merge la Hăncești, și în margine drumului dinspre Zgârcă, am pus două pietre colți, înăuntru, în moșia târgului, și de acolo, drept înspre răsărit, la vale, prin pădure, prin Lacul Negru, și la vale, peste câmp și peste valea Nemesnicului, pe la Fântâna lui Maftei, și lângă fântâna de la deal s-a pus piatră hotar, și de acolo, la deal, înspre răsărit, până în vârful dealului dinspre Cogâlnic, și alăturea cu Iurieștii, și în deal am pus piatră hotar, și de acolo, drept la vale, pe Cărările Nante, înspre răsărit, până în apa Cogâlnicului, la iazul Iurieștilor, și de acolo, drept în sus apa Cogâlnicului, până în moșia Cărăbățului, și, de acolo, taie drept înspre apus, pin ruga văi Fânațului, alăturea cu Cărăbățul, la deal, pin pădure, până în vârful dialului, și, de acolo, apucă zare dealului drept

în sus, până în hotarul Spărieților, și de acolo purcede drept la vale, înspre apus, înspre târgul Lăpușnei, pe deasupra Ciocârlanului, unde este și hotar vechi, și tot înspre apus, alăturea cu Spărieții, până la ruptura Făureștilor și este hotar vechi, și de acolo purcede zarea dealului Făureștilor, în sus tot alăturea cu Spărieții, până în zarea dealului Dezbrăcății, și este hotar vechi, și de acolo face drept la vale, înspre apus, până în matca Făureștilor, și este hotar vechi, în matca Făureștilor, unde se desparte locul târgului de Conojeni, și de acolo, tot înspre apus și la deal, până în zarea dealului Lăpușnei, la o movilă, și am pus piatră hotar, unde au dat seamă că a fost hotar vechi, și de acolo, drept la vale, înspre apus, la apa Lăpușnei și în malul Lăpușnei dinspre răsărit au dat seamă că a fost hotar vechi, dar nu s-a găsit, și acolo am pus hotar, care desparte locul târgului de Mlădinești, și de acolo, peste apa Lăpușnei, drept la deal, în capul dumbrăvii, unde au dat seamă că a fost și bour într-un stejar, unde se cheamă la Cuibul Brahnii, într-o piatră hotar, ce este în coastele Boghicenilor, într-o moviliță, și de acolo purcede zarea dealului Lăpușnei, în jos, alăturea cu Boghicenii, până la ruptura unde este și piatră hotar, din sus de ruptură, și de acolo taie drept înspre apus, prin capul Boghicenilor și prin capul Mladinului, pe la Fântâna Mare, și tot înspre apus și la deal, și în dial este hotar vechi, și de acolo, tot înspre apus și tot alăturea cu Boghicenii, drept la ruga văi Socilor, unde se coboară drumul și, la vale, la matca Călmățuiului, la lac, și din jos de lac este hotar vechi, și peste matca Călmățuiului, tot înspre apus, în costișă, la o piatră ce este în capul moșiei Oii, drept ruga văii Socilor, și di acolo purcede drept în jos costișa, alături cu capul Oii și până într-o piatră, ce s-a

găsit în costișă, în care piatră este cruce săpată într-însa, care desparte moșia Oii de Strâmbeni, și este și alt piatră, ce este colț și fund Oii, și de acolo purcede tot în jos, alăturea cu Strâmbenii și cu Horjești, și peste Călmățui, înspre răsărit, pieziș peste dealuri, până la apa Lăpușnei, la movila Horjii, drumul până la Gloduri, la matca Lăpușnei, de unde am purces întâi, și așa s-a încheiat tot locul târgului Lăpușnei. / Deci, vrând să hotărâm și **Spărieții**, am strâns pe răzeși și pe alți împrejurași, anume pe Savin Tabără, Pascal sin Isacă, Pavăl Buruian din Drăgușeni, Sandul Mălai Rău ot tam (de acolo), Niță sin Vasile ot tam și Ilia Buruian ot tam (din Drăguşeni) și alții, care sunt arătaţi la hotarul târgului, și am purces întâi din hotarul Dezbrăcății, ce este în zarea dealului care desparte moșia Conojenii de Spărieți și de locul târgului, și de acolo purcede drept în jos, înspre târgul Lăpușnei, la vale, muchia pe deasupra Făureştilor, prin ruptură și din deal de ruptură este piatra hotar vechi, și, de acolo, drept înspre răsărit, pe podiș, până deasupra Ciocârlanului, și de acolo apucă drumul dealului înspre răsărit, până deasupra Ciolanului, și de acolo apucă drept în sus dealul pe deasupra Ciolanului, până într-o poieniță, și tot în sus, până în dumbrăviță, și tot pe deasupra Ciolanului și pe câmp, pâră în fundul Ciolanului, și acolo, din jos de drum, este hotar vechi, care desparte Spărieții de Conojeni, și de acolo purcede drept la vale și cam pe podiș, înspre apus, alăturea cu Conojenii, și merge tot înspre apus și alăturea cu Conojenii până în hotarul de deasupra Dezbrăcaţii, de unde am purces întâi, și așa s-a încheiat și hotarul Spărieților, cu semnele de mai sus arătate”[1200].

[1200] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 186, pp. 217-222

1904: „**Sperieţul**, sat în judeţul Chişinău, volosti Lăpuşna, aşezat în fundul văii Sperieţilor. Are 95 de case, cu o populaţie de 797 suflete; 203 vite mari. Locuitorii sunt ţărani români, care posedă pământ de împroprietărire 584 deseatini. Proprietarul armean, Grigorie I. Manuc-Bey, are 815 deseatini"[1201].

SPERIEŢI

(sat între Huşi şi Pădureni, Vaslui).

1429, iunie 3: Întărit de Alexandru cel Bun fiilor lui Oană, vornicul de Suceava şi, ulterior, de Tulova, Lazăr, Stanciul şi Costea, care primeau uric pentru, pe lângă alte sate din viitoarea Bucovina, şi pentru satele „Gândinţi, la Cobâla… şi pe Orbic, Seliştea, unde este curtea lor, şi Zagoreni, mai sus de Cociman şi unde a fost Başea, şi Costinţi, la obârşia Orbicului, şi Moişinţi, la Iucaş, unde a fost vie, şi Plopeşti, la Slatină, şi Dumitreşti, mai în jos de Iaz, şi Cărbuneşti, la Văratic, şi amândouă seliştile lui Drăghici, pe Bistriţa, şi moara… iar la Dumbrava Înaltă satele: unde este vătăman Minco, şi, pe Iubăneasa, la Iaz, şi unde este Stan; iar hotarul lor să fie cât vor putea să folosească destul trei sate; şi peste Prut, la Derenice, zece locuri**:** unde a aşezat sat Stanco, la Cornul Lâcinului, şi Fântâna Rece, şi unde este Andiaş, şi Bahmatăuţi, şi, pe Ciuhru, sub Horodişte, şi Suhoverhul,

[1201] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 195

unde este Ion al lui Filea; în tot acest hotar să-şi întemeieze zece sate; şi **satul Spărietului, la obârşia Dobromirei, cu vechile şi dreptele hotare**; şi, pe Prut, zece locuri, să-şi întemeieze zece sate de această parte a Prutului; iar hotarul acestor sate care sunt pe Prut să fie anume de la Unghiul Strâmt, care este mai sus de satul lui Ivan Şurinschi, apoi în jos pe Prut, până la balta care se cheamă Ochiul, apoi drept la Pârâul Sărat, apoi în sus pe Pârâul Sărat, până la pârâul care se cheamă Dobromira, apoi pe Dobromira în sus, până la Unghiul Strâmt, pe Prut; acesta le este tot hotarul”[1202].

SPINENI

(include Solcani, pe Pârâul Negru, Neamţ).

1607: Tivodar sin (fiu) Ion, nepot Petrei lui Văscan ot **Bătărăşti**, vinde Chiriţei, feciorul lui Ifrim ot **Spineni**, drept 18 lei bătuţi, „a mea dreaptă ocină şi moşie din satul **Solcani** (înglobată, azi, în Spineni), din vatra satului şi din ţarină, cu curătură în dumbravă, cu livezi şi cu tot venitul, dintr-acea parte a treia, parte din partea Codleniască, şi o parte din a şasea din a treia parte a Matocăi… dinaintea lui Ştefan Chihaea şi Arsănie brat (frate) lui Ştefan ot **Căţăleşti**, Costân ot **Spineni**, Ştefan

[1202] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 90, pp. 134-136

Lupeş ot **Căzăneşti**, Stratul ot **Alboteşti**, Gherman ot **Prăjeşti** şi a lui Gavril Golăe ot **Hălăseni**”[1203].

1607: Balic vinde lui Istratie, drept 5 ughi (ducaţi ungureşti), „parte din satul **Şolcani**, din partea Albeştilor, a cincea parte… dinaintea lui Ciomârtan din **Căţăl**, Ionaşco şi Gligorie a lui Bâtcă din **Iteşti**, Ion Văscan şi Nistor călugărul, nepot lui Crăciun Popău din Solcani”[1204].

1607, mai 21: Ispisoc de judecată de la Simion Moghila voievod, după ce răzeşii Parasca, Agafia, Zlata, Sora, Varvara, Toma, Magda, Costin şi Ion sin (fiu) Pavel au tras (la judecată) pe Alexa biv (fost) postelnic pentru părţile lor de ocină din satul **Şolcanii**, ce-s pe Pârâul Negru, şi au zis înaintea noastră precum că ei n-au vândut părţile lor de ocină din acel sat lui Stănilă, ce a fost şoimar, şi nu s-a scis cu bună voia lor în ispisocul ce-a avut Stănilă de la Petru vodă, ci s-a făcut neadevărat şi viclean. / Drept aceea, am judecat după legea ţării şi am dat acestor mai sus scrişi să aibă a jura 24 de jurători, precum că ei nu şi-au vândut părţile din satul Şolcani; iar când a fost la zi… şi au jurat în faţa noastră, Alexa biv postelnic a lăsat lor acele părţi de ocină”[1205].

1608: „Cum s-a făcut o moarte de om în satul **Şolcani**, în ţinutul Neamţului, şi pentru acea moarte de om s-au lepădat ăilalţi fraţi ai Măgdălinei, toţi, şi s-au sculat de au luat bucatele altor oameni, dintr.alt sat, ce n-

---

[1203] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, p. 163

[1204] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, pp. 163, 164

[1205] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, pp. 164, 165

au fost având ocină acolo, în Şolcani, deci câţi fraţi a avut Măgdălina, toţi s-au lepădat, să nu plătească moartea de om, ci s-au sculat de au luat patru boi ai Măgdălinei din satul **Şofrăceşti**, din ţinutul Neamţului; pentru care au avut ocină acolo, în Şolcani, şi au pierit boii toţi patru pentru acea moarte de om, şi au fost mulţi oameni buni, anume Zaharia şi Marco din **Fărceşti**, Gligorie, Toader şi Cârstea din **Şolcani**. Deci aşa ştim noi cu sufletele noastre"[1206].

1608, iulie 13: Zapis de mărturie de la Nicoară logofăt, Vorântar comis, Ionaşco vahah za (la) comişei, Ionaşco spătar şi Toma ot **Dumeşti**, în care scriu cum a venit Toader sin (fiu) Nărica, nepot lui Matei şi a vândut comisului Bran drept 20 taleri gata, „din a şasea parte de sat **Şolcani**, a cincea parte", iar Toader sin Crăciun i-a vândut, drept 80 zloţi tătăreşti, „din a şasea oarte din sat Şolcani a doua parte"[1207].

1668, februarie 15: Ionaşco Maxim dăruieşte Aldei agă „partea lui din **Spineni**, de pe moşul (bunicul) One, pentru mult bine ce mi-a făcut la bătrâneţe"[1208].

1774, iunie: Satul **Spinenii**, ocolul Siretului, după recensământul lui Rumeanţev[1209], avea **toată suma caselor 13**. Scădere rufeturi 6: 2 popi, 4 mazili şi ruptaşi. Rămân birnici 7. / **Birnici:** Iordache Mârzac / Ion Hociungu / Gavril Tocilă / Ursul Tocilă / Gheorghe Niţă /

[1206] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, pp. 165, 166

[1207] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, pp. 165, 166

[1208] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, pp. 199, 200

[1209] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 68

Ştefan Costaş / Ioniţă. // **Rufeturi:** Popa Vasile / Diaconul Gheorghe / Antohi Lupeş, mazil / Vasile Lupeş, mazil / Ion Ciocan, ruptaş / Toader Răzmeriţă, ruptaş.

SPINENI

(„ce s-au chemet Căscoeşti”, pe Şacovăţ, lângă Tungujei, comuna Ţibăneşti, Iaşi).

1483, august 14: Întărit de Ştefan voievod lui Necoară şi Once, feciorii lui Oniţă, care primesc uric pentru „a lor dreaptă ocină şi cumpărătură, pe un sat, anume Gârbeştii pe Şacovăţ, care l-au cumpărat tatăl lor, Oniţă, de la Sima a lui Draguş şi de la feciorul lui, Danco, drept 70 zloţi tătăreşti, dintr-un uric ce-a avut Dragoş Gârbea, tatăl Simei, ca să le fie lor uric şi nepoatei lor, Marinii. Şi iarăşi dăm şi întărim slugii noastre Necoară, feciorul lui Oniţă, osebit de fraţii lui şi de nepoată-sa Marina, satul anume Tungujenii şi jumătate de poiană la câmp cu Ţibăneştii, care a cumpărat el acel sat şi acea jumătate de poiană de la Tunga, drept 160 zloţi tătăreşti, Iar dresurile ce-a avut el de cumpărătură le-a dat în mâinile lui Necoară sin Oniţă. Iar Tungul a cumpărat acel sat, Tungujănii, de la Dima, fratele Simii logofăt, şi de la Şandra cel Negru, drept 70 zloţi tătăreşti. Şi iar a cumpărat Necoară, feciorul lui Oniţă, de la feciorii Cascăi, anume Nicoară şi Giurge şi Toader, şi de la sora lor

Rusca şi Trâca, o bucată de loc dintr-a lor sat, Cascoteşti, drept 27 zloţi tătăreşti"[1210]. Hotarul, din veac.

1578, iunie 29: Ispisoc de judecată de la Petru voievod, după ce Toader, Jurja, Sava şi Tudora, feciorii lui Nicoară Oniţă, şi seminţiile lor Efrim, Sora şi Baitar, toţi fiii lui Nicoară Oniţă s-au pârât cu Bărbânţă şi cu fraţii săi, copiii fiului Sorei, „pentru satul **Gărbeştii** şi satul **Tungujei** cu moară şi cu o bucată de pământ din **Căscoeşti** şi jumătate din poiana Mânăstirii, jumătatea dinsăre Şacovăţ, ce le-a fost cumpărătură de la popa Dumitru din Suceava, zicând cum le este lor ocină şi moşie, ca şi celorlalţi de mai sus scrişi, şi le este lor moş (bunic) Nicoară Oniţă ca şi lor. Astfel ei încă au aruncat cartea de la dânşii, cum că nu le sunt seminţie, nici nu le este lor ocină şi moşie, iar ei singuri au arătat înaintea noastră cum le sunt lor seminţie. Iar când, apoi, a fost în zilele bătrânului Petru vodă, iar popa Dumitru din Suceava, i-a răpus pe ei cu un uric şi le-a fost luat toate acele sate. Ei, atunci, n-au vrut să le rămână lor ocină, ci le-a dat 240 zloţi tătăreşti şi au răscumpărat singuri ocina, iar Bărbânţă şi cu fraţii săi, copiii Sorei, n-au vrut atunci să ia bani la aceasta, nici să plătească; astfel ei n-au vrut să-i pună în acel ispisoc… / Deci noi le-am dat şi le-am întărit, cum să le fie tuturor deopotrivă în acele sate, şi să aibă a le întoarce 800 aspri"[1211].

1585, septembrie 10: Carte de împuternicire, dată de Petru (Şchiopul) voievod vatafului Andrica (Gârbescu) vatag „să fie tare şi puternic a opri ocina din **Tunguzeai**

[1210] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 250, pp. 380, 381

[1211] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, pp. 110, 111

şi din **Căscoeşti** şi din poiana Mănăstirii, dinspre ai săi răzeşi, până ce ei îi vor plăti lui ferăe ce a dat el în visteria moniei mele, iar cui i se va părea cu strâmbul să stea de faţă înaintea domniei mele"[1212].

1585, septembrie 19: Ispisoc de judecată de la Petru (Şchiopul) voievod, după ce „Cposte aprod, Ile pitar şi cu toţi răzeşii lor, toţi nepoţii lui Nan Cascoe şi Toma Cascoe, s.au pârât cu Andreica Gărbăscul vătag, Petrea vătag şi cu Ion Văsicu, nepoţii lui Nicoară Oniţă, dinspre satul **Gărbeşti** pentru satul **Tungujei** şi cu loc de moară în Şacovăţ şi pentru o bucată de pământ din hotarul satul **Căscoeşti** şi cu parte de moară în Şacovăţ, şi pentru jumătate de poiană dinspre mănăstire, şi iarăşi cu moară în Şacovăţ, zicând Coste, Ilea, Condrea şi răzeşii lor cum este lor ocină satul Tungujei şi acea bucată de pământ, şi şi-au făcut singuri mănăstire, şi şi-au făcut însăşi şi de la domnia mea un ispisoc pe toată poiana care este mai sus scrisă. / Deci noi am cercetat privilegiile lor şi astfel am aflat cum coste aprod şi soţii săi să nu aibă treabă în satul Tungujei şi nici în acea bucată de pământ din Căscoeşti, căci este dreaptă cumpărătură bunilor Andreicăi şi soţilor săi; iar cea jumătate de poiană de la mănăstire şi cu moară în Şacovăţ, jumătate dinspre Şacovăţ, este tot lor cumpărătură de la Ţiban… deci Coste şi toţi răzeşii lui au rămas din toată legea ţării"[1213].

1634, mai 13: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Gheorghe Mancăşi din **Uricani** (comuna Miroslava, Iaşi), în baza zapisului de mărturie de la jupânul Toader,

---

[1212] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XIX, Iaşi 1927, p. 191

[1213] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XIX, Iaşi 1927, pp. 192, 193

Hilimon, Petre şi Gheorghe Ciupag din **Găureni** (azi Văleni, comuna Ţibăneşti, Iaşi), Toader grecul din **Făo-reni** (lângă Şcheia, Iaşi) şi Istrati din **Uricani**, care au mărturisit cum a venit Alexa sin Ion Strugari din **Spineni** (pe Şacovăţ, Vaslui) şi a vândut o parte din moşia **Poiana Mănăstirii** (comuna Ţibana, Iaşi) cu loc de prisacă şi de fânaţ, şi cu vad de moară pe pârâul Şacovăţului, din partea satului **Gârbeştii** (comuna Ţibana, Iaşi)… lui Gheorghe şi femeii lui Sorca, drept 25 taleri bătuţi”[1214].

1639, aprilie 12: Toader diaconul şi sora lui Safta, feciorii preotesei popii Daniil, nepoţii popii Fârtat, vând diaconului Ştefan din **Spineni** (comuna Ţibăneşti, Iaşi), drept 15 galbeni, „moşia ce avem în sat în **Grieşti** (comuna Ţibăneşti, Iaşi), dintr-a cincea parte a treia parte… dinaintea popii Iacov de **Iaşi**, popa Necula de **Grieşti**, Lungul armaşul din **Ţibăneşti** (comuna Ţibăneşti, Iaşi), Pântelei şi alt Pântelei, Zaharia şi David din **Olăşei** (comuna Totireşti, Vaslui), Strătulat, Dumitraşco, Vasile feciorul lui Gligorie din **Spineni** şi mulţi oameni buni”[1215].

1667, mai 10: Ispisoc de judecată de la Iliaş Alexandru voievod, după ce „s-au pârât Crăciun, femeia lui Irina, fratele său Margine şi nepoţii lor Todiraşcu şi Mărdare, strănepoţi Dumii Cruceriu, zicând că au uric de la Ştefan vodă cel bătrân, scriind pe sat pe **Căscoeşti**, ce este în ţinutul Vasluiului, iarî Strătulat, Misăilă, Paşco, Olintie, Chirilă, Postolacgi, Pentelie, şi Ionin, feciorul lui Enache vistiernic, aşa au dat seamă, cum că acolisesc ei

---

[1214] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 125, pp. 135, 136

[1215] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 100, p. 110

seliştea lor, ce se cheamă **Spinenii**, ce a fost din hotarul Căscoeştilor. / Domnia mea n-am crezut pe nici unii şi am trimis acolo pe Poeană uricarul şi a strâns oameni buni, anume popa Tănasie de **Grieşti**, Arsene, Irimia, Dumitraşcu, Toader, Vasile şi Tănasie din **Petreşti**, Istratie din **Drăgeşti**, Vasile de **Mogoşăşti**, şi au ales hotar acelui uric ce a avut Crăciun, Irina, Margine, cu nepoţii lor, precum le-au spus semnele din uric, iar acestor oameni, din satul **Spineni**, ce sunt de hotarul **Căscoeştilor**, li s-a ales să ţină pe unde a fost casa lui Ştefan Ungureanu, de la pârâul Rece, mai jos de fântână, dintr-un stâlp de piatră; de acolo, în jos, să ţină Spinenii, pe de amândouă părţile pe pârâul Cojanii, până în hotarul Grieştilor şi până în hotarul Petreştilor, şi pe acolo pe unde au jovăit de veci; că hotarl Spinenilor, ce s-au chemar Căscoeşti, nu merge până în Şacovăţ, ci este hotarul Grieştilor dinspre Şacovăţ, până în Ocniţa"[1216].

1902: „**Spinenii Noi** sau Fântânele, sat în judeţul Iaşi, plasa Turia, comuna Iepureni, înfințat în 1870, pe moşia statului Spinenii Vechi. / **Spinenii Vechi**, sat în partea de sud a comunei Iepureni, pe malul stâng al râului Jijia. Are o suprafaţă de 1.188 hectare și o populație de 136 familii sau 513 locuitori. Pe la 1830, se făcea aici mare iarmaroc de vite, însă, de pe la 1839, după înființarea târguşorului Bivolari, ce vine spre nord de aici, la 12 km, s-a strămutat iarmarocul în acest târgușor. Are o biserică, făcută la 1828, deservită de 1 preot şi 2 cântăreţi; o școală. Vite: 360 vite mari cornute, 331 oi, 55 cai şi 100 râmători"[1217].

[1216] Codrescu, Theodor, *Uricarul,* vol. XVII, Iassi 1891, pp. 141, 142
[1217] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 456

SPINENI

(lângă Ciocani, comuna Perieni, Vaslui).

1636, martie 8: Întărit prin ispisocul lui Vasile Lupu, după convenirea împărţirii moşiilor lui Cârstea Ghenovici între urmaşii lui. „Şi s-au venit, în partea Schivii, jupâneasa Dabijii, fata Cârstii şi a fiilor ei Ghiune, Maria, Nastasia, Irina, Tofana, Anasia, satul **Blândăreştii** (Blidereşti, lângă Bucium, comuna Ştefan cel Mare, Bacău) şi **Săcătura** (lângă Bogdana, comuna Ştefan cel Mare, înglobat în oraşul Oneşti, Bacău), la ţinutul Trotuşului… a treia parte din sat **Dumeşti** (comuna Dumeşti, Iaşi), ce este în ţinutul Cârligăturii, şi sunt într-acel sat patru selişti, patru hotare, anume **Drângei** (Drinjeşti, înglobat în Hoiseşti, comuna Dumeşti, Iaşi), **Hodorenii** (comuna Dumeşti, Iaşi) şi **Bereştii** (comuna Dumeşti, Iaşi) cu două iazuri. / Şi s-a mai venit lor, Anghelina, cu sora şi cu feciorii ei un iaz dintre cele două iazuri: un iaz este gata, cu apă şi cu peşti, iar unul este loc de iaz, şi satul **Spinenii** (lângă Ciocani, comuna Perieni, Vaslui) şi **Cogenii** (înglobat în Ciocani, comuna Perieni, Vaslui), de la ţinutul Tutovii… şi satul **Movilenii** (comuna Coroieşti, Vaslui)… şi satul **Văcăreşti** (înglobat în Ciuşlea, comuna Garoafa, Vrancea), de la ţinutul Putnii… şi a treia parte din sat de **Glăvăneşti** (comuna Glăvăneşti, Bacău), ce este în ţinutul Tecuciului, cu vad de moară în pârâul Zeletinului, şi a treia parte din satul **Dimaşi** (Dimăceni, comuna Vulturu, Vrancea), iarăşi la acel ţinut… / Şi s-au venit Anghelinii Vasilioai, fata

Cârstei vornic, satul **Bujorenii** (înglobat în Zorleni, comuna Zorleni, Vaslui), **Pipărcanii** (înglobat în Banca, comuna Banca, Vaslui), **Bâcsăneştii** (comuna Zorleni, Vaslui) şi **Măstăcanii** (lângă Sălcioara, Măstatici, comuna Banca, Vaslui), ce sunt la ţinutul Bârladului, şi satul **Sângurenii** (Singureni, raionul Cahul, Moldova), la ţinutul Tigheciului, şi a treia parte din **Cândeşti** (comuna Mihăileni, Botoşani) şi satul **Scândurinii** (Scândureni, în Covurlui, Galaţi), la ţinutul Covurluiului, şi satul **Tomeşti** (comuna Pogana, Vaslui), în ţinutul Tutovii… şi a treia parte de Dumeşti, în ţinutul Cârligăturii, cu două heleştee. Şi s-au mai venit lor, dimpreună cu sora lor Schiva, şi a tria parte din Dimaceni, ce este la ţinutul Tecuciului. / Şi s-au venit în partea Măricuţii Cernătoai, iar fata Cârstii, satul **Movileni** (comuna Trifeşti, Neamţ), la ţinutul Neamţului, cu vad de moară în pârâul Ciornii, şi a treia parte din Dumeşti, cu heleşteul din jos, şi jumătate de sat de **Iacobeni** (ţinutul Neamţului, Neamţ), ce sunt tot la acel ţinut, şi **Popârşiocei** (Popârşcioci, lângă Lungeşti, comuna Bălăbăneşti, Galaţi), la ţinutul Bârladului, şi a treia parte din satul **Ţigănenii** (Ţigăneşti, comuna Munteni, înglobată în Tecuci, Galaţi), de la ţinutul Tecuciului, şi satul **Popeştii** (Popeni, comuna Găgeşti, Vaslui), din ţinutul Fălciului, cu vad de moară în pârâul Elanului, şi a treia parte din Dimăceni, ce sunt în ţinutul Tecuciului"[1218].

1708, mai 15: Merăuţă sin (fiu) popii Ion din **Voineşti** şi ginere căpitanului Necolai din **Zmeiani**, împreună cu femeia lui Mălanca, „căzând la mare scăpăciune şi împresurare de multe nevoi ale ţării şi neavând altă pu-

[1218] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 350, pp. 392, 393

tinţă”, zălogeşte vistiernicului Ioan Păladi „dreapta ocină şi moşie ce avem de la părinţi prin câteva hotare, de pe tatăl meu Ion, preotul din Voineşti, şi maică-mea Aftimia, fata lui Bârsan din **Tofleşti**, anume în **Lipova**, în **Bobeşti** şi **Spineni** pe Tutova, şi **Cărsteşii de deal**. Aşijderi am zălogie şi părţi ce s-ar alege femeii mele Malanca, ce sunp pe apa Smilei”[1219].

SPINEŞTI

(comuna Vrâncioaia, Vrancea).

1638, mai: Zapis de la Dronţa, nepoata lui Gavril Curea, fata Cârstei lui Ciulei din satul **Ivănceştii** (comuna Boloteşti, Vrancea), Apostol, nepotul Ţigănoe din **Tâmpişti** (Tâmpeşti, comuna Războieni, Neamţ), sin (fiu) Danciu, Gavril sin Iugeasca, nepoţi Ţiganei, frete-său Apostol, Ursu feciorul lui Andrei din Ivănceşti, Nedelea, fata Manei lui Curea, femeia lui Buzinchi din **Drăgoeşti** (pe Putna, Vrancea), nepotul său Ionaşco şi cu nepotul său Ion de la **Cruce** (Crucea de Los şi de Sus, în oraşul Panciu, Vrancea), în care mărturisesc să au vândut, pentru 60 de taleri bătuţi, „un vad de moară din sat din Ivănceşti, din capul satului din jos, sfintei mănăstiri Păngăraţilor… / Aşijderea şi noi, nepoţi Grozei lui Nămaiu, din sat din Ivănceşti, anume: Dumitru diacul din **Clipiceşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea), Todir feciorul Neacşei din **Spineşti**

1219 Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 71, pp. 90, 91

(comuna Vrâncioaia, Vrancea), Gligorie din **Ivănceşti**, feciorul lui Nicoru, Ştefan din **Ţifeşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea), feciorul lui Lazor Hapca şi cu toţi fraţii săi, şi Ioana fata Stredzei din **Ţifeşti**, Căzacul sin Mareia din **Ivănceşti**, Sofroniia fata lui Ivan tot de acolo, cu toţii nepoţi Grozei lui Nămaiu, şi Anna, fata lui Ion Cupcei, cu Hilimon, nepoţi Scurtului din **Ivănceşti**, am vândut un vad de moară din Ivănceşti, la mijlocul satului, drept 60 de lei bătuţi, pe gârla din jos. Şi Ion Robea sin Galeş din **Ivănceşti**, cu feciorii săi Simion şi Gligorie, Cârstea din sat din **Găgeşti** (comuna Boloteşti, Vrancea), noi toţi am vândut această ocină sfintei mănăstiri Păngăraţilor… Şi pe mai mare mărturie au fost vătaful de gârlă, anume Scântee din **Porcioleşti** (Purceleşti, azi Putna, comuna Boloteşti, Vrancea), Ureche, Ionaşco, Constantin, Manea, Vasile şi alt Constantin din **Mogeşti** (comuna Independenţa, Galaţi), Iacov, Trif, Lazor şi Dumitru din **Ivănceşti**”[1220].

1683, decembrie 11: Rosul sin (fiul) Toader şi unchiul lui Anton cu mătuşa Măgdălina vând lui Simion ot **Spineşti**, pentru 22 lei, „un pogon de vie părăginită, la dumbravă… dinaintea popii Ciochină, Constantin Tepa, Gheorghe, Andronic, Irimia sin popa Ciochină, Dumitru Tepa şi Mănăilă ot **Spineşti**”[1221].

1700: Izvodul de **bătrâni ai satului Spineşti**: Ivan, feciorul vătavului din Spineşti, din cei 7 bătrâni, a mers şi a luat fata vătavului din **Bârsăşti** şi l-a pus socru-său bătrân mare în locul lui. Acest Ivan a făcut un fecior,

---

[1220] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 342, pp. 337, 338

[1221] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. V, Iaşi 1908, pp. 327, 328

anume Păcuraru. Păcuraru a mers şi a luat fata lui Trifu din Bârsăşti, Trifu, feciorul Bodaschii. Păcuraru a făcut 2 feciori, Trefu Goruţie şi Ioan Flacoe. Trifu Goruţie a făcut pe Măgdălina Lăbădănoae, care se trag Buşileştii dintr-însa. Şi a făcut pe Gheorghe Ragea, care se trag alde Danciul, şi a făcut pe Dumitru Boulu, care se trag alde Lălucu şi alde Muşoilă, şi pe Mănăilă Mutul şi pe Simion Latul, care se trag Lăteştii. / Ioan Flacoe a făcut pe Petre, cărei se trag Bahmeţi, şi a făcut pe Trefu Tepa, şi a făcut pe Stanciul. Stanciul, fiind holtei şi având 40 de oi, l-au numărat goştinar şi a fugit în Ţara Ungurească şi au luat goştinarii o iapă a frăţâne-său, lui Trifu, şi ţine Trifu două părţi şi Petre o parte. Trifu a făcut pe Dumitru Tepa, care-i se trag Mărudăcheştii alde Tătarul. Şi a făcut pe Floroea cărei se trag Gavrileştii, Buşileştii şi Vetreştii. Şi a făcut pe Ioan Tepa, cărei se trag Dărulari. / Şi eu, Simion Neculai, fiind om bătrân şi apucând din gura moşului (bunicului) meu şi a tatei, şi din gurile altor bătrâni, cum au mărturisit, aşa am mărturisit”[1222].

1727: Carte de împuternicire, după ce „s-au judecat la Divan Toader Negrotă şi Mariean, strănepoţii lui Cujbă, cu locuitorii din satul **Spineşti** şi i-au dat rămaşi, neavând Spineştii nici o hârtie puternică, ci numai cu gurile”[1223].

1735, ianuarie 28: Ispisoc de judecată de la Constantin Neculai (Mavrocordat) voievod, după ce „s-au pârât de faţă Simion Daburlea, Miron Bahmet şi alţi fraţi ai lor **Bârsăşti** cu Gavril Grosul, Enachii Codănoiul şi

---

[1222] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, II, *Vrancea / Ireşti-Câmpuri*, Chişinău 1931, doc. 13, pp. 9, 10
[1223] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 101, p. 66

Spineştii pentru muntele ce se cheamă Lapăşul de sus din Vrancea, de la ţinutul Putnei, zicând Enachi şi cu Gavril Grosul cum că la acest munte ar fi ei moşineni, scoţând nişte hârtii vechi, care, cercându-se la judecată, s-au aflat fără nici o temelie, nişte hârtii răsuflate, iar Simion Darbulea şi cu Miron Bahmet au arătat bună dovadă o mărturie de la Miron Dima, ce a fost vornic de Vrancea, din veleat 7241 (1733), iunie 5, scriind şi adeverind că, fiind orânduit la această judecată Iordachi Cantacuzino vel vornic, la domnia lui Mihai vodă, a strâns mulţi oameni bătrâni vrânceni, la **Ţâfeşti**, şi… luând seama cu amănuntul, s-au găsit moşineni în **Lăpuşul de sus** Bârsăneşti, care se împart pe 11 părţi: Dabulea, Cuzbă, Petreman, Nistor Pâcală, Vătavul, Niagul, Burtă, Stan, Beza, Ivan şi Drumei, iar Gavril şi Enachi Codănoiul n-au nici o parte… şi i-am dat rămaşi”[1224].

1754, aprilie 15: Ion Urzică şi femeia lui Iona vând lui Ion Cojocaru şi feciorului său Gheorghiţă din **Spineşti**, drept 2 lei, o capră, 5 orţi şi 2 zloţi, „partea mea de moşie din Fundul Tisei… dinaintea lui Tanasie Potop, Ion Gurban, Ion Gavril, Nichita Motoca, Gheorghi Călin şi Mihai Murgu”[1225].

1774, iunie 26: Satul **Spineştii**, ţinutul Putnii, ocolul Vrancei, după recensământul lui Rumeanţev[1226], avea **toată suma caselor 57**. Scădere rufeturi 7: 4 popi, 3 nevolnici. Rămân birnici 50. / **Birnici**: Ion Stroe / Ştefan,

---

[1224] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 113, pp. 73, 74

[1225] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 119, p. 77

[1226] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 303, 304

cojocar / Vasile, cojocar / Toader brat (frate) lui Ivan / Grigori Untrece / Costantin Dănilă / Ion fiul lui Murgu / Costantin fratele lui / Sandul Ciutul (al lui Ciută – n. n.) / Ion fiul lui Rădoae / Apostol Ciută / Ion Murgu / Gheorghiţă, cojocar / Vasilache Lepădatu / Dumitraşco Huşcă / Simion fiul lui Neculaiu / Ivan Mărdache / Ion fiul lui Irimie / Radul fiul lui Voico / Toader Brânzăiu / Marin din Săcături / Simion Dănilă / Lazor Untrece / Toader fiul lui Stroe / Vasilache fiul lui Simion / Mile din Văsuiu / Radul Trif / Marin / Ion fiul lui Dănilă / Gheorghe Untrece / Apostol Cârjan / Costantin Caloian / Vasile din Nereju / Apostol din Nereju / Toader fiul lui Gheorghie / Ion fiul lui Apostol / Toader Ciută / Toader Mardache / Dobrin / Ion fiul Aiţii / Maftei Dănilă / Costantin Caloian / Lupul din Săcături / Ion Danciul / Dragomir / Andrei Untrece / Toma, ungur / Simion, argat / Ion Murgu, nimesnec / Ivan fiul Dumitrăşcesii, vătăman. // **Rufeturi:** Marie, văduvă / Costantin Bâtcă, nevolnic / Irina, văduvă / Popa Vasile / Popa Toader / Diaconul Pavăl / Diaconul Ion.

1783, mai 15: „Fiindcă m-am întâmplat şi am ieşit la Vrancea, la satul **Spineşti**, şi venind Constantin Bâtcă, cu nepotul Toader Cârneliagă înaintea noastră, acest Toader Cârneliagă a avut o bucăţică de moşie lângă Constantin Bâtcă şi a schimbat cu uncheşul lui cu o altă moşie, a lui Văsii, la Săcătură, ca să facă casă Toader Cârneliagă acolo, dar această bucăţică de moşie, pe care a avut-o Toader lângă uncheşul Constantin, dincoace este casa lui Ivan Huşcă şi, fiind megieşi, da supărare uncheşului Constantin Bâtcă, zicând că nu i se cădea să cumpere moşia aceea şi adevărat aşa este cu cale, fiind megieşi

alături, numai fiindcă a schimbat Toader Cârneliagă cu uncheşul Constantin Bâtcă, învoindu-se amândoi"[1227].

1787, iunie 15: Răzeşii Ion Murgu ot **Spineşti**, Ion Măciucă, Lazăr Buşilă ot **Bodeşti**, Toader Danţăş, Constantin Chetroiul, Constantin Danţăş, Ştefan Spulber, Soare Caba, şi, la scrierea zapisului, Ion Dascăl ot Spineşti, Popa Ion, Ionaşcu, Toma Dudul şi Toader Căcărează, împuterniciţi de paharnicul Grigoraş Leon, staroste de Putna, îndredinţează zapisul lor lui Toader Roman, „precum să se ştie că, având o parte de moşie strămoşească în **Podurile**, peste Zăbala… am scos două fălci ale Dănţăştilor şi două fălci ale lui Ion Murgu şi două Cojocarilor, pe care le-am împărţit în frica lui Dumnezeu şi aşa am găsit cale… / Şi mai rămâne pricina de lângă **Movilă** şi am lăsat să împace Popa Ion şi cu Ionaşcu şi Toma Dudul. Asemenea şi în **Nerej ăl mic**, iar este pricină şi aceştia să o pună la cale"[1228].

1757, martie 28: Fraţii Nistor, Ursachi şi Ion Ţârde vând preotului Maftei şi lui Ivan Mardare ot **Spineşti** „6 fălci, ce-s la Bradul lui Şerban, loc de coasă, dar o falce din cele 6 am dat-o sfântului schit, dar pe 5 fălci ne-au dat plata deplin, câte 2 zloţi falcea… / Şi acest zapis s-a făcut în casa lui Ivan Mardachi ot Spineşti, şi au fost de faţă Ion Gavrilă, Irimie brat (frate) lui, Vasilachi sin Lepădat, Mihai Murgu şi Simion Bahamăt"[1229].

[1227] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 170, pp. 112, 113
[1228] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 178, pp. 122, 123
[1229] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 206, p. 144

1814: Stoica Spurbăru (Spulber) adevereşte, lui Ion Măciucă cel bătrân, că a „primit 30 lei pentru scoaterea moşiei Vrancea de la Roznovanu, pentru 8 fălci pământ şi pădure din Tojanu, ce se începe din pârâul Tojanu, până în vârful muchiei”. / Adeverinţe asemănătoare privind „scoaterea Vrancei din stăpânirea lui Rozdovanu” dau şi Stoica Para din **Paltenu** (Nereju), precum şi nemesnicii Necula Tuvene din **Poiana**, Petre din **Valea Sării**, Ştefan Ciută din **Colac**, Neculai Blănar din **Vidra**, Vasile ot **Găurile**, Gheorghiţă din **Spineşti**, Ioan Dascălu din **Negrileşti**, Toader Pomană din **Năruja**, Luca din **Bărsăşti**¸ Ion Murgu sin Spineşti, Toader Pricop din **Nereju** şi preotul Luca din Nereju”[1230].

1902: „**Spineşti**, comună rurală în judeţul Putna, plasa Vrancea, situată mai jos de Păulești, la 20 km de sub-prefectura plășii şi la 20 km de capitala județului, despărțită prin pârâul Leadova și printr-un deal de riâul Putna. Este situată pe pâraiele Duşi, Hârtoapele, Păuleşti, Leadova, Hăulișca, Văsuiul și Bălosul. În comună sunt două localităţi sărate: Alghianul și Valea Mişinei. Se compune din cătunele Bodeşti şi Spineşti, cu o populaţie de 207 familii sau 928 sufete. Are o bisesică parohială, cu hramul Cuvioasa Paraschiva, în cătunul Spinești, şi una filială, cu hramul Adormirea, în cătunul Bodeşti; o şcoală. Locuitorii posedă: 35 pluguri; 7 mori de apă; 320 boi, 330 vaci, 110 cai, 1.220 oi, 11 capre și 120 porci. / **Spineşti**, cătun în comuna cu același nume, situat mai jos de Pău-

---

[1230] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 220, p. 179

lești, despărţit printr-un deal de râul Putna. Are 1 biserică parohială, cu hramul Cuvioasa Paraschiva”[1231].

SPINOASA

(ţinutul Hârlău, comuna Erbiceni, Iaşi).

1628, aprilie 25: Zapisul lui Iachim Bandur, prin care mărturiseşte „cum am vândut jumătate de sat **Cobălie** (azi Cobălia, ţinutul Soroca, Moldova)… lui Gorgan, ce a fost pârcălab, drept 300 de taleri… dinaintea lui Bădaşco pârcălab, Nechitei diacul din **Spinoasa** (ţinutul Hârlău, Iaşi), Ionaşco Bandur, Vasile Corpaci, Toader Beldiman, Vasile Japcăi, Văsiian chihaie din **Verbuşani** (lângă Salcia, Soroca, Moldova), Gavrilaş Căpotici, Dumitraşco Fulger diac „şi dinaintea a mulţi oameni buni”[1232].

1632, aprilie 17: Zapisul fraţilor Gavril şi Gligorie, feciorii Palaghiei, nepoţii lui Miron, prin care mărturisesc „cum am vândut a noastră dreaptă ocină şi moşie, ce se va alege partea noastră din partea altor fraţi, din sat din **Iurghiceni**, dintr-a patra parte de sat… drept 20 de zloţi, dumisale, lui Iachim pârcălabul… Şi-n tocmeala noastră au fost Ştefan ce a fost paharnic, vornicul

---

[1231] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 456

[1232] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 349, p. 488

de poartă Vasilie Roşca, Nechita din **Spinoasa**, Băsărab din Iurghiceni şi Machidon din **Cudreşti**”[1233].

1632, noiembrie 2: Întărit de Alexandru Iliaş voievod logofătului Dumitru Buhuş, care primeşte urice pentru „satul **Gâdinţii** (comuna Sagna, Neamţ) pe Siret, cu loc de mori la Siret şi la pârâul satului şi cu bălţi de peşte şi cu vii, şi cu pod umblător pe Siret, şi alt sat, anume **Criveştii** (comuna Strunga, Iaşi) sub Strungă, cu iaz şi cu mori şi cu vii, şi, în acelaşi hotar, seliştea **Răvăcanii** (lângă Târgu Frumos, Iaşi), mai jos de Pietriş, şi seliştea **Găurenii** (azi Gura Văii, comuna Strunga, Iaşi) şi **Hotceştii** (lângă Strunga, Iaşi), şi a patra parte din satul **Movileni** (comuna Heleşteni, Iaşi), şi seliştea **Dădeştii** (inclus în Târgu Frumos, Iaşi), pe Sirca, cu loc de iaz şi de mori la Sirca, ce este în ţinutul Roman, şi a treia parte din seliştea **Plotuneştilor** (inclus în Târgu Frumos, Iaşi) şi jumătate din satul **Căcăceşti** (în Cârligătura, Iaşi) şi o bucată de pământ în hotarul **Târgului Frumos**, pe unde a însemnat şi a pus stâlpi Pătraşco Başotă logofăt… cu loc de iazuri şi de mori la amândouă Bahluţele, şi toate părţile lui, câte se vor alege, din satul **Tălhăreşti** (lângă Târgu Frumos, Iaşi), cu iaz şi cu mori la Bahlui, şi nişte părţi din **Chiceră** (lângă Sârca, comuna Bălţaţi, Iaşi), ce este în ţinutul Cârligăturii, şi satul **Vavatieştii**, ce se numeşte **Bârleştii** (comuna Erbiceni, Iaşi), şi satul **Spinoasa** (comuna Erbiceni, Iaşi) pe Bahlui, cu iaz şi cu mori pe Bahlui, şi toate părţile de cumpărătură ce se vor alege din satul **Iurghiceni** (azi Erbiceni, Iaşi) şi din satul **Totoeşti** (comuna Erbiceni, Iaşi), de asemenea pe Bahlui, ce este în ţinutul Hârlău, şi un loc de mori şi de prisacă

[1233] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 22, pp. 18, 19

mai jos de **Pureciani** (la nord de Popricani, Iaşi), la Jijia, ce este în ţinutul Iaşi, şi catul **Cupcici** (numit apoi Cupcina, azi oraşul Kalininsk, raionul Ediniţa, Moldova) şi **Brătăşanii** (azi Brătuşenii Vechi, raionul Ediniţa, Moldova) pe Ciuhur, cu iaz şi moară pe Ciuhur, şi a patra parte din satul **Tribiseuţi** (comuna Trebisăuţi, raionul Briceni, Moldova), ce este pe Drabişte, cu jumătate de iaz şi cu moară pe pârâul Drabişte, şi a treia parte din satul **Costeşti** (comuna Duruitoarea, raionul Râşcani, Moldova), pe Prut, cu loc de iaz şi de moară la Ciuhur, şi de asemenea şi la Prut, cu loc de moară la **Dubase** (toponim în braniştea Bohotin) şi cu pod umblător peste Prut, şi toate părţile lui din satul **Dumeni** (comuna Văratic, raionul Râşcani, Moldova), mai sus de Costeşti, de asemenea pe Prut, şi jumătate din satul **Bozoviţă** (Buzoviţă, regiunea Cernăuţi, Ucraina) şi jumătate din satul **Răsteul** (Resteu-Atachi, regiunea Cernăuţi, Ucraina) şi toate părţile lui din satul **Tălmaceu** (Tălmaci, regiunea Cernăuţi, Ucraina), pe Nistru, ce este în ţinutul Hotin, şi satul **Măneştii** (lângă Brătila, comuna Helegiu, Bacău), şi jumătate din satul **Grozeşti** (azi Oituz, Bacău) pe Oituz, cu mori şi cu loc de pive şi de firistreu pe pârâul Oituz, şi cu loc de vie, şi cu grădini şi cu fâneţe la muntele ce se numeşte Munceii, ce este în ţinutul Trotuş, şi o parte de ocină din satul **Măstacănul** (Mastacăn, comuna Borleşti, Neamţ), peste Bistriţă, ce se va alege partea lui Hricicanul, cu loc de moară la pârâul satului şi cu loc de prisacă, ce este în ţinutul Bacău, şi satul **Neculeştii**, ce se numeşte **Trifeştii** (Neamţ), cu iaz şi cu mori la Pârâul Negru, şi toate părţile lui de cumpărătură, câte se vor alege, din satul **Romăneşti** (lângă Trifeşti, Neamţ), de asemenea pe Pârâul Negru, cu loc de iaz şi de mori pe

Pârâul Negru, de asemenea şi pe pârâul Brănişterilor, ce este în ţinutul Neamţ, şi satul **Potropopeştii** (Potropopeşti, comuna Tăcuta, Vaslui), şi nişte părţi de ocină, câte se vor alege, din satul **Olăşei** (comuna Tăcuta, Vaslui), şi alte părţi de asemenea cumpărătură din satul **Bomboteşti** (azi Tăcuta, Vaslui), pe pârâul Cuţitna, cu mori şi cu loc de pive la pârâul Cuţitna"[1234].

1637, aprilie 4: Moşiile întărite de Vasile Lupu voievod vistiernicului Dumitru Buhuş: „**Gândeşti** (Cândeşti, comuna Mihăileni, Botoşani) pe Siret, cu loc de moară pe Siret şi în pârâul satului, cu bălţi de peşte şi cu podul peste Siret, şi cu vii; **Crăveşti** (Criveşti, comuna Strunga, Iaşi) sub **Strunga** (comuna Strunga, Iaşi), cu iazuri şi cu mori, şi, în acelaşi hotar, **Ravacanii** (comuna Strunga, Iaşi), din jos de Petriş, şi satul **Găurenii** (azi Bura Văii, comuna Strunga, Iaşi) şi **Hoţăeştii** (Hotceşti, comuna Strunga, Iaşi), şi a patra parte de sat **Vilenii** (sau Văleni, comuna Bozieni, Neamţ), şi seliştea **Dadeşti** (Dădeşti, înglobat în Târgu Frumos, Iaşi), pe Sârca, cu locuri de mori pe Sârca, care sunt în ţinutul Romanului; / a treia parte de selişte **Plotuneştii** (înglobat în Târgu Frumos, Iaşi) şi jumătate de sat **Chicaceştii** (sau Căcăceşti, Iaşi) şi o parte de moşie din hotarul **Târgului Crasna** (Târgu Frumos, Iaşi), cu locuri de iazuri şi mori în amândouă Baglueţele; părţi din satul **Tâlhăreşti** (azi Talpa, contopit cu Blândeşti, comuna Suliţa, Botoşani), cu iazuri şi mori pe Bahlui care sunt în ţinutul Cârligăturii; / satul **Vavatieşti** (Bârleşti, comuna Erbiceni, Iaşi), care se numeşte **Bârleşti**, şi satul **Spinoasa** (comuna Erbiceni, Iaşi) pe Bahlui, toată cumpărătura din satul

---

[1234] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 234, pp. 289-292

Iurghicenii (azi Erbiceni, comuna Erbiceni, Iaşi) şi din **Totoeştii** (comuna Erbiceni, Iaşi) pe Bahlui, ce sunt în ţinutul Hârlăului; / un loc de moară din jos de **Puricenii** (lângă Stânca, comuna Victoria, Iaşi), în Jijie, şi un loc de prisacă, ce sunt în ţinutul Eşii; / satul **Cupcici** (Cupcina, raionul Edineţ, Moldova) şi **Brataşănii** (Brătuşeni, comuna Brătuşeni, raionul Edineţ, Moldova) pe Ciuhur, cu iazuri şi mori pe Ciuhur, a patra parte a satului **Trăbăsăuţii**, ce este pe Drabişte, a treia parte din satul **Costeşti** (comuna Dumitroaia, raionul Râşcani, Moldova) pe Prut, părţi din satul **Dumenii** (Dumenii de Sus, comuna Miclăuşeni, raionul Făleşti, Moldova), din sus de Costeşti, pe Prut, şi jumătate de sat **Buzoviţa** (comuna Buzoviţa, regiunea Cernăuţi, Ucraina), şi jumătate de sat **Risteiul** (Resteu-Atachi, azi Dnistrivca, raionul Chelmeni, Ucraina), şi toate părţile lui din **Tălmaciu** (azi Burdiug, raionul Chelmenţi, Ucraina), ce sunt pe Nistru, în ţinutul Hotinului; / satul **Măneştii** (azi Blebea, înglobat în Târgu Neamţ, Neamţ), jumătate de sat **Grozăştii** (Grozeşti, azi Oituz, comuna Oituz, Bacău) pe Oituz şi locuri de vie, livezi şi fânaţuri în şesul ce se numeşte Muncei, ce sunt în ţinutul Trotuşului; / parte din satul **Mastacanul** (Mastacan, comuna Borleşti, Neamţ) peste Bistriţa, ce se va alege partea Hriţcanului, ce este în ţinutul Bacăului; / satul **Niculeştii** (azi Trifeşti, Trifeşti, Neamţ) ce se numeşte **Trifeştii**, cu iazul şi cu moara în pârâul Cioarna şi locul de iaz şi de moară; aşijderea şi în pârâul Braniştelor, ce este în ţinutul Neamţului; / satul **Potropeştii** (Protopopeşti, comuna Tăcuta, Vaslui) şi părţi de cumpărătură în satul **Bumboteştii** (înglobat în Tăcuta, comuna Tăcuta, Vaslui), pe pârâul Cuţitna… şi o poiană, care se numeşte Mastacana, şi Lihaci, ce sunt în ţinutul Vasluiului; /

jumătate de sat **Boldeştii** (comuna Todireşti, Iaşi) şi jumătate din seliştea **Sârbii** (comuna Todireşti, Iaşi), pe pârâul Todereştii, ce sunt în ţinutul Sucevii; jumătate din sat **Bujuceştii** (sau Buhuşeşti, lângă Climeşti, comuna Făurei, Neamţ) pe apa Cioarna, ce este în ţinutul Neamţului"[1235].

1637, mai 26: Popa Toader din **Iurghiceni**, popa Iacob din **Spinoasa**, Obrejie de Iurghiceni, feciorul lui Miron, Obrejie, feciorul Lupului de acolo şi alţi răzeşi ai lor, mărturisesc cum s-au rugat „vistiernicului Buhuş pentru o moarte de om, ce s-a aflat în hotarele noastre. Deci, pentru acea moarte de om, noi am avut strânsoare de la domnie şi de la vornicul de Ţara de Sus (Şoldan), să aflăm cine a făcut acea moarte de om sau să plătim moarte de om. De care lucru noi n-am avut cu ce plăti, ci ne-am rugat vistiernicului să grăiască cu Dumitraşco Şoldan, vornicul cel mare din Ţara de Sus, şi să tocmească cu dumnealui şi să dea dumnealui ce se va da pentru noi, că noi n-avem nici o putere. / Deci dumnealui a nevoit şi a îmblat pentru aiastă treabă şi a tocmit cu vornicul, şi ne-a dat la mâna noastră Buhuş vistiernicul 50 de galbeni, şi i-am dat noi acei bani la vornicul Şoldan, iar 50 de galbeni a iertat vornicul, pentru voia vistiernicului Buhuş, drept părţile din hotarul dumisale şi drept părţile noastre. / Deci, pentru acei 50 de galbeni, ce ne-a dat Buhuş vistiernicul, pus-am la mâna dumisale zălog toate părţile noastre ce avem de ocină dintr-acele hotare unde s-a făcut moartea, până la Simpietriu. Care din noi va plăti, să-şi

---

[1235] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 52, pp. 48, 49

ţină ocina, iar care nu se va plăti, să n-aibă treabă la ocină, ca să-i fie ocina pe mâna dumisale vistiernicului”[1236].

1902: „**Spinoasa**, sat în judeţul Iași, plasa Bahluiul, comuna Bârlești, situat pe malul stâng al râului Bahluiul. S-a înfiinţat de un Scarlat Şişcală, pe la anul 1850, cu locuitori aduşi din judeţul Suceava. Are o întindere de 1.800 hectare, cu o populaţie de 242 locuitori; o biserică de zid, făcută de locuitori, cu ajutorul proprietarului, la 1875, deservită de 1 preot şi 1 eclesiarh. Vite: 230 vite mari cornute, 24 cai, 670 oi şi 60 râmători”[1237].

SPRĂIA

(sau Spriia, la obârşia Zeletinului, Bacău).

1529, martie 16: Întărit de Petru (Rareş) voievod fraţilor Pârvul, Ion şi Niacşa, feciorii Oanei Tălmaci, care primesc ispisoc pentru moşiile „tatălui lor Oană Tălmaci, din uric şi din dresuri ce au de la părintele domniei mele Ştefan voievod… un sat, anume **Ruseni** pe Tutova, trei părţi din satul **Davideşti** pe Berheci, unde a şezut David, părţile cele din jos ale satului **Simineşti** pe Tutova şi pe Bârlad, satul **Neagomireşti**¸unde a şezut Dragomir Petre, din sus de Criveşti, şi peste Prut, satul la Maluri **Tomeştii**, cu moară, un loc în pustiu, din sus de Troian, pe

---

1236 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 110, p. 106

1237 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 456

Cahul, la fântâna Zeletinului, anume **Spriia**, şi pe Tutova, satul unde a şezut Mir, două locuri din pustiul Tecuciului, şi o selişte pe Dimaci, unde se cheamă seliştea **Lalova**, şi moară în Dimaci, şi altă selişte din pustiu, la **Olteni**, între Caloianu şi Naneştii, anume **Lungociul**"[1238].

1902: „**Spria de Jos**, sat făcând parte din comuna Coloneşti, plasa Stănișești, judeţul Tecuci, așezat pe partea dreaptă a râului Zeletinul, la 3 km de reședința comunei. Teritoriul satului este de 128 hectare și 89 ari, cu o populaţie de 163 locuitori. Locuitorii, foşti clăcași, au fost împroprietăriți la 1864. / **Spria de Sus**, sat făcând parte din comuna Colonești, situat pe partea stângă a râului Zeletinul, la 4 km de reședința comunei, spre nord. Are o suprafață de 625 hectare şi 66 ari, cu o populaţie de 189 suflete; o biserică, cu hramul Sfinţii Voevozi, construită în 1836 şi sfinţită în 1857. Locuitorii sunt vechi răzeși și stăpânesc tot teritoriul"[1239].

STÂLPENI

(lângă Găureni, azi Vâlcele, Iaşi).

1624, aprilie 5: Zapis de mărturie a Măgdălinei, preoteasa din **Pereni** (Perieni, Iaşi), a feciorilor ei Constantin şi Vasile, şi a lui Arvasie Hoşmăndioie, cu feciorii lui Nastasie şi cu Acsinie", prin care mărturisesc „cum a

---

[1238] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iaşi 1914, pp. 16, 17

[1239] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 456, 457

căzut un cal a dumisale, al lui Dumitraşcu diacul, feciorul şetrarului, întru grupa noastră şi n-am avut cu ce-l plăti, că l-au biciuluit oameni buni drept 25 de lei. / Deci noi, de a noastră bunăvoie, de nimeni nevoiţi, nici asupriţi, am dat a noastră dreaptă ocină şi moşie din sat den Pereni, ce este în ţinutul Ieşilor, pe Turie, din a cincea parte din tot satul, a treia parte, cu tot venitul, în tot locul şi ne-a mai dat Dumitraşcu şi 7 lei bani gata. Deci noi i-am dat ca să-i fie lui şi feciorilor lui şi a cui se va alege din sămânţa lui, în veci; şi nimeni dintru sămânţa noastră să n-aibă a se amesteca, în veci. / Şi la această tocmeală a noastră au fost popa Toader de **Stâlpeni** (lângă Găureni, azi Vâlcele, Iaşi), şi Pavăl ce-a fost pârcălab, şi Barna de **Zaboloteni** (pe Prut, Iaşi), Calapod aprod de **Rusi** (pe Siret, Suceava), şi Tiron diacul de Stâlpeni, şi Necufor Machidun pitar de Zaboloteni, şi Gavril Ciurlic de **Trifeşti** (pe Prut, Iaşi) şi mulţi oameni buni megieşi”[1240].

STÂLPENI

(comuna Trifeşti, Iaşi).

1643, februarie 10: Scrisoarea lui Gheorghe Grecul din **Băşeni** (comuna Ţigănaşi, Iaşi), care primise poruncă de la vodă să aleagă „nişte părţi de ocină, ce le-a cumpărat în satul **Cândeşti** (în Perieni, comuna Probota, Iaşi), în ţinutul Iaşilor” Pană neguţătorul, şi care, împre-

[1240] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 191, p. 264, 265

ună cu martorii din megieşie, i-a „ales o parte, ce a cumpărat-o de la Vasile, feciorul lui Gavril şi al Frăsinei, nepotul Cândescului, ce-i cumpărătură drept 75 de lei toată partea lui, şi o am lipit la altă cumpărătură, la **Cucoreni** (înglobat în Perieni, comuna Probota, Iaşi), ce a cumpărat-o mai demult de la Onişoaia, cu loc de casă. / Aşijderea, am ales altă parte, a lui Istratie şi a lui Tofan, că au fost furat 5 cai şi nu au avut cu ce plăti, ci i-au dat toată partea lor, şi iar o am lipit pe lângă cele cumpărături. Şi a mai dat Pană neguţătorul 8 oi lui Tiron din **Cândeşti** pentru un cal al popii din **Stâlpeni** (comuna Trifeşti, Iaşi), pentru Istratie şi pentru Tofan. Aşijderea, i-au mai dat un caragiu întreg, drept 10 galbeni, iarăşi pentru dânşii, şi ei i-au dat lui Pană, din jumătate de sat, a cincea parte, partea lui Isacu. Atâta a cumpărat şi de la Vasile Cândescul. / Şi o am ales cu oameni buni, cu Vasile, Constantin şi Ionaşco din **Pereni** (Perieni, comuna Probota, Iaşi), Gheorghe, Bejan, Ianco, Robul sin (fiu) Andrei şi Gavril vătav ot **Şătrăreni** (azi Stejarii, comuna Ţigănaşi, Iaşi) şi ne-am pus peceţile"[1241].

1644, aprilie 10: Anton călugărul, Necoară călugărul și Ignat vând lui Constantin vornicul, drept 50 lei bătuți, ocina ce le-a „fost cumpărptură de la Anton Bărbiiarul, feciorul Dumitrei, nepotul Gorcei, din a treia parte de sat **Ghițăvoiani** (Chițoveni, comuna Flămânzi, Botoșani), și din **Căcăceni** (lângă Chițoveni, comuna Flămânzi, Botoșani), din stâlpul de jos a patra parte, din ținutul Hârlăului... Și în tocmeală s-au prilejit popa Tiron din **Stâlpeni** (comuna Trifești, Iași), popa Zaharia de **Bășani** (azi Mihail Kogălniceanu, comuna Țigănași, Iași),

[1241] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 24, p. 28

popa Dudon de **Helceni** (Hălceni, comuna Șipote, Iași), Anton Trinca de **Pășcani** (lângă Onești, comuna Plugari, Iași), Romașco de **Piciorogani** (comuna Nicolae Bălcescu, Botoșani), Gligorcea de **Pleșășți** (lângă Prisăcani, comuna Nicolae Bălcescu, Botoșani) și alți oameni buni”[1242].

STÂNCA

(mai sus de Vadul Pietrei, tot pe Răut, la capătul Stâncii, comuna Slobotca, raionul Orhei, Moldova).

Întărit, în **20 decembrie 1437**, de Ilie şi Ştefan voievozi, marelui boier Mihail de la Dorohoi, care primeşte uric pentru „satele lui şi privilegiul pe care i 1-a dat sfânt răposatul părintele nostru, anume: satul Chindinţi (Cândeşti pe Siret, comuna Mihăileni, Botoşani), şi satul lui Herţea (Herţa, raionul Hliboca, Ucraina), pe Prut, satul Pecialăuţi (raionul Noua Suliţă, Ucraina), la Pecialova, şi satul Ugrinăuţi (Grineacica, comuna Rohatin, raionul Hotin, Ucraina), şi satul la Iaz (Stăuceni, în Vorniceni, Botoşani), şi satul pe Rochitna (Rochitna, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Dragomir al lui Mândrea (Cerlena, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul Coteleu (Cotelău, raionul Noua Suliţă, Ucraina), şi satul Milianăuţi (Mălineşti, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Şizco (Şişcăuţi,

[1242] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 287, p. 264

comuna Ringaci, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul Dzinăuţi (Dinăuţi, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Malici, lângă Giurgică (Malinţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul de lângă Simca (Sincăuţi, comuna Malinţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Salicee (Şilăuţi, comuna Bocicăuţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Cristinţi (Cristineşti, comuna Mălineşti, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a şezut Petrişor, la capătul Doljocului (Doljoc, comuna Malineşti, raion Noua Suliţă, Ucraina), şi încă satul, sub Luncuşoară, unde şade Dragomir (Zalucea, comuna Drepcăuţi, raionul Briceni, Moldova), şi încă satul, în jos de Prut, Itovoeuţi (sat pe Prut, lângă Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Rădăuţi (Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Vişneuţi (Işnovăţ, azi Rediu, comuna Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Lipnic, la Nistru (Lipnic la Nistru, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde a fost Cuseară (Bârnova, raionul Donduşani, Moldova, fost Cusareu), şi încă satul unde sunt Caragunicii (Tumaniuca, înglobat în Mereşeuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), încă satul la moara Naslavcei (Naslavcea, raionul Donduşani, Moldova), încă satul lui Pavust (Paustova, comuna Lipnic, Moldova), încă satul de lângă Macsim (Maxim, în Mereşeuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşanu, Moldova), încă satul lui Mirişce (Mereşceuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde este Noguicoi (lângă Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), şi satul unde a fost Cleţină (lângă Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), şi satul Tereşeuţi (Teleuşca, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde este Rospop, în jos la Bineva (Făgădău, comuna Văscăuţi, raionul Floreşti, Moldova), şi satul Cuhareuţi (Cuhureştii de Sus şi de Jos,

raionul Floreşti, Moldova) şi alt sat, Cunicea, sub Bineva (Floreşti, raionul Floreşti, Moldova), şi satul unde este Ţârvici (Ţâra, comuna Ghindeşti, raionul Floreşti, Moldova), încă satul, sub Caragine, unde este Simeon cneaz, la obârşia Dobruşei, încă satul, sub Caragine, Dobruşa, şi satul, sub Caragine, Mordvina, încă satul, mai jos de Mordovina, sub Caragine, pe Dobruşa, unde sunt Fântânile (toate părţi ale comunei Receşti, raionul Rezina, Moldova), încă satul lui Oleşco, sub Caragine (Olişcani, raionul Rezina, Moldova), încă satul, la obârşia Rezinei, unde şade Ţigan (Sămăşcani, raionul Rezina, Moldova), încă satul, pe Răut, unde este Vadul Pietrei (Lazo, numit şi Piatra, raionul Orhei, Moldova), şi, **mai sus de Vadul Pietrei, tot pe Răut, la capătul Stâncii** (Stânca, comuna Slobotca, raionul Orhei, Moldova), încă satele, pe Răut, unde este moara, încă satul, la Moiatinul de Jos (toponim), unde este Nichita (Ghermăneşti, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), şi satul unde şed Grabăuţii (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), la capătul de sus al Culişăului, unde a şezut Radul (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), şi încă seliştea unde este iazul, la Cornul Bagului, unde au şezut fiii lui Cosco (Bahu, comuna Seseni, raionul Călăraşi, Moldova), încă seliştea de sub Măiatini, unde şade Rujici, şi, la Moiatinul de Sus, satele ce au fost ale cneaghinei, şi, la Carpeni, satul unde şade Stan, şi, la capătul de sus al Carpenilor, la Başeu, unde şade Matei (Mateieni, comuna Corlăţini, Botoşani), şi, sub Dumbrava înaltă, unde şade Miclouş (Miclăuşeni, comuna Corlăţeni, Botoşani)… Iar hotarul tuturor acestor sate mai

sus scrise să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”[1243].

STÂNCA

(fost Posadnici, comuna Victoria, Iaşi).

1476, mai 22: Menţionat de Ştefan voievod când întăreşte moşia vornicului Muşat, care cumpărase, cu 100 de zloţi tătăreşti, de la Şteful pitarul, nepotul lui Iacuş vistier, „o selişte, anume Poprincanii pe Jijia, între Posadnici şi între Cârniceani la Tutova”[1244]. Hotarul, din veacul veacului.

1646, martie 2: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Iurgachie mare vistier, care cumpără, cu 350 taleri de argint, de la Irina, fiica lui Ilie Purece miedar, Căzacul, fiul Siei, nepotul lui Ilie Purece, şi de la toate rudele lor, strănepoţii bătrânului Purece, şi de la Pavel, fiul lui Gherasim, de la nepotul lui Simion şi de la alte rude ale lor, toţi nepoţii lui Şteful şi Strănepoţii Urâtei, şi de la Sanson, fiul lui Gliga, cu alte rude ale lui, toţi nepoţii lui Bilaş şi strănepoţii lui Călin, şi de la fraţii Ionaşco, Florea şi Simion, fiii lui Neagoe şi alte neamuri ale lor, toţi nepoţii şi strănepoţii Neagăi, „tot satul **Puriceni** (comuna Victoria, Iaşi), cu **Bereşti** (comuna Bosia, Iaşi), ce sunt pe Jijia, sub **Stâncă** (fost Posadnici, comuna Victoria,

---

[1243] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 175, pp. 245-248

[1244] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 206, pp. 312, 313

Iaşi), în ţinutul Iaşilor, între **Popricani** (comuna Popricani, Iaşi) şi între **Ionăşeni** (lângă Stânca, comuna Victoria, Iaşi), cu vad de moară şi cu loc de iaz în Jijia, şi cu bălţi de peşte, cu fâneţe şi cu tot venitul; însă fără o parte, ce-a avut-o de cumpărătură Căzacul, fiul Siei, nepotul lui Ilie Purece, de la Ionaşco şi Dumitraşco, nepoţii Micului, strănepoţii lui Dragotă, jumătate din a cincea parte din partea lui Micul"[1245].

1902: „**Stânca**, comună rurală, judeţul Iaşi, plasa Braniștea, în jos de comuna Sculeni, situată pe dealul Stâncii şi şesul Jijiei, până în apa Prutului. E formată din satele: Stânca, Cârpiţi, Luceni, Lucenii Băcăloaei, Lucenii Sturzoaei, Icuşeni şi Cotul lui Ivan, cu o pupulaţie de 348 familii sau 1.667 suflete. Prin mijlocul comunei trece râul Jijia, formând mat multe cotituri, iar în partea dinspre vest, se prelungeşte Dealul Stâncii, spre sud, până în comuna Golăeşti. Are 4 biserici, cu 3 preoţi, 4 cântăreți şi 4 eclesiarhi; 2 şcoli; o moară de aburi şi 4 poduri pe apa Jijiei. Vite: 1-807 vite mari cornute, 2.065 oi, 152 cai şi 753 râmitori. / **Stânca**, sat în comuna Stânca, situat pe dealul cu acelaşi nume. Are o populaţie de 51 familii sau 238 suflete. Vite: 243 vite mari cornute, 153 oi, 23 cai şi 17 râmători. Aici este castelul proprietarului Roznovanu, zidire frumoasă, în curtea căreia se află o biserică, deservită de 1 preot, 1 cântăreţ și 1 eclesiarh. Poziţiunea înaltă a dealului, acoperit cu pădure, dă un aspect frumos atât satului, cât și castelului, care se văd de la o distanţă foarte mare"[1246].

[1245] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 303, pp. 243-245

[1246] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 470

STÂNCĂŞENI

(Făuroane, Faureşti, „unde a fost Stanco”,
comuna Voineşti, Vaslui).

1455, august 15: Întărit de Petru voievod comisului Petru, care primeşte uric pentru „satele, pe Tutova, anume: Grădeşti, unde este casa lui, şi, mai jos, **Făuroane**, şi Stănigeşti, şi Hălmăgeşti, sub Cetatea, pe care le-a cumpărat de la Mihul logofăt pentru 80 de zloţi, şi Glodeni, pe care l-a cumpărat de la Mihul Tudora, pentru 55 de zloţi, şi Borceşti, pe care l-a cumpărat de la fiii lui Negrilă pentru 60 de zloţi, şi, la obârşia Studineţului, Dragsini, şi prisaca lui de la Jica”[1247]. Hotarul, din veac.

1502, marie 14: Întărit de Ştefan voievod fraţilor Ion, Nichita şi Mihul, care cumpără, cu 50 de zloţi tătăreşti, de la Mircea Ezereanul, fiul Drăguţei, nepotul lui Gradea, „ocina sa dreaptă, a patra parte din satul de pe Tutova, anume Faureşti, unde a fost Stanco, în partea de jos”[1248]. Hotarul, din veac.

1632, mai 5: Zapisul lui Andronic şi Mihai, vornicii târgului **Bârlad** al şoltuzului Negoi şi al cel 12 pârgari, în care mărturisesc „precum au venit înaintea lor Oprina, fata, Stancăi… şi a vândut a ei dreaptă moşie din **Crăeşti**, din **Hălmăţeni** (în Stâncăşeni, comuna Voineşti, Vaslui) şi din **Glodeni** lui Dumitraşcu vornicul Gheuca

[1247] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 49, pp. 69-71

[1248] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 275, pp. 492-494

drept 15 lei. / Aşijderea, şi Vasilie sin Bizighie şi-a vândut partea lui de ocină din **Chirna** tot vornicului Dumitraşcu Gheoca, drept 12 zloţi. / Aşijderea, Ştefania şi Agahia, fetele lui Simion Bâzighie, partea lor din **Chirna**, drept 24 de zloţi. / Aşijderea şi Gheorghie cu femeia sa şi-au vândut partea lor de ocină din sat din **Băcani**, iarăşi vornicului Dumitraşcu Gheuca, drept 10 zloţi”[1249].

1902: „**Stâncăşeni**, sat în judeţul și plasa Tutova, com.una Corodeşti, spre vest de satul Corodeşti, așezat într-o vale strâmtă. Se imparte în 2 părţi: Stâncăşeni-Boerești și Stâncăşeni-Răzăşi, cu o populaţie de 643 locuitori[1250]”.

STĂNCĂUȚI

(sat întemeiat de Stanco, pe Derenice,
fost Şapte-Bani, raionul Râşcani, Moldova).

1429, iunie 3: Întărit de Alexandru cel Bun fiilor lui Oană, vornicul de Suceava şi, ulterior, de Tulova, Lazăr, Stanciul şi Costea, care primeau uric pentru, pe lângă alte sate din viitoarea Bucovina, şi pentru satele „Gândinţi, la Cobâla… şi pe Orbic, Seliştea, unde este curtea lor, şi Zagoreni, mai sus de Cociman şi unde a fost Başea, şi Costinţi, la obârşia Orbicului, şi Moişinţi, la

[1249] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 61, pp. 65, 66

[1250] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 471

Iucaş, unde a fost vie, şi Plopeşti, la Slatină, şi Dumitreşti, mai în jos de Iaz, şi Cărbuneşti, la Văratic, şi amândouă seliştile lui Drăghici, pe Bistriţa, şi moara… iar la Dumbrava Înaltă satele: unde este vătăman Minco, şi, pe Iubăneasa, la Iaz, şi unde este Stan; iar hotarul lor să fie cât vor putea să folosească destul trei sate; şi peste Prut, la Derenice, zece locuri**: unde a aşezat sat Stanco**, la Cornul Lâcinului, şi Fântâna Rece, şi unde este Andiaş, şi Bahmatăuţi, şi, pe Ciuhru, sub Horodişte, şi Suhoverhul, unde este Ion al lui Filea; în tot acest hotar să-şi întemeieze zece sate; şi satul Spărietului, la obârşia Dobromirei, cu vechile şi dreptele hotare; şi, pe Prut, zece locuri, să-şi întemeieze zece sate de această parte a Prutului; iar hotarul acestor sate care sunt pe Prut să fie anume de la Unghiul Strâmt, care este mai sus de satul lui Ivan Şurinschi, apoi în jos pe Prut, până la balta care se cheamă Ochiul, apoi drept la Pârâul Sărat, apoi în sus pe Pârâul Sărat, până la pârâul care se cheamă Dobromira, apoi pe Dobromira în sus, până la Unghiul Strâmt, pe Prut; acesta le este tot hotarul”[1251].

1637, iunie 28: Vasile, feciorul Roşâorului de **Stancăuţi** (Stăncăuţi, comuna Şapte-bani, raionul Râşcani, Moldova) şi femeia lui Fetiţa, fata Aniţei, nepoata Ştefei de **Brătăşeni** (Brătuşeni, comuna Brătuşeni, raionul Edineţ, Moldova), vând marelui vistiernic Dumitraşco Buhuş, drept 15 galbeni, partea lor „din sat de Brătăşeni, din stâlpul ce este al moşului nostru, al Ştefei, din mijlocul satului, partea noastră, a treia parte, ce este de la acel stâlp… dinaintea lui Miron Ciogolea, Dondei, Ionaşco Someş – dregătorul de Stancăuţi, Lazor vătă-

[1251] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 90, pp. 134-136

manul de Stancăuţi, Istrati Demeşcanul, Ggeorghe din **Verteb** (lângă Noua Suliţă, raionul Noua Suliţă, Ucraina), Struţ de **Buteşti** (comuna Ciobani, raionul Glodeni, Moldova), Alecsii – dregătorul de **Avrămeni** (comuna Avrămeni, raionul Edineţ, Moldova) şi dinaintea a mulţi oameni buni şi bătrâni”[1252].

STÂNCEOAIA

(lângă Ochienii, comuna Huruieşti, Bacău).

1472, martie 2: Întărit de Ştefan voievod lui Ilea Huru, care primeşte uric pentru „ocinile lui drepte, anume satele: Hurueşti pe Polocini, unde îi este curtea şi, mai sus, Ochienii şi seliştea **Stânceoaia**, şi Căpoteştii, şi un loc de moară pe sub pădure, unde se unesc două pâraie, sub pădure, să-şi facă moară, şi Urecheştii, care sunt pe Trotuş, în faţa Adjudului, şi, pe Putna, satul anume care se cheamă Cătina şi, la ţinutul Sucevii, un sat, anume Ivăneştii, mai jos de Săcuieni”[1253]. Hotarul, din veac.

[1252] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 127, pp. 120, 121
[1253] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 183, pp. 270-272

STÂNCENI

(pe Turia, „unde a fost vătăman Ostap”,
deci Ostopceni, lângă Perieni, Iaşi).

1522, februarie 4: Întărit de Ştefan (cel Tânăr) voievod vistiernicului Eremia şi vornicului Iurie, care cumpără, cu 350 zloţi tătăreşti, de la Ion Diacul, „din ale lui urice vechi de cumpărătură, ce le-a avut de la părintele domniei mele Bogdan voievod, un sat pe Başău, cu numele, **Petina** (sau Petinea pe Başeu, între Brăneşti şi Vlăşineasa sau Vlăsineşti[1254], Botoşani), între Branіştea şi Vlăşineasa… / şi Eremia vistiernic şi Iurie vornic schimbară satul **Petina**, la Başău, cu Ioanichie egumenul şi cu toţi fraţii de la monastirea Modoviţa, care dădură lui Eremia şi Iurie, în schimb, dreapta ocină mănăstirească şi danie a lui Ivaşcu Armeanul, din urice vechi, ce avea el de la bunul domniei mele Ştefan voievod, jumătate sat **Stânceni** pe Turia, unde a fost vătăman Ostapcul”[1255].

[1254] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 189
[1255] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XIV, Iassi 1889, pp. 75-77

STÂNCEŞTI

(fostul sat Stănceşti, comuna Mihai Eminescu, Botoşani).

1626, aprilie 20: Carte de întăritură de la Miron Barnovschi voievod pentru Toader, păhărnicel din **Stănceşti**, să fie tare şi puternic să stăpânească şi să-şi apere dreapta lui ocină şi dedină, un loc dinspre târgul **Botăşenilor**, care loc a fost contopit de demult de către satul **Ruşii** şi de **Popouţi**. Şi să nu aibă ei nici o treabă cu acel loc; nu are nici Ruşii, nici Popovoţii, ci să-şi stăpânească Toader acest loc, după cum îi spun şi diresele pe care le are"[1256].

1635, martie 24: Întărit de Vasile Lupu voievod aprodului Toader, care primeşte urice pentru „o parte de ocină din satul **Stânceşti** (comuna Mihai Eminescu, Botoşani), a patra parte din jumătate de sat, sub Codru, care este în ţinutul Hârlăului, cu părţi de iazuri şi de mori… cumpărată de la Păntelei Haruţul şi de la fratele său Ionaşco, fiii lui Petru, nepoţii lui Buzdugan, pentru 100 de taleri de argint, iar lor le-a fost cumpărătură de la unii oameni de ai lor, ce se numesc **Ruşi** (sau Ruseni, sat înglobat în oraşul Botoşani). / Şi de asemenea, altă parte din Stâneşti, a patra parte din jumătate de sat, cu loc de iaz şi cu parte de mori şi de grădini… cumpărată de la însuşi Păntelei Haruţul, fiul lui Petru, nepotul lui Buzdugan, pentru 80 taleri de argint, iar lui i-a fost dreaptă

[1256] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 44, pp. 61, 62

moştenire. / Şi întru aceea îi dăm şi îi întărim o bucată de pământ, care acea bucată de hotar fusese cotropită de satul **Ruşii** şi de **Popouţi** (Popăuţi, sat înglobat în oraşul Botoşani), până în hotarul lor din ocolul Botăşenilor", bucată hotărnicită, sub Moise voievod de Cotârlă paharnic şi Dumitraşco diac din **Epoteşti** (Ipoteşti, comuna Mihai Eminescu, Botoşani), Ionaşco păhărnicel din **Orăşeni** (Deal şi Vale, comuna Curteşti, Botoşani), şi cu alţi megieşi din **Ruseni** (Ruşi)"[1257].

1639, iunie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod Cârstei Brăileanul, care primeşte ispisoc pentru moşia „**Ruşilor** (sau Ruseni, înglobat în oraşul Botoşani) de la Bătăşeni", hotărâtă de Vasile Banul, medelnicerul cel mare, Toderaşco Şoldan, vornicul de **Botoşani**, Toader Buniţa din **Stânceşti** (comuna Mihai Eminescu, Botoşani), Dumitraţco din **Epoteşti** (comuna Mihai Eminescu, Botoşani), Gligorie şoltuzul din Botăşeni, Dumitru ce a fost şoltuz, „Gheorghiţă din Botăşeni, Pavăl şi popa Ionaşco de la biserica domniei mele de la curte din Botoşeni"[1258].

1643, ianuarie 24: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Onigaş din **Orăşeni** (Orăşeni Vale, comuna Curteşti, Botoşani), după ce „s-au jeluit Lupul de **Tocileni** (azi Stânceşti, comuna Mihai Eminescu, Botoşani) şi cu Meica pe călugării de **Coşuleni** (Coşula, comuna Copălău, Botoşani), zicând că le împresoară o moşie, unde se cheamă hotarul Tocilenii. / Drept aceea, tu să

[1257] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 65, pp. 72, 73

[1258] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 144, p. 161

strângi oameni buni şi s-aveţi a îmbla şi a socoti cum veţi şti mai bine şi mai cu dreptul"[1259].

1644, mai 6: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Andronic Bogdan căpitan și lui Dumitru Bogdan, fiii lui Bogdan diac, nepoții lui Iuri, și nepotului lor de soră Bejan, cu frații săi, fiii Ștefanei, nepoții lui Bogdan diac, care primesc uric pentru „un sat anume **Ostăpceni** (comuna Româneşti, Botoșani), mai jos de târgul **Ștefănești** (comuna Șterfănești, Botoșani), între **Rânghilești** (comuna Santa Mare, Botoșani) și **Băscăceni** (Boscoteni, contopit cu Româneşti, comuna Româneşti, Botoșani), la fântână, la izvor, pe râul Prut, în ținutul Dorohoi, care a fost danie, în zilele de demult, bunicului lor Iuri de la Ioan voievod, însă un ispisoc ce ei au avut de la Ioan voievod și un uric de la Petru voievod l-au pierdut în zilele lui Ștefan Tomșevici voievod. / De asemeni, un iaz ce au făcut demult din hotarul satului Băscăceni și a înecat mult loc din hotarul Ostăpcenilor, și biserica din Ostăpceni a înecat acel iaz, și l-au stricat în zilele lui Eremiia Moghilă voievod, cu poruncă să nu aibă a zăgăzui acel iaz niciodată... / Și le mai întărim dreapta lor ocină și cumpărătură a tatălui lor Bogdan diac, ce a cumpărat de la Gheorghe Culeșescul și Nicoară, fiul lui Neagul, și Ionașco, pentru 40 taleri, a treia parte din jumătatea satului **Stâncești** (comuna Mihai Eminescu, Botoșani), ce este la Cozancea, în ținutul Hârlăului... / Și mai întărim lui Andronic căpitan și cneaghinei sale Irina, fiica Avrămiei Bunițeasca, dedina cumpărată de socrul lui, Toader Bunița, cu soția lui Avrămiia, mama Irinii Bogdăneasa... cumpărate împreună de la Ion Potlog diac

---

[1259] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 19, p. 23

şi nepotul lui Ionașco, iar altă parte din Stâncești, de la Luca, fiul lui Gavril din **Iepureni** (Epureni, lângă Unguréni, Botoșani), și de la soția lui Anesiia, fiica lui Ion șetrar, pentru 50 de taleri... Și altul să nu se amestece"[1260].

1774, iunie 10: Satul **Stănceşti**, ţinutul Botoşani, ocolul Târgului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[1261]**: Toată suma caselor**i, iar când i s-au dat salvogvardie au fost mai mulţi: **42**. Scădere rufeturi 42: 3 popi / 4 ţigani / 35 cu salvogvardie. / **Cu salvovgardie**: Toader Bulău / Ursachi, vier / Ion, giurgiu / Vasile, zet (al) pâslar / Andronic Floria / Ilie zet (al) Şerbănesii / Vasile, chelar / Toader, purcar / Ioniţă, slugă / Chiriac, vier / Antohi, slugă / Vasile, slugă / Ion, slugă / Ivan, herghelegiu / Sandul Curtescul / Vasile / Ştefan / Dumitraşcu / George, ciubotar / Simion / Vasile Novac / Iordachi Grosul / Vasile Graur / Ion Spânul / Ilie, plugar / Vasile Bomba / Ion Ţăran / Grigoraş Chisăliţă / Mihai, vornic / Ursul Ţurcan / Gavril Handoga / Neculai, panţâr / Grigore Siminician / Hiloti / Sava. // **Rufeturile**: Popa Ion / Popa Dumitraşcu / Popa Carpu / Vasile Benga, ţigan / Benga, ţigan, bucătar / George, bucătar, ţigan / Ştefan Cârceiu, ţigan.

[1260] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 314, pp. 304-307

[1261] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 201, 202

STANCUŢ

(sat pe Nirova, la nord de Soltăneşti,
raionul Călăraşi, Moldova).

Întărit, în **28 decembrie 1425**, de Alexandru cel Bun, „fiilor lui Ştefan Stravici, Toader şi Petru”, care primeau uric pentru „trei sate în Cârligătură, anume: unde este Şerba Păuşescul (Păuşeşti) şi Lazor, altul unde este Neagu Barbosu şi Dragomir Hasnăş (Hăsnăşeni), al treilea Bălţaţi. Încă le-am dat, pe Nirova, patru sate, anume: unde a fost Laţcu (Lăţcani), altul unde este Mihul şi Panici (Păniceşti), al treilea unde este Stancuţ, al patrulea unde este Stanciul… Iar hotarul acestor sate să fie cu toate hotarele vechi, pe unde au folosit din veac”[1262].

STĂNEŞTI

(satul Polăeştii, azi Stăneşti, comuna Măgireşti, Bacău).

1438, octombrie 10: Întărit de Ilie voievod lui Triful şi fraţilor săi,, care primesc uric pentru „un sat, anume Polăeştii, ce este între Tazlăul Sărat şi între Tăitură”[1263].

[1262] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 62, pp. 90, 91

[1263] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 190, p. 270

1565, iulie 11: Întărit de Alexandru (Lăpuşneanu) voievod vornicului Dinga „cumpărăturile de la unchiul lui, a treia parte din jumătate de **Fârleşti** (sau Fărlăeşti, Farloeşti, pe Tazlăul Sărat şi pe Solonţ, în **Stăneşti**[1264], Bacău) şi a treia parte de unde cade prihodiştea Solonţului, şi a treia parte din poiana cu păcură, a treia parte din **Poiana Preluncilor** (la Stăneşti[1265], Bacău), a treia parte din **Poiana Săcăturilor** (la Stăneşti, Bacău), a treia parte din **Poiana de la Chilia** (lângă Băseşti[1266], Bacău), a treia parte, de pe Tazlău, de la **Geamăna** şi a treia parte din **Frumoasa** (pe Tazlăul Mare[1267], Bacău), unde este poiana Costeleva”[1268].

1638, iunie 28: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce Mărica, fata Saftei, şi cu Ştefan s-au tras în judecată, în faţa noastră, cu neamurile sale, cu Dingana, fata lui Gligorie, cu Solonca, femeia lui Ionaşco, cu Neculai, feciorul lui Vasile Grumaz, toţi nepoţi şi strănepoţi Dingăi hatmanului, pentru moşiile ce le-a avut moşul lor Dinga, zicând că ar fi având strâmbătate unii de către alţii. / Deci Mărica, fata Saftei, şi cu Ştefan ne-au arătat un ispisoc de la Constantin Movila voievod, scriind precum că părinţii lor toate dreptele moşiile lor, ce le-a avut Dinga hatmanul, şi le-au împărţit

---

[1264] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 96

[1265] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 198

[1266] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 197

[1267] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 104

[1268] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XIX, Iaşi 1927, pp. 67, 68

între dânşii. Şi în partea Saftei, maicii Măricăi şi a lui Ştefan, s-au venit satul anume **Oltenii** (sau Olteneşti, între Cuca şi Folteşti, comuna Folteşti, Galaţi), pe Prut, şi a tria parte din jumătate de sat **Fârloeşti** (înglobat în Stăneşti, comuna Măgireşti, Bacău), şi a patra parte din sat **Târgovişte** (Târgoveţi, lângă satul Putna, comuna Boloteşti, Vrancea) şi cu mori pe Putna. Şi în partea lui Vasile Grumaz s-au venit satul **Feriianii** (Ferăiani, lângă Caracuşenii Vechi, comuna Caracuşenii Vechi, raionul Briceni, Moldova) şi jumătate de sat din **Carapuşceni** (Caracuşenii Vechi, comuna Caracuşenii Vechi, raionul Briceni, Moldova) şi cu o o pivniţă de piatră în târgul Iaşului. Şi în partea Irinei, fetei lui Ionaşco, şi a Soloncăi s-a venit satul **Vlăşineştii** (comuna Lunca Banului, Vaslui) şi jumătate de sat din **Carapuşceni** şi cu mori, şi a treia parte din **Mirceni** (Mirceşti, comuna Boghenii Noi, raionul Ungheni, Moldova), şi a treia parte din **Cârsteşti** (azi Kerstenţi, raionul Hotin, Ucraina). Cum şi Dinganii, fetei lui Gligorie, i s-au venit satul **Dângenii** (alt nume al satului Dingani), cu iaz şi cu moară, şi jumătate de sat din **Goşmani** (comuna Români, Neamţ), cu iaz şi cu moară, şi a treia parte din satul **Dinganii** (lângă Caracuşenii Vechi, comuna Caracuşenii Vechi, raionul Briceni, Moldova). / Deci domnia mea… i-am lăsat să-şi stăpânească moşiile după cum şi le-au împărţit părinţii lor împreună"[1269].

1638, iunie 29: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Verdeş, Ştefan, Pătraşco fost agă, Gabăr, Moţei şi fătul. Toţi nepoţoo Dingăi hatmanul, s-au pârât de faţă cu Vasile Valişte şi cu Toader, rudă lui

[1269] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 390, pp. 378, 379

Vălişte, pentru satul **Fârloeşti** (înglobat în Stăneşti, comuna Măgireşti, Bacău şi pentru fântâni de păcură ce sunt pe hotarul Fârloeştilor, zicând Verdeş şi cu oamenii lui cum acel sat şi cu fântânile de păcură este a lui dreaptă ocină şi moşie, iar Vălişte şi cu oamenii lui au zis că este acel sat şi fântânile de păcură al lui; şi şi-au luat zi, ca să aducă dresele de moşie înaintea noastră. Deci, când le-a fost ziua, Vălişte şi oamenii lui n-au venit la zi, nici şi-au adus dresele de moşie. Cum ei au avut cu Vălişte şi cu oamenii lui şi alt sat de moşie împreună, anume **Fârţiganii** (sau Firţigani, azi Fârţăneşti, comuna Fârţăneşti, Galaţi), şi-au adus şi mărturie oameni buni, de au mărturisit cum au vândut Vălişte şi cu oamenii lui satul Fârţiganii, şi părţile lui Verdeş şi ale oamenilor lui de acolo, dintr-acel sat. Şi au aşteptat o săptămână după zi ce au avut împreună şi Vălişte cu oamenii lui tot n-au venit"[1270].

1902: „**Stăneşti** sau Stăneasca, sat în judeţul Bacău, plasa Muntelui, comuna Măgireşti, situat pe pârâul Stăneasca, la 2.160 m de satul Măgirești. Are o populaţie de 498 locuitori; o biserică, clădită de locuitori şi deservită de 1 preot şi 2 cântăreţi; o școală; 2 cârciumi. Teritoriul cătunului este bogat în păcură. Are o fabrică de gaz. Vite sunt: 41 cai, 224 vite mari cornute, 48 porci și 79 capre"[1271].

[1270] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 392, p. 381

[1271] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 462

STĂNEŞTI

(lângă Horjeşti, judeţul Lăpuşna, Moldova).

1623, iulie 19: Martori, atunci când Ştefan Tomşa voievod întăreşte moşiile vornicului de gloată Ionaşco Cehan, în baza zapisului de mărturie semnat de Cihan cel bătrân, de fraţii Rusul şi Laur din **Stăneşti** (lângă Horjeşti, judeţul Lăpuşna, Moldova), de Mărgelat, Stângaci şi Simion, tot din Stăneşti, de Bălici şi Văsiu din **Ciorăşti** (judeţul Ungheni, Moldova), care confirmă că „el şi-a cumpărat o parte de ocină din satul **Nemicani** (judeţul Lăpuşna, Moldova), de la Toader Hudici, pitărel din **Hudiceani** (judeţul Lăpuşna, Moldova), toată partea lui, cât se va alege din satul Nemicani, care acea parte de ocină i-a fost cumpărătură de la Toader Cosiţă, pentru 30 taleri bătuţi. / Şi iarăşi a adus înaintea noastră alt zapis, de la Toader Dubău ureadnic din **Huşi** (târg în ţinutul Fălciu, Vaslui) şi de la şoltuzul şi 12 pârgari de acolo, şi de la popa Trifan, şi de la Dumitru Soraci, şi de Ia Gavril Iuriescul, şi de Ia Balcău Ianciul, iarăşi şi de la Roman, şi Grigorie din **Pâhneşti** (comuna Arsura, Vaslui), şi de la Bilaşco, şi Frăea, şi Hilip, şi popa Oniţă din **Şopârleni** (comuna Heleştieni, Iaşi), de asemenea scriind că şi-a cumpărat o parte de ocină, de la Sava stolnicel, fiul lui Raşco, din toată partea tatălui său, Raşco, cât se va alege, jumătate din satul Şopârleni, pentru 60 de taleri de argint. / Şi de asemenea a adus înaintea noastră alt zapis, dinaintea lui Ionaşco, fost mare armaş, şi de la Toader din **Botneni** (sat pe Crasna, Iaşi), şi de la popa Efrim, şi de la

Moisei, de asemenea scriind că şi-a cumpărat o parte de ocină de la Măriica Stângăcioaie, fiica lui Posmag, nepoata Micăi, toată partea ei cât se va alege din satul **Dolheşti** (sat pe Crasna, Iaşi), jumătate, însă partea din ţarină şi din vatra satului, iar fânaţul să fie tot, pentru 22 de taleri bătuţi"[1272].

STĂNEŞTI

(înglobat în Zlătunoaia, comuna Lunca, Botoşani).

1592: Izvod de moşii cu cumpărăturile lui Ştefan Tomiţă: „Satul **Şătrăreni** pe apa Jijiei, la ţinutul Dorohoiului, îmblă pe patru stâlpi, fără partea Jorei… hotarul nostru din partea Jorei, cum merge hotarul pe lung, până în drumul cel mare al Ştefăneştilor, iar marginile hotarului, a tot satul, dinspre răsărit se împreună cu hotarul Holtoesei, deasupra dealului, în zarea dealului, iar dinspre apus trece peste Jijia şi merge hotarul peste rediu şi peste hăţireu, până în zarea dealului şi împarte hotarul în drumul ce merge pe lungul dealului, iar hotarul Iureştilor şi al Dbicenilor, şi dintr-aceşti 4 stâlpi, 2 stâlpi, din jos, ce se hotărăscu cu Crăciunenii, sunt ai lui Ştefan Tomiţă, care a cumpărat de la Vasile Bădră şi de la Stratul brat (frate) lui Vasile, şi de la mătuşa lor Ioana, fata Moisăi. / Al doilea stâlp, din sus, l-am cumpărat de la Constantin, feciorul lui Borotco, şi de la frate-său, de la Lăzian, frate-

---

[1272] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 102, pp. 147-149

său Onaca şi de la popa Ionaşco, văr primar lui Lăzian… / Al treilea stâlp din sus este un stâlp al lui Pintilei Tomiţa. / Al patrulea stâlp este partea lui Simion bărbier şi Ursului Duda, văr primar lui Pintilei Tomiţa, şi n-au avut feciori şi şi-au vândut partea lui Pintilei Tomiţa. O parte a lui Ionaşco a vândut-o lui Pintilei Tomiţa, văr primar. // Satul **Crăciuneni**, lângă acest hotar al Şătrărenilor, umblă pe patru stâlpi tot satul… doi stâlpi din sus sunt ai lui Ştefan Tomiţă, hotărâte şi stâlpite cu bolovani, iar doi stâlpi din jos sunt ai lui Constantin Macri şi ai Isac al Nacului, şi umblă hotarul acestui sat, dinspre răsărit, şi trece peste deal şi loveşte în valea Gordului, şi peste deal, de acolo trece şi pogoară la vale la Spinosa, şi de acolo trece peste deal şi pogoară la vale, la Galvaneasa, şi de acolo suie peste deal şi trece la vale, la Iutasa, şi de acolo suie la deal şi merge hotarul până în zarea dealului, care împarte hotarul cu hotarul Holtoesei. Iar dinspre apus, trece hotarul peste apa Jijiei, în ţinutul Hârlăului, şi suie la deal, până în zarea dealului, cum merge un drum pe lungul dealului, până la un rediu al lui Constantin Macri şi împarte cu hotarul Iureştilor. // Satul **Stăneşti**, parte lui Constantin, nepotul lui Echim Ţiţescul, ce i se va alege ot Stăneşti, în partea de sus, 20 ughi (ducaţi ungureşti) partea lui Ion, ce a ţinut pe Lăteşoe, 1 cal şi 5 lei în partea de jos. Cu Dubicenii din jos, din sus cu Măşcăteii lui Bejan Balş şi Nicoară”[1273].

1635, iulie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod popii Neculai din **Cerneşti** (comuna Todireni, Botoşani), în baza unui zapis de mărturie de la Romaşco cel bătrân şi fiul lui Gligorie din **Stăneşti** (înglobat în Zlătunoaia,

[1273] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. IV, Iaşi 1908, pp. 112-115

comuna Lunca, Botoşani), Zaharia, Romaşco, Simion, Ionaşco şi Pavel – fiii lui Dumitru Hasnăş, Istratie fiul lui Iosipăscul, Dumitraşco Zupco, Gligorie Hasnăş şi Isac Drujine din **Piciorogani** (înglobat în Nicolae Bălcescu, comuna Flămânzi, Botoşani), Ionaşco Grozăvăscul din **Munteni** (înglobat în Sângeri, comuna Gropniţa, Botoşani), Micul de **Nilipeşti** (înglobat în Nicolae Bălcescu, comuna Flămânzi, Botoşani), Pătraşco Stănilă din **Giumătăţeni** (comuna Albeşti, Botoşani), prin care mărturisesc cum a venit înaintea lor Mărica, fiica lui Drujine, şi cu fiii ei Dumitru şi Albul, şi au vândut dreapta lor ocină din satul Piciorogani, care este în ţinutul Hârlăului, a şasea parte din jumătatea de sus a satului… şi cu loc de moară pe Miletin… rugătorului nostru mai sus scris, popa Neculai”[1274].

1643, februarie 15: Fraţii Glogorie, Ionaşco, Simion, Irina şi Loghina, feciorii lui Nicoară din Leiconeşti, vând lui Tomiţă de **Şătrăreni** (Şetrăreni, comuna Albeşti, Botoşani), drept un cal şi 20 galbeni, „a noastră dreaptă parte de ocină din satul **Stăneşti** (lângă Zlătunoaia, comuna Lunca, Botoşani), din jumătate de sat, din partea de sus, a cincea parte… / Şi în această tocmeală au fost Bejan Balş, Gligoraşco Jora, Constantin Balşe, Borotco şi Andreica vătăman din Şetrăreni”[1275].

1648, iunie 11: Întărit de Vasile Lupu voievod Antemiei, jupâneasa lui Dumitraşco Tureatcă, fiica Salomiei, nepoată şi strănepoată lui Stănil bătrânul şi Nastasiei, şi Magdalinei, „din dresele ce le-a avut strămoşul

---

[1274] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 161, pp. 196, 197

[1275] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 29, p. 34

ei Stănilă de la Iancul voievod şi de la Petru vodă, jumătate de sat **Levcăuţi**, ce-i pe Naslavcea, în ţinutul Sorocii, cu moară pe Naslavcea, şi a treia parte din satul **Tureatca**, cu trei heleştee, cu părţi de mori, cu livezi, partea de jos, ce-i la ţinutul Sucevii, şi trei părţi din satul **Stăneşti**, cu loc de heleşteu şi cu livezi, partea de jos, din acelaşi ţinut, tri părţi din satul **Năhoreni**, cu livezi şi cu heleşteu, partea de jos, trei părţi din satul **Culiceni**, cu livezi, partea din jos, din acelaşi ţinut; / şi iarăşi a arătat Antemia, fiica Salomiei, nişte zapise de la popa Tomşa, popa Foca, popa Ion şi popa Buţurca din târgul Siretului, de la Grighea fost şoltuz şi de la 12 pârgari, sciind cum a cumpărat mama ei Salomia 5 jirebii din satul **Tureatca**, din partea de mijloc, de la Mărina şi Gligori, fiii Măricăi sin **Seleşul de jos**, pentru 50 galbeni ungureşti, şi iarăşi tot Solomia a cumpărat alte 5 jirebii, din acelaşi sat Tureatca, din partea de sus, de la Nicoară sin (fiu) Vaipan, nepot lui Iuraşco din Năhoreni, drept 50 galbeni ungureşti, şi iarăşi tot ea, Antemia, a cumpărat, împreună cu bărbatul ei Dumitraşco Tureatcă, 5 jirebii în acelaşi sat Tureatca; 2 jirebii le-a cumpărat de la Costin şi Ştefan, fiii lui Toma din **Valova** (Valeva, Bucovina), din partea de mijloc, cu 30 taleri bătuţi, şi 2 jirebii de la Ilinca, fata lui Gligori, nepoata lui Iuraşco, tot din partea de mijloc din Tureatca, cu 30 taleri bătuţi, şi o parte de la Ciornohuz, din partea de mijloc, cu 50 taleri bătuţi. Iar hotarul acelui sat Tureatca să fie pe unde a hotărât Saştrovici logofăt; / şi iarăşi Antemia şi jupânul ei Dumitraşco au cumpărat 8 jirebii din satul **Şeleşeul de sus**, ce-i la ţinutul Dorohoiului, 2 jirebii de la Talea, cu 30 taleri bătuţi, 2 jirebii de la Ilinca, nepoata Talei, cu 30 taleri bătuţi, şi 2 jirebii, cu heleşteu, de la Mitrofana, fiica

Ilincăi, tot cu 30 taleri bătuţi, şi 2 jirebii de la Cazacul sin (fiu) Griga, nepot Savei, tot cu 30 taleri bătuţi, cum şi ceea ce se va alege partea de moşie a Antemiei, din acelaşi sat Seleşeul de sus"[1276].

1707, martie 22: Serafim Tomiţă, „ajuns la 80 de ani", împarte moşiile sale feciorilor săi, scriind: „dat-am lui Toader, feciorului meu cel mai mare, la **Mereşti**, partea mâne-sa şi cumpărătura ce am eu la Mereşti, iar Vasile, Ion şi Gligore**,** aceştia mai mici, le-am dat **Şătrăreni** şi jumătate de sat **Crăciuneni**, şi **Giumătăţeni**, ce se va alege cu alţi fraţi şi răzeşi la **Stăneşti**… / Aşijderea şi două vii în paragină, ce am la **Feteştii din sus** este a lui Contăş, din jos a lui Macri, în mijloc, în ţarina care se cheamă Ciocârlie, am dat-o lui Grigore, să le fie moşie în veci… dinaintea lui Iraclie egumenul, preotul Ilie ot **Cotnari**, Tanasăi, Fănina călugărul, Ngrul pivnicerul domnesc, Tănase Bainschi pârcălab de Cotnari, Pilat Vasile armaşul, Neculai Totoescul şi Gavril dascălul"[1277].

1774, iunie: Satul **Stăneştii**, ţinutul Hârlăului, ocolul Jijiei, avea, după recensământul lui Rumeanţev[1278], toată suma caselor: 5. Scădere rufeturi 5: 2 scutelni a Goeoai, 3 ruptași. / **Rufeturi**: Toader sin (fiul) călugăriții, scutelnic la Mărie Goeoai / Dumitru, tij (la fel) / Ioniță Cazan, ruptaș / Grigori Pântescu, ruptaș / Ion Cazan, ruptaş.

1902: „**Stăneşti**, sat în judeţul Botoşani, plasa Miletinul, situat pe o coastă de deal, în dreapta pârâului

---

[1276] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iaşi 1895, pp. 220-225

[1277] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 6, 7

[1278] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 242, 243

Cozancea și în partea de nord a comunei Zlătunoaia. Are o suprafaţă de 1.072 hectare, cu a populaţie de 183 suflete; o biserică, cu un cântăreț. Vite: 120 boi şi vaci, 12 cai, 500 oi și 40 porci”[1279].

STĂNEŞTI PE SIRET

(pe Sireţel, Bucovina, Ucraina).

Amintit drept „satul Stăneştii sub Codru”, într-un uric din **1638**, Stăneştii pe Siret aveau, în 1774, 94 de familii, răspândite pe cele două vetre, care vor forma Stăneştii de Sus şi Stăneştii de Jos, numărul familiilor ajungând, în 1784, la 169.

1772: Recensământul lui Rumeanţev[1280], din 1772-1773, înregistrează la Stăneşti, în Ocolul Berhometelor, fără alte precizări, „84 – toată suma caselor”, însemnând 12 femei sărace, 1 nevolnic, 1 popă şi 70 birnici.

1820: Prin testamentul din 28 iunie 1820, Ilie Baloşescul lăsa soţiei sale, Măriuca, „casăle ce le am în Stăneşti, în care lăcuiesc… cu toate acareturile, grădină, pământul şi levezile cuprinzătoare pen prejurul casei”, iar moşia din Stăneşti o lasă copiilor lui, Catrina, Ştefan şi Vasile.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în

---

[1279] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 462

[1280] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 337

Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Cernăuţi – **Curtea regională din Cernăuți**: Cernăuţi, Ceahor, Hliboka, Camena cu Spaski, Corovia, Cotul Bainski, Cuciurmare, Ludi Horecea Camerale cu Mănăstioara, Lucaviţa, Mihalcea, Mihuceni cu Kicera, Molodia cu Franzthal și Derelui, Ostriţa, **Preworokie, Stăneştii de Sus pe Siret, Stăneştiii de Jos pe Siret**, Poienile, Tărăşeni, Trestiana sau Dimka, Voloca Camerale pe Siret, Zurin”[1281].

1881: Din 1881, funcţiona la Stăneştii de Jos o şcoală cu 2 clase[1282].

În **1890**, Stăneştii pe Siret aveau 1.300 locuitori, primarul Stăneştilor de Jos fiind George Gireadă, iar al Stăneştilor de Sus – Ştefan Ţurcan. Învăţător era Emilian Antonovici, Ioan Gribovschi era paroh, iar Vasilie Stefchi – cantor bisericesc.

1894: „P.C. Sa dl Ioan Gribovici, paroh gr.or. din Stăneşti pe Siret, împreună cu soţia sa, Eufrosina Gribovici, pe lângă fundaţiunile de până acum, au mai înfiinţat o nouă fundaţiune de 500 florini, în memoria repausatei lor fiice, Sinclitica. Fundaţiunea s-a încredinţat administrării Societăţii Doamnelor Române din Bucovina (SDRB). Hotărârea fondatorilor este ca interesele anuale ale fundaţiunii să se trimită filialei SDRB din Siret, spre a cumpăra haine pentru cel puţin două copile de la Şcoala

---

1281 *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich*, Wien 1869. pp. 158-161

1282 SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 39, 1876 p. 31, 1907 p. 137

primară din Siret, care se vor împărţi în ajunul Iordanului (ziua Sinclitichiei)”[1283].

1898: Biserica Sfintei Parascheva din Stăneşti pe Siret avea să fie construită, în 1898, pe locul unei vechi bisericuţe, iar biserica Sfântului Dimitrie din Poieni fusese construită, între anii 1800-1813 de Ioan de VOLCINSCHI. În 1843, patron al bisericuţii Sfintei Parascheva, cu 1.176 enoriaşi, era Cassandra von WOLFRAM, paroh fiind Dimitrie SELESCHI. În 1876, patroni bisericeşti erau Gregor de AIVAS, Ioan de IANOŞ şi Ioana WOLAN, parohul Ioan GRIBOVICI păstorind 1.727 suflete. În 1907, paroh era Avraam IGNATESCU, născut în 1865, preot din 1893, paroh din 1905, cantor fiind, din 1902, George NIMIGEAN, născut în 1857.

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Stăneşti**, veche comună, despărţită astăzi în două comune deosebite, cu administraţii speciale: Stăneştii de Sus sau din Deal şi Stăneştii de Jos sau din Vale. La 1776, era o parte în proprietatea mazilului Constantin Stroescu; iar 3 părţi aparţineau marelui logofăt Lupu Balş. La 1780, a fost unită cu Prevorochi. **Stăneşti de Jos** (din Vale) **pe Siret**, comună rurală, districtul Siret, aşezată pe pârâul Radivola, afluent al pârâului Molniţa, ce formează hotarul între Bucovina şi România. Suprafaţa: 5,42 kmp; populaţia: 655 locuitori români, de relig.ie grec. or. Prin drumuri de ţară comunică cu localităţile vecine: Stăneşti de Sus, Poieni şi Tereblecea; are o şcoală populară, cu 2 clase; ţine de biserica din Stăneştii din Deal. A format, împreună cu Stăneştii din Deal sau de Sus, până în timpurile din urmă, o singură comună, numită Stăneşti.

[1283] *Gazeta Bucovinei*, Anul IV, nr. 76, Cernăuţi, Duminică 7 Octomvrie 1894

Populaţia se ocupă cu agricultura şi cu creşterea vitelor; o mare parte trece, în timpul verii, în România, la munca câmpului. Comuna posedă 493 hectare pământ arabil, 138 hectare fânaţuri, 4 hectare 50 ari grădini, 47 hectare imaşuri, 119 hectare pădure. Se găsesc 61 cai, 297 vite cornute, 70 de oi, 260 porci, 54 stupi. **Stăneşti de Sus** (din Deal) **pe Siret**, aşezată la izvoarele pârâului Molniţa, care formează hotarul între Bucovina şi România. Suprafaţa: 5,54 kmp; populaţia: 626 locuitori români, de religie gr. or. Prin drumuri de ţară, comunică cu localităţile vecine: Stăneşti de Jos, Oprişeni, Tereblecea şi Prevorochi; are o biserică parohială, cu hramul „Sfânta Paraschiva",care serveşte şi pentru enoriaşii din Stăneşti din Vale; ţine de şcoala din Stăneştii din Vale. A format, împreună cu Stăneştii de Jos sau din Vale, până în timpurile din urmă, o singură comună, numită Stăneşti. Populaţia se ocupă cu agricultura şi cu creşterea vitelor. Comuna posedă 747 hectare pământ arabil, 83 747 hectare fânaţuri, 4 747 hectare grădini, 57 747 hectare imaşuri, 51 747 hectare păduri. Se găsesc 18 cai, 222 vite cornute, 230 de oi, 184 porci şi 14 stupi. **Stăneşti pe Siret, moşie**, cu administraţie particulară, districtul Siret. Suprafaţa: 6,89 kmp; populaţia: 36 locuitori, în majoritate poloni; restul români, ruteni şi germani. Cuprinde, pe lângă moşia Stăneşti propriu-zisă, şi târla Dumbrava"[1284].

1909: Adunând „cântece populare româneşti din Bucovina", care aveau să vadă lumina tiparului sub semnătura nemeritată a lui Mattias Friedwagner[1285], în

---

[1284] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, pp. 202, 203

[1285] MATTHIAS FRIEDWAGNER, *Rumanische Volkslieder aus der Bukowina*, Konrad Triltsch Verlag Wurzburg, 1940

1940, Alexandru VOEVIDCA a cules folclor şi de la stăneştenii Isidor POSTEUCĂ (lăutar sătesc, 24 ani în 1909), Ioan POSTEUCĂ (26 ani în 1909) şi Gafiţa PLANTUS (50 ani în 1909).

1914: În 19 septembrie 1914, între Stăneşti şi Tărăşeni s-au dat lupte puternice între o mie de soldaţi austrieci (Landsturm), comandaţi de un locotenent, şi trei regimente ruseşti. „Soldaţii austrieci au fost nimiciţi cu toţii. Au rămas numai nouă soldaţi, dintre care şapte, grav răniţi, s-au refugiat în pădurea Franzenthal, iar doi au trecut pe teritoriul nostru, predându-se, cu arme, cu tot, grănicerilor români de la pichetul Posat, din comuna Buda… Soldaţii austrieci, ascunşi în pădurea din Franzenthal, au fost trădaţi de un lipovean, care a venit la dânşii, urmat fiind, la distanţă, de armata rusă. Lipoveanul a spus soldaţilor austrieci că se apropie numai o mică patrulă rusă… Cei doi soldaţi austrieci au putut scăpa, culcându-se la pământ şi târându-se, pe pântece, până la frontiera română, unde au trecut pe teritoriul nostru”[1286].

1916: Colecta pentru cei amputaţi şi orfanii celor căzuţi în luptă, i-a avut, printre geniştii din Arbeiter Abtig I/41, drept eroi ai umanismului şi pe **Hanceriu Grigorie**, din Stăneştii de Sus, cu 60 fileri, **Uriceac Mihail**, din Stăneştii de Jos, cu 50 fileri, **Bucea Ioachim**, Stăneştii de Jos, 50 fileri[1287].

1914-1918: Jertfa de sânge pentru Bucovina a fost depusă de „Infanteristul **Constantin Frunză**, Stăneştii de

---

[1286] *Luptă austro-rusă lângă graniţa noastră*, „Adevărul” din 10 septembrie 1914

[1287] *Românul*, Nr. 25, Anul VI, joi 17/4 februarie 1916, p. 5

Jos, Reg. 80, rănit”[1288]; „Rezervistul **Emilian Ungurean**, Stăneştii de Jos, Reg. 24, mort (10.06.1915)”[1289]; „Fruntaşul **George Florescu**, Stăneşti, Regimentul 22, rănit”[1290]; „**Ilie Jireada**, fiul lui Filip şi a Alexandrei, născut în 20 iulie 1880, în **Stăneşti**, în timpul din urmă domiciliat aici, fost înrolat, în 1914, în Regimentul 41 Infanterie şi a plecat îndată pe frontul rusesc. De atunci lipseşte orice ştire despre dânsul. Toate cercetările făcute în direcţia aceasta au rămas zadarnice. Presupunându-se probabilitatea decesului, se dispune, la cererea lui Filip Jireada, procedura pentru stabilirea morţii celui dispărut”[1291]; „**Alexa Florescul a lui Tanasiu**, născut în 1878, în **Stăneştii de Sus**, a fost înrolat, în 1914, cu ocazia mobilizării generale, la oaste şi a plecat la luptă. Din toamna anului 1914, lipseşte orice ştire despre dânsul, iar camarazi de ai lui povestesc că s-a îmbolnăvit de tifos şi a murit. Fiind deci probabil decesul, se dispune, la cererea soţiei sale, Odokia Florescul, procedura pentru stabilirea morţii celui dispărut”[1292]; „**Teodor Kunesiwski**, născut la 6 faur 1886, ca fiu al lui Ignaţ şi al Elenei, în **Stăneştii de Jos**, a fost înrolat, la începutul războiului, în Regimentul 24 Infanterie şi a luat parte la luptele de pe Privaczena (Görz). Acolo ar fi murit, la începutul anului 1917, după cum afirmă martorii. Fiind deci probabil decesul, se dispune, la cererea soţiei sale, Elena Kunesiwski, procedura

---

[1288] *Viaţă Nouă*, IV, nr. 164 din 17 octombrie n. 1915, p. 2 - Supliment

[1289] *Viaţă Nouă*, IV, nr. 174 din 7 februarie n. 1916, p. 2

[1290] *Viaţa Nouă*, IV, nr. 182, 4 iunie n. 1916, p. 8

[1291] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 88, Cernăuţi în 18 Decemvrie nou 1919, pp. 7-11

[1292] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 87, Cernăuţi în 11 Decemvrie nou 1919, pp. 6-8

pentru stabilirea morţii celui dispărut"[1293]; „**Ilie a lui Nicolai Plantos**, născut în **Stăneşti de Sus**, la 6 august 1884, a fost înrolat, cu ocazia mobilizării generale, în Regimentul 41 de Infanterie şi a luat parte la luptele în contra Italiei. De la vara 1916, lipseşte orice veste de la dânsul. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Magdalenei Plantos, procedura pentru declararea morţii celui dispărut; **Michail a lui Onufrei Florescul**, născut în **Stăneşti de Sus**, la 28 septembrie 1878, a plecat la război, în martie 1915, şi a trimis, de pe câmpul de luptă, soţiei sale ultima scrisoare. Până în prezent, lipseşte orice ştire despre el. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Vasilenei Florescul, procedura pentru declararea morţii celui dispărut"[1294]; „**Ştefan a lui Petro Lechcun**, născut în **Stăneştii de Jos**, la 25 decembrie stil vechi 1879, a fost intrat, la 12 martie 1915, în serviciul militar şi ajunsese, în acelaşi an, în captivitate rusească. Soţia sa a primit ultima scrisoare de la dânsul în octombrie 1916. De atunci lipseşte orice veste despre dânsul. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Kalena Lechcun, procedura pentru declararea morţii celui dispărut"[1295]; „**Ieremia a lui Vasile Posteuca**, născut în **Stăneştii de Jos**, la 8 octombrie 1890, a fost chemat, în anul 1914, luna august, la arme. Ultima ştire de la el, de pe câmpul de luptă, a sosit la 18 ianuarie 1915. De altfel, până în timpul de faţă, nu se află

[1293] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 86, Cernăuţi în 5 Decemvrie nou 1919, pp. 9, 10
[1294] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuţi, 13 mai nou 1921, pp. 203-205
[1295] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 19, Cernăuţi, 1 iulie nou 1921, pp. 244-254

nici o ştire despre el. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Elenei Posteuca, procedura pentru declararea morţii celui dispărut"[1296].

1921: „Potrivit dispoziţiunilor art. 12 şi 23 din regulamentul pentru Congresul bisericesc ortodox român al Arhidiecezei Bucovinei, convocat, prin înaltul Decret Regal Nr. 2513 din 17 Iunie 1921, pe ziua de 3 Octombrie, la Cernăuţi, se publică următoarea listă a patronilor bisericeşti particulari, de lege drept credincioasă răsăriteană, îndreptăţiţi la alegerea de 6 reprezentanţi pentru acest Congres: **Grecul Teofil** şi **Ioana de**, Poieni (Stăneşti pe Siret), compatroni; **Niculiţa Constantin cav. de**, Cernăuţi, strada Petrino 5 (Stăneştii pe Siret, Mihalcea)"[1297].

1922: „Având în vedere concursurile publicate, cererile prezentate şi propunerile făcute de revizorate, Consiliul şcolar al ţării a făcut, în şedinţa din 27 Martie 1922, sub preşedinţia domnului Director general delegat al învăţământului din Bucovina, următoarele numiri, pe ziua de 1 Aprilie 1922 – **b)**. în calitate de învăţători definitivi şi învăţătoare definitive: **Dionisie Jireada** la Stăneşti de Jos pe Siret"[1298].

1940: Tablou de cărţile de capacitate (atestate de meserie – n. n.) eliberate de Oficiul Rădăuţi, anulate de minister prin decizia Nr. 66.017 din 1940"[1299]: **Posteucă Leontie**, rotar, domiciliat în Stăneştii de Jos.

[1296] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 9, Cernăuţi 15 martie nou 1921, pp. 98-105

[1297] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuţi 21 iulie nou 1921, pp. 64-66

[1298] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 8, Cernăuţi 21 aprilie 1922, p. 41

[1299] *Monitorul Oficial*, Nr. 58, 10 martie 1941, pp. 1197-1208

La Stăneştii de Jos s-a născut poetul iconar Vasile POSTEUCĂ (10 septembrie 1912).

STĂNEŞTI PE CEREMUŞ

(Bucovina, Ucraina).

Satul Stăneşti pe Ceremuş, din care se vor desprinde, peste timp, Stăneştii de Sus şi Stăneştii de Jos, proprietate iniţială a răzeşilor din Jadova, este atestat documentar în **9 aprilie 1596**, când, în faţa Divanului Domnesc al lui Ieremie Movilă, răzeşii jadovani Costin ot Jadova, Gligorie Tabără, Ştefan şi Andrei Vala, Nichita Scripca şi popa Toma permiteau lui Vasile diac din Stăneşti să ia apă din pârâul Brusniţii.

1612: În 1 mai 1612, Coste Jadovanul vindea lui Grama, starostele de Cernăuţi, pentru 30 de taleri, partea sa din Stăneşti şi pe „vecinul Ion, cu feciorii săi”. Acelaşi Grama va cumpăra, în 20 aprilie 1617, cu 50 taleri, şi partea de moşie din Stăneşti a Ilincăi Iloae şi a feciorului ei, Nicolae, moştenită de la Borodcoaie.

1619: În 17 septembrie 1619, feciorul lui Grama, Vasile Grama, şi copiii lui, Isac diac, Gavril, Toader, Gaftona, Godronia şi Tudora, obţin uric de la Gaşpar Graţiani pentru moşia lor din Stăneşti, sporită, în 1641, şi cu moşia lui Onaca Ropceanul, moştenită după Nastasia şi Gligorie Ropceanul şi vândută, lui Vasile Grama de Călineşti.

1725: În 29 august 1725, descendentul din diacul Isar Grama, Ursachi Isar, cumpără şi părţile de moşie ale lui Grigore Băţul din Stăneşti.

1746: În 5 octombrie 1746, pentru că vecinii din Stăneşti nu plătiseră dijma pe patru ani, mazilii Ursachi Isar, Sandul Brânzanul, Toader Goian şi Nicolai Licperdu rugau pe Ioan Nicolae Mavrocordat Vodă să poruncească plata dijmelor. În 30 octombrie 1746, Vlădeştii, Goieneştii şi Ursache Isar cer stâlpirea părţilor din satul şi moşia Stăneşti pe care le deţin.

1772: Recensământul lui Rumeanţev[1300], din 1772-1773, înregistrează la Stăneşti, moşie răzeşească, „104 – toată suma caselor", însemnând 2 popi, Iftimii şi Ignat, 2 dascăli, Nicolai şi Grigoraş, 2 palamari, COSTIUC şi Alecsa, 3 mazili, Ion GOIAN, Vasili COCE şi Ioniţă COSTRĂŞ, 8 şleahtici, Ion CIORNOHUZ, Giorgii ISAR ruptaş, Vasili GRÂU ruptaş, Ion VERIHA şliahte, Vasili VERIHA şliahte, Mirin PANĂ tij (la fel, şliahte), Toader FISTICA şi Andrieş CERCAZ orb de amândoi ochii, 6 volintiri, Ostafi sorocian, Ştefan ciobotar, Ştefan MĂLAICO, Coste MĂLAICO, Nicolai BEŢÂCU şi Ion VAVITCA, 8 umblători (agenţi fiscali), Sandul CÂRSTE, Ştefan HUŢUL, Ion HUŢUL, Gligori HUŢUL, Mihai HUŢUL, Ion RĂZMERIŢĂ, Giorgie FISTICA şi Andrei MÂŢUL, 8 văduve, Irina, Odochie, Părasca, Aniţa, Odochia, Marinka, Odochia şi Antimia văduva mazilului, 6 jidovi, Aiziku, Iosif, Mihel, Iuduka, Strul şi Zeilik, 17 argaţi şi 41 birnici. Ion GOIAN avea 2 argaţi, pe Vasili Geba şi pe fiul lui, Ion; Vasili COCE avea un argat, pe Pintelei; diaconul Nicolai avea 8 argaţi, pe

[1300] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 447

Vasili COPILIUC, pe Vasili scripcar, pe Dumitru FRENIUC, pe Ichim rus, pe Iacob BIZĂRAIUL, pe Matei MAZUR, pe Fedor MAŢAPURIAC şi pe Iacob MAŢIGA; Vasili GRÂU avea 2 argaţi, pe Vasili rus şi pe Fedor rus, iar Ion COSTRĂŞ avea 4 argaţi, pe Nicolai, Iacob sin Andrei, Cozma şi Petrea ungurian. / Birnicii satului Stăneşti pe Ceremuş erau: Vasilii vornic, Vasilii MĂRIUŢAN, Ilaşco SOPCO, Toader MANOLICI, Toader ZOLOR, Toma brat ego, Andronic HUNCA, Nechita HUNCA, Necolai brat ego, Ion FLORIA, Grigori FLORIA, Ion brat ego, Mihail DANOLICI, Toader DANOLICI, Gligoraş DANOLICI, Nechifor DANOLICI, Ivan KOZMENKA, Pavel ŢARIC, Nicolai DANOLICI, Andronic TUNI, Gavril HUŢUL, Tănasă rus, Giorgie săcrier, Iacob IASUC, Ştefan MALAICO, Vasili SOPCO, Giorgie MIRONIUC, Nicolai MIRONIUC, Vasili STEPANIUK, Pricop BOIKO, Grigoraş SAMOIL, Gligori CIMPOEŞ, Gavril STEPANIUK, Ştefan SAPCO, Vasili BILAVA, Toma FLORIOC, Vasili sin ION, Vasili MOŞCAR, Ion DANOLICI, Ion SAMOIL şi Dumitru TUNI.

1775: În 1775, Stăneştii pe Ceremuş aveau 6 mazili, 8 răzeşi, 2 popi, 61 ţărani şi 5 umblători (strângători de biruri).

1782: Între anii 1782-1787, câteva familii de agricultori şi meşteşugari germani, proveniţi din Franconia şi din Bavaria, s-au stabilit la Stăneştii de Jos.

1794: În 14 iunie 1794, copiii lui Constantin Ianăş căpitan, împart între ei părţi de moşie din Stăneşti şi din Jadova.

1803: În 6 septembrie 1803, Vasile Grecu şi jupâneasa Anica (născută Goian) lasă fetei lor, Ilica, jupâneasa lui Stanislav, moşia Goianeştilor din Stăneşti.

1808: Biserica Sfântului Nicolai din Stăneştii de Jos, fusese construită, în 1808, de Ienachi ISTRATUŢĂ. În 1843, biserica din Stăneştii de Sus, cu 931 enoriaşi, era patronată de Ştefan de VASILCO, paroh fiind Mihail TOMOVICI, iar biserica din Stăneştii de Jos, cu 1.392 enoriaşi, patronată de acelaşi Ştefan de Vasilco, era slujită de parohul Theodor CHIBICI. În 1876, patronul celor două biserici era Constantin de VASILCO, cea din Stăneştii de Sus, cu 899 enoriaşi, fiind slujită de parohul Ilarion GRAMATOVICI, iar cea din Stăneştii de Jos, cu 1.510 enoriaşi, avându-l paroh pe Vasilie TARNAVSCHI. În 1907, patronul celor două biserici era Marie EDER, la Stăneştii de Sus fiind paroh doctorul în teologie Cassian BOHATEREŢ, născut în 1868, preot din 1897, paroh din 1901, iar cantor, din 1900, George FRAZIAN (Frăţian), născut în 1864, iar la Stăneştii de Jos, paroh era Iosif OROBKO, născut în 1833, preot din 1859, paroh din 1863, iar cantor, din 1893, Theodor HLIBKA, născut în 1836.

1835: Biserica Sfântului Nicolai din Stăneştii de Sus fusese construită, în 1835, de Ştefan de VASILCO, sfinţită în 1848 şi dotată cu un nou iconostas în 1877.

1850: În jurul anului 1850, în târguşorul Stăneştii de Jos, în care se stabiliseră şi multe familii evreieşti, David Melzer deschisese o făbricuţă de săpun şi de lumânări, Meschulen Bleiweiss şi fiii lui – o făbricuţă de sodă, Leiser Hubner – o presă de ulei, David Suessmann – un atelier rudimentar de produs grinzi. Orăşelul avea şi un medic, Dr. Peller, un frizer militar, Jerichim Plutzer, şi o moaşă, Seide Plutzer, nevasta frizerului. Distileriile de alcool şi morile fuseseră arendate lui Mechel Leb Osterer şi lui Binem Schapira.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în ţările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Storojineţ – **Vaşcăuţi** (Târg) **pe Ceremuş**, Banila rusească pe Ceremuş, Slobozia Banilei, Berbeşti cu Ostra pe Prut, Bobeşti, Ciartoria, Dracineţ, Hliniţa, Căbeşti, Călineşti pe Ceremuş, Carapciu pe Ceremuş, Costeşti, **Stăneştii de Sus pe Ceremuş, Stăneştii de Jos** (tribunal districtual), Vilaucea, Voloca pe Ceremuş, Zamostie, Zeleneu cu Samsonowka, Pleşniţa”[1301].

1872: Din 1872, funcţiona la Stăneştii de Jos o şcoală cu 4 clase, iar din 1885, o alta, tot cu 4 clase, în Stăneştii de Sus, în 1897 urmând să fie deschisă, în Wiwoz, o şcoală cu o clasă[1302].

1889: Volumul 15, nota 36, paginile 54 şi 55 (**Raportul, în continuare**). De conservatorul C. A. Romstorfer. „Alte amănunte au fost aduse de domnul dr. A. Hammer, rudă a pădurarului localităţii, T. von Zyczynski, pentru o posibilă cointeresare a Muzeului de Istorie, căruia intenţionează să-i predea următoarele descoperiri: Vârful de lance, cu lungimea totală de 27 cm (vârful efectiv, de 8 cm lungime, 27 mm lățime, cu un ax, în partea inferioară, cu o adâncime de 3 cm lățime, pentru atașare, și unul de fixare pe bara de lance, precum şi o ureche forjată, cu tija pătrată, dezvăluie o lucrare destul de rudimentară, mâncată de rugină, în unele locuri, şi găsită, în urmă cu vreo 15 ani, pe dealul Horodişte (la

1301 *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich*, Wien 1869. pp. 158-161
1302 SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 21, 1876 p. 93, 1907 p. 79

Stăneşti, pe Ceremuş, unde există rămăşiţele unei tabere abandonate, scoase la iveală de prăbușirile de teren, care s-au format după o inundaţie, cu o adâncime de aproape 3 m“[1303].

1890: În 1890, Stăneştii de Jos aveau 3.000 locuitori, primar fiind Franz Hexel, iar învăţători – Ioan Buczkowski şi Victor Bayer. Paroh era Iosif Obroco. Stăneştii de Sus aveau 1.600 locuitori, primar fiind Mihail Constantiniuc. Paroh era Ioan cavaler de Bejan, iar învăţător – Alexandru Cuparenco.

1902: Însoţirea raiffeisiană din Stăneştii de Sus, Stăneştii de Jos şi Poieni s-a înfiinţat în 1902, sub direcţiunea lui Ioan Gribovici, din comitetul de conducere făcând parte Petru Posteucă şi vistiernicul C. Clain.

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Stăneşti, ocol judecătoresc**, cuprinde, pe lângă târgul Stăneşti de Jos, unde e judecătoria, încă 10 comune rurale şi 8 administraţii de moşii independente, care reprezintă, la un loc, un total de populaţiune de peste 20.000 de suflete, element mai mult rutean. **Stăneşti de Jos pe Ceremuş**, târg, districtul Storojineţ, aşezat pe pârâul Brusniţa, afluent al Prutului. Suprafaţa: 8,26 kmp; populaţia: 2.996 locuitori, dintre care mai mult de jumătate ruteni gr. or., restul izraeliţi şi puţini români. Printr-o şosea comunală, este legat de drumul districtual Zeleneu-Jadova; este sediul unei judecătorii de ocol şi al unei percepţii; are un oficiu telegrafo-poştal, o şcoală populară, cu 4 clase (deci, 120 şcolari – n. n.), una particulară,

---

[1303] Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893*,Czernowitz 1893, pp. 45-71

cu 4 clase, şi una particulară cu o singură clasă; o biserică parohială, cu hramul „Sfântul Nicolae”. La 1776, forma o singură comună cu Stăneştii de Sus pe Ceremuş şi era proprietatea mazilului Ioan Goian. Împrejurul comunei se găsesc pretutindeni gropi foarte mari, aşa-numiţii „Tumuli”, care învederează că aci a fost o veche întăritură (colonie). Populaţia se ocupă cu negoţul, precum şi cu agricultura şi creşterea vitelor. Posedă 1.181 hectare pământ arabil, 95 hectare fânaţuri, 21 hectare grădini, 119 hectare imaşuri, 64 hectare păduri. Se găsesc 114 cai, 756 vite cornute, 14 oi, 330 porci, 94 stupi. **Stăneşti de Sus pe Ceremuş**, comună rurală, districtul Storojineţ, aşezată pe malurile pârâului Bruzenca, afluent al pârâului Bruşniţa. Suprafaţa: 17,19 kmp; populaţia: 1.524 locuitori, majoritatea ruteni de religie gr. or. Este legată, prin o şosea comunală, de drumul districtual Zeleneu-Jadova,ce trece prin apropiere; are o şcoală populară, cu o clasă, şi o biserică parohială, cu hramul „Sfântul Nicolae”, ce ţine sub dependenţa sa biserica filială din cătunul Poliana. La 1776, forma o singură comună cu Stăneştii de Jos pe Ceremuş şi era proprietatea mazilului Ioan Goian. Populaţia se ocupă cu agricultura şi creşterea vitelor. Comuna posedă 1.137 hectare pământ arabil, 23 hectare fânaţuri, 343 hectare imaşuri, 1.880 hectare păduri. Se găsesc 118 cai, 534 vite cornute, 51 de oi, 320 porci, 85 stupi. / **Stăneşti pe Ceremuş, moşie** cu administraţie specială, districtul Storojineţului. Suprafaţa: 29,82 kmp; populaţia: 294 locuitorii germani, ruteni, izraeliţi ş. a.; religiile greco-orientală, greco-catolică, romano-catolică şi mozaică. La 1776, era proprietatea mazilului Ioan Goian”[1304].

[1304] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, pp. 202, 203

1911: „Mai mulţi mazili şi răzeşi din Stăneştii de Sus şi împrejurime îşi exprimă regretele lor că dl notar c. r. Dimitrie Popovici îi părăseşte, în luna ianuarie, trecând, în aceeaşi calitate, la Zastavna. Dl Popovici le-a fost răzeşilor un prieten devotat şi un mare sprijinitor. Şi nouă ne pare rău că dl Popovici părăseşte orăşelul Stăneşti pe Ceremuş, dar ştiind că a fost dorinţa sa proprie ca să fie transferat la Zastavna, ne împlinim o datorie plăcută, felicitându-l pe dl Popovici la noul post şi mulţămindu-i, în numele răzeşilor, pentru jertfele ce le-a adus în folosul răzeşimii. Suntem convinşi că dl Popovici ne-a face servicii bune şi în Zastavna. Domnii notari D. Popovici şi V. cav. de Tudan sunt unicii notari români care au fost conştienţi de chemarea lor, în părţile rutene locuite de răzeşi”[1305].

1914-1918: „**Mihail a lui Georgi Chodan**, născut la 4 noiembrie 1879, în **Stăneştii de Jos pe Ceremuş**, ar fi murit cam la 15 august 1915, în Santa Lucia, Italia, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Eudochia a lui Mihail Chodan, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”[1306].

1919, septembrie 10: Decretul de confirmare a autorităţilor judecătoreşti. Începând cu 1 septembrie 1919, se confirmă „la autorităţile judecătoreşti din Bucovina, următoarele persoane[1307]: **La judecătoria Stăneşti:**

[1305] *Gazeta Mazililor şiRăzeşilor Bucovineni*, No. 4, Anul I, 7 ianuarie nou 1911, p. 16

[1306] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 4, Cernăuţi 10 februarie nou 1921, pp. 38-49

[1307] *Monitorul Bucovinei*, Anul 1919, Cernăuţi, în 10 Septembrie nou, Fascicula 63, pp. 1-4

Markiewicz Valerian, judecător de district cu rangul VIII; **Danczul Vladimir**, judecător cu rangul IX; **Hahon Ioan**, judecător la judecătoria Stăneşti, pretor cu rangul VIII – mutat la Sadagura; **Flocea Ilie**, judecător la judecătoria Solca, pretor cu rangul VIII; **Halip Eugenie**, pretor la judecătoria Stăneşti, consilier conducător de judecătorie cu rangul VII – mutat la Vijniţa”.

1919: Comisiunea agrară de ocol Stăneşti: Preşedinte: **Ilie Flocea**, pretor şi şef al ocolului judecătoresc, Stăneşti. / Locţiitor: **Vladimir Danciul**, judecător, Stăneşti. / Reprezentant al Administraţiei: **Gheorghe Michitovici, prefect, Văşcăuţi**. / Locţiitor: **Teofil Baloşescul**, perceptor, Stăneşti. / Reprezentant al Băncii regionale: **Nicolai Tudan**, agricultor, Costeşti. / Locţiitor: **Ilarion Carbuliţchi**, agricultor, Stăneştii de Sus. / Expert agricol: **Glicherion Nosievici**, referent agricol, Văşcăuţi. / Locţiitor: **N. Nicorovici**, agricultor, Stăneştii de Jos. / Reprezentant al proprietarilor expropriaţi: **Dionis Samson**, proprietar mare, Stăneşti. / Locţiitor: **Alexandru Flondor**, proprietar mare, Hliniţa. / Inginer hotarnic: **Otto Deutch**, inginer hotarnic de stat, Stăneşti. / Locţiitor: Iosef Müller, inginer civil, Cernăuţi. / Reprezentanţi ai ţăranilor: **Nasarie Baloşescul**, agricultor, Voloca; **N. Sirota**, agricultor, Bărbeşti. / Locţiitori: **Vasile Dumici**, agricultor, Voloca pe Ceremuş; **Alexandru Crăciunescu**, agricultor, Stăneşti[1308].

1921: „Potrivit dispoziţiunilor art. 12 şi 23 din regulamentul pentru Congresul bisericesc ortodox român al Arhidiecezei Bucovinei, convocat, prin înaltul Decret Regal Nr. 2513 din 17 Iunie 1921, pe ziua de 3 Octom-

---

[1308] *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

brie, la Cernăuţi, se publică următoarea listă a patronilor bisericeşti particulari, de lege drept credincioasă răsăriteană, îndreptăţiţi la alegerea de 6 reprezentanţi pentru acest Congres: **Calmuţchi Alfred cav. de**, notar public, Stăneşti pe Ceremuş (Băiaşeşti)”[1309].

1922; „Având în vedere concursurile publicate, cererile prezentate şi propunerile făcute de revizorate, Consiliul şcolar al ţării a făcut, în şedinţa din 27 Martie 1922, sub preşedinţia domnului Director general delegat al învăţământului din Bucovina, următoarele numiri, pe ziua de 1 Aprilie 1922 – **b)**. în calitate de învăţători definitivi şi învăţătoare definitive: **Gavril Bujdeiu** la Stăneşti de jos pe Ceremuş”[1310].

1926: În august 1926, Regina Maria a României, care vizitase Stăneştii în toamna anului 1924, a trimis comunei Stăneştii de Sus patru fotografii cu autograf. În fotografii, Regina apărea îmbrăcată în costumul popular bucovinean, lucrat „de către doamna Minodora Tofan şi SS Părintele Antonie Tofan din Stăneştii de Sus”[1311].

1941: În 27 iunie 1941, populaţia ucraineană din Stăneştii de Jos s-a adunat în biserică, pentru a hotărî condamnarea evreilor. În 28 iulie, 65 de evrei au fost împărţiţi în două grupe şi ucişi cu topoare şi alte unelte. Prima victimă a fost Wagner, apoi, printre ceilalţi, şi rabinul Friedlaender, şi cei doi fii ai lui. După intervenţia Jandarmeriei Române, aflate sub ordinele lui Constantin Hrehorciuc, din Suceviţa, viitor Erou al Umanităţii, ceilalţi evrei din târguşor au fost salvaţi de la cumplitul

---

[1309] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuţi 21 iulie nou 1921, pp. 64-66

[1310] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 8, Cernăuţi 21 aprilie 1922, p. 41

[1311] CALENDARUL *Glasul Bucovinei*, Cernăuţi 1927, p. 145

linşaj, dar, din păcate, supravieţuitorii au fost duşi în lagărele din Transnistria, unde au murit 172 evrei din Stăneştii de Jos.

1942: Colaboraţionişti ai sovieticilor, care, pe timpul ocupaţiei sovietice, au desfăşurat o amplă prigoană împotriva românilor au fost: **Hunca Nicolae**, din com. **Stăneştii de Sus**, jud. Storojineţ, „sub regimul sovietic, fiind ajutat de primar, a participat la toate adungrile publice, unde a luat cuvântul, spunând că Bucovina va rămâne veşnic sub stapânirea rusească”[1312] şi **Pentelei Puiu a lui Procop**, din com. **Stăneştii de Jos**, jud. Storojineţ, „a primit cu bucurie trupele ruseşti, în iunie 1940, şi tot atunci s-a exprimat în public că steagul român nu va mai flutura în comuna sa, iar după această dată, ca funcţionar al regimului sovietic, s-a purtat rău cu populaţiunea care nu se supunea ordinelor lui, făcând, în acelaşi timp, intensă propagandă pentru înscrierea locuitorilor în colhoz”[1313].

1942: 1942, ianuarie 29: „Noi, general Victor Iliescu, subsecretar de Stat al Educaţiei Extraşcolare; / Având în vedere jurnalul Consiliului de Miniştri Nr. 21 din 14 Ianuarie 1942… / Decidem: Art. unic. Se angajează, pe data prezentării la serviciu, ca diurnişti la formaţiunile tineretului extraşcolar, următorul personal, plătibil cu îndemnizaţia de şedinţă respectivă: Bucur Mircea, seria 1936, media 7,50, numit în com. Stăneştii de Jos pe Ceremuş, jud. Storojineţ”[1314].

[1312] *Monitorul Oficial*, nr. 132 din 10 iunie 1942, p. 4854
[1313] *Monitorul Oficial*, nr. 162 din 15 iulie 1942, pp. 5864-5867
[1314] *Monitorul Oficial*, Nr, 249, 20 octombrie 1941, pp. 6452 şi următoarele

1944: Prin ordinul „Nr. 63.175 din 20 martie 1944, se înaintează 1a gradul II în învăţământul primar, pe ziua de 1 septembrie 1943, următorii învăţători şi învăţătoare, care au reuşit la examenele de înaintare la gradul II, din sesiunea August 1943, la Centrul Cernăuţi, cu notele arătate în dreptul fiecăruia[1315]: Scalat Despina, comuna **Stăneştii de Sus**, media 8,12”.

STĂNEŞTI

(în Frunzeni, comuna Costişa, Neamţ).

1640, mai 14: Fraţii Maftei şi Login vând lui Gheorghe Buţul, drept 14 taleri bătuţi, „în sat, în **Bucureşti** (înglobat în Buhuşi, Neamţ), în ţinutul Neamţului, lângă Bistriţă, 14 pământuri şi un loc de prisacă unde se sfârşeşte lunca, la apa Orbicului. Şi în tocmeala noastră s-au prilejit Petrichie de **Orbic** (înglobat în Buhuşi, Neamţ), Pentelei de **Horlăceşti** (Hârliceşti, înglobat în Orbic, apoi în Buhuşi, Neamţ), Onciul ot **Stăneşti** (în Frunzeni, comuna Costişa, Neamţ), Ion de **Plăgeşti** (Blăgeşti, comuna Blăgeşti, Bacău) şi ginerele nostru Petrea”[1316].

[1315] *Monitorul Oficial*, Nr. 72, 25 martie 1944, pp. 2612 şi urm.
[1316] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 356, p. 371

STÂNGĂCENI

(pe Ialpuh, lângă Tartarul de Salce,
raionul Cahul, Moldova).

1533, martie 8: Întărit de Petru (Rareş) voievod lui Stepan, pârcălab de Orhei, care primeşte danie domnească „două locuri în pustiu, un loc pe Ialhup, în rediul **Stăngăceni** (pe Ialpuh, lângă Tartarul de Salce, raionul Cahul[1317], Moldova), cu fântâna ce-i dinspre răsărut, iar alt loc în gura Malurilor, unde este heleşteul lui Coţofană, pe îmbe malurile, cât trebuie să trăiască două sate. / Şi iarăşi i-am dat partea nepotului lui Stepan, fost pivnicer, din satul **Stepăneşti** (pe Ialpuh, lângă Tartarul de Salcea, raionul Cahul, Moldova) ce este pe Maluri”[1318].

STÂNGĂCENI

(pe Bâc, Orhei, Moldova).

1676, aprilie 29: Apostol şi Vlasă, feciorii Draganciului, nepoţii Onacăi, dăruiesc lui Istrati Brahă, căpitan din **Săpoteni** şi **Stângăceni**, „doi bătrâni, iar

---

[1317] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 240

[1318] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. IX, Iaşi 1914, pp. 20-23

dintr-un bătrân două părţi vând, drept 40 lei"[1319].

1770-1772: Satul **Stângăcenii**, ţinutul Hotinului, ocolul Mijlocului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[1320], **toată suma caselor: 31**. Scădere rufeturi 2: 1 popă, 1 dascăl. Rămân birnici 29. / **Birnicii**: Lupașcu, vornic / Vasile Nicul / Dumitrașcul Traistă / Manole fiul ciobanului / Lupul Halișco / Vasile Stână / Nicolae, bejenar / Ion Cernohol /Dămian Nebunul / Costandin Boboi / Pricopie, pâslar / Mihalache, salahor / Erimia Giocspanache / Grigoraș Vovienul / Toader Cicoiu / Costandin fiul lui Stratinel / Vasile Stanilesco / Vasile Zorilă / Ursul fiul lui Iordache / Ilieș Dodiță / Năstase, cojocar / Simion, rusul / Pavel Cotia / Palade Gioncul / Ioniță Ciperi / Dănilă fiul lui Dumitru / Dumitraș, horincian / Toader fiul Ianacache / Andrei, vătăman. // **Rufeturi**: Popa Tănase / Dascălul.

1904: „**Stângăceni**, sat în judeţul Bălţi, aşezat pe malul râului Ciugur, între satele Horodiştea şi Pociumbeni. Satul mai poartă şi numele de Druţa. Face parte din volosti Zăbriceni. Are 40 case, cu o populaţie de 390 suflete; o biserică, cu hramul Sf. Nicolae; 120 vite mari. Ţăranii au pământ de împroprietărire 390 deseatini. Proprietarul Vârnav are 1.449 deseatini pământ"[1321].

[1319] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 104, p. 130

[1320] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 163, 164

[1321] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, pp. 196, 197

STÂNGACI

(pe Racova, în Bleşca şi Valea Oanei,
comuna Ivăneşti, Vaslui).

1439, iulie 15: Întărit de Ilie şi Ştefan voievozi lui Ivan Stângaciul, care primesc uric pentru „un sate al lui, anume unde-i este casa lui, pe Racova, care singur el din pustiu şi din pădure şi-au făcut lui, şi seliştea de pe amândouă părţile hotarului şi partea lui Lungociu, care este pe din jos de moşia lui şi este pe hotarul său, care iarăşi el singur a muncit de a curăţit din pădure şi a făcut selişte, adică satul şi cu morile ce sunt acolo… Iar hotarul acestui sat îmblă după hotarele cele vechi, pe unde au îmblat din veac”[1322].

1634, iulie 21: Întărit de Vasile Lupu voievod pârcălabului Mirăuţă Coşescul, în baza zapisului de mărturie de la şoltuzul Pătraşco şi pârgarii târgului **Huşi**, „scriind că a venit înaintea lor Ştefan Munteanul… şi a vândut o vie de o falce, ce este la Dric, lângă târgul Huşului… lui Mirăuţă pârcălab, cu 60 taler bătuţi… / „alt zapis, tot de la acel şoltuz Pătraşco şi pârgarii de la Huşi, şi înaintea popii lui Mihail, Stanciul şi Iliaş din **târgul Vasluiului**, scriind că au venit Martin şi cu femeia lui Ursa şi au vândut o falce şi jumătate de vie la Dric, cu 90 taleri bătuţi, lui Mirăuţă Coşescul pârcălab. / Şi iar ne-a mai arătat şi alt zapis de cumpărătură din **Costeşti**, pe

---

[1322] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 198, pp. 280, 281

Ghilahoi, iscălit de oameni buni şi credincioşi, slugi domneşti ot Costeşti: Gherghii Părciu, Strahiila, Dumitraşco Codulea, Constantin, Favril, Pătraşco ot Vaslui şi Dumitraşco Cămârzan scriind că a venit înaintea lor Cârste, feciorul lui Toader, şi a vândut o vie ce este în satul Costeşti, din capul gardului viei lui Gherdan şi din sus din fundul văii, până la gardul cu livadă… lui Mirăuţă pârcălab, în 30 de zloţi bătuţi. / Şi iarăşi a cumpărat, tot întru acel zapis, de la Voica, fata Androe, din a patra parte de sus, a patra parte din satul **Ivăneştii** pe Racova… cu 4 galbeni ungureşti… / şi alt zapis, care scrie că înaintea oamenilor buni erau popa Platon, Gheorghe Oana, Nistor, Ion Dumitru ot **Stângaci**, Constantin ot **Coşeşti**, cum au venit în faţa lor Zlata, fata Florii, nepoata Tudorii, sora lui Drăgăilă, de bunăvoia ei a dat şi a dăruit dreapta ocină, partea cea de sus, din a patra parte jumătate… lui Mirăuţă pârcălab, cu livadă şi cu loc de prisacă, şi cu copaci şi cu poiană, şi din vatra satului Ivăneşti, şi tot venitul"[1323].

1705, noiembrie 15: Carte de împuternicire, dată de Mihai Racoviţă voievod lui Vasilache, fiul lui Vasile Huşanul, „să fie volnic a ţine şi a stăpâni părţile de moşie ale lui Strătulat Huşanul şi ale fraţilor săi, feciorii Apostului de **Stănigani**, părţile de selişte din **Dragomireşti** şi din **Semini** de pe Tutova şi din **Stângaci** de pe Racova; care părţi de moşie le-a dat el, de-a plătit nişte datorii ce-a fost dator Strătulat Huşanul, cu nişte stupi şi cu nişte miere la turci, de-a scos pe fraţii lui de la închisoare, ce-au fost închişi pentru acea datorie a frăţânelui lor, Deci să fie volnic să oprească acele părţi

[1323] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 200, pp. 228, 229

dinspre alţi datornici, cum ar fi rămas dator Strătulat Huşanul”[1324].

STÂNGACI

(pe Smila, sau Stângăceni, lângă Armăşoaia, comuna Pungeşti, Vaslui).

1635, decembrie 14: Zapisul Zaharioaei, jupâneasa Zaharie ot **Pungeşti** (comuna Pungeşti, Vaslui) şi al feciorilor ei Ionaşco, Dochiţa, Alexandra, Anghelina şi Maria, prin care mărturisesc că au vândut „o cumpărătură de ocină din sat din Pungeşti lui Gheorghe Moviliţa din Pungeşti, partea Dronţei, nepoata lui Mihail logofătul, drept 15 zloţi… ce noi am cumpărat de la Dronţa… / Şi în tocmeală au fost Gligorce serdar ot **Stângaci** (lângă Armăşoaia, comuna Pungeşti, Vaslui), Gheorghe pitar de **Iaşi**, Bogonosie, Păntelei şi Gavrilaş din **Gârcini** (Gârceni, comuna Gârceni, Vaslui), Nichita, Bejan, Ionaşco, Grosul şi Anton din **Pungeşti**”[1325].

1644, septembrie 1: Simion vinde lui Irimie și jupânesei Dochiții, „drept un cal și un caș de ceară... a treia parte de bătrân din satul **Lucești** (lângă Armășoaia, comuna Pungești, Vaslui), din partea Telegeștilor, cu loc de prisacă și cu curături în pădure și în câmp... dinantea lui Racleș căpitanul or **Pongești** (comuna Pungești, Vas-

---

[1324] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 99, p. 162

[1325] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 287, pp. 326, 327

lui), popa, Andonie, Ștefan, Platon și Ionașco ot **Topoști** (azi Popești, comuna Dragomirești, Vaslui), Ursul, Dumitru, Ionașco, Simion și Gligorce ot **Stângaci** (Stângăceni, comuna Pungești, Vaslui) și Ionașco, nepotul lui Bejan din **Obârșieni** (Obârșeni, comuna Voinești, Vaslui). Pentru credință, ne-am pus degetele, să se știe"[1326].

1669, ianuarie 23: Măria, fata Măricăi, nepoata lui Andriaş sin (fiu) Văscan, dăruieşte lui Vasile vtori postelnic, „partea mea din satul **Stângăceni**, ce este pe apa Smilei, care îmi este de la mama mea, de la Mărica, din partea lui Andriaş a şasea parte"[1327].

1680, mai 9: Măria, fata lui Costachi, şi fiul ei Constandin din Stângăceni, mărturiseşte că a „luat 6 lei bătuţi de la Vasile Ghica marele vistiernic pe nişte părţi de ocină de la sat de la **Stângăceni**, ce este în ţinutul Tutovii, pe Smila; deci dumnealui apoi s-a lăsat, n-a vrut să cumpere, ci mi-a dat Dumitraşco Scântee de **Bicani** acei 6 lei, de i-am întors, ca să aibă a ţine Dumitraşco scânteie aceste părâi de ocină, partea mea şi a frăţâne-meu Apostul şi partea frăţâne-meu Gavrilaşco, ce ne este nouă parte acestor trei fraţi; şi le-am vândut eu şi partea acestor doi fraţi, pentru că eu i-am comândat şi i-am grijit la moartea lor, din a patra parte de sat, trei părţi, şi patru părţi rămân ale Ulii, Cermel, Ignat şi ale Roxandii nedate"[1328].

[1326] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 408, p. 393

[1327] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 91, pp. 106, 107

[1328] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 95, pp. 109, 110

1704, august 14: Ancuţa Scânteoae şi feciorii ei Nicolai, Chiriac şi Ionaşcu dau vistiernicului Ion Pălade „un loc de prisacă de la **Balosineşti**, pentru mult bine ce mi-a făcut. Aşijderi, i-am dat dumisale o parte de ocină din **Stângăceni**, ce ne este cumpărătură de la Măria, fata lui Hostache de pe Horăita, şi i-am dat şi toată partea de moşie din Stângăceni, câtă se va alege moşie dreaptă”[1329].

1705, octombrie 16: Gheorghiţă aprodul vinde lui Ion Pălade, pentru 6 lei, „o moşie din **Stângăceni** şi a zis să-mi aleg moşia dintr-alţi răzeşi şi ce a socoti că face partea mea mi-a face plată pe deplin”[1330].

1711, aprilie 16: Ştefan, feciorul Angheluşii, fetei lui Băltag, nepoată lui Nicoriţă hatmanul, vinde vistiernicului Ion Palade a lui „moşie din satul **Bicani**, de pe apa Smilii, în ţinutul Tutovii, care este danie moşului (bunicului) nostru Băltag de la Nicoriţă hatmanul. Aşijderi, din cumpărături ce sunt ale moşului nostru Băltag, a treia parte din dania moşului nostru şi din cumpărături… / Aşijderi i-am vândut şi alte părţi ce avem de pe moşul nostru Bătag din satul **Pleşăşti**… şi în **Stângăceni** şi în **Balasăneşti**, în tot locul unde or scrie zapisele moşului nostru Băltag”[1331].

1720, februarie 3: Scrisoarea hotarnicilor care au ales moşiile fostului mare spătar Ion Pălade din **Bicani, Balasăneşti, Sângăceni** şi **Pleşăşti**, în prezenţa unor „oameni buni megieşi, anume Toader Bujoranul fost vor-

---

[1329] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 100, pp. 112, 113

[1330] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 101, p. 113

[1331] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 104, pp. 115, 116

nic de gloată, preotul Gheorghiţă din Horiata, preotul Eni din Suseni, Grigori Negruţ, Ioniţă Negruţ, Ionaşco Scântei, Gheorghiţă aprodul din Horiata, Dilion curtean zet (ginere) lui Scântei, Manolachi zet Scântei, Andriu Pălici, Postolache nepot lui Pălici, Ursul şi Toader sin (fiu) lui Malăş ot Bicani şi Vicol sin Toader Şoitul otam (de acolo)"[1332].

1720, mai 9: Andriu Pârlici, cu nepoţii lui Postolache, Nazaria, Dochiţa, Mălanca, Cârstâna şi Ioana, feciorii şi fetele lui Andonie Pârlici, vând fostului mare spătar Ion Pălade părţile lor de moşie din **Bicani, Balasăneşti** şi **Stăngăceni** „ce ni s-au hotărât, ce sunt pe apa Smilii, şi ni s-au venit 26 pământuri din Bicani şi Balasăneşti şi 13 pământuri ni s-au venit din Stângăceni, care se fac peste tot 40 pământuri. Şi într-această sumă de pământuri am vândut-o dumisale cu partea lui Lavric, ce s-a ales la hotărât, căci acel Lavric a ţinut pe o mătuşă a mea şi feciori n-a avut, şi el a fost om străin; aceste părţi sunt din bătrânul Ehim… şi am vândut drept 20 lei"[1333].

1737, august 23: Carte de împuternicire, dată de Grigore Ghica voievod lui Lupaşco Gherghescul şi fraţilor săi, feciorii lui Constantin Gherghescul, ca „să fie tari şi puternici a-şi lua de-a zecea de pe a lor drepte ocini, ce au la **Gergheşti**, la **Mănoiu**, la **Miceşti**, la **Stângaciu**, la **Corodeşti**, la **Dracşeni**, la **Răteci**, la **Obârşieni**, la **Huşi**, şi la **Unguraşi**, ce sunt în ţinutul Tutovei"[1334].

[1332] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 108, pp. 117-119
[1333] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 110, pp. 121, 122
[1334] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVII, Iassi 1891, pp. 30, 31

1767, iulie 4: Nepoţii lui Lupaşco Gherghescul, pentru o datorie a unchiului lor la marele logofăt Ioniţă Pălade, îi dau „dumisale 66 de pământuri şi dintr-un bătrân două părţi… Şi a avut Lupaşco moşie baştină dintr-un bătrân a patra parte şi un bătrân întreg, ce l-a avut danie de la mătuşă-sa Mărica, ce-a ţinut-o Lupaşco, fratele lui Frige-vacă; şi a mai avut şi alţi doi bătrâni, danie de la unghiul său, popa Gavril… / Aceste toate le-am dat dumisale, un bătrân şi a patra parte dintr-alt bătrân din **Dracsini**, cu seliştea satului şi cu iazul; şi din **Stângaci** iarăşi aceste părţi; şi din **Mănoi**, şi din **Cociobani**, iarăşi aceste părţi; iar din **Gergheşti** i-am dat trei bătrâni şi dintr-alt bătrân a patra parte; şi din **Dragomăneşti** iar i-am dat un bătrân şi dintr-altul a patra parte şi cu loc de prisacă; şi s-au împlinit dumisale deplin 66 de pământuri”[1335].

STĂNIGENI

(sat lângă Sârbi, comuna Nicoreşti, Galaţi).

1437, decembrie 20; Întărit de Ilie şi Ştefan voievozi, păhărnicelului Ion Urecle, care primeşte uric pentru „satele Bârgăiani pe Moldova, şi Stănigeni şi Sârbii, la Tecuci… Iar hotarul acestor sate mai sus scrise să fie după hotarul vechi, pe unde au folosit din veac”[1336].

[1335] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 208, pp. 188, 189

[1336] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 176, pp. 248, 249

1598, aprilie 10: Întărit de Eremia Moghilă voievod fraţilor Văsian, Ion şi Luca, care cumpără, cu 70 taleri de argint, de la Măricuţa, fata lui Pătraşco pârcălab, „două părţi de ocină din satul **Stănigiani**, ce el, Pătraşco, singur a cumpărat de la Agafia, fata lui Ion Stănigeanul, din drese ce le-a avut străbunul ei Ureche paharnicul danie de la Ilie şi Ştefan voievozi”[1337].

1705, noiembrie 15: Carte de împuternicire, dată de Mihai Racoviţă voievod lui Vasilache, fiul lui Vasile Huşanul, „să fie volnic a ţine şi a stăpâni părţile de moşie ale lui Strătulat Huşanul şi ale fraţilor săi, feciorii Apostului de **Stănigani**, părţile de selişte din **Dragomireşti** şi din **Semini** de pe Tutova şi din **Stângaci** de pe Racova; care părţi de moşie le-a dat el, de-a plătit nişte datorii ce-a fost dator Strătulat Huşanul, cu nişte stupi şi cu nişte miere la turci, de-a scos pe fraţii lui de la închisoare, ce-au fost închişi pentru acea datorie a frăţânelui lor, Deci să fie volnic să oprească acele părţi dinspre alţi datornici, cum ar fi rămas dator Strătulat Huşanul”[1338].

STĂNIGEŞTI

(lângă Gâlţeşti, comuna Puieşti, Vaslui).

1640, septembrie 1: Toma şi cumnaţii lui Apostol şi Andonie, feciorii Pintelui **Cucioba** (lângă Ghergheşti, comuna Ghergheşti, Vaslui) vând lui Toader, ginerele

[1337] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, pp. 74-77

[1338] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 99, p. 162

Focei, şi femeii lui Iftinca, drept nouă galbeni („am luat doi boi”), „jumătate de bătrân din **Stănigeştii** (lângă Gâlţeşti, comuna Puieşti, Vaslui), ce am avut cumpărătură de la feciorii Focei… Şi la tocmeală au fost Lazar şi Iusip din **Oneşti** (comuna Puieşti, Vaslui), popa din **Cuciuba**, Ursul şi Dăbăilă din **Găleştii** (Gâlţeşti, comuna Puieşti, Vaslui), Micul şi Ivan din **Ruşi** (comuna Puieşti, Vaslui). Iar Grigoraş a scris”[1339].

STĂNILEŞTI

(pe Prut, raion Noua Suliţă, Ucraina).

1432, ianuarie 4: Întărit de Ilie voievod lui „pan Oană, şi femeia sa Ana, fiica lui Negrea, şi fiului lor Andrei”, care primesc uric pentru „două sate, anume: Coşilăuţi şi Stanulăuţi, sub Nesfoiu… Iar hotarul **Coşilăuţilor** să fie în sus pe pârâul Ruda, la capătul Nesfoiului, împrejurul prisăcii lui Negrea; de la Nesfoiu, pe val, de la val, de-a curmezişul păduricii lui Costiuc, la pădurice, de-a curmezişul dumbrăvii, iar de la dumbravă, pe hotarele vechi, pe hotarele dinspre satul lui Liuban”[1340].

1628, februarie 15: Zapisul agăi Ion Tertea, prin care mărturiseşte că a vândut „fratelui nostru, lui Efrim Hăjdeu”, drept 160 taleri, „moşie şi cumpărătură din sat din **Citnicăuţi…** a treia parte de sat, partea de mijloc, ce

---

[1339] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 447, p. 443

[1340] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 107, pp. 157-159

am avut cumpărătură de la Mărica de Suceavă, sora popii Mătiaş, aşijderea am vândut, drept 140 srebnih de taleri ce am cumpărat de la Mătiiaş şi de la fetele lui Drănşeanu vătahului de Butici… a treia parte dinspre răsărit, drept 49 taleri, şi din partea Iurşei, şi din partea Petricăi, ce se vor alege două părţi, drept 80 taleri. Şi întru tocmala noastră au fost Gheorghiţă Jora, **pârcălabul de Hotin**, Gligorie Hruci vornicul, Chircoş neguţătorul de **Cameniţă** (târg, Ucraina), Avram de **Lucăceni** (Lucaceni, raionul Hotin, Ucraina), Constantin Stârcea şi David de Hotin, Necoară Seuca ot **Stănileşti** (raionul Hotin, Ucraina), Mândrea ot **Terebisăuţi** (Terchisăuţi, azi Drabişte, Moldova) şi mulţi oameni buni, megieşi”[1341].

1638, mai 30: Întărit de Vasile Lupu voievod, prin ispisoc de judecată, popii Cozman din **Stănileşti** (comuna Stănileşti, raionul Noua Suliţă, Ucraina), care se înfăţişează la Divan „cu un zapis de mărturie de la Machidon Hirevcescul din **Fetcăuţi** (Feteşti, comuna Feteşti, raionul Edineţ, Moldova), făcut dinaintea a mulţi oameni buni, sciind Machidon că şi-a dat dreapta sa ocină şi dedină din satul **Voicăuţi** (înglobat în Bajura, înglobată în Darabani, Botoşani), ce este în ţinutul Dorohoi, pe râul Prut, a patra parte din a treia parte… rugătorului nostru popa Cozman, pentru doi boi şi opt stupi, ce i-a pierdut Machidon la dabile, în zilele lui Ştefan (Tomşa) voievod, la a doua domnie. Şi nu a avut a-i plăti cu altceva, ci i-a dat această parte de ocină… Iar când a fost acum, s-a apucat un om, anume Pătraşco, care a spus că este rudă lui Machidon, şi a voit să-l scoată din această ocină, şi şi-a luat zi, ca să vină aici, înaintea domniei mele, să se întrebe pe faţă.

[1341] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 310, p. 422

Popa Cozma a venit la zi şi a aşteptat p săptămână peste zi, iar Pătraşco a rămas din zi şi din toată legea”[1342].

1770-1772: Satul **Stănileştii**, la fel, poştaşi la **Nusfaia**, ţinutul Hotinului, ocolul Mijlocului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[1343], **toată suma caselor: 65**. Scădere rufeturi 65: 65 poştaşi. / **Poştaşi**: Vasile Lungul / Ion Toclatău / Andronache Cazacul / Iftode socru lui Andronache / Macovei Cacia / Toader Hujuzu / Ion fiul Iacoboaei / Grigore al butnăriții / Costandin Biholianul / Nichifor / Calistru / Hiloti / Pavel nepot Românesei / Ursache fiul Nicoriții / Toader Chilianul / Ion Căruntul / Ion fiul Mitroaei / Grigoraș fiul lui Pavel / Ștefan fiul butnariului / Tudose, nisfoianul / Lupașcu, vornic / Petre fiul lui Ion / Ion fiul lui Stahe / Ioniță fiul lui Mihalache Mistrianul / Ursul cumnatul lui / Ion Cuțuluc / Grigoraș Crișcanul / Ion fiul lui Mărdare / Costașcu fratele olariului / Andrei, lipcanul / Acsănte, olariul / Pătrașcul fiul Păsătoaei / Iftimie, ungurianul / Toader, ungurianul / Ion Bahor / Ostahe / Toader Popihornu / Lupul Vrăjitoriul / Gavril Japcă / Costin Ghiugiu / Timofte Martin / Grigoraș Șahăn / Trohin / Ștefan Huzun / Toader fratele olariului / Ursul Serabi / Matei, rus / Iacob al lui Matei / Costandin Raba / Dămian, butnariul / Roman fiul lui Năzărciuc / Andrei, ungurianul / Gheorghe fiul rotariului / Costandin fiul rotariului / Grigoraș fiul lui Irimia / Ion Tutuliac / Simion Leicuță / Ștefan fiul lui Irimia / Irimia, vătăman / Acsănti Negru /

[1342] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 300, pp. 297, 298

[1343] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 171, 172

Lupul Peșterece / Toader, cojocariul / Onofrei Nicoriță / Costandin Nicoriță / Petre Nicoriță.

STĂNILEŞTI

(pe Prut, Iacobeşti şi Bărboşii, azi Stănileşti, Vaslui).

1438. august 24: Întărit, în **24 august 1438**, de Ilie şi Ştefan voievozi, lui Oană portarul, care primeşte uric pentru „satele, pe Vaslui, anume: Brudureşti, unde este casa lui, şi seliştea lui Fundea, şi, sub Rediul Lung, Câteştii, unde este Mic şi Iliaş, amândouă judeciile, şi Retedzeşti şi, la obârşia, Bârlădzelului, Boziani, şi, **pe Prut, Iacobeşti şi Bărboşii**, şi seliştea lui Ţolea şi cu iezerul şi via lui, la obârşia pârâului Dobroslăveştilor… Iar hotarul acestor sate şi selişti să fie cu toate hotarele vechi, pe unde au folosit din veac”[1344].

1452, septembrie 10: Întărit, în **10 septembrie 1452,** de Alexandru voievod, postelnicului Ignat, care primeşte uric pentru „a lui dreaptă ocină şi moşii, sate anume Şoldeştii, la Dumitra, şi Cioră̧ştii, şi Bârlăleştii, i Soltăneştii, şi Socii, cu mănăstire şi cu Stanul, şi, pe Prut, Dănişoara (comuna Stănileşti, Vaslui), şi Ciocăneşti (comuna Stănileşti, Vaslui), şi Borzăştii (comuna Stănileşti, Vaslui), şi, tot acolo, la Vadul Ruşilor, unde este Niag, şi, de acolo, câmpul până ajunge la altă selişte, unde au fost Mane, şi selişte... Ştelunova, şi, pe din sus, la

---

[1344] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 189, pp. 268-270

gura Sărăţii, sileşte Buvina, i... osebit alte selişti, şi pe din sus de Husova, şi Dobromireştii, pe Smila, şi Balosineşti, pe Smilişoara, şi, pe Tutova, unde este fratele lui, Româneşti, şi unde este casa lui, la Moina, şi sileşte Negrileşti, şi sileşte pe Lucoveţ, unde au fost Frumuşelul, şi Zorilă, pe Tegheci, şi, la Prut, pe gârla Soholeţul, unde au avut şi moară şi iaz”[1345]. Hotare, din vechi.

1493, noiembrie 4: Întărit de Ştefan voievod Nastasiei, fiica Mărinii, nepoata lui Cârstea, care primeşte uric pentru „dreapta ei ocină, satele anume: **Stănileşti** şi o selişte în acelaşi hotar, anume Alboteştii, şi Cârsteştii pe Moldova, unde a fost Miroslav, şi, în acelaşi hotar, alt sat, anume Hireştii”[1346]. Hotarul, din veac.

1627, martie 13: Întărit de Miron Barnovschi voievod marelui pitar Ionaşco Cehan, care primeşte uric pentru dania domnească „o selişte, anume Stănileşti pe Prut, ce este în ţinutul Fălciu, pentru slujba lui şi pentru un cal bun, ce a dat în treaba ţării, la craiul Ardealului”[1347].

1632, mai 29: Întărit de Alexandru Iliaş voievod vistiernicului Gheorghe Roşca, care primeşte uric pentru „o selişte, anume **Sterpenii**, care este în ţinutul Fălciu, care selişte a fost dreaptă domnească, ascultătoare de ocolul Stănileşti... pentru că a dat lui Moise Moghila voievod 130 ughi de aur şi acei bani s-au dat în folosul ţării”[1348].

[1345] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 20, pp. 22, 23
[1346] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 138, pp. 265-267
[1347] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 164, pp. 205, 206
[1348] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 96, pp. 115, 116

1635, ianuarie 5: Carte de hotărât satul **Stănileşti** (comuna Stănileşti, Vaslui) şi cutul **Ruşilor** (comuna Stănileşti, Vaslui), partea lui Cehan, de **Stărpenii** (comuna Stănileşti, Vaslui), cu cutul **Muntenilor** (comuna Stănileşti, Vaslui), partea Roşcăi, în ţinutul Lăpuşna, semnată de Cujbă vornic, Duca comis, Dumitraşco feciorul Şetrarului, Iuga din **Horjeşti** (comuna Mingir, raionul Hânceşti, Moldova), Mihalcea, Pavel şi Creţul din **Gurbăneşti** (lângă Hănăsenii Noi, raionul Leova, Moldova), Păntelei din **Budeşti** (raionul Leova, Moldova), Ciorba din **Cârlegaţi** (azi Pădureni, comuna Pădureni, Vaslui), Dieniş şi Gligorie din **Plotoneşti** (comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), Gherman din **Clocicari** (lângă Văleni, comuna Pădureni, Vaslui), Ciocan din **Leoşti** (comuna Pădureni, Vaslui), Pavel din **Plăvăţeni** (lângă Urlaţi, comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), Modruz din **Urlaţi** (comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), Colac, Andronic şi Gheorghe din **Vârâţi** (înglobat în Lunca Banului, comuna Lunca Banului, Vaslui), Gligorie din **Cioreceşti** (înglobat în Lunca Banului, comuna Lunca Banului, Vaslui), Gligorcea din **Broscăşeni** (Broscoşeşti, comuna Lunca Banului, Vaslui), Pătraşco şoltuz, Giurgea, Pătrăşcan şi Ştefan Galbăn din **Huşi**. / Şi s-a stâlpit din ţarină şi din vatra satului, cum am aflat cu oameni buni. Aşijderea, ce s-au aflat bălţi pe hotarul Stărpenilor, din capul satului din jos, jumătate din iezerul Lungul, iar jumătate este a Măcicanilor. De aici, de la Lungul în sus, este Balta Simei; de-aici, mai sus, este Balta Avraamului; de-aici este Gârla Lungului; de-aici este Racela, în capul hotarului de sus, iar din jos este hotarul Stărpenilor, până în vadul Pruteţului. Aceste bălţi sunt peste Prut, dinspre răsărit; iar bălţile ce sunt pe hotarul Stănileştilor sunt de

ceastă parte de Prut, dinspre apus, şi se împreună cu ale Volosenilor. De aceasta scriem şi dăm ştire Măriei Dumitale”[1349].

1635, martie 10: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului mare vornic Ionaşco Cehan şi lui Duca fost comis, care primesc urice pentru „un sat, anume **Novacii** (înglobat în Duda, comuna Duda-Epureni, Vaslui), ce este în ţinutul Fălciului, care a fost drept domnesc, ascultător de ocolul târgului Huşi, Şi au dat 600 taleri de argint lui Ştefan Tomşa voievod, atunci când a mers Enachi Catargiul banul la Ţarigrad pentru nevoia ţării… / o selişte, anume **Stănileştii** (comuna Stănileşti, Vaslui), care este în ţinutul Fălciului, cu bălţi de peşte şi cu vad de moară la Prut, unde au fost 6 mori domneşti într-o casă… fostă dreaptă domnească, lângă târgul Huşi, dată lui de Barnovschi voievod pentru slujbă credincioasă şi pentru un cal bun, pe care l-a luat de la el şi l-a trimis la craiul unguresc… / alt sat, **Volosenii** (comuna Stănileşti, Vaslui), în ţinutul Fălciului, fost drept domnesc, ascultător de ocolul Stănileştilor, dat lui de Ştefan Tomşa pentru 200 ughi şi 6 cai buni, ce s-au dat în slujba ţării… / alt sat, anume **Măicanii** (comuna Lunca Banului, Vaslui) şi **Cerbicani** (comuna Lunca Banului, Vaslui), şi cu bălţi de peşte, anume Căuşul, Alba, Neagra, Pepelea, Cerbicana, Gârla Stâlpului şi Lungul, jumătate, care acest sat Măicani a fost drept domnesc, ascultător de ocolul Stănileştilor, dăruit de Radul Voievod pentru doi cai buni, ce i-a dat în treaba ţării… / o parte din satul **Dolheşti** (lângă Ciocani, comuna Perieni, Vaslui), care este la obârşia Crasnei, în ţinutul Fălciului, cumpărată de la

[1349] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 2, pp. 2, 3

Păcurar, fiul lui Cozma sulgerel, a cincea parte din a şasea parte, partea Stancăi, cu 60 taleri de argint… / jumătate din satul **Codăeşti** (comuna Codăeşti, Vaslui), partea de jos şi cu vad de moară la Dobrovăţ, de asemenea a cincea parte din cealaltă jumătate din satul Codăeşti, care este în ţinutul Vaslui, cumpărată de la Pântea fost şetrar, fiul Tudorei, pentru 225 ughi… partea de sus a dat-o lui Pântea vara lui Tudora, fiica Anisiei Purceloae, pentru că a plătit capul ginerelui său Dumitru Purcel, pentru o moarte de om, pe care a făcut-o el”[1350].

1641, aprilie 21: Întărit de Vasile Lupu voievod logofătului Racoviţă Cehan şi soţiei sale Tofana, care primesc ispisoace pentru „satul **Bălăsineştii**, ce-i în ţinutul Hotinului, cu iazuri şi moară în apa Viliei, cumpărătură de la Tudori fost pârcălab, pentru 19 ughi galbeni (ducaţi ungureşti de aur), căci le-a fost lor moşie de la mătuşa lor Cristina pârcălăboaie; / partea lor din satul **Soleşti**, ce-i în ţinutul Vasluiului; / a treia parte din satul **Moiceştii**, ce-i pe apa Vasluiului, în acelaşi ţinut, cumpărătură de la Vasile Nădăbaico din Soleşti, drept 20 ughi galbeni; / ce i se va alege partea Loghinei şi a lui Visarion Bogza călugăr, fiii lui Bogza logofătul, din satul **Vilneşti**, din acelaşi ţinut, cumpărată cu 25 ughi galbeni; / partea Tudorei şi Căzacei, fetele Dochiei, din satul **Fereştii**, tot în acelaşi ţinut, cumpărată cu 10 ughi galbeni; / altă parte, câtă i se va alege Antemiei, din satul **Făstăci**, din partea din jos, din acelaşi ţinut, cumpărată de la Ştefan Cizman, fiul Antemiei, drept 10 ughi; / şi un iaz din satul Făstăci, din partea de sus, cu loc de prisacă, cumpărat de la Gavrilaş, fiul lui Miron, drept 25 taleri de argint; / satul

[1350] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 54, pp. 52-56

Stănileşti, ce-i pe Prut, în ţinutul Fălciului, care a fost domnesc şi a dat şi a miluit Ştefan voievod pe unchiul său Cehan vornic, iar după moartea lui Ionaşco Cehan vornic, domnia mea luat-am acel sat; şi după aceea am dat şi am miluit pe boiarinul domniei mele, iar el mi-a dat doi cai buni; / satul **Cărstănici**, ce este în acelaşi ţinut al Fălciului, şi satul **Stoineşti** la Prut, în acelaşi ţinut, şi satul **Bărboşii**, ce-i pe apa Moisiia, în acelaşi ţinut, şi încă satul **Siliştenii**, din acelaşi ţinut, cumpăritura tatălui său Petre Cehan de la fiii Siliştеanului din Bârlad, şi iarăşi o parte de ocină din satul **Răicenii**, cumpărătura părintelui său Petre Cehan; / şi iarăşi îi întărim un bătrân, cât i se va alege, din satul **Răspopi**, din acelaşi ţinut al Fălciului, şi iarăşi un bătrân din satul **Pogăneşti**, ce-i în ţinutul Lăpuşnei, din acelaşi uric, care acele două părţi din Răspopi şi din Pogăneşti a fost dat Răcoviţă Cehan 50 ughi galbeni, în mâinile lui Ureche vornic pentru Barna, fiul Urâtei, şi pentru Balan, şi a plătit capul lor de la moarte, şi n-a avut cu ce plăti dinspre Toader Cehan fost sulger, şi a dat cele părţi de ocină sin satele Răspopi şi Pogăneşti pentru cei bani şi pentru cel cal; / şi iarăşi le întărim ale lor drete moşii, ce a avut tatăl lor Pătraşco fost logofăt de la Constantin voievod, satul **Storeştii** şi **Şendreni**, cu loc de heleşteu în apa satului, ce-s în ţinutul Hârlăului"[1351].

1902: „**Stănileşti**, comună rurală în partea de nord-est a plășii Prutul, judeţul Fălciu. Se mărginește, la nord, cu comuna Huşi; la sud, cu comuna Lunca; la est, cu râul Prut şi la vest, cu comuna Rusca. E formată din satele: Budul, Broscoșeni, Răducani, Saratul, Stănilești și

---

[1351] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 281-288

Voinescu, pe o suprafaţă de 7.450 hect. Are o populaţie de 1.725 suflete; o școală şi o biserică. Este udată, în partea de est, de râul Prut şi Pruteţul; între aceste ape se întinde un şes, pe care se aflǎ așezate satele ce formează comuna, afară de satul Stănilești, care vine pe deal. Tot pe acest șes, numit al Prutului, se află multe bălți bogate în pescării, imașe și fânaţe. În partea deluroasă dinspre vest se întind ţarinele de cultură și pădurea. Locuitorii posedă: 2.504 vite mari cornute, 3.215 oi, 297 cai şi 294 porci. / **Stănileşti** sau Berbeceşti, sat în centrul comunei Stănilești, așezat pe platoul dealului ce formează culmea șesului Prutului. Suprafaţa teritoriului moșiei e cam de 4.950 hectare, care, împreună cu satul Budul, formează domeniul statului, fost, până la secularizarea averilor mănăstirești, al Episcopiei Hușului. Are o populaţie de 1.308 suflete; o şcoală, înfiinţată în 1865: o biserică, cu 2 preoţi şi 3 dascăli. / **Istoricul**. Din documentele Episcopiei (vezi *Cronica Huşului*. de Melhisedec, episcopul) reiese că satul Stănilești, care mai de mult s-a numit Berbeceşti, este foarte vechi, căci exista încă pe timpul lui Alexandru Vodă cel Bun (dar atestat este în vremea fiilor săi, prin alte componente de sat – n. n.). Dintr-un suret (copie) de pe ispisocul sârbesc al lui Petru Rareş, cu data 7035 (1527), martie 15, se vede că numirea acestui sat se trage de la unul Stănilă (satul se numea Stănileşti, fără legătură cu vreun Stănilă, şi în 4 noiembrie 1493 – n. n.), căci în acel ispisuc se pomenesc mai multe persoane, toţi fii ai acelui Stănilă. Prin urmare numirea Stănileşti nu este decât numele colectiv al tuturor urmașilor lui Stănilă. Aceşti Stănilești, zice ispisocul, au vândut un sat la Prut, anume Berbeceşti, ce-l aveau „din drept ispisocul lor, de la strămoşul Domniei mele, de la Alexandru Voevod”,

vrea să zică numele vechi al Stănileştilor a fost Berbecești. Dintrun uric de la Miron Barnovschi Vodă, anul 1627, se vede că Stănileşti, sub numirea de Siliștea Stălineşti, a fost sat domnesc; dar acest Domn l-a hărăzit vel pitarului Ionaşcu Cehan, pentru serviciile lui și pentru un cal bun, ce-l hărăzise Domniei, în trebuințele unei solii la Craiul de Ardeal. Uricul are data 7133 (1625), martie 13. Tot așa mărturiseşte şi cartea de întăritură de la Alexandru Vodă (Cond. A. f. 113). Diutr-un uric de la VasileVodă Lupu, dat din Iaşi, în 1640, noiembrie 1, se vede că Stănileşti au fost dăruiți, mai întâi, nu de Barnovschi, ci de Ştefan Tomşa lui Ionașcu. Prin urmare, uricul lui Barnovschi ar fi numai ca un act de întăritură. De asemenea se vede că, după moartea lui Ionașcu Cehan, Stănilești iar au rămas proprietate domnească; și Vasile Vodă o hărăzeşte boerului său Racoviţă Cehan logofăt și face cunoscut prin o carte domnească sătenilor din Stănilești şi le poruncește să asculte de noul lor proprietar; cartea este dată din Focşani, același an, 12 noiembrie. La anul 1755, proprietarul Stănileştilor, Niculai Racoviţă biv vel medelnicerul, fiind împovărat de datorii, a vândut două sate, Stănilești și Maicani, logofătului Ștefan Bosie, în preţ de 1.000 lei. Cu acest Bosie a făcut Inochentie, episcopul, schimbul, şi, de acum, înainte, Stănilești au devenit proprietatea Episcopiei. Acest sat, cât și întreaga comună, cu toate împrejurimele ei, au însemnătate istorică pentru războiul urmat aici între ruși și turci și tratatul de pace, încheiat la 10 iulie 1711, de către Petru cel Mare, Țarul Rusiei”[1352].

[1352] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 464

STĂNISLĂVEŞTI

(lângă Miroslăveşti, comuna Miroslăveşti, Iaşi).

1627, noiembrie 19: Zapisul lui Ionaşco, feciorul lui Gheorghe Calapod, prin care mărturiseşte că a vândut vărului său Gheorghiţă Năvrăpăscul, pentru 30 de galbeni, „un cal bun şi 30 zloţi", „a patra parte din satul **Voruntăreşti** pe Siret, în ţinutul Romanului, care parte a fost zălogită de tatăl meu, Gheorghie Calapod, la Niculai silitrarul, drept 30 galbeni bani buni. Şi de la Niculai o au fost răscumpărată de jupâneasa Salomiia Voruntărească, fără ştirea vărului meu Ghiorghie Năvrăpăscul. Deci eu am socotit că mi-i de aproape seminţie Ghiorghie Năvrăpăscul decât jupâneasa Voruntărească… Şi la tocmeală au fost Avram aprodul din **Iucşeşti**, Vasile Bran, Gligorgea ginerele lui Bran, Māteiaş vătaful şi Necopoi diac de **Oboroceni…** Şi eu Toader diac de **Stănislăveşti** am scris acest zapis"[1353].

1638, februarie 1: Carte de judecată de la Vasile Lupu voievod, dup ce a venit „Ghiorghi Boţul şi s-a jeluit cu mare jalobă, cum i se împresoară hotarul satului **Răuceştilor** (comuna Răuceşti, Neamţ) dinspre târg şi dinspre alte sate… Domnia mea am ales pe Marco de Neamţ, ce a fost şoimar, şi pe Toader diacul de **Stăneslăveşti** (Stănislăveşti, comuna Miroslăveşti, Iaşi) şi i-am trimis acolo, să strângă oameni buni şi bătrâni, megieş de

---

[1353] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 258, pp. 340, 341

primprejur. Deci au strâns pe Ihnat, Nechifor şi Cârstea din **Sârbi** (înglobat în Ungheni, comuna Răuceşti, Neamţ), Condrea, Simion. Florea şi Calistrat din **Zmeeşti** (lângă Târgu Neamţ), Mihăilă cel bătrân, Ştefan şi Gheorghi Loghin din **Măneşti** (azi Blebea, lângă Târgu Neamţ), Dumitru cel bătrân şi Toader din **Borceşti** (lângă Târgu Neamţ), Thodor călugărul, ce a fost la **Oglindeşti** (sau Oghindeşti, azi Oglinzi, comuna Răuceşti, Neamţ)… şi au ales tot hotarul Răuceştilor, dinspre alte hotare. / Şi se începe hotarul pe unde a fost de veac: din podul Sârbilor, drept peste câmp, în cornul dumbrăvii, de acolo în capul făgetului, unde au fost ariile Sârbilor; de acolo, prin pădure, la loziile Băloşenilor, de acolo, pe drum, prin dumbravă, până unde se adună hotarul Mănilor cu a târgului, de acolo la deal, până în drum, ce loveşte în capul Poenii Lungi; de acolo, pe lângă poiană, la deal, în Porumbul vornicului, de acolo peste pădure, în Valea Sărăţii, în vadul Corchizului; de acolo, în jos, într-un bolovan, de acolo drept peste câmp în izvorul Topoliţăi, Topoliţa în jos, până în podul lui Gherasim, unde a fost drumul cel mare, drumul în jos, unde se încheie hotarul în podul Sârbilor. Pe aicea au ales hotarul şi au pus semne”[1354].

1638, iulie 18: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Toader Apope din **Stănislăveşti** (comuna Miroslăveşti, Iaşi) şi lui Ionaşcu Trufaşu ot **Uscaţi** (satul Războieni, Neamţ), după ce „s-a jeluit Ştefan Boul pe Alecsandru din **Strâmbi** (comuna Bodeşti, Neamţ), zicând că şi-a pus Alecsandru nişte stupi pe locul lui Ştefan Boul. Drept aceea, voi să mergeţi să împărţiţi

---

[1354] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 239, p. 222

marginea şi coasta ce este asupra satului cum le vor spune şi dresele lor. / Aşijderea s-au jeluit pentru nişte stâlpi, ce i-a fost pus Gheuca Gheorghe, când l-a mânat Ştefan vodă, de-a hotărât şi-a ales partea socru-său, a Petrii Boul, şi o au stâlpit. Dintr-acei stâlpi, un stâlp a zis ştefan Boul că-i mutat de dânşii... iar voi să socotiţi de se vor găsi că-i luat de dânşii şi să-mi daţi de ştire”[1355].

STĂNISLĂVEŞTI

(între comunele Timişeşti şi Răuceşti, Neamţ).

1632, iunie 3: Porunca lui Alexandru Iliaş voievod, dată aprodului Vasile Hociungu din **Stănislăveşti** (comuna Răuceşti, Neamţ), după jeluirea lui „Lupul aprod din **Răteşti** (pe cursul inferior al pârâului Neamţ, în Neamţ), cu fraţii săi, pe diaconul Larion de acolo, zicând, înaintea domniei mele, că au un vad de moară împreună şi au fost iezit vadul; iar diaconul Larion a zis că n-a fost iezit vadul, ci a fost apa trecătoare pe matca apei, ce a iezit din pajişte şi a făcut moară… tu să strângi oameni buni, să socoteşti de va fi iezit mai de mult”[1356].

1634, aprilie: Porunca dată de Vasile Lupu voievod pârcălabilor din ţinutul Neamţ să cerceteze pricina pârei „Năşcoei din sat din **Meşeteşti** (Muşăteşti, pe valea Râşcăi, Neamţ) cu feciorii lui Hociungul din sat din

[1355] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 421, p. 401
[1356] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 108, p. 134

Stănăsliveştii (Stănislăveşti, lângă Preuteşti, comuna Timişeşti, şi Ungheni, comuna Răuceşti, Neamţ) pentru moşia ce a cumpărat Năşcoe de la dânşii, de au dat 30, şi a fost vândută altora"[1357].

1642: Porunca dată de Vasile Lupu voievod pârcălabilor de Neamţ, după ce „s-au pârât de faţă Năşcoe din satul **Moşeteşti** cu feciorii lui Hociungul, din satul **Stănăchireştii** (Stănislăveşti, comuna Răuceşti, Neamţ), pentru o selişte ce a cumpărat-o Năşcoe de la dânşii, de a dat 30 lei"[1358].

STĂNISLĂVEŞTI

(Staneslăveşti, Stănislăveşti, comuna Păstrăveni, Neamţ).

1602: Întărit de Eremia Moghilă voievod lui Vasile Stroici, cămăraş de Ocnă, care cumpără, cu 280 taleri bătuţi, de la Andreica Haruţul şi cu tot neamul lui, Ionaşco, Gherasie, Nechifor, Ganea şi frate-său Isak, „jumătate de sat ce se numeşte **Ungheanii**, partea de jos, pe apa Moldovei, în ţinutul Neamţului", / iar de la fraţii Purice şi Ionaşco din **Stănislăveşti**, cu 120 taleri de argint, „din acelaşi sat Ungheani, partea de sus, din jumătate de sat, jumătate"[1359].

[1357] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 98, p. 110

[1358] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. III, Iaşi 1907, pp. 202, 203

[1359] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iaşi 1929, pp. 7, 8

1621, aprilie 24: Ispisoc de judecată de la Alexandru Iliaş voievod, după ce „au venit înaintea noastră popa Ionaşco şi Larion diaconul din **Răteşti**, jeluind cu mare jalobă pe Cozma paharnic din **Ungheani**, cum ei au fost răscumpărat a şor parte de moşie, din jumătate de sat Ungheani, partea din sus, jumătate, de la Ionaşco Stroici, care parte a fost dreaptă cumpărătură a fratelui său Vasile Stroici cămăraş de la Ionuciu comişel şi de la in frate al lui mai mare, feciorii lui Purice din **Stănislăveşti**, drept 120 taleri bani gata… dar Cozma, cu părţile sale de ocină, ţinea şi pe această parte de moşie, din jumătate din satul Ungheanii, partea din sus, jumătate, şi au avut ei între dânşii zi de soroc înaintea noastră, ca să aibă a se hrăni ei pentru acea parte de moşie, iar popa Ionaşco, cu Ilarion diaconul, au venit la ziua însemnată li au aşteptat până a patra zi, iar Cozma n-a venit, ci a rămas de toate cele”[1360].

1639, aprilie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod diacului Toader, care cumpărase, cu 300 lei tătăreşti, de la nepoţii lui Male, „a treia parte de sus din satul **Staneslăveşti** (Stănislăveşti, comuna Păstrăveni, Neamţ), din ţinutul Neamţului… tij (la fel) a tria parte, cu 20 galbeni. Tij o parte de sat din **Potlogi** (Potlogeni, comuna Ţibucani, Neamţ), a Bucurului, apoi jupâneasa Bucurului a vândut cu 60 de galbeni tij lui Toader diac. Tij o parte din **Rădini** (Rădeni, comuna Păstrăveni, Neamţ), tij o parte din **Porceşti** (comuna Moldoveni, Neamţ), pentru 60 de taleri, tij altă parte, tij din Rădini”[1361].

[1360] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iaşi 1929, pp. 16, 17

[1361] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 88, p. 86

1640, mai 8: Scrisoarea pârcălabilor de Suceava, care au mers la **Boureni** (comuna Moţca, Iaşi) „pentru ocina ce a ţinut Pană vistiernic… şi am găsit cumpărătură de la Mirăuţă Hraniţă loc de trei case, din partea Năvrăpăscului, şi am găsit cumpărătură de la Arsănii, fratele Năvrăpăscului, o casă, fără acele patru case, altă parte, toată partea Năvrpăscului, cum a ţinut Pană vistiernic peste tot locul, cu vecini, cu toţi, până acum…. / Deci dăm de ştire măriei dumitale Pătraşcu vătaful cel Mare, Corpaci din **Leţcani** (comuna Cristeşti, Iaşi), Toader diacul din **Stănislăveşti** (comuna Păstrăveni, Neamţ), Mihăilă din **Unguraşi** (comuna Păstrăveni, Neamţ), Irimie de **Boureni** şi mulţi oameni buni megieşi”[1362].

1640, iunie 8: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Toader, diac din **Stănislăveşti** (comuna Păstrăveni, Neamţ), după ce i s-a jelui Gheorghe Boţ, „zicând că ai fost hotarnic şi ai socotit şi ai ales dinspre alte sate şi dinspre târg hotarul satului său **Răuceşti** (comuna Răuceşti, Neamţ)… iar acum a trecut satul **Zmeeştii** (lângă Târgu Neamţ) cu arătura capetelor pământurilor peste acel hotar ce l-ai socotit tu în hotarul Răuceştilor. Şi aşijderi şi satul **Borceştii** (comuna Răuceşti, Neamţ) iarăşi a intrat, din sus, într-acel hotar al Răuceştilor, de au arat şi-au pus garduri peste hotar, până în valea Sărăţii. / Pentru aceea, să mergeţi cu toţii şi să socotiţi şi, de vor fi Zmeeştii şi Borceştii intrat în hotarul

[1362] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 355, pp. 370, 371

Răuceştilor, peste hotarul cel bătrân, ce-a fost cum aţi aflat voi cu dreptul, să ne daţi ştire”[1363].

1644, mai 20: Zapisul de mărturie de la Drăguş vornicul or **Preutești** (comuna Timișești, Neamț) și Toader a popei din **Stănăslăvești** (comuna Păstrăveni, Neamț), în care scriu „cum a venit diaconul Larion ot **Rătești** (comuna Păstrăveni, Neamț) cu cinstită cartea măriei sale lui vodă, ca să mergem noi, cu oameni buni, să-i alegem dreaptă ocină și moșie de **Ungheni** (comuna Păstrăveni, Neamț), partea diaconului Larion, a treia parte de sat Ungheni. / Iar noi am chemat pe pitarul Cărăman Vasile, pe frate-său Gligorașco Cărăman și pe Marco ot **Neamț**, Toader Cumpătu și diaconul Boț ot **Urecheni** (comuna Urecheni, Neamț), popa Vasile, Constantin diaconul, Tuduran și Gheorghe sin (fiu) Tuduran ot **Preutești**, Ifrim vătăman ot **Hilipești** (Filipești, comuna Filipești, Bacău) și alți oameni buni din Preutești, bătrâni și tineri... Și i-am hotărât și i-am ales partea diaconului Larion, din partea de sus, de către hotarul Sârbilor și al Zmeeștilor, și i-am stâlpit partea cum am socotit cu oameni buni... / Și am scris eu, feciorul lui Drăguș, anume Gligorie, ca să se știe”[1364].

[1363] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 373, pp. 382, 383

[1364] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 325, p. 316

STĂNIŞEŞTI

(sat pe Dobrotvor „unde este popa Duma”, azi Ţepoaia, comuna Motoşeni, Bacău).

1452, decembrie 21: Întărit de Alexandru voievod lui Trişor, fiul lui Şandru de la Iucaş, şi fratelui său Tador, care primesc uric pentru „ocinele lui, satele anume: Oprişeşti pe Zeletin, şi Cârna, şi Răchitiş pe Dobrotvor, unde este popa Duma, şi, la Iucaş, unde este casa tatălui său, şi Mărgineni”[1365]. Hotare, din veac.

1640, august 15: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Bechea căpitan, Truşan din **Cucuteni** (lângă Tarniţa, comuna Onceşti, Bacău) şi Constantin din **Răchiteşti** (Răchitoasa, comuna Răchitoasa, Bacău), după ce „s-au pârât de faţă, înaintea domniei mele, **Stănişăştii** (Stănişeşti, azi Ţepoaia, comuna Motoşeni, Bacău), **Ţigăneştii** (comuna Vultureni, Bacău) şi **Dorobiţăştii** (comuna Izvorul Berheciului, Bacău) cu nepoţii lui Şandru din **Oţăleşti** (Oţeleşti, comuna Izvorul Berheciului, Bacău) pentru o poiană ce este pe apa Dobrovăţului… Pentru aceea, voi să mergeţi acolo, să strângeţi oameni buni şi bătrâni şi să socotiţi uricele şi să le alegeţi pe cât le vor spune dresele”[1366].

1785, august 2: Paharnicul Ioniţă Şerban şi neamurile lui, revendică „a treia parte din satul **Ţigăneşti**,

---

[1365] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 23, pp. 27-29

[1366] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 422, pp. 428, 429

la ţinutul Tecuciului" şi, pentru a dovedi că se trag din Dorobăţ vatavul, prezintă mărturii scrise, precum „un ispisoc de la Petru vodă, din anul **1590** (7098), prin care întăreşte stăpânirea lui Avram şi Anghelinei pe a treia parte din satul Ţigăneşti… / alt ispisoc de la Petru vodă, din **1596** (7103), prin care întăreşte stăpânirea lui Dorobăţ vătavul pe părţile din **Ţigăneşti** şi **Stanişeşti**, ce le-a cumpărat de la Baloş, Draga, Safta şi Chirana, feciorii lui Huiub… / o carte de judecată de la Eremia Moghilă vodă, după judecata ce a avut Boul vistiernic cu Dodobăţ vatav, prin care se adevereşte că Boul vistiernic are a şaptea parte din Ţigăneşti, din Huiub starostele". Întrebat de judecători, Ioniţă Şerban, „om de peste 50 ani, a mărturisit că nici el. nici tatăl său n-au stăpânit numita moşie… dar dichiul mănăstirii Răchitoasei a scos un uric de la Vasile vodă, din **1653** (7161), după judecata ce a avut Ştefan Boul şetrar şi Gheorghiţă, feciorul lui Dumitru Boul cu Dobrovăţ, Lazer Mustea şi cu Petrica pentru pol (jumătate) de sat **Bineşti** şi pentru a treia parte din **Ţigăneşti**, şi a rămas stăpânitor pe acea pol sat Bineşti, şi pe a treia parte din Ţigăneşti… / drept aceea, Şerban cu ai săi s-au dat rămaşi din judecata noastră"[1367].

1902: „**Stănişeşti**, comună rurală în judeţul Tecuci, plasa Stănişeşti, compusă din 3 cătune: Stănişești, Slobozia de Sus și Slobozia de Jos. E situată pe ambele maluri ale pârâului Dobrotforul, la 80 km de capitala judeţului, spre nord. Se mărginește, la nord, cu comuna Colonești, la est, cu comuna Buda, la sud, cu comuna Crăești, și la vest, cu cătunele Tarniţa, Valea-Boului şi Lazul, comuna Oncești. Are o populaţie de 1.923 sufete; 2 şcoale, una în târgul Stănişeşti, înfiinţată în 1865, şi

---

[1367] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 101-103

cealaltă, în cătunul Slobozia de Sus, înfiinţată la 1882; 3 biserici: 2 în târgul Stănișești, 1 cu hramul Sf. Nicolae, făcută, în 1810, de Sandu polcovnicul şi reparată, la 1868, de A. Papadopol; cealaltă, zidită în 1793. Vite: 480 boi, 300 vaci, 49 cai, 27 iepe, 924 oi şi 300 râmători. Meseriași sunt: 16 lemnari, 3 tâmplari, 2 fierari şi vreo 5 cizmari. Teritoriul comunei este de 4.576 hectare. În raionul comunei sunt 3 mori de aburi, 2 de vânt şi 3 iazuri cu peşte. Locuitorii sunt împroprietăriți după legea rurală din 1864. / **Stănişeşti**, târg făcând parte din comuna cu acelaşi nume. Are o întindere de 2.288 hectare, cu o populaţie de 756 locuitori, foşti clăcași, împroprictăriți la 1864. Este reședința plăşii Stănișeşti. Are o şcoală, înfiinţată la anul 1862; 2 biserici, una cu hramul Sf. Nicolae, pe a cărei ușă se găsește inscripția: „În zilele prea luminatului Domn Alexandru Calimah Voevod. Amin", şi cealaltă, zidită de Sandu polcovnicul, la 1800"[1368].

STANIŞOREŞTI

(sat pe Oituz, lângă Oituz, Bacău).

Întărit, în 15 martie **1410**, de Alexandru cel Bun, lui „Domoncuş stolnic, şi fratelui său Blaj, şi Iacobu, fiul lui Gheleb Miclouş" satele de „pe Caşen şi pe Ohtuz (Oituz), anume **Stănişoreşti**, şi Laslovovţii (Laslăuţi), şi

---

[1368] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 465

Grozăştii, şi Stoeneştii de la Vlicica (Vilcica), cu toate hotarele lor”[1369].

STĂNUEŞTI

(azi Cociu, comuna Moşoteni, Bacău).

1636, februarie: Întărit de Vasile Lupu voievod ceaşnicului Dabija şi cneaghinei lui Schiva, în baza unui zapis de la Ivan fost cămăraş şi Vasile Rugină din **Găiceni** (comuna Găiceana, Bacău), Hârbor şi Gherasim spătar din **Măţcani** (înglobat în Drăgeşti, comuna Tătărăşti, Bacău), Calotă din **Hrueşti** (comuna Huruieşti, Bacău), Chervasie din **Giordzeşti** (azi Giurgeni, comuna Tătărăşti, Bacău), Isac din **Herniceşti** (înglobat în Perciu, comuna Huruieşti, Bacău), Ionaşco, fiul lui Cârstea din **Ungureni** (comuna Tătărăşti, Bacău), popa Anton din **Cicoveni** (înglobat în Movileni, comuna Coroieşti, Vaslui), Toader diac, Paşcul, Chigicean şi Liica din **Mireni** (comuna Coroieşti, Vaslui), Burlan şi Gheorghe Viţă din **Stănueşti** (azi Cociu, comuna Moşoteni, Bacău), „scriind şi mărturisind cum a venit înaintea lor Gheorghe, fiul lui Florea, nepotul lui Dumitru… şi a vândut 12 ogoare din satul **Mireni**, care este în ţinutul Tutovei, pe Pereschiv, lui Dabija ceaşnic şi cneaghinei lui Schiva, pentru 12 taleri. / Şi a cumpărat şi alte părţi din acest sat…de la Pahomie, pentru 6 ughi; de la Buroban, partea lui Dragoş

[1369] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 29, p. 40

şi partea lui Stegar, pentru 12 taleri; de la Chighician, toată partea lui, pentru 12 taleri; de la Nastea, fiica lui Mihoci, a cincea parte din acest sat; de la Drăghinoae din **Petreni** (azi Chetreni, comuna Motoşeşti, Bacău), partea lui Dumitru, fiul lui Pantea, din acest sat, care a fost pusă zălog de multă vreme la Drăginoae, pentru 10 taleri; de la Toader, fiul lui Paşco, partea lui Gherman din acest sat Mireni, pentru 12 taleri… / Şi de asemenea, de la Părasca, partea lui Terchilă din satul **Stănueşti**, pe acest pârâu, pentru 20 de taleri; de la Burlan, toată partea lui din acest sat Stănueşti"[1370].

1902: „**Stănueşti**, comună rurală şi sat în judeţul Tutova, plasa Pereschivul, spre vest de Bârlad, pe pârâul Pereschivul. Satul formează comună cu cătunele: Chetreni, Cociul, Văleni, Poiana, şi Seaca, cu o populație de 1.613 locuitori, Teritoriul comunei este foarte deluros. Se cultivă via pe o suprafață de 82,25 hectare, din care 2 nelucrătoare, iar livezele cu pruni, pe o suprafață de 16,25 hectare. Comerţul se face de 10 persoane. Are o şcoală și 2 biserici"[1371].

[1370] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 326, pp. 368-370

[1371] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 465, 466

STÂRCEŞTI

(pe Tutova, Vaslui)

1496, octombrie 9: Mihul din **Fereşti** vinde lui Ursul, drept 35 zloţi. „jumătate din satul **Stârceşti**, la gura Tutovei”[1372].

STĂRPENI

(comuna Stănileşti, Vaslui).

1635, ianuarie 5: Carte de hotărât satul **Stănileşti** (comuna Stănileşti, Vaslui) şi cutul **Ruşilor** (comuna Stănileşti, Vaslui), partea lui Cehan, de **Stărpenii** (comuna Stănileşti, Vaslui), cu cutul **Muntenilor** (comuna Stănileşti, Vaslui), partea Roşcăi, în ţinutul Lăpuşna, semnată de Cujbă vornic, Duca comis, Dumitraşco feciorul Şetrarului, Iuga din **Horjeşti** (comuna Mingir, raionul Hânceşti, Moldova), Mihalcea, Pavel şi Creţul din **Gurbăneşti** (lângă Hănăsenii Noi, raionul Leova, Moldova), Păntelei din **Budeşti** (raionul Leova, Moldova), Ciorba din **Cârlegaţi** (azi Pădureni, comuna Pădureni, Vaslui), Dieniş şi Gligorie din **Plotoneşti** (comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), Gherman din **Clocicari** (lângă Văleni,

---

[1372] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 4

comuna Pădureni, Vaslui), Ciocan din **Leoşti** (comuna Pădureni, Vaslui), Pavel din **Plăvăţeni** (lângă Urlaţi, comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), Modruz din **Urlaţi** (comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), Colac, Andronic şi Gheorghe din **Vârâţi** (înglobat în Lunca Banului, comuna Lunca Banului, Vaslui), Gligorie din **Cioreceşti** (înglobat în Lunca Banului, comuna Lunca Banului, Vaslui), Gligorcea din **Broscăşeni** (Broscoşeşti, comuna Lunca Banului, Vaslui), Pătraşco şoltuz, Giurgea, Pătrăşcan şi Ştefan Galbăn din **Huşi**. / Şi s-a stâlpit din ţarină şi din vatra satului, cum am aflat cu oameni buni. Aşijderea, ce s-au aflat bălţi pe hotarul Stărpenilor, din capul satului din jos, jumătate din iezerul Lungul, iar jumătate este a Măcicanilor. De aici, de la Lungul în sus, este Balta Simei; de-aici, mai sus, este Balta Avraamului; de-aici este Gârla Lungului; de-aici este Racela, în capul hotarului de sus, iar din jos este hotarul Stărpenilor, până în vadul Pruteţului. Aceste bălţi sunt peste Prut, dinspre răsărit; iar bălţile ce sunt pe hotarul Stănileştilor sunt de ceastă parte de Prut, dinspre apus, şi se împreună cu ale Volosenilor. De aceasta scriem şi dăm ştire Măriei Dumitale”[1373].

STAROSILŢA

(sau Stavri, azi Socrujeni, comuna Gorbăneşti, Botoşani).

1528, februarie 4: Întărit de Petru (Rareş) voievod logofătului Toader, care primeşte uric pentru „din trei

---

[1373] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 2, pp. 2, 3

părţi ale satului **Starosilţi**, două părţi, părţile lui Macsim Udrea, ce el le-a pierdut pentru hiclenie, când se ridică cu alţi necredincioşi ca şi un lotru asupra Domnului, nepotul domniei noastre Ştefan voievod; / şi la acestea, venit-au Fătul pârcălab de Ciobrăcii, surorile lui Stanca, Solomia, Neagşa, Ana şi Anghelina, copiii Costei Posadnicul şi schimbară cu domnia noastră a treia parte din satul **Starosilţi**, ce a dat-o Costea Posadnicul nepoatei sale Magda, fata Marencinei, nepoata bătrânului Calian, din uricele vechi ale bătrânului Calian de la străbunul nostru Alexandru voievod, pentru că ea l-a răscumpărat de la robie din ţara tătărească, şi a dat pentru dânsul 5.000 aspri. / Iar domnuia mea datu-le-am la schimb un sat în ţinutul Hotinului, cu numele **Stabarianii**, ce a pierdut acel sat Săcuianul ceaşnic, ginerele lui Tăutul logofăt, pentru hiclenie, când s-a ridicat, cu alţi necredincioşi, asupra lui Ştefan voievod… / Şi datu-i-am acea a treia parte din satul **Starosilţi** aşijderi credinciosului pan Toader logofătul”[1374].

1632, iunie 10: Întărit de Alexandru Iliaş voievod Irinei, fetei Măriuţii, nepoată Gorcii Udrii, care primeşte uric pentru „jumătate de sat de **Starosilţi**, cu iaz şi ţarină, partea de sus”[1375].

1634, august 11: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Isac şi Toader Dediul, după judecarea pârei lui Udrea Goscă (mai jos, Gânscă) şi a fraţilor şi rudelor sale, „pentru a treia parte, cea de sus, din satul **Starosâlţi**, sub Cozanciu, în ţinutul Hârlău. Deci Udrea Gânscă… a arătat că Isac cu fratele său nu au nici o treabă cu acel sat şi

---

[1374] Codrescu, Theodor, *Uricarul,* vol. XIV, Iassi 1889, pp. 78-80

[1375] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 119, p. 149

cu acea parte de sus. Iar Isac Dediul şi cu fratele său Toader au arătat un ispisoc de cumpărătură de la Moise Moghila voievod şi un zapis de mărturie de la şoltuzul şi cei 12 pârgari din **târgul Botuşani**, scriind cum a cumpărat Isac Dediul, cu fratele său Toader, de la Erina, strănepoata lui Udrea Gorcea, pentru 100 lei bătuţi”[1376].

1643, mai 30: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Danovici ureadnic şi soţia lui Irina, fiica Mariuţii, nepoata lui Gorcea Udea, Vasilie, fiul lui Pătraşco Udrea, Tudosie Udrea şi surorile lui, fiii lui Gligorie Udrea, toţi nepoţi şi strănepoţi lui Isac Udrea, s-au pârât înaintea noastră cu Udrea Gânscă, fiul Antimiei, nepotul lui Griga Udrea, strănepotul lui Gavril Udrea Hrincovici, pentru trei părţi de moşie din satul **Starosilţi** (azi Socrujeni, comuna Gorbăneşti, Botoşani), la vârful Cozancei, partea de sus, în ţinutul Hârlău, cu locuri de iazuri, spunând strănepoţii lui Isac Udrea că le este dreaptă ocină şi dedină de la moşul (bunicul) lor Gavril Udrea, fiul lui Udrea cliucinic, şi au arătat uric de împărţeală ce a avut moşul lor Gavril Udrea cu fratele său Isac Udrea de la Bogdan voievod… a treia parte de sat Starosilţi, partea de sus, fiind dreaptă cumpărătură a lui Gavril Udrea de la Tomşa Hrana, fiul Anghelinei, nepotul lui Coste posadnic, strănepotul Caliianei, drept 450 zloţi tătăreşti. Şi au arătat şi ispisoc de cumpărătură de la Bogdan voievod şi alte drese. / Iar după aceea s-au sculat Irina, Vasile Udrea, Tudosie Udrea şi cu toţi fraţii lui şi au vândut această parte de sat lui Isac Dediul… / Deci domnia mea… am aflat lege dreaptă ca să fie aceste două

[1376] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 232, pp. 261, 262

părţi din satul Starosilţi dreaptă ocină lui Udrea Gânscă”[1377].

1774, iunie: Satul **Starosiliţa**, ţinutul Hârlăului, ocolul Jijiei, avea, după recensământul lui Rumeanţev[1378], **toată suma caselor: 26**. Scădere rufeturi 26: 1 popă, 1 diacon, 1 jidov, 10 scutelnici ai praporcicului, 13 volintiri. / **Rufeturi**: Vasili, plugar, scultelnic la praporcicul Andrei Ciornei / Dănilă, lăpușnesc, tij (la fel) / Lupu, vornic, la fel / Ilie, la fel / Dumitrașcu, la fel / Costandin, la fel / Toader, la fel / Gheorghi, la fel / Neculai, pușcaș, la fel / Ilie sin (fiu) lui Agapi, la fel / Popa Vasili / Diacon Toader / Leiba, jidov. // **Volintirii ot tam**: Gheorghe Caba, căpitan / Gheorghe Știrbu / Mihai, ungur / Costandin Gologan / Postolache Hodoroge / Costandin cel mare / Costandin, muntean / Vasili Botezatu / Toader / Leonti / Simion / Mihălachi, ciubotar / Ion Ivanovici.

STĂUCENI

(satul la Iaz, în Vorniceni, Botoşani).

1437, decembrie 20: Întărit de Ilie şi Ştefan voievozi marelui boier Mihail de la Dorohoi, care primeşte uric pentru „satele lui şi privilegiul pe care i 1-a dat sfânt răposatul părintele nostru, anume: satul Chindinţi (Cândeşti pe Siret, comuna Mihăileni, Botoşani), şi

---

1377 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 100, pp. 105-107

1378 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 244, 245

satul lui Herţea (Herţa, raionul Hliboca, Ucraina), pe Prut, satul Pecialăuţi (raionul Noua Suliţă, Ucraina), la Pecialova, şi satul Ugrinăuţi (Grineacica, comuna Rohatin, raionul Hotin, Ucraina), şi **satul la Iaz** (Stăuceni, în Vorniceni, Botoşani), şi satul pe Rochitna (Rochitna, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Dragomir al lui Mândrea (Cerlena, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul Coteleu (Cotelău, raionul Noua Suliţă, Ucraina), şi satul Milianăuţi (Mălineşti, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Şizco (Şişcăuţi, comuna Ringaci, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul Dzinăuţi (Dinăuţi, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Malici, lângă Giurgică (Malinţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul de lângă Simca (Sincăuţi, comuna Malinţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Salicee (Şilăuţi, comuna Bocicăuţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Cristinţi (Cristineşti, comuna Mălineşti, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a şezut Petrişor, la capătul Doljocului (Doljoc, comuna Malineşti, raion Noua Suliţă, Ucraina), şi încă satul, sub Luncuşoară, unde şade Dragomir (Zalucea, comuna Drepcăuţi, raionul Briceni, Moldova)), şi încă satul, în jos de Prut, Itovoeuţi (sat pe Prut, lângă Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Rădăuţi (Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Vişneuţi (Işnovăţ, azi Rediu, comuna Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Lipnic, la Nistru (Lipnic la Nistru, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde a fost Cuseară (Bârnova, raionul Donduşani, Moldova, fost Vusareu), şi încă satul unde sunt Caragunicii (Tumaniuca, înglobat în Mereşeuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), încă satul la moara Naslavcei (Naslavcea, raionul Donduşani, Moldova), încă satul lui Pavust (Paustova, comuna Lipnic,

Moldova), încă satul de lângă Macsim (Maxim, în Mereşeuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşanu, Moldova), încă satul lui Mirişce (Mereşceuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde este Noguicoi (lângă Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), şi satul unde a fost Cleţină (lângă Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), şi satul Tereşeuţi (Teleuşca, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde este Rospop, în jos la Bineva (Făgădău, comuna Văscăuţi, raionul Floreşti, Moldova), şi satul Cuhareuţi (Cuhureştii de Sus şi de Jos, raionul Floreşti, Moldova) şi alt sat, Cunicea, sub Bineva (Floreşti, raionul Floreşti, Moldova), şi satul unde este Ţârvici (Ţâra, comuna Ghindeşti, raionul Floreşti, Moldova), încă satul, sub Caragine, unde este Simeon cneaz, la obârşia Dobruşei, încă satul, sub Caragine, Dobruşa, şi satul, sub Caragine, Mordvina, încă satul, mai jos de Mordovina, sub Caragine, pe Dobruşa, unde sunt Fântânile (toate părţi ale comunei Receşti, raionul Rezina, Moldova), încă satul lui Oleşco, sub Caragine (Olişcani, raionul Rezina, Moldova), încă satul, la obârşia Rezinei, unde şade Ţigan (Sămăşcani, raionul Rezina, Moldova)), încă satul, pe Răut, unde este Vadul Pietrei (Lazo, numit şi Piatra, raionul Orhei, Moldova), şi, mai sus de Vadul Pietrei, tot pe Răut, la capătul Stâncii (Stânca, comuna Slobotca, raionul Ohei, Moldova), încă satele, pe Răut, unde este moara, încă satul, la Moiatinul de Jos (toponim), unde este Nichita (Ghermăneşti, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), şi satul unde şed Grabăuţii (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), la capătul de sus al Culişăului, unde a şezut Radul (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), şi încă seliştea unde este iazul, la Cornul Bagului, unde au

şezut fiii lui Cosco (Bahu, comuna Seseni, raionul Călăraşi, Moldova), încă seliştea de sub Măiatini, unde şade Rujici, şi, la Moiatinul de Sus, satele ce au fost ale cneaghinei, şi, la Carpeni, satul unde şade Stan, şi, la capătul de sus al Carpenilor, la Başeu, unde şade Matei (Mateieni, comuna Corlăţini, Botoşani), şi, sub Dumbrava înaltă, unde şade Miclouş (Miclăuşeni, comuna Corlăţeni, Botoşani)… Iar hotarul tuturor acestor sate mai sus scrise să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac"[1379].

1490, noiembrie 26: Menţionat de Ştefan voievod, când întăreşte mănăstirii Voroneţ, drept danie voievodală, „un sat lângă Stăuceni, anume Glodenii, unde a fost Stan"[1380], sat pe care l-a cumpărat, cu 150 de zloţi tătăreşti, de la Sima păhărnicel şi sora lui Annuşca, paniţa lui Şandru comis, copiii lui Lazor, şi de la Nastea, paniţa lui Hărman şi de la sora ei Ilca, şi de la fratele lor Toma păhărnicel, copiii lui Coste:

1491, noiembrie 29: Satul **Glodeni**, „unde a fost Stan, lângă **Stăuceni**, cumpărat de la Sima paharnicul şi sora lui Anuşca, jupâneasa lui Sandul comis, feciorii lui Lazor… ce -au avut Lazor şi fratele lui Costea, de la moşul (bunicul) domniei sale Alexandru voievod, încă l-a schimbat (Ştefan cel Mare) cu mănăstirea Homorul"[1381].

1520, iulie: Întărit de Ştefan (cel Tânăr) voievod Mănăstirii Homorului, care primeşte ispisoc pentru „sa-

---

[1379] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 175, pp. 245-248

[1380] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 81, pp. 158-161

[1381] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române între 1428-1757*, vol. XXIV, Iaşi 1930, p. 163

tele ce sunt danie şi cumpărătură de moşul (bunicul) meu Ştefan voievod şi de la părintele domniei mele Bogdan voievod, anume **Dvornicenii** sub Dumbrava înaltă, şi **Stăucenii**, şi **Glodenii**, şi, deasupra Solonețului, satul **Pârteştii** (de Sus, Bucovina), şi **seliştea lui Dienăş** (Pârteştii de Jos, Bucovina), şi, la Boteni, o prisacă în **Corneşti**, şi sub Bohotin, altă prisacă, anume **Zlătăroaia**, şi un munte, anume Ostra cu slatina din **Ostra** (Bucovina); şi i-am mai dat un iezer, anume Oreahovul, şi cu două şomoldoace (iezere) aproape de dânsul, anume **Beşilele** (raionul Vulcăneşti[1382], Moldova) şi **Ciulineţul** (la Crihana, raionul Cahul[1383], Moldova), şi gârla Oreahului, anume **Topileana** (raionul Vulcăneşti[1384], Moldova), cu alte iezăraşe, câte sunt aproape de Oreahov"[1385].

1774, iunie 10: Satul **Stăuceni**, ţinutul Botoşani, ocolul Târgului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[1386]**: Toată suma caselor**: **28**. Scădere rufeturi 4: 2 popi / 1 diacon / 1 pescar. Rămân birnici 24. / **Birnicii**: George Custură, vornic / Vasile, croitor / Andrei, croitor / Ion sin (fiu) ciubotar / Vasile, morar / Vasile Ţibernac / Andrei Mânzatul / Timofti Jalobă / Grigoraş, muntian / Postolachi / Vasile Tătarul / Grigoraş, prisăcar / Toader Ştirbul / Toader Ţurcan / Grigori sin Sofiicăi / Acsinte sin

---

[1382] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 32
[1383] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 62
[1384] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 260
[1385] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române între 1428-1757*, vol. XXIV, Iaşi 1930, pp. 166, 167
[1386] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 196, 197

Vărvarii / Ion Ştirbul / Nechifor / Miron, olar / Toader al Sinicăi / Toader Băician / George zet (al) Chiriţii / Nechita sin Moşniagului / Alecsandru, olar, // **Rufeturile**: Popa Gavril / Popa Silion / Diaconul Toader / Chiriţă, pescar poruşnicului Eni.

STĂUCENI

(pe Sitna, Botoşani).

1599, iulie 10: Întărit de Petru (Şchiopul) voievod mănăstirii Putna dania şi miluirea domnească, „un sat, anume **Stăuceanii** cu heleşteu şi cu loc de moară în Sitna, în ţinutul Hârlăului, care a fost drept domnesc, ascultător de ocolul târgului Botoşani"[1387].

STĂUCENI

(azi Stavceani, comuna Stavceani,
raionul Hotin, Ucraina).

1635, martie 10: Întărit de Vasile Lupu voievod postelnicului Bălan Haţimirschi, care primeşte uric pentru „un sat, anume **Stăucenii**, cu iaz şi cu vad de moară, care este în ţinutul Hotinului… cumpărat de la Conde fost mare vameş pentru 300 ughi galbeni; iar lui Condrea

[1387] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iaşi 1929, pp. 126-129

vameş i-a fost dreaptă danie şi miluire de la Alexandru Iliaş voievod"[1388].

1635, august 28: Întărit de Vasile Lupu voievod postelnicului Bălan Haţimirţchi, care primeşte uric şi hotarnică pentru „dreaptă ocina lui şi cumpărătură, satul **Stăuceni** (comuna Stavceani, raionul Hotin, Ucraina)… / Și începându-se hotarul satului acestuia, a Stăucenilor, întâi dinspre hotarul satului **Cruhlic** (comuna Cruhlic, raionul Hotin, Ucraina), pe unde a arătat Pilat clucer, cu sufletul lui, de la un stâlp de piatră, care desparte și hotarul dinspre Cruhlic și dinspre **Dolineni** (comuna Dolineni, raionul Hotin, Ucraina); de acolo, tot drumul cel mare până la hotarul dinspre **Cerlena** (comuna Cerlenivka, raionul Novoseliţa, Ucraina), până unde au pus ei tot stâlpi de piatră, până la o piatră ce este într-un hat, lângă drum, și de acolo la altă piatră; de acolea, se întoarce hotarul și merge până la deal, la Ghivina, unde au pus un stâlp; de acolo, se suie tot pe coasta dealului Ghivinei, până la niște ciritei de ulmi, până la o piatră ce este în mijlocul Ghivinei; de acolo, la alt stâlp, în capul Ghivinei din sus, și se pogoară tot pe deal și apoi trece peste drumul cel mare al Cerlinii, până la alt stâlp, în pisculeț, din sus de matca văii Cerlinii, și merge drept în matca Cerlinii și apucă matca în sus, și valea Potolianului desparte hotarul dinspre **Cârstești** (comuna Cârstinţi, raionul Hotin, Ucraina), și tot matca acei văi, până la hotarul **Șărăuților** (comuna Şirivţi, raionul Hotin, Ucraina), și acolea, de către Șărăuţi și de către **Vlădiceana** (Vlădicina, comuna Şirivţi, raionul Hotin, Ucraina), s-au pus doi stâlpi de piatră, unul de o parte de drum și altul de

[1388] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 55, pp. 57-59

altă parte; de acolo, drept locul peste câmp și peste valea Uhareului, pe din sus de unde-i hotarul **Nădăbăuților** (comuna Rucşin, raionul Hotin, Ucraina), până la alt stâlp de piatră, ce este în mijlocul capetelor a țăranilor, a Nedăbăuților și a Stăucenilor; de acolo, la alt stâlp de piatră, din sus de Struica, și drept peste valea Derenovățului, în vârful dealului, despre Nădăbăuți, unde vin și țarinile Dumenilor în dial; de acolo, dealul în jos, peste hotar, până la un colț ce vine până la Săpanca și drept peste valea Dumenilor; de acolo, la deal, pe din sus de Hliboca; de acolo, în jos, la movila cea mare, ce se numește Păuniacica… până unde se împreună hotarul, la acel stâlp de piatră, ce este lângă drum, dinspre Cruhlic. Atâta este tot hotarul satului acestuia, a Stăucenilor"[1389].

1770-1772: Satul **Stăuceni**, ţinutul Hotinului, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumeanţev[1390], **toată suma caselor: 20**. Rămân birnici 20. / **Birnicii**: Ivan, vătăman / Iacob sin (fiu) Andrei / Andrei / Ivan, morariul / Pricop, pânzariul / Chirilă, slugă lui Costia Mustiaţă / Ştefan Buruiană / Vasile, vornic / Ivan Mandric / Mihai Cantimir / Ştefan, rus / Ion brat (frate) vornicului / Ion Scheciuc / Toader, rus /George / Toader Săcu / Grigore Săcu / Vasile Cobâle / Ioniţă Moimăscul / Ştefan Mageruc.

[1389] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 219, p. 258

[1390] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 122, 123

STĂUCENI

(Bucovina, Ucraina).

În **4 martie 1652**, se împart moşiile răposatului Gavrilaş Mateiaş între copii lui, Ieremie, Ileana comisoia şi Alexandra vorniceasa. „Partea lui Ieremie a fost satul Stăucenii Mari, cu două heleşteie, alt sat Stăucenii Vechi, cu un heleşteu”.

1772: Recensământul lui Rumeanţev[1391], din 1772-1773, înregistrează la Stăuceni, moşie a mănăstirii Putna, „54 – toată suma caselor”, însemnând 2 popi, Timoftii şi Iacob, 2 dascăli, Ivan şi Hrihor, 1 călăraş, Andrei sin poroşnicului, 1 şliahtic, Andrei SPÂNU, 1 văduvă, Lupa, 1 căpitan de voluntari, Alecsandru SPÂ-NU, 1 jidov, Moşko, şi 45 birnici, adică: Simion COLIASCĂ vornic, Necolai POPOVICI, Iacob ZUBA-LIUCU, Luchian HAIMANIUC, Andrei pânzar, Ion CURILIUCU, Mihailo BUŢULICU, Simion CANTI-MIRIUC, Necolai CARLEUSCHII, Petre CARLE-USCHII, Hrihor zet popii, Ivan HARITON, Andrei SURDUL, Ivan ROMANIUC, Ştefan CHIRILIUCU, Ştefan BOICO, Ion vătăman, Iacob CELNIRU, Mihailo OSTRABA, Vasilii COŞMIRU, Dănilă PENIUC, Lesun SĂRANOTIŢ, Toma POPOVICI, Ivan MALII, Simion OSTRIL, Gavrilo CONFEDORAT, Alecsa IOSIP, Si-mion CIORLETINSCHII, Andrei PANU, Hrihor CIOR-

[1391] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 430

NOCOJII, Dănilă FILIPCIUCU, Mihailo CRICLIBEŢ, Ivan brat ego, Ivan AFTEMIICIUCU, Necolai MALINKO, Iurie HACHIMCIUCU, Dănilă IURIICIUCU, Ivan CURELIUC, Dumitru CURELIUC, Zaharki rus, Fedor HOTICHIUC, Hrihor morar, Matei zet lui, Iacob CHICOT şi Precop BOLNAVU.

1843: Biserica Sfinţilor Arhangheli Mihail şi Gavril din Stăuceni avea să fie construită, în 1903, pe vatra vechii bisericuţe a Sfântului Mihail, aflată, în 1843, sub patronatul lui Deodat von MALEWICZ, paroh fiind Dimitrie BAJAN, care păstorea 1.492 suflete. În 1876, patron al bisericii cu 2.101 enoriaşi era domnişoara Antonia de KOCHANOWSKA, paroh fiind Ioan TARNOVIEŢCHI. În 1907, patroni bisericeşti erau baronina Antonia de KOCHAVOWSKA şi baronul Anton de KOCHANOWSKI, paroh fiind Ioan de TARNOWIECKI (se boierise bietul preot!), născut în 1828, preot din 1852, paroh din 1859, iar cantor, din 1905, Vladimir DRACINSCHI, născut în 1879.

1857: Din 1857, funcţiona la Stăuceni o şcoală cu 5 clase[1392].

1867: Preot în Stăuceni era Tarnovieţchi – un apropiat al pretorului din Coţman[1393].

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea raionului Coţman – **Coţman** (judecătorie de district), Berhomet pe Prut, Bordei sau Burdigeu, Davideşti, Dubăuţi, Havrileşti, Iuje-

---

[1392] SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 26, 1876 p. 76, 1907 p. 110

[1393] *Albina*, Nr. 14/121, anu II, vineri 3/15 faur 1867, p. 1

niţa, Ivancăuţi, Clivodin, Laszkowka, Lujeni, Malatineţ, Mămăieştii Vechi, Mămăieştii Noi cu Cutul Strileţchi, Nepolocăuţi, Orăşeni, Oşehlib, Piedecăuţi cu Ţopeni, Revacăuţi, Revna, Şipeniţ, Şişcăuţi, **Stăuceni**, Suhoverca, Valeva, Viteleuca"[1394].

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Stăuceni** (**Stawczan**), comună rurală, districtul Coţman, aşezată, în masă compactă, lângă cele 2 iazuri de sud, din care curge pârâul Soviţa. Suprafaţa: 15,31 kmp; populaţia: 2.406 locuitori ruteni, de religie gr. or. De această comună atârnă şi târla Ţarschi (Carski). Este situată lângă drumul districtual Nepolocăuţi-Borăuţi şi legată, prin drumuri de ţară, cu comunele învecinate, Iujineţul, Malatineţ şi Vereneanca. Are o şcoală populară, cu o clasă, şi o biserică parohială, cu hramul „Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavril". Această comună este menţionată, pentru prima oară, într-un hrisov datând din anul 1475. La 1776, aparţinea mănăstirii Putna, care a obţinut-o de la boierul Iordache Balş, în schimbul comunelor Dumbrăveni, Vlădeni şi Iordăneşti. La 1739, s-a dat aci o luptă între turci şi ruşi, în care turcii au fost învinşi. Din lacurile ce se află lângă comună, se pescuesc cantităţi mari de peşte, cu care se face un comerţ întins. Populaţia, în afară de pescuit, se ocupă cu agricultura şi creşterea vitelor. Comuna posedă 1.928 hectare pământ arabil, 47 hectare fânaţuri, 11 hectare grădini, 26 hectare imaşuri, 146 hectare heleşteie şi bălţi. Se găsesc 233 cai, 173 vite cornute, 74 oi, 100 porci şi 6 stupi. **Stăuceni, moşie**, cu administraţie particulară, districtul Coţman. Suprafaţa: 8,27 kmp; popu-

---

[1394] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich,* Wien 1869. pp. 158-161

laţia: 20 locuitori, parte izraeliţi, parte poloni. Cuprinde în sine şi târla Ţarschi (Carski)”[1395].

1914-1918: „**Parftemi a lui Iacob Vacarec**, născut în **Stăuceni**, la 4 august 1887, a plecat la război, în 1 august 1914, şi ar fi murit pe frontul italian, în toamna anului 1918, zdrobit de o grenadă. De atunci şi până în prezent n-a sosit nici o ştire despre el. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Magdalenei Vacarec, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”[1396].

1919: Din **Comisiunea agrară de ocol Coţmani** făcea parte, ca locţiitor, şi **Andrei Crauciuc**, agricultor, Stăuceni[1397].

1942, ianuarie 29: „Noi, general Victor Iliescu, subsecretar de Stat al Educaţiei Extraşcolare; / Având în vedere jurnalul Consiliului de Miniştri Nr. 21 din 14 Ianuarie 1942… / Decidem: Art. unic. Se angajează, pe data prezentării la serviciu, ca diurnişti la formaţiunile tineretului extraşcolar, următorul personal, plătibil cu îndemnizaţia de şedinţă respectivă: Mărghitaş Victor, seria 1937, media 7,22, numit în com. Stăuceni, jud. Cernăuţi”[1398].

[1395] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, pp. 203, 204

[1396] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 10, Cernăuţi 22 martie nou 1921, pp. 112-117

[1397] *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

[1398] *Monitorul Oficial*, Nr, 249, 20 octombrie 1941, pp. 6452 şi următoarele

STAVNIC

(sat pe Stavnic, afluent al Bârladului, Vaslui).

1432, ianuarie 17: Întărit de Ilie voievod lui Dragoş de la Stavnic, care primeşte uric pentru „un sat, unde este casa lui, pe Stavnic … Iar hotarul să le fie după hotarul vechi, pe unde foloseşte acest sat din veac”[1399].

STAVNIC

(în Cârligătura, lângă Budeşti, Iaşi).

1774, mai 26: Satul **Stavnicu**, ţinutul Cârligăturii, ocolul de Jos, avea, după recensământul lui Rumeanţev[1400]**: Toată suma caselor: 6**. Scădere rufeturi, însă 1: 1 panţăr. Rămân birnici 5. / **Birnici**: Nistor Bălan / Simion, brat (frate) lui / Iordachi, brat lui / Gheorghi / Ianachi sin (fiu) Dumitru. // **Rufeturi**: Dumitru, morar, panţăr.

1399 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 110, pp. 161, 162

1400 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 482

STEFENI

(înglobat în Micleşti, comuna Banca, Vaslui).

1643, septembrie 26: Isac, feciorul lui Avram Meseinescul, vinde comisului Furtuna, drept 40 galbeni, „un vad de moară în apa Bârladului, în hotarul **Stefenilor** (înglobat în Micleşti, comuna Banca, Vaslui), unde a fost mai dinainte vreme vad de moară a moşului (bunic) meu Toader Jorea”[1401].

STEJARII

(Şetrăreni, azi Stejarii, comuna Ţigănaşi, Iaşi).

1632, noiembrie 4: Întărit de Alexandru Iliaş voievod mănăstirii Sfântul Sava din Iaşi, care primeşte urice pentru „satele anume **Scumpia** (cătun al satului Stolniceni, raionul Făleşti, Moldova) şi **Stolniceni** (comuna Cioropcanii Noi, raionul Ungheni, Moldova) şi **Şetrăreni** (azi Stejarii, comuna Ţigănaşi, Iaşi), care sunt în ţinutul Iaşi, care sate au fost drepte ocini şi cumpărături ale lui

---

[1401] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 185, p. 173

Enache postelnic şi a dat şi miluit sfânta mănăstire, pentru pomenirea lui şi pentru sufletele părinţilor lui”[1402].

1633, martie 6: Întărit de Alexandru Iliaş voievod mănăstirii Sfântul Sava din Iaşi, care primeşte urice pentru „satul **Stolniceni** (comuna Cioropcanii noi, raionul Ungheni, Moldova) pe Gârlă şi cu loc de iaz în Gârlă, şi cu cătunele sale, **Stroiceni** (comuna Cioropcanii noi, raionul Ungheni, Moldova) şi **Vlăşineasa** (comuna Cioropcanii noi, raionul Ungheni, Moldova), şi alt cătun, care se numeşte **Scumpia** (raionul Făleşti, Moldova), şi, de asemenea, satul **Şetrăreni** (azi Stejarii, comuna Ţigănaşi, Iaşi), care sunt în ţinutul Iaşi, care sate au fost drepte ocini şi cumpărături ale răposatului Enachie postelnic… cum scrie în testamentul lui, cu mare blestem”[1403].

1633, martie 6: Întărit de Alexandru Iliaş voievod mănăstirii Sfântul Sava din Iaşi, care primeşte urice pentru „satul **Stolniceni** (comuna Cioropcanii noi, raionul Ungheni, Moldova) pe Gârlă şi cu loc de iaz în Gârlă, şi cu cătunele sale, **Stroiceni** (comuna Cioropcanii noi, raionul Ungheni, Moldova) şi **Vlăşineasa** (comuna Cioropcanii noi, raionul Ungheni, Moldova), şi alt cătun, care se numeşte **Scumpia** (raionul Făleşti, Moldova), şi, de asemenea, satul **Şetrăreni** (azi Stejarii, comuna Ţigănaşi, Iaşi), care sunt în ţinutul Iaşi, care sate au fost drepte ocini şi cumpărături ale răposatului Enachie postelnic… cum scrie în testamentul lui, cu mare blestem”[1404].

[1402] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 240, pp. 298, 299

[1403] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 306, pp. 392, 393

[1404] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 306, pp. 392, 393

1635, martie 27: Întărit de Vasile Lupu voievod mănăstirii Sfântul Sava din Iaşi, care primeşte uric pentru „satul **Gurbăneştii** (lângă Hănăsenii Noi, raionul Leova, Moldova), unde este **Târgul Sărăţii** (adică satul Gurbăneşti), mai sus de gura Sărăţii, cu vad de mori la Prut şi cu mori gata şi cu o bucată de pământ din hotarul **Alboteştilor** (raionul Leova, Moldova), loc pentru un sat la dura Sărăţii, care este în ţinutul Chigheciului, şi de asemenea satul **Drujeni** (raionul Leova, Moldova), pe râul Prut, şi **Budeştii** (raionul Leova, Moldova), şi **Furteştii** (comuna Vetrişoaia, Vaslui), şi **Vlăşineştii** (raionul Leova, Moldova), în acelaşi ţinut al Chigheciului, şi de asemenea **Stolniceni** (comuna Cioropcani, raionul Ungheni, Moldova), pe Gârlă, şi cu loc de iazuri, şi Gârla şi cu pricuturile sale **Stroicenii** (cătun al satului Stolniceni, raionul Făleşti, Moldova) şi **Vlăşineasa** (cătun al satului Stolniceni, raionul Făleşti, Moldova), şi alt pricut, care se numeşte **Scumpia** (cătun al satului Stolniceni, raionul Făleşti, Moldova), şi satul **Şetrărenii** (azi Stejari, comuna Ţigănaşi, Iaşi), care este în ţinutul Iaşilor, şi de asemenea satul **Gligenii** (Hlijeni, comuna Hlijeni, raionul Şoldăneşti, Moldova), care este în ţinutul Sorocii, care acele sate fuseseră drepte ocini şi cumpărături ale răposatului Enache postelnic, iar când a murit a dat şi a miluit acea sfântă mănăstire”[1405].

1643, februarie 10: Scrisoarea lui Gheorghe Grecul din **Băşeni** (comuna Ţigănaşi, Iaşi), care primise poruncă de la vodă să aleagă „nişte părţi de ocină, ce le-a cumpărat în satul **Cândeşti** (în Perieni, comuna Probota, Iaşi), în ţinutul Iaşilor” Pană neguţătorul, şi care, împre-

---

[1405] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 76, pp. 92-95

ună cu martorii din megieşie, i-a „ales o parte, ce a cumpărat-o de la Vasile, feciorul lui Gavril şi al Frăsinei, nepotul Cândescului, ce-i cumpărătură drept 75 de lei toată partea lui, şi o am lipit la altă cumpărătură, la **Cucoreni** (înglobat în Perieni, comuna Probota, Iaşi), ce a cumpărat-o mai demult de la Onişoaia, cu loc de casă. / Aşijderea, am ales altă parte, a lui Istratie şi a lui Tofan, că au fost furat 5 cai şi nu au avut cu ce plăti, ci i-au dat toată partea lor, şi iar o am lipit pe lângă cele cumpărături. Şi a mai dat Pană neguţătorul 8 oi lui Tiron din **Cândeşti** pentru un cal al popii din **Stâlpeni** (comuna Trifeşti, Iaşi), pentru Istratie şi pentru Tofan. Aşijderea, i-au mai dat un caragiu întreg, drept 10 galbeni, iarăşi pentru dânşii, şi ei i-au dat lui Pană, din jumătate de sat, a cincea parte, partea lui Isacu. Atâta a cumpărat şi de la Vasile Cândescul. / Şi o am ales cu oameni buni, cu Vasile, Constantin şi Ionaşco din **Pereni** (Perieni, comuna Probota, Iaşi), Gheorghe, Bejan, Ianco, Robul sin (fiu) Andrei şi Gavril vătav ot **Şătrăreni** (azi Stejarii, comuna Ţigănaşi, Iaşi) şi ne-am pus peceţile”[1406].

1681, iunie 20: Porunca dată de Duca voievod lui Tomiţă, „pentru o bucată fr loc în hotarul **Şătrărenilor**, care ămblă în două părţi: deci o parte a fost a Moţocesii şi a dat-o dania lui Constantin Jora, ce a fost serdar, iar o parte a fost a lui Grigoraş Jora. Şi acum, fiind ginere Ştefan Brăescu, ce a fost comis, lui Grigoraş Jora, ţine dumnealui acea parte şi aşa se învoiră dumnealor… / de aceea tu să strângi oameni buni şi să alegi acele două părţi, amândouă una dinspre alta, pe dreptate, precum or şti oamenii buni. Că au îmblat acele părţi şi ce se vor afla

---

[1406] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 24, p. 28

arături pe partea lui Grigoraş Jora să ia de a zecea Ştefan Brăescu comis, iar ce se va afla de partea care a fost a Motocesei să ia de a zecea Constantin Jora… şi să le faceţi câte o mărturie”[1407].

1705, noiembrie 25: Stavăr şi vara lui Ruxanda zălogesc lui Grigoraş Tomiţă, care le făcuse „bine cu 10 lei bătuţi… şi având noi moşii la **Şătrăreni** şi la **Giumătăţei**, am făcut acest zapis să-i dăm banii la sărbătorile Paştilor, iar de n-om da banii la zi, să aibă a ne stăpâni moşiile”[1408].

1707, martie 22: Serafim Tomiţă, „ajuns la 80 de ani”, împarte moşiile sale feciorilor săi, scriind: „dat-am lui Toader, feciorului meu cel mai mare, la **Mereşti**, partea mâne-sa şi cumpărătura ce am eu la Mereşti, iar Vasile, Ion şi Gligore**,** aceştia mai mici, le-am dat **Şătrăreni** şi jumătate de sat **Crăciuneni**, şi **Giumătăţeni**, ce se va alege cu alţi fraţi şi răzeşi la **Stăneşti**… / Aşijderea şi două vii în paragină, ce am la **Feteştii din sus** este a lui Contăş, din jos a lui Macri, în mijloc, în ţarina care se cheamă Ciocârlie, am dat-o lui Grigore, să le fie moşie în veci… dinaintea lui Iraclie egumenul, preotul Ilie ot **Cotnari**, Tanasăi, Fănina călugărul, Ngrul pivnicerul domnesc, Tănase Bainschi pârcălab de Cotnari, Pilat Vasile armaşul, Neculai Totoescul şi Gavril dascălul”[1409].

1407 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. V, Iaşi 1908, pp. 46, 47

1408 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 17, 18

1409 Ghibănescu, Gh*., Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 6, 7

STEJARUL

(lângă Bicaz, Neamţ).

1774, iunie: Satele **Oanţul** şi **Stejarul,** ocolul Pietrii, după recensământul lui Rumeanţev[1410], aveau **toată suma caselor 20**. Scădere rufeturi 8: 2 văduve, 6 case pustii. Rămân birnici 12. / **Birnici:** Andrieş Cărbune / Ion Cărbune / Toader Cărbune / Andonii / Mihăilă Zaharia / Vasile Cărbune / Toader Platon / Gavril, vornic / Gheorghi Ialotă / Grigore Pitronii /Toader Ţifoi / In (alt) Toader. // **Rufeturi:** Maria, văduvă / Maria, tij (la fel). // **6 case pustii**.

STEPANEŞTI

(pe Ialpuh, lângă Tartarul de Salce,
raionul Cahul, Moldova).

1533, martie 8: Întărit de Petru (Rareş) voievod lui Stepan, pârcălab de Orhei, care primeşte danie domnească „două locuri în pustiu, un loc pe Ialhup, în rediul **Stăngăceni** (pe Ialpuh, lângă Tartarul de Salce, raionul Cahul[1411], Moldova), cu fântâna ce-i dinspre răsărut, iar

[1410] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 53

[1411] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 240

alt loc în gura Malurilor, unde este heleşteul lui Coţofană, pe îmbe malurile, cât trebuie să trăiască două sate. / Şi iarăşi i-am dat partea nepotului lui Stepan, fost pivnicer, din satul **Stepăneşti** (pe Ialpuh, , lângă Tartarul de Salce, raionul Cahul, Moldova) ce este pe Maluri”[1412].

STERPENI

(lângă Stănileşti, comuna Stănileşti, Vaslui).

1632, mai 29: Întărit de Alexandru Iliaş voievod vistiernicului Gheorghe Roşca, care primeşte uric pentru „o selişte, anume **Sterpenii**, care este în ţinutul Fălciu, care selişte a fost dreaptă domnească, ascultătoare de ocolul Stănileşti... pentru că a dat lui Moise Moghila voievod 130 ughi de aur şi acei bani s-au dat în folosul ţării”[1413].

1633, iunie 29: Porunca lui Moise Movilă voievod de a se judeca din nou pricina „pentru un sat, ce au avut pâră boierii domniei mele, anume Cehan jitnicerul şi Roşca vistiernicul, anume **Sterpenii** (lângă Stănileşti, comuna Stănileşti, Vaslui)… deci să aibă a se înfăţişa cu cărţile şi să se judece această pâră de iznoavă”[1414].

[1412] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iaşi 1914, pp. 20-23

[1413] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 96, pp. 115, 116

[1414] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 335, pp. 428, 429

1636, aprilie 4: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului vistiernic Gheorghe Roşca, în baza uricelor şi ispisoacelor sale, adică **Volnăeştii** (Vulcăneşti, comuna Cioreşti, raionul Nisporeni, Moldova) pe Işnovăţ, care este în ţinutul Lăpuşnei, jumătate din satul **Negreşti** (comuna Negreşti, raionul Străşeni, Moldova), tot pe Işnoveţ, şi satul **Cozmeştii** (raionul Nisporeşti, Moldova), pe râul Prut, de asemenea în ţinutul Lăpuşnei, a şaptea parte din **Izbişte** (comuna Izbişte, raionul Criuleni, Moldova) şi a şaptea parte din **Pietrosul** (Chetrosu, comuna Chetrosu, raionul Arenii Noi, Moldova), din ţinutul Lăpuşnei, două părţi din **Cotelova** (comuna Koteleve, raionul Novoseliţa, Ucraina), în ţinutul Hotinului… / Şi jumătate din a patra parte din **Balomireşti** (comuna Dumeşti, Iaşi) şi din **Hoiseşti** (comuna Dumeşti, Iaşi), la pârâul Bahlui… / Şi satul **Scobenţenii** (Scobilţeni, comuna Podu Iloaiei, Iaşi), care este în Cârligătură… o selişte, anume **Vălişenii** (Văleşeni, comuna Podu Iloaiei, Iaşi), care este în ţinutul Cârligăturii… jumătate din satul **Mateuţi** (comuna Mateuţi, raionul Rezina, Moldova) pe Nistru, în ţinutul Orheiului… şi satul **Stărpenii** (Sterpeni, comuna Stănileşti, Vaslui), care este în ţinutul Fălciului… jumătate din satul **Oncani** (înglobat în Orăşeni-Deal, comuna suburbană Curteşti, Botoşani) şi din **Turbureni** (sat înglobat în Botoşani) şi a treia parte din satul **Băiceni** (comuna suburbană Curteşti, Botoşani), în ţinutul Hârlăului… satul Tâmpeştii (Fălticeni, Suceava) în ţinutul Sucevwei şi jumătate din satul **Mihalcăuţii** (înglobat în Lukacivka, comuna Nelipovţi, raionul Chelmenţi, Ucraina), în ţinutul Hotinului, pe Viliia Seacă… / Şi a cincea parte din satul **Ivoeşti** (comuna Podu Iloaei, Iaşi) din ţinutul Cârligăturii… nişte părţi de ocină din **Ţibăneşti**

(comuna Băceşti, Vaslui), pe pârâul Gârboveţ, în ţinutul Vasluiului… a patra parte din satul **Hlăpeşti** (înglobat în Nemţeni, comuna Nemţeni, raionul Hânceşti, Moldova) pe Prut, în ţinutul Lăpuşnei… nişte părţi de ocină din satul **Copujani** (ţinutul Lăpuşnei, Moldova), din ţinutul Lăpuşnei”[1415].

STEŢCANI

(lângă Micleşti, ocolul Ichelului, Orhei, Moldova).

1698, mai: Mierla Râuleţoaia, fata lui Andrei Donici, sora lui Neculai Donici, dăruieşte nepotului său Darie şi jupânesei lui „dreapta ocină şi moşie ce am de la Moşii noştri, de la Nicoară Donici, ce-a fost vistiernic mare, din satul **Hruşova**, ce este pe apa Ischilului, la ţinutul Orhei, jumătate de sat, ce este partea mea… Şi s-au întâmplat la această danie Vlasie pârcălabul, Darie feciorul lui Vasile de **Vârtopi**, Constantin Păturnichi ce-a fost de **Sămănauca**, Darie Moga de **Peresecina**, Enache de **Steţcani** şi Sava de **Bezini**”[1416].

1699, noiembrie 13: Zapisul fraţilor Vasile şi Aniţa, feciorii lui Ştefan, fratele Popăscului de **Mileşti**, nepoţii lui Milic de **Rădeni**, în care mărturisesc precum „am căzut eu la o nevoie, de am luat o groapă de pâine a unor călugări de la **Horodişte**, împreună cu Gavril şi cu

[1415] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 389, pp. 435-445

[1416] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 159, pp. 155, 156

Vasile din Horodişte; apoi călugării, fiind păgubaşi, s-au apucat de sat, să le plătească pâinea, iar satul s-a pus în spinarea mea, zicând că sunt eu vinovat, dar eu întâi am tăgăduit şi am pus şi doi oameni de au jurat pentru mine precum sunt un om drept. Iar când a fost mai pe urmă, soţii mei au spus drept că au luat ei pâinea şi-mpreună cu mine. / Deci, dumnealui Darie Donici serdar, fiind socotitor aici, la margine, ne-a adus pe toţi de faţă, să dăm seama. Deci noi ne-am învoit cu soţii mei şi am dat eu, pentru gloaba mea şi pentru gloaba celor doi soţi, şi pentru limbă strâmbă ce-au jurat rău acei doi oameni, pentru mine partea mea şi a surorii mele Aniţa, feciorii lui Ştefan de Mileşti, serdarului Darie acea ocină ce avea din bătrânul Milii din sat de Rădeni din bătrânul Milic… dinaintea preotului Samuil şi Toader Frunză de **Steţcani**, Maftei Deacul, Enache Deacul şi Darie Moga de **Pere-săcina**, Gavril Bobeică de **Horodişte** şi alţi mulţi oameni buni”[1417].

1709, februarie 20: Vlasie Stoian de Păşcani dăruieşte serdarului Darie Donici „a mea dreaptă ocină şi moşie din satul **Paşcani**, ce este în ţinutul Orheiului, pe apa Ichilului, partea tătâne-meu Stoian, ce s-a alege din partea bătrânului Jirebiea, pol (jumătate) de bătrân, care se vine a şasea parte din satul Paşcani cu vad de moară pe Ichel… Şi când am dat dumisale această parte de loc, prilejitu-s-au Darie Vlas din **Hârtop**, Toader vătav, Vlas Ţica din **Micăuţi**, Postolache Bosiiuc şi Donie, feciorul lui Căruţ din satul **Păşcani**, popa Timuş de **Steţcani** şi

[1417] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 121, pp. 145, 146

alţi oameni buni”[1418].

1709, aprilie 13: Toader, Mitrofan şi Ştefan, nepoţii de soră ai lui Andrei Grosul din Paşcani, strănepoţi lui Frăţiman de acolo, vând serdarului Darie Donici, drept 70 lei bani gata, „moşia din sat de **Păşcani**, cât se va alege partea părinţilor noştri, din partea de mijloc… dinaintea Vlasei Stoian din **Păşcani**, Andronache Racul din **Ciofleani**, Alexandru, fecior lui Gheorghieaş căpitanul, Cuocea căpitanul, Vasile Vărzărescul, Enachie de **Steţcani**, Maftei Niţul de **Binghidir**, Vlasie, feciorul Ţicăi şi preotul Timuş de **Steţcani** şi alţi oameni buni”[1419].

1710, mai: Lupaşco de **Drisliceni**, „cumpărând un cal de la Constantin, feciorul Năstasii de **Păşcani**, drept 5 lei, iar Mihălachi, feciorul Gaftonii, aflând calul la mine, a zis că este al lui şi la dat vărului său Constantin, să se ţie cu dânsul, iar nu să-l vândă. Deci ne-au socotit oameni buni de vreme că este calul lui şi fiind Constantin dosit să întoarcă banii, să-şi ia calul. Ci, neavând el banii să mi-i dea, mi-a dat partea lui din satul Păşcani, toată partea mâne-sa Nastasia, însă, netrebuindu-mi mie moşie şi trebuindu-mi banii, eu i-am pus zi ca să aducă banii, să-şi ia zapisul el de moşie, iar el la zi n-a mai venit, ci, văzând eu că nu mai vine, am vândut şi eu această parte de moşie lui Darie Donici serdarul, drept acei bani, şi i-am dat dumisale şi zapisul de la Mihălachi… Şi la acest zapis al meu s-au întâmplat preotul Timuş, Enachii şi Drăhuş de

---

[1418] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 169, pp. 162, 163

[1419] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 171, pp. 164, 165

Steţcani, Maftei Niţul şi Negoiţă de **Micleşti** şi alţii”[1420].

1761, mai 31: Porunca dată de Ioan Theodor voievod vornicului de poartă Simion Arămăscul şi mazilului Enachi Zamşi, de a cerceta pricina dintre Ion Donici pitar şi răzeşi, jeluindu-se pitarul „că are **Păşcani** şi **Caliceni**, moşii întregi, şi mai are nişte părţi de moşii în **Steţcani** şi **Epureni**, care, împresurându-se de către răzeşi… v-am orânduit hotarnici… să mergeţi la aceste moşii şi să strângeţi pe toţi răzeşii şi să le cercetaţi scrisorile şi dovezile foarte cu amănuntul şi cu bună înţelegere, căutând şi starea locului şi la moşiile Păşcanişi Calici să îndrepţi hotarele numai de către care părţi s-a dovedit că au împresurări”[1421].

1774, iunie 5: Satul **Steţcani**, ţinutul Orhei-Lăpuşna, ocolul Ichelului, după recensământul lui Rumeanţev[1422], avea **toată suma caselor 13**. Rămân birnici 13. / **Birnici:** Tofan / Iftimi / Toader Darie / Apostul / Parfenie, vier / Toader / Dănilă / Ion / Sirghie / Vasile Drenţa / Toader Drenţa / Ion Hatmanu / Ioniţă Dumbravă.

1904: „**Steţcani**, sat în judeţul Orhei, volosti Hârtop, aşezat spre vest de satul Işnovăţul. Are 70 case, cu o populaţie de 520 suflete; o biserică, cu hramul Sf. Mihail; 128 vite mari. Împrejurul satului sunt vii şi grădini cu pomi”[1423].

[1420] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 176, pp. 168, 169

[1421] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 236, pp. 247, 248

[1422] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 436

[1423] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 196

STOBORENI

(Stogoreni, sat în Cârligătura, Iaşi).

1645, noiembrie 28: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce Gavril, feciorul Cârstei Băţul, fratele Măriei, fata lui Băţul, s-a pârât de faţă cu Crăstea vătavul pentru o parte de ocină din satul **Stogoreni** (Stoboreni), ce-i în ţinutul Cârligăturii, zicând Gavril cum acea parte a lui de moşie o au vândut soru-sa Măria, fără ştirea lui, vătavului Cârstea, drept 36 ughi (ducaţi ungureşti). / Deci domnia mea am socotit şi le-am aflat lor lege, dacă nu i-a dat Crăstea vătavul ştire, când a cumpărat acea parte de ocină, să aibă Gavril a-i da banii înapoi şi să-şi ţină ocina. Şi şi-au luat zi, în două săptămâni, ca să-i întoarcă banii. Deci, când a fost la zi, bani n-a avut Gavril, să-i întoarcă Crăstei, ci a rămas din zi şi din toată legea ţării”[1424].

STODOLNA

(pe Nistru, mai sus de Mateuţi, raionul Rezina, Moldova).

1617, martie 12: Întărit de Radul Mihnea voievod lui Gheorghe Siminiceanul, fost vornic de poartă (divan), fiul Odochiei, nepot lui Dumitraşcu, strănepot lui Gavril şi răstrenepot lui Coman Băicescul, primeşte ispisoc, „din

---

[1424] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 254, pp. 198, 199

drese ce a avut bunul său Cozma Baicescul de la bătrânul Ştefan voievod, satul cu numele **Siminiceanii**, ce-i în âinutul Romanului, ce a fost al maicii sale Odochia; jumătate din acelaşi sat Siminiceanii, schim cu rudele ei Anton, Frăţiman şi Vărvara, copiii Magdalinii, pentru o jumătate de sat **Frăţeşti**, ce-i în ţinutul Cârligăturii… / şi alt sat, cu numele **Brăbăteştii**, iarăşi în ţinutul Romanului, şi cu două locuri de prisăci dinspre răsărit, şi cu loc de moară pe Bahlueţ; un loc de prisacă la **Băiceani**, alt loc este dinspre **Tâmpeşti**, din uric de cumpărătură ce au avut de la Eremia voievod, cumpărătură de la sămânţa lor Lupul, Moga, Anuşca şi Toader, feciorii Mogăi sulgerul, de la Tudora, sora Boldurului diac, şi de la Candachia cu fraţii ei, copiii Boldurului diac… / aşijderi îi întărim, din aceleaşi drese de la bătrânul Ştefan voievod, saul **Mateuţii** pe Nistru şi, în acelaşi hotar, satul **Cobileanii**, şi seliştea **Stodolna** (pe Nistru, mai sus de Mateuţi, raionul Rezina[1425], Moldova), seliştea **Eţcanii** (pe Nistru, în hotar cu Cobâleni şi Mteuţi, raionul Rezina[1426], Moldova), toate pe Nistru, în ţinutul Orhaiului, care jumătate de sat **Mateuţii** îi este cumpărătură de la ruda lor Ionaşco Iaţco, fiul bătrânului Iaţco, pentru 200 taleri argint… / şi aşijderea îi întărim lui Gheorghe o parte de ocină de la satul **Şircanii**, din jos şi din sus, cu heleşteu pe pârâul satului, ce-i în ţinutul Orheiului, cumpărătură de la Nistor, feciorul lui Şirco, de la Caisin, feciorul lui Constandin, de la Agafia, fata popii Simion, de la Salomia, fata lui Sprăl, de la fiul Motrii, nepotul lui Sprăl, de la

---

[1425] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 240

[1426] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 95

Gheorghe, fiul Tudorii, de la Mihăil şi Ihnati, feciorii Fadorii, de la Efrim, fiul lui Bucul, de la Cantea, Fedor şi de la fiul său Toma, toţi strănepoţi lui Fedor Faurul… / şi aşijderi, îi întărim şi alte părţi din **Şircanii**, cumpărătură de la Macsin, de la Toma, fiul Petrii, şi de la Marica, fata Motrii”[1427].

1774, iunie 5: Satul **Stodolna**, ţinutul Orhei-Lăpuşna, ocolul Nistrului, după recensământul lui Rumeanţev[1428], avea **toată suma caselor 31**. Scădere rufeturi 2: 1 volintir cu ostavcă, 1 popă. Rămân birnici 29. 3 case pustii. / **Birnici:** Ion Ariton / Andrei, pâslar / Toader Sârcul / Toma Grigoriţă / Zlătul, sârbul / Ioniţă Coton / Todică Flore / Irofte fiul Zahariei / Vasile Popescul / Alecsandru fiul lui Arseni / Miron / Gheorghe fiul Chiriţoai / Ioniţă Cergă / Simion fiul lui Ursul / Alecsie Negrul / Gavril, pâslar / Gheorghe Dodoe / Andrei Hriţco / Nene fiul lui Titiru / Vasile fiul lui Hriţco / Iosip, rusul / Condre fiul lui Caunica / Nechita, vătăman / Savin fiul lui Hriţco / Zaharie Galgaş / Ioniţă fiul lui Costandin / Isac Luca / Tănasă, vornic / Hriţcul, jidov. // **Rufeturi:** Savin, braşovean, volintir cu ostavcă / Popa Toader.

1904: „**Stodolna** sau Cobâleanca, sat în judeţul Orhei, violosti Izvoara, aşezat pe malul Nistrului. Trecătoare peste râu, cu ajutorul plutei. Are 96 case, cu o populaţie de 876 suflete de ţărani români. Locuitorii se ocupă cu uscarea prunelor, care se vânt peste Nistru”[1429].

[1427] Codrescu, Theodor, *Uricarul,* vol. X, Iassi 1888, pp. 148-151

[1428] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului,* VII, II, Chişinău 1975, pp. 462, 463

[1429] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 197

STOENEŞTII

(sat pe Vâlcica, Vilcica, lângă Vâlcele,
oraşul Târgu Ocna, Bacău).

Întărit, în 15 martie **1410**, de Alexandru cel Bun, lui „Domoncuş stolnic, şi fratelui său Blaj, şi Iacobu, fiul lui Gheleb Miclouş” satele de „pe Caşen şi pe Ohtuz (Oituz), anume Stănişoreşti, şi Laslovovţii (Laslăuţi), şi Grozăştii, şi **Stoeneştii** de la Vlicica (Vilcica), cu toate hotarele lor”[1430].

STOEŞTI

(azi Bizigheşti, comuna Garoafa, Vrancea).

1623, ianuarie 18: Întărit de Ştefan Tomşa voievod lui Dumitraşco, fost stolnic, care cumpără, cu 30 de taleri, de la Meletiana, fiica lui Gligor, şi de la nepotul ei Gligorie, fiul popii Crăciun, amândoi nepoţii lui Silion, „jumătate din a treia parte a întregului sat **Glodeni** (lângă Cristeşti, Vaslui), cu loc de moară şi cu tot venitul”[1431]. Dumitraşco stolnic a mai cumpărat „a patra parte din a

---

[1430] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 29, p. 40

[1431] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 6, pp. 6-8

treia parte a aceluiaşi sat **Glodenii**”, cu 15 taleri, de la Cârstea, Nechifor şi Axenia, fiii lui Ion, nepoţi lui Silion, dar şi „a patra parte din jumătatea satului **Cernaţi, care se cheamă Dilţigani**i pe Bogdana” (înglobat în Cepeşti, comuna Bogdăniţa, Vaslui)), cumpărată, cu 50 taleri, de la Gavril, fiul lui Toader Bălţatul, nepotul lui Cozma medelnicer. De la mătuşa lui, Urâta, fiica lui Moise Boureanul, a primit danie, pentru pomenirea ei şi a părinţilor ei… „cât se va alege din satul **Stoeşti** pe gârla Putnei (în Focşani, Vrancea) şi cu jumătate de vad de moară din acelaşi sat Stoeşti”, conform zapisului de mărturie a şoltuzului şi a celor 12 pârgari din Bârlad.

1640, iunie 27: Anghelina, femeia Petrii căpitanul, fata Neagului din Lăleşti, „neavând copii, din păcatele ei şi socotind împreună cu bărbatul ei Petre că n-au cui să rămână ocinile lor, au dat toată partea lor de moşie din satul **Lăleşti** (lângă Igeşti, comuna Ţifeşti, Vrancea) şi cumpărături ce au avut de la Mărghita, fata Căei, nepoata lui Măteiaş, a patra parte din partea lui Măteiaş, şi altă parte, a lui Pătraşcu… cu vad de moară, cu case bune şi cu toţi pomii ce sunt pe locul casei, şi cu via cea bătrână, ce-i pe lângă case, şi cu pomătul din vie… sfintei mănăstiri Dobromirna, pentru sufletele lor şi ale părinţilor. Şi părinţii călugări să aibă a-i pomeni la sfântul pomelnic şi să le facă pamente din an în an… / Şi s-au iscălit popa Ursu ot **Stoeşti** (azi Bizigheşti, comuna Garoafa, Vrancea), Saia pitar, Dumitru Lungu, Mihul, Toader şi Istratie ot **Bătineşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea), Pătraşcu cămăraş, Ioniţă Burnar ot **Igeşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea), Mirău-

ţă Barta, Meletie şi Gheorghe ot **Şăndreşti** (lângă Pătrăşcani, comuna Ţifeşti, Vrancea)"[1432].

1686, aprilie: Ursa, femeia lui Moţon din **Odobeşti**, dăruiesc mănăstirii Mera „5 pogoane de vie cu cramă, cu tot, în Odobeşti, şi un vad de moară, cu pământuri în frunte, în hotarul Vârtişcoilor dinspre Munteni, drepte cumpărături pe bani gata, şi o parte de ocină din târgul **Focşani** şi din **Petreşti**, ce se cheamă la uric **Stoeştii**, cumpărătură de la fraţii Nastasie şi Gavril, Nemţenii, drept 70 lei, şi toate moşiile noastre care sunt pe Milcov, împrejurul monastirii şi de la monastire în sus, până la muntele Răiuţului, anume groapa de la Răiuţ, şi toată costişa Răiuţului, şi poeniţa de dubas, şi altă poiană de la Spumă… Acestea toate le-am dat şi le-am dăruit sfintei monastiri ce se cheamă Mira, pe apa Milcovului, pe care o am fost dintâi început noi să o facem până a fost soţul meu Moţoc viu"[1433].

1695, noiembrie 12: Porunca dată de Constantin Duca voievod fostului mare vistiernic Lupul Costache, după ce „făcu jalobă Buta, fost vornic de poartă, pe nişte oameni, anume Mereuţă Şuică, Toderac şi nişte nepoţi ai lui Bantăş cel bătrân, zicând Buta precum s-au sculat de unde şedeau ei, din şesul Bârladului, şi au mers în fundătura văii **Stoeştilor** şi şi-au făcut bordei, când trecea Împăratul (sultanul) la Cameniţa (în 1673), cu voia Butii şi a altor răzeşi, şi acei oameni moşie acolo n-au avut, şi au şezut până acum, când ei se fac moşinaşi şi au mers cu plugurile de-au arat seliştea; şi Buta le-a zis să nu are

---

[1432] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 380, p. 387

[1433] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 49, pp. 29, 30

seliştea, că era să-şi facă casă unde au vrut şi mai dinainte vreme, iar ei n-au băgat de seamă, fiind oameni cu stăpâni; / deci Buta, văzând că nu bagă seamă, n-a vrut să se pună împotrivă şi a mers tot pe acea moşie, la altă fundătură, ce se cheamă Petrişorii, şi şi-a făcut casă acolo; şi sunt 7 ani de când au făcut casele şi, la făcutul caselor, nu au zis nimeni nici un cuvânt dintre răzeşi, nici acei oameni; iar acum zic că au moşii şi au făcut o carte a domniei mele la Constantin paharnicul, fiindu-le stăpân, ca să-i judece, iar dumnealui zice că nu le-a căutat dreptate şi a învoit oamenilor acelora precum ca să strice Buta casele de acolo; deci Buta ne arată şi o mărturie de la oameni buni şi bătrâni, zicând că acei oameni n-au moşie acolo… / Dumneata să le iei seama pe dreptate şi cu frica lui Dumnezeu, şi precum vei afla"[1434].

STOHOCENI

(pe Răut, Orhei, Moldova).

1662, mai 20: Ispisoc de judecată de la Eustratie Dabija voievod, după ce „rugătorii noştri, tot soborul de la mănăstirea Golăia din târg din Iaşi… s-au pârât de faţă cu Gheorghe Catargiu, ce a fost clucer mare, pentru o bucată de loc cu mori gata, ce este la moşiile sfintei mănăstiri la **Golăeşti**, şi la **Mihălaşa**, şi la **Stohoceni**, ce sunt la ţinutul Orheiului, pe valea Răutului, zicând rugă-

[1434] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 93, pp. 153, 154

torii noştri că le face mare împresurătură Gheorghe Catargiu, de le împresoară acel loc cu hotarul satului său **Peştera**, ce s-a chemat **Movilău**… şi intră de le calcă hotarul, şi ne-au arătat şi drese, iarăşi de pâră şi de rămas, de la Irimia vodă şi de la Moise vodă, precum au mai avut şi atunci pâră cu sătenii de Peşteră, pentru acel loc şi mori, şi tot i-au rămas călugării pe peştereni. Iar Gheorghe Catargiu aşa a dat seamă, cum că acel loc l-a cumpărat de la o femeie, şi a adus de faţă pe acea femeie, de s-a pârât cu dânsa, / Deci acea femeie n-a avut cum da seama pentru ce a vândut, nici drese n-a avut pe acel loc… / Gheorghe Catargiu singur s-a dat rămas, numai ce a cerşut să-i întoarcă acea femeie tot înapoi ce a dat el pe acel loc”[1435].

STOICANI

(lângă Rădeni, comuna Frumuşica, Botoşani).

1623, mai 15: „Zapis de la Duca comis şi Săvul pârcălabul şi alţii, mărturisind cum au dat Ghenghii, logofătului celui mare, parte din sat din **Lăleşti** şi parte din **Stoicanii**, ca să-i fie dreaptă ocină şi moşie”[1436].

[1435] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 106, pp. 113, 114

[1436] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 70, p. 107

STOICANI

(comuna Stoicani, raionul Soroca, Moldova).

1636, martie 1: Hotarnica satului **Voroncăuţi** (Vărăncău, comuna Slobozia-Cremene, raionul Soroca, Moldova), „începându-se din hotarul Peşterii, din Cruhlic, cărarea din râpă, la vârful dealului, la Piatra, pe din sus de movilă; de acolo, drumul **Nemirencăi** (Nemirovca, comuna Nemirovca, raionul Camenca, Moldova), până la fântâna săpată, apoi la doi stâlpi de piatră, ce sunt pe din sus de drumul **Timileuţilor** (Timileuţi, comuna Timileuţi, raionul Camenca, Moldova); de acolo, drept la calea Soloneţului, până în Troian, până la alţi stâlpi de piatră, ce sunt pe din sus de drumul de către **Stoicani** (comuna Stoicani, raionul Soroca, Moldova); de acolo, peste valea Cerişnovăţului, până în matca Racovăţului, apoi matca, până la Nistru"[1437].

1645, mai: Scrisoarea lui Toderaşco, fost vornic de gloată, adresată părintelui său Toderaşco mare logofăt, în care scrie că a dat curs poruncii lui Vasile Lupu voievod, de-a alege „partea lui Iorga postelnicul cel mare, dinspre alţi răzeşi şi **Cerepcău** (Ciripcău, comuna Stoicani, raionul Soroca, Moldova), care două părţi le-a cumpărat postelnicul de la Voico logofăt, iar răzeşilor le-au rămas trei părţi nevândute. În tot satul Cerepcău, s-au aflat cinci moşii. / Deci am strâns oameni buni, anume

---

[1437] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 341, p. 383

Iorescul din **Tomilăuţi** (comuna Vărăncău, raionul Soroca, Moldova), popa Ionaşco şi Iani de **Vascăuţi** (comuna Văscăuţi, raionul Camenca, Moldova), Grăjdan de **Stoicani** (comuna Stoicani, raionul Soroca, Moldova), Nechifor şi Pâhno de **Voroncăuţi** (Vărăncău, comuna Vărăncău, raionul Soroca, Moldova). / Şi au fost toţi răzeşii care au fost în Cerepcău, Burdugan cel bătrân, Toader, Drăgan feciorul Mancioei, Văsian fratele Ştefcăi vătav, Ionaşco şi Gavril, feciorii Coiliţăi. Gheorghe feciorul Iaremicei, Vasile Fleca, Iaremicia feciorul Petrei şi alţi răzeşi şi au arătat ei hotarele cele bătrâne, pe unde a ţinut Voico logofătul. / Şi s-a începu acest hotar, partea postelnicului, din jos, cum din vatra satului, aşa din tot locul, s-a început de la obârşia Blitniţei, dinspre hotarul Ciornei, dintr-un stâlp de piatră, de acolo tot drumul pe lângă rediu, până într-o altă piatră, ce-i în drumul Alaciovului, ce merge la Iaşi, pe deasupra Cerepcăului, de aici într-altă piatră, ce este deasupra Cerepcăului, deacolo într-altă piatră, ce este deasupra casei lui Mihailo Cărzac, de aici tot matca pârâului, la altă piatră, în pisc, peste iazul Celebiei, de acolo altă piatră, deasupra văii Camencei, în pisc, şi altă piatră în matca văii Camencăi, şi la alt stâlp de piatră, până în vârful dealului dinspre Ţigăneşti, lângă un drum ce merge, pe eal, la Văidiiani; iar rediul s-a împărţit deosebi, însă pomii cu un drum ce merge prin mijlocul rediului, partea din sus de rediu să fie a răzeşilor, partea din jos să fie a postelnicului. Şi s-au pus doi stâlpi la rediu, să n-aibă price la poame”[1438].

1904: „**Stoicani**, sat în judeţul Soroca, volosti Ocolina, pe un afluent al Camencei, la est de şoseaua

---

[1438] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 70, pp. 65, 66

dintre Soroca şi Gura Camenca. Are 201 case, cu o populaţie de 1.093 suflete de ţărani români; biserică; şcoală elementară rusească; 480 vite mari”[1439].

STOICANI

(pe Prut, în Covurlui, lângă Brăneşti, Galaţi).

1774, iunie 5: Satul **Stoicanii**, ţinutul Covurluiului, ocolul Prutului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[1440]**. Birnici:** Toader Maravela / Ion Maravela / Iordachi Maravela / Ştefan Gogoneţ / Costandin Coidan / Vasile Chiţibaş / Stoica Corpaci / Ştefan Ariton / Pricopie Ariton / Vasilache Liţă / Dimofte Liţă / Sandul Liţă / Gligore Maravela / Stanciul sin (fiu) lui Radul / Neculiţă Cărăiman /Cârste Acsintii / Gheorghe biv (fost) vornic / Ştefan al Măricăi / Sandul, cojocar / Dănăilă / Tănasii Lacătă / Ion Ciuciul / Iacob / Istrate / Micul Zgaba / Lazor Butuce / Drăgoi Gavăţ / Alicsandru Roşca / Năstasii Haineroşii / Leon Nicul / Lupaşco Vartic / Apostol Nicoară / Gheorghe, sârbul / Sandul Momole / Stanciul, muntean / Gavril Beşliaga / Lefter brat (frate) lui Gavril / Ioniţă Chichirniţă / Dănilă nepot Răducului / Opre Chichirniţă / Pascul Toboş / Barbul zet (ginere) lui Pascul / Stoica Topor / Doniţă / Vasile Topor / Nistor Calmare / Ion, mocan / Melinte Topor / Dumitraşco

---

[1439] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 197

[1440] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 88

Mircia / Andrei Maravela / Sandul fiul lui Andrei Maravela / Petre a Şchioapei / Lupul / Paraschiv, vornic. // **Rufeturi:** Ion, rachier, păscar (pescar – n. n.) al dumisale spătarului Costache Conache / Alicsandru, rachier, pescar, tij (la fel) / Ştefan, rachier, pescar la fel al căpitanului Ioniţă Negrii / Flore, pescar, la fel / Ioana, văduvă / Nastasia Neguliasă, văduvă.

1902: „**Stoicani**, sat în judeţul Covurlui, comuna Folteşti, plasa Prutul, în partea sud-vest a comunei, lângă Prut. Are 410 suflete şi o biserică”[1441].

STOILEŞTI

(Stoeneşti, azi Stoileşti, comuna Vutcani, Vaslui).

1636, octombrie 15: Zapisul Ştefanei, fata lui Ionaşco David din Văleni ot volost Fălciu, prin care mărturiseşte că s-a „tocmit cu jupânul Scărlet din **Zorileni** (Zorleni, comuna Zorleni, Vaslui), de i-am vândut partea mea de ocină din **Văleni** (comuna Viişoara, Vaslui), drept 15 galbeni, dinaintea jupânului Chicoş şetrarul cel mare, Ursul aprodul ot **Zmiiani** (comuna Băcani, Vaslui), Gligoraşco, Dumitraşco Gheuca fost vornic, Simion Oana din **Stoeneşti** (azi Stoileşti, comuna Vutcani, Vaslui), Pavăl aprod ot **Olăneşti** (înglobat în

[1441] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 471

Chiţcani, comuna Costeşti, Vaslui) şi mulţi oameni buni”[1442].

STOILEŞTI

(lângă Draxeni, Vaslui).

1617: Ispisoc de judecată de la Radul voievod, după ce „fiii Pătrăşcoaei au pârât cu pâră mare pe vornicului Băseanul pentru jumătatea de sus din satul **Boţeşti**, care i s-a venit lui a o cumpăra în două dăţi: 100 ughi (ducaţi ungureşti) a dat fraţilor lui Costil, iar altă 100 ughi a dat lui Toader stolnicul, pentru că a fost luată de către Eremia Moghilă vodă pentru hiclenie, când a venit Costil cu răzvan voievod asupra ţării noastre; a treia 100 ughi a fost cheltuit-o pentru biserică, ce a fost pustie de mulţi ani, şi altă cheltuială, căci a făcut două iazuri, case, mori, stupi, clopotniţă şi multe cheltuieli, şi le-a fost dată lor zi în două săptămâni, pe obiceiul ţării, din luna aprilie, 29 zile, în două spătămâni, şi când a fost zi, ei n-au întors nimic… Pentru aceea, fiii Pătrăşcoae au rămas… / Şi de asemenea, întărim lui Băseanul şi jupânesei lui Varvara, fata lui Petre Hohulea, nepoată lui Dumitru Hohulea vornic, din drese ce a avut bunicul ei de la Iliaş voievod, satul **Şofrăneştii** pe Şacovăţ, cu mori pe Şacovăţ, ce-i sunt ei cumpărătură de la Andreica, ureadnic de Bădeuţi, pentru 700 zloţi tătăreşti. / Şi iarăşi am întprit Băseanului

---

[1442] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 540, p. 590

vornic ocina ce a cumpărat de la Gheanghe, fiul lui Ionaşco, nepot Savei, a patra parte de sat **Ţibăneşti** pe Şacovăţ, cu loc de moară în Şacovăţ, pentru 50 taleri curaţi. / Şi iarăşi i-am întărit a patra parte din **Răzina** pe Nistru, cumpărată de la Candachia, fata Magdalinei, nepoata Petrei Hohulea, drept 25 talei. / Şi iarăşi i-a, întărit lui a patra parte din **Stoileşti** pe Rebricea, cumpărată de la Pătraşco şi Ion, fiii lui Lazor Cercel, pentru 25 ughi. / Şi jumătate din satul **Crăciuneşti**, ce-l la obârşia apei Goliei, din jumătate a treia parte, cumpărată de la Arsenie, fiul Malei, nepot Annei, şi de la nepoţii ei Roma, şi Anton şi Platon, fiii Neagului, nepoţi Sorei, şi de la unchiul lor Baloş, fiul Sorei, drept 20 taleri curaţi. / Şi jumătate din a treia parte din jumătate de sat **Crăciuneşti**, cumpărată de la Simion, fiul lui Dumitru, fiul popii Oatu, de la nepoţii săi Ignat şi Ioan, nepoţi Olenii, drept 15 taleri curaţi. / Şi iarăşi i-am întărit două părţi din jumătatea dinspre răsărit a satului **Tulova**, ce se numeşte **Glodenii**, cumpărat de la Gherman şi Andronic, feciorii Tacoşei, de la nepoţii lor Condrea Lăbuşco, Ionaşco şi Sora, copiii Căcii, şi de la frate-său Ion, nepot Nastei, drept 35 taleri curaţi, din drese de împărţeală ce au avut Nastea şi sora ei Tacoşa de la bătrânul Petru voievod. / Şi iarăşi, a patra parte din jumătatea dinspre apus jumătate din acelaşi sat Glodeni, cumpărat cu 30 ughi galbeni (ducaţi ungureşti de aur). / Şi a patra parte din satul **Scănteae**, ce a cumpărat-o de la Toader, Mihăil şi Drăghina Scăntee, copiii lui Scăntee, nepoţi lui Trifan, drept 26 ughi galbeni. / Şi iarăşi, a patra parte din jumătate de sat **Tulova**, ce se numeşte **Glodeni**, dinspre apus, cumpărată de la Vasilca, fata Nastasiei, nepoata lui Ionaşco Fărăraş, drept 12 taleri curaţi. / Şi iarăşi, din a

patra parte, trei părţi, şi din a cincea parte, a treia parte, cumpărătură din jumătatea de jos a satului **Boţeşti**, de la Miron, fecior lui Nebojatco, nepot lui Ilie Boţescul, de la Costea şi Mihail, fiii lui Vasile, nepoţi iarăşi lui Ilie Boţescul, pentru 100 ughi galbeni, din drese ce au avut de împărţeală de la bătrânul Petru voievod. / Şi a patra parte din satul **Boţeşti**, o parte şi jumătate din a cincea parte, şi o parte şi jumătate de la Ionaşco, Gavril, Sofronia, Buna, Cristina, Vasile şi Pătraşco, fiii lui Oană, nepoţi lui Ilie Boţescul, drept 50 ughi galbeni. / Şi iarăşi i-am întărit , din jumătatea de sus a satului **Vultureşti**, partea Sorei, fata Copăceanului, nepoata Oanei, drept 80 ughi galbeni. / Şi a patra parte dintr-o selişte **Nicoriţa** pe Rebricea cea mică, care acum se numeşte **Hilimăneşti**, şi din altă parte, cumpărătură de la Tudora Varticoae, nepoata Cristinei, fata Siminei, drept 300 zloţi tătăreşti. / Şi iarăşi, din cea de jos a treia parte din satul **Miclăuşenii**, ce se numeşte **Graurii**, 12 pământuri din toate ţarinile, cumpărate de la Solomia, fata lui Ion Graur, drept 20 ughi galbeni. / Şi iarăşi i-am întărit un loc de prisacă pe Bârlad, din sus de satul **Dobroslăveşti**, cumpărătură de la Mărica, Ana şi Costanda, fiii lui Oţăl”[1443].

1641, martie 9: Ignat dărueşte „hiastrului meu Ştefan şi lui Pavăl, şi mai vârtos lui Ştefan, că m-a ţinut din tinereţe, până în bătrâneţe, şi cuvântul nu mi-a întors… partea mea de ocină din satul **Stoileşti**, câtă se va alege partea lui Simion, jumătate, aşijderi şi la **Muşăteşti**, partea din jos, ce este lângă a **Coticerilo**r hotărâtă din movila lui Vodă, până în dealul Lohanului, tij (la fel) mai sus, pe lângă casa Gligorcii, pe din jos 40 de paşi,

[1443] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 121-129

cumpărătură tătâne-său iarăşi din movila lui Vodă, până în dealul Lohanului… / Aşijderi, şi pe Racova, jumătate din satul **Dumbrăveni** şi, la **Grăcini**, jumătate de bătrân… dinaintea Savii, lui Dumitraşcu, frăţâne-său Gavriliţă şi Mihalce de **Coticeri**, popii Ionaşco, Stratului, Vasile şi Cozmii ot **Stoileşti**, Dumitru ot **Muşăteşti** şi alţi oameni buni”[1444].

1643, aprilie 5: „În Lunea Paştilor, înaintea poporului satului **Leoşti** (comuna Pădureni, Vaslui)”. Drojea, fratele lui Nan, din satul **Stoileşti** (lângă Draxeni, Vaslui), care dăruise „o moşie a mea Savei din **Căşoteni** (fostul Sârbi, lângă Târzii, Vaslui), dacă-am sărăcit şi am îmbătrânit, să ne ţie şi să ne grijească”, anulează zapisul cel vechi, pentru că „el nu s-a ţinut de ce am grăit, ci ne-a lăsat în nevoi şi mult amar de am păţit, şi pe fiica mea o au omorât păgânii. Deci acum eu am făcut această scrisoare şi mărturie, cum să n-aibă Sava nici o treabă cu acel loc ce am zis că-i voi da; nedat să fie de mine, căci el s-a scăpat de ce-a grăit”. Mărturia a fost semnată de Ipatie, Grigorie, Andrei, Isaiu, Andronic şi popa din **Leoşti**, Toader de **Crăsnăşeni** (comuna Tătărăni, Vaslui), Nica ot **Micleşti** (comuna Micleşti, Vaslui), cu o adăugire: „Deci eu îi dau acea ocină Moisei şi feciorilor Moisăi, să fie de la mine a lor ocină şi dătătură”[1445].

1643, iulie 17: Ilisafta, fata lui Prebici logofăt, şi fiii ei Ioviţă, Dabija, Arvasiia şi Afteniia, nepoţi lui Prebici, vând fraţilor Scherlet şi Aiopul de **Zorileni** (comuna Zorleni, Vaslui), drept 90 lei bătuţi, „o selişte de

---

[1444] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iaşi 1929, p. 45

[1445] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 68, p. 78

sat, anume **Negoeşti** (comuna Banca, Vaslui), ce sunt în ţinutul Bârladului, dinspre răsărit, ce se împreună cu hotarul **Bojoranilor** (Bojorăni, comuna Zorleni, Vaslui)… Şi drese domneşti ce aveam pe cele moşii sunt pe mâna seminţiei noastre, jupânesei Focei uricarul. / Şi în această tocmeală au fost Păparea de **Mihilaşea** (Mihăilaşa, comuna Teleneşti, judeţul Orhei, Moldova), de ţinutul Orheiului, Ureche de **Ineşti** (comuna Ineşti, judeţul Orhei, Moldova), Nuor, popa Vasilie şi Ionaşco, fratele lui Nuor de **Telineşti** (comuna Teleneşti, judeţul Orhei, Moldova), Simion diac de **Stoileşti** (lângă Draxeni, Vaslui) şi Toader ot **Batineşti** (comuna Perieni, Vaslui). Şi eu, Ştefan Rangu, m-am prilejit acolo şi s-au rugat de am scris”[1446].

STOINEŞTI

(sat în Cârligătură, Iaşi).

1625, iunie 27: Zapisul de mărturie al lui Gavril Albici din **Bătrâneşti**, Mierăuţă, Moisei, Tudosie şi Chirilă din **Romăneşti**, Simion din **Cogeşti** şi Gligorie de **Stoineşti** despre „cum s-au tocmit dinaintea noastră Gheorghie, feciorul lui Ştefan de **Todereşti**, cu Dumitraşco Fulger, ca să rază din curtenie pe Gheorghe, feciorul lui Ştefan, şi să-i dea casa tătâne-său, lui Ştefan, cu parte de loc ce au cumpărat tată-său Ştefan de la Cârste,

[1446] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 130, p. 128

feciorul Anuşcăi, în satul Todereşti, din dres de la Gaşpar vodă, şi să-i mai dea o putină de miere, drept 11 taleri, ce are de la Iordachi. Deci, de acum, înainte, să fie grija lui Fulger de acea curtenie, iar Gheorghe să fie slobod, numai să plătească cisla ţărănească”[1447].

1641, aprilie 21: Întărit de Vasile Lupu voievod logofătului Racoviţă Cehan şi soţiei sale Tofana, care primesc ispisoace pentru „satul **Bălăsineştii**, ce-i în ţinutul Hotinului, cu iazuri şi moară în apa Viliei, cumpărătură de la Tudori fost pârcălab, pentru 19 ughi galbeni (ducaţi ungureşti de aur), căci le-a fost lor moşie de la mătuşa lor Cristina pârcălăboaie; / partea lor din satul **Soleşti**, ce-i în ţinutul Vasluiului; / a treia parte din satul **Moiceştii**, ce-i pe apa Vasluiului, în acelaşi ţinut, cumpărătură de la Vasile Nădăbaico din Soleşti, drept 20 ughi galbeni; / ce i se va alege partea Loghinei şi a lui Visarion Bogza călugăr, fiii lui Bogza logofătul, din satul **Vilneşti**, din acelaşi ţinut, cumpărată cu 25 ughi galbeni; / partea Tudorei şi Căzacei, fetele Dochiei, din satul **Fereştii**, tot în acelaşi ţinut, cumpărată cu 10 ughi galbeni; / altă parte, câtă i se va alege Antemiei, din satul **Făstăci**, din partea din jos, din acelaşi ţinut, cumpărată de la Ştefan Cizman, fiul Antemiei, drept 10 ughi; / şi un iaz din satul Făstăci, din partea de sus, cu loc de prisacă, cumpărat de la Gavrilaş, fiul lui Miron, drept 25 taleri de argint; / satul **Stănileşti**, ce-i pe Prut, în ţinutul Fălciului, care a fost domnesc şi a dat şi a miluit Ştefan voievod pe unchiul său Cehan vornic, iar după moartea lui Ionaşco Cehan vornic, domnia mea luat-am acel sat; şi după aceea am dat şi am miluit pe boiarinul domniei mele, iar el mi-a dat doi cai

---

[1447] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 351, p. 425

buni; / satul **Cărstănici**, ce este în acelaşi ţinut al Fălciului, şi satul **Stoineşti** la Prut, în acelaşi ţinut, şi satul **Bărboşii**, ce-i pe apa Moisiia, în acelaşi ţinut, şi încă satul **Silişteni**, din acelaşi ţinut, cumpăritura tatălui său Petre Cehan de la fiii Silişteanului din Bârlad, şi iarăşi o parte de ocină din satul **Răicenii**, cumpărătura părintelui său Petre Cehan; / şi iarăşi îi întărim un bătrân, cât i se va alege, din satul **Răspopi**, din acelaşi ţinut al Fălciului, şi iarăşi un bătrân din satul **Pogăneşti**, ce-i în ţinutul Lăpuşnei, din acelaşi uric, care acele două părţi din Răspopi şi din Pogăneşti a fost dat Răcoviţă Cehan 50 ughi galbeni, în mâinile lui Ureche vornic pentru Barna, fiul Urâtei, şi pentru Balan, şi a plătit capul lor de la moarte, şi n-a avut cu ce plăti dinspre Toader Cehan fost sulger, şi a dat cele părţi de ocină sin satele Răspopi şi Pogăneşti pentru cei bani şi pentru cel cal; / şi iarăşi le întărim ale lor drete moşii, ce a avut tatăl lor Pătraşco fost logofăt de la Constantin voievod, satul **Storeştii** şi **Şendreni**, cu loc de heleşteu în apa satului, ce-s în ţinutul Hârlăului"[1448].

STOILEŞTI

(pe Putna, Vrancea).

1698, februarie 25: Întărit de Antioh Constantin (Cantemir) voievod fostului comis Ilie Catargiul, feciorul lui Apostol Catargiul, şi jupânesei Safta, fata lui Iordache

---

[1448] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 281-288

Ruset mare vistiernic, nepoată de fiică răposatului domn Evstratie Dabija vodă, care primesc ispisoc pentru moşiile „din drese domneşti şi din zapise de cumpărături ce-a cumpărat răposatul domn Dabija vodă, satul întreg **Crainicii** în Polocin, cu vecini, cu locuri de heleşteu, de moară şi de pod în apa Siretului, ce este la ţinutul Putnei, jumătate de sat ce-a fost schimbătură cu Neculai Buhuş logofăt… i-a dat Dabija vodă lui Buhuş, pentru jumătate de sat Crainici, satul **Tămăşeanii** (sau Tămăşoani, raionul Vulcăneşti[1449], Moldova) pe Prut, în ţinutul Iaşilor, iar jumătate din satul Crainici, partea din sus, a cumpărat-o de la Gavril, popa Cornilie feciorul popii Hilohie, şi de la seminţia lor fraţii Necula, Vasile şi Loghin, drept 400 lei bătuţi. / Şi satul **Poenariul**, din jos de Crainici, ce se hotărăşte cu Crainici, cu Covrigul şi cu alte bălţi de peşte, cumpărătură Dabijei vodă de la mulţi răzeşi, drept 185 galbeni, cum arată zapisul de la Vasile vodă. / Şi satul **Sucmezăul**, cu **Rogoazăle**, iar la ţinutul Putnei, cu vecini, cu moară cu heleşteu, ce se hotărăşte cu Măţcani, cumpărat de Dabija vodă de la Irimia Nădabaico cel bătrân şi de la feciorii lui Cozmiţă şi Nastasia, drept 400 lei bătuţi… / şi satul **Măţcanii**, iarăşi în ţinutul Putnei, pe Polocin, cu vecini, cu moară cu heleşteu, care a fost danie de la Gheorghe Ştefan voievod Dabijei vodă pentru 700 taleri ce i-a fost dat Dabija, în boierie, pentru treaba ţării, care sat Măţcani l-a fost cumpărat Iorga postelnic cu jupâneasa sa, fata lui Trufandă, şi după moartea Iorgăi, neavând feciori, fiind Iorga văr primar cu Vasile vodă, a rămas acel sat domnesc şi, domnindu-se, pe urmă, Gheorghe Ştefan vodă, l-a dat danie Dajijei, pentru acei bani,

---

[1449] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 254

iar mai pe urmă, sculându-se rudele Iorgăi, de-au tras parte, Dabija încă le-a mai dat 500 lei, ca să nu mai aibă treabă cu acel sat Măţcani… / Şi satul **Baloteştii**, la ţinutul Putnei, pe Zăbrăuţ, pentru care a fost dat Dabija vodă 600 de galbeni pentru nevoile oamenilor din Baloteşti, la domnia lui Gheorghe Ştefan, cum arată ispisocul de la Gheorghe Ghica vodă, precum le-a pus zi acelor oameni, să dea acei bani, şi nu i-au mai dat, şi neavând bani la zi, a rămas satul Dabijei vodă. / Şi părţile din **Bodia**, iarăşi la ţinutul Putnei, cu vecini, danie Dabijei de la Gheorghe Ştefan voievod. / Şi satul **Domneştii**, iarăşi în ţinutul Putnei, cu vecini, şi satul **Mihăileştii**, din jos de Domneşti, şi satul **Volovaţii**, din sus de Domneşti, şi satul **Făureştii**, din sus de Volovaţi, ce le-au cumpărat Dabija vodă şi Iordache Ruset vistiernic de la mulţi răzeşi din acele selişti, cum arată zapisele acelor vânzători, şi satul **Dănăeşti**, cumpărătura lui Ilie Catargiul comisul… / Şi jumătate de sat **Bârlădeani**, iarăşi în ţinutul Putnei, cu vad de moară în Sireţel, cumpărătura Dabijei vodă de la Alexandra, sora Iorgăi, şi de la feciorul ei Toderaşco, drept 350 lei bătuţi. / Şi satul **Răcăciunul**, iarăşi în ţinutul Putnei, cu vecini şi cu vaduri de moară, cumpărat de Dabija vodă de la răposatul Ştefăniţă vodă, feciorul răposatului Vasile (Lupu) vodă, cu locuri de fânaţ în Vlamnic şi cu o poiană ce se cheamă Mărvila, drept 1.000 taleri, care sat a fost al lui Gheorghe Ştefan vodă, şi l-a luat Ştefăniţă vodă, cu alte moşii, pentru 20.000 taleri, ce-a fost dat Vasile vodă să-i ţină Gheorghe Ştefan, pe când era logofăt mare, iar el s-a ridicat cu acei bani, cu ungurii, pe domnia lui Vasile vodă… / Şi iarăşi alt sat întreg, **Lunca mare**, lângă Răcăciuni, la ţinutul Putnei, cumpărat de Dabija vodă şi doamna Dafina de la Anuşca, femeia

lui Dănăilă Vitolt, strănepotul lui Bucium ce-a fost vornic mare, şi de la feciorii lor Vasile şi Marica, din jumătate de sat Lunca mare, a patra parte, din partea de jos, drept 150 lei bătuţi, şi iarăşi, din jumătate de sat Lunca mare, partea din jos, a patra patre, cumpărată de Dabuja vodă de la Gligorie şi femeia lui Tudosca, şi de la fraţii lor Gheorghiţă, Băluţă, Nastasia şi Mărica, feciori Artemiei, fetei lui Vitolt, ce-a fost logofăt mare, drept 220 lei, şi iarăşi, din jumătate de sat Lunca mare, din partea de jos, a patra parte, cumpărată de Dabija vodă de la Gavrilaş şi Mărica, feciorii lui Lupaşco Vitolt, ce-au fost făcuţi cu Aviiana, fata lui Ciocârlie, şi de la Ştefanşi Tofana, iarăşi feciorii lui Lupaşco Vitolt, făcuţi cu Nastasia, nepoata Corpăcioae, drept 150 lei bătuţi, şi iarăşi, din jumătate de sat Lunca mare, din partea din jos, a patra parte, cumpărată de Dabija vodă de la Solca, femeia lui Ilie Băicescul ce-a fost pivnicer, şi de la feciorii lor Ansiniţa şi Gavrilaş, drept 220 lei bătuţi, care fac aceste cumpărături jumătate de sat, drept 740 lei bătuţi, iar jumătate de sat **Lunca mare** a cumpărat-o Dabija vodă de la fraţii Lupaşco şi Ionaşco de **Măneşti**, feciori Acsiniei, nepoţi lui Bucium vornicul, drept 600 lei, care s-au făcut, pentru tot satul Lunca mare, drept 1.340 lei; / aşijderi satul **Stoileşti**, la ţinutul Putnei, pe gârla Putnei din sus, cu vad de moară, ce este de moşie Dabijei vodă şi cumpărătura, ce-a cumpărat un vad de moară de două roate de la Bejan Gheuca mare pitar, drept 40 galbeni, şi 2 pământuri de frunte, cu vad de moară şi cu casă făcute, cu 3 pogoane de vie, cumpărate de Dabija vodă de la Toader Ciohodarul, drept 60 galbeni, şi 4 pământuri în frunte, tot în satul Stoileşti, primite danie de Dabija vodă de laToader Ciohodarul, fecior Sanfirei, nepot lui Vartic

vornic, şi un vad de moară, cumpărat de la Tudora, fata lui Dragotă, nepoată lui Oţăl şi Avrămiei, fata lui Puşcă, iar nepoată lui Oţăl; / satul **Oleşeştii**, cu vecini, ce este pe gârla Putnei, din sus, în ţinutul Putnei, cumpărat de Dabija voievod de la Pavăl fost logofăt şi de la alţi răzeşi, cu vad de moară şi cu vii, drept 330 lei bătuţi. / Şi satul **Sascut**, ce-a fost moşie Dabijei vodă şi cumpărătură de la răzeşi… / şi, din 7 bătrâni din satul **Conţăşti**, 5 bătrâni, cumpăraţi de Dabija vodă de la Feona arhimandritul, ce-a fost egumen la Galata şi Caşin, drept 500 lei”[1450].

STOIŞEŞTI

(pe pârâul Stoeşeşti, lângă Tămăşăni şi Viltoteşti, Vaslui).

1546, martie 25: Întărit de Petru (Rareş) lui Badea şi femeii lui Muşa, care cumpără, cu 200 zloţi tătăreşti, de la Anghelina, jupâneasa lui Hrană fost vornic, fiica Maruşcinei, nepoata lui Jurjea Pântecelea, şi de la nepoţii ei Dumitru, Petrea şi Todosia, „jumătate de sat din **Stoişeşti**, de sub făgetul Leahului, partea dinspre apus”[1451].

1902: „**Stoeşeşti**, comună rurală în partea de sud-vest a plăşii Mijlocul, judeţul Fălciu, aşezată între comunele Țifa-Dodeşti şi Tămăşăni, la est; Viltoteşti, la nord și judeţul Tutova, la sus. Este formată din satul cu același nume, aşezat între dealurile Podeiul şi Hâncul, în

---

[1450] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iaşi 1914, pp. 189-195

[1451] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 12, pp. 23-25

hotar cu judeţul Tutova. Are o suprafaţă de 1.430 hectare, cu o populaţie de 200 familii sau 700 suflete; o şcoală, înfiintată la 1881; o biserică, făcută la 1802, cu 1 preot şi 1 dascăl; o moară cu aburi. Prin sat trece pârâul Stoeşeşti, iar primprejur sunt vii și livezi”[1452].

STOIŞTI

(sat pe Putna, înglobat în oraşul Focşani, Vrancea).

1635, mai 7: Întărit de Vasile Lupu voievod starostelui Dabija, în baza unui zapis de mărturie de la Petre şoltuzul şi cei 12 pârgari din **Adjud**, „scriind cum au venit înaintea lor Tudora, fata lui Dragotă, nepoata lui Oţăl, şi Avrămia, fata lui Puşcă, tij (la fel) nepoata lui Oţăl, şi feciorii ei şi au vândut un vad de moară, Vadul lui Puşcă, din sus de **Stoişti** (sat pe Putna, înglobat în oraşul Focşani, Vrancea) lui Dabija părcălabul, drept 20 taleri număraţi, patru boi şi două vaci, înaintea preotului Sava, Ionaşcul, Mircii şi Irimiei din **Păuneşti** (comuna Păuneşti, Vrancea) şi a Iurei din **Bârlădeşti** (lângă Răduleşti, comuna Vânători, Vrancea) şi a multor oameni buni”[1453].

[1452] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 473, 474

[1453] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 110, p. 150

STOLNICENI

(pe Jijia, lângă Iepureni, Iaşi).

1609, octombrie 20: Întărit de Constantin Moghila voievod paharnicului Păcurar, care cumpără, cu 70 taleri, de la Spiridon, fiul Tetei, nepot lui Avraam, din a cincea parte din satul **Stolniceani**, jumătate, ce-i pe Jijia, în ţinutul Iaşilor"[1454].

1902: „**Stolniceni**, sat în partea de nord a comunei Iepureni, plasa Turia, judeţul Iaşi, situat pe o costișă, spre vest, pe stânga râului Jijia. Are o suprafaţă de 757 hectare, cu o populaţie de 82 familii sau 337 suflete. Vite: 280 vite mari cornute, 802 oi, 59 cai şi 70 râmători. Moşia e proprietatea Statului"[1455].

STOLNICENI

(pe Gârla Scumpia, comuna Cioropcani, judeţul Ungheni, Moldova).

1624, martie 25: Întărit de Radul Mihnea voievod postelnicului Ianache, care obţine uric pentru „satul **Stolniceni** (pe Gârla Scumpia, comuna Stolniceni, Iaşi) pe

[1454] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române între 1428-1757*, vol. XXIV, Iaşi 1930, pp. 101, 102

[1455] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 475

Gârla şi satul **Scumpia** (la gura Săratei, comuna Scumpia, Iaşi), care este în ţinutul Iaşi, cumpărătură de la Păscălina, cneaghina lui Lupul Stroici logofăt, şi de la fiul ei Ionaşco Stroici, pentru 850 ughi ungureşti"; / „satul **Gligenii** (Glingeni, judeţul Bălţi, Moldova) în ţinutul Soroca, cumpărat de la Prohor, Eftimie, Simion, Nicanor, Daniil şi de la tot soborul sfintei mănăstiri Pantocrator, pentru 200 taleri bătuţi, cu mori la apa Neagra"; / „satul **Medelenii** (comuna Golăeşti, Iaşi), pe amândouă părţile Prutului, cumpărat de la Busca şi fiii ei Zabulic, Erina şi Elena, şi Vasile, fiul lui Maxin, şi de la Ionaşco Căcărează, fiul Mariei, şi Dămian şi fratele lui Toader, şi Necoară fiii Mariei, şi de la Iosip, fiul lui Ganea, şi sora lIui, Agafia, şi Larion, fiul lui Dănilă, şi sora lui Agafia, şi de la Anna, fiica lui Fedor, şi surorile lui Tudosiia şi Ţiganca, toţi nepoţii şi strănepoţii lui Medelean, şi de la Hilip şi Neniul, fiul Maricăi Budoaie, şi Nuor şi Alixandru, nepoţii Budoaiei, pentru 162 de taleri bătuţi"; / „două părţi din tot satul **Onţeşti** (lângă Ungheni, judeţul Ungheni, Moldova), în ţinutul Iaşi, pe care şi le-a cumpărat de la Gherman, fiul lui Bâzdâg, şi de la toţi părinţii şi fraţii şi verii lor, pentru 150 de taleri bătuţi şi zece boi… a treia parte, ce se va alege partea lui Barnovschi hatman şi a cneaghinei sale, cumpărată de la milostivirile lor, pentru 100 taleri bătuţi". / „satul **Cucuiaţii** (raionul Râşcani, Moldova), în ţinutul Iaşi, pe care şi l-a cumpărat de la Coste şi de la sora lui Ticea, copiii Agafiei şi ai lui Nasture, nepoţii lui Cirţiu, şi Necoriţă, fiul Magdalinei, nepotul lui Ivan, şi Isac şi sora lui Coschiţa, copiii Stancăi, nepoţii lui Stan cel bătrân, şi Mărica, fiica Erinei, nepoata lui Văsiu, pentru 95 de ughi buni"; / „satul **Fântânelile** (inclus în Matca, Galaţi) în ţinutul Tecuci, pe

care şi l-a cumpărat de la Stavăr, fost pârcălab, fiul lui Crăciun, nepotul lui Zbiarea, şi de la Nicoară, fiul lui Moşul, nepotul lui Căldăruşe, şi Iurga, fiul lui Dinga, şi Spiridon, fiul lui Mârzea, şi Neniul, fiul Stancăi, şi Simion, fiul lui Stan, şi Bălan şi Lepădat, fiii lui Fătul, şi Stan, fiul lui Ţigui, toţi nepoţii Coţuşei, şi Mihăilă, fiul lui Burlă, şi Şerban, fiul lui Iepure, nepotul lui Iepure cel bătrân, pentru 340 de taleri bătuţi"; / „satul **Ciocârlianii** (sat pe Gerul, Galaţi), în ţinutul Tecuci, pe Gerul, pe care şi l-a cumpărat de la Dumitraşco Ciutacul, fiul Dobrei, şi fratele lui, Stancul, nepotul lui Smârcea, şi Miron, fiul lui Păcurar, şi sora lui, Stanca, şi Ion, nepotul lui Păcurar, şi Simion, şi Puţachi, şi Frăţilă, toţi nepoţii lui Smârcea, pentru 100 de ughi roşii"; / „satul **Gurbăneştii** (lângă Hănăşenii Noi, judeţul Cahul, Moldova), în ţinutul Chigheciu, pe care şi l-a cumpărat de la Sofronia, cneaghina lui Ursu Udrea vornic, şi de la fiicele lui, Nastasiia şi Anghelina, pentru 350 de taleri bătuţi"; / „satul **Poienile Sasului** (satul Sasu, Vrancea), cutul de sus, care este în ţinutul Tecuci, pe care l-a luat pentru datoria pe care a avut-o la Iurco logofăt, 300 de ughi galbeni, pe care îi dăduse lui cu împrumut în zilele lui Costandin voievod. Şi hotarul acestui sat fusese cotropit de alţi oameni care erau împrejurul lui, iar după aceea, în zilele lui Ştefan voievod, s-au dus Ionaşco vornic şi Cujbă vornic cu carte domnească şi au ales hotarul acestui sat, cu oameni buni, şi au pus stâlpi, pe unde a fost vechiul lor hotar de demult"; / „jumătate din satul **Chicoşea** (lângă Corni, Galaţi) pe Sohului, în ţinutul Covurlui, pe care şi l-a cumpărat de la Maxin şi fratele lui Măteiu, şi Trifan, copiii lui Lupul, şi Ignat şi fratele lui, Istratie, şi sora lui Măgdălina, copiii lui Cornea, şi verii

lor Gligor, fiul lui Simion, şi Spiridon, fiul lui Bogdan, pentru 80 de taleri bătuţi”; / „jumătate de sat din **Şuşmăneşti, care acum se numeşte Drăguşănii** (Drăguşeni, Galaţi), în ţinutul Covurlui, pe care şi l-a cumpărat de la Fodor, şi Mihăilă, şi Mica, şi Nichita, şi Eremiia, şi Maxenia, toţi nepoţii şi strănepoţii Marinei, pentru 80 de taleri bătuţi”; / „satul **Şotropenii** (lângă Perieni, Iaşi) pe Turiia, în ţinutul Iaşi, pe care şi l-a cumpărat de la Cazaca, cneaghina lui Trifan postelnic, şi de la Rusca, sora lui Trifan postelnic, pentru 100 de taleri bătuţi”; / „satul **Furteşti** (lângă Vertişoaia, comuna Furteşti, Vaslui), în ţinutul Fălciu, pe Prut, pe care şi l-a cumpărat de la Movilă şi de la fratele lui, Nicoară fost spătar, fiii lui Lazăr pitar, pentru 180 de taleri bătuţi”; / „satul **Mărişeni** (comuna Mereşeni, judeţul Lăpuşna, Moldova), în ţinutul Lăpuşna, şi iarăşi jumătate din jumătate, pe care şi le-a cumpărat de la Ionaşco Negruţ cel bătrân, pentru 90 de taleri bătuţi. Iar dresele pe care le-au avut pentru acest sat, ei au spus că le-au pierdut din pricina tătarilor, când a venit în domnie Ştefan Tomşa voievod”; / „siliştea **Ghermăneştii** (comuna Drânceni, Vaslui), în ţinutul Fălciu, pe râul Bârlad, pe care şi-a cumpărat-o de la Movilită fost pârcălab şi de la fiul lui, Lazor, şi de la Toader nepotul lui, fiul lui Nicoară, pentru 120 de ughi galbeni”; / „satul **Punteşenii** (Puntişeni, Vaslui), în ţinutul Tutova, pe care şi l-a cumpărat de la Simion, fiul lui Nicoară Barza, nepotul lui Costin, strănepotul lui Trifa şi al lui Toma, şi de la Dumitru, fiul lui Ionaşco Barzica, nepotul lui Costin, şi de la Sirbul, fiul lui Ghiorghe, nepotul lui Nistor, şi Nicoară, fiul lui Petrea, şi Toader, fiul lui Filip Păţea, şi toţi nepoţii şi strănepoţii lui Trif şi ai lui Toma, toate părţile lor de moştenire şi de cumpărătură,

pentru 100 de ughi galbeni. Şi a rămas nevândută, din tot satul Punteşeni, dintr-un bătrân, partea lui Costantin şi a lui Nistor, ce se va alege partea lor din şase ogoare”[1456].

1632, noiembrie 4: Întărit de Alexandru Iliaş voievod mănăstirii Sfântul Sava din Iaşi, care primeşte urice pentru „satele anume **Scumpia** (cătun al satului Stolniceni, raionul Făleşti, Moldova) şi **Stolniceni** (comuna Cioropcanii Noi, raionul Ungheni, Moldova) şi **Şetrăreni** (azi Stejarii, comuna Ţigănaşi, Iaşi), care sunt în ţinutul Iaşi, care sate au fost drepte ocini şi cumpărături ale lui Enache postelnic şi a dat şi miluit sfânta mănăstire, pentru pomenirea lui şi pentru sufletele părinţilor lui”[1457].

1633, martie 6: Întărit de Alexandru Iliaş voievod mănăstirii Sfântul Sava din Iaşi, care primeşte urice pentru „satul **Stolniceni** (comuna Cioropcanii noi, raionul Ungheni, Moldova) pe Gârlă şi cu loc de iaz în Gârlă, şi cu cătunele sale, **Stroiceni** (comuna Cioropcanii noi, raionul Ungheni, Moldova) şi **Vlăşineasa** (comuna Cioropcanii noi, raionul Ungheni, Moldova), şi alt cătun, care se numeşte **Scumpia** (raionul Făleşti, Moldova), şi, de asemenea, satul **Şetrăreni** (azi Stejarii, comuna Ţigănaşi, Iaşi), care sunt în ţinutul Iaşi, care sate au fost drepte ocini şi cumpărături ale răposatului Enachie postelnic… cum scrie în testamentul lui, cu mare blestem”[1458].

1635, martie 27: Întărit de Vasile Lupu voievod mănăstirii Sfântul Sava din Iaşi, care primeşte uric pentru

---

[1456] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 182, pp. 243-248

[1457] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 240, pp. 298, 299

[1458] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 306, pp. 392, 393

„satul **Gurbăneştii** (lângă Hănăsenii Noi, raionul Leova, Moldova), unde este **Târgul Sărăţii** (adică satul Gurbăneşti), mai sus de gura Sărăţii, cu vad de mori la Prut şi cu mori gata şi cu o bucată de pământ din hotarul **Alboteştilor** (raionul Leova, Moldova), loc pentru un sat la dura Sărăţii, care este în ţinutul Chigheciului, şi de asemenea satul **Drujeni** (raionul Leova, Moldova), pe râul Prut, şi **Budeştii** (raionul Leova, Moldova), şi **Furteştii** (comuna Vetrişoaia, Vaslui), şi **Vlăşineştii** (raionul Leova, Moldova), în acelaşi ţinut al Chigheciului, şi de asemenea **Stolniceni** (comuna Cioropcani, raionul Ungheni, Moldova), pe Gârlă, şi cu loc de iazuri, şi Gârla şi cu pricuturile sale **Stroicenii** (cătun al satului Stolniceni, raionul Făleşti, Moldova) şi **Vlăşineasa** (cătun al satului Stolniceni, raionul Făleşti, Moldova), şi alt pricut, care se numeşte **Scumpia** (cătun al satului Stolniceni, raionul Făleşti, Moldova), şi satul **Şetrărenii** (azi Stejari, comuna Ţigănaşi, Iaşi), care este în ţinutul Iaşilor, şi de asemenea satul **Gligenii** (Hlijeni, comuna Hlijeni, raionul Şoldăneşti, Moldova), care este în ţinutul Sorocii, care acele sate fuseseră drepte ocini şi cumpărături ale răposatului Enache postelnic, iar când a murit a dat şi a miluit acea sfântă mănăstire”[1459].

[1459] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 76, pp. 92-95

STOLNICENI

(pe Siret, comuna Stolniceni-Prăjescu, Iaşi).

1522, iunie 26: Întărit de Ştefan (cel Tânăr) voievod lui Gavril Calapod, fiul lui Petre stolnic, care primeşte uric pentru moşiile „cumpărături şi schimbături ale părintelui său Petre stolnic, din ale lui drepte urice de la străbunul nostru Alexandru voievod şi din drese de la bunul domniei mele Ştefan vodă, satul pe Siret, trei părţi de sat (**Stolniceni**, viitorul Stolniceni-Prăjescul), unde a fost curtea lui Petre stolnic, şi satul anume **Purceleşti**, cu mori, şi satul **Vlădeşti**, lângă Purceleşti, şi satul **Brătieştii**, şi cumpărătura mamei sale Chiraca, satul pe Siret anume **Borileştii**, cu mori pe Siret”[1460].

1609, ianuarie 22: Întărit de Constantin Moghila voievod lui Nicoară Prăjescul şi, respectiv, Toader Calapod mare hânsar, fiul lui Pătraşco Calapod nepot lui Petru fost stolnic, şi copiii săi Gheorghe şi Elinca, după un schimb de sate, prin care Nicoară Prăjescul primeşte „jumătate de sat **Stolniceni** la Siret, cu vad de moară în Siret şi cu vad de moară în apa Purceleştilor, unde se numeşte la Piscu, cu bălţi de peşte la ţărmurile Siretului şi cu jumătate din râtul cu fâneţe ce este şi cu livezi, cu curături şi cu râmnice”, dând, la schimb, lui Toader Calapod „satul **Boldeştii**, cu toţi vecinii şi cu baltă şi cu mori, şi seliştea **Sârbii**, ce este lângă acel hotar, şi cu heleştee,

---

[1460] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iaşi 1929, pp. 88-90

ce-s în ţinutul Sucevei; şi iarăşi, loc de 5 case în satul **Onceşti**, ce îi este lui cumpărătură pentru 100 ughi (ducaţi ungureşti), în ţinutul Romanului"[1461].

1618, martie 11: Întărit de Radul (Mihnea) voievod vistiernicului Nicoară Prăjescul, care cumpără de la Părasca, fata Tudosiei, sora lui Calapod, care obţinuse carte de împuternicire pentru „partea de ocină ce i se va alege dinspre fraţii ei, anume Ştefan, Baico, Palaghia, Ghiurghe, Ifrim şi Ionaşco din satul **Stolniceani**, ce sunt pe Siret, în ţinutul Sucevei", acea parte, „cu 4 case şi cu curtea lui Calapod… şi să nu mai aibă nici o pricină Nicoară Prăjescul dinspre fraţii Părascăi – un astfel de om să aibă o dare gloabă porţii domniei mele 50 boi"[1462].

1619, mai 23: Nicoară Prăjescul vistiernic cumpără, cu 100 ughi (ducaţi ungureşti), de la Gheorghe, fiul lui Grigore Suliţaş şi al Tudosiei, nepot lui Calapod din Stolniceni, „din jumătate de sat **Stolniceni**, a opta parte"[1463].

1621, mai 12: Zapisul marilor boieri, în care mărturisesc cum au venit fraţii Lupul Prăjescul, Ionaşco şi Baico vornic „şi tocmitu-s-au înaintea noastră Lupul cu Ionaşco şi Baico… şi a dat Baico Lupului Prăjescul şi lui Ionaşco din satul **Stolniceni**, din jumătate de sat, care se împarte în 8 părţi, partea lui şi partea nepoatei sale Sanhira, pe din jos de vechea curte, peste pârâu, cu loc de moară la Piscu şi cu bălţi de peşte, iar Lupul şi Ionaşco i-au dat un sat, anume **Războianii** pe Pârâul Alb, cu vad de

---

[1461] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XXI, Iaşi 1929, pp. 169-172

[1462] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XXI, Iaşi 1929, pp. 196, 197

[1463] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XXI, Iaşi 1929, pp. 208-210

moară în aceiaşi apă şi cu loc de jir în bucovină, ce-i în ţinutul Neamţului”[1464].

1625, martie 22: Întărit de Radul voievod lui Ionaşco, fiul lui Nicoară Prăjescul, fost vistiernic, care, în baza unui zapis de mărturie, în care marii boieri scriau „cum a venit înaintea lor Ghiorghie, fiul lui Gligorie Suliţaşul, şi Todosia, nepoata lui Calapod din Stolniceni… i-au vândut, din jumătate de sat **Stolniceni**, a opta parte… pentru 100 de ughi (ducaţi ungureşti)”[1465].

1625, martie 22: Întărit de Radul voievod lui Ionaşco, fiul lui Nicoară Prăjescul, fost vistiernic, care, în baza unui zapis de mărturie, în care marii boieri scriau „cum au venit înaintea lor Efrim şi Palaghiia, fiii Todosiei, nepoţii lui Calapod… şi au vândut, din jumătate de sat din Stolniceni, din partea de jos, din a opta parte două părţi, cu tot venitul şi cu vecini în partea lui Efrim, anume Drăgan, Oniul şi Nicoară, toţi cu case, şi în partea Palaghiei, iarăşi vecinii anume Pătrul şi Grăotă… partea lui Efrim drept 150 taleri bătuţi şi partea Palaghiei iarăşi drept 150 taleri bătuţi”[1466].

1625, aprilie 23: Zapis de mărturie de la Samfira, fata Acseniei, care a „avut, din jumătate de sat de Stolniceni, a opta parte” şi, după ce a „întrebat pe toţi unchii mei de faţă, ei m-au lăsat şi am vândut acea parte a mea… ce este în hotarul **Purceleştilor** (sat inclus în Stolniceni, Iaşi)… jupânului Ionaşco Prăjescu, drept 120

[1464] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iaşi 1929, pp. 231, 232

[1465] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 297, pp. 366-368

[1466] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 298, pp. 368, 369

taleri bani buni”[1467]. Martori care întăresc zapisul sunt fostul hatman Gligorie Ciolpan, Gligorie Bolşea de **Dobruleşti** (sat pe Moldova, inclus în Cristeşti, Iaşi), Popovici de **Năvrăpeşti** (sat pe Moldova, Iaşi), Grecul de **Păşcani** (oraşul Paşcani, Iaşi), Vasilie de **Ciupeşti** (sat înglobat în Stolniceni-Prăjescu, Iaşi), Andonie, Toader sin Hireasca din **Hăsnăşeni** (înglobat în Cogeasca, comuna Leţcani, Iaşi), Ionaşco Năvală de **Soci** (sat, Iaşi), Constantin vistiernic şi Pătraşco Ciogolea de **Vlădeşti** (sat pe Siret, inclus în Purceleşti, comuna Stolniceni-Prăjescu, Iaşi), popa Pahomie de **Stolniceni**.

1625, august 31: Scrisoarea uricarului Borăleanu despre „stâlpirea satului **Purcileşti** (Puceleşti, sat cu mori pe Siret, lângă Stolniceni-Prăjescu, Iaşi), să fie în două”, împărţit între Ionaşco Tăbârţă, fost vornic în Suceava, şi Ionaşco Prăjescul. „Şi am pus stâlpii: unul în mijlocul satului, la un colţi de grădină a lui Ionaşco Măciuniţă din sus, şi de-aici de-a dreptul locului am pus stâlpi şi de-o parte de vale, şi de ceea. Şi într-această tocmeală au fost: Gligorie Ciolpan spătarul, Constantin Adam, Iuraşco Adam şi Pătraşco ot **Vlădeşti** (în satul Purceleşti, comuna Stolniceni-Prăjescu, Iaşi), Grecul ot **Păşcani** (viitorul oraş Paşcani), Andonie şi Toader a Herescăi ot **Hănăşeni** (lângă Buruieneşti, comuna Doljeşti, Neamţ), Larion ot **Băloşeşti** ot volost Roman (lângă Buruieneşti, comuna Doljeşti, Neamţ), Ţopa ot **Stolniceni** (sat pe Siret, Iaşi) şi alţi oameni buni şi bătrâni”[1468].

[1467] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 312, p. 384

[1468] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 370, pp. 439, 440

1628, martie 7: Zapisul marelui spătar Savin şi al altor boieri, prin care mărturisesc faptul că, în faţa lor, Sanfira, fiica Axiniei, nepoata lui Gligorie suliţaş, strănepoata lui Calapod bătrţnul, a vândut, pentru 80 taleri număraţi, lui Ionaşco Prăjescul, „din jumătatea de jos a satului **Stolniceni**, a opta parte, cu loc de moară până la Piscu, pe pârâul Purceleştilor, şi cu tot venitul”[1469].

1632, aprilie 18: Cartea de împuternicire a lui Alexandru Iliaş voievod lui Ionaşco Prăjescul din **Stolniceni**, care, în baza unui zapis „de la mulţi oameni buni, anume Tpader Şoldan şi Zupcă fost vornic de **Hârlău**, Pătraşco Ciogolea, Costantin şi Iuraşco de **Vlădeşti**, Mierăuţă, Hărăscul şi Andonie din **Hăsnăşeni**, Vasilie din **Ciupeşti**, Borşea din **Dobruleşti**, primeşte uric pentru o moşie în „satul **Băloşeşti**, din ţinutul Sucevei”, pe care o cumpărase, cu 50 de taleri bătuţi, de la Anghelina, soţia lui Pătraşco Capşea pitărel, fiica lui Toader din Băloşeşti”[1470].

1636, martie 20: Întărit, prin ispisoc de judecată, de Vasile Lupu voievod vistiernicului Dumitru Buhuşi, care se pârâse cu fraţii Lupul şi Ionaşco Prăjescul „pentru satul **Boldeşti**, zicând Lupul Prăjescul că acel sat a fost cumpărătură, mai demult, tătâne-său Necoară Prăjescul, şi i se cade să cumpere acel sat. / Deci Domnia Mea am socotit, după legea ţării, şi-am aflat că Necoară Prăjescul a schimbat acea cumpărătură cu Calapod şi a luat pentru Boldeşti, altă moşie, **Stolnicenii**, unde sunt casele lui

---

[1469] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 321, pp. 436, 437

[1470] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 26, pp. 22, 23

Ionaşco Prăjescul… Deci au rămas Lupul şi Ionaşco Prăjescul din toată legea ţării”[1471].

1774, iunie: Satul **Stolnicenii**, al jicniceresei Alecsandra, ocolul Satele de la Suceavă, după recensământul lui Rumeanţev[1472], avea **toată suma caselor 15**. Scădere rufeturi 2: 1 popă, 1 văduvă. Rămân birnici 13. / **Birnici:** Radu Schin, slugă / Ilii, argat / Ion, argat / Manole, vizitiu / Ștefan, crav / Petre Epure / Iftimi Țifoi / Lupul, ungurian / Andrei Țifoi / Ion, rotariu / Isac fiul lui Vârlan / Vârlan / Sandul. // **Rufeturi:** Popa Costandin / Ioana, săracă.

1902: „**Stolniceni**, comună rurală în judeţul Suceava, numită şi Stolniceni-Prăjescu, situată la sud-estul plăşii Siretul de jos, la 53 km de Fălticeni. Se învecinează, la est, cu comuna Ruginoasa; la vest, cu comunele Miroslăveşti şi Păşcani; la sud, cu judeţul Roman, și la nord, cu comuna Păşcani. Are forma unui poligon neregulat, înclinat spre est, spre albia Siretului. Se compune din satele Stolniceni-Prăjescului şi Cosmeşti, cu reşedinţa în cel dintâi. Are o populaţie de 1.852 suflete; 3 biserici, deservite de 2 preoţi şi 4 cântăreţi; 2 şcoale mixte. Vite: 67 cai, 340 boi, 230 vaci, 1.800 oi şi 100 porci. E udată de râul Siretul, cu micii afluenți Purcilești, Pietrişul, Pârâul din Bahnă, Gârla Morii, pârâul Hermeziul şi alte vreo 4 pârâiaşe. Suprafaţa teritoriului comunci e de 2.796 fălci. Împroprictăriţi, în 1864, sunt 157 fruntaşi, 64 pălmaşi şi 115 codaşi, stăpânind 851 fălci. / **Stolniceni-Prăjescu**, sat pe moşia şi în comuna cu același nume,

---

[1471] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 367, pp. 414, 415

[1472] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 286

aşezat pe podişul, coastele și poalele dealurilor Troian și Ciupeşti. Vatra satului ocupă 23 fălci, cu o populaţie de 891 suflete. Împroprietăriţi în 1864 sunt: 63 fruntași, 24 pălmaşi şi 37 codaşi, stăpânind 334,5 fălci. Are 2 biserici, una cu hramul Sf. Gheorghe, zidită, în 1823, de logofătul Ioan Prăjescu și soţia sa Sultana, deservită de 1 preot, 1 diacon şi 2 cântăreţi; cealaltă, de lemn, în jurul căreia e cimitirul satului Stolniceni, pe locul desfiinţatului sat Purcileşti; o şcoală mixtă, înfiinţată în 1865. Drumurile principale sunt: la Păşcani (3 km), la Cozmeşti (4 km), la Ciohoreni (10 km) şi la Brătești (6 km)”[1473].

STOLNICENI

(lângă Zăneşti, comuna Zăneşti, Neamţ).

1637, februarie 2: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce s-au pârât de faţă Larion din **Porceşti** (azi Moldoveni, comuna Moldoveni, Neamţ), Larion din **Stolniceni** (lângă Zăneşti, comuna Zăneşti, Neamţ), din ţinutul Neamţului, şi Toma din **Piticeni** (Chiticeni, comuna Secuieni, Bacău), din ţinutul Roman cu fostul mare pitar Apostol „pentru nişte părţi de ocină din satul **Băloşeşti** (lângă Buruieneşti, comuna Doljeşti, Neamţ), din ţinutul Romanului, pe care părţi le-a cumpărat Apostol de la nişte fraţi ai celor sus scrişi, Mierea, Ionaşco Sorăce şi sora lor din Băloşeşti. Şi a arătat

[1473] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 475, 476

Apostol drese de la Barnovschi voievod şi de la Moise voievod… şi de la domnia mea, iar acum ei au pârât ca să-i întoarcă banii, pentru că a cumpărat de la verii lor… dar ei toţi au ştiut şi s-au aflat de faţă, când au vândut verii lor acea ocină şi n-au întors atunci. De aceea, ei au rămas din toată legea noastră şi a ţării"[1474].

STOLNICENI

(comuna Viişoara, Vaslui).

1637, octombrie 25: Popa Gligorie din **Mălăeşti** (comuna Vutcani, Vaslui) şi preoteasa lui Măriica, nepoata lui Frunteş din Belciug, de pe apa Bârladului, din ţinutul Fălciului, vinde lui Ionaşco, nepotul lui Nicoară hatmanul, „partea de ocină din sat de **Stolniceni** (comuna Viişoara, Vaslui), din **Dănceşti** (comuna Viişoara, Vaslui) şi din **Belciug** (comuna Viişoara, Vaslui), pe hotarul lui Frunteş… Şi în tocmeala noastră au fost Gavriţa, Ipatie, Vlad, Bălan şi Drăgoiu stegarul din **Şerbăcani** (Şărbăcani, comuna Viişoara, Vaslui), Istratie ot **Bilţeni** (comuna Lunca Banului, Vaslui) şi mulţi oameni buni"[1475].

1637, octombrie 25: Ion şi Onofrei, feciorii Frâncului, nepoţii lui Frunteş Isac din sat din **Belciug**, de pe apa Bârladului, din ţinutul Fălciului vând partea lor

[1474] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 26, pp. 25, 26

[1475] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 207, p. 191

„de ocină din sat din **Stolniceni** (comuna Viişoara, Vaslui), **Belciug** (comuna Viişoara, Vaslui), **Dănceşti** (comuna Viişoara, Vaslui) din ţinutul Fălciului, şi din **Sârbi** (comuna Banca, Vaslui), şi din **Ciorăşti** (comuna Ciorăşti, raionul Nisporeni, Moldova), de pe apa Bârladului… lui Ionaşco, nepotul hatmanului Nicoară. Şi în această tocmeală am fost eu, Andreica stolnicelul din **Şerbăcani** (Şărbăcani, comuna Viişoara, Vaslui), Vasile Focea şi Simion Tăpălagă din **Răpşeni** (comuna Viişoara, Vaslui), Lepădat feciorul lui Pătrăşcan, Hămsea călăraş şi Costin botaru"[1476].

1685, august 20: Întărit de Constantin voievod agăi Lupaşco Bogdan, feciorul fostului comis Gheorghiţă, care arată zapise de mărturie „de la Ion, Ilie şi Nedelcu din **Denisăşti**, scriind cum Varvara, fata Stancăi, a vândut toată partea sa, un bătrân din Dănişăni lui Vasile Dămian, drept 80 taleri de argint, iar Vasile a vândut comisului Gheorghe Bogdan… / de la Ion Udre, Grigore a Ursoaei, Tofan Răpede, Vasile fratele lui Tofan şi Grăjdeanu din **Glăvăneşti**, scriind cum Simeon, feciorul Dobrii de Glăvăneşti a vândut a sa dreaptă ocină şi moşie, un vad de moară în apa Zeletinului, vadul de jos, lui Ion Rusăi din **Putredeni**, iar Ion Rusă l-a vândut lui Gheorgiţă Bogdan comisul, drept 60 taleri bătuţi… / de la Toader Paladi, Toader şi Ion Bujoranul, Constantin şi Pavăl Bâtcă din **Greci** şi Simeon din **Hulpăşeşti**, scriind cum Mereuţă cu feciorii săi au vândut partea socru-său Gavril şi a soacră-si Ioana din satul **Ibăneşti**, din bătrânul Putnenilor, ce este în ţinutul Tutovei, lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 de taleri… / de la Ianachi vistiernic,

[1476] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 208, pp. 191, 192

Constandin jicnicer, Negre stolnic, Roşca şi Vetriş vornici de poartă, scriind că Ioana Căzăceasa, cu feciorii ei Ion şi Gavril, au vândut partea din **Hulpăşeni** şi din **Ibăneşti**, ce sunt pe Smila, în ţinutul Tutovei, lui Gheorghe Bogdan comis, drept 40 galbeni… / de la aceiaşi boieri, scriind cum Ionaşco, feciorul lui Ionaşco din **Negreşti** a vândut ale sale drepte ocini şi moşii din satl **Hulpăşeşti** şi din **Ibăneşti** lui Gheorghe Bogdan comis, drept 20 taleri de argint… / de la Crăciun, Porhirie şi Necula din **Floreni**, Strătulat din **Pătrăşcani**, Postolache şi Simion din **Bicani**, scriind cum Toader, feciorul lui Iftodi din Hulpăşeni a dăruit ale sale drepte părţi din **Hulpăşeni** şi din **Ibăneşti** lui Gheorghe Bogdan comis … / de la Neculai, feciorul lui Frim din **Zmeeni**, Ionaşco Şălarul de **Suseni**, Stratul de **Băcani**, Pavăl fecior lui Bâtcă şi popa Buguţa de **Portăreşti**, scriind cum fraţii Constantin Şoitul şi Dumitraşco au vândut a treia parte dintr-un bătrân din satul **Ibăneşti** şi din **Hulpăşeni** lui Gheorghe Bogdan comis, drept 90 taleri de argint… / de la Racleş vătavul de **Stolniceni**, Toader Bujoranu şi Grădescul pitar, scriind cum Neculai, feciorul lui Zavantie de **Ivăneşti**, a vândut partea câtă i se va alege după mamă-sa Nastasia, fata lui Hilimon, din satul **Ibăneşti**, din bătrânul Hilimoneştilor lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 taleri de argint… / de la Toader Paladi stolnicul, Gavril şi Ciochină – vornici de Bârlad, Constantin Isar, Echim călugărul de **Portăreşti**, popa Andrei din **Băcani**, Neculai şi Buciumaş de **Zmeeni** şi Toader Bujoranu de **Fruntişăşti**, scriind cum Stratul, feciorul Irimiei Sărăcuţul de **Băcani**, a vândut părţile de moşie ale lui Vasile Cheptănariul de la **Ibăneşti** şi de la **Hulpăşeni**, din bătrânul Putnenilor lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30

taleri de argint… / de la Simion medelnicerul, Liciul, Ion Nuţul, Alexandru şi Ion Măciucă de **Polocineşti**, scriind cum a vândut Ion Giudele de Polocineşti a sa parte de sat din **Ibăneşti**; şi cu femeia sa şi-a vândut partea lor de ocină din **Şărbăneşti**, cât se va alege; şi Tudor din Poloceni a vândut partea lor din Şărbăneşti lui Şandru, iar Şandru a vândut lui Gheorghe Bogdan comis, drept 100 taleri de argint… / de la Dumitraşco Călin, ţoltuzul, cu 12 pârgari din târgul **Bârladului**, şi Crâste Gavriţa şi popa Gavril tot de acolo, scriind cum Gavril, feciorul lui Vasile, fratele lui Tămâie, nepot lui Căpăţână, a dăruit a sa dreaptă ocină de la **Poloceni**, ce este de la părinţii săi şi altă parte. Ce-i este cumpărătură de la Neagul, lui Gheorghe Bogdan comis … / de la Zota, Toader Grădescul şi popa Costachi, scriind cum Ţigan de **Huşi** a vândut a sa dreaptă ocină din satul **Belceşti** lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 taleri de argint”[1477].

STOLNICENI

(raionul Hânceşti, Lăpuşna, Moldova).

1612: Suriţa, fata Nastei din satul **Drăguşeni**, vinde fraţilor Petrii şi Ionaşco, feciorii Milii ot **Stolniceni**, drept 20 lui bani gata, „din vatra satului Drăguşeni, în jos, un bătrân… Şi s-au întâmplat Ion Plopă, Toader Bobeică ot **Drăguşeni**, Ion, Vasile Buza şi Dumitru Coceală din

---

[1477] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 76, pp. 123-128

Chipirceni”[1478].

1645, martie 29: Zapisul de mărturie al marilor boieri, în care scriu cum au venit înaintea lor „Dumitru Cărăbăţ, cu feciorii lui Darii şi Ionaşco, frate-său Petre, feciorul Milchi, Bejan şi nepotul lui Ştefan şi cumnatul lor Hariton, nepoţii lui Marcul, Pavăl şi Andrii, feciorii lui Ghervasăi, alt Andrii, feciorul Lupului, nepoţii Horopcenului, şi s-au tocmit cu Mihalce Tăban şetrarul şi cu jupâneasa Maria, fata lui Ionaşco Stroiş, nepoata lui Stroici logofăt, şi şi-au răscumpărat trei părţi de sat de **Stolniceni** (raionul Hânceşti, Moldova), ce sunt pe Tărnuşa, în ţinutul Lăpuşnii, ce acele trei părţi de sat Stolniceni au fost ale lor de moşie şi au fost vândute de nişte seminţii ale lor lui Stroici logofăt”... şi au dat Dumitru Cărăbăţ, cu feciorul lui Darie, 24 boi de negoţ, boul drept 10 lei, şi a luat el, cu feciorul lui, două părţi, iar feciorul Milchii şi cu nepoţii lui Marcu şi cu nepoţii Horopcenului au dat 11 boi de negoţ, câte 10 lei boul, şi au luat o parte. Şi vecinii ce vor fi fost pe acele părţi de sat iarăşi să fie cine şi cum îi va veni pe partea lui şi cu oamenii săi”[1479].

1654, martie 24: Întărit de Gheorghe Ştefan voievod lui Dumitraşco Brad, feciorul Gligorii Brad din satul **Ciuciuleni**, care „a adus un zapis de mărturie de la mulţi oamini buni, anume Dămian Grecul, Grigorie ginerele lui Grozav, Ionaşco feciorul Neanelui, Dumitraşcu feciorul lui Tighinean, Necula feciorul lui Carp din satul **Ciuciuleni**, scriind cum a venit Nastasia, fata Horot-

---

[1478] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 24, pp. 41, 42

[1479] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 40, p. 33

ceanului, şi a dat şi a dăruit toate părţile ei de moşie din satul **Horotca**, ce este în ţinutul Lăpuşneni, şi din satul **Drăguşeni**, şi din satul **Stolniceani** cu vad de moară pe apa Botnii şi au dăruit nepotului său Dumitraşco Brad, pentru sufletul ei”[1480].

1678, februarie 9: Ioan, fecior Amghelinei, nepot lui Pavăl, şi Filip, fecior Gănescului, văr de-al doilea lui Ioan, au vândut „lui Darie spătar, luând Ioan 20 lei şi Filip 30 de lei… părţile lor, ce le aveau părinţeşti, adică Ioan partea maică-si Anghelina, şi Filip partea tătâne-său Gănescul din satul **Stolniceni**, din partea de sus, dintr-un bătrân, din satul **Drăguşeni**, dintr-un bătrân, ce este pe Valea Rece, care dă în Târnuşa, de la ţinutul Lăpuşnei, din bătrânul moşului (bunicului) lor Necoară, partea ce se va alege”, zapisul fiind nou, pentru că „dresele ce le-au avut ei, date de mai dinainte, le-a prăpădit Darie spătar, când au prădat tătarii ţara, şi acest zapis l-au dat de al doilea, spre îndreptare”[1481].

1695: Zapisul lui Ştefan Darie, fost mare stolnic, la mâna lui Dumitraşco Brad, prin care se învoiesc asupra cumpărăturii părinţilor lor, „jumătate de iaz în **Horotca**, în Poiana cea Mare, partea lui Andrei Chirvasie, nepotul Horotceanului”, unde „acel iaz s-a întâmplat de s-a rupt de două ori şi tot n-a făcut ştire Dumitraşcu Brad ca să mergem să iezim şi să dăm la toată cheltuiala ce a trebui, iar noi, într-un rând, am fost pribegit din ţară, căci ne-am fost ridicat pe Duca vodă, iar în alt rând ne-am întâmplat în ţară şi tot n-am dat nimic la iaz, nici la cheltuieli, nici

---

[1480] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 51, pp. 69, 70

[1481] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 107, p. 132

la muncă, şi am stat cu rugăminte la oameni buni şi mi-au dat din agonisita morii jumătatea ce mi-a fost parte, iar eu încă m-am apucat ca, de s-ar rupe iazul, să-l iezesc şi eu, până în două iezături, cu toată cheltuiala mea… şi la tocmeala noastră s-au întâmplat Mârza, Gafton şi Coţofan din **Pereni**, Necula Carpu, Ionaşcu, Pănteleiu sin (fiu) Istratie ot **Ciuciuleni**, Bilan, Petrachi, Chirilă şi Ilie de **Conojeni**, Constantin Hariton, Gheorghe Ortul, Arsenie fratele lui şi preotul Romaşcu ot **Stolniceni**", care a şi „scris zapisul, ca să fie de credinţă"[1482].

1904: „**Stolniceni**, sat în judeţul Chişinău, volosti Hanceşti, aşezat în valea Cogâlnicului. Are 289 case, cu o populaţie de 1.970 suflete de ţărani români. O şcoală cu o clasă, unde se învaţă numai ruseşte; 510 vite mari. Locuitorii posedă pământ de împroprietărire 1.128 deseatini. Proprietarul Grigorie I. Manuk-Bey are 358 deseatini, Lângă sat se află un mare heleşteu"[1483].

STOLNICENI

(Verteporoh sau Verteroporoh, azi Stolniceni, comuna Şofrâncani, raionul Edineţ, Moldova).

1646, februarie 24: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Pârciul din **Iadinţi** (azi Edineţ, comuna Edineţ, raionul Edineţ, Moldova) şi cu

[1482] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 117, p. 139

[1483] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 197

rudele lui s-au pârât de faţă cu Anniţa, fiica lui Dumitraşco Solomonescu, nepoata bătrânului Toader diac, pentru jumătate de cat **Verteporoh** (azi Stolniceni, comuna Şofrâncani, raionul Edineţ, Moldova), ce s-a chemat de demult **Cucearov**, spunând Pârciul şi rudele lui cum le este acea jumătate de sat dreaptă ocină şi dedină, şi au arătat drese; şi Aniţa a răspuns cum îi este dreaptă ocină şi dedină de la bunicul ei Toader diac din **Cepeleuţi** (comuna Hincăuţi, raionul Ocniţa, Moldova), şi a arătat un zapis, în care a scris cum i-a dat şi dăruit bunicul ei Toader diac acea ocină din Verteroporoh şi ocina din Cepeleuţi tatălui ei Dumitraşco Solomonescul. / Domnia mea am făcut carte lui Trandafir pârcălab de Hotin, ca să strângă oameni şi să cerceteze despre rândul acelei jumătăţi de sat şi a cui a fost de demult. / Trandafir pârcălab a adus acolo pe Maxim Sicica, Procop Losco şi Cipor din **Cepeleuţi**, Grigore Sicica din satul **Cucina** (Clocucina, azi Clocuşna, comuna Clocuşna, raionul Ocniţa, Moldova), şi mulţi oameni buni… care au mărturisit cu sufletele lor că acea jumătate de sat este dreaptă ocină Aniţei, şi a ţinut-o tatăl şi bunicul ei, iar Pârciul şi cu rudele lui n-au nici o treabă”[1484].

1656, aprilie 4: Întărit de Gheorghe Ştefan voievod fostului mare vornic Ghica, care primeşte ispisoace pentru moşiile sale, „din a treia parte din satul **Vasileuţi**, două părţi ce-s pe Prut, în ţinutul Iaşilor, cumpărate de la Necula, fiul Drăgălinei, nepot lui Ion, şi de la Vasile, fiul Măricăi, nepot Nastasiei, strănepoţi Dobranei, pentru 120 lei bătuţi… a treia parte din acelaşi sat, partea din mijloc, cu heleşteu la Camănca, cumpărată de la Ionaşco

[1484] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 298, pp. 238-240

Comişescul, pentru 150 taleri de argint, iar lui i-a fost cumpărătură de la Micuţa şi Mierla, fetele lui Simeon Beşină, de la Vasile, fiul Măricăi, de la Dochiţa, fata Chelsiei, nepoţi Cansachiei, de la Ionaşco şi Istina, fiii lui Pătraşco Beşină şi de la alţi fraţi ai lor. Şi iarăşi a cumpărat, tot de la Ionaşco Comişăscul, din a treia parte din acelaşi sat, jumătate din partea de sus, pentru 40 de ughi (ducaţi ungureşti), iar lui i-a fost dreaptă cumpărătură de la Mierla, fata Nastasiei, de la Necula, Nastasia şi Alba, fiii Drăgalinei, şi de la Gafta, fata lui Vasile Gorcescul; / şi iarăşi i-am întărit o selişte, anume **Zorilova**, ce-i pe Prut, cumpărată de la Gorie, Necula şi Toader, fiii Pahulcei din **Tomeşti**, nepoţi lui Avram, şi de la Miron, fiul lui Toader, nepot Anghelinei, pentru 220 lei bătuţi… şi, cu heleşteu în Camănca şi cu jumătate din Colacul Bălţei, ce se numeşte Zorilova, unde a fost seliştea bătrână; / şi a patra parte din tot satul **Vlăşineştii**, partea din mijloc, şi iarăşi, din acelaşi sat, partea lui Răschip jumătate, cumpărată de la Ion, fiul lui Chirilă Bacalăş, nepot Magdei, de la Ionaşco, fiul lui Vasile Bacalăş şi de la Sofronia, nepoată Chirilei… şi o parte, ce se va alege partea lui Ion Bacaluş, ce-i pe Jijia, în ţinutul Dorohoiului, cumpărat cu 15 lei bătuţi; / şi am întărit trei părţi din tot satul **Cuciarov**, ce se numeşte acum **Vertiporoh**, şi din acea a patra parte a treia parte, ce-i pe Ciuhur, în ţinutul Hotinului, cu loc de heleşteu în Ciuhur, cumărată de la Gavril Brăescul, fiul lui Ştefan Brăescul; şi din zapis de pâră, ce-a avut el la Vasile voievod, ce s-a pârât atunci cu Pârciul şi Poroh, şi i-a rămas pe dânşii”[1485].

[1485] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. IX, Iaşi 1914, pp. 146-149

1720, decembrie 26: Împărţirea moşiilor rămase de pe urma lui Ştefan Darie stolnicul, între noştenitorii lui Ştefan Darie… / şi au venit în partea lui ginerilor Toader Mălai şi neculai Brăescul sate întregi **Spărieţii, Băbiceni, Petroasa** şi **Tufeştii**, şi jumătate de sat de **Perişori**, iar în partea ginerilor lui Gavril Donici şi ai Mariei s-au venit sate întregi **Căţelenii, Mireştii, Stolnicenii** şi **Zămeştii** la Vaslui şi jumătate de sat **Perişori**"[1486].

1770-1772: Satul **Stolnicenii**, ţinutul Hotinului, ocolul Mijlocului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[1487], **toată suma caselor: 12**. Rămân birnici 12. / **Birnicii**: Vasile, vornic / Vasile Negru / Samson frate lui Căzacul / Tănase, tamburagiu / Toader fiul morariului / Apostol fiul lui Spanache / Miron, moscal / Dumitru, ungur / Grigoraș Ușurel / Toader Lepădat / Vasile, morar / Vasile Coroi.

1904: „**Stolniceni**, sat în judeţul Bălţi, aşezat în valea Gârla Mare, între satul Ciorapcani şi heleşteul satului Scumpia. Face parte din volosti Sculeni. Are 123 case, cu o populaţie de 910 suflete. Ţăranii posedă pământ de împroprietărire 568 deseatini. Proprietarul are 359 deseatini. Sunt vii şi grădini cu pomi"[1488].

[1486] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 131, pp. 155, 156

[1487] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 164

[1488] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 197

STOREŞTI

(comuna Frumuşica, Botoşani).

1635, iulie 7: Zapisul lui Isac Drujina de **Picioro-gani** (înglobat în Nicolae Bălcescu, comuna Flămânzi, Botoşani), în care mărturiseşte că a vândut, „cu întrebarea tuturor fraţilor şi a nepoţilor… din jumătate de sat Picio-rogani, din a şasea parte, jumătate, drept 25 taleri, lui Toader Babici din **Uriceni** (azi Nicolae Bălcescu, comu-na Flămânzi, Botoşani) şi feciorului său Simion. Şi în tocmeală au fost Romaşco cel bătrân, Dumitru Hasnăş, Zaharia, Grozea şi Romaşco din Piciorogani, Lococi de **Lături** (Lătăi, apoi Câmpeni, comuna Prăjeni, Botoşani), Bârsan de **Nilipeşti** (înglobat în Nicolae Bălcescu, comu-na Flămânzi, Botoşani) şi mulţi alţi oameni buni. Şi eu, popa Toader din **Storeşti** (comuna Frumuşica, Botoşani), am scris zapisul”[1489].

1637, iunie 8: După împărţirea moşiilor între urmaşii lui Pătraşcu logofăt, lui Dumitraşcu Şoldan i „s-au venit **Dămilenii** (înglobat în Cristineşti, comuna Cristineşti, Dorohoi), la Dorohoi, jumătate de sat **Dolni-ceni** (lângă Brăteni, azi Pădureni, comuna Dobârceni, Botoşani), sub Cărpiniş, la Dorohoi, Petia Mare (judeţul Suceava), partea din **Ciutureşti** (comuna Secuieni, Ba-cău), la Roman, un vad de moară la Bacău şi loc de grădină la Obârşie la Bârlad”. / Toader Şoldan a primit

---

[1489] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 160, p. 196

„Şoldăneştii şi Broştenii, la Suceavă, parte din **Cotuzăni** (Cotiujeni, Iaşi), ce este în ţinutul Iaşi, pe Prut, parte din **Vartici** (lângă Uricani, comuna Miroslava, Iaşi), de la Cârligătură şi jumătate din **Scorţăşti** (Scorţeni, comuna Scorţeni, raionul Teleneşti, Moldova), la Lăpuşna”. / Fetele Candachiei, sora celor doi Şoldan, „venit-au **Bălţăteştii** (comuna Bălţăteşti, Neamţ) de la Neamţ, jumătate de **Tribasăuţi** (Trebisăuţi, comuna Trebisăuţi, raionul Ocniţa, Moldova), la Hotin, parte din Giurgeşti (judeţul Suceava), în ţinutul Sucevii”. / Surorii lor, Tudosca, i „s-au venit satul Leucuşăşti (judeţul Suceava) şi satul Mohilenii (judeţul Suceava), de la Suceava”. / Surorii Anghelina „venitu-s-au satul **Mânjeşti** (azi Deleni, comuna Ştefan cel Mare, Neamţ) de la Neamţ şi **Borulile** (Borole, comuna Hăneşti, Botoşani), parte din **Jăvărteni** (azi Sărata, comuna Mihălăşeni, Botoşani), la Dorohoi, parte din Cămârzani la Suceava, jumătate din **Scorţăşti**, la Lăpuşna, şi două fălci de vie la **Cotnari**, în Dealul Asinului”. / „Iar în partea surorii noastre Tofanii venitu-s-au satul **Storeşti** (comuna Frumuşica, Botoşani) şi satul **Şăndrenii** (Şendreni, comuna Frumuşica, Botoşani), la Hârlău, **Moiceşti** (azi Pojereşti, comuna Şcheia, Vaslui) şi părţi din **Soleşti** (comuna Soleşti, Vaslui), la Vaslui, şi două fălci de vie la **Cotnari**, în Dealul Asinului, Şi viile s-au pus împotriva satelor ce au luat alţi fraţi”[1490].

1641, aprilie 21: Întărit de Vasile Lupu voievod logofătului Racoviţă Cehan şi soţiei sale Tofana, care primesc ispisoace pentru „satul **Bălăsineştii**, ce-i în ţinutul Hotinului, cu iazuri şi moară în apa Viliei, cum-

[1490] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 120, p. 116

părătură de la Tudori fost pârcălab, pentru 19 ughi galbeni (ducaţi ungureşti de aur), căci le-a fost lor moşie de la mătuşa lor Cristina pârcălăboaie; / partea lor din satul **Soleşti**, ce-i în ţinutul Vasluiului; / a treia parte din satul **Moiceştii**, ce-i pe apa Vasluiului, în acelaşi ţinut, cumpărătură de la Vasile Nădăbaico din Soleşti, drept 20 ughi galbeni; / ce i se va alege partea Loghinei şi a lui Visarion Bogza călugăr, fiii lui Bogza logofătul, din satul **Vilneşti**, din acelaşi ţinut, cumpărată cu 25 ughi galbeni; / partea Tudorei şi Căzacei, fetele Dochiei, din satul **Fereştii**, tot în acelaşi ţinut, cumpărată cu 10 ughi galbeni; / altă parte, câtă i se va alege Antemiei, din satul **Făstăci**, din partea din jos, din acelaşi ţinut, cumpărată de la Ştefan Cizman, fiul Antemiei, drept 10 ughi; / şi un iaz din satul Făstăci, din partea de sus, cu loc de prisacă, cumpărat de la Gavrilaş, fiul lui Miron, drept 25 taleri de argint; / satul **Stănileşti**, ce-i pe Prut, în ţinutul Fălciului, care a fost domnesc şi a dat şi a miluit Ştefan voievod pe unchiul său Cehan vornic, iar după moartea lui Ionaşco Cehan vornic, domnia mea luat-am acel sat; şi după aceea am dat şi am miluit pe boiarinul domniei mele, iar el mi-a dat doi cai buni; / satul **Cărstănici**, ce este în acelaşi ţinut al Fălciului, şi satul **Stoineşti** la Prut, în acelaşi ţinut, şi satul **Bărboşii**, ce-i pe apa Moisiia, în acelaşi ţinut, şi încă satul **Siliştenii**, din acelaşi ţinut, cumpăritura tatălui său Petre Cehan de la fiii Silişteanului din Bârlad, şi iarăşi o parte de ocină din satul **Răicenii**, cumpărătura părintelui său Petre Cehan; / şi iarăşi îi întărim un bătrân, cât i se va alege, din satul **Răspopi**, din acelaşi ţinut al Fălciului, şi iarăşi un bătrân din satul **Pogăneşti**, ce-i în ţinutul Lăpuşnei, din acelaşi uric, care acele două părţi din Răspopi şi din Pogăneşti a fost dat Răcoviţă Cehan 50

ughi galbeni, în mâinile lui Ureche vornic pentru Barna, fiul Urâtei, şi pentru Balan, şi a plătit capul lor de la moarte, şi n-a avut cu ce plăti dinspre Toader Cehan fost sulger, şi a dat cele părţi de ocină sin satele Răspopi şi Pogăneşti pentru cei bani şi pentru cel cal; / şi iarăşi le întărim ale lor drete moşii, ce a avut tatăl lor Pătraşco fost logofăt de la Constantin voievod, satul **Storeştii** şi **Şendreni**, cu loc de heleşteu în apa satului, ce-s în ţinutul Hârlăului"[1491].

1774, iunie: Satul **Storeştii**, ţinutul Hârlăului, ocolul Bahluiului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[1492]**, toată suma caselor: 46**. Scădere rufeturi 34: 2 popi, 1 dascăl, 20 scutelnici ai dumisale logofătului Balş, 10 scutelnici ai dumisale paharnicului Balş, 1 ţigan. Rămân birnici 12. / **Birnici:** Pavăl sin (fiu) Hilimon / Neculai Gocu / Toader Ciuntu / Petre Grozăvoae / Ifrim, murar / Sandu, cârciumar / Ioniţă Guliman / Grigori a bucătăriţii / Costandin Gori / Ioniţă Gori / Ştefan Vlad / Grigoraş, murariu. // **Rufeturi:** Popa Nastac / Popa Toader / Mihăilă fiul popii, dascăl / Luca brat (frate) Dobrii, scutelnici la dumisale paharnicul Iordachi Balş / Gheorghi, tij (la fel) / Dobre fiul lui Tănasă, la fel / Neculai Curlat, la fel / Vasili, herghelegiu, la fel / Andrunachi Cătana, la fel / Toader Gore, la fel / David zet (ginere) lui Cătana, la fel / Grigori Nichifor, la fel / Mihăilă Nichifor, pas, la fel / Neculai, vier, scutelnic la dumisale logofătul Balş / Gheorghe fiul lui Meşter, la fel / Timofti a Vasiloaei, la fel / Toader Rădian, la fel / Cozma

---

[1491] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 281-288

[1492] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 235, 236

fiul lui Iordachi, la fel / Ion fiul lui Nichifor, la fel / Onică, vier, la fel / Lupu Gori, la fel / Andrii, butnar, la fel / Vasile Cazacu, la fel / Antohi fiul lui Neculai, la fel / Dumitraşcu Beche, la fel / Ion Purcel, la fel / Roman Beche, la fel / Toader, la fel / Ion Gori, la fel / Neculai a bucătăriţii, la fel / Gheorghi a bucătăriţii, la fel / Dumitraşcu, vier, la fel / Ştefan Gori, la fel / Ion, ţigan.

1902: „**Storeşti**, comună rurală în judeţul Botoșuni, situată în centrul plăşii Coşula, se intinde pe dealurile Țencuşa, Holmul și Roşul şi pe cele care se desfac din acestea. E formată din satele Storeşti și Târgul Frumuşica. Teritoriul comunei e foarte accidentat și râpos, compus din dealuri înalte şi pietroase, între care Țencuşa şi Holmul sunt cele mai înalte. Se întinde pe o suprafaţă de 1.954 hectare, cu o populaţie de 1.740 locuitori. Are o şcoală; o biserică, deservită de 1 preot și 2 cântăreţi; 4 mori de apă, pe Pârâul Satului şi Petricelul; 1 moară de aburi, 1 fabrică de sticlă, în pădure, şi 1 carieră de piatră, în partea de nord-vest a dealului Țencuşa. Vite: 331 boi şi vaci, 125 cai, 1.110 oi, 48 capre, 52 porci. Locuitorii posedă 260 stupi cu albine. Prin comună trece calea naţională Botoșani-Hârlău, prin târguşorul Frumușica. / **Storeşti**, sat în comuna Storeşti, situat în partea de vest a comunei, pe coastele râpoase ale dealurilor Țencuşa şi Holmul. Are o populaţie de 106 familii sau 350 suflete; 1 biscrică, cu 1 preot și 2 cântăreţi; 1 şcoală mixtă; 3 cârciumi, Locuitorii posetă: 92 cai, 320 boi şi vaci, 2 bivoli, 68 porci, 5 capre şi 1.238 oi; 170 stupi de albine”[1493].

[1493] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 476

STORNEŞTI

(sat pe Cireşniţa, numit Şturneşti, comuna Sineşti, Iaşi).

1458, noiembrie 11: Întărit de Ştefan voievod lui Stanciul Sinescul, primeşte uric pentru „ocinile lui drepte, satele din ţinutul Cârligăturii, anume: Sineştii, la Cireşniţa, sub părure, şi Crepăturenii, şi Şturneştii, şi moara de pe matca Bahlueţului Mic, şi prisaca de la capătul Gruiului de la Şacovăţ, pe Pârâul Fântânilor”[1494]. Hotarul, din veac.

1635, septembrie 14: Zapisul lui Hriza, cumnatul răposatului postelnic Enachi, al jupânesei lui Vamba, sora postelnicului, şi al nepotului lor Iane, prin care mărturisesc că au dat şi au dăruit „un loc de prisacă de la **Storneşti**, în ţinutul Cârligăturii, cu tot locul, cu pomete şi cu nişte vii părăsite şi cu tot venitul… lui Vasile Fuglea, croitorul ce-a fost la postelnicul Enachi, pentru slujba ce i-a slujit şi pentru o datorie ce-a avut postelnicul la Vasile, de 17 galbeni, pentru nişte muravschiu”[1495].

1636, septembrie 20: Zapisul croitorului Vasile Fugle şi a-l femeii lui Mărica, „**de târg de Iaşi**”, în care mărturiseşte că a făcut schimb cu logofătul Toderaşco, primind „o vie de-aicea, de la Iaşi… şi 60 de galbeni” pentru „un loc de prisacă, cu pomete şi cu vii părăsite, în ţinutul Cârligăturii, în hotarul **Storneştilor**, ce acel loc de

---

[1494] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 78, pp. 113-115

[1495] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 234, pp. 277, 278

prisacă fost-a cumpărătura răposatului Enachi postelnicul… de la Ursan şi Zaharia, feciorii Nasturei, şi de la Sava Veveriţă, feciorul Madonei, nepotul Cozmei Ştornescul. Iar mie îmi este danie de la jupâneasa Vamba, sora postelnicului Enachi, şi de la jupânu-său Hriza, şi de la nepotu-său Iane, pentru slujba de am slujit acelui boiaren, lui Enachi postelnicul, Dumnezeu să-l pomenească”[1496].

1646, iunie 15: Ţigănaş, feciorul lui Băgău de **Cioltani** (lângă Popeşti, Iaşi) vinde „partea mea din **Cudreşti** (înglobat în Bălţaţi, comuna Bălţaţi, Iaşi), şi din joseni, şi din suseni, ce ceste pe Bahlueţ, în ţinutul Cârligăturii, seminţiei mele Pătraşco şi Tofanm feciorul lui Clineşti de Cudreşti, drept 8 lei. / Şi în tocmeala noastră au fost Ilea şi Tănasie de **Cudreşti**, Coste şi Pavăl de **Mădrâjeci** (Mădârjeşti, comuna Bălţaţi, Iaşi), Constantin Forojie de **Storneşti** (comuna Sineşti, Iaşi) şi Chirilă Câlcul de **Bălţaţi** (comuna Bălţaţi, Iaşi). Şi s-a băut adălmaşul în casa lui Hilip”[1497].

1662, iulie 17: Lupul, feciorul lui Forojie, „prea de foame şi prea de lipsă” nevoit, vinde vărului său Marco, feciorul lui Dănilă, fratele lui Gligorie Forojie, drept 10 lei, „un loc de prisacă, ce este la prisăcile **Storneştilor**, cu doi-trei pometi, ce-au fost ai tătâne-meu, şi cu casă făcută de mine, şi cu curăţituri în pădure, ce-am curăţit cu mâna mea… dinaintea nepotului Vasile, feciorul surorii lui Uliana, nepotul Tănasie, feciorul surorii Ana, alt nepot, Pântea, feciorul surorii Dumitra, vărul

---

[1496] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 519, p. 571

[1497] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 404, p. 347

Bejan. Feciorul lui Vremiş, Arsenie Grozav, Ştefan feciorul Savei, Ionaşco Cioarec, Silion feciorul Grecii, toţi din Storneşti”[1498].

1663, mai 9: Întărit de Evstratie Dabija voievod Mitropolitului Sava, care primeşte danie de la fostul vistiernic Gheorghe Roşca „un loc de prisacă în **Storneşti**, cumpărătură de la Ştefan de Storneşti”[1499].

1663, iulie 5: Marco, feciorul lui Dănilă de Storneşti, dăruieşte Mitropolitului Sava „un loc de prisacă la prisăcile **Storneştilor**, cu pometi, ce a fost al tatălui său, şi alt loc de prisacă, iarăşi în rând cu acele prisăci, ce a cumpărat de la Lupul şi de la alţi feciori ai lui Forojie din Storneşti… dinaintea lui Toader, fratele Mitropolitului, Bejan, Gligorie Tohil şi Dumitraşco din Storneşti”[1500].

1667, octombrie 28: Solomon Bârlădeanul, vornicul cel mare din Ţara de Jos, cumpără, drept 20 lei bătuţi, „o jumătate de loc de prisacă, ce este în prisăcile **Storneştilor**, în ţinutul Cârligăturii, de la Măria, fata Gorăului, nepoata lui Tudoran de Storneşti, şe de la Sofronia, fata Tofanei, iar nepoată lui Tudoran, şi de la toţi feciorii lor, Uliana şi Nazaria… dinaintea lui Dumitraşco Băţ, nepotul Florii din Storneşti, Silion Grecul, iar nepot Florii, şi Bejan Vremeş din Storneşti”[1501].

1668, mai 31: Toader Căneiu, femeia lui Maria, fata lui Ionaşco Cioarec, şi Varlam, cu femeia lui Alecsandru, asemenea fata lui Ionaşco Cioarec, vând lui Solomon Bârlădeanu, drept 90 lei, „partea lor cât se va alege

---

[1498] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 34
[1499] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 34
[1500] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 34
[1501] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 34

din satul **Storneşti**, din vatra satului, din câmp"[1502].

1670, august 5: Solomon Bârlădeanul dăruieşte mănăstirii Secătura, de la ţinutul Trotuşului, printre altele, „satul **Storneştii** la Cârligătură, cu părţile din **Batăreşti**, din **Codreşti**, din **Pleşeşti**, din **Obrijeni**, din hotarul **Mădârjacilor** şi cu o bucată de codru la Cârligătură"[1503].

1694, septembrie 15: Aniţa, logofeteasa răposatului Solomon, dăruieşte satul **Storneşti** mănăstirii Bogdanei, zidită de logofăt, „cu toate părţile care sunt împrejur, cumpărături şi danii"[1504].

1702, august 9: Isaia Nacul, egumenul mănăstirii Sţntilie din Suceava, dăruieşte logofătului Grigore Jora „un loc de prisacă, ce este în hotarul **Storneştilor**, cu pomete şi cu vii părăginite, danie de la răposatul fost mare şetrar Andrieş, fiul fostului mare logofăt Toderaşco, pe care Toderaşco l-a cumpărat de la Vasile Fugle"[1505].

1755, ianuarie 12: Egumenul şi soborul de la Bogdana, „întâmplându-se de s-a surpat sfânta mănăstire de cutremur, fiind risipită şi foarte rău stricată", vinde Episcopiei de Roman, drept 525 lei, „moşia **Storneştii**, cu alte părţi dintr-alte moşii, ce sunt lipite către dânsa, anume jumătate de sat de **Batireşti**, jumătate de sat **Pleşeşti** şi din **Mădârjăci**, şi cu heleşteul satului Srorneşti, ce este la apa Bahlueţului"[1506].

1765, noiembrie 6: Carte de la Grigore Alexandru Ghica voievod pentru „20 liudi sau căsari", de la satul **Storneşti**, „care, fiind oameni străini, aduşi… s-au aşezat

---

1502 Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, pp. 34, 35
1503 Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 30
1504 Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 35
1505 Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 35
1506 Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, pp. 31, 32

cu birul cât să dea pe an, împărţindu-se pe sferturi"[1507].

1774, mai 26: Satul **Storneşti**, ţinutul Cârligăturii, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumeanţev[1508]**: Toată suma caselor: 39**. Scădere rufeturi, însă 5: 1 săracă, 1 popă, 3 ţigani. Rămân birnici 34. / **Birnici**: Lupul Smeria / Simion / Ion Pandazi / Lupul, aprodu, birnic / Ioniţă a preotesii / Neculai Pandazi / Ion Călbază / Dănilă zet (ginere) lui Mătei / Timoftii sin (fiu) Mătei /Ilie, cojocariul /Toader Ştirbul, rus / Mihai, rusul /Petre, rusul / Iacob, rus / Toader, rus / Simion, vornicu / Mihălache, rusul / Georgii, rusul / Maxân Moşniaga / Ivan, rusul / Ion, văcariu / Tudosie, rus / Iftemii Pletiancă / Toma, rus, chelar /Vasâle, velnicer / Andrei / Toader sin Maxân / Ioniţă, cojocariu / Toader, cumnat vornicului / Ivan Crivei, rus / Macsin, rus, bejenar / Georgii, rus / Maftei, bejenar / Leontie, morar. // **Rufeturi**: Popa Andrei / Safta, săracă / Toader, herghelegiu, ţigan / Gavril, crâşmariu, ţigan / Toader Gălan, ţigan.

1803: „După Condica liuzilor, erau în **Storneşti** 60 luzi (oameni străini, scutiţi de bir)"[1509].

1820, Catagrafia Cârligăturii: În **Storneşti** „erau 50 birnici, 15 frunte, 22 mijlocaşi şi 13 codaşi; 32 slugi fără bir ai sfintei Mitropolii. Între numirile caracteristice sunt: Toader Broscar / Toader Cojocar / Alecsa Zăhocean / Chirilă Calfa / Ioniţă Antemiia / Toader Ţurcan / Gheorghe Prâsniac / Ion Flaimuc / Andrei Bălan / Andrieş Iudeţica / Ion Deţipan / Acsinte Socoverceanu / Ştefan Uţă / Vasile Sodovercianu / Neculai Luchian /

[1507] Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, pp. 35, 36

[1508] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului,* VII, I, Chişinău 1975, p. 467

[1509] Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 36

Ivan Comănac / Ştefan Zasăul / Constandin Ceucă / Grigore a lui Mişcotă / Vatav Pricochi / Toader Dănilă / Grigore Cozum / Iacob Negură / Ion Hriţicu”[1510].

1821, iulie 11 : În **Storneşti** au intrat turcii. „A venit Beşliaga cu 12 neferi, în 11 a lunii iulie şi, mergând ei la **Storneşti**, au şezut o săptămână şi au treierat orzul… s-a întors al doilea rând, acesta cu 50 de turci la Storneşti, cu scopul ca să treiere grâul; a venit şi al treilea rând, iarăşi la Storneşti, cu vreo 80 de turci… Ce n-au fost şi atunci!? Căutând fetele şi vitele, să le ridice cu totul, din porunca Hanului şi a lui Vodă”[1511].

1831, Catagrafia Cârligăturii: Satul **Storneşti** „a-vea biserica Sf. Nicolai, care a fost în dealul lui Sâmon, aproape de Stăneşti. Preoţi erau Maftei sin (fiu) Diaconul sechilariu şi preotul Simion sin Tănasă. / Între locuitori, era un **privilegiat** fără dare, Ioniţă sin Ioan Munteanu polcovnic. / Apoi 6 **nevolnici**, între ei Toader Hrişcă; 8 **văduve**, între ele Maria, preoteasa preotului Ioan Potro-popa / Paraschiva lui Toader Giurcanul. / Între **birnici havalegii**: Chirilă sin (fiu) Angheluţă Munteanul / Acsinte Socoverceanul / Tomasir Vasile Despan / Maftei sin Radul / Grigoraş sin Grigori Mişcotă / Ioan sin Grigori Agafton; / **Slugi şi oameni fără bir**: Gheorghe Carce / Constantin sin Lupul Cicovan / Simion sin Moisă Bereznă / Ioan brat (frate) Vasile Maţgros / Gheorghe Duduman / Vasile sin Toader Hugeanul / Simion sin Toader Cârdeiu / Vasile sin Ion Munteanul Hăuculeţ / Ilie sin Toader Plămadă / Ioan Ardeleanu sin Macovei / Grigori Bartacariul sin Grigore Mane / Toader sin Simion Slădariul. / **Oameni străini**, fără căpătâi, tocmiţi cu hac

---

[1510] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 36

[1511] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 36

(leafă): Grigoraş Bendos / Ioan Bârzoiu / Gheorghe Nicorescu / Alesandru Bartacariul / Gheorghe sin Ştefan Giurcanul / Iacob Rusul „fecior de curvă”. **Orândari**: Zelic sis Herşcu. / În total, sarul avea 123 capi de familie. / **Lingurarii Coronii**, azi **Osoiu**, erau 30 şi, între ei: Apopi Tolontan sin (fiu) Apostol Tolontan / Ioan sin Lupul Leuştean / Lupul sin Ioan Ţoncă / Timofte Opre / Grigore sin Ioan Bâncă / Toader brat (frate) Ioan Bâncă Corduneanu / Ioan sin Luţul / Acsinte Bădărău / Timofte sin Iorga / Iorga sin Ursache / Duţul sin Bâra / Macovei sin Mulgulet / Ionaşco Vitul / Stafie Bosna”[1512].

1902: „**Storneşti**, sat în judeţul Iaşi, plasa Cârligătura, comuna Sineşti, spre nord de satul Sineşti, situat pe valea pârâului Osoiul. Are o populaţie de 137 familii sau 606 locuitori, şi o biserică, cu 1 un eclesiarh. Vite: 39 cai, 580 vite mari cornute, 164 râmători şi 858 oi”[1513].

STOROJINEŢ

(Bucovina, Ucraina).

În **18 februarie 1448**, Roman Vodă, fiul lui Ilie, după ce îl ucisese pe unchiul său, Ştefan Vodă, cel care îi arsese ochii lui Ilie, îşi răsplătea lefegiii poloni, oferindu-i lui Petrea, fiul lui Toma, satul „Storojineţ, pe Siret, mai sus de Rubcea” (Ropcea).

1512 Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 36

1513 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 476, 477

1490: În 15 martie 1490, dintre bisericile întărite de Ştefan cel Mare Episcopiei de Rădăuţi, se afla şi „a 4-a biserică, la Storojineţ, cu popă".

1634: În 25 februarie 1634, satul Storojineţ încă era unul răzeşesc, fraţii Vidraşco şi Cărste stăpânind a patra parte din sat, pe care i-o vindeau lui Gligorie Ropceanul, acest Gligorie din Ropcea cumpărând, împreună cu jupâneasa lui, Nastasia, şi alte părţi de moşie la Storojineţ, în 10 iunie 1638.

1670: În 22 iunie 1670, Costana, fata lui Bilaş, şi fiul ei, Tofan, vindeau lui Dumitraşco pitar partea lor de moşie din Storojineţ, pentru 30 lei bătuţi, printre martori aflându-se şi Tiron de Storojineţ, iar Antimia Cazacu şi feciorul ei, Costin, alţi răzeşi din Storojineţ vindeau, tot în 1670, partea lor, adică o şesime din sat, pentru 40 lei turceşti, marelui logofăt Dumitraşco.

1710: În 15 aprilie 1710, fostul vornic Ştefan Sorocean dăruia feciorilor lui, Alexandru, Toderaşco şi Vasilie, moşia lui din „Storojineţ pe Sirete". Fraţii Soroceanu aveau să primească încuviinţarea de a strânge birurile de pe moşia lor, în 6 noiembrie 1721, de la Racoviţă Vodă.

1737: În 30 ianuarie 1737, egumenul Dragomirnei, Ioasaf, pretindea că mănăstirea are în stăpânire jumătate din satul Storojineţ, dar că nu posedă urice şi zapise, acestea fiind arse de cazacii lui Timuş Chmelnicki.

1742: În 30 mai 1742, Gheorghiţă Cauteş, fiul lui Gavrilaş Ropceanul, dăruia a patra parte din satul şi moşia Storojineţ feciorilor lui Dumitraş Ropceanul.

1772: Recensământul lui Rumeanţev[1514], din 1772-1773, înregistrează la Storojineţ din Ocolul Berhometelor „38 – toată suma caselor”, însemnând 1 popă, 2 femei sărace, 20 scutelnici ai banului Beldiman şi 15 scutelnici ai lui Andrei Beldiman.

1774: În 1774, Storojineţul avea 35 familii, în 1775, Storojineţ şi Comăreşti aveau, împreună, 1 mazil, 1 popă şi 42 familii de ţărani, numărul familiilor ajungând, în 1784, la 140.

1777: Din 1777, la Storojineţ se stabilise măcar un evreu, Moise Blaukopf, cel care avea să se ocupe cu gestionarea veniturilor de stat din întreaga Bucovina. Nepotul său, fiul lui Fishel Blaukopf, Izchak Josef Blaukopf, născut la Storojineţ, în 14 ianuarie 1858, avea să ajungă adjunctul primarului Cernăuţilor, dr. Alois cavaler von Tabora, între anii 1877 şi 1898.

1786: Biserica Sfântului Gheorghe din Storojineţ, ctitorită în 1786 de familia FLONDOR, se afla, în 1843, când avea 1.358 enoriaşi, sub patronatul lui Nicolai de FLONDOR, paroh fiind Ilie FILIEVICI. În 1876, biserica avea 1.883 enoriaşi, patron bisericesc fiind Georgie de FLONDOR, iar paroh, acelaşi Ilie FIRLIEVICI. În 1907, patroni bisericeşti erau Ioan de FLONDOR şi evreul Samuel OHRENSTEIN, paroh fiind Nicolai FIRLIEVICI, născut în 1850, preot din 1873, paroh din 1884, iar cantor, din 1900, George POJOGA, născut în 1863.

1828: În 1828, s-a stabilit la Storojineţ evreul Markus Anhauch, comerciant din Lvov, al cărui fiu, Salomon Anhauch, a fost primul evreu care a beneficiat de

---

[1514] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 336

dreptul de a avea proprietăţi agricole în Storojineţ, ca urmare a decretului imperial din 2 decembrie 1865.

1858: Din 1858, funcţiona la Storojineţ o şcoală germană de băieţi de 6 clase, una de fete, tot cu 6 clase, fiind deschisă în 1874. În 1893, s-a deschis o şcoală cu 2 clase, iar în 1896, una cu o clasă[1515].

1861: „La anul 1861 mi-a fost dat să văd venind la Storojineţ un soi de oaspeţi straşnici şi neînţeleşi pentru capul meu neştiutor de copil. Era într-o zi frumoasă de vară, cam pe la vreme de toacă, când s-a întâmplat lucrul. Umbla, încă de pe la Duminica Mare, aşa vorba printre oameni că s-ar fi ivit lăcusta în ţară şi ne arăta tata – ţin minte bine – nouă, băieţilor din şcoală, nişte cobiliţe de iarbă, zicându-ne că aşa fel ar fi cam jivinele zburătoare, despre care era vorba. / De era drept sau nu că au venit lăcustele prin Bucovina, pe unde anume au năvălit şi când, asta nu era harnic să spună nimeni. Sârma de telegraf nu se pomenea încă, pe atunci, şi, aşa, ne-am trezit numai deodată cu dânsele prin văzduh. Era, cum v-am spus, după amiază, când, ce să vezi, a început să se arate de după creştetele pădurii mari, din dosul curţilor boiereşti, un fel de colţ de pată pe cer, ce nu semăna de loc a nor, căci era neagră ca iadul şi, când se lăţea, când se ţuguia, tot crescând şi acoperind, din ce în ce tot mai mult, cerul din partea ceea. / Târgoveţii, ieşiţi de prin case, se uitau toţi, cu ochii înspăimântaţi, la întunecimea cerului, de unde venea primejdia şi, ca oile când se bulucesc la un loc, de frică începeau să se adune grămadă, unii pe lângă curtea veche, alţii pe lângă şcoală, cei mai mulţi însă pe lângă biserica leşească de alături, pesemne

---

[1515] SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 33, 1876 p. 68, 1907 p. 150

din pricină că popa lor se apucase să le citească nişte molitve de prilej. Şi se auzea, dintr-o parte şi alta, zbierete de copiii speriaţi şi răcnete de femei apucate de groază, de începuse să ne fie teamă la toţi. / Numai bătrânul boier, care deh, mai văzuse el lucruri de astea, nu şi-a pierdut cumpătul. A dat îndată poruncă la argaţi să adune căpiţe de paie, strujeni, mohor, pleavă şi gunoi uscat şi să le aşeze, din depărtare, în depărtare, pe locul pătrat din mijlocul târgului. Şi, când s-au strâns hăt multe grămezi, ba ce zic, erau girezi, nu şagă, căci se afla tot târgul acum în picioare şi ajuta la cărat, a poruncit să le dea foc la toate deodată. Pe de altă parte, a pus pe străjeri să scoată săcăluşele şi să le încarce ţeapăn şi a împărţit şi praf la bereznicii curţii şi la toţi câţi îi ştia că au vreo puşcă sau câte un pistol pe la casă, tot cu poruncă să nu tragă focuri decât când va da el singur semnul. / Băieţii din şcoală şi copiii de pe la case – nu mai ştiu cine-i va fi îndemnat, dar mă tem, că a fost tot popa leşesc – cărăbăneau, în timpul acela, la căldări, lighene, tigăi de spijă, tăvi şi alte lucruri de casă, ca să sune, la semnul dat în un vătrar sau ciocan într-însele, tot cu scopul că doar, doar vom speria lăcustele. Că frica cea mare era ca nu cumva să încerce gâzele dracului să poposească la noi, căci n-ar fi rămas fir de iarbă, păpuşoi, orz sau secară împrejurul Storojineţului. / Şi, Doamne, frumoasă primire a mai avut lăcusta la noi! Zicea baba Zamfira – o preoteasă bătrână, ce venea pe la mama – că nici la întâlnirea împăratului cu Ţarul muscălesc, la 1821, la Cernăuţi, n-a văzut aşa comedie. Avea dreptate săraca babă, Dumnezeu s-o ierte, că aşa dandana şi poznă mare nici nu cred să se mai fi auzit cândva pe la casă de creştini. Parcă intrase tătarii, să ne robească, nu altceva. / Când a început să se dezlipească

coada norului de lăcuste de marginea pădurii şi am văzut stolul lungăreţ şi gros, aşa, cam pe la mijlocul înălţimii, de unde pătrundea bâzâitura sa surdă şi, nu ştiu cum, straşnică la urechile noastre, numai că s-a apropiat deodată unul din străjeri, cu cangea roş, înfierbântată de cele zece săcăluşe, şi a prins să le descarce, în vreme ce bereznicii şi cu ceilalţi trăgeau din puşti şi pistoale, de se zguduia văzduhul. / Şi a pornit a suna şi clopotul nostru de la şcoală, odată cu cele trei clopote de la biserică şi cu cel de la scăldători, şi s-a ridicat un vuiet de zângănituri de fier şi hârburi, şi strigăte de sute de glasuri, care, odată cu detunăturile săcăluşelor, cu pălălaia şi cu fumul cel gros al girezilor aprinse, se ridica năprasnic la cer, crunt, negru şi straşnic, de credeai că piere lumea. / Aşa mi s-a întipărit ceasul acela fioros în minte, încât n-am să-l uit cât voi trăi. Ştiu că ne apucase pe toţi un fel de turbare şi apoi ca o ameţeală, din care ne-am trezit abia când focul grămezilor de mohor, pleavă şi de paie se prăbuşise demult în cenuşă şi scrum şi nu se mai dedea sus, în cer, nici fum, nici pară… dar nici nu se zărea urmă de lăcuste”[1516].

1864: „În primăvara anului 1864, apa Siretului, blândă şi paşnică de obicei, s-a revărsat, în urma unor ploi neîncetate, într-un chip aşa de înspăimântător peste maluri, încât prefăcuse partea sătească a Storojineţului într-o adevărată mare. Şi înecase lunci, fânaţe, câmpuri cu bucate, parte din gospodării, făcând daună mare la oameni”[1517].

[1516] Grigorozvitza, Em, *Povestea unui târg moldovenesc*, în Loghin, Constantin, *Scriitori bucovineni*, Bucureşti 1924, pp. 258-262

[1517] Grigorozvitza, Em, *Povestea unui târg moldovenesc*, în Loghin, Constantin, *Scriitori bucovineni*, Bucureşti 1924, p. 265

1865: „În anul 1865 n-a picat, de la Paşti, până la Sân-Petru, nici un strop de ploaie. Secase parcă cerul de atâtea ploi, ce s-au fost revărsat în anul trecut, şi sta aşa, fără nori, de se stingea pământul de secetă şi ţarinele de arşiţă. Iar săracele vite, hitionite ca vai de ele, din lipsă de păşune au avut în urmă iarnă groaznică. Nu era fir de nutreţ pe la casele oamenilor, nici fân, nici trifoi, nici strujeni, doar numai paie putrede, rămase din alţi ani, sau rogoz de baltă şi frunzar de cel amar, cules de prin păduri şi pajişti băhnoase. Din pricina asta a şi dat ciuma în bietele dobitoace şi s-au pomenit săracii oameni, la 1866, fără un cap de vită. An straşnic pentru Bucovina întreagă, că, pe lângă toată nevoia, nici nu s-a rodit nimic şi a izbucnit o foamete în ţară care a secerat mii şi mii de vieţi. / Umblau oamenii ca nişte năluci, trăind din buruiene, ciuperci, ciocălăi măcinaţi, vânzând locurile cu câţiva creiţari prăjina şi apucându-se până şi de furtişag, şi de prădăciune, numai ca să-şi lungească bieţii zilele. Atunci au pierit, ţin minte, şi nenorociţii ţigani din Storojineţ (lăutarii lui Ionică Borşan din Dealul Crivei – n . n), de nu rămăsese decât puţinele suflete, care trăiau pe la curtea boierească. / Nenorocirea aceasta şi jalnica împrejurare că partea de sus a moşiei Storojineţului căzuse în mâni străine a pricinuit, apoi, şi o altă pacoste mare. Noul stăpân, un jidov din Galiţia, cu numele Ohrenstein, a adus cu sine fel de fel de litvă leşească şi rusească, aşa numiţii Boici, lucrători la velniţă, care n-au şi zăbovit a împestriţa poporul nostru român cufundat în ticăloşie (în sensul de slăbiciune – n. n.) şi pieire”[1518].

[1518] Grigorozvitza, Em, *Povestea unui târg moldovenesc*, în Loghin, Constantin, *Scriitori bucovineni*, Bucureşti 1924, pp. 268, 269

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Storojineţ – **Storojineţ** (Curte districtuală), Banila Moldovenească pe Siret, Broscăuţi, Budeniţ, Cireş cu Opaiţ, Ciudin cu Neuhütte (coliba nouă), Davideni, Igeşti, Iordănești, Camenca cu Petriceanca, Carapciu pe Siret cu Hatna, Comareşti, Comareşti Camerale cu Althütte (coliba veche), Crasna-Ilschi cu Glashütte (fabrica de sticlă), Cupca, Panca, Pătrăuţi pe Siret, Prisăcăreni, Ropcea, Suceveni sau Pomeşti, Zadova. / **Vaşcăuţi** (Târg) **pe Ceremuş**, Banila rusească pe Ceremuş, Slobozia Banilei, Berbeşti cu Ostra pe Prut, Bobeşti, Ciartoria, Dracineţ, Hliniţa, Căbeşti, Călineşti pe Ceremuş, Carapciu pe Ceremuş, Costeşti, Stăneştii de Sus pe Ceremuş, **Stăneştii de Jos** (tribunal districtual), Vilaucea, Voloca pe Ceremuş, Zamostie, Zeleneu cu Samsonowka, Pleşniţa”[1519].

1888: „Noua biserică din Storojineţ, la a cărei clădire a contribuit mai ales dl. Georgie cav. de Flondor, fu sfinţită într-a 30 Septemvre 1888 de IPSS mitropolitul Dr. Silvestru Morariu. La acest act solemn au fost de faţă mai mulţi oaspeţi şi domni: consilierul consistorial Dionisie cav. de Bejan, consilierul la Curtea de Apel Mihai Piteiu şi brigadirul (general de brigadă) Teodor Seracin”[1520].

1890: Comunitatea evreiască din Storojineţ a ajuns atât de puternică, datorită afacerilor pe care le dezvolta, încât, în 1890, primar al orăşelului a devenit far-

---

[1519] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich*, Wien 1869. pp. 158-161
[1520] REVISTA POLITICĂ, Anul III, nr. 19, 15 octombrie 1888, p. 12

macistul Philipp Fuellenbaum, următorul primar fiind, după mutarea farmacistului la Cernăuţi, avocatul Isidor Katz, sub conducerea lui ajungând Storojineţul să fie recunoscut drept oraş, în 1898, cu prilejul sărbătoririi jubileului de 50 de ani de domnie al împăratului Francisc Josif.

1896: O listă de subscripţie din 16 februarie 1896, în favoarea Societăţii „Şcoala Română”, cuprinde următoarele nume de locuitori ai Storojineţului: medic David SEINFELD, avocat Isidor KATZ, notar Titus de CUPARENCO, consilier c.r. Nicolai BALMOŞ, spiţer FULLENBAUM, Ioachim IEREMICIUC, inspector Ottokar SIKORA, Minodor BENDEVSCHI, Ieronim MALCINSCHI şi Ion ANDRUHOVICI[1521].

1903: În urma alegerii consiliului comunal Storojineţ, în 8 şi 9 august 1903, de către 8 electori români, 2 nemţi şi 20 evrei, în Corpul I au fost aleşi deputaţi: Josel, Cherşcu şi Bercu MAURUBER şi cumnatul lor, Zelig LEISING; în Corpul II: Iţcu, Moşcu şi Chaim WELT, plus socrul lui Iţcu, Zelig SISCHER. Alţi deputaţi comunali: Cherşcu Leiba HERT şi ginerii lui, Haim SOMMER şi Eisig HERMANN, farmacistul FILLENBAUM, Motio VEICH, Jankel DRIMMER, Leiba ZAPPLER, Volf LOEBEL, Herşcu Leiba HERMAN, Ancel Herşcu SOLL, Moşco LINCER, Aron STORPER şi Moşcu PREMINGER, toţi votaţi şi de parohii FILIEWICZ şi Hieronim MALCINSCHI, dar şi de primarul CUCERA. Secretar comunal era TURK[1522].

1904: Un important rol în asigurarea unei prosperităţi sociale armonioase în părţile Storojineţului au avut-

---

[1521] GAZETA BUCOVINEI, Nr. 20/1896, p. 3, 4
[1522] GAZETA BUCOVINEI, Nr. 65/1903, p. 2

o, în deceniile de la cumpăna veacurilor trecute boierii cavaleri de la Prisăcăreni, fraţii Grigorcea, Modest şi George, cei care, printre alte fapte pline de nobleţe, vor pune la dispoziţie, după anul 1904, burse integrale copiilor de ţărani bucovineni dispuşi să urmeze cursurile liceului agricol din Rădăuţi. Unul dintre cei doi fraţi, Modest cavaler de Grigorcea, a înfiinţat, în 1 ianuarie 1893, cea de-a doua, după cea din Gura Humorului, „însoţire districtuală de economie şi credit" din Bucovina, la Storojineţ, instituţie bancară de tip Raiffeisen anterioară cu mai bine de doi ani celei din Cernăuţi, înfiinţată tot de Modest cavaler de Grigorcea, în 4/15 iunie 1895. În 1 martie 1894, când s-a citit raportul primului an de activitate, „însoţirea a sporit atât de iute încât printr'însa s-au trecut, în acest an, peste un milion de florini şi că acum împărtăşeşte părtaşilor săi un câştig de 8 la sută. Pe lângă aceasta, tot prin stăruinţa d-lui Grigorcea, însoţirea a dat din câştigul său 200 fl. Pentru Societatea Doamnelor Române. De am avea şi pe alocurea însoţiri de aceste şi bărbaţi cu inimă pentru popor ca boierul Grigorcea, omul nevoeş mai lesne şi-ar putea prinde nevoile şi nu ne-ar mânca omida cămătarilor, cum ne-a mâncat şi cum ne mai mănâncă"[1523].

1906: „Introduceri noi de comunicaţie. Ministeriul c. r. de comerţ a încuviinţat construirea unei reţele telefonice în Suceava, care, peste scurt timp, va fi legată cu reţelele din Storojineţ şi Cernăuţi, precum şi cu reţelele din Lemberg şi Viena. Avântul ce l-a luat, în timpul din urmă, mijlocul acesta de comunicaţiune, până acuma atât de neglijat, este în mare parte meritul şefului suprem al poştelor din Bucovina, al consilierului aulic

[1523] DEŞTEPTAREA, nr. 6 din 15/27 martie 1894, p. 46

Posch. Şi de astă dată a documentat acest şef că promovarea intereselor comune constituie una din grijile sale principale. De la sosirea sa în ţara noastră, numărul oficiilor poştale, care se activează prin comunele mai mici, sunt aşijderea creaţiunea sa. Dar nu numai pentru sporirea oficiilor grijeşte acest şef, după putinţă, căci pretinde de la aceştia şi cunoaşterea limbii poporului. Se înţelege că acest lucru e greu de săvârşit, deoarece e plină Bucovina de funcţionari poştali străini, care nu cunosc de loc limba poporului. Spre a elimina aceste neajunsuri, a primit dl Posch 14 băeţi români în calitate de impiegaţi poştali; ar fi de dorit dacă şi alţi şefi ar urma acestui exemplu”[1524].

1907: Iar Iancu Flondor, cel care spulberase un alt mit muntenesc, orchestrând înfrângerea şi ieşirea din politică a deputatului George Popovici – cel care şi-a semnat opera poetică cu calamburul T. Robeanu (Te robea, nu? – îşi întreba George Popovici o fostă iubită, când publica primul poem, pe care i-l dedicase cândva), împingându-l, practic, la sinucidere, îi pregătea un destin asemănător şi contelui Francisc de Bellegarde, pe care îl mai sabotase o dată, când, ca să nu piardă pădurea „Laura”, de la Vicov, dobândită în mod fraudulos, „Iancu Flondor zădărnicise legea ce o pregătise contele, în înţelegere cu stăpânirea pentru scăparea pădurilor şi păşunilor de servitute”[1525]. Flondor, care ieşea rar, dar însoţit de „muzicanți, călăreți și steaguri” [1526], din conacul de lângă

1524 *Apărarea Naţională*, Nr. 1, Anul I, Cernăuţi, duminică 7 octombrie stil nou 1906, p. 5

1525 *Revista Politică*, Nr. 6, Anul VI, Suceava, în 20 noiembrie 1910, p. 3

1526 *Revista Politică*, nr. 5, Anul VI, Suceava, în 13 noiembrie 1910, p. 3

Storojineţ, conac înconjurat de slujitori, care s-au stabilit în preajma care, mai târziu, avea să se numească Flondoreni, folosindu-se, ca de atâtea alte ori, „și de o înțelegere cu liderul partidului evreilor din Bucovina, Dr. Straucher” [1527], supărat fiind pe faptul că muntenii „s-au hotărât să treacă şi ei peste voinţa partidului şi a căpitanului Iancu Flondor” [1528], „trădat şi vândut pe contele Bellegarde ca luda pe Hristos” [1529], impunând candidatura lui Stefanelli, care, „unanim proclamat de candidat pentru senatul imperial” la fiecare adunare electorală în parte, organizate la Frasin, Stulpicani, Bucşoaia, Vama, Câmpulung, Fundu Moldovei, Pojorâta etc. „**s-a hotărât a lucra din răsputeri contra candidaturii contelui Bellegarde**”, deşi, peste tot, câte „o ceată mică de Bellegardişti, seduşi prin nişte agitaţiuni condamnabile, au încercat să conturbe adunarea”[1530].

1907: „Mai că nici un district din Bucovina nu e aşa de aglomerat de deputaţi ca districtul Storojineţului. Toţi jonglerii şi naufragiaţii politici îşi iau refugiul în districtul nostru şi-şi dezvoltă aici programele lor, programe care-s unul mai pocit decât celălalt. Candidaţii pentru districtul nostru răsar ca ciupercile, dară nici una dintre aceste candidaturi nu poate fi privită de serioasă. Mare haz între alegători a stârnit candidatura viceprimarului din loc, Ieronim Malcinschi. / Nu ne putem explica motivele care l-au silit pe Malcinschi să candideze şi el.

[1527] Ibidem, p. 2

[1528] *Revista Politică*, Nr. 6, Anul VI, Suceava, în 20 noiembrie 1910, p. 3

[1529] *Revista Politică*, Nr. 26, Anul VII, Suceava, în 23 aprilie 1911, p. 4

[1530] *Apărarea Naţională*, Nr. 21, Anul II, Cernăuţi, joi 21 martie stil nou 1907, p. 2

Malcinschi a anunţat – cui, nu ştim – candidatura sa încă în carnaval şi de aceea ţinem candidatura sa drept şagă de carnaval. Mai circulă prin oraş şi district şi versiunea că Malcinschi voieşte, prin candidatura sa, să fie contra-candidatul vestitului Onciul şi să-i îngreueze, prin aceasta, lupta sa electorală. / Doctorul Onciul a meritat pe deplin să fie combătut la alegerea din districtul Storojineţului, că el s-a arătat foarte nemulţămit mai ales faţă de oraşul nostru. Suntem în poziţie să comunicăm şi publicului cititor modul puţin cavaleresc al doctorului Aurel Onciul cum răsplăteşte el binefacerile. Oraşul Storojineţ, voind a introduce apeductul şi canalizarea în oraş, s-a adresat, la timpul său, cu o petiţie la Dieta Țării, ca să i se acorde un mic ajutor pecuniar. Toţi deputaţii dietali au fost pentru acordarea ajutorului, numai Aurel Onciul, deputatul ales de districtul nostru, a combătut din răsputeri pe colegii săi din dietă şi urmarea a fost că Storojineţul n-a căpătat ajutorul dorit. Să-i fie ruşine lui Onciul, mai ales faţă de contra-candidatul său de odinioară, Nicolai Wassilko, care, măcar că a picat la alegerea din districtul nostru, totuşi a pledat pentru un ajutor bănesc de cel puţin 10.000 coroane pentru oraşul Storojineţ. Ne miră mult cum de cutează Onciul să-şi arate faţa prin oraşul nostru şi să nomineze chiar candidaţi pentru acest district. Nu încape nici o îndoială că Onciul merită să fie aspru pedepsit pentru ingratitudinea sa, nu putem însă concede nicicând ca Malcinschi să fie contrariul lui. N-am avea nimic în contra candidaturii lui Malcinschi, dacă n-am participa şi noi la lupta electorală şi n-am pune şi noi candidatul nostru în districtul Storojineţului. Acoloritul politic al lui Malcinschi nu ne este deplin cunoscut, ori că-i Onciulean, ori că-i român naţional. Candidaţii ce

candidează incognito nu sunt pe placul nostru şi nici nu putem să-i sprijinim. Îl sfătuim deci pe domnul Malcinschi să nu ne bage beţe în roate şi să nu se facă ridicol în faţa lumii. Cu Onciul vom fi noi gata şi n-am dori să avem a ne lupta cu doi contrari. Malcinschi n-are nici pic de auspicii în districtul nostru. Care sunt aderenţii săi, ovreimea din oraş şi acei plugari din jurul oraşului, cărora le e Malcinschi epitrop? Aşteptăm, cu certitudine, că Malcinschi va repăşi de la candidatura sa. / Alt candidat a căruia reuşită e şi mai problematică decât a lui Malcinschi e Chisanovici. Chisanovici se înşeală grozav, dacă crede că tocmai noi, ăştia din Storojineţ, vom alege un deputat care fu lepădat de alte districte. N-am rămas noi numai la atâta, să ne mulţămim cu un naufragiat politic. Avem noi, mila Domnului, candidatul nostru, care simţeşte româneşte şi care va apăra şi promova interesele naţiunii noastre, şi nu ne trebuie candidaţi de pănura lui Chisanovici. Să nu creadă însă lumea că noi numai de aceea-1 combatem pe Chisanovici, pentru că el e învăţător. Nu şi iarăşi nu. Noi îl combatem pentru pasul său greşit, adică pentru aceea că s-a aliat clicei Onciul-Lupu şi a discreditat încrederea ce au avut-o învăţătorii în el. Onciul şi Lupu nu-l vor putea ajuta, va trage la alegere o trântă formidabilă, de nu se va putea arăta în faţa lumii. Districtul Gura-Humora şi Solca l-a tratat după cum i s-a cuvenit, la noi o s-o păţească asemenea. Îl sfătuim şi pe acest cuconaş ca să-şi pună pofta-n cui, să şeadă binişor locului şi să ne dea bună pace. Agenţii democraţilor nu pot reuşi nimic prin districtul nostru. Toţi alegătorii sunt pe partea candidatului nominat de „Apărarea Naţională”, dl consilier Isopescul-Grecul. Dorim să-l vedem pe acest candidat

cât mai curând în jurul nostru şi să-i ascultăm dezvoltarea programului său"[1531].

1908: „Conferinţa învăţătorească districtuală din Sorojineţ. La 1 Iunie al anului jubilar 1908 se adunase educatorii poporului din ţinutul Storojineţului ca, în unire intimă, să ţie sfat asupra chestiilor de şcoală şi de stare. Dară în următoarele să ne întoarcem privirile noastre nu asupra obiectelor fixate de pertractare al acestei conferinţe de două zile, ci asupra omagiilor aduse din partea învăţătorimii patriotice prea iubitului nostru împărat, pe care creionul într-adevăr nu le poate zugrăvi. / În ziua primă, frumos decorata sală de consiliu era deja, la 8 ore dimineaţă, plină de participanţi, aşa că punctualitatea aceasta documentată făcu o impresie plină de satisfacţie asupra înfăţişatului conducător al consiliului şcolar ţinutal, Dr. Korn, cât şi asupra inspectorului şcolar districtual, Ion Nuţu. Un sunet metalic, pricinuit din partea inspectorului şcolar numit, care prezida conferinţa, aduse deodată în odaia de pertractare o tăcere sfântă. Declarând prezidentul conferinţei numite sfatul învăţătoresc deschis, salută în mod cordial pe toţi cei de faţă şi arată apoi, întro oraţiune de o oră, însemnătatea anului jubiliar 1908. El scoase în relief caracterul şi însuşiile personale ale prea adoratului nostru monarh, atinse timpul său de domnie plin de fapte măreţe, determină activitatea sa rodnică desvoltată în favorul şcoalei şi învăţătorilor şi sfârşi cu dorinţa ardendă: „Maiestatea Sa apostolică, prea graţiosul nostru împărat, Francisc Iosif I, şi prea înalta casă împărătească să trăiească mulţi, mulţi ani!". Conducătorul sfătuirii nici nu fini bine şi strigătele asurzitoare de „Să

[1531] *Apărarea Naţională*, Nr. 24, Anul II, duminică 31 martie stil nou 1907, pp. 1, 2

trăiască!“ resunau din toate părţile, iară în urma acestora se întonă imnul poporal austriac, cu mare însufleţire, în limba română şi germană. / După aceea, îl salută conducătorul conferinţei, Ion Nuţu, pe prezidentul consiliului şcolar discrictual şi-l rugă, totodată, să binevoiască a înainta serbarea omagială de loialitate chiar până la treptele prea înaltului tron şi să binevoiască a le recomanda concluziile luate de către conferinţă forurilor competente, spre realizare. Într-un răspuns aplaudat, mulţămi el pentru salutul cordial, persecutat de strigăte de „Bravo!“ şi declară că el va stărui din resputeri să corespundă dorinţei aduse înaintea sa. Apoi primi, pe calea de urgenţă, cuvîntul învăţătorul Dimitrie Rusceac, care aşternuse conferinţei următoarele: Cu privire la expunerile prea nimerite ale domnului inspector şcolar ţinutal, cerusem cuvîntul, ca să propun următorele. Acu se împlinesc 60 de ani de când prea luminatul nostru împărat se suise pe tronul monarhiei austro-ungare. Peste tot locul, vra să zică şi în comuna cea mai depărtată a iubitei noastre patrii, se zoresc supuşii credincioşi ca să-i aducă omagiile lor prea iubitului şi încărunţitului monarh, care de 60 de ani domneşte, spre binele şi norocul popoarelor sale. Şi noi, învăţătorii din districtul Storojineţului, vroim a lua partea la generala serbare jubiliară, ca să dăm expresie şi prin aceasta simţurilor noastre excelente de „credinţă“ , „dragoste“ şi „mulţumită“, care ne însufleţesc pentru prea bunul nostru împărat. Şi noi vroim să sărbătorim jubileul de 60 de ani de domnie al împăratului nostru, pe care noi, învăţătorii, întotdeauna îl adorăm ca protector şi sprijinitor al şcoalelor poporale şi al învăţătorilor. Ca să-l sărbătorim corespunzător pe prea iubitul nostru împărat, care în realitate e ceea ce prezice o inscripţie de pe tabla

de pompă, aşezată deasupra intrării în camera de tron din palatul imperial, în următoarele cuvinte „Der habsburgslothringische Schatz“, propun aranjarea unei festivităţi jubiliare cu programul următor: Participarea la un tedeum festiv, care să se celebreze la 2 Iunie în toate casele dumnezeeşti din Storojineţ şi 2: ţinerea unei şedinţe festive alăturate în sala de conferinţă. / Propunerea aceasta se primi unanim, fără dezbateri, sub strigăte vii de „Bravo!“ . / Apoi se anunţă la cuvânt învăţătorul Emis Kostoris, care se îndreptase către conferinţă cu rugămintea ca aceasta să eternizeze anul jubiliar 1908 prin un act de binefacere, în folosul „copilului“. El propune învăţătorimii din districtul amintit ca să intre corporativ, ca membru fondator, cu suma de 500 coroane în societatea înfiinţată în Storojineţ, care are de scop întemeierea unui „azil pentru copii“. După ce se primeşte şi propunerea aceasta unanim, trece conducătorul conferinţei la rezolvarea ordinii de zi al acestei sfătuiri învăţătoreşti. / A doua zi, dimineaţă, adică în 2 Iunie, se strânse învăţătorimea ambelor grupe, adică grupa româno-germană şi ruteană, în sala festivă, frumos împodobită, unde droaia de flori ce încunjura icoana împăratului împrăştia un miros plăcut. Şi din partea regimului veni căpitanul (prefectul, adică – n. n.), Dr. Robert Korn şi comisarul districtual, Dr. Karl Trusa. Îmbrăcaţi în straie sărbătoreşti, merse învăţătorimea întreagă a districtului numit, fiind însosiţi de personalităţile amintite, în corpore, de-a rândul, în toate casele dumnezeieşti, unde înălţară rugi fierbinţi întru sănătatea prea luminatului nostru împărat. Apoi veniră la un loc toţi învăţătorii, cu ambii inspectori, Nuţu şi Rongusz, venerabila preoţime din oraşul Storojineţ, cât şi reprezentanţii regimului, în sala festivă. /

Inspectorul şcolar ţinutal deschise şedinţă festivă şi acordă cuvântul oratorilor George de Popescul, Ioan Koszka şi Karl Laufersweiler, care, în cuvântările lor festive, ţinute în limbile ţării şi viu aplaudate, se ocupară cu faptele împăratului nostru. După fiecare oraţiune, se cânta, în limba respectivă, imnul poporal austriac. După aceea, citi conducătorul şedinţei o telegramă de omagiu, propusă de învăţătorul Rusceac, care avu următorul cuprins: „Membrii conferinţei învăţătoreşti districtuale, ce se ţine în Storojineţ, adunaţi azi la o şedinţă festivă, aduc, cu ocazia jubileului de 60 de ani de domnie al Maiestăţii Voastre cesaro-regeşti şi apostolice, în supunere nemărginită simţurile de dragoste copilărească şi de fidelitate neschimbată”. / În urma depeşei aceasteia, care fu imediat expediată către cabinetul Maiestăţii Sale împăratului, răsună imnul românesc „Cântecul jubiliar“ , care formă totodată şi finea festivităţii de dimineaţă. / Seara, aranjase învăţătorimea numită o serată festivă, împreunată cu dans, la care participase toată învăţătorimea, venerabila preoţime din oraşul Storojineţ, apoi căpitanul districtual, inspectorii şcolari districtuali şi multe alte personalităţi din loc. O adiere de eutuziazm se observă prin sala festiv decorată, iară semnul caracteristic al petrecerii era dispoziţiunea sărbătorească. Pretutindeni vedeau feţe vesele, care manifestau în destul aderenţa ce o posedeau pentru ziua Terpsichora”[1532].

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Storojineţ** (**Storozynetz**), **târg**, situat pe ambele maluri ale râului Siret, ocupă o suprafaţă de 18,32 kmp şi are o populaţie de 5.674 de locuitori, dintre care aproape 3.000

[1532] *Apărarea Naţională*, Nr. 39, Anul III, duminică 14 iunie stil nou 1907, p. 2

români, ce sunt de religie ortodoxă. Restul sunt ruteni şi poloni, pripăşiţi acolo încă de la unirea Bucovinei cu Galiţia, apoi mulţi evrei şi câţiva colonişti germani, veniţi de dată mai recentă. Locuitorii ruteni sunt de confesiune greco-catolică şi numai polonii şi germanii romano-catolici, având câte o biserică aparte. Româniii au două biserici, şi anume una mare, în mijlocul târgului, cu hramul „Sfântul Gheorghe”, şi alta mică, mai veche, care se află în partea vetrei fostului sat, având hramul „Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavril”. Storojineţul este sediul unul căpitan (prefect) şi al judecătoriei ocolului Storojineţ, având, pe lângă obişnuitele oficii administrative districtuale, şi un inspectorat silvic, post de jandarmi, oficiu metric, poştă şi telegraf. Ca instituţiuni culturale are o şcoală de băieţi şi una de fete, cu câte 6 clase (deci, cu câte 180 şcolari – n. n.), o şcoală filială, în partea satului vechi, şi o şcoală specială de împletit. În Storojineţ se întrunesc 5 căi de comunicaţie, din care una îşi are podul său peste Siret; tot aci e şi o staţiune a liniei locale ferate Hliboca-Berhomet. Storojineţul avea, între anii 1860 şi 1870, şi un stabiliment de băi foarte frecventat, mai ales pentru situaţiunea favorabilă climaterică, şi în urmă şi o fabrică de berce căutată. Actualmente industria mare se reduce la 2 fabrici de spirt, 2 de tăbăcărie, câteva mori de măcinat şi ferestraie de scânduri. Localitatea Storojineţ e relativ foarte veche, căci o găsim pomenită într-un uric din anul 1448, prin care Roman Vodă dăruieşte satul cu acest nume unui oarecare Petre Tomin. Pe la 1176, satul Storojineţ era proprietatea mazilului Tudorachi Sorocea-nu. Până în anul 1847, Storojineţul, ca moşie, forma o proprietate din cele mai vaste şi frumoase, aparţinând boierului Niculai Flondor, care a lăsat-o apoi moştenire,

pe jumătate, fiului său Gheorghe, după ce dăduse altă jumătate, şi anume partea dinspre Panca, fiicei sale, Eufrosina, măritată după marele boier patriot Gheorghe Hurmuzaki. Această din urmă parte a trecut, apoi, în posesiunea familiei evreieşti Ohrenstein, iar restul proprietăţii din jurul comunei (numită Munteni) a rămas în stăpânirea familiei Flondor, cu toate drepturile de patronat local. Deasupra Storojineţului, lângă drumul ce duce spre Cernuăuţi, se afla, până în anii 1866, o colonie numeroasă de ţigani, Criva, constituită din foşti robi boiereşti şi fugari, ce exercitau meseria de lăutari şi lingurari. Decimaţi prin foametea şi holera de la 1866, ei au dispărut aproape cu totul, făcând loc populaţiunei slave, venită în localitate din părţile Galiţiei. Posedă 2.342 hectare pământ arabil, 814 hectare fânaţuri, 23 hectare grădini, 308 hectare imaşuri, 2.096 hectare pădure. Se găsesc 338 cai, 449 vite cornute, 560 porci, 176 stupi. **Storojineţ-Munteni**, moşie cu administraţie specială, districtul Storojineţ. Suprafaţa: 28,84 kmp; populaţia: 231 locuitori, în majoritate ruteni şi izraeliţi, restul români şi poloni; religiile greco-orientală, mozaică, greco-catolică, romano-catolică. / **Storojineţ-Ohrenştein**, moşie cu administraţie specială, districtul Storojineţ. Suprafaţa: 16,77 kmp; populaţia: 55 locuitori, în majoritate izraeliţi”[1533].

1909: Adunând „cântece populare româneşti din Bucovina”, care aveau să vadă lumina tiparului sub semnătura nemeritată a lui Mattias Friedwagner[1534], în 1940,

---

[1533] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, pp. 205, 206

[1534] MATTHIAS FRIEDWAGNER, *Rumanische Volkslieder aus der Bukowina*, Konrad Triltsch Verlag Wurzburg, 1940

Alexandru VOEVIDCA a cules folclor şi de la Frosina a lui Vasile CONDRIUC (17 ani în 1909), Vasile ISPAS (cântăreţ lăutăresc, 41 ani în 1909) şi Măriuţa a lui Mihalache BLED (19 ani în 1909) din Storojineţ.

1910, 13 noiembrie: „Cauzele depunerii mandatului pentru Camera Deputaților din Viena de către contele Bellegarde ar fi fost, conform „Revistei Politice”[1535], faptul că s-ar fi „îngrețoșat de ticăloțiile multe ce le-a văzut în jurul său”, atunci când „la politicienii noștri a aflat neîncredere, pizmă și dușmănie”, manifestate prin trădări („ca Iuda pe Christos, numai să-i poată lua locul”) din partea consilierului de tribunal, Dr. Romul Reuț, ba chiar „însuși căpitanul partidului nostru românesc, dl Iancu Flondor, seamănă că s-a pus în fruntea gheșeftarilor, cărora, din diferite cauze, le dă sprijin, pângărindu-și numele său bun. De altfel, cum ne-am putea explica faptul că a binevoit să iasă și dumnealui, o dată, din curtea lui de la Storojineț, fără muzicanți, călăreți și steaguri, pentru a se scoborî în mijlocul muntenilor noștri, la Câmpulung, unde a vorbit plin de dușmănie neadevăruri împotriva contelui, a amenințat, ca totdeauna, că, dacă nu i se vor supune toți și nu-l vor alege pe consilierul Reuț deputat, va depune conducerea partidului?”. / Înlăturarea brutală a contelui Francisc de Bellegarde din viața politică românească a însemnat, deci, o imixtiune a lui Iancu Flondor în activitatea „comitetului național districtual, din care nu face parte. El a jucat, în adunarea aceasta, ca mulți alți nechemați, bunăoară judecătorul Zacharowski, rolul de agitator al consilierului Reuț și a smomit pe cei slabi de înger și fără de curaj să apuce pe o

[1535] *Revista Politică*, nr. 5, Anul VI, Suceava, în 13 noiembrie 1910, p. 1

cale greșită”. / Datorită acestei rupturi, Flondor a avut de pierdut, pentru că, în fond, după alungarea istoricului George Popovici (T. Robeanu, ca poet) – tot în districtul electoral Vatra Dornei - Câmpulung, și tot de el provocată, pentru că „îi lua fața”, l-a determinat și pe Bellegarde să se vindece de românism. „Dacă contele Bellegarde nu este amic al poporului și nu a lucrat și jertfit destul pentru popor, arate-ne dl Iancu cav. de Flondor, șeful Partidului Național din Bucovina, ce a lucrat și jertfit el pentru nația sa!”[1536]. Și cum nu existau „jertfiri” și din partea marelui boier bucovinean, concluzia s-a impus cu brutalitate: „Așa un domn nu merită să fie capul poporului român din Bucovina”. / Conform revistei sucevene a Dr. Matei Lupu, Iancu Flondor s-ar fi folosit, în acest complot împotriva notorietății contelui Bellegarde, și de o înțelegere cu liderul partidului evreilor din Bucovina, Dr. Straucher, care ar fi „dat poruncă la toți evreii alegători din districtul electoral Vatra Dornei – Câmpulung să glăsuiască, la alegere, pentru dl consilier Reuț”. / În timpul acesta, „într-un local de bere din Cernăuți, pe strada Cuciurul Mare, mi se pare că în casa dlui G. Vistec, câțiva bărbați, în frunte cu domnii Florea Lupu (cumnatul lui Aurel Onciul – n. n.) și Aurel Onciul (plus fratele lui, Titus – n. n.), și-au înjghebat societatea politică „Unirea” (penibilă lozincă pentru niște antiunioniști acerbi – n. n.), care avea de scop dezrobirea poporului țărănesc de sub *robia politică a popilor și boierilor*”[1537], iar Iancu Flondor, fost „deputat în camera provincială, pe timpul nefastei ere Bourguinon”[1538], „s-a

[1536] Ibidem, p. 2
[1537] Ibidem, p. 2, final
[1538] Ibidem, p. 4

înspăimântat... de societatea în care a intrat” și „s-a retras... de la conducerea partidului, ca să strice cuibul infectat, în care a fost tras mai mult cu de-a sila”[1539].

1912: Patroni şi patronat în biserica ortodoxă din Bucovina. Din cei 92 patroni români, sunt 76 patroni în câte o parohie, 10 patroni în câte 2 parohii şi 6 patroni în câte 3 parohii. Aceştia din urmă sunt : Gheorghe baron Vasilco (Ceremuş), Constantin şi Ioan de Baloşescu (Storojineţ), Dimitrie cav. de Niculiţă-Popovici (Suceava), comuna Volcineţ, şi Centrala română. Cei mai numeroşi români se află în protopresbiteratul (aş putea zice judeţul) Storojineţului, citadela nobilimii noastre. Aci aflăm familii ca: Flondor, Goian, Grigorcea, Hurmuzachi, Stârcea, Vasilco etc., care au jucat şi joacă şi astăzi un rol preponderent în mişcarea noastră politică şi naţională. Cred însă că nu greşesc, dacă afirm că o bună parte dintre patronii români o formează mazilii şi răzeşii; aşa vedem la Ceremuş, Coţmani, Nistru şi, întru câtva, Storojineţ şi Siret”[1540].

1912: „Asociația învățătorilor și învățătoarelor din districtul Storojineț invită la serata literar, muzical, declamatorie, împreunată cu dans, care se va aranja sâmbătă, la 1 iunie stil nou 1912, în sala Primăriei din Storojineț. Intrarea: 3 coroane de persoană; pentru o persoană în familie: 2 coroane. Președinte de onoare: Dr. Constantin Isopescul de Grecul, deputat în dietă și parlament, profesor universitar etc. Pentru comitetul Aso-

---

[1539] Ibidem, p. 5

[1540] Dugan, Ilie, *Patroni şi patronat în biserica ortodoxă din Bucovina. Date şi reflexii*, în *Românul*, Nr. 98, Anul II, Arad, joi 3/16 mai 1912, pp. 8, 9

ciației: D. Mitrofanovici, președinte; I. Gherman, secretar”[1541].

1914: În octombrie 1914, „mahalaua din Storojineţ, în care locuiesc numai Români, a fost prădată şi în parte mistuită prin foc de Ruşi”[1542]. Evreii din Storojineţ au avut de suferit şi în perioada primului război, dar şi în cea a următorului măcel planetar. După ocuparea nordului Bucovinei de către armatele sovietice, mulţi evrei din Storojineţ, fiind consideraţi exploatatori ai clasei muncitoare, au fost arestaţi şi deportaţi, în 13 iunie 1941, în Siberia.

1918: „În vara anului 1918 (eram inspector şcolar districtual în Storojineţ), spre surprinderea mea, am aflat că Iancu Flondor stă sub cea mai strictă supraveghere poliţienească. L-am vizitat şi i-am comunicat confidenţial situaţia în care se găseşte, lucru care l-a impresionat foarte neplăcut, întrerupând orice contact cu lumea din afară… / Pe la începutul lui octombrie, au sosit la Storojineţ decedatul Sava Muntean şi Mitrofanovici, fiul directorului şcolar din Cupca, ambii ofiţeri în armata austriacă, comunicându-mi intenţia de a trece cu orice preţ la Iaşi. Nefiind posibilă o convorbire în Storojineţ ne-am dat întâlnire la directorul şcolar Mitrofanovici din Cupca. Aici le-am dat informaţiunile de care dispuneam şi am nominalizat persoanele de absolută încredere din Tereblecea şi Stăneşti pe Siret, pe unde trebuia aceşti doi să treacă frontiera fără incident, ceea ce s-a şi întâmplat. După vreo săptămână, am avut de furcă cu directorul şcolar Mitrofanovici, care cerea de la mine, cu toată

[1541] *Gazeta Mazililor și Răzeșilor Bucovineni*, Nr. 4, Anul II, 1 iunie 1912, p. 62

[1542] VIAŢA NOUĂ, Anul III, nr. 146, 1 noiembrie 1914, p. 4

insistenţa, informaţiuni despre fiul său; ajunsesem într-o situaţie penibilă. / A venit vestea despre prăbuşire, frământările au început, pleava a început să-şi arete colţii. Iancu Flondor plecase la Cernăuţi, se încerca şi un jaf la moşia lui. Am făcut apel la intelectuali şi oameni mai de seamă, împreună cu judecătorul Gheorghe Jemna formând o gardă naţională, care a stăvilit întru câtva excesele. Am fost informat că s-a hotărât ridicarea românilor mai de seamă de către legionarii ucraineni. Trebuia să ne păzim. Ziua activam pentru susţinerea ordinii şi alte chestiuni impuse de împrejurări, noaptea făceam naveta între Storojineţ şi Cernăuţi, informând pe Iancu Flondor despre cele ce se petrec la Storojineţ. / Legionarii ucraineni, în număr de 7, pe care i-am întâlnit, într-o noapte, plecând spre Storojineţ, pe când eu plecam spre Cernăuţi, nu şi-au îndeplinit misiunea, pentru că se zvonise că trupele române se apropie. Acest zvon, care din timp a fost intenţionat răspândit, ne-a scăpat de multe neplăceri. / Între timp, se formase şi consiliul naţional al Unirii, al cărui membru am fost. / La Rădăuţi au început să sosească trupele române, am aşteptat cu înfrigurare sosirea lor şi la Storojineţ, atât din punctul de vedere al Unirii, cât şi al siguranţei, căci situaţia neclară în care ne găseam ne exasperase cu desăvârşire. / Într-o zi am fost chemat la telefon de către comandamentul armatei române din Rădăuţi, comunicându-mi-se că în Hliboca (Adâncata) se găseşte un tren, cu un detaşament, care intenţionează să plece spre Storojineţ, însă nu are informaţiuni despre situaţia de acolo. Am răspuns că detaşamentul poate pleca spre Storojineţ fără grijă. / Am fost pus în legătură cu detaşamentul din Hliboca, care mi-a cerut ca o delegaţie să vină până la Hliboca, care va avea însărcinarea să intre

în fruntea detaşamentului. La Storojineţ, cerându-mi-se garanţii de siguranţă, am răspuns că n-am mijloace de transport şi am cerut să se detaşeze maşina de la tren şi s-o expedieze la Storojineţ. Cu această maşină ne vom înapoia la Hliboca. A sosit maşina, însă nimeni, afară de mine, n-a plecat în întimpinare. Vestea despre sosirea armatei s-a răspândit. / În tren, am dat informaţiunile necesare şi garanţia personală că detaşamentul poate să intre în Storojineţ fără orice pericol. Pe la orele 9, noaptea, am sosit cu detaşamentul în Storojineţ, o noapte îngrozitor de întunecoasă. Am descins din tren şi detaşamentul, cu steagul tricolor în frunte, a parcurs străzile principale ale Storojineţului. Obloanele şi storurile erau lăsate în jos, nici o suflare de om pe stradă. Cu mare greutate am determinat pe proprietarul unui restaurant să deschidă prăvălia, spre a găzdui pe ofiţeri. Am înştiinţat pe vreo câţiva români despre sosirea acestui detaşament, însă, afară de dl Gheorghe Jemna, n-a sosit nimeni. După încartiruirea detaşamentului, ne-am despărţit"[1543].

1918: Prin hotărârea cu nr. 3, din 12 Noembrie 1918, „Către poporul român", semnată de Președintele Consiliului național, Dr. Iancu Flondor, și de secretarul Dr. Radu Sbiera, fiul lui I. G. Sbiera, autorul celei mai bune gramatici a limbii latine, dar un poet atât de mediocru, încât l-a dezamăgit chiar și pe temeinicul său prieten, Sextil Pușcariu, spune că bucovinenii au hotărât „să stăpânească singuri țara lor Bucovina", se proclama starea de asediu „asupra ținutului Cernăuți, asupra tot nordului Bucovinei, de pa Prut, până la Nistru, precum și asupra districtelor Vijnița, Vășcăuți, Siret, Rădăuți și

[1543] Clain, Corneliu, *Amintiri din anul 1918*, în Nistor, Ion I., *Amintiri răzleţe din timpul Unirii*, Cernăuţi 1938, pp. 86-89

Storojineț. / Toți locuitorii sunt provocați să predea Comandamentelor de jandarmerie celor mai apropiate, până în decurs de 24 ore de la publicarea acestei hotărâri, toate armele și munițiile aflătoare la ei. / Contravențiuni față de acest ordin se vor pedepsi în modul cel mai aspru, conform legii marțiale”[1544].

1919, septembrie 10**: Decretul de confirmare a autorităţilor judecătoreşti**. Începând cu 1 septembrie 1919, se confirmă „la autorităţile judecătoreşti din Bucovina, următoarele persoane[1545]: **La judecătoria Storojineţ** – **Sbiera Ion**, judecător de district cu rangul VIII; **Lichtenfeld Emanoil**, judecător de district cu rangul VIII; **Jemna George**, judecător la judecătoria Storojineţ, judecător de district cu rangul VIII; **Eipert Peter**, judecător la judecătoria Storojineţ, judecător de district cu rangul VIII; **Förster Sigmund**, consilier la judecătoria Storojineţ, consilier de tribunal cu rangul VII, era promovat la Judecătoria Cernăuţi;

1919: Comisiunea agrară de ocol Storojineţ: Preşedinte: **Ion Sbiera**, consilier de tribunal şi şef al ocolului judecătoresc Storojineţ. / Locţiitor: **Gheorghe Jemna**, judecător districtual, Storojineţ. / Reprezentant al Administraţiei: **Isidor Manescu**, consilier superior administrativ, Storojineţ. / Locţiitor: **Dr. Frederic Kuczynski**, secretar administrativ, Storojineţ. / Reprezentant al Băncii regionale: **Vasile Ungurean**, avocat, Storojineţ. / Locţiitor: **Ion Gherman**, învăţător superior, Budeniţ. / Expert agricol; **Orest Prelici**, referent agricol, Storojineţ.

[1544] *Monitorul Bucovinei*, Apare după trebuinţă, Cernăuţi, în 19 noiembrie nou 1918

[1545] *Monitorul Bucovinei*, Anul 1919, Cernăuţi, în 10 Septembrie nou, Fascicula 63, pp. 1-4

/ Locţiitor: **Ilie Vasca**, agricultor, Pătrăuţii pe Siret. / Reprezentant al proprietarilor expropriaţi: **Isidor Janoş**, proprietar mare, Panca. / Locţiitor: **Gheorghe Medveţchi**, proprietar mare, Bobeşti. / Inginer hotarnic: **Adrian Onciul**, inginer civil, Storojineţ. / Locţiitor: **Max Weissel**, inginer hotarnic de stat, Storojineţ. / Reprezentanţi ai ţăranilor: **Andrei Carp**, agricultor, Iordăneşti; **Ion Ungurean**, agricultor, Suceveni. / Locţiitori: **Nicolai Tomiuc**, agricultor, Storojineţ; **Procopie Lunguliac**, agricultor, Ropcea[1546].

1919: Prin deciziunea ministerială nr. 1593/1919, semnată, în numele lui Ion Nistor, de Iorgu Toma, erau numiţi în „Comisiunea de apel pentru evaluarea taxei de cărşmărit" pe anul în curs, cârciumarii cu faimă ai Bucovinei. La Storojineţ activau, cu succes, **Moses Hausknecht** şi **Moses Gottlieb**, dar şi marele proprietar din Prisăcăreni, Dr. Radu Grigorcea, care avea propriile lui crâşme, comisarul superior al gărzii financiare din Storojineţ Klemens Rudnicki, inginerul Adrian Onciul, administratorul de percepţie Berl Herbst, agronomul Teodor Kozma din Storojineţ şi primarul Pătrăuţilor pe Siret Ilie Stefuriac[1547].

1921: „Potrivit dispoziţiunilor art. 12 şi 23 din regulamentul pentru Congresul bisericesc ortodox român al Arhidiecezei Bucovinei, convocat, prin înaltul Decret Regal Nr. 2513 din 17 Iunie 1921, pe ziua de 3 Octombrie, la Cernăuţi, se publică următoarea listă a patronilor bisericeşti particulari, de lege drept credincioasă răsări-

---

[1546] *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

[1547] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 69, Cernăuţi, în 3 octombrie nou 1919, pp. 1-3

teană, îndreptăţiţi la alegerea de 6 reprezentanţi pentru acest Congres: **Flondor Iancu Dr.**, Storojineţ, (Storojineţ, Broscăuţii-Vechi); **Goian Dimitrie cav. de**, Storojineţ (Jadova)"[1548].

1922: „Având în vedere concursurile publicate, cererile prezentate şi propunerile făcute de revizorate, Consiliul şcolar al ţării a făcut, în şedinţa din 27 Martie 1922, sub preşedinţia domnului Director general delegat al învăţământului din Bucovina, următoarele numiri, pe ziua de 1 Aprilie 1922 – **b)**. în calitate de învăţători definitivi şi învăţătoare definitive: **Vasilca Hoinic** la Storojineţ – şcoala de fete, **Iustin Cârdeiu** la Storojineţ"[1549].

1922: „În aprilie 1922, Primăria oraşului Storojineş a contractat pe la consumatorii de lumină electrică ai acestui oraş un împrumut forţat în sumă de 150.000 lei pentru repararea maşinilor uzinei electrice şi s-a obligat în scris să restituie sumele împrumutate, în rate anuale, şi anume de 10 % la finele anului 1922 şi câte 30 % la finele anilor 1923, 1924 şi 1925"[1550].

1931: „Viața sportivă. Se poate vorbi la noi, în Storojineț, de sport exact la fel ca şi de o viaţă culturală, care excelează prin... absență. Afară de câţiva „pioneri" ai sportului, care sunt paraţi pentru orice sacrificiu, pe care însă, din lipsă de mijloace, nu-l pot face, publicul care ar trebui să încurajeze inițiativele şi să-şi dea obolul cel puțin interesându-se de mişcarea sportivă, lipseşte.

[1548] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuţi 21 iulie nou 1921, pp. 64-66
[1549] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 8, Cernăuţi 21 aprilie 1922, p. 41
[1550] *Curierul Provincial Bucovinean*, No. 3, Storojineţ, 8 noiembrie 1931, p. 4

„Sport?... nu mă ocup cu astfel de fleacuri?”, cam asta e parola *en vogue*, la noi. / Sportul storojinețenilor constă cam în următoarele: vara, băi pe la Siret, excursii sentimentale prin luncile Siretului sau prin pădurile Crivei şi apoi tradiţionala primblare, de la redacţia noastră, până la grădina publică, unde se mai întâmplă de fac câte o pauză, respirând splendidul aer, cu miresme plăcute, aduse de vreo adiere de vânt de pe la cojocăriile şi tăbăcăriile din vecinătate. Iarna, pe la patinaj, întâlneşti domnişoare ce ...vânează partide strălucite şi doamne cărora li s-a urât cu monotonia vieţii conjugale. Sperăm însă că interesul pentru adevăratul sport, deocamdată trandafiriu, va înverzi, va înflori şi va... creşte. Incontestabil că sportul cel mai practicat de la noi e fotbalul, care, după ce a trecut printr-o criză gravă, pare a se fi stabilizat acuma. Patru cluburi sportive, neînscrise în nici o organizaţie oficială, au cadrele deschise pentru amatori. În ordinea unui clasament neoficial, ele sunt: „Iancu Flondor”, „Macabi”, „T. I. M. P.” şi „Hasmonea”, ultimul recent reapărut, pentru a-şi serba jubileul de... un sfert de veac de existentă. / O veche doleanţă a tuturor cluburilor este înscrierea în federaţie, astfel că acţiunea conducătorilor clubului campion (neoficial) de a se înscrie în federaţie va fi binevenită tuturora. / Am vorbi şi de alte sporturi, dar, din lipsa lor, ne resemnăm și aşteptăm surprizele viitorului. Cluburilor sportive storojinețene, precum şi celor din provincie, care şi ele au de satisfăcut aceleaşi deziderate, le făgăduim tot sprijinul foii noastre. Mai rugăm pe amatorii sportivi din centrele provinciale să ne trimită la redacţie corespondențe obiective, tratând chestiunile sportive de prin centrele lor”[1551].

[1551] *Curierul Provincial Bucovinean*, No. 2, 1 noiembrie 1931, p. 3

1941: În 4 iulie 1941, când unităţi ale armatei române au intrat în Storojineţ, 200 evrei au fost împuşcaţi în următoarele două zile, iar 4.000 evrei au fost înghesuiţi în două şcoli, timp în care casele lor au fost jefuite. Primarul oraşului, Petru Bruja, a demisionat, în semn de protest, iar în locul său a fost numit primar Dimitrie Rusu, care, împreună cu viceprimarul Ştefan Tomovici, a organizat un ghetou, care includea străzile Grădiniţei, Ieronim, Malcinschi şi Lumea Nouă. În această lume vrăjmaşă, nebună, au manifestat atitudini omeneşti faţă de evrei Şerban Flondor, colonelul Bârzescu, comandat al Legiunii de jandarmi, şi Isidor Palade, secretarul primăriei din Storojineţ. Din păcate, umanitarismul lor nu a fost suficient, evreii fiind încolonaţi, zilnic, în ordine alfabetică, şi duşi, prin Iedineţ din ţinutul Hotinului spre lagărele din Transnistria, de unde puţini s-au mai întors.

1943: „Se numesc cu titlul definitiv, pe ziua de 1 septembrie 1943[1552], următorii învăţători şi învăţătoare: **Popescu Victoria**, comuna **Storojineţ**, Maidan, jud. Storojineţ, media 8,08”.

STRAHOEŞTI

(lângă Prigorceni, Vaslui).

1618, ianuarie 30: Întărit de Radul voievod lui Petre Cehan vătag, care cumpără, cu 200 taleri de argint, de la Lupul Stroici logofătul, „din uric ce l-a avut tatăl său de la Petru vodă, o selişte, anume **Strahoeştii**, pe apa

[1552] *Monitorul Oficial*, Nr. 71, 24 martie 1944, pp. 2549-2552

Vasluiului, în sus de târg”; / de la fraţii Vasilie, Stratul şi Costanda, pentru 200 ughi de aur, „jumătate de sat **Mărăţeei**, pe apa Vasluiului, din uric de la Bogdan voievod, fiul lui Alexandru (Lăpuşneanu) voievod”[1553].

1623, februarie 28: Menţionat de Ştefan Tomşa voievod, atunci când întăreşte moşia lui Sacotă medelnicer, care primeşte uric pentru „un sat, anume Prigorceni, ce este în ţinutul Vasluiului, pe pârâul Sărata, cu iazuri şi cu loc de moară pe acel pârâu. Ci acel sat a fost a lui Ionaşco Bolea, vornic de gloată, şi la pierdut în hiclenie, când s-a ridicat cu Constantin voievod şi cu alţi pribegi ca şi el şi cu mulţime de leşi şi de cazaci asupra domniei mele şi asupra ţării domniei mele şi mare război au făcut cu domnia mea, la râul Jijia… Iar hotarul merge din dealul Vasluiului şi trece pârâul Sărata şi ajunge până la Glod; iar din sus iarăşi ajunge la hotarul dinspre Lăneşti, iar din jos, până la hotarul **Strahoeştilor**”[1554].

STRAHOTIN

(între Strahotin şi Jijia, lângă Dângeni, Botoşani).

Întărit, după **2 iulie 1398**, de Iuga Voievod lui „pan Braia… Iar hotarul să fie mai sus, pe Strahotin, în sus pe Jijia, la Movila Vulturului, şi de acolo, de-a curmezişul, pe drumul Strahotinului, de la pan Costea, pe

[1553] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 253-258

[1554] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 18, pp. 21-24

marginea Strahotinului, drept pe coasta dealului, şi de acolo, de-a curmezişul peste Jijia, pe drum, la Dealul Mare, pe drumul acela până la Movila Vulturului. Acesta îi este tot hotarul”[1555].

1902: „**Strahotin**, sat în judeţul Botoşani, plasa Jijia, pe dreapta Jijiei, la poalele dealului cu acelaşi nume, în partea de sud-vest a comunei Dângeni. Are o suprafaţă de 991 hectare, cu o populaţie de 40 familii sau 205 suflete. Vite: 22 cai, 254 boi şi vaci, 71 porci şi 417 oi”[1556].

STRAJA

(comuna Tarcău, Neamţ).

1638, august 28: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Gheorghe Boţi, să meargă la mănăstirea Pângăraţi „şi să lepezi cel stâlp de piatră, ce este dinspre **Straje**, că m-am milostivit domnia mea şi am dat acel loc tot să fie al sfintei mănăstiri a Pângăraţilor”[1557].

1902: „**Straja**, sat în judeţul Neamţ, plasa Piatra-Muntele, comuna Pângăraţi, situat pe stânga râului Bis-

---

[1555] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 8, pp. 10, 11

[1556] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 477

[1557] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 448, p. 425

triţa, Are o populaţie de 299 locuitori, care se ocupă cu agricultura şi plutăria”[1558].

STRAJA

(după Vicovu de Sus, Bucovina).

Cătun, cu rol de strajă, al Vicovului de Sus, sat atestat documentar în **23 mai 1436**, satul Straja îşi împleteşte istoria cu Vicovu de Sus, prima menţionare a unor săteni din Straja făcându-se în 18 iunie 1767, când egumenul Putnei se plângea lui Grigore Callimah Vodă împotriva vecinilor din Frătăuţi, Gicove şi Straja, „care nu s-au obişnuit a trăi în vatra satului, unde este sălişte şi biserică, ce trăesc împrăştiaţi pe acele moşii, aducând cu bucatele lor stricăciune şi pagubă mănăstirii”. Comuna Straja are o monografie de excepţie, publicată în 1897[1559], care ar trebui republicată, după întregirea cu mărturia veacului trecut după Dimitrie Dan[1560], până, să zicem, la

---

[1558] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 477

[1559] Dan, Dimitrie,*Comuna Straja şi locuitorii ei*, Cernăuţi 1897

[1560] Dimitrie Dan, 08.10.1856, Suceava – 25.05.1927, Cernăuţi. A scris „Die Lippowaner in der Bucovina“ (1890), „Armenii orientali în Bucovina“ (1891), „Ţiganii din Bucovina“ (1892), „Documente privitoare la istoria Rezeşilor“ („Revista Politică“), „Lujenii, biserica, proprietarii moşiei şi locuitorii lui“ (1893), „Cronica Episcopiei de Rădăuţi“ (1912), o schiţă biografică şi bibliografică a arhimandritului Vartolomei Măzăreanu, o monografie a comunei Straja, o lucrare monografică despre rutenii din Bucovina, o mulţime de tradiţii populare româneşti etc.

minunatul ansamblu „Străjăncuţa”. Din această monografie voi folosi puţine informaţii, dar toate cele „9 ilustraţiuni, portretul autorului şi o hartă a comunei”, în intenţia declarată de a stârni interesul faţă de opera cărturarului Dimitrie Dan, personaj unic în felul său şi demn de păstrat în memoria veacurilor. / După Dimitrie Dan, care, sub influenţa lui Simion Florea Marian, forţează nota în a identifica străvechea localitate dacică Valcau în Falcău, mizând şi pe faptul că, în pădurea de după fabrica de cherestea din Falcău, încă se mai zăresc vestigiile unei construcţii antice – cetată dacică, în opinia la Marian, deşi descrierile din vremurile vechi sugerează mai curând un zigurat asemănător celui din Densuş. Fără îndoială, pământul acesta, aflat, la 1897, în „proprietatea lui Miron Popescu şi a Nataliei Cotos, născută Popescu a lui Ilie, gospodari din Straja”[1561], unse s-ar fi alat şi cea mai veche biserică din părţile acelea de ţară, şi cimitirul. Iconostasul acelei bisericuţe a fost adus, apoi, la întâia bisericuţă din Straja, făcută din lemn, şi strămutată, în 1884, la Rus-Plavalar. „Pe locul unde a stat sfânta masă se află împlântată în pământ o cruce masivă de fier. Această cruce fusese, mai înainte, pe acoperământul bisericii din Falcău şi al acelor două biserici din Straja. Locul unde a fost biserica ultimă de lemn şi unde sunt mai multe morminte de-ale foştilor păstori sufleteşti din loc este încunjurat cu un grilaj de leaţuri”[1562].

1772: Recensământul lui Rumeanţev[1563], din 1772-1773, înregistrează la Straja, în Ocolul Vicovilor,

---

[1561] Dan, Dimitrie,*Comuna Straja şi locuitorii ei*, Cernăuţi 1897, p. 6
[1562] Dan, Dimitrie,*Comuna Straja şi locuitorii ei*, Cernăuţi 1897, p. 6
[1563] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 339

fără alte precizări, „40 – toată suma caselor”, însemnând „13 liuzi ai ofiţerului ce şade acolo şi care proviant de la Piatra” primeşte, 1 ţigan şi 26 birnici.

1774: În 1774, Straja avea 45 de familii de iobagi mănăstireşti, în 1775, 1 popă şi 38 familii de iobagi mănăstireşti, iar în 1784, 80 familii.

1778: În 11 iunie 1778, Constantin Cărcul, vătaf de Straja, Vasile şi Gligoraş Juravle, care au fost de faţă la hotărnicirea părţilor lui Vasile Zub de pe muntele Lucina, dădeau mărturie egumenului Ioasaf cum că mănăstirii Putna nu i s-a dat a treia parte din munte, care i s-ar fi cuvenit.

1784: În 16 iunie 1784, mănăstirea Putna arenda satele Straja şi Vicovu de Sus unor lipoveni.

1788, Hacquet: „În pragul munţilor, acolo unde izvorăşte Suceava, am găsit ţinutul de la Straja şi Frasin, îmbrăcat tot cu mesteceni. În pădure se ardea coaja acestor copaci, pentru a se face catran. Pentru aceasta, se procedează în felul următor: / Locuitorii, ce se îndeletnicesc cu aceasta, cojesc copacii cei mai bătrâni, dar totuşi plini de sevă, până la tulpină sau îi cioplesc împrejur… / Într-un cuptor încap zece care mici de coajă, care dau douăzeci de vase de catran, a zece ocale vasul. Ocaua din Moldova are vreo doi funţi şi jumătate, socotiţi după greutatea de Viena. O asemenea oca de catran curat se vinde cu treisprezece, până la paisprezece parale sau douăzeci, până la douăzeci şi unu de creiţari, iar cea de catran brut, cu şapte parale”[1564].

1802: O întreagă istorie a începuturilor temeinice ale comunei Straja, culminând cu o operă în general neştiută a marelui pictor bucovinean Epamenonda Bu-

---

1564 *Călători,* X, II, pp. 816-820

cevschi: „Condicele matricale pentru parochia Straja le-a introdus, la anul 1802, deja amintitul paroh Ştefan Ternovieţchi, care a murit la 27 aprilie 1830. Acesta a avut un vicar, în persoana preotului Georgie Hacman, de la anul 1812, până la 1817. Acestuia i-a urmat, ca administrator parohial, preotul Ioan Lemeni (tatăl pictorului Gheorghe Lemeni[1565] – n. n.), până la aprilie 1831. De la acest răstimp, s-a păstorit parohia Straja de administratorul parochial Vasile Bunceac. Acesta s-a născut la anul 1802 şi era fiul preotului Ştefan Bunceac din Vicovul de Sus, care repaosă acolo, la anul 1841. Vasile Bunceac a fost hirotonit în presbiter la 3 august 1819, aşadar în etate de 17 ani, de episcopul Daniil Vlachovici. De la 1819-1827 a fost amintitul pastor sufletesc cooperator în Şipiniţ, lângă socrul său, preotul Lomicovschi, iar de la anul 1827-1831, administrator în Câmpulung. În Straja a fost preotul Vasile Bunceac activ pană la 24 noiembrie 1846, când fu pus în disponibilitate. Maria, soţia lui, muri la 4 aprilie 1839, iară el la 6 decembrie 1847, şi fu înmormântat lângă soţia sa, pe locul bisericii celei vechi. Acest pastor sufletesc a fost moşul după mamă al autorului acestei monografii. / De la anul 1846, a păstorit parohia Straja fostul paroh din Şipot, Andrei Lipeţchi, până la finea lunii lui februarie 1859, când fu el desrădicat din păstoria sufletească şi intră în clerul

---

[1565] Gheorghe Lemeni, 1813, Rădăuţi – 1848, Suceava. Rădăuţeanul Gheorghe Lemeni ar fi putut deveni primul mare artist plastic al Bucovinei, dacă nu s-ar fi stins de foarte tânăr. Atras de litografie, datorită contactului cu pictorii-topografi austrieci, care vizitau Rădăuţii, Lemeni a urmat un parcurs spectaculos de iniţiere în artele frumoase, care începea cu Academia Mihăileană din Iaşi, continua cu atelierul lui Ferdinand Piloty din Munchen şi cu Academia di San Luca din Roma. A lăsat după sine portrete şi un autoportret.

regular în mănăstirea Suceviţa. Acesta muri pe cale spre Suceviţa. / De la 6/18 martie 1857, păstori parohia Straja ginerele parohului Lipeţchi, fostul cooperator din Vicovul de Sus, Dimitrie Onciul (tatăl marelui istoric – n. n.), ca administrator, până la finea auului 1860, iar de la 1861, ca paroh, până la 15/27 februarie 1881, când trecu el ca paroh la învecinata comună Vicovul de Sus. / Pe timpul păstoriei parohului Dimitrie Onciul, şi anume la 2 ianuarie 1866, fu dezlipită cotuna Sadău de la parohia Straja şi decretată ca espositură parochială. / Tot pe timpul şi prin înrâurinţa parohului Onciul, s-a zidit, în Straja, o biserică frumoasă, de piatră, în stil gotic, care este înzestrată cu un iconostas ieşit de sub penelul prea timpuriu reposatului pictor academic Epaminonda Bucevschi. Biserica a fost începută la anul 1867, terminată în, anul 1870, sfinţită însă abia la 23 octombrie (4 noiembrie) 1877. Actul sfinţirii l-a săvârşit delegatul arhiepiscopesc şi mitropolit Silvestru Morariu-Andrievici… La anul 1880, fu numit parohul din Straja, Dimitrie Onciul, protopresbiter districtual al Vicovelor"[1566].

1860: Din 1860, funcţiona în Straja o şcoală cu 6 clase[1567], „în casa gospodarului Aftanasie Chira. Primul învăţător la această şcoală a fost, de la activarea ei, până la finea lui iulie 1862, Nicolai Onciul, în calitate de suplent. Acestuia i-a urmat Nicolae Bocance, ca învăţător definitiv, până la finea lui iunie 1869"[1568].

1566 Dan, Dimitrie,*Comuna Straja şi locuitorii ei*, Cernăuţi 1897, pp. 7, 8

1567 SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 40, 1876 p. 62, 1907 p. 170

1568 Dan, Dimitrie,*Comuna Straja şi locuitorii ei*, Cernăuţi 1897, p. 8

1867: Biserica Naşterii Maicii Domnului din Straja a fost construită în anii 1867-1870, pe locul unei bisericuţe din 1786, care avea, în 1843, 1.453 enoriaşi, preot administrator fiind Vasilie BUNCIAC. În 1876, biserica avea 2.129 enoriaşi, paroh fiind Dimitrie ONCIUL. În 1907, paroh era cărturarul Dimitrie DAN, născut în 1856 la Suceava, preot din 1880, paroh din 1890, preot cooperator fiind George COSMOVICI, născut în 1873, preot din 1904, iar cantor, din 1894, Andrei CANTEMIR, născut în 1847.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Rădăuţi – **Rădăuţi** (Târg cu tribunal districtual) cu Vadu Vlădichii, Andreasfalva cu Mitoca, Bădeuţi, Bilca, Burla, Frătăuţii Vechi, Frătăuţii Noi, Fűrstenthal, Horodnicul de Sus, Horodnicul de Jos, Karlsberg, Marginea, Milişăuţii de Sus, Putna (cu mănăstirea), Satulmare, **Straja**, Suceviţa, Vicovu de Sus cu Bivolăria, Vicovu de Jos, Voitinel, Volovăţ, Seletin cu Frasin, Tomnatic, Rusca, Paltin, Plosca Camerale, Ulma, Ropoţel, Nisipitu, Bistriţa cu Cârlibaba, Izvor cu Iaroviţa, Sărata, Moldova, Şipot Camerale”[1569].

1869: „La 3 iulie 1869, s-a desfiinţat şcoala naţională şi în locul ei s-a deschis o şcoală publică de o clasă, sub privegherea Statului, într-un edificiu de lemn, pe locul şcolii din prezent. La această şcoală a funcţionat deja amintitul Nicolae Bocance, de la 1 septembrie 1869, până la 6 cctombrie 1871. Lui îi urmă Grigorie Aurite, în calitate provizorie, şi funcţionă de la 21 noiembrie 1871,

---

[1569] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich,* Wien 1869. pp. 158-161

până la finea lui august 1873. De la 19 octombrie 1873, pană la 31 august 1886, a condus această şcoală învăţătorul Samuil Sosnovici, iar trecând el în pensie, îi urmă, de la 2 septembrie 1886, Nichifor Bocance, în calitate provizsorie. La 1889, deveni el definitiv, iar la anul 1890, când se lărgi şcoala locală în una de două clase, i se încrezu conducerea ei. / În anul 1890, fu orânduit pentru şcoala locală Nicolae Hurjui, ca învăţător inferior, care a fost aici activ până la anul 1892. Acestuia i-a urmat, în oficiu, în aceeaşi calitate, Vasile Beuca, iar lui îi urmă, în anul 1893, domnişoara Ecaterina Vasilovici ca învăţătoare auxiliară. / La anul 1894, iarăşi fu lărgită şcoala locală, din una de două clase, în una de patru clase, şi fură numiţi ca învăţători auxiliari: domnişoara Magdalina Vasilovici şi secretarul comunal din loc, Alecsandru Daşchievici. / Cu începutul anului şcolar 1896/97 fu permutată domnişoara Magdalina Vasilovici la Vicovul de Sus şi Alecsandru Daşchievici fu desrădicat. În locul lor însă fură introduşi fraţii Constantin şi Elena Velehorschi, primul ca învăţător provizoriu, iar a doua ca învăţătoare auxiliară. / La şcoala locală s-a introdus, la iniţiativa preşedintelui consiliului şcolar local, Dimitrie Dan, cu începutul anului şcolar 1896/97, un învăţământ practic din mesărit şi strugărit, care se conduce de învăţătorul Constantin Velehorschi"[1570].

1870: „Din dealul Scorbura s-a exploatat piatră, de la anul 1870, până la 1895, de un german din Moravia, Franz Morbiţer, i. r. conducător de clădiri în disponibilitate. Acesta a făcut o invenţie de nişte sobe anume şi a

[1570] Dan, Dimitrie,*Comuna Straja şi locuitorii ei*, Cernăuţi 1897, p. 9

ars un ciment de primă calitate, pentru care ţi-a luat un patent şi un privilegiu”[1571].

1879: „Ieşind din Straja, spre Falcău, întâlneşte călătorul, pe un tăpşan, în partea dreaptă a şoselei, la km 12,5, un monument de piatră, în formă de piramidă. El a fost ridicat de fostul forestier al pădurilor fondului religionar din Straja, Popiel, întru amintirea jubileului căsătoriei de 25 de ani (24 aprilie 1879) a prea iubitului şi mărinimosului nostru împărat Francisc Iosif I. Monumentul este înzestrat cu o inscripţie cu litere de aur, în limba germană, şi a fost sfinţit de postul paroh local şi protopresbiter districtual Dimitrie Onciul. / Un asemenea monument, în formă de piramidă, însă mai înalt decât cel amintit, s-a ridicat, tot din acel incident, de Franz Morbitzer, în grădina fostei fabrici de ciment, de la capătul satului dinspre Vicov. Astăzi, acest loc, care mai înainte a fost al fondului religionar, apoi se vându lui Franz Morbitzer, a trecut, prin cumpărare la mezet, dimpreună cu toate edificiile, în prezent dezolante, şi cu fierăstrăul de alături, în proprietatea lui Peter Preisser”[1572].

1889; „Administrarea fondului religios a contribuit, pe cât a fost posibil, la extinderea acestor căi ferate locale; a fost în interesul lor propriu să creeze trasee de trafic, care să permită exploatarea zonelor lor forestiere colosale și să creeze surse de venit mai profitabile. / Fondul religios are, de asemenea, gatere proprii

[1571] Dan, Dimitrie,*Comuna Straja şi locuitorii ei*, Cernăuţi 1897, p. 14

[1572] Dan, Dimitrie,*Comuna Straja şi locuitorii ei*, Cernăuţi 1897, pp. 15, 16

în Falcău (fierăstrău cu aburi), în Brodina și în Rus pe Boul (ferăstrău cu apă), care sunt totuși închiriate”[1573].

1896: Pe teritoriul comunei Straja, o unealtă preistorică din cremene „a fost aflată de neuitatul meu fiu, Ilarion, studinte în cl. V-a gimnazială, pe care l-a răpit cruda moarte într-un mod atât de înfiorător, dimpreună cu unchiul său, Eusebie, studinte într-a VII-a clasă, în dimineaţa zilei de 26 Iunie 1897, când îi înghiţiră valurile Sucevei celei nemiloase”[1574].

1896: Cabinetul de lectură „Paza”, cu 70 de membri, a fost înfiinţat în vara anului 1896, cu o zestre de „vreo 50 de tomuri şi broşuri, primite în dar de la Societatea pentru cultura şi literatura română în Bucovina, Dr. Ioan Sbiera, profesor de universitate; Dr. George Popovici (poetul T. Robeanu – n. n.), deputat în camera imperială din Viena şi parohul Dimitrie Dan. Din foi, se află la cabinet *Deşteptarea* şi *Patria*”[1575].

1896: O colectă pentru Internatul de studenţi din Cernăuţi, făcută, în mai 1896, de „dl paroch Dimitrie DAN, din Straja”, menţionează următoarele nume de localnici: primar Ioan CHIRA, Ilie URSULIAN, Marina a Ilie URSULIAN, cantor bisericesc Ioan URSACHI, învăţător superior Nichifor BOCANCE, secretar comunal Alexander DAŞCHEVICI, cantor Andrei CANTEMIR, asistent silvic Franz BITTNER, juratul Ioan POPESCUL, Mihai TOMIAC, Georgi COTOZ, Dimitrie POPESCUL,

---

[1573] Engel, Alexander von, *Österreichs Holz-Industrie und Holdzhandel*, I Theil, Wien 1907, pp. 196-202

[1574] Dan, Dimitrie,*Comuna Straja şi locuitorii ei*, Cernăuţi 1897, p. 1, inclusiv nota 1.

[1575] Dan, Dimitrie, *Comuna Straja şi locuitorii ei*, Cernăuţi 1897, p. 10

Istrati JURAVLE, Nichifor ROMANIUC, Nicolai POPESCUL alui Dimitrie, învăţătoarele Magdalena VASILOVICI şi Glicheria VASILOVICI, Dumitru CÎRCIUL, Iacob PĂDUCHE, Chireac COTOS, Ioan PĂDUCHE, Teodor JURAVLE, Vasile POPESCUL, Ilie PĂSĂILĂ, Alexandru POPESCUL, Vasile CHIRA, Petru COTOZ, Vasile BUTA, Georgi PĂSĂILĂ, Dimitrie POPESCUL, Teodor CHIRA, Andrei COCA, Gavril JURAVLE, Constantin POPESCUL, Vasile BODNARIU, Miron CHIRA, Simion TARNOVIEŢCHI, Iacob CÎRCIU, Pavel POPESCU, Elena PĂTRĂUCEAN a lui Ioan, George CHIRA alui Ioan, Ioan PITIC, Teodor POPESCUL, Vasile URSULEAN, George URSULIAN, Mihai COTOS, poliţaiul Pamfil COTOZ, Ioan POPESCUL, Teodor COTOZ, Pavel PETREUCEAN, Georgi PASAILĂ, Teodor HASNA, Constantin CHIRA, Ilie PETREUCEAN, Cosma COTOS, Dimitrie BURACIUC, Gavril POPESCU, Ioan STIRBAN, Nistor POPESCU, Vasile PĂTRĂUCEAN, Petru PADUCHIE, Maria POPESCUL, Safta PINTESCU, Marina COTOS, Safta PITEI, Paraschiva PASAILĂ, Catrina COTOZ, Maria şi Toader JURAVLE, Dimitrie URSACIUC alui George, Achilina BODNAR alui Costan, Terentie BODNAR, Alexandru PINTESCU, George PINTESCU, Maria POPESCUL, Elisaveta JURAVLE, Ilie POPESCU, Maria COTOZ, Constantin JURAVLE, Ioan BRES, Maria HANŢAR, Nicolai STIRBAN, Ana POPESCU, Maria HASNA, Rachila BEIN, Irina BEIN, Maria GLEŞCA, Elena COTOS, Maria POPESCU, Ioan HANZAR, Dimitrie CALANCE şi Tanase CALANCE[1576].

[1576] GAZETA BUCOVINEI, Nr. 48/1896, p. 3

1897: Ţiganii lăutari din Straja, de la care Alexandru Voievidca a cules câteva hore, formau un taraf sătesc, ei numindu-se „Meţcan, Perdeica şi Porşuga şi sunt toţi fierari şi muzicanţi”[1577]. „Tineretul îşi petrece duminica şi sărbătorile jucând: hora, arcanul, moldoveneasca, fudula, oropiţa, ruseasca, nemţeasca şi altele, pe un petic de sesie, lângă casa preotului, care i s-a pus la dispoziţie spre acest scop de parohul prezent (Dimitrie Dan, adică – n. n.). / Înainte vreme se cânta, la joc, din fluier şi cimpoi, care instrumente acum au ieşit din modă. Aproape toţi bărbaţii ştiu să zică din fluier, unii şi din vioară, şi să trâmbiţeze din bucium şi trâmbiţă. Din trâmbiţă ştiu trâmbiţa chiar şi femei”[1578].

1901, Gustav Weigand: „Duminică, 18 august 1901, în jurul orei 11,00, am mers în primul sat românesc, cu peste 3.000 de locuitori, la Straja[1579]. M-am dus direct la biserica mare, asaltată de credincioşi, unde se sărbătorea „Ziua de naștere a Împăratului” (Franz Josef – n. n.). Preotul a rostit un discurs patriotic, apoi şi-a omagiat împăratul, cântând imnul național, şi-abia după aceea a avut loc sacramentul, la care au luat parte toți cei prezenți. Preotul Dan, parohul de acolo, căruia îi datorăm mai multe lucrări frumoase despre populația Bucovinei, și Dr. Onciul (Isidor Onciul, arheologul biblic – n. n.), din Cernăuţi, m-au însoțit, după-amiază, până la faimoasa Mănăstire Putna, mormântul lui Ștefan cel Mare, unde am

---

[1577] Dan, Dimitrie,*Comuna Straja şi locuitorii ei*, Cernăuţi 1897, p. 22

[1578] Dan, Dimitrie,*Comuna Straja şi locuitorii ei*, Cernăuţi 1897, pp. 23, 24

[1579] La Straja, au cântat Parasca Tarnoveţchi (*De-ar fi mândra sus, la cruce*) şi Costan Ştirban (16 ani).

poposit[1580]. Apoi am trecut printr-o zonă bine cultivată, dens populată, până la Voitinel. În casa parohială, am lucrat zadarnic, timp de două ore, cu doi bărbați, apoi am ajuns, în sfârșit, să cunosc dialectul local, în timp scurt, discutând cu o femeie de 60 de ani[1581]. În timp ce mergeam pe drum, am întâlnit mulți țărani sfioși, care mergeau pe jos, călare și în căruţe, venind de la o sărbătorire în mănăstirea Suceviţa[1582], spre care m-am grăbit și în care am găsit cea mai ospitalieră întâmpinare dintre toate mănăstirile Bucovinei"[1583].

1902: Banca populară raiffeisiană din Straja a fost înfiinţată în 1 noiembrie 1902, sub direcţiunea cărturarului Dimitrie Dan, cu Constantin Popescu preşedinte şi Nicolai Bocance vistiernic.

1904: „Straja poate fi privită ca o comună bucovineană model, ca un sat model pentru Românii din orice parte. Casele sunt bine clădite, curate, se înşiră pe amândouă laturile drumului drept, încunjurate de curţi largi, bine ţermuite cu scânduri. / Ce sunt oamenii din Straja se poate vedea într-o zi de hram mare, când ei se adună toţi la biserică şi, fiindcă e o Duminică de Paşti ca aceasta, în curând ei sunt toţi acolo. Chipuri mândre cu ochi negri adânci, cu pletele revărsate pe umeri; spătoşi, cu umbletul încet şi sigur. Oameni, nu glumă! Cojoacele albe, nouă, tivite cu blană de miel neagră, şi prin care ies mânecile largi ale cămăşii de pânză curată, sumanele cafenii, cizmele nalte trase vitejeşte peste genunchi, li dau şi mai

---

[1580] La Putna, a cântat Artemi Zubaş (49 ani)

[1581] La Voitinel, „femeia de 60 de ani" poate fi Natalie Morăraş (*Foaie verde ci cicoari*) sau Trifelia Coroamă.

[1582] La Suceviţa, a cântat Ion Şlahtinschi (22 ani).

[1583] Weigand, op. cit., pp. 7-17.

mult înfăţişarea unor luptători totdeauna gata. În mână au pălăriile de croială ungurească, cu margenile răsfrânte în sus. Câte unul şi-a pus ciorapi verzi de lână ca ai pădurarilor şi alte podoabe împrumutate. Toţi flăcăii au înfipt în pălării, de bucuria Paştilor, flori de hârtie şi pene. Şi cătanele, pentru ca să arăte din partea lor că ştiu să preţuiască o zi ca aceasta, şi-au înflorit şăpcile cu rămurele de brad. / Femeile au îmbrăcat şi dânsele cojocele, care lasă slobode mânecile, ce sunt înfoiate numai la neveste. Cele mai multe poartă catrinţa strâmtă, prinsă înainte, neagră, cu dungi supţiri în lung şi o margine lată roşie. Dar se văd şi fuste de postav umflate, puternic colorate, şi care se cheamă „sucne”: aceea dintre fete, care poate să capete o „sucnă”, e foarte mândră de aceasta şi iese în rândurile dintăiu. Pe cap, femeile măritate au ştergarul învălătucit pe supt bărbie, fetele-şi lasă cozile pe spate, iar cele care vreau să se ştie că doresc mire aşază pe părul lor lins un cerculeţ de mărgele şi alte podoabe, care se cheamă „gâţă”… / În Straja se vede o casă gospodărească, dar mică şi lipsită de orice fel de împodobire, casă trainică ţi încăpătoare pentru oameni mulţămiţi cu puţin. Acolo s-a născut istoricul Dimitrie ONCIUL, şi în vorba lui hotărâtă şi răspicată, în lucrul lui încet şi sigur, în căutătura lui care-ţi caută ochii, se vede înrâurirea acestor săteni ai Strajei, între cari a trăit fiul de preot cei dintâi ani ai vieţii sale. Acum în casa parohială se află o bibliotecă bună, şi se scriu de Dimitrie DAN, parohul Strajei, care e membru corespondent al Academiei Române, lucruri folositoare pentru cunoaşterea poporului nostru şi a trecutului său”[1584].

[1584] NICOLAE IORGA, *Neamul românesc în Bucovina*, Bucureşti 1905, p. 92-96

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Straja**, comună rurală, districtul Rădăuţi, aşezată pe malul stâng al Sucevei şi lipită, în partea sa de Est, de comuna Vicovul de Sus. Suprafaţa: 26,42 kmp; populaţia: 2.896 locuitori români de religie gr. or. şi o foarte mică fracţiune de izraeliţi şi germani. Cuprinde, pe lângă vatra comunei, şi târla Falcău. Este străbătută de drumul districtual Vicovul de Sus – Şipot; prin apropiere, pe malul drept al Sucevei, trece linia ferată Hadicfalva-Frasin. Are o şcoală populară, cu 4 clase (deci, 120 şcolari – n. n.), şi o biserică parohială, cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”. A fost întemeiată pe teritoriul numit „Braniştea”, dăruit de Stefan cel Mare, prin hrisovul din 13 Martie 1490, mănăstirii Putna. Într-un alt document, al lui Vasile Lupu, de la 1647, se pomeneşte că o parte din acest teritoriu a fost uzurpată de către unguri şi poloni. În această localitate se află o fabrică de lemnărie de rezonanţă şi una de ciment. Populaţia, formată din locuitori originari şi din colonişti transilvăneni, se ocupă cu prăsila de oi şi de vite mari, precum şi cu exploatarea de păduri. Comuna posedă 400 hectare pământ arabil, 995 hectare fânaţuri, 13 hectare grădini, 386 hectare imaşuri, 5.367 hectare păduri. Se găsesc 178 cai, 1.823 vite cornute, 1.665 oi, 687 porci, 160 stupi. **Straja, moşie**, cu administraţie particulată, districtul Rădăuţi. Suprafaţa: 47,95 kmp; populaţia: 68: locuitori germani romano-catolici. Cuprinde, pe lângă sine, şi localitatea cu fierăstrăul Boul”[1585].

1908: Adunând „cântece populare româneşti din Bucovina”, care aveau să vadă lumina tiparului sub sem-

---

[1585] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, p. 207

nătura nemeritată a lui Mattias Friedwagner[1586], în 1940, Alexandru VOEVIDCA a cules folclor şi de la Aniţa a lui Toader POPESCU (48 ani în 1908) din Straja.

1914-1918: Obolul de sânge pentru Bucovina a fost depus de „Rezervistul **Ilie Burlă**, Straja, Regimentul 22, rănit; Corporalul **Toader Buta**, Straja, Regimentul 22, mort; Fruntaşul **George Cotos**, Straja, Regimentul 22, rănit; Rezervistul **David Cotos**, Straja, Regimentul 22, rănit; Fruntaşul **Laurentie Petrancean**, Straja, Regimentul 22, rănit; Fruntaşul **Sofronie Juravle**, Straja, Regimentul 22, rănit"[1587]; „Infanteristul **George Popescu**, Straja, Regimentul 22, rănit"[1588]; „Infanteristul **Constantin Buta**, Straja, Regimentul 80, mort; Infanteristul **Lazar Cîrciu**, Straja, Regimentul 80, rănit"[1589]; „Infanteristul **Toader Paduche**, Straja, Regimentul 80, rănit; Infanteristul **Dumitru Pasailă**, Straja, Regimentul 80, rănit; Infanteristul **David Pătrăucean**, Straja, Reg. 80, mort (28.05-23.07.1915); Infanteristul **Iosif Popescul**, Straja, Regimentul 80, rănit; Infanteristul **Ştefan Popescul**, Straja, Regimentul 80, rănit; Infanteristul **Petru Stirban**, Straja, Reg. 80, mort (28.05-23.07.1915)"[1590]; „Rezervistul **Alexandru Tomiac**, Straja, Regimentul 22, prizonier; Infanteristul **Petru Tomiac**, Straja, Regimentul 22, prizonier"[1591]; „Infanteristul **Petru Chira**, Straja, Regimen-

---

[1586] MATTHIAS FRIEDWAGNER, *Rumanische Volkslieder aus der Bukowina*, Konrad Triltsch Verlag Wurzburg, 1940

[1587] *Viaţa Nouă*, IV, nr. 157 – Supliment, din 8 iulie n. 1915

[1588] *Viaţa Nouă*, IV, nr. 159 – Supliment, din 6 august n. 1915

[1589] *Viaţă Nouă*, IV, nr. 164 din 17 octombrie n. 1915, p. 2 - Supliment

[1590] *Viaţă Nouă*, IV, nr. 165 din 31 octombrie n. 1915, p. 2 - Supliment

[1591] *Viaţă Nouă*, IV, nr. 175 din 5 martie n. 1916, p. 4

tul 22, rănit"[1592]; „La propunerea doamnei **Sanfira a lui Ilie Todorescu**, din **Straja**, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morţii bărbatului ei, **Ilie a lui Toader Todorescu**, născut la 14 iulie 1878 la Straja. Doamna Sanfira Todorescu susţine că soţul ei, Ilie Todorescu, a murit, la 8 mai 1916, la Taşchent (Rusia) ca prizonier"[1593]; **Anton Greisler**, din **Straja**, a participat la război şi ar fi murit, în anul 1918, într-un spital militar din Lemberg, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Maria Greisler, procedura pentru declararea morţii celui dispărut"[1594]; „**Veniamin a lui Gavril Zuravle**, din **Straja**, a participat la război şi ar fi picat pe frontul italian, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea tatălui său, Gavril a lui Veniamin Zuravle, procedura pentru declararea morţii celui dispărut"[1595].

1919: Din **Comisiunea agrară de ocol Rădăuţi** făcea parte, ca locţiitor, **Petrea Pitic**, agricultor Straja[1596]. „În registrul însoţirilor s-au introdus, la 7 August 1919, privitor la „Însoţirea de păstrare şi credit pentru **Straja**",

[1592] *Viaţa Nouă*, IV, nr. 182, 4 iunie n. 1916, p. 8
[1593] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 17, Cernăuţi în 20 Martie nou 1919, pp. 4-6
[1594] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 9, Cernăuţi 15 martie nou 1921, pp. 98-105
[1595] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 3, Cernăuţi 3 februarie nou 1921, pp. 28-33
[1596] *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

următoarele schimbări: directorul Dimitrie Dan şters; directorul Ioan Boca introdus”[1597].

1922: Într-un ordin al Ministrului secretar de Stat la Departamentul Economiei Naţionale, referitor la crearea de stocuri pentru CFR de către fabricile de cherestea din România, aflăm numele fabricilor din Bucovina[1598] şi a proprietarilor lor: Fabrica din **Straja**, jud. Rădăuţi, **proprietatea dlui Ilie Cârciu**, cu sediul în Straja, jud. Rădăuţi.

1924: „Casele, înconjurate cu grădini şi acoperite cu şindrilă, cu păreţi ca neaua, au ferestre mari, luminoase, iar uşile, tăiate în mijlocul faţadei, îngăduie să se vadă, câteodată, femei gătite în alb, cu mâna streaşină la ochi. Nu în multe părţi se pot întâlni gospodării mai aşezate ca în Straja… Nicăieri oamenii nu sunt mai sobri şi mai cumpătaţi ca aici şi nicăieri vrednicia nu dă mai multe semne de belşug decât în acest sat, înşirat ca nişte boabe, cale de câţiva kilometri, în lungul Sucevei”[1599].

1940: Tablou de cărţile de capacitate (atestate de meserie – n. n.) eliberate de Oficiul Rădăuţi, anulate de minister prin decizia Nr. 66.017 din 1940”[1600]: **Rudich Samuel**, măcelar, domiciliat în Straja; **Popadine Dumitru**, cojocar, domiciliat în Straja; **Surcheş Max**, morar, domiciliat în Straja; **Surckes Max**, ţesător, domiciliat în Straja; **Mick Filip**, cizmar, domiciliat în Straja; **Carol Capelar**, cizmar, domiciliat în Straja; **Juravli Teodor**,

[1597] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 69, Cernăuţi 3 Octombrie nou 1919, pp. 3-5
[1598] *Monitorul Oficial*, Nr. 133, 11 iunie 1942, pp. 4872-4874
[1599] AUREL I. GHEORGHIU, *Privelişti din Bucovina pitorească*, Bucureşti 1924, p. 89-91
[1600] *Monitorul Oficial*, Nr. 58, 10 martie 1941, pp. 1197-1208

dulgher, domiciliat în Straja; **Popescu Dumitru**, tâmplar, domiciliat în Straja; **Winstein Iacob**, morar, domiciliat în Falcău.

1941: „Tablou de condamnaţii care au beneficiat de suspendarea executării pedepselor, conform decretului-lege Nr. 1.132/941, Monitorul Oficial Nr. 94 din 1941[1601] – **Tribunalul Suceava** (Penitenciarul Suceava): **Popescu Ioachim**, funcţionar, cu ultimul domiciliu în comuna **Brodina**, jud. Rădăuţi, născut în comuna **Straja**, jud. Rădăuţi, condamnat de Trib. Mil. C. IV Arm., pentru rebeliune, la 4 ani închisoare corecţională şi 1 an interdicţie, conform art. 259 ai 260 din codul penal. / **Ştirbău Gheorghe**, agricultor, cu ultimul domiciliu în comuna **Brodina**, jud. Rădăuţi, născut în comuna **Straja**, jud. Rădăuţi, condamnat de Trib. Mil. C. IV Arm., pentru rebeliune, la 2 ani închisoare corecţională şi 1 an interdicţie, conform art. 259 ai 260 din codul penal. / **Chira Constantin**, agricultor, cu ultimul domiciliu în **Rădăuţi**, născut în comuna **Straja**, jud. Rădăuţi, condamnat de Tribunalul Militar al Corpului IV Armată, pentru rebeliune, la 6 luni închisoare corecţională, conform art. 261, combinat cu art. 258 din codul penal”.

1941: „Se publică mai jos Lista Nr. 13, de gradele inferioare (trupă), morţi pentru patrie, în actualul război, începând de la 22 iunie 1941, ora 24[1602]: **Hasna Gheorghe**, caporal, ctg. 1936, cu ultimul domiciliu în comuna **Straja**, judeţul Rădăuţi, mort la 17 iulie 1941.

1942: Având în vedere dispoziţiunile art. 55 din legea pentru reorganizarea Centrului Naţional de Românizare Nr. 175, publicată în Monitorul Oficial Nr. 56 din

---

[1601] *Monitorul Oficial*, Nr. 122, 26 mai 1941, pp. 2856-2860

[1602] *Monitorul Oficial*, Nr. 220, 17 septembrie 1941, pp. 5543-5549.

6 Martie 1942”, se aprobă „ratificarea angajării de personal temporar pentru administrarea, paza conservarea acestor bunuri (păduri, fabrici de cherestea, exploatări, materiale lemnoase etc.), personal numit şi angajat din Noemvrie 1940 şi până la 5 Martie 1942 inclusiv”[1603]: Nicolae Sfârnaciuc, paznic, bunul expropriat fabrica România, comuna Straja, judeţul Rădăuţi, salariul lunar 2.000 lei; Ghotan Gavril, paznic, bunul expropriat fabrica România, comuna Straja, judeţul Rădăuţi, salariul lunar 1.000 lei; Cotos Iacob, paznic, bunul expropriat fabrica România, comuna Straja, judeţul Rădăuţi, salariul lunar 1.000 lei”.

1943; „Se numesc cu titlul definitiv, pe ziua de 1 septembrie 1943[1604], următorii învăţători şi învăţătoare: **Fedarciuc Filaret**, comuna Straja, jud. Rădăuţi, media 7,37; **Ghinea Dumitru**, comuna Straja, jud. Rădăuţi, media 9,41; **Spânu Aritina**, comuna Straja, şcoala de fete, jud. Rădăuţi, media 7,20; **Spânu Teofil**, comuna **Straja**, şcoala de băieţi, jud. Rădăuţi, media 7,79”.

1947: „Având în vedere raportul cu Nr. 16.799 din 1947 al Inspectoratului şcolar regional Suceava, înregistrat sub Nr. 264.182 din 1947[1605], următorii învăţători se repartizează, pe data de 1 septembrie 1947, la şcolile primare indicate în dreptul fiecăruia: **Băncescu Silvia**, de la Straja fete, la Vaşcăuţi; **Nimigean Vladimir**, de la Straja, băieţi, la Sinăuţii de Jos; **Humoreanu Ioan**, de la Straja, băieţi, la Voevodeasa**; Duduman Viorica**,

---

1603 *Monotorul Oficial*, Nr. 154, 6 iulie 1942, pp. 5488 şi următoarele

1604 *Monitorul Oficial*, Nr. 71, 24 martie 1944, pp. 2549-2552

1605 *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, pp. 9652-9657

de la Gălăneşti, la Falcău”. „Tcaciuc Felicia, de la Straja, la Suceviţa, post VI, unică silicitantă, teren”[1606].

1948: „Se înfiinţează, pe data publicării prezentei deciziuni în *Monitorul Oficial*[1607], Centrala Industrială a Lemnului… Fac parte din Centrala Industriei Lemnului, următoarele întreprinderi industriale: „Bradul Bucovinei”, **Ilie Cârciu & Co,** cu sediul în Straja”.

La Straja s-au născut pictorii George COTOS (3 aprilie 1915) şi Traian ROTARU (20 septembrie 1939).

STRÂMBA

(„unde este Balan”, azi Cetăţuia, comuna Puieşti, Vaslui).

1431, aprilie 30: Întărit de Alexandru cel Bun protopopului „popii nostru Iuga”, fratele lui Stan şi lui Nan, care primeşte uric pentru două sate, anume Miclea (greşit: Mihnea – n. t.) de la Bahna, pe Tutova, şi Balan de la Strâmba… Iar hotarul acestor sate să fie cu toate hotarele vechi, pe unde au folosit din veac”[1608].

1632, decembrie 9: Zapisul marilor boieri, în care scriu „cum au venit Bălan Hulpe, nepoţii săi Toader şi Cristea, fiii Sorei, şi Arimiica, nepot Florei… şi au vândut „ce a cumpărat părintele lor Păcurar Hulpe, din satul **Rotompăneşti ce se numeşte Grecii**, din partea de sus, 3 pământuri în frunte şi 3 pământuri şi jumătate din partea

---

[1606] *Monitorul Oficial*, Nr. 135, 17 iunie 1947, p. 4911

[1607] *Monitorul Oficial*, Nr. 167, 22 iulie 1948, pp. 6049-6052

[1608] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 102, pp. 151, 152

de jos, iarăşi în frunte, cu loc de prisacă, de fânaţe şi cu bucate lui Dumitraşco Gheuca, fost vornic de gloată, pentru 50 zloţi bătuţi”, iar Alexa şi Mărica, fiii lui Matei Caras, nepoţi lui Necoară, i-au vândut, pentru 20 taleri bătuţi, părţile lor „din satul **Grădeşti** pe Tutova şi din **Strâmba**, cu loc de piuă şi de fânaţ”[1609].

1434, aprilie 24: Întărit, de Ştefan voievod, protopopului Iuga din Buciumeni (Fălticeni), care primeşte uric pentru „pe Tutova, două sate, **unde este Miclea din Bahnă** şi **unde este Balan din Strâmba**, şi un loc din pustie, pe Başeu, mai jos de iazul lui Baliţă, şi pe Podraga, seliştea lui Oţel… Iar hotarul acestor sate să fie cu toate hotarele vechi pe unde au folosit din veac, Iar hotarul seliştii şi al pustiei să fie cât vor putea să folosească două sate îndestul”[1610].

1436, decembrie 7: Întărit de Ilie şi Ştefan voievozi protopopului Iuga, care primeşte uric pentru „satele: pe Liubana, Mândzaţi, şi, la gura Studeneţului, unde au fost Temeşeştii, amândouă părţile, cuturi, şi, pe Tutova, unde este Mihnea de la Bahnă, şi, mai sus, **la Gura Strâmbei, unde este Balan** şi unde este Barbă Stan şi Stanciul, la obârşia Strâmbei, amândouă judeciile, **şi Strâmba**, de la obârşie până la gură, cât va putea să-şi aşeze sate şi pricuturi, şi, la Conoviţe, unde este Mihail Colici … Iar hotarul acestor mai sus scrise sate să fie cu toate hotarele sale vechi, pe unde au folosit din veac”[1611].

[1609] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iaşi 1907, pp. 300, 301

[1610] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 128, pp. 180, 181

[1611] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 165, pp. 231, 232

1625, decembrie 14: Întărit de Radul voievod lui Petrea Cehan, în baza unui zapis de la popa Vasile, Marco hânsar şi pitărelul Ciocârlie din **Fereşti** (comuna Laza, Vaslui) şi de la Ionosie din **Bosânceni** (lângă Fereşti, comuna Văleni, Vaslui), „scriind în acest zapis că au venit înaintea lor Mateiu şi surorile lui Sora şi Marica, fiii Anei, nepoţii lui Gheorghie… şi au vândut dreapta lor parte de ocină şi dedină din satul **Româneşti** (lângă Micleşti, Vaslui), partea de jos, din vatra satului şi cu fânaţ, şi din câmp şi din ţarină. Aceasta au vândut-o slugii noastre Petrea Cehan, pentru 60 taleri număraţi şi o iapă. / Şi de asemenea a venit Bogza, fiul Buscăi, nepotul lui Ion Bolea… şi a vândut dreapta lui parte de ocină din satul **Fâstâci** (sat pe Stemnic, Vaslui), ce se fa alege din fundătura de ţarină şi cu loc de prisacă şi de fânaţ… lui Petrea Cehan, pentru 1t taleri număraţi. / Şi, de asemenea… Vasile, fiul lui Frăţiia, nepotul lui Brânduşă din **Brânduşeni** (comuna Brânduşeni, Vaslui)… a vândut dreapta sa ocină ce se va alege din satul **Prigorceni** (lângă Sărata, Vaslui)… lui Petrea Cehan, pentru 20 taleri număraţi. / Şi de asemenea, Anna, fiica Vărvarei, şi fiii ei Gligorie şi Mârzea din satul **Strâmbi** (Strâmba sau Cetăţuia, comuna Puieşti, Vaslui)… au vândut dreapta lor ocină şi dedină din satul **Strâmturi** (Strâmtura, Vaslui)… lui Petrea Cehan, pentru 10 zloţi număraţi. / Şi de asemenea… Busca, fiica lui Ionaşco din **Troeneşti** (sau Brăteni, lângă Bouşori, Vaslui), nepoata lui Budul, şi Ghiorghie Ţânpău şi au vândut dreapta lor ocină, un loc de la **Nedee** (sat inclus în Bouşori, Vaslui), jumătate din acest loc, până la fântână şi cu loc de grădină şi cu cât loc le spune privilegiul… lui Petrea Cehan, pentru 32 taleri număraţi. / Şi de asemenea… Moţoc, cu fiii lui Macovei

şi Ţonţa, şi Ileana Părtăţoae şi fii ei Măteiu şi Obrejie… şi au vândut dreapta lor ocină din satul Fâstici…lui Petrea Cehan, pentru 11 taleri şi jumătate. / Şi de asemenea… Ştefan Fortos şi femeia lui Ţâganca, fiica lui Alexa… au vândut a patra parte din satul **Dobroslăveşti** (comuna Dobroslăveşti, Vaslui), care este pe râul Bârlad, şi cu vad de moară, şi cu loc de ţarină şi cu fânaţ… lui Petrea Cehan, pentru 15 taleri număraţi"[1612].

1632, aprilie 18: Cartea de împuternicire a lui Alexandru Iliaş voievod, dată lui Ionaşco de **Zmiiani** şi fraţilor săi, „ca să fie tare şi puternic a-şi ţine şi a-şi apăra ale lor drepte moşii ce au ei, satul **Românii** şi cu vad de moară şi jumătate de sat **Zmiani**, iar cu vad de moară în Smila şi în Bogdana, şi satul **Donceştii**, ce sunt pe apa Covurluiului, şi a patra parte de sat de **Strâmba**, să ţie pe hotare bătrâne, pe unde s-au ţinut din veac"[1613].

1634, mai 7: Zapisul Floarei, fata Măgdălinei, nepoată de fată lui Tudoran paharnicul, prin care mărturiseşte că a vândut „din jumătate de sat **Strâmba** (azi Cetăţuia, comuna Pueşti, Vaslui), a cincea parte, ce este pe Tutova, cu vatra satului, cu fânaţ, cu loc de prisacă şi cu vad de moară, şi cu tot venitul din câmp şi din pădure… lui Constantin, feciorul Savei de **Ceucani** (azi Ciocani, comuna Perieni, Vaslui), drept 13 galbeni. Şi în tocmeala noastră au fost Focea uricarul, Constantin Ţopa şi Ionaşco Ţopa aprod în casa Mârzei din **Iaşi**, Chirilă de

---

[1612] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 398, pp. 462-465

[1613] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 25, pp. 21, 22

Popeşti (comuna Dragomireşti, Vaslui) şi mulţi oameni buni"[1614].

1634, mai 8: Zapisul surorilor Marta şi Scheauca, nepoatele lui Tudoran paharnicul, prin care mărturisesc că au vândut „din sat din **Strâmba** (azi Cetăţuia), din jumătate de sat a treia parte, ce este pe Tutova, cu tot venitul din câmp şi din pădure… lui Constantin, feciorul Savei de **Ceucani** (azi Ciocani), drept 13 galbeni. Şi în tocmeala noastră au fost Ionici şi Toader, fiii Băntăşoe, Ionaşco Ţopa, Toder Davidescul, Ionaşco Cehan, Chirilă de **Popeşti** şi mulţi oameni buni"[1615].

1635, mai 8: Zapisul lui Ştefan, feciorul Buciumoe, prin care mărturiseşte că a vândut moştenirea de după mama lui „din sat din **Strânba** (Strâmba, azi Cetăţuia, comuna Puieşti, Vaslui)… Dochiei călugăriţei, drept 50 de potronici, dinaintea lui Drăgan, Toader, popa Toderachi, Efrim, Arsenie şi Ionaşco din **Zmiiani** (lângă Bălţăteni, comuna Băcani, Vaslui), să se ştie"[1616].

1636, februarie 12: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Constantin, fiul Savei din **Ceucani** (Ciocani, comuna Perieni, Vaslui), în baza unui zapis de la Ionaşco Tutovanul şi Obrejie din **Tătărăşti** (lângă Movileni, comuna Coroieşti, Vaslui), Ursul din **Găliţeşti** (azi Gâlţeşti, comuna Puieşti, Vaslui), Mihăilă din **Luminata** (lângă Iveşti, comuna Iveşti, Vaslui), Dumitraşco din **Bujoreni** (în Zorleni, comuna Zorleni, Vaslui), Ionaşco fiul Savei,

---

[1614] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 114, p. 124

[1615] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 115, pp. 124, 125

[1616] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 111, p. 151

Bejan fiul lui Dumitraşco, şi Ţopa, „scriind cum au venit înaintea lor Moisei, fiul lui Tudoran ceaşnic, din satul **Strânba** (Strâmba, azi Cetăţuia, comuna Puieşti, Vaslui) şi cu nepoţii săi Ion, Gheorghe, Florica, Marta şi Scheauca, copiii Măgdălinei şi ai Ilenii… şi i-au vândut „din sat din Strânba, jumătate din jumătate de sat”[1617].

1636, martie 20: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui postelnic Dumitraşcu Gheuca, în baza unui zapis de mărturie de la marele vornic Savin Prăjescul şi de la marele şetrar Chicoş, „scriind că au venit înaintea lor Bălan Vulpe, cu lui Toader şi Cârstea, fiii Sorei, şi Arimiica, nepoata florii, şi au vândut, „din satul **Rătumpăneşti** (Grecii, lângă Cepeşti, comuna Bogdăniţa, Vaslui), care se numeşte Grecii, trei pământuri în frunte, din partea de sus, şi trei pământuri şi jumătate din partea de jos, iarăşi în frunte… lui Dumitraşco Gheuca, pentru 50 zloţi bătuţi, cumpărătură lui Păcurar de la Vasilca, fiica Măriei, şi de la fratele ei Grozav şi din partea unchiului lor Negrită… / de la Alexa şi Măriica, fiii lui Maftei Căras, nepoţii lui Nicoară… dreapta lor ocină şi dedină din satul **Grădeşti** (comuna Puieşti, Vaslui), pe Tutova, şi din **Strânba** (azi Cetăţuia, comuna Puieşti, Vaslui), pentru 20 zloţi bătuţi/ Şi îi întărim, din ispisoc de cumpărătură de la Alexandru Iliaş voievod, o parte de ocină din satul **Costeşti** (lângă Unţeşti, comuna Bogdăneşti, Vaslui), pe Horăiata, care i-au dat-o Toader şi Cârstea, fiii lui Robul, pentru un cal bun, biciuluit la 50 zloţi. / Şi un loc de prisacă în satul **Răchitoasa** (comuna Răchitoasa, Bacău), pe Zeletin, pe care i l-a dat şi dăruit Varnava, cu fiii lui Miftodie, Andronic şi Ionaşco… unde

---

1617 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 331, pp. 375, 376

vrea el să întemeieze o prisacă, cu cât va arunca împrejur cu securea”[1618].

1639, mai 18: Vasile, Alecsandra şi Samfiram feciorii lui Doader Bălţatul vând vornicului Dumitraşco (Gheuca) „ocina şi moşia din sat di **Cârsteşti** (Cristeşti, comuna Puieşti, Vaslui), din **Glodeni** (lângă Iaz, comuna Soleşti, Vaslui) şi din **Hălmăgeni** (lângă Cristeşti, comuna Puieşti, Vaslui), ce s-a venit partea noastră, şi sin **Stânba** (Strâmba, azi Cetăţuia, comuna Puieşti, Vaslui), ce se vor alege hotarul acelor sate”[1619].

1651, februarie 8: Ursul din satul Zmiani, feciorul Irinei, nepotul Vărvarei, strănepotul Telei ce a fost stolnic, dăruieşte „jumătate de sat de **Zmiani**, partea mea, cu jumătate iaz cu moară şi cu casele mele din Zmiiani, şi din satul întreg din **Română**, dinspre apus, aşijderi, din gura Iugei, din satul **Stâmba** dinspre Tutova…dumisale Enachi al lui Gavril Păladi şi dumisale Toade Păladi, pentru sufletul celor ce le-au agonisit şi pentru sufletul nostru… şi s-au prilejit Scarlet din **Zoriliani**, Apostolache, Bejan Gheuca, Ionaşco sin (fiu) Drăgan, Dumitraşcu Buciumaş, frate-meu Căzacul ot **Zmiiani**, popa Gavril cel domnesc, popa Chiriiacu, duhovnicul meu din Bârlad, Antohie Costache, Constantin Bujoranul, Neculai Bujoran, Constantin Ţopa pârcălav şi Ionaşco Ţopa ot **Bârlad**, şi Pavăl Surlă din **Gherghești**”[1620].

[1618] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 366, pp. 412-414

[1619] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 138, pp. 152, 153

[1620] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XXI, Iaşi 1929, pp. 72, 73

1651, iulie 5: Întărit de Vasile Lupu voievod Pălădeştilor, care „au arătat un zapis de la Ursul aprodul din **Zmieni**, feciorul Irinei, nepotul Varvarei, strănepotul lui Teli fost stolnic, precum… a dat şi a dăruit cu limbă de moarte partea lui de moşie din jumătate de sat **Zmienii**, ce este pe Smila, şi iarăşi, din tot satul **Românii**, partea lui… asemenea şi din satul **Strâmba**… asemenea şi din locul de prisacă din satul **Mânzeini** (Mânzaţi), de este lui dreaptă ocină şi dăruire de la Avram Mânzatul. Toate acestea le-a dat şi le-a dăruit Pălădeştilor pentru sufletul părinţilor lui”[1621].

1676, octombrie 6: Sofiica, fata Zahariei din Gherghești, dăruiește „nepoţilor mei, feciorii Acsiniei, lui Gavril şi Mălancăi… partea mea de moşie din satul **Gherghești**, şi din satul **Zmianie**, şi din **Români**, de pe apa Smilei, şi din satul **Strâmba** şi din **Coţmănești**, de pe apa Tutovei, şi din satul **Doncești**, de pe apa Covurluiului… dinaintea preotului Ştefan, Dionisie călugărul, Gheorghe feciorul lui Maftei Biniei şi Petre feciorul lui Andrei de **Gherghești**, Irimia feciorul lui Constantin Giuncu de **Tătăreni**, Iosip de **Onești**, şi alţi mulţi”[1622].

1741, ianuarie 15: Simeon, feciorul Măricăi, din satul Strâmba, nepotul lui Todoran ce-a fost paharnic, vinde Ursului de **Zmeiani**, drept 12 ughi (ducaţi ungurești), „toată partea de moşie ce i se va alege din **Strâmba**, din jumătate de sat, a cincea parte”[1623].

[1621] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 42, pp. 58, 59

[1622] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 71, pp. 117, 118

[1623] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 215, p. 191

STRÂMBA

(pe Tazlăul Mare, Bacău).

1774, iunie 15: Satul **Strâmba**, ţinutul Bacău, ocolul Tazlăului Mare de Sus, sat răzeşesc, avea, după recensământul lui Rumeanţev[1624]**: Toată suma caselor**: 22. Scădere rufeturi, însă 2: 1 preot, 1 nevolnic. Rămân birnici 20. / **Birnici:** Ursachi Tocilă / Pinteleiu Tocilă / Ioniţă Tocilă / Gheorghi Tocilă / Iacob, baciul / Toma, vătav / Vasile Mârza / Ion, boariul / Apostol Bere / Costandin Bere / Antohi / Radul, vrâncean / Costandin Tătar / Luca Sărăcuţu / Dorofteiu / Vasile Ciosul / Roman / Moiseiu Prutian / Ion al lui Tătaru / Pavăl Tocilă. // **Nevolnici:** Ion Bălăban, nevolnic. / / **Preoţi:** Preotul Ioniţă.

STRÂMBENI

(sub Obârşie, comuna Bujor, raionul Kotovsk, Moldova).

1482, august 10: Întărit de Ştefan voievod lui Stan Horjă, care primeşte uric pentru „a lui dreaptă ocină şi moşie, satul anume Horjăşti la Lăpuşna, unde a fost casa lui, din sus de Scorţăşti, şi Fântâna Peperigului întru acelaşi hotar, şi alt sat, la Gura Ocoalelor, şi, peste Prut,

---

[1624] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 323

sub Obârşie, unde se pogoară gura Gârlii, şi cu loc de prisacă a Horjii celui bătrân de la obârşia pârâului Gurşava, şi **Strâmbenii** la Bujor, şi fântâna lui Muşat”[1625]. Hotarul, din veac.

1628, aprilie 10: Întărit de Miron Barnovschi voievod fraţilor Petre, Ionaşco, Bălan şi Mărica, fiii lui Cehan bătrânul, nepoţi lui Stan Horjăi, şi neamului lor Frăţiman, şi surorilor lui Maricăi şi Anisiei, nepoţii Albei, şi iarăşi neamului lor Gheorghe Horja şi surorii lui Varvara, fii ai bătrânului Horja paharnic, şi iarăşi neamului lor, Sohiicăi şi surorii ei Sora, fetele lui Gureş, şi iarăşi neamului lor Nastasiei Cărăimănesei şi surorii ei Drăguţa, fetele Antimiei, toţi nepoţi şi strănepoţi Tetului, care primesc uric pentru „a treia parte din satul **Titeştii** (azi Tinteşti, lângă Gugeşti, Vaslui) din ţinutul Fălciului, partea de mijloc, şi iarăşi o a treia parte, partea cea din mijloc din satul **Prebeştii** (Pribeşti, Vaslui) din ţinutul Vasluiului, cu vaduri de mori şi cu tot venitul”. / Întărit fraţilor Petre, Ionaşcu, Bălan şi Mărica, fiii lui Cehan bătrânul, nepoţi Lazei, şi neamului lor Gheorghe Horja şi surorii lui Vărvara, fiii lui Horja bătrânul paharnic, şi neamului lor, Sora şi sora ei Sofiica, fetele lui Gureş, şi iarăşi neamului lor Nastasiei Cărăimănesei şi surorii ei Drăguţa, fetele Antimiei, toţi nepoţi şi strănepoţi lui Stan Horja… satul **Horjăştii** (Horjeşti, sat pe Lăpuşna, Moldova) pe Lăpuşna, din sus de **Scorţăşti** (lângă Horjeşti, Moldova), unde au fost casele lui Stan Horja, şi **Fântâna Pepirigului** (sat pe Lăpuşna, Moldova), dintr-acelaşi hotar, şi alt sat, în **Gura Ocoalelor** (lângă Horjeşti, pe Lăpuşna, Moldova) pe Prut, sub obrejie, unde se ridică

[1625] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 246, p. 375

gârlele în cruciş, şi un loc de prisacă, la **Colacul** (toponim, Horjeşti, Moldova) şi prisaca cea veche a lui Horja de după **Tărnuşa** (pârâu pe Lăpuşna, Moldova), în obârşia pârâului, şi **Strâmbenii** (sat, ţinutul Lăpuşna, Moldova) pe Bujor, şi **Fântâna lui Muşat** (sat pe Lăpuşna, Moldova), cu tot venitul”. / Tot acum, Tofana, jupâneasa lui Vitolt logofăt, fata vornicului Bucium, îi vinde marelui pitar Ionaşco Cehan, drept 60 taleri de argint, „o parte de ocină din satul **Sclipotenii** (azi Slipoteni, lângă Izvorul Berheciului, Bacău), din a patra parte, a treia parte, cu vad de moară în apa Berheciului şi cu loc de prisacă pe pârâul Şleapotea, în ţinutul Tecuciului, şi din a patra parte din satul **Obârşiei Berheciului** (comuna Izvorul Berheciului, Bacău), a treia parte… care aceste părţi au fost cumpărătură lui Vitolt logofăt de la Isaiia sin Magdei, nepot Danului”. / Ionaşcu Cehan mai cumpără şi alte părţi din Sclipoteni, de la aceeaşi Tofana şi de la Draguş monah, feciorul Ivului, nepot lui Luca… apoi „şi un vad de moară şi cu pietre din satul **Brătenii** (lângă Pogoneşti, Lăpuşna, Moldova), de la Ştefan, ginerele lui Crasnăş, şi de la Apostol, fiul lui Crasnăş, drept 25 taleri de argint”. De la Gheorghie, fiul lui Zbera, nepotul Bârzului şi Ţampului, Ionaşco Cehan cumpără părţi „din satul **Măzdăşănii** (azi Măgdăşeni, lângă Avereşti, Vaslui), ce este în ţinutul Fălciului”[1626].

[1626] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 338, pp. 462, 463

STRÂMBII

(sat pe Cracău, comuna Bodeşti, Neamţ).

1428, aprilie 2: Întărit de Alexandru cel Bun lui Dragomir, care primeşte uric pentru „satele anume Cornii şi Stâmbii, pe Cracău, şi, în acelaşi hotar, un loc de pustie, tot pe Cracău, să-şi întemeieze sat… Iar hotarul acestor sate, Cornii şi Strâmbii, care sunt pe Cracău, şi al acestei selişti, care este tot pe Cracău, să fie începând de la Soci, din pădure, la vale, până la obârşia pârâiaşului, la stejar, şi de acolo peste câmp, pe hotar, până la movilă, şi de acolo, pe vale la deal, la movilă, şi de acolo drept la Glod, şi de acolo la vârful dealului, la movilă, unde se împreună hotarele Negotinilor, apoi, de acolo, drept la pârâu, la movilă, apoi, de acolo, peste deal, la movilă, la capătul văii, apoi, de acolo, pe deal în sus, la movilă, lângă glimeie, apoi, de acolo, pe..., apoi, pe Cracău în sus, până la hotarul Bârleştilor, şi de acolo, peste câmp, drept la bucovină, şi cu toate poieniţele de fineţe din aceste hotare”[1627].

1579, aprilie 5: Întărit de Petru voievod jitnicerului Ilea, care cumpără, cu 1.000 zloţi tătăreşti, de la Mărica, fata lui Drăghici vistiernicul, nepoata lui Stârcea, strănepoata lui Dragoş, răs-strănepoata lui Dragomir, „pe ispisoacele ce le-a avut, de la Ilie şi Ştefan, răs-strămoşul lor Dragomir, şi din dres ce l-a avut Dragoş de la Ştefan

---

[1627] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 71, pp. 104-106

vodă cel bătrân, ce o face în moşia **Strâmbii** pe Cracău”[1628].

1585, mai 30 : Întărit de Petru (Şchiopul) voievod marelui stolnic Grigore Cucora, care cumpără, cu 20.000 aspri tătăreşti, de la fostul jitnicer Ilea, „un sat ce se numeşte **Strâmbii**, în ţinutul Neamţului, din dresele de cumpărătură ce le-a avut de la însăşi domnia mea”[1629].

1624, ianuarie 7: Porunca lui Radul voievod, adresată lui Condrea, visternicel din Ţibucani, de a opri moara lui Petre din Strâmbi, făcută pe locul marelui stolnic Neculachi „şi să le dai zi să stea de faţă înaintea domniei mele, când va vrea boerinul nostru, stolnicul, şi să le faci zi”[1630].

1625, decembrie 14: Întărit de Radul voievod lui Petrea Cehan, în baza unui zapis de la popa Vasile, Marco hânsar şi pitărelul Ciocârlie din **Fereşti** (comuna Laza, Vaslui) şi de la Ionosie din **Bosânceni** (lângă Fereşti, comuna Văleni, Vaslui), „scriind în acest zapis că au venit înaintea lor Mateiu şi surorile lui Sora şi Marica, fiii Anei, nepoţii lui Gheorghie… şi au vândut dreapta lor parte de ocină şi dedină din satul **Româneşti** (lângă Micleşti, Vaslui), partea de jos, din vatra satului şi cu fânaţ, şi din câmp şi din ţarină. Aceasta au vândut-o slugii noastre Petrea Cehan, pentru 60 taleri număraţi şi o iapă. / Şi de asemenea a venit Bogza, fiul Buscăi, nepotul lui Ion Bolea… şi a vândut dreapta lui parte de ocină din satul

---

1628 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, p. 114

1629 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, pp. 182-185

1630 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 151, pp. 202, 203

Fâstâci (sat pe Stemnic, Vaslui), ce se fa alege din fundătura de ţarină şi cu loc de prisacă şi de fânaţ… lui Petrea Ceha, pentru 1t taleri număraţi. / Şi, de asemenea… Vasile, fiul lui Frăţiia, nepotul lui Brânduşă din **Brânduşeni** (comuna Brânduşeni, Vaslui)… a vândut dreapta sa ocină ce se va alege din satul **Prigorceni** (lângă Sărata, Vaslui)… lui Petrea Cehan, pentru 20 taleri număraţi. / Şi de asemenea, Anna, fiica Vărvarei, şi fiii ei Gligorie şi Mârzea din satul **Strâmbi** (Strâmba sau Cetăţuia, comuna Puieşti, Vaslui)… au vândut dreapta lor ocină şi dedină din satul **Strâmturi** (Strâmtura, Vaslui)… lui Petrea Cehan, pentru 10 zloţi număraţi. / Şi de asemenea… Busca, fiica lui Ionaşco din **Troeneşti** (sau Brăteni, lângă Bouşori, Vaslui), nepoata lui Budul, şi Ghiorghie Ţânpău şi au vândut dreapta lor ocină, un loc de la **Nedee** (sat inclus în Bouşori, Vaslui), jumătate din acest loc, până la fântână şi cu loc de grădină şi cu cât loc le spune privilegiul… lui Petrea Cehan, pentru 32 taleri număraţi. / Şi de asemenea… Moţoc, cu fiii lui Macovei şi Ţonţa, şi Ileana Părtăţoae şi fii ei Măteiu şi Obrejie… şi au vândut dreapta lor ocină din satul Fâstici…lui Petrea Cehan, pentru 11 taleri şi jumătate. / Şi de asemenea… Ştefan Fortos şi femeia lui Ţâganca, fiica lui Alexa… au vândut a patra parte din satul **Dobroslăveşti** (comuna Dobroslăveşti, Vaslui), care este pe râul Bârlad, şi cu vad de moară, şi cu loc de ţarină şi cu fânaţ… lui Petrea Cehan, pentru 15 taleri număraţi”[1631].

1638, iulie 18: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Toader Apope din **Stănislăveşti** (comuna Miroslăveşti, Iaşi) şi lui Ionaşcu Trufaşu ot **Uscaţi** (satul

---

[1631] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 398, pp. 462-465

Războieni, Neamţ), după ce „s-a jeluit Ştefan Boul pe Alecsandru din **Strâmbi** (comuna Bodeşti, Neamţ), zicând că şi-a pus Alecsandru nişte stupi pe locul lui Ştefan Boul. Drept aceea, voi să mergeţi să împărţiţi marginea şi coasta ce este asupra satului cum le vor spune şi dresele lor. / Aşijderea s-au jeluit pentru nişte stâlpi, ce i-a fost pus Gheuca Gheorghe, când l-a mânat Ştefan vodă, de-a hotărât şi-a ales partea socru-său, a Petrii Boul, şi o au stâlpit. Dintr-acei stâlpi, un stâlp a zis ştefan Boul că-i mutat de dânşii... iar voi să socotiţi de se vor găsi că-i luat de dânşii şi să-mi daţi de ştire"[1632].

1774, iunie: Satul **Strâmbii**, ocolul Pietrii, după recensământul lui Rumeanţev[1633], avea **toată suma caselor 9**. Scădere rufeturi 9: 3 popi, 1 mazil, 2 văduve, 3 case pustii. / **Rufeturi:** Popa Andrei / Popa Niculai / Dumitru, diacon / Ioniţă Bran / Domnoae, văduvă / Stana. // **3 case pustii**.

STRÂMBI

(comuna Ţibucani, Neamţ).

1646, iunie 22: Scrisoarea lui Coste de **Călineşti** (comuna Negri, Bacău) şi a lui Miron din **Ţibucani** (comuna Ţibucani, Neamţ), trimişi de Vasile Lupu voievod să cerceteze „hotarul **Dăvidenilor** (comuna Ţibucani, Neamţ), al **Strâmbilor** (comuna Ţibucani, Neamţ) cu al

[1632] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 421, p. 401
[1633] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 63

Negoeştilor (comuna Dragomireşti, Neamţ)”, şi au început, urmând semnele din uric, „de unde au început semnele hotarului, de la o movilă săpată în ţărmurile Văii Albe, dinspre Leuteşti, şi acolo au şi piatră pusă de moşii lor. De acolo, am scos trei oameni bătrâni, anume pe Toader Hăţag din **Belceşti** (inclus în Tupilaţi, comuna Tupilaţi, Neamţ), Ionaşco Harţugul din **Totoeşti** (comuna Tupilaţi, Neamţ) şi Tănasie Draciul din **Leuteşti** (comuna Tupilaţi, Neamţ), să ne poarte pe unde spun semnele uricului. De-acolo, ne-a mânat uricul drept în sus, la altă movilă săpată, şi acolo s-a aflat altă piatră pusă de moşii lor, de acolo drept în marginea Dumbrăvii şi în marginea dumbrăvii, iar s-a găsit piatra pusă de moşii lor, din marginea dumbrăvii ne-au mânat semnele uricului drept în sus, dinspre Totoeşti, în marginea dumbrăvii, la altă movilă săpată, iar Negoeştii au zis: chemaţi, că mai avem alte pietre mai în lăuntrul pădurii. Noi n-am vrut să mergem, dacă n-au spus în uric acele semne… / Şi am pus întăritură robii măriei tale Păcurar, Toader Harcul şi Ursul din **Vereşeni** (Verşeni, comuna Miroslovești, Iaşi), Pătrăşcuţă, Pătraşco şi Vasile Borşea din **Mirăslăveşti** (comuna Miroslovești, Iaşi), Ion din **Dobruleşti** (lângă Mărgineni, Neamţ), Cârstea din **Borceşti** (Borşeni, comuna Războieni, Neamţ), Gligorie şi Nacul din **Uscaţi** (comuna Războieni, Neamţ), Constantin Holbură şi Vasile din **Ţibucani**, Vasile din **Podlogeni** (comuna Ţibucani, Neamţ) şi alţi mulţi oameni buni şi bătrâni”[1634].

[1634] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 418, p. 358, 359

STRÂMTURA

(pe Vaslui, „unde a fost Mic Şerban”,
comuna Laza, Vaslui).

1528, martie 11: Întărit de Petru (Rareş) voievod fraţilor Biba, Ion şi Nechifor, şi seminţiilor lor Mărinca şi Mica, după ce cumpără, cu 150 zloţi tătăreşti, de la Anna, fata lui Toader Berbeace, nepoata lui Mihăilă Berbeace, „a patra parte din satul **Strâmtură**, la Vaslui, unde au fost Mic şi Şerban”[1635].

1565: Zapisul lui Porcel, marele vătah de ţinutul Vasluiului, în care mărturiseşte, „pe seama acestui om, anume Cristea spătărel, ce-i din **Strâmtură**, cum a întors, înaintea a oameni buni, 180 zloţi tătăreşti şi a răscumpărat a sa dreaptă ocină din satul Strâmtura de la Varvara, Ana şi Sofronia, nepoatele lui Toader, fost comis”[1636].

1603, februarie 7: Întărit de Eremia Moghila voievod părcălabului Ionaşco Hohulea şi clucerului Goga, care cumpără de la surorile Lupa, Urâta şi Feda, fetele Moisăi, nepoatele Mărinei, cu 40 taleri, „din jumătate de sat **Strâmtura**, unde a fost Mic Şerban, a patra parte din altă bucată de pământ numită **Matieşeştii**, din a opta parte, a patra parte şi cu loc de moară în Vaslui; / Şi aşijderi, de la Dochia, Palaghia, Gafiia, Dumitru şi Stroe, fiii Crăstiului, din jumătate de sat **Strâmtura**, a patra

---

[1635] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române între 1428-1757*, vol. XXIV, Iaşi 1930, pp. 147-149

[1636] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 5

parte, ce i se va alege partea lui Ion Strâmtură, drept 25 de taleri; / Şi iarăşi, de la Ion Ciornei… a sa dreaptă ocină şi cumpărătură, drept 120 zloţi tătăreşti; / Şi de la Cristul… din a patra parte, jumătate, însă din partea Micăi şi a Maricăi, iarăşi din acelaşi sat, drept 50 zloţi tătăreşti; / De la Cristea, sora lui Maria şi seminţia lor Gheorghe, fiii Nicoarei, nepoţi Cozmei… acea bucată de pământ **Matieşeşti**, a treia parte, drept 100 zloţi tătăreşti; / Şi de la Costin biv (fost) ureadnic şi seminţia lui Cristea, fiul lui Nicoară, nepot lui Strântură… din cea mai sus zisă bucată de pământ **Matieşeştii**, a opta parte, însă tot din partea lui Ion Strâmtură, drept 45 taleri de argint; / Şi de la Burdun, fiul lui Turlui, nepot Nastei, şi seminţiile lor Măria şi Mărica, fetele Salomiei, nepoatele Babei, Părasca, Drăghici şi Drăgan, fiii lui Fădor… partea lor din **Strâmtura** şi din acea bucată de pământ **Matieşeştii**, drept 20 taleri”[1637].

1604, iulie 6: Porunca dată de Eremia Moghila voievod vornicului Roşca, „în pâra ce a puces” Hohulea fost pârcălab şi Goga fost clucer împotriva logofătului Bogza „pentru nişte vaduri de moară din apa Vasluiului, ce se îneacă unul pe altul”, să meargă şi să facă cercetări, „şi acel a cărui iaz se va dovedi că este mai vechi să şi săl stăpânească, iar de se va dovedi că Bogza şi-a făcut iaz la **Strâmtură**, să i-l taie”[1638].

1604, august 7: Marele spătar Veveriţă, în faţa căruia s-au pârât iar Bogza cu Hohulea şi Goga „pentru nişte locuri de moară”, la **Strâmtura**, îi pune pe împri-

---

[1637] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, pp. 7, 8

[1638] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 9

cinaţi să se tocmească şi s-a ajuns la învoiala ca „să-şi facă Bogza logofăt, împreună cu Mogâlde vornic, mori în vadul vechi al Călmăţuiului”, iar „Hohulea să poată a-şi face moară împreună cu locul **Strâmturii Şcheilor**”[1639].

1604, august 7: Blihan, fiul Moisăi, nepot Măreşoe vinde logofătului Bogza, drept 15 taleri, „moşia câtă i se va alege partea sa din satul **Strâmtură**, căci este seminţie cneaghinei sale Neacşa… dinaintea lui Pătraşco Purcel şi Lupului Duşascăi”[1640].

1612, decembrie 21: Ispisoc de judecată de la Ştefan voievod, după ce Crăciunaş, nepot Crăsnei, mătuşa lui Cristoaie şi Bordun din satul **Strâmtura** au pârât pe Mărica, cneagina Gogăi postelnicul „pentru unele părţi de ocină din satul Strâmtura, şi astfel au arătat înaintea noastră, cum ei n-a vândut părţile lor, nici că au luaz ceva, iar Mărica, cneaghina lui Goga postelnic, a arătat înaintea noastră cum a cumpărat jupânul ei, împreună cu dânsa, pe bani gata şi a arătat şi ispisoace de cumpărătură de la Irimia voievod. Deci noi am judecat şi am aflat astfel lor lege, cum să aducă 24 oameni buni şi ocinaşi, să aibă a jura pe sfânta Evanghelie. Ei, când au văzut aşa, s-au împrăştiat în toate părţile şi n-au vrut să se pună jurători. Deci Mărica, cneaghina Gogăi postelnic, s-a îndreptat… iar Crăciunaş, mătuşa Cristoaie şi Bordun au rămas dinaintea noastră din toată legea ţării”[1641].

[1639] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 10

[1640] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, pp. 10, 11

[1641] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, pp. 21, 22

1623, februarie 25: Întărit de Ştefan Tomşa voievod lui Petrea Cehan, pentru pagubă („1 cal tretin şi 5 strigiiaci”), care primeşte uric pentru despăgubirea făcută de fraţii Ihnat şi Ştefan, fii Annei, nepoţi popii lui Plătică din sat de Strâmtură, volostea Vasluiului, care i-au dat „ocină şi moşie ce se va alege din sat de Strâmtură, cu vad de moară… Şi această tocmeală s-a făcut dinaintea unor oameni buni: Marco hânsar ot Fereşti, Petrea hânsar ot tam (tot de acolo), Parca şătrar ot tam, Necoară ot Şcheai, Ion vătăman ot tam şi Baico ot tam”[1642]. Ihnat Dovalmul şi Ştefan sin (fiu) Anei, nepoţi popii Plătică dăn satul **Strămtură** ot volost Vaslui, „au dat partea lor de ocină şi moşie, ce se va alege, din satul **Strămtură**, cu vad de moară şi cu tot venitul Petrei lui Cehan, pentru că a pierdut Ihnat Dovalmul un cal tretin şi 5 strigiiaci, de nu şi-au putut da seama nimic de acel cal şi, aşijderi, fratele lui Ştefan a pierdut un cal foarte bun, deci pentru paguba ce s-a făcut Petrei lui Cehan… dinantea lui Marco hânsar, Petrea hânsărel şi Parcă şetrar din **Fereşti**, Necoară, Ion vătămanul şi Ion ot **Schiai**”[1643].

1623, martie 1: Întărit de Ştefan Tomşa voievod lui Petre Cehan, care a adus zapis de mărturie de la Marco, Petrea şi Parcoşetrar, hânsari din Fereşti, de la Ion vătăman, Nicoară şi Baico din Şchei şi popa Vasilie din Fereşti, „scriind cum au venit înaintea lor Ihnat duhalmul şi fratele lui Ştefan, fiii Annei, nepoţii popii Plătică” şi i-au dat lui Cehan partea lor din „satul Strâmtură din tot locul ce este cu loc de moară pe râul Vaslui… slugii

---

[1642] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 17, p. 20

[1643] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 38

noastre Petrea Cehan, pentru că i-au pierdut doi cai buni şi cinci strijaci"; iar Gavril, Todosia şi Maria, fiii Chiliei, nepoţii lui Hreanciul, i-au dat, conform mărturiei lui Bogonos, păharnic din Gârcini, Petrea, Petrea şi Marco, hânsari din Fereşti, Gligorie din Mirceşti şi popa Vasilie din Fereşti, i-au „vândut dreapta lor ocină şi cumpărătură, toată partea cât se va alege din satul Românești, care este în ţinutul Vaslui… pentru zece taleri bătuţi"; iar de Condrea, fiul Maicăi, nepotul Savei, conform mărturiei lui Inosie din Crăsnici, Berbecea, hânsar din Fereşti, Moise din Zăpodiani şi Mihăilă din Steţcani, i-ar fi dat, ca chezaşi pentru Nicoară, fiul lui Erhan, „pentru un cal bun, preţuit 44 taleri de argint, partea lui „câtă se va alege din satul Fereşti, în ţinutul Vasluiului"[1644].

1625, decembrie 16: Cartea de împuternicire a lui Radul voievod, dată lui Petrea Cehan, „ca să fie tare şi puternic a ţine şi a opri partea de ocină a Tomei cel bătrân din satul Strâmturi, ce-i în ţinutul Vasluiului, pentru o iapă ce i-a căzut într-un puţ al Tomei. Iar cine va avea vreo strâmbătate să-i plătească iapa şi să-şi ţină ocina"[1645].

1625, decembrie 16: Zapisul Todosiei, fata lui Ghelasie, prin care „scriem cum am vândut toată partea mea, ce mi se va veni, din sat de **Strâmtura**, ce-i pe apa Vasluiului, şi din vatra satului şi în câmp, şi în ţarină, şi cu vad de moară… jupânesei lui Igogoaie… şi mi-au dat 19 taleri dinaintea a oameni buni: Rusul şi Fătul de

[1644] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 20, pp. 25, 26
[1645] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 399, p. 465

Ştiborăni, popa şi Nicolae din Popşori ş-a mulţi oameni buni şi megieşi”[1646].

1629, ianuarie 24: Carte de împuternicire, dată de Miron Barnovschi voievod lui Constandin Cehan din **Fereşti** „spre aceea, să fie tare şi puternic a ţine şi a-şi apăra ale sale drepte cumpărături şi moşii, pe unde va avea, şi o moară ce-a făcut la satul **Strâmtura**, pe apa Vasluiului să aibă a se hrăni el cu dânsa”[1647].

1658, mai 15: Lazor, feciorul lui Mihăilă Buznea, cu nepoţii lui Gheorghe, feciorul lui Vasile Buznea, Andrei, Toader şi Pătraşcu, feciorii lui Bejan Buznea, dăruiesc marelui logofăt Racoviţă Cehan „părţile noastre de ocină de la **Strâmtură**, cu vad de moară pe apa Vasluiului”[1648].

1902: „**Strâmtura**, sat în judeţul Tutova, plasa Simila, comuna Sârbi, spre sud de satul Sârbi, situat la jumătatea căii Bârlad-Docolina. Are o populaţie de 90 locuitori”[1649].

[1646] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 402, p. 467

[1647] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 46

[1648] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 82

[1649] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 483

STRÂMTURA

(lângă Pârâul Mare, comuna Ceahlău, Neamţ).

1639, iunie 28: Loghin şi Molodeţ din **Bălţăteşti** vând marelui paharnic Gheorghe, drept 12, „două fălci de curătură de la **Strâmtură** (lângă Pârâul Mare, comuna Ceahlău, Neamţ), din gura pârăului, în jos”, pe care paharnicul Gheorghe „le-a dat schitului ot Hangu[1650].

STRÂMTURA

(lângă Rusciori, comuna Traian, Bacău).

1639, iulie 8: Popa Toma vinde lui Pavăl Dzamă, drept 5 galbeni, „un loc de prisacă la **Strâmtură** (lângă Rusciori, comuna Traian, Bacău), capul curăturii din jos… dinaintea lui Ionaşco hotnog, Toderiţă şi Naşcul din **Mişeteşti** (Muşeteşti, comuna Săuceşti, Bacău) şi a mulţi oameni buni”[1651].

[1650] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 155, p. 169

[1651] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 164, p. 176

STRĂNENI

(lângă Ghireni, comuna Coţuşca, Botoşani).

1635, septembrie 1: Ispisoc de întărire, dat de Vasile Lupu voievod moştenitorilor lui Ghenghe vel (mare) logofăt: / „Și s-au venit partea boierului nostru, Lupul Prăjescul vel clucer și jupânesei lui, Saftei, satul **Chilmeștii** (azi oraşul Chelmenţi, raionul Chelmenţi, Ucraina), la ținutul Hotinului, și o parte de ocină din **Lățcani** (Leţcani, comuna Doljeşti, Neamţ), la ținutul Romanului, și jumătate de sat de **Scoposăni** (Scoposeni, comuna Horleşti, Iaşi), la ținutul Cârligăturii, și satul **Văscăuții** (ţinutul Orhei, Moldova), la Orhei, și jumătate de sat de **Mărășăni** (comuna Marşinţi, raionul Novoseliţa, Ucraina), la Hotin, și satul **Noua Suliță** (comuna Novosiliţa, raionul Chelmenţi, Ucraina), tij la Hotin, și jumătate de sat din **Negrești** (oraşul Negreşti, Vaslui), la Vaslui, și o seliște, anume **Lineștii** (lângă oraşul Negreşti, Vaslui), tij la Vaslui, și satul **Ruginoasa** (comuna Ruginoasa, Iaşi), la Suceavă, care i-au fost lui dreaptă danie de la părintele lui, Ghenghe logofăt, încă fiind viu, osebit de a altor frați. / Iar în parte slugii noastre Lupul Ghenghe i s-au venit jumătate de sat de Vlădeni (Arghira-Oreuteşti, Suceava), la Suceavă, și jumătate de sat de **Volcinești** (Volcineţ, azi Maiovka, comuna Ocniţa, raionul Ocniţa, Moldova), la Hotin, și o parte de ocină din **Costești** (înglobat în Târgu Frumos, Iaşi), la Roman, și o parte din satul **Strășnenii** (lângă Ghireni, comuna Coţuşca, Botoşani), la Dorohoi, și satul **Surdeștii** (lângă Ciortolom,

comuna Tutova, Vaslui), la Tutova, cu moară în Bârlad, și jumătate de sat din Șărbăuți (Bucovina), la Cernăuți, și satul **Mălăeștii** (comuna Vutcani, Vaslui) și **Leoștii** (comuna Pădureni, Vaslui), la Fălciu, și o siliște Șărbăuții (Bucovina), la Cernăuți. / Iar în parte slugii noastre Dumitrașcu Ghenghe i s-au venit jumătate de sat **Jiol-dești** (satul Joldeşti, comuna Vorona, Botoşani), la Suceavă, și satul Stârcenii (Bucovina), la același ținut, și cu moară în Siret, și jumătate de sat de **Vorona** (comuna Vorona, Botoşani), tij la Suceavă, și satul **Măgiurcanii** (azi Iveşti, comuna Iveşti, Vaslui), la Tutova, și satul **Popii** (azi Pochidia, comuna Tutova, Vaslui), tij acolo, și jumătate de sat **Tole** (Coteleva, comuna Koteleve, raionul Nevoseliţa, Ucraina), la Hârlău, și o siliște, **Doljăștii** (Dolheşti, lângă Ciocani, comuna Perieni, Vaslui), la Tutova. / Iar în parte lui Ion Ciolpan i s-au venit satul Arăteștii (Suceava), la Suceavă, și jumătate de sat de **Bilăuți** (comuna Bilăuţi, raionul Hotin, Ucraina), la Hotin, și jumătate de sat Lucovița (Bucovina), la Cerăuți, și satul **Târauca** (comuna Târnauca, raionul Herţa, Ucraina), tij la Cernăuți, și jumătate de sat Dobrinăuți (Bucovina), tij la Cernăuți, și satul **Costeștii** (în hotarul oraşului Târgu Frumos, Iaşi), la Tutova, și o siliște, anume **Ruptura** (lângă Gefu, comuna Ghidiceni, Galaţi), tij la Tutova… / Iar pentru o datorie a Lupului Prăjescu clucer, care are și zapis de la părintele lor, Ghenghe logofăt, drept 497 ughi, au dat ei toți un sat, anume **Săvenii** (oraşul Săveni, Botoşani), la Dorohoi, și alt sat, Boian (Bucovina), la Cernăuți, pentru acea datorie”[1652].

[1652] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 227, pp. 266, 267

STRĂNEŞTI

(comuna Tureatca, raionul Herţa, Ucraina).

1646, august 11: Scrisoarea lui Pătraşco Stejereanul, trimisul lui Vasile Lupul voievod la satul **Turiiatca** (comuna Herţa, raionul Herţa, Ucraina), să socotescă „de un hotar cu fânaţe, ce-a avut pâră jupâneasa lui Dumitraşco, Antemiia, cu Pătraşco şi Danovici, înaintea măriei sale, zicând Antemia că a cosit Danovici nişte fânaţe ale ei, care le-au fost luat Stroici logofătul, iar Danovici a zis c-a fost al lui. / Deci noi am strâns oameni buni, anume Pântelei Barnovschi, Vidraşco, Stănilă, Grigore şi Drăgan din **Beceşti** (comuna Mogoşeşti, raionul Herţa, Ucraina), Orheianul, Silion şi Zaharia din **Mogoşeşti** (comuna Mogoşeşti, raionul Herţa, Ucraina), Hilcea, Gherasim şi Ştefca din **Năhoreni** (azi Nihoreni, în hotar cu Tureatca, Ucraina), Lelic, Ilea şi Miron din **Ternauca** (comuna Târnauca, raionul Herţa, Ucraina), Macsin vătămanul, Gavril, Malic, Moisei, Cornaci şi Simion de **Dersca** (comuna Dersca, Botoşani), Ihnat vătămanul, Curilă şi Lelea de **Lozna** (comuna Dersca, Botoşani), şi au luat cu sufletele lor cum au fost luate acele fânaţe de Stroici logofătul, către **Culiceni** (comuna Tureatca, raionul Herţa, Ucraina), şi a fost de moşia Antemiei, de hotarul Turiiatcăi, iar Danovici n-are nici o treabă acolo. Şi s-au găsit că a cosit Danovici 55 de stoguri de fân, cu tăria sa. De aceasta dăm de ştire. / Aşijderea, au mărturisit aceşti oameni că a cosit Danovici la **Străneşti** (comuna Tureatca, raionul Herţa, Ucraina)

40 de stoguri, iar pe partea jupânesei Antemia. De aceasta, dăm ştire”[1653].

STRĂOANE

(Străoani, comuna Străoane, Vrancea).

1572, februarie 14: „Suret cuprinzător de o săpătură, care o au făcut Dragotă de **Străoani**, iar Dragotă a venit cu cărţi domneşti şi a strâns 20 oameni bătrâni, ce au arătat că Dragotă a făcut acea săpătură la Gura Albii, ce este în sus de Podul Epii, şi a cumpărat Dragotă acea săpătură dinaintea Golii, staroste de Putna”[1654].

1584, aprilie 18: Petru voievod (Şchiopul) întăreşte starostelui de Putna Boştoc, „împotriva a 4 cai graşi, un loc pustiu, în ţinutul Putnii, între Vrancea şi între Suşiţa, pe amândouă Vizăuţele, din muntele Gherghelului, până în dealul Suşiţa, cât este loc domnesc”[1655].

1587, iulie 19: Ispisoc de judecată de la Petru voievod (Şchiopul), după ce „Şăndrea şi cu seminţia lui, cu Pătru şi Rugină, cu seminţia lui s-au pârât cu Drăgoiu şi cu fraţii săi Stan şi Stănilă pentru an loc la Gura Albii, unde cade în prund de îmbele părţile Albii, în Podul Epii, zicând cum că le este lor moşie şi se cuprinde acel loc cu un uric de la Ştefan voievod cel bătrân. Deci, cercând, au

[1653] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 465, p. 396

[1654] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 7, p. 6

[1655] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 9, p. 7

aflat că nu atinge acel loc cu acel uric, că uricul le spune câmpul Suşăţii şi Poiana lui Ilieş şi că s-a dat rămaşi pe Străşină şi cu toată săminţia lui"[1656].

1632, august 28: Zapisul şoltuzului Ion Carapotona, al celor 12 pârgari de **Bârlad**, al lui Matheiu Roşca neguţătorul, Enache Goian, Dinga şi Crăciun Ciudin, Dumitraşco Iurga „şi alţi oameni buni târgoveţi din târgul Bârlad, cum au venit înaintea noastră Tona Savei şi Petrea din **Străoani**, feciorii lui Alban, şi fraţii Ionaşco, Berdilea şi Costen din **Clipiceşti**, şi Sirbul, Bătiia, Grozea, Mihăilă şi Andronic Hrom… de au vândut un vad de moară pe gârla Putnei, sub Măgură, ot volost Putna, ce-au avut la sat la **Vităneşti**, au vândut un bătrân toţi aceşti oameni, cât sunt într-acest vad, trei bătrâni, de o au vândut Nacului, feciorul lui Iani din târg din Bârlad. / Şi iar… Costin, feciorul Vlădoe, cu nepoatele Vlădoe, Măriia, Grozava Arioneasă, altă Mărie fata Simei, şi Giurgea, ginere lui Vlad, Tudora Alecsoe şi Anuşca, fetele Vlădoe… de-au vândut alt bătrân, iar Nacului, feciorul lui Iani. / Şi Andronic, Măriia şi Vasile, feciorii Lupului, şi Rusul, nepotul lui, şi Ionaşco, feciorul Gligorcei, feciori ai Trifănese… alt bătrân din acel vad de moară. / Ce au fost într-acel vad trei bătrâni… pe toţi i-au vândut Nacului, feciorul lui Iani din târgul Bârladului, drept 60 de taleri bătuţi"[1657].

1634, ianuarie 25: Zapisul lui Todosie, feciorul lui Arion Chichil din **Joldeşti**, prin care mărturiseşte că a vândut „cinci pământuri, săpături săpate de tatu-meu Ari-

---

[1656] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 10, pp. 7, 8

[1657] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 182, pp. 233, 234

on în ţarina **Şoldeştilor** (Joldeşti, sat pe Valea Putnei, Vrancea)… lui Pătraşco cămăraşul, drept 5 galbeni bani gata, dinaintea Dabijei cămăraşului, Arhip, Lucoci uricarul, Cârstei uricaru, Vasile Cornatu diac, Apostol diac, Moţoc din **Străoani** (comuna Străoane, Vrancea), Toader Botuc din **Bătineşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea) şi dinaintea a mulţi oameni buni şi bătrâni”[1658].

1636, decembrie 15: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Nacul, fiul lui Ene neguţătorul de la târgul Bârladului, care primeşte ispisoace de întărire pe proprietăţile tatălui său, „un vad de moară pe gârla Putnei şi o vie în seliştea **Vităneştilor** (comuna Ţifeşti, Vrancea), cumpărătură de la Dumitru Bălteanu, ce-a fost pitar, drept 20 ughi, iar lui Bălteanu, cumpărătură de la Tisul sin Maricăi, nepot lui Tăbălae, strănepot lui Vitan… / şi nişte pământuri mai sus de vie, cumpărătură de la Anghel sin (fiul lui) Lupe, nepot lui Dragoş şi Andruşcă, şi o bucată de pământ, cumpărătură de la Precop şi de la Axintie… / acel vad de moară i-a fost cumpărătură de la Dumitru Bălteanul, drept 100 taleri de argint şi 5 boi buni, iar lui Bălteanu, cumpărătură de la toţi nepoţii şi strănepoţii lui Văscan şi Dragotă, feciorii Petrii, şi de la Costache şi Lazăr Tărâţă, feciorii lui Struţian ce-a fost staroste. / Şi o vie în seliştea **Sârbilor de Sus** (sat înglobat în Focşani, Vrancea), cumpărătura tatălui lui Ene neguţătorul de la fraţii Buceag şi Burghele, feciorii lui Hilip, pentru 50 taleri argint… / şi o parte de un bătrân, din frunte, de vad de moară pe Gârla Putnii de Jos, sub Măgură, cumpărătură lui Ene de la Toma Savii ot **Străoani** (comuna Străoane, Vrancea) şi de la fratele lui, feciorii lui Alban,

[1658] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 33, p. 34

de la Ionaşco, Berdelin, Costin Sârbul, Bătiia, Groza, Mihăilă şi Andronic Şchiopul, drept 20 taleri de argint. / Şi a cumpărat de la Constantin sin Vlădiul, Maria, nepoata Vlădioe, Grozava Arioneasă, Măria, fata Simii, giurgea zet (ginerele lui) Vlădioe, Tudora Alexuţoe şi sora ei Anuşca, o parte de alt bătrân dintr-acel vad de moară sub Măgura, pentru 20 taleri de argint. / Şi încă a mai cumpărat un bătrân, tot din acel vad de moară, de la Andronic şi sora lui Mărica, Vasile sin Lupului, nepotul lui Lupul, Ionaşco sin Grigorcea, feciorii Trifănese şi de la toată seminţia lor, drept 20 taleri buni… / de la Bocul stegar ot **Bătineşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea) şi sora lui Catrina, feciorii lui Stan, ce se va alege din seliştea **Hălmezeştilor** (sau Sârbii de Jos, înglobat în Ivănceşti, comuna Boloteşti, Vrancea), cu vad de moară, drept 20 ughi… / de la Sora, fata Stanii, cu unchiul ei Turcea sin Lupului şi cu mătuşa ei Hiica şi cu fratele ei Toma, toate părţile lor din Hălmezeşti, pentru 30 ughi, pentru că Ene neguţătorul a răscumpărat pe Sora, fata Stanii, de la tătari”[1659].

1646, mai 29: Vasile, feciorul lui Ion Nenciul din Străoani, din ţinutul Putnii vinde voievodului Matei Basarab, drept 30 de galbeni, „trei pogoane de vie făcătoare, în satul **Străoani**… Şi am dăruit măriei sale un pogon de ţelină, pentru sufletul meu şi al părinţilor mei”[1660].

1646, mai 29: Fraţii Gavril, Mârza, Vasile, Sora şi Stanca, feciorii lui Ion Nenciul din satul **Străoani**, din

---

[1659] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 568, pp. 616, 617

[1660] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 384, p. 327

ţinutul Putnii, vând lui Matei Basarab voievod, drept 5 galbeni, „cinci pământuri în Dealul Verzei, ce ne-au fost nouă moşie”[1661].

1646, august 2: Danie, feciorul Petrei Băsului din **Străoani**, vinde lui Matei Basarab voievod, drept 40 galbeni, „două pogoane şi jumătate de fie făcătoare, în Dealul Străoanilor, ce ne-a fost nouă moşie, cu voia tuturor fraţilor… / Aşijderea, eu, Mărzea din Străoani, feciorul lui Ion Nenciul de acolo, am vândut măriei sale, drept 30 galbeni, „două pogoane de vie şi un pogon de ţelină în Dealul Străoanilor, din sus de sat, dinspre Muncel”[1662].

1646, noiembrie 17: Întărit de Vasile Lupu voievod „prea iubitului din inimă fratelui domniei mele „Matei Basarab voievod”, care cumpărase de la răzeşi, parte cu parte, întreg „satul Soveja, în ţinutul Putnei” şi moşii din satele megieşe, pentru a-şi înzestra ctitoria moldavă, mănăstirea Soveja. Ispisocul de cumpărătură înveşniceşte numele răzeşilor vrânceni: Irimie Dabije, Ipate, popa Dumitru, Grigore Toader, Petriman, Mieriţi, Ioan Podobitul, Dumitru, Furdean – nepoţi şi strănepoţi ai Itului şi ai lui pătru Rugină bătrânul, care au vândut, „din partea Ungureanului, în deal, pe pârâul Cârligaţilor, până la curmătura Sovejei, unde se hotărăşte cu Vrancea”; / Grigore sin (fiu) Ion Bogdan, Dănilă, Pricopie sin Vasile Rugină, Grigore Pojăscu şi sora lui Marica, feciorul lui Botici fost vornic, feciorii lui Ionică, nepoţii Anghelinei, Mihai sin Grozav, nepot lui Andrei, Bălan sin Andrei,

---

[1661] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 385, p. 328

[1662] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 458, pp. 390, 391

Toader sin Marica – nepoţii lui Andrei, Andronic, Vasile Oijan vătav, Nalica, Avraam sin Arvat – nepoţii Ilcăi, ai lui Dabija pârcălabul şi a dratelui său, Irimia şi Bârlădeanu sin Drăguţului fost vornic, Mărica fata Frăţilesăi, Vasile Conorodici, Nedelea sora Frăţilesăi, Nedelea fata Ioniţăi, Dumitraşco cu surorile lui, fii Cozmei, şi Ioanichie şi Dumitru, feciorii Lupşei, Bogdan, Haret sin Ioniţă, Rugină, Buşurca sin Rugină – toţi nepoţii lui Bogdan, strănepoţi lui Pătru Rugină, care vând, „sin acelaşi sat Soveja, partea Bogdăneştilor"; / Negrea din Vrancea (ctitorul schitului din care s-a făcut mănăstirea Soveja), Ioan sin Ivănesăi şi fratele său Toa-der, Instratie sin Mangul şi soru-sa Maria, Bejan, Tudosă sin Maria, Pricope cu soră-sa, Mitodi sin Stăni, Marica sora Negrii, Constantin, Tudosă, Ioan Bâtvă, Pătrăşcanu, Gavril, Cheroacă, Pătraşco, Vasile Baciolei – toţi nepoţii lui Pătru Rugină, care vând partea lor din „partea Ungureanului, bătrân din seliştea Soveja, însă pe pârâul Dobromiriei, pe unde se împreună cu locul domnesc"; / One, popa Murgul, Irimia, Elisafta, popa Buzinki, Do-chia, Machedon, Ioan Gealepul, Drenţea, Porcar, Cozma, Mustraţă, Slav, Neagul Straoa, Baniciu, Ioan Podobitul, Ioan Budăescul, Echim, Toma Dadurcă, Ioan Pahnă, Tudoran, Ioan Ţăfe, Toma, Agapie Ciorca, Vasile Lăduncă, Vasile Nichitiu, Istratie, Vasile, Petre, Apostol Vrabie, Ioan Rugină, Zăbrăuţu, Ioan, Isaia, Cioban, Irimie, Toma Găvan, Costanda, Tudora, Ignat, Grigorie Murda, Opre, Tudora, David, Pogor Luca, Toader şi Simion – toţi nepoţi şi strănepoţi lui Pătru Rugină, care vând, „în acelaşi sat Soveja, tot bătrânul lui Străuleşti, din Vădurele până la pârâul Ghirodie, sub Răchitiş, şi în alte ape Pioa, care curge de la Pioa şi pe lingul, până la

Planina domnească, care se numeştw Zboina"; / „Dabija pârcălabul i-a vândut două roate de moară pe apa Putnei, cu **tot satul din vadul Vităneşti**"; / Ursul Vartic, fost vornic „i-a dăruit un vad de moară cu două pietre pe apa Putnei din satul **Clipiceşti**"; „Nenciul din Străoani i-a vândut trei pogoane de vie în satul **Străoani**… şi un pogon de ţelină"; / Fraţii Vasile, Marfa şi Stana i-au vândut „cinci pământuri în susul Verzei"; Marfa şi fratele ei Ioan Stanciul i-au vândut „2 pogoane de vie şi un pogon de ţelină în dealul Străoanilor, lângă via fratelui său Vasile"; / Daniil sin Petrii Bicului din Străoani i-a vândut „două pogoane şi jumătate de vie gata în dealul Străoanilor, aproape de acele vii"; Dumitraşcu sin Neagu din Clipiceşti, femeia lui Băluşca şi fiul lor Toma i-au vândut „4 pogoane de vie în dealul **Clipiceştilor**, din partea Baciului, în jos, cu cât loc ţine via până în sus şi până la viile Târjăului, şi cu un pământ spre gârla Putnei"; / Irimia Cristiian, fratele Dabijei pârcălab, i-a vândut „drepte ocini ţigani, ce i-a avut de la strămoşi"[1663].

1687, iunie 9: Alexandra Condrătoe, soţia lui Condrat, feciorul lui Ioan Ţăpii, şi feciorii ei Ioan şi Vasile vând lui Dima pârcălab „jumătate de funie dintr-a opta funie a **Străuleştilor**… pe unde a ţinut Ioan Ţăpea"[1664].

1774, iunie 26: Satul **Străoanii de Jos**, ţinutul Putnii, ocolul Zăbrăuţului, după recensământul lui Ru-

---

[1663] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 21, pp. 12, 13

[1664] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 55, p. 33

meanţev[1665], avea **toată suma caselor 63**. Scădere rufeturi 30: 7 scutelnici, 1 mazil, 6 popi și diaconi, 10 nevolnici şi babe, 2 slujitori, 4 slugi, 1 ostavnoi. Rămân birnici 33. / **Birnici**: Grigoraş Coţul, vornic / Ion Furtună, vătăman / Simion fiul Gafiţi / Vasile Coţul / Lupul Coţul / Pavel Bucă / Apostol Dănilescu / Ion Bucă / Ioniţă Bucă / Toader Bucă / Ion fiul lui Gheorghe / Neculai fratele lui Ion / Grigoraş fiul lui Ştefan, vornic / Pavel fiul lui Andronachi / Neculai Vidraşco / Ştefan Vidraşco / Dobre fiul vornicului Ştefan / Nistor fiul Bodii / Andronachi, rus / Ion Buruiană / Andrii Graur / Roman fiul lui Hărăbor / Negoiţă, dascăl / Ştefan Merche / Vasile Bucă / Vasilache fiul lui Vasile / Ion fiul lui Race / Ion Filoti / Tănasă a Săndulesii / Iordache / Ion al lui Zbârciog. // **Rufeturi:** Andrei Rancea, vier dumnealui banului Iancul Razul / Mihaiu, vrâncean, vier la fel / Ştefan Mirză, vier la fel / Ştefan frate lui Iordache, vier la fel / Panfile Mănăilă, vier la fel / Ion Băndar, vier la fel / Ioniţă fiul lui Popa, slugă dumnealui la fel / Lupul, slugă dumnealui la fel / Toader Micul, slujitor de Focşani / Andrei fiul Iordăchioaei, slujitor / Stanciul, vie banului Ştefan Sturzei / Iordache, slugă dumneaei hătmănesei Saftei Ruset / Ion Zbârciog, nevolnic / Toader fiul Săndulesii, nevolnic / Vasilaşco, nevolnic / Ioniţă fiul lui Neculaiu, nevolnic / Hristeian Ghiluşcă, nevolnic / Gavril, chelar dumnealui hatmanului Razul, nevolnic / Simion fiul Comănesii, nevolnic / Pavel, vornic, ruptaş / Safta, preoteasă săracă / Tudora Bânderoae / Popa Ioniţă / Popa Apostol / Popa Gheorghie / Popa Grigoraş / Diaconul Costantin / Diaconul Toader / Neculai, grec, ostavnoi / Safta, prescurniţă.

[1665] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 291, 292

1774, iunie 26: Satul **Străoanii de Sus**, ţinutul Putnii, ocolul Zăbrăuţului, după recensământul lui Rumeanţev[1666], avea **toată suma caselor 105**. Scădere rufeturi 43: 4 scutelnici, 12 popi și diaconi, 20 nevolnici şi babe, 3 slujitori, 3 ţigani, 1 slugă. Rămân birnici 62. / **Birnici**: Ion, vornic / Vasilache Toma, vătăman / Vasile Drăgan / Gheorghiţă fiul Tomii / Manolache fratele lui Gheorghiţă / Costantin Hărăbor / Voine Cur / Toader fiul lui / Andronache / Neculai Grosu / Ion a Rusoae / Vasile Hărăbor / Ion fiul lui Toader / Toader fiul lui Boghiţoae / Vasile Tiron / Năstasă, muntean / Ion fiul lui Lupul / Ilie fiul lui Şchiopu / Ştefan fiul Catrinii / Gheorghiţă fiul lui Lupul / Grigori Gane / Irimie al Anghelinii / Toader Hulpoiu / Pavel Măntăhac / Grigori Niagul / Andronachi Ilie / Vasile Musac / Enache Băndar / Ştefan Necula / Toader fiul lui Gege / Iftimie fiul lui Gege / Ifrim al lui Gege / Dumitraşco fiul lui Apostol / Ioniţă fost vătăman / Pavel Gege / Pavel Ureche / Andrii fiul lui Ştefan / Vasili fiul lui Şchiopu / Andrii Căpăţână / Ion Căpăţână / Tănasă, vrâncean / Vasilache Holban / Ion al lui Hulpoiu / Ion fiul lui Gheorghiţă / Ştefan Pară / Pătraşco, vier / Panfile / Gheorghe al lui Ene / Gheorghe, vier / Ion Măgurian / Ion Gojan / Vasile fiul lui Gheorghiţă / Mihai Mineş / Ioniţă fiul lui Palaghie / Ioniţă Vidraşco / Alicsandru Ploşniţă / Stan, blănar / Costantin fiul lui Băncilă / Gheorghe ce a fost vier / Costantin, tăbăcar / Jăpa, muntean / Ion Hamul / Vasile Zgârce. // **Rufeturi:** Vasile Necula, vier dumnealui banului Iancul Razul / Costantin Coroponchi, vier la fel / Sandul fiul lui Macoveiu, vier la fel / Stoica, fost vornic, slugă

[1666] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 292, 293

dumnealui banului Neculai Roset, staroste / Costandache, chelar dumnealui vel vistiernicului / Mihalce Gugescul, slujitor / Pavel Ologul, nevolnic / Ioniţă Musaca, nevolnic / Ioniţă Gege, nevolnic / Ene, ologul, nevolnic / Gheorghiţă, ciobotar, nevolnic / Nastasie Păvăloae, săracă / Dochiţa, săracă / Catrina, săracă / Dobriţa, săracă / Marie, săracă / Lupoae, săracă / Ioana, săracă / Aghenie, baba / Iliana Gegeoae / Baba Magdalina / Ana, preoteasă / Marie Stăniasă / Tudora, săracă / Păscălina, săracă / Tudora, săracă / Popa Vasile / Popa Ursache / Popa Grigoraş, monah / Popa Vasile / Diaconul Toader / Popa Gheorghiţă / Popa Lupul / Popa Postolache / Diaconul Toader / Diaconul Vasile / Diaconul Costantin / Diaconul Sandul / Costantin, ţigan mănăstirii Răchitoasa / Ioniţă fiul lui Costin, ţigan la fel / Toader, scripcar, la fel / Solomon Luca, slujitor / Neculai Tiliman, slujitor.

1794, mai 3: Mihai Grecu din **Străoanii de jos**, soţia lui Zoiţa şi fiul lor Pavăl dăruiesc schitului Lepşa „trei hirte vie şi trei sterp… în hotarul Străoanilor, la dumbrava ce se numeşte Via Tofanii, alături de preotul Gheorghi, dinspre amiazăzi, şi merge în sus, cu capătul de sus, spre huţul Călinei, până în drum, care vie mi-a fost dată de preotul Gheorghi pământ sterp şi eu am pus vie… iar dania să ne fie pomană pentru sufletele noastre şi ale părinţilor noştri”[1667].

1794, iulie 31: Preotul Vasile Pahoce şi preoteasa lui dăruiesc „un pogon de loc sfântului schit ce se numeşte Lepşa, ca să fie pentru pomenirea sufletelor strămoşilor, părinţilor şi ale noastre, care loc este în hotarul

---

[1667] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 185, p. 127

Străoanilor dinspre Câmpul cel Mare, pe lângă via lui Gheorghe Ciobotarul, dinspre răsărit"[1668].

1902: „**Străoani de Jos**, comună rurală în judeţul Putna, plasa Zăbrăuţul, situată pe malul şi în valea Șuși-ţei, la 4 km de subprefectura plășii și la 32 km de capitala judeţului. E străbătută de pârâul Valea Danii. Se compune din cătunele: Repedea, Străoani de Jos şi Văleni, cu o populaţie de 478 familii sau 1.871 suflete. Are o biserică parohială, cu hramul Sfinţii Voevozi, în cătunul Străoani de Jos, şi 2 filiale, una cu hramul Adormirea, în Repedea, şi cealaltă, cu hramul Naşterea Maicii Domnului, în Văleni; o şcoală mixtă. Vite: 394 boi, 116 vaci, 228 cai, 180 oi, 30 capre şi 281 porci. / **Străoani de Jos**, cătun în comuna cu acelaşi nume. E situat pe muntele Șuşiţei şi străbătut de pârâul Valea Danii. Are o biserică parohială, cu hramul Sfinţii Voevozi; o şcoală mixtă, // **Străoani de Sus**, comună rurală în judeţul Putna, aşezată lângă Străoani de Jos, la vest, spre coasta pârâului Repegioara, la 5 km de subprefectura plăşii și la 33 km de capitala judeţului. E formată din cătunele: Muncelul, Străoani de Sus, Talapanul şi Varnița, cu o populaţie de 533 familii sau 1.952 suflete, Are o biserică parohială, cu hramul Sf. Nicolae, 1 filială, cu hramul Sf. Nicolae-Vechi, ambele în cătunul Străoani d e Sus; o biserică parohială, cu hramul Sfinţii Voevozi, în Muncelu, și 1 filială, cu hramul Sf. Nicolae, în Varnița; o şcoală. Vite: 262 boi, 95 vaci, 156 cai, 263 oi, 60 capre şi 140 porci. Locuitorii din cătunul Varnița, în care a fost și un mic schit de călugări, cu acelaşi nume, se ocupă cu fabricarea varului din pietrele calcaroase, aflate pe valea Șuşiţei. / **Străoani de Sus**,

---

[1668] Sava, Aurel V, *Documente Putnene,* I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 187, p. 129

cătun în comuna cu același nume, situat spre vest de Străoani de Jos, pe coasta pârâului Repedea”[1669].

STRĂOANI

(comuna Victoria, Iaşi).

1639, octombrie 8: Zapisul lui Ionaşco Ghizdăvăţ, Ionaşco a Savei şi Condre din sat de **Luceni** (comuna Victoria, Iaşi), în care mărturisesc cum au vândut „o parte de ocină, din părţile noastre de sat din Luceni pentru o parte de ocină ce-a fost vândută din sat de **Petreşti** (comuna Ipatele, Iaşi) pitarului Ianachie de nepoţii noştri, feciorii Ilenei. / Deci, văzând noi că au vândut nepoţii noştri acea parte de ocină din Petreşti, fără ştirea noastră, noi am vândut din părţile noaste din satul Luceni o parte de ocină, ca să fie împotriva celei părţi de sat din Petreşti, Ursului Ţocârlan, drept 8 zloţi şi drept două vaci cu viţei şi un bou bun… / Şi la tocmeală au fost Erimiia din **Slobodzie** (lângă Scoposeni, Slobozia Zberoaiei, comuna Gorbani, Iaşi), Pavăl pârcălabul de **Chişerei** (azi Grădinari, comuna Golăeşti, Iaşi), Vasile Beghiul din sat din **Străoani** (comuna Victoria, Iaşi), Niculei văfaful hatmanului, Vasile pârcălabul, Ştefan Cârcos de târgul **Iaşi**, Chirilă feciorul Gârnei, Moiseiu feciorul lui Frăţiman, Gavril feciorul popii Macsân din **Bogzeşti** (comuna

[1669] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 477, 478

Budăi, judeţul Orhei, Moldova), de la Orhei, şi mulţi oameni buni şi bătrâni”[1670].

STRĂŞENI

(comuna Străşeni, judeţul Chişinău, Moldova).

1644, ianuarie 21: Soţii Gligore şi Lupa Ureche, Toma stolnicul cel mare şi Aniţa, Lupul şi Antimiia Bucium, Savin şi Nastasiia, împarte între ei „moşiile de pe socrul nostru Voruntar (Prăjescul) comisul şi de pe soacra noastră… mai apoi din zapisul de împărţeală ce-a avut soacra noastră cu frate-său, răposatul Neagoe postelnicul şi am mai adaos şi jumătate din toate satele care s-au venit cu împărţeală lui Condre vameşul de pe jupâneasa lui Sofroniia, iar după moartea ei le-am împărţit cu Dumitraşco Neagoe, feciorul postelicului Neagoe. / Şi-au venit pe partea vornicului Ureche şi a jupânesei Lupa jumătate de sat **Negriteşti** (comuna Podoleni, Neamţ), la ţinutul Neamţului, satul **Străşeni** (comuna Străşeni, judeţul Chişinău, Moldova) pe Bâc, la ţinutul Lăpuşnei, jumătate de sat **Cruhliceni** (judeţul Chişinău, Moldova), iarăşi la acel ţinut, a opta parte din satul **Vlăşineşti** (azi Lunca Prutului, comuna Trifeşti, Iaşi) pe Prut, ce-s în ţinutul Iaşilor, şi jumătate de sat **Tătăreni** (lângă Oneşti, comuna Plugari, Iaşi), pe Miletin, ce-s la ţinutul Hârlăului. / Şi s-au venit în partea stolnicului

---

1670 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 249, pp. 247, 248

Toma şi a jupânesei Ana jumătate din satul **Negriteşti**, ce-s la ţinutul Neamţului, satul **Săleştea** (sau Seliştea, înglobat în Şipileşti, comuna Popricani, Iaşi) pe Prut, a opta parte din **Vlăşineşti**, iarăşi pe Prut, ce-s la ţinutul Iaşilor, a patra parte din **Volcineţ** (Vălcineţ, judeţul Ungheni, Moldova), cu vecini, la ţinutul Orheiului, şi trei părţi din patru părţi din **Răuseni** (comuna Răuseni, Botoşani) pe Jijia, la ţinutul Hârlăului. / Şi s-au venit stolnicului Bucium şi jupânesei Antimia jumătate de sat **Voruntăreşti** (Volintireşti, comuna Alexandru I. Cuza, Iaşi), cu vad de moară în Siret, ce-s la ţinutul Romanului, satul **Unchiteşti** (sat pe Prut, ţinutul Iaşi) pe Prut şi **Cumcenie** (sat pe Prut, ţinutul Iaşi), iarăşi pe Prut, ce-s la ţinutul Iaşilor, şi a treia parte din **Cândeşti** (comuna Cândeşti, Botoşani) pe Siret, cu vad de moară în Siret. / Şi s-au venit pe partea lui Savin şi a jupânesei Nastasia satul **Giurgeştii** (înglobat în Târgu Frumos, Iaşi), cu heleşteie pe apa Bahlueşului, părţile ce se vor alege din **Tâmpeşti** (înglobat în Săcăreşti, comuna Cucuteni, Iaşi) şi din **Balosineşti** (comuna Cucuteni, Iaşi), ce-s la ţinutul Romanului, satul **Ilişenii** (comuna Santa Mare, Botoşani), în gura Coroviei, şi **Zudureni** (sat pe Prut, ţinutul Iaşi) pe Prut, ce-s la ţinutul Iaşilor”[1671].

1774, iunie 5: Satul **Străşenii**, ţinutul Orhei-Lăpuşna, ocolul Bâcovăţului, după recensământul lui Rumeanţev[1672], avea **toată suma caselor 41**. Scădere rufeturi 8: 1 volintir, 1 popă, 6 femei sărace. Rămân birnici 33. / **Birnici:** Petre, vornicul / Gheorghe Ştirbul /

[1671] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 237, p. 217

[1672] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 430, 431

Năstase fiul lui Miron / Andrei fiul lui Trifan / Lazor fiul croitorului / Ştefan Blaga / Andrei al lui Ştefan Blaga / Trifan fiul lui Chiriac / Andrei fiul lui Ştefan Blaga / Nicolai Boşniaga / Ioniţă fiul lui Nicolai / Toader Pârâu / Ştefan Berdiu / Mihalachi fiul lui Sava / Ioniţă Holtă / Sandul Berdiu / Ioniţă Sercul / Toader Bengheş / Macari Ticul / Vasile, croitor / Constandin, croitor / Nicolai, croitor / Ştefan Pleşca / Năstase Pleşca / Gheorghe Pleşca / Irofti al lui Pleşca / Toader Frimu / Petre, croitor / Năstase fiul lui Tănase / Gheorghe a Manasii / Ion, văcar / Trohin, sârbul / Ioniţă Berdiu. // **Rufeturi:** Ion, sârbul, volintir / Popa Grigori / Ioana, săracă / Iftimia, săracă / Safta, săracă / Ioana, săracă / Vasilca, săracă / Dochiţa, săracă.

1774, iulie 4: Hotarnica moşiei **Străşeni**, a mănăstirii Frumoasa, descrisă în scrisoarea paharnicului Darie Donici, adresată Divanului: „După porunca Divanului, am mers la numita moșie și am strâns răzeșii de Cojoșna, care sunt pe din jos, și răzeșii de Curluceni, care sunt pe din sus, cum și o hotarnică de la mănăstirea Căpriana, care arată că se hotărăște cu aceste moșii, dinspre codru, pe o zare de deal, și arată că moșia Cojușna se întâlneşte, în prăval apei, cu moșia Căprienii și Strășenii, iarăși fiind alăturea cu Cojușna, tot într-acea zare de deal se întâlnește cu moșia Căprienii și alte moșii, care sunt alături, purcegând toate din apa Bâcului, și în zarea dealului aceluia, în Codru, se întâlnesc toate cu moșia Căprienii, dar partea Străşănilor, dinspre Cojoșna, fiind la apa Bâcului o piatră veche hotar, lângă drumul cel mari, care piatră desparte Cojoșna de Strășăni, și de acolo, drept la deal, într-o movilă săpată iarăși este altă piatră, și de acolo, tot la deal, spre amiazăzi, în fundul unei văi ce

se cheamă Murzița este altă piatră, care nu stă după rânduiala celor două, stă sucită cam pieziș, de nu se potrivește nici cu starea moșiei cum se cade, nici cu celelalte pietre ce s-au arătat la vale. Și dintr-acea piatră răzeșii de Cojoșna popresc moșia Strășănilor, de nu lasă să meargă tot în curmeziș, până în zarea dealului, unde răspunde hotarnica Căprienii. Și din piatra aceea, care am pomenit-o, îndată purcede spre apus, până la un loc într-un podiș, unde să cunoaște că este jumătate de loc al moșiei, când este până în apa Bâcului, atâta și de acolo până în zarea dealului, unde se întâlnesc cu moșia Căprienii, și într-acel loc, în mijloc, unde am arătat, au pus Ioniță Meleghi, vornic de poartă, două pietre, și de acolo am purces drept în sus, spre miazănoapte, prin mijlocul moșiei Strășănilor, tot în sus, până am ajuns în moșia Curlucenilor, care este alături, pe din sus, și s-au despicat Strășănii drept în două, și jumătate de moșie au luat-o Cojoșnenii și Strășănilor le-a rămas jumătate, care este un lucru foarte învederat, fiind într-acea bucată de loc și dovadă cu o vale, ce se cheamă vale Strășănilor, ce curge în matca văii Cojoșnii, din sus de sat Cojoșna, unde se cade să fie drept hotar despărțitor Strășănilor de Cojoșna, care acea bucată de loc se cunoaște că cu strâmbătate s-au apucat la stăpânirea răzeșilor die Cojoșna, nefiind moșia Strășănilor căutată, după cum se cade, dinspre stăpânirea mănăstirii și se mai dovedește și însăși din măsurătoarea lui Ioniță Mileghi, vornic de poartă, ce-a făcut-o la satul Cojoșna, că la apa Bâcului, în curmezișul moșiei, s-au găsit 132 de odgoane, iar la celălalt cap de moșie, unde se întâlnesc cu Căpriana, s-au găsit 309 odgoane și pe aceasta încă să cunoaște că la capul moșiei, în Codru, este înecată toată partea Strașănilor într-a Cojoșnii dinspre

acea parte a Codrului, și la aceste moșii, pentru ca să lipsească strâmbătatea hotarelor dintre răzeși, într-alt chip nu se poate, numai să se măsoare toate moșiile câte merg alături, din apa Bâcului, la deal, spre Codru, până unde se întâlnesc cu hotarul Căprienii: întâi capetele dinspre Bâc, fiindcă au hotare vechi și acolo nu este pricină între dânșii și asemenea la celelalte capete, dinspre Căpriana, în zarea acelui deal, unde arată hotarnica, și așa făcându-se socoteală de odgoanie, să se dea la fiștecare moșia cât s-a cădea, fiindcă hotare vechi, care să arate semnele moșiilor nu sunt nici la o parte, nici la alta, și așa cu împărțeala după măsură se poate ca să se odihnească cu toții. / După porunca Divanului, mergând singur și cercetând starea acelor moșii, așa am cunoscut că are mănăstirea strâmbătăţi și este păgubită de jumătate din moșia Strășănii, pe care o stăpânesc răzeșii de Cojoșna de atâta vreme cu strâmbătate, căci și mai înainte, în câteva rânduri, au tras judecată pentru acea bucată de loc al mănăstirii, care sunt dovezi mărturii de față și sfârșit cu hotărâre n-au mai luat. / Deci eu, văzând starea locului și mărturii încredințate, în care și într-acele mărturii arată că are mănăstirea strâmbătate, vrut-am, după porunca Divanului, ca să hotărăsc, stâlpind-o și cu pietre, dar fiind învăluit acum în multe porunci înpărătești, n-am avut vreme ca să stau până a lua sfârșit hotărârea, și acum, deocamdată, arăt și Divanului toată pricina. prin mărturie aceasta”[1673].

1904: „**Străşeni**, sat în judeţul Chişinău, volosti Vorniceni, aşezat într-un hârtop din dreapta Bâcului. Are 380 case, cu o populaţie de 2.993 suflete de ţărani ro-

---

[1673] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 187, pp. 222-224

mâni, împroprietăriţi pe pământul mănăstirii; o şcoală bisericească, unde se învaţă numai ruseşte; 62 vite mari. Ţăranii posedă 1.700 deseatini pământ. Mănăstirea Chiprieni, închinată, are 866 deseatini. Atât ţăranii, cât şi mănăstirea au aici multe vii; prisăci; grădini cu pomi”[1674].

STREŞINEŞTI

(Streşăneşti, Streşineşti, comuna Bogdăneşti, Vaslui).

1638, septembrie 1: Ispisoc de întărire de la Vasile Lupu voievod pentru a „statornici colţul cu hotarinice vechi”, între „trupul moiei **Onţăştilor** (Unţeşti, comuna Bogdăneşti, Vaslui), **Scântieşti** (Scânteieşti, comuna Bogdăneşti, Vaslui) şi **Streşăneşti** (Streşineşti, comuna Bogdăneşti, Vaslui), din apa Horăeţii spre apus, până în zarea dealului Bogdănii, şi curmeziş pe zare din capul Găvanului Cornii”[1675].

[1674] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 197
[1675] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 463, pp. 436

STRIDZA

(Striza, Stridza, apoi Oncioae pe Sărata, lângă Horjeşti, raionul Kotovsk sau Leova[1676], Moldova).

1598, aprilie 15: Ispisoc de judecată şi de întăritură de la Eremia Moghilă voievod, după ce vin „cu mare jalobă şi cu mare mărturie” Cehan vătah, surorilor Muşa şi Măgdălina, seminţiilor lor Eremia, Horja şi Ana, seminţiilor Cozma şi Mihăilă, lui Nechifor, Bosanciu şi Avram, toţi nepoţii Măruşcăi, şi seminţiilor lor Todosica, Nastea, Antemia, Anuşca şi Mărica, fetele Dochiei, Frăţian, Ansia şi Marina, toţi nepoţii Albei, şi seminţiilor lor Anuşca, Armanca, Muşa şi Mariica, fetele Cernei, Drăgan, Zbiiarea, Hârlău, Sora, Anisiia şi Măriica Cornoae, toţi nepoţii Micăi, „zicând cum uricele ce le-a avut moaşa (bunica) lor Măruşca şi surorile ei Alba şi Mica, fetele Groazei, nepoatele lui Coman Mărgilat, de moşie şi de întăritură de la Iliaş voievod şi de la bătrânul Petru voievod, pe satul **Comăneşti** (lângă Bolţun, raionul Nisporeni[1677], Moldova), în gura Lăpuşniţei, cu loc de heleşteu şi de mori în Lăpuşna, şi pe jumătate de sat, anume **Striza** (Stridza, pe Sărata, lângă Horjeşti, raionul Kotovsk sau Leova[1678], Moldova) care se numeşte la

---

[1676] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 242

[1677] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 66

[1678] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 242

Oncioae, şi pe jumătate din acelaşi sat, care a fost deosebit cumpărătură Albei şi Maruşcăi, drept 120 zloţi tătăreşti de la Negrita, fata Docicăi, nepoatele lui Coman Mărgilat, din uric de la bătrânul Ştefan voievod, şi pe alte sate la Sărata, anume **Bosâncenii** (pe Sărata, ţinutul Chigheci, raionul Leova[1679], Moldova), mai sus de Furca, în a doua vale, unde se cheamă fântâna Peperigului, şi pe altă jumătate se selişte, care este în gura Cogălnicului, unde a fost Vasile Vatamanul, şi altă selişte, unde a fost Toader Ologul, unde a fost făcut Gureş singur slobozie, cu loc de heleşteu şi de mori; / acele urice s-au stricat şi au putrezit în pământ, precum şi însumi le-am văzut stricate şi putrezite, numai peceţile lor întregi au rămas, atunci când s-a fost sculat Hanul, cu toată puterea sa, asupra ţării Moldovei şi vrut-a să pună paşă în ţara Moldovei, atunci când am venit domnia mea cu puterea Craiului Lehiei şi apărat-am ţara şi o am scos-o din cea nevoie şi din robie. / Deci, văzând atâta jalobă şi mărturie, crezut-am şi astfel dat-am şi am întărit acestor oameni moşiile lor"[1680].

[1679] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 40

[1680] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 233-238

STROIEŞTI

(aproape de Suceava, Bucovina).

Povestea începe în **3 iunie 1429**, când feciorii lui Oană, vornic de Tulova, Lazăr, Stanciul şi Costea, primesc întăritură de la Alexandru cel Bun pentru „satele tatălui lor Stroinţii şi Zaharinţii la obârşia Şomuzului”. Oană sau Ivan vornic, ctitor de biserici şi al Mănăstirii Humorului, fusese unul dintre cei mai mari dregători domneşti, deţinând şi vornicia Sucevei, înainte de a fi avansat vornic de Tulova (Tolva, adică Vornicenii de azi, localitate importantă pe atunci), în locul lui Drăgoi Viteazul, întemeietorul Drăgoieştilor şi a multor sate munteneşti, care tocmai răposase.

1495: În 13 martie 1495, Ştefan cel Mare întărea satul „Stroeştii, în gura Şumuzului”, fraţilor Dragoţăl, Petrea, Gliga şi Cârţilă, precum şi nepoatelor lor de soră, Nastea, Parascheva şi Anghelina.

1617: În 16 aprilie 1617, Nestor Ureche obţinea uric pentru Stroieşti, în „fundul Şomuzului”. Stroieştii sunt menţionaţi, pentru a doua oară, în 17 aprilie 1617, când vornicul Nestor Ureche capătă întăritură domnească pentru „Stroinţii din fundul Şomuzului”, tatăl cronicarului având multe moşii pe valea Moldovei, toate confiscate, ulterior, şi înstrăinate, inclusiv de sângerosul şi cumplitul Duca Vodă, care, în 1 mai 1666, avea să dăruiască lui Stamati vel (mare) postelnic „un sat anume Stroeşti la ţănut Sucevii cu vecini şi cu curţi gata şi cu heleştee şi cu tăt venitul, care sat mi-au fost dreaptă cumpărătură de la

Andrieş clucerul, feciorul lui Toderaşco, ce au fost logofăt mare, pentru o mie şi cinci sute de lei bani gata”.

1666: În 1 mai 1666, Duca Vodă întăreşte marelui postelnic Stamati satul Stroieşti, „cu vecini şi cu curţi gata, şi cu heleşteie şi cu tot venitul, care sat mi-au fost domniei mele dreaptă cumpărătură de la Andrieş clucerul, feciorul lui Toderaşco, ce au fost logofăt mare, pentru o mie şi cinci sute de lei bani gata”.

1743: În 1743, pe moşia boierului Stamati, Stroieşti, soseşte primul emigrant transilvănean, împreună cu soţia, Vasile MITRU, plugar din Leşu Ilvei, apoi, peste 10 ani, în 1753, vine, tot din Leşu, împreună cu soţia şi cu două fete, Marin BROASCĂ, grănicer în Regimentul 2 Românesc.

1763: Peste alţi zece ani, în 1763, vine, împreună cu soţia, patru băieţi şi două fete, George TURTUI, plugar din Rebra Mare.

1768: În 5 iulie 1768, se face hotarnica satului şătrarului Constantin Stamati. Din uricele lui Stamati rezulta că, în 1578, satul aparţinea lui Toader vistiernic, dar se împărţea între Todosia Tăbucioaia şi fraţii ei Andreiaş şi Toderaşco. Pe vremea aceea, satul era pustiu.

1669: Trei ani mai târziu, în 9 noiembrie 1669, sunt menţionaţi, într-o înzestrare la Ilişeşti, primarul, preotul şi diaconul din Stroieşti, respectiv vornicul Paicul, popa Vartolomei şi diaconul Dumitru ot Stroieşti.

1772: Recensământul lui Rumeanţev[1681], din 1772-1773, înregistrează la Stroeşti, în Ocolul Siretului de Sus, fără alte precizări, „17 – toată suma caselor”, însemnând 2 femei sărace şi 15 birnici, iar la Zăhăreştii,

---

[1681] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 346

„6 – toată suma caselor”, însemnând „1 jitar câmpulungenesc” (aşa se explică venirea neamului câmpulungean Grămadă la Zahareşti) şi 5 birnici.

1774: În 1774, vine şi un preot, George POP din St. Ioan, împreună cu soţia şi o fiică, pentru a păstori, împreună cu Butie POP, preot din Canciu, parohia stroieşteană. În 1744, la venirea austriecilor, satul Stroieşti avea doar 22 familii (20 ţărani, în 1775), iar în 1784, 97, populaţia satului sporind, ulterior, datorită coloniştilor galiţieni, aduşi în sat mai ales după 1848.

1822: Vienezul Adolf Schmidl, în intenţia lui de a scrie un amplu ghid de călătorie prin provinciile imperiului habsburgic, a trecut şi prin Bucovina, venind dinspre Bistriţa, prin valea Bârgaielor, staţii de poştă întâlnind la Poiana Stampei, Dorna, Valea Putnei, Pojorâta, Vama, Gura Humorului, Stroieşti şi Suceava. Fără să-şi dateze întâmplările, dar publicând, în revistele vieneze, începând cu anul 1822, fragmente de materiale, Schmidl face, astfel, o datare indirectă, care ţin de începutul secolului al XIX-lea[1682].

1860: Din 1860, funcţiona la Stroieşti o şcoală cu 6 clase, iar din 1890 avea să fie deschisă şi la Zahareşti o şcoală cu 2 clase[1683].

1862: Biserica Naşterii Maicii Domnului din Stroieşti a fost construită în 1862 de George de POPOVICI, pe locul unei vechi bisericuţe, cu hramul Adormirii Maicii Domnului, şi renovată în 1903, iar biserica Sfântului Dimitrie din Zahareşti a fost ctitorită, în 1542, de pârcălabul de Hotin Nicoară HROVICI. În 1843, biserica

---

[1682] *Călători*, XIX, III, pp. 291, 292

[1683] SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 50, 1876 p. 40, 1907 p. 159, 162

din Stroieşti, cu 1.014 enoriaşi, patronată de Nicolai de POPOVICI, era slujită de parohul Andrei DANCIUL, iar biserica din Zahareşti, cu 476 enoriaşi, patronată de Iordachi de CATARGIU, de preotul administrator Ioan DAN. În 1876, biserica din Stroieşti avea 1.620 enoriaşi, fiind patronată de Georgie de POPOVICI şi slujită de parohul Emanuel ISOPESUL, iar cea din Zahareşti, cu 1.522 enoriaşi, dar proveniţi şi din satele Liteni şi Buneşti, fiind patronată de Nicolai de GORZYCKI, de familia armenească BOTUŞAN şi de Andrei MOISA, paroh fiind Constantin BERARU. În 1907, paroh la Stroieşti era Ioan DOROFTEI, născut în 1863, preot din 1889, paroh din 1899, preot cooperator fiind Vasile BOCA, născut în 1878, preot din 1902, iar cantor, din 1904, Dionisie MAXIMIUC, născut în 1860, în vreme de biserica din Zahareşti îl avea paroh pe Eugen TURTUREAN, născut în 1867, preot din 1898, paroh din 1906, cantor fiind, din 1900, Leon MALCINSCHI, născut în 1864.

1866: „Onorata direcţiune a Gimnaziului gr. or. şi naţional român din Suceava, în programul său din acest an, în despărţitura „Cronica Gimnaziului”, deplânge pe un bărbat, ce s-a trecut prin moarte, în 2/14 mai 1866, în satul Stroieşti. Acel bărbat este Ioan cavaler de Costin, frate cu domnii Costineni, proprietari din Şipeniţ, şi descendenţi prea demni ai neuitaţilor Costineni: Miron şi Velicico. Prin moartea cavalerului Ionică de Costin, a pierdut gimnaziul sucevean un stâlp însemnat al cauzelor sale celor naţionale, iar studenţii săi au pierdut pe un părinte şi sprijinitor îndurat. / Ionică Costin, fiind cu locuinţa în Suceava, a fost, drept zicând, reprezentantul nobilimii bucovinene în afacerile cele naţionale ale

Gimnaziului şi a fost şi reprezentantul mărinimiei nobilimii faţă cu învăţăceii cei săraci ai Gimnaziului. Pare-nise că chiar îl vedem, sau în trăsură, sau pe jos, vizitând sau pe directorul, sau pe vreunul dintre catiheţi, sau dintre ceilalţi profesori, înştiinţându-se despre progresul tinerilor noştri, în mod obişnuit, iar în special, despre al acelora care, pentru sărăcia lor, aveau fericirea de a fi ocrotiţi sub scutul mărinimiei sale. Pe unii dintre învăţăcei îi susţinea cu straie, pe alţii cu plătirea cvartirului şi a viptului, pe mulţi cumpărându-le cărţile cele necesare; iar ecoul cuvântărilor sale ocazionale către toţi studenţii gimnaziali erau cuvintele cele părinteşti: „Învăţaţi, dragii mei băieţi, ca să fiţi fericiţi!”. / El însuşi fiind om cult, îi plăcea să vadă şi pe alţii înzestraţi cu cultură. În privinţa aceasta iată şi altă dovadă, extrasă din programul gimnazial din acest an. În toamna anului 1864, care toamnă a fost, pe la noi, foarte ploioasă şi furtunoasă, aranjându-se, de către mai mulţi binevoitori, parte profesori gimnaziali, parte amploiaţi, o serată muzicală declamatorică, în folosul studenţilor sărmani şi al întemeierii unei biblioteci pentru aceştia, Ionică cavaler de Costin, acuma om în vârstă, numărând peste 60 de ani şi, pe lângă aceasta, încă şi pătimaş de un picior, nu numai că, cu multă căldură, a subscris ideii aceleia prea nobile, dar încă şi în persoană a călătorit, pe la locuinţele con-nobililor săi, adunând contribuţii însemnate şi aţintind o sumă banală neaşteptată la serata aceea. / El, răposatul, s-a şi bucurat, totdeauna, de recunoştinţă publică. pentru atari osteniri. Studenţii gimnaziali abia aşteptau să sosească ziua onomastică a domnie sale sau anul nou, mergând ei, atunci, grămadă, spre a-şi esprima, înaintea domniei sale, simţămintele cele de mulţămire şi de recunoştinţă. Între

altele, amintim aci de frumoasa poezie, a fostului student gimnazial, din a 6-a clasă, din anul 1863, Ioan Bumbac, în care acesta, cu ocazia, anului nou, de pe muntele Eliconului declara pe cavalerul Ioan de Costin drept mecenat al culturii naţionale. Afară de aceasta, în nici un program al gimnaziului sucevean, din câte au ieşit până acuma, nu lipseşte numele „Ioan Costin", exprimându-i-se domniei sale cea mai vie şi mai intimă recunoştinţă pentru truda şi oferta ce o hărăzi institutului celui abia înfiinţat. Iar osteneala cea din urmă a domniei sale fu încă şi cu aceea recunoscută, că se proclamă, de către comitetul seratei, drept Senior. / Pierderea numitului bărbat este, aşadar, mare pentru gimnaziu. Dar tot atât de mare este ea şi pentru biserica, şi pentru cetăţenii Sucevei. Biserica Sântului Niculae, din Suceava, are datoria sfântă de a-l înregistra pe domnul Ioan Costin între prea fericiţii ctitori, pentru că, daca el nu ar fi fost acoperit-o, pe spezele sale, astăzi era o ruină. Iar bieţii săraci din Suceava încă îl deplâng, lipsindu-le mila, pentru că Ionică Costin nicicând nu ieşea în drum, fără de punguţa cu cruceri şi, odinioară, noi înşine fiind martori, şi întâmpinându-l, înaintea porţii, doi săraci, tocmai când ieşeam din ogradă, exclamă bătrânul, în mod binevoitor, dar si umoristic: „Iată, mi-am uitat coiful mântuirii săracilor!", întorcându-se, îndată, după punguţă. / Ne luăm, cu multă plăcere, încă şi libertatea de a aminti de o faptă mărinimoasă a proprietarilor din Stroieşti şi Stupca, a domnilor fraţi Popovici şi nepoţi, de la sora lui Ionică Costin. Prea nobilii aceşti domni, în toate iernile, depuneau, în ograda unchiului lor, câte 24-30 de stânjeni de lemne, de ars, care, sub privegherea numitului, se împărţeau între cei săraci din Suceava. „***Quod natura dedit, nemo negare***

potest”. De la părinţi se moşteneşte dorul îndurării spre cei săraci şi asupriţi de nevoi materiale. Încă şi acum, cu „Dumnezeu să-l ierte şi să-l odihnească întru Împărăţia Sa!”, răsună, de pe buzele oamenilor săraci din Suceava, numele prea fericitului proprietar din Stroieşti, Manolachi Popovici, iar în Stroieşti şi în Stupca, cu cea mai mare mulţămire, aud călătorii pe ţărani rostind: „Dumnezeu să-i trăiască pe boierii noştri, pentru că-s milostivi către noi!”. Iată care este cauza acestei felicitări. / Domnii fraţi Popovici, în timpul nevoii celei grele, care, în anul acesta, a asuprit atât de amar ţara noastră, au ţinut, în curţile lor, mese deschise pentru cei de tot lipsiţi. O faptă care este de un sânge cu faptele părintelui lor, Manolachi, şi cu cele ale unchiului lor, Ioan cavaler de Costin, care punga sa o numea „coiful mântuirii săracilor”. Dânsul, îmbolnăvindu-se, în Suceava, şi neavând, acolo, cine să se îngrijească de el, fiind, toată viaţa sa, neînsurat şi, prin urmare, şi fără de copii, se duse, bolnav, la nepoţii săi, la Stroiesti, pe care îi iubea din tot sufletul, unde, după o boală îndelungată, răposă, în ziua de 1/13 septembrie 1866, înmormântându-se acolo, lângă biserica cea prea frumoasă, care, în anul 1862, cu mare cheltuială a domnilor proprietari, se înfiinţă şi se sfinţi. / Fie-i răposatului ţărâna uşoară, iar pe cei ce i-a sprijinit el, în viaţa-şi, şi mai vârtos pe studenţii gimnaziali din Suceava, îi chemăm ca nu numai să-l păstreze întru amintire şi să urmeze sfaturilor lui celor binevoitoare, ci, ducându-i, oarecând, calea pe la Stroieşti, să-i sărute ţărâna mormântului, căci el este în rând cu Gheorgghe Lazăr şi cu alţi români, care au meritat renume etern pentru ostenelile lor întru prosperarea cauzei celei patriotice”[1684].

[1684] *Albina*, Anul I, nr. 65, duminică 11/23 septembrie 1866

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Suceava – **Suceava** (Oraş cu tribunal districtual) cu Cutul Zamca, Iţcanii Vechi şi Şeptilici, Bosance cu Nemericeni, Podeni, Hriaţca şi Lisaura, Buneşti, Buninţi, Chilişeni, Danila, Găureni, Hatna cu Dărmăneşti, Iacobeşti sau Fogodisten cu Gura Solcii, Slobozia sau Milişăuţii de Jos, St. Ilie, Ipoteşti, Iţacanii Noi, Călineşti Enache cu Vasilache, Călineştii lui Kuparenko, Costâna cu Berindeşti, Liteni, Mereţei, Mihoveni, Mitocul Dragomirnei cu Lipoveni, Părhăuţi, Pătrăuţi pe Suceava, Reuseni, Romaneşti, Rus Mănăstioara, Rus Plavalar cu Rus Poienile, Securiceni, Şcheia, Soloneţ, **Stroieşti pe Suceava**, Tişăuţi, Todireşti cu Pietroasa, Uideşti, **Zahareşti**”[1685].

1880: „Una dintre icoanele sacre ale lui Epaminonda Bucewsky, o „Maica Domnului”, care ornează capela de pe mormântul neuitatului nostru amic, proprietar mare, Popovici din Stoieşti, este admirabilă”[1686].

1895: Zahareştii aveau, în 1895, când Daniel Werenka publică „Topographie der Bukowina”, 950 locuitori, păstoriţi de preotul Constantin Berariu, învăţător al satului fiind Vasile Sluşanschi, iar cantor, Leon Malcinschi. Primar al satului era Constantin Fărtăeş.

1898: În 1898, când se înfiinţează o Însoţire Raiffeisen, la Stroieşti era preot şi preşedinte al înfrăţirii un prieten al lui Grigore Filimon, Ioan Doroftei, director al băncii rurale fiind Pentelei Poleac.

[1685] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich*, Wien 1869. pp. 158-161

[1686] *Familia*, Anul XVI, 1880, nr. 1, pp. 4-6

1905: „Pe la sfârşitul lui August 1905 şi începutul lui Septembrie, Grigore Filimon a venit cu bicicleta sa la părintele Ioan Doroftei, de la Stroieşti, judeţul Suceava, plângându-se de dureri de cap şi de piept. De aici a plecat la părintele Eugen Sârbu, la Tişăuţi, unde i s-a făcut tot mai mare rău, încât, în cele din urmă, a trebuit să plece (să fie transportat) la spitalul de boli nervoase din Cernăuţi" (Dionisie Udişteanu), unde a şi murit.

1906: „**În Suceavă** a repaosat, marţi, în 18 decembrie 1906, cetăţeanul Nicolai Dorofteiu, în etatea de 74 ani, după un morb scurt şi greu. Cu el a dispărut una din cele mai cunoscute figuri dintre burghejii români din Suceavă. Repăosatul, tata vrednicului paroh gr. or. din Stroieşti, Ioan Dorofteiu, prin virtuţile sale a ştiut să-şi asigure un loc de cinste deosebită între concetăţenii săi, fără deosebire de limbă şi lege"[1687].

1906: În mai 1906, „pe lista încredinţată d-lui (învăţător) superior din Stroeşti, Alexandru ŢĂRAN" pentru înfiinţarea unei proiectate societăţi culturale, „Luceafărul Bucovinei" sunt menţionate numele unora dintre săteni, precum: Dumitru GEMĂNARIU, Aurelia BATARIUC, Gavril MLEŞNIŢĂ, George TOMOIAGA, Procopie RODINCIUC, Simion HOLCA, Vlad COSMIUC, Eduard PRAL, Petru SUBCINSCHI, Traian ŢĂRAN, Vasile COCARIU, dl ILNIŢCHI, Gavril GEANARIU, Istrati GEMANARIU, Arsânte GEMANARIU, Niculai CRIŢAN şi Pentelei POLEAC[1688].

1907: „Într-un număr al preacinstitei „Voinţa Poporului", cinstită ca faţa lui Florică şi a lui Onciu, apăruse

---

[1687] *Apărarea Naţională*, Nr. 23, Anul I, Cernăuţi, joi 23 decembrie stil nou 1906, p. 3
[1688] GAZETA BUCOVINEI, Nr. 11/1906, p. 3

un articol cap de operă de minciuni în contra părintelui Ioan Doroftei. Părintele Ioan Doroftei e un om cumsecade, precum o şi mărturisesc şi sătenii. Lui are să-i mulţămească satul pentru înfiinţarea băncii, el a stat pentru înfiinţarea prăvăliei de acolo, asta o ştiu prea bine gospodarii satului Stroeşti, cu case înalte, frumoase, încăpătoare, curate, albuţe, între desişul pomilor care le încunjură, cu coşare mai totdeauna pline de păpuşoi ca aurul, cu şuri mari, pline de fân, dar mai cu seamă cu gospodari de frunte, precum sunt cele trei neamuri ale Bârtoenilor, Criţănilor şi a Policenilor, care şi joacă rolul principal aice. Dar părintele Ioan Doroftei mai făcuse şi moară de foc în sat. Mă întâlnesc cu un om, ducând un sac de păpuşoi la moară: „Încotro, bădică?". „Până la moară". „Dar a cui e moara?". „Da' a cui să fie, a popii, Dumnezeu să-i deie sănătate, că bine a mai ghicit-o, nu mai prăpădim vremea îmblând până la gropi, asupra Bălăcenei". „Dar curtea şi livada aceea a cui e?". „Apoi, dă, domnule, a boierului nostru, Popovici, care a dat mai mult de jumătate la biserică, la şcoală şi are bani puşi şi în bancă; bun boier, zău bun, domnule!". „Dar popa vostru cum e: bun sau rău?". „Ba să te ferească sfântul, că-i destul de bun". / Acum cine să fi scris minunatele cele de şire? Poftim, iată un păcătos de învăţător, Popovici, din cei mai buni, care are, pare-mi-se, abia 2 clase şi acelea făcute încă câine-câineşte. Acesta e unul de aceia care îmblă după potcoave de cai morţi, care nu ştie nici el săracul nimică, ş-apoi îi mai zic băieţii „domn învăţător", ş-apoi tocmai unul ca acesta s-a găsit să bârfească contra preoţilor. Oameni buni din Stroeşti, cereţi de la domnul inspector alt învăţător, nu daţi băieţii să îmble degeaba la Popovici, care nu ştie nici el nimică. Pentru voi, dragilor

mei gospodari, trebuie să vă fie preotul preot, ca unul ce poartă straiele sfinte, ca unul ce a îmbătrânit învăţând prin şcoli, pe când învăţătorul trebuie să vă fie tot învăţător. Staţi să vă întreb, cine se cade să aibă mai mare cinste în sat: un gospodar cu 12 fălci ori un calic cu 20 de prăjini? Aşa-i că gospodarul!... Apoi gospodar în sat e preotul şi lui i se cade cuvîntul cel bun şi învăţătorul e cel cu 20 prăjini, vra să zică învăţătorul are să tacă înaintea preotului, cum are să tacă calicul înaintea gospodarului şi, când îl auziţi bârfind pe unul ca acesta, mai puneţi-i belciug. Au doară nu e preotul acela care se roagă pentru sufletele voastre, care vă înmormântează şi care vă sfătuieşte de bine? Să-l lăsaţi voi să-l bajocurească un ticălos de învăţător, care îşi răsuceşte toată ziulica musteaţa, dar să vă înveţe copiii nici habar n-are? / **Un învăţător care voieşte binele poporului**”[1689].

1907: Adunând „cântece populare româneşti din Bucovina”, care aveau să vadă lumina tiparului sub semnătura nemeritată a lui Mattias Friedwagner[1690], în 1940, Alexandru VOEVIDCA a cules folclor şi de la stroieştencele Ana MATEICIUC (20 ani în 1907) şi Rahila DELNEA (22 ani în 1907).

1908: „Cu prima zi de iunie 1908, se activează, în comuna Stroieşti, districtul Suceava, un oficiu poștal. Cu îngrijirea poştei a fost încredinţată doamna Eufrozina Ţăran”[1691], soția conducătorului școlii din Stroiești, A.

[1689] *Apărarea Națională,* Nr. 38, Anul II, vineri 17 mai stil nou 1907, p. 2

[1690] MATTHIAS FRIEDWAGNER, *Rumanische Volkslieder aus der Bukowina,* Konrad Triltsch Verlag Wurzburg, 1940

[1691] *Apărarea Națională*, Nr. 37, Anul III, duminică 31 mai stil nou 1908, p. 4

Ţăran. „Foaia dumneavoastră, în numărul din 24 noiemvre 1907, într-o notiţă întitulată „În atenţia forurilor şcolare”, a adus ştirea cum că conducătorul şcolii din Stroieşti, dl Alexandru Ţăran, a dat voie să se ţină un praznic în şcoală, într-o clasă, la un timp când învăţământul nu era încă încheiat. În „Voinţa Poporului” din 8 decembrie 1907, se dezminte însă ştirea aceasta, zicându-se că masa s-a dat la oarele 12, după timpul învăţământului, va să zică nu pe timpul învăţământului. Fapt este însă că masa sau mai bine zis praznicul, care s-a dat pentru copiii de şcoală, în amintirea unui repaosat, a început a se pregăti şi da pe timpul învăţământului, şi anume de la oarele 10, înainte. Clasa a 3-a, în care s-a dat ospăţul, avea, de la 10, la 11, oră de desen ; această oră nu s-a ţinut, însă, precum mi-a comunicat însuşi dl înv. Subcinschi, deoarece în clasa în care avea acest domn ora de desen îmblau muieri cu oale şi bucate, pregătind ospăţul, iar o parte din copii erau ocupaţi cu scoaterea şi aşezarea lăiţilor şi formarea de mese din acestea, deci, neputând dl Subcinschi ţine ora sa, ceea ce a mărturisit şi singur, s-a dus în clasa a 2-a, unde priveghea copiii adunaţi din mai multe clase, ca să-i rânduiască apoi la ospăţul pregătit în clasa a 3-a. Eu, ca catehet, ţineam, de la 10, la 11, exhortă în clasa a 4-a, în care timp am fost, toată ora, stingherit prin larma ce se făcea pe coridor. De la 11, la 12, avusem exhortă în clasa a 5-a; înainte de începerea exhortei însă m-a rugat dl învăţător Gemeniuc (bun cunoscător de folclor și interpret la vioară, de la care a cules Voievidca multe piese – n. n.), să le dau copiilor drumul mai timpuriu, înainte de 12, ca să nu se întârzie la ospăţul pregătit; i-am împlinit, deci, deşi contra voinţei mele şi fără să am eu de a răspunde pentru această dorinţă

a dumisale şi, înainte de 3/4 la 12, am ieşit din clasă, iară copiii au rămas şi, venind dl Gemeniuc, i-a condus apoi la masă. / Masa s-a pregătit şi dat aşadară pe timpul învăţământului, stingherindu-se şi scurtându-se, prin aceasta, învăţământul. Ospăţul se putea pregăti şi da după încheierea învăţământului de dimineaţă, ca să nu se stingherească şi scurteze deloc învăţământul, şi, dacă nu la casa gospodinei respective, care a pregătit şi dat ospăţul pentru copiii de şcoală, cu cea mai curată şi mai bună intenţiune, atunci într-o clasă în care, necerând deocamdată trebuinţă, nu se ţine deloc învăţământ şi stă, prin urmare, la dispoziţiune pentru ospăţ, evitându-se prin aceasta o scurtare a învăţământului, sau, cel mai bine şi mai potrivit, în localităţile şcolii celei vechi, unde s-ar fi putut afla două odăi destul de spaţioase, ce stau deşerte, fără să fie întrebuinţate. Afară de aceea, cred că ar fi fost cu cale ca dl superior să mă încunoştinţeze şi pe mine, ca catehet, despre ospăţul proiectat şi, înainte de începerea ospăţului, să mă invite, aflându-mă eu pe acolo, ca să vin şi să binecuvântez masa pregătită pentru şcolari şi aşa să se contribuie, şi prin aceasta, la creşterea religios-morală a tineretului şcolar. Judece, deci, lumea ori de nu cade asupra dlui superior Ţăran vreo responsabilitate oarecare! Mulţămindu-vă respectuos pentru publicarea acestor şire, ce servesc spre constatarea adevărului şi înformaţiune celor interesaţi în afacere, subsemn cu stimă: / **Vasile Boca**, / preot şi catehet ort. or. în Stroieşti”[1692]. Știrea de la care pornea acest scandal, datorat faptului că catehetul Boca nu fusese invitat să binecuvânteze masa de pomenire pentru școlari, este următoarea: „După cât ne este

[1692] *Apărarea Națională*, Nr. 2, Anul III, duminică 5 ianuarie stil nou 1908, p. 2

cunoscut, legile şcolare opresc conveniri sociale de orice natură în localităţile şcolii. Cu toate acestea, conducătorul şcolii din Stroieşti, dl Alexandru Ţăran, împrotiva legilor şi fără să anunţe măcar forului şcolar local, a dat voie să se ţină chiar şi praznic în şcoală, într-o clasă, la un timp când învăţământul nu era încă încheiat. Aceasta s-a întâmplat sâmbătă, în 16 noiembrie 1907. Cu toate că praznicul era făcut de o gospodină cu dare de mână pentru copiii şcolari, totuşi şcoala nu se poate întrebuinţa pentru ospeţe şi cu atât mai puţin nu în timpul învăţământului. Praznicul se putea face la casa gospodinei şi copiii se puteau conduce acolo, după încheiarea învăţământului. Cu praznice s-a făcut începutul. Ca mâine ne vom trezi că dl Ţăran, ca să se facă popular, va da voie să se serbeze şi nunţi în localităţile şcolii. Are consiliul şcolar districtual şi cel de ţară cunoştinţă de aceste lucruri? Aşteptăm ca forurile şcolare să ancheteze asupra afacerii acesteia şi să aprecieze abuzul acesta după merit”[1693].

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Stroeşti**, comună rurală, districtul Suceava, aşezată pe dreapta pârâului Trepar, afluent al pârâului Hraniţa. Suprafaţa: 13,01 kmp; populaţia: 1.952 locuitori români, de religie gr. or. Este în apropiere de drumul principal Suceava-Gurahumora şi legată de comunele învecinate prin drumuri de câmp. Are o şcoală populară, cu 2 clase (deci, 60 şcolari – n. n.), şi o biserică parohială, cu hramul „Naşterea Maicii Domnului”. La 1776, era proprietatea călugărului Stamati. Populaţia, formată din locuitori originari şi din colonişti transilvăneni, se ocupă

[1693] *Apărarea Națională*, Nr. 86 și 87, Anul II, duminică 24 noiembrie stil nou 1907, p. 2

cu agricultura şi creşterea vitelor. Comuna posedă 1.820 hectare pământ arabil, 222 hectare fânaţuri, 17 hectare grădini, 5 hectare imaşuri, 7 hectare şi 50 ari păduri, 2 hectare 50 ari heleşteie. Se găsesc 138 cai, 664 vite cornute, 1.313 oi, 540 porci, 50 stupi. **Stroeşti, moşie**, cu administraţie specială, districtul Suceava. Suprafaţa: 7,43 kmp; populaţia: 73 locuitori, dintre care 62 români; religiile gr. or. şi altele. Se compune: 1) din moşia Stroeşti propriu-zisă, cu 5 case şi 34 locuitori, cuprinzând şi târlelc Pripasna şi Toloca, şi 2) din târla Gropile. Depindea odinioară de comuna Stroeşti, şi erau în stăpânirea călugărului Stamati”[1694].

1908: „**Din Stroieşti**. Miercuri, în **19 August 1908**, s-a înfiinţat, în Stroieşti, o societate cu numele „Arcaşul“. Acest „Arcaş“ promite o activitate rodnică, căci în fruntea lui stau, pe lângă oameni şcoliţi, şi ţărani probaţi în onestitate, între care şi primarul comunei, Ştefan Bîrtoi, care, în decursul vorniciei sale, a îndreptat multe rele din Stroieşti. Crâşma, care era o adevărată plagă în Stroieşti şi care a făcut „dija” pe un evreu boier, sub primăria lui Ştefan Bîrtoi vegetează, căci evreul trebuie să păzească legea închiderii crâşmelor în Duminici şi sărbători. De la acest primar „tânăr“ să ia primarul „bătrân” din Ilişeşti pildă şi să poruncească evreilor din Ilişeşti să nu vândă, pe ascuns, atâta rachiu în Duminici, căci doară vede singur că, în fiecare Duminică, îşi sparg „goii” capurile ameţite de rachiul evreiesc. Stroiştenilor, urmaţi

[1694] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, pp. 207, 208

sfaturile de bine şi bunul Dumnezeu vă va ajuta pe calea apucată!"[1695].

1909: „Liga românilor din Bucovina", înființată la Suceava, în 1908, avea, în 1909, 6 secții: 3 în Suceava, și câte una în Cernăuți, Șcheia și **Stroiești**[1696]. Din Stroiești întreține, vreme de câțiva ani, în coloanele gazetei *Tribuna* din Arad o adevărată rubrică de „analiză bucovineneană" un oarecare „N. I. Russu", care merită identificat, datorită vocației scriitoricești pe care o proba. Probabil că e vorba de un învățător.

1914: În 3 decembrie 1914, deputatul Dr. Aurel Onciul lansa apelul, „adresat chiar ţăranilor români din Bucovina, ca să se întrunească, duminică, în 5 decembrie, la Suceava, în adunare ţărănească", apel semnat şi de „George Hutu, gospodar şi primar al oraşului Câmpulung, Alexandru Buburuzan, gospodar în Mănăstirea Humorului şi fost deputat în Sfatul Ţării, Ştefan Forfotă, gospodar şi primar al oraşului Vatra Dornei, Ştefan Bârtoi, gospodar şi primar în Stroieşti, George Boncheş, gospodar în Vatra Dornei şi deputat în Sfatul Ţării, Zaharie Zub, gospodar în Horodnicul de Sus", apel adresat Regelui României, căruia i se cerea să intre în război de partea Austro-Ungariei, precizându-se că „noi, ţăranii români din Bucovina, am fost şi rămânem pururea credincioşi împărăţiei", spre finalul textului răspicându-se: „Poporul Român Bucovinean a dat până acum cu prisos dovadă că este „neclintit în credinţa sa cătră Împărăţie", se luptă doară fiii acestui popor cu neasemuită vitejie pe câmpul de luptă şi mii de feciori de ai

[1695] *Apărarea Naţională*, Nr. 49, Anul III, Cernăuţi, duminică 23 august stil nou 1908, pp. 3, 4
[1696] *Tribuna*,Nr. 234, joi 29 octombrie / 11 noiembrie 1909, p. 5

noştri au pornit de bună voie în război, ca să-şi verse sângele întru apărarea Patriei şi a Tronului”[1697].

1914-1918: „**Nicolai a lui Dumitru Moroşan**, din **Stroieşti**, a participat la război şi ar fi murit ca prizonier în anul 1918, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Catrina a lui Dumitru Moroşan, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”[1698].

1921: „Potrivit dispoziţiunilor art. 12 şi 23 din regulamentul pentru Congresul bisericesc ortodox român al Arhidiecezei Bucovinei, convocat, prin înaltul Decret Regal Nr. 2513 din 17 Iunie 1921, pe ziua de 3 Octombrie, la Cernăuţi, se publică următoarea listă a patronilor bisericeşti particulari, de lege drept credincioasă răsăriteană, îndreptăţiţi la alegerea de 6 reprezentanţi pentru acest Congres: **Niculiţa Nicolai Dr. cav. de**, Costâna (Stroeşti)”[1699].

1922: „Având în vedere concursurile publicate, cererile prezentate şi propunerile făcute de revizorate, Consiliul şcolar al ţării a făcut, în şedinţa din 27 Martie 1922, sub preşedinţia domnului Director general delegat al învăţământului din Bucovina, următoarele numiri, pe ziua de 1 Aprilie 1922 – **b)**. în calitate de învăţători definitivi şi învăţătoare definitive: **Aglaia Bocaneţ** la Stroieşti”[1700].

[1697] *Viaţa Nouă*, III, nr. 149, 22 nov. n. 1914, p. 4

[1698] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuţi 13 mai nou 1921, p. 203

[1699] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuţi 21 iulie nou 1921, pp. 64-66

[1700] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 8, Cernăuţi 21 aprilie 1922, p. 41

1930: 1930, iulie 18: **Joia grijilor în Bucovina**. Străduinţele autorităţilor de a evita turburări. Suceava, 17 (iulie). Capii autorităţilor din Cernăuţi şi Bucureşti, aflători în Suceava, nu au o clipă de odihnă. Zilnic, judeţul este cutreierat în lung şi în lat, toate comunele sunt vizitate şi pretutindeni se supraveghează cu atenţie executarea măsurilor de ordine luate de centru. Ţăranii cer ca deputaţii să vină în mijlocul lor pentru a le asculta păsurile. Până acum, numai deputatul Gorcea a făcut aceasta. Zvonindu-se că în comuna Arbore s-ar proiecta dezordini, dl Gorcea, care este foarte popular acolo, a plecat imediat în comună, a luat contact cu consiliul comunal şi cu fruntaşii satului şi a reuşit să liniştească spiritele. Dl Gorcea a mai vizitat comunele Pârteştii de Jos, Pârteştii de Sus, Cacica, Botoşana, Cajvana etc. / **O ordonanţă pe care un preot nu vrea s-o citească**. În ultimele zile, nu s-au semnalat tulburări. Domnii general Gavrilescu şi locotenent-colonel Băican, secretarul general Cădere, inspectorul Cătuneanu şi Dumitrescu străbat judeţul în lung şi în larg. Au mai sosit în localitate, pentru a lua măsuri de ordine, domnii Pihal, subinspector la Siguranţa din Cernăuţi şi colonel inspector Bendescu, de la Inspectoratul 2 jandarmi Cernăuţi. Dl prefect Miloteanu a primit delegaţia de studenţi, în frunte cu studentul Doboş Boca. Aceiaşi delegaţie s-a prezentat dlui secretar general Cădere, pentru a da asigurări formale că nu vor avea loc dezordini. Ieri s-au placardat în oraş ordonanţe, din partea dlui prefect Miloteanu, care face apel la cuminţenia populaţiei şi, totodată, anunţă că, dacă se vor produce dezordini, vinovaţii vor fi aspru pedepsiţi. Autorităţile în subordine sunt, de asemeni, foarte vigilente. / Ici, colo, unde s-au mai semnalat agitaţii, s-au luat imediat măsuri.

Astfel, în comuna Băişeşti, preotul Grigoraş n-a voit să explice populaţiei ordonanţa prefecturii, spunând că el nu are a primi ordine din partea autorităţilor administrative. În această comună se dedă la agitaţii un anume Emilian Popinciuc, licenţiat în Drept. / **În comuna Stroeşti s-au spart câteva geamuri**. Autorii au fost identificaţi. Ei se numesc Petre Poleacu şi Nicolae Toma Văleanu. O delegaţie a evreilor din Burdujeni s-a prezentat la domnul prefect Miloteanu, exprimându-şi teama ca agitaţiile să nu se întindă şi în târgul lor. Prefectul a dat formale asigurări. Şeful poliţiei din Solca, dl Costică Popovici, împreună cu pretorul Reuţ, au căutat, de asemeni, să liniştească pe viligiaturişti, convingându-i să nu părăsească localitatea, deoarece, în urma măsurilor luate, nu se vor produce nici un fel de tulburări"[1701].

1941, septembrie 30: „Se publică mai jos lista Nr. 16, de gradele inferioare (trupă), morţi pentru patrie în actualul război, începând de la 22 iunie 1941, ora 24: **Strungaru Eremia**, soldat, ctg. 1930, cu ultimul domiciliu în comuna **Stroeşti**, judeţul Suceava, mort la 12.VIII.1941"[1702]. „Lista Nr. 9[1703]: **Moroşeanu Grigore**, sergent, ctg. 1937, cu ultimul domiciliu cunoscut în com. Stroeşti, jud. Suceava, mort la 17 iulie 1941".

1945: „Prin Ordinul Nr. 319.634 din 15 Noemvrie 1945[1704], se fixează, pe data de 1 noemvrie 1945, urmă-

---

[1701] *Adevărul*, Anul 43, nr. 14280, vineri 18 iulie 1930, p. 3

[1702] *Monitorul Oficial*, Anul CIX, Nr. 231, marţi 30 septembrie 1941, pp. 5805 şi urm.

[1703] *Monitorul Oficial*, Nr. 202, 27 august 1941, pp. 5043 şi următoarele

[1704] *Monitorul Oficial*, Nr. 277, 3 decembrie 1945, p. 10553

torii învăţători la şcoalele aratate în dreptul fiecăruia: **Loy Leopold**, la Stroeşti, p. 10”.

1947: „Având în vedere raportul cu Nr. 16.799 din 1947 al Inspectoratului şcolar regional Suceava, înregistrat sub Nr. 264.182 din 1947[1705], următorii învăţători se repartizează, pe data de 1 septembrie 1947, la şcolile primare indicate în dreptul fiecăruia: **Isopescu Xenofon**, de la Stroeşti, la Părhăuţi; **Isopescu Aurelia**, de la Stroeşti, la Părhăuţi. „Ivan Petru, de la Stroeşti, Gropeni, la **Cajvana**, post I, interese familiare”[1706].

STROEŞTI

(sat pe Sitna, comuna Lunca, Botoşani).

1438, martie 5: Menţionat de Ilie voievod, atunci când întăreşte Neagăi a panului Giurgiu Piatră, care primeşte uric pentru „un sat pe Sitna, anume satul Diiacul, **mai sus de Stroe**, şi seliştea care este în acelaşi hotar, şi un loc pustiu pe Bâc… la gura Divicei, să-şi întemeieze sat, şi pe Crasna, anume Slăveşti. Şi, de asemenea, a venit înaintea noastră şi înaintea boierilor noştri Grozav, fiul lui Mogoşel de la Vinnea, de bună boia sa, şi a vândut partea sa, jumătate de sat la… Mogoş de la Vinea, pentru… paniei Neaga a panului Piatră… Iar hotarul acestor sate să fie cu toate hotarele lor vechi, pe

[1705] *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, pp. 9652-9657
[1706] *Monitorul Oficial*, Nr. 135, 17 iulie 1947, p. 4912

unde au folosit din veac. Iar hotarul acestei pustii să fie cât vor putea folosi îndestul”[1707].

1623, iunie 25: Întărit de Ştefan Tomşa voievod mănăstirii Solca, care primeşte uric pentru „un sat anume Stroeştii, ce este în ţinutul Hârlău, ce a fost drept domnesc şi ascultător de ocolul târgului Hârlău”[1708].

1623, noiembrie 3: În faţa lui Radul voievod s-au plâns „călugăraşii de la sfânta monastire Sfântul Sava” din Iaşi, că le-au fugit „vecinii lor, pe nume Grigorie şi Ulea, fecior al lui Dumitru, şi cu Nistor, feciorul Mogăi, şi cu Ştefan, fecior lui Buzdugan, şi cu Toader, fecior, şi cu Albul, fratele Focşei din Stroieşti… deci au rămas călugării… pe aceşti vecini holtei… Deci, de acum, înainte, să aibă ei a-i aduce pe dânşii, pe toţi, de grumaz la satul sfintei mănăstiri”[1709].

1624, martie 24: Întărit de Radul Mihnea voievod mănăstirii Solca, care primeşte uric pentru, pe lângă satele din ocolul Bădeuţilor (Bădeuţii, Drăgăneştii, Cârneceştii, Vancicăuţi, Pârlişani), „care sate au fost toate domneşti şi s-au numit de ocolul Badeuţi şi nu sunt de nici o trebuinţă pentru domnie”, şi alte sate sucevene (Ciorsaci, Broşteni, Stupca, Lămăşeni), „două sate, **Monastirenii** (Mănăstireni, Botoşani) şi **Costeştii** (Costeşti, Botoşani) şi cu mori pe Siret, care au fost ascultătoare de ocolul Botoşanilor… un sat, anume **Iubăneştii** (Ibăneşti, Botoşani), din ţinutul Dorohoi, cu

---

[1707] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 181, pp. 256-258

[1708] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 91, pp. 132-135

[1709] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 118, pp. 163, 164

iazuri şi cu mori, care sat a fost mai înainte ascultător de ocolul Dorohoi smuls de acolo Isac Balica hatman, în zilele sale, şi l-a luat, iar apoi l-a pierdut în hiclenie, când a venit cu sabie şi cu mulţime de leşi asupra ţării aceştia şi asupra lui Ştefan voievod… / un sat anume **Dumenii** (Dumeni, Botoşani), în acelaşi ţinut, care sat mai înainte a fost al lui Isac Balica hatman şi l-a alipit la ocolul **Căcăcianilor** (sat pe Cracău, Neamţ), iar apoi l-a pierdut în hiclenie, când s-a ridicat cu Costantin voievod asupra lui Ştefan voievod şi asupra sceptrului cinstitului împărat… / două sate, anume **Lozna** (comuna Dersca, Botoşani) şi **Călineştii** (judeţul Suceava), ce sunt în ţinutul Suceava, care sate au fost mai înainte ale lui Vasile Stroici şi le-a pierdut în hiclenie, când a venit cu sabie şi foc asupra ţării acesteia şi asupra lui Ştefan voievod, cu mare mulţime de leşi şi cazaci… / un sat, anume **Stroieştii** (comuna Lunca, Botoşani), ce este în ţinutul Hârlău, care sat a fost mai înainte domnesc… / un sat, anume **Slobozia** (comuna Slobozia, Iaşi), în ţinutul Roman, lângă Cotnari, pe pârâul Cârjoaie, şi cu mori mai jos de sat, pe acelaşi pârâu… / un sat, anume **Podolenii** (sat, Vaslui), în ţinutul Fălciu, cu tot venitul, care sat a fost drept domnesc şi a mers din mână în mână… / un sat, anume **Ustiia** (comuna Ustiia, judeţul Chişinău, Moldova), în ţinutul Orhei, pe malul Nistrului, unde cade pârâul Răut în Nistru, şi cu mori în Răut şi în Nistru, care sat a fost ascultător de ocolul Orheiului”[1710].

1626, aprilie 20: Întărit de Miron Barnovschi voievod mănăstirii Sfântul Sava de la Ierusalim, care primeşte uric pentru „un sat anume Stroeştii, pe pârâul

---

[1710] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 178, pp. 235-238

Sitna, în ţinutul Hârlăului, care a fost ascultător de ocolul Şipote, fiind drept domnesc”[1711].

1626, septembrie 12: Porunca lui Miron Barnovschi voievod, dată lui Oprea, vătaful cel mare de **Hârlău**, de a cerceta pricina dintre Lucoci şi Gherghina din **Lătăi** (azi Câmpeni, Botoşani), „pentru o ocină de acolo, zicând Lucoci că de veac Albul, tată-său, şi cu tatăl Gherghinei, ei au ţinut acolo moşie: tatăl lui Lucoci a ţinut 2 părţi şi tatăl Gherghinei a ţinut o parte. Acum Gherghina face lui împresurătură, de ţine în jumătate. Iar Lucoci s-a lăsat pe oameni buni, anume Roman din **Lăleşti** (lângă Câmpeni, Botoşani), Lupul din **Stroeşti** (sat pe Sitna, Botoşani), Berezan vătaful din **Nelipeşti** (Nălipeşti, lângă Câmpeni, Botoşani) şi Toader de acolo, Ionel din **Nemândri** (lângă Câmpeni, Botoşani) şi Lupul de acolo şi Gligorie din **Piciorogani** (lângă Prisăcani, Botoşani), şi cum vor ridica aceşti oameni cu sufletele lor, aşa să fie”[1712].

1632, mai 5: Porunca lui Alexandru Iliaş voievod, dată slujitorilor domneşti, de a scuti de unele dări „satul sfintei monastiri Sfântul Sava, ce este **în mijlocul târgului Iaşilor**, anume **Stroeştii**, ce sunt în ţinutul Hârlăului”[1713].

1774, iunie: Satul **Stroeştii**, ţinutul Hârlăului, ocolul Jijiei, avea, după recensământul lui Rumeanţev[1714], toată suma caselor: 95. Scădere rufeturi 95: 1 popă, 72

[1711] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 43, pp. 59, 60

[1712] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 119, pp. 142, 143

[1713] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 60, pp. 64, 65

[1714] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 241, 242

poștași, 8 scutelnici ai mănăstirii, 14 țigani. / **Poștași**: Timofti zet (ginere) Chirilii / Toader sin (fiu) pioariu / Tănasă Drăgan / Toader, holtei / Andrei, cojocar / Vasile Hulpe / Gavril al lui Ion / Ion Culică / Ion Rănghilescu / Agachi fiul lui Drăgan /Dănilă Călugăru / Ștefan, panțir / Ion Dragomir / Pavăl fiul lui Dragomir / Hilimon, scutar / Costandin, cioban / Ursu Hulpi / Antohi Hulpi / Ion Drogu / Lupu Drogu / Tănasă Vulpi / Sandu Hulpi / Dumitru Hulpi /Ion fiul lui Antohi Vulpi / Toader Radu / Vasili, murariu / Iordachi, olariu / Istrati, ciubotar / Ion Lungu / Lupu Curlat / Dumitrașcu, cârciumar / Ursachi nepot lui Hilimon / Vasili Sămăchiș / Ștefan, haidău / Vasili Hulpi / Ostahi, rotar / Ilie al lui Ostahi / Ion al lui Ostahi / Toader al lui Ostahi / Ursachi nepot lui Curlat / Grigoraș nepot lui Curlat / Solomon Micu / Costandin, muntean / Lupu, pușcaș / Vasili Plăvan / Ursu Burdujă / Irimie Budac / Toader Curlat / Ursu cel Bogat / Ursu cumnat lui / Simion fiul lui Hilimon / Ilie, railian / Ioniță Oane / Sandu Giosan / Toader, rotar / Ghiorghi, chihae / Neculai, cojocar / Ilie, cojocariu / Ion Bounegru / Ion, sârbu / Ioniță, lăpușnean / Vasile al lui / Ștefan, lăpușnean / Tănasă, butnar / Apostu, butnar / Alecsandru, frate butnarului / Ursachi, bejenar / Grigori, scutar / Chirilă fiul lui scutar, // **Rufeturi**: Popa Andrei / Acsinte Lebădă, scutelnic mănăstirii Sfântului Savii / Ștefan, pas, tij (la fel) / Tănasă, plugar, la fel / Iftimi Lebădă, la fel / Timofti Lebădă, la fel / Gheorghi, ungurian, la fel / Costandin Roman, la fel / Vasile, murar, la fel / Roman, jude, țigan / Ștefan, jude / Gavril, jude / Iacob, țigan / Tănasă, țigan / Irimie, țigan / Iordachi, țigan / Ion, țigan / Ion, cojocar, țigan / Vasili, scripcar / Zlati, țigan / Gheorghi, țigan / Miron, țigan.

1902: „**Stroeşti**, sat pe valea pârâului Gornitul, în dreapta Sicnei şi în partea de vest a comunei Zlătunoaia, plasa Miletinul, judeţul Botoşani. În vechime, se numea Panţiri. Are o suprafaţă de 471 hectare, cu o populaţiune de 166 familii sau 693 suflete; 1 biserică, cu un preot şi 2 cântăreţi; 2 cârciumi. Vite: 300 boi şi vaci, 24 cai, 640 oi, 70 porci”[1715].

STROEŞTI

(pe Trotuş, contopit cu Româneşti,
comuna Bereşti-Tazlău, Bacău).

1497, martie 15: Întărit de Ştefan voievod preotului Stroia, care cumpără, cu 202 zloţi tătăreşti, de la Mărina, fata Mihului Berescului, „o poiană din dreptul Bereştilor, peste Tazlău, la gura Strâmbii, cu bălţi şi cu loc de moară pe Tazlău, oriunde ş-ar putea-o face, şi altă poiană, deasupra Strâmbii, anume Runcul, şi cu toate poienile… Iar hotarul poienilor acelora şi bălţilor şi locului celui de moară ce sunt în dreptul Bereştilor, peste Tazlău, la gura Strâmbii, să-i fie hotar începând de la gura Strâmbii, de unde cade în Tazlău, iar de acolo Tazlăul în sus până la gura Topoliţei, apoi de acolo pe Topoliţă în sus, şi de acolo drept în Cerna, iar de acolo pe Cerna în sus până la pustii, iar de acolo pe deasupra

[1715] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 484

Strâmbii, şi de acolo la vale şi până la gura Strâmbii. Atâta îi este tot hotarul"[1716].

1632, decembrie 10: Întărit de Alexandru Iliaş voievod diacului Constantin, fiul Grapinei, care răscumpără, cu 70 zloţi bătuţi, de la Ursul comişel din **Verişeşti** şi Orăş diac din **Stroeşti** (pe Trotuş, contopit cu Româneşti, comuna Bereşti-Tazlău, Bacău) şi de la toţi verii lor, „toată partea bunicii lor Maria din satul **Verişeşti** (sau Vereşeşti, comuna Sănduleni, Bacău) şi din satul **Selişte** (sat pe Turlui, Bacău), şi din **Poiana lui Coman** (azi Poiana, comuna Livezi, Bacău), şi din satul **Sperleşti** (lângă Turluianu, comuna Bereşti-Tazlău, Bacău), toată partea bunicii lor Maria, cât se va alege din acele sate… care au fost vândute de bunica lor Maria lui Ursul şi lui Orăş diac şi verilor lor"[1717].

1635, mai 25: Scrisoarea fostului paharnic Nicolai Bejan Patraşcu Şolomon, Condre şoltuzul şi a celor 12 pârgari de **târg de Trotuş**, în care îi relatează lui Vasile Lupu voievod, cum, după primirea poruncii adusă de vornicul Neniul au mers şi au adunat martori, ca să socoată „o selişte de sat, anume **Pleşăştii** (numită anterior Beneşti, lângă satul Caraclău, comuna Bârsăneşti, Bacău), ce s-a pârât satul **Bârsăneştii** (comuna Bârsăneşti, Bacău) cu vornicul Neniul, zicând Bârsăneştii că este acea selişte Pleşăştii din hotarul lor, iar Neniul că este de hotarul satului său, anume **Rediul** (comuna Gura Văii, Bacău). Deci am strâns oameni buni, anume Isăiu, vasile feciorul său şi Lazăr din **Poiană** (comuna Livezile, Ba-

---

[1716] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 220, pp. 390, 391

[1717] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 256, pp. 322, 323

cău), Ion, Marcu, Andrei Măcău şi popa Vărnava din **Brătila** (comuna Helegiu, Bacău), Grigore Orăşul din **Stroeşti** (contopit cu Româneşti, comuna Bereşti-Tazlău, Bacău), popa Dumitru cel domnesc, Ion Petre, Chihaia, Soci Mihai, Grigore diacul, Ioniţă birăul, Nistor sluharul, Marcu şi Ioniţă feciorii popii Manii din târg din **Trotuş** (comuna Trotuş, Bacău), Cozma din **Vilipeşti** (Filipeşti, comuna Bogdăneşti, Bacău) şi mulţi oameni buni şi i-am întrebat de ce hotar este. Deci mi-au mărturisit cu sufletele lor cum este acea selişte în hotarul Rediului, şi i-au zis **Bineştii**, pe numele Benii, şi s-au mutat dintr-acea selişte mai jos, în capul hotarului din drumul mare, iar Bârsăneştii n-au avut nici o treabă cu acel hotar, ci, când au arat Bârsăneştii într-acea selişte, cine-a avut Rediul le-a luat lor din a zecea. Deci, pe unde au arătat oameni buni şi bătrâni din Bârsăneşti, şi cu Dumitru şi Mihăilă cel bătrân de acolo, că este hotarul acelei selişti, noi am stâlpit dinspre Bârsăneşti, şi s-a ales cum am aflat mai cu dreptul, cu oameni buni"[1718].

1820: Catagrafia Bacăului din 1820 înregistrează la **Stroeşti** „36 de birnici, care plătesc 160 lei pe sfert de an"[1719]:

Numele locuitorilor: Ion Bou bătrân / Ioniţă Cojocaru / Niţă Solomon / Vasile Roman / Vasile Solomon / Ion Roman / Constantin Chiriac / Ştefan Roman / Ion Ghidibaca / Sandu Roman / Sandu Ghidibaca / Ion Berca / Constantin Hoşman / Ion Başa / Dumitru Hoşman / Apostol Munteanu / Ioniţă Chiriac /

[1718] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 122, p. 159

[1719] Dimitriu, Constantin V., Dr., *Bacăul istoric*, Bucureşti 1936, pp. 88, 89

Gheorghe Rotaru / Grigoraş / Vasile Teleş / Gheorghe Berca / Stanciu Lăcătuş / Vasile Berca / Ştefan Munte / Gheorghe Loghin / Toader Tereş / Gheorghe Amăriuţii / Ion Liche / Cosma Roşu / Gheorghe Ruset / Iftimie Arhip / Aniţa Vădana / Pavăl Mazărea / Dochiţa Vădana / Lupu Munteanu / Dochiţa lui Vasile.

Slugile stolnicului Sacară: Gheorghe Balan, Constantin Balan.

Sluga căminarului Rafailă: Gheorghe zet (ginere) Solomon.

Sluga logofătului Ghica: Ion Loghin.

Slugile mănăstirii Berzunţ: Ion Ardelean / Mihai Ardelean / Gheorghe Ungureanu / Constantin Ardeleanu / Ion Bejenaru / Ion Bejenaru / Vasile Inimă Ră / Gheorghe Aniţei.

Preoţi şi dascăli: preotul Nicolai / diaconul Gheorghe Leca

Mazili şi ruptaşi: Pintilii Berilă / Simion Berilă / Gheorghe Simion, fecior lui Simion Berilă.

1902: „**Stroeşti**, cu secţia Româneşti, sat în judeţul Bacău, plasa Tazlăul de jos, comuna Berești, situat aproape de malul Tazlăului Mare, la 3 km de satul Bereşti (şcoală). Are o populaţie de 241 locuitori; o biserică, clădită de locuitori, la 1842, şi reparată la 1890, cu 2 cântăreţi. Vite: 7 cai, 175 vite nari cornute, 50 porci”[1720].

[1720] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 484

STROEŞTI

(pe Crasna, Vaslui).

1656, august 20: Ispisoc de judecată de la Gheorghe Ştefan voievod, după ce „Contăş cămăraşul şi cu fraţii săi, feciorii Anisiei, nepoţii lui Simion Ciorăscul, s-au pârât de faţă cu seminţiile lor Constantin Miţele şi Alexandru, feciorul Bordei din Stroeşti, şi cu alţi fraţi ai lor pentru jumătate de sat **Stroeşti**, ce este în ţinutul Fălciului, pe valea Crasnei, zicând Constantin cămăraş cum acea jumătate de sat le este lor dreaptă moşie, de la moşul (bunicul) lor Simionel Ciorăscul, şi s-a fost împărţit satul Stroeşti în două, cu seminţiile lor, cu Constantin Miţele şi Alexandru Bordea, jumătate de sat Stroeşti a fost ţinând moşul lui Contăş cămăraşul şi jumătate au fost ţinând aceste seminţii ale lor, iar acum, când au vrut să ţină şi ei jumătate de sat, cunm a ţinut bunicul lor, seminţiile lor i-au poprit din moşie şi au zis că le este lor cumpărătură şi acea jumătate de sat; / Constantin Miţele şi Alexandru Bordea au dat seamă cum Constantin Miţele a cumpărat acea parte de ocină din Stroeşti de la Cârstea, fratele lui Contăş cămăraş, aşijderi Alexandru Bordea a dat seamă cu tatăl său Bordea a plătit de nişte dăjdi multe pe nişte seminţii ale lui Contăş cămăraş şi a oprit ocina pentru aceste dăjdi… / deci domnia mea i-am judecat cu judeţ drept, de vreme ce n-a ştiut Contăş cămăraşul când a vândut Cârstea, fratele său, partea lor de ocină, să aibă a întoarce lui Constantin Miţele ce-a dat Constantin Cârstei, şi i-a întors Contăş,

dinaintea noastră, ce-au scris în acel zapis, un cal bun şi un bou; aşijderi, am întrebat pe Alexandru ce isprăvi are pe acele dăjdii şi a arătat nişte hârtii, iar Contăş a întors banii… şi au rămas Constantin Miţele şi Alexandru Bordea din toată legea ţării”[1721].

1667, martie 20: Ion, feciorul Măricăi Stăncoae, feciorii lui Mihail şi Gavril, şi Anisia, fata Măricăi Stăncoaie, vând lui Contăş logofăt, pentru 12 lei, „patea maicii noastre Mărica sib satul **Stroeşti**, ce este în ţinutul Fălciului, pe Crasna”[1722].

1902: „**Stroeşti**, comună rurală în partea de vest a plăşii Crasna, judeţul Fălciu, aşezată pe șesul și o parte a dealurilor din stânga pârâului Crasna. Se mărginește, la nord, cu comuna Tabălăeşti; la sud, cu comuna Iepureni, şi la vest, cu Gugeşti şi Boteşti Este formată din satele: Stroeşti, Valea lui Bosie şi Gugeşti, pe o suprafață cam de 2.864 hectare, cu o populaţie de 128 familii sau 694 suflete. Locuitorii sunt parte răzeși vechi şi parte foşti clăcaşi, împroprietăriţi după legea din 1864. Arc 3 biserici, deservită de 1 preot. E înconjurată, spre nord-sud-est, de colina Lohan-Crasna şi udată, în partea de vest, de pârâul Crasna, iar în cea de est, de pârâul Lohan. Locuitorii posedă: 355 vite mari cornute, 1.077 oi şi 117 porci. / **Stroeşti**, sat în centrul comunei Stroeşti, aşezat lângă coasta colinei Lohan-Crasna, într-o vale deschisă,

---

[1721] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, pp. 240, 241

[1722] Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, pp. 268, 269

spre vest. Are o populaţie de 41 familii sau 230 suflete; o biserică, făcută la 1854, cu un preot şi 2 dascăli”[1723].

STROEŞTI

(raionul Noua Suliţă, Ucraina).

1770-1772: Satul **Stroeşti**, ţinutul Hotinului, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumeanţev[1724], **toată suma caselor: 22**. Scădere rufeturi 1: 1 popă. Rămân birnici 21. / **Birnicii**: Mihai Jalbă / Andon Coşman / Zaharia Coşman / Ion Coşman / Dumitraș / Ion al ungurianului / Matei sin (fiu) Tănase / Vasile Ghergan / Iacob / Ștefan a Tănătoaei / Ion Banciul / Gavril Hrebu / Nichita sin Mihail / Iftimie Mărciunco / Toader Elenco / Mihail Mărciunco / Gavril sin Mihail / George Hribu / Andrieș, rotariul / Necolae sin vătămanului / Ion sin Gafiții. // **Rufeturi**: Popa Ion.

[1723] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 483, 484

[1724] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 117

STROICENI

(comuna Cioropcanii noi, raionul Ungheni, Moldova).

1633, martie 6: Întărit de Alexandru Iliaş voievod mănăstirii Sfântul Sava din Iaşi, care primeşte urice pentru „satul **Stolniceni** (comuna Cioropcanii noi, raionul Ungheni, Moldova) pe Gârlă şi cu loc de iaz în Gârlă, şi cu cătunele sale, **Stroiceni** (comuna Cioropcanii noi, raionul Ungheni, Moldova) şi **Vlăşineasa** (comuna Cioropcanii noi, raionul Ungheni, Moldova), şi alt cătun, care se numeşte **Scumpia** (raionul Făleşti, Moldova), şi, de asemenea, satul **Şetrăreni** (azi Stejarii, comuna Ţigănaşi, Iaşi), care sunt în ţinutul Iaşi, care sate au fost drepte ocini şi cumpărături ale răposatului Enachie postelnic… cum scrie în testamentul lui, cu mare blestem”[1725].

STROICENI

(cătun al satului Stolniceni, raionul Făleşti, Moldova).

1635, martie 27: Întărit de Vasile Lupu voievod mănăstirii Sfântul Sava din Iaşi, care primeşte uric pentru „satul **Gurbăneştii** (lângă Hănăsenii Noi, raionul Leova, Moldova), unde este **Târgul Sărăţii** (adică satul Gurbăneşti), mai sus de gura Sărăţii, cu vad de mori la Prut şi

---

[1725] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 306, pp. 392, 393

cu mori gata şi cu o bucată de pământ din hotarul **Alboteştilor** (raionul Leova, Moldova), loc pentru un sat la dura Sărăţii, care este în ţinutul Chigheciului, şi de asemenea satul **Drujeni** (raionul Leova, Moldova), pe râul Prut, şi **Budeştii** (raionul Leova, Moldova), şi **Furteştii** (comuna Vetrişoaia, Vaslui), şi **Vlăşineştii** (raionul Leova, Moldova), în acelaşi ţinut al Chigheciului, şi de asemenea **Stolniceni** (comuna Cioropcani, raionul Ungheni, Moldova), pe Gârlă, şi cu loc de iazuri, şi Gârla şi cu pricuturile sale **Stroicenii** (cătun al satului Stolniceni, raionul Făleşti, Moldova) şi **Vlăşineasa** (cătun al satului Stolniceni, raionul Făleşti, Moldova), şi alt pricut, care se numeşte **Scumpia** (cătun al satului Stolniceni, raionul Făleşti, Moldova), şi satul **Şetrărenii** (azi Stejari, comuna Ţigănaşi, Iaşi), care este în ţinutul Iaşilor, şi de asemenea satul **Gligenii** (Hlijeni, comuna Hlijeni, raionul Şoldăneşti, Moldova), care este în ţinutul Sorocii, care acele sate fuseseră drepte ocini şi cumpărături ale răposatului Enache postelnic, iar când a murit a dat şi a miluit acea sfântă mănăstire”[1726].

STRUGARI

(prin Năsoeşti, contopit cu Strugari, Bacău).

Întărit, în **16 septembrie 1491**, de Ştefan voievod, Mărinii, fata Berinii, „moşii sate drepte a ei de pe Tazlău, anume Bereştii (comuna Bereşti-Tazlău, Bacău) şi, pe din

[1726] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 76, pp. 92-95

sus, Petrileştii (lângă Bereşti-Tazlău, Bacău) şi Boşotenii (comuna Bereşti-Tazlău, Bacău), şi, deasupra Nadiştii, satul anume Năsoeştii”[1727]. Hotarele, din vechi.

1902: „**Strugari**, sat în judeţul Bacău, plasa Tazlăul de sus, comuna Nadișa”[1728].

STRUNGA

(comuna Strunga, Iaşi).

1637, aprilie 4: Moşiile întărite de Vasile Lupu voievod vistiernicului Dumitru Buhuş: „**Gândeşti** (Cândeşti, comuna Mihăileni, Botoşani) pe Siret, cu loc de moară pe Siret şi în pârâul satului, cu bălţi de peşte şi cu podul peste Siret, şi cu vii; **Crăveşti** (Criveşti, comuna Strunga, Iaşi) sub **Strunga** (comuna Strunga, Iaşi), cu iazuri şi cu mori, şi, în acelaşi hotar, **Ravacanii** (comuna Strunga, Iaşi), din jos de Petriş, şi satul **Găurenii** (azi Bura Văii, comuna Strunga, Iaşi) şi **Hoţăeştii** (Hotceşti, comuna Strunga, Iaşi), şi a patra parte de sat **Vilenii** (sau Văleni, comuna Bozieni, Neamţ), şi selіştea **Dadeşti** (Dădeşti, înglobat în Târgu Frumos, Iaşi), pe Sârca, cu locuri de mori pe Sârca, care sunt în ţinutul Romanului; / a treia parte de selişte **Plotuneştii** (înglobat în Târgu Frumos, Iaşi) şi jumătate de sat **Chicaceştii** (sau Căcăceşti, Iaşi) şi o parte de moşie din hotarul **Târgului**

[1727] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 94, p. 187

[1728] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 485

Crasna (Târgu Frumos, Iaşi), cu locuri de iazuri şi mori în amândouă Baglueţele; părţi din satul **Tâlhăreşti** (azi Talpa, contopit cu Blândeşti, comuna Suliţa, Botoşani), cu iazuri şi mori pe Bahlui care sunt în ţinutul Cârligăturii; / satul **Vavatieşti** (Bârleşti, comuna Erbiceni, Iaşi), care se numeşte **Bârleşti**, şi satul **Spinoasa** (comuna Erbiceni, Iaşi) pe Bahlui, toată cumpărătura din satul **Iurghicenii** (azi Erbiceni, comuna Erbiceni, Iaşi) şi din **Totoeştii** (comuna Erbiceni, Iaşi) pe Bahlui, ce sunt în ţinutul Hârlăului; / un loc de moară din jos de **Puricenii** (lângă Stânca, comuna Victoria, Iaşi), în Jijie, şi un loc de prisacă, ce sunt în ţinutul Eşii; / satul **Cupcici** (Cupcina, raionul Edineţ, Moldova) şi **Brataşănii** (Brătuşeni, comuna Brătuşeni, raionul Edineţ, Moldova) pe Ciuhur, cu iazuri şi mori pe Ciuhur, a patra parte a satului **Trăbăsăuţii** (), ce este pe Drabişte, a treia parte din satul **Costeşti** (comuna Dumitroaia, raionul Râşcani, Moldova) pe Prut, părţi din satul **Dumenii** (Dumenii de Sus, comuna Miclăuşeni, raionul Făleşti, Moldova), din sus de Costeşti, pe Prut, şi jumătate de sat **Buzoviţa** (comuna Buzoviţa, regiunea Cernăuţi, Ucraina), şi jumătate de sat **Risteiul** (Resteu-Atachi, azi Dnistrivca, raionul Chelmeni, Ucraina), şi toate părţile lui din **Tălmaciu** (azi Burdiug, raionul Chelmenţi, Ucraina), ce sunt pe Nistru, în ţinutul Hotinului; / satul **Măneştii** (azi Blebea, înglobat în Târgu Neamţ, Neamţ), jumătate de sat **Grozăştii** (Grozeşti, azi Oituz, comuna Oituz, Bacău) pe Oituz şi locuri de vie, livezi şi fânaţuri în şesul ce se numeşte Muncei, ce sunt în ţinutul Trotuşului; / parte din satul **Mastacanul** (Mastacan, comuna Borleşti, Neamţ) peste Bistriţa, ce se va alege partea Hriţcanului, ce este în ţinutul Bacăului; / satul **Niculeştii** (azi Trifeşti, Trifeşti, Neamţ) ce se nu-

meşte **Trifeştii**, cu iazul şi cu moara în pârâul Cioarna şi locul de iaz şi de moară; aşijderea şi în pârâul Braniştelor, ce este în ţinutul Neamţului; / satul **Potropeştii** (Protopopeşti, comuna Tăcuta, Vaslui) şi părţi de cumpărătură în satul **Bumboteştii** (înglobat în Tăcuta, comuna Tăcuta, Vaslui), pe pârâul Cuţitna… şi o poiană, care se numeşte Mastacana, şi Lihaci, ce sunt în ţinutul Vasluiului; / jumătate de sat **Boldeştii** (comuna Todireşti, Iaşi) şi jumătate din seliştea **Sârbii** (comuna Todireşti, Iaşi), pe pârâul Todereştii, ce sunt în ţinutul Sucevii; jumătate din sat **Bujuceştii** (sau Buhuşeşti, lângă Climeşti, comuna Făurei, Neamţ) pe apa Cioarna, ce este în ţinutul Neamţului”[1729].

1902: „**Strunga**, comună rurală în judeţul Roman, plasa Siretul de sus, spre nord-est de oraşul Roman și la 29 km de el. Este formată din satele: Brătuleşti, Crivești, Fedeleşeni, Găureana, Hăbăşeşti, Movileni şi Strunga, cu reşedinţa comunei în Strunga. Are o populaţie de 2007 locuitori; 4 biserici, din care 2 de zid şi 2 de lemn; o şcoală mixtă. Aici este stațiunea balneară Strunga. / **Strunga**, sătuc în comuna Strunga, pe şoseaua națională Roman-Iaşi, la 29 km de oraşul Roman şi la 13 km de reşedinţa plăşii. Este reşedinţa comunei Strunga. Aci e şi staţia balneară Strunga. Importanța băilor Strunga a făcut ca comuna, care mai înainte se numea Hăbăşeşti, să ia numele de Strunga, şi reşedinţa comunei, care era mai înainte în satul Hăbăşeşti, să fie strămutată în Strunga. Aici, în timpul sezonului băilor, este un oficiu telgrafo-poştal. / **Strunga**, staţie balneară, la 5,5 km de gara Târgu Frumos, la marginea pădurii cu acelaşi nume, într-o

[1729] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 52, pp. 48, 49

poziţie plăcută, adăpostită de curente. Are o altitudine de 230 m. **Instalaţiuni**. Băile se fac într-un stabiliment care are o sală mare, cu o piscină şi cu 12 cabine pentru împachetare. Căzile şi bazinul se încălzesc prin vapori; apoi mai sunt 12 cabine, cu câte 2 căzi, pentru băile calde sulfuroase; afară de aceastea, există un bazin cu apă rece, o sală de hidroterapie sistematică și băi de abur… La aceste băi se află un otel mare, cu 44 camere, alte 3 oteluri mai mici, apoi vile, restaurante, birturi. Asemenea, există un oficiu pentru poştă, telegraf şi telefon. Transportul de la gara Târgu Frumos se face cu tramcare şi trăsuri”[1730].

STULPICANI

(între Frasin şi Ostra, Bucovina).

Legenda spune că, pe Suha Mare, lângă Topliţa Rece, s-ar fi aflat, cândva, prisăcile domneşti şi că de la „ştilbicanii” lui Ştefan cel Mare, care se ocupau cu ştiubeiele cu miere ar veni numele satului Stulpicani. Legenda poate să conţină şi mult adevăr, dar Em. Grigorovitza susţine că „numele comunei provine de la cuvântul românesc stulpig – prăjină de care se agaţă fâşii de tei şi care serveşte a scociorî şi a speria păstrăvii; aceştia, fugind, sunt prinţi în sac (plasă)”. Dar protopărinţii stulpicănenilor (apicultori sau nu), de la care

[1730] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 485, 486

Ştefan cel Mare a cumpărat satul, plătind 160 zloţi tătăreşti, au fost Şandru Gardu, vărul lui, Şuşman, precum şi unchiul şi mătuşile lor, Ioan, Magda, Maria şi Neaga, ultimii patru fiind copiii lui Coste Mădzărescul.

1488: În 17 august 1488, Ştefan cel Mare a dăruit noii sale ctitorii, mănăstirea Voroneţ, „satul Ştilbicani de lângă Topliţa Rece, pe Suha Mare şi Suha Mare de la gură la obârşie, cu izvoarele ce cad în aceasta, cu poienile şi fâneţele lor”. Moşia Stulpicanilor cuprindea întreaga vale a Suhăi, în 1488, şi fusese, până la vânzare, stăpânită de obştea unui sat liber, înrudită cu obştea Câmpulungului Moldovenesc, iar legăturile de sânge vor dura peste veacuri, dovadă că, în 11 iunie 1723, când Racoviţă Vodă întăreşte proprietatea mănăstirii Voroneţ, satul este numit „Ştulbucani din Câmpulung”. Mănăstirea Voroneţ lua zeciuiala „din păne, fâneţe, stupi şi din tăt locul şi de la tăţi lăcuitorii care şed pe locul mănăstirii, fie ei câmpulungeni, deoarece au locuri cumpărate de la vecinii mănăstirii”.

1753: Primul emigrant transilvănean, care s-a stabilit la Stulpicani, a fost Ion Ungurean, plugar din Ilva Mare, care a venit, în 1753, împreună cu soţia şi doi băieţi, fiind urmat, în 1763, şi de fratele său, Matiaş, fost grănicer năsăudean, care a emigrat împreună cu soţia, cu doi băieţi şi o fată. În 1760, s-au stabilit la Stulpicani, împreună cu familiile (total: 16 oameni), patru fraţi ardeleni din Topliţa, Simion, Vasile, Grigore şi Gavril Creangă. În 1762, a venit, din Sângeorgiu, un alt grănicer năsăudean, Tudor Dumbravă, împreună cu soţia, doi băieţi şi o fată, iar în 1768 a venit, din Leşu Ilvei, grănicerul Vasile Ungurean, împreună cu soţia.

1772: Recensământul lui Rumeanţev[1731], din 1772-1773, înregistrează la „Ştulbicanii… 82 – toată suma caselor”, însemnând 3 popi, 1 panţir, 4 femei sărace şi 74 birnici, aceştia fiind: Ion FLOCIA, Ursul FLOCIA, Nichita FLOCIA, Toadir DUMBRAVĂ, Toadir FLOCIA, Grigore FLOCIA, Gavril MĂGAN, Ion BĂLĂU, Ilie MĂGAN, Georgiţă ROGINĂ, Toadir PAŞCAN, Vasile ŢIGĂNESCU, Simion ŢIGĂNESCU, Petrea ROGINĂ, Petrea POPESCU, vornicel, Toma DOBRIAN, Mihalachi GEMĂNAR, Ion CATRINAR, Iacob, rus, Toader CATRINAR, Vasile ZANCUL, Nicolai POPESCUL, Georgii PLĂMĂDIALĂ, Ion ŢIGĂNESCU, Lupul PLĂMĂDIALĂ, Vasile HÂNTUL, Ion HÂNTUL, Pintelei CÂRNIALĂ, Vasile CÂRNIALĂ, Ifrim CÂRNIALĂ, Ion PLĂMĂDIALĂ, Chiruţă COBUZ, Ion PATROLE, Constandin, baci, Sandul, baci, Vasile STURZA, Chirilă ZANCUL, Ion sin Chirilă ZANCUL, Simion ZANCUL, Ion, săcuiul, Toadir GEMĂNAR, Georgii sin lui (fiul lui Toadir Gemănar), Pavel, rus, Toadir sin lui, Nicolai, rus, Ştefan TRAISTĂ, Ion sin lui Vasile, rus, panţir, Andrei, rus, Onul, ungurian, Maftei, ungurian, Ion, rus, Grigori, rus, Simion, rus, David VERDIŞ, Gavril MUSCĂ, Georgii MUSCĂ, Toadir MUSCĂ, Vasile MARCU, Gavril LUCAN, Nistor LUCAN, Georgii LUCAN, Ioana LUCĂNIŢA cu Andrieş holtei, Vasile sin Ioanei LUCĂNIŢII, Toadir VERDIŞ, Dumitru VERDIŞ, Gavril sin Dumitru VERDIŞ, Ion CABA, Agapi MOROŞAN, Toadir MĂGAN, Constandin zet Crăciun FARAON, Dumitru FARAON, Ion CRĂCEA, Petrea CATRINAR ot Capu Codrului, Ion

[1731] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 244

COBUZ ot Cacica. / Rufeturile erau: popa Miron CIOFU, popa Vasile, diaconul Toadir, Vasile, rus, panţir, săracele Ioana CÂRNILOAIA, Maria, băciţă, Tiniţa COBUZOAE, şi Maria a lui ANDRIEŞ, crav.

1774: Conform Corografiei lui Werenka, alcătuită în baza evidenţelor germane, Stulpicanii aveau, în 1 octombrie 1774, 71 de familii, iar în 1784 – 92.

1775: Conform izvodului cu oameni al mănăstirii Voroneţ, vatra satului număra, în 1775, 37 de gospodării, toate arendate, pe timp de un an, în 17 iulie 1782, de egumenul Inochentie evreilor Marco din Suceava şi Solomon din Gura Humorului pentru „40 lei împărăteşti", dar şi cu obligaţia de a vinde două vase cu vin din vinul mănăstirii, cu câte 45 „parale împărăteşti" vadra. Adică un preţ dublu faţă de cel de pe piaţa câmpulungeană. După ocuparea nordului Moldovei de armatele austriece, pe vechea moşie a Stulpicanilor se aşează, încetul cu încetul, familii de nemţi şi de ucraineni, întemeind, practic, noi sate, pe vetrele unor străvechi cătune, dar de doar două-trei case.

1775: „Pe 13 septembrie, comisarii de frontieră s-au întâlnit la Baia (în Moldova). Demarcația în curs de desfășurare avea, acum, un curs atât de favorabil, încât întreaga frontieră sudică și, de asemenea, granița de est, până la Cernăuţi, putea fi corectată până la începutul lunii noiembrie. Austria şi-a fost adjudecat, în sud, Candreni (de lângă Dorna-Watra) și Stulpicani (de lângă Câmpulung), precum și întinderi considerabile de pământ, între râurile Siret și Suceava. Dar acum astfel de dispute au izbucnit între comisari, motiv pentru care nu numai că demarcația ulterioară a stagnat, dar Tahir Aga a declarat că o parte din frontierele deja corectate (de exemplu, între

râurile Siret și Suceava) sunt îndoielnice. Comisia, tocmai datorită comportamentului inteligent al lui Thugut, în ianuarie 1776, a plecat, din Cernauca, iarăşi la muncă. Dar nici acum comisarul turc nu voia să audă nimic despre Prevorodok sau de hotarul de la Rohatin; el a insistat ca această întindere, de la Cernauca, de-a lungul pârâului Onut, până la confluența sa cu Nistrul, graniţa să fie trasată de pârâul Onut. În aceste condiții, numai acordul autorităţii vieneze putea duce la finalizarea activității de demarcație[1732]. În consecință, în „Convenția explicată ", din 12 mai 1776, Austria a renunțat la dorința unei părți din zona fortăreței Hotin, în timp ce Turcia recunoaște aceste afirmații , pentru a înlocui nu numai că a renunțat la teritoriile satelor dintre pâraiele Hukău și Răchitna, cedate Turciei de către Austria, ci și că, deși cu reticență, conform primului articol, Turcia a fost obligată să restituie zona dintre Onut și pârâul Rohatin, în schimbul acestor sate, dacă locuitorii din Hotin au persistat în revoltele lor[1733]. Granița din sud-est a fost reglementată doar printr-un contract, semnat la Palamutka, la 2 iulie 1776, în conformitate cu dorințele Turciei, cu graniţa reglementată în așa fel încât enclava dintre Siret şi Suceava a revenit Principatului Moldovei"[1734].

[1732] Polek, *Erwerbung der Bukowina durch Oessterreich* (Bucovina achiziționată de Austria), pp. 43 şi următoarele; Werenka, *Ueber die Grenzregulierung der Bukowina zur Zeit der Vereinigung mit Oesterreich* (Despre reglementarea frontierei Bucovinei, în momentul unificării cu Austria), Jahrbuch der Bukowin. Landesmuseums. III, pp. 1 şi următoarele.

[1733] Neumann, *Recueil des Traites et Conventions*, I, p. 39 și Documentele lui Hurmuzaki, T. VII, Nr CLVIII.

[1734] Polek, Dr. J., *Topographische Beschreibung der Bukowina mit militärischen Anmerkungen von Major Friedrich von Mieg*, în

1823: Biserica Arătării lui Cristos din Stulpicani a fost construită în 1823, ctitorii ei fiind Vasile FLOCEA şi Teodor a POPII. În 1843, biserica avea 1.417 enoriaşi în Stulpicani, Negrileasa, Doroteea şi Plutoniţa, paroh fiind Elisei ANDRIEVICI. În 1876, biserica avea doar 980 enoriaşi, dar numai în Stulpicani, unde exista şi un serviciu poştal pentru toată valea Suhăi, paroh fiind Ioan ZURKAN (Ţurcan). În 1907, paroh era Emilian DAN, născut în 1855, preot din 1881, paroh din 1903, iar cantor, din 1906, Gavriil HUTU, născut în 1879.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Suceava – **Gura Humorului** (tribunal districtual), Băişeşti cu Stănileşti sau Cornu Luncii, Berchişeşti, Braşca, Drăgoieşti cu Lucăceşti şi Folowanik, Gemenea cu Slătioara şi Ostra pe Graniţă, Ilişeşti, Joszeffalva, Capu Câmpului, Capu Codrului cu Păltinoasa, Mănăstirea Humorului cu Bori, Pleşca şi Buchenhain sau Poiana Mikuli, Corlata, Măzănăieşti cu Stejăroaia, Stulpicani cu Plutoniţa, Doroteea, Voroneţ cu Bucşoaia şi Frasin”[1735].

1865: În necrologul teologului Vasile Ianovici, publicat în *Albina*, Simion Florea Marian (Ilișești, în 3/15 octombrie 1866) subliniază „feeriile trecute”, deci vacanța din vara anului 1865, când universitarul Ianovici „a călătorit prin munți, așezându-se la nepotul său, parohul

Jahrbuch des Bukowiner Landes-Museum, Fünter Jahrgang, Czernowitz 1897, pp. 3-

[1735] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich,* Wien 1869. pp. 158-161

din Stulpicani D. Zurcan, unde petrecea și în sudiu, făcea excursiuni de aici pe la amici și cunoscuți”[1736].

1875: În 19 februarie 1875, s-a născut, la Stulpicani, viitorul publicist şi scriitor bucovinean Nectarie Cotlarciuc.

1879: Din 1879, funcţiona la Stulpicani o şcoală cu 4 clase[1737].

1886: La conferința pastorală din protopresviteria Homorului în Bucovina, din 20 noiembrie / 2 decembrie 1886, „părintele Petru Boca, parohul din Stulpicani” a prezentat 5 „elaborate teologice”, cu tot atâtea teme[1738].

1886: În 1886, temuta bandă a lui Simion Big din Negrileasa, în care, alături de câţiva berchişeşteni (Costan Flocea, Grigori Coca, Georgi Ţimpău, Ioniţă Coca, Ieremie şi Vasile a Antonesei), făceau parte Dumitru a Popi din Stulpicani şi negrilenii Gavril şi Simeon Scheuleac, a călcat, prădat şi ucis pe evreul Gottlieb din Stejăroaia şi pe huţanul Ivan Droniuc din Benia, dar tâlharii au fost prinşi de procurorul sucevean George Isăceanu, după ce puşca evreului Gottlieb a fost găsită la Simion Big. Procesul s-a ţinut cu mare vâlvă la Suceava, tâlharii fiind apăraţi de socrul primarului Franz cavaler Des Loges, Samuil Isopescu, şi de avocaţii evrei Finkler şi Robinson. Verdictul s-a dat în 21 mai 1887, când Simion Big a fost condamnat la 20 ani închisoare, iar cetaşii lui, cu excepţia fraţilor Scheuleac, care au fost achitaţi, au fost condamnaţi la pedepse cu închisoarea între 6 şi 15 ani.

[1736] *Albina,* Nr. 79, Anul I, vineri 14/26 octombrie 1966, p. 1

[1737] SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 55, 1876 p. 51, 1907 p. 159, 100

[1738] *Biserica și Școala*, Nr. 44, Anul XI, 1/13 noiembrie 1887, p. 356

1888: „Duminică, 4 Noemvre 1888, stil nou, se va aranja în localităţile şcoalei poporale din Stulpicani o serată cu dans. Preţul de intrare pentru o persoană 1 florin, pentru o familie 1 florin 50 creiţari. Venitul curat este menit pentru şcolerii seraci din Stulpicani. Oferte benevole sunt a se trimite comitetului, care constă din următorii Domni: Petru Boca, paroch ortodox-oriental, Ignat Şmidt, învăţător, şi Wihelm Mallek, c.r. administrator poştal”[1739]. Dar dincolo de astfel de întâmplări nefericite exista viaţa reală, din ce în ce mai prosperă la Stulpicani şi mai marcată de petreceri mondene, după modelul austriac.

1891: O listă de subscripţie pentru construirea bisericii ortodoxe din Cacica, din decembrie 1891, încredinţată lui „Petru BOCA, paroch din Stulpicani”, conţine următoarele nume de localnici: fata parohului, Maria BOCA, Nicolaiu COZAN, Alexiu FLOCEA, Ion (alui) Vasile FLOCEA, Simion (alui) Iacob MOROŞAN, Mihaiu (alui) Gavril FLOCEA, Niculaiu (alui) Ion HUTU, Vasile (alui) Petru MOROŞAN, Vasile (alui) Petru FLOCEA, Ion (alui) Grigori FLOCEA, Ana (alui) Georgi POPESCU, Acsenia (alui) Ilie POPĂ, Ion ARAMĂ, Alexiu BĂCILĂ, cantorul bisericesc Teodor COTLARCIUC (părintele viitorului Mitropolit al Bucovinei, Nectarie COTLARCIUC), Ion BUZILĂ, Gavril (alui) Simion DUMBRAVĂ, Ion RUSU, Grigori (alui) Iordachi POPĂ, Teodor (alui) Ion FLOCEA, Nistor (alui) Petru MOROŞAN, Maria (alui) Emanuil BALOŞ, Ioana (alui) Niculai BILAVSCHI, Ilie POPA, Ion (alui) Georgi FLOCEA, Georgi (alui) Ion DIACONU, Vasile (alui) Dumitru CATRINARIU, Ileana (alui) Ion HUTU, Nistor

[1739] REVISTA POLITICĂ, Anul III, nr. 20, 1 noiembrie 1888, p. 11

FORMINTE, Simion SILEA, Simion ŞOMITCA, Georgi OSTANSCHI, Ioana (alui) Vasile ZAMCU, Paraschiva (alui) Vasile MOROŞANU, Maria (alui) Georgi POPA, Eudochia (alui) Pintileiu COZAN, Petru SILEA, Teodor (alui) Ion HUTU, Simion CATRINARIU, Catrina (alui) Ion ARAMĂ şi Maria alui Gheorghi BUZILĂ[1740].

1892: Preot în Stulpicani și informator al lui Simion Florea Marian pentru studiul „Înmormântarea la români" era Vasile Turtureanu[1741], iar pentru „Insectele în limba, credințele și obiceiurile Românilor"[1742], informatorul lui Marian a fost „Nico Cotlarciuc, studinte gimnazial" și viitor Mitropolit al Bucovinei.

1898: „Fondul religios are în jur de 25.000 de hectare pe valea Suha, în mare parte păduri, iar producția materială se presupune a fi în jur de 70.000 de metri cubi. De la Drumul împărătesc, din Frasin, un drum lung de aproximativ 18 kilometri duce, prin Stulpicani, către Ostra și constituie ruta principală pentru zona văii Suha; în legătură cu acest drum, a fost înființată o linie pentru transport cu aburi, în vagonete; ea trebuie extinsă în valea principală. / Drumuri forestiere, însumând aproximativ 15 kilometri, au fost create pe văile Gemenea, Muncel și Botuşan, iar o potecă forestieră, de 6 kilometri, în Branişte. Gara Frasin este conectată cu fierăstrăul fabricii, iar aceasta este conectat, cu o pistă industrială, la stația gării locale Frasin. Pista are direcții și condiții de pantă foarte favorabile. Raza minimă este de 80 de metri, cel mai

[1740] GAZETA BUCOVINEI, Nr. 5/1892, p. 6

[1741] Marian, Simion Florea, *Înmormântarea la români*, București 1892, pp. 16, 18

[1742] Marian, Simion Florea, *Insectele în limba, credințele și obiceiurile Românilor*, București 1903, p. 234

mare gradient, pe linia principală, nu este mai mare de 33 grade 2 minute pe milă, iar pe pistele laterale, de 41 grade 8 minute pe milă. / Costurile de livrare din valea Suha au fost estimate la 1.200.000 coroane și au fost următoarele: / a). Aproximativ 32.000 pentru construirea de drumuri și rutier; / b). Construirea depozitelor, circa 16.000-20.000 coroane; / c) cale forestieră 8.000 coroane"[1743].

1903: Banca populară raiffeisiană s-a înfiinţat în 1 februarie 1903, sub direcţiunea lui Georgiu Pojoga, cu Ion Tonigariu preşedinte şi cu Emilian Iliuţ casier.

1907: În vreme ce Francisc Belegarde şedea liniştit la Viena, „comitelui naţional, împreună cu dl consilier T. V. Stefanelli" s-a deplasat „în comunele Stulpicani, Bucşoaia, Vama, Pojorâta, Fundul-Moldovei", participând şi la „grandioasa şi impozanta adunare electorală, care a aflat loc, luni în 18 martie 1907, în Câmpulung, unde muntenii spătoşi şi cu plete lungi din vechiul ocol, ascultând mai întâi cu multă atenţiune şi plini de încredere referatele comitetului naţional din Cernăuţi, privitor la o organizare trainică a tuturor păturilor sociale, au proclamat cu o însufleţire rară de candidat pentru senatul imperial pe dl consilier T. V. Stefanelli"[1744]. Dar „pe când se făcea atâta tărăboi straşnic şi foarte scump pentru candidaţii puşi de cărturari, muntenii mergeau, pe jos sau în căruţele lor sprintene, din sat în sat şi stăteau de vorbă *gospodăreşte* cu *ai lor*" [1745],

[1743] Engel, Alexander von, *Österreichs Holz-Industrie und Holdzhandel*, I Theil, Wien 1907, pp. 196-202

[1744] *Apărarea Națională*, Nr. 22, Anul II, Cernăuți, duminică 24 martie stil nou 1907, pp. 1-3

[1745] *Revista Politică*, Nr. 6, Anul VI, Suceava, în 20 noiembrie 1910, p. 2

şi astfel, deşi „n-a candidat, ci a fost rugat să primească candidatura”[1746], tocmai acel „curios, sincer, deși neașteptat prieten al românilor și, mai ales, al alegătorilor săi din Ținutul Câmpulungului, contele vienez cu nume franțuzesc Bellegarde” a câştigat mandatul şi, „în ziua de alegere, a fost chemat telegrafic de munteni, să vină la Câmpulung, în mijlocul lor. De la gară şi până la locuinţa sa, a fost purtat numai pe braţe şi cuvintele ce le-a rostit alegătorilor români nu le vor uita muntenii nicicând. Contele nu a făcut ca ceilalţi deputaţi, să părăsească ţinutul şi să nu-şi mai arate faţa, ci el s-a aşezat în Câmpulung”[1747]. / Contele Bellegarde beneficia de o anti-campanie electorală acerbă. Chiar şi T. V. Stefanelli, care se va lustrui, peste trei ani, cu numele lui Bellegarde, aşa cum s-a lustruit cu numele lui Eminescu, a plecat, vineri, 15 martie 1907, ora 7, din Cernăuţi, „spre a se prezenta alegătorilor săi din districtul Câmpulungului. La gara din Cernăuţi s-au fost adunat, spre întimpinarea scumpului oaspe, peste 50 de membri ai Partidului Naţional, în frunte cu preşedintele partidului, dl prof. Dr. Saghin, apoi vicepreşedintele, dl prof. Grigori Halip, dl consilier O. Ţurcan, dl prof. Dr. Ghiorghiu, dl consilier Emilian Isopescu, dl adjunct Dori Popovici, apoi un număr mare de membrii ai Societăţii „Junimea”, în frunte cu preşedintele, dl Vihovici”. La Frasin[1748], la Stulpicani[1749], unde

---

[1746] Gt., *Viața Românească în Bucovina*, în *Viața Românească,* Volumul V, anul II, Iași 1907, p. 305

[1747] *Revista Politică*, Nr. 6, Anul VI, Suceava, în 20 noiembrie 1910, p. 3

[1748] „Aici erau adunaţi, în număr impozant, poporenii din comunele Frasin, Doroteea şi Bucşoaia, în frunte cu zelosul paroh Truţă Popescu, vrednicul primar Sahleanu şi secretarul comunal Sidorovici” – p. 2

„adunarea hotărăşte cu unanimitate de voturi să-l provoace pe **contele Bellegarde, care e străin de lege şi de neam, ca să-şi retragă candidatura**”, T. V. Stefanelli, „unanim proclamat de candidat pentru senatul imperial” la Bucşoaia, mai ales după ce „dl exarh Ioan Procopovici, care a desfăşurat poporenilor daunele cele mari şi ruşinea nemaipomenită pentru întreg neamul românesc, dacă ar fi ales în parlament, din partea românilor câmpulungeni, un **bărbat de un neam străin, precum este dl conte Bellegarde**”, a rostit, desigur, numai „cuvinte pline de dragoste faţă de poporul românesc”. La fel, şi la Vama[1750], dar mai ales la Câmpulung, unde Stefanelli a fost întâmpinat „de o delegaţiune numeroasă a inteligenţei române şi străine, precum şi de mulţi poporeni”, „la consfătuirea care a aflat loc, apoi, sub prezidiul primarului Eudoxie Prodanciuc, şi la care au luat parte peste 80 de persoane de încredere, s-a hotărât ca îndeosebi membrii inteligenţei române să explice poporenilor cât de mari daune ar urma pentru întregul neam românesc, **dacă şi-ar lăsa răpit mandatul din Câmpulung de un străin**”. La Pojorâta şi Sadova[1751], la propunerea amintitului exarh, „**s-a hotărât**

[1749] „Peste 300 de poporeni din satele învecinate Negrileasa, Gemenea, Slătioara şi din Ostra erau deja adunaţi într-o sală spaţioasă, când intră dl Stefanelli, aclamat fiind de cei prezenţi cu multă însufleţire” – p. 2

[1750] „Sâmbătă, în 16 martie, la oarele 10 dimineaţa, a sosit dl consilier Stefanelli în Vama, unde a fost primit de peste 500 de poporeni, în frunte cu protopopul Lumicovschi, părintele Tit Iliuţ, vrednicul primar Giorgi Hutu şi bravul secretar comunal Ionaşcu” – p. 2

[1751] „Duminică, în 17 martie, şi-a dat dl consilier Stefanelli întâlnire cu alegătorii din Pojorâta şi Sadova, întâmpinat fiind, pe la oarele 11 dimineaţa, cu însufleţite ovaţiuni de aproape 500 de poporeni din comunele acestea, în frunte cu exarhul Eusebie Constantinovici, parohul C. Constantinovici, părintele Şindelar etc.” – p. 2

a lucra din răsputeri contra candidaturii contelui Bellegarde”. / Bucovina a fost, întotdeauna, interesată de reprezentativitate, adică de o bătălie în care românii nu aveau alți adversari decât pe românii din celelalte grupări politice. În 1907, de pildă, adversara „națională” nu era alta decât proaspăt înființata „clică pseudodemocratică în frunte cu Aurel Onciul şi Florea Lupu”, care provoca, cică, „nişte frământări şi zbuciumări, care dovedesc, că trăim în vremi grele”. În aceste condiții, recursul apropierii de popor a majorității „inteligenţei noastre, în frunte cu vrednica preoţime” era vitală, mai ales că intelectualitatea românească din Bucovina era mereu dispusă „la fapte și la jertfe”, precum cele din martie 1907, când „comitelui naţional, împreună cu dl consilier T. V. Stefanelli” s-a deplasat „în comunele Stulpicani, Bucşoaia, Vama, Pojorâta, Fundul-Moldovei”, participând şi la „grandioasa şi impozanta adunare electorală, care a aflat loc, luni în 18 martie 1907, în Câmpulung, unde muntenii spătoşi şi cu plete lungi din vechiul ocol, ascultând mai întâi cu multă atenţiune şi plini de încredere referatele comitetului naţional din Cernăuţi, privitor la o organizare trainică a tuturor păturilor sociale, au proclamat cu o însufleţire rară de candidat pentru senatul imperial pe dl consilier T. V. Stefanelli”. Stefanelli, lustruitor de sine cu prietenia lui Eminescu, dar și realizator al superbelor colecții de documente câmpulungene, era magistrat și beneficia de credibilitatea unor lozinci electorale pline de amoc naiv al expresiei patriotarde: „În situaţiuni grele se înalţă sufletele; crescând primejdiile, sporesc şi luptătorii sinceri”[1752].

[1752] *Apărarea Naţională*, Nr. 21, Anul II, Cernăuţi, joi 21 martie stil nou 1907, p. 2

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Stulpicani**, comună rurală, districtul Câmpulung, aşezată la confluenţa pâraielor, Negrileasa, Ostra şi Gemine, formând aci un singur pârâu, numit Suha. Suprafaţa: 53,17 kmp; populaţia: 1.567 locuitori români şi foarte puţini germani şi izraeliţi; religia gr. or. pentru majoritate. Se compune din vatra satului, cu 902 locuitori, şi din cătunele Gura Ostrei, Măcieşu, Măgura, Molid, Şesul Timolui, Şipotu şi Ursoaea. Este lipită de drumul districtual şi de linia industrială Ostra-Bucşoaea. Are un oficiu poştal, o şcoală populară, cu o clasă, o biserică parohială, cu hramul „Înălţarea Domnului”, şi 2 case de economie. La 1776, aparţinea mănăstirii Voroneţ, prin dania făcută de Ştefan cel Mare (la ce an, nu se poate spune cu precizie; probabil însă că la 1488, când a fost zidită mănăstirea); o parte din terilorul ei a rămas la România, după cesiunea Bucovinei către Austria. După credinţa poporului, numele comunei provine de la cuvântul românesc stulpig[1753]). Are mori şi ferestee cu industrie mare. Populaţia se ocupă cu prăsila de oi şi de vite mari, precum şi cu agricultura. Comuna posedă 129 hectare pământ arabil, 800 hectare fânaţuri, 3.738 hectare păduri. Se găsesc 76 cai, 800 vite cornute, 2.100 oi, 450 porci şi 91 stupi de albine”[1754]. / Iar rezultatul votului, în ciuda acestui tumult, a fost de 296 voturi pentru contele Belle-

---

[1753] O prăjină, de care se agaţă fâşii de tei şi care serveşte a scociorî şi a speria păstrăvii; aceştia, fugind, sunt prinţi în sac (plasă) – Notă Grigorovitza

[1754] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, p. 208

garde, 0 (zero!) voturi pentru Aurel Onciul şi 53 voturi pentru T. V. Stefanelli[1755].

1908: Adunând „cântece populare româneşti din Bucovina”, care aveau să vadă lumina tiparului sub semnătura nemeritată a lui Mattias Friedwagner[1756], în 1940, Alexandru VOEVIDCA a cules folclor şi de la Varvara AXENTOAIE (16 ani în 1908), Paraschiva ŢIGANESCU (16 ani în 1908) şi Toader GÂNSCĂ (30 ani în 1908) din Stulpicani.

1910, 30 octombrie: „Adunarea alegătorilor români ai ţinutului electoral Câmpulung-Dorna-Stulpicani a hotărât următoarele: / I). Dl Conte Bellegarde a renunţat la mandatul de deputat în camera imperială, din cauza împrejurărilor destul de îngreunătoare şi primejdioase dezvoltării sigure şi temeinice a poporului, în privinţa economică, culturală şi politică. / Luând în vedere isprăvile mari şi folositoare, munca dezinteresată şi jertfele dlui conte Bellegarde pentru poporul român, întreaga adunare îi exprimă, din toată inima, încredere desăvârşită şi recunoştinţă deplină şi-l roagă să primească iarăşi mandatul. / II). Alegătorii români înfierează, cu toată tăria, atacurile neruşinate ale presei jidoveşti la adresa dlui conte Bellegarde şi resping cu indignare amestecul netrebnic al celor nechemaţi în trebile obşteşti ale românilor. / III). Devenind vacant mandatul de deputat în camera imperială pentru ţinutul electoral Câmpulung-Dorna-Stulpicani, adunarea alegătorilor români din acest ţinut hotărăşte şi proclamă candidat pe dl conte

---

[1755] Gt., *Viața Românească în Bucovina*, în *Viața Românească,* Volumul V, anul II, Iași 1907, pp. 304, 305

[1756] MATTHIAS FRIEDWAGNER, *Rumanische Volkslieder aus der Bukowina*, Konrad Triltsch Verlag Wurzburg, 1940

Bellegarde, chiar şi atunci, când n-ar voi să primească acest mandat. / IV). Delegaţii români din comuna Câmpulung şi din toate celelalte comune ale ţinutului electoral Câmpulung-Dorna-Stulpicani sunt cu toată stăruinţa rugaţi şi provocaţi să nu treacă peste voinţa şi hotărârea poporului, de a alege iarăşi pe dl conte Bellegarde deputat în camera imperială. / Aceasta o cere cinstea şi vrednicia muntenilor români. / V). Partidul român şi presa acestuia e rugat să ţină seamă de dorinţa şi voinţa poporului român de a sprijini în mod sincer şi efectiv candidatura şi alegerea dlui conte Bellegarde. / Acesta e glasul nestrămutat al poporului. Partidul român va contribui cu atât mai mult la închegarea solidarităţii naţionale şi la împăciuirea şi întărirea legăturilor de frăţie între toate păturile neamului nostru, sprijinind, în conformitate cu hotărârile adunării alegătorilor români, alegerea d. conte Bellegarde. / Câmpulung, în 23 Octomvrie 1910. / Preşedintele Adunării: **Ştefan Forfotă**, primar Vatra Dornei / Vicepreşedintele adunării: **Vasile Alboi Şandru** / Secretarul adunării: **Cosma Moroşan**”[1757].

1915: „Ţăranii care nu au avut căruţe au fost duşi la săpatul tranşeelor, mai întâi în Carpaţi, apoi, de-a lungul Prutului, la Cernăuţi, în Galiţia şi în Polonia rusească, iar în timpul din urmă, pe frontiera românească, de la Stulpicani, spre Dorna. Munca grea, lipsită de hrană, şi bolile i-au decimat şi pe aceştia. Jandarmii aveau, însă, prin sate izvor nesecat, de unde să-i înlocuiască, şi, când s-au sfârşit bărbaţii valizi, au scos moşnegi, copii şi femei şi i-au mânat ca pe o turmă spre câmpurile de tranşee. De groaza aceasta, cum a venit primăvara, mulţi ţărani dor-

---

[1757] *Revista Politică*, nr. 3, Anul VI, Suceava, în 30 octombrie 1910, p. 1

meau pe câmp şi prin pădure, ca să nu fie aflaţi de jandarmi, care, de regulă, îi ridicau noaptea. Când săpau tranşeele de la frontiera României, erau mereu îndemnaţi la lucru cu fel de fel de înjurături la adresa Regatului şi, mai ales, cu fraza: „Săpaţi bine, căci aceste şanţuri sunt mormântul vostru şi al celora de dincolo!”. În timpul din urmă, lucrau bieţii oameni alături de prizonieri ruşi şi se bucurau de un tratament egal cu aceştia. / Adevăraţii nenorociţi sunt, însă, acei ce au rămas pe la vetre. Părinţii, soţii, fraţii şi feciorii li s-au dus, ca să nu se mai întoarcă. Vetrele le-au fost încălcate ba de ruşi, ba de austrieci. Avutul le-a fost luat de armate şi sufletele le-au fost torturate şi otrăvite cu tot felul de şicane şi învinuiri, şi cea mai sfântă speranţă fu nimicită cu minciuna oficială că România va lupta alături de Austria. / Urmarea a fost totala istovire materială şi morală a ţărănimii şi, în consecinţă, tabloul ce ni se prezintă, astăzi, prin satele româneşti din Bucovina e îngrozitor de trist. Moşnegi gârbovi şi femei disperate fac munca câmpului, iar acasă copiii mor de foame şi de teribilele boli contagioase. Câteşi trei sunt duşi, deodată, la groapă. În vremea aceasta, jandarmii şi străinii aranjează serbări zgomotoase pentru pretinsele victorii ale armatei, iar lumea nebună de durere şi istovită de suferinţă, lasă prohodul şi merge să strige: „Trăiască Împăratul!”. E crâncenă tragedia şi dorobanţul nu vine!”[1758].

1914-1918: Jertfa de sânge pentru Bucovina a fost depusă de „Infanteristul **Ion Bozorog**, Stulpicani, Regimentul 22, rănit; Infanteristul **Vasile Moroşan**, Stulpicani, Regimentul 22, rănit; Infanteristul **Toader Popa**, Stulpicani, Regimentul 22, rănit; Infanteristul **Alexa Ser-**

[1758] *Adevărul,* 28, nr. 10355, 9 ianuarie 1916, p. 1

man, Stulpicani, Regimentul 22, rănit”[1759]; „Glotaşul **Toader Jancu**, Stulpicani, Regimentul 24, rănit”[1760]; „Infanteristul **George Flocea**, Stulpicani, Regimentul 22, rănit; Infanteristul **Simion Flocea**, Stulpicani, Regimentul 22, rănit; Infanteristul **Vasile Flocea**, Stulpicani, Regimentul 22, rănit”[1761].

1919, septembrie 10: Decretul de confirmare a autorităţilor judecătoreşti. Începând cu 1 septembrie 1919, se confirmă „la autorităţile judecătoreşti din Bucovina, următoarele persoane[1762]: **La judecătoria Stulpicani** – **Schmidt Maximilian**, judecător de district cu rangul VIII; **Bendas Alexie**, consilier conducător al judecătoriei Stulpicani, este transferat la Tribunalul Suceava drept consilier de tribunal cu rangul VII”.

1919: „În registrul însoţirilor s-au introdus, la 7 August 1919, privitor la „Însoţirea de economie şi credit pentru agricultorii germani din **Stulpicani** şi împrejurime” („Spar- u. Darlehenskassenverein für die deutschen Grundwirte in Stulpicani und Unigebung”) următoarele schimbări: membrii în direcţiune Alfred Krzeminiecki şi Franz Hilgarth şterşi; vice-directorul Willibald Eckhardt şi membrii în direcţiune Leon Krzemienicki şi Xaver Cybulski introduşi”[1763]. „În registrul însoţirilor s-au introdus, la 8 August 1919, privitor la „Însoţirea de păstrare şi credit pentru **Stulpicani** şi împrejurime”, următoarele schimbări: membrii în direcţiune Vasile de Tudan,

---

[1759] *Viaţa Nouă*, IV, nr. 157 – Supliment, din 8 iulie n. 1915

[1760] *Viaţă Nouă*, IV, nr. 175 din 5 martie n. 1916, p. 4

[1761] *Viaţa Nouă*, IV, nr. 182, 4 iunie n. 1916, p. 8

[1762] *Monitorul Bucovinei*, Anul 1919, Cernăuţi, în 10 Septembrie nou, Fascicula 63, pp. 1-4

[1763] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 68, Cernăuţi 30 septembrie nou 1919, p. 6

Gheorghe Cotlarciuc şi Gheorghe Gheorghiu şterşi; directorul Teodor Cotlarciuc, vice-directorul Teodor a lui Ilie Flocea şi membrul în direcţiune Ion a lui Nicolai Iosif Flocea introduşi”[1764].

1919: Comisiunea agrară de ocol Stulpicani: Preşedinte: **Nicolai Cortuşan**, pretor şi şef al ocolului judecătoresc Stulpicani. / Locţiitor: **Wilhelm Praglovschi**, judecător, Stulpicani. / Reprezentant al Administraţiei: **Alexandru Sbiera, prefect, Câmpu-Lung**. / Locţiitor: **N. Paproţchi**, comisar, Câmpu-Lung. / Reprezentant al Băncii regionale: **Orest Bendevschi**, preot, Stulpicani. / Locţiitor: **Gavril a lui Jon Hutu**, agricultor, Stulpicani. / Expert agricol: **Gheorghe Marcu**, referent agricol, Câmpu-Lung. / Locţiitor: **Dumitru Mihalea**, agricultor, Floceni. / Reprezentant al proprietarilor expropriaţi: **Liviu Ieşan**, administrator silvic, Stulpicani. / Locţiitor: **N. Dobrovolschi**, administrator silvic, Stulpicani. / Inginer hotarnic: **Marcus Şotenfeld**, inginer hotarnic de stat, Stulpicani. / Locţiitor: **Iohann Krotky**, inginer hotarnic civil, Stulpicani. / Reprezentanţi al ţăranilor: **Jon Gemănar**, agricultor, Doroteea; **Alexie Petre Flocea**, agricultor, Negrileasa. / Locţiitori: **Gheorghe Mihalea**, agricultor, Slătioara; **Toader a lui Jon Robaniuc**, agricultor, Floceni[1765].

1922: „Având în vedere concursurile publicate, cererile prezentate şi propunerile făcute de revizorate, Consiliul şcolar al ţării a făcut, în şedinţa din 27 Martie 1922, sub preşedinţia domnului Director general delegat

---

[1764] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 69, Cernăuţi 3 Octombrie nou 1919, pp. 3-5

[1765] *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

al învăţământului din Bucovina, următoarele numiri, pe ziua de 1 Aprilie 1922 – **b)**. în calitate de învăţători definitivi şi învăţătoare definitive: **Eleonora Bodnarescul** la Stulpicani”[1766].

1938: „O mare nerorocire în munţii Bucovinei. O groaznică nenorocire s-a întâmplat, săptămâna trecută, în munţii Bucovinei, din **apropierea comunei Stulpicani**. Avionul „Lot”, care făcea regulat drumul Varşovia-Cernăuţi-Bucureşti, s-a ciocnit, din cauza ceţei şi a furtunii, de un vârf de munte şi s-a prăbuşit, sfărâmându-se complet. Martor al căderii a fost un cioban, care-şi păştea oile în munte. Îngrozit de prăbuşirea uriaşei „păsări”, el a vestit jandarmii din sat, povestindu-le ceea ce văzuse. Toţi cei 14 călători, care se aflau pe avion, erau morţi. În vreme ce erau aşteptaţi să sosească la Bucureşti, trupurile lor atârnau prin vârfurile brazilor sau zăceau frânte în bucăţi printre pietre şi sfărâmături de avion”[1767]. / Informații mai ample au fost publicate în *Libertatea*: „Sâmbătă, în 23 iulie 1938, la ora 4 după-amiază, și-a luat zborul, din Cernăuți, un aeroplan mare, înlăuntrul căruia se aflau 10 călători și 4 conducători. Aeroplanul venea din Polonia și avea de făcut drumul spre București. După câteva minute de la ridicarea în văyduh, aeroplanul a întâlnit o furtună puternică, care l-a silit să coboare subt nori. Din pricina ceței, aeroplanul s-a lovit de vârful unui munte, prăbușindu-se la pământ, în hotarul comunei Stulpicani, din judeţul Câmpulung. / Cei dintâi care au ajuns la locul nenorocirii au fost câţiva ciobani, care au văzut aeroplanul intrând într-un nor gros, au auzit o bubuitură puternică şi pe urmă l-au văzut

---

[1766] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 8, Cernăuţi 21 aprilie 1922, p. 41
[1767] *Unirea Poporului*, Nr. 31, Anul XX, 31 iulie 1938, p. 4

căzând la pământ. / Priveliştea care s-a înfăţişat înaintea ochilor a fost îngrozitoare. Din cei 14 oameni, care se aflau înlăuntrul aeroplanului, nici unul nu a scăpat cu viaţă. În scurtă vreme, au ajuns la locul nenorocirii și autorităţile, care, după cele dintâi cercetări, au descoperit numele celor morți. Şi-au găsit moartea: 4 conducători de aeroplan, toţi polonezi, apoi câţiva ofiţeri străini, din Japonia, care erau trimişi la înmormântarea Reginei Maria, şi câţiva călători români. / În cădere, aeroplanul a intrat în trunchiurile de brazi, găurind trupurile nefericiţilor călători. Marea nenorocire a aruncat un val de durere asupra familiilor celor morţi"[1768].

1941: „Se publică mai jos Lista Nr. 13, de gradele inferioare (trupă), morţi pentru patrie, în actualul război, începând de la 22 iunie 1941, ora 24[1769]: **Ungureanu Nicolae**, soldat, ctg. 1937, cu ultimul domiciliu în comuna **Stulpicani**, judeţul Câmpulung, mort la 25 iunie 1941".

1942, ianuarie 29: „Noi, general Victor Iliescu, subsecretar de Stat al Educaţiei Extraşcolare; / Având în vedere jurnalul Consiliului de Miniştri Nr. 21 din 14 Ianuarie 1942… / Decidem: Art. unic. Se angajează, pe data prezentării la serviciu, ca diurnişti la formaţiunile tineretului extraşcolar, următorul personal, plătibil cu îndemnizaţia de şedinţă respectivă: **Tudoraş Leon**, seria 1938, media 7,60, numit în comuna **Stulpicani**, postul IX, jud. Câmpulung".

1943: „Se numesc cu titlul definitiv, pe ziua de 1 septembrie 1943[1770], următorii învăţători şi învăţătoare:

[1768] *Libertatea*, Nr. 30, Anul 36, 31 iulie 1938, p. 4
[1769] *Monitorul Oficial*, Nr. 220, 17 septembrie 1941, pp. 5543-5549.
[1770] *Monitorul Oficial*, Nr. 71, 24 martie 1944, pp. 2549-2552

Macovei Domnica, comuna **Stulpicani**, jud. Câmpulung, media 7,50”.

1947: „Având în vedere raportul cu Nr. 16.799 din 1947 al Inspectoratului şcolar regional Suceava, înregistrat sub Nr. 264.182 din 1947[1771], următorii învă-ţători se repartizează, pe data de 1 septembrie 1947, la şcolile primare indicate în dreptul fiecăruia: **Mihalescu Octavian**, de la Stulpicani, la Cârlibaba; **Cotlarciuc Dragoş**, de la Deia, la Stulpicani; **Gârneaţă Rozalia**, de la Moldoviţa, la Stulpicani; **Vasilescu Mihai**, de la Stulpicani, la Şaru Dornei, Sărişor”. „**Prodan Eugen**, de la Stulpicani, la Adâncata”[1772].

1948: „Se înfiinţează, pe data publicării prezentei deciziuni în *Monitorul Oficial*[1773], Centrala Industrială a Lemnului… Fac parte din Centrala Industriei Lemnului, următoarele întreprinderi industriale: „Suha”, Onofrei şi Lunguleac, cu sediul în Stulpicani”.

1949: Este numit în **Învăţământul elementar, ciclul I**[1774]: Tănase Nicolae, director la Şcoala elementară Stulpicani”.

În Stulpicanii de azi, comună de oameni vrednici şi gospodari, străluceşte mocnit şi aproape tainic muzeul din casa învăţătorului Chiril Drancă. Domnul învăţător s-a născut pe valea Bistriţei Aurii, la Ciocăneşti, şi, după ce a mărşăluit până la Stalingrad şi înapoi, mereu cu arma în mână, mereu apărându-i pe ţăranii pe care îi conducea în luptă chiar şi de aliaţii nemţi, s-a stabilit la Stulpicani, unde a rămas pentru totdeauna, crescând generaţii după

[1771] *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, pp. 9652-9657
[1772] *Monitorul Oficial*, Nr. 135, 17 iunie 1947, p. 4911
[1773] *Monitorul Oficial*, Nr. 167, 22 iulie 1948, pp. 6049-6052
[1774] *Monitorul Oficial*, Nr. 20, 25 ianuarie 1949, pp. 845, 846

generaţii şi iniţiindu-le şi în taina lemnului mărturisitor, lemnul acela cu meşteşug prelucrat şi care eternizează simboluri ancestrale. Există în căsuţa lui Chiril Dranca bâte ciobăneşti cu încrustări de calendare solare şi de zodiacuri, există lăzi de zestre, care păstrează pe capace simbolurile întregului univers, există linguri, furculiţe şi căuşe de lemn, ba şi câte un corn de vânătoare, ba şi un cuier cu scrieri runice. E un om cu trup puţin, dar cu un suflet până la cer domnul învăţător Chiril Dranca, iar munca lui de o viaţă, inclusiv „statuile" plămădite în măruntaiele pământului, drept rădăcini, merită o expunere care să sporească faima Stulpicanilor în cele patru zări. Şi mai există la Stulpicani un fost orfan de război, Toader Silea, care a oferit satului o fabrică modernă, dar şi un loc de închinăciune, o biserică frumoasă, durată cu dragoste şi cu smerenie. Şi mai există o mulţime de oameni frumoşi, demni şi de o superbă nobleţe muntenească, meniţi parcă pentru a lumina luminoasa vale a Suhăi.

STUPCA

(între Suceava şi Gura Humorului, Bucovina).

Satul Stupca, menţionat încă din vremea lui Petru Rareş, a fost dăruit mănăstirii Solca, de către ctitorul acesteia, Ştefan Tomşa al II-lea, în 1615, întăritura domnească a lui Radu Mihnea Vodă, din 15 aprilie 1618, menţionând satele Stupca şi Lămăşeni, „care au fost domneşti, ascultătoare de târgul Sucevii". Dar există o mărturie şi mai veche, păstrată, la loc de cinste în Viena:

cel mai vechi obiect de artă ţărănească românească, cumpărat, în 1890, de Romstorfer, pentru Muzeul Imperial din Viena, şi care datează din vremea lui Ştefan cel Mare, supravieţuind, de-a lungul veacurilor, în **Stupca**, deşi satul atât de iubit de Ciprian Porumbescu este atestat abia în vremurile lui Petru Rareş. Ca să vedeţi cum un biet colţar, cu ramă de lemn şi cu părţile interioare din paie împletite izbuteşte să devanseze, cu aproape o sută de ani, atestarea unei localităţi! „Originalul a fost găsit în satul Stupca și are 400 de ani; partea din față are doar împletituri de paie. În acest colțar se păstrau, cu rol decorativ, spice de grâu și s-au obținut efecte foarte frumoase prin aceste împodobiri... Plăcile de perete (colțare) au fost întotdeauna instalate în colțurile așa-numitei camere mari și, la fel ca dulapurile din colț, au servit doar pentru a ține sticle de apă sfințită, cruci de mână, cărți de rugăciune etc.“[1775].

1669: În 9 noiembrie 1669, preotul din Stupca, „popa Iftimie”, a fost martor la o tranzacţie funciară în Ilişeşti.

1717: În 15 decembrie 1717, când Racoviţă Vodă confirma fraţilor Iordachi, Şerban şi Toader Cantacuzino „satul Stupca, cu vecini şi heleşteie”, este, practic, menţionat un regim laic al satului, care aparţinuse, probabil că în urma unui schimb de moşii, logofătului Iuon Boul, din moment ce Cantacuzinii spun că satul „l-a dăruit moaşa lor, Booaia lui Iuon logofăt”.

1752: În 15 iunie 1752, a fost refăcut hotarul dintre Stupca şi Ilişeşti, în prezenţa stupcanilor Văslan şi

[1775] Weslowski, Elias, *Die Möbel des rumänisohen Bauernhauses in der Bukowina*, în *Zeitschrift für österreichische Volkskunde*, XII. Jahrgang 1906, Wien, pp. 55 și urm.

Gligorie Nemiţanul, reperele toponimice ale hotarului fiind: hotarul Zahareştilor, heleşteul Boului, rediul lui Cimbru, pârâul Ciutării, poiana lui Ciocan. Toponimele acestea înveşnicesc numele unor localnici: logofătul Iuon Boul, care îşi făcuse un eleşteu înspre Zahareşti, Cimbru, care defrişase păduricea de pe deal (rediu) şi Ciocan, care şi el defrişase o parte din pădure.

1766: Biserica Sfântului Dimitrie din Stupca, ctitorită în 1766 de banul Vasile BALŞ, avea să fie reconstruită în anii 1887-1888 şi sfinţită în anul 1889. În 1843, biserica din Stupca avea 955 enoriaşi, patron bisericesc era Manulachi de POPOVICI, paroh fiind Antonie DIMITROVICI. În 1876, patron bisericesc era Alexander von POPOVICI, cei 1.592 enoriaşi fiind păstoriţi de parohul Iraclie PORUMBESCU (GOLEMBIOWSKI, în sursa menţionată). În 1907, paroh era Onufreiu MIRONOVICI, născut în 1852, preot din 1876, paroh din 1885, cantor fiind, din 1879, Nicolai LUŢA, născut în 1851.

1768: O altă hotarnică, făcută în 11 iulie 1768, pentru Vasile Calmuţchi, proprietar în Ilişeşti, reia aceleaşi toponime (iazul Booaia, deci al văduvei lui Boul; rediul lui Cimbrişor, deci al feciorului lui Cimbru; poiana lui Ciocan, Poiana vizuinilor, Poiana Stupcăi şi Drumul Câmpulungului).

1772: Recensământul lui Rumeanţev[1776], din 1772-1773, înregistrează la Stupca, în Ocolul Siretului de Sus, fără alte precizări, „57 – toată suma caselor”, însemnând 30 scutelnici şi 10 slugi şi argaţi ai stolnicesei Bălşoaei, 3 popi, 3 femei sărace, 11 ţigani şi 16 birnici.

[1776] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 346

1774: Până în 1774, când Bucovina este ocupată de trupele generalului Mieg, la Stupca se stabilesc câteva familii de emigranţi transilvăneni: Vasile MORARIU (în 1753, din Nimigea), Ion UNGUREAN (1758, Bârlea), Ioan, Andrei şi Isidor BONTA (1763, din Sân George), Laurentie MOROŞAN (1765, Poieni), Teodor RODNEAN (1768, Bistriţa), Eremia ROŞCA (1768, Cilibica), Lupu MUNTEAN (1768, Calchion), Ioniţă ROŞCA (1769, Cilibica), Vasile a lui TOADER (1770, Ivanuşca), Teodor DUREA (1771, Năsăud), Iftimie ZAHARIA (1771, Blăjenii de Jos), Ignatie BODNAR (1771, Rădăşeni), Toader DULUŢ (1771, Fiscova), Ştefan LOCATI (1771, Bahmuta), Toader VICOVAN (1771, Bahmuta), Vasile CIUCĂLĂU (1771, Ciuchileşti), Iacob REUŢ (1771, Ciuchileşti), Grigore şi Constantin CROITOR (1771, Bârnova), Simion SCALU (1771, Biuchileşti), dulgherul Simion ILIAŞ (1772, Bârgăul de Jos), Grigore SAVA (1772, Blăjenii de Jos), Vasile şi Gavrilaş SERITON (1772, Blăjenii de Jos), Ioan VACARIU (1772, Noeni), Toma BÂRTOI (1772, Blăjenii de Jos), dulgherul Lupu HOREA (1772, Bârgăul de Jos), Carp CHIORU (1772, Blăjenii de Jos), Gavril MOROŞAN (1772, Buduş), Teodor şi Neagoe MORARIU (1772, Leşu Ilvei), George TRITEANU (1772, Blăjenii de Jos), Ioan TOBIE (1772, Blăjenii de Jos), Grigore DOINA (1772, Căila), George PINTEANCU (1772, Vinda), Simion BOJINCĂ (1772, Bârgăul de Jos), Elecheş IANOŞ (1772, Bârgăul de Jos), Nicolai ŞUTU (1772, Chintelnic), Sava CHECHERA (1772, Bârgăul de Jos), Ioniţă BOJESCU (1773, Bârgăul de Jos), Ieremia BOGDAN (1773, Rusu de Sus), Teodor HURBAN (1773, Bistriţa Mică), Ioan TOMA (1773, Căila), Dionisie BRĂTEŞAN (1773, Sâmbău),

Gavril OLARIU (1773, Blajeni) şi Ion MOROŞAN (1774, Moiseiu).

1774: În 1774, Stupca avea 56 familii, din care, după cum se poate observa, 45 familii de emigranţi ardeleni. În 1775, Stupca avea 2 popi şi 49 familii de ţărani, iar Lipovenii Stupcăi aveau 6 familii de ţărani lipoveni.

1774: „Sediul trupelor austriece, introduse în Bucovina, se afla la Cernăuţi, iar de aici au fost înaintate departamente individuale până la granița cu Moldova. Puterea acestora a fost de 400 de soldați, la începutul lunii septembrie 1774. La începutul lunii octombrie, Batalionul Siskowitsch a fost direcționat către Suceava pentru a putea oferi mai mult sprijin trupelor avansate, în caz de eventualități neplăcute, şi a primit ordinul de a stabili și menține legătura cu Transilvania, prin Pasul Rodna, prin intermediul poştelor. Astfel de poşte au fost în Dorna, Capu Codrului și **Stupca**"[1777].

1782: În 24 decembrie 1782, moşia Stupcăi aparţinea Mariei Balş, care, conform declaraţiei fiului ei, Toma Balş, în faţa Comisiei cezaro-crăieşti de delimitare a proprietăţilor în Bucovina, o moştenea de la tatăl ei, Toderaşco Cantacuzino. Din 20 septembrie 1803, satul avea să treacă în proprietatea lui Toader Balş, fiul lui Toma, care îl va dărui, în 6 noiembrie 1811, nepoatei sale, Casandra Balş, jupâneasa lui Toma Iamandi.

1784: În 1784, Stupca avea 164 familii, în primii ani ai Bucovinei istorice stabilindu-se în sat şi familiile emigranţilor transilvăneni Ştefan BÂRGĂUAN (1777, Bârgăul de Jos), Nichită COSMACON (1777, Parva),

---

[1777] Werenka, Dr. Daniel, *Bukowinas entstehen und aufblühen* (Apariţia şi înflorirea Bucovinei), în *Archiv für österreichische Geschichte* (Arhive pentru istoria austriacă), Wien, 1892, pp. 98-152.

Tudor ERDAN (1778, Nimigea pe Someş), Vasile IOSIP (1778, Berghea pe Someş), Grigore BLAGA (1778, Berghea pe Someş) şi Vasile MANCA (1778, Brăiuţ pe Someş). O parte dintre ardelenii stabiliţi la Stupca aveau să se mute, ulterior, în alte sate, tot aşa cum alţii, stabiliţi, iniţial, pe alte vetre de sat, vor veni la Stupca, aşa cum s-a întâmplat, de pildă cu fraţii Petru, Gavril şi Tanasă Onigă, veniţi din Sân George şi stabiliţi, în 1765, la Berchişeşti, unde avea să rămână doar unul dintre ei, altul mutându-se la Stupca, iar al treilea, Tănasă, nu se ştie unde.

1787: „Prin patentul din 14 martie 1787, boierii cei mai însemnaţi şi mazilii căpătară baronia, ceilalţi căpătară titlul de cavaleri, iar ruptaşilor li se derogă titlul de nobili… Boierii Armuşoaia, Başotă, Hurmuzachi, Iamandi, Cantacuzino, Conachi, Millo, Murguleţ, Niculcea, Sturza părăsiră, curând, Bucovina şi locuiră în Moldova; numai Hurmuzachi se întoarse, dintre ei, înapoi şi iernase în ţară. Între cei ce nu se mişcară deloc din Bucovina era boierul Cârstea, în Costâna, **Balş, în Stupca**, şi Logotheti, în Cernăuţi”[1778].

1849: În 10 august 1849, deputaţii Petre Ciobanu şi Andrei Jaucă semnaseră o petiţie, împreună cu alţi 40 de ţărani fără pământ din Stupca, pe care doreau să o trimită împăratului, după ce Manolache Popovici le luase câte două-trei fălci de pământ şi aproape tot imaşul sătesc, aşezând pe partea de imaş care le rămăsese o laie de ţigani, în 40 de bordeie. Ţăranilor le mureau vitele de foame, iar boierul le interzisese să mai ia lemne din pădure. Se mai plângeau deputaţii stupcani că n-au putut obţine nimic pentru sat, „ci numai închisori, câte o săptămână, şi câte 25 beţe, în mai multe rânduri, au primit

---

[1778] *Transilvania*, Anul IX, Nr. 8, 15 aprilie 1876

de la stăpân, iar deputatul trimis la Cernăuţi, cu scrisorile săteşti, trecând prin Stroieşti, a fost prins de Nicolai Popovici (stăpânul satului), care l-a maltratat, i-a luat scrisorile şi l-a trimis iar la Stupca, luându-l, apoi, la temniţă, împreună cu alţi 46 de ţărani”. Pentru aceste greutăţi, ţăranii din Stupca cereau împăratului să li se facă dreptate şi să nu mai fie lăsaţi pe mâna boierilor români, „care i-au mâncat şi i-au muncit ca pe nişte robi”.

1866: „Ne luăm, cu multă plăcere, încă şi libertatea de a aminti de o faptă mărinimoasă a proprietarilor din Stroieşti şi Stupca, a domnilor fraţi Popovici şi nepoţi, de la sora lui Ionică Costin. Prea nobilii aceşti domni, în toate iernile, depuneau, în ograda unchiului lor, câte 24-30 de stânjeni de lemne, de ars, care, sub privegherea numitului, se împărţeau între cei săraci din Suceava. „***Quod natura dedit, nemo negare potest***”. De la părinţi se moşteneşte dorul îndurării spre cei săraci şi asupriţi de nevoi materiale. Încă şi acum, cu „Dumnezeu să-l ierte şi să-l odihnească întru Împărăţia Sa!”, răsună, de pe buzele oamenilor săraci din Suceava, numele prea fericitului proprietar din Stroieşti, Manolachi Popovici, iar în Stroieşti şi în Stupca, cu cea mai mare mulţămire, aud călătorii pe ţărani rostind: „Dumnezeu să-i trăiască pe boierii noştri, pentru că-s milostivi către noi!”. Iată care este cauza acestei felicitări. / Domnii fraţi Popovici, în timpul nevoii celei grele, care, în anul acesta, a asuprit atât de amar ţara noastră, au ţinut, în curţile lor, mese deschise pentru cei de tot lipsiţi. O faptă care este de un sânge cu faptele părintelui lor, Manolachi, şi cu cele ale unchiului lor, Ioan cavaler de Costin, care punga sa o numea „coiful mântuirii săracilor”. Dânsul, îmbolnăvindu-se, în Suceava, şi neavând, acolo, cine să se îngri-

jească de el, fiind, toată viaţa sa, neînsurat şi, prin urmare, şi fără de copii, se duse, bolnav, la nepoţii săi, la Stroieşti, pe care îi iubea din tot sufletul, unde, după o boală îndelungată, răposă, în ziua de 1/13 septembrie 1866, înmormântându-se acolo, lângă biserica cea prea frumoasă, care, în anul 1862, cu mare cheltuială a domnilor proprietari, se înfiinţă şi se sfinţi. / Fie-i răposatului ţărâna uşoară, iar pe cei ce i-a sprijinit el, în viaţa-şi, şi mai vârtos pe studenţii gimnaziali din Suceava, îi chemăm ca nu numai să-l păstreze întru amintire şi să urmeze sfaturilor lui celor binevoitoare, ci, ducându-i, oarecând, calea pe la Stroieşti, să-i sărute ţărâna mormântului, căci el este în rând cu Gheorghe Lazăr şi cu alţi români, care au meritat renume etern pentru ostenelile lor întru prosperarea cauzei celei patriotice”[1779].

1875: 1875: Debutul poetului Ciprian Porumbescu. Cu vreo câţiva ani în urmă, folosindu-mă de partiturile cântecelor lui Ciprian Porumbescu şi de pagini din jurnal, însumasem vreo 37 de poezii, pe care le-am publicat, în ediţie bilingvă, drept operă poetică a lui Ciprian Porumbescu. Nici eu nu ştiam, pe atunci, că Porumbescu îşi încercase şansa şi ca poet, publicând texte premeditate drept poezie, precum „La vioara mea”, poem publicat, în 1875, de „Familia”, drept debut literar al tânărului bucovinean. Reproducând, în fotocopie şi în transcripţie modernă, pagina debutului poeticesc al muzicianului de la Stupca, ştiu că am nimerit pe urmele unui „Ciprian Porumbescu, necunoscut” – ca să parafrazez o celebră făcătură editorială a zilelor noastre – urme pe care am de gând să păşesc până la capăt. Căci, vorba lui Ciprian, trebuie să punem, din când în când, un pahar cu vin

[1779] *Albina*, Anul I, nr. 65, duminică 11/23 septembrie 1866

şi pentru el. Cu vin, nu cu trascăuri culturnice contrafăcute: // **La vioara mea** // Când a sorţii crudă lovire / Inima-mi sfâşie fără cruţat / Şi al meu suflet, plin de zdrobire, / Făr' de speranţei e închinat, // Ah, atunci tu, voce zeiască, / Unica limbă a lăuntrului meu, / Tu, iubită, scumpă vioară, / Vii de mă mângâi cu sunetul tău. // Ţie suferinţele mele, / Ţie durerile-mi mărturisesc / Şi-n surâsul corzilor tale / Aflu balsamul ce-l caut, ce-l doresc, // Iar când, după-o ceaţă de jale, / Se-nseninează în inima mea, / Cui să-i spun, atunci, că-s ferice? / Ah, numai ţie, consoţia mea! // Tu-n dureri îmi eşti mângâiere, / Tu-n ferice cu mine petreci; / Fii cu mine şi după moarte, / Fii dar cu mine până în veci! // **C. GOLEMBIOVSCHI**"[1780].

1876: 1876: Necrologul mamei lui Ciprian Porumbescu. „În prima săptămână a acestei luni (august 1876), repauză mult stimata și neuitata soție a parohului gr. or. rom. din Stupca, în Bucovina, Emilia Golembiovschi. Nenumăratele binefaceri, amicala ei purtare, plină de blândețe și omenie, nemăsurata bunătate a inimii, pe care le manifesta defuncta, la toată ocaziunea, atât prin sfat, cât și în faptă, prin un de curs de 12 ani, i-au câștigat, în comuna aceasta, o venerațiune și dragoste adâncă, o amintire eternă și au făcut-o drept model de preoteasă, în înțelesul adevărat al cuvântului. Întreaga comună deplânge, cu durere, pierderea aeestei femei măreţe din mijlocul nostru. *Fie-i țărâna ușoară și memoria eternă*!"[1781].

1877: „Stihurile acestea, compuse de un **preot de aice, de la noi, din Stupca**, Iraclie Porumbescu, se cântă

[1780] *Familia*, Anul XI, 1875, nr. 14 din 6/18 aprilie, p. 158
[1781] *Albina*, august 1876

de şcolăraşii şi şcolăriţele şcolilor săteşti în biserici, şi anume între mânecate (utrenia) şi între Sfânta Liturghie, şi, cum vede, plac la popor: Când în zi de sărbătoare / Rugii clopote răsună, / Buni creştini, cu mic, cu mare, / La Biserică se-adună / La-nchinare dimpreună, // Căci prin rugi împreunate / Ce-n biserici le-nnălţăm, / Când noi, frate lângă frate, / Sfânta „Slujbă” ascultăm, / Mult, o, mult ne ajutăm! // Vezi mieluţii-n timp de vară / La izvoare cum grăbesc, / Ei a setei fiebinţeală / A şi-o răcori doresc / Apoi vesel dănţuiesc. // Astfel omul în viaţă / Duce sete, duce dor / De-ntărire, de dulceaţă, / De-un ceresc şi sfânt izvor / Sufletul răcoritor. // Ruga e care-ntăreşte, / Ruga-i râu desfătător / Ce-n biserici izvorăşte / Dulce şi răcoritor / Către ceruri ducător”[1782].

1878: Din 1878, funcţiona la Stupca o şcoală cu 6 clase[1783].

1883: „Înmormântarea profesorului de muzică Ciprian Porumbescu. În 25 mai (6 iunie) a. c., repauză, la Stupca, în Bucovina, în casa părintească, Ciprian Porumbescu, absolvent auditor de teologie și filosofie, în etate de 29 de ani. / Răposatul fu născut în Șipot, în 2/14 octombrie 1854. Gimnaziul îl termină la Suceava, iar teologia, în Cernăuți, fiind, totodată, și alumn al Seminarului arhidiecezan. În decursul studiilor teologice și după terminarea lor, răposatul (ca cunoscător de artă muzicală, care din frageda sa copilărie o cultiva cu predilecție, și anume pe vioară și clavir) se ocupa și cu cântarea corală, atât bisericească, cât și lumească, parte ca cântăreț și

[1782] *Predicatorul săteanului român*, Cursul III, Nr. 5, Anul 1877, pp. 167, 168

[1783] SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 50, 1876 p. 53, 1907 p. 159, 100

parte ca componist al mai multor piese liturgice și funebrale. În cele lumești, compuse răpoatul mai multe cântece românești, atât în text, cât și în melodie, numite „studențești”, care și apărură, mai pe urmă, la Viena, într-o cărticică. / După finirea teologiei, nutrind răposatul intensiv dor de a se perfecționa în arta muzicală, se decise a studia filosofia și a face cursul muzical la Conservatorul din Viena, spre a putea deveni, cândva, profesor gimnazial de muzică. / Primul an al cursului filosofic (neiertând mijloacele materiale ale părintelui său, să-l trimită la Viena) îl făcu la Universitatea din Cernăuți, iar ultimii doi ani, la Viena, în care timp studia și la Conservatorul de acolo, „învățământul de armonie”, „de compoziție” și „contrapunctul”, cu succes excelent. / În timpul acesta, arătă răposatul continuă progresare și dezvoltare în arta muzicală, și anume ca componist al mai multor opuri, publicate și interpretate, cu multă laudă, de cei competenți, dintre care opuri se execută unul (valsul „Camelii”) chiar și de renumitul artist Ed. Strauss, cu capela sa, la balul românesc din Viena, în anul 1880. / Îi mai rămase răposatului a se perfecționa încă în arta muzicii superioare, special bisericească. / Spre acest scop, Î. P. S. părintele Mitropolit al Bucovinei îi mijloci, pentru un an, un stipendiu din Fondul religionar gr. or. al Bucovinei, pe care răposatul îl și întrebuință, spre a petrece acel an în Viena și, parte, a lua lecții speciale de la artistul și organistul de Curte, dl Krenn, parte, a participa la toate executările (concertele – n. n.) mai principale bisericești de acolo, ce-și împlini, cu succes de tot lăudat, exprimat într-un testimoniu (certificat – n. n.) de la numitul organist. / Numele răposatului ca componist cu talent și zel era, în public, bine cunoscut. Ziarele românești îl

amintiră, în mai multe rânduri, cu laudă. Deci primi îndemnarea să se pună în competiția pentru postul de învățător de muzică, la școlile centrale române din Brașov și pentru postul de direcor (dirijor – n. n.) al corului de la biserica Sf. Nicolai de acolo, care posturi le și ocupă, în toamna anului 1880. / În Brașov, manifestă răposatul, în ambele sale pozițiuni, zelul și capacitatea cea mai mare, recunoscute de toți cu laudă deosebită. În cele bisericești, organiză el un cor de 20 de studenți gimnaziali (liceeni – n. n.) și 12 damicele, pe care răposatul îi instrui în cântările liturgice, cele mai multe de dânsul compuse, și așa execută cântarea corală, la numita biserică, cu cel mai frumos succes și spre cea mai deplină mulțumire a creștinilor ortodocși orientali de acolo. În cele lumești, compuse răposatul opereta „Crai nou", reprezentată, în Brașov, de trei ori, prin diletanți, cu succesul cel mai aplaudat chiar și de publicul străin, mai multe cântări și opuri, atât solistice, cât și orchestrale, toate executate în Brașov, parte într-un concert public, dirijat de răposatul, și parte de capela orășenească de acolo, la multe ocaziuni publice, apoi lăudate în ziarele române și germane. / Aceste lucrări multe, grele, continue îl prea obosiră pe răposatul și-i atraseră o boală de piept, care, în toamna anului trecut (1882 – n. n.), progresase într-atâta, încât medicii îl sfătuiră să meargă, peste iarnă, la Italia, ceea ce și făcu. / În Italia, și anume în Nervi, mai la vale de Genoa, petrecu răposatul, din decembrie, până în martie. Însă, spre nefericire, iarna aceasta (iar mai cu seamă lunile Faur, Marte și April) fu, și în Italia, excepțional de rece și furtunoasă, și el nu simți oareșcare folos pentru sănătatea sa. Făcu, însă, numai o călătorie până la Roma, unde petrecu zece zile, și veni, apoi, acasă, la părintele

său, cu scopul de a călători, în vară, la Gleichenberg; pătimi, însă, tot mai greu, 12 săptămâni, până ce, în urmă, nemiloasa moarte îi curmă viața. / Iată cum se exprima „Gazeta Transilvaniei”, nr. 63 din 1/13 iunie 1883 (număr de gazetă deja pierdut – n. n.), asupra răposatului:

„Cu adâncă întristare, venim a înregistra pierderea unuia dintre cei mai zeloși și mai talentați dintre puținii noștri cultivatori ai artei muzicale, în genere, și ai muzicii naționale românești, îndeosebi. Miercurea trecută, în 25 mai vechi, a răposat, în comuna Stupca, din Bucovina, tânărul Ciprian G. Porumbescu, profesor de muzică la școlile centrale române de aici, din Brașov, și director al corului la biserica Sf. Nicolai. Mult regretatul răposat a suferit de o cumplită boală de piept, agravată din ce în ce mai tare, prin neobosita și poate prea încordata sa activitate. În zadar a consultat pe cei mai experți dintre medicii brașoveni, în zadar a petrecut iarna trecută în Italia... neîndurata moarte tot l-a răpit din brațele familiei sale, din brațele amicilor săi, din mijlocul neamului românesc, căruia i-a făcut, i-ar fi putut face, de aici, înainte, însemnate servicii pe terenul artelor frumoase. Foaia noastră a vorbit, în mai multe rânduri, despre lucrările răposatului Porumbescu, accentuând talentul, zelul și diligența tânărului compozitor”.

1883: „Înmormântarea răposatului urmă în 27 mai vechi, în Stupca, funcționând protopresviterul Humorului, dl de Andruchovici, cu parohii I. Procopeanu, din Capu Câmpului, și C. Tușinschi, din Bucșoaia, acompaniat de corul Seminarului din Cernăuți, transmițând gremiul acestui institut și o cunună de doliu fostului și neuitatului său coleg. / În biserică, cuvântă parohul I. Procopeanu, iar la mormânt, protopresviterul Andrucho-

vici, după care vorbiră și doi academici, A. Procopovici și G. Popovici (poetul T. Robeanu, preşedintele, de atunci, al „Junimii" – n. n.), în numele Societății academice „Junimea" din Cernăuți, care societate trimise și o cunună de doliu emeritului său membru Porumbescu. Atari cunune trimiseră și damicelele corului bisericesc din Brașov, și Societatea „România Jună" din Viena, dimpreună cu scrisori de condoleanță foarte onorante pentru memoria răposatului. / La înmormântare fu de față nu numai întreaga comună Stupca, cu mic, cu mare, ci mare mulțime și din comunele vecine, Ilișești, Drăgoiești și Corlata. / Era un moment în care toți erau pătrunși de cea mai adâncă jale, când corul Seminarului, însuși mișcat, execută, la mormânt, cântarea „Adusu-mi-am aminte", propria compoziție muzicală a celui ce, acuma, era în pământ. În timpul acestei cântări, mai că nu vedeai față fără lacrimi, iar cei mai de aproape ai bietului Ciprian erau învinși de durere. Facă prea bunul Dumnezeu ca, în curând, să se aline această durere a familiei și, îndeosebi, a părintelui duios, lovit, în mai multe rânduri, de întâmplări ca aceasta, rourându-i în inimă balsamul mângâierii și întărindu-l cu brațul său înalt, ca să-și poată împlini chemarea nu numai ca preot, dar și ca părinte de familie, față cu care, fiind văduv de mai mulți ani, are de îndeplinit datorii duble"[1784].

1903: Banca populară raiffeisiană din Stupca a fost înfiinţată în 6 februarie 1903, sub preşedinţia lui Ilie Moroşan şi sub vicedirecţiunea lui Nicolai Toader Căilean. Cabinetul de lectură „Progresul" din Stupca funcţiona, din 1896, în casa lui Vasile Brătean, cu 57

[1784] *Amicul Familiei*, Anul VII, Nr. 16, 1/13 septembrie 1883, pp. 140, 141

membri, 45 cărţi, un abonament la gazetă şi o avere de 28 florini şi 60 creiţari. Această primă bibliotecă comunală din Stupca era condusă de boierul Dimitrie cavaler de Costin, de Onufrei Mironovici şi de Nicu Donisă.

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Stupca**, comună rurală, districtul Gurahumora, aşezată pe pârâul cu acelaşi nume, între comunele Ilişeşti, la nord, şi Drăgoeşti, la sud. Suprafaţa: 12,38 kmp; populaţia: 2.216 locuitori români, de religie gr. or. Printr-un drum districtual este legată cu Ilişeşti şi cu drumul principal Suceava-Gurahumora, ce trece pe acolo; iar prin şosele comunale, cu comune vecine şi cu celălalt drum districtual Suceava-Gurahumora. Are o şcoală populară, cu 2 clase (deci, 60 şcolari – n. n.) şi o biserică parohială, cu hramul „Profetul Ilie”, zidită în locul celei făcute de boierul Vasile Balş, Ban, la 1766. La 1776, era stăpânită de Maria Balş. După tradiţiune, localitatea Stupca făcea parte din teritoriul aşa numit Boul, după care s-au numit o mulţime de târle, de exemplu: Faţa Boului şi altele. Într-una din aceste târle, pare că ar fi existat un castel, în locul de unde s-au dezgropat, între 1884-1887, cărămizi, având în relief oameni înarmaţi, cavaleri ş. a. La localitatea numită „La Văduţ” s-au găsit rămăşiţe de ziduri, oseminte omeneşti, lespezi şi altele, ceea ce denotă că aci a fost un cimitir. După legendă, boierul Boul, posesorul acestei localităţi, ar fi dăruit-o mănăstirii Secul, aflătoare azi în România şi că monahii de acolo ar fi avut aci o stupină, de unde şi numele de Stupca. Înainte de ocupaţiunea austriacă, se aşezase aci o colonie de lipoveni, care au emigrat în urmă. Populaţia, formată din locuitori originari şi din colonişti transilvăneni, se ocupă cu agricultura şi cu creşterea vitelor. Comuna posedă 1.541 hectare pământ

arabil, 129 hectare fânaţuri, 30 hectare grădini, 359 hectare imaşuri, 689 hectare păduri, 2 hectare heleşteie. Se găsesc 62 cai, 697 vite cornute, 1.068 oi, 644 porci şi 62 stupi. **Stupca, moşie**, cu administraţie specială, districtul Gurahumora. Suprafaţa: 15,84 kmp; populaţia; 106 locuitori germani, români şi izraeliţi; religii rom. cat. şi ev. pentru germani, gr. or. pentru români şi pentru puţinii ruteni. Se compune: din moşia Stupca propriu-zisă, cu târla Ciumbreana, având 3 case şi 26 locuitori; din fermele Ciocan şi La Maşina; din târlele Dealul Morii şi Opcina. Forma odată un singur sat şi moşie cu comuna rurală de azi Stupca. **Stupca, afluent** al pârâului Hraniţa, răsare mai sus de comuna Stupca şi, împreunându-se, lângă comuna Ioseffalva (Tolova), districtul Gurahumora, cu pârâiaşul Ciunciurile, se varsă în pârâul Hraniţa, pe teritoriul României”[1785]. „**Ciocanul**, fermă, pendinde de moşia Stupca, are 2 case şi 9 locuitori”[1786]. „**Dealul Morii**, târlă, pendinte de moşia Stupca, are o moară şi 2 case, cu 11 locuitori”[1787]. „**La Maşina**, fermă, pendinte de moşia Stupca, are 2 case şi 36 locuitori” [1788]. „**Obcina**, târlă, pendinte de moşia Stupca, are 3 case şi 24 locuitori”[1789].

[1785] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, pp. 208, 209

[1786] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, p. 63

[1787] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, p. 83

[1788] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, p. 127

[1789] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, p. 153

1908: Adunând „cântece populare româneşti din Bucovina”, care aveau să vadă lumina tiparului sub semnătura nemeritată a lui Mattias Friedwagner[1790], în 1940, Alexandru VOEVIDCA a cules folclor şi de la stupcanii Onofrei CĂILEAN (învăţător, 31 ani în 1908), Zenovia BOTUŞAN (18 ani în 1908), Ileana BACIU (18 ani în 1908), Maria COTRUŢ (18 ani în 1908) şi Tanasi SĂRMANU (18 ani în 1908).

1908: „Adânc mişcată de măreţele manifestări făcute memoriei iubitului meu frate Ciprian Porumbescu, cu ocazia comemorării a 25 ani a morţii sale, viu a aduce mulţumiri pe calea cea mai întinsă societăţilor corale, care, într-o unire, au contribuit şi au aranjat comemorarea în diferite locuri. Mulţumesc în special Societăţii „Ciprian Porumbescu” din Suceava, sub al cărei patronaj s-a restaurat mormântul şi care cu toţii s-au transportat la Stupca, spre a asista la parastas. Mulţumesc asemenea „Reuniunii de cântări” din Lugoj şi Societăţii „Carmen” din Bucureşti, care au fost primii iniţiatori ai acestei serbări. / Mărioara L. Raţiu n. Porumbescu”[1791].

1914-1918: Jertfa de sânge pentru Bucovina a fost făcută de „Rezervistul **Iftemie Chifan**, Stupca, Regimentul 22, rănit; Infanteristul **Ion Puşcaş**, Stupca, Regimentul 22, rănit”[1792]; „Glotaşul **Dumitru Oltean**, Stupca, Regimentul 22, rănit”[1793]; „Infanteristul **Alexandru Co-**

[1790] MATTHIAS FRIEDWAGNER, *Rumanische Volkslieder aus der Bukowina*, Konrad Triltsch Verlag Wurzburg, 1940
[1791] *Tribuna*, Nr. 121, Anul XII, 1/14 iunie 1908, p. 5
[1792] *Viaţa Nouă*, IV, nr. 157 – Supliment, din 8 iulie n. 1915
[1793] *Viaţă Nouă*, IV, nr. 174 din 7 februarie n. 1916, p. 2

truţă, Stupca, Regimentul 22, rănit”[1794]; „Infanteristul **Dumitru Crescuţean**, Stupca, Regimentul 22, rănit”[1795].

1916-1918: În lista cu nume de jertfitori conștienți pentru temelia României Mari se află și următorii români din Stupca: **Constantin Baciu**, născut în anul 1882, în comuna **Stupca** (Bucovina) şi **Gheorghe Savu**, născut în anul 1893, în comuna **Stupca** (Bucovina), cărora Ferdinand I le-a acordat „calitatea de cetățeni români, care se află sub drapel în armata română” cu cu decretul regal No. 3.239 din 21 Decemvrie 1916.

1920: „**Deciziune de expropriere No. 1638/21**. Deciziunea plenului comisiei agrare centrale, cu care s-a decis exproprierea moşiei **Stupca**, în suprafaţă de 481 ha 54 a 47 mp, proprietatea doamnelor Ema Krismanici şi Magdalena Niculiţa Popovici, în folosul „Fondului de pământ bucovinean”, a devenit definitivă”[1796].

1921: „Potrivit dispoziţiunilor art. 12 şi 23 din regulamentul pentru Congresul bisericesc ortodox român al Arhidiecezei Bucovinei, convocat, prin înaltul Decret Regal Nr. 2513 din 17 Iunie 1921, pe ziua de 3 Octombrie, la Cernăuţi, se publică următoarea listă a patronilor bisericeşti particulari, de lege drept credincioasă răsăriteană, îndreptăţiţi la alegerea de 6 reprezentanţi pentru acest Congres: **Popovici Alecu cav. de**, erezii (**Magda de Niculiţa**, Costâna), Stupca”[1797].

[1794] *Viaţă Nouă*, IV, nr. 175 din 5 martie n. 1916, p. 4
[1795] *Viaţa Nouă*, IV, nr. 182, 4 iunie n. 1916, p. 8
[1796] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuţi, 21 iulie nou 1921, pp. 69, 70
[1797] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuţi 21 iulie nou 1921, pp. 64-66

1923: În 24 mai / 6 iunie 1923, Ciprian Porumbescu a fost comemorat la Stupca, „la două morminte", cum spunea Leca Morariu, unul fiind cel al uitării şi ignorării operei lui.

1941: „Tablou de condamnaţii care au beneficiat de suspendarea executării pedepselor, conform decretului-lege Nr. 1.132/941, Monitorul Oficial Nr. 94 din 1941[1798] – **Tribunalul Suceava** (Penitenciarul Suceava): **Brăteanu Nicolae**, conducător silvic, cu ultimul domiciliu la **Vama**, Câmpulung, născut în comuna **Stupca**, jud. Suceava, condamnat de Trib. Mil. C. IV Arm., pentru rebeliune, la 2 ani închisoare corecţională, un an interdicţie, conform art. 258, 259, c. p., comb. I. D. 856/938".

1941: „Se publică mai jos lista Nr. 9[1799], de gradele inferioare (trupă), morţi pentru patrie în actualul război, începând de la 22 iunie 1941, ora 24: Clopotaru Petre, soldat, ctg. 1931, cu ultimul domiciliu cunoscut în com. Stupca, jud. Suceava, mort la 17 iulie 1941".

1943: „Se numesc cu titlul definitiv, pe ziua de 1 septembrie 1943[1800], următorii învăţători şi învăţătoare: Ciuruşniuc Aspazia, comuna **Stupca**, jud. Suceava, media 7,72".

1944: Prin ordinul „Nr. 63.175 din 20 martie 1944, se înaintează 1a gradul II în învăţământul primar, pe ziua de 1 septembrie 1943, următorii învăţători şi învăţătoare, care au reuşit la examenele de înaintare la gradul II, din sesiunea August 1943, la Centrul Cernăuţi,

---

[1798] *Monitorul Oficial*, Nr. 122, 26 mai 1941, pp. 2856-2860
[1799] *Monitorul Oficial*, Nr. 202, 27 august 1941, pp. 5043 şi următoarele
[1800] *Monitorul Oficial*, Nr. 71, 24 martie 1944, pp. 2549-2552

cu notele arătate în dreptul fiecăruia[1801]: **Ciurşniuc Constantin**, comuna **Stupca**, media 8,87”.

1945: „Prin Ordinul Nr. 319.634 din 15 Noemvrie 1945[1802], se fixează, pe data de 1 noemvrie 1945, următorii învăţători la şcoalele aratate în dreptul fiecăruia: **Botnărescu Stela**, la **Stupca**, postul 10; **Oniga Gheorghe**, la **Stupca**, postul 11, părinte bătrân”.

1947: „**Constituiri de societăţi cooperative**[1803]: Banca populară „Unirea”, comuna Stupca, jud. Suceava”.

1947: Transferuri şi stabiliri pe posturi în învăţământ: „**Părău Gheorghe**, de la Braşca, la Stupca; **Popescu Octavian**, de la Stupca, la Drăgoeşti; **Buţincu Gheorghe**, de la Stupca, la Lisaura; **Creoleanu Teofil**, de la Soloneţ-Maidan, la Stupca; **Lazanu Nicolae**, de la Stupca, la Soloneţ-Maidan; **Bartoş Ilie**, de la Zahareşti, la Stupca”[1804]. „**Nahaiciuc Claudia**, de la Stupca, la Bulai, Suceava, post IV, vechime în grad; **Civruşniuc Aspazia**, de la Stupca, la Drăgoeşti Centru, post VI, soţ învăţător; **Bartoş Aurelia**, de la Soloneţul Nou, la Stupca, post II, soţ învăţător”[1805].

La Stupca, satul de suflet şi de spirit al lui Iraclie şi al lui Ciprian Porumbescu, s-au născut sculptorii Gheorghe BILAN (10 martie 1883) şi Dumitru CĂILEANU (10 iunie 1930), poetul martir al spiritualităţii româneşti în Bucovina Dumitru ONIGA (14 august 1925) şi interpretul de folclor Călin BRĂTEANU şi basistul rock Alex TIPA.

[1801] *Monitorul Oficial*, Nr. 72, 25 martie 1944, pp. 2612 şi urm.
[1802] *Monitorul Oficial*, Nr. 277, 3 decembrie 1945, p. 10553
[1803] *Monitorul Oficial*, Nr. 268, 19 noiembrie 1947, p. 10261
[1804] *Monitorul Oficial*, Nr. 135, 17 iunie 1947, p. 4911
[1805] *Monitorul Oficial*, Nr. 135, 17 iulie 1947, p. 4912

SUCEAVA

(Bucovina).

În **10 februarie 1388**, „luni, în prima săptămână a postului”, Petru Muşat, domnul Moldovei, îi scria lui Vladislav, „rege al Poloniei, stăpânitor al Lituaniei şi al Rusiei şi domn al mai multor ţări”, ca să-i dea de ştire că i-a trimis un împrumut de 3.000 de ruble de argint, şi nu de 4.000, cum conveniseră anterior şi cum se menţiona în zapisul aflat în posesia lui Petru Muşat, zapis pe care voievodul moldav se obliga să-l returneze, atunci când avea să primească altul nou şi în care să fie menţionată valoarea reală a împrumutului. / „Şi s-a scris cartea în Cetatea Sucevei, luni, în prima săptămână a postului, sub pecetea noastră, în anul naşterii Domnului 1000 şi 388”. / Scrisoarea aceasta, exhaustiv comentată de istoriografia românească, reprezintă prima atestare documentară a Cetăţii Sucevei, ridicată, de acelaşi Petru Muşat, între anii 1374-1391.

1388: Târgul Sucevei a fost atestat documentar în 18 august 1388, un document al cancelariei domneşti fiind scris şi semnat în târgul Sucevei, de Petru Muşat, cel care a ctitorit şi cele două cetăţi din vecinătatea târgului, Suceava şi Zamca, şi Curtea Domnească din centrul târgului, şi biserica Mirăuţi, toate acestea făcându-se în timpul domniei lui, deci între anii 1374-1391. O tradiţie bucovineană, înveşnicită de Simion Florea Marian, pune pe seama unor păstori construirea bisericii de lemn Mirăuţi şi statornicirea, în jurul ei, a unei vetre de păstori,

pe locul bisericii existând, cică, din vremea vremurilor, un stejar uriaş, în scorbura căruia locuia un sihastru. Acelaşi sihastru este menţionat şi într-o altă tradiţie, culeasă de Dimitrie Dan, dar localizat la Şcheia, calea râului Suceava adăpostind, în vechime, un lac uriaş, cu o insulă în mijloc, pe care ar fi locuit Zâna Iazului. Pe fond mitic, dar preluat mistic, lacul acela s-ar fi scufundat, ceea ce pare să conţină şi o oarecare doză de adevăr, din moment ce, sub jumătate din actualul oraş Suceava, încă se mai află un lac subteran. Biserica Mirăuţilor avea să fie reclădită, din piatră, de Ştefan cel Mare, între anii 1481-1491, formula arhitectonică actuală datorându-se lui Karl Adolf Romstorfer, arhitectul vienez care, pregătind comemorarea lui Ştefan cel Mare, în 1904, a izbutit, într-un deceniu de muncă, să reconstruiască multe dintre bisericile Bucovinei, inclusiv cea a mănăstirii Putna, şi să scoată din pământ, din gunoaie şi din uitare ruinele Cetăţii Suceava.

1390: În 17 martie 1390, în oraşul Suceava, s-au întâlnit solii Domnului Ţării Româneşti, Mircea cel Bătrân, şi cei ai Regelui Poloniei, Vladislav II Jagielo, pentru a conveni şi semna primul tratat politic şi militar dintre cele două ţări. Din Valahia sosiseră Roman Heriţchi şi Radlus Gadchi, „din însărcinarea şi porunca osebită a preavestitului principe, Domnul Mircea, Voievodul Ţării Româneşti”, iar din Polonia veniseră Ghervasie de Dalewicz şi Benko de Zabokruc, ambii cu „poruncă deplină şi însărcinare osebită ca (soli) ai prealuminatului principe, Domnul Vladislav, vestitul Rege al Poloniei”. Negocierile au fost încununate cu succes, în tratat menţionându-se: „Ne-am întâlnit cu rodnic spor, în oraşul Suceava, din părţile Moldovei, spre a cădea de

acord asupra înţelegerii şi legământului de nestrămutată prietenie între amintiţii noştri stăpâni”. / Există în documentul menţionat şi câteva realităţi pe care noi, românii, în patriotismul nostru nobil şi veşnic efervescent, trebuie să le ignorăm; şi mă refer, în primul rând, la statutul de domeniu feudal vasal pe care îl avea Moldova lui Petru Muşat, ca şi Moldova de mai târziu, închinată, funcţie de conjunctură, dar din ce în ce mai păgubos, ba polonilor, ba turcilor, iar uneori şi ungurilor, care, încă din vremea întâiului Descălecat, au poftit, la concurenţă cu polonii, ceea ce nu le aparţinea. / Este de presupus că noua ctitorie a lui Petru Muşat a înlocuit o mai veche întăritură de lemn şi pământ, care servea „ca loc de retragere şi apărare pentru vremuri de restrişte… pe obiceiul timpului”, dar „această presupusă întăritură, ca întocmire şi valoare strategică, trebuie să fi însemnat însă prea puţin. Căci nici o mărturie n-o afirmă şi nici săpăturile n-au scos la iveală zidării mai vechi decât ale cetăţii actuale, care, sub raport istoric şi constructiv, nu poate fi anterioară epocii când Suceava a devenit capitală a Moldovei” (Al. Lăpedatu). Ce-i drept, nici nu a căutat nimeni.

1395: Cetatea lui Petru Muşat ar fi rezistat, conform cronicarului regelui Sigismund al Ungariei, unui asediu, în 1395, când oştile maghiare şi-ar fi „pus castrele lângă reşedinţa voievodului Ştefan” I Muşat. Piatra de mormânt a primului voievod Ştefan din istoria Moldovei, pusă de Ştefan cel Mare, glorifică, însă, victoria de la Hindău (Ghindăuani) a strămoşului său, iar victoria asta, soldată cu zdrobirea şi alungarea oştilor duşmane prin ţinutul Neamţului pare să anuleze afirmaţia cronicarului maghiar, deşi e posibil ca Sigismund să fi ajuns la

Suceava şi, neputând cuceri cetatea, să se fi retras şi să fi fost înfrânt pe drumul întoarcerii.

1395: Biserica Sfântului Dumitru, ctitorită, ca şi biserica din Iţcani, şi închinată, împreună cu aceasta patriarhului Constantinopolului, Antonie al IV-lea, în 1395, de Iaţco, fratele lui Herman şi fiul lui Iaţco din Voitin (cel din legenda lui Dragoş Vodă, care avea mănăstire şi casă la Voitinel), a fost reconstruită, din piatră, după anul 1497, de Ştefan cel Mare, care sărbătorea şi în acest fel victoria de la Codrul Cosminului, o a doua reconstrucţie fiind săvârşită de Petru Rareş, între anii 1534-1535, turnul clopotniţei, înalt de 40 metri şi celebru de-a lungul vremurilor, fiind construit de Alexandru Lăpuşneanul, în 1561.

1401: „În 1401, o catedră de drept exista la Suceava (?! – n. n.) şi, de asemenea, câte o şcoală grecească, latină şi pentru multele limbi care se vorbeau atunci. Cotwar (?) avea, atunci, o mare bibliotecă. Românii au fost unul dintre primele popoare care au folosit ştiinţele pe calea civilizaţiei. Un mare număr de moldo-valahi i-au ajutat mult pe ruşi să se civilizeze. Petru I a avut el însuşi, ca învăţător, un savant moldovean, numit Nicolas Kirmel. Înainte de a da legile în ţara lui, ţarul a cerut o copie a Codului de legi care se practicau în Moldova (dreptul valah – n. n.), din care a făcut numeroase împrumuturi. Reglementările pe care le-a extras fură numite înţelepte şi creştineşti de către ruşi, şi sunt încă în uz. A fost, de asemenea, prinţul Dimitrie Cantemir, consilier intim al lui Petru I şi preşedintele Academiei de Ştiinţe din Saint-Petersbourg. În sfârşit, mănăstirile din provinciile dunărene au cultivat, cu zel, scrierile şi ştiinţele, cu toate că ţara era îndurerată de desele năvăliri barbare şi, timp de

mai multe veacuri, au adunat opere preţioase ale antichităţii”[1806].

1449: Primul cartier al Târgului Sucevei, „mahalaua Sucevii”, a fost atestat documentar în 5 iunie 1449, şoltuzii târgului fiind un sas, „Nichil voitul”, şi un armean, „Serkiz, voitul armean”. Prima stradă suceveană, „Uliţa Rusească”, a fost menţionată într-o inscripţie, datată în 30 ianuarie 1481, o a doua stradă, Uliţa Nouă, urmând să fie menţionată abia în 21 martie 1528, iar o a treia, Uliţa Armenească, în 16 mai 1623.

1476: Ştefan cel Mare a extins şi întărit Cetatea Sucevei, care, sub domnia lui, avea să se dovedească inexpugnabilă, şi încă în două rânduri: în 1476, împotriva turcilor, şi în 1479, împotriva polonilor. Vistierul sultanului, Giovanni Maria Angiolello, descria, în 1476, probabil că pentru prima dată în memorialistica europeană, târgul şi Cetatea Sucevei: / „Parte din ea (oastea turcească) a plecat spre Suceava, pe care am găsit-o goală, deoarece locuitorii fugiseră şi lucrurile lor parte fuseseră luate cu ei, iar altele fuseseră ascunse în pământ… / Oraşul Suceava era înconjurat cu şanţuri şi palisade. Casele şi bisericile erau de lemn şi acoperite cu şindrilă. Numai castelul Sucevei era clădit din piatră şi tencuială, pe o coastă în afara oraşului. Acesta rezista şi era bine înzestrat”.

1502: „Ştefan, eroul cel mare şi sfânt al românilor, nu avea doctori, până la 1475. Şi, cu toate acestea, la asediul Chiliei, la 1462, Ştefan căpătase o rană adâncă la încheietura piciorului, care încheietură nu ştiu. Documentele veneţiene, citite de un om de ştiinţă, îi vor spune

---

[1806] BÉRAUD-REGNY, *Le Constitutionnele*, nr. 221, 9 august 1854, p. 3

poate care din încheieturi fusese rănită. Se făcuse o fistulă, pe care Ştefan o răbda, ajutându-se cu faimoasa lui icoană de minuni făcătoare, cu icoana Sfântului Gheorghe, pe care, mai târziu, o dărui bisericii Zografos din muntele Athos. Se vede, însă, că, la 1475, durerile deveniseră atât de groaznice, încât sănătatea de fier a marelui Domn fu zdruncinată. Se hotărî să ceară Senatului Veneţiei un medic, care îi fu trimis. Cum îl cheamă, ce i-a făcut, nu ştim. / Un alt document, din 1502, ne vorbeşte de un nou doctor la curtea lui Ştefan, anume Mateo Muriano, care este de mai înainte decât 1502 la Suceava. Rana mergea înrăindu-se; vârsta şi sănătatea Domnului nu puteau să mai reziste. La 9 decembre 1502 (amănuntul e interesant), Ştefan, după îndemnul doctorului Muriano, trimite la Veneţia pe Demetriu Purceviu, să-i cumpere doctorii. De farmacii, în ţară, nici pomeneală. / Doctorul pregătea singur doctoriile şi, acum lipsindu-i ingredientele trebuincioase, trimitea la Veneţia. Până să se întoarcă trimisul, Muriano moare la Suceava, iar Ştefan se îndreaptă, iarăşi, cu stăruitoare rugăciune la Senatul Veneţiei, ca să-i trimită doctor bun, pe care, zicea el, îl va plăti bine. / Plata ce se lega Ştefan a o da doctorului era de 500 de galbeni pe an. Fără îndoială că, pe lângă această sumă însemnată foarte pe timpurile acelea, doctorul Domnului avea să mai câştige cine ştie cât încă. Lucrul acesta era cunoscut la Veneţia şi, îndată ce Senatul porunci să se vestească dorinţa şi oferta Domnului Moldovei, doctori mulţi se prezentară: Giorgio di Piemonte, Girolamo da Cesena şi Alessandro Veronese. Alegerea Senatului se opri asupra lui Girolamo da Cesena, care şi plecă la Suceava. / Boala Domnului, rana, starea generală, totul în fine părea a fi de o gravitate excepţională, încât doctorul

nu voi să ia singur asupră-şi răspunderea urmărilor, mai cu seamă când se uita în juru-i şi vedea pe fiul Domnului, pe Bogdan cel groaznic la mânie, precum şi pe acei soţi de lupte şi victorii ai lui Ştefan, pe uriaşii de la Rahova şi Valea Albă, care, încărunţiţi ca şi marele Domn pe câmpurile de bătaie, stăteau acum mâhniţi împrejurul bolnavului şi sorbeau din ochi pe doctor, năzuind să ghicească, pe fruntea lui, dacă Ştefan avea să mai scape ori nu. Măreţ cadru pentru pictorii noştri care nu fac numai portrete! / Girolamo da Cesena se înfricoşă şi ceru consult... ca şi azi. Era pe vară, în 1504. Se mai chemă, deci, Leonardo Massari, doctor vestit de la Buda, şi un doctor evreu, de la Curtea Hanului tătăresc. Se consultară şi hotărâră să ardă rana, care se lăţise şi, probabil, începuse să gangreneze. Nu garantau nimic. Bogdan primi. Doctorii arseră cu fier roşu. Era la sfârşitul lui iunie 1504; la 2 iulie, Ştefan muri. Spaima doctorilor fu, la început, mare. Bogdan însă recunoscu că nu puteau face altminteri şi lăsă pe cei doi aduşi să plece. Pe Girolamo da Cesena voia să-l reţină pentru curtea lui. Se vede însă că Bogdan, dându-şi, în dese rânduri, drum slobod mâniei lui celei viforoase, italianul o sfecli şi ceru să plece cu orice preţ. Prin stăruinţele Regelui Ungariei, la care Cesena apelase, Domnul Moldovei îi dete drumul. Italianul plecă fără să se mai uite îndărăt. / Curtea rămase iarăşi fără doctor. Lucrul acesta se ştia în Polonia şi de aceea, când Bogdan trimise, după 1504, ne spun documentele slavone ale Academiei Române, pe Tăut logofătul, deşteptul şi şăgalnicul diplomat al Moldovei, împreună cu Isac cămăraşul şi Ivanciu logofătul, la Alexandru, Regele Poloniei, ca să ceară pe sora acestuia, Elisaveta, de soţie, Regele ceru, şi trimişii Moldovei primiră, ca

principesa să aducă la Suceava pe doctorii săi, pe care Bogdan se îndatora a-i plăti şi întreţine”[1807].

1514: A doua biserică de mir a Sucevei, care să adăpostească moaştele Sfântului Ioan cel Nou, aduse la Suceava, în 29 iunie 1402, de Alexandru cel Bun şi adăpostite, iniţial în biserica Mirăuţilor, a fost începută, în 1514, de Bogdan cel Orb, fiul său, Ştefăniţă Vodă, fiind cel care va termina, în 1522, construcţia bisericii Sfântului Gheorghe a mănăstirii Sfântului Ioan cel Nou de la Suceava. Portretele celor doi ctitori încă se mai pot zări, în ciuda patinei cenuşii a vremurilor şi a nepăsării, pe un perete din apropierea sfintelor moaşte. Bogdan cel Orb, care se mai numea şi Vlad, se născuse în vara anului 1475, când l-a avut drept naş pe Vlad Ţepeş.

1538: În 20 septembrie 1538, când sultanul Soliman Magnificul venise, în fruntea unei oştiri de două sute de mii de oameni, să spulbere pâlcurile de luptători ai lui Petru Rareş, „prea frumoasa cetate a Sucevei se supuse Turcilor şi o batjocoriră ca pe roaba cea din urmă şi ca pe o curvă de pe drumuri” (Macarie). De atunci, din septembrie 1538, 300 de ieniceri au rămas în garnizoana cetăţii ca să apere domni slabi, precum Ştefan Lăcustă, Alexandru Cornea, Petru Rareş (în a doua domnie a fost un domnitor slab) şi fiii săi, Alexandru Lăpuşneanu, Ştefan Tomşa sau Despot Vodă. În vremea acestui aventurier albanez, Cetatea Sucevei a suferit un lung şi sângeros asediu, care a început în august 1563 şi s-a sfârşit abia atunci Despot a fost dus în faţa lui Ştefan Tomşa, pe tăpşanul Arenilor, şi ucis cu o singură izbitură de buzdugan. Dar şi Tomşa a sfârşit tragic, la Liov, după

[1807] Ionescu-Gion, G., I., *Doftoricescul meşteşug în trecutul ţărilor române*, Bucureşti, 1892, pp. 16-21

ce fugise din calea lui Lăpuşneanu, voievodul care, în a doua sa domnie, a abandonat cetatea, în anul 1564, dar fără a o incendia, mutând capitala Moldovei la Iaşi, aşa cum promisese sultanului.

1592: În 1592, Aron Vodă, singurul voievod evreu al Moldovei, a mutat reşedinţa domnească la Suceava, dar cetatea începe să fie reparată abia din anul 1595, când Ieremia Movilă s-a aşezat, cu gânduri statornice, în Cetatea Sucevei.

1596: „Între anii 1596-1606, a domnit în ţara Moldovei Voievodul Ieremie Movilă şi fratele său, George, era, pe atunci, mitropolit. Un nepot al acestor fraţi, anume Petru Movilă, născut chiar în anul 1596, adică atunci când unchiul său se suise pe tronul Moldovei, a fost, de la 1633-1647, vestitul mitropolit din oraşul Kiev, în ţara muscălească. Lată, acum, ce istoriseşte mitropolitul Petru: El scrie că, la curtea unchiului său, Ieremie, era în slujbă şi un paharnic polon, anume Uiazdovschi, care, odată, a venit, cu stăpânul său, în ziua de sfântul Ioan cel Nou, la Suceava, şi au întrat în sfânta mănăstire. Văzând acolo Uiazdovschi închinarea atâtor oameni, la moaştele Sfântului, l-a hulit pe Sfântul Ioan, înaintea întregului popor, rostind către tovarăşii săi nişte cuvinte nebuneşti, ce nici nu se pot spune aici, măcar că ele au rămas scrise de fericitul mitropolit Petru şi se ştiu şi acuma. / Atunci, fiind de faţă şi Ieremie Vodă, a intrat, cum zice mitropolitul Petru, duhul cel necurat în paharnicul Uiazdovschi, l-a trântit ia pământ şi l-a muncit foarte, iară el striga aşa de tare, încât spaima îi cuprinse pe toţi. Scoţându-l pe paharnic afară, din sfânta biserică, diavolul a început a-l munci şi mai tare, Tovarăşii hulitorului s-au dus deci la mitropolitul George, au căzut la picioarele lui şi au cerut să se roage

pentru Uiazdovschi, iar mitropolitul, înţelegând vina, le-a zis: „Lăsaţi-l, puţin, să se chinuiască, căci a hulit pe sfinţii lui Dumnezeu şi credinţa noastră drept-măritoare!”. După sfârşirea sfintei liturghii, mitropolitul a poruncit să-l întindă pe hulitorul îndrăcit pe pământ, lângă racla Sfântului, şi preoţii au început să cânte rugăciuni, iar la urmă, mitropolitul a citit, asupra îndrăcitului, rugăciunile Sfântului Vasile, şi a ieşit dintr-însul diavolul şi a rămas sănătos. / Uiazdovschi s-a rugat, apoi, lângă racla Sfântului, zicând: „Iartă-mă pe mine, Dumnezeul meu, şi nu-mi socoti acest păcat, căci, de acum, nu voi huli şi nici nu voi grăi de rău credinţa drept măritoare, ci ca pe o credinţă adevărată şi dreaptă voi mărturisi-o înaintea tuturor. Şi tu, sfinte al lui Dumnezeu Ioane, iartă-mă pe mine, că, de acum, înainte, tuturor şi în tot locul te voi mărturisi ca pe un sfânt şi făcător de minuni al lui Dumnezeu!". Ieşind, apoi, Uiazdovschi din sfânta biserică, toţi oamenii au mărit pe Dumnezeu şi cinste au adus sfântului Ioan, pentru certarea şi pedeapsa cea dată hulitorului. Mitropolitul Petru Movilă zice că a auzit această minune de la părinţii săi, care au fost de faţă, în biserica sfântului Ioan cel Nou din Suceava, când ea s-a întâmplat, şi mai zice că pe acel Uiazdovschi l-a văzut şi el singur. La sfârşitul istorisirii acestei minuni, iată ce cuvinte mai adaugă mitropolitul Petru: „Am scris aceasta ca şi hulitorii de acum ai credinţei celei sfinte şi ai sfinţilor lui Dumnezeu, văzând această minune întâmplată şi temându-se de pedeapsa cea mare a lui Dumnezeu, să înceteze de a mai huli, ştiind că, deşi este Dumnezeu îndelungat răbdător şi un grabnic în răsplătirea vinei, El, odată, tot

pedepseşte, şi cât este de cumplit a cădea în mâna Dumnezeului celui viu!”[1808].

1600: În 20 mai 1600, pârcălabul Ioan Kaptury a deschis porţile Cetăţii Sucevei în faţa lui Mihai Viteazul, jurând „pe Dumnezeu şi pe sfântul Fiul Său Iisus Hristos că voi fi drept şi cu credinţă domnului meu, stăpânitorul şi Domnul Ardealului, Ţării Româneşti şi Moldovei”. În 15 septembrie 1600, oştile hatmanului Zamoyski încearcă un asediu asupra Cetăţii Sucevei, dar pârcălabul Ioan Kaptury şi-a respectat jurământul, păstrând cetatea până după înfrângerea lui Mihai Viteazul, când a închinat-o domnului legiuit, adică lui Ieremia Movilă.

1602: „Mitropolitul Petru Movilă istoriseşte că a auzit, de la ieromonahul Varlaam, minunea aceasta: în anul 1620, miercuri, după Dumineca mare (Pogorârea Duhului Sfânt), când s-a serbat pomenirea sfântului Ioan cel Nou din Suceava, oamenii, ca de obicei, au adus multe daruri la sfânt şi, sărutând sfintele moaşte, au dat şi mulţi bani. Atunci, ecleziarhul, fiind învăţat de diavolul, a luat o parte din banii ce erau pe talgerul de la racla Sfântului şi i-a ascuns în punga sa. Dar abia a închis punga şi a întrat Satana într-însul şi la trântit la pământ, înaintea raclei Sfântului, strigând şi curgându-i balele. Cei ce erau de faţă i-au dat de ştire despre aceasta mitropolitului, care, venind şi văzându-l pe ecleziarh muncindu-se de cel rău, a zis: „Ori din moaştele Sfântului a luat, ori din banii aceştia, fără binecuvântare, s-a încumetat a face furare de cele sfinte!”. Şi îndată a poruncit să-l caute şi, căutându-l, au găsit nu puţini bani în punga lui. Deci, părându-i rău mitropolitului, când îl vedea pe dânsul că se muncea

---

[1808] *Biserica şi Şcoala*, Anul XLVIII, Nr. 25, duminică 16/29 iunie 1924

foarte de cel rău, a început să-i citească rugăciunile de blestem şi îndată a ieşit duhul necurat şi, sculându-se, a căzut la picioarele arhiereului, mărturisind greşeala sa şi rugându-se de iertare. Iar el, mult mustrându-l şi dându-i oprire, l-a învrednicit de iertare”[1809].

1606: Prima menţionare a sfântului de la Suceava într-un document străin avea să se facă abia în 1606, într-un inventar al bisericilor catolice din Moldova, iar prima minune, intens mediatizată de biserică pentru a putea stabili un loc în calendar, s-ar fi făcut în 2 iunie 1622, când, în faţa pericolului unei invazii tătăreşti, racla sfântului nu s-ar fi lăsat dusă şi adăpostită în Cetate, dar ar fi provocat o ploaie cumplită, care a umflat apele, barând accesul ceambulurilor tătăreşti spre Suceava.

1641: În 12 octombrie 1641, Petru Bogdan Baksik vizitează Suceava, apoi descrie târgul şi Cetatea Sucevei: „Am vizitat oraşul Suceava, neîmprejmuit cu ziduri, dar alături de oraş se află o cetate frumoasă şi puternică, aşezată pe un deal, la poalele căruia curge un râu numit Suceava, în care se află păstrăvi şi alţi peşti; şi acest râu vine din Transilvania… / Cetatea… are trei-patru turnuri mari şi altele mai mici şi, deasupra porţii, are săpat un cap de bour, care este stema ţării; dedesupt sunt inscripţii slavone ale diferiţilor principi. E bine păzită, înzestrată cu arme şi este ţinută, totdeauna ferecată. / În piaţă (deci în târg – n.n.), în faţa palatului domnului, se află un spital pentru bolnavi şi săraci, dar nu este prea mare. Mai sunt băi turceşti, nu departe de palat. Se află, acolo, multe ape curgătoare şi fântâni cu apă rece… / Moldovenii au 700 de case, ceea ce face peste 3.000 suflete; au 16 biserici, o

[1809] *Biserica şi Şcoala*, Anul XLVIII, Nr. 25, duminică 16/29 iunie 1924

mănăstire cu biserică, închinată unui oarecare Sf. călugăr Ioan, şi se spune că trupul său se află în această mănăstire… / Există 300 case de armeni, ceea ce face peste 1.600 de suflete. Armenii au cinci biserici”.

1653: În 16 iulie 1653, seimenii şi ungurii lui Gheorghe Ştefan, aflând că în Cetatea Sucevei s-ar fi refugiat „casa lui Vasile Lupu cu toată averea lui”, au început să bată cetatea cu tunurile, dar zidurile au rezistat, până la venirea cazacilor lui Timuş Chmelnicki, care, sub pretext că vrea să-şi elibereze soacra, i-a alungat pe seimeni şi pe unguri, apoi a săpat şanţuri în faţa cetăţii, cu intenţia de a o smulge din mâinile garnizoanei moldoveneşti. În 18 august 1653, pe când cazacii lui Timuş prădau mănăstirile din nordul moldav, iar el încerca, fără succes, să cucerească cetatea, Gheorghe Ştefan se întoarce şi începe să-i asedieze pe… asediatori. În 15 septembrie 1653, rănit de o bucată de lemn, desprinsă dintr-un turn căzăcesc, sfărâmat de o ghiulea, Timuş Chmelnicki moare, iar noul hatman, Feodorovici, intră în negocieri cu pretendentul la tron şi, în 9 octombrie, primeşte învoirea să se retragă. Gheorghe Ştefan lasă în cetate o garnizoană de 200 lefegii nemţi, apoi se retrage spre Roman, alarmat de zvonul unei năvale tătărăşti.

1673: Agonia Cetăţii Suceava începe în octombrie 1673, după trădarea lui Petriceicu Vodă la Hotin, când în Cetate şi în târgul Sucevei se instalează o garnizoană polonă de trei mii de oameni, care, jefuiesc şi pradă satele din megieşie până în primăvara anului 1674, când, din porunca voievodului Dumitraşcu Cantacuzino, hatmanul Sandu Buhuş împresoară cetatea cu trupe turceşti, tătare şi moldoveneşti, împresurarea luând sfârşit în 9 august,

când, urmare a unei convenţii speciale, polonii ies din cetate şi părăsesc Moldova.

1675: Cetatea Sucevei şi Cetatea Neamţului, „cetăţile cele vestite ale Moldovei” au fost încărcate cu lemne şi incendiate, la porunca voievodului Dumitraşco Cantacuzino, în iulie 1675. „Un cuptor uriaş – rug al măririi noastre celei vechi” (Iorga) au fost Cetăţile Sucevei şi Neamţului în „luna lui Cuptor” a anului 1675.

1681: Cutremurul devastator din 8 august 1681 a distrus şi ce mai rămăsese de pe urma pârjolului, iar cetatea „măririi noastre celei vechi” s-a mistuit sub cenuşi şi sub colburile şi mâlurile pe care le-au adus vânturile şi ploile. Din când în când, târgoveţii Sucevei desfăceau rămăşiţele de ziduri, piatră cu piatră, pentru a-şi construi casele, bolţile şi pivniţele lor făloase. A mai rămas, deasupra pământului, un stei ciudat de piatră zidită, care fusese, cândva, într-o vie durată, paraclisul bisericii Cetăţii de Scaun a Moldovei.

1686: În 1686, moaştele Sfântului Ioan cel Nou de la Suceava au fost luate şi duse în Polonia de mitropolitul Dosoftei, cel care păgubise Moldova şi de multe dintre documentele voievodale, dar şi de însemnate piese de tezaur naţional. Polonii, care s-au tot vânturat prin Moldova, aveau să ocupe Suceava în 1691, stabilindu-şi trupele în incinta mănăstirii Zamca, pe care au transformat-o într-o adevărată cetate, întărită şi cu valuri de pământ, şi cu şanţurile căzăceşti care se mai văd şi astăzi. Trupele acelea s-au purtat cu sălbăticie, devastând oraşul şi satele de până în marginea zării, aşa că, după pacea de la Carlowitz, din 12 septembrie 1699, când polonii părăsesc ţinutul, târgul Sucevei arăta mai ruinat şi decât Cetatea, pierzându-şi importanţa pentru totdeauna.

1697, noiembrie 15: „O scrisoare din Leopol, din 15 al lunii trecute (noiembrie 1697 – n. n.), spune că turcii pregătesc la Iaşi, în Moldova, un convoi cu alimente şi muniţii, pe care tătarii le vor duce, odată după primul dezgheţ, la Kameniţa; şi se mai spune că însuşi hanul va conduce escorta convoiului. Se mai spune, în scrisoare, că un detaşament militar al Coroanei Poloniei, aflat în garnizoanele din Suceava şi din Câmpulung, pe frontiera Moldovei, au pornit în marş spre Podolia, ca să iasă în calea tătarilor, ca să-i nimicească şi să ia prizonieri”[1810].

1733: „La vlet 7241, septembrie, singur dintru sine îndemnat, Domnul nostru luminat Gligorii Ghica Vodă, ca să vadă scaunul bătrân, unde este cetatea Sucevei, mai mult pentru sfintele mănăstiri, citind Măria sa honogravul ţării şi auzind că la aceste părţi de sus, purcesu-s-au, cu toată curtea Măriei sale, între care erau şi boieri mari, Constantin Costachi vel logofăt, Ion Neculce vel vornic, Sandul Sturza hatman, şi au mers la Roman, la Neamţ şi la cetatea Baia, la Slatina, mănăstire, şi luni, septembrie 11, au mas la mine, la Horodniceni, şi a doua zi m-au făcut vornic în Câmpulung, şi au purces în Dragomirna şi în Suceava, de au văzut cetatea şi alte toate, şi cu cheltuiala Măriei sale m-au pus epitrop, să acopăr biserica gospod ce este în mijlocul târgului, în numele sfântului mare mucenic Dimitrie / Şerbam Cantacuzino biv vel medelnicer”[1811].

1768: În 26 octombrie 1768, popii Postolachi şi Ioniţă închiriaseră tăpşanul bisericii Sfântului Dumitru lui Tanase bacalu, care îşi făcuse şase dughene, plătind po-

---

[1810] *Gazette,* N. 52, du 28 decembre 1697

[1811] Bianu, Ioan (bibliotecarul Academiei Române), *Catalogul manuscriptelor româneşti*, Bucureşti 1907, pp. 183, 184

pilor 24 lei pe an, mijlocitorii tranzacţiei fiind epitropii bisericeşti Ivancio cupeţ şi Antohe căpitan. Tot pe atunci, în 1770, un oarecare Stan ruptaş, străin de pe aiurea, fusese dat afară din casa pe care o cumpărase în Suceava, băştinaşii Niculai Chiţăscu şi Ion Blănar transformând locuinţa aceea în închisoare, în „gros”, cum se spunea pe atunci.

1769: Chemaţi să ocupe nordul Moldovei de mitropolitul Gavril, ruşii ocupă şi Suceava, în 2 decembrie 1769, după ce curăţaseră de turci Hotinul şi Cernăuţii. Oată cu ocupaţia rusească, destul de vremelnică, târgul Sucevei începe să beneficieze de o oarecare securitate, deşi rămâne o aşezare neînsemnată, care avea, în 1774, când se statornicesc în nordul Moldovei austriecii, 5 mazili, 9 răzeşi, 12 preoţi, 50 ţărani[1812], deci cam o treime din populaţia satului Bosanci, din acelaşi Ocol al Mijlocului, în condiţiile în care Suceava cuprindea şi Lisaura. Dintre emigranţii transilvăneni, care, conform Consignaţiunilor lui Enzenberg, veniseră, în acele vremuri, în număr mare ca să colonizeze nordul moldav, s-au stabilit la Suceava Arnold UNGUREAN din Rodna, în 1768, Dumitru DELATINSKI, dulgher din Râbnic, în 1770, Ion GRĂDINAR şi Ion GRĂDINARIU, pălmaşi din Şimeu-Sălaj, amândoi în 1772, Simion şi Petru UNGUREAN din Săcăluşeni, în 1774, Florea UNGUREAN din Gabşani, în 1775, Ion MOLDOVAN din Dobrin, Paul SCHULER din Bistriţa, Ion MOROŞAN din Călineşti şi Grigore CÂRDEI, berar din Baia Mare, în 1776.

[1812] GABRIEL SPLENY VON MIHALDY, *Descrierea districtului Bucovina*, în „Bucovina în primele descrieri geografice, istorice, economice şi demografice”, Bucureşti 1998, pp. 236-266

1774: În octombrie 1774, „sucevenii au privit cu uimire la oştile arătoase, harnice şi disciplinate, care au trecut la instalarea cordunului (între 1 şi 25 octombrie) şi la marcarea cu stâlpi de graniţă şi pajure”[1813] (până în 16 noiembrie). Devenind târg de graniţă, deci căpătând o oportunitate comercială, Suceava începe să se întremeze, în vremea ocupaţiei austriece, dar fără a mai redeveni vreodată, şi cu atât mai puţin astăzi, o localitate cu adevărat importantă, iar acel nou început era pe măsura faptelor anterioare, prezente şi viitoare, adică meschin, mărunt, dar plin de făloşenie, pe fondul unei nepăsări crase faţă de moştenirile noastre istorice şi faţă de identitatea noastră, inclusiv faţă de limba română, pe care sucevenii, în decursul istoriei târgului, au vorbit-o cu o oarecare neplăcere, oportunismul ispitindu-i cu limbi de stăpânitori străini. „Sediul trupelor austriece, introduse în Bucovina, se afla la Cernăuţi, iar de aici au fost înaintate departamente individuale până la granița cu Moldova. Puterea acestora a fost de 400 de soldați, la începutul lunii septembrie 1774. La începutul lunii octombrie, Batalionul Siskowitsch a fost direcționat către Suceava pentru a putea oferi mai mult sprijin trupelor avansate, în caz de eventualități neplăcute, şi a primit ordinul de a stabili și menține legătura cu Transilvania, prin Pasul Rodna, prin intermediul poştelor. Astfel de poşte au fost în Dorna, Capu Codrului și Stupca. Poziţionări similare au fost făcute și în interiorul graniței transilvănene, de brigada de frontieră situată acolo, iar generalul de câmp Preiss a informat Înaltul Consiliu de Război din Viena că a luat măsura pe care Filo a considerat-o necesară pentru a stabili legătura dintre Transilvania și Bucovina. Această

[1813] ION GRĂMADĂ, *Cartea sângelui*, p. 195

măsură a constat în faptul că al doilea regiment grăniceresc românesc a trebuit să mențină un post de vamă între Coşna și Dorna, adică în afara Transilvaniei. Postul era format din opt bărbați puternici (inclusiv un caporal și un sergent), care subordonau postului principal de la Kukuraza”[1814].

1775: „Dintr-un raport ulterior1[1815] al lui Barco către ministrul de război de la Curte, aflăm și data la care rușii s-au angajat să părăsească cele două principate. Țara Românească trebuia evacuată după două luni, din ziua semnării tratatului de pace, iar Moldova, după cinci luni. Cu toate acestea, evacuarea Moldovei a avut loc cu aproape o lună mai târziu, din cauza condițiilor meteorologice nefavorabile din ianuarie 1775, moment în care Bucovina era de fapt deținută de Austria. Ca urmare a ordinului primit, de a merge la granița preconizată imediat după încheierea păcii, Mieg a plecat la Suceava, pentru a cunoaște starea de spirit a țării și pentru a auzi opinia unor personalități ale vremii despre pace. Iubea experiența dobândită și îl informa pe Ellrichshausen, într-o lungă scrisoare[1816]. Pentru a afla amănunte precise despre țară și despre oamenii săi, Mieg nu a ezitat să călătorească la Iaşi, unde i-a întâlnit pe Barco și pe ofiţerii ruși. / Boierii și oamenii de rând erau într-o atitudine deprimată. Nu se așteptau la nimic bun de la pacea neașteptat de rapidă și, multă vreme, au rămas complet ignoranți față de condițiile păcii. Țara era com-

---

[1814] Werenka, Dr. Daniel, *Bukowinas entstehen und aufblühen* (Apariţia şi înflorirea Bucovinei), în *Archiv für österreichische Geschichte* (Arhive pentru istoria austriacă), Wien, 1892, pp. 98-152.
[1815] Beil. XXXI.
[1816] Beil. XXVII.

plet sărăcită. Remarcabilă este declarația boierului Millo, potrivit căreia Romanzow s-a grăbit să facă pace, astfel încât celorlalte puteri li s-a refuzat posibilitatea de a o influența, iar absența ministrului Obreschkow[1817], care era în contradicție cu Romanzow, la acea vreme, trebuia prevenită. Absența acestui ministru era regretată mult de rezidenții din ambele principate. Mieg informa, de asemenea, că a cunoscut două mari drumuri de țară din Moldova, care duc, de la Suceava, la Iaşi, și, de aici, până la Sniatin – probabil prin Mamornița – și a observat că, de la dislocarea trupelor rusești, zona Sucevei a fost ignorată. Deci, din moment ce numai trupele de ocupație foarte slabe au fost lăsate în Bucovina de către ruși și, chiar după pace, în regiunea Suceava nu au fost așteptate trupe ruse mai mari, era evident că, cu acordul lui Romanzow, Austria putea să avanseze în această țară. Intenția a fost luată în considerare și de împăratul Josef II, care a dispus punerea în aplicare a unor măsuri importante[1818]. Printre altele, Mieg a fost însărcinat să ducă un cadou pentru Romanzow, la Iaşi, și să-l predea lui Barco. Două brigăzi, Spleny și Kiss, erau gata să mărșăluiască în Bucovina[1819], dar avansul a fost întârziat, până la obţinerea aprobării lui Romanzow, ceea ce, din fericire, a venit curând… // Odată cu intrarea trupelor austriece în Cernăuţi și cu înființarea unei administrații de stat acolo, s-a stabilit strategia pentru dimensionarea, înfrumusețarea și ajungerea la importanța de astăzi a acestui oraș. Dacă, din punct de vedere al trecutului său, nu se poate compara cu alte orașe mai vechi, precum Suceava, Rădăuţi și Siret,

[1817] Ibidem. Archiv. Vol. LXXVIII, I. Halfte.
[1818] Beil. XXVIII, XXIX.
[1819] Ibidem.

datorită amplasării convenabile pe un mal al Prutului, pe un drum principal, care ducea, de la Iaşi, la Lemberg, precum şi datorită apropierii lui de granița poloneză, Cernăuţii au fost chemaţi să joace un rol în istorie. În secolul al XV-lea, în Cernăuţi exista deja un staroste[1820]. Cu toate acestea, trupele care fuseseră aduse anterior în Bucovina nu erau încă suficiente pentru a proteja țara de toate pericolele iminente. Din acest motiv, aceste trupe au fost consolidate, treptat[1821]. Abia pe 24 octombrie Ellrichshausen i-a scris lui Hadik[1822] că măsurile militare din țară vor fi finalizate până la 25 din aceeași lună. După ce s-a făcut acest lucru, s-au depus eforturi pentru a înfige pajurile imperiale înainte de plecarea rușilor, deoarece turcii fuseseră deja informați despre marșul din Austria, ceea ce ar putea îngreuna situația. Pajurile se înfigeau deja pe 19 noiembrie[1823], fiind un fapt împlinit, în ciuda faptului că rușii au rămas în Moldova până în ianuarie[1824] 1775. Încartiruirea trupelor în Bucovina a avut o oarecare dificultate. Drept urmare, împăratul Josef al II-lea s-a simțit obligat să emită următoarea rezoluție: „Batalioanele nu ar trebui să fie, la sfârșitul toamnei şi, cu atât mai puțin, iarna încartiruite în colibe, ci găzduite în cele mai apropiate sate. / Unitățile vor primi proviziile, în așa fel încât trupele să nu sufere şi cu atât mai puțin rezidenții, iar ideea încartiruirii, pe timpul iernii, este exclusă, deşi în Bucovina nu există nimic, în afară de câteva sănă-

[1820] Se spune că o luptă între moldoveni și polonezi a avut loc lângă Cernăuți, o luptă în care s-a distins bunicul cărturarului polonez Sarnicius. Beil. XIII.
[1821] Beil. XXXIX.
[1822] Beil. LIII.
[1823] Beil. LXI, LXVII.
[1824] Beil. LXXIX.

toase”[1825]. / După cum puteţi constata, împăratul Iosif a avut grijă deosebită de locuitorii Bucovinei. Acest lucru a provocat o mai mare simpatie în rândul populației pentru Austria, decât pentru Rusia, deoarece aceasta din urmă pierduse simpatia în timpul războiului, din cauza tratamentului nemilos. Doar din Moldova, 13.484 de căruţe[1826] au fost rechiziţionate de ruși pentru diverse transporturi. Districtul Cernăuți a trebuit să ofere 1.500 de căruţe[1827], iar Suceava nu mai puţin de 2.000”[1828].

1779: Câţiva armeni suceveni, Ivan Capri, Moise Bogdan şi Ariton Pruncul, dar şi românul Ştefan Zota începând, din 6 aprilie 1779, în vremea judeciei lui Filip Arhip, demarează şi susţin un şir de procese cu mănăstirea din Sfântu Ilie pentru văile cu fânaţ de lângă Moara. Conflicte cu proprietarii ecleziaşti şi mai ales cu Mitropolia au tot avut sucevenii şi pentru terenuri din Tătăraşi, din Lisaura şi din Areni, câmpul întins al Arenilor, care începea din locul în care se află, astăzi, Palatul de Justiţie, fiind folosit, de-a lungul veacurilor, drept târg de animale, cirezi de vaci, herghelii de cai şi ciurde numeroase de porci fiind aduse, adăpostite, negociate şi vândute pe acel câmp în fiecare marţi de după Duminica Rusaliilor, în 8 iulie, în 20 august, în 14 septembrie, şi în 26 octombrie, un târg special având loc în 2 ianuarie, iar târgul săptămânal, de dimensiuni mai reduse, desfăşurându-se în

---

[1825] Vortrag. Wien, den 6 Sept. 1774. Randbemerkung. (Eigenhändig 23/540).
[1826] Beil. XLVIII.
[1827] Beil. XLIX.
[1828] Werenka, Dr. Daniel, *Bukowinas entstehen und aufblühen* (Apariţia şi înflorirea Bucovinei), în *Archiv für österreichische Geschichte* (Arhive pentru istoria austriacă), Wien, 1892, pp. 98-152.

fiecare zi de joi[1829]. Târgoveţii suceveni, care au revendicat moşiile comunale în faţa Comisiei cezaro-crăieşti de delimitare a proprietăţilor în Bucovina, erau reprezentaţi, în faţa acelei comisii, în 20 mai 1785, de Andrei Dragomir, de Ştefan Zota, de Ioan Brandabur, de starostele ţiganilor, fierarul Macovei, de fostul stareţ al mănăstirii Sfântului Ioan, Ursachi, şi de bătrânul fierar Ion Libedale. Jude al Sucevei era Costachi Borcilă, iar staroste moldovenesc era Gheorghe Tupilat.

1781: „La Suceava, Sulzer află 17 biserici, „parte cu totul ruinate, parte de restabilit numai cu puţine cheltuieli", iar patru „în stare bună": „una grecească (sic), alta armenească şi două româneşti". Catolicii ar fi avut, din cele dărîmate, „una, dacă nu mai multe" (p. 430). „Pivniti şi bolţi supt pământ se află oriunde s-ar pune sapa. Se pomeneşte şi cetatea, tăgăduindu-i, după o *Istorie a Genovei* din 1622, originea italiană, pe care a găsit-o în cronică: „Pe un deluleţ, lângă oraş, stau două castele masive, clădite alături, pe jumătate ruinate, pe care le-ar fi clădit genovezii". Existau şi resturile Curţii: „Nu departe de aceste castele sunt rămăşiţele rezidenţei celei vechi a Domnilor, mare şi puternic zidită" (p. 431). Armenii au case „destul de bine zidite". Cele 16.000 de case, de care vorbeşte Cantemir, s-au făcut una cu pământul"[1830].

1783: „Alaiul militar, la repatrierea Sfântului Ioan cel Nou. În această lucrare, dl Dr. Simion Reli, după documente inedite ne descrie repatrierea moaştelor Sfântului mare mucenic Ioan cel Nou, din Galiţia, la Suceava,

---

[1829] *Călindariul poporului Bucovinean,* Anul XV, 1902, p. 47

[1830] Iorga, Nicolae, *Note despre vechea Bucovină*, în *Revista Istorică,* I, No. 5, Bucureşti mai 1915, pp. 85-87

la 1783. După un succint tablou al împăratului Iosif al II-lea (1780/1790), ni se arată îmbunătăţirile ce le-a făcut pentru românii din Transilvania, prin înfiinţarea episcopiei ortodoxe române de la Sibiu, la 1783, iar în Bucovina, readucerea moaştelor Sfântului mare mucenic Ioan cel Nou, de la Zolkiew, din Galiţia, la Suceava, şi înfiinţarea Fondului religionar ortodox oriental al Bucovinei, în anul 1786. / Moaştele Sfântului mare mucenic Ioan cel Nou au fost răpite, de către regele Poloniei, Ioan Sobieski, în 1676, şi au fost reţinute de călugării bazilieni greco-catolici din mănăstirea lor, Zolkiew, lângă Lwow, din Galiţia. Încercările de readucere ale lui Antioh Vodă Cantemir, la 1705, când a şi trimis o delegaţie la poloni, au rămas fără rezultat, ca şi războiul ce l-a purtat, care a fost nenorocos. Astfel, multe generaţii de moldoveni au plecat, în decursul celor 100 ani, în mormânt, fără să-şi vadă visul împlinit: readucerea moaştelor. / S-a întâmplat, însă, că Iosif al II-lea, în călătoria sa, a doua, prin Transilvania, la 1783, să treacă şi în Bucovina, ajungând şi în Cernăuţi, în 17 iunie 1783. În Bucovina, a făcut cunoştinţă cu poporul şi dorinţele lui. Episcopul Bucovinei, Dositei Herescu, prezintă împăratului, în numele întregii populaţii româneşti, o petiţie, în care se exprima rugămintea de a i se restitui moaştele Sfântului mare mucenic Ioan cel Nou, care erau reţinute în Galiţia, din anul 1676. Împăratul Iosif al II-lea a împlinit dorinţele lor şi, în 30 iunie 1783, episcopul Dositei Herescu a trimis, la Zolkiew, pe arhiereul Meletie, care se afla la Lwow, şi pe Ioasaf, proegumenul mănăstirii Putna. / Moaştele Sfinte au fost aduse cu mare alai militar, cu muzică şi mare pompă, până la hotarele Bucovinei, unde le-a aşteptat Dositei Herescu, cu întreg clerul şi poporul. Din actele

inedite şi publicate de dl profesor universitar Dr. Simion Reli, din acel raport al contabilităţii provinciale şi camerale a Bucovinei, către guvernul provincial galiţian din Lwow, referitor la conturile veniturilor din jertfele băneşti ale moaştelor Sfântului mare mucenic Ioan cel Nou, ni s-au păstrat multe amănunte cu privire la alaiul militar, cu care au fost transportate moaştele sfinte, de la Zolkiew, la Suceava, în iulie 1783. Oficiul contabilităţii punea chestiunile băneşti, ce le-a întrebuinţat Dositei Herescu, pentru aducerea moaştelor sfinte, „ca fiind fără drept şi fără absolută nevoie". Sumele întrebuinţate de Dositei Herescu erau contestate, ele erau întrebuinţate pentru băutura soldaţilor, apoi pentru cadourile ce le-a făcut, un ceasornic de salon – căpitanului de husari, şi o tabacheră – sublocotenetului. / Episcopul Daniil Vlahovici, urmaşul lui Dositei Herescu, cu multe argumente, cu o caldă însufleţire, îl apăra pe răposatul Dositei Herescu, care nu mai putea să se apere, de toate învinuirile ce i s-au adus. Foarte frumoase, deosebit de elocvente, sunt argumentele lui Daniil Vlahovici, pentru apărarea lui Dositei Herescu, iar acuzaţiile neîntemeiate ale birocraţiei austriece, faţă de blândul şi bunul arhipăstor Dositei Herescu, au fost şterse, prin argumentarea plină de respect şi adânc judicioasă a lui Daniil Vlahovici. / Documentele inedite din lucrarea domnului profesor universitar Dr. Simion Reli ne pun într-o lumină nouă atâtea fapte ce s-au petrecut în Bucovina. / „Din episoadele înşirate până aici, culese şi scoase la lumină din vechile hârtii prăfuite şi uitate, în legătură cu marele eveniment din viaţa religioasă a românilor bucovineni, care a fost repatrierea moaştelor Sfântului Ioan cel Nou, de la Zolkiew, în Polonia, la Suceava, în anul 1783, se

desprinde constatarea faptului istoric că moaştele acestui mare mucenic au fost, întotdeauna, în cursul veacurilor, de la Alexandru Vodă cel Bun, încoace, un puternic factor de cultivare şi de susţinere a sentimentului adânc religios şi a dragostei faţă de credinţa creştinească şi strămoşească, care a fost pavăza de apărare şi chezăşia cea mai puternică de viaţă a neamului şi de tăria ţării noastre, sub stăpânirea străină şi sub orice împrejurări ale timpului. Rugăciunile şi închinările la relicviile acestui sfânt mucenic din ţara noastră au picurat, de atâtea ori, balsam alinător în rănile trupeşti şi sufleteşti ale poporului românesc din aceste părţi ale României, susţinându-i, astfel, tare şi vie credinţa în învăţătura Mântuitorului nostru şi ale Bisericii creştine. Şi, pe această credinţă, s-a răzimat forţa şi unitatea neamului nostru, întotdeauna, până azi. / Fie, şi în viitor, ca tot românul să ştie că, iubindu-şi legea şi biserica strămoşească, îşi apără, totodată, neamul şi ţara. Căci numai cine e bun creştin poate fi şi bun român”[1831].

1783: „Două școli gimnaziale germane, în care se învață și moldovenește, una dintre ele la Cernăuți, iar cea de-a doua la Suceava, au fost înființate și este impresionantă pentru națiune. În acestea, moldovenii sunt pregătiți pentru școlile naționale, dintre care patru au fost deja înființate, după care se vor forma treptat școli triviale. Faptul că întemeierea de şcoli, la fel ca şi în cazul celorlalte elemente de îmbunătățire a vieţii, nu a ajuns la stadiul care s-a dorit se datorează prejudecății și neîn-

[1831] RUDNEANU, Prof. Constantin, *Alaiul militar, la repatriarea moaştelor Sfântului mare mucenic Ioan cel Nou, din Galiţia, la Suceava, în anul 1783*, Cernăuţi, 1937, în *Foaia diecezană,* Anul LII, Nr. 33, 15 august 1937

crederii românilor față de toate inovațiile, prejudecăţi care nu pot fi îndepărtate, de-a lungul vremii, decât prin dovezi și convingeri”[1832].

1784: „Enzenberg enumeră următoarele ameliorări: d). Pentru a controla nevoile publice, va fi construită, în Suceava, o cazarmă pentru o întreagă companie și un birou pentru ştabi și alți ofiţeri, şi se va aloca teren pentru construirea unui spital pentru 50 de bolnavi, apoi va fi construit un apartament pentru auditorul districtual, împreună cu cancelaria și temnițele necesare, permisul și materialele necesare fiind deja furnizate. / e). În ceea ce privește economia prin economate, cererea pentru un hambar de cereale și o moară, la St. Ilie, lângă Suceava, și o fabrică de cherestea la Vatra Dornei sunt de așteptat în acest an. De dragul agriculturii, s-au făcut demersurile necesare pentru a-i învăța pe localnici cum se face o cultură autentică. Exemplificările constau în modul de a cultiva pământul, timpul de a face acest lucru și de a-l cultiva, de a trata pământul, în funcție de circumstanțe, de a ajuta natura și de a fi mai preocupat de avantajele pe care le oferă terenul mâinii muncitoare. În cele din urmă, învăţămintele li s-au părut ciudate”[1833].

1785: Numele sucevenilor „de viţă veche” ai anului 1785, cum singuri îşi ziceau, au rămas menţionate în evidenţele şcolii moldoveneşti din Suceava, pe care o frecventau feciorii de plugari Andrei VORNICUL, Gri-

[1832] Vgl. Polek, *Anfänge des Volckssschulwesens in der Bukowina*, S. 45 ff. (Vezi Polek, *Începuturile școlii elementare din Bucovina*, p. 45 și urm.).
[1833] Vgl. Polek, *Anfänge des Volckssschulwesens in der Bukowina*, S. 45 ff. (Vezi Polek, *Începuturile școlii elementare din Bucovina*, p. 45 și urm.).

gore GHERASIM, Vasile UNGUREANU, David RUSUL, feciorii de meseriaşi Vasile sin IORDACHE, Vasile sin TOADER cojocar, George sin VASILE blănar, Dumitru sin MIHAI blănar, Ioniţă sin BOTEZATUL blănar, Eftimie CROITORUL ciobotar, Ioniţă DUMITRAŞ olar, Iordache IONIŢĂ blănar, Manolache BARGIR bărbier, Nicolae UNGUREANU legător, Pintilie ANTON olar, feciorul de dascăl Constantin sin DASCĂL, feciorii de negustori Vasile sin TOADER, Vasile sin IORDACHE, Grigore GAVRILĂ, Lefter IONIŢĂ, Nichita CURCAN, Nicolae BRANDABURUL, Petrache sin TEODOR, Ştefan CUPEŢ şi Toader sin CONSTANTIN, feciorul de cârciumar Radul BUHAIUL, feciorul de băcan Matei sin TEODOR, dar şi feciorii unor funcţionari, precum Ştefan şi Vasile ai căpitanului ANDRONACHE, Tudorache TUPILAT, băiatul starostelui, feciorii celor doi mesargii, Toader BOTGROS şi Filimon UNGUREANUL, şi feciorul protopopului VASILE.

1785: Cartierele Sucevei, în 1785, dacă se pot numi cartiere acele cuturi, adevărate „colţuri de sat" erau[1834]: / **Ţigănia**, care începea în spatele Mitropoliei, acolo unde se întâlnesc pâraiele Areni şi Şipot, continua spre vechiul Râbnic al Mitropoliei, spre pârâul Şipot, care delimita cutul ca şi casa negustorului Stamate grec, locuinţa lui Ioniţă Foti, biserica Învierii lui Cristos, considerată biserică superioară pe atunci, strada bisericii Învierii lui Cristos, Uliţa Poni sau Strada Mare, cum i se mai zicea, casa chirurgului districtual Tideriu Gutter, Groapa Veche a oraşului, Podul lui Macarie şi pârâul Areni. / **Cartierul Armenesc**, aflat în centrul târgului, în vecină-

---

[1834] EMIL I. EMANDI, *Habitatul urban şi cultura spaţiului*, p. 561-570

tatea străzii Kapry, a grajdului împărătesc „ce merge din oraş la Areni”, „grajdurile husarilor” şi „drumul spre Sf. Ilie”, cuprindea gospodăriile lui Nicolai Ciubotar, Bogdan Drăghici, Ivan Norhap, Iordachi Ciubotar, Andruşca Sarchis, Mihai Tănase, Timoftei Diacon, Marcu Văcar, Ferdinand Cechnovici, Ivan Barbăroşie, Luca Păra, Dumitru Bocăneţ, Iordachi Croitor, Ion Izmană şi Grigore Rus, în locul numit „vechea groapă” având case Toader Păra şi Gavril Ciobanu. / **Mahalaua Tătăraşi** era alcătuită, înspre Areni, de casele zidite, de gospodăriile şi de grădinile lui Toader Spătar, Iordachi Popovici, Ioniţă Iftimachi şi Ion Răileanu, în vecinătatea casei berarului Meixner aflându-se gospodăriile altor berari: maistrul berar Georg Meixner, Axenia Rigan, Andrei Ciobanul, Andrei şi Grigore Rus, iar în partea dinspre Uliţa Mare locuind dulgherul Ion Andronic şi membrii consiliului orăşenesc Nicolai Rigan, Maria Ruşcuţa şi Dumitru Popovici. În mahalaua Tătăraşi se aflau biserica părăsită a Bunei Vestiri şi biserica ruinată a Sfântului Toader. / În centrul târgului Sucevei, pe **Uliţa Poni**, îşi aveau locuinţele secretarul Nani (Nagni), vornicul Simeon Tăutul, preotul Mihalache, croitorii Barbul Croitor, Nicolai Calu şi Ştefan Zota, blănarul Mihalachi Blănar, precum şi dughenele, uneori şi casele, unii negustori armeni, precum Ioan Capri, Ivan Manuşag, Apostol Pruncul, Ariton Pruncul şi Marco Popa. Tot acolo îşi aveau casele Teodor Ursu, preotul Ioniţă, boierii Constantin Balş şi pan Stamati, croitorul Isak Abraham şi maistrul franzelarul Johann Darfber. / Pe **Uliţa Mare** sau **Uliţa Boierească** aveau prăvălii, bolţi, pivniţe şi case evreii Leibel Grihmann, Taube, Joseph Schmil, tăbăcarul Ursu Manases, Chaya Naftuly şi Iacob Lazăr, armenii Nicolae Capri,

Safta Pădure, Axenti Moises, Ioan Capri, Grigore Capri, Ariton Pădure şi Gheorghe Popovici, precum şi amestecul de moldovenii, saşi, greci şi slavi Toader Bacal, Gavril Nicşoiul, Catrina Nicşoaia, Cârste Tăbăcar, Maria Filipoaia, Dumitraşcu Brandeburg, Ioniţă Foti, Catrina lui Cozma băcan (casa o va cumpăra berarul Georg Meixner), vlăstarele boiereşti Iordachi Cantacuzino, Petrea Cheşcu şetrar, Manolache Balş, Iordache Balş, Matei Cantacuzino, germanul Georg Meixner şi grecul Constantin Pantazi. În mijlocul acestei străzi se afla biserica armenească a Sfintei Cruci, cu cimitirul ei. / În jurul bisericii Sfântului Dumitru, în aşa-zisa **Piaţă**, se aflau 9 dughene ale lui Matei Cantacuzino, una a lui Constantin Pantazi, o „boltă” (crâşmă) a mănăstirii Dragomirna, dughenele, câte una, ale lui Ioniţă Brandeburg, Toader Chiţescul, Constantin Chiţescul, Andrei Păscariul, Constantin Păscariul, Dumitraş Brandenburg, Dumitru Popovici, Costea Argintar, Ivancea Hagiu, Dumitru a lui Gheorghe Tupilat, două dughene alăturate având Dumitraş Pantazi, în vreme ce biserica Sfântului Dumitru avea şase dughene proprii. În această zonă se mai aflau alte case ale armenilor Ariton Pruncul, Ioan Capri şi Paraschiva Păduroaia, casele evreilor Iacob Mosco, Rifca Mendel, Jenkel Sulem, văduva Manze, Aron Leibel, Iosef Selig, Leibel Selig, David Moises, Lazăr Iosip şi Leibel Solomon, casele moldovenilor (dacă le spuneai români, protestau: „Rumân îi Gheorghe, vizitiul, eu mi-s moldovan!”) staroste Gheorghe Tupilat, Oprea Munteanul, Andrei Asandei, Toader Sămileanu, Stoica Dulgherul, boieroaica Ilinca Balş, Constantin Chiţescul, Iordachi Greculesi (străbunul artistului plastic Elena Greculesi), Toader Nicşoiu, Alexandru Săpunar, Mihai Blănar, Maria

Preuteasa, Mucha din Fălticeni, boieroaica Maria Bălşoaia, Toader Băcal, Procopi Marchitan, Ionaşcu Croitor, Constantin Bărbieru, Ştefan Zota, Constantin Sângiori, Radu Munteanul şi Paraschiva Sămilean, casele celor doi meseriaşi germani, fierarul Bartolomeu Laitz şi curelarul Georg Weiderhalt, casa rusului Ştefan Rus şi casa cuţovlahului Crâste Cuţovlahul. / În mahalaua numită **Cut** din vecinătatea bisericii Învierii lui Cristos îşi avea gospodăriile Ioniţă Schipor, Sandală Nicşoiul, Ioniţă Foti, Pan Stamati, boier care avea casă şi în centrul târgului, şi Nicolae Croitor, tot aici aflându-se, în casa răposatului Formagiu, şi un spital militar, deschis chiar în acel an 1875. / Mai jos de Mitropolie, se afla cartierul numit **Groapa** sau **Râpa de la Fântâna Doamnei**, unde funcţionau baia domnească, baia evreiască, un templu evreiesc, construit pe temelia altuia mai vechi, o biserică ortodoxă închinată Sfintei Vineri, dar transformată în… grajd al târgoveţilor, îşi aveau proprietăţile armeanul Ioan Capri, cel care cumpărase măcelăria lui Bogdan Moisei, evreii Moises Kitzinger, Selig Kalman, Schmil Kleinrichter, moldovenii Ioniţă Chiţescul, Ioniţă Valdmeister, Toader, Simion şi Constantin Capstrâmb, Vasile, Ioniţă şi Toader Ropotă, Anastasia Iamandi, Vasile Ghinovici, Şerban Trene, Maria Bubei, Catrina Necşoiu, Alexandru Dascălul, Vasile a Greculesei, Gheorghe Dulgher, mazilul Ion Tăutul, Dumitru Pietrar, Nicolae Bejenar, Tofana Axenia, morarii Gheorghe Morar şi Ion Vieru, Didina Pânzăriţa, Iacob Formagiu, Petrea Ungureanu, Gheorghe Croitor, Gheorghe Tupilat, Andrei Ungureanu, Constantin Ciubotar, Ion Ungureanu, popa Vasile, Stanca Bărbieriţa, Ion Neculce, Maria Vieţoaia, Ioniţă Foti, Maria Buzăloaia, maiştrii lăcătuşi germani Bartholomeus Mick

şi Wilhelm Fidelis, sârbii Pavel şi Ştefan Sârb, grecul Dele Blănar şi rusul Ştefan Rus. / Pe teritoriul bisericii **Sfântului Ioan**, deasupra ruinelor fostei curţi domneşti, îşi avea gospodăriile chirurgul Tiberius Gutter, Gavril Cojocar, Irina Blănăriţa, croitorul evreu Abraham, Ştefan Hotinceanu (străbunul marelui epigramist bucovinean Eusebiu Hotinceanu, cel care avea o moară în Suceava, pe Cacaina, lăsată moştenire urmaşilor). / În partea nordică a târgului, în hotar cu Iţcanii, exista un spital orăşenesc, adăpostit de o casă cumpărată de la Maria Filipoaia, de-a lungul drumului spre Suceava, aflându-se gospodăriile sucevenilor Mitrofan Chisăliţă, Gavril Posluşnic, paraclisierului armean Agop Kallos, armeanului Unan Apar, Ion Burdei, Ştefan Olar, Dănilă Calic, Gheorghe Zeperigă, Ion Neghină, ardelencei văduve Nedele şi a lui Mihai a lui Ion Blănar, precum şi casele polonezilor Ştefan Grabowsky şi Toader Zecimschi. / În vecinătatea bisericii Mirăuţilor se afla cartierul **Muntenimii de Sus**, numit şi **La Bursuci**, în care îşi aveau case soţii Vasile şi Vlada Munteanu.

1786, noiembrie 28: „Viena, 11 noiembrie 1786. Oraşul Suceava din Bucovina a obţinut de la Împărat privilegiile unui oraş comercial liber”[1835]. / „Lemberg, 20 noiembrie 1786. Împăratul a reunit Bucovina şi Galiţia într-o singură administraţie juridică şi toate câte privesc guvernarea politică, a întărit Curtea de Justiţie provincială cu două consilii şi câţiva ofiţeri subalterni; se va deschide câte un Tribunal de Justiţie provincială la Cernăuţi, Suceava şi Siret. Contele de Brigido, guvernator al Galiţiei, a plecat la Cernăuţi, unde generalul Enzenberg îi va încredinţa guvernământul Bucovinei. Se spune că, în

[1835] *Gazette du France*, 28 noiembrie 1786, p. 400

călătoria sa, el a trecut prin Văşcăuţi, unde a vizitat herghelia, în care se află 4.000 de cai pentru armata imperială. Aceşti cai au fost cumpăraţi din Moldova şi din Crimeea, din împrejurimile Persiei şi Turciei şi, de fiecare dată când au fost trimise herghelii trupelor, au fost cumpăraţi alţi cai, pentru a completa efectivul”[1836].

1786: „În Bucovina, împăratul Iosif II trebuia să urmeze planul inițial; venind din Borgo-Prund, trebuia să petreacă noaptea în Dorna, pe 24 iulie, dar a continuat călătoria spre Câmpulung, în acea zi. În noaptea următoare, el a petrecut la Suceava. De asemenea, el a rămas cu greu în Cernăuţi, timp de 24 de ore (26 iulie)[1837]. Cu toate acestea, a izbutit, tot timpul, să privească atât de intens încât, după cum vom vedea mai târziu, el putea lua deciziile care aveau o importanță majoră pentru întreaga țară”[1838]. „Ceea ce poate sau nu poate face obiectul unei excepții de la colonia armenească din Suceava[1839], în conformitate cu propunerile făcute, se poate consta că: / a). Armenii trebuie să beneficieze de libertate religioasă, precum catolicii, şi nu trebuie împiedicați deloc. / b). Sunt scutite de taxe construcţiile militare, astfel încât cazarma va fi fost construită în Suceava, iar orașul va trebui să suporte costurile din moştenirea de la Aerariu, timp de 8 ani. / c). Fii negustorilor și cetățenilor nu trebuie să fie recrutați ca soldați și nici luați la oaste cu violență, dar cine se va alătura voluntar militarilor va

---

[1836] *Gazette de France*, 29 decembrie 1786, pp. 443, 444

[1837] Reise Liste in die Lager von 1786 (K.-A. II. S. 1786-49-2) Vergl. Auch Radics a. a. O. S. 37.

[1838] K.-A. II, S. 1786-49-2 (Orig.).

[1839] Polek, Dr. Johann, *Joseph's Reisen nach Galizien und der Bukowina*, Czernowitz 1895, pp. 65-

trebui să prevaleze asupra prerogativelor clasei militare. / d). Pentru ca granițele să nu fie blocate prematur, din cauza zvonurilor false despre o molimă de ciumă și boli ale bovinelor, administrația de stat va efectua, în fiecare caz, anchete normale și va dispune asupra consumului necesar. / e). Orașul Suczava nu poate rămâne neafectat de taxele şi impozitele introduse, dar nimic altceva, decât ceea ce spune tariful, nu îi poate fi impus. / f). Dacă vor fi primiți coloni armeni la Suceava, magistratul armenilor va avea singur autoritate asupra lor și toți locuitorii armeni ai orașului vor fi în subordinea acestuia. Magistrul poate apela la a treia instanță a auditorului de stat, în cauzele judecătorești, la a doua instanță și la auditorul superior din Cernăuţi. Disputele pot fi soluționate aici sau la Lviv, conform legilor armene. / g). Colonia armeană din Suceava este aprobată, cumpărând bunuri sau luându-le în arendă. Administrația de stat le va da mână liberă, dacă acest lucru nu intră în conflict cu viitoarea constituție de frontieră: cu toate acestea, Aerariul nu poate efectua nicio plată în avans. / k). În ceea ce privește pe moldovenii care locuiesc în Suceava, aceștia ar trebui să fie lăsați aşa cum sunt: armenii au, totuși, libertatea să cumpere case în sine. Armenilor ar trebui să li se ofere și locuri libere, pentru a construi case noi pentru armeni; nu mai puțin, vechile ziduri din Suceava, subsolurile și bolțile le sunt oferite gratuit. Acei armeni care cumpără case și terenuri nu pot fi scutiți din contribuție, dar nu trebuie să plătească contribuția în funcție de animalele pe care le cresc. / l). În orașul Suceava mai pot fi încă 2 târguri, peste cele 5 piețe de bovine existente, și anume de Anul Nou și de sărbătoarea Sfinților Apostoli Petru și Pavel, în așa fel încât toate națiunile, inclusiv evreii, să poată

beneficia de ele și, eventual, și în Suceava, la fel ca la Brody, cele 2 noi târguri pot avea privilegiul exclusivităţii taxelor, deoarece, în afară de unele scutiri pentru comercianții străini, nu se poate spera la alte profituri din aceste piețe. Anunțarea piețelor poate avea loc în zilele regalo-imperiale. În ceea ce privește țările străine, armenii ar putea, totuși, să fie preocupați de modul în care ar putea face cunoscută peste tot existența acestor piețe. / m). În cazul în care autoritățile moldovene ar face față taxei menţionate, notificarea ar putea fi trimisă la oficiul regional. / n). Se acordă înființarea de făbricuţe pentru producerea berii, băuturilor alcolice și vinului, ocupaţii din care nu pot fi excluşi vechii locuitori moldoveni. / o). Deoarece nu există nici un import de tutun în Bucovina, tutunul turcesc poate fi importat, pentru un preţ rezonabil, cu care se va procura sare gemă din Transilvania. / p). La Suceava, se va construi o biserică catolică pentru soldaţi, pe cheltuiala aerariului, biserica putând fi folosită şi de armenii catolici: acest lucru le va oferi posibilitatea de a-și înființa școli la această biserică. / q). Dacă Patriarhul sau trimisul său excommunică sau alungă *ad pias elemosinas* pe cineva, administrația de stat trebuie notificată imediat. / r). Dacă Suceava este prea aglomerată și familiile armenești vor voi să se stabilească într-un alt oraș, ele trebuie să fie susținute pe cât posibil, iar dacă, în locul în care se mută, ajung la 100 de familii, armenii pot alege propriul lor magistrat și pot să construiască o biserică nouă, cu aprobarea administrației de stat. Un număr mai mic de familii are voie să îşi aleagă liderul. După ce, în noua colonie, tavernelor, berăriile și distileriile, măcelăriile și tarabele de piață sunt gata pentru a intra în folosință, acest lucru nu va face doar

posibilă plata magistratului, dar va aduce bani şi pentru construcția de școli, în acest fond putând fi colectate şi amenzile. / Cu această ocazie, în care comerciantul de fructe Nikorovics a putut auzi în ce mod intenționează armenii să se stabilească la Suceava, el ar trebui privit drept mijlocitorul armenilor, pentru a-și duce la îndeplinire planul, iar privilegiile și libertățile acordate lor ar trebui să fie învățate doar oral și exclusiv pentru ei înşişi și, prin urmare, fără ingerințe din partea autorităților, cu atât mai puțin a Curţii Supreme și, în special, a Cancelariei Statului; în afară de Nikorovics, nu va exista nici un alt tutore al coloniei, în așezarea propusă şi nu ar trebui să li se permită armenilor să pășească pe pământ turcesc, deoarece ar putea suferi inconvenienţe sau chiar pedepse din partea turcilor… // În Bucovina există până la 800 de familii de evrei, în jur de 400 venind de sub ocupație rusească… / Principalele autorităţi din Cernăuţi li se vor supune şi cahalii din Suceava, Siret, Sadagura și Vijniţa, deşi mențin un judecător al evreilor, iar împreună cu rabinul și meseriaş evreu prezintă facturile către administrația de stat, pentru inspecție”[1840].

1786: „Viena, 11 noiembrie 1786: Oraşul Suceava (în text: Luczara) din Bucovina a obţinut de la Împărat privilegiile unui oraş comercial liber!”[1841]. / „Lemberg, 20 noiembrie 1786: Împăratul va alipi Bucovina la Galiţia, prin unificarea administraţiei, justiţiei şi a tuturor celorlalte componente ale guvernării politice, întărind Curtea de Justiţie provincială cu două Consilii şi câteva Oficii subordonate; se vor înfiinţa câte un Tribunal de

---

[1840] Polek, Dr. Johann, *Joseph's Reisen nach Galizien und der Bukowina*, Czernowitz 1895, pp. 41 și următoarele

[1841] *Gazette de France,* No. 95, Mardi 28 Novembre 1786, p. 400

Justiţie provincial la Cernăuţi, Suceava şi Siret. / Contele Brigido, guvernatorul Galiţiei, a plecat la Cernăuţi, unde generalul Enzenberg (în text: Ekzenbourg) îi va încredinţa guvernământul Bucovinei. Se aude că, în călătoria sa, Contele Brigido a trecut prin Văşcăuţi (în text: Waskowits), unde a vizitat herghelia, în care se află 4.000 de cai pentru armata imperială. Aceşti cai sunt cumpăraţi din Moldova, iar din Crimeea, cai din împrejurimile Persiei şi Turciei; este pentru prima dată când se repartizează trupelor imperiale un număr atât de mare de cai, pentru a-i înlocui pe alţii cu aceştia, care au fost cumpăraţi în acest scop"[1842].

1787: Tranzacţiile funciare ale unui târg împovărat, ba chiar spulberat de istorie sugerează o vagă conturare de nouă identitate, una multiculturală, de care avea să fie foarte mândru, cândva, preotul George Mihuţă, deşi vechea şi decăzuta boierime a Sucevei părăseşte, încet, încet, târguşorul, pentru a se stabili fie la Iaşi, fie la Cernăuţi, iar vechile locuri boiereşti sunt luate de oameni străini, care îşi construiesc noi case, cumva străine de arhitectura tradiţională, mai curând galiţiene, decât europene, dar cu temelii zdravene, durate din piatra sfântă a Cetăţii Suceava sau a numeroaselor bolţi din glorioasa Suceavă de altădată. În 30 mai 1787, Dumitrachi, fiul lui Nicolae şetrar, vindea douăsprezece dughene cu pivniţe de piatră în Suceava şi locul dimprejur, dar şi o livadă în Iţcani, pentru 100 guldeni şi un cal, care valora 20 guldeni, grecului Constantin Pantazi. Hagi Simion cumpărase, prin licitaţie, căsuţa de la nr. 312, de lângă casa lui Andrei Pascari, „de patru stânjeni de largă şi cinci

---

[1842] *Gazette de France*, No. 104, Vendredi 29 Décembre 1786, p. 442, 443

stânjeni de lungă", iar documentul era semnat, în 20 octombrie 1788, de Soste Voinovici, Ursachi Cenuşe, Petre Găină şi Mihai Costea, în ziua următoare, cea de 21 octombrie, imobilul fiind vândut, pentru 50 lei, armeanului Ariton Pruncul. Dughenele bisericii Sfântului Dumitru au fost cumpărate de Hagi Simion, Ioniţă Hormota, Constantin Pantazi, Petrea Făclier, Vasile Abărghierіţei şi Pentelei Sârghi.

1788, octombrie 21: „Viena, 4 octombrie 1788. Prinţul Cobourg mărşăluieşte prin Transilvania: el îşi va stabili cartierul general la Suceava (Sutschava), în Bucovina"[1843].

1789-1850: Nemţii noştri bucovineni. O splendidă, dar ignorată lucrare a profesorului cernăuţean Raimund Friedrich Kaindl, *Das Ansiedlungswesen in der Bukowina / seit der / Besitzergreifung Durch Österreich* – în traducere aproximativă; *Localităţi din Bucovina, de la încorporarea ei în Austria*, apărută la Innsbruck, în anul 1902, conţine o puzderie de date, care valorifică primele cercetări istorice bucovinene, făcute tot de un german, pasionatul Friedrich Adolf Wickenhauser, primul cercetător temeinic al documentelor voievodale moldoveneşti, care zăceau, ignorate, prin chiliile mănăstireşti. Pentru materialul acesta, este importantă mărturia că primele trei familii germane din Suceava au fost „familia **Koretz ACKERFELD,** stabilită în târg în 1782, şi două familii germane **Faltschen WIESEN**, în 1787", familia lui „**Faltschen WIESEN**, plecând, din Suceava, la Roşa".

[1843] *Gazette de France,* 21 octombrie 1788, p. 370

1803: Colecţiile de documente sucevene[1844] prezintă exhaustiv, uneori şi cu amoc, tranzacţiile care-i ţin loc Sucevei de mărturisire reală, de istorie, vehiculând nume de oameni, aflaţi, aidoma unui cuib de viespi, într-o ciudată foşcăială funciară: Sarchis Andronic, Axente Andronic (27 iunie 1803), Israel şi Caja Tauba Lenzer (1804, 1815), Valentin Rebitzki, Peter Schmidt, Mihai Cozma, Ioniţă şi Ştefan Foti, Berl Moldauer, Naftuli Weinbach şi aşa mai departe şi mai fără de identitate, Suceava devenind o insulă de străinism (ca în poemul lui Constantin Berariu), inclusiv prin românii „târgoveţi de viţă veche", singura pulsare involuntară de românism real şi programată de ortodoxism petrecându-se anual, în iunie, prin scoaterea moaştelor Sfântului Ioan cel Nou de la Suceava în pelerinaj prin urbe, readuse din Polonia în 10 iulie 1783, din porunca împăratului Iosif al II-lea, care vizitase Suceava în 15 şi 16 iunie 1783. În vremea acestei istorii fără de istorie, Suceava a avut primari deja uitaţi, precum Josef BERGER (1856-1865), Abraham cav. PPRUNKUL (1865-1870), Josef KREUZ (1870-1871), Ferdinand STARK (1871-1874), Julius HUBRICH (1874-1883), Adolf KOCZYNSKI (1883-1884), Michael cav. PRUNKUL, Albert FUCHS von Braunthal (1866), Iulius MORWITZER (1887-1891), după aceştia urmând, din 25 iulie / 6 august 1891, până în 10 mai 1914, singurul primar cu adevărat important, întemeietorul Sucevei moderne, Franz cavaler DES LOGES. Până La Franz cavaler Des Loges, glorioasa Suceavă de odinioară arăta „ca o regină părăsită", care „în tăcere şi supunere îşi jeleşte zilele tinereţii, plânge timpurile când regii îi

[1844] D.G. ARHIVELE STATULUI SUCEAVA, *Din tezaurul documentar sucevean / 1393-1845*

făceau curte”, după cum inspirat zugrăvea oraşul şi cetatea Wickenhauser. Abia în epoca primarului Des Loges Suceava îşi individualizează o arhitectură urbană şi îşi recuperează sau reface vechile lăcaşuri religioase (între anii 1849-1854, Suceava a fost devastată de trei mari incendii), dar şi ruinele minunatei Cetăţi de Scaun a Moldovei.

1804: Primăria Sucevei funcţiona, din 1804, într-o casă cumpărată de la familia Hatzendorf, de lângă turnul lui Lăpuşneanu, modernizată, în 1844, de inginerul Ioanelli, refăcută şi extinsă în 1859, după planurile inginerului Munnich. În acelaşi sediu, cunoscut, astăzi, după modernizări succesive, drept rezidenţă a Colegiului Naţional de Arte „Ciprian Porumbescu”, avea să funcţioneze, iniţial (vreo trei decenii şi mai bine!), şi gimnaziul greco-ortodox. Palatul Comunal sau Primăria, cunoscut, astăzi, drept Palat Administrativ, în care funcţionează Consiliul Judeţean şi Prefectura, a fost construit, prin strădania lui Des Loges, în anii 1903 şi 1904, în cele 72 de încăperi ale sale funcţionând administraţia oraşului, poliţia, pompierii, casa de economii şi Muzeul Sucevei. Construit în stil baroc, cu subsol, parter şi două etaje, iniţial în formă de „L”, Palatul a fost dotat cu un turn de 52 metri, în care a fost instalat ceasornicul oficial al urbei.

1807: Auzise Napoleon Bonaparte de Suceava? Sigur că ştia, după cum o probează în „instrucţiunile pentru o misiune”, referitoare la „mişcările trupelor ruseşti care ţin sub supraveghere Tiraspol şi Kameniţa”, instrucţiuni scrise în Varşovia, la 17 ianuarie 1807[1845], şi prin

[1845] *Correspondance militaire de Napoléon 1-er / extraite de la Correspondance,* tom IV, Paris, 1876, pp. 344-346

care îi cerea Domnului de Montesquiou să-l însărcineze pe Domnul de Vincent, care pleca la Tiraspol, prin Kameniţa şi Suceava, cu observarea mişcărilor trupelor ruseşti în Moldova. La întoarcerea de la Tiraspol, de Vincent trebuia să rămână la Suceava, pentru a-şi continua observaţiile, şi abia apoi să revină în Varşovia, dar numai în condiţiile în care ar avea noutăţi de comunicat.

1809: „Suceava (Suczawa sau Sutschawa – n. n.), Oraș Liber Regal, se află în Bucovina de jos, la granițele Moldovei: este înconjurat de ziduri și șanțuri. Acest oraș a fost anterior reședința Principelui Moldovei și a Reşedinţei Mitropolitului. A fost distrus de tătari; poziția lui este plăcută. Se zăreşte în mijlocul unei câmpii întinse, străbătută de râul Suceava”[1846].

1809: „Fiind, după cum s-a zis mai sus, pacea încheiată la 14 octombrie 1809, şi aşa sperând toţi ceea ce doreau, adică linişte şi reculegere cel puţin momentană de calamităţile trecutului, diregătoriile militare erau la îndoială de ar fi continuat cu adunarea de voluntari. Generatul Colloredo, de la direcţiunea generală militară, cu datul din 2 noiembrie 1809, face deci, către Împăratul Francisc (cel care inaugura şoseaua dintre Bistriţa şi Suceava, făcută de Iosif al II-lea, şi care avea să se numească „Şoseaua franciscană” – n. n.), următorul prea plecat raport: / „În emulaţiunea generală, în care toate provinciile monarhiei, în decursul războiului prezent, au dat dovadă de Credinţa şi alipirea lor către Maiestatea Voastră şi către stat şi pentru susţinerea lui, şi au încordat

---

[1846] De Serres, Marcel, *Voyage dans l’Empire d’Autriche, pendant les années 1809 et 1810,* Livre VIII, Bukowine, Paris, 1814, pp. 238, 239

toate puterile, a urmat şi Bucovina acestei provocări înalte, şi anume cu atâta succes că, prin zelul patriotic al locuitorilor ţării şi prin deosebita activitate a dominioanelor, în urma înrolării voluntare, un corp de arnăuţi, de 6 escadroane, este acum format, iară cu formarea unui batalion de infanterie de asemene s-a făcut începutul. Prea înalta rezoluţiune emanată deunăzi, cu toate că pacea cu Franţa e încheiată, ca ridicarea insurecţiei transilvănene să se facă şi să se finalizeze, cu toată încordarea, deşi îl îndreptăţesc pe consiliul aulic de răzbel la presupunerea întemeiată că şi formarea a acestor extra-corpuri ar fi să se continue, totuşi, pentru ca nu cumva să se iasă din părerea Maiestăţii Voastre, în privinţa aceasta, şi aşa amăsurat acesteia să se poată face dispuneri corespunzătoare în obiectul acesta, se face prea plecata rugăminte ca să se emane, curând, o Preaînaltă deciziune de se poate continua cu înfiinţarea acestor corpuri de infanterie şi cavalerie ale Bucovinei”[1847].

1811: „Capitala și sediul vechi era la Suceava, un oraș din Moldova sus, situat într-o vale, în apropierea izvoarelor Prutului, la poalele Alpilor Transilvani. Acum Suceava nu mai este decât o grămadă de ruine şi face parte din Bucovina austriacă”[1848].

1811: Şcoala principală germană, construită între 1811 şi 27 iulie 1815, când a fost inaugurată, a rămas mărturie arhitecturală şi astăzi, când funcţionează ca Muzeu al Ştiinţelor Naturale. În această clădire au învăţat

---

[1847] *Gazeta Mazililor şi Răzeşilor bucovineni*, Anul I, Nr. 21, 27 decembrie 1911, pp. 263, 264

[1848] Neale, Adam, *Voyage en Allemagne, en Pologne, en Moldavie et en Turquie*, Tome second, Traduit de l’Angloise par Charles-Auguste Def., Paris 1818, pp. 2-30

şi elevii armeni, până în 1835, când a fost inaugurată Şcoala trivială armenească, lângă biserica Sfântului Simion, dar şi elevii români, până în 1833, când Şcoala trivială românească a fost desfiinţată, din lipsă de învăţători şi de elevi.

1813: În lista elevilor care au absolvit Academia cezaro-crăiască de Inginerie Militară din Viena, se află şi ofiţeri-ingineri austrieci născuţi în Bucovina, inclusiv „**Ignaz Chevalier Ruiz de Roxas**, născut în 21 ianuarie 1802, la Suceava. Tatăl era infanterist. A absolvit în 9 august 1920 şi a fost angajat cadet în Regimentul Nr. 15 de Infanterie Zach”[1849].

1820: Prima clădire a spitalului vechi a fost ridicată, „dincolo de târgul de vite”, în 1820.

1823, septembrie 25: „Cernăuţi, 18 august… Bucovina este fericită de a fi primit, în aceste zile, vizita Alteţei Sale Imperiale Arhiducele Francisc-Karl. Acest prinţ a vizitat provincia care a făcut parte, până de curând, din Moldova, inclusiv capitala Suceava, în baza mai multor convenţii şi interese. Alteţa Sa Imperială a examinat în detaliu diferitele instituţii administrative, instituţiile publice şi a primit, la Cernăuţi, o deputăţie din parte domnitorului Moldovei, în persoana tatălui său, boierul Alexandru Sturdza, preşedintele departamentului de afaceri străine, prilej cu care, conform uzanţelor ţării, pentru legăturile de prietenie între cele două imperii vecine (Austria şi Turcia – n. n.), a fost transmisă invitaţia Moldovei pentru Alteţa Sa Imperială de a o vizita. Boierii emigraţi în Bucovina, precum şi alţii, au avut, de asemeni, onoarea de a fi prezentaţi trimisului Moldovei şi

---

[1849] Gatti, Friedrich, *Geschichte der k. k. Ingenieur- und k. k. Genie-Akademie / 1717-1869*, Wien 1901

Alteţei Sale Imperiale, căreia i-au adus recunoştinţa eternă pentru protecţia de care se bucură Bucovina din partea augustei Case de Austria, pe care tânărul prinţ are cinstea de a o reprezenta”[1850].

1832: Biserica catolică a Sfântului Nepomuk a fost construită între anii 1832-1836 şi împodobită, în 24 decembrie 1845, cu un ceasornic public, achiziţionat, cu 387 florini, de la firma vieneză „Wilhelm Stiehl”. Ceasornicul acesta fusese menit, iniţial, turnului lui Lăpuşneanu, de lângă biserica Sfântului Dumitru.

1841: Hanurile importante ale Sucevei erau „Casa Polonă”, „Ca Cerbul de Aur”, „La Trei Coroane”, „La Şapte Draci”, „La Craiul Negru” („boltă” cântată de T. Robeanu şi „zugrăvită” superb de Ion Grămadă), „La Para de Aur” (o boltă-băcănie, lângă piaţă), „Hotel Bucovina”, „Hotel Moldavia” şi celebrul han, descris şi de Iraclie Porumbescu, cel care îl vizitase, pentru prima dată, în decembrie 1841, „Hanul Langer”. Dar la fel de importantă era şi băcănia „Gewolb”, cunoscută, înainte de a fi dărâmată, drept „Casa bucovineană, în care obişnuiau să se întâlnească elitele sucevene.

1843: „În dimineața zilei de 27 septembrie, am părăsit carantina, cu una dintre brişţele ţărăneşti acoperite și am ajuns, în curând, în plăcutul oraș Suceava, cu opt biserici strălucitoare și cu un castel în ruină, dar și o populație considerabilă de greci, romani. Catolici și armeni. Poziţia sa este frumoasă, pe malul înalt, accidentat, al unui pârâu care curge dintotdeauna prin mijlocul copacilor de toate soiurile. Casele sunt văruite, ceea ce le conferă un aspect de curat, iar pereţii sunt din lemn.

[1850] *Journal des débats politiques et littéraires*, 25 septembrie 1823, p. 1

Jumătate din oraș este ocupat de armeni, care se ocupă, în principal, cu comerţul de vite. Evreii de aici comercializează mult cerealele și mulți dintre ei sunt bogați și respectabili. / În așteptarea semnării pașapoartelor noastre, am vorbit cu mai mulți dintre ei, pe stradă. Ne-au spus că aici sunt 200 de familii evreieşti și că au o școală, durată de ei, unde mulţi copiii evrei învață limbile germană și latină. Ei așteaptă ca pe Mesia reîntoarcerea pe propriul lor pământ. Ne-au întrebat dacă suntem romano-catolici și, după ce le-am spus că nu suntem și că venim din Marea Britanie, ei au întrebat dacă suntem calviniști, şi le-am declarat imediat că suntem; după care ne-am referit la Sărbătoarea Corturilor și la cabanele care se aflau înaintea caselor lor, le-am spus cum a lucrat Dumnezeu pentru oameni în trupurile noastre. Pe când urcam în trăsură, unul dintre ei s-a ridicat și a întrebat cu nerăbdare cât de departe aveam să călătorim în ziua aceea. Întrebarea era menită ca, prin răspunsul nostru, să probăm dacă suntem sau nu cu adevărat creștini, pentru că, așa cum am descoperit atât de des, nu erau obișnuiți să li se vorbească cu bunătate de către nimeni care nu era din propria lor națiune. Le-am spus cât de departe mergem și, după ce ne-au spus că va trebui să călătorim până după șase, seara, când începe Sabatul evreiesc, unul dintre ei a clătinat din cap și le-a zic celorlalți, că „nu eram evrei”. Le-am lăsat un tract ebraic, unul dintre puținele pe care trebuia să le avem în puterea noastră, înainte de a pleca în teritoriile austriece. / La ieșirea din oraș, drumul nostru a trecut printre garduri de nuiele curioase, apărate de ploaie prin acoperişuri împletite. Drumul era macadamizat și în stare excelentă; căsuțele erau mai confortabile decât cele ale Moldovei, iar

aspectul țării era mai civilizat. Prunii și merii huzureau prin grădini. Am văzut mai multe biserici de țară, care seamănă oarecum cu bisericile parohiale liniștite din Scoția și am ajuns la un pod de lemn, acoperit ca o casă, de la un capăt, la celălalt, așa cum se întâmplă în cea mai mare parte a punctelor vamale din țara respectivă , ținute de evrei. Evreii sunt întotdeauna găsiți, ca Matei, „stând la primirea obiceiului". / Drumul, timp de trei ceasuri, a alergat în linie dreaptă, printr-o pajiște frumoasă, uneori ridicându-se ușor, alteori aproape o câmpie, cu raza densă de pădure a Carpaților din stânga noastră, care delimitează orizontul. Câmpurile erau aromate, cu crochiuri frumoase de toamnă"[1851].

1846: „Era pe vremea când nu se încuibaseră atâtea mode, nici sărăcie straşnică; când ţăranul, deşi iobag, nu lua calea grea a pribegiei spre America. Pe atunci, deputaţii bucovineni din sfatul împărătesc din Viena erau, cei mai mulţi, ţărani, ca de pildă, **Vasile Morgoş** din Coţmani, **Miron Ciupercovici** din ţinutul Humorului, **Vasile Cârste** din Boian, **George Timeş** de pe lângă Cernăuţi şi **Mihai Bodnar** din ţinutul Rădăuţilor. Nu erau tobă de carte, căci învăţaseră buchiile de la dascăli ambulanţi, care pribegeau pe la răzeşi, pe la popi şi pe la boieri, din casă în casă, dar, totuşi, au lucrat pentru despărţirea Bucovinei din împreunarea necurată cu Galiţia, au cerut slobozenia tiparului şi au desrădicat boierescul, iar în sfatul împărătesc de la Kremsier au vorbit cu atâta dragoste şi căldură despre durerile ţărănimii împilate, încât toate gazetele nemţeşti şi „Buco-

---

[1851] Bonar, Andrew A.; M'Cheyne, R. M., *Narrative of a Visit to the Holy Land,* Chapter VIII, Austrian Poland, Edinburg 1878, pp. 427-432

vina” fraţilor Hurmuzachi scriau că „deputaţii ţărani din Bucovina îşi cunosc chemarea”. / Nici poştă îndemânoasă ca acum nu se pomenea, dar nici drumuri de fier care să aducă străini în ţara noastră; dacă aveai de trimis veşti grabnice la prieteni din ţară sau la cei din Moldova şi din Ardeal, le trimiteai prin curieri sau ştafete. Acestea erau nişte căruţe cu două roţi înalte, trase de cai iuţi şi pietroşi, care ţineau lungă vreme la drum. În căruţă, deasupra lăzii cu răvaşe, şedea curierul, pe pieptul căruia atârna, pieziş, o goarnă cu canafi şi cu găitane negre-galbene, care sunt culorile împărăţiei. Alături de curier, ghemuit într-un colţ, îi ţinea tovărăşie un soldat înarmat până-n dinţi, care era pus spre paza scrisorilor şi a banilor, căci era mare primejdie să treci, pe acele vremi, prin codri şi zăvoaie pustii. / Caii porneau la goană pe drumul de ţară plin de hârtoape, iar curierul sufla în goarnă ca să se ferească oamenii şi, cu toate acestea, se-ntâmpla să fie zdrobiţi călătorii ce nu se dădeau repede în lături. / Cale de o poştă, adică atât cât putea alerga o ştafetă până să obosească caii, se afla o staţie. La staţia poştei, erau han pentru călători, grajduri pentru cai proaspeţi şi locuinţa poştaşului. Aici, deshămau curierii caii cei vlăguiţi şi luau alţi olăcari, împărţeau şi luau scrisori, şi îmbucau ceva pentru drumul cel lung. / În Suceava, era poştăriţă Popovicioaia, o văduvă bogată şi frumoasă, care avea poştă lângă biserica unită, două hanuri alăturea şi grajduri pentru vreo treizeci de cai, frumoşi şi graşi cum e linul. / Birjari cu trăsuri arcuite nu se aflau în Suceava, tot aşa în toată ţara Cordonului (Bucovinei). De plecai undeva, la drum, pe vreme lungă, năimeai un jidov prăpădit – căci ei singuri erau căruţaşi – cu o haraba hârbuită, trasă de doi cai slabi, o haraba prin care trecea vântul, şi acoperită cu

o covergă veche, afumată. În coşul harabalei puneai fân sau paie ca să nu te scuture aşa de tare „rădvanul”, te rugai lui Dumnezeu să vii înapoi cu ciolanele întregi şi haide, băiete!, căci bun e Domnul şi meşter e dracul! / Dar, să fi avut graba cea mai mare, trebuia să te supui toanelor cărăuşului tău, că, îndată ce însera şi-l prindea sabăşul pe cale, să-l fi tăiat pe jupân şi nu se mişca din loc. Dumnealui se oprea într-un sat sau la vreun han jidovesc din câmp, îşi făcea rugăciunea de seară şi, apoi, se culca; iar ţie nu-ţi rămânea alta decât să înjuri toţi patriarhii şi bătrânii poporului lui Israel, începând cu Avram şi sfârşind cu rabinul de la Sadagura. / Oraşul Suceava nu era aşa ticsit de jidovi ca acuma, căci, până la anul 1848, n-aveau drepturi ca ceilalţi supuşi ai împărăţiei. Ei locuiau separaţi de ceilalţi târgoveţi, în cartierul lor, numit „Ghetto”, unde mişunau ca viermii. La sărbători, bărbaţii îmbrăcau caftane lungi, iarmurcă de mătase şi pălărie de catifea, iar în picioare – pantaloni strâmţi, până la genunchi, şi colţuni albi. Fetele purtau cordele cusute cu fir de aur şi de argint, caţaveică cu blană, iar pe cap, de la tâmple-n sus, aveau nişte coarne de argint, groase de un deget şi lungi de o şchioapă; grosimea şi lungimea lor atârna de la avuţia celei ce le purta. Astfel îmbrăcaţi, ieşeau, în sabăş sau în alte zile de sărbători, să se plimbe pe stradă. Semnele până unde aveau dreptul să se plimbe erau nişte sârme de-a curmezişul străzii, ca la stâlpii de telegraf. Şi acum se mai văd în Suceava semnele acelea, şi anume pe uliţele ce duc spre satul Bosanci, spre mahalaua Arenilor, spre mănăstirea armenească Zamca şi spre gara Iţcani. / În partea târgului dinspre asfinţit şi miezul nopţii, era cartierul armenilor paşnici, care aveau casa cu cerdac dinainte şi

fete oacheşe şi frumoase; ei erau negustori chiaburi şi isteţi, mai ales băcani, cu prăvălii în vatra târgului. Unii ţineau şi hanuri, precum şi cofetării întocmite după gustul vremilor acelea, unde vindeau îngheţată, şerbeturi şi plăcinte turceşti, rahat, alviţă, dulceaţă şi alte bunătăţi. Ei singuri mai păstraseră vechiul port al işlicelor mari cât o baniţă, de aveau de ce face haz târgoveţii români; se îmbrăcau cu giubea şi anteriu şi se încălţau cu târlici, iar Armencele mai ţineau în modă neîndemânosul crinolin, ce-nfoia rochia ca o turlă de biserică. Păcat că această naţie de oameni cu care se-nvoiau românii atât de bine s-a stins, încetul pe-ncetul, aşa că, acum, se află numai vreo cincisprezece familii în vechiul lor cartier; mulţi au sărăcit şi au pribegit din pricina vestitelor incendii ce-au pustiit „târgul” armenesc din Suceava, în mai multe rânduri. / Românii erau meşteşugari, împărţiţi în bresle, bogaţi şi ei, cu locuinţa în vatra târgului, nu ca acum, în mahalale şi prin suburbii. Portul lor era asemănător cu al armenilor, afară de işlice. În mahalaua Cutului de lângă Areni, erau şi lucrători de pământ, iobagi, ca şi ţăranii. Deoparte, cam pe lângă biserica vechii mitropolii, unde se păstrează moaştele Sfântului Ioan cel Nou de la Suceava, erau împrăştiate şi vreo douăzeci de fumuri ţigăneşti, în care trăiau fierarii şi lăutarii târgului. / Nemţi erau puţini şi mai toţi funcţionari. / Paza oraşului era încredinţată desetnicilor (poliţiştilor), înarmaţi cu săbii şi cu suliţi, iar la ţară ţineau ordine în public vatamanii (jandarmii călări). Pentru ţinutul Sucevii, se alegeau numai doi vatamani; pe la anul 1848, erau rânduiţi fioroşii Budean şi Tott, care era Neamţ; aceştia cutreierau călări, zi şi noapte, prin toată împrejurimea Sucevii, ca să pedepsească cu bătaie pe clăcaşii ce nu ieşeau la robotă

(boieresc) şi să bage hoţii în fiare. Purtau la oblânc două pistoale grele, ferecate în alămuri galbene, la şold aveau sabie şi-n spate – puşcă lungă, cu cremene. Împreună cu mandatarii, care erau notarii de la sate, băteau ţăranii, la scară, cu harapnice de piele, încât le sfâşiau bucăţi de carne de pe trup şi veneau câinii să lingă sângele de sub scară”[1852].

1847: „În Suceava, oamenii trăiau în pace şi se-nvoiau bine unii cu alţii, dar, în anul 1847, nu se făcuse pâine în ţara întreagă şi, de aceea, era mare groază de foamete. În anul următor, dădu o secetă cumplită, de secară toate izvoarele şi fântânile, până şi cea de la Areni, dimpreună cu şipotul oraşului, a cărui apă vine de sub pământ, tocmai de pe dealul Tătăraşilor. Mai rămăsese numai fântâna din ograda mănăstirii Zamca cu apă destulă şi rece, cum nu afli pe toate meleagurile acelea. / Pe cer, se iviră semne: stele cu coadă şi pânze de foc, ce fluturau noaptea dinspre asfinţit. Zodierii şi vracii, care, întotdeauna, au înfricoşat lumea cu porogăniile lor, ziceau că au să vină peste ţară multe plăgi: lăcuste, foamete, boli şi, la urmă, chiar război. De astă dată, li s-a împlinit prorocirea. / Deodată cu vânturile cele calde, ce băteau din jos, veniră roiuri mari de lăcuste. În ziua când s-au ivit, era o arşiţă grozavă, de nu puteai merge desculţ pe drum, căci te frigea colbul. Iată, însă, că, fără de veste, se întunecă soarele de-a binelea, iar oamenii auzeau prin văzduh pârâiri ca de trestie uscată, când o calci cu piciorul; pe sus treceau nouri grei de lăcuste înspre văile Siretului, ale Prutului şi ale Nistrului, unde au ros alăturea cu pământul cele din urmă rămăşiţe de holde. Pe ţarinile

---

[1852] Ion Grămadă, *Din Bucovina de altă dată*, Biblioteca societăţii „Steaua”

Sucevii nu s-au lăsat, căci zburau prea sus, numai cele obosite de îndelungata cale peste ţări şi ape căzură la pământ. Oamenii le luau în mână, privindu-le cu mirare, căci pe aripile lor aveau nişte semne ciudate. Toţi ziceau că-s slove; unii mai fricoşi şi bisericoşi credeau că sunt slove trimise din cer, ca să se pocăiască oamenii; alţii, iarăşi, care auzeau şi toaca din cer, socoteau că-i vreo scrisoare de la vreun fel de oameni, căci, ziceau ei, pe podul pământului sunt multe feluri de naţii şi de limbi, şi anume, în toată lumea, sunt şaptezeci şi şapte şi jumătate de naţii; şaptezeci şi şapte sunt naţii întregi ca şi noi, iar jumătate de naţie sunt ţiganii. De aceea, oamenii căutau cărturari bătrâni să le dezlege slovele acelea. / Şi cine era mai iscusit cărturar în Suceava decât Serafim Cărăşel, diacul de la biserica Sfântul Neculai, care „ştia limbă" şi ţinea gazetă? Umblase lumea în lungiş şi în curmeziş, când fusese douăzeci de ani cătană la împăratul; a fost cu împăratul Napoleon Bunaparte în ţara Moscalului şi în a Parisului, apoi se bătu în oastea împăratului nemţesc de la Beci cu franţujii, ba fusese chiar şi în Paris. Dar Serafim era un pezevenchi şi jumătate, care ştia să scape din încurcătură spunând că nu-i bine de cercetat voinţa lui Dumnezeu şi că el se teme să nu-l trăsnească din senin, dacă va dezlega slovele cele ciudate. / Din pricina secetei – căci nu plouase de lungă vreme – şi a lăcustelor, izbucni o foamete cumplită. Mai ales în nordul Bucovinei oamenii mâncau, acum, de luni întregi, mămăligă cu jir măcinat şi amestecată cu rugumătură de fierăstrău. De băut, beau apă fiartă cu ciocani de păpuşoi. Zile întregi, rătăceau pe câmpii, după măcriş, şi prin păduri, după jir. Mai târziu, când bântuia războiul între unguri şi între împăratul, se urcase preţul bucatelor grozav de mult şi era

şi lipsă de bani, căci „toţi banii de aur şi argint erau trimişi în ţara Talionului şi la ungur”, cum ziceau bătrânii. Nici bani mărunţi nu erau în ţară. Pe atunci, umblau nişte bancnote de hârtie, în preţ de un franc, care se chemau „leu şain”. Spre a se ajuta la nevoie, oamenii rupeau o astfel de hârtie în patru părţi şi un sfert se chema grivnă; cele ungureşti erau roşii, iar cele împărăteşti – negre. / Pe lângă toate aceste nenorociri, mai veni şi holera să nimicească ce a mai rămas pe urma foametei. Cumplita boală izbucni, mai întâi, în Galiţia, de unde se răspândi cu iuţeala fulgerului şi în Bucovina. Vânturile cele calde duceau germenii bolii prin toate colţurile ţării. Dar mai aprig, bântuia la Suceava, unde murea tot al doilea om, până şi copiii. Cioclii umblau prin oraş, cu căruţele lor negre, de la casă la casă, şi întrebau ori de nu sunt bolnavi sau morţi în familie, ca sa fie îndepărtaţi din mijlocul celor sănătoşi. Spre a nu se molipsi, oamenii se afumau cu bălegar de vită şi cu ierburi uscate, iar dinaintea uşii se afla un hârdău cu apă, peste care trebuia să treacă fiecare, când intra în casă. / Se iscă, atunci, zvonul că holera e o femeie cu părul despletit, frumoasă, dar palidă la faţă, şi umbla pe hotare, arătându-se străjerilor, noaptea. Dacă o primeşti şi-i dai de mâncare, apoi nu se atinge de căsenii tăi; iar dacă o alungi, trebuie numaidecât să-ţi moară cineva. Iată, însă, că atunci se rătăci prin târgul Sucevii – Dumnezeu ştie de unde – un bătrân, voinic şi roşcovan la faţă, ce colinda din casă în casă şi învăţa lumea să fiarbă spini albaştri de holeră şi să bea fiertura ca să scape de boală. Oamenii îl ţineau de sfânt şi nimeni nu ieşea din cuvântul lui. Cu apropierea toamnei, se schimbă şi boala şi nu mai era aşa de primejdioasă: rar unde se auzea că a picat cineva. Iarna,

apoi, puse capăt acestei plăgi care secerase aşa de crud în rândurile oamenilor. / De la o vreme, se zvoni prin Bucovina că în ţara franţuzească şi pe la Viena e prăpădenie, că se surpă temeliile drepturilor boiereşti, că „dobitocul” de ţăran cere şi el să fie om, că se pustiesc şi se ard moşiile domnilor şi curge sânge... / Sucevenii se strângeau cârduri pe drumuri, vorbeau, şopteau şi clătinau din cap. Tot la zece zile, venea ştafeta cu gazetele de la Beci şi de la Cernăuţi, cu foi volante şi cu lexicoane întregi, în care le tălmăcea pe înţelesul tuturor ce-s acelea „constituţie, parlament, deputaţi” şi alte bazaconii, despre care nu mai auzise neam din neamul lor. / Şi în Bucovina erau nemulţumiţi ţăranii, căci multe din jalbele trimise la împărăţie, prin deputaţii ţărani, n-au fost ascultate. Se mai povestea, iarăşi, că, în munţii huţăneşti, se ridicase „craiul” Cobiliţă, cu huţanii săi, pustiind şi arzând moşiile domnilor, că ar fi ţinut la Vijniţa o adunare numeroasă de huţani, că scotea vornicii (primarii) din vornicie şi punea alţii în loc, lua bir câte o dimirlie de porumb şi douăzeci de creiţari de om şi precum că s-ar fi aflând cu o gardă de huţani tineri, înarmaţi cu ciomege şi cu suliţi. Ba, ce-i mai mult, că ajuta pe unguri, pe sub mână, împotriva împăratului, care trimisese oaste să răscolească munţii huţăneşti şi să-i spânzure pe buntujnicii de huţani. Chiar Cobiliţă singur a murit în ştreang, mai târziu. Şi colonia ungurească Hadicfalva, de lângă Suceava, se răsculase, aşa că groaza de năvălirile ţăranilor în oraşe creştea pe zi ce merge. Mai ales jidovii se boceau de frică pe străzi, îşi strângeau catrafusele să plece, dar tot pe loc rămâneau. Pretutindeni era clocot şi fierbere mare, şi toţi aşteptau să

se surpe temeliile lumii celei vechi şi să răsară alta nouă”[1853].

1848: „În Moldova, la Iaşi, se ridicară boierii cei tineri contra stăpânirii, dar fără ispravă, căci mulţi au fost prinşi, iar alţii trimişi în surghiun. În Bucovina, se dăduse poruncă, pe la toate cerdacurile din ţară, ca să lase graniţa deschisă pentru toţi boierii fugari din ţara Moldovei. Necontenit, soseau în Suceava, peste graniţă, bejenari în chervane grele, braşoveneşti, ferecate cu lanţuri şi înconjurate de feciori călări şi înarmaţi până în dinţi. Stăteau o zi-două în Suceava, se închinau la moaştele Sfântului Ioan, se îngrijeau cu de-ale gurii şi, apoi, carele greoaie plecau, scârţâind, spre Cernăuţi, unde casele marelui vornic Doxachi Hurmuzachi îi găzduiau mai pe toţi boierii fără ţară. Acolo petreceau **Vasile Alecsandri,** cu fratele său Iancu, apoi Domnitorul de mai târziu **Alexandru Cuza, Costache Negri,** dimpreună cu două surori ale sale, care erau călugăriţe, **Kogălniceanu,** principele **Moruzi, George Sion,** cântăreţul limbii româneşti, şi alţii. În tovărăşia acestora mai veni şi **Aron Pumnul,** luminătorul românilor bucovineni, care, rupt de oboseală şi slăbit în urma bolii de holeră, de care suferise, numai cu mari greutăţi putu trece graniţa dinspre Moldova, intrând, în puterea nopţii, în Cernăuţi. Şi **George Bariţ,** liberat de familia Hurmuzachi din ghearele zbirilor lui Barco, afla refugiu în „sânul lui Avram”, după cum numeau surghiuniţii casa bătrânului şi bunului Doxachi. / În toate dimineţile, bătrânul Doxachi Hurmuzachi, îmbrăcat în antiriu şi cu giubea, cu fes pe cap şi încins cu un şal de mătase, încăleca pe un cal focos, ce juca sub călăreţ, şi

---

[1853] Ion Grămadă, *Din Bucovina de altă dată*, Biblioteca societăţii „Steaua”

colinda pe la conacurile boierilor pribegi, chemându-i la cafeaua de dimineaţă, cu cuvintele poetului **Alecsandri:** // Voi ce staţi în adormire, voi ce staţi în nemişcare, / N-auziţi prin somnul vostru acel glas triumfător... //. De altfel, nu le mergea rău pribegilor, ci dimpotrivă, după cum ne povesteşte **Iraclie Porumbescu,** surghiuniţii petreceau foarte bine la Cernăuţi, numai în banchete şi petreceri, de s-au fost speriat cernăuţenii de galantomia boierilor „valahi”. Alte dăţi, mergeau în cete prin grădina publică, cuprinşi de după cap şi cântând „Marsilieza”, de se uitau trecătorii cu gurile căscate după dânşii. / Pentru că în ţară era puţină oaste şi n-avea cine să ţină ordine în publicul ce părea foarte agitat, se formară gărzi naţionale prin toate oraşele. În ziua când se răspândi vestea că şi Suceava are voie să-şi facă o gardă naţională de cetăţeni, colinda pe uliţele târgului un crainic, însoţit de un toboşar şi de un gardist, ce pofteau lumea să intre în gardă. Cetăţenii lăsară tejghelele, calupul şi acul, şi alergară de bună voie în rândurile gardiştilor. Mai ales erau mulţi români şi armeni tineri, care stăteau alături cu bărboşii starosti de isnafuri sau bresle. / Căpitanul întregii gărzi era berarul jidov Fischhoffer, scurt şi gras cât o bute. Garda era împărţită în două părţi: o parte se deprindea în meşteşugul armelor pe imaşul Mirăuţilor, sub conducerea lui Fischhoffer, cealaltă, în târgul vitelor de lângă Areni, sub ascultarea lui Serafim Cărăşel, diacul de la biserica Sfântului Nicolai. Uniforma gardiştilor era: pantaloni surii de dril, tunică albastră cu parole roşii, adică în culorile ţării; pe cap purtau o pălărie mare calabreză, cu un fleonc roş-albastru – ca panaş, şi cu numărul companiei. Cei mai mulţi aveau săbii şi suliţi, şi numai foarte puţini se procopsiseră şi cu o puşcă ruginită sau cu

o pereche de pistoale vechi. Pe dealul Tătăraşilor, se uneau amândouă companiile şi făceau „manevre”. La început, îi muştruluia Fischhoffer pe toţi gardiştii, dar, mai pe urmă, nu voiră să asculte pe jidov, care nici nu se pricepea la comandă, şi, de aceea, îl aleseseră toţi, într-un glas, pe Serafim Cărăşel căpitan, care cunoştea meşteşugul armelor în fel şi formă. / Îndată cum veni diacul la cârmă, puse numaidecât pe gardişti să meargă în pas alergător, spre hazul tuturora, căci fostul căpitan, gras cum era, de-i atârna bărbia peste guler, rămânea totdeauna în urmă, gâfâind. Noaptea, patrulau pe străzile târgului şi pe la margini, dar, de cele mai multe ori, se afundau în vreo crâşmă, „La şapte draci” şi „La Craiul negru”, unde cinsteau vin de contrabandă, adus din Moldova, şi ascultau palavrele lui Serafim Cărăşel, care, după cum zicea el, numai în piatră seacă n-a fost. În Cernăuţi, şi seminariştii, şi liceenii din clasele superioare făceau parte din garda naţională a oraşului. / Viaţa în Suceava era foarte neliniştită, mai ales în zilele de târg, joia şi duminica. Pe piaţă, la Bărbunc („bărbunc” înseamnă recrutare şi vine de la cuvântul nemţesc „Werbung”), se auzea cântând muzica, iar lumea năvălea ca la o comedie într-acolo. În mijlocul pieţii, se afla masa ofiţerului „Bărbuncului”, cu o condică lângă dânsul şi cu o lădiţă plină de bani; mai jos se afla o ladă mare, cu chipie ostăşeşti. Primprejur, juca o roată din cei mai frumoşi şi mai voinici soldaţi minunate jocuri de prin ţări străine şi lăudau viaţa din tabără; nu lipseau nici vivandiere frumoase, care închinau cu plosca plină de vin la toţi voluntarii recrutaţi şi se sărutau cu dânşii. Lumea se ferea de „Bărbunc” ca de foc, dar, totuşi, erau unii care cădeau în capcană, căci inimă de piatră să fi avut şi tot nu

te-ai fi stăpânit, când vedeai cum cătanele luau la joc pe cele mai frumoase fete din împrejurime, ca să atragă feciori. Iar mulţi dintre aceştia aveau drăguţe şi nu puteau suferi ca ele să joace cu cătanele cele străine, de aceea se prindeau şi ei în joc lângă dânsele. Jucai un joc, două, apoi doi căprari cât bradul te duceau de subsuori, cu vorbe dulci, la o vivandieră, care te cinstea din ploscă şi-ţi dădea buzele ei subţiri şi roşii. Ofiţerul îţi punea, pe dinapoi, şapca-n cap şi erai, de acum, vrând-nevrând, cătană la împăratul. / Scumpă, însă, era, pe atunci, sărutarea unei guri frumoase, căci doisprezece ani trebuia să duci raniţa împărătească în spate, tocmai prin fundul lumii, pe la Beci (Viena) şi în Lombardia. De aceea, voluntarii erau bociţi de neamurile şi de drăguţele lor ca şi morţii. În vremea asta, vestita bandă a lui Grigore Vindereu, ţiganul, zicea să-ţi rupă inima, iar feciorii, după ce erau juraţi sub steagul cel mare, ce flutura în mijlocul pieţii, se cuprindeau de după cap şi cântau din gură, însoţiţi de plânsul nevestelor şi al drăguţelor: // Vino, mândră, pân' la cruce / De vezi neamţul cum ne duce, / Că ne duce ca pe boi / Şi ne tunde ca pe oi, / Ne-aruncă păru-n gunoi, / Vai, săracii, vai de noii...//. Aveau toată dreptatea bieţii să se vaiete, căci grea era slujba cătăniei, pe vremile acelea, şi cea mai mică greşeală o pedepseau nemţii cu „stroiul". Pedeapsa asta crudă se aplica în modul următor: pe toloacă sau într-o ogradă, se aşezau ostaşii, cincizeci sau o sută la număr, în şiraguri, formând o uliţă strâmtă. Dinaintea lor ţineau, cu stânga, puşca, iar în dreapta avea fiecare câte o nuia de lozie. Cel ce avea să treacă prin „stroi" îşi dezbrăca trupul, de sus, până la brâu, şi păşea, de la un capăt, la altul al uliţei, ca să aibă când să-l croiască fiecare soldat peste spatele gol. Dacă

cel pedepsit păşea dintr-un capăt, atunci, în partea opusă, bătea un tambur toba, ca să nu se audă strigătele de durere ale osânditului; tot astfel, bătea toba alt toboşar, când osânditul se întorcea. Drumul încolo şi înapoi se numea o „uliţă”. Cătanele mai bătrâne, care nu erau aşa de haine la inimă ca tinerii, rupeau nuiaua de se ţinea numai în coajă şi, în locul rupt, puneau policarul de la mâna dreaptă, aşa că varga se îndoia tare, când loveau pe cel bătut, însă nu-l durea mai deloc. După ce făcea osânditul „uliţele” hotărâte, i se punea pe spate o prostire înmuiată în slatină, ca să scoată „focul” dintr-însul şi ca să nu leşine sau să piardă sânge prea mult. / În mijlocul gălăgiei iscate din pricina „Bărbuncului”, se oprea câte o ştafetă, cu caii în spume, ce aducea veşti din împărăţie şi de pe câmpul de război din Italia. Se adeverise, în fine, vestea că „craiul Kossuth” se ridicase împotriva împăratului cu oaste, că în ţara ungurească e răzmeriţă straşnică, iar împăratul e dovedit şi ungurul vrea să intre în ţară. Urmarea a fost că se desrădicară gărzile naţionale şi se confiscară toate armele, căci peste întreaga ţară s-a fost decretat stare de asediu. Era oprit chiar de vândut seceri, topoare şi furci, iar oamenii n-aveau voie nici măcar să poarte cuţite lungi de vânătoare pentru spintecat cerbii. De la zece ceasuri, seara, trebuiau să fie toate uşile închise şi lumina din casă stinsă; pe uliţi umblau patrule de cătane, care împrăştiau orice strânsură de oameni, chiar ziua, în amiaza mere. Petrecerile aveau să dureze numai până la miezul nopţii şi, atunci, încă în prezenţa mai multor vătăjei. Paşapoartele bejenarilor ce treceau graniţa în Cordon erau foarte minuţios revizuite. Ţăranii care aveau trăsuri trebuiau să meargă la „Voşpont” (Vorspannwagen – care de transport) şi să ducă merinde cătanelor. Cei ce se codeau

căpătau cătane jecuiţi (executori) în casă, până ce erau siliţi să plece cu carul. Carele acestea erau greoaie şi aveau două proţapuri: când se apropia duşmanul, dintr-o parte, oamenii desjugau boii şi-i puneau la proţapul dindărăt, căci, din pricina drumului celui rău, nu era chip să întorci carul. / Ca din senin, se răspândi, într-o bună dimineaţă, vestea că oastea împărătească se bate cu „Craiul" lângă graniţa Bucovinei dinspre Ardeal. De fapt, se lupta colonelul Urban cu insurgenţii generalului unguresc Bem. Urban avea puţină oaste, dar vitează, compusă aproape numai din grenadiri şi grăniceri români. Despre aceşti români vorbeşte Urban, într-o scrisoare către maiorul Wieser, când zice: „Românii sunt oamenii dracului; ei merg ca diavolii". De fapt, aşa şi era: trupele de români ale lui Urban făcuseră, într-un singur marş, în aceeaşi zi, de la Dorna Candrenilor, până la Murăşenii Bârgaielor, şapte mile nemţeşti! / Altădată, se lăţi zvonul că colonelul Urban s-ar fi retras dinaintea ungurilor, care au intrat pe pământul Bucovinei şi că au ajuns până la Podul Verde, de la Dorna. O spaimă nemaipomenită îi cuprinse pe cei de la sate; cei mai mulţi îngropară averile în zămnice făcute în pământ şi ascunseră banii sub cărămizile vetrei, apoi alergară, cu puţinul avut ce-l puteau duce, spre munţi. Urban, însă, cu cei 1.800 de oameni ai săi şi cu puţină artilerie, a stat vreo cinci săptămâni, de la sfârşitul iernii anului 1848, la Câmpulung, aşteptând ajutoare. După câteva isprăvi milităreşti, s-a retras mai spre Vama, dar mulţi feciori cădeau de lungoare (tifos) şi, afară de aceasta, erau lipsiţi de veşminte şi de mâncare. / Sucevenii stăteau, zi şi noapte, pe ruinele cetăţii, fumau şi povesteau, ca oamenii ce n-au de lucru; când se întâmplă ceva straşnic, ei tâlcuiesc în fel şi formă orice întâmplare

sau veste cât de neînsemnată. De pe cetate, se auzea, noaptea, când bătea vântul dinspre munţi, cum bubuiau tunurile lângă Prundul Bârgăului şi Poiana Stampei; zice-se că omul care avea ochi buni zărea cum se deschide cerul, uneori, ca tăiat de o sârmă de foc. Din oraş, plecau, noaptea, boierii şi neguţătorii cei bogaţi, încărcând scumpeturile lor pe care braşoveneşti, ferecate cu lanţuri, şi apucau calea spre ţara muscalului, unde era linişte, lăsând acasă numai slugile şi odăile pustii. Săracii, însă, care n-aveau ce pierde, rămaseră să-şi apere pământul, care, la moarte, avea şi aşa să le astupe gura cea flă-mândă”[1854].

1849: „Dar iată că muscalul se hotărî să treacă graniţa cu oastea sa şi să-i ajute împăratului. Ştirea despre asta venise încă prin mai 1849, când se porunci ca în toată ţara să se strângă provizii de fân, de ovăz, de paie şi să se cumpere vite pentru înjunghiere. Mai ales s-au adunat cantităţi uriaşe de rachiu: în Suceava, erau vreo 3.000 de vedre de rachiu pentru oştirea muscălească, căci, după cum se ştie, cătanele sfintei Rusii sunt beţivani de aceia care-şi vând şi nevestele pentru rachiu. / În ajunul zilei, când aveau să sosească, în Suceava, muscalii, umbla un pristav pe uliţi, cu poruncă de la comună ca, a doua zi, să nu treacă trăsurile şi oamenii pe calea ce duce spre Tătăraşi; să se strângă tarabele de pe lângă drumuri, iar plozii să stea acasă, pentru ca să nu cadă în picioarele cailor. Oraşul era bucşit de lume străină, căci, a treia zi, era iarmaroc (bâlciul) şi sărbătoare, anume Sfântul Ioan cel Nou de la Suceava, care-i patronul ţării şi, de aceea, se adunase mulţime de peregrini din ţări depărtate.

[1854] Ion Grămadă, *Din Bucovina de altă dată*, Biblioteca societăţii „Steaua”

Tocmai de la Zolkiew, din Galiţia, veniseră, pe jos şi în trăsuri, rusniaci cu picioarele însângerate de cale; printre aceştia, se amestecau ţăranii din Maramureş, cu sarici miţoase, huţani unsuroşi, ai căror cioareci păreau însângeraţi, lipoveni voinici, în ciudatul lor port de pe atunci, cu pălării înalte cât o cofă şi curmate, pe la mijloc, jidovi şireţi şi iuţi cum e prâsnelul, care amăgeau lumea cu marfă proastă; felurite limbi loveau auzul şi nenumărate feluri de porturi ciudate împestriţau uliţele vechiului oraş. Prin spuza asta de oameni, se furişau, tăcuţi ca nişte umbre, călugări în rasele lor cafenii, cu feţele smerite şi uscate de atâta post şi rugăciune, veniţi de la mănăstirile din ţară şi de la Sfântul Munte. Unii vindeau icoane cenchipuiau muncile iadului sau judeţul din urmă, alţii, iarăşi, făceau negoţ cu ierburi şi cu „lacrămile” Maicii Domnului, ce cresc pe Sfântul Mormânt din Ierusalim. / Oamenii făcuseră greaua şi îndelungata cale ca să se vindece la moaştele Sfântului de bolile ce-i chinuiau, să plătească slujbe pentru sănătatea lor şi a neamurilor şi să ducă cu dânşii câteva crengi verzi, de tei sau de plop, cu care va fi împodobită racla mucenicului. Oraşul vuia şi se zbătea ca o mare înfuriată, ale cărei ape ameninţă să iasă din matcă. / Dimineaţa de 13 iunie a anului 1849 era frumoasă şi senină. Orăşenii şi străinii se suiră pe ruinele cetăţii, ca să poată zări mai degrabă cele dintâi şiraguri de muscali, alţii, însă, merseră lângă măreţul pod de peste apa Sucevei, ca să-i vadă mai degrabă. Era acest pod o minune de meşteşug, cum nu mai afli altul în ţara noastră. Deasupra, era acoperit cu draniţă, iar pe de-alături avea fereşti, şi o lungime de 300 de paşi. Înăuntru, ardeau lămpi, zi şi noapte, ca să i se vadă calea călătorului. Meşterul îl clădise numai din lemn de stejar, pe căpătâi

tare de piatră. Spre apărarea podului de puhoaie şi de năvala sloiurilor, se făcuseră astfel de întocmiri încât se frângea gheaţa; credeau oamenii că această puternică clădire, făcută de împărăţie în secolul al optsprezecelea, va dura încă veacuri, dar marele puhoi din anul 1803 l-a rupt, în iunie, la 3 ore după miezul nopţii. Un călător străin, V. Batthyani, de la începutul secolului al nouăsprezecelea, scrie că a auzit următoarea poveste despre acest pod minunat. Pe când Bucovina făcea încă parte din Moldova, trăia, în Suceava, un paşă turcesc, care avea o iubită dincolo, peste apa Sucevei, şi, când însera, încăleca şi trecea apa călare de ceea parte. Câteodată, însă, ploua la munte şi se umflau apele aşa de tare că nu putea trece dincolo, unde-l aştepta iubita lui şi, de aceea, a pus să se zidească acel pod. / Într-adevăr, în zori de zi, se înalţă departe, pe drumul împărătesc ce vine, prin Milişăuţi, spre Suceava, un nour de colb. Lumea strigă: „Muscalii! Muscalii!”. / Lângă Iţcani, se desluşi şiragul nesfârşit de cazaci şi de care de transport, ce se apropiau încet, dimpreună cu nenumăraţii peregrini din Galiţia. La apropierea lor, începură să tragă clopotele de la toate bisericile. În Suceava, ferestrele şi porţile erau ticsite de oameni; unii se agăţară pe case, pe copaci chiar, ca să poată privi mai bine. / Cazacii, cu chivere înalte, erau îmbrăcaţi în tunici albastre-întunecate şi înarmaţi cu suliţi lungi şi cu carabine. Veneau câte opt în rând, călări pe cai sirepi şi frumoşi, cum numai în stepele Donului şi ale Volgăi pot creşte. Fiecare regiment avea caii numai de o culoare: acum se perindă unul cu cai negri ca noaptea, apoi altul cu roibi, al treilea avea caii albi ca neaua şi aşa mai departe. Muscalii erau oameni înalţi şi voinici, dar îi sluţeau ochii lor mici şi feţele pătrate, urâte, care erau

pline de colb. / Cum intrară în oraş, începură să cânte cântece de război: fiecare companie avea corul ei, iar cântarea se răspândea, de la companie, la companie, de la regiment, la regiment, până spre capătul oştirii, ce nu se zărea din cauza colbului. / După amiază, pe la ojina cea mică, intrară cele din urmă rânduri de muscali, ce călăreau dinapoia carelor de transport. Pe Tătăraşi, au întins corturi lângă corturi, de ajungea tabăra lor până în marginea satelor Ipoteşti şi Lisaura. Îndată se ridicară fumuri din tabără, oamenii mişunau încoace şi încolo, ducând caii la adăpat, de gândeai că vor soarbe toate pâraiele de pe lângă Suceava. / Prima ispravă ce-au făcut-o a fost când s-au slobozit câţiva cazaci, prin lunca Sucevei, unde păştea o cireadă de vite, din care au furat vreo zece: le mânau, călări, la deal, fluturând din săbii. Le-au jupuit de piele şi le-au scos măruntaiele, apoi întregi le-au răsturnat în uriaşele cazane ce clocoteau şi ale căror gropi se mai zăresc şi acum pe Tătăraşi. Înainte de masă, au cinstit fiecare din ei câteva rachiuri, din cele 3.000 de vedre, ce se aflau în buţi uriaşe, aşezate pe roţi înalte. Precum se petreceau credincioşii în ograda mănăstirii pe sub racla Sfântului, aşa se petreceau muscalii pe sub buţile cele mari, din care li se împărţea fiecăruia câte o cinzeacă de rachiu, apoi se duceau la coveţile pline de carne şi de crupe. / Spre seară, când toca la mănăstire de vecernie, căpătară, o parte dintr-înşii, voie să meargă prin oraş, ca să se închine la racla cu moaştele mucenicului. Unii se rugau, iar alţii târguiau prin oraş rachiu şi untdelemn în ulcioare strâmte la gârlici, dar largi la fund. În ulcior, puneau un burete şi astfel colindau de la tarabă la tarabă. Dădeau neguţătorului nişte bancnote de schimbat şi, dacă n-avea să schimbe, muscalii turnau

rachiul înapoi, mergeau în tabără să stoarcă buretele într-un pahar, apoi iar se slobozeau în oraş cu ulciorul. / Despre multe hoţii de ale cazacilor povestesc, şi acum, bătrânii; între altele, era şi furatul fânului. Ţăranii vedeau că se mişcă pe câmp căpiţele de fân, nu ştiau însă de ce. Pricina era că doi cazaci se băgau sub căpiţă, ridicau prepeleacul cu fân în sus ca pe-o umbrelă, iar fânul atârna în jos ca o rochie... / Pe la nouă ceasuri, seara, începură pe Tătăraşi să trâmbiţe goarnele strângerea, ca să se adune cătanele de prin crâşme. Oraşul vuia mai departe de tânguirile fluierelor şi ale flaşnetelor, de ţipetele comedianţilor şi de strigătele răguşite ale precupeţilor. / Pe pereţii mănăstirii erau lipite lumânări aprinse, ale căror licăriri sfioase se amestecau cu flacăra felinarelor de la tarabe. Suceava părea scăldată într-o mare de lumină şi de fum. în jurul zidurilor mănăstirii, privegheau câţiva păcătoşi ce băteau mătănii în colb; un grup de uniaţi cânta în cor, iar milogii învârteau flaşnetele... / A doua zi, după-amiază, oştirea muscălească plecă mai departe, ca să se întâlnească, la Humor, cu cealaltă, care apucase calea peste Vicov. Atunci s-au alăturat şi restul trupelor lui Urban, din Câmpulung, conduse, acum, de alt ofiţer"[1855].

1851: O broşură, lucrată de Franz Raffelsberger şi publicată în 1851, la Viena, cuprindea „**Itinerariile sau directorul tuturor rutelor poştale** din k. k. Statele austriece", itinerariul cu nr. 61 era cel de la Cernăuţi, la Bistriţa, de 19 poşte şi jumătate. Din faţa hanului din Cernăuţi, care nu putea fi decât cunoscutul han „Pajura Neagră", trăsura de poştă se îndrepta spre Tărăşeni, sar aflat la o poştă şi jumătate de Cernăuţi, apoi, prin

---

[1855] Ion Grămadă, *Din Bucovina de altă dată*, Biblioteca societăţii **„Steaua"**

Oprişeni, pe valea Siretului, cale de o poştă şi jumătate, până la Siret. Din Siret, la Grăniceşti, o poştă şi un sfert, trăsura trecea prin Iţcanii Noi, pe valea Sucevei, până în Suceava, aflată la 2 poşte de Grăniceşti. Deci, distanţa Cernăuţi – Suceava era de 6 poşte şi un sfert. / De la Suceava, trăsura de poştă se îndrepta spre Măzănăieşti (o poştă şi jumătate), apoi, prin Capu Codrului, spre Gura Humorului, aflată la o poştă de Măzănăieşti şi la 2 poşte şi jumătate de Suceava… / De la Suceava, trecând râul Suceava, apoi continuând prin Burdujeni, Salcea (Saltsche), hanul de pe râul Siret, se ajungea la Botoşani, cale de 2 poşte şi jumătate. / Drumul de poştă de la Siret, la Rădăuţi, lung de o poştă şi jumătate, trecea prin Sf. Onufri, Hadikfalva (Dorneşti), trecând peste râul Suceava“[1856].

1854: Parcul central al Sucevei, iniţial neîngrijit, dar în suprafaţă de 4 hectare, prevăzut în planul de sistematizare din 1854, a fost concesionat, în 1873, cernăuţeanului Anton Tiotrowski, făcea legătura între ruinele vechilor biserici voievodale şi vechea cişmea turcească a târgului, care avea să fie asanată şi repusă în utilitate de primarul Iuliu Morwitzer. Formula actuală a parcului datează din 1912.

1855: „Trecând frontiera, am vizitat, mai întâi Suceava, odinioară oraş însemnat şi capitala Moldovei, astăzi în cea mai deplină decadenţă. Suceava se deosebeşte, astăzi, numai prin ruinele cetăţii din marginea oraşului şi prin biserica St. Ioan. În această biserică se află, într-un sicriu bogat, moaştele Sfântului Ioan de la Suceava. Pe capul cadavrului este aşezată o mitră epis-

---

[1856] Raffelsperger, Franz, *Itinerär oder Verzeichniss aller Postrouten in den k. k. österreichischen Staaten*, Wien 1851, pp. 53, 54

copală, împodobită cu multe pietre preţioase. Această mitră, precum şi alte obiecte de preţ, sunt dăruite de către Mitropolia Moldaviei şi Sucevei. Ruinele cetăţii sunt, în adevăr, măreţe: un şanţ gigantic, ce se poate încă bine recunoaşte, le încunjură. Apoi se văd, pe ici, pe colo, rămăşitele unor ziduri uriaşe, pe urmă un alt şanţ mai mic, care încunjură imediat zidurile interioare ale cetăţii. / Mai multe ore, am rătăcit prin aceste ruine, îndreptând gândurile noastre spre timpul trecut. De cate ori oştiri străine se vor fi oprit înaintea acestor ziduri şi de câte ori trupe române, ieşind cu furie din cetate, sub comanda unui brav general, vor fi alungat, din ţara lor, pe străinii care cutezau a o călca! Astăzi, autoritatea municipală a Sucevei pune să care pietrele ruinelor şi să paveze cu ele străzile oraşului! Românii din Bucovina, martori la acest sacrilegiu, ce se comite asupra gloriosului lor trecut, sunt siliţi a tace, căci, suspecţi în faţa guvernului străin ce-i apasă, ei trebuie să înăbuşe, precum durerea lor, aşa şi aspiraţiunile spre un viitor mai bun”[1857].

1856: „La 8 decembrie 1856, Majestatea Sa Împăratul a aprobat o nouă diviziune de districte suplimentare, prin care teritoriul monarhiei, cu excepția frontierei militare, a fost împărțit în 64 de districte principale și 8 independente, cu zone geografice… / **Ducatului Bucovinei** cuprinde următoarele districte administrative ţi politice: districtul urban și rural Cernăuţi, Dorna-watra, Gurahumora, Kimpolung, Kotzman, Putilla, Radautz, Sa-

[1857] Negruzzi, Iacob, *Din Carpaţi / Fragmente*, în *Convorbiri literare*, Anul I, No. 22, Iassi 15 ianuarie 1868, pp. 308-314

dagora, Sereth, Solka, Storozynetz, Suczawa, Waszkoutz am Czeremosz, Wiznitz, Zastawna”[1858].

1856: Iluminatul public sucevean datează din 1856, când începuse folosirea lămpilor de tip „Argond” (un ziarist nota: „Suceava are felinare pe stradă, cari noaptea nu se văd, fiindcă-i întuneric, cu atât mai intensiv le poţi simţi, însă, lovindu-te cu nasul în ele”[1859]).

1868: „Suceava, în iunie 1868. Reuniunea cantorală. Ziua din 20 mai / 1 iunie a. c.. a fost, pentru Suceava, una din cele mai sărbătoreşti. Timpul fu frumos şi plăcut. Prin sărbătoarea Sfânta Treime, se sfinţi ziua, dară ea îşi rezerva a fi înălţată încă şi prin o faptă nendătinată. Către amiază, se văzură o căruţă curând după alta, într-un număr însemnat, către podul cel vechi şi acoperit al râului Suceava. Costumarea cea elegantă a damelor şi a bărbaţilor anunţa fiecăruia că este o călătorie sărbătorească de petrecere. Ţinta călătoriei a fost vechea monastire Dragomirna, întemeiată de prea fericitul mitropolit al Moldovei Anastasiu Crimca. / Curgerea trăsurilor fu impozantă; de la 12, până la 2 ore după-amiază, gemeau podul şi drumul de greutatea trăsurilor. Cauza acestui fenomen rar este următoarea: Reuniunea cantorală suceveană serba întâia producţiune publică, şi ca arenă şi-alese pădurea de brazi din jurul Dragomirnei, care este martora multor întâmplări belice din evurile trecute. / Reuniunea aceasta s-a ivit către finea anului trecut. Statutele ei sunt aprobate de regim şi ea însăşi se constitui

---

[1858] Formanek, Jaromir – k. k. Hauptmann des Regiments, *Geschichte des k. k. Infanterie-Regiments Nr. 41 / derzeit Josef Freiherr Vecsey de Vecse et Böröllyö-Iságfa, k. k. Feldmarschall-Lieutenant,* 1807-1887, II Band, Czernowitz 1887, p. 571

[1859] PATRIA, nr. 138 din 7/19 iunie 1898, p. 2

şi-şi începu activitatea sa nobilă în primele zile ale lui decemvrie. Scopul ei, amăsurat statutelor, este cultivarea cântării bisericeşti şi lumeşti de către dame şi bărbaţi. Membrii ei sunt parte actuali, parte sprijinitori, iar o parte onorari. Drept recunoştinţă şi mulţămire pentru înfiinţarea acestui institut nobil datorăm profesorului gimnazial de aici, dl Ştefan Nosievici, şi proprietarului mare de la Buneşti, dl Adalbert de Berzorad; cu deosebire însă celui dintâi, care, alegându-se cu unanimitate de conductor al muzicii corale şi de vice-preşedinte al reuniunii, se făcu şi sufletul acesteia. Domnia sa înţelese adică de a înăduşi îndoielile care în regulă se nasc faţă cu o atare întreprindere şi la noi, în Suceava, până acuma încă necunoscută. Domnia sa ştiu, prin metoda sa cea bună şi prin tactul său, de a încuraja pe auditori şi de a sădi amoarea sa către acest obiect într-atâta în inimile acestora, că, de curând, se născu o emulaţiune nobilă între dânşii. / Timpul între înfiinţarea reuniunii şi între producţiunea publică este, de bună seamă, prea scurt; dar dacă este adevărat că conducătorul Nosievici a compus o şcoală specială pentru membrii reuniunii, dacă persoane, între cele multe chiar şi dame, cu toate că erau cu două ore depărtate de locul cântării, nu se reţinură, nici prin frig şi ploaie, de a cerceta reuniunea, de două ori în săptămână, în urmă, dacă membrii actuali de ambele sexe nu pierdură nici atuncea voia, când cercetarea în cântarea, ce începu cu rudimentele, dura, de multe ori, peste două ore, apoi numai şi numai cu privire la aceste împrejurări este esplicabil că, în decurs numai de şase luni, s-a prelucrat atât material, care de altmintrelea ar fi recerut un an întreg. / Considerând această stare a lucrului, este lesne de conchis că reuniunea nu putea să nu înrâurească,

cultivând şi nobilitând asupra vieţii sociale. O cugetăm aceasta sub împrejurările noastre într-atâta, încât membrii respectivi, pentru ca să ţină concursul cu cei progresaţi, fură nevoiţi a se exercita în privat. / Dară reuniunea aceasta este de însemnătate specială şi din punctul de vedere al naţionalităţii. Se ştie cum că gimnaziul sucevean este al românilor din Bucovina, dotându-se profesorii din fondul religionar, care este semnul celei mai părinteşti îngrijiri a străbunilor noştri pentru fiii lor. Conducătorul prezent al cântării, dl Şt. Nosievici, după ce-şi absolvă studiile la Universitatea din Viena, luă asupra-şi, la gimnaziu, pe lângă obiectele sale cele ordinare, încă si cântarea, ca obiect extraordinar, şi, în decemvrie 1864, aranjă, cu ajutorul mai multor binevoitori, un concert în folosul studinţilor celor săraci de la gimnaziu, împărţindu-se din venitul curat de 700 fl. v. a. o parte între aceia, iar cu o parte însemnată se puse fundamentul la înfiinţarea unei biblioteci pentru învăţăcei. La concertul acela produse compoziţiunea ariei la „Drum bun”, de dl Nosievici, atât efect, încât, în scurt timp, se făcu cântecul acesta unul din cele mai poporale, auzindu-se răsunând, în serile de repaus, de către junimea lucrătoare orăşeană. Un concert, aranjat în anul trecut, în favoarea unor lipsiţi, ne dete ocaziune a ne desfăta de auzirea altor două compoziţiuni prea frumoase, şi adică „Tătarul” şi „Cântecul Mărgăritei”, unice în felul lor şi de un efect pătrunzător. / Însă reuniunea cantorală de acuma seamănă a fi acel pământ roditor, pe care cântarea naţională va prinde rădăcină şi va înflori. Să ne cugetăm numai, reuniunea aceasta, constatatoare din 70 de dame şi 50 de bărbaţi, dintre care mulţi sunt de naţionalitate străină şi n-avură ocaziune de a cunoaşte melodia cân-

tecelor noastre şi a se îndemna la studiul limbii românești. De aceea, cântecele româneşti învăţate până acuma trebuiră, faţă cu cei străini, să fie pertratate după încheieturi, cuvinte şi şire în mod limbistic, şi tocmai apoi se putură ele cânta cu conştiinţă. / Însă să ne întoarcem îndărăpt, la Dragomirna, locul petrecerii din sus numita zi. Nobilimea, preoţimea, amploiaţii, breslaşul şi ţăranul au fost reprezentaţi. O poieniţă prea frumoasă şi destul de spaţioasă, în mijlocul părţii de miazăzi a pădurii de brazi, a fost locul adunării, ţi reuniunea îşi începu producţiunile sale înainte de 4 ore, înconjuraţi fiind membrii ei de mulţimea ascultătorilor. Intonarea primului cântec născu atâta curiozitate în publicul de faţă, că mulţi din cei de clasa de jos, neavând loc de a căuta de aproape, se urcară sus, pe rămuroşii brazi, privind din înălţime şi făcând şi publicului plăcere prin dexteritatea în urcare. / Programul însuşi a fost mulţămitor, cuprinzând el nu mai puţin decât 15 numere, în trei despărţituri, producându-se toate, spre deplina mulţămire a tuturora, ba unele trebuiră să se repete, la cererea cea zgomotoasă a oaspeţilor. Dintre cele româneşti, plăcură cu deosebire „Sub o culme de cetate” şi „În zadar vuieşte”, de V. Alecsandri, ambele în muzica regulată corală, compusă de dl Şt. Nosievici. Din cvartetele bărbaţilor sunt mai ales de amintit Dl Ulrich de Reissman, „Cântecul piraţilor”, de F. Otto, cor şi solo din opera „Freischütz”, de C. M. Weber, cu orchestră, pentru că şi fiii cei liberi ai naturii, muzica naţională din Suceava, în frunte-şi cu dirigintele său, badea Gregori Vindereu, trebui să aducă tributul său progresului timpului prezent. / După finitul cântării, se deschise jocul cu o horă impozantă. După cină, se ridică un toast, în limba românească, în onoarea membrilor reuniunii şi a

conducătorilor nemijlociţi, a preşedintelui, dl Dr. Marek, şi a vicepreşedintelui, dl Şt. Nosievici; ambii răspunseră cu căldura, unindu-se întru dorinţa ca reuniunea să progreseze şi să înflorească. / După o scurtă şi plăcută petrecere, în decursul căreia eram nedependenţi de cele 5 linii şi de cele 4 spaţii, îngânându-se ziua cu noaptea, se fini festivitatea, şi luna, cu argintiile-şi raze îi petrecu pe călători acasă, mângâindu-se fiecare cu dulcea-şi conştiinţă de a fi petrecut bine şi cu plăcere. Dorim ca memoria acestei petreceri sărbătoreşti şi prea plăcute să fie un îndemn puternic pentru toţi membrii reuniunii, ca să propăşească cu zelul cel de până acuma ăn ramul nobilitor de inimă al cântării. spre folosul lor propriu, al familiilor, al omenimii întregi, şi spre folosul ţării şi al poporului”[1860].

1869: „Seara, în 1/13 martie 1869, sosind la Suceava resturile prim-preşedintelui Înaltei Curţi de Casaţiune din Bucureşti, Constantin de Hurmuzachi, care a răposat în Viena, la 15/27 faur a. c., se depuseră în biserica Sfântului Gheorghe, în care, a doua zi, după serviciul divin şi Liturghie, se celebră, pentru răposatul, panachida, de către opt preoţi, fiind racla încunjurată de flamurile comunei (Suceava – n. n.) şi de toate flamurile breslaşilor din oraş, asistând şi toţi poliţiştii oraşului, în costumarea lor cea sărbătorească. La acest act funerar luară parte cu prezenţa sa, în semn de sinceră condoleanţă către rudeniile răposatului, domnul antiste (primar – n. n.) al oraşului, de Pruncul, cu întreaga reprezentaţiune orăşeană, mai mulţi dintre profesorii gimnaziali, junimea

[1860] *Albina,* III, nr. 60, vineri 7/19 iunie 1868 – materialul, deşi nesemnat, aparţine lui I. G. Sbiera, care l-a folosit şi în cartea „Amintiri din viaţa autorului”

studioasă, cu corul său, multe alte persoane distinse şi un număr însemnat de popor”[1861].

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Suceava – **Suceava** (Oraş cu tribunal districtual) cu Cutul Zamca, Iţcanii Vechi şi Şeptilici, Bosance cu Nemericeni, Podeni, Hriaţca şi Lisaura, Buneşti, Buninţi, Chilişeni, Danila, Găureni, Hatna cu Dărmăneşti, Iacobeşti sau Fogodisten cu Gura Solcii, Slobozia sau Milişăuţii de Jos, St. Ilie, Ipoteşti, Iţacanii Noi, Călineşti Enache cu Vasilache, Călineştii lui Kuparenko, Costâna cu Berindeşti, Liteni, Mereţei, Mihoveni, Mitocul Dragomirnei cu Lipoveni, Părhăuţi, Pătrăuţi pe Suceava, Reuseni, Romaneşti, Rus Mănăstioara, Rus Plavalar cu Rus Poienile, Securiceni, Şcheia, Soloneţ, Stroieşti pe Suceava, Tişăuţi, Todireşti cu Pietroasa, Uideşti, Zahareşti. / **Gura Humorului** (tribunal districtual), Băişeşti cu Stănileşti sau Cornu Luncii, Berchişeşti, Braşca, Drăgoieşti cu Lucăceşti şi Folowanik, Gemenea cu Slătioara şi Ostra pe Graniţă, Ilişeşti, Joszeffalva, Capu Câmpului, Capu Codrului cu Păltinoasa, Mănăstirea Humorului cu Bori, Pleşca şi Buchenhain sau Poiana Mikuli, Corlata, Măzănăieşti cu Stejăroaia, Stulpicani cu Plutoniţa, Doroteea, Voroneţ cu Bucşoaia şi Frasin”[1862].

1871: „De stă careva pe peronul de contra miazăzi al gării Iţcani-Suceava, vede, foarte aproape şi puţin la stânga, podul acoperit de peste râul Suceava, pe sub care

---

[1861] *Albina*, Anul IV, nr. 26, Viena, vineri 7/19 martie 1869, p. 2

[1862] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich*, Wien 1869. pp. 158-161

trece şoseaua ce duce, suind pe deasupra suburbiei Iţcani, drept în oraş. Ieşind din acest pod acoperit, dai de un podeţ ordinar, pe sub care curge un pârâu, ce se varsă, mai încolo, în râul Suceava. Între cotitura dinspre apus a pârâului, între cursul acestuia, până la revărsarea sa în Suceava şi, de acolo, înainte, urmărind cursul Sucevei, se înalţă un podiş lungăreţ şi îngust, ce se întinde departe, spre răsărit, dar care caută a se lăţi spre miazăzi, luând forma unor coaste de dealuri trăgănate, îmbrăcate cu ierburi şi despărţite prin sinuozităţi ne-abrupte… / **Podul Acoperit**. Aspectul lui de vechime şi originalitatea sa surprind pe călător de la cea dintâi privire, şi pe oricine vei întreba de când este, îţi va răspunde: „Picioarele lui sunt de la Ştefan; acoperământul mai de curând”. / Podul, ale cărui picioare în patru muchi sunt aşezate în distanţe egale unul de altul, poate să aibă o lungime de la 3-3 şi jumătate decametri, şi o lărgime suficientă ca, întâlnindu-se în el două trăsuri, să poată trece una lângă alta. / Deasupra picioarelor de piatră stau talpe manine, legate pe dedesubt cu picioarele podului, prin unu sistem de stinghii, a căror mulţime şi grosime nu lasă nimica de dorit, în privinţa solidităţii. Pe aceste talpe sunt aşezate orizontal podelele, iar în sus, cam oblic în partea interioară, căpriori deşi, legaţi între ei prin un alt sistem bogat de stinghii; pe laturile oblice ale acestor căpriori sunt bătute şindrilele care fac cei doi pereţi laterali ai podului; iar pe legăturile superioare ale căpriorilor este aşezată lemnăria cuvenită pentru a face învelişul său superior, tot de şindrilă, de formă rotund, şi ale cărui margini alunecă în formă de streaşină suprapusă părţilor superioare ale pereţilor oblici. Intrarea şi ieşirea din pod se fac prin două arcade înalte şi largi. / Tradiţiunea, care

atribuie construcţiunea primitivă a acestui pod lui Ştefan cel Mare, se pare cu totul nefundată. Părintele Grigorovici (parohul din Bosanci, tatăl procurorului-şef Vienei, care se va retrage, ulterior, la Cernăuţi şi, apoi, la Suceava, ca să-şi ajute tatăl la bătrâneţe – n. n.) m-a asigurat că, consultându-se, în aceasta, cu mai mulţi arhitecţi de merit, austrieci – se înţelege, unul din aceştia a fixat anul 1792 ca anul construcţiunii sale, şi, din contra, un inginer neamţ, care tot atuncea a construit două asemenea poduri, unul la Gratz, în Stiria, şi altul la Pschemisł, în Galiţia, poduri care astăzi nu mai subzistă, fiind dărâmate în adins, spre a da loc altora cu mult mai elegante… / **Palatul Domnesc**. De la Sf. Dimitrie pleacă o stradelă spre miazăzi, care dă în strada în care se află Otelul „Moldavia" şi, faţă cu aceasta, Diregătoria Comunală. La zidirea acestui hotel, s-ar fi aflat pivniţe imense, unele cu două rânduri. Tot în aceeaşi stradă, pe aceeaşi parte, dar cam în capătul dinspre nord al străzii, se afla al doilea otel mare al Sucevei, la zidirea căruia s-ar fi găsit iarăşi pivniţe de asemenea natură, şi diferite temelii de zidiri vechi, din a căror piatră s-ar fi construit în totul acest al doilea otel. Pivniţele şi zidirile, descoperite la zidirea celor două oteluri, prin munificenţa şi soliditatea lor, se cred a fi din încăperile Palatului Domnesc. / Calea Domnească (acum Strada Domnească), trecând prin centrul oraşului şi coborând spre biserica Mirăuţii, lasă, în stânga, biserica Sf. Dimitrie, pe urmă înainte de ajunge la biserica Mirăuţilor, lasă în dreapta şi cam departe Capela Sf. Ioan Botezătorul, după care trece pe la dreapta bisericii Mirăuţilor, de unde coboară spre înfundătura Cetăţii. Dacă toate ipotezele de mai deasupra sunt adevărate, atunci Palatul Domnesc, cu încăperile şi curţile sale, ar fi

ocupat spaţiul mărginit, la apus – cu strada în care este Diregătoria Comunală; la miazăzi – cu linia ce merge, de la Diregătoria Comunală, drept spre răsărit, pe deasupra râpei Şipotelor; la miazănoapte – cu Calea Domnească; şi la răsărit – prin linia ce, cu puţin mai la vale de capela Sf. Ioan Botezătorul, împreună cele din urmă două linii. / **Populaţiunea Sucevei**. Dimitrie Cantemir, în locul citat în descrierea noastră despre ruinele Cetăţii, zice că Suceava ar fi avut 16.000 case şi 40 biserici. Numărul caselor nu-l cred mult exagerat, căci, pe de o parte, podişul pe care stă oraşul este de ajuns de întins, spre a-l fi putut conţine; iar pe de altă parte, oraşul se pare a fi fost peste măsură des: nu se face actualmente nici o clădire nouă, chiar şi pe locurile din timp imemoriabil virane, fără de a nu se da de urme de clădiri vechi. / Pentru biserici, care şi astăzi sunt numeroase, tradiţiunea populară merge nemăsurabil mai departe decât afirmaţiunea lui Dimitrie Cantemir: n-apucasem a mă instala la otel, când un român sucevean, pe care-l întrebam despre principalele edificii şi ruine, mă asigură că, în Suceava, din vechi au fost pe atâtea biserici, pe câte şi zile în an! / Nimic nu poate să încânte imaginaţiunea populară, să măgulească amorul propriu al unui oraş decăzut, şi să ne dea, într-un mod mai palpabil, ideea despre mărimea şi strălucirea vechii Suceve, ca această credinţă că ea era un oraş în care nu trecea zi lăsată de la Dumnezeu, fără ca românul, creştinul din ea, să nu fie chemat la o prăznuire!”[1863].

1876: „Am ajuns, pentru noapte, la Suceava, care se află la frontiera Bucovinei. A fost, odată, capitala reli-

[1863] Palade, V. I, *O excursiune la Suceava / 17 şi 18 august 1871*, Iaşi 1871

gioasă a Moldovei, a cărei mitropolie poartă încă titlul de Suceava, împreună cu cel de Iași. Astăzi, episcopul ortodox al Bucovinei locuiește la Cernăuți, unde fostul scaun al Rădăuţilor a fost transferat. Suceava a pierdut toată strălucirea; dar poziţia ei este foarte pitorească, într-o regiune foarte accidentată. Ca o particularitate, am observat că un bărbat, urcat într-o clopotniţă, anunță orele cu sunetul trompetei”[1864].

1882: Volumul 8, Raport anual pentru 1881. Pagina XI. (**Tumuli, morminte megalitice, descoperire de aur**). „Conservatorul Gutter a raportat recentele sale cercetări arheologice în Bucovina, în special în vechiul castel din Suceava. S-a remarcat raportul aceluiași conservator despre tumulii din Pătrăuţi (Petrouts), Siret (Sereth), Corceşti (Korczeschti) și Ropcea (Ropcze), precum și un alt raport, despre așa-numitele morminte megalitice, găsite la Jankulberg (Dealul lui Iancu) și despre un depozit de aur, găsit la Hatna“[1865].

1883: Raport anual, pagina 57 (**Picturi murale din Suceava**). „Pe baza unui raport al conservatorului Gutter, cu privire la picturile murale din capela cetăţii Suceava, distrus în întegime, el a fost autorizat să facă o călătorie informativă acolo”[1866].

[1864] D'Avril, Adolphe, *De Paris a l'Ille des Serpents*, Chapitre VIII / La Boukovine, Paris 1876, pp. 117-145

[1865] Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893,*Czernowitz 1893, pp. 45-71

[1866] Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893,*Czernowitz 1893, pp. 45-71

1884: Raport anual. Pagina 59 (**Rapoarte despre mănăstiri**). „Conservatorul Gutter a trimis un raport interesant despre Mănăstirea Putna, pentru care i s-a mulțumit. În ceea ce privește un alt raport important, al aceluiași autor, referitor la monumentele din Suceava și la ruinele castelului cetăţii, şi, la sfârșit, un al treilea raport, privind mănăstirile Sf. Onufrii, Suceviţa și Dragomirna. Superiorul Bergmann s-a referit la acestea și și-a exprimat dorința ca „anunțurile" să se transforme în studii despre aceste monumente, cât mai curând"[1867].

1885: Închisoare târgului, cunoscută, astăzi, drept Palat al Justiţiei, a fost inaugurată în 1885.

1886: Vol. 12. Nota 2, pagina XXIV (**Descoperiri de monede**) „Conservatorul Gutter din Siret a raportat că, în 1885, multe monede romane de argint au fost găsite în incintele castelului princiar din Suceava, iar alte monedele romane de argint au fost găsite, în număr mai mare, şi la Banila. Ambele descoperiri sunt remarcabile". / **Raportul anual, pagina 76** (**Biserica Mirăuţi din Suceava**). „Conservatorul von Gutter a atras atenția asupra declinului vechii catedrale Mirăuţi (Bucovina); s-a decis întreruperea stadiului de reconstrucție din acest monument, şi studierea de către un organism tehnic. Restaurator Laizner a întocmit un studiu despre această biserică și a descris-o ca un foarte important monument, de un design oriental, ceea ce permite Comisiei Centrale restaurarea acestui monument, după solicitarea aprobării Arhiepiscopului de Cernăuți şi a arhitectului mitropolitan

---

[1867] Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893,*Czernowitz 1893, pp. 45-71

Baurathes Hlavka, propunându-se ca biserica să servească, după restaurate, în scopuri ecleziastice”[1868].

1886: „În jurul prânzului, suntem conduși în Bucovina. Trecem prin pădure, peste pajiști și câmpuri. În dreapta, se află Suceava, fosta reședință a domnitorilor moldoveni, situată pe o creastă blândă. Turnurile sale ies în evidență, înconjurate de verdele copacilor, casele sale albe strălucesc în lumina soarelui și peste întreaga imagine se înalţă un surâzător cer albastru. În această parte a crestei, treci prin Burdujeni, un oraș evreiesc precum Unghenii, la fel de original și de mizerabil, doar că mult mai mare, deoarece locul nu constă dintr-o singură stradă, ci din patru sau cinci. Astăzi verandele sunt neînsuflețite și obloanele trase, astăzi e o sărbătoare pe care izraeliților le place să o petreacă închişi în case, cu ușile încuiate. / Drumul coboară spre graniță. Soldații români, în uniforme albastre cu vipuşti albe şi cu arme pe umeri, ne întâmpină aici, iar vameşii austrieci, dincolo. Se distrează formal, verificând pașapoartele și lipind nasurile de geamurile mașini. O jumătate de oră mai târziu, vehiculul nostru rulează pe străzile din Sucevei. Cu 10.000 de locuitori, orașul poate fi numit ca fiind unul dintre cele mai populate din Bucovina, dar, din păcate, și unul dintre cele mai urâte și murdare. Străzile sunt absolut neinteresante, înţesate cu sute de izraeliți. Ca și în Galiția, femeile se împodobesc cu mantii tivite cu blană și, dacă mijloacele le permit, cu ciorapi de mătase și rochii. Singurele de menționat, în privinţa orașului, sunt

---

[1868] Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893,*Czernowitz 1893, pp. 45-71

ruinele fostei case domnești și ruinele unei vechi biserici. / De îndată ce am ajuns, am devenit prada interesului a câtorva zeci de evrei. Unul este de acord să ne transporte mai ieftin decât celălalt. Birjarul principal cere cincisprezece creiţari, dar atunci când vrem să batem palma, el plusează rapid: „Douăzeci”. O coincidență favorabilă ne protejează și ne permite să fim de acord cu un localnic. După o așteptare chinuitoare, şi creștinul, şi evreul se îndepărtează, acesta din urmă promiţând să ne ducă la Vatra Dornei, dar nu înainte de apusul soarelui, întrucât nu are voie să lucreze până atunci, dar nici nu poate ignora câștigul din mână! / Călătoria care urmează este plăcută… / Existenţa a șase cabine de taxare pe drumul de la Suceava, la Vatra Dornei, este oarecum neliniștitoare, pentru că 20, până la 30 de creiţari trebuie plătiţi la fiecare. Întregul traseu este închiriat mai multor evrei, de către guvern, cu 80.000 de coroane. Gândul că acest drum este singurul care generează un profit net pentru guvernul austriac nu ne impresionează foarte reconfortant, în opinia noastră ar fi fost cel mai corect dacă statul însuși administra calea și ar fi folosit slujbaşii proprii”[1869].

1888: „A te pune, sâmbăta, spre înserat, în trăsură, pe un ger de... (nu ştiu la câte grade se fac ţurţuri pe mustăţi, chiar şi la cei ce n-au mustăţi), a trece, prin vad, Suceava, şi a răzbate drumul până la oraşul Suceava, în timp de 6 ceasuri, iată ceva ce nu cred să fie tocmai poetic. Şi cu toate acestea, aşa fu! Dar mai trecură alte 6 ceasuri, după ce ajunserăm în Suceava, după ce intrarăm chiar într-o cameră (cu foc în sobă) de la hotelul Langer,

[1869] Bergner, Rudolf, *Rumänien / Eina Darstellung des Landes und der Leute,* Breslau 1887, pp. 81-93

şi tot ţurţurii de pe buze nu ni se mai topiră. Noroc numai de-un camarad, a cărui înnemurire cu Bachus îl făcu să descopere îndată şi să ne prezinte o butelie cu o licoare roşietică, ce ne vărsă în vine mai mult foc decât un ţentner de lemne, ce ardea, cu pălălaie mare, în sobă. / Multeţi reaminteşte acest târg, ce astăzi pare aşa de morocănos, aşa de sărăcăcios şi aşa de puţin poetic: Ici, urmele unei cetăţi, ce se zice a fi fost reşedinţa lui Ştefan cel Mare, colea o biserică, zidită de acelaşi, dincolo nişte ruine legendare... Şi-n faţa tuturor, un jandarm, ce-ţi zice cu multă politeţe: „Was wolst du hier, mein bub?” („Ce cauţi aici, băiatul meu?” – n. n.). / Românii aici abundă în număr mai mult decât în toate celelalte oraşe ale Bucovinei. Gimnaziul e mai mult românesc, în profesori şi elevi; tribunalul e, în cea mai mare parte, compus din judecători români; avocaţi, consilieri comunali, agenţi poliţieneşti încă sunt în mare parte români; un însemnat număr de cler, foarte inteligent, în capul căruia pot cita pe distinsul literat-academician S. Fl. Marian[1870]. Literatura şi ştiinţele încă sunt bine reprezentate aici, prin persoane de mare merit, ca domnii dr. Lupu[1871], Th. V. Stefa-

---

[1870] Simion Florea Marian (01.10.1847, Ilişeşti – 24.04.1907, Suceava) a publicat „Poezii poporale din Bucovina“ (vol. I-III , 1869, 1873, 1875), „Tradiţiuni poporale române“ (1878), „Chromatica poporului român“ (1882), „Ornitologia poporană română“ (vol. I-II, 1883), „Descântece poporane române“ (1886), „Nunta la Români“ (1890), „Naşterea la Români“ (1892), „Vrăji, farmece şi desfaceri“ (1893), „Răsplata, poveşti din Bucovina” (1897), „Poezii poporale despre Avram Iancu“ (1900), „Insectele în limba, credinţele şi obiceiurile Românilor“ (1903), „Botanica populară română“ (manuscris) etc. – n. n.

[1871] Medicul sucevean Teofil Lupu (06.06.1869, Tărăşeni – 07.07.1935, Suceava), susţinătorul tuturor gazetelor bucovinene care au apărut, iniţial, la Suceava („Junimea Literară”, în 1904, „Făt-

nelli[1872], Procopovici, Daşchevici (profesori la gimnaziu şi autori de manuale şcolare – n. n.) şi alţi bărbaţi distinşi. / Un Club Român forte bine organizat, sub inteligenta conducere a domnului Casovici; Societatea „Şcoalei române”, administrată de domnul Stefurea[1873]; în fine, un buchet întreg de dame, soţii, rude sau fiice ale fruntaşilor români suceveni, care, oriunde se adună, contribuiesc a înveseli şi frunţile cele mai obosite, cele mai pesimiste”[1874].

Frumos”, în 1926) şi ctitorul Băncii Sucevene, a reluat, în 1910, „Revista Politică”, întemeiată, în 1885, de medicul Matei Lupu, activitatea lui publicistică desfăşurându-se, mai ales cu subiecte care vizau cultura, într-o arie mult mai largă. În 1935, a publicat broşura „Soluţii la câteva probleme bucovinene” – n. n.

[1872] T. V. Stefanelli (18.10.1849, Siret – 23.07.1920, Fălticeni), magistrat de vază al Bucovinei şi politician adeseori neinspirat, a publicat „Documente din vechiul ocol al Câmpulungului Moldovenesc“ (1915) şi statutul de prieten mărturisitor al lui Eminescu constituie principalele glorii ale lui Stefanelli, dar magistratul bucovinean a publicat şi schiţe umoristice, şi câteva „novele“, „Comoara lui Pintea“, „Hasan Călugărul“, „Moara Dracului“, „Uitutul“ sau „George Fulgerul“, şi „adaptări“ în proză, precum „Un omor“, dar şi multe traduceri, inclusiv din Carmen Sylva („Pietrele Doamnei“, „Cum culegea Alecsandri balade“) – n. n.

[1873] Ştefan Ştefureac (24.02.1845, Pridie-Ceahor – 15.11.1893, Suceava), prietenul nedezminţit al lui Eminescu, a cărui operă a introdus-o în manualele şcolare. Debutând cu o elegie în „Lăcrimioarele învăţăceilor gimnazişti din Cernăuţi la mormântul preaiubitului lor profesor Arune Pumnul” (1866), remarcabil autor de manuale şcolare pentru primele patru clase gimnaziale, Ştefan Ştefureac a publicat studiile „Einige Suffixe zur Bildung des Substantivs und Adjectivs im Romanischen“ (1880, 1881), „Eine Recension der neuen. Auflage der Gammatik von Pumnul“ (1883) – n. n.

[1874] *Familia*, Nr. 26, Anul XXIV, Oradea-Mare 26 iunie / 8 iulie 1888, pp. 296, 297

1890: „Oraşul Suceava, după numărul locuitorilor şi faţa sa de astăzi, se poate numi oraş numai de a treia mână. Deşi extinderea Sucevei este însemnată, totuşi zidirile sale, cu deosebire prin mahalale (suburbii), sunt mici, grădinile spaţioase şi pline de pomi. De aceea, petrecerea prin Suceava, în lunile de vară, nu se deosebeşte mult de petrecerea de pe la ţară. Aserţiunea aceasta se adevereşte cu atât mai mult, deoarece oraşul nostru are, în apropierea sa nemijlocită, o luncă întinsă, adăpată de limpedele şi răcorosul râu, de la care şi-a căpătat oraşul numele său. / Case rare, grădini spaţioase, acoperite mare parte de pomete, situaţiunea rădicată, lunca răsfirată şi apa abundentă şi proaspătă, de sub coasta nordică a oraşului, sunt condiţiuni cari îi dau Sucevei aspectul unui sat spaţios, cu poziţie favorabilă. / Unica regiune care seamănă serios a oraş este centrul Sucevei; afară de acesta, îi mai dau faţă de oraş cele 11 biserici şi ruinele din jurul său. / Cu privire la aceste însuşiri ale vechiului, însă scăpătatului oraş, petrecerea din el, pe timpul lunilor de vară, nu poate fi cu îngreunare. Cu toate aceste, este o deosebire considerabilă între aerul de la ţară şi între aerul celui mai mic oraş, precum şi între viaţa închisă, ce-o petrece orăşanul acasă, conform cu ocupaţiunile sale, şi între aerul şi viaţa ce-o gustă el la ţară, fiind liber de ocupaţiunile îndătinate”[1875].

1891, octombrie 11: „Pesta, 10 octombrie 1891. A fost arestat, acum câteva zile, la Suceava, în Bucovina, un individ asupra căruia s-au găsit hârtii şi desene, care au determinat autorităţile să creadă că au de-a face cu un

---

[1875] VASILE BUMBAC, *Schiţe de excursiuni feriale. Anul 1889*, în „Revista Politică”, Anul V, nr. 16 / 15 august 1890, pg. 6

spion. Acest individ avea să declare că este ofiţer francez”[1876].

1891: Volumul 17, nota 103, pagina 123 (**Suceava**). „Corespondentul W. Schmidt a făcut comunicări foarte valoroase Comisiei Centrale despre semnificația arheologică a orașului Suceava, care, la mijlocul secolului al XVI-lea, conform unor surse diferite, a pierdut din importanța considerabilă, pe care o avea pe la mijlocul secolului al XVI-lea. Clădirile mândre ale boierilor de rang, care fuseseră anterior angajați de curte și ale căror case erau împodobite cu picturi ale unor evenimente istorice autohtone, au dispărut fără urmă. Din cele 40 de biserici, ale căror cupole decorate cu dubla cruce orientală au făcut ca fosta capitală a Moldovei să devină o mică aşezare bizantină, doar unsprezece au reușit să reziste vremurilor. Unele dintre ele au încă fresce bine conservate pe pereții interiori, probând o discretă influență italiană. Din punct de vedere tehnic, dintre toate aceste biserici, așa-numita biserică Mirăuţi merită cea mai mare atenție. Se află la capătul estic al orașului, pe latura de nord a unei creste, pe al cărui promontoriu, spre nord-vest, se află resturile rare ale castelului voievodal. Biserica Mirăuţi este o biserică bizantină de o perfect eleganţă, care merită o soartă mai bună, decât să fie lipsită de acoperișul de protecție şi să servească vandalismului mâinilor producătorilor de fructe, care au făcut din pământul ei o întinsă livadă. Castelul ascundea, între ruinele sale, o comoară de monede medievale, descoperite în locul unde a fost amplasată capela interioară a cetăţii și unde peste înălțimea unui om rămân ziduri cu resturi de frescă, care au depășit distrugerea violentă a

[1876] *Le Figaro,* 11 octombrie 1891, p. 2

fortificaţiei, prin aruncare în aer”. / **Volumul 17, nota 196, pagina 188** (**Bile de piatră din Suceava**). „Conservatorul Romstorfer a anunțat Comisiei Centrale că, în grădina ornamentală de lângă vechea reședință a arhimandritului din Suceava, la aproximativ 6 metri distanță și la adâncimea de aproximativ 0,5 metri, s-au găsit opt bucăți bile de piatră, folosite pentru tunuri, de circa 30 cm în diametru; una dintre ele a fost depusă în Muzeul Ţării“[1877].

1892: Volumul 18, nota 50, pagina 116 (Găsirea monedelor și a aurului) „Profesorul corespondent W. Schmidt din Suceava a raportat Comisiei Centrale că, spre sfârșitul lunii mai 1892, s-au găsit, din întâmplare, nişte monedă interesante acolo. Acestea au fost descoperite la capătul de nord-est al orașului, la gura apeductului. Au fost 101 bucăți monede, cu o patină foarte puternică. Examinarea mai atentă a arătat că au de-a face cu monede turcești, poloneze și lituaniene. Monede de bronz, obișnuite. Doar două dintre ele erau demne de remarcat: o monedă piastriană de argint moldovenească, a lui Petru (Aron – n. n.), predecesorul Ștefan cel Mare (înainte de 1456), care a condus ţara o foarte scurtă perioadă de timp, și o a doua, un ban de aramă al orașului Viena, din 1683, o monedă standard. În primele zile ale lunii iunie, la Măreţia au fost găsite câteva obiecte de aur, de două feluri, una evaluată ca aur brut la 9,75 ducați, iar

---

[1877] Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893,*Czernowitz 1893, pp. 45-71

celelalte două, la 2 ducați. Trebuie să fi fost un fel de fibulă, cu un apendice rupt“[1878].

1892: Clădirea Gimnaziului greco-ortodox, numit, ulterior, Liceul „Ştefan cel Mare”, începută „în puterea prea înaltei sancţiuni din 19 Octombrie 1892”, cu contribuţii de 78.000 florini din partea Fondului Religionar, de 15.000 florini din partea statului şi de 15.000 florini şi locul pentru zidire din partea comunei Suceava, a fost construită sub privegherea arhitectului primăriei, inginerul Leo Fuchs de Braunthal, fost primar, fiind finalizată spre sfârşitul verii anului 1895 şi inaugurată în 19 noiembrie, „în ziua onomastică a Maiestăţii Sale împărătesei Elisaveta”[1879].

1894: Casa de Economii a început să funcţioneze, din 1895, în baza aprobării nr. 2274, din 25 august 1894, a guvernului provincial, cu depuneri-retrageri de minimum 2 coroane, dobânzile fiind fixate la doar 4 %.

1895: Muzeul a fost înfiinţat, în 1895, de „un comitet compus dintre suceveni”, odată cu demararea lucrărilor de recuperare a ruinelor Cetăţii Sucevei, pentru „adăpostirea sigură şi aşezarea cuviincioasă a numeroaselor obiecte găsite, cari, din cauza neaşteptatei lor înmulţiri, trebuiră să călătorească din locuri mai mici în locuri mai mari” (o încăpere a mănăstirii care adăposteşte moaştele Sfântului Ioan cel Nou de la Suceava, localul liceului, o şcoală orăşenească, o casă a bisericii armeneşti şi „încăperile cazărmii orăşeneşti a trupelor teritoria-

---

[1878] Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893*,Czernowitz 1893, pp. 45-71

[1879] GAZETA BUCOVINEI, nr. 90 din 12/24 noiembrie 1895, p. 2-5

le”[1880], adică ale fostei întreprinderi de gospodărire comunală de mai târziu).

1895: Calea ferată Iţcani-Suceava, premeditată de primarul Abraham cav. Prunkul (1865-1870) a fost construită în 1895 şi inaugurată, în 1896, de Franz cav. Des Loges, staţiile Iţcani, Iţcanii Vechi, Răspântia (lângă biserica armenească a Sfintei Cruci) şi Abatorul de vite (în zona policlinicii de astăzi) funcţionând până în 23 mai 1918, când „a izbucnit, în partea de apus a oraşului Suceava, un foc îngrozitor, care, în scurtă vreme, a cuprins şi nimicit şapte obiective mari din piaţa gării”. Au ars, atunci, şi crâşma din târgul vitelor, şi gospodăria lui Litvinchievici, şi edificiul gării, şi magaziile cu cereale şi vite ale comandamentului militar, şi casa doamnei Luţia[1881].

1895: În 23 iulie 1895, începe pentru Suceava şi o făptuire cu adevărat istorică. În acea zi, arhitectul vienez, Karl A. Romstorfer, stabilit la Cernăuţi, din 1888, ca profesor la Şcoala de arte şi meserii, a invitat notabilităţile Sucevei la o întâlnire, în casa primarului Franz cavaler Des Loges (astăzi, vila sindicatelor). În ziua cu pricina, s-au prezentat în vila cu foişor din Suceava, pe care, de vreun deceniu, o părăginesc sindicatele, profesorii gimnaziali Simion Florea Marian, Animpodist Daşchevici şi Constantin Procopovici, negustorul grec Ilie Pantazi, ieromonahul Pancraţiu Sidorovici, din partea stareţului mănăstirii Sf. Gheorghe din Suceava, Emanuil Ciuntuleac, prefectul Basil cavaler de Duzinchiewicz, arhitectul oraşului, inginer Leo Fuchs, profesorul german Wilhelm Schmidt şi directorul şcolii primare, Andrei

---

[1880] K. A. ROMSTORFER, *Cetatea Sucevii*, Bucureşti 1913, p. 109

[1881] VIAŢA NOUĂ, nr. 1 din 26 mai 1918, p. 8

Paşcan. Lor li s-au alăturat, ulterior, Dr. Frisch, procurorul Leon cavaler de Goian, avocatul Ioan Luţia, directorul gimnazial Ştefan de Repta, consilierul guvernamental Constantin Tarangul, consilierul de tribunal Filip Zierhofer, precum şi profesorii Iosif Fleischer şi Alfred cavaler de Peyersfeld, ambii transferaţi la Suceava pentru a se alătura lui Romstorfer. Atât, pentru că Suceava nici pe atunci nu era locuită, în ciuda aparenţelor de împuhoire cu lume. Romstorfer obţinuse aprobarea, ba chiar şi însărcinarea Înaltului Minister pentru Cultură şi Învăţământ din Viena ca „să întreprindă cercetări la Cetatea voevodală din Suceava, în care scop i-a fost pusă la dispoziţie suma de 300 florini". Două zile mai târziu, în 25 iulie 1895, sub supravegherea paznicului cimitirului ortodox din Suceava, austriacul, originar din şi înmormântat în Gratz, Georg Sorger, au început lucrările de escavare a pământului şi gunoaielor de pe ruinele Cetăţii de Scaun a Moldovei, iar Romstorfer a plecat să facă rost şi de alţi bani. În fiecare zi, supravegheau inventarierea şi transportul pieselor găsite la mănăstirea Sf. Gheorghe, cea care adăposteşte moaştele Sf. Ioan cel Nou de la Suceava, Constantin Tarangul (luni), Pancraţiu Sidorovici (marţi), Simion Florea Marian (miercuri), Animpodist Daşchevici (joi), Ilie Pantazi (vineri), primarul Franz cavaler Des Loges (sâmbătă). / În aproape nouă ani de trudă, au fost cheltuite 13.071 coroane pentru recuperarea glorioaselor ruine. Ministerul de Instrucţie din Viena, care oferise şi primele 300 coroane, a contribuit, în total, cu 4.800 coroane, cu aceeaşi sumă implicându-se şi Dieta Bucovinei. Muzeul Bucovinei, înfiinţat, la Cernăuţi, încă din 1892 (oficial din 1893), sub consilieriatul ştiinţific al lui Karl A. Romstorfer, a investit 3.151 coroane, dar s-a

ales cu o valoroasă colecţie de mărturii arheologice. Comuna urbană Suceava a oferit 200 coroane, alte 120 coroane provenind din donaţii particulare, din partea boierului din Costâna, armeanul Popovici, şi al boierului din Iţcani, Mihail cavaler de Kalmucki. Şi, astfel, „cu multă râvnă, mare folos şi puţină cheltuială pentru desfacerea din pământul lutos al Sucevei noastre de demult”, Cetatea de Scaun ne-a fost redăruită. „Pe rând au răsărit şanţurile adânci, pline de apă în zilele grele ale apărării, zidul puternic din afară, întărit pe o temelie veche de Ştefan, vulturul acestui cuib al ulilor şi şoimilor dinaintea sa, apoi zidul dinăuntru, cămările de locuinţă, încăperile Domnului, beciurile de arme şi de ostaşi, gropile pentru robi, curţile cele mari din mijloc, unde puteau încăpea mii de apărători, turnurile de strajă şi bisericuţa în care zilnic se cerea, fără sunet de clopot, îndurarea lui Dumnezeu, nădejdea cea mai tare şi apărătorul cel mai statornic. S-au găsit oase înfrăţite în acelaşi praf fără nume, hărburi de smalţ cu frumoase împiestriri, care n-au fost încă cercetate, unelte şi săpături, bani, lemnării, inscripţii pe patră. Unele se află astăzi jos, la Muzeul dintr-o casă pustie, pe celelalte ţi le arată paznicul, un gropar de cimitire, harnic şi călduros ajutător al lui Romstorfer, în chiar cuprinsul zidurilor” (Iorga).

1895: „La ruinele cetăţii din Suceava, după cum aflăm din „Gazeta Bucovinei”, au început dezgropările, în 25 iulie 1895; spre acest scop, se întrebuinţează, deocam-dată, suma de trei sute florini, pe care i-a încredinţat-o Ministerul din Viena domnului profesor şi conservator Carol Romstorfer, pe care-l sprijineşte, întru lucrările sale acestea, un comitet, compus dintre suceveni. Nu ne în-

doim că, spre conservarea ruinelor acestora, de mare însemnătate istorică, şi spre continuarea dezgropărilor acestora va oferi puternicul său sucurs şi Comitetul ţării Bucovina"[1882].

1899: „**Permutări**: Avocații Dr. Ludwig Eichhorn, în Teplitz, după Bilin; Dr. Emanuel Podubecky, în Königl; Weinberge, la Praga; Dr. Josef Hurtig în **Dorna Watra**, de la Suceava; Dr. Moriz Kornblüh, în Freistadt (Silezia), de la Mährisch-Ostrau; Dr. Isidor Diamant, în Stryj, de la Bóbrka; Dr. Heinrich Horn, în Viena, de la Gars. Ger. Bez. Horn"[1883]. / „**Numiri**, în ceea ce privește **judecătorii regionali**: Ernst Mandyczewski, din Dorna Watra, pentru Suceava... Cornel Kisselitza din Suceava, acolo... Dr. Emanuel Dresdner, din Cernăuţi, acolo... judecătorul de district Emil Orobko, din Sadagura, pentru Cernăuţi... Emil Prokopovici, din Suceava, în Suceava... judecătorul de district Elias Dan, din Coţman, în Suceava. Cu privire la judecătorii regionali în calitate de judecător de district: Julian Curkowski, din Sadagura, în Zastavna, Simeon Wydyniwski, din Sorojineţ, în Dorna Watra, Elias Semaca, în Cernăuţi, din Solca... Hippolyt Calindescu, din Rădăuţi, în Dorna Vatra, Johann Stefanoeicz, în Cernăuţi, din Vijniţa, Emil Tomorug, în Dorna Watra, din Sadagura şi Georg Tarnawski, în Suceava, din Coţman"[1884].

1901, Gustav Weigand**:** „În 26 iulie 1901, am pornit în a șaptea călătorie pentru a studia dialectele române-

---

[1882] *Foaia Diecezană*, anul X, nr. 31, 30 iulie / 11 august 1895, p. 7

[1883] *Verordnungsblatt des k. k. Justizministeriums*, XV. Jahrgang 1899, Wien 1899, p. 141

[1884] *Verordnungsblatt des k. k. Justizministeriums*, XV. Jahrgang 1899, Wien 1899, pp. 255, 256

nești. De data aceasta, nu a fost drumul meu obișnuit, prin zonele joase maghiare, ci prin Cracovia și Lemberg, spre Bucovina, direct spre Ițcani, lângă granița cu România. Domnul Gorovei (Artur – n. n.), din Fălticeni, mă aștepta la gară, unde îmi lăsasem trăsura şi caii, în toamna trecută. După o ședere de câteva ore în Suceava, unde am fost primiți cu căldură de cunoscutul folclorist şi protopop Marian (Simion Florea – n. n.), am plecat, seara, prin Bunești, peste granița românească, de care am trecut fără probleme, la Fălticeni… / Pe 5 august 1901, m-am dus la Suceava (populație: evrei, români, germani, armeni), pentru a adăuga ceva la culegerile și obiectele mele, de unde am fost însoțit, apoi, la Şcheia[1885] de protopopul Marian, care mă invitase la prânzului , unde am stat, câteva ore, pentru a discuta despre dialectul interesant, iar seara am mers la Ilişeşti[1886], sat cu populația germană și română"[1887].

1902: „Subsemnatul Franz Ritter des Loges, primar şi deputat al oraşului Suceava (Bucovina-Austria), şi Vartives Ritter von Prunkul, proprietar, viceprimar şi preşedinte al comunităţii armene de cult oriental din Bucovina, de comun acord la Suceava au exprimat lor adeziune la eforturile care se fac, în cadrul Congresului[1888] care se ţine la Bruxelles, în zilele de 17 şi 18 iulie, pentru a saluta nefericitul popor armean din Turcia, aprobând toate demersurile care se fac, în măsura puterilor lor, şi vă roagă să treceţi numele lor între cele ale

---

[1885] În Şcheia, a cântat Catrina Balinta

[1886] În Ilişeşti, a cântat Vasile a Nichitii

[1887] Weigand, Gustav, Prof. Dr., *Die Dialekte der Bukowina und Bessarabiens*, Leipzig 1904, pp. 1-7

[1888] Congresul Armeanofil – n. n.

aderenţilor la Congres. / Franz Ritter des Loges / Vartives Ritter von Prunkul[1889].

1903: Căpitănia districtuală sau Prefectura, astăzi, Muzeu al Bucovinei, a fost construită în 1903, de antreprenorul J. Bochnner, cu parter şi etaj şi cu câte 25 încăperi, de o parte şi de alta a celor două coridoare longitudinale. / „Liga țăranilor români din Bucovina împotriva alcoolului. Din pricina numărului enorm de birturi, ţinute, peste tot, de evrei, alcoolismul face în Bucovina ravagii înfricoşătoare. Dar, de câtva timp, datorită eforturilor inteligente ale excelentului cler ortodox din această provincie, există o mișcare semnificativă împotriva alcoolului. Această mișcare este peste tot considerabilă printre românii din districtele Rădăuți, Suceava, Gura Humorului și Câmpulung”[1890].

1904: Între timp, primarul Sucevei, Franz cavaler Des Loges, înlocuit în unele din sâmbetele în care trebuia să supravegheze săpăturile la Cetate de fiul său, pe atunci student, a prins să construiască edificile Sucevei moderne (Gimnaziul, Palatul Administrativ, Uzina electrică, iluminatul public, aducţiunea cu apă, canalizarea etc.), iar Karl A. Romstorfer, ca să nu se plictisească, ne-a reparat bisericile şi mănăstirile. A început cu biserica domnească Mirăuţi, care, după ce fusese folosită ca grajd, funcţiona ca depozit de piei nedubite, a continuat cu Solca, cu Putna, ale cărei rămăşiţe de ziduri aveau maximum un metru şi jumătate înălţime, cu biserica Sf. Gheorghe din Suceava şi aşa mai departe, până în 2 iulie 1904 stil vechi (15 iulie stil vechi), când ne-au organizat, la Suceava, serbarea comemorativă a patru sute de ani de la moartea lui Ştefan

---

[1889] *Pro Armenia,* II, nr. 16, 25 iulie 1902, pp. 132-134

[1890] Verax, *La Roumanie et les juifs*, Bucarest 1903, p. 350

cel Mare, eveniment în care noi, românii, am investit mult entuziasm şi enorm patriotism. „Această serbare a avut caracter naţional, căci la ea au luat parte nu numai întreaga inteliginţă şi burghezime din loc, ci şi foarte multă lume românească din întreaga ţară”, nota, mândru de discursul pe care l-a rostit la acea serbare, profesorul sucevean Eusebie Popovici. „Cu prapore şi steaguri în frunte – nota însuşi Romstorfer – preoţii s-au dus la ruinele frumos împodobite ca să închine cu evlavie umbrei lui Ştefan şi să facă obişnuitele rugăciuni pentru odihna sufletului său. La această serbare au asistat societăţile arcaşilor şi veteranilor, reuniunile de pompieri, delegaţiunile din o mulţime de comuna, chiar şi din cele mai îndepărtate comune de la munte, populaţiunea Sucevii, cum şi mult public din împrejurimi şi chiar din Bucureşti. O preţioasă amintire de la această serbare frumoasă ne înfăţişează excelenta fotografie a fotografului I. Chrzanowski din Suceava” (fotografie pe care o reproducem). Apoi s-a lăsat tăcere şi uitare. Nici o stradă, nici o plăcuţă şi nici un omenesc pomelnic nu mai amintesc, în Suceava, de Karl A. Romstorfer şi de Franz cavaler Des Loges, deşi le suntem datori cu recunoştinţă. În fond, nici nu o putem face, pentru că, neam fără memorie fiind, şi noi, păşitorii prin Bucovina de azi, deja suntem, dar fără să fi prins de veste, doar colbul de pe tălpile viitorimii.

1904: „Îndată ce mă urcai în trăsură şi mă depărtai ceva de gară, mi se înfăţişă privirilor oraşul şi Cetatea Suceava, spre care am mers trecând peste râul Suceava, pe un pod de lemn, de unde **se** vedeau, în susul şi în josul apei, bărbaţi şi femei prinzând peşte cu crâsnicele. Apropiindu-mă de oraş şi văzând numeroasele steaguri

tricolore de pe zidurile Cetăţii, în vederea procesiunii de a doua zi, un puternic fior trecu prin sufletul meu şi lacrimi fierbinţi îmi umplură ochii. Ajuns în fosta şi vestita capitală a Moldovei, am tras la un hotel, mai în centrul oraşului, unde cu greu mi-am putut găsi loc, din cauza mulţimii. / Acolo sosiră, de aici, din ţară, şi domnii P. Poni şi Dr. C. Istrati, foşti miniştri. Şi fiindcă nu era mult până în seară, m-am grăbit a lua o trăsură şi a pleca să văd cetatea şi măcar câte ceva din oraş. Mai întâi, m-am dus la biserica Vechii Mitropolii, unde sunt moaştele Sf. Ioan cel Nou, care au fost aduse de la Cetatea Albă, în Suceava, de Alexandru cel Bun. Un ieromonah, pe care l-am întâlnit când am intrat pe poartă, m-a îndreptat la părintele Egumenul Protosinghelul Ghedeon Balmuş, care m-a primit în apartamentele Prea Cucerniciei *S*ale cu multă amabilitate. În urmă, întovărăşit de P. C. S., am mers în biserica Vechii Mitropolii a Moldovei (Biserica Sfântului Gheorghe a mănăstirii Sfântului Ioan cel Nou – n. n.), căreia i se face acum o frumoasă reparaţiune. Biserica aceasta s-a început a se zidi de Bogdan Vodă, în 1514, şi s-a isprăvit de fiul său, Ştefan Vodă cel Tânăr, în 1522, de când a devenit Catedrală Mitropolitană, în locul bisericii Mirăuţilor[1891], după cum vom vedea mai departe. Apoi am mers la paraclisul ce este în partea dinspre poartă, unde sunt aşezate acum moaştele Sfântului Ioan cel Nou. Până să se aducă cheile, am privit cu multă duioşie scenele de groaznice suferinţe ale sfântului, în Cetatea Albă, de la păgânii chinuitori, ce sunt zugrăvite pe dinafara pereţilor, şi apoi am intrat şi m-am închinat sfintelor lui moaşte, nu fără a mă gândi la evlavia Marelui Ştefan şi la rugăciunile cele fierbinţi, ce va fi

[1891] *Candela,* foaie bis. liter., Cernăuţi, 1892, p. 535

înălţat aici, în nesfârşitele supărări şi griji ce le-a avut pentru ţară. Fie ca sfântul să asculte, acum şi în veci, rugăciunile noastre, ale românilor, şi să mijlocească la cerescul împărat, pentru a ne apăra de multe necazuri şi încunjurări! / Mulţumind cu respect, mi-am luat rămas bun de la părintele Balmuş şi am plecat să văd Cetatea, care vine în partea de răsărit a oraşului Suceava, peste o adâncă şi îngustă vâlceluţă ce se deschide spre nord şi se înfundă în marginea de miazăzi a oraşului, pe unde coteşte şi drumul ce merge la ea. Am vizitat-o prin toate ungherele, m-am închinat la locul unde mi s-a spus că a fost bisericuţa şi am admirat alegerea unui loc atât de potrivit, cum şi uriaşa muncă cu adunarea şi ridicarea pietrelor aici, pentru a se face un zid atât de înalt şi atât de puternic. Zidurile cetăţii au rămas numai pe unele locuri ceva în întregime, în mare parte însă sunt încă de mult dărâmate şi pietrele luate de locuitorii din oraş, pentru a-şi face case şi beciuri. Abia de câteva decenii s-au oprit de guvernul austriac de a se mai lua pietre de aici; iar acum, de curând, s-au făcut săpături şi toate lucrurile vechi ce s-au găsit s-au depus în Muzeul din Suceava. Cetatea a fost înconjurată, după cum şi astăzi se cunoaşte, cu un şanţ foarte adânc. / De la Cetate, m-am întors în oraş, pe la oarele 7. La barieră, birjarul, care era jidov, se opreşte şi un alt jidov îmi ţine calea, spre a-i plăti 8 creiţari, taxa de barieră; am plătit, dar nu fără a deplânge soarta noastră, a românilor de sub vremuri! / În faţa hotelului, unde îmi era gazda, am găsit pe domnii Poni şi Istrati, pe lângă care se mai aflau acum: părintele Marian (Simion Florea – n. n.), profesor la gimnaziul din Suceava şi membru Academiei Române, domnul Tanoviceanu, profesor la Universitatea din Bucureşti,

autorul pomelnicului lui Ştefan cel Mare, şi alţi domni profesori, convorbind împreună despre Cetatea şi Palatele Domneşti din Suceava, despre locul unde a fost „Direptatea" – însemnată prin adunarea poporului – şi aclamarea Marelui Ştefan de Domn, şi altele. Domnul Istrati mi-a recomandat să nu uit a mă duce şi la Zamca, de care nu auzisem niciodată. / În acea sară, am avut prilejul să văd pe elevii gimnaziului din Suceava, în număr de vreo 600, cu masalale şi lampioane tricolore, venind de la şcoală şi trecând, în frumoasă ordine, cu muzică, pe strada mare, spre locuinţele a doi profesori, Samuil Isopescu (de Istorie) şi Dimitrie Isopescu (de Matematică şi Fizică), care ieşiseră acum la pensie, spre a le aduce omagii de recunoştinţă. / A doua zi, 2 Iulie, dimineaţă, m-am trezit în sunetul melancolic al buciumelor, care răsunau de pe zidurile Cetăţii, anunţând că, în acea zi, se împlinesc 400 de ani de când, aici, în oraşul Suceava, şi-a dat obştescul sfârşit Marele Voievod Ştefan. Părea că în alte timpuri trăiesc şi aveam închipuirea că, peste câteva clipe, voi putea vedea chipul neînsufleţit al Eroului, intrat în liniştea de veci. / Pe la 7 ore, m-am dus la biserica Mirăuţilor, care nu de mult ajunsese o adevărată ruină, iar astăzi, în urma restaurării, este una din cele mai frumoase biserici din Suceava (nici la Cetate, nici la Sfântul Ioan cel Nou, nici la Mirăuţi, evlaviosul episcop Iacov nu pomeneşte numele restauratorului Karl Adolf Romstorfer şi al principalului său colaborator, primarul sucevean Franz Ritter Des Logers, şi pe bună dreptate, că doar erau „papistaşi", străini de „adevărata credinţă" românească – n. n.). Se crede că această biserică a fost făcută, dacă nu mai de mult, cel mai târziu de Iuga Vodă (ctitorul este, totuşi, Petru Mu-

şat, care a durat biserica de mir a Moldovei odată cu Cetatea, adică între anii 1374-1391 – n. n.), în ultimul deceniu al secolului al 14, şi a fost destinată, de atunci de Catedrală Mitropolitană, de unde şi poporul o numeşte Mitropolia cea veche. Catedrala Mitropolitană s-a mutat, apoi, în biserica cea făcută, în anul 1522, de Ştefan Vodă cel Tânăr, unde se află moaştele Sf. Ioan cel Nou, cum s-a spus mai sus; care biserică încă poartă numele de Mitropolia veche, bineînţeles, de când Scaunul Mitropolitan a fost mutat la Iaşi, de Alexandru Vodă Lăpuşneanu, în anul 1565. / Deşi în biserica Mirăuţilor s-au miruit mulţi Domni, dar numele nu i se poate deriva, cum ne spune părintele Isidor Onciu (universitar cernăuţean şi cel mai important arheolog biblic al Bucovinei, tatăl nefericitului Aurel Onciu, dar care aici se înşeală – n. n.), decât de la o familie Mirăuţă (doar familiile de robi ţigani mănăstireşti sunt consemnate, de regulă, în documentele vechi cu acest nume, şi nici un boier – n. n.), care va fi trăit cândva pe lângă acea biserică, pentru cuvântul mai ales că partea aceea de loc a oraşului Suceava se numeşte şi astăzi de localnici „Mahalaua Mirăuţilor”[1892]. La biserica aceasta se regulase a se face sfânta slujbă pentru pomenirea Marelui Ştefan (firesc, doar fusese rezidită de Ştefan cel Mare, între anii 1482-1491; ca să nu mai vorbim de faptul că aici fusese miruit Domn – n. n.), de împlinirea a 400 ani de când a murit aici în Suceava. Nu numai biserica, dar şi curtea ei era înghesuită de lume, deşi era numai 7 ore dimineaţa. De aici era să se iasă cu procesiunea la Cetate, unde era pregătit ca să se facă panahida. În acest scop, erau şi aranjate, de la poartă şi până la intrarea în biserică, mai multe prapure, care se

[1892] *Candela,* 1893, p. 536

ţineau de bărbaţi, şi ca 30 icoane, care se ţineau în mână numai de femei, pe nişte prosoape frumoase, ce fiecare îşi adusese de acasă. / În mijlocul bisericii, cam aproape de catapeteasmă, erau puse, pe trei mese, două rânduri de colaci (capete, în formă de S şi de 8), împodobiţi cu ramuri pline de smochine şi lămâi, şi care ramuri erau legate cu o cordea tricoloră, şi apoi un colac mare, peste care era aşezată o colivă frumoasă, după obiceiul nostru moldovenesc. / Fiindcă Sfânta Liturghie era să se înceapă pe la orele 8 şi jumătate, am luat o trăsură şi m-am dus ca să văd şi eu Zamca, măcar din fugă, ştiind că, mai pe urmă, nu voi putea avea vreme. Am trecut, prin mijlocul oraşului, la deal, mergând spre apus, pe lângă biserica Sf. Dimitrie, cea zidită de Marele Ştefan (în 1497 şi rezidită de Petru Rareş în anii 1534-1535 – n. n.), lângă curţile sale domneşti, din care curţi nu mai sunt, astăzi, decât urme de zid şi beciuri pe sub nişte case negustoreşti; apoi am trecut înainte, pe lângă o biserică armeană, şi am ieşit din oraş, pe tăpşanul sau platoul dealului, de unde se înfăţişează privirilor o panoramă înălţătoare de frumuseţe neînchipuită, văi, dealuri şi numeroase sate, presărate în toate părţile. Peste 10 minute, am ajuns la Zamca, numire de origină slavă, care înseamnă cetăţuie (prin extensie, de la zăvor, încuietoare – n. n.). Aici se află o biserică veche armenească, înconjurată de un zid înalt de piatră şi, pe dinafara acestuia, cu un şanţ adânc, având un turn înalt, în partea de apus, deasupra porţii. Totul ne arată că Zamca este o adevărată cetate, întocmiră pentru vremuri grele. Armeanul păzitor, care se afla cu şederea în camera de sub turnul de deasupra porţii, m-a condus de am văzut peste tot. / Biserica de aici este zidită, la anul 1551, de un armean bogat, Agopşin Vartan, al cărui mormânt se vede

în mijlocul ei, sub o piatră cu epitaful în armeneşte. Are ca patron, pe Sf. Axentie, şi se slujeşte în ea numai de două ori pe an: la Sf. Gheorghe şi Sf. Axentie. Şanţul dimprejurul zidului a fost făcut de soldaţii lui Sobieski, regele Poloniei, în anul 1691, atunci când, după prădarea Moldovei, lăsase nişte garnizoane în Neamţ, Suceava (în mănăstirea aceasta armenească), Câmpulung, Hangul, Secul şi Agapia. Garnizoanele acestea părăsiră Zamca şi toate celelalte locuri întărite, abia după pacea de la Carloviţ, din 26 Ianuarie 1699[1893]. În turnul cel înalt de deasupra porţii, am văzut camerele, unde mi s-a spus că au stat călugări armeni, cum şi o mică bisericuţă, pe a cărei pereţi au rămas o parte din sfinţii pictaţi în genul picturii noastre vechi moldoveneşti. / Părăsind Zamca, m-am reîntors la biserica Mirăuţilor, unde se începuse deja Sfânta Liturghie, oficiată de părintele Protosinghel Ghedeon Balmuş, însoţit de 12 preoţi. Cântările erau executate de corul „Academia Ortodoxă" din Cernăuţi. După Sfânta Liturghie, P. C. S. părintele Balmuş a ţinut o frumoasă cuvântare, arătând străduinţele Marelui Ştefan pentru creştinătate şi neamul românesc. Apoi se întocmi procesiunea, în ordinea următoare: elevii şcolilor din Suceava, un pluton de veterani, o companie de pompieri, steagurile diferitelor bresle, icoanele purtate de femei, prapurii şi felinarele – de bărbaţi, cum s-a spus şi mai sus, 22 de preoţi, îmbrăcaţi în sfintele odăjdii, în frunte cu P. C. S. părintele Balmuş, care purta cârja de Superior al Mănăstirii Mitropoliei Vechi, reprezentanţii tuturor autorităţilor locale şi o mulţime de români, din localitate, de prin împrejurimi şi din România, sosiţi la această serbare, – la urmă, iarăşi, un pluton de veterani. / După ce pro-

[1893] *Candela, Armenii orientali în Bucovina*, an. 1891, p. 531

cesiunea s-a pus în mişcare, pe la orele 9şi $^{3}/_{4}$, eu am plecat la gara Iţcani, împreună cu părintele Gh. Costăchescu, de la Mănăstirea Agapia, pe care îl găsisem în Suceava, spre a ne continua drumul mai departe. Acolo, la gară, au sosit, pe la orele 10, şi studenţii universitari din Bucureşti, care s-au oprit, spre a merge ca să asiste la rugăciunile ce se făceau, acum, la Cetate. Şi au putut să ia parte şi dânşii la acea măreaţă ceremonie, pentru că procesiunea a ajuns la locul destinat (Căpitănia, adică Prefectura judeţului Suceava, aflată, pe atunci în actualul sediu al Muzeului Bucovinei – n. n.). Acolo s-a oficiat, mai întâi, o panahidă, după cum am luat cunoştinţă mai pe urmă, apoi s-a cântat de cor o odă compusă de domnul Vasile Bumbac şi s-a ţinut o cuvântare de Rev. Sa părintele Eusebiu Popovici (academician, teolog cu dreptul de a purta mitră, tatăl tragicului poet T. Robeanu, cunoscut ca politician şi istoric drept George Popovici – n. n.), profesor universitar din Cernăuţi, prin care a arătat faptele glorioase ale Marelui Voievod. Iar la urmă, s-a intonat *Imnul lui Ştefan cel Mare* (compus de Gavriil Muzicescu, un alt cântec al lui, pentru evenimentul de atunci, *Verde-i bradul şi stejarul / N-o mai fi cum vrea duşmanul*, devenind, ulterior, prin complicitatea ignoranţei, folclor… ardelenesc – n. n.), după care procesiunea s-a întors în oraş”[1894].

1905: Iluminatul public eficient, prin construirea unei uzine electrice, cu două motoare Diesel de 120 CP, aprobată în 11 iunie 1905, cu punere în funcţiune planificată în 10 octombrie 1907, dar făptuită abia 18 august 1908, când se fac primele probe de motoare, datează, în

---

[1894] Iacov Episcopul Huşilor, *O călătorie la mănăstirea Putna, în Bucovina*, Ediţia a II-a, Huşi 1930, pp. 6-13

Suceava, din 12 octombrie 1908, din 1912 fiind electrificată şi gara din Iţcani, iar din 1913 fiind exportată energie electrică în România (de la Iţcani, la gara Burdujeni şi la vama românească). Suceava primarului Franz cavaler Des Loges era luminată de 255 plus 55 lămpi cu becuri de 55 waţi, doar cele 55 lămpi funcţionând pe tot parcursul nopţii,

1906: „Introduceri noi de comunicaţie. Ministeriul c. r. de comerţ a încuviinţat construirea unei reţele telefonice în Suceava, care, peste scurt timp, va fi legată cu reţelele din Storojineţ şi Cernăuţi, precum şi cu reţelele din Lemberg şi Viena. Avântul ce l-a luat, în timpul din urmă, mijlocul acesta de comunicaţiune, până acuma atât de neglijat, este în mare parte meritul şefului suprem al poştelor din Bucovina, al consilierului aulic Posch. Şi de astă dată a documentat acest şef că promovarea intereselor comune constituie una din grijile sale principale. De la sosirea sa în ţara noastră, numărul oficiilor poştale, care se activează prin comunele mai mici, sunt aşijderea creaţiunea sa. Dar nu numai pentru sporirea oficiilor grijeşte acest şef, după putinţă, căci pretinde de la aceştia şi cunoaşterea limbii poporului. Se înţelege că acest lucru e greu de săvârşit, deoarece e plină Bucovina de funcţionari poştali străini, care nu cunosc de loc limba poporului. Spre a elimina aceste neajunsuri, a primit dl Posch 14 băeţi români în calitate de impiegaţi poştali; ar fi de dorit dacă şi alţi şefi ar urma acestui exemplu”[1895]. / „**Şcoala de progres industrial în Suceava**. Şcolile de progres industrial au menirea să introducă pe învăţăceii de felurite profesiuni în ştiinţele tehnice şi comerciale. La

---

[1895] *Apărarea Naţională*, Nr. 1, Anul I, Cernăuţi, duminică 7 octombrie stil nou 1906, p. 5

predarea învăţământului trebuie să se ţină cont de cerinţele didactice ale tuturor meseriaşilor şi industriaşilor din respectivul loc. Prima şcoală de felul acesta şi cu limba de propunere română este cea din Suceava. Dar, cu părere de rău, trebuie să mărturisesc că, la aceasta şcoală, nu se întrebuinţează cărţi româneşti speciale şi limba de propunere este mai cu seamă cea germană, cu toate că cei mai mulţi învăţători sunt români şi posed ambele limbi de instrucţie. Nici desenul nu se predă de un specialist şi nici, de altfel, nu se ţine cont de cerinţele locale”[1896]. / „**Societatea „Şcoala Română”** a deschis, cu ziua de 1 noiemvrie 1906, Internatul „Vasile Cocârlă” din Suceava, cu 35 de elevi, împlinind astfel dorinţa adunării generale. Comitetul apelează din nou la spiritul de jertfă a întregului popor român din Bucovina şi-l invită să sară cât mai degrabă în ajutorul acestui institut nou creat, ca el să-şi poată împlini pe deplin misiunea sa şi să devină un nou focar de cultură naţională. Rugăm călduros pe conducătorii poporului ca să îndemne masele largi ale neamului nostru să contribuie fiecare cu câte ceva la susţinerea internatului sucevean. / Pentru comitet: Sim. Fl. Marian. George Tofan”[1897]. / „**Invitare la inaugurarea Internatului „Vasile Cocârlă”**, în Suceava, care va afla loc duminică, dimineaţă, în 18 noiemvrie st. n. 1906. Programul: 1). La orele 8 ½, liturghie în sobor, în biserica de la Mirăuţi. 2). La orele 10, sfinţirea internatului. 3). Salutarea oaspeţilor, din partea preşedintelui societăţii. 4). Imnul împărătesc, cântat de corul studenţilor. 5). Discurs

[1896] *Apărarea Naţională*, Nr. 7, Anul I, Cernăuţi, duminică 28 octombrie stil nou 1906, p. 4
[1897] *Apărarea Naţională*, Nr. 9, Anul I, Cernăuţi, duminică 4 noiembrie stil nou 1906, p. 3

festiv, rostit de dl prof. Iancu Nistor. 6). Imn festiv. 7). Cuvântarea directorului internatului. 8). Răspunsul elevului internatului Nicanor Hopulele. / La adunarea generală a Societăţii „Şcoala română” din Suceava, care se va ţine în aceeaşi zi, la oarele 3 d. a., în localităţile „Clubului român”. Ordinea de zi: 1). Cuvânt de deschidere, din partea prezidentului. 2). Raportul casierului. 3). Raportul consiliului de control. 4). Raportul bibliotecarului. 5). Rapoartele filialelor „Şcolii române”. 6). Propuneri eventuale. / În numele comitetului: S. Fl. Marian, preşedinte, G. Tofan, secretar”[1898]. / „**Un furt de la tribunalul din Suceava**. În noaptea de la 19 spre 20 decemvrie 1906, făptuitori încă necunoscuţi, spărgând un dulap, în care referentul unei secţii civile de la pretura ataşată pe lângă tribunalul din Suceavă ţinea referatele şi toate actele sale, au furat toate procesele şi rogatoriile de la mai multe judecătorii din ţară, care erau terminate pentru 20 decemvrie a. c. şi, aruncându-le în sobă, le-au prefăcut în cenuşă. Imediat după descoperirea faptului, au început cercetările, care au adeverit numai că teancul întreg de acte a fost aruncat în sobă. Fapta e săvârşită, după toată probabilitatea, din interes. Urzitorul ei va fi vreun împricinat, ceva. Dar cine a executat-o, când toate uşile erau încuiate şi dulapul referentului, din care nu lipseşte nimic, de asemenea?”[1899].

1908: Cinematograful, în Suceava, şi-a făcut apariţia din toamna aceluiaşi binecuvântat an 1908.

[1898] *Apărarea Naţională*, Nr. 12, Anul I, Cernăuţi, joi 15 noiembrie stil nou 1906, p. 3

[1899] *Apărarea Naţională*, Nr. 23, Anul I, Cernăuţi, joi 23 decembrie stil nou 1906, p. 3

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Suceava**, oraş, vechea capitală a principatului Moldovei, astăzi centru districtual şi sediu de ocol judecătoresc cu acelaşi nume, este o localitate situată pe malul râpos din dreapta râului Suceava, de la care îşi trage probabil şi numele. Ca localitate cu titlu de comună urbană, Suceava se compune din oraşul Suceava propriu-zis, din mahalalele Iţcanii Vechi, Cotu Şeptilici, Zamca, şi din atenenţele Tătăraşi, Mitoca (armeneşte Hatskadar) şi Zoteşti sau Postulachi. Are o suprafaţă totală de 23,03 kmp, cu 1.424 de case şi o populaţiune de 11.103 locuitori, dintre care 4.000 sunt evrei, 3.000 români, iar restul germani, armeni, slavi de diferite viţe etc. Oraşul este legat, printr-o linie ferată locală, cu drumul de fier principal Lemberg-Cernăuţi-Iaşi şi Roman, având ca punct de joncţiune staţiunea Iţcani. Pe drumul principal (carpatin) oraşul este legat cu celelalte localităţi mari (Cernăuţi, Rădăuţi, Siret, Gurahumorului, Câmpulung) ale Bucovinei, iar prin alte patru căi de comunicaţie bune comunică cu punctele vamale spre hotarul României şi cu câteva localităţi din împrejurime (Bosancea, Capucodrului, Costâna). Suceava este sediul unui prefect de district (căpitan), are un tribunal provincial, un liceu cu clase româneşti, un spital, mai multe şcoli de fete şi băieţi şi diferite institute de cultură, între care cea mai de seamă este „Şcoala Română" societate naţională ce sprijineşte, cu ajutorul fondurilor ei, elevi săraci şi susţine pe toate căile românismul. Aci se află un club român şi o librărie cu tipografie şi editură românească. **Istoricul oraşului**. Vechiul târg al Sucevei, cu cetatea sa vestită şi reşedinţa domnilor Moldovei, este bogat în amintiri istorice şi ne vom mărgini a spune numai lucrurile mai esenţiale.

Originea Sucevei pare a duce până în secolul al doisprezecelea, deşi o tradiţie populară ne spune cum că localitatea ar fi fondată de Dragoş Vodă. Ca reşedinţă a domnilor Moldovei, Suceava se pomeneşte întâi la anul 1388 şi rămine sediu domnesc până la 1563, când scaunul domnilor Moldovei este mutat la Iaşi. După descripţiile istoricilor şi săpăturile făcute în anii din urmă, din iniţiativa guvernului austriac, Suceava constituia o cetate de seamă, cu întărituri formidabile, ce se întindeau în exterior pe o rază de 4 km şi ale căror urme se mai cunosc şi astăzi (Burdujeni, Salcea). Centrul cetăţii îl forma palatul domnesc, apărat, în faţa apei Sucevei, de un părete stâncos natural, iar din celelalte părţi înconjurat cu ziduri şi şanţuri, de care ţinea probabil şi fortăreaţa Zamca (în urmă mănăstire armeană), ale cărei ruine sunt încă bine conservate. Spărtura de pământ ce despărţea cetatea de târgul actual şi care formează albia afluentului Sucevei, Cacaina, avea, după cum ne spune tradiţia de la Ştefan celMare, un pod suspendat, din piele de bivoli, legându-se astfel palatul cu biserica domnească (biserica Mirăuţului), situată în partea târgului vechi. Războaiele multiple ce au bântuit ţara Moldovei, au fost cauza că târgul Sucevei şi mai ales cetatea să fie călcate în nenumărate rânduri de duşmani. Cele mai straşnice atacuri le-a îndurat Suceava la 1394, din partea ungurilor, la 1476 şi 1484, de către turci, la 1497, din partea polonilor, sub regele Albrecht, şi la 1509, tot din partea lor, sub Kamienietzki; la 1538, iarăşi din partea turcilor, însă în repetate rânduri din partea tătarilor. La 1653, a fost asediată şi luată pe rând de munteni, de cazacii şi tătarii lui Timuş, apoi de polonii şi ungurii aliaţi cu dânşii. La 1675 şi 1686, a fost arsă şi pustiită de către regele polon

Sobieski şi, în fine, după ce a mai fost prădată, la 1740, de cazaci, a fost dărâmată, la 1766, după însăşi porunca domnului Moldovei Cantacuzino. De atunci, Suceava a început să decadă şi abia de la înfiinţarea căii ferate încoace s-a mai ridicat puţin prin traficul cu frontiera română din apropiere. **Monumenlele istorice** rămase pe urma evenimentelor petrecute în Suceava sunt destul de numeroase şi, afară de sus menţionatele ruine ale foastei cetăţi şi reşedinţă domneşti, sunt reprezentate prin bisericele ce sunt încă în fiinţă. Cele mai interesante dintre ele sunt: Biserica cu hramul „Sfântul Dumitru", clădită la anul 1534, de Ştelan Vodă, fiul lui Petru Bogdan şi care a ars la 1809, împreună cn turnul cel mare, în care se găseau clopote vechi şi preţioase. Biserica cu hramul „Sfântul Nicolae", clădită la 1611, de comisul Niculai Brăiescul şi marele postelnic Nicoară Prăjescul. Aceste două figurează astăzi ca biserici parohiale. Suceava mai are însă şi două biserici ortodoxe filiale, cu vechime nu mai puţin istorică, şi anume biserica cu hramul „Sfântul Ioan Botezătorul", zidită la 1643, de domnul Moldovei Vasile Lupu, şi biserica din mahalaua Iţcanii Vechi, cu hramul „Adormirea Maicii Domnului", întemeiată la 1639, de călugăriţa Nazaria şi fiica sa Angelina, pe locul unde se aflase, înainte, deja o mănăstire de maici, de care ţinea şi moşia Iţcanii Vechi şi care a existat până la secularizarea mănăstirilor de către austrieci (1784). Tot ca monument istoric trebuie considerată şi biserica armenească cu hramul „Sfântul Axente" din cetăţuia ruinată Zamca, care a fost odinioară mănăstire, întemeiată la 1602 şi a fost prădată şi arsă de cazacii lui Timuş, la 1653. În jurul ei se văd încă întăriturile făcute de regele polon Sobieski, precum şi un turn vechi de

chindie foarte curios, însă cam ruinat. Cea mai veche şi interesantă clădire bisericească din Suceava este însă aşa numita veche mitropolie a Sucevei, cu hramul „Sfântul Gheorghe”, având şi o chinovie de călugări, însărcinaţi cu paza moaştelor Sfântului Ioan cel Nou, care este patronul Bucovinei. Clădirea, începută după stilul mănăstirii din Putna, la 1514, de către Bogdan Vodă, şi isprăvită de fiul acestuia, Ştefan, la 1522, a fost încă mărită şi înfrumuseţată la 1597, de mitropolitul Moldovei Teofan şi, în urmă (1589), de domnul ţării Petre Şchiopul, iar în urmă, rămânând o vreme părăsită, a fost restaurată de mitropolitul Iacob. În această biserică au fost depuse moaştele Sfântului Ioan cel Nou, pe care le dobândise Alexandru cel Bun, la 1402, de la negustorimea oraşului Trapezunt şi le aşezase în vechea mitropolie, fondată la 1399 de Iuga Vodă, însă în urmă distrusă. Aci, în biserica nouă mitropolitană, cu hramul „Sfântul Gheorghe”, au stat moaştele sfântului până la 1630, când au fost strămutate la Iaşi. La 1686, moaştele au fost însă luate de regele polon Sobieski şi duse în Galiţia, la Zolkiew, unde au stat până la 1783, când împăratul Austriei Iossef II a poruncit, din pornire generoasă pentru noua sa ţară, Bucovina, să fie aduse, cu mare pompă, înapoi la Suceava. / În fine, mai este biserica Mirăuţului, despre care se zice că ar fi pe locul vechii mitropolii, întemeiată de Iuga Vodă, la 1399. Restaurată astăzi cu multă cheltuială şi în mod somptuos, din iniţiativa fondului religionar şi a guvernului austriac, ca monument istoric demn de atenţiune, acest edificiu prea frumos, situat în vechea mahala a Mirăuţilor, pe malul gârlei din faţa cetăţii vechi, cu care vechea mitropolie se zice că era legată prin pomenitul pod aerian din piele de bivol, este un adevărat juvaier

istoric al bisericii ortodoxe române. Cauza devastării vechii biserici şi mitropolii nu se documentează în istorie. / Pe lângă aceste biserici de rit ortodox, Suceava mai posedă una romano-catolică şi alta greco-catolică, precum şi o capelă protestantă. / Populaţiunea Sucevei s-a ocupat din vremuri cu negoţul, probă colonia veche armenească, care s-a aşezat acolo şi faptul că Suceava era loc vamal de căpetenie al principatului Moldovei. Locuitorii se ocupau însă şi cu industria, mai ales cu cojocăria, care se menţine în parte şi astăzi. Pe lângă aceasta, Suceava era înconjurată de pomete întinse, în care se cultivau mai cu deosebire mere de soi. De asemenea şi albinărilul, ba chiar şi cultura viermilor de mătase erau aci în floare. / Ca proprietate, comuna Suceava posedă; 1.580 hectare pământ arabil, 104 hectare fânaţuri, 110 hectare grădini, 250 hectare imaşuri, 43 hectare pădure. Statistica animalelor de casă însă este: 348 cai, 666 vite cornute, 640 porci şi 250 stupi de albine”[1900].

1909: „**Suceava** este, prin tradiţie, oraşul culturii româneşti din Bucovina. Vechea capitală modovenească are cel mai de frunte institut cultural al românilor bucovineni: Liceul greco-oriental, care a contribuit, în mod simţitor, la ridicarea unei clase de cărturari bucovineni. Şi alte instituţii de seamă, ca „Şcoala Română”, care a înfiinţat internatul („Vasile Cocârlă” – n. n.), librăria şi tipografia, apoi Societatea muzicală „Ciprian Porumbescu” îşi au sediul în Suceava. Vechea populaţie băştinaşă, meseriaşi şi comercianţi (majoritatea armeni – n. n.), a dispărut demult, neputând susţine concurenţa omorâtoare a evreilor imigraţi, care lucrau cu cele mai

---

[1900] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, pp. 210, 211

neiertate mijloace. Azi, abia mai vegetează, pe la periferia oraşului, rămăşiţele falnicei bogatei burghezimi de altădată. Chiar şi armenii, vestiţii negustori ai Moldovei, care aveau, în Suceava, un centru principal al lor, au dispărut, în mare parte, şi tot mai mult se întinde pecinginea străinismului. Pe toată strada principală a Sucevii nu se mai află decât două sau trei case creştine. / Din cei 10.955 locuitori ai Sucevii, numai 2.780 sunt Români, pe când 4.229 sunt evrei, vreo 2.174 sunt nemţi şi 598 ruteni. Polonii, care sunt de-abia o mână de oameni, îşi au „Dom Polski" al lor, în capitala lui Ştefan. Românii, abia în anul din urmă, şi-au adus aminte că, pentru concentrarea activităţii lor, au nevoe de un adăpost propriu. / Dintre comunele fruntaşe ale districtului, amintim aici pe cea mai mare, Bosanci, cu o populaţie de 5.157 suflete, dintre care 4.658 români, 171 evrei şi 18 ruteni"[1901].

1912: Lucrările de canalizare şi apeduct au fost finalizate în 12 august 1912, odată cu darea în folosinţă a uzinei de apă, a canalizării şi a alimentării cu apă.

1912: Atentat contra profesorului Mocrenschi. O întâmplare, care a zguduit adânc populaţia oraşului Suceava, s-a petrecut ieri, în următoarele împrejurări: Elevul Vichenti Greciuc, din clasa a 5-a a gimnaziului superior din Suceava, a tras, în timpul când profesorul Grigore Mocrenschi îl examina, trei focuri de revolver asupra acestuia, cu intenţia de a-l omorî. Gloanţele au nimerit, însă, în mâna stângă și în umărul drept, producându-i leziuni care nu-i ameninţă viaţa. Profesorul, rănit fiind, s-a refugiat, în grabă, în camera profesorilor, pentru a anunţa pe directorul gimnaziului, dl Procopovici, de cele întâmplate. În acest timp, atentatorul Greciuc şi-a

[1901] *Viaţa Românească*, Anul IV, vol. 13, 6 iunie 1909, pp. 454-460

descărcat un glonte în tâmpla stângă. / Elevii din clasă fură apucaţi de groază şi nu cutezau să intervină, pentru a-l opri pe Greciuc de la fapta sa. Autorităţile, fiind alarmate, au sosit în grabă, dispunând transportarea profesorului rănit la spital. Atentatorul sinucigaş Greciuc a murit imediat. În urma acestui nenorocit caz, întreaga clasă a fost supusă unui interogatoriu. Nici un elev, însă, nu poate da vreo informaţiune dacă atentatul a fost săvârşit cu premeditare. Cauza acestei drame se pare a fi profesorul, care se purta foarte riguros faţă de Greciuc. / Nemulţumirea elevilor de gimnaziu se manifestă cam des, aici, în contra unor profesori. Aşa, acum câtva timp, un profesor din Cernăuţi a primit un colet poştal, conţinând o bombă de dinamită. Deschizând, cu precauţiune, pachetul, profesorul a examinat, cu de-amănuntul, conţinutul şi a rămas înlemnit că se află în faţa unui aşa de teribil material. Acestei precauţiuni îi datoreşte profesorul viaţa. Luăm la cunoştinţă cu durere în suflet cele ce se petrec la gimnaziul din Cernăuţi. Avem, însă, speranţa că fraţii noştrii vor şti să pună capăt acestor stări de lucruri, care au făcut pe elevi să recurgă la mijloace disperate, iar profesorilor li s-a pus viaţa în primejdie”[1902].

1914: În anul şcolar 1914/1915 au fost înrolaţi, de la Gimnaziul greco-ortodox din Suceava, profesorii Emanuil Antonovici, Teodor Balan, Gavriil Batariuc, Ilarie Berezniţchi, Vasile Burduhos (cel care interzisese limba română în şcoală – n.n.), Alexandru Candrea, Ion Covaşă, Arcadie Dugan, Dr. Rudolf Gassauer, Mihai Guşuleac, Josef Haschler, George Hoinic, Dr. Isidor Kluger, Dr. Alexandru Ieşan, Vitold Nosal, Emilian Sahlean, Peter Tomaschek şi Nicon Turturean, deci 13

[1902] *Românul,* Anul II, Nr. 8, miercuri 11/24 ianuarie 1912

români, 3 germani, un polon şi un evreu – cum precizează gazeta lui Onciul[1903]. Profesorul Vasile Burduhos, locotenent în Regimentul nr. 22 Infanterie, a fost rănit grav la braţul stâng, în bătăliile din iulie 1915, din Polonia, drept pentru care a fost decorat cu „Crucea pentru merite militare, clasa a III-a, cu decoraţiunea de război"[1904]. / Prima înfruntare de la Boian s-a petrecut în 23 august 1914, când bubuiturile tunurilor s-au auzit până în Herţa"[1905] şi când în Suceava a avut loc o „călduroasă manifestaţie pentru cei 250 de voluntari, plecaţi pe câmpul de luptă. Pentru întreţinerea familiilor mobilizaţilor, statul austriac plăteşte, pentru fiecare copil, câte 90 helleri, iar soţiei, câte o coroană pe zi. Miliţienii (Landssturm), postaţi pentru pază la Iţcani, vor pleca, în ziua de 25 august, la Cernăuţi. Ei vor fi înlocuiţi cu dispensaţii. În toate cafenelele din Suceava li se opreşte clienţilor câte o bucată de zahăr, iar cantitatea totală se strânge şi se trimite pe câmpul de luptă… În general, spiritele sunt liniştite în Bucovina. Locuitorii speră că duşmanii vor fi bătuţi. / **Benno**"[1906]. / „În 17 octombrie 1914, alţi o sută de voluntari din Suceava s-au înscris pentru paza localităţilor din Bucovina, în condiţiile în care toţi jandarmii fuseseră mobilizaţi şi trimişi pe frontul din Galiţia" [1907]. / Din 21 octombrie, s-a reluat circulaţia feroviară Suceava-Cernăuţi, dar cu punct final staţia „Volksgarten", de la intrarea în Cernăuţi[1908]. / Din 21

[1903] *Viaţă Nouă*, IV, nr. 167 din 21 noiembrie n. 1915, p. 2
[1904] *Viaţă Nouă*, IV, nr. 167 din 21 noiembrie n. 1915, p. 4
[1905] *Retragerea trupelor austriece* – în „Adevărul" din 13 august 1914
[1906] *Din Suceava* – în „Adevărul" din 13 august 1914
[1907] *Adevărul* din 7 octombrie 1914
[1908] *Adevărul* din 9 octombrie 1914

octombrie, s-a reluat circulaţia feroviară Suceava-Cernăuţi, dar cu punct final staţia „Volksgarten”, de la intrarea în Cernăuţi[1909]… În seara zilei de 28 octombrie, se semnalau lupte puternice, pe Prut, la circa 7 km de Cernăuţi. Ruşii bombardau Cernăuţii, cu bateriile de artilerie de la Zuska. „Un şrapnel a căzut în curtea reşedinţei mitropolitului Repta şi a produs oarecare deteriorări; un altul a căzut pe acoperişul bisericii Sfintei Paraschiva. În urma ordinului dat de comandantul oraşului, colonel Fischer, circulaţia s-a suspendat în oraş. Populaţia continuă să fugă îngrozită. Aseară şi azi, trenuri speciale au adus aproape 3.000 de refugiaţi la Iţcani şi Suceava”, transmitea, în 16 octombrie vechi, corespondentul din Burdujeni al ziarului „Adevărul”, A. Sandu[1910]. / „Suceava, 5 noiembrie 1914. Se pare că guvernul austriac a pus mare preţ pe salvarea moaştelor Sfântului Ion cel nou din Suceava şi, înainte chiar de apărarea Bucovinei de invazia rusească, autorităţile imperiale au ţinut să pună la adăpost antica relicvă de o eventuală răpire de către armatele pravoslavnice ale ţarului. În acest scop, sfintele moaşte, care se păstrează în biserica mitropoliei româneşti din Suceava, din timpul lui Alexandru cel Bun, au fost transportate la Viena, chiar din primul moment, şi o telegramă, apărută în ziarele de ieri, anunţă că ele au fost depuse în capela română din capitala Austriei” [1911]. / Dr. Aurel Onciul lansa apelul, „adresat chiar ţăranilor români din Bucovina, ca să se întrunească, duminică, în 5 decembrie, la Suceava, în adunare ţărănească”, apel semnat şi de „George Hutu,

---

[1909] *Adevărul* din 9 octombrie 1914
[1910] *Adevărul* din 17 octombrie 1914
[1911] *Românul*, IV, nr. 225, 12/25 octombrie 1914, p. 1

gospodar şi primar al oraşului Câmpulung, Alexandru Buburuzan, gospodar în Mănăstirea Humorului şi fost deputat în Sfatul Ţării, Ştefan Forfotă, gospodar şi primar al oraşului Vatra Dornei, Ştefan Bârtoi, gospodar şi primar în Stroieşti, George Boncheş, gospodar în Vatra Dornei şi deputat în Sfatul Ţării, Zaharie Zub, gospodar în Horodnicul de Sus", apel adresat Regelui României, căruia i se cerea să intre în război de partea Austro-Ungariei, precizându-se că „noi, ţăranii români din Bucovina, am fost şi rămânem pururea credincioşi împărăţiei", spre finalul textului răspicându-se: „Poporul Român Bucovinean a dat până acum cu prisos dovadă că este „neclintit în credinţa sa cătră Împărăţie", se luptă doară fiii acestui popor cu neasemuită vitejie pe câmpul de luptă şi mii de feciori de ai noştri au pornit de bună voie în război, ca să-şi verse sângele întru apărarea Patriei şi a Tronului"[1912]. / Ştirile lunii decembrie a anului 1914 vestesc sfârşitul reocupării Cernăuţilor, după patruzeci de zile, şi întoarcerea, pentru a doua oară, a ruşilor, populaţia din nordul Bucovinei plătind câte 20 de coroane, o sumă enormă pentru acele vremuri, pentru a ajunge la Suceava, iar de acolo, la nevoie, în Burdujeni. Peste zece mii de cernăuţeni se aflau, la 1 decembrie 1914, în Suceava şi în Iţcani, aşteptând, de la Bucureşti, permisiunea telegrafică de a intra în România. „Nenorociţii de bucovineni stau, în Suceava şi Iţcani, aproape muritori de foame. Copiii cer zadarnic mâncare, căci acolo e mizerie şi mare lipsă de alimente", transmitea, în 16 noiembrie vechi, corespondentul sucevean secret al „Adevărului", iar din Dorohoi veneau veşti asemănătoare.

[1912] *Viaţa Nouă*, III, nr. 149, 22 nov. n. 1914, p. 4

1915: În după-amiaza zilei de 1 ianuarie 1915, după două lupte, în 31 decembrie, la Storojineţ şi la Rădăuţi, „primele patrule ruseşti şi-au făcut intrarea în Suceava, venind din direcţia Hatna şi luând drumul spre satele Costâna şi Mihoveni. În urma patrulelor, trupele ruseşti au cantonat în pădurea Costâna", iar sucevenii şi iţcănenii s-au refugiat în Burdujeni. În 2 ianuarie, pe la orele 14, 300 de ruşi au intrat în Suceava, ocupând oraşul. La pichetele de grăniceri ruse au fost instalaţi soldaţi basarabeni, care, „aflând că este teritoriul românesc, au salutat, retrăgându-se". / În Suceava, singurul om care s-a împotrivit ocupaţiei ruseşti a fost finanţul (vameşul) Hoffman, care a împuşcat doi cazaci. În schimbul de focuri care a urmat, a fost răniţi o femeie şi doi copii. Până spre seară, au sosit în Suceava numeroase trupe ruseşti de artilerie, urmărite discret, din beciuri, de către sucevenii înspăimântaţi. În aceeaşi zi, a fost ocupat, cu lupte nesemnificative, şi Câmpulungul Moldovenesc. / La gara Burdujeni, ticsită de refugiaţi, au fost aduse, de la Iţcani, 400 de vagoane şi 30 de locomotive, oamenii aşteptând aprobările refugierii în Ardeal, prin trecătoarea Palanca-Ghimeş. / Austriecii se regrupaseră pe culmile Mestecănişului, iar prin Cernăuţi „treceau interminabile convoaie de prizonieri". „Suceava a fost predată comandantului trupelor ruseşti la ora 4, de locţiitorul primarului, Voronca, care a ieşit în pragul primăriei (actualul Palat Administrativ – n.n.) cu un steag alb. Un număr de soldaţi şi un ofiţer rus au preluat, de îndată, primăria. Grosul trupelor ruseşti se găsesc, în acest moment (seara zilei de 2 ianuarie 1915 – n.n.), în satul Şcheia. Suceava şi Iţcani sunt ocupate de un singur regiment de cavalerie. Centrul oraşului Suceava, de la primărie, până la tribunal, este

ocupat de cazaci. Cu ocuparea acestor două oraşe, întreaga Bucovină, până la Carpaţi, se găseşte sub stăpânirea armatelor ruseşti”. Pentru că Burdujenii erau sufocaţi de refugiaţi, Direcţia Căilor Ferate nu a mai aşteptat aprobările de la Bucureşti, ci a permis formarea unor trenuri speciale pentru Palanca, primul dintre ele, format din şase vagoane de călători şi din şapte vagoane de marfă, plecând din gara Burdujeni la ora 20[1913]. // „Pe la sfârşitul lunii lui decembrie (stil vechi n. n.), ruşii începuseră a înainta peste apa Siretului... Vineri, în ziua anului nou a bisericii apusene, pe la 12 ore din amiază, străbătu ca un fulger prin populaţiunea îngrozită a Sucevei vestea că drumul ce vine de la Iţcani este negru de căzăcime rusească. Era spaima care sporise şi însutise numărul. Nu erau decât 22 cazaci călări, care intrară, venind dinspre Hatna, în gara Iţcani. Un detaşament mic de patru oameni pătrunse pe strada Burdujenilor, până la bariera frontierei române, şi unul dintre ei, cu glas brusc şi semeţ, se răsti la ostaşul român ce stătea de sentinelă la barieră, somându-1 să nu lese populaţiunea austriacă să se refugieze pe teritoriul românesc. / Ostaşul român, un fecior zdravăn şi isteţ, ridică puşca şi-l invită pe rusul îngâmfat, cu un gest hotărât, să-şi caute de treabă şi să-şi păzească frontiera dacă poate. Ruşii, cam zăpăciţi de această întâmpinare puţin prietenoasă, n-au mai lungit vorba şi s-au cam dus. / Patrula întreagă de 22 cazaci se concentra, peste scurt (timp), la capătul podului ce duce la Suceava, făcând pregătirile de precauţiune pentru a putea trece fără primejdie. Ei trimiseră înainte, mai întâi, pe un lipovan şi, după ce acesta trecuse fără primejdie, urmară şi ei şi o luară, cotind la dreapta din strada principală, pe drumu-

---

1913 *Adevărul,* 27, nr. 9980 din 22 decembrie 1914, p. 2

şorul ce duce spre Şcheia, pe sub poalele dealului pe care este clădită Zamca. / Cam pe aceeaşi vreme, sosiseră la Şcheia, venind din spre Costâna şi Mihoveni, 600 de cazaci călări, în frunte cu polcovnicul Syczen. Mişcările călărimii se puteau bine urmări de pe dealul Zamcei. / Această megieşie atât de apropiată cu groaznicul duşman a pricinuit o nouă şi cuprinzătoare bejenire a populaţiei oraşului. Cu două zile mai înainte, părăsiseră oraşul autorităţile şi toţi câţi credeau a fi mai de seamă expuşi primejdiei de a fi luaţi chezaşi pentru Dumnezeu mai ştie ce fel de bănuieli. De astă dată, a părăsit oraşul îndeosebi cetăţenimea evreiască, tăbărând la frontiera românească în punctul Burdujeni. Autorităţile româneşti de la frontieră, cu toată rigoarea dispoziţiunilor privitoare la trecerea frontierei, au îngăduit tuturor refugiaţilor, fără deosebire, intrarea în ţară şi, pentru acest act de curată umanitate, au dobândit un titlu de bine meritată recunoştinţă din partea populaţiei neromâneşti din Bucovina. / Sâmbătă, în 2 ianuarie 1915, dimineaţa, populaţiunea părea liniştită. Îşi făcuse loc încredinţarea că Ruşii nu vor mai intra în oraş, căci ei, în seara de vineri spre sâmbătă, părăsiseră Şcheia şi se pierduseră în direcţia pădurii Costânei. / Pe la ora 1, după amiază, pe când, din fericire, stradele erau goale de lume, ne-am trezit, deodată, cu o ploaie de gloanţe în mijlocul oraşului. Gloanţele vâjâiau din ce în ce mai des şi, din când în când, se auzea bubuit de tun, care făcea să te crezi în mijlocul fierberii unui câmp de luptă. Se puteau lesne distinge exploziile puştilor noastre, cu sunetul lor plin, de cele ruseşti, care spintecau aerul cu sunet lung, şuierător. Armele austriece amuţiră peste scurt (timp), după 30-40 de împuşcături, şi urmă, apoi, un ropot des de proiectile ruseşti, până ce, în urmă,

cam după 10 minute, încetară şi aceste. / Ce s-a fost întâmplat? / Vreo câţiva finanţi şi jandarmi de-ai noştri, risipiţi de corpurile lor, auzind de înaintarea ruşilor, avusese inspiraţia să se ascundă în casele de-a lungul străzii principale, începând de la curmezişul străzii Cutului şi până la biserica Catolică, al cărei turn de clopote se părea a fi un admirabil punct de observare şi de atac. Ei întâmpinară cu salve cea dintâi patrulă rusească. Unul dintre cazaci fu lovit de moarte şi calul său rănit şi el la ureche, o luă în fugă mare în jos pe calea principală. Al doilea cazac dispăru cu cal cu tot. / Grosul armatei, care urma, auzind împuşcăturile, porni şi ea a da foc în toate direcţiunile, începând de la podul Arenilor şi urmând, fără încetare, până în dreptul primăriei (actualul Palat Administrativ – n. n.). / Altă coloană de cazaci o luă pe strada Fălticenilor (Mihai Viteazul – n.n.), dând necontenit salve, până ce ajunseră în strada principală. Atunci, primarul oraşului, inginerul Fuchs, cuprins de spaimă şi de groază, părăsi oraşul, uitând de datorie şi de sărbătoreasca juruinţă de a nu lipsi de la locul său. A fost poate numai bunul Dumnezeu care a avut milă de acest oraş şi a ferit urgia ce începuse a se prăbuşi asupra lui. / Avocatul Dr. Samuil Isopescul, aflându-se pe stradă, în dreptul bisericii catolice, pe timpul înaintării ruşilor, se feri înspre palatul primăriei de ploaia gloanţelor şi avu prezenţa de spirit de a lua asupra-şi rolul greu şi ingrat de a parlamenta, în numele oraşului, cu ruşii, turbaţi de furie din pricina puţin ospitalierei întâmpinări ce li s-a făcut. A improvizat, în grabă, un steag alb, s-a urcat în trăsură, cu sergentul Niga, care, după fuga primarului, rămăsese în acest moment a fi unicul reprezentant al puterii autonome comunale, şi amândoi porniră spre Areni, de unde avea să

vină în urma armatei colonelului comandant. / L-au întâmpinat în numele oraşului, rugându-l de scut şi cruţare. Colonelul, care nu era în cunoştinţă despre cele întâmplate, se dădu jos de pe cal, sui în trăsură cu dl. Isopescul şi împreună porniră către oraş. / În apropierea tribunalului, se auzi un zgomot înăduşit de voci, care strigau neîncetat în limba ruteană: / „Veniţi şi ne mântuiţi! Voi sunteţi mântuitorii noştri, pentru voi suferim chinurile temniţei!”. / Erau bieţii ţărani ruteni din părţile Siretului şi ale Hlibocei, care, de luni de zile, zăceau întemniţaţi, bănuiţi şi denunţaţi fiind că ar fi participat, alăturea cu ruşii, la jafurile în contra ovreilor şi a marilor proprietari. / Colonelul, însoţit de ofiţerii săi şi de doctorul Isopescul, urcă scările tribunalului şi, ajungând la etajul III, unde sunt celulele pentru penitenţiari, fu întâmpinat cu un urlet sălbatec de bucurie din partea celor întemniţaţi, care se grăbiseră să spargă uşile grele şi ferecate. Fură reţinuţi numai cei vinovaţi de omor; şi toţi ceilalţi, peste două sute, fură eliberaţi. Câţiva dintre ei s-au folosit de libertatea neaşteptată şi, în vreme de noapte, au spart şi au jefuit unele locuinţe din Suceava, despăgubindu-se, se vede că pe această cale, pentru necazurile ce au fost îndurat. / În vremea aceasta, cazacii, în mulţime de două sotnii, descălecară şi se înşirară înaintea primăriei, de-a lungul străzii principale. Cazacii, cu priviri crunte, cu cuşme mari şi miţoase, cu iataganele lungi la brâu, erau un aspect îngrozitor, dară totodată şi neobişnuit de atrăgător. Populaţia Sucevei, curioasă ca şi pretutindeni, uită într-o clipă de frică şi de groază şi umplu strada şi parcul larg din preajma primăriei. / Colonelul, sosind la primărie şi aflând de cele întâmplate, fu cuprins de o furie turbată. El declară că va da foc

oraşului şi că-l va prăpădi, dacă, până într-un ceas, nu va fi de faţă cazacul omorât şi acela care l-a omorât. / S-au împrăştiat cete de cazaci să facă cercetare, spre a le da de urmă. Au năvălit prin case, au lovit cu stratul puştii, au biciuit cu nagaica, au furat şi jefuit, însă cazacul omorât nu era nicăieri. / Trecu un ceas de groază. Comandantul, în mânia-i nepotolită, dădu ordin să se dea foc oraşului. Se făcu începutul cu edificiul cel mai apropiat, casa proprietarului Barber. Harnicii cazaci intrară în ea, aruncând mai multe bombe incendiare, şi, într-o clipă, interiorul edificiului era cuprins de flăcări. Comandantul, în extaz de furie şi de nerăbdare, dădu zor. Atunci, ofiţerii, cu lovituri de nagaică, îi grăbiră pe cazaci să spargă cu bolovani ferestrele edificiului, ca focul mistuitor, hrănit de curent, să-şi isprăvească opera nimicitoare. / Bietul reprezentant provizoriu al oraşului, doctorul Samuil Isopescul, căzu în genunchi înaintea comandantului, implorându-l de milă. În acest moment, sosi vrednicul paroh al oraşului, părintele exarh Mihai Sârbu, care reuşi, împreună cu d-nul Isopescul, să îmblânzească furia comandantului, făcându-l să înţeleagă că nimicirea oraşului prin foc ar fi cea mai mare urgie pentru populaţiunea creştinească, nevinovată şi, de aceea, neresponsabilă pentru cele întâmplate. / Comandantul Syczen (Şîşkin) se îmblânzi, în sfârşit, şi îngădui să se stingă incendiul care luase dimensiuni îngrijitoare. Era pe la 5 ore, când comandantul ordonă ca să vestească populaţiuni că, a doua zi, duminecă, la 8 ore dimineaţa, se va bombarda şi nimici întreg oraşul dacă, până atunci, nu i se vor preda cazacul, pe care-l credea omorât, şi pe acela care l-a omorât. Mai impuse, apoi, o contribuţie de 10.000 coroane, 600 pâini, 250 kg de zahăr, 10 kg de

ceai, 6 kg de vaselină şi ceru ca, a doua zi, să fie întâmpinat de reprezentanţii oraşului, cu un steag alb de mătase, pe care să fie inscripţia românească „Suceava”. Apoi, cazacii încălecară şi ieşiră cu toţii din oraş, retrăgându-se în cartierul lor, de la Şcheia. / Între cei ce refuzaseră de a se refugia din oraş era şi deputatul d. Dr. Euseb Popovici, care făgăduise cetăţenilor săi că nu-i va părăsi în aceste momente grele. Aflând deputatul Popovici despre cele întâmplate, prevăzu primejdia ce ameninţa oraşul şi luă asupra-şi sarcina grea de a pregăti totul ce e posibil pentru a delătura dezastrul ce părea inevitabil. El întruni, în grabă, pe puţinii consilieri comunali care se mai aflau în oraş. Aceştia încredinţară consilierului Voronca cârma oraşului, de astă dată atât de grea şi atât de puţin ademenitoare, şi hotărâră ca, a doua zi, dimineaţă, reprezentantul oraşului, întovărăşit de parohul Sârbu şi de deputatul Popovici, să se prezinte la 6 ore în cartierul general al cazacilor, în Şcheia, spre a solicita, în numele oraşului, milă şi cruţare. / Iată ce ne împărtăşeşte deputatul Popovici despre această interesantă expediţiune: / „La orele 5, am fost gata de plecare. Afară, întuneric, ceaţă şi rece. Nicicând nu mi s-a părut o cale atât de grea. Eram pregătit că vom fi insultaţi şi trataţi cu brutalitate; însă conştiinţa că este pusă în cumpănă soarta Sucevei oţeleşte puterile, calmează nervii şi umple sufletul cu un sentiment de hotărâre şi paşnică resemnare. Sosesc trăsurile. Iau loc în trăsura dintâi, împreună cu parohul Sârbu, un credincios prieten din copilărie, cu care împreună am petrecut multe clipe bune şi grele. / „Greu ţi-a merge, părinte Mihai!, i-am zis cam în glumă, dar şi cam în serios”. / „Ce-o vrea Dumnezeu!”, mi-a răspuns şi am pornit amândoi tăcuţi, în capră cu vizitiul şi cu

sergentul Niga, care ţinea în mână flamura albă de mătase, ce fâlfâia cu un zgomot sfâşietor în vântul de gheaţă al dimineţii. / În trăsura a doua, ne urmă noul primar al oraşului (Voronca), însoţit de lipovanul Nichitovici, un bărbat isteţ şi cuminte, care avea să ne servească drept tălmaci. Când am cârmit de pe şoseaua principală, în drumul care duce la Şcheia, amurgul dimineţii începu a se lumina. De-a lungul drumului, erau înşirate santinele de cazaci, care salutau milităreşte, văzând cavalcada cu stindardul păcii. / În fund, pe la casele din marginea satului, se zăreau cai căzăceşti legaţi de garduri şi cazaci cari îşi terminau toaleta şi aşezau şeile. / Am intrat în curtea boierului Aritonovici. Pe sub molizii crenguroşi, din întinsa grădină erau adăpostiţi caii frumoşi ai ofiţerilor şi mulţimea de cazaci, care se mişca în tăcere; înveliţi în mantalele lor lungi şi mohorâte, dădeau întregului un aspect neobişnuit şi straniu. / Furăm întâmpinaţi de un ofiţer mai în vârstă, înalt şi spătos, cu o barbă sură bine îngrijită, cu ochi vioi şi blânzi, care parcă înviorau faţa cu trăsăturile ei energice de păreau săpate în marmoră. El ne conduse în sala castelului şi ne invită să aşteptăm puţine momente, până va sosi polcovnicul. Peste 20 de minute, acesta intră şi părea satisfăcut să ne vadă atât de timpuriu în cartierul său. / Colonelul Syczen (Şîşkin) e un bărbat de statură mijlocie, în vârstă cam de 60 de ani. Înfăţişarea şi gesturile sunt distinse. Trăsăturile feţei sale vorbesc de oboseală şi în privirile lui pare că ceteşti o jalnică melancolie, prevestitoare a apropiatului sfârşit ce l-a aflat pe câmpul sângeros de luptă din preajma Mestecănişului. / El ne-a întins fiecăruia mâna cu prietenie şi, după ce a ascultat rugămintea ce i-am făcut, a răspuns cu blândeţe, însă totodată cu amărăciune, că este

adânc indignat de întâmpinarea ce s-a făcut ostaşilor săi, întâmpinare care loveşte în cel mai elementar principiu al umanităţii şi dreptului internaţional, că este însă convins că populaţiunea creştină din Suceava nu are nici o vină. El declară, apoi, că este hotărât să cruţe oraşul, în care nu a mai rămas decât populaţie creştină, că renunţă la contribuţia de 10.000 coroane şi, în urmă, ne provoacă să dispunem să se tragă clopotele, ca populaţia creştină să se poată închina după cuviinţă şi după legea strămoşească, ca să poată dobândi ajutorul şi îndurarea lui Dumnezeu în aceste vremuri de grea cumpănă. / Ieşind din castel, ne-a însoţit până la trăsură un tânăr şi chipeş locotenent siberian, care mi-a zis, la despărţire, într-o nemţească cam scrântită: „Auf Wiedersehen in Budapest!”. / Aveam deplină nădejde că nu ne vom întâlni la Budapesta, cel puţin nu în gândul inimosului cazac. / Erau 8 ore când delegaţiunea s-a întors în oraş. Strada principală era înţesată de lume, care aştepta cu nerăbdare să audă ce soartă li se pregăteşte. Inimile se liniştiră, pentru a fi cuprinse, peste scurt timp, de grija şi groaza zilelor ce aveau să vină. / După 8 ore, sosi şi polcovnicul în oraş, însoţit numai de adjutantul său. În strada principală, se întreţinu cu lumea adunată şi o îndemnă să fie liniştită, să-şi păstreze însă bine banii şi odoarele, căci bravii săi cazaci au totdeauna nepotolită poftă de asemenea lucruri. S-a oprit, apoi, dinaintea primăriei şi a fost surprins a nu-l afla pe doctorul Isopescul, precum le fusese vorba cu o zi mai înainte. Bravul salvator al oraşului (Samuil Isopescul), îngrozit de cele întâmplate şi de chinurile ce le suferise familia sa, se hotărâse să renunţe la cinstea acestei întâlniri şi părăsise, cu ai săi, oraşul în puterea

nopţii”[1914]. / „Cea mai mare parte a teritoriului Bucovinei era ocupată de ruşi, viaţa sub ocupaţie având nostimadele ei, precum cea relatată de fotograful Benno, despre înţelegerea dintre şeful comenduirii ruseşti din Suceava, maiorul Zadorin, şi inspectorul de poliţie din Burdujeni, ca să li se permită soldaţilor ruşi, în grupuri mici, să viziteze paşnicul şi pitorescul târg moldovenesc. „Zilnic, deci, treceau câte trei-patru ruşi, din Iţcani, la Burdujeni. Duminica trecută, trei soldaţi ruşi au sosit în localitate, unde a avut loc o nuntă ţărănească. Cu această ocazie, fiind şi ei invitaţi (o confirmă şi o fotografie din „Gazeta Ilustrată”, publicate de Benno, autor şi al ştirii din Adevărul”), au chefuit toată ziua şi, seara, la întoarcere, s-au luat la ceartă, apoi la bătaie, lângă vama noastră. Deodată, unul a scos un cuţit din buzunar, înjunghiind pe un camarad al său. Într-o stare muribundă, rănitul a fost transportat la spitalul din Suceava, iar criminalul a fost arestat. Azi, când mă aflam în Suceava, am fost înştiinţat că soldatul rus rănit a murit… / Pe neaşteptate, însă, în această acalmie suceveană vine vestea că, în seara zilei de 23 ianuarie (5 februarie stil nou – n.n.), maiorul Zagorin ar fi primit ordin să părăsească oraşul şi să-şi ducă trupele la Cernăuţi. Drept consecinţă, „toată noaptea, pe şoseaua Iţcani-Suceava, s-au transportat trupe şi muniţii. Înainte de plecare, maiorul Zagorin şi-a plătit hotelul şi şi-a luat rămas bun de la cunoştinţe”[1915]. / „Austro-ungarii ocupă Noua Suliţă. Gara Burdujeni. Un funcţionar vamal din Cernăuţi, sosit la prefectura din Suceava, comunică că, vineri, 27 februarie vechi, noaptea, austro-ungarii au ocupat Noua Suliţă şi teritoriul până la graniţa Basarabiei.

[1914] *Viaţa Nouă*, anul III, nr. 153, 30 mai 1915, pp. 1-4
[1915] *Adevărul*, 28, nr. 10012, 26 ianuarie 1915, p. 3

Până în prezent, ştirea oficială n-a sosit, încă, la prefectura din Suceava, aşa că dau acestea sub cuvenita rezervă” [1916]. / În presa bucovineană, din vara anului 1915, şirurile de morţi încep să se ivească aidoma unor năluciri duioase, spulberând aşteptări, disimulate sub „manifestări patriotice”, precum cea de miercuri, 23 iunie 1915, din Suceava, când, în cinstea cuceririi Lembergului, şcolile au fost închise, iar „tineretul a ieşit în conduct festiv, până înaintea Palatului Administrativ, unde directorul Liceului greco-ortodox, dl Constantin Procopovici, şi consilierul aceluiaşi institut, Dr. Orest Tarangul, nobil de Valea Uţei, au ţinut alocuţiuni înflăcărate, la care a răspuns prefectul districtului, Dr. R. Korn. În seara aceleiaşi zile, s-a aranjat, din partea cetăţenimei, un frumos conduct de torţe, condus de noul girant al afacerilor orăşeneşti, dl consilier guvernial i. r. Visarion Gribovschi”. Joi, 24 iunie, alte manifestaţii patriotice, la Liceul de copile din Suceava, iar la această „înălţătoare serbare şcolară, conducătorul acestui institut, dl deputat Dr. Euseb Popovici, a desfăşurat, în faţa elevelor liceului şi a corpului didactic, adunaţi în umbroasa curte a edificiului, însemnătatea acestui eveniment, care reprezintă punctul de culminaţie în victorioasa ofensivă a armatelor aliate austro-ungare”. / Din 22 iunie, reprezentanţa comunală a Sucevei fusese dizolvată de către Guvernul provincial. În scaunul lui Franz Ritter Des Loges, care fusese primar al Sucevei vreme de 23 de ani, urcase, mai întâi, Dr. Ion Luţia, care a murit după doar două luni, treburile comunale fiind preluate de inginerul Leo de Fuchs şi de consilierul Epaminonda Voronca. „Pe timpul ocupaţiei ruseşti, din 2 ianuarie, până în 5 faur,

[1916] *Românul*, V, nr. 53, sâmbătă 7/20 martie 1915, pp. 3, 4

consilierul Epaminonda Voronca a întrunit, în persoana sa, întreaga autoritate administrativă, judiciară şi poliţienească pentru întreg oraşul şi districtul”[1917]. / În 31 iulie, se încheiase anul şcolar la Liceul de copile din Suceava (cursurile fuseseră întrerupte odată cu venirea ruşilor, în 20 decembrie 1914, şi reluate după plecarea lor, la 1 martie), după ce, „la examenul de maturitate, au reuşit cu succes bun 21 eleve, între acestea 5 cu escelinţă, dintre care 3 românce”, Gimnaziul greco-ortodox din Suceava urmând să-şi încheie cursurile în 31 august 1915. Corpul didactic al Gimnaziului româno-german i. r. din Rădăuţi organizase, pentru 18 august, ora 11, „serbarea patriotică „Ţintuirea Buzduganului”, în sala festivă a Casei Germane, din incidentul zilei natale a prea Înălţatului nostru Împărat Francisc I”. Cuvântul de deschidere a fost ţinut de directorul gimnaziului, Leonida Bodnarescul, elevul Ilie Păscariu a recitat poezia „În spital”, de George Coşbuc, iar corul gimnazial, dirijat de Tiron, a cântat „Pe-al nostru steag”, de Ciprian Porumbescu, şi „Wacht au der Donau”, iar elevii Traian de Volcinschi şi Traian Cârstean au recitat „Im Feldspital zu Verona”, de Hermann von Gilm, şi, respectiv, „Ura, ura, Austria!”, de Vasile cav. de Kalmuţchi. / Bucovinenii erau impresionaţi, de Ziua Împăratului, şi de moartea de erou a poetului şi sublocotenentului Pavel Scripcar, din Tereblecea, care, la asediul Lemberg-ului, în 27 iulie 1915, conducându-şi subordonaţii din Regimentul 41 de Infanterie, care purta numele arhiducelui Eugen, s-a prăbuşit pentru totdeauna[1918]. În 20 iulie, căzuse, tot în Polonia, absolventul Gimnaziului din Suceava, Constantin Petruc, cadet în

---

[1917] *Viaţa Nouă*, IV, nr. 156, 27 iunie 1915, p. 4
[1918] *Viaţa Nouă*, IV, nr. 160, din 18 august n. 1915, p. 4

Regimentul 24 de infanterie şi fiul preotului din Vilaucea, Toader Petruc. / La Suceava, în seara de 17 august 1915, „cetăţenimea Sucevei a inaugurat serbarea patriotică prin un frumos conduct de torţe, care a străbătut, în sunetul muzicii, calea principală a oraşului, până în dreapta Palatului Administrativ, unde reprezentantul Primăriei, consilierul guvernial V. Gribovschi, a vorbit în limba germană, iar parohul Mihai Sârbu, în cea românească, aducând, în numele cetăţenimii, omagiile de credinţă şi supunere pentru Maiestatea sa Împăratul. A răspuns prefectul Dr. Korn, iarăşi în amândouă limbile, mulţămind oraşului pentru frumoasa manifestare patriotică. / A doua zi, după săvârşirea serviciului divin, marele comitet de dame, pus sub conducerea iscusită a neobositei doamne Dr. Korn, soţia prefectului, s-a început activitatea, după un plan perfect de bine chibzuit şi admirabil executată. Doamnele şi domnişoarele societăţii sucevene, începând de la cea mai fragedă vârstă, traversau străzile oraşului, cu panere pline de flori mirositoare, cu zâmbetul pe buze şi cu ochii învăpăiaţi de misiunea patriotică, şi, pe nemică de ceas, panerele se deşertau şi cutiile se umpleau de monede mari şi mărunte, oferite, cu drag, de orişicine, care nu putea rezista fie unui zâmbet drăgălaş, fie privirilor rugătoare din doi ochi sclipitori, fie, în urmă, din propriul îndemn al sentimentului său patriotic. Panerele cu flori s-au umplut de multe ori şi tot de atâtea ori fură golite de publicul însufleţit; ştia, doară, fiecare că banul cheltuit astăzi este hărăzit să aline durerile şi să tămăduiască rănile fraţilor ce sângeră pe câmpul de luptă, pentru tron şi patrie. / Serbarea s-a încheiat cu un concert festiv, la care au cooperat, cu asemenea virtuozitate, Societăţile de cântare „Musikverein” şi „Ciprian Porum-

bescu”. / Succesul material ţine cumpăna succesului moral, căci peste 9.000 de coroane se vor împărţi între societăţi umanitare, care-şi închină munca alinării rănilor şi durerilor pricinuite de război”[1919]. // Încă un obol cumplit adus monarhiei austro-ungare îl reprezintă înrolarea liceenilor din „clasele a şasea, a şaptea şi a opta” (născuţi între anii 1894-1896, deci cu vârste cuprinse între 19 şi 21 de ani) ale Gimnaziului greco-ortodox din Suceava, care „asentaseră” (recrutaseră – n. n) încă din timpul anului şcolar 1913/1914 şi pe care „Viaţa Nouă”[1920] îi încredinţează paginilor sale patriotarde „ca document”, cu nume şi prenume, dar numai pe cei din „Secţia Română”. Pe clase, „lista elevilor înrolaţi în armată, în anul şcolar 1914/1915, spre a fi duşi în război”, cu cei din clasele mici aşteptându-şi rândul la moarte, arată astfel: / **Clasa III**: Mihai Bodnariuc, Ion Butnar, Alexandru Jauca, Georgie Reuţ. / **Clasa IV**: Ştefan Berariu, Ioan Botuşan, Ştefan Cioban, Ion Ciudin, Ion Ghiuţă, Constantin Greculesi, Constantin Popovici, Nicolae Şerban, Vasile Tcaciuc, Toader Varteniuc. / **Clasa V**: Zamfir Andrieş, Vasile Apetrei, Ilarie Avram, Gavril Bârgăuan, Scarlat Capră, Dumitru Cniş, Vasile Corniciuc, Constantin Cozma, Dumitru Drăgoiu, Mihai Filipiuc, Vasile Hapca, Trifon Hladiuc, Constantin Hucan, Ion Marginean, Ion Mihalec, Gavril Muntean, Traian Nahaiciuc, Silvestru Olariu, Ion Oniga, Andreiu Paicu, George Petriuc, Orest Sorocean, Vasile Strilciuc, Ion Truşcan, Ieremie Turculeţ. / **Clasa VI**: George Andrieş, Nicolae Baiţan, Silviu Balan, George Bandol, Cosma Bucatar, Ştefan Cosovan, Radu Dan, Silvestru

---

1919 *Viaţa Nouă*, IV, nr. 160 - Supliment, din 18 august n. 1915
1920 IV, nr. 162 din 12 septembrie n. 1915

Galan, Ion Gavriloaie, Ştefan Larionescu, Constantin Lucescu, Aurel Luţa, Pancratie Marcean, Anton Moroşan, Loghin Oltean, Victor Onuleac, Grigore Panţir, Ion Paşcan, Ilie Petriuc, Toader Pohoaţă, Petru Popescu, Pavel Scolobiuc, Ilie Scripcar, Silvestru Strugar, mihaiu Tanasă, Gavril Ţibu. / **Clasa VII**: Pavel Berar, Arcadie Bocancea, Anton Bontuş, Toader Carliciuc, Leonte Cucu, Leon Curiş, Ilie Dan, Mihai Dorofteiu, Ladislaus Frankewicz (romano-catolic), Anton Gorcea, Constantin Ignătescu, Ştefan Larionescu, Calistrat Morariu, Mihaiu Morariu, Vasile Moţpan, Ion Onufreiciuc, Ion Prelipcean, Constantin Procopovici, George Puha, Dumitru Sahlean, Eusebie Scripcariu, Petru Senciuc, Ion Simonovici, Anton Ungureanu. / **Clasa VIII**: Armenag Andruşca (armeano-ortodox), George Beleca, Mihaiu Boca, Constantin Botezat, Dimitrie Bucevschi, Lazăr Chihulcă, Simion Chiriliuc, Victor Colesniuc, Pavel Floare, Modest Gafencu, Valerian Gorcea, Modest Isopescu, Ion Lazurca, Constantin Lucaciu, George Moldovan, Zamfir Nicoară (din Rus-Plavalari, cel care a fost împuşcat, împreună cu Dumitru Catană, în toamna anului 1916, la Satulung, lângă Săcele, pentru că a refuzat să tragă în ostaşii români – n. n.), Isidor Oanea, Nicolae Paşcovici, Silvestru Păuş, Simion Pentiuc, Alexandru Pohoaţă, Amfilochie Popovici, Leon Popovici, Ion Prelipcean, Vasile Puiu, George Ujeniuc, Constantin Vlad, Silviu Voloşciuc, Ion Voloşin, Octavian Zopa, Nicolae Zugrav”[1921]. // Urmând exemplul Vienei, care iniţiase „**Ţintuirea ostaşului ferecat**”, şi al Berlinului, unde „s-a construit din lemn o statuie uriaşă a generalului

---

[1921] *Viaţă Nouă*, IV, nr. 162 din 12 septembrie n. 1915, p. 3 - Supliment

Hindenburg, pe a cărui suprafaţă se pot bate 20 milioane de ţinte”, colectându-se, astfel, 20 milioane de mărci, Suceava, „din iniţiativa unui comitet aranjor al serbării, compus din neobositul prefect Dr. Korn, Preşedintele Tribunalului Dr. Handl, girantul oraşului, consilierul guvernial V. Gribovschi, şi profesorul gimnazial Dr. Orest de Tarangul” a pus să se facă „un product, lucrat cu multă artă, din lemn de tei, de cunoscutul maestru Vasile Buliga din Câmpulung”, după care a trecut la organizarea de colecte publice. Mai întâi, la Suceava, în 4 octombrie 1915, când, „după săvârşirea serviciului divin, lumea oficioasă, însoţită de un public mare, s-a adunat în frumosul cort, ridicat în faţa intrării în Palatul Comunal (actualul Palat Administrativ – n. n.). După defilarea batalionului de miliţieni, în fruntea cărora păşea muzica funcţionarilor de la Calea Ferată Iţcani, noul girant al oraşului a relevat (pauză de cenzură – n. n.) însemnătatea acestei zile patriotice şi scopul umanitar urmărit prin ţintuirea buciumului, în care se simbolizează strigătul de luptă din trecutul istoric al acestei ţări. Sfârşind cu uralele însufleţite, la adresa Majestăţii Sale a Împăratului, a urmat ţintuirea, făcând începutul prefectul districtului, Dr. Korn, care a bătut cea dintâi ţintă, în numele protectorului acestei serbări, al Preşedintelui Ţării, contele Meran. Venitul realizat într-o singură zi a trecut suma de 2.000 coroane” [1922]. // În 30 octombrie 1915, pe câmpul de luptă, au primit medalii pentru vitejie şi luptătorii bucovineni ai Regimentului nr. 41 Infanterie „Arhiducele Eugen”, şi anume: / **Medalia de argint, clasa I**: stegarul Claudiu Isopescul, sergenţii Teodor Ihnatuş şi Constantin Chifan, corporalii George Iurescul şi Nichifor Porcu. /

[1922] *Viaţă Nouă*, IV, nr. 163 din 3 octombrie n. 1915, p. 4

Medalia de argint, clasa II: stegarii Modest Isopescul şi Ioan Rusu, cadeţii Nistor Sahlean şi Dionisie Tonigar, sergenţii majori Ioan Gabor şi George Baiţan, sergenţii Silvestru Hasna, Vasile Grigorean, Teodor Cernuşca, Alexa Seniuc, Dumitru Sauciuc, George Baiţan, Petru Moroşan, Pamfil Schipor, Gavril Obreja, Arsenie Schipor, Vasile Grigorean; corporalii Vasile Olar, Constantin Nicolaescu, Ştefan Vasca, Procop Rotar; fruntaşii Gavril Vicol, Ilie Opaiţ, Ioan Galaţan, Iosif Buznean, Filip Bojescul, Petru Fedoriuc; infanteriştii Grigori Palaghian, Mihai Greciuc, George Badaluţă, George Catargiu, George Ursulean, Ioan Reguş, Vasile Cenuşă, Ilie Coroviac. / **Medalia de bronz**: sergenţii Artemie Păduche, Vasile Solonar, Vasile Buraciuc, Dumitru Gorce şi Petru Belibou; corporalul George Popa; fruntaşii Ilarion Paladiuc, Constantin Schipor, George Ursulean, George Drehluţă, Niculai Burla; infanteriştii Constantin Grigorciuc, Vasile Schipor, Pavel Balan, Dionisie Obreja, Ilie Coroamă, Ciprian Burac, Vasile Coca, Alexandru Petraşciuc, Leonti Timiuc, George Cozaciuc, George Popovici, Alexandru Gorcea, Simion Istratoaie, Alexandru Tofi, Dumitru Obreja, George Drehluţă, George Ilie, Gavril Vencu, Victor Frunză, George Mironiuc; servitorii de ofiţeri Dumitru Andrişan, Ion Hostiuc, Michai Cârdei[1923]. / alţi români bucovineni, decoraţi, pentru vitejie, cu medalii au fost: / **Crucea de aur pentru merite, cu coroană**: medicul Iuliu Malinaşiu. / **Crucea pentru merite militare, clasa a III-a**, au fost: Octavian cavaler de Grecul, căpitan la Regimentul 41 Infanterie, Octavian Coca, sublocotenent la Regimentul 22 Glotaşi, şi Dumitru Socolean, sublocotenent de rezervă la Regi-

---

[1923] *Viaţă Nouă*, IV, nr. 166 din 8 noiembrie n. 1915, p. 4

mentul 41 Infanterie. / „**Recunoştinţă prea înaltă de laudă pentru ţinută vitejească, dovedită în faţa duşmanului**”, au primit: Isidor cav. de Manescul, sublocotenent la Regimentul 22 Glotaşi, Alexa Bendas, sublocotenent la Regimentul 27, Onofrei Nichitoi, sergent la Regimentul 22 Glotaşi, şi George Lupu, sublocotenent la Regimentul 22 Glotaşi. / **Medalia de argint, clasa I-a**, le-a fost decernată luptătorilor: Nichifor Ivanovici, din Valea Seacă, sergent major la Regimentul 41 Infanterie, Ştefan Coclici, sergent major la Regimentul 22 Glotaşi, Chirilă Cornea, corporal la Regimentul 22 Glotaşi, Procopie Gherasim, fruntaş la Regimentul 22 Glotaşi, şi Nicolae Bodnariuc, infanterist la Regimentul 22 Glotaşi. / **Crucea pentru merite preoţeşti**, clasa a II-a, pe panglică alb-roşie, pentru ţinută gata de jertfă, dovedită înaintea duşmanului: Adrian Bodnărescu, capelan militar la Regimentul 22 Glotaşi. / **Medalia de argint pentru vitejie, clasa a II-a**: Alexandrul Sidorescul, sergent la Regimentul 22 Glotaşi, Vasile Moroşan, infanterist la Regimentul 22 Glotaşi, George Croitor, sergent major la Regimentul 22 Glotaşi, Toader Buzdugan, corporal la Regimentul 22 Glotaşi, Constantin Logigan, glotaş la Regimentul 22 Glotaşi, George Irimescul, glotaş la Regimentul 22 Glotaşi, Silvestru Cojocar, corporal la Regimentul 22 Glotaşi, Tănasă Tcaciuc, glotaş la Regimentul 22 Glotaşi. / **Medalia de bronz pentru vitejie**: Dumitru Popovici, sergent major la Regimentul 22 Glotaşi, George Albu, din Capu Câmpului, corporal la Regimentul 22 Glotaşi, Ananie Cucu, fruntaş la Regimentul 22 Glotaşi, Petru Ursu, glotaş la Regimentul 22 Glotaşi, Ilie Grămadă, glotaş la Regimentul 22 Glotaşi, George Mândrilă, glotaş la Regimentul 22 Glotaşi, Petru Crăciun, glotaş la

Regimentul 22 Glotaşi, Nicolae Ungurean, glotaş la Regimentul 22 Glotaşi, Vasile Petreşan, glotaş la Regimentul 22 Glotaşi, Ion Buzic, glotaş la Regimentul 22 Glotaşi, Pavel Bilan, glotaş la Regimentul 22 Glotaşi şi Dănilă Lehaci, glotaş la Regimentul 22 Glotaşi, toţi din „batalionul de voluntari români, de sub comanda căpitanului Roman”[1924]. / Decernarea de medalii a continuat cu o altă listă de încrâncenaţi apărători ai unui mod de viaţă şi de civilizaţie european: / **Medalia de argint, casa I**: sergentul de jandarmerie Nicolae Gavrileţ; vicesergentul major de jandarmerie Alexandru Bodnărescul, vicesergentul major de jandarmerie Vasile Găitan, vicesergentul major de jandarmerie Nicolae Rusnac, vicesergentul major de jandarmerie, comanda de jandarmi nr. 13, Prepeliţă, sergentul major Nicolae Olăreanu, Regimentul 22, sergentul Dumitru Coroamă, Regimentul 22, vicesergentul major de jandarmi Ioan Procopovici, comanda de jandarmii nr. 13, sergentul George Andrişan, Regimentul 22, sergentul Ion Roman, Regimentul 22. / **Medalia de argint, clasa a II-a**: glotaşul Nicolae Pleavă, Batalionul 22 Glotaşi, corporalul Eusebie Popovici, infanteristul Filimon Capră, sergentul Grigorie Latiş, infanteristul George Grămadă, infanteristul Grigorie Buta, infanteristul Miron Hogea, corporalul George Petruc, jandarmul Iuon Niţu, la gara Hatna, vicesergentul major Petru Vacareanu, comanda de jandarmi nr. 23, sergentul Toader Rusu, Regimentul 22 Glotaşi, caporalul Nicolae Morar, Regimentul 22 Glotaşi, infanteristul Dimitrie Chirilă, Regimentul 22 Glotaşi, infanteristul Georgi Cota, Regimentul 22 Glotaşi, infanteristul Arefta a Paraschii,

---

[1924] *Viaţă Nouă*, IV, nr. 169 din 19 decembrie n. 1915, Supliment, p. 7

Regimentul 22 Glotaşi, cadetul Toader Fl. Floriştean, Regimentul 22 Glotaşi, serventul major de voluntari Daniil Bodnar, sergentul George Câmpan, Regimentul 22 Glotaşi. / **Medalia de bronz**: vicesergentul major Ifrim Cuciurean, glotaşul Dumitru Timeş, glotaşul Onofrei Buburuzan, corporalul Nicolae Costiuc, corporalul George Bujeniţă, infanteristul Toader Popa, sergentul de glotaşi Ilie Criţan. / **Recunoştinţă prea înaltă de laudă**: locotenentul Dumitru cavaler de Goian, Regimentul 22 Glotaşi[1925].

1916: Anul 1916 debuta, în planul demagogiei patriotarde sucevene, cu înfiinţarea Societăţii i. r. „Crucea de argint", sucursală a celei din Viena, la care „taxele sunt, pentru membrii ordinari, cel puţin 3 coroane, anual, pentru cei sprijinitori, 10 coroane. Membrii binefăcători solvesc, o dată pentru totdeauna, cel puţin 100 coroane – cei fondatori, 500, iar ctitorii, 1.000 coroane". Calitatea de membru al acestei societăţi, ca şi a celor existente de multă vreme, conferea un anume statut social, un nivel al parvenirii comunitare, în condiţiile în care liderii ei erau cele mai importante personalităţi administrative. „Consilierul guvernial Dl Visarion Gribovschi a convocat, pentru luni, 17 ianuarie, orele 5 post-meridian, în Palatul Municipal din Suceava, o convorbire prealabilă, la care au participat 17 persoane, între care prefectul Dr. Robert Korn, prezidentul Tribunalului Dr. Alfred Handl, preotul greco-catolic Hlibowicki, directorul gimnazial Constantin Procopovici, primarul din Iţcani Hellman şi alţii. Profesorul Dr. Orest de Tarangul a raportat asupra însemnătăţii şi organizării acestei instituţiuni, remarecând că, chiar şi în aceste momente, ne pătrunde o adiere de pace". Soci-

[1925] *Viaţă Nouă*, IV, nr. 172 din 14 ianuarie n. 1915, Supliment, p. 4

etatea era, deci, ca şi făcută, iar „între membrii binefăcători, cu taxa de 100 coroane, s-a anunţat şi vrednicul vicar protopresviteresc părintele Mihai Sârbul”[1926]. Dovadă că preoţia întotdeauna a adus bani cu nemiluita. Noi recrutări erau anunţate pentru perioada 3-5 februarie n. 1916, comisia pentru recrutări funcţionând în sediul Magistratului din Cernăuţi[1927]. / În Bucovina, ruşii ocupaseră Toporăuţii şi Rarancea, încă din 10 iunie 1916, iar în ziua următoare, se îndreptau spre Mahala şi Cernăuţi. De la Boian, tunuri grele japoneze, de 329 mm, coordonate de ofiţeri japonezi şi francezi, bombardau Cernăuţii, iar populaţia Bucovinei o apuca, în grabă, pe calea pribegiei. În timpul ofensivei ruseşti, flancul stâng al armatelor generalului Keller a pătruns pe teritoriul românesc, distrugând Mamorniţa şi ucigându-l pe grănicerul Nicolae Luxandra. / La Suceava şi la Iţcani, locuitorii au fost treziţi, cu darabanele, în timpul nopţii şi sfătuiţi să-şi ducă vitele spre Dorna, pentru că năvălirea rusească nu mai poate fi stopată. La Iţcani a sosit un tren din Cernăuţi, burduşit cu refugiaţi. „Bucovina e cuprinsă de panică”[1928]. // În Suceava, ruşii au ajuns, din nou, în dimineaţa zilei de 22 iunie 1916. Gara Burdujeni era blocată cu sute de vagoane austriece şi germane, aduse din Iţcani. „În aceste vagoane, austriecii şi-au adus tot materialul lor rulant de Căi Ferate, cât şi depozitele de cereale şi provizii. Alte sute de vagoane aşteaptă îmbarcarea nenorociţilor refugiaţi”. Trenurile dinspre România, pentru Burdujeni, erau nevoite să oprească în câmp, în vecinătatea Merenilor, pentru că exodul refugiaţilor, care

---

[1926] *Viaţă Nouă*, IV, nr. 173 din 24 ianuarie n. 1915, p. 3
[1927] *Viaţă Nouă*, IV, nr. 174 din 7 februarie n. 1915, p. 2
[1928] *Adevărul*, 29, nr. 10497, 1 iunie 1916, p. 3

începuse de luni, 19 iunie, se soldase cu blocarea gării cu şapte mii de pribegi. „Avansarea vertiginoasă a ruşilor a surprins nu numai populaţia, dar chiar autorităţile au fost înşelate asupra apropierii ruşilor. De la Rădăuţi, de la Hatna, în special de la Suceava – unde prefectul judeţului, Dr. Robert Korn, a liniştit populaţia, zicând că ruşii sunt departe şi nu nevoie de refugiu –, la apropierea neaş-teptată a ruşilor, populaţia înspăimântată a fugit, năvălind pe teritoriul nostru. Aici, din ordinul superiorilor, întreaga populaţie a fost primită cu bunăvoinţă şi autorităţile, în frunte cu inspectorul Siguranţei Cămărăşescu, poliţaiul Aurel Ghenea, comisarul special Zdrafcu, căpitanul Topor, şeful jandarmilor din Botoşani, şi-au dat toată osteneala ca refugiaţii să fie adăpostiţi şi, făcând la populaţia din Burdujeni, să vină cu ce va putea. / Sărmanii nenorociţi au fost adânc mişcaţi de purtarea autorităţilor noastre, cât şi de mărinimoasa primire a populaţiei din Burdujeni. În acelaşi timp, un comitet din oraşul Botoşani a trimis ajutoare şi alimente, pentru a putea îndestula atâtea guri flămânde şi însetate. Transportul acestor nenorociţi s-a început în prima zi, trimiţându-se 31 de vagoane numai cu funcţionari austrieci. În urmă, au plecat alte transporturi, în 60, 70 şi 90 de vagoane austriece şi române, îngrămădindu-se tot ce putea în vagoane, începând cu cele de la clasa I, până la vagoanele de marfă, închise sau deschise. Plecau nenorociţii, îngrămădiţi ca sardelele, spre Palanca, neştiind ce soartă îi aşteaptă acolo. / **Miercuri, 21 iunie 1916**, la amiază, mai întâi a fost zărit un aeroplan rus, survolând deasupra Sucevei, iar după o oră, „prima patrulă rusească, compusă din 24 de cazaci, şi-a făcut apariţia în faţa Burdujenilor, pe şoseaua Iţcani-Suceava;

imediat, a urmat o altă patrulă, de 100 soldaţi din cavalerie, care, intrând în Suceava, au preluat oraşul din mâinile noului primar, preotul român Sârbu. În oraş, au făcut câteva cumpărături, după care s-au îndepărtat. Se aşteaptă grosul armatei de infanterie şi artilerie, care urmăreşte armata austriacă, retrasă toată în munţi… Ruşii au capturat un întreg convoi de muniţii, la Şcheia, iar la Cacica au capturat 8 vagoane cu reflectoare şi 40 de vagoane cu sârmă ghimpată"[1929]. În comunicatul de presă austriac, se vorbea despre o respingere a ruşilor la Gura Humorului, spre seara zilei în care a fost ocupată Suceava. În noaptea zilei de 22 iunie, ruşii au ocupat şi satul şi vama Buneşti, pe care, din neatenţie, au distrus-o cu un obuz. „Peste două sute de familii austriece, în majoritate femei şi copii, s-au refugiat pe teritoriul nostru, dintre Buneşti şi Cornu Luncii. Jalea şi mizeria acestora e mare. S-a format, îndată, în oraş (Fălticeni – n.n.), un comitet de ajutorare. Nenorociţilor fugari li s-au trimis alimente, tutun şi altele. Între fugari, se află şi soţia primarului Sucevei, doamna doctor Duju. Tot ieri, s-au predat grănicerilor noştri peste 120 de soldaţi austrieci şi 6 ofiţeri, dintre care 4 sublocotenenţi şi 2 locotenenţi. După dezarmarea lor, au fost aduşi în oraş. Soldaţilor li s-a dat masa la cazarma Regimentului 56 Infanterie, iar ofiţerilor, din ordinul domnului colonel Neculcea, comandantul Regimentului 56 Infanterie, li s-au pregătit, la Hotelul Regal Ghimpoci, o bogată masă şi un frumos dormitor. Primirea pe care le-a făcut-o dl colonel Neculcea a impresionat mult pe ofiţerii austrieci, care au mulţumit cu recunoştinţă"[1930]. Gura Humorului şi Cornu

[1929] *Adevărul*, 29, nr. 10506, 10 iunie 1916, p. 4
[1930] *Adevărul*, 29, nr. 10508, 12 iunie 1916, p. 3

Luncii erau în flăcări. / În Iţcani, ruşii, care luaseră locul jandarmilor austrieci, se purtau bine cu populaţia, dar prăvăliile rămâneau închise, iar străzile erau pustii. Funcţiona doar berăria lui Fischer, din faţa gării, „unde ruşii vin, mănâncă, beau, plătesc frumos şi se duc". Abia în 23 iunie 1916, după-amiază, la Iţcani s-au prezentat un maior rus şi zece soldaţi „pentru a lua oraşul în stăpânire. La sosire, a chemat câte un locuitor din fiecare naţiune şi le-a spus ca populaţia să nu fie deloc îngrijorată, deoarece rolul ruşilor nu este să ducă război cu populaţia civilă şi că, în limitele posibilităţilor, va căuta ca populaţia să fie cât se poate de bine tratată şi să nu aibă nimeni de suferit… După aceasta, ruşii au pus stăpânire pe imensa pradă, găsită la staţia Iţcani, şi care se compunea din o mulţime de vagoane cu cereale şi vin. / De la Iţcani, la Suceava, eşti nevoit să treci râul Suceava prin apă, din cauza distrugerii podului de către austrieci. De-a lungul şoselei, nu întâlneşti picior de om. Din când în când, zăreşti, din depărtare, pe câmp, câte un ţăran român bucovinean, care prăşeşte. Ajuns la Suceava, aceeaşi privelişte te întâmpină: oraşul e aproape pustiu. Populaţia rămasă – şi, bineînţeles, majoritatea a rămas – stă ascunsă prin case, deşi nu se vede picior de rus. Dintre magazine, Librăria „Benier" este deschisă, câteva ore, iar Librăria „Şcoala Română" e deschisă toată ziua. / Din patrula rusă, compusă din cazaci, care au intrat, alaltăieri, în oraş, doi au fost necuviincioşi. Au jefuit pe o văduvă de 600 coroane, după care întreaga patrulă s-a retras, îndreptându-se spre munţi. Acum, nu se găseşte nici un rus în Suceava. / Consiliul comunal, ales după plecare autorităţilor austriece, pentru predarea oraşului, se compune astfel: Preşedinte, preotul român Sârbu, iar domnii Max

Wurzel, Franz Konig, Voronca – fost primar, Marcus Kramer, Iulius Horn şi Plehot, membri. Consiliul a mai instituit o poliţie de sergenţi de oraş, pentru pază. Consiliul este în aşteptarea unui comandant rus, pentru a-l preda. / Despre lupte, ştirile cele mai precise sunt: ruşii, după ce au ocupat Gura Humorului, au înaintat spre Câmpulung şi, după lupte crâncene în faţa localităţii, au ocupat-o”[1931]. / „În judeţele Bucovinei, au fost instituiţi, pe rând, prefecţi ruşi. În judeţul Suceava a funcţionat, un timp, în calitate de „diregător districtului”, un domn Blagonravov. Un timp, a administrat judeţele Rădăuţi, Siret, Suceava şi Gura Humorului, un domn Şablin, care-şi zicea guvernator” [1932].

1918: În 26 mai 1918, când reapare gazeta „Viaţa Nouă”, Suceava era învolburată de o tragedie locală, petrecută în 23 mai, când, „a izbucnit, în partea de apus a oraşului Suceava, un foc îngrozitor, care, în scurtă vreme, a cuprins şi nimicit şapte obiecte mari din piaţa gării. Întinsa clădire, cunoscută, odinioară, ca „Crâşma din Târgul Vitelor”, cu clădirile din ogradă au fost prima jertfă a focului năprasnic, care a adus la mizerie numeroase familii, ce locuiau în acele case, nimicindu-le tot avutul. / De aici, focul a cuprins frumoasa gospodărie a cetăţeanului Litvinchievici, a trecut, apoi, asupra edificiului gării, pe care l-a distrus cu desăvârşire, împreună cu întinsele magazii, care erau pline de cereale şi vite ale comandamentului militar, şi a nimicit, în urmă, o clădire din ograda doamnei Luţia. Focul a putut lua dimensiuni atât de mari din cauza lipsei de apă. / Suceava are, ce e drept, un conduct de apă, însă rezervoarele erau goale. /

[1931] *Adevărul*, 29, nr. 10508, 12 iunie 1916, p. 3
[1932] Balan, p. 34

Suceava are pompe, însă numai un sigur pompier, care şi el e aplicat ca sergent de stradă”[1933]. // În vara anului 1918, nimeni nu se aştepta, la Suceava, la un viitor bucovinean desprins din contemporaneitatea europeană, pe care o reprezenta Austria. Politica reînviase din letargia marginalizării, biserica îşi căuta strategiile imediate, iar ţărănimea, atâta câtă mai supravieţuise războiului, cerea despăgubiri pentru rechiziţiile forţate, din iunie 1916, când doar din Vicovu de Sus, parohia electorală de deputatului Aurel Ţurcanu, fuseseră luate şi scoase din ţară „câteva mii de capete de vite”, valorând „sume de milioane” de coroane. La Suceava s-a redeschis cadastrul, cărţile funciare urmând să fie la dispoziţia publicului, de la 1 iulie 1918[1934]. Viaţa părea să-şi intre în normalitate, adică într-un vălmăşag penibil de deşertăciuni sociale şi spirituale, pentru că „voinţa de viaţă trezeşte omenirea din jalnica aiurare, răsplătită cu preţul jertfelor nemărginite; gândul şi inima se îndreaptă, din nou, cu sfială, către acea ţintă măreaţă, ca puterea spiritului să ia în stăpânire sufletele omeneşti, spre a le lumina calea dreptăţii şi adevărului, spre a le călăuzi în dobândirea păcii şi a fericirii, care nu poate fi decât una pentru toate popoarele, pentru întreaga omenire”[1935]. / În spiritul pseudo-comunitar bucovinean, se înfiinţase, încă din 29 mai 1918, „Societatea români ortodoxă împărătesc jubiliară pentru zidirea unei biserici în Viena”, din noul comitet, reînnoit în întregime, pe 2 iunie, făcând parte consilierul aulic Dr. Constantin cav. de Isopescul (preşedinte), consilierul medical Dr. Constantin Mândrilă

[1933] *Viaţa Nouă*, V, nr. 1, 26 mai n. 1918, p. 4
[1934] *Viaţa Nouă*, V, nr. 5, 30 iunie n. 1918, p. 4
[1935] *Viaţa Nouă*, V, nr. 4, 23 iunie n. 1918, p. 4

(vicepreşedinte), supleantul Cornel cav. de Sorocean (secretar), consilierul militar Daniil Poliţia (casier), inginerul Tit cav. de Onciul (controlor), preotul militar Ilie Hociotă (substitut de secretar), protosincelul Pancratie Sidorovici (substitut de casier), consilierul guvernamental Iancu Balmoş (substitut de controlor), membri fără funcţii fiind consilierii aulici Dr. Cornel Chiseliţa şi Teofil Simionovici, iar substituţi: consilierul medical Dr. Ioan Calinciuc, arhitectul Cesar Popovici şi medicul practicant Dr. Mariu Sturza. În comisia de revizuire au fost aleşi consilierul silvic George Sârbu, consilierul suplimentar Teofil Popovici şi locotenent colonelul Grigorie Trailovici. Bucovina încă visa, prin elitele sale, la un dulce epigonism vienez, care le umplea de ridicol. Cei căzuţi, nu pe fronturile austro-ungare, ci pe baricadele unui mod de viaţă şi de civilizaţie, deja erau măturaţi de pe scena istoriei, pentru a face loc laşelor, dar obedientelor elite.

1918: „Readucerea moaştelor Sfântului Ioan cel Nou, de la Viena, la Suceava . S-au împlinit aproape patru ani, de când moaştele Sfântului Ioan cel Nou, din Suceava, au fost aduse la Viena, ca să nu fie luate de duşman, cum se întâmplase în anul 1686, când au fost transportate la Zolkiew, de unde numai cu greu au putut îi readuse, în anul 1783, la vechea mitropolie din Suceava. La sosirea lor în capitală, colonia română le-a ieşit înainte, cu mare şi sărbătoresc alai, şi le-a aşezat, apoi, în capela greco-ortodoxă română. În decursul acestor patru ani, sicriul nu a fost deschis niciodată, dar, cu toate acestea, mulţi soldaţi răniţi, de prin spitalele din loc, veneau să se închine moaştelor, nădăjduind o alinare a durerilor trupeşti şi sufleteşti, şi să audă o slujbă curat

românească. Şi mulţi se întorceau cu cea mai caldă rază de mângâiere, pogorâtă în sufletul lor. / În capelă s-a constituit şi un comitet de caritate pentru soldaţii români răniţi, din care făcea parte, ca membru foarte activ şi de ispravă, zelosul şi credinciosul păzitor, de decenii, al moaştelor, care le-a însoţit şi încoace, de curând protosincelul Pancratie Sidorovici. Cu rara sa bunăvoinţă şi dărnicie, şi-a folosit, şi-n locul acesta, toată activitatea, tot timpul disponibil şi toate cunoştinţele sale numai pentru alinarea durerilor şi neajunsurilor celor nevoiaşi, străduindu-se să-i folosească şi fiecăruia, care numai i-a venit în cale. Casa Sfinţiei Sale era loc de întâlnire a celor înstrăinaţi de căminele lor, precum şi a celor care doreau să afle vreo informaţie sau să primească vreun ajutor, şi de tot puţini erau cei care nu ieşeau pe deplin mulţămiţi. Şi din câmpul de luptă, şi chiar din prinsoare, i se adresau sute de soldaţi, ca unui prietin bun, de multe ori fără ca măcar să-l cunoască, şi, dacă pretenţiile lor nu întreceau, cu totul, competenţa şi influenţa părintelui Pancrati, primeau un răspuns satisfăcător sau cel puţin mângăietor. / În 21 iulie 1918, ultima duminică înainte de pornirea moaştelor spre Suceava, Î. P. S. Sa mitropolitul Vladímir de Repta, asistat de arhimandritul mitrofor Manasterschi şi de protosincelul Sidorovici, a oficiat o doxologie pentru M. S. Împăratul şi pentru colonia română care a adăpostit relicvele sfântului, în capela sa. Nouri negri vărsau şiroaie de lacrimi, căci se apropia ziua când scumpa comoară pentru creştinii drept-credincioşi avea să părăsească capitala. Şi cu toată vremea aceasta neprielnică, se adună o mulţime considerabilă de reprezentanţi distinşi ai coloniei şi de soldaţi şi se întruni şi comitetul bisericesc, în frunte cu prezidentul ei, Dr. Constantin cav.

de Isopescul-Grecul, care, cu obişnuită bunăvoinţă, a primit şi noua sarcină, de a lucra, cu puternica sa influenţă, la realizarea visului, nutrit cu atâta ardoare, de colonia română, la înfiinţarea unei capele organizate, în care să se poală asculta, regulat, serviciul dumnezeiesc în limba română. După serviciul divin, s-au luat ultimele dispoziţii pentru transportarea relicvelor, îndrumându-se şi pregătirile necesare. / Prea repede a sosit şi ziua de joi, 25 iulie 1918, ziua de pornire. La orele 4, după-amiază, capela era tixită de credincioşi, în ţinută de paradă, şi sicriul tainic strălucea între florile care îl împodobeau. Cu fiori de solemnitate a fost săvârşită şi ultima doxologie, înainte de plecare, acum de către protosincelul Sidorovici. Creştinii adunaţi se despart, apoi, în două şiruri lungi, până la stradă, iar scumpul sicriu e ridicat, pe mâini, de soldaţi şi trece, prin mijlocul şirurilor, până la furgonul gata de pornire, care, primind sfintele moaşte, îşi ia drumul spre gara de nord. / Sicriul cu sfintele moaşte a fost aşezat într-un vagon de poştă, adaptat anume pentru acest scop, însoţit de o gardă militară de onoare, de protosincelul Pancratie Sidorovici şi de reprezentantul ministerului de culte, comisarul guvernamental, dl Dr. A. Voiuţchi. Vagonul a pornit din gara de nord, joi, în 25 iulie 1918, cu trenul de seară, şi, după o călătorie neîntreruptă, a ajuns, sâmbătă, în 27 iulie 1918, la 10 ore a. m., la frontiera ţării, în Nepolocăuţi, unde a fost întâmpinat de reprezentantul arhiepiscopesc, nou numitul vicar general, arhimandritul Ipolit Vorobchievici, şi de reprezentantul guvernului ţării, consilierul guvernamental, dl A. Patac, care amândoi au condus sicriul până Ia gara din Cernăuţi, unde aştepta, întru întâmpinare, clerul greco-ortodox din Cernăuţi şi o reprezentanţă a damelor

române, în frunte cu doamna consilier aulic Voiuţchi, care a depus, pe sicriu, o frumoasă jerbă de flori. / În drumul spre Suceava, relicvele au fost întâmpinate, la gara Milişăuţi, de un mare număr de popor, din comunele învecinate, cu procesiile bisericilor, în frunte cu zeloşii păstori de suflete, părintele Ursachi, din Romaneşti, şi părintele Berariu, din Danila. Impunătoare a fost primirea sfântului în gara Iţcani. Cu jumătate de oră înainte de sosirea trenului, o parte a largului peron din gară a fost ocupată de numeroasele procesii, care se concentraseră aici, cu prapori şi sfinte icoane, din Suceava şi din comunele învecinate, Şcheia şi Mihoveni. Preoţimea districtului, în frunte cu protopresbiterul George Berariu şi priorul de la mănăstirea vechii mitropolii din Suceava, egumenul Inocentie Stefanelli, aşteptau, înveşmântaţi în pompoase odăjdii. La mijlocul peronului, era ridicată o masă, acoperită cu o frumoasă pânză de catifea roşie şi cusută în fir de aur. Aici era locul unde avea să fie aşezat sicriul cu sfintele moaşte, pe un pat de flori mirositoare"[1936]. // „Întru întimpinarea sfântului, s-au înfăţişat un mare număr **de cetăţeni şi de popor** din Suceava şi împrejurime. Erau de faţă: reprezentantul prefecturii, Dr. Nichitovici, reprezentantul oraşului Suceava, consilierul guvernamental Gribovschi, deputatul dietal Dr. Euseb Popovici, primarul comunităţii Iţcani, Hellmann, ofiţerii comandei militare din Iţcani, mulţi intelectuali, dame şi domni din Suceava şi împrejurime. / Şeful staţiei din Iţcani, dl Leon Neşciuc, a condus, la sosirea trenului, vagonul cu sfintele moaşte până la locul destinat, în faţa mulţimii adunate. Uşile se dau în laturi şi, din vagon,

---

[1936] *Biserica şi Şcoala*, Anul XLII, Nr. 35, 26 august / 8 septembrie 1918

coboară părintele protosincel Sidorovici, în ornate, ţinând în mână o frumoasă icoană a mucenicului. În cuvinte pline de duioşie, îşi exprimă bucuria şi mulţămirea sufletească, că soarta l-a învrednicit, după 4 ani de zile, să întovărăşească readucerea sfintelor moaşte. Între aceste, şase preoţi coboară, din vagon, sicriul şi-l aşează pe masa pregătită. Reprezentantul ministerului, dl Dr. Voiuţchi, face reprezentantului preturii, domnului comisar Dr. Nichitovici, comunicarea oficioasă despre readucerea sfântului. Urmează doxologia în sobor, după a cărei săvârşire, procesiunea porneşte pe calea Iţcani, însoţită de bubuitul tunurilor. / Ploaia torenţială, care începu să curgă, părea a fi binecuvântarea sfântului, care se revarsă asupra holdelor însetate. Până la biserica Adormirii Maicii Domnului, soarele strălucea, din nou, pe cerul albastru şi moaştele fură depuse în mijlocul bisericii, unde se făcu privegherea, prin tot decursul nopţii. / Duminică, în 28 iulie 1918, s-a celebrat, în aceeaşi biserică, liturghia în sobor, în frunte cu priorul Inocenţiu Stefanelli. Erau de faţă reprezentanţii tuturor oficiilor civile şi militare, împreună cu trimisul special al guvernului, dl consilier aulic Dr. Erast cav. de Tarangul. Era adevărată zi de sărbătoare. Curtea bisericii, plină de lume, care se înşiră până în culmile de pe împrejurime. Comitetul festiv, compus din **cetăţeni şi intelectuali**, şi condus, cu multă pricepere, de comisarul guvernamental Bărgăuan şi de profesorul Sahlean, aranjă, cu multă pricepere, grandiosul convoi. / În frunte, păşea un pluton de ostaşi, care cuprindea curmezişul străzii; urmară şcolile, conduse de corpurile lor didactice; mai întâi, şcoala primară de copile şi cea de băieţi, apoi elevii gimnaziului, în urmă, lungul şir de copile ale liceului orăşenesc. În

urma şcolilor, se înşirară procesiunile tuturor bisericilor din Suceava şi din comunele învecinate, cu sfintele icoane împodobite cu flori, cu prapori şi felinare. În urmă, păşeau stegarii breslelor Sucevei, cu steagurile fâlfâitoare. Pe urma sicriului, purtat pe umeri de poporeni, în haine de sărbătoare, păşea soborul preoţilor, condus de vicarul general, arhimandritul Vorobchievici, Apoi veneau reprezentanţii autorităţilor şi un număr nesfârşit de popor. / În preajma bisericii Sfântului Dumitru, reprezentanţii comunităţii israelite au întimpinat, cu cuvinte călduroase, readucerea sfântului, a patronului ţării. În curtea spaţioasă a vechii mitropolii, moaştele fură depuse sub baldachinul împodobit cu flori, şi se săvârşi, în mod deosebit de solemn, sfinţirea apei. Predica festivă, ţinută de profesorul Dr. Orest de Tarangul, a făcut o adâncă impresie asupra mulţimii credincioşilor, care se vedea pătrunsă de emoţie, când elocventul predicator a încheiat cu rugăciunea: „Păcătuit-am şi nu suntem vrednici să ridicăm spre cer rugile noastre; cu genunchii plecaţi, dar cu inimile înălţate, mulţămită Ţie, Stăpâne, că ne-ai mângâiat cu întoarcerea sfântului Tău. Fii, deci, Tu, Sfinte Ioane, mijlocitorul nostru către Atotputernicul Creator; ca un ostaş vrednic al împăratului păcii, mijloceşte împăratului nostru biruinţă, între popoare pace, iar ţara noastră mântuieşte-o de urgie, implorând pentru ea mană şi harul cel ceresc!”. / După încunjurarea bisericii, scrinul, în care se aflǎ sicriul, fu aşezat înaintea intrării şi despecetluit de comisarul ministerial Dr. Voiuţchi, fiind asistat de conducătorul prefecturii, Dr. Nichitovici, de reprezentantul mănăstirii, egumenul Stefanelli, de reprezentantul oraşului, consilierul guvernamental Gribovschi, de reprezentantul credincioşilor, deputatul Dr. Eusb Po-

povici. / În momentul când sicriul fu scos din scrin, miliţia descarcă o salvă de tunuri. În lăuntrul bisericii, sicriul fu aşezat în frumosul sarcofag de argint, Ia locul său de odihnă seculară, şi puternicul cor al teologilor făcu să răsune bolta bisericii de rugăciunile însufleţite de mulţămită. După săvârşirea ceremoniei bisericeşti, preoţimea şi lumea oficioasă s-a adunat în pompoasele încăperi din palatul egumenului. Aici, nou numitul vicar general, arhimandritul I. Vorobchievici, a fost obiectul unei simpatice atenţiuni, aducându-i-se, din partea preoţimii şi a reprezentanţilor oficiilor civile şi militare, călduroase felicitări din incidentul numirii lui în arhimandrit consistorial. / Se făcuse 2 ore d. a., când amabilul gospodar de casă, priorul I. Stefanelli, cu un zâmbet înviorător pe buze, ne invită la masa festivă; şi era, în adevăr, festivă acea masă, în frumosul refectoriu al mănăstirii, unde se întruniră peste 80 de persoane, preoţi şi mireni. Î. P. C. Sa vicarul general, arhimandritul Vorobchievici, află cuvinte învăpăiate, ridicând toastul împărătesc, şi trimisul special al guvernului, consilierul aulic Dr. Erast de Tarangul, bine cunoscut ca excelent orator, răspunse, într-o frumoasă limbă moldovenească, închinând paharul clerului bisericii noastre. / Telegramele omagiale, pe care arhimandritul Vorobchievici le-a trimis la cabinetul împărătesc şi Excelenţei Sale, mitropolitului Repta, fură întimpinate cu o furtună de aplauze”[1937].

1918: la Suceava, unde fusese încartiruit un regiment croat, s-a organizat un concert al primadonei Viorica Ursuleac, pe atunci angajată a operei din Zagreb, iar evenimentul a fost receptat de croaţi cu entuziasm, pentru că o socoteau pe solistă croată de-a lor. Atinşi în

[1937] *Biserica şi Şcoala*, Anul XLII, Nr. 36, 2 / 15 septembrie 1918

orgoliul naţional, sucevenii vedeau „în aceşti croaţi pe tovarăşii de luptă ai fraţilor noştri ardeleni împotriva opresiunii maghiare”[1938]. Apoi, „la 2 Noemvrie, garnizoana aceasta croată, ofiţeri şi soldaţi, proclamă revoluţia şi rup rozetele de la chipie, înlocuindu-le cu tricolorul lor”, şi pleacă spre îndepărtata lor patrie, iar Suceava rămâne într-o anarhie desăvârşită, pradă tâlharilor, care nu întârzie să-şi facă apariţia şi să treacă la treabă. / De dincolo de apa Sucevei, din Burdujeni, maiorul de grăniceri Anton Ionescu află toate veştile şi chibzuieşte cum să valorifice această oportunitate a istoriei. Iată cum povesteşte el, mai târziu, în „Gazeta bucovinenilor”, care apărea la Bucureşti, istoria acelor zile: / „Cu câteva zile înainte de prăbuşirea Austriei, deşi eram în bune raporturi cu autorităţile vecine din Suceava, ni s-a interzis trecerea în Bucovina. Jurnalele nu le mai puteam primi. Acum a intrat în funcţie serviciul de informaţiuni. / Tânărul bucovinean Aurel Hutu (fiul primarului câmpulungean care l-a primit pe prinţul Rudolf şi a condus manifestaţia suceveană din 1914 – n. n.), azi avocat în Câmpulung Moldovenesc, ne-a fost de mare folos. Graţie cunoştinţelor şi legăturilor lui şi datorită unor refugiaţi, se mai putea afla ce se întâmplă dincolo de frontieră. / Frontiera era, însă, păzită slab. / În civil, eu, personal, treceam, zilnic, la Suceava, printre pichete, şi aveam convorbiri cu domnii doctor Teofil Lupu şi profesor Eusebiu Popovici. / Zarvă mare. Trupele (croate) îşi făceau bagajele. Depozitele de materiale se vindeau clandestin. Se desemna o lichidare. Natural că toate acestea făceau obiectul unor rapoarte cifrate. / În dimineaţa de 23 octombrie – stil vechi (**5 noiembrie nou** – n. n.), venind la companie, mi

[1938] Morariu, Pavelescu, p. 60

s-a raportat că-n timpul nopţii sentinela austriacă, punându-şi capela în vârful baionetei, a început s-o fluture, adresându-se comandantului român, de la podul despărţitor de frontieră, care, din veselia şi mimica făcută, a înţeles că aceşti soldaţi austrieci (cum am văzut, croaţi) exercită „sloboda”, pe care ai noştri o mai văzuseră la „tovarăşii” noştri ruşi (în urmă cu un an, în 1917). Într-adevăr, frontiera nu mai era defel păzită. Singuri, jandarmii austrieci rămăseseră la posturile lor. / Populaţia din Iţcani şi Suceava trecea printr-o mare nelinişte. Postul de jandarmi era neputincios pentru menţinerea ordinii. Populaţia avea nevoie de ocrotire, întrucât jefuitorii începuseră a se deda la prădăciuni. Trebuia profitat de această ocaziune pentru a intra în Bucovina. Dar cum? / Între România şi Austria se încheiase pacea de la Bucureşti, aşa că o trecere în Bucovina ar fi fost privită ca o încălcare de teritoriu, un „causus belli”, pe care nu eram autorizat a-l provoca. Dar, totuşi, simţeam că a sosit momentul să trecem în Bucovina. În starea nervoasă şi neliniştitoare din preajma frontierei, am lăsat jandarmeriei (austriece – n.n.) să înţeleagă că pot interveni, dar să-mi facă o adresă scrisă, semnată de căpitanul Kucinski, comandantul jandarmeriei din Suceava. Acesta, din scrupule uşor de înţeles, n-a făcut nici o adresă, dar ar fi autorizat postul din Iţcani să ceară el, în scris, sprijinul grănicerilor de la Burdujeni. Această adresă mi-a fost suficientă să fiu acoperit în cele ce urmăream. / Raportând comandantului de la Iaşi de cele petrecute şi cerând autorizaţia de a trece în Bucovina, m-am adresat telefonic domnului general Zadik, comandantul Diviziei a 8-a de la Botoşani, sub ale cărei ordine operative eram, şi, raportându-i, pe la ora 7, seara, toate evenimentele zilei, îi

solicitam autorizaţia să trec la Suceava. Situaţia nu era aşa uşoară. Guvernul român nu făcuse declaraţia de război Austro-Ungariei şi nici o instrucţiune cred că nu primise, aşa că nu-mi putea da un ordin categoric de a intra, dar am dedus că, după modul în care îmi acopeream operativ, în cel mai rău caz să fie privită ca un răspuns la un sprijin solicitat. / Compania de grăniceri Burdujeni avea trei plutoane: Burdujeni, Vereşti şi Buneşti. Trecerea în Bucovina trebuia efectuată chiar în cursul nopţii. Cum plutoanele nu erau informate de intenţiunile mele, iar oamenii plutoanelor împrăştiaţi prin pichetele de frontieră, trebuiau luate măsuri repezi ca oamenii să fie adunaţi de pe frontieră şi să treacă în Bucovina pe neaşteptate. Luând toate măsurile necesare la plutonul de reşedinţă, trebuia să mă transport la Vereşti, de unde numai aşa aşi fi putut vorbi la telefon cu Fălticeni-Buneşti. Pentru ordine scrise nu mai era timpul necesar, iar ordine telefonice trebuiau date de mine personal. Cum te transporţi mai repede la Vereşti, 17 km dus? / M-am adresat şefului staţiei Burdujeni, răposatului Georoceanu, care-n patriotismul său a înţeles că regulamentele nu-şi au aplicaţie când e vorba de interese grabnice, aşa că mi-a pus la dispoziţie o locomotivă. La Vereşti, dând ordine telefonice locotenentului Alexandrescu, de la Buneşti, şi locotenentului Borş Gheorghe, de la Vereşti, care era lângă mine, ca plutoanele respective, în dimineaţa zilei de 24 octombrie – stil vechi (6 noiembrie – stil nou), să intre în Suceava, fiecare pe câte o şosea, în direcţia respectivă. / Înapoiat la Burdujeni, supraveghez personal executarea şi-mi pregătesc o „ordonanţă”, ce trebuia adresată populaţiei bucovinene şi pe care, în prealabil, trebuia să o supun atenţiei domnului profesor Eusebie Popovici, care luase

conducerea Primăriei Suceava. / Lăsând în pichete câte 2 soldaţi pentru pază, plutonul din Burdujeni avea gata echipaţi de război pe locotenentul Chiujdea I., plutonier Răducan şi 48 grade inferioare. / Era spre ziuă, întuneric însă, plutonul încolonat, cu o patrulă ce-l preceda, trecea frontiera şi se îndrepta, urcând pe drumul Iţcanilor, spre Suceava. Peste sentimentul răspunderii, ne copleşise un sentiment de măreţie că ne-a fost dat să păşim noi, grănicerii, cei dintâi în cetatea lui Ştefan cel Mare şi sentimentul datoriei că ne este dat nouă să marcăm repararea actului de nedreptate făcut de turci, în 1777, când au cedat Bucovina Austriei, decapitând pe Grigore Ghica Vodă". / La Suceava, intrarea grănicerilor români este consemnată lapidar, dar dens: „În sfârşit, în dimineaţa zilei de 6 Noiembrie 1918, intră în Suceava grănicerii maiorului Anton Ionescu!"[1939]. / În aceeaşi zi de 6 noiembrie, la Cernăuţi, ucrainenii au ocupat oficiile publice, Aurel Onciul urmând să preia puterea asupra sudului Bucovinei. Iancu Flondor imploră, atunci, ajutorul regelui Ferdinand, adică intrarea Armatei Române în Bucovina. Mesajul este dus, la Iaşi, şi înmânat lui Marghiloman de Vasile Bodnărescu, dar Marghiloman nu-şi poate asuma riscul de a decide o intervenţie armată. Abia generalul Coandă (tatăl ilustrului savant) îi dă un răspuns afirmativ, iar în 8 noiembrie Divizia a 8-a a generalului Zadik este pregătită să intre în Bucovina, generalul spunându-le soldaţilor, minimalizând gestul grănicerilor, că abia „vouă v-a păstrat soarta norocul de a păşi cei dintâi pe pământul scump al Bucovinei. Fiţi mândri, arătaţi-vă demni de încrederea ce s-a pus în voi...

[1939] Morariu, Pavelescu, p. 60

Doresc spornicie pasului ce faceţi şi Vă zic: Cu Dumnezeu înainte!"[1940].

1914-1918: Jertfa de sânge pentru Bucovina a fost depusă de „Rezervistul **Anton Moroşan**, Suceava, Regimentul 22, rănit" [1941]; „Infanteristul **Ion Ciudin**, Suceava, Reg. 22 mort (01.03-31.07.1915)" [1942]; „**Gherasim a lui Costan a lui Dumitru Câmpan**, din **Suceava**, a participat la război şi ar fi căzut pe frontul italian, în anul 1916, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Paraschiva a lui Gherasim Câmpan, procedura pentru declararea morţii celui dispărut"[1943]; „**Michael Kilkus**, din **Suceava**, a participat la război şi ar fi picat, în anul 1916, pe frontul rusesc, în Carpaţi, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Filomena Kilkus, procedura pentru declararea morţii celui dispărut"[1944]; „**Nicolai Avram**, din **Suceava**, a participat la război şi e dispărut din anul 1916, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Ana Avram, procedura pentru declararea morţii celui dispărut"[1945].

1916-1918: „MINISTERUL DE JUSTIȚIE / FERDINAND I, / Prin gratia lui Dumnezeu și voința națională, Rege al României, / La toți de față și viitori,

---

[1940] Balan, p. 98

[1941] *Viaţa Nouă*, IV, nr. 157 – Supliment, din 8 iulie n. 1915

[1942] *Viaţa Nouă*, IV, nr. 182, 4 iunie n. 1916, p. 8

[1943] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 19, Cernăuţi, 1 iulie nou 1921, pp. 244-254

[1944] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 9, Cernăuţi 15 martie nou 1921, pp. 98-105

[1945] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 10, Cernăuţi 22 martie nou 1921, pp. 112-117

sănătate: / Asupra raportului ministrului Nostru secretar de Stat la departamentul justiției No. 3.576 din 18 Aprilie 1918, / Văzând jurnalul consiliului Nostru de miniștri No. 381 încheiat în ședința de la 2 Mai 1918, precum și dispozițiunile legii promulgate cu decretul regal No. 3.239 din 21 Decemvrie 1916, Am decretat și decretăm: / Art. I. – Sub rezerva ratificării ulterioare a Corpurilor legiuitoare, se acordă calitatea de cetățeni români următorilor români de origine, care se află sub drapel în armata română și anume”: **Vasile Alpetri**, născut în anul 1897, în comuna **Sf. Ilie** (Bucovina); / **Constantin Bacinschi**, născut în anul 1885, în comuna **Storojineț** (Bucovina); / **Constantin Baciu**, născut în anul 1882, în comuna **Stupca** (Bucovina); / **Traian Bădăluță**, născut în anul 1888, în comuna **Pârtești-de-Sus** (Bucovina); / **Veniamin Cazacu**, născut în anul 1897, în **Mitocul Dragomirnei** (Bucovina); / **Nicodim Colibaba**, născut în anul 1891, în comuna **Rădăuți** (Bucovina); / **George Dăncilă**, născut în comuna **Roșa** (Bucovina); / **Virgil Ianovici**, născut în anul 1892, în comuna **Bosancea** (Bucovina); / **Vasile Iasinschi**, născut în anul 1892, în comuna **Burla** (Bucovina); / **Ioan Pârvom**, născut în anul 1888, în comuna **Rusplavalar** (Bucovina; / **Spiridon Poleac**, născut în anul 1899, în comuna **Stroiești** (Bucovina); / **Alexandru Roșca**, născut în anul 1895, în comuna **Brașca** (Bucovina); / **Nicolae Russu**, născut în anul 1889, în comuna **Stroiești** (Bucovina); / **Gheorghe Sârghi**, născut în anul 1899, în comuna **Lisaura** (Bucovina); / **Gheorghe Savu**, născut în anul 1893, în comuna **Stupca** (Bucovina); / **Alexandru Scolot**, născut în anul 1896, în comuna **Cernăuți** (Bucovina); / **Alexandru Strugariu**, născut în anul 1886, în comuna **Suceava**

(Bucovina). // Dat în Iași, la 3 Mai 1918. / FERDINAND / Ministrul justitiei, / D. Dobrescu. / No. 1.016”. // Alcătuit după același tipic, un al doilea decret regal, dar „asupra raportului ministrului Nostru secretar de Stat la departamentul justitiei sub No. 3.577/918... // se acordă calitatea de cetățeni români unui număr de 71 tineri, români de origine, care se află sub drapel în armata română”, printre ei numărându-se și bucovinenii: **Petre Piticariu**, născut în anul 1887, în comuna **Bucșoaia** (Bucovina); / **Dumitru Ionesi**, născut în anul 1892, în comuna **Frătăuțul-Vechi** (Bucovina); / **Emanuil Isopescul**, născut în anul 1882, în comuna **St. Onofrei** (Bucovina); / **Vasile Strejac**, născut în anul 1886, în comuna **Cernăuți** (Bucovina); // Dat în Iași, la 3 Mai 1918. / FERDINAND / Ministrul justitiei, / D. Dobrescu. / No. 1.117”. // În aceeași zi, „asupra raportului ministrulai Nostru secretar de Stat la departamentul justiției sub No. 3.578/918”, Regele României decide să acorde „calitatea da catățeni români unui număr de 41 tineri, români de origine, care se află sub drapel în armata română”, printrei ei aflându-se și bucovinenii: „**Timofte Bezdrucică**, născut în anul 1879, în comuna **Rogoșești** (Bucovina); / **Constantin Horișcă**, născut în anul 1882, în comuna **Zahareşti** (Bucovina); / **Dumitru Piticaru**, născut în anul 1882, în comuna **Câmpulung** (Bucovina); / **Vasile Gr. Sturza**, născut în anul 1883, în comuna **Cupca** (Bucovina); / **Artenie Gh. Vlad**, născut în anul 1880, în comma **Igeşti** (Bucovina). / Dat în Iaşi, la 3 Mai 1918. / FERDINAND / Ministrul justitiei, / D. Dobrescu. / No. 1.018”. // Un al patrulea decret regal, „Asupra raportului ministrului Nostu secretar de Stat la departamentul justiţiei sub No. 3.579/918... acordă calitatea de

cetăţeni români unui număr de 77 tineri, români de origine, care se află sub drapel în armata română”, bucovinenii care beneficiau de acest Decret Regal fiind: **Vladimir Brădăţan**, născut în anul 1898, în comuna **Drăgoieşti** (Bucovina); / **Eusebiu Brahă**, născut în anul 1883, în comuna **Ciudei** (Bucovina); / **Andreiu Paicu**, născut în anul 1895, în comuna **Lucăceşti** (Bucovina); / **Traian de Volcinschi**, născut în anul 1898, în comuna **Călineşti** (Bucovina); / **George Chițan**, născut în anul 1882, în comuna **Vicovul-de-Jos** (Bucovina); / **Silvestru Dascăl**, născut în anul 1886, în comuna **Frătăuțul Vechi** (Bucovina); / **Samuel Facas**, născut în anul 1889, în comuna **Mologhia** (Bucovina); / **Simion Holca**, născut în anul 1881, în comuna **Pătrăuț** (Bucovina); / **Victor Nastasi**, născut în anul 1890, în comuna **Rădăuți** (Bucovina); / Dat în Iași, la 3 Mai 1918. / FERDINAND / Ministrul justiției, / D. Dobrescu, / No. 1.019”. // Hotărând „asupra raportului ministrului Nostru secretar de Stat la departamental justiței sub No. 3.580/918”, Regele României decreta acordarea calității „de cetățeni români unui numar de 114 tineri, români de origine, care se află sub drapel în armata română”, printre care și bucovinenii: **Vasile Bota**, născut în anul 1896, în comuna **Boian** (Bucovina); / **Constantin Cadioschi**, născut în anul 1882, în comuna **Liteni** (Bucovina); / **Oreste Cosmiuc**, născut în anul 1898, în comuna **Udești** (Bucovina); / **Ilie Dugan-Opaiț**, născut în anul 1886, în comuna **Cireș** (Bucovina); / **Nicolae Grămadă**, născut în anul 1892, în comuna Zaharești (Bucovina); / **Constantin Hrișcă**, născut în anul 1871, în **Mitocul-Dragomirnei** (Bucovina); / **Nicolae Ianovici**, născut în anul 1899, în comuna **Suceava** (Bucovina); / **Nicolae Leuciuc**, născut

în anul 1889, în comuna **Șerbăuți** (Bucovina); / **Aurelian Lucan**, născut în anul 1894, în comuna **Suceava** (Bucovina); / **Nistor Cniș**, născut în anul 1890, în **Mitocul-Dragomirnei** (Bucovina); / **Meliton Martinescu**, născut în anul 1876, în **Horodnicul-de-Jos** (Bucovina); / **Constantin Moruneac**, născut în anul 1893, în comuna **Mihoveni** (Bucovina); / **Vasile Muscal**, născut în anul 1893, în comuna **Bădăuți** (Bucovina); / **Vasile Plăvan**, născut în anul 1889, în comuna **Cupca** (Bucovina); / **Gheorghe Posteucă**, născut în anul 1885, în **Stăneștii-de-Jos** (Bucovina); / **Nicolae Roșu**, născut în anul 1895, în comuna **Schei** (Bucovina); / **George Ruhariu**, născut în anul 1891, în Bucovina; / **Mihai Săftencu**, născut în anul 1888, în comuna **Roșia** (Bucovina); / **Ioan Slavita**, născut în anul 1886, în comuna **Iacobeni** (Bucovina); / **Petre Teleagă**, născut în anul 1887, în comuna Danila (Bucovina); / Dat în Iași, la 3 Mai 1918. / FERDINAND / Ministrul Justiției, / D. Dobrescu. / No. 1.020”[1946].

1919, septembrie 10: Decretul de confirmare a autorităţilor judecătoreşti. Începând cu 1 septembrie 1919, se confirmă „la autorităţile judecătoreşti din Bucovina, următoarele persoane[1947]: **La tribunalul Suceava** – **Procopovici Emilian**, consilier superior cu rangul VI. / **Marin Adolf**, consilier cu rangul VII. / **Dr. Iwanowicz Victor**, consilier cu rangul VII. / **Dr. Perthain Hermann**, consilier cu rangul VII. / **Dr. Bernfeld Edmund**, consilier cu rangul VII. / **Ludwak Isidor**, consilier cu rangul VII. / **Migdal Anton Arthur**, consilier cu rangul

---

[1946] *Monitorul Oficial*, No. 32, miercuri, 9 (22) Mai 1918, pp. 414-419

[1947] *Monitorul Bucovinei*, Anul 1919, Cernăuţi, în 10 Septembrie nou, Fascicula 63, pp. 1-4

VII. / **Gaina Garabet**, consilier cu rangul VII. / **Kupferberg Abraham Isak**, consilier cu rangul VII. / **Payersfeld Edmund**, consilier cu rangul VII. / **Gaube Ioan**, judecător de district cu rangul VIII. // **La tribunalul Suceava** –**Bensdorf Kasimir,** consilier de district cu rangul VII, de la judecătoria Coţmani. / **Popovici Cornelie**, judecător de district cu rangul VIII, de la judecătoria Solca. / **Hausvater Maximilian**, judecător de district cu rangul VIII, de la judecătoria Gura-Homorului. / **Bendas Alexie**, consilier conducător al judecătoriei Stulpicani, consilier de tribunal cu rangul VII. / **Frisch Ioan**, consilier conducător al judecătoriei Gura-Homorului, consilier de tribunal cu rangul VII. / **Samuil Zentner**, consilier conducător al judecătoriei Câmpulung, consilier de tribunal cu rangul VII. / **Krämer Emil**, consilier conducător al judecătoriei Vatra-Dornei, consilier de tribunal cu rangul VII. / **Slavic Carot**, pretor la Vatra-Dornei, consilier de tribunal cu rangul VII. / **Barbier Teoctist**, pretor la Solka, consilier de tribunal cu rangul VIII. / **Zaharovschi Eusebie**, judecător la judecătoria Câmpulung, judecător de district cu rangul VIII. / **Saco Christi**, judecător la judecătoria Gura-Homorului, judecător de district cu rangul VIII. / **Isopescu Aurelian**, judecător la tribunalul Suceava, judecător de district cu rangul VIII. // **La procuratura Statului de pe lângă tribunalul Suceava** – **Tomovici Olou**, procuror la Suceava, procuror conducător cu rangul VIII. / **Paczynschi Stanislaus**, judecător la judecătoria Ciudei, substitut de procuror cu rangul VIII. / **Dr. Ternaveanu Orest**, judecător la judecătoria Siret, substitut de procuror cu rangul VIII. / **Verenca Valerian**, judecător la tribunalul Suceava, substitut de procuror cu rangul VIII.”.

1919: Comisiunea agrară de ocol Suceava: Preşedinte: **Ion Avram**, consilier superior de tribunal, Suceava. / Locţiitor: **Eusebie Zaharovschi**, judecător districtual, Suceava. / Reprezentant al Administraţiei: **Dr. Nicolai Lupu, prefect, Suceava**. / Locţiitor: **Octavian Bărgăuan**, concepist, Suceava. / Reprezentant al Băncii regionale: **Amfilochi Ţurcan**, învăţător superior, Mihoveni. / Locţiitor: **Ion Scolobiuc**, cantor, Lisaura. / Expert agricol: **Gheorghe Vorobchievici**, consilier agricol, Suceava. / Locţiitor: **Nicolai Donisă**, învăţător superior, Bosance. / Reprezentant al proprietarilor expropriaţi: **Nicolai Aritonovici**, proprietar mare, Şcheia. / Locţiitor: **Dumitru Neculiţă-Popovici**, proprietar mare, Costâna. / Inginer hotarnic: **Iancu Popescu**, inginer civil, Suceava. / Locţiitor: **Necolai Găitan**, inginer hotarnic civil, Suceava. / Reprezentanţi ai ţăranilor: **N. Verestiuc**, agricultor, Lisaura; **N. Gafenco**, agricultor, Romaneşti. / Locţiitori: **N. Marmeliuc**, agricultor, Liteni; **Ilie Iacoban**, agricultor, Comăneşti”[1948].

1919: Prin deciziunea ministerială nr. 1593/1919, semnată, în numele lui Ion Nistor, de Iorgu Toma, erau numiţi în „Comisiunea de apel pentru evaluarea taxei de cărşmărit” pe anul în curs, cei mai faimoşi cârciumari ai provinciei. Suceava, cu buna ei distribuire zonală, inclusiv prin „otelul” lui **Hermann Dermer**, avea crâşme cu renume în Iţcanii Noi, cea a lui **Rudolf Sauer**, şi în Dărmăneşti, pe cea a lui **Gheorghi Roşu**, dar de democratizarea consumului produsului care dăunează grav sănătăţii, mai ales atunci când lipseşte se ocupau primarul din Bălăceana Mihai Cormoş, comisarul superior al gărzii

---

1948 *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

financiare Wladimir Rycerz, marele moşier din Costâna Dumitru Niculiţa-Popovici, administratorul de percepţie din Suceava Bruno Hasenöhrl şi comerciantul Karl Sternberg[1949].

1919: „În registrul însoţirilor s-au introdus, la 7 August 1919, privitor la însoţirea „Banca română", însoţire de economie şi credit în **Suceava**, următoarele schimbări: preşedintele George Georgian şi membrul în direcţiune Eugen Botezat şterşi; preşedintele Dr. George Mihuţă, vicepreşedintele George Hotincean, membrul în direcţiune Constantin Piţul şi membrul cu procură Ioan Ursachi introduşi"[1950].

1919, conferinţa lui Nicolae Iorga: „În aceste puţine clipe, cât stăm împreună, o să încerc, prin urmare, să lămuresc rosturile Sucevei vechi, până la austrieci, şi de la austrieci, pe urmă mai puţin, fiindcă mai puţine au fost şi lucrurile îndeplinite în Suceava, din momentul când administraţia austriacă a venit s-o fericească, şi supt raportul material, după cum se poate vedea după o sută de ani şi mai bine de administraţie austriacă. Şi apoi o să vă arăt ce poate fi Suceava în viaţa României Mari. Şi voi isprăvi cu o propunere, ca unul care sunt un vechi alcătuitor de propuneri, dintre care şaptezeci şi cinci la sută rămân simple propuneri, şi deci douăzeci şi cinci la sută se îndeplinesc; şi aceasta e încă un mare lucru, dar, din cele douăzeci şi cinci la sută, care se îndeplinesc, douăzeci şi trei le socotesc alţii ca de la dânşii, şi numai pentru două la sută îşi mai aduce aminte cineva de unde a plecat

---

[1949] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 69, Cernăuţi, în 3 octombrie nou 1919, pp. 1-3

[1950] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 69, Cernăuţi 3 Octombrie nou 1919, pp. 3-5

propunerea, ceea ce e foarte mare mulţămire pentru mine. Deocamdată să vedem ce a fost vechea Suceavă a noastră şi Suceava austriacă, şi ce rost îi putem găsi în România Mare... / În timpul cât Suceava a fost Capitală, cât aici se concentra viaţa Moldovei, în timpul cât aici a fost cel mai însemnat mijloc de apărare, supt formă de cetate, a Moldovei, Suceava se împodobea cu clădiri de toată frumuseţea. Cea mai veche clădire, prefăcută de Ştefan cel Mare şi caricaturizată de austrieci, este fără îndoială Mirăuţii… / Aici, în Suceava, ca şi în toată Bucovina, nu există un muzeu al trecutului, cu bani din veniturile care curgeau de la urmaşii luptătorilor lui Ştefan cel Mare şi Petru Rareş. Aici nu s-a întemeiat nici o bibliotecă specială românească, ci doar o secţie consacrată literaturii româneşti, pe lângă Biblioteca Universităţii din Cernăuţi, care în totalitatea ei este germană, parcă Bucovina ar fi fost toată germană, pentru ca să i se dea o bibliotecă asemenea cu ale locuitorilor de pe malurile Rinului… / Ţin să împlinesc şi a treia făgăduială, de la început: anume să vă arăt ce rost anume are Suceava, de acum, înainte, şi ce datorie aveţi dumneavoastră faţă de acest rost al Sucevei. Suceava nu poate, fi în România Mare, un simplu oraş de provincie. Un oraş de provincie a putut să fie pentru Austria, o îngrămădire de elemente amestecate, la un colţ al unei graniţe trase prin înşelăciune, după isprăvirea fericită a unui brigandaj istoric. Pentru noi nu e aşa... / Cum însă poate fi ajutată Suceava? Suceava are monumente a căror studiere nu s-ar putea face în zeci de ani. În viaţa poporului sunt apoi atâtea elemente, atâtea datini, e atâta izvor de informaţie, în ce priveşte cântecul, danţul, încât mulţi folclorişti ar putea întrebuinţa o viaţă întreagă, pentru ca să ajungă la capăt. / Pământul acesta

ascunde atâtea lucruri, încât un arheolog medieval şi, dacă se poate şi un cercetător modern al trecutului nostru românesc, ar putea croi un grandios plan de muncă pentru atâţia şi atâţia oameni. / Pe lângă aceste monumente, care se cer a fi reabilitate în onoarea lor şi chemate din nou la misiunea de odinioară, ar trebui parcuri de toată frumuseţea, care să încunjure pe fiecare dintre dânsele, parcuri îngrijite frumos, care să fie un model de gospodărie şi o podoabă pentru acest oraş. În sfârşit, bisericile acestea se cer mobilate pe dinăuntru, potrivit stilului de odinioară. / Nu se va putea da niciodată o mare importanţă comercială Sucevei. „Precupeţia" bucovineană, care a îmbogăţit o parte din populaţia provinciei, „precupeţia" care făcea celebră Bucovina, nu se va putea menţine. Va veni vremea comerţului cinstit, mult mai restrâns, mult mai puţin remunerator, fiindcă nu va mai fi o populaţie de robi, care să stea, ca până acuma, la dispoziţia oricărui fel de comerţ, populaţie care era dată, fără nici un mijloc de apărare, pe seama negustorilor celor mai lipsiţi de scrupul. / Prin urmare, comerţ mare, la Suceava, n-o să se facă. În ce priveşte industria, nu vom ajunge să avem şi aici fabrica de ciment, care aruncă fum şi pâclă în poarta mănăstirii lui Ştefan cel Mare, la Putna: industrii de acestea nici nu trebuie să introducem într-un oraş cum e Suceava, care se cade să rămână un oraş al trecutului, cam aşa cum este, la germani, Nürnbergul, în care nimeni n-are voie să clădească o singură casă în alt stil, decât în cel caracteristic pentru Nürnberg: n-ai voie să faci o casă, aşa după cum te îndeamnă imaginaţia sau prostul dumitale gust, ci casa trebuie să o faci aşa, ca să nu strici efectul altor case. Noi nu ne dăm sama îndeajuns de lucrul acesta: că fiecare casă valorează nu numai prin

ce este, ci şi prin ceea ce o încunjură, că poţi să omori o clădire frumoasă, punându-i trei construcţii caricaturale la dreapta, la stânga şi în faţă. / Prin urmare, Suceava va trebui să rămână un oraş istoric, dar nu mort, ci un oraş viu. Şi iată cum: toată opera de restaurare, toată opera de remobilare, de studiere a lucrurilor care se găsesc aici va trebui să atragă la Suceava o mulţime de puteri lucrătoare pentru acest scop. / Atunci se pune întrebarea: odată ce se va începe această lucrare, care cere atâta cheltuială şi sârguinţă, atâţia meşteri, de ce n-am menţinea toată experienţa adunată aici, toţi meşterii grupaţi în Suceava şi după terminarea lucrărilor tot aici, în Suceava, supt formă de şcoli, de ateliere permanente pentru fabricarea icoanelor, a mobilelor bisericeşti, pentru tipărirea de cărţi bisericeşti, după vechile datini, pentru tot ceea ce are un raport, mai apropiat sau mai depărtat, cu monumentele din Suceava?”[1951].

1920: „Sâmbătă, 15 mai 1920, orele 19, MM. LL. Regele şi Regina, împreună cu A. S. R. Principesa Elisabeta, au plecat, cu trenul, din halta Cotroceni. Maiestăţile Lor erau însoţite de dl preşedinte al consiliului General Alexandru Averescu şi de întreaga suită regală. / Duminică, 16 mai, orele 9, în gara Burdujeni, un numeros public, împreună cu orfelinatul C. F. R. „Regina Maria”, aştepta pe Maiestăţile Lor, care, coborându-se din tren, au fost întâmpinate cu flori şi cântece naţionale. La orele 9.15, în gara Iţcani, Maiestăţile Lor sunt primite de dl General Lupescu, comandantul frontului de est al armatei române, care, prezentând raportul, M. S. Regele trece în revistă compania de onoare, din Regimentul 114 Infanterie. Pe peronul gării o lume imensă aştepta pe Suverani,

---

[1951] Iorga, Nicolae, *Conferinţe bucovinene*, Bucureşti 1919, pp. 57-76

având în frunte pe dl I. Stârcea, ministrul Bucovinei, împreună cu toate autorităţile civile şi militare din localitate. / Doi primari săteni prezintă Maiestăţilor Lor tradiţionala pâine şi sare, iar dl Dori Popovici (cel care ameninţa, în 1916, că el şi gospodarii lui câmpulungeni îi vor ciomăgi pe ostaşii români, dacă vor îndrăzni să intre în Bucovina, prilej cu care Nicolae Iorga îi prorocea un viitor măreţ în… România Mare – n. n.) , preşedintele comisiunii de unificare, într-o cuvântare însufleţită urează Suveranilor bună venire pe pământul Bucovinei. M. S. Regele răspunde mulţămind de călduroasa primire ce Li se face şi, după câteva momente de convorbire cu persoanele prezente, Maiestăţile Lor, suindu-se în automobile, pleacă la Suceava, înconjuraţi de o ceată de călăreţi săteni. / În fata primăriei, primarul oraşului Suceava, dl Iancu Avram (avocat, cu implicări serioase în viaţa culturală şi socială rădăuţeană, înainte de război – n. n.), în fruntea reprezentanţilor comunităţilor de toate limbile, după o cuvântare de bună venire, prezintă Maiestăţilor Lor pâinea şi sarea, iar dl Eusebie Popovici, directorul liceului (în 1917-1918, cântase, cu acelaşi entuziasm patriotic, imnurile statale austriac, rusesc, românesc şi iar austriac – n. n.), în cuvinte călduroase aduce urări din partea judeţului Sucevii. Mulţumirile M. S. Regelui sunt acoperite de uralele şi aclamaţiile marii mulţimi, adunate în mijlocul vechii capitale a Moldovei. / De la primărie, Maiestăţile Lor se îndreaptă spre vechea si frumoasa biserică, unde se găsesc moaştele Sfântului Ion cel Nou. Aici s-a slujit un serviciu religios, după care dl Stârcea, ministrul Bucovinei, a salutat pe Maiestăţile Lor, cu următoarele cuvinte: // „Sire, Prea Graţioasă Doamnă, Alteţă Regală, / De 145 ani, Bucovina, ruptă din trupul

vechii Moldove, în vitregia timpurilor ce au despărţit-o de Statul naţional, întemeiat chiar pe teritoriul ei, aşteaptă ziua de fericire, ce o vede împlinită astăzi. Bine aţi venit, mult dorite Rege Liberator, pe pământul românesc al Bucovinei, reunită cu Patria Mumă şi recucerită Coroanei române de Maiestatea Voastră şi de glorioasa armată! / Bine aţi venit, Mărite Doamne, pe acest străbun pământ românesc, ce păstrează scumpe amintiri ale trecutului românesc, cu mormintele descălecătorilor şi marilor Voievozi ai Moldovei, fericiţilor întru pomenire predecesori şi străbuni ai Maiestăţii Voastre, cu pioasele lor fundaţiuni, sacre monumente ale istoriei române. Bine aţi venit, Sire şi Mărită Doamnă, pe acest pământ istoric, unde se află cele dintâi fundaţiuni moldoveneşti, cu vechea capitală a Moldovei, valoroasa cetate a Sucevei, care a înfruntat atâtea furtuni şi a văzut îndeplinindu-se fapte de glorie ce sunt fala neamului românesc, cetatea unde Alexandru cel Bun, înţeleptul organizator al statului moldovenesc, a întemeiat scaunul Mitropoliei Moldovei; unde Ştefan cel Mare, slăvitul erou al neamului românesc şi al creştinătăţii, care se odihneşte în mormântul venerat de la Putna, şi alţi domni iluştri ai Moldovei au respins cu fală atâtea atacuri duşmane; unde acum 320 de ani Mihai Viteazul, eroul martir al unităţii naţionale, proclamat Domn al tuturor Românilor, primind aici, în mai 1600, jurământul ca Domn al Ţării Ardealului şi Moldovei. / Pe urmele lui, Maiestatea Voastră, răzbunând vitregia trecutului, intră triumfător ca primul Rege al tuturor Românilor, îndeplinitor al visului secular al neamului românesc întreg. Poporul românesc al Bucovinei, care neclintit a stat strajă la comoara istorică a neamului, ce această ţară o păstrează cu sfinţenie, poporul românesc împreună cu

neamurile conlocuitoare, Bucovina Întreagă, aduce Maiestăţilor Voastre, măritului său Rege şi Măritei sale Doamne şi Regine, omagiile sale de adâncă recunoştinţă, de dragoste şi credinţă nestrămutată, cu speranţa vie în viitorul fericit ce i-aţi urzit. / Şi toţi, într-un cuget, uniţi sub sceptrul blând şi ocrotitor al Maiestăţii voastre, ocrotiţi sub glorioasa Coroană de oţel a României, Vă urăm cu însufleţire: Să trăiţi, Sire! Să trăiţi, Mărită Doamnă! Să trăiască Augusta Dinastie! Să trăiască şi înflorească România unită!”. // M. S. Regele mulţumeşte, cu recunoştinţă, arătându-şi adânca bucurie că se află în acest sfânt locaş, care ne-a fost lăsat de vrednicii Voievozi ai Moldovei. Apoi Maiestăţile Lor merg la vechea biserică a Mirăuţilor, nu de mult restaurată, din faţa căreia au admirat vederea ruinelor cetăţii Suceava. / La 11 ore, Maiestăţile Lor, împreună cu suita, în urale nesfârşite, pleacă, în automobile, spre mănăstirea Putna, pe un timp prea frumos, după o ploaie binefăcătoare, de mult aşteptată”[1952].

1923: Suceava, cetatea Voievozilor. Am lăsat trenul la Iţcani, graniţă veche între Austria şi Moldova. Spre Suceava mă duce un birjar evreu, cu cai slabi, amărâţi. E cald peste măsură şi mă învăluie nori de prav. Uneori, când vine vânt de către dealuri, volbura duce norii de praf şi pot să văd, înainte, oraşul, cu turnuri multe de biserici şi cu ziduri vechi ruinate pe, altă muche. Sunt urmele cetăţii voievozilor moldoveni de demult. Ruine măreţe şi pline de graiuri străvechi. Calea, pe care mă duce trăsura urcă, la deal, printre case hardughite cu evrei mulţi. Ba mi se pare că sunt numai evrei, rău îmbrăcaţi şi soioşi. Copii desculţi, răpănoşi, se joacă pe la

---

[1952] *Monitorul Oficial*, No. 048 din 3 iunie 1920, pp. 1457-1462

porţi, iar în uşi răsar jupâni cu bărbi încâlcite. Sărăcia strigă din toate casele. Şi mai strigă urâte firme, cu limba românească schimonosită. / Oraşul Suceava geme şi el de evrei. De evrei şi de avocaţi. Tot a treia-patra casă are unul, doi. Nicăieri, în ţară, n-am văzut atâtea firme de avocaţi ca în Suceava. Se vede că au din ce trăi. Una însă nu ştiu: trăiesc ei pe spatele gospodarilor români, din satele din jur, ori pe spatele negustorilor evrei din oraş? Cine ar pute a să ne-o spună? E adevărat că Suceava are un mare tribunal, în laturea căruia am văzut, peste ziduri înalte, ferestre mărunte de temniţă. Poate că avocaţii cu nume străine se trudesc să mântuie pe nenorociţii de acolo. Ori să-i înfunde şi mai tare. Nu ştiu. / Mă desfac repede de asemenea gânduri şi urc spre ruinele cetăţii de pe deal. Cărarea mă poartă printre brazi tineri, care par o oaste de şcolari sprinteni, silitori şi ei, ca şi mine, să ajungă, odată, pe culmea cu măriri trecute. Îmi răsar, deodată, în faţă, ziduri foarte înalte, cu piatra sură, golaşă. Ocolindu-le, ies în faţa porţilor, care nu mai au decât susţiorii din mari stânci cioplite. Apoi mă învârt, un ceas aproape, printre ziduri dărâmate, prin şanţuri adânci, mute, care sunt însă atât de grăitoare în muţenia lor! Uite, colo, ruinele marelui turn, de lângă poartă, care păstrează încă urmele unei mici biserici, în care se va fi închinat, de atâtea ori, creştinul Domn Io Ştefan Voievod. Mai la vale sunt straşnice arcuituri de cerdac şi cămăruţe, care vor fi adăpostit pe căpitanii şi pe ostaşii unui Luca Arbore, de pildă. Mai la o parte, spre oraş, se ridică, pe coasta prăpăstioasă a văii Cacaina, temeliile rotunde ale turnului Neboisa. Trup nu mai are, decât piciorul oţelos, înfipt cu străşnicie în glia bogată. E un biet schelet, în care se cuibăresc, zgomotoase, vrăbiile. / Urc pe un vârf de ţanc

şi, lăsându-mi privirea să străbată spre valea întinsă a râului Suceava, caut să depăn firul întâmplărilor de demult, aşa precum ni-l povestesc hârtiile vechi”[1953].

1924. Vindecări la moaştele Sfântului Ioan cel Nou. Reproducem din carte a preotului luminat Constanti Morariu, din Suceava, decedat în zilele trecute, câteva bucăţi frumoase şi edificatoare şi sfătuim pe cititorii noştri să-şi împodobească sufletul cu ele. Vindecări minunate de boli, la moaştele Sfântului Ioan cel Nou din Suceavă, istorisite de părintele Sidorovici”[1954].

1930, iulie 10: Dezordinile din Suceava. Câteva mii de oameni au năvălit în oraş terorizând autorităţile şi populaţia. / **Cernăuţi, 11.** Suntem în măsură a da alte amănunte în legătură cu dezordinile întâmplate, ieri, la Suceava. Autorităţile ştiau, de mai înainte, că joi va avea loc o demonstraţie a Ligii contra Camerei şi a Ligii antisemite. Este de mirare, aşadar, că n-au luat măsuri pentru menţinerea ordinii. Şi la Cernăuţi se ştia că joi vor fi turburări la Suceava. / **N-au fost scoase forţe suficiente, deşi agitaţiile erau aşteptate**. Totuşi, în dimineaţa acestei zile, nu se aflau la Suceava decât 30 poliţişti, 100 de jandarmi şi 70 soldaţi. Este drept că, dimineaţă, s-au postat cordoane de jandarmi la bariere, care au reuşit să oprească pe ţărani, câtă vreme aceştia veneau în grupuri mici. Când însă au început să sosească în cete de câte o sută, cordoanele n-au mai putut face faţă situaţiei. / **Ruperea primului cordon**. Un grup de 300 ţărani din Bosancea au rupt cordonul principal, lovind pe

---

[1953] A. Melin, *Unirea Poporului*, Anul V, Nr. 30, duminică 5 august 1923

[1954] *Biserica şi Şcoala*, Anul XLVIII, Nr. 28, duminică 7/20 iulie 1924

locotenentul de jandarmi. Acesta a fost începutul. Imediat, masele de săteni au invadat oraşul, provocând o panică nespusă. Erau până la 3-4 mii de oameni, care au năvălit în piaţă şi în străzile principale, aşteptând pe colonelul Niculcea, ca să deschidă întrunirea. / **Ţăranii năvălesc în localul prefecturii**. Când au aflat că acesta nu va veni, căci este arestat, oamenii s-au dus la prefectură şi au sfărâmat uşile, pentru a pătrunde înăuntru. Dar Niculcea fusese arestat la Rădăuţi şi transportat la Cernăuţi, astfel că ţăranii au rămas dezamăgiţi. La prefectură se aflau domnii Pihal, subinspector de siguranţă din Cernăuţi, Tudoraş, prefectul judeţului Suceava, şi procurorul. Dar n-au putut linişti pe ţărani. / **Panică în oraş**. Aceştia au pornit înapoi pe străzi, neîmpiedicaţi de nimeni, căci forţele poliţieneşti erau insuficiente. Toate prăvăliile, restaurantele şi cafenelele au fost închise, iar locuitorii s-au baricadat în case şi în pivniţe. Totuşi, câţiva evrei au fost surprinşi pe străzi şi bătuţi. Între aceştia se citează numele lui Grosman şi al lui Schächter. / **Prăvălii devastate**. Ţăranii s-au dus, apoi, la târgul de vite, unde au spart cârciuma lui Nussbrauch, au scos băutura şi au consumat-o. Încălziţi astfel, au pornit apoi să devasteze diferite prăvălii, între care Wassermann, Peltz, Wapner etc. Toată marfa a fost aruncată în stradă. Mulţi ţărani erau înarmaţi, astfel că armata nu putea face nimic contra lor. În urmă, mulţimea s-a întors pe strada principală, unde au devastat alte prăvălii, între care a lui Costiner, Falic, etc. Se spune că, spre seară, s-a dat foc unui depozit de lemne, dar focul a fost localizat. Pe la ora 7, seara, lucrurile s-au potolit. / **Ajutoarele din Fălticeni şi Cernăuţi**. Autorităţile au cerut ajutoare din Botoşani şi Fălticeni. Din Fălticeni au sosit prefectul judeţului,

comandantul jandarmilor şi procurorul. De asemenea, au plecat din Cernăuţi secretarul general al directoratului, dl Crudu, şi dl Dumitrescu, inspector general de siguranţă. Toată noaptea, au avut consfătuiri cu autorităţile locale. / **Comunicat oficial**. În cursul nopţii, ministerul de interne a dat următorul comunicat: „La Suceava, întrunirea anunţată în contra cametei n-a mai avut loc. S-au strâns peste 2.000 de ţărani, care au stat aproape toată ziua. Au fost vociferări, fără incidente sângeroase. În cele din urmă, ţăranii s-au răspândit. În prezent este linişte. Poliţia a fost tot timpul la faţa locului, luând măsuri în contra turburătorilor. A fost la Suceava şi secretarul general al directoratului ministerial, care a plecat la Cernăuţi. / **S-au operat 35 arestări**. Declaraţiile domnului C. Angelescu. Domnul C. Angelescu, subsecretar de stat la interne, a comunicat, azi dimineaţă, ziariştilor că autorităţile locale de la Suceava au luat măsuri împotriva agitatorilor. S-au operat 35 de arestări. Colonelul Neculcea, care fusese arestat mai înainte, a fost deferit parchetului. Autorităţile locale iau de asemeni măsuri preventive pentru a împiedica eventuale tulburări ce s-ar putea petrece joi, când s-a anunţat o nouă întrunire. De asemenea, ministerul de interne urmăreşte îndeaproape mişcarea pe care vrea s-o întreprindă în Basarabia dl Corneliu Zelea Codreanu[1955]. // **1930, iulie 13**: **Ancheta devastărilor din Suceava**. Actualmente domneşte la Suceava cea mai perfectă linişte. Dl Crudu, secretarul general al directoratului Cernăuţi, împreună cu dl inspector Dumitrescu, au părăsit oraşul, lăsând acolo numai pe dl subinspector Pihal. S-a început anchetarea arestaţilor. Toţi neagă a fi luat parte la devastări, iar dovezi nu sunt împotriva lor, deoarece au

---

[1955] *Adevărul*, anul 43, nr. 14276, sâmbătă 12 iulie 1930, p. 4

fost arestaţi târziu, seara, după ce lucrurile se potoliseră. Cei mai mulţi declară că n-au venit la Suceava pentru adunarea convocată de colonelul Niculcea, ci pentru alte interese. / **Teama pentru joia viitoare**. În oraş continuă să circule patrule militare. Populaţia continuă a fi foarte îngrijorată, deoarece prefectul judeţului, dl Tudoraş, a dat scris sătenilor că, joia viitoare, vor fi liberi să ţină adunarea proiectată. Toţi sătenii, plecând acasă, au dus cuvânt de ordine că, joi, are loc la Suceava o mare adunare împotriva cămătarilor. Dacă la Suceava domneşte linişte, în satele apropiate, Costâna şi Bălăceana, s-au produs pe ziua de ieri tulburări, spărgându-se geamurile la mai multe prăvălii[1956]. // **1930, iulie 13: Noi excese în Bucovina**. Cernăuţi, 12. Azi noapte, la orele 12, prefectura din judeţul Suceava a fost anunţată că, în comuna Bălăceana, s-au produs dezordini antisemite. Imediat au fost expediate acolo două camioane cu jandarmi. De asemenea, au plecat domnii Tudoraş, prefectul judeţului, şi colonel Teodorescu, comandantul garnizoanei, împreună cu procurorul Tetiva. Au sosit la Bălăceana pe la orele 3 dimineaţa, când devastările se terminaseră. Un număr de vreo 200 de inşi au devastat toate prăvăliile evreieşti, aruncând toate mărfurile în stradă. De asemenea, a fost devastată sinagoga, dar fără ca obiectele sfinte să fie atinse. Geamurile tuturor locuinţelor au fost sparte. Satul prezintă un aspect jalnic. Sunt şi câţiva răniţi. / Domnul senator Maier Ebner, împreună cu preşedintele comunităţii izraelite locale, dl Teich, au expediat o telegramă de protestare ministerului de interne. / **Versiunea ministrului de interne**. Azi dimineaţă, ministerul de interne a primit o telegramă de la Cernăuţi, în care a fost

---

[1956] *Adevărul*, anul 43, nr. 14277, duminică 13 iulie 1930, p. 3

anunţat că o nouă turburare antisemită s-a petrecut în satul Bălăceana, situat la o depărtare de 15 km de Suceava. La miezul nopţii, agitatorii antisemiţi au tras clopotele de la biserică, adunând satul. Ţăranii au spart multe prăvălii evreieşti şi au devastat o şcoală evreiască din sat. Jandarmii au fost în imposibilitate să menţină ordinea. Ei au fost nevoiţi să tragă salve de focuri în aer, pentru a intimida pe ţărani. / **Se vor lua măsuri drastice**. Dl subsecretar de stat Constantin Angelescu[1957], primind, azi dimineaţă, această telegramă, a adus imediat faptele la cunoştinţa domnului ministru Vaida. S-a luat hotărârea să se ia o serie de măsuri drastice pentru a pune capăt acestor agitaţiuni, care fac atât de mult rău ţării, înăuntru şi în afară. / **Consfătuirea de la ministerul de interne**. S-a decis ca, la ora 11, să fie convocaţi la ministerul de interne toţi şefii de autorităţi, pentru a discuta situaţia şi a lua măsurile în consecinţă. La ora 11, s-au întrunit, în cabinetul domnului Angelescu, domnii dr. Vaida, Cădere – secretar general, general Nicoleanu – comandantul jandarmeriei, procurorul general de la Cernăuţi, care se afla întâmplător în Capitală, domnii directori Cristescu şi Bianu de la Siguranţa generală. Conferinţa a durat până la ora 1. / **Măsurile decise**. Domnul C. Angelescu a primit, apoi, pe ziarişti, cărora le-a declarat că guvernul este ferm decis să ia măsuri radicale pentru stârpirea acestor agitaţii. În acest scop, s-au luat următoarele măsuri: Dl Victor Cădere, secretar general al ministerului de interne, va pleca, astă-seară, la Suceava, pentru a conduce şi a supraveghea toate măsurile ce se iau; Dl secretar general

[1957] În 18 iulie, la ora 10, 4 studenţi macedoneni vor atenta la viaţa lui Constantin Angelescu, în chiar biroul său de la Interne, sub pretextul unei audianţe – n. n.

al directoratului din Cernăuţi va pleca, astăzi, la Rădăuţi, pentru acelaşi scop; Mai multe detaşamente de jandarmi, sub conducea domnului colonel Bendescu, vor pleca la Suceava şi la Rădăuţi, pentru a sta la dispoziţia autorităţilor; De asemenea, s-a intervenit la ministerul armatei pentru a trimite orice număr de trupe necesare menţinerii ordinii. / S-a luat hotărârea că orice agitator, care va face cea mai mică mişcare, va fi imediat arestat şi deferit parchetului. Agitatorii străini de localitate vor fi imediat arestaţi şi trimişi la urma lor. Nu se vor îngădui întruniri şi manifestaţii care ar putea duce la turburarea liniştii sau care ar putea provoca acte de agresiune. Toate parchetele din ţară vor primi, în cursul zilei de astăzi, dispoziţii telegrafice din partea ministerului de justiţie, prin care li se pune în vedere să dea cel mai larg sprijin celorlalte autorităţi, pentru menţinerea liniştii şi împiedicarea oricărui fel de turburări. / Domnul subsecretar de stat Angelescu şi-a exprimat convingerea că, până în câteva zile, datorită acestor măsuri, totul va reintra în normal[1958]. // **1930, iulie 17**: **Ancheta în Bucovina**. Ţăranii se plâng de proasta situaţie economică. Suceava, 16 (iulie). Reprezentanţii autorităţilor, care se află în localitate, domnii Cădere, secretar general la ministerul de interne, general Gavrilescu şi şeful de cabinet Cătuneanu, au vizitat numeroase comune din judeţul nostru: Bălăceana, Liuzii Humorului, Comăneşti, Pârteştii de Jos, Cacica, Păltinoasa, Gura Humorului, Solca etc., etc. Pretutindeni au stat de vorbă cu ţăranii, căutând să le arate că nu trebuie să dea ascultare derbedeilor care îi îndeamnă la dezordini. Ţăranii au răspuns că ei nu vor decât linişte şi nu se gândesc decât să-şi valorifice recolta, dar aşteaptă cu

[1958] *Adevărul*, anul 43, nr. 14277, duminică 13 iulie 1930, p. 4.

nerăbdare înfiinţarea creditului agricol. / Domnul Cădere a primit diferite delegaţii ale locuitorilor. Astfel, micii morari s-au prezentat împreună cu preşedintele asociaţiei lor, dl Leonte Duracu, şi au cerut sistarea impozitului pe cifra de afaceri, fixarea impozitelor după venitul real al morilor, acceptarea unui delegat al micilor morari în comisiile de impuneri, ieftinirea combustibililor etc. Domnul Cădere a promis că va satisface aceste doleanţe, apoi, de comun acord cu morarii, a fixat următoarele preţuri pentru măcinat: la 100 kg porumb sau orz – 10 kg în natură sau 25 lei. Pentru grâu şi secară la valţ, 80 lei la 100 de kg. A mai hotărât introducerea în mod obligatoriu a cântarelor la toate morile. / De asemenea, domnul Cădere a mai primit pe dl Teich, preşedintele comunităţii evreieşti din Suceava, însoţit de dl Landau, deputat de Chişinău. Secretarul general de la interne le-a cerut să liniştească pe evrei, deoarece, din vizitele ce a făcut în ţară, s-a convins că nu există un curent împotriva evreilor, ci numai din pricina proastei situaţii economice. / Locţiitorul de prefect, dl inspector administrativ Miloceanu, a primit o delegaţie a meseriaşilor din comuna Arbore, care au cerut micşorarea impozitelor pe cifra de afaceri şi încurajarea micilor meseriaşi. Dl Miloceanu a promis că va transmite la Bucureşti aceste doleanţe. / Procurorul general din Cernăuţi, dl Alexandru Teodoru, a primit numeroase delegaţii de locuitori, care i-au spus diverse reclamaţii. Domnia sa a însărcinat să plece în comunele respective, pentru cercetări, pe primul procuror, dl Bendas. Domnia sa a vizitat comunele Bălăceana şi Băişeşti. / La cabinetul de instrucţie continuă cercetările în privinţa dezordinilor recente din Bălăceana şi celelalte localităţi. Se ştie că, pentru mâine, joi, a fost convocată o

întrunire publică. O delegaţie din comuna **Bosanci**, condusă de sătenii Eremia Lazăr şi Ion Tarafine, s-a prezentat la prefectură, cerând libertatea întrunirii şi asigurând că ei nu urmăresc provocarea de dezordini şi nici nu dau ascultare sfaturilor colonelului Niculcea, care vrea să provoace revoluţie. Ei cer numai micşorarea impozitelor. / Ieri se zvonise că, în cursul nopţii, se vor produce demonstraţii antisemite la Arbore şi că, de aici, turburătorii vor merge la Solca. Domnii Cădere şi general Gavrilescu, comandantul Brigăzii 8 de Infanterie, au plecat imediat într-acolo. Ştirile sosite astăzi, în cursul zilei, anunţă că pretutindeni a fost linişte. Totuşi, vilegiaturiştii de la Solca sunt foarte îngrijoraţi şi se gândesc să renunţe la restul curei şi să se întoarcă acasă. Astăzi este, la Solca, zi de târg săptămânal. Prefectul judeţului asigură că nu se va petrece aici nici o dezordine[1959]. // **Primele procese: Acuzaţii achitaţi**. Suceava, 16 (iulie). Ieri a venit în dezbateri procesul a cinci locuitori, acuzaţi că au participat la dezordinile antisemite din ziua de 10 iulie. Ei sunt daţi în judecată după legea micului parchet. Curtea se compune din domnii Leo Wachtel, preşedinte; judecător Ţurcan, asesor, şi procuror Tănase. / Pe banca acuzării figurează tinerii Gheorghe Oniu, Ion Holovăţ, Nicanor Croitor, Gheorghe Drăgoiu şi Ştefan David, toţi din comuna Bosanci. Ei sunt acuzaţi că au aruncat cu pietre asupra caselor locuitorilor evrei Ghingold, Merlaub şi Weber, Se procedează la interogatoriul acuzaţilor. Cu toţii declară că nu au nici o vină şi că au fost indicaţi de evrei ca răzbunare, deoarece sunt cunoscuţi ca nutrind sentimente antisemite. / Dl Nicolau Mandinescu, chemat ca martor, povesteşte cum, în ziua de 10 iulie, încă de la

---

[1959] *Adevărul,* Anul 43, nr. 14279, joi 17 iulie 1930, p. 3

prânz, a aflat că se pregăteşte un atac în contra Poştei. Seara, pe la ora 8, a văzut cum a venit un grup din Suceava şi cum se arunca cu pietre asupra caselor evreieşti. El însă a stat la o depărtare de vreo 20 de paşi, încât nu poate spune că recunoaşte pe acuzaţii de astăzi. Mai sunt ascultaţi, tot în calitate de martori, locuitorii Ghingold, Merlaub, Weber, Maria Eremia, Popadiuc, Oniu şi alţii. / Procurorul, în rechizitoriul său, cere condamnarea acuzaţilor în baza legii Mârzescu. După o scurtă deliberare, Curtea declară pe toţi acuzaţii achitaţi, în lipsă de dovezi. Procurorul a făcut recurs. // Se începe procesul agricultorilor Gheorghe Turculeţ, din comuna Ludie Humorului, acuzat că a împărţit broşuri cu conţinut subversiv. Turculeţ recunoaşte că a împărţit manifeste, pe care spune că le primise de la colonelul Niculcea. Nu ştia însă ce conţin. Procurorul cere amânarea procesului, până când vor sosi manifestele, care, actualmente, se află la postul de jandarmi Ilişeşti, pentru a fi cercetate de instanţă. Cererea este admisă şi procesul este amânat pentru vineri, 18 iulie. Avocatul Iacubovici cere citarea ca martor a domnului ministru Vaida-Voevod şi a domnului prefect Tudoraş. / Urmează procesul tinerilor Ion Alexiuc, Nicolai Hrăciniuc, Eugen Striban, George Leuciuc, Rudolf Stockmayer, Toader Crainiciuc, Ilie Leuciuc, Frantz Stanis şi Ioan Scriba, implicaţi, de asemenea, în devastările de joia trecută. Acuzaţii sunt apăraţi de domnii Jauca şi Iacubovici. Partea civilă este reprezentată prin dl Vogel. Se începe interogarea acuzaţilor. Ion Alexiuc recunoaşte că a luat parte la adunarea ce s-a ţinut, dar nu ştie ce s-a vorbit acolo. Hrenciuc şi Striban, care au fost prinşi cu obicte de furat în mână, declară că au primit aceste lucruri de la nişte necunoscuţi.

Frantz Stanis, care se afla în faţa prefecturii, când a avut loc manifestaţia devastatorilor, spune că a fost acolo în exerciţiul funcţiunii, fiind funcţionar al apeductului. Ceilalţi acuzaţi tăgăduiesc, de asemenea, faptele care li se impută. / Domnul avocat Vogel cere citarea ca martori a domnilor comisar Romanovschi, Isac Nussbrauch şi sublocotenent Căldăruş. Cererea este admisă şi procesul se amână pentru vineri. / Noaptea trecută, au fost sparte geamurile de la locuinţa domnului Leon Rottkopf, preşedintele Partidului social-democrat din Suceava. Autorii spargerii nu au fost prinşi[1960]. // **1930, iulie 18**: **Joia grijilor în Bucovina**. Străduinţele autorităţilor de a evita turburări. Suceava, 17 (iulie). Capii autorităţilor din Cernăuţi şi Bucureşti, aflători în Suceava, nu au o clipă de odihnă. Zilnic, judeţul este cutreierat în lung şi în lat, toate comunele sunt vizitate şi pretutindeni se supraveghează cu atenţie executarea măsurilor de ordine luate de centru. Ţăranii cer ca deputaţii să vină în mijlocul lor pentru a le asculta păsurile. Până acum, numai deputatul Gorcea a făcut aceasta. Zvonindu-se că în comuna Arbore s-ar proiecta dezordini, dl Gorcea, care este foarte popular acolo, a plecat imediat în comună, a luat contact cu consiliul comunal şi cu fruntaşii satului şi a reuşit să liniştească spiritele. Dl Gorcea a mai vizitat comunele Pârteştii de Jos, Pârteştii de Sus, Cacica, Botoşana, Cajvana etc. / **O ordonanţă pe care un preot nu vrea s-o citească**. În ultimele zile, nu s-au semnalat tulburări. Domnii general Gavrilescu şi locotenent-colonel Băican, secretarul general Cădere, inspectorul Cătuneanu şi Dumitrescu străbat judeţul în lung şi în larg. Au mai sosit în localitate, pentru a lua măsuri de ordine, domnii Pihal,

---

[1960] *Adevărul,* Anul 43, nr. 14279, joi 17 iulie 1930, p. 3

subinspector la Siguranţa din Cernăuţi şi colonel inspector Bendescu, de la Inspectoratul 2 jandarmi Cernăuţi. Dl prefect Miloteanu a primit delegaţia de studenţi, în frunte cu studentul Doboş Boca. Aceiaşi delegaţie s-a prezentat dlui secretar general Cădere, pentru a da asigurări formale că nu vor avea loc dezordini. Ieri s-au placardat în oraş ordonanţe, din partea dlui prefect Miloteanu, care face apel la cuminţenia populaţiei şi, totodată, anunţă că, dacă se vor produce dezordini, vinovaţii vor fi aspru pedepsiţi. Autorităţile în subordine sunt, de asemeni, foarte vigilente. / Ici, colo, unde s-au mai semnalat agitaţii, s-au luat imediat măsuri. Astfel, în comuna Băişeşti, preotul Grigoraş n-a voit să explice populaţiei ordonanţa prefecturii, spunând că el nu are a primi ordine din partea autorităţilor administrative. În această comună se dedă la agitaţii un anume Emilian Popinciuc, licenţiat în Drept. / În comuna Stroeşti s-au spart câteva geamuri. Autorii au fost identificaţi. Ei se numesc Petre Poleacu şi Nicolae Toma Văleanu. O delegaţie a evreilor din Burdujeni s-a prezentat la domnul prefect Miloteanu, exprimându-şi teama ca agitaţiile să nu se întindă şi în târgul lor. Prefectul a dat formale asigurări. Şeful poliţiei din Solca, dl Costică Popovici, împreună cu pretorul Reuţ, au căutat, de asemeni, să liniştească pe viligiaturişti, convingându-i să nu părăsească localitatea, deoarece, în urma măsurilor luate, nu se vor produce nici un fel de tulburări. / **Ce se petrece azi. Un zvon**. Astăzi, joi, este la Suceava zi de târg. Proiectata întrunire a Ligii contra cametei nu se ţine. Târgul este foarte slab animat. La fiecare barieră a oraşului sunt instalaţi câte un procuror, doi ofiţeri, un comisar şi mai mulţi soldaţi. Ţăranii sunt cercetaţi de magistraţi,

apoi lăsaţi să intre în oraş. Dl Miloteanu a emis o ordonanţă, prin care se interzice ţinerea oricărei întruniri, fără autorizaţia dumisale. / Pentru mâine, 18 iulie, dl secretar general Cădere a convocat pe toţi directorii de bancă din Suceava, ca să discute problema scăderii dobânzilor. Se crede că dobânzile vor fi scăzute la 12 la sută, de la 35 şi 45 la sută, cât a fost până acum. / În judeţ, s-a răspândit, ieri, zvonul că regele Carol ar fi fost împuşcat. Dl cădere a dispus dezminţirea acestei invenţii, prin afişe şi prin batere de tobe. Totodată, a luat măsuri a fi descoperiţi autorii acestei fantastice invenţii[1961]. // **1930, iulie 23: Dl Pompiliu Ioniţescu, despre situaţia din Bucovina**. Înapoiat din Bucovina, dl Pompiliu Ioniţescu, subsecretar de stat la ministerul de finanţe, a declarat prese, cu privire la situaţia din acest ţinut. Domnia sa afirmă că în Basarabia este linişte, iar autorităţile au luat măsuri pentru a preîntâmpina dezordinile. / **Situaţia economică**. Situaţia economică în Bucovina este foarte rea (Iorga îi avertiza, la cumpăna anilor 1919/1920, în Calendarul „Glasul Bucovinei”: „Sunteţi, aici, în Bucovina, oameni culţi şi bogaţi, dar să nu uitaţi că aţi intrat în România Mare!” – n. n.), mai ales în urma crizei din industria lemnului. Activitatea este atât de redusă în această industrie (datorită corupţiei din Mitropolie, care administra Fondul Religionar – n. n.), încât se poate spune că este aproape oprită. Cel mai bun mijloc de a veni în ajutorul populaţiei de acolo este să i se dea posibilitatea să-şi câştige, din nou, existenţa prin muncă. Dl Pompiliu Ioniţescu a constatat că Administraţia fondului bisericesc al Bucovinei este nedreaptă cu ţăranii din regiunile silvice, pentru că, în calitatea ei de proprietară a pădurilor şi fierăstraielor, vinde lemnele cu

[1961] *Adevărul,* Anul 43, nr. 14280, vineri 18 iulie 1930, p. 3

preţuri exagerate. / **Datoriile sătenilor**. Datoriile sătenilor din Bucovina sunt foarte mari. Judecătoriile de acolo, care au să judece procesele dintre debitori şi creditori, acordă cheltuieli de judecată prea mari. Pentru ca ţărănimea să scape de situaţia de astăzi, trebuie luate urgente măsuri economice. / **A început exportul**. De câteva zile, a început exportul către Polonia, prin staţia Grigore Ghica Vodă. În cazul când exportul acesta va creşte şi în cazul când şi exportul pentru Cehoslovacia va deveni mai activ, este probabil că situaţia economică din Bucovina se va ameliora simţitor[1962].

1936: „La Suceava, deţinuţii politici (comunişti – n. I. D.) sunt izolaţi în celule, fără foc şi fără sobe, fără nici un ajutor medical şi fără medicamente. Din pricina regimului la care sunt supuşi la Suceava, următorii deţinuţi politici au murit, în cursul ultimului an: Dermaugi, Baradj, Sarindar şi Minker; în urma relelor tratamente, în 21 martie 1936 a murit Kisch Ludwig. Deţinuţii care reclamă la director sau la primul procuror sunt bătuţi sălbatic a doua zi, cum este cazul lui Rudenco Feodor, Korolenko şi alţii, precum Artensia Găină, Protopopescu Marin, Luca Rosa, Leibovici Zisu, Rosemberg S., Veinstock, Torban I., Sârbu, Picher, Stoica G., Adler etc."[1963].

1936: „Prea Sfinţite, Prefectura judeţului Suceava, cu adresa Nr. 9262/1936, ne face cunoscut că parohia greco-catolică ruteană din Suceava are o populaţiune de 121 suflete, deci mult mai puţine ca să poată justifica existenţa unei parohii, plătită din bugetul statului. / Faţă de numărul insuficient de credincioşi, ne cere a dispune

---

[1962] *Adevărul*, Anul 43, nr. 14284, miercuri 23 iulie 1930, p. 3

[1963] *La digne supplie des prisonniers politiques en Roumanie*, in *La Défense*, 10 année, No. 377, Vendredi 20 novembre 1936, p. 7

desfiinţarea acestei parohii şi alipirea lor la parohia greco-catolică ruteană din comuna Cacica. / Avem onoare a vă ruga să binevoiţi a dispune să ni se comunice hotărârea Prea Sfinţiei Voastre în această chestiune. / Primiţi, Vă rugăm, Prea Sfinţite, asigurarea deosebitei noastre consideraţiuni. / p. Ministru, / ss. Șt. Brădișteanu, / p. Director, / ss. G. Illoniu”. // Aşa sună scrisoarea ministerială, ticluită în temeiul informaţiilor domnului prefect Cojocariu, de la Suceava. Care-i însă adevărul adevărat, în cazul de faţă? Acela că, pentru a se dinamita o aşezare bisericească unită, s-a recurs, în hârtii oficioase, la păcătoase falsuri ordinare. Răspunsul dat scrisorii ministeriale, de Prea Sfințitul Alexandru, stabileşte, fără chip de replică, acest fapt, pe cât de odios, pe atât de nedemn. Scrie înaltul Ierarh: // „Domnule Ministru, / Adânc mâhniţi de cuprinsul adresei domniei voastre Nr. 116.090/14.366/1936, din care ni s-a dat să cunoaştem noul atentat, pus la cale de Prefectura judeţeană Suceava, împotriva bisericii noastre de acolo, ne grăbim a vă răspunde următoarele: / 1. Noua descoperire a domnului prefect Cojocariu, că parohia noastră din Suceava ar avea numai 121 suflete, contrazice flagrant, învederând nemernicia temeiului, cifrei de peste 200 suflete („70 de familii, cu 132 suflete, la care se mai adaugă populaţia flotantă de servitori, de circa 50-80 persoane”) arătată, „pe baza listelor de naţionalitate”, în adresa ce ne-aţi trimis, la 17 iulie curent, sub Nr. 116.519/13.665. / 2. Ea cotrazice însă mai ales realităţii, pe care v-am prezentat-o, încă la 31 iulie curent, sub Nr. 4.134/1936, când ne-am permis a vă arăta, în temeiu de coale familiare, purtate, din ordin, la zi, că avem, în Suceava, 451 suflete, cărora se mai adaugă 203 suflete din filia Iţcani şi 188 suflete din filia

Sf. Ilie, un total, deci, de 847 suflete. / 3. Întemeiată pe un neadevăr patent şi lipsită, cum se ştie, de orice temei de lege, cererea Prefecturii Suceava nu este, deci, decât o dovadă mai mult a duşmăniei ce ne poartă şi o nouă încercare de a slăbi temeiul de drept, care va trebui să ne repună în posesiunea integrală a averii ce ni s-a răpit la Suceava. / 4. Menţinem, deci, drepturile ce avem asupra parohiei Suceava, fiind hotărâţi să luptăm, din toate puterile, pentru apărarea acestora şi vă rugăm să respingeţi această nouă încercare de atentat la adresa bisericii noastre. / 5. Insistăm, din nou, pentru cele ce v-am cerut în adresa noastră, pomenită mai sus (Nr. 4.134/1936), care vi s-a trimis recomandat, şi, astfel, deşi adresa domniei voastre de acum, ce nu ţine seamă de cele ce vă scrisesem în ea, pare a spune contrarul – nu se poate să nu o fi primit şi să nu o cunoaşteţi. / În nădejdea etc. / ss. Dr. Alex. Rusu Episcopul Maramureşului". // Îi stă omului mintea în loc: acolo am ajuns, încât slujbaşi de stat să se preteze la măsluiri de felul acesteia? Şi pentru ce? Pentru ca să sugrume o comunitate creştină, care are „păcatul de moarte" că nu mărturiseşte crezul Bizanţului, ci al Romei, deşi enoriaşii parohiei năpăstuite nu sunt latini, ci slavi. Ştim că Prea Sfinția Sa chiriarhul Alexandru al Maramureşului a dezvăluit, la vreme, Ministerului de resort toată meschinăria atentatului, pus la cale împotriva parohiei unite din Suceava. Măsuri de îndreptare a răului săvârşit, până acum, şi de prevenire a altor rele, plănuite pe viitor, nu ştim să se fi luat. Şi nici nu legăm mari nădejdi de aşa ceva. Cel puţini nu de la Ministerul pe care-l priveşte, în primul rând, „barbaria negrăită şi adânc păgubitoare intereselor ţării", cum timbrează Ierarhul eparhiot, într-altă scrisoare (din 7 iulie 1936), procedura autorităţilor de

la Suceava. Tare ne este însă credinţa că justiţia va da câştig de cauză dreptăţii, care-i indiscutabil de partea noastră, şi va spăla pata de ruşine, aruncată în obrazul ţării de metodele levantine, ce vreau să se încetăţenească şi la noi. Fără să izbutească, însă, până în cele din urmă. Pe lângă toate binecuvântările bizantine ce are. Şi chiar şi iadul de le-ar fi aliat. Pentru că, altfel, ar fi de disperat, cu atmosfera otrăvită, în care s-au putut plămădi atentate ca cele demascate, în legătură cu biserica şi parohia unită din Suceava atâtor amintiri de glorie şi cinste românească, de altădată”[1964].

1938: „De Suceava te-apropii ca de-un altar. Uiţi că, astăzi, cetatea nu mai e decât un meschin oraş provincial, că – dealungul vremurilor – jâzii l-au năpădit ca buruienile, că vulgaritatea cea mai cumplită se răsfaţă-n inima Moldovei şi că turlele Mirăuţilor au melancolia unor ciobani împărăteşti cu turmele risipite – şi nu te gândeşti decât la istoria care trece cu paşi de voevozi printre ruinele unde flamuri nevăzute mai flutură’n vântul toamnei cu incendii de aur în copacii de pe dealurile Mitocului şi-ale Burdujenilor. / Acceleratul opreşte gâfâind în lunga ploaie de Noembrie. Gara Iţcani, înconjurată de mărunte dugheni şi cârciume cu proprietari evrei, mă primeşte cu lumini tulburi şi-apoase, care cad galben pe faţa trecătorilor. O iau încet, prin burniţă, spre oraş. Suceava, ridicată pe măguri frumos unduite, abia se zăreşte de-aici, căci pâcla învălue ca un giulgiu felinarele cetăţii cenuşii de seară”[1965].

[1964] *Metode levantine sau cum se încearcă nimicirea parohiei unite din Suceava*, în *Unirea*, Anul XLVI, Nr. 34, 22 august 1936
[1965] MIRCEA STREINUL, *Cetatea Sucevii*, în „Suceava”, 1940

1941: „Tablou de condamnaţii care au beneficiat de suspendarea executării pedepselor, conform decretului-lege Nr. 1.132/941, Monitorul Oficial Nr. 94 din 1941 – **Tribunalul Iaşi**[1966]: **Malcinschi Severin**, elev, cu ultimul domiciliu în Suceava, Ştefan cel Mare, născut în comuna Vorniceni, judeţul Suceava, condamnat de Tribunalul Militar al Corpului IV Armată, pentru rebeliune, la 3 ani închisoare corecţională şi 2 ani interdicţie, conf. art. 258, 259, 260 din codul penal".

1941: „Se publică mai jos lista Nr. 9[1967], de gradele inferioare (trupă), morţi pentru patrie în actualul război, începând de la 22 iunie 1941, ora 24: **Ruptaş Dumitru**, caporal, ctg. 1940, cu ultimull domiciliu cunoscut în Suceava, mort la 9 iulie 1941".

1942: „Se anulează, pe data de 18 Martie 1941 (retroactiv – n. n.), următoarele cărţi de lucrător şi de meşter, precum şi adeverinţele meseriaţilor evrei: Cartea de meșter bărbier nr. 151 a dlui **Freiberg Leib Mortki** din Suceava. / Cartea de meșter cioplitor în piatră, nr. 288 a dlui **Glasser Bernhard** din Suceava. / Cartea de meșter croitor nr. 92 a dlui **Laner Pincas Rechshandler** din Suceava. / Cartea de meșter cizmar nr. 590 a dlui **Ricer Moriț** din Suceava. / Cartea de meșter tinichigiu nr. 593 a dlui **Bohorodczaner Strul Simon** din Suceava. / Cartea de meșter croitor nr. 148 a dlui **Seidler Bruno** din Suceava. / Cartea de meșter tapițer nr. 323 a dlui **Blei Wolf Recte Altman** din Suceava. / Cartea de meşter tinichigiu nr. 573 a dlui **Hecht Daniel** din Suceava. / Cartea de meșter croitor nr. 674 a dlui **Ițcovici Strul Leib** din

[1966] *Monitorul Oficial,* Nr. 115, 17 mai 1941, pp. 2684-1686
[1967] *Monitorul Oficial*, Nr. 202, 27 august 1941, pp. 5043 şi următoarele

Suceava. / Cartea de meșter croitor nr. 166 a dlui **Strominger David** din Suceava. / Cartea de meșter tâmplar de mobile nr. 62 a dlui **Edelstein Wolf** din Suceava. / Cartea de meșter croitor nr. 63 a dlui **Blaustein Chaim** din Suceava. / Cartea de meșter strungar în lemn nr. 651 a dlui **Klar Herman** din Suceava. / Cartea de meșter croitor nr. 89 a dlui **Strominger Moses** din Suceava. / Cartea de meșter croitor nr. 582 a dlui **Șturn Tisel** din Suceava. / Cartea de meșter croitor nr. 147 a dlui **Sedler Carol** din Suceava. / Cartea de meșter croitor nr. 146 a dlui **Riven Itzig Rosenblatt** din Suceava. / Cartea de meșter sifonar nr. 562 a dlui **Somer Kahan** din Suceava. / Cartea de meșter croitor nr. 656 a dlui **Croitoru Moise Aron** din Suceava"[1968].

1948: „Tablou de întreprinderile naţionalizate trecute în administrarea comunelor, potrivit dispoziţiunilor art. 1, aliniatul penultim, din legea N. 119 din 1948, şi pentru care urmează să se ia deciziuni în cauză de către Preşedinţia Consiliului de Ministri – **Judeţul Suceava**[1969]: Moara şi aparat de decorticare, foste proprietatea lui **Spiridon Moraru** din oraşul Suceava. / Moara fostă preprietate a lui **Weittman Leib** din oraşul Suceava. / Moara fostă proprietate a lui **Lehman Popovici** şi **Ogrodnic**, fost **Hotinceanu**, din oraşul Suceava. / Brutăria fostă proprietate a moştenitorilor **Denker** din oraşul Suceava. / Brutăria fostă proprietate a lui **Spurny Ludovig** din oraşul Suceava. / Brutăria fostă proprietate a lui **Itsig Moritz** din oraşul Suceava. / Presă de ulei fostă proprietate a lui **Weitman et Co.** din comuna Iţcani. /

[1968] *Monitorul Oficial*, Nr. 178, 3 august 1942, pp. 6525-6534

[1969] *Monitorul Oficial*, Nr. 229, 2 octombrie 1948, p. 7974

Moara fostă proprietate a lui **Ogrodnic Petru** şi **Păjoreanu Genoveva** din comuna Burdujeni".

SUCEVENI

(fostul Horgeşti, comuna Bogdana, Vaslui).

1453, iunie 12: Întărit de Alexandru voievod lui „Sima şi Ştefan Tunsul, Băloş şi Oană Horgescul, care primesc uric pentru „un sat pe Bogdana, anume Horgeşti, care le este lor ocină. Şi de asemenea a venit înaintea noastră… Iuca, de bună voia sa, şi le-a vândut lor, din uricul său, un sat pe Bogdana, anume Tunseştii, pentru 83 de zloţi"[1970]. Hotarele, din veac.

1582, aprilie: Zapisul lui Giurgea (Jurjea) şoltuzul şi al celor 12 pârgari de **Bârlad**, în care mărturisesc „cum a venit Sima şi a vândut a sa cumpărătură din satul **Veşteleşti**, a patra parte; aşijderi, partea lui Fărmachie şi a Băsului, iarăşi de acolo; aceste părţi le-a vândut lui Vlaşin, drept 110 florini tătăreşti. / Aşijderi, Naga, fata lui Vişteală, a vândut a patra parte din satul **Horgeşti** lui Vlaşin, drept 40 florini tătăreşti… dinaintea lui Bunbară, Vasile, Ioniţă, Sucevan şi Toader Beche ot **Suceveni**, Ion Botăş, Simion Buile şi Zaharia Amoloş ot **Şărbăneşti**"[1971].

1636, mai 26: Zapis de la şoltuzul Ilie şi pârgarii de **Bârlad**, de la popa Zăgan şi popa Buga din **Corlăteşti**

[1970] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 32, pp. 42-44

[1971] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 17, pp. 32, 33

(înglobat în Bogdăneşti, comuna Bogdăneşti, Vaslui) şi de la Ionaşco din **Folteşti** (înglobat în Bogdăneşti, comuna Bogdăneşti, Vaslui), în care mărurisesc cum a venit înaintea lor „această femeie Belmezoae şi cu feciorii ei Ionaşco şi Pascal din **Suceveni** (comuna Bogdana, Vaslui)… şi-au vândut partea lor, rămasă de la tată-său Ihnat Bulmezu,din sat de Suceveni… lui Costachi de Folteşti, drept 23 galbeni bani gata”[1972].

1636, septembrie 3: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Grigore Surtă, feciorilor şi rudeniilor lui, lui Ştefan Barză şi ginerelui său popa Alecsăi şi peotesei Palaghia şi altor rubedenii, toţi strănepoţi lui Coste şi Băloş, care primesc uric pentru moştenirea lor din vremea lui Ştefan cel Mare şi Petru Rareş, adică „patru părţi din satul **Horgeştii** (înglobat în Suceveni, comuna Bogdana, Vaslui), pe Bogdana, partea de jos, ce este în ţinutul Tutovii, şi jumătate de sat **Brăneştii** (azi Băloşeni, lângă Tunseşti, comuna Bogdăniţa, Vaslui), partea din jos, cu vad de moară pe pârăul Bogdanii, şi satul **Mihăileştii** (lângă Coroiu, comuna Tutova, Vaslui), din gura Tutovii, pe apa Bârladului”[1973].

1653, mai 28: Zapisul breslaşilor, ţăranilor şi împrejuraşilor Antofi Hardon, Alexa Ule, Ştefan Corne, Iftemi Ţiul, Iordachi Aprodu, Dumitraşcu Cârcotă, Gavril Bâtcă, Constandin Budacul, Ştefan Butnaru, Gavril Strechii, Arsenie Cehan şi Vasile Ţiul din **Coroeşti**, în care mărturisesc cum „au văzut cu ochii, când au iezit

---

[1972] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 426, p. 489

[1973] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 502, p. 558

Gligori Bolea şi cu frate-său Neculai Bolea un lac ce se cheamă **Vlamnicul Sucevenilor** (comuna Bogdana)”[1974].

1662, mai 29: Ionaşco Butaş încredinţează zapisul său lui Necolai Bolii, care „m-a luat în chezăşie de la Hasan Turcul Derviş din **Bârlad**, de 9 lei 8 costandie, şi eu banii nu i-am putut da, şi a mers Turcul la casa Bolii şi i-a luat 2 boi şi o vacă cu viţel pentru mine; şi eu, neavând cu ce plăti, i-am dat bătrânul nostru, care este scris în uricul **Sucevenilor** răzeş, Candachie, anume Butaş”[1975].

1697, decembrie 8: Sandul, feciorul lui Dumitraşco Bolat şi al Irinii, nepotul lui Ştefan din **Banca**, dăruieşte logofătului Vasile Pleşca „un bătrân întreg din **Suceveni**, ce sunt pe Bogdana, în ţinutul Tutovii, de pe moşul (bunicul) său Ştefan tatăl mâne-sa Irina”[1976].

1716, februarie 25: Marica, fata Ioanei, fetei lui Lihaciu (Lehaci), cu fiul ei Necolai vând marelui spătar Ion Pălade, „din sat din **Hulpăşani**, pe apa Smilii, ce se va alege partea moşului (bunicului) nostru Simeon Lehaciu, din bătrânul Boleştilor… Aşijderi i-am vândut partea moşului nostru Simion Lehaciu, ce se va alege din stâlpul Boleştilor, din satul **Suceveni** şi din **Vlamnic**, ce este pe apa Bogdanii, tot în ţinutul Tutovii”[1977].

1725, iunie 17: Iliana, fata Alexandrei stolnicesăi Musteţoe, sora Pleşcăi ce-a fost logofăt al treilea, vinde

---

[1974] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 163, pp. 150, 151

[1975] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 164, p. 151

[1976] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 181, p. 163

[1977] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 133, p. 135

spătarului Pălade „un bătrân întreg din satul **Suceveni**, danie de la Sandul, feciorul lui Dumitraşco Bălat şi-a femeii sale Irina, nepot lui Ştefan din Banca; un loc de prisacă la selişte la **Horgeşti** şi cu loc de fânaţă până în matca pârâului, danie de la Ancuţa Scânteoae, fata lui Ionaşco Băltag; o parte de ocină din satul **Tunsăşti**, partea Ioanei Buzdugănesei, fetei lui Bălan, nepoata Marcului, danie de la Nastasie Bostaca, Onilă şi Ursul; altp danie din Tunsăşti, din partea lui Jiverdean, danie de la Maxim, feciorul Petresăi, şi femeia lui Aniţa; din satul **Băloşeşti**, din bătrânul Lavric, danie de la Vasilache şi altă danie de la Lazăr… Care aceste părţi de ocină au fost date danie unchiului meu Vasile Pleşca, ce-a fost logofăt al treilea. Deci eu le-am vândut spătarului Pălade drept 2 boi şi 4 lei”[1978].

1902: „**Suceveni**, sat în judeţul Tutova, plasa Simila, comuna Bogdana, pe pârâul Bogdana, spre est de satul Bogdana. Arce o populaţie de 1.258 locuitori”[1979].

SUCEVIŢA

(aproape de Rădăuţi, Bucovina).

La un an după începerea lucrărilor de construcţie ale mănăstirii Suceviţa (1582-1584), unul dintre cei doi fraţi ctitori, Ieremia Movilă (celălalt a fost Gheorghe, Mitropolitul Moldovei), a înzestrat noua ctitorie cu o moşie

[1978] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 189, pp. 168, 169
[1979] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 493

a domeniului domnesc, satul Suceviţa, ascultător de ocolul Bădeuţilor: „Am întărit nou ziditei mânăstiri zisă Suceviţa pe care am început a o zidi… un sat din satele noastre care au fost drepte domneşti ascultătoare de curtea noastră de Bădeuţi, anume Suceviţa, şi cu loc de moară la Suceviţa şi cu poieni pentru fănaţe şi cu munţi, şi cu slatine cari sănt pe aceşti munţi, şi cu izvoare cu peşti şi cu tot venitul”.

1583: Dania din 6 august 1583 confirmă, desigur, numele unui sat deja existent, dar care se iveşte în istorie odată cu schimbarea regimului de proprietate, când numele lui intră în circuitul documentelor cancelariilor domnească şi ecleziastă. Hotarul satului Suceviţa conţine toponime vechi, întâlnite şi în hotarnicele unor sate anterior atestate (Horodnicul de Jos, Voitin, Volovăţ), dar şi nume de localnici, împrumutate unor proprietăţi („izvorul lui Mihail”, „iazul lui Dăniciu”, „Stăna Secheraş”, „Stăna Ursului”, „colţul lui Jurj”), nume anonimizate în istorie, aşa cum se întâmplă, de regulă, la un popor pentru care doar prezentul contează. Nici măcar fântâna lui Ştefan cel Mare, cândva înzestrată cu cruce şi stâlp hotarnic, aflată în hotarul Suceviţei, nu mai supravieţuieşte în memoria locurilor.

1583: Hotarul uricului din 6 august 1583 are următoarea configuraţie: „Începând din cămp dela gura Horodnicelului, dela izvorul lui Mihail, la mocirla curată şi alăturea cu ele la Teşcioara; şi alăturea la Prăpădenia la capătul însemnat; şi pe povârnişul opcinei la semnul mare, la dealul Horodnicului, dară opcina şi la vale, pe vărvul Pietroasa şi de acolo spre Sud la dealul Voitinul, la Prislopul Viţelului; şi la dealul Săcărei, la capătul Voevodesei, şi de acolo la Dealul Crucii, la vărvul Berchi-

aşului şi la Stăna Secheraş, la vărvul Ruscăi şi acolo se întâlnesc hotarele Moldaviţei, ale Putnei şi ale Suceviţei, şi de acolo drept cu opcina la Stănişoara şi iarăşi opcina la Stăna Ursului, şi iarăşi la cărarea călugărească dela Moldaviţa şi de acolo la Răsărit, la Prislopul Preoţilor şi în opcina, la Poiana Mărului; şi opcina la Târguşor şi iarăşi alături cu opcina la Valea Homorului şi alăturea, la izvor la Dealul Homorului şi la cel dintăi prislop care s-a coborât dela Dealul Homorului, care este pentru a petrece vara; şi iarăşi opcina la Piatra Femeilor şi de acolo la Dealul Vulturilor, la capătul Somi şi opcina la Dealul Solcin; şi iarăşi opcina pănă unde se întâlneşte cu drumul slatinii şi de acolo tufişul dela capătul părăului şi tot drumul Olhoveţului (Volovăţ), unde iese drumul prin pădure la colţul lui Jurj, la poiana Hirevul şi vadul Verboveţ dela Olvovăţ; de acolo în susul drumului printre ţarina Olhoveţului şi printre cea a Suceviţei şi, la vale, la făntăna unde este crucea şi stălpul lui Ştefan Vodă; şi de acolo la colţul Brădăţelului, la iazul lui Dăniciu, şi de acolo la heleşteul lui Mihail”. Din nefericire, hotarul acesta, care delimitează un bogat teritoriu românesc, nu adăpostea o moşie din moşi-strămoşi, ci o feudă mănăstirească a Schitului Mare, din sudul Poloniei, căruia îi fusese închinată, din voinţa ctitorilor, mănăstirea Suceviţa. A însemnat lucrul ăsta un sacrilegiu sau nu numai bunul Dumnezeu ştie, dar tragică a fost ispăşirea, căzută, din voia soartei, pe umerii „Domniţei Voevodului Movilă” (soţia lui Ieremia Movilă), care, violată de turci, şi-a tăiat cosiţa, lăsând-o ofrandă altarului mănăstirii, apoi a sfârşit, îndurerată, după cum s-ar părea, prin Polonia. Povestea aceea cumplit de tristă, dar şi eroică, avea să fie retrăită liric, peste secole, de poetul iconar Teofil Lianu:

„În mănăstirea de la Suceviţa, / Precum şi spune-ngălbenita filă, / Domniţa Voevodului Movilă / Spre pomenire şi-a lăsat şuviţa. / Şi urma gândurilor de mătasă / Şi-a degetelor albe şi trudite / Rămas-au pe ştergarele-nflorite. / Şi-era Domniţa straşnic de frumoasă!”.

1774: Cartografierea era în plină evoluție, când, într-o zi – era sfârșitul lui iunie sau începutul lunii iulie 1774 – generalul comandant al Galiţiei, Mareşalul de Câmp Baronul von Ellrichshausen, a ajuns incognito în Bucovina. El a călărit, împreună cu maiorul von Mieg, prin district, timp de cinci zile. Obiectivul său principal s-a concentrat pe comunicarea care trebuia stabilită între Galiția și Transilvania. Era de părere că acest lucru ar trebui realizat prin „următoarea intrare în munții Moldovei”, adică, din Suceviţa, prin Moldoviţa, iar Hess investiga doar „calea dură”, propusă de Mieg, care leagă aceste două provincii. Rapoartele lui Mieg au oferit mărturii din teren şi convingerea că dorita comunicare, deci cordonul care trebuia tras, trebuia să fie mutata mai spre sud[1980].

1776: „În 1776, în Bucovina existau, în herghe-liile împărătești, 539 de cai, 132 la Siret, 107 la Cuciurul Mare, 66 la Iurcăuți, 66 la Tereblecea, 64 la Sadagura, 54 la Volovăț și Sucevița și 50 la Frătăuți”[1981].

1783: „În 1783 și 1784, numeroasele mănăstiri, cu excepția a trei (Dragomirna, Putna și Sucevița) au fost desființate, iar bunurile lor au fost preluate în adminis-trația de stat și din veniturile lor, precum și din veniturile

---

[1980] Ellrichshausen către Hadik, Lemberg, 29 iulie 1774. Ibidem. Supliment XXV.

[1981] Polek, Johann, *Începuturile hergheliei de stat de la Rădăuți*, Cernăuţi 1890, p. 16

episcopalului, cedate Curții Supreme mai devreme (în aprilie 1783). Bunurile acestea au fost folosite pentru întemeierea Fondul religios greco-oriental[1982], din care întregul cler greco-oriental din Bucovina își primește salariul fix, încă de atunci. În al doilea rând, conform formulării înscrisului de mână imperial din 19 iunie 1783, Fondul religios greco-ortodox contribuie la promovarea școlii bucovinene. Baronul Ezenberg a luat primele măsuri în această privință. El însuși scria, în raportul său: Două școli gimnaziale germane, în care se învață și moldovenește, una dintre ele la Cernăuți, iar cea de-a doua la Suceava, au fost înființate și este impresionantă pentru națiune. În acestea, moldovenii sunt pregătiți pentru școlile naționale, dintre care patru au fost deja înființate, după care se vor forma treptat școli triviale. Faptul că întemeierea de şcoli, la fel ca şi în cazul celorlalte elemente de îmbunătățire a vieţii, nu a ajuns la stadiul care s-a dorit se datorează prejudecății și neîncrederii românilor față de toate inovațiile, prejudecăţi care nu pot fi îndepărtate, de-a lungul vremii, decât prin dovezi și convingeri”[1983].

1784: Mănăstirea Suceviţa stăpâneşte satul Suceviţa, alcătuit din doar câteva case, până în primăvara anului 1784, când, după protestul egumenilor potrivnici confiscării averilor mănăstireşti, din 25 februarie 1784, semnat, în numele Suceviţei, de „Antioch igumen”, proprietăţile funciare ecleziastice au fost trecute în dome-

---

[1982] Vgl. Polek, *Anfänge des Volckssschulwesens in der Bukowina*, S. 45 ff. (Vezi Polek, *Începuturile școlii elementare din Bucovina*, p. 45 și urm.).

[1983] Polek, Dr. Johann, *Joseph's Reisen nach Galizien und der Bukowina*, Czernowitz 1895, pp. 65-

niul cameral, iar consilierul aulic şi comisarul imperial Taddeus Piethner von Lichtenfels a sosit la Suceviţa, în 15 mai 1784, pentru a prospecta slatinele, din punct de vedere hidrostatic, chimic, al salinităţii, geografic şi geologic.

1788, Hacquet: „De la Rădăuţi, încolo, nu vezi, peste tot, decât cea mai frumoasă câmpie din toată ţara, acoperită de pământul cel mai bun. Toate mănăstirile aflate în această regiune anexată şi care sunt cele mai însemnate, ca Putna, Suceviţa şi aşa mai departe, au fost prefăcute, cu toate, într-un singur domeniu al Coroanei, care cuprinde multe mile pătrate, sub numele de domeniul Frătăuţi, unde s-a aşezat, atunci, şi un sat german, de şaisprezece case şi tot atâtea şoproane. La acest domeniu au fost afectaţi doi slujbaşi, care trebuia să administreze totul. Dar cum ar fi cu putinţă, oare, ca doi oameni să poată supraveghea dacă se face munca câmpului cum trebuie sau ba, când primul din ei mai este şi comisar peste o colonie de opt sate răsfirate, populate cu germani din imperiu, şi când funcţionarii bunurilor camerale imperiale sunt atât de supraîncărcaţi de o birocraţie fără de folos, încât nu mai pot să vadă de altceva. Şi, astfel, acest domeniu mare şi frumos, care se întinde de la râul Siret şi până la graniţele Maramureşului, şi pe care îl cunosc în întregime, nu aduce nici măcar şase mii de guldeni, când orice nepriceput, dacă l-ar folosi numai puţin, tot ar trebui să aibă un venit de cel puţin douăzeci de mii de guldeni… / Înaintând, mai departe, spre sud, până la Marginea, locul este, mai peste tot, numai şes, dar drumul este foarte neplăcut, din pricina numeroaselor băltoace. La locul amintit, încep chiar dealurile de dinaintea munţilor, pe unde se ajunge, prin valea

despărţitoare, la mănăstirea de călugări Suceviţa, al cărei nume derivă de la pârâul ce curge dinaintea sa. / Această mănăstire are o situaţie asemănătoare cu cea de la Putna, şi ele sunt singurele două care au mai rămas în toată ţara. Toată dispoziţia şi înfăţişarea sunt întocmai ca cele amintite cu privire la Putna. Zugrăvelile sunt la fel şi, adesea, departe de a fi înălţătoare. Dacă pictorul a vrut să înfăţişeze desfrâul, atunci atitudinile sunt, adesea, cu totul în felul lui Sanchez (Aluzie la Alonzo Coello Sanchez – 1531 sau 1532-1588 – pictor de curte al lui Filip al II-lea autor al unor picturi religioase – N.N.: Opiniile lui Hacquet despre arta religioasă moldavă, alterate şi de catolicismul său, dar şi de moravurile călugărimii ortodoxe, nu trebuie să deranjeze pe cineva). / Egumenul sau superiorul acestei comunităţi ignorante (N.N.: La fel avea să susţină şi Iraclie Porumbescu, şi Nicolae Iorga) şi-a dat multă osteneală, să-mi explice închipuitele isprăvi eroice ale acestor pretinşi sfinţi, zugrăviţi, cu miile, pe zidul bisericii… Şi erau, aici, vreo douăzeci de călugări trândavi. Scrieri sau bibliotecă nu am găsit aici, cum nu găsisem nici în mănăstirea de mai sus. / În munţi, sunt izvoare sărate, „Slatina de la Pleşca" şi „Slatina de la Plossi" (N.N.: Plosci), cu puţurile lor. Alături, o instalaţie pentru evaporarea apei. Austriecii au mai întemeiat, aici, 5 rafinării. Mai departe, alte 3 puţuri, la Slătioara, Trestieni şi Pârteşti"[1984].

1788: Contele Feodor Karacsay de Valyesaka, participant, în 1788-1791, la asediul Hotinului şi la marile bătălii de pe teritoriul Moldovei, bun cunoscător al fiecărei regiuni moldoveneşti, face, adeseori, abstracţie de noul statut imperial al Bucovinei, în favoarea unei anu-

---

[1984] *Călători,* X, II, pp. 820-822

mite identităţi moldave, imposibil de anulat. Moldovenii, inclusiv cei din Bucovina, „sunt oameni frumoşi, zvelţi, voinici şi scunzi, totul la moldoveni arată aptitudini intelectuale încă nefolosite”, iar preoţii lor formează „încă o pătură de oameni cu totul neluminaţi, grosolani şi imorali; chiar şi în Bucovina, din timpul lui Iosif al II-lea, s-a înfiinţat pentru ei o şcoală specială de preoţi”. Şi, tot aşa, în acelaşi „timbru” moldovenesc, relatează că „Nu mai puţin importante sunt sticlăriile de la Crasna-Ilski, de la mănăstirea Putna şi de la Voivodeasa, de lângă Suceviţa, ale căror produse de sticlă sunt trimise până la Constantinopol”, dar şi că toate „aceste întreprinderi şi numeroase velniţe şi cuptoare pentru arderea potasei vor rări, cu încetul, prisosul de păduri ale Bucovinei. Acestea, fie că sunt ale statului, fie ale particularilor, stau sub supravegherea a doi inspectori generali silvici, de la Cernăuţi şi Câmpulung, a mai multor inspectori de pădure şi a unui numeros personal silvic”[1985].

1808: În 13 ianuarie 1808, vornic al satului Suceviţa era Iacov Coşmaţchi, dascălul se numea Banilceschi, iar printre săteni se numărau Gheorghe Iţcuş, care tocmai cumpăra o casă şi în Todireşti, precum şi „giuraţii” (martorii) Ioan Golembiovschi şi Ioan Bodnărescu.

1809: Un testament din 21 martie 1809, diata lui Iordachi Balş, stabileşte, în sarcina urmaşilor săi, „să se dea, pe tot anul, din veniturile de la Dumbrăveni, câte una sută lei la monastirea Suceviţa, pentru biserica răposatului părintelui meu, ce este făcută pe poarta acei monastiri, pentru că, precum a rânduit răposatul, să slujească în toată vremea obştie, care bani să se dea acum la purtătorul de grijă, lăsat de către proin egumen Hurie, iar în

---

[1985] *Călători,* XIX, I, pp. 779-783

urmă, la acel care, după vreme, se va afla purtătorul de grijă la acea biserică”.

1810: În 1810, soseşte la Suceviţa, însoţindu-l pe arhiducele Rainer, pictorul silezian Franz Iaschke, cel care avea să realizeze nouă acuarele cu peisaje bucovinene, acordându-i şi Suceviţei locul care i se cuvenea în tezaurul de simboluri româneşti ale Bucovinei. În vremea aceea, când Franz Iaschke picta valea Suceviţei, satul se închegase binişor, odată cu sosirea câtorva grupuri de galiţieni, în majoritate huţani, Tănase şi Ioan Golembiovschi venind din Cozmeci-Galiţia, după cum mărturiseşte cronica parohială a satului Breaza, sat în care s-a mutat Ioan Golembiovschi, durându-şi casă nouă în august 1841. // „**Portul femeilor din Suceviţa** se apropie mai mult felului de a se îmbrăca al Moldovencelor, ceea ce se poate observa, în aceeaşi măsură, în portul Unguroaicelor şi Transilvănencelor; chiar moravurile şi obiceiurile le sunt comune. Capul îl poartă aceste ţărance învelit în ştergare ţuguiate; ele poartă şi bundiţe îmblănite, la fel ca acele obişnuite la Grecoaice. În fund, vedem Suceviţa, locul de odihnă al Domnilor moldoveni, despre care vom da, mai jos, câteva amănunte”. / „**Mănăstirea Suceviţa**. Am şi menţionat această mănăstire. Ea aparţine călugărilor ordinului Sf. Vasile al bisericii răsăritene neunite, care, în ce priveşte numărul credincioşilor, e cea predominantă în Bucovina. Astfel de mănăstiri există, aici, numai cinci, fiecare dintre ele fiind redusă, în conformitate cu planul nou de organizare, la numai 25 călugări, cu un proistos numit Egumen. Leafa unui Egumen e de 460 florini, aceea a unui călugăr, de 210 florini, 20 cruceri. Pentru cheltuielile bisericeşti, i se numără fiecărei mănăstiri 430 florini, iar pentru procurarea şi reparaţia odăjdiilor, 200 florini. Afară de aceste sume, fiecare mănăstire mai primeşte, de la moşiile ce formează

fondul bisericesc, încă ovăz şi fân pentru hrana vitelor de tracţiune şi muls; mănăstirile mai au un pomăt şi o grădină de legume, o prisacă şi un iaz. Ocupaţia călugărilor constă în rugăciuni şi exerciţii evlavioase; sunt cazuri excepţionale, când unul sau altul se sileşte să se formeze pentru o îndeletnicire mai activă şi reuşeşte să fie apt pentru o catedră la o şcoală clericală. / Mănăstirea Suceviţa are împrejurimi triste şi melancolice şi face asupra călătorului o impresie minunată, cu multele sale turnuri, clopotele mari şi mici şi cu zugrăveala de pe zidul bisericii. Prin ziduri împrejmuitoare şi turnuri, ea este asigurată, din afară, împotriva năvălirilor neaşteptate de către hoţi. Existenţa sa se datoreşte darurilor pioase, făcute de mai mulţi Voievozi moldoveni, care au şi fost îngropaţi aici[1986],[1987].

1823: În 9 martie 1823, s-a născut, la Suceviţa, Iraclie Porumbescu, primul mare prozator al Bucovinei. Iraclie era al doilea fiu al soţilor Atanasie şi Varvara Golembiovschi şi a copilărit în Suceviţa ca fiu de suflet al egumenului Ghenadie Plachentie, căruia îi fusese „vândut” simbolic, pentru că avea o sănătate firavă. La Karlsberg, cum se numea, pe atunci, Voivodeasa (întru amintirea „Domniţei Voevodului Movilă”), exista o şcoală primară a micii comunităţi germane, care se stabilise aici, iar Iraclie Porumbescu a făcut primele clase la Karlsberg-Voivodeasa, înainte de a-şi continua desăvârşirea la şcolile cele mari din Suceava, Cernăuţi, Lemberg şi, iarăşi, Cernăuţi.

[1986] Eugen I. Păunel, în „Codrul Cosminului”, VIII, 1933-1934, Cernăuţi, pp. 419-432

[1987] Shoberl, Frederick, *Austria*, Capitolul XII, *The Bukowina*, Philadelphia 1828, p. 81-86

1823: În 3 februarie 1823, s-a născut, la Suceviţa, publicistul Toader Sireteanu.

1839: Ieromonahul rus Partenie, care sihăstrise prin Carpaţii Moldovei, vine, cu mult înainte de anul 1839, când avea deja vechime, iarăşi, în Moldova, „în părţile stăpânirii austriece, în Bucovina, la ruşii mei”, scrie că, la „Mănăstirea Suceviţa, se păstrează o frumoasă cruce, împodobită cu aur şi cu pietre scumpe. Ea a fost dăruită de cinstitorul de Dumnezeu ţar al Rusiei, Feodor Ivanovici (1584-1598); era păstrată în Schitul Mare (din Galiţia – n. n.). Dar când împăraţii austrieci au ruinat-o şi au pustiit-o, atunci monahii au mutat acea cruce în mănăstirea Suceviţa, unde se păstrează şi acum”[1988].

1848: „Aşa, spre pildă, la locurile moldoveneşti, vedem, la Boian, cu 4.141 locuitori, în faptă numai 38 şcolari, la Câmpulung, cu 4.727 locuitori, numai 62 şcolari; la Molodia, cu 2.887, numai 37; la Ciudin, cu 2.083, numai 34; la Cuciurmare, cu 5.373 locuitori, numai 20 şcolari; când, dimpotrivă, localităţile nemţeşti şi ungureşti înfăţişează o stare mult mai priincioasă; pentru că **Furstenthal (în Suceviţa – n. n.), cu 566 locuitori, are 76 de şcolari**; Karlberg (în Putna – n. n.), cu 646 locuitori, are 113 şcolari; Andreasfalva (lângă Frătăuţii Vechi – n. n.), cu 1.281 locuitori, are 11 şcolari, şi Istensegits (Ţibeni – n. n.), cu 1750 locuitori, are 176 şcolari”[1989].

[1988] *Călători*, XIX, III, pp. 686-688

[1989] *Bucovina*, nr. 7/1848, apud *Foaia pentru minte…*, nr. 48, luni 6 decembrie 1848, pp. 376-378

1854: „La Suceviţa, un biet călugăr luase iniţiativa demnităţii, susţinând o şcoală sătească din banii lui”[1990].

1867: „Apropiindu-mă de Marginea, un sat întins de ambele laturi ale calei, şi văzând oameni, curând, şi apucând, pe o cale, spre munte, de-a lungul râului, întrebai de unul dacă nu merge, cumva, acel roi de oameni spre Suceviţa. „Aşa e, domnule!, răspunse bunul român. Noi mergem, cu toţii, la mănăstire. Mâine, în ziua de schimbare la faţă, este hram la Suceviţa şi creştinii noştri de pe departe se adună, de cu astăzi, ca se fie, mâine, la sfânta rugă”. „E bine frate, că ajunsei şi eu pe aici, tocmai spre ziua de rugă, căci şi eu mă trag încolo şi voi merge împreuna cu voi”. / Mergând, dar, înainte şi făcându-mi de vorba cu unul şi cu altul, dintre creştinii ce înaintau, cu pietate, spre mănăstire, ca albinele spre stup, unii cu lumânări de ceară şi tămâie, alţii cu vase de agheasmă, şi, iarăşi, alţii câte cu un dar pentru biserică, auzii vorbindu-se multe bune despre călugării din timpurile vechi şi despre folosul rugilor ce se fac în mănăstire. Mă bucurai din inimă a auzi acestea, din gura poporului, şi a mă convinge că mănăstirile şi călugării, care, după părerile moderne, nu mai au valoare în societatea omenească, stau încă neclintite şi adânc înrădăcinate în pietatea şi religiozitatea poporului, şi institutul acesta, cunoscându-şi bine înrâurirea morală şi calificându-se, după măsura timpului de faţă, pentru misiunea sa salutară, ar putea fi un sprijin moral al ortodoxiei, după cum sunt moşiile mănăstireşti un sprijin materiale pentru biserică. / Era, acum, spre seară. Soarele se pleca pe după munte, când, deodată,

---

[1990] *Bucovina „încarnatei amorţiri a timpului trecut”,* în *Gazeta Transilvaniei*, nr. 46, 9 iunie 1854, p. 181

răsunară clopotele din depărtare cu un răsunet melancolic, care e în stare să înmoaie şi inima cea de piatră şi să-i insufle simţăminte de pietate şi religiozitate. „Să mergem mai curând! Să mergem mai curând!”, auzii zicând pe bunii creştini. „Trag clopotele de privighere, să nu scăpăm ruga de la început!”. / Încordând, dară, şi eu vinele mele, cele muiate de lungimea călătoriei, deterăm, cu toţii, mai des din picioare şi, peste puţin, ne văzurăm la poarta mănăstirii, ce sta, încă din timpul ctitorilor săi, mitropolitul Gheorghe Movilă şi fratele său, Ieremie Vodă, aproape de 300 de ani, fără de a pierde ceva din tăria murilor cu care este înconjurată şi din grandoarea bisericii dinlăuntru. Nu mai chiliile cele vechi, de lemn, sunt cu totul surpate şi o parte din ele nici nu mai există, ci numai cele de piatră şi unele mai noi, făcute în timpul din urmă. / Intrând, dară, în mănăstire şi mergând drept în biserică, care, în mai multele sale despărţituri şi, mai cu seamă, în lumina mulţimii de făclii, ce ardeau în policandre şi înaintea icoanelor, face o impresie mare asupra celuia ce intră, nu puţin mă încântă aspectul poporului pios şi al călugărilor, care începură a cânta, pe glas, al optulea psalm de seară. Mai cu seamă, persoana părintelui egumen Ghenadie Constantinovici de Grecul, care tocmai atunci făcea tămâierea, cu doi anagnosti, ce mergeau, cu lumânări aprinse, înaintea sa, atrase, prin seninul feţei şi grandoarea tipului său, toată atenţia mea, încât mă visam a vedea pe demnul de amintire ctitor, mitropolitul Gheorghe Movilă. De multă dulceaţă şi mângâiere se adăpă sufletul meu, la acea priveghere bisericească. Adesea suspinam, zicând, cu profetul: „Cât sunt de iubite lăcaşurile tale, Doamne al puterilor! Voitam a fi lepădat în casa Domnului, decât a petrece în

curţile păcătoşilor!”. Privegherile bisericeşti de noapte sunt teatrul cel încântător al mănăstirilor şi cât de frumos şi de cuvenit ar fi dacă asemenea privegheri s-ar face şi prin alte biserici, cel puţin de prin oraşe, spre sărbătorile mai mari! / A doua zi, adunându-se popor de tot numeros, încă şi preoţi, şi persoane de distincţiune, se făcu Sfânta Liturghie şi, după finirea ei, urmă ieşirea, în procesiune, din mănăstire, până la capela din dealul înalt, de lângă mănăstire (din care a mai rămas doar o cruce de piatră – n. n.). Era încântător a vedea mulţimea de oameni, cu preoţimea în frunte, suindu-se spre creştetul muntelui. Iar acolo, după o cuvântare pătrunzătoare, adaptată serbării, se făcu agheasma cea mare, între rugi şi cântări, ce răsunau printre munţi, şi, după stropire şi gustarea agheasmei, se lăsară, iarăşi în jos, spre mănăstire. / Nu lipsi şi un ospăţ, de post, dar gustos, de mulţimea păstrăvilor, pentru onoratori, în sala egumenului, iar pentru popor, pe iarba verde, în lăuntrul mănăstirii, după care se puseră toţi în mişcare, spre casă, iar eu mai rămăsei câteva zile, ca să văd antichităţile mănăstirii. Şi, aici, aflai multe lucruri preţioase şi memorabile. Un aer (mormântul Domnului) pe urşinic roşu, cusut de însăşi doamna lui Ieremie Vodă numai cu fir de aur şi de argint şi cu mărgăritare. De toate, mărgelele de mărgăritar sunt la 15.000. Afară de acest odor antic, carele e dovadă atât despre abilitatea mâinilor ce l-au făcut, cât şi despre purtarea de grijă a acelora ce l-au conservat, sunt şi alte multe lucruri preţioase şi vechi: veşminte, vase, cruci, între altele, una cu o bucăţică din crucea Domnului, adusă de la Ierusalim. Aflai, în bibliotecă, cărţi şi manuscripte, dar mai puţine decât la Putna. Mersei şi la şcoala mănăstirească, unde un monah împărtăşeşte copiilor învăţătura

elementară. / Întrebând, pe părintele egumen, cu ce-şi petrec călugării orele libere şi de nu se ocupă cu ore de studiu sau arte, precum e datina prin mănăstirile din alte ţări, îmi răspunse zicând: „Bine ar fi asta şi, pe cât de frumos, pe atâta şi de folositor; dar, până acum, încă nu venirăm aşa de departe. Se puse în lucrare, de mai înainte, şi e şi încuviinţată înfiinţarea unei şcoli pentru sculptura bisericească în lemn, aici, în Suceviţa, şi a altei şcoli, pentru desen şi pictură bisericească la Putna, dar, până acum, nici una, nici alta nu e încă activată. De n-ar fi mănăstirile aşa de mărginite în cercul de autonomie, ce se cuvine după canoane şi după uricele ctitorilor, ar dezvolta mai multă activitate, şi, de n-ar face aceasta, atunci ar fi ele de vină, dar, în poziţia de acum, e vina celor ce susţin starea anormală de acum". / „Te înţeleg, părinte egumen", zisei eu. „Cunoscu şi eu, că mă înţelegi", răspunse prea cuvioşia sa. Şi, după un prânz frugal, luându-mi rămas bun de la toţi părinţii din mănăstire, plecai, pe Suceviţa, în jos, spre Dragomirna"[1991].

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Rădăuţi – **Rădăuţi** (Târg cu tribunal districtual) cu Vadu Vlădichii, Andreasfalva cu Mitoca, Bădeuţi, Bilca, Burla, Frătăuţii Vechi, Frătăuţii Noi, Fűrstenthal, Horodnicul de Sus, Horodnicul de Jos, Karlsberg, Marginea, Milişăuţii de Sus, Putna (cu mănăstirea), Satulmare, Straja, **Suceviţa**, Vicovu de Sus cu Bivolăria, Vicovu de Jos, Voitinel, Volovăţ, Seletin cu Frasin, Tomnatic, Rusca, Paltin, Plosca Camerale, Ulma, Ropoţel, Nisipitu, Bistriţa cu

[1991] *Albina*, Anul II, Nr. 17, duminică 11/23 februarie 1868

Cârlibaba, Izvor cu Iaroviţa, Sărata, Moldova, Şipot Camerale”[1992].

1884: Raport anual. Pagina 59 (**Rapoarte despre mănăstiri**). „Conservatorul Gutter a trimis un raport interesant despre Mănăstirea Putna, pentru care i s-a mulțumit. În ceea ce privește un alt raport important, al aceluiași autor, referitor la monumentele din Suceava și la ruinele castelului cetăţii, şi, la sfârșit, un al treilea raport, privind mănăstirile Sf. Onufrii, Suceviţa și Dragomirna. Superiorul Bergmann s-a referit la acestea și și-a exprimat dorința ca „anunțurile“ să se transforme în studii despre aceste monumente, cât mai curând”[1993].

1887: În 9 iulie 1887, într-o zi de sâmbătă, Prinţul de coroană Rudolf, cel care a murit, într-o tainică poveste de dragoste, în 1888, la Mayerlling, a vizitat Suceviţa. „În Suceviţa, primi pe Alteţa Sa c.r. egumenul mănăstirii, archimandritul I. Filipovici, cu tot conventul, şi, după săvârşirea unui Te Deum, în mănăstire, se interesă Alteţa Sa Imperială foarte mult de antichităţi şi de feluritele lucruri cusute de mânile voevodeselor şi prinţesele vechilor voevozi (Prinţul de coroană Rudolf a binevoit să ordone cumpărarea unei icoane, care reprezintă mănăstirea Suceviţa. Această icoană este lucrată de Eugeniu Maximovici, profesor gimnazial din Rădăuţi, şi este menită pentru galeria privată de icoane a Alteţei Sale)”.

[1992] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich,* Wien 1869. pp. 158-161

[1993] Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893,*Czernowitz 1893, pp. 45-71

„Icoana” era, desigur, un tablou al marelui pictor bucovinean Eugen Maximovici.

1888: În vara anului următor, 1888, „în aducere aminte de prezenţa Alteţei Sale, principele de coroană Rudolf, în Bucovina, fu ridicat un monument în Voivodeasa, lângă sfânta mănăstire Suceviţa. La dezvelirea monumentului au fost de faţă Excelenţa Sa guvernatorul ţării Baron Pino, apoi Baron Mustaţă, în numele comitetului ţării, şi arhimandritul sfintei mănăstiri Suceviţa Hilarion Filipovici”[1994].

1889: Vol. 15. Nota 239, pagina 277 (**Mănăstirea Suceviţa**) „Între mănăstirile din Bucovina, după cum relatează Conservatorul Klauser, aceasta, din Suceviţa, este, fără îndoială, cea mai frumoasă. Se află la poalele Carpaților, într-o vale laterală a văii Suceviţei (Suczawathal, în text – n. n.). Imediat în spatele mănăstirii, se înalţă culmea Furcoi, de pe care puteți vedea, spre nord-est, o priveliște magnifică și să treceți, apoi, cu vederea întreaga vale a Suceviţei, până dincolo de Rădăuţi, în timp ce spre sud, se desfăşoară Carpații ascendenți, minunat împăduriti, ca o mare vegetală încântătoare. / În acest loc magnific, membrii familiei voievodale Mogilă au întemeiat mănăstirea, în 1578, au construit bisericile principale și clădirile de mănăstire și le-au înconjurat cu ziduri închizătoare asemănătoare unei fortărețe. / Clădirile mănăstirii sunt nesemnificative, din punct de vedere arhitectural, și nu fac decât prin aspectul lor curat și atrăgător, căruia îi datorează grija actualei mănăstiri în primul rând domnului Arhimandrit Philippowicz, o impresie foarte prietenoasă. / Dar mai interesantă este biserica principală. Este construită în stilul unei case

[1994] REVISTA POLITICĂ, Anul III, nr. 14, 1 august 1888, p. 8

lungi, care este destul de specific pentru bisericile vechi din Bucovina, și este derivată din stilul bizantin. Planul desenat de prof. E. Maximowicz îl simbolizează clar (fig. 9). Tinda cu intrare dublă, situate la capetele nordic și sudic al bisericii, datează aparent din vremurile ulterioare. Deasupra naosului bisericii se ridică turnul, care este format din tambur și felinare, în care sunt atașate ferestrele necesare pentru iluminarea interiorului. / În exterior, întreaga biserică este acoperită cu fresce, care, cu excepția unei mici părți, sunt încă foarte bine păstrate, dar despre natura lor vrem să aducem mai multe detalii mai târziu. / În interiorul bisericii se află, printre altele, mormintele ctitorului mănăstirii și ale surorii sale. Din fostele comori bisericești, doar câteva au supraviețuit, menționând în special cărțile evanghelice, scrise manual în limba rusă, decorate cu miniaturi, care au o valoare artistică semnificativă, sacrificii și coșuri din metal prețios, veșminte brodate și picturi în ulei, lucrări în filigran de aur și argint”. „**Raportul anual, pagina 110 (Suceviţa, Bădeuţ, Vama și Suceava**). „Conservatorul Klauser relatează despre biserica din Suceviţa, despre biserica din Bădeuţ și despre așa-numitul Monument al Tătarilor, de lângă Vama, în Bucovina. Corespondentul Schmidt a făcut un raport despre Suceava și monumentele sale“[1995].

1889: „În 1889 și 1893, cunoscuta Companie pe acţiuni din industria lemnului **Leopold von Popper** a construit două fierăstraie cu aburi în Marginea (Suceviţa,

[1995] Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893,*Czernowitz 1893, pp. 45-71

Fürstenthal) și Bivolărie, nu departe de Rădăuţi. Compania foloseşte motoare cu aburi, care furnizează, împreună, 200 de cai putere, și șase cai putere pentru sistemul de iluminat electric şi pentru primul sistem menționat (Suceviţa, Fürstenthal). Sistemul este un prototip și desigur că sunt disponibile instalaţiile pentru sediile oficiale, casele muncitorilor etc. / Lemnul brut care a fost prelucrat era de aproximativ 60.000 de metri cubi pe an; din această materie primă au fost produse aproximativ 32.000 de metri cubi de mărfuri tăiate. / Mărfurile tăiate, care sunt clasificate în trei clase, au dus la: aproximativ 40 la sută bunuri nesortate; aproximativ 45 la sută așa-numit lemn de foc și aproximativ 15 la sută materiale din a III-a clasă. / Materialul de tăiere este trimis aproape exclusiv în Rusia, Turcia, Italia și Italia prin Odessa și Galaţi, în Franța și în multe alte țări; în ultimii ani, cantități destul de semnificative din acest produs tăiat au plecat și în Germania. Pe lângă gaterele menţionate mai sus, compania **Leopold von Popper** are și unități mari în Galiţia… / În 1898, administrația forestieră a început construcția traseelor forestiere pe văi individuale, ceea ce a permis eliminarea treptată a plutelor, care erau destul de scump de întreținut. Astfel de sisteme de transport trebuie să fie făcute și după Solca și Suceviţa, pentru a putea aduce cu eficienţă lemnul la gaterele situate acolo. / Există căi ferate de iarnă, cu o lățime mai mică (fără fundație și pietriș), apoi sunt prevăzute planuri de cale ferată de vară pentru trasee individuale, deosebit de importante, iar construcția rutelor noi, de aproximativ 40 de kilometri, a început deja”[1996].

[1996] Engel, Alexander von, *Österreichs Holz-Industrie und Holdzhandel*, I Theil, Wien 1907, pp. 196-202

1891: Volumul 17, nota 160, pagina 178 (Conservarea monumentelor din Bucovina). „Profesorul conservator Romstorfer a înaintat deja Comisiei Centrale un raport foarte important, privind necesitatea conservării multor monumente importante din Bucovina. În același timp, el a atras atenția asupra bisericilor mănăstirești din Putna, Suceviţa, Dragomirna, asupra bisericilor mai vechi ale parohiilor și ale filialelor din Horecea, Toporăuţi, Siret (2), Mănăstirişte, Suceava (4) Ilişeşti, Pătrăuţi, Sf. Ilie, Rădăuţi, Suceviţa, Solca, Comareşti, Arbore, Volovăţ, Milişăuţii de Sus, Satulmare, Mănăstirea Humorului, Voroneţ, Vatra Moldoviţa etc., în afară de numeroasele biserici din lemn. La biserica din Mănăstirea Humor, mortarul piedestalului, care are o înălțime de aproximativ un metru, a căzut parțial, cu excepția peretelui inferior, care poartă încă picturi splendide. Pe cei aproximativ 30 cm lățime, pietre de profil pietonal sunt desfăcute sau chiar aruncate, îmbinările fiind mai ales fără mortar. Trotuarul din jurul bisericii s-a scufundat atât de adânc, încât nu numai că nu mai servește scopului, dar a devenit de-a dreptul dăunător construcției. Când s-au desființat mănăstirile, această biserică a devenit biserică parohială, iar iconostasul de acolo este de remarcat“[1997].

1893: Jupiter, pictat drept Hristos, la Suceviţa! „Tipologia chipului lui Hristos în arta bizantină, având în vedere deosebirile din pictura bisericească domestică / Prelegere susținută în adunarea generală a membrilor Mu-

---

[1997] Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893,*Czernowitz 1893, pp. 45-71

zeului de Stat din Bucovina, de E. Maximowicz. / Nu mi-a fost dat să studiez din pictura bizantină, din punctul meu de vedere, așa cum apare în monumentele ecleziastice din țările balcanice sau din Muntele Athos. Din fericire, avem în țara noastră mai multe biserici monahale vechi, în care picturile bisericești sunt încă în mare parte păstrate. Într-adevăr, la biserica din Suceviţa, aceste picturi, care umplu complet pereții din interior și din exterior, sunt încă păstrate pe deplin, cu excepția unor pagube în partea de nord a clădirii. Astfel, aici, așa cum nu s-ar întâmpla cu o a doua biserică, putem studia întregul sistem de decorare a tabloului și amenajarea lui. Eu însumi m-am ocupat cu decorațiunea unor biserici gr. or. locale sau, dar abia acum pot să fac studii speciale aici, la Suceviţa, şi să acord și mai multă atenție acestor picturi bisericești. Dar nu am recunoscut asemănări ale acestor reprezentări cu arta bizantină, până nu am studiat cea mai interesantă lucrare, cea a lui H. Brockhaus, „Arta în mănăstirile din Athos“. Pentru a înțelege, în continuare, imaginile, am cercetat şi lucrarea lui Dionisie, „Manualul picturilor muntelui Athos“, care înseamnă un ghid bun. / Chipul Răscumpărătorului ocupă, desigur, poziția cea mai proeminentă în aceste picturi bisericești și, de asemenea, pare a fi cel mai important chip. Vreau să prezint aici, pe scurt, apariția acestui tip de Hristos. Este caracteristic creștinismului ca religie, care apare relativ târziu, imaginea lui Hristos ca atare. În primele începuturi ale așa-numitei ere creștine timpurii, Hristos este indicat doar prin alegorii, cum ar fi Mielul etc. sau chiar prin monograme. În picturile pictate în catacombe, Hristos este subiectul multor astfel de aluzii alegorice. Iubirea creştină, preocupată de Mântuitor, a găsit relaționări ușoare

peste tot. Ca figură istorică, însă, Hristos nu este aproape reprezentat. Dacă se întâmplă acest lucru, chiar și în imaginile individuale, nu există urmă din efortul de a crea o figură tipică. S-a vrut doar exprimarea unei semnificației spirituale a Mântuitorului. Se pare chiar că s-a făcut în mod deliberat, pentru a scăpa de o pretenție de idolatrie, întrucât trebuia să se deosebească de orice fel de neamuri, de care creștinii erau înconjurați. / Odată cu adoptarea creștinismului de către împăratul Constantin, creștinismul, care, până atunci, fusese tolerat doar, a primit o semnificație specială pentru lume. Abia acum creștinismul s-a putut dezvolta și s-au putut crea noi obiceiuri și condiții. / Recunoașterea creștinismului ca religie conducătoare a avut o influență mare şi asupra artelor vizuale. Iar ceea ce obișnuia să fie înfățișat într-un mod simbolic a câștigat anumite forme. Era firesc acum ca creștinii să tânjească după o imagine a Mântuitorului, în întruchiparea sa istorică pământească. La fel cum primii creștini au căutat doar să creeze idei supranaturale, prin reprezentarea lui Hristos, creștinii veniți la putere au dorit să aibă o imagine de încredere a Mântuitorului. Este interesant ce scrie scriitorul de artă Schnaase despre geneza acestui tip. / Într-adevăr, această dorință de a avea o imagine de încredere a Mântuitorului, foarte devreme, a fost, de asemenea, foarte dinamică. Chiar și Constanţia, sora împăratului Constantin, s-a pronunțat împotriva lui Eusebiu, cel mai cunoscut episcop al Cezareii. Într-o discuţie particulară cu acest cleric, care o acuza că ea mai degrabă cedează dorințelor unor oameni de rang înalt, el o întreabă ce înțelege ea despre chipul lui Hristos. Figura umilă a Mântuitorului, spunea el, ar putea însemna că, atunci când gloria divină a strălucit prin el, în Schimbarea

la Față, nici măcar discipolii săi nu ar fi putut să înțeleagă vederea. El se referea la cuvintele Scripturii, care trebuiau să se regăsească în portret. Constanţia îi ceruse un portret adevărat episcopului, deşi nu exista decât unul presupus, dar care nu este sigur că era şi un portret real. Eusebiu însuși nu vorbește despre asta. El spune, într-o altă scriptură, că a văzut imagini străvechi ale lui Hristos, precum și ale lui Petru și Pavel, printre creștinii convertiți din păgânism și că portretele acestea au fost făcute și pictate pe tăblițe. El menționează în special o statuie a lui Hristos, care, conform zvonului, conformă asemănării personale cu Domnului, era făcută de femeia însetată de evanghelii din orașul Caesarea-Filipi sau Paneas din Palestina (inamicul creștinilor, Iulian Apostatul, ar fi dărâmatat această statuie). Eusebiu dezaproba statuia, această expresie păgână de recunoștință, și, prin urmare, probabil nu va fi acceptat autenticitatea portretului. Dar cel puțin opinia generală trebuie să fi fost că nu există o imagine fiabilă a Mântuitorului, pentru că, în caz contrar, Episcopul s-ar fi exprimat, în părerile sale nefavorabile asupra imaginilor și, pe fondul diversităţii de opinii, despre figura lui Hristos, iar dilema ar fi fost, apoi, ușor de rezolvat. / Opinia mai veche, pe care Iustin Martirul (c. 130) și alții o pronunțaseră după el, și, în cele din urmă, a apărat-o cu mare vehemență Tertulian (mort în anul 220), cel care a apelat în continuare la Eusebiu, insistând că Mântuitorul a apărut într-o formă de umilinţă. În curând, această opinie avea să reziste sentimental. Mântuitorul a trebuit să trăiască și în moștenirea sa pământească. Mântuitorul, în aparența sa pământească, trebuie să fi fost demn de natura sa divină. Ulterior, unii dintre Părinții Bisericii, Hrisostom (mort în 407), Ieronim (mort în 420),

se referă deja la descrierea frumuseții Domnului, din Psalmul 45, iar această părere a devenit din ce în ce mai răspândită; ideea a fost împărtășită, de asemenea, de faimosii învăţători ai bisericii, Ambrosie și Augustin. Dar acești părinți ai bisericii nu aveau în minte o imagine clară. Augustin remarca în mod expres că fațetele lui Hristos ne sunt complet necunoscute și, prin urmare, el este reprezentat foarte diferit, în funcție de multitudinea gândurilor. De asemenea, s-a ezitat, probabil, încă mult timp între reprezentarea istorică și cea simbolică. / Noua viziune asupra frumuseții Domnului, însă, a dat o sugestie periculoasă a sentimentelor păgâne. O legendă bizantină spune, despre un pictor, care a îndrăznit să înfățișeze imaginea Mântuitorului cu trăsăturile unui Jupiter, că mâna lui paralizase și că abia după ce a ispăşit în pocăință, mâna şi-ar fi revenit, printr-o minune săvârşită de arhiepiscopul Ghenadiu. Într-o cupolă a bisericii din Suceviţa, se află un Hristos care seamănă foarte mult cu Jupiter. Părul cenușiu și barba, din acest portret, sugerează formal o statuie. / Pentru a evita astfel de rele, a trebuit, prin urmare, să se dorească o imagine certificată de Biserică, iar din secolul al V-lea sau al VI-lea au apărut legende care vorbeau despre originea acesteia, nu prin revelaţiile artei, ci prin mijloace supranaturale. / Prima legendă a fost cea a regelui Abgarus din Edessa, în Mesopotania. Eusebiu spune doar despre vindecarea săvârşită de o icoană, dar mesajul minunilor lui Hristos i-a inspirat pe contemporanii Domnului, astfel încât acest mesaj este mereu mediat de către un apostol trimis de Hristos. / Istoricul armean Moise de Chorene, în al cincilea veac, și grecul Euagrius, în secolul al VI-lea, adaugă, totuși, că Hristos i-ar fi dat mesagerului Abgarus

darul minunat într-o imagine pe pânză. Alți scriitori greci repetă legenda și scriu despre minuni care au fost făcute de această icoană, care a fost adusă, în sfârșit, cu mare solemnitate, de la Edessa, la Constantinopol, în anul 944, și se spune că a fost depusă, mai târziu, în bazilica Sf. Silvester din Roma. Legenda înrudită a Veronicăi apare mai târziu, și anume în Europa Occidentală. Legenda este următoarea: Sfânta Veronica a şters, cu o cârpă, transpirația de pe chipul lui Hristos, atunci când Hristos ducea crucea grea pe Pragul Patimilor, și că pe această pânză ar fi rămas întipărit chipul lui Hristos. Deși o scriere greacă, din vremea lui Iustinian, menționează pe femeia sângeroasă, căreia i se atribuie statuia lui Hristos din Panea, legenda detaliată despre chipul Domnului, imprimat pe pânza Veronicăi sau pe o piesă a rochiei sale, care icoană, apoi, ar fi înlăturat nenorocirile provocate de împăratul roman, prin distrugerea Ierusalimului, ca pedeapsă pentru moartea lui Hristos, apare, mai întâi, într-un manuscris anglo-saxon din secolul al XI-lea și, curând, cu multe schimbări, la scriitorii ocazionali de mai târziu. În secolul al VI-lea, pe pământ bizantin, de exemplu, existau icoane cu chipul Domnului și, într-adevăr, cu rănile Sale, ca ilustraţii la mormântul Domnului și așezate acolo, dar apărute, cică, în mod miraculos, iar uni oameni, pictând ca un memento, au adus adăugiri la suferința Domnului, prin ceea ce desemna sensul pânzelor. / Chiar și în al șaselea sau al optulea an al secolului respectiv, au fost expuse icoane cu Fecioara, atribuite evanghelistului Luca, care fusese și pictor. În sfârșit, spre finele secolului al VI-lea, apar mai multe imagini, care, fără a da amănunte despre istoria lor, au fost descrise drept „nu făcute de mâinile oamenilor” și au

dus la dovada autenticității lor nu prin documente scrise, ci prin miracole realizate de acestea. În acest moment, toată rezistența învăţătorilor bisericii la imagini a dispărut, iar la sfârșitul secolului al VII-lea chiar un Sinod a declarat că reprezentarea trăsăturilor umane ale Mântuitorului era preferabilă imaginii tradiționale a idolilor. Evident, trăsăturile feței lui Hristos au fost deja stabilite, iar arta nu avea voie să se abată de la ele. De aici scrierea postulativă a unui anumit Lentulus, pe care un neistoric l-a făcut predecesorul lui Pilat, în guvernarea Palestinei, pentru prima dată prin secolul al XI-lea, când a apărut, probabil. În această scrisoare, pretinsă ca fiind adresată Senatului Roman, Hristos este descris ca un bărbat cu o creștere frumoasă, cu părul închis la culoare, fruntea luminoasă, fața fără pată, nasul și gura fără vină, barba foarte roșiatică, nu lungă, dar tăiată, şi cu ochii strălucitori. Portretul acesta oral corespunde cu portretele timpurii ale lui Hristos și din ea putem să înțelegem cel puțin cum s-a ajuns, treptat, la chipul ideal. / Pe un sarcofag din cripta Sf. Petru, care pare să aparțină secolului al IV-lea, Petru apare, probabil pentru prima dată, alături de reprezentările lui Hristos tânăr. De la începutul secolului al V-lea, găsim acest tip de reprezentare din ce în ce mai pronunțat, într-o serie de mozaicuri ecleziastice, printre care cele mai vechi sunt cel din bazilica Sf. Giovanni din Ravenna și cel de pe arcul triumfal al Sfântului Pavel, din Roma. În toate vedem caracteristici conexe, precum părul pieptănat despicat, iar de cele mai multe ori, o barbă scurtă pe bărbie. Cel mai vechi desen cu acest tip de imaginare apare mai ales în catacombe, în schiţări rudimentare, pe care nu avem voie să le plasăm în rândul icoanelor, dar au fost făcute, cu siguranță, nu mai târziu

decât în secolul al șaptelea. Multă vreme, acest tip de reprezentare a Mântuitorului tânăr, fără barbă, care a fost înzestrat, unde era preferată o concepție simbolică sau o transfigurare supremă, a fost păstrat, în timp ce tipul de înfăţişări cu barbă apărea în mai multe scene istorice sau de închinare. Icoanele au predominat. / Astfel, în Sf. Nazaro e Celso, la Ravenna este icoana cu păstorul cel bun, în deplină frumusețe tinerească, dar vizavi de Mântuitor, arde niște cărți eretice sau păgâne Sf. Apollinare, iar într-un ciclu cronologic al vieții lui Hristos, în scenele Patimilor, apare chipul lui cu barbă, nu ca în minunile și în discursurile sale din tinereţe. Dar o regulă de durată nu se formează imediat și, chiar în momentul răstignirii, după ce scena a fost aprobată, găsim deseori imaginea tinerească a lui Hristos. / După tradiție, aproape numai tipul de chip al Hristos din epoca de doliu a venit asupra noastră și descoperim că aceleași caracteristici au rămas şi în reprezentările de astăzi. O poziție exactă a feței, părul lung, căzând în jos, de sub coroană, de culoarea alunei, o barbă scurtă, dar nu roșiatică, fața plină de seriozitate, dar fără amărăciune caracterizează tipul de înfăţişări ale lui Hristos. În orice caz, fiecare artist dă ceva deosebit acestui tip de portret, în funcție de viziunea sa. În această privință, ne interesează părerea a doi pictori moderni, pictorul Jobst, care este ocupat, în prezent, cu decorarea catedralei, pe de o parte, și regretatul nostru pictor diecezan, Bucewski, pe de altă parte. De la Jobst sunt de menționat, aici, decorația pitorească a bisericii din seminar și capela arhiepiscopală din reședință. De la Bucewski, de exemplu, deoarece biserica este situată aproape de Cernăuți, ar trebui menționat iconostasul bisericii din Revna. Dacă se compară aceste lucrări sem-

nificative din punct de vedere artistic, se va observa că, cu aceeași intenție de a crea tablouri bisericești decente, apare, totuși, o mare diferență de concepție. Jobst, care astăzi este unul dintre cei mai importanți pictori bisericești, prezintă un tip mai auster și arhaic, în timp ce Bucewski a armonizat picturile bizantine vechi cu aure renascentiste și personale. / Figura lui Hristos în arta bizantină, așa cum o găsim mai ales în reprezentarea mitică sublimă a mozaicurilor din bisericile bizantine, este cea mai importantă figură din pictura bisericească și a primit, astfel, o tipologie specială, care cu siguranță, prin seriozitatea și solemnitatea devotamentului se face. / Din păcate, trebuie spus că, în timpul Renașterii, cei mai cunoscuți artiști ai Occidentului s-au angajat în pictura bisericească, pe când în bisericile orientale mai mult prin imitație, uneori jalnică și neînțeleasă, a tradiționalului s-a lucrat şi, astfel, în loc de rafinarea formelor, în limitele tradiționale, simplitatea continuă să se manifesteze şi, în ultimele veacuri, s-a confiscat o solidificare a tipurilor. Motivul constă în faptul că artiștii majori au fost mai puțin folosiţi la aceste lucrări și picturile au fost făcute mai mult de diletanţi. / Întrucât necesitatea cultivării artei în Orient a fost abia recent recunoscută, acum au apărut condiții mai bune. În țara noastră, predecesorul meu în pictura diecezană, Bucewski, a avut sarcina de a iniția o renaștere a picturii bisericești bizantine, prin utilizarea elementelor adecvate din arta bisericească a Occidentului, manifestată, în special, prin operele lui Fűhrich și Schnorr, care au atras şi pictura bizantină, prin formele lor baroce și prin creare de tipuri care, la fel ca ultimele opere ale pictorilor bisericeşti slavoni, au o formă serioasă și bine conturată și, în același timp, manifestă

seriozitatea care nu s-a mai păstrat în pictura bizantină. Astfel, imaginile lui Bucewski din bisericile care se află în această țară apar nobile și solemne. Dar, în capodopera sa, iconostasul din Catedrala de la Agram, a oferit lucrări de ultimă oră pentru pictura bizantină. / Materialul de sens ales de mine, despre așa cum este tipul înfăţişării lui Hristos în arta bizantină, nu poate fi suficient de epuizat într-o prelegere. Dar, întrucât sunt mai aproape de această substanță prin activitatea mea, sper că am exprimat un argument convingător în această scurtă examinare“[1998].

1895: O listă de colectă pentru Societatea „Şcoala Română”, făcută la îndemnul gospodarilor George IŢCUŞ, George BADALE şi George CHIRAŞ, la începutul anului 1895, menţionează următoarele nume de suceviţeni: preotul A. GRIBOVICI, primarul Dimitrie ZAREMBA, Constantin CHIRAŞ, Vasile CHIRAŞ, Vasile STOLERCIUC, Ioan HREHORCIUC, Petru CHIRAŞ, George GOLEMBIOVSCHI, Ioan VATAMANIUC, Nicolai a lui Ioan şi Simion BODNARESCU, Ioan BOCICO, Petre MARCO, Andrei VATAMANIUC, George CORJIN, George ALBU, Ioan BOCICO, Ioan alui Ştefan SANIZEAC, Ioan alui Dimitrie FÂŞCU, Ioan CHIRAŞ, Vasile ZAREMBA, Mihai CHIZEVSCHI, George DRUZA, Andrei URSULEAN, Vasile IŢCUŞ, Fedor IŢCUŞ, Dimitrie VATAMANIUC, Ioan CHIRAŞ, George CAZAC, Ioan CAZAC, Simion CHIRAŞ, Simion alui Simion CAZAC, Vasile BANILEVICI, George ŞUMLEANSCHI, Artemie

[1998] Maximovicz, E, *Tipologia chipului lui Hristos în arta bizantină, având în vedere deosebirile din pictura bisericească domestică*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893,*Czernowitz 1893, pp. 21-26

VATAMANIUC, Vasile HUSARCIUC, Roman alui Petre BODNARESCU, Vasile alui George VATAMANIUC, Vasile GOLEMBIOVSCHI, Efrem alui Ioan SANIZEAC şi Andrei CHIRAŞ[1999].

1896: O altă listă de colectă, din mai 1896, pentru Internatul de băieţi români din Cernăuţi, încredinţată preotului Ambrosie GRIGOROVICI, menţionează următoarele nume de locuitori ai Suceviţei: preotul Eleazar SOSNOVICI, primarul Dimitrie ZAREMBA, Simion BODNARESCUL, Avramia lui Simion BODNARESCUL, Agripina lui Ioan SERAFINOVICI, Ieremie alui Anton CHIRAŞ, Vasile STOLERCIUC, Ignatie HREHORCIUC, Ioan VATAMANIUC, Samuil CHIRAŞ, Ironim LAZARESCU, George BADALE, Luca BODNARESCUL, Iacob BOCICO, Teodor alui Ilie STRUŞ, Ilie PRECOPCIUC, Ioan PETRIUC, Ifrim TCACIUC, Vasile ZAREMBA, Aniţa lui Ştefan BOCICO, Simion BRĂILEAN şi Mihai BODNARESCUL[2000].

1900: În anul 1900, s-a înfiinţat, la Suceviţa, o bancă raiffeisiană, cu 52 membri, sub direcţiunea învăţătorului Ioan Fedorciuc (Fedorovici, în alte publicaţii) şi sub preşedinţia lui Alexandru Voevidca, cu o conducere formată din antistele (primarul) Ioan Vatamaniuc, Simion Bodnarescu, Luca Bodnarescu, Dimitrie Zaremba, Tanasie Vatamaniuc, Petre Procopiuc şi Teodor Iţcuş. În sat funcţiona, în localul şcolii, încă din 1896, cabinetul de lectură „Ajutorul”, cu 75 membri, 112 cărţi, un abonament la gazetă („Revista Politică”) şi cu o avere de 5 florini. Această primă bibliotecă sătească din Suceviţa era condusă de Ambrosie Gribovici, Ioan Fedorciuc şi Dimi-

---

[1999] DEŞTEPTAREA, Nr. 3/1895, p. 27
[2000] DEŞTEPTAREA, Nr. 11/1896, p. 85

trie Zaremba, cei trei fiind, în 1902, pe cont propriu, dar şi prin organizarea de colecte în Suceviţa, mari susţinători ai Internatului de băieţi din Rădăuţi. Lor li s-au alăturat, cu importante contribuţii, arendaşul Dimitrie Chiraş, învăţătoarea Maria Zugrav, Mihai Roteliuc, Sofia Vatamaniuc, Glicheria Fedorciuc, G. Iţcuş, V. Stolerciuc, O. Vatamaniuc, V. Bogean, Ilie Procopovici, S. Bodnarescu şi Luca Bodnarescu.

1901, Gustav Weigand: „În timp ce mergeam pe drum, am întâlnit mulți țărani sfioși, care mergeau pe jos, călare și în căruţe, venind de la o sărbătorire în mănăstirea Suceviţa[2001], spre care m-am grăbit și în care am găsit cea mai ospitalieră întâmpinare dintre toate mănăstirile Bucovinei"[2002].

1904: „Aici, ca şi în Margine, totul e rânduit şi curăţit cum se şi cuvine în Lunea Paştilor; câte un copil, o femeie în haine albe se ivesc după gardurile de răchită. Cei mai mulţi s-au dus, însă, cu flori în păr şi flori în pălărie, pentru tineri cu pletele bine unse şi ştergarul frumos desfăşurat pentru ceilalţi, la mănăstire… Trecem pe lângă stâlpul destul de urât care aminteşte, în limba germană, despre oprirea în acest loc, în calea spre gropniţa Movileştilor, a nenorocitului arhiduce Rudolf"[2003].

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Suceviţa**, comună rurală, districtul Rădăuţi, aşezată de-a lungul pârâului cu acelaş nume, spre S.-V. de comuna Marginea. Suprafaţa; 13,88 kmp; populaţia: 1.099 locuitori romţni, de religie gr. or. Printr-un drum districtual

---

[2001] La Suceviţa, a cântat Ion Şlahtinschi (22 ani).

[2002] Weigand, op. cit., pp. 7-17.

[2003] NICOLAE IORGA, *Neamul românesc în Bucovina*, Bucureşti 1905, p. 96

este legată cu Marginea, prin drumuri de călărie comunică cu Argel, Putna şi Poiana-Micului: are o şcoală populară (fostă mănăstirească) şi o biserică, cu hramul „Botezul Domnului", zidită în 1772 de arhimandritul Iosif, stareţul mănăstirii. Pe lângă biserica asta, se afla aci o alta, mai veche, servind ca mănăstire, în posesia căreia se afla şi satul, la anul 1586, dăruit de domnul Moldovei, Eremia Movilă. Populaţia se ocupă cu creşterea vitelor şi cu exploatarea de păduri. Comuna posedă 85 hectare pământ arabil, 276 hectare fânaţuri, 17 hectare grădini, 5.851 hectare păduri. Se găsesc 95 cai, 433 vite cornute, 529 oi, 331 porci, 108 stupi. **Suceviţa, mănăstire**, situată lângă comuna rurală cu acelaşi nume, pe malul drept al pârâului cu acelaş nume, având o poziţie pitorească, între munţi distristului Rădăuţi. A fost fondată de către 2 membri ai familiei domneşti Movilă, şi anume: Gheorghe Movilă, episcop de Rădăuţi, mai târziu mitropolit al Moldovei, care a zidit, cu învoiala domnului Moldovei Petru Şchiopul, pe moşia domnească Suceviţa, o mănăstire de lemn. Mai târziu, fratele acestuia, Eremia Movilă, Mare Vornic (şi domn al Moldovei între anii 1695-1606), a zidit, în 1578, biserica principală, cu zidurile în formă de cetăţuie, ce o înconjoară, şi alte clădiri ale mănăstirii. Biserica aceasta, târnosită cu mare solemnitate, la 1581, serveşte şi azi ca biserică principală, cu hramul „Învierea Domnului", având pe lângă sine şi o capelă pentru serviciul de iarnă, cu hramul „Schimbarea la faţă". Mănăstirea aceasta este interesantă pentru pictura sa foarte bine conservată şi ţinută în frescuri. **Moşiile şi bunurile** care au fost dăruite acestei mănăstiri sunt: 1). Volovăţul, de către mitropolitul Gheorghe Movilă, prin hrisovul din 20 Iunie 1589; 2). Mămăieşti, de către mitro-

politul Gheorghe Movilă, prin hrisovul confirmat de Duca Vodă în 8 Februarie 1669; 3). Intîinsul teritoriu de lângă Suceviţa, pe care se află acum localităţile Marginea (Predeal), Voivodeasa şi Dealul Ederei, de către Voevodul Petru III Şchiopul, prin hrisovul din 6 Ianuarie 1583; 4). Muntele Giumălău, de către surorile Maria şi Paraschiva Arbore, prin hrisovul confirmat de voevodul Petre Şchiopul la 1 şi 11 Mai 1584; 5). Horodnicul de Sus şi Horodnicul de Jos, de către domnul Moldovei Eremia Movilă, prin hrisovul din 12 Iulie 1597; 6). Jumătate din moşia Ploşniţa, a şaptea parte din moşia Costeşti şi jumătate din Bărbeşti (sau Mălineşti) de către Marele Vornic Iordache Cantacuzen, prin hrisovul confirmat din 12 Ianuarie 1739 şi prin hrisovul confirmat de Grigore Ghica Vodă la 1 Decembrie 1740. În afară de acestea, mănăstirea mai poseda moşii în Moldova, ca: Mândreştii, Seminiţa, Ibăneştii, Măgura, Cristineştii, Noscova, Verbica, Osoneştii şi David. Astăzi mînăstirea are un egumen şi 10-12 călugări. **Suceviţa, atenenţă** a moşiei cu administraţie particulară Marginea, districtul Rădăuţi”[2004].

1909: Adunând „cântece populare româneşti din Bucovina”, care aveau să vadă lumina tiparului sub semnătura nemeritată a lui Mattias Friedwagner[2005], în 1940, Alexandru VOEVIDCA a cules folclor şi de la Vasile a lui Simion ZAREMBA (50 ani în 1909) din Suceviţa.

1914-1918: Obolul de sânge pentru Bucovina a fost depus de „Fruntaşul **Ştefan Procopciuc**, Suceviţa,

---

[2004] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, pp. 212, 213

[2005] MATTHIAS FRIEDWAGNER, *Rumanische Volkslieder aus der Bukowina*, Konrad Triltsch Verlag Wurzburg, 1940

Regimentul 22, rănit” [2006] şi de „Infanteristul **Anton Luzichievici**, Suceviţa, Regimentul 22 Infanterie, rănit” [2007].

1920: „Pe la orele 16 şi jumătate, Familia Regală s-a ridicat de la masă şi, după ce luat rămas bun de la persoanele invitate, s-a îndreptat, pe jos, spre poarta mănăstirii, în sunetele clopotelor. Sătenii înconjuraseră pe Maiestăţile Lor, sărutându-le mâinile, cu dragoste, şi mulţumindu-le pentru bunătatea şi creştineasca Lor îndurare. La orele 18, Maiestăţile Lor ajung la mănăstirea Suceviţa, unde, după serviciul religios, au admirat frumoasele picturi şi bogatele odoare ale mănăstirii lui Ieremia, Voievodul Moldovei. Câţiva ciobani, cu trâmbiţele lor, sunau cântece evocatoare a timpurilor vechi. De la Suceviţa, Familia Regală s-a îndreptat spre Rădăuţi, unde a sosit la orele 20”[2008].

1921: Regulamentul Legii Agrare pentru Bucovina: „Se declară expropriate în întregime: a) Proprietăţile rurale, fără deosebire de caracter şi întindere, ale tuturor persoanelor juridice de drept public, fără considerarea oricărei clauze contrarii. / Se exceptează de la expropriere terenurile mănăstirilor Dragomirna, Putna, Suceava, Suceviţa, până la 100 ha. / Se mai exceptează 50 ha din pământul cultivabil al fondului bisericesc ortodox oriental pentru Mitropolia din Cernăuţi; alegerea acestui teren de 50 ha va fi făcută de Mitropolitul din Cernăuţi” (art. 8). Atât, deci un maximum de 450 de hectare, însemna, conform legii din 1921, proprietatea ecleziastică, pe care ar fi fost îndreptăţită să o revendice, în ultimele două decenii, Arhiepiscopia Sucevei şi Rădăuţilor. E adevărat,

---

[2006] *Viaţa Nouă*, IV, nr. 157 – Supliment, din 8 iulie n. 1915

[2007] *Viaţa Nouă*, IV, nr. 158 – Supliment, din 25 iulie n. 1915

[2008] *Monitorul Oficial*, No. 048 din 3 iunie 1920, pp. 1457-1462

se exceptau de la expropiere şi „pădurile fondului bisericesc ortodox oriental, afară de părţile mărginaşe din apropierea satelor, pe care comitetul agar le va afla proprii pentru defrişare, în scop de a întemeia gospodării ţărăneşti şi păşuni comunale” (art. 9). „Se declară expropriate parţial: a) Sesiile existente pentru parohii până la 12 ha şi sesiile existente pentru cooperatori (preoţi ajutori) până la 6 ha” (art. 19)”[2009].

1921: „**Succesorii după** următoarele persoane: **Francisc conte de Bellegarde**, Dr. Nicu Blându, Nicolai cav. de Buchenthal, **Ioan Fedorciuc, fost învățător superior în Sucevița**, Marcu Vasile, fost consilier la Banca țării, George Tofan și Victor Zaharovschi, fost paroh în Mahala, sunt invitați a se prezenta la secția cooperativă a Băncii Regionale, pentru a li se lichida, contra *legitimație de părtășie*, ce defuncții aveau la Centrala însoțirilor economice române din Bucovina, în Cernăuți a. r. c. g. L., & Pentru Centrala însoșirilor economice române din Bucovina, a. r. c. g. L., în Cernăuți, Banca Regională”[2010].

1922: Într-un ordin al Ministrului secretar de Stat la Departamentul Economiei Naţionale, referitor la crearea de stocuri pentru CFR de către fabricile de cherestea din România, aflăm numele fabricilor din Bucovina[2011] şi a proprietarilor lor: Fabrica din **Suceviţa**, jud. Rădăuţi, proprietatea dlui **Gh. Trufin**, cu sediul în Rădăuţi.

1941: „Tablou de condamnaţii care au beneficiat de suspendarea executării pedepselor, conform decretu-

---

[2009] *Monitorul Oficial*, 26 noiembrie 1921, pp. 8108-8127

[2010] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 17, Anul 1921, Cernăuți, în i iunie nou, p. 225

[2011] *Monitorul Oficial*, Nr. 133, 11 iunie 1942, pp. 4872-4874

lui-lege Nr. 1.132/941, Monitorul Oficial Nr. 94 din 1941 – **Tribunalul Iaşi**[2012]: **Iţcuşi Ariton**, agricultor, cu ultimul domiciliu în **Suceviţa**, jud. Rădăuţi, născut în Suceviţa, jud. Rădăuţi, condamnat de Tribunalul Militar al Corpului IV Armată, pentru rebeliune, la 3 ani închisoare corecţională şi 2 ani interdicţie, conf. art. 268, 259, 260 din codul penal; **Chiroş Vasile**, agricultor, cu ultimul domiciliu în **Suceviţa**, jud. Rădăuţi, născut în **Suceviţa**, jud. Rădăuţi, condamnat de Tribunalul Militar al Corpului IV Armată, pentru rebeliune, la 3 ani închisoare corecţională, conf. art. 258, 259, 260 din codul penal; **Cazacu Ilie**, agricultor, cu ultimul domiciliu în Suceviţa, jud. Rădăuţi, născut în comuna **Voevodeasa**, jud. Rădăuţi, condamnat de Tribunalul Militar al Corpului IV Armată, pentru rebeliune, la 2 ani închisoare corecţională şi 2 ani interdicţie, conf. art. 268, 259, 260 din codul penal. 284; **Cazacu Solomon**, agricultor, cu ultimul domiciliu în **Suceviţa**, jud. Rădăuţi, născut în Suceviţa, jud. Rădăuţi, condamnat de Tribunalul Militar al Corpului IV Armată pentru rebeliune, la 2 ani închisoare corecţională, conform art. 258, 259; 260 din codul penal; **Iţcuşi Gheorghe**, agricultor, cu ultimul domiciliu în Suceviţa, jud. Rădăuţi, născut în Suceviţa, jud. Rădăuţi, condamnat de Tribunalul Militar al Corpului IV Armată pentru rebeliune, la 2 ani închisoare corecţională, conform art. 258, 259 si 260 din codul penal; **Zvarici Zaharia**, agricultor, cu ultimul domiciliu în **Suceviţa**, jud. Rădăuţi, născut în **Suceviţa**, jud. Rădăuţi, condamnat de Tribunalul Militar al Corpului IV Armată, pentru rebeliune, la 2 ani închisoare corecţională, conform art. 258, 259 şi 260 din codul penal; **Sângeac Ioan**, agricultor, cu ultimul

[2012] *Monitorul Oficial*, Nr. 115, 17 mai 1941, pp. 2684-1686

domiciliu în **Suceviţa**, jud. Rădăuţi, născut în **Suceviţa**, jud. Rădăuţi, condamnat de Tribunalul Militar al Corpului IV Armată pentru rebeliune, 2 ani închisoare corecţională, Conform art. 258, 259 şi 260 din codul penal; **Pătrăuceanu Miron**, agricultor, cu ultimul domiciliu în **Suceviţa**, jud. Rădăuţi, născut în Suceviţa, jud. Rădăuţi, condamnat de Tribunalul Militar al Corpului IV Armată, la 6 luni închisoare corecţională, conf. art. 261 din codul penal, 268 din codul justiţiei militare; **Pătrăuceanu Archip**, comerciant, cu ultimul domiciliu în **Suceviţa**, jud. Rădăuţi, născut în Sucevita, jud. Rădăuţi, condamnat de Tribunalul Militar al Corpului IV Armată, pentru rebeliune, la 6 luni închisoare corecţională, conf. art. 261 din codul penal şi art. 268 din codul justiţiei militare; **Juravle Ioan**, agricultor, cu ultimul domiciliu în **Suceviţa**, jud. Rădăuţi, născut în Suceviţa, jud. Rădăuţi, condamnat de Tribunalul Militar al Corpului IV Armată, pentru rebeliune, la 6 luni închisoare corecţională, conform art. 261 din codul penal şi art. 268 din codul justiţiei militare; **Buta Nicolae**, funcţionar comercial, cu ultimul domiciliu în comuna **Suceviţa**, jud. Rădăuţi, născut în comuna Suceviţa, jud. Rădăuţi, condamnat de Tribunalul Militar al Corpului IV Armată, pentru rebeliune, la 6 luni închisoare corecţională, conform art. 261 din codul penal şi art. 209 din C. J. M.”.

1947: „Având în vedere raportul cu Nr. 16.799 din 1947 al Inspectoratului şcolar regional Suceava, înregistrat sub Nr. 264.182 din 1947[2013], următorii învăţători se repartizează, pe data de 1 septembrie 1947, la şcolile primare indicate în dreptul fiecăruia: **Tcaciuc Filaret**, de la Marginea, la Suceviţa, post V, are teren, părinţi bătrâni;

[2013] *Monitorul Oficial*, Nr. 135, 17 iunie 1947, p. 4911

Tcaciuc Felicia, de la Straja, la Suceviţa, post VI, unică silicitantă, teren; **Popovici Petru**, de la Suceviţa, la Voevodeasa, post IV, unic solicitant”.

1948: „Se înfiinţează, pe data publicării prezentei deciziuni în *Monitorul Oficial*[2014], Centrala Industrială a Lemnului… Fac parte din Centrala Industriei Lemnului, următoarele întreprinderi industriale: „Domeniile Bucovinei”, cu sediul în Suceviţa”.

La Suceviţa s-a născut, în 25 septembrie 1920, academicianul Dimitrie VATAMANIUC, în tinereţe, sub pseudonimul Dumitru Vatamanu, un promiţător poet bucovinean. În 18 august 1953, s-a născut, tot aici, poetul, memorialistul şi teologul Constantin HREHOR, un adevărat „Munte mărturisiror” al culturii române, nepotul Eroului Umanităţii Constantin Hrehorciuc.

Hrehorciuc luptase, în armata austriacă, pe frontul italian, unde a căzut prizonier, întorcându-se, ulterior, în ţară ca membru al brigăzilor italiene de voluntari români. În perioada interbelică, s-a angajat în jandarmerie, activând în nordul Bucovinei, în plasa Stăneşti. După declanşarea celui de-al doilea război mondial, Constantin Hrehorciuc a revenit în plasa Stăneşti şi, pentru că în localitate ucrainenii se distrau cu „judecarea” şi uciderea evreilor, a lăsat jandarmii la marginea satului şi s-a prezentat singur în faţa ucrainenilor, cerându-le să se supună autorităţii româneşti şi să-i fie predaţi lui evreii. Atitudinea aceasta curajoasă a avut efectul scontat, câteva sute de evrei fiind salvaţi de la moarte şi evacuaţi în România. Manuscrisul memoriilor lui Constantin Hrehorciuc se află, în câte un exemplar, la mai mulţi dintre nepoţii eroului. Manuscrisul nu a fost publicat vreodată,

[2014] *Monitorul Oficial*, Nr. 167, 22 iulie 1948, pp. 6049-6052

cu excepţia câtorva capitole, care au văzut lumina tiparului în coloanele ziarului „NordPress”, în 1995. După război, pentru că în zonă activaseră trupele de rezervişti, sub comanda lui Vladimir Macoviciuc, cu misiunea, stabilită de Marele Stat Major al Armatei Române, de a se împotrivi armatelor sovietice, mulţi suceviţeni au avut de suferit, fiind arestaţi din ordinele odioşilor securişti Dumitru Zaleţchi şi Nicu Plosceac. Printre martirii suceviţeni s-a numărat şi brigadierul silvic Grigore Bodnărescu, arestat în baza „pârei” lui Serafimovici din Voivodeasa, care, în perioada aceea, nici nu se afla la Suceviţa, ci în Banat, la munci agricole, ca să-şi salveze familia de la foamete, şi eliberat de un alt Erou al Umanităţii, Ioan D. Popescu, comandantul Legiunii de jandarmi Rădăuţi, cu sprijinul procurorului Vasile Moloce.

În Suceviţa de astăzi trăieşte un mare epigramist bucovinean, Stelian Cazacu (primar pentru o legislatură şi, dacă nu mă înşel, viceprimar pentru o alta), cel care are, printre altele, şi un ideal românesc în Basarabia: Cândva, cândva, veţi spune: „Hopa, / Azi ni-i deplină bucuria / Că-i România-n Europa, Iar noi suntem în România!”. Ştiu epigrama asta din 1995, când i-am publicat-o în „NordPress”, şi o reproduc doar pentru a dovedi că şi epigramistul adevărat, nu numai poetul, poate fi un mare vizionar al neamului românesc.

SUCMEZEU

(înglobat în Marvila, comuna Corbasca, Bacău).

1637, septembrie 1: Fraţii Irimia, Dumitraşco şi Tudosiia, feciorii lui Năbădaico, vând „două vaduri de moară, însă vadurile din sat din **Vâlceşti** (comuna Boloteşti, Vrancea)… şi jumătate de hotar, drept galbeni 30. Iar cealaltă jumătate de hotar l-am dat sfintei mănăstiri la Băsăricanii, pentru sufletele părinţilor noştri, pe nume Lazar şi Nastasiia, să ne scrie la pomelnicul cel mare şi să facă pamente la anul, să ne pomenească până va fi sfânta mănăstire. Şi această tocmeală am făcut-o dinaintea lui Vasile Banul vistiernic ot Cârligărură, Vărtic, Iuraşco şi Crăciun Pătraşco ot **Sascoţ** (Sascut, comuna Sascut, Bacău), Simion sin (fiul lui) Irimia ot **Cucora** (), Vasile, feciorul Condri şi Tofan, feciorullui Buciumaş din **Drăguşeni** (comuna Şcheia, Vaslui), Mihăilă şi Buzincî ot **Buciumi** (comuna Valea Ursului, Neamţ), feciorul lui Buciumaş Gavrilă ot **Orbeni** (comuna Orbeni, Bacău), Dumbravă ot **Floreşti** (comuna Huruieşti, Bacău) vătaf şi fiul lui Sanfirici, Maftei ot **Grozeşti** (Oituz, comuna Oituz, Bacău), popa Tudor şi Toder Giana ot **Sucmezeu** (înglobat în Marvila, comuna Corbasca, Bacău), Dumitraşco Buga ot **Petreşti** (comuna Blăgeşti, Bacău)”[2015].

1639, aprilie 11: Întărit de Vasile Lupu voievod călugărilor de la mănăstirea Bisericani, care cumpără, cu

[2015] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 169, p. 158

120 zloţi ungureşti, cum o confirmă zapisul de mărturie de la Vartic, Iuraşco, Crăciun şi Pătraşco din **Sascut** (comuna Sascut, Bacău), Simion, fiul lui Armiia din **Cucova** (comuna Valea Seacă, Bacău), Vasile din **Drăguşeni** (comuna Parava, Bacău), Tufan Buciumaş, Buzinschi şi Mihăilă din **Buciumi** (Buciumii Precistei, înglobat în Galbeni, comuna Filipeşti, Bacău), Gavril din **Orbeni** (lângă Focşani, înglobat în Focşani, Vrancea), Dumbravă şi fiul său Sanfirici din **Floreşti** (comuna Valea Seacă, Bacău), Maftei din **Grozăşti** (Grozeşti, azi Oituz, comuna Oituz, Bacău), popa Tudor şi Toader Din **Sucmeziu** (înglobat în Marvila, comuna Corbasca, Bacău), Dumitraşco Buga din **Petreşti** (comuna Vânători, Vrancea), de la Erimiia, Dumitraşco şi Tudosiia, fiii lui Nădăbaico… două vaduri de moară, care sunt pe Gârla Putnei, în hotarul satului **Vâlceşti** (comuna Boloteşti, Vrancea), şi cu jumătate de hotar din acelaşi sat loc de folosinţă”[2016].

1698, februarie 25: Întărit de Antioh Constantin (Cantemir) voievod fostului comis Ilie Catargiul, feciorul lui Apostol Catargiul, şi jupânesei Safta, fata lui Iordache Ruset mare vistiernic, nepoată de fiică răposatului domn Evstratie Dabija vodă, care primesc ispisoc pentru moşiile „din drese domneşti şi din zapise de cumpărături ce-a cumpărat răposatul domn Dabija vodă, satul întreg **Crainicii** în Polocin, cu vecini, cu locuri de heleşteu, de moară şi de pod în apa Siretului, ce este la ţinutul Putnei, jumătate de sat ce-a fost schimbătură cu Neculai Buhuş logofăt… i-a dat Dabija vodă lui Buhuş, pentru jumătate de cat Crainici, satul **Tămăşeanii** (sau Tămăşoani,

[2016] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 98, pp. 105, 106

raionul Vulcăneşti[2017], Moldova) pe Prut, în ţinutul Iaşilor, iar jumătate din satul Crainici, partea din sus, a cumpărat-o de la Gavril, popa Cornilie feciorul popii Hilohie, şi de la seminţia lor fraţii Necula, Vasile şi Loghin, drept 400 lei bătuţi. / Şi satul **Poenariul**, din jos de Crainici, ce se hotărăşte cu Crainici, cu Covrigul şi cu alte bălţi de peşte, cumpărătură Dabijei vodă de la mulţi răzeşi, drept 185 galbeni, cum arată zapisul de la Vasile vodă. / Şi satul **Sucmezăul**, cu **Rogoazăle**, iar la ţinutul Putnei, cu vecini, cu moară cu heleşteu, ce se hotărăşte cu Măţcani, cumpărat de Dabija vodă de la Irimia Nădabaico cel bătrân şi de la feciorii lui Cozmiţă şi Nastasia, drept 400 lei bătuţi… / şi satul **Măţcanii**, iarăşi în ţinutul Putnei, pe Polocin, cu vecini, cu moară cu heleşteu, care a fost danie de la Gheorghe Ştefan voievod Dabijei vodă pentru 700 taleri ce i-a fost dat Dabija, în boierie, pentru treaba ţării, care sat Măţcani l-a fost cumpărat Iorga postelnic cu jupâneasa sa, fata lui Trufandă, şi după moartea Iorgăi, neavând feciori, fiind Iorga văr primar cu Vasile vodă, a rămas acel sat domnesc şi, domnindu-se, pe urmă, Gheorghe Ştefan vodă, l-a dat danie Dajijei, pentru acei bani, iar mai pe urmă, sculându-se rudele Iorgăi, de-au tras parte, Dabija încă le-a mai dat 500 lei, ca să nu mai aibă treabă cu acel sat Măţcani… / Şi satul **Baloteştii**, la ţinutul Putnei, pe Zăbrăuţ, pentru care a fost dat Dabija vodă 600 de galbeni pentru nevoile oamenilor din Baloteşti, la domnia lui Gheorghe Ştefan, cum arată ispisocul de la Gheorghe Ghica vodă, precum le-a pus zi acelor oameni, să dea acei bani, şi nu i-au mai dat, şi neavând bani la zi, a rămas satul Dabijei vodă. / Şi părţile

[2017] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 254

din **Bodia**, iarăşi la ţinutul Putnei, cu vecini, danie Dabijei de la Gheorghe Ştefan voievod. / Şi satul **Domneştii**, iarăşi în ţinutul Putnei, cu vecini, şi satul **Mihăileştii**, din jos de Domneşti, şi satul **Volovaţii**, din sus de Domneşti, şi satul **Făureştii**, din sus de Volovaţi, ce le-au cumpărat Dabija vodă şi Iordache Ruset vistiernic de la mulţi răzeşi din acele selişti, cum arată zapisele acelor vânzători, şi satul **Dănăeşti**, cumpărătura lui Ilie Catargiul comisul… / Şi jumătate de sat **Bârlădeani**, iarăşi în ţinutul Putnei, cu vad de moară în Sireţel, cumpărătura Dabijei vodă de la Alexandra, sora Iorgăi, şi de la feciorul ei Toderaşco, drept 350 lei bătuţi. / Şi satul **Răcăciunul**, iarăşi în ţinutul Putnei, cu vecini şi cu vaduri de moară, cumpărat de Dabija vodă de la răposatul Ştefăniţă vodă, feciorul răposatului Vasile (Lupu) vodă, cu locuri de fânaţ în Vlamnic şi cu o poiană ce se cheamă Mărvila, drept 1.000 taleri, care sat a fost al lui Gheorghe Ştefan vodă, şi l-a luat Ştefăniţă vodă, cu alte moşii, pentru 20.000 taleri, ce-a fost dat Vasile vodă să-i ţină Gheorghe Ştefan, pe când era logofăt mare, iar el s-a ridicat cu acei bani, cu ungurii, pe domnia lui Vasile vodă… / Şi iarăşi alt sat întreg, **Lunca mare**, lângă Răcăciuni, la ţinutul Putnei, cumpărat de Dabija vodă şi doamna Dafina de la Anuşca, femeia lui Dănăilă Vitolt, strănepotul lui Bucium ce-a fost vornic mare, şi de la feciorii lor Vasile şi Marica, din jumătate de sat Lunca mare, a patra parte, din partea de jos, drept 150 lei bătuţi, şi iarăşi, din jumătate de sat Lunca mare, partea din jos, a patra patre, cumpărată de Dabuja vodă de la Gligorie şi femeia lui Tudosca, şi de la fraţii lor Gheorghiţă, Băluţă, Nastasia şi Mărica, feciori Artemiei, fetei lui Vitolt, ce-a fost logofăt mare, drept 220 lei, şi iarăşi, din jumătate de

sat Lunca mare, din partea de jos, a patra parte, cumpărată de Dabija vodă de la Gavrilaş şi Mărica, feciorii lui Lupaşco Vitolt, ce-au fost făcuţi cu Aviiana, fata lui Ciocârlie, şi de la Ştefanşi Tofana, iarăşi feciorii lui Lupaşco Vitolt, făcuţi cu Nastasia, nepoata Corpăcioae, drept 150 lei bătuţi, şi iarăşi, din jumătate de sat Lunca mare, din partea din jos, a patra parte, cumpărată de Dabija vodă de la Solca, femeia lui Ilie Băicescul ce-a fost pivnicer, şi de la feciorii lor Ansiniţa şi Gavrilaş, drept 220 lei bătuţi, care fac aceste cumpărături jumătate de sat, drept 740 lei bătuţi, iar jumătate de sat **Lunca mare** a cumpărat-o Dabija vodă de la fraţii Lupaşco şi Ionaşco de **Măneşti**, feciori Acsiniei, nepoţi lui Bucium vornicul, drept 600 lei, care s-au făcut, pentru tot satul Lunca mare, drept 1.340 lei; / aşijderi satul **Stoileşti**, la ţinutul Putnei, pe gârla Putnei din sus, cu vad de moară, ce este de moşie Dabijei vodă şi cumpărătura, ce-a cumpărat un vad de moară de două roate de la Bejan Gheuca mare pitar, drept 40 galbeni, şi 2 pământuri de frunte, cu vad de moară şi cu casă făcute, cu 3 pogoane de vie, cumpărate de Dabija vodă de la Toader Ciohodarul, drept 60 galbeni, şi 4 pământuri în frunte, tot în satul Stoileşti, primite danie de Dabija vodă de laToader Ciohodarul, fecior Sanfirei, nepot lui Vartic vornic, şi un vad de moară, cumpărat de la Tudora, fata lui Dragotă, nepoată lui Oţăl şi Avrămiei, fata lui Puşcă, iar nepoată lui Oţăl; / satul **Oleşeştii**, cu vecini, ce este pe gârla Putnei, din sus, în ţinutul Putnei, cumpărat de Dabija voievod de la Pavăl fost logofăt şi de la alţi răzeşi, cu vad de moară şi cu vii, drept 330 lei bătuţi. / Şi satul **Sascut**, ce-a fost moşie Dabijei vodă şi cumpărătură de la răzeşi… / şi, din 7 bătrâni din satul **Conţăşti**, 5 bătrâni, cumpăraţi de Dabija

vodă de la Feona arhimandritul, ce-a fost egumen la Galata şi Caşin, drept 500 lei”[2018].

SUHARĂU

(Comăneşti, contopit cu Suharău, Botoşani).

1412, aprilie 3: Întărit de Alexandru cel Bun „domniei sale Coman săn (fiul lui) Galiş, care primeşte uric pentru „un loc pustiu, să-şi facă lui sat, podmi Başeu. Şi hotarul acelui sat, pe unde au îmblat întâi Başeul, la o fântână, iar de la fântână drept la codru, şi de la acea fântână devale, pe pârâul Başeului, până în Pârâul Alb, iar de la Pârâul Alb în sus, la codru, arătând că acesta este al lui tot hotarul”[2019].

1774, iunie 22: Satul **Suharău**, ţinutul Dorohoiului, ocolul Târgului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[2020]**, toată suma caselor: 36**. Scădere rufeturi, însă 8: 2 femei sărace, 2 preoţi, 2 scutelnici ai mănăstirii Toderenii (Burdujeni – n. n.), 1 ţigan. 1 jidov. Rămân birnici 28. / **Birnici**: Vasile Păsat / Andrei Păsat / Leontii Gherasim / Ion Bordeian / Dumitraşcu Sofronii / Grigori Urzică / Timofti Sandipa / Ştefan Gorgan / Toader Tăvâşcă / Grigori sin (fiu) lui Gafton / Enachi fiu lui Gafton /

[2018] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iaşi 1914, pp. 189-195

[2019] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 33, p. 47

[2020] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 494

Ioniţă Sucimălaiu / Ştefan, ungurian / Toader Sucimălaiu / Agapii al lui Sucimălaiu / Ştefan Sucimălaiu / Ion, harabagiu / Ursachi fiul lui Andreiu / Eftimie Roşca / Petre fiul lui Măricuţ / Ştefan Borlă / Marco (brat) frate lui Ştefan / Ion Strătulat, vornic / Ştefan fiu al diaconului / Toader fiu lui Măricuţ / Vasile fiu Babei / Pentilie, tij (la fel) Babei. // **Femei sărace**, fără de ajutor: Acsăntoai, vădană / Dochiţa, săracă. // **Rufeturi**: Preotul Ion / Toader, dascăl. // **Scutelnici**: Marco, scutelnic al mănăstirii Todereni / Nichita, morar, tij (la fel) scutelnic mănăstirii. // **Ţiganii**: Manolachi, ţigan, la fel al mănăstirii. // **Jidovi:** Aron, jidov.

1902: „**Suharăul**, comună rurală în judeţul Dorohoi, în partea de jos a plășii Prutul de sus, formată din satele: Arborea, Comăneşti, Lişna, Mlenăuţi, Plevna și Suharăul, cu o populaţie de 3.618 locuitori. Are 5 biserici, cu 4 preoţi, 8 cântăreţi și 5 pălămari; o şcoală mixtă. Locuitorii posedă: 1.563 vite mari cornute, 1.865 oi, 205 cai, 1.055 porci; 285 stupi. / **Suharăul**, sat pe moşia cu acelaşi nume, comuna Suharăul. Are o populaţie de 1.259 suflete; o biserică, cu hramul Sf. Ilie și Sf. Nicolae, cu 1 preot, 2 cântăreţi și 1 pălămar; este mică, de lemn, făcută din vechime de 1 călugăr, restaurată, la 1792, de Ilie Botez; o şcoală mixtă; 4 iazuri, din care cel mai mare, numit Arborea, are o suprafaţă de 15,5 hectare. Pâraiele ce trec pe moșie sunt Başeul şi Corobana. Drumuri principale: acel ce duce la Dorohoi și acel ce duce la Herţa. Moşia se hotăraşte cu: Lișna, Havârna, Cracalia şi Dămileni”[2021].

[2021] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 495

SUHOLEŢ

(Suhuleţ, în Jigălia, comuna Şuletea, Vaslui).

1625, septembrie 25: Zapis de mărturie despre „cum a vândut Petriman a treia parte de sat de **Armăşăni** (comuna Băceşti, Vaslui), din tot locul, cât este hotarul satului, cu loc de prisacă şi cu vad de moară; şi l-a cumpărat Lungul armaş şi a dat pe tot locul aista un cal bun şi i s-a socotit preţul 80 taleri. Şi s-a întâmplat această tocmeală a lor înaintea vornicului de **Soholeţ** (Suholeţ, în Jigălia, comuna Şuletea, Vaslui), Nistor din **Mereşti** (Mirăşti, inckus în Lieşti, Galaţi), popa Toader din **Găureni** (lângă Albeşti, Vaslui), Iuraşcu din **Hodo-răni** (în loc de Todireni, comuna Stăniţa, Neamţ), Ursu şi Muriuţi de **Marcoviceni** (sat inclus în Dumeşti, Vaslui), Ţigan de **Ţâbăneşti** (Ţibăneşti, Iaşi)”[2022].

1646, mai 18: Mardarie, croitorul din târgul **Iaşi**, vinde lui Tănasie din **Cursăci** (Curseşti, comuna Cur-seşti, Vaslui), drept 18 galbeni buni, partea lui „de ocină sin satul **Borăşti** (comuna Dumeşti, Vaslui), din ţinutul Vasluiului, ce se va veni partea mea… / Şi în tocmeala noastră au fost Focşea, Petrea şi Strătulat din **Glodeni** (comuna Codăeşti, Vaslui), Neanul din **Soholeţ** (Suholeţ, în Jigălia, comuna Şuletea, Vaslui), Ştefan fiul leui Nes-tor ot **Mereşti** (comuna Drânceni, Vaslui), Hicol, Toader

---

[2022] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 375, p. 443

Parcău şi Rânjea ot **Borăşti** şi mulţi oameni buni”[2023].

SUHOVERHUL de JOS

(lângă oraşul Făleşti, în Moldova).

Întărit, în **3 iunie 1429**, de Alexandru cel Bun, fiilor lui Oană, vornicul de Suceava şi, ulterior, de Tulova, Lazăr, Stanciul şi Costea, care primeau uric pentru, pe lângă alte sate din viitoarea Bucovina, şi pentru satele „Gândinţi, la Cobâla… şi pe Orbic, Seliştea, unde este curtea lor, şi Zagoreni, mai sus de Cociman şi unde a fost Başea, şi Costinţi, la obârşia Orbicului, şi Moişinţi, la Iucaş, unde a fost vie, şi Plopeşti, la Slatină, şi Dumitreşti, mai în jos de Iaz, şi Cărbuneşti, la Văratic, şi amândouă seliştile lui Drăghici, pe Bistriţa, şi moara… iar la Dumbrava Înaltă satele: unde este vătăman Minco, şi, pe Iubăneasa, la Iaz, şi unde este Stan; iar hotarul lor să fie cât vor putea să folosească destul trei sate; şi peste Prut, la Derenice, zece locuri**:** unde a aşezat sat Stanco, la Cornul Lâcinului, şi Fântâna Rece, şi unde este Andriaş, şi Bahmatăuţi, şi, pe Ciuhru, sub Horodişte, şi **Suhoverhul, unde este Ion al lui Filea**; în tot acest hotar să-şi întemeieze zece sate; şi satul Spărietului, la obârşia Dobromirei, cu vechile şi dreptele hotare; şi, pe Prut, zece locuri, să-şi întemeieze zece sate de această parte a Prutului; iar hotarul acestor sate care sunt pe Prut să fie

---

[2023] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 376, p. 321

anume de la Unghiul Strâmt, care este mai sus de satul lui Ivan Şurinschi, apoi în jos pe Prut, până la balta care se cheamă Ochiul, apoi drept la Pârâul Sărat, apoi în sus pe Pârâul Sărat, până la pârâul care se cheamă Dobromira, apoi pe Dobromira în sus, până la Unghiul Strâmt, pe Prut; acesta le este tot hotarul”[2024].

SUHULEŢ

(la obârşia Hulubăţului, comuna Berezeni, Vaslui).

1469, iunie 6: Întărit de Ştefan voievod fraţilor Oană şi Ivaşco Păşcu, care primesc uric pentru „drepte ocinile lor, satele anume: Lipovăţul pe Bârlad, din jos de Vaslui, şi moară pe Bârlad, şi Suhuleţii la obârşia Hulubăţului, şi Suhuleţii pe Gârbovăţ, şi prisacă lângă Veţie şi loc de moară pe Ţacovăţ, din jos de gura Veţii, şi Negoteştii în ţinutul Sucevii. Însă părţile surorii lor, ale Stanii, din toate satele, acestea să fie frăţâne-său, lui Ivaşco Păşcu, pentru că Ivaşco a răscumpărat pe sora sa, pe Stana, de la tătari”[2025]. Hotarul, după vechiul hotar.

1625, martie 15: Zapisul de mărturie al lui Miron de **Grăcina,** întocmit în casa lui Iuraşco de **Hodorăni,** prin care vinde ocina lui „de la sat de la **Armăşăni**, şi am vândut până la Rediul lui Ţigan şi Rândoaia, vale în sus”, pentru 180 lei bătuţi, martori fiind Ţigan din **Ţâbăneşti**,

---

[2024] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. I, Bucureşti 1975, doc. 90, pp. 134-136

[2025] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. II, Bucureşti 1976, doc. 159, p. 236

Diaconul de **Crăieşti**, Iuraşco de Hodorăni, Rango de **Marnoceni**, Neniul de **Soholeţ,** Done de **Mormorăni**”[2026].

1625, martie 15: Zapisul de mărturie al lui Marco Mutre din **Armăşeni,** prin care vinde Lungului, pentru doi boi buni şi două vaci cu viţei, ocina lui „de la sat de la **Armăşeni**, la câmp şi la fânaţ, şi cu vad de moară unde se loveşte Bârzărelul în gura Bârzărelului, în **Drăguşani**, martori fiind Neniul şi popa Misail din **Suholeţ**, Nistor din **Mereşti**, Miron Ungureanu şi Iuraşco de **Hodorăni**, Murgoci de Marcoviceni**,** Done de **Mormorăni**”[2027].

1628, februarie 20: Martor jurător, la zapisul lui Mitrofan, episcopul de Huşi, în care mărturiseşte că au venit înaintea lui „Gabăr, ce a fost căpitan, şi cu răzeşii lui de pe sat de pe **Negrileşti** şi de pe balta ce se cheamă **Gemenele**, şi de pe sat **Briţcani**, anume Bertea feciorul Crăciunei, Armaga feciorul lui Gavrilă Bâtcă, Cornea feciorul Aremiei, Iachim feciorul lui Nistor, Ursa nepoata Cozmiţei, Samfira fata lui Roşculeţ, Păntelei nepotul Stanei, Cihan de Briţcani, Costantin feciorul Morcoteiului, Pântea feciorul Bontei de Negrileşti, cu cinstită cartea măriei sale lui vodă şi cu sluga măriei sale, cu Vlasie diacul, să jure pe sfânta evanghelie cu 24 de jurători cum n-au vândut Nistor Cornescul, cu Nicula Galbănul şi cu femeia sa, şi cu răzeşii lor în sat în Negrileşti nimică, nici baltă în Gemenele, nici într-apă, nici în uscat. Şi să jure că n-a vândut Cozmiţa strigătorul cu Alexa Bota şi cu răzeşii săi nimic în sat în Briţcani vornicului Ureche, ce le

---

[2026] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 292, p. 362

[2027] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 293, pp. 362, 363

este împresurătură pentru c-au pârât Grigoraşcu Ureche că este cumpărătură de tată-său, de Ureche vornicul"[2028]. Lista jurătorilor: Petriul pârcălab de **Burboceni** (Buboceni, lângă Barboşi, Vaslui), Ghiorghie călăraş de **Şişcani** (ţinutul Lăuşna, Moldova), Căsul fost pârcălab ot **Măliceni** (Moldova), Horjă pitărel ot **Oţeleni** (ţinutul Fălciu, Vaslui), Gavril Mamotă ot **Cucoara** (ţinutul Chigheci, Moldova), Petrea Căcăradză ot **Căcărădzeni** (Căcărăzeni, lângă Goteşti, ţinutul Cahul, Moldova), Frango Malcoci ot **Malcoceni** (Moldova), Mihăilă Ţărăşoară ot **Cărhăneşti** (satul Cârja, Vaslui), Petriman aprod şi Constantin Ţicău păhărnicel ot **Sărăţeni** (ţinutul Tutova, Vaslui), Paşco hotnog la călăraşi, Vârno călăraş ot **Vlădeşti** (lângă Goteşti, ţinutul Chigheci, Moldova), Vicol chihaia ot **Hlipiceni** (lângă Guşiţel, Vaslui), Ionaşco Ciubăraia şi Ihnat Căltac ot **Lăţeşti** (în Fălciu, Vaslui), Bălan Buţa ot **Blăgeşti** (în Fălciu, Vaslui), Buculei, Marvici Lean ot **Oţeleni**, Nica călăraş ot **Fălciu**, Marco Cucul or **Deleni** (în Fălciu, Vaslui), Giovlen ot **Suhuleţi** (Stuhuleţi, în Fălciu, Vaslui), Agapie ot **Păcurăreşti** (lângă Goteşti, ţinutul Chigheci, Moldova) şi Camber ot **Golăeşti** (satul Crăciuneşti, Vaslui).

1644, septembrie 15: Zapis de la Dumitrașcu și Vasile, feciorii lui Constantin vătaful, nepoții lui Trifan cel bătrân din **Sovoleț** (Suhulețul, comuna Berezeni, Vaslui), în care mărturisesc cum au „scăpat din Țara Muntenească pedestri și cu pieile, și am năimit un cal înșeuat, frănat, în trei luni, drept 3 galbeni, și am luat un stup de poloboc drept 2 lei de la Dumitrașco Urdzică pârcălabul, și am dat a patra parte, partea tatălui nostru,

[2028] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 312, p. 424, 425

de la prisaca moșului (bunicului) nostru Trifan, în codru, deasupra Ghindăului, dinaintea popii Misail și a lui Grozav, unchii noștri, și Neanul și Vlasie”[2029].

SUHULEŢ

(pe Gârbovăţ, comuna Tansa, Iaşi).

1469, iunie 6: Întărit de Ştefan voievod fraţilor Oană şi Ivaşco Păşcu, care primesc uric pentru „drepte ocinile lor, satele anume: Lipovăţul pe Bârlad, din jos de Vaslui, şi moară pe Bârlad, şi Suhuleţii la obârşia Hulubăţului, şi Suhuleţii pe Gârbovăţ, şi prisacă lângă Veţie şi loc de moară pe Ţacovăţ, din jos de gura Veţii, şi Negoteştii în ţinutul Sucevii. Însă părţile surorii lor, ale Stanii, din toate satele, acestea să fie frăţâne-său, lui Ivaşco Păşcu, pentru că Ivaşco a răscumpărat pe sora sa, pe Stana, de la tătari”[2030]. Hotarul, după vechiul hotar.

1488, martie 1: Întărit de Ştefan voievod, în cadrul unui schimb de sate între clucerul Duma, şi verii săi Toader, Duma şi Stana, fiii lui Simion Tansea. Clucerul Duma a primit „jumătate din Brudureşti” (acum, Suhuleţ), dându-le verilor săi „un sat, anume Grozeştii pe Stebnic, pe care acel sat l-a cumpărat el de la Ivan Sacalăş şi de la sora lui Anuşca, pentru 150 de zloţi

---

[2029] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 428, p. 407

[2030] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 159, p. 236

tătăreşti: şi încă le-a mai dat 270 de zloţi tătăreşti, pe lângă acel sat Gozeşti"[2031]. Hotarul, din veac.

1774, iulie 5: Satul **Brodureştii**, ţinutul Vasluiului, ocolul Fundului, după recensământul lui Rumeanţev[2032], avea următorii: **Birnici:** Mihăilă, argat / Gheorghi / Gavril Gârneț / Carpu / Ioniță brat (frate) lui Sandul. // **Aprozi:** Ioniță Caloian / Sandul Caloian.

1774, iulie 5: Satul **Sohuleţu**, ţinutul Vasluiului, ocolul Fundului, după recensământul lui Rumeanţev[2033], avea următorii: **Mazilii:** Lupul Lazor / Miron brat (fratele) lui / Ioniță fratele lor / Neculai Tiliman. // **Ruptași:** Toader Lazor / Ioniță fiu popii. // **Seimenii hătmănești:** Gavril Bițicu / Toader fiul lui Andronic. // **Preoți:** Popa Neculai / Popa Neculai zet (ginere) lui. // **Diaconi:** Ion, diacon / Toader, diacon / Gheorghi, diacon.

1902: „**Suhuleţul**, comună rurală în partea de nord-vest a plăşii Fundurile, judeţul Vaslui, la 48 km de oraşul Vaslui şi la 25 km de Negreşti, reședința plășii. E situată la întrunirea dealurilor Bârlădeanul, la vest, Comorniţa, la sud, Dealul Crucii, la sud-est, şi Brașovniţa, la est. Formează un podiş întins, de unde începe Dealul Lacului, la nord. E formată din satele: Suhulețul, Găureni și Braşovniţa, pe o suprafaţă de 1.359 hectare, cu o populaţiune de 331 familii sau 1.268 suflete. Are 2 biserici. Vite: 364 vite mari cornute, 91 cai, 641 oi și 37 râmători. / **Suhuleţul**, sat şi reședința comunei Suhuleţul.

[2031] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 30, pp. 48, 49

[2032] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 235

[2033] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 236

Are o suprafaţă de 786 hectare, cu o populaţie de 204 familii sau 967 suflete; o biserică, făcută de unul Ioniţă Lazăr, cam pe la 1698, după arderea unei alte biserici, ce a fost puţin mai spre est de actuala. Se cunoaşte foarte bine şi azi atât locul bisericii arse, cât și al cimitirului ei. Vite: 364 vite mari cornute, 91 cai, 641 oi şi 37 râmători"[2034].

SULENI

(azi Duda, comuna Duda-Iepureni, Vaslui).

1640, ianuarie 6: Ionaşco Costiceanul, nepotul Vlaicului vinde lui Necoriţă din **Tinteşti** (Ţinteşti, comuna Arsura, Vaslui), drept 70 de lei bătuţi, „dinaintea preotului, a lui Iorga şi a jupânesei Cehăneasa din **Horjeşti** (comuna Căprieni, judeţul Lăpuşna, Moldova), a lui Toader Lupşe, Căzacului Frăia, Simion Roşca şi Dolhan de **Suleni** (azi Duda, comuna Duda-Iepureni, Vaslui), ce sunt răzeşi, a lui Ursul Brahăş şi Bordea de **Păhneşti** (comuna Arsura, Vaslui), Gligorcea de **Tinteşti**… moşia din sat din **Şopârleni** (comuna Drânceni, Vaslui), partea Vlaicului, ce se cheamă un bătrân"[2035].

[2034] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 495
[2035] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 284, p. 278

SULIŢEŞTI

(Şuliteşti sau Suliţeşti pe Crasna,
în hotar cu Maxineşti, Vaslui).

1548, aprilie 5: Întărit de Iliaş (Rareş) voievod lui Vascan şi Elisaftei, feciorii Ilenei, nepotului lor de soră Efrem şi verişoarei lor Măriica, toţi nepoţi Ilenei, care primesc ispisoc pentru „ale lor drepte ocini, din dresele de întăritură ce le avut mama lor şi bunica lor Ileana de la părintele domniei mele Petru voievod, două sate, anume **Şuliteştii** (sau Suliţeşti pe Crasna, în Hotar cu Maxi-neşti[2036], Vaslui) şi **Maxineştii** (numit apoi Mărtineşti[2037], Vaslui) la Crasna, ce le-a fost cumpărat strămoşul lor Ilea fost vistiernic de la Oană Pântece"[2038].

[2036] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 246

[2037] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 154

[2038] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, pp. 199-201

SURAIA

(Ţigăneii, în Dimaci, contopit cu Suraia,
comuna Suraia, Galaţi).

1495, ianuarie 12: Întărit de Ştefan voievod, fraţilor Alexa, Giurca, Dragoşe şi Giurgiu, care primesc uric pentru, „un sat la Dimaci, anume Ţigăneii”[2039].

1774, iunie: Satele **Suraia** şi **Butuceni**, ţinutul Tecuciului, ocolul Bilieşti, după recensământul lui Rumeanţev[2040], aveau **toată suma caselor 36**. Scădere rufeturi 13: 1 popă, 1 vornic, 1 grec, 8 liuzi (oameni străini) cu savogvardie, 2 văduve. Rămân birnici 23. / **Birnici**: Grigoraş Lazăr / Sandul, brat (frate) lui / Ioniţă, brat (frate) lor / Panaite Porumboiul / Ştefan Cărăşăl / Mitrofan / Vasile Gaciul / Ion Sulă / Gheorghi, croitor / Ioniţă Goană / Dănăilă Ochieş / Năstasii Bosoiu / Nicolai zet (ginere) lui Ochieş / Ion Roman / Costin sin (fiu) Mărăndoiul / Dimoftii Bobocia / Ştefan, dogar / Simion, brat (frate) lui / Ion Poiană / Ion Pufle / Dumitraşcu, ce a fost scutelnic al spătarului Gheorghi Costandachi / Gligoraş, rotar, tij / Vasilachi zet (ginere) babii Stancăi. // **Rufeturi**: Popa Sandul Făică / Simeon Bosoiu, vornic / Custari, grec / Radu zet (ginere) lui Bacău, al portarului Leonardi cu salvogvardie / Gheorghi Chiriac, tij (la fel) / Dănilă, tij / Radu sin (fiu) Bacău, tij / Oncia sin (fiu)

[2039] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 160, pp. 295, 296

[2040] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 541, 542

Opria, tij a portarului / Toader, rotar, tij / Anghel Negrişorul, tij / Manolachi Nuori, tij / Tudora, văduvă / Irina Tutolicioai, văduvă.

SURAIA

(Dumbrăviţa, înglobată în Suraia,
comuna Suraia, Vrancea).

1634, mai 20: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Ştefan căpitan de **Dumbrăviţa** (comuna Suraia, Vrancea), în baza unui zapis de mărturie de la „Melintie, fiul preotului Chiril, făcut cu mare blestem dinaintea câtorva oameni buni, pe numele lor Murgoci, Sălevăstru iuzbaşa, Urzică chihaia, Nechifor chihaia, Avram şi Ştefan Cârlianţă, Damian fiul lui Murgoci şi preotul Ioan… scriind şi mărturisind că a dat şi a dăruit dreapta sa ocină şi dedină din satul **Torceşti** (comuna Umbrăreşti, Galaţi), din ţinutul Tecuciului, jumătate din partea sa, cât se va alege din vatra satului şi din câmp şi din tot venitul… lui Ştefan căpitan, pentru iertarea păcatelor lui şi a părinţilor lui… / Şi întru asemenea, a arătat Ştefan căpitan şi un alt zapis de mărturie, de la un om pe nume Trif, fiul lui Ionaşco Căuia din **Torceşti**, dinaintea a oameni buni, pe numele lor Condrea Marlici din Cârligătura, Melinte din **Torceşti**, fiul preotului Chirilă, Albul din **Dumbrăviţa**, Urzică chihaia şi Ionaşco stegar, scriind şi mărturisind însuşi asupra sa Trif, în acel zapis, că a vândut dreapta lui

ocină şi dedină din acelaşi sat Torceşti… lui Ştefan căpitan de Dumbrăviţă, pentru 6 ughi”[2041].

1636, octombrie 23: Întărit de Vasile Lupu voievod vornicului Vasile Roşcaginerele Măricăi Cernătoae, şi cămăraşului Toader, ginerele Schivei, prin ispisoc de judecată, după pâra lui Toader, feciorul lui Hârbor din **Blăjeri** (înglobat în Iveşti, comuna Iveşti, Galaţi), Răchitan feciorul Ghizălii, Ionaşco nepot Grecului, Fetion nepotul lui Fetion cel bătrân, Ştefan izbaşa şi Hârbor din **Dumbrăviţa** (înglobat în Suraia, comuna Suraia, Vrancea), Antonii din **Lieşti** (înglobat în Popricani, comuna Popricani, Iaşi), toţi nepoţii şi strănepoţii Neagului Buze, şi a sorei lor Muşe, şi a verilor Buze şi Stana, „pentru un sat, anume **Dimăcenii** (lângă Vadu Roşca, comuna Vulturu, Vrancea), ce este în ţinutul Tecuciului, zicând aceşti oameni precum acel sat Dimăcenii le este dreaptă ocină şi moşie, din uric ce au arătat de la Ştefan voievod Bătrânul. Iar Vasile Roşca şi Toader aşa au mărturisit, că satul Dimpcenii le este cumpărătura răposatului Cârstii, vornicul de la Ţara de Jos, de la Hârbor şi de la Andrei, fratele lui Moţoc, şi de la Ghizăle, Fetion, Fetion, Grecul, Bratin, Albotă, Corni, Zâmbrilă şi Bâlor. Şi au arătat un zapis… precum şi drese în care scrie că acel sat este cumpărătură”[2042].

1637, aprilie 23: Logofătul Racoviţă Cehan şi stolnicul Dumitraşco primesc poruncă domnească „să mergeţi la sat la **Dimiceni** (Dimăceni, Dimaci, înglobat în Suraia, comuna Suraia, Vrancea), să socotiţi şi să alegeţi

---

[2041] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 142, pp. 160-162

[2042] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 544, pp. 593, 594

nişte părţi de ocină a Roşcăi vornicul, ce le are cumpărătură de la Cârstea vornicul”[2043].

1639, aprilie 9: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Ştefan căpitan şi rudelor lui Dumitru Urdzică, Ionaşco Tâmpa, Chiriac, Trifan, Nistor fratele lui Ionaşco, Candachiia, Răzvan, Bilea, Manea, Grigore Bănacea, Obrejie Buric, Hârbor fiul lui Drăgan, Ionaşco Popiiacul, Iacob, Ernilă, Chera şi fratele lui Gheorghiţă, Mărdarie, Nechita, Pătraşco, Apostol, Stoica, Dobra, Eremiia, Pâhnă, toţi strănepoţii lui Baicul stolnicel şi ai lui Dragotă, Drăghici, şi Lup, Fătul, Vlaico, Moşul, Lupe Bulmez, Stavăr, Movila, Nistor, Trifan, Stan Hudici, Micul, Simion, Grozav, Mihăilă, Şerban, Chirică, alt Simion, Duma, alt Ştefan, Dobre, Badiul, Ion Leul, Liciul, Dan, Cernat, Sambacilă, Pepelea, Stănilă şi Marco, toţi primind uric pentru „dreptele lor ocine şi dedine, din dreptele şi propriile lor drese, ce au avut de la bunicii lor mai sus scrişi, de la Alexandru voievod cel Bătrân şi de la Iancul voievod, satul anume **Sineştii** (sat înglobat în Suraia, comuna Suraia, Vrancea) şi **Dumbrăviţa** (sat înglobat în Suraia, comuna Suraia, Vrancea), care sunt între Sireturi, în ţinutul Tecuci, şi cu vaduri de moară în Sireţel şi la pârâul Dimaci, şi cu pod umblător peste râul Siretul cel Mare… / de asemenea dăm şi întărim numai lui Ştefan căpitan un pământ în frunte, din Dumbrăviţa, pe care el l-a cumpărat de la Diicu şi Niţul, fiii lui Paşcău, nepoţii lui Ion Leul, pentru 10 ughi… şi de asemenea, jumătate de pământ în frunte, tot din Dumbrăviţa, pe care şi l-a cumpărat de la Anghiel, fiul lui Fetea, nepotul lui Ion, pentru 5 ughi. / Şi de asemenea, întărim lui Hârbor, fost

---

[2043] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 75, p. 74

scutar, două pământuri în frunte, tot în Dumbrăviţa, pe care le-a cumpărat de la Eremiia, fiul lui Bolea uşer, nepotul lui Banul stolnicel, pentru 20 ughi… / Iar hotarul acestor sate, Sineştii şi Dumbrăviţa, să fie cum le-au stăpânit din veac, de la Bârlăviţă şi de la moara lui Crăciun Cioaşcă, până la Sireţelul Muntean şi pe lângă hotarul Dimăchenilor, Crucişata de Jos, Coada Maminejii, Portişoara, şi din sus pe lângă hotarul de jos al satului Sasul şi pe unde a hotărât Costin postelnic cu Umbrăreştii, până la moara lui Oprea, la Dimaci, şi până la capătul de jos al Poienii Sasului, şi loveşte în capătul de sus al Poienii Vidrei, şi la malul de sus al Stoenesei, până la Sireţel, la vadul lui Soare, şi dinspre alte părţi, pe vechile hotare, pe unde au folosit din veac"[2044].

1639, aprilie 9: Zapisul răzeşilor din Dumbrăviţa, Horâbor, chihaia Dumitru Urdzică, Ionaşco Tâmpa, Postolache, Dumitru vătav, Îndreiu, Horâbor cel mis, Ionaşco Hrincescul, Dumitru Căpăţină, Răchitan, Ionaşco Popiacul, Postolache şi Gheorghe, în care mărturisesc cum au venit înaintea lor Stoica şi soră-sa Antimiia Negâlcioae, şi cu fetele ei Stanca şi Măriia, şi „au vândut lui Ştefan căpitanul de **Dumbrăviţa** trei pământuri din frunte şi cu vad de moară în apa Sireţelului şi în Dimaci, drept 3 boi de negoţ, boul câte 8 galbeni, şi cu altă cheltuială au împlinit 30 de galbeni"[2045].

1644, mai 20: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Ștefan căpitan de **Dumbrăvița** (înlobat în Suraia, comuna Suraia, Vrancea), care s-a înfățișat „cu un zapis de

---

[2044] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 94, pp. 94-97

[2045] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 95, p. 98

mărturie de la un om, pe numele lui Melintie, fiul preotului Chiril, făcut cu mare blestem dinaintea câtorva oameni buni, Murgoci, Sălevăstru iuzbașa, Urzică chihaia, Nechifor chihaia, Avram, Ștefan Cârlianță, Damian fiul lui Murgoci și preotul Ioan, scriind că Melintie, fiul popii Chirilă, a dat și a dăruit dreapta sa ocină din satul **Torcești** (comuna Umbrărești, Galați), din ținutul Tecuciului, jumătate din partea sa... lui Ștefan căpitan, pentru iertarea păcatelor lui și ale părinților lui... / Și a mai arătat Ștefan căpitan și alt zapis de mărturie, de la un om pe nume Trif, fiul lui Ionașco Căuia din Torcești, dinaintea lui Condrea Malici din Cârligătura, Melintie, fiul popii Chirilă din Torcești, Albul din Dumbrăvița, Urzică chihaia, Ionașco stegar, mărturisind că acel Trif a vândut dreapta lui ocină și dedină din Torcești... lui Ștefan căpitan de Dumbrăviţa, pentru 6 ughi (ducați ungurești)... Și altul să nu se amestece"[2046].

1902: „**Suraia**, comună rurală în judeţul Putna, plasa Bilieşti, situată pe malul drept al Siretului, lângă locul unde se varsă balta ce vine de la Dimaciul, la 18 km de capitala judeţului. Se compune din cătunele: Butuceni, Dimaciul, Dumbrăviţa și Suraia, unde e şi primăria comunei. Are o populaţie de 838 familii sau 3.041 suflete; 2 biserici parohiale, una cu hramul Cuvioasa Paraschiva, în cătunul Suraia, a doua, cu hramul Sf. Ilie, în Dumbrăviţa, şi 1 filială, cu hramul Adormirea, în Dimaciul; o şcoală. Locuitorii posedă: 1 maşină de treierat cu aburi, 3 de vânturat, 41 pluguri de lemn, 90 de fier, 10 grape, 1 moară de apă; 1.087 boi, 866 vaci, 249 cai, 896 oi, 10 capre şi 469 porci. Terenul comunei, în mare

[2046] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 324, pp. 314-316

parte, este un sol argilos; pe alocurea, nisipos şi băltos. Este străbătut de pârâul Dimaciul. / **Suraia**, cătun în comuna cu acelaşi nume, situat pe malul Siretului, lângă locul unde se varsă balta ce vine de la Dimaciul. Are 1 biserică parohială, cu hramul Cuvioasa Paraschiva, şi o școală mixtă”[2047].

SURDEŞTI

(lângă Ciortolom, comuna Tutova, Vaslui).

1528, martie 28: Menţionat de Petru (Rareş) voievod, când întăreşte Mălinei, fata lui Jurja, şi lui Mihul şi femeii lui Maruşca, „jumătate de selişte pe Sărata, mai sus de **Surdeşti**, unde au fost Nechita şi Paul”, cumpărată, cu 200 zloţi tătăreşti, de la fraţii Toader, Arsip, Crăciun şi Mariica, copiii lui Bolde Suljar, nepot lui Sima Bolde, şi de la rudeniile lor fraţii Capotă, Petru, Ion, Neaga şi Anuşca, copiii lui Toma, şi de la nepoata lor Maria, fata Neagăi… „dar jumătate din acea selişte, ce-i pe Sărata, mai sus de **Surdeşti**, unde au fost Nechita şi Paul, să fie Mălinei, fata Jurjinei, singură, două părţi, din aceiaşi jumătate, să fie lui Mihul, iar a treia parte să fie Maruşcăi, lor şi copiilor lor”[2048].

1635, septembrie 1: Ispisoc de întărire, dat de Vasile Lupu voievod moştenitorilor lui Ghenghe vel

---

[2047] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 499

[2048] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVIII, Iaşi 1892, pp. 121-129

(mare) logofăt: / „Și s-au venit partea boierului nostru, Lupul Prăjescul vel clucer şi jupânesei lui, Saftei, satul **Chilmeștii** (azi oraşul Chelmenţi, raionul Chelmenţi, Ucraina), la ținutul Hotinului, și o parte de ocină din **Lățcani** (Leţcani, comuna Doljeşti, Neamţ), la ținutul Romanului, și jumătate de sat de **Scoposăni** (Scoposeni, comuna Horleşti, Iaşi), la ținutul Cârligăturii, și satul **Văscăuții** (ţinutul Orhei, Moldova), la Orhei, și jumătate de sat de **Mărășăni** (comuna Marşinţi, raionul Novoseliţa, Ucraina), la Hotin, și satul **Noua Suliță** (comuna Novosiliţa, raionul Chelmenţi, Ucraina), tij la Hotin, și jumătate de sat din **Negrești** (oraşul Negreşti, Vaslui), la Vaslui, și o seliște, anume **Lineștii** (lângă oraşul Negreşti, Vaslui), tij la Vaslui, și satul **Ruginoasa** (comuna Ruginoasa, Iaşi), la Suceavă, care i-au fost lui dreaptă danie de la părintele lui, Ghenghe logofăt, încă fiind viu, osebit de a altor frați. / Iar în parte slugii noastre Lupul Ghenghe i s-au venit jumătate de sat de Vlădeni (Arghira-Oreuteşti, Suceava), la Suceavă, și jumătate de sat de **Volcinești** (Volcineţ, azi Maiovka, comuna Ocniţa, raionul Ocniţa, Moldova), la Hotin, și o parte de ocină din **Costești** (înglobat în Târgu Frumos, Iaşi), la Roman, și o parte din satul **Strășnenii** (lângă Ghireni, comuna Coţuşca, Botoşani), la Dorohoi, și satul **Surdeștii** (lângă Ciortolom, comuna Tutova, Vaslui), la Tutova, cu moară în Bârlad, și jumătate de sat din Șărbăuți (Bucovina), la Cernăuți, și satul **Mălăeștii** (comuna Vutcani, Vaslui) și **Leoștii** (comuna Pădureni, Vaslui), la Fălciu, și o siliște Șărbăuții (Bucovina), la Cernăuți. / Iar în parte slugii noastre Dumitrașcu Ghenghe i s-au venit jumătate de sat **Jioldești** (satul Joldeşti, comuna Vorona, Botoşani), la Suceavă, și satul Stârcenii (Bucovina), la același ținut, și

cu moară în Siret, și jumătate de sat de **Vorona** (comuna Vorona, Botoşani), tij la Suceavă, și satul **Măgiurcanii** (azi Iveşti, comuna Iveşti, Vaslui), la Tutova, și satul **Popii** (azi Pochidia, comuna Tutova, Vaslui), tij acolo, și jumătate de sat **Tole** (Coteleva, comuna Koteleve, raionul Nevoseliţa, Ucraina), la Hârlău, și o siliște, **Doljăștii** (Dolheşti, lângă Ciocani, comuna Perieni, Vaslui), la Tutova. / Iar în parte lui Ion Ciolpan i s-au venit satul Arăteștii (Suceava), la Suceavă, și jumătate de sat de **Bilăuți** (comuna Bilăuţi, raionul Hotin, Ucraina), la Hotin, și jumătate de sat Lucovița (Bucovina), la Cerăuți, și satul **Târauca** (comuna Târnauca, raionul Herţa, Ucraina), tij la Cernăuți, și jumătate de sat Dobrinăuți (Bucovina), tij la Cernăuți, și satul **Costeștii** (în hotarul oraşului Târgu Frumos, Iaşi), la Tutova, și o siliște, anume **Ruptura** (lângă Gefu, comuna Ghidiceni, Galaţi), tij la Tutova… / Iar pentru o datorie a Lupului Prăjescu clucer, care are și zapis de la părintele lor, Ghenghe logofăt, drept 497 ughi, au dat ei toți un sat, anume **Săvenii** (oraşul Săveni, Botoşani), la Dorohoi, și alt sat, Boian (Bucovina), la Cernăuți, pentru acea datorie"[2049].

1686, mai 9: Vasile Ţăfotie, fiii lui Ileana, Irina, Simion şi Misail, şi Ursul de **Budeşti** vând lui Golăe vătaful „partea noastră din satul **Şurdeşti**, de la ţinutul Vasluiului, şi din **Budeşti**, de la ţinutul Fălciului, pe apa Lohanului, cu loc de prisăci… ce s-a alege partea Cazacului"[2050].

[2049] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 227, pp. 266, 267

[2050] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, p. 49

SURI

(Sura sau Şura, azi Suri, raionul Drochia, Moldova).

1638, mai 14: Întărit de Vasile Lupu voievod fraţilor Gheorghe şi Vasile, feciorii lui Toader Moţoc din **Mândac** (Mândâc, raionul Donduşeni, Moldova), care primesc uric pentru „satul anume **Mândacul**, pe pârâul Coboltii, ce este în ţinutul Sorocii, cu heleşteie şi mori, şi satul **Sura** (sau Şura, azi Suri, raionul Drochia, Moldova), pe acelaşi pârâu şi din jos de Mândaca, cu heleşteie şi mori, şi satul **Voloşca** (Voloşcova, raionul Secureni, Ucraina), din sus de Mândaca, tot pe Cobolta, cu heleşteie şi cu mori, şi cu apărături, cu loc de pădure, pe unde din veci au îmblat… / Şi din **Horodiştea cea Mare** (deal în Cotnari, Iaşi), acea a patra parte din Horodişte ce este cumpărătură de la Marica Sinca, fata Avrămiei, şi de la nepoţii ei Mihin, Pricopii şi Gafa, cărora le-au dat plată 100 de taleri bătuţi. / Şi Iarăşi, în Horodişte, a patra parte pe pârâul Harbozola şi cu tot venitul din amândouă părţile, şi cu livadă în sat, ce au cumpărat-o de la Gafa, Parasca şi Nastasia, fetele lui Mezin, şi de la nepoţii lor Torondeliv şi Tetca, şi de la seminţia lor Marina, Mihai şi Manuca, cumpărată osebit, pentru 100 taleri bătuţi… Iar cu cele două părţi din Horodişte să n-aibă treabă Vasile, pentru că a cumpărat singur Gheorghe Moţoc vornic”[2051].

[2051] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 352, pp. 346, 347

SURICENI

(pe Işnovăţ, Lăpuşna, Moldova).

1692: „Izvod de moșii ce avem de pe moșii (bunicii) noștri, și anume de pe tatăl nostru Istrate Caroian și de pe mama noastră Soltana de Pistrueni, de pe Răut, ce avem de pe strămoșul nostru de Pistrueni, ce a fost vistiernic mare, a opta parte din sat din **Pistrueni**, sat întreg, cu amândouă fețele Răutului, partea Rusoii, a fetei Pistruiului, și a opta parte din **Ciolăneşti**, cu a patra parte din jumătate de sat din **Coşniță**, de pe Ciorna, și a opta parte din jumătate de sat, din sat, partea din jos, din **Crimenciuc**, ce-i în țărmurile Nistrului, și a opta parte din **Olișcani**, ce este în olatul Ciornii, iară partea din jos, și a opta parte din a patra parte din sat din **Suruceni**, de pe Ișnovăți, din parte din jos, și a opta parte din jumătate din sat **Divice** pe Bâc, și a opta parte; aceste sate îmblă în opt părți și ne sunt ocină, moșii, de pe strămoșul nostru Pistruiul vistiernicul. / Și strămoșul nostru Rusul are a patra parte din **Mihălaşa**, partea lui Istrate Caroean cu frații săi, cine va fi din Iurculeasă și din Săvușcesă și din Derenoi, și a patra parte de sat din **Piscani**, și a patra parte din sat din **Sămăşcani**, partea din jos și iazul din mijloc, cu sălci multe. Aceste părți și ocine sunt de pe strămoșul nostru, de pe Rusul. / Moșie și ocină ce mai avem de pe strămoșul nostru, de pe Ioan Caroeanu, și satul **Crăciuneştii**, sat întreg, ce sunt pe Ciulucu cel mare. Așijderi, un sat întreg, ce se cheamă **Scârnăvii**, ce sunt alăture cu **Crăciuneştii din sus**, cu frații săi, cine va

fi din popa Ciui, din Tribăș, din Niță, din popa Taos și din Istrate Caroean, ce ne sunt părți și ocini, ne sunt de pe Ioan Caroianu, strămoșul nostru, și din jumătate de sat din **Năpădeni**, a cincea parte, partea lui Istrate Caroian, fără de alți frați, din partea din sus, iară din partea din jos tij (la fel) din Năpădeni, parte lui Cotârlă, ce-i cumpărată din Andrieș și de mătușa noastră Lupa, fata Prăbăș, 300 ughi (ducaţi ungureşti) a dat când prada lui Vasile vodă, de a răscumpărat cumpărăturile, a patra parte a lui Istrate Caroian și din jumătate de sat din **Fântâne** a patra parte a lui Istrate Caroian. Aceste părți și ocini sunt de pe strămoșul nostru Ioan Caroian moșii. / Și ocina ce avem de pe strămoșul nostru Coromă Lașcul, jumătate de sat de **Drujăni**, ce să cheamă **Cobolta** de Drujinca, și se împarte cu Hășdienii în două și din țărmurile Drujălii, ce se împart în două la Roșestii și cu Scutăreștii, și din jumătate de sat din **Titieană** de pe Dele, a şasea parte, parte Andrăchii, fără de alți frați, frații Andrăchii după Geantaonul"[2052].

1698, iunie 9: Părcălabul Bogos, femeia lui Sofica şi fiul lui Apostol dăruiesc postelnicului Panaite „a treia parte de sat de **Săceteni**, bătrânul Sofronii, care este cumpărat de moşul (bunicul) meu Cocioveiu, care este acest sat la ţinutul Lăpuşnei, pe apa Işnovăţului, şi umblă în trei bătrâni… şi la această danie s-au întâmplat Grigoraş Sava, pârcălabul de **Chişinău**, Mihail a Popii din **Suruceni**, Enachi sin (fiu) Savei, Vasile fecior lui Pricopi şi Spei din **Todireşti** şi mulţi oameni buni"[2053].

[2052] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 115, pp. 136, 137
[2053] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 119, p. 143

1732, septembrie 20: Scrisoarea serdarului Lupul Gheuca, trimisă lui Grigore Ghica voievod, în care mărturiseşte că, „venind la noi răzeştii de **Surceni** (corect Suruceni), de pe Işnovăţ, din ţinutul Lăpuşnei, de şi-au întrebat judecata pentru un iaz mare, ce este în apa Işnovăţului, precum le-au umblat părţile în iaz, fiind aici de faţă Apostol Suriceanul, vornicul de Suriceni, strănepot lui Ştefan Suricean, şi Ştefan Frunză, vornicul de **Ialoveni**, tij (la fel) strănepot, şi Mihalachi, vornicul ot **Buican**, tij strănepot, şi Grigoraş, strănepot lui Vasile Suricean, şi Ştefan Bivol, tij strănepot lui Vasile, şi Vasile sin (fiu) Ionaşco, tij strănepot lui Vasile, şi Ion Vadrău, tij strănepot lui Vasile Suriceanul, şi Sandul Costin, strănepot lui Zgarbură, şi Grigoraş, vornicul de **Malcoci**, strănepot lui Ionaşcu Iurcu, şi Lupaşcu sin Postolachi, strănepot lui Macsin şi Grigore brat (frate) lui, aşa a dat seamă Apostol Surcean (Suriceanu), vornic de Suruceni, că au apucat părinţii lui precum satul Suriceni a îmblat în 4 bătrâni: un bătrân Daşcu, un bătrân Hare, al treilea bătrân Popa de **Zubreşti** şi al patrulea bătrân Dumitru Suricean, şi când au început să facă acel iaz, din pajişti l-au iezit feciorii lui Dumitru Surucean, pe nume Ştefan şi Vasile, şi cumnatul lor Andrei Zgarburu, şi Ionaşco văr lor, şi Macsin cumnat lui Ionaşcu Iurcu, fiind al patrulea bătrân din Suriceanul cu cumnatul său Iurcu, ce a ţinut pe sora lui Dumitru, şi aceşti fraţi şi veri, întrebând pe neamul celor 3 bătrâni, Daşcu, Popa de Zubreşti şi Hare, ca să apuce cu toţii să facă acel iaz, neamul acelor 3 bătrâni s-au lepădat, n-au vrut să iezească, şi au dat răspuns că cine va iezi să stăpânească, şi aşa s-a apucat neamul lui Dumitru, feciorii şi nepoţii lui, de au iezit, şi stăpâneau feciorii lui Dumitru… / şi a apucat Apostol

vornicul, pe tatăl său Istrati Suriceanu, de la Coneţchi, încoace, până la moscali, stăpânind trei din părţile şi neamul lui Iurcu două părţi… / Şi aşa, precum am aflat că le-au umblat părţile, cu dreptate am făcut mărturie la mâna Suricenilor, alta la mâna Iureştilor. Să se ştie”[2054].

1754, august 6: Lupul sin (fiu) Toader ot **Chişinău**, sin (fiu) popa Postolache ot **Suriceni**¸dăruieşte nepotului său Ştefan sin Vicol Bogos, nepot de văr primar, „a şasea parte din partea tătâne-meu popa Toader din Suriceni, parte ce se cheamă **Suricenii**, ca să fie volnic acest nepot al meu Ştefan să stăpânească această parte în veci… şi la această danie s-au întâmplat Postic Chepte şi Ioniţă sin Gheorghiţă Iosip ot **Chişinău**, şi eu, Andrei popa, brat (frate) lui Lupul am scris”[2055].

1774, iunie 5: Satul **Suricenii**, ţinutul Orhei-Lăpuşna, ocolul Botnii, după recensământul lui Rumeanţev[2056], avea **toată suma caselor 20** Scădere rufeturi 11: 6 volintiri, 3 mazili, 1 diacon, 1 femeie săracă. Rămân birnici 9. / **Birnici:** Grigori Frunză / Alicsandru, văcar / Alicsandru Copa / Ion Scutelnic / Nicolai Scutelnic / Toader / Irimie / Darii Frunză / Andronachi Scutelnic. // **Rufeturi:** Gavril Iftodi, volintir / Toader fiul lui Alecsandru, volintir / Vasili Alecsandru, volintir / Ioniţă Ciorbă, volintir / Toader Vârlan, volintir / Alecsandru Grigoraş, volintir / Nastasă, mazil / Andrii Mihălache,

---

2054 Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 147, pp. 169, 170

2055 Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 166, pp. 194, 195

2056 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 456

mazil / Vasile fiul lui, mazil / Nistor, diacon / Tudura, săracă.

SURICINI

(pe Pereschiv, în Tutova, Vaslui).

1632, mai 19: Întărit de Alexandru Iliaş voievod lui Rusul vistier din **Dolejini** (sat pe Pereschiv, în Tutova, Vaslui)**,** care „a adus un zapis de mărturie de la Maria, fiica Anuşcăi din **Poloceni** (azi Polocinu, comuna Iveşti, Vaslui), făcut dinaintea popii Tănase Gorie, a popii Ionaşcu, a lui Baciul din **Costeşti** (pe Pereschiv, în Tutova, Vaslui), a lui Gligori, fratele lui Dumitru din **Suricini** (pe Pereschiv, în Tutova, Vaslui)… mărturisind că a dat şi a dăruit, din satul Polocine, un loc de prisacă, oriunde îi va place lui, şi un loc de casă în vatra satului, Aceasta a dat-o ea şi a dăruit-o acelui mai sus scris Rusul vistier din Dolojini şi pepoatei lui, pentru sufletul ei şi pentru sufletul părinţilor ei şi pentru grijania şi pomenirea fiului ei Pontelei, la moartea lui, şi să fie şi pomenire a fiului ei”[2057].

[2057] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 78, pp. 84, 85

SUSENI

(sat pe Iubana, în comuna Băcani, Vaslui).

1436, mai 13: Întărit de Ilie şi Ştefan voievozi lui Mihail Stângaciu, care primeşte uric pentru „satele anume: pe Bogdana, unde este Balan şi fiul lui Drajan, şi, pe Smila, seliştea lui Roşca, şi chilia lui Manasie, şi, **pe Iubana, Suseni**, şi, Chegheci, locurile din pustie mai jos de Prun, la Fântâna Peducelului şi, mai jos, la Fântâna Mare, şi, pe Jeravăţ, seliştea Fundeştilor, între popa Mircea şi Petru Lungul, şi, pe Bârlad, un loc între Leurinţ şi Bâcsăneşti, şi, mai sus, Iapa, unde se unesc trei văi, un loc de pustie… Iar hotarele acestor sate să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac. Iar hotarul pustiei să fie cât vor putea să folosească destul patru sate”[2058].

1589, august 14: Întărit de Petru Şchiopul voievod popii Dumitru şi tatălui său Ignat, care au cumpărat, de la Vartic ce-a fost vornic, drept 40 de zloţi, „o ocină din a treia parte jumătate, din drumul **Susenilor** în sus, din sat din obârşia Suhăi, câtă li se va alege partea Fătului”[2059].

1599, martie 6: Zapisul lui Procop Negrea, ureadnic din **Bârlad**, în care mărturiseşte „cum a venit înaintea a mulţi oameni din **Suseni**, anume Pavel, Cânaci, Creţul, Solomon, cu Ionaşcu cupar, pentru pricina ce au avut

[2058] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 154, pp. 211, 212

[2059] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 55, p. 76

aceşti oameni cu Călin fost vornic pentru partea lui Dumitru; deci, într-acestea, Ionaşco cupar a cheltuit pentru această parte de ocină a lui Dumitru, ce a avut în Suseni, până ce să-şi facă lui ispravă, bani 50 taleri curaţi”[2060].

1619, iunie 28: Ispisoc de judecată de la Gaşpar voievod, după ce „Creţul armăşelul din Suseni a pârât de faţă pe Albul şi pe fratele său Frimul, pentru o bucată de ocină din satul **Suseni**, partea lui Dumitru, fiul Sorei, nepot Neagăi, şi zice că n-a vândut nimic şi nici n-a luat de la ei ceva. Ci şi-a făcut singur ispravă; Iar Albul şi Frimul au arătat ispisoc şi uric de cumpărătură de la Constantin voievod, cum au cumpărat acea parte din Suseni fratele lui Ionaşco cupar de la acel Dumitru, drept 50 taleri, iar Creţul, când a văzut că au avut ei ispisoc şi uric, iar ei au arătat cum a fost pusă zălog şi tot au vrut să o întoarcă lor; deci noi am judecat după legea ţării şi aflat-am lege cum nu se cade, de atâta vreme, a întoarce lor banii”[2061].

1644, februarie 1: Anghelina şi feciorul ei Vasile, fata lui Simion Miera, feciorul Nastei, fetei lui Ion Fărâmă de **Fărâmeşti** (comuna Zorleni, Vaslui), vinde lui Scărlet de **Zorileni** (comuna Zorleni, Vaslui), drept 100 lei bătuţi, „doi bătrâni, ce-au fost partea ei de la moşul ei Fărâmă şi de la Fărâmoaie, din siliştea Fărâmeştilor, din Movila Iepei, la vale, pe drum, prin gura Iepei… în faţa lui Simion Cernea şoltuzul, cu 12 pârgari, popa Ştefan cel domnesc, Ionaşco Dinga neguţătorul, Nacul tij (la fel),

---

[2060] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 20, p. 37

[2061] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 56, pp. 76, 77

Vântul tij, Ciudin tij, neagoe ce-a fost şoltuz şi mulţi oameni buni din târg de **Bârlad**, Drăgan de **Zmiiani** (Zmieni, contopit cu Băcani, comuna Băcani, Vaslui), Bălan Hulpe şi Bolea de **Hulpăşeni** (comuna Băcani, Vaslui), Petrea de **Banca** (comuna Banca, Vaslui), şi Necoară de **Suseni** (comuna Băcani, Vaslui)”[2062].

1667, iulie 17: Mărica, fata lui Cârnaciu din Suseni, dăruieşte şetrarului, feciorul lui Irimie, partea ei de „moşie din satul **Suseni**, de la taică-meu Cânaciu… şi i-am dăruit şi partea mea de cumpărătură, ce a fost cumpărătură tătâne-meu din bătrânul Bese… ca să-i fie dată drept sufletul meu şi al părinţilor mei… Şi s-au întâmplat Nicolai, Postolache Drăgan şi Buciumaş din **Zmeiani**, Bucioc, Simion sin (fiu) Năstacul şi Dimion din **Suseni** şi alţi mulţi”[2063].

1669, martie 25: Fraţii Ilinca şi Gligoraşco şi mama lor Mărica scriu şi mărturisesc „cum un zapis ce-a făcut tatăl nostru Bucioc sin (fiu) Creţului, la moartea lui, pentru un loc de grădină din satul **Suseni** şi pentru o prisacă cu pomăt din deal, unde a fost a moşului (bunicului) nostru Craţul: aşijderi şi câtă parte a avut în **Mânzaţi**, ce i se vine lui dinspre alţi răzeşi, le-a dat lui Toader Păladi stolnic,,, şi a făcut scrisoare dinaintea duhovnicului, popa Andriiu din **Băcani**, şi singur şi-a pus degetul”[2064].

[2062] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 243, p. 223

[2063] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 57, pp. 77, 78

[2064] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 146, pp. 145, 146

1671, iulie 5: Arsenie, feciorul lui Păcurariu şi al Măriei, nepotul Creţului din Suseni, dăruieşte lui Toader Păladi, vistiernicului cel mare, „moşia câtă se va alege partea mâne-mea din sat din **Suseni** şi din **Mânzaţi**… Iar pentru părţile fraţilor mei, aşa am grăit şi am tocmit cu dânşii: să-şi ia ei de aiurea din acele moşii ce avem împreună, iar aici să nu se amestece”[2065].

1671, noiembrie 12: Necolai, feciorul lui Ionaşco Şălariul din Suseni, dăruieşte lui Toader Păladi, marele vistiernic, moşia sa „din **Suseni**, pe care am cumpărat-o de la fata lui Cârnaciu… dinaintea lui Simeon, feciorul Nastacului, Vasilache, Necolai şi a lui Ionăşcuţă sin Merăuţi, din Suseni, feciorii lui Ifram din Zmeiani, Iuraşco din Horăita, Pavel Bâtcă din Greci şi mulţi oameni buni”[2066].

1677, mai 13: Preotul Gavril şi soţia lui Irina, fata Creţului din Suseni, dăruiesc lui Enachi, fiul lui Toader Pălade, „partea noastră şi a fratelui nostru Sanson de moşie din satul **Suseni**, dintr-un bătrân şi jumătate, ce a fost a părintelui nostru, a Creţului, şi a maicii noastre, a Bunei”[2067].

1685, iulie 18: Necolai, feciorul lui Necoară, nepotul lui Cânaci din Suseni, vinde lui Ion Palade, drept 15 lei, „partea părinţilor mei din satul **Susăni**, din bătrânul Cânaci, şi părţile fraţilor mei care au fost rămpsaâi mai dinainte vreme… lui Gheorghe Drăguţes-

[2065] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 58, pp. 78, 79
[2066] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 59, pp. 79, 80
[2067] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 60, p. 80

cul, Gavril popa, Ştefan vornic, Gorgan Cioban, Vasile vătăman şi Glogoraş Gonţul sin (fiu) Năstacul ot **Băcani**, Negruţ şi Buciumaş ot **Zmeiani**, Merăuţi ot **Bălăceni**, Bucioc şi Ştefan Botcos ot **Susăni** şi alţi oameni buni"[2068].

1685, august 20: Întărit de Constantin voievod agăi Lupaşco Bogdan, feciorul fostului comis Gheorghiţă, care arată zapise de mărturie „de la Ion, Ilie şi Nedelcu din **Denisăşti**, scriind cum Varvara, fata Stancăi, a vândut toată partea sa, un bătrân din Dănişăni lui Vasile Dămian, drept 80 taleri de argint, iar Vasile a vândut comisului Gheorghe Bogdan… / de la Ion Udre, Grigore a Ursoaei, Tofan Răpede, Vasile fratele lui Tofan şi Grăjdeanu din **Glăvăneşti**, scriind cum Simeon, feciorul Dobrii de Glăvăneşti a vândut a sa dreaptă ocină şi moşie, un vad de moară în apa Zeletinului, vadul de jos, lui Ion Rusăi din **Putredeni**, iar Ion Rusă l-a vândut lui Gheorgiţă Bogdan comisul, drept 60 taleri bătuţi… / de la Toader Paladi, Toader şi Ion Bujoranul, Constantin şi Pavăl Bâtcă din **Greci** şi Simeon din **Hulpăşeşti**, scriind cum Mereuţă cu feciorii săi au vândut partea socru-său Gavril şi a soacrăsi Ioana din satul **Ibăneşti**, din bătrânul Putnenilor, ce este în ţinutul Tutovei, lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 de taleri… / de la Ianachi vistiernic, Constandin jicnicer, Negre stolnic, Roşca şi Vetriş vornici de poartă, scriind că Ioana Căzăceasa, cu feciorii ei Ion şi Gavril, au vândut partea din **Hulpăşeni** şi din **Ibăneşti**, ce sunt pe Smila, în ţinutul Tutovei, lui Gheorghe Bogdan comis, drept 40 galbeni… / de la aceiaşi boieri, scriind cum Ionaşco, feciorul lui Ionaşco din **Negreşti** a vândut ale

[2068] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 61, pp. 81, 82

sale drepte ocini şi moşii din satl **Hulpăşeşti** şi din **Ibăneşti** lui Gheorghe Bogdan comis, drept 20 taleri de argint… / de la Crăciun, Porhirie şi Necula din **Floreni**, Strătulat din **Pătrăşcani**, Postolache şi Simion din **Bicani**, scriind cum Toader, feciorul lui Iftodi din Hulpăşeni a dăruit ale sale drepte părţi din **Hulpăşeni** şi din **Ibăneşti** lui Gheorghe Bogdan comis … **/** de la Neculai, feciorul lui Frim din **Zmeeni**, Ionaşco Şălarul de **Suseni**, Stratul de **Băcani**, Pavăl fecior lui Bâtcă şi popa Buguţa de **Portăreşti**, scriind cum fraţii Constantin Şoitul şi Dumitraşco au vândut a treia parte dintr-un bătrân din satul **Ibăneşti** şi din **Hulpăşeni** lui Gheorghe Bogdan comis, drept 90 taleri de argint… / de la Racleş vătavul de **Stolniceni**, Toader Bujoranu şi Grădescul pitar, scriind cum Neculai, feciorul lui Zavantie de **Ivăneşti**, a vândut partea câtă i se va alege după mamă-sa Nastasia, fata lui Hilimon, din satul **Ibăneşti**, din bătrânul Hilimoneştilor lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 taleri de argint… / de la Toader Paladi stolnicul, Gavril şi Ciochină – vornici de Bârlad, Constantin Isar, Echim călugărul de **Portăreşti**, popa Andrei din **Băcani**, Neculai şi Buciumaş de **Zmeeni** şi Toader Bujoranu de **Fruntişăşti**, scriind cum Stratul, feciorul Irimiei Sărăcuţul de **Băcani**, a vândut părţile de moşie ale lui Vasile Cheptănariul de la **Ibăneşti** şi de la **Hulpăşeni**, din bătrânul Putnenilor lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 taleri de argint… / de la Simion medelnicerul, Liciul, Ion Nuţul, Alexandru şi Ion Măciucă de **Polocineşti**, scriind cum a vândut Ion Giudele de Polocineşti a sa parte de sat din **Ibăneşti**; şi cu femeia sa şi-a vândut partea lor de ocină din **Şărbăneşti**, cât se va alege; şi Tudor din Poloceni a vândut partea lor din Şărbăneşti lui Şandru, iar Şandru a vândut lui Gheorghe

Bogdan comis, drept 100 taleri de argint… / de la Dumitraşco Călin, ţoltuzul, cu 12 pârgari din târgul **Bârladului**, şi Crâste Gavriţa şi popa Gavril tot de acolo, scriind cum Gavril, feciorul lui Vasile, fratele lui Tămâie, nepot lui Căpăţână, a dăruit a sa dreaptă ocină de la **Poloceni**, ce este de la părinţii săi şi altă parte. Ce-i este cumpărătură de la Neagul, lui Gheorghe Bogdan comis … / de la Zota, Toader Grădescul şi popa Costachi, scriind cum Ţigan de **Huşi** a vândut a sa dreaptă ocină din satul **Belceşti** lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 taleri de argint"[2069].

1686, mai 8: Afteni sin (fiu) Simion, nepot lui Nistor Săceată, Maria, femeia Manei, nepot lui Nistor Săceată din Suseni, vând lui Negruâ şi fraţilor lui, feciorii căitanului Necolai, drept 15 lei, „din satul **Suseni**, a treia parte din bătrânul Ion Brândulian şi a Nastacului… dinaintea lui Gavril preotul din **Băcani**, Ionaşco sin Ifrim şi Tănasă nepot lui Buciumaş din **Zmeiani**, Ştefan dia-conul din **Suseni**, şi am iscălit cu toţii"[2070].

1690, iunie 12: Ule din Horăita dăruieşte marelui vornic Velicico Costin „moşia ce am avut la ţinutul Tutovii, pe o despărţitură a Smilii, ce este la sat **Suseni**; care moşie este partea femeii mele Trofina, fata lui Bucioc din Suseni, nepoata Creţului"[2071].

1697, mai 20: Porunca dată de Antioh Constantin voievod fostului mare clucer Ştefan Mălăscul şi slujitori-

---

[2069] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 76, pp. 123-128

[2070] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 62, p. 82

[2071] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 63, pp. 82, 83

lor domneşti „care sunteţi cu rupta la ţinutul Tutovii”, după ce „s-au pârât de faţă Ion Pălade mare sulger cu Gligorie şi cu Ioniţă, feciorii lui Nicolai, feciorul lui Ifrim din **Zmeiani**, zicând sulgerul precum are danie de la Nicolai, feciorul lui Ionaşco Şălariul, în satul **Suseni**, cu jarişte de casă, pe care a avut-o în acel sat şi cu toată partea lui de moşie, iar Grigore şi Ioniţă s-au sculat şi au făcut casă pe jariştea danie locului dumisale; iar ei dădură seamă că nu-au făcut pe jariştea casei dumisale şi au făcut pe jariştea casei lor, unde au avut părinţii şi moşii lor… / Voi să mergeţi la satul Suseni, să strângeţi oameni buni şi să luaţi seama foarte cu dreptate: de vor mărurisi cum a a acut tatăl acestor oameni casă acolo, în Suseni, şi au făcut ei casă pe jariştea casei părinţilor lor… să-şi ţie ei casa, precum au făcut-o; iar de s-or afla precum au făcut casă pe jariştea casei sulgerului, să-şi ridice ei casa de acolo, să o mute pe locul lor şi să lipsească de acolo”[2072].

1697, septembrie 18: Cole Bou, feciorul Tofanei, fetii Creţului şi a Bunii din Suseni vând lui Ion Păladi, drept 25 lei bătuţi, „moşia din sat din **Suseni**, dintr-un bătrân şi jumătate, ce-a fost a moşului (bunicului) meu Creţului, toată pe mâna Tofanei, fetei Creţului… / Aşijderi am dat şi am dăruit a mea dreaptă ocină de pe moşul meu Creţul din satul **Mânzaţi** şi din satul **Bicani**, ce se va alege… fiind logofătul Ion Pălade megiaş şi moşan cu noi împreună şi ţinând şi alte părţi ale fraţilor noştri cu zapise”[2073].

[2072] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 64, pp. 83, 84
[2073] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 65, pp. 84, 85

1698, februarie 24: Vasilache Bocioc, nepot Creţului, dăruieşte lui Ion Pălade „partea mea din satul **Suseni**, cu tot locul şi cu tot venitul… / Aşijderi i-am dăruit şi partea mea din satul **Bicani**”[2074].

1698, iulie 4: Scrisoarea hotarnică a marelui stolnic Ilie Enache şi a marelui clucer Dabija Scarlet asupra părţilor de moşie ale lui Ion Pălade „ce le are la sat la **Suseni**, ce este mai sus de satul Băcani, pe valea Ibăneştilor… Şi s-au venit în partea lui Ion Pălade logofătul, din bătrânul Creţului, 15 pământuri şi 3 paşi, partea Irinei preotesei popii Gavril din Bârlad şi partea Măriei şi a Tofanei, fetele Creţului, şi 2 pământuri partea lui Vasilache Bocioc şi a surorii lui Tofana, femeia Ulii, feciorii lui Bocioc, nepoţii Creţului; şi 12 pământuri şi 1 pas din bătrânul Cânaci, partea Măricăi, Vasilcăi, Tudpsăi şi a lui Ionaşcu, fiii lui Cânaci; şi 1 pământ şi 17 paşi din bătrânul Albului, partea lui Ştefan, nepot Albului, care se fac peste tot 30 pământuri şi 21 paşi în frunte. Şi s-au hotărât şi s-au stâlpit cu stâlpi de piatră… / Aşijderea şi în seliştea satului s-a împărţit un râmnic, în jos, să fie al logofătului Pălade; şi râmnicul s-a dat în jumătate cu răzeşii. Şi seliştea de lată cuprinde din matca văii satului până în Biserică, şi în sus, împotriva Bisericii, cât ţine seliştea; iar la deal, din matcă, spre răsărit, câmpul alături cu seliştea este a logofătului”[2075].

1701, februarie 12: Mirăuţă, feciorul lui Ifrim din **Zmeiani**, şi cu feciorul lui Ifrim dăruiesc lui Ion Pălade „moşia din satul **Suseni**, partea femeii mele Schiva, fata

[2074] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 66, pp. 85, 86

[2075] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 67, pp. 86, 87

Năstacului, a patra parte din bătrânul Năstacului… Aşijderi i-am dăruit ce am de la tatăl meu Ifrim, a patra parte din bătrânul tatălui meu Ifrim, iar din satul Suseni”[2076].

1704, iunie 20: Irina, femeia răposatului Necolai, ce a fost căpitan, feciorul lui Ifrim ot **Zmeiani**, din ţinutul Tutovii, şi feciorii ei Gligori şi Ion dăruiesc marelui vistiernic Ion Păladi ocina şi „cumpărătura din seliştea **Suseni**, partea noastră din bătrânul Zmeianilor, care este aleasă şi stâlpită dinspre alţi răzeşi”[2077].

1708, mai 15: Merăuţă sin (fiu) popii Ion din **Voineşti** şi ginere căpitanului Necolai din **Zmeiani**, împreună cu femeia lui Mălanca, „căzând la mare scăpăciune şi împresurare de multe nevoi ale ţării şi neavând altă putinţă”, zălogeşte vistiernicului Ioan Păladi „dreapta ocină şi moşie ce avem de la părinţi prin câteva hotare, de pe tatăl meu Ion, preotul din Voineşti, şi maică-mea Aftimia, fata lui Bârsan din **Tofleşti**, anume în **Lipova**, în **Bobeşti** şi **Spineni** pe Tutova, şi **Cărsteşii de deal**. Aşijderi am zălogie şi părţi ce s-ar alege femeii mele Malanca, ce sunp pe apa Smilei”[2078].

1708, octombrie 19: Gligoraş, feciorul Năstacului, nepot popii Pavă lot Suseni, şi cu feciorul lui Ştefan vând vistiernicului Ion Pălade „moşia ce avem de la părinţii noştri din satul **Suseni**, pe apa Ibănii, în ţinutul Tutovii, din a doua parte, ce s-a împărţit pe doi fraţi, anume moşul

---

[2076] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 69, pp. 88, 89

[2077] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 70, pp. 89, 90

[2078] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 71, pp. 90, 91

(bunicul) nostru popa Pavăl, tatăl tătăne-meu Năstac, partea mea şi a frăţâne-meu Simeon, care a murit în casa mea şi a dat partea lui fiului meu Ştefan… Aşijderi am vândut a doua parte a lui Băndulen, ce o împarte în două cu frate-său popa Pavăl, tatăl tătâne-meu Năstac, care Băndulen feciori n-a avut şi a dat partea lui de pomană mie, lui Grigoraş, nepotul lui”[2079].

1711, mai 21: Gligoraş, feciorul lui Dăniţe şi al Albuţei, fetei Năstacului de Suseni vinde vistiernicului Ion Pălade „partea mâne-mea, ce s-a alege dinspre alţi fraţi ai ei din satul **Suseni**, şi a fraţilor mei, căci partea mea n-a vrut să o cumpere singură, iar fraţii mei şi-or lua din alte moşii, ce le avem prin alte hotare”[2080].

1721, februarie 8: Roxana, fata lui Bucioc din Suseni, preoteasa popii Ştefan Botcos sin (fiu) lui Ionăş-cuţ Drăgan de **Zmeiani**, dinde fostului mare spătar Ion Pălade „moşia din **Suseni**, partea ce mi s-a ales, 3 pământuri drept 10 lei, când a hotărât Enachi mare stolnic”[2081].

1722, iunie 5: Roxana, femeia lui Negruţ, şi feciorii lor Anache, Arsănie, Ioniţă şi Necolai, având „multe grele şi nevoi, la vremea foametei, ne-am rugat dumisale Ion Pălade, fost mare spătar, de ne-a luat banii de la turci şi ne-a făcut bine, şi când mi-am luat seama cu dumnealui, s-au aflat 27 lei luaţi de noi, şi am căzut după dumnealui să primească partea noastră ce se va alege din **Suseni**… şi am dat-o noi pentru aceşti 27 lei… Şi la

---

[2079] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 72, pp. 91, 92

[2080] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 73, pp. 91, 92

[2081] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 74, pp. 92, 93

această tocmeală s-au întâmplat cumnatul meu Gligori Negruţ şi cumnatul meu Ion Negruţ, şi cumnata mea Mălanca şi Toader Bujoranul, şi alţi megieşi"[2082].

1902: „**Suseni**, sat în judeţul Tutova, plasa Simila, comuna Băcani, spre nord de satul Băcani. Are o populaţie de 334 locuitori"[2083].

SUSLENI

(Suleanii sau Susleni pe Voloca, Orhei, Moldova).

1587, septembrie 16: Întărit de Petru (Şchiopul) voievod lui Ţiganco, Ion Sulă păhărnicel, Toader şi Petre, care s-au jeluit „cu mare jalobă şi cu mare mărturie de la megieşii de primprejur, zicând cum privilegiile de întăritură, ce le-au avut de la bătrânul Petru voievod şi de la Iliaş voievod, fiul lui Petru (Rareş), pe un loc în pustiu, anume, prin reînnoirea dreselor, **Suleanii** (Susleni pe Voloca, raionul Orhei[2084], Moldova), la Voloaca, la răsărit… dinspre Horodişte, au ars, cu toate averile lor, când li s-a ars lor casa… / Deci noi şi de la noi le-am dat

[2082] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 75, p. 93
[2083] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 503
[2084] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 246

şi le-am întărit cel loc în pustiu, anume Suleanii la Voloaca”[2085].

1617, iulie 25: Scrisoarea lui Aslan, pârcălab de **Orhei**, în care mărturiseşte lui Radul Voievod că a fost, însoţit de „călugăraşii de la sfânta mănăstire ce se cheamă a lui Golăi… să le socotesc locul şi ocinile a două sate, ce se cheamă **Tărbujanii** pe Răut şi **Ocsintiia** pe Nistru. Într-aceea am strâns oameni buni (anume Măn de **Susleni**, Iachim cel bătrân, Bălaş cel bătrân şi Moş de **Marcăuţi**, Ion de **Ocsăntiia**, Horceag de **Movilova**) şi am socotit împreună, şi am scos bătrânii înainte, care au ştiut locul bine şi hotarele, pe urma unui hotarnic anume Bălţatul, ce a fost logofăr… Când a fost dinspre Molovata, aflat-am mult loc luat al sfintei mănăstiri, câteva rânduri de pământuri dinspre Marcăuţi. Aşijderi s-au aflat hotarele clătite şi mutate din locul lor dinspre Băluşeşti… şi aflat-am cu sufletul meu că oamenii din cele trei sate sunt toţi vinovaţi de hatalm sfintei mănăstiri”[2086].

1723, august 21: Porunca dată de Mihai Racoviţă voievod serdarului Lupul Gheuca de **Orhei**, să cerceteze pricina dintre Ghiluţă de Marcăuţi şi Huhule, ce-a fost vătav la Leca, „zicând Ghiluţă că el este moşinaş de moşi şi de părinţii lui acolo, la **Marcăuţi** şi în **Susleni** şi acum se pune acel Huhule să-l scoată din moşii. Şi Ghiluţă are pomeţi şi şi-a făcut şi vie la Marcăuţi, şi mai are şi livezi de pomeţi ale altui frate, care a murit, şi are acel frate al lui, care a murit, doi copii, şi sunt duşi; ce până acum a tot stăpânit partea frăţâne-său Ghiluţă, iar în acest timp

---

[2085] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, pp. 1-3

[2086] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 44, p. 56

jelui Ghiluţă că s-a pus Huhule şi încă a îndemnat şi pe alţi oameni şi-au mers în tărie şi le-au scuturat livada cea cu pomi a fratelui lui Ghiluţă, şi dă seamă Ghiluţă că-i zice Huhule că i-a lua şi via, şi el treabă n-are, şede pe moşia lor şi scoate acum un zapis, zicând că îl are de la un văr al lui Ghiluţă la Susleni, cum că i-a dat danie partea lui, neavând el nici o treabă nicăieri, numai cât a cumpărat serdarul Leca o jumătate de bătrân de la Ghiluţă, care dă seamă Ghiluţă că de sedarul Leca n-are nici o nevoie. Şi le zise serdarul să şeadă pe moşia lor şi să-şi facă pometi şi vii, cât or putea de multe, iar acel Huhule, osebit de alte fapte rele, şi-a tras la acea margine şi ei trag, şi-au tras el gâlceavă pentru faptele lui, şi-acum se pune el să-i scoată şi din moşii. / Deci, pentru acest lucru, să adevereşti cu ce va să scoată el pe Ghiluţă din moşie, că-i mai volnic Ghiluţă, cu partea fraţilor lui, a o stăpâni, decât alţii străni”[2087].

1741, aprilie 30: Zapis de la Toader ot **Furceni**, Vasile ot **Maşcăuţi**, ce se hotărăşte cu Mihăilaşe, Andrei, om bătrân din satul **Peşterii** Catargiului, şi Dănilă, om bătrân din satul **Susleni**, ce se hotăreşte cu Mihăilaşe şi cu Trebujenii, ce sunt pe apa Răutului, în sus de Peşteră, în care mărturisesc „pentru **Trebujăni**… că am îmbătrânit pe lângă acest sat Trebujănii şi afară de călugării de la Golăe să stăpânească n-am apucat pe alţii, nici din răzeşii locului acestuia, nici din locuitori, ci tot pe călugări, nu de 30 de ani, ci şi de 40 înainte”[2088].

[2087] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 190, pp. 183, 184
[2088] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 212, p. 212

1741, mai 7: Zapisul boierilor divaniţi: „Facem știrea că, venind Sfinția Sa părintele Gherasim, egumenul de Golăia, ca să-ș caute o moșie, ce se cheamă **Trebujănii**, pe apa Răutului, la ținutul Orheiului, acolesându-şi un Iordachi, cum ar fi având și el o parte dintr-acel sat Trebujănii, și căutând părintele oameni bătrâni împrejurași, ca să poată adeveri pe cine ar fi apucat a stăpâni pe acea moșie, și aflând pe o seamă de oameni, i-a adus și înainte noastră pe Andrei, om bătrân din sat din **Peștere**, ce se hotărăște cu Trebujănii, ce a dat seamă că ține minte, de la Conețchi, și pe un Dănilă din **Susleni**, ce se hotărăște iarăși cu Trebujănii, și a dat seama că ține minte de când a venit împărăție Moscului pe Prut, care aceștia au mărturisit înainte noastră precum, de la aceste vremi ce dau seama că au apucat de țin minte, pe alți moșeni dimprejur sau pe alții din țărani, pe nimeni n-au apucat să stăpânească sau să să răspundă că ar fi având moșia la satul Trebujăni, fără cât tot pe călugării și oamenii Golăi i-au apucat, de stăpânea tot venitul locului Trebujănii. / Așijdere și un Stihie Untilă, om bătrân din sat din **Macicăuți**, iarăși a mărturisit înainte noastră că, de când au dat turcii Camenița, știe, fiind trăitor tot pe acolo, și pe alții, afară din călugării Golăi, n-au apucat să stăpânească pe locul Trebujănilor, care, după cum au mărturisit acești oameni înainte noastră, am dat și noi această mărturie la mâna Sfinției Sale părintelui Gherasim, egumenul de Golăia, ca să se știe”[2089].

1774, iunie 5: Satul **Suslenii**, ţinutul Orhei-Lăpuşna, ocolul Câmpurilor, după recensământul lui Ru-

---

[2089] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 213, p. 213

meanţev[2090], avea **toată suma caselor 38**. Scădere rufeturi 23: 21 volintiri, 1 popă, 1 femeie săracă. Rămân birnici 15. 7 case pustii. / **Birnici:** Vârlan, vornic / Ermurachi / Ilie Platon / Grigoraş Pavel / Ipati Sotnic / Chirică fiul lui Stanciul / Andrei, pâslar / Gheorghi, eşanu / Vasile Alecseiu / Ion, vătăman / Dumitru Bran / Apostol a Moşoaei / Vasile Damaschin / Ioniţă a lui Ermurachi / Iosip, jidov. // **Rufeturi:** Constandin, cioban, volintir / Ocsinte, butnar, volintir / Ştefan, vornic, volintir / Ştefan Popăscu, volintir / Ion Ioniţă, volintir / Vasile, ciobanu, volintir / Toader a Alecsoaei, volintir / Ştefan, butnar, volintir / Cozma fiul Irimiei, volintir / Tudose Chiosa, volintir / Toderaşco a Todosiei, volintir /Vasile Funduc, volintir / Istrate Chirtoacă, volintir / Trifan fiul lui Luchian, volintir / Simion Suslar, volintir / Gheorghe Pahomi, volintir / Toderaşco Loghin, volintir / Mihalachi Ilii, volintir / Ioniţă Dănilă, volintir / Vasile Ocsenti, cioban, volintir / Ioniţă Alecseiu, volintir / Popa Vasile / Gafiţa, săracă.

1904: „**Susleni**, sat mare în judeţul Orhei, centrul volostei cu acelaţi nume, aşezat în valea Ţigancei. Are 500 case, cu o populaţie de 3.024 suflete de răzeşi: două biserici, una cu hramul Adormirei, şi una cu hramul Sf. Mihail; 1.039 vite mari; 10 mori de vânt; vii şi grădini. Satul se împarte în Suslenii de Sus şi Suslenii de Jos”[2091].

[2090] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 471, 472

[2091] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 199

SVERJEA

(aproape de Sămăşcani, Soroca, Moldova).

1614, noiembrie 1: Zapis de la marele pitar Grigore, Ionaşco al treilea logofăt, Băseanul fost uricar, Necula cămăraş de Ocnă, Dumitru fost pitar, Isac diac de **Dişcova**, Vlasie pitărel de **Morozeni**, Bocşe de **Tărceţei**, Lupul păhărnicel de **Verca**, Hanţul pitar de **Sverjea**, Andronic păhărnicel de **Horodişte**, Duma uşerel de **Zahorna** din ţinutul Sorocii, în care mărturisesc cum Antemia, soţia lui Pătraşco visternicel, şi sora ei Nastasia, fetele lui Văscan, nepoatele Dudoşei, strănepoatele lui Duma Ciochină, au vândut marelui logofăt Beldiman, pentru 80 taleri de argint, „moşia din jumătatea de jos a satului **Sămăşcani**, din jumătate din jumătate, a patra parte, care este sub pădurea Horodiştei, până la fântână, şi cu loc de iaz şi de moară pe râul satului, care este în ţinutul Orhei”[2092].

[2092] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 38, pp. 51-53

ŞĂLĂUŢI

(raionul Noua Suliţa, Ucraina).

1770-1772: Satul **Şălăuţii**, ţinutul Hotinului, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumeanţev[2093], **toată suma caselor: 43**. Scădere rufeturi 2: 1 popă, 1 dascăl. Rămân birnici 41. / **Birnicii**: Ion Ustiencu / Costaş / Ivan Răşătnic / Simion Panchi / Anton / Vasile Negriciuc / Ion zet (ginere) Troşi / Ştefan Storţun / Alecsa, morar / Iacob Moşniaga / Fodor, rus, biv (fost) vătăman / Dănilă brat (frate) Fodor / George Pelipancia / Vasile Malinciuc / Alecsa Lungul / Nichita Borşu / Andrei a Săţăi / Iacob Duducă / Vasile Huţuliac /Vasile, zugrav / Eşiş, rotariul / Ion Elciuc / Alecsa Zmutuc /Antohe Bănariul / Ştefan Erbăciuc / Hrinco / Ion sin (fiu) Petriuc / Mihai, vornic / Dumitru, argat la vornic / Iacob Mihălciuc / Ion, cojocariul / Nichita, rus / Vasile Borş / Andrei, dohotariul / Anton sin Toader / Ion sin Pătraşco / Mihai, văcariul / Grigore, puşcaş / Ivan / Vasile Murăraş / Alecsa, pâslariul. // **Rufeturi**: Popa Ion / Andreeş, dascăl.

[2093] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 125

ŞĂRĂŢĂI

(sat lângă Buruieneşti, Neamţ).

Martori din acest sat, în **4 martie 1623**, atunci când Ştefan Tomşa voievod întăreşte jupânesei „Candachie a dumisale Goe ce a fost postelnic”, în baza unui „zapis de mărturie de la mulţi oameni buni: anume Onul din Maxineşti (selişte în Gâdinţi, Neamţ), şi Cozma de acolo, şi Ursul din Şărăţăi (sat lângă Buruieneşti, Neamţ), şi Simion tij de acolo, şi Pătraşcu ot Lăţcani (înglobat în Doljeşti, Neamţ), şi Gheorghie tij de acolo, şi Oancea ot Lucani (sat lângă Buruieneşti, Neamţ), şi Epure tij de acolo, şi Ionaşco din Druleşti, şi Toader Gâlcă tij de acolo, şi popa Pintilii ot Doljeşti (pe Almaşi, inclus în Dobreni, Neamţ), şi Ionaşco tij de acolo, şi popa Pahulce, şi popa Leahul de acolo”, s-a „ales jupânesei lui Goe postelnic partea ei de moşie şi de cumpărătură din satul Buruieneşti şi s-au aflat trei părţi a tot satul; iar a patra parte s-a aflat numai a Pârvuleştilor”, dar, după o dovadă că postelnicul Goe, cumpărase, „de la un frate a Pârvuleştilor o bucată de loc”, părţile s-au înţeles între ele, aşa că „a patra parte a rămas sub stăpânirea Pârvuleştilor”[2094].

[2094] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 23, p. 30

ŞARBA

(comuna Mihai Eminescu, Botoşani).

1643, iulie 5: Zapis de mărturie de la Pavăl fost jicnicer, Gheorghiţă şi Dumitraşcu, vornici de **Botăşeni**, Gociul, Toader Maşul, Căzacul Zbiera, şi şoltuzul de Botăşeni cu 12 pârgari, în care scriu cum au venit Alecsandra Neculăiasa din **Costineşti** (pe Bucecea, comuna Leorda, Botoşani) şi cu Ponici, cu cartea măriei sale vodă, să megem la aceste sate, anume **Costineşti**, **Vancicăuţi** (satul Costineşti, comuna Leorda, Botoşani), **Cirvăceşti** (Cerviceşti, comuna Mihai Eminescu, Botoşani) şi la **Şarba** (comuna Mihai Eminescu, Botoşani), să le hotărâm precum vom afla cu oameni buni şi pe drese ce vor avea… / Într-alt chip n-am putut să le alegem, ci am măsurat tuspatru hotarele şi am ales hotarul Vancicăuţilor şi al Costineştilor, ce scriu în dresele Poniceştilor, iară Cirvăşeştii şi Şarba, ce sunt în partea Alecsandrei şi a seminţiei ei le-am putut deosebi şi le-am pus stâlpi şi le-am hotărât de ispravă”[2095].

[2095] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 126, p. 126

ŞĂRBĂNEŢI

(Şărbenţi, comuna Şărbăneţi,
raionul Novaseliţa, Ucraina).

1643, aprilie 9: Întărit de Vasile Lupu voievod Ursului vătaf, care primeşte uric pentru „a treia parte din trei părţi din satul **Nemeş** (lângă Bumbăta, judeţul Ungheni, Moldova), din ţinutul Iaşilor, la Prut, ce i le-a dăruit mătuşa sa Tudora, fiica Ambrohiei, jupâneasa lui Dumitraşco pitar… peste jumătatea satului **Tăcoteni** (lângă Forosna, raionul Novoseliţa, Ucraina), partea lui Ivan Vartic, şi peste partea Taţii din jumătate din satul **Cicicani** (lângă Forosna, raionul Novoseliţa, Ucraina) şi peste partea ei din **Cotela** (azi Soloninca Cotela, judeţul Edineţ, Moldova), cât se va alege din jumătatea satului, şi din **Forosna** (raionul Novoseliţa, Ucraina), din **Şărbenţi** (comuna Şărbăneţi, raionul Novaseliţa, Ucraina) şi din **Bădroseni** (ţinutul Hotin, Ucraina), partea Taţii, care i le-a dăruit soacră-sa Nastea, fiica lui Ivan Vartic”[2096].

1770-1772: Satul **Şărbiniţa**, ţinutul Hotinului, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumeanţev[2097], **toată suma caselor: 19**. Rămân birnici 19. / **Birnicii**: Toader, cioban / Andrei, rus / Ion fiul Bolohănesii / Simion, vornic / Ilie, rus / Simion, rus / Grigore Bolohan / Gheorghe fiul lui Iacob / Ilie Ciupercă

[2096] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 71, p. 80

[2097] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 121

/ Andrei Ciupercă / Vasile Ciupercă / Ştefan fiul lui / Pintelei / Iacob fiul lui Mihai / Ion, văcariu / Toader fratele lui Iacob / Ion fiul lui Bolohan / Petre, rus.

ŞARU DORNEI

(aproape de Vatra Dornei, Suceava).

Toate aşezările dornene, odinioară moşii ale câmpulungenilor, s-au format, după 1700, cu urmaşi ai proprietarilor şi cu transilvăneni, care au primit acceptul din partea celor 12 bătrâni câmpulungeni, care formau, practic, un fel de instanţă muntenească supremă. Inclusiv Dorna însemna un teritoriu câmpulungean al familiilor Candrea şi Tolovanul şi al altor neamuri de ale lor, aşa că istoria aşezărilor dornene îşi are începutul în cea a Câmpulungului Moldovenesc. Şarul Dornei, plaiul legendarului Pintea Haiducul şi satul natal al haiducului interbelic Haralambie Niculiţă şi a cetei „Fiii Codrului”, stârpită de jandarmeria regală sub justificarea „tentativei de evadare de sub escortă”, a avut destinul multor aşezări de pe graniţa dintre Bucovina şi Moldova. Ca şi celelalte, şi aşezarea aceasta, ruptă în două de graniţa românoaustriacă, are două părţi de sat: un cătun, în Bucovina, şi un sat, în Moldova şi, ulterior, în Regatul României. Prin urmare, povestea aşezării Şarul Dornei trebuie desluşită din două surse, care relatează sumar despre câte o parte a unui singur trup comunitar.

1776: „La 1776, din vechea Dornă se înfiinţează două comune: Dorna-Vatra, dincolo, şi Dorna Gura-Ne-

grii, dincoace. Mai târziu, înmulţindu-se locuitorii, prin dezlipire, se formează comuna Şaru-Dornii, din care nu sunt decât câteva zeci de ani de când se desfăcu comuna Neagra-Şarului. Astfel, din vechea răzeşie sunt acum patru comune mari. Dorna-Vatra şi ale noastre: Dorna, Şarul şi Neagra, a căror populaţie a sporit mult prin refugierea aci a multor români din Ardeal şi Bucovina. Nesupăraţi de nimeni, stăpânîră răzeşii moşia până pe la 1800, când dornenii, revoltaţi contra unor evrei, ucid, în cârciuma satului de la Gura-Negrei, pe 9 dintre ei. Daţi în judecată, Vodă Alex. Ipsilante ceru uricele moşiilor lor, pe care învinovăţiţii neavându-le, Vodă le confiscă moşia şi, prin hrisovul din August 1800, o făcu danie fiului său (Hrisovul e în stăpânirea preotului Gh. Ortoan din Dorna, împreună cu toate actele răzeşiei). După Ipsilante, moşia trecu prin vreo trei mâini, până ce încăpu în acelea ale familiei Balş“[2098].

1789: Într-o a doua călătorie în spaţiul românesc, care începe la Hotin şi continuă prin nordul Basarabiei, prin Moldova de dincoace de Prut şi prin Transilvania, Hacquet vizitează, iarăşi, şi Bucovina, venind, de la Bistriţa, pe valea Bârgaielor şi peste Pasul Tihuţa, dând de „frumoase păşuni de munte („pojane”), pe care păşteau cirezi mari de vite cornute şi de cai, ce aparţineau armenilor,care fac comerţ cu ele prin toată Moldova, ca şi aici, în Bucovina şi în Galiţia”. La Şaru Dornei, naturalistul breton constată că „această apă e dintre cele mai tămăduitoare” şi că „ar fi de dorit ca această apă, care se află chiar la graniţa Bucovinei, să rămână în proprietatea statului austriac, întrucât s-ar putea executa, cu puţină

[2098] Lahovari, George Ioan, *Marele dicţionar geografic al României,* Volumul III, Bucureşti 1900, pp. 195, 196

cheltuială, şi vasele pentru trimiterea, de aici, a acestei ape minerale”[2099].

1809: „Această provincie are o turnătorie de fier în Iacobeni, pe râul Bistriţa. Aici se transportă minereurile din Dorna, Vatra și Valea-Şarului. Această turnătorie se află într-o poziție foarte avantajoasă, în mijlocul unei păduri grozave și pe malurile unui râu năvalnic, iar galeriile cele mai bogate nu sunt departe. După topirea minereului, fierul este turnat în bare, care nu este de mare calitate, din pricina manganului cu care este amestecat. Această turnătorie, singura din provincie, raportează anual între 4 și 500 de chintale de fier”[2100].

1857: „Călătoria la Şaru Dornei nu este mai puțin plăcută. De pe partea de sud-vest a dealului, spre ultimele case din Dorna, puteți vedea Ouşorul și Suhardul dominând lanțul nordic. La est, vârfurile Giumalău, Pietrele Doamnei și Pietrosul anunţă granița cu Moldova. Pe latura moldovenească a Pietrelor Doamnei există o mănăstire și un loc de pelerinaj. Călătorind de-a lungul pârâului Neagra, timp de aproximativ o oră, ambele părți, de sud-est și nord-vest, oferă o vedere mai uniformă, dar la fel de plăcută. Culmi împădurite, între care curge pârâul Neagra, pajiști luxuriante, sate de munte împrăștiate pe coastele munților până în depărtare, munții înalți, grupați în splendide peisaje montane. În Șaru Dornei sunt izvoare minerale, a căror analiză nu a fost încă realizată. Alte călătorii care se pot face din Vatra Dornei sunt la Iaco-

---

[2099] Călători, X, II, p. 858

[2100] De Serres, Marcel, *Voyage dans l'Empire d'Autriche, pendant les années 1809 et 1810,* Livre VIII, Bukowine, Paris, 1814, pp. 215-226

beni, pe cele șapte mari Măguri și satele fermecătoare învecinate”[2101].

1878: „În ziua de 26 iulie 1878, de către locuitorul Ioan Olariu, din comuna Şarul Dornei, s-au adus la obor: o iapă cu mânz, murgă-întunecată, înfierată pe şoldul drept de dinapoi cu literele „V. I.”; o iapă murgă-întunecată, pintenoagă de piciorul drept de dinapoi, cu cercel în urechea dreaptă, de dinapoi şi înfierată pe şoldul drept de dinapoi, însă nu se poate cunoaşte; o costruşă murgă-întunecată, cu cercel în urechea dreaptă de dinapoi şi cu ţintă în frunte; un cal armăsar, murg-întunecat, cu cercel în urechea dreaptă dinapoi; şi până în prezent, neivindu-se nimeni de stăpân al lor, prefectura le-a declarat de pripas, sfârşit pentru care publică prin aceasta ca proprietarul lor, în termenul şi cu probele prevăzute de legea poliţiei rurale, să se prezinte la această comuna, spre a-şi primi zisele vite”[2102].

1886: În noiembrie 1886, Nastasia Ursu din Şaru Dornei a fost prădată de 200 florini şi o mulţime de lucruri, apoi schingiuită şi sugrumată cu nojiţele de la opinci de şase hoţi, cu feţele înnegrite cu cărbune şi acoperite cu măşti din piei de iepure. Cercetările ulterioare, făcute de adjunctul Judecătoriei din Dorna, Scânteuţă, şi de judecătorul de instrucţie de la Tribunalul din Suceava, T. V. Stefanelli, au dus la identificarea celor şase tâlhari, conduşi de Grigori Niculiţă, care dosiseră lucrurile furate

---

[2101] Denarowski, Dr. Carl, *Die mineralquellen in Dorna-Watra und Pojana-Negri in der Bukowina,* Wien 1868, Capitolul *Umgebung von Dorna*

[2102] *Monitorul Oficial,* Nr. 187, 24 august / 5 septembrie 1878, p. 4941

în România, hotarul aflându-se la o depărtare de zece minute de locul comiterii faptei[2103].

1890: „A doua zi, în revărsatul zorilor, am plecat din Dorna-Vatra şi, după o oră de drum cu trăsura, am ajuns la Dorna Gura-Negrei, în România, unde, la malul Bistriţei, ne aştepta o frumoasă plută, împodobită cu crengi de brad, anume pregătită pentru noi. Acolo se adunaseră toţi locuitorii satului, precum şi cei din satele învecinate, Şarul-Dornei, Neagra-Şarului, Negrişoara, bărbaţi, femei, copii, cu preoţii şi primarii în frunte, pentru a saluta pe soţia şi pe copiii celui mai mare român din ţară, a cărui faimă străbătuse până în adâncul munţilor”[2104].

1894: „**Şaru Dornei, comună rurală** situată la vestul plasei Muntele şi la 100 km de Fălticeni. Se mărgineşte, la est, cu comunele Dorna şi Broşteni, la vest cu comuna Neagra Şarului şi Transilvania, la nord cu comuna Broşteni şi Transilvania. Are forma unui poligon neregulat şi e compusă din satele: **Şar, Plaiu, Şărişor, Panaci, Drăgoiasa** şi **Păltiniş**, cu reşedinţa în cel dintâi. Populată cu 663 capi de familie, ce numără 2.426 suflete sau 1.222 bărbaţi şi 1.240 femei (70 izraeliţi). Contribuabili sunt 858. Are 4 biserici, servite de 3 preoţi şi 8 cântăreţi, şi 2 şcoli rurale mixte, frecventate de 100 şcolari. Bugetul comunei, pe 1892-1893, are, la venit, 8.490 lei şi, la cheltuieli, 8.397,30 lei; iar al drumurilor, 1.890 lei venit şi 1.810 lei cheltuieli. În toată comuna sunt 1.830 cai, 738 boi, 1.353 vaci, 6.180 oi, 461 capre şi 381 porci. Altitudinea comunei, de la nivelul mării, în vârful Lucaciului e de 1.777 m. E udată de Neagra Şarului, cu

[2103] REVISTA POLITICĂ, Anul I, Nr. 13, decembrie 1886, p. 4
[2104] Gane, N., *Zile trăite*, Iaşi 1902, p. 230-237

afluenţii Şărişorul Mare şi Mic, Pârâul Mare, Vâlcelele, al Pichetului, Pietrenilor, Rusului şi Mândrilă; Călimănelul, cu afluenţii săi; Neagra Păltinişului, cu afluenţii Tomnaticul şi Drăgoiasa Mică şi Mare, Pârâul Varului, Glodului, Glodişoru; şi Negrişoara, cu afluenţii Scoruş, Păltiniş, Catrinari, Bradului, Opcioarei, Săhăstriei, Toplicioara şi Dârmoxa. Cel mai însemnaţi munţi ai comunei sunt Şerba, cu vârfurile Lucaci, Vârful Şărbei, Rusul, Vânătu, Boambei, Panaci, Călimănel, Buzileanu, Mihaileţu şi Bucinişu. Întinderea teritorială a comunei e de 12.284 hectare, din care 4.147 hectare pădure, 11 hectare cultivabile, 8.000 hectare fân şi restul stânci şi locuri sterpe. Moşia e proprietate răzeşească. Locuitorii se ocupă cu exploatarea pădurilor lor, creşterea şi economia vitelor şi plutăritul. Semănături nu se fac decât foarte puţine; nu atât din cauză că n-ar reuşi, cât pentru că locuitorii nu sunt deprinşi. În toată comuna nu se găsesc 2 pluguri. Ultimul an, s-au cultivat 9 hectare cartofi, aproape 2 hectare in şi 50 ari ovăz. / În comună sunt 5 izvoare de apă minerală: 1). „Carmen Sylva", renumitul izvor de apă minerala bicarbonată, al dlui Dr. Polyzu, aflător pe ţărmul drept al pârâului Şaru, într-o poziţie deschisă foarte frumoasă. Izvorul e abundent. / „După analizele făcute de Haquet, în 1789, Abrahamfi, în 1833, Dr. Stenner, în 1856, Dr. Pribram, în 1878, Dr. Bernath, în 1889 şi Dr. Istrati, în 1890, 1000 grame de apă din acest izvor conţine: Carbonat de sodiu 0,37300; Carbonat de potasiu 0,01614; Carbonat de litiu 0,00074; Carbonat de fier 0,00405; Carbonat de mangan 0,01409; Carbonat de magneziu 0,00254; Carbonat de bariu 0,00193; Carbonat de stronţiu 0,00071; Carbonat de calciu 0,26650; Clorură de calciu 0,05840; Fosfat de calciu 0,00030; Sulfat de

calciu 0,04233; Siliciu anhidru 0,04900; Sesquioxyd de aluminiu 0,00034; Anhidridă arsenică 0,00177; Anhidrida carbonică 2,02600; Substanţe organice 2,02600. / Maladiile în contra cărora se recomandă sunt Anemia, Chlorosa (paloarea feţei), Scrofulosa, Impaladismul, Eczema, Psoriazisul, Lichenul, pelagra, Guta şi chiar Reumatismul. / 2). Burcutul lui Mândrilă; 3). Burcutul lui Caşvan, din stânga pârâului Neagra; 4). Burcutul lui Ştefan Silvestru, conţinând şi multă pucioasă şi 5). Burcutul lui Gh. Ţarcă. Tote aceste izvoare conţin cam aceleaşi compoziţiuni ca şi cel dintâi[2105]. / **Şaru, sat** pe moşia şi în comuna Şaru Dornei, îşi trage numele de la terenul roşiatic, numit „şar", ce conţine mult arsenic, ce altădată se exploata, trimiţându-se în Austria. Mineralul se găseşte în bucăţi. Înşirat pe ţărmurile pâraielor Neagra Şarului, Vâlcelei, Rusului şi Pârâul mare, numără 73 case, în care trăiesc 60 capi de familie sau 300 suflete, din care 141 bărbaţi şi 159 femei (13 izraeliţi), fiind 79 contribuabili. Locuitorii răzeşi sunt buni gospodari. Are o biserică, clădită de lemn, cu patronul „Duminica Mare", servită de un preot şi 3 cântăreţi, împroprietărită cu 18 fălci. O şcoală rurală mixtă, înfiinţata în 1863, cu un învăţător plătit de stat, frecventată de 48 şcolari; în sat sunt 44 băieţi şi 53 fete între 7-12 ani. Drumuri principale sunt la Panaci (5 km), la Neagra Şarului (5 km) şi la Dorna (8 km)[2106]. / **Plaiu, sat** pe moşia şi în comuna Şaru Dornei. Împrăştiat pe ţărmul drept al pârâului Neagra Şarului, numără 90 case, în care trăiesc 81 capi de familie sau 300 suflete, din care 146 bărbaţi şi 154 femei, iar din ei 106 sunt contribuabili.

[2105] Ionescu, Serafim, *Dicţionar geografic al Judeţului Suceava*, Bucureşti 1894, pp. 295-297

[2106] Ibidem, p. 295

Biserica şi şcoala din Şaru serveşte şi acestui sat[2107]. / **Drăgoiasa, sat** pe moşia şi în comuna răzeşească Şaru Dornei. Înşirat pe pârâul cu acest nume, numără 76 case, populate cu 83 capi de familie sau 245 suflete, din care 120 bărbaţi şi 125 femei. Are o biserică de 1emn, cu patronul „Sfinţii Arhangheli”, servită de preotul dm Păltinişu şi 2 cântăreţi. Împroprietărită cu 18 fălci de pământ. Şcoala din Panaci, departe de 8 km, serveşte şi acestui sat[2108]. / **Panaci, sat** pe moşia şi în comuna Şaru Dornei. Aşezat pe ţărmurile pâraielor Călimăneşti şi Tăieturii, numără 200 case, în care trăiesc 246 capi de familie sau 970 suflete, din care 490 bărbaţi şi 480 femei (12 izraeliţi). Are 380 contribuabili. O biserică, cu patronul „Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel”, servită de un preot şi doi cântăreţi. Împroprietărită cu 12 fălci de pământ, şi o şcoală rurală mixtă, înfiinţată în 1891, cu un învăţător plătit de stat, frecventată de 35 şcolari, din 36 băieţi şi 15 fete cu etatea de şcoală, cu local propriu, clădit de preotul Teodor Mândrilă, care l-a înzestrat şi cu 40 prăjini, loc de grădină în jurul şcolii[2109]. / **Şărişor, sat** pe moşia şi în comuna Şaru Dornei. Împrăştiat pe ţărmul drept al pârâului cu acelaşi nume, numără 110 case, în care trăiesc 109 capi de familie sau 359 suflete, din care 172 bărbaţi şi 187 femei, fiind 142 contribuabili. Locuitorii sunt răzeşi şi gospodari bunişori. Biserica şi şcoala din Şaru serveşte şi acestui sat[2110]. / **Păltinişu, sat** pe moşia şi în comuna Şaru Dornei. Împrăştiat pe coastele dealurilor ce ţărmuresc pârâul Neagra Păltinişului, numără 79 case, populate

---

[2107] Ibidem, pp. 244, 245
[2108] Ibidem, p. 110
[2109] Ibidem, p. 228
[2110] Ibidem, p. 294

cu 84 capi de familie sau 288 suflete, din care 148 bărbaţi şi 140 femei. Are 75 contribuabili. Biserica din Drăgoiasa şi şcoala din Panaci servesc şi acestui sat[2111]".

1895: După Ion Pop Reteganul, „legenda moldovenească despre Puintea este următoarea: / Pintea de băieţel s-a trezit la oi, dar baciul şi ciobanii se purtau rău cu dânsul şi tot îl băteau. După ce s-a ridicat mai mărişor, l-au pus ceialalţi ca din strungar să păzescă sterpele. Ce-i veni în gând într-o zi: luă o puşcă de-a celorlalţi şi se făcu pierdut prin munţi. Cum mergea prin pustietate, se întâlneşte cu Necuratul; când intinde puşca să dea, el îi zice: „Stăi, nu da, că-ţi voi fi de folos; cere de la mine ce-i vrea şi sunt gata să-ţi dau!". Pintea ceru putere, doar va putea bate şi el pe ciobanii ce-i erau stăpâni, ceea ce i-a dat, mai adăugându-i, ca să nu moară de puşca decât atunci când îl va lovi subsuoară. / După ce-şi căpătă putere, se întoarce la stână şi trase câte o bătaie ciobanilor, apoi le luă un cârd cu oi şi, apucând în ţara ungurescă, acolo vinde oile şi-şi cumpără arme, de când începu a strânge lângă sine mai mulţi voinici. El a haiducit munţii Sârba (Pietrele Roşii – nota de subsol) şi Călimanii; banda lui umblă pe Călimani, iar el îşi avea locuinţa în o hrubă în coasta plaiului Sârba, în care cu anevoie intra prin o stâncă. Se înţelegea cu ai săi prin cântatul în fluier; când era bine, cânta de joc, iar când vestea de poteră, cânta doina. / Fluierul lui Pintea era făcut din doage şi aşa de tare răsuna, încât el cânta din coasta Sârbei, după care cântec fetele şt flăcăii jucau pe plaiul Şarului. Adeseori trecea în ţara ungurescă şi făcea prădăciuni, dar nici îl puteau ucide, până când veni timpul ca, pe lângă alte taine ce le ţinea ascunse în inima lui, să

[2111] Ibidem, pp. 227, 228

spună ibovnicii lui, ce o avea mai credincioasă, că puterea lui stă subsuoară. Nu trecu mult, când muierea, nemaiputând ţine jurământul, îl spuse la împărăţie. Pintea, după cum mai de multe ori hoţea singur, se duse, şi de astădată, la cetatea Viena. Cum au simţit cei din lăuntru, speriaţi încuie porţile cetăţii. El s-a suit sus, pe porţi, unde a înfipt toporaşul şi începe a cântă din fluier, numai se trezeşte cu un glonte subsuoră, de unde cade mort" (Din „Şezătoarea", pro 1893, p. 40, 41). / **Nota 1).** *Şezătorea* face următorea notă: „Sârba se înlănţuieşte cu Pietrele Roşii, Pietrosu din Transilvania şi Călimanii, formând unghiul de sus al Moldovei. Din acest creştet curg izvoare ce formeză apa Neagra, care desparte Călimanii de Sârba. Culmea Sârbei serveşte de hotar cu Bucovina; sub acest munte se aflǎ o vale, care şi astăzi portă numele de „Valea Pintei". Locuitorii din aceste părţi, cu osebire din Neagra Şarului şi Şarul Dornei, cântă din fluier cântecele numite: „Doina lui Pintea" şi „Rusasca lui Pintea". Plaiul Şarului este un munte, în comuna Şaru Dornei, ce se megieşeşte cu comuna Neagra Şarului, ce se întinde sub coastele Sârbei. Adaugă povestitorii: „Dacă n-ar fi murit, mult bine am fi avut de la el". / **Nota 2).** Povestea acesta o auzii întocmai, în copilăria mea, în Năsăud, ca elev al şcolelor de acolo, de la stăpânul casei unde eram în gazdă (în cvartir), cu adaosul: „Când a împlântat Pintea toporul în porta cetăţii Beci, a zis: „Cine mi-a scote toporul de aici, acela să-mi ţină locul şi vai de ţara ungurească va fi, când s-ar întâmpla să poată scoate cineva acest topor de aici"; apoi mai adăuga povestitorul: „Amu se clăteşte singur o leacă, nu peste mult, s-a afla el voinic să-l tragă de tot afară şi să dea cu el o raită prin ţară"[2112].

[2112] *Familia*. Nr. 6, Anul XXXI, 5/17 februarie 1895 p. 67

1897: „Ploaia torenţială care a căzut duminică a stricat cu desăvârşire drumul după Dealul Vânăt şi acel de la Şarul Dornei”[2113].

1897: „Din Fălticeni ni se telegrafiază că ploile din urmă au cauzat noi dezastre şi nenorociri. Râul Bistriţa, venind din nou mare şi cu furie, a luat nouă plute de pe Domeniul Coroanei din Broşteni şi mai multe plute ale companiei Göetz din Dorna. Ploaia torenţială, care a căzut duminică, a stricat cu desăvârşire drumul, după dealul Vânăt, şi acel de la Şarul Dornei”[2114].

1900: „**Şarul, sat**, pe moşia şi în comuna **Şarul Dornei**, judeţul Suceava. Şi-a luat numele de la **terenul roşietic numit şar**, ce conţine mult arsenic, care altădată se exploata, trimiţându-se în Austria. Mineralul se găseşte în bucăţi. E situat pe ţărmurile pâraielor Neagra Şarului, Vâlcelei, Rusului şi Pârâul Mare. Are o populaţie de 300 locuitori; o biserică de lemn, cu hramul „Duminica Mare”, deservită de 1 preot şi 3 cântăreţi; o şcoală mixtă, înfiinţată în 1863. Locuitorii sunt răzăşi. Drumuri principale sunt: la Panaci (5 km), la Neagra Şarului (5 km) şi la Dorna (8 km). **Şarul Dornei**, comună rurală, judeţul Suceava, plasa Muntele, situată spre vest, şi la 100 km de Fălticeni. Se mărgineşte, la est, cu comunele Dorna şi Broşteni; la vest, cu comuna Neagra Şarului şi Transilvania. Are forma unui poligon neregulat şi e compusă din satele: Şarul, Plaiul, Şărişorul, Panaci, Drăgoeasa şi Păltinişul, cu reşedinţa în Şarul. Are o populaţie de 663 familii sau 2.426 suflete; 4 biserici, deservite de 3 preoţi şi 8 cântăreţi; 2 şcoale mixte. Bugetul comunei e, la venituri, de 8.490 lei şi, la cheltuieli, de 8.397,30 lei. Locui-

---

[2113] *Epoca*, No. 478, Anul III, vineri 13 iunie 1897, p. 3
[2114] *Epoca*, No. 478, Anul III, vineri 13 iunie 1897, p. 3

torii posedă: 1.830 cai, 738 boi, 1.253 vaci, 6.180 oi, 461 capre şi 381 porci. Altitudinea comunei, de la nivelul Mării, este de 1.100 m, în centrul comunei, şi în vârful Lucaciulul, de 1.777 m. E udată de Neagra Şarului, cu afluenţii Şărişorul Mare şi Mic, Pârâul Mare, Vâlcelele, al Pichetului, Pietrenilor, Rusului şi Mândrilă; Călimănelul, cu afluienţii săi; Neagra Păltinişului, cu afluenţii Tomnaticul şi Drăgoeasa Mică şi Mare, Pârâul Varului, Glodului, Glodişorul şi Negrişoara, cu afluenţii Scoruşul, Păltinişul, Catrinari, Bradului, Opcioarei, Sihăstriei, Toplicioara şi Dârmoxa. / Cei mai însemnaţi munţi ai comunei sunt: Şărba, cu vârfurile Lucaci, Vârful Şărbei, Rusul, Vânătul, Boambei, Panaci, Călimănelul, Buzileanul, Mihaileţul şi Bucinişul. / Întinderea comunei e de 12.284 hectare. Moşia e proprietate răzăşească. Locuitorii se ocupă cu exploatarea pădurilor, creşterea vitelor şi plutăritul. În comună sunt **5 izvoare de apă minerală**: 1). **Carmen Sylva**, renumitul izvor de apă minerală bicarbonată, conţinând arsenic, al dlui Dr. Polyzu, pe ţărmul drept al pârâului Şărişorul, într-o poziţie deschisă frumoasă. Izvorul e abundent. Maladiile în contra căruia se recomandă sunt: anemia, clorosa, scrofuloza, impaludismul, eczema, psoriazisul, lichenul, pelagra, boli nervoase, tuberculoza în primul period şi artritismul. / 2). Burcutul lui **Mîndrilă**. / 3). Burcutul lut **Caşvan**, de-a stânga pârâului Neagra. / 4). Burcutul lui **Ştefan Silivestru**, conţinând şi multă pucioasă şi 5). Burcutul lui **Gh. Ţarcă**. / Apa minerală de la Dorna e cunoscută din vechime, căci, încă în 1787, Hacquet, făcînd o călătorie prin Carpaţi, o descrie în tratatul său (vol. II, p. 213), publicat la Nürnberg şi o analizează. / Dl dr. A. Lobel, în studiul său balneoterapeutic, publicat în 1888, în *Bade-*

Zeitung din Viena, arată că această apă prezintă o mare însemnătate, deoarece poate înlocui cunoscutele ape de la Roncegno, Levigo şi Bourboule"[2115].

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Şarul Dornei**, cătun, pendinte de târgul Vatra Dornei, districtul Câmpulung. Are 254 locuitori români gr. or. şi o şcoală populară"[2116].

1913: „În ziua de 15 Mai 1913, Spiritualul consistoriu bisericesc va judeca procesul preotului Aurel Gheorghiţanu din parohia Panaci, judeţul Suceava"[2117].

1916: „Perioada de după respingerea ruşilor a fost, inițial, folosită de noi pentru organizarea regrupării de trupe. Rezistența vrăjmaşului a scăzut doar uşor, în ciuda pierderilor și în ciuda faptului că 800 de soldați răniţi i-am înlocuit, pe frontul din sud, cu aproximativ 1.000 de rezervişti. După 24 octombrie 1916, numărul trupelor noi a sporit, treptat, până la aproximativ 18.000 de puști, datorită repartizării unei divizii de cavalerie… În afară de propriul regiment, Obstlt. Schönwerth a primit mai multe alte formațiuni, împreună 4.200 de puşti. I-aş fi oferit şi aproximativ 1.200 de rezervişti, unii pentru Dorna Watra, alții pentru Şaru Dornei, dar au rămas la dispoziția mea… Artileria trebuia, în general, să tragă și să se flancheze: artileria de pe Bărnărel, liniile inamice de la sud de biserică (notată 835), artileria de la Şarul. chiar acolo, artileria de la Ulmul, asupra linie inamice, la nord

---

[2115] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, 1902, p. 507

[2116] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, p. 215

[2117] *Opinia*, Nr. 1877, Anul X, duminică 112 mai 1913, p. 2

de Bistriţa, iar artileria de la Dorna Watra, în mare parte, la fel, dar, din păcate, nu era eficientă de acolo“[2118].

1918: „Luni, în 7 mai, în ziua de Sf. George, s-a încheiat pacea între Puterile Centrale şi România. Pierderile teritoriale ale României sunt destul de însemnate… / Înspre Bucovina, rectificările de frontieră cuprind un teritoriu de 1.800 kilometri pătraţi. În colţul dinspre Transilvania şi Bucovina, noua frontieră duce, de pe muntele Ceahlău, peste Bistricioara şi muntele Bivol, înspre Cornu Luncii. Ea cuprinde satele Borca, Dragoiasa, Şarul Negri, Şarul Dornei, Arinii, Broşteni, Găineşti ş. a.” [2119].

1925: „În zorile zilei de 22 noiembrie 1925, o delegaţie a L. A. N. C. din Vatra Dornei, în frunte cu preşedintele, ei dl Sofron Robota, întovărăşită de dl Serghie Florescu, preşedinte al L. A. N. C. şi căpitanul arcaşilor din Cârlibaba, a plecat la **Şarul Dornei**, ca să ia parte la **sfinţirea steagului**. În apropierea satului, au fost întâmpinaţi, cu mare entuziasm şi urări de bun sosit, de către preşedintele şi membrii Ligii. În frunte cu cele două steaguri, s-au îndreptat cu toţii la biserică. După oficierea serviciului religios, preotul paroh Sofian şi preotul Lostun din Panaci au sfinţit steagul, iar preşedintele D. Dominte a depus jurământul, primind apoi steagul de la preotul Lostun, cu binecuvântarea să-l poarte cu cinste şi vrednicie, spre nimicirea vrăjmaşilor dinlăuntru, care stau în calea progresului economic şi cultural al poporului

[2118] Habermann, Hugo, *Über die Führungstätigkeit der höheren Kommandanten im Kriege, aus persönlich Erlebtem*, în *Militärwissenschaftliche und technische Mitteilungen,* Wien 1921, pp. 405-407

[2119] *Viaţa Nouă*, V, nr. 1, 26 mai n. 1918, p. 7

român. / Ieşind cu toţii în curtea bisericii, părintele Lostun arată celor de faţă că creştinismul a ţinut românismul, iar cu credinţă şi în unire trebuie dusă lupta contra lipitorilor de jidani (încă un exemplu că antisemitismul a fost promovat de preoţi – n. n.), ce ne-au invadat ţara şi întrebuinţează, pentru ruinarea poporului, coruperea, şiretenia, scumpetea şi revoluţia. / Dl Robota arată, cu durere în suflet, cum sunt distruse şi prădate bogăţiile ţării de venetici, care ieri ne cereau milă, iar astăzi le suntem robi pe un pământ străbun, păstrat cu atâtea jertfe şi stropit cu atâta sânge; cum, prin propagandă, distrugere, rebeliune, crime şi spionaj, ne vor distruge neamul, ţara şi tronul. Cheamă apoi la luptă pe tânăr şi bătrân, alăturea de marele român, dl A. C. Cuza. / Dl S. Florescu aduce salutul fraţilor ardeleni şi bucovineni, arătând rostul înfiinţării acestei Ligi şi lupta pe care trebuie dusă, până la sacrificii, îngrijoraţi de soarta pieirii poporului, care au adus-o pătimaşii politici. / Dl A. Ţuţuianu îndeamnă poporul să lupte pe cale economică şi culturală. / Dl Simionescu T. vorbeşte despre pericolul naţional. / Se bat apoi ţintele pe steag, de unde s-a donat o sumă de 6.300 lei (obiceiul „bătutului ţintelor”, în schimbul obolului, este german şi servea, în Bucovina, pentru strângerea de donaţii – n. n.). Întreaga mulţime a fost fotografiată, în frunte cu drapelele. Deşi a fost un frig îngrozitor, mulţimea a stat neclintită în curtea bisericii, până la ora 3 jumătate p. m., adânc mişcată, apoi s-a risipit plină de încredere în dezrobitorul neamului, dl A. C. Cuza, şi până în zări îndepărtate se auzeau strigăte de „Trăiască A. C. Cuza!”. / S-a dat, apoi, un mic banchet, la care au participat numai membrii L. A. N. C., unde s-a

toastat, în numele dlui A. C. Cuza şi a celor 6 studenţi. / V. Ionescu, Membru L. A. N. C. din Vatra Dornei”[2120].

1926: „Prin „deciziune ministerială” din 5 ianuarie 1926, se numeau noi secretari de plasă: „În judeţul Fălticeni: 1. Mateescu Constantin. 2. Gabor Gheorghe”[2121]. „În circumscripţia tribunalului Fălticeni. Dl Dimitrie Chirică, judecător inamovibil la **judecătoria Şarul-Dornei**, din judeţul Fălticeni, se transferă, în aceeaşi calitate, la judecătoria Liteni, din acelaşi judeţ, în locul nou înfiinţat. Dl Ioan Silivestru, ajutor de judecător la judecătoria Şarul-Dornei, din judeţul Fălticeni, se transferă, în aceeaşi calitate, la judecătoria Liteni, din acelaşi judeţ, în postul nou înfiinţat”[2122].

1926: „Pe nenea Niculiţă îl mustră conştiinţa… Hoţomanul Niculiţă, despre care am scris mai în vară ce hoţie interesantă a făcut în jurul Borsecului, începe să aibă mustrări de conştiinţă. Anume, tatăl său s-a spânzurat, nemaiputând suferi ruşinea pe care i-a adus-o pe cap feciorul său, nici urmăririle continue ale jandarmilor, care îi răscoleau aproape zilnic casa. Niculiţă a fost zărit, mai zilele trecute, în cimitirul comunei Şarul Dornei, judeţul Fălticeni, închinându-se înaintea mormântului tatălui său. Se vede, deci, că-l mustră conştiinţa pentru că, prin hoţiile sale cele multe, a pricinuit moartea tatălui său”[2123].

1926: Cum a fost arestată banda „Fiii Codrului“ a lui Halambie Niculiţă. „Mi-am ales numai 5 jandarmi de încredere, i-am îmbrăcat în haine civile, i-am înarmat cu pistoale automate „Steir“ , iar în ziua de 19

2120 *Înfrăţirea Românească,* No. 6, Anul II, 15 ianuarie 1926, p. 15

2121 *Monitorul oficial al României*, nr. 4, 5 ianuarie 1926, p. 86

2122 *Monitorul oficial al României*, nr. 3, 3 ianuarie 1926, p. 29

2123 *Unirea Poporului*, Nr. 45, Anul VIII, 7 noiembrie 1926, p. 5

august 1926 am plecat, din Iaşi, la Vatra Dornei, spre a merge în comuna **Şarul Dornei, locul natal a lui Haralambie Niculiţă**. În preajma sosirii la Vatra Dornei, au auzit vorbind în tren toată lumea că chiar ăn această zi, dimineaţă, Haralambie Niculiţă, cu banda, a oprit câteva automobile la Cârlibaba, după ce a jefuit călătorii, s-a urcat cu toată banda sa într-un automobil şi, în dispreţul patrulelor şi posturilor de jandarmi, cu îndrăzneală uimitoare a plecat la Vatra Dornei, dar în marginea oraşului s-a dat jos şi a intrat în pădure şi că nu a uitat să plătească şoferului câteva mii lei. / Eram foarte bucuros, auzind vestea. Aceasta înseamnă că banda lui Niculită era în apropiere şi nu s-a depărtat de locul lor natal. La început, planul meu era foarte simplu. Am plecat imediat, cu un automobil, la Cernăuţi, la prefectura politiei, ca să-mi aduc câinii de poliţie, să-i pun pe urma banditşilor, în locul unde ei s-au dat jos din automobil, şi să-i urmăresc, cu câinii şi jandarmii, până în vârful munţilor, unde banditşii s-au ascuns. Dar mare mi-a fost surpriza când am aflat, la Cernăuţi, că câinii de poliţie, în vederea economiilor bugetare, au fost vânduţi la nişte detectivi din Viena. Planul a căzut şi am plecat, cu inima strânsă, înapoi la Vatra Dornei. / Satul Şarul Dornei nu este departe de Vatra Dornei, m-am îmbrăcat cu civil şi, sub masca de negustor de vite, am plecat, cu jandarmii mei deghizaţi, la Şarul Dornei. Abia am intrat în comună, când numeroşi jandarmi, postaţi acolo, ne-a arestat ca suspecţi, cu mare alai, crezând probabil că au pus în fine mâna pe complicii bandei lui Niculiţă, şi ne-au condus la postul de jandarmi. Cu mare greutate am putut să-i conving că suntem şi noi jandarmi şi am sosit tot în urmărire. Priveam foarte atent şi studiam pe fiecare în parte. Erau fel de fel de chipuri.

Dar unul dintre ei mi-a atras în special atenţiunea. Înalt, voinic, cu privirea repede şi neliniştită, cu un gest nervos tot strângea ţeava carabinei. Îl studiam mereu şi am avut presimţirea şi senzaţia curioasă, că cu acest jandarm voi avea de lucru şi, neputându-mă stăpâni, am întrebat numele. Jandarmul **Mladinirovici Mihai** a răspuns scurt. Presimţirea nu m-a înşelat, cu acest jandarm m-am întâlnit, mai târziu, încă o dată, în împrejurări tragice şi fatale pentru el. / Rămas singur cu jandarmii mei, i-am dat instrucţiunile şi i-am trimis în diferite localităţi, cu însărcinarea să-mi aducă informaţii despre banda lui Niculiţă. După câteva zile, ne-am întâlnit din nou. Cu tristeţe, auzeam acelaş răspuns: „Haralambie Niculiţă este foarte iubit şi apreciat de populaţie”. N-am auzit decât cuvinte de laudă pentru el şi nimenea nu-l trădează. Haralambie Niculiţă ajută multă lume săracă şi jefuia numai pe cei străini. Banda lui este compusă din 6 înşi. **Haralambie Niculiţă**, **Smion Niculiţă**, vărul lui, 2 fraţi **Chirilă** şi 2 femei, care umblă îmbrăcate bărbăteşte. Una din ele este concubina lui Haralambie. Trist ascultam aceste informaţii, timpul trecea şi n-am făcut încă nici un progres. Cucerirea bandei devenia ceva irealizabil. Deodată, un gând ca o segeaţă îmi străbate creierul, există încă o soluţie. Trebuie să mă întâlnesc eu personal cu banda Niculiţă. Trebuie să întreb eu, cu gura mea, dacă ei nu vor să se predea de bună voie. Să-i explic că acum sau mai târziu ei tot trebuie să cadă. Să-i arăt toate avantajele, dacă să predau de bună voie. Am povestit soluţia mea jandarmilor. Toţi mă desaprobau şi toţi îmi răspundeau că ar fi prea mare risc din partea mea, fiindcă Niculiţă are pe sufletul lui 3 jandarmi împuşcaţi. / Eu nu mai ascultam de nimeni. Ideea mă stăpânea şi, plecând de la principiul că

părinţii lui Haralambie Niculiţă ştiu locul unde este ascunzişul lui şi pot să-mi înlesnească întâlnirea cu toată banda, am plecat singur, îmbrăcat militar şi neînarmat, la locuinţa lor. / Casa bătrânului **Ilie Niculiţă** era situată pe vârful muntelui „Rusu“, într'-un loc singuratic şi înconjurată de o pădure seculară. Cu mare greutate puteam să mă apropii de casă, câini mari ciobăneşti se azvârleau cu furie asupra mea şi numai intervenţia energică a unui om bătrân şi uscăţiv m-a scăpat de răul lor. Era Ilie Niculiţă, tatăl banditului. Mă privea foarte mirat. „Buna ziua, moş Ilie, îmi dai voie să intru în casă? Sunt foarte obosit şi vreau să beau putină apă”. Moşneagul nu a răspuns nimic, dar a deschis uşa. În casă erau încă 3 înşi. O femeie bătrână, **Dochiţa, mama banditului**, o fată de 17-18 ani, **Maria, sora lui** şi un copil de 4-5 ani, **fiul lui Haralambie Niculiţă**. Toţi mă priveam miraţi şi, după lungă tăcere, am fost întrebat de moş Ilie cine sunt şi ce vreau de la ei. Îi răspunsei: „Sunt ofiţer de jandarmi, moşule, şi am venit cu gânduri bune”. „Nu se poate. Jandarmii vin aicea întotdeauna mulţi şi cu armele întinse către casă noastră”. Vedeam că exprimau o neîncredere la toţi şi nu am insistat, rugându-l să-mi dea ceva de băut. Vorbeam cu ei de toate şi, peste câteva ceasuri, am povestit scopul vizitei mele, rugându-i a-mi înlesni întâlnirea cu banda. Cu privirile în jos, îmi răspunse că nu ştie nimic de Haralambie. Vedeam precis că nu sunt crezut în intenţiile mele bune şi eram nevoit să capăt încrederea lor cu orice p reţ... / Se lăsea seara. Umbrele întunecoase au început să învelească codrul şi am cerut lui moş Ilie să mă găzduiască peste noapte. Toţi mă priveau curioşi şi bănuitori. „.Rămâi, dacă nu ţi-i frică!”, îmi spuse moşneagul. „De ce să-mi fie frică. Am inimă curată, am venit în casa

dumitale cu gânduri bune şi nu poate ca să mi se întâmple nimic”. / Mi-a făcut patul în camera de alături. Prima noapte, n-am dormit aproape de loc. Gânduri grele ca plumbul îmi apăsau creierul şi numai în zori de zi am adormit, cu somnul greu, fără de visuri. Când m-am trezit, soarele era sus, pe cer. În casă nu era nimeni, numai băieţaşul se juca cu chipiul meu. Nu a trecut mult şi a apărut Maria, cu un bucheţel, în mână şi m-a invitat la masă. Simţeam, de data aceasta, că bătrânii se uită altfel, vorbesc mai sincer, mai deschis. Gestul meu de a dormi la ei, singur şi neînarmat, i-a inspirat încredere. Toată ziua, m-am jucat cu fiul lui Haralambie, iar seara am povestit până târziu, la toţi, despre ţările şi lucrurile văzute de mine. Le povesteam mereu, privindu-i, îi vedeam cu ochii duşi departe şi suspinând adânc. / De data aceasta, nu mai dormeam singur. Copilul nu se dezlipise de mine şi l-am culcat în patul meu. Aşa au trecut 5 zile. În casa lui Ilie au început să vină rudele lor, să mă audă povestind şi să-mi ceară diferite sfaturi. Simţeam şi vedeam că toţi s-au convins în sinceritatea mea. / A şasea noapte, m-au trezit câini, ce se aruncau furioşi spre pădure, dar peste un timp scurt, cu lătratul de bucurie, au tăcut. Auzeam afară un zgomot uşor, vedeam o umbră la fereastră şi simţeam o privire pe mine. Sângele mi s-a urcat în obraz, inima spărgea pieptul. Nu mai puteam răbda, am sărit din pat şi vroiam să ies afară, dar la uşă am văzut figura înaltă a lui moş Ilie. „Să nu ieşi afară!”, îmi spune cu voce înceată. „Nu e nimeni acolo. Du-te şi te culcă liniştit. Lasă, că mă duc eu să văd ce este”. Nu aveam ce face şi am intrat din nou în camera mea. Copilul, alături de mine, dormea liniştit şi răsuflarea lui regulată mi-a calmat nervii. / A două zi, dimineaţă,

moş Ilie mi-a dat friptură proaspătă de căprioară şi am văzut copilul mânjit pe obraz cu ciocolată. Am priceput totul. Haralambie şi cu concubina lui au fost, noaptea, săşi vadă părinţii şi copilul. Din nou am cerut bătrânilor sămi înlesnească întrevederea cu Haralambie. De data aceasta, Dochiţa mi-a promis că va căuta să-mi aranjeze întâlnirea aşa de mult dorită de mine, şi a plecat în pădure, să-şi caute feciorul. Tocmai atunci a sosit o rudă a lui Niculiţă şi mi-a comunicat că la Dârmoxa, ziua mare, urşii au rupt o vacă şi, dacă vreau, pot să împuşc un urs. / Simţurile de vânător pasionat nu mă lăsa să stau liniştit; am trimis repede la postul de jandarmi, după arme, şi am plecat cu ţăranul la Dârmoxa. Hoitul, pe jumătate sfâşiat de ghearele groaznice, zăcea pe o poiană. Vedeam precis urmele ursului, de o mărime neobişnuită, bucăţi de carne şi sânge ne-au arătat drumul lui. Parcă mânat de o forţă necunoscută, mergeam în munţi, pe urmele ursului. Eram aproape de el. Auzeam un zgomot surd şi mormăitul încet. Nu am putut să-l vedem, am fost simţiţi şi ursul a dispărut. Drumul lung a fost făcut în zadar şi nici nu mai aveam timp să ne reîntoarcem acasă. / „Rămânem până mâine”, îmi spunea ţăranul . „Voi face focul şi veţi dormi perfect”. „Bine, îi răspunsei, ne vom opri aci pe malul pârâului”. / Noaptea a fost liniştită. Ţăranul dormea de mult. Luna apărea şi dispărea, dând aspectul feeric tablourilor dimprejur. Stăteam culcat şi dus pe gânduri. Pârâul curgea şoptind mereu povestea eternă de veşnică frumuseţe. Codrul adormit, cu viaţa lui tainică şi măreţia lui, îmi redeşteptau simţuri necunoscute. Simţeam că aicea e adevărata viaţă, tablourile divine, pictate de natură, te transportau spre alte gânduri. Civilizaţie, progres, oraşele cu cuştile de piatră şi de fier,

benzină, praful, jazz-band, şină şi fox-trot. Cât de departe am fost de voi, privind în cerul plin de stele! Cerbul, departe, departe, mugea şi ecourile răspândeau prin munţi cântecul de dragoste al nobilului animal... Eram aşa de fericit, departe de lumea cultă, departe de minciuni şi răurile ei. O, numai acela care a cunoscut şi a trăit în munţi şi codru poate să mă-nţeleagă şi-l va cuprinde dorul lor. Dorul de ai vedea, dorul de ai simţi. / Se făcea ziuă. Am trezit ţăranul şi am plecat spre casă. Mătuşa Dochiţa mi-a eşit înainte, plânsă şi vânătă la faţă. „Pleacă repede de aicea. Astă noaptea a venit jandarmul Mladiminovici Mihai, a tras multe focuri în casă, a întrebat de dumneta, a luat cu forţa pe Maria în pădure şi acuma e sus, la târlă, unde a dat ordin lui moş Ilie să frigă carne de berbec. Nu ştiu ce gânduri are omul acesta, pleacă, mai bine, de aicea!”. „Nu te speria, mătuşă Dochiţă, mai bine spune-mi ce ai făcut cu Haralambie”. „Bine, voi spune mai pe urmă, dar acuma pleacă de aicea, să nu te găsească jandarmul”... / Priviam mirat. Ce însemna această frică, ce căuta jandarmul aci. N-am stat mult pe gânduri, am plecat la târla din pădure şi, furişindu-mă, am ajuns acolo. Jandarmul era aicea şi discuta ceva aprins cu moş Ilie. Carabina lui a fost rezemată de un pom şi, făcând un salt, am ajuns în posesiunea ei. „Ce faci aici?“, îl întreba-i. „Ţi-a fost frică că stau aicea prea mult, că poate voi afla lucruri şi despre tine? Pleacă imediat la post!”. Jandarmul Mladiminovici m-a privit lung, lung şi a plecat cu mine. L-am dat în primirea unui jandarm şi am plecat în sat. În noaptea aceea, am dormit în cancelaria postului, pentru a începe cercetarea jandarmului de dimineaţă. / La ora 5,35 am fost trezit de zgomot mare. Cineva ţipa, lângă uşa cancelariei. Deschid uşa, cu revolverul în mână,

jandarmul Mladiminovici Mihai stătea pe sală, cu carabina în mână, şi îl ţinea de spate pe jandarmul caporal Popana Ştefan, adus de mine din Iaşi. S-a uitat la mine cu privirea pierdută, a pus carabina în dreptul capului şi s-a împuşcat mortal. Nu trebuia să mai fac nici o cercetare. Adevărul s-a văzut. Jandarmul caporal Popana m-a servit cu credinţă... / A treia zi, am văzut pe mătuşa Dochiţa. Plângând, mi-a spus că Maria nu a mai venit acasă şi tocmai mult mai târziu am aflat că biata fată s-a ascuns la un schit de maice. Cu Haralambie, mi-a spus că nu s-a întâlnit, ceea ce nu cred să fi fost adevărat, fiindcă imediat a început să-mi spună în ce condiţii banda consimte să se predea de bună voie. Haralambie Niculiţă şi Simion Niculiţă se vor preda, iar restul bandei mă va sechestra în pădure, până la liberarea lor pe cauţiune, cât de mare, când se vor preda şi ceilalţi, punându-mi în vedere că tot răul făcut camarazilor lor se va revărsa asupra mea. Această condiţie banditii o puneau temându-se de o cursă din partea noastră, ca să nu fie împuşcaţi. / Cu bucurie, am consimţit să mă predau bandiţilor, vroiam să-i studiez în libertate, vroiam să văd psihologia lor. Nu puteam însă să mă predau imediat, având serviciul ordonat de şefii mei şi am plecat, cu mamele lui Haralambie şi Simion Niculiţă la Iaşi, pentru a le prezenta domnului Colonel Sterea Constantin, comandantul Brigăzei de Jandarmi, şi pentru a-i cere aprobarea în această privinţă. Dar niciodată nu am să uit cum moş Ilie îmi spunea: „De ce îmi luaţi nevasta, băiatul e în codru, fata nu se ştie unde-i, acum îmi luaţi şi ultima mea bucurie?!”. „E pentru binele vostru, moş Ilie, am răspuns. Ai să vezi cât de bine va ieşi treaba!”. / La Iaşi, am predat ambele femei domnului Colonel Sterea Constantin, care a plecat cu ele la

Cernăuţi, iar eu am plecat înapoi la Şarul Dornei. Sosit aici, am trimis după moş Ilie Niculiţă, dar nimeni nu l-a văzut de trei zile. Aveam o presimţire că s-a întâmplat ceva şi, în adevăr, noi l-am găsit spânzurat, la târla din pădure. S-a spânzurat cu lumânarea de paşte în mână. Sărmanul moş Ilie, scump a plătit păcatul copilului său, nu mai putea suporta lipsa celor dragi şi cu mâna proprie şi-a curmat viata. Sărmane suflet drept şi bun, cu rugăciunea pe buze te-ai prezentat la suprema judecată. / Moş Ilie a fost îngropat într-un colt al cimitirului, iar a doua zi am fost informat că a venit Haralambie Niculiţă, din munţi, a stat toată noaptea pe mormântul proaspăt al tatălui său, a stat cu faţa în ţărână. Cine ştie ce a fost atunci în sufletul lui, ori căinţă ori jura răzbunare. Mulţi l-au văzut, dar nici unul nu l-a trădat. / Ţăranul nostru ştie să respecte durerea. La plecare, a spus ţăranilor că va pleca, acum, din munţii Dornei, fiindcă nu mai are pe nimeni aicea scump. În adevăr, s-a ţinut de cuvânt şi a plecat, cu toată banda, dar fără femei, spre Târgul Neamţ. Aicea vroia a jefui autobuzul poştal, să pună mâna pe sume mari de bani şi apoi să treacă în Ceho-Slovacia, dar acest plan i-a fost fatal. L-a pierdut necunoaşterea terenului şi a locuitorilor. / Haralambie Niculită şi Vasile a Chirilei au rămas în pădurea Blebea, lângă Târgul Neamţ, iar Simion Niculită, cu Neculai a Chirilei, a plecat chiar în oraşul Tărgul Neamţ, să procure alimente şi informaţii. Au trecut pe lângă o cârciumă. Au auzit lăutarii şi, mânaţi de dorul casei, au intrat înăuntru, cerând să le cânte cântecele din partea Dornei. Au fost recunoscuţi de un locuitor, care a informat pe jandarmul plutonier Ciobotaru Ioan, actual secretar al Companiei Jandarmi Pedeştri Cluj. Lumea, jandarmii au tăbărât pe cei doi bandiţi, care

au fost constrânşi şi au arătat unde sunt ceilalţi. O patrulă, condusă de jandarmul plutonier Ciobotaru Ioan, îi găseşte în pădure. Haralambie Niculiţă, vâzându-se prins, trage cu carabina, care se găseşte acuma în panoplia mea, şi ucide mortal pe jandarmul caporal Creţu Polier. Plutonierul Ciobotaru Ioan nu-şi pierde cumpătul şi loveşte cu un glonţ pe Haralambie Niculiţă drept în inimă. Banditul Vasile Chirilei fuge în pădure, dar este găsit. Jandarmul caporal Niogara vrea să-l lovească cu patul, arma s-a descărcat singură, iar jandarmul cade mort. Pe drum spre Tgâtgul Neamţ, banditul Vasile a Chirilei a fost împuşcat, pentru că a vrut să evadeze de sub escortă. După cercetările făcute, Simion Niculiţă şi Niculai a Chirilei au fost trimişi la Parchetul Tribunalului Piatra Neamţ, dar n-au ajuns acolo şi au fost împuşcaţi pe drum, vroind să evadeze de sub escortă. Aşa s-a sfârşit cu banda lui Niculiţă... / Dar nu va trece mult şi, în munţii Dornei, va răsuna un cântec. Îl vor cânta ciobanii, cu oile, în munţi, plutaşii, gonind plutele lor pe apele repezi ale Bistriţei, secundat de loviturile topoarelor şi zgomotul copacilor căzuţi. Cântecul trist şi duios, despre viaţa şi moartea haiducului Niculiţă, iar codrul va asculta acea poveste de fii lui dispăruţi, aşteptând cu smerenie clipa când îi va veni rândul să cadă sub mâna nemiloasă. Va asculta şi va cânta cu crengile lui un cântec de adâncă jale de timpurile trecutului, de viata liberă şi de farmecele ei. / **Căpitanul Scriban Nicolae** / Comandant al Companiei jandarmi Pedeştri Cluj”[2124].

1931: „O nenorocire, care a impresionat mult populaţia, s-a întâmplat în cătunul Şarul Dornei, de lângă Vatra Dornei. Femeia V. Toderean, plecând dimineaţa de

[2124] *Gardianul*, Nr. 1, Anul I, ianuarie 1930, pp. 25-28

acasă, a încuiat pe cei trei copii ai ei, unul de 1 an, altul de 3 şi al treilea de 6 ani, în casă, Copiii, jucându-se, au găsit o cutie de chibrituri, au scos apoi fânul din paierul de pe pat, pe care l-au aprins. Fânul a ars mocnit, dând numai fum. Copiii, neputând ieşi afară, s-au înăbuşit şi au murit toţi trei"[2125].

1941: „Se publică mai jos lista Nr. 9[2126], de gradele inferioare (trupă), morţi pentru patrie în actualul război, începând de la 22 iunie 1941, ora 24: **Andrioţchi Nicanor**, sergent, ctg. 1937, cu ultimul domiciliu cunoscut în com. Şaru Dornei, jud. Câmpulung, mort la 12 iulie1941; **Cojocaru Nicolae**, soldat, ctg. 1933, cu ultimul domiciliu cunoscut în com. Şarul-Dornei, jud. Câmpulung, mort la 7 iulie 1941". „Se publică mai jos Lista Nr. 13, de gradele inferioare (trupă), morţi pentru patrie, în actualul război, începând de la 22 iunie 1941, ora 24[2127]: **Ungureanu Vasile**, soldat, ctg. 1930, cu ultimul domiciliu în comuna **Şaru Dornei**, judeţul Câmpulung, mort la 2 iulie 1941; **Rusu Ioan**, soldat, ctg. 1933, cu ultimul domiciliu în comuna **Neagra Şarului**, judeţul Câmpulung, mort la 2 iulie 1941".

1941: „Un livret militar, pe numele sergent **Stratula Ion**, născut în anul 1905, în comuna Şarul Dornei, fost judeţ Suceava, astăzi Baia, ctg. 1927, din Batalionul 12 Vânători de Munte, foaia matricolă Nr. 991, Cercul Militar Câmpulung Moldovenesc. Actul pierdut de către Ionel Stratula, din comuna Şarul Dornei, jud. Câm-

---

2125 *Biserica şi Şcoala*, Nr. 43, Anul LV, 25 octombrie 1931, p. 7
2126 *Monitorul Oficial*, Nr. 202, 27 august 1941, pp. 5043 şi următoarele
2127 *Monitorul Oficial*, Nr. 220, 17 septembrie 1941, pp. 5543-5549.

pulung Moldovenesc, se declară, nul, fără valoare şi fără nici un efect juridic, în mâinile oricui s-ar afla”[2128].

1942, ianuarie 29: „Noi, general Victor Iliescu, subsecretar de Stat al Educaţiei Extraşcolare; / Având în vedere jurnalul Consiliului de Miniştri Nr. 21 din 14 Ianuarie 1942… / Decidem: Art. unic. Se angajează, pe data prezentării la serviciu, ca diurnişti la formaţiunile tineretului extraşcolar, următorul personal, plătibil cu îndemnizaţia de şedinţă respectivă: **Ecohici Gh. Ioan**, seria 1938, media 7,40, numit în comuna Panaci, Şarul Dornei, postul IV, jud. Câmpulung; **Vasile Gh. Petre**, seria 1938, media 7,40, numit în comuna Şarul Dornei, postul III, jud. Câmpulung”[2129]. „Se înaintează la gradul I în învăţământul primar, pe ziua de 1 Septemvrie 1942, învăţătoarele şi învăţătorii de la şcolile primare şi învăţătoarele de la grădinile de copii trecuţi în alăturatele tablouri, întocmite pe Regiuni şcolare – Regiunea şcolară Cernăuţi: **Bârsan Vasile**, învăţător comuna Sărişor, Şarul Dornei, jud. Câmpulung”[2130].

1944: „Doamna Mari lui Emilian Balan din Fundu Moldovei, jud. Câmpulung, a intentat acţiune de divorţ contra soţului său, Emilian Balan, jandarm la **Postul de jandarmi Şarul Dornei**. Din căsătoria lor a rezultat un copil, cu numele de Gheorghe, născut la 2 Septemvrie 1941. Pârâtul posedă avere 3 fălci de loc în comuna Pojorâta”[2131].

[2128] *Monitorul Oficial*, Nr. 241, 10 septembrie 1941, p. 5397

[2129] *Monitorul Oficial*, Anul CX, Nr. 24, joi 29 ianuarie 1942, pp. 561, 565

[2130] *Monitorul Oficial*, Nr. 192, 19 august 1942, pp. 6965-

[2131] *Monitorul Oficial*, Nr. 46, 24 februarie 1944, p. 1249

1947: „Având în vedere raportul cu Nr. 16.799 din 1947 al Inspectoratului şcolar regional Suceava, înregistrat sub Nr. 264.182 din 1947[2132], următorii învăţători se repartizează, pe data de 1 septembrie 1947, la şcolile primare indicate în dreptul fiecăruia: **Bârsan Virgila**, de la Cârlibaba, la Şaru Dornei, Coverca; **Vasilescu Mihai**, de la Stulpicani, la Şaru Dornei, Sărişor; **Amorăriţei Nicolae**, de la Valea Seacă, la Şaru Dornei, Sărişor; **Onica Nicolae**, de la Şaru Dornei, la Dorna Poiana Negri".

1949: Au fost numiţi directori de şcoli în **învăţământul elementar, ciclul I**[2133]: **Bayng Leon**, director la Şcoala elementară Vatra Dornei, Şarul; **Apetrei Nicolae**, director la Şcoala elementară Şaru Dornei, Coverca; **Iordache Ioan**, director la Şcoala elementară Şaru Dornei, Sărişor; **Apetroaie Alexandru**, director la Şcoala elementară Şaru Dornei, Şar; **Paţa Ioan**, director la Şcoala elementară Şaru Dornei, Panaci".

ŞCHEI

(pe Corod, lângă Fârţăneşti, Galaţi).

1448, iulie 15: Întărit de Roman voievod fraţilor Cernat Ploscar şi Şteful, care primesc uric pentru „satele, pe Corod, anume: Pîtcăeşti, pe care l-au cumpărat de la Pîtcă pentru 60 de zloţi, amândouă părţile, şi, pe aceeaşi

---

[2132] *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, pp. 9652-9657

[2133] *Monitorul Oficial*, Nr. 20, 25 ianuarie 1949, pp. 845, 846

parte, între Motoşeşti şi între Vitezeşti, un loc de pustie să întemeieze sat, şi, mai jos de Vitezeşti, la fântână, un loc din pustie să facă sat, şi Zmulţi, pe Suholui, şi, mai jos, unde este jude Uliu, anume Mileşti, şi seliştea Dăbeştilor, şi Cernăteşti, la obârşiile Gerului, şi, mai jos, Goruneşti, şi, între Mileşti şi între Frăţileşti, un loc din pustie, şi seliştea Frăţileştilor, şi, la obârşia Bârzotei, o prisacă, la fântână, unde a fost Călugărul, şi, în dreptul Cojoeştilor, unde a fost prisaca lui Roşca, şi Găunoasa, de la obârşie până la gură, şi seliştea lui Laţco Furul, pe Suholui, şi seliştea Comăneştilor, la gura Cneajei, şi seliştea lui Mânea, pe Covurlui, şi seliştea Şcheilor, şi, mai jos, seliştea lui Fâlfoi, şi a lui Radul, şi a lui Radici, unde este jude Dragoş, şi iezerul Covurluiului cu gârla, şi unde a fost Cudrea, şi, pe Prut, Făreşti, şi gârla Flămîndzilor, şi jumătate din morile noastre de la Covurlui, pe Prut, să-şi facă casă, şi jumătate din pădure, şi jumătate din şteze, şi din peşti şi din tot venitul, şi pe apă şi pe uscat, să le fie jumătate, şi pe aceeaşi parte a iazului să-şi facă dârstă, şi de la iaz în vale pe Prut să le fie lor din toate târguielile toată această vamă, şi pe apă şi pe uscat, şi seliştea Folteştilor, şi seliştea lui Berevoi, pe Ialan, şi fântâna lui Balea, pe Suholui, şi fântâna lui Cucu şi, pe Cracău, unde sunt juzi Dragan şi Nasoe, amândouă părţile, şi mănăstirea, şi, pe Bârlad, Blajari, şi Mereşti, şi mănăstirea la gura Bârlăjiţei, unde este Agapie, şi Lieşti, şi Gârleşti, şi Tălăbeşti, ocina lor, unde au fost Voico şi Şteful şi Micu, cu toată gârla de la Bârlad, şi Tonceşti, cu gârla, şi gârla Brateşului cu satul şi seliştea lui Duma, pe Călmăţui”[2134]. Hotarele, din veac.

[2134] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 280, pp. 397-399

ŞCHEIA

(târgul Şchei pe Siret, comuna Şcheia, Iaşi).

1586, februarie 12: Nicoară diac, fiul Prăjescului, cumpără, cu 150 zloţi bani vechi şi gata, de la Ion, Marica, Trif şi Focşea, copiii Anghelinei, „partea lor din satul **Băimăceni** (sat pe Jijia, Buimăceni, comuna Albeşti[2135], Botoşani), din partea a patra, a treia parte… dinaintea şoltuzului Gherase şi a 12 pârgari, şi a mulţi oameni din **târgul Scheia**, şi Gligorie diac, şi Toma visternicel"[2136].

1626, mai 1: Cartea de împuternicire a lui Miron Barnovschi voievod pentru „dregătorul şi vătămanul din **Şcheuleţi** (sat lângă Al. I. Cuza, Iaşi), ca să fie tare şi puternic a ţine şi a apăra bucatele tuturor mişeilor noştri de acolo, din sat, care sunt de loc şi au fugit şi acum vor să vină iarăşi înapoi, să fie în pace şi nemică să nu dea târgului **Şcheenilor** (târgul Şchei pe Siret, Iaşi) pentru nescare dăjdi sau rămăşiţe ce vor fi fost de la Radul vodă"[2137].

1626, iulie 4: Întărit de Miron Barnovschi voievod lui Lupul Prăjescul şi cneaghinei Safta, din moştenirea răposatului Simion Stroici, „un rând de ogoare din hotarul

---

[2135] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 24

[2136] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, p. 196

[2137] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 56, pp. 75, 76

târgului nostru **Şchei** pe Siret, care rând de ogoare loveşte cu capetele de jos în pârâul Miclăuşenilor… până în hotarul Bogdăneştilor”[2138].

1628, noiembrie 5: Zapisul de mărturie al marilor boieri, „precum au venit înaintea noastră Ionaşco Capotă, feciorul lui Nicoară Capotă, şi nepotul lui Nistor, feciorul Dochiei, şi Gafca şi Nasta, fetele Antimiei, şi Ionaşco, Gheorghie şi Gligorie, şi seminţia lor Nastea, fata Saftei, şi Cioban, Simion şi nepotul lor Strătulat, şi iarăşi seminţia lor Stanca, jupâneasa lui Murgoci, cu toată rudenia lor, şi iarăşi seminţia lor Busca, Ionaşco şi Simion, feciorii Maricăi, şi nepoata lor Urâta, fata Aniţei, şi seminţia lor Zaharia, fecior Agahii, şi iarăşi seminţia lor Cătălina, fata Ruscăi, şi bărbatul ei Dămiian, şi iarăşi seminţia lor Dămian bătrânul, feciorul lui Efrem, nepotul Gherghinei, şi nepotul lui Fătul, fecior Dochiei, şi fraţii Gligorie şi Văscan şi alte seminţii ale lor, toţi nepoţi şi strănepoţi lui Marco Capotă… şi au vândut… a treia parte din satul **Hotceştii**, unde a fost Hotca, la Stavnic, ce se cheamă **Căpoteştii** (fostul Hotceşti, azi Şcheia, Iaşi), partea din mijloc, cu moară gata în apa Stavnicului şi cu poiană de fânaţe şi cu prisacă gata, şi cu tot venitul ce este, pe sub codru, în ţinutul Vasluiului… egumenului şi a tot soborul de la sfânta mănăstire Bârnova, drept 450 taleri de argint”[2139].

1634, iulie 9: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Damian, fiului său Grigore, soţiei sale Chirena, fratelui său Savin şi soţiei sale Maricăi, „din satul **Căpoteşti**, a

---

[2138] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 93, pp. 112, 113

[2139] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 418, pp. 568, 569

opta parte şi un bătrân, ce şi-au cumpărat de la Istratie şi de la frate-său Toma, nepot Maruşcăi. Aşijderea, şi altă a opta parte dintr-acelaşi sat, ce şi-au cumpărat de la Vremeş şi de la neamurile lui, nepoţii Mircei, drept 50 zloţi bătuţi"[2140].

1639, octombrie 20: Pavel Ureche dăruieşte mănăstirii Săcului „o prisacă de stupi, la sat la **Brătuleşti** şi o jumătate de heleşteu, iarăşi la acel sat Brătuleşti, care a fost a părintelui meu, cumpărătură de la târgul **Şchei**… să fie pentru sufletul meu, să mă scrie la pomelnic, să roage pe Dumnezeu pentru sufletul meu. Şi am zis popii Toader din Şchei, de a scris, că mâna mea nu a putut sluji. Au fost: cumătrul Tofan din târgul Şchei, Toader sluga mea, popa Pepelea şi Platon"[2141].

1642, octombrie 25: Fraţii Dumitraşco şi Palaghia, feciorii răposatului Bantăş vornic, nepoţi Agahiei (Agahiişoinii, în toate zapise) vând Anduca Zlătarul, pentru 60 lei, „a noastră dreaptă ocină şi moşie din satul **Drăguşeni**, ce este pe valea Stavnicului, în ţinutul Vaslui, cât se va alege partea mătuşii noastre Irina şetrăroaia, fata Agahiişoinii, pentru că a vândut mătuşa noastră Irina părţile noastre din **Itovăeşti** şi din **Mălăeşti**, şi din **Şcheae**, şi ne-a pârât dinaintea măriei sale vodă, de faţă cu mătuşa noastră Irina şi o am rămas pentru părţile noastre, şi ne-a dat măria sa acea parte din **Drăguşiani**, partea mătuţii Irina[2142].

[2140] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 183, p. 204

[2141] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 255, pp. 252, 253

[2142] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iaşi 1915, pp. 22, 23

1690, decembrie 31: Ispisoc de la Constantin Cantemir voievod, în care mărturiseşte cum, „în veleatul **1687** (7195), fiind ţara slabă, în urma domniei lui Dumitraşcu Vodă, cu de toate neputinţele biruită, dinspre parte de sus tâlharii prin toată ţara străbăteau, de stricau până şi sfintele mănăstiri de la munte, ce erau făcute cu mari cheltuieli şi cu osârdie mare de răposaţii Domni ce au fost de la acest pământ. De răutăţile lor, rămas-a pustie şi, fiind mare foamete în toată ţara şi de la stăpânii noştri turci şi tătari cerşindu-ne obiceiurile lor, şi noi, cu toţi locuitorii ţării, nevoiţi şi siliţi să ne putem chivernisi, să mai lupte această săracă de ţară şi alţi bieţi locuitori, şi ţinând şi slujitori de apărare cu mare cheltuială, şi fiind şi ţara înspăimântată într-acea vreme. / Din sus de tâlhari, dinspre Soroca şi Orhei, cazaci; ţara din jos, de tătari, şi fiind şi ţara rămasă puţină, nevoile ne cuprinseseră şi nu puteam birui a le plini, că ne trebuia sumă de bani multă. / Fiind Iorache Ruset mare vistiernic, aşezat cu noi într-acest pământ… fără voia dumisale i-am luat, la acea grea nevoie a ţării, 15.000 lei, care fac 30 pungi cu bani, de i-am dat la trebuinţele ţării, precum scriu catastihele visteriei… şi trăgând greul şi nevoile acestei ţări alături cu noi, datu-i-am numai 2.000 lei din camara şi 1.000 lei din ţară… / Şi am dat dumisale, drept 9.000 lei, satul **Drăgşanii**, cu vecini şi cu heleşteul cel mare, şi cu vaduri de moară pe apa Sitnei, ce este în ocolul Botoşănilor, în ţinutul Hârlăului, şi satul **Şcheia** pe Siret, ce a fost târg, în ţinutul Romanului, cu tot venitul şi cu tot hotarul, cu pod peste apa Siretului, care aceste două sate sunt drepte domneşti, care s-au socotit şi **Şcheia** drept 3.000 lei, osebit de ocinile locuitorilor acestei ţări, şi mărturisiră boierii şi toţi locuitorii pentru acest sat, **Slobozia lui**

Dragşani, cum, în zilele lui Iliaş vodă, l-a fost dat lui Ursachi vistiernic danie, cu zapis, fiindu-i fin de cununie, neştiind rândul ţării, fiind Domn străin… Iar ursachi nici în zilele lui Iliaş vodă nu a ţinut acel sat, nici în două rânduri, când a fost Duca vodă Domn, nici la Ştefan vodă Petriceicu n-a ţinut, nici la Dumitraşcu vodă, nici la Antonie Ruset vodă nu se afla să fi ţinut satul **Slobozia lui Drăgşan**… / Deci am socotit să fie acea moşie domnească pentru folosul ţării”[2143].

1700: În hotarnica satului **Şcheia**, ridicată de Nicolae Donici, din porunca lui Antioh Constantin (Cantemir) voievod, pentru a alege părţile lui „Neculai, neguţătorul de **Eşi**, care ţine pe femeia lui Gheorghe Arbănaşiu”, apar numele răzeşilor Gavril Heghe, Dumitraşcu Păsăţăl, Ştefan fecior lui Tiron, Ion, Lazor, Ursachi Antonie, Neculai zet (ginere) Heghe, Toader zet Grigorie, Pavel fecior lui Toader Ciorchin, Andrei fecior Lupului, Crăciun Fărâmă, menţionându-se că „s-au aflat în tot satul Şchei patru bătrâni, anume Tiron, Păcurariu, Grigore şi Flore, care au fost moşinaşi pe jumătate de sat”[2144].

1708, februarie 20: Ispisoc de întărire de la Divan, după ce Iordache Ruset „a jeluit la noi, cu mare jalobă, precum i-au pierit toate dresele unui sat întreg, anume **Mirceaştii**, de la ţinutul Sucevei. Care acest sat este lângă alt sat al dumisale, **Şcheia**, peste Siret, care acel sat Mirceaştii şi cu vecini îi este cumpărătură de la fata Prăjescului, ce a ţinut-o Neculai Stârcea, drept 500 lei bani

[2143] Codrescu, Theodor, *Uricarul,* vol. XI, Iassi 1889, pp. 212-215
[2144] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. X, Iaşi 1915, pp. 161-164

de argint”[2145].

1774, iunie 26: Satul **Şcheia**, al spătarului Enăcachi Milo, ţinutul Romanului, ocolul de Sus, după recensământul lui Rumeanţev[2146], avea **toată suma caselor 83**. Scădere rufeturi 14: 2 preoţi, 8 ţigani, 3 văduve, 1 casă pustie. Rămân birnici 69. / **Birnici:** Chiriac, slugă / Vasile, slugă / Costandin, tij (la fel) / Dumitraşco, bărbieru / Iacob, blănar / Ştefan, slugă / Ilii Armaş, la fel / Sandul, la fel / Neculai, brat (frate) lui, la fel / Apostol, la fel / Tacu, la fel / Ioniţă, la fel / Grigori, căldărar / Toader, chelar / Andrei, croitor /Toader, pitar / Nenul, bucătar / Mărtin, vezeteu / Neculai, vezeteu / Gheorghe, herghelegiu / Gheorghe, sârbul, herghelegiu / Ilie, herghelegiu / Gheorghe, plugar / Toma Chiper, la fel / Costandin Chiper, la fel / Sandul, la fel / Ursul, vătah de plugari / Ilie, plugar / Ion zet (ginere) lui Chiper, plugar / Petre, plugar / Mihai, plugar / Ion, văcar / Trohin, dârvar / Ioniţă, ungurian, văcar / Timofte, rusul, văcar / Pavăl, văcar / Ilii, cioban / Petre, plugar / Gheorghi, plugar / Vasile, grădinar / Vasile sin (fiul) bărbierului / Fedor, morar / Ion Clate, pas / Gheorghe Brahuş, pas din Hăbăşeşti / Ilii Buda, pas ot tam (de acolo) / Ion Tricolici, pas de acolo / Iftimi, vătăman / Toma, vornic / Filip, vătăman / Enachi / Mihalache / Ion Dabije / Lupul Şişan / Pomană Ichim / Iftimi Ichim / Ursul, năvodar / Ionaşco / Ion fiul lui Andrei / Ion, stoler / Ştefan Ţarălungă / Ilie Roşul / Antohi / Basile zet (ginere) lui Budacia / Lupul Budacia / Iftodii Ţarălungă / Dumitraşcu Budace din Costeşti / Andrei Băcoiu / Vasile Beliboc, vier / Mihai,

---

2145 Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XX, Iaşi 1892, pp. 83-85

2146 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 261, 262

văcar. // **Rufeturi:** Popa Vasile / Gheorghi, dascăl / Lupul, ţigan / Costandin, ţigan / Prodan, ţigan / Nechita, jude / Costandin, ţigan / Irimia / Ştefan Cioară / Tudora, săracă / Acsânia, săracă / Aniţa, săracă / Mihai, ţigan. // **1 casă pustie**.

1813, mai 16: Mărturii şi mărturisitori despre hotarul **Drăguşenilor**, adunate „astăzi, vineri dimineaţă, în sfânta biserică din satul Drăguşenii, ţinutul Vasluiului, de protopopul ţinutului Neculai, după deosebit cuvântul duhovnicesc ce l-a făcut: / **Enachi Darie**, din satul **Crăciuneștii**, la vârstă peste 70 de ani, născut la satul **Roșiești**, în ținutul Fălciului, a venit la satul **Drăgușenii** cu jupâneasa banului Vasile Costachi, mai înainte de prada tătarilor, fiind un frate al său mai mare vătav pe moșia aceasta, și mai pe urmă a fost și însuși el vătav, în vremea clucerului Grigoraș Costachi, și a arătat că prisaca ce este în dialul Țărincuții, însemnată la partea căminarului Iordache, era cunoscută de loc de prisacă, având și jupâneasa Negeloaei stupi acolo, și în urmă alții cu dijma, iar că s-a numit prisaca lui Gherasim n-a auzit de la nimeni; a mai avut jupâneasa Negeloae și în alte 2 locuri stupi, adică într-un loc, tot în Țărincuța, mai la vale, deasupra părăului, cam împotrivă, ce-i din deal, însă fără a fi cunoscut că a fost mai înainte loc de prisacă, ci numai cât ține stupi, vara, și, peste iarnă, îi ține iarăși la temnicul prisăcii din deal, și întru alt loc, supt marginea pădurii, unde este acum satul, și nu după mulți ani a vândut numita jupâneasa stupii și s-a dus la viaţa călugăriei, şi în urmă a ţinut şi numitul vătav stupi în locul acesta. A mai arătat pentru o poiană, ce este pe lângă Stavnicul vechi, în gura pârâului Țărăncuței, că, într-o vreme, cosindu-se toată de pitarul Neculai Cogălniceanu, stăpânul a jumă-

tate de moșie **Căzăneştii** şi de moșie **Frenciucii** din acea vreme, şi trimiţând clucerul Gligoras Costachi a ridicat tot fânul și, în urmă, s-a stăpânit acea poiană în două, arată că s-au stăpânit și poienile ce sunt pe fundul Țărăncuței, tot de stăpânul **Drăgușenilor**, iar mai încolo, fiind codru mereu, n-au avut ce stăpâni, iar pe unde a şezut un Mătăsarul, și pe urmă el n-a apucat prisacă, decât numai el și-a ținut stupii; și a iscălit însuși cu mâna sa: Enachi Darii. / **Ilie Mihăilă**, la vârstă peste 80 ani, născut și trăitor în satul **Șchei**, ce se megieșește cu **Drăgușenii**, a arătat că acolo, în dealul Țărincuții, tot prisacă a apucat, iar de s-a numit a lui Gherasim n-a auzit de la nimeni, nici pentru alte pricini, că au mai fost pe la alte locuri, pe moșia aceasta, nu are știință, dar poienile ce sunt în fundul Țărincuții s-au stăpânit lot de Drăgușeni, iar de la poieni, încolo, la codru, nu are știință, mai ales că moșia aceasta au ținut-o și în orândă de la banul Vasile Costachi, în doi sau trei ani, și peste pârâul Țărincuții n-au trecut; și neștiind carte, a pus degetul: Ilie Mihăilă. / **Ioan Vasluianu**, tij (la fel) din satul **Şcheia**, la vârstă de 50 ani, tot asemeni mărturisește ca și Ilie, și pentru prisacă, și pentru stăpânire poienilor, ținând și el moșia aceasta în orândă, 4 ani, de la postelnicul Matei Negel, împreună cu alții; și neștiind carte, a pus degetul: Ion Vasluianul. / **Neculai Pește**, tij din satul Şchei, la vârstă de 50 ani, fiind tovarăș la orânda ce a ţinut Ion Vasluianu, asemene a mărturisit; și neștiind carte, a pus degetul: Neculai Pește. / **Irimie Solonarul** din satul **Tatomireștii**, la vârstă de 60 ani, a arătat că, fiind trăitor în satul **Borăști**, de când s-a trezit, a auzit, pentru prisaca din dealul Țărincuții că a fost tot prisacă, dar că s-a numit a lui Gherasim n-a auzit, cum și poienile din fundul

Țărincuții. mai înainte de venirea nemților, le-a cumpărat de la Bahrim, ce era vătav la **Drăgușăni**, de și-a făcut fân; și neștiind carte, și-a pus degetul: Irimia Solonarul. / **Sandul Frunză**, tij ot **Tatomirești**, la vârstă de 55 ani, a arătat că la prisaca din dealul Țărincuții a fost tatăl său, șapte ani, prisăcar, și el a făcut cherestea de vânzare, în pădurea din fundul Țărincuții, atât în vremea postelnicului Matei Negel, cât și în vremea Fedescului, și tot vătafii din **Drăgușeni** îi dijmuia; și neștiind carte, a pus degetul: Sandul Frunză. / Căpitan **Gavril Armenescul** ot **Ipate**, la vârstă de 70 ani, a arătat că, în vremea oștirii de la Romanţov, întâi cerând niște răgoz, de la un vătav Nani, ce era la **Frenciuci**, ca să cosească în poiana ce este lângă Stavnicul vechi, i-a zis acel Nani că, de la pârâul Țărincuții, în sus, n-are treabă, fiind a **Drăgușenilor**, a arătat și pentru prisaca din dealul Țărincuții că tot prisacă întemeiată a apucat-o; dar că s-a numit a lui Gherasim n-a auzit; și neștiind carte, a pus degetul: Căpitanul Gavril Armenescul. / **Pahomie Cociubanul**, fustaș din satul **Borăștilor**, la vârstă de 60 ani, a arătat că și el a apucat tot prisaca din dealul Țărincuții, iar altă știință nu are; și neștiind carte, a pus degetul: Pahomie Cociubaș fustaș. // **Oamenii ce i-au adus Buzdugăneștii**: / **Ioniță Carp** ot **Căzănești**, la vârstă de 60 ani, arată că prisaca din dealul Țărincuții a apucat-o tot prisacă întemeiată, dar că s-a numit prisaca lui Gherasim n-a auzit, și că a mai apucat două prisăci, ale banului Vasile Costachi, după prada tătarilor, una unde a șezut Mătăsarul, și alta în marginea pădurii, unde este acum satul, însă n-a stătut multă vreme, iar cea din dealul Țărincuții, până în pârâul Țărincuții, tot de **Drăgușeni** s-a stăpânit; și neștiind carte, a pus degetul: Ioniță Carp. / **Toma Carp** tij ot **Căzănești**, la vârstă de

56 ani, arată, pentru prisaca din dealul Țărincuţii, că a apucat-o tot prisacă întemeiată, fiind și tatăl său prisăcar la acea prisacă, zece ani, și că au mai fost două prisăci, una unde au şezut Matăsarul, și alta în marginea pădurii, unde este satul, dar alți stupi n-a apucat, la aceste două prisăci, decât ai vătavului Enachi Darie, şi i-ar fi spus tatăl său că au fost locuri de prisăci vechi, cum și poienile din fundul Țărincuții știe că tot de **Drăgușani** se stăpâneau, dar pădurea, în jos, nu era popriță de nimeni; și neștiind carte, a pus degetul: Toma Carp. / **Gheorghe Carp** tij ot **Cazănești**, la vârstă de 66 ani, a arătat asemeni ca și Toma Carp; și neștiind carte, a pus degetul: Gheorghe Carp. / **Ioniță Gherasim** tij ot **Căzănești**, la vârstă peste 50 ani, arată că s-a urmat stăpânirea **Drăgușenilor** până în pârâul Țărincuții, și prisaca cea din deal tot asemenea a apucat; și neștiind carte, a pus degetul: Ioniță Gherasim. / **Constandin Gore** tij ot **Căzănești**, la vrâstă de 58 ani, sunt ani de când a venit în Căzănești, a arătat că poienile din fundul Țărincuții tot de **Drăgușeni** s-au stăpânit, cum și prisaca din deal tot prisacă întemeiată a apucat; și neștiind carte, a pus degetul: Constandin Gore. / **Anton Roșul** ot **Drăgușeni**, la vârstă de 80 ani, a arătat că, în copilăria lui, a șezut la un Mătăsariu, un an, și acolo era prisaca jupânesei Negeloaei, fiind însuși acel Matasariul prisăcar; pe urmă, răzlețindu-se el de aici pe la alte locuri, și după prada tătarilor venind iarăși de s-a așezat aice, n-a mai văzut acolo prisacă boierească, ci numai a vătavului Enachi, și în urmă, a altora, puțin mai jos de aceea veche, iar prisaca din dealul Țărincuții a apucat-o tot prisacă întemeiată, cum și poienile din fundul Țărincuţii tot de **Drăgușani** se stăpâneau; și neștiind carte, şi-a pus degetul: Anton

Roșul. / **Manolache Vichiul** tij ot **Drăgușăni**, la vârstă peste 60 ani, a arătat că a apucat trei prisăci, a jupânesei Negeloaei, una acea din dealul Țărincuții, alta în marginea pădurii, unde este acum sat, și alta unde a șezut Mătăsariul, cum și pentru poienile din fundul Țărincuţii că tot de Drăgușani s-au stăpânit; și neștiind carte, a pus degetul: Manolachi Vichiul / Pe toţi martorii, băgându-i în biserică, şi întâi cu cuvânt duhovnicesc arătându-le înfricoşarea blestemului, pe urmă am citit şi carte de blestem, în auzul tuturor, şi încredinţez: Nicolae protopop Varlam”[2147].

1902: „**Şcheia**, sat şi reşedinţa comunei cu același nume, judeţul Roman, plasa Siretul de sus, spre nord-est de oraşul Roman, la 26,5 km de el și la 7,5 km de reședința plășii, pe malul stâng al râului Siretul. Are o populaţie de 744 locuitori; 2 biserici de zid, din care una catolică; o şcoală mixtă. Este legat cu orașul Roman prin şosea. În acest sat s-a dat lupta între Ștefan cel Mare, Domnul Moldovei, şi Croiot, în războiul cu ungurii, la 1486, martie 6. (*Letop.*, I, p. 169, ed. 1872)”[2148].

[2147] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iaşi 1915, pp. 109-114

[2148] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 508

ŞCHEIA

(Pojereşti pe Rebricea, Iaşi).

1443, august 24: Întărit de Ştefan voievod fraţilor Moica şi Tador, care primesc uric pentru „satele, pe Rebricea, anume Pojereşti şi Petrileşti, unde este casa lui Piatră, şi, pe Rebricioara, satul popii Micu, şi, mai jos, unde au fost juzi Stoian şi Giugiu Blidaru, şi, mai jos, unde a fost Stoian Folea, şi, mai jos, seliştea lui Marco şi seliştea lui Nicoară, şi la Tecuci, unde a fost Andrei vătăman, şi, pe Botna, locuri din pustie… Iar hotarul tuturor acestor sate şi selişti să fie după hotarele vechi, pe unde au folosit din veac. Iar hotarul pustiilor să fie cât vor putea să folosească satele îndestul”[2149].

1774, iulie 5: Satul **Şcheia**, ţinutul Vasluiului, ocolul Fundului, după recensământul lui Rumeanţev[2150], avea următorii: **Birnici:** Neculai Pânte / Ștefan Pânte / Andronachi Budul / Opre Papuc / Ambros sin (fiu) lui Petrișor / Ion fiul lui Costandin / Ștefan Chiriacu / Ioniță fiul lui Costandin / Tănasă brat (frate) lui / Miron fiul lui Oprișan / Neculai Micul / Luca Cârlig / Iordachi Știubei / Ilii fiul lui Mihăilă / Dumitru Frunză / Toader Căldare / Gheorghi Tătaru / Crâste Cârlig / Simion Gavril / Luca Radul / Năstasă Gheonos / Vasile Hortolomeiu / Lupul fiul lui Păladi / Ioniță, tâlmaci / Toader a Maicii / Ioniță

[2149] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 239, pp. 240, 241

[2150] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 239

Comișel / Iftemi fiul lui Ioniță Comișel / Vasile, rusul / Ion Doni / Ignat, muntean / Crâste, muntean / Andronachi Zamă / Ioniță a Nechitoai / Pricopi fiul lui Păladi / Neculai Imbru / Andrei, pușcaș / Ion Petrilă / Chiricu Comișel / Gheorghi, bejenar / Ion Căruntul / Ilii a Rădoai / Pricopi Holtu / Lazor zet (ginere) lui Petrilă / Ioniță Căruntul / Andrei Tătaru / Ion, vasluian / Vasile Tentiuc / Ioniță, fratele lui / Ichim, cumnat lor. // **Ruptași:** Gheorghi Rojniță.

ŞCHEIA

(notat greşit Sairbi, anterior Bulgari,
comuna Alexandru I. Cuza, Iaşi).

1455, iunie 7: Întărit de Petru voievod spătarului Gavril, care primeşte uric pentru „satul lui, anume Steţcanii al femeii lui ocină, Sairbii (Sârbi) pe Siret, şi Mirceştii, şi jumătate din Bliceşti pe Topoliţă, ce le-au cumpărat de la Baica drept 50 de galbeni”[2151]. Hotarul, din veac.

[2151] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 47, p. 66

ŞCHEIA

(lângă Suceava, Bucovina).

Legenda spune că, în vremuri imemoriale, când pe locurile Sucevei de astăzi exista un lac, stăpânit de Zâna Lacului, cea mistuitor de iubitoare, în pădurile din apropiere trăiau doi sihaştri, unul în scorbura unui fag uriaş, aflat pe locul pe care, din acel copac, avea să fie ridicată prima biserică de mir, cea din lemn, a Mirăuţilor, iar celălalt sihastru ar fi trăit pe dealul Şcheii. Prin vecinătate, de o parte şi de alta a apei Sucevei, cică păşteau turmele Dediului, cioban legendar, cu numele păstrat de fântâni, buduroaie şi pâraie din satele răspândite, de veacuri, prin lunca râului. De la sihastrul din Şcheia ar fi învăţat o fată de voievod că trebuie să meargă în pelerinaj la 50 de biserici şi mănăstiri, dacă vrea să-şi salveze iubitul, căzut sub vraja Zânei Lacului, care zână, după câte un an de dragoste, obişnuia să-l ucidă pe cel ademenit. Pelerinajul a avut rezultatele aşteptate, Zâna Lacului prăbuşindu-se, odată cu lacul ei, în străfundurile pământului (cine ştie, poate că aşa se explică prezenţa unui lac subteran sub partea nord-estică a oraşului). Dar legenda mai sugerează şi altceva, şi anume faptul că sihastrul ar fi trăit, pe dealul Şcheii, la începutul secolului al XV-lea, pentru că în 11 iulie 1428 au fost atestate, prin închinare mănăstirii Bistriţa, primele 50 de biserici din ţinutul Sucevei. Dar, şi dacă ar fi fost aşa, nu putem şti care era numele locurilor care constituie, astăzi, localitatea Şcheia, pentru că „şchei” înseamnă, în româna

veche, „bulgari”. De aici, de la acest reper toponimic, se poate presupune că primii locuitori ar fi fost vlahi balcanici, dacă nu cumva chiar bulgari.

1613: Satul Şcheia este, fără îndoială, foarte vechi, dar prima lui atestare documentară datează abia din 1 iunie 1613, când Ştefan Tomşa a dăruit mănăstirii Sfântul Ilie „o bucată de hotar din satul Şcheaia, care să ţâne de ocolul târgului Suceava, hotarul începând de la moara svintei mănăstiri, care îi este danie de la Bogdan Vodă, pe apa Şcheaiei, şi în susul părăului care se cheamă Bula, până la capătul heleşteului lui Afanasie Buzga călugăr, unde este pusă o piatră, unde se întâlneşte cu hotarul târgului; şi, de acolo, drept la deal, la altă piatră, lângă Neacadrozea, pe povârniş; şi la altă piatră, lângă neşte movile de la hotarul târgului şi la altă piatră, care este pe povârniş; şi, iarăşi, la altă piatră, pe malul părăului Hucul, şi drept, în pădure, la un mesteacăn, pe care este însemnat un bour; şi, de acolo, pe marginea pădurii, până la capătul pădurii de la Şcheaia, unde este însămnat bourul într-un fag; şi, de acolo, la părăul Şcheaia, la o piatră de mal, şi, de acolo, în susul părăului, până la mai sus zisa moară mănăstirească”.

1619: În 1 mai 1619, singurul voievod italian al Moldovei, Gaspar Graţiani, întăreşte hotarul stabilit anterior, dar, în 11 iulie 1623, călugării sântilieni se „jăluiesc” lui Ştefan Tomşa, revenit în scaunul domnesc, împotriva sătenilor şcheieni, care le „încalcă hotarele”, iar voievodul împuterniceşte pe sfinţii călugări ca „pe cine veţi prinde în hotarul acelui loc, ce v-am dat domnia mea, pe loc să-l bateţ cu trei sute de toiage, până să vor zdrobi, iar de nu veţ face aşea cum iaste învăţătura domnii meale,

vom trimite de vor face voao aceaea cercetare; nimică să nu vă temeţ de aceia oameni ce-i veţ prinde pre acel loc”.

1626: Se pare că sfinţii călugări s-au ocupat cucernic de izgonirea diavolului lăcomiei din bieţii şcheieni, aşa că vodă Ştefan Tomşa le-a mai dăruit, în 12 aprilie 1626, încă „o bucată de pământ în hotarul Şchie”, mărginită de părăul Şchie, drumul de vine de la mănăstire, iazul făcut de Macarie egumen, podul Dimii, fântâna Răduşca, movila în Chiritii, moşia Şchie, moşia Gropile a mănăstirii Sf. Ilie.

1713: „1). Zapis de la Toader Mălai şi de la Vasilii Ropceanul căpitan, la mâna părintelui Calistru, Episcopul de Rădăuţi, pentru un pec. gd. de 273 ughi polonezi, ce i-au orânduit Măria Sa Vodă să dea din neajunsul Bariiamlălcului de la Suceavă, şi cum că ei pec. l-au luat, iară ei să împlinească banii de la sat şi să-i dea în mâna părintelui Calistru, din anii 7221 (1713) Aprilie 28. / 2). Izvod de câtă datorie iaste dator Vasile Roceanul, şi cu fratele său Sandul, părintelui Calistru, vlădicăi de Rădăuţi, întru care cuprinde 376 lei i pol cu 80 lei, i pol ce au rămas din cei 273 ughi polonezi, după cum anume arată în izvod. / 3). Zapis de la Sandul Ropceanul, la cinstita mâna Sfinţiei sale părintelui Calistru, Episcopul de Rădăuţi, precum să se ştie că, după moartea frăţâne-său, lui Vasilii Ropceanul, rămânând câtăva datorie a lui la neguţători, şi l-au apucat pe dânsul pentru bani, şi cum că Sfinţia sa au luat toate datoriile acelea asupra Sfinţiei sale, şi mai pe urmă, stând la socoteală, din toată socoteala au rămas Sfinţiei sale 147 lei, pentru care bani au pus zălog la Sfinţia sa jumătate sat Şcheia, şi să dea banii, Martie din 27, până la Dumineca mare, iar nedând banii la zi însemnată, să aibă Sfinţia sa a stăpâni moşia în veci;

şi acest zapis s-au scris înaintea dumnealui Dumitru Macri biv vel ban, staroste de Cernăuţi, care pentru mai bună credinţă s-au şi iscălit, din anii 7229 (1721) Martie 27[2152] – inventariată de Dimitrie Dan drept „O scrisoare din anul 7229 (1721(, prin care Sandu Ropceanul dă jumătate din moșia sa Șcheia lui Calistru, episcopul de Rădăuți, în arendă, ca acesta să plătească datoriile lui Sandu”[2153].

1721: Moşia satului şi satul Şcheia se afla, deci, în 27 martie 1721, încă în proprietatea lui Sandul Ropceanul, care o moştenea, împreună cu nişte datorii la negustorii turci, de la fratele său, Vasile Ropceanul. Ca să-şi salveze moştenirea, Sandul Ropceanul zălogeşte, pentru 147 lei, cămătarului episcop Calistru al Rădăuţilor, „svinţii sale giumătate de sat de Şchiae cu mori pe apa Sucevei”.

1725: Pe vremea aceea, Florinta era doar un metoh, adică un loc de făcut fânul pentru nevoile mănăstireşti, populat doar cu câteva bordeie, metoh întărit mănăstirii Sf. Ilie, de Racoviţă Vodă, şi în 11 noiembrie 1725.

1746: Vasile şi Sandu Ropceanul, primii proprietari cunoscuţi ai Şcheii, nu au avut copii, au fost, cum se spunea pe atunci „rude sterpe”, aşa că satul a fost moştenit de Nicolae Mogâlde, apoi de nepotul acestuia, Solomon Botez. Văduva lui Solomon Botez, Tofana, fiind datoare negustorilor (luxul costa şi atunci), vinde satul, cu 1.000 lei, în 15 septembrie 1746, boierului Lupu

---

[2152] Dan, Dimitrie, *Mănăstirea și comuna Putna*, București 1905, pp. 202, 203

[2153] Dan, Dimitrie, *Mănăstirea și comuna Putna*, București 1905, p. 93

Balş, care îl va lăsa moştenire fiului său, Constantin. În 2 septembrie 1798, moşteneşte satul Şcheia ginerele lui Constantin Balş, Iordache Rosăt.

1772: Recensământul lui Rumeanţev[2154], din 1772-1773, înregistrează la Şcheia, în Ocolul Mijlocului, fără alte precizări, „25 – toată suma caselor”, însemnând 4 slugi ale logofătului BALŞ, o femeie săracă şi 20 birnici.

1774: În 1774, Şcheia avea 28 de familii, iar în anul 1784, după reforma agrară, 72.

1841: Biserica Sfântului Nicolai din Şcheia a fost ctitorită, în 1841, de armeanul Ilie Hagi ARITONOVICI. În 1843, biserica avea 864 enoriaşi, patron bisericesc era Markus Hagi de ARITONOVICI, paroh fiind Ioan CRIANGĂ. În 1876, sub acelaşi patronat, paroh era Georgie BILAŞEVSCHI, care păstorea 1.443 suflete. În 1907, paroh era Theodor BALAN, născut în 1867, preot din 1893, paroh din 1901, cantor fiind, din 1900, George MIHUŢĂ, născut în 1871, cel care va fi preot în Suceava şi autor de cărţi mărturisitoare.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Suceava – **Suceava** (Oraş cu tribunal districtual) cu Cutul Zamca, Iţcanii Vechi şi Şeptilici, Bosance cu Nemericeni, Podeni, Hriaţca şi Lisaura, Buneşti, Buninţi, Chilişeni, Danila, Găureni, Hatna cu Dărmăneşti, Iacobeşti sau Fogodisten cu Gura Solcii, Slobozia sau Milişăuţii de Jos, St. Ilie, Ipoteşti, Iţacanii Noi, Călineşti Enache cu Vasilache,

---

2154 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 342

Călineştii lui Kuparenko, Costâna cu Berindeşti, Liteni, Mereţei, Mihoveni, Mitocul Dragomirnei cu Lipoveni, Părhăuţi, Pătrăuţi pe Suceava, Reuseni, Romaneşti, Rus Mănăstioara, Rus Plavalar cu Rus Poienile, Securiceni, **Şcheia**, Soloneţ, Stroieşti pe Suceava, Tişăuţi, Todireşti cu Pietroasa, Uideşti, Zahareşti"[2155].

1884: Din 1884, avea să fie deschisă în Şcheia o şcoală cu 3 clase[2156].

1901: Însoţirea raiffeisiană din Şcheia a fost înfiinţată în anul 1901, cu 50 părtaşi, sub preşedinţia preotului George Mihuţă, care se va muta, în 1903, la Suceava, lăsând parohia şi preşedinţia băncii rurale în seama preotului Gavril Bogdan. Din conducerea băncii mai făceau parte directorul Ştefan Roşu, vicedirectorul Nicolai Creangă şi membrii direcţiunii Nicolai Berariu, Petru Berariu (din 1903) şi vistiernicul Nicolai Pop.

1901, Gustav Weigand**:** „Pe 5 august 1901, m-am dus la Suceava (populație: evrei, români, germani, armeni), pentru a adăuga ceva la culegerile și obiectele mele, de unde am fost însoțit, apoi, la Şcheia[2157] de protopopul Marian, care mă invitase la prânzului , unde am stat, câteva ore, pentru a discuta despre dialectul interesant"[2158].

[2155] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich*, Wien 1869. pp. 158-161

[2156] SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 48, 1876 p. 43, 1907 p. 159, 159

[2157] În Şcheia, a cântat Catrina Balinta

[2158] Weigand, Gustav, Prof. Dr., *Die Dialekte der Bukowina und Bessarabiens*, Leipzig 1904, pp. 1-7

1903: Printre informatorii lui Simion Florea Marian[2159], s-au numărat „D. Câmpan, studinte gimnazial din Șcheia”, Gavril și Ioan Berariu, Marghioala Donuț, Irina Câmpan, Pintilii Maerean, Pancrațiu Prelipcean, „Petru Moldovan, studinte gimnazial” și Simion Pop.

1904: „Suceava se desfășură acum în urmă, cu multele-i turnuri. Mai departe e semănată Șcheia, lăcașul șcheilor, slavilor de demult, cu cele o sută cincizeci ori două sute de case răspândite și cu livada ce ascunde locuința boierului nou, un armean, Haritonovici... / Casele sunt bune, curate acum asupra Paștilor, rareori împodobite; și podoaba nu e alta decât o stropire din bidinea cu stropi albaștri și roșii, de tot urâtă. Aici mi se apune că sunt acum mai mult ardeleni, aduși de Cârmuirea austriacă, după anexare. Biserica e nouă. Satul vechi poate să se fi pustiit. / Pe câmpul de supt dealul cu bisericile armenești, o întinsă turmă de oi paște într-o drăgălașă zbeguire a mieilor tineri cu ochii de cărbune. Unul s-a aplecat spre supt, cu genunchile de dinainte înduplecate și, de bucuria hranei, căldurii, scutură coada mărunțică și groasă”[2160].

1907: „Conform conclusului comitetului național central, din 5 martie 1907, s-a ales ca membru în prezidiul comitetului național central un reprezentant al poporului din district, gospodarul **Ștefan Roșu**, totodată **primar în Șcheia**”. În 14 martie, „comitetul districtual al

---

[2159] Maria,. Simion Florea, *Insectele în limba, credințele și obiceiurile Românilor*, București 1903, pp. 27, 94, 100, 101, 102, 105, 154, 192, 288, 321, 403, 436, 485, 523, 525, 535, 541, 542, 544, 553

[2160] Iorga, Nicolae, *Neamul românesc din Bucovina*, București 1905, pp. 31, 32 și 63, 64

Sucevei s-a întrunit în Suceava la o ședință”, prilej cu care „s-a ales în comitetul districtual” și „Petrea Barar (Berar? – n. n.), gospodar în Șcheia”[2161].

1908: „Compatriotul nostru, dl Cristofor cav. de Aritonovici, proprietar mare în Şcheia, a repaosat, după un morb scurt, în 27 ianuarie 1908, în Cernăuţ. Rămăşiţele pământene se vor depune în cripta familiară în Scheia. Fie-i ţărina uşoară!”[2162].

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Şcheia**, comună rurală, districtul Suceava, aşezată pe partea stângă a pârâului cu acelaşi nume, aproape de oraşul Suceava. Suprafaţa: 9,96 kmp; populaţia: 1.462 locuitori români, de religie gr. or. Este străbătută de drumul districtual Suceava-Părhăuţi, ce se continuă apoi spre Cacica; aproape de drumul principal Suceava-Gurahumora. Are o şcoală populară, cu 3 clase (deci, 90 de şcolari – n. n.), şi o biserică parohială, cu hramul „Sfântul Nicolae”. La 1776, era în posesia logofătului Lupu Balş. Aci se află o fabrică de spirt. Populaţia se ocupă cu agricultura şi creşterea vitelor. Comuna posedă: 1.313 hectare pământ arabil, 204 hectare fânaţturi, 24 hectare grădini, 50 hectare imaşuri, 30 hectare. păduri, 50 ari heleşteie. Se găsesc 99 cai, 509 vite, 1.038 oi, 430 porci, 34 stupi. / **Şcheia, moşie**, cu administraţie specială, districtul Suceava. Suprafaţa: 12,26 kmp; populaţia: 143 locuitori, dintre care 52 vorbesc limba română, 36 limba ruteană, 34 limba germană şi 19 limba polonă; în privinţa religioasă, 54 sunt greco-orientali, 36 greco-catolici, 27 romano-catolici, 15 mozaici şi 11 de alte religii. Se

---

[2161] *Apărarea Națională*, Nr. 21, Anul II, joi 21 martie stil nou 1907, pp. 3, 4

[2162] *Apărarea Națională*, Nr. 7, Anul III, joi 30 ianuarie 1908, p. 3

compune 1). din moşia Şcheia propriu-zisă, cu 14 case şi 84 locuitori, împreună cu târla Putrida, 2). din ferma La Fânaţ şi 3). din fabrica de spirt Cereteia. Depindea, odinioară, de comuna Şcheia. **Şcheia, pârâu**, afluent pe dreapta al Sucevei, răsare sub culmea muntelui Teişoara şi, udând comuna Sânt Ilie, se varsă în Suceava, în dreptul localităţii Şcheia, districtul Suceava”[2163].

1910: „Societatea „Însoțirea orășenilor români din Suceava” și-a ținut adunarea generală pe 1910 duminică, într-a 29 ianuarie 1911”, ocazie cu care s-a raportat sprijinirea financiară a elevilor de la școlile de meserii, printre care se număra și „Câmpan Constantin din Șcheia, la covalie”, în cadrul Școlii de arte și meserii din Iași[2164]. Despre târgoveţii suceveni şi însoţirile lor.

1910: Adunând „cântece populare româneşti din Bucovina”, care aveau să vadă lumina tiparului sub semnătura nemeritată a lui Mattias Friedwagner[2165], în 1940, Alexandru VOEVIDCA a cules folclor şi de la şcheianca Rahila POP (15 ani în 1910).

1915: „În ziua de 2 Ianuarie stil nou 1915, o patrulă îşi face apariţia pe dealul Sucevei[2166], care duce la Şcheia. Populaţia Sucevei, cunoscând „nobilele” sentimente ale armatei lui Nicolaie II, a început a fugi, în mase

---

[2163] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, p. 215

[2164] *Revista Politică*, Nr. 17, Anul VII, 5 februarie 1911, p. 8

[2165] MATTHIAS FRIEDWAGNER, *Rumanische Volkslieder aus der Bukowina*, Konrad Triltsch Verlag Wurzburg, 1940

[2166] Amănunte despre ocuparea Sucevei de către ruşi, datorate altor autori, dar şi notiţelor de presă a vremii, puteţi găsi în cartea „Bucovina şi suferinţele ei / 1914-1918”, pe care am publicat-o în urmă cu vreo câţiva ani; nu mai ştiu când, dar probabil că prin 2016 – n. n.

mari, spre Burdujeni, pentru a lua, prin România, drumul spre Austro-Ungaria[2167]. Tabloul exodului populaţiei nu-l poate descrie cea mai măiastră pană. Oamenii şi copiii plângeau, aproape goi, cu feţele desfigurate de groază, se scurgeau la vale, aruncându-şi în toate părţile privirile, ca nu cumva să fie atacaţi de duşmanul înfricoşător… A doua zi, au sosit la Suceava 400 de soldaţi ruşi, împreună cu câţiva ofiţeri. Comandantul garnizoanei fusese acolonelul conte Bakunin. Imediat după intrarea ruşilor, populaţia bineînţeles că luase o atitudine rezervată, căci fusese foarte deprimată. S-a întâmplat însă un caz care era să devină fatal pentru toţi: Un grănicer austriac, care se ascunsese în dosul primăriei[2168], trase un foc de puşcă asupra unui cazac care patrula şi-l doborî la pământ. / Comandantul Bakunin află de acest atentat, vine în oraş – cartierul era instalat la Şcheia – şi somează notabilităţile oraşului să descopere pe asasin. Aceasta nefiind posibil, deoarece grănicerul inculpat dispăruse, Bakunin face un gest marţial şi trupa, care era înşirată în faţa primăriei, dă deodată năvală asupra casei megieşe, aparţinând marelui proprietar Barber. Cu o rapiditate înspăimântătoare, soldaţii aruncă prin ferestre granate explozibile, care fac ca mobiliarul şi plafonul să prindă imediat foc. Comandantul decisese arderea a douăzeci de case pentru crima grănicerului austriac. Pericolul era mare. Notabilităţile cad în genunchi şi plâng în faţa lui Bakunin, implorându-l să nu distrugă căminele nenorocitei populaţiuni. / Am văzut, atunci, preoţi şi intelectuali români îngenunchind în faţa

[2167] Peste câteva luni, românii bucovineni, care se pripăşiseră prin Moldova, au fost capturaţi de autorităţile româneşti şi „deportaţi” în Transilvania – n. n.
[2168] Actualul Palat Administrativ – n. n.

comandantului rus. În fine, după ce focul distruse deja mobilierul şi tavanul, Bakunin îşi muiase inima. A dat, în sfârşit, ordinal să se localizeze focul. / Pesta puţin, Bakunin se duse pe câmpul de operaţiuni, la Iacobeni, unde a căzut. Corpul lui a fost adus la Suceava, însă se zice că fără cap"[2169]. / „La Şcheia, ruşii au săvârşit violuri nenumărate în rândurile fetelor romănce. În oraşul Suceava au dezbrăcat, ziua, în amiaza mare, o mulţime de ţărani români de cizme şi cojoace. Intervenind câţiva români la comandant, acesta a zis: „Prada n-are miros naţional"! Prin urmare, ori de unde ar fi luată, prada e binevenită"[2170]. / „În 7 noiembrie 1915, la Mitocu Dragomirnei, s-au strâns 1.254 coroane, la Iţcanii Noi, 660 coroane, iar în 21 noiembrie, la Stroieşti, , 675 coroane şi în Udeşti, 734 coroane. Cu două zile înainte, în 19 noiembrie 1915, la Şcheia, unde s-au strâns 208 coroane, în vreme ce la Rus-Mănăstioara, absolventul de teologie Ambrosie Popovici a strâns, cu „Ţintuirea buciumului", 658 coroane, o sută dintre acestea fiind dăruite de parohul din Reuseni, Ştefan Marian[2171].

1916: Colecta pentru cei amputaţi şi orfanii celor căzuţi în luptă l-a avut, printre eroii generozităţii, şi pe jandarmul de la k. u. k. Feldjaegerbatallion Nr. 18, **Olariu Nicolae**, din Şcheia, care a dăruit 1 coroană[2172]. / Miercuri, 21 iunie 1916, la amiază, mai întâi a fost zărit un aeroplan rus, survolând deasupra Sucevei, iar după o oră, „prima patrulă rusească, compusă din 24 de cazaci, şi-a făcut apariţia în faţa Burdujenilor, pe şoseaua Iţcani-

---

[2169] *Unirea*, Nr. 65, Anul XXV, Blaj, joi 1 iulie 1915, pp. 2, 3
[2170] *Unirea*, Nr. 66, Anul XXV, Blaj, sâmbătă 3 iulie 1915, pp. 2, 3
[2171] *Viaţă Nouă*, IV, nr. 174 din 7 februarie n. 1915, p. 4
[2172] *Românul*, Nr. 25, Anul VI, joi 17/4 februarie 1916, p. 5

Suceava; imediat, a urmat o altă patrulă, de 100 soldaţi din cavalerie, care, intrând în Suceava, au preluat oraşul din mâinile noului primar, preotul român Sârbu. În oraş, au făcut câteva cumpărături, după care s-au îndepărtat. Se aşteaptă grosul armatei de infanterie şi artilerie, care urmăreşte armata austriacă, retrasă toată în munţi… / Ruşii au capturat un întreg convoi de muniţii, la Şcheia, iar la Cacica au capturat 8 vagoane cu reflectoare şi 40 de vagoane cu sârmă ghimpată”[2173].

1914-1918: „La propunerea doamnei **Eleana Faur**, din **Şcheia**, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morţii bărbatului ei, **Gheorghe Faur**. Doamna Eleana Faur susţine că soţul ei, Gheorghe Faur, a murit, în luna aprilie 1918, ca prizonier în Rusia”[2174]; „**Petru a lui Nicolai Ciugole**, din **Şcheia**, a participat la război şi ar fi căzut, în anul 1916, pe frontul rusesc, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea fratelui său, Vasile Ciugole, procedura pentru declararea morţii celui dispărut; **Trifan Păcurar**, din **Şcheia**, a participat la război şi ar fi căzut într-o luptă lângă Rarance, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Eufrosina Păcurar, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”[2175]; „**Meleti a lui Simion Lucaci**, din **Şcheia**, a participat la război şi ar fi murit, în anul 1917, ca prizonier în Rusia, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndru-

---

[2173] *Adevărul*, 29, nr. 10506, 10 iunie 1916, p. 4

[2174] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuţi în 13 Martie nou 1919, p. 7

[2175] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 13, Cernăuţi 15 aprilie nou 1921, pp. 157-161

mează, la cererea soţiei sale, Maria a lui Meleti Lucaci, procedura pentru declararea morţii celui dispărut"[2176].

1919: Din **Comisiunea agrară de ocol Suceava** făcea parte şi Reprezentantl proprietarilor expropriaţi: **Nicolai Aritonovici**, proprietar mare, Şcheia[2177].

1922: „Având în vedere concursurile publicate, cererile prezentate şi propunerile făcute de revizorate, Consiliul şcolar al ţării a făcut, în şedinţa din 27 Martie 1922, sub preşedinţia domnului Director general delegat al învăţământului din Bucovina, următoarele numiri, pe ziua de 1 Aprilie 1922 – **b)**. în calitate de învăţători definitivi şi învăţătoare definitive: **Ilaria Facaş** la Şcheia"[2178].

1941: „Se publică mai jos lista Nr. 9[2179], de gradele inferioare (trupă), morţi pentru patrie în actualul război, începând de la 22 iunie 1941, ora 24: **Plăcintă Lazăr**, soldat, ctg. 1937, cu ultimul domiciliu cunoscut în com. Şcheia, jud. Suceava, mort la 19 iulie 1941".

1942, ianuarie 29: „Noi, general Victor Iliescu, subsecretar de Stat al Educaţiei Extraşcolare; / Având în vedere jurnalul Consiliului de Miniştri Nr. 21 din 14 Ianuarie 1942… / Decidem: Art. unic. Se angajează, pe data prezentării la serviciu, ca diurnişti la formaţiunile tineretului extraşcolar, următorul personal, plătibil cu îndemnizaţia de şedinţă respectivă: **Târziu Nicolae**, seria

---

[2176] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 3, Cernăuţi 3 februarie nou 1921, pp. 28-33

[2177] *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

[2178] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 8, Cernăuţi 21 aprilie 1922, p. 41

[2179] *Monitorul Oficial*, Nr. 202, 27 august 1941, pp. 5043 şi următoarele

1938, media 7,60, numit în comuna **Şcheia**, postul VII, jud. Suceava”.

1945: „Prin Ordinul Nr. 319.634 din 15 Noemvrie 1945[2180], se fixează, pe data de 1 noemvrie 1945, următorii învăţători la şcoalele aratate în dreptul fiecăruia: **Nimiţan Livia**, la **Şcheia**, postul 9, soţ profesor suplinitor”.

1947: „Constituiri de societăţi cooperative[2181]: Cooperativa „Munca”, comuna Şcheia, jud. Suceava”.

1947: „Având în vedere raportul cu Nr. 16.799 din 1947 al Inspectoratului şcolar regional Suceava, înregistrat sub Nr. 264.182 din 1947[2182], următorii învăţători se repartizează, pe data de 1 septembrie 1947, la şcolile primare indicate în dreptul fiecăruia: Cerehez Oresta; de la Şcheia, la Sf. Ilie”. „**Suciu Mihai**, de la Şcheia, la Suceava, Şc. nr. 1, post, XI, vechime în grad; **Maicovschi Eugen**, de la Cajvana, la Şcheia, post I, interese familiare”[2183].

La Şcheia s-a născut, în 9 martie 1925, o mare personalitate a culturii române, istoricul literar Dimitrie PĂCURARIU.

[2180] *Monitorul Oficial*, Nr. 277, 3 decembrie 1945, p. 10553
[2181] *Monitorul Oficial*, Nr. 268, 19 noiembrie 1947, p. 10261
[2182] *Monitorul Oficial*, Nr. 135, 17 iunie 1947, p. 4911
[2183] *Monitorul Oficial*, Nr. 135, 17 iulie 1947, p. 4912

ŞCHEIA

(Şchei, lângă Cahul, raionul Cahul, Moldova).

1502, iulie 2: Întărit de Ştefan voievod mănăstirii Putna, căreia îi dăruieşte: „o bucată de loc din **hotarul Boiştei** (comuna Roşu, raionul Cahul, Moldova), puţin mai jos de gura Boiştei şi vărsătura gârlii, unde iese din Talharu şi până unde dă în iezerul **Cerlenul** (sate în comuna Roşu, raionul Cahul, Moldova)şi cu toate gârlele şi cu toate băltiuganele, cum şi satul pe Frumuşica, **unde a fost Falcin** (sat în comuna Roşu, raionul Cahul, Moldova), mai jos de Andrieş”, pe care le cumpărase, cu 100 zloţi tătăreşti, de la Muşa, fata Dumei Mădoia, de la feciorii ei Lupe şi Nastea, şi de la nepoţii ei de soră Ignat şi Malea, toţi nepoţii Dumei Mădoia; „un iezer peste Prut, anume iezerul Cerlenul, şi în marginea acestuia satul **Balinteşti** (lângă Roşu, raionul Cahul, Moldova), şi din jos de Balinteşti, **seliştea Manei** (lângă Roşu, raionul Cahul, Moldova) în gura Frumuşiţei, cumpărate cu 500 zloţi tătăreşti de la fraţii şi nepoţii de soră ai lui Tuduran, Vlad, Luca Joriţă, Toader Păcurariul, Birţcu, Marta, Danciul, feciorul lui Marcu, Ignat şi Ivan, Rada, fata Oanei Lărgianului, şi de la fata lui Stoian, şi de la tot neamul şi sămânţa lor, nepoţii Cristei Negrului şi a frăţâne-său Giurgiu; „trei sate peste Prut, pe Frumoasa, anume **Frăcenii** (Fărceni, lângă Cahul, raionul Cahul, Moldova) din jos de Troian şi cu moară, şi **Şcheia** (lângă Cahul, raionul Cahul, Moldova) în gura Frumoasei, şi la **Fântâna lui Maciş** (Fântâna Măceşul, între Roşu şi Cahul,

raionul Cahul, Moldova), ce-i în capul cel de jos a iezerului Cerlenul şi cu toate gârlele ce sunt în dreptul acelor sate şi până la Prut”, cumpărate de Ştefan Vodă. cu 330 zloţi tătăreşti, de la fraţii Manuil Păşco şi Toader şi de la nepoata lor de soră Niaga, nepoţii logofătului Niagoiul”[2184]. Hotarul, din veci.

ŞCHEIA

(pe Vaslui, comuna Şcheia, Vaslui).

1609, iulie 5: Zapisul lui Nestor, feciorul Nicăi din **Băhriceni**, care, pentru că i-a furat un cal paharnicului Gavril Gănescu din **Plopeni** şi a fost prins pe drum şi dus la închisoarea din Fălciu, judecata stabilind că trebuie să-l despăgubească pe proprietar cu 30 lei, şi „neavând cu ce plăti, i-am dat o moşie la Prut, ce se cheamă **Skei**… care se începe din Saca, dinspre apus, şi loveşte pe la mijlocul dealului şi se împreună cu locul Todireştilor, şi loveşte peste dealul Prutului, prin poalele Hârtopului şi alături cu locul lui Arame, şi mege peste bălţi, din sus de casa lui Arame, aproape în capul Hârtopului din sus, şi din jos loveşte până în ruptura dealului şi până în biserică, ce se hotărăşte cu locul lui Strătulat, şi cată în Prut, peste Răpezi, la cotul cel adânc”[2185].

[2184] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 282, pp. 501, 502
[2185] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XX, Iaşi 1928, pp. 178, 179

1623, februarie 25: Martori din Şcheia, atunci când este întărit de Ştefan Tomşa voievod, lui Petrea Cehan, pentru pagubă („1 cal tretin şi 5 strigiiaci"), care primeşte uric pentru despăgubirea făcută de fraţii Ihnat şi Ştefan, fii Annei, nepoţi popii lui Plătică din sat de Strâmtură, volostea Vasluiului, care i-au dat „ocină şi moşie ce se va alege din sat de Strâmtură, cu vad de moară… Şi această tocmeală s-a făcut dinaintea unor oameni buni: Marco hânsar ot Fereşti, Petrea hânsar ot tam (tot de acolo), Parca şătrar ot tam, Necoară ot Şcheai, Ion vătăman ot tam şi Baico ot tam"[2186]. Ihnat Dovalmul şi Ştefan sin (fiu) Anei, nepoţi popii Plătică dăn satul **Strămtură** ot volost Vaslui, „au dat partea lor de ocină şi moşie, ce se va alege, din satul **Strămtură**, cu vad de moară şi cu tot venitul Petrei lui Cehan, pentru că a pierdut Ihnat Dovalmul un cal tretin şi 5 strigiiaci, de nu şi-au putut da seama nimic de acel cal şi, aşijderi, fratele lui Ştefan a pierdut un cal foarte bun, deci pentru paguba ce s-a făcut Petrei lui Cehan… dinantea lui Marco hânsar, Petrea hânsărel şi Parcă şetrar din **Fereşti**, Necoară, Ion vătămanul şi Ion ot **Schiai**"[2187].

[2186] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 17, p. 20

[2187] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 38

ŞCHEIA

(azi Văleni, comuna Boteşti, Neamţ).

1632, iunie 2: Cartea de întărire a lui Alexandru Iliaş voievod, dată fostului medelnicer Dumitraşco, „să fie volnic a stăpâni din jumătate de satul **Şcheia** (azi, Văleni), ce se cheamă cutul **Vălenii**, jumătate”[2188].

ȘCHEIA

(pe Sărata şi pe Prut, comuna Lunca Banului, Vaslui).

1528, martie 22: Întărit de Petru (Rareş) voievod surorilor Marenca şi Varvara, care moştenesc, de la bunicul lor Boră, cumpărătura acestuia, cu 150 zloţi, de la Coste, fiul lui Oană vornicul, „un sat la Sărata, anume **Şchei**… Iar hotarul, din toate părţile, pe vechiul hotar, pe unde din veci a umblat”[2189].

1644, decembrie 17: Ispisoc de întăritură de la Vasile Lupu voievod pentru Grigore Ureche vornic „pe satul **Șcheia** (comuna Lunca Banului, Vaslui) pe Prut, în ținutul Eșii, ce l-a cumpărat de la Neculai Ureche spă-

---

[2188] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 107, p. 133

[2189] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iaşi 1907, pp. 336-338

tar”[2190].

1645, august 8: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Pătraşco Boldescul, după ce „s-a jeluit înaintea domniei mele Macsin din **Şchiai** (Şcheia, comuna Lunca Banului, Vaslui), zicând că şi-au împărţit ocina şi delniţa de către răzeşii săi, iar nişte răzeşi, nepoţii Izmărandei călugăriţa, au mers de i-au cosit fânul cu tăria lor. / Drept aceea, tu să mergi să socoteşti, cu oameni buni, cât fân vor fi cosit acei oameni pe partea lui Macsin, să-i faci lege dreaptă, să-i dea fânul înapoi cine va fi cosit”[2191].

ŞCHEULEŢI

(sat lângă Al. I. Cuza, Iaşi).

1626, mai 1: Cartea de împuternicire a lui Miron Barnovschi voievod pentru „dregătorul şi vătămanul din **Şcheuleţi** (sat lângă Al. I. Cuza, Iaşi), ca să fie tare şi puternic a ţine şi a apăra bucatele tuturor mişeilor noştri de acolo, din sat, care sunt de loc şi au fugit şi acum vor să vină iarăşi înapoi, să fie în pace şi nemică să nu dea târgului **Şcheenilor** (târgul Şchei pe Siret, Iaşi) pentru nescare dăjdi sau rămăşiţe ce vor fi fost de la Radul vodă”[2192].

[2190] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 450, p. 428

[2191] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 155, p. 131

[2192] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 56, pp. 75, 76

1626, iulie 4: Întărit de Miron Barnovschi voievod lui Lupul Prăjescul şi cneaghinei Safta, din moştenirea răposatului Simion Stroici, „un rând de ogoare din hotarul târgului nostru **Şchei** pe Siret, care rând de ogoare loveşte cu capetele de jos în pârâul Miclăuşenilor… până în hotarul Bogdăneştilor”[2193].

1774, iunie 26: Satul **Şcheuleţul**, al Episcopiei Romanului, ţinutul Romanului, ocolul de Sus, după recensământul lui Rumeanţev[2194], avea **toată suma caselor 5**. Rămân birnici 5. / **Birnici:** Giurgiu, podar / Iacob, podar / Mărtin, podar / Petre Căliman, podar / Petre Giurgiu, podar.

1902: „**Şcheulețul**, fost sat, ce era situat pe Valea Siretului și pe malul stâng al râului, la vest de actualul sat Cuza-Vodă, judeţul Roman, desfiinţat, din cauză că locuitorii lui erau supuşi inundaţiunilor Siretului. El s-a mutat în satul Cuza-Vodă, fondat cu această ocaziune. De vechimea acestui sat aminteşte un document de la Bogdan Vodă, fiul lui Alexandru Lăpușneanu, de la 28 ianuarie 1569. Acest sat, împreună cu moșia înconjurătoare, aparţinea, pe la 1756, Episcopiei de Roman, apoi statului şi, mai în urmă, s-a împărțit locuitorilor”[2195].

2193 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 93, pp. 112, 113

2194 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 262

2195 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 508

ŞCHIOPENI

(Şchiupeni, lângă Buciumi,
comuna Ştefan cel Mare, Bacău).

1634, decembrie 7: Zapisul Drăghinei Cozmoe din **Conţeşti** (comuna Sascut-Sat, Bacău) şi a fetelor ei Anghelina şi Ştefania, în care mărturisesc că au „vândut o cumpărătură ce am avut în sat în Conţeşti de la Cernat şi Bădilă… lui Chiriac pitarul din Conţeşti 30 zloţi bătuţi… Şi la tocmeală au fost vornicul Farmachie, Gligorie Suseanul şi Meftodie din **Poşorcani** (lângă Popeni, comuna Căiuţi, Bacău), Nacul cojocarul din **Şchiupeni** (Şchiopeni, lângă Buciumi, comuna Ştefan cel Mare, Bacău), popa Pavel, popa Ilea, popa Theodur din **târg din Agiud**”[2196].

1646, ianuarie 15: Ionaşco, feciorul Măriei din Şchiupeni vinde Dabijei pârcălabul, drept 6 galbeni, „o parte de ocină din **Şchiupeni** (Şchiopeni, lângă Conţeşti, comuna Sascut, Bacău), din a treia parte dintr-un bătrân, două părţi… / Şi în tocmeala noastră au fost Dumitraşcu, feciorul Cozmei, Simion a lui Mihăilă, Vasile Păpucea, Gligorie a Nedelei din **Şchiupeni**, Drăgan de **Rugineşti** (comuna Rugineşti, Vrancea) şi mulţi oameni buni şi bătrâni”[2197].

[2196] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 288, pp. 326, 327

[2197] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 275, p. 218

1691, decembrie 1: „Apostol şoltuzul, cu 12 pârgari de **târg de Adjud**” mărturisesc „cum a venit Avram sin Arvat cu nişte drese de cumpărătură din satul **Şchiopeni**, din partea Mijlocenilor, din partea bătrânului Paicului, sunt 5 fraţi într-acel bătrân, un frate a cumpărat de la frate-său şi de la Florea partea lui Ciută, drept 10 lei bătuţi; aşijderi a mai cumpărat al doilea frate de la Gavriloaia, partea lui Costin Pulian, drept 7 lei bătuţi; aşijderi a mai cumpărat al treile frate, partea lui Grias şi a Badului, ce-au făcut schimb cu Petia, de a dat altui frate la Sascut; aşijderi, a cumpărat al patrulea frate de la Friachiu, ce-a fost lui cumpărătură de la Zlata, fata Măriei, drept 80 taleri bătuţi, şi cu nişte săpături ce sunt la dimbravă; al cincilea frate l-a cumpărat jumătate de la Crăciun Epure, drept 5 lei bătuţi… / aşijderi a cumpărat din bătrânul Putneanilor de la Zaharia călugărul, ce i-a fost cumpărătură lui de la Toader şi de la Vintilă, drept 5 lei bătuţi; aşijderi, a cumpărat de la Sava sin (fiu) Andreacăi partea unui frate, drept 4 lei bătuţi; aşijderi a cumpărat din bătrânul Mirului pe acea parte, partea lui Simion Mocanul, dintr-aceste părţi, toată. / Numai ce au treabă fraţii lui Avram cu partea lui Ciută, celelalte părţi toate le-a cumpărat”[2198].

[2198] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. V, Iaşi 1908, pp. 336, 337

ŞCHIOPENI

(Făureşti pe Sărata, apoi Şchiopeni, azi Pădureni, comuna Pădureni, Vaslui).

1563, iunie 6: Întărit de Ioan (Despot) voievod lui Frij, neamului lui Pantea şi surorii sale Goalba, surorilor Măgdălina, Dolca, Ileana şi Aniţa, nepoţi Tomii, precum şi neamurilor lor Iosăp şi fratele său Petre, Stănilă şi fratele său Oane, toţi nepoţi Micului, care, „cu mare jalobă şi mare mărturie" s-au plâns că au pierdut dresele strămoşilor lor „pe un sat, anume **Făureştii**, unde au fost casele lui Toma şi Micul, pe Sărata, în vremea când a pribegit Alexandru voievod"[2199].

1902: „**Şchiopeni**, comună rurală, în partea de nord a plăşii Mijlocul, judeţul Fălciu. Se mărgineşte, la nord, cu pădurea statului de pe teritoriul comunei Huşi; la sud, cu comunele Ivăneşti şi Berzeni; la est, cu satele Leești şi Dănileşti, din comuna Rusca, şi la vest, cu comuna Urlaţi. Este formată din satul Şchiopeni, așezat pe valea pârâulut cu acelaşi nume. Suprafaţa teritoriului comunei e cam de 1.101 hectare, din care 70 hectare vie şi 8 hectare pădure, cu o populaţie de 442 familii sau 1.745 suflete. Satul Şchiopeni se împarte în mahalaua de sus, locuită de vechii răzeși, şi în mahalaua de jos, în care se zice că locuitorii sunt veniţi mai în urmă, de prin alte localităţi, Are o şcoală, înfiinţată în 1864; două biserici,

---

[2199] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. II, Iaşi 1907, pp. 81, 82

din care una fundată la 1807, deservite de 2 preoți și 4 dascali. Vite: 843 vite mari cornute, 1.179 oi, 61 capre, 127 cai şi 444 porci. Prin comună trece pârâul Şchiopeni”[2200].

ȘEBUTINȚI

(comuna Șebutinți, ținutul Hotin, Ucraina).

1644, martie 21: Furtuna comis vinde lui Iordache (Cantacuzino), marele spătar, „doyă sate, anume **Şăbutinița** (comuna Șebutinți, ținutul Hotin, Ucraina) și **Cormanii** (lângă Șebutinți, în ținutul Hotin, Ucraina), cu loc de heleșteie”[2201].

ŞENDRENI

(azi Draniţea, comuna Draniţea,
raionul Novoseliţa, Ucraina).

1589: Întărit de Petru (Şchiopul) voievod preotului Roman, din târgul Hotinului, care cumpără, cu 100 zloţi tătăreşti, de la rudele lui Petriman vătavul, Ionaşcu şi Vasutca, feciorii lui Vasco, nepoţii Olincăi, strănepoţi lui

[2200] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 508, 509
[2201] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 261, p. 235

Stan vistiernicul, „toate părţile lor din satul **Bârnovul**, ce au avut de la Alexandru vodă… / Şi aşijderi Ion cu fraţii săi, feciorii lui Petre Pilat, nepoţi lui Gherasim, au vândut a lor parte, din acelaşi uric, preotului Roma, nepot lui Gherasim, drept 75 zloţi tătăreşti. / Şi sculându-se preotul Roman a răscumpărat partea sa, ce a fost vândută de moşul (bunicul său) Gherasim de **Şendreni** drept 10 boi şi 30 zloţi”[2202].

1589, septembrie 2: Zapisul pârcălabilor de Hotin Gheorghe şi Frăncescul, în care scriu că Druţea Nemiş din **Şăndreni** şi cu sora lui Achilina „au vândut din satul **Bârnovul**, din a treia parte de sat, o a treia parte, din Ploscăuţi şi din Cotunul şi din toate acele trei unghiuri rudei lor preotul Romşa (Roman) din târgul Hotinului, drept 200 zloţi tătăreşti, parte ce a avut moaşa (bunica) lor Taţia din drese de la Avexandru voievod… şi au fost de faţă Macsin vatav, Dancil vatav, Orlinschi vatav, Iuri vatav, Dragşan vatav”[2203].

1628, septembrie 2: Zapisul pârcălabilor de Hotin Gheorghe şi Frâncescul, în care scriu cum au venit fraţii Druţea nemiş şi Achilina din **Şendreni** şi au vândut „moşia din satul **Bărnoul**, din a treia parte de sat, a treia parte, din **Pliuşcăuţi** (lângă Druţa, raionul Edineţ[2204], Moldova), din cotune şi din toate colţurile… seminţiei lor popii Tomşa din cetatea Hotinului, cu 200 zloţi tătăreşti, părţi ce le-a avut moaşa (bunica) lor Taţea din drese de întăritură de la Alexandru voievod… dinaintea lui Marin

---

[2202] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XIV, Iassi 1889, pp. 158, 159
[2203] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XIV, Iassi 1889, pp. 159, 160
[2204] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 193

vatah, Danciul vatah, Orlinski vatah, Iurie vatah şi Drăgşan vatah”[2205].

1636, ianuarie 27: Zapisul lui Georgie sin (fiu) Solomicăi, „întru care arată că a vândut din a şasea parte din **Şăndreni** (azi Draniţea, comuna Draniţea, raionul Novoseliţa, Ucraina), jumătate, cu baltă şi cu vad de moară pe Prut, fratelui său Efrim Hăjdău, drept 150 taleri bătuţi”[2206].

1636, iulie 9: Zapisul marilor boieri, în care mărturisesc că a venit în faţa lor Antimiia Pătrăşcioae, fata Anghelinei, sztănepoată lui Şoldan şi lui Stan vistiernic şi „a vândut a sa ocină, din a treia parte din satul **Şăndreni** (azi Draniţea, comuna Draniţea, raionul Novoseliţa, Ucraina) şi din **Ezărul Alb** (lângă Dumeni, comuna Costiceni, raionul Novoseliţa, Ucraina) şi a treia parte din seliştea **Negreştilor** (azi Negrinţi, comuna Draniţea, raionul Novoseliţa, Ucraina), ce este pe Prut, lui Efrim Hăjdău, drept 200 taleri”[2207].

1643, martie 8: Gligorie şi Dumitraşcu, feciorii Agahiei, nepoţii preotesei Nastasia din **Păniceşti** (lângă Taxobeni, comuna Horeşti, judeţul Bălţi, Moldova), vând vornicului Cujbă, drept 10 lei, „partea mamei noastre Agahia, din Păniceşti, ce se va alege… / dinaintea lui Pavăl şi Ursu din **Tocsăbeni** (Taxobeni, comuna Horeşti, judeţul Bălţi, Moldova), popa Gliu Gligorie şi Niculei de **Bălteni** (comuna Probota, Iaşi), Constantin diacul de

---

[2205] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iaşi 1907, pp. 271, 272
[2206] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 319, p. 361
[2207] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 452, p. 513

Şăndreni (Şendreni, azi Draniţea, comuna Draniţea, raionul Novoseliţa, Ucraina) şi Alexa de **Dumeşti** (comuna Văratic, judeţul Edineţ, Moldova)”[2208].

1643, octombrie 12: Tete şi Nicola vând lui Gheorghe neguţător, drept 20 lei, „partea lor din sat **Şendreni**, ce-au avut de la moaşa (bunica) lor Dochia”[2209].

1643, octombrie 12: Mărica Ignătoai, lui Gheorghe din **Eşi** „partea ce-au avut la sat la **Şăndreni**, de pe Anton stolnicel, partea Lalii şi partea lui David, cu preţul ce le-au avut cumpărate”[2210].

1643, octombrie 12: Vasile sin (fiu) Varvarii vinde lui Gheorghe neguţătorul, drept 10 lei, „dreaptă ocină şi moşie din sat din **Şendreni**, a treia parte din partea Varvarii, ce s-a alege din partea de jos”[2211].

1643, octombrie 12: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Gheorghe Dimuţă, staroste de neguţători (din Iaşi), „care ne-a arătat două zapise de la Maria, femeia lui Ignat Manoleţ, scris de mâna popii Loghin celui bătrân, dinaintea unor oameni buni din **Târg din Iaşi**, Arhirie, Toader Hagi, Gheorghe Hanul, Mierăuţă fratele Măricăi, Ignătoaia şi feciorul ei Constantin, Alexa neguţător şi Zaharia neguţător, scriind cum ea şi-a vândut a sa dreaptă ocină şi cumpărătură, partea Măricăi, jupânesei lui Gavril Grebincii, ce-a fost pârcălab, şi partea lui Anton stolnicel, şi partea Loli, şi partea lui David, neamul Sasului, cât se

---

[2208] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 41, p. 45

[2209] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 196, p. 183

[2210] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 197, p. 183

[2211] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 198, pp. 183, 184

va alege din satul **Şăndreni**, din ţinutul Iaşului, pe apa Prutului, cumpărătura bărbatului ei Ignat Manoleţ… lui Gheorghe Dimuţă, staroste de neguţători, pentru 85 taleri bătuţi… / Şi altă parte din sat, cumpărată de la Samson, feciorul Măricăi, nepotul Odochiei, ce i-a fost cumpărătură de la Perdutul, partea lui, fără partea nepotul său Ursul, drept 5 galbeni. / Şi iarăşi, ce a cumpărat de la Vasile, feciorul Varvarii, nepot lui Ignat Balotă, a patra parte din partea lui Iuraşco Dimineaţă, pentru 10 lei”[2212].

1644, septembrie 1: Vasile sin (fiu) Varvarii vinde lui Gheorghe neguțătorul, drept 10 lei, „a sa dreaptă ocină și moșie din satul **Șendreni** (comuna Dranițea, raionul Novoselița, Ucraina), a treia parte din partea Varvarii, ce s-a alege din partea de jos”[2213].

1646, iunie 17: Porunca dată de Vasile Lupu voievod pârcălabilor de Hotin, după de „s-a jeluit Ilea din **Voicouţi** (raionul Edineţ, Moldova), zicând că are moşie la satul **Şendreni** (azi Draniţea, comuna Draniţea, raionul Novoseliţa, Ucraina), dintr-a treia parte de sat a şasea parte, în partea din sus, în stâlpul lui Barnovschi vodă, partea moaşă-sa (bunica) Cârstina, şi au ţinut până acum acea a şasea parte. Iar acum răzeşii Ile, Pilipăuceştii şi Timeştii nu vor să-l lase să ţină acea parte şi zic că nu sunt şase părţi în acea a treia parte de sat, ci sunt patru părţi, iar pe moaşă-sa o leapădă. / Drept aceea, să strângeţi oameni buni, să întrebaţi pe amănuntul, să socotiţi şi întrebaţi de va fi fost împărţindu-se acea a treia parte de sat în şase părţi şi va fi ţinut Ilea, feciorul lui Ile Neagul,

---

[2212] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 198, pp. 183, 184

[2213] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 409, p. 393

acea a şasea parte… şi să daţi ştire domniei mele”[2214].

1646, iunie 22: Gaoa din **Şendreni** (Draniţea), nepotul său Mire şi mătuşă-sa Sorca vând comisului Bălan „a treia parte din a patra parte a acestui sat”[2215].

1646, iunie 26: Căzacul din **Şăndreni** vinde comisului Bălan „a şasea parte din a patra parte a acestui sat”[2216].

1646, iulie 4: Grigore Rujan din Costiceni vinde lui Gava, fecior Bratei, şi femeii lui Odochia, nepoata lui Dragotă, „o parte din **Costiceni** (raionul Novoseliţa, Ucraina), ce-a avut-o de la feciorul lui Vasco din **Şăndreni** (comuna Draniţea, raionul Novoseliţa, Ucraina), care parte o arată în partea de jos, la **Vertep** (lângă Novoseliţa, raionul Novoseliţa, Ucraina)”[2217].

ŞENDRENI

(sat numit şi Sărdarul, în Covurlui, Galaţi).

1625, martie 29: Zapisul de mărturie a lui Tufă, Iona şi Părasca din Şendreni despre cum au „vândut dreaptă ocină a noastră de sat din **Şendreni**, jumătate de

---

[2214] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 406, pp. 348, 349

[2215] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 421, p. 363

[2216] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 423, p. 464

[2217] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 428, p. 467

sat, doi bătrâni, partea din jos până la pârâu… jupânului Costantin cămăraşul, drept 150 ughi bani gata (ducaţi ungureşti)”. Iar tocmeala şi vânzarea „s-a făcut dinaintea a mulţi oameni buni, anume Vasilie vătavul de hânsari, Ion feciorul călugărului, Tatul feciorul lui Trifan, Bancul, Cârstea, Mârzac feciorul Tatului, Ţapu, Manea, Nan şi Ploe din **Dănceni** (lângă Şendreni, Galaţi)”[2218].

1625, iulie: Zapisul feciorului lui Frăţian privind vânzarea, pentru 95 galbeni, cămăraşului Costantin a „moşiei din **Şăndreni**… din vatra satului şi din câmp, şi din bălţi şi din vii”, în prezenţa martorilor semnatari Pope căpitanul, Stălbar din **Lumineani**, Tufă, Neculei căpitan de **Galaţi**, Ion armaşul „şi dinaintea a mulţi oameni buni şi bătrâni”[2219].

1625, decembrie 12: Zapisul fostului căpitan de Galaţi Nicula Bălan, prin care mărturiseşte că a vândut cămăraşului Costantin, pentru 40 galbeni, „ocina ce am fost cumpărat de la Chisar din sat de **Şendreni**, cotul de sus”[2220].

1627, ianuarie 26: Zapisul lui Diaba din Dănceni, al fetei lui şi al Gaftonei, fata lui Ciolpan, şi al bărbatului ei Ionaşcu, prin care mărturisesc că au vândut „o vie cu loc, cu tot, cât ţine via şi loc cât va fi din toate părţile, care vie a fost dreaptă ocină şi a noastră, la sat la **Dănceni** (lângă Şendreni, Galaţi), din partea de jos… lui Ignat Benea din **Vlăşeneşte** (Vlăsineşti, sat în ţinutul Putnei,

---

2218 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 303, pp. 374, 375

2219 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 354, p. 427

2220 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 393, p. 458

Vrancea), drept 17 lei bătuţi şi 2 vaci cu viţei, şi 10 merţe de făină, şi o slănină… Iar această tocmeală s-a făcut în casa lui Stărpar star şi au fost mulţi oameni buni şi bătrâni, anume Stărpar star, Boiac star, Bojor, Nan, Micul, Dumitru Corbea, Cârstea, Pepelea, Manea Chiţul, Ţapul, Hoiul sin Căprioriţa din **Dănceni**, şi Stoica ot **Şindreni** (ţinutul Covurlui, Galaţi) şi mulţi oameni buni s-au prilejit”[2221].

1632, octombrie 15: Zapisul Mariei Ihnătoae, în care mărturiseşte că a „vândut o parte de ocină din **Şendreni**, partea lui David, feciorul Magdei, nepotul lui Ciocan, ce-a fost dreaptă cumpărătură mie şi soţului meu, lui Ihnat Manoleţ, de la David, feciorul Magdei… lui Gheorghe, **starostele de neguţători de târg de Iaş**, pentru 30 taleri bătuţi… Ş-am vândut, din jumătate de sat de la Şendreni, din partea de jos, a opta parte. Ş-am vândut dinaintea a oameni buni, anume: Argherie staroste za cupţom, Toader Hagi, Gheorghe Hanul, Mirăuţă fratele Măricăi, Constantin feciorul lui Mirăuţi, Alexa neguţătorul şi Zaharia cupeţ (toţi din Iaşi – n. n.) şi mulţi oameni buni”[2222].

1633, septembrie 8: Întărit de Moise Moghila voievod cneaghinei Ilinca, care primeşte uric pentru „un sat, anume **Şendrenii**, care este în ţinutul Covurlui, ce i-a fost cumpărătură de la Curt Celebi capuchehaia pentru 150 ughi galbeni”[2223].

2221 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 144, pp. 174, 175

2222 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 227, pp. 283, 284

2223 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 387, pp. 486, 487

1638, martie 8: Măriica Ihnătoe vinde jupânului Gheorghie din **Iaşi, staroste de neguţători**, pentru 46 taleri bătuţi, „drept cât a cumpărat şi jupânul meu Ignat Manoleţ…o parte de ocină **Şendreni**, partea Măriicăi, jupâneasa lui Gavril Grebencei… şi la tocmeală au fost oameni buni, neguţători, anume Arhirie neguţător, Toader Hagi, Gheotghe Hanul, Mierăuţă fratele Mariicăi, Constantin feciorul lui Mirăuţă, Alexa cupeţ, Zaharia cupeţ şi alţi oameni buni"[2224].

1719, mai 21: Carte de judecată de la Mihail Racoviţă voievod, după ce marele vistiernic Constantin Costache şi marele sulger Ada, Luca „şi-au făcut mare jalobă asupra lui Antiohie Căpitanul, feciorul lui Neculai fost clucer, zicând dumnealor cum, într-a doua domnie a domniei mele, cumpărând deseatina la **Tecuci** de la Cochi, Antohie Căpitanul a cumpărat-o de la ei, împreună cu Sârbul şi Gavrilaş, precum mi-au arătat zapis, însă trebuind bani în grabă pentru slujbă, aşa le-a fost tocmeala, dumnealor să afle bani de la turci, cu dobândă, să-i dea pentru slujbă, cu dobânda ce-ar fi fiind, şi au luat dumnealor două pungi de bani de la Mehmet Iazagi de **Focşani** şi de la Calafat, de-au dat la cămară, şi pe urmă Antohie Căpitan a dat o seamă de bani la turci, iar cu 386 ughi (ducaţi ungureşti) 12 potronici, au rămas nedaţi la turci, mâncând Antohie acei bani, precum şi soţii lui au arătat aceşti bani asupra lui, cu 70 ughi ce-a făcut deseatina stupilor lui şi ai mâne-sa, şi nestând la cocoteală Antohie Căpitanul, au apucat turcii pe dumnealor, fiind zapisul dumnealor la turci, şi-au plătit toţi banii cu dobândă, cu tot, şi apucând pe Antohie Căpitanul, l-au

---

[2224] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 264, p. 247

pus şi la opreală, cu poruncă domnească, pentru istovul slujbei; ci venind maica dumisale, Sandală cluceroaia, a făcut zapis, cu să istovească Antohie toţi banii slujbei, precum scrie zapisul de cumpărare a slujbwi, împreună cu ginerele său Neculai clucer; deci Antohie n-a mai dat acei bani, nici la socoteală n-a vrut să ştie, câtăva vreme îmblând cu felurite meşteşuguri, fiind vremile tulburate din zi în zi, până a stătut la judecată acum, la a treia domnie a domniei mele, deci i-am orânduit lui Dumitru Macri mare ban ca să le ia seama cum va fi mai drept, şi aşa a aflat pe Antohie cu acei bani rămăşiţă, iar Antohie n-a stat să plătească, ci a fugit în ţara muntenească. / Deci domnia mea, împreună cu tot sfatul nostru, aşa am judecat şi le-am dat moşia lui Antohie Căpitanul pentru acei bani, anume satul **Drăguşianii**, ce-i la ţinutul Vasluiului, şi satul **Şendreştii**, tij (la fel) la Vaslui, ce-i este cumpărătură de la frate-său Gavriliţă, drept 90 lei, şi satul **Dănceni** pe Zeletin, la ţinutul Tecuciului, ce-i este cumpărătură lui Antohie de la frate-său Gheorghe, drept 80 lei, 2 boi, 2 vaci şi un cal, să fie volnici dumnealor a le ţine şi a le stăpâni… iar cine din fraţii lui Antohie ar vrea să le cumpere, să dea banii… căci aşa scrie zapisul cluceroaei, de-a fugi Antohie, să plătească ea, şi n-a mai plătit, ci a murit”[2225].

1902: „**Şendreni** sau Sărdarul, sat în judeţul Covurlui, comuna Filești, plasa Siretul, aproape de râul Siretul. Are o populaţie de 390 suflete; o biserică. Împreună cu cătunele Movileni şi Bărboși, formează parohia

[2225] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iaşi 1915, pp. 47-49

Sărdarul, cu catedrala Sfinţii Voevozi, cu 1 preot paroh şi 3 cântăreţi”[2226].

ŞENDRENI

(Şendreşti pe Stavnic, lângă Bâcu, comuna Ipatele, Iaşi).

1619, iunie 4: Ispisoc de judecată de la Gaşpar voievod, după ce „Marmure uricarul s-a pârât cu Andrei, feciorul Iliesei şetrar pentru nişte părţi de moşie din satele **Şendreni** (pe Stavnic, lângă Bâcu, comuna Ipatele[2227], Iaşi) şi **Capoteşti** (pe Stavnic, inclus în Şcheia, comuna Şcheia[2228], Iaşi), pe care le-a cumpărat, fără ştirea lui, De la Tudora şi de la fraţii ei Gavril, Dumitru şi Grigore, feciorii lui Toader Purcel, şi pentru un iaz pe pârâul Stavnicului, cumpărătura lui Marmure uricar, iar Andrei, feciorul Ilieşei şetrar, dete seamă cum a făcut el acel iaz, ca să îndrepte apa pe Stavnicul cel bătrân, pe unde curgea mai demut, iar budăi de moară pe acel pârâu ca să nu fie, dar ca să-şi facă lui iaz şi moară mai jos, în hotarul satului **Drăguşanii**, iar de ar fi pus budăi sau moară, sau ar fi arat brazdă pe hotarul lui Msrmure, ca să dea goaba de 12 boi, iar pentru această parte de moşie, ce s-a cumpărat, s-a aflat mai de aproape rudă cu acei vânzători… / şi i-am

---

[2226] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 509, 510

[2227] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 248

[2228] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 52

judecat după legea ţării şi am aflat ca să întoarcă Marmure banii ce ar fi dat pe această moşie în mâinile lui Andrei, şi Marmure s-a îndreptat, iar Andrei a rămas după legea ţării”[2229].

1668, august 1: Andoca clucer dă zestre fetei sale Sandală, „din afoniseala ce-am avut… un sat, anume **Drăguşianii** la Vaslui, cu casă bună, cu două heleştee şi cu moară pe Stavnic, cu o bucată din **Şendreşti**, unde stau casele”[2230].

1753, Mai 26: Neculai Bucium vinde lui Neculai Cogălniceanu, pentru 400 lei, „moşia ce este de pe maică-mea Maranda, fiica Milescului clucer, anume **Frenciucii**, ce sunt pe apa Stavnicului… o selişte şi jumătate, cu casă gata, cu două vaduri de moară, unul din sus de casă, la cotul râpilor, la rediu, şi alt vad în opusul morii din selişte, ce vine pe pârâul Schei, unde este iazul cel bătrân dinspre soare-răsare, cu loc de crâşmă la drum, cu loc de prisacă lângă crâşmă, cu trei poieni de fân, cu loc de ţarină în deal, cu loc sterp de păscut, cu alt loc de prisacă din jos, la rediu, dinspre răsărit de **Căzăneşti**, şi aceste locuri sunt, dinspre Căzăneşti, lui Buzdigan, peste Stavnic, dincoace, înspre apus, o selişte întreagă… şi se hotărăsc cu **Drăguşenii** lui Vasile Costachi paharnic, cu **Şendrenii** lui Enachi Buzilă”[2231].

[2229] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iaşi 1915, p. 14

[2230] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iaşi 1915, pp. 82, 83

[2231] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iaşi 1915, pp. 105-107

ŞENDRENI

(lângă Erbiceni, comuna Erbiceni, Iaşi).

1634, ianuarie 25: Întărit de Moise Moghila voievod diacului Sturza, care primeşte urice pentru cumpărăturile sale din vremea lui Ştefan Tomşa voievod, „din jumătate de sat **Tâhăreşti** (lângă Erbiceni, comuna Erbiceni, Iaşi), dintr-a treia parte a zecea parte, şi satul **Şăndrenii** (lângă Erbiceni, comuna Erbiceni, Iaşi), iarăşi ce-i pe Ursoaia, în ţinutul Hârlăului, care i-a fost cumpărătură unchiului cău, lui Pepelea fost logofăt, de la Gavril Grama diacul şi de la Ionaşco, feciorul Drăghinii, nepot lui Pilat, drept 200 zloţi… / şi altă parte a satului **Tâlhăreşti** şi din sat de **Şăndreni**, ce le-a fost cumpărătură unchiului său Marco Pepelea, de la Ursul, feciorul Măricăi, nepot lui Gândac, strănepot Oancii, fecior lui Tălhariu, drept 36 taleri… / Şi iarăşi, o poiană, ce se numeşte **Ciorenii** (satul Cioreni, contopit cu Belceşti, comuna Belceşti, Iaşi), din ispisoc de cumpărătură ce a avut unchiul său Pepelea logofăt Aron vodă”[2232].

1634, ianuarie 30: Întărit de Moise Movilă diacului Sturza, feciorul lui Sava Pepelea, şi fiului său Ştefan, care primeşte urice pentru „moşia ce-a avut strămoaşa lor Alba de la bătrânul Petru voievod… din jumătate de sat **Slăvniceni**, a treia parte, ce este pe Giurov, cu parte din eleşteu şi din bălţi şi din tot venitul. / Şi iarăşi… o parte

---

[2232] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 39, pp. 42, 43

de ocină de sat din **Tâlhăreşti**, din jumătatea de sat din jos, a şasea parte, şi din seliştea **Şăndrenii**, care acea parte de ocină au avut-o ei tocmeală cu Barnovschi vodă"[2233].

ŞENDRENI

(comuna Victoria, Iaşi).

1635, iulie: Întărit de Vasile Lupu voievod vistiernicului celui mare Iordache, care cumpără, cu 100 galbeni, de la Conde vameşul, „un sat anume **Popricanii** (comuna Popricani, Iaşi), la Tivova, între **Posadnici** (lângă Stânca, comuna Victoria, Iaşi) şi între **Cârniceni** (comuna Ţigăneşti, Iaşi), iar lui Conde i-a fost cumpărătură de la Toader Gogoneţ". Vodă a trimis doi boieri, care să stâlpească hotarul, după mărturiile megieşilor Lupul Dârlău, Coşciug şi Tetea ot **Cârniceni**, Arsenie, Ionaşco Sasul, Sanson şi Tetea ot **Şendreni** (comuna Victoria, Iaşi), Vasilie ot **Ionăşeni** (lângă Stânca, comuna Victoria, Iaşi) şi Pavel ot **Mălăeşti** (comuna Gropniţa, Iaşi). „Şi hotarul se începe, dintâi, din gura Tivovei, pe din jos de sat, drept la deal, prin pădure, în vârful dealului, unde se cheamă Dealul Mare; de acolo, drept la vale, prin pământuri, până în vale, şi peste vale şi peste drumul mare, la un stâlp de piatră, ce-i pus de la deal de drum; de acolo, drept la deal, la Movila lui Hilip; de acolo, drumul în sus,

[2233] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 42, p. 45

până la un stâlp de piatră, dinspre hotarul **Moimeştilor** (comuna Popricani, Iaşi); de acolo merge iarăşi la vale, până la alt stâlp de piatră, dinspre hotarul **Puricenilor** (lângă Stânca, comuna Victoria, Iaşi); de acolo, drept pe din sus de gura drumului cel mare care merge la Movila Boerilor; de acolo, pogoară la vale, pe din jos de Puriceni, şi loveşte hotarul în gura Troianului, la un stâlp de piatră, peste Jijia, în târlă; de acolo, drept la Iazul Popei, la un stâlp de piatră, în capul iazului, şi de-aici drept peste şes, într-alt stâlp de piatră, în mijlocul şesului; de acolo într-alt stâlp de piatră, lângă un drum, împotriva unor spini-şori; de acolo, acel drumuşor, la alt stâlp de piatră; de-aici, în drumul mare, la alt stâlp de piatră; de-aici, tot drumul în jos, până în Tivova şi matca Tivovei, spre apa Jijiei, până în gura Tivovei. Acolo se împreunează hotarul”[2234].

1645, septembrie 15: Întărit de Vasile Lupu voievod starostelui de neguţători Gheorghe Dimuţă, care cumpără, cu 85 de taleri, „de la Maria, muierea lui Ignat Manoleţu, partea Maricăi, jupâneasa lui Gavril a Grebencii fost pârcălab, partea lui Anton stolnicel, partea Lolăi şi partea lui David, seminţia Sasului, ce se va alege din satul **Şendrenii** (comuna Victoria, Iaşi), în ţinutul Eşii, pe Prut; / şi altă parte de ocină din Şendreni, cumpărătură de la Vasile, feciorul Vărvarei, nepot lui Ignat Balotă, a para parte din partea lui Iuraşcu Zautra, drept 10 lei; / Şi altă ocină ce a avut Bălan şi cu altă seminţie a lui. Şi s-au sculat pentru acele părţi de ocină Arsenie şi cu seminţia lui, cu gâlceavă asupra lui Gheorghe Dimuţă pentru partea Ursoaie, din acelaşi sat, şi

[2234] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 148, pp. 186, 187

pentru partea lui Balotă, zicând că sunt ale lor şi că le-ar fi ţinut Gheorghe Dimuţă cu împresurare”[2235].

ŞENDRENI

(Şendreşti, azi Şendreni, comuna Frumuşica, Botoşani)

1637, ianuarie 27: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Dumitraşco Şoldan, mare vornic de Ţara de Jos, şi fraţilor săi Toderaşco, Todosca, Anghelina şi Tofana, care primesc uric pentru „dreapta lor ocină şi danie şi miluire, o selişte, anume **Şendreştii** (azi Şendreni, comuna Frumuşica, Botoşani), în ţinutul Hârlău, ce a avut tatăl lor, Pătraşco fost vornic, de la Constantin Moghila voievod… mai înainte dreaptă domnească, şi am dat-o domnia mea şi am miluit pe Dumitru stolnic şi pe Vâşan, când le-am dat şi satul **Vlădeni** (comuna Vlădeni, Iaşi)… / iar dacă am văzut că a fost dreaptă danie şi miluire tatălui lor Pătraşco, din nou noi am dat această selişte Şendreşti, cum le-a fost înainte danie, lui Dumitraşco Şoldan şi fraţilor săi; iar Dumitru stolnic şi Vâşan să nu aibă nici o treabă”[2236].

1637, iunie 8: După împărţirea moşiilor între urmaşii lui Pătraşcu logofăt, lui Dumitraşcu Şoldan i „s-au venit **Dămilenii** (înglobat în Cristineşti, comuna Cristineşti, Dorohoi), la Dorohoi, jumătate de sat **Dolni-**

[2235] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 206, pp. 162, 163

[2236] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 22, pp. 22, 23

ceni (lângă Brăteni, azi Pădureni, comuna Dobârceni, Botoşani), sub Cărpiniş, la Dorohoi, Petia Mare (judeţul Suceava), partea din **Ciutureşti** (comuna Secuieni, Bacău), la Roman, un vad de moară la Bacău şi loc de grădină la Obârşie la Bârlad". / Toader Şoldan a primit „Şoldăneştii şi Broştenii, la Suceavă, parte din **Cotuzăni** (Cotiujeni, Iaşi), ce este în ţinutul Iaşi, pe Prut, parte din **Vartici** (lângă Uricani, comuna Miroslava, Iaşi), de la Cârligătură şi jumătate din **Scorţăşti** (Scorţeni, comuna Scorţeni, raionul Teleneşti, Moldova), la Lăpuşna". / Fetele Candachiei, sora celor doi Şoldan, „venit-au **Bălţăteştii** (comuna Bălţăteşti, Neamţ) de la Neamţ, jumătate de **Tribasăuţi** (Trebisăuţi, comuna Trebisăuţi, raionul Ocniţa, Moldova), la Hotin, parte din Giurgeşti (judeţul Suceava), în ţinutul Sucevii". / Surorii lor, Tudosca, i „s-au venit satul Leucuşăşti (judeţul Suceava) şi satul Mohilenii (judeţul Suceava), de la Suceava". / Surorii Anghelina „venitu-s-au satul **Mânjeşti** (azi Deleni, comuna Ştefan cel Mare, Neamţ) de la Neamţ şi **Borulile** (Borole, comuna Hăneşti, Botoşani), parte din **Jăvărteni** (azi Sărata, comuna Mihălăşeni, Botoşani), la Dorohoi, parte din Cămârzani la Suceava, jumătate din **Scorţăşti**, la Lăpuşna, şi două fălci de vie la **Cotnari**, în Dealul Asinului". / „Iar în partea surorii noastre Tofanii venitu-s-au satul **Storeşti** (comuna Frumuşica, Botoşani) şi satul **Şăndrenii** (Şendreni, comuna Frumuşica, Botoşani), la Hârlău, **Moiceşti** (azi Pojereşti, comuna Şcheia, Vaslui) şi părţi din **Soleşti** (comuna Soleşti, Vaslui), la Vaslui, şi două fălci de vie la **Cotnari**, în Dealul Asinului, Şi viile s-au pus împotriva satelor ce au luat alţi fraţi"[2237].

[2237] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 120, p. 116

1641, aprilie 21: Întărit de Vasile Lupu voievod logofătului Racoviţă Cehan şi soţiei sale Tofana, care primesc ispisoace pentru „satul **Bălăsineştii**, ce-i în ţinutul Hotinului, cu iazuri şi moară în apa Viliei, cumpărătură de la Tudori fost pârcălab, pentru 19 ughi galbeni (ducaţi ungureşti de aur), căci le-a fost lor moşie de la mătuşa lor Cristina pârcălăboaie; / partea lor din satul **Soleşti**, ce-i în ţinutul Vasluiului; / a treia parte din satul **Moiceştii**, ce-i pe apa Vasluiului, în acelaşi ţinut, cumpărătură de la Vasile Nădăbaico din Soleşti, drept 20 ughi galbeni; / ce i se va alege partea Loghinei şi a lui Visarion Bogza călugăr, fiii lui Bogza logofătul, din satul **Vilneşti**, din acelaşi ţinut, cumpărată cu 25 ughi galbeni; / partea Tudorei şi Căzacei, fetele Dochiei, din satul **Fereştii**, tot în acelaşi ţinut, cumpărată cu 10 ughi galbeni; / altă parte, câtă i se va alege Antemiei, din satul **Făstăci**, din partea din jos, din acelaşi ţinut, cumpărată de la Ştefan Cizman, fiul Antemiei, drept 10 ughi; / şi un iaz din satul Făstăci, din partea de sus, cu loc de prisacă, cumpărat de la Gavrilaş, fiul lui Miron, drept 25 taleri de argint; / satul **Stănileşti**, ce-i pe Prut, în ţinutul Fălciului, care a fost domnesc şi a dat şi a miluit Ştefan voievod pe unchiul său Cehan vornic, iar după moartea lui Ionaşco Cehan vornic, domnia mea luat-am acel sat; şi după aceea am dat şi am miluit pe boiarinul domniei mele, iar el mi-a dat doi cai buni; / satul **Cărstănici**, ce este în acelaşi ţinut al Fălciului, şi satul **Stoineşti** la Prut, în acelaşi ţinut, şi satul **Bărboşii**, ce-i pe apa Moisiia, în acelaşi ţinut, şi încă satul **Siliştenii**, din acelaşi ţinut, cumpăritura tatălui său Petre Cehan de la fiii Silişteanului din Bârlad, şi iarăşi o parte de ocină din satul **Răicenii**, cumpărătura părintelui său Petre Cehan; / şi iarăşi îi întărim un bătrân,

cât i se va alege, din satul **Răspopi**, din acelaşi ţinut al Fălciului, şi iarăşi un bătrân din satul **Pogăneşti**, ce-i în ţinutul Lăpuşnei, din acelaşi uric, care acele două părţi din Răspopi şi din Pogăneşti a fost dat Răcoviţă Cehan 50 ughi galbeni, în mâinile lui Ureche vornic pentru Barna, fiul Urâtei, şi pentru Balan, şi a plătit capul lor de la moarte, şi n-a avut cu ce plăti dinspre Toader Cehan fost sulger, şi a dat cele părţi de ocină sin satele Răspopi şi Pogăneşti pentru cei bani şi pentru cel cal; / şi iarăşi le întărim ale lor drete moşii, ce a avut tatăl lor Pătraşco fost logofăt de la Constantin voievod, satul **Storeştii** şi **Şendreni**, cu loc de heleşteu în apa satului, ce-s în ţinutul Hârlăului”[2238].

ŞENDREŞTI

(pe Polocine, lângă Lespezi, comuna Homocea, Vrancea).

1528, martie 19: Întărit de Petru (Rareş) voievod lui Grozav, pârcălabul de Roman, căruia „dat-am înşine lui… o selişte în Polocine, anume **Şendreştii** (lângă Lespezi, comuna Homocea[2239], Vrancea), ce a fost rămas domniei mele de la Cernătoae, după a ei moarte, căci nu s-a putut afla nimeni din neamul ei”[2240].

[2238] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 281-288
[2239] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 248
[2240] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. I, Iaşi 1906, pp. 203-207

1546, aprilie 2: Întărit de Petru (Rareş) voievod lui Ghideon vătavul, care cumpără, cu 500 zloţi tătăreşti, de la Ion, fiul Grozavului vornic, „din uricul tatălui său, ce avusese cu întăritură de la domnia mea, un sat cu numele **Şendreştii**”[2241].

1707, noiembrie 20: Întărit de Mihai Racoviţă voievod fostului mare vistiernic Ilie Catargiul, care primeşte ispisoc pentru părţile lui din satele **Şerbăneşti** şi **Topileni**, în baza unui zapis de la Lupaşco, fecior lui Sălăvăstru de **Başcani**, femeia lui Todosia, fata lui Constantin de **Hănţăşti**, şi de la feciorii lor, de la Dumitraşco Balaci, feciorul lui Bălan de Başcani şi femeia lui Maria, fata lui Eftemie de Başcani, cu feciorii lor, de la Pascal din **Ploscuţiani** şi femeia lui Catrina, de la Vasile Hardalupa, Femeia lui Varvara şi feciorii lor Iosup şi Nicula. De la Dumitraşco Candia, fecior lui Şeptelici de **Poiana**, Ioniţă Ţăpăluş, fecior lui Dumitraşco Ţăpăluş de **Dănăeşti**, care i-au vândut… moşia din satul **Şărbăneşti**, ce este în ţinutul Putnei, pe apa Trotuşului, care sat este alături cu satul dumisale **Topileanii**, însă fără partea Ghindei, cât este în capul hotarului de sus, drept 100 lei bătuţi, însă având şi Miera, ispravnicul Lupului Bogdan hatmanul parte în acel sat, dimpreună cu frate-său Lupaşco, feciorul lui Sălăvăstru, a vândut frate-său şi partea Mierăi, zicând că s-au învoit a-i da lui într-alte locuri pe unde mai au moşii… / şi alt zapis, ce-a cumpărat din satul **Topileani**, un bătrân care se cheamă bătrânul Zmeachei, şi acel bătrân este a treia parte de sat, căci acel sat îmblă pe 3 bătrâni… / şi alt zapis, de la Pavăl Proţap, fecior Irimiei Proţap, şi de la femeia lui Dochiţa, fata lui Şeptilici, şi de la feciorii lor, care i-au vândut un

---

[2241] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 104, 105

bătrân ce au avut la Topiliani, ce se hotărăsc cu satul dumisale **Domneşti**, unde dă Trotuşul în Siret, care se cheamă acel bătrân Drăghici… / şi alt zapis, de la Ion, fecior lui Mierăuţ Scănteai, şi de la femeia lui Ioana, fata lui Maxin Cotcodaci, şi de la Tanasie, fecior lui Maxin Corcodaci de **Rujineşti**, şi de la femeia lui Nastasia, nepoata Cozmei lui Ţihte, care i-au vândut un bătrân din satul Topileani, ce le-a fost lor moşie din moşi şi părinţi, au vândut şi ei al treilea bătrân, care s-au făcut satul… / şi alt zapis, ce-a cumpărat de la răzeşii din **Răspopi**, tot la ţinutul Putnei, un zapis de la Ioana, femeia lui Ionaşcă Veaveriţ, de la feciorii ei Gligoraş şi Toader, care i-au vândut, din hotarul Răspopilor, ce-a fost cumpărat Ionaşco Veaveriţ din partea de jos, 7 pământuri, de la Chiul, şi 6 pământuri de la Iliana Bobjiloai, iar din partea de jos, şi 6 pământuri de la Necuţa, iar din hotarul de jos, care fac 18 pământuri, şi 9 pământuri de la Toader Căluţanul, 6 pământuri de la femeia lui Ioana, care sunt acele 9 pământuri de la Papareţ, din sus de hotarul Răspopilor, şi 3 pământuri de la Simion Caul, iar de la Papareţ din sus, şi 3 pământuri de la Gligoraşco Diacăş, tot dintr-acel hotar din sus al Răspopilor, drept 40 lei bătuţi… / şi alt zapis, de la Necula, cu femeia lui Aniţa şi cu feciorii lor, de la Vasile, Rusanda şi Salonca, feciorii lui Gheorghe Zavul, Măriia, cu feciorii ei Condrachi, Cărstea şi Ioneş, de la Groze, fata lui Negoiţ Zavul, şi Partenie, cu femeia lui Savina, nepoată de fată lui Tudosie Zavul, care i-au vândut 7 pământuri şi un răzor în satul **Răspopi**, care acea moşie le-a fost lor cumpărătură de la Grozava şi Mărica, şi de la Irimia, fata lui Urmoş, nepoata lui Anghel cel mare… şi tot într-acel zapis, 4 pământuri şi un răzor în satul Răspopi, cumpărate

de la Marica, fata lui Hoidac, nepoata lui Nistor… / Mai arătat-a vistiernicul Ilie Catargiul un zapis de la popa Neculai şi de la feciorii lui Pârvul, Manolache şi fata lui Safta din târgul Adjud, care i-au vândut a patra parte din **Papareţ**, ce este pe apa Trotuşului, din jod de **târgul Adjud**, ce i-a fost lui de la moşii (bunicii) lui Ghidioan şi Creţul, de la Pahiia şi Armanca, preum arată uricul de la Pătru voievod… Aşijderi, tot într-acel zapis, i-au mai vândut popa Neculai, cu feciorii lui, un bătrân în Papareţ, care este din jos de hotarul Creţului, alături de partea lui Crăciun, ce i-a fost de la părintele lui, Vasile de Adjud, cumpărătură de la nepoţii lui Crăciun din Papareţ… / Şi alt zapis, de la Vasile Haret, ginerele lui Gligorie Stavăr, şi de la femeia lui Iliana, care i-au vândut un loc de crâşmă, de casă, de pivniţă, de grajd, care loc este pe locul Stăvăraşilor, unde este Alxa Măreaiu, drept 10 lei bătuţi… / Mai arătatu-ne-a vistiernicul trei zapise, ce-a cumpărat în **Şendreşti** pe Polocini, iar în ţinutul Putnei, un zapis de la Gavril, ginerele Ştefanii Cărcioae, fata lui Toader Volovatul din Şendreşti, şi de la feciorii lor Enachi, Ursul şi Dochia, care i-au vândut un bătrân de moşie din Şendreşti… / Şi alt zapis, de la Alecsandru Posmag de **Sascut**, fecior lui Dumitraşco Miaună de **Lieşti**, de pe Polocini, de la femeia lui Ioana, fata lui Vasile, şi de la feciorii lor Ion, Vasile, Iliana, Paraschiva şi Tofana, care i-au vândut jumătate de bătrân din satul Şendeşti pe Polocini, din bătrânul Toader Gârneţ, drept 35 lei bătuţi…. Şi alt zapis, de la Ion Tocilă, fecior Petrei Tocilă, şi de la femeia lui Todosica, fata lui Tofan Volovatul, care i-au vândut, în satul Şăndreşti, jumătate de bătrăn din bătrânul Toader Gârneţ”[2242].

[2242] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,*

1774, iunie 26: Satul **Şendreşti**, ţinutul Putnii, ocolul Polocinului, după recensământul lui Rumeanţev[2243], avea **toată suma caselor 102**. Scădere rufeturi 76: 32 scutelnici boiereşti, 1 mazil, 3 preoţi şi diaconi, 10 nevolnici, 24 ţigani, 4 slugi boiereşti, 2 argaţi mazileşti. Rămân birnici 26. / **Birnici**: Ion Remeş / Grigori, cojocar / Lupul, pâslar / Ioniţă, cazacu / Simion Borşu / Toader zet (ginere) porcar / Alicsandru Vilişco / Alecsa Portas / Andrei Portas / Pârvul Mustiaţă / Grigori, bejenar / Niţul, mocan / Radul, mocan / Anghel, mocan / Agapie, mocan / Lupul / Strătulat, bejenar / Petre Prodaeş / Irimia fratele lui / Andrei Răchită / Dumitraşco Vlad, vornic / Toader, herghelegiu / Condrache / Năstasă Surdul / Constandin Hărăbor. // **Rufeturi:** Condrache, argat lui Mihălache Lefter, mazil / Constantin Remeş, scutelnic dumnealui crucerului Constantin Balşe / Lupul Remeş, la fel / Vasilache Remeş, la fel / Moisă Remeş, la fel / Enache, la fel / Pavel, cojocar, la fel / Constantin, cojocar, la fel / Vasile Ghiluşcă, la fel / Chiriac fiul ciobotarului, la fel / Nedelco Făcăian, la fel / Simion Poede, la fel / Radul, muntean, la fel / Frunză, blănar, la fel / Lupul Surdul, la fel / Andrei Sofronie, la fel / Ion al lui Sofronie, la fel / Toader Sofronie, la fel / Lupul, olar, la fel / Grigoraş, butnar, la fel / Toader Turtă, la fel / Pavel Sofroni, la fel / Dumitru, văcar, la fel / Ion, pescar, la fel / Leonte, la fel / Dumitru, muntean, la fel / Ion Mascăş, la fel / Constantin, olar, la fel / Mane, bărbier, la fel / Radul, herghelegiu, la fel / Simion fiul lui Toader, la fel / Constantin Mâşcă, la fel / Vasile Albul, la fel / Mihăilă Filip, argat lui

---

vol. IX, Iaşi 1914, pp. 201-204

[2243] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 263, 264

Mihălache Lefter, mazil / Ion Tuerel, pas dumneaei logofetesei Catrinii Pălădoae / Ion Turcul, slugă dumnealui crucerului Balşe / Ştefan Jalobă, la fel / Popa Ion Carciga / Popa Ştefan / Diaconul Vasilache / Gheorghe Andrieşan, mazil / Ilie, nevolnic / Ştefan Drăghici, nevolnic / Radul Macsin, nevolnic / Toader, stoler, nevolnic / Ion, pâslar, nevolnic / Pavel, vizitiu crucerului Balşe / Pascul, chelar, la fel / Costache, nevolnic / Pătuscul, dascăl / Baban Găluşciasă / Baba Iftinca / Baba Andrieşăniasă / Iftenie, jude, ţigan dumnealui clucerului Balşe / Gavril, ţigan / Butuc, ţigan / Ion Cazaclău, ţigan / Năstas Oancă, ţigan / Leon Oancă, ţigan / Toader, crav, ţigan / Ioniţă Ganul, ţigan / Vasile Ganul, ţigan / Ifteni Ganul, ţigan / Ioniţă, bucătar, ţigan / Ion Hulubeci, ţigan / Constantin Codria, ţigan / Stancu Buduiu, ţigan / Sandul, scripcar, ţigan / Radul, scripcar, ţigan / Ursul Roman, ţigan / Marin, crav, ţigan / Ion, pitar, ţigan / Vasile Galere, ţigan / Gheorghe Drăgan, ţigan / Ion Galere, ţigan / Vasile Hohoilă, ţigan / Apostol Băbănică, ţigan.

ŞENDREŞTI

(lângă Făurei, comuna Ţifeşti, Vrancea).

1624, martie 26: Întărit de Radul Mihnea voievod marelui vornic de Ţara de Sus Necoară, care obţine uric pentru „jumătate din tot satul **Divicea** (Deviceni, azi Vadurile, lângă Poliţeni, Vaslui) din ţinutul Tutova, pe care l-a cumpărat de la Necoară fost spătar, pentru tot

satul **Ceucani** (Ciocani, Vaslui) din acel ţinut, cu loc de iazuri şi vaduri de moară pe râul Tutova şi cu vii şi cu case, cumpărat tot de la Necoară spătar şi de la fiii lui pentru 350 taleri bătuţi"; / „satul **Corjouţii** (Corjeuţi, raionul Edineţ, Moldova) din ţinutul Hotin, pe care el l-a luat de la Zaliţchi, pentru 300 ughi roşii şi pentru alte averi şi haine"; / „un vad de moară la gârla Putnei de Jos, la satul **Purceleşti** (Putna, comuna Boloteşti, Vrancea), care este în ţinutul Putna şi l-a cumpărat de la Văscan şi **Ţigăneşti** (lângă Putna, comuna Boloteşti, Vrancea) şi de la Costachi, diac din **Şendreşti** (lângă Făurei, Vrancea), şi de la Scânteie din Purceleşti, şi de la Nistor din **Bătineşti** (comuna Tifeşti, Vrancea), pentru 70 de taleri bătuţi"; / „un loc de prisacă din satul **Rătceşti** (azi Viişoara, comuna Todireşti, Vaslui) din ţinutul Vaslui, cu grădini împrejurul prisăcii, însă cât poate un om să azvârle din mijlocul prisăcii cu toporul în toate părţile, cumpărat de la Vasile Huhulea, pentru 35 taleri bătuţi"; / „o parte de ocină din satul **Cajva** (Cajba, raionul Glodeni, Moldova), în ţinutul Iaşi, şi iarăşi o parte de ocină din satul **Munteni**, care îi sunt dreaptă moştenire, şi altă parte din acelaşi sat Munteni, care se numeşte **Scutaşi** (pe Siret, Neamţ), pe Siret, în ţinutul Neamţ, a treia parte din a şasea parte"; / „un loc de prisacă în satul **Podeni** (sat, Vaslui), în ţinutul Vaslui, pe râul Bârlad"[2244].

1640, iunie 15: Protasia, fata lui Nasoe de Ţifeşti, care, împreună cu soţul ei Iftodie, nu a avut copii („Dumnezeu nu ne-a dat să avem coconi"), dăruieşte mănăstirii Soveja „două vii, una în deal, alta în vale şi toată partea mea de ocină din satul **Ţifeşti**… Şi în această

[2244] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 183, pp. 248-251

tocmeală au fost Grozea, Agapie şi Ioniţă de **Băleşti**, Mădău, Simion, Ştefan, Gavril Gătin, Ostahie, popa Apostolache, Berteluş, Simioanăş, Creţul, Băca, Toader Mămaiu şi popa Murgu de **Ţifeşti**, Bărnovschi şi Pătru de **Oleşeşti**, Gheorghe de **Şendreşti** şi alţi mulţi oameni buni"[2245].

1640, iunie 27: Anghelina, femeia Petrii căpitanul, fata Neagului din Lăleşti, „neavând copii, din păcatele ei şi socotind împreună cu bărbatul ei Petre că n-au cui să rămână ocinile lor, au dat toată partea lor de moşie din satul **Lăleşti** (lângă Igeşti, comuna Ţifeşti, Vrancea) şi cumpărături ce au avut de la Mărghita, fata Căei, nepoata lui Măteiaş, a patra parte din partea lui Măteiaş, şi altă parte, a lui Pătraşcu… cu vad de moară, cu case bune şi cu toţi pomii ce sunt pe locul casei, şi cu via cea bătrână, ce-i pe lângă case, şi cu pomătul din vie… sfintei mănăstiri Dobromirna, pentru sufletele lor şi ale părin-ţilor. Şi părinţii călugări să aibă a-i pomeni la sfântul pomelnic şi să le facă pamente din an în an… / Şi s-au iscălit popa Ursu ot **Stoeşti** (azi Bizigheşti, comuna Garoafa, Vrancea), Saia pitar, Dumitru Lungu, Mihul, Toader şi Istratie ot **Bătineşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea), Pătraşcu cămăraş, Ioniţă Burnar ot **Igeşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea), Mirăuţă Barta, Meletie şi Gheorghe ot **Şăndreşti** (lângă Pătrăşcani, comuna Ţifeşti, Vrancea)"[2246].

[2245] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 377, pp. 384, 385

[2246] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 380, p. 387

ŞENDREŞTI

(pe Bistriţa, lângă Iteşti, comuna Bereşti-Bistriţa, Bacău).

1627, noiembrie 26: Întărit de Miron Barnovschi voievod mănăstirii Bisericani, care primeşte uric pentru cumpărătura de la „cneaghina lui Dumitro Goe, fost mare postelnic, jumătate din satul **Şendreşti** pe Bistriţa, ce este în ţinutul Bacăului, şi cu vad de moară pe Bistriţa, care a fost cumpărătura panului ei de la Micotici şi de la sora lui Busca, fiii lui Ursu Bărboiu, fost vornic. Pe aceasta a vândut-o sfintei mănăstiri numită Bisericani pentru 100 ughi galbeni”[2247].

1628, ianuarie 4: Întărit de Miron Barnovschi voievod mănăstirii Bisericani, care primeşte uric pentru cumpărătura de la Candachia, cneaghina lui Goe fost vornic şi de la fiii ei, pentru 150 ughi, adică „jumătate din satul **Şendreşti**, ce este în ţinutul Bacăului, la Bistriţa, şi cu vad de moară pe Bistriţa, şi cu loc de prisacă, ce a fost cumpărătură a lui Goe fost vornic de ma Micotici şi de la sora lui Busca, fiii lui Ursu Bărboiu vornic”[2248].

1635, martie 25: Întărit de Vasile Lupu voievod mănăstirii Bisericani, căreia i se întăreşte hotarul şi care primeşte urice pentru „un sat, anume **Vânători** (înglobat în Piatra Neamţ), pe râul Bistriţa, ţinutul Neamţului”, fost domnesc, cumpărat de postelnicul Chiriţă de Constantin

---

[2247] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 261, pp. 343, 344

[2248] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 282, pp. 382, 383

voievod, pentru 2.000 de ughi galbeni, şi dăruit de văduva lui Maria mănăstirii Bisericani; / „jumătate din satul **Şendreşti** (lângă Iteşti, comuna Bereşti-Bistriţa, Bacău), în ţinutul Bacăului, pe râul Bistriţa”, cumpărată de la Candachia, cneaghina lui Goia fost vornic, pentru 150 ughi galbeni, Goia cumpărând de la fraţii Micotici şi Busca, fiii lui Ursu Bărboi vornic; / „a treia parte din satul **Feţingheşti** (lângă Ivănceşti, comuna Boloteşti, Vrancea),, care acum se cheamă **Răzimeştii**, în ţinutul Putnei, pe gârla Putnei… pe care a stăpânit-o Caramiz, cumpărătura lui Eustratie logofăt”, cumpărată de la fraţii Duraşco şi Ţonţa, fiii lui Caramiz, nepoţii lui Giurgea Elescul (corect: Liescul), şi de la fraţii Băloş, Irodia, Măria, Constantin, Vlasie, Dumitraşco şi Hărta, fiii lui Nistor şi fiii lui Lucoci, nepoţi lui Caramiz, şi de la Pătrăşcan şi Maria, fiii Mariei, fiica lui Caramiz, de la Simddzana, Damaschina şi Marta, fiicele lui Ursul, nepoţii lui Caramiz, Dumitru, nepotul lui Ursul, Gligorcea, Erimia şi Costachi, nepoţii lui Giurgea, Ileana, fiica lui Ruja, toţi nepoţi şi strănepoţi ai lui Giurgea Liescul, pentru 200 taleri, şi dăruit mănăstirii de logofătul Istratie; / „a patra parte din satul **Cândeştii** (comuna Cândeşti, Neamţ), din Câmpul lui Dragoş”, cumpărată de la Toader şi Tudora, fiii lui Dumitru Meleşco, cu 100 taleri bătuţi, şi „a opta parte din satul Cândeşti, partea lui Toma din partea lui Mihăilă”, cumpărată de la Ionaşco şi Vasile, fiii lui Salom, pentru 25 taleri de argint; „toată partea lui Nicoară din Cândeşti, partea lui Gliga Calotă, pentru 18 taleri de argint”, „de la Zaharia Dzamă, partea Dumitrei, iarăşi din partea lui Mihăilă, pentru 18 taleri de argint; „o parte din acelaşi sat Cândeşti, pe care au cumpărat-o de la Petru Hadâmbul, pentru 100 de oi”; / „şi de asemenea,

două vaduri de mori, pe Gârla cea Mare de Jos a Putnei, cumpărate de Moise Moghila voievod de Eremiia, Dimitraşcu şi Constantin, fiii lui Nădăbaico fost vornic, pentru 220 de taleri de argint şi dăruite mănăstirii”[2249].

ŞENDREŞTI

(pe pârâul Uşiţa, Vaslui).

1620, mai: Ispisoc de judecată de la Gaşpar voievod, după ce „a venit Palaghi, fata lui Bantăş, şi s-a pârât cu fratele ei Dumitraşco pentru nescari părţi de ocină, ce ei au avut în satul **Şendreşti** şi din **Căpoteşti**; aceste părţi de ocină le-a vândut fratele ei ei Dumitraşco şi partea ei lui Andrei, fiul Ilei şetrar. Drept aceea, le-am făcut lor lege dreaptă, cum să aibă a stăpâni Palaghia partea fratelui ei din satul **Vilneşti** şi din **Grauri** şi să nu mai aibă a pârî Dumitraşcu pe Palaghia”[2250].

1634, februarie 28: Întărit de Moise Moghila voievod armaşului Enache Cara, care cumpără, cu 60 de zloţi bătuţi, de la fostul armaş Andrei, de la cneaghina lui Lucriţa, de la fiii lor şi de la vara Palaghiia şi de la fii ei, Constantin şi Ionaşco, „un loc de prisacă, cu grădini, din satul **Şendreşti**, care este în ţinutul Vaslui, şi cu o poiană

[2249] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 68, pp. 77-80

[2250] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 30

numită Cojocăriţa, şi cu un vad de moară în acea poiană, pe pârâul Uşiţa, în faţa Usicăi”[2251].

ŞENDRICENI

(iniţial Borodance sau Borodae,
comuna Şendriceni, Botoşani).

1430, aprilie 10: Întărit de Alexandru cel Bun lui Vlad Aldiş, care primeşte uric pentru satele lui, inclusiv „Pătrăuţi, la Suceava, ocolul de sus, unde este casa lui” şi cuturile din megieşie, „pe Vălhăuţi, la Glod, unde a fost jude Iacăci, şi Glod Ciorbă tij pe Vălhăuţi, şi, pe gura Drăsăsovei, la Fântână, tij pe Vălhăuţi, şi, pe **Borodance**, unde a fost Ciorba, şi, pe Lăpuşna, Iucenii şi, la o Petră Cruce, şi Sacărenii, şi Lepoveşna, şi fântâna Epurelui, tij pe Lăpuţna, şi la fântâna lui Ilie,, pe Lupuşna, pe din gios de Iurceni, şi unde a fost Hrăste giude, şi pe din gios, unde a fost Stăilă giude, şi unde a fost Jula giude, şi împotrivă… peste deal dinspre Voloca, la fântână, la lacul despre sat, pe deasupra Lăpuşnii, la fântâna lui Gherman… Iar hotarul acelui sat de acelor fântâni să fie dinspre toate părţile după hotarele vechi, pe unde au îmblat de veci”[2252].

1467, octombrie 2: Întărit de Ştefan voievod „ginerelui lui Stan Babiş, panului Luca Cauteş, şi soţiei

[2251] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 65, pp. 68, 69
[2252] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 98, pp. 145, 146

lui, fiica lui Babiş, anume Luna, şi fratelui ei Ivanco, fiul lui Babiş, care cumpăraseră, cu 280 zloţi tătăreşti, de la spătarul Albu, „satul lui Babiş, anume Cobâlia de Sus, unde a fost casa lui Stan Babiş (înglobat în Şendriceni)”[2253]. Hotarul, din veac.

1611, iunie 12: Întărit de Constantin Moghila voievod lui Vasile Orăş, mare vornic al Ţării de Sus, care primeşte uric pentru dania şi miluirea domnească „o selişte, anume **Şindriceani**, care este sub bucovină, în ţinutul Hârlăului, care a fost dreaptă domnească, atârnătoare de ocolul târgului Dorohoiului, şi a stat toată pustie, de demult, încă din zilele lui Alexandru voievod… Deci să-i fie lui, cu tot hotarul ei, pe unde din veac a îmblat”[2254].

1614, august 8: Porunca dată de Ştefan Tomşa voievod lui Rugină de **Şeleşeu**, după ce „s-au jeluit **Şendricenii** pe tine, zicând cum tu le iei lor hotarul domniei mele, care este în ţinutul Dorohoiului: Pentru aceasta… tu să vii şi să stai de faţă cu acei vecini ai domniei mele şi să-ţi aduci cu tine şi privilegiile ce vei fi având”[2255].

1616, august 15: Întărit de Radul Mihnea voievod lui Onciul Iuraşcovici, staroste de Cernăuţi, care primeşte ispisoc pentru „un sat, anume **Şendriceni**, ce-s pe apa Buhaiului, în ţinutul Hârlăului, care acest sat a fost al socrului său Orăş fost vornic şi l-a pierdut pe el cu a sa viclenie, când s-a sculat cu Constantin Moghila voievod

---

[2253] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 149, pp. 217, 218

[2254] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIV, Huşi 1925, pp. 1, 2

[2255] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIV, Huşi 1925, p. 2

şi cu multă oaste leşască asupra lui Ştefan Tomşa vodă. Pentru aceea, să-i fie de la mine danie şi miluire”[2256].

1619, august 15: Întărit de Gaşpar voievod lui Onciul Iuraşcovici, mare vătag de ţinutul Suceava, şi cneaghinei Anghelina, fata lui Orăş fost mare vornic care primesc ispisoc pentru „o selişte, ce se numeşte **Şendriceani**, sub bucovină, ce-i în ţinutul Hârlăului, care acea selişte a fost domnească”[2257].

1619, septembrie 24: Scrisoarea lui Gaşpar voievod către şoltuzul şi pârgarii din târgul Dorohoiului, dându-le „de ştire cum domnia mea am dat satul **Şendriceani** lui Onciul Iuraşcovici. Pentru aceasta voi să aveţi a-l lăsa foarte în pace, întru nimic să nu-l învăluiţi cu târgul; numai aceasta, să aibă ei a plăti dabila cu târgul, iar alta nici o dajdie”[2258].

1620, februarie 16: Scrisoarea trimisă de marelui logofăt Gheanghea, de „mai mici feciorii dumitale Gavril diac biv (fost) ureadnic, Ion Jidovul ureadnic, Ştefan diacon, Ion Nalivaico biv şoltuz, Gheorghie Scripca diac de **Dorohoi**, Ionaşco Grozăvescul, Lealii vataman ot **Ternauca**, Ihnat vataman, Gavril, Ştefan, Gligorie, Vasile Sinite star (bătrân), de **Buhaice**, Ionaşco Miţiescul, Pavăl Mişco star (bătrân), Zaharia, Grigore, Dumitru, Ionaşco Vlaicul ot **Şendriceni**, după ce „a venit Onciul pârcălabul cu cartea măriei sale vodă, cum să avem a strânge oameni buni şi să socotim hotaul şi de un stâlpm cum l-au stricat

---

[2256] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XIV, Huşi 1925, pp. 2, 3

[2257] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XIV, Huşi 1925, pp. 3, 4

[2258] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XIV, Huşi 1925, p. 4

acel stâlp dinspre satul **Buhaice**, deci noi aşa am făcut… şi am aflat cu sufletele noastre cum stâlpul nu a fost scos, nici mutat din loc, ci a fost zdrobit deasupra de tot, şi a fost şi Onciul, şi sluga dumisale Ion Jidovul, dregătorul, cu vatamani din satele **Şerbăneşti** şi **Ternauca**, de au văzut şi ei cum a fost stâlpul ridicat şi zdrobit de nişte păstori. Deci noi am pus alt stâlp, tot pe acelaşi loc şi dăm ştire dumitale”[2259].

1620, martie 8: Întărit de Gaşpar voievod către lui Onciul Iuraşcovici şi cneaghinei Anghelina, fata lui Orăş „un sat ce se numeşte **Şendriceanii**… danie şi miluire socrului său Orăş de la Constantin Moghilă voievod. Iar când a fost în zilele lui Ştefan Tomşa voievod i s-a luat acest sat şi l-a atârnat de ocolul târgului Dorohoiului. Iar în zilele domniei mele, iar Onciul Iuraşcovici ne-a slujit la Ţarigrad cu Gheanghea mare logofăt, domnia mea m-am milostivit şi am întors lui acel sat Şendriceni”[2260].

1620, august 5: **Hotarul Şendricenilor**, „hotărât împrejur din toate părţile; astfel este hotarul **Șendriceanilor**, **dinspre Dorohoi**; din vracnița Șendricenilor din piatră, spre soare răsare, la altă piatră, în vârful heleșteului Cristei, și de acolo la movila Braicoviță, și de acolo la hreablele (iazul) Tomei purcariului, iar de acolo la un stâlp de piatră, la dealul din mijloc dinspre hotarul Păscarilor; iar de la acel stâlp de piatră, dealul, la movila din mijlocul dealului, iar de la movilă, până la drumul ce vine din Dragule, la heleșteul Bodiului, iar de la heleșteu, matca, în jos, la iazul Pribeagului, la drum în hotarul Păsca-

---

[2259] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIV, Huşi 1925, p. 5

[2260] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIV, Huşi 1925, p. 5

rilor, iar de acolo, tot drumul, pe lângă movilă, până la vracnița Șendriceanilor și la stâlpul de piatră dinspre Dorohoi; asemenea, pe vechiul hotar dinspre iezer. Iarăși hotarul dinspre Bahaicea, din iezer, din valea adâncă, la lozii, pe drumul bătrân, la un stâlp de piatră, iară de acolo, la alt stâlp de piatră, și din piatră drept peste apa Buhaicea, la sărături, și de la sărături (soloneț), la dumbravă, la bour, și de acolo la Marcovița și de la Marcovița la bourul Loznii, supt Lăbușcă, iar de acolo pârâul, în jos, la hotarul Cobâlei, la poiană, și de acolo, dinspre pădurice, drept la fântâna Strahova. Așijderea dinspre hotarul Cobăliei, iarăși din fântâna Strahovei, peste apa Cobâlei, la deal, drept la un stâlp de piatră dinspre hotarul târgului Dorohoiului, și de acolo, la alt stâlp de piatră, și de la piatră, în sus, peste apa Buhaiului, la fântână și la râpa din iezer, dinspre hotarul Păscarilor; peste tot împrejur, hotarul este după vechiul hotar al satului Șeandriceanilor. / De aceasta dăm știre dumitale, pe ale noastre suflete și mărturisim cum înșine am găsit și am făcut, cu oameni buni și bătrâni… / Noi, mai mici fii dumitale: Botică ureadnic din **Dorohoi**, și Lazor biv pitar, și Gligore Mitrofanici șoltuz și cu 12 pârgari, Cristea bătrânul, Costin șlicarul, alt Grigore Hubar, Cozma bătrânul, Dubrov, Pavel, Malic, Stratul, Macsin și alți oameni. au fost mulți din **târgul Dorohoiului,** și Andreica vătăman din **Cobăla**, Onciul vătăman din **Măgura**, Bușurca vătăman din **Pascari**, Vasile vataman, Dan, Cozma, Ilea din **Buhaicea**, Simion Horbul din **Cucorăni**, Ionaşco bătrânul, Miţ, Gherasim, Pavel Mişco, Lazor, Brai, Dima şi Tihmar din **Şendriceni**"[2261].

[2261] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XIV, Huşi 1925, pp. 7, 8

1621, iunie 29: Întărit de Alexandru Iliaş voievod lui Onciul Iuraşcovici, care primeşte ispisoc pentru „seliştea **Şendriceanii** supt bucovină, ce-i în ţinutul Hârlăului”[2262].

1621, noiembrie 26: Întărit de Ştefan Tomşa voievod lui Onciul Iuraşcovici, care primeşte ispisoc pentru „seliştea **Şendriceanii** supt bucovină, ce-i în ţinutul Hârlăului”[2263].

1624, august 2: Zapisul de mărturie prin care Mărica, cneaghina fostului mare vornic Vasile, după moartea fiicei sale Anghelina, dăruieşte ginerelui Onciul Iuraşcovici „un sat anume **Şendriceni**, în ţinutul Hârlău, care a fost de ocol către târgul Dorohoi„ şi cu loc de moară”, „o falce şi două fârtaie de vie de la **Plosca din Cotnari**, care ne-a fost nouă cumpărătură de la Lupul, fiul lui Erimiica din Suceava” şi câteva părţi de sat din ţinutul Cernăuţilor (Zastavna, Piedecăuţi, Bobeşti, Cabeşti)[2264].

1624, noiembrie 14: Întărit de Radul voievod lui Onciul Iuraşco, în baza zapisului de mărturie de la Mărica, cneaghina fostului mare vornic Orăş, care primeşte uric pentru satele din ţinutul Cernăuţilor şi pentru „tot satul Şendriceni, cu loc de moară şi cu tot venitul”, „o falce şi 2 fârtaie de vie, care este la Cotnari, în dealul Ploscu”[2265].

[2262] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIV, Huşi 1925, p. 10

[2263] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIV, Huşi 1925, p. 10

[2264] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 223, pp. 293-295

[2265] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 241, pp. 310-312

1625, august 6: Carte de întăritură de la Radul voievod fostului staroste Onciul Iuraşcovini „ca el să fie tare şi puternic… să oprească fânul pe care l-a cosit Rugină în hotarul lui, la stâlpul satului Şendriceni, pe care fân el l-a vândut vornicilor din Botoşani”[2266].

1627, octombrie 31: Porunca lui Miron Barnovschi voievod, dată ureadnicilor de Dorohoi, ca urmare a plângerii lui „Onciul Iuraşco, pe Rugină şi pe alţi oameni, zicând că ară şi cosesc pe ocina lui, în hotarul **Şendricenilor**, unde este ocina lui”, cerându-le să oprească „tot fânul, cât va fi cosit acolo şi arătura ce va fi să fie pe seama Onciului. Iar Rugină, de-i va părea strâmb, voi să le daţi zi la domnia mea, şi să-şi aducă Rugină şi dresele”[2267].

1631, februarie 3: Porunca dată de Moise Moghila voievod diacului Gociul şi ureadnic de **Dorohoi**, după ce „s-a jeluit Onciul Iuraşcovici pe nişte oameni, zicând că şi-a hotărât şi el sarzl lui **Şendriceanii**, dinspre toate hotarele, şi a stâlpit, iar acum s-a aflat un stâlp stricat şi nutat din loc, dinspre satul **Buhaicea**… voi să socotiţi cu oameni buni de acolo şi, de veţi afla că este mutat acel stâlp din loc, să luaţi boi de la acei oameni şi să-i trimiteţi la domnia mea, şi să puneţi stâlpul iarăşi la loc, cum vor spune dresele, până unde este hotarul lui, iar cui i se va părea nescaiva înşelăciune să fie de faţă înaintea domniei mele”[2268].

[2266] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 363, p. 433

[2267] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 249, p. 333

[2268] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIV, Huşi 1925, pp. 13, 14

1632, octombrie 10: Porunca lui Alexandru Iliaş voievod, dată uricarului Borleanu, ureadnic de Dorohoi, după ce s-a jeluit domniei fostul staroste Onciul pe cuparul Lupul, ginerele lui Rugină, „că-i ia o bucată de loc cu fânaţe din hotarul **Şendricenilor**, către hotarul **Şelişeului**, cu tăria sa… iar voi să socotiţi, cu oameni buni, de va fi aşa şi de va fi arat sau cosit peste stâlpii Onciului, voi să-i luaţi 12 boi şi la domnia mea să-i aduceţi, şi să le daţi zi, să vină de faţă toţi cu uricele”[2269].

1634, iulie 30: Întărit de Vasile Lupu voievod Agahiei, cneaghina lui Ştefan Brăescul şi lui Gociu diac, care primesc uric pentru „o selişte, anume **Cobâla** (sat contopit cu Ghilia, apoi cu comuna Şendriceni, Botoşani), sub făget, în ţinutul Hârlău, ce le este cumpărătură de la cneaghina Todosia Necuriţoaia, pentru 100 zloţi bătuţi”[2270].

1635, iunie 6: Porunca dată de Vasile Lupu voievod uricarului Burleanul şi lui Isac Stârcea, să cerceteze plângerea fostului staroste Onciul, care se jeluia „că-i împresură Lupul Talpă, ce a fost comis, o bucată de hotar de la **Şăndreni** (Şendriceni, comuna Şendriceni, Botoşani) şi i-a pusiat (păşunat) nişte fân de pe partea lui”[2271].

1635, august 4: Scrisoarea lui Borăleanul uricar, Isac Stârcea, și Gociul din Dorohoi, trimisă lui Vasile Lupu voievod, prin care mărturisesc despre cum au fost să socotească, cu oameni buni și bătrâni, megieși, „o

---

2269 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 226, pp. 282, 283

2270 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 217, pp. 246, 247

2271 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 130, p. 166

bucată de hotar din hotarul **Șendricenilor** (comuna Şendriceni, Botoşani), satul Onciului pârcălabul, că s-a jeluit înaintea Măriei Dumitale că i-a împresurat Lupul Talpă comisul cu hotarul **Șeleșeului** (Şilişeu, Hilişeul de Sus, înglobat în Pomârla, comuna Pomârla, Botoşani). Deci noi mers-am și am strâns oameni de primprejur și din târg din **Dorohoi** și din alte sate… am trimis la Lupul comisul, să vină și să-și aducă și dresele, să le citim, și ale lui, și ale Onciului, să le hotărâm pe unde le vor spune dresele, cum este obiceiul. Iar el n-a vrut să vină la hotar și la oameni buni, cum au fost învățătura Măriei Tale, ci a zis că va veni înaintea Măriei Dumitale. Ci au trimis pe Dumitrașco din Ilișești (Bucovina), cumnatul lui Rugină, cu un ispisoc de întăritură de la Simion Vodă, pe o bucată de loc din hotarul **Buhaicilui** (Buhaci, Buhaiciu, Buhai, azi Pădureni, comuna Şendriceni, Botoşani), și scrie în acel ispisoc acel loc în semne despre hotarul Șendricenilor, din Jidovca, în movila acea mare, la Urlea, și peste o moviliță, despre hotarul Păscarilor... / Deci, noi le-am dat zi și am mers cu acești oameni buni, de ne-au arătat acele semne. Și ne-au arătat de unde a luat Lupul fânul lui Dumitru, șoltuzul din **Botoșăni**, ce au vândut Onciul pârcălabul, și de unde i-au bătut vecinii. Deci tot este hotarul Onciului de Șendriceni. / De aceasta dăm știre Măriei Dumitale, iar Măria Dumitale îi vei judeca cum va fi voia Măriei Dumitale, ca un domn milostiv. / Mai mici robii Măriei Dumitale, Borăleanul uricar, Isac Stârcea, Gociul, Grozav biv șoltuz, Romașco, Ion Ouco, Stratula, Ștefa bătrânul, Vlașin, Gligorie Oucic, Droni, Gavril Șelepco, Ionaș zeat (ginere) Cârsti, Ionașco Frățiian, Gagiul, Roman, Gora bătrânul, Ionașco bătrânul, Dumitrașco biv șoltuz, Petriașiul, Isac Ilcescul din **Dorohoi**, Gheorghe

dregătorul şi Ştefa ot **Buhaiciu**, Fădor ot **Popeni** (comuna George Enescu, Botoşani), Pavăl, Eremiia, Ionaşco, Ionaşco Drăgăneţ şi Moisea ot **Șendriceni**, dăm ştire Măriei Dumitale, toţi, noi cu sufletele noastre”[2272].

1635, septembrie 14: Zapisul uricarului Borăleanul, al şoltuzului Ion, al celor 12 pârgari din târgul **Dorohoi**, şi al unor „oameni buni, anume: Miron biv (fost) voiut (şoltuz), Grozav biv voiut, Ştefa star, Vlaşen star, Gligorie Oucec, Droni, Gavril Şelep, Ionaşco zeat (ginere) Cârstii, Iosip Ilicescul, Ionaşco Frăţiian, Braia star, Ionaşco Drăgănescul, Pavel Blisco şi Samson”, după pâra dintre pârcălabul Onciul cu comisul Lupul Talpă „pentru o bucată de hotar din hotarul **Şendricenilor**, zicând Lupul comisul că este de hotarul lui, al **Şeleşului**… Ci am mers de am aflat acel loc de ţarină tot stricat cu oile şi călcat; şi am găsit şi oile de faţă, în ziua Înălţării Cinstitei Cruci, şi am luat şi nişte berbeci dintru acele oi, de s-au dat la scaun, la Dorohoi. / Iar hotarul este, dinspre Şeleşeul, piscul Jidovcăi, dinspre baltă, dinspre Lazăr, drept prin Iazul lui Pribeag şi valea în sus, tot matca, până într-un iaz, al Boghiului, unde se împreună cu hotarul **Pomârlei**; de aici, la deal, la Urlea, unde este un pisc mare cu movilă, şi pete pisc, pe drumul Dragolii, până la hotarul Păscarilor. Iar pe unde a luat fânul comisul Lupul tot este hotarul Onciului, al Şendricenilor. Acum iarăşi a călcat acel loc, tot cu oile, şi i-au luat şi un cal de la un fecior, şi i-au bătut şi pe nişte oameni, iarăşi an, cu puterea domisale… noi am însemnat

---

[2272] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 191, p. 227

locul şi n-am pus stâlpi, ci dăm de ştire dumitale”[2273].

1636, mai 19: Porunca dată de Vasile Lupu voievod dregătorilor de Dorohoi, după ce „s-au jeluit rugătorii Domniei Mele, egumenul şi tot soborul de la sfânta mănăstire de la Bârnova şi Onciul ce a fost pârcălab pe Dumitraşco, cumnatul lui Rugină şi pe Lupu ce-a fost comis, zicând că le iau de la trei sate hotare, de la **Buhaiciu** (Buhaci, azi Pădureni, comuna Şendriceni, Botoşani), **Şendreni** (comuna Şendriceni, Botoşani) şi **Păscari** (înglobat în Şendriceni, comuna Şendriceni, Botoşani), Pentru aceea, să le daţi zi să stea de faţă înaintea Domniei Mele şi să-şi aducă dresele cu ce iau acele hotare. Şi să le faceţi şi hârtie de zi”[2274].

1636, iulie 12: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Constandin Ciogolea, ureadnic de **Botoşani**, şi lui Bourleanul uricar, după ce „s-au pârât de faţă Onciul Iuraşcovici şi cu Dumitraşco, ginerele lui Rugină, pentru o bucată de hotar, zicând Onciul că-i este lui dreaptă ocină şi moşie din hotarul **Şendriceanilor**, iar Dumitraşco şi cu ceilalţi fraţi ai lui au zis că li-i lor danie şi miluire, cum a arătat uric de la Pătru vodă din hotarul **Şelişeului**… voi să strângeţi oameni buni, megieşi şi din Dorohoi, şi să mergeţi la acele hotare, să socotiţi pe acel uric de la Pătru vodă pe unde va spune în semne şi pe unde a hotărât Gheorghe pârcălabul… şi să le faceţi scrisoare şi să daţi de ştire”[2275].

2273 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 232, pp. 274, 275

2274 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 424, pp. 486, 487

2275 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XIV, Huşi 1925, p. 20

1636, august 30: Scrisoarea hotarnicilor domneşti Constandin Ciogolea, ureadnic de Botoşani, şi lui Bourlanul uricar, despre pricina de hotar dintre **Şendriceni** şi **Şilişeu**, cărora le-au „arătat oameni bătrâni cu sufletele lor că este această Orlică şi pe matca către Jidovca, până la iazul Pribeagului, până în drumul Păscarilor, tot este hotarul Şendricenilor”[2276].

1645, noiembrie 6: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Dumitru vornic de Botoşani şi lui Dumitraşco Şaidir din **Şendrişeni** (Şendriceni, comuna Şendriceni, Botoşani), după ce „s-au pârât de faţă Năstasie din **Vicoleni** (comuna Ungureni, Botoşani) şi Căzăceştii cu Pătraşco Ciogolea ce a fost logofăt, pentru o moşie din **Pomârla** (comuna Pomârla, Botoşani), de la ţinutul Dorohoiului, zicând Tănase şi Căzăceştii că le împresură nişte loc al lor la satul Pomârla şi că n-are Ciogolea nici o treabă acolo. Şi au scos şi au arătat drese de la Irimiia vodă… Iar Pătraşco Ciogolea a arătat zapis de cumpărătură de la Grozav, Simion şi de la răzeşii lor de acolo… / Voi să mergeţi la acel sat, să strângeţi oameni buni şi să socotiţi şi să împărţiţi din Pomârla pe acele drese de la Irimiia vodă şi să puneţi stâlpi din toate părţile”[2277].

1660, mai: Porunca dată de Ştefan (Lupul) voievod lui Toader Gherman de **Cordăreni**, după ce i s-a „jeluit Eremia Cărcu, ce a fost portar, pe **târgoveţii de la Dorohoi**, zicând Cărcu că-i iau hotarul, alături cu Dorohonceanii, care s-au sculat şi au arat pe lângă hotarul lui

---

[2276] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIV, Huşi 1925, pp. 21, 22

[2277] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 242, pp. 190, 191

Cărcu, şi n-au arat numai în hotarul lor, ci au trecut peste stâlp şi în hotarul lui Cărcu, şi au stricat stâlpul… tu să mergi acolo, la **Şeandriceani**, să strângi nişte oameni buni şi să socoteşti acolo de se va afla că au intrat Dorohonceanii peste stâlpul lui Cărcu şi vor fi stricat ei stâlpul, şi să ne dai ştire”[2278].

1669, mai 6: Maria, fata Onciului Iuraşcu, vădiva lui Irimia Cărcu, „neîntâmplându-se coconi de trpul meu, am ţinut pe acest cocon, anume Gavril Dobreanchi, feciorul lui Arsenie Dobreanchie, de mic în casa noastră şi l-am dat şi la învăţătură; luatu-l-am fiu de suflet şi i-am dat, dintr-ale mele ocini, ce mi-s de pe părintele meu, părţile mele ce sunt în **Piedecăuţi**, ce sunt la Cernăuţi, şi jumătate de sat **Şendriceani**, ce sunt la ţinutul Hârlăului, cu casă şi cu pohoarne gata, cu jumătate de vecini, ce sunt de Costâna”[2279].

1671, august 20: Scrisoarea hotarnicilor domneşti Pătraşco Zbiere, vornicul de **Dorohoi**, Simion Popa Cadehrib, Ionaşco Bădro şoltuzul de Dorohoi, Ion Lişcenco ce-a fost şoltuz, Gheorghiţă diaconul, Pirluşco, Sănic, Condre bătrânul, Gligoraşco Furtună, Condre Turcin şi Eremia Silic din **Dorohoi**, Condre, Simion Buţurcă şi Vasile Vătăman de **Păscari**, Mitre, Vasile Candinco şi Diaconul de **Buhaiciu**, şi Lupaşco vătămanul de **Lozna**, „pentru rândul unui hotar din **Şendriceani**, ce este peste iezer, în ţinutul Hârlăului, ce-i dat, de demult, din hotarul Dorohoiului, pentru pâra ce are Dubău logofătul cu şătrarul Rugină pentru acel hotar, scriind drese bătrâne ale lui

---

[2278] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIV, Huşi 1925, p. 24
[2279] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIV, Huşi 1925, pp. 24, 25

Rugină cum este lor danie şi moşie o bucată de loc din hotarul Şendriceanilor, în semne scriind, de demult, semnele din Jidovca, la movila Orlii, ce este acel Orlii un deal şi o movilă pe acel deal, iar Rugină zice că nu-i acela Orlii, iar noi toţi mărturisim cu sufletele noastre că ştim că, după multă pâră ce-au avut Onciul cu Rugină şi cu cumnaţii lui… s-au mutat pietrele mai jos, la Jidovca şi-n movila ce-i în dealul Orlii, care sunt pietrele şi astăzi, şi-au ţinut Şendriceanii până anţărţ, când iar au început a mesteca acel hotar şi trece peste pietre"[2280].

1715, mai 20: Porunca dată de Nicolae Alexandru voievod lui Pârvul şetrar, Gheorghiţă Gorovei şi Gafenco uricarul, după ce proprietarul **Şendricenilor**, Albotă clucerul, s-a plâns că „fiind acel sat Şendriceanii aproape de târgul **Dorohoi**… îi împresoară Dorohoianii o bucată de loc din hotarul Şendriceanilor"[2281].

1715, decembrie 9: Întărit de Nicolae Alexandru voievod clucerului Sandul Albotă, care primeşte ispisoc pentru jumătate de sat **Şendriceni**, „schimbătură de la Gavril hatmanul, ginerele lui Todosie Dubău, iar lui Dubău i-a fost danie de la Maria, jupâneasa lui Cărcu portarul… iar cealaltă jumătate de sat este a Aniţei, jupâneasa lui Gavrilaş Dobrenschi vornicul"[2282].

1720, iunie 4: Din poruncă domnească, marele ban Dumitru Macri cercetează hotarul **Şendricenilor** dinspre **Cobâla**, după ce se jeluise iar clucerul Sandul

---

[2280] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIV, Huşi 1925, pp. 26, 27

[2281] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIV, Huşi 1925, pp. 28, 29

[2282] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIV, Huşi 1925, pp. 33-38

Albotă şi cu Ilia, vornicul de **Dorohoi**, că „Dorohoienii le împresoară hotarul”. Cercetarea se bazează pe mărturia „diaconului Toder sin (fiu) diaconului ot **Şendriceani**, Gligorie şi Neculai, popii din **Ocnă**, şi Gligori Deleu vătaf la casa vistiernicului”[2283].

1725, aprilie 24: Ştefan Căpotici postelnic, nepot de soră lui Gavrilaş Dobreanchi, şi Constantin Pilat şătrarul, ginerele lui Gavrilaş Dobreanchi, mărturisesc, prin zapis, că „ţinând unchiul nostru Gavrilaş Dobrenchie pe jupâneasa lui Dumitraşco Ghiarghial medelnicer, mai pe urmă întâmplându-se moartea moartea, şi copiii ce-a avut cu unchiul nostru iarăşi i-au murit, deci trăgând noi pentru moşie şi alte ce au mai rămas, jupâneasa dumisale a arătat un zapis de 230 de vedre de miere, şi pentru această datorie am vândut jumătate de sat **Piedecăuţi**, de la Cernăuţi, pentru 90 lei, o sabie şi un contăş, drept 11 lei, care s-au făcut 101 lei, şi 129 lei a dat seamă că a plătit dumneaei… / şi a mai arătat dumneaei un izvod de ce a cheltuit la paminţile morţii unchiului nostru şi a copiilor, care s-au făcut 67 lei, 3 potronici, fără 10 lei noi, ce a vândut nişte nasturi ai unchiului nostru, deci noi am tras pe dumneaei la judecata măriei sale vodă… şi am rămas noi să mai dăm Aniţăi jupâneasa, din toate socotelile, 184 lei, dar, neavând bani, am dat dumneaei moşia unchiului nostru, jumătate de sat **Şendriceani**, cu doi oameni vecini”[2284].

1727, ianuarie 9: Cartea lui Grigore Ghica voievod, care îi porunceşte fostului mare ban Dumitru Macri

---

[2283] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIV, Huşi 1925, pp. 39, 40

[2284] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIV, Huşi 1925, pp. 40, 41

să înfrâneze pe Gherghel Iordache, „care a cosit fânaţul lui Albotă şi el cu oamenii lui a luat şi dijma de pâine din satul **Şendriceani**… Gherghel să facă casă lui Albotă pe partea lui, precum sunt casele lui, cu toate heiurile, de astăzi, ianuarie 9, până la Simpietru să fie casele gata"[2285].

1743, iulie 12: Porunca dată de logofărul Sturza căpitanului Ioniţă Izmandă, după ce „ne spuse Dumitraşco Gherghel că, având mănăstirea Bârnova o moşie, anume **Păscarii**, ce se hotărăşte cu **Şendriceanii** Gherghileştilor, s-ar fi întinzând omul egumenului a împresura în hotarul Şendriceanilor, peste stâlpii cei de piatră, ce sunt puşi semne de hotar… tu să dai a înţelege omului egumenului, pentru câtă dijmă se aflǎ pe locul de pricină, să o strângă împreună cu Dumitraşco Gherghel, şi să o punî osebit, să stea poprită, şi după ce se va hotărî pricina, a cui va rămâne locul, acela a lua"[2286].

1765, martie 17: Jalba Gherghileştilor „pentru a treia parte de san **Şăndriceni**, ce este vândută de un văr primar al nostru Alecsandru Isăcescul, care parte, fiind fiind zălogită de noi şi fiind noi rudenii de aproape şi răzeşi, au hotărât veliţii boieri să întoarcem banii lui Alecsandru şi să ne luăm moşia, căci în zapisul de vânzare noi nu suntem iscăliţi"[2287].

1774, iunie: Satul **Şindricianii**, ţinutul Hârlăului, ocolul Coşulii, avea, după recensământul lui Rumean-

---

[2285] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIV, Huşi 1925, pp. 43, 44

[2286] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIV, Huşi 1925, pp. 50, 51

[2287] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIV, Huşi 1925, pp. 58, 59

ţev[2288], **toată suma caselor: 33**. Scădere rufeturi 16: 2 popi, 4 scutelnici la Costandin Andrieş, 8 scutelnici la Gherghelești, 2 ţigani. Rămân birnici 17. / **Birnici:** Grigoraş Ţibrigan / Vasili, ungurian / Ion, cojocar / Vasili Isar / Grigoraş Ghiaţă, vornic / Vasili, rus / Ivan, rus / Alecsa, rus / Ilii, olar, rus / Ignat, rus / Iurie, rus / Petre, vătăman, rus / Tudose Bâţic / Grigori, ţintar / Simion Ţibâc / Petre Lungu / Martin, ciubotar. // **Rufeturi:** Popa Luca / Popa Grigoraş / Gheorghiţă Mândru, scutelnic la Costandin Andrieş, vistiernic / Ion Mânzat, tij (la fel) / Ştefan, rus, la fel / Pavăl Pleşca, la fel / Gheorghi, argat la Ion Gherghel / Gheorghi, văcar, la fel / Ion Căldăruşă, la fel / Tănasă, murar la Vasili Gherghel / Gheorghi Moşoiu, scutelnic la Grigori Gherghel / Ştefan, croitor, la fel / Ioniţă Surdu, la fel / Luchian, rus, argat la Grigoraş Gherghel / Ştefan, ţigan / In (alt) Ştefan, ţigan.

1902: „**Şendriceni**, coună rurală în judeţul Dorohoi, plasa Coşula, formată din satele: Bosia, Buhaiul, Cobâla, Șendriceni de Jos, Şendriceni de Sus şi Strahova, cu reședința primăriei în satul Șendriceni de Sus. Are o populaţie de 644 familii sau 2.580 suflete; 5 biserici, deservite de 3 preoți, 5 cântăreţi şi 5 pălămari; 1 şcoală mixtă; 2 iazuri și 28 pogoane vie. Vite: 1.337 vite mari cornute, 1.123 oi, 18 capre, 139 cai, 343 porci. / **Şendriceni de Jos**, sat pe moşia cu acelaşi nume, în comuna Şendriceni. Are o biserică veche, de zid, cu hramul Sf. Mihail şi Gavril, refăcută, în 1855, de postelnicul Ghergel, fost proprietar. Pâraie principale sunt: Buhaiul, Ghilinţa, Strahova şi Bosia. Se află multă piatră calcarică şi de zidărie. Drumuri sunt: calea

[2288] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 251, 252

judeţeană Dorohoi-Mihăileni şi acea de la Lozna, spre Dorohoi. Moşia se hotărăşte cu: Dumbrăviţa, Şendriceni de Sus, Lozna, Bosia și toloaca târgului Dorohoi. / **Şendriceni de Sus** sau Ghilia, are o populaţie de 255 familii sau 1.140 suflete; o biscrică de zid, cu hramul Adormirea Maicii Domnului, făcută, în 1860, de fostul proprietar C. Cerchez, deservită de 1 preot, 2 cântăreți şi 1 pălămar. Pâraiele ce trec pe moşie sunt: Buhaiul şi Ghilinţa. Piatră calcarică se află multă. Drumuri sunt: calea judeţeană Dorohoi-Mihăileni, şi aceea de la Lozna, la Dorohoi. Moșia se hotărăşte cu: Buhaiul, Dumbrăviţa, Lozna şi Şendriceni de Jos. De însemnat aici este Movila Mare. Familia Cananău, originară de aici, este dintre vechile familii ale Moldovei. La 1750, iulie 20, spătarul Constantin Cananău, cu Constantin Stamati, făcu hotărnicia moșiilor Serafineşti şi Miteşti, proprietăți ale Mănăstirii Moldaviţa, după însărcinarea ce li s-a dat de Cehan Racoviţă Vodă. La 1772, paharnicul Gheorghe Cananău, cu Ioniţă Cantacuzino, fură numiţi de Înaltul Divan ca comisari de credință pentru o cercetare locală, în procesul dintre Mănăstirea Moldaviţa cu răzeşii vecini, pentru despresurarea moşiei Vama (*Fond Relig.*, Pumnu, 1863, pp. 38 şi 63)”[2289].

[2289] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 510

ŞENDRICENI

(Şăndreni, comuna Mămăliga,
regiunea Cernăuţi, Ucraina).

1632, august 5: Întărit de Alexandru Iliaş voievod fostului pârcălab Simion Pilipovschi şi surorilor lui Greaca, Nastasica, Olena, Solomiia şi Maruşca, copiii lui Mănăilă Pilipovschi, nepoţii lui Ivancu Pilipovschi, care primesc urice pentru „jumătate de sat **Mihalcăuţii** (Mihăileanca, comuna Belousovca, regiunea Cernăuţi, Ucraina), cu moară în pârâul Vilii, şi jumătate sat **Volcăuţii** (Văscăuţi, comuna Văscăuţi, regiunea Cernăuţi, Ucraina), şi cu eleşteu şi cu moară despre izvorul Vilii, şi jumătate sat **Zubriceni** (comuna Zăbriceni, raionul Ediniţa, Moldova), sub Terebna, cu locul de moară în Ciuhur, şi satul **Blişcinăuţi** (comuna Bleşteni, raionul Ediniţa, Moldova), tij sub Terebna, şi satul **Înşâneţul** (Iujineţ, Bucovina), pe Nistru, şi satul **Diiacăuţii, ce se numeşte Briceni** (oraş, Moldova), cu locul de eleşteu şi moară în Vilnia, şi satul **Vişineva** (Vişneva, regiunea Cernăuţi, Ucraina), pe Nistru, şi a patra parte de satul **Siliştea** (comuna Seliştea, regiunea Cernăuţi, Ucraina), cu loc de moară pe acelaşi pârâu, şi a treia parte de satul **Pilipăuţii** (comuna Pilipăuţi, Dorohoi, Botoşani) şi a şasea parte din satul **Orăşăni** (Bucovina), ce sunt pe Prut, şi a şasea parte din satul **Nipolcăuţii** (Nepolocăuţi, Bucovina)şi a şasea parte din satul **Bârnova** (raionul Donduşani, Moldova), şi a şasea parte din satul **Şăndreni** (Şendriceni, comuna Mămăliga, regiunea Cernăuţi, Ucraina), şi a şasea parte

din satul **Negreştii** (Negreni, comuna Mămăliga, regiunea Cernăuţi, Ucraina)”[2290].

1770-1772: Satul **Şendrenii**, ţinutul Hotinului, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumeanţev[2291], **toată suma caselor: 16**. Scădere rufeturi 1: 1 popă. / **Birnicii**: Neculae sin (fiu) Mărinesii / Mihălache / Vasile sin Timuş / Ioniţă sin Vasile / Grigoraş, bejenariu / Costia / Iftimie Şchiopul / Andrei Bârcă / Manolache, cârciumar / Bârcă, moşniagul / Toader sin Bârcă / Ursache, vătăman / Vasile Papuc / Ion Tarhon / Nichifor Catana. // **Rufeturi**: Popa Acsinte.

ŞEPTELEUŢI

(azi Cepeleuţi, comuna Cepeleuţi,
raionul Ocniţa, Moldova).

1636, septembrie 6: Întărit de Vasile Lupu voievod fraţilor Toader şi Constandin Liciul, feciorii Liciului cel bătrân, nepoţi lui Cotela, care primesc uric pentru jumătate de sat **Şepteleuţi** (azi Cepeleuţi, comuna Cepeleuţi, raionul Ocniţa, Molodova), partea de jos, care este în ţinutul Hotinului, o parte locul lor de baştină, iar cealaltă dreaptă cumpărătură a tatălui lor Liciul de la Drăgan, rudele lui Tiron Căue, Ionaşcu, Anisia, Vesălina,

[2290] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 166, pp. 209, 210

[2291] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 113

Mărica şi de la Macsân Smiteanca şi feciorii lui Simion şi Anuşca, drept 420 zloţi tătăreşti”[2292].

ŞEPTELICI

(Şiptiliceni, azi Şeptelici, comuna Şeptelici,
judeţul Soroca, Moldova).

1643, septembrie 10: O scrisoare a pârcălabului de Soroca Ştefan, trimisă marelui vornic Grigore Ureche „pentru pricina Şeptericenilor ot ţinutul Soroca”, pare a fi exponenţială pentru stilul narativ al vremii, exprimat, de regulă, prin înscrisuri de cancelarie domnească. Tocmai de aceea, îl reproduc integral: „Cinstit părintele meu, dumneata vornice mare, de la milostivul Domnul Dumnezeu poftesc bună pace și sănătate dumitale și a toată cinstită casa dumitale. De cinstita carte a dumitale), ce ne-ai trimis cu sluga dumitale Rugină, adus-o-au la mâna noastră ș-am înțeles întru tot cinstita scrisoare a dumitale. Dau laudă lui Dumnezeu de bună sănătate dumitale. / Alta, pentru rândul **Șiptilicenilor** (Şeptelici, comuna Şeptelici, judeţul Soroca, Moldova) dumitale și pentru **Cureșniță** (comuna Şeptelici, judeţul Soroca, Moldova), făcut-am, prin poronca măriei sale, lui vodă, și a dumitale. Şi iarăși am mai mers acolo, cu câțiva oameni și din ținut, și din târg, și am îmblat de am ocolit împrejur tot locul, până unde ține Șeptelicenii și Curișnița, socotind

[2292] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 504, p. 560

noi că doar vor fi amândouă cu un hotar și nu se află loc de două sate, că este niște loc prea puțin, cum a văzut și sluga dumitale, Rugină, că nici de un sat bun nu este loc de hrană, necum să fie de două. / După aceea, am întrebat pe acești oameni, pe toți, care sat este mai bătrân, Curișnița au Șeptilicenii? Dat-au samă că este sat mai bătrân Curișnița și, când s-au descălicat Șeptilicenii, atunci spun că s-a pustiit Cureșnița. Iarăși i-am întrebat, dar cum și în ce chip s-a pustiit? Ei iarăși au dat samă că s-a pustiit de răul acelui Șeptelici, care au fost om rău. Dar mai ținut-au cineva, după aceea, Curișnița au ba? Și mai fost-au, după aceea, neoameni au ba? Ei au dat samă că, de atunce, până, iată, ce s-au descălicat, acum tot pustie a fost, iar Șeptilicenii, până la împărăție, tot au fost cu oameni. / După aceea, iarăși le-am zis să-mi arate cu dreptul pe ce loc șed Șeptelicenii, că dumneata ai și uric cum sunt pe locul târgului. Iarăși au dat samă că nu sunt pe locul târgului, ci sunt pe locul Curișniții, și ne-au arătat hotarul târgului, dinspre Șepteliceni, pe unele locuri, ca două rânduri de pământuri, de nu ajunge până la Șiptiliceni, iar împotriva satului este și mai puțin. / Întrebat-am și într-acest chip: dar ce silnic fu așa acel Șeptilici, să-și pună sat pe loc omenesc? Și cum nu a întrebat atunci cineva cu dânsul, că de-a și fost Șeptilici om rău și nebun, legea din țară n-a ieșit. Ei zic că nu știu. Atâta spun; că știu că, dacă s-au descălicat Șeptelicenii, într-aceea dată s-a pustiit Curișnița și au mers la Șeptiliceni şi o samă de oameni şi-au dus şi casele la Șeptiliceni din Curişniţa. De care lucru, de aceasta ne mirăm cu toţii în ce chip s-a pistiit Curişniţa, dacă s-au descălecat Şeptilicenii? Cine are putere ca aceea, să facă într-acel chip, fiind Curişniţa atunci cu vreo șapte stăpâni,

cumpărători de la Brut postelnicul? Cum nu ș-au întrebat atunci de toate de aceste? Tot pe rând i-am întrebat; ei zic că nu știu. / Pentru care lucru, înțelegând că este viitor (adică va veni) și măria sa vodă încoace, n-am mai scris nimic la măria domniei sale. Numai dacă-l va aduce Dumnezeu cu sănătate, spune-i-voi măriei sale, din rost, tot lucrul. Și oamenii aceia, de vor fi de vro treabă, i-oi aduce de față. Deci va înțelege măria sa de tot lucrul și va face măriei sale cercetare. / De aceasta dau știre dumitale, să fii dumneata sănătos. / Sluga dumitale, Ştefan pârcălab Soroţchii"[2293].

1904: „**Şeptilici**, sat în judeţul Soroca, volosti Bădiceni, aşezat între satele Cureşniţa şi Şalcani, la 2 km de malul Nistrului, în valea Horjeuţi. Are 148 case, cu o populaţie de 900 suflete de ţărani români; 399 vite mari"[2294].

ŞEPTIŞENI

(sau Şăpticeni, Şepteşeni, Şepteşani,
lângă Goeşti, comuna Lungani, Iaşi).

1617, aprilie 16: Radul voievod întăreşte lui Nistor Ureche toate satele lui din Moldova, printre care „partea lui din **Brătuleşti** şi jumătate de sat de **Fedeleşeni**… şi satul **Goeşti**… şi partea lui de sat din **Sârbi**… şi

[2293] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 171, p. 161
[2294] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 202

din **Lungani** şi din **Şăpticeni**… din ţinutul Cârligăturii”[2295].

1635, august 29: Zapis de la marele spătar Ureche, Gheorghe Roşca, Varlan uşerel din **Ciunceşti** (comuna Brăeşti, Iaşi), Ştefan mare vătav, Toder, ginerele lui Zgâia din **Scorţeşti** (înglobat în Albeşti, comuna Brăeşti, Iaşi), Malici hotnog din **Şepteşani** (lângă Goeşti, comuna Lungani, Iaşi), Simion pitărel, Vasile şi Ionaşco Răspop din **Pleşăşti** (Pleşeşti, azi Zmeu, comuna Lungani, Iaşi), Toder Drăguşan din **Todereşti** (Todireşti, înglobat în Chilişoaoaia, comuna Dumeşti, Iaşi), Iusip din **Brăeşti** (comuna Brăeşti, Iaşi), Gugea şi Pătraşco Fulger din **Goeşti** (comuna Lungani, Iaşi), popa Toder din **Cepliniţi** (Cepleniţa, comuna Cepleniţa, Iaşi), Pătraşco croitor, Mihil şi Stratilat şi Marco diac – slugile lui Ureche din **Iaşi**, care mărturisesc cum au venit înaintea lor fraţii Ipatie Sârbea şi Toader, şi nepoţii lor Nelcăiaco, Isaico şi Măriica, fiii lui Sârbea din **Lungani** (comuna Lungani, Iaşi), nepoţii lui Lupul Coşciug din **Băloşeni** (lângă Borşa, comuna Vlădeni, Iaşi) şi au vândut, „dintr-o jumătate a satului **Băloşăşti** (Băluşeşti, comuna Icuşeşti, Neamţ), a treia parte, cea din jos, lui Neaniul vornic, pentru 30 zloţi bătuţi”[2296].

1640, aprilie 24: Porunca dată de Vasile Lupu voievod vistiernicului Gheorghe Roşca, după ce „s-au pârât de faţă Condrea Malici, ginerele lui Drăgan Şepteş, cu Buţurca, Ilea şi cu Pizdeanul pentru satul **Şepteşeni** (Şeptişeni, lângă Goeşti, comuna Lungani, Iaşi), e sunt în ţinutul Cârligăturii, zicând Condrea Malici că-i sunt lui

---

[2295] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, p. 36

[2296] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 220, pp. 260. 261

dreaptă ocină şi moşie satul Şepteşeni, de pe Drăgan Şepteş şi de pe Irimiia Şepteş, iar acei oameni n-au nici o treabă, nici sunt din seminţia lui Şepteş, ci sunt nişte acolisitori, şi i-a oprit Condrea Malici cu cartea domniei mele să nu are, până nu-şi vor întreba, iar ei n-au ascultat. / Pentru aceea, domnia ta să socoteşti cu oameni buni, iar de vor mărturisi oameni buni, bătrâni, că sunt ei dintr-un moş cu Drăgan Septeş şi cu alţi fraţi ai lui şi vor fi ţinut părinţii lor cu Drăgan Şepteş şi cu fraţii lui în satul Şepteşeni, să le alegi partea lor dinspre alte părţi"[2297].

1640, iulie 7: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Ilea şi Buţurca, feciorii Agahii, Simion şi Vasile, feciorii Măricăi, Saula şi Isaiiu, feciorii Ţâgancei, Neacşa cu feciorii săi, Costea şi Toader, feciorii Pălagăi şi alţi fraţi ai lor, nepoţii lui Anton, strănepoţii lui Macsin, s-au pârât înaintea domniei mele cu Condrea Malici din **Şeptişeni**, pentru a patra parte de sat de Şeptişeni, ce este în ţinutul Cârligăturii, zicând Condrea Malici cum îi ţin partea din satul Şeptişeni Ilea, Buţurca şi alţi fraţi ai lor, fără lege şi fără ispravă. Iar Ilea şi Buţurca au zis cum li-i lor dreaptă ocină şi moşie acea parte de ocină. Şi au arătat un zapis, care s-au pârât şi mai înainte vreme şi s-au ei în de sine ca să ţină toţi nepoţii lui Anton acea parte din Şeptişeni. / Deci domnia mea i-am judecat după obiceiul ţării şi i-am făcut carte lui Roşca vistiernicul să socotească cu oameni buni… şi au aflat cum li-i dreaptă ocină şi moşie acea a patra parte de sat de Şeptişeni nepoţilor lui Anton"[2298].

[2297] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 346, p. 363

[2298] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 387, p. 396

1672, februarie 10: Dănilă Şepteşanul vinde „din a noastră dreaptă ocină, ce-am avut de la părinţii noştri, în satul **Şepteşeni**, din a şasea partem jumătate lui Gligoraşcu din **Codreşti**, drept 7 lei”[2299].

1691, mai 5: Ionaşco Nacul şi jupâneasa Măricuţa, fata Drăguţescului, dăruiesc nepotului lor Savin medelnicer „o selişte, **Vârstaţii**, trei părţi de sat, şi Lacul Negru, ce sunt într-un hotar… şi o selişte, anume **Şepteşenii**, care şi ei le au danie de la Vasile Ureche”[2300].

1708, aprilie 23: Grigoraş Codrescu vinde paharnicului Dimitrie, drept 12 lei bătuţi, „din a şaptea parte, jumătate de **Şăptişani**, partea lui Dimitrie Şăptişanu, cumpărătură de la Dănilă Şăptişanu”[2301].

1708, aprilie 25: Grigoraş Codrescu vinde paharnicului Mavrodin, drept 3 lei, „o parte din satul **Şăptişani**, la Cârligătură, care i-a fost lui cumpărătură de la Dănilă Şăptişanu”[2302].

1744, august 25: Scrisoare hotarnică, făcută de Ion Neculce şi Simion uricar, după ce se jeluise lui vodă Mihalache Sturzea pe călugării de la Putna, care „împresoară o moşie a dumisale, **Vârstaţii**, ce se hotărăşte cu **Oneţcanii**, moşie a Putnei ce se ţine de Sâneşti… osebit s-au jeluit Năculeştii, cum le împresoară şi lor călugării o moşie, **Şepteşenii**, ce se hotărăsc iarăşi cu Oneţcanii Putnei. Aşijderi s-au mai jeluit şi călugării de Bogdana, precum le-ar împresura şi lor o bucată de loc în hotarul **Batireştii**, ce se hotărăsc iarăşi cu Oneţcanii Putnei… / şi am aflat că călugării de Putna îmblă rău… ţin hotarnica

---

2299 Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, p. 37
2300 Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, p. 38
2301 Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, p. 40
2302 Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, p. 40

ascunsă şi numai cu gurile lor împresoară aceste moşii cu lăcomia lor… strâmbează hotarul şi se lăţesc, de iau Vârstaţii lui Mihalachi Sturzea şi mai împresoară loc şi din Şepteşenii Năculeştilor, şi din Batireştii Bogdanei şi a altor răzeşi”[2303].

1745, februarie 8: Hotarnica marelui vornic Manolachi Costachi şi a hatmanului Radu Racoviţă, „ca să judecăm pe Toader Nacul de vistierie şi vărul său Ion Nacul ot vistierie, şi cu alţi fraţi ai lor, cu paharnicul Mihalache Sturdzea, având pricină pentru hotarele satului **Şepteşenii** al Năculeştilor cu hotarele satului **Goeştii** al lui Mihalache Sturdzea”, dar cum nu esistau înscrisuri de delimitare, s-au cerut câte trei martori jurători „şi au adus Naculeştii pe Vasile Mereul, care a mărturisit cu sufletul său că a trăit 8 ani în Şepteşeni, la vremea lui Cantemir vodă, şi, întâmplându-se gâlceavă între oamenii din Goeşti şi Şepteşeni, pentru hotar, au adus acolo pe pârcălabii de Cârligătură şi s-au strâns vreo 60 de oameni şi, cercând hotarul, au arătat oamenii că între Şepteşeni şi Goeşti merge hotarul peste zarea piscului dealului ce se pogoară din Chicera (aici, când se zice **Goeşti** se înţelege trupul **Vârstaţi**), tot în zarea acelui deal, până în coada heleşteului Şepteşenilor, cât o zvârlitură de băţ mai jos de iezitura Goeştilor, şi, la deal, peste alt pisc şi în gura pârăului Ciobotarului; şi alt om, anume Gheorghe Sava, ca de 60 de ani, a mărturisit că, după moscalii cei de demult, a trăit 8 ani în Şepteşani, şi a apucat acolo pe un bătrân, anume Negheţ, care zicea că a fost prisăcar la Ureche, şi acela spunea ca şi Vasile Mereul; şi alt om, anume Ion Cucoranul, ce-a fost vornic de poartă, a mărturisit că, la domnia lui Mihai vodă, fiind pricină

[2303] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, p. 41, 42

pentru hotar, a adus acolo răposatul Donici pe tatăl său, Grigore Cucoranul vornic de poartă, şi, strângându-se mulţi oameni, s-a aflat un Gheorghiţă Gorgan, de a mărturisit şi a arătat hotarul tot pe acolo pe unde au arătat şi aceşti martori; alt om, Bârzul, a arătat hotarul mai pe din jos, dar a lăsat şi logofătul Donici pe mărturia acestor oameni şi de atunci a rămas între dumnealor pace”[2304].

1753, mai 7: Mihalache Sturdzea fost mare paharnic, cu jupâneasa lui Catrina, vinde lui Vasile Tanasi, drept 850 lei „satul întreg **Goeştii** şi părţile din **Frăteni** şi de **Vârstaţi** şi de **Şepteşeni**, şi parte de **Lungani**”[2305].

1774, mai 26: Satul **Şeptişenii**, ţinutul Cârligăturii, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumeanţev[2306]**: Toată suma caselor: 2**. Rămân birnici 2. / **Birnici**: Ion, ungurian, văcar / Toader sin (fiu) Mateiu.

1797, octombrie 10: Conform unei mărturii hotarnice „a moşiei **Goeşti** şi a părţilor sale”, satul aparţinea marelui logofăt de Ţara de Jos Iordache Canta, „cumpărat prin sultan mezat de la logofeteasa Catrina Sturzoae”. Conform hotarnicei, **Şepticenii** aparţin stolnicesei Maria Năculeasa, martori hotarnici din Goeşti fiind „Gheorghe Vornicel răzeş, Gheorghe Averescul mazil, Ştefan Smere şi Constantin Smere”[2307].

[2304] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, p. 42
[2305] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, p. 43
[2306] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului,* VII, I, Chişinău 1975, p. 470
[2307] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, p. 43

ŞERĂUŢI

(Bucovina, Ucraina).

Întărit, în **8 iulie 1453** lui Mihail logofăt, cel care avea să negocieze primul tribut cu turcii, „satul Şirouţi… mai sus pe Budilci”, care-l cumpărase de la Şendrică, a fost vândut, în 11 februarie 1478, de nepoţii lui Dan Poiană, Mihăilă şi Piţurcă, lui Iuga vistier („pan Ignatie, numit Iuga”), soţul cneaghinei Nestea, tatăl lui Mihul, Sobţea şi Sofica, pentru 300 zloţi tătăreşti. Şi, astfel, „în acelaşi ceas, înaintea noastră şi înaintea boierilor noştri, pan Iuga vistier… a dat acest sat mai sus scris, anume Şirăuţi, mănăstirii noastre de la Putna”. Iuga fusese convins de egumenul Putnei, „smeritul arhimandrit Ioasaf”, să cumpere Şirăuţii şi să-l dăruiască mănăstirii încă din 25 ianuarie 1476, şi în 1 iunie 1476, ba chiar şi în 29 iunie 1476, în toate aceste documente menţionând şi Şirăuţii, printre danii de obiecte bisericeşti, de bani, de vii şi de cai, menite pomenirii lui veşnice „la 1 ianuarie, în ziua Sfântului Vasilie cel Mare, seara parastas, iar dimineaţa sfânta liturghie”.

1487: În 7 martie 1487, Şteful, fiul lui Hărman, şi sora lui Marina, jupâneasa lui Mihail Rogaşevschi, dau mănăstirii Putna satul „Maneuţi, cu mori pe Suceava” şi primesc, la schimb, „un sat, anume Şirăuţi… pe care sat îl cumpărase pan Iuga vistier de la Mihail şi de la Piţurca, nepotul lui Dan Poiană, pentru 300 de zloţi tătăreşti, iar

pan Iuga a dat acest sat Şirăuţi pentru sufletul său mănăstirii noastre Putna”.

1622: În 12 martie 1622, Ştefan Tomşa întăreşte fostului staroste Gavrilaş „jumătate de sat Şerăuţi, cu heleştee, ce este lui cumpărătură de la Ionaşco, fiul răposatului Lupu Stroici… şi a opta parte tot din acel mai sus scris sat de Şerăuţi, ce-i este cumpărătură de la Gligorie, fiul lui Jadovanul, aşijdere şi altă a patra parte tot din acel mai sus scris sat Şerăuţi, ce-i este cumpărătură de la toţi nepoţii Stancăi”.

1652: În 4 martie 1652, se împart moşiile răposatului Gavrilaş Mateiaş între copii lui, Ieremie, Ileana comisoia şi Alexandra vorniceasa. „Partea jupânesei Alexandra visterniceasa a fost satul Şerăuţi, cu heleşteu şi toate veniturile”.

1735: În Şerăuţi existau două biserici, cea a Sfântului Spiridon din Şerăuţii de Sus, construită în 1735 de Nicolae Alexandru MAVROCORDAT, şi cea a Adormirii Maicii Domnului din Şerăuţii de Jos, construită în 1779 de Iacov LOGOTHETTI, care avea să fie reconstruită în 1877-1881 şi sfinţită în 1884. În 1843, biserica din Şerăuţii de Sus, cu 1.099 enoriaşi, era patronată de Bogdan de ZADUROWICZ şi slujită de preotul administrator Nicolai ANDRIICIUC, iar biserica din Şerăuţii de Jos, cu 440 enoriaşi, era patronată de Louis von LOGOTHETY şi slujită de parohul Ioan TUREŢCHI. În 1876, la Şerăuţii de Sus, patron bisericesc fiind Josef von ZADUROWICZ, iar paroh, peste cei 1.458 enoriaşi, Avramie ANDREICIUC, Louis de LOGOTHETY rămânând patron bisericesc la Şerăuţii de Jos, unde nu exista preot pentru cei 626 credincioşi. În 1907, la Şerăuţii de Sus, sub patronatul evreului Salamon HOROWITZ, pa-

roh era Miron GRIBOVSCHI, născut în 1844, preot din 1869, paroh din 1874, cantor fiind, din 1898, Leonti CHEIVAN, născut în 1860, iar la Şerăuţii de Jos, unde drepturile şi responsabilităţile patronale aparţineau lui Alexandru cavaler de GRIGORCEA, superb boier al Bucovinei istorice, alături de fratele său, paroh era Dionis ILASIEVICI, născut în 1852, preot din 1882, paroh din 1886, cantor fiind, din 1900, Vasile KWIATKOWSKI, născut în 1870.

1772: Recensământul lui Rumeanţev[2308], din 1772-1773, înregistrează la Şerăuţi, moşia mănăstirii Sfântul Spiridon, „62 – toată suma caselor", însemnând 1 popă, Ion, 1 dascăl, Grigoraş, 1 jidov, Iosip, 7 vădane, Catrina, Nastasa, Irina, Catinca, Palaghia, Gafiţa şi Tudosca, 11 case pustii şi 41 birnici, şi anume: Nicolaiu vornic, Grihor ŞEREMED, Nechita sin COIŢAN, Toader zet COIŢAN, Apostul COIŢAN, Grigoraş COIŢAN, Ion FRÂNZEIU, Andrei SOFRONII, Sofronii ZĂIŢĂNCU, Alecsa ONOFREICIUK, Dănilă ONOFREICIUK, Simion GRIGORIŞCIUK, Savin, Ion SAVIN, Ion vătăman, Gavril cojocar, Dumitraş ISAIANCIUK, Anton KALIICIUK, Georgii sin PAVĂL, Andrieş, Iftemi PAVLIUK, Dumitraş, Necolaiu ROMANCIUK, Grigoraş BEŞLIU, Toader, Ion GROSUL, Andronic rus, SÂRGHII, Dumitraşco vornic, Vasile, Toader MICIULENCU, Agapii MICIULENCU, Grigoraş ROMANCIUK, Petre, Costin OLINCIUK, Toader ROMACIUK, Dumitru HUŢUL, Dumitru HAGI, Nicolaiu HUŢUL şi Fodor rus.

1775: În 1775, satul Şerăuţi avea 1 popă şi 86 familii de ţărani iobagi.

[2308] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 401

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Cernăuţi – **Sadagura** (târg, cu tribunalul raional): Bila sau Bilka, Boian, Buda, Cernauca, Dobronăuţi, Gogolina sau Stroieştii de Sus, Cotul Ostriţa, Lehucenii Teutului, Lenţeşti Camerale, Lenţeşti Privat, Mahala Biała, Novoseliţa sau Stroieştii de Jos, Rarancea, Slobozia Rarancei, Rohozna, **Şerăuţii de Sus**, **Şerăuţii de Jos** sau Slobudka, Şubraneţ, Toporăuţ, Vaslăuţ, Zadobriuwka, Jucica Veche, Jucica Nouă”[2309].

1876: Din 1876, funcţiona, la Şerăuţii de Sus, o şcoală cu 4 clase, iar din 1895, avea să se deschidă, la Şerăuţii de Jos, o şcoală cu 2 clase[2310].

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Şerăuţ, sat vechi**, din care s-au format, în timpul din urmă, două comune cu administraţie particulară, Şerăuţii de Sus şi Şerăuţii de Jos. E menţionat, pentru prima oară, într-un hrisov din 20 iunie 1453, unde se spune că o jumătate aparţinea unui logofăt, numit Mihail. Prin hrisovul din 25 ianuarie 1476, trece în stăpânirea mănăstirii Putna. La 1776, era în posesia mănăstirii „Sfântul Spiridon” din Iaşi. De acest sat depindea, la 1780, şi cătunul Slobozia Şerăuţului sau Slobozia, care, cu timpul, s-a identificat cu o parte a satului, ce s-a dezlipit sub numele de Şerăuţii de Jos. **Şerăuţii de Jos** (**Unter-Szeroutz** sau **Slobódka**), comună rurală, districtul Cernăuţi, aşezată pe pârâul Şe-

---

[2309] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich,* Wien 1869. pp. 158-161

[2310] SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 16, 1876 p. 27, 1907 p. 159, 57

răuţi, în vecinătatea localităţilor Jucica Nouă şi Sadagura. Suprafaţa: 6,43 kmp; populaţia: 797 locuitori ruteni greco-ortodocşi. Cuprinde, pe lângă satul de reşedinţă, cu 578 locuitori, şi cătunul Şanţuri, şi târla Izavca. Este lângă drumul comunal ce leagă comuna Şerăuţii de Sus de Sadagura, precum şi lângă drumul principal Noua Suliţă – Sadagura – Dobronovăţ. Are o şcoală populară, cu o clasă, şi o biserică parohială, cu hramul „Sfântul Spiridon". Forma, până în timpurile din urmă, împreună cu Şerăuţii de Sus, o singură comună, numită Şerăuţi. Aci s-a aşezat, în timpuri, o colonie de ţărani scutelnici, din care pricină localitatea s-a numit Slobozia sau Slobozia Şerăuţului, care colonie era pendinte, multă vreme, de satul vechi Şerăuţi şi a fost punctul de gravitaţie în jurul căruia s-au format locuinţe noi, devenind, cu timpul, o comună cu administraţie particulară. Populaţia se ocupă cu agricultura şi creşterea de vite. Comuna posedă 478 hectare pământ arabil, 34 hectare fânaţuri, 20 hectare grădini, 132 hectare imaşuri, 30 hectare păduri şi 20 ari heleşteie. Se găsesc 59 cai, 170 vite cornute, 54 oi, 118 porci şi 29 stupi de albine. **Şerăuţii de Jos** (sau Slobozia Şerăuţilor), **moşie**, cu administraţie particulară, distictul Cernăuţi. Suprafaţa: 2,85 kmp; populaţia: 71 locuitori izraeliţi şi ruteni, gr. or., gr. cat. şi rom. cat., apoi 3 români ş. a. **Şerăuţii de Sus**, (**Ober-Szeroutz**), comună rurală, districtul Cernăuţi, aşezată pe pârâul Şerăuţ, la poalele culmei Horodiştea, spre est de comuna Zadobrovca şi puţin la nord de Sadagura. Suprafaţa: 25,40 kmp; populaţia: 1.730 locuitori ruteni, de religie gr. or. Printr-un drum comunal bine întreţinut, este legată cu comuna Jucica Nouă; are a şcoală populară, cu o clasă, şi o biserică parohială, cu hramul „Adormirea Maicii Dom-

nului”. Forma, până în timpurile din urmă, împreună cu Şerăuţii de Jos, o singură comună, numită Şerăuţi. În partea de nord a comunei, lângă muntele Horodiştea, a staţionat, odată, regele polon Sobieschi, cu armata sa. Întăririle făcute cu acea ocazie par a corespunde cu urmele de săpături de lângă cătunul Şanţuri şi se văd şi azi. Apoi, s-au găsit aci şi o mulţime de săbii, ghiulele şi potcoave. Interesantă este, în această localitate, o casă foarte veche, despre care poporul crede că comunică, prin subterane, cu dealul Horodiştea. Populaţia se ocupă cu agricultura şi cu creşterea de vite. Comuna posedă 1.278 hectare pământ arabil, 129 hectare fânaţuri, 4 hectare grădini, 22 hectare imaşuri, 906 hectare păduri. Se găsesc 87 cai, 316 vite cornute, 248 oi, 269 porci şi 4 stupi. **Şerăuţii de Sus, moşie**, cu administraţie particulară, districtul Cernăuţi. Suprafaţa: 1,55 kmp; populaţia: 126 locuitori ruteni, gr. or. şi gr. cat., poloni şi izraeliţi. Cuprinde, pe lângă moşia Şerăuţii de Sus propriu-zisă, şi târlele următoare: Berdo, Grafiuca, Pleşcea, Vihoda, Za Groblia, Za Potocom”[2311].â

1921: „Potrivit dispoziţiunilor art. 12 şi 23 din regulamentul pentru Congresul bisericesc ortodox român al Arhidiecezei Bucovinei, convocat, prin înaltul Decret Regal Nr. 2513 din 17 Iunie 1921, pe ziua de 3 Octombrie, la Cernăuţi, se publică următoarea listă a patronilor bisericeşti particulari, de lege drept credincioasă răsăriteană, îndreptăţiţi la alegerea de 6 reprezentanţi pentru acest Congres: **Grigorcea Alexandru cav. de**, Cernăuţi, strada Iancu Zotta 19 (Şerăuţi de jos)”[2312].

[2311] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, pp. 215, 216

[2312] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuţi 21 iulie nou 1921, pp. 64-66

1942: „Având în vedere rapoartele domnului judecătoral Judecătoriei mixte Zastavna, din care se constată că numiţii **Bodnariuc Nicolae** şi **Vasilache Nicolae**, ambii din comuna **Serăuţii de Sus**, judeţul Cernăuţi, sub ocupaţiunea rusească au manifestat în public sentimente ostile Statului Român; / Având în vedere depoziţiile martorilor, anexate la dosarele în cauză, din care reiese că susnumiţii, ca funcţionari ai regimului sovietic, au ţinut adeseori cuvântări în public, în care aduceau ofense şi injurii naţiunii române şi Statului Român, spunând că românii nu se vor mai întoaree în Bucovina de Nord… / **Decidem**: / Se retrage naţionalitatea română numiţilor Bodnariuc Nicolae, de 35 ani, şi Vasilache V. Nicolae, de 49 ani, ambii comuna Şerăuţii de Sus, judeţul Cernăuţi”. // „Având în vedere rapoartele domnului judecătoral Judecătoriei mixte Zastavna, din care se constată că numiţii **Cohut Dumitru. Litviniuc Aneta, Luhovei Ioan, Costeiniuc Leonte** şi **Staroi Axenti**, toţi din comuna **Şerăuţii de Sus**, judeţul Cernăuţi, sub ocupaţiunea rusească au avut o atitudine ostilă Statului Român şi au săvârşit acte de duşmănie împotriva populaţiunii române; / Având în vedere depoziţiile martorilor, anexate la dosarele în cauză, din care reiese că susnumiţii, fiind oameni de încredere ai ruşilor, au vorbit în public contra Statului Român, aducând ofense naţiunii române şi lăudând în acelaşi timp regimul sovietic, şi că au contribuit la deportarea mai multor locuitori români din comuna **Şerăuţii de Sus**… / **Decidem:** / Se retrage naţionalitatea română numiţilor: Cohut Dumitru, de 51 ani, Litviniuc Aneta, de 45 ani, Luhovei Ioan, de 28 ani, Costeniuc Leonte, de 43 ani, şi Staroi Axenti, de 54 ano, toţi din comuna Şerăuţii de Sus, judeţul Cernăuţi”. //

„„Având în vedere rapoartele domnului judecătoral Judecătoriei mixte Zastavna, din care se constată că numitul **Diaciuc Nicolae** din comuna Şerăuţii de Sus, judeţul Cernăuţi, sub ocupaţiunea rusească a făcut propagandă comunistă şi avut o atitudine duşmănoasă împotriva populaţiunii române; / Având în vedere depoziţiile martorilor, anexate la dosarul în cauză, din care reiese că numitul, sub regimul sovietic, fiind înfocat comunist, a ameninţat pe locuitorii care nu voiau să se înscrie în coihoz cu deportarea şi a îndemnat populaţia să muncească pentru Statul rus, exprimându-se că românii nu se vor mai întoarce, iar pe preotul citatei comune l-a silit să evacueze casa… / **Decidem:** / Se retrage naţionalitatea română numitului Diaciuc Nicolae, de 47 ani, din comuna Şerăuţii de Sus, judeţul Cernăuţi”[2313]. // Exact aceleaţi învinuiri şi cu aceeaşi consecinţă a retragerii cetăţeniei române, în condiţiile în care acuzaţii se retrăseseră odată cu armatele sovietice, li s-au adus „numiţilor” **Litviniuc Gheorghe**, de 38 de ani, şi **Sleuca Dumitru**, de 30 de ani, în dosare distincte, şi ei din Şerăuţii de Sus.

1943: „Se numesc cu titlul definitiv, pe ziua de 1 septembrie 1943[2314], următorii învăţători şi învăţătoare: **Bălan Ioan**, comuna **Şerăuţii** de Jos, jud. Cernăuţi, media 7,00; **Urhan Melania**, comuna **Şerăuţii de Sus**, jud. Cernăuţi, media 7,58”.

[2313] *Monitorul Oficial*, Nr. 104, 6 mai 1942, pp. 3774, 3775

[2314] *Monitorul Oficial*, Nr. 71, 24 martie 1944, pp. 2549-2552

ŞERBACA

(pe Ciuluc, comuna Văratic, raionul Ediniţa, Moldova).

1498, martie 8: Întărit de Ştefan voievod Neagşăi, fiica Rusei, Muşei, fiica Anuşcăi, care primesc la schimb pentru părţi din Durneşti (Suceava), de la rudenia lor Mătei diac „jumătate de sat peste Prut, anume Şărbaca, partea de jos, ce şi-au fost cumpărat-o lui acea jumătate de sat de la Ana, fiica lui Mondria, nepoata Manciului, ce au fost nepot de soră lui Cupcici"[2315]. Hotarul, din veac.

1540, mai 1: Întărit de Ştefan (Lăcustă) voievod sulgerului Nicoară, care cumpără, cu 100 zloţi tătăreşti, de la fraţii Ilea, Anghelina şi Tudora, feciorii Cârstei din Blodeni, „din dresul de cumpărătură de a avut moşul (bunicul) lor Crăste de Glodeni de la Ştefan voievod, din jumătate de sat **Glodeni** (pe Bahlui, în Cârligătura, lângă Holm[2316], Iaşi), a treia parte, partea din jos, de către Bahlui… / Aşijderea, de la unchiul lui Ivanco Şărbaca, un sat, anume **Şărbaca** pe Ciuluc, la Colac, drept 100 zloţi tătăreşti"[2317].

1770-1772: Satul **Şărbaca**, ţinutul Hotinului, ocolul Mijlocului, avea, după recensământul lui Rumean-

---

[2315] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 229, pp. 406, 407

[2316] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 112

[2317] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. I, Iaşi 1906, pp. 236, 237

ţev[2318], **toată suma caselor: 25**. Scădere rufeturi 3: 2 popi, 1 ruptaş. Rămân birnici 22. / **Birnici**: Porcin fiul lui Chiperi / Ursul fiul prisăcarului / Ilie fiul lui Handrușcul / Hâncul fiul lui Toader / Ioniță Giunhâncul / Andrei Epure / Andreeș fiul Rusoaei / Ioniță fiul lui Botoșan / Pavel al Rusoaei / Gavril Bănariul / Ion Pulan / Ioniță, morar / Simion Șoica / Iftimie, cibotar / Ion Bortă / Lupul al lui Bortă / Toader Ghervase / Nica fiul lui Ibrian / Ion fiul lui Lepădat / Ion fiul lui Handrușcă / Ilie, morar / Andrei fiul lui Țurcanul. // **Rufeturi:** Popa Costandin / Diaconul Andrușcă / Toader Handrușcă, ruptaș.

ŞERBĂCANI

(comuna Viişoara, Vaslui).

1634, octombrie 8: Întărit de Vasile Lupu voievod stolnicului Andreica din **Şerbăcani** (comuna Viişoara, Vaslui), în baza unui zapis de la Banul cel bătrân, Drăgoi, Nechita şi popa Macovei, Ghera şi Neanil din **Şerbăcani**, în care mărturisesc că a venit înaintea lor Gligor, fiul lui Petrea Stancăş, şi a vândut din „jumătate de sat **Boghiani** (comuna Roşieşti, Vaslui), a patra parte, cu a patra parte din vad de moară… lui Andreica, pentru 12 zloţi bătuţi. / Şi de asemenea, a arătat un alt zapis de la Tomşea, Gavriţa şi Nechita din **Şerbăcani**, Grozea şi Todiriţşă din **Băseşti** (azi Viişoara, comuna Viişoara, Vaslui) şi An-

2318 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 167

drei, scriind cum a venit înaintea lor Costina, fiica Părceişi a vândut ce se va alege din acelaşi sat **Boghiani**, cu parte de vad de moară… iarăşi Andreicăi din Şerbăcani, pentru 45 de zloţi tătăreşti. / Şi iarăşi, alt zapis, de la Hrană aprod şi Botici şi fiul lui Vasile, cum a venit înaintea lor Părasca, fiica lui Gavril Boghiul, şi a dăruit… partea ei din satul Boghiani… Îndreicăi, pentru sufletul ei şi pentru păcatele părinţilor ei”[2319].

1637, octombrie 25: Popa Gligorie din **Mălăeşti** (comuna Vutcani, Vaslui) şi preoteasa lui Măriica, nepoata lui Frunteş din Belciug, de pe apa Bârladului, din ţinutul Fălciului, vinde lui Ionaşco, nepotul lui Nicoară hatmanul, „partea de ocină din sat de **Stolniceni** (comuna Viişoara, Vaslui), din **Dănceşti** (comuna Viişoara, Vaslui) şi din **Belciug** (comuna Viişoara, Vaslui), pe hotarul lui Frunteş… Şi în tocmeala noastră au fost Gavriţa, Ipatie, Vlad, Bălan şi Drăgoiu stegarul din **Şerbăcani** (Şărbăcani, comuna Viişoara, Vaslui), Istratie ot **Bilţeni** (comuna Lunca Banului, Vaslui) şi mulţi oameni buni”[2320].

1637, octombrie 25: Ion şi Onofrei, feciorii Frâncului, nepoţii lui Frunteş Isac din sat din **Belciug**, de pe apa Bârladului, din ţinutul Fălciului vând partea lor „de ocină din sat din **Stolniceni** (comuna Viişoara, Vaslui), **Belciug** (comuna Viişoara, Vaslui), **Dănceşti** (comuna Viişoara, Vaslui) din ţinutul Fălciului, şi din **Sârbi** (comuna Banca, Vaslui), şi din **Ciorăşti** (comuna Ciorăşti, raionul Nisporeni, Moldova), de pe apa Bârl-

---

[2319] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 270, pp. 303, 304

[2320] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 207, p. 191

adului… lui Ionaşco, nepotul hatmanului Nicoară. Şi în această tocmeală am fost eu, Andreica stolnicelul din **Şerbăcani** (Şărbăcani, comuna Viişoara, Vaslui), Vasile Focea şi Simion Tăpălagă din **Răpşeni** (comuna Viişoara, Vaslui), Lepădat feciorul lui Pătrăşcan, Hămsea călăraş şi Costin botaru”[2321].

1640, august 8: Nicul, fecior al Costesei, nepot Hrinii de **Bârgăoani** (comuna Muntenii de Jos, Vaslui), vinde lui Chirilă de **Bogheni** (comuna Roşieşti, Vaslui), drept 20 de taleri, „un loc de prisacă şi cu loc de vie la Bârgăoani, ce-l în ţinutul Fălciului… / Aşijderea, au dăruit Constantin şi cu soră-sa Părasca, în toate părţile, câte 12 paşi împrejurul locului, în pădure mare, după vânzare… dinaintea Chirilii de **Idrici** (comuna Roşieşti, Vaslui), Luca de **Şărbăcani** (Şerbăcani, comuna Viişoara, Vaslui), Banul, Nechita, Bundea, Lazor şi mulţi oameni buni”[2322].

1902: „**Şerbăcani**, loc spre est pe culmea dealului Drumul Brăilei, judeţul Falciu, comuna Băşeşti, plasa Mijlocul. Se zice că aici a fost în vechime sat şi că a trăit încă un bătrân, numit Ştefan Banul, proprietarul. Satul se întindea şi pe dealul de alăturea, numit Căţelul sau Coşcriului. În cuprinsul teritoriului acestei localități mai sunt încă următoarele localităţi: Tupita, Ciohrin, Hargani, Chiricea şi Ploeşti”[2323].

[2321] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 208, pp. 191, 192

[2322] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 415, p. 422

[2323] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 510

ŞERBĂNEŞTI

(comuna Bogdana, Vaslui).

1469, octombrie 20: Întărit de Ştefan voievod lui Toader Zvâştală şi surorilor sale, Stana, Marena şi Maruşca, care „s-au tocmit toţi împreună şi ele au lăsat fratelui lor, pan Toader Zvâştală, un sat, anume Zvâşteleşti, unde este casa lui, pe Bogdana. Iar tuturor celor trei surori… să le fie un sat, anume Şerbăneşti pe Bogdana”[2324]. Hotarul, din veac.

1518, ianuarie 28: Întărit de Ştefan (cel Tânăr) voievod fraţilor Nistor şi Tudora, copiii Stanei, şi rudelor lor Varvara şi Anuşca, nepoatele de soră lui Zvăstală, care „au împărţit între sine a lor dreaptă ocină, satul **Şerbăneştii** pe Bogdana, trei părţi. S-au cuvenit lui Nistor şi surorii sale Tudora o parte de sat, iar Varvarei i s-a venit altă parte, iar Anuşcăi i s-a cuvenit a treia parte din satul Şărbăneşti”[2325].

1582, aprilie: Zapisul lui Giurgea (Jurjea) şoltuzul şi al celor 12 pârgari de **Bârlad**, în care mărturisesc „cum a venit Sima şi a vândut a sa cumpărătură din satul **Veşteleşti**, a patra parte; aşijderi, partea lui Fărmachie şi a Băsului, iarăşi de acolo; aceste părţi le-a vândut lui Vlaşin, drept 110 florini tătăreşti. / Aşijderi, Naga, fata lui Vişteală, a vândut a patra parte din satul **Horgeşti** lui

[2324] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 161, pp. 237-239

[2325] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. I, Iaşi 1906, pp. 178-181

Vlaşin, drept 40 florini tătăreşti… dinaintea lui Bunbară, Vasile, Ioniţă, Sucevan şi Toader Beche ot **Suceveni**, Ion Botăş, Simion Buile şi Zaharia Amoloş ot **Şărbăneşti**"[2326].

1640: Zapis de la Gheuca şi Efrem, vornicei de **Bârlad**, în care mărturisesc că au venit înaintea lor şi a mulţi boieri şi neguţători, „Toader sin (fiu) Sitar din **Veşteleşti** (azi Fântâna Blănarului, comuna Bogdana, Vaslui), Ionaşco diacul, Mileci sin Draga, Ştefan brat (frate) Toader, Neculai sin Bolea, Todere sin Rădoe, Toader Ghelbea, Strătulat sin Vlad, Ionăşcuţă sin Şes, Zăoantie sin Moloşco şi popa Buguţa, şi au adus nişte ruşi, ce le-au iezit un heleşteu la sat la **Şerbăcheşti** (comuna Bogdana, Vaslui), pe apa Bogdanei, ruşi meşterei, anume Ivan, Barbă, Ungurul, alt Ivan, Ionaşco, Popa şi Iamco. / Deci au mărturisit cum au tocmit Toader şi cu Ionaşco acel heleşteu drept 60 de zloţi şi 70 merţe de pâini, peşte, brânză şi unt, şi două poloboace de brahă, şi carnea la două vaci, şi a cinci mascuri, şi o piele de vacă de opence, şi două care cu opt boi, de-au iezit şapte săptămâni. / Deci le-a plătit Toader Sitar şi Ionaşco diacul şi aceşti răzeşi ai lor tot deplin… Deci, de acum, să aibă a ţine acel heleşteu, cu tot venitul, Toader şi Ionaşco şi cu aceşti răzeşi, ce mai sus se scriu"[2327].

1650, iulie 23: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupul voievod mănăstirii Nicoriţă din Iaşi, „ca să fie tare şi puternică a ţine satul **Mirenii** pe Pereschiv, la ţinutul Tutovei, cu loc de mori în Pereschiv, şi jumătate

---

[2326] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 17, pp. 32, 33

[2327] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 280, p. 275

de sat **Diviceni**, pe valea Tutovii, şi nişte părţi de ocină din satul **Şărbăneşti**, la ţinutul Tutovei, şi o săpătură şi un răzor, ce este ca capul iazului, şi nişte părţi din **Bănceni**, pe valea Tutovei, cu loc de moară pe valea Tutovei, aşijderi trei părţi dintr-acelaşi sat Bănceni, şi o parte din satul **Creţăni**, pe valea Tutovei, cu loc de moară, partea unui bătrân… dare şi miluire de la ctitorii mănăstirii, de la Nicoriţă ce a fost hatman şi de la jupâneasa lui Tudosia"[2328].

1667, martie 3: Ariton şi femeia lui Malea, fata Durăi, nepoată Sâtarului, vinde lui Neculai Buhuş mare logofăt, drept 50 lei bătuţi, „a noastră dreaptă ocină din satul **Vişteleşti**, din jumătate de sat, din a patra parte, a treia parte, din partea Fanului, toată partea noastră; şi iarăşi, din **Şărbăneşti**, din jumătate de sat, partea Fanului, şi din **Negrileşti**, tot din partea Fanului, ce s-a alege"[2329].

1685, august 20: Întărit de Constantin voievod agăi Lupaşco Bogdan, feciorul fostului comis Gheorghiţă, care arată zapise de mărturie „de la Ion, Ilie şi Nedelcu din **Denisăşti**, scriind cum Varvara, fata Stancăi, a vândut toată partea sa, un bătrân din Dănişăni lui Vasile Dămian, drept 80 taleri de argint, iar Vasile a vândut comisului Gheorghe Bogdan… / de la Ion Udre, Grigore a Ursoaei, Tofan Răpede, Vasile fratele lui Tofan şi Grăjdeanu din **Glăvăneşti**, scriind cum Simeon, feciorul Dobrii de Glăvăneşti a vândut a sa dreaptă ocină şi moşie, un vad de moară în apa Zeletinului, vadul de jos, lui Ion Rusăi

---

[2328] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iaşi 1929, p. 72

[2329] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 170, pp. 153, 154

din **Putredeni**, iar Ion Rusă l-a vândut lui Gheorgiţă Bogdan comisul, drept 60 taleri bătuţi… / de la Toader Paladi, Toader şi Ion Bujoranul, Constantin şi Pavăl Bâtcă din **Greci** şi Simeon din **Hulpăşeşti**, scriind cum Mereuţă cu feciorii săi au vândut partea socru-său Gavril şi a soacră-si Ioana din satul **Ibăneşti**, din bătrânul Putnenilor, ce este în ţinutul Tutovei, lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 de taleri… / de la Ianachi vistiernic, Constandin jicnicer, Negre stolnic, Roşca şi Vetriş vornici de poartă, scriind că Ioana Căzăceasa, cu feciorii ei Ion şi Gavril, au vândut partea din **Hulpăşeni** şi din **Ibăneşti**, ce sunt pe Smila, în ţinutul Tutovei, lui Gheorghe Bogdan comis, drept 40 galbeni… / de la aceiaşi boieri, scriind cum Ionaşco, feciorul lui Ionaşco din **Negreşti** a vândut ale sale drepte ocini şi moşii din satl **Hulpăşeşti** şi din **Ibăneşti** lui Gheorghe Bogdan comis, drept 20 taleri de argint… / de la Crăciun, Porhirie şi Necula din **Floreni**, Strătulat din **Pătrăşcani**, Postolache şi Simion din **Bicani**, scriind cum Toader, feciorul lui Iftodi din Hulpăşeni a dăruit ale sale drepte părţi din **Hulpăşeni** şi din **Ibăneşti** lui Gheorghe Bogdan comis … / de la Neculai, feciorul lui Frim din **Zmeeni**, Ionaşco Şălarul de **Suseni**, Stratul de **Băcani**, Pavăl fecior lui Bâtcă şi popa Buguţa de **Portăreşti**, scriind cum fraţii Constantin Şoitul şi Dumitraşco au vândut a treia parte dintr-un bătrân din satul **Ibăneşti** şi din **Hulpăşeni** lui Gheorghe Bogdan comis, drept 90 taleri de argint… / de la Racleş vătavul de **Stolniceni**, Toader Bujoranu şi Grădescul pitar, scriind cum Neculai, feciorul lui Zavantie de **Ivăneşti**, a vândut partea câtă i se va alege după mamă-sa Nastasia, fata lui Hilimon, din satul **Ibăneşti**, din bătrânul Hilimoneştilor lui Gheorghe Bogdan comis,

drept 30 taleri de argint… / de la Toader Paladi stolnicul, Gavril şi Ciochină – vornici de Bârlad, Constantin Isar, Echim călugărul de **Portăreşti**, popa Andrei din **Băcani**, Neculai şi Buciumaş de **Zmeeni** şi Toader Bujoranu de **Fruntişăşti**, scriind cum Stratul, feciorul Irimiei Sărăcuţul de **Băcani**, a vândut părţile de moşie ale lui Vasile Cheptănariul de la **Ibăneşti** şi de la **Hulpăşeni**, din bătrânul Putnenilor lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 taleri de argint… / de la Simion medelnicerul, Liciul, Ion Nuţul, Alexandru şi Ion Măciucă de **Polocineşti**, scriind cum a vândut Ion Giudele de Polocineşti a sa parte de sat din **Ibăneşti**; şi cu femeia sa şi-a vândut partea lor de ocină din **Şărbăneşti**, cât se va alege; şi Tudor din Poloceni a vândut partea lor din Şărbăneşti lui Şandru, iar Şandru a vândut lui Gheorghe Bogdan comis, drept 100 taleri de argint… / de la Dumitraşco Călin, ţoltuzul, cu 12 pârgari din târgul **Bârladului**, şi Crâste Gavriţa şi popa Gavril tot de acolo, scriind cum Gavril, feciorul lui Vasile, fratele lui Tămâie, nepot lui Căpăţână, a dăruit a sa dreaptă ocină de la **Poloceni**, ce este de la părinţii săi şi altă parte. Ce-i este cumpărătură de la Neagul, lui Gheorghe Bogdan comis … / de la Zota, Toader Grădescul şi popa Costachi, scriind cum Ţigan de **Huşi** a vândut a sa dreaptă ocină din satul **Belceşti** lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 taleri de argint”[2330].

1708, februarie 5: Toader şi Lupu, feciorii lui Vasile, nepoţi Gafiei, fetei lui Surlă, dăruiesc marelui vistiernic Ion Pălade „partea lor din seliştile **Davideşti,**

[2330] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 76, pp. 123-128

Băloşeşti şi **Şărbăneşti**, din bătrânul Surlă, a patra parte, pe apa Bogdănii, ţinutul Tutovei”[2331].

1715, septembrie 10: Vasile şi Alexandru, feciorii lui Ştefan Sâtariul, nepoţii lui Constantin Sâtariul din satul **Vişteleşti**, din Bogdana, vând marelui spătar Ion Pălade ocina lor „din satul **Şărbăneşti**, ce se va alege partea tătâne-nostru Ştefan Sâtariul… / Aşijderi i-am vândut părţile noastre ce se vor alege dinte fraţii noştri din **Băloşăşti**, din bătrânul nostru, iar pe apa Bogdănii… / Aşjderi, ce se va alege parte din satul **Tomceşti** şi **Tunsăşti**, ce avem de pe moşul nostru Constantin Sâtariul din bătrânul Coţman Petre, iar pe apa Bogdănii… Aşijderi, i-am vândut, cu toţi fraţii împreună, anume Ştefăniţă Sâtariu, Vasile Sâtariu, Alexandru Sâtariu, Sâmeon Cârlan, Anghelina fata lui Constantin şi Stratina, jumătate de bătrân din satul Şărbăneşti, jumătate de bătrân din Băloşeşti şi jumătate de bătrân din **Brăneşti**, în ţinutul Putnei, pe gârla Putnei, dincoace, ce este cumpărătura moşului (bunicului) nostru Constantin Sâtariul de la Sâmion Dumnezău… Acestea le-am vândut spătarului drept 16 lei bani gata”[2332].

1715, octombrie 11: Ion Mijloc, cu femeia lui Stratia, şi Ştefan, cu femeia lui Anghelina, fetele lui Constantin, feciorul Gafiei fetei lui Constantin Sâtariul, vând marelui spătar Ion Pălade părţile lor de moşie „din satul **Şărbăneşti**, de pe apa Bogdănii, partea socrului nostru Constantin, fiul Gafiei, nepot lui Constantin Sâtariul… Aşijderi i-am vândut parta socrului nostru din

[2331] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 184, p. 164

[2332] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 185, pp. 164, 165

Bălăşeşti, tij pe Bogdana… partea socrului nostru din **Tomceşti**, ce se cheamă şi **Tunsăşti**… toate din bătrânul Petre Coţman”[2333].

1716, septembrie 10: Vasile şi Alexandru Sitariul (Sâtariu) şi Ion Mijloc, ginerele Petrii Ştefan, mărturisesc că „pentru nevoia ce au avut, au luat bani înainte de la marele vistiernic Ioan Pălade, în scopul de a-i da moşie din părţile ce aveau în **Tomceşti, Băloşeşti, Împuţita** şi **Şărbăneşti** ot Bogdana, urmând a se face zapisul de vânzare”[2334].

ŞERBĂNEŞTI

(sat contopit cu Hârleşti, comuna Filipeşti, Bacău).

1634, iulie 23: Zapisul lui Vascan, fecior lui Vasile[2335], prin care mărturiseşte că şi-a „dat partea de ocină de la **Şerbăneşti** (sat contopit cu Hârleşti, comuna Filipeşti, Bacău), şi din vatra satului şi din câmp, şi din ţarină şi din vad de moară, şi din tot venitul… la sfânta mănăstire la Sveti Sava, să fie cu a sorii-mi Cantachii Dragotesăi ocină şi moşie sfintei mănăstiri”[2336].

[2333] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 186, p. 165

[2334] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 187, pp. 165, 166

[2335] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 203, p. 231

[2336] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 202, p. 230

1636, iunie 5: Întărit de Vasile Lupu voievod fraţilor Gheorghe, fost vistiernic, Iuraşco, fost hatman, şi Marica, fiii lui Toader Başotă pivnicer şi ai cneaghinei Anghelina, care primesc ispisoace de întăritură pentru „dreptele lor ocini şi dedini, câte a patra parte din satul **Bodeşti** (comuna Bodeşti, Neamţ) şi satul **Dănceşti** (comuna Bodeşti, Neamţ) pe Cracău, ce sunt în ţinutul Neamţului, cumpărătură lui Toader Başotă de la Gheorghiţă Ciolpan; şi iarăşi, partea lui Toader Başotă din satul **Cuciulaţi** (înglobat în Secuieni, comuna Secuieni, Neamţ), iarăşi din acel ţinut; altă parte de ocină din satul **Bereşti** (comuna Bereşti-Bistriţa, Bacău), cumpărătură de la Gheorghiţă Ciolpan şi de la alţi răzei ai lui; a treia parte din satul **Boteşti** (comuna Boteşti, Neamţ), ceare este în ţinutul Sucevei, pe râul Moldova, dedină a cneaghinei Anghelina a lui Başotă cel bătrân; altă parte de dedină, în **Mogoşeşti** (înglobat în Costişa, comuna Costişa, Neamţ), pe Bistriţa; parte a satului **Şerbăneşti** (înglobat în Hârleşti, comuna Filipeşti, Bacău), cumpărătura mamei lor Anghelina”[2337].

1707, noiembrie 20: Întărit de Mihai Racoviţă voievod fostului mare vistiernic Ilie Catargiul, care primeşte ispisoc pentru părţile lui din satele **Şerbăneşti** şi **Topileni**, în baza unui zapis de la Lupaşco, fecior lui Sălăvăstru de **Başcani**, femeia lui Todosia, fata lui Constantin de **Hănţăşti**, şi de la feciorii lor, de la Dumitraşco Balaci, feciorul lui Bălan de Başcani şi femeia lui Maria, fata lui Eftemie de Başcani, cu feciorii lor, de la Pascal din **Ploscuţiani** şi femeia lui Catrina, de la Vasile Hardalupa, femeia lui Varvara şi feciorii lor Iosup şi Nicula. De

---

[2337] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 427, pp. 489-491

la Dumitraşco Candia, fecior lui Şeptelici de **Poiana**, Ioniţă Ţăpăluş, fecior lui Dumitraşco Ţăpăluş de **Dănăeşti**, care i-au vândut… moşia din satul **Şărbăneşti**, ce este în ţinutul Putnei, pe apa Trotuşului, care sat este alături cu satul dumisale **Topileanii**, însă fără partea Ghindei, cât este în capul hotarului de sus, drept 100 lei bătuţi, însă având şi Miera, ispravnicul Lupului Bogdan hatmanul parte în acel sat, dimpreună cu frate-său Lupaşco, feciorul lui Sălăvăstru, a vândut frate-său şi partea Mierăi, zicând că s-au învoit a-i da lui într-alte locuri pe unde mai au moşii… / şi alt zapis, ce-a cumpărat din satul **Topileani**, un bătrân care se cheamă bătrânul Zmeachei, şi acel bătrân este a treia parte de sat, căci acel sat îmblă pe 3 bătrâni… / şi alt zapis, de la Pavăl Proţap, fecior Irimiei Proţap, şi de la femeia lui Dochiţa, fata lui Şeptilici, şi de la feciorii lor, care i-au vândut un bătrân ce au avut la Topiliani, ce se hotărăsc cu satul dumisale **Domneşti**, unde dă Trotuşul în Siret, care se cheamă acel bătrân Drăghici… / şi alt zapis, de la Ion, fecior lui Mierăuţ Scănteai, şi de la femeia lui Ioana, fata lui Maxin Cotcodaci, şi de la Tanasie, fecior lui Maxin Corcodaci de **Rujineşti**, şi de la femeia lui Nastasia, nepoata Cozmei lui Ţihte, care i-au vândut un bătrân din satul Topileani, ce le-a fost lor moşie din moşi şi părinţi, au vândut şi ei al treilea bătrân, care s-au făcut satul… / şi alt zapis, ce-a cumpărat de la răzeşii din **Răspopi**, tot la ţinutul Putnei, un zapis de la Ioana, femeia lui Ionaşcă Veaveriţ, de la feciorii ei Gligoraş şi Toader, care i-au vândut, din hotarul Răspopilor, ce-a fost cumpărat Ionaşco Veaveriţ din partea de jos, 7 pământuri, de la Chiul, şi 6 pământuri de la Iliana Bobjiloai, iar din partea de jos, şi 6 pământuri de la Necuţa, iar din hotarul de jos, care fac 18 pământuri,

şi 9 pământuri de la Toader Căluţanul, 6 pământuri de la femeia lui Ioana, care sunt acele 9 pământuri de la Papareţ, din sus de hotarul Răspopilor, şi 3 pământuri de la Simion Caul, iar de la Papareţ din sus, şi 3 pământuri de la Gligoraşco Diacăş, tot dintr-acel hotar din sus al Răspopilor, drept 40 lei bătuţi… / şi alt zapis, de la Necula, cu femeia lui Aniţa şi cu feciorii lor, de la Vasile, Rusanda şi Salonca, feciorii lui Gheorghe Zavul, Măriia, cu feciorii ei Condrachi, Cărstea şi Ioneş, de la Groze, fata lui Negoiţ Zavul, şi Partenie, cu femeia lui Savina, nepoată de fată lui Tudosie Zavul, care i-au vândut 7 pământuri şi un răzor în satul **Răspopi**, care acea moşie le-a fost lor cumpărătură de la Grozava şi Mărica, şi de la Irimia, fata lui Urmoş, nepoata lui Anghel cel mare… şi tot într-acel zapis, 4 pământuri şi un răzor în satul Răspopi, cumpărate de la Marica, fata lui Hoidac, nepoata lui Nistor… / Mai arătat-a vistiernicul Ilie Catargiul un zapis de la popa Neculai şi de la feciorii lui Pârvul, Manolache şi fata lui Safta din târgul Adjud, care i-au vândut a patra parte din **Papareţ**, ce este pe apa Trotuşului, din jod de **târgul Adjud**, ce i-a fost lui de la moşii (bunicii) lui Ghidioan şi Creţul, de la Pahiia şi Armanca, preum arată uricul de la Pătru voievod… Aşijderi, tot într-acel zapis, i-au mai vândut popa Neculai, cu feciorii lui, un bătrân în Papareţ, care este din jos de hotarul Creţului, alături de partea lui Crăciun, ce i-a fost de la părintele lui, Vasile de Adjud, cumpărătură de la nepoţii lui Crăciun din Papareţ… / Şi alt zapis, de la Vasile Haret, ginerele lui Gligorie Stavăr, şi de la femeia lui Iliana, care i-au vândut un loc de crâşmă, de casă, de pivniţă, de grajd, care loc este pe locul Stăvăraşilor, unde este Alxa Măreaiu, drept 10 lei bătuţi… / Mai arătatu-ne-

a vistiernicul trei zapise, ce-a cumpărat în **Şendreşti** pe Polocini, iar în ţinutul Putnei, un zapis de la Gavril, ginerele Ştefanii Cărcioae, fata lui Toader Volovatul din Şendreşti, şi de la feciorii lor Enachi, Ursul şi Dochia, care i-au vândut un bătrân de moşie din Şendreşti… / Şi alt zapis, de la Alecsandru Posmag de **Sascut**, fecior lui Dumitraşco Miaună de **Lieşti**, de pe Polocini, de la femeia lui Ioana, fata lui Vasile, şi de la feciorii lor Ion, Vasile, Iliana, Paraschiva şi Tofana, care i-au vândut jumătate de bătrân din satul Şendeşti pe Polocini, din bătrânul Toader Gârneţ, drept 35 lei bătuţi…. Şi alt zapis, de la Ion Tocilă, fecior Petrei Tocilă, şi de la femeia lui Todosica, fata lui Tofan Volovatul, care i-au vândut, în satul Şăndreşti, jumătate de bătrăn din bătrânul Toader Gârneţ"[2338].

ŞERBĂNEŞTI

(azi cartier al oraşului Bacău).

1639, septembrie 16: Alecsandra, fata Nastei, strănepoata Mihuloi, nepoata lui Ignat, vinde Naşcului din **Moşeteşti** (Muşeteşti, comuna Săuceşti, Bacău), drept 20 lei, dinaintea lui Pavăl Dzamă şi Toderiţă din **Moşeteşti**, Sava, Gociul şi popa Zaharie din **Săuceşti** (comuna Săuceşti, Bacău), „partea Nastei din sat de **Şerbăneşti**

[2338] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. IX, Iaşi 1914, pp. 201-204

(azi cartier al oraşului Bacău), din câmp, din pădure şi din vaduri de moară”[2339].

1644, aprilie 25: Dochia Ciorboaie, sora Măcotoaie din Șărbănești dăruiește „popii Zaharia, pentru ca să mă slujească la pobregania mea și să-mi facă liturghia cu parastas și să mă pomenească cându-l va îndura Dumnezeu... un pământ din țarină, deasupra, în podul dealului... dinaintea lui Marco Mârze, Sava, Vasile Bârzul, Gheorghe Ciobotarul din **Șărbănești** (azi cartier al Bacăului) și un nepot al meu, feciorul lui Carâmbu Pânte din târg (Bacău) și alți oameni buni”[2340].

ŞERBĂNEŞTI

(comuna Lieşti, Galaţi).

1639, octombrie 15: Zapisul „făcut în casa Cârstei din **Gârleşti** (comuna Nămoloasa, Galaţi), dinaintea stolnicului Dumitraşco, Mocan de **Movileni** (comuna Lieşti, Galaţi), Căzac, Ion Morocas, Lupul, Grigore Ţifănag, Drăgan, Zibeiu şi Stanciul de **Şerbăneşti** (comuna Lieşti, Galaţi), Lupul de a fost socotitor ot **Umbrăreşti** (comuna Umbrăreşti, Galaţi) şi Toderiţă de **Merăşti** (Mirăeşti, lângă Lieşti, comuna Lieşti, Galaţi), în care scriu „cum a cumpărat Lazor din **Durăşti** (sau Dorăşti, înglobat în Barcea, comuna Barcea, Galaţi) o parte de moşie, de la

---

2339 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 235, p. 236

2340 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 307, pp. 299, 300

Boia, Movila şi Manea, la moara Boei, în vadul **Şerbăneştilor**, cu fânaţ, cu vad de moară, cu partea lor de pădure, pentru un cal negru înşelat, înfrânat; şi s-a preţuit calul drept 10 ughi (ducaţi ungureşti), şi o pereche de sahaidaci şi 20 de ughi bani”[2341].

1774, iunie: Satelel **Şerbăneştii** şi **Lieştii**, ţinutul Tecuciului, ocolul Şerbăneştii şi Lieştii, după recensământul lui Rumeanţev[2342], aveau **toată suma caselor 121**. Scădere rufeturi 20: 1 vătăman, 4 slugi, 6 popi, diaconi, 4 văduve, 4 nevolnici, 1 volintir. Rămân birnici 101. / **Birnici**: Neculaiu Gurău, ce a fost scutelnic a dumisale stolnicului Costandache / Trandafir sin (fiu) Gurău, tij (la fel) / Ion Trandafir, tij / Năstasii Ciorâţă, tij / Andronii Ciorâţă, tij / Costandin Ciorâţă, tij / Toader Ciorâţă, tij / Lupul Ghintuială, tij / Gheorghiţă Gurău, tij / Gheorghiţă, tăbăcar, tij / Apostol Ciorâţă, tij / Scarlat Dolia, holtei cu mamă, tij / Ion Ignat, tij / Vasile Ignat , tij / Stoica, tij / Ignat Gurău, ce a fost a lui Manolachi Costandache / Stoica Gurău, tij / Toader, căpotar, tij / Soria, grec, tij / Trandafir, tij / Vasili Bălan, tij / Ion Buboiu, tij (la fel) al lui Manolachi Costandachi / Cârste, brat (frate) lui, tij / Enachi Caua, tij / Vasilachi, mătăsar, tij / Alecsandru, mătăsar, tij / Niagul Afumat, tij / Mania, tij / Ioniţă, puşcaş, tij / Costandin Furcă, tij / Ivan, tij / Stoian, tij / Enachi, holtei cu mamă, tij / Gheorghi Trandafir, ce a fost scutelnic al spătarului Gheorghi Costandache / Mihăilă, tij / Enachi Dole, tij / Costandin Racul, tij / Costandin, sin (fiu) Lupul, ce a fost al dumisale visternicesei Nastasâicăi

---

[2341] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 252, p. 251

[2342] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 546-548

/ Ion Crangă, tij / Vasile, olar, tij / Tanei, tij / Eni Spânul, tij / Ştefan, olar, tij / Ştefan brat (frate) Başa, tij / Sandul, olar, tij / Toader Crangă, tij / Simion Spânul, tij / Neculaiu Margini, ce a fost volintir şi la oaste nu merge / Vasile, morar, ce a fost birnic ot (la) Fundeni / Simion Bulaiu, tij / Gavril Ghintuială, tij / Moscul, holtei cu mamă, tij / Neculaiu Ghintuială, tij / Niţă sin (fiu) Gheorghi, tij / Vasile Bucşă, tij /Toader Susanul, ce a fost birnic la Blăgeri / Năstasii, ce a fost birnic la Torceşti / Ion, nmepot Hagiu, tij / Costandin Gorciul, tij / Lupul Sămez, tij / Istrati, tij / Andreiu Drăghici, bejenar / Andreiu Toma, ce a fost birnic la Vulturul / Irimia Borşan, tij / Măteiu, tij / Bârsan Ţâbă, tij / Pană Găină, ce a fost birnic la Lungoci / Toader Hodoroge, tij / Radul, tij / Ştefan, tăbăcar, tij / Enachi, tij / Ion Tânjală, tij / Dumitraşcu Tânjală, tij ce a fost birnic la Lungoci / Lovin Gore, tij / Grigoral, berar, ce a fost birnic la Fântânele / Niţă, tij / Dumitru, bărbier, ce a fost birnic la Galaţi / Dănăilă, olar, ce a fost birnic la Maluri / Gheorghi, olar, tij / Neculaiu, olar, tij / Toader, olar, tij / Dumitraşcu Ignat, tij / Panaite, tij / Gheorghi, tij / Dragomir, croitor / Vasileţ, nepot Eni / Stăvărachi, bejenar / Apostu Ciorâţă, ce a fost birnic la Fundeni / Tudosii Ciorâţă, tij / Moise Hurduc, tij / Ştefan Ţâbe /Pătraşcu, ce a fost birnic la Suraia / Temeli / Ştefan sin lui / Hâncul, ce a fost birnic la Socii / Vasile Iancu, ce a fost birnic la Buceşti / Ştefan a Lupoai / Mihalcia, holtei cu mamă / Pricopii, ciubotar / Neculaiu, ce a fost scutelnic al dumisale spătarului Conachi / Niţă Frătiţa, ce a fost birnic la Fântânele. // **Rufeturi**: Vasile Strătilă, sluga dumisale spătarului Conachi / Vasile Stahi, tij (la fel) / Diaconul Nanu / Sandul, butnar, nevolnic / Sandul Spânul, nevolnic /

Popa Ioniţă Ghintuială / Mile, vătăman / Popa Ion / Popa Chirilă / Popa Andreiu / Ampostul sin Borşan, nevolnic / Iordachi Hârşan, sluga spătarului Gheorghi Costandache / Petcu Arnăut, sluga dumisale paharnicului Ştefan Costandachi /Costandin Ghine, volintir / Popa Mihaiu / Măriuţa, văduvă / Alecsandra, văduvă / Ioana, văduvă / Toader Giurca, nevolnic / Sanda, văduvă.

1902: „**Șerbăneşti**, sat făcând parte din comuna Liești, plasa Bârladul, judeţul Tecuci. E aşezat pe ambele laturi ale șoselei naţionale Tecuci-Galaţi, pe platoul ce se ridică la est de râul Bârladul și spre sud de Tecuci, la 28 km. Are o suprafață de 5.719 hectare, cu o populaţie de 1.408 suflete; 2 biserici de zid, una cu hramul Adormirea Maicii Domnului, în malul Bârladului, în satul vechi, zidită, la 1834, de locuitori, cu ajutorul fostului proprietar al moșiei, Costache Ghica, şi a unui alt boier, Moruzzi; cealaltă, cu hramul Sf. Nicolae, zidită, la 1848, de Costache Ghica, cu soţia sa Ecaterina, reparată de două ori, în 1878 și 1880; o şcoală mixtă, înființată la 1872. În partea de sud a satului se află forturile Nămoloasa-Focșani, iar în partea de vest, în faţa satului Călieni (judeţul Putna), se varsă râul Bârladul în Siret. Satul era așezat, până la 1881, în unghiul ce-l formează râul Bârladul cu Siretul şi partea cea mai mare a satului era în stânga râului Bârladul; din cauza deselor inundaţiuni şi mai cu seamă a marii inundaţii din 1881, care a cauzat mari stricăciuni, a fost nevoit satul să se mute pe deal, între Bârlad şi calea ferată Iveşti-Hanul Conachi”[2343].

[2343] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 512, 513

ŞERBĂNEŞTI

(sat pe Jijia, lângă Albeşti, Botoşani).

1617, august 14: Întărit de Radul voievod fraţilor Luoul, Grigore, Gheorghe şi Fedora, feciorii Cristii Balş şi ai jupânesei Odochia Ruxandei, / nepoatei lor de frate Tudosca, fata lui Mateiaş, / nepoţilor de soră Costanda şi Pavăl, feciorii Antemiei, / toţi nepoţi şi strănepoţi lui Ionaşco Căpotici, Ilie Mustaţă postelnic, Bulhac paharnic şi Moga aprod, care primesc ispisoc „pe a lor pcine şi moşii ce au avut de la moşii lor… „jumătate de sat, anume **Albeştii** bătrâni pe Jijia, cu vii şi cu livezi, şi jumătatea satului **Şărbăneştii**, partea din sus, de către Albeştii bătrâni, iarăşi pe Jijie, în ţinutul Hârlăului, şi satul **Zlătarii**, între Cozancea şi satul **Ionăşenii**, iarăşi pe Jijia, cu mori pe Jijia şi cu hotar pe amândouă părţile Jijiei… şi jumătate de sat **Albeşti**, partea de sus, cu mori pe Jijia, ce sunt în ţinutul Dorohoiului, şi jumătate din satul **Fedeştii** pe Prut, şi bălţi de peşte şi cu loc de iaz şi de moară în Camânca şi în Dubovăţ, şi satul **Corhăneştii** şi cu cutul **Giuleşti**, parăşi pe Prut, într-un hotar cu Fedeştii, ce sunt în ţinutul Ieşului, şi jumătate de sat din **Ciuheşti**, parte de sus şi cu vad de moară în Siret, şi cu râmnice ce sunt în ţinutul Sucevei, şi a treia parte din jumătatea satului **Capoteni** sub Trebice, ce este în ţinutul

Hotinului, care aceste moşii sunt osebite de către alte rudenii ale lor"[2344].

1620, februarie 16: Scrisoarea trimisă de marelui logofăt Gheanghea, de „mai mici feciorii dumitale Gavril diac biv (fost) ureadnic, Ion Jidovul ureadnic, Ştefan diacon, Ion Nalivaico biv şoltuz, Gheorghie Scripca diac de **Dorohoi**, Ionaşco Grozăvescul, Lealii vataman ot **Ternauca**, Ihnat vataman, Gavril, Ştefan, Gligorie, Vasile Sinite star (bătrân), de **Buhaice**, Ionaşco Miţiescul, Pavăl Mişco star (bătrân), Zaharia, Grigore, Dumitru, Ionaşco Vlaicul ot **Şendriceni**, după ce „a venit Onciul pârcălabul cu cartea măriei sale vodă, cum să avem a strânge oameni buni şi să socotim hotaul şi de un stâlpm cum l-au stricat acel stâlp dinspre satul **Buhaice**, deci noi aşa am făcut… şi am aflat cu sufletele noastre cum stâlpul nu a fost scos, nici mutat din loc, ci a fost zdrobit deasupra de tot, şi a fost şi Onciul, şi sluga dumisale Ion Jidovul, dregătorul, cu vatamani din satele **Şerbăneşti** şi **Ternauca**, de au văzut şi ei cum a fost stâlpul ridicat şi zdrobit de nişte păstori. Deci noi am pus alt stâlp, tot pe acelaşi loc şi dăm ştire dumitale"[2345].

[2344] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XX, Iaşi 1928, pp. 235-237

[2345] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XIV, Huşi 1925, p. 5

ŞERBĂUŢI

(spre Siret, Bucovina).

Satul Şerbăuţi, atestat, alături de Hânţeşti (de la „hanţă”, care înseamnă cal mic, mârţoagă), în **15 iunie 1431**, când Cupcici face nişte schimburi de sate cu Catamare, în faţa Divanului lui Alexandru cel Bun.

1492: În 17 martie 1492, Ştefan cel Mare întărea lui Şteful şi surorii sale, Marina, amândoi copii ai Maruşcăi şi nepoţi ai lui Şteful Jumetate, satul Şerbăuţi pe Siret.

1662: În 9 decembrie 1662, Gligoraş, vătăman de Şerbăuţi, depunea mărturie la stâlpirea părţii de moşie a lui Hulubei din Calafindeşti.

1682: În 8 septembrie 1682, popa, diaconul şi Pătraşcu, toţi din Şerbăuţi, erau martori la o vânzare de moşie a aceluiaşi Hulubei în Botoşeniţa.

1772: Recensământul lui Rumeanţev[2346], din 1772-1773, înregistrează la Şerbăuţi, în Ocolul Vicovilor, fără alte precizări, „27 – toată suma caselor”, însemnând 2 femei sărace şi 25 birnici.

1774: Biserica Sfântului Vasile din Şerbăuţi, construită în 1774 şi reconstruită, ca biserică nouă, în 1906, avea, în 1843, 759 enoriaşi, păstoriţi de preotul administrator Georgie ILASIEVICI, patron bisericesc fiind familia WOLANSKI. În 1876, patron bisericesc era

[2346] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 341

Michael von KAPRI, biserica avea 1.266 enoriaşi, paroh fiind Grigorie CERNIAVSCHI. În 1907, când patron bisericesc era baronina Albina KAPRI, paroh era Eugen SIRETEAN, născut în 1848, preot din 1880, paroh din 1890, cantor fiind, din 1904, Hariton CASPAROVICI, născut în 1877.

1775: În 1775, satul Şerbăuţi avea 1 popă şi 49 familii de ţărani.

1790: După cum rezultă dintr-o scrisoare a Divanului Moldovei către Creisamtul din Bucovina, din 16 februarie 1790, Constantin Sturza vornic a dat ginerelui său, Vasile Neculcea ban, satele Calafindeşti şi Şerbăuţi, cu condiţia ca el, Sturza, să le stăpânească atâta timp cât va fi în viaţă. Sturza le-a arendat negustorului armean Ivan Căprăi din Mărăţăi.

1810: În 12 august 1810, Constantin Neculce arendează moşiile Calafindeşti şi Şerbăuţi, precum şi un sfert din Româneşti, pe 6 ani, pentru 840 „galbini de aur olandeji", lui Iordache Cârste, angajând şi un vechil, pe Ilie Ilschi, în 7 aprilie 1812, care să primească venitul acestor moşii, iar Ilschi declară caduc contractul lui Iordache Cârste, în 25 iunie 1812, aflând, apoi, un alt arendaş, Iosef Volanschi, cel căruia fiul cronicarului Ion Neculce, Constantin, îi va arenda Calafindeştii, Şerbăuţii şi un sfert din Româneşti, în 22 februarie 1813, pe timp de 6 ani, pentru o sumă anuală de 600 galbeni olandezi. După o nouă arendare, în 22 februarie 1813, Costantin Neculce îi va vinde arendaşului Iosef Volanschi, în 19 iunie 1827, moşiile Calafindeşti şi Şerbăuţi, pentru 6.100 galbeni de aur olandezi.

1821: După înfrângerea eteriștilor la Drăgășani, în 19 iunie 1821 și fuga lui Ypsilanti în Transilvania, unde a

fost arestat și întemnițat, generalul comandant al Galiției, contele Fresnel, luând în considerare necesitatea întăririi apărării granițelor Bucovinei, dispunând să li se alăture Regimentului nr. 10 Mazzuchelli și trei batalioane de grenadiri ale Regimentului nr. 41. „În septembrie 1821, Batalionul 3 a fost implicat pe deplin în serviciile de frontieră și a fost încartiruit la Gura Humorului, în timp ce Batalionul 2, cu companiile 7, 8 și 9, s-a deplasat la Suceava, iar companiile 10 și 11, la Siret și, de acolo, la **Șerbăuți**. În decembrie, după terminarea celei de-a 3-a perioade de redistribuire a trupelor, Batalionul 1 din Cernăuți, Batalionului 2 și companiile 7 și 8 din Zaleszczyki, a compania a 9-a din Jablonow, a 10-a din Kołomea, a 11-a din Pistyn, a 12-a din Kutty, iar din Batalionul 3, companiile a 13-a și a 16-a au fost încartiruite în Siret, a 14-a în Șerbăuți, a 15-a în Russ-Plavalar, a 17-a și a 18-a în Suceava. Divizia de grenadiri a Regimentului a rămas, cu batalionul Bilharz la Lemberg”[2347].

1852: „Pădurile Bucovinei nu sunt doar un factor foarte important în bogăția națională, nu numai din punct de vedere al mărimii lor, ci și din punctul de vedere al varietății lor în cele mai excelente păduri... / De-a lungul granițelor Moldovei apar parcele extinse de pădure în jurul satelor Stănești, Poienile pe Holnica și Tereblecea, apoi la **Șerbăuți** și Călineștii lui Koparenku, și, în sfârșit, la Pătrăuți pe Suceava, sate ale căror păduri sunt printre cele mai bine păstrate”[2348].

[2347] Formanek, Jaromir, *Geschichte des k. k. Infanterie-Regiment Nr. 41*, Czernowitz 1887, p. 219

[2348] *Mittheilungen aus dem Gebiete der Statistik*, Zweiter Jahrgang, Wien 1853, p. 43

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Siret – **Siret** (Oraş cu tribunal districtual), Bahrineşti, Raince, Bălcăuţi sau Laudonfalva, Bănceşti, Botoşăniţa, Cerepcăuţi cu Bereşti, Ţibeni sau Istensegits, Fântâna Albă sau Białakiernica, Şerbăuţi, Grăniceşti, Hadikfalva sau Dorneşti, Calafindeşti, Cândeşti, Climăuţi, Muşeniţa, Negostina, St. Onufri sau Drăguşanca, Oprişeni sau Panţiri, Rogojeşti cu Gura Molniţei, Rudeşti sau Gropana, Şerbăuţi, Sinăuţii de Sus, Sinăuţii de Jos, Stârce sau Berlinţi cu Slobozia lui Dumka, Terebleşti, Vaşcăuţi pe Siret cu Parcelowka, Volcineţ”[2349].

1878: Michael Baron Kapri este consemnat drept latifundiar (Gutsbesitzer) în Șerbăuți, calitate care l-a impus ca membru (Mitglieder) în Comitetul Camerei de Comerț Cernăuți al președintelui Wilhelm von Alth (Gewerbekammer)[2350]. Familia Kapri din Șerbăuți avea să doneze Bibliotecii Universității din Cernăuți „40 de volume”[2351].

1880: Absolvă Facultatea de teologie a Universității din Cernăuți Czerniawski Leon din Șerbăuți[2352].

[2349] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich*, Wien 1869. pp. 158-161

[2350] Beck. Paul, *Administrativer bericht über die betheiligung Österreichs an der weltausstellung in Paris im Jahre 1878,* Wien 1879, p. 331

[2351] *Zentralblatt für Bibliothekswesen*, XXXV, cap. *Umschau und neue Nachrichten*, Czernowitz 1884, p. 91

[2352] Norst, Anton, Dr., *Alma mater Francisco-Josephina*, Czernowitz 1900, p. 122

1885: Din 1885, avea să fie deschisă la Şerbăuţi o şcoală cu 4 clase[2353].

1893: O colectă publică pentru Societatea „Şcoala Română”, făcută, în 1893, în Şerbăuţi, de parohul Eugeniu SERETEAN, cuprinde următoarele nume de localnici: parohul din Călineşti Ioan ŞTEFANIUC, Grigori AURITE, Aurora AURITE, Elena BENDESCHI, Natalia SETEAN, Ecaterina MATEICIUC, Teofila RATCA (soţia lui Vasilie de RADCA, proprietar în Călineşti), George de URSULEAN, Ioan de MALINESCU, Nicolae de VOLCINSCHI şi comerciantul Lazar ŞTEFANIUC[2354].

1893: În 10 octombrie 1893, Ileana, văduva lui Vasile Neculce, dăruieşte Şerbăuţii copiilor ei, Constantin şi Ioan, Ioan renunţând în favoarea lui Constantin, pentru alte moşii.

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Şerbăuţi** (**Scherboutz**), comună rurală, districtul Siret, aşezată pe pârâul Hatna, între comuna Calafindeşti şi Călineştii lui Cuparenco (Suceava), lângă hotarele cu România şi cu districtul Suceava. Suprafaţa: 12,36 kmp; populaţia: 1.254 locuitori ruteni, de religie gr. or. Este lipită de drumul districtual Siret-Hatna; are o şcoală populară, cu o clasă, şi o biserică cu hramul „Sfântul Vasile”. La 1776 era în posesia vornicului Constantin Sturdza. În această localitate se află o fabrică de spirt. Populaţia se ocupă cu agricultura şi cu creşterea vitelor. Comuna posedă 1.225 hectare pământ arabil, 221 hectare fânaţuri, 35 hectare grădini, 201 hectare imaşuri, 371

[2353] SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 45, 1876 p. 36, 1907 p. 159, 135

[2354] GAZETA BUCOVINEI, Nr. 12/1893, p. 3

hectare păduri. Se găsesc 63 cai, 520 vite cornute, 870 de oi, 443 porci şi 92 stupi. **Şerbăuţi, moşie**, cu administraţie particulară, districtul Siret. Suprafaţa: 8,77 kmp; populaţia: 68 locuitori, izraeliţi în majoritate; restul poloni, români, ruteni şi germani"[2355].

1910: „În 30 octombrie 1910, a avut loc o adunare a mazililor şi răzeşilor în Botuşeniţa, la care au participat dl Dr. Cuparencu şi studentul în filozofie, dl Emilian Goraş. La gara din Siret, i-a aşteptat dl Emanuil Popescul şi i-a condus la localul adunării. Au luat parte mazilii şi răzeşii din Botuşeniţa şi o mare parte de gospodari din comună şi împrejurime, precum din Calafindeşti şi Şerbăuţi. Au vorbit domnii Dr. Cuparencu, E. Goraş, Vasile Turturean, paroh în Calafindeşti, Vasile cav. de Volcinschi, paroh în Şerbăuţi, şi comerciantul Ilie Siretean, dând celor prezenţi sfaturi cu privire la şcoală, limbă şi lege. Adunarea **a** încheiat-o dl Dr. Cuparencu, cu următoarele cuvinte: „Domnilor, în anul acesta, serbează popoarele Austro-Ungariei o festivitate rară. În 18 august a anului acestuia, şi-a împlinit prea bunul nostru monarh ziua natală a 80-a. Să rugăm pe prea înaltul creator ca domnitorul nostru să trăiască mulţi şi fericiţi ani, în deplină sănătate spre înţeleaptă ocrotire şi fericire a popoarelor sale. Şi noi, care am fost, totdeauna, cei mai loiali să strigăm, dintr-un suflet, şi de astă dată „*Trăiască împăratul Francisc Iosif I*". / Dintre familiile răzeşeşti, amintim pe Canţer, de Repta şi de Malinescul. Un lucru interesant am aflat, la adunarea aceasta, că, afară de păs-

---

[2355] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, p. 216

torul sufletesc, picior de inteliginţă n-a călcat pe pământul Botuşeniţei, care e o comună foarte expusă" / **R.**"[2356].

1911: „Un mecenate bucovinean. Suntem putini şi sărmani. Nevoi însă şi duşmani avem mulţi. Ca să putem ţine pas cu celelalte popoare, care se bucură de o mulţime de avantaje, noi trebuie să ne încordăm toate puterile noastre. Noi trebuie, din puţinul avut, să acoperim toate trebuinţele culturale ale neamului nostru, trebuie să susţinem toate societăţile şi întreprinderile chemate să grijească de luminarea minţii şi întărirea conştiinţei româneşti a poporului nostru. N-am fi putut şi nici n-am putea face faţă acestor trebuinţe, care se înmulţesc pe zi ce mergem, dacă în mijlocul nostru nu s-ar fi aflat români, bărbaţi şi femei, care, pricepând spiritul vremii, ar fi închinat rodul muncii lor de o viaţă întru sprijinirea întreprinderilor naţionale. Am avut fericirea însă ca, în momentele cele mai grele, să fim părtaşi de suflete mari, generoase, care au jertfit pe altarul culturii naţionale tot ce au putut agonisi într-o viaţă de om printr-o muncă cinstită şi dezinteresată. / Un astfel de suflet a fost şi mult regretatul **Teodor Leuciuc**, care, modest din fire, şi-a împlinit, toată viaţa sa, în mod conştiincios datoria şi, când s-a despărţit din lumea în care a contribuit, cu munca sa, la înaintarea neamului, a făcut o faptă care l-a scos deodată din şirul luptătorilor modeşti şi l-a aşezat în rândul dintâi al bărbaţilor noştri de seamă. Voim să însemnăm această faptă, ca să rămână ca un îndemn statornic pentru generaţiile viitoare. / **Teodor Leuciuc** e fiul gospodarului Vasile şi a soţiei sale Ana din comuna **Şerbăuţi**, districtul Siretului. E născut la 8 martie 1843.

[2356] *Gazeta Mazililor şi Răzeşilor bucovineni*, Anul I, Nr. 1, Cernăuţi, 18 noiembrie 1910, p. 13

În 11 iulie 1871 este numit învăţător definitiv la Boian, unde devine, peste scurtă vreme, conducător al şcolii de două clase de acolo. Tot în Boian conduce, cu deosebită conştiinciozitate, agendele unui inspector şcolar local. În Boian, a dat Leuciuc o probă de ceea ce însemna, atunci, să fii învăţător. Trebuia să conducă trei institute, să instruiască în 4 limbi şi tot a aflat vreme **să înfiinţeze o bibliotecă, o societate de ajutorare, să predea învăţă-mântul agricol, pomăritul, legumăritul, albinăritul**. Şi desigur că fel de fel de greutăţi materiale şi de alte cate-gorii vor fi fost şi atunci de învins. Multora din tinerii noştri, care se descurajează la prima greutate, le poate servi ca model acest simplu învăţător de ţară, care a fost însă un atât de rodnic muncitor în ogorul şcolii. / În vacanţele de toamnă ale anului 1872, dl Leuciuc, în dorul de a se perfecţiona în specialitatea sa, frecventează un curs de progres la Şcoala Normală de Învăţători din Cernăuţi. În anul 1882, a fost ales, din partea învăţăto-rimii, membru în Consiliul Școlar districtual, în care a funcţionat până la transferarea sa din district. În anul 1885, dl Leuciuc a fost numit învăţător superior la Marginea, unde a rămas până la trecerea sa în pensie. / În tot timpul serviciului său, Leuciuc a fost un învăţător model, conştiincios până la exces, muncitor, străbătător şi plin de râvnă. Zecile de decrete de laudă, primite de la toate autorităţile şcolare, dovedesc aceasta. Şi să nu uităm în ce vremuri grele şi-a împlinit răposatul, în mod exemplar, datoria sa de învăţător şi sfătuitor al poporului. / N-a făcut multă reclamă în jurul activităţii sale, ci s-a mulţămit să aibă conştiinţa liniştită. Şi la viaţa naţională a neamului a luat parte, fiind membru al „Armoniei”, având o mare predilecţie pentru muzică. În cercurile învăţă-

toreşti, dar nu numai învăţătoreşti, se bucura de stima şi consideraţia cea mai largă; figura „moşului” Leuciuc era una din cele mai populare din întreaga ţară. Această viaţă frumoasă de muncă şi devotament a fost încoronată de o faptă nobilă: **fundaţiunea de 10.000 coroane**, ultimul gest al unui adevărat muncitor naţional, care, prin aproape 40 de ani, şi-a pus puterile sale în serviciul neamului său. Fie ca această frumoasă faptă a unui muncitor harnic şi cinstit să afle cât mai mulţi imitatori în cei ce au rămas în urma regretatului. Zilnic se înmulţesc greutăţile ce trebuiesc învinse, zilnic se cer jertfe noi. Și numai dacă în sânul neamului nostru se vor găsi mulţi membrii gata de jertfă, vom putea învinge şi trece înainte”[2357].

1922: Primul eminescolog care a căutat urmele antecesorilor lui Eminescu la Călineşti, poetul şi sociologul Vasile Gherasim, studia, împreună cu „părintele Furtună”, în 6 septembrie 1922, „Conscripţia” din anul 1816, încoace, care acum se află la Arhivele Statului din Suceava. Marea surpriză pentru Vasile Gherasim a fost faptul că nici un urmaş al lui Vasile Iminovici, bunicul patern al lui Eminescu, nu ştia boabă româneşte şi că trei dintre copiii lui Vasile Iminovici s-au însurat la Şerbăuţi: Elena, născută în 1809, cu Dumitru Sandriuc din Şerbăuţi, Catinca, născură în 16 octombrie 1824, cu Procop Simocot din Şerbăuţi, şi Ioan, născut în 14 martie 1816, cu Maria lui Ştefan Mareci din Şerbăuţi[2358].

1914: Adunând „cântece populare româneşti din Bucovina”, care aveau să vadă lumina tiparului sub sem-

---

[2357] *Foaia Poporului,* apud *Tribuna,* Nr. 99, Anul XV, 6/19 mai 1911, p. 6

[2358] Gherasim, Vasile, *În satul Eminovicienilor*, în *Bătălia bucovineană pentru Eminescu*, Suceava 2012, pp. 12-23

nătura nemeritată a lui Mattias Friedwagner[2359], în 1940, Alexandru VOEVIDCA a cules folclor şi de la şerbăuţenii Varvara PROCHIPCIUC (40 ani în 1914), Alexandra POPESCU (14 ani în 1914) şi Nicolai GAVAZIUC (37 ani în 1914).

1915: „Șerbăuți unde limba ruteană se vorbește aproape exclusiv”[2360].

1914-1918: „**Ioan a lui Alexandru Tanasiczuk**, născut la 23 februarie 1883, în **Şerbăuţi**, luând parte la războiul mondial, a fost transportat, în iarna 1914/15, greu rănit, într-un spital în Ungaria şi ar fi murit acolo, după cum s-a aflat. Din acest timp, lipseşte orice veste de la dânsul. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Magdalenei Tanasiczuk, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”[2361].

1922: „Având în vedere concursurile publicate, cererile prezentate şi propunerile făcute de revizorate, Consiliul şcolar al ţării a făcut, în şedinţa din 27 Martie 1922, sub preşedinţia domnului Director general delegat al învăţământului din Bucovina, următoarele numiri, pe ziua de 1 Aprilie 1922 – **b)**. în calitate de învăţători definitivi şi învăţătoare definitive: **Elisaveta Leuciuc** la Şerbăuţi”[2362].

1942, ianuarie 29: „Noi, general Victor Iliescu, subsecretar de Stat al Educaţiei Extraşcolare; / Având în vedere jurnalul Consiliului de Miniştri Nr. 21 din 14

[2359] MATTHIAS FRIEDWAGNER, *Rumanische Volkslieder aus der Bukowina*, Konrad Triltsch Verlag Wurzburg, 1940

[2360] Nistor, I., *Românii și rutenii în Bucovina*, București 1915, p. 161

[2361] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 4, Cernăuţi 10 februarie nou 1921, pp. 38-49

[2362] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 8, Cernăuţi 21 aprilie 1922, p. 41

Ianuarie 1942… / Decidem: Art. unic. Se angajează, pe data prezentării la serviciu, ca diurnişti la formaţiunile tineretului extraşcolar, următorul personal, plătibil cu îndemnizaţia de şedinţă respectivă: **Vâlceanu Constantin**, seria 1938, media 7.60, numit în comuna Şerbăuţi, postul VIII, jud. Suceava”[2363].

1942: „Se retrage naţionalitatea română, pe baza dispoziţiunilor art. 41, punctul 2 din legea privitoare la dobândirea şi pierderea naţionalităţii române din 19 Ianuarie 1939[2364], cu modificările ulterioare, următorilor locuitori, care au plecat din ţară în mod clandestin şi fraudulos, indiferent din ce cauză, sau au părăsit ţara pentru a se sustrage îndeplinirii serviciului militar sau oricărei alte îndatoriri, în legătură cu apărarea naţională: **Grigoraş Gheorghe, Seredenciuc Victor, Daniliuc Alexa**, înscrişi în registrul de naţionalitate al comunei Şerbăuţi, judeţul Rădăuţi”.

1947: „Având în vedere raportul cu Nr. 16.799 din 1947 al Inspectoratului şcolar regional Suceava, înregistrat sub Nr. 264.182 din 1947[2365], următorii învăţători se repartizează, pe data de 1 septembrie 1947, la şcolile primare indicate în dreptul fiecăruia: **Titeanu Constantin**, de la Dărmăneşti, la Şerbăuţi; **Rachieru Ioan**, de la Şerbăuţi, la Dărmăneşti; **Rachieru Felicia**, de la Şerbăuţi, la Dărmăneşti”.

[2363] *Monitorul Oficial*, Anul CX, Nr. 24, joi 29 ianuarie 1942, pp. 561, 565

[2364] *Monitorul Oficial*, Nr. 137, 12 iunie 1942, pp. 4895 şi următoarele

[2365] *Monitorul Oficial*, Nr. 135, 17 iunie 1947, p. 4911

ŞERBENŢI

(Şerbinţi, azi Şerbenţi, raionul Novoseliţă, Ucraina).

1645, aprilie 27: Popa Grihca (Griga) şi preoteasa Irina Anghelina vând comisului Bălan, drept 60 lei, „cumpărătura ce a fost cumpărat-o tată-meu Romşa în sat în **Săgireni** (lângă Cruglic, raionul Hotin, Ucraina), din a patra parte de sat, jumătate. / Şi în tocmeala noastră au fost Petrică şi Brat ot **Şerbinţi** (Şerbenţi, raionul Novoseliţă, Ucraina), Badul ot **Cerleni** (Cerlena, raionul Novoseliţa, Ucraina), Tofan ot **Nesvoe** (Nesfoaia, raionul Hotin, Ucraina), Ştefan, Ionaşco, şi Ionaşco sin (fiu) Petricin ot **Cruhlic** (Cruglic, raionul Hotin, Ucraina). Şi Vasile Cornescul a scris, să se ştie”[2366].

1645, mai 16: Necoară Focenco, din satul **Forosna** (comuna Forostna, raionul Novoseliţa, Ucraina), ţinutul Hotinului, vinde lui Bălan ce-a fost comis, drept 80 lei bătuţi, „a mea moşie şi cumpărătură din satul Forosna, într-un stâlp cu satul **Băşcanii** (comuna Forostna, raionul Novoseliţa, Ucraina)… şi s-au ales 80 stânjeni… / Şi între noi fosta-au Frimi Hăjdău, Andronic Badiul, popa Anton, Gheorghe şi Ion din **Băşcani**, popa Dămiian de **Şerbenţi** (comuna Şerbenţi, raionul Novoseliţa, Ucraina), Gligorcea, alt Gligorcea şi Gligori ot **Cruhlic** (raionul Hotin, Ucraina) şi mulţi oameni buni”[2367].

[2366] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 67, p. 63

[2367] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 76, p. 70

1645, iunie 27: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Costin Liciul şi lui Toader Liciul din **Sencăuţi** (Săncăuţi, lângă Cotiujeni, raionul Briceni, Moldova), după ce „s-a jeluit Ursul ce-a fost pârcălab pe nişte răzeşi ai lui, anume din **Ţăcoteni** (lângă Forosna, raionul Novoseliţa, Ucraina), din **Cotela** (comuna Cotela, raionul Briceni, Moldova), din **Şerbenţi** (comuna Şerbenţi, raionul Novoseliţa, Ucraina), din **Forosna** (raionul Novoseliţa, Ucraina), din **Cicicani** (lângă Forosna, raionul Novoseliţa, Ucraina) şi din **Bădroşeni** (Bădragii Vechi, comuna Brânzeni, raionul Edineţ, Moldova), ce sunt în ţinutul Hotinului, zicând înaintea domniei mele că are nişte părţi de ocină la aceste sate, care îi sunt danie de la o mătuşă a lui, anume Neastea, ce a fost fată lui Ivan Vartic, şi ne-a arătat şi drese pe acele părţi de ocină, şi ei (răzeşii) le ţin fără ispravă. / Pentru aceea, să aveţi a merge pe la acele locuri şi să chemaţi răzeşi, să strângeţi oameni buni şi să alegeţi părţile precum le vor spune în drese”[2368].

1646, iunie 12: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod popii Ioan de la cetatea Hotinului, „ca să fie tare şi puternic a lua a zecea din pâine şi din fân şi din toate legumele, de la cine va fi arat, va fi semănat şi va fi cosit pe hotarul **Sinecăului** (Sinehău, azi Gorbova, comuna Gorbova, raionul Herţa, Ucraina), pe a **Cruhlicului** (Cruglic, raionul Hotin, Ucraina) şi **Şărbinţilor** (Şerbenţi, comuna Şerbanţi, raionul Novoseliţa, Ucraina), ce este dreaptă ocină şi moşie a lui”[2369].

[2368] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 109, pp. 91, 92

[2369] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 394, p. 339

ŞERBEŞTI

(sat pe Siret, comuna Săuceşti, Bacău).

1418, mai 15: Întărit de Alexandru cel Bun lui „Văscan şi cu tovarăşii lui, Pitic, Ghiocu, şi Ardău, şi Bucur”, care primeau uric pentru „un sat, anume Şărbeştii, la Dumbravă, unde sunt casele lor… Iar hotarul acestui sat, cu toate hotarele sale cele vechi, să fie până unde s-au hrănit din vechi”[2370].

1624, ianuarie 13: Întărit Radul voievod mănăstirii Tazlău, care „s-au jeluit nouă cu mare jalobă asupra lui Băcioc, fost mare vornic, zicând că atunci când a fost în zilele lui Constantin voievod, el a luat o bucată de pământ din satul sfintei mănăstiri din Colţeşti (satul mănăstiresc Conţeşti, lângă Racova, Bacău), la satul lui, Şerbeşti”[2371].

1902: „**Şerbeşti**, comună rurală în judeţul Bacău, plasa Bistriţa de sus, aşezată pe malul drept al râului Siretul și în valea gârlei Turbata, care o străbate, de la nord, la sud, paralel cu Siretul, în care se varsă. Se compune din 2 cătune: Șerbești, reşedinţa, şi Bradul, la 2.300 m. Bradul se găseşte mai aproape de secţia Pădureni (comuna Bereşti). / Șerbești şi Șerbeștii lui Istrati, la 1803, când s-a întocmit Condica Liuzilor, se găseşte făcând parte din judeţul Neamţ, ocolul Siretul. Se învecinează, la nord, cu comuna Galbeni (judeţul Ro-

[2370] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 44, pp. 63, 64

[2371] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 157, p. 210

man); la vest, cu comunele Bereşti şi Ciumaşi; la sud, cu Schineni, și la est, cu râul Bistriţa, care o desparte de judeţul Roman. / Teritoriul comunei are o întindere de 840 hectare. Are o populaţie de 730 suflete; o şcoală mixtă, în satul Şerbeşti; 2 biserici, deservite de 1 preot şi 1 cântăreţ; 5 cârciumi. Vite: 44 cai, 336 vite mari cornute, 85 porci și 351 oi. E legată cu comuna Bereşti printr-o cale comunală şoseluită, care taie linia naţională Bacău-Roman, și cu comuna Schineni, prin o cale vecinală. Distanţele: la Bacău, capitala districtului, 11 km; la Schineni, 6 km; la Bereşti, 3 km; la Galbeni, staţie de drum de fier, în judeţul Roman, 4 km; la Gârleni, reşedinţa plășii, 13 km. / **Şerbeşti**, sat şi reședința comunei cu același nume, situat în dreptul Siretului. Are o populaţie de 526 suflete; o biserică veche, rezidită, la 1843, de către locuitori, cu ajutorul stolaicului Ioniţă Istrati; o şcoală; 5 cârciumi. Vite: 32 cai, 240 vite mari cornute și 52 porci”[2372].

ŞERBEŞTI FIŞCANI

(pe Vaslui şi Crasna, „satul lui Stanciul”,
comuna Ciorteşti, Iași).

1436, aprilie 21: Întărit de Ilie voievod pârcălabului de Hotin Stanciul Hotnog, care primeşte uric pentru „satul de la Crasna, unde îi sunt şi casele… Iar hotarul

[2372] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 514

celui sat să fie după bătrânele hotare, pe unde din veci au apucat"[2373].

1598, martie 30: Întărit de Eremia Moghilă voievod fraţilor Stoian şi Mihăilî, fiii Greacăi, / verişoarei lor Tudosca, fata lui Gheorghe, nepotă Leahului, / verilor lor, fiii Leahului, toţi nepoţi Şăndrei, / seminţiei lor Todosca şi Lelea, fetele Gavrei, nepoatele lui Vasco, / şi copiilor Erinei, nepoţi Marenei, care primesc ispisoc pentru „ale lor drepte ocine şi moşii, satul anume **Şerbeştii**, şi alt sat, anume **Moghileanii**, care sunt la apa Vasluiului, şi cu locuri de mori în ambele sate, din uric de împărţeală ce l-au avut părinţii şi bunii lor şi de întărire de la bătrânul Petru voievod. / Şi între acestea, dăm şi întărim lui Stoian comişel şi fratelui său Mihail, copiii Greacăi, şi seminţeniei lor Tudosca, fata lui Gheorghe, nepoata Leahului, / şi fiilor Ilenii, toţi nepoţi Şăndrei; / şi seminţiei lor Todosia şi Lelea, fetele Gavrei, nepoţi Vascăi, toţi nepoţi şi strănepoţi Fedcăi, cneaghina lui Iurie Şerbici, a lor dreaptă ocină **Nuvâreşti**, jumătatea din jos, care sunt la Coropcina şi care se numesc **Coropcenii**, cu vaduri de moară în apa Vasluiului, din uric de schimb de la bătrânul Alexandru voievod, ce l-a avut răs-străbunul lor Iurie Şerbici pentru satul **Filisăuţi**, ce-i la Suceava"[2374].

1634, mai 21: Zapisul Anisiei, fata Tudorei, a preotesei din **Criceşti** (Chirceşti, comuna Micleşti, Vaslui), şi al feciorilor ei Gavril, Gheorghe şi Anghelina, în care mărturisesc că au „vândut partea surorii mele Dochia, ce i se vine în moara Criceştilor, a patra parte de

---

[2373] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 148, p. 203

[2374] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, pp. 60-63

moară, lui Constantin din **Dolheşti** (comuna Dolheşti, Iaşi), drept un poloboc de miere şi 5 zloţi bătuţi. Şi întraceastă tocmeală au fost popa Gligorie, Păntiul, Pătraşco şi Ionaşco din **Şerbeşti** (comuna Ciorteşti, Iași) şi Dumitraşco din **Micleşti** (comuna Micleşti, Vaslui)”[2375].

1634, iunie 20: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului vornic de gloată Dumitru, care, conform unui zapis de mărturie boieresc, a schimbat cu ginerele său Mihalcea, fiul lui Sava brănişter din **Şerbeşti** (comuna Ciorteşti, Iaşi), „un loc de prisacă în satul **Lieşti** (lângă Ştioboreni, comuna Soleşti, Vaslui), cu livezi şi cu poieni de fâneţe… cu un loc de prisacă în hotarul **Coropcenilor** (comuna Ciorteşti, Iaşi), ce este în ţinutul Vaslui, unde a fost prisaca bunicului lui Mihalcea, tatăl milostivirii sale Pântea, cu livezi şi cu poieni în acel hotar al acelui sat”[2376].

1640, iunie: Apostol primeşte danie de la mama lui, fata lui Constantin din **Dolheşti** (comuna Dolheşti, Iaşi), care, simţindu-şi sfârşitul aproape, îi dăruia „casa mea din deal, o prisacă de stupi pe o râpă adâncă”, la care prisacă „mistuiam tot ce aveam acolo, când erau vremi rele. Şi punând o ladă acolo, mi s-au luat din ladă 2 valuri de pânză, unul subţire şi unul de casă, şi valul de câte o sută de coţi, şi un boţ de ceară de 80 de ocă, şi un uric a locului acesta la Dolheşti, ce era al soţului meu, Luca vătav de aprozi, de la moşii lui, şi o pereche de pistoale bune. / Şi am făcut aceasta cu sufletul meu; de s-a găsi tâlharul, mai mult să nu i se mai pună în spate. / Şi de faţă

[2375] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 143, pp. 162, 163

[2376] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 159, pp. 181, 182

au fost şi s-au iscălit preotul Vasile din satul **Botneni** (lângă Dolheşti, Iaşi) duhovnicul dumneaei, Ionaşcu, Stoian din **Şerbeşti** (comuna Ciorteşti, Iaşi), Toderaşcu Gherman, Gavriliţă fecior Pântului, Gavril aprodul din Dolheşti, Gheorghe cel Mare din Botneni”[2377].

1644, iulie 10: Ifrim călugărul, feciorul lui Ionaș-co, nepotul Gagiului, vinde lui Gheorghe paharnicul cel mare, drept 20 lei bătuți, „22 de pământuri și 7 curături din satul **Giurcani** (apoi Poloboc, comuna Rediu, Neamț)... dinaintea popii Gherasim de **Boziiani** (comuna Bozieni, Neamț), Ionașco Talpă de **Șerbești** (comuna Ciortești, Iași), Pătrașco de **Hlăpești** (comuna Drago-mirești, Neamț), Ștefan Lungu din **Bahnă** (comuna Bahna, Neamț) și a mulți oameni buni”[2378].

1644, august 25: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului postelnic Grigorie, care cumpără, cu 100 taleri, de la Mirăuță, Ghinia, Maria și Dochița, fiii lui Pântea medelnicer și de la Iftodi, „cât se va alege partea tatălui lor Pântea din satul **Totoești** (înglobat în Codăești, co-muna Codăești, Vaslui), ce este în ținutul Vasluiului”; / de la Loghina, fiica lui Bogza fost logofăt, nepoata lui Purcel, cu 28 de taleri, „partea mamei ei Neacșa, din același sat Totoești, cu vad de moară la râul Vaslui”; / de la Neculcea, fiul lui Onilă, cu 30 taleri, „cât se va alege din același sat mai sus scris și din satul **Nuorești** (Nou-rești, comuna Ciortești, Iași)”; / de la Cârstea și Vasile, fiii lui Drăguș, cu 50 taleri, „dreapta lor ocină și cum-părătură din jumătatea satului **Miclești** (comuna Miclești,

---

2377 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 367, p. 378

2378 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 371, p. 358

Vaslui), ce se numește **Berindești**, din același ținut, jumătate din jumătate din vatră de sat, din câmp și din tot venitul"; / de la Neculai, fiul lui Ștefan Drăguș, cu 68 taleri de argint, „partea tatălui său Ștefan Drăguș din același sat **Berindești**"; / de la Grăjdan, femeia lui și toți frații lor, fiii lui Crăciun, cu 35 taleri, „cât se va alege partea Buhloaei din satul **Miclești**, din vatra satului, din câmp și cu tot venitul"; de la Tiron, cu 25 taleri, „cât se va alege partea Tudoscăi din același sat **Berindești**"; / de la popa Matei, fiul Cernei, nepotul Bâlei, cu 160 galbeni, „tot satul **Ruseni** (comuna Tăcuta, Vaslui), din același ținut, însă cu jumătate de vad de moară și cu moară gata, și cu a patra parte din Poiana Cârnului, din locul **Șerbeștilor** (comuna Ciortești, Iași) în jos, până la șes, pe unde a fost vechiul Vaslui"; / de la popa Platon, cu 15 taleri, „o vie de la **Huși**"; / de la Margine și femeia lui Anesiia, cu 18 taleri, „o falce de vie din același târg **Huși**"[2379].

1658, iunie 18: Aniţa, cu fiul ei Dumitraşco, feciorul lui Iftodie, nepotul Pântei, vând marelui comis David, drept 30 lei, „moşia din satul **Şerbeşti**, pe apa Vasluiului, în ţinutul Vasluiului, din vatra satului şi din ţarină, cu pomăt şi cu loc de heleşteu în pârâul satului, din tot satul, ce se împarte în trei bătrâni, duntr-un bătrân a patra parte bătrânul Popascăi"[2380].

1686, ianuarie 22: Marga, fata Mihalcei din satul Şerbeşti vinde păhărnicesei lui Gligori Miclescul şi cuconilor ei, Vasile comis şi Gavrilaş, „partea mea de ocină ce

---

[2379] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 401, pp. 386, 387

[2380] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, pp. 162, 163

am la **Şerbeşte**, de pe tatăl meu Mihalcea, cu ţarină, vatră în sat, vad de moară în apa Vasluiului, cu locuri de prisacă, cu pometi, şi din pădure… şi s-au prilejit Mărdari şi preotul Ilie de **Micleşte**, Apostol de **Dolheşti**, Mardarie, săhărdecarul de **Iaşi**, Vasilie Ileş, Ioniţă Băni şi alţi oameni buni”[2381].

1902: „**Şerbeşti**, sat spre sudul comunei Ciorteşti, judeţul Vaslui, plasa Crasna, situat între dealurile Chirceşti şi Șerbești. Prin mijlocul său curge pârâul Şerbeşti. Are o suprafață de 1.597 hectare, cu o populaţie de 457 suflete; o biserică, făcută de Sandu Miclescu, la 1808, deservită de 2 cântăreţi; o fabrică de spirt; o moară cu aburi; 3 cârciumi. Locuitorii posedă: 15 pluguri şi 30 care cu bor, 2 pluguri şi 9 căruțe cu cai; 157 vite mari cornute, 46 cai, 400 oi, 10 capre, 45 râmători; 250 stupi”[2382].

ŞERBEŞTI

(nume schimbat în Ştefan cel Mare,
comuna Ştefan cel Mare, Neamţ).

1495, ianuarie 22: Întărit de Ştefan voievod seminţiei lui „Toader Iucaş şi nepotul lui de frate, Farco aprod, şi surorile lui, Dolca şi Măruşca, fiii lui Petru Iucaş, şi vara lor, Anuşca, fiica Stanei, şi vărul lor, Isaiu, fiul lui Oană Muste, şi verii lor, Andreico şi fraţii lui, Ion

---

[2381] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, p. 330

[2382] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 515

şi Toader, fiii Ilcăi, şi, de asemenea, vărul lor Giurgiu Vulpe, fiul Maruşcăi, toţi nepoţi ai lui Laslău globnic", care primesc uric pentru „ocina lor dreaptă, satele care au fost ale bunicului lor Laslău globnic, anume: Lăslăoani pe Cracau, şi Şerbeştii sub Piatra Cracăului, şi Mohorâţii mai jos de gura Pojorâtei, şi, mai jos, Drăgoeşti pe Dobrotvor, şi, pe Zeletin, Petreştii, şi, în acelaşi hotar, satul Plăcintenii, şi Oprişeştii, şi Cârna şi Răchitişul… Însă să le fie acele sate în trei părţi: o parte din acele sate să fie slugilor noastre Toader Iucaş şi nepoţilor lui de frate, Farco aprod, şi surorilor lui Dolca şi Măruşca, fiii lui Petru Iucaş, iar o altă parte din acele sate să fie Anuşcăi, fiica Stanei, singură, iar a treia parte din acele sate să fie lui Isaiu, fiul lui Oană Mustea, şi verilor lui, Andreico şi fraţilor lui, Ion şi Toader, fiii Ilcăi, şi, de asemenea, vărului lor, Giurgiu Vulpe, lor, şi copiilor lor, şi nepoţilor lor, şi strănepoţilor lor, şi răstrănepoţilor lor şi întregului lor neam, cine li se va alege cel mai apropiat, neclintit niciodată, în veci"[2383]. Hotarul, din veac.

1628, octombrie 12: Întărit de Miron Barnovschi voievod diacului Nechita şi cneaghinei lui Pelaghia, care a cumpărat, cu câte 10 ughi partea fiecăruia, cum scrie mărturia popii Ion, a diacului Mierăuţă şi a lui Ionaşco din **Vârtop**, a lui Vasile din **Şerbeşti** şi a călugărului Visarion Bogza, de la nepoţii lui Ionaşco, Vasile şi Ileana, fiii Urâtei, nepoţii pârcălabului Andreica, „toată partea lor, cât se va alege, din satul Vârtop, de peste tot locul acestui sat"[2384].

[2383] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 172, pp. 314-316

[2384] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 410, pp. 559, 560

1634, aprilie 5: Zapisul diacului Luchiian şi al femeii lui Antimiia, fata lui Toader curteanul din sat de **Vârtop** (Hârtop, comuna Bârgăuani, Neamţ), prin care mărturisesc că au vândut partea lor „din Vârtop, din vatra satului şi din câmp, şi din moară într-apa Cracăului, şi pomete, şi fânaţ… lui Vasile din **Şerbeşti** (contopit cu comuna Ştefan cel Mare, Neamţ), drept 8 galbeni… Şi în tocmeală au fost Iordachie vistiernicul, Nechifor păhărnicel din Şerbeşti, Dumitru Niţă hotnogul, Andrei Nemişul, Lupul Bogza şi mulţi oameni buni”[2385].

1635, octombrie 16: Zapisul postelnicului Toma, în care mărturiseşte „cum au învăţat şi au grăit către noi jupâneasa Mărica cluceroae, la datul sufletului său, zicând că s-au prilejit nepotul său, popa Vasile din **Şerbeşti** (comuna Ştefan cel Mare, Neamţ), de au pricestuit şi au făcut masle şi rugă înaintea morţii dumisale, şi au scris toate trebile la moartea dumisale… / fiindu-i preotul nepot, l-a dăruit cu partea dumisale de ocină la sat la **Vârtop** (lângă Vereşti, comuna Girov, Neamţ), cu tot venitul moşiei dumisale. Aşijderea, a fost cumpărătura jupânesei Mărica şi a Dochiei, mama preotului Vasile, partea lui Simion Beşetea, văru-său, şi acea cumpărătură încă i-a dăruit preptului… Aşijderea, o parte de moşie, ce a fost cumpărat dumneaei de la Ioana, drept 12 taleri bătuţi, încă o au dăruit preotului… Şi când au miluit pe nepotu-său, popa Vasile, tâmplatu-s-au acolo părintele Andonie de Beserecani şi Gheorghe Bosie de **Dolheşti** (sat înglobat în Negreşti, comuna Dobreni, Neamţ)”[2386].

[2385] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 100, pp. 112, 113

[2386] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 254, p. 297

1638, aprilie 1: Zapisul lui Iuraşco visternicel, Ştefan pitărelul, Văsiian Nemţanul, Arsenie vătămanul şi Lazăr de **Porceşti** (Moldoveni, comuna Moldoveni, Neamţ), Pătraşco Ciogolea de **Ionăşeşti** (comuna Mirceşti, Iaşi), Gheorghe Boţul de **Dolheşti** (comuna Pipirig, Neamţ), Anton din **Zbiereni** (Zbereni, comuna Cotnari, Iaşi), Istratie Hurjui ot **Şerbeşti** (azi Ştefan cel Mare, Neamţ) şi Căzan ot **Tupilaţi** (comuna Tupilaţi, Neamţ), în care mărturisesc „cum au venit înaintea noastră Bosie Capotă, feciorul Măricăi, pentru o parte de ocină a lui, ce-a fost pusă zălog la Ion Curea din **Porceşti**, drept 14 taleri bătuţi. Dintr-aceşti bani, a întors Bosie lui Ion Ciurea 7 taleri bătuţi, iar 7 taleri n-a vrut să-i dea, ci a venit Toma stolnicul cel mare şi i-a dat 7 taleri bătuţi în mână lui Ion Ciurea, pentru că a mai avut o cumpărătură bătrână Gheorghe Başotă vistiernicul şi cu Iuraşco Başotă hatmanul de la Bosie Capotă”[2387].

1638, octombrie 20: Rusul, feciorul Neniului din Scorţeşti, dăruieşte „o vie de la **Scorţeşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea) schitului părintelui Partenie, unde este hramul Sfântului Ioan Bogoslov, pentru păcatele părinţilor noştri şi ale noastre. Şi ne-a scris la pomelnic, anume Neniul şi femeia sa Anca, şi Rusul, şi Deleu frate-său, feciorii Neniului. Şi acest zapis s-a făcut în ziua hramului, dinantea lui Ion Bucatedrepte şi frate-său Ursea din **Vidra** (comuna Vidra, Vrancea), Crăciun, Chervasie, Murgină, Eremiia Platon, frate-său Ion Telincă, Ion Ţăpa şi Mărăuţă din **Cucuiaţi** (înglobat în Şerbeşti, comuna Vidra, Vrancea), Dumitru de **Şerbeşti** (azi Ştefan cel Mare, Neamţ – cf. Indice, dar mai probabil Şerbeşti,

[2387] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 303, pp. 302, 303

comuna Vidra, Vrancea), Giurgea de **Vezeuţi** (comuna Vizantea-Livezi, Vrancea), Stoica şi Marco din **Scorţeşti**, Dumitru, Popa Isaiia din **Clipiceşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea), Mirăuţă din **Găgeşti** (comuna Boloteşti, Vrancea), popa Ionaşco din **Fărţeşti** (Frăteşti, azi Buhoanca, comuna Doljeşti, Neamţ), popa Dumitru din **Călimani** (lângă Troiţa, azi Dochia, comuna Girov, Neamţ)”[2388].

1660, decembrie 8: Surorile Ioana, Măriuţa, Iliana şi Todosca, fetele Tudosăi din **Dobreni**, nepoatele lui Andrei Nemeşul, vând unchiului lor Andrei, pentru 10 galbeni, „a noastră ocină şi moşie la satul **Duşăşti**, cu tot venitul… Şi s-au întâmplat Vasilw Bran, popa Gavril din **Măscăteşti**, Toarer Misailă de **Tataraşi**, şi am scris zapisul eum Vasile de **Şerbeşti**”[2389].

1661, martie 22: Istina, fata lui Nechifor din **Şărbeşti**, vinde vistiernicului Iordachi, drept 2 galbeni bani gata, „partea mea, ce se va alege, din satul **Duşăşti**… şi s-au tâmplat Andrei Nemeşul, Dumitraşco sin (fiu) Andrei, Vasile sin Costăn ot **Tătăraş**, Vasile ce-a fost preot în **Şărbeşti**, Dumitraşcu a Ursului, Dumitraşc a Sălionesei ot **Vârtop** şi mulţi oameni buni”[2390].

1661, mai 1: Alexandra, fata lui Nechifor din **Şărbeşti**, vinde vistiernicului Iordachi, drept 2 pol ughi bani gata, „partea mea, ce se va alege, din satul **Duşăşti**… şi s-au tâmplat Andrei Nemeşul, Dumitraşco sin (fiu) Andrei, Vasile sin Costăn ot **Tătăraş**, Vasile ce-a fost preot în **Şărbeşti**, Dumitraşcu a Ursului, Dumitraşc a

2388 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 486 pp. 453, 454
2389 Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXV, Iaşi 1895, pp. 46, 47
2390 Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXV, Iaşi 1895, p. 49

Sălionesei ot **Vârtop** şi mulţi oameni buni”[2391].

1774, iunie: Satele **Şerbeştii** şi **Unguraşii,** ocolul Pietrii, după recensământul lui Rumeanţev[2392], aveau **toată suma caselor 131**. Scădere rufeturi 47: 13 văduve, 4 popi, 1 mazil, 29 ţigani. Rămân birnici 84. / **Birnici:** Ursul Şoldescul / Vasile Mihăilă / Andrei Boboc / Lupul Bârjuvan / Gavril a Mărinii / Stan, bârsan / Opria, bârsan / Toader, ungurian / Grigori, ungurian / Ursul, porcar / Ion sin (fiu) porcarului / Paşco, ungurian / Pavăl, păstor, slugă la Soci / Hriste, muntean / Şerban, muntean / Matei, cojocar / Andrei, muntean / Moisei, muntean / Mihălache Boboc / Dragul fiul lui Opre / Ion, ungurian / Ion, păcurar / Vasile, plugar / Toader, ciubotar / Pavăl, chetrar / Vasile, ungurian / Ion, ungurian / Gavril, ungurian / Anton, ungurian / Chiriac fiul lui Irimie / Sava Irimie, plugar / Macarie, ungurian / Vasile, cojocar / Partenie, ungurian / Ştefan Leica / Costantin Hogia / Toader Laiu / Ion, butnar / Ion, ungurian / Ion Voicu / Mihălache, vornic / Simeon, panţâr / Toader, butnar / Ion, ungurian / Vasile, văcar / Vasile Lefter / Toader Bordei / Ştefan Mancăş, slugă / Angheluţă, slugă / Lupaşco, muntean, slugă / Ion, muntean / Ion, muntean, chelar, tij (la fel) / Toader, ungurian / Mihăilă, ungurian / Ion Cică, slugă / Vasile, rotar / Gheorghe Zeamă, slugă / Matei Gabăr / Ion Zeamă / Toader, rotar din Vânători / Grigore, vornic, slugă / Gheorghi, băeş / Ion, bejenar / Enachi Robu / Iftimi, vătăman / Ion Dârţu / Andrei, vătăman / Gheorghe Mirăuţă din Vânători / Sandul, slugă / Gheorghe, plugar / Ion, morar / Ion, muntean / Gheorghe, vier / Pavăl, pâslar

[2391] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXV, Iaşi 1895, p. 50
[2392] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 49, 50

/ Toader, muntean /Ion Ciolpan din Duşeşti /Andronachi, pas / Ion din (fiul) lui Toader Bordei / Alecsandru, crav / Costantin Cuciuc / Migdal, jidov / Grigoraş, cârciumar din Duşeşti / Niculai Mancăş, slugă din Hangu. // **Rufeturi:** Popa Ion / Popa Gheorghe / Popa Iordache / Ioniţă, dascăl / Gheorghe Obreja, mazil /Nastasia, văduvă / Ioana / Tudosca / Iliana / Iliana, tij (la fel) / Maria / Maria / Aniţa / Gherghina / Ioana / Aniţa, diaconiţă / Maria / Catrina / Ursul, ciobotar, ţigan / Ştefan Bădălan, ţigan / Ursul Pântia, la fel / Costantin, la fel / Toader Gude, la fel / Vasile Ciocănilă, la fel / Ioniţă Buda, la fel / Moisei, herar, la fel / Ion Ragivil, la fel / Radu, pitar, la fel / Ştefan, la fel / Ciocan, bucătar, la fel / Simeon, la fel / Vasile, la fel / Grigore, vezeteu, la fel / Istrate, ciobotar, la fel / Sandul, la fel / Ion, lingurar, la fel / Maria, ţigancă / Aniţa, ţigancă / Ilinca, ţigancă / Maria, ţigancă / Ioana, ţigancă / Aniţa, ţigancă / Aniţa, la fel, ţigancă / Irina, la fel / Istina, la fel / Maria, la fel / Sanda, la fel.

1902: „**Şerbeşti**, comună rurală în judeţul Neamţ, situată în partea de est a plăşii Piatra-Muntele. E formată din cătunele Șerbești, Ghigoești, Hârtopul, Broşteni şi Trudești, cu o suprafaţă de 351 hectare și o populaţie de 2.188 suflete. Dintre locuitorii împroprietăriți în 1864, sunt astăzi 116 care trăiesc și-și stăpânesc singuri locurile date, 69 care stăpânesc ca urmași, şi 79 care, deşi însuraţi şi cultivatori de pământ, n-au nici un fel de proprietate. Imaşul are o întindere de 15 hectare şi nutreşte 2.928 capete de vite. Are: 3 biserici; 2 şcoli; o moară de apă, una cu aburi și o brăhărie. Comunicaţia cu satele vecine se face prin şoseaua judeţeană Girovul-Tupilați și Piatra-Bozieni. / **Şerbeşti**, sat în comuna Șerbești, situat în drumul Girovul-Tupilaţi, la 13,5 km de orașul Piatra. Are

o populaţie de 996 suflete; o biserică, deservită de un preot şi un dascăl; o şcoală; o moară cu aburi; o brăhărie"[2393].

ŞERBEŞTI

(Cucuiaţi, Cucueţi, contopit cu Şerbeşti,
comuna Vidra, Vrancea).

1624, mai 27: Zapisul de mărturie a lui Andrei, feciorul lui Bejan Buznii, care împrumutase, de la paharnicul Gligori, 51 galbeni, punând „dumisale zălog partea mea de moşie din sat din Şerbeşti, şi mi-am pus şi zi: din 24 de zile a lui mai, din ziua de Ispas, în patru săptămâni"[2394]. / Andrei, feciorul lui Bejan Buznea, împrumută 51 de galbeni, bani de argint, şi un galben prost, de la paharnicul Gligori, zălogind „partea mea de moşie din satul **Şerbeşti**, şi mi-am pus zi, din 24 de zile a lunii mai, din ziua de Ispas, în patru săptămâni să-i dau banii, iar de nu, să fie moşia dumisale, drept acei bani"[2395].

1632, aprilie 5: Zapisul lui Andronic de **Vităneşti**, al femeii lui Măriia, fata lui Ilie, şi al fiului lor Sava, prin care mărturisesc cum au „vândut un pământ de frunte şi peste tot sfintei mănăstiri a Bisericanilor, la sat la **Fi-**

2393 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 514, 515

2394 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 211, p. 282

2395 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, p. 188

ţingheşti, prin din jos de moara mănăstirii, drept doi boi ciciuluiţi drept 10 galbeni. Ţi în tocmeala noastră au fost Oprea pârcălabul, popa Ion şi popa Simion de **Focşeni**, Boldescul şi cumnatul său Precopie din **Cruce**, Dunea, Pavăl şi Lazor din **Grozeşti**, Popelea izbaşea, Lupul călăraşul, Istodie, Mihăilă şi Gheorghie de **Clipiceşti**, Murgină de **Cucuiaţi**”[2396].

1639, iulie 17: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce s-a jeluit Partenie de la mănăstirea Bisericani că, întâmplându-i-se „să umble cu treburile sale la Gârla Putnei, a văzut acolo, pe un deal mare, o vie în loc pustiu, în pădurea întreagă, unde nu a fost vie, nici pomet niciodată, din veac, ci a făcut rugătorul nostru la un schit al lui, singur, cu cheltuiala şi cu mâinile sale, cu multă sârguinţă. Şi s-au întâmplat atunci, în acel loc, Banul mare medelnicer, Dumitraşco stolnic şi Dabijea pârcălab şi au iscălit cu mâinile lor în acel zapis de la părintele Varlam mitropolit şi aşa mărturisind, cu mare blestem în acel zapis, ca să nu aibă nimeni altul a se amesteca, niscaiva răzeşi sau alţi oameni la acea vie, pentru că singur Partenie şi-a făcut această vie în pădure pustie. / Iar după aceea, s-a sculat un om, anume Ionaşco Negoiţă, şi s-a aşezat acolo, la acel loc, şi şi-a făcut el altă vie, lângă aceasta, pe care a făcut-o Partenie egumen, şi a vrut să se lege de acei călugări de la schitul lui Partenie, din acea vie. Însă ctitorii acestui sfânt schit s-au sculat şi au strâns oameni buni, anume: Stoica şi Procopie din **Scorţeşti** (lângă Clipiceşti, comuna Ţifeşti, Vrancea), Ghervasie, Eremia, Murgilă, Mierăuţă, Tărchilă, Todosie, Ion Ţăpa, Crăciun, Pavel şi Gheorghe din **Cucuiaţi**

[2396] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 15, p. 14

(comuna Vidra, Vrancea), Lupul din **Giuleşti** (lângă Ţigăneşti, comuna suburbană Munteni, inclusă în Tecuci, Galaţi), Pavel, Vasile şi Toader din **Clipiceşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea), Ionaşco Boldescul, Procopie diac şi Maftei din **Valea Sărei** (comuna Valea Sărei, Vrancea), Ion Bucate Drepte, Alexa fiul lui Obrejie, şi Nicula fiul Zlatei din **Ruget** (comuna Vidra, Vrancea) şi Dănilă din **Muncel** (Muncelu, comuna Străoani, Vrancea). Toţi aceşti oameni au umblat şi au cercetat acolo, la acest loc… şi s-au împăcat Partenie egumen cu Ionaşco Negoiţă, ca de acum, înainte, să nu mai aibă a se amesteca Ionaşco la acea vie, nici să facă ceartă cu călugării de la acel schit… / Şi au venit înaintea noastră Ionaşco, fiul popii Baciul şi cu răzeşii săi Roşca fiul lui Iachim, Marica fata lui Gavril Clatea, şi Maftei fiul lui Pietrea şi au vândut părţile lor dintr-un vad de moară, din moara de jos din Gârla Putnei, de la satul **Ţifeşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea)… rugătorului nostru, egumenul Partenie, drept 70 lei bătuţi. / Şi au venit Iftodie şi cu soţia sa Protasiia, fiica lui Todosie, nepoata lui Nasoe… şi au dăruit toată partea lor din acelaşi vad de moară de la satul Ţifeşti… pentru sufletul lor şi al părinţilor lor”[2397].

1645, septembrie: Dumitraşcu sân (fiu) Neagul din satul **Clipiceşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea), femeia lui Luşca şi cu feciorul lor Toma vând „măriei sale Ion Matei Băsărab voievod, domnul Ţării Româneşti, drept 80 taleri bătuţi… o vie ce-a fost partea mea dintr-a Baciului, în jos, cu loc cât ţine via, până în vârf şi până în via Trătăului, şi cu un pământ spre Gârla Putnei… / Şi în tocmeala noastră au fost Ioniţă şi Maftei de **Vităneşti**

[2397] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 177, pp. 186-188

(comuna Ţifeşti, Vrancea), Ion Dobândaş, Pavăl, Gherman, Hrana sân Marcul, Simion Rusul, Condrat, Chiril, Dumitru, Onaşcu Pârciul, Toader, Nechita, Mihilă şi Ştefan sân Trifu de **Clipiceşti**, Murgu şi Murgină din **Cucuiaţi** (înglobat în Şerbeşti, comuna Vidra, Vrancea)”[2398].

1774, iunie 26: Satul **Cucueţii de sub Măgură**, ţinutul Putnii, ocolul Gârlelor, după recensământul lui Rumeanţev[2399], avea **toată suma caselor 53**. Scădere rufeturi 11: 1 popă, 4 nevolnici, 6 slujitori. Rămân birnici 42. / **Birnici**: Neculiţă, vornic / Toader a Grozavii / Gavril fiul babii Anca / Gheorghiţă Hupcie / Cozma / Stoian fiul babii Anghelina / Neculai Barbul / Toader Barbul / Marin Joian / Vasile Anton / Vasile Cimpoeş / Toader Roşu / Ştefan / Ion frate lui Ştefan / Vasile Hupce / Grigoraş Gherasim / Ion Ionaşco / Gheorghiţă fratele lui / Vasile Gabăr / Costantin Băşică / Grigore, rus / Petre Mituiu / Gheorghe Barbul / Savin fiul babii Anca / Vasilache Necoară / Gheorghe al gălăţeanului / Stoica, muntean / Toader, haidău / Manoli fiul babii Anca / Vasile Tarba / Zaharie, vier / Şerban Coman / Neculaiu / Ion fiul lui Oance / Toader frate popii Lupul / Vasile, tăbăcar / Necula Stari / Vasile Albul / Toader Pânte / Miron / Costantin al Oancii / Alicsandru Buga. // **Rufeturi:** Strătulat, slujitor de Focşani / Gheorghe Beşică, slujitor / Nedelcu, slujitor / Alicsandru Coca, slujitor / Stan Rădvan, slujitor / Şerban, ciobotar, slujitor / Popa Anghel / Vasile al lui Iftinoiu, nevolnic / Baba Măriuţa / Măriuţa, preoteasă / Baba Mărica.

[2398] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 197, p. 157

[2399] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 312, 313

1774, iunie 26: Satul **Cucueţii de Sus**, ţinutul Putnii, ocolul Gârlelor, după recensământul lui Rumeanţev[2400], avea **toată suma caselor 49**. Scădere rufeturi 49: 41 scutelnici, 1 mazil, 5 popi și diaconi, 1 nevolnic, 1 slujitor. / **Rufeturi**: Miron Carabă, vier dumnealui banului Roznovan / Grigoraș Săverinoiu, vier la fel / Ion Antohie, vier la fel / Toader, muntean, vier la fel / Năstase Huidul, vier la fel / Savin Brai, vier la fel / Ioniță, olar, vier la fel / Ion Mărinoiu, vier la fel / Vasile fiul dascălului, vier la fel / Necula Zbârciog, vier la fel / Ion Robul, vier la fel / Miron fratele popii Cârlan, vier la fel / Ioniță, olar, vier banului Ștefan Sturza / Stan, olar, vier la fel / Dumitru Radeoale, vier la fel / Cârstian Potop, vier la fel / Miron Potop, vier la fel / Gheorghe Potop, vier la fel / Filip Radeoală, vier la fel / Ștefan, calangiu, vier la fel / Vasile Stănișor, vier la fel / Opre, muntean, chelar la viile din Țâfești, la fel / Vasile Hodoroabă, vier Mitropolitului / Ion Însurățel, vier la fel / Chiriță Radeoală, vier la fel / Lupul Dumitrașco, vier la fel / Vasile Carabă, vier la fel / Neculai Stănișor, vier la fel / Ion, muntean, vier la fel / Stanciul Iosăp, vier la fel / Tudose Motoca, vier la fel / Petre Terche, vier la fel / Ion Gaiță, vier la fel / Mane Miron, vier la fel / Dumitru Spânu, vier la fel / Anghel Însurățel, vier la fel / Petre Băician, vier la fel / Iordache aq Puricioaei, vier la fel / Grigoraș Hodoroabă, vier la fel / Ion Ifrim, vier la fel / Năstase Huiup, vier la fel / Miron, muntean, slujitor de Focșani / Gheorghe Marghiol, ruptaș de cămară (fisc – n. n.) / Popa Neculaiu Paingu / Popa Neculaiu Cârlan / Popa

---

[2400] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 314, 315

Tudose / Diaconul Vasile / Diaconul Ion / Paraschiva, văduvă.

ŞERBEŞTI

(comuna Cioteşti, Iaşi).

1637, octombrie 18: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce s-au pârât de faţă Duca fost comis cu Onilă şi cu ful lui Niculcea, „pentru nişte părţi de ocină din satul **Micleşti** (comuna Micleşti, Vaslui) şi din **Berindeşti** (inclus în Micleşti, comuna Micleşti, Vaslui), spunând Onilă, cu fiul lui Niculcea. Că le-a făcut cotropire Duca comis. Iar Duca a arătat dres de la Radul voievod şi a adus scrisoare de mărturie de la Mihalcea şi Vasile Buznăi din **Şebeşti** (comuna Cioteşti, Iaşi), Ţigan şi Mihalcea din **Şerboteşti** (comuna Soleşti, Vaslui), Vasile din **Zlătăreşti** (comuna Văleni, Vaslui)… mărturisind cu sufletele lor că Onilă şi fiul lui Niculcea au vândut toate părţile lor din satul Micleşti şi din Berendieşti, cu vad de moară şi cu tot venitul Ducăi comis. Deci Onilă şi fiul lui Niculcea au rămas din toată legea noastră”[2401].

[2401] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 202, pp. 186, 187

ŞERBEŞTI

(înglobat în Talpa, comuna Bârgăoani, Neamţ).

1602, martie 15: Nechita din Cârligi, fratele lui Toader, vinde lui Nicoară, vătăman din **Şărbeşti**, pentru 20 taleri, „a sa ocină, ce i-a fost cumpărătură din partea Ciorăştilor, din a şasea parte a satului **Cârligi**, ce se împarte pe cinci părţi, două părţi… Şi-au fost la tocmeală Cupcea, Efrim Buzilă, Nechita şi Floarea din Şărbeşti”[2402].

1603: Crăstăna, femeia lui Nistor, şi feciorii ei Ioan şi Vasile, din **Sărbeşti**, vând lui Nicoară logofăt, pentru 8 taleri şi 9 potronici, „toată partea noastră din satul **Cârligi**, în ţinutul Neamţului, cumpărătură ce am avut de la Mărica, femeia Petrei din Rădeni… / Şi la această tocmeală au fost Grigore din Cârligi, Nicoară din Şărbeşti şi mulţi oameni buni”[2403].

1636, octombrie 16: Zapisul de mărturie al lui Toma postelnic, în care scrie cum „a grăit către noi răposata jupâneasă Mărica cluceroaia, la datul sufletului său, zicând că s-a prilejit nepotul său, popa Vasile din Şerbeşti, de a pricesluit şi a făcut masle şi rugă înaintea morţii dumisale, şi a scris toate trebile la moartea dumisale, deci dumneaei, fiindu-i preotul nepot, i s-a făcut milă şi şi-a adus aminte şi l-a dăruit cu partea dumisale de ocină la satul **Vârtop**, ce a fost cumpărat de jupâneasa Mărica şi de Dochia, mama preotului Vasile, să fie de tot

[2402] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXV, Iaşi 1895, p. 20

[2403] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXV, Iaşi 1895, pp. 22, 23

a preotului, dimpreună cu partea lui Simion Beşeatea, văru-său, şi i-a dat şi zapisul de la Vasile vodă; aşijderea o parte de moşie ce a fost cumpărat de la Ioana, sora mamei preotului… şi tâmplatu-s-au la această adevărată danie părintele Andonie de **Beserecani** şi Gheorghe Bosie de **Dolheşti**"[2404].

1645, ianuarie 17: Zapisul de mărturie al marelui vornic Toma şi al marelui vistiernic Iordache, în care scriu cum au venit înaintea lor „Andronic, feciorul Magdei din **Vârtop** (Hârtop, comuna Bârgăoani, Neamţ), ca să-i tocmim cu nepotul său, popa Vasile, pentru un cal ce i-a dat popa Vasile, al său cal, de s-a dus călare la ţinutul Sucevei, cu o treabă a lor acolo. / Deci, într-acea cale, fiind pe la Sfântul Petru, a îmblat tare şi fără ispravă, şi i-a omorât calul, a crăpat asuprit de cale. Deci acel cal, a mărturisit Andriian de **Cărligi** (comuna Filipeşti, Bacău), cu sufletul lui, cum i-a dat el singur preotului 12 ughi (ducaţi ungureşti) pe acel cal şi preotul n-a vrut să i-l dea într-acei bani, iar noi am socotit să fie într-acel preţ şi i-am împăcat, precum îi legea ţării cea bătrână, căci i l-a dat preotul de bunăvoia sa, să i se plătească calul jumătate, preţ de 6 ughi. / Andronic cu altă n-a avut cu ce-l plăti… şi s-a învoit cu nepotul său, cu popa Vasile, şi i-a dat, din partea lui de ocină, trei pământuri: unul în Rugina, altul în rândul pârâului, altul lângă sat, şi partea din moară cât are el toată, şi fânaţul în Gropi, şi pomii din vatra satului **Vărtop**… / Şi la această tocmeală s-au întâmplat Gheorghe Boţ, Ursu Nechita, Vasile Bran, Andrei nemişul, Ionaşco şi popa Pătrăşcan de **Bodeşti** (comuna Bodeşti, Neamţ), Gligorcea Gherghiţă şi Iaţco

---

[2404] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. III, Iaşi 1907, pp. 121, 122

dregătorul de **Şerbeşti** (înglobat în Talpa, comuna Bârgăoani, Neamţ), şi Larion de **Vărtop**. / Şi eu, Lupul Bogza, am scris acest zapis cu mâna mea”[2405].

1645, iunie 9: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui vistiernic Iordache (Cantacuzino), care cumpără, cu 12 lei bătuţi, de la Mărica, femeia Băcei, fata lui Ion din **Şerbeşti** (înglobat în Talpa, comuna Bârgăoani, Neamţ), nepoata lui Nistor, şi de la feciorii lor Istihie, Cruceanul, Trofim, Lazar, Damaschin şi Dafina, „cinci pământuri în ţarină la **Duşeşti** (comuna Ştefan cel Mare, Neamţ), în ţinutul Neamţului, cu vatră de sat, fânaţ, loc de stupină, pomăt şi cu tot venitul, cumpărătura moşului (bunicului) lor Nistor de la părinţii lui Comonici”[2406].

1646, februarie 15: Hilip, feciorii popii Niagului din Sărbeşti (Şerbeşti), vinde lui Ionaşco Talpă din **Şerbeşti** (înglobat în Talpa, comuna Bârgăoani, Neamţ), drept 20 de lei, „partea mâne-mea Ioana din satul **Belceşti** (înglobat în Tupilaţi, comuna Tupilaţi, Neamţ), din jumătate de sat, din partea de jos, ce se va alege partea mânemea”[2407].

[2405] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 5, pp. 2, 3

[2406] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 93, p. 81

[2407] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 291, p. 232

ŞERBEŞTI

(pe Siret, în Covurlui, Galaţi).

1774, iunie 5: Satul **Şărbeşti**, ţinutul Covurluiului, ocolul Siretului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[2408]**. Birnici:** Radul, vornic / Ion, rotar / Ion Cârcul / Marin Bulisan / Solomon / Toader Panhilie / Mihai brat ego (fratele lui) / Stanciul Buga / Mane Cambur / Gheorghiţă, odagiu / Gheorghiţă, văcar / Andrieş sin (fiu) Stoica / Savin fiul lui Stanomir / Marin fratele lui / Toader fiul lui Marin / Mircea Melinte / Lepădatu Dughiană / Mihăilă fiul lui Dughiană / Gheorghi Palaga / Paiul fiul lui Opre / Mane, cioban / Mihăilă Palaga / Ion Zâmbuc / Gheorghiţă Palmealbe / Mihăilă fiul lui Gâtu / Gheorghiţă Frangule / Gheorghiţă Lunţan / Iordachi Scurtoiul / Radul zet (ginere) lui Petco / Zaharie Palaga / Costin Cambur / Mitre, muntean /Costandin Oprinoiul / Gheorghe nepot Melinte / Niagul Gâtu / Toader fratele lui / Pascul Strechi / Stanciul, muntean / Ion Frangule / Ioniţă Dragul / Marin Pavăl / Istratie Boibuni / Ioniţă Lungul / Ion Moroş / Ioniţă Vicol / Strătulat Palaga / Costandin Frangule. // **Rufeturi:** Popa Postolache / Popa Toader / Rada lui Anghel, vădană.

1902: „**Şerbeştii Vechi**, sat în judeţul Covurlui, plasa Siretul, comuna Braniştea, la 4,5 km spre sud-est de

---

[2408] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 76, 77

reşedinţa comunei. Are o suprafaţă de 1.283 hectare, cu o populaţie de 148 suflete”[2409].

ŞERBEŞTI

(pe Crasna, lângă Micleşti, Vaslui).

1774, iulie 5: Satul **Şerbeştii**, al banului Sandul Miclescul, ţinutul Vasluiului, ocolul Crasnei, după recensământul lui Rumeanţev[2410], avea următorii: **Scutelnici:** Constandin, herghelegiu / Pricop, pas / Simion, pas / Ion, rusul / Pavăl fiul lui Vlas / Neculai nepot Chircului / Filip a prescurniţii / Ioniţă, plugar / Dima / Vasile Chircu / Iordachi Pârâu / Vasile, soronar / Proca Chircu / Tiron Bosioc / Constandin Popa / Alecsa, rusul / Andrei / Arsăni, bucătar / Chirilă, rusul / Mihălachi, pas. // **Diaconi:** Iordachi, diacon / Tănasă, diacon. // **Ţigani:** Gheorghi / Grigori.

[2409] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 515

[2410] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 221

ŞERBICENI

(comuna Romancăuţi, regiunea Cernăuţi, Ucraina).

1632, iulie 11: Porunca lui Alexandru Iliaş voievod, dată lui Constantin Stârcea, să meargă să cerceteze, pentru că „are Avram price pentru hotarul **Culeşăuţilor** (comuna Şebutinţi, regiunea Cernăuţi, Ucraina) cu Pilipovschi, ce este dinspre hotarul **Şerbicenilor** (comuna Romancăuţi, regiunea Cernăuţi, Ucraina)”[2411].

1632, iulie 22: Scrisoarea lui Constantin Stârcea, către marele logofăt Gheanghea, despre alegerea „hotarului **Culişăuţilor** (comuna Şerbutinţi, regiunea Cernăuţi, Ucraina) dinspre al **Şerbicenilor** (comuna Romancăuţi, regiunea Cernăuţi, Ucraina)”, cauză a neînţelegerilor dintre Avram Căpotici din **Lucăceni** (comuna Cotiugeni, regiunea Cernăuţi, Ucraina) cu Simion Pilipovschi şi cu Şăptilici, ginerii Vrâncenesii. „Deci am mers şi-am strâns oameni buni şi bătrâni, anume Dimitru Lasencu şi Andrei Solovei din **Şerbiceni**, Constandin Răşchiciţa şi Mizin din **Culeşăuţi**, pe unde le este hotar. Deci cum spune uricul în semne, aşa au mărturisit şi oamenii… şi am aflat că este hotarul Culişăuţilor din gura Cormanului, unde cade în Nistru, în sus pe matca Cormanului, până în obârşia Cormanului, până unde cade o vale, ce se cheamă Proschi, în Corman, de acolo, pe după Vertebul ce se cheamă Proschii, dinspre Şerbiceni, drept peste Dovhili-

2411 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 151, pp. 195, 196

soc ce se cheamă, iar de la Dovhilis drept peste Miletin şi Miletin pe după Popovca, Popovca rămâne toată spre Culeşăuţi, din ambele părţile de vale, de la Popovca drept spre valea Dovhii, până la un drum ce merge de la Şerbiceni; deci pe drum, până în vale, în Dovha, până la un pod ce se cheamă Hrihovmost, de la Hrihocmost în jos, pe matca Dovcăi, până cade în Nistru"[2412].

1632, august 26: Întărit de Alexandru Iliaş voievod diacului Avram Căpotici, care primeşte uric pentru „hotarul satului **Colişeuţi**, dinspre **Şărbiceni**, pe care t-a hotărnicit sluga noastră Constantin Stârcea, cu oameni buni şi bătrâni, cu Simion Pilipovschi şi cu Şeptilici, ginerele Vâncenesei, pe unde i-au arătat lui dresele în semne"[2413].

ŞERBICENI

(pe Drabiştea, comuna Şerbiceni,
raionul Sotireni, Ucraina).

1581, mai 11: Întărit de Iancul (Sasul) voievod surorilor Mărica şi Elisafta, fetele Solomiei, şi rudelor lor, fraţii Veisa biv (fost) pitar, Ionaşco şi Agafia, copiii Marincă, fraţilor Ana şi Irimia Brabovschi, copiii Sofroniei, toţi nepoţi ai lui Ion Vorontar şi ai Soficăi, strănepoţi lui Şerbica şi Olena, care „au împărţit între dânşii satul **Vasilăuţi**, din uric ce a avut buna lor Sofica de la

---

[2412] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 161, pp. 203, 204

[2413] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 181, pp. 231-233

părintele domniei mele Petru voievod, satul **Prisacanii**, cu locul de moară în Miletin, jumătate de sat din **Cobalţii**, din jos de Piciorogani, cu loc de moară tot în Miletin, şi **Prăjăni** cu moară, din uric ce a avut strămoaşa lor Olena de la bătrânul Bogdan voievod, satul **Cudrenţii**, care acum se numeşte **Şerbiceni**, în vârful pârâului Drabiştei, din uric ce au avut de pe strămoşul lor Şerbica de la Ştefan voievod, satul **Vorintireşti**, pe Siret, în ţinutul Romanului, din uric ce a avut strămoşul lor Ion Vorontar de la Ştefan voievod cel tânăr, a şasea parte din satul **Boureni**, din uricul moşului (bunicului) lor Ion Vorontar de la părintele domniei mele Petru voievod"[2414].

1635, iunie 25: Zapisul lui Simion Pilipovschi, al femeii lui Mărica, fata lui Ionaşco Dărman, nepoata lui Vrângan, şi al feciorilor lor Gligorie, Vasilie, Ionaşco, Gavril, Ştefan, Gaftona, Safta şi Ana, în care scriu „precum că au jefuit feciorii noştri, anume Vasilie şi frate-său Ionaşco, pe Isar cămăraşul, la **Boureni** (comuna Moţca, Iaşi), şi au luat de la dânsul multă avere, 3.000 lei bani gata, şi zapise de 9.000 lei, şi l-au împuşcat pe dânsul şi pe alţi prieteni ai lui neguţători i-au ucis. După aceea, prinzându-i pe dânşii, i-au pus în temniţă şi a hotărât judecata ca să piară ca nişte făcători de rele. / Deci neavând cu ce plăti capetele lor de acea faptă, căci bani au dat ei numai 750 lei, am dat noi, pentru greşeala feciorilor noştri, jumătate de sat **Şerbiceni** (comuna Şerbiceni, raionul Sotireni, Ucraina), cu vecini, şi cu iaz, şi cu loc de moară, şi cu tot venitul, ce este în ţinutul Hotinului, la obârşia Rădiului, pe pârâul Drabiştii"[2415].

[2414] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XIV, Iassi 1889, pp. 148-150
[2415] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 143, p. 180

1635, septembrie 15: Întărit de Vasile Lupu voievod vameşului Isariu, care cumpără, cu 250 lei bătuţi, de la Simion Pilipovschi şi soţia lui Marica, fiica lui Ionaşco Dărman, nepoata lui Vrâncean, şi de la fiii lor Gligorie şi Vasile, şi de la fraţii lor Ionaşco, Gavril şi Gafca, „jumătate de sat din **Şerbiceni**, care este în ţinutul Hotinului", dar fii lui Simion Pilipovschi, Vasile şi Ionaşco „l-au jefuit şi l-au rănit pe Isariu cămăraş, la **Boureni**, şi au luat de la el 3.000 de taleri bătuţi şi zapise de 9.000 lei, şi au tras asupra lui, şi pe alţi tovarăşi ai lui, negustori, i-au omorât; apoi i-au prins şi i-au pus în temniţă. / Şi li s-a dat lor judecată să fie osândiţi ca nişte răufăcători; astfel, ei nu au avut cu ce-şi plăti capetele de acea vină, ci i-au dat lui acea jumătate de sat din Şebiceni, pentru acei mai sus scrişi bani, 250 lei bătuşi. Şi le-au întrebat ei pe toate rubedeniile lor să dea acei bani pentru capete şi să ia acea jumătate de sat, şi nimeni nu a vrut să dea acei bani: pe de alta, ei i-au dat în mâini 750 de lei bani gata; şi dresele pe care le-au avut pe acea jumătate de sat, pe toate le-au dat în mâinile lui Isariu… Deci Noi i-am dat şi i-am întărit"[2416].

ŞERBOTEŞTI

(comuna Soleşti, Vaslui).

1400, februarie 11: Întărit de Alexandru cel Bun lui Dan vameşul, care primeşte uric pentru „6 sate într-un

---

[2416] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 235, pp. 279, 280

horar, şi anume **Şurineştii**, **Mânjeştii, Todireştii, Şerboteştii, Lăţcanii** şi **Iacobeştii**, unde a trăit Iacob Orbul… de la ruptură, drept la apus, peste câmp, la movila săpată, unde se întâlneşte hotarul cu hotarul lui Feair **(Fereşti)**"[2417].

1630: Pavăl, fecior lui Potan din Zlătăreşti, vinde lui Gavril din Zlătăreşti, drept 95 lei 95 de pământuri, din „satul **Zlătăreşti**, la ţinutul Vasluiului… care loc ni l-au ales răzeşii, tot de o parte în parte, de jos, dinspre Mileşti, până în capul jgheaburilor, cu loc de heleşteu în matca Sărăţii, ce se hotăreşte cu locul Mileştilor până în matca Titeştilor, în sus, dealul până în hotarul Bouşorilor… dinaintea lui Ion Bouşoru de **Bouşori**, Şteful şi Ghedeon din **Titeşti**, Ionaşco Burnar de **Mănjăşti**, Artenie de **Şerboteşti**, Iordachi de **Negoeşti**, Ardarie de **Zlătăreşti**, Mihalce de **Dăneşti**, şi eu, popa Andreica din Zlătăreşti am scris zapisul, ca să se ştie"[2418].

1630, aprilie 2: Măricuţa, fata lui Călmăţui şi a Varvarei, cu nepoţii ei Vasile, Gavril şi Anesia, fata Tudorii, cu feciorii ei Gavrul, Gheorghe şi Anghelina, cu Cerna, fata Bălei, cu feciorul ei Matei, cu Toader, nepotul Tudorei, cu feciorul ei Ionaşco, cu Gligorie şi Toader vând lui Constantin şi Apostol Cehan, drept 200 zloţi bătuţi, a lor „dreaptă moşie din satul **Chiujdiani**, ce este pe apa Vasluiului, cu loc de moară, de prisăci şi cu tot venitul, şi partea Salomiei, ce se cheamă parte bisericească, acest sat tot l-am vândut… dinaintea lui Ionaşco Cehan pitarul, Focea uricar, Gabăr pârcălab, Mierăuţă

[2417] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 1

[2418] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, pp. 46, 47

Coşescul, popa Mihai din **târgul Vaslui**, popa Damaschin de **Horjeşti**, popa Ştefan de **Gugeşti**, popa Vasilie de **Fereşti**, Tomşa de **Şurineşti**, Bălan de **Şerboteşti** şi Istratie de **Olăneşti**"[2419].

1636, mai 11: Zapisul surorilor Solonca şi Diia, fetele lui Dumitru Pucel, feciorul lui Purcel postelnicul, prin care mărturisesc cum a vândut moşia lor „din sat din **Codăeşti** (comuna Codăeşti, Vaslui) lui Dumitru ce-a fost vornic, drept o vacă cu viţel biciuluită drept 9 zloţi şi jumătate, 40 potronici de argint, un sac de făină de 6 merţe, drept 2 lei… Şi în această tocmeală s-au întâmplat Bălan, Gavril, Dumitru Dugulciu şi Gheorghe de **Şerboteşti** (comuna Soleşti, Vaslui), Buţurcă de **Todireşti** (comuna Todireşti, Vaslui) şi alţi oameni buni. Şi muma noastră Purceloaia încă a fost de faţă"[2420].

1637, aprilie 12: Zapisul lui Dumitru Buhuş fost vistiernic, în care mărturiseşte cum a cercetat pricina dintre Ionaşco Cehan vornic şi Dumitru Leoa uricarul „pentru nişte mori şi un eleşteu din sat din **Codăeşti** (comuna Codăeşti, Vaslui), ce este în ţinutul Vasluiului, pe Cutâtna", pe care izbuteşte să-i împace. Martori: „Lupul din **Popeşti** (comuna Micleşti, Vaslui), Burnar din **Mânjeşti** (comuna Codăeşti, Vaslui), Lazor din **Glodeni** (comuna Codăeşti, Vaslui), Vasile, Condrea, popa Mătei şi Pătraşco Peicul din **Todireşti** (comuna Codăeşti,

---

[2419] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 47, 48

[2420] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 416, p. 477

Vaslui), Bălan şi Ţigan din **Şărboteşti** (Şerboteşti, comuna Soleşti, Vaslui) şi alţi oameni buni”[2421].

1637, octombrie 18: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce s-au pârât de faţă Duca fost comis cu Onilă şi cu ful lui Niculcea, „pentru nişte părţi de ocină din satul **Micleşti** (comuna Micleşti, Vaslui) şi din **Berindeşti** (inclus în Micleşti, comuna Micleşti, Vaslui), spunând Onilă, cu fiul lui Niculcea. Că le-a făcut cotropire Duca comis. Iar Duca a arătat dres de la Radul voievod şi a adus scrisoare de mărturie de la Mihalcea şi Vasile Buznăi din **Şebeşti** (comuna Cioteşti, Iaşi), Ţigan şi Mihalcea din **Şerboteşti** (comuna Soleşti, Vaslui), Vasile din **Zlătăreşti** (comuna Văleni, Vaslui)… mărturisind cu sufletele lor că Onilă şi fiul lui Niculcea au vândut toate părţile lor din satul Micleşti şi din Berendieşti, cu vad de moară şi cu tot venitul Ducăi comis. Deci Onilă şi fiul lui Niculcea au rămas din toată legea noastră”[2422].

1639, septembrie 11: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Răcoviţă Cehan, logofăt al doilea, care a adus un zapis de mărturie de la Mihăilă Colivă din **Soleşti** (comuna Soleşti, Vaslui), Mihalcea, Ionaşco Costiceanul, Vasile Burnăi şi alţi oameni buni din **Şerbeşti** (Şerboteşti, comuna Soleşti, Vaslui), „scriind cum a venit înaintea lor Toderaşco din Soleşti şi a vândut a treia parte din satul **Moiceşti** (lângă Satul Nou, comuna Soleşti, Vaslui) lui Răcoviţă logofăt, pentru 9 ughi (ducaţi ungureşti). / Şi alt zapis, de la Vasile, Gavril Bechea, Parca şi alţi oameni

---

[2421] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 59, p. 60

[2422] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 202, pp. 186, 187

buni din **Fereşti** (comuna Văleni, Vaslui), scriind că au venit Loghina şi Vasile călugărul, fiii lui Bogza fost logofăt, şi i-au vândut toată partea lor din satul **Vilneşti** (lângă Butucăria, comuna Zăpodeni, Vaslui), pentru 20 ughi. / Şi alt zapis, de la Gligorie dascălul şi de la Gavril Bechea, scriind că popa Vasile, Parca, popa Ştefan, Toader Fleşca, Vasile Leţea şi Ciocârlie au dat şi au dăruit dreapta lor ocină din satul **Fereşti**, din matca văii, unde este iezătura heleşteului, ce se numeşte al lui Răcoviţă logofăt… / Şi întru asemenea, au venit înaintea noastră Soriţa, Mărica, Vărvara şi Nastasia, fiicele lui Bălea, şi Pătraşco, fiul Măricăi, şi au dat şi dăruit părţile lor ce li se cuvin din viile unchiului lor Ionaşco Cehan lui Răcoviţă Cehan logofăt"[2423].

1667, iunie 3: Ionaşco Aleuş dăruieşte lui Neculai Racoviţă hatman „o parte de loc ce am la satul **Săpotiani**, ce sunt în valea **Şerboteştilor**, la ţinutul Vasluiului, care îmi este de la moşul (bunicul) meu Ion Ciortu"[2424].

1774, iulie 5: Satul **Şerboteştii**, ocolul Mijlocului, după recensământul lui Rumeanţev[2425], avea următorii: **Mazili:** Grigoraş Măcarii. // **Ruptaşi:** Grigoraş Pitac / Iordachi Spuză. // **Călăraşi:** Ioniţă / Mihăilă Mălaiurău / Vasile sin (fiu) abăjer. // **Sârbii cupeţi ot tam:** Dima, sârbul / Dumitru, sârbul / Dima, sârbul / Neculai fratele lui Dumitru / Gheorghi Cătana.

[2423] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 229, pp. 229, 230

[2424] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 227, 228

[2425] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 226

1902: „**Şerboteşti**, sat în partea de sud a comunei Codăeşti, plasa Mijlocul, judeţul Vaslui. Pârâul Şerboteşti trece prin mijlocul satului, Are o suprafaţă de 1.361 hectare, cu o populaţie de 95 familii sau 379 suflete; o şcoală, infiinţată la 1884; o biserică veche, deservită de 1 preot şi 2 cântăreţi, restaurată, la 1817, de Theodor Buhuş; 1 moară de apă; 2 cârciunmi. Locuitorii posedă: 30 pluguri şi 40 care cu boi, 4 pluguri și 7 căruţe cu cai; 140 stupi; 243 vite mari cornute, 38 cai, 1.200 oi, 2 capre şi 75 râmători”[2426].

ŞERCANI

(Orhei, Moldova).

1617, martie 12: Întărit de Radul Mihnea voievod lui Gheorghe Siminiceanul, fost vornic de poartă (divan), fiul Odochiei, nepot lui Dumitraşcu, strănepot lui Gavril şi răstrenepot lui Coman Băicescul, primeşte ispisoc, „din drese ce a avut bunul său Cozma Baicescul de la bătrânul Ştefan voievod, satul cu numele **Siminiceanii**, ce-i în âinutul Romanului, ce a fost al maicii sale Odochia; jumătate din acelaşi sat Siminiceanii, schim cu rudele ei Anton, Frăţiman şi Vărvara, copiii Magdalinii, pentru o jumătate de sat **Frăţeşti**, ce-i în ţinutul Cârligăturii… / şi alt sat, cu numele **Brăbăteştii**, iarăşi în ţinutul Romanului, şi cu două locuri de prisăci dinspre răsărit, şi cu loc

[2426] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 515

de moară pe Bahlueţ; un loc de prisacă la **Băiceani**, alt loc este dinspre **Tâmpeşti**, din uric de cumpărătură ce au avut de la Eremia voievod, cumpărătură de la sămânţa lor Lupul, Moga, Anuşca şi Toader, feciorii Mogăi sulgerul, de la Tudora, sora Boldurului diac, şi de la Candachia cu fraţii ei, copiii Boldurului diac… / aşijderi îi întărim, din aceleaşi drese de la bătrânul Ştefan voievod, saul **Mateuţii** pe Nistru şi, în acelaşi hotar, satul **Cobileanii**, şi seliştea **Stodolna**, seliştea **Eţcanii**, toate pe Nistru, în ţinutul Orhaiului, care jumătate de sat **Mateuţii** îi este cumpărătură de la ruda lor Ionaşco Iaţco, fiul bătrânului Iaţco, pentru 200 taleri argint… / şi aşijderea îi întărim lui Gheorghe o parte de ocină de la satul **Şircanii**, din jos şi din sus, cu heleşteu pe pârâul satului, ce-i în ţinutul Orheiului, cumpărătură de la Nistor, feciorul lui Şirco, de la Caisin, feciorul lui Constandin, de la Agafia, fata popii Simion, de la Salomia, fata lui Sprăl, de la fiul Motrii, nepotul lui Sprăl, de la Gheorghe, fiul Tudorii, de la Mihăil şi Ihnati, feciorii Fadorii, de la Efrim, fiul lui Bucul, de la Cantea, Fedor şi de la fiul său Toma, toţi strănepoţi lui Fedor Faurul… / şi aşijderi, îi întărim şi alte părţi din **Şircanii**, cumpărătură de la Macsin, de la Toma, fiul Petrii, şi de la Marica, fata Motrii"[2427].

1663, iunie 18: Ectarina Dabija, tocmindu-se cu marele logofăt Racoviţă Cehan, dă „două sate schimb, anume **Iurieştii**, la ţinutul Lăpuşnei… şi alt sat, anume **Şercanii**, la ţinutul Orheiului, iarăşi cu vecini" şi primeşte „drept schimb satul **Buciuleştii**, cu curţi gata, cu vecini şi cu mori pe Bistriţa, ce este la ţinutul Neamţului"[2428].

[2427] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 148-151
[2428] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 73, p. 97

1763, decembrie 12: Căpitanul Sandul Furculiţă, soţia lui Safta şi fiul Manol vel (mare) cihucciu, dăruiesc „finului nostru Miron sin (fiu) preotului Epate ot **Cioho-reni**, care acel copil l-a botezat fiul nostru Miron paharnic, pentru sufletul nănaşului său şi pentru sufletele noastre, ale bătrânilor… partea noastră, ce s-a alege, din **Chiperceni**, din bătrânul Căbac, care suntem toţi dintr-o sămânţă cu Dumitraşcu de Chiperceni şi cu Ghione de **Cornova**, cu părintele nostru văr primar, însă noi am dat părticica noastră, osebit de ale altor fraţi… Şi la aceasta s-au întâmplat Vasile Gligoriţă vornic ot **Şercani** şi Ştefan Huşan, scutelnicul nostru”[2429].

1774, iunie 5: Satul **Şercanii**, ţinutul Orhei-Lăpuşna, ocolul Câmpurilor, după recensământul lui Rumeanţev[2430], avea **toată suma caselor 49**. Scădere rufeturi 4: 2 mazili, 1 popă, 1 femeie săracă. Rămân birnici 45. / **Birnici:** Ioniţă Ciapă / Pricopi, vărzar / Ştefan Popăscul / Grigoraş, cojocar / Andrii Pascal / Gheorghi Ciapă / Ştefan Grigoriţă / Istrate / Pohriban, ciobotar / Vasile Capşe / Ionţă Zup / Toader Flore / Andrei Zup / Ionaşco, cibotar / Stratul / Trohin fiul lui Stratul / Vasile, bejenar / Isac Barbălată / Dănilă / Ioniţă Chiriac / Dămian Capşe / Pintilii / Grigoraş, pânzariu / Lazăr Cârste / Ştefan Cărbune / Vârlan a lui Alecsii / Toader Ţurcanu / Toader Cenuţă / Vasile Cârste / Ioniţă a Himanţii / Gheorghi, morar / Simion Ciornic / Ioniţă Ciapă / Iacob a Dănulesii / Toader Caute / Gheorghi, bejenar / Vasile Totoc, bejenar / Grigoraş Tocu / Grigoraş Ciorbă /

[2429] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 241, pp. 253, 254

[2430] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 471, 472

Chirică Rule, bejenar / Pavel Stângaciu / Andrii a Halcului / Gavril vornic / Zelic, jidov. // **Rufeturi:** Enachi Suvac, mazil / Nane Erhan, mazil / Popa Vasile / Anisie, săracă.

ŞERPENI

(comuna Şerpeni, judeţul Chişinău, Moldova).

1618, septembrie 14: Porunca dată de Radul (Mihnea) voievod ureadnicului şi vatamanului de Şerpeni, după ce i s-au jeluit Constantin, fratele lui Postolache, care a fost pârcălab de Orhei, şi Corui, care a fost comis, pe Istratie şi Casian din **Şerpeni**, arătând cum le-au fost furat doi cai. Drept aceea, voi să aveţi a le cere lui Istratie şi Casian vrednici chezeşi, şi să le daţi zi… iar de n-au chezeşi, să-i daţi pe ei legaţi în mâinile lor şi la domnia mea să fie aduşi”[2431].

1643, iulie 2: Gheorghe Ştefan, al treilea logofăt, şi Toma sulgerul şi jupâneasa Eftimie, fata lui Gavril sulger, fac un schimb de moşii, „dând Gheorghe Ştefan satul **Hlineştii** (lângă Naslavcea, judeţul Edineţ, Moldova) şi **Novacăuţii** (azi Naslavcea, judeţul Edineţ, Moldova), la ţinutul Hotinului, iar Toma sulgerul a dat a cincea parte de sat **Şerpeni** (comuna Şerpeni, judeţul Chi-

[2431] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iaşi 1929, pp. 203, 204

şinău, Moldova) şi a cincea parte de sat **Pohoceni** (Pogăceni, în satul Popeni, comuna Găgeşti, Vaslui)"[2432].

1774, iunie 5: Satul **Şerpenii**, ţinutul Orhei-Lăpuşna, ocolul Satele de Jos, după recensământul lui Rumeanţev[2433], avea **toată suma caselor 18**. Scădere rufeturi 2: 1 volintir cu ostavcă, 1 femeie săracă. Rămân birnici 16. 5 case pustii. / **Birnici:** Grigori, vornic / Ioniţă Dămian / Păladi a lui Mirăuţă / Petre, rotar / Luca, rotar / Dumitru Terinte / Chiriac nepot lui Boboc / Vasile Boboc / Chirilă a Lungulesii / Ioniţă Pleşcan / Vasile fiul lui Gheorghi / Arseni fiul lui Mihălachi / Simon fiul lui Gavril / Mihălachi Dămian / Vasili Osărel / Constandin al lui Pintelei. // **Rufeturi:** Macsin, căzac cu ostavcă / Grăpina, săracă.

ŞERPENIŢA

(Şăplinţi, azi Şerpeniţa, comuna Manoleasa, Botoşani).

1639, ianuarie 31: Simion Golăi, jupâneasa Mărica şi fiii lor Gheorghe, Andonie, Ştefan, Cârstea, Mica şi Gaftona vând lui Andrei Plantos, pentru 400 lei bătuţi, „ocina şi moşia ce au cumpărat Simion Golăi de la rudele sale Odochia, fata lui Nichifor Faraon, şi de la nepoţii ei Samson, Butucea, Toader, Ionaşco şi Maricuţa, feciorii popii lui Canoră, şi iarăşi de la Tofana, fata lui Traistă, şi

---

[2432] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 124, p. 125

[2433] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 458

de la feciorii şi nepoţii ei, feciorii Ursului Trăistuţă, tot satul **Şăplinţi** (Şerpeniţa, comuna Manoleasa, Botoşani), ce este în ţinutul Dorohoiului, pe apa Prutului”[2434].

1639, aprilie 10: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Andrei Plantos, care primeşte uric pentru „satul anume **Şipenţii** (Şerpeniţa, comuna Manoleasa, Botoşani), care este în ţinutul Dorohoi, pe râul Prut… care el şi l-a cumpărat de la Simion Golăi, de la soţia lui Marica şi de la fiii lor Gheorghe, Andronic, Ştefan, Cârstea, Mica şi Gaftona, pentru 400 de lei bătuţi, pe care Simion Golăi a avut-o cumpărătură de la rudele sale Odochiia, fiica lui Nechifor Faraon, de la nepoţii ei Sanson şi Butucea, de la Toader, Ionaşco şi Măricuţa, fiii popii Canură, de la Tofana, fata lui Traistă, şi de la fiii ei şi-ai lui Ursul Trăistuţă”[2435].

1902: „**Şerpeniţa**, sat pe moșia cu acelaşi nume, în judeţul Dorohoi, plasa Başeul, comuna Manoleasa, numit în vechime Şerpeni. Are o populaţie de 227 suflete; o biserică mică, cu hramul Sf. Constantin şi Elena, deservită de 1 preot, 1 cântăreţ şi 1 pălămar, făcută de zid, în 1830; o şcoală mixtă. Pârâul ce trece pe moșie este Novacul. Râul Prutul curge pe hotar. Piatră calcarică se găseşte înspre Prut. Drum principal e acel de la Rădăuţi, la Stefăneşti. Moșia se hotărăşte cu râul Prutul şi cu Domoșani, Flondora şi Livenii Mitropoliei”[2436].

[2434] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 22, p. 24

[2435] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 96, pp. 99-101

[2436] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 515

ŞESURILE

(pe Tazlăul Mare, lângă Ardeoani, Bacău).

1774, iunie 15: Satul **Şesurile**, ţinutul Bacău, ocolul Tazlăului Mare de Sus, după recensământul lui Rumeanţev[2437]**: Toată suma caselor**: 31. Scădere rufe-turi, însă 13: 2 popi, 1 diacon, 4 ruptași, 6 femei sărace și nevolnici. Rămân birnici 18. / **Birnici:** Ioniță Făinăre / Sandul Chiranăș / Neculaiu zet (al) lui popa Chiriță / Ion Țâganceș / Vasile Costandin / Rusăiu Mihălachi / Toader sin (fiu) lui / Ion Lungul / Ioniță fiul Stoicăi / Chiriac fiul Stoicăi / Ioniță, tăbăcar / Gheorghiță Porhiriș / Pinteleiu / Simion Bășcă / Ion, morar / Gheorghi Miran / Neculaiu Lungul / Ion Albeiu. // **Femei sărace și nevolnici:** Brăilă, nevolnic / Nistor Prostu / Dochița, săracă / Maria Iordăchioae / Pricopoae / Arhipoae. // **Rufeturi:** Popa Chiriță / Popa Ștefan / Grigoraș, diacon. // **Ruptașii și mazilii:** Toader Făinăre, ruptaș /Neculaiu Făinăre, ruptaș / Cozma Bărcan, ruptaș / Moiseiu, ruptaș.

1902: „**Şesurile**, sat în judeţul Bacău, plasa Tazlăul de sus, comuna Leontineşti, situat pe şesul Tazlăul Sărat, la 2.700 m de reședința comunei. În vechime se numea Costeşti. Are o populaţie de 168 suflete; o biserică veche, clădită de locuitori, la 1650,

---

[2437] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 308, 309

deservită de 1 preot şi 2 dascăli; o şcoală; 2 cârciumi. Vite: 30 cai, 135 vite mari cornute, 27 oi şi 76 porci"[2438].

ŞETRĂRENI

(azi Stejarii, comuna Ţigănaşi, Iaşi)

1632, noiembrie 4: Întărit de Alexandru Iliaş voievod mănăstirii Sfântul Sava din Iaşi, care primeşte urice pentru „satele anume **Scumpia** (cătun al satului Stolniceni, raionul Făleşti, Moldova) şi **Stolniceni** (comuna Cioropcanii Noi, raionul Ungheni, Moldova) şi **Şetrăreni** (azi Stejarii, comuna Ţigănaşi, Iaşi), care sunt în ţinutul Iaşi, care sate au fost drepte ocini şi cumpărături ale lui Enache postelnic şi a dat şi miluit sfânta mănăstire, pentru pomenirea lui şi pentru sufletele părinţilor lui"[2439].

1635, martie 27: Întărit de Vasile Lupu voievod mănăstirii Sfântul Sava din Iaşi, care primeşte uric pentru „satul **Gurbăneştii** (lângă Hănăsenii Noi, raionul Leova, Moldova), unde este **Târgul Sărăţii** (adică satul Gurbăneşti), mai sus de gura Sărăţii, cu vad de mori la Prut şi cu mori gata şi cu o bucată de pământ din hotarul **Alboteştilor** (raionul Leova, Moldova), loc pentru un sat la dura Sărăţii, care este în ţinutul Chigheciului, şi de asemenea satul **Drujeni** (raionul Leova, Moldova), pe râul Prut, şi **Budeştii** (raionul Leova, Moldova), şi **Fur-**

2438 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 518

2439 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 240, pp. 298, 299

teştii (comuna Vetrişoaia, Vaslui), şi **Vlăşineştii** (raionul Leova, Moldova), în acelaşi ţinut al Chigheciului, şi de asemenea **Stolniceni** (comuna Cioropcani, raionul Ungheni, Moldova), pe Gârlă, şi cu loc de iazuri, şi Gârla şi cu pricuturile sale **Stroicenii** (cătun al satului Stolniceni, raionul Făleşti, Moldova) şi **Vlăşineasa** (cătun al satului Stolniceni, raionul Făleşti, Moldova), şi alt pricut, care se numeşte **Scumpia** (cătun al satului Stolniceni, raionul Făleşti, Moldova), şi satul **Şetrărenii** (azi Stejari, comuna Ţigănaşi, Iaşi), care este în ţinutul Iaşilor, şi de asemenea satul **Gligenii** (Hlijeni, comuna Hlijeni, raionul Şoldăneşti, Moldova), care este în ţinutul Sorocii, care acele sate fuseseră drepte ocini şi cumpărături ale răposatului Enache postelnic, iar când a murit a dat şi a miluit acea sfântă mănăstire”[2440].

1681, iunie 20: Porunca dată de Duca voievod lui Tomiţă, „pentru o bucată fr loc în hotarul **Şătrărenilor**, care ămblă în două părţi: deci o parte a fost a Moţocesii şi a dat-o dania lui Constantin Jora, ce a fost serdar, iar o parte a fost a lui Grigoraş Jora. Şi acum, fiind ginere Ştefan Brăescu, ce a fost comis, lui Grigoraş Jora, ţine dumnealui acea parte şi aşa se învoiră dumnealor… / de aceea tu să strângi oameni buni şi să alegi acele două părţi, amândouă una dinspre alta, pe dreptate, precum or şti oamenii buni. Că au îmblat acele părţi şi ce se vor afla arături pe partea lui Grigoraş Jora să ia de a zecea Ştefan Brăescu comis, iar ce se va afla de partea care a fost a

[2440] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 76, pp. 92-95

Motocesei să ia de a zecea Constantin Jora… şi să le faceţi câte o mărturie”[2441].

1705, noiembrie 25: Stavăr şi vara lui Ruxanda zălogesc lui Grigoraş Tomiţă, care le făcuse „bine cu 10 lei bătuţi… şi având noi moşii la **Şătrăreni** şi la **Giumătăţei**, am făcut acest zapis să-i dăm banii la sărbătorile Paştilor, iar de n-om da banii la zi, să aibă a ne stăpâni moşiile”[2442].

1707, martie 22: Serafim Tomiţă, „ajuns la 80 de ani”, împarte moşiile sale feciorilor săi, scriind: „dat-am lui Toader, feciorului meu cel mai mare, la **Mereşti**, partea mâne-sa şi cumpărătura ce am eu la Mereşti, iar Vasile, Ion şi Gligore**,** aceştia mai mici, le-am dat **Şătrăreni** şi jumătate de sat **Crăciuneni**, şi **Giumătăţeni**, ce se va alege cu alţi fraţi şi răzeşi la **Stăneşti**… / Aşijderea şi două vii în paragină, ce am la **Feteştii din sus** este a lui Contăş, din jos a lui Macri, în mijloc, în ţarina care se cheamă Ciocârlie, am dat-o lui Grigore, să le fie moşie în veci… dinaintea lui Iraclie egumenul, preotul Ilie ot **Cotnari**, Tanasăi, Fănina călugărul, Ngrul pivnicerul domnesc, Tănase Bainschi pârcălab de Cotnari, Pilat Vasile armaşul, Neculai Totoescul şi Gavril dascălul”[2443].

2441 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. V, Iaşi 1908, pp. 46, 47

2442 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 17, 18

2443 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 6, 7

ŞETRĂRENI

(pe Jijia, azi Jijia, comuna Albeşti, Botoşani).

1495: Întărit de Ştefan voievod lui Bogdan, care cumpărase, cu 230 zloţi tătăreşti, de la frăţâne-său Oncea, feciorul Mărinii, nepot Giurgii, „jumătate de sat, anume Giumătăţenii (Jumătăţeni, sat Jijia, contopit cu satul Jijia, comuna Albeşti, Botoşani), partea din sus, unde au fost dvorişti (curtea) lui Căliman”[2444]. Hotarul, din veac.

1592: Izvod de moşii cu cumpărăturile lui Ştefan Tomiţă: „Satul **Şătrăreni** pe apa Jijiei, la ţinutul Dorohoiului, îmblă pe patru stâlpi, fără partea Jorei… hotarul nostru din partea Jorei, cum merge hotarul pe lung, până în drumul cel mare al Ştefăneştilor, iar marginile hotarului, a tot satul, dinspre răsărit se împreună cu hotarul Holtoesei, deasupra dealului, în zarea dealului, iar dinspre apus trece peste Jijia şi merge hotarul peste rediu şi peste hăţireu, până în zarea dealului şi împarte hotarul în drumul ce merge pe lungul dealului, iar hotarul Iureştilor şi al Dăbicenilor, şi dintr-aceşti 4 stâlpi, 2 stâlpi, din jos, ce se hotărăscu cu Crăciunenii, sunt ai lui Ştefan Tomiţă, care a cumpărat de la Vasile Bădră şi de la Stratul brat (frate) lui Vasile, şi de la mătuşa lor Ioana, fata Moisăi. / Al doilea stâlp, din sus, l-am cumpărat de la Constantin, feciorul lui Borotco, şi de la frate-său, de la Lăzian, frate-său Onaca şi de la popa Ionaşco, văr primar lui Lăzian…

[2444] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 149, pp. 278, 279

/ Al treilea stâlp din sus este un stâlp al lui Pintilei Tomiţa. / Al patrulea stâlp este partea lui Simion bărbier şi Ursului Duda, văr primar lui Pintilei Tomiţa, şi n-au avut feciori şi şi-au vândut partea lui Pintilei Tomiţa. O parte a lui Ionaşco a vândut-o lui Pintilei Tomiţa, văr primar. // Satul **Crăciuneni**, lângă acest hotar al Şătrărenilor, umblă pe patru stâlpi tot satul… doi stâlpi din sus sunt ai lui Ştefan Tomiţă, hotărâte şi stâlpite cu bolovani, iar doi stâlpi din jos sunt ai lui Constantin Macri şi ai Isac al Nacului, şi umblă hotarul acestui sat, dinspre răsărit, şi trece peste deal şi loveşte în valea Gordului, şi peste deal, de acolo trece şi pogoară la vale la Spinosa, şi de acolo trece peste deal şi pogoară la vale, la Galvaneasa, şi de acolo suie peste deal şi trece la vale, la Iutasa, şi de acolo suie la deal şi merge hotarul până în zarea dealului, care împarte hotarul cu hotarul Holtoesei. Iar dinspre apus, trece hotarul peste apa Jijiei, în ţinutul Hârlăului, şi suie la deal, până în zarea dealului, cum merge un drum pe lungul dealului, până la un rediu al lui Constantin Macri şi împarte cu hotarul Iureştilor. // Satul **Stăneşti**, parte lui Constantin, nepotul lui Echim Ţiţescul, ce i se va alege ot Stăneşti, în partea de sus, 20 ughi (ducaţi ungureşti) partea lui Ion, ce a ţinut pe Lăteşoe, 1 cal şi 5 lei în partea de jos. Cu Dubicenii din jos, din sus cu Măşcăteii lui Bejan Balş şi Nicoară”[2445].

1633, iulie 8: Zapisul Ilincăi, fata Oniului, în care mărturiseşte că a vândut „dreaptă moşia mea, ce a fost dată de tatăl meu Oniul, sin (fiul lui) Simionce, mie zestre… Tiţii, partea mea din sat, din **Dânceni** (Dângeni, comuna Dângeni, Botoşani), ce a fost cumpărătura tătâne-

[2445] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. IV, Iaşi 1908, pp. 112-115

meu de la Pilat, din partea Zlătarului, a treia parte din stâlpul de jos, şi am luat o iapă cu mânz, şi aşijderea ce a fost cumpărat de la Urâta Lisa, am luat un bou. Şi în tocmeala noastră fost-au Nechifor din **Mireşti** (comuna Albeşti, Botoşani), Gavril vătăma, Simion Berce şi Nicoară din **Şătrăreni** (azi Jijia, comuna Albeşti, Botoşani) şi alţi mulţi oameni buni”[2446].

1634, iulie 9: Zapisul fraţilor Mărica Hăbăşasca, Gheorghe şi Ioan, feciorii lui Ştefan vornicul, în care mărturisesc „cum ne-am tocmit şi ne-am împărţit satul **Şătrărenii**, pe Jijie, în ţinutul Hârlăului, cu feciorii Irinii, cu Nastasia, cum jumătate de acest sat să ţie Mărica Hăbăşasca, iar jumătate de sat s-a venit să o ţie Nastasia, fata Irinii”[2447].

1635, septembrie 26: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Văsian Ordzea de **Tălhăreşti** (comuna Erbiceni, Iaşi) şi lui Tomiţa de **Şătrăreni** (azi Jijia, comuna Albeşti, Botoşani), după ce s-a plâns căpitanul Macrii pe Ionaşco din **Giumătăţeni** (înglobat în Jijia, comuna Albeşti, Botoşani) şi pe fraţii lui, „zicând că-i împresură un loc de moşie din **Petreşti** (lângă Buimăceni, comuna Albeşti, Botoşani) şi că şi-a pus Ionaşco prisaca pe locul lui Macrii, iar Ionaşco a zis că unde şi-a pus prisaca a plătit pentru o moarte de om, de a dat 50 de boi, cum a arătat un zapis domnesc, cum a plătit acea moarte de om, drept acel loc… iar voi să mergeţi la satele Petreşti şi **Iureşti** (comuna Todireni, Botoşani), să strângeţi oameni

---

2446 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 338, pp. 431, 432
2447 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 184, p. 205

buni şi să socotiţi cu dreptul"[2448].

1643, februarie 15: Fraţii Glogorie, Ionaşco, Simion, Irina şi Loghina, feciorii lui Nicoară din Leiconeşti, vând lui Tomiţă de **Şătrăreni** (Şetrăreni, comuna Albeşti, Botoşani), drept un cal şi 20 galbeni, „a noastră dreaptă parte de ocină din satul **Stăneşti** (lângă Zlătunoaia, comuna Lunca, Botoşani), din jumătate de sat, din partea de sus, a cincea parte… / Şi în această tocmeală au fost Bejan Balş, Gligoraşco Jora, Constantin Balşe, Borotco şi Andreica vătăman din Şetrăreni"[2449].

1643, octombrie 29: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Tomiţă din **Şetrăreni** (comuna Albeşti, Botoşani), după ce „s-a jeluit Drăgan, feciorul cămăraşului din **Căbiceni** (înglobat în oraşul Darabani, Botoşani), nepotu-său Pătraşco Bercea, Toader Liciul şi fraţii săi pe Gavrilaş, ce-a fost logofăt, zicând că le face împresurătură pe moşia lor, de jumătate de sat din **Corneşti** (azi cartier în oraşul Darabani, Botoşani), şi le-a cosit fânaţul fără ştirea lor. Aşijderea, se leagă şi de alt sat al lor, anume **Căbicenii**, de zice că are cumpărături acolo. Şi zic Drăgan şi Berciul că au şi vecini în Căbiceni, ai lor drepţi de moşie, şi-i ţine logofătul. / Pentru aceea, să mergi la sat la Corneşti, să strângi oameni buni şi să socotiţi împreună cu Toderaşco logofăt şi cu acei oameni buni, iar de se va afla că a cosit logofătul Gavrilaş fără ştirea lor pe a lor dreaptă ocină de sat la Corneşti, să aveţi a opri fânul. / Aşijderea, şi la Căbiceni să socotiţi. De va zice logofătul că are acolo niscai cumpărături, să pună dresele înaintea

---

[2448] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 246, p. 289

[2449] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 29, p. 34

domniei mele şi să aducă şi uricul Căbicenilor, ce-a luat de la Gaftona, nepoata lui Drăgan, şi cât fân va fi cosit să aveţi a-l opri. Şi vecinii, de se vor afla că sunt drepţi de moşia lui Drăgan şi a fraţilor săi, să aibă ei a-şi ţine vecinii"[2450].

1645, august 31: Scrisoarea lui Macri căpitan, popa de **Dărmăneşti** (oraşul Dărmăneşti, Bacău), Chicior ot tam (de acolo), Natul şi Pavel ot **Şătrăreni** (azi Jijia, comuna Albeşti, Botoşani) „pentru rândul Tomiţii căpitanului, că a venit cu cartea măriei sale ca să socotim, cu oameni buni, pentru o parte de ocină, zicând că are asupreală dinspre nişte răzeşi ai lui, la o selişte, ce s-a chemat **Dănceni** (azi Oţeleni, comuna Oţeleni, Iaşi)… şi s-au aflat două pământuri şi jumătate ale Tomiţii, arate de răzeşii lui… Şi s-au pus semne, cum s-a măsurat hotarul"[2451].

1774, iunie: Satul **Şetrărenii**, ţinutul Hârlăului, ocolul Jijiei, avea, după recensământul lui Rumeanţev[2452], toată suma caselor: 22. Scădere rufeturi 22: 2 popi, 10 scutelnici vameșului Ilie Tomiță, 4 scutelnici ai lui Costandin Tomiță, 5 țigani, 1 copil în casă. / **Rufeturi**: / Popa Ilie / Popa Petre / Ștefan sin (fiu) lui Ion, scutelnic vameșului Ilie Tomiță / Toader brat (frate) lui, tij (la fel) / Ilie fratele lui, la fel / Vasili fiul Grozavii, la fel / Andrei fratele lui, la fel / Mihălachi, la fel / Ion al lui, la fel / Gavril Tariți, la fel / Tănasă, cârciumar, la fel / Costan-

---

[2450] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 205, p. 188

[2451] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 180, p. 150

[2452] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 243, 244

din, vier, la fel / Chiriac fiul Petrii, scutelnic la Constandin Tomiță / Lupu fratele lui, la fel / Ion Hribu, la fel / Arseni, la fel / Costandin, țigan / Lupu Căimăcan, țigan / Iordachi, țigan / Andrei al lui, țigan / Neculai, țigan / Ștefan Torcescul, copil în casă.

ŞFÂRCĂUȚI

(între Ibăneşti şi Lişna, Botoşani).

1774, iunie 22: Satul **Şfârcăuţi**, ţinutul Dorohoiului, ocolul Târgului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[2453]**, toată suma caselor: 47**. Scădere rufeturi, însă 47: 38 poștași dați ajutor la poșta din Iubănești, 3 femei sărace, 4 preoți și diaconi și dascăli, 2 slugi ale dumisale spătarului Mihalachi Costachi. / **Tij** (la lel) **dați ajutor de slujesc la poșta Iubănești:** Todosi a Săvoai / Vasile, păscar / Enachi Baros / Ștefan Baros / Vasile Baros / Ion Baros / Petre Dencă / Neculai nepot popii / Păladi cumnat rotarului / Ion frate diaconului / Sandul Peșterece / Ștefan Arăpilă, grecul bătrân / Leonti, ieșean / Dumitrașcu Durne / Tănasi Hrinos / Acsinti, rus / Costandin, holtei cu mamă / Grigoraș, cojocar / Toader, ieșean / Petre Doros / Vasile sin (fiu) cojocarului / Ștefan, rotar / Ioniță Paț, vornic / Simion zet (ginere) vrâncean / Simion fiu lui Fuște / Ion, vrâncean / Ilie al lui Fuște / Gavril fiu lui Fuște / Petre, cojocar / Vasile Scurtul, holtei

[2453] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 496

cu mamă / Ion, rogojinar / Ursachi Petică, vătăman / Grigoraș, argat lui Ițco jidov / Toader Doros / Lupul, ungurian / Toader nepot Scurtoai / Toader Toros. // **Femei sărace**, fără de ajutor: Ioana, babă / Acsenia Zăițoai / Lupa, săracă. // **Rufeturi** (Preoți, diaconi, dascăli): Preotul Vasile / Preotul Ion / Diaconul Simion / Andronachi, dascăl, holtei. // **Slugile:** Enachi Popescul, sluga dumisale a Spătarului Mihălachi Costachi / Gavril, fratele lui, la fel slugă.

ŞIBOTINŢI

(raionul Hotin, Ucraina).

1770-1772: Satul **Şibotinţii**, ţinutul Hotinului, ocolul Nistrului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[2454], **toată suma caselor: 56**. Scădere rufeturi 2: 1 popă, 1 dascăl. Rămân birnici 54. / **Birnicii**: Precup Harabara / Vasile Slivca / Ivan, cojocar / Ivan Solomonciuc / Ion Cibuc / Mihalache Cibuc / Alecsa Antimi / Petre, cojocar / Matei Drăgan / Grigore Timciuc / Sava al lui Cibuc / Vasile fiul lui Drăgan / Constandin Rămădan / Andronic Drăgan / Fodor, văcar / Hrihor fratele văcarului / Ivan Stupca / Macsim, rusul / Dumitrul, rusul / Anton Drăgan / Gavril Drăgan / Onofrei, pânzariul / Mihailo, butnariul / Vasile Crasii / Lupul, rotariul / Vasile Stupca / Toader Ţugui / Andrei Spilnic / Fedor al

[2454] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 142

lui Ţurcanul / Simeon Gorban / Ioniţă fiul lui / Ivan Ţirii / Dumitru Gorban / Pavel fratele lui / Gheorghiţă fiul lui Ţurcanu / Gavrilaş fiul lui Ţurcanu / Lupul, morariul / Pentelei fiul lui Gorban / Alecsa fiul lui Mihalache / Tănase Holovca / Grigore Batârcul / Grigoraş Hâjdeianu / Ştefan Lungul / Matei, văcariul / Andrei Batârcul / Gavril Batârcul / Gavril Barbălată / Ivan Macuşoc / Iosip, salahor / Nicolae Batârcul / Andrei, vornic / Ioniţă, vătăman / Gheorghe Alecsa. // **Rufeturi:** Popa Gavril / Panco, dascăl.

ŞILĂUŢI

(satul Salicee, comuna Bocicăuţi, raionul Hotin, Ucraina).

Întărit, în **20 decembrie 1437**, de Ilie şi Ştefan voievozi, marelui boier Mihail de la Dorohoi, care primeşte uric pentru „satele lui şi privilegiul pe care i 1-a dat sfânt răposatul părintele nostru, anume: satul Chindinţi (Cândeşti pe Siret, comuna Mihăileni, Botoşani), şi satul lui Herţea (Herţa, raionul Hliboca, Ucraina), pe Prut, satul Pecialăuţi (raionul Noua Suliţă, Ucraina), la Pecialova, şi satul Ugrinăuţi (Grineacica, comuna Rohatin, raionul Hotin, Ucraina), şi satul la Iaz (Stăuceni, în Vorniceni, Botoşani), şi satul pe Rochitna (Rochitna, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Dragomir al lui Mândrea (Cerlena, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul Coteleu (Cotelău, raionul Noua Suliţă, Ucraina), şi satul Milianăuţi (Mălineşti, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Şizco

(Şişcăuţi, comuna Ringaci, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul Dzinăuţi (Dinăuţi, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Malici, lângă Giurgică (Malinţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul de lângă Simca (Sincăuţi, comuna Malinţi, raionul Hotin, Ucraina), încă **satul Salicee** (Şilăuţi, comuna Bocicăuţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Cristinţi (Cristineşti, comuna Mălineşti, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a şezut Petrişor, la capătul Doljocului (Doljoc, comuna Malineşti, raion Noua Suliţă, Ucraina), şi încă satul, sub Luncuşoară, unde şade Dragomir (Zalucea, comuna Drepcăuţi, raionul Briceni, Moldova), şi încă satul, în jos de Prut, Itovoeuţi (sat pe Prut, lângă Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Rădăuţi (Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Vişneuţi (Işnovăţ, azi Rediu, comuna Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Lipnic, la Nistru (Lipnic la Nistru, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde a fost Cuseară (Bârnova, raionul Donduşani, Moldova, fost Vusareu), şi încă satul unde sunt Caragunicii (Tumaniuca, înglobat în Mereşeuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), încă satul la moara Naslavcei (Naslavcea, raionul Donduşani, Moldova), încă satul lui Pavust (Paustova, comuna Lipnic, Moldova), încă satul de lângă Macsim (Maxim, în Mereşeuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşanu, Moldova), încă satul lui Mirişce (Mereşceuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde este Noguicoi (lângă Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), şi satul unde a fost Cleţină (lângă Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), şi satul Tereşeuţi (Teleuşca, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde este Rospop, în jos la Bineva (Făgădău, comuna Văscăuţi, raionul Floreşti, Moldova), şi satul

Cuhareuţi (Cuhureştii de Sus şi de Jos, raionul Floreşti, Moldova) şi alt sat, Cunicea, sub Bineva (Floreşti, raionul Floreşti, Moldova), şi satul unde este Ţârvici (Ţâra, comuna Ghindeşti, raionul Floreşti, Moldova), încă satul, sub Caragine, unde este Simeon cneaz, la obârşia Dobruşei, încă satul, sub Caragine, Dobruşa, şi satul, sub Caragine, Mordvina, încă satul, mai jos de Mordovina, sub Caragine, pe Dobruşa, unde sunt Fântânile (toate părţi ale comunei Receşti, raionul Rezina, Moldova), încă satul lui Oleşco, sub Caragine (Olişcani, raionul Rezina, Moldova), încă satul, la obârşia Rezinei, unde şade Ţigan (Sămăşcani, raionul Rezina, Moldova)), încă satul, pe Răut, unde este Vadul Pietrei (Lazo, numit şi Piatra, raionul Orhei, Moldova), şi, mai sus de Vadul Pietrei, tot pe Răut, la capătul Stâncii (Stânca, comuna Slobotca, raionul Ohei, Moldova), încă satele, pe Răut, unde este moara, încă satul, la Moiatinul de Jos (toponim), unde este Nichita (Ghermăneşti, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), şi satul unde şed Grabăuţii (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), la capătul de sus al Culişăului, unde a şezut Radul (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), şi încă seliştea unde este iazul, la Cornul Bagului, unde au şezut fiii lui Cosco (Bahu, comuna Seseni, raionul Călăraşi, Moldova), încă seliştea de sub Măiatini, unde şade Rujici, şi, la Moiatinul de Sus, satele ce au fost ale cneaghinei, şi, la Carpeni, satul unde şade Stan, şi, la capătul de sus al Carpenilor, la Başeu, unde şade Matei (Mateieni, comuna Corlăţini, Botoşani), şi, sub Dumbrava înaltă, unde şade Miclouş (Miclăuşeni, comuna Corlăţeni, Botoşani)… Iar

hotarul tuturor acestor sate mai sus scrise să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”[2455].

1904: „**Şilăuţi**, sat în judeţul Hotin, volosti Grozinţa, aproape de satele Băşcăuţi şi Grozinţi, şi de hotarul cu Bucovina. Are 398 case, cu o populaţie de 2.996 suflete de ţărani români şi ruteni; biserică; şcoală rusească de băieţi; 590 vite mari”[2456].

ŞILIŞEU

(sau Hilişeu, lângă Şendriceni,
comuna Pomârla, Botoşani).

1522, iunie 30: Întărit de Ştefan (cel Tânăr) voievod lui Şendrică şi neamului răzeşilor din **Hilişeu**, care primesc ispisoc „pe un vad de moară, ce este pe pârâul pe din sus”[2457].

1558, martie 15: Întărit de Alexandru (Lăpuşneanu) voievod fraţilor Dragotă, Magda şi Neacşa, copiii Neaghinei, nepoţii Anuşcăi, care primesc ispisoc pentru „ce-a avut străbuna lor Anuşca de la Ştefan voievod, un sat anume **Şilişeul din sus**, de Dorohoi, ca să fie lor uric cu tot venitul”[2458].

[2455] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 175, pp. 245-248

[2456] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 202

[2457] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XVIII, Iaşi 1927, p. 119

[2458] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VIII, Iassi 1886, pp. 10, 11

1610, noiembrie 17: Întărit de Constantin Moghila voievod lui Isac Balica hatman, care cumpără, cu 60 taleri de argint, de la Elinca, fata Ciornoşcăi din satul Silişeul de sus, nepoata Drăghinei şi a lui Grozav, „moşia ce a avut ea în satul **Şilişeul de sus**, loc de două case şi loc de moară în Jijia”, iar de la Grozav, tatăl Ilincăi, bărbatul Ciornoşcăi, cu 30 de taleri, „un loc de casă, iarăşi în acel sat, în Şilişeul de sus”[2459].

1612, august 20: Tiron sin (fiu) Sava din Silişeul de sus şi nepotul său Iftimie, fiul Sofiicăi, vând lui Căzac, fiul Grigăi din **Pomârla**, pentru 85 taleri, „ocina sin **Silişeul de sus**, din a patra parte, a patra parte din sat şi cu loc de moară… şi iarăşi, o ocină ce şi nouă ne-a fost cumpărătură de la boierul Pană, în preţ de 35 taleri… Şi la această tocmeală au fost oameni buni vameşi Danciul Vuip, Cioban Vuip, Florea şi Sava crivopis, Cristea Malic şi Costin din **Dorohoi**”[2460].

1614, august 8: Porunca dată de Ştefan Tomşa voievod lui Rugină de **Şeleşeu**, după ce „s-au jeluit **Şendricenii** pe tine, zicând cum tu le iei lor hotarul domniei mele, care este în ţinutul Dorphoiului: Pentru aceasta… tu să vii şi să stai de faţă cu acei vecini ai domniei mele şi să-ţi aduci cu tine şi privilegiile ce vei fi având”[2461].

1629: Măriuţa Ciurăroae (văduva lui Ciurar), Aniţa şi Acsinia, fetele lui Simion de Sileşeu, dăruiesc

---

[2459] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iaşi 1907, pp. 265-267

[2460] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 243, 244

[2461] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIV, Huşi 1925, p. 2

fratelui lor Ştefan, „noi fiind femei sterpe, fără coconi, partea noastră ce s-ar veni din satul **Sileşeu**, cu vecini şi cu ţigani”[2462].

1632, octombrie 10: Porunca lui Alexandru Iliaş voievod, dată uricarului Borleanu, ureadnic de Dorohoi, după ce s-a jeluit domniei fostul staroste Onciul pe cuparul Lupul, ginerele lui Rugină, „că-i ia o bucată de loc cu fânaţe din hotarul **Şendricenilor**, către hotarul **Şelişeului**, cu tăria sa… iar voi să socotiţi, cu oameni buni, de va fi aşa şi de va fi arat sau cosit peste stâlpii Onciului, voi să-i luaţi 12 boi şi la domnia mea să-i aduceţi, şi să le daţi zi, să vină de faţă toţi cu uricele”[2463].

1635, septembrie 14: Zapisul uricarului Borălea-nul, al şoltuzului Ion, al celor 12 pârgari din târgul **Dorohoi**, şi al unor „oameni buni, anume: Miron biv (fost) voiut (şoltuz), Grozav biv voiut, Ştefa star, Vlaşen star, Gligorie Oucec, Droni, Gavril Şelep, Ionaşco zeat (ginere) Cârstii, Iosip Ilicescul, Ionaşco Frăţiian, Braia star, Ionaşco Drăgănescul, Pavel Blisco şi Samson”, după pâra dintre pârcălabul Onciul cu comisul Lupul Talpă „pentru o bucată de hotar din hotarul **Şendricenilor**, zicând Lupul comisul că este de hotarul lui, al **Şele-şului**… Ci am mers de am aflat acel loc de ţarină tot stricat cu oile şi călcat; şi am găsit şi oile de faţă, în ziua Înălţării Cinstitei Cruci, şi am luat şi nişte berbeci dintru acele oi, de s-au dat la scaun, la Dorohoi. / Iar hotarul este, dinspre Şeleşeul, piscul Jidovcăi, dinspre baltă, dinspre Lazăr, drept prin Iazul lui Pribeag şi valea în sus,

---

[2462] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, p. 194

[2463] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 226, pp. 282, 283

tot matca, până într-un iaz, al Boghiului, unde se împreună cu hotarul **Pomârlei**; de aici, la deal, la Urlea, unde este un pisc mare cu movilă, şi pete pisc, pe drumul Dragolii, până la hotarul Păscarilor. Iar pe unde a luat fânul comisul Lupul tot este hotarul Onciului, al Şendricenilor. Acum iarăşi a călcat acel loc, tot cu oile, şi i-au luat şi un cal de la un fecior, şi i-au bătut şi pe nişte oameni, iarăşi an, cu puterea domisale… noi am însemnat locul şi n-am pus stâlpi, ci dăm de ştire dumitale"[2464].

1636, martie 12: Întărit de Vasile Lupu voievod cneaghinei Melintiana, fata lui Tudoran, şi fiului ei Dumitraşco Şaidir, care cumpăraseră, cu 35 taleri, conform dreselor, „5 jirebii de moşie în **Şilişeul de sus**, ce-i în ţinutul Dorohoiului, şi o jirebie din acel sat de la Iosif sin (fiu) Soficăi din **Jugeşti**, 2 jirebii din Şilişeu, cumpărate de la Leca Turciul din **Vârtop**, ginere Cristei din **Vicoleni**, drept 35 taleri de argint… iar ispisoacele vechi le-au luat lor războinicii, cu multă pradă, când au răzbit pe Dumitru Ponici, Constantin Ciogolea şi pe alţi boieri din Ţara din Sus"[2465].

1636, iulie 12: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Constandin Ciogolea, ureadnic de **Botoşani**, şi lui Bourleanul uricar, după ce „s-au pârât de faţă Onciul Iuraşcovici şi cu Dumitraşco, ginerele lui Rugină, pentru o bucată de hotar, zicând Onciul că-i este lui dreaptă ocină şi moşie din hotarul **Şendriceanilor**, iar Dumitraşco şi cu ceilalţi fraţi ai lui au zis că li-i lor danie şi miluire, cum a arătat uric de la Pătru vodă din hotarul

---

[2464] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 232, pp. 274, 275

[2465] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 293-295

Şelişeului… voi să strângeţi oameni buni, megieşi şi din Dorohoi, şi să mergeţi la acele hotare, să socotiţi pe acel uric de la Pătru vodă pe unde va spune în semne şi pe unde a hotărât Gheorghe pârcălabul… şi să le faceţi scrisoare şi să daţi de ştire"[2466].

1636, august 30: Scrisoarea hotarnicilor domneşti Constandin Ciogolea, ureadnic de Botoşani, şi lui Bourlanul uricar, despre pricina de hotar dintre **Şendriceni** şi **Şilişeu**, cărora le-au „arătat oameni bătrâni cu sufletele lor că este această Orlică şi pe matca către Jidovca, până la iazul Pribeagului, până în drumul Păscarilor, tot este hotarul Şendricenilor"[2467].

1637, septembrie 1: Gligorie, Necolai, Todosiia, Antemiia şi Nastasia, feciorii Tăutului de **Cordăreni** împart între ei „moşii ce ne-au rămas de părinţii noştri. / Şi s-au venit în partea lui Gligorie şi Necolai a treia parte de **Cordăreni**, ce-i în ţinutul Dorohoiului şi 13 jirebii şi un pol din jumătate de sat din cutul de jos, în acelaşi ţinut, şi o parte din Carabciu (Bucovina), ce-i în ţinutul Cernăuţilor; şi lui Grigorie s-a mai cenit, din a patra parte de Bărbeşti (Bucovina), jumătate, la ţinutul Cernăuţilor; şi lui Necolai s-a mai venit a treia parte din Dereneu (Bucovina), acelaşi ţinut; şi s-au mai venit şi două jirebii din **Seleşeul de Sus**, în ţinutul Dorohoi. / Todosiei s-au venit a patra parte din Călineşti (Bucovina) şi a patra parte din Bărbeşti (Bucovina), jumătate, şi a treia parte Ciortoria (Bucovina)… / Iar Antemiei şi Nastasii s-au venit jumătate de sat Vascăuţi (Bucovina) cu hotar de jumătate

---

[2466] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIV, Huşi 1925, p. 20

[2467] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIV, Huşi 1925, pp. 21, 22

din hotarul Volocăi (Bucovina)… şi din sat Dereneu (Bucovina), două părţi”[2468].

1637, septembrie 12: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Mihaşco Cornaci, care primeşte uric pentru „o parte de moşie din satul **Dersca**, în ţinutul Sucevei, din a treia parte de sat, a treia parte, pe de ceastă parte de pârâu, sfârşitul de jos, care este lui danie de la moşul lui, popa Tomşe, ce au cumpărat strămoşii lui, Avăr sin Ioan Şerp, de la Iurie, feciorul lui Ilieş spătar, şi de la jupâneasa lui Maruşca; şi iarăşi, un loc de casă, cu tot venitul, din sus de biserica din Dersca, care a fost cumpărat de moşul lui Popa diac, feciorul Năstacii, nepotul Maricăi, strănepot lui Avăr; şi iarăşi, altă parte din Dersca, cumpărată de popa Tomşe de la Iuraşco, feciorul Năstacii, nepot Suilei… două jirebii, de la Minta şi nepotul ei Tudoran, feciorul Madonei, din partea unchiului lor Focşa; partea lui Ivanco, danie de la Varvara, fata lui Vasco şi a jupânesei Axana, mătuşă lui Mihaşco Cornaci; curăturile ce le-a făcut singur popa Tomşe, pe ambele părţi de moşie Derscă; două curături din partea vărului său Ihnat, feciorul lui Ion Şărpăscul; o jirebie jumătate cumpărată de la Anna, fata lui Tinaşco, nepoata popii Tomşei, şi de la ginerele ei, popa Ilie din Stroeşti; un iaz, ce l-a făcut moşul lui, popa Tomşe, pe din sus de drumul Seleşăului celui din Sus… / Şi iarăşi întărim lui Mihaşco Cornaci o parte de moşie din **Şeleşeul de Sus**, din ţinutul Dorohoiului, cu pomi, loc de moară la pârâul Jijii, cumpărat de tatăl lui, popa Cornaci, de la popa Nechifor, feciorul popii Efrem, nepot lui Dumşa, pentru 30 de taleri

---

[2468] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 173, pp. 160, 161

bătuţi”[2469].

1639, august 12: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Mihaşco Cornaci, care primeşte uric pentru „o parte de moşie din satul **Derzca**, din ţinutul Sucevii… danie de la moşul lui, popa Tomşa, ce au cumpărat strămoşii lui Avăr şi Ioan Şerpe de la Iurie, feciorul lui Ilieş spătar, şi de la jupâneasa lui Maruşca. / Şi iarăşi, un loc de casă, din sus de biserică, din acelaşi sat Derzca, cumpărătura popii Tomşa de la Ionaşco pitărel, frate Lupului diac, feciorul Năstacii, nepotul Maricăi, strănepot lui Avăr. / Şi iarăşi, altă parte din Derzca, cumpărată de popa Tomşe de la Iuraşco, feciorul Năstacii, nepot Suilesii. Şi au rămas lor, de la popa Tomşe, cu câţiva bani, 50 de taleri, pentru acea parte şi a plătit popa Cornaci, tatăl lui Mihaşco, după moartea popii Tomşii. / Şi iarăşi, 2 jirebii din Derszca, cumpărate de popa Cornaci de la Minta, sora Derscăi, şi de la nepotul ei Tudoran, feciorul Madonii, din partea unchiului lor Focşa. / Şi iarăşi, cât se va alege partea lui Ianco, care este danie de la Vărvara, fata lui Vasco şi a jupânesei Axanii, mătuşa lui Mihaşco Cornaci. / Şi iarăşi, oarecare curături, ce singur le-a făcut moşul lor popa Tomşe pe acele părţi de moşie din Derzca; o curătură pe pârâu, iar altă curătură la drumul Buhaiului şi pe din sus de drum, şi pe din jos. Iar alte curături, din Prigorca, la fântână. / Aşijderi, 2 curături, ce sunt la parte vărului său Ihnat, feciorul lui Ion Şărpăscul, şi o au cumpărat tatăl său, popa Cornaci. / Şi o jirebie şi jumătate, pe care a cumpărat-o Mihaşco Cornaci de la Ana, fata lui Tinaşco, nepoată popii Tomşa, şi de la ginerele ei, popa Ilie din Stroeşti, pentru 60 de taleri leşeşti, cu lazuri şi cu pomet

[2469] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 191, p. 175

şi cu vaduri de moară pe pârâul satului. / Şi un iaz, făcut de popa Tomşe, pe din sus de drumul Clăşăului celui de sus, legat de o curătură ce singur popa Tomşe a făcut. / Şi iarăşi întărim lui Mihaşco Cornaci o parte de moşie din **Şilişeul de Sus**, din ţinutul Dorohoiului, cumpărătura popii Cornaci de la popa Nechifor, feciorul popii Efrem, nepot lui Dumşan, pentru 30 de taleri bătuţi"[2470].

1647: Zapis de la popa Nicoară, soacră-sa Anna, fata Antemiia, fata popii Ionaşco, „ce-a fost de **Şeleşeul de sus**", prin care mărturisesc vânzarea a „două jirebii din satul Şeleşeul de sus, ce-a fost moşia fetelor mele de la părintele lor, popa Ionaşco, noi am vândut rudei noastre Bilăi şi lui Gavrilaş, feciorii lui Gligorie, ce-a fost de Şeleşeul de sus, drept 30 lei… am vândut de mare nevoie, ca să putem răscumpăra de robie pe fata mea Ioana, preuteasa popii Nicoară… dinaintea lui Dămian vornicul, popa Gligorie, Căzacul şoltuz cu pârgarii, Gociul, Sema, Cornea, Mălai, Grigoraşco Scripeştii şi Ionaşco feciorul Albului, toţi din **Dorohoi**"[2471].

1648, iunie 11: Întărit de Vasile Lupu voievod Antemiei, jupâneasa lui Dumitraşco Tureatcă, fiica Salomiei, nepoată şi strănepoată lui Stănil bătrânul şi Nastasiei, şi Magdalinei, „din dresele ce le-a avut strămoşul ei Stănilă de la Iancul voievod şi de la Petru vodă, jumătate de sat **Levcăuţi**, ce-i pe Naslavcea, în ţinutul Sorocii, cu moară pe Naslavcea, şi a treia parte din satul **Tureatca**, cu trei heleştee, cu părţi de mori, cu livezi, partea de jos, ce-i la ţinutul Sucevii, şi trei părţi din satul

[2470] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 198, pp. 204, 205

[2471] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 53, 54

Stăneşti, cu loc de heleşteu şi cu livezi, partea de jos, din acelaşi ţinut, tri părţi din satul **Năhoreni**, cu livezi şi cu heleşteu, partea de jos, trei părţi din satul **Culiceni**, cu livezi, partea din jos, din acelaşi ţinut; / şi iarăşi a arătat Antemia, fiica Salomiei, nişte zapise de la popa Tomşa, popa Foca, popa Ion şi popa Buţurca din târgul Siretului, de la Grighea fost şoltuz şi de la 12 pârgari, sciind cum a cumpărat mama ei Salomia 5 jirebii din satul **Tureatca**, din partea de mijloc, de la Mărina şi Gligori, fiii Măricăi sin **Seleşul de jos**, pentru 50 galbeni ungureşti, şi iarăşi tot Solomia a cumpărat alte 5 jirebii, din acelaşi sat Tureatca, din partea de sus, de la Nicoară sin (fiu) Vaipan, nepot lui Iuraşco din Năhoreni, drept 50 galbeni ungureşti, şi iarăşi tot ea, Antemia, a cumpărat, împreună cu bărbatul ei Dumitraşco Tureatcă, 5 jirebii în acelaşi sat Tureatca; 2 jirebii le-a cumpărat de la Costin şi Ştefan, fiii lui Toma din **Valova** (Valeva, Bucovina), din partea de mijloc, cu 30 taleri bătuţi, şi 2 jirebii de la Ilinca, fata lui Gligori, nepoata lui Iuraşco, tot din partea de mijloc din Tureatca, cu 30 taleri bătuţi, şi o parte de la Ciornohuz, din partea de mijloc, cu 50 taleri bătuţi. Iar hotarul acelui sat Tureatca să fie pe unde a hotărât Saştrovici logofăt; / şi iarăşi Antemia şi jupânul ei Dumitraşco au cumpărat 8 jirebii din satul **Şeleşeul de sus**, ce-i la ţinutul Dorohoiului, 2 jirebii de la Talea, cu 30 taleri bătuţi, 2 jirebii de la Ilinca, nepoata Talei, cu 30 taleri bătuţi, şi 2 jirebii, cu heleşteu, de la Mitrofana, fiica Ilincăi, tot cu 30 taleri bătuţi, şi 2 jirebii de la Cazacul sin (fiu) Griga, nepot Savei, tot cu 30 taleri bătuţi, cum şi ceea ce se va alege partea de moşie a Antemiei, din acelaşi sat Seleşeul de sus”[2472].

[2472] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iaşi 1895, pp. 220-225

1656, octombrie 13: Întărit de Gheorghe Ştefan voievod lui Simeon, fiul lui Dumitraşco din Şeleşeu, care cumpărase, de la Iurşco Steclă, „a sa dreaptă ocină şi moşie din **Şileşeu de jos**, ce-i la ţinutul Dorohoi, cât se va alege partea Iurcăi şi a fratelui lui, şi cu un vecin, pentru un cal bun, preţăluit la 60 taleri de argint; / de la Sirbca, femeia lui Gavrilaş din Şileşeul de jos, cu fiii ei Savin, Grozava şi Ancuţa, toată partea lor, a şasea parte din jumătatea satului Şileşeul de jos, din partea din jos, cu 4 vecini, pentru 50 lei bătuţi”[2473].

1657, martie 9: Întărit de Gheorghe Ştefan voievod, prin ispisoc de împărţeală lui Grigoraşco Gherman pârcălab, ginerele lui Grigorie Tăutul „şi altor fraţi ai săi… şi s-a venit în partea lui Gligorie Tăutul, din a treia parte din satul **Cordăreni**, jumătate, partea din sus, ce este în ţinutul Dorohoiului, şi din 13 jirebii pol (jumătate)din satul **Săpoteni**, din cotul din jos, iarăşi jumătate, în acelaşi ţinut… iar în partea fratelui său Neculai s-au venit, din a treia parte de sat **Cordăreni**, iar jumătate, şi iarăşi, din cele 95 jirebii pol din **Săpoteni**, iar jumătate, din cotul de jos, şi cu 2 jirebii din **Şilişău**”[2474].

1663, aprilie: Rânduiţi de Evstratie Dabija voievod, paharnicul Gavril Brăescul şi Simion de **Şilişău** merg la **Pomârla**, să aleagă părţile lui Dumitraşco Nacul, unde aleg „o jumătate de sat de Pomârla, fără o şesime dintr-un bătrân”, adică; „Stâlpul Cornoae, 2 părţi; Stâlpul Boldur, a treia parte; Stâlpul Grozav, două părţi, ale Ciogoleştilor; Stâlpul Prăjescul întreg, fără o şesime;

[2473] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. IV, Iaşi 1908, pp. 157-159

[2474] Codrescu, Theodor, *Uricarul,* vol. X, Iassi 1888, pp. 99, 100

Stâlpul Ostafie, nimic”[2475].

1667, ianuarie 21: Zapis de la popa Nicoară, soacră-sa Ana, şi Antimia, fata popii Ionaşcu, ce-a fost de **Şilişeul de sus**, prin care vând „rudei noastre Ghilan şi Gavrilaş, feciorii lui Grigorie, drept 30 lei… două jirebii din satul Şilişeul de sus, ce-au fost moşia fetelor mele, de pe părintele lor, popa Ionaşcu… Şi în această tocmeală s-au întâmplat Dămian, vornicul, popa Gheorghe, Cazacul şoltuzul cu pârgarii, Sima, Cornea, Mălai, Grigoraşcu Scripeşti, Ionaşcu feciorul Albului de **Dorohoi**”. / Simion din Şilişeu vinde, pentru 15 lei, lui Miron Costin, marele vornic de Ţara de Sus, „o jirebie din **Şilişeul de sus**, care jirebie a dăruit-o Melenteana unui cucon al meu, drept sufletul unui fecior al ei”[2476].

1668, iunie 12: Mărturie hotarnică de la Ursul vornicul, Rugină şătrarul şi Vasile Holovca, „în care mărturiseşte că vrând Miron Costin logofătul a-şi alege părţile sale de cumpărătură din **Şilişeul de sus**, dinspre Andran paharnicul…au mers, au făcut satul jirebii, şi s-au venit lui Miron Costin 27 de jirebii, iar lui Andrian 15 jirebii pol (jumătate), şi din tot satul au mai rămas numai 3 jirebii ale unui răzeş, a Diaconului, feciorul lui Gheorghe Ceornohut (Ciornohuz)”[2477].

1746, octombrie 10: Carte de judecată de la Ioan Nicolae voievod, după ce s-au pârât marele pitar Vasile Macri şi Toader Curt cu popa Ioan de pe Ciuhur, cu văru-său popa Andrei din Botoşani, cu alt neam al lor Pleşca Diaconul şi cu Ioan Pitic, amândoi din Botoşani, „pentru

---

2475 Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An VIII, Fasc. VIII, 1930, pp. 8, 9

2476 Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VIII, Iassi 1886, pp. 12, 13

2477 Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VIII, Iassi 1886, pp. 1-5

o moşie, anume satul **Şilişeul de sus**, ceeste pe apa Jijiei, la ţinutul Dorohoiului, zicând popa Ioan şi văru-său popa Andrei precum că ei au parte de moşie în Şilişeul de sus, de pe un moş (bunic) al lor, anume Damaschin Diaconul, şi mai arată ei şi alte numiri de oameni, care ziceau că sunt tot moşi ai lor, fraţi cu Damaschin, şi acum Vasile Macri şi Toader Curt, cu nedreptate i-ar fi dând afară din moşie, iar Vasile Macri şi Toader Curt au dat seamă că Şilişeul de sus este tot satul întreg cumpărat de Miron Costin logofătul şi de Andrian oaharnicul de la răzeşii de acolo, şi ziseră că cumpărăturile lui Miron Costin le stăpâneşte Vasile Macri, fiind neamul dumisale, iar cumpărăturile lui Andrian paharnicul le stăpâneşte Toader Curt, fiind ginere şi fiindu-i date ca zestre, arătând şi o parte, şi alta zapise de cumpărături şi ispisoace domneşti de întăritură… / dovedindu-se popa Ioan şi văru-său popa Ioan că umblă rău şi fără cale şi acolisitori numai cu gurile lor şi cu nişte mărturii mincinoase… s-au dat rămaşi din toată judecata şi li s-au luat şi acele trifăloage mincinoase din mâna lor”[2478].

1774, iunie 5: Satul **Hilişău**, proprietatea mazilului Sandul Curt, ţinutul Dorohoiului, ocolul Târgului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[2479]**, toată suma caselor: 66**. Scădere rufeturi 15: 6 femei sărace / 3 preoţi i diaconi i dascăli / 1 mazil / 1 jidov / 1 ţigan / 3 argaţi ai Sandului Curt, mazil. Rămân birnici 51. / **Birnicii**: Toader Chiper, vornic / Grigoraş Brabăn / Ion sin Marie / Ştefan sin Marie / Pricop Aramă / Grigoraş Minciună / Acsintii, ciobotar / Grigoraş sin Aniţii, rus / Toader sin

---

2478 Codrescu, Theodor, *Uricarul,* vol. VIII, Iassi 1886, pp. 1-5

2479 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 488, 489

Marie / Pavăl Pasăre / Ion Pasăre / Iordachi, dulgherul / Ştefan sin Măriuţii / Vasile Pasăre / Istrate Buliga / Pentelie Jacotă / Pentelie Mucia /Georgii Mucia / Lupul Buliga / Ioniţă, iconar / Sandul Buliga / Georgii Roznovu / Toader Moroşan / Vasile Ciocan / Grigorii Ciocan / Pavăl Ciocan / Andreiaş Ciocan / Pricopii Ciocan / Petre Ţibrican / Georgii, căprar / Iacob Ranga / Toader Băbiţoiu / Petre, strugar / Zaharie Băbiţoiu / Toader Frunză / Vasile, ungurian / Vasile, morar / Georgii, rus / Istrati sin (fiu) Mirăuţă / Lupul sin Mihăesii / Mafteiu, vătăman / Lupul, ungurian, este bătrân neputincios / Ion, rus, tij (la fel) neputincios / Ignat, ungurian, tij / Chiriţă, tij / Petre Ciocan, tij / Vasile, vezeteu / Ivan, ungurian / Georgii Lungul, croitor / Toader, scutelnicul, ungurian. // **Rufeturi ot tam**, **femei sărace**, fără de ajutor: Ioana Machidoniasă / Eftimie Leontiasă / Dochiţa, prescorniţa / Malanca / Aniţa Alecsoai / Gafiţa; / **Preoţi ot tam**: Preotul Grigoraş / Diaconul Mihălache / Gavril, dascăl; / **Mazilul**: Sandul Curt, mazil; / **Jidovul**: Strule, jidov; / **Ţiganul**: Radu, ţigan; / **Argaţi şi păstori ai lui Sandul Curt**: Sandul, văcar / Simion, argat / Toader, holtei cu mamă, argat.

1786, iulie 8: Catrina, văduva medelnicerului Constantin Macri, fata Tofanei, fiica vornicului Ion Palade, face jalobă la Alexandru Ioan Mavrocordat voievod „să i se aleagă părţile sale din **Pomârla**, dinspre **Şilişeu**", pentru alegerea părţilor şi stâlpire fiind desemnaţi „Şerban Buhuş biv (fost) vel (mare) paharnic şi Constantin Crupenschi, biv vel paharnic"[2480].

[2480] Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An VIII, Fasc. VIII, 1930, p. 18

ŞINDILARI

(„unde a fost Stan Hărţăgan”, comuna Reghiu, Vrancea).

1445, august 8: Întărit de Ştefan voievod lui Oană Ureacli, care primeşte uric pentru „satele, la Putna, anume: **unde a fost Stan Hărţăgan, unde a fost casa lui Radul**, şi Andriaş, mai sus, şi la rediul lui Andriaş Căliman”[2481]. Hotarele, cele vechi, folosite din veac.

1684, februarie 26: Strătulat Drăgan din **Grozeşti**, cu fraţii şi feciorii lui, vând lui Mârza şi femeii lui Tudora „poiana din groapa de la Răiuţ, adică de pe **Şindilari**, cumpărată de la Andronache brat (frate) Hilohi, din care Mârza, cumpărătorul, se trag până astăzi răzeşii de la **Şindilari**”[2482].

1767, decembrie 16: Ispisoc de judecată între „Maftei Jăchian din **Şândilari** şi Mihai Gegea, feciorul Ursului Gegea, pentru o arşiţă, poiană de fân, la care judecata a dat rămas pe Maftei, care cerea să răscumpere acea groapă”[2483].

1772, octombrie 12: Porunca dată de Divan lui Stamatin, vornicul de Vrancea, după ce „s-a jăluit Sfinţia Sa părintele arhimandrit egumen sfintei mănăstiri Mera, cum că are moşii la ţinutul Putnii, anume **Şindilarii**, şi

---

[2481] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 256, pp. 362, 363

[2482] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 40, p. 26

[2483] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 142, p. 98

după scrisori ar fi stăpânit-o până acum, luându-şi adetul după obicei, iar acum nu voiesc locuitorii de pe acea moşie a-i plăti, sub cuvânt că mănăstirea nu are treabă cu acea moşie… De aceea, tu să cercetezi după scrisori şi să îndatoreşti pe locuitori a plăti adet până la un ban”[2484].

1774, iunie 26: Satul **Şândilarii de Jos**, ţinutul Putnii, ocolul Milcovului de Sus, după recensământul lui Rumeanţev[2485], avea **toată suma caselor 47**. Scădere rufeturi 47: 1 popă, 3 nevolnici, 43 poştaşi. / **Poştaşi**: Anton, vornic / Gheorghe Gardină / Ion fiul lui / Ion Roiniţă / Vasili fiul lui Alicsandru / Apostol Săftoiu / Toader Voico / Ion Săftoiu / Costantin Danţăş / Ion Păun / Ion Dănilă / Avram al Gutii / Ştefan Stoica / Ursul a Nicului / Toader Gege / Sava Danţăş / Andronic Ivaneş / Gavril Andronic / Doroftei fiul lui Manoli / Ştefan Stroe / Ion, rachier / Ion Stroe / Mihai, crav / Marin, crav / Ion Tuvene / Ştefan Tuvene / Cârste Ursul / Costantin Ţâple / Vasile Dragoe / Ştefan, rotar / Vasile Chetrian / Negul Beşa / Stoica Cimpoeş / Merăuţă Gardină / Neculai, olar / Lazor Adam / Vasile Manole / Miron Miftode / Vasile Împărat / Costantin Pricop / Ion Împărat / Pavel Huiban / Mihai Floroiul. // **Rufeturi:** Popa Niagul / Baba Măriuţa / Baba Sofronie / Baba Ioana.

1774, iunie 26: Satul **Şândilarii de Sus**, ţinutul Putnii, ocolul Milcovului de Sus, după recensământul lui Rumeanţev[2486], avea **toată suma caselor 51**. Scădere ru-

---

[2484] Sava, Aurel V, *Documente Putnene,* I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 153, p. 103

[2485] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 330

[2486] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 330, 331

feturi 21: 1 popă, 4 nevolnici, 16 poştaşi. Rămân birnici 30. / **Birnici**: Stan Pone, vornic / Matei Calmaş / Vlad Mărul / In (alt) Vlad Mărul / Sânul / Ion Danţăş / Costantin, grec / Iftenie Dobre / Opre Negruţă / Radul Varvariuc / Ion, mocan / Oane, mocan / Mirăuţă Bouroş / Toader, vătăman / Tănase Vâlcan / Panait fiul lui Vâlcan / Vasile Ochiană / Toader Prinspecine / Necula, funar / Toma, chioar / Ion Vlaicul / Toader Gheba / Iordache, mocan / Ion Gole, mocan / Stoian Bale / Stoica, mocan / Stoico Liciu / Radul Jângul / Preda, ungurian / Toader Tănasă / Ion Leche / Ion Roşca / Gheorghe Vlad / Ion Negură / Irimie Nistor / Apostol Alicsandru / Gheorghe Pogan / Nistor Ţuluca / Stoica a Niagăi / Iamandi fiul Călinii / Ion Anghel / Ştefan Avram / Pavel Mazlac / Stoica, rucărean / Ion Vâlcan / Apostol, cojocar. // **Rufeturi:** Popa Ştefan / Baba Măriuţa / Baba Marie Cârstoae / Baba Stana / Ion Irinoiu, nevolnic.

1775, mai 31: Carte de împuternicire, dată de Grigore Alexandru Ghica voievod lui Matei, egumenul mănăstirii Mera, „şi omului său, pe care îl va trimite vechil şi purtător de grijă la moşia **Şindilari** şi **Mândreşti**, ce le are la ţinutul Putnei, să fie volnic a stăpîni şi a lua a zecea din ţarini cu pâine, din fânaţe, din livezi cu pomi, din bălţi cu peşte, din prisăci cu stupi, însă din 8 unul, iar fiind mai puţini, va lua câte o para de stup, din grădini cu legume, însă din cele ce vor fi pentru hrana locuitorilor să nu se supere, şi crâşmă cu băutură, nimeni altul să nu îndrăznească a pune în sat să vândă vin, fără numai vinaţurile mănăstirii să se vândă… cei şezători cu casă pe numita moşie să aibă a lucra zilele obişnuite de

boieresc ori să plătească cu bani, după hotărârea ponturilor”[2487].

1785, august 3: Mihul Dalica, ginerele său Cristea şi alţii „dau la mâna preotului Neagu Gegea mărturie că au mâncat ei Atşiţa Jâchienilor cu vitele lor, pentru care le-a fost luată o trăsură, fiind loc de coasă, şi, ducându-se înaintea vornicului Ponea şi a altot megieşi sin **Şindilarii de Sus**, i-au apucat ca, până în 5 oi, să dea preotului câte 4 lei şi 20 de parale, iar de la 5 oi înainte, să dea preotului iarbă pentru iarbă sau să îngrădească locul Sfinţiei Sale, ca să aibă iarăşi de coasă, ca şi mai înainte”[2488].

1798, august 2: Zapisul preotului Neagu Gegea ot **Şândilarii de jos**, dat „la mâna moşnenilor din **Năruja**, anume Constantin Gogoncea, Banul Corăiu, Banu Şolomon, Soare Andronic şi Matei Dascal, precum să se ştie că, având pricină între noi pentru Botul Hrăjimei şi mergând acolo nemesnec Luca ot **Bârseşti**, vornicul Ion Ponia ot **Şândilari de sus**, dimpreună cu toţi sătenii din Năruja, aşa s-au hotărât, ca să mai ia numiţii o groapă, ce se cheamă Groapa Viezuniilor din Vârful Hâjmei, de la Brad, groapa din vale, din muchie în muchie, până în Regheul şi dosul, până în râpă, până în pârâul Muscocii, devale, pe unde s-au pus şi pietre pe semnele locului”[2489].

1800, iulie 10: „Carte de blăstăm, ce sloboade Preosfinţăia Sa Veniamin, episcopul Romanului, asupra lui Ioan Pone, Ioan Neagul, Ioan Mocan, Lupul Bou Roş

[2487] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 155, p. 104

[2488] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 173, pp. 119, 120

[2489] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 193, p. 132

şi Tudorache Pungă, ca să arate adevărul pe unde sunt marginile şi hotarele **Şindilarilor** şi pe unde au umblat din veci”[2490].

1902: „**Şindilari de Jos**, cătun în judeţul Putna, plasa Gârlele, comuna Mera, aşezat pe cursul Milcovului, de la Odobeşti, spre Monteorul. Are o populaţie de 501 suflete; 1 biserică parohială, cu hramul Sf. Gheorghe”[2491].

ŞIPENIŢ

(Bucovina, Ucraina).

„**Şipeniţ** (Şipinţi, Sepenic), ţinut între Prut şi Nistru, la nordul Bucovinei actuale, judeţul Cernăuţi, şi parte din Hotin. În secolul 14 era stăpânit de voievozi români, vasali Poloniei, din care sunt cunoscuţi: Ştefan, la 1350, apoi fiul său, Petru. La 1394, Regele Poloniei conceda acest ţinut lui Ştefan I Voievod în Moldova, urmaşul lor, şi, de atunci, ţara Şipeniţ face parte din a Moldovei. O întărire de stăpânire a Şipeniţului, împreună cu Sniatin, fu făcuta de Rege lui Stefan al II-lea, la 1433. Cât va timp, apoi, ţinutul fu cârmuit de un staroste. În Bucovina, numele e păstrat de satul Şipeniş, la apus de Cernăuţi, de la care îi venea numele”[2492]. Tratatul maghiaro-polon, din

---

[2490] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 200, p. 137

[2491] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 519

[2492] Lecca, O. G., *Dicţionar istoric, arheologic şi geografic al României*, Bucureşti, 1937, p. 505

1412, de împărţire a Moldovei între cele două state, conduse de doi regi fraţi între ei, Sigismund, regele Ungariei, şi Vladislav, regele Poloniei, document pe care îl găsim transcris în cronica „*Annales seu Cronicae incliti Regni Poloniae*”, de Jan Dlugosz, paginile 133-139, se vorbea despre „pădurile cărora li se spune Bucovina mare, pornind de la munţii Alpi sau Ungureşti, pe acelaşi teren dintre ţinutul Moldovei şi ţinutul *Sepenyczensenm*, până la Siret, de unde se întind alte păduri, numite Bukowina mică, până la râul Prut”, primul teritoriu urmând să-i revină Ungariei, iar celălalt Poloniei. Dar o aşezare Şipeniţ, menţionată ca atare, nu doar ca ţinut, apare în mărturii din 1433, 1434 şi 1453, mai întâi drept „Şepinţi”, apoi, din 1661, drept „Şipeniţa”.

1497: „Deja pe la 27 august sunt ciocniri cu moldovenii la Sepeniţ, cu ocazia încercării de a trece Prutul (*Cronica dela Bistriţa*), totuşi de-abia la 1 septembrie (*Cronica lui Hermann*) Albert aduce la îndeplinire, la Coţmani sau în Sepeniţul apropiat, neprevăzuta violenţă, dar hotărât duşmănoasă lui Ştefan, prin arestarea solilor, care erau, în acelaş timp, doi dintre cei mai renumiţi demnitari, din care, evident, voia să aibă la Liov ostateci închişi. Totuşi, chiar din acest pas evident duşmănos Albert n-a ştiut să tragă consecinţele”[2493].

1662: Satul Şipeniţ aparţinuse cneazului lituanian „Alexandru, astfel numit Vitovt”, fiul marelui duce al Lituaniei, Kiejstut. Vitovt, duce al Lituaniei din 1392, până în 1430, moare în bătălia de la Troki. Drept moştenitori ai ducelui lituanian aveau să se revendice, în 12 mai 1662, Dumitru Epure, pârcălab de Soroca, Melisan Teban

---

[2493] *Analele Moldovei*, Vol. I, fasc. I-IV, ianuarie-decembrie 1941 p. 73

şi Miron Costin, pârcălab de Hotin, Dabija Vodă considerând că urmaşul legitim al lui Vitovt şi stăpân al Lujenilor este Miron Costin.

1812: Biserica Naşterii Sfintei Marii din Şipeniţ a fost ctitorită, în 1812, de Dimitrie de COSTIN. În 1843, biserica, aflată sub patronatul familiei COSTIN, avea 1.935 enoriaşi din Şipeniţ şi Luh, fiind slujită de preotul administrator Ioan DAŞCHIEVICI. În 1876, drepturile şi responsabilităţile patronale fuseseră moştenite de Ioan de COSTIN, paroh fiind Simeon DAŞCHIEVICI, iar numărul enoriaşilor ajungând la 2.628. În 1907, patroni bisericeşti erau baroninele Pulcheria VASILCO şi Anisia MUSTATZA, paroh fiind Constantin MICHITOVICI, născut în 1850, preot din 1881, paroh din 1888, postul de cantor fiind vacant.

1857: Din 1857, funcţiona la Şipeniţ o şcoală cu 5 clase[2494].

1866: Necrologul lui Ioan de Costin din Stroieşti. „Onorata direcţiune a Gimnaziului gr. or. şi naţional român din Suceava, în programul său din acest an, în despărţitura „Cronica Gimnaziului”, deplânge pe un bărbat, ce s-a trecut prin moarte, în 2/14 mai 1866, în satul Stroieşti. Acel bărbat este Ioan cavaler de Costin, **frate cu domnii Costineni, proprietari din Şipeniţ**, şi descendenţi prea demni ai neuitaţilor Costineni: Miron şi Velicico”[2495].

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în

[2494] SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 18, 1876 p. 80, 1907 p. 159, 110

[2495] *Albina*, Anul I, nr. 65, duminică 11/23 septembrie 1866

Ducatul Bucovinei: „Administrarea raionului Coţman – **Coţman** (judecătorie de district), Berhomet pe Prut, Bordei sau Burdigeu, Davideşti, Dubăuţi, Havrileşti, Iujeniţa, Ivancăuţi, Clivodin, Laszkowka, Lujeni, Malatineţ, Mămăieştii Vechi, Mămăieştii Noi cu Cutul Strileţchi, Nepolocăuţi, Orăşeni, Oşehlib, Piedecăuţi cu Ţopeni, Revacăuţi, Revna, **Şipeniţ**, Şişcăuţi, Stăuceni, Suhoverca, Valeva, Viteleuca”[2496].

1893: „Ce a cercetat şi săpat Szombathy în 1893? În primul rând, Şipeniţul, la 15 km vest-nord-vest de Cernăuţi, la marginea aluviunilor de pe malul stâng al Prutului. În mai puţin de două pagini, Szombathy rezumă ce a găsit, dar arătările sale sunt foarte de preţ, cu atât mai mult cu cât, spre deosebire de Cucutenii din judeţul Iaşi şi asemenea cu Petrenii din Bălţi ai Basarabiei, la Şipeniţ nu s-a mai revenit, ceea ce neapărat va trebui să se facă cândva, mai ales cal, de asta data, asemenea cu Cucutenii, reprezentaţi mai bine la Berlin, decât la noi, în ţară, material mai mult şi mai frumos de la Şipeniţ se află la Viena, şi nu la Cernăuţi, iar la Muzeul Naţional de Antichităţi din Bucureşti, nici un singur exemplar”[2497].

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Şipeniţ (Szipenitz**), comună rurală, districtul Coţman, aşezată, în masă compactă, pe ambele maluri ale pârâului Soviţa, în vecinătate cu Lujeni şi nu departe de râul Prut şi de localitatea Berhomet pe Prut. Suprafaţa: 15,06 kmp; populaţia: 2.898 locuitori ruteni, de religie gr. or. Cuprinde, pe lângă vatra satului, cu 2.607 locuitori, şi cătunul

---

[2496] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich,* Wien 1869. pp. 158-161

[2497] *Cronica numismatică şi arheologică,* Nr. 105, Anul XII, Bucureşti, ianuarie-martie 1936, p. 164

Luh. Printr-un bun drum comunal, este legată cu drumul principal Sniatin – Cernăuţi, ce se află la o depărtare numai de 1 km de comună; de asemenea, comunică cu drumurile districtuale Berhomet pe Prut – Coţman şi Lujeni – Viteliuca, precum şi cu drumul principal Cernăuţi – Zaleszczyki (Galiţia). Are o şcoală populară, cu 2 clase, şi o biserică parohială, cu hramul „Naşterea Maicii Domnului”, zidită la 1812 de către Dumitru de Costin. Această localitate este una din cele mai vechi din întreaga Bucovina, judecând după lucrurile ce s-au găsit în pământ, aparţinând epocii de tranzitie de piatră şi bronz. În cronici găsim localitatea amintită pe la 1400. În secolul următor, Şipeniţul figurează chiar ca centru al unui ţinut, ce şi-1 disputau când Moldova, când Polonia, sub numele de *Terra Sipenitiensis*. Petru cel Şchiop ridicase localitatea chiar la rangul de târg. Tot aci se află şi un ochi de mare, de care sunt legate felurite legende locale. Populaţia se ocupă cu agricultura şi cu prăsila de vite; mulţi din locuitori trec însă, peste vară, în România, căutând de lucru. Comuna posedă 1.757 hectare pământ arabil, 98 hectare fânaţuri, 23 hectare grădini, 67 hectare imaşuri, 88 hectare păduri, 25 hectare heleşteie. Se găsesc 45 cai, 897 vite cornute, 126 oi, 187 porci, 32 stupi de albine. **Şipeniţ, moşie**, cu administraţie particulară, districtul Coţman. Suprafaţa: 7,02 kmp; populaţia: 82 locuitori, în majoritate izraeliţi, restul ruteni şi poloni”[2498].

1914-1918: „**Alexandru a lui Aftanasi Misevici**, născut în **Şipeniţi**, la 2 mai 1885, a fost înrolat, la începutul războiului mondial, în armata austriacă şi a plecat în cetatea Przemysl. Cu luarea acestei cetăţi, ajunse în

[2498] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, p. 217

captivitatea rusească; îmbolnăvindu-se în Rusia, a murit într-un spital, în vara 1915. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea Aniţei Misevici, procedura pentru declararea morţii celui dispărut"[2499].

1919: Din **Comisiunea agrară de ocol Coţmani** făcea parte, ca reprezentant al ţăranilor, şi „**Doroftei Spaniuc**, agricultor, Şipeni"[2500].

1920: „**Deciziune de expropriere No. Ra 133/20.** Deciziunea Comisiunii agrare de ocol Coţmani, cu care s-a decis exproprierea corpului dominical fasc. No. 204, **Şipeniţ**, din registrele fonciare pentru moşiile bucovinene, în suprafaţă de 169 ha 67 a 68 mp, **proprietatea dnei Anysia Miron Costin**, în folosul „Fondului de pământ bucovinean", a devenit definitivă"[2501].

1921: „Potrivit dispoziţiunilor art. 12 şi 23 din regulamentul pentru Congresul bisericesc ortodox român al Arhidiecezei Bucovinei, convocat, prin înaltul Decret Regal Nr. 2513 din 17 Iunie 1921, pe ziua de 3 Octombrie, la Cernăuţi, se publică următoarea listă a patronilor bisericeşti particulari, de lege drept credincioasă răsăriteană, îndreptăţiţi la alegerea de 6 reprezentanţi pentru acest Congres: **Wassilko-Serecki Alexandru conte**, Şipeniţ (Cincău); **Wassilko-Serecki Anisia contesa**, Şipeniţ"[2502].

[2499] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 13, Cernăuţi 15 aprilie nou 1921, pp. 157-161

[2500] *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

[2501] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 18, Cernăuţi, 15 iunie nou 1921, pp. 229, 230

[2502] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuţi 21 iulie nou 1921, pp. 64-66

1929: „**Şipeniţ**, comună rurală, judeţul Cernăuţi, plasa Şipeniţului; 3.700 locuitori. După Legea din 1929, sat în comuna Lujeni”[2503].

1943: „Tribunalul Cernăuţi: Adinite acţiunea înregistrată la Nr. 2.070 din 5 octomvrie 1942, intentată de Toader Halupeneo, agricultor din comuna Şipeniţ, judeţul Cernăuţi, în contra lui Augustin Zanchi, fost cu domiciliul în comuna Şipeniţ, iar în prezent necunoscut, şi, în consecinţă: / Obligă pe pârât să predea reclamantului imobilul compus din parcela de grădină Nr. 3.748/2, cu casa Nr. 852, descrisă în planul de situaţie Nr. 342 din 21 septemvrie 1928, situată în comuna cadastrală Şipeniţ, judeţul Cernăuţi, imobil ce i-a fost vândut reclamantului pentru suma de 150.000 lei şi să consimtă la intabularea acestui imobil în cartea funciară din comuna Şipeniţ. Mai obligă pe pârât să plătească reclamantului şi suma de 10.000 lei cheltuieli de judecată şi onorar de avocat”[2504].

ŞIPILEŞTI

(Săleştea sau Seliştea, înglobat în Şipileşti,
comuna Popricani, Iaşi).

1644, ianuarie 21: Soţii Gligore şi Lupa Ureche, Toma stolnicul cel mare şi Aniţa, Lupul şi Antimiia Bucium, Savin şi Nastasiia, împarte între ei „moşiile de

---

2503 Candrea, Aurel; Adamescu, Gheorghe, *Dicţionarul enciclopedic ilustrat „Cartea Românească”*, Partea I şi Partea II, Bucureşti, fără an, p. 1893

2504 *Monitorul Oficial*, Nr. 194, 20 august 1943, p. 5734

pe socrul nostru Voruntar (Prăjescul) comisul şi de pe soacra noastră… mai apoi din zapisul de împărţeală ce-a avut soacra noastră cu frate-său, răposatul Neagoe postelnicul şi am mai adaos şi jumătate din toate satele care s-au venit cu împărţeală lui Condre vameşul de pe jupâneasa lui Sofroniia, iar după moartea ei le-am împărţit cu Dumitraşco Neagoe, feciorul postelicului Neagoe. / Şi-au venit pe partea vornicului Ureche şi a jupânesei Lupa jumătate de sat **Negriteşti** (comuna Podoleni, Neamţ), la ţinutul Neamţului, satul **Străşeni** (comuna Străşeni, judeţul Chişinău, Moldova) pe Bâc, la ţinutul Lăpuşnei, jumătate de sat **Cruhliceni** (judeţul Chişinău, Moldova), iarăşi la acel ţinut, a opta parte din satul **Vlăşineşti** (azi Lunca Prutului, comuna Trifeşti, Iaşi) pe Prut, ce-s în ţinutul Iaşilor, şi jumătate de sat **Tătăreni** (lângă Oneşti, comuna Plugari, Iaşi), pe Miletin, ce-s la ţinutul Hârlăului. / Şi s-au venit în partea stolnicului Toma şi a jupânesei Ana jumătate din satul **Negriteşti**, ce-s la ţinutul Neamţului, satul **Săleştea** (sau Seliştea, înglobat în Şipileşti, comuna Popricani, Iaşi) pe Prut, a opta parte din **Vlăşineşti**, iarăşi pe Prut, ce-s la ţinutul Iaşilor, a patra parte din **Volcineţ** (Vălcineţ, judeţul Ungheni, Moldova), cu vecini, la ţinutul Orheiului, şi trei părţi din patru părţi din **Răuseni** (comuna Răuseni, Botoşani) pe Jijia, la ţinutul Hârlăului. / Şi s-au venit stolnicului Bucium şi jupânesei Antimia jumătate de sat **Voruntăreşti** (Volintireşti, comuna Alexandru I. Cuza, Iaşi), cu vad de moară în Siret, ce-s la ţinutul Romanului, satul **Unchiteşti** (sat pe Prut, ţinutul Iaşi) pe Prut şi **Cumcenie** (sat pe Prut, ţinutul Iaşi), iarăşi pe Prut, ce-s la ţinutul Iaşilor, şi a treia parte din **Cândeşti** (comuna Cândeşti, Botoşani) pe Siret, cu vad de moară în Siret. / Şi s-au venit pe partea

lui Savin şi a jupânesei Nastasia satul **Giurgeştii** (înglobat în Târgu Frumos, Iaşi), cu heleşteie pe apa Bahlueşului, părţile ce se vor alege din **Tâmpeşti** (înglobat în Săcăreşti, comuna Cucuteni, Iaşi) şi din **Balosineşti** (comuna Cucuteni, Iaşi), ce-s la ţinutul Romanului, satul **Ilişenii** (comuna Santa Mare, Botoşani), în gura Coroviei, şi **Zudureni** (sat pe Prut, ţinutul Iaşi) pe Prut, ce-s la ţinutul Iaşilor”[2505].

ŞIPOTE

(„unde a fost Oană Berbece”, Iaşi).

1443, mai 30: Întărit de Ştefan voievod lui Mihul pisar şi Tador gramatic, care primesc uric pentru „pe Miletin, seliştea unde a fost Oană Berbece, şi unde a fost Eremia, şi moara pe Miletin, care a fost a lui Ştefan Zugraf, şi, mai jos, unde a fost Berchiş, şi, mai jos, unde a fost Hodor Burciuc, şi cu pădurea cea mare, care este lângă Miletin, şi cu tot mărăcinişul, care este lângă Miletin, şi la câmp, oriunde în acest hotar… Iar hotarul tuturor acestor selişti să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”[2506].

1445, februarie 18. Întăritde Ştefan voievod, lui Mihail logofăt, care primeşte uric pentru „un sat, pe Siret, anume Ciumăleşti, amândouă cuturile şi cu moara, şi cu

[2505] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 237, p. 217

[2506] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 234, pp. 330, 331

vama de trecere şi cu toate hotarele sale vechi, să-şi facă curte în acest sat şi mori pe Siret. Şi încă i-am dat şi îi întărim satele, pe Miletin, **mai jos de Şipote, de la plopi în jos, unde au fost satele lui Ştefan Zugraf: unde este Hodor Burcic, şi, mai jos de Burcic**, unde a fost Berchiş, şi, mai sus, în dreptul morii, **unde a fost Eremia**, şi unde a fost moara lui Ştefan Zugraf, să-şi aşeze moară, şi **seliştea lui Iuga Păturnicherul**, şi cu Stejereii, şi iazul pe Jejioara Seacă şi oricât va putea să-şi întemeieze în acest hotar, de la plopi în jos, iar el să-şi întemeieze”[2507].

1627, decembrie 12: Întărit de Miron Barnovschi voievod mănăstirii Uspenia din Iaşi, pe care o miluieşte „cu un sat, anume **Şipotele**, în ţinutul Hârlăului, pe râul Miletin, cu iazuri şi cu mori, şi cu vii şi cu toate hotarele, şi satul **Muntenii**, în ţinutul Vasluiului, cu mori pe râul Bârlad, care sat Şipotele a fost mai înainte al lui Arbure, care s-a ridicat asupra domului său şi a fost ucis şi i s-a luat satul pentru hiclenie. Şi de atunci a tot umblat satul din mână în mână, până când l-am dobândit şi l-am câştigat domnia mea, cu slujba, când n-am fost nici boier, nici ca domn, pentru că m-au miluit cu el domnii dinaintea noastră, pentru că le-am slujit; iar apoi, când a fost în zilele lui Radul voievod, am dat domniei sale 300 de galbeni ungureşti pentru acest sat şi n-am lăsat să cadă în mâna altor oameni străini, cum a fost mai înainte. / Iar satul Muntenii a fost drept domnesc, ascultător de târgul Vasluiului”[2508].

[2507] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 252, pp. 355-357

[2508] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 270, pp. 359-364

1774, iunie: Satul **Şipotile**, ţinutul Hârlăului, ocolul Jijiei, avea, după recensământul lui Rumeanţev[2509], **toată suma caselor: 39**. Scădere rufeturi 39: 20 scutelnicii dumisale vistiernicului Canta, 12 scutelnicii mănăstirii Barnovschi, 1 argat al lui Arghiri, grec, 6 ţigani. / **Rufeturi:** Irimie Bliah, lemnar la dumisale vistiernicul Ioan Canta / Iftimie Bliah, tij (la fel) / Vasili sin (fiu) lui Neculai, la fel / Ion Gâlcă, la fel / Apostu, murar la fel / Vasili Popa, la fel / Ioniţă Gâlcă, la fel / Vasili Robu, la fel / Gavril Tacu, la fel / Ştefan Batragă, la fel / Vasili Zavătin, la fel / Gherman, la fel / Sava fiul Gafiţii, la fel / Dumitraşcu Copu, la fel / Pavăl, rotar, la fel / Simion Roşca, la fel / Hilimon zet (ginere) lui Pavăl, la fel / Pricopi al lui Hilimon, la fel / Gavril Pogor, la fel / Ioniţă Cioran, la fel / Toader Pintiu, la fel / Gheorghe, cârciumar, la fel / Vasile, plugar, scutelnic mănăstirii Barnovschi / Vârlan cumnat lui Vasile, la fel / Gavril Huţu, la fel / Grigori, văcar, la fel / Toader, la fel / Neculai, muntean, la fel / Mihălachi, şchiopu, la fel / Vasile, plugar la Arghiri, grec / Vasili, ţigan / Dobre, ţigan / Ion Culbeci, ţigan / Vasili, ţigan / Iordachi, ţigan / Pricopi, ţigan.

1902: „**Şipotele**, comună rurală în partea de nord-est a plăşii Bahluiul, judeţul Iaşi, situată pe podişele şi văile dintre râul Jijia, la est, și pârâul Jijioara, la vest. E formată din satele: Şipotele, Şipotele de Sus (Iazul Nou), Mitocul (Şipotele de Jos), Hălceni, Vlădeni, Iacobeni, Drăgăneşti, Șoldana, Buhăieni, Oneşti cu Plugari, Chișcărenii Noi cu Chişcărenii Vechi și Fântânelele (Cioara), cu o populaţie de 1.099 familii sau 4.979 suflete. Teri-

---

[2509] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 248, 249

toriul comunei e udat de râul Jijia, şi de pâraiele Maletinul şi Jijioara. Are 8 biserici, deservite de 5 preoți, 7 cântăreţi şi 6 eclesiarhi; 4 școli; 7 mori: 3 de apă, 3 cu aburi şi 1 de vânt. Vite: 4.248 vite mari cornute, 500 cai, 9.604 oi şi 876 râmători. Căi de comunicaţie sunt căile comunale și vecinale. / **Șipotele**, sat și reşedinţa comunei cu acelaşi nume, situat pe podișul deluşorului Şipotele, de-a stânga pârâului Miletinul. Are o populaţie de 182 familii sau 881 suflete; o școală, înființată la 1865; o biserică de piatră, zidită, în anul 1507, de Luca Arbore, pârcălab de Suceava, deservită de 1 preot şi 2 cântăreţi. Pe la 1700, biserica a fost arsă de turci, iar pe la 1780 s-a refăcut de călugării greci, care stăpâneaii moşia, ce era închinată Sf. Mormânt. În apropiere de biserică, se aflǎ o fântână, pe care oamenii din localitate o numesc Fântâna lui Ştefan Vodă, crezând că ar fi făcută de Ştefan cel Mare. Vite: 705 vite mari cornute, 96 cai, 1.628 oi și 225 râmători. Satul Șipotele a fost, din vechime, moşia lui Miron Barnovschi- Vodă”[2510].

ŞIPOTE

(pe Horincea, în Covurlui, Galaţi).

1774, iunie 5: Satul **Şipotile**, ţinutul Covurluiului, ocolul Horincii, avea, după recensământul lui Rumeanţev[2511]. **Birnici:** Lupul Ghimpul, ce-au dat samă că trage

[2510] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 519
[2511] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 97

havalele la Tutova / Lazor Ghimpul, la fel / Stahie Ghimpul, la fel. // **Rufeturi:** Ioniţă, cioban, scutelnic al lui Gheorghe, căpitan de volintiri, iertat / Andronache Purcel, scutelnic al lui Gheorghe, căpitan de volintiri, iertat.

1902: „**Şipotele**, sătuc în judeţul Covurlui, comuna Bereşti, plasa Horincea, la 4 km în sus de Bereşti”[2512].

ŞIPOTENI

(Săpoteni, Şipoteni, înglobat în Dumeni, comuna George Enescu, Botoşani).

1605, iulie 6: Întărit de Eremia Moghilă voievod lui Mihail şi cneaghinei Salomia, care cumpărase: de la Ion, drept 350 zloţi tătăreşti, „din a patra parte din satul **Popeanii**, partea Grigăi Pistruiul, care i-a fost lui cumpărătură de la surorile Ileana, Todosia şi Vasuta, copiii Martei, nepoţi Grigăi Pistruiul, strănepoţi Fedorei Steţco, din uric de danie ce l-au avut strămoşii lor de la bătrânul Ştefan voievod”; de la Dumitru Pistruiul, fiul Duscăi, nepot Fedorei, strănept lui Steţco, cu 200 zloţi tătăreşti, „părţile lui şi cu eleşteu în ţarină”, iar cu 60 zloţi tătăreşti, „cumpărătura Dumei de la Timcă diac”; cu 40 taleri de argint, de la Roman, „toată partea lui Roman, fiul Marincăi, nepot Malecăi, strănepot lui Ilco şi Pilco, din satul **Săpoteni**, la Iubăneasa, şi cu loc de eleşteu şi de moară”;

[2512] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 520

cu 60 taleri de argint, de la Lupul, Nastasia şi Chelsia, fiii Biluşcăi, nepoţii lui Ion Săpoteanul, strănepoţi lui Ilco şi Pilco, „din jumătate de sat Săpoteni, din partea de jos, din trei părţi din a şasea parte, a treia parte"; cu 40 taleri de argint, de la Miron, fiul Lucăi, nepot lui Ilco şi Pilco, „tot din acel sat Săpoteni, din partea de jos, din trei părţi a şasea parte"[2513].

1633, noiembrie 1: Zapisul marelui vătah de Dorohoi Nicoară Moţoc, în care scrie şi mărturiseşte, din **Cordăreni** (comuna Cordăreni, Botoşani), „cum am prins un fur, anume Ostahie, fur drept. Deci acel fur Ostahie, la nevoia lui, a pus soţ pe Ionaşco Puşculeş din **Săpoteni** (Sipoteni, contopit cu Dumeni, comuna George Enescu, Botoşani). Deci Ionaşco încă n-a putut să nu se dea vinovat, ci a căzut după popa Matiiaş, ca să plătească. Deci ne-a dat popa un cal, de i-a plătit capul. Ci nu i s-a plătit capul numai cu acel cal, ci am luat şi o iapă a lui Prostu. Deci să nu mai aibă val pentru această pâră"[2514].

1634, ianuarie 5: Întărit de Moise Moghila voievod logofătului Pătraşco Ciogolea, care primeşte urice pentru daniile voievodale „ce le-a cumpărat vărul domniei mele, răposatul Isac Balica, ce a fost hatman…. jumătate de sat **Puţureni** (comuna Coţuşca, Botoşani), ce sunt pe Olovăţ, şi câte părţi se vor alege pe zapise în satul **Săpoteni** (Sipoteni, contopit cu Dumeni, comuna George Enescu, Botoşani), ce sunt pe Ibăneasa, şi nişte părţi care vor fi scrise în zapise iar în sat în **Pomârla** (comuna

---

[2513] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, pp. 144-149

[2514] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 408, p. 513

Pomârla, Botoşani), ce sunt toate în ţinutul Dorohoiului”[2515].

1634, martie 11: Zapisul Măriicăi Roşculeasa, în care mărturiseşte cum a „dat 4 lei popii, lui Măteiaş, din banii ce-au rămas de pe cumpărătură ot **Săpoteni**. Şi am rămas cu 2 lei. Şi aceşti bani i-am dat vornicului de **Dumeni** şi au fost frate-său Vasile şi Olan de acolo, să se ştie”[2516].

1634, martie 11: Întărit de Moise Moghila voievod fraţilor Andrei, Fădor, Nicolai, Titiana şi Irina, fiii popii Măteiaş, care primesc uric pentru „ce se va alege partea lui Gheorghe din satul **Săpoteni**, ce este în ţinutul Dorohoi, şi din alte sate pe unde are Gheorghe ocini, care ocini sunt danie, cu limbă de moarte, de la însuşi Gheorghe, popii Măteiaş, din zapis de mărturie ce a avut de la mulţi oameni buni şi din ispisoc de pâră şi de fierâe, ce a avut de la Gaşpar voievod, când s-a pârât popa Măteiaş cu Ionaşco Roşca diac şi l-a rămas pe Roşca din toată legea. / Şi de asemenea, din acelaşi sat Săpoteni, partea lui Ionaşco Cuşculeţ, cumpărată de popa Măteiaş pentru un cal bun, preţuit la 30 de taleri buni, când s-a plătit către Nicoară Moţoc, mare vătag de Dorohoi, pentru o duşegubină şi de asemenea i-a mai dat 40 de taleri şi un cal”[2517].

1635, aprilie 14: Ispisoc de judecată al lui Vasile Lupu voievod, după ce s-au pârât marii boieri Savin

---

[2515] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 1, p. 3

[2516] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 76, pp. 81, 82

[2517] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 77, pp. 82, 83

Prăjescul, Dumitraşco Şoldan, Lupul Prăjescul, Pătraşco Ciogolea şi Ionaşco Prăjescul, toţi nepoţii lui Balica hatman, cu Pătraşco Albotă, Prodan ginerele lui Petru Albotă, Gheorghiţă fiul lui Petru Albotă, „pentru jumătate dontr-un cut din satul **Şipoteni** (în Vlădeni, comuna Corlăteni, Botoşani), ce se cheamă acum **Vlădeni** (comuna Corlăteni, Botoşani), care este pe Jijia, în ţinutul Dorohoiului, care parte o schimbase Balica hatman cu Alboteştii şi le dăduse jumătate din satul **Rugăşeşti** (Rogojeşti, comuna Mihăileni, Botoşani), care este în ţinutul Sucevei. Iar după aceea Alboteştii şi-au luat iarăşi ocina lor înapoi. Iar boierii mai sus scrişi aşa au spus înaintea noastră, că Balica hatman încă a mai dat pentru acea ocină şi bani gata în mâna Alboteştilor. Iar ei au spus că nu au luat nimic… de acum înainte, să fie Alboteştilor ocină dreaptă această jumătate din satul Vlădeni, cu pricut, care este pe Dzijia, şi întărire, cu tot venitul"[2518].

1635, iulie: Porunca dată de Vasile Lupu voievod fostului pârcălab Onciul Iuraşcovici, uricarului Borăleanu, lui isac de **Costineşti** (comuna Leorda, Botoşani), Dimitraşcu de **Ipoteşti** (comuna Mihai Eminescu, Botoşani), Toader Arbure şi Gociul să meargă „la sat la **Dumeni** (comuna Geoge Enescu, Botoşani), ce este pe Iubăneasa, ca să alegeţi hotarul acelui sat dinspre alte sate dimprejur, dinspre **Miclăuşani** (Miclăuşeni, comuna Corlăteni, Botoşani), **Cordăreni** (comuna Cordăreni, Botoşani), **Popeni** (comuna Brăeşti, Botoşani) şi de către

[2518] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 94, pp. 129, 130

Săpoteni (Şipoteni, înglobat în Dumeni, comuna George Enescu, Botoşani)”[2519].

1637, iunie 21: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce s-au pârât de faţă Ionaşco diacul şi Lupul Rusinovschie, şi cu femeile lor Mărica şi Sorca, fetele Solomiei, nepoatele Grozei Giurgeală, strănepoatele lui Giurgială cel bătrân, cu Andreica diaconul, feciorul popii Mătiişi, „pentru o parte de ocină din **Săpoteni** (Şipoteni, înglobat în Dumeni, comuna George Enescu, Botoşani), pe Iubăneasa, în ţinutul Dorohoiului, partea Anniţei, surorii lui Giurgeală celui bătrân, zicând că le este lor dreaptă ocină şi moşie, iar Andreica diaconul a zis că este a lui moşie, şi este de Anniţa, şi-a arătat un uric de la Petru vodă cel bătrân. / Deci, domnia mea şi sfatul am socotit că este acel uric al moşilor lui Ionaşcu diacul şi Lupul şi-ai femeilor lor Mărica şi Sorca, nu este Andreica diaconul dintr-acea moaşă de Anniţa, ci se leagă fără ispravă. / După aceea, Andreica diaconul a zis că i-i moaşă lui Aniţa şi are şi mărturii mulţi oameni buni… Deci i-am zis să aducă 12 jurători, şi i-am scris la catastif, cum este obiceiul ţării, anume Toader Arbure, Lupul Talpă comisul, Toader Gherman, Lupul cel bătrân şi Gociul diacul de **Cordăreni** (comuna Cordăreni, Botoşani), Miron de **Dorohoi**, Isac, Olan cel bătrân şi Gabăr de **Bobeşti** (lângă Petricani şi oraşul Săveni, Botoşani), Gherasim şi Ilea de **Conceşti** (comuna Conceşti, Botoşani), Isac cel bătrân din **Dumeni** (comuna George Enescu, Botoşani) pe Jijia… / Deci, când a fost zi, el a venit şi a adus numai 6 jurători, anume Talpă comisul, Toader Gherman, Gociul, Miron, Olan şi Isac de Bobeşti.

[2519] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 149, pp. 187, 188

Şi ceia ce-au venit încă n-au vrut să jure. Deci siacul Andreica a rămas din zi şi din toată legea ţării”[2520].

1638, august 4: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Ionaşco diacul şi cu a sa femeie Mărica, fata Solomiei, nepoata lui Giurgeală, strănepoata Anniţei şi a lui Giurgeală cel bătrân, s-au pârât de faţă cu Andreica diaconul şi cu fraţii lui Fădor, Necolai Epure şi Micul Ciurii, feciorii popii Măteiaş, şi cu vărul lor Mihalcea sin (fiu) Griga, şi cu cumnatul Vasile Mândrul, pentru o parte de ocină din **Săpoteni**, ce s-au fost ei legând de o moşie a lui Ionaşco şi a femeii sale Mărica, anume Anniţa, zicând Andreica diaconul şi fraţii săi că şi ei sunt din Anniţa, şi ştiu megieşi şi slugi domneşti, dimprejurul Săpotenilor, cum sunt ei dintru Aniţa... Deci domnia mea, după legea ţării, le-am dat zi să aducă megieşi să jure că este Andreica diaconul şi ai lui din Anniţa... dar n-au adus oameni la zi, să jure. Deci Ionaşco şi femeia lui Mărica s-a îndreptat şi au pus ferâiul”[2521].

1639, ianuarie 27: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Ionaşco diac şi soţia lui Marica, fiica Solomiei, nepoata lui Giurgeală, strănepoata Annei şi a lui Giurgeală cel bătrân, s-au pârât de faţă, înaintea noastră, cu popa Mătiiaş, cu fiii săi Andreica diacon, Fădor, Neculai Epure şi Micul, şi cu rudele lor, Mihalcea, fiul lui Griga, şi cu cumnatul său Vasile Mândrilă, pentru o parte de ocină din satul **Săpoteni**, de care ei s-au legat, spunând că sunt şi ei nepoţii Aniţei şi au arătat un uric de la Petru voievod. Iar Ionaşco diac şi soţia sa Marca au

---

[2520] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 126, pp. 119, 120

[2521] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 434, p. 411

spus că ei nu au nici o ocină şi nici o treabă în acest sat Săpoteni. Iar popa Mătiiaş, cu fiii săi, au spus că îi ştiu mulţi oameni buni şi megieşi dimprejur că au ei ocină acolo, în acest sat. / Deci, după dreptate şi după legea ţării, le-am aflat judecată să jure fiii popii Mătiiaş şi cu rudele lor, cu 24 de oameni buni, ca să dovedească că sunt ei nepoţii acelei Anniţe. Iar când le-a fost ziua, ei nu au venit la zi cu acei jurători şi nu au jurat, ci au rămas din toată legea noastră”[2522].

1639, martie 16: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Isac Stârcea şi Ionaşco Roşca, ginerele lui Mihăilă Posmag ot **Săpoteni** s-au pârât de faţă pentru un heleşteu ce este în satul **Popeni**, pe valea Iubănesei. / Şi a pârât Ionaşco Roşca aă are jumătate de heleşteu cu ţărmurile Săpotenilor şi a scris un zapis, care s-a făcut cu strâmbul, viclean, cu mărturie de la dregători de **Dorohoi**, Ivan şi Botici şi alţi oameni, ce erau morţi. Şi domnia mea am socotit că nu era drept, ci i l-am luat şi l-am dat pe mâna lui Toderaşco, logofătul al treilea, şi le-am făcut carte la boieri şi la oameni buni cum vor şti: ţinut-au Săpotenii cu acel ţărmure, într-acel heleşteu, au ba? Şi s-a aflat cum n-au nici o treabă, nici a ţinut. Iar Ionaşco Roşca s-a lăsat, pentru că au Săpotenii heleşteu mai în jos cu ţărmurile Popenilor şi stau pustii; dacă le va trebui, să-şi iezească”[2523].

1640, mai 18: Gheorghe, feciorul lui Miron, nepotul lui Ciolpan din satul Săpoteni dăruieşte lui Ionaşco (Roşca) vătaful partea lui „din satul **Săpoteni**… din par-

---

[2522] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 18, pp. 19-21

[2523] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 63, pp. 66, 67

tea lui Ciolpan, a treia parte cu heleşteu, pentru sufletul nostru şi pentru sufletul părinţilor noştri”[2524].

1643, iunie 11: Scrisoarea marelui medelnicer Ghica, după cercetarea hotarului **Săpotenilor** (înglobat în Dumeni, comuna George Enescu, Botoşani) şi al **Levenilor** (Liveni, comuna George Enescu, Botoşani), pe care şi-l disputau, la divan. Constantin Stârcea cu jupâneasa lui Ionaşco Roşca, în prezenţa unor „oameni bătrâni, megieşi de primprejur… „care au fost locuitori de mai de mulţi ani în Leveni, anume Grigiu, care locuieşte acum în în **Cucorăni** (comuna Mihai Eminescu, Botoşani), şi Andronic, ce locuieşte acum în **Iubăneşti** (comuna Ibăneşti, Botoşani), oameni cu care trimisul domnesc a socotit şi a „aflat doi stâlpi scoşi şi mutaţi în hotarul Levenilor şi alţi doi stâlpi mutaţi în hotarul Săpotenilor… câte un stânjen, iar cei doi ce sunt muaţi în hotarul Levenilor, ei sunt mutaţi mai depărcior”. / Deci am socotit după legea ţării şi am pus brazda în cap şi ei eu mers pe unde au ştiut ei cu sufletele lor. Deci am mers după dânşii şi le-am hotărât şi am pus stâlpi, în semne, Levenilor de către Săpoteni şi Săpotenilor de către Leveni”[2525].

1643, iunie 11: Scrisoarea marelui medelnicer Ghica, după cercetarea hotarului **Săpotenilor** (înglobat în Dumeni, comuna George Enescu, Botoşani) şi al **Levenilor** (Liveni, comuna George Enescu, Botoşani), pe care şi-l disputau, la divan. Constantin Stârcea cu jupâneasa lui Ionaşco Roşca, în prezenţa unor „oameni bătrâni, me-

---

[2524] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 362, p. 375

[2525] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 110, p. 116

gieşi de primprejur… „care au fost locuitori de mai de mulţi ani în Leveni, anume Grigiu, care locuieşte acum în în **Cucorăni** (comuna Mihai Eminescu, Botoşani), şi Andronic, ce locuieşte acum în **Iubăneşti** (comuna Ibăneşti, Botoşani), oameni cu care trimisul domnesc a socotit şi a „aflat doi stâlpi scoşi şi mutaţi în hotarul Levenilor şi alţi doi stâlpi mutaţi în hotarul Săpotenilor… câte un stânjen, iar cei doi ce sunt muaţi în hotarul Levenilor, ei sunt mutaţi mai depărcior”. / Deci am socotit după legea ţării şi am pus brazda în cap şi ei eu mers pe unde au ştiut ei cu sufletele lor. Deci am mers după dânşii şi le-am hotărât şi am pus stâlpi, în semne, Levenilor de către Săpoteni şi Săpotenilor de către Leveni”[2526].

1644, ianuarie 21: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod fraţilor Solomon cămăraşul, Gligori şi Nicolai, feciori Tăutului din **Cordăreni**, ca să fie tari şi puternici a opri jumătate din satul **Săpoteni**, ce-i în ţinutul Dorohoiului, partea de jos… Iar cine va fi arat sau cosit să aibă a lua a zecea”[2527].

1646, aprilie 25: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui logofăt Toderaşco, care cumpără, cu 20 ughi galbeni (ducaţi ungureşti de aur), de la Antimiia, fiica lui Văscănel din **Săpoteni** (sau Şipoteni, înglobat în Dumeni, comuna George Enescu, Botoşani), şi de la fiii ei Gheorghiţă, Mierăuţă, Soltana şi Acsana moşia „din satul **Bumboteşti** (Bumbăta, comuna Bumbăta, raionul Ungheni, Moldova), în ţinutul Iaşi, din jumătate de sat,

[2526] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 110, p. 116
[2527] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 236, p. 216

partea de sus, cât se va alege partea lor”[2528].

1657, martie 9: Întărit de Gheorghe Ştefan voievod, prin ispisoc de împărţeală lui Grigoraşco Gherman pârcălab, ginerele lui Grigorie Tăutul „şi altor fraţi ai săi… şi s-a venit în partea lui Gligorie Tăutul, din a treia parte din satul **Cordăreni**, jumătate, partea din sus, ce este în ţinutul Dorohoiului, şi din 13 jirebii pol (jumătate)din satul **Săpoteni**, din cotul din jos, iarăşi jumătate, în acelaşi ţinut… iar în partea fratelui său Neculai s-au venit, din a treia parte de sat **Cordăreni**, iar jumătate, şi iarăşi, din cele 95 jirebii pol din **Săpoteni**, iar jumătate, din cotul de jos, şi cu 2 jirebii din **Şilişău**”[2529].

1774, iunie 15: Satul **Şipoteni**, ţinutul Botoşani, ocolul Câmpului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[2530]**: Toată suma caselor**, dar când au luat salvogvardie au fost 40: **34**. Scădere rufeturi, însă: 1 jidov / 1 ţigan / 32 cu salvogvardie. / **Cu salvogvardie**: Simion zet (ginere) morar, rus / Vasile sin (fiu) morar / Ivan sin Ilie / Ilie, rus / Alecsa Dohopelschi / Ion zet Nichitii / Lungul Stoica / Toader Arşinel / Tănase sin Ciocan / Ivan, rus / Grigore Pohoace / Grigore Moisiuc / Ivan Mangic / Vasile Mangic / Neculai zet Mangic / Ştefan Andrici / Onofrei Saulic / Ivan Moisiuc / Anton Moisiuc / Vasile Dubă / Ivan Scuvelnic / Ivan Cursuciuc / Ivan ciubotar / Petre, rus / Petre Râşchilă / Iacob Andrei / Ştefan Zuben / Hlihor Daniliuc / Vasile Burduhosul / Toader din botnar /

2528 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 352, p. 301

2529 Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 99, 100

2530 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 187

Mihalache al Moşneguţului. // **Rufeturi**: Moşcu, jidov / Vasile Gane, ţigan.

1902: „**Şipoteni**, sat pe moşia cu acelaşi nume, în comuna Cordăreni, plasa Prutul de sus, judeţul Dorohoi. Moşia aparţine Statului şi formează un domeniu cu moşia Cordăreni. A fost închinată Mănăstirii Doljeşti. Are o populaţie de 374 locuitori; o biserică mică, de lemn, cu hramul Adormirea Maicii Domnului, deservită de 1 preot, 2 cântăreţi și 1 pălămar, făcută, la 1762, de locuitori; o şcoală; 3 iazuri. Pe moşie trece pârâul Ibăneasa. Moșia se hotărăşte cu: Havârna, Liveni-Sofian, Vârcolici şi Dumeni. Aici este locul de naștere al marelui vornic Andrei Șipoteanul, de la care arămas şi numirea moşiei (în realitate, omul a luat numele moşiei cu secole mai veche)”[2531].

ŞIPOTUL SUCEVEI

(Bucovina, Ucraina).

În **15 martie 1490**, când stabilea şi întărea mănăstirii Putna braniştea, este menţionat un prim localnic, „până la cărarea unde e groapa lui Alexa, la Şipot”.

1627: O atestare propriu-zisă a satului Șipotul Sucevei (includem aici şi Izvoarele Sucevei) s-a făcut într-un uric din 9 decembrie 1627, prin care Miron Barnovschi Vodă dăruia mănăstirii cu hramul Adormirea

[2531] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 520

Maicii Domnului din Iaşi, cunoscută drept mănăstirea Barnovschi, satele Toporăuţi şi Şipotele Sucevei, dar satul Şipotele Sucevei a fost întemeiat cu adevărat, în jurul superbei biserici de lemn, cu clopotniţă de lemn, construită în 1763 şi închinată, iniţial, Adormirii Maicii Domnului, apoi, din 1908, când a fost renovată, Sfântului Proroc Ilie, abia în 1776, odată cu înfiinţarea coloniilor huţăneşti Ploska, Jabloniţa, Voloska, Koniatin, Ropocel, Seletin şi Stebni Voloschi,. În 1784, satul avea 125 familii de huţani.

1859: Biserica Sfântului Profet Ilie din Şipotele Sucevei, care deservea şi enoriaşii din Brodina de Sus, Izvor, Sărata, Ialovicioara, Bobeica, Iaroviţa, Ulma, Crasnodil şi Buhăiescul, fusese construită în 1786 şi reconstruită în 1859. În 1843, în mulţimea aceea de sate şi cătune existau 1.155 enoriaşi, dar postul de paroh era vacant (avea să-l ocupe, peste vreo cinci ani, Iraclie PORUMBESCU). În 1876, paroh era Theodor NICHITOVICI, biserica având 1.801 enoriaşi, în care erau incluşi şi cei din Moldova-Suliţa, sat în care funcţiona o biserică filială celei din Şipot. În 1907, paroh era doctorul în teologie Vasile ANTIMOVICI, născut în 1867, preot din 1893, paroh din 1900, iar cantor, din 1900, George VELNICIUC, născut în 1853.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Rădăuţi – **Rădăuţi** (Târg cu tribunal districtual) cu Vadu Vlădichii, Andreasfalva cu Mitoca, Bădeuţi, Bilca, Burla, Frătăuţii Vechi, Frătăuţii Noi, Fűrstenthal, Horodnicul de Sus, Horodnicul de Jos, Karlsberg, Marginea, Milişăuţii de

Sus, Putna (cu mănăstirea), Satulmare, Straja, Suceviţa, Vicovu de Sus cu Bivolăria, Vicovu de Jos, Voitinel, Volovăţ, Seletin cu Frasin, Tomnatic, Rusca, Paltin, Plosca Camerale, Ulma, Ropoţel, Nisipitu, Bistriţa cu Cârlibaba, **Izvor cu Iaroviţa**, Sărata, Moldova, **Şipot Camerale**”[2532].

1862: Din 1862, funcţiona la Şipot o şcoală cu 2 clase, din 1902 urmând să fie deschisă una cu 2 clase şi la Izvoarele Sucevei, numite, pe atunci şi până atunci, Izvor[2533].

1891: Volumul 17, nota 175, pagina 183 (**Mari descoperiri, legături, monede**). „În Şipotul Succevei s-au găsit monede poloneze din secolele XVI și XVII, apoi opt monede de proveniență moldovenească și turcă”[2534].

1892: Raport anual, pagina 118 (**Sabia de la Şipot**) „Consilierul dr. Kenner s-a referit la găsirea unei monede şi a unei vechi săbii în Şipot-Cameral. Conservatorul Boeheim și-a exprimat opinia, cu privire la acesta din urmă, spunând că această armă provine, cu siguranţă, din perioada Renașterii“[2535].

[2532] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich*, Wien 1869. pp. 158-161

[2533] SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 59, 1876 p. 99, 1907 p. 159, 118

[2534] Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893,*Czernowitz 1893, pp. 45-71

[2535] Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893,*Czernowitz 1893, pp. 45-71

1901, Gustav Weigand: „Vineri, 16 august 1901, am părăsit Cârlibaba și am luat-o spre nord, pe fostul Drum al Tătarilor, până la Pasul Lucina (Lutschina). Drumul a fost extrem de dificil, încât vizitiul și cu mine a trebuit să împinge, de mai multe ori, în spițele roţilor pentru a putea urca, iar atunci când eram fericiți că am răzbătut, eram împiedicați să mergem mai departe de vegetaţia bogată. În sfârşit, sleiţi de oboseală am ajuns în Lucina, tabăra de vară a cailor faimoasei ferme de remontă din Bădeuţi (Badautz)[2536]. Locotenentul superior Gellinek, directorul hergheliei, m-a invitat la prânz și la o plimbare prin păşunele hergheliei. Nu am putut rezista invitației prietenoase, mai ales că mi-a promis, de asemenea, că pot să-mi fac şi studiile dialectale care mă interesează. Imediat, după masă, ne-am urcat pe cai și, când am ajuns la pe platoul înalt, am intrat într-un galop vântuit, pe un teren foarte neuniform, copleșit de tufe și tufișuri, în lungime de 1.300-1400 m, printre caii care pasc în diferite locuri, în funcție de vârstă. Am fost în șea până seara, apoi am lucrat cu un soldat din Mahala, sat de lângă Cernăuţi, și acum am auzit, pentru prima oară, cum se pronunță în Marea Valahie, și, când am crezut că limbajul lui este o influență școlară, deși locotenentul meu a susținut că soldatul nu a fost la școală, am decis să șterg toate notiţele pe care le-am făcut, dar mai târziu, când am mers la Mahala[2537], am realizat că am greșit, pentru că băiatul s-a exprimat într-un „mod" minunat pentru că, într-adevăr, aşa se vorbeşte în satele cele mai nordice românești din Bucovina. Marea pronunție valahă

[2536] În Bădăuţi, a cântat Mariuța Cazac (*Pasări privighetori*).
[2537] În Mahala, au cântat Dumitru Bodnar (*Di când te-ai dus, băieţele*) şi Dumitru a lui Ştefan Cosmiuc (18 ani).

nu schimbă „ce” şi „ge”, ceea ce desigur nu puteam bănui. Am folosit fonograful pentru a înregistra un cântec românesc și unul rutean de la soldați. / A doua zi am plecat exclusiv pentru huţuli, prin sate minunate, dar dominate de evrei. Elementul românesc din văile izvoarelor Moldovei și Sucevei a fost absorbit complet de slavi; dar atât din tipul unor oameni, cât și din numeroase nume de munteni şi de munţi, se poate vedea că trebuie să fi fost destui români în trecut. În orice caz, huţulii dau impresia că sunt o rasă mixtă de ruteni, români și de ciangăi; indiferent dacă Uzii (pecenegi), așa cum indică numele Huţul sau Huţan, în română, constituie baza, așa cum cred Kaluzniacki și alții, nu pot spune nimic despre asta. Cu toate acestea, nu am altă dovadă decât modificarea pronunţată, găsită adesea la huţuli, şi trebuie, deci, să las pe seama altora să privească mai atent acest popor, despre care există multe opinii și prejudecăți false, atât în Bucovina, cât și în larga lume științifică. / În Şipotul evreiesc, unde există o cascadă frumoasă[2538], m-am oprit în drum, pentru a-mi pregăti prânzul. Seara am ajuns la Huţul-Sadowo, unde am stat la preotul Iliuţ, fratele celui din Cârlibaba (cel din Cârlibaba era socrul lui Ion Nistor – n. n.)”[2539].

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Şipot** (Şipot-Cameral), comună rurală, districtul Rădăuţi, aşezată în mare întindere pe ambele părţi ale Sucevei, la izvoarele ei, precum şi pe pâraiele din care se formează Moldova. Suprafaţa: 263,29 kmp; populaţia: 2.555 locuitori huţani şi o mică fracţiune de izraeliţi. Se compune: **1).** din satul de reşedinţă, care, împreună cu târlele Bro-

[2538] Pictată de Franz Xaver Knapp.
[2539] Weigand, op. cit., pp. 7-17.

dina-Haburna, Moldova-Smideşti, Moldavschii-Plos, Pohaneşti-Arşiţa, Pohaneşti-Gheza şi Pohaneşti-Prozeri; **2).** din cătunele: Brodina, Hreben, Hrobi, Isvoru cu Bobeica, Ialovicioara, Iaroviţa, Meleş, Meleş-Cobele, Moldova-Aluni, Moldova-Găina, Moldova-Hreben, Moldova-Suliţa, Moldova-Ştirbul, Pohaneşti, Ropocel şi Sărata; şi **3).** din târlele: Brodina-Buc, Moldova-Cruiea, Moldova-Spenţora şi Pohaneşti-Taşuliţa. Este legată, printr-un drum districtual, cu Vicovul de Sus. Ultimul capăt al acestui drum se sfârşeşte în locul numit Lucina, continuându-se spre Cârlibaba (Câmpulung) numai printr-un drum de munte. Are un oficiu poştal, în cătunul Isvor cu Bobeica, două şcoli populare, cu câte o clasă, una în satul de reşedinţă şi alta în Moldova-Suliţa; o biserică parohială, cu hramul „Profetul Ilie”, în satul de reşedinţă; alta locală, în Moldova-Suliţa, şi 2 capele de cimitir, în Brodina de Sus şi Isvor. La 1776, era încă numai un grup de case, pe teritoriul numit Braniştea. Numele său este pomenit, pentru prima oară, într-un hrisov al lui Ştefan cel Mare, din 17 Noembrie 1501, prin care se confirmă ca proprietate a mînăstirii Putna. În această localitate, la kilometru 50 al drumului districtual, se află un pod peste Suceava, în a cărui apropiere râul face o cascadă de 4 m, într-o poziţie foarte romantică. Populaţia, formată din huţani, se ocupă cu exploatarea de păduri, cu prăsila de cai şi de oi, precum şi cu stânăria. Comuna posedă 146 hectare pământ arabil, 3.765 hectare fânaţuri, 5.240 hectare imaşuri, 9.480 hectare poieni, 28.960 hectare păduri. Se găsesc 750 cai, 3.480 vite cornute, 6.000 oi, 1.028 porci, 40 porci. **Şipot, moşie**, atenenţă a moşiei cu administraţie particulară Izvor, districtul Rădăuţi. Are 12 case şi 28 locuitori. Se compune: **1).** din târlele Pârcălab şi Sărata;

2). Din localitatea cu herghelia Lucina şi **3).** din localitatea cu cazarmă Bobeica”[2540].

1915: „În 28 Decemvrie 1915, primeşte Rusu porunca de a uşura, la Usvirki, atacul Diviziei nr.54, neliniştindu-l pe duşman. Rusu, însă, s-a hotărât să isprăvească dânsul cu duşmanul, care se compunea din forţe covârşitoare; căci trebuie să se ştie că erau, acolo, 3-4 batalioane de infanterie, 4 mitraliere, două tunuri şi mai multe sotnii de cazaci. Atacul prin surprindere al lui Rusu a succes. Duşmanul a suferit pierderi simţitoare şi a trebuit să o ia la fugă, astfel că Divizia nr.54 n-a mai avut nimic de lucru!... / Şi mai interesantă pare a fi lupta pe care viteazul Român, cu mica sa ceată, a avut-o la Lăpuşna. Aici, Rusu trebuia să exploreze împrejurimile şi să afle, cu orice preţ, puterile duşmanului. A plecat, deci, din direcţia Uscie-Putila, urcând munţii dintre Berhomet-Şipot-Camerale, munţi car**e** aveau o înălţime ceva peste 1000 de metri. Pe coama munţilor, a şi dat de vreo 3-4 detaşamente duşmane, car**e** se compuneau din 3-4 batalioane de infanterie, 4 tunuri şi mai multe mitraliere. Rusu îl atacă imediat pe duşman în flanc şi, după o luptă vehementă de câteva ore, problema era rezolvată: un batalion duşman a fost nimicit, iar celelalte au rupt-o la fugă” [2541].

1919: Din **Comisiunea agrară de ocol Seletin** făceau parte, cu statut de reprezentant al ţăranilor, **Ioan Hutopila**, agricultor, Şipotele-Sucevei, iar ca locţiitor, **Vasile Mehno**, agricultor, Şipotele-Sucevei[2542].

[2540] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, pp. 217, 218

[2541] *Viaţa Nouă*, **anul IV, nr.174, 7 februarie 1916, p.3**

[2542] *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

1929: „Dimineaţa, pe o vreme splendidă, plec, cu trăsura, mai departe, din Seletin, spre satul Fundul Moldovei. După un parcurs de 9 km, ridicând, pe şosea, în sus, pe strâmta şi frumoasa vale superioară a Sucevei, printre şirurile de munţi nu prea înalţi şi mai puţin despăduriţi, ajung în frumosul sat Şipotele Sucevei, situat la confluenţa celor două mici pârâiaşe, care formează, de aici, în jos, cursul Sucevei; cel dinspre apus, izvorând de sub muntele Tomnaticul, înalt de 1567 m, numit Cubilioara, iar cel dinspre răsărit, izvorând cam de sub muntele Lucinei, înalt de 1597 m., numit Isvor. Satul este, în mare parte, locuit de huţani. Chiar în momentul sosirii mele acolo, întâlnesc o huţană voinică, frumoasă şi bogată, bine şi curat îmbrăcată în costumul ei naţional, care, mi s-a spus, ţinuse, până atunci, trei bărbaţi... gonind bărbăteşte, perfect aşezată în şea, dreaptă şi cu privirea mândră, pe un mare şi frumos cal, într-un trap săltat, ce putea face gelos pe orice bărbat dintre cei mai buni călăreţi. / Din Şipotele Sucevei, urmând pe pârâiaşul Isvor în sus, dau în cătunul Izvor, întins de-a lungul apei, cu casele foarte răspândite pe vale şi pe dealuri. În dreapta şi în stânga şoselei şi a pârâului, păşune şi fâneţe cosite, pline de flori violete de brânduşe, semn de toamnă lungă şi frumoasă, aşa cum de fapt a şi fost. Trecând şi de cătunul Isvor, las munţii Papaica şi Rebenul spre răsărit, părăsesc şi pârâul Isvorul, aproape de obârşia lui, ridic dealul, pe o mică şi uşoară serpentină, şi trec, prin „pasul Isvorul” sau „Plaiul Moldovei”, din valea superioară a Sucevei, în valea superioară a râului Moldova, şi chiar pe la izvorul lui, la satul Moldova-Suliţa, după ce, mai întâi, de pe culmea dealului, admir, spre apus, frumoşii munţi Lucina şi Ţapul, cei mai înalţi şi mai măreţi din această

regiune, iar spre răsărit, munţii mai puţin înalţi ai râului Moldova. Ieşind din satul Moldova-Suliţa, privesc, spre răsărit, muntele Găina, împădurit cu brad, mai puţin înalt decât Găina munţilor Apuseni. Traversez cătunul Benie, apoi frumosul sat Breaza, la ieşirea de miază-zi a căruia, în punctul numit „Podişul”, munţii, îmbrăcaţi cu frumoase păduri, se apropie, valea, pe fundul căreia, alături de şosea, şerpuieşte limpede, învolburată şi frumoasă apa Moldovei, se strâmtează foarte mult şi, într-amurg, când soarele, aruncându-şi înapoi cele din urmă raze, scaldă în lumină valea cu apa, coastele, coamele şi măgurile munţilor învestmântaţi cu brad, ajung la marele şi frumosul sat Fundul Moldovei”[2543].

1940: Tablou de cărţile de capacitate (atestate de meserie – n. n.) eliberate de Oficiul Rădăuţi, anulate de minister prin decizia Nr. 66.017 din 1940”[2544]: **Feiger Iacob**, măcelar, domiciliat în Şipotele Sucevei”.

1942: Având în vedere dispoziţiunile art. 55 din legea pentru reorganizarea Centrului Naţional de Românizare Nr. 175, publicată în Monitorul Oficial Nr. 56 din 6 Martie 1942”, se aprobă „ratificarea angajării de personal temporar pentru administrarea, paza conservarea acestor bunuri (păduri, fabrici de cherestea, exploatări, materiale lemnoase etc.), personal numit şi angajat din Noemvrie 1940 şi până la 5 Martie 1942 inclusiv”[2545]: Calenciuc Alex., paznic, bunul expropriat pădurea Bobeica, comuna Isvorul Sucevei, judeţul Rădăuţi, salariul lunar 600 lei. / Mihăilescu Iftimie, paznic, bunul ex-

---

[2543] Lupaşcu-Stejar, Alexandru, general, *Paradisul Românesc,* Bucureşti 1929, pp. 323-330

[2544] *Monitorul Oficial*, Nr. 58, 10 martie 1941, pp. 1197-1208

[2545] *Monotorul Oficial*, Nr. 154, 6 iulie 1942, pp. 5488 şi următoarele

propriat pădurea Băhnoaia, comuna Isvorul Sucevei, judeţul Rădăuţi, salariul lunar 800 lei. / Jecalo Gavril, paznic, bunul expropriat pădurea Băhnoaia, comuna Isvorul Sucevei, judeţul Rădăuţi, salariul lunar 800 lei”.

ŞIRĂŢEI

(sau Şireţei, sat înglobat în Oţeleni,
comuna Oţeleni, Iaşi).

1635, august 30: Întărit de Vasile Lupu voievod fiilor fostului vornic Dumitru Goia, Gligoraşco, Iordache, Lupaşco şi Erena, în baza unui zapis de la Ion din **Şirăţei** (sat înglobat în Oţeleni, comuna Oţeleni, Iaşi), popa Vasile din **Hriniceşti** (sau Hărniceşti, azi Rediu, comuna Bâra, Neamţ), Cozma visternicel, Ştefan şetrărelAvram şi Dumitru Pârvul din **Macsineşti** (sau Maxineşti, înglobat în Oţeleni, comuna Oţeleni, Neamţ), „scriind şi mărturisind cum a venit în faţa lor Ionaşco, fiul lui Pătraşco, şi a vândut dreapta sa ocină şi moşie şi cumpărătură din satul **Lăţcani** (sau Leţcani, lângă Doljeşti, comuna Doljeşti, Neamţ), care este în ţinutul Romanului, 25 ogoare în ţarină, în partea dinspre hotarul **Doljeşti** (comuna Doljeşti, Neamţ), lângă ogoarele din capăt, la luncă… cumpărătură de la Aniţa, satul lui Boldescul din satul **Băloşeşti** (sau Băluşeşti, comuna Icuşeşti, Neamţ)… lui Dumitru Goia, fost vornic, şi fiilor lui, drept 50 taleri bani

gata"[2546].

1639, aprilie 21: Zapisul lui Iordache, pârcălabul de Roman în care mărturiseşte „cum au venit Simion Plote, de s-a judecat de faţă cu Liah diaconul, zicând că-i împresoară o parte de ocină din **Şirăţăi** (Şireţei, sat înglobat în Oţeleni, comuna Oţeleni, Iaşi). Şi Liahul a adus pe Măgdălina lui Necoară Forfenachi, de a zis că a vândut Liahului şi lui Simion şi Şirăţăi, şi popii Nichitii, şi lui Ciomârtan, şi lui Ioniţă, şi lui Trifan, şi lui Ion Rusul. / Deci Simion Plot că n-a avut Măgdălina moşie. Iar Măgdălina şi Liahul au adus oameni buni şi le-au dat lege de au jurat 7 jurători cum a avut Măgdălina şi a zălogit moşia moşului său, a treia parte din partea lui Coste, acestor oameni mai sus scrişi. / Şi au rămas Liahul şi cu fraţii săi pe Plote, să nu mai aibă Plot parte cu acea a treia parte din partea lui Coste, ci să aibă a ţine ei, până a întoarce Măgdălina 8 taleri bătuţi Leahului şi, când a întoarce, să dea şi cheltuiala 10 orţi"[2547].

1774, iunie 26: Satul **Şărăţei**, sat răzeşesc, ţinutul Romanului, ocolul de Sus, după recensământul lui Rumeanţev[2548], avea **toată suma caselor 7**. Scădere rufeturi 2: 1 diacon, 1 călăraş. Rămân birnici 5. / **Birnici:** Timofti / Ursul / Nicolai / Ion, liahul / Ştefan Chiper. // **Rufeturi:** Ion, diacon / Pentelei, călăraş postelnicesc.

[2546] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 221, pp. 261. 263

[2547] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 112, p. 125

[2548] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 263

ŞIRĂUȚI

(azi Şirivţi, comuna Zarojani,
regiunea Cernăuţi, Ucraina).

1632, octombrie 6: Întărit de Alexandru Iliaş voievod vornicului Neniul, care primeşte uric „prin care arată că satul **Şărăuţi**, din ţinutul Hotinului a fost domnesc şi l-a dăruit credincios boierului domniei sale Neniul vornic”[2549].

1635, martie 25: Întărit de Vasile Lupu voievod vornicului Neaniul, care primeşte urice pentru „jumătate din a treia parte din satul **Tomeşti** (comuna Popeşti, Iaşi), care este în ţinutul Cârligăturii, şi o prisacă a lui Petrea, cu grădină şi cu prisacă, pe care a cumpărat-o de la Nechifor armăşel” şi de la fraţii lui; / „iarăşi, din acelaşi sat, jumătate din a treia parte de sat, jumătate din partea lui Isaico, partea lui Dumitru şi a surorii lui Marica, vândută pentru 180 taleri de argint”; / „jumătate din a treia parte a satului Tomeşti, o jumătate de parte din partea lui Ihnat”, cumpărată de la Gheorghe Caşul, pentru 25 taleri de argint; / „din jumătate din a treia parte a satului Tomeşti, a patra parte din partea lui Isaico şi jumătate din a treia parte de sat”, cumpărate, cu 180 taleri de argint, de la Gavril Românescul şi Antimiia, fiii Măricăi Româneascăi, Vasile, Gligorcea, Nastasia şi Anghelina, fiii lui Ionaşco din Tomeşti, nepoţii Marcăi Româ-

---

[2549] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 224, p. 281

neascăi, Pavel, Dumbravă, Uliana şi Nastasia, fiii Todosiei, nepoţii Româneascăi, care cumpărase de la Ionaşco şi Pătraşco, fiii lui Ihnat, nepotul popii Lupul; / tot cu 180 de taleri, „de la Grigore Goian, fiul Ilenei, nepotul lui Liciul, şi de la sora lui Agahia şi nepoata lui Nastasia, fiica Maricăi, şi de la Vasile şi Antemia, fiii lui Liciul, şi Toader, fiul Annei, şi sora lui Nastasia Trifăneasa, de asemenea nepoţii lui Liciul, şi de la Toader, Gafta, Bălac şi Candachia, fiii lui Agahie, şi Nicoară, Mădăliţa şi Maria, fiii lui Ionaşco Liciul, toţi nepoţi şi strănepoţi lui Liciul cel bătrân; / cu 40 taleri de argint, „de la Toader şi Nastasia, fiii Annei, din jumătate din a treia parte din satul Tomeşti, o jumătate de parte, partea lui Turlui", care „le-a fost cumpărătură mătuşii lor Ilinca Petrea de la Antimia, soţia lui Turcu, iar lor le-a fost cumpărătură de la Anghelina, fiica Tomascăi, nepoata lui Turlui; / de la Dănilă şi Fume, fiii Sorcăi, nepoţii lui Turlui, cu 12 taleri, „din jumătate din a treia parte de sat, a patra parte, partea lui Turlui"; / pentru 8 taleri, de la Marica preoteasa, fiica Axiniei, nepoata lui Herteş, strănepoate lui Turlui, „din jumătate din a treia parte, a patra parte, din partea lui Turlui"; / pentru 8 taleri, de la Sava, fiul Agahiei, nepotul lui Herteş, strănepotul lui Turlui, „partea iarăşi a lui Turlui"; / pentru 8 taleri, de la Ionaşco, Miron căpitan, Iacob şi Arvasia, fiii Varvarei, nepoţii lui Mihail, strănepoţii lui Turlui, „toată partea lor ce se va alege din acel sat"; / pentru 8 taleri, de la Ionaşco Popăscul şi de la soţia lui Măria, fiica Sofiicăi, nepoata lui Anton, strănepoata lui Herteş, „partea lui Turlui"; / de la Anton, nepotul lui Herteş, „jumătate din a treia parte; / pentru 70 de taleri de argint, de la Nastasia, soţia lui Gheorghe Caşul, şi fiicele lor Chelsia, Marica şi Dumitra,

şi de la fiul ei Scridon, nepoţii Maricăi, strănepoţii lui Iasaico, „din jumătate din a treia parte de sat, din a patra parte, a cincea parte, din partea lui Isaico”. / „Şi de asemenea întărim lui Neaniul vornic un sat, anume **Şire-uţi** (sau Şărăuţi, azi Şirivţi, comuna Şirivţi, Ucraina),care acest sat a fost drept domnesc, ascultător de târgul Hotin, de la Alexandru Iliaş voievod danie şi miluire”. / „Şi întru aceea, alt sat, **Rediul** (comuna Gura Văii, Bacău), care a fost drept domnesc, ascultător de ocolul Târgului Trotuş, danie şi miluire de la Moise Moghila voievod”[2550].

1770-1772: Satul **Şărăuţi**, ţinutul Hotinului, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumeanţev[2551], **toată suma caselor: 34**. Scădere rufeturi 1: 1 popă. Rămân birnici 33. / **Birnicii**: Prodan brat (frate) vornicului / Grigoraş brat vornicului / Ştefan Mivrenschie / Ivan Văcărciuc / Ştefan Lăzărciuc / Iacov brat Ivan / Hrior Hatman / Vasile / Hrior Olenic / Vasile Caciuc / Dumitru Puiu / Ştefan Ciribaşa / Vasile Lazărciuc / Andreeş sin Puiu / Petre Lungul / Petre zet (ginere) Stoenesii / Iure sin (fiu) Prisăcărciuc / Pavăl, cojocariul / Anton, butnariul / Ivan Văcărciuc / Ion zet Ciuc / Ion, ucraineţ / Vasile, rotar / Ivan Liftă / Chirilă / Nicolae zet (ginere) vornicului / Niculae Hoceriac / Iacob Dima / Fodor, rotar / Nicolae Blidorciuc / Mihalache, vornic / George zet lui / Timici, vătăman. // **Rufeturi**: Popa Toader.

[2550] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 69, pp. 80-85

[2551] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 127, 128

ŞIRĂUȚI

(sau Şărăuţi, comuna Şirivţi, raionul Hotin, Ucraina).

1635, august 28: Întărit de Vasile Lupu voievod postelnicului Bălan Haţimirţchi, care primeşte uric şi hotarnică pentru „dreaptă ocina lui şi cumpărătură, satul **Stăuceni** (comuna Stavceani, raionul Hotin, Ucraina)… / Și începându-se hotarul satului acestuia, a Stăucenilor, întâi dinspre hotarul satului **Cruhlic** (comuna Cruhlic, raionul Hotin, Ucraina), pe unde a arătat Pilat clucer, cu sufletul lui, de la un stâlp de piatră, care desparte și hotarul dinspre Cruhlic și dinspre **Dolineni** (comuna Dolineni, raionul Hotin, Ucraina); de acolo, tot drumul cel mare până la hotarul dinspre **Cerlena** (comuna Cerlenivka, raionul Novoseliţa, Ucraina), până unde au pus ei tot stâlpi de piatră, până la o piatră ce este într-un hat, lângă drum, și de acolo la altă piatră; de acolea, se întoarce hotarul și merge până la deal, la Ghivina, unde au pus un stâlp; de acolo, se suie tot pe coasta dealului Ghivinei, până la niște ciritei de ulmi, până la o piatră ce este în mijlocul Ghivinei; de acolo, la alt stâlp, în capul Ghivinei din sus, și se pogoară tot pe deal și apoi trece peste drumul cel mare al Cerlinii, până la alt stâlp, în pisculeț, din sus de matca văii Cerlinii, și merge drept în matca Cerlinii și apucă matca în sus, și valea Potolianului desparte hotarul dinspre **Cârstești** (comuna Cârstinţi, raionul Hotin, Ucraina), și tot matca acei văi, până la hotarul **Șărăuților** (comuna Şirivţi, raionul Hotin, Ucraina), și acolea, de către Șărăuţi și de către **Vlădiceana**

(Vlădicina, comuna Şirivţi, raionul Hotin, Ucraina), s-au pus doi stâlpi de piatră, unul de o parte de drum și altul de altă parte; de acolo, drept locul peste câmp și peste valea Uhareului, pe din sus de unde-i hotarul **Nădăbăuților** (comuna Rucşin, raionul Hotin, Ucraina), până la alt stâlp de piatră, ce este în mijlocul capetelor a țăranilor, a Nedăbăuților și a Stăucenilor; de acolo, la alt stâlp de piatră, din sus de Struica, și drept peste valea Derenovățului, în vârful dealului, despre Nădăbăuți, unde vin și țarinile Dumenilor în dial; de acolo, dealul în jos, peste hotar, până la un colț ce vine până la Săpanca și drept peste valea Dumenilor; de acolo, la deal, pe din sus de Hliboca; de acolo, în jos, la movila cea mare, ce se numește Păuniacica… până unde se împreună hotarul, la acel stâlp de piatră, ce este lângă drum, dinspre Cruhlic. Atâta este tot hotarul satului acestuia, a Stăucenilor”[2552].

1645, august 19: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Nacu vornic de gloată s-a judecat înaintea noastră cu Vartic, pentru un iaz ce zice Vartic că are jumătate din acel iaz, şi cum se ajunge hotarul **Cârstineştii** (Cristineşti, raionul Hotin, Ucraina) până la pârâul Poletinului. / Deci domnia mea pe Bolăreanul uricarul ca, strângând oameni buni, să socotească pentru rândul acelui iaz… şi a făcut mărturie în scris către domnia noastră. / După aceea, iarăşi, în al doilea rând, s-au judecat pentru acel iaz. Am trimis pe Gavrilaş fost logofăt, care, cercetând şi el, cu alţi oameni buni, tot de asemenea a aflat, precum că Vartic nu are nici o treabă la acel iaz. Şi a dat mărturie în scris către domnia mea. / După aceea, iar, în alt treilea rând s-au judecat, tot pentru

---

[2552] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 219, p. 258

acel iaz şi pentru hotarul satului **Şirăuţii** (comuna Şirăuţi, raionul Hotin, Ucraina). Şi am trimis pe Popăscul pârcălab, Balan comis, Trandafir pârcălab şi pe Hâjdău. Şi aşa, strângând ei oameni buni, au cercetat uricul vechi al satului Crăstineştii, în care scrie semnele, şi au găsit că nu ajunge hotarul Crăsteştilor în semne… şi au pus semne drepte. / De acum înainte, să aibă a ţine Crâsteştii până unde scrie la uricul cel vechi, în semne, iar boierul nostru Nacu vornic să aibă a stăpâni până unde s-a hotărât. Şi să nu mai aibă a trage această judecată niciodată, în veci, peste această carte a domniei mele”[2553].

ŞIRĂUŢI

(sau Şărăuţi, Şerăuţi pe Prut, raionul Briceni, Moldova).

1619, ianuarie: Ispisoc de judecată de la Radul (Mihnea) voievod, după ce „Tudosia, jupâneasa vornicului Nicoriţă, a tras la judecată pe soacră-sa, jupâneasa Crăstina părcălăboae pentru multă zestre ce i-a fost dată de maică-sa, Barnovschioae, însă bărbatul ei Lozonschi toată zestrea aceea şi multe straie de argint, aur şi mărgăritare de mult preţ le-au prăpădit, în vremea ce au fost căzute în robie la tătari şi şi-au răscumpărat capul de la tătari, şi a fost între dânsele multă judecată şi gâlceavă; dar apoi, nesilite de nimeni, s-au învoit… şi a dat jupâneasa Crăstina părcălăboae un sat, anume **Şărăuţii**, ce-i

[2553] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 169, p. 140

în malul Prutului, şi două fălci de vie ce-s în dealul Porcului, sub pădure, şi un inel de aur”[2554].

ŞIŞCANI

(satul Şecani, Şicani, parte din oraşul Adjud, Vrancea).

1494: Întărit de Ştefan voievod Nastasiei, fraţilor Ivanco, Neagşa, Anuşca şi Anastasia, şi nepoatei de frate Sora, fiica Marincăi, care cumpăraseră, cu 60 zloţi tătăreşti, de la Şerban şi Brânduşa, nepoata lui Giurgiu Şecanul, „ocina lor dreaptă, jumătate din satul **Şecani**, partea de sus, mai sus de Adjud”[2555]. Hotarul, din veac.

1686, martie 2: Smilac căpitan întoarce lui Savin Mătcă, şoltuzul de **Adjud**, fiul lui Grigore Mătcă, „o parte de ocină de la **Şicani** şi de la **Sperleşti**, pe care a fost vândut-o Gligorie Mătcă, tatăl lui Savin şoltuz, lui Ionaşco pitarul, drept 12 ughi (ducaţi ungureşti), iar acum eu, ajungându-mă nevoia şi dumnealui Savin vrând să răscumpere moşia părinţilor săi, ne-am tocmit şi i-am dat acea ocină pentru 12 ughi”[2556].

[2554] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iaşi 1929, pp. 204, 205

[2555] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 140, pp. 267-269

[2556] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 332, 333

1902: „**Şişcani**, cătun în judeţul Putna, plasa Gârlele, comuna Adjudul Vechi, cu o populaţie de 512 suflete”[2557].

ŞIŞCANI

(pe Cogâlnic, lângă Nisporeni,
ţinutul Lăpuşna, Moldova).

1628, februarie 20: Martor jurător, la zapisul lui Mitrofan, episcopul de Huşi, în care mărturiseşte că au venit înaintea lui „Gabăr, ce a fost căpitan, şi cu răzeşii lui de pe sat de pe **Negrileşti** şi de pe balta ce se cheamă **Gemenele**, şi de pe sat **Briţcani**, anume Bertea feciorul Crăciunei, Armaga feciorul lui Gavrilă Bâtcă, Cornea feciorul Aremiei, Iachim feciorul lui Nistor, Ursa nepoata Cozmiţei, Samfira fata lui Roşculeţ, Păntelei nepotul Stanei, Cihan de Briţcani, Costantin feciorul Morcoteiului, Pântea feciorul Bontei de Negrileşti, cu cinstită cartea măriei sale lui vodă şi cu sluga măriei sale, cu Vlasie diacul, să jure pe sfânta evanghelie cu 24 de jurători cum n-au vândut Nistor Cornescul, cu Nicula Galbănul şi cu femeia sa, şi cu răzeşii lor în sat în Negrileşti nimică, nici baltă în Gemenele, nici într-apă, nici în uscat. Şi să jure că n-a vândut Cozmiţa strigătorul cu Alexa Bota şi cu răzeşii săi nimic în sat în Briţcani vornicului Ureche, ce le este împresurătură pentru c-au pârât Grigoraşcu Ureche

[2557] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 522

că este cumpărătură de tată-său, de Ureche vornicul”[2558]. Lista jurătorilor: Petriul pârcălab de **Burboceni** (Buboceni, lângă Barboşi, Vaslui), Ghiorghie călăraş de **Şişcani** (ţinutul Lăuşna, Moldova), Căsul fost pârcălab ot **Măliceni** (Moldova), Horjă pitărel ot **Oţeleni** (ţinutul Fălciu, Vaslui), Gavril Mamotă ot **Cucoara** (ţinutul Chigheci, Moldova), Petrea Căcăradză ot **Căcărădzeni** (Căcărăzeni, lângă Goţeşti, ţinutul Cahul, Moldova), Frango Malcoci ot **Malcoceni** (Moldova), Mihăilă Ţărăşoară ot **Cărhăneşti** (satul Cârja, Vaslui), Petriman aprod şi Constantin Ţicău păhărnicel ot **Sărăţeni** (ţinutul Tutova, Vaslui), Paşco hotnog la călăraşi, Vârno călăraş ot **Vlădeşti** (lângă Goteşti, ţinutul Chigheci, Moldova), Vicol chihaia ot **Hlipiceni** (lângă Guşiţel, Vaslui), Ionaşco Ciubăraia şi Ihnat Căltac ot **Lăţeşti** (în Fălciu, Vaslui) , Bălan Buţa ot **Blăgeşti** (în Fălciu, Vaslui), Buculei, Marvici Lean ot **Oţeleni**, Nica călăraş ot **Fălciu**, Marco Cucul or **Deleni** (în Fălciu, Vaslui), Giovlen ot **Suhuleţi** (Stuhuleţi, în Fălciu, Vaslui), Agapie ot **Păcurăreşti** (lângă Goteşti, ţinutul Chigheci, Moldova) şi Camber ot **Golăeşti** (satul Crăciuneşti, Vaslui).

1766: Ispisoc de judecată de la Divanul lui Grigore Ghica voievod asupra pricinii dintre Sofronia, femei lui Toader Darie, fratele lui Vasilache şi nepoţii lor – Dărieştii, cu Ursache fecior Izbaşii, Constandin Tânburi şi Constandin Bucuţă – Izbăşeştii, „pentru aceste două selişti, anume **Călimăneştii** şi **Măndoaia**, peste Prut, pe Nirnova ot ţinutul Lăpuşnei, care moşii se hătărăsc alături, pe din jos, cu **Căţelenii**, moşia rposatului Sandul Sturza, ce-i este cumpărătură de la neamul Dărieştilor, iar

---

[2558] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 312, p. 424, 425

pe din sus se hotărăsc cu **Mărinişul**, moşia vornicului Constandin Rosăt, iar în capetele dinspre răsărit, peste Nărnova, cu **Drojdenii** şi cu **Şişcanii** Izbăşeştilor, care împresură aceste două moşii, Călimăneştii şi Măndăoaia, ale Darieştilor, pentru care pricină, la văletul 7254 (1746), iunie 12, au avut ei şi judecată la răposatul logofăt Sandul Sturza şi li s-a rânduit acolo pe Simion Cheşco uricarul, fiind faţă şi Izbăşeştii, şi Dărieştii, şi Izbăşeştii nici o scrisoare sau dovadă n-au avut, cu numai cu gurile lor trăgeau acele două moşii de peste Nârnopva, Cplimăneştii şi Măndăoanii, c-ar fi de moşiile lor Drojdeşii şi Şişcani, dar negăsind nici oameni jurători, nici Izbăşeştii n-au vrut să jure, s-au lăsat ei în cu voia lor judecăţii, să stăpânească Dărieştii acele două selişti de pe Nârnova, pe hotarnica lui Simion Cheşco… hotărâtură în 23 ani au stăpânit şi o parte de şi alta moşiile lor, iar anul trecut, sculându-se Izbăşeştii cu împresurarea asupra celor două moşii au mers cu carte gospod (domnească) hotarnic Tudori Lupul, vornic de poartă, şi a hotărât moşiile, aflându-se dreptatea Dărieştilor, iar acei Izbăşeşti acolositori hotarnicei… / Deci, acolisitorii s-au dat rămaşi”[2559].

1774, iunie 5: Satul **Şişcanii**, ţinutul Orhei-Lăpuşna, ocolul Cogâlnicului, după recensământul lui Rumeanţev[2560], avea **toată suma caselor 51**. Scădere rufeturi 5: 1 popă, 1 diacon, 3 femei sărace. Rămân birnici 46. / **Birnici:** Mihai Arsăni / Ursul Bidraşco / Nistor, vătăman / Ursul Mihăilă / Ioniță Morcov / Toader Surul /

[2559] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 184, pp. 215, 216
[2560] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 448

Irimie Cărăimanul / Constandin Morcov / Apostol Robul / Ioniță Bucă / Ion Gașpar / Ștefan, butnaru / Gheorghi Robul / Timofti Chircul / Ichim / Apostul / Maftei Gașpar / Gheorghi Bânzar / Ipati, bârsanu /Apostul Ababii / Gheorghiță Gașpar / Constandin, sârbul / Timofti, bârsan / Pavel Sălișcan / Trohin Gașpar / Ștefan Bânzar / Ion Borș / Furdui / Vasile Arsăni / Vasile Mihăilă / Ioniță, salahor / Flore / Onică / Tudose / Tudose a Anghelușii / Năstase Manole / Antohi Grosul / Hariton Rață / Gheorghi Frunză / Ursachi, rusul / Tănase fiul lui Apostu / Ursachi Izbaș / Vasile Beşliu / Timofti Beşliu / Toader Beşliu / Ion Beşliu. // **Rufeturi:** Popa Constandin / Irimie, diacon /Paraschiva, prescurnița, săracă / Vasilca, săracă / Aftinie, săracă.

ŞIŞCANI

(sau Sişcani, Orhei, Moldova).

1795, februarie 28: Porunca lui Mihail Constantin Şuţu: „La conacul de la **Şăşcani** (Sişcani), de pe ţinutul Orheiului, ce se face pentru trecerea Măriilor Sale paşalelor, fiind trebuinţă şi un om mai cu credinţă a se rândui spre purtări de grijă, te rânduim, Vasile Bocan, şi îţi poruncim să te prezinţi, întâi, la căminarul Dimitrache, serdar de Orhei, să te scoli şi să mergi la conacul de la Şăşcani, şi să stai acolo până vor trece amândoi Măriile Sale paşalele, purtând de grijă la toate, după povăţuirea dumnealui serdarului, căci cel mai mic cusur, de se va

întâmpla, fără de pedeapsă nu vei fi scăpat”[2561].

1904: „**Şişcani**, sat în judeţul Chişinău, volosti Bujora, aşezat în valea Budăului. Are 95 case, cu o populaţie de 896 suflete de ţărani români; o biserică veche; o şcoală eparhială, unde se învaţă numai ruseşte. Locuitorii posedă pământ de împroprietărire 921,5 deseatini. Proprietarii, moştenitorii lui N. Semigradoff, român rusificat, posedă 4.365 deseatini, atât aici, cât şi la Bălănescu, Chicireşti, corpurile Tămbureni, Viseşti şi la Chetrosul de Sus”[2562].

ŞIŞCANI

(pe Larga, comuna Hoceni, Vaslui).

1638, ianuarie 26: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Mirăuţă Coşescul şi fraţilor lui, fiii Dumitrei, fiica Oanei, strănepoata Ilcăi, precum şi Gătei, Ilicăi şi verilor lor primari, care sunt după mama lor, care primesc uric pentru „jumătate din a tria parte din satul **Şişcani**, ce este pe Larga, în ţinutul Fălciu, din uricul de dedină ce a avut de la Petru voievod. / Şi de asemenea, întărim lui Mirăuţă Coşescul altă jumătate din a tria parte din acest sat Şişcani, ce a răscumpărat el, deosebit de alţi fraţi şi veri ai lui, de la Măliştean, fiul Anghelinei Frijoaie, nepot al lui Crăciun Chiriac, şi de la fratele lui Ştefan, şi de la

---

[2561] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 299, p. 338

[2562] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 203

cumnatul popa Fene şi preoteasa Alexandra, şi de la vărul lor Chirvasie, fiul Maricăi, nepotul lui Crăciun Chiriac, care a fost zălogită la ei de un văr al lor pentru 25 taleri bătuţi”[2563].

1669: Dumitru sin (fiu) Neniul vinde lui Vreame căpitanul şi femeii sale Nastasia, pentru 7 lei, „partea mea, ce mi se va veni din bătrânul Necoreştilor din satul **Şâşcani**, de pe valea Largii… dinaintea lui Hariton, Toader şi Efrim de **Răzlogi**, Orac, Platon, Păntilei şi Maftei de **Guzari**”[2564].

1669: Ioana, fata Tomei, vinde lui Vreame căpitanul şi femeii sale Nastasia, pentru 7 lei, „partea mea, ce mi se va veni din bătrânul Flori Prali din satul **Şâşcani**, de pe valea Larga”[2565].

1687, iunie 19: Avrintie şi femeia lui Prohira vând lui Arhirie şi femeii lui partea de „moşie din satul **Lungeni**, de pe Moisie, din partea lui Lohănaş, ce se va alege partea Prohirii… dinaintea lui Vasile Săfer ot **Răceni**, Istratie Vrabie ot **Ciorăşti**, Ion Buzincu ot **Şişcani**, Precop sin Toma ot **Căpşăşti**, Andronachi sin Gligoriţă ot **Guzari**”[2566].

1777, decembrie 1: Zapis de mărturie de la răzeşii din **Plotuneşti**, „oameni care am trăit primprejurul acestei moşii, ce se cheamă **Sacoşeşti**, şi le zic şi **Eţcani**, Sava Lie, Toader Gociu, Vasile sin (fiu) Diacon, Dănilă Cio-

---

[2563] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 236, pp. 219, 220

[2564] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, p. 274

[2565] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, pp. 274, 275

[2566] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iaşi 1912, p. 202

magă ot **Şişcani**, răzeşi tot de acea moşie, am apucat stăpânind acel loc, din zilele măriei sale Mihai (Racoviţă) vodă, pe un Parfeni Tarcoschi şi pe un Andrei Lie ciobotar şi pe Oprea Ţurchi, iar pe Enache sau pe tatăl său Sava nu l-am apucat stăpânind niciodată. / Eu, Chirilă, om bătrân de 80 ani, aşa ştiu şi aşa mărturisesc. / Iftemie Doni, om de 60 ani, am apucat stăpânind tot pe aceşti răzeşi, care mai sus s-au numit. / Eu, Ion Doni, om de 50 de ani, tot aceşti răzeşi i-am apucat stăpânind, iar pe Enachi sau tatăl său Sava nu l-am apucat stăpânind niciodată. / Şi eu, Nestor Ghindar, am apucat ţarina tatălui meu pe acel loc şi ne-au lat dijmă Andrei Lie ciobotar, iar pe Enache sau tatăl său nu i-am apucat stăpânind. / Şi eu, Ştefan Briniveg ţin minte, din zilele măriei sale Mihai vodă, că tot aceşti răzeşi au stăpânit, iar pe Enache sau pe tatăl său nu i-am apucat stăpânind. / Eu, Neculai Cioban, de când am venit în **Plotuneşti**, sunt 30 ani, şi tot pe aceşti răzeşi i-am apucat stăpânind, iar nu pe Enachi şi pe tatăl său Sava. / Şi eu, Simion Buzălan, am scris cu zisa lor"[2567].

1824, octombrie: Scrisoare hotarnică de la spătarul Ioan Cuza şi de la serdarul Gheorghe Bou: „Prin luminată cartea prea înălțat Domnului nostru Ioan Sandu Sturza voievod, din curgător anul 1824, septembrie 29, fiind rânduiți ca să cercetăm împresurarea ce află pătimind moșia **Hocenii**, ce se zice și **Șișcanii**, de la ținutul Fălciului, a postelnicului Dumitrachi Beldiman, de către megieșita moșie **Futileștii de jos** sau **Micșinești**. / În cuprinderea jalobei postelnicului şi a cărții de poruncă, venind la fața locului și făcând știre, am adunat pe toți răzeșii și megieșii ce sunt în pricina acestui loc, anume:

[2567] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iaşi 1895, pp. 284, 285

Vasile Sava, Gheorghe Ambrino, Vasile Ambrino cu ai lor, răzeșii locului ce să numesc Futeleștii de jos, Iordachi Munteanu, Matei Idricanul, diaconul Gheorghe Cheşchinul ot Crasna cu ai lor, răzeșii locului cel numesc **Futeleștii de sus**. Leon Bosie, Neculai Radu, Vasile Radu cu ai lor, răzeșii de Futeleștii de sus și de jos, față fiind și Andrei Ifrosie, Costandin Ochincă, Vasile Cojan, Iordache Tăngirică, cu ai lor, rămașii răzeși în moșia **Micșuneștii**. / Mai întâi am cerut de la jeluitor să ne arate la ce loc se cunoaște împresurat și cu ce dovadă de scrisori. Înfățoșat-a dumnealui un plan geometricesc, ridicate toate moșiile dumisale încă din anii 1813, mai 29, de inginerul Mihail Tenedie medelnicer, și, împreună cu amândouă părțile, umblând toată starea locului, cu de-amănuntul, atât pe arătarea răzeșilor, după urmarea stăpânirii, cât și după pretenția întinsă din partea postelnicului cu jalobele, am luat sama cu pătrundere a cursului întâlnirii și despărțirii moșiilor, una de către alta, și fiind întocmai precum în plan se arată, lămurindu-ne întru toate, pricina așa se urmează: căci jumătate de loc, ce se numește **Futileștii de sus**, se mărginește cu capul cel dinspre apus, în valea sau pârâul ce se numește Saca, iar jumătate de loc, ce se zice **Futileștii de jos**, întru despărțire ce și astăzi se păzește, urmare a stăpânirii prin stâlpiri. Și venind din piatră în piatră, până în gura pârăului Saca, unde cade în vale, semn firesc, care la hartă este însemnat cu No. 39, de acolo, Futileștii de sus urmează cu stăpânirea, mărginindu-se în Saca. Iar Futileștii de jos, cârmind la deal, se mai lungesc cu câtva loc, până ce lovesc într-o bucată de loc din hotarul moșiei Hoceni, a postelnicului, ce se zice **Curiecii**. Pentru această întindere a Futileștilor de jos, a cerut îndreptare dumnealui a rămâne deopotrivă cu Futi-

leștii de sus și că colțul Hocenilor este în gura văii Săcii, unde cade în vale la firesc semn, și apoi, pe Saca, în sus, după stăpânirea ce se urmează de către Futileștii de sus și de către toate celelalte moșii, cum, spre dovadă, scos-a do a arătat aceste scrisori:

1497 (7005), martie 15: suret de pe ispisoc vechi de la Stefan voivod, tălmăcit de polcovnic Toader Debrici, la anii 1806, iulie 4, întăritor lui Mihăilă Cupcici pe a sa dreaptă ocină și împărțeală, un sat pe Larga, unde a fost Stan Coloban, care l-a avut el împărțit cu nepoții lui de frate, Mihăilă și Vlad, așa scriind, că hotarul acestui numit sat **Hocenii** se începe din Larga, din cărarea ce vine din satul **Onchiteștii**, ce se numește **Grumezăştii**, de la un izvor de pe costișă, însemnat la hartă cu No. 15, apoi în jos, pe de-amândouă părțile Lărgii, până la fântâna Mogăi, No. 18, apoi se întoarce spre răsărit, tot pe drumul lui Cocârțală, până la gura văii Săcii, unde cade în Elan, No. 29, apoi matca văii Săcii iproci, la No. 18, însemnat la hartă, zic răzeșii de Futileștii de jos că stau Hocenii unde s-ar numi fântâna Mogăi, un budăi de ceea parte de Larga, și că drumul lui Cocârțală s-ar numi acela, ce este însemnat de acolo cu No. 21, că ce-i de acolo, în jos, este osebit hotar de moșie **Curiecii**. / Dimpotrivă, postelnicul a arătat că merge cu stăpânirea în jos încă câtva loc, pe de ceaa parte de Larga, cu nume de **Șișcani**, și pe de ceastă parte, deși cu nume de **Curieci**, precum să va vedea însemnat la hartă, este loc din **Hoceni**, până la drumul ce și acum își are urmarea sa întru despărțire, de către hotarele megieșite, care și acesta se va vedea însemnat la hartă, de către inginer, tot cu No. 21. / Și pe acest drum ispisocul domnului Ștefan Voivod îl numește drumul lui Cocârțală, care cuprinde în sine și locul din Ho-

ceni, ce, în urmă, a luat numire de Curieci. de pe un Crăciun Curiace, răzeș de Hoceni, și de Șișcani, care Șișcani nu este altă decât o jumătate din trupul Hocenilor, ce iarăși, după vreme, s-a poreclit de pe numele unuia din razeși, și că jumătățirea ieșită din Hoceni, în urmă, a luat numire de Șișcani. A făcut dumnealui dovadă întâi că Hocenii s-au despărțit în două, după însuși glăsuirea acestui ispisoc a domnului Ștefan voievod, care, după ce înconjoară locul în semne și vine de încheie prin semne de unde au început, dintâi zice așa: sau despărțit și la cărare în jos, iară matca Lărgii, pe de-amândouă părțile, să fie lui Mihăilă Cupcici, cu tot venitul, iar de la cărare, în sus, să fie nepoților lui de frați, Mihăilă și Vlad, pe de amândouă părțile mătcii, cu tot venitul, iproci.

1546 (7054), mai 8: Al doilea suret de pe ispisoc sârbesc, al domnului Pătru voievod, tălmăcit de Axentie uricarul, prin care arată că, înaintea domniei sale, venind Fătul Tătarul, cu surorile lui Anghelina și Titiana, feciorii lui Mihăilă Cupcici, a vândut a sa ocină și moșie, din drese de împărțeală părinților, de la tatăl domniei sale Stefan voievod, un sat pe Larga, anume **Hocenii**, unde a fost Stan Coloban, acela l-au vândut lui Pașco Răzlog, lui Marco și lui Petru Bereș, și, întârindu-se stăpânirea, iarăși zice: „Însă să le fie acest sat de pre Larga, anume Hocenii, unde a fost Stan Coloban, în două părți, jumătate să fie a lui Pașco Răzlog singur, iar cealaltă jumătate, dintr-acel sat să fie a lui Marco și lui Petru Bereș. în vecii. Iar hotarul acelui sat Hocenii să fie, dinspre toate părțile, pe unde au umblat din vechi”.

1642 (7150), iulie 10: Al treilea, suret de pe ispisoc vechi pe sârbie de la Vasile voievod, tălmăcit de Axintie uricarul, la anii 1719 (7227), septembrie 4, cum

și de polcovnicul Pavel, la anii 1806, aprilie 16, cu această în jos cuprindere: „precum de față, înaintea domniei sale, s-au tras la judecată Ioan și alți răzeși ai lui din satul **Hoceni**, cu Sânpetru, Sava, Dumitru, Năilă și cu alți oameni ai lor din **Șișcani**, pentru o bucata de loc din hotarul satului Hocenilor, precum au arătat și ispisoc de baștină de la bătrânul Ștefan voevod. Iar Sănpetru cu oamenii săi așa au răspuns, că acea bucată de loc este din hotarul satului lor Șișcani”. / Deci domnia sa, judecându-i pe dânșii și cercetându-le ispisoacele, a făcut carte la Dumitrașco Oțăl din Oțăleni, ca, împreună cu oameni buni, să cerceteze și să aleagă tot hotarul acelui sat al **Hocenilor**, în semne după acel uric, ce l-a arătat Ion, de la bătrânul Stefan voievod, după care, arătându-se cercetarea rânduitului și poftorindu-se toată cuvântarea semnelor de la ispisocul domnului Ştefan voievod, îl dă rămas pe Sănpetru, cu oamenii săi din Șișcani. Iar Ioan și cu răzeșii săi să aibă a stăpâni satul Hocenii, în semnele arătate. / Dintru aceste vechi ispisoace s-a făcut vederată dovadă precum, și la judecățile de mai înainte, ce a avut postelnicul, s-a cunoscut că **Hocenii** și **Șișcanii** au fost un trup de moșie, numindu-se tot Hocenii, și, după vreme, locul despărțit prin semnele ispisocului domnului Stefan voievod, păzește aceiași veche numire a Hocenilor, iar jumătățarea rămasă din afara semnelor acelui ispisoc au dobândit numire de Șișcaâni, care Șișcani, fiind și până astăzi pe de ceea parte, de către apus, se întinde în lungime, cu neprihănită stăpânire, până drept colțul **Curiecilor**, acela din jos, iar nu stau drept colțul Curiecilor acelor din sus, la No. 18. / Adus-au de față și din bătrânii locuitori, pe Sandul Buzincul, Alexandrul Buzincul și căpitanul Gheorghe Marta, mai vechi stăpânitori ai **Șiș-**

canilor, fiindcă postelnicul, acum, de curând, a întrupat întru a sa stăpânire tot locul Șișcanilor, și li s-a făcut întrebare, față fiind și răzeșii Futileștilor de jos, până unde merg Șișcani cu stăpânirea, și tot așa ne-au arătat, că până drept în colțul Curiecilor din jos, la care și înșiși răzeșii de Futilești n-au putut tăgădui că n-au această știință, că tot până acolo se stăpânea și mai înainte de răzeșii de Șișcani, și acum se stăpânește de către postelnicul Beldiman, de când a intrat întru a dumisale deplină stăpânire. / Deci, dacă jumătățarea Hocenilor, acea cu nume de Șișcani, a urmat și stă cu neprihănită stăpânire până la acel loc, apoi îndoire nu rămâne că și cealaltă jumătățire nu poate rămâne mai scurtă. Dar postelnicul, spre a ridica tot prepusul, cum că **Curiecii** nu este osebit trup de moșie, ce Crăciun Curiac a fost răzeș părtaș în Hoceni și în Șișcani, de pe care a rămas numirea locului, înfățoșat-a aceste vechi dovezi:

1638 (7146), ianuarie 25: Suret de pe ispisocul vechi, pe sârbie, a Domnului Vasilie voievod, tălmăcit de polcovnicul Pavăl Debrici, la anii 1806, iulie 10, prin care întărește lui Mierăuță Coșăscul și fraților lui, și fiului lui Dumitrie, fetei lui Ioana, strănepot al Ilcăi și Gâtii, și verilor primari, a lor dreaptă ocină și moșie, din a treia parte de sat de **Șișcanii**, ce-i pe Larga, jumătatea din urmă, de baștină, de la Petru vodă, și iarăși dă și întărește slugii sale Mierăuță Coșăscul altă jumătate, din a treia parte din acel sat Șișcanii, ce a cumpărat el, osebit de alți frați și neamuri ale lui, de la Meleștean, feciorul Anghelinei Frijoae, nepotul lui Crăciun Curiace. Cu această cuvântare se face dovadă că Curiace a fost răzeș părtaș în Șișcani.

1686 (7194), octombrie 30: Așijderea, ispisoc de

la Constandin voievod, întăritor lui Grigoriță din Guzari și femeii sale Simina, pe un zapis de la Avramia, fata Tudosiei, femeia lui Toader, nepoata popii Fenie din Săminești, care au vândut a lor ocină și moșie, ce este la ținutul Fălciului, din sat din **Hoceni**. / Așijderea, zapis de la Chirilă, feciorul lui Tudosie, nepot popii Fenie, și de la femeia lui Anița, precum au vândut dreaptă ocină și moșie, ce au avut iarăși în sat **Hocenii**, a treia parte de sat, din partea Tudosiei. / Așijderea, zapis de la Arsenie și de la femeia lui Aftinia, fata lui Fenie, precum au vândut dreaptă ocină și moșie de la **Hoceni**, a treia parte de sat. / Așijderea, zapis de la Istratie și de la femeia lui Nastasia, precum au vândut a lor dreaptă ocină și moșie din sat din **Hoceni** partea lui Fenie, a treia parte din tot locul. / Așijderea, zapis de la Urâta, preoteasa popii Gavrilaș, feciorul Todosiei, precum au vândut a lor dreaptă ocină și moșie din sat din **Hoceni**, dintr-un bătrân, a treia parte. / Acest Fenie sau popa Fenie și cu preoteasa lui Alexandra, cu toți acei de mai sus arătați urmași ai lui, se vor vedea la spița ce se alcătuiește din scrisoare că sunt curgători din Anghelina Frijoae, fata lui Crăciun Curiace, adică se face dovadă că aceste neamuri, răspunzându-se părtași și în Hoceni, se văd ieșiți în vânzări și că, după porecla lui Curiaci, a rămas cu numirea locului. Și încă tot acești curgători din aceste neamuri mai adaugă a vinde și cu nume de Curiaci, pe care îl trec iarăși în cumpărături și răscumpărături, la răposatul vornic Gheorghe Beldiman, părintele postelnicului, la care, aducându-se toate scrie-sorile vânzătorilor, acum se văd dezvelite felurime de chipuri și vicleșuguri răzășești, vândute câte în două și trei locuri. Unele și aceleași neamuri, unul și același loc cu numiri schimbate, precum și acești curgători din Cră-

ciun Curiac, vânduți într-o parte cu nume de Șișcani, într-alta, cu nume de Hoceni. Şi, în sfârșit, poreclind locul, mai vând și cu nume de **Curiecii**, care aducându-se la părintele postelnicului, acum se vede că s-au cumpărat câte două și trei rânduri, drept lucrul său. / Și așa ieșind dintru toată îndoiala că acest loc numit **Curiecii** nu este osebit hotar de moșie, arătăm că nici fântâna Mogăi nu poate fi acel budăi de la No. 18, nici drumul lui Cocârțală, acel pe din sus de Curiecii, întâi că fântâna, după glăsuirea ispisocului domnului Stefan voievod, se cere a fi de ceastă parte de pârâu, dinspre răsărit, nepomenind întru glăsuirea sa la întoarcerea că au trecut pârăul. / Al doilea, pentru drumul acesta nici nu poate a se numi drum, nici că a fost, nici că poate, neiertând starea locului, ce acesta este o cărare, ce abate din drumul **Hocenilor**, acel de pe vale, la deal, pe care anevoie este și cu deșertul a se sui chiar. Iar acel pe din jos drum, ce cuprinde în sine locul numit **Curiecii**, mergând l-am aflat în dreapta sa ființă, ce-și păzește și acum urmarea sa, și de hotarul dinspre megieșitele moșii, lângă care drum, în malul pârăului, de această parte, dinspre răsărit, s-a aflat și acum față o fântână, potrivită întru toată cuvântarea ispisocului cu fântâna Mogăi și cu drumul lui Cocârțală, în dreptul cărei fântâni, lângă drum, este față și o piatră veche hotar. La această fântână și drum de lângă această piatră, a cerut postelnicul de a i să statornici colțul **Hocenilor** și al **Șișcanilor**, dar aici iarăși arătăm că urmează nu puțină neînvoire între postelnic și între Safta Costache, soția săvârșitului Toderașco Costache, stăpâna locului numit **Talaba** şi o hliză din capul moșiei **Bălăneștii**, ce se alăturează, pin capul Hocenilor, care Bălăneștii sunt iarăși a postelnicului, afară de această hliză a

numitei cucoane și afară de o altă alăturată hliză, a Bădroseşlilor, cum se vor vedea la hartă. / Pricina între postelnic și între numita cucoană este întâi pentru un mal de iaz, ce-a arătat postelnicul că s-ar fi luat de către stolnicul Toma Luca, cel mai de dinainte stăpân al Talabii, prin învoială cu răzeșii de Șișcani, care învoială dumnealui nu o poate cunoaște de bună, fiindcă răzeșii de Șișcani cu rea credință stăpâneau atunci locuri trecute în vânzări, și nu putea da lucrul străin, la care față fiind, dintru acei ce purtau numirea de răzeși, și ei au arătat că au știință de acea învoială. / Al doilea, pentru un clin de loc, ce se face între drumul acesta, numit al lui Cocârțală, și între un drumușor ce se abate dintru acesta, în drumul Hocenilor, adică al dumneaei cu hliza din Bălănești, să întinde, de la un loc, și cuprinde cu stăpânirea acel clin dintre drumuri, iar postelnicul cere acest drum, care, întru adevăr, își are și acum dreapta sa umblare, pe de-amândouă părțile de pârău, și ca un pravăț despărțitor și moșiilor acestor dinspre răsărit, pentru care, făcându-se știut dumneaei să vină sau să trimită vechil, cu scrisorile, ca să se facă cercetare și îndreptare, dumneaei a răspuns că scrisorile îi sunt la cumnatul dumisale Ioan Costachi, care, fiindcă acum se află în stărostia Putnei, a rămas ca mai pe urmă a se căuta această pricină. Iar noi am urmat a merge pe acest drum despărțitor hotarelor până în capul moșiei **Bălănești** și **Micșuneștii**, aici iarăși am aflat piatră hotar vechi, precum se va vedea la hartă, în marginea acestui drum.

1691, noiembrie 25: Pe lângă care, a mai adaus și altă dovadă postelnicul, între cumpărăturile ce are din Micșuneștii, a arătat un zapis vechi, din anii 1691 (7199), noiembrie 25, încredințat și în divanul gospod (domnesc)

de Tudosie Dubău vel logofăt, Lupu Bogdan hatman și toți ceilalți veliți și alți boieri din vremea aceia, martori, prin care Vasilie fecior lui Tudosie Timotin, a vândut a sa ocină și moșie, jumătate de bătrân din sat din **Micșuneștii**, ce să hotărăște cu locul **Șișcanilor**, la ținutul Fălciului, lui Mihăilă logofăt al treilea, după care cuvântare a zapisului se face vederată dovadă a drumului lui Cocârțală, cum și întâlnirea și despărțirea moșiilor acestora, una de către alta, pe stâlpirile ce se află, nefiind încă atuncea numit locul de **Curiecii**, pentru care Curiecii pe larg s-a arătat că, și din scrisoare, s-au cunoscut locul de **Hoceni** și că au fost în pricini de împresurări cu **Hoceni**, precum pe larg se arată la ispisocul domnului Vasilie voievod, acel din leat 1642 (7150), iulie 10, așadar s-a urmat a merge pe acest drum, ce păzește urmarea stăpânirii de către Micșuneștii, până la altă piatră hotar, ce s-a găsit iarăși în marginea acestui drum, colțul numitului loc Curiecii, la care astăzi se găsesc suiți cu stăpânirea **Futeleștii de jos**, împiedicând glăsuirea scrisorilor, iar noi am urmat tot pe acest drum, până la gura văii Săcii, unde cade în Elan (însemnat la hartă cu No. 39), semn firesc, de unde urmează neînvoire cu răzeșii Futileștilor de jos, precum s-a arătat la început, căci jumătățirea locului **Futileștii de sus** se mărginesc în Saca, iar înjumătățirea locului Futileștii de jos, din gura Săcii, apucând pe Saca în sus, vor anume gura Săcii, cu 120 stânjeni mai înainte, apoi cârnesc la deal și se mai întinde, în lungime, cu 670 stânjeni, și în lățime, cu 220 stânjeni, cuprinzând un clin de loc și din Micșunești, și din Hoceni, s-au întrebat ce au a răspunde împotriva vechilor scrisori și dovezi, ce le-a înfățișat postelnicul, și cu ce cuvânt se bagă pe gura Săcii și apucă matca în sus, nu-

mind gura Săcii, în coastele pârăului Saca, mai în sus de împreunarea cu Elanul, împotriva lămuritei glăsuiri a ispisocului Hocenilor, care zice „până în gura văi Săcii, unde cade în Elan, și apoi pe Saca în sus”, adică îndată ce se atinge de Elan, se și ferește și apucă pe matca Săcii în sus, și iar ce pot trece în lungime mai mult decât Futileștii de sus. / Ei au răspuns că așa au apucat de la părinți, și acest drum de acolo, ce se va vedea însemnat la hartă, s-ar numi drumul lui Cocârțală și că încă se cuvine și Futileștilor de sus a se sui deopotrivă cu Futileștii de jos, precum ar fi și stăpânit mai înainte, dar la alegerea păr-ților răposatului vornic Beldiman, din hotarul Hocenilor, un om ar fi luat brazdă în cap, arătând hotarul **Hocenilor** și le-ar fi scurtat acel capăt, precum, spre dovadă acestor zise, au adus de martor pe un Grigoraș Marcu, om bătrân ca de optzeci ani, ducându-se pe acest drum, se bagă în trupul Hocenilor, cotit și pieziș, până la movilița ce s-ar numi movila lui Bârlădean, zicând că pără acolo le-ar fi urmat stăpânirea, dar acest bătrân, venind la moviliță și întrebat fiind de către noi ca în frica lui Dumnezeu să arate a sa știință, acesta dimpotrivă a mărturisit, că nici a apucat, nici știe acea stăpânire, decât că și el a auzit că răzeșii de Futilești cereau să se întindă cu stăpânirea pără acolo, dar răzeșii Futileștilor de sus, față fiind, au zis că nici au stăpânit, nici nu cer, neavând dovadă de scrisori, cu care să poată trece piste Saca. / Deci acestea fiind voroave din gură, li s-au cerut scrisori dovezi, iar ei au răspuns că pot fi și părtași de pe neamul Penișorescu (Penişoară) în Futileștii de sus, și cu cumpărătură în Futileștii de jos, cu ademeniri și chipurile ar fi luat din scrisori, la care, cerându-le și ei, și noi, dumnealui n-au tăgăduit că nu le-a luat din scrisori, însă a pricinuit că le

are peste Prut, iar postelnicul, după ce și la aceasta i-a întâmpinat, înfățoșând perilipsile din anii 1820, mai 13, iscălit de vornicul Tăutul, fiind atuncea ban, arătător de scrisorile ce au înfățoșat, atât serdarul Isar, cât si răzeșii Futileștilor de jos, tras fiind într-această judecată, atunci, în vremea când le erau toate scrisorile față. Apoi, văzându-se strâmtoriți, au început, peste câteva zile, a scoate și ei rânduri, rânduri, câte o copie, acestea în jos arătate:

1546 (7054), aprilie 2; Ispisoc sârbesc de la Petru voievod, tălmăcit de polcovnicul Pavăl, întăritor moașei (bunicii) Frijoaia pe jumătatea de sat din jos, unde se numește la mic Futilă, care l-a cumpărat de la Mărica, fata Țăntii, din ispisoc de cumpărătură ce a avut tatăl său Țăntea de la părintele domniei sale Ștefan voievod. Iar hotarul acelei jumătăți de sat, jumătății celei din jos, ce se numește la mic Futilă, să-i fie din tot hotarul jumătate, iar dinspre alte părți, după vechile hotare, pe unde au apucat din vechi.

1667 (7175), iulie 6: Copie neadeverită, scrisă și alcătuită între sineși de răzeșii vechi Frija, Gavril Bârlădeanul, Vasile Timotin, Sămion Blehan, Costandin zăt (ginere) Toader Dobândă, Sandul Micul, „însemnarea **Micșineștilor**, pe unde bat semnele locului, purcederea spre răsărit, trecând Elanul, alăturea cu **Grozăștii** iproci, și apoi se întoarce în sus, de merg alăturea cu **Futileștii**, dându-și coaste cu Futileștii și, trecând Elanul, Futileștii rămân în drumul **Hocenilor**, iar Micșuneștii cu un rând de pământuri, prin capul **Curiecilor**, până în Saca, drept locul lui Bolat, și așa se încheie hotarul”, în care însemnare, după ce se văd arătate numele acestor de mai sus, apoi mai jos să adaugă și aceasta. Însemnarea Futileștilor „purcesul lor din drumul Hocenilor și merge pe din jos,

hotărându-se cu Micşuneştii, iar pe din sus, purcede hotărându-se cu o bucată, de loc din **Curiecii**, până drept movila lui Bârlădeanul, drept movila lui Bârlădeanul se hotărăște cu **Hocenii**, până ce cade în Saca, iar din Saca purcede alăturea cu locul lui Beldiman și, trecând Elanul, spre răsărit, peste coada Futileștilor, dinspre răsărit, se în-dreaptă în jos iproci.

1766, octombrie 10: Mărturie de la Apostol Peni-șoară și alții, adeverită de stolnicul Gheorghe Beldiman, ispravnicul ținutului, arătătoare cum au măsurat jumătate de **Futilești** și au împărțit pe răzeși, și că s-au găsit, în curmeziș, 9 funii, iar în lung, 102 funii, și funia de 30 stânjeni.

1802, iunie: Gheorghe Nistor căpitan şi Sandu Buzăscu căpitan, mărturie de cercetare ce au făcut la fața locului, între răzeșii de moșia **Futileștii** și între răzeșii de moșia **Hocenii**, arătătoare precum năvălesc răzeșii de Ho-ceni asupra hotarului răzeșilor de Futilești și răzeșii de Futilești asupra răzeșilor de Hoceni și, pomenind de su-retul ispisocului ce au arătat răzeșii de Hoceni, de la domnul Stefan voievod, nu-l iau la înțelegere, ci pe cât i-au dus cunoștința, i-au dat mărturia lor, arătând neîn-voirea și nemulțumirea răzeșilor de Hoceni. / Acestea sunt scrisorile răzeșilor **Futileștilor de jos**: cât pentru ispisocul de la Petru voievod. nu rămâne îndoială că Mușa Frijoaia a avut jumătate de sat, jumătate cea din jos, unde se cheamă la Mic Futilă, dar nefiind arătat în semne nimic, nu se poate atinge de hotarele **Hocenilor**, în fireș-tile semne mărturisite de mai vechiul ispisoc a lui Ştefan voievod, iar pentru însemnarea locului, acea de la bătrânii lor, ce-ar fi arătătoare în semne, cum și pentru mărturia hotarnică, pe care ei vor să se întemeieze, acestea fiind pe

arătări din gură, pe mărturii răzășești, în neființă de scrisori, făcute, în nici un loc nu prind, când se ivesc cele mai vechi scrisori, dar postelnicul și la aceasta i-a întâmpinat cu înscris, dovadă:

Iulie 4. Dumitrașco Oțel dăm știre măriei tale că a venit cinstită carte a mărie tale la noi, să strângem oameni buni, să arate semnele satului Hocenilor, pe uricul de la Stefan vodă, și să le înnoim semnele, și ne-au arătat semnele, cum spune și uricul, apoi, poftorind cuvântarea aceea de la ispisocul domnului Ștefan voievod, până ce vine în gura văii Săcii, și zice „de unde cade valea Săcii în Elan, și acolo am găsit piatră hotar, de acolo, spune uricul, pe valea Sacă în sus, iar un călugăr, anume Medelean a fost intrat, câtva loc, într-al Hocenilor hotar și i-am pus zi, să-și aducă dresele înaintea măriei sale, și nu le-a adus, și apoi i-am pus zi să-și aducă uricul și la oameni buni, și nu l-au adus, iar noi am mers pe vale, în sus, cum spune uricul **Hocenilor**". Această mărturie, deși fără veleat. se înțelege a fi din zilele domnului Vasile voievod, căci acest Dumitrașco Oțăl se vede arătat și la ispisocul domnului Vasile voievod, acel din leat 1642 (7150), iulie 10, la pricina ce au avut Hocenii cu Șișcanii, și acel Medelelean stă pomenit la mărturie fiind stăpânul **Futileștilor**, precum la scrisorile răzeșilor se adeverește, iată vederată dovadă, cum fără putere de scrisori, năvălea peste fireștile semne, cuprinsă la ispisocul **Hocenilor**, adică la acest loc, și această împresurare, care iarăși s-a întins, după vreme, prin mărturii neadevărate; au mai adaus a pune înainte numiții răzeși, că la acele mărturii de hotărâturi ale lor, fiind iscălit și părintele postelnicului ca un megieș, le-ar fi cunoscut de bune, la care măcar că niște hotărniciri, făcute pe arătări din gură și mărturii

răzăşeşti, în lipsă de scrisori de la sine, cad şi se surpă, dar postelnicul şi la aceasta i-a întâmpinat cu cuvânt că întru acea „ipohi”, întru care ar fi iscălit părintele dumisale, întâi că nici ajunsese cu stăpânirea părţilor sale din Hoceni a se megieşi cu dânşii. Al doilea, că nici odinioară părintele dumisale nu a căutat dezbatere a tot hotarul Hocenilor de Şişcani, căci încă nu-i avea cuprinşi în cumpărături, decât numai alegere dinspre răzeşii săi, precum spre dovadă a scos, de ne-au arătat şi mărturii hotarnice, care, din vreme în vreme, îşi alcătuia după cumpărăturile ce făcea. Şi al treilea, că părintele dumisale nu se vede iscălit ca un megieş, ci ca un dregător al ţinutului, ce se afla, în vremea aceea, iar în sfârşit, apoi a dat iarăşi în scris dovadă dumisale că ei au prihănit şi hotarnicele Hocenilor, şi însăşi hotarnicele lor, scos-au de s-au văzut, în perilipsul iscălit de vornicul Tăutul, trecută la anii 1810, septembrie 10. Cartea divanului către isprăvnicia de Fălciu, în jaloba răzeşilor de Futileşti, cu arătarea că răzeşii de Hoceni, până a nu sfârşi judecăţile ce au cu dânşii, ar fi vândut părţile lor stolnicului Dumitraşco Beldiman; să cerceteze şi, de va fi precum arată să oprească acea vânzare, şi pârâţii răzeşi, după vremea lucrului, să vină la divan. După care, apoi, traşi fiind în judecată. I-au înfăţişat postelnicului şi sorocul cinstitei logofeţii, cea mare, din 1820, februarie 3, cum şi mărturia rânduitului, din partea isprăvniciei, căpitan Dumitrul Strâmtul, din 1820, martie 6, prin care arată că au mers cu sorocul cinstitei logofeţii, şi, apucând pe răzeşii de moşia Futileştii, anume Vasile Sava, Neculcea Raduş i alţii ai lor, ei au răspuns că acea parte de Futileştii este a serdarului Iordache Isar, ei nici trebuinţă au, nici în judecată merg; aşijderea a arătat postelnicul şi un răvaş al

serdarului Isar, în original, fiind al treilea vistiernic, întru care, după ce mai sus se roagă pentru orânda din Hoceni, apoi mai jos cu, însuși al său condei, urmează a zice, așa:

„Mă rog, mulțumește-mă la această cerere dinspre răzeșii de **Hoceni**, și eu le făgăduiesc a fi lor apărător dinspre pricina ce au cu **Futileștii de jos**. Eu, vrând, îi pot odihni. Lipon nu trebuie nici ei să mă împotrivească”. / Deci stând noi și luând seama, atât stării și ființei locului, cât și lămuritelor semne, cuprinse întru glăsuirea ispisoacelor postelnicului, fără de părtinire, în curat cuget, arătăm că capul Hocenilor este drumul lui Cocârjată, și drumul lui Cocârjată nu poate fi altul decât acel ce cuprinde în semne locul numit **Curiecii**, care drum, ca un pravăț, și astăzi urmează hotar întru despărțire de către moșiile megieșite, **Bălăneștii** și **Micșuneștii**, cum și gura văi Săcii, unde cade în Elan, este acea însemnată de către inginer la hartă cu No. 29, fiind semnul firesc nestrămutat, unde amândouă păraiele, Saca și Elanul, și din vechi, și astăzi, se unesc spre împlinirea cuvântării ispisocului, ce zice tot pe drumul lui Cocărțală, până la gura văii Săcii, unde cade în Elan, căci Saca, venind de la locul mai înalt, acolo cade în Elan și face gură cu înalte maluri, și tocmai drept acest loc, în ceea parte, peste pârău, stau față întâlnirea drumurilor vechi, care și astăzi au urmarea lor, și rău și fără cale se întind Futileștii de jos, despărțind întâlnirea Micșuneștilor cu Hocenii, împotriva vechilor scrisori ale postelnicului, arătate la rândul lor, și măcar că cei mai mulți din răzeși și-au venit întru dreapta cunoștință, noi însă pietre hotare n-am pus, ci numai cât am însemnat locul cu gropi, căci postelnicul, fiind părtaș, stăpânitor și în moșia Micșuneștii, având și osebită pretenție întinsă pentru locul numit Futileștii a fi tot din

Micșunești, cerând alegere și dezbaterea răzeșiei rămase, cum pe larg, prin osebită mărturie a noastră arătam, rămâne a se da hotărâre de către cinstitul divan și de către înălțimea sa, iar noi, întru cuprinderea poruncii, am dat această a noastră mărturie, dumisale postelnicului Dimitrie Beldiman. / 1824 Octombrie. / Ioan Cuza spătar, ispravnic hotarnic, Gheorghe Bou serdar, hotarnic”[2568].

1902: „**Şişcani**, comună rurală în partea de nord a plăşii Mijlocul, judeţul Fălciu, formată din satul Şişcani-Răzeşi. Are o suprafaţă cam de 1.500 hectare, cu o populaţie de 206 familii sau 700 suflete; o şcoală şi o biserică. Satul e aşezat pe valea pârâului cu același nume, înconjurat de trei dealuri, care se desfac din partea de nord: Grumăzoaia, Hurcata şi Cetăţuia, acoperite cu vii, livezi şi păduri. Locuitorii sunt vechi răzeși. Ei posedă: 86 cai, 415 vite mari cornute, 204 porci şi 86 oi. / **Şişcani-Boereşti**, sat în partea de nord a comunei Hoceni, alăturea cu **Șişcani-Răzeşi**, din comuna Șișcani, cu care din vechime forma un trup”[2569].

ŞIŞCĂUŢI

(Bucovina, Ucraina).

Atestat documentar în **20 decembrie 1432**, când printre cele 52 de sate întărite de Ilie Vodă lui Mihail de Dorohoi, apoi soţului nepoatei sale, fata lui Iurie, Sin de

[2568] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iaşi 1912, pp. 172-182

[2569] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 521, 522

Hotin, în 8 iunie 1456, drept „Şişcăuţi, unde este Horodici”, satul Şişcăuţi va fi întărit, 5 iunie 1521, de Ştefăniţă Vodă, vistiernicului Ion Turcul, drept „un sat din satele noastre, care a ascultat de Sipinţi, anume Şizcouţii”, care îl va vinde, în 1531, pentru 350 zloţi tătăreşti, lui Simion şi rudelor acestuia, ceea ce înseamnă că satul redevenea, pentru scurtă vreme, unul răzeşesc.

1521: Ştefan Vodă Petriceicu îl răsplăteşte Ioan Turcu, „pentru slujbă credincioasă”, cu satul Şişcăuţi[2570].

1595: În 8 februarie 1595, Toader Orbul ceda partea sa de sat Şizcăuţi vătafului din Bărbeşti, Ilea, cu care avusese un proces la Divan pentru moşii din Hluboca şi din Bănila.

1646: În 4 iunie 1649, Gavrilaş logofăt avea să cumpere satul întreg, cu loc de heleşteu, cu 350 lei turceşti de la fraţii Mătiiaş şi Dumitraşco, feciorii Gaftonei, preoteasa popii Grigore, nepoţii lui Ilea de Berbeşti, şi de la „semenţia lor Dumitraşco cel Bătrân şi cu feciorul său, cu Vasilie”.

1649: Conform uricelor, prezentate în 4 iunie 1649, satul Şişcăuţi fusese cumpărat de la Petru Vodă de fraţii Simion, Gherasim vatav, Vasco, Dumşa, Coropta şi Anghelina şi de nepoata lor Marica „şi semenţia lor Panul, şi fratele lui, Onciul, şi surorile lor, Nastea şi Vasutca şi Olenca, şi unchiul lor Iurie Orăş şi alte semenţii a lor”, care se regăsesc într-un ispisoc de pâră al Olenei şi dintr-un „zapis de pâră al lui Ilea vătavul, cum au pârât Fădor Orbul”.

1652: În 4 martie 1652, se împart moşiile răposatului Gavrilaş Mateiaş între copii lui, Ieremie, Ileana

[2570] *Unirea*, Nr. 14-15, Anul LIV, 1944, p. 5

comisoia şi Alexandra vorniceasa. „Partea lui Ieremie a fost… satul Şişcăuţi, cu un heleşteu”.

1701: În 23 iulie 1701, Safta Lupaşco vindea cumnatei sale, Ileana, văduva lui Iordachi Cantacuzino, pentru 300 lei „un sat întreg, cu tot hotarul ce a avut în cămpu, în pădure şi apă, cu tot venitul ce va avea şi cu vecini ce să vor afla dintr-acest sat… anume Şişcăuţii, care această moşie îmi easti mii direaptă ocină de la părinţii miei”.

1727: În 18 ianuarie 1727, Grigore Ghica Vodă porunceşte postelnicului Şerban Cantacuzino, staroste de Cernăuţi, să cerceteze şi să judece cu dreptate faţă de conflictul ivit între Dumitraşco Calmuţchi şi Goeneşti „pentru nişte părţi de otcină din sat de Buenciuc şi din Toutri şi din Doroşiuţi şi din Zastavna şi Şişcăuţi”.

1772: În 1772, cu prilejul delimitării graniţei de sud a Galiţiei, satele Şişcăuţi şi Iujineţi fuseseră uzurpate de către Polonia. Recensământul lui Rumeanţev[2571], din 1772-1773, înregistrează la Şişcăuţi, moşie a comisului Iordache CANTA, „39 – toată suma caselor”, însemnând 2 popi, Vasile şi Toader, 2 dascăli, Tănasi şi Ilie, 7 văduve, Odochia, Nastasia, Maria, Ilinca, Paraschiva, Maria şi Paraschiva, 1 volintir, Dumitraşco DANCIUL, 1 jidov, Avram, şi 26 birnici, adică: Lupul vornic, Ion TĂNASIICIUC, Iacob sin lui, Dumitru TĂNASIICIUC, Hrihor VOLSCHII, Vasili BORDEICU, Gavril sin lui, Vasili FEICIUC, Pavel DOLINSCHI, Mihailo CRIVINS-CHII, Vasili OROJBĂT, Iacob PANCIUC, Sămion DUMINCIUC, Dumitru BRIHAN, Alecsa REHILĂ, Simion vătăman, Ivan LIPCA, Vasili LITUL, Hrihor

[2571] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 430

LIPCA, Ivan DERPAC, Vasili FALIBOGA, Nichita ŞTEFANCIUC, Gavril MIAICA, Luchian ONOFREICIUC, Fodor GAVDUN şi Iacob CUŞCĂ.

1774: În 1774, satul Şişcăuţi avea 54 familii (2 popi şi 51 ţărani, în 1775), iar în 1784, 97 familii ţărăneşti.

1784: În 24 iunie 1784, Ion Zota, împuternicitul lui Iordachi Cantacuzino, obţine o decizie a Consiliului de Război din Viena, adresată Comandamentului general al Galiţiei, prin care satele Şişcăuţi şi Iujineţ reveneau în graniţa moldovenească a Bucovinei.

1859: Din 1859, funcţiona la Şişcăuţi o şcoală cu 3 clase[2572].

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea raionului Coţman – **Coţman** (judecătorie de district), Berhomet pe Prut, Bordei sau Burdigeu, Davideşti, Dubăuţi, Havrileşti, Iujeniţa, Ivancăuţi, Clivodin, Laszkowka, Lujeni, Malatineţ, Mămăieştii Vechi, Mămăieştii Noi cu Cutul Strileţchi, Nepolocăuţi, Orăşeni, Oşehlib, Piedecăuţi cu Ţopeni, Revacăuţi, Revna, Şipeniţ, **Şişcăuţi**, Stăuceni, Suhoverca, Valeva, Viteleuca”[2573].

1886: Biserica Naşterii Sfintei Marii din Şişcăuţi a fost construită în 1886, pe locul unei vechi bisericuţe, şi sfinţită în 1887. În 1843, patronul vechii bisericuţe era Jakob von MIKULI, paroh fiind Ilie BACINSCHI, nu-

---

[2572] SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 26, 1876 p. 99, 1907 p. 159, 110

[2573] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich,* Wien 1869. pp. 158-161

mărul credincioşilor ajungând la 1.036. În 1876, biserica avea 1.279 enoriaşi, patron bisericesc era Anton TABACAR, paroh fiind Ioan HOMIUCA. În 1907, patronatul bisericesc era asigurat de Franzisca OHANOWICZ, paroh fiind Ilie MACIUŞAC, născut în 1845, preot din 1876, paroh din 1881, iar cantor, din 1901, Vasile SIMULIAK, născut în 1874.

1890: În 1890, comuna Şişcăuţi avea 1.500 locuitori, primar fiind Ştefan Şupenia. Învăţător era George Chirilovici, Ilie Maciuşac era paroh, iar Vasile Masichievici – cantor bisericesc.

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Şişcăuţi** (**Sziszkoutz**),comună rurală, districtul Coţman, aşezată, în masă compactă, lângă lacul Zalòbe, la nord-est de cele 4 lacuri mari, din care curge pârâul Soviţa, între Iujineţ şi Borăuţi. Suprafaţa: 9,06 kmp; populaţia: 1.475 locuitori, ruteni greco-orientali. Prin drumuri de ţară este legată cu comunele vecine; are o şcoală populară, cu 2 clase, şi o biserică parohială cu hramul „Naşterea Maicii Domnului". Această comună este menţionată, pentru prima oară, într-un hrisov din 1739. La 1766-67 s-au aşezat aci emigraţi din Galiţia. La 1776 era în posesia boerului Iordache Păşcan. Populaţia se ocupă cu agricultura. Comuna posedă 1.256 hectare pământ arabil, 49 hectare fânaţuri, 82 hectare grădini, 144 hectare imaşuri, 4 hectare păduri, 17 hectare heleşteie. Se găsesc 214 cai, 832 vite cornute, 819 oi, 321 porci, 66 stupi de albine. **Şişcăuţi, moşie**, cu administraţie particulară, districtul Coţman. Suprafaţa: 4,85 kmp; populaţia: 26 locuitori, în majoritate ruteni, restul poloni şi izraeliţi"[2574].

[2574] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, p. 218

1941: Prin ordin al ministrului învăţământului, „**Creţu M. Constantin**, seria 1937, media 7,32, numit în com. Şişcăuţi, jud. Cernăuţi”[2575].

ŞIŞCĂUŢI

(satul unde a fost Şizco, comuna Ringaci, raionul Noua Suliţă, Ucraina).

1437, decembrie 20: Întărit de Ilie şi Ştefan voievozi marelui boier Mihail de la Dorohoi, care primeşte uric pentru „satele lui şi privilegiul pe care i 1-a dat sfânt răposatul părintele nostru, anume: satul Chindinţi (Cândeşti pe Siret, comuna Mihăileni, Botoşani), şi satul lui Herţea (Herţa, raionul Hliboca, Ucraina), pe Prut, satul Pecialăuţi (raionul Noua Suliţă, Ucraina), la Pecialova, şi satul Ugrinăuţi (Grineacica, comuna Rohatin, raionul Hotin, Ucraina), şi satul la Iaz (Stăuceni, în Vorniceni, Botoşani), şi satul pe Rochitna (Rochitna, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Dragomir al lui Mândrea (Cerlena, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul Coteleu (Cotelău, raionul Noua Suliţă, Ucraina), şi satul Milianăuţi (Mălineşti, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă **satul unde a fost Şizco** (Şişcăuţi, comuna Ringaci, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul Dzinăuţi (Dinăuţi, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Malici, lângă Giurgică (Malinţi, raionul Hotin, Ucraina),

[2575] *Monitorul Oficial*, Nr, 249, 20 octombrie 1941, pp. 6452 şi următoarele

încă satul de lângă Simca (Sincăuţi, comuna Malinţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Salicee (Şilăuţi, comuna Bocicăuţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Cristinţi (Cristineşti, comuna Mălineşti, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a şezut Petrişor, la capătul Doljocului (Doljoc, comuna Malineşti, raion Noua Suliţă, Ucraina), şi încă satul, sub Luncuşoară, unde şade Dragomir (Zalucea, comuna Drepcăuţi, raionul Briceni, Moldova)), şi încă satul, în jos de Prut, Itovoeuţi (sat pe Prut, lângă Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Rădăuţi (Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Vişneuţi (Işnovăţ, azi Rediu, comuna Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Lipnic, la Nistru (Lipnic la Nistru, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde a fost Cuseară (Bârnova, raionul Donduşani, Moldova, fost Vusareu), şi încă satul unde sunt Caragunicii (Tumaniuca, înglobat în Mereşeuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), încă satul la moara Naslavcei (Naslavcea, raionul Donduşani, Moldova), încă satul lui Pavust (Paustova, comuna Lipnic, Moldova), încă satul de lângă Macsim (Maxim, în Mereşeuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşanu, Moldova), încă satul lui Mirişce (Mereşceuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde este Noguicoi (lângă Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), şi satul unde a fost Cleţină (lângă Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), şi satul Tereşeuţi (Teleuşca, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde este Rospop, în jos la Bineva (Făgădău, comuna Văscăuţi, raionul Floreşti, Moldova), şi satul Cuhareuţi (Cuhureştii de Sus şi de Jos, raionul Floreşti, Moldova) şi alt sat, Cunicea, sub Bineva (Floreşti, raionul Floreşti, Moldova), şi satul unde este Ţârvici (Ţâra, comuna Ghindeşti, ra-

ionul Floreşti, Moldova), încă satul, sub Caragine, unde este Simeon cneaz, la obârşia Dobruşei, încă satul, sub Caragine, Dobruşa, şi satul, sub Caragine, Mordvina, încă satul, mai jos de Mordovina, sub Caragine, pe Dobruşa, unde sunt Fântânile (toate părţi ale comunei Receşti, raionul Rezina, Moldova), încă satul lui Oleşco, sub Caragine (Olişcani, raionul Rezina, Moldova), încă satul, la obârşia Rezinei, unde şade Ţigan (Sămăşcani, raionul Rezina, Moldova)), încă satul, pe Răut, unde este Vadul Pietrei (Lazo, numit şi Piatra, raionul Orhei, Moldova), şi, mai sus de Vadul Pietrei, tot pe Răut, la capătul Stâncii (Stânca, comuna Slobotca, raionul Ohei, Moldova), încă satele, pe Răut, unde este moara, încă satul, la Moiatinul de Jos (toponim), unde este Nichita (Ghermăneşti, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), şi satul unde şed Grabăuţii (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), la capătul de sus al Culişăului, unde a şezut Radul (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), şi încă seliştea unde este iazul, la Cornul Bagului, unde au şezut fiii lui Cosco (Bahu, comuna Seseni, raionul Călăraşi, Moldova), încă seliştea de sub Măiatini, unde şade Rujici, şi, la Moiatinul de Sus, satele ce au fost ale cneaghinei, şi, la Carpeni, satul unde şade Stan, şi, la capătul de sus al Carpenilor, la Başeu, unde şade Matei (Mateieni, comuna Corlăţini, Botoşani), şi, sub Dumbrava înaltă, unde şade Miclouş (Miclăuşeni, comuna Corlăţeni, Botoşani)… Iar hotarul tuturor acestor sate mai sus scrise să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”[2576].

[2576] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 175, pp. 245-248

1456, iunie 8: Întărit de Petru voievod, lui Sin de Hotin, care primeşte uric, pentru „ocina soţiei lui, nepoata lui Mihăilaş (Mihail de Dorohoi – n. n.), satele anume Şizcăuţi, unde a fost curtea lui Iurie pe Prut, şi Malinţi, şi **Şizcăuţi, ude este Hodorici**, şi, mai sus de acesta, Zamcăuţi, şi, sub Hotin, Berestia şi Gorodişte, mai jos de Urmez, şi Crainicăuţii, şi Vâşniveţ. Şi, la braniţă, Boriscăuţi”[2577]. Hotarul, din veac.

1639, august 8: Cu gândul ca, „după moartea ei, să nu aibă feciorii ei a se mai trage în judecată pentru acele ocini”, jupâneasa Grăpina Vartic „şi-a împărţit însăşi ea ale sale drepte ocini şi moşii feciorilor săi”, obţinând şi ispisoace de întărire de Vasile Lupu voievod. „Şi s-au venit în partea lui Vasile Vartic şi a surorii sale Ana satul Hârjăvinţii (Bucovina) şi o a treia parte din satul **Cerlena** (Cerlena Mică, numită şi Borişce, lângă Cerlena, raionul Noua Suliţă, Ucraina), ca să aibă a stăpâni amândoi la un loc în două. Aşijderea, în partea Lupului şi a surorii sale Irina, s-au venit satul Peribicăuţii (Bucovina) şi a treia parte din satul **Şişcăuţii** (comuna Ringaci, raionul Novoseliţa, Ucraina), iarăşi amândurora, în două”[2578].

1770-1772: Satul **Şişcăuţii**, ţinutul Hotinului, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumeanţev[2579], **toată suma caselor: 27**. Scădere rufeturi 2: 2 popi. Rămân birnici 25. / **Birnicii**: Ștefan zet (ginere) lui

---

[2577] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 59, pp. 88-90

[2578] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 197, pp. 203, 204

[2579] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 118, 119

Năsip / Vasile, vătăman / Ion Macarenco / Ioniță Giosan / Vasile, morariul / Costandin Giosan / Tănase sin (fiu) Grumeza / Ștefan Grumeza / Onofrei zet Grumeza / Acsinte Giosan / Savin Giosan / Andreeș sin Ivan / Iure zet Durhaci / Petre, vornic / Tudose Giosan / Petre cumnat Iurei / Hrior, rus / Iacob sin Dulacă /Andrei, cărăuș / Dumitraș Măcărici / Ivan Hunvan / Nichifor Pavlic / Ivan, văcariul / Toader sin Duliac / Andrei Pavlic. // **Rufeturi**: Popa Alecsa / Popa Ion.

ŞIVIŢA

(sat în Covurlui, comuna Tuluceşti, Galaţi).

1623, februarie 6: Martori din Şiviţa, atunci când a fost cedat satul Fereşti lui Petrea Cehan, folosit drept chezăşia lui Condrea din Fereşti pentru „Nicoară, feciorul lui Dumitru Erhan", care-i furase un cal lui Cehan şi, pentru că „l-a apucat moartea, nu l-a mai putut plăti", aşa că chezaşul oferă satul lui: „Şi, când i-am dat ocina mea, fost-au oameni buni: Ion Madzare din Şiviţă, şi Andreiaş de acolo, şi păcurar, şi preotul Panhili tij (la fel)"[2580].

1624, martie 26: Întărit de Radul Mihnea voievod marelui vameş Condrea, care primeşte uric pentru „a patra parte din satul **Tomceşti** (inclus în Tudor Vladimirescu, Galaţi), care este în ţinutul Tecuci, cumpărată de la Tudosca şi de la fiica ei Mărica, fiica lui Eremia Talabă";

[2580] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 14, p. 14

/ „altă parte de ocină din acel sat Tomceşti”, cumpărată, cu 100 taleri, de la fraţii Iosip, Urâta şi Antonia, copii lui Dumitru Talabă, toată partea unchiului lor Pătraşco Talabă, partea care se va alege cu loc de vad de moară pe Bârlad şi cu bălţi de peşte”; / „a cincea parte din satul **Popi** (ţinutul Tecuci, Galaţi), de la Gura Gerului, din partea lui Dumitru, din poieni şi bălţi de peşte”, cumpărată de la Cârstea şi Danciul fiii lui Mândru, cu 100 taleri de argint; / „o parte şi jumătate de ocină din satul Popi”, cumpărată, cu 200 zloţi de argint, de la fraţii Gheorghe, fost ceaşnic, şi Ihnat; / „o jumătate de sar **Răfleşti** (?), partea Cernei, pentru 60 de galbeni ungureşti”; / „o parte de ocină din tot satul **Popeni** (ţinutul Tecuci, Galaţi), ce este în ţinutul Tecuci, a patra parte din câmp şi din sat şi din bălţile de peşte”, cumpărată cu 100 taleri bătuţi de la Vasile şi Cernat, ginerii răposatului Crâstea vornic”; / „o parte de ocină din satul **Gereni** (lângă Piscu, comuna Piscu, Galaţi), din partea Mândreştilor, a noua parte, partea Maricăi şi a fratelui ei Iliiaş, şi din partea Băceştilor, a opta parte, partea Neagăi şi a surorii ei Maria, fiicele lui Bâc”, cumpărată, cu 30 zloţi tătăreşti, de la Larion, diac din Răfleşti; „toate părţile din Gereni de la Fântâni, şi de la Mareş, şi Prodan, şi Constantin, ce se va alege partea lor din Gereşti şi cu bălţi de peşte şi cu loc de fânaţ, ce este în ţinutul Tecuci”, cumpărate, cu 40 taleri de argint, de la Măriuţa Cernătoaie şi de la surorile ei Anghelina şi Schiva, fiicele lui Crâstea, fost mare vornic; „o parte de ocină din satul **Iujdeleni** (lângă Şiviţa, Galaţi), ce este în ţinutul Covurlui, a patra parte cu bălţi de peşte şi cu tot venitul ce se va alege partea lor şi partea de la Huzun, care acele părţi de ocină sunt aproape de satul **Şiviţa** (în Covurlui, Galaţi)”, cumpărate, cu 300 de taleri curaţi, de

la fraţii Ilie, Samson şi Nastea, „fiii lui Ion şi Rădaşne, nepoţii lui Stanciul”[2581].

1628, aprilie 2: Întărit de Miron Barnovschi voievod mănăstirii lui Balica („ce se numeşte Balicova”) din **Iaşi**, metoh „al slăvitei mănăstiri de la muntele Sinaiului”, care are „în semne acel hotar al sfintei mănăstiri, în jos până la fântână, pe capătul grădinilor lui Necoară şi, de acolo, în sus, la drumul mare a Scânteii, în dreptul pârâului Gălăţii şi în dreptul morii călugăriţelor de la Socola, iar de la pădure, până la Cetăţuie şi pe unde curg apele spre mănăstire”, mănăstirea „Balicova” primind uric pentru „un sat anume **Ulmii** (pe Bahlui, Iaşi), cu iazuri şi mori pe Bahlui, în ţinutul Hârlăului”; „alt sat, anume **Borceştii** (lângă Glingeni, în Soroca, Moldova), pe apa Ciorna, cu loc de moară şi chive, din ţinutul Sorocăi”; „alt sat, anume **Iucaşul** (satul Dochia, Neamţ), cu loc de iaz şi moară, din ţinutul Neamţului”; „alt sat, anume **Şiviţa** (în Covurlui, Galaţi), din ţinutul Covurluiului”; „un sat, anume **Mogoşăştii** (Iaşi), ce este sub Plop, cu loc de iaz şi moară, în ţinutul Cârligăturii”; „două fălci de vii din **Cotnar**, din Dealul Piscopului, dinspre răsărit… şi alte două fălci de vii din Cotnar, în Dealul Ursului”[2582].

1632, iulie 3: Cartea de împuternicire a lui Alexandru Iliaş voievod, dată călugărilor mănăstirii Galata din Deal, de „a lua zecia din satul sfintei mănăstiri, din **Şiviţe**, cine va fi arat acolo, din pâine şi din fân şi din peşte din bălţi şi din vii, să ia a zecea din vin şi

---

[2581] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 186, pp. 254-256

[2582] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 333, pp. 454-456

din grădini de legume, din ce vor fi şi dintr-altă din tot”[2583].

1639, februarie 2: Scrisoarea boierilor divaniţi, despre tocmeala dintre vameşul Condrea şi călugării de la mănăstirea Galata de Jos, „pentru satul **Şiviţa** (comuna Tuluceşti, Galaţi), cât este partea Condrei, milă şi cumpărătură de la răposatul Radul vodă, ce este pe Prut, în ţinutul Covurluiului”, dat de Condrea, mai înainte vreme, sfintei mănăstiri… iar când s-a scârbit Condrea cu călugării, au tras la Divan, ca să-şi ia satul de la mănăstire. Apoi iarăşi s-a tocmit, şi a dat Condrea de iznoavă satul Şiviţa… dar Condrea, până va fi viu pe lume, să ţină satul în jumătate, şi din vecini, şi din pâine, şi din vii, şi din peşte şi din tot venitul satului”[2584].

1774, iunie 5: Satul **Ijdelenii**, ce se află cu şedere în săliştea **Şiviţa**, ţinutul Covurluiului, ocolul Prutului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[2585]**. Birnici:** Marin, vornic / Gheorghi, muntean / Costandin, muntean / Toader, cioban / Lupul Ciocârlan / Alicsandru Durac / Dumitru Mitre / Ioniţă Ababei / Ioniţă Durac, vătăman / Ştefan Vrabie / Vasile Osan / Ion, olar / Iordachi Ojoc / Ştefan Ghenghe / Ioniţă Zămârdoc / Ştefan Graur / Dariu ce a fost argat la Mămăligă. // **Rufeturi:** Andrei zet (ginere) lui Vicol, mazil / Dumitrache al lui Vicol, mazil / Dumitrachi, muntean, scutelnic al lui Lupul Vicol / Marin, muntean, scutelnic al lui Lupul Vicol / Fulga, vier,

---

2583 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 136, pp. 172, 173

2584 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 23, p. 25

2585 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 86

scutelnic al lui Lupul Vicol / Iamandi, vier, scutelnic al lui Lupul Vicol / Baba Maria, văduvă.

1774, iunie 5: Satul **Şiviţa**, ce sunt scutelnici ai mănăstirii de Sfântul Neculai din Galaţi, ţinutul Covurluiului, ocolul Prutului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[2586]**. Birnici:** Ioniţă Lapteacru, vornic / Pavăl Chebac / Ivan, muntean / Radul Popoiu / Iordache Chebac / Ioniţă Toderaşco / Ion Păsat / Andrei Păsat / Ion sin (fiu) lui Mârdoc / Enachi Lapteacru / Lupul Nechita / Gheorghiţă Spinare / Ioniţă Ţurcan / Gheorghe Legivechi / Toader Nechita / Turorache, scutelnic al dumisale spătarului Costandin Sturza / Dumitru, tij (la fel) / Neculiţă Corniţă, la fel / Anton, scutelnic al comisului Fotache / Enachi Chebac, la fel /Lupul Chebac, la fel / Costandin Chipăilă, scutelnic al lui Gheorghe Șărban, căpitan / Ursache, vier, la fel. // **Ţigani:** Şerban, ţigan. // **Case cu femei văduve:** Tudora, baba / Nastasie.

1902: „**Şiviţa**, comună rurală în judeţul Covurlui, plasa Prutul, aşezată pe malul Prutului, la 19 km de Galaţi. Se mărgineşte, la nord, cu Ijdileni (comuna Frumuşiţa) şi Folteşti; la est, cu Prutul; la sud, cu Tulucesti şi Galaţi şi la vest, cu teritoriul comunei Pechea. De Galaţi se desparte prin moşia Balta Brateș, ce ţine de Șiviţa. Se compune din două cătune: Tătarca şi Șiviţa (reşedinţa), distanţate de 2 km; mai are și subdiviziile: Frumușiţa şi Tămăoani. Are o populaţie de 1.432 locuitori, foşti clăcași împroprietăriţi. Întinderea teritoriului comunei e de aproape 6.835 hectare, din care cea mai mare parte aparţine proprietăţii mari, reprezentată prin moșiile particulare Tătarca, Şiviţele-Galata și Frumoasa, precum şi moşiile

[2586] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 86

Statului Balta Brateşul şi Balta Bădălanului. Locuitorii posedă: 17 armăsari, 94 cai, 114 iepe, 3 măgari, 6 tauri, 608 boi, 333 vaci, 121 viței; 1.718 oi, 98 berbeci; 10 ţapi, 20 capre, 99 porci, 140 scroafe și 63 vieri. Are 2 biserici, una în Șiviţa, cu hramul Adormirea Maicii Domnului, construită în 1881, şi cealaltă, în Tătarca, cu hramul Sf. Arhangheli, construcţie veche, întreaga comună formând o parohie cu catedrala Adormirea, având 1 preot paroh şi 3 cântăreţi; 3 şcoli. / **Şiviţa**, sat şi reşedinţa comunei cu acelaşi nume, are o populaţie de 297 familii sau 951 suflete; o biserică și 2 şcoli"[2587].

ŞOCANI

(în Zagarancea, comuna Bereşti,
judeţul Ungheni, Moldova).

1640, august 28: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „călugării de la mănăstirea Sfânta Vineri s-au pârât, înaintea domniei mele, cu Petrea, nepotul Zăgărancei, şi cu alţi răzeşi pentru un vad de pod ce este pe Prut, zicând Petrea şi cu răzeşii lui cum acel vad este pe locul lor, pe hotarul satului **Grindeşti** (azi Zagarancea, comuna Bereşti, judeţul Ungheni, Moldova). Iar rugătorii noştri, călugării, au dat seamă cum acel vad este pe hotarul **Şocanilor** (Zagarancea, comuna Bereşti, judeţul Ungheni, Moldova) şi au arătat şi drese de la

2587 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 522

Irimia vodă, de la Radul vodă, de la Barnovschi vodă şi de la domnia mea pe satul Şocani şi pe acel vad de pod. / Deci am trimis acolo pe Ionaşco vătavul şi a strând oameni buni, de au socotit şi au aflat cum acel vad de pod este pe locul Şocanilor, numai ce se află, cât trag podul cu priponul, câţiva paşi mai sus de stâlp, pe locul lor, când vine apa mare… / Deci Petrea cu răzeşii lui au rămas din toată legea ţării”[2588].

ŞOCHINI

(pe Cobolta, Soroca, Moldova).

1652, martie 20: Maftei sin (fiu) Tofora, femeia lui Safta, Andei Bădicul, femeia lui Nastasia şi feciorii lor Iordachi, Tudosca şi Istrate, cu femeia lui Tudosca şi cu fiii lor Vasile, Ştefan, Maria şi David, şi cu rudeniile lor Iordache, Gafia, Timuş, fărvara, cu fratele lor Gavril, Aniţa, Petre, Tudosia, Antimia, Ion, Cozma şi Arpintie, cu toţii nepoţi Pistrugii şi strănepoţi lui Dragoş, vând lui Vasile Mârzacul, mare căpitan de Soroca, „pentru 450 taleri de argint, 3 perechi de boi buni, 3 vaci cu viţei şi 2 cai buni… trei moşii ce avem în pustii, pe apa Cobolta, anume **Petroasa, Grăpenii** şi **Şochinii**, care sunt în ţinutul Sorocăi, cu iazuri şi cu mori… şi a treia parte din tot satul **Pistruenii**, ce este pe apa Răutului, iarăşi în ţinutul Sorocăi… şi din jumătate de sat din **Olişcani**, ce

---

[2588] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 427, p. 432

este în ţinutul Orheiului, pe valea Cernii cu apă, partea din sus, jumătate, din jumătate de sat, jumătate, ce se va alege a patra parte din satul Olişcanii"[2589].

ŞOFRĂCEŞTI

(sau Şofrânceşti, contopit cu Trifeşti,
comuna Trifeşti, Neamţ).

1572, iulie 16: Andronic şi Petre Burdun, feciorii Ilincăi, şi nepotul lor Toader Şofrac vând lui Ion, ginerele Nastei, fata lui Toader Şofrac, cu 70 zloţi tătăreşti, partea lor „de ocină din Roşiori… dinaintea lui Golăe vel spătar, Gherman, popa Neagu, Dumitru diacul, Dumitru, Crăstea şi Alexa din **Şofrăceşti**, One şi Isac Isaico din **Roşiori**, Petre vatav şi Sava din **Săcueni**"[2590].

1608: „Cum s-a făcut o moarte de om în satul **Şolcani**, în ţinutul Neamţului, şi pentru acea moarte de om s-au lepădat ăilalţi fraţi ai Măgdălinei, toţi, şi s-au sculat de au luat bucatele altor oameni, dintr.alt sat, ce n-au fost având ocină acolo, în Şolcani, deci câţi fraţi a avut Măgdălina, toţi s-au lepădat, să nu plătească moartea de om, ci s-au sculat de au luat patru boi ai Măgdălinei din satul **Şofrăceşti**, din ţinutul Neamţului; pentru care au avut ocină acolo, în Şolcani, şi au pierit boii toţi patru pentru acea moarte de om, şi au fost mulţi oameni buni,

[2589] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 88, pp. 95, 96
[2590] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, p. 78

anume Zaharia şi Marco din **Fărceşti**, Gligorie, Toader şi Cârstea din **Şolcani**. Deci aşa ştim noi cu sufletele noastre”[2591].

1632, august 17: Întărit de Alexandru Iliaş voievod logofătului Pătraşco Başotă, care primeşte urice pentru „a şasea parte din satul **Bodeşti** (comuna Bodeşti, Neamţ) şi din **Dănceşti** (comuna Bodeşti, Neamţ), ce sunt pe Cracău, în ţinutul Neamţ, ce el a cumpărat de la mătuşa sa Cârstina Pureceoare şi de la fiul ei Simion, pentru 80 taleri bătuţi. / Şi de asemenea.., partea lui Gheorghiţă şi a fratelui său de fânaţ de la **Muncei** (poiană pe Cracău, Neamţ)… şi a dat 14 taleri bătuţi în mâinile lui Gheorghiţă. / Şi de asemenea… jumătate din a patra parte din satul **Şofrăceşti** (contopit cu Trifeşti, comuna Trifeşti, Neamţ), ce este pe Pârâul Negru**,** Zgârceanii, ce a răscumpărat-o de la Şteful Şoldan vistiernic, pentru 80 de taleri număraţi… şi, din acelaşi sat Şofrăceşti, partea de jos, ce a cumpărat-o de la Dochia, fiica Ursei, pentru 14 taleri bătuţi”[2592].

1638, aprilie 18: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupul voievod, după ce s-au pârât de faţă Lazor, Petrea, Focşea, Marica şi alţi răzeşi ai lor din **Şofrăceşti** (contopit cu Trifeşti, comuna Trifeşti, Neamţ), ce este în ţinutul Neamţ, cu Enache, Gavril şi alţi fraţi ai lor, fiii lui Şteful, pentru un vad de moară, ce este pe pârâul satului Şofrăceşti, spunând acei oameni că ei au avut moştenire în acel vad de moară împreună cu Eneche şi cu alţi fraţi ai lor. Iar ei au răspuns că nu au acei oameni mai sus scrişi,

---

[2591] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, pp. 165, 166

[2592] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 178, pp. 228, 229

pentru că nu vor să ajute ca să se facă acele iazuri şi acea moară, iar Enache şi cu fraţii lor înşişi au făcut iazurile şi morile gata, cu multă cheltuială. Iar după aceea, acei oameni şi cu alţi răzeşi ai lor au tăiat acel iaz şi au stricat acea moară, fără ştirea lor. Şi astfel Enache cu fraţii lui s-au jelui înaintea noastră pe acei răzeşi din Şofrăceşti. / Şi am trimis pe Vasile Hricicanul din **Roşiori** (comuna Buneşti-Avereşti, Vaslui) să cerceteze rândul acelui iaz. / Deci Lazor, Petrea, Focşea, Marica şi alţi răzeşi au spis că a tăiat acel iaz şi a stricat acea moară Simion Purece… care a dat toată cheltuiala ce a făcut Enache, iar după aceea s-a întâmplat şi a murit Purece; iar după moarte lui, doi fii au venit înaintea domniei mele, cu o carte de mărturie şi şi-au luat înapoi bucatele pe care le-a luat Enache de la ei: doi boi şi un cal, şi încă au mai luat patru boi şi trei vaci cu viţei de la Enache, Şi domnia mea i-am judecat şi le-am aflat lor lege, ca să aibă a întoarce Lazor, Petrea, Focşea, Marica şi alţi răzeşi aui lor din Şofrăceşti acele bucate ce a luat luat Purece mai mult de la Enache şi de la fraţii lui"[2593].

1638, noiembrie 3: Întărit de Vasile Lupu voievod fraţilor Enachi, Gavrilaş, Simion, Vasile, Gligorcea şi Itul, feciorii Ştefului din satul **Şofrăceşti** (contopit cu Trifeşti, comuna Trifeşti, Neamţ), din ţinutul Neamţului, în baza unui zapis de la Drăgan din satul **Sohodol** (comuna suburbană Măgura, inclusă în Bacău), Toader din **Luncani** (comuna suburbană Mărgineni, inclusă în Bacău), Vasile a Onosii din **Iucşeşti** (Iucşa, comuna Bozieni, Neamţ), Toader Coze şi Simion feciorul lui Nichifor din **Săcuiani** (comuna Secuieni, Neamţ), popa Ionaşco de la

[2593] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 325, pp. 319, 320

Episcopia de **Roman**, în care mărturisesc „cum a venit înaintea lor Nedelea, fata lui Ionaşco Bârzului, din sat din **Sohodol**, şi a vândut partea ei din satul Sohodol, ce este în ţinutul Bacăului... rudelor sale Enachie şi fraţilor lui din satul **Şofrăceşti**... drept un poloboc de miere. Şi acelui poloboc de miere s-a rupt preţul drept 15 galbeni”[2594].

1644, iunie 10: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Gligorie din **Săcuieni** (comuna Secuieni, Neamț), după ce „s-au jeluit Enachie și Gavrilaș, feciorii Șoldănesii, zicând că au iezit ei un iaz în **Șofrăcești** (comuna Trifești, Neamț) și acolo au moșie cu Bașotă, cu Purece și cu popa Gligorie de acolo. Deci Enachie, cu frații săi, au cheltuit pe acel iaz mai mult de 40 lei, fără bucate și fără boi ce i-au stricat la acel iaz și la un lăptoc, și au dat ei 5 ughi (ducaâi unguresți), iar fără bucate. / Drept aceea, tu să socotești cu oameni buni să li se întoarcă jumătate de cheltuială de pe iaz și de pe opust (stăvilar) acei răzeși ai lor, ce țin acea jumătate de sat”[2595].

1645, februarie 10: Scrisoarea vornicului celui mare Toma, în care dă de ştire „cum au venit Anghelina şi Solonca, fetele lui Simion Purece din **Şofrăceşti**, de şi-au întrebat pentru nişte case, ce au fost rămas de ta tatăl lor. Deci noi am socotit pentru rândul acelor case şi le-am făcut lege, după cum e legea ţării, să facă amândouă o casă dimpreună, să fie casă drept casă sau să întoarcă banii una alteia, cum vor socoti şi vor biciului (preţui, evalua) oameni buni că vor fi acele case ale lui Pureci, să întoarcă jumătate de bani. / După aceea, ele s-au socotit şi

---

[2594] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 499, p. 464

[2595] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 333, p. 324

s-au tocmit ca să-ntoarcă Anghelina 19 ughi (ducaţi ungureşti) pe jumătate, de cum s-a socotit preţul acelor case dinaintea noastră”[2596].

1645, iunie 27: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Enachie din **Şufrăceşti** (Şofrăceşti, comuna Trifeşti, Neamţ), după ce „s-au jeluit Toma Bilţu, Arhip, Focşe şi Gligorie, nepoţii lui Năduşeală din **Prăjeşti** (comuna Traian, Neamţ) pe alţi răzeşi de acolo, din Şufrăceşti. / Pentru aceea, tu să strângi oameni bunu şi să alegeţi partea lui Năduşeală, din vatra satului, din pământuri, din fânaţe, din vad de moară şi din tot venitul, şi să ne faceţi o mărturie, să ne daţi de ştire cum va fi mai cu dreptul”[2597].

1645, septembrie 20: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod „de judecata ce-a avut Dumitru Buhuş spătar, stăpânul **Buhuceştilor** (Buhuşeşti, lângă Miron Costin, Neamţ), cu feciorii Ştefului Şoldan din **Şofrăceşti** (comuna Trifeşti, Neamţ), pentru despărţirea hotarelor satelor Buhuceşti şi Şofrăceşti, după cercetarea ce-a făcut-o Neniul vornicului de poartă. Şi au dovedit hotarul între cele două moşii, Fântâna Rece de sub satul Buhuceşti. S-au dat rămas Dumitru Buhuş spătar, iar feciorii Ştefului Şoldan să aibă a ţine hotarul satului Şofrăceşti, de către hotarul satului Buhuceşti, până la acea Fântână Rece”[2598].

1646, iulie 5: Fraţii Toma şi Samoilă Bilţu, fecio-

[2596] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 14, p. 9

[2597] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 110, p. 92

[2598] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 211, p. 167

rii Candachiei Bilţoaie, nepoţii Savei, Dumitraşco Urdzică şi nepotul lui Focşea, nepoţii Urdzicoaei şi nepoţii lui Crăciun, fac un schim de moşii cu Enache Şoldan şi femeia lui Nazaria, fata Măriuţăi, nepoata lui Potărniche, căruia i-au dat „ce-am avut la sat la **Şofrăceşti** (comuna Trifeşti, Neamţ), în ţinutul Neamţului, pe Valea Neagră, dintr-a patra parte de sat Şofrăceşti, a treia parte, însă i-am dat cu partea lui Toderiţă şi a lui Ionaşco, feciorii Îndreicuşei, pentru că ei ne-au vândut o parte de moşie a noastră din **Vârtop** (Hârtopul, comuna Bârgăoani, Neamţ)", primind la schimb, „moşia ce-a avut Nazaria în satul **Brăneşti** (înglobat în Miron Costin, comuna Trifeşti, Neamţ), iarăşi în ţinutul Neamţului, dintr-a patra parte din satul Brăneşti, a treia parte"[2599].

1774, iunie: Satul **Şofrânceştii**, ocolul Siretului, după recensământul lui Rumeanţev[2600], avea **toată suma caselor 7**. Scădere rufeturi 2: 2 ţigani. Rămân birnici 5. / **Birnici:** Ion Prichici / Iordachi Nebunu / Ion sin (fiu) Istratii, plugar / Toader fiu lui Istratii / Neculai brat (frate) lui Istratii. // **Rufeturi:** Ştefan, ţigan / Preda, ţigan.

1902: „**Şofrăceşti**, sat în judeţul Roman, plasa Siretul de jos, com Trifeşti, spre sud-est de satul Trifeşti şi la 3 km de el. Are o populaţie de 327 locuitori şi o biserică de zid"[2601].

2599 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 429, pp. 367, 368

2600 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 70

2601 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 523

ŞOFRĂNEŞTI

(pe Şacovăţ, Vaslui).

1617: Ispisoc de judecată de la Radul voievod, după ce „fiii Pătrăşcoaei au pârât cu pâră mare pe vornicului Băseanul pentru jumătatea de sus din satul **Boţeşti**, care i s-a venit lui a o cumpăra în două dăţi: 100 ughi (ducaţi ungureşti) a dat fraţilor lui Costil, iar altă 100 ughi a dat lui Toader stolnicul, pentru că a fost luată de către Eremia Moghilă vodă pentru hiclenie, când a venit Costil cu răzvan voievod asupra ţării noastre; a treia 100 ughi a fost cheltuit-o pentru biserică, ce a fost pustie de mulţi ani, şi altă cheltuială, căci a făcut două iazuri, case, mori, stupi, clopotniţă şi multe cheltuieli, şi le-a fost dată lor zi în două săptămâni, pe obiceiul ţării, din luna aprilie, 29 zile, în două spătămâni, şi când a fost zi, ei n-au întors nimic… Pentru aceea, fiii Pătrăşcoae au rămas… / Şi de asemenea, întărim lui Băseanul şi jupânesei lui Varvara, fata lui Petre Hohulea, nepoată lui Dumitru Hohulea vornic, din drese ce a avut bunicul ei de la Iliaş voievod, satul **Şofrăneştii** pe Şacovăţ, cu mori pe Şacovăţ, ce-i sunt ei cumpărătură de la Andreica, ureadnic de Bădeuţi, pentru 700 zloţi tătăreşti. / Şi iarăşi am întprit Băseanului vornic ocina ce a cumpărat de la Gheanghe, fiul lui Ionaşco, nepot Savei, a patra parte de sat **Ţibăneşti** pe Şacovăţ, cu loc de moară în Şacovăţ, pentru 50 taleri curaţi. / Şi iarăşi i-am întărit a patra parte din **Răzina** pe Nistru, cumpărată de la Candachia, fata Magdalinei, nepoata Petrei Hohulea, drept 25 talei. / Şi iarăşi i-a,

întărit lui a patra parte din **Stoileşti** pe Rebricea, cumpărată de la Pătraşco şi Ion, fiii lui Lazor Cercel, pentru 25 ughi. / Şi jumătate din satul **Crăciuneşti**, ce-l la obârşia apei Goliei, din jumătate a treia parte, cumpărată de la Arsenie, fiul Malei, nepot Annei, şi de la nepoţii ei Roma, şi Anton şi Platon, fiii Neagului, nepoţi Sorei, şi de la unchiul lor Baloş, fiul Sorei, drept 20 taleri curaţi. / Şi jumătate din a treia parte din jumătate de sat **Crăciuneşti**, cumpărată de la Simion, fiul lui Dumitru, fiul popii Oatu, de la nepoţii săi Ignat şi Ioan, nepoţi Olenii, drept 15 taleri curaţi. / Şi iarăşi i-am întărit două părţi din jumătatea dinspre răsărit a satului **Tulova**, ce se numeşte **Glodenii**, cumpărat de la Gherman şi Andronic, feciorii Tacoşei, de la nepoţii lor Condrea Lăbuşco, Ionaşco şi Sora, copiii Căcii, şi de la frate-său Ion, nepot Nastei, drept 35 taleri curaţi, din drese de împărţeală ce au avut Nastea şi sora ei Tacoşa de la bătrânul Petru voievod. / Şi iarăşi, a patra parte din jumătatea dinspre apus jumătate din acelaşi sat Glodeni, cumpărat cu 30 ughi galbeni (ducaţi ungureşti de aur). / Şi a patra parte din satul **Scănteae**, ce a cumpărat-o de la Toader, Mihăil şi Drăghina Scăntee, copiii lui Scăntee, nepoţi lui Trifan, drept 26 ughi galbeni. / Şi iarăşi, a patra parte din jumătate de sat **Tulova**, ce se numeşte **Glodeni**, dinspre apus, cumpărată de la Vasilca, fata Nastasiei, nepoata lui Ionaşco Fărăraş, drept 12 taleri curaţi. / Şi iarăşi, din a patra parte, trei părţi, şi din a cincea parte, a treia parte, cumpărătură din jumătatea de jos a satului **Boţeşti**, de la Miron, fecior lui Nebojatco, nepot lui Ilie Boţescul, de la Costea şi Mihail, fiii lui Vasile, nepoţi iarăşi lui Ilie Boţescul, pentru 100 ughi galbeni, din drese ce au avut de împărţeală de la bătrânul Petru voievod. / Şi a patra parte

din satul **Boţeşti**, o parte şi jumătate din a cincea parte, şi o parte şi jumătate de la Ionaşco, Gavril, Sofronia, Buna, Cristina, Vasile şi Pătraşco, fiii lui Oană, nepoţi lui Ilie Boţescul, drept 50 ughi galbeni. / Şi iarăşi i-am întărit , din jumătatea de sus a satului **Vultureşti**, partea Sorei, fata Copăceanului, nepoata Oanei, drept 80 ughi galbeni. / Şi a patra parte dintr-o selişte **Nicoriţa** pe Rebricea cea mică, care acum se numeşte **Hilimăneşti**, şi din altă parte, cumpărătură de la Tudora Varticoae, nepoata Cristinei, fata Siminei, drept 300 zloţi tătăreşti. / Şi iarăşi, din cea de jos a treia parte din satul **Miclăuşenii**, ce se numeşte **Graurii**, 12 pământuri din toate ţarinile, cumpărate de la Solomia, fata lui Ion Graur, drept 20 ughi galbeni. / Şi iarăşi i-am întărit un loc de prisacă pe Bârlad, din sus de satul **Dobroslăveşti**, cumpărătură de la Mărica, Ana şi Costanda, fiii lui Oţăl”[2602].

1719, martie 20: Ioniţă Băisan, feciorul lui Gavrilaş Băisan şi al Catrinei, vinde, pentru 30 lei, lui Velişco Cuza, „un bătrân şi jumătate din satul **Şofrăneşti**. Aşijderea, a dat danie jumătate de bătrân, tot din acelaşi sat Şofrăneşti, iarăşi lui Velişco Cuza, pentru mult binele ce le-a făcut la nevoia lor”[2603].

1719, martie 20: Nistor Băisan, feciorul lui Tofan Băisan, vinde, pentru 20 lei bătuţi, lui Velişco Cuza, „a lui dreaptă baştină moşie, partea sa, ce s-a venit, un bătrân din satul **Şofrăneşti**”[2604].

[2602] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 121-129

[2603] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iaşi 1912, p. 251

[2604] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iaşi 1912, p. 251

1774, iulie 5: Satul **Şofrânceştii**, ţinutul Vasluiului, ocolul Fundului, după recensământul lui Rumeanţev[2605], avea următorii: **Birnici:** Crăciun / Năstase Hordilă / Toader Vrabie / Ion Păpăluță / Gheorghi, crav / Sava Hordilă / Iftemi, bejenar. // **Holtei:** Gheorghi Hordilă. // **Țiganii:** Tonică, herar / Grigori / Gheorghi, ciobotar / Pascal.

1806, aprilie 16: Nastasa, „fata săvârşitului Vasile Cuza postelnic, şi soţul său Ilie Vârnav, şi Smaranda, iarăşi fata lui Vasile Cuza, şi soţul ei Vasile Popa, având ei, împreună cu vărul lor Grigorie Cuza, părţi în două moşii, o parte în **Coroeşti**, la ţinutul Tutovei, pe apa Bogdanei, şi altă parte în **Şofrăneşti**, la ţinutul Vasluiului, pe apa Şacovăţului, aleasă şi hotărnicită de către răzeşi, din care parte trag ei, cu alţi fraţi ai lor, jumătate, partea tatălui lor Vasile Cuza, iar jumătate trage numitul văr al lor Grigore, iarăşi cu fraţii săi, partea tatălui său şi unchiul lor Constandin Cuza, s-au învoit între ei, adică ei au dat vărului Grigore Cuza părţile celor două surori din **Şofrăneşti**, afară de părţile altor fraţi, iar Grigore le-a dat partea sa din **Coroeşti**, a şaptea parte din partea părintelui său şi, deosebit pe lângă acea parte din Coroeşti, le-a mai dat 2.000 lei”[2606].

[2605] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului,* VII, I, Chişinău 1975, p. 238

[2606] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. VII, Iaşi 1912, p. 251

ŞOIMĂREŞTI

(comuna Brusturii-Drăgăneşti, Neamţ).

1580, mai 29: **Hotarnica satului Oglinzi**, părţile lui Mihăilescul uricar, făcută, din porunca lui Iancul Sasul voievod, de Varic postelnic „fiului meu Mihăilescul uricar cu oamenii din satul **Topliţa**. Înainte de această vreme, le-a hotărât lor Golăe, pârcălab de Neamţ, când n-a fost acasă Mihăilescul, ci fost-a atunci la gorştină în câmp, cu marele comis; astfel i-a fost hotărât lui cu nedreptate, căci n-a fost atunci acasă şi nici un megieş n-a chemat Golăe pârcălab la hotar, ci numai el singur a fost şi cu oamenii din Topliţa. / Deci eu, Vartic postelnic, chemat-am oameni buni şi bătrâni şi ocolaşi din megieşi, şi boieri de curte, anume Luca sulger, Simion Stroici căminar, Mereuţă aprod, Lazor fiul lui Gavril logofăt, Băseanu diac, Onciul diac şi oameni buni şi bătrâni, popa Andronie, Petrea judele, Ion, Şteful, Toader, Luca şi Gherman din satul **Brusturi**, Gorga, Ion bătrânul, Nica, Precup, Zaharia şi Andreica din satul **Drăgăneşti**, Grozav, Gherasim, Grozea, Gliga, Panteleiu, Bălaci bătrânul, Cristea, Mihăil, Gavril, Cozma, Matei, Toma, Ion, alt Toma, Macsin Isac, Gliga, Chirilă, Tomşea, Mihăil, Donie, Ion, Sava, Alexa şi Iosip din satul **Săveşti**, Dumitru, Lupul, Chirilă, Toader şi Maleş din satul **Borceşti**, Gliga, Toma, Fărtat, Florea, Marco şi Nechifor din satul **Oglindeşti**, Drăcşan Neameş, Coste şi Gavril din satul **Şoimăreşti** şi, câţi au fost martorii Mihăilescului, cu toţii aflat-am că-i hotarul Mihăilescului şi au jurat toţi pe

ale sale suflete, înaintea noastră, cum este lui dreaptă ocină şi moşie, şi am pus stâlpi de piatră şi bour în stejari, pe unde le-au arătat acei oameni buni şi bătrâni, iar acei stâlpi, unde i-a pus lor Golăe pârcălab, eu i-am scos lor toţi, iarăşi cu acei oameni buni, căci aflat-am cu sufletele noastre cum i-a hotărât lui cu strâmb şi după mită”[2607].

1639, ianuarie 20: Zapisul lui Tănasie, vornic de gloată, care s-a tocmit cu călugării de la mănăstirea Neamţ, după ce le-a „iezit un heleşteu la Broşteni (Drăguşeni, Suceava), în ţinutul Sucevei, şi le-am mai dat nişte vite de vaci şi nişte bouleni, şi nişte stupi... şi mi-au dat seliştea **Drăgăneştii** (comuna Brusturii-Drăgăneşti, Neamţ), ce este în ţinutul Neamţului, ce sunt pe pârâul Brusturilor, în ţărmurele Râşcei, să ţin acea moşie până voi fi viu. Iară după moartea noastră iară să fie a sfintei mănăstiri cu oameni şi cu tot venitul ce se va agonisi pe acea moşie Drăgăneştii, să mă scrie la pomelnic şi la pamente la anul, să-mi fie pomană. / Şi în această tocmeală au fost Marco, Iorga, Fealtin a Zofei de **târg de Neamţ**, Dumitraşco Cocris de **Şoimăreşti** (comuna Brusturii-Drăgăneşti, Neamţ) şi alţi oameni buni”[2608].

1639, februarie 13: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui stolnic Toma, care cumpără, cu 48 ughi (ducaţi ungureşti) moşia din satul **Porceşti**, de la Gavril, ginerele lui Cocris, şi de la soţia sa Marica, fiica lui Cocris, nepoata lui Nemţanul, strănepoata lui Mihul hatman, care se tocmiseră cu fraţii lor Dumitraşco şi Gligoraş, fiii lui Cocris, ca să stăpânească ei părţile de ocină din **Şoimă-**

[2607] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, pp. 166-168

[2608] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 14, p. 15

reşti, Băloşeşti, Bârgăoani, **Bilăeşti** şi din **Bahnă**, iar lor să le rămână „părţile lui Cocris din **Porceşti**, care este este în ţinutul Neamţ, care se împarte cu Nemţanul”[2609].

1902: „**Şoimăreşti**, sat răzăşesc în judeţul Suceava, comuna Drăgăneşti, aşezat pe ţărmul drept al Moldovei. Are o populaţie de 239 locuitori; o biscrică de lemn, cu hramul Sf. Voevozi, clădită, în 1762, de răzășii Tănase Frunzeti, Manolache Moţoc și Ioan Berea, deservită de un preot şi 2 cântăreţi. Până în 1878 făcea parte din alipita comună Brusturi. Moşia, proprictatea locuitorilor, are o întindere de 234 fălci 50 prăjini. Împroprietăriţi, în 1864, sunt 29 clăcași, stăpânind 61 fălci. Drumuri principale sunt: la Tonţi (1.220 m), la Săveşti (1.030 m) şi la Drăgăneşti (1.200 m)”[2610].

ŞOLCANI

(Solonceni, azi Şolcani, comuna Şeptelici,
raionul Soroca, Moldova).

1645, august 17: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Costin Jac şi fraţilor lui, fiii lui Ursul, nepoţii lui Lazar bătrânul, în baza unui zapis de mărturie de la Ciomârtan pârcălab de **Soroca**, Zota vornic, Dimiian pârcălab, Simion Huzeiu şoltuz şi cu 12 pârgari, Pană Grecul şi Miron din **Bulata** (comuna Zguriţa, raionul Drochia,

[2609] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 29, pp. 34, 35

[2610] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 523

Moldova), în care au scris „cum a răscumpărat Costin Jac şi cu fraţii lui jumătate din satul **Solonceni** (Şolcani, comuna Şeptelici, raionul Soroca, Moldova), jumătatea de sus, ce este pe Căinar, în ţinutul Soroca, cu loc de iaz şi de moară în Căinar, pe ambele părţi… / Şi au dat Costin şi cu fraţii lui 150 taleri de argint în mâinile lui Ghidion, fiul lui Voico logofăt, care acea jumătate de sat le-a fost moştenire de la bunicul lor, Lazar bătrânul, şi au vândut-o nişte rude ale răposatului Voico logofăt, iar apoi fiul lui Ghidion a scos-o la vânzare… iar ei au răscumpărat-o, pentru că le-a fost moştenire şi li se cuvenea să o răscumpere”[2611].

1904: „**Şolcani**, sat în judeţul Soroca, volosti Bădiceni, aşezat între satele Bocşani şi Şeptilici, într-un hârtop din stânga Văii Mari. Are 104 case, cu o populaţie de 604 suflete de ţărani români; biserici; şcoală elementară rusească; 382 vite mari”[2612].

ŞOLDĂNEŞTI

(pe Jijia, numit şi Şoldana, ţinutul Hârlău, Botoşani).

1628, aprilie 5: Zapisul Titei, fiica lui Şoldan din Şoldăneşti, prin care mărturiseşte „cum am dat lui Toader Gânscă şi feciorilor lui, nepoţilor mei, partea mea din **Şoldăneşti** (ţinutul Hârlău, Botoşani), ce a fost a lui

[2611] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 167, pp. 137-139
[2612] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, pp. 203, 204

Şoldan, ce se va alege din vatra satului şi din câmp, şi din pădure şi din pomete şi din tot venitul cât va fi… Şi în tocmeala noastră au fost Iosip Şeaidir de **Iugani** (comuna Deleni, Iaşi), Patrovici de **Uriceni** (azi Soroceni, Botoşani), Pătraşco de **Buhăiceni** (azi Buhăceni, Botoşani), Oniul cel bătrân şi popa Dediul de **Tomeşti** (azi Ciornei, Botoşani), Rusul de **Silicicani** (azi Silişcani, Botoşani) şi alţi mulţi oameni buni”[2613].

1774, iunie: Satul **Şoldana**, ţinutul Hârlăului, ocolul Jijiei, avea, după recensământul lui Rumeanţev[2614], **toată suma caselor: 14**. Scădere rufeturi 14: 5 ruptaşi, 2 călăraşi, 3 armăşei, 1 copil în casă, 1 topciu, 1 seimen agiesc, 1 vagmistru muscal. / **Rufeturi:** Vasili Zota, ruptaş / Grigori Zota, ruptaş / Vasili Niagu, ruptaş / Grigori brat (frate) lui, ruptaş / Istrati Boznian, ruptaş / Apostu Isăcuţă, călăraş de Ţarigrad / Vasili Bodogan, călăraş de Ţarigrad / Toader Isăcuţă, armăşel / Costandin, armăşel / Tănasă Popa, copil în casă / Simion Ţâţă, topciu / Costandin, seimen agiesc / Iosip, vagmistru / Toader Vicol, armăşel.

1902: „**Şoldăneşti**, comună rurală în partea de est a plăşii Miletinul, judeţul Botoşani, pe un teritoriu deluros, cu podişe întinse şi formată din satele Bătrâneşti (Zahăreni), Borcileni, Ionăşeni, Socrujeni, Starosilța-Stavri, Starosilța-Radul, Șoldănești, Viforenii Cuzii și Viforeni-Cerchez. Are o suprafață de 11.860 hectare, cu o populaţie de 2.998 locuitori; 6 biserici, deservite de 2 preoți şi 4 cântăreţi; 2 școli; 4 iazuri cu pește, 1 moară de

---

[2613] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 336, pp. 461, 462

[2614] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 247, 248

apă şi 3 cu aburi. Vite: 2.823, boi şi vaci, 862 cai, 13 bivoli, 3.942 oi, 150 capre și 799 porci. / **Şoldăneşti**, sat pe un platou înalt, în centrul comunei Șoldănești, cu o suprafaţă de 1.716 hectare, din care vreo 280 hectare pădure, şi o populaţie de 71 familii sau 344 suflete. Are 1 biserică și 3 cârciumi. Locuitorii posedă: 193 boi şi vaci, 24 cai, 914 oi, 67 capre, 6 bivoli, 171 porci; 60 stupi cu albine”[2615].

ŞOLDEŞTI

(sat sau Şoldeni pe Dumitra, comuna Epureni, Vaslui).

1452, septembrie 10: Întărit de Alexandru voievod postelnicului Ignat, care primeşte uric pentru „a lui dreaptă ocină şi moşii, sate anume Şoldeştii, la Dumitra, şi Ciorăştii, şi Bârlăleştii, i Soltăneştii, şi Socii, cu mănăstire şi cu Stanul, şi, pe Prut, Dănişoara, şi Ciocăneşti, şi Borzăştii, şi, tot acolo, la Vadul Ruşilor, unde este Niag, şi, de acolo, câmpul până ajunge la altă selişte, unde au fost Mane, şi selişte... Ştelunova, şi, pe din sus, la gura Sărăţii, sileşte Buvina, i... osebit alte selişti, şi pe din sus de Husova, şi Dobromireştii, pe Smila, şi Balosineşti, pe Smilişoara, şi, pe Tutova, unde este fratele lui, Româneşti, şi unde este casa lui, la Moina, şi sileşte Negrileşti, şi sileşte pe Lucoveţ, unde au fost Frumuşelul, şi Zorilă,

[2615] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 524

pe Tegheci, şi, la Prut, pe gârla Soholeţul, unde au avut şi moară şi iaz”[2616]. Hotare, din vechi.

1563, aprilie 13: Întărit de Ioan voievod postelnicului Ignat, care primesc uric pentru „un loc din hotarul satului **Şoldeni** (sat pe Dumitra, lângă Epureni[2617], Vaslui), ce s-a început din matca pârâului Dumitra, valea în sus, până în hotarul satului Solomonilor şi, de acolo, dealul în jos, până în hotarul Ciorănilor”[2618].

ŞOLDEŞTI

(sat pe Zăbrăuţi, azi Fitioneşti,
comuna Fitioneşti, Vrancea).

1469, octombrie 13: Întărit de Ştefan voievod lui Iuga Grasul din Zăbrăuţi, care primeşte uric pentru „a lui dreaptă ocină, pol sat de Şoldeşti pe Zăbrăuţi, ce au cumpărat de la Aldomir, drept 40 zloţi, şi pe jumătate sat din Bătineşti la Putna, ce a cumpărat de la Stamnicău, drept 20 zloţi”[2619].

1489, octombrie 31: Întărit de Ştefan voievod fraţilor Stan şi Onu, feciorii lui Iuga Grasul, care primesc

---

[2616] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 20, pp. 22, 23

[2617] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 250

[2618] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, pp. 62, 63

[2619] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 160, p. 237

uric pentru „dreaptă ocina lor, jumătate din satul Şoldeştii pe apa Zăbrăuţului, care şi-o au fost cumpărat tatăl lor, Iuga Grasul, de la Aldomir, drept 250 zloţi tătăreşti şi un cal bun”[2620]. Hotarul, din veac.

1626, ianuarie 20: Întărit de Radul voievod diacului Pătraşco, în baza unui zapis de mărturie semnat de Ion Bogdan, Toma, Ţapul, Prodan, Glogorie şi Vasile Hulpaş din **Bătineşti** (ţinutul Putna, Vrancea), şi de Procopie, Tofan şi Toma din **Şoldeşti** (azi Fitioneşti, Vrancea), „scriind şi mărturisind acele zapise că… Pătru din Bătineşti i-a vândut un ogor în ţarină, pentru 5 taleri număraţi. Şi de asemenea i-a vândut un ogor în Ţeline, pentru 5 taleri… la **Zăbrăuţi** (comuna Moviliţă, Vrancea)”[2621].

1636, aprilie 2: Întărit de Vasile Lupu voievod cămăraşului Pătraşco, fraţilor şi tuturor rudelor lui, care primesc uric pentru „jumătate din satul **Şoldeşti** (comuna Fitioneşti, Vrancea), pe apa Zăbrăuţi. Şi hotarul acestui sat începe mai în jos de hotarul **Spăriiaţilor** (azi Zăbrăuţi, înglobat în Moviliţa, comuna Moviliţa, Vrancea), pe valea Zăbrăuţi, drept în sus până la obârşie şi dealul de la **Căpoteşti** (comuna Boloteşti, Vrancea), pe unde arată şi uricul pe care îl au de la Ştefan voievod cel Bătrân. Iar poienile şi curăturile să aibă a le stăpâni pe unde le-a hotărnicit Dumitraşco Gheuca vornic, cu oameni buni, megieşi, anume: Calcea din **Muncel** (Muncelu, comuna Străoane, Vrancea), Zăbrăuţi din **Brudureşti** (pe Putna, Vrancea), Ursu Dudăilă din **Săcătură** (în Viişoara, comuna Vidra, Vrancea), Gliga din **Budea** (Buda, înglobat

---

[2620] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 55, p. 106

[2621] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 7, pp. 11, 12

în Angheleşti, comuna Rugineşti, Vrancea) Oprea fost pârcălab, popa Ioachim de la mitropolitul Varlaam, popa Sava de la **Cruce** (înglobat în Panciu, Vrancea), Focea uricar şi Frâncul din **Nădălbiţi** (în Putna, Vrancea), Pricopie diac din **Băloteşti** (comuna Boloteşti, Vrancea) şi mulţi oameni buni”[2622].

1637, februarie 14: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod cămăraşului Pătraşco, „spre aceea ca să fie tare şi puternic a ţine şi a ara două pământuri în **Şoldeşti** (comuna Fitioneşti, Vrancea), ce şi-a cumpărat de la David de acolo şi el le-a rupt de ţelină, şi are şi drese domneşti de cumpărătură pe acele pământuri”[2623].

1643, mai 26: Scrisoarea staroştilor de Putna Buta şi Romăşcel, care, primind porunca lui vodă de la Pătraşco, ce-a fost cămăraş, au mers „la sat la **Burduşeşti** (lângă oraşul Mărăşeşti, Vrancea), pe valea Zăbrăuţului, să strângem oameni buni şi să alegem o parte de ocină ce şi-a cumpărat Ion Dărăbanul… toată partea Cudalbului, drept 14 galbeni. / Strâns-am oameni buni: Solomon, popa Niştiut, Zaharia Coiandră, Bosie Platon, Sturdzea Munteanul, Gavril şi Ion Fetion de **Şoldeşti** (azi Fitioneşti, comuna Fitioneşti, Vrancea), Dragomir Toader de **Burduşeşti**.., şi i-am ales câmp de moşie 60 de paşi pe deal spre Ciolăneşti, şi ce se va veni din trei ploştence, din a treia parte a şaptea parte, şi din sus de sat… 20 de paşi din ogoare de cânepă şi în vatra satului 16 paşi, şi din jos de sat 52 de paşi, şi în sus pe vale şi pe deal, dar în săcături în săpături… şi din moară, şi de prin pădure,

[2622] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 385, pp. 432, 433
[2623] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 31, p. 32

până unde merge hotarul satului, din a treia parte a şaptea parte să aibă a ţine”[2624].

1645, august 31: Sileştean vinde lui Toader, fecior lui Istratie or **Bătineşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea), drept 2 lei şi 12 merţe de mălai, „o săcătură la sat la **Şoldeşti** (comuna Fitioneşti, Vrancea)… dinaintea lui Marco şi Ionaşco ot **Bătineşti**, Ştefan, Irimia şi Vasile Dolohan ot **Ţigăneşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea)”[2625].

1645, octombrie 20: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce s-au pârât de faţă „Pătrăşcan ce a fost cămăraş, Apostol şi Axinte, cu seminţia lor din **Şoldeşti**, cu Ioan Dălban şi seminţia lor pentru un loc pe valea Zăbăuţului, cu poieni, vaduri de mori şi de delniţă, de la Şoldeşti în sus, şi s-a hotărât a stăpâni Pătrăşcan cămăraş moşia de la Şoldeşti, pe valea Zăbrăuţului”[2626].

ŞOPÂRLENI

(pe Prut, comuna Drânceni, Vaslui).

1483, septembrie 20: Întărit de Ştefan voievod fraţilor Ignat şi Ion Tintil, care cumpăraseră, cu 80 de zloţi tătăreşti, de la Neagşa, fata lui Mihăilă Şopârlă, „jumătate din seliştea Şopârleni, pe pârâul M…, partea de

---

[2624] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 98, pp. 104, 105

[2625] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 189, p. 153

[2626] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 227, pp. 178, 179

sus… Şi, de asemenea, a venit înaintea noastră Bâlco Bârlădescul şi a vândut o prisacă, mai sus de Hlăpeşti, în pădure, unde a fost Văleşoae, tot slugilor noastre, lui Ignat şi fratelui său Ion Tintiul, pentru 18 zloţi tătăreşti”[2627]. Hotarul, din veac.

1612, iulie 19: Întărit de Ştefan Tomşa voievod lui Ionaşco Cehan vornic de gloată, în baza unui zapis de mărturie de la popa Necoară din **Horjeşti**, Cihan bătrânul, Rusul, frate-său Laur şi Simion din **Stăneşti**, Toader Mărgilat de **Stângaci**, Bălici şi Văsian din **Ciorăşti**, „scriind cum el singur a cumpărat o bucată de ocină din satul **Nemicani** (pe Lăpuşna, sub Movilă, în hotar cu Scorţăşti, raionul Kotovsk[2628], Moldova) de la Toader Hudici pitar din **Hudiceni** (pe Lăpuşna, sub Movilă, în hotar cu Scorţăşti, raionul Kotovsk[2629], Moldova), toată partea lui, care i-a fost cumpărătură de la Toader Cosiţă, pentru 30 taleri bătuţi”; în baza altui zapis, de la Toader Dubău, ureadnic de **Huşi**, de la şoltuz şi cei 12 pârgari, de la popa Trifan, Dumitru Sorâci, Gavril Iuriescul, Balcă Ianciul din **Huşi**, de la Roman şi Gligorie din **Păhneşti**, Bilaşco, Frăia, Hilip şi popa Oniţă din **Şopârleni**, „scriind cum el a cumpărat o bucată de ocină de la Sava stolnicul, fiul lui Raşco, cât se va alege din jumătate din satul **Şopârleni** (pe Prut şi Zebuştea[2630], Vaslui), pentru 60 taleri de argint”. / Şi un alt zapis, de la Ionaşco fost mare

[2627] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 252, pp. 384-386
[2628] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 175
[2629] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 128
[2630] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 251

armaş, Toader din **Botneni**, popa Ifrim şi Moisei, „scriind cum a cumpărat, de la Măriica Stângăcioae, fata lui Posmag, nepoata Micăi, toată partea ei din satul **Dolheşti** (pe Crasna, şinutul Fălciu, Iaşi), pentru 22 taleri bătuţi”[2631].

1640, ianuarie 6: Ionaşco Costiceanul, nepotul Vlaicului vinde lui Necoriţă din **Tinteşti** (Ţinteşti, comuna Arsura, Vaslui), drept 70 de lei bătuţi, „dinaintea preotului, a lui Iorga şi a jupânesei Cehăneasa din **Horjeşti** (comuna Căprieni, judeţul Lăpuşna, Moldova), a lui Toader Lupşe, Căzacului Frăia, Simion Roşca şi Dolhan de **Suleni** (azi Duda, comuna Duda-Iepureni, Vaslui), ce sunt răzeşi, a lui Ursul Brahăş şi Bordea de **Păhneşti** (comuna Arsura, Vaslui), Gligorcea de **Tinteşti**… moşia din sat din **Şopârleni** (comuna Drânceni, Vaslui), partea Vlaicului, ce se cheamă un bătrân”[2632].

ŞOPÂRLENI

(fostul Troeneşti pe Prut, în hotar cu Dobreni şi Drăculeşti, azi Şopârleni, raionul Kotovsk, Moldova).

1533: Întărit de Petru Rareş voievod lui Dragotă Averescul şi lui Neagoe Şopârleanul, care cumpără „cu 80 zloţi tătăreşti părţi în satul **Troeneşti** pe Prut”[2633].

2631 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 248-251

2632 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 284, p. 278

2633 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XIX, Iaşi 1927, p. 8

1548, martie 21: Întărit de Iliaş Rareş voievod fraţilor Cupcea, Trif, Lazăr, Ivan şi Rusca, copiii lui Radul Drăculea, care primesc uric pentru „ale lor drepte ocine din drese de danie, ce le-a avut tatăl lor Radul Drăculea de la procatohul nostru Ştefan voievod, două locuri din pustiu, spre Prut, sub Obrejie, între **Troeneşti** (azi **Şopârleni)** şi între Dobreni, la fântână, sub Coaste, care acum se numeşte **Drăculeştii**”[2634].

ŞOPÂRLENI

(în comuna Heleştieni, Iaşi).

1617, mai 18: Întărit de Radul voievod lui vistiernicului Nicoară şi, respectiv, vistiernicelului Ionaşco şi fratele său Iordache, feciori Costandei, nepoţi lui Stan Bărlici, după un schimb de moşii, prin care Nicoară a dat „a şasea parte din satul **Roginoasa**, cu heleşteu şi cu mori în pârâul satului, cumpărătură de la Dumitru Bahluianul, nepot Maricăi, strănepot Agafiei, fata lui Ivanco pitar”, primind de la fraţii Ionaşco şi Iordache, nepoţii lui Bârlici, „din jumătate de sat **Buicăcenii** (Buşcăteni, Buţcăteni, azi Boscoteni), a opta parte, şi din **Şopârleani**, ce li se va alege; şi încă s-a mai sculat Ionaşco visternicel şi a întors lui Nicoară 100 ughi (ducaţi ungureşti) de aur”[2635].

[2634] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XIX, Iaşi 1927, p. 8

[2635] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XX, Iaşi 1928, pp. 224, 225

1623, aprilie 2: Întărit de Ştefan Tomşa lui Lupul Prăjescu, care primeşte uric pentru dreptele lui ocini şi dedine: „satul anume Hălăştiani, cu iazuri” (comuna Heleştieni, Iaşi); „Buşcătenii, cu iazurile şi cu morile, în acelaşi ţinut” (Buţcăteni, lângă Heleştieni, Iaşi); „**o selişte, anume Şopârlenii şi cu iazul mare şi cu iazul de pescuit peşte**” (în comuna Heleştieni, Iaşi); „satul anume Onicenii şi cu bălţile de peşte şi cu loc de râmnice în acelaşi ţinut” (inclus în Hărmăneşti, Iaşi); „un sat anume Rângăleşti, cu iazurile, ce este în ţinutul Iaşi” (Ringhileşti, Botoşani); „jumătate din satul anume Boriseni pe Prut, şi cu bălţile de peşte şi cu loc de moară pe Prut” (ţinutul Iaşi); „un sat, anume Rădeni, pe Pârâul Alb, şi cu loc de moară şi de stupină pe acel pârâu, ce este în ţinutul Neamţ” (comuna Păstrăveni, Neamţ); „două sate, anume Ciutca şi Dubăvăţul, ce sunt în ţinutul Cernăuţi (Dubăuţi, raionul Coţmani, Ucraina)”[2636].

1623, iulie 19: Întărit de Ştefan Tomşa voievod vornicului de gloată Ionaşco Cehan, în baza zapisului de mărturie semnat de Cihan cel bătrân, de fraţii Rusul şi Laur din **Stăneşti** (lângă Horjeşti, judeţul Lăpuşna, Moldova), de Mărgelat, Stângaci şi Simion, tot din Stăneşti, de Bălici şi Văsiu din **Ciorăşti** (judeţul Ungheni, Moldova), care confirmă că „el şi-a cumpărat o parte de ocină din satul **Nemicani** (judeţul Lăpuşna, Moldova), de la Toader Hudici, pitărel din **Hudiceani** (judeţul Lăpuşna, Moldova), toată partea lui, cât se va alege din satul Nemicani, care acea parte de ocină i-a fost cumpărătură de la Toader Cosiţă, pentru 30 taleri bătuţi. / Şi iarăşi a adus înaintea noastră alt zapis, de la Toader Dubău ureadnic

---

[2636] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 46, pp. 64-67

din **Huşi** (târg în ţinutul Fălciu, Vaslui) şi de la şoltuzul şi 12 pârgari de acolo, şi de la popa Trifan, şi de la Dumitru Soraci, şi de la Gavril Iuriescul, şi de la Balcău Ianciul, iarăşi şi de la Roman, şi Grigorie din **Pâhneşti** (comuna Arsura, Vaslui), şi de la Bilaşco, şi Frăea, şi Hilip, şi popa Oniţă din **Şopârleni** (comuna Heleştieni, Iaşi), de asemenea scriind că şi-a cumpărat o parte de ocină, de la Sava stolnicel, fiul lui Raşco, din toată partea tatălui său, Raşco, cât se va alege, jumătate din satul Şopârleni, pentru 60 de taleri de argint. / Şi de asemenea a adus înaintea noastră alt zapis, dinaintea lui Ionaşco, fost mare armaş, şi de la Toader din **Botneni** (sat pe Crasna, Iaşi), şi de la popa Efrim, şi de la Moisei, de asemenea scriind că şi-a cumpărat o parte de ocină de la Măriica Stângăcioaie, fiica lui Posmag, nepoata Micăi, toată partea ei cât se va alege din satul **Dolheşti** (sat pe Crasna, Iaşi), jumătate, însă partea din ţarină şi din vatra satului, iar fânaţul să fie tot, pentru 22 de taleri bătuţi”[2637].

ŞORICEŞTI

(pe Prut, fostul Drăguşani, Drăguşeni,
comuna Lunca Banului, Vaslui).

1581, martie 10: Obrotina, fata lui Gavril, şi Ilieş, Mărica, Tudosia şi Linca, feciorii Sofroniei, toţi nepoţi Maruşcăi, strănepoţi Ilcăi, prea-strănepoţi Oanei vornicul, vând, „din dresele de împărţeală ce a avut mama lor

---

[2637] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 102, pp. 147-149

Maruşca de la tânărul Ştefan voievod… jumătate din satul **Drăguşani** pe Prut (astăzi Şoriceşti, comuna Lunca Banului[2638], Vaslui) cu pomăt lui Gavril Sprânceană paharnicul şi jupânesei Irina, drept 350 zloţi tătăreşti”[2639].

1609, septembrie 11: Zapisul marilor boieri, în care mărturisesc „precum Ionaşco cuparul, feciorul Grozavei, nepot Irinei Sprâncenoae, şi rudenia sa Dumitru, feciorul Petrei, iarăşi nepot Irinei Sprâncenoae, au vândut „moşia din satul **Drăguşani** pe Prut, cu pomăt, ce este în ţinutul Fălciului… din jumătatea satului Drăguşani, din partea de sus, jumătate, iar din jumătatea satului din jos, a cincea parte, lui Cihiriţă Dumitrachi, marele postelnic, drept 60 taleri”[2640].

1610: Ionaşxo Sprânceană, fiul lui Sprânceană ceaşnic, vinde postelnicului Chiriţă Dumitrache, drept 50 taleri de argint, „jumătate sat din **Drăguşeani**, la Prut, în ţinutul Fălciului, partea din sus”[2641].

1644, noiembrie 28: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Ștefan, Sidor și Isac, fiii popii Sârbul, și rudele lor s-au pârât de față cu Căzacul, fiul lui Zlatul, nepotul lui Todică din **Ghermănești** (comuna Suhuluceni, județul Orhei, Moldova), și cu Simion din **Drăgușeni** (comuna Lunca Banului, Vaslui), și cu Pătrașco Dzamă (Zamă) din **Văsiani** (Văsieni, comuna Leușeni, județul Orhei, Moldova), și cu Tudoran din

---

[2638] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 89

[2639] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, pp. 139, 140

[2640] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, p. 181

[2641] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, p. 181

Ghermănești, pentru satul Ghermănești, spunând Ștefan cu frații săi că au ei acolo ocină și dedină în satul Ghermănești, împreună cu Căzacul și cu alte rude ale lui. Iară ei au zis toți că nu au ocini nici unul dintre ei, și nu au nici o treabă... / ei toți au jurat, cu 24 de jurători, pe Dfânta Evanghelie și Sfânta Cruce că nu au ei ocină în satul Ghermănești și nu au nici o treabă. / Pentru aceasta, Ștefan cu frații săi au rămas în fața domniei mele și din toată legea țării”[2642].

ŞOROGARI

(comuna Aroneanu, Iaşi).

1639, martie 12: Ionaşco Cujbă, feciorul lui Dumitraşco Cujbă şi al Agaftiei, fata lui Manule, dăruieşte mănăstirii Aron Vodă „o falce de vie de la **Şorogari** (comuna Aroneanu, Iaşi), din Dealul cel Bătrân… pentru sufletul sufletele şi păcatelor părinţilor mei şi ale noastre. Acea vie mi-a fost mie de la maică-mea, Agaftia”[2643].

1681, septembrie 9: Fostul armaş Curbet şi femeia lui Aniţa vând comisului Cuze, pentru 30 de merţe de mălai, „o falce şi jumătate de vie la **Şorogari**, cu faţa lângă via logofătului Racoviţă, din jos, care vie ne este nouă danie de beizadeaua Alexandru, feciorul lui Antonie Rusăt vodă, iar lui i-a fost cumpărătură, în domnia lui

[2642] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 458, pp. 436, 437
[2643] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 57, p. 63

Aron vodă, de la Papuc”[2644].

1902: „**Şorogari**, sat în judeţul Iaşi, plasa şi comuna Copoul, situat pe înclinaţiunea de est a dealului cu același nume. Are o populaţie de 158 suflete. Locuitorii posedă: 90 vite mari cornute, 6 cai şi 18 râmători”[2645].

ŞOTROPENI

(lângă Perieni, Iaşi).

1624, martie 25: Întărit de Radul Mihnea voievod postelnicului Ianache, care obţine uric pentru „satul **Stolniceni** (pe Gârla Scumpia, comuna Stolniceni, Iaşi) pe Gârla şi satul **Scumpia** (la gura Săratei, comuna Scumpia, Iaşi), care este în ţinutul Iaşi, cumpărătură de la Păscălina, cneaghina lui Lupul Stroici logofăt, şi de la fiul ei Ionaşco Stroici, pentru 850 ughi ungureşti”; / „satul **Gligenii** (Glingeni, judeţul Bălţi, Moldova) în ţinutul Soroca, cumpărat de la Prohor, Eftimie, Simion, Nicanor, Daniil şi de la tot soborul sfintei mănăstiri Pantocrator, pentru 200 taleri bătuţi, cu mori la apa Neagra”; / „satul **Medelenii** (comuna Golăeşti, Iaşi), pe amândouă părţile Prutului, cumpărat de la Busca şi fiii ei Zabulic, Erina şi Elena, şi Vasile, fiul lui Maxin, şi de la Ionaşco Căcărează, fiul Mariei, şi Dămian şi fratele lui Toader, şi Necoară fiii Mariei, şi de la Iosip, fiul lui Ganea, şi sora

---

[2644] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iaşi 1912, p. 268

[2645] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 527

lIui, Agafia, şi Larion, fiul lui Dănilă, şi sora lui Agafia, şi de la Anna, fiica lui Fedor, şi surorile lui Tudosiia şi Ţiganca, toţi nepoţii şi strănepoţii lui Medelean, şi de la Hilip şi Neniul, fiul Maricăi Budoaie, şi Nuor şi Alixandru, nepoţii Budoaiei, pentru 162 de taleri bătuţi"; / „două părţi din tot satul **Onţeşti** (lângă Ungheni, judeţul Ungheni, Moldova), în ţinutul Iaşi, pe care şi le-a cumpărat de la Gherman, fiul lui Bâzdâg, şi de la toţi părinţii şi fraţii şi verii lor, pentru 150 de taleri bătuţi şi zece boi… a treia parte, ce se va alege partea lui Barnovschi hatman şi a cneaghinei sale, cumpărată de la milostivirile lor, pentru 100 taleri bătuţi". / „satul **Cucuiaţii** (raionul Râşcani, Moldova), în ţinutul Iaşi, pe care şi l-a cumpărat de la Coste şi de la sora lui Ticea, copiii Agafiei şi ai lui Nasture, nepoţii lui Cirţiu, şi Necoriţă, fiul Magdalinei, nepotul lui Ivan, şi Isac şi sora lui Coschiţa, copiii Stancăi, nepoţii lui Stan cel bătrân, şi Mărica, fiica Erinei, nepoata lui Văsiu, pentru 95 de ughi buni"; / „satul **Fântânelile** (inclus în Matca, Galaţi) în ţinutul Tecuci, pe care şi l-a cumpărat de la Stavăr, fost pârcălab, fiul lui Crăciun, nepotul lui Zbiarea, şi de la Nicoară, fiul lui Moşul, nepotul lui Căldăruşe, şi Iurga, fiul lui Dinga, şi Spiridon, fiul lui Mârzea, şi Neniul, fiul Stancăi, şi Simion, fiul lui Stan, şi Bălan şi Lepădat, fiii lui Fătul, şi Stan, fiul lui Ţigui, toţi nepoţii Coţuşei, şi Mihăilă, fiul lui Burlă, şi Şerban, fiul lui Iepure, nepotul lui Iepure cel bătrân, pentru 340 de taleri bătuţi"; / „satul **Ciocârlianii** (sat pe Gerul, Galaţi), în ţinutul Tecuci, pe Gerul, pe care şi l-a cumpărat de la Dumitraşco Ciutacul, fiul Dobrei, şi fratele lui, Stancul, nepotul lui Smârcea, şi Miron, fiul lui Păcurar, şi sora lui, Stanca, şi Ion, nepotul lui Păcurar, şi Simion, şi Puţachi, şi Frăţilă, toţi nepoţii lui Smârcea,

pentru 100 de ughi roşii"; / „satul **Gurbăneştii** (lângă Hănăşenii Noi, judeţul Cahul, Moldova), în ţinutul Chigheciu, pe care şi l-a cumpărat de la Sofronia, cneaghina lui Ursu Udrea vornic, şi de la fiicele lui, Nastasiia şi Anghelina, pentru 350 de taleri bătuţi"; / „satul **Poienile Sasului** (satul Sasu, Vrancea), cutul de sus, care este în ţinutul Tecuci, pe care l-a luat pentru datoria pe care a avut-o la Iurco logofăt, 300 de ughi galbeni, pe care îi dăduse lui cu împrumut în zilele lui Costandin voievod. Şi hotarul acestui sat fusese cotropit de alţi oameni care erau împrejurul lui, iar după aceea, în zilele lui Ştefan voievod, s-au dus Ionaşco vornic şi Cujbă vornic cu carte domnească şi au ales hotarul acestui sat, cu oameni buni, şi au pus stâlpi, pe unde a fost vechiul lor hotar de demult"; / „jumătate din satul **Chicoşea** (lângă Corni, Galaţi) pe Sohului, în ţinutul Covurlui, pe care şi l-a cumpărat de la Maxin şi fratele lui Măteiu, şi Trifan, copiii lui Lupul, şi Ignat şi fratele lui, Istratie, şi sora lui Măgdălina, copiii lui Cornea, şi verii lor Gligor, fiul lui Simion, şi Spiridon, fiul lui Bogdan, pentru 80 de taleri bătuţi"; / „jumătate de sat din **Şuşmăneşti, care acum se numeşte Drăguşănii** (Drăguşeni, Galaţi), în ţinutul Covurlui, pe care şi l-a cumpărat de la Fodor, şi Mihăilă, şi Mica, şi Nichita, şi Eremiia, şi Maxenia, toţi nepoţii şi strănepoţii Marinei, pentru 80 de taleri bătuţi"; / „satul **Şotropenii** (lângă Perieni, Iaşi) pe Turiia, în ţinutul Iaşi, pe care şi l-a cumpărat de la Cazaca, cneaghina lui Trifan postelnic, şi de la Rusca, sora lui Trifan postelnic, pentru 100 de taleri bătuţi"; / „satul **Furteşti** (lângă Vertişoaia, comuna Furteşti, Vaslui), în ţinutul Fălciu, pe Prut, pe care şi l-a cumpărat de la Movilă şi de la fratele lui, Nicoară fost spătar, fiii

lui Lazăr pitar, pentru 180 de taleri bătuţi”; / „satul **Mărişeni** (comuna Mereşeni, judeţul Lăpuşna, Moldova), în ţinutul Lăpuşna, şi iarăşi jumătate din jumătate, pe care şi le-a cumpărat de la Ionaşco Negruţ cel bătrân, pentru 90 de taleri bătuţi. Iar dresele pe care le-au avut pentru acest sat, ei au spus că le-au pierdut din pricina tătarilor, când a venit în domnie Ştefan Tomşa voievod”; / „siliştea **Ghermăneştii** (comuna Drânceni, Vaslui), în ţinutul Fălciu, pe râul Bârlad, pe care şi-a cumpărat-o de la Movilită fost pârcălab şi de la fiul lui, Lazor, şi de la Toader nepotul lui, fiul lui Nicoară, pentru 120 de ughi galbeni”; / „satul **Punteşenii** (Puntişeni, Vaslui), în ţinutul Tutova, pe care şi l-a cumpărat de la Simion, fiul lui Nicoară Barza, nepotul lui Costin, strănepotul lui Trifa şi al lui Toma, şi de la Dumitru, fiul lui Ionaşco Barzica, nepotul lui Costin, şi de la Sirbul, fiul lui Ghiorghe, nepotul lui Nistor, şi Nicoară, fiul lui Petrea, şi Toader, fiul lui Filip Păţea, şi toţi nepoţii şi strănepoţii lui Trif şi ai lui Toma, toate părţile lor de moştenire şi de cumpărătură, pentru 100 de ughi galbeni. Şi a rămas nevândută, din tot satul Punteşeni, dintr-un bătrân, partea lui Costantin şi a lui Nistor, ce se va alege partea lor din şase ogoare”[2646].

[2646] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 182, pp. 243-248

ŞOVĂRCANI

(lângă Oancea, comuna Oancea, Galaţi).

1640, septembrie 14: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Dumitraşcu Groze şi cu alte rude ale lui s-au pârât de faţă du Condre, Gheorghe şi alte rude ale lor pentru o bucată de hotar şi pentru o moară ce este pe pârâul Oancea, spunând Dumitraşcu Groze că acea bucată de hotar şi acea moară din hotarul satului **Şovărcani** (lângă Oancea, comuna Oancea, Galaţi) este a lor, care este în ţinutul Covurlui, şi-i împresoară Condrea, Gheorghe şi rudele lor, fără nici o treabă…. / domnia mea am trimis pe Pavăl căpitan şi Doder din **Chirileşti** (comuna Suceveni, Galaţi) ca să aibă ei a strânge oameni buni… şi au aflat cu sufletele lor că nu au Condre, Gheorghe şi alţi oameni ai lor din satul **Sârbi** (înglobat în comuna Oancea, Galaţi) nici o treabă cu acea bucată de pământ şi cu acea moară”[2647].

1656, martie 6: Întărit de Gheorghe Ştefan voievod lui Dumitraşco Groze, care cumpărase, cu 20 lei, de la Ioana, fata lui Agachi, nepoata Chelsiei, „din satul **Dăneşti** şi din **Şovărcani**, ce sunt în ţinutul Covurluiului, din amândouă satele, din a treia parte, a patra parte, cu vad de moară şi cu iezer de peşte pe Prut; / aşijderi, unchiul său Grigore Groze i-a dăruit o parte de ocini din Dăneşti şi din Şovărcan, din a treia parte, iarăşi a treia

[2647] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 457, pp. 450, 451

parte, cu tot vadul de moară pe valea Oancei şi cu iezer de peşte la Prut; / de la Ivaşcu, feciorul Ghenghii, drept 50 lei, alte părţi din Dăneşti şi Şovărcani”[2648].

ŞPERLEŞTI

(sau Sperleşti, Spirleşti pe Turlui,
lângă Bârzuleşti, comuna Sănduleni, Bacău).

1409, ianuarie 28: Întărit de Alexandru cel Bun lui Giurgiu Ungureanu, împreună cu Ungureni, „unde este casa lui… şi, lângă acela, Suhodolul şi via pe care şi-a sădit-o, şi, la Turlui, satele anume Porceştii, şi **Şperieştii**, şi Negrileştii, şi Neagăşeştii, unde este jude Neagăş, şi, mai jos, unde este Coman”[2649].

1448. septembrie 3: Întărit de Petru voievod lui Ulea, care primeşte uric pentru „satele: la Covurlui, jumătate de sat din Ungureni de la Nevira şi jumătate de moară, şi **Sperleşti**, pe Turlui, şi Proceşti, mai jos de Sperleşti, şi Negaşeşti, în dreptul Sperleştilor, şi Băşoteni, pe Tazlău, şi seliştea lui Petrilă, şi Tiseşti, pe Trotuş, şi Budeşti”[2650]. Hotarele, din veac.

1462, mai 15: Întărit de Ştefan voievod Stanei, soţia lui Sima, danie de la nepoata ei Marena, fiica lui

---

[2648] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, pp. 215, 216

[2649] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 24, pp. 34-36

[2650] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 284, pp. 405-407

Ulea, care primeşte uric pentru „jumătate de sat din Şperleşti, de la pârâul care este în mijlocul satului, la vale, care este ocina lor dreaptă. Şi de asemenea, după această înţelegere şi tocmeală, Marena, fiica lui Ulea, ea de bunăvoia sa a vândut şi uricul său drept, o selişte, anume seliştea lui Coman, cea din poiană, pentru şaptezeci de zloţi turceşti, slugii noastre Sima Turluianu, pentru banii săi drepţi şi curaţi, care au fost deosebiţi de cei ai soţiei lui, Stana”[2651]. Hotarul, din veac.

1546, aprilie 22: Întărit de Petru (Rareş) voievod Muşei şi seminţiei ei Dragotă, care primesc ispisoc, „din dresele ce au avut moşii (bunicii) lor Ulea şi Iuga de la Işiaş şi de la Ştefan voievozi, jumătate de sat **Sperleşti**, partea din sus, jumptate de sat **Proceşti** (pe Turlui, mai jos de Şperleşti, lângă Turluianu[2652], Bacău) şi jumătate de fat **Fecheteşti** (sau Fichiteşti pe Răcătău, ţinutul Adjud[2653], Bacău), ca să le fie de la noi uric”[2654].

1569, iunie 30: Întărit de Bogdan (Lăpuşneanu) voievod fraţilor Ion, Pătru, Cozma, Măruşca şi Anuşca, fiii Stanei, care primesc ispisoc pentru „ale lor drepte ocini şi moşii, din dresele de întăritură ce au avut de la bătrânul Ştefan voievod, jumătate sat din **Sperleşti**, din apa ce este prin mijlocului satului, în jos, ce au dat-o Mărina, fata Olinii, mamei lor, Stanei. / Şi întru aceasta au venit înaintea noastră Neacşa, fata lui Petre Turluiul, nepoata Simei Turluianul… şi a vândut seliştea **Coma-**

[2651] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 104, pp. 147, 148
[2652] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 204
[2653] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 102
[2654] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 228, 229

nului, a patra parte şi a patra parte din poiană lui Orăş uşerel şi fraţilor săi Mariş, Dodunuş, Banul, Ţiganul, Lazor, Maria şi Tudosia, nepoţii Neacşei, pentru 40 zloţi tătăreşti”[2655].

1632, decembrie 10: Întărit de Alexandru Iliaş voievod diacului Constantin, fiul Grapinei, care răscumpără, cu 70 zloţi bătuţi, de la Ursul comişel din **Verişeşti** şi Orăş diac din **Stroeşti** (pe Trotuş, contopit cu Româneşti, comuna Bereşti-Tazlău, Bacău) şi de la toţi verii lor, „toată partea bunicii lor Maria din satul **Verişeşti** (sau Vereşeşti, comuna Sănduleni, Bacău) şi din satul **Selişte** (sat pe Turlui, Bacău), şi din **Poiana lui Coman** (azi Poiana, comuna Livezi, Bacău), şi din satul **Sperleşti** (lângă Turluianu, comuna Bereşti-Tazlău, Bacău), toată partea bunicii lor Maria, cât se va alege din acele sate… care au fost vândute de bunica lor Maria lui Ursul şi lui Orăş diac şi verilor lor”[2656].

1664, decembrie 20: Ionaşco, ginerele lui Simion Pepelea de **Bereşti**, şi Todosie, cu femeia lui Nastasia, fata lui Simion Pepelea, nepot lui Buţuman cel bătrân din **Sperleşti**, vând lui Nicolai Buhuş „a patra parte din tot satul **Sperleşti**, ce este la Turlui, în ţinutul Bacăului, partea moşului (bunicului) nostru Buţuman”[2657].

1665, august 3: Mihăilaşco Beldiman, fost vornic de poartă (divan), feciorul lui Nechifor Beldiman, fost mare logofăt, şi Constantin Beldiman, feciorul lui Nechifor Beldiman, ce a fost logofăt mare, „am venit şi ne-am

---

[2655] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iaşi 1907, pp. 326-329

[2656] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 256, pp. 322, 323

[2657] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XII, Iassi 1889, pp. 321, 322

rugat lui Neculai Buhuş, logofătul cel mare, ca să cumpere de la noi o ocină de pe Turlui, din trei selişi, toate părţile noastre din **Proceşti, Negâşeşti** (Negăşeşti pe Turlui, lângă Turluianu[2658], Bacău) şi din **Sperleşti**, în ţinutul Trotuşului… pe unde a hotărât Ştefan Boul, ce a fost vornic mare, şi a pus stâlpi şi bouri în zilele lui Vasile vodă… pentru o nevoie ce avem de nişte datornici"[2659].

1667, februarie 10: Ilisei Brăteleanul din satul **Stroeşti** vinde lui Neculai Buhuş „moşia ce se va alege partea mea dinspre alţi fraţi din satul **Sperleşti** şi din Răchitiş… / şi s-au prilet vatavul Pârvul, Vasile Gâlcă, Pătraşco Buzne, Marcu Orăş din **Stroeşti** de la Bacău, Tudosie din satul **Bereşti**, Glogoraşco, feciorul lui Mateiaş, Ariton Chiţâş, Constantin Pelin, Ionaşco din **Iusşăşti**, Constandin din **Popişcani** şi mulţi oameni buni"[2660].

1667, februarie 12: Tudosie, ginerele lui Simion Pepelea, şi femeia lui Nastasia, fata lui Simion Pepelea ce a fost căpitan, vând marelui logofăt Nicolae Buhuş, „din satul **Sperleşti**, la ţinutul Trotuşului, ce este la Turlui, partea noastră dinspre alţi fraţi, din partea lui Simion"[2661].

1667, octombrie 15: Gligorie călugărul, cu numele de călugărie Ghenadie, feciorul Creţului, nepotul Tatarului, şi nepotul său Ion, feciorul surorii Sora, vând marelui logofăt Nicolae Buhuş, pentru 100 lei bătuţi, „moşia de la satul **Sperleşti**, ce sunt pe Turlui, în ţinutul Bacăului, din

---

[2658] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 174

[2659] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 230-232

[2660] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XII, Iassi 1889, pp. 324, 325

[2661] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XII, Iassi 1889, pp. 319, 320

a treia parte de sat, jumătate, care parte se cheamă Tătărască, aleasă şi stâlpită dinspre alte părţi, din pârâul Siliştei, în sus”[2662].

1686, martie 2: Smilac căpitan întoarce lui Savin Mătcă, şoltuzul de **Adjud**, fiul lui Grigore Mătcă, „o parte de ocină de la **Şicani** şi de la **Sperleşti**, pe care a fost vândut-o Gligorie Mătcă, tatăl lui Savin şoltuz, lui Ionaşco pitarul, drept 12 ughi (ducaţi ungureşti), iar acum eu, ajungându-mă nevoia şi dumnealui Savin vrând să răscumpere moşia părinţilor săi, ne-am tocmit şi i-am dat acea ocină pentru 12 ughi”[2663].

1730, iunie 26: Carte de împuternicire, dată de Grigore Ghica voievod lui Dumitraşco Păviraru „să fie volnic a stăpâni dreapta moşie ce a zis că are la ţinutul Bacăului, anume **Sohodolul, Luncani, Mănceşti, Nadişa, Răchitişul, Sperleşti** şi **Săcătura**, să aibă a-şi lua de a zecea de pe acele părţi de moşie”[2664].

ŞTEFĂNEŞTI

(lângă Beţeşti, comuna Rediu, Neamţ).

Întărit, în **20 august 1455**, de Petru voievod, lui Trifu Borzescu, care primeşte uric pentru „satele, anume: Beţeşti, unde este casa lui, în Câmpul lui Dragoş, unde este moara, pe care l-a răscumpărat de la Beţea pentru o

[2662] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XII, Iassi 1889, pp. 318, 319
[2663] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 332, 333
[2664] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 232, 233

sută de zloţi, şi Ştefăneşti, pe care l-a schimbat cu Beţea şi a dat pentru **Ştefăneşti** părţile din Marişeşti ale soţiei sale, şi Bolceşti, şi jumătate din Marişeşti, părţile lui Şteful şi ale lui Petru, şi Ceretiani, lângă acest sat"[2665]. Hotarul, din veac.

ŞTEFĂNEŞTI

(lângă Poienile Oancei, comuna Stăniţa, Neamţ).

1486, septembrie 14: Întărit de Ştefan voievod fraţilor Duma cliucinic şi Pătru Brudur, care cumpăraseră, cu 260 de zloţi, de la fraţii Oana, Ioil, Ceuţea şi de la neptul lor Cozma, toţi fiii lui Ştefan Roşul, „dreapta lor ocină, un sat la Poieni, anume Ştefăneştii, unde este casa lui Ştefan Roşul, cu toate poienile şi cu pricuturile dimprejur"[2666]. Hotarul, din veac.

1571, iunie 15: Carte de împuternicire, dată de Bogdan (Lăpuşneanu) voievod lui Hromşa (Şchiopul), fost ureadnic de **Ştefăneşti** (comuna Stăniţa[2667], Neamţ), „ca să aibă a stăpâni… din jumătate de sat Măleştii, la vârful Pârâului Alb, jumătate din **Obârşia**, şi iarăşi a treia parte de sat la vârful Pârâului Alb, anume Obârşia,

---

2665 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 50, pp. 71-73

2666 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 264, pp. 405-407

2667 Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 251

jumătate din parte de sus, ce a pus-o zălog Repede aprod drept 70 zloţi tătăreşti… până ce-i va plăti lui banii”[2668].

ŞTEFĂNEŞTI

(comuna Ştefăneşti, Botoşani),

1634, august 8: Întărit, pe din două, de Vasile Lupu voievod fostului logofăt Pătraşco Ciogolea şi fostului sulger Gheorghe Jora, care cumpără, cu câte 300 de taleri, de la Căzacul, feciorul lui Gheorghe comis din **Cârsteşti** (lângă Durneşti, comuna Durneşti, Botoşani), câte o „jumătate de sat de **Badiuţi** (Bădiuţi, comuna Ştefăneşti, Botoşani) şi jumătate de sat de **Săbăşani** (sau Săbăşeni, azi Băbiceni, comuna Durneşti, Botoşani), ce sunt în ţinutul Dorohoiului, cu bălţi de peşte şi cu iazuri, şi cu vad de moară pe pârâul Başovii, din jos de **târgul Ştefăneşti** (comuna Ştefăneşti, Botoşani)”[2669].

1635, aprilie 29: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce s-au pârât descendenţii hatmanului Isac Balica (fraţii Prăjescul, Şoldan, Buhuş, Ciogolea) cu Ionaşco Popăscul, pârcălab de **Ştefăneşti** (comuna Ştefăneşti, Botoşani), „pentru satul **Murgucenii** (raionul Călăraşi, Moldova), care este în ţinutul Iaşi, zicând boierii că acel sat a fost cumpărătura lui Isac Belica hatman; iar Popăscul pârcălab a spus ci Balica nu a stăpânit acel sat şi

---

[2668] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, pp. 75, 76

[2669] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 224, pp. 255, 256

nu Murguceni şi nu l-a cumpărat, ci îi fac mare asuprire. Domnia mea i-am judecat ca să jure cu 24 de oameni buni… Deci Popăscul pârcălab a venit înaintea Noastră cu toţi jurătorii lui şi au jurat pe Sfânta Evanghelie şi pe Cinstita Curuce… şi i-am dat uric şi întărire pe acel sat Murguceni”[2670].

1637, mai 3: Vasile Lupu voievod dăruieşte cuparului Ionaşcu „un iaz din hotarul târgului **Ştefăneştii**, pe pârâul Corovii, în ţinutul Dorohoiului, care iaz se numeşte Iazul Cioclilor”[2671].

1638, mai 17: Zapisul lui Neaniul, vornicul de poartă, în care mărturiseşte cum a împărţit „părţi de ocină”ce-au rămas după Gheorghe Jora, ce-a fost sulger. „Deci, am strâns oameni buni, megieşi, anume Andronic Isăcescul, Gheorghe Cucoranul, Dondea, Lupul Tăbuci, Vasile ce-a fost şoltuz, Andreica şi Pancul din **Ştefăneşti** (comuna Ştefăneşti, Botoşani)… şi s-au tocmit jupâneasa Ileana, cu cucoanele sale, Grăpina şi Mărica, fetele Jorei, pentru jumătate de sat **Selicicani** (Silişcani, comuna Gorbăneşti, Botoşani), cu vecini, partea de jos, cu heleşteul din jos,jumătate de sat **Volodeni** (comuna Bleşteni, raionul Edineţ, Moldova) şi jumătate de sat **Brândzeni** (Brânzeni, comuna Brânzeni, raionul Edineţ, Moldova). Aceste părţi s-au cenit acestor cucoane. / Iar jumătate de sat **Brândzeni** şi a treia parte de sat **Miteşti** (comuna Miroslăveşti, Iaşi), şi două mori în Prut, s-au venit jupânesei Ileana. / Aşijderea, s-au venit lui Gligoraşco jumătate de sat de **Volcineţi** (comuna Maiovka, raionul

---

[2670] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 103, pp. 140, 141

[2671] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 82, p. 81

Ocniţa, Moldova) şi jumătate de cat **Căzcecani** (comuna Ocniţa, raionul Ocniţa, Moldova), şi jumătate de a treia parte de sat de **Bâzdâgeni** (înglobat în Ialoveni, raionul Ialoveni, Moldova), şi a şasea parte de sat de **Coşciugeni** (Costiugeni, comuna Albeşti, Boroşani). / Aşijderea, s-au venit ca să aibă a ţine Toader şi Todosie, cuconii Jorăi, două părţi de sat de **Costeşti** (oraşul Costeşti, raionul Râşcani, Moldova), şi două părţi din **Hancăuţi** (comuna Hancăuţi, raionul Edineţ, Moldova), şi jumătate de sat Onut (Bucovina), şi din a patra parte de sat **Zubriceni** (Zăbriceni, raionul Edineţ, Moldova) jumătate, şi o moară la Costeşti, ce este în Prut, să aibă a ţine Gligoraşco cu Toader şi Todosie. / Aşa s-au tocmit ei şi s-au împărţit, să aibă a alege Enachie pitarul cel mare, cu jupâneasa Ileana şi cu Macri căpitanul şi Gligoraşcu Jora părţile, cum s-au tocmit, pe cuconi"[2672].

1639, aprilie 8: Întărit de Vasile Lupu voievod cuparului Ionaşco, care cumpărase, de la călugării mănăstirii Dragomirna, cu 350 taleri bătuţi, „un sat, anume **Bârsăneştii** (comuna Dumeşti, Botoşani), lângă **Cărpeniş** (comuna Cărpiniş, Botoşani), în ţinutul Dorohoi… Şi la acestea întărim lui Ionaşco cupar un iaz, care îi este danie de la însăşi domnia mea, care acest iaz este din hotarul târgului nostru **Ştefăneşti** (comuna Ştefăneşti, Botoşani), pe pârâul Corovia, în ţinutul Dorohoiului, care s-a numit mai înainte Iazul Cioclilor"[2673].

1640, septembrie 3: Scrisoarea trimişilor domneşti „la satul vistiernicului celui mare Iordachi (Cantacuzino),

---

[2672] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 354, pp. 348, 349

[2673] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 89, pp. 86-89

la **Ploscureni** (comuna Costeşti, judeţul Bălţi, Moldova), să hotărâm şi să stâlpim hotarul acestui sat. / Deci noi am venit şi am strâns oameni şi am socotit, şi am ales hotarul acestui sat de unde se începe, din gura Ciuhurului, ce dă în Prut, tot matca în sus până în gura Prăvalului, ce dă în Ciuhur, şi matca Prăvalului până în stâncă, şi de acolo drept la deal, peste drumul cel mare, într-un stâlp de piatră, ce s-a pus, şi de acolo drept la deal, în Movila Maradineţului, în dumbravă şi peste altă movilă, ce este lângă sânsa; şi de aici, prin dumbravă, până într-altă movilă, ce este găunoasă, lângă drumul Dămăşcanilor, la obârşia viei Dihanului, şi de aici muchia Dihanului dinspre răsărit, până într-un stâlp de piatră, şi de aici peste valea Dihanului, într-alt stâlp de piatră, ce s-a pus dinspre apus, dinspre Prut, şi de acolo drept la vale în coastă, la stâlp de piatră, şi de acolo iarăşi într-o movilă din sus, unde s-a pus alt stâlp de piatră în a treia movilă din sus. Iar şesul Prutului şi bălţile dinspre Iaşcăuţi, noi n-am ales… şi încă am mai lăsat hotarul Ploscuţenilor spre hotarul Păşcăuţilor, şi i-am tocmit. / şi la acest hotărât au fost Vasile Balş şi Bogdan căpitan de curteni din ţinutul **Dorohoiului**, Grigoraşcu Jora, Ionaşcu Cociorvei din **Turăuţi** (comuna Costeşti, judeţul Bălţi, Moldova), Dande şi Pantelei din **Ştefăneşti** (comuna Ştefăneşti, Botoşani), Sămion, Laghii şi Drăgance din **Băscăceni** (Boscoteni, comuna Româneşti, Botoşani), Alecsăi din **Avrămeni** (judeţul Bălţi, Moldova) şi alţi oameni buni”[2674].

1643, aprilie 25: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Toader, fiul lui Isac, şi unchiul

[2674] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 452, pp. 445, 446

săi Nicoară d-au pârât de faţă cu Pătraşco Ciogolea fost logofăt pentru a treia parte din satul **Plopeni** (comuna Ungureni, Botoşani), care este pe Jijia, în ţinutul Dorohoi, că această parte le este dreaptă cumpărătură de la ruda lor Căzacul, fiul lui Costea Ciulei, pentru 40 de ughi (ducaţi ungureşti) şi trei boi de negoţ, şi au arătat şi un zapis de la Căzacul. Iar Ciogolea logofăt a răspuns că el a cumpărat o selişte **Badeuţi** (Bădiuţ, comuna Ştefăneşti, Botoşani), la **Ştefăneşti** (comuna Ştefăneşti, Botoşani), de la Căzacul, iar pe urmă această selişte Badeuţi a luat-o de la el, pentru că a fost dreaptă domnească, din hotarul târgului Ştefăneşti, şi nu are de unde să le dea banii înapoi. Aceasta este dată lui Căzacul, pentru această selişte Bădeuţi, însă opresc toate părţile de ocină ale lui Căzacul, pe unde se află în alte selişti, şi opresc şi această a treia parte din Plopeni. / Deci i-am judecat şi aşa am aflat lege dreaptă, ca să aibă Toader şi Nicoară a aduce oameni buni, megieşi din împrejurimi. Atunci au mărturisit cu sufletele lor că a cumpărat Isac, tatăl lui Toader, şi Nicoară această parte de ocină mai demult decât Pătraşco Ciogolea, care a cumpărat seliştea Badeuţi de la Căzacul şi să aibă a lăsa Pătraşco Ciogolea pe Toader şi pe Nicoară foarte în pace”[2675].

1645, iulie 17: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod lui Vasilie diaconului din **Slobodzie** (lângă Stânca, Botoşani) ot **Ştefăneşti** (comuna Ştefăneşti, Botoşani), „să fie tare şi puternic a ţine şi a apăra ale sale drepte ocini şi moşie de sat din **Liveni** (comuna Manoleasa, Botoşani), a treia parte, şi din satul **Hruşovăţ** (Gruşeviţa, comuna Babin, raionul Chelmenţi, Ucraina)

[2675] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 80, pp. 85-87

ce i se va alege partea din vatra satului, din fânaţe şi cu tot venitul”[2676].

1774, iunie 22: Satul **Ştefăneştii Mici**, ţinutul Dorohoiului, ocolul Başeului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[2677]**, toată suma caselor: 54**. Scădere rufeturi 54: 52 podari ce slujesc la podul Ştefăneştilor, cu 8 liudi ce şed lângă pod, 1 femeie săracă, 1 jidov. / **Ce slujesc la podul Ştefăneştilor:** Neculai Tomuz, vornic / Grigoraş, rus, vătăman / Ursachi Duduman / Iacob, pâslar / Eftimie sin (fiu) al vătămanului / Miron Duduman / Grigorie, pâslar / Toader Ţurcan / Neculai fiul Mărdăroai / Toader Tomuz / Mihai, pâslar / Ilie Boghiul / Ion Tomuz / Istate fiul croitorului / Moisi Argint / Ioniţă, bolnav, neputincios / Anton Culmul / Ursachi Gârmăţ / Vasilache al rusului / Antohi al lui Vasilachi / Ştefan Margine / Postolachi, morar / Alecsa, văcar / Neculai fiul lui Carpu / Vasile Boboc / Sava fiul lui Iftodii / Toader Coriţă / Neculai Tătaru / Dumitraşco Orbul / Simion al lui Vasilachi / Grigoraş cumnat lui Vasilachi / Toader, cioban / Maftei, cojocar / Ioniţă Hohoiu / Ioniţă fiul lui Pavăl / Mihălachi Cucu / Ioniţă Cenuşă / Opre, slab / Neculai, argat / Marco / Nichita / Toma, holtei cu mamă / Ilie fiul Iftincăi, holtei. // **Femei sărace:** Nastasia, prescurniţă. // **Jidovi:** Lupul, jidov. // **Liudi ot podul Ştefăneşti:** Ursul al lui Bahrin / Lupul Dămian / Lupaşco, morar / Simion al Borcănesii / Sandul Bădărău, slab, neputincios / Grigoraş Bahrin / Grigoraş Păpuşoi / Costandin, crâşmar, holtei.

[2676] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 134, p. 110

[2677] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 525, 526

1902: „**Ştefăneşti-Sat**, comună rurală în judeţul Botoșani, situată în partea de est a plășii Ştefăneşti. Se întinde pe şesul Başeului şi al Prutului, dealul Stânca și dealurile ce mărginesc Bașeul, în dreapta E formată din satele: Bădinţi, Stânca şi Ştefăneşti-Sat. E udată, în partea de est, de Prut şi străbătută de pârâul Başeul. Are o suprafaţă de 6.435 hectare, cu o populaţie de 1.958 suflete; 3 biserici, deservite de 3 preoţi şi 6 cântăreți; 1 şcoală mixtă. Vite sunt: 1.115 boi și vaci, 217 cai, 2.148 oi şi 453 porci. Comunicaţia se face pe calea judeţeană Botoșani-Ștefăneşti şi calea Ştetăneşti-Iaşi, care străbat comuna. / **Ştefăneşti-Târg**, comună rurală, pe ţărmul drept al Başeului şi pe loc şes. Se mărgineşte, în toate părţile, cu teritoriul comunei Ștefăneşti-Sat: la est, pe o mică parte, cu Prutul; la sud-est, cu satul Bădinţi ; şi la nord-vest, cu satul Ștefăneşti. E situată la 46 km de orașul Botoșani, spre est, şi la 75 m deasupra nivelului Mării Negre. Udată, la est, de Prut, iar pe lângă târg trece pârâul Başeul. Întinderea moşiei târgului, pe care se află târgul, imașul și viile, e de vreo 286 hectare. Are o populaţie de 857 familii sai 3.092 suflete; 1 biserică, deservită de 1 preot și 4 cântăreţi; 1 farmacie, 1 spital judeţean, 1 birou telegrafo-poştal; 1 fabrică de tăbăcit piele, 1 moară cu cai pentru gris și făină de grâu, 1 fabrică de rachiu de tescovină, câteva făbrici de lumânări, de săpun; 1 şcoală mixtă, unde mai este instalată și 1 stațiune udometrică, condusă de învăţătorul-director al şcoalei. Vite sunt: 503 boi şi vaci, 353 cai, 240 capre, 836 oi și 285 porci. Viile, în întindere de 43 hectare, sunt aşezate pe dealul ce se ridică lângă târg, în partea de sud. Are trecătoare în Rusia, cu vamă sucursală. Este legat cu oraşul Botoşani prin o şosea pietruită și fire telegrafice; o altă şosea îl

pune în legătură cu oraşul Iaşi, prin târguşorul Bivolari. În Ștefănești e reşedinţa subprefecturii plăşilor Jijia-Ştefăneşti, apoi reședința judecătoriei ocolului. / În privinţa vechimii târgului, cronicile spun: În anul 7017 (1500), luna lui iulie, polonii au ars şi prădat Ștefăneștii, din pricină că Bogdan, Domnul Moldovei și fiul lui Ștefan cel Mare, a intrat cu armată în Polonia, spre a-şi răzbuna contra regelui Sigismund, care refuzase a-i da în căsătorie pe soră-sa Elisaveta (*Letop*., tom. I, p. 181). / La anul 7021 (1513), iătarii cu Bet-Gherei, fiul Hanului Menlli, au prădat şi ars Ștefăneştii (*Letop*., tom. I, p. 154). / După moartea lui Simion Movilă, fu război la Ştefăneşti, între Constantin, fiul lui Simion Movilă, ajutat de poloni, cu Vişnoveţki, şi între Mihailaş, fiul lut Irimia Movilă, ajutat de turci. / La anul 1685, ieşind Turculeţ cel mare la Ștefăneşti, a bătut un pâlc de turci, ca la 40, care se întorceau pe șleah de la Cameniţa (*Letop*., tom. II, p. 239). / La anul 1713, turcii, întorcându-se din războiul cu polonii, au făcut pod peste Prut, la Ștefăneşti, pentru a trece oştile ce veneau de la Hotin. / La 1855, Ştefăneştii au fost ocupați de austrieci, care au făcut cazărmi și grajduri de cai. / În fine, Ștefăneștii au fost ocupaţi în alte multe rânduri de armate străine, căci ei erau trecătoare și loc de propas pentru oştirile care mergeau la Hotin ori în Polonia. / **Ştefăneşti**, sat în comuna Ștefănești-sat, în apropiere şi în partea de vest a târgului Ştefăneşti. Are o populaţie de 216 familii sau 864 suflete; o biserică, cu hramul Cuvioasa Paraschiva, deservită de 1 preot şi 2 cântăreţi, făcută, se zice, de Ștefan cel Mare. Vite: 529 boi și vaci, 88 cai, 924 oi, 204 porci, 7 bivoli”[2678].

[2678] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, pp. 530-532

ŞTEFENI

(lângă Poşta-Elan, comuna Vutcani, Vaslui).

1639, iunie 13: Zapisul lui Racoviţă Cehan, al doilea logofăt, în care mărturiseşte că, după ce s-au pârât Arsenie, feciorul Băgei, Gligorie, Negrea şi Tăbasie, feciorul Petriului, cu Mihoc, Areon şi Enachie Pătruş „pentru satul **Vitolteşti** (lângă Guşiţei, comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), din gura Bujorului, unde dă în Elan, pe ambe părţile de Elan”, a mers acolo, a adunat oameni buni şi drese, şi „s-a găsit un uric bătrân al lui Mihoci, cu fraţii săi, dat de Iliiaş vodă ţi de Ştefan vodă pentru două sate peste Prut, pe Salcea, al treilea spune acest sat din gura Bujorului, anume Vitolteştii. Iar Arsănie a arătat un uric, de la Ştefan vodă, de cumpărătură de la un moş alde Mihoci, dintr-un bătrân”. Apoi au mărturisit Cioban, Panul şi Precopie din **Guşeţei** (Guşiţei, comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), Crăciun din **Ştefeni** (lângă Poşta-Elan, comuna Vutcani, Vaslui), Vârnă din **Ţăpeni** (lângă Mălăeşti, comuna Vutcani, Vaslui) şi Gavril din **Goeşti** (lângă Guşiţei, comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui) „şi au zis că ei au apucat şi ştiu că au locuit într-acest sat Vitolteşti părinţii şi moşii acestor cumpărători, ce scrie mai sus”[2679].

1764, decembrie 22: Porunca dată de Grigore

[2679] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 147, pp. 162, 163

Alexandru Ghica voievod episcopului de Huşi şi fostului mare uşier Neculi, ispravnic de Fălciu, după ce s-a jeluit Vasile Adam jicnicer „asupra unui Gheorghe Jiverdian, zicând că are trei bătrâni în moşia **Voroveni**, şi acel Jiverdian, sculându-se cu zapise viclene, i-a luat un bătrân din acea moşie… mai zise jicnicerul Adam că mai are un bătrân, în moşia **Ştefenii**, ce se hotărăşte cu Vorovenii, pentru care vă scriem să mergeţi acolo, să alegeţi părţile de moşie pe scrisori, hotărându-le şi stlpindu-le cu pietre hotare”[2680].

ŞTEFENI

(lângă Micleşti, comuna Banca, Vaslui).

1643, august 25: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Sava de **Coticeri** (lângă Micleşti, comuna Banca, Vaslui) şi lui Străhilat din **Popeşti** (comuna Găgeşti, Vaslui), după ce s-au „pârât de faţă Gheorghiţă şi Savul din **Ştefeni** (lângă Micleşti, comuna Banca, Vaslui) cu Păcurar de acolo, zicând că şi-a făcut Păcurar un iaz la satul **Scorţeni** (sat în Fălciu, Vaslui), din jos de Ştefeni, şi le-au înecat hotarele şi morile la sat la Ştefeni. / Deci le-am dat carte de i-au tăiat iazul şi-au slobozit apa mai jos, cât să ne le înece morile, nici să treacă apa hotarele lor. Iar ei, după aceea, au mers de i-au tăiat heleşteul lui Păcurar de tot şi i-au slobozit peştele şi i-au

[2680] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. VII, Iaşi 1912, pp. 214, 215

făcut mare pagubă la peşte. Şi zice Păcurar că nu le-a fost înecând morile, nici hotarele lor, căci are şi el moşie la Ştefeni, jumătate de sat. / Pentru aceea, să mergeţi acolo, să strângeţi oameni buni şi să socotiţi de-şi va fi fost tăiat Păcurar iazul şi de-a rămas numai pe locul lui, să poată îmbla şi morile celorlalţi, iar de îi vor mai fi tăiat ei iazul şi i-au slobozit peştele, să socotiţi de cât peşte îi vor fi făcut pagubă, să ne daţi de ştire. Şi să fie de gloabă, acei oameni să-i iezească şi iazul lui Păcurar, până unde va ajunge să stea apa pe locul lui Păcurar şi să nu înece morile lor"[2681].

ŞTEFULOVA

(sat pe Prut, comuna Vetrişoara, Vaslui).

Întărit, în **10 septembrie 1452,** de Alexandru voievod, postelnicului Ignat, care primeşte uric pentru „a lui dreaptă ocină şi moşii, sate anume Şoldeştii, la Dumitra, şi Ciorăştii, şi Bârlăleştii, i Soltăneştii, şi Socii, cu mănăstire şi cu Stanul, şi, pe Prut, Dănişoara, şi Ciocăneşti, şi Borzăştii, şi, tot acolo, la Vadul Ruşilor, unde este Niag, şi, de acolo, câmpul până ajunge la altă selişte, unde au fost Mane, şi selişte... Ştelunova, şi, pe din sus, la gura Sărăţii, sileşte Buvina, i... osebit alte selişti, şi pe din sus de Husova, şi Dobromireştii, pe Smila, şi Balosineşti, pe Smilişoara, şi, pe Tutova, unde

[2681] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 148, p. 145

este fratele lui, Româneşti, şi unde este casa lui, la Moina, şi sileşte Negrileşti, şi sileşte pe Lucoveţ, unde au fost Frumuşelul, şi Zorilă, pe Tegheci, şi, la Prut, pe gârla Soholeţul, unde au avut şi moară şi iaz"[2682]. Hotare, din vechi.

ŞTIOBORENI

(Ştoboreni, azi Ştioboreni, comuna Soleşti, Vaslui).

1636, ianuarie 30: Zapisul fraţilor Liontie şi Simion, feciorii lui Ion Lupu, al lui Mihalcea, feciorul Frăsinei, şi al nepoţilor lor Gligorie şi Simion, feciorii Titianei, în care mărturisesc că au vândut „partea noastră din sat din **Ştoboreni** (Ştioboreni, comuna Soleşti, Vaslui) Cârstei, ginerelui preotesei din Iaşi. Însă i-am vândut pădure întreagă, ca să-şi facă el prisacă, şi pomăt şi ce-i va trebui, drept 24 de zloţi bătuţi. Şi la tocmeala noastră au fost Gheorghe Arapul sulger, Iordache şi Apostol – feciorii Goei, Selion de **Moimeşti** (comuna Popricani, Iaşi), Moisei de **Romăneşti** (comuna Romăneşti, Iaşi), Grigorie Hermeziu, feciorul lui Pentelei vornicul de **Tăuteşti** (comuna Rediu, înglobată în Iaşi), Nacul din **Dârjeni** (înglobat în Bogdăneşti, comuna Horleşti, Iaşi), Precop hotnogul, Isac ginerele lui Feştilă, Petrea sluga Vlădicăi şi Isăilă hotnogul din **Iaşi**"[2683].

[2682] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 20, pp. 22, 23

[2683] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 325, p. 367

1802, februarie 5: Porunca dată de Alexandru Neculai Suţul voievod pârcălabilor de Galaţi, după „jaloba lui Manolachi Costin, în care a arătat că în moşiile **Prodăneştii** (sat care se numeşte Lieşti, inclus în Gugeşti şi Ştioboreni[2684], Vaslui) şi **Juscanii**, de la acel ţinut, ar fi având părţi de baştină, care nu sunt alese de către ceilalţi răzeşi… Drept aceea, să aduceţi de faţă pe toţi răzeşii, să faceţi cercetare foarte cu amănuntul şi să hotărâţi şi să alegeţi părţile jeluitorului de către ceilalţi răzeşi”[2685].

1902: „**Ştioborăni**, comună rurală în judeţul Vaslui, plasa Crasna, în partea de vest a judeţului, la 20 km de oraşul Vaslui și la 27 km de Codăesti, reşedinţa plășii, situată pe o continuitate de dealuri şi văi, având teritoriul accidentat. E formată din satele: Știoborăni, Valea Siliştei şi Bălțați. Are o suprafaţă de 2.348 hectare, cu o populaţie de 366 familii sau 1.630 suflete; 3 biserici, deservite de 2 preoți şi 6 eclesiarhi; o şcoală; o moară cu vapori, mai multe de vânt şi 4 cârciumi. Locuitorii posedă: 90 pluguri şi 99 care boi; 110 stupi; 530 vite mari cornute, 1.530 oi, 76 cai și 150 râmători. / **Ştioborăni**, sat în centrul comunei Ştioborăni, situat pe coasta dealului Ştioborăni, pe o suprafaţă de 529 hectare, cu o populaţie de 116 familii sau 580 suflete. Este reşedinţa comunei. Are o școală, înființată la 1881; o biserică, făcută. la 1752, de un călugăr, numit Isaia, deservită de 1 preot şi 2 eclesiarhi; 2 cârciumi. Locuitorii posedă: 30 pluguri şi 45

[2684] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 204
[2685] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 160, 161

care cu boi; 60 stupi; 164 vite mari cornute, 29 cai, 300 oi şi 80 râmători”[2686].

ŞTIUBIENI

(Ştubeiul, azi comuna Ştiubieni, Botoşani).

1492, noiembrie 24: Întărit de Ştefan voievod mănăstirii Putna, dania ctitorului, care cumpărase, cu 250 zloţi tătăreşti, de la nepoţii lui Hodco Costici şi Lev, Ivanco Levici, Fedora şi Milca, fetele lui, verii lor Giulca Pântece, Hrinco de la Lucoviţa, Şteful pârcălab, Vasutca şi fiii lui Hodco Dolbnici, anume Oanţa, Ivanco, Vasco, Ana, Stana, Maruşca şi Olena, şi de la unchiul lor Dumitru şi verii Luca, Pătraş, Armeanca, vasca şi Ana, verii Ivanco, Oliuşa, Ruja, Anuşca şi Fedora, verii Coste Ciuntul şi nepoata lui Olena, de la Toma, Isaiu şi Ivanco, „un sat anume Ştubeiul pe Başeu… Şi am mai dat acestei sfinte mănăstiri a noastre de la Putna un loc din pustie, pe cealaltă parte a Podragăi, de la drumul lui Iachim, la vale, până la Trei Gloduri. / Iar hotarul acestui sat mai sus scris, anume Ştubeiul, pe Başeu, pe amândouă părţile Başeului, să fie pe unde au hotărnicit pan Iaţco Hudici şi pan Dinga pitar şi cu megieşii; din jos de Petricani, începând din matca Başeului, de la movila săpată, drept peste câmp, la movila care este săpată la vârf, de acolo peste zăpodia care se cheamă Serneacica, la deal, la

[2686] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 533

movila săpată, mai jos de movila mare, de acolo peste drum şi peste câmp la movila săpată care se află în dealul de la Liubăneasa, apoi la glod, la Căldăruşa, apoi pe Căldăruşa la pârâul Iubănesii, apoi pe Iubăneasa în sus, până la gura Zăpodii Ulmilor, la movila săpată. Apoi, întorcându-se îndărăt spre Başeu, pe deal, la movila săpată; de acolo vârful dealului la movila care e săpată la vârf şi care e mai sus de cealaltă movilă; de acolo peste câmp, pe costişă, la movila săpată, de acolo peste câmp şi peste Başeu, drept la movila mare, aproape de drum, mai jos de Viedzurii, şi peste drum şi peste câmp la deal, la movila cea mare; de acolo, peste Drumul Tâlharilor şi peste Zăpodia Socilor, la dealul de la Podraga, la movila săpată; de acolo la zăpodie şi prin zăpodie la pârâul Podraga, apoi pe Podraga la vale până la movila săpată din râpa Podragăi. Apoi, întorcându-se spre Başeu, la deal, la movila săpată, de acolo peste câmp la deal la movila săpată, de acolo peste câmp şi peste zăpodie la vârful dealului de la Başeu, la movila săpată, de acolo peste câmp şi peste drum şi peste matca Başeului, drept la movila săpată, de unde am început întâi. Acesta este tot hotarul acelui sat. / Iar hotarul pustiei care este de cealaltă parte a Podragăi, de la drumul lui Iachim, la vale, până la Trei Gloduri, să fie cât vor putea să folosească îndestul”[2687].

1753, iunie 2: Întărit de Mihai Cehan Racoviţă voievod „curgătorilor din Drăghici Rugină şi Stanca”, Lupul, Damaschina, Ion Chiriţa, Dumitraşco, Vasile, alexandru Begiul şi fraţilor lor, nepoţi şi strănepoţi lui Drăghici Rugină; şi iarăşi Vasile Vârgolici, Apostol

[2687] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 118, pp. 230-232

Vârgolici, Manole, Irimia, Vârlan Ciolacu cu fraţii lor, toţi nepoţi şi trănepoţi Stancăi, sora lui Drăghici, fata lui Rugină, care moştenesc, de la strămoşul lor Lână Rugină, „din ispisoc bătrân de la Ştefan vodă cel Bun, din veleat 7006 (1498 – în realitate, 1459, ianuarie 3)… ale lui drepte ocini şi sate, anume **Ruginenii**, unde a fost casa lui Rugină, **Tăuţii** şi jumătate de **Tilejna**, şi **Ştoborănii**, şi **Botoşănii**, şi iezerul Liahului de la gârla Soarelui, cu vama şi moara, şi iezerul Liahului, cu grindul de la Bogatul în jos şi de la prundul Bogatului, la gura gârlii lui Andrieş, şi cu şipotele, unde cad în Pruteţ”[2688].

1774, iunie 22: Câşla (stâna) lui Bogdan Cămănîcianul, arman din ţara leşască, cu **Ştubieni**, ţinutul Dorohoiului, ocolul Başeului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[2689]**, toată suma caselor: 9**. Scădere rufeturi 9: 1 arman, 8 câşlari, herghelegii, haidăi, oameni străini. / **Rufeturi**: Bogdan Cămănăcian, arman. // **Câşlari**: Ivan Şafar / Luca Şafar / Petre, herghelegiu / Ursul, haidău / Blajin Mazur, haidău / Vasile, rus, văcar /Martin Mazur, bucătar / Mihai Mazur, crâşmar.

1902: „**Ştiubeieni**, comună rurală în partea de nord-est a plăşii Başeul, judeţul Dorohoi, formată din satele: Chişcăreni, Petricani, Ştiubeieni şi Odaia Bosia, cu reşedinţa primăriei în Știubeieni. Are o populaţie de 531 familii sau 1.959 suflete; 2 biserici, deservite de 2 preoţi, 4 cântăreţi şi 2 pălămari; o şcoală; 5 iazuri şi 3 pogoane vie. Vite mari cornute 1.208, oi 3.672, cai 148 şi porci 670. / **Ştiubeieni**, sat în comuna Ştiubeieni, pe moşia cu

---

[2688] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române între 1428-1757*, vol. XXIV, Iaşi 1930, pp. 41-44

[2689] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 533

acelaşi nume. S-a numit, în vechime, Bălănești şi apoi Chişcăreni. Proprietatea moşiei, fostă a mănăstirii Putna din Bucovina, până la 1785, e a familiei Grigorie Cogălniceanu. Are o populaţie de 1.010 locuitori; o biserică, deservită de 1 preot, 2 cântăreţi şi 1 pălămar, mică, zidită de locuitori; o şcoală mixtă. Pârâul ce trece pe moşie este Başeul, iar Podriga și Ibăneasa trec pe margine. Piatră calcarică se găseşte destulă. Cultura vitelor e foarte bine înprijită. Din vechime, apicultura era aici foarte răspindită, de unde numele satului. Drumurile principale: acel de la Săveni. la Dorohoi; acel de la Rădăuţi-Drăgăşeni, la Botoşani, pe la Plopeni-Jianu; acel de la Darabani, la Săveni, și acel de la Săveni, la Botoşani. Moșia se mărginește cu: Drăguşeni, Mileanca, Podriga, Săveni, Vlăsineşti, Plopeni-Jianu, Odaia Bosiei, Balinţi și Tătărăşeni”.[2690]

ŞTIUBEIENI

(sat pe Crasna, lângă Găneşti, Iaşi).

1456, iunie 30: Întărit de Petru voievod lui „Giurgea al lui Ioil, pisarul nostru”, care primeşte uric, pentru „satele, ocina lui, anume: Oneşti, la Cârligătură, şi cu mănăstirea; iar Scurtul şi Cozma să nu aibă a câştiga împotriva lui Ioil cu privilegiul pe care ei şi l-au făcut, fără vreme, de la Alexandru voievod, pe lângă cel al lui

[2690] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 534

Ioil; şi Voroveşti, şi, pe Bahlui, între Bodicica şi Drângeşti, un loc din pustie ca să-şi întemeieze sat, pe care l-a hotărnicit Oanţa, pe care l-a cumpărat Ioil de la Cupcea şi de la Filip pentru 40 de zloţi, şi, **pe Crasna, Ştiubeieni, ocina lui, pe care i-a dat-o Butaş, de bună voia sa, lui Ioilel**, înaintea noastră şi înaintea boierilor noştri”[2691]. Hotarele vechi.

ŞTIUBEIENI

(sau Ştiubeiu, azi Ştiubeieni, comuna Murgeni, Vaslui).

1637, decembrie 20: Stavăr vornic şi fata lui Anghelina vând lui Lupul Prăjescul „dreapta ocină şi moşie ce le-a fost dare de la Petrea Piptănariul în satul **Hănăseni** (înglobat în Murgeni, comuna Murgeni, Vaslui) şi siliştea **Ştiubeiu** (Ştiubeieni, comuna Murgeni, Vaslui), jumătate dintr-un bătrân… şi ce-au avut cumpărătură de la o femeie, anume Măgdălina, fata Ganii, nepoata Răbăiei din sat de Hănăseni, partea lor toată, jumătate dintr-un bătrân, cu vad de moară pe amândouă părţile de Elan”[2692].

[2691] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 61, pp. 91, 92

[2692] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 220, pp. 201, 202

ŞTIUBIENI

(lângă Olteneşti, Vaslui).

1626, iunie 20: Întărit de Miron Barnovschi voievod fostului logofăt Ion Potlog, care, în baza unui zapis de mărturie de la Ticman diacon din **Ivăniţăşti** (Vineţeşti, Vaslui), fraţii Cozma, Vasile şi Avram din **Semeşăşti** (Tufeşti, Vaslui), fraţii Samoil şi Vasile ot **Ştiubiiani** (lângă Olteneşti, Vaslui), Grigore, Praja şi Onaca din **Coticiri** (lângă Târzii, Vaslui), Cârsti ot **Mânjăşti** (lângă Văcoteşti, Vaslui), a cumpărat, „de la Chirila Slav din **Pârtănoş** (lângă Popeşti, Vaslui), feciorul lui Vasile, nepotul Anii Neagoe, prionuţ Stan Mic Părtănos… partea lui de moşie din sat din Părtănoş, din partea de sus”[2693].

ŞTIUBORĂNI

(comuna Soleşti, Vaslui).

1618, august 12: Radul Mihnea voievod întăreşte vătahului Petre Cehan, în baza unui zapis de mărturie de la Nădăbaico mare vătah de Vaslui, Leahul hânsărel de **Podeni**, Costea aprod de **Beliţeni**, Ion Neamişul (Nemeş). Popa Costin din **Soleşti**, popa Toader, Cocială

[2693] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 82, p. 101

aprod şi Tăbuci din **Ştioborăni**, şi Dodul hânsărel din **Fereşti**, părţile de moşie cumpărate de la Erina, fata Turşei, cu 205 taleri de argint, „din partea tatălui ei Turşea, a treia parte din satul **Fereşti**, cu loc de hreble, de vie, de prisacă, cu livezi unde a fost livada lui Pop”… / În baza unui zapis de la Andrei şi Lazăr din **Tătăreni**, Berheci hânsărel, Toader Ţintă şi Crăciun meşter din **Fereşti**, părţile de moşie cumpărate de la Ionaşco Benea, Hoţul, Gheorghie, Dumitru, Mărica, Tudosia şi Pinţa Hilka, drept 53 taleri de argint, „a lor parte de ocină, ce li se va alege, din satul Fereşti”[2694].

1635, iulie 1: Zapisul Mariei, fata Aftimiei, nepoata Nastasiei, în care mărturiseşte că „şi-a vândut toată partea ei din **Ştiuborăni** (comuna Soleşti, Vaslui), din a patra parte, a treia parte, lui Margine şi Irimiei pârcălabul, drept 12 taleri”[2695].

1774, iulie 5: Satul **Ştiborenii**, ţinutul Vasluiului, ocolul Crasnei, după recensământul lui Rumeanţev[2696], avea următorii: **Mazili:** Ioniţă Mardarii. // **Ruptaşi:** Ioniţă sin (fiu) Popa / Zaharia brat (frate) lui / Ştefan Ugle / Toader Pitic.

[2694] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, pp. 30, 31

[2695] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 154, p. 191

[2696] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 220

ŞTIUCA

(la Gura Căinarului, comuna Putileşti,
judeţul Soroca, Moldova).

1640, ianuarie 4: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Irimicea, feciorul lui Gheorghe, nepot lui Vasile, de faţă înaintea noastră a tras la judecată pe Dumitraşco Şoldan, mare vornic de Ţara de Jos, pentru o selişte de pe Căinari, ce se numeşte **Ştiuca** (la Gura Căinarului, comuna Putileşti, judeţul Soroca, Moldova), în ţinutul Sorocii, între **Balota** (oraşul Bălţi, judeţul Bălţi, Moldova) şi între Lozile (toponim), zicând Irimicea şi cu alte neamuri ale lui precum că acea bucată de hotar este din hotarul satului lor, **Balota**, şi niciodată n-a fost selişte… şi a arătat un ispisoc de la întru sfinţi odihnitul Alexandru voievod. Iar Şoldan a arătat înaintea noastră că acea selişte, anume **Ştiuca**, este dreaptă danie şi miluire socrului său, Cărăiman fost mare paharnic, şi ne-a arătat ispisoc de danie şi de miluire de la Simion Movila voievod. Şi încă a mai dat Cărăiman doi cai turceşti foarte buni, preţuiţi drept 600 galbeni ungureşti, în trebuinţa ţării. / Drept aceea, aşa s-a aflat că Irimicea şi cu alte neamuri ale lui nu au nici o treabă cu acea selişte”[2697].

1644, martie 22: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Vasile și Irimia, feciorul lui Gheorghe, nepot lui Vasile, cu alte neamuri ale lor din

[2697] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 283, pp. 277, 278

satul **Bolota** (lângă Gura Căinarului, comuna Putilești, județul Soroca, Moldova), s-au pârât de față înaintea noastră cu jupâneasa Safta a răposatului Dumitrașco Șoldan fost vornic, pentru o bucată de hotar, care se numește seliștea **Știuca** (comuna Putilești, județul Soroca, Moldova), la fântână, între **Bolota** și între Lozăle, dinspre răsărit în sus, către dumbrava domnească, zicând că acea bucată de loc este din hotarul satului Bolota, ce-i pe Căinari, în ținutul Sorocii, și o au tras cu sila de la dânșii vornicul Șoldan, către hotarul satului său **Bursucii** (comuna Putilești, județul Soroca, Moldova). Iar jupâneasa Safta Șoldăneasa a răspuns că acea seliște Știuca a fost dreaptă danie și miluire a tătâne-său Caraiman paharnic de la Simion Movilă voievod, pentru că a dat doi cai turcești măriei sale, prețuiți drept 600 galbeni ungurești, după cum ne-a arătat și ispisocul de la Simion Mivilă voievod”[2698].

ŞTOBORENI

(sat lângă Rogojeni, comuna Suceveni, Galaţi).

Întărit, în **3 ianuarie 1459**, de Ştefan voievod, Lână Rugină, care primeşte uric pentru „ocinile şi satele lui, anume: Ruginenii, unde a fost casa lui, şi Tăuţii, şi jumătate din Telejina, şi Ştoborenii, şi Botăşenii, şi ieterul Leahului, de la gârla lui Soare, cu vama şi cu moara, şi cu

[2698] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 264, p. 237

iezerul Leahului, cu grindul de la Bogata, mai jos de Rentea, Bogata până la gura gârlei lui Andrieş, şi încă cu şipotele, unde cad în Pruteţ”[2699]. Hotarul, din veac.

ŞUBRANEŢ

(Bucovina, Ucraina).

Menţionat în **18 octombrie 1435** drept „satul Sobraneţ, în ţinutul Ţeţinei”, selişte pustie la 1640, satul Şubraneţ, de lângă Sadagura, avea, în 1775, când era grafiar Sobraneţ sau Szubranek, 3 mazili, 3 popi, 81 ţărani şi 1 umblător. După alte surse, în 7 septembrie 1640, mănăstirea Voroneţ vindea lui Lupul Stroescul, pentru 100 galbeni, „săliştea Şubraneţ”.

1772: Recensământul lui Rumeanţev[2700], din 1772-1773, înregistrează la Şobroneţ, moşie răzeşească, „96 – toată suma caselor”, însemnând 4 popi, Ştefan, Iftemii, Ştefan şi Ion, 3 dascăli, Ion, Tănasă şi Vasile, 3 mazili, Costandin, Mihalachi şi Panaite STROESCU, 5 jidovi, Leizer, Iosip, Moşcol, Marko şi Leiba, 21 călăraşi, respectiv Ion chihaia (CHIHAIA), Ion DĂNULIAC, Toader DĂNULIAC, Grigoraş LASCHIUCA, Grigoraş LUPINKA, Grigoraş PALCIUK, Andrieş LASCHIUCA, Luca, Neculai SOROCIAN, Ion LALEŞ, Toader SAVCIUK, Vasile CRABCIUK, Grigoraş sin HAVE-

---

[2699] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 81, pp. 116, 117

[2700] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 402

TIK, Ivan PIŢIL, Andrii BILAC, Andrieş CLIM, Pătraşcu MOVILĂ, Andrieş cojocar, Fodor, Vasile LASCHIUCA şi Ivan rus, 5 văduve, Maria, Nastasa şi Maria lui Vasile, plus 2 văduve de călăraşi, Dochiţa şi Fedora, 3 ţigani, Simion, Grigoraş şi Grigori, 7 case pustii şi 45 birnici, şi anume: Andrei vornic, Pricop LUNGUL, Ivan rus, Alecsa rus, Ostafi, Ivan RABICI, MAZURUL, Gavril OMENICI, Vasile POPOVICIUK, Costaşco, Vasile MĂCARII, Sauca TOMACIUK, Ştefan vătăman, Vasile Tomaiciuk, Ivan HORDIBAN, Ivan rus, Mihaiu BOŢUL, Ilko pânzar, Fodor pânzar, Mihail CORIDA, Andrei TOPALCIUK, Vasile TELEPELECIAK, Dănilă CINPOEŞ, Andrei CHIŢUMAN, Fodor STRIEŢ, Vasile CRIVDA, Petrea FUNDRA, Semen CHINA, Milko CALANCIUK, Vasile CAZAC, Vasile CALANCIUK, Lulian DORLELIŢA, Mihail cioban, Vasile cioban, Mihail rus, Gavril văcar, Ion prisăcar, Timofti rus, Hrihor rus, Hrihor RUSNAK, Timofti rus, Foka, Vasile rus, Macsim argat şi Petrea rus.

1782: În 8 iunie 1782, Mihalachi, Constantin şi Panaite Stroescul se declarau stăpânii Şubraneţului, sat pe care îl cumpărase străbunul lor, Lupul Stroescul, în 9 septembrie 1640 de la mănăstirea Voroneţ. Panaite Stroescul, care nu avea copii, va dărui fratelui său, Constantin, treimea sa din Şubraneţ, în 27 octombrie 1785. Mihalachi Stroiescul îşi va înzestra fata, Caterina, jupâneasa lui Alexandru Jiean, cu a treia parte din satul Şubraneţ, în 22 ianuarie 1792. La fel va proceda şi Constantin Stroescul, care îşi va înzestra fata, Safta, jupâneasa lui Dumitraş Goian, în 22 iunie 1792, cu un sfert din satul Şubraneţ, Dumitraş Goian de Jadova

cumpărând, în 12 noiembrie 1792, şi partea lui Alexandru Jiean.

1793: Panaite Stroescul, care va avea. În cele din urmă, o fată, Smaranda, care se va căsători cu Vasile Zota, o va înzestra, în 20 iunie 1793, cu un sfert din satul Şubraneţ.

1797: În 18 mai 1797, Mihalachi Stroescul dăruia ginerelui său, Şerban Stârce, a şaisprezecea parte din Şubraneţ, apoi, pentru că trăia în Moldova, va arenda partea lui de sat, în 25 aprilie 1798, lui David Lucaşevici.

1807: În 3 februarie 1807, Constantin Stroescul dăruia fiului său, Gligoraş, un sfert din satul Şubraneţ, pe care îl avea de la Panaite.

1809: În 5 septembrie 1809, Vasile Stroescul avea să vândă a şaisprezecea parte din Şubraneţ, pentru 10.000 florini, lui Dimitrie Costin.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Cernăuţi – **Sadagura** (târg, cu tribunalul raional): Bila sau Bilka, Boian, Buda, Cernauca, Dobronăuţi, Gogolina sau Stroieştii de Sus, Cotul Ostriţa, Lehucenii Teutului, Lenţeşti Camerale, Lenţeşti Privat, Mahala Biała, Novoseliţa sau Stroieştii de Jos, Rarancea, Slobozia Rarancei, Rohozna, Şerăuţii de Sus, Şerăuţii de Jos sau Slobudka, **Şubraneţ**, Toporăuţ, Vaslăuţ, Zadobriuwka, Jucica Veche, Jucica Nouă”[2701].

[2701] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich,* Wien 1869. pp. 158-161

1871: Din 1871, funcţiona la Şubraneţ o şcoală cu 4 clase[2702].

1899: Biserica Sfântului Gheorghe din Şubraneţ, ctitorită în 1786, reconstruită în 1899, avea, în 1843, 1.023 enoriaşi, păstoriţi de parohul Ioan POCLITAR, patroni bisericeşti fiind baronul de MERSWICZ, Nicolai baron de CALMUŢCHI şi baronul de ZOTTA. În 1876, patroni bisericeşti erau Cristof şi Ioan de MERZOWICZ şi Vasilie de ZOTTA, paroh fiind Georgie ZAVADOVSCHI, care păstorea 1.580 suflete. În 1907, sub patronatul Sofie de MERZOWICZ şi al Kaietanei şi a lui Peter de ROMAŞCAN, paroh era George ZAVADOVSCHI, născut în 1838, preot din 1869, paroh din 1872, cantor fiind, din 1900, Ioan TOMAŞEVSCHI, născut în 1855.

1890: În 1890, comuna Şubraneţ avea 1.750 locuitori, primar fiind Petru Mustaţă. George Chirilovici era învăţător, George Zavadovschi – preot, iar cantor bisericesc era Ioan Tomastewski.

1907: „Sâmbătă, în 10 august 1907, a încetat din viaţă, după o suferinţă scurtă, în etate de 70 ani, exarhul şi parohul din Şubraneţ, dl Georgi Zavadovschi. Înmormântarea defunctului, la care a participat un număr deosebit de mare de preoţi, s-a săvârşit cu pompa obicinuită, marţi în 13 luna curentă. Rând pe rând se trece tot câte una din figurile cunoscute întregii inteligenţe din Bucovina, făcînd loc altora, care nu înţeleg nici timpul în care trăiesc, şi nici nu sunt înţeleşi de nimeni. Fiecare care la cunoscut pe răposatul exarch Georgi Zavadovschi, care, cu glumele ce-i curgeau ploaie din gură, te tăcea să

[2702] SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 18, 1876 p. 81, 1907 p. 159, 111

uiţi de toate nevoile, a luat cu întristare cunoştinţă de moartea sa. Doarmă în pace!”[2703].

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Şubraneţ** (**Szubranetz**), comună rurală, districtul Cernăuţi, aşezată, în masă compactă, pe ambele părţi ale pârâului cu acelaşi nume, la locul unde el formează 2 lacuri, spre vest de comuna Zadobriuca. Suprafaţa: 14,56 kmp; populaţia: 1.650 locuitori ruteni, de religie gr. or. Cale de 2 km, la est, trece drumul principal Cernăuţi şi Sadagura – Uscie-Biskupie; prin drumuri de ţară comunică cu localităţile din partea de sud şi est. Are o şcoală populară, cu o clasă, şi o biserică parohială, cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”. Această comună este menţionată, pentru primă oară, într-un hrisov din 18 Octombrie 1434, în care se spune că domnul Moldovei Ilie a dăruit-o boierului Stan Babici. La 1641 a fost pustiită, dar a fost populată iarăşi. În acest an, se găseşte în hrisoave că aparţinea familiei boiereşti Stroescu, de la care a trecut la mănăstiriea Voroneţ, în a cărei posesie se găsea şi la 1776. În 1739, a trecut pe aci armata rusească, sub comanda generalului Munich. Populaţia se ocupă cu agricultura şi cu creşterea vitelor. Comuna posedă 1.163 hectare pământ arabil, 62 hectare fânaţuri, 10 hectare grădinii, 164 hectare imaşuri, 9 hectare păduri şi 9 hectare heleşteie. Se găsesc 157 cai, 312 vite cornute, 546 oi, 98 porci şi 76 stupi de albine. **Şubraneţ, moşie**, cu administraţie particulară, districtul Cernăuţi. Suprafaţa: 3,29

[2703] *Apărarea Naţională*, Nr. 58 şi 59, Anul II, duminică 18 august stil nou 1907, p. 3

kmp; populaţia: 70 locuitori, poloni, izraeliţi şi, în fine, ruteni gr. or. şi gr. cat."[2704].

1919: Din **Comisiunea agrară de ocol Cernăuţi** făcea parte şi „Locţiitor: **Petru Romaşcan**, proprietar mare, Şubraneţi"[2705].

1921: „**Deciziune de expropriere No. 116/21**. Deciziunea comisiunii agrare de ocol Sadagura, cu care s-a decis exproprierea parţială a corpului dominical fasc. No. 194 şi 195, **Şubraneţ**, din registrele fonciare pentru moşiile bucovinene, precum şi corpurile rusticale fasc. No. 196 şi 816 din registrele fonciare pentru comuna cadastrală **Şubraneţ**, în suprafaţă de 68 ha 20 a 99 mp, proprietatea dnei Kajetana Romaszkan, născută Merzowicz, în folosul „Fondului de pământ bucovinean", a devenit definitivă"[2706].

1941: Prin ordin al ministrului învăţământului, învăţătorul „**Coroiu Ioan**, seria 1936, media 7,53, este numit în com. Şubraneţ, jud. Cernăuţi"[2707].

[2704] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, p. 219

[2705] *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

[2706] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuţi, 21 iulie nou 1921, pp. 68, 69

[2707] *Monitorul Oficial*, Nr, 249, 20 octombrie 1941, pp. 6452 şi următoarele

ŞULETEA

(„Brăiţenii, ce se numeşte acum satul Şulete”,
comuna Şuletea, Vaslui).

1638, august 31: Zapisul lui Gheorghiţă Şeptilici namesnic **Bârladskoi**, Ionaşco şoltuzul şi cei 12 pârgari, Maftei, Arsenie Gâlcă şi alţi orăşeni din târgul **Bârlad**, în care mărturisesc „cum au venit popa Nicoară de **Brăiţeni** (lângă Şuletea, comuna Şuletea, Vaslui) şi cu feciorii săi Ion şi Aftinicul, nepoţii lui Vrâncean de **Văleni** (comuna Viişoara, Vaslui) şi au vândut partea lor din sat din Văleni, din bătrânul Vrâncean, din a patra parte, cu vad de moară la apa Bârladului şi un loc de fânaţ, partea popii Nicoară, nepotul lui Vrâncean... lui Scărlet şi lui Toderachi de **Zorleni** (comuna Zorleni, Vaslui), drept 30 de galbeni buni”[2708].

1638, septembrie 1: Răzeşii obţin acceptul lui Vasile Lupu voievod de a se „face deosebit trup de moşii **Brăiţenii** (lângă Şuletea, comuna Şuletea, Vaslui) şi alt trup de moşie **Sârbii** (comuna Banca, Vaslui) din ţinutul Fălciului”[2709].

1639, aprilie 8: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce s-au pârât „Roşca vornic de gloată, şi Toade călăraş, ginerele Scâivii Dabijoaiei, cu cumnatul lor Neculai, feciorul Bujoraniţâi, pentru a tria

---

[2708] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 450, pp. 426, 427

[2709] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 462, pp. 436

parte de sat **Cândeşti** (comuna Mihăileni, Botoşani), de la ţinutul Sucevei, şi pentru **Brăiţeni** (lângă Şuletea, comuna Şuletea, Vaslui), de la ţinutul Fălciului, pe care Brăiţeni se hotărăşte să-l ţină Neculai şi maică-sa Anghelina, iar a treia parte din Cândeşti să o ţină tustrei fraţii"[2710].

1643, martie 15: „Scrisoare de învoială de la Vasile Roşca, Maria Potronică (Potârnichi, în celălalt rezumat) şi Ştefan feciorul lui Cernat despre cum s-au învoit cu feciorii mătuşii lor Anghelina, fata Cârstei vornic, de le-au dat pentru **Cândeşti** (comuna Cândeşti, Botoşani) a treia parte din satul **Brăiţăni** (comuna Şuletea, Vaslui)"[2711].

1786, mai 28: Carte de judecată de la Divanul Moldovei, după ce mazilul Ştefan Cuoat, Gheorghe Guzgan, Neculai Tuchilă, Ştefan Druga şi alte namuri ale lor s-au pârât cu Vasile Groapă, Ilie Dumbravă, Vasile Sandul şi neamurile lor, „toţi răzeşi de moşie **Brăiţenii**, ce se numeşte acum satul **Şulete** ot Fălciu", zicând răzeşii mazilului Ştefan Cuoat „că această moşi se împarte în trei bătrâni, anume Orbul, Tălceană sin (fiu) Nistor şi popa Triimis, şi cât pentru bătrânii Orbul şi popa Trimiis mici o pricină între dânşii nu este, dar pentru bătrânul Tăşceană au pricini, căci dintr-acest bătrân jumătate este a lor, dată danie de Nistor, tatăl Tăceanei, strămoşul lor, strămoşului lor Ionaşco pentru 12 boi şi altele, şi după ce au stăpânit aceste moşii şi moşii şi părinţii lor, şi ei, tot cu pace… în anii trecuţi, de când sunt 7 ani, vrând aceia să-i

---

[2710] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 91, p. 92

[2711] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 51, p. 58

depărteze de stăpânirea acelei părţi, au pus pâră, dar după judecata ce-au avut înaintea paharnicului Grigoraş Costachi, i-a dar rămaşi, şi arată carte de judecată din anul 1779, februarie 9… Drept aceea, s-a găsit a fi cu dreptate şi s-a hotărât ca numiţii jeluitori, neamul lui Ionaşco, de acum înainte şi în veci să-şi stăpânească partea lui Ionaşco din bătrânul Tălciană, cu pace şi fără nici o supărare”[2712].

1902: „**Şuletea**, comună rurală în partea de sud-vest a plăşii Mijlocul, judeţul Fălciu. Se mărginește, la sud-vest, cu comuna Iepureni şi judeţul Tutova; la vest, cu comuna Jigălia, și la est, cu comuna Găgeşti. E așezată pe dealurile Zăvoiul şi Șipotul, şi pe văile formate de aceste dealuni, pe o suprafaţă cam de 1.300 hectare, și cu o populaţie de 245 familii sau 932 suflete. E formată numai din satul Șuletea şi brăzdată de două pâraie, unul pe partea de est, numit Bobişul, și altul pe partea de vest, numit Dealul de pe Vale. Locuitorii sunt răzeși şi, pe lângă agricultură, se ocupă cu cultura viilor și a livezilor. Pe teritoriul comunei se află pădure cam de 100 hectare. Are o şcoală, înfiinţată la 1809, și o biserică, făcută, la 1899, pe ruinele altei biserici vechi și deservită de 2 preoţi şi 2 dascăli. Vite: 505 vite mari cornute, 557 oi, 55 cai şi 154 porci”[2713].

2712 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iaşi 1912, pp. 240-242

2713 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 536

ŞULETEŞTI

(partea de jos a satului Maxineşti pe Crasna,
azi Martineşti, Vaslui).

1609, iunie 13: Ispisoc de judecată de la Constantin Moghila voievod, după ce „Petre spatar, Iachim comisul, Efrim armaşul şi Ionaşco din Mărtineşti au tras de faţă înaintea domniei mele pe Borvină, aprod din **Deleni**, pentru satul **Maxineştii**, ce se numeşte acum **Martineştii**, zicând că ei au avut acolo două sate Maximeştii, ce se cheamă acum Martineştii şi **Şuleteştii**; iar Borvină a arătat că adevărat este satul acolo Martineştii. / Şi noi am căutat dresele acestor oameni, Patrea, Iachim, Efrim şi Ionaşco, ce au avut moşii lor de la Ilieş vodă, de strămoşie (baştină), şi le arată lor în uric două sate Maximeşti, ce acum se numesc Mărtineşti şi Şuleteşti, şi după aceea iarăşi am căutat şi-n uricul lui Borvină aprod, ce a avut de la Alexandru vodă, danie de la o mătuşă a lui, Safta, din a patra parte a satului Mărtineşti, partea din jos, ca să o caute pe dânsa şi după moartea ei să o pomenească, şi el vrea să ia şi din Şuleteşti a patra parte, şi vrea să facă strâmbătate acestor oameni… dar noi am văzut că nu i-a rămas nimic în Şuleteşti, ci numai i s-a venit a patra parte din satul Mărtineşti, partea din jos, ce-i este danie, şi mai mult să nu aibă a stăpâni”[2714].

2714 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. II, Iaşi 1907, pp. 308, 309

ŞUPLEANI

(Orhei, Moldova).

1671, aprilie 13: Carte de împuternicire, dată de Duca voievod lui Donici, ce a fost agă, „să fie tare şi puternic a opri pe Necoară de **Şupleani** din satul **Hruşova**, din tot locul, şi din sat, şi din fânaţ, şi din arături, pentru că Nicoară se face cumpărător şi Donici aga l-a şi sorocit să vie de faţă, să-şi întrebe pentru acea moşie, iar Nicoară la zi n-a vrut să vie. Aşteptat-a şi peste această zi, câteva vreme, şi tot n-a venit"[2715].

ŞURINEŞTI

(lângă Fereşti, Vaslui)

1400, februarie 11: Întărit de Alexandru cel Bun lui Dan vameşul, care primeşte uric pentru „6 sate într-un horar, şi anume **Şurineştii**, **Mânjeştii, Todireştii, Şerbo-teştii, Lăţcanii** şi **Iacobeştii**, unde a trăit Iacob Orbul… de la ruptură, drept la apus, peste câmp, la movila săpată,

[2715] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 128, p. 131

unde se întâlneşte hotarul cu hotarul lui Feair **(Fe-reşti)**”[2716].

1624, aprilie 6: Toader, feciorul lui Şarpe, vinde lui Todică din Şurineşti, pentru 12 taleri, partea mea din **Şurineşti**, din partea Crăeştilor, dintr-un bătrân a patra parte”[2717].

1624, aprilie 6: Constantin, feciorul Măgdălinei, şi Boţea, feciorul Pribei, vând lui Todică din Şurineşti şi feciorului său Mirăuţă, pentru „o vacă bună cu viţel, drept 10 zloţi, şi 12 zloţi bani gata… a noastră ocină şi moşie din satul **Şurineşti**, ce se va alege din partea Dutceştilor a treia parte din partea de jos… Şi s-a făcut această tocmeală în casa lui Loghin din **Mirceşti**, şi ne-am întâmplat acolo popa Matei, Pântea şi Zberea de **Mir-ceşti**, Dumitraşco şi Frimul de **Dănceşti**, Dumitru Burnar de **Mânjeşti** şi Damian din **Scânteaie**”[2718].

1630, aprilie 2: Măricuţa, fata lui Călmăţui şi a Varvarei, cu nepoţii ei Vasile, Gavril şi Anesia, fata Tudorii, cu feciorii ei Gavrul, Gheorghe şi Anghelina, cu Cerna, fata Bălei, cu feciorul ei Matei, cu Toader, nepotul Tudorei, cu feciorul ei Ionaşco, cu Gligorie şi Toader vând lui Constantin şi Apostol Cehan, drept 200 zloţi bătuţi, a lor „dreaptă moşie din satul **Chiujdiani**, ce este pe apa Vasluiului, cu loc de moară, de prisăci şi cu tot venitul, şi partea Salomiei, ce se cheamă parte biseri-cească, acest sat tot l-am vândut… dinaintea lui Ionaşco

---

[2716] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 1

[2717] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 92, 93

[2718] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 94, 95

Cehan pitarul, Focea uricar, Gabăr pârcălab, Mierăuţă Coşescul, popa Mihai din **târgul Vaslui**, popa Damaschin de **Horjeşti**, popa Ştefan de **Gugeşti**, popa Vasilie de **Fereşti**, Tomşa de **Şurineşti**, Bălan de **Şerboteşti** şi Istratie de **Olăneşti**"[2719].

1641, august 24: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „s-au pârât de faţă Andronic, cu Toader Toică din Şurineşti, pentru că a fost vândut un frate a lui Andronic, anume Constantin, partea lor de ocină din **Şurineşti** pe un cal, şi Andronic n-a ştiut nimic, căci a fost în Ţara Muntenească, deci domnia mea am dat să-şi întoarcă ocina înapoi şi să-i dea calul lui Toader, şi de această pâră să nu mai pârască"[2720].

1648, iulie 9: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Udrea de **Pribeşti** şi lui Vasile de **Zlătăreşti**, după ce „s-au pârât de faţă Todică de Şurineşti cu Tenciul, Andronic şi cu alţi răzeşi de acolo pentru o parte de ocină din **Şurineşti**, din partea Dolhei, zicând Todică cum că acea parte i-a dat-o Bârsan, feciorul lui Bozian, să-şi ţie cu dânsa, până le va trebui lor, cum a aerătat şi zapis, şi a zis că ştiu mulţi oameni buni când i-a dat-o, iar Tenciul, cu răzeşii lui, a zis că nu i-a dat nimeni, nici ce scrie Bârsan, nimic din acel zapis; / deci am socotit şi le-am aflat lege într-acest chip, de va aduce Todică oameni buni, să mărturisească cu sufletele cum i-a dat Bârsan acea parte de ocină, să se ţie cu dânsa, să aibă a o ţine şi acum, cum spune zapisul, iar de nu vor mărturisi oamenii buni într-acest chip, să nu aibă Todică treabă cu acea

---

[2719] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 47, 48

[2720] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, p. 95

parte de ocină. Aşijderea şi pentru a patra parte de ocină, iarăşi din partea Dolhei, să aveţi a socoti pentru nişte pietre, ce a zis Todică că nu-s puse pe dreptate şi, de se va afla că nu-s puse pe dreptate, să le lepădaţi… / Aşjderi, s-a jeluit şi Mierăuţă din Şurineşti, zicând că i-a dat Ionaşco Şerămăt ocină, de a arat şi a cosit, iar alţi răzeşi nu vor să-l lase şi-i iau de a zecea, şi zic că n-are Ionaşco nici o treabă acolo. Pentru aceea, să socotiţi de va fi având el treabă acolo, să aibă a lăsa pe Mierăuţă în pace, iar de nu va fi având, să dea seamă Ionaşco, iar pe Mierăuţă tot să-l lase în pace… numai să socotiţi foarte pe dreptate, nimănui să nu făţăriţi”[2721].

1648, iulie 17: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Vasile Giurgea, după ce „s-a jeluit Andronic de Şurineşti pe Mirăuţ sin (fiu) Todică, zicând că are moşie la **Şurineşti** şi este stâlpită dinspre alţi răzeşi, partea Mihail Buzian, Păraşco şi Lazor, deci cine va fi arat partea acestui bătrân să aibă a-şi lua a zecea din tot locul ce se va alege partea lui Andronic… iar celor ce se vor amesteca să vină să stea de faţă, şi să-i dai zi să-şi aducă dresele înaintea domniei mele”[2722].

1651, august 16: Ion ot **Popeşti** şi Lupe ot **Scânteae** dăruiesc armaşului Gligorie „moşia din satul **Şurineşti**, partea moşului (bunicului) nostru Ţicşe, ce este partea noastră la acel loc, şi din sus, şi din jos, ce se vine un bătrân în al şaselea pământ”[2723].

[2721] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 97, 98

[2722] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, p. 96

[2723] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 98, 99

1664, martie: Rusul, ginerele Todicăi, şi feciorii lui Lică, Toader, Dimion, Mierla şi Urâta dăruiesc hatmanului Neculai (Racoviţă) „moşia ce ne vine, jumătate de bătrân, din bătrânul Todică jumătate din satul **Teişori**, ce-s dumisale dreaptă ocină şi moşie în veac neclătită… şi această danie am făcut-o dinaintea lui Mierăuţă, Tenciul, Andronic şi Varnava ot **Şurineşti** şi a mulţi oameni buni”[2724].

1664, martie: Tenciul şi femeia lui Parasca vând hatmanului Neculai Racoviţă, pentru 10 lei bătuţi, „moşia ce se va alege partea mea în **Teişori**, din a patra parte, un bătrân şi jumătate şi un loc de prisacă, în capul dumbrăvii”[2725].

1664, martie: Frimul din **Dănceşti** şi femeia lui Măghina vând hatmanului Neculai Racoviţă, pentru 12 lei, „moşia din satul **Şurineşti**, ce se va alege partea lui Nicoară Verdeş, dintr-un bătrân a treia parte”[2726].

1664, martie 1: Frimul din **Dănceşti**, femeia lui Măghina, feciorii Dumitraşco, Mirăuţă, Toader, Grozava, Acsinia şi Vasilca, şi nepoţii şi strănepoţii lor vând hatmanului Neculai Racoviţă, pentru 18 galbeni, „moşia din satul **Şurineşti**, din bătrânul Bulăescului, din partea lui Nicoară Verdeş a patra parte, ce mi s-au ales 11 pământuri în ţarină şi cu loc de fânaţ la Teişori şi la Piersici, şi din vatra satului… / Aşijderi, le-am vândut şi din bătrânul Dutceştilor, din partea Tătărăscului, ce mi s-

---

[2724] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 99, 100

[2725] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, p. 101

[2726] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, p. 101

au ales 15 pământuri în ţarină, şi cu loc de fânaţ la Teişori şi la Piersici, şi cu vatra satului”[2727].

1664, martie 1: Tenciul, femeia lui Părasca, fata Oanei şi feciorii lui Istratie, Dumitraşco, Ştefan, Constantin, Doroftia şi Iftinia vând hatmanului Neculai Racoviţă, pentru 36 galbeni, „moşia din satul **Şurineşti**, din bătrânul Dolhăi, a treia parte din Teişori şi din Piersăci, din hotarul **Şurineştilor**… aşijderi, i-am mai vândut şi din bătrânul lui Bozian jumătate, partea Avrămiei, din Teişori şi din Piersăci”[2728].

1664, martie 28: Gavril, feciorul lui Toader din **Crăeşti**, nepot lui Verdeş de **Şurineşti**, vinde hatmanului Neculai Racoviţă, pentru 9 galbeni, „moşia din satul **Şurineşti**, ce s-a ales bătrânul Bulăescului din partea lui Verdeş jumătate, şi s-au ales 22 pământuri… şi au fost de faţă popa Cărstea, popa Alexa, Vasile Giurgea ot **Zlădăreşti**, popa Todică, Mirăuţ Todică, Apostol Burnar şi Ionaşco Burnar ot **Şurineşti**, Frimul ot **Dănceşti**, Pătraşco ot **Glodeni**, Iftimie şi Andronic de **Mirceşti** şi alţi mulţi oameni buni”[2729].

1664, martie 28: Ionaşco, Apostol, Vasile şi Costanda, feciorii lui Dumitru Burnar, nepoţii lui Ion Burnar din satul **Mânjeşti**, vând hatmanului Neculai Racoviţă şi jupânesei Maria, pentru 12 galbeni, „moşia ce-am avut la satul **Şurineşti**, de pe tatăl nostru Dumitru Burnar, din bătrânul Dolhăi, a patra parte, ce ni s-au ales

---

[2727] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 102, 103

[2728] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 103, 104

[2729] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 105, 106

24 de pământuri în ţarină, în vatra satului şi cu loc de fânaţ la Teişori şi la Piersici”[2730].

1664, martie 28: Fraţii popa Todosie şi Ion din **Zlătăreşti**, feciorii popii Andreicăi, nepoţi lui Ion Tătăranul, vând hatmanului Neculai Racoviţă, pentru 9 galbeni, „moşia din satul **Şurineşti**, ce este după bătrânul Dutceştilor, din a treia parte, jumătate, din Tătăranul, din vatra satului şi din ţarină 22 pământuri… dinaintea popii Cărstea, popa Alecsa de **Şerboteşti**, Vasile Giurgea de **Zlătăreşti**, Frimul ot **Dăneşti**, Pătraşco ot **Glodeni**, Ifrim, Iftimie, Apostol Burnar şi Ionaşco Burnar ot **Mănjeşti**, Mirăuţă Todică, Andronic şi Rusul ot **Şurineşti** şi alţi oameni buni”[2731].

1664, martie 29: Mirăuţ, femeia lui Aniţa şi fetele lor Mărica şi Prohira, feciorul lui Toader Todică, nepotul lui Ion Todică din **Şurineşti**, vând hatmanului Neculai Racoviţă şi jupânesei Maria, pentru 30 galbeni, „moşia din satul **Şurineşti**, din bătrânul din sus, de pe moşul (bunicul) meu Ion Todică, ce se va alege din bătrânul Dolhăi, din partea socrului meu Dumitru Burnar, ce mi s-au ales 6 pământuri şi cu loc de fânaţ în Teişori şi la Piersici; şi i-am vândut din bătrânul Dutceştilor a treia parte, ce-a avut tatăl meu Todică şi cu mine, şi am avut zapis pentru 44 de pământuri, ce mi s-au ales din bătrânul Bulăescului, din partea Crăeştilor a patra parte, partea lui Şarpe; şi am avut zapis că mi s-au ales 10 pământuri, peste tot fac 65 de pământuri… şi i-am mai vândut şi din satul **Negoeşti**, din bătrânul Pantei, ce mi se va alege de

---

[2730] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 106, 107

[2731] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 107, 108

pe soarcră-mea Burnăreasa, fata Pantei, drept 6 galbeni”[2732].

1664, septembrie 5: Irina şi feciorii ei Constantin şi Enachie, fata lui Neahul suliţaşul, nepoţii Bulăescului din satul **Şurineşti**, vând hatmanului Neculai Racoviţă şi jupânesei Maria, pentru 12 galbeni buni, „moşia din satul **Şurineşti**, ce mi s-au ales partea mea 12 pământuri în ţarină, cu loc de fânaţ la Teişori şi la Piersici, din bătrânul Şerbăscului, din partea de jos”[2733].

1667, ianuarie 20: Vasile, feciorul lui Obreja de **Zlătăreşti**, „văzând că toţi răzeşii noştri şi-au vândut părţile lor de ocină din **Şurineşti**, ce sunt în ţinutul Vasluiului… şi numai bătrânul nostru, ce se cheamă bătrânul Necoară, a rămas nevândut”, vinde hatmanului Neculai Racoviţă şi jupânesei Maria, „partea cât mi se vine, a patra parte din acest bătrân, ales dintre fraţii mei”[2734].

1667, martie 2: Constantin, feciorul Tenciului din **Şurineşti**, „întâmplându-se că tată-meu Tenciul a mai vândut din moşia ce avem la Şurineşti”, vinde hatmanului Neculai Racoviţă şi jupânesei Maria, pentru 12 lei bătuţi, „moşia ce mai avem în satul **Şurineşti** din Dolha, cât a mai rămas nevândută de tatăl meu”[2735].

1667, iunie 22: Răzeşii din Şurineşti, popa Tudosie de **Zlătăreşti**, Frimul şi Gavril de **Dănceşti**, Ionaşco Burnariu, Apostol Burnariu, Vasilioae, Vârnava, Todică,

---

2732 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 108-110

2733 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 110, 111

2734 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 112, 113

2735 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 114, 115

Artenias, Flondor şi Burnariu de **Mânjeşti**, Irina Rotundoae, Irina fata Neagului suliţaşului din **Şurineşti**, Colivă şi Gligoraşco din **Soleşti**, Gligorie din **Popeşti**, şi Mierăuţ din **Porceşiani**, mărturisesc „cum au venit Ionaşco Ţiria, ce-a fost şetrar mare, şi Dumitraşco Gugescul, ce-a fost pârcălab", cu cartea lui vodă, „să stâlpească toate părţile noastre din satul **Şurineşti**, ce le-am vândut noi hatmanului Neculai Racoviţă, pe zapisele noastre, ce le avem de vânzare. Noi am strâns oameni buni, pe popa Cărstea, Tofan şi Andronic – feciorii popii, feciorii lui Purcel de **Codăeşti**, popa Alexa de **Şerboteşti**, Giurgea Svredeiaş, căpitanul de **Zlătăreşti**, Iftodie şi Iordache din **Negoeşti**, Ion de **Zlătăreşti**, Toader Flondor şi Mihalcea de **Dăneşti**, Apostol Burnariu şi Ionaşco Burnariu din **Mânjeşti**, Andronic din **Şurineşti**, Simion şi Chirilă de **Glodeni**, şi am măsurat tot satul, peste tot locul, şi apoi ne-am ales toţi partea ce am vândut… şi i-am ales hatmanului 200 de pământuri, şi din vatra satului, şi din câmp, şi din ţarină… / Apoi, dacă am isprăvit acest sat, am coborât la **Mânjeşti**, şi iar am ales părţile vânzătorilor, să-i fie hatmanului dreaptă ocină"[2736].

1687, iunie 28: Sacul din Crăeşti şi femeia lui Maria, fata lui Bodoae vând lui Todiţă, ginerele lui Simion de Crăeşti şi lui Lupa, fratele lui Todiţă, pentru 6 lei bani buni, „moşia din satul **Şurineşti**, din bătrânul Crăeştilor, din partea lui Verdeş… dinaintea lui Gavril sin (fiu) diaconului, Toader, Mărdarie, Istratie sin popa Toader, Ostahii nepotul lui Brumă şi Toader Danea din

[2736] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 115-118

Crăeşti”[2737].

1687, noiembrie 20: Ştefan sin (fiu) Iftimii, aprodul de **Mirceşti** şi femeia lui Stratina, fata lui Ojog dăruiesc paharnicului Ion Racoviţă „partea noastră, ce ni se va alege, din satul **Şurineşti**, partea din sus”[2738].

1691, februarie 20: Ion al Tomei vinde paharnicului Ion Racoviţă „2 pământuri în **Şurineşti**”[2739].

1774, iulie 5: Satul **Şurăneştii**, ocolul Mijlocului, după recensământul lui Rumeanţev[2740], avea următorii: **Birnicii:** Tănasă, grădinar / Trohin brat (frate) lui / Pricopii, olar / Andrei sin (fiu) lui / Andrei Crucian / Constandin Netedul / Ioniţă Netedul / Andrei, crav, pas / Mitrofan, holtei cu mamă / Andrei zet (ginere) lui Crucian / Stratul, monah cu ficior holtei / Vasile Crucian / Petre, vier / Andronachi, crav. // **Ţiganii:** Chiriac / Toader / Ştefan Ghilimeiu / Toderică / Neculai fiul lui / Simion Ghilimeiu / Luca, ciobotar / Ştefan Gologan.

1820, mai 10: Polcovnicul Apostu înştiinţează pe Safta Racoviţoae că la nou construita, în **Şurineşti**, „biserică au venit protopopii şi au luat sfântul antimis, şi arată că nu numai pentru ogradă opreşte biserica, ci pentru catapiteasmă, până s-a pune pugrav în lucrare nu va slobozi biserica”[2741].

[2737] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 131, 132

[2738] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 132, 133

[2739] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 109

[2740] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 225, 226

[2741] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 199, 200

1902: „**Şurăneşti**, comună rurală, în partea de nord a plășii Mijlocul, judeţul Vaslui, la 33 km de oraşul Vaslui şi la 5 km de Codăeşti, reşedinţa plășii. E formată din satele Șurăneşti de Sus, și Şurăneşti de Jos, Ghergheleul şi Drăcşeni. Are o suprafață de 5.083 hectare, cu o populaţie de 309 familii sau 1.405 suflete; 3 biserici, deservite de 2 preoţi şi 3 cântăreți; o şcoală, 2 mori cu aburi; 3 iazuri şi 5 cârciume. Comerţul se face de 8 persoane. Vite : 688 vite mari cornute, 12 bivoli, 1.780 oi, 5 capre, 95 cai şi 125 porci. Locuitorii posedă 8 pluguri şi 124 care cu boi, 11 pluguri şi 16 căruţe cu cai; 190 stupi. / **Şurăneşti**, sat în centrul comunei Şurăneşti, la 6 km spre vest de târguşorul Codăeşti; aşezat parte pe platoul dealului Şurăneşti, şi parte pe șesul din valea platoului. Are o populaţie de 125 familii sau 559 suflete. Aici este reşedinţa comunei. Are o școală, înfiinţată în anul 1878; o biserică, deservită de 1 preot și 1 cântăreţ, zidire frumoasă, clădită şi înzestrată, la 1877, de către dl Gh. Racoviţă, proprietarul moşiei; o moară cu aburi şi 2 cârciumi. Locuitorii posedă: 45 pluguri şi 60 care cu boi, 3 pluguri şi 3 căruţe cu cai; 280 vite mari cornute, 10 bivoli, 615 oi, 6 capre, 40 cai şi 45 râmători”[2742].

[2742] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul V, Bucureşti 1902, p. 536

ŞURINEŞTI

(azi Drăguşeni, Galaţi).

1624, aprilie 6: Zapis de mărturie al lui Constantin, feciorul Măgdălinei, şi, Boţia, feciorul Pribei, privind vânzarea, cu 12 zloţi bani gata, lui Todica din Şurineşti părţii „de moşie din sat de **Şurineşti** (azi Drăguşeni, Galaţi), ce se va alege din partea Dutceştilor, a treia parte, din partea de jos, şi din câmp şi din pometele satului… Şi s-a făcut această tocmeală în casa lui Loghin din **Mirceşti** (comuna Tăcuta, Vaslui), şi ne-am întâmplat acolo: eu, popa Mateiu de acolo, şi Pântea tij (la fel), şi Pătraşco din **Dănceşti** (lângă Tăcuta, Vaslui), şi Fremul ot tam (de acolo), şi Dumitru Burnar din **Măjeşti** (Mogeşti, comuna Independenţa, Galaţi) şi Dămian din **Scântiae** (comuna Scânteia, Vaslui)”[2743].

1624, aprilie 6: Zapis de mărturie al lui Şearpe, despre cum a vândut partea lui de Şurineşti „Todicăi de acolo”, pentru12 taleri, „pentru această parte din partea Crăieştilor, dintr-un bătrân, a patra parte, ce mi se vine. Şi această tocmeală o am făcut-o dinaintea lui Vasile aprodul şi dinaintea Tomşii din Şurineşti şi dinaintea a mulţi oameni buni din Şurineşti”[2744].

[2743] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 192, pp. 265, 266

[2744] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 193, p. 266

ŞUŞMĂNEŞTI

(Drăguşeni, Galaţi).

1624, martie 25: Întărit de Radul Mihnea voievod postelnicului Ianache, care obţine uric pentru „satul **Stolniceni** (pe Gârla Scumpia, comuna Stolniceni, Iaşi) pe Gârla şi satul **Scumpia** (la gura Săratei, comuna Scumpia, Iaşi), care este în ţinutul Iaşi, cumpărătură de la Păscălina, cneaghina lui Lupul Stroici logofăt, şi de la fiul ei Ionaşco Stroici, pentru 850 ughi ungureşti"; / „satul **Gligenii** (Glingeni, judeţul Bălţi, Moldova) în ţinutul Soroca, cumpărat de la Prohor, Eftimie, Simion, Nicanor, Daniil şi de la tot soborul sfintei mănăstiri Pantocrator, pentru 200 taleri bătuţi, cu mori la apa Neagra"; / „satul **Medelenii** (comuna Golăeşti, Iaşi), pe amândouă părţile Prutului, cumpărat de la Busca şi fiii ei Zabulic, Erina şi Elena, şi Vasile, fiul lui Maxin, şi de la Ionaşco Căcă-rează, fiul Mariei, şi Dămian şi fratele lui Toader, şi Necoară fiii Mariei, şi de la Iosip, fiul lui Ganea, şi sora lIui, Agafia, şi Larion, fiul lui Dănilă, şi sora lui Agafia, şi de la Anna, fiica lui Fedor, şi surorile lui Tudosiia şi Ţiganca, toţi nepoţii şi strănepoţii lui Medelean, şi de la Hilip şi Neniul, fiul Maricăi Budoaie, şi Nuor şi Alixandru, nepoţii Budoaiei, pentru 162 de taleri bătuţi"; / „două părţi din tot satul **Onţeşti** (lângă Ungheni, judeţul Ungheni, Moldova), în ţinutul Iaşi, pe care şi le-a cumpărat de la Gherman, fiul lui Bâzdâg, şi de la toţi părinţii şi fraţii şi verii lor, pentru 150 de taleri bătuţi şi zece boi… a treia parte, ce se va alege partea lui

Barnovschi hatman şi a cneaghinei sale, cumpărată de la milostivirile lor, pentru 100 taleri bătuţi”. / „satul **Cucuiaţii** (raionul Râşcani, Moldova), în ţinutul Iaşi, pe care şi l-a cumpărat de la Coste şi de la sora lui Ticea, copiii Agafiei şi ai lui Nasture, nepoţii lui Cirţiu, şi Necoriţă, fiul Magdalinei, nepotul lui Ivan, şi Isac şi sora lui Coschiţa, copiii Stancăi, nepoţii lui Stan cel bătrân, şi Mărica, fiica Erinei, nepoata lui Văsiu, pentru 95 de ughi buni”; / „satul **Fântânelile** (inclus în Matca, Galaţi) în ţinutul Tecuci, pe care şi l-a cumpărat de la Stavăr, fost pârcălab, fiul lui Crăciun, nepotul lui Zbiarea, şi de la Nicoară, fiul lui Moşul, nepotul lui Căldăruşe, şi Iurga, fiul lui Dinga, şi Spiridon, fiul lui Mârzea, şi Neniul, fiul Stancăi, şi Simion, fiul lui Stan, şi Bălan şi Lepădat, fiii lui Fătul, şi Stan, fiul lui Ţigui, toţi nepoţii Coţuşei, şi Mihăilă, fiul lui Burlă, şi Şerban, fiul lui Iepure, nepotul lui Iepure cel bătrân, pentru 340 de taleri bătuţi”; / „satul **Ciocârlianii** (sat pe Gerul, Galaţi), în ţinutul Tecuci, pe Gerul, pe care şi l-a cumpărat de la Dumitraşco Ciutacul, fiul Dobrei, şi fratele lui, Stancul, nepotul lui Smârcea, şi Miron, fiul lui Păcurar, şi sora lui, Stanca, şi Ion, nepotul lui Păcurar, şi Simion, şi Puţachi, şi Frăţilă, toţi nepoţii lui Smârcea, pentru 100 de ughi roşii”; / „satul **Gurbăneştii** (lângă Hănăşenii Noi, judeţul Cahul, Moldova), în ţinutul Chigheciu, pe care şi l-a cumpărat de la Sofronia, cneaghina lui Ursu Udrea vornic, şi de la fiicele lui, Nastasiia şi Anghelina, pentru 350 de taleri bătuţi”; / „satul **Poienile Sasului** (satul Sasu, Vrancea), cutul de sus, care este în ţinutul Tecuci, pe care l-a luat pentru datoria pe care a avut-o la Iurco logofăt, 300 de ughi galbeni, pe care îi dăduse lui cu împrumut în zilele lui Costandin voievod. Şi hotarul acestui sat fusese cotropit

de alţi oameni care erau împrejurul lui, iar după aceea, în zilele lui Ştefan voievod, s-au dus Ionaşco vornic şi Cujbă vornic cu carte domnească şi au ales hotarul acestui sat, cu oameni buni, şi au pus stâlpi, pe unde a fost vechiul lor hotar de demult"; / „jumătate din satul **Chicoşea** (lângă Corni, Galaţi) pe Sohului, în ţinutul Covurlui, pe care şi l-a cumpărat de la Maxin şi fratele lui Măteiu, şi Trifan, copiii lui Lupul, şi Ignat şi fratele lui, Istratie, şi sora lui Măgdălina, copiii lui Cornea, şi verii lor Gligor, fiul lui Simion, şi Spiridon, fiul lui Bogdan, pentru 80 de taleri bătuţi"; / „jumătate de sat din **Şuşmăneşti, care acum se numeşte Drăguşănii** (Drăguşeni, Galaţi), în ţinutul Covurlui, pe care şi l-a cumpărat de la Fodor, şi Mihăilă, şi Mica, şi Nichita, şi Eremiia, şi Maxenia, toţi nepoţii şi strănepoţii Marinei, pentru 80 de taleri bătuţi"; / „satul **Şotropenii** (lângă Perieni, Iaşi) pe Turiia, în ţinutul Iaşi, pe care şi l-a cumpărat de la Cazaca, cneaghina lui Trifan postelnic, şi de la Rusca, sora lui Trifan postelnic, pentru 100 de taleri bătuţi"; / „satul **Furteşti** (lângă Vertişoaia, comuna Furteşti, Vaslui), în ţinutul Fălciu, pe Prut, pe care şi l-a cumpărat de la Movilă şi de la fratele lui, Nicoară fost spătar, fiii lui Lazăr pitar, pentru 180 de taleri bătuţi"; / „satul **Mărişeni** (comuna Mereşeni, judeţul Lăpuşna, Moldova), în ţinutul Lăpuşna, şi iarăşi jumătate din jumătate, pe care şi le-a cumpărat de la Ionaşco Negruţ cel bătrân, pentru 90 de taleri bătuţi. Iar dresele pe care le-au avut pentru acest sat, ei au spus că le-au pierdut din pricina tătarilor, când a venit în domnie Ştefan Tomşa voievod"; / „siliştea **Ghermăneştii** (comuna Drânceni, Vaslui), în ţinutul Fălciu, pe râul Bârlad, pe care şi-a cumpărat-o de la Movilită fost pârcălab şi de la fiul lui,

Lazor, şi de la Toader nepotul lui, fiul lui Nicoară, pentru 120 de ughi galbeni"; / „satul **Punteşenii** (Puntişeni, Vaslui), în ţinutul Tutova, pe care şi l-a cumpărat de la Simion, fiul lui Nicoară Barza, nepotul lui Costin, strănepotul lui Trifa şi al lui Toma, şi de la Dumitru, fiul lui Ionaşco Barzica, nepotul lui Costin, şi de la Sirbul, fiul lui Ghiorghe, nepotul lui Nistor, şi Nicoară, fiul lui Petrea, şi Toader, fiul lui Filip Păţea, şi toţi nepoţii şi strănepoţii lui Trif şi ai lui Toma, toate părţile lor de moştenire şi de cumpărătură, pentru 100 de ughi galbeni. Şi a rămas nevândută, din tot satul Punteşeni, dintr-un bătrân, partea lui Costantin şi a lui Nistor, ce se va alege partea lor din şase ogoare"[2745].

ŞUŞMĂNEŞTI

(Cişmăneşti, comuna Dobârceni, Botoşani).

1632, mai 29: Întărit de Alexandru Iliaş voievod marelui stolnic Dumitraşco Şoldan, care cumpără, cu 100 taleri de argint, de la „Ionaşco Creţul din Şuşmăneşti, nepotul lui Nicoară fost armaş… a patra parte din satul **Şuşmăneşti** (Cişmăneşti, comuna Dobârceni, Botoşani), ce este în ţinutul Dorohoi"; / De la Ionaşco, fiul lui Eremiescul, cu 100 taleri de argint, „a patra parte din acelaşi sat, din Şuşmăneşti, din vatra satului şi din câmp şi din pădure şi din tot venitul"; / De la Cozma şi Bălan,

[2745] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 182, pp. 243-248

fiii lui Munteanul, cu 100 taleri de argint, o altă „a patra parte din satul Şuşmăneşti”[2746].

1636, februarie 11: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Dumitraşco Şoldan, marele vornic al Ţării de Sus, care cumpără, cu 60 taleri de argint, de la Ionaşcu, fiul Ierimiei, şi de la Ionaşcu, fiul lui Macsin, nepotul lui Corin, „jumătate din sat **Şuşmăneşti**, care este în ţinutul Dorohoiului; / de la Cozma cu fraţii lui, fiii lui Robul, nepoţi Fătului, şi de la Safta, cu ginerele ei Rusul, a patra parte dintru acelaşi sat Şuşmăneşti, pentru 50 taleri de argint”[2747].

ŞUŞULENI

(pe Cogâlnic, lângă Drăguşeni şi Perieni,
Lăpuşna, Moldova).

1774, iunie 5: Satul **Şuşulenii**, ţinutul Orhei-Lăpuşna, ocolul Cogâlnicului, după recensământul lui Rumeanţev[2748], avea **toată suma caselor 49**. Scădere rufeturi 8: 1 volintir, 2 mazili, 1 popă, 4 femei sărace. Rămân birnici 41. 7 case pustii. / **Birnici:** Vasile Buță / Pavel Salamalichi / Ioniță Zupcu / Ursul Zupcu / Gheorghiță a Măleni / Nicoară, vornic / Ștefan Ichim /

[2746] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 97, pp. 116, 117

[2747] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 330, p. 374

[2748] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 445, 446

Constandin Lupul / Nicolai Pojoaga / Ștefan Pojoaga / Darii Lupu / Ioniță Căzacu / Ștefan Cherdivară / Irimie fiul lui Ciolac / Grigoraș a Aniții / Ștefan, movileanul / Vasile Arsăni / Timofti Grigoriță / Ion Arsăni / Toderașcu Arsăni / Lupul Fulte / Năstase Poparcia / Pavel Păladi, movilean / Gavril Sofroni / Miron fiul lui Gligorășcuță / Neculai Gligorășcuță / Vasile Grosul / Chiriac Gligorășcuță / Gavril Gligorășcuță / Nicolai Rânge / Andrei, dascăl / Nicolai a Nazariei / Constandin / Mihăilă, rus / Miron Custul / Radu, văcar / Ioniță, vătăman / Ioniță, rusul / Miron Zupcu / Toderașco / Ioniță fiul lui Lupu, // **Rufeturi:** Apostul Andronachi, volintir / Ioniță Angărăci, mazil / Ștefan Ciocan, mazil / Popa Toma / Chirculiasa, babă săracă / Paraschiva, săracă / Nazaria, săracă / Ioana, săracă.

ŞUTULEŞTI

(partea a satului Puţintei, comuna Puţintei,
raionul Orhei, Moldova).

1645, martie 7: Izvodul de moşii ale lui Iordachi Canta vel logofăt: / **Corneştii** (comuna Corneşti, raionul Ungheni, Moldova), la ţinutul Eşi, sub Codru, care se începe hotarul din Codru şi trece peste Dele, de ajunge în matca Vladnicului şi este vatră de sat în vârful Deli, anume Leucanii; şi umblă hotarul în trei bătrâni: unul este al Petrimăneştilor, care s-au tras din Hârce vornic, din care este Ghervasă Paciul sin (fiu) Mihăilă, brat (frate) Petrimam, fecior lui Marcu Mera; / **Bumboteşti** (comuna

Bumbăta, raionul Ungheni, Moldova), tij (la fel) ot Eşi, şi iarăşi au parte lui Petriman, un bătrân, din câţi fraţi au fost de pe strămoşul lor Mihăilă; / **Herceştii** (comuna Sineşti, Iaşi), tij ot Eşi, sub Codru, umblă hotarul în trei bătrâni, că au fost patru fraţi cu Măicanu, şi l-au plătit cei trei fraţi de la turci; şi o parte a bălţii loveşte până în Valea Murgului, pe din sus de locul Tărnuşii, dinspre apus, ajunge în hotarul Bobleticilor şi se atinge şi Sineştii în acel hotar; / **Tărnuşa** (Iaşi) tij ot Eşi, a treia parte din tot hotarul, care umblă în trei bătrâni; / **Dumbrăviţa** (comuna Dumbrăviţa, raionul Sângerei, Moldova), tij în capul ţinutului Eşii, din jos, iar au Cuhuceştii un bătrân, şi se începe hotarul din Ciuluc, de ajunge până la hotarul Năpădenilor, şi în rediul ţin a treia parte dinspre răsărit; / **Măneştii** (pe Nirnova, Iaşi), tij ot Eşi, pe Nărnova, au jumătate de hotar deplin stâlpită, iar este de pe moşul (bunicul) lor Petriman, brat (frate) cu moşul lor Mihăilă, feciorii lui Marcu Mera, veri primari cu Dumitraşcu Bălăban, fecior de fraţi; / **Vepriva** (Viprova, comuna Puţintei, raionul Orhei, Moldova), ce se cheamă **Puţuteni** (comuna Puţintei, raionul Orhei, Moldova) pe Cula, în ţinutul Orheiului, care umblă în trei bătrâni, din care unul este al lor, ales şi stâlpit, partea din jos de pe moaşa (bunica) lor Păcioaia, fata Tudurii din **Vlăsăeşti** (comuna Puţintei, raionul Orhei, Moldova), şi acel bătrân umblă în patru părţi, o parte a Tudurii, a doua a Vlăsăeştilor, a treia a Despii şi a patra a Hânsănoai, care Hânsănoai şi cu Despa, fiind sterpe, au rămas să împartă ceilalţi doi fraţi, adică Tudura şi Vlăsăieştii, iar doi bătrâni, în partea de sus, au de pe moaşa (bunica) lor Cârstâna, fata popii Dimion, soră cu Nistor ce-a fost vătav, pe care a ţinut-o moşul (bunicul) lor Mihăilă, şi acei doi bătrâni se împart

pe şapte surori şi un frate, Nistor, feciorii popii Simion, din care fete, pe una a ţinut-o Miron din **Negreşti** (satul Negreşti, raionul Străşeni, Moldova), pe a doua, Băluţa, a ţinut-o Horceag, pe a treia a ţinut-o Radulinco, pe a patra a ţinut-o Miloş, pe a cincea a ţinut-o Borde ot **Şutuleşti** (partea a satului Puţintei, comuna Puţintei, raionul Orhei, Moldova), a şasea este muma Cirgolii, iar pentru a şaptea nu arată nimic"[2749].

[2749] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 23, pp. 14, 15

Cuprins

Stâna moldovenească, aidoma stânii românilor din celelalte provincii, are, totuşi, un specific al ei, care constă în detalii mai puţin degradate ale matricei stilistice

iniţiale, deci ale prototipului preistoric atât de bine înrădăcinat în practici şi în eresuri, încât îl putem întâlni chiar şi la stânele de astăzi.